

AHMED AVNİ KONUK

Mevlânâ Celâleddîn Rûmî

Mesnevî-i Şerîf Şerhi

- İndeksler ve Lügatçe ilâvesiyle -

-13-

Tercüme ve Şerh

AHMED AVNİ KONUK

Bu Cildi Yayıma Hazırlayanlar

Prof. Dr. Dilâver Gürer - Prof. Dr. Mustafa Tahralı

Yayın Koordinatörü

Prof. Dr. Mustafa Tahralı

KİTABEVİ

Mesnevî-i Şerîf Şerhi'nin On Üçüncü Cild Fihristi

-Mesnevî VI. Cildinin Devâmi-

Takdim-Son Cildi Yayımlarken	9
O pâdişâhın zikridir ki, o âlîmî ikrâh ile meclise getirdi ve oturttu. Sâkî şarabı âlime arz etti. Kadehi onun önüne tuttu. O yüz çevirdi ve aksiliğe ve sertliğeye başladı. Şâh sâkiye: "Haydi, onu tab'a getir" dedi. Sâkî onun başına birkaç kere vurdur ve şarabı ona içmeye verdi...	13
Bahis ve mâcerânın tamâmından sonra şehzâdelerin Çin vilâyeti cânibinde olan ma'sûk ve maksûdlarının tarafına revân olmaları tâ ki mümkün olduğu kadar maksûda daha yakın olalar! Her ne kadar vuslat yolu kapalı ise de, mümkin olduğu kadar daha yakın olmak merdûhtur...	31
İmrîü'l-Kays'ın hikâyesidir ki, Arab pâdişâhi idî ve sûrette azîm ve cemâl ile kendi vaktinin Yûsuf'u idî; ve Arab kadınları Züleyhâ gibi onun ölmüşü idî ve o şâir tabîatlı idî; ve bu onun şîiridir: "Durunuz, ma'sûku ve onun evini anarak ağlayalım!" Mâdemki kadınlar onun candan tâlibi idiler, acîbdır ki, onun gazeli ve onun nâlesi ne için idî. Ancak bildi ki, toprak levhalar üzerine nakş etmiş oldukları bunlar hep heykel sûretidir. Âkibet bu İmrîü'l-Kays'a bir hâl zâhir oldu ki, gece yarısı mülktен ve evlâddan kaçı ve kendisini bir eski libâsta gizledi; ve iklimden münezzeh olan o kimsenin talebinde o iklimden başka iklim'e gitti. "Allâh Teâlâ rahmetine dilediği kimseyi muhtaş kilar."	34

- Onların tevakkusularından sonra Çin beldelerinde tahtgâh olan şehirde mütevârî olmaları ve sabırın uzamasından sonra o büyüğün: "Ben gittim, elvedâ!" Kendimi şâha arz ederim!" diye sabırsız olması. "Ya ayağım beni maksûduma nâil eder, Yâhud kalbim gibi başımı da oraya bırakırım." "Ya ayağım beni maksûda ve murâda eriştirir, Yâhud gönlüm gibi başımı da oraya koymarım." Ve kardeşlerinin nasîhatinin ona fâide tutmaması.... "Ey âşikları ayıplayan kimse! Bu tâifeyi bırak. Onları Allâh idlâl etti; sen onları nasıl işrâd edersin?"... 56-57
- Mücâhededen eli geri tutmayan mücâhidin beyânıdır. Gerçi Hakk'ın atâsının bastını bilir ki, o maksûdu başka tarafından ve başka türlü amel sebebi ile ona eriştirir ki, onun vehminde bile olmamış idi. Halbuki o bütün vehmi ve ümidi bu muayyen olan tarîka bağlamış idi ve ancak bu halkayı çalar idi, ola ki, Hak Teâlâ o nizki ona onun tedbîr etmemiş olduğu başka kapidan eriştirir ve Allâh Teâlâ ona zannetmediği yerden rizik verir, kul tedbîr eder ve Allâh Teâlâ takdîr eder ve kula "Ben her ne kadar bu kapının halkasını çalar isem de, bana bu kapının gayrinden eriştirir" diye kulluk vehmi olması da olur. Hak Teâlâ ona da bu kapidan rizik eriştirir. Hâsil-i kelâm, bütün kapılar bir sarayın kapısıdır... 91
- O şahsin hikâyesidir ki, "Zenginlikten taleb ettiğin şey Mısır'da vefâ olur, orada filân mahallede, filân evde bir define vardır" diye rû'yâda gördü. Vaktâki Mısır'a geldi, bir kimse dedi ki: "Ben rû'yâda, Bağdâd'da filân mahallede, filân evde bir define vardır, diye rû'yâ görmüşümdür." Ve bu şahsin evini söyledi. O şahs anladı ki, "O define Mısır'dadır" demek, bunun için idi ki, bana yakın etsinler ki, kendi evinin gayrında aramak lâzım gelmez. Velâkin o define muhakkak Mısır'ın gayrında hâsil olmaz... .. 103
- Mü'minin duâsının kabûlünün geri kalmasının sebebi... 107
- O şahsin kıssasına rûcû etmektr ki, ona Mısır'da definenin nişânını verdiler ve onun fakûrlikten dolayı Hz. Hakk'a yalvarmasının beyânı... 112
- O şahsin Mısır'a erişmesi ve gece bir şebkûlük ve dilencilikden dolayı mahallede dışarıya çıkması ve onu polisin tutması ve çok dayak yediğten sonra onun murâdının polisten hâsil olması. Ve "Siz bir şeyi kerîh addedersiniz, halbuki o şey sizin için hayırlıdır" ve "Hak Teâlâ bir güçlükten sonra kolaylık yaratır" onun kelâmidir ve "Muhakkak kolaylık güçlük ile berâberdir" onun kavıldır ve "Ey müsibet! Şiddetlen ki, açılasın ve mündefi' olasın!" Aleyhi's-selâm'ın sözüdür; ve Kur'ân'ın ve kütüb-i münzelerin hepsi bunun takririndedir... 117

Bu hadisin beyanundadir ki: "Yalan şubheder ve doğru mutmain olmaklidir."	123
Polisin kendi rü'yäsini fakir olan garibe söylemesi ve onun evinde olan hazinenin nişanını da vermesi.....	135
Mesel	141
O şahsin sevinerek ve murâdını bulup Hudâ'ya şükredici ve secde edici ve Hakk'in işaretlerinin garâbetlerine hayrân olarak rûcû' etmesi ve onun te'villerinin her bir vecihte zuhûrudur ki, hiçbir fehim ve bir akıl oraya erişmez....	142-143
Kardeşlerin büyüğe nasîhat vermeyi mükerrer etmesi ve onun o nasîhata tâkat getirememesi ve onun onlardan ürkmesi ve seydâ ve bî-hod olarak gitmesi ve kendisini izin istemeksizin pâdişâhın bârgâhına atması; fakat aşk ve muhabbetin şartından, küstahlik ve läübâlilikden değil!...	160
Kadının Cûhi'nin karısına meftûn olması ve sandık içinde kalması ve kadının nâibi sandığı satın alması ve Cûhi'nin karısının geçen seneki oyun ümidi üzерine tekrâr ikinci sene de gelmesi ve kadının "Beni âzâd et ve başka bir kimseyi ara!" diye söylemesi....	179
Kadının Cûhi'nin karısının evine gitmesi ve Cûhi'nin kapı üzerinde sert ve öfke ile halkayı vurması ve kadının sandık içine kaçması...	188
Kadının nâibinin pazar ortasına gelmesi ve sandık için Cûhi'den müsterilik istemesi...	200
Bu hadisin tefsiri hakkindadir ki, Mustâfâ (a.s.v.) "Ben kimin efendisi isem, Ali de onun efendisidir" buyurdu. Nihâyet münâfiklar: "Bizim ona mut'lik ve çâkerlik göstermemiz kâfi olmadı mı ki, bize hilm-alûdun çâkerliğini de emr ediyor?" diye ta'n etmeleri...	206
Geçen seneki vazife ümidi üzerine ikinci sene de Cûhî'nin karısının kadının mahkemesine tekrâr gelmesi ve kadının onu tanıması...	212
Şâhzâde kissasının şerhine ve onun pâdişâha mülâzemetine rûcû'....	223
Onun beyanundadir ki: Üzerinde sırat köprüsü olan cehennem der ki: "Ey mü'min sırattan pek çabuk geç ve acele et; tâ ki senin nûrunun azameti benim ateşimi söndürmesin! "Geç, ey mü'min! Zîrâ senin nûrun benim ateşimi söndürdü."...	230
Şehzâdelerden büyüğünün müteveffâ olması ve ortanca kardeşin kardeşinin cenâzesine gelmesi. Zîrâ küçüğü hastalikta sâhib-firâs idi; ve pâdişâhin ortancayı okşaması. Nihâyet o dahi ihsânın topalı oldu ve şâhîn huzûrunda kaldı. O pâdişâhın devletinden ve nazarından ona yüz bin gaybî ve aynı ganîmetler eristi	241

Şehzâdeye şâh tarafından hâsil olmuş olan bir istiğnâ ve bir keşif sebebinden bir vesvese peydâ oldu ve şükürşüzlüğe ve serkeslige kasd etti. Şâhın ihlâm ve sir yolundan haberi oldu. Onun gönlü incindi. Onun rûhuna bir zahm vurdu; öyleki, şâhın sûretinin haberi olmadı...	279
Hak Teâlâ'nın Azrâîl (a.s.)a: "Canlarını kabz ettiğin bu halâyıktan senin merhametin kimin üzerine pek ziyâde geldi?" diye hitâbi ve Azrâîl (a.s.)ın Hazret'e cevâbı...	290
Şeybân-ı Râî (k.s.)nun kerâmetleri...	294
Hak Teâlâ'nın Nemrûd'u çocukluğundan ana ve dâye vâsitası olmaksızın beslemesi kissasına rûcû' etmektir...	299
O şehzâdenin kissasına rûcû' etmektir ki, şehzâde o tuğyân sebebiyle şâhîn hâtırından zahm yedi, diğer fezâilin istikmâlinden evvel dünyâdan gitti...	310
"Benim üç evlâdîmdan en tenbeli olan, malîmi vefâtîmdan sonra o alsın!" diye o şâhsın vasiyet etmesidir...	314
Temsil...	322
Hz. Mevlânâ efendimizin büyük mahdûmları Mevlânâ Bahâeddîn Veled (k.s.) hazretlerinin <i>Hâtim'e</i> si...	329
EKLER	351
Ahmet Avni Konuk'un el yazısından örnekler	353-354
Sure ve Ayet-i Kerimeler İndeksi	355
Hadîs-i Şerîfler İndeksi	369
Özel İsimler İndeksi	397
Kitap İsimleri İndeksi	419
Açıklanan Farsça, Arapça, Türkçe Kelimeler İndeksi	425
Terimler, Deyimler ve Bâzı Kelimeler İndeksi	487
LÜGATÇE	707

Takdim

Son Cildi Yayımlarken

Elinizdeki bu 13. cilt ile *Mesnevî-i Şerîf Şerhi*'nin son cildini , Allah'a şükürler olsun , yayımlamış oluyoruz. Daha önce de ifâde ettiğimiz gibi bu sonuncu ciltte bütün ciltlere âit çeşitli indeksleri ve şerhin dil bakımından anlaşmasında yardımcı olacak oldukça geniş bir Lügatçe'yi de bu cilt içinde vermektediriz. Bu Lügatçe Ahmed Avni Bey'in daha önce yayımlamış olduğumuz eserlerinden *Fîhi Mâ Fîh*, *Tedbirât-ı İlâhiyye* ve *Fusûsu'l-Hikem* tercüme ve şerhleri için hazırladığımız lügatçelerin bazı ilâvelerle bir araya getirilmesi süretilyle meydana getirilmiştir.

Âyet-i kerîmeler, hadîs-i şerifler, şerh esnâsında açıklaması yapılan Farsça, Arapça ve Türkçe kelimeler, şahıs ve yer isimleri, kitap adları ve terimler-bâzı kelimeler için hazırladığımız indekslerin tasavvuf, *Mesnevî*, *Mesnevî Şerhleri* ve klasik edebiyâtımız üzerinde çalışanlara büyük bir kolaylık sağlayacağına, çalışma ve incelemelerinde zaman ve sur'at kazandıracağına inanıyoruz. Gerçi 13 cilde âit bütün indekslerin birleştirilerek verilmesinin bazı ilave güçlülere sebep olduğunu işin içine girince görmüş bulunuyoruz.

Bilgisayara ait indeks programlarının bizim kullandığımız imlâya göre yapılmamış olmasının bu güçlüğü doğuran esas sebeplerden biri olduğunu söyleyebiliriz. Bir diğer sebep de bizim işin başından itibâren kelimelerin yazımında tam bir imlâ birligini sağlayamamış olmamızdır. Meselâ tamlama (-i) lerini aynı kelimeler için bâzan (-i) ve bâzan (-ı) ile yazmamız bir tamlama için iki yazım şeklinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Aynı kelimeyi bâzan (a) bâzan (e) ile -vazâif-vezaif, meâric-mââric gibi-, bir başka kelimeyi bâzan (u) bâzan (ü) -şühûd-şuhûd, münkalib-munkalib gibi- veya bir başka kelimeyi de bâzı yerlerde (i) bâzı yerlerde de (ı) -îzhâr-îzhâr, müstakîl-müstakîl, iyâl-iyâl gibi- iki türlü yazmamız, otomatik olarak yapılan indekslerde tabiatıyla bize ilâve zorluklar çıkartmıştır. Bununla berâber, okuyucular bu sesli harf değişimlerini göz önünde bulundururlarsa indeksleri kolayca kullanabileceklerdir.

Okuyucularımızın Lügat ve İndeksleri kullanırken (a, e / i, i / u, ü) sesli harflermin değişik okunup yazılmış olması dolayısıyla kelimelerin alfabetik yerinin farklı olabileceğiğini göz önünde bulundurmalarının gerektiğini özür dileyerek ifâde etmek isteriz.

Farsça *Mesnevî* beyitlerinin imlâsında büyük ölçüde A. Avni Bey'in kullandığı imlâ ve yazım şekline bağlı kalmaya gayret etmekle berâber, buna tamamen sâdik kalamadığımızı da söylemeliyiz. Meselâ (قطره) (ذرہ) (zerre-i), (حانه) (hâne-i) ve benzeri kelimelerin son harfinin yalnız tamlamalarda kullanılan bu yazım şeklini (قطره ای) (katref), (ذرہ ای) (zerref), (حانه ای) (hâne-i), (شکسته ای) (şikeste-i), (بسته ای) (beste-i) şeklinde yazılması gereken yerlerde de aynen muhâfaza etmek istedik. Ama bu tür kelimelerdeki (ه) (he üzerinde hemze)yi teknik imkânsızlık sebebiyle ilk ciltlerin ilk baskılarda (ذرہ) (zerre), (قطره) (katref), (شکسته) (şikeste), (بسته) (beste) şeklinde ayn yazmak zorunda kalmıştık. Bu durum daha sonraki ciltlerde ve ilk ciltlerin daha sonraki basımlarında düzeltilmiş ve genellikle Ahmed Avni Bey'in imlâsına uyulmaya çalışılmıştır. Birleşik veya ayrı yazılması gereken yerlerde de müellifin imlâsına her yerde sâdik kalamadığımızı belirtmek isteriz.

Avni Bey'in şerh esnâsında açıkladığı kelimelerin harekelerini yanâ okunuş şekillerini genellikle aynen almakla berâber, bâzan elimizdeki lügatlere bakarak değişik şekilde okuduğumuz da olmuştur. Farsça lügatlerin de aynı kelimeyi zaman zaman farklı şekilde harakelediklerini göz önünde bulunduracak olursak bu tür farklı okuyuşların müsâmaha ile karşılaşacağını umarız. Aynı şekilde geçmiş yüzyıllarda dilimizde de kullanılan bâzı Arapça ve Fars-

ça kelimelerin biri fasih diğeri galat iki türlü söylenişinin bulunduğu ve lügatlerde böyle veya öyle yer aldığı hatırlanacak olursa, meselâ "zâbita memuru, polis" anlamındaki kelimenin "şahne" veya "şlhne" şeklinde iki türlü okunuşunun bulunması, Osmanlı Türkçesinde de kullanılan "boş" anlamındaki Farsça "tehî"nin yine Farsça'da "tühî / tuhî" şeklinde söylenilmesi, bu tür kelimeleri günümüz alfabesiyle seslendirerek vermek gerektiğinde, ister istemez ikili, hattâ (tehî, tühî, tuhî gibi) üçlü imlâ ortaya çıkmaktadır. Bu ve benzeri hususlarda kesin bir tercih yapamayız, bir bakıma yeterli derecede Farsça bilmemekten ileri gelmekteyiz.

Az bilmek veya bilmemekten ve Türkçe metinlerde konuya iyice giremeyecekten dolayı bilgisayarda yazım esnâsında ortaya çıkan yanlış okumaların, teknik veya daha başka sebeplerden ileri gelen yanlışlardan ilk okuyuştı去找去的时候，goze çarpanları, yayımlanmış bulunan 12 cildi okuyarak her cilt için Yanlış-Doğru Cetveli hazırlamakta bize fevkâlâde yardımcı olan Prof. Dr. Ali Osman Koçkuzu'ya teşekkürlerimizi burada tekrar ifade etmek isteriz. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. ciltlere âit Yanlış-Doğru Cetvelleri bu 13. cilt ile birlikte vereilecektir. İlk baskı ciltleri elinde olan okuyucuların bu cetvelleri âit olduğu cilt içine yerleştirmelerini ricâ ederiz.

Mesnevî-i Şerif Şerhi nin yayımını bu ciltte tamamlarken *Fusûsu'l-Hikem* ve *Mesnevî-i Şerîf* şârhi merhum Ahmet Avni Konuk Bey'i tasavvuf ve *Mesnevî* kültürümüze eserleriyle yapmış olduğu bu büyük katkıdan dolayı tekrar tekrar rahmetle anarız.

Bu eserin yayımı için otuz dört büyük defterlik eserin fotokopilerini ayrı ayrı ciltlenmiş hazır bir halde bize veren Özkaya Duman Bey'e teşekkürlerimizi yenilemek isteriz.

Eseri önce dactiloda sonra bilgisayarda yazmaya başlayarak yayımlamak amacıyla 1, 2, 5, 6 ve 7.ciltlere âit defterlerin çoğunu yazan fakat ömrü vefâ etmeyip 1995 yılında eseri tamamlayamadan ve basıldığını göremeden vefat eden sevgili meslektaşımız, arkadaşımız ve dostumuz Dr. Selçuk Eraydin'ı rahmetle bir daha anmak isteriz.

Rahmetli Selçuk Bey'in sağlığında eserin baskıya hazırlanmasında Prof. Dr. Osman Tûrer, Prof. Dr. Mehmet Demirci ve Doç. Dr. Sâfi Arpaguş'la birlikte çalışmaya başlamıştık Daha sonra Prof. Dr. Dilâver Gürer ve Tasavvuf Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Süleyman Gökbüllüt bize katılarak eserin tamamlanmasını sağladılar. Aynca Doç.Dr. Necdet Tosun baskı safhasında

ilk yedi cildin Farsça ve Arapça metin tashihlerini yaptı. Meslektaşımız Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç eserin yayımlanması için çeşitli yayınevleriyle ilk temasları yürüttü ve neticede ilk üç cilt Gelenek Yayınlarının arasında çıktı. Bu yayın teşebbüsünü gerçekleştirmemizde verdikleri hizmetten dolayı bu meslektaşlarımızın her birine ayrı ayrı teşekkür, merhum Dr. Selçuk Eraydin ve kendi adıma bir borç biliyim. Bu arkadaşımızın yardım ve katkıları olmamıştı Selçuk Bey'in vefatından sonra böylesine büyük hacimli bir eseri ne benim ne de bir başka arkadaşımızın tek başına gün yüzüne çıkarması elbette mümkün olmazdı.

On üç ciltlik bu hacimli eserin sayfa düzenlemelerini titizlikle yapan Ali Çiftçi Bey'e ve ilk üç cildin yayımını yapan Gelenek Yayınlarına ve 4.ciltten itibâren eserin basılmasını üzerine alan Kitabevi Yayınları sâhibi Mehmet Vans' Bey'e de teşekkürlerimizi burada aynca dile getirmek isteriz.

1925 yılında tekkelerin kapatılmasından ve 1928'deki harf inkılâbinden sonra, dînî ve tasavvûfi eserlerin ve düşüncenin âdet yasak ve îtibarsız olduğu bir dönemde ârifâne bir basîtret ve dervîşâne bir tevekküle 1929-1937 yılları arasında bu *Mesnevî-i Şerîf Şerhi* gibi büyük bir eseri kaleme alan merhum Ahmet Avni Konuk Bey'i rahmetle bir daha anıyoruz.

Bizim irfan hayatımda *Mesnevî-i Şerîf*'in geçmiş asırlarda mühim bir yeri olduğu gibi, bundan sonra da ön sırada yer alacak eserlerden biri olacağına ve bu şerhin *Mesnevî-i Şerîf*'in inceliklerini, derinliklerini ve güzelliklerini anlamakta önemli bir yer tutacağına inanıyoruz.

Böyle bir eseri yayımlamayı nasip ettiği için Cenâb-ı Hakk'a şükrediyor, Hz. Mevlânâ ve diğer pîrânın himmetlerini niyaz ediyoruz.

Prof. Dr. Mustafa Tahralı
Ocak 2009 - Fatih / İstanbul

ذکر آن پادشاه که آن دانشمند را باکراه در مجلس آورد و بنشاند و ساقی شراب
بر دانشمند عرضه کرد ساغر پیش او داشت او روی بگردانید و ترشی و تندی آغاز کرد،
شاه ساقی را گفت هین در طبعش آر، ساقی چندی بر سرش زد و شراب در خوردن داد

O pâdişâhın zikridir ki, o âlimi ikrâh ile meclise getirdi ve oturttu.
Sâkî şarabı âlime arz etti. Kadehi onun önüne tuttu. O yüz çevirdi ve
aksiliğe ve sertlige başladı. Şâh sâkiye: "Haydi, onu tab'a getir!" dedi.
Sâkî onun başına birkaç kere vurdu ve şarabı ona içmeye verdi

پادشاهی مست اندر بزم خوش می گذشتی يك فقیهی بر درش

3938. Bir sarhos pâdişâh lafîf mecliste iken bir fâkih onun kapısı önünden geçiyor idi.

Ya'nî, pâdişâhın biri musâhiblerini toplayıp bir içki meclisi tertib etmiş ve kendisi de içip sarhoş olmuş idi. O esnâda sarayın önünden bir fâkih ya'nî âlim-i zâhirî geçmekte idi.

کرد اشارت کش درین مجلس کشید وین شراب لعل در خوردن دهید

3939. "Onu meclise çekiniz ve bu şarâb-ı la'lı ona içmeye veriniz!" diye emr etti.

Ya'nî pâdişâh hizmetçilerine: "O âlim-i zâhirî efendiyî bizim içki meclisi-mize çekiniz ve bu la'l renginde olan şarabı içmek için o fakîhe veriniz!" di-ye emr etti.

پس کشیدنداش بشه بی اختیار شست در مجلس ترش چون زهر مار

3940. *Müteâkiben onu bî-ihliyâr şâha çektiler. Mecliste yılan zehri gibi ek-^[3916] si oturdu.*

Şâhin bu emri üzerine hizmetçiler o fakîhi kendi irâdesi ve ihtiyârı olma-yarak zor ile şâh tarafına çekip getirdiler. Fakîh mecliste içki içildiğini görünce, şen ve şâtur olan meclis ehli arasında suratını ekşitip yılan zehri gibi nâ-hoş bir hâlde oturdu. "Şest", "nişest" kelimesinin muhaffefidir.

عرضه کردهش من پدرفت او بخشم از شه و ساقی بگرداند چشم

3941. *Ona şarâb arz etti. O öfke ile kabûl etmedi. Shahtan ve sâkîden gözü ce-virdi.*

Şârâb dağıtan hizmetçi o fakîhe şarâb arz etti. Fakîh öfkelendi ve şarâbı kabûl etmeyip redd etti. Hem şâhın ve hem de sâkînin yüzüne öfkesinden do-layı aslâ bakmadı. Zîrâ bir adam öfkelendiği kimsenin yüzüne bakmak istemez. Yüze bakarak konuşmak muhabbet veya bî-taraflık scâbıdır.

که بعض خود نه خوردهست شراب خوشت آید از شرام زهر ناب

3942. *Dedi ki: "Ömrümde şarâb içmemişimdir. Bana hâlis zehir şarâbdan da-ha hoş gelir."*

Fakîh öfske ile dedi ki: "Ben ömrümde ağızma şarâb koymamışım. Ba-na hâlis ve müessir zehir içmek şarâb içmekten daha hoş ve latîf gelir." Ah-yâr zümresinden olan fakîhlerin hâli budur. Onlar icrâ-yı maâsîden bu dere-ce ictinâb ederler; ve ma'siyetten sonra tövbe edip Hakk'ın Gaffâr ism-i şerî-fine mazhar olmaktan gaflet ederler. Şeyh Nazîf-i Mevlîvî'nin beyti:

Eylemeyim mi dilâ subha degeñ âh u vâh!

Eylemedim lâyik-i afv olacak bir günâh.

Âyne-i mağfiret sûret-i isyânadir.

Halk günâh etmese halkeder âhar, llâh.

Ve bu beyitlerde Ebâ Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin rivâyet ettiği şu hadîs-i şerîfe işaret olunur: لَوْلَا أَنَّكُمْ تَذَنَّبُونَ لِذَهَبِ اللَّهِ بِكُمْ وَجَاءَ بِقَوْمٍ يَذَنَّبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ

ya'nî "Eğer siz günâh etmeseniz Allâh Teâlâ sizi giderir ve bir kavim getirir ki, onlar günâh yaparlar ve müteâkiben Allâh'a istigfâr ederler. Allâh Teâlâ da onları mağfiret eder." Bunun sırrı budur ki: Mü'min beşeriyeti hasebiyle günâh yaptığı vakit, kendi ibâdât ve tââtine kıymet vermez ve Hak indinde kendisini zelîl ve hakîr görür; ve kendisini erbâb-ı fisk indinde yüksek bir makâmda görmez. Fakat günâhta isrâr etmeyip akabinde tövbe ve inkisâr şarttır. Velhâsil bu bahis gâyet nâziktir.

هين بجاي مى من زهرى دهيد تا من از خوش و شما زين وا رهيد

3943. "Agâh olun! Şârâb yerine bana bir zehir veriniz, tâ ki ben kendimden siz bundan kurtulasınız!"

Ya'nî, "Ey meclis ehli! Bana şârâb yerine bir zehir veriniz de öleyim, tâ ki ben kendimin kendiliğinden kurtulayım! Ve siz de bu ben somurtkan ve meclisin şevk ve şetâretini bozan fâkihten kurtulasınız!"

می نخورده عربده آغاز کرد گشته در مجلس گران چون مرگ و درد

3944. Şârâb içmedi. Arbede başladı. Ölüm ve derd gibi meclise sıklet oldu.

Velhâsil o fâkih sâkînin verdiği şarabı içmedi. Mecliste arbede ve gürültü başladı. Fâkihin vücûdu meclise sıklet ve ağırlık verdi.

همچو اهل نفس و اهل آب و گل در جهان بنشسته با اصحاب دل

3945. Cihânda ashâb-ı dil ile oturmuş olan, nefis ehli ve âb u gil ehli gibi.

Ya'nî, bu sûret âleminde ashâb-ı dil ve ma'nâ ehli olan ârifler ile berâber oturan, sıfât-ı nefsâniyyelerinde müstağrak ve cismânî kimseler onların meclisi-i irfânlarında ne derece ağırlık ve sıklet verirlerse, fâkih efendi de şâhîn içki meclisinde o derece sıklet ve ağırlık verdi ve meclis ehlinin zevkini kaçırdı.

حق ندارد خاصگانرا در کمون از می ابرار جز در پشتبون

3946. Hak hâsları gizlide ebrârin meyinden "Yâşrabân" un gayrında tutmaz.

Ya'nî, Hak Teâlâ kendi hâs kulları olan âriflerine kümûnda ve gizlide eb-rânn âlem-i âhirette içeceğini va'd buyurduğu şârâb-ı ma'nevîden bu âlem-i sûrette içenir. Bu beyt-i şerifte sûre-i İnsân'da olan ^{آن الابرار يشربون من كاس سکان} كاس سکان ^{مِنْ كَاسِ سَكَانٍ} من كاس سکان (Insân, 76/15) ya'nî "Muhakkak ebrâr mizâci kâfürdan olan kadehten içerler" âyet-i kerîmesine işaret buyurulur. Ya'nî, Hak Teâlâ hâs kul-

larınu bu âlem-i sûrette ebrânn cennette içecegi şarâbdan başka şarâb içinde tutmaz. Velhâsil ebrâr tâifesî bu şarâbı ancak âlem-i âhirette içerler ve Hakk'ın hâsulları ise, bu dünyâda iken bu şarâbı içerler, demek olur. Âyet-i kerîmedeki "kadeh"ten murâd, sıfat ile mevsûf olan Zât-ı Hakk'ın tecellisinden kinâyedir; ve bu tecellîden âriflerin kalblerine ulûm-i ledünnyiye vârid olur ve bu âlem-i sûrette kalbin susuzluğu ondan sâkin olur. Fakat bu şarâbı bu âlem-i sûrette içmeyen mü'minlerin kalblerine sebeb-i sükûnet olan ulûm-i ledünnyiye vârid olmaz. Onlar kendilerinin kendilikleri ıztırâbı içinde çırpinırlar.

عرضه می دارند بر محجوب حام حس نمی باید ازان غیر کلام

3947. *Mahcûb üzerine kadehi arz tutarlar. His ondan kelâmin gayrını bulmaz.*

Ya'nî, ârifler içtikleri bu ma'nevî şarâbî elfâz kadehleri içinde, hicâb içinde olanlara arz ederler. Onların his kulakları o şarâb-ı ma'nevîden ancak sözün zâhirinden başka bir şey bulmaz. Meselâ bu *Mesnevî-i Şerîf*'in her bir beyti bir şarâb-ı ma'nevî kadehidir. Fakat hicâb içinde olanların kulakları, o beyitleri ancak manzûm ve mutazam bir sözden ibâret bulur; dekâyıkuna nüfûz edemez. Nitekim bu cildin 161 numarasında şöyle buyurulmuş idi: [ya'nî] "Sûret fâkirî, ârifin zekât-ı irfânından ne vakit tadar? O ma'nâdir; feûlün fâlât değildir."

رو همی گرداند از ارشادشان که نمی بیند به دیده دادشان

3948. *Onların işâdından yüz çevirirler. Zîrâ göz ile onların vergisini görmez.*

Hakîkat-i hâlden mahcûb olan bir âlim-i zâhirî ve bir fâkih kendi bilgisini bir şey zannettiğinden maârif-i ilâhiyyeden bahs eden ve hakîkat yoluna sevk eden âriflerin ve kâmillerin işâdından yüz çevirir; ve bu âriflerin dâd ve vergileri ma'nevî olduğundan, o fâkih, bunların bu ma'nevî vergilerini ve kalblerde olan tasarruflarını his gözüyle görmez.

گر ز گوشش تا بحلقش ره بدی سر نصح آندر درونشان در شدی

3949. *Eğer onun kulağından boğazına yol olaydı, nushun surri onların içlerine gider idi.*

Eğer o zâhir perdesiyle mahcûb olan fâkihin kulağından rûhunun boğazına yol olaydı, ârifin nasîhatinin sırrı ve ince ma'nâsi onların kalblerine gider

ve te'sîr ederdi; ve kendi delîl ile bildiklerinin kıymetsiz bir ilim olduğunu anlar idi. Nitekim Necmeddin-i Kübrâ hazretlerine cenâb-ı Fahreddin-i Râzî için, vücûd-ı Hakk'ı binbir delîl ile isbât etmiş olan bir âlimdir, demisler. O hazret dahi: "Demek ki, vücûd-ı Hak hakkında bin bir şübhesi var imiş!" demiştir. Zîrâ delîl şübheyi izâle etmek için araştırılıp ikâme olunur.

چون همه نارست جانش نیست نور که افکند در نار سوزان جز قشور

3950. Mâdemki onun cânı hep nârdır, nûr değildir, yakıcı olan ateşe kabuklardan başkasını kim bırakır?

Mâdemki o fakihin cânı harâret-i garîziyyeden mütevellid olan rûh-ı hayvânî mertebesinden henüz nûr-ı ilâhî olan rûh-ı izâfi mertebesine terakkî etmemiştir ve rûh-ı hayvânî ile yakıcı bir ateş mesâbesinde kibir ve hased ve ucûb gibi birtakım sıfât-ı nefşâniyye ile muttasıftır; binâenaleyh ateş cinsinden olan bu rûh-ı hayvânîye kabuklar mesâbesinde olan elfâzdan başkasını hangi ârif tevdî edebilir? Ya'nî bu gibilere ârifler yalnız kabuk mesâbesinde olan kelâmi söyler ve o kelâmin altında gizli olan remz ve işaretî ve ma'nâyi dakikî saklar.

مغز بیرون ماند و قشر گفت رفت کی شود از قشر معده گرم و زفت

3951. İç dışında kaldı ve söz kabuğu gitti. Mi'de ne vakit kabuktan sıcak ve büyük olur?

Bu gibi kimselere ârif söz söylediğî vakit, o sözün içi olan remz ve işaret ve hakâyık onlann his kulaklınnın dışında kalır; ve onun kulağına ancak kabuk mesâbesinde olan laflar ve kelimeler girer. Binâenaleyh onlar o sözlerdeki dekâyika ve ma'nâlara väkîf olamayınca zevk alamazlar. Meselâ, mi'de ye kabuk gittiği vakit, hazm olmadığı için mi'denin harâret-i garîziyyesi çoğalmaz; ve mugaddî bir şey olmadığı için mi'de hazm ile neşv ü nemâ bulmaz. Nitekim bu *Mesnevî-i Şerîf'i* ulemâ-i zâhireden birçoğu bir hikâye kitâbi sûretinde telakkî ederler; ve hattâ ba'zilan şiir ve lisân kâideleri nokta-i nazârından kusûrlu bile görürler. Çünkü bunların mi'de-i idrâkleri elfâz kabuğu yemeye ve yutmaya alışmıştır. Ma'nâdan bî-behredirler.

نار دوزخ جز که قشر افشار نیست مغز را با هیچ ناری کار نیست

3952. Cehennemin ateşi kabuk sıkıcının gayrı değildir. İçin hiçbir ateş ile işi yoktur.

Cehennemin ateşi ancak kabuk mesâbesinde olan ecsâmu sıkıcı ve azâb edicidir. Nitekim âyet-i kerîmede **إِنَّكُمْ وَمَا تَبْيَأُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبٌ جَهَنَّمْ** (Enbiyâ, 21/98) ya'nî "Ey sûrete tapanlar! Muhakkak siz ve Allâh'ın gayri olarak sizin taptığınız şey cehennemin odunuñdur" buyurulmuştur. Rûh-ı hayvânî da-hi harâret-i garîzîyyeden mütevellid olduğundan cehennem ve ateş tabâiatindadır. Binâenaleyh o da cehennem gibi ancak kabuk mesâbesinde olan sûrete sarılıp sıkıcıdır. Ma'nâya gelince iç olan bu ma'nânin hiçbir ateş ile işi ve münâsebeti yoktur. Zîrâ ma'nâ nûr olan rûh-ı izâfînîn malîdir.

بهر پختن دان نه بهر سوختن

ور بود بر مغز ناری شعله زن

3953. *Ve eğer iç üzerine bir ateş şu'le vurucu olursa, yakmak için değil, pişmek için bil!*

Ve eğer iç ve bâtin olan rûh-ı izâfî üzerine sıfât-ı nefsâniyye ve cismâniyyeden bir ateş şu'le vurucu olursa, o rûh-ı izâfîyi yakmak için değil, o rûhun pişmesi ve kemâle gelmesi içindir. Nitekim Hz. Cüneyd'e "Âristen zînâ sâdir olur mu?" diye sormuşlar. Başını önüne eğip: **وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مُقْدُورًا** (Ahzâb, 33/38) [ya'nî "Allâh'ın emri takdîr edilmiş bir kaderdir"] buyurmuştur. Bunnun sırrı budur ki: Âbid tâatinde ve ibâdetinde lezzet bulmaya başlar. Halbuki bu âbid için pek büyük bir noksandır. Nitekim muhakkîklardan Vâsîti hazretleri **ایاکم ولذات الطاعات فانها سوم قائلة** (Tâatlerinizin lezzetlerinden sakınınız! Zîrâ o lezzetler öldürücü zehirdirler) buyurmuştur. Nitekim Fâris Îsâ-yı Bağdâdf hazretleri dahi **حلاوة الطاعات والشرك سواء** ya'nî "Tââtin halâveti şirk ile berâberdir" buyurmuştur. İmdi böyle bir âbidin rûh-ı izâfîsi üzerine sıfât-ı nefsâniyye ve cismâniyyeden bir ateş şu'le vurucu olursa, onun nazârunda Hak indinde tâât ve ibâdât ile mümtâz olduğu mülâhazası kalmaz; ve kendisini alçak görür ve Hakk'a kemâl-i zilletle istîgfâra ve münâcâta başlar. Bu hâl ise, onun pişmesi ve kemâle gelmesi içindir.

تا که باشد حق حکیم این قاعده مستمر دان در گذشته و نامده

3954. *Mâdemki Hak hakîm olur, bu kâideyi geçmiş ve gelmemişte müstemebil!*

"Hakîm", "her şeyi yerli yerinde tertîb eden" demek olup esmâ-i ilâhiyyedendir. Ya'nî, Hak Teâlâ ezelen ve ebeden hakîmdir. Kabuğu yakmak ve içi yakmamak kâide-i hikmettendir. Binâenaleyh bu kâide geçmişte ve gelecekte aleddevâm cârîdir. Zîrâ âlem-i sûrette nûr aslı ve nâr ârizîdir; ve nûr

latîf olan âlem-i ma'nâdan ve nâr kesif olan âlem-i sûrettendir. Tecellî-i kahînî-i nârf ile sûret ve kesâfet zâil olduğu vakit, nûr ve ma'nâ bâkî kalır. Bu hâl her zaman için umûmî bir kâide ve kânûndur. Ba'zi nûshâlarda ikinci mis'râ' مستمر دان تباری زان فائده sûretindedir. Ma'nâsı "Bu kâideyi dâim ve müstêmîr bil, tâ ki ondan fâide götüresin!" demek olur.

مغز نغزو و قشرها مغفور ازو
Mugz Ngevwo Qesherha Mgefvar Ezwo

3955. *Latîf olan iç ve kabuklar ondan mağfürdür. Binâenaleyh içi nasıl yakar? Ondan uzaktır.*

"Gafr", lügatte "setr etmek ve örtmek" demektir. Ya'nî, bu âlem-i sûrette latîf olan için kabuklar ile ve kabukları dahi kesâfet perdesi ile mağfûr olmasına ve örtülmüş olması Hakk'ın kâide-i hikmetindendir. Binâenaleyh tecellî-i kahrî ile üzerinden kabuğu kalkan bir içi ve cismâniyetten soyunan rûh-ı izâfiyyî tekrâr tecellî-i kahrî nasıl yakar? O tecellî-i kahrî ateşi bu içten ve rûh-ı izâfîden uzaktır. "Dür ez o", "ondan uzak olsun!" diye cümle-i duâiyîe olmak dahi câizdir.

از عنایت گر بکوبد بر سرش
Aşتها آید شراب احمرش

3956. *Eğer onun başına inâyet cihetinden vurursa, onun kırmızı şarâbına iştihâ gelir.*

Ya'nî, eğer rûh-ı izâfîsi rûh-ı hayvânîsi altında mestûr olan bir kimsenin başına şarâb-ı hakîkînin sâkisi olan Hak Teâlâ inâyet cihetinden vurur ve bu âlem-i sûrette kahr ile tecellî ederse, o sâkî-i bâkînin kırmızı olan aşk ve ma'nîfet şarâbindan içmeye iştihâ gelir ve insân-ı kâmillerin sohbetine cân atar. Baba Kemâl Hucendî'nin beyti (k.s.):

گر دلت بشکست دلبر مستى افزوون کن کمال
کز شکست جام مجنون قصد لیلی دیگرست
"Ey Kemâl! Eğer dilber senin gönülnü kirarsa, sarhoşluğu artır. Zîrâ Mecnûn'un kâsesini kırmaktan Leylâ'nın başka kasdı vardır."

ور نکوبد ماند او بسته دهان
چون فقیه از شرب و بزم این شهان

3957. *Üe eğer vurmazsa o, şürbden ve bu şâhların meclisinden fakîh gibi ağızı bağlanmış kalır.*

Ve eğer o hicâb-ı cismâniyyet içinde kalan kimsenin başına Hak inâyet cihetinden yumruk vurmazsa, o kimse bu ma'nevî şarâbı içmekten ve hakîkat

âleminin şâhları olan insân-ı kâmillerin meclisinden, o şarâbdan istikrâh eden fâkih gibi, ağızı kapalı ve maârif-i ilâhiyyeden bî-behre kalır.

گفت شه با ساقیش ای نیک بی
چه خموشیده بطبععش آر می

3958. *Şâh o sâkisine dedi: "Ey iyi izli! Niçin susmuşsun? Onun tab'ına mey getir!"*

Fâkih şarâb içmekten istinkâf edip öfkelenince, pâdişâh mecliste şarâb dağitan sâkisine dedi ki: "Ey iyi izli ve güzel gidişli ola sâkî! Fâkih efendi hidetlendi ve tabiatı bozuldu. Sen niçin öyle susuyorsun? Şarâb getir ve onun tabiatını İslâh et!"

همست پنهان حاکمی بر هر خرد
هر کرا خواهد بفن از سر برد

3959. *Her aklın üzerinde gizli bir hâkim vardır. Her kimi isterse fen ile başından götürür.*

Ya'nî, her aklı sâhibi olan bir ferd-i beşerin üzerinde gizli bir hâkim vardır. O hâkim de onun ezelde ayn-ı sâbitesinin mazhar olduğu bir isimdir; ve o isim onun rabb-i hâssidır. Binâenaleyh bu âlem-i sûrette o ismin îcâbi ve ahkâm ve âsâri ondan zâhir olur; ve bu hâkim olan rabb-i hâs ve ism-i gâlib, her kimi isterse baştan çıkarır ve kendi sırat-ı müstakîmi üzerinde yürütür. Meselâ, ism-i Hâdî kendi mazharlarını imâna ve zühd ve takvâya; ve Mudill ismi dahi, kendi mazharlarını küfre ve fisk u füçûra sevk eder. Binâenaleyh meşîyyet-i ilâhiyye kollar üzerinde onların mazhar oldukları rabb-i hâslarının hâssiyet ve isti'dâdları dâiresinde cereyân eder. İşte şâhın ve sâkînin ve fâkihin birbirlerine muhâlif olan halleri de bu ma'nâya müsteniden vâki' oldu.

آفتاب مشرق و تنویر او
چون اسیران بسته در زنجیر او

3960. *Maşrîkin gûneşi ve onun tenvîri, esîrlər gibi onun zincirinde bağlanmıştır.*
[3936]

Bu vücûd-i izâfi âleminde müşrikün sûrî olan gûneşi ve onun ziyâsini saçması ve âlemi nûrlandırması hâli, esîrlər gibi o meşîyyet-i ilâhiyyenin mazhariyyet-i esmâ zincirinde bağlanmıştır.

چرخ را چرخ اندر آرد در زمن
چون بخواند در دماغش نیم فن

3961. *Çarhı zamânında çarha getirir, vakâti onun dimâğına yarılm fen okuya.*

Vaktâki felegin dimâğına ya'nî ayn-ı sâbitesine yarım fen okur, ya'nî sâneyî'-i ilâhiyyesinde Hak Teâlâ cüz'î bir san'at göstermek murâd eder, güneşi ve ayı ve seyyâreleri zamânında döndürür.

عقل کو عقل دگر را سخره کرد
مهره زو دارد ویست استاد نرد

3962. *Akl ki, o diğer aklı mağlûb etti, müşhreyi ondan tutar, nerdin üstâdi odur.*

“Mühre”, tavla oyunundaki pullar ve satranç oyunundaki şekillerdir. “Nerd”, tavla oyunu, demektir. Ya'nî, bu sûret âleminde herhangi bir işte bir akıl diğer bir akla tefevvuk edip galib geldiği vakit, o akıl-ı galib tavla oyunu mesâbesinde olan o işte pul mesâbesinde olan o işin teferruatını Hakk'ın meşiyetinden alarak muvaffak olur. Bu hayatı dünyeviyye tavla oyununun üstâdi ve esmâsı ve sıfatı hasebiyle mütecelli olan Hak'tır.

چند سیلی بر سرش زد گفت گیر
در کشید از بیم سیلی آن زحیر

3963. *Birkac tokat onun başı üzerine vurdu. "Al!" dedi. O karın ağrısı, tokat korkusundan çıktı.*

“Zâhir”, karın ağrısı, demektir. Velhâsil şarabı içmeyen fakîhin başına sâkî birkaç tokat vurdu ve “Al şu şarabı iç!” dedi. Karın ağrısı gibi ehl-i meclisin neş'esini kaçırın o fakîh tokat korkusundan sâkînin verdiği şarâbı alıp içti.

مست گشت و شاد و خندان شد چو باع
در ندیمی و مصاحک رفت و لاغ

3964. *Sarhoş oldu ve bağ gibi şâd ve handân oldu. Nedîmlîge ve mazâhike ve latîfeye gitti.*

Alışmadığı bir şey olduğu için, içtiği şarâb fakîhe derhâl te'sîr edip sarhoş oldu ve öfkesi gitti. Diğer ehl-i meclis gibi neş'eli ve gülücü oldu; ve pâdişâha nedîmlîge ve tuhaftıklara ve latîfelere başladı.

شیر گیر و خوش شد انگشتلک بزد
سوی میز رفت تا میزک کند

3965. *Yarım sarhoş ve zevkli oldu. Parmak çatlatlı ve işemek için abdesthâneye gitti.*

“Şîr-gîr”, yarılm sarhoş, demektir. “Mebrez”, “abdesthâne” ve “mîzek”, “işemek” ma'nâları nadır. Ya'nî, fakîh sarhoş oldu, ammâ büsbütün kendin-

den geçmedi. Yarı sarhoş ve zevkli oldu ve keyfinden parmaklarını şıkırdarak oynamaya başladı. O sırada su dökmek için abdesthâneye gitti.

یك کنیزک بود در مبرز چو ماه سخت زیبا رو ز قُرْنَاقَان شاه

3966. *Abdesthânede ay gibi, pek yakışıklı yüzlü, şâhîn gözdeleinden bir câriye var idi.*

"Kurnâk", Türkçe bir kelime olup "gözde ve mahrem ve mu'temed" ma'nâlarına gelir. Ya'nî, tesâdûfen abdesthânede pâdişâhın gözdeleinden ve mahremlerinden, ay gibi pek yakışıklı yüzlü bir câriye var idi.

چون بدید او را دهانش باز ماند عقل رفت و تن ستم پرداز ماند

3967. *Uaktâki onu gördü, onun ağızı açık kaldı. Akıl gitti, cismi sitem-perdâz kaldı.*

"Perdâhten" masdarının müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "teveccûh etmek" ma'nâsı münâsibdir. "Sitem", unf ü cebr, cevr u zûr ma'nâları nadır. "Sitem-perdâz", vasf-ı terkîbî olup "cebre teveccûh edici" demek olur. Ya'nî, vaktâki fakîh o güzel câriyeyi gördü, ağızı açık kaldı, aklı ve muhâkemesi gitti ve cismî şehvet galebesinden dolayı cebre teveccûh edici oldu.

عمرها بوده عزب مشتاق و مست در کنیزک در زمان در زد دو دست

3968. *Ömürlerce müştâk ve mest olan bekâr olmuş idi. Derhâl câriyeye iki elini vurdu.*

Ya'nî, fakîh müddet-i ömründe bekâr olup kadına müştâk ve ona karşı sarhoş idi. Derhâl câriyeye iki eli ile sanıldı.

بس طپید آن دختر و نعره فراشت بر نیامد با وی و سودی نداشت

3969. *O kız çırpındı ve na'ra kaldırdı. Ona gâlib geldi ve bir fâide tutmadı.*

Bu tecâvüzü gören kız, fakîhin elinden kurtulmak için çırpındı ve bağırdı; fakîh kuvvetli olduğundan başa çıkamadı ve bağırmasının ve çırpinmasının kurtulmak husûsunda bir fâidesi olmadı.

چون خمیر آمد بدست نانی

زن بدست مرد در وقت لقا

3970. *Mülâkât vaktinde kadın erkeğin elinde, ekmekçinin elindeki hamur gibi geldi.*

“Nânbâ”, ekmekçi ve hamîr-kâr, demektir. Ya'nî, kadın erkek ile birleştiği vakit, kadın erkeğin elinde ekmekçinin elindeki hamura benzer.

بِسْرِ شَدْ گاهیش نرم و گه درشت زو بر آرد چاق چاقی زیر مشت

3971. *Onu gâh yavaş ve gâh sert yoğurur. Yumruk altında ondan bir çak çak getirir.*

Ekmekçi o hamuru gâh yavaş ve gâh sert ve şiddetle yoğurur. Onun yumruğu altında o hamur bir cık cık sadası çıkarır.

گاه پنهنش واکشد بر تخته در همش آرد گهی یلک خته

3972. *Onu gâh bir tahta üzerinde enine şeker, gâh onu cem' ve gâh bir parça kadar getirir.*

“Laht”, parça ve “lahte”nin âhirindeki “hâ” mikdâr içindir, “bir parça kadar” demek olur. Ya'nî, ekmekçi hamuru yoğururken onu bir tahta üzerinde enine yayar, gâh o yaydığı hamuru toplar ve gâh bir parça mikdân bir şekele koyar.

اینچنین پیچند مطلوب و غلوب اندرین لعند مغلوب و غلوب

3973. *Matlûb ve tâlib böyle sarılırlar. Mağlûb ve gâlib bu oyun içindedirler.*

“Talûb”, mübâlağa ile tâlib ve “galûb”, mübâlağa ile gâlib ma'nâlarını nadir. Ya'nî, keserât âlemi olan bu sûret âleminde birçok tâlib ve matlûblar vardır ki, bunlar bizim ta'rif ettiğimiz vecih ile böyle birbirine sarılırlar; ve mağlûb ile gâlib olanlar bu âlem-i sûrette hep bu oyun içindedirler. Ya'nî âlem-i tabîatta müessir ve müesserün-fîh olan şeyler vardır; ye bunlar birbirlerinin tâlibi ve matlûbu ve gâlibi ve mağlûbudurlar. Anâsır arasındaki taâmülât-ı kim-yeviyye bu kâidenin açık bir delildir. Ve bu âlem-i sûret mütekâbil ve mütezâd olan esmâ-i ilâhiyyenin mazharı olduğundan, gâlib ve mağlûb ve tâlib ve matlûb böyle birbirlerine sarılmak oyunu içindedirler.

اين لعب تهنا نه شورا باز نست هر عشيق و عاشقى را اين فنت

3974. *Bu oyun yalnız kari ile kocanın dejildir. Her bir ma'sûk ve âşık için bu fen vardır.*

Ya'nî, bu oyun yalnız kari ve koca arasında değildir. Her ma'sûkun ve âşığın fenni ve ma'rifeti budur. Meselâ çiçeklerden her biri güneş ziyâşının ye-

di renginden birisine âşık olup o rengi kendisine çeker. Kimi kırmızı ve kimi mâyı ve kimi sarı rengi cezb eder. Renk ma'sûk ve çiçek o rengin âşığıdır. Ve kezâ ateş müvellidü'l-humûzanın âşığıdır ve müvellidü'l-humûza ma'sûktur. Velhâsil cemâdda, nebâttâ ve hayyânda bu tâliblik ve matlûbluk ve âşıklık ve ma'sûklugun birçok misâlleri vardır. "Âşık", "ma'sûk" ma'nâsına nadir.

از قدیم و حادث و عن و عرض پیچشی چون ویس و رامن مفترض

3975. *Kadîmden ve hâdisten ve ayndan ve arazdan Veys ve Râmîn gibi bir sarılış müfierzadur.*

"Veys", ma'sûk olan kızın ve "Râmîn", o kızın âşığı olan erkeğin ismidir. "Kadîm"den murâd, vûcûd-i hakîki-i Hak ve "hâdis"ten murâd, vûcûd-i izâfi-i halktut. "Ayn"dan murâd, zâtıyla kâim olan madde ve cevherdir; ve "araz"dan murâd, renk gibi kendi zâtıyla değil, cevher ile kâim olan şeydir. Ya'nî, kadîm olan vûcûd-i hakîki-i Hak ile vûcûd-i izâfi-i halk arasında bütûn ve zuhûr i'tibâriyle bir sarılış ve cevher ile araz arasında da kayyûmiyet cihietyile bir sarılış vardır. Zîrâ cevher olmaksızın arazin kiyâmi mümkün değildir. Meselâ cisim, kendisinde uzunluk ve enlilik ve derinlik olan şeye diller. Halbuki bunların hepsi arazdır; ancak cismin vûcûduyla kâim olur ve görürünür. Velhâsil bunların hepsinin Veys ve Râmîn gibi birbirine sarılışı bu âlem-i sûreti ve kesâfeti vûcûda getirmek için farz olunmuştur.

شوی و زن را گفته شد بهر مثیل که مکن ای شوی زن را بد گسیل

3976. "Ey koca! Kariyi bed-güsûl etme!" diye koca ve karı misâl için söylenmiş oldu.

"Güsûl", vedâ' etmek ve def' etmek ve bir kimseyi bir yere yollamak, demektir (*Burhân*). Ya'nî, biz burada koca ve karı arasındaki irtibât ve münâsebeti bu âlem-i sûret için canlı bir misâl olarak söyledik ve bunu bilhâssa misâl olarak zikirden murâdımız, "Ey koca! Karıyi "bed-güsûl" etme, ya'nî hazz-i nefşânî yüzünden boşama!" demek idi. Zîrâ hadîs-i şerifte لعن الله كل ذراق مطلاق عن امرأة كل ما يمسها ينفعها buyurmuştur. Ve Allâh Teâlâ'nın indinde mübâhların en ziyâde buğz edilmiş olanı talâktır.

آن شب گردك نه ینگا دست او خوش امانت داد اندر دست شو

3977. O gerdek gecesi yenge onun elini kocanın eline hoş emânet vermedi mi?

"Yengâ", kardeş ve amca kansı ve evin hanımı ve gelini hazırlayan ve süsleyen kadını ma'nâsına nadir (*Giyâsü'l-Lügât*). Bu kelime Türkler arasında "yenge" sûretinde telaffuz olunur. Ve eskiden zifâf gecesi birbirlerinden utanın zevc ve zevceyi birbirlerine takdîm ve ülfetlerine ve ünsiyetlerine yardım eden kadına da "yenge hanım" derler idi. Ya'nî, o zifâf ve gerdek gecesi yenge hanım zevcenin elini laff bir emânet-i ilâhî olmak üzere zevcin eline vermedi mi? Ve her ikisini birbirine takdîm etmedi mi? Bu takdîm keyfiyeti, zevce "Elbette bu latîf emânet sana Hak tarafından tevdî olunmuştur; ona güzel muâmele et!" demektir. Nitekim hadîs-i şenîfté *"اتقوا الله في النساء فانکم اخذنوهن بامانة الله"* ya'nî "Kadınlar hakkında Allâh Teâlâ'dan korkunuz, zîrâ siz onları Allâh'ın emâneti olarak aldınız" buyurulmuştur.

از بد و نیکی خدا با تو کند

کانچه با او تو کنی ای معتمد

3978. *Zîrâ ey mu'temed!* O şeyi ki sen iyiden ve kötüden ona yaparsın, *Hûdâ sana yapar.*

Ya'nî, ey emînliğine i'timâden kendisine kadın tevdî edilmiş olan kimse! Zîrâ sen bu emânet-i ilâhiyye olan kadına iyilikten ve kötülükten her ne yaparsan, Hak Teâlâ dahi o yaptığın fiillerin mukabilini sana yapar.

نه عفیفی ماندش و نی زاهدی

حاصل اینجا آن فقیه از بیخودی

3979. *Hâsili burada o fakîhin bî-hodluktan dolayı ne afîfligi ve ne de zâhidliji kaldi.*

Elhâsil, câriyeye tesâdûf ettiği bu âbdesthâne arasında o fakîh bir taraftan sarhoşluk ve bir taraftan şehvetin galebesiyle kendinden geçti, kendisinde ne affîflik ve ne de zâhidlik duygulan kalmadı.

آتش او اندر آن حور زاد

آن فقیه افتاد بر آن حور زاد

3980. *O fakîh o hâriden doğmuşun üzerine düştü. Onun ateşi o pamuğ'a düştü.* [3958]

Ya'nî, o fakîh, hûrî gibi bir güzel kadından doğmuş olan o güzel câriyeyi yatarın muâmele-i cinsiyeye mübâşeret etti. Onun şehveti bir ateş ve kız dahi bir pamuk mesâbesinde idi. Gûyâ bir ateş bir pamuk üzerine düştü. Bu hâl dahi bu kal'a-i zâtü's-suverin safhalanndan bir safhadır; ve bu insanlar tevîfd-i misl için böyle muâmele-i cinsiyelerindeki sarılış, bu âlem-i sûrette bilcümle eşyâ arasında türlü türlü renklerde ve tarzlarda cârîdir. Ve hayâtîy-

yât ilmi (biyoloji) tedkîk olunursa, âlem-i tabâiatın bu kânûn üzerine müesses olduğu görülür. Bu ictimâ' ve sarılışın sırları *Fusûsu'l-Hikem*'de Muhyiddîn b. Arabî (k.s.) hazretleri tarafından Fass-ı Muhammedî'de ïzâh buyurulmuştur. Bu sırdañ gâfîl olanların nazarında şehvet-i hayvânîyyeden başkası meşhûd değildir.

جان بجان پوست و قالبها خجیدْ
چون دو مرغ سر بریده می طبیدْ

3981. *Cân câna ulaştı ve kalıplar girift oldu. Başı kesilmiş iki kuş gibi çırpındı.*

"Haçîden", cîmâ' vaktinde birbirine sarılmak ve bıçak ve kılıç ve hançeri kılıfına koymak demektir. Burada sarı[mak] ve birbirine girift olmak münâsibdir. "Her iki câن"dan murâd, rûh-ı hayvânîdir. Ya'nî, rûh-ı hayvânî diğer rûh-ı hayvânîye ulaştı ve kalıplar ve cisimler birbirine sanıldı ve girift oldu, kadının ve erkeğin cismî lezzet-i cîmâ'dan dolayı başı kesilmiş kuş gibi çırpındı. Bu ictimâ'dan dolayı ıztırâb ve çırpinmak bütün suver-i eşyâda cârifidir. Meselâ ateş üzerindeki su kaynar; ve fosfor hava ile ictimâ' ederse parlar; ve potasyum su ile ictimâ' ederse iştüâl eder ve onlardan diğer sûretler doğar.

چه سقایه چه ملکْ چه ارسلانْ
چه حیا چه دین چه بیم و خوف جان

3982. *Ne şarâb kadehi, ne melik, ne arslan, ne hayâ, ne dîn, ne de cân korkusunu (kaldı).*

"Sikâye" su içecek kap demektir. Burada şarâb kadehi murâd buyurulur. "Melîk", pâdişâh; "Arslan", pâdişâhin ismi olmak münâsibdir. Nitekim Selçuklar'da Kılıçarslan isminden pâdişâh vardır. Ya'nî, fâkihin nazarında ne şarâb kadehi ve ne de Arslan ismindeki şâhîn heybeti ve azameti ve ne de "bu yaptığım işte bana ne derler?" diye halktan utanmak ve ne dîn ve zühd ve takvâ ve ne de "bu yaptığım filden dolayı beni öldürüler" diye, cân korkusu kaldı. Zîrâ bunların hepsi akıl ve muhâkeme îcâbidir. Halbuki hâl-i cîmâ' erkeğin kadında ve kadının erkekte fâni olmasından; ve hâl-i fenâda ise akıl ve muhâkeme kalmaz. Nitekim Hak'ta fâni olan evlîyâ hakkında آئُلُّ إِنْ أَوْلَيَاءُ اللَّهِ لَا تَنْعَفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَعْنَوْنَ (Yûnus, 10/62) ya'nî "Âgâh ol! Muhakkak Allâh'ın velileri üzerine korku ve hüzün yoktur!" buyurulur.

چشمنشان افتاده اندر عین و غین
نی حسَنْ پیداست اینجا نی حسَنْ

3983. *Onların gözü "ayn" a ve "gayn" a düşmüştür. Burada ne Hasan ve ne de Hüseyin peydâdır.*

"Ayn" kelimesinin müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "zât" ma'nâsı münâsibdir ki, bundan murâd hakîkat-i zâtiyyedir; ve abdin hakîkat-i zâtiyyesi adem-i izâfi ve yokluk hâlidir. "Gayn", "bulut" ma'nâsına olup bundan murâd, sûret-i cismânîyyedir. "Hasan ve Hüseyin"den murâd, kendilerinde alâ-derecâtihim güzellik bulunan diğer suver-i eşyâdır. Ya'nî, bu iki şahsın gözleri ve nazarları bu inzâl hâli içinde hakîkat-i zâtiyyeleri olan bu yokluğa ve fenâya ve birbirlerinin suver-i cismânîyyelerine düştü ve birbirlerinin sûretinde fâni oldular; ve bu hâl-i fenâ içinde alâ-derecâtihim kendilerinde güzellik bulunan diğer eşyânın sûretleri kalmaz. Zîrâ bu inzâl hâli içinde olanlar o anda muhitlerinden tecerrûd ederler. İstilâh-i sûfiyyede bu hâle "tecelli-i vikâf" dendir. Tafsîli *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı Muhammedî dendir ve dekâyîki uzundur.

شد دراز و کو طریق باز گشت انتظار شاه هم از حد گذشت

3984. *Uzun oldu ve geri dönmek yolu nerede?* Şâhîn intizârı dahi hadden geçti.

Ya'nî, fakîhin meclisten müfârakatı uzadı ve meclise geri dönmesi yolu nerede kaldı? Şâhîn fakîhi beklemesi dahi hadden geçti. Bu ma'nâ "kû" edât-i istifâm olduğuna göredir. "Gû", "söyle" demek olduğuna göre ma'nâ "Bu bahis uzadı. Fakihe geri dönmek yolunu söyle! Zîrâ şâhîn intizârı dahi hadden geçti" demek olur.

شاه آمد تا بییند واقعه دید آنجا زلزله القارعه

3985. *Şâh vakayı görmek için geldi. Orada kiyâmet gününün zelzesini gördü.*

"Kâria", şiddet-i zamâne ve kiyâmet günü. "Zelzele", lügatte "şiddetle kırmıldanmak" demektir. Ya'nî, şâh, fakîhin meclise gelmekte gecikmesine sebeb olan vâkia ne olduğunu görmek ve anlamak için âbdesthâne tarafına geldi. Fakat orada kiyâmetin zelzelesi mesâbesinde olan câriye ile içtimâ' hâlini gördü.

آن فقیه از بیم بر جست و برفت سوی مجلس جام را برپود تفت

3986. *O fakîh korkudan sıçradı ve meclis tarafına gitti. Harâretle kadehi kaptı.*

O fakîh şâhı görünce, korkudan sıçradı ve câriyeden ayrıldı. Zîrâ bîhodluk hâlinden ayıklık hâline gelmiş idi; ve ayıklık hâlinde akıl ve muhâkeme avdet eder. Fakîh efendi meclis tarafına gitti ve harâretle şarâb kadehini kaptı ve yine bîhodluk hâline rûcû' etmek istedi.

شہ چو دوزخ پر شر آر و پر نکال تشنئه خون دو جفت بد فعل

3987. *Şâh, cehennem gibi kivilcimlar dolu ve azâb dolu olarak, kötü fiilli iki çiftin kanına susamış idi.*

“Şîrâr”, kivilcimlar; “nekâl”, ukûbet ve azâb demektir. Yâni şâhin kalbi öfke kivilcimları ve azâb etmek fikirleri ile dolu olarak, fenâ fiilde bulunan iki eşin ve çiftin kanına susamış ve öldürmek niyetinde bulunmuş idi.

چون فقیهش دید رخ پر خشم و قهر تلخ و خونی گشته همچون جام زهر

3988. *Vaktâki fakîh onun yüzünü öfke ve kahir dolu, zehir kadehi gibi acı ve katil gördü.*

“Hûnî”, katil demektir. Vaktâki fakîh, pâdişâhin yüzünü kaşları çatık, öfkeli ve kahir dolu ve zehir kadehi gibi acı ve öldürücü görüdü.

بانگ زد پر ساقیش کای گرم دار چه نشستی خیره ده در طبعش آر

3989. *Onun sâkîsine: “Ey harâret tutucu! Niçin sersem oturursun? Uer, onu tab'a getir!” diye bağırdı.*

Şâhin sâkîsine: “Ey harâret tutucu! Ya'nî mecliste olan neş'e ve meşk harâretini verici olan sâkî! Niçin öyle sersem sersem oturuyorsun? Pâdişâhin tabiatı bozulmuştur, ona da şarâb ver ve onun tabiatını salâha getir! Nitekim benim başıma vura vura şarâb içirdin ve benim tabiatimi İslâh ettin ve bu salâh-i tabiat yüzünden başıma neler geldi!” diye bağırdı.

خنده آمد شاهرا گفت ای کیا آمدم با طبع آن دختر ترا

3990. *Şâha gülme geldi. Dedi: “Ey büyük! Tab'a geldim, o kız senindir!”*
[5968]

“Kiyâ”, büyük ve pâkîze ve ulu ma'nâsına nadır. Fakîhin bu sözlerinden şâha gülme geldi ve dedi ki: “Ey ilm-i zâhirîsi ile halk indinde büyük olan fakîh! Ben tab'a geldim ve benim tab'im şarâb-i sûri içmeksizin hâl-i salâhta-dır. O muâmele-i cinsiyede bulunduğu câriye kızı sana verdim!”

پادشاهم کار من عدالت و داد زان خورم که یار را جودم بداد

3991. *“Ben pâdişâhim; benim işim adl ve ihsândır. Dosta cüdümün verdiğiinden yerim.”*

Bu ve âtîdeki beyitlerde sûri pâdişâhlara ve hükümdârlara nasîhat vardır. Ya'nî, “Ben Hakk’ın “Azîz” ism-i şerfinin mazharı olan pâdişâhim. Binâena-

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
أَيَّهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
إِلَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ
لَهُ بِنِيمِ إِشِمِ إِدَرِمِ الْمُلْعَنِ بَلْعَانِ الْمُلْعَنِ

آنچه آن را من نوش همچونوش کی دهم در خورد بار و خویش و تووش

3992. “O şeyi ki, ben şerbet gibi içmem, onu dosta ve akrabâya ve sana ne va-
kit veririm!”

Ya'nî, “Benim tatlı bir şerbet gibi içmediğim bir şeyi dostuma ve yakınla-
rıma ve sanaaslâ vermem; ancak bana tatlı gelen şeyi onlara da veririm.”

زان خوارام من غلامان را که من می خورم بر خوان خاص خویشن

3993. “Ben gulâmlara kendi hâssimin sofrası üzerinde yediğimden yediririm.”

“Ben husûsi sofram üzerinde ne yersem, kendi gulâmlarına da o yediğim
taâmdan yediririm.”

زان خوارام بندگان را از طعام که خورم من خود ز پخته يا ز خام

3994. “Taâmdan bendelerime pişmiş vezâ çığden kendi yediğimden yediririm.”

من چو پوشم از خز و اطلس لباس زان پوشام حشم رانی پلاس

3995. “Uaktâki ben atlastan ve ipektan libâs giyerim, hizmetçilere de ondan
giydiririm, pelâs değil!”

“Hazz”, yünden ve ipektan dokunmuş olan kumastañ yapılmış elbise (*Gi-
yâsü'l-Lügât*). “Haşem”, hizmetçiler ve bir kimsenin tâbi'leri. “Pelâs”, âdî bez
demektir. Ya'nî, “Ben kendi tevâbiime ve adamlarına kendi giydiğim kumas
cinsinden libâs giydiririm; yoksa ben başka ve müzeyyen libâslar giyip onla-
ra âdî bezlerden elbise giydirmem!”

شرم دارم از نبی ذو فنون ألبسوهم گفت ما تلبسون

3996. “Zâ-fünûn olan Peygamber'den utanırum. “Onlara giydiğiniz şeyden
giydiriniz!” buyurdu.”

مصطفيٌ كرد ابن وصيٍت با بنون اطعموا الاذناب بما تأكلون

3997. “Mustafâ bu vasiyeti oğullarına etti. “Eznâba yediğiniz şeyden it'âm
ediniz!”

اخواتكم جعلهم الله تحت
ابدیکم فمن جعله الله اخاه تحت يديه فليطعمه ما يأكل ويلبس ما يلبس ولا يكفله من العمل ما يغلبه فان
ya'nî "Sizin kardeşlerinizi Allâh Teâlâ sizin elinizin altında
ya'nî idâresi altında kıldı. İmdi Allâh Teâlâ bir kimsenin kardeşini kendi idâ-
resi altında kilarsa, ona yediğinden yedirsün ve giydiğinden giydırsın ve ona
güç gelen işi teklif etmesin! Eğer teklif ederse ona yardım etsin!" Bu hadîs-i
şerîfin insanlık düstürü olduğunu îzâha hâcet yoktur.

دیگران را بس بطبع آورده
در صبوری چُست و راغب کرده*

3998. İmdi başkalarını tab'a getirmișsin, sabûrlukta çevik ve rağbet edici et-
mişsin.

Bu beyitler husûsiyet i'tibâriyle büyük şehzâdenin lisânındandır; ve umû-
miyet i'tibâriyle halka va'z u nasîhat eden kimselere Hz. Pîr efendimiz tara-
findan nasîhattir. Ya'nî, ey vâiz efendi! Sen kırsuye çöküp başkalarının tab'ını
îslâha çalışmışsin ve belâlara sabr etmek husûsunda onları çevik ve sabra
rağbet edici kılmuşsin.

هم بطبع آور بمردی خویش را
پیشوا کن عقل صیر اندیش را

3999. Merdlik ile kendini dahi tab'a getir. Sabır düşünüci olan aklı pîşvâ
et!

Fakat kendin belâya dûçâr olduğun vakit, halka tavsiye ettiğin sabrı unu-
tup şikayet edersin. Binâenaleyh kendi tabiatini de merdlik ile îslâha çalış!
Sabır düşünüci olan aklı kendine pişvâ ve kılavuz yap!

چون قلاوزی صبرت پر شود
جان باوج عرش و کرسی بر شود

4000. [3978] Vaktâki sabrı kılavuzluğu sana kanat olur, cân arş ve kürsünün ucu-
na yukarı gider.

Vaktâki sana kılavuzluk eden sabır senin rûhuna kanat olur, rûhun o ka-
nat ile uçup, arşın ve kürsünün üstüne kadar yükselsir ve bu sûret âleminin
fevkine çıkar.

مصطفى را بین چو صبرش شد بُراق
بر کشانیدش بیالای طباق

4001. Mustafâ'yi gör! Vaktâki onun sabrı Burâk oldu, onu tabakaların yu-
karısına çekti.

Ya'nî, Server-i enbiyâ (s.a.v.) Efendimiz'i gör: O hazretin bu âlem-i sûrette çektiği belâlara karşı olan sabrı Burâk sûretinde zuhûr etti ve onu sûret âleminin tabakalarının yukarısına kadar çekti. Zîrâ araz olan her amelden bir sûret tekevvün eder. Nitekim 2. cildin 959 numarasında: وقت محشر هر عرض را صورتیست [ya'nî] "Mahşer vaktinde her arazin bir sûreti vardır; ve her arazin sûretine bir nöbet vardır" buyurulmuş idi. Sabır dahi araz cinsinden bir amel olduğundan, ondan dahi bir sûret tekevvün eder. Nitekim Resûl-i Ekrem hazretlerinin mi'râc-ı şerîflerinde bindikleri Burâk ken-di amellerinden tekevvün eden bir sûret idi.

روان گشتن شاهزادگان بعد از تمام بحث و ماجرا بجانب
ولایت چمن سوی معشوق و مقصود تا بقدر امکان مقصود نزدیکتر باشند،
اگر چه راه وصل مسدود است بقدر امکان نزدیکتر شدن محمود است

Bahis ve mâcerânın tamâmından sonra şehzâdelerin Çin vilâyeti cânibinde olan ma'sûk ve maksûdlarının tarafına revân olmaları. Tâ ki mümkün olduğu kadar maksûda daha yakın olalar! Her ne kadar vuslat yolu kapalı ise de, mümkün olduğu kadar daha yakın olmak memdûhtur

Yukarılarda îzâh olunduğu üzere, Hakk'a giden yollar bu âlem-i sûrette her ne kadar mahlûkâtın nefesleri kadar çok ise de, külliyyâti ve cinsi i'tibâriyle üçe münhasır olup, onlar da ahyâr ve ebrâr ve şüttâr yollarıdır; ve bu üç yolun sâliklerinin maksûdu ve matlûbu dahi hep Hak'tır. "Üç şehzâde"den murâd, bu üç yolun sâlikleridir; ve "Çin"den murâd, Zât-ı Hakk'ın hicâbı olan nefsi sâlikleridir. Sâlik bu sıfât âlemidir ki, rûh ve nefisten mürekkeb olan cisim ile sülük edenlerin sülükleri bu sıfât âlemi içindedir; ve bu âlem-i hicâb içinde maksûd olan Hak tarafına sülükde vuslat yolu kapalıdır. Zîrâ ikilik ve sûret âlemidir. Sâlik bu sıfât âleminde Hakk'a müteveccihen sülük ettiği vakit mümkün olduğu kadar, matlûbu ve maksûdu olan Hakk'a daha yakın olur. Zîrâ sıfât Zât-ı Hakk'ın zâhiri ve Zât, sıfâtın bâtinidir; ve mümkün olduğu kadar matlûba yakın olmak elbette uzak olmaktan daha makbûl ve memdûhtur.

اين بگفتند و روان گشتند زود هر چه بود اي يار من آن لحظه بود

4002. *Bunu söylediler ve çabuk revân oldular. Ey benim yârim! Her ne oldu ise o lahza oldu.*

Ya'nî, şehzâdeler sefer ve sülük esnâsında zahmetlere ve meşakkatlere karşı bu sabra müteallik olan sözü söylediler ve hemen sefere çıktılar. Ey benim dostum! Her ne oldu ise ve onların başlarına her ne geldi ise o lahzada ve dakîkada geldi. Zîrâ o lahza ve dakîka bunlara açılan bir ibtilâ kapısı idi.

صبر بگریدند و صدیقین شدند بعد ازان سوی بلاد چین شدند

4003. *Sabrı ihtiyâr ettiler ve siddîkîn oldular. Ondan sonra Çin beldeleri tarafına gittiler.*

Bu üç şehzâde kendi mesleklerinde sabrı ihtiyâr ettiler ve sabrı etmek hûsûsında siddîklardan oldular. Ondan sonra Çin'in beldeleri tarafına gittiler. "Çin'in beldeleri"nden murâd, âlem-i sûretin mesâlik-i muhtelifeleridir. Mese-lâ "ahyâr" sınıfı kesret-i muâmelâta ve "ebrâr" sınıfı kesret-i riyâzât ve mücâhedâta ve "şüttâr" sınıfı suver-i cemâliyye aşkına müteveccih olurlar ve bu tarîklarda enzâr-i hissiyyeden mestûr olan ma'sûk-i hakîkiyi isterler.

والدين و ملك را بگذاشتند راه معشوق نهان برداشتند

4004. *Anayı ve babayı ve mülkü terk ettiler. Gizli olan ma'sûkun yolunu tuttular.*

Ya'nî, kemâl-i harâretle sülük ettikleri bu yollarda gözlerine ana ve baba ve mal ve mülk muhabbeti görünmedi; hepsini terk ettiler; ve his gözünden gizli olan ma'sûk-i hakîkinin yolunu tuttular.

همچو ابراهیم ادhem از سریر عشقشان بی پا و سر کرد فقیر

4005. *İbrâhîm Edhem gibi, aşk onları tahttan ayaksız ve elsiz fakîr etmiştir.*

Kendi mesleklerinin aşkı onları, Belh pâdişâhi İbrâhîm Edhem hazretleri gibi, telezzüzât-ı nefsâniyye tahtundan indirip, elsiz ve ayaksız ve serseri ve fakîr etmiştir. Nitekim *Fîhi Mâ Fîh*'in 43. faslında İbrâhîm Edhem hazretlerinin küssası şu sûretle beyân buyurulmuştur:

"İbrâhîm Edhem (k.s.) pâdişâhlık zamânında ava gitmiş idi. Bir âhûnun arkasından, askerinden tamâmiyle ayrılp uzak düşünçeye kadar koştu. Ter içine battı. Hâlâ o sahrâda ta'kîb eder idi. Ta'kîb hadden aştı. Âhû söze gelip,

yüzünü arkasına çevirerek dedi: Ya'nî "Sen bunun için yaratılmadın ve seni beni avlamak için getirmediler. Haydi beni avladın farz et; acabâne hâsil olur?" İbrâhîm (k.s.) bunu işitince bir na'ra vurup kendisini atından aşağıya attı. O sahrâda çobandan başka hiç kimse yok idi. Murassa' olan libâs-ı şâhânesini ve silâh ve atını çobana verip, onun arkasına giydiği abayı kendisine vermesini ve bu hâli hiç kimseye söylememesini ve kimseye ahvâlinden nişân vermemesini ricâ etti; ve o abayı giyip yola çıktı. Sen şimdi onun garazına bak ki ne idi; ve Hakk'ın maksûdu ne idi? O âhûyu avlamak istedi; Hak Teâlâ ise, onu âhû ile avladı; tâ ki bu âlemde Hakk'ın murâdi vâki' olur idigini bilesin!"

يا چو ابراهيم مرسل سر خوشی خويش را افکنده اندر آتشی

4006. *Yâhud mürsel olan İbrâhîm gibi, sarhoşluk kendilerini ateşe bırakmıştır.*

Yâhud, bir peygamber-i zîşân olan İbrâhîm (a.s.) aşk-ı ilâhî sarhoşluğu Nemrûd'un ateşine attığı gibi, o şehzâdeleri de kendi meslekleri aşkının sarhoşluğu belâ ve mihnât ateşine attı.

يا چو اسماعيل صبار مجید پيش عشق و خنجرش حلقى كشيد

4007. *Yâhud şerîf olan sabr edici İsmâîl gibi, onun aşkî ve hançeri önünde bir bojaz çekti.*

Yâhud, mecîd ve şerîf olan sabr edici İsmâîl (a.s.) aşk-ı ilâhî ile Hak yolunda kurbân olmak için boğazını bıçağa teslîm ettiği gibi, o şehzâdeler dahi kendi mesleklerinin aşkî ile belâ ve mihnât hançerine boğazlarını teslîm ettiler. Ma'lûm olsun ki, her ne kadar meşhûr olan kavle göre zebîh İsmâîl (a.s.) ise de, muhakkîklann ve mükâşiflerin indinde zebîh keşfen İshâk (a.s.)dır. Hz. Şeyh-i Ekber *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı İshâkf'de zebîhin İshâk (a.s.) olduğunu beyân buyurduğu gibi, Hz. Pîr efendimiz dahi *Dîvân-ı Kebîr*'lerinde şu beyitlerde zebîhin İshâk (a.s.) olduğunu işaret buyururlar:

اسحق نبی باید بودن

قربان شده بر خاک در من

اسحق منی و من والد تو

کی شکستمت ای گوهر من

[Ya'nî "Benim kapımın toprağı üzerinde kurbân olmuş İshâk nebf olmak gerektir. Sen benim İshâk'ımsın ve ben senin pederimim. Ey benim gevherim! Ben seni ne vakit kırarım?"]

Fakat Mesnevî-i Şerîf'lerinde kavl-i meşhûra binâen İsmâî (a.s.) mezkûrdür. Bu bâbda 1. cildin 228 numaralı beytinde ve bu 6. cildin 2494 numaralı beytinde îzâhât geçti.

حکایت امرؤ القیس که پادشاه عرب بود و بصورت عظیم با جمال

یوسف وقت خود بود و زنان عرب چون زیبخا مرد او و او شاعر طبع بود و این شعر اوست، **قَفَا نَبْكِ مِنْ ذِكْرِي حَبِيبٍ وَّمَنْزِلٍ**، چون همه زنان او را بجان می‌جستند ای عجب غزل او و ناله او بهر چه بود، مگر می‌دانست که این همه مثال صورتی اند که بر تختهای خاک نقش کرده اند، عاقبت این امرؤ القیس را حالی پیدا شد که نیم شب از ملک و فرزندان گریخت و خود را در دل پنهان کرد و ازان اقلیم باقلیم دیگر رفت در طلب آن کس که از اقلیم متزهست، **وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَةِ مَنْ يَشاءُ**

İmruü'l-Kays'in hikâyesidir ki, Arab pâdişâhi idi ve sûrette azîm ve cemâl ile kendi vaktinin Yûsuf'u idi. Ve Arab kadınları Züleyhâ gibi onun ölmüşü idi; ve o şâir tabiatlı idi ve bu onun şîridir: "Durunuz, ma'sûku ve onun evini anarak ağlayalım!" Mâdemki kadınlar onun candan tâlibi idiler, acıbdır ki, onun gazeli ve onun nâlesi ne için idi? Ancak bildi ki, toprak levhalar üzerine nakş etmiş oldukları bunlar hep heykel sûretidir. Âkîbet bu İmruü'l-Kays'a bir hâl zâhir oldu ki, gece yarısı mülkten ve evlâddan kaçtı ve kendisini bir eski libâsta gizledi; ve iklîmden münezzeh olan o kimsenin talebinde o iklîmden başka iklîme gitti. "Allâh Teâlâ rahmetine dilediği kimseyi muhtas kılار."

Ma'lûm olsun ki, İmruü'l-Kays müşrikîn-i Kureyş'in en bîlîg şâirlerinden birisi idi. Resûl-i Ekrem'in bi-setinden evvel yaşamıştır. Arablar en fasîh ve bîlîg olan şîrleri seçip Ka'be'nin duvarına asarlar idi. İmruü'l-Kays'in:

قَفَا نَبْكِ مِنْ ذِكْرِي حَبِيبٍ وَّمَنْزِلٍ سَقْطَ اللَّوْيِ بَيْنَ الدُّخُولِ فَحُوْمَلٌ

[Ya'nî "Durunuz, ma'sûku ve onun Dahûl ile Havmel arasındaki kumsalın ucunun bittiği yerdeki evini anarak ağlayalım!"] matla'ı ile başlayan kasîdesi

de *Muallakât-ı Seb'a*dandır. Hadîs-i şerîf kitâblarından İmâm Münâvî'nin *Künnûzü'l-Hakâyik*'nda ve Celâleddîn Süyûtî'nin *Câmi'u's-Sağûr*'inde Ebâ Hureyre hazretlerinden mervî olarak امر القیس صاحب نواء الشعراء الى النار ya'nî "İmrûü'l-Kays şâirlerin cehenneme bayrakdândır" hadîs-i şerîfi münderic olduğuna göre, âkibet aşk-ı hakîkiye mübtelâ olup vahdet-i vücûdu müdrîk olması ve İbrâhîm Edhem hazretleri gibi, gece yarısı tâc ve tahtını ve evlâd ve iyâlini terk etmesi ve tarîk-ı fakri ihtiyâr etmesi vehle-i ûlâda müşkil görünür. Fakat Hz. Şeyh-i Ekber Muhyiddîn b. Arabî (k.s.) *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı Dâvûdî'de buyururlar ki: "Ba'zan halifeden hükümden bir hadîse muhâlif olan şey zâhir olur. Binâenaleyh onun ictihâdden olduğu tahayyül olunur. Halbuki böyle değildir. Ancak bu imâm indinde o hadîs keşîf cihetinden Nebî'den sâbit olmadı ve eğer sâbit olaydı, onunla hüküm ederdi; ve her ne kadar bu hadîsin yolu racûl-i adilden racûl-i adle oldu ise de, o racûl-i adl vehimden ve ma'nâya intikâlden ma'sûm değildir." İmdi, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in vâris-i ekmeli ve halfesi bulunan Hz. Mevlânâ (r.a.) indinde nakl olunan bu hadîs-i şerîften İmrûü'l-Kays'in mutlakâ ehl-i cehennemden olmadığı ve binâenaleyh aşk-ı hakîkiye mübtelâ olduğu keşfen sâbit olmuş olduğundan, bu sûrh-i şerîfteki beyânât bu keşfe müstenid bulunmuştur. Hiddet-i zekâ sâhibi olup meşrebinde aşk gâlib bulunan mûmâileyhin (ولله يختص برحمته من يشاء) (Bakara, 2/105) [ya'nî "Allâh Teâlâ rahmetine dilediği kimseyi muhtaş kilar."] âyet-i kerîme-si mücîbince, Hak Teâlâ hazretleri bir cezbe ihsân ederek onu sûretten ma'nâya çekmiş demek olur. Zîrâ ehl-i aşk şüttârıñ sıfındandır.

امرو القیس از مالک خشک لب هم کشیدش عشق از خطه عرب

4008. *İmrûü'l-Kays* memleketlerden huşk-leb olarak, aşk onu dahi *hutta-i Arab*'dan çektî.

"*Hitta*", başkalan tecâvüz etmemek için çizgi çektileri yer. Örfte "büyük şehir"e derler; ve zemînîn bir parçası demektir. "Huşk-leb", "dudağı kuru" demek olup, kendi memleketlerinden bî-nasîb ve bî-behre olmasında kinâyedir.

تا یامد خشت می زد در تبُوك با ملک گفتند شاهی از ملوك

4009. *Tebük* şehrine kadar geldi. Kerpiç kesti. Melike dediler ki: "Pâdişâh-lardan bir pâdişâh!"

"*Tebük*", Medîne-i Münevverenin şîmâlinde kâin bir şehrin adıdır. Ya'nî İmrûü'l-Kays kendi memleketinden kaçtı ve *Tebük* şehrine kadar geldi ve

orada taayyüs-i sünisi için amele gibi kerpiç kesmeye başladı. Orada onu tanyan kimseler Tebük şehriniň hükümdânnâ dediler ki: "Bu adam pâdişâhlardan bir pâdişâhtır!"

امروْ القيس آمدست اينجا بَكْدْ
در شکار عشق خشتنی می زند
4010. "İmrü'l-Kays buraya ked ile geldi. Aşkin şikârında bir kerpiç kesiyor." [3988]

"Ked", Arabî'de sa'y etmek ve çalışmak demektir. "Ged", fakîr ve fakîrlîk demektir (*Burhân*). Burada her iki lûgat dahi münâsibdir. Ya'nî, "Pâdişâhlardan bir pâdişâh olan İmrü'l-Kays buraya sa'y ile veya fakîrlîk ile geldi. Aşkin avına tutulmuş olduğu hâlde burada amele gibi bir kerpiç kesiyor."

آن ملک بر خاست شب شد پیش او گفت او را ای ملیک خوب رو
4011. O melik kalktı, gece onun önüne gitti. Ona dedi: "Ey güzel yüzlü olan
melik!"

"Melîk", pâdişâh, kâdir, mutasarnîf, sâhib ma'nâlatınadır. Ya'nî, Tebük hükümdâri İmrü'l-Kays'ın pâdişâh olduğunu haber alınca, gece onun yanına gitti ve ona dedi ki: "Ey güzel yüzlü pâdişâh!"

يوسف وقىي دو ملكت شد كمال مر ترا رام از بلاد و از جمال
4012. "Sen vaktin Yûsuf'usun İki mülk kemâl olarak sana beldelerden ve ce-
mâlden râm oldu."

"Sen güzellikte vaktin Yûsuf'u mesâbesindesin. İki mülk sana râm ve münkâd oldu ki, onlar da güzellik ve pâdişâhlîktir; ve beldelerde hâkimiyet ve tasarruftur; ve bunlar senin kemâlindir."

گشته مردان بند گان از تبغ تو و آن زنان ملک مه بى مبغ تو
4013. "Erkekler senin kılıcından bendelerdir; ve o kadınlar senin bulutsuz olan
ayının mülküdür."

Ya'nî, "Erkekler kılıcının korkusundan sana bende olmuşlardır; ve o kadınlar ise senin bulutsuz ay gibi olan güzelliğinin mülkü ve meftûnudur; ve onlar da senin güzelliğine muhabbetle bende olmuşlardır." Nitekim mü'minler dahi iki tâifedir: Birisi Hakk'ın kahnândan korkup ibâdet ederler ve diğerî de Hakk'a muhabbet ile taparlar. Ahyâr ve ebrâr tâifesî evvelki kısımdandır; ve şüttârlar ise ikinci kısımdandır.

پیش ما باشى تو بخت ما بود جان ما از وصل تو صد جان شود

4014. "Sen bizim yanımızda olur isen bizim bahtınız olur. Bizim cânumuz senin vaslından yüz cân olur."

"Senin gibi kıymetli bir zât bizim yanımızda bulunursa, bizim için saâdet olur. Bizim cânumız senin vaslından ve sohbetinden terakkî ederek yüz cân kuvvetinde olur."

هم من و هم ملك من مملوك تو اى بهمت ملکها متروك تو

4015. "Ey himmet sebebiyle mülkler senin metrûkün olan! Hem ben ve hem de benim mülküm senin memlükündür."

"Ey şâh! Senin himmetin o kadar yüksektir ki, bu himmetin sebebiyle mülkü ve pâdişâhlığı terk ettin. Binâenaleyh hem ben ve hem de benim mülküm ve pâdişâhlığım senin kölen ve memlükün olduk; ve senin âlî olan himmetinin meftûnuyuz."

فلسفه گفتش بسى و او خموش ناگهان وا داشت از سر روی پوش

4016. O birçok felsefe söyledi ve o sâkit idi. Nâgehân baştan yüz örtüsünü açık tuttu.

Ya'nî, o Tebük pâdişâhi İmrüü'l-Kays'a çok hikmet-i akliyye ve tâlesef söyledi. İmrüü'l-Kays ise dinler ve hiçbir şey söylemez idi. Ansızın ve birden-bire bâtinünün başından nikâbı kaldırdı ve söz söylemeye başladı.

ناچهان او خموش همچو خود در حال سر گردانش کرد تا چه گفتش او بگوش از عشق و درد

4017. Acabâ o onun kulağına aşk ve derdden ne söyledi? Onu da derhâl kendî gibi sergerdân etti.

"Tâ", taaccüb içindir. "Tâ ci güfteş" "Acabâ o ne dedi?" demek olur. Ya'nî, İmrüü'l-Kays Tebük pâdişâhinin kulağına sırr-i aşka dâir ve derd-i aşka dâir acabâ ne söyledi ki, o Tebük pâdişâhını da kendisi gibi derhâl sergerdân ve hayrân etti.

او هم از تخت و کمر بیزار شد دست او بگرفت و با او یار شد

4018. Onun elini tuttu ve onunla yâr oldu. O dahi tahtından ve kemereden bîzâr oldu.

"Taht ve kemer"den murâd, esbâb-ı sultanattır. İmruü'l-Kays sözleriyle Tebük şâhini da hayrân ve sergerdân bir hâle getirdikten sonra onun elini tuttu ve onunla dost ve musâhib oldu. O Tebük şâhı dahi İmruü'l-Kays gibi esbâb-ı sultanattan bîzâr oldu ve tâc ve tahtını terk etti. Beyt-i Yûnus Emre (k.s.):

Niceles tâc u tahtu mâl ü mülkü,
Koyup üryâن oluptur aşk elinden

عشق يك كرّت نكردست اين دو شه
تا بلاد دور رفند اين دو شه

4019. O iki şâh uzak beldelere kadar gittiler. Aşk bu günâhî bir kere yapmadı.

Ya'nî, aşk, tâc u tahtından ve evlâd ü iyâlinden bîzâr etmek günâhîni ve kabâhatini yalnız bu iki şâh hakkında yapmamıştır. Belki birçok pâdişâhlara ve onlann mâmûnunda bulunan kimSELERE de yapmıştır.

بر بزرگان شهد و بر طفلا نانت شير او بهر کشته بود من الاخير

4020. [3998] Büyüklere bal ve çocuklara süttür. O her bir gemi için son yükürt.

"Mennü'l-ahîr", "gemiyi baturacak son yük" ma'nâsına nadır. "Büyükler"den murâd, fenâ-fillâh mertebesinde olan zevâtîr ki, aşk onlar için bal gibi lezîdir. Ve bu lezzet onları bekâ-billâh mertebesine getirir. Ve "çocuklar"dan murâd, henüz sûret kaydından kurtulmamış olan sâliklerdir ki, bu aşk onlar için dahi süt mesâbesinde olup, rûhlarını gidâlandırın ve onları sûreten geçirir ve fenâ-fillâh makâmına getirir. Binâenaleyh o aşk her vücûd-i izâfi gemisi için son yük olup onları vücûd-i hakîkî deryâsına gark eder.

غیر این دو بس ملوك بی شمار عشقشان از ملک بربود و تبار

4021. Bu ikiden başka çok sayısız mülkü, aşk onları mülktен ve kavm ve kabileden kaptı.

"Tebâr", Fârisî'de taallukât ve akrabâ ve kavm ve kabîle ma'nâsına nadır. Ve Arabî'de "helâk" demektir. Burada Fârisî'si münâsibdir. Ya'nî, bu zîr ettiğimiz iki pâdişâhtan başka sayısız birçok pâdişâhları dahi aşk, mülk ve salnatdan ve evlâd ü iyâlden kaptı ve uzaklaştırdı.

جان اين سه شه بجه هم گرد چن همچو مرغان گشته هر سو دانه چن

4022. Bu üç şezâdenin câni dahi Çin şehrinin etrâfında kuşlar gibi her tarafda tâne toplayıcı olmuştur.

Nitekim bu kal'a-i zâtü's-suver kıssasında beyân olunan üç şehzâdenin câni dahi aşk sâikasıyla Çin'in ve bu süret âleminin etrafında kuşlar gibi aşklarının neşv ü nemâsına hâdim olan tâneleri toplayıcı olmuştu.

زهره نی تالب گشایند از ضمیر زانکه رازی با خطر بود و خطیر

4023. *Zamârden ağız açmaları için mecâl yok, zîrâ ki tehlikeli ve mühim bir saraydı.*

“Zamîr”, hâtûr, gönü'l, kalb ve hâtrîda gizli olan sı'r. “Hatar”, tehlike ve “hatîr”, mühim ma'nâları nadır. “Zehre”, burada “cesâret ve mecâl” ma'nâsı nadır. Ya'nî, üç şehzâdeden her birinin kalblerinde sakladıkları fikri ve hâtrînelfâz ile söylemek için dudak ve ağız açmaya mecâlleri ve cesâretleri yok idi. Zîrâ ki sakladıkları fikir ve sı'r tehlikeli ve mühim bir sı'r idi.

صد هزاران سر بپولی آن زمان عشق خشم آلد زه کرده کمان

4024. *O zaman yüz binlerce baş bir pula... Hîşm-âlûd olan aşk yayı germiştir.*

Ya'nî, aşkin sırrı inşâ olunduğu vakit, yüz binlerce baş kesilip bir pula satılır. Zîrâ hisâma ve öfkeye bulaşmış ve bürünmüş olan aşk, ok yayının kırışını ve sırrı ifşâ edenleri nişân almıştır.

عشق خود بی خشم در وقت خوشی خوی دارد دمدم خیره کُشی

4025. *Aşk hoşluk vaktinde hisûmîsiz olduğu hâlde, dembedem zayıf öldürücüüğe huy tutar.*

“Hîre” [:hiyre], kelimesinin müteaddid ma'nâsı vardır. Burada “âciz ve zayıf” ma'nâsı münâsibdir. “Hîre-küs”, “âciz ve zayıf öldürücü” demek olur. Ya'nî, aşk hoşluk ve sükûnet vaktinde öfsesiz iken bile dembedem zayıf ve âciz öldürückülük huyuna ve âdetine mâliktit.

این بود آن لحظه کو خشنود شد من چه گویم چون که خشم آلد شد

4026. *Aşkın hoşnûd olduğu o lahza bu olur. Hîşm-âlûd olduğu vakit ben ne söyleyeyim?*

“Hoşnûd” kelimesi “hoş-vend” kelimesinin muhaffefidir ve bu kelime “hoş” ile edât-ı nisbet olan “vend” ve “dûn” kelimelerinin birinden mürekkebdir; ve bu edât-ı nisbetler “nûd” kelimesine kalb edilmiştir (*Giyâsü'l-Lügât* ve *Bahâr-ı Acem*); ma'nâsı “râzi ve kâni’ ve şâkir olan” demektir. Ya'nî,

aşkin hoşnûd ve râzî olduğu o lahzadaki hâli böyle âciz öldürüçü olursa, aca-bâ hism-âlûd olduğu vakitteki hâli nasıl olur? Var, kiyâs [et!]. Ben bunun hakkında ne söyleyeyim?

لیک مرچ جان فدای شیر او کش کشد این عشق و این شمشیر او

4027. *Fakat cân mer'âsi onun arslanına fedâ olsun ki, onu bu aşk ve onun bu kılıcı öldürür.*

“Cân mer'âsi”ndan murâd, âlem-i sûrette olan rûh-ı hayvânîdir. “O mer'ânın arslanı”ndan murâd, ma'sûkunun yolunda bu rûh-ı hayvânîsine kıymet vermeyen âşiktir. Ya'nî, lâkin bu âlem-i sûrette olan rûh-ı hayvânî mer'âsi bu mer'ânın cesûr arslanına fedâ olsun ki, o arslanı bu aşk ve bu aşkin kılıç gibi olan belâları öldürür. Zîrâ bu rûh-ı hayvânî hükümen ölü bir hâle gelince rûh-ı insânî dirilir. Beyt-i Fuzûlf:

*Aşık oldur kim, kilar cânının fedâ, cânânnâna
Meyl-i cânânnâ etmesin her kim ki kiyamaz cânânnâ
Cânını cânânnâ vermektir kemâli âşikin,
Vermeyen cân i'tirâf etmek gerek noksânâna.*

Beyit:

*Vermem sana, çek benden elin ey melekü'l-mevt,
Cânânnâma nezr eylediğim [câna] dokunma!*

سلطنتها مرده این بندگی کشتني به از هزاران زندگى

4028. *Ölmeklik binlerce dirilikten iyidir. Saltanatlar bu bendeliğin bir ölmüşüdür.*

Yâni, aşkin kılıcı ile ölmek, binlerce hayatı hayvânîyeden ve rûh-ı hayvânî ile dirilikten iyidir. Sûrî saltanatlar ve hükümdârlıklar bu aşkin bendeliğinin bir ölmüşüdür. Bu așka bende olmanın hasretinden ölmüştür. Zîrâ birçok hükümdârlar Allah âşıklarının hâline gibta ederler ve hasret çekerler. Nitekim menâkib-ı evlîyâda birçoklarının hâli mezâküdür.

بـا كـنـايـت رـازـهـا با هـمـدـگـر بـسـت گـفـتـنـدـى بـعـصـدـ خـوـفـ وـ حـذـر

4029. *Sırları birbirleriyle kinâye ile, yüz havf ü hazer ile alçak söyleller idi.*

Ya'nî, şehzâdeler ma'sûklarına âid olan sırları açık söylemeye birçok korku ve tehlike olduğu için birbirleriyle gizli konuşurlar ve mükâlemelerinde el-fâz-ı kinâye kullanırlar idi.

راز را غیر خدا محرم نبود آه را جز آسمان همدم نبود

4030. *Sırlara mahrem Hudâ'nın gayri olmadı. Aha gökten gayri hemdem olmadı.*

Bu üç şehzâdenin sırrına ve alelîdâk sırra Hak'tan gayn bir mahrem yoktur. Zîrâ âyet-i kerîmde فَلَمَّا يَعْلَمُ الْأَسْرَ وَالْأَخْفَى (Tâhâ, 20/7) ya'nî "Hak Teâlâ sırrı ve en gizliyi bilir" buyurulur. Ve bu şehzâdelerin harâret-i aşk ile çektileri âha gökten gayrı hemdem yoktur. Zîrâ "âh" harâret-i aşk ile âşığın nefesini çıkarmasıdır; ve nefes sıcak hava olduğu için yukarıya çıkar. Binâenaleyh gök bu âhın hemdemî olmuş olur.

اصطلاحاتی میان همدگر داشتندی بهر ایراد خبر

4031. *Birbirlerinin arasında irâd-i haber için birtakım istilâhâta mâlik idiler.*

Bu üç şehzâde kendi ma'sûklarının ahvâlinden birbirlerine haber vermek için aralarında herkesin anlayamayacakları birtakım istilâhlar koydular. "İstilâh", bir tâifenin bir şeyde ittifâki ve resm ve âyîn ve birbirile sulh etmek ma'nâlarını nadir.

زین لسان الطیر عام آموختند طمطراق و سروری اندوختند

4032. *Avâm bu kuş dilinden ijrendiler. Tumturâk ve serverlik tâhsîl ettiler.*

Bu ve âtideki beyitlerde şehzâdelerin istilâhalarından evliyânın istilâhlanna intikâl buyurulur. "Kuş dili"nden murâd, hakâyika müteallik olarak evliyânın vaz' ettikleri istilâhlardır. "Endühten", cem' etmek ve tâhsîl etmek demektir. "Tumturâk", hodnûmâlik ve kendini halka göstermek, "serverî", büyülüklük ve riyâset ma'nâlarını nadir. Ya'nî, hakîkat âleminin ârifleri ve Hakk'ın âşıkları kendilerinin zevkî ve keşff ve hâlf olan ma'rifetlerine dâir birbirleri arasında sohbet edebilmek için birtakım istilâhlar vaz' ettiler; ve Hak yolunun sâliklerini bunlardan istifâde edebilmek için dahi muhakkîklardan ba'zları bu istilâhların ma'nâları hakkında kitâblar ve risâleler yazdılar. Abdürrezzâk Kâşânî hazretlerinin *Istilâhât-i Sûfiyye*'si meşhûrdur. Ve Nîmetullah hazretlerinin de bir risâlesi vardır. Fakat nefsânî ve cismânî olan kimseler bu kitâblardan ve risâlelerden bu istilâhları okuyup ezberlediler ve halka kendilerini göstermek ve onların hürmetlerini celb etmek için bu istilâhları kullandılar. Sâf-dil olan birtakım kimseler dahi bunları muhakkîklardan zannedip hürmet ettiler ve elerini ve eteklerini öptüler.

غافلست از حال مرغان مرد خام صورت آواز مرغست آن کلام

4033. *O kelâm kuşun sadâsının sûretidir. Ham olan adam kuşların hâlinden gâfildir.*

Halbuki o kelâm ve istilâh, evliyânın kuş mesâbesinde olan rûh-ı insânları sadâsının sûretidir. Henüz rûh-ı hayânilerin hükmü altında zebûn ve ham olan adam bu ervâh-ı âliyenin hâlinden gâfildir. Meselâ "cem" ve "cem'u'l-cem" sözleri ev yânın vaz' ettikleri istilâhtır. Bunların ma'nâları da kitâblarda yazmışlardır. Fakat bu haller içinde bulunan kimsenin zevki ve keşfi nasıl olduğunu bilmek mümkün değildir. Binâenâleyh kendi hâli olmadığı hâlde bunlardan bahsedeni kimse o kelâmin sûretini söylemiş olur. Bu hâl müddet-i ömründe bal yememiş olan kimsenin balı ta'rîf etmesine benzer.

کو سليمانی که داند لحن طیر ديو گرچه ملك گيرد هست غير

4034. *Hani bir Süleymân ki lahn-i tayri bile, cin her ne kadar mülk tutar ise de, gayrîdir.*

Bu beyt-i şerîfte Süleymân (a.s.) ile cin kissasına işaret buyurulur. "Dîv"den murâd, burada cindir. "Lahn"den murâd, sadânin ve kelâmin içi ve ma'nâ-yı zevkîsidir. Ya'nî, cin tâifesinden birisi Süleymân (a.s.)ın mührünü çaldı ve onun sûretine temessüll edip tahtına oturdu ve hükümetmeye başladı. Fakat cinnin elinde Süleymân (a.s.)ın mührü bulunmak ve onun sûretine temessüll etmek ile o cin Süleymân (a.s.)in aynı [olmadı], gayrı idi. Bunun gibi hakîkat mülküün Süleymân'ı olan insân-ı kâmillerin istilâhlarını çalıp halka insân-ı kâmil sûretinde görünen ve mürşîdlik da'vâsında bulunan kimseler dahi bittabi' bu istilâhât ile sûrette onlara benzemek ile o insân-ı kâmillerin aynı degillerdir, gayrîdir. Mülk-i hakîkatin Süleymân'ı olan insân-ı kâmillerin kullandığı istilâhların ma'nâ-yı zevkîlerini bilen bir kâmil nerede! Zîrâ böyle bir kâmilin vücûdu pek nâdirdir. Bu yalancı mürşîdler insân-ı kâmillerle benzer mi? Nitekim 1. cildin 324 numaralı beytinde:

تَبْخُونَدْ بِرْ سَلِيمِي زَانْ قَسْوَنْ [Ya'nî "Alçak adam! Bir sâfdile o fûsûndan okumak için dervîşlerin sözünü çalar"]; ve yine o cildin 2311 numarasında dahi: [Ya'nî "O müddeî ve mağrûr kimse kendini bir kemâl sâhibi zannetmeleri için dervîşlerin birçok sözünü çalmıştır"] buyurulmuş idi.

دیو بر شَبِّه سلیمان کرد ایست علم مکرش هست و عَلْمَنَاشْ نیست

4035. *Cin, Süleymânın şibhi üzerinde kiyâm etti; ona mekr-i ilmî vardır, ona "Ullimnâ" yoktur.*

"İst", duruş ve kiyâm, demektir. Ya'nî, cin Süleymân (a.s.)ın şekline benzeyen bir sûrette kiyâm etti ve onun tahtına oturup hükm etti. Fakat o cinin ilmi, mekr ve hileden ibârettir. Onun hakkında Kur'ân-ı Kerîm'de يَا إِيَّاهُ النَّاسُ عَلَيْنَا مَنْطَقُ الظَّبَرِ (Neml, 27/16) ya'nî "Ey nâs! [Bize kuş dili öğretildi]" buyurulmamıştır. Bunun gibi, yalancı mürsidler her ne kadar zâhirde insân-ı kâmil kiyâfetini takınmış iseler de onlarda kuş dili mesâbesinde olan ilm-i hakîkat yoktur. Onların ilimleri hep hîlekârlıktan ibârettir. Bu yalancı mürsidler hakkında 3. cildin 680 numaralı beytinden 722 numaralı beytine kadar izâhât vardır.

چون سلیمان از خدا بشاش بود منطق الطیری ز علمناش بود

4036. *Vaktâki Süleymân Hudâ'dan beşşâş idi, kuşlara mensûb olan mantık ona "Ullimnâ"dan oldu.*

"Beşşâş", pek güler yüzlü ve mesrûr olan, demektir. Ya'nî, vaktâki Süleymân (a.s.) Hak tarafından güler yüzlü ve mesrûr idi; binâenaleyh kuşlara mensûb olan mantık ve kelâm, عَلَيْنَا مَنْطَقُ الظَّبَرِ (Neml, 27/16) [ya'nî "Bize kuş dili öğretildi"] âyet-i kerîmesi mücîbince ona ta'lîm-i ilâhî ile ma'lûm oldu.

تو ازان مرغ هوایی فهم کن که ندیدستی طیور من لدُن

4037. *Sen hevâya mensûb olan kuşdansın. Anla ki, ledünden olan kuşları görmemişsin.*

Ya'nî, ey mürsidlik da'vâsında olan mukallid! Sen nefsin hevâsında ve arzûlarında uçan kuş cinsindensin. Anla ki, ledünden, ya'nî Allâh Teâlâ indinden olan kuşları ve tuyûr-ı ilâhîyi ya'nî ehl-i hakîkatin iç yüzünü bâtin gözüyle görmemişsin. Sen ancak his gözüyle o tuyûr-ı ilâhînin cisimlerini ve sûretlerini görmüş ve his kulağı ile de onların sözlerini ve istilâhlannı işitmışsin; onların bâtinlarından ve sözlerinin hakîkatinden gâfilsin. Nitekim Hz. Mevlânâ efendimiz "Ben his gözüyle görülen sûret değilim, belki mûrîdlerin bâtininde sözlerimden zuhûr eden zevk ve hoşluğun: O demi bulduğum ve o zevki tattığın vakit ganîmet bil ve şükür et ki, işte ben oyum ve beni buldun!" buyurmuşlardır. Ve kezâ sülük ehlinden birisi demiştir ki: "Ben bir müddet

Horâsân'da Şeyh Ebû Saîd-i Ebu'l-Hayr hazretlerinin huzûrunda bulundum ve sonra Bağdâd tarafına gitmek istedim. Ebû Saîd hazretleri bana buyurdu ki: "Bağdâd'da sana, ne gördün ve ne fâide tahsil ettin?" diye sorarlar ise ne diyecesin? Ben Horâsân'da bir yüz ve bir sakal mı gördüm, diyecesin?" Dedim: "Hz. şeyh ne buyurursa onu söylerim!" Buyurdular ki: Arabî bilen kimseye bu beyitleri oku:

لیس له فی جماله ثانی

قالوا خراسان اخر جت شيئاً

فمطلع الشمس من خراسانی

فقلت لا تكروا محاسنه

"Dediler ki: Horâsân bir şey çıkardı ki, onun cemâlinin ikincisi yoktur; Ben dedim ki: Onun mehâsinini inkâr etmeyiniz, şemsin matla'i Horâsân'dan vâki'dir."

Arabça bilmeyen kimseye de bu rubâîyi oku:

آنی که بخلد یادگار از تو برند

سبزی و بهشت و نوبهار از تو برند

این را همه قال روزگار از تو برند

در چینستان نقش و نگار از تو برند

"Yeşilliği ve cenneti ve nevbahârı senden alırlar. Bir hüsn ü ânsın ki, o âni cennet-i hulde yâdigâr olarak götürürler. Çinistân'a nakşî ve niğâri senden götürürlüler. Bu vaktin hakâyika ve maârifîe dâir sözlerini hep senden alırlar."

Bu menkibelerden anlaşılır ki, evliyânın sözlerinde nihâyetsız zevkler gizlidir; ve bu zevkleri onların sözlerinin zâhirinden bulmak mümkün değildir. Onların bu sözleri, rûhlarında terakkîye isti'dâd olan kimseleri bu zevklerin husûlüne teşvîk içindir.

جای سیمرخان بود آن سوی قاف

هر خیالی را نباشد دست باف

4038. O Kâf tarafı sîmûrgların yeri olur. Her bir hayâl için dest-bâf olmaz.

"Kâf"dan murâd, dünyâyi ve âhireti muhît olan hakîkat-i muhammediyedir. Muhakkıkların istilâhında buna "mertebe-i vahdet ve ulûhiyet" dahi derler. "Sîmûrg", ismi olup cismî olmayan bir kuşa derler. Ve "simurglar"dan murâd, ehassu'l-havvâs-ı evliyâdir. "Dest-bâf", üstâdsız, kendi kendine iş yapan kimseye derler. Ya'nî, o hakîkat-i muhammediyye ve vahdet mertebesi tarafı ehassu'l-havvâssın yeri ve makâmidir. "Hayâl"den murâd, burada mevhûm olan vücûdât-ı izâfiyyedir. Ya'nî, o makâma vusûl her bir vücûd-i

mevhûmun ve hayâlin üstâdsız ve mürşidsiz olarak kendi kendine yapabileceği bir iş değildir; ve o makâma evliyânın kelâmını dirâyet ve zekâvet-i na-zarîsi ile anlayıp vâsil olmak imkânı yoktur. Zîrâ o makâma kendi vücûd-i hayâlisinden geçmedikçe vusûl mümkün olmaz. Beyit:

*Vâsil olmaz Zât-i Hakk'a bir kişi
Geçmeyince cümle kendi kendiden.*

Nitekim bu vücûd-i hayâf yüzünden çok kimseler dalâlete düşmüşler ve hakîkat yolunu şaşırılmışlardır. Bu ma'nâ hakkında 5. cildin 2655 numaralı beytinde زین خیال رهزن اهل بقین . گشت هفتاد و دو ملت اهل دین “Ehl-i yakînîn yol vurucusu olan bu hayâlden ehl-i dîn yetmiş iki millet oldu” buyurulmuştur.

آنگهش بعد العیان افند فراق

جز خیالی را که دید آن اتفاق

4039. *Bir hayâlin gayri ki, ittifâkan onu gördü, o vakit ona iyândan sonra firâk düştü.*

“Bir hayâl”den murâd, burada evliyânın vücûd-i izâfleri ve hayâlîleridir. Ya'nî, cismânî ve nefsânî kimselerin vücûd-i izâfleri hayâldir; ve evliyânın cismâniyetleri de onlar gibi mevhûm ve hayâldir; ve Kâf dağı mesâbesinde olan mertebe-i vahdet her bir vücûd-i mevhûmun ve hayâlin makâmu değil; ancak bir vücûd-i mevhûmun ve hayâlin yeridir ki, o vücûd-i mevhûm ve hayâlî, ittifâkan o, Kâf dağı mesâbesinde olan mertebe-i vahdeti gördü. O vakit o vücûd-i mevhûmun ve hayâlinin o mertebe-i vahdeti apaçık görüşünden sonra tekrâr o makâmdan cismâniyet ve ikilik âlemine ayrılık hâli vâki' oldu. Ma'lûm olsun ki, beşeriyyete üç hâl vardır: Birincisi, “fark” hâlidir ki, bu da kendi vücûd-i cismânilерini Hak'tan ayn ve müstakil gören ve kendilerine varlık istinâd eden ehl-i gafletin hâlidir. Buna istilâh-ı sâfiyyede “fark kable'l-cem” ya'nî “cem'den evvelki fark ve ayrılık” derler. Bu mertebede halkın vücûdu Hakk'in vücûduna hicâb olur. İkincisi, bir mürşidin terbiyesi altında sâlike vücûd-i hakîkî-i Hak ile vücûd-i izâfi-i halkın bîrlîği zâhir olan bir makâmdir ki, buna da “cem” derler ve bu makâmda Hakk'in vücûdu halkın vücûduna hicâb olur. Üçüncüsü, insân-ı kâmillerin hâlidir ki, bunlar bu âlem-i sûrette hem Hakk'in vücûd-i hakîkîsini ve hem de halkın vücûd-i izâflerini görürler, biri diğerine hicâb olmaz. Buna “fark ba'de'l-cem” ya'nî “cem'den sonra fark ve ayrılık” derler. Bu beyt-i şerîfde bu üçüncü hâle işaret buyurulur.

نی فراق قطع بھر مصلحت
کایمِنست از هر فراق آن مُنقبت

4040. *Firâk-ı kat' degildir, maslahat içindir. Zîrâ o menkabet her firâkdan emîndir.*

"Menkabet", bâis-i iftihâr ve mevkî-i bahs olan fazl ve hüner ve meziyet demektir. Ya'nî, fakat insân-ı kâmilin mertebe-i vahdeti müşâhedesinden sonra oradan ayrılmış cismâniyet âlemine rücûu "firâk-ı kat'" degildir, ya'nî kat'î bir ayrılık değildir, belki bu ayrılık maslahat içindir. Ya'nî ehl-i gafletin müstâid olanlarını irşâd edip o makâma terakkilerine hizmet etmek içindir; ve bu mertebe-i vahdeti iyânen müşâhede etmek fazl ve hüner ve meziyeti her firâktan ve ayrınlıktan emîndir.

بھر استقای آن روحی جسد
آفتاب از برف یکدم می کشد

4041. *O rûha mensûb olan cesedin istibkâsi için güneş kardan bir dem çekilir.*

Ya'nî, bu "fark ba'de'l-cem'"den sonra kesâfeti gidip artık rûh-ı latîfe mensûb olan insân-ı kâmillerin cesedinin ve vücûd-i izâffsinin bu âlem-i sûrette istibkâsi, ya'nî bâkî kalıp halk nazarında meşhûd olması için, güneş meşâbesinde olan vücûd-i hakîkînin zâtü, kar mesâbesinde olan o vücûd-i izâffeden ve cesedden bir müddet çekilir. İmdi bu cesed-i rûhânsı ile avâmm-ı halk arasına kanşan bu insân-ı kâmili tanımak pek müşkildir. Bu zevât ancak kendilerine mülâkî olmak aşkınu taşıyan müstâidlere kendilerini gösterirler.

بھر جان خویش جو زیشان صلاح هین مدد ز احراف ایشان اصطلاح

4042. *Sen kendi cânın için onlardan salâh iste! Sakın onların sözlerinden istilâh çalma!*

Ey kimse! Sen onlara mülâkî olmak aşkınu taşı ve kendi rûhunun yükselmesi için onlardan salâh ve iyilik iste! Sakın sıfât-ı nefşâniyye lezzeti içinde bulunduğu hâlde, halka kemâl izhâr edeceğim, diye onların hakâyika ve maârif-i ilâhiyyeye müteallik olan sözlerinden birtakum istilâhlar çalma!

آن زلیخا از سپندان تا بعواد
نام جمله چیز یوسف کرده بود

4043. *O Züleyhâ üzerlik tohumlarından, ödağacına kadar cümle şeyin adını Yûsuf etmiş idi.*

Ya'nî, ehl-i hakîkâtın ma'sûk-ı hakîkî olan Hak hakkında kullandıkları istilâhlar pek çoktur. Nitekim Yûsuf (a.s.)ın âşıği olan Züleyhâ, tütsü için kul-

landıkları üzerinden tohumlarından tut da, ödağacına kadar olan her şeyin adını Yûsuf koymuş idi. Ya'nî her şeyi Yûsuf hayâl etmiş idi. "Sipend", üzerinden tohumu demektir.

محرمان را سر آن معلوم کرد
نام او در نامها مکتوم کرد

4044. *Onun adını adlar içinde mektûm etti. Mahremlere onun sırrını ma'lûm etti.*

Ya'nî, Züleyhâ Hz. Yûsuf'un adını eşyânın adları içinde gizlemiş idi ve mahremleri olan kimselere dahi "Benim bu isimlerden murâdım Yûsuf'tur" diye onun sırrını bildirmiştir.

چون بگفتی موم ز آتش نرم شد
این بُدی کان یار با ما گرم شد

4045. *Uaktâki "Mum ateşten yumuşak oldu" diye idi, bu olurdu ki: yâr bîzim ile germ oldu.*

Eğer Züleyhâ vaktâki "Mum ateşten yumuşadı" dese idi, bundan murâdı "Ma'sûkum" olan Yûsuf bizim muhabbetimize karşı harâretlendi" dermek olurdu.

ور بگفتی مه بر آمد بگرید
ور بگفتی سبز شد آن شاخ بید

4046. *Ve eğer "Bakınız! Ay yükseldi" diye idi ve eğer "Söğüt dalı yeşillendi" diye idi.*

ور بگفتی برگها خوش می طیند
ور بگفتی خوش همی سوزد سپند

4047. *Ve eğer "Yapraklar latîf çırpinırlar" diye idi ve eğer "Üzerlik tohumu latîf yanar" diye idi.*

ور بگفتی گل ببلل راز گفت
ور بگفتی شه سر شهناز گفت

4048. *Ve eğer "Gül bülbüle sır söyledi" diye idi ve eğer "Şâh şehnâzin sırrını söyledi" diye idi.*

ور بگفتی چه همایونست بخت
ور بگفتی که بر افشارید رخت

4049. *Ve eğer "Tâli' ne mübârektilir!" diye idi ve eğer "Eşyâyı silkiniz!" diye idi.*

ور بگفتی که سقا آورد آب
ور بگفتی که بر آمد آفتاب

4050. *Ve eğer "Saka su getirdi" diye idi ve eğer "Güneş yükseldi" diye idi.
[4028]*

ور بگفتی دوش دیگی پخته اند
يا حوايچ از بزش يك لخته اند

4051. *Ve eğer "Dün gece bir tencere pişirmişlerdir" veyâhud "hâcefler pişmekten bir parça olmuştur" diye idi.*

ور بگفتی هست نانها يی نملک
ور بگفتی عکس می گردد فلک

4052. *Ve eğer "Ekmekler tuzsuzdur" diye idi ve eğer "Telek aksine dönüyor" diye idi.*

ور بگفتی که بدرد آمد سرم
ور بگفتی درد سر شد خوشتزم

4053. *Ve eğer "Bana baş ağrısı geldi" diye idi ve eğer "Baş ağrısı gitti, pek hoşum!" diye idi.*

گر ستودی اعتناف او بدی
ور نکوهیدی فراق او بدی

4054. *Ve eğer medh ede idi, onun i'tinâkı olurdu; ve eğer zemm ede idi, onun firâkı olurdu.*

"I'tinâk", izhâr-ı muhabbet için boyun boyuna sarılmak ve muânakâ etmek, demektir. Ya'nî, Züleyhâ'nın yukarıda geçen sözlerinden her birisi kendi kasdını ve murâdını mahremlerine anlatmak için vaz' etmiş olduğu birtakım remz ve işaretlerden ibâret idi; ve eğer Züleyhâ'nın lisânından medhe müteallik elfâz-ı sürûr sâdir olsa idi, cenâb-ı Yûsuf'un muânakasına işaret olurdu ve eğer zemme müteallik elfâz-ı gam sâdir olsa idi, Hz. Yûsuf'un firâkına ve onun kendisinden ayrılmışına işaret olurdu.

صد هزاران نام گر بر هم زدی
قصد او و خواه او یوسف بدی

4055. *Yüz binlerce nâmı birbirine vura idi, onun kasdı ve onun murâdi Yûsuf olurdu.*

Velhâsil böyle birçok isimleri birbirine karıştırıp tertîb ettiği kinâyelerden ve işaretlerden Züleyhâ'nın maksadı ve murâdi ancak ma'sûku olan Yûsuf (a.s.) olurdu.

گرسنه بودی چو گفتی نام او
می شدی او سیر و مست جام او

4056. *Aç olaydı, onun adını söylediği vakit o tok ve onun kadehinin mestî olurdu.*

Ya'nî, Züleyhâ'nın karnı aç olaydı, Yûsuf (a.s.)ın adını söylediğî vakit Züleyhâ doyar ve Hz. Yûsuf'un kadeh-i vücûdundan içtiği aşk şarâbinin sarhosu olurdu.

تشنگیش از نام او ساکن شدی نام یوسف شربت باطن شدی

4057. *Onun susuzluğu onun adından sâkin olurdu. Yûsuf'un adı bâtinin şerbeti olurdu.*

Züleyhâ'nın susuzluğu Yûsuf (a.s.)ın adını andığı vakit sâkin olurdu. Zîrâ Hz. Yûsuf'un ism-i şerîfi Züleyhâ'nın bâtininin susuzluğunu kandıran şerbet olurdu.

ور بُدی در دیش آن نام بلند درد را فی الحال گشته سودمند

4058. *Ve eğer onun bir derdi olaydı, o nâm-ı bülend filhâl derde fâideli olurdu.*

O eğer Züleyhâ'nın vücûdunda bir derdi ve ağrı olaydı, Yûsuf (a.s.)ın yüksek olan adını anar ve bu ism-i şerîf derhâl o derde ve ağrıya fâideli olurdu.

وقت سرما بودی او را پوستین این کند در عشق نام دوست این

4059. *Kış vakti ona körk olurdu. Aşkta dostun nâmı bunu yapar, bunu!*

Yûsuf (a.s.)ın ism-i şerîfi kiş mevsiminde Züleyhâ'nın vücûdunu ısıtmak için körk olurdu. İşte aşk hâli böyle olur; ve aşk ateşi ile bir kimse yanıp tutuştuğu vakit, ma'sûkunun adı yukarıdan beri söylediğimiz te'sîrleri yapar. İmdi sûret âşıklarının hâli böyle olunca, sûretten münezzeх olan Hak Teâlâ hazretlerine aşık olanların hâli bundan kiyâs olunsun! Eğer bir kimsenin sûretten münezzeх olan Hakk'a nasıl aşık olabileceği sorulursa: Hz. Pîr efendimiz bunun cevâbını *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 11. faslında mukni' bir sûrette verirler:

"Birtakım kimselerin "Niteliksiz ve keyfiyetsiz olan ve mahal ve mekânı ve sureti bulunmayan âlem-i bî-çûn ile, evliyâ-yî âşıkân nasıl aşk-bâzlık ederler ve ondan nasıl meded ve kuvvet alırlar ve müteessir olurlar?" demelerine taaccüb ederim. Nihâyet, gece ve gündüz, kendileri de bu hâl içindedir. Bunu söyleyen kimse bir şahsa muhabbet eder ve ondan meded alır. Nihâyet bu mededi onun lütuf ve ihsânından ve ilim ve zikrinden ve onun şâdf ve gamından alır. Halbuki bunların cümlesi âlemde lâ-mekândır; ve o şahis, dembedem bu ma'nâlardan meded alır ve müteessir olur da kendisine taaccüb gelmez. Böyle iken "Âlem-i lâ-mekâna nasıl aşık oluyorlar ve ondan nasıl istimdad ediyorlar ve onunla nasıl aşk-bâzlık ediyorlar?" diye taaccüb ederler.

Hekîmin birisi bu ma'nâlara münkir idi. Bir gün hastalanıp kendinden geçti ve hastalığı uzadı. Bir hekîm-i ilâhî onun ziyâret ve iyadetine gidip, arasında şu mükâleme vâkı' oldu:

Hekîm-i ilâhî:

— Şimdi sen ne istiyorsun?

Hekîm:

— Sîhhat.

Hekîm-i ilâhî:

— Sîhhatin sûretini ve nasıl olduğunu söyle ki, onu hâsil edelim!

Hekîm:

— Sîhhatin sûreti yoktur, bî-çûndur.

Hekîm-i ilâhî:

— Şimdi... mâdemki sîhhat bî-çûndur, onu nasıl istiyorsun? Nihâyet, sîhhatin ne olduğunu söylemelisin.

Hekîm:

— Bunu bilirim ki, sîhhat gelince bende kuvvet hâsil olur ve semiririm; ve rengim beyaz ve kırmızı ve ter ü tâze olur ve küşâyîş bulurum.

Hekîm-i ilâhî:

— Ben senden sîhhatin nakşını sormuyorum; sîhhat ne şeydir? onu soruyorum.

Hekîm:

— Bilmiyorum, o bî-çûndur.

Hekîm-i ilâhî:

— Eğer müslümân olup evvelki mezhebine rücû' eyler isen, sana ilâç yapıp ten-dürüst kılayım ve sana sîhhat bahş edeyim!..”

این عمل نکد چو نبود عشقناک

عام می خوانند هر دم نام پاک

4060. *Avâm her dem nâm-i pâki okurlar. Aşk-nâk olmadığı vakit bu amel*
[4038] etmez.

Ya'nî, halkın avâmmı herhangi bir sûrette sıkıldıkları vakit bu elemelerinden ve sıkıntılarından kurtulmak için "Aman, yâ Rabbî! Ey benim Allâh'ım! Beni bu derdden kurtar!" diye yalvarırlar ve Hakk'ın ism-i şerîfini zîr ederler. Fakat onların kalblerinde Hakk'ın aşkı bulunmadığı ve kalbleri bil'akis hevâ-yı nefşânı ile dolu olduğu ve binâenaleyh bu ism-i şerîfin zîri aşkı olmadığı için bu zikrin te'sîri olmaz. Nitekim 1. cildin 3494 numaralı beytinde,

از هوها کی رهی بی جام هو. ای زهو قانع شده با نام هو

Hû'nun kadehi olmaksızın ne vakit kurtulursun? Ey Hû'dan Hû'nun ismine kâni' olmuş olan kimse!"

آنچه عیسیٰ کرده بود از نام هو می شدی پیدا و را از نام او

4061. *O şeyi ki, İsâ Hû'nun nâmından etmiş idi, onun nâmından ona pey-dâ olurdu.*

Ya'nî, İsâ (a.s.)ın ölüyü diriltmesi ve hastalara şifâ vermesi "Hû" isminden idi. Hüviyyet-i İlâhiyyeye delâlet eden "Hû" ism-i şerîfinden ona böyle birtakım mu'cizeler zâhir olurdu.

چونکه با حق متصل گردید جان ذکر آن اینست و ذکر اینست آن

4062. *Vaktâki cân Hakk'a muttasıl olur, onun zikri budur ve bunun zikri odur.*

Ya'nî, cân Hakk'a muttasıl olduğu vakit, i'tibârî olan gayriyet ortadan kal-kar ve zikr eden cân ile zikr olunan Hak bir olur. Binâenaleyh bunun zikri onun zikri ve onun zikri de bunun zikri olur. Beyit:

لقد كنت دهرا قبل ان يكتشف الغطاء الحالك اني ذاكر لك شاكر

فلما اضاء الليل اصبحت شاهداً بانك مذكور و ذكر و ذاكر

"Ben perdenin keşfinden ve açılmasından evvel dehrde seni zâkir ve sana şâkir olduğumu zannederdim. Vaktâki gece ziyâlandı, zikr olunan ve zikr ve zikr eden muhakkak Sen olduğunu görücü olarak sabahladım."

Beyt-i Hz. Pîr:

دل چو جای حق بود با منست و من بحق حق بحق واصل شده بر خویشتن هو هو زنم

- "Vaktâki gönü'l Hakk'ın mahall-i tecellisi oldu, Hak benim ileydir ve ben Hak ileyim. Hak Hakk'a vâsil olmuştur, ben kendime "Hû, Hû" derim."

حالی از خود بود و پر از عشق دوست پس ز کوزه آن تلابد که دروست

4063. *Kendinden hâlî ve dostunun aşkından dolu oldu. Binâenaleyh testiden o sizar oldu.*

"Telâbed", "sizmak" ma'nâsına olan "telâbîden" masdarının fiil-i muzârîsidir. Ya'nî, cân Hakk'a muttasıl olan âşık kendi varlığından boşaldı ve onun vücûd-i izâfisi dost-ı hakîkî olan Hakk'ın aşkından dolu oldu. Binâena-

leyh böyle bir âşığın cism-i fâniî aşk-ı Hak ile dolu bir kap mesâbesindedir. Ve کل آناء پرسچ ما فه ya'nî "Her kap içinde bulunan maddeyi dışına sızdırır" darb-ı meseli mûcibince, bütün ahvâlinde bu cisimden Hakk'ın varlığı ve sıfâti sızar. Ehl-i hakîkat bu makâma "makâm-ı ittihâd" derler. Sipehsâlâr hazretleri kendi *Menâkîb*'nda buyurur ki: "İttihâddan maksûd olan odur ki, vaktâki sâlik cemî-i makâmâti geçmiş olur ve mücâhedât ve riyâzât kuvveti ile nefsinin bakırını iksîr-i a'zam yapıp ve bîlcümle a'mâlini hiçe sayıp kâbil-i sıfât-ı ahâdiyyet olmuş bulunur. Ondan sonra cemî-i irâde-i rûhânî ve cismânî ve sûrî ve ma'nevî kalkıp Hakk'ın irâdesine muttasıl ve âkibet onun sıfatı ile muttasif olur." Beyit:

چندان برو این ره که دو ئى برخيزد ور هست دوئى بزه روزى بر خيزد

جائي برسى كز تو تو بي بر خيزد تو او نشوي وليلك اگر جهد کنسى

"Bu Hak yoluna o kadar git ki, ikilik kalksin; ve eğer ikilik mevcûd ise, bu yolculukta kalksin. Sen O olmazsin ve fakat eğer cehd ve azîmet edersen, bir makâma erişirsin ki, senden senlik kalkar."

ختنه بوی زعفران وصل داد گریه بورهای پیاز آن بعد

4064. *Uasl za'ferânının kokusu hande, uzaklık soğanının kokuları gîrîye verdi.*

"Za'ferân", ma'lûm bir nebâtin içeceği olup, kokusu güzeldir ve yenildiği vakit insanın tab'ına neşât ve sürür verir. Nitekim düğünlerde halkın tab'ına sürür ve neşât vermek için za'ferân katip zerde pişirirler. "Soğan", soyulduğu ve yenildiği vakit gözden yaş getirir ve kokusu kerftir. Bu münâsebetle beyt-i şerîfte ma'sûka kavuşturan za'ferân kokusuna ve ma'sûktan uzaklaşmak ise soğan kokusuna teşbîh buyurulmuştur. Ya'nî, bir kimseyin cânı neşât ve sürür ve inbisât içinde ise, za'ferân kokusu gibi olan ma'sûkun visâlinden haber verir; ve eğer gam ve inkübâz içinde ise, soğan kokuları gibi olan ma'sûkun uzaklığuna delâlet eder.

هر يكى را هست در دل صد مراد اين نياشد مذهب عشق و وداد

4065. *Her birinin kalbinde yüz murâd vardır. Aşk ve vidâd mezhebi bu olmaz.*

Ya'nî, ahyâr ve ebrâr ve şüttâr meşrebinde olan kimselerden her birinin kalbinde birçok murâdlar ve emeller vardır. Zîrâ "ahyâr", kesret-i ibâdât ve tâât ile dünyâda ve âhirette kendi murâdlarının husûlünü Hak'tan temennî

ederler; ve "ebrâr" ise, keşf ü makâmâta ve kerâmâta nâiliyet isterler. Ve "şüttârlîler" ise, mezhâhir-i cemîlenin aşkı içinde ve ma'sûk-ı sûrflerine vuslî emelindedirler. Halbuki Hakk'a olan aşk ve muhabbet mezhebi bu değildir; ve aşk-ı Hak bu murâdât ve emellerin hepsini yutar. Nitekim 5. cildin 2725 numaralı beytinde şöyle buyurulmuş idi: هر چه جز عشقست شد مأکول عشق در جهان [Ya'nî] "Aşk-ı Hakk'ın gayrı olan her şey, aşk-ı Hakk'ın me'külüdür. Dünâye ve âhiret aşk-ı Hakk'ın gagası önünde bir habbedir."

ملت عشق از همه ملت جداست عاشقان را: Ve 2. cildin 1756 numarasında dahı: مذهب و ملت حداست [Ya'nî] "Hak âşıklarının milleti bütün milletlerden ayrıdır. Bu âşıkların mezhebi ve milleti hep Hudâ'dır" [buyurulmuş idi.]

آفتاب آن روی راه مچون نقاب

یار آمد عشق را روز آفتاب

4066. *Aşk için yâr, gündüz için güneş geldi. Güneş o yüze nikab gibidir.*

Ya'nî, aşkı parlatan, ziyâlaştıran yâr ve ma'sûktur. Nitekim gündüzü gündüz yapan ve parlatan dahi güneştir. Ve aşk iki nevi'dir: Ya sûretten münezâz olan Hakk'a olur ve yâhud cemâl-i Hakk'ın mazharı olan bir güzel sûrete olur. Her iki nevi' aşkıta dahi, yâr ve ma'sûk o aşkin revnakı ve nûru gelmiştir. Binâenâleyh gündüze güneş lâzım olduğu gibi, bu aşka da ma'sûk lâzımdır. Fakat ma'sûk-ı hakîkînin aşka verdiği revnak, sûrî güneşin gündüze verdiği revnakla ve parlaklığa benzemez. Zîrâ o sûrî güneş cemâl-i Hakk'ın nikâbı ve hicâbidir. Nikâbsız olarak cemâl-i Hakk'ın verdiği revnak başka ve nikâbin verdiği revnak başkadır.

آنکه نشناشد نقاب از روی یار عابد الشّمسمیت دست از وی بدار

4067. *O kimse ki, yârin yüzünden nikâbı tanımaz, güneşe tapıcıdır; ondan el kaldır!*

Ya'nî, yâr-ı hakîkînin cemâlini onun nikâbından tefrik edip tanımayan kimse, nikâb olan güneşe tapıcıdır; ondan el kaldır ve uzaklaş! Zîrâ onda bir fâide bulamazsun. Ma'lûm olsun ki aşk, ya hakîkî veya meczâzî olur. Aşk-ı hakîkî sûretten münezâz olan Hakk'ın aşkıdır. Aşk-ı meczâzî ise, cemâl-i Hakk'ın nikâbı olan güzel sûretlerin aşkıdır ki, bu aşk-ı meczâzîde Mecnûn'un Leylâ'ya olan aşkı gibi şehvet-i nefşânîmin dahli yoktur. Zîrâ bu aşk-ı meczâzîde aşık kendi nefsinin hazzından geçer ve ma'sûk olan sûrette fâni olur. Karşısına bin tâne başka güzel sûret çıksa hiçbirisine iltifât etmez. Nitekim *Fîhi Mâ Fîhî*'n 17. faslında Hz. Pîr şöyle buyurur:

"Mecnûn'un zamânında Leylâ'dan daha çok güzeller yok mu idi? Fakat Mecnûn'un mahbûbu değil idiler. Mecnûn'a dediler ki: "Leylâ'dan daha güzeller vardır, sana getirelim." Mecnûn cevâb verdi ki: "Nihâyet ben Leylâ'nın süretine muhabbet etmiyorum ve Leylâ süret değildir; benim elimde bir kadeh gibidir. Ben o kadehten şarâb içiyorum. Binâenaleyh ben ondan içtiğim şarâba âşığım. Halbuki sizin nazanız kadehedir; şarâbdan âgâh degilsiniz."

İmdi Mecnûn şarâb-ı aşkı, cemâl-i Hakk'ın nikâbı olan Leylâ'nın vücûd-i mecâzisinden içerdî. Fakat bu nikâb hayâldir. Bunun için Hz. Pîr efendimiz yine *Fîhi Mâ Fîh*lerinin 42. faslında söyle buyururlar:

"Aşk galata, hatâya düşürücü hayâl ile olduğu vakit dahi mücib-i vecd olursa, bu vecd Habîr ve Basîr olan ma'sûk-ı hakîkîye âşık olan âşığın vecdi gibi değildir. O âşığın hâli karanlıkta ma'sûk zannı ile direği kucaklayıp ağlayan ve şîkâyet eden kimseye benzer. Bunun lezâzeti Hayy ve Habîr olan ma'sûkun boynuna sarılmaya benzemez."

Bu îzâhâttan anlaşılıyor ki, kazâ-yı şehvet için bir güzel kadın süretine muhabbet, aşk-ı mecâzî değildir, belki meyl-i hayvânıdır; ve meyl-i hayvânîde kazâ-yı şehvet için bir güzel sûreti bırakıp diğerine geçmek vardır. Aşk-ı mecâzînin kemâlinden inâyet-i Hak'la aşk-ı hakîkîye geçilmek mümkün olduğuna işaretle اجاز قطارة الحقيقة ya'nî "mecâz hakîkîtin köprüsüdür" denilmiştir. İmrüü'l-Kays'ın aşk-ı mecâzisi dahi bu kabilden olduğu anlaşılıyor.

روز او و روزی عاشق هم او دل هم او دل سوزی عاشق هم او

4068. *Gündüz odur, âşığın gûdâsi dahi odur, gönül dahi odur, âşığın dilsûzluğu dahi odur.*

Aşık ma'sûkunun aşkında müstağrak olduğu vakıt, onun gündüzü ve gıdâsı ve gönlü ve kalbin yanması dahi hep ma'sûkudur; ortada o âşığın kendisi yoktur.

ماهیانا نقد شد از عن آب نان و آب و جامه و دارو و خواب

4069. *Balıklara suyun aynından ekmek ve su ve libâs ve ilaç ve uyku nakd oldu.*

Ya'nî, sûrî denizde yaşayan balıklara ekmek ve su ve libâs ve ilaç ve uyku nakdi nasıl ki suyun aynından hâsil olursa, vücûd-i hakîkî-i Hak deryâsının balıkları mesâbesinde olan usşâk-ı ilâhiye dahi her türlü ihtiyâç bu der-yâ-yi hakîkînin aynından hâsil olur. Binâenaleyh onların bu vücûd-i mecâziye aslâ ihtiyâcları olmaz.

همجو طفست او ز پستان شیر گیز او نداند در دو عالم غیر شیر

4070. O memeden süt tutan çocuk gibidir. O iki âlemden sütün gayrını bilmez. [4048]

Ya'nî, çocuk sütü sevk-i tabî' ile bilir. Çünkü karnı açıkınca onun bir ihtiyâc-ı tabî'si olur. Fakat idrâk ile bilmez ve sütün mâhiyetini anlamaz. Binâ-enaleyh hem bilir ve hem de bilmez. Bunun gibi âşık dahi vücûd-i hakîkîden emdiği bu aşk sütüne tab'an kendini muhtâç bılır. Fakat idrâk ile onun mâhiyetini bilemez. Çünkü tedbîrin ve idrâk ile bilişin bu tarafa yolu yoktur. Beyt-i Eşref-i Rûmî (k.s.):

Aceb hayrân ü mestim ki, bilişten bilmezem yâti;
Gözüm her kande ki baksa görünür sûret-i Rahmân.

گیج کرد این گنج نامه روح را تایابد فاتح و مفتح را

4071. Bu genc-nâme rûhu perîşân etti, tâ ki fâtihi ve meftûhu bula!

"Genc-nâme"den murâd, elfâzı altında hakâyik ve maârif-i ilâhiyye altınlara ve cevherleri medfûn olan bu Mesnevî-i Şerîf'in hey'et-i mecmûası veyâhûd bu kal'a-i zâtü's-suver hikâyesi ve husûsiyle aşk-ı hakîkîye dâir olan İmruü'l-Kays'in kissası olmak münâsibdir. "Gîc", burada "perîşân ve perâkende" demek olup diğer ma'nâları da vardır. Ya'nî, bu genc-nâme fâtihi ve meftûhu ya'nî aşk yolunu açanı ve açılmış olan aşkı bulmak için rûhu perîşân etti.

گیج نبود در روش بلکه اندر و جو حاملش دریا بود نی سبل و جو

4072. Revişte perîşân olmaz; belki onda onun hâmili deryâ olur, sel ve ırmak değil!

Fakat insân-ı kâmilin terbiyesi altında vâki' olan revisde ve sülükde rûh perîşân olmaz. Belki o sülük içinde o aşkin hâmili olan sâlik vücûd-i hakîkî deryâsının aynı olur. O deryânın seli ve ırmâğı mesâbesinde olan vücûd-i izâffî mertebesinde kalmaz. Rubâ'i:

عشق آمد و شد چو خونم اندر رگ و پوسبت تا کرد ز خود تهی و پر کرد ز دوست

اجزای وجودم همگی دوست گرفت نامیست ز من بر من باقی همه اوست

Nazmen tercüme:

"Aşk geldi, damarlardaki kanım gibi oldu,
Varlık boşalıp her tarafım yâr ile doldu.

Zabt eyledi yârim bütün eczâ-yı vücûdum,
Kaldı kuru bir ad ile bana bâkî hep o oldu.

چون بیابد او که باید گم شود همچو سیلی غرقه قلزم شود

4073. O kimse ki, vaktâki bulur, "bulur" kaybolar. Bir sel gibi deryânın gar-kı olur.

O kimse ki, aşkı açanı ve açılmış olan aşkı bulur, artık o kimseden "bulur" ta'bîri kaybolar. Zîrâ "bulur" ta'bîri keserât için mevzû' olan bir lügattir; ve bulmak için kaybolup bulunan ve bulan kimse lâzımdır. Bu fenâ-fillâh mertebesinde ise, keserât yoktur. Burada sâlikin bir sel gibi olan vücûd-i izâfîsi vücûd-i hakîki deryâsının garkı olur.

دانه گم شد آنگهی او تون بود تا نمردی زر ندادم این بود

4074. Tâne kayboldu; ondan sonra incir olur. "Sen ölmekçe altın vermedim" bu olur.

Ya'nî, meselâ incir çekirdeği tânesi toprağa gömülüp kayboldu; ondan sonra birçok çekirdeklerin cem'iyetini hâiz olan incir olarak zâhir oldu. Bunu nî gîbi sâlik kendi mevhûm olan varlığını vücûd-i hakîkiye gömüp kaybetmedikçe cem'iyet-i esmâîyye ile insân-ı kâmil sûretinde zâhir olmaz. İşte yukarıda Sadr-ı Cihân kussasında fakîr fakîhin sadaka almak için kendini ni-hâyet ölü sûretinde gösterdikten sonra Sadr-ı Cihân'dan ihsân alması ve Sadr-ı Cihân'ın ona: [Ya'nî "Fakat ey inatçı! Sen ölmekçe benim cenâbimdan aslâ ihsân almadın ve sana altın vermedim" [6. cilt 3860 numaralı beyit] demesinin ma'nâsi bu olur.

بعد مکث ایشان متواری شدن در بلاد چین در شهر تخت گاه و بعد دراز

شدن صبر و بی صبر شدن آن بزرگین که من رفم الوداع خود را بر شاه عرضه کنم

اما قدّمی یعنی مقصودی او اللئی رأسی کفؤادی ثم

یا پای رساندم بمقصود مرا یا سر بنهم همچو دل از دست آنجا

وَصَيِّحَتْ بِرَادْرَانْ أُورَا سُودْ نَادِاشْتَنْ
أَضْلَلَهَا اللَّهُ كَيْفَ تُرْشِدُهَا
يَا عَادِلَ الْعَاشِقِينَ دَعْ فَقَةَ

Onların tevakkusularından sonra Çin beldelerinde tahtgâh olan şehirde mütevârî olmaları ve sabrı uzamasından sonra o büyüğün: "Ben gittim, elvedâ!" Kendimi şâha arz ederim" diye sabırsız olması.

"Ya ayağım beni maksûduma nâil eder, yâhud kalbim gibi başımı da oraya bırakırım."

"Ya ayağım beni maksûda ve murâda eriştiir, yâhud gönlüm gibi başımı da oraya koyarım."

Ve kardeşlerinin nasîhatinin ona fâide tutmaması.

"Ey âşıkları ayıplayan kimse! Bu tâifeyi bırak! Onları Allâh idlâl etti; sen onları nasıl işâd edersin?"

"Meks", kalmak ve durmak ve tevakkuf etmek. "Mütevârî", bir şeyin arkasına gizlenmiş olan. Ya'nî, üç şehzâde bulundukları yerde tevakkuf edip birçok müzâkereden sonra, Çin memleketinin şehirlerinden tahtgâh ve makarr-ı idâre olan şehrde gidip orada saklandılar; ve ma'sûklarına karşı sabırlı uzadı. Şehzâdelerin en büyüğü diğer kardeşlerine hitâben: "Ben gidiyorum, size elvedâ!" Kendimi şâha arz edeceğim ve hâlimi bildireceğim" diye sabırsız oldu ve Arabî olarak bu beyti söyledi: "Ya himmetimin ayağı beni maksûdum olan ma'sûkuma nâil eder, yâhud gönlümü buraya bıraktığım gibi, başımı da burada fedâ ederim." Fârisî beyit dahi bu Arabça beytin tamâmén tercümesidir. Ve kardeşleri her ne kadar "Kendini şâha arz etme ve hâlini söyleme, sabret!" diye nasîhat ettiler ise de onların bu nasîhati kâr etmedi ve onlara cevâben dedi: "Ey âşıkları, tavr-ı akla muhâlif olan efâl ve harekâtтан dolayı ayıplayan kimse! Bu âşıklar tâifesini kendi hallerine bırak! Zîrâ onları akıl ve tedbîr yolundan Allâh Teâlâ şaşırttı. Sen onlara nasıl akıl ve tedbîrin doğru yolunu gösterebilirsin?"

آن بَزَرْ گَنْ گَفْتْ اَيْ اخْوَانْ مَنْ
زَ اَنْتَظَارْ آمَدْ بِلْبَ اِنْ جَانْ مَنْ

4075. O büyük dedi: "Ey benim kardeşlerim! Benim bu cânûm intizârdan du-dağa geldi."

Birçok müzâkereden sonra üç şehzâdenin en büyük kardeşleri diğerlerine hitâben dedi: "Ey benim kardeşlerim! Benim bu cânim ma'sûkuma kavuşmak intizânndan dolayı dudağıma geldi, ya'nî ölmeye yaklaştım."

لَا بَالِى گَشْتَه اَم صِبْرَمْ نَمَانَد
مَرْ مَرَا اَيْنَ صِبْرَ در آتش نَشَانَد

4076. "*Lâübâlî olmuşum. Sabrüm kalmadı. Muhakkak bu sabır beni ateşe oturttu.*"

"Lâ-übâlf", "her husûsta kayıtsızım" ma'nâsında terkîb-i Arabî'dir. Ya'nî, "Bende cân korkusu kaydı gitti ve sabırm kalmadı. "Intizâr ateşten daha şe- dîddir" darb-ı meseli mûcibince, beklemek ve intizâr etmek sabın beni ateşe oturttu."

طاقت من زین صبوری طاق شد واقعه من عبرت عشقان شد

4077. "*Bu sabır edicilikten benim tâkatım tâk oldu. Benim vâki'am âşikların ibreti oldu.*"

"Tâk şuden", ferd ve cüdâ olmak ma'nâsınaindir. Zîrâ "tâk", "tek aded"e derler; ve "cüdâ olmak" kinâye tarâfiyladır. Ya'nî, "Tâkat denilen ma'nâ benden ayrıldı ve sabır edicilik tâkati bende kalmadı, demek olur. Bu aşk yüzünden benim başıma her ne gelirse, âşiklar benden ibret alırlar."

من ز جان سیر آمدم اندر فراق زنده بودن در فراق آمد نفاق

4078. "*Ben firâk içinde candan tok olmuşum. Firâk içinde diri olmak nifâk geldi.*"

Ya'nî, "Ben ma'sûkumun aynlığı içinde candan biktüm. Zîrâ firâk ve aynılık içinde diri olmak ve yaşamak nifâktır ve içi başka dışı başka bir hâlde olmaktadır. Çünkü hâl-i firâkta âşığın bâtinî ölüm ve zâhirî yaşıayıştır."

چند درد فرقش بکشد مرا سر بر تا عشق سر بخشد مرا

4079. "*Nice bir onun ayrılığının derdi beni öldürsün! Aşk, bana baş bağışlamak için başımı kes!*"

"Ma'sûkumdan aynı olmak derdi benim bâtinimi ne zamâna kadar öldürüp dursun! Benim bu zâhir başımı kes ki, bu hayat-ı zâhiriyem munkatı' olsun ve aşk bana bir ma'nevî baş bağışlasın ve ben ma'nâ âleminde yaşayım!"

دین من از عشق زنده بودنست زندگی زین جان و سر نگ منست

4080. "Benim dînim aşkta dîri olmaktadır. Bu candan ve baştan dirilik benim arımdır."^[4059]

"Benim dînim ve mezhebim aşk ile yaşamak ve aşktan dîri olmaktadır. Bu rûh-ı hayvânîden ve bu cismâni olan baştan hâsil olan dirilik ve hayatı benim içen ârđır." Beyt-i Hz. Pîr:

عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مگیر آب حیاتست عشق در دل و جانش پذیر

"Aşksız geçen ömrü hiç hesâba katma; aşk âb-ı hayatı. O aşkı kalbine ve câ-nına kabûl et!"

تبغ هست از جان عاشق گرد رو布 زانکه سيف افتاد محاءُ الذئبُ

4081. "Kılıç aşığın cânından toz süpürücüdür. Zîrâ kılıç günâhları mahv edici vâki' oldu."

"Gerd-rûb", vasf-ı terkîbidir, "toz süpürücü" demektir. Ya'nî, "Aşk-ı Hak kılıçlı aşığın cânından sıfât-ı nefşâniyye tozlarını süpürücüdür. Zîrâ ki hadîs-i şerifte السيف محاي اللذنوب ya'nî "Kılıç günâhları mahv edicidir" buyurulmuştur. Ya'nî Hak yolunda maktûl olanların günâhları mağfûr olur demektir."

چون غبار تن بشد ماهم بتافت ماه جان من هوای صاف یافت

4082. "Vaktâki tenin tozu gitti, ayım parladi. Benim cânumun ayı sâf havayı buldu."

"Vaktâki cismin tozu olan nefşânî sıfatlar gitti, benim ay gibi olan rûh-ı insânîm parladi ve bu rûhun sıfatları zâhir oldu. Benim cânumun ayı bulanık olan hevâ-yı nefşânîden kurtuldu, rûhâniyet âleminin sâf olan havasını buldu."

عمرها بر طبل عشقت ای صنم انْ فِي مَوْتِي حَيَاٰتِي مِيزَمْ

4083. Ey sanem! Ömürlerce senin aşkının davulu üzerine "Muhakkak benim hayâtim mevtimde dır!" vururum.

"Ey ma'sûk-ı hakîkî! Ömürlerce ve senelerce Senin aşkının davulu üzerine "Muhakkak benim hayâtim ölümümdedir!" neşidesini okuyup çalarım." İkinci misrâ'da Hüseyin b. Mansûr-ı Hallâc hazretlerinin اثناونی یا ثقاتی ان فی قتلی حیانی "Ey mu'temedler! Beni öldürün! Muhakkak benim hayâtim benim katlimdedir" beytine işaret买urulur.

دعویٰ مرغایی کردست جان
کی ز طوفان بلا آرد فغان

4084. "Cân su kuşluğu da'vâsını etmiştir. Belâ tûfânından ne vakit figân lular!"

Ya'nî, "Cân su kuşu gibidir ve rûhâniyet âlemi dahi deryâya benzer. Binâ-enaleyh cân rûhâniyet âlemine mensübluk da'vâsını etmiştir. Cismâni olan belâ tûfânından ne vakit feryâd ve figân eder!"

بَطْرَاز اشڪستن کشتی چه غم
کشتی اش بر آب بس باشد قَدَمْ

4085. "Kaz için geminin kırılmاسından ne gam vardır! Onun gemisi su üzerrinde ayak vurur."

"Meselâ su kuşu olan kaz için geminin kırılıp batmasından ne gam vardır! Onun gemisi su üzerinde kendi ayağı olur ve gemisiz olarak deryâda yüzər. Bunun gibi cisim gemisinin kırılmاسından ve harâb olmasından su kuşu mesâbesinde olan rûh için ne gam vardır! Onun gemisi deryâ mesâbesinde olan rûhâniyet âleminde kendi varlığının ayağı olur."

زندہ زین دعویٰ بود جان و تمن
من ازین دعویٰ چگونه تن زنم

4086. "Cânum ve lenim bu da'vâdan diri olur. Ben bu da'vâdan nasıl susarım!"

"Rûhum ve cismim bu su kuşluğu da'vâsından veyâhud da'vâ-yı aşktan diri olur. Bana hayat-ı ma'nevî bahş eden bu da'vâdan nasıl susarım!"

خواب می‌بینم ولی در خواب نی
مدعی هستم ولی کَذَابْ نی

4087. "Rü'yâ görüyorum, fakat uyku degil! Müddeyyim fakat yalancı değil!"

Ya'nî, "Halkın uyudukları vakit gördükleri misâl ve berzah âlemini ben de rü'yâda görüyorum; fakat uyku hâli içinde değil, uyanıklık hâli içinde görüyorum. Bu husûsta mûdefiyim. Fakat kuru da'vâ sahibi olan yalancı değilim!"

Ma'lûm olsun ki, misâl ve dünyâ ve berzah sûretlerinin cümlesi mezâhir-i esmâ ve sıfat-ı ilâhiyye olup, ancak hayâlden ibârettir ve bu hayâlat içinde cilveger olan ancak Hak'tır. Ehl-i gaflet dünyâ hayâlatı içinde müstağrak olduklarından bu dünyâ sûretlerinin hayâlatı diğer âlemlerin suver-i hayâliyesine hicâb olur. Bunlardan ba'zları ancak kalbinin safveti nisbetinde uyku hâlinde âlem-i misâlin suver-i hayâliyyesini görebilirler. Buna "rû'yâ" derler. Fakat vaktâkâ sâlik dünyevî olan suver-i hayâliyyeden alâkasını keser ve gözlerini kapar, ona uyanıklık hâli içinde misâl ve berzahî olan suver-i ha-

yâliyye zâhir olur. Buna da "vâkia" derler. Sâlikin nazarında bu sûretlerin cümlesi kalktuğu vakit ona hakîkatü'l-hakâyık olan Hak zâhir olur.

گر مرا صد بار تو گردن زنی همچو شمعم بر فروزم روشنی

4088. "Eğer benim yüz here boynumu vursan, şem' gibiyim, aydınlığı artırırım."

Ya'nî, "Benim hâlim mumâ benzer. Mumun başındaki fitil makas ile keşildikçe aydınlığı çoğalduğu gibi, benim de cismânîyetimin fitili mesâbesinde olan nefsimin birçok sıfatlanndan her birisi kesilip izâle edildikçe rûhumun parlaklığı artar."

آش ار خرمن بگیرد پیش و پس شب روان را خرمن آن ماہ بس

4089. "Eğer ateş harmanın önünü ve arkasını tutsa, gece gidicilere o ayın harmanı kâfîdir."

Ya'nî, "Eğer fenâ ateşi cisim harmanınının önünü ve arkasını tutsa, ya'nî her tarafını kaplaza, bu zulmet-i tabiiye içinde sefer edenlere o ay gibi parlak olan rûhun harmani yeter. Zîrâ insân rûh ile cisimden mürekkebdir. Cismin kuvveti giderse rûhun kuvveti zâhir olur."

حيلة اخوان ز يعقوب نبى كرده يوسف را نهان و مخفى

4090. "[4069] "Kardeşlerin hilesi Ya'kûb peygamberden Yûsuf'u gizli ve muhtefî etmiş idi."

Meselâ kardeşlerinin hilesi Yûsuf (a.s.)ı babası olan Ya'kûb peygamber (a.s.)dan gizlemiş ve saklamış idi. Bunun gibi rûh Yûsuf'unu bu cismânîyet âleminde onun kardeşleri olan rûh-ı hayvânînin sıfatlan hile ile kendi aslı olan Hak'tan örttüleri ve gizlediler.

خفیه کردنداش بحيلة سازی کرد آخر پیرهن غمازی

4091. "Hile yapıcılık ile onu sakladılar. Nihâyet gammâzlık etti."

"Evet, rûh Yûsuf'unu bu sıfât-ı nefsâniyye hîlekârlık ile bu cismânîyet âleminde kendi aslı olan Hak'tan gizlediler ve perde arkasına koydular. Fakat nihâyet gömlek mesâbesinde olan o rûh Yûsuf'unun o perde-i kesâfet arkasından zâhir olan sıfatlannın kokusu ve eseri bu Yûsuf'un vücûdunu insana haber verdi ve gammâzlık etti." Büyük şehzâdenin lisânından olan bu sözlerin mürşidsiz kendi re'y ve tedbîrleriyle yaptıkları mücâhedât vâsitasıyla

âlem-i rûhânîyyete ve nihâyet Hakk'a vâsil olmak isteyenlere âid olduğu aşağıdaki ebyât-ı şerîfe karînesiyle anlaşılır.

آن دو گفتندش نصیحت در سمر که مکن ز اخطار خود را بخیر

4092. *O ikisi semerde ona nasîhat söylediler. Dediler ki: "Hatarlardan kendini habersiz etme!"*

"Semer", gece vakti sohbet edenlerin meclisi ve söyledikleri masallar. "Ahtâr", "hatar"ın cem'i olup, "tehlîkeler" demektir. Ya'nî, büyük şehzâde-nin sözlerini dinleyen o diğer iki şehzâde gece sohbeti esnâsında ona nasîhat edip dediler ki: "Kendi kendine sülük ettiğin vakit, bu yolda çok tehlîkeler vardır. Kendini bu tehlîkelerden habersiz etme!"

هین منه بر ریشهای ما نملک هین مخور این زهر بر جلدی و شک

4093. *"Sakin bizim yaralarımız üzerine tuz koyma! Sakın bu zehri cesûrluk ve şek üzerine yeme!"*

"Celdî", bahâdîrlik ve cesûrluk. Ya'nî, "Bu yolda sakın belâlara düşüp, zâten ma'sûktan ayrılık sebebiyle kalblerimizde olan yaralar üzerine tuz ekme! Sakın bu hakîkat yoluna kendi kendine sülük etmek zehrini cesûrluk ve şek üzerine yeme ve ihtiyâr etme! Zîrâ insan bilmediği yolda şek ve şüphe ile yürür; ve bilmediği yolda cesûrâne yürümek insanın başına felâketler getirir."

جز بتدبیر یکی شیخ خیر جون روی چون نبودت قلی بصیر

4094. *"Habûr olan bir şeyhin tedbîrinden gayrı mâdemki senin basûr olan bir kalbin yoktur, nasıl gidersin?"*

Ya'nî, "Bu hakîkat yoluna ancak bu yoluñ ahvâlinden haberdâr olan bir şeyhin tedbîrinden başkası ile gidilmez. Ey kardeş! Mâdemki senin görücü olan bir kalbin yoktur ve kalb gözün ile bu yoluñ tehlîkelerini göremezsin, kendi kendine nasıl gidersin?" Beyt-i Mîsrî-i Niyâzî (k.s.):

Mürsid gerekter bildire Hakk'ı sana haka'l-yakîn,

Mürsidi olmayanların bildikleri günân imîş!

بر پرد بر اوچ و افتاد در خطر وای آن مرغى که نارو پیده پر

4095. *Uay o bir kuşa ki, kanadı bitmemiştir, evc üzerine uçar ve halara dûçâr olur.*

Kanadı henüz bitmemiş iken yükseklere uçan ve sonra da tehlikeye düşen kuşun vay hâline! Ya'nî henüz sıfât-ı nefşâniyyeden kurtulup kanat mesâbesinde olan rûhu kuvvetlenmemiş iken, Hak ve hakîkat yoluna kendi re'y ve tedbîri ile sülük edip, sonra nefis ve şeytanın oyuncagi olan mücâhidin vay hâline!

عقل باشد مرد را بال و پری
چون ندارد عقل عقل رهبری

4096. *Akıl rehberlik aklını tutmazsa, merde akıl bir bâl ü per olur.*

Ya'nî, eğer bir kimseye aklı, rehberlik aklını tutmazsa, ya'nî onun aklı mürşid-i kâmilin aklı mertebesinde değilse, o kimse tarîk-ı Hak'ta terakkî edebilmek için mürşid-i kâmilin akıl ve tedbîrine muhtâctır. Bu kimseye insân-ı kâmilin aklı bu yolda bir kanat olur.

يا مظفر يا مظفر جوي باش
يا نظور يا نظور جوي باش

4097. *Ya muzaffer yâhud muzaffer isteyici ol! Ya nazar sâhibi yâhud nazar sâhibini isteyici ol!*

Ya nefis ve şeytân ile harbde muzaffer olup insân-ı kâmil ol veyâhud böyle bir muzaffer olan insân-ı kâmili isteyici ol! Ya nefis ve şeytânın hilelerini gören bir nazar sâhibi ol veyâhud böyle bir nazar sâhibini isteyici ol!

بیز مفتاح خرد این قرع باب
از هوا باشد نه از روی صواب

4098. *Akıl anahtarı olmaksızın bu kapıyı çalmak, hevâdan olup, savâb cihetinden deejil!*

Zîrâ insân-ı kâmil aklinun anahtarı olmaksızın bu hakîkat şâhi sarayının kapısını çalmak hevâ-yı nefşânîden olur; ve bu hakîkat yoluna kendi akıl ve tedbîri ile sülük etmek doğru değildir. Zîrâ aklin akl-ı kül mertebesine kadar birçok mertebeleri vardır. Nitekim 5. cildin 460 ve 461 ve 462 numaralı beyitlerinde şöyle buyurulmuş idi:

این تفاوت عقلها را نیک دان
در مراتب از زمین تا آسمان

هست عقلی همچو قرص آفتاب
همت عقلی کمتر از زهره و شهاب

هست عقلی چون چراغ سر خوشی
همت عقلی چون ستاره آتشی

[Ya'nî] "Akillann yerden göge kadar olan mertebelerde bu tefâvütünü iyi bil! Güneşin kursu gibi parlak bir akıl vardır. Zühre ve Şîhâb yıldızlarından

daha az nûrlu bir akıl vardır. Bir sarhoşun odasında yaktığı kandil gibi bir akıl vardır. Bir ateşin kivlîcî gibi ziyâdâr olan bir akıl vardır."

İmdi Hak yoluna sülük için güneşin kursu kadar parlak bir akl-ı kâmil lâzımdır. Kendisinde böyle bir akıl olmayan kimse eğer insân-ı kâmilden kendisini müstağnî görürse, onun bu istığnâsı hevâ-yı nefşânîden mütevellid olan kibir ve ucûbden neş'et eder. Bir kimse ulûm-i zâhirîyyede ne kadar üstâtâd ve mütebahhir olursa olsun, tarîk-ı Hakk'a sülük için insân-ı kâmilin muâvenetine muhtâctır. Nitekim bu ma'nâya işareten 5. cildin 4139 numarasında şöyle buyurulmuş idî: **فخر رازی راز دان دین بدی** [Ya'nâ] "Eğer bu bahiste akıl yol görücü olaydı Fahr-i Râzî dîmin sırrını bilici olur idî."

علی در دام می بین از هوا
و ز جراحتهای همرگ ک دوا

4099. *Sen âlemi hevâdan ve ilâcın hem-rengi olan yaralardan dolayı tuzakta gör!*

Sen âlem ehlini hevâ-yı nefşânîden ve ilâca ve çâreye benzeyen yaralar-
dan dolayı bu âlem-i sûretin tuzağına düşmüş bir hâlde gör! "Ilâca ve çâreye
benzeyen yaralar" dan murâd, ulûm-i istidlâliyye olmak münâsibdir. Zîrâ bu
ulûm-i istidlâliyye sâhibleri kendilerinin idrâk-ı hakâyık etmiş oldukları
zannedeler ve bu zanları üzerine kibir ve ucûbe düşerler; ve bu kibir ve ucûb
sebebiyle de kendilerini insân-ı kâmil ile müsâvî bir mertebede görürler; ve
hattâ bu ilimleri sebebiyle onlann ef'âl ve harekâtına i'tirâz bile ederler. Nite-
kim sırası düştükçe yukarılarda ba'zi menâkib dahi zikredilmiştir. Bu âlem-i
sûret bunları kibir ve gurûr ve hased ve hırs-ı câh ve riyâset gibi sıfât-ı nef-
şânîyye bağlayıp kendi tuzağına düşürmüştür. Ve bu ulûm-i istidlâliyye ilmiyeti i'tibâriyle ulûm-i ledünâyye ile hem-renk ise de rûhun ve
kalbin yarasıdır.

مار استادست بر سینه چو مرگ
در دهانش بهر صید اشگرف برگ

4100. *Yılan ölüm gibi sîne üzerinde oturmuştur. Av için onun ağızında büyük yaprak vardır.* [4079]

Ya'nâ, hevâ-yı nefşânî sâhibi olan kimseler kuş gibidir ve onlann nefisle-
ri de yılanla ve nefsin tezvîrât ve tesvîlâtı dahi onun ağızındaki büyük yapra-
ğâ benzer.

در حشایش چون حشیشی او پاست مرغ پندارد که او شاخ گیاست

4101. *Haşâşıste bir haşış gibi o ayaktadır. Kuş zanneder ki, o ot dalıdır.*

O yılan otlar içinde bir ot gibi ayağa kalkıp durur. Kuş o yılanı bir ot dalı zanneder.

چون نشیند بهر خور بر روی برگ در فند اندر دهان مار و مرگ

4102. *Uaktâki yemek için yaprağın üzerine konar, yılanın ve ölümün ağızına düşer.*

گرده تمساحی دهان خویش باز گرد دندها ش کرمان دراز

4103. *Bir timsah kendi ağını açmış, onun dişlerinin etrafında uzun kurtlar vardır.*

"Timsah"tan murâd, bu sûret âlemi olan dünyâdir. "Dişlerinin arasındaki kurtlar"dan murâd, huzûzât ve lezzât-ı dünyeviyedir. "Kuşlar"dan murâd, cismânî ve nefşânî olan kimselerdir.

از بقیه خور که در دندانش ماند کرمها رویید و بر دندان نشاند

4104. *Onun dişlerinde kalan yemek bakiyesinden kurtlar bitti ve dişleri üzerinde kaldi oturdu.*

مرغکان بینند کرم و قوت را مرغ پندارند آن تابوت را

4105. *Kuşçağızlar kurdu ve kültü görürler. O tabutu mer'â zannederler.*

Kuşçağızlar timsahın dişleri üzerindeki kurtları ve gıdayı görürler ve o tabut gibi olan timsahi bir mer'â zannederler.

چون دهان پر شد ز مرغ او ناگهان در کشیدشان و فرو بند دهان

4106. *Uaktâki ağız kuştan dolu oldu, ansızın onları içeriye çeker ve ağızını bağlar.*

Kuşlar timsahın dişleri üzerine kurtları yemek için tamâmen dolduğu vakit timsah nefesiyle ansızın onları boğazına çeker ve ağızını da kapayıverir; ve kuşlar tamâmen timsahın gıdâsı olup helâk olur.

این جهان پر ز نُقل و پر ز نان چون دهان باز آن تمساح دان

4107. *Nuklden dolu ve ekmekten dolu olan bu cihâni o timsahın açık ağızı bil!*

"Nukl", içki esnâsında yenilen meze; "nân", ekmek demek olup, bunlardan murâd, sûret-i umûmiyyede yiyecek ve içecek vesâir huzûzât-ı nefsânîyyedir. Ya'nî, nefsin hazırlı ve gıdâlarıyla dolu olan bu dünyâyi, timsahın kuşları avlamak için açılmış olan ağız bil! Zîrâ ezvâk-ı nefsânîyyelerine harîs olan kimselerin evvelen sihhatleri bozulur ve çabuk ölürlər; ve yaşayınlar dahi ma'lûl olarak yaşırlar. Bu sünî helâktır. Ve sâniyen rûh-ı insânîlerinin nûru söner. Kendilerine hayvanlık sıfatları gâlib olur. Bu da bir ma'nevî helâktır.

بهر کرم و طعنه ای روزی تراش از فن تمساح دهر این مباش

4108. *Ey rizik yontucu olan kimse! Kurttan ve tu'meden dolayı dehr timsahının fenninden emîn olma!*

"Rûzî terâş", vasf-ı terkîbî olup, "rizik yontucu" demektir ki, bundan mu'râd dahi, nefsin arzûlarını tâhsîl ile meşgûl olan kimsedir. Ya'nî, ey hazz-ı nefsânîsiyle meşgûl olan kimse! Sen bu âlemde bir kuş gibisin. "Dehr" dahi timsah gibidir. Binâenaleyh bu dünyâda dehr ve zamân timsâhının fenninden ve hîlesinden emîn olma ve bu hayâtin lezzâtuna aldanma!

روبه افند پهن اندر زیر خاک بر سر خاکش حبوب مکرناك

4109. *Tilki toprak altına yassi düşer. Onun toprağı üzerinde mekrli habbeler vardır.*

Meselâ tilki toprak altına yamyassı bir hâlde yayılıp saklanır. Üzerindeki toprağı da birtakım arpa ve bugday gibi hubûbât ve tâneler koyar.

تایايد زاغ غافل سوی آن پای او گیرید بمکر آن مکر دان

4110. *Tâ ki gâfil olan karga onun tarafına gelsin, o mekr bilen, mekr ile onun [4089] ayağını tatsun!*

Tâ ki tilkinin kasından gâfil olan karga o tilki ve tâne tarafına gelsin ve o hîle ve mekr bilen tilki de bu yaptığı hîle ile karganın ayağından yakalasın!

صد هزاران مکر در حیوان چو هست چون بود مکر بشر کو مهترست

4111. *Mâdemki hayvanlarda yüz binlerce mekr vardır, beşerin mekri nasıl olur ki, o pek büyüktür.*

Bu âlem-i sûret ve tabiatın binâsı birtakım mekr ve hîleler üzerine kurulmuş olduğundan, mâdemki yılan ve timsah ve örümcek gibi hayvanlarda

kendi avlarını avlamak için böyle birçok hileler vardır, artık akı ve dirâyeti hayvanların fevkînde olan beşerin hileleri nasıl olur! Var kiyâs et! Onun murâdını elde etmek için kullandığı hileler şübheler yoktur ki pek büyültür.

مصحفی بر کف چو زین العابدین خنجر پر قهر اندر آستین

4112. *Zeyne'l-âbidîn gibi elinde Mushaf, yeni içinde de kahur dolu hançer vardır.*

Âbidler zümresini vücûduyla süsleyen bir zât-i muhterem gibi veyhûd evlâd-i Resûlullâh'tan Zeyne'l-Âbidîn hazretleri gibi zâhiren elinde bir Muşhaf-ı şerîf taşır, fakat yeminin içinde hemcinsini kahur ve helâk etmek için gizli bir hançer bulunur. Safdilleri Muşhaf-ı şerîfle avlar ve fırsat bulduğu vakit o gizli hançer ile öldürür.

گویدت خندان که ای مولای من در دل او بابلی پر سحر و فن

4113. *Sana gülerek: "Ey benim efendim!" der. Onun kalbinde sıhir ve fen dolu bir Bâbil vardır.*

O zeyne'l-âbidîn senin yüzüne gülerek: "Ey benim efendim!" der ve latîf diller döker. Halbuki onun kalbinde sıhir ve hîlenin menba'ı olan bir Bâbil şehri vardır. "Bâbil" kelimesiyle sûre-i Bakara'da olan وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَكَنِ بَابَ هَارُوتَ وَمَأْرُوتَ الْخَ (Bakara, 2/102) [ya'nî "Bâbil'de Hârût ile Mârût isimli iki meleğe indirileni öğretiyorlardı... ilh." âyet-i kerîmîde beyân buyurulan Bâbil'e işaret buyurulur ki, oradaki sıhir hakkında tefsîrlerde îzâhât vardır.

زهر قاتل صورتش شهدست و شیر هین مرو بی صحبت پیر خبیر

4114. *Öldürücü zehirdir, onun süreti baldır ve süttür. Sakın habîr olan pîrin sohbeti olmaksızın gitme!*

Bu zeyne'l-âbidîn'in bâtinî ve kalbi öldürücü zehirdir. Süreti ve zâhibi ise bal ve süt gibi tatlıdır. Böyle kimseleleri anlamak ve sohbetlerinden kaçmak için onların bâtinlarına vâkîf olmak lâzımdır. Ey sâf olan mü'min! Sende bu vukûf-ı kalbî yoktur. Binâenaleyh ahvâl-i kalbden haberdâr olan bir mûrsid-i kâmilin ve bir pîr-i muhteremin sohbetinde ve onun himâyesi altında bulunmadıkça zâhibinde salâh gördüğün her bir kimsenin önüne gitme!

جمله لذات جهان مکرست و زرق سوز تاریکیست گرد نور بر ق

4115. *Cihânîn bütün lezzelleri mekr ve riyâdır. Şimşek nûrunun etrâfi yakıcılık ve karanlıktır.*

Bu sûret âlemi olan cihânın bütün lezzetleri hîleden ve gösteriştirten ibârettir. Altında bataklık olan çemenzâra benzer. Onda gördüğün güzellikler ve lezzetler şerâre-i elektirîkiyyeden ibâret olan şîmşek gibidir ki, bu şîmşek nûrunun etrafında yakıcılık ve karanlık vardır. Sür'atle çakar ve yakar ve müteâkiben karanlık basıp aydınlıktan eser kalmaz.

برق نور کوته و کذب و مجاز
گرد او ظلمات و راه تو دراز

4116. *Şîmşek kısa nûr ve yalan ve meçâzdır. Onun etrafı zulmelerdir; ve senin yolun uzundur.*

Bu vücûd-i izâfi âleminin aydınlığı çok devâm etmez; kısa bir nûrdur ve yalandır ve meçâz ve ârıزıdır; ve onun etrafı karanlıktır. Ey sâlik! Sen ise, bu âlem-i sûrette âlem-i ervâhtan gelip bu sûret âlemi köprüsünden geçen bir yolcusun; ve sûretsizlik âlemi olan aslina rûcû' için yolun uzundur. Binâenaleyh bu uzun yolu kısaltmak için şîmşeğin nûru mesâbesinde olan bu vücûd-i izâfi âlemine olan alâkayı terk et! Nitekim 1. cildin 1163 numaralı beytinde söyle buyurulmuş idi: صورت از می صورتی آمد برون باز شد کانَا إِلَهٌ رَّاجُونْ [Ya'nî] "Sûret sûretsizlikten dışarıya geldi; tekrâr gitti, zîrâ biz O'na dönüçüleriz" (Bakara, 2/156).

نه بورش نامه شاید خواندن
نه بمنزل اسب تانی راندن

4117. *Onun nûrunda ne mektûb okumak lâyik olur, ne de menzile at sürebilirsin.*

Meselâ şîmşeğin nûru sabit olmadığından onun aydınlığında ne bir mektûb ve kitâb okunabilir, ne de gece karanlığında istedigin menzile doğru at sürebilirsin. Bu âlem-i tabiat karanlığı içindeki vücûd-i izâfinin nûmâyışları dahi bu kabıldendir.

لیک حرم آنکه باشی رهن برق
از تو رو اندر کشد انوار شرق

4118. *Fakat onun cărmü ki şîmşeğin mukayyedi olasın, şarkın nûrları senden yüz çeker.*

"Şark", "güneş" ma'nâsınaadır. Fakat bu sûret âleminin nûmâyışlarına müteveccih olur isen, bu bir cărum ve kusûr olur; ve bu cărumun neticesi de şîmşeğin nûruna bağlanmış olman olur. Vücûd-i hakîkî güneşinin nûrları olan insân-ı kâmiller senden yüz çevirirler. Bu âlem-i tabiat karanlığında delilsiz kalırsın.

می کشاند مکر برقت بی دلیل در مفاره مظلومی شب میل میل

4119. *Şimşeğin mekri seni delilsiz, gece mıl mıl bir karanlık mefâzeye çeker.*

Sonra şimşek mesâbesinde olan bu vücûd-i izâfi âleminin mekri ve hilesi seni delilsiz, mîl mîl karanlık olan bir mahall-i helâke çeker. "Mefâze", zid ma'nâlan hâiz olan lügatlerdendir. "Mahall-i necât" ma'nâsına geldiği gibi, "mahall-i helâk" ma'nâsına da gelir. Burada "mahall-i helâk" demektir.

در که افني گاه در جوی او فني گه بدین سو گه بدان سوی او فني

4120. *[4099] Gâh dağa düştün, gâh ırmağa düştün. Gâh bu tarafa, gâh o tarafa düştün.*

O vakit, sen gâh enâniyet ve benlik doğına ve gâh ulûm-i istidlâliyye ırmağına düştün; ve bu ulûm-i istidlâliyyenin te'siri ile şübhe ve tereddüd için de yolunu şaşırdın, gâh bu âlem-i rûhâniyyet tarafına, gâh o âlem-i sûret ve nefşâniyyet tarafına düşerek çırپınip durdun.

خود یعنی تو دلیل ای راه جو ور بیسی رو بگردانی ازو

4121. *Ey yol arayan! Sen ise delili görmezsin; ve eğer görürsen ondan yüz çevirirsın.*

Ey hâkîkat yolunu arayan âlim-i istidlâl! Sen o yolun delili olan insân-ı kâmil görmezsin; ve görürsen dahi onu da kendin gibi ulûm-i istidlâliyye sâhibi zannedip yüz çevirirsın ve nefsindeki benlik ve enâniyet sebebiyle testim olamazsin.

که سفر کردم درین ره شصت میل مر مرا گمراه گوید این دلیل

4122. *Dersin ki: "Bu yolda altmış yıl sefer ettim. Bu delil ise bana "Güm-râh!" der."*

Ey âlim-i istidlâl! O delili görseren dahi dersin ki: "Ben hâkîkati anlayıp bulmak için bu ulûm-i istidlâliyye ve bu ilm-i kelâm yolunda altmış yıl sefer ettim. Bu insân-ı kâmil dedikleri delil ise bana "Güm-râh" ve yolunu şaşırımsı!"" diyor. Bu kadar ilim ile berâber ben nasıl güm-râh olurum! Nitekim Fahred-dîn-i Râzî hazretleri hakkında Necmeddin-i Kübrâ (k.s.) hazretlerine: "Vücûd-i Hakk'ı bin bir delil ile isbât etmiş olan bir âlimdir" dedikleri vakit, Hz. Necmeddin: "Bin bir şübhesi varmış" buyurmuşlardır. 5. cildin 4139 numarasına mürâacaat olunsun.

گر نهم من گوش سوی آن شکفت ز امر او را هم ز سر باید گرفت
 4123. Eğer o acıb tarafına kulak koyar isem, onun emrini dahi baştan tutmak gerek.

Eğer "Bu ulûm-i istidlâliyyeyi terk et!" dediği için acıb olan bu delîl tara-
 fina kulak asarsam onun bu emrini de tutmak ve bildiklerim de terk etmek
 îcâb eder. Halbuki "Senelerce çalışıp elde ettiğim bu kadar ilmi birdenbire na-
 sil terk ederim? Bu emir acıb bir şeydir!" Beyt-i Hz. Pîr:

ز دانشها بشويم دل ز خود خودرا کنم غافل که پيش دلبر مقبل نشайд ذو فنون رفتن

Nazmen tercüme:

"Atıp dilden ulumu, eyleyim benden beni gâfil,
 Huzûr-ı dilbere lâyik degildir zû-fünûn gitmek!"

Ve Necmeddin-i Kübrâ hazretleri de bu ma'nâda buyururlar: Rubâi:

اندر سدد دانش و تکرار شدم	بک چند بعلم و عقل در کار شدم
چون دانستم زهر دو بیزار شدم	هم عقل عقیله بود و هم علم حجاب

"Birkaç zaman ilim ve akıl ile çalıştım. İlim kasdı ve tekrâr ve mümârese için-
 de oldum. Vaktâki hem aklın hakîkat yolunun düğümü ve bağlı olduğunu ve
 hem de aklının hicâb ve perde olduğunu bildim, aklın ve ilmin her ikisinden
 de bîzâr oldum."

من درین ره عمر خود کردم گرو هر چه بادا باد ای خواجه بر
 4124. "Ben bu yolda kendi ömrümü rehin ettim. Ey efendi! Her ne olursa ol-
 sun, git!"

O ilm-i istidlâli âlimi der ki: "Ben bu ilmin tahsili yolunda bütün ömrümü
 bağladım. Ey hakîkat yolunun delîli olan efendi! Senin sözlerine benim i'ti-
 mâdim yoktur. Benim mesleğimin neticesi her ne olursa olsun râziyim; var,
 sen işine git!"

راه گردی لیک در ظن چو برق عشر این ره کن بی وحی چو شرق
 4125. "Yol ettin, fakat şimşek gibi olan zan içinde bu yolun onda birini şark
 gibi olan vahyin ardında et!"

İnsân-ı kâmil cevâben der ki: "Evet, bu ulûm-i istidlâliyye yoluna gittin,
 fakat şimşek gibi çakan akl-ı cüz'înin ışığı ile zan ve şüphe içinde gittin. Bu

gittiğin yolunda birini olsun, güneş gibi olan vahy ve ilhâm-ı ilâhiye tâbi' olarak git!" Zîrâ insân-ı kâmilin ilmi ilm-i istidlâlî değildir, Hakk'ın vahiy ve ilhâmıdır. "Şark", burada "güneş" ma'nâsına inadır.

ظن لا يغنى من الحق خواندة
و ز جنان برقى ز شرقى ماندة

4126. "Zan Hak'tan iğnâ etmez"ⁱ okumuşsun; ve öyle bir şimşekten dolayı bir güneşten kalmışsin!"

"Sen Kur'ân-ı Kerîm'de وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئاً (Necm, 53/28) ya'nî "Mu-hakkak zan Hak'tan bir şeyi iğnâ etmez" âyet-i kerîmesini okumuşsun ve bu hükm-i Kur'ân'ye muhâlif olarak ulûm-i istidlâliyyeye yapmış kalmışsin. Halbuki delîl zan ve şübhelerin izâlesi için aklın îcâd ettiği bir vâsistadir; ve senin getirdiğin o delîlî diğer bir kimsenin aklının îcâd ettiği delîl cürütebilir." Ve mütekellimîn birbirleriyle olan ihtilâfları ve yekdiğerinin getirdiği delîlin ib-tâli bu müddeânın şâhididir. Bunun için Mesnevî-i Şerîf'in bir beytinde Hz. Pîr efendimiz پای استدلالیان چوبین بود پای چوبین سخت بی تکین بود [Yanî] "İstidlâllerin ayakları ağaçtan; ve ağaçtan ayak ise pêk temkînsiz ve kuvvetsiz olur" buyurmuşlardır.

"Binâenaleyh sen böyle şimşek gibi olan akl-ı cüz'înin nûrundan dolayı, güneş gibi olan vahyin nûrundan geri kalmışsin. Zîrâ yukandaki âyet-i kerîmeye muhâlefetinden haberin yoktur. Bu hâlin ile berâber ilm-i kelâm ile hâkîki anladığını ve bulduğunu zannedersin."

هین درآ در کشته ما ای نزند
يا تو آن کشته باين کشته بيند

4127. "Ey âciz! Âgâh ol, bizim gemimize gel! Yâhud sen o gemiji bu gemiye bağıla!"

"Nejend" ve "nijend", gamlı ve âciz ve donmuş ve pejmürde ve hayrân ve öfkeli ma'nâları nadir (*Burhân*). Ya'nî, "Ey hâkîkat yolunda âciz olan âlim efendi! Âgâh ol! Ya bizim hâkîkat gemimize gel, veyâhud sen o benliğin ve enâniyetin gemisini bizim benliğimizin ve enâniyetimizin gemisine bağıla! Ya'nî ya bizim mertebemize vâsil olup halk arasında kaptanlık ve riyâset et veyâhud varlığını gemisini bizim varlığımızın gemisine bağıla!"

گوید او چون ترک گیرم گیرودار
چون روم من در طفیلت کوروار

4128. O der ki: "Gürûdârı nasıl terk ederim? Senin tufeylinde kör gibi nasıl giderim?"

“Gîrûdâr”, emir vericilik ve hüküm edicilik (*Burhân*). O âlim efendi cevâben der ki: “Ben bu kadar talebeye ders veriyorum ve ders esnâsında ilm-i hakîkat nâmına birçok atip tutuyorum ve muhîtimden hürmetler görüyorum ve tevâbiime emrediyorum; binâenaleyh bu emir vericiliği ve hüküm ediciliği nasıl terk ederim? Senin tufeylin ve tâbi’in arasında kör gibi giderim?”

کور با رهبر به از تنها یقین
زان یکنی ننگست و صد ننگست ازین

4129. “*Kör rehber ile yalnızdan muhakkak iyidir. Ondan bir âr vardır ve bundan yüz âr vardır.*

İnsân-ı kâmil cevâben der ki: “Mâdemki hakîkat yolunun körüsün, körün rehber ve kılavuz ile gitmesi elbette yalnız gitmesinden iyidir. Rehber olan insân-ı kâmile tâbi’ olmasında bir âlim-i zâhirî için muhîtine karşı nefsin bir ân ve utanması vardır; ve o yalnız gitmekten ise, birçok ârlar ve utanmalar vardır.” Zîrâ isbât-ı hakîkat için girdiğin her bir delîlini çürüten diğer bir delîl çıkar; ve bu hâl senin âlimliğine karşı bir nakîsa olup dâimâ seni utandırın. Nitekim birtakım mesâlik-i felsefiyye, feylesofların birbirinin delîllerini ibtâl etmesi yüzünden zuhûra gelmiştir ki, burada misâlleri uzun olur.

می گریزی از پشه در کژدمی
می گریزی از غمی تو در بی

4130. “*Sen sıvrisinekten akrebe kaçışorsun. Sen rutûbetten denize kaçışorsun.*”
[4109]

“İnsân-ı kâmile tâbi’ olmak ârı bir sıvrisinek mesâbesindedir. Halbuki delîllerinin ibtâli yüzünden nefsine âriz olan âr ise akrep gibi senin gurûrunu ve enâniyetini sokar. Binâenaleyh sen sıvrisinekten akrebe kaçmış oluyorsun. Ve evvelki âr sıfât-ı nefsâniyyeden bir rutûbet ve ıslaklık mesâbesindedir; ve ikinci âr dâimâ nefsini ta’zîb eden ve boğan deryâ mesâbesindedir. Binâenaleyh sen rutûbetten denize kaçmış oluyorsun.”

می گریزی از جفاهای پدر
در میان لوطیان شور و شر

4131. “*Babanın cefâlارından şûr u şer olan lütîler arasına kaçışorsun.*”

“Şûr”, kelimesinin müteaddid ma’nâsı vardır. Burada “uğursuz ve nâ-mübârek” ma’nâsı münâsibdir. Ya’nî, “İnsân-ı kâmil şefkatli ve merhametli bir baba mesâbesindedir. Senin nefsini terbiye için onun yaptığı cefâdan uğursuz ve nâ-mübârek ve ayn-ı şer olan lütîler ve gülâmpâreler mesâbesindeki nefis ve şeytan tarafına kaçışorsun; ve nefis ve şeytan senin insanlığına âid olan ırz ve nâmûsunu pâyimâl ederler ve sen onları mef’ûlü olursun.”

می گریزی همچو یوسف ز اندھی تا ز نرْتَعْ نلَعْ افَنی در چهی

4132. *Yûsuf gibi bir gamdan kaçiyorsun. Nîhâyet "Yeyip içelim, oynaya-lım!" dan bir kuyuya düşersin.*

Ya'nî, Yûsuf (a.s.) babası Ya'kûb (a.s.)ın yanında hapis olmak gamından kaçtı; ve nihâyet kardeşleri (Bk.: Yûsuf, 12/12) ya'nî "Yiyelim, içelim, oynayalım!" diye cenâb-ı Yûsuf'u kandırıp gezmeye götürdüler ve sonra da kuyuya attılar. Nitekim bu kissanın tafsîli Sûre-i Yûsuf'tadır. Ey sâlik! Sen dahi Yûsuf (a.s.) gibi baba mesâbesinde olan insân-ı kâmilin sohbetinde hapis olmak gamından kaçip nefsânî olan arkadaşlarının "Gel bu âlem-i sûrette yeyip içip eğlenelim! Bu dünyâya bir daha gelecek değiliz!" diye seni iğvâ etmeleri yüzünden insân-ı kâmilin sohbetini terk edip âlem-i tabiatın karanlık kuyusuna düşersin.

در چه افني زين تفرج همچو او مر ترا ليلك آن عنایت يار کو

4133. *Bu teferrüden onun gibi kuyuya düştün. Fakat sana o yârin inâyeti nerede?*

"Teferrûc", Fârisîler indinde "temâşâ" ma'nâsında kullanılır. Ya'nî, nefsânî kimselerin iğvâsıyla vâki' olan bu teferrüden dolayı tabiatın karanlık kuyusuna düştün. Fakat Yûsuf (a.s.)a olan Hakk'ın inâyet-i ezeliyyesi senin için nerede? O hazret inâyet-i Hak'la kuyudan kurtulup hüküm sâhibi oldu. Sen düştüğün bu tabiat kuyusundan nasıl kurtulabilirsin?

گر نبودی آن فرمان پدر بر نیاوردی ز چه تا حشر سر

4134. *Eğer o babanın emriyle olmaya idi, haşra kadar kuyudan baş çıkaramazdı.*

Ya'nî, eğer Yûsuf (a.s.)in teferrüce gitmesi babası olan Ya'kûb (a.s.)in müsââdesi ve emri ile olmayıp da kendisinin nefsânî olan arzûsuyla, kendi kendine olaydı, kardeşlerinin attığı kuyudan kiyâmete kadar dışarıya çıkmazdı, ya'nî helâk olurdu.

آن پدر بهر دل او اذن داد گفت چون اینست میلت خیر باد

4135. *O baba onun gönlü için izin verdi. "Mâdemki senin meylin budur, hayır ola!" dedi.*

O baba, ya'nî Ya'kûb (a.s.) Yûsuf (a.s.)in gönlünü almak için kardeşleriyle berâber teferrüce izin verdi. Ve "Mâdemki senin gönlünün meyli teferrüce-

dir ve benim sohbetimden ayrılmaktır, âkibeti hayır olsun!" dedi; ve babanın bu izni ve duâsı onun âkibeti[nin] hayır olmasında müessir oldu. Binâenâleyh bir sâlikin mûrsîdinin izni olmaksızın meşrû' olan hazz-i nefsânîsine meyli bile vahîm olur.

هر ضریری کز مسیحی سر کشد او جهودانه عاند از رشد

4136. *Her bir kör ki bir Mesih'ten baş çeker, o Cühâdlar gibi reşeden kalır.*

"Darîr", kör ve a'mâ demektir. "Cühûd"dan murâd, Benî-Isrâîl'dir. "Reşed" hidâyet ve doğru yol. Ya'nî, hakîkat yolunun körü olan her bir kimse zamânının Mesîh'i ve Îsâ'sı mesâbesinde olan insân-ı kâmilden baş çeker ve ona serkeş olursa o kimse Îsâ (a.s.)a muhâlefet eden efrâd-ı Benî-Isrâîl gibi doğru yoldan geri kalır ve dalâlete düşer.

قابل ضو بود اگر چه کور بود شد ازین اعراض او کور و کبود

4137. *Her ne kadar kör ise de ziyâyi kabûl edici idi. Bu i'râzdan dolayı o kûr u kebûd oldu.*

"Kûr ü kebûd", kara gün ve fenâ hâl ve gam ve endûh ma'nâlarını nadir (*Bâhâr-ı Acem*). Ya'nî, o serkeş kimsenin her ne kadar kalb gözü kör ise de, insan olmak i'tibâriyle nûr-ı hakîkati ve ziyâ-yi ma'rifeti kabûle müstaîd idi. İnsân-ı kâmilden yüz çevirisinden dolayı o kûr u kebûd ve hâli fenâ olarak kaldı.

گویدش عیسی بزن بر من دو دست ای عمی کحل عزیزی با منست

4138. *İsâ ona der ki: "İki elini bana ver, ey kör, azîzlik sürmesi benim iledir."*

İsâ (a.s.) meşrebinde olan insân-ı kâmil o serkeşle der ki: "Ey kör! İki elin ile bana sarıl! Kalb gözüne çekilecek olan insanlığa mahsûs azîzlik ve şerâfet sürmesi benim ile berâberdir ki, bu sürme de ma'tifet-i Hak sürmesidir."

از من ار کوري ييابي روشنى بر قميص يوسف جان مى زنى

4139. *"Eğer kör isen, benden bir rüşenlik bulursun. Cân Yûsuf'unun gömleği üzerine çarparsın."*

"Eğer kalb gözün kör ise, benim terbiyem ve nazarım sebebiyle aydınlichkeit bulursun. Yûsuf mesâbesinde olan rûh-ı insânî gömleğinin üzerine çarpar. Ya'kub (a.s.)ın gözleri Yûsuf (a.s.)ın gömleğini sürmekle açıldığı gibi, senin dahi kalb gözünün körlüğü gider."

کار و باری کت رسد بعد شکست اندران اقبال و منهاج رهست

4140. "İnkisârdan sonra sana bir kâr u bâr erişir ki, onda ikbâl ve minhâc-^[4119] râh vardır."

"Kâr u bâr", iş ve güç ve meşgûliyet. "Mînhâc", cadde, açık ve aydınlichkeit yol. Ya'nî, "Senin insân-ı kâmile karşı inkisâr ve tevâzu'undan sana bir iş ve güç ve meşgûliyet hâsil olur ki, bu meşgûliyet içinde ikbâl-i ma'nevî ve Hakk'ın cadde olan yolu vardır."

کار و باری که ندارد با و سر ترک کن هی پیر خر ای پیر خر

4141. Bir kâr u bâr ki, ayak ve baş tutmaz; terk et! Hey! Pîri satın al, ey pûr-i har!

Hey! El ve ayak tutmayan, ya'nî rûhuna fâidesi olmayan ve aklının zanlanma müstenid olan istidlâli ulûm ile meşgûliyeti terk et! Nakd-i enâniyyeti verip pîri ve mürşîd-i kâmili satın al, ey nefşânî sıfatlar içinde ihtiyarlamış olan eşek, ya'nî ahmak!

غیر پیر استاد و سر لشکر مباد پیر گردون نی ولی پیر رشاد

4142. Pîrden gayrı üstâd ve ser-leşker olmasın! Feleğin pîri değil, fakat pîr-i reşâd!

Ya'nî, cihânda hakîkat yolunun pîrinden başka efrâd-ı beşerin üstâdi ve insanlar ordusunun başı olmasın! Efrâd-ı beşerin üstâdi ve muallimi ve insanlar ordusunun başı ancak o insân-ı kâmildir. Fakat bu "pîr"in ma'nâsı, üzerinden feleğin seneleri geçerek ihtiyarlamış olan kimse değildir. Bunun ma'nâsı ancak doğru yolun rehberi olan insân-ı kâmildir.

در زمان چون پیر را شد زیر دست روشنایی دید آن ظلمت پرست

4143. Vaktâki pîrin eli altında oldu, derhâl o zulmet-perest rûşenâlik gördü.

Ya'nî, o zulmet-i tabîiyeye tapan ve bu sûret âlemine saplanan kimse, vaktâki kendi benliğini kırıp, beşerin üstâdi ve muallimi olan pîrin eli altında oldu ve o insân-ı kâmile tâbi' olup onun terbiyesi altına girdi, derhâl rûhunun pertevini ve aydınlığını görür.

شرط تسليمست نی کار دراز سود نبود در ضلالت تُکَّاتْ

4144. Şart teslimdir, uzun iş değildir. Dalâlette koşmak fâide olmaz.

“Türktâz”, yağma için ansızın koşmak demektir. Burada mutlakan “koşmak” ma’nâsına nadır. Ya’ñı, Hak yolunda terakkînin şartı, kişi bu yolda cehlini i’tirâf ve kendi akıl ve tedbîrini terk edip, muallim ve üstâd olan insân-i kâmile kendi bâtinini teslîm etmekten ibârettir. Bu da uzun bir iş değildir. Meselâ bir hasta kendisinin tedâvîsi için bir doktora gittiği vakit kendini o doktorun re’y ve fikrine ve tarz-ı idâresine teslim eder; ve bilmediği tabâbet ilminde kendi akıl ve re’yinin müessir olamayacağını idrâk eder. Binâenaleyh ey ilmine mağrûr olan efendi! Hâl böyle iken, dalâlet ve şaşkınlık içinde koşmakta hayatı ebîdiyye için bir fâide yoktur.

Ma’lûm olsun ki, bu sûret âlemi peyderpey akan bir sel gibi Zât-ı ulûhiyyetten sâdir olup, mertebe mertebe birtakım istihâlât geçirdikten sonra, yine Zât-ı ulûhiyyete rûcû’ eder. Bu husûsta delâil-i kur’âniyye çoktur. Burada zikri uzundur. Sırası düştükçe bu *Mesnevî-i Şerîf*’te dahi bu bahis müteaddid mahallerde geçmiştir. Binâenaleyh bu âlem-i sûretin hareketi ve istihâlâtı devrî olur. Şimdiki hâilde içinde bulunduğuuz bu âlem-i kesâfet, dâire-i seyr ve istihâlâtın yarısı olup tamâmen eltaf-ı latîf olan Zât-ı ulûhiyyetin mukâbilidir. Âlem-i sûretin bu mertebe-i kesâfetten yukan olan yanım istihâle dâire-si daha vardır ki, bütün eşyâ sûretlerinin seyr-i umûmîsi bu yarımdaire üzerinde vâki’ olur ve nihâyet hepsi kendi aslına rûcû’ eder. Fakat bu seyr-i umûmî zamân-ı dünyevî l’ibâniyle milyonlar ve belki de milyarlarca sene içinde tamâm olur. İnsan dahi suver-i eşyâdan bir sûrettir. Fakat bilcümle eşyâdan mümtâzdır. Eğer insan bu seyr-i umûmîye tâbi’ olursa, aslına vusûl için çok zahmetlere ve meşakkatlere ma’rûz kalır. Fakat seyr-i husûsî ile kendi aslına kolaylıkla ve az müddet sûren meşâk ve mezâhim ile rûcû’ için bu âlem-i kesâfette insân-ı kâmilin terbiyesi vardır; ve bu sâyede milyonlar ve milyarlarca seneleri istîdâdına göre birkaç sene içine sığdırılmış ve sûri ölümden ve istihâlât-ı mütemâdiyeden evvel kendi aslına vâsil olmuş olur. İşte enbiyâ ve evlîyânın efrâd-ı beşer arasındaki üstâdlıklarının ve muallimliklerinin sîrn... Hakîkî zekâveti ve fetâneti olanlara bu beyân kâfsîdir. Beyt-i Şemsî-i Sivâsî (k.s.):

“Mûtû kable en-temûtû” sırtına mazhar olan,
Haşr u neşri bunda gördü nefha-i sûr olmadan.

پیر جو م پیر جو م پیر پیر

من نجوم بعد ازین راه اثیر

4145. Ben bundan sonra esîr yolunu istemem, pîr isterim, pîr isterim, pîr, pîr!..

"Esîr"den murâd, âlem-i sûret ve kesâfetin heyûlâsı olan seyyâle-i latîfdîr ki, âlem-i ervâhîn hicâbîdir; ve cismânî olan ilimlerin cümlesi "esîr" mertebe-sine kadar çıkar ve bu ilimlerin âlimleri de esîr yolunun rehberleridir. Bunun için Hz. Pîr tâlibler lisânından buyururlar ki: "Ben insân-i kâmilin sâbit olan bu mertebesini anladıktan sonra, esîr yolu olan ilm-i zâhirîyi ve onlann rehberleri olan feylesoflan istemem! Âlem-i hakîkatîn rehberi olan pîri isterim, pîri isterim, pîri, pîri, vesselâm!"

تیر پران از که گردد از کمان

پیر باشد نر دیان آسمان

4146. *Gögün merdiveni pîr olur. Ok kimden uçucu olur? Yaydan!*

"Gök"ten murâd, âlem-i ulvî ve mertebe-i vahdettir. Yukarıki 4144 numaralı beytin îzâhînda beyân olunduğu üzere vücûd-i hakîkîde olan merâtîb-i istihâlât; ve insân-i kâmil nefsinde bîlcümle merâtîbi câmi' olduğundan tâlibi elinden tutup birer birer bu istihâlât merteblerini geçirir ve mertebe-i vahdeti îsâl eder. Binâenâleyh tâlibin vücûdu ok ve insân-i kâmilin vücûdu da-hi yay mesâbesinde olup tâlibi âlem-i ulvîye uçurur.

کرد با کر کس سفر بر آسمان

نی ز ابراهیم نمود گران

4147. *Sakîl olan Nemrûd, İbrâhîm'den kerkes ile göge sefer etmedi mi?*

Ya'nî, cismâniyeti hasebiyle sakîl olan Nemrûd, kendisini vâhdet-i Hakk'a da'vet eden İbrâhîm (a.s.)a muhâlefetten dolayı âlem-i ulviye bizzât muttalî' olmak için akbaba kuşlarına binip gök ve hava tarafına sefer etmedi mi? Nitikim kissası tefsîr kitâblarındadır. Ve Nemrûd o zaman tayyâre gibi havaya uçmak için akbaba kuşlarını istihdâm etmiştir.

لیک بر گردون نیرد کر کسی

از هوا شد سوی بالا او نسی

4148. *O havadan yukarı tarafa birçok gitti; fakat bir kerkes felek üzerine uçamaz.*

O Nemrûd, bindiği akbaba kuşlarıyla havâ-yı nesîmî içinden yukanya doğru bir hayli gitti. Fakat bir vâsita-i cismânî olan kerkes felek-i vahdet üzere-rine uçamaz.

کر کست من باشم اینت خوبتر

گفتش ابراهیم ای مرد سفر

4149. *İbrâhîm ona dedi: "Ey sefer adamı! Senin kerkesin ben olsam, bu sana daha güzeldir."*

İbrâhîm (a.s.) Nemrûd'a dedi: "Ey benim rabbimi bulmak için havâ-yı nesîmî ve yevâ-yı nefşânî içinden sefer eden adam! Maddiyyât ve tabiiyyât âleminde Hakk'ı bulmaya çalışmak boştur. Hak tarafına sefer için senin ak-baba kuşun yâhud senin dost ve refîkin ben olsam, bu senin için daha güzel olur ve maksûduna vâsil olursun." "Ger", edât-ı şart ve "kes", kimse ma'nâsına olmak dahi münâsibdir. Dost ve refîkten kinâye olur. Birinci ma'nâya göre "Eğer senin kerkesin ben olsam" ve ikinci ma'nâya göre de "Eğer senin kesin ya'nî dostun ve yârin ben olsam" demek olur. Nitekim bu yukarıdaki îzâh bu ma'nâlara göre vâki' oldu.

چون ز من سازی بپالا نردان
بی پریدن بر روی بر آسمان

4150. "Uaklıktaki yukarıya benden merdiven yapasın, uçmaksızın göge gidersin!"
[4129]

"Bu âlem-i süflîden âlem-i ulviye benden merdiven yaptığı vakit cismâniyetin rûhâniyetine münkalib olur, maddî ve cismânî uçmalara hâcet kalırmaksızın nefsinde merâtitb-i istihâlâtı geçirir ve felek-i vahdete gidersin."

آنچنانکه می رود تا غرب و شرق
بی ز زاد و راحله دل همچو برق

4151. "Öyle ki, gönü'l şimşek gibi zâd ü râhîlesiz garba ve şarka kadar gider.

"Zâd", azık ve yiyecek; "râhile", yolcunun yük hayvanı demektir. Ya'nî öyle bir hâle gelirsin ki, kalbin şimşek ve cereyân elektriği gibi, yol yiyeceği ve yük hayvanı olmaksızın bir anda garbdan şarka gider ve zaman ve mekân kayıtlarından kurtulursun."

آنچنانکه می رود شب ز اغتراب
حس مردم شهرها در وقت خواب

4152. Öyleki, gece uyku vaklinde adamın hissi iğtirâbdan dolayı şehrلere gider.

"İğtirâb", gurbette olmak ve gurûb etmek demektir. Ya'nî, bu gidiş, insanlar geceleyin uydukları vakit havâss-i hamselerinin cisimlerinden iğtirâbindan ve gurûbundan dolayı rûhlarının gördükleri rû'yâlarında, uyanıklıkta görmedikleri ve gezmedikleri şehrلere gitmesine benzer.

آنچنانکه عارف از راه نهان
خوش نشسته می رود در صد جهان

4153. Nitekim, ârif gizli yoldan hoş oturmuş yüz cihâna gider.

Nasıl ki ârif uyanıklık hâli içinde râhat râhat oturmuş olduğu hâlde rûhun gizli yolundan birçok âlemelere, ya'nî âlem-i misâle, âlem-i ervâha ve

âlem-i berzaha ve fezâ-yı bî-nihâyede her biri birer âlem-i şehâdetten ibâret olan ecrâma kadar gider. Dünyâda kullanılan lügatler ve kelimeler ile tamâmiyla anlatılamayan bu âlemlere istlâhât-ı sâfiyyede “âlem-i simsime” derler. Nitekim Hz. Şeyh-i Ekber Muhyiddîn b. Arabî (k.s.) *Fütûhât-ı Mekkiyye*’lerinin ibtidâsında bu âlemlerin ahvâlinden ba’zı temsîlât ile bahis bulunurlar.

گر نداده ستش چنن رفاتار دست این خبرها زان ولايت از كيسيت

4154. Eğer böyle refâtâr ona elvermeye idi, o vilâyetten bu haberler kimdendir?

Eğer ârifin böyle gizli yoldan âleme gidişi ve oraları gezişi olmaya idi, o âlem-i simsime vilâyetinden ve o vilâyetin ahvâlinden verilmiş olan haberler kimden olurdu? Nitekim ulemâ-i zâhiren Birgivî Muhammed Efendi’ye [âlem-i] berzahın ahvâlinden sormuşlardır. “Gitmedim ki bileyim!” diye cevâb vermiştir. Halbuki keşf-i kubûr ve âlem-i berzah ise, Hak yoluna giden sâliklere en evvel vâki’ olan bir keşiftir. Onlar âlem-i berzahta kimin mütenâ’im ve kimin muazzeb olduğunu görürler.

اين خبرها وين روایات محق صد هزاران پیر بر وي متفق

4155. Bu haberler ve bu muhakkî rivâyetler ki vardır, yüz binlerce pîr onun üzerinde müttefiktir.

Alem-i bâtineden ve simsimededen âriflerin verdikleri bu haberlerde ve bu doğru rivâyetlerde birçok pîrlar ve insân-ı kâmiller müttefik ve müttehiddir; ve aralarında aslâ ihtilâf yoktur ve bunlar bu haberleri ve bu rivâyetleri bir-birlerinden almış ve öğrenmiş değildirler. Belki her birisi o âlemleri gezmiş ve görmüş ve gördüklerini haber vermiştir. Binâenaleyh bu zevât-ı şerifînin müşâhedeye müstenid olan keşiflerinde aslâ hatâ vâki’ olmaz. Ancak henüz makâm-ı kemâle gelmemiş olan sâliklerin keşiflerinde hatâ vâki’ olur. Çünkü bunlar kendi hayâllerinden kurtulmamışlardır. Binâenaleyh ilm-i tasavvufta “Keşifte hatâ olur” hükmü ancak sâliklerin keşfine aïddir. Yoksa, Peygamber’in vâris-i kâmilleri olan âriflerin keşfinde aslâ hatâ olmaz. Binâenaleyh kendi keşiflerinden bahisle Şeyh-i Ekber’în ve Hz. Mevlânâ’nın keşiflerine i’tirâz edenler, o hazretlerin makâmına väsil olamayan ehl-i sülûktür; ve bu i’tirâzları kendi mertebelerinin noksâsını idrâk edemeyerek kendilerinin bir mûrşid-i kâmil olduğunu zannetmelerinden neş’et eder.

یک خلافی نی میان این عيون آنچنانکه هست در علم ظنون

4156. *Bu uyûnun arasında bir hilâf yoktur; nitekim ilm-i zunûnda vardır.*

"Uyûn", "göz" ma'nâsına olan "ayn"ın cem'idir. Bunlardan murâd, ârifelerin rûhlarının gözleridir. Ya'nî, bu ehassu'l-havâssın zübdesinin sözülmüşü olan insân-ı kâmillerin rûhlarının gözleri ve görüşleri arasında aslâ bir ihtilâf yoktur. Bu ihtilâf ancak ilm-i zunûn olan ulûm-i istidlâliyyede olur. Nitekim ilm-i kelâm erbâbından olan Mâtürîdîler ile Eş'arîler arasında yetmiş üç mes'elege ihtilâf hâdisi olmuştur. Çümkü ilm-i kelâm ilm-i zunûn ve ilm-i istidlâlidir, ilm-i tecelli ve ilm-i ledünnî değildir. Felsefiyat dahi bu kabildendir.

آن تحری آمد اندر لیل تار وین حضور بکعبه و سط نهار

4157. *O aramak karanlık gecede geldi; ve bu Kâ'be' nin huzûru ve gün ortasıdır.*

Meşelâ kibleyi aramak karanlık gecede vâki' olur. Kâble-i hakîkîyi aramak için delîl ikâmesiyle elde edilen ilm-i zunûn dahi cismâniyet ve tabâfat karanlığında tâhsîl edilmiş olan bir ilimdir. Ve bu ilm-i tecelli ve ledünnî ise, gün arasında ve aydınlıkta kible olan Kâ'be'nin hazır ve meşhûd olması mesâbesindedir. Binâenâleyh karanlık gecede kiblenin ta'yîninde nasıl hatâ vâki' olursa, ilm-i zunûn ve istidlâlde dahi öyle hatâlar vâki' olur; ve ilm-i tecelli de ise aslâ hatâ vâki' olmaz.

خیز ای نمرود پر جوی از کسان نردبانی نایدت از کسان

4158. *Kalk, ey Nemrûd! Keslerden kanat iste! Sana kerkeslerden merdivenlik gelmez.*

"Nemrûd", İbrâhîm (a.s.) zamânındaki muhâlif inadçı bir hükümdârin ismi olup burada inadçı ve muhâlif olmaktan kinâyedir. "Kes", muhterem bir şâhîyyet-i mümtâz olup burada insân-ı kâmilden kinâyedir. "Kerkesler"den murâd, ukûl-i cüz'iyye âlimleridir. Ya'nî, kalk, ey ilm-i zunûn ve istidlâlîye yapmış olan inadçı efendi! İnsân-ı kâmillerden ma'rîfet-i hakîkiyye kanadını iste ki, âlem-i ulviye ucasın! Sana ukûl-i cüz'iyye âlimlerinden âlem-i ulviye çıkmak için merdivenlik hâsil olmaz.

عقل حزوی کر کس آمد ای مقل پر او با جیفه خواری متصل

4159. *Ey mukill! Akl-ı cüz' i kerkes geldi. Onun kanadı cîfe yiyciliğe muttasıldı.*

"Mukull", fakîr ve az kazanan kimse. Ey ulûm-i istidlâliyye tahsîline ömrünü sarf edip az bir şey kazanan ve ilimde fakîr olan kimse! Bu husûsta seenin kullandığı akl-ı cüz'î Nemrûd'un yükselmek için kullandığı akbabâ kuşları mesâbesindedir. O akl-ı cüz'înin kanadı âlem-i zâhirî olan bu dünyâya muttasıldı. Ve hadîs-i şerîfte "الدنيا جهة وطالها كلاب يا نه "Dünyâ cîfedir ve onun tâlibleri köpeklerdir" buyurulmuş olduğundan, o akl-ı cüz'î ancak cîfeden ibâret olan bu dünyâdan ve bu âlem-i zâhirden ayrılamaz.

عقل ابدلان چو پر جرئيل می پرد تا ظل سدره میل میل

4160. Abdâlların aklı Cebrâîl gibi, Sidre'nin gölgésine kadar mil mil gider.
[4139]

"Abdâl"dan murâd, cîsmâniyetleri rûhânîyete tebeddül etmiş insân-ı kâmillerdir. "Sidre", lügatte bir ağaç ismidir. Burada murâd, "Sidretü'l-müntehâ"dır ve bundan murâd, âlem-i sûretin nihâyeti olan âlem-i ervâhtr ki, onun gölgesi ve zilli misâl-i mutlak âlemi olur. Ya'nî, insân-ı kâmillerin akl-ı kâmilleri Cebrâîl (a.s.)ın kanadı gibi, âlem-i ervâhın gölgesi olan misâl-i mutlak âlemine kadar mil mil uçar ve bu âlem-i şehâdette vâki' olacak hâdisâtı o âlemede aynen ve tamâmen görür; ve Hz. Cibrîl gibi gördüğü ma'nayı bu âlem-i sûrete inzâl eder.

باز سلطانم گشم نیکو یم فارغ از مردارم و کرکس نیم

4161. Ben sultânın doğanıyorum, mahbûbum, iyi izliyim. Murdârdan fâriğim ve kerkes değilim!

Hz. Pîr insân-ı kâmillerin lisânından buyururlar ki: "Ben sultân-ı hakîkî olan Hakk'ın doğan kuşuyum. Mahbûb-ı ilâhîyim. Hak yolunda iyi izli ve iyi gidişiyim. Murdâr ve cîfe olan bu dünyâdan fâriğim ve cîfeye muttasıl olan kerkes değilim!"

ترك کرکس کن که من باشم کست یک پر من بهتر از صد کرکست

4162. Kerkesi terk et ki, ben sana kes olayım. Benim bir kanadım yüz kerkesten daha iyidir!

"Kes", kimse demektir. Burada "kiymetli bir arkadaş ve refîk"den kinâye- dir. Ya'nî, Hakk'a vusûl için Nemrûd'un akbabâ kuşu mesâbesinde olan akl-ı cüz'îyi terk et ki, bu husûsta ben sana kes ve kıymetli bir arkadaş ve refîk olayım! Benim hakîkât yoluna âid bir ma'rîfet kanadım yüz akl-ı cüz'înin muhâssalası olan ma'rîfetten daha iyidir!

باید استا پیشه را و کسب را

چند بر عَمِيّاً دوانی اسب را

4163. *Atı nice bir amyâ üzere koşturursun? San'ata ve kesbe usta gerekir.*

“Amyâ”, kör kadın ve mestûriyet ve örtülmüş şey ma'nâsinadır (*Müntehabü'l-Lügât ve Giyâsü'l-Lügât*). Burada “mestûriyet” ma'nâsı münâsibdir. Ya'nî, himmetinin atını ne zamâna kadar mestûriyet üzerinde koşturursun? Ve hakîki bulacağım diye körü köründe gidersin. Her san'at ve kesb için bir usta ve muallim lâzımdır.

خویشتن رسوا مکن در شهر چن عاقلی جو خویش از وی در مجین

4164. *Çin şehrinde kendini rüsvây etme! Bir akılı iste, kendini ondan dürüp toplama!*

Süretleri hâvî olan Çin şehrinde, ya'nî bu nefş-i küll âleminde idrâk-i hakîkat etmiş olan kâmiller önünde kendini rezil ve rüsvây etme! Akl-ı küllün mazharı olan bir insân-ı kâmilin musâhabet ve refâkatını iste! Kendini ondan müstağnî görerek dürüp toplama ve men' etme!

هین هوا بگذار و رو بر وفق آن

آنچه گوید آن فلاطون زمان

4165. *Zamânın o Eflâtûn'u o şeyi ki söyler, âgâh ol, hevâyi bırak, vefki üzere git!*

Zamânın Eflâtûn'u mesâbesinde olan o âkılın hakâyiqa dâir söylediğî sözleri kabûl et ve kendi akl-ı cüz'înin bulduğu delâîl-i aklîyyeyi ve muhâlefeti terk et ve hakîkat yolunda o âkile muvâfakat ederek yürü!

بهر شاه خویشتن که لم بلذ

جمله می گویند اندر چن بجذ

4166. *Çin'de cidd ile kendi şâhi için derler ki: "Lem-yeliddir."*

Ya'nî, bu nefş-i küll ve süret âlemi içinde bulunan kâmillerin hepsi, kendilerinin mâlîki ve mutasarrîfi olan şâh-ı hakîkî için cid ile “lem-yelid” ya'nî doğurmadı ve bir kimsenin babası değildir, derler. Ma'lûm olsun ki, ehl-i zâhir, bu eşyâ-yı mevcûde “heme ez-ost” ya'nî “hep Hak'tandır” derler; ve “bu eşyâ hep Hak'tan zuhûr etmiştir” demek “bir çocuk babadandır” demeye müsâvî olur. Ehl-i hakîkat ise فَإِنَّمَا تُولُوا فَتْمَةً وَجْهَ اللَّهِ (Bakara, 2/115) ya'nî “Bu âlem-i süret ve kesâfette her nî tarafa teveccûh ederseniz Allâh'ın vechi ve zâti vâki'dir” âyet-i kerîmesine mutâbık olarak, “Bilcümle merâtib-i vücûd Hakk'ın-

dir" derler ve Hakk'ın varlığından başka bir varlık görmezler. Şu hâlde Hak hakkında "lem-yelid" ya'nî "doğurmadi" demiş olurlar ve süre-i İhlâs'in ma'nâsına muhâlefet etmezler.

شَاهْ مَا خُودْ هِيجْ فَرْزَنْدِي نَزَادْ
بلکه سوی خوبیش زن را ره نداد

4167. *Bizim şâhimiz muhakkak hiçbir evlâd doğurmadi. Belki kendi tarafına kadına yol vermedi.*

Ya'nî, ehl-i hakîkat derler ki: "Bizim şâhimiz ve mutasarmfımız olan Hak Teâlâ hiçbir evlâd doğurmadi ve belki kendi tarafına kadına ya'nî fâiliyetten müteessir olan bir münfailin vücûduna yol vermedi. Zîrâ fâil ile münfailin vücûdu iâkiliği iktizâ eder. Halbuki mertebe-i vahdette iâkilik yoktur ki, bu eşyâ-nun zuhûru bir fâil ile bir münfailin birleşmesinden vâki' olsun! Belki bilcümle merâtit-i vücûdda zâhir olan sıfât ve esmâsi hasebiyle ancak Zât-ı Vâhid-i Hak'tır. Nitekim âyet-i kerîmede هُوَ الْأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالبَاطِنُ (Hadîd, 57/3) ya'nî "Evvel ancak O'dur ve âhir ancak O'dur ve zâhir ancak O'dur ve bâtin ancak O'dur" buyurulur. Fakat ukul-i cüz'iyye gayriyyeti i'tibâriyye âlemi olan bu âlem-i kesâfette tekevvünâtın ahvâlinden istidlâlen Hakk'ın gayrı olan bu eşyânnın Hak'tan zuhûruna hükmederler; ve bu huküm neticesinde eşyânnın Zât-ı Hak'tan doğmuş olduğuna hükmedilmiş olduğunun farkuna varamazlar; ve gûyâ Hakk'ı tenzîh ettiklerine kâil olurlar. Kâmillerin "Heme ost" ya'nî "Hep O'dur" sözüne i'tirâz ederler; ve bu huküm "vücûdilik mezhebidir" diye vahdet-i vücûdu münkir olup kesret-i vücûd isbât ederler. Halbuki "vücûdilik" başka ve "vahdet-i vücûd" başkadır.

هر که از شاهان ازین نوع ش بگفت گردنش با تیغ بران کرد جفت

4168. *Şâhlardan her kim bu nevi'den söz söyledi, onun boynunu tîg-i bûrrân ile çift etti.*

"Şâh", lügatte "büyük" ma'nâsına da gelir. Binâenaleyh "şâhlar"dan murâd, ulûm-i zâhiriyye ve istidlâliyyede nâs tarafından parmakla gösterilen âlemeler olur. "Tîg-i bûrrân", kesici kılıç demektir. Söhret sâhibi ulemâ-i zâhi-reden her kim bu nevi'den, ya'nî bu eşyânnın her vecih ile Hakk'ın gayrı olarak Hak'tan zuhûr ettiğini söyledi ve da'vâ etti ise, bu âlem-i hakîkat yolunda onun rûhunun boynunu keskin olan kâfir kılıç ikiye ayırdı. Dünyâda ve âhirette iâkilik içinde kaldı ve âhirette a'mâl-i sâlihası hasebiyle mahall-i naîm olan cennete girse bile, orada Hakk'ı müşâhede edemez; ve Kur'ân-ı Ke-

نَاطَرَةً إِلَى رَبِّهَا نَاطَرَةً (Kiyâmet, 25/22-23) ya'nî "O günde yüzler vardır ki, revnaklidir ve Rablerine nazar edicidirler" diye tavsîf buyurulan zümrə hâricinde kalır.

شَاهْ گُویدْ چونکه گفتی این مقال زود ثابت کن که دارم من عیال

4169. *Şâh der ki: "Mâdemki bu sözü söyledin, çabuk benim iyâl tuttuğumu sâbit et!"*

"İyâl", bir adamın nafakasını verdiği ezzâc ve evlâd ve etbâ' ve ensâbı demektir. Ya'nî, şâh-i hakîkî olan Hak der ki: "Mâdemki bu sözü söyledin ve taâyyün cihetyle benim zâtımın gayri olan eşyânın benden zuhûr ederek müstakilleen bir vücûdu olduğuna hükmnettin, bu sûrette bu eşyâ benden doğmuş olan benim iyâlim olmuş olur; çabuk benim iyâl sâhibi olduğumu isbât et!" "Üzeyr, Allâh'in oğludur" diyen yahûdfi cühlâsî ve "Mesîh, Allâh'in oğludur ve Meryem O'nun zevcesidir" diyen nasrânîler ve "Melekler Allâh'in kızlarındır" diyen ehl-i dalâlet bu beyt-i şerîfin ma'nâsında dâhildir. Ma'lûm olsun ki, bu beyt-i şerîfte "iyâl" kelimesi yukarıda geçen "lem-yelid" ta'bîrine nazaran, ancak bir adamın kendisinden doğup infâk ettiği kimselerdir. Bu kimseler o adamın iyâli ve o adam bu kimselein "muâl"ı olur. Mahlûkât bu ma'nâ i'tibâriyle Hak'ın iyâli olmadığı gibi, Hak da onların muâli degildir. Zîrâ yukarıda izâh olunduğu üzere, Hak ile mahlûkât arasında her vecih ile ayniyet olmadığı gibi, her vecih ile gayriyet dahi mevcûd değildir. Bu ayniyet ve gayriyet mes'elesi sırası düştükçe yukarılarda izâh olunmuştur. Tenzîh-i sîrf erbâbı olan mütekellimîn ve ulemâ-i zâhire mahlûkâtın her vecih ile Hakk'ın gayri olduğuna kâni' ve vahdet-i vücûdu ve vücûdun merâtitini münkir olduklarıdan onlar Hakk'a her vecih ile babanın gayri olan evlâd isnâd edenler zümresine dâhil olurlar; ve bunların bu isnâdları zîmnî olur; ve muhtelif dînler cühlâsının evlâd isnâdları ise cehrî olur. Fakat gayriyet-i i'tibâriyye cihetinden Zât-i Hak mahlûkâtın Rezzâk'ı olduğundan, bu ma'nâ i'tibâriyle mahlûkâtta Hakk'ın iyâli ve Hakk'a "muâl" demek câiz olur. Nitelikim 1. cildin 940 numaralı beytinde گفت اخلاق عیال لایه حضرتم و شیر خواه. ما عیال حضرتم و شیر خواه. همچنین از پسنه گیری تا به پیل. شد عیال الله و حق نعم المعیل ya'nî "Biz Hz. Hakk'ın iyâliyiz ve süt isteyiciyiz, Resûl-i Ekrem "Mahlûkât Allâh'in iyâlidir" buyurdu" ve kezâ 1. cildin 2332 numaralı beytinde dahi ya'nî "Böylece sıvrısinekten tutasin, tâ file kadar, Allâh'in iyâli oldu ve Hak ne güzel muâldir" buyurulmuştur. Binâenaleyh vahdet-i vücûdun mühim bir esâsi olan ayniyet ve

gayriyet mes'elesi lâyîkiyla anlaşılmış olursa, bu beyit ile 1. cildin mezkûr beyitleri arasında tezâd ve tenâkuz olmadığı tevazzuh eder.

مر مرا دختر اگر ثابت کنی
يافني از تبع تيزم اعنى

4170. "Eğer benim için muhakkak kız sabit edersen, benim keskin kılıcımdan [4149] emînlik bulursun."

"Ey yalancı müddeş! Eğer benim için kız evlâd isbât edebilirsen, benim keskin olan kılıcımdan emîn olursun." Halbuki bunun isbâti muhâldir. Binâ-enaleyh bu iddiâda bulunanların kahr-i îlhâhi kılıcından emîn olmaları da muhâl olur. Bu kılıçtan emîn olanlar ancak لَ مُوْجُودٌ إِلَّا اللَّهُ يَعْلَمُ "ya'nî Allah'tan başka mevcûd yoktur" diyen muhakkîklardır.

ور نه بى شک من بيرم حلق تو
بر كشم از صوفی جان دلق تو

4171. "Ve yoksa, seksiz, ben senin boğazını keserim. Cân sâfluğundan senin delkini çekerim."

"Sûf", yün ve yünden ma'mûl kumaş. "Cân"dan murâd, rûh-ı hayvânîdir. "Delk", eski libâs ma'nâsına olup burada murâd, cisimdir. Ya'nî, "Eğer bana evlâd ve ensâb isbât edemez isen, yün kumaş gibi olan rûh-ı hayvânînden eski libâs gibi olan cismini çeker ve çıplak bırakırım, ya'nî seni helâk ederim!"

سر نخواهی برد هیچ از تبع کذب آمین تو
ای بگفته لاف کذب آمین تو

4172. "Sen hiç kılıçtan baş götürmeyeceksin, ey yalan karışık olan lâfi söylemiş olan sen!"

Ya'nî, "Ey eşyâya gayriyyet-i hakîkiyye isnâd edip benden doğduğunu iddiâ ederek yalan karışık sözü söyleyen ilm-i zunûn sâhibi! Sen bénim kahri-mîn kılıcından aslâ başı kurtaramayacaksın!"

بنگر ای از جهل گفته ناحقی
بر ز سرهای بریده خندقی

4173. "Ey cehilden dolayı bir haksız söylemiş kimse! Kesilmiş başlardan bir hendegi dolu gör!"

"Ey hakîkate olan cehlinden dolayı bir haksız sözü söylemiş ve bana evlâd isnâd etmiş olan kimse! Bak, kesilmiş başlardan dolu olan bu dünyâ hendegi-ni gör! "Nitekim âyet-i kerîmde قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْدِنِينَ (En'âm, 6/11) ya'nî "Ey peygamberim! Söyle: Yeryüzünde geziniz; yalancıları-n âkibeti nasıl olduğuna bakınız!" buyurulur.

پر ز سرهای بریده زین غلو

خندقی از قعر خندق تا گلو

4174. "Bir hendeğin dibinden boğazına kadar bu gulüvden kesilmiş başlardan dolu!"

"Gulüv", haddi tecâvüz etmek demektir. Ya'nî, "Öyle bir hendeğin gör ki, o hendeğin dibinden boğazına kadar, Hak hakkında haddi tecâvüz eden bu da'vâdan dolayı kesilmiş başlardan doludur."

گردن خود را بدین دعوی زدند

جمله اندر کار این دعوی شدند

4175. "Cümle bu da'vânın kârında oldular. Kendi boyunlarını bu da'vâ ile vurdular."

"Ehl-i zâhirin avâmından tut da havâssa kadar, hep bu da'vânın meşgûliyeti içinde oldular ve hakikatten hicâba düşerek, kendi şerâfet-i insâniyyelerinin boynunu bu da'vâ ile vurdular ve insanlığın ve insanlığa mahsûs olan akıl ve idrâkin kadir ve kıymetini bilemediler."

این چنین دعوی میندیش و میار

هان بین این را بچشم اعتبار

4176. *Âgâh ol! Bunu i'tibâr gözü ile gör!* Böyle da'vâyı düşünme ve getirme!

Ey Hak yolunun yolcusu! Kendine gel! Bu âlem-i sûreti ibret gözü ile gör! Hakk'a evlâd ve ensâb isnâdına âid da'vâyı düşünme veaslâ kalbine getirme ve delil ikâmesine yeltenme!

که برین می دارد ای دادر ترا

تلخ خواهی کرد بر ما عمر ما

4177. "Bizim üzerimize ömrümüzü acı etmek istersin. Ey birâder! Seni bunun üzerine kim tular?"

Ya'nî, iki şezhâde, Çin pâdişâhının kızını bulmak için sefere azmeden büyük birâderlerine dediler ki: "Sen kendi kendine bu sefere azmedip bizim üzemizle hayatımıza ve ömrümüzü acı yapmak istersin, zîrâ bu yola yalnız başına ve bu i'tikâd ile gidilmez. Mutlakâ başına bir belâ gelir. Ey kardeş! Seni bu da'vâ ve azm-i sefer üzerinde sabit tutan kimdir ki, böyle fikrinde musır oluyorsun?"

بر عما آن از حساب راه نیست

گر رود صد سال آن کاگاه نیست

4178. Eğer yüz sene gitse, o kimse ki âgâh degildir, amâ üzerinde, o yolun hesâbindan degildir.

Hakîkat yolundan âgâh olmayan kimse bu i'tikâd ve da'vâ ile bu yola yüz sene gitse ve envâ'-ı mücâhedât içinde kendi kendine çalışsa, körlük üzerine gider ve onun bu gidişi bu hakîkat yolunun hesâbından değildir ve hakîkat yoluna gitmiş sayılmaz. Belki hayâl yolunda çırpinıp durur. Zîrâ insân-ı kâmilin rehberliği olmaksızın kendi kendine mücâhede edenlere nefis ve şeytanın birçok hayâlât gösterdiği ve bunların da o hayâlâtı hak ve hakîkat zannettiği menâkib-ı evliyâda mezkûrdür. Bu haller "Biz Kitâb ve Sünnet dâire-sinde gidiyoruz" diyerek kendilerini mûrsid-i kâmilin rehberliğinden ve îşâd-larından müstağnî gören ahyâr ve ebrâr zümresinin halleridir.

اين همه گفتند و گفت آن ناصبور
که مرا زین گفتها آید نفور

4179. *Bunun hepsini söylediler ve o sabırsız dedi ki: "Bu sözlerden bana nü-für gelir."*

Ya'nî, iki şehzâde büyük kardeşlerine bu yukarıda geçen sözlerin hepsini söylediler. Ve o hakîkat yolundan habersiz olan büyük şehzâde ise onlara cevâben dedi ki: "Sizin bu sözlerinizden bana nefret gelir." Nitekim meslek-i ahyâr ve ebrâra sâlik olanlara bu gibi nasihatler kâr etmez ve onlar bu sözlerden nefret ederler ve mesleklerinde kendi bildikleri üzerine giderler. Nitekim ahyârdan Birgivî Mehmed Efendi'nin *Tarîkat-i Muhammediyye* nâminâda yazmış olduğu kitâb bunların şâhididir.

سینه پر آتش مرا چون مُنْجَلِست
کشت کامل گشت وقت منْجَلِست

4180. *"Benim sînem mangal gibi ateş doludur. Ekin kâmil oldu, orak vaktidir."*
[4160]

"Mankal", mangal; "mincel", orak demektir. Ya'nî, "Benim kalbim bir mangal gibi meslegim aşkımın ateşi ile doludur. Bu kadar sene tâat ve ibâdât ve mücâhedât ile meşgûl oldum, nitekim ektiğim amel tohumları kemâle geldi; şimdi orak ile biçmek ve amellerimden istifâde etmek vaktidir."

بر مقام صبر عشق آتش نشاند
صبر من مرد آن شبی که عشق زاد

4181. *"Sabır makâmi üzerine aşk ateş oturttu. Aşkın doğduğu gece benim sabrım öldü."*

Ya'nî, "Bu yolda rehber bulmaya ve bulacağım rehberin göstereceği yolda yürümeye sabr edemem. Zîrâ sabrımın yeri üzerine meslegimin aşkı, ateş oturttu. Bu aşkımın doğduğu gece benim sabrım öldü."

Bu beyit Ankaravî nüshasında böyledir. Ve “nişând” ile “zâd” kâfiyece nâ-tamâmdir. Fakat Hind nüshalarında iki beyit hâlinde şöyle yazılmıştır:

صدر را صبری بد اکنون آن نماند بر مقام صیر عشق آتش نشاند

صبر من مرد آن شبی که عشق زاد در گذشت و حاضران را عمر باد

[Ya'nî] “Sadr için bir sabır var idi; şimdi o kalmadı, Sabır makâmı üzerinde aşk ateş oturtu. Benim sabrım aşk doğduğu gece öldü, geçti; ve hazır olanlara ömür olsun”

Şâhidî'nin matbû' olan *Müntehabât*'ında dahi bu beyit Hind nüshalarına mutâbiktür.

ای محدث از خطاب و از خطوب زان گذشتم آهن سردی مکوب

4182. “Ey hitâbdan ve hutûbdan haber veren! Ondan geçtim; soğuk demiri dövme!”

“Hutûb”, “büyük iş” ma'nâsına olan “hatb” kelimesinin cem'idir. “Hutûb”, “çok hitâb eden” demektir. “Muhaddis”, haber veren. Ya'nî, “Ey hatb'dan ve büyük işlerden haber veren! Ben onları dinlemekten geçtim. Beyhû-de yere nefesini sarf etme ve soğuk demiri dövme!”

سر نگومن هی رها کن پای من فهم کو در جمله اجزای من

4183. “Baş aşağıyım; hey, ayağımı bırak! Benim bütün cüz'lerimde anlamak nerede!”

“Ben mesleğimin aşkı ile baş aşağı ve altüst olmuştum; hey, nasihat eden efendi! Benim himmetimin ayağını serbest bırak! Benim vücûdumun bütün cüz'lerinde bu nasihatlere kulak verip anlamak hâssası nerede!”

اشترم من تا توام می کشم چون فتادم زار با کشتن خوشم

4184. “Ben deveyim; kâdir oldukça çekerim. Zayıf düştüğüm vakit ölmek ile hoşum.”

“Ben deve gibiyim, kudretim oldukça a'mâl ve mücâhedât yüklerini, kâdir oldukça aşk ile çeker ve taşırım. Zayıf düştüğüm vakit, ölmek ile hoşum ve ölümden müteneffir değilim. Çünkü hayatı uhreviyyemde amellerimin ve mücâhedorlerimin mükâfâtını mutlaka göreceğim.”

پر سر مقطوع اگر صد خندقست پیش درد من مزاح مطلقت

4185. "Eğer kesilmiş baş dolu yüz hendek var ise, benim derdimin önünde mutlak müzâhîr."

"Müzâhîr", latife ve hezl ve eğlence (*Sarrâh*). Ya'nî, "Eğer bu âlem-i sûrette kesilmiş baş dolu birçok hendekler var ise bile, bu kesilmiş başlar, bu hendekler, benim mesleğimin aşkı önünde mutlakâ eğlencedir." Bu beyit yukarıdaki 4173 numaralı beytin cevâbıdır.

من نخواهم زد دگر از خوف و بیم اینچن طل هوا زیر گلیم

4186. "Ben korkudan dolayı artık böyle hevâ davulunu kilim altından çalmayaçığım."

"Ben kahir korkusundan dolayı böyle mesleğime âid aşk ve hevâ davulunu gizli gizli, kilim altından çalmayacağım. Zîrâ ben mücâhidim ve fikrim me muhâlif olana muhâlifim."

من علم اکون بسحرا می زنم یا سر اندازی و یا روی صنم

4187. "Ben şimdi bayrağı sahrâya dikerim. Ya baş atıcılık veyâ ma'sûkun yüzü!"

"Alem be-sahrâ zeden", iżhârdan kinâyedir. Ya'nî, "Ben şimdi kendi ilmîmin bayrağını bu âlem-i sûret sahrâsına dikerim. Ya'nî ilmimi âleme iżhâr ederim ve nâsi mesleğime da'vet ederim. Ya başım gider ve yâ ma'sûkum olan emelime vâsıl olurum." Ma'lûm olsun ki, ahyâr ve ebrâr tâifesinden olan ulemâ-i zâhire kendi meslek-i ilmiyyeleriyle Hakk'a ve hakîkate vâsil olacakları fîkrindedirler. Binâenaleyh kendilerini mûrsîdden müstağnî görürler. Aşağıdaki beyitler Hz. Pîr efendimizin işşâdâtundandır.

حلق کان نبود سزای آن شراب آن بریده به بشمشیر و ضرائب

4188. "Bir boğaz ki, o şarâbin lâyiği olmaya, o kılıç ve vuruşma ile kesilmiş olmak iyidir.

"Dirâb", müfâale bâbinin masdandır, "vuruşmak" demektir. Ya'nî, visâl şarâbinin lâyiği olmayan boğaz kahîr kılıcı ile mudârabe ile kesilmiş olmak iyidir.

آنچنان دیده سپید و کور به دیده کان نبود ز وصلش در فره

4189. Bir göz ki, o onun vaslından ziyâde olmaya, öyle göz beyaz ve kör olmak iyidir.

“Firih”, ziyâde olmak. Ya'nî, bir göz ki, Hakk'a kavuşmaktan ziyâde olmaya ve onun nîru kuvvet bulmaya, öyle gözün karası sönüp beyaz kalmak ve kör olmak iyidir.

گوش کان نبود سزای راز او بركش که نبود آن بر سر نکو

4190. [4171] Bir kulak ki, o onun surrinin lâyığı olmaya, onu kopar ki, o baş üzerinde iyi olmaz.

Bir kulak ki, kâmilin nashâhatlerini ve Hakk'ın esrârını dinlemeye lâyik degildir, sen o kulağı kopar! Zîrâ öyle bir kulağın baş üzerinde bulunması sahibi için iyi bir şey degildir.

اندران دستی که نبود آن نصاب آن شکسته به بساطور قصاب

4191. O bir elde ki, o nisâb olmaz, o kasabın satırı ile kırılmış olmak iyidir.

“Nisâb”, asil, esâs, mercî’ ve bir şeyin kıvâmi için mukarrer olan hâl. Ya'nî o bir elde ki, o nisâb, ya'nî insanlığın kıvâminâ mahsûs olan iş ve amel olmaya, o el kasabın satırı ile kesilmiş olmak iyidir.

آنچنان پایی که از رفتار او جان نه پیوندد بنرگس زار او

4192. Öyle bir ayak ki, onun refârîndan râh onun nergis-zârına vâsil olmaz,

Öyle bir cismin ayağı ki, o ayağın gidişinden cismin rûhu, Hakk'ın nergis-zârı olan hâkâyika ve ulûm-i ledünniyyeye vâsil olmaz ve kendi akl-ı cüz'isi-nin fâd ettiği ulûm-i zanniyye yolunda yürürl

آنچنان پا در حديد أولپرست کانچنان پا عاقبت درد سرست

4193. Öyle ayak demirde olmak daha evlâdîr. Zîrâ öyle ayak baş ağrısıdır.

Öyle bir ayak demir zincir ve bukağıda bağlı olmak daha iyidir. Zîrâ öyle bir ayak, dâim olan hayât-ı uhreviyyede baş ağrısıdır ve belâdir.

پیان مجاهد که دست از مجاهده باز ندارد اگر چه داند بسطت عطای حق را که آن مقصود از طرف دیگر و بسبب نوع عمل دیگر بدو رساند که در وهم او نبوده باشد واوهمه وهم و امید درین طریق معنی بسته باشد، و حلقه همین در می زند بو که حق تعالی آن روزی را از در دیگر بدو رساند که او آن تدبیر نکرده باشد، وَبِرَزْقٍ مِّنْ حِيثُ لَا يَحْتَسِبُ، العبد یابد و اللہ یقدر، و بود که بنده را وهم بندگی بود که مرا از غیر این در برساند اگر چه من در حلقه این در می زنم، حق تعالی او را هم ازین در روزی رساند، فی الجمله این همه درهای یك سرایست

Mücâhedenin eli geri tutmayan mücâhidin beyânıdır. Gerçi Hakk'ın atâsının bastını bilir ki, o maksûdu başka tarafdan ve başka türlü amel sebebi ile ona eriştirir ki, onun vehminden bile olmamış idi. Halbuki o bütün vehmi ve ümidi bu muayyen olan tarîka bağlamış idi ve ancak bu halkayı çalar idi; ola ki, Hak Teâlâ o rızık ona onun tedbîr etmemiş olduğu başka kapıdan eriştirir ve "Allâh Teâlâ ona zannetmediği yerden rizik verir." (Talâk, 65/3) Kul tedbîr eder ve Allâh Teâlâ takdîr eder ve kula "Ben her ne kadar bu kapının halkasını çalar isem de, bana bu kapının gairinden eriştirir" diye kulluk vehmi olması da olur. Hak Teâlâ ona da bu kapıdan rizik eriştirir. Hâsil-ı kelâm, bütün kapılar bir sarayın kapısıdır

Bu sürh-i şerifte iki türlü mücâhidin hâli beyân buyurulur. Birisi Hakk'ın atâ ve ihsânının bastı ve ibzâli, kendi maksûdu ve murâdının husûlü için, başka taraftan ve başka amel väsîtasıyla olabileceğini bildiği hâlde, bütün ümidi ni ve vehmini ancak muayyen olan yola bağlamış ve hasr etmiş olur; ve Hak Teâlâ ise ona murâdını bu bildiği ve ta'kîb ettiği yoldan vermez de, başka kapıdan ve bilmediği yoldan ihsân eder. Nitelim sûre-i Talâk'taki âyet-i kerîme-de buyurulur: وَمَنْ يَقْتَلُهُ يَجْعَلُ لَهُ مَخْرِجاً . وَبِرَزْقٍ مِّنْ حِيثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتُوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسِيبٌ إِنَّ اللَّهَ بِالْأَمْرِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قُرْبًا kup maâsîden perhîz eden kimse için Hak Teâlâ bir mahrec ve bir mahall-i halâs yaratır ve ona zannetmediği yerden rizik verir; Allâh'a tevekkül eden kimseye o Allah yeter, muhakkak Allah emrinini eriştircidir, Allâh Teâlâ her

şey için muayyen bir mikdâr yarattı." Ve diğerî ise yine kula lâyik olan bir vehim ve ümîd ile "Ben her ne kadar bu mücâhede kapısının halkasını çalar isem de, Hak Teâlâ benim maksûdumu başka kapıdan dahi verebilir" diye dâîmâ bildiği kapıyı çalar; ve Hak Teâlâ dahi onun i'tikâdına göre beklediği rızku bu bildiği kapıdan ihsân eder. Hülâsası budur ki: Mûcâhidin birisi çalladığı kapıdan mazhar-ı ihsân olmaz, fakat mücâhedesinde yeise düşmez. Yine çalışır ve Hak Teâlâ ona murâdını başka kapıdan verir. Diğerî çaldığı kapıdan mazhar-ı ihsân olur. Velhâsil hangi kapı olursa olsun, hepsi şâh-ı hâkîki olan Hakk'ın bir sarayının kapısıdır. Saray bîdir ve kapılar muhteliftir. Bunun böyle olması sîrr-ı kadere taalluk eder. Zîrâ kul bu âlem-i sûrette tedbîrini ve irâdesini kullanır ve Hak Teâlâ ise ezelde mukadder olan kazâsını ve irâdesini infâz buyurur.

يا درين ره آيدم اين کام من يا چو باز آيم ز ره سوي وطن

4194. *Ýa bu yolda benim murâdım bana gelir, yâhud doğan gibi yoldan vatan tarafına gelirim.*

Ya'nî, ben doğan kuşu gibiyim, murâdımı avlamak için cismim ve zâhirim ve bâtinim ve fikrim ile mücâhede yoluna çıkarım. Eğer benim murâdım bu yolda hâsî olmazsa, zâhirim ve cismim mücâhedede devâm ile berâber, bâtinim ve fikren vatanıma ve sükûnete gelirim ve Hakk'ın murâdına intizâr ederim.

بو که موقوفست کام برو سفر جون سفر کردم یا یام در حضر

4195. *Belki murâdım sefer üzerine mevküflür. Vaktâki sefer ettim, hazerde bulurum.*

Zîrâ belki benim murâdımın husûlü mücâhede yolundaki seferime mevkûf ve muallaktır. Vaktâki sefer ettim ve murâdım bu seferde husûle geldi, Hakk'ın murâdımı başka bir kapıdan verebileceğine mutmain olup, bâtinimi ve fikrimi sâkin kilarum ve murâdımı bu hazerde bulurum.

Nefehâtü'l-Üns'te menkuldür ki: "Mûcâhidlerden birisi birçok yollar gece uykusunu fedâ etmiş ve Hakk'ın tecellîsine muttazır bulunmuştur. Murâdi bu kadar mücâhede neticesinde hâsî olmamış ve bir gece uyku bastırıldığından yastığı çekip uymuştur. Ve bu uykusu esnâsında murâdi olan tecellîye mazhar olmakla, o yastığı yanında taşımıştır."

تَابَدَامْ كَهْ نَمِيْ بَايْسَتْ جُسْتْ
بار را چندان نهایم جد و چست

4196. *Yâr için o kadar cidd ve çeviklik göstereyim ki, hattâ aramak lâzum olmadığını bileyim!*

Ya'nî, yâr-i hakîkî olan Hakk'ı bulmak için seferlerde aramak lâzum olmadığını bilinceye kadar çok derece mücâhedede cidd ve sa'y edeyim ve çevik olayım ve onu âfâkta cüst ü cû edeyim. Zîrâ sâlik وَفِي أَنْفُسِهِمْ لَا يَأْتُونَ فِي الْأَنْتَاقِ (Fussilet, 41/53) ya'nî "Biz onlara âyetlerimizi âfâktâ ve nefislerinde göstereceğiz" âyet-i kerîmîsinde beyân buyurulan tertîb üzere Hakk'ı evvelen âfâkta ve kendi nefsinin hârcinde arar; insân-ı kâmilin terbiyesi ve nazarı ile sonra nefsinde bulur. Nitekim Yûnus Emre hazretleri bir beytinde şöyle buyurur:

*Dervîşlik başta dır, tacda değil dır.
Kızdırma oddadır, sacda değil dır.
Ararsan Mevlâ'yı kendinde ara;
Kudüs'te Mekke'de hacda değil dır.*

این معیت کی رو د در گوش من تا نگردم گرد دوران زمن

4197. *Bu berâberlik zamânın deverânının etrâfını dolaşmadıkça ne vakit benim kulağıma girer!*

Ya'nî, Hakk'ın mahlûkât ile berâberliği zamânın deverânının etrâfını ya'nî âfâki ve ulûm-i zâhirîyye ve edille etrâfını dolaşmadıkça ne vakit benim kulağıma girer ve anlarımlı! Ma'lûm olsun ki, ilim iki nevi'dir. Birisi akl-ı cüz'înin îcâd ettiği birtakum deliller ile hâsil olan ilimdir ki, bu ilim kuvve-i vâhimenin te'sîri altındadır. Zîrâ kuvve-i vâhime vücûd-i insânîde sultânü'l-kuvâdîr; ve vehim ile meşûb olan aklın indinde maiyyetin ve berâberliğin birtakum aksâmi vardır:

1-Beyaz veya kara rengin elbise ile berâberliği gibi: Anzın ma'rûz ile berâberliğidir.

2-Gül veya diğer çiçek kokularının bunların renkleriyle berâberliği gibi: Arazin araz ile berâberliğidir.

3-Mâyiâtın şîşe ile berâberliği gibi: Zarfin mazrûf ile berâberliğidir.

4-Bir şahsın diğer şahıs ile ve bir cismin diğer cisim ile berâberliğidir.

5-Hükemâ ve vücûdîler indinde sûretin heyûlâ ile ve "esîr" denilen seyyâle-i rakîka ile berâberliğidir ki, bu berâberliğin hepsi gayriyyet-i hakîkiyye üzerine mübtenîdir.

Binâenaleyleh Kur'ân-ı Kerîm'de beyân buyurulan Hakk'ın eşyâ ile berâberliği hakkında ulûm-i aklîyye erbâbinin verdiği hükümler kendi vehimlerine göre muhtelifdir. Bu ihtilâfin envâ'ını saymak burada uzundur. Ancak ehl-i Sünnet'ten olan ilm-i kelâm erbâbinin müteeddbileri Hakk'ın bu berâberliğine, *أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلَمًا* (Talâk, 65/12) ya'nî "Allâh Teâlâ her bir şeyi ilmi ile muhitür" âyet-i kerîmesi mûcibince "ilm maiyyeti ve berâberliği" derler. Bunların hepsi ulûm-i edille ve zanniyeden ibârettir. Vaktâki kendi aklî ile ma'rifet-i Hakk'a vâsil olmak isteyen mütekellimîn ve felâsife birçok seneler bu ulûm-i aklîyye ve edille sâhasında koşarlar ve uzun uzadiya kıyl u kâllerde bulunurlar, hiçbir neticeye vâsil olamazlar. Bunların defillerine kendilerini ve ne de dinleyenleri şekten kurtaramaz. Nihâyet bu dedikodu içinde terk-i hayatı edip giderler. Ömer Hayyâm bu hâli aşağıdaki rubâîsında ne güzel tasvîr eder! Rubâî:

این بی خبران گوهر دانش سفتند

در چرخ بانواع سخنها گفتند

اول زنخی زند و آخر خفتند

واقف چه نگشتند بر اسرار فلك

"Âlemde ulemâ-i aklîyye türlü türlü sözler söylediler. Hakîkatten haberî olmayan bu âlimler, ilim gevherini deldiler. Vaktâki feleğin esrânnâ vâkif olamadılar, evvelen çene çaldılar, sonra uykuya yattılar."

Ve digeri ilm-i tecelliidir. Bu ilm-i tecelliye göre Hakk'ın zâtının âlem-i kevn ile ve mahlûk ile berâberliği O'nun vücûd-i mutlakının kendi şuûnâti ile olan berâberliğidir. Zîrâ bu âlem-i kevn Zât-ı mutlakın sıfât ve esmâsının mezâhibi ve aynası olup bir nümâyişten ibârettir. Onların vücûd-i müstakilleri yoktur; ve onların varlığı Hakk'ın varlığından ibârettir. Ve bu ilm-i tecelliide aklın ve edillerin dahli yoktur. Ancak, keşif ve müşâhedeye müsteniddir.

Vaktâki bu ilm-i zâhir içinde Hakk'ın inâyet-i ezeliyyesine mazhar olanlar bir insân-ı kâmilin sohbetine müdâvîm olup onun terbiyesi altında seyr u sülük girdiler, zevkan ve hâlen bu ilm-i tecelliye göre Kur'ân'daki maiyyet-i ilâhiyi murâd-ı Hakk'a ve murâd-ı Resûlullâh'a mutâbık olarak anladılar ve artik ulûm-i zâhirîyyenin kıyl u kâllerini terk ettiler. Nitelik Hz. Pîr efendimiz Dîvân-ı Kebîr'lerinde şöyle buyururlar:

کی باشد ای گفت زبان من از تو مستغنى شده با آفتاب معرفت در سایه شاه آمدہ

یا رب مرا پیش از اجل فارغ کن از علم و عمل خامه که علم منطقی در جمله افواه آمدہ

"Ey dilin sözü! Ne vakit ben senden müstağnî olup ma'rifet güneşî olan şâh-i hakîkînin ve Hakk'ın sâyesine gelmiş olayım! Yâ Rab! ecelden evvel beni ilim-

den ve bu ilm-i zâhirî ile amelden ve husûsiyle bütün ağızlarda dolaşan ilm-i mantiktan fâriğ et!"

Ve ehl-i hakîkatin ehassu'l-havâssından olan Necmeddîn-i Kübrâ hazretleri dahi bidâyyette ulûm-i zâhirîyyede ferd ve bî-nazîr iken sonunda şu rubâîyi söylemiştir. Rubâî:

اندر سدد دانش و تکرار شدم يك چند علم و عقل در کار شدم

چون دانستم زهر دو بیزار شدم هم عقل عقیله بود و هم علم حجاب

"Birkaç zaman ilim ve akıl ile çalıştım, ilim kasımda ve tedrisîte bulundum. Bil-dim ki, hem akıl düşüm ve hem ilim hicâb idi. Her ikisinden dahi bîzâr oldum."

کی کنم من از معیت فهم راز جز که از بعد سفرهای دراز

4198. *Ben uzun seferlerin gayrından, berâberlikten ne vakit sırrı anladım!*

Ya'nî, ben ulûm-i zâhirîyye ve edilleden bir netice çıkmadığını gördüm. Bi-nâenaleyh insân-ı kâmîlin terbiyesi ve rehberliği altında uzun seyr u sülükten gayn, bu Hakk'ın mahlük ile berâberliğinin sırrını ne vakit anladım!

حق معیت گفت و دل را مهر کرد تا که عکس آید بگوش دل نه طرد

4199. *Hak berâberliği söyledi ve kalbe mühür etti, tâ ki kalbin kulağına akış gele, tard gelmeye!*

"Aks", ma'kûs ve ters ma'nâsinadır. "Tard" kelimesinin müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "istikâmet" demektir. Nitekim "tardu'l-emr" derler, "îşin istikâmeti" ma'nâsinadır. Ya'nî, Hak Teâlâ, vücûd-i vehmî sâhibi olan bu âlem-i kesâfette "Nerede olsanız Hak Teâlâ sizinle berâberdir" (Hadîd, 57/4) buyurdu. Velâkin bu berâberliğin nasıl olduğu anlaşılmamak için kalbi iklilik âleminde müstağrak olan akl-ı cüzî ile mührürledi; ve bu ma'nâyi akl-ı cüzî mührü ile mührürlenmiş olan kalbin kulağına ma'kûs ve ters gelsin ve müsstakîm gelmesin diye söyledi. Zîrâ hakîkatten gâfil olan bir kalb bu sözü işittiği vakit, yukarıda îzâh olunduğu vecih ile, Hakk'ın berâberliği onun vücûd-i mutlakının kendi şuûnatı ile berâberliği, ya'nî sıfat ve esmâsiyla berâberliği olduğunu idrâk edemez; ve Zât-ı Hakk'ı hâdisât-ı kevniyyeden sırfen tenzîh için mütekellimîn gibi, Hakk'ın ilminin berâberliğine kâni' olur ve Hakk'a ve eşyâya aynı aynı birer varlık isbât eder. Nitekim mütekellimîn müteedible-rinden olan İmâm-ı Rabbâmî Ahmed Sirhindî (rahmetullahi aleyh) bu zümre-

dendir; ve *Mektûbât*'ında bu ma'nayı isbât için pek beyhûde yorulmuş ve Ebu'l-Hasan-ı Harakânî ve Şâh-ı Nakşbend ve Şeyh-i Ekber Muhyiddîn b. Arabî ve Hz. Mevlânâ efendimiz (kaddesallâhu esrârahum) hazarâti gibi ekâbire i'tirâzlar etmiştir. Fakîr bu i'tirâzları *Imâm-ı Rabbânî* ve *Mektûbât*'ı ismindeki risâleme gösterdim. Yazma bir nûsha Konya Âsâr-ı Atîka Müzesi Kütübhânesi'nde mahfûzdur.

چون سفرها گرد و داد راه داد
بعد ازان مهر از دل او بر گشاد

4200. *Vaktâki seferler etti ve yolun hakkını verdi, ondan sonra mühür onun kalbinden açıldı.*
[4181]

Vaktâki Hakk'ın tâlibi olan sâlik bir insân-ı kâmilin rehberliğini kabûl edip, Hak yolunda sefere çıktı ve kendi kılavuzu olan insân-ı kâmilin gösterdiği yolu ta'kîb ederek bu yolun hakkını da verdi, ondan sonra bu akl-ı cûz'î mührü ve düğümü onun kalbinden açıldı ve Hakk'ın berâberliğini ma'nâsı ne olduğunu anladı.

چون خطاین آن حساب با صفا
گرددش روشن ز بعد دو خطا

4201. *O safâlı hesâb olan hatâyeyn gibi ona iki hatâdan sonra rûşen olur.*

Sâlikin bu hâli ilm-i hesâbda "hatâyeyn" dedikleri hesâb muâmelesine benzer ki, muhâsib iki hatâdan sonra istediği neticeye vâsil olur. Bu "hatâyeyn hesâbî"nın hülâsası budur ki: Muhâsib ma'lûm adedlerden meçhûl adedleri bulur. Uzun muâmeleli ve faraziyeli bir hesâbdır. Bunu ilm-i cebrin muâdeleleri vâsisâsıyla halletmek daha kolaydır. Sâlikin bir hatâsı budur ki, o evvelce Hakk'a kendi vücûdunun gayrı hakîkî bir varlık ve kendisine de Hakk'ın vücûdundan gayrı hakîkî bir varlık tevehhüm ederdi. Bu ise Hakk'ın varlığına bir had ta'yînidan ibâret olduğundan, şübhesiz hatâdur. İlkinci hatâsı ise, Hakk'ı kendinden uzak görüp, O'na vâsil olmak için sefere hâcet göremesidir. Halbuki Hak Teâlâ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَيْلَ الْوَرِيدِ (Kâf, 50/16) ya'nî "Biz ona şâhdamarından daha yakınız" buyurur. İşte sâlik bu iki hatâ ile sülükten sonra maksûdu olan Hakk'ın berâberliğini zevkan ve hâlen anlar.

بعد ازان گوید اگر دانستمی
این معیت را کی او را جستمی

4202. *Ondan sonra der: "Eğer bilse idim, bu berâberliği onun için ne vakit arardum!"*

Ya'nî, sâlik bu sülükü ve seferi neticesinde Hakk'ın berâberliğini zevkan ve hâlen kendi nefsinde müşâhede ettiğten sonra der ki: "Eğer ben bu berâberliğin böyle olduğunu sülükümden evvel bilmiş olsam idim, o Hakk'ın berâberliğini ne vakit arardım? Ve seyr u sefere lüzüm görür mü idim? Bu beyitlerde iki türlü seyr u sefere işâret buyurulur. Birisi Hak ve hakîkate vâsil olmak için bir mûrşid-i kâmil bulmak üzere âfâkî dolaşmaktr. Nitekim aşağıda gelecek olan sûrh-i şerifte bu sefere işâret buyurulur. Bu seyr-i âfâkîdir. Diğerî, mûrşid-i kâmili bulduktan sonra onun göstereceği tertîb dairesinde çalışarak nefsin merâtibi olan emmâre, levvâme, mülhime ve mutmainne merrebelerini kat etmektr. Bu da seyr-i enfüsîdir. Sâliklerden ba'zısı birçok zaman seyr-i âfâkîde ömrünü zayıf ettikten sonra bir mûrşid-i kâmîle vâsil olup seyr-i enfüsîye mübâşeret eder; ve mûrşid emrine itâat edip bu yolun hakkını verirse, maksadına nâîl olur. Bu revişler sâlikin isti'dâdına ve sırr-i kadere bağlı hallerdir.

دانش آن بود موقف سفر ناید آن دانش بیزی فکر

4203. *Onun bilgisi sefere mevkûf idi. O bilgi fikrin keskinliği ile gelmez.*

Sâlik seferi neticesinde nefsinde maiyyet-i Hakk'ı anladıkta sonra, her ne kadar böyle der ise de, onun isti'dâdi ve sırr-i kaderi îcâbinca bunu bilmesi, sefere mevkûf ve muallak idî. Zîrâ akl-i cüz'î kaydı ile mukayyed olan sâlik, her ne kadar keskin bir fikre ve zekâya mâlik olsa bile, Hakk'ın bu berâberliğini idrâk edemez. Çünkü kendinin mevhûm olan varlığı içinde müstağraktır. Bu mevhûm olan varlığından zevkan ve hâlen fânî olmadıkça bunu idrâk edemez. Nitekim 5. cildin 4141 ve 4142 numaralı beyitlerinde şöyle buyurulmuş idî: (Oradaki îzâhâta mûrâcat!):

آن انا مکشوف شد بعد از فنا کی شود کشف از تفکر این انا

در مفاکع حلول و اتحاد می‌فتند این عقلها در افقاد

[Ya'nî] "Bu ene tefekkür cihetinden ne vakit keşf olur? Bu ene fenâdan sonra meksûf olur. Bu akıllar gâib addettiği Hakk'ı aramakta hulûl ve ittihâd çukuruna düşer."

آنچنانکه وجه وام شیخ بود بسته و موقف گریه آن وجود

4204. *Nitekim şeyhin borcunun vechi o vücûdun ağılamasına bağlanmış ve mevkûf idi.*

Nitekim Şeyh Ahmed Hadraveyh hazretlerinin borcunun ödenmesi vechi, ind-i ilâhîde helva satan çocuğun vücûdunun ağlamasına bağlı oldu. Zîrâ bu âlem-i sûrette bir işin husûlü diğer bir işin vücûduna bağlıdır; ve sebebler müteselsilen birbirine merbûtтур. Meselâ tokluğun husûlü gidâya ve gidânın husûlü kesbe ve kesbin husûlü san'ata ve san'atın husûlü üstâda bağlıdır. Bu kîssa 2. cildin 373 numarasından i'tibâren başlar.

کودک حلولیه بگریست زار تو خته شد و ام آن شیخ کبار

4205. Bir helvacı çocuğu yana yana ağladı. O büyük şeyhin borcu ödenmiş oldu.

“Tühten”, borcu ödemek; “kübâr”, büyük demektir. Ya'nî, bir helva satan çocuk için ve yanına yana ağladı. O büyük şeyh olan Ahmed Hadraveyh hazretlerinin borcu ödenmiş oldu. Ahmed Hadraveyh (k.s.) Belh şehrinde yaşamış, hicretin 240. senesinde vefât etmiştir. Kabr-i şerîfi Belh'te ziyâret olunur.

گفته شد آن داستان معنوی پیش از این اندر خلال مثنوی

4206. O ma'nevî kîssa bundan evvel Mesnevi' nin hilâlinde söylemiş oldu.

Şeyh Ahmed Hadraveyh hazretlerinin ma'nevî olan kîssası bundan evvel Mesnevi-i Şerîfin 2. cildinin ibtidâlanna yakın 373 numaralı beytinden i'tibâren söylemiş olmuştu ve tafsîlâtı oradadır.

در دلت خوف افکند از موضعی تا نباشد غیر آنت مطمعی

4207. Senin kalbine bir mevzi'den korku bırakır, tâ ki onun gayri sâna bir matma' olmaya!

“Matma’”, tama’ mahalli demektir. Ya'nî, Hak Teâlâ senin kalbinin bağlanmış olduğu bir yerin elinden çıkışması korkusunu kalbine bırakır. Tâ ki bağlandığın bir yerden başka senin için bir tama’ mahalli olmaya! Ya'nî gerek dünyevî ve gerek uhrevî olan fâideyi ve murâdi o kalbinin bağlandığı yerden beklemen ve başka bir yerden beklememen ve “Aman elimden gitmesin!” diye oraya sarılmanın için o korkuyu kalbine koyar.

در طمع خود فائده دیگر نهد و آن مرادت از کسی دیگر دهد

4208. Halbuki tama'a diğer fâide koyar; ve senin o murâdını bir başka kim-seden verir.

Halbuki Hak Teâlâ o mevzi'in fâidesine tama' edip sanlman hâline de başka bir fâide koyar; ve senin oradan beklediğin fâideyi başka kimseden verir. Nitekim Necmeddin-i Kübrâ hazretleri Ammâr Yâsîr isminde bir vefye intisâb ederek onun emriyle halvette girip, maksûdunu ondan beklediği hâlde, matlûbu olan hâl-i fenâyî Mûsîr'a sefer ederek Rûzbihân-ı Bakî hazretlerinden bulmuştur ki, tafsîlâtı *Nefehâtü'l-Üns*'te münidericidir.

ای طمع در بسته در یکجا سخت کایدم میوه از آن عالی درخت

4209. "O yüksek ağaçtan bana meyve gelir" diye, ey bir yere sıkı tama' bağlamış olan!

Ya'nî, "Bu yüksek bir ağaç mesâbesinde olan o mevzi'den bana bir meyve ve fâide gelir" diye, ey bir yere sıkı sıkı sarılmış ve tama' bağlamış olan kimse!

آن طمع ز آنجا نخواهد شد وفا بل ز جای دیگر آید آن عطا

4210. O tama' oradan vâfî olmayacağındır. Belki o atâ başka yerden gelir.
[4191]

"Vefâ", burada "vâff" ma'nâsinadır ve burada "gelmek" demektir. Ya'nî, senin tama' ettiğin fâide sana muhakkak oradan gelmeyecektir, belki beklediğin atâ-yi ilâhî sana başka yerden gelir.

آن طمع را پس چرا در تو نهاد چون نبودش نیت اکرام و داد

4211. Mâdemki onun ikrâm ve atâ niyeti olmadı, binâenaleyh o tama'ı niçin sende koydu?

Ya'nî, mâdemki Hak Teâlâ'nın sana o mevzi'den ikrâm ve atâ etmesi niyeti ve takdirî yok idi, binâenaleyh o mahall-i mahsûsa olan tama'ını senin kalbine niçin koydu?

از برای حکمتی و صنعتی نیز تا باشد دلت در حررتی

4212. Yine bir hikmet ve san'at içindir, tâ ki senin kalbin bir hayrette ola!

Hakk'ın bu tama'ı senin kalbine ilkası dahi bir hikmet ve san'at izhâri içindir. O da budur ki, senin kalbin ve aklın bir hayrete düşer ve Hak Teâlâ senin murâdını hangi kapıdan vereceğini bilemeyeip şaşırırsın.

تا دلت حیران شود ای مستفید که مرادم از کجا خواهد رسید

4213. Ey müstefid! Tâ ki senin kalbin "Murâdüm nereden erişecektir?" diye hayrân ola!

Yâni, ey fâide bekleyen kimse! Hak Teâlâ'nın böyle yapması, senin kalbinin ve aklının "Benim maksûdum acabâ nereden gelecektir?" diye hayrette kalmak içindir.

تا بداني عجز خویش و جهل خویش تا شود ایقان تو در غیب بیش

4214. *Tâ ki kendi aczini ve kendi cehlini bilesin! Tâ ki senin îkânın gayba ziyyâde ola!*

Hak Teâlâ'nın sana tama' ettiğin kapıdan murâdını vermemesi, kendi aklının ve irâdenin aczini ve kendinin cehlini bilmen ve bu âlem-i şehâdet ve zâhirden başka bir de âlem-i gayb ve ve bâtin olduğuna yakının ve imâmanın ziyyâde olmak içindir. "îkân", inanmak ve şübheler olmak demektir.

هم دلت حیران شود در مُنْتَجَعٍ که چه رویاند مُصَرَّفٌ زین طمع

4215. *Hem senin kalbin "Acabâ bu münteca'dan bu tama'dan dolayı musarif ne bitirir?" diye hayrân ola!*

"Münteca'", *Sarrâh*'ın beyânına göre "su ve ot olan mahal"dir. Burada fâide aramak mahallinden kinâye olur. "Musarrif", döndürücü demektir. Ya'nî, senin tama' ettiğin yerden umduğun fâide hâsî olmadığını gördüğün vakit senin kalbin "Acabâ, işleri döndürücü olan Hak Teâlâ bu fâide mahallinden ne bitirir ve ne çıkarır?" diye hayrân olur.

طبع داری روزئ در درزئ تا ز خیاطی بری زر تا زیبی

4216. *Sen terzilikte ruzik tama'i tutarsın. Tâ ki hayyâtlıkan yaşamam için altın götürresin!*

Meselâ, sen rızkını tedârik etmek için terzilik san'atına teşebbüs etmeye niyet edersin ve bu hayyâtlık ve terzilik cihetinden altın ve para kazanıp yaşamak istersin. "tâ ziyyî"de "tâ", ta'îl içindir. "Ziyî", "yaşamak" ma'nâsına olan "zîsten" masdarının muzâri'dir.

رزق تو در زرگری آرد پدید که ز و همت بود آن مکسب بعيد

4217. *Senin rızkını kuyumculukta zâhir getirir ki, o mikseb senin vekâminden uzak idi.*

"Zerger", kuyumcu; "mikseb", kazanç âleti demektir ki, san'attan kinâye-dir. Ya'nî, sen terzilik san'atını öğrenmeye tama' ettiğin hâlde, kuyumculuk

sen'atına teşebbüs etmek mecbûriyetinde kalırsın ki, bu mikseb ve san'at senin vехminden ve fikrinden uzak idi ve aslâ hâtinna bile gelmez idi.

پس طمع در درزی بهر چه بود چون نخواست آن رزق ز آن جانب گشود

4218. *Mâdemki o rızki o taraftan açmak istemedi, binâenaleyh terziliğe tama' ne için idi?*

که نیشت آن حکم را در ما سبق بهر نادر حکمتی در علم حق

4219. *Hakk'ın ilminde olan bir garîb hikmet için ki, o hükmü mâ-sebakta yazdı.*

4214 numaralı beyitte Hakk'ın bu süretle muâmele etmesi kula aczini ve cehlini bildirmek ve onu hayrette bırakmak ve âlem-i gayba îmâni kuvvetlenmek için olduğu beyân buyurulmuş idi. Hz. Pîr terzilik ve kuyumculuk mîsâllerini zikrettikten sonra bir hakîkat perdesini daha açıp buyururlar ki: Hakk'ın kulunu bir yerde tama'a düşürüp atâsını ve ihsânını başka bir ma-halden yapması onun ilmine olan bir garîb hikmet içindir ki, o hükmü mâ-sebakta ve ezelde yazdı. O da kulun ayn-ı sâbitesinin lisân-ı istî'dâd ile Hak'tan bu hâli taleb etmesinden nâşîdir; ve bu hâl kulun indinde meçhûl olan sırr-ı kaderdir. Bu hâlin izâhi budur ki, kulun zâhiri ve cismâniyeti ve bâtinî ve hakîkati vardır. Kulun zâhiri ve cismâniyeti kendi muhîtinin cereyânına kapilarak bir cihete meyl eder ve onun husûlüնü ister. Fakat bâtinî ve ayn-ı sâbitesi, istî'dâdi hasibiyle onun zâhirinin istediği bu hâlin zuhûrunu istemez. Mu'teber olan kulun bâtinînîn ve ayn-ı sâbitesinin istediği şeylerdir. Eğer kulun zâhiren taleb ettiği şey, bâtinînîn ve hakîkatinin taleb ettiği şeye muvâfîk olursa, o şey mutlakâ zâhir olur; Ve eğer muvâfîk olmazsa, zâhirinin istediği şey olmaz, ancak bâtinîn istedigi şey olur. Bu ma'nâya binâen kendisinden duâ taleb olunan bir vefî "Oğlum! Çok edilmedik duâlar vardır ki, kabûl olunmuştur" demiştir.

تا که حیران بود کل پیشه ات

نیز تا حیران بود اندیشه ات

4220. *Tâ ki yine senin düşüncen hayrân ola! Tâ ki senin san'atın bütün hayrânlık ola!*
[4201]

Bu sırr-ı kaderin ve yazılmış olan hükmün böyle sana meçhûl olması, senin bu âlem-i zâhirdeki düşünencen hayrân olmak ve senin bütün bu âlem-i kesretteki san'atın ve işin gücün hayrânlık olmak içindir. Fakat garîbdir ki,

ehl-i gaflet hayatılarında çizdikleri hattı hareket hârîcinde ummadıkları iyi ve kötü hâllere ma'rûz kaldıkları hâilde bütün işlerinde kendilerini mutasarrıf bilirler; ve kendilerinin fevkunde bir mutasarrıfin vücûdunu idrâke yanaşmazlar.

يا ز راه خارج از سعی جسد
يا وصال يار زين سعيم رسد

4221. *Ya yârin visâli benim sa'yimden yâhud cesed sa'yinden hâriç yoldan erişir.*

Ya'nî, mâdemki benim bir cismânîyetim ve zâhirim ve bir de ayn-ı sâbi-tem ve hakîkatim vardır ve bunların da kendi mertebelerinde bir istekleri vardır, ben ise bu âlem-i sûrette matlûbum ve yârin visâlini istiyorum. Binâenâ-leyh yârin visâli ya benim cismânî olan sa'yimden, yâhud bu cismânî olan sa'yimin hârici olan hakîkatimin yolundan erişir ve ummadığım bir yoldan husûle gelir.

من نگويم زين طريق آيد مراد
می طبیم تا از کجا خواهد گشاد

4222. *Ben demem ki, "Murâd bu yoldan gelir; nereden açılacaktır?" diye çır-pınırırm.*

Ben demem ki, "Murâdım mutlakâ benim zâhiren sülûk ve taleb ettiğim yoldan gelir; sırr-ı kadere vâkfı olmadığım için, acabâ, murâdım nereden açılacak ve hâsil olacakdır?" diye bu cismânîyet âleminde çırpinırırm.

سر بریده مرغ هر سو می فند
تا کدامین سو رهد جان از جسد

4223. *Bâsi kesilmiş kuş her tarafa düşer. Acabâ cesedden cân hangi taraftan kurtulur?*

Nitekim başı kesilmiş olan kuş, "Acabâ cesedden cân hangi taraftan kurtulur?" diye o tarafa bu tarafa çırpinıp durur.

يا مراد من بر آيد زين خروج
يا ز برجي دیگر از ذات البروج

4224. *Ya benim murâdım bu çıkıştan, yâhud burçlar sahibinden başka bir burç-tan zâhir olur.*

"Burçlar sahibi"nden murâd, Hak'tır. Zîrâ her bir ism-i ilâhî bu kal'a-i zâ-tü's-suverin bir burcudur ki, atâyâ-yı ilâhiyye kullara o isimlerin elleriyle vâ-sıl olur. Bunlara "atâyâ-yı esmâiyye" derler ki, tafsîli *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı Şîsî'dedir. Ya'nî, benim murâdım ya irâdem ile bu sefere çıkıştan hâsil

olur ki, bu da bir ism-i ilâhîmin îcâbidir veyâhud birçok muhtelif isimlerin sâhibi olan Hakk'ın başka bir isminin elinden zâhir olur.

حکایت آن شخص که خواب دید که آنچه می طلبی از یسار بمصر وفا شود آنجا گنجیست در فلان محله در فلان خانه چون بمصر آمد کسی گفت که من خواب دیده ام که گنجیست بغداد در فلان محله در فلان خانه نام محله و خانه این شخص بگفت آن شخص فهم کرد که آن گنج در مصر گفتن جهت این بود که مرا یقین کنند که در غیر خانه خود نمی باید جستن و لیکن آن گنج یقین جز در مصر حاصل نشود

O şahsin hikâyesidir ki, "Zenginlikten taleb ettiğin şey Mısır'da vefâ olur, orada filân mahallede, filân evde bir define vardır" diye rü'yâda gördü. Vaktâki Mısır'a geldi, bir kimse dedi ki: "Ben rü'yâda, Bağdâd'da filân mahallede, filân evde bir define vardır, diye rü'yâ görmüşümdür." Ve bu şahsin evini söyledi. O şahis anladı ki, "O define Mısır'dadır" demek, bunun için idi ki, bana yakın etsinler ki, kendievinin gayrında aramak lâzım gelmez. Velâkin o define muhakkak Mısır'ın gayrında hâsil olmaz

Bu kissanın zımnındaki ma'nâ budur ki: Sâlik Hakk'ı bulmak için ister âfâkât sûretâ ve ister kendi nefsinin merâtibinde ma'nen sefer etsin, aradığı Hak ve hakîkat defînesi ancak kendi cisminin evinde mahfîdir. Fakat bu defînenin kendi evinde mahfî olduğunu bilemez. Vehim ve hayâl âleminde kendinden hâriç zanneder. Bu ma'nayı bulmak için, sefere ve bir mürşid-i kâmilin haber verip gösternesine muhtâctır.

بود زر میراثی را بی شمار جمله را خورد و بماند او عور و زار

4225. Bir mîrâsyedînin sayısız altını var idi; hepsini yedi ve o çiplak ve âciz kaldı.

"Mîrâsî", mîrâsa mensûb ya'nî mîrâsyedi demek olur. "Ür", çiplak demektir.

چون بناکام از گذشته شد جدا

مال میراثی ندارد خود وفا

4226. *Mîrâsyedînîn malî muhakkak vefâ tutmaz. Çunkü nâ-kâm olan geçmişten cüdâ oldu.*

Mîrâsyedînin eline geçen mîrâs malin muhakkak vefâsı yoktur. Pek çabuk ve az bir zamanda mahv olup gider. Çünkü bu mal murâdına nâil olamadan vefât edip bu dünyâ hayatından geçmiş ve gitmiş olan bir kimseden ayrıldı ve arta kaldı; ve bu murâdsız kimsenin gözü bu mal üzerinde kaldı.

او نداند قدر هم کاسان یافت کو بکد و رخ و کسبش کم شتافت

4227. *O kadrini de bilmez. Zîrâ kolay buldu. Zîrâ onun meşakkatine ve zahmetine ve kazancına az koştu.*

O mîrâsyedi bu mîrâs malının kadir ve kıymetini de bilmez. Zîrâ bu mal kolay buldu ve zîrâ o malın meşakkatine ve zahmetine ve kazancına az koştu. "Kem şîtaft", "az koştu" demek olur. "Az koşmak"tan murâd budur ki, vâris mîrâsını almak için müteveffânın terekesini yazdırımıya ve diğer vârisler arasında mali taksîm ettirmek gibi hizmetleri ve zahmetleri ihtiyâr etmektedir. Bu ise onu kazanmak için az bir zahmet ihtiyârındır.

قدر جان زان می ندانی ای فلان که بدادر حق بخشش رایگان

4228. *Ey filân! Ondan dolayı cânın kadrini bilmezin ki, Hâk sana bedâva bahşîş ile verdi.*

Ey filân kimse! Sen cânını Hâk Teâlâ'nın atâsi ve bahşîşi sebebiyle, mîrâsyedi gibi, bedâva bulduğun için kadir ve kıymetini bilmeyip hor ve hakîr kullanırsın. "Bu âlem-i sûrette zevk edelim!" diye tibben muzîr olan içkileri içер mükeyyifâtı kullanırsın; ve sıhhâtine lâzım olan uykû vakitlerini geçirirsin; ve gıdâ nâmî altında abur cubur şeyler yersin ve nihâyet tedâvîsi kâbil olmayan illetlere dûcâr olarak cânından bıkıp intihâra kadar gidersin. Halbuki bu cân, cânânu bulmanın ve satın almanın sermâyesidir.

نقد رفت و کاله رفت و خانه ها ماند چون جغدان در آن ویرانه ها

4229. *Nakd gitti ve metâ' ve evler gitti. Baykuşlar gibi o vîrânelerde kaldı.*

Velhâsil mîrâsyedînin nakdi gitti ve eşyâsı ve evleri satılarak paraları harc olundu. O bîçâre baykuşlar gibi o vîrânelerde kaldı.

گفت يا رب بِرْگ دادى رفت بِرْگ يا بده بِرْگى و يا بفرست مِرْگ

4230. Dedi: "Yâ Rab! Berg verdin, berg gitti; ya berg ver ve yâ ölüm gönder!"
[4211]

"Berg", müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "esbâb-ı maîset" ve servet ve zâd ü zâhîre" demektir. O mîrâsyedi dedi: "Yâ Rab! Servet verdin, bu servet gitti; ya bana esbâb-ı maîset ver ve yâhud ölüm gönder, bu sıkıcı hayattan kurtulayım!"

چون تهی شد ياد حق آغاز کرد يا رب و يا رب آجرني ساز کرد

4231. *Vaktâki boş oldu, Hakk'ın zikrine başladı.* "Yâ Rab ve yâ Rab! Ba-na necât ver!" i hîle yaptı.

"Sâz", müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "mekr ve hîle ve ferîb" demektir (*Semsî'l-Lügât*) "Sâz kerden", hîle ve mekr etmek demek olur. Ya'nî, o mîrâsyedi eli boş kaldığı vakit Hakk'ı anmaya başladı. "Ve yâ Rab! Ve yâ Rab!" diye mükerrer hitâblar yaparak "Bana necât ver!" duâsıyla hîle yaptı. *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 70. faslında Hz. Pîr efendimiz bu ma'nâ hakkında şöyle buyururlar:

"Hak ile kul arasında hicâb ikidir; bâkî hicâblar bundan zâhiri olur: O da sıhhat ve mâldır. Sahîhu'l-beden olan kimse "Hani Hak? Bilmiyorum ve gör-miyorum!" der. Kendisinde maraz peydâ olunca, "Yâ Allâh, yâ Allâh!" demeye başlar; ve Hak ile hem-râz olup tekellüm eder. Binâenaleyh gördün ki, o sıhhat onun hicâbı idi ve Hak o maraz altında gizlenmiş idi; ve bir adamın ne kadar mâl ve kuvâsi varsa, o kadar esbâb ve murâdâtını müheyŷâ kilar ve gece gündüz onunla meşgûl olur. Bî-nevâlik teveccûh edince, nefis zayıf olup, Hak etrafında dolaşır. Beyit:

پستی و تهی دستیت. آورد بن من بنده پستی و تهی دستی تو

- "llâhi! Zillet ve faktır ve el boşluğu Seni bana getirdi. Ben Senin zelîl ve eli bos bir kulunum!"

نى پىمىرى گفت مۇمن مۇھەرسىت در زمان خالقى نالە گىرسىت

4232. Peygamber "Mü'min mizherdir; boşluk zamânında nâle-gerdir" buyur-madı mı?

"Mizher", "ud" dedikleri sazin ismidir. Ba'zi nüshalarda "mizmer" vâkı'ıdır ve mizmer, "düdük" ma'nâsınıdır. Bu beyt-i şerîfte المُؤْمِن كمثل المزمار لا يحسن صوته بـعـلـاء بـطـنه ya'nî "Mü'min düdük gibidir, sesini ancak karnının boşluğu sebe-

biyle güzel çıkarır” hadîs-i şerîfîne işâret buyurulmuştur. Ankaravî hazretleri bu hadîs-i şerîfî [يَا نَّمِ مِنْ كَعْلَ الْمَهْرِ . . . الْخُ .] “Mü'min ud gibidir... ilh.” ibâresiyle nakl etmiştir. Bu sûrette hadîs-i şerîfte mü'min ud sazına teşbih buyurulmuştur. Uduñ sesi iyi çîkmak için onun dahi düdük gibi hazırlenesinin içi boş olmak lâzımdır. Ya'nî Resûl-i Ekrem hazretleri hadîs-i şerîflerinde “Mü'min düdükveyâ ud misâlidir; düdükveyâ ud nasıl içi boş olduğu vakit latîf sadâ verirse, mü'min dahi karnı boş olduğu ve açıldığı vakit, latîf ve güzel sözler ile Hakk'a yalvarıp ihtiyâcını ister” buyurmâdi mı?! Nitekim Fussilet Sûresi'nde dahi (وَادَأْنَعَنَا الْأَنْسَانَ أَغْرِضَ وَتَأْبَاهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرْ قَلَوْ دُعَاءَ عَرِضٍ) (Fussilet, 41/51) ya'nî “Biz însana in'âm ettiğimiz vakit, bu ni'metlere dalip bizden yüz çevirir, şükür ve duâya hâcet görmez; ve ona şer mess ettiği ve karâb olduğu vakit, çok ve uzun duâlar sâhibi olur” buyurulmuştur. Binâenaleyh mü'min, boşluğu zamânında nâle edici olur.

چون شود پر مطربش بنهد ز دست پر مشو کاسیب دست او خوشست

4233. *Uktâki dolu olur, mutrib onu elden koyar. Dolu olma ki, onun elinin âsîbi hoştur.*

“Âsîb”, vurmak, sadme. Burada ud sazinin tellerine vurulan mîrzâbdır. Ya'nî, meselâ ud çalan bir mutrib onun hazırlenesinin dolu olduğunu görünce, “Buna mîrzâb vurmak münâsib değildir; sesi çıkmaz!” deyip elinden bırakır. İnsan dahi Hakk'in kudret elinde bir ud mesâbesindedir. Onun kalbi ve bâti-ni hevâ-yı nefsânî ve gill u giş ile dolu oldukça, ondan İlhamâtâ müstenid olan maârif ve hakâyik-i ilâhiyye zuhûr etmez. Binâenaleyh nefsânî sıfatlardan dolu olma! Zîrâ Hakk'in tecelliyyât-ı esmâîyyesini senden izhârî hoştur.

تى شو و خوش باش بىن اصېئىن كز مى لا آين سرمىتىست آين

4234. *Bos ol ve iki parmak arasında hoş ol! Zîrâ mekân mekânsızın sermetidir.*

“Tî”, “bos” ma'nâsına olan “tuhî” kelimesinin muhaffefidir; “lâ-eyn”, me-kânsız ve “eyn”, mekân ma'nâlarını nadır. Birinci mîsrâ'da القلب بين المبعدين من يا نافع الرحمن يقلها كيف يشاء ya'nî “Kalb, Rahmân'ın parmaklanndan iki parmak arasındadır; onu dilediği gibi döndürür” hadîs-i şerîfîne işâret buyurulur. Ya'nî, nefsânî sıfatlardan boş ol ve Hakk'in esmâ-i cemâliyye ve celâliyye-sinden ibâret olan iki parmağı arasında hoş ol! Zîrâ taayyün sâhibi olan me-kân, mekândan ve taayyünden münezzeh olan Hakk'in zâtının sarhoşudur.

Nitekim sarhoş kendi harekâtında serbest olmayıp, onu ayık olanlar idâre ederler. Mekânın idâresi de lâ-mekân olan Hak tarafından vâki'dir.

رفت طغیان آب از چشمش گشاد آب چشمش زرع دین را آب داد

4235. *Tuğyân gitti, onun gözünden su açıldı. Onun gözünün suyu dîn zer'ine su verdi.*

Mîrâsyedi zügürt olup aç kalınca, azgınlığı gitti ve inkisâr-ı kalb hâsil olup, gözünden yaşlar akmaya başladı. Onun gözünün yaşı dîn ve inkuyâd zer'ini suladı ve kalbinin bostanı yeşillendi.

سبب تأخیر احابت دعای مؤمن

Mü'minin duâsının kabûlünün geri kalmasının sebebi

ای بسا مخلص که نالد در دعا تا رود دود خلوصش بر سما

4236. *Ey ne çok muhlis ki, duâda inler! Hattâ onun hulûsunun dumanı göße gider.*

Ya'nî, birçok muhlis kollar vardır ki, Hak'tan murâdlarını isteyip ağlayarak yalvarırlar. Hattâ onlann kalblerindeki hulûslarının dumanı âlem-i ulviye ve rûhâniye çıkar.

تا رود بالای این سقف برین بوی محمر از انین المذنبین

4237. *Günâhkârların inlemesinden micmer kokusu, bu yüksek tavan yukarısına kadar gider.*

"Micmer", içinde öd ağacı gibi güzel kokulu maddeler yakılan buhûrdânlık demektir. Burada günâhkârların harâretli olan göğüsleri, micmere ve kalblerindeki ihlâs, güzel kokulu maddeye ve çıkardıkları âhlar dahi, kokuya teşbih buyurulmuştur. "Yüksek tavanın yukansı"ndan murâd, âlem-i sûretin fevkî olan âlem-i ervâhtır. Ya'nî, günâhkârlann hulûs-i kalb ile etikleri nâlelerden peydâ olan âhlar, âlem-i sûretin üstü olan âlem-i ervâha kadar gider.

کای مجیب هر دعا وای مُستجَارْ

پس ملائک با خدا نالند زار

4238. *Binâenaleyh melekler Hudâ'ya yana yana nâle ederler. Derler ki: "Ey her duâyi kabûl edici ve ey emn ve emân verici!"*

"Müstecâr", emn ve emân verici ve ecir mahalliveyâ kendisinden ecir taleb olunmuş. Binâenaleyh âlem-i ervâhtaki melâike bu mü'minin oraya vâsil olan âhalarını görünce, cenâb-i Hakk'a niyâz edip derler ki: "Ey her duâyi kabûl eden ve ey emn ve emân veren hâlikimiz!"

او نبی داند بجز تو مُستندْ

بنده مُؤمن تصرع می کند

4239. *"Mü'min kul tazarru' ediyor. O senden başka dayanacak yer bilmiyor."*

از تو دارد آرزو هر مشتھی

تو عطا بیگانگانرا می دهی

4240. *"Sen atâyi yabancılara veriyorsun; her müştehî arzâyu senden tutar."* [4221]

"Yâ Rab! Sen seni tutmayan ve sana yabancı olan münkirlere türlü türlü ihsânlarını veriyorsun ve seni inkâr ettikleri hâlde onları gece ve gündüz ni'metlerine müstağrak ediyorsun; her iştihâsi ve murâdi olan kimse, arzûsunan senden nâil olmaktadır."

حق بفرماید نه از خوارئ اوست

عین تأثیر عطا یارئ اوست

4241. *Hak buyurur: "Onun hakîrlığından değildir. Atânin te'hîrinin aynı onun mededkârlığıdır."*

Hak Teâlâ meleklerle hitâben buyurur ki: "Benim onun istediği şeyi derhâl vermemekliğim, benim indimde onun hakîrlığından ve horluğundan dolayı değildir. Atâmi ve ihsânımı geri bırakmanın aynı, ona karşı mededkârlığımın ve inâyetimin aynıdır. Ya'nı ihsânımı geç bırakmam, ona olan inâyetimin aynı ve kendisidir."

آن کشیدش ز غفلت سوی من

حاجت آور دش ز غفلت سوی من

4242. *"Hâcet onu gafetten benim tarafıma getirdi. O onu saçından çekici olarak benim mahalleme çektii."*

"Zîrâ o kulumun ihtiyâci onu saçından çeke çeke benim mahalleme ve benim tarafıma çekip getirdi."

گر بر آرم حاجتش او وارود هم در آن بازیچه مستغرق شود

4243. "Eğer onun hâcetini getirir isem o geri gider. Yine o oyuncakla müstağrak olur."

"Eğer onun muhtâç olduğu ihsânımı derhâl verir isem, o yine geriye gidip gaflete düşer. Yine o âlem-i sûret ve kesâfet oyuncaklarında müstağrak olur. Zîrâ hayatı dünyâ لَهُوَ زَيْنَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَعْبٌ وَلَهُوَ زَيْنَةٌ (Hadîd, 57/20) ya'nî "Dünyâ hayatı ancak oyun ve Îhvdür" âyet-i kerîmesi mûcîbince çocukların oynadığı oyuncaklar makûlesidir.

گر چه می نالد بجان یا مستجار دل شکسته سینه خسته گو بزار

4244. Gerçi kalbi münkesir, sînesi mecrûh olarak "Yâ müstecâr!" diye cân ile inler, de.

İkinci mîsrâm nihâyetindeki "gû", "güften" masdarının emr-i hâzîndır, "söyle, de!" demektir. "Bi-zâr", "zârfden" masdarından kezâlik emr-i hâzîrdır, "inle!" demek olur" Ba'zı nûshalarda "gû bi-zâr" yerine "sûg vâr" vâ-ki'dir; "sûg", mâtem, "vâr" edât-î tesbîhtir. "Sûg vâr", mâtem ehli gibi demek olur. Ya'nî, "Gerçi benim o kulum kalbi münkesir ve sînesi mecrûh olarak "Yâ müstecâr!" diye bana hitâb edip inliyor, sen ona "Inle!" de!" İkinci nûshaya göre ma'nâ "Gerçi o kulum mâtem ehli gibi kalbi münkesir ve sînesi mecrûh olarak "Yâ müstecâr!" diye inliyor" demek olur.

خوش همی آید مرا آواز او و آن خدايا گفتن و آن راز او

4245. "Bana onun âvâzi ve "yâ Rab!" demesi ve onun o râzi hoş gelir."

"Bana o kulumun sesi ve "yâ Rab!" diye bana hitâb etmesi ve kalbinin sırrını bana açması hoş gelir." Ma'lûm olsun ki, bu âlem-i keserât ve bu kal'a-i zâtü's-suver, birçok yerlerde îzâh olunduğu üzere, Hakk'ın sıfât ve esmâsının aynasıdır. Kul zillet ve acz makâmında niyâza başladığı vakit, Hakk'ın azamet ve kudretinin makâmı zâhir olur. Bu nokta-i nazara göre mü'min ve ba'zı peygamberlerin münküri olanlar, kullukları i'tibâriyle müsâvîdir. Fakat kabûl-i niyâz mes'elesinde mü'min ile münküre olan tecelli başkadır. Zîrâ münküri, Hakk'ın peygamberlerinden ba'zlarını reddetmekle Hakk'ı reddetmiş olduğundan mebgüz-i ilâhî olmuştur. Onların niyâzi ve sadâsi da mebgüz-i ilâhî olduğundan, makâm-ı azamet ve kudretten bir ân evvel istediğini alıp sesini kesmesi için hâceti çabuk verilir. Mü'min ise, mah-

bûb-i ilâhî olduğundan niyâzî ve sadâsı da makbûl-i Hak'tır. Niyâzına ve tazarru'una devâm etmesi ve sesini kesmemesi için Hak Teâlâ onun hâcetini te'hîr buyurur.

و آنکه اندر لابه و در ماجرا می فریباند بهر نوعی مرا

4246. "Ve o kimse ki yalvarmakta ve mâcerâda her bir nevi' ile beni aldatır."

"Firibânîden", aldatmak, demektir. Burada kendi tarafına meyl ve tevecüh ettirmekten kinâyedir. Ya'nî, "O mü'min kulum ki, bana yalvarmakta ve kendi murâdının ve arzûsunun mâcerâsında, kendi mertebe-i ma'rifeti nisbetinde türlü türlü sözler ve niyâzlar ile beni kendi tarafına meyl ve teveccûh ettirir." Nitekim 2. cildde Mûsâ (a.s.) zamânında bir çobanın kendi mertebesine göre Hakk'a olan mü'nâcâtı geçmiş idi. Bu cildin 1707 numarasına mü'râcaat olunsun!

طوطیان و بلبلان را از پستد از خوش آوازی قفص در می کنند

4247. Tütileri ve bülbülleri beğenmekten, latîf seslilikten dolayı kafes içine koyarlar.

زاغ را و جعد را اندر قفص کی کنند این خود نیامد در قفص

4248. Kargayı ve baykuşu ne vakit kafese koyarlar! Bu ise kissalarda geldi.

Bu beyitlerde mü'minler tûtfî kuşuna ve bülbüle ve münkirler kargaya ve baykuşa teşbih buyurulmuştur. Ya'nî, tûtfî kuşlarını ve bülbüllerini begendikleri ve makbûl tuttukları için latîf olan seslerinden dolayı kafese koyarlar ve beslerler; fakat kargayı ve baykuşu makbûl tutup kafeste beslediklerini işitmeyecek. Bunun gibi, Hak Teâlâ mü'minlerin hâcetini derhâl vermemekle, onları kendi indirindehapseder ve mü'nâcâtlarının tekrârından hoşlanır; ve mü'nâkirlerin hâcetini derhâl vermekle onları nezdinden tard ve def' eder. Aşağıdaki beyitler bu hâlin diğer misâlidir.

پیش شاهدیاز چون آید دو تن آن یکی کمپیر و دیگر خوش ذقنق

4249. Mahbûb-dostun önüne vaktâki iki kimse gelir, o birisi bunak ihtiyar ve diğeri latîf çeneli.

"Kempîr", bunak ihtiyar; "zekan", çene, "hoş-zekan", çenesinde kil ve sakal bitmemiş olan şâbb-i emredden kinâyedir. "Şâhid", Fârisî'de "mahbûb" demektir. "Şâhid-bâz", mahbûb-dost ve güzel seven, demektir. Ya'nî, mese-

lâ, bir güzel seven kimsenin önüne birisi bunak ihtiyan ve diğerinin parlak yüzü olan iki kimse gelse.

هر دو نان خواهند او زو تر فطییر آرد و کمپیر را گوید که گیر

4250. *Her ikisi ekmek isterler. O çarçubuk falâri ihtiyara getirir. Der ki: [4231] "All!"*

“Fatîr”, lügatte “mayasız ekmek” demektir. Ya’ñı, o kimse çabuk savuşup gitmesi için ihtiyara acele mayasız ekmeği getirip “All!” diye verir.

و آن دگر را که خوشستش قد و خد کی دهد نان بل بنأخیر افکند

4251. *Ve o diğerine ki, onun boyu ve yanağı güzeldir, ne vakit ekmek verir! Belki te’hiré bırakır.*

گویدش بنشین زمانی بی گزند که بخانه نان تاره می پزند

4252. *Ona der: "Bir zaman zararsız otur ki, evde tâze ekmek pişiriyorlar!"*

O kimse o güzel yüzlüye der ki: “Biraz zararsız ve râhat otur, zîrâ evde tâze ekmeğin pişiriliyorlar, sana ondan vereyim!”

چون رسد آن نله، گرمش بعد کد گویدش بنشین که حلوا می رسد

4253. *Vaktâki ona zahmetten sonra sıcak ekmek eriše, ona der: "Otur ki, helvâ geliyor!"*

“Ked”, emek ve bir şeyin husûlü için çekilen zahmet ve sa’y demektir. Ya’ñı, vaktâki o güzel yüzlüye emek ve zahmetle pişirildikten sonra sıcak ekmeğin gelir, ev sâhibi ona: “Otur ki, arkadan tatlı geliyor!” der.

هم بدین فن دار دارش می کند وزره پنهان شکارش می کند

4254. *Bu fen ile de ona "tut, tut!" yapar, ve onu gizli yoldan şikâr eder.*

“Dâr, dâr”, “tut, tut!” ve “al, al!” demektir. Ya’ñı, ev sâhibi o güzel yüzlüye birbiri arkasına “Al, al!” diye hîle yapar ve onun hâcetini te’hir ederek onu gizli yoldan avlayıp yanında tevkîf eder.

که مرا کاریست با تو یکزمان منتظر می باش ای خوب جهان

4255. *Der ki: "Benim senin ile bir işim vardır, ey cihânın güzeli! Muntazir ol!"*

Ya'nî, ev sâhibi bu hileleriyle demek ister ki: "Benim senin ile bir işim vardır, ey cihânın güzel! Acele etme, bekle!"

تا مطیع و رام گرداند ورا

تا بدین حیله فریاند ورا

4256. *Nihâyet bu hile ile onu aldatur. Nihâyet onu müst' ve münkâd eder.*

تو یقین می دان بهر این بود

بی مرادی مؤمنان از نیک و بد

4257. *Mü'minlerin ijiden ve kötüden murâdsızlığı, sen yakînen bil ki, bunun için olur.*

Ya'nî, mü'minlerin Hak'tan kendi nefislerine mülâyim gelen iyi bir şeyi istedikleri vakit, murâdlarının hâsil olmaması veyhâd nefislerine mülâyim gelmeyen bir kötü şeyden kurtulmak istedikleri vakit, bu isteklerine nâil olamamalarını sen yakînen bil ki, bu yukarıda beyân ettiğimiz sebebden dolayıdır. Zîrâ hadîs-i şerîfte "اذا احب الله عبد ابتلاه لیسمع تصرعه ya'nî, "Allâh Teâlâ bir kulunu sevdiği vakit onun yalvarmasını dinlemek için onu mübtelâ kılar" buyurulmuştur.

رجوع کردن بقصه آن شخص که اورا نشان

گنج دادند بمصر و بیان تصرع او از درویشی بحضورت حق

O şahsin küssasına rücû' etmekti ki, ona Mısır'da definenin nişânını verdiler ve onun fakîrlilikten dolayı Hz. Hakk'a yalvarmasının beyânı

مرد میراثی چو خورد و شد فقر

آمد اندر يارب و گریه و نفیر

4258. *Mîrâsyedi adam vaktâki yedi ve fakîr oldu, "yâ Rabb"a ve ağlamaya ve feryâda başladı.*

Ya'nî, o mîrâsyedi adam elindeki mîrâs malını yedi ve bitirdi ve fakîr oldu, sonra "Aman yâ Rab!" demeye ve yalvarıp ağlamaya ve feryâda başladı.

خود که کوبد این در رحمت نثار

که نیابد در اجابت صدبهار

4259. *Muhakkak bu rahmet saçıcı olan kapıyı kim çalar ki, icabette yüz ba-har gelmesin!*

Ya'nî, Hak Teâlâ hazretlerinin rahmet saçıcı olan bu kapısını kim çalar ki, bu kapıdan onun istediği şey verilmesin ve niyâzının kabûlü husûsunda bâharlarda açılan güler ve çiçekler gibi onun murâdının gülleri ve çiçekleri açılmış olmasın!

خواب دید او هاتفی گفت او شنید که غنای تو بمصر آید پدید

4260. *O rü'yâ gördü. Bir hâtif dedi. O işitti ki: "Senin zenginliğin Mısır'da [4241] zâhir gelir."*

"Hâtif", "seslenmek ve sadâ vermek" ma'nâsına olan "hetf" masdarından ism-i fâildir; ve "âlem-i gaybdan seslenen melek" murâd olunur. Ya'nî, o mîrâsyedi rü'yâ gördü ve rü'yâsında kendisi görünmeksiz bir melek ona bağırarak dedi ki: "Senin istedığın zenginlik sana Mısır'da hâsil olur!"

رو بمصر آنجا شود کار تو راست کرد گدیت را قبول او مرتحب است

4261. *"Mısır'a git. Senin işin orada doğru olur. Senin tese'ülinü kabûl etti. O mürtecâdûr."*

"Gedye", tese'ül ve dilencilik; "mürtecâ", kendisinden ümîd edilmiş olan, demektir. Ya'nî, hâtif mîrâsyedyeye dedi ki: "Mısır'a kadar git! Zîrâ senin zenginlik işin orada doğru olur ve neticelenir. Senin tazarru'un ve niyâzin üzerine Hak Teâlâ tese'ülünü ve dilemeni kabûl etti; ve Hak Teâlâ kendinden her murâdin husûlü ümîd olunan bir keñîmdir."

ذر فلان موضع یکی گنجیست زفت در بی آن باید تا مصر رفت

4262. *"Filân mevzi'de bir azîm defîne vardır. Onun arkasında sana Mısır'a kadar gitmek gerektir."*

بی درنگی هن ز بغداد ای نزند رو بسوی مصر و منتهگاه قند

4263. *"Âgâh ol, ey gamlı! Bir teahhûrsuz Bağdâd'dan Mısır ve şekerin menbet-gâhi tarafına git!"*

"Nejend" ve "nijend", domuş ve gamlı ve süffî ve öfkeli, ma'nâları nadır. Burada "gamlı" ma'nâsı münâsibdir. Ya'nî, hâtif dedi: "Ey fakr u zarûretten dolayı gamlı olan kimse, âgâh ol! Bir teahhura ve teemmûle mahal vermek sizin hemân Bağdâd'dan Mısır'a ve şeker gibi tatlı olan murâdının neşv ü nemâ bulduğu tarafa kalk git!"

چون ز بغداد آمد او تا سوی مصر گرم شد پشتش چو دید او روی مصر

4264. *Vaktâki Bağdâd'dan Mısır tarafına geldi, o Mısır'ın yüzünü görünce arkası sıcak oldu.*

“Germ süden-i püşt”, arkânın sıcak olması, ümîdinin kavî olmasından kînâyedir. Ya'nî, vaktâki o mîrâsyedi Bağdâd'dan Mısır'a gitti, Mısır'ın yüzünü görünce ümîdinde kavî oldu.

بر امید و عده هاتف که گنج
یابد اندر مصر بهر دفع رخ

4265. *Hâtîfin va'dî üzerine ki, def'i renc için defineyi Mısır'da bulur.*

در فلان کوئی و فلان موضع دفن هست گنجی سخت نادر بس گرین

4266. *Filân mahallede, filân mevzi'de medfûn, pek nâdir, çok makbûl bir define fînedir.*

Ya'nî, Mısır'ı gördüğü vakit ümîdinin kuvvetlenmesine sebeb bu idi ki: Hâtîf ona def'i renc ve meşakkat için defineyi Mısır'da bulacağını ve filân mahallede ve filân yerde gömülümiş pek nâdir ve çok makbûl bir define bulduğunu va'detmiş idi.

Bu kissadan bir zevk husûlü için biraz rumûzu altında gizlenmiş olan ma'nâdan bahsetmek münâsib olur. “Mîrâsyedi”den murâd, bedâvâ bulduğu rûhunu hevâ-yi nefsânîsi uğrunda isrâf edip ömrü âhir olmaya başlayan kimsedir ki, kendisinin hayatı uhreviyedeki müflisliğini ve idrâk-i hakâ-yıktan bî-behrelijini idrâk edip Hakk'a niyâza başlar. “Define”den murâd, hakîkat-i insâniyyedir ki, cenâb-i Hak tarafından bu kimsenin niyâzi kabûl buyurularak, âlem-i ma'nâda hâtîf tarafından kendisinde hakîkat-i insâniyye medfûn Mısır, ya'nî bir şehir mesâbesinde olan insân-ı kâmîlin bulunduğu mahall işaret buyurulur. Aşağıdaki beyitlerin bu ma'nâya göre mütâlaasi lâzımdır.

لیک نقش بیش و کم چیزی نماند خواست گدیه بر عوام الناس راند

4267. *Fakat onun nafakası ziyâde ve eksik bir şey kalmadı. Avâmm-i nâs üzerine tese'ül sürmek istedî.*

Ya'nî, defineyi bulmak için sûri sefere çıkan bu mîrâsyedînin artık eksik nafaka nâmîna bir şeyi kalmadı. Bu defineyi buluncaya kadar avâmm-i nâs üzerine dilenciliğe kalkıştı. Ya'nî tâlib-i hakîkat olan bu kimse insân-ı kâmîli

buluncaya kadar, avâmm-i nâstan ma'dûd olan ulemâ-i zâhirden istimdâda teşebbüs etti.

لیک شرم و همتش دامن گرفت خویش را در صیر افسردن گرفت

4268. *Fakat onun utanması ve himmeti eteğini yakaladı. Kendisini sabır içinde sıkımk tuttu.*

Fakat bu mîrâsyedi avâmm-i nâsa karşı dilencilik yapmaktan utandi ve âlî olan himmeti "Bunu yapmal!" diye eteğini yakaladı ve men' etti. Binâenaleyh kendisini sabır içinde bir tazyîk hâli tuttu.

باز نفسش از مجاعت بر طبید ز انتجاع و خواستن چاره ندید

4269. *Tekrâr onun nefsi açlıktan çarpındı. İnticâ'dan ve istemekten çare görümedi.*

"Mücâat", açlık; "tapîden", çırpmak; "inticâ'", su ve ot aramak ve bir iyilik talebi için bir kimsenin nezdine gitmek demektir. Ya'nî, tekârâr o mîrâsyedînin nefsi açlıktan çarpındı ve bir kimseden murâdını taleb etmekten ve istemekten başka bir çare göremedi.

گفت شب بيرون روم من نرم نرم تا ز ظلمت نايدم در گديه شرم

4270. *Dedi: "Ben gece yavaş yavaş dışarıya giderim, tâ ki karanlıktan dolayı, dilenmekten bana utanma gelmesin!"*

Mîrâsyedi kendi kendine dedi ki: "Karanlıktan dolayı, bana halktan utanma gelmemek için gece vakti sokaklara çıkarım."

همجو شبکوکی کم من ذکر و بانگ تارسد از بانگھایم نیم دانگ

4271. *"Bir şebkük gibi ben zikir ve sadâ ederim, tâ ki benim seslerimden yarım dâng erişir."*

"Şeb-kük", gece vakti kasıfeler ve beyitler tegannî ederek mahalle mahalle dolaşıp sadaka isteyen dilenci demektir (*Burhân*). "Dâng", eski zamanlarda kullanılan bir paranın ismidir. Arabça "دانق - dânik" kelimesinin Fâniî'ye naklididir; ve bu para bir dirhemin altıda biridir ki, iki kırât ağırlığındadır ve her kırât beş arpa ağırlığındadır. "Yarım dâng", cüzî bir paradan kinâye olur. Türkçe'de "beş-on para" derler. Mîrâsyedi dedi ki: "Sokaklara çıkıp bir gece dilenci gibi kasıfeler okuyayım; benim sesimi işten erbâb-ı kerem bana beş-on para verirler."

اندرین انديشه بيرون شد بکوي واندرین فکرت همی شد سو بسوی

4272. *Bu düşünce içinde mahalleye dışarıya çıktı ve bu fikir içinde taraf taraf giderdi.*

يلك زمان مانع همی شد شرم جاه يك زمانی جوع می گفتش بخواه

4273. *Bir zaman cahin utanması mânî' olurdu. Bir zaman ona açlık istetirdi.*

Ya'nî, mîrâsyedi esâsen zenginlik görmüş ve dilencilik derekesine düşmemiş bir adam olduğu için, bu hâl içinde bir müddet kendi haysiyetini düşünerek, kendi mertebesinin utanması dilenmeye mânî' olurdu. Fakat kendine galabe eden açlık ona utanma[ksızın] istetirdi. Nitekim ulûm-i zâhire ve edille âlimlerinden birinin içine hakîkate ittilâ' açlığı düşünce, zulmet-i tabîyye içinde insân-ı kâmilin sohbetine mürâcaat husûsunda nefislerinin ân altında keşmekeş içinde bulunurlar.

پای پیش و پای پس تا ثلث شب که بخواهم یا بخسم خشک لب

4274. *"İsteyim mi, yâhud dudağı kuru olarak uyuyayım mı?" diye gecenin üçte birine kadar ileri ayak ve geri ayak idi.*

"İleri ayak ve geni ayak olmak" tereddüdden kinâyedir; ve "dudağı kuru olmak", açlıktan kinâyedir. Ya'nî, "İsteyim mi, yoksa aç olarak uyuyayım mı?" diye gecenin üçte birine kadar, bir adımı ileride bir adımı da geride ya'nî tereddüd içinde idi. Nitekim fakîrin ustâd-ı hakîkatim Mesnevîhân Selânikli Mehmed Es'ad Dede (k.s.) hazretlerine ilk defâ mürâcaatım dahi bu hâl içinde vâki' olmuştur ve bu hâl-i tereddüdümü arz ettiğim vakit fakîre şu cevâbi vermişlerdir:

Menkibe: "Ma'rûf-ı Kerhî (k.s.) hazretleri zamânında bir râhib varmış. Rîyâzât ve mücâhedât sebebiyle onda ba'zi hârikalar zuhûr etmeye başlamıştır. Meselâ oturduğu yerde, gelecek misâfirleri keşf eder imiş. Onun bu hâli ehl-i İslâm arasında garâbeti ve kiyâl u kâli mûcîb olmuş. Râhibin bu hâli hakkında îzâhât almak için ulemâ-i zâhireye mürâcaat etmişler. Onlar bir cevâb-ı muknî' verememişler ve Ma'rûf-ı Kerhî hazretlerine gidip sebebin ondan sormuşlar. Hz. Ma'rûf o râhibe gidip aralarında şu mükâlemeler cereyân etmiş:

Hz. Ma'rûf râhibe hitâben:

— Müslümân ol!

Râhib:

— Olmam, niçin olayım?

Hz. Ma'rûf:

— Niçin olmazsin?

Râhib:

— Nefsim tebdîl-i dîni kerîh görür.

Hz. Ma'rûf:

— Sen bu havârika ne sebebiyle nâil oldun?

Râhib:

— Riyâzat ve mücâhedât sâyesinde nâil oldum.

Hz. Ma'rûf:

— Riyâzâti ve mücâhedâti nefsin kerîh görmedi mi?

Râhib:

— Evet, gördü. Fakat ben muhâlefet ederek riyâzâta ve mücâhedâta devâm ettim.

Hz. Ma'rûf:

— Mâdemki nefsine muhâlefet yüzünden bu kerâmâta nâil oldun, eğer bu nefse muhâlefet mesleğinde sâbit isen şimdî nefsinin kerîh gördüğü bu tebdîl-i dîn ile İslâm'ı da kabûl etmen lazımdır.

Râhib: - Bir hayli düşündükten sonra-

— İslâm'ı kabûl ettim, demiştir."

Bu menkibeyi zikrettikten sonra Hz. Dede fakîre buyurdular ki: "Sen de şimdî nefsine muhâlefet edip geldiğin için çok iyi ettin!" Ve birçok da hakâyiktan bahis buyurdular.

رسیدن آن شخص بصر و شب بیرون آمدن بکوی از بهر

شبکوکی و گدایی و گرفتن عسنس او را و مراد او حاصل شدن از عسنس

بعد از خوردن زخم بسیار، وَعَسَى أَن تَكُرُّهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ، وَقُوله

سِيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا، وَقُوله تَعَالَى إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا، وَقُوله عليه

السلام اشتدَى أَزْمَةٌ تَنْفِرِيجِيٌّ، وَجَمِيعُ الْقُرْآنِ وَالْكُتُبِ الْمُتَنَزَّلَةِ فِي تَنْفِيرِ هَذَا

O şahsin Mısır'a erişmesi ve gece bir şebküklük ve dilencilikden dolayı mahallede dışarıya çıkması ve onu polisin tutması ve çok

dayak yedikten sonra onun murâdının polisten hâsil olması. Ve “Siz bir şeyi kerîf addedersiniz, halbuki o şey sizin için hayırıldır” (Bakara, 2/216) ve “Hak Teâlâ bir güçlüktен sonra kolaylık yaratır” (Talâk, 65/7) onun kelâmıdır ve “Muhakkak kolaylık güçlük ile berâberdir” (Inşîrah, 94/6) onun kavlıdır ve “Ey müsibet! Şiddetlen ki, açlasın ve mündefi’ olasın!” Aleyhi’s-selâm’ın sözüdür. Ve Kur’ân’ın ve kütüb-i münzelenin hepsi bunun takrîrindedir

Bu sürh-i şerîfte rû'yâsında haber verilen defîneyi bulmak için, mîrâsyedînin sefer zahmetini ihtiyâr etmesi ve Misir'a vusûlünde gece polis tarafından yakalanıp dayak yemesi ve ancak sûret-i zâhiresi kenâh ve çirkin görünen bu meşakkatlerden ve güclüklerden sonra asıl definenin yerini haber alıp murâdına nâil ve kolaylığa vâsil olması beyân buyurulur. Ve güçlüktен sonra kolaylık husûle geleceğine dâir de delîl olarak üç âyet-i kerîme zikrolunur. Birisi sûre-i Bakara'da vâki' رَعَى أَنْ تَكْرِهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ [ya'nî “Siz bir şeyi kerîf addedersiniz, halbuki o şey sizin için hayırıldır”] ve diğerî Eleme-Neşrah sûresinde إِنَّ مَعَ النَّعْصَرِ سَرًا [Inşîrah, 94/6] [ya'nî “Muhakkak kolaylık güçlük ile berâberdir”] ve üçüncüsü sûre-i Talâk'ta vâki' سَبَقَ اللَّهُ بِدُعَاءِ عَسْرٍ سَرًا [ya'nî “Hak Teâlâ bir güçlüktен sonra kolaylık yaratır”] âyet-i kerîmesidir.

Bu hayatı dünayeviyye ve bu âlem-i sûret tedkîk olunursa, bu düstûrun hârîcinde bir yaşayış olmadığı sâbit olur. Meselâ gnâ-yı sûri ve saâdet-i dünayevi için sefer ve ticâret zahmeti ihtiyâr olunmak lâzımdır; ve gnâ-yı ma'nevî ve saâdet-i uhrevî husûlü için, riyâzât ve mücâhedât meşakkatleri ihtiyâr olunmak icâb eder. Bunun sırrı budur ki: Güçlük tecelli-i celâlî ve kolaylık tecelli-i cemâlîdir; ve Hakk'ın tecelliyyât-1 celâliyyesinde tecelliyyât-1 cemâliyyesi ve tecelliyyât-1 cemâliyyesinde dahi tecelliyyât-1 celâliyyesi gizlidir. Bu âlem-i sûret sıfat ve esmâ-i ilâhiyyenin mezâhiri olduğu için Hak Teâlâ dâilmü't-tecellîdir. Resûl-i Ekrem hazretlerinin اشتدى أَزْمَةُ تَفْرِحَى [ya'nî “Ey müsibet! Şiddetlen ki, açlasın ve mündefi’ olasın”] hadîs-i şerîfi dahi bu ma'nâyi müş'irdir. “İşteddi”, infîâl bâbından emirdir. “Ezme” (إِذْ), kitlik ve şiddet ve darlık demektir. “Tenferîci”, “infirâc”dan fîl-i muzâti'dir. Ash, “gamdan ve darhktan kurtulup mesrûr olmak” ma'nâsına olan “ferec”dendir. “Ey kitlik ve darlık! Şiddetlen ki açlasın ve gamı ve darlık zâil ola!” demek olur. İbn Nahvî'nin bu hadîs ile başlayan bir kasîdesi vardır ki, buna “Kâsîde-i Münferice” derler.

Şârih-i Mesnevî İsmâîl-i Ankaravî (k.s.) hazretleri bu kasîdeyi Türkçe'ye tercüme ve şerh buyurmuşlardır. Nûshası 1327 senesinde İstanbul'da tab' edilmiştir. Velhâsil Kur'ân-ı Kerîm'in ve diğer enbiyâya nâzil olan kitâbların hepsi bu zikrolunan ma'nâının tesbîti ve takrîri hakkındadır.

نَاگهانى خود عىسى او را گرفت چوپها زى مىحابا ناشكفت

4275. *Ansızın polis onu tuttu. Habersiz, çekinmeksizsin sopaları vurdu.*

"Muhâbâ", aslında "muhâbât"tır. Fârisîler "tâ"yı hazf ederek kullanırlar. "Terk etmek ve mürûvvet ve iâne ve sâlh ve muhâfaza" ma'nâları nadır. "Bî-muhâbâ", bu ma'nâların nefysi olup, Türkçe'de "çekinmeksizsin" ma'nâsında müsta'meldir. "Nâ-şikift", sabırsız demektir ki, zâbita me'mûrunun sıfatıdır. Ya'nî, gece dolaşan mîrâsyedyi zâbita me'mûru ansızın yakaladı. Sabırsız polis o biçimârenin derdini dinlemeksizsin ve çekinmeksizsin sopalar vurarak dövdü. "Ases", gece kol gezen zâbita me'mûru ma'nâsına olan "âss" kelimesinin cem''idir. Fârisîler müfred makâmında kullanırlar. Zamânımızda "polis" demek olur.

اتفاقاً اندرین شبهای تار مردمانرا بوده از دزدان ضرار

4276. *Tesâdüfen bu karanlık gecelerde insanlara hırsızlardan zarar olmuş idi.*

"İttifâkan", tedbîrsiz ve me'mûl olmamak üzere demektir ki, "tesâdüfen" demek olur. Ya'nî, mîrâsyedînin gece dolaşması öyle bir zamâna tesâdüf etmiş idi ki, bu karanlık gecelerde şehirde sâkin olan insanlara hırsızlardan çok zarar vâki' olmuş idi.

پس بحد می جست دزدان را عسس بود شبهای مخوف و منتحس

4277. *Korkunç ve uğursuz geceler idi. Binâenaleyh polis hırsızları cidd ile ararlı.*

تا خلیفه گفت کش بیرید دست هر که شب گردد اگر خویش منست

4278. *Hattâ halife ona demiş idi ki: "Her kim gece dolaşır ise, benim akrabâmdan ise de, elini kes!"*

Hattâ halife zâbita me'mûruna demiş idi ki: "Şehir halkına gece sokaklar-да dolaşmayı yasak et! Her kim ondan sonra gece dolaşrsa, benim akrabâ ve taallukâtımdan bile olsa, hiç çekinme, elini kes!"

بر عسس کرده ملک تهدید و بیم
که چرا باشید بر دزدان رحیم

4279. *Melik: "Niçin hırsızlara merhamet ediyorsunuz?" diye polis üzerine tehdîd ve tâhvîf etmiş idi.*

عشوه شان را از چه رو باور کنید
با چرا زیشان قبول زر کنید

4280. *[4260] "Onların işvelerine ne cihetten i'timâd edersiniz? Yâhud onlardan niçin altın kabûl edersiniz?"*

Hükümdâr, hırsızların çoğalması üzerine zâbita me'mûrlarını tehdîd ve cezâ ile tâhvîf edip demiş idi ki: "Siz hırsızların işvelerine ve hîlelerine ne sebebden i'timâd ediyorsunuz? Yâhud onlardan rüşvet olarak altın alıp salıveriyorsunuz?"

رحم بر دزدان و هر منحوس دست
بر ضعیفان ضربت و بی رحمیست

4281. *"Hırsızlara ve her ugursuz elliye merhamet, zayıflar üzerine darbe ve merhametsizlidir."*

Ya'nî, "Hırsızlara ve her ugursuz elli olan yankesiciye acımak, nâmûslan dâiresinde yaşayan zayıflara darbedir ve acımadır."

هین ز رخ خاص مگسل ز انتقام
رخ او بگزار و بنگر رخ عام

4282. *"Sakın renc-i hâstan dolayı intikâmdan kesilme! Onun rencini bırak ve renc-i âmma bak!"*

Ya'nî, "Hırsızın zararı umûm halka karşısıdır. Hırsızın yapılacak cezâdan ona hâsil olacak husûsî elemden dolayı acıyi intikâmdan ve cezâdan sarf-i nazar etme! Sen o hırsız'a vâki' olacak husûsî elem ve darbeyi düşünmeyi bırak, umûmî halkın hırsızların elinden çektiği eleme ve meşakkate bak!" Zîrâ "zarar-i âmmu def için zarar-i hâss ihtiyâr olunmak" kavâid-i akliyyeden ve düstür-i adâlettendir.

اصبع مَدْوَغْ بر در دفع شر
در تعددی و هلاک تن نگر

4283. *Def-i şerr husûsunda sokulmuş parmağı kes! Tecâvüze ve cismin helâkine bak!*

Meselâ zehirli bir hayvan tarafından sokulmuş ve zehirlenmiş ve kangren olmuş bir parmağı, def-i şerr husûsunda kes! Sen parmağın kesildiğine bak-

ma; o zehrin bedene sırayetine ve neticede cismin helâkine bak! Cem'iyyet-i beşeriyyeyi teşkil eden insanlar birbirinin uzungudur. Onların arasında hırsızlar ve katiller bir cism hâlinde olan o cem'iyyetin birer kangren olmuş cüz'leridir. Binâenaleyh onların zehri cem'iyyet-i beşeriyyeyi ifsâd etmemek için, onlara cezâ etmekte tereddüd etme ve acıma!

گشته بود انبه ز پخته و خام دزد
انقاً اندران ایام دزد

4284. *Tesâdûfen o günlerde hırsızın pişmişinden ve hamından çok hırsız olmuş idi.*

Ya'nî, mîrâsyedinin gece dolaştığı sıralarda hırsızların ustasından ve ace-misinden birçok hırsızlar peydâ olmuş idi.

در چین وقتی بدید و سخت زد
چربهای زخم‌های بی عدد

4285. *Böyle vakitte onu gördü. Sayısız sopa darbelerini şiddetle vurdu.*

Ya'nî, polis mîrâsyediyi böyle bir zamanda gördü ve yakaladı. Bu sebedden dolayı o bîcâreye sayısız sopa darbelerini vurdu.

نعره و فریاد زان درویش خاست
که مزن تا من بگویم حال راست

4286. *O fakîrden: "Uurma, tâ ki ben doğru olan hâli söyleyeyim!" diyerek na'ra ve feryâd kalktı.*

O fakîr mîrâsyedi, polis sopaları vurdukça acısından na'ra ve feryâd ederdi. Nihâyet dedi ki: "Polis efendi, vurma! Biraz mühlet ver de ben sana hâlim ne ise doğrusunu söyleyeyim!"

گفت اینک دادمت مهلت بگو
تابشب چون آمدی بیرون بکو

4287. *Dedi: "İşte sana mühlet verdim; söyle! Nihâyet niçin gece dışarıya çıktı?"*

Polis mîrâsyedîye dedi: "İşte dayağı kestim ve sana mühlet verdim. Nihâyet gece niçin mahalleye ve sokaklara çıkıp dolaştığını doğru söyle!"

تونه زینجا، غریب و منکری
راست می گو تا بچه کار اندری

4288. *"Sen buradan değilsin. Bir garib ve yabancısın. Doğru söyle, ne iş içindesin?"*

"Münker", tanınmamış ve yabancı demektir. Ya'nî, polis mîrâsyedyeye dedi: "Sen bu şehir halkından değilsin. Bir garîb ve yabancısun. Doğrusunu söyle, bu şehrde ne iş yapmak için geldin?"

كَهْ چرا دزدان چنین انه شدند

أهل دیوان بر عسس طعنه زدند

4289. "Divân ehli "Niçin böyle hırsızlar çok oldu?" diye zâbita me'mûrları üzerine ta'ne vurdular."

"Dîvân", lügatte, birtakım kimselerin toplandığı mahal demektir. Mecâzen vüzerâ ve ümerâ-yı devletin meclisi ma'nâsında müsta'meldir. "Ehl-i dîvân"dan murâd, vüzerâ ve vükelâ-yı devlet demek olur. Ya'nî, "Vüzerâ ve ümerâ-yı devlet "şehirde hırsızlar çoğaldı" diye zâbita me'mûrlarını tekâdir ettiler."

انبهی از تست و از امثال تست
و اغا باران رشت را نخست

ورنه کمن جمله را از تو کشم

4270. "Çokluk sendendir ve senin emsâlindendir. Evele sen çirkin arkadaş-
لارını açık göster!"

Ya'nî, "Ehl-i dîvânın tekâdirine sebeb olan hırsız çokuğu sendendir ve senin emsâlindendir. Binâenaleyh seni yakaladım, şimdi sen o çirkin ve ahlâksız arkadaşlarını açık bir sûrette göster ve haber ver ki, onları da tutayım!"

تا شود این زر هر محتشم

ورنه کمن جمله را از تو کشم

4291. "Yoksa her muhteşemin altını emîn olmak için hepsinin kînini senden
çikarırim!"

Ya'nî, "Eğer arkadaşlarını haber vermez isen, her haşmet sâhibi olan zenginlerin altını ve serveti emniyet altında bulunmak için, bütün arkadaşlarının intikâmını ve kînini senden alırım ve sana ağır cezâlar yaparım."

كَهْ نِيمْ مِنْ خَانَهْ سُوزْ وْ كِيسَهْ بِرْ

گفت او از بعد سو گندان پر

4292. O parlak yemînlerden sonra dedi ki: "Ben o yakıcı ve kese götürücü de-jilim!"

"Per", parlaklık ma'nâsınaadır. "Kîse-ber", yankesici ve kese götürücü demektir. Ya'nî, mîrâsyedyi, polise hitâben parlak ve müessir yemînlerden sonra dedi ki: "Ben evleri soyup yakıcı ve yankesici değilim!"

من نه مرد دزدى و بي داديم من غريب مصرم و بغداديم

4293. "Ben bir hırsız ve bir zâlim adam değilim. Ben Mısır'ın garibiyim ve Bağdadlıyım."

بيان ابن خبر كـ الـ كـ لـ تـ بـ رـ يـةـ وـ الصـ دـ قـ طـ مـ اـ نـ يـةـ

Bu hadîsin beyânındadır ki: "Yalan şübhedir ve doğru mutmain olmaklıktır."

Bu sürh-i şerîfte İmâm Hasan hazretlerinden rivâyet olunan دع ما بریک الی ما لا بریک فان الصدق طمأنیة والکذب ريبة vermeyen şeye birak! Zîrâ doğruluk sükünettir ve yalan şübhedir" hadîs-i şerîfine işaret buyurulur. Ya'nî, bir kimse birisinden bir doğru söz dinlediği vakit, o sözün doğruluğu hakkında onun kalbinde bir imân ve sükünet hâsil olur. Bu hâl doğru sözün kalb üzerine olan bir te'sîr-i ma'nevîsidir. Ve yalan söz işittiği vakit dahi o sözün doğruluğu hakkında kalbinde bir şek ve tereddüd hâsil olur ve kalb "Acabâ, öyle midir?" der. Bu hâl dahi yalan sözün kalbe olan bir te'sîr-i ma'nevîsidir. Mîrâsyedi dahi kendi hâlini polise doğru olarak anlattığı vakit, polisin kalbinde bir sükünet hâsil oldu ve onun hırsız olmadığı kanâat geldi.

قصة آن خواب و گنج زر بگفت پس ز صدق او دل آن کس شکفت

4294. O rü'yânın ve altın defînesinin kissasını söyledi. Binâenaleyh onun doğruluğundan o kimsenin gönlü açıldı.

Ya'nî, mîrâsyedi polise gördüğü rü'yâyî ve altın defînesinin haber verilmesi mes'elesini söyledi. Bu haber üzerine sözün doğruluğundan polisin kalbindeki şübhe bulutları açıldı.

بوی صدقش آمد از سو گند او سوز او پیدا شد و اسپند او

4295. Onun yemânidenden onun doğruluğunuň kokusu geldi. Onun harâreti onun üzerliğinden zâhir oldu.

“İspend”, buhûrdânlıkta yakıp tütsü yaptıkları “üzerlik tohumu” demek-tir. Bu beyitte mîrâsyedînin vücûdu, buhûrdânlığı ve defîneyi bulmak hırsı, ateşin harâretine ve doğru sözleri, üzerinden tohumuna teşbih buyurulmuştur. Ya'nî, mîrâsyedînin hırsı ve harâreti ile, yana yana söylediği sözlerden ve et-tîgi yemînlerden onun doğruluğunu kokusu geldi.

آنچنانکه تشنے آرامد بآب

دل پیارامد به گفتار صواب

4296. *Gönül doğru söz ile sâkin olur. Nitelik susamış olan, su ile sâkin olur.*

Ya'nî, susamış olan kimsenin harâreti su ile sâkin olduğu gibi, doğruluğa susamış olan kalbler dahi su gibi sâf olan doğru söz ile sâkin olur.

از نیش تا غی تمیز نیست

جز دل محظوظ کو را علیست

4297. *Mahcûb olan kalbin gayrı ki, onun bir illeti vardır, onun nebîden gabîye kadar temyizi yoktur.*

Fakat bu hâlin istisnâsı vardır. Sîfât-ı nefsâniyye hicâbı içinde olan kalb, illetli ve hastalıklı olduğu için, onda temyîz-i sahîh bulunmaz. Öyle bir kalb rûhânî olan peygamberin sözleri ile nefşânî ve cismânî olan gabînin sözlerini fark ve temyîz edemez. Nitelik peygamberlerin doğru olan sözlerini cismânî ve nefşânî olan kimseler kendilerinin sözleri gibi yalan ve hile zannettiler de dediler ki: “Bunlar kendilerinin Allah tarafından gönderildiğini söyleyip efrâd-ı beşer üzerinde tahakküm etmek için birtakım yalanlar uydurdular.” Hz. Pîr Efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 42. fâşihâsında bu ma'nâ hakkında şöyle buyururlar:

“Seyfeddin-i Buhârî dedi ki: “Benim indimde enbiyâ ve evliyânın zann-ı bâtil üzerine oldukları ve da'vâlarının kuru da'vâdan başka bir şey olmadığı tahakkuk etti.” Seyfeddin mecliste hâzır farziyla Hz. Pîr ona hitâben buyurdular ki: “Sen bu sözü söylece boş ve tahmînî olarak mı söylüyorsun, yoksa hakîkatini müşâhede ettin de mi söylüyorsun? Eğer rü'yete binâen söylüyor isen, o hâlde âlem-i vücûdda rü'yet denilen şey tahakkuk etmiş oldu. Ya'nî bilâ-tahakkuk söylüyor isen, bahse değer yeri yoktur. Mutlakâ bu iddiâ rü'yete ve müşâhedeye mebnî olmak lâzım gelir; ve bu rü'yet denilen şey âlem-i vücûdda eşyânın eazzi ve eşrefidir ve enbiyâyi tasdîk demek olur. Zî-râ enbiyâ ancak âlem-i vücûdda ancak rü'yet olduğunu da'vâ ettiler. İşte sen de bunu ikrâr ettin. İmdi rü'yet ancak merînin vücûdu ile zâhir olur. Çünkü rü'yet efâl-i müteaddiyedendir. Mutlakâ merî ve râî olmak lâzımdır. Merî

matlûb, râf de tâlibdir. Yâhud ber-aksdir. Ya'nî râf matlûb ve merî tâlibdir. Çünkü ma'sûk cemâlini âşık için tezyîn eder ve âşığın tâlibidir; ve âşık ma'sûkun tâlibi olmakla berâber ma'sûkun dahi matlûbu olmuş olur. Şu hâlde senin inkânn ile berâber tâlib ve matlûb ve âlem-i vücûdda rû'yet sâbit olmuş oldu. İmdi ulûhiyet ve ubûdiyet onun nefyinde ve isbâtında elbette vâcibetü's-sübût bir kazîye olur. Ya'nî "ulûhiyet ve ubûdiyet vardır veyâhud yoktur" diye da'vâ olunsa, "niçin yoktur veyâ vardır?" diye bi'l-isbât tâhkîki lâzım gelen birer kazîye olur; ve tâhkîk ise, âlem-i vücûdda ancak rû'yetten ibârettir."

بر زند بر مه شکافیده شود
ور نه آن پیغام کز موضع بود

4298. *Yoksa o haber ki, o mevzi'den olur, ay üzerine vursa, yarılmış olur.*

Yoksa doğruluk mevziinden ve makâmından sâdir olan haber, eğer ay üzerine çarpsa ve nâzil olsa ay yanmış olur. Nitekim âyet-i kerîme لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جِبِلٍ لَّرَبِّيَّةٍ خَاصًا مَتَصَدِّعًا مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ (Haşr, 59/21) ya'nî "Eğer biz bu Kur'ân'ı dağ üzerine indirsek, sen o dağı Allâh'ın haşyetinden hâsi' ve parçalanmış bir hâlde görür idin" buyurulur. Böyle iken makâm-ı sıkd olan câ-nib-i ulûhiyyetten insanlara nâzil olan Kur'ân, kalbleri sıfât-ı nefsâniyye ile illetli olanlara te'sîr etmemiş ve doğruluğun[dan] şübhé etmişlerdir.

مه شکافد و آن دل ممحوجوب نی
زانگه مردوست او ممحوجوب نی

4299. *Ay yarılr ve o mahbûbun kalbi değil! Zîrâ ki o merdûddur, mahbûb de-ğildir.*

Evet, o doğru haberden ay yanlış ve o sıfât-ı nefsâniyye hicâbiyla ma'lûl olan kalb yarılmaz. Zîrâ öyle bir kalb merdûd-i ezelidir ve ind-i ilâhîde o kalb sâhibinin ayn-ı sâbitesi şekâvetle zâhir olmuştur. Binâenaleyh o mahbûb-ı ilâhî degildir. Ona enbiyâının ve evlîyâının doğru sözleri te'sîr etmez.

چشمہ شد چشم عسس ز اشک میں نی ز گفت خشک بل کر بوی دل

4300. *Polisin gözü, ıslatıcı göz yaşından çeşme oldu; kuru sözden değil, belki [4280] gönül kokusundan!*

"Mübil", ıslatıcı demektir. Ya'nî, mîrâsyedînin söylediğî doğru sözlerin te'siriyle polisin gözü, ıslatıcı, ya'nî çok akan göz yaşlarından bir çeşme gibi oldu. Fakat onda olan bu te'sîr kuru ve yalan sözlerden değil, belki kalbinde olan doğruluğun kokusundan idi.

یک سخن از دوزخ آید سوی لب یک سخن از شهر جان در کوی لب

4301. *Bir söz dudak tarafına cehennemden gelir. Bir söz cân şehrinden du-dak mahallesine gelir.*

"Cehennem"den murâd nefistir. Zîrâ nefis cehennem tabiatundadır. Nitelim Kur'ân-ı Kerîm'de Hak Teâlâ cehenneme مَلِكُ الْعَالَمَاتِ (Kâf, 50/30) ya'nî "Doldun mu?" diye hitâb buyurur, cehennem de مَلِكُ مَرِيْدَةِ (Kâf, 50/30) ya'nî "Daha var mı?" diye cevâb verir. Nefis dahi kendî huzûzâtında ve şehevâtında doymaz ve dolmaz, ne kadar verilirse "Daha var mı?" der. Nitelim huzûzât-ı nefsâniyyelerine şiddet-i ihmâkten dolayı helâk olanlar sayısızdır. Ya'nî, bir söz cehennem tabiatında olan nefis tarafından ağıza gelir ve bir söz dahi rûh tarafından lisân-ı zâhire gelir. Binâenaleyh söz iki nevi'den ibaret olur. Nefis tarafından gelen sözlerde yalanlar ve hileler vardır. Rûh tarafından gelen sözlerde doğruluk ve safvet vardır.

بحر جان افرا و بحر پر حرج در میان این دو بحر این لب مرج

4302. *Cân artıcı deniz ve harac dolu deniz vardır; ve bu iki denizin arasında bu dudak merecidir.*

"Harac", darlık ve sıkıntı. "Merec", burada "iki şeyin karışması" ma'nâsına inadır. "Cân artıcı deniz"den murâd, rûhâniyet âlemi ve "harac dolu olan deniz"den murâd, dar ve sıkıntılı olan cismâniyet âlemidir. Ya'nî, cân artıcı ve insanın rûhuna kuvvet bahş edici bir deniz vardır ki, rûhâniyet âlemidir; ve diğer bir deniz de vardır ki, o da darlık ve sıkıntı dolu olan cismâniyet ve sûret âlemidir. Bu her iki denizin dalgaları olan inkâr kalb-i besere hücüm eder. Bu iki denizin arasındaki bu ağızın dudağı bu iki deniz dalgalarının kâşığı yerdür ki, ondan hem rûhânî ve hem de nefsânî kelâmlar sâdir olur.

چون پنلو در میان شهرها از نواحی آید آنجا بهرها

4303. *Şehirler ortasında olan pazar gibidir. Behreler oraya nâhiyelerden gelir.*

[“Yepunlû”], şehirler içinde sokaklarda kurulan pazar ma'nâsına inadır. "Behre", burada "nasîb ve kismet" demektir ki, pazarlara getirilen muhtelif eşyâdan kinâyedir. Ya'nî, bu ağız ve dudak şehir içinde sokaklarda kurulan pazar gibidir. Oraya her taraftan herkesin nasibi olan şeyler gelir ve her sâmi'in isti'dâdına göre muvâfik sözler gelir.

کاله معيوب و قلب کيسه بر
کاله پر سود و مستشرق چو زر

4304. *Ma'yûb olan metâ' ve kese götürücü olan kalp. Fâide dolu ve altın gibi parlak metâ' vardır.*

"Müsteşnk", rûşen ve tâbân ve parlak, ma'nâsına nadır. Ya'nî, o pazarda ma'yûb ve kusurlu olan mallar ve kese götürücü, ya'nî keseye zaran olan kalp eşyâ ve paralar vardır. Diğer taraftan pek fâideli ve altın gibi parlak metâ' ve mallar dahi bulunur. Bunun gibi, bu ağız ve dudak pazannda boş ve kalp sözler ve fâideli ve nûrlu kelâmlar vardır.

زین پنلو هر که بازرگان ترسست
بر سره و بر قلبه دیده و رست

4305. *Her kim daha bâzergândır, bu pazardan sağ ve kalp üzerine gözlüdür.*

"Bâzergân" tacir; "sere", sağ para. Ya'nî, her kim ki ticârette pek usta ve mâhîdir, bu pazardan sağlam para ve metâ' ile kalp para ve eşyâ üzerine açık gözlüdür; ve bunlan çabuk teffîk eder, aldanmaz. Bunun gibi, söz paza-nını kuran nâkîslar ile kâmîller vardır. Nâkîslann sözleri kalp paraya ve metâ'a benzer. Kâmîlin sözleri ise fâideli ve altın gibi parlaktır. Akıllannın gözleri kuvvetli olan kimseler bu iki türlü söz arasını ayırt eder.

شد پنلو مر و را دار الرباح
و آن دگر را از عمى دار الحناج

4306. *Pazar muhakkak ona kâr evi oldu; ve o diğerine körlükten kabâhat evi oldu.*

Binâenaleyh bu kelâm pazan o açık gözlü kimseye, muhakkak kâr ve fâide evi oldu ve orada rûhuna âid fâideler buldu; ve bunun başkasına da bu pazar körlüğünden kabâhat ve fenâlik evi oldu. Zîrâ aklının gözü kör olduğu için sağlam mal ile kalp malı ayırt edemedi, aldandı.

هر یکی ز اجرای عالم یک بیک
بر غبی بندست و بر استاد فک

4307. *Âlemin cüz'lerinden her birisi gabî üzerine birer birer bağdır ve ustâd üzerine fekkdir.*

"Gabî", fikri ve firâseti az olan kimse; "fekk", "bir şeyi ayırmak" demektir. Ya'nî, bu şûret âleminin cüz'lerinden her bir cüz' fikri ve firâseti ve fetâneti az olan kimseye birer birer bağdır; zîrâ fikri mahdûd olduğu için darlık içinde mahbûs kalır ve âlem-i itlâka çıkmaz; ve fikri geniş ve firâseti çok olan ustâda ve ârifeye ise, bu cüz'lerin kaydından ve bağından aynlmak ve ciò-

zülmektir. Nitekim mütekellimîn bu âlem-i sûret içinde bağlanıp Hakk'ın eşyâyi zâtıyla değil, ilmi ile kaplamış olduğunu iddiâ ederler ve derler ki: "Eğer Hak bu sûret âlemini zâtî ile kaplamış olsa, mahall-i havâdîs olmak lâzım gelir; bu ise tenzîhe mugâyirdir" Düşünmezler ki, Zât-ı Hak ile bu âlem-i sûret arasında her vecih ile gayniyet olsa, hadleri birbirinden ayn iki vûcûd olmak lâzım gelir ve "Zât-ı Hak hudûdu şuraya ve eşyânın hudûdu ise buraya kardâr" diye hüküm etmek scâb eder; ve Hakk'ın vûcûdunun tâhdîdi ise, şenâat ve kabâhat olur. Binâenaleyh bu âlem-i sûretin hâdis olan cüz'lerinden her biri böyle bağıldığı için bu şenâatın farkında olmazlar. Bu bağ sebebiyle bunlar vûcûd-i kadîmi anlamadıkları gibi, vûcûd-i hâdisin hakîkatini de idrâk edememişlerdir. Fakat âriflerin indinde bu âlem-i sûret vûcûd-i hakîkî denizinin köpüğü mesâbesinde olduğundan onların nazarı köpüğe değil denizedir.

بر يكى قندست و بر دىگر چو زهر بر يكى لطفست و بر دىگر چو قهر

4308. *Biri üzerine şükürdür, diğeri üzerine zehir gibidir; ve biri üzerine lutuftur ve diğeri üzerine kahur gibidir.*

Ve bu sûret âleminin her bir cüz'ü ârifler üzerine şükür gibi zevk verir; zîrâ onlar Hakk'ın varlığının gayn bir şey görmezler. "Denizin dalgası ve köpüğü denizdir" derler; ve ehl-i hicâb olan diğer bir tâife üzerine de zehir gibidir. Çünkü onların nazarında bu eşyâ Hakk'ın gayn olan bir vûcûd-i müstakildir. Evvelki tâife üzerine her bir sûretin cüz'ü bir tecelli-i Hak olduğundan ayn-i lutufdur; ve ikinci tâife üzerine de Hakk'ın gayrı tarafından vurulan bir darbe telakkî olunduğu için kahur gibidir.

هر جمادی با نبی افسانه گو کعبه با حاجی گواه و نطق جو

4309. *Her bir cemâd peygamber üzerine efsâne söyleyicidir. Kâ'be hacîya şâhid ve söz isteyicidir.*

Her bir cemâd, peygambere efsâne ve sergüzeş söyleyicidir. Nitekim 1. cildde "Sütûn-i Hannâne" küssasında direğin tekellümü ve Ebû Cehl'in elindeki taş parçalarının Resûl-i Ekrem hazretleninin nübûvvetine şehâdeti geçti. Ve Kâ'be hacîn'ın haccına şehâdet edici ve bu şehâdeti ifâ için Hak'tan söz isteyicidir; ve bunların sözlerini rûhâniyet âleminde bulunan enbiyâ ve evlîyâ iştirârlar. Cismâniyet âleminde müstağrak olanlar ise, mü'minlerden ise te'vîl ederler ve münâkirlerden ise inkâr ederler. Nitekim 3. cildin 468 numaralı beytinde [ذکر و تسبیحات اجزای جهان. غلغلی افکید اندر آسمان ya'nî "Eczâ-yı cihânim zikir

ve tesbihleri göğe bir gulgule düşürdü"] ve 1018 numaralı beytinde dahi از جمادی عالم جانها روید. غلغل اجرای عالم بنشوید [ya'nî "Cemâdlıktan canlar âlemine gidiniz. Eczâ-yı âlemin gulgulesini işitiniz!"] buyurulmuş idi. Oradaki tercüme ve îzâhâta mûrâcaat olunsun.

بر مصلی مسجد آمد هم گواه
کو همی آمد من از دور راه

4310. *Mescid dahi "O bana uzak yerden geldi" diye musallî üzerine şâhid geldi.* [4290]

Cemâd olan mescid dahi "Yâ Rab! sana ibâdet etmek için o kulun bana uzak yoldan geldi" diye namaz kılan kimse üzerine ind-i ilâhîde şâhid geldi. Ey kimse! Eğer "Cemâd söz söylemiş mi?" diye i'tirâz edersen, bu i'tirâz senin cismâniyet âlemi içinde mahbûs kalmandan dolayıdır. Eğer bu cisimden kurtulup rûhâniyet âlemine girmiş olsa idin, bunun hakîkat olduğunu görür idin.

با خلیل آتش گل و ریحان و ورد
باز بر غرودیان مرگست و درد

4311. *Halil üzerine ateş çiçek ve fesleğen ve güldür. Nemrûdlular üzerine ölüm ve derddir.*

Bu âlem-i sûret ateşi İbrâhîm Halîl (a.s.) üzerine güzel kokulu çiçek ve fesleğen ve gül hâlinde zâhir oldu. Fakat cismâniyet âleminde mahbûs olan Nemrûd'a tâbi' olanlar üzerine de yakıcı ateş ve ölüm ve derd oldu. Binâenâleyh bu âlem-i cemâd rûhâni olan kimseye rûhâniyeti ve cismâniye de cismâniyeti ile zâhir olur. Rûhâni olan kimse cismâniyet âleminden geçtiği için, cismâniyetin ve cismâninin hâlinden anlar. Amma cismâni rûhâniyet âleminden bîhaber olduğu için rûhânilerin hâlinden anlayamaz, inkâr eder.

بارها گفتم این را ای حسن
می نگردم از بیانش سیر من

4312. *Ey hasen! Bunu def'alarca söyledik; onun beyânından ben tok olmadım.*

"Ey hasen!" ta'bîri husûsiyet i'tibâriyle bu Mesnevi'te muhâtab olan Hü-sâmeddin Çelebi (k.s.) hazretlerine ve umûmiyet i'tibâriyle himmeti âlf olan sâliklere hitâbdır. Ya'nî, biz bu cemâdâtın tekellümüne ve rûhtan gelen sözün müessir olduğuna ve nefisten gelen sözün te'sîri olmadığına dair olan söyleti bu Mesnevi'de def'alar ile söyledik. Fakat bu ma'nâlan ibârat-ı muhtelif ile söylemekten doymadım.

بارها خوردى تو نان دفعه ذبۇلْ
اين همان نانست چون تېرى ملول

4313. *Sen solmayı def' için def'alarca ekmek yedin. Bu yine o ekmektir; niçin melül olmazsun?*

"Zübûl", solmak (*Ahten*). Ya'nî, "Tekrâr insana usanç vermez mi?" diye i'tirâz edersen, cevâben derim ki: "Sen cisminin ve benzinin sarapı solmasıni def' için birçok def'alarca ekmek ve taâm yedin; şimdi bu yediğin ekmek yiñe o evvelki yediğin ekmektir. Bundan niçin melül olmazsun ve bîkmazsın?"

در تو جووعى مى رسد نوز اعتدال
كە هەمى سوزد از او تۇخىمە و ملال

4314. *İ'tidâlden dolayı sana yeni bir açlık erişir ki, ondan tuhme ve melâl yanar.*

"Tuhme", imtilâ, mi'de dolgunluğu demektir. Ya'nî, usanmamanın sebebi budur ki: Mizâcın i'tidâlde ve sihhatin yerinde olduğu için sana yeni bir açlık gelir ki, bu açlıktan dolayı o evvelki mi'de dolgunluğu ve usanmak yanar ve zâil olur ve tekrâr o evvelki yediğin ekmeğe iştihâ gelir.

هر کرا درد مجاعت نقد شد
نو شدن با جزو جزوش عقد شد

4315. *Her kime ki, açlık derdi nakd oldu, onun cüz'ünün cüz'üne yeni olmak akd oldu.*

"Nakd", "âmâde kerden", hâzır etmek manâsına nadır (*Müntehabü'l-Lügât*). "Cüz'ünün cüz'ü"nden murâd, zâhirî kulaktır. Zîrâ rûhun cüz'ü cisimdir; ve cismin cüz'ü de dinlemek husûsunda zâhirî kulaktur. Binâenaleyh zâhirî kulak, cüz'ün cüz'ü olmuş olur. Ya'nî, her kim için hakâyık ve maârif-i ilâhiyyeye açlık derdi hâzır oldu ise, o evvelden söylemiş olan sözlerin yeni olması, onun zâhirî kulağına bağ ve küpe oldu.

لذت از جووعست نی از نقل نو
با مجاعت از شکر به نان جو

4316. *Lezzet açlıktandır, yeni nuklden değildir. Açlık ile arpa ekmeği şekerden iyidir.*

"Nukl", içki esnâsında yenilen meze demektir. Burada cismâniyet âlemi'nin sarhoşluğu esnâsında yenilen gıdâ ma'nâsi'dan kinâyedir. Ya'nî, lezzet açlıktandır, ele geçen yeni gıdâdan değildir. Zîrâ açlık olunca arpa ekmeği bile şekerden daha tatsı gelir. Bunun gibi, eğer bir kimsenin içinde ehlullahın hakâyık ve maârifine vukûf açlığı olursa, ulûm-i ledünniyyenin birtakum

dekâyikindan sarfı nazar, pek ibtidâ olan ba'zi ma'lûmâtı bile ne kadar tekrâr olunsa tatlı gelir.

پس ز بی جو عیست و ز تخته تمام آن ملالت نی ز تکرار کلام

4317. *Böyle olunca usanmak açsızlıktan ve tamamen hazımsızlıklardır, kelâmin tekrârından değildir.*

Ya'nî, mâdemki lezzet açlıktır, binâenaleyh usanmak aç olmamaktandır; ve evvelce dinlenilmiş olan mânîf ve hakâyiku tamâmen hazm edememiş olmaktadır. Yoksa kelâmin tekrârından değildir. Binâenaleyh Kur'ân-ı Kerîm'de Mûsâ (a.s.) ile Fir'avn arasındaki vak'a ve hâdisât-ı sâire muhtelif sûrelerde, muhtelif ibâreler ile mükerrenen beyân buyurulmuştur. Münkirler havsala-i isti'dâdlarının darlığından ve kısa nazarlarından dolayı "tekrâr insana usanç verir" diye i'tirâz ederler. Keskin nazarlı olanlar ise, bu tekrârlar içinde belâgat ve birçok yeni rumûzât ve küşûfat görürler. Zîrâ hakîkatte tecelliîde tekrâr yoktur ve bir kelâmin aynen bile tekrâr belâgata ve fesâ-hata muhâlif değildir. Nitekim mükâlemât-ı âdiyede bile bir mes'ele hakkında birisini iknâ' için "Filân zamanda şu hâl böyle oldu, bunu filân ve filân da nasıl etti? Bu da mı yalandır? Ve kezâ filân ve filân bu hâli gördüklerini birtakım kimseler muvâcîhesinde alenen ve tafsîlen söylediler; bu da mı yalandır? denir; ve "bu da mı yalan?" sözleri aynen tekrâr olunur.

چون ز دکان و مکیس و قیل و قال در فریب مردمت ناید ملال

4318. *Niçin sana dükkândan ve mekîsten ve adam aldatmakta kiyîl u kâlden usanmak gelmez.*

"Meks", yanında ve pazarda satulan eşyâdan ye yolda ve şehir başlarında alınan harac ve vergi. Ya'nî "oktruva (اوقرورو) resmi" demek olur. "Mekîs", bu işe meşgîl olan. Ya'nî, tekrârdan usanmamanın birçok zâhirî misâlliî vardır. Meselâ "Sana niçin dükkândaki alım satım muâmelesinden ve mekîs olmaktan ve adam aldatmak husûsunda birçok çene çalıp dedikodu yapmaktan usanmak gelmiyor? Halbuki bunlar senin her gün tekrâr tekrâr yaptığı işlerdir!"

چون ز غیبت و اکل لحم مردمان شعست سالت سیرئ نامد ازان

4319. *Niçin sana altmış sene guybetten ve adamların etini yemekten, ondan tokluk gelmedi?*

Ve kezâ sana niçin adam çekiştirmekten ve adamların etini yemekten altmış yıldan beri tokluk gelmedi? "Adamların etini yemek" ta'biri giybet sözünün tefsîridir. Nitekim sûre-i Hucurât'ta وَلَا يَقْتُلْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيْحُبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَهُمْ أَخْيَهُ مِنْ أَنْفُسِهِمْ (Hucurât, 49/12) ya'nî "Birbirinizi çekiştirmeyiniz; sizden biriniz ölmüş olan kardeşinin etini yemeyi sever mi?" âyet-i kerîmesinde bir kimse yi giyâbında çekiştirmek ve aleyhinde söz söylemek onun ölmüş olan cismi nin etini yemek mesâbesinde gösterilmiştir.

نى ملولى بارها خوش بشىختە

مدحها در صيد شله گفتە

4320. *Şulle avlamakta medihler söylemişsin; melûl değilsin; def'alarca açılmışsin.*
[4300]

"Şulle", put ve putperest; ve "şelle", kadınların ferci (*Giyâşü'l-Lügât*). Burada ma'sûktan kinâye olarak "put" ma'nâsına olmak münâsibdir. Ya'nî, sevdiğin ma'sûkani avlamak için ve onu kendine meyîl ettirmek için birçok şîirlerde ve gazellerde medihler söyledin; bundan usanmadın, def'alarca tekrâr ettiğin hâlde bu medihlerden gönlün gül gibi açıldı ve ferahlandı. Hind nûshalarında metine ilâve olunan Sultân Veled hazretlerinin şu beyti bu ma'nâyi te'yîd eder:

بى ملات همچو گل بشىگىته تو

شعرها در عشق قحبه گفتە تو

"Sen bir fâhişenin aşkından usanmaksızın şîirler söyledin, sen gül gibi açıldın."

گرمتى صىد بار از بار نخست

بار آخر گوپىش سوزان و چىست

4321. *Son def'a onu sûzân ve çâlâk olarak evvelki def'adan yüz def'a daha harâretli söylersin.*

Ya'nî, ma'sûkanın medhi hakkında evvelce söylediğin o şîirleri ve gazeleri, son def'a söylediğin vakit, yanıcı ve çâlâk olarak evvelki def'adan daha harâretli söylersin ve tekrârndan hiç usanmazsun.

درد هر شاخ ملولى خو كند

درد داروى كهن را نو كند

4322. *Derd, eski ilaç yeni yapar. Derd her melüllük dalını kat' eder.*

"Hav", müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "kesmek ve koparmak" demektir. "Hav kerden", kat' etmek demek olur. Ya'nî, meselâ insanın bir derdi ve elemi olur ve onu def' için bir ilaç kullanır, o elem geçer. Bittabi' ilaç da bırakır. Fakat o elem ve derd yine geldiği vakit, yine o eski ilaç kullanır. Böy-

lece o eski ilâç o derde yeni bir çâre olur; ve o eski İlâci kullanmaktan bık-maz. Bunun gibi, bir kimsede hakâyik ve maârifî öğrenmek derdi olursa, ne kadar tekrâr edilmiş olsa usanmaz. Binâenaleyh derd her nevi' usanmanın ve bıkmanın dalını budağını keser koparır.

کیمیای نو کننده درد خاست کو ملوی آن طرف که درد خاست

4323. *Yeni edici olan kimyâ derdlerdir. Derd kalkan o tarafta usanmaklık nereye?*

Eskiyi yeni yapan kimyâ, insanda olan derdler ve iştîyâklardır. Bir şey hakkında derd ve iştîyâk peydâ olan o kalb tarafında usanmaklık olur mu?

هین مزن تو از ملوی آه سرد درد جو و درد جو و درد درد

4324. *Sen sakın usanmaklıktan soğuk âh vurma! Derd iste ve derd iste, derd, derd!..*

Ey sâlik! Sakın sen evliyâullâhin tekrâr ve tekrâr beyân ettiği maârif ve hakâyiktan usanmaktan dolayı soğuk ve nefsâni olan âhi çekme! Eğer böyle bir usanma hâli gelirse, cenâb-ı Hak'tan o ulûm-i ledünniyeye derd ve iştîyâk iste ve bu derd ve iştîyâkı istemekte ve niyâz etmeyece ol!

خادع در دند درمانهای ڈار رہنند و زرستانان رسم باڑ

4325. *Fâidesiz dermanlar derdin hâdi'leridir. Yol vuruculardır. Baç resminin altın alicilarudur.*

"Jâj", tohumsuz biten bir nevi' tatsız ottur; deve ne kadar çığnese ağızında yumuşamaz. Bu i'tibâr ile zevksiz söz söylemeye "jâj hâyâden", "jâj çığ-nemek" derler. Burada murâd, "te'sîrsiz ve fâidesiz" demektir. "Hâdi'", aldatıcı; "bâj", baç resmi, ya'nî "toprak bastı resmi" demektir. Ya'nî ey sâlik! Eğer sende maârif-i evliyâya karşı derd ve iştîyâk varsa, sakın müzevvirlere ve yalancı şeyhlere gitme! Zîrâ onların dermân ve çâre gibi görünen te'sîrsiz ve fâidesiz sözleri sendeki derde ve iştîyâka karşı aldatıcıdır. O müzevvirlер yol vuruculardır. Tâcirlerden toprak bastı resmi için altın alicilar gibidirler. Sende-ki iştîyâkin nûrunu ve harâretini alırlar.

آب شوری نیست درمان عطش وقت خوردن گر نماید سرد و خوش

4326. *İçmek vaktinde her ne kadar bir acı su, soğuk ve latîf görünür ise de, susuzluğun çâresi değilidir.*

“Ataş”, susuzluk (*Ahteri*). Ya'nî, acı su, içerken her ne kadar soğuk ve laatif görünür [ise de,] susamış olan kimseyi kandırmazsa, hakâyık ve maârifé susamışlık dahı mukallid ve müzevvir mürşidlerin acı su gibi olan sözleriyle mündefi' olmaz. Her ne kadar onların zâhirde mustalah ve süslü sözleri dinlenildiği vakit, hoş ve laatif görünür ise de, insân-ı kâmilin sözleri gibi kalbe bir te'sîr-i ma'nevî ilkâ edemez.

لِكَ خَادِعٌ گَشْتَ وَ مَانِعٌ شَدَ زَجْسْتَ زَابَ شِيرِبَنِي كَزُو صَدَ سِبَرَهَ رُسْتَ

4327. *Fakat hâdi' oldu ve yüz yeşillik bitirici olan bir tatlı sudan men' edici oldu.*

Fakat ne çâre ki, bu acı su mesâbesindeki müzevvirlerin sözleri tâlib-i haâkât olanları aldatıcı oldu ve kalblerde birçok maârif-i ilâhiyye yesilliklerini bitiren insân-ı kâmilin tatlı su mesâbesindeki kelâmlarını aramaya mâni' oldu. Zîrâ tâlibler onların sûret-i zâhirelerine bakıp kâmil zannettiler.

هَمْجِنْ هَرْ زَرْ قَلْبِي مَانْعَسْتَ از شناس زر خوش هر جا که هست

4328. *Böylece her bir kalp altın, her nerede latîf altın varsa, tanımaktan men' edicidir.*

Nitekim her bir kalp altın, her nerede latîf ve hâlis altın varsa, onları tanımäßig ve ayırt etmeye mâni'dir. Zîrâ kalp altının zâhiri hâlis altınla berâberlik da'vâ edip aldatır.

پَا وَ پَرَّتْ رَا بَتْزُورِي بَرِيد که مراد تو منم گیر ای مرید

4329. “*Ey mûrûd! Senin murâdin benim, al!*” diye senin ayağını ve kanadını tezvîr ile kesti.

O müzevvir ve yalancı mürşid, “Ey hakîkate vukufu murâd eden tâlib! Senin murâdin ve aradığın insân-ı kâmil benim, al!” diye sana kâmillerden çaldığı sözleri söyley ve senin himmetinin ayağını ve kanadını bu tezvîr ve yalancı sözler ile keser. Bu yalancı şeyhler hakkında 3. cildin 680 numaralı beytinden 722 numaralı beytine kadar birtakum beyânât geçmiştir.

گَفْتَ در دت چینم او خود درد بود خار بود اور چه بظاهر وَرَد بود

4330. *“Senin derdini toplarım” dedi. Halbuki o derd idi. Zâhirde her ne kadar gül ise de, diken idi.*

O müzevvir sana der ki: "Ben senin derdini ve perîşân olan kalbini toplam ve seni makâm-ı cem'e getirip kâmiller sırasına idhâl ederim." Halbuki o bîçârenin kendisi derd idi ve kalben perîşân idi. Zâhirde her ne kadar kıyâfetti ve süslü sözleri ile gül gibi hoş görünür ise de, bâtmâ ve iç yüzü diken gibi idî; ve kalbi her birisi bir diken gibi olan nefsânî sıfatlar ile dolu idi.

رُوْزْ دَرْمَانْ دَرْوَغَنْ مِيْ گَرْبَزْ
تَا شَوْدْ دَرْدْ مَصَبِّ وْ مَشْكْ بِزْ

4331. *Git, yalancı dermandan kaç, tâ ki senin derdin musîb ve müşk eleyici olsun!*

Ey tâlib-i hakîkat! Git, derdine karşı yalancı derman olan bu müzevvirden kaç! Tâ ki derdin, hakîkî derman olan bir insân-ı kâmile isâbet edici ve müşk mesâbesinde olan ulûm ve maârif-i ilâhiyyeyi taklîdi sözlerden eleyip teffîk edici olsun!

گفتن عسس خواب خودرا با غریب مسکین و نشان گنج دادن هم در خانه او

Polisin kendi rü'yâsını fakîr olan garîbe söylemesi ve onun evinde olan hazinenin nişânını da vermesi

Bu súrh Ankaravî nüshasında yoktur, Hind nüshalarında mevcûddur. Fihristde kolaylık olmak için buraya derci münâsib görüldü.

گفت نی دزدی تو و نی فاسقی مرد نیکی لیک گول و احمدقی

4332. *Dedi: "Hırsız dejilsin ve fâsik dejilsin; iyi adamsın, fakat bön ve ahmaksın!"*

Polis, mîrâsyedînin doğru sözlerine kâni' olup ona dedi ki: "Evet, sen hîrsiz dejilsin, fisk ile de meşgûl dejilsin; iyi bir adamsın, fakat bön ve sâde-dil ve ahmaksın!"

بر خیال خواب چندین ره کنی نیست عقلت را تسوی روشنی

4333. *"Rü'yâ hayâli üzerine bu kadar yol edersin, senin aklın için bir tesâ parlaklığı yoktur."*

"Tesû", dört arpa ağırlığındaki gümüşten yapılmış eski zamanlarda kullanılan bir paradır. Mîrâsyedîn'ın aklının parlaklığı, elden ele dolasarak kararlış olan tesûnun parlaklığına teşbih buyurulmuştur. Ya'nî, senin ahmaklığının eseri budur ki, rü'yâda gördüğün bir hayâl üzerine Bağdâd'dan kalkıp Misir'a kadar olan yolların kat' ederek geldin. Binâenaleyh senin aklında bir tesûnun parlaklığı kadar bir parlaklık yoktur. Aklin parlaklığı hakkındaki tefâvüt 5. cildin 460 ve 461 ve 462 numaralı beyitlerinde beyân buyurulmuştur.

که بیگدادست گنجی مستتر بارها من خواب دیدم مستمر

4334. "Ben def'alarca 'Bağdâd'da müstetir bir define vardır'" diye müstemir-
ren rü'yâ gördüm."

"Ben kaç def'a 'Bağdâd'da müstetir ve medfûn bir define vardır" diye bir-
bir arkasına rü'yâ gördüm ve bu defineyi bi'd-defâât bana rü'yâda haber ver-
diler ye dediler ki:"

در فلان سوی و فلان کوی دفن بود آن خود نام کوی این حزین

4335. "Filân tarasta ve filân mahallede medfûndur." Halbuki o, bu hazânin
mahallesinin adı idi.

"O define Bağdâd'da filân tarasta ve filân mahallede medfûndur." Halbu-
ki polise rü'yâsında söyledikleri mahalle ve taraf bu mahzûn olan mîrâsyedi-
nin mahallesinin adı idi.

همست در خانه فلانی رو بجو نام خانه و نام او گفت آن عدو

4336. "Filânın evindedir; git, ara!" O düşman onun evinin adını ve onun adı-
ni söyledi.

Polis sözüne devâm edip dedi ki: "Bana rü'yâda, o define filânın evinde-
dir, git, ara!" dediler. Mîrâsyedyeye düşman olarak karşısına çıkıp dayak atan
o polis, o mîrâsyedînin evinin adını ve kendinin adını söyledi.

دیده ام خود بارها این خواب من که بیگدادست گنجی در وطن

4337. "Ben bu rü'yâyi 'Bağdâd'da, ev içinde bir define vardır'" diye def'alar-
ca görmüşümdür."

هیچ من از جا نرفتم زین خیال تو بیک خوابی بیایی بی ملال

4338. "Ben bu hayâlden dolayı aslâ yerimden gitmedim. Sen bir rü'yâ ile me-
lâlsiz geliyorsun."

"Ben def'alarla gördüğüm bu rü'yâ hayâlinden dolayı sâkin olduğum bu Mısır'dan aslâ Bağdâd'a kadar gitmedim. Sen ise bir rü'yâ ile hiç usanmayaarak ve üşenmeyerek Bağdâd'dan Mısır'a kadar geliyorsun."

خواب احق لائق عقل ویست همچو او بی قیمتست و لاشیست

4339. *Ahmağın rü'yâsi onun aklına lâyikdir. Onun gibi kıymetsiz ve lâ-şeydir.*

Yukarılarda birkaç yerde dahi îzâh olunduğu üzere, rü'yâ üç nevi'dir. Birincisi "keşf-i mücerred"dir ki, misâl-i mutlak âleminden bu âlem-i şehâdet'e nüzzül edecek olan bir sûretin aynen müşâhedesidir. Bu rü'yâ ta'bîre muhtâc değildir. Rü'yâda görülen sûret bu âlem-i zâhirde aynen ve tamamen zuhûr eder. Diğerini "keşf-i muhayyel"dir ki, bu âlem-i şehâdet'te zâhir olacak olan bir sûret, misâl-i mutlak âleminde, ma'nâsı bu görülen sûretle münâsebetdâr olan başka bir sûret ile görünür. Meselâ süt içilir; bu âlem-i şehâdet'te ilim ile ta'bîr olunur. Sütün ma'nâsı ile ilmin ma'nâsı arasındaki münâsebet budur ki: Süt çocukların nâkis olan bedenlerinin neşv ü nemâsına hâdimdir; ve ilim dahi nâkis olan rûhlann kemâline hâdimdir. İşte bu nevi' rü'yâ böyle ta'bîrlere muhtâc olur. Üçüncüsü, "hayâl-i mücerred"dir ki, bu da uyanıklık hâlinde bu âlem-i süflînin sûretlerine olan alâkaların ve muhabbetlerin şiddetine mebnî dimâğa mün'akis olan ve kalbde yer tutan o sûretler hayâlatının uyku hâlinde görülmesinden ibârettir ki, hayâl-i mücerred olsalarından aslâ ta'bîrleri yoktur. Bu beyt-i şerîfe beyân buyurulan rü'yâ üçüncü nevi'den olan rü'yâdır. Zîrâ âlem-i süflîye şiddet-i irtibât ve muhabbet, serâba ve köpüklere olan muhabbet ve alâka kabilinden olduğundan, ehl-i hakîkat indinde hâmâkattır; ve akl-i kâmil olan kimselerin rü'yâları bu kısımdan olmaz. Belki keşf-i mücerred ve keşf-i muhayyel kısmından olur. Ya'nî bu âlem-i süflîye muhabbet nâkis olan aklın kâridir; ve aklı nâkis olan kimse dahi ahmak olur ve böyle bir kimsenin ehl-i Hak indinde kıymeti olmaz. Binâenaleyh onun gördüğü rü'yâ dahi bu nâkis olan aklına lâyik bir rü'yâ olup kendisi gibi kıymetsiz ve lâ-şey olur.

خواب زن کمر ز خواب مرد مان از بی نقصان عقل و ضعف جان

4340. *Kadınların rü'yâsi aklın noksânidan ve rûhun za'sfindan dolayı, erkeklerin rü'yâsından daha nâkistir.* [4320]

Ya'nî, kadınların akılları nâkis ve rûhları zayıftır. Zîrâ Resûl-i Ekrem Efendimiz, kadınların akılda ve dînde nâkis olduklarını haber vermiştir. Çünkü

onların bu âlem-i süflîye muhabbetleri ve alâkaları çoktur ve bu sebeble son derece süse ve modaya tâbi'dirler; Ve rûhları zayıf olduğundan nefislerinin hazzına karşı metânetleri yoktur. Her şeyden çabuk müteessir olurlar. Metîn görünenlerin dahi birçok husûsâta zaafları vardır. Binâenaleyh onların rü'yâsı dahi erkeklerin rü'yâsına daha nâkış olur... Bin üç yüz küsür sene evvel Resûl-i Ekrem Efendimiz'in beyân buyurduğu bu hâkîkat asr-ı hâzırda "biyoloji = ilm-i hayatı" âlimlerinin en meşhûrlarından Kember ile Grey isimlerindeki iki âlimin 1925 senesinde basılan İngilizce *Text-Book of Anatomy & Physiology* ismindeki eserlerinde "Kadınların dimâğı erkeklerin dimâğından vasatî hesâbıyla 150 gram noksan olduğu ve hüceyrât mikdârinin azlığı" beyân ve isbât olunmuştur ki, burada bünye nisbetinin te'sîri yoktur. Binâenaleyh kadınları erkekler ile müsâvî tutanların biyoloji ilminin verdiği bu son hükm-i kat'îden ibret almaları ve Resûl-i Ekrem hazretlerinin hadîs-i şerîflebine ta'n etmemeleri lâzım gelir.

خواب ناقص عقل و گول آید فساد پس ز بی عقلی چه باشد خواب، باد

4341. *Nâkış aklin ve ahmağın rü'yâsı fesâd gelir. Binâenaleyh akılsızlıktan dolayı rü'yâ ne olur? Hava!*

Bu beyt-i şerîfte kadınların rü'yâsına dari akli nâkış olan erkeklerin rü'yâsına intikal buyurulur. Ya'nî, akılları nâkış olan ve dimâqlarının hüceyrâtı az olan erkekler dahi kadınlar gibidir. Onların rü'yâsı dahi bozuk gelir. Binâenaleyh akılsızlıktan dolayı bu akli nâkış kimselerin gördükleri rü'yânın kıymeti ne olur? Hava ve hayâl-i mücerred olur.

گفت با خود گنج در خانه منست پس مرا آجبا چه فقر و شیونست

4342. *Kendi kendine dedi: "Define benim evimdedir. Binâenaleyh benim için orada fakr ve nâle nedir?"*

Polisten bu sözleri dinleyen mîrâsyedi kendi kendine dedi ki: "Bu adam gördüğü rü'yâsında benim evimi haber veriyor. Demek ki, define benim evimin içindedir. Şu hâlde Bağdâd'da benim için fakr ve zarûretin ve zarûretten inlemenin ne işi vardır?"

بر سر گنج از گدایی مرده ام زانکه اندر غلت و در پرده ام

4343. *"Definenin başı üzerinde dilencilikten ölmüşüm. Zîrâ ki gaflette ve perde içindeyim."*

Ya'nî "Ben deffine üzerinde oturduğum hâlde, fakr u zarûretten ölmüş ve bîtâb olmuşum. Çünkü deffinenin benim evimde olduğundan gâfil idim ve hîcâb içinde idim."

زین بشارت مسٰت شد در دش نماند صد هزار الحمد بی لب او بخواند

4344. *Bu müjdeden dolayı, sarhoş oldu. Onun derdi kalmadı. O dudaksız yüz bin "el-hamdü" okudu.*

Polisin deffinenin bulunduğu mahalle dâir verdiği müjdeden dolayı mîrâsyedî meserret sarhoş oldu ve artık onun deffineyi aramak derdi kalmadı. O zâhirî ağızını ve lisânını kullanmaksızın rûhunun lisânı ile cenâb-ı Hakk'a birçok hamd ve senâ etti.

گفت بد موقوف این لت لوت من آب حیوان بود در حانوت من

4345. *Dedi: "Benim bu gıdâm bu dayağa mevkûf idi. Âb-ı hayatı benim dükkânında idi."*

"Let", dövmek ve dayak atmak; "lût", lezîz taâm ve gıdâ; "hânût", dükkân demektir. Mîrâsyedî dedi ki: "Benim gıdâm olan bu deffineyi bulmak, bu dayağa bağlı idi. Âb-ı hayatı mesâbesinde olan bu deffinenin benim dükkânında medfûn olduğunu bu dayak neficesinde anladım." Ma'lûm olsun ki, sâlik Hakk'ı bulmak için âfâkta ve enfûste seferler eder; ve âfâktaki seferinde mûrşid-i kâmile mülâkî olur ve mûrşid-i kâmil ona bu zulmet-i tabîyye içinde riyâzât ve mücâhedât-ı şedîde emreder. Sâlik bu riyâzât ve mücâhedât darbeleini yedikten sonra aradığı hakîkat-i vücûd definesinin kendi evi olan cisminde medfûn ve gizli olduğunu anlar; ve nefsinde seyr-fillâh ve seyr-mâallâhda bulunur ve rûhuyla da bu vuslattan dolayı Hakk'a hamd ve senâ eder. Binâenaleyh onun bu deffine-i hakîkati bulması riyâzat ve mücâhede dayaklanna mevkûf olmuş olur.

رَوْ كَه بِر لُوت شَكْرَفِي بِر زَدْم كورئ آن وهم که مغلس بد

4346. *"Git ki, bir azîm gıdâ üzerine vurdum. O vehmin körlüğüne ki, müflis idim."*

"Lût", lezzetli taâm ve gıdâ demektir. "Git" hitâbı, ehl-i zâhire olmak münâsibdir. Zîrâ onlar Hakk'ı tenzîh edeceğiz diye, muhakkıkların ilm-i te-cellîlerine i'tirâz ederler. Ya'nî, "Ey vücûdu Hak ve halk diye iki müstakil kisma ayıran âlim efendi! Ben bir azîm gıdâ-yı ma'nevî üzerine uğradım. Zîrâ ben de Hakk'ı bu mevhûm olan vücûd-i izâfinin hâricinde tevehhüm eder

وَهُوَ مَعْكُمْ أَيْمَنًا كُتْشْ (Hadîd, 57/4) [ya'nî "Nerede olsanız O sizinle berâberdir"] âyet-i kerîmesini te'vîl ederdim. Bu vehim ile Hakk'tan ve hakîkatten müflis kalmış idim. Şimdi ise bu vehmin körlüğüne, murâdım olan Hakk'ı kendimde buldum. Rubâî-i Hz. Pîr:

اندر دل و جان تو بوده من غافل	پیدا و نهان تو بوده من غافل
خود جمله جهان تو بوده من غافل	من در دو جهان ترا نشان می جستم

Samî Dede'nin tercümesi:

*"Ben bilmez idim, gizli ayân hep Sen imişsin.
Tenlerde vü canlarda nihân hep Sen imişsin.
Senden dü cihân içre nişân ister idim ben
Âhir bunu bildim ki, cihân hep Sen imişsin."*

خواه احمق دان مرا خواهی فرو آن من شد هر چه می خواهی بگو

4347. "Beni ister ahmak bil, istersen aşağı. Her ne istersen söyle; benim oldu."

"Ey âlim efendi! Sen kendi ilmine ve delâl-i akliyyene göre beni ister ahmak bil, istersen ahmaktan daha aşağı bil! Cismimim evi içinde olan o defîne-i hakîkat benim oldu. Artık o defîneyi Mısır'da ve âfakta aramaya hâcet kalmadı. Binâenaleyh ben istedîğimi buldum. Sen her ne istersen söyle!"

من مراد خویش دیدم بی گمان هر چه خواهی گو مرا ای بد دهان

4348. "Ben şübhesisz kendi murâdımı gördüm. Ey kötü ağızlı! Her ne istersen bana söyle!"

"Ben şübhesisz olarak kendi murâdım olan Hakk'ı kendi vücûdumda gördüm. Hakk'in varlığını isbât husûsunda şübheye izâle edecek delîl aramaya ihtiyâç kalmadı. Ey kötü ağızlı ve muhakkıklara karşı atıp tutan ve fenâ lisân kullanan âlim-i zâhirî efendi! Artık sen bana karşı her ne istersen söyle ve istedîğin kadar dil uzat ve söv say!.."

تو مرا پر درد گو ای محشمن پیش تو پر درد و پیش خود خوشم

4349. "Ey muhteşem! Sen bana "pür-derd" de! Senin önünde pür-derdim ve kendi önümde hoşum!"

"Ey halkın nazarında ihtişâm ve debdebe sâhibi olan âlim efendi! Sen bana "pür-derd ve illetli" de! Evet, senin indinde ben derdliyim ve illetliyim; ve kendi indimde maksûduma nâil olduğum için hoşum."

وای اگر بر عکس بودی این مطار پیش تو گلزار و پیش خویش خار

4350. "Eğer bu uçuş aksine olaydı, vay olurdu. Senin önünde gülzâr ve kendi
[4350] önungde diken olurdu."

"Matâr", masdar-ı mîmî olup, "uçus ve uçma" demektir. Bundan murâd, sefer-i âfâkî ve enfûsî olmak münâsibdir. Ya'nî, "Benim âfâkî ve enfûsî olan bu uçuşum ve seferim, benim şimdiki hâlimin aksi olan senin meslek-i ilmiyyene muvâfik olaydı, vay olurdu benim hâlime! Bu seferlerim senin indinde gülzâr ve makbul ve memdûh olurdu. Fakat bana göre de diken gibi mez-mûm ve boş bir sa'y olurdu. Zîrâ benim şimdi ne hâl içinde olduğumu bileyimsin ve hükmünü kendi zannına ve tahmînine göre verirsin."

مثل

Mesel

گفت با درویش روزی پک خسی که ترا اینجا نمی داند کسی

4351. Bir gün bir denî bir dervîşe dedi ki: "Seni burada bir kimse bilmez."

Bir gün bir deniyüy't-tab' nefşânî ve cismânî olan kimse, bir dervîşe dedi ki: "Burada seni kimse bilmez ve tanımaz." Ya'nî halk nazarında tanınmış olan mu'teber bir kimse degilsin.

گفت او گر می نداند عامیم

4352. O dedi: "Eğer âmmî beni bilmezse, ben kendimi bilirim ki, kimim."

Dervîş o gâfile cevâben dedi: "Avâmm-i halk beni bilmiyor ve tanımıyor ise, ben kendimin kim olduğumu biliyorum ve tanıyorum ve bana lâzım olan da kendimi tanımadır."

وای اگر بر عکس بودی درد و ریش او بدی بینای من من کور خویش

4353. "Vay, ejer aksine olaydı, derd ve yara idi! O benim görücüm ve ben kendimin kökü olurdum."

“Eğer tersine olaydı, vay olurdu hâlime! Bu hâl bana derd ve yara idi. Ya'nî beni avâm bile idi ve ben kendimin kim olduğunu bilmeye idim, bu hâl benim için bir derd ve yara olurdu; ve avâm benim hakkumda görücü ve ben ise kendi hakkumda kör olurdum.”

احمق گیر احمق من نیک بخت بخت بهتر از طلاق و روی سخت

4354. “*Beni ahmak tut; ben iyi tâli'li ahmağım!* *Baht inâddan ve pek yüzden daha iyidir.*”

“Ey âlim efendi! Sen beni ahmak farzet! Evet, ben tâli'i yâver olan ahmağım. Tâli' ve saâdet-i ezeli elbet senin yaptığın inâddan ve pek yüzden ve terslikten daha iyidir.” Nitekim bir bahs-i ilmîde kendi fikirlerinin muhâlifi olan kimseye ulemâ-i zâhire “Biz şeriatın müdâfiyiz” diye acı sözler söyleller ve tecâvüzât-ı lisâniyyede bulunurlar. Halbuki Hak Teâlâ ulûhiyet da'vâ eden Fir'avn hakkında Mûsâ ve Hârûn (a.s.)a فَمَوْلَانَهُ فَوْلَانَا لَبَّيْكَ (Tâhâ, 20/44) ya'nî “Fir'avn'a yumuşak ve mülâyim sözler söyleyin!” buyurur. Nefislerinin kibir ve azameti bu efendileri Hak Teâlâ'nın bu emrini görmekten kör eder.

این سخن بر وفق ظنت می جهد ورنہ بختم داد عقلم می دهد

4355. “*Bu söz senin zannina muvâfik sıçrar. Yoksa benim bahtüm benim akılüm hakkını verir.*”

Ya'nî “Ben ahmağım ve sen her ne istersen söyle!” deyişim, senin zanni-na muvâfik olan sözlerdir. Yoksa benim tâli'-i ezelîm ve ayn-i sâbitemin istî'dâdi bana akla lâyik olan hakkı veriyor. Binâenaleyh akıl ile hamâkat bir yerde ictîmâ' edemez.

باز گشتن آن شخص شادمان و مراد یافته و خدای

را شکر گویان و سجده کنان و حیران در غرایب اشارات حق

و ظهور تأویلات آن در هر وجهی که هیچ فهمی و عقلی بد آنجا نرسد

O şahsin sevinerek ve murâdını bulup Hudâ'ya şükür edici ve secde edici ve Hakk'ın işâretlerinin garâbetlerine hâyrân

olarak rüçû' etmesi ve onun te'villerinin her bir vecihte
zuhûrudur ki, hiçbir fehim ve bir akıl oraya erişmez

Ya'nî, o mîrâsyedînin defînenin kendi evinde olduğunu haber alması üze-
rine, sevinerek ve murâdi olan defîneyi bulup Hakk'a şükür edici ve secde
edici olarak Mîsîr'dan Bağdad'a geri dönmesi ve defîneyi bulmak husûsunda
Hakk'ın garîb ve acîb olan işâretlerine hayrette kalması ve o işâretlerin te'vîl-
lerinin emr-i sülükün her bir vechinde müşâhede tarîkıyla zuhûrudur ki, bu
müşâhedenin ve zuhûrdan evvel o te'villerin hiçbir anlayış ve akıl ile bilin-
mesi mümkün değildir. Nitekim Necmeddîn-i Kübrâ (k.s.) hazretleri *Nefehâ-*
tü'l-Üns'te kendi sülüklerini söyle nakil buyururlar:

"Ammâr Yâsîr ismindeki bir mürşide gittim. Bir müddet sülük ettim. Bir gece bana söyle bir hâtıra vâki' oldu: "Ilm-i bâtûndan haberdâr oldun ve ilm-i zâhirin şeyhin ilminden ziyâdedir." Sabahleyin Şeyh Ammâr beni ça-
ğırdı. Dedi ki: "Necmeddîn! Kalk, Mîsîr'da Rûzbihân-ı Baklî'ye git ki, bu se-
nin varlığını bir tokat ile dimâğından çıkarsın!" Bunun üzerine Mîsîr'a git-
tim. Vaktâki onun dergâhına gittim, az bir su ile abdest aldığıni gördüm.
İçimden dedim ki: "Bu kadar az su ile abdest almak şer'an doğru değildir;
şeyh bunu bilmiyor mu? Bu nasıl şeyhliktir?" Hz. Rûzbihân abdestini bitir-
di ve elini yüzüme silkti. Su damlaların yüzüme isâbet edince kendimden
geçtim. Şeyh dergâha girdi, ben de arkasından girdim. Şeyh şükr-i vuzû'
namâzına meşgûl oldu. Ben ayakta durup şeyhin selâm vermesini bekle-
dim; ve bu beklemek esnâsında bu âlem-i zâhir gözümden kaybólup başka
bir perde açıldı. Gördüm ki, kiyâmet kopmuş ve cehennem zâhir olmuş ve
adamları tutup ateşe atıyorlar. Bu ateşin yolu üzerinde bir tepe var. Bir şâ-
his o tepe üzerinde oturmuş, her kim "Ben bu tepeye mensûbüm!" derse
onu bırakıyorlar ve başkalarını ateşe atıyorlar. Nihâyet beni de tutup çekti-
ler. "Ben bu tepeye mensûbüm!" dedim, bırakılar. O tepenin üzerine çıktı-
dım, Şeyh Rûzbihân'ı gördüm ve ayağına kapandım. Enseme şiddetle bir to-
kat vurdum, yüz üstü düştüm; ve "Bir daha ehl-i Hakk'ı inkâr etme!" dedi.
Vaktâki bir tokat üzerine kendime geldim, şeyh namâzı bitirmiş idi. Zâhir-
de dahi ayağına kapandım. Şeyh âlem-i bâtûnda olduğu gibi, âlem-i zâhir-
de dahi enseme bir tokat vurdum ve yine "Bir daha ehl-i Hakk'ı inkâr etme!"
dedi. Ve bu tokat üzerine bâtinimdaki enâniyet hastalığı gitti; ve bana dedi
ki: "Geri dön ve Ammâr'in huzûruna git! Ve Şeyh Ammâr'a "Her ne kadar

bakır varsa gönder, hâlis altın yapıp yine sana göndereyim!" diyerek bir mektûb yazdı."

İşte bu menkibeden bu sürh-i şerîfteki beyânât-ı aliyyenin rumûzları münekşîf olur. Zîrâ Hz. Necmeddîn'e vâkı' olan müşâhedeyi akıl ve fehm ile idrâk etmek mümkün değildir.

پاز گشت از مصر تا بغداد او ساجد و راكع ثانگر شکر گو

4356. O secede edici ve rükû' edici ve senâ edici ve şükür söyleyici olarak Mısır'dan Bağdâd'a geri döndü.

جمله ره حیران و مست او زین عجب ز انعکاس روزی و راه طلب

4357. Bütün yolda rizkin ve taleb yolunun in'ikâsından dolayı o bu taaccübden hayrân ve mest oldu.

Ya'nî, mîrâsyedi Mısır'dan Bağdâd'a dönerken bütün yolda istediği nzkin ve taleb yolunun misâl-i mutlak âleminde bu âlem-i zâhire ne sûretle in'inikâs ettiğini zevkan ve hâlen müşâhede etmesinden dolayı taaccüb etti ve bu taaccübden hayrette kaldı ve kendinden geçti.

کز کجا امیدوارم کرده بود و ز کجا افشارند بر من سیم و سود

4358. Dedi ki: "Beni nereden ümîdvâr etmiş idi, halbuki benim üzerime gümüş ve menfaati nereden saçı!"

Ve yolda kendi kendine dedi ki: "Şu hâle bak ki, Hak Teâlâ benim ümîdi mi nereye bağlamış idi; halbuki o ümîd ettiğim defineyi ve fâideyi nereden benim üzerime saçı ve ihsân etti. Nitekim Hz. Necmeddîn'i Şeyh İsmâîl-i Kasrî, Ammâr Yâsîr'e göndermiş idi. Cenâb-ı Necmeddîn define-i hakîkati onda ümîd ederdi. Sonra Mısır'da Rûzbihân-ı Bakî hazretlerinden buldu. Bu hâlin bu âlem-i zâhirde de misalleri çoktur. Bir kimse hastalığın tedâvîsi için en meşhûr bir doktora gider, çare bulamaz. Sonra hiç ummadığı bir doktorun tedâvîsinden murâdına nâîl olur. Kezâ ticâret umûrunda dahi birçok kârlar ve menfaatler böyle zuhûr ediverir.

این چه حکمت بود که قبله مراد کردم از خانه برون گمراه و شاد

4359. "Bu ne hikmet idi ki, murâd kiblesini bana hâne dışarısından gümrâh ve şâd olarak etti."

Ya'nı, "Hakk'ın bu ne hikmeti idi ki, benim murâdımın kiblesi evimin içinde olduğu hâlde, o kibleyi Hak Teâlâ bana yanlış bir yol olan benim evimin dışarılarından beni sevindirerek gösterdi."

تا شتابان در ضلالت می شدم هر دم از مطلب جداتر می شدم

4360. [4340] "Hattâ koşarak, dalâlet içinde gittim. Her dem maâlabdan daha ayrı oldum."

Ya'nı, "Hakîkat defînesi benim cismimin evi içinde iken, onu âfâkta bulmak için koşarak, dalâlet ve şaşkınlık içinde sûrî seferler yaptım; ve bu sûrî seferler içinde her dem matlûbum olan Hak'tan ayrı düştüm. Nitekim bu hâl zâhirde dahi böyledir. Meselâ bir kimse cebindeki sâatini dışında zannedip onu aramak için şuraya buraya gitse, matlûbu olan sâate vusûlden uzak ve ayrı düşer. Beyt-i Yûnus Emre (k.s.):

Dervîşlik başta dır, tacda değildir.
Kızdırma dır, sacda değildir.
Ararsan Mevlâ'yı kendinde ara;
Kudüs'te Mekke'de hacda değildir.

Beyt-i Misrî-i Niyâzî (k.s.):

Öyle sanırdım aynıym, dost gayrımdır, ben gayrıym,
Ben taşrada arar idim, ol cân içinde cân imiş.

جاز آن عین ضلالت را بوجود حق و سیلت کرد اندر رشد و سود

4361. Hak yine o dalâletin aynını cûd ile rûşd ve sîda vesile etti.

"Rûşd", hidâyet ve doğru yol demektir. Ya'nı "Hak Teâlâ yine gittiğim bu yanlış ve eğri yolu, lutuf ve keremi ile doğru yola ve fâideye vesile etti."

گمرهی را منهج ایمان کند کژروی را محصد احسان کند

4362. Dalâleti îmânın caddesi yapar. Eğri gidiciliği ihsâna hasâd mahalli yapar.

"Menhec", geniş ve aydınlatıcı yol ve cadde; "mahsad", hasâd mahalli ve ekinin biçildiği yer demektir. Hak Teâlâ (Hac, 22/61) "يُولِّجُ اللَّيلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيلِ" ya'nı "Allâh Teâlâ geceyi gündüze ve gündüzü geceye idhâl eder" ve (Yûnus, 10/31) "Ölüden diri ve diriden ölü çıkarır" âyet-i kerîmesi mûcibince, gece karanlığı gibi olan dalâleti, gündüz

aydınılığında olan bir cadde gibi îmân caddesi yapar. Hak yolunda eğri gidiciliği, hidâyet ihsânının mahall-i hasâdi yapar. Ve بِيَدِ اللَّهِ سَيَاهُمْ حَسَنَاتٌ (Furkân, 25/70) ya'nî "Allâh Teâlâ onlann fenâliklannı iyiliğe tebdîl eder" âyet-i kerîfîmesi mücibince ma'siyetten tâat çikanr.

تَا نِبَاشِدْ هِيجْ مُحَسِنْ بِيْ وَجَاهْ

4363. *Tâ ki hiçbir muhsin darbesiz olmaya! Tâ ki hiçbir hâin ümîdsiz olmaya!*

Hak Teâlâ'nın kullan hakkında bu sûretle muâmele buyurması, hiçbir iyilik yapan kimse, kendi iyiliğine i'timâd edip mağrûr olmamak ve kahrî ilâhî darbesinden emîn olmak içindir. Beyt-i Sâib:

كَسْ رَا بِخِير طَاعَتْ خُود اعْتِمَاد نِيَسْتَ آن بِي بَصَرْ بَوْد كَهْ كَنْد تَكِيه بِر عَصَا

"Hiçbir kimse için kendi tâatinin hayrına i'timâd yoktur, zîrâ asâya dayanan o bir kördür."

Ve kezâ Hakk'ın emrine karşı huyânet etmiş olan günâhkârlardan hiçbirisi Hakk'ın lutfundan ümîdini kesmemek içindir. "Vecâ", lügatte "el ile ve bir çak ile vurmak" demektir (*Ahteri*).

اندرون زهر تریاق آن خفی کرد تا گویند ذو اللطف الخفی

4364. *O hâfi, gizli lutuf sâhibi demeleri için, zehrin içinde tiryâk yaptı.*

Ya'nî, bu kesâfet perdesi arkasında o hâfi ve gizli olan Zât-ı Hak kendisine "gizli lutuf sâhibi" demeleri için zehrin içinde tiryâk, ya'nî panzehir koydu. Nitekim bu *Mesnevî-i Şerîf*'in bir beytinde şöyle buyurulur:

حاكمت او يفعل الله ما يشا او زعن در انگرید دوا

[Ya'nî] "O Hak Teâlâ hâkim-i mutlaktır, dileğî şeyi işler; O derdin "ayn"ından devâyi çikanr."

نيست مخفى در غماز آن مكرمت در گنه خلعت نهد آن مغفرت

4365. *O mekrûmet namâzda mahfî dejildir. O mağfîreti günâh içine hil'at koyar.*

"Mekrûmet", izzet, şeref ve kerem demektir. Ya'nî, Hakk'ın keremi ve lutfu namâzda mahfî ve gizli değildir. Çünkü Hak Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'inde namâz kılanlara ve ibâdet edenlere lutfunu açıktan açığa va'detmiştir. Binâenâleyh o lutuf ve kerem namâzda ve ibâdette zâhirdir. Fakat günâha ve kabâha-

te mağfiret libâsını giydirmesi gizli bir kerem ve lutuftur. Çünkü günâhkârlara karşı tehdîdi ve vaâdi vardır. Ma'lûm olsun ki, kolların arazdan ibâret olan efâlî âlem-i ma'nâda birer sûret iktisâb eder. Eğer fiil iyi ise iyi sûret ve eğer kötü ise kötü sûret peydâ olur; ve bunlar ölümden sonra âlem-i berzahta o kimsenin refikleri olup etrafında toplanırlar ve onu tâlîf ve yâ ta'zîb ederler. Hak Teâlâ istîgfâr eden kollarına gizli olan lutfu ve keremi cihetinden o kıldan zâhir olan bu çirkin sûretlere birer güzel libâs giydirir ve onların çirkin sûretlerini örter. Beyt-i şerîfte "günâha hil'at-i mağfiret koyar" ta'bîriyle bu hakîkate işâret buyurulmuştur. Şeyh-i Ekber hazretlerinin *Fütûhât-ı Mekkiyye*'lerinde dahi bu husûsta tâfsîlât vardır. Diğer cildlerde sırası düştükçe zikrolunmuştur.

ذل شدہ عز و ظہور معجزات

منکرانا قصد اذلال ثقات

4366. *Münkirlerin kasdı sikâtin izlâli oldu. Zillet, izzet ve mu'cizelerin zuhâru olmuştur.*

"Sikât", "mu'temed" ma'nâsına olan "sika"nın cem'i olup, "mu'temedler" demektir. Bunlardan murâd, peygamberlerdir ve onların vârisleri olan evliyâdır. Bu ve aşağıdaki beyitler fenâdan iyilik zuhûrunun açık misâlleridir. Ya'nî, enbiyâyi ve evliyâyi inkâr edenlerin kasdı, onları halkın nazarında zelîl ve hakîr yapmaktadır. Halbuki münkirlerin inkârları şiddetlendikçe, onların tezîl ve tahkîr kasalarının aksi olarak, enbiyâyi ve evliyânın izzetleri ve enbiyâdan mu'cizeler ve evliyâdan kerâmetler ve hârikulâde haller zuhûr etmiştir. Binâ-enaleyh fenâ olan inkârdan, iyi olan izzet zuhûra gelmiştir ve dîn-i Hak kuvvet bulmuştur.

عین ذل عز رسولان آمدہ

قصدشان ز انکار ذل دین بُدَه

4367. *Onların inkârdan kasdı dînin zülli olmuştür. Züllün, "ayn"ı resüllerin izzeti gelmişir.*

Ya'nî, münkirlerin inkârdan maksadları, dîn-i Hakk'ı alçaltmak ve tahkîr etmek olmuştur. Halbuki bu tezîl ve tahkîrin "ayn"ından pergamberlerin izzeti zâhir olmuştur. Binâenaleyh münkirlerin inkârlarına rağmen pergamberlerin dînlerine tâbi' olanlar milyonlarca çoğalmıştır.

معجزہ و برہان چرا نازل شدی

گر نہ انکار آمدی از هر بدی

4368. *Eğer her bir kötüden inkâr gelmeye idi, mu'cize ve burhân niçin nâzil olurdu?*

Ya'nî, eğer her bir kötü olan münkirden inkâr zâhir olmasa idi, dînîn hak olduğunu isbât edici olan peygamberlerin mu'cizeleri ve evliyânın kerâmetleri nâzil ve zâhir olur mu idi? Zîrâ isbât, inkâr vukû'u'na karşı olur. Nitekim *Fîhi Mâ Fîhi*'n 45. faslında Hz. Pîr şöyle buyurur:

“Müsbit-i Hak olan kimse dâimâ Hakk'ı izhâr eder. Nefy eden kimse da-hi Hakk'ı muzhirdir. Zîrâ nefy vâki' olmaksızın bir şeyin isbâtı tasavvur-pe-pîr olmaz. Olsa da lezzetsiz ve zevksız olur. Meselâ münâzırın bîri mecliste bir mes'ele mevzû'-i bahs eder. Eğer orada “Teslîm etmeyiz!” diyen bir muâriz olmazsa, o neyi isbât eyler? Onun nüktesinde ne zevk olur? Zîrâ isbât nefy mukâbelesinde hoş olur. Bunun gibi bu âlem dahi izhâr-i Hak mahallidir. Müsbit ve nâfi olmaksızın bu mahalde bir revnak bulunmaz; ve her ikisi de muzhîr-i Hak'turlar.”

حُسْنٌ وَ مُنْكَرٌ تَأْشِيدٌ مُعْدَلٌ قُحْوَانٌ كَيْ كَنْدٌ قَاضِيٌّ تَقْاضَىٰ كَوْهٌ

4369. *Hasım ve münkir misdâk isteyici olmadıkça, kâdi ne vakit şâhid tekâzâsını eder?*

“Misdâk”, sözün doğruluğunu delili ve tasdîk edici ve bir şeyin doğruluğuna muvâfik olan şey (*Sarrâh*). Ya'nî, bir mes'ele hakkında da'vâ vukû'unda senin hasının olan müddefe ve münkir senden doğruluk delîlini isteyici olmadıkça, kâdi ve hâkim senden şâhit ister mi? Zîrâ inkâra karşı isbât lâzımdır.

مَعْجَزَهُ هَمْجُونْ كَوْهَ آمَدْ زَكِيْ بَهْرَ صَدْقَهُ مَدْعَى در بِي شَكِيْ

4370. *Mu'cize müddeînin şeksizliği hakkında sudk için tezkiye olunmuş şâhid [4350] gibi geldi.*

“Zekî”, pâk-i mutlak ve tertemiz demektir. Burada mu'cize[nin] sıfatıdır. Ya'nî, peygamberlerin mu'cizeleri müddeînin şeksizlik içindeki doğruluğu için, eğrilikten tertemiz olmuş ve tezkiye edilmiş olan şâhid gibidir. Nitekim ahkâm-i fikhiyyede şâhidlerin doğruluğunu tezkiye etmek usûlü vardır.

طَعْنَ چُونْ مَى آمَدْ از هَر نَاشِنَاتْخَتْ مَعْجَزَهُ مَى دَادْ حَقَّ وَ مَى نَوَّاخْتْ

4371. *Vaktâki her tanımamadan ta'n geldi, Hak mu'cizeyi verdi ve okşadı.*

“Nâ-şinâht”, “tanımayan ve vâkif olmayan” demektir ki, bundan murâd, münkîrlere dir. Zîrâ inkâr doğrugu görmemekten ve tanımadan ve anlamaktan zuhûra gelir. Ya'nî, vaktâki münkîrlere, peygamberlerin zâhirlerini gördüler ve iç yüzlerini görmediler ve tanımadılar, bunlardan enbiyâya ta'n

ve i'tirâzlar vâki' oldu, Hak, enbiyâsının münkirlere karşı doğruluklarını isbât için onlara mu'cizeler verdi ve onların mağmûm olan kalblerini okşadı ve teselli kıldı. Zamânın fen-dîde olan münkirleri hâlâ inkârlarında devâm edip derler ki: "Eski zamanlardaki sâde-dil insanları kandırıp, cem'iyyet-i beşeriyyetenin intizâmini te'mîn için aralarından birtakım akıllı insanlar çıktı, peygamberlik da'vâsında bulundular. Bu sâf insanları birtakım kizb-i mutalsam ile iğfâl edip kendilerine tâbi' kıldılar. Bunlardan birinin inkâr-ı manzûmu şudur:

*Muğfil ü muğfel o İsâ, Mûsâ,
Köhne bir kizb-i mutalsamdır asâ!*

İnsanların aklı terakkî etmiş ve fende yükselsmiş olduğundan artık peygamberlik sevdâsının hükmü geçmiştir. Nitekim şimdîye kadar hiçbir peygamber zuhûr edememiştir; ve ara sıra surada burada bu da'vâ ile çikanlara da beşeriyyet gülmüştür." Bu i'tirâzlara verilecek cevâblar pek çoktur. Bunların burada zikri uzundur. Ancak hulâsaten şunu söyleyelim ki: Doğru da'vâlar semeresiyle zâhir olur. Ma'lûmdur ki, bu peygamberler beşeriyyete birer mukaddes kitâb ile geldiler ve birtakım sözler söylediler ve beşeriyyetten bir maddî mükâfât beklemediler. Münkirlerin kavlen ve filen taarruzlarına ma'rûz kaldıkları hâlde korkmadılar, da'vetlerine devâm ettiler. Beşerin idrâk-i selîm sâhibleri onların hallerine ve sözlerine bakıp insâf ettiler ve ma'nâlı olan sözlerini doğru görüp kabûl ettiler. Yeryüzünde hâl-i hâzırda bunlara tâbi' olan Mûsevi ve İsevi ve Muhammedî olmak üzere milyonlarca efrâd-i beşer vardır. Şu kadar ki, her ümmet tâbi' olduğu peygamberi tanıyor, tekâmûl kâidesinden gâfil oldu ve ondan sonra gelen peygamberleri inkâr etti. Âlem-i tabâtta hüküm süren bu tekâmûl kâidesi mücibince hâtem-i enbiyâ Muhammed (a.s.v.) Efendimiz Kur'an ile geldi ve Kur'an peygamberlerden hepsinin beyân ettiği hakâyiku ve daha ziyâdesini câmi' olduğundan, artık beşeriyyete hakâyık nâmına tefhîm edilecek bir şey kalmadı. Bu sebebe bin üç yüz küsür seneden beri bir peygamber zuhûr etmedi ve etmeyecektir. Çünkü beşeriyyetin biyolojide ve diğer funûnda bulduğu hakâyıkun cümlesi Kur'an'ın ihbârını musaddiktür. Nitekim *Mesnevî-i Şerîf*'in birçok beyitlerinde fenne mutâbik olan esrâr-ı kur'anîyye tavzîh buyurulmuştur. Binâenaleyh bundan sonra fen terakkî ettikçe, erbâb-ı fen karşılaşlarında Kur'an'ın esrârını görüler ve Hâtem-i enbiyâ'nın nübûvvetini, nübûvvette tekâmûl kâidesine muvâfik bulurlar.

مکر آن فرعون سیصد تو بدہ جمله ذل او و قمع او شدہ

4372. *O Fir'avn'ın mekri üç yüz kat olmuş idi. Hepsi onun zilleti ve kam'ı olmuş idi.*

Mûsâ (a.s.)a muhâlif olan Fir'avn'ın mekri ve hîlesi, o hazreti tezâlîl için, kat kat olmuş idi. Fakat bu mekr ve hîlelerin hepsi o Fir'avn'ın zilletine ve kahîna sebeb olmuş idi.

ساحران آورده حاضر نیک و بد تا که چرخ معجزه موسی کند

4373. *Mûsâ'nın mu'cizesinin çarhını koparmak için, iyi ve kötü sihirbâzları hâzır getirmiştir idi.*

Fir'avn'ın hîlelerinden birisi de bu idi ki: Mûsâ (a.s.)ın mu'cizesi dolabını koparmak ve sökmek için Medâyîn şehrinden iyi ve kötü ve usta ve mübtedî sihirbâzların hepsini celb edip ihmâr etmiş idi. Zîrâ asânın yılan şecline tebeddülünü sihre haml etmiş idi.

تعصرا را باطل و رسوا کند اعتبارش را ز دلها بر کند

4374. *Tâ ki asâyi bâtil ve rüsvây etsin! Onun i'tibârını gönüllerden koparsın!*

Ya'nî, Fir'avn'ın sihirbâzları toplaması, cenâb-1 Mûsâ'nın asâsını ve mu'cizesini halkın nazarında ibtâl ve terzîl etmek ve onun yalan bir hîleden ibâret olduğunu isbât ederek, halkın kalblerinden onun i'tibârını koparmak ve iskât etmek için idi.

عن آن مکر آیت موسی شود اعتبار آن عصا بالا رود

4375. *O mekrin "ayn"ı Mûsâ'nın âyeti olur. O asânın i'tibârı yukarı gider.*

Fir'avn'ın mekrinin neticesinde öyle bir hâl zâhir olur ki, o mekr ve hîlenin "ayn"ı cenâb-1 Mûsâ'nın sıdkının âyeti ve şâhidi olur; ve o asânın i'tibâri yalnız avâmm-1 halk indinde değil, fenn-i sihre vâkif olan sihirbâzların indinde de yükselir. Zîrâ sihir fenni mûcibince ibtâl edilen sihirlerin âsâri meydanda kalmak lâzım gelirken, cenâb-1 Mûsâ'nın asâsi onların hepsini yılan olup yutar ve ortada hiçbir eser kalmaz; ve sonra yine asâya tebeddül eder. Sihirbâzlar bunları görünce asânın bir mu'cize olduğunu idrâk edip cenâb-1 Hakk'a îmân ederler Mûsâ'ya tâbi' olurlar. Bu hâl mu'cizenin semerisidir.

لشکر آرد او پگه تا حول نیل
تا زند بر موسی و قومش سیل

4376. *Mûsâ ve onun kavmi üzerine yolu vurmak için Nil'in kenârına kadar asker getirir.*

Fir'avn bu sihirbâzlar vak'asından sonra Mûsâ (a.s.)ın ve ona tâbi' olan Benî-İsrâîl kavminin yolunu vurmak ve onları esîr edip kahretmek üzere Nil nehrinin kenârına kadar onları ta'kîben asker sevk eder.

ایمنی امت موسی شود
او بحثت الارض و هامون در رود

4377. *Mûsâ'nın ümmetinin emînlîğî olur; o arzin altına ve çöle gider.*

"Hâmûn", çöл ve sahrâ demektir. Fir'avn'ın bu teşebbübü de tersine olur. Zîrâ su yarılip cenâb-ı Mûsâ ve ümmeti açılan yoldan geçerler ve Fir'avn boğulup cesedi evvelen çöle dalgalar ile atılır ve ondan sonra da yerin altına defn olunur. Nitekim kissası sûre-i Tâhâ'da mezkûrdür.

گر بمصر اندر بدی او نامدی
وهم از سبطی کجا زائل شدی

4378. *Eğer o Mısır'da olaydı, gelmezdi. Sibti'den vehim nerede zâil olurdu?*

"Sibti", Mûsâ (a.s.)ın kavmine denir. Ya'nî, eğer cenâb-ı Mûsâ ve onun kavmi Mısır'da olaydı ve oradan çıkmaya idi, bittabi' Fir'avn onları ta'kîbîne lütûm görmez ve Mûsâ (a.s.)ın kavminin Fir'avn'dan vehmi ve korkusu dahi zâil olmazdı. Cenâb-ı Mûsâ ile kavminin Mısır'dan çıkmak teşebbübü üzerine Fir'avn'ın onları ta'kîb edip helâk olması, Benî-İsrâîl'in kalblerinde emniyet husûlüne sebeb oldu.

آمد و در سبط افکنند او گبار
که بدان که امن در خوفست و راز

4379. *O geldi ve Sibt'a erime bıraktı. Zîrâ bil ki, emniyet korku içindedir ve gizlidir.*

Fir'avn ta'kîben geldi ve o cenâb-ı Mûsâ'nın kavminin kalblerine korkudan eriyiş bıraktı. Ya'nî Benî-İsrâîl Fir'avn'ın ta'kîbinden korktular, fakat bu korkunun neticesinde Fiarvn'ın helâki ile emniyet hâsil oldu. Binâenaleyh bil ki, emniyet korku içindedir ve gizlidir. "Gûdâz", "erimek" ma'nâsına olan "gûdâhten" masdarından ism-i masdarıdır, "eriyış" demektir. "Râz", sırlı, gizli, demektir.

آن بود لطف خفی کو را صمد نار بنماید ولی نوری بود

4380. *Gizli lutuf o olur ki, onu Samed ateş gösterir, fakat bir nûr olur.*
[4360]

Ya'nî, gizli olan lutuf odur ki, Hak Teâlâ o lutfu ateş ve kahir sûretinde gösterir, fakat o sûret bir nûr ve lutuf olur. Nitekim bu sûret âleminde kahir yüzünden olan lutuflar çok kere vâki' olur.

نیست مخفی مزد دادن در تقی ساحران را اجر بین بعد از خطا

4381. *Tükâda ecir vermek mahfî değildir. Sâhirlere hatâdan sonra ecri gör!*

“Tükâ”, takvâ ve perhîz etmek, demektir. Hak Teâlâ'nın ehl-i takvâya takvâları içinde ecir vermesi bir gizli lutuf değildir. Zîrâ takvâya ecir vereceğini va'd buyurmuştur. Sen cenâb-ı Mûsâ'ya mukâbele etmek cümründen ve hatâsından sonra Hakk'ın sihirbâzlarla verdiği ecre bak ki, asıl gizli olan lutuf budur. Onların fili kahra ve cezâya lâyik iken neticede îmân lutfuna sebeb oldu.

نیست مخفی وصل اندر پرورش ساحران را وصل داد او در برش

4382. *Üasl içinde perveriş mahfî değildir. O sihirbâzlarla inkıta' içinde vasl verdi.*

Ya'nî, bir kulu kalbinin tâat ve ibâdet ile Hakk'a vaslı ve ittisâlı içinde, Hakk'in o kulu lutfu ile perverde etmesi ve beslemesi gizli bir lutuf değildir. Sihirbâzlar kalben cenâb-ı Mûsâ'ya muhâlif ve Hak'tan munkati' oldukları hâlde, onlara Hak Teâlâ kendi tarafına vasl ve ittisâl verdi; ve Fir'avn onlanın ellerini ve ayaklarını kesmekle tehdîd ettiği vakit onlar (Şu-arâ, 26/50) ya'nî “Biz muhakkak Rabbimize döneriz” dediler. İşte gizli ve perde arkasında olan lutuf budur.

نیست مخفی سیر با پای روا ساحران را سیر بین در قطع پا

4383. *Jidici ayak ile seyr mahfî değildir. Sihirbâzların ayaklarının kat'ından olan seyri gör!*

Bir kimsenin ayağı sağlam ve tamâm olarak Hak yolunda takvâ içinde yürümesi, o kimse hakkında Hakk'ın gizli olan bir lutfu değildir. Belki lutf-ı zâhir içinde diğer bir lutf-ı zâhirdir. Sihirbâzların sûret-i zâhirede kahir olan Fir'avn tarafından ayakları kesildikten sonra Hak tarafına olan seyr-i ma'nevîlerini gör ki, bu seyr kahr-ı zâhirî içinde gizli bir lutf-ı ma'nevîdir. Nitekim

âyet-i kerîmede **بَاطِنُهُ فِي الرَّحْمَةِ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ** (Hadîd, 57/13) ya'nî "Onun bâtininde rahmet vardır ve onun zâhiri âzâb cihetindendir" buyurulur.

که گذر کردند از دریای خون

عارفان ز اند دائم آمنون

4384. *Ârifler ondan dolayı emîndirler ki, kan deryâsından geçtiler.*

"Kan deryâsı"ndan murâd, Hakk'ın kahur ve lutfunun hicâbı olan bu âlem-i sûrettir. Nitekim yeryüzünde hâlifse olaiarak yaratılacak insan hakkında melekler tarafından Hakk'a hitâbân **وَسَفَّلَ النَّمَاءَ** (Bakara, 2/30) ya'nî "O insan yeryüzünde kan döker" denildi. Tafsîlâtı sûre-i Bakara'dadır. Ya'nî ârifler ondan dolayı emîndirler ki, kan deryâsı olan bu sûret âleminden geçtiler ve rûhâniyet âlemine gittiler; ve cismâniyet âleminden bir cüz' olan kendi vücuâd-i mevhûmlarından kurtuldular. Bunun için onlar hakkında Hak Teâlâ **أَلَّا إِنَّ أُولَئِكَ اللَّهُ لَا يَحْوِنُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ** (Yûnus, 10/62) ya'nî "Âgâh ol! Allâh'in velîleri üzerine korku ve hüzün yoktur" buyurdu. Zîrâ korku ve hüzün varlığı taalluk eder, onlar ise yok olmuşlardır.

لا حرج باشند هر دم در مزيد

امنشان از عین خوف آمد پدید

4385. Onların emniyetleri korkunun "ayn"ından zâhir geldi. Şübhesiz her dem ziyâdelikte olur.

Emniyetin korkunun "ayn"ından zâhir olması budur ki: Onlar Hakk'ın azametini bildiler ve Hak'tan korktular. Nitekim âyet-i kerîmede **إِنَّمَا يَخْشِيُ اللَّهَ** من عباده العلماء (Fâtur, 35/28) ya'nî "Ancak Allâh'in âlim olanulları Allah'tan korkar"; ve hadîs-i şerîfde de **أَنَا أَعْلَمُ بِاللهِ وَأَخْشَاكَمْ** من الله ya'nî "Ben sizin en ziyyâde Allâh'ı bileminiz ve Allah'tan korkanınızım" buyurulur. Binâenaleyh Hak Teâlâ onlara bu korkunun "ayn"ından emniyet verdi. Bu âlem-i zâhirde dahi korkunun aynından emniyet hâsil olmasının misâlleri çoktur. Meselâ buhâr kazanlarında patlamak korkusu için bu korkunun aynından emniyet tedbîrleri ittihâz olunmuştur; ve kezâ tüfenklerde ve toplarda ve saîr makineлерdeki emniyet âletleri hep korkunun "ayn"ından peydâ olmuştur. İmdi âriflerin korkularından peydâ olan emniyetleri de her dem ziyâdelikte olur. Emniyetin ziyyâdeliği hakkında *Fîhi Mâ Fîhî* in 12. faslında şöyle buyurulur:

"Emden emne azîm farklar vardır. Mustafâ (s.a.v.) Efendimiz'in enbiyâyi sâire üzerine fazlı, nihâyet emn cihetindendir. Yoksa, enbiyânın kâffesi emn içindedirler ve havftan geçmişlerdir. Ancak **وَرَفَعْنَا بَعْنَهُمْ فَوْقَ بَعْضِهِمْ** درجات geçmişlerdir (Zuhurf, 43/32) ya'nî "Biz onların ba'zisini derecelerin ba'zisinin fevkine

"yükseletti" âyet-i kerîmesi mûcibince emn içinde makâmlar vardır. Âlem-i havfta makâmât-ı havf için nişân vermek mümkündür; fakat makâmât-ı emn bî-nişândır. Âlem-i havfa nazar olundukda, herkesin Hak yolunda bezl ettikleri görülür. Birî vücûdunu, birî malını, birisi de cânını bezl eder. Kimi oruç tutar, kimi zekât verir, kimi, on rek'at, kimi yüz rek'at namaz kilar. Binâenâleyh onlann menâzili musavver ve muayyendir; onlardan nişân vermek mümkün değildir. Nitekim Konya'dan Kayseri'ye kadar olan menziller muayyendir; amma Antalya'dan Mısır'a kadar olan deryâdaki menziller bî-nişândır; onu gemiciler bilir ve kara ehlîne söylemezler, çünkü anlayamazlar."

امن دیدی گشته در خوفی خفی خوف بین هم در امیدی ای صفوی

4386. *Emniyeti bir korku içinde hafî olmuş gördün. Ey safi! Bir ümid içinde de korkuyu gör!*

Ya'nî, ey ibâdet ve tâat ile kalbini sâff kılan sûfî! Korku içinde emnin gizli olmuş olduğunu bu beyânâtımızdan gördün ve anladın. Bu ettiğin ibâdet ve hizmet tohumlanndan mükâfat ümidi içinde de korkuyu gör! Zîrâ birtakum esbâb dolayısı ile bu tohumların fâsid olmak ihtimâli vardır. Nitekim bir kimse tarlaya tohumu eker ve ondan hâsilât almak ümîdini besler. Fakat bu ümid içinde ektiği tohumların çürüyüp çökmemesi korkusu gjzlidir.

آن امیر از مکر بر عیسیٰ تند عیسیٰ اندر خانه رو پنهان کند

4387. *O emîr mekr cihetinden İsâ üzerine teveccûh etti. İsâ ev içinde yüzünü gizli eder.*

Târhîte mezkürdür ki, İsâ (a.s.) tutmaya me'mûr olan emîr, mekr ve hîle kasdıyla İsâ (a.s.) üzerine teveccûh etti. Cenâb-ı İsâ ev içinde kendini sakladı.

اندر آید تا شود او تاجدار خود ز شیه عیسیٰ آید تاج دار

4388. *O tâcdâr olmak için içeriye gelir. Kendisi İsâ'nın şîbhinden dolayı dârin tâci gelir.*

O cenâb-ı İsâ'yı tutup buna mükâfâten tâcdâr olmak ümid eden yahûdi beyi evin içerisinde girer. Kendisi İsâ (a.s.)ın sûretine müşâbih bir sûrete girer. Bu ümidi boşá çıkar ve İsâ (a.s.) zanniyla dâraqacının tâci olur ve çarmûha gerilir.

هی میاویزید من عیسی نیم من امیرم بر جهودان خوش پیم

4389. *Der ki: "Hey! Asmayınız, ben İsâ değilim! Ben emîrim. Cûhâdlar üzerinde latîf izliyim!"*

O evin içine giren yahûdî beyi dedi ki: "Yâhû! Beni asmayınız, ben İsâ değilim; ben sizin beyinizim, yahûdîler üzerinde latîf izliyim!" Ya'nî benim mezbîhim ve meşrebiim sizin mezheb ve meşrebinize muvâfiktür.

زوترش بر دار آویزید کو عیسی است از دست ما تخلیص حو

4390. *Dediler ki: "Pek çabuk onu dâr üzerine asınız! O İsâ'dır. Bizim elimizden kurtulmak isteyicidir."*

Ya'nî, o beyle berâber İsâ (a.s.)ı tutmak için evin içine girenler, İsâ (a.s.) süretine giren o bey için birbirlerine dediler ki: "Hayır, o İsâ'dır. Sîmâsını görmüyorum musunuz? Bizim elimizden kurtulmak istediği için böyle bağınyor." Bu beyitlerde ümîd içinde korku olduğu misâlen beyân buyurulmuştur. Nitekim cenâb-ı İsâ'yi tutup mükâfâta nâil olmak ümîd eden Titânus (طيطاناً نوس) ismindeki bey hiç ummadığı bir kahr-i ilâhî ile karşılaşmıştır. Ma'lûm olsun ki, İsâ (a.s.)a olan sû-i kasd hakkında ulemâsının ihtilâfi vardır. Kavl-i meşhûr Hz. Pîr'in beyân buyurduğu bu kavıldır. Ve Hz. Pîr efendimizin âdet-i seniyeleri bu Mesnevî-i Şerîf'te kavl-i meşhûru beyân buyurmaktır. Fakîr bu hûsûstaki mütâlaâti İsâ (a.s.) ismiyle yazdığını risâlede beyân ettim. Burada tâfsîli uzundur.

چند لشکر می رود تا بر خورد برگ او فی گردد و بر سر خورد

4391. *İntifâ' için birçok asker bir yere gider. Onun azağı ganîmet olur, başını yer.*

"Ber", meyve; "horden" yemek; "ber horden", meyve yemek demek olup, intifâ'dan kinâyeder. "Berg", azık ve küt ve gıdâ; "fey", mâl-i ganîmet ma'nâsına nadır. Ya'nî, düşmana galebe edip intifâ' etmek için birçok asker harb etmek üzere bir yere gider ve onların bu intifâ' ümîdi aksine zutûr edip mağlûb olurlar; ve bu mağlûbiyet neticesinde onların azıkları ve gıdâları düşmanın eline geçer ve onlara mâl-i ganîmet olur; ve bu askerler kendi başlarını yerler.

جنده بازرگان رود بر بوی سود عبد پندارد بسوزد همچو عود

4392. *Nice bâzergân kâr kokusu ile gider; bayram sanır; öd gibi yanar.*

Bu beyit dahi ümidi içinde korku gizli olduğunun misâlidir. Ya'nî, birçok bâzergân ve tacir kâr etmek kokusu ve ümidi ile sefere gider. Pazar yerini bayram yeri zanneder. Fakat umduğu kâra nâil olamadığı için kalbi öd ağacı gibi yanar ve ümidi boşça çıkar.

چند در عالم بود بر عکس این زهر پندراد بود آن انگیز

4393. *Alemde bunun aksi üzere ne kadar olur! Zehir zanneder, o bal olur.*

Ya'nî, bu âlem-i sûrette bu ümîdin aksi ve hilâfi üzere ne kadar çok hâdiseler vâki' olur! Meselâ zâhirde zehir ve kahir zannolunan bir şey bal gibi lezîz ve zevkli bir şey olur.

بس سپه بنهاده دل بر مرگ خویش روشنهها و ظفر آید بیش

4394. *Çok asker kendi ölümü üzere gönül koymuş; öne rüşenlikler ve zafer gelir.*

Çok askerler harb esnâsında zaferden ümîdlerini kesmiş ve ölüme muttaşır olmuş iken, hiç umulmayan bir sebebin zuhûruyla önlerine sevinç aydınlatları ve zafer hâli çıkar ve korkudan emn ve kederden meserret peydâ olur.

آمده تا افکند حی را چو میت ابرهه با پیل بهر ذل بیت

4395. *Ebrehe diriyi ölü gibi bırakmak üzere Beyt'i takkür için fil ile geldi.*

“Ebrehe”, Yemen hükümdârı kumandanının adıdır. Yemen hükümdârı Kâ'be'nin şerefini Yemen'e nakl etmek için kemâl-i i'tinâ ile San'â'da bir ma'bed yaptırmış idi. Arab'ın Kenâne kabilesinden bir şâhis o ma'bedi yakutiğından hükümdâr öfkelendi ve Mekke'deki Kâ'be'yi tahrîb ve tezlîl etmek ve halkın mallarını yağıma edip onları ölü gibi bir hâle getirmek üzere, Ebrehe'nin kumandası altında birçok filler ile berâber bir ordu göndermiş idi. Nitekim kussası “E-lemt-terâ keyfe” [:Mâün] süresinde, tefsîr kitâblarında münâderîctir. Bu vak'a İslâmiyet'in zuhûrundan evvel idi.

تا حرمیم کعبه را ویران کند جمله را زان جای سر گردان کند

4396. *Tâ ki Kâ'be'nin harîmini vîrân ede! Cümleyi o yerden sergerdân ede!*

Ebrehe o niyet ile geldi ki, Kâ'be'nin harîmini ve etrâfini bir harâbe-zâra çevirsin ve Mekke ahâlisi artık o harâb olan şehirde sâkin olamayıp oradan sergerdân olsun ve başka yerlere dağlsın!

تَاهَمَهُ زُوْارُ گَرْد او تَنَدْ
کعبَه او را همه قبَلَه كَنَدْ

4397. *Tâ ki bütün ziyâretçiler onun etrâfına teveccûh edeler. Hepsi onun Kâ'be'sini kible edeler.*

Tâ ki Mekke'ye gelen bütün ziyâretçiler Yemen hükümdârinin yaptırdığı ma'bed etrâfına teveccûh edeler ve hepsi o hükümdârin bu Kâ'be'sini kible it-tihâz edeler!

و ز عرب کينه کشد اندر گزند
که چرا در کعبه ام آتش زنند

4398. *Ve "Benim Kâ'beme niçin ateş vururlar?" diye Arab'dan zarar içinden intikâm çeke!*

Ve hükümdâr, "Niçin benim yaptırdığım Kâ'beyi yaktılar?" diye Arablar'a zarar îrâs edip intikâm ala!

عین سعیش عزت کعبه شده
موجب اعزاز آن بیت آمده

4399. *Onun sa'yinin "ayn"ı Kâ'be'nin izzeti olmuştur. O beytin i'zâzını mücîb gelmiştir.*

Vaktâki Ebrehe mağlûb olmayacağınu zannettiği muazzam ordusuyla Mekke'ye geldi, mukadder olan kahr-i ilâhiye ma'rûz kaldı ve hârikulâde bir hâl zuhûr etti. Filler Kâ'be tarafına yürümez oldu; ve havada kara bulut gibi ebâbil kuşları peydâ oldu ve askerin başlarına taşlar yağdırdılar. Ordu büyük bir hezîmete uğradı. Bu sûretle Ebrehe'nin sa'yinin aynı Kâ'be'ye bir kat daha izzet ve şerâfet getirdi ve çalışma Beytullah'ın i'zâzını mücîb oldu.

مکیان را عزیزی بد صد شده
تا قیامت عرشان مدد شده

4400. *Mekkeliler'in bir olan izzeli yüz olmuştur. Onların izzeti kiyâmete kadar mümted olmuştur.*
[4380]

Mekke halkının izzeti bu yüzden bir kat iken yüz kat olmuştur. Hacilar içinde onların izzetleri ve şerefleri uzayıp gitmiştir. Zîrâ onlar hacilere tavâf ve ziyâret usûlünü öğrettiler ve delîl oldukları için dünyânın muhtelif cihetlerinden gelen hacilar onlara hürmet ederler.

او و کعبَه او شده مخصوص تر
از چیست این از عنایات قدر

4401. *O ve onun kâ'besi pek mahsûf olmuştur. Bu nedendir? Kaderin inâyeterindendir.*

"Mahsûf", noksan edilmiş ve yere yatırılmış demektir. Ya'nî, Beytullah'ın bu izzet ve şerefine mukâbil Ebrehe ile onun izzetlendirmek ve şerefleştirmek istediği kâ'be'nin kendisi ve adı sanı pek yere batınlmuştur. Bu hâl neden böyle olmuştur? Takdîr-i ilâhînin ezeli olan inâyeterinden olmuştur. *Fîhî Mâ Fîh*'in 59. faslında Hz. Pîr inâyettâh hakkında şöyle buyururlar:

"Asıl olan inâyettâh. Sen bir emîrsin, iki kölen vardır: Birisi çok hizmet edip senin için birçok seferler kilar. Diğer ise kölelik husûsunda tenbedir. Sonra görüyorum ki, senin o tenbel olan köleye o hizmetkâr olan bendeden ziyâde muhabbetin vardır. Evvelki hizmetkânâ da metrûk bırakmazsin. Bu böyle vâki' olur. Inâyete hükmetme[mek] mümkün değildir."

İşte Kâ'be'ye olan inâyettâh Hak da bu kabıldendir.

آن فقیران عرب منعم شده

از جهاز ابرهه همچون دده

4402. *Ebrehe'nin yırtıcı hayvan gibi olan cehâzından o Arab'ın fakûrleri mün'am oldu.*

"Cehâz", eşyâ ve tertîbât demektir. "Mün'am", ni'met verilmiş; "dede", "yırtıcı hayvan" demektir. Ya'nî, Ebrehe'nin yırtıcı cânavar gibi olan harb teçhîzâtını ve tertîbâtını yağma eden o Mekke Arapları'nın fakûrleri bu ganimet ile Hak tarafından in'âm olunmuştur. Ankaravî nûshasında ikinci müşrâ' sûretinde vâkı'îdir. Fakat "tevânger" kelimesinin vezne tevâfuku için tahrîf-i lafz ile "tûnger" yâhud "tânger" okunması icâb eder. Binâenâleyh fakûr "mün'am" nûshasını aldım. Tercümesi "O Arab fakûrleri zengin olmuştur" demek olur.

بهر اهل بیت او زر می کشید

او گمان برده که لشکر می کشید

4403. *O zannetmiş idi ki, orduyu çektî; ehl-i beyt için o altını çekti.*

O Ebrehe zannetmiş idi ki, bu müdhiş ordusunu Mekke'ye çekti ve derhâl Mekke halkı üzerine galebe etti; ve ehl-i beyt için olan altını ya'nî Mekke ehlîlinin parasını ve malını çekip aliverdi. "Ehl-i beyt için" ta'bîrînde diğer bir vechih daha vârid-i hâtur olur. O da şudur: "Ebrehe, Mekke ehlini mağlûb ettikten sonra kendi ehl-i beyti ve ailesi için Mekke'den altınları çekip aldı."

در تماشا بود در ره هر قدم

اندرین فسخ عزای وین هم

4404. *Bu azîmâllerin ve bu himmellerin feshinde yolda her adımda temâşâda idi.*

"Fesh", bozmak; "azâyim", kasd ma'nâsına olan "azîmet"in cem'idir. "Himem", "kasd-i kalbî" ma'nâsına olan "himmet"in cem'idir. Bu beyitte define arayan mîrâsyedînin hâline rûcû' buyurulmuştur. Ya'nî, mîrâsyedi kendi evinde olan defîneyi haber aldiktan sonra, Mısır'dan Bağdâd'a dönerken, yolda yukarıdan beri zikrolunan hâdiselerdeki makâsid-i kalbiyyenin ve azâim-i fiiliyyenin bozulması hususlarını her adımda fikren ve hayâlen temâşâda idi ve kendi kendine derdi ki: "Bu insanlar neler düşünürler ve nelere teşebbüs ederler? Netîcede onların bu düşünceleri ve teşebbüsleri müsmîr olmaz. Bilakis hâtr ve hayâllerine gelmeyen şeyle zuhûr eder. İşte benim hâlim de bu kabıldendir. Ne garîb şeydir ki, ben defîneyi Mısır'da ararken Bağdâd'a kendi evimde buluyorum!"

کارش از لطف خدای ساز یافت

خانه آمد گنج را او باز یافت

4405. Eve geldi. O defîneyi açık buldu. Onun işi Hudâ'ya mensûb olan lutuf-dan tertîb buldu.

"Sâz", kelimesinin müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "tertîb" ma'nâsı münâsibdir. Elhâsil, o mîrâsyedî Mısır'dan Bağdâd'daki evine geldi. Aradığı defîneyi orada âşikâr buldu. Onun işi halka değil, ancak Hakk'a mensûb olan lutufdan tertîb buldu. Yukarılarda dahi iżâh olunduğu üzere, bu kissadan maksûd olan şey tâlib-i Hakk'ın sülükünü beyândır. Hakîkat defînesini arayan sâlik evvelen sefer-i sûfî ile bir mûrsîd-i kâmil arar. Sonra o mûrsîd-i kâmilin tertîb ettiği riyâzât ve mücâhedât dayakları neticesinde sıfat-ı nefsâniyye kirlerinden ve paslarından temizlenip rûhâniyet kesb eder; ve hakîkat defînesinin kendinin cisim evinde olduğunu âşikâre olaarak hâlen ve zevkan görür ve bulur. Mûrsîdin vazifesi ancak bundan ibârettir. Yoksa sâlike kendi ayn-ı sâbitesinin isti'dâdından fazla bir şey veremez; ve ayn-ı sâbitesinin isti'dâdi ise, ancak Huda'ya mensûb olan bir lutufdur. Nitekim Fîhi Mâ Fîh'in 9. faslında Hz. Pîr efendimiz bu ma'nâ hakkunda söyle bûyururlar:

"Hak Teâlâ enbiyâ ve evliyâyi cesîm ve berrâk sular gibi ırsâl ve cârî kildi. Küçük ve boyalı, bulanık sular onların derûnuna akıp dâhil olunca, kendi bulanıklıklarından ve ânzî olan renklerinden kurtulurlar. Binâenaleyh kendisini sâfi görünce "Ben mukademâ böyle sâf idim" diye evvelki hâlini tezekkür eder ve o bulanıklıkların ve renklerin ânzî olduğunu yakînen bilir; ve bu avârizden evvelki hâlini tahattur edip مَنْذُ الَّذِي رَزَقَنَا مِنْ قَبْلِ (Bakara, 2/25) ya'nî "Bu evvelce merzûk olduğumuz şeydir" âyet-i kerîmesini okur. İmdi enbiyâ

ve evliyâ ona evvelki hâli müzekkir olurlar; yoksa onun cevherine yeni bir şey koymazlar...ilh."

مکرر کردن برادران پند دادن بزرگین را و تاب ناوردن او آن پند را و در
رمیدن او از ایشان و شیدا و بی خود رفتن و خود را در بارگاه پادشاه انداختن
بی دستوری خواستن لیک از فرط عشق و محبت نه از گستاخی و لا ایالی

Kardeşlerin büyüğe nasîhat vermeyi mükerrer etmesi ve
onun o nasîhata tâkat getirememesi ve onun onlardan
ürkmesi ve şeydâ ve bî-hod olarak gitmesi ve kendisini izin
istemeksizin pâdişâhın bârgâhına atması; fakat aşk ve
muhabbetin şartından, küstahlık ve lâübâlîlikden değil!

Bu sârh-i şerîfste "şâh"tan murâd, sûreti ve cismâniyeti nefs-i küll âlemi-
nin zübdesi ve hulâsası ve cem'iyyet-i esmâiyyeyi hâiz olan insân-ı kâmil-
dir. Bu husûsta yukanda 4101 numaralı beytin başındaki sârh-i şerîfin izâ-
hînda da beyânât vardır. Ya'nî büyük şehzâde şiddet-i aşk sebebiyle insân-ı
kâmile dâhil olmak için sefere çıkmaya karâr verdi; ve diğer ortanca ve kü-
çük kardeşleri "Bu işi yapma, başına felâket gelir!" diye evvelce yaptıkları na-
sîhatları tekrâr ettiler; ve büyük şehzâde fart-ı aşkı sebebiyle o nasîhatları tut-
maya tâkat getiremedi ve hattâ onlardan ürküp kaçtı. Delice ve kendinden
geçmiş olarak yola çıktı. Bir rehbere hâcet görmedesiz, izinsiz olarak kendi-
sini insân-ı kâmilin huzûruna attı. Halbuki şerîftatta izinsiz, bir kimseňin bu-
lunduğu yere girmek câiz değildir. Fakat bu şehzâdenin böyle yapması küs-
tahlık ve edebsizlik cihetinden değil idi, fart-ı aşk ve muhabbetten idi. Zîrâ
ba'zi yerlerde terk-i edeb, ayn-ı edeb olur. Nitekim Şâh-ı Nakşbend hazretleri
buyururlar:

"Evliyâullâh sohbetlerinde hakîkat-i edeb vakte riâyettir. Zîrâ vakit olur ki,
onların sohbetinde bî-edeblik ayn-ı edeb olur. Yine vakit olur ki, edeb ayn-ı
bî-edeblik olur."

آن دو گفتندش که اندر جان ما هست پاسخها چو خشم اندر سما

4406. *O ikisi ona dediler ki: "Bizim cânımızda gökte olan yıldız gibi cevâblar vardır."*

Ya'nî, büyük şehzâdeye o diğer iki kardeşleri dediler ki: "Senin yukarıdan beri bize söylediğin sözlerle bizim cânımızda ve bâtinimizda gökte olan yıldızlar gibi parlak cevâblar vardır."

گر نگوییم آن نیاید راست نرد ور بگوییم آن دلت آید بدرد

4407. *"Eğer onu söylemesek oyuncu doğru gelmez; ve eğer onu söyler isek senin gönülünə derd gelir."*

Ya'nî, "Eğer o parlak ve açık sözleri söylemesek bu sülük oyunu doğru netice vermez. Ya'nî biz sana "Allâh Teâlâ zâtıyla bütün eşyayı muhittir ve senin vücûdun dahi bu eşyâdan bir cüz'dür. Binâenaleyh Hakk'ı kendinde ara!" demesek, sülük ettiğin Hak yolu senin i'tikâdına göre bir netice vermez. Ve eğer bu sözü söylesek "Siz Hakk'ı eşyâdan temiz etmediniz!" diye gönülün mükedder olur.

همجو چزرم اندر آب از گفت الم ور نگوییم اختناقت و سقم

4408. *"Su içinde olan kurbağa gibiyiz; sözden elem vardır; ve eğer söylemesek boğulmak ve maraz vardır."*

"Bizim hâlimiz su içinde olan kurbağanın hâline benzer. Zîrâ kurbağa su içinde bağırmaktan elem ve zahmet çektiği için, bağıracığı vakit, suдан dışarıya çıkar da öyle bağırrı; ve eğer su içinde bağırsa, boğulmak ve hastalanmak tehlikesi vardır. Biz de bâtinimizda olan bu sözleri vahdet-i vücûd deryâsi içinde söyler isek, bu sözlerden bize elem vardır. Çünkü söz ikililik âlemindendir ve vahdet âlemine müjnâfidir; ve eğer söylemesek, bu cismâniyet âleminde söylemek lâzım geldiği hâlde, söylemediğimiz için ma'nen boğulmak ve maraza düşçâr olmak tehlikesi vardır. Ma'lûm olsun ki, ehl-i hakîkât bu âlem hakkında "Heme ost" ya'nî "Hep O'dur" ma'nâsına i'tikâd ettikleri hâlde zâhirde "Heme ez ost" ya'nî "Hep Ondandır" deriler ve bu sözleriyle hifz-i merâtib ederler.

گر نگوییم آشتی را نور نیست ور بگوییم آن سخن دستور نیست

4409. *"Eğer söylemesek nûr için sulh yoktur; ve eğer o sözü söyler isek, ruhsat yoktur."*

"Ve eğer bâtinümüzda olan bu sözleri söylemesek, sana karşı sulh ve muhabbetimizin nûru ve revnakı olmaz ve sana dostluk edememiş oluruz; ve eğer o sözü söyler isek, esrârdan ma'dûd olduğu için, izn-i ilâhî yoktur; ve ehlinin gayrına keşfi harâmdir. Binâenaleyh söylemek ile söylememek arasında muztar bir hâldeyiz."

در زمان بر خاست کای خویشان و داع ائمَّا الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا مَتَّعٌ

4410. ^[4390] *Derhâl kalktı ve dedi: "Ey akrabâ, vedâ!" Dünâyâ ve dünâyâda olan şeyler metâ'dır!"*

"Metâ'", az, zebûn, fânî, ev eşyâsı ve kendisiyle intifâ' olunan şey. Bu İَنْسَا هَذِهِ الْحِجَّةُ الدُّنْيَا مَتَّعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ Mü'min'de vâki' (Mü'min, 40/39) ya'nî "Muhakkak hayatı dünyâ fânîdir ve muhakkak âhiret karâr ve sebât evidir" âyet-i kerîmésine işaret buyurulur. Ya'nî, büyük şehzâde kardeşlerinin bu sözlerine karşı birdenbire ayağa kalktı ve onlara dedi ki: "Ey akrabâm! Ben gidiyorum ve sizlere vedâ ediyorum. Zîra bu âlem-i sûret olan dünâyâ ve dünâyâda olan şeylerin hepsi metâ'dır ve fânîdir!"

پس بیرون جست او چو تیری از کمان که مجال گفت کم بود آن زمان

4411. *Müteâkiben, yaydan bir ok gibi dışarıya sıçradı. O zaman söz mecâli az oldu.*

Büyük şehzâde, bu sözü müteâkiben, yaydan bir ok çıkar gibi dışarıya fırladı ki, bu zaman içinde güft ü gûya ve söz söylemeye mecâl az oldu ve söz birkaç kelimeye münhasır kaldı.

اندر آمد مست پیش شاه چین زود مستانه بوسید او زمین

4412. *Çin şâhının huzûruna sarhoş olarak geldi. O sarhoşça hemen yer öptü.*

Büyük şehzâde Çin şâhının ya'nî insân-ı kâmîlin huzûr-ı sûrisine sarhoş olarak geldi. Hemen o sarhoşça, şâha hürmeten bir yer öptü.

شاه را مکشوف يك يك حالشان اول و آخر غم و زلزلشان

4413. *Şâha onların hâli, evvel ve âhir gamı ve onların zilzâli bir bir meşâf idî.*

"Evvel"den murâd, sâlikin ayn-ı sâbitesi ve "âhir"den murâd, sâlikin hayatı sûrisi. "Zilzâl", çok hareket etmek. Ya'nî şâha ve insân-ı kâmile ayn-ı sâbitelerinin hâli ve isti'dâdları ve hayatı dünyeviyyelerindeki gamları ve

ashklan ve ızturâblan bir bir meksûf idi. Zîrâ insân-ı kâmilin nazarı âlem-i ma'nâyî ve sûreti muhîttir. Nitekim Şâh-ı Nakşbend hazretleri, Hz. Azîzân Alî Râmîtenî'nin şu sözlerini nakledip buyururlar ki: "Bu tâifenin nazarında yer-yüzü bir sofra kadardır. Ben derim ki, tırnak kadardır. Onların nazarından bir şey gaîb olmaz. Yerler ve gökler ârifin kalbine nisbetté bir nokta gibidir. Kalbin vüs'ati ma'rifetin vüs'atıdır. Zîrâ bütün kalblerin vüs'ati birdir; lâkin ma'nifetlerinin vüs'ati bir değildir."

میش مشغولست در مرعای خویش لیک چویان واقفست از حال میش

4414. *Koyun kendi mer'âsında meşgûldür. Fakat çoban koyunun hâlinden vâkıftır.*

Meselâ koyun kendi mer'âsında otlamakla meşgûldür. Fakat sürüyü idâre eden çoban koyunların ahvâline vâkıftır. Bunun gibi, insân-ı kâmil dahi terbiyesi altında bulunan sâliklerin ahvâline vâkıftır.

Menkîbe: "Gelibolu Zaîm Mehmed Çelebi nakledeki ki: Ben Sünbul Efendi hazretlerine inâbe edip, sîla için Gelibolu'ya gittim. Orada bir güzel çocuğa şiddetle alâka edip bâtinimda râhat ve huzûr kalmadı. Nihâyet çocuğu kandırınıp hamamda bîleşmeye karâr verdik. Hamama gittim. Çocuk benden evvel hamama gelip halvete peştemâlı açmış. Hemen peştemâli kaldırınıp halvete girdim. Kurna başında Sünbul Sinân hazretlerinin oturduğunu gördüm. Aklim başından gidip dışarıya fırladım ve elbiselerimi giydim. İşkeleye geldim. İstanbul'a giden bir gemi var imiş, hemen o gemiye binip İstanbul'a geldim. Vaktâkî Sünbul Efendi'nin huzûruna girdim, beni görünce buyurdular ki: "Ne zannedersin! şeyh mûrifîni gözlemese şeytan ve hevâ onu helâk eder. Tövbe ve istîğfâr tecdiî et!" Artık bi-hamdillâh hevâ-yı nefsânîden kurtuldum."

کلکم راع بداند از رمه که علف خوارست و که در ملحمه

4415. "Külliüküm râîn..." mücîbince, sürûden kim alef yiğicidir ve kim melhame içindedir, bilir.

"Melhame", büyük harb yeri. Bu beyt-i şerîfte "Melhame" عن رعيته ya'nî "Sizin hepiniz çobandır ve hepiniz raiyyetinden mes'ûldür" hadîs-i şerîfine işaret buyurulur. Ya'nî bu hadîs-i şerîf mücîbince insân-ı kâmil idârelerini taahhûd ettiği sâliklerin çobanıdır. Binâenâleyh o sâlikler sürüsünden hangisinin huzûz-nefsânîyyesiyle meşgûl olduğunu ve hangisinin nefis ve şeytan ile mücâhede ve muhârebe yerinde bulunduğu bilir.

Menkîbe: "Hz. Pîr'in müridlerinden Mevlânâ Mecdeddin Atabek dâimâ çileye girmek istedî. Bir gün Hz. Pîr'den ricâ etti. Hz. Pîr onu kendi refiki ile medresede birbirine muttasıl iki odada halvete oturttular. Birkaç gün sonra ona aklı te'sîr edip dayanamadı. Refiki ile berâber gece odalarından çıkış ahbablarından birinin evine gittiler ve açıklarını söylediler. O zât onlara bir kaz dolması tertîb etti. Yedikten sonra gelip odalarında oturdular. Sabâh olunca Hz. Pîr âdet-i seniyyeleri vechi ile odanın kapısına geldiler ve mübârek parmaklarını odanın kapısına sürüp kokladılar ve buyurdular ki: "Ey ashâbımız! Bu odadan riyâzat kokusu değil, kaz dolması kokusu geliyor!" Her ikisi de mübârek ayaklarına kapandılar ve tövbe ve istîğfâr edip: "Böyle bir rahmet dururken insanın kendisini halvet köşelerinde habsetmesi saâdetsizliktir" dediler."

گر چه در صورت از آن صف دور بود لیک چون دف در میان سور بود

4416. *Gerçi sürette o saftan uzak idi. Fakat def gibi dügün ortasında idi.*

Gerçi insân-ı kâmil zâhirde sâliklerin arasında değil idi ve onlardan uzak bir yerde bulunur idi; fakat düğünlerde çalınan def sadâsi orada bulunan halka nasıl müessir idiyse, insân-ı kâmil dahi sâliklein arasında öylece mües-sir idi.

واقف از سوز و لهیب آن و فرد مصلحت آن بد که خشک آورده بود

4417. *O gürâhun sözünden ve lehîbinden vâkif idi. Maslahat o idi ki, tegâfûl etmiş idi.*

"Lehîb", ateşin alevi ve sıcaklığı ve harâreti; "vüfûd", gürûh ve cemâat ma'nâsına olan "vefd" in cem' idir. Ya'nî, insân-ı kâmil her ne kadar sâlikler tâifesinin bulunduğu yerden zâhiren uzak ise de, onların bâtinlerinin harâretinden ve aşkları ateşinin alevinden haberdâr idi. Fakat mûrîşîlik ve mü-rîdîlik râbitasının içâbi olarak onların hâlinde tegâfûl eder ve bir şey söylemez idi. "Huşk âverden", sükût etmekten kinâyeder (*Bahâr-ı Acem*). Nitekim Hz. Pîr Dîvân-ı Kebîr'lerindeki şu beyt-i şerflerde bu kinâyeyi kullanmışlardır:

مستی فزود اندر سرم خامش کنم خشک آورم خواهی تامش بشنوی امشب برو فردا بیا

"Başında sarhoşluk çoğaldı; sustururum, susarım. Istersen onu dinle; bu gece git, yarın gel!"

در میان جانشان بود آن سَمِّی لیک قاصد کرده خود را اعجمی

4418. O âlî onların câni arasında idi. Fakat kendisini kasden a'cemî etmiş idi.

"Semî", âlî; "a'cemî", burada "câhil" ma'nâsınaadır. Ya'nî, o mertebesi âlî olan insân-ı kâmil, sâliklerin bâtinleri ve canlan arasında idi ve onlar[in] ahvâl-i bâtinelerini görür ve bilir idi; fakat kasden kendisini onların hiçbir hâllerine vâkif değil imiş gibi gösterir idi.

صورت آتش بود پایان دیگ معنی آتش بود در جان دیگ

4419. Ateşin süreli tencerenin dibinde olur. Ateşin ma'nâsı tencerenin cânnîda olur.

Meselâ, ateşin o kırmızı olan sûreti tencerenin dibinde ve dışansında olur, fakat o ateşin ma'nâsı olan harâreti tencerenin cânında ve içinde olur. Bunun gibi, insân-ı kâmilin sûreti sâlikin vücûdunun dışansındadır, fakat onun ma'nâsı sâlikin rûhunda ve bâtininde müessirdir.

صورتش بیرون و معنیش اندرون معنی مشوق جان در رگ چو خون

4420. Onun süreli dışarıda ve onun ma'nâsı içерidedir. Cân ma'sâkunun ^{4400} ma'nâsı kan gibi damardadır.

O insân-ı kâmilin sûreti ve cismi sâlikin cisminin dışansındadır. Fakat onun ma'nâsı sâlikin ma'nâsında ve bâtinindadır. Nitekim cânın 'ma'sûku' olan Hak Teâlâ dahi cemî-i eşyâyi ve zerrâti zâtıyla muhît ve kan gibi insânın damarlannda da sârîdir. Nitekim وَتَحْمُلُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حِلْ الْأَرْبَدِ (Kâf, 50/16) ya'nî "Biz ona şahdamanından daha yakınız" buyurulur.

شاهداد پیش شه زانو زده آن مُرْفَ شارح حالش شده

4421. Sehzâde şâhîn önünde diz çökmüş, o muarrif onun hâlini şerh edici idi.

"Muarrif", bir kimseyi pâdişâha takdim ederken hâl ve şanını ta'rif eden kimseye derler. Burada mûrsid-i kâmile intisâb arzûsunda bulunan bir sâlike o mûrsidin kuranâsından rehberlik eden kimseden kinâye olur. Ya'nî, şehzâde kemâl-i hürmetle şâhîn önünde diz çökmüş idi; ve şâhîn karâni olan muarrif dahi "Bu zâtın ismi budur ve şu işle meşguldür ve hâli şudur, budur" diye şâha onun hakkında ma'lûmât arz etmekte idi.

گرچه شه عارف بد از کل پیش پیش لیک می کردی معرف کار خویش

4422. *Çeşerki şâh çok evvel gülden ârif idi; fakat muarrif kendi işini yapar idi.*

Gerçi şah, şehzâdenin ve şehzâdelerin hâllerine ve fiillerine çok evvel, ya'nî aynı-sâbite âleminden ârif idi; fakat muarrif şâhın huzûrunda kendi vazifesini yapar idi.

در درون یک ذره نور عارفی به بود از صد معرف ای صفائی

4423. *Bâtında bir zerre âriflik nûru, ey safi, yüz muarriften iyi olur.*

"Âriflik nûru"ndan murâd, "اَنْقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِوْرَاللهِ" ya'nî "Mü'minin firâsetinden sakının; zîrâ o Allâh'ın nûruyla nazar eder" hadîs-i şerîfinde beyân buyurulan firâset-i şerîyyedir. Zîrâ nûr-i firâset iki nevî'dir. Birisi firâset-i şerîyye, diğeri firâset-i hikemiyyedir. Firâset-i şerîyye nûr-i kalb vâsıtâsıyla ahvâl-i bâtinyeyi müşâhededir ki bu firâsette hatâ olmaz. Firâset-i hikemiyye insanın zâhirinden ve şekil ve kıyafetinden ahvâl-i bâtnesine nüfûz etmektir ki, hatâ olur. Bu bâbda Hz. Şeyh-i Ekber efendimizin *et-Tedbîrâtî'l-İllâhiyye fi Islâhi'l-Memleketi'l-İnsâniyye* ismindeki kitâb-ı latîfinde îzâhât vardır. Ya'nî, ey safi! Kalbde ve bâtında bir zerre firâset-i şerîyye nûru bulunmak, yüz ma'rifetin vereceği ma'lûmâttan daha iyidir. Zîrâ muarrif zâhiîf olan ahvâle göre ma'lûmât verir.

گوش را رهن معرف داشتن آیت محجویست و حزر و ظن

4424. *Kulağı muarrife rehin tutmak mahcûbluk ve tahmîn ve zan alâmetidir.*

"Hazr", tahmîn demektir. Ya'nî, bu zâhirî kulağı muarrafîn ma'lûmâtuna rehin tutmak ve münhasır kîlmak kalbin hicâb içinde bulunması ve zan ve tahmîne kâni' olması alâmetidir. Bu ise zan ve tahmîne müstenid olan firâset-i hikemiyyedir; ve verilecek hükümdede hatâ olmak ihtimâli çoktur.

آنکه او را چشم دل شد دیده بان دید خواهد چشم او عین العيان

4425. *O bir kimse ki, ona gönül gözü dîde-bân oldu, onun gözü aynü'l-iyâni görrektir.*

"Dîde-bân", eski zamanlarda yüksek bir mahalde oturup her tarafı gözle-yen ve uzaktan gördüğü şeyleri haber veren me'mûr, demektir. "Ayn", burada "bir şeyin nefsi ve zâti" demektir. "Iyân", açık ve şübhesisiz ve âşikâr

olan şeydir. Binâenaleyh "aynü'l-iyân"dan murâd, "kendisinde hiç ihtilâf ve gizlilik olmayan şey" demektir. Ya'nî, bir kimsenin kalb gözü açılmış ve o göz ile her şeyi görücü olmuş ise, onun zâhir ve bâtin gözleri birleşip gördüğü şe- yin hem zâhirini ve hem de bâtinini ve hakîkatini görür.

بَا تَوَاتِرْ نِيَسْتَ قَانِعَ جَانَ اَوْ
بل ز چشم دل رسد ایقان او

4426. *Onun cânı tevâtüre kâni' degildir, belki onun ikâni gönü'l gözünden erişir.*

"Tevâtür", aklen yalanda ittifâkları câiz görülmeyen bir cemâatin haberidir. "Ikân", tâhkîk üzerine şübheleri bilmek demektir. Bu beyt-i şerîfde ulemâ-i zâhire ta'rîz buyurulur. Zîrâ ulemâ-i zâhir akvâl ve ahvâl ve efâ'l-i ne-beviyye hakkındaki ma'lûmâtı tevâtürden alırlar. Fakat evliyâ-yı kirâm hâzarâtı doğrudan doğruya kesfen Resûl-i Ekrem hazretlerinden alırlar. Zîrâ ulemâ-i zâhir رَسُولُ اللَّهِ وَالْمُلْكُ فِيهِ (Hucurât, 49/7) ya'nî "Biliniz ki, Resûlullah sizin içinizdedir" âyet-i kerîmesinin ma'nâsını zamân-i mâzîye hamle- derler. Evliyâ-yı kirâma göre mâzî ve hâl ve müstakbel yoktur. Onlar her ân içinde Resûl-i Ekrem'den hicâb içinde değildir. Ya'nî kalb gözü açık olan ârifin cânı tevâtüre kanâat etmez. O ancak gördüğünü bilir ve bildiğini söyler. Ulemâ-i zâhir ise işittiğini bilir ve işitmekle bildiğini söyler. Binâenaleyh ârifin hakîkat üzere bildiği şey ona kalb gözünün görmesinden hâsil olur.

پس معرف پيش شاه مُنتَجَ
در بیان حال او بگشود لب

4427. *Sonra muarrif makbûl olan şâhın önünde onun hâlini beyânda dudak açtı.*

"Münteceb", bergüzide ve makbûl, demektir. Ya'nî, sonra muarrif ind-i ilâhîde o makbûl olan şâhın huzûrunda kendisine intisâb eden sâlikin hâlini beyân husûsunda ağız açtı ve söz söylemeye başladı.

گفت شاها صید احسان توست
پادشاهی کن که بی پیرون شوست

4428. *Dedi: "Ey şâh! Senin ihsânının saydıdır. Pâdişâhlik et ki, bîrûn- şevsizdir."*

"Bîrûn-şev", "hâriç ol, çok dışanya!" demek olur. Ya'nî, muarrif dedi ki: "Ey şâh-i ma'nevî! Bu tâlib-i hakîkat senin keremlerini işitmış ve bu kerem- lerin ve ihsânların onu avladığı için senin huzûruna gelmiştir. Sen ona karşı şâhlığın vazifesini yap ki, o tâlib bu aşk ile huzûrundan "çık dışarı!" diye ko- vulmaya lâyik değildir."

دست در فترک این دولت زدست بر سر سر مست او بر مال دست

4429. "Bu devletin fitrâkine el vurmuştur. Onun sermest olan başı üzerine el sür!"

"Fitrâk", at egerinin arkasında olan tasma ki, ona heybe vesâir levâzîm asılır. Ya'nî, "Bu kimse senin binmiş olduğun kemâl atının fitrâkine yapışmıştır; onun şarâb-ı aşķının sarhoşu olan başı üzerine el sür ve onun başını okşa!"

گفت شه هر منصی و ملکتی کالتumasش هست یا بد این فقیر

4430. [4410] *Şâh dedi: "Her bir mansib ve mülket ki, onun iltimâsi vardır, bu delikanlı bulur."*

"Mülket", mülk ve "iltimâs", taleb etmek ve istemek demektir. "Fetî", delikanlı" ma'nâsına olan "fetâ" kelimesinin imâle olunmuşudur. Ya'nî, o insân-ı kâmil muarrifin şefâatkârâne olan sözüne cevâben dedi: "Bu delikanlı bu aşk ve sevk ile istediği her bir ma'nevî mansiba ve mülke nâil olur. Zîrâ himmeti âlidir."

بیست چندان ملک کو شد زان بری بخشمش اینجا و ما خود بر سری

4431. "Yirmi o kadar mülk ki, o ondan berî oldu, burada ona bağışlarım ve biz dahi ilâveyiz."

"Ber-serî", "bir yükün en üstüne koydukları yük" ma'nâsinadır ki, "ilâve" demek olur. Ya'nî, "Mülk-i dünyâdan bıraklığı ve terkettiği yirmi misli mülkü ben burada o tâlibe bağışlarım; ve bu mülke biz kendimizi dahi ilâve ederiz ve onun emrine âmâde oluruz; ve mâdemki o bizim için oldu, biz de onun için oluruz." Nitekim hadîs-i şerîfte من كان لله كأن الله له ya'nî "O kimse ki, Allah için oldu, Allah da onun için oldu" buyurulur.

گفت تا شاهیت در وی عشق کاشت جز هوای تو هوای کی گذاشت

4432. Dedi: "Senin şâhliğin onda aşk ekeliden beri senin hevânenin gayrı bir hevâ ne vakit bırakı!"

Muarif şâha hitâben dedi: "Senin şâhliğin ve kâmillığın onun kalbinde aşk-ı ilâhî tohumunu ekeliden beri senin hevândan ve muhabbetinden başka bir hevâ ve muhabbet bırakı mı? O ancak senin muhabbetinde müstağraktır. Onun gözü bu sûret âleminin mansibini ve mülkü görmez olmuştur."

بندگى نش چنان در خورد شد كه شهى اندر دل او سرد شد

4433. "Senin bendeliğin ona öyle liyâk oldu ki, şahlik onun kalbinde soğuk oldu."

"Bu tâlib senin kapında kul olmaya öyle liyâkat kesb etti ki, dünyânın şahlığı ve mansibi onun kalbinde soğudu ve şahlıktan nefret etti." "Şâh", lügatte "büyük" ma'nâsına da gelir. Bundan murâd, burada ilm-i zâhirîde halk arasında mümtâz olup onlann üzerinde ilmen hükümrân olmaktadır. Nitekim bunlardan birisi Hz. Pîr efendimiz zamânunda ulemâ-i meşhûreden olup Şemseddîn-i Mardînî hazretleridir ki, evvelâ Hz. Pîr'e muânz iken sonra o hazrete intisâb edip kapısında bende olmuştur (k.s.). Nitekim menkibesi *Sipehsâlâr Tercümesi*'nde mezkürdür.

شاهى و شهرزادگى در باختست از بى تو در غريبى ساختست

4434. "Şahlığı ve şehzâdeliği fedâ etmiştir. Senin için garîblije uymuştur."

"Derbâhîten", burada "fedâ etmek" ve "sâhîten", uymak ve muvâfakat etmek, demektir. Ya'nî, "Bu tâlib-i hakîkat şahlığı ve şehzâdeliği fedâ edip senin kapına gelerek bende olmuştur. Senin mansib-i kemâlinde dolayı hükümrânlığından geçmiş ve garîblije muvâfakat etmiştir."

صوفیست انداخت خرقت وجد در کى رود او بر سر خرقه دگر

4435. "Sûfidir, hırkayı vecdde attı. O ne vakit başka hırka tarafına gider?"

"Vecd der", "der vecd" takdirindedir, "vecd içinde" demek olur. "Sûfi", Ebû Abdullâh-ı Hafîf hazretleri "sûfi"yi şöyle ta'nîf buyururlar: الصوفى من استصنفى يا'nî "Sûfi o kimsedir ki, Hak Teâlâ onu kendi nefsi için muhabbeten tamâmiyle almıştır, ya'nî fânî kılmıştır." "Vecd", sâlikin kalbine ânız olan bir bîhodluktur. Bu beyt-i şerîfe şehzâdenin hâli, vecd içinde arkasından hırkasını atan bir sûfiye teşbîh buyurulmuştur. Ve "hırka"dan murâd, mülk ve mansib-i dünyâdır. Ya'nî, "Bu şehzâde sûfidir. Mülk ve mansib-i dünyâ hırkasını arkasından atmıştır. Artık o atmış olduğu hırkanın emsâli olan diğer bir hırka tarafına gider mi? Ma'lûm olsun ki, sûflerin âdâbi vardır. Bir sûfi vecd hâli içinde arkasındaki hırkayı atsa veyâ üzerinden bir şey düşse, artuk o şeyi tekrâr almaz. Bu hâl Resûl-i Ekrem Efendimiz'in sünnet-i se尼yyelerinden alınmıştır. Bir gün A'râbînin biri mescidde güzel bir ses ile şu beyitleri okudu:

تبك عيني بدمع اشتياقى	كل صبح و كل اشراقي
لا طبيب لها ولا راقى	لسعت حية الهوا كبدى
عنه رقىتي وترىقى	الا الحبيب الذى شفعت به

Nazmen tercüme:

*"Her sabâh her zamân-i işrâkta,
 Çeşmimi iştîyâk eder ibkâ.
 Sînemi hayye-i hevâ soktu;
 Rukye-hân ve tabîb yoktur ona.
 Beni meşgûf eden habîbimde,
 Bulunur yalnız bu derde devâ."*

Resûl-i Ekrem Efendimiz bu beyitleri işittiğinde kalb-i münevverlerindeki ma'tifet ve şevk deryâları kaynadı ve bu beyitleri tekrâr etmesini A'râbîye emrettiler. Zât-ı seniyyeleri kemâl-i şevkten mübârek ellerini açarak şiddetle hareket buyurdular ve arkalarındaki ridâ düştü. Ashâb-ı kîrâm o ridâyi kendi aralarında parçalayıp takşım ettiler.

میل سوی خرقه داده و ندم آنچنان باشد که من مغبون شدم

4436. *Verilen hırka tarafına meyîl ve nedâmet öyle olur ki, "Ben mağbûn oldum!"*

"Mağbûn", alış-verişte ziyân etmiş olan kimse demektir. Ya'nî, sûfînin verdiği hırkayı geri almaya meyletmesi ve verdigine pişman olması, "bu alış-verişte ziyân ettim" demek olur. Zîrâ vecd ve bî-hodluk bir insân-ı kâmile intisâbdan sonra sâlike onun feyz-i nazanya vârid olan bir hâldir; ve bu hâl içinde hırkasını ve mülkünden bir şeyi vermiş olan kimse, ayıldıktan sonra yine o şeyin muhabbetini kalbine koyup meylemiş olursa, "Bu alış-verişte ben ziyân ettim, zararımı telâffî edeyim!" demektir.

باز ده آن خرقه این سو ای قرین که نمی ارزید آن یعنی بدین

4437. *Ey karîn! O hırkayı bu tarafa geri ver! Zîrâ o dejmedi ya'nî buna!*

Bu meyilden, "Ey karînim ve müsâhibim olan mürşid! O attığım hırkayı ve mülkü benim tarafıma geri ver! Zîrâ o vecd hâli bu hırkamı fedâya değmedi. Benim hırkam, senin bende vukû'a getirdiğin vecd hâlinden daha kıymetlidir!" ma'nâsı dahi çıkar.

دور از عاشق که این فکر آیدش ور باید خاک بر سر بایدش

4438. *Aşiktan uzaktır ki, ona bu fikir gelsin; ve eğer gelirse onun başına toprak gerek!*

"Hâk", "mezâr" ma'nâsına da gelir. "Hâk ber ser", ölüm ve helâkten kâneydir. Ya'nî, bir mürşid-i kâmile intisâb eden Hak âşığına böyle bir fikir gelmesi uzaktır; ve eğer böyle bir fikir ve pişmanlık gelirse, artık o kimse ölsün! Ya'nî o kimse Hak yolunun yolcuları arasında ölmüş ve helâk olmuş olmak gerektir.

عشق ارزد صد چو خرقه کالبد که حیاتی دارد و حس و خرد

4439. *Aşk bir hayatı ve hise ve akıl tutan hırka gibi olan kâlbedin yüzüne değer!*

"Kâlbed", kalıp ve cisim ve beden-i insânı. Ya'nî, aşk-ı ilâhî bir hayvânî hayatı ve hisse ve akl-ı cüz'ye mâlik olan ve rûh-ı insânının hırkası mesâbesinde bulunan yüz cisimde değer! Ve bu aşka bu cismin yüz misli fedâ olunur.

خاصه خرقه ملک دنيا کابتشت پنج دانگ مستيش درد سرست

4440. *Husûsiyle ebter olan dünyâ mülkünen hırkası... Onun beş dâng olan sarhoşluğu baş ağrısıdır.*

"Ebter", hayır ve nefi' ve hüsni-zikirden munkatı' olan. "Dâng", dirhem'in altıda biri ve iki kırat ağırlığı ve her kırat beş arpa ağırlıdır. "Beş dâng" demek "elli arpa ağırlığı kıymetinde olmak" demektir. Yukarıki beyitte cisim hırkaya ve bu beyitte dahi dünyâ mülkü cismin hırkasına teşbih buyurulmuştur. Ya'nî, cisim hırkası rûh-ı insânının âleti olduğu için yine oldukça bir kıymeti vardır. Fakat dünyâ mülkü ki, fânî olan cisim taalluk eden hayırsız ve fânî bir hırkadır; ve cismin havâss-i hamsesinden her biri bu fânî olan mal ve mülk hırkasından birer dâng kıymetinde birer sarhoşluk hâsil eder; ve bu sarhoşlukların mecmû'u beş dâng kıymetinde bir şey olur. İşte bu sarhoşlukların her biri birer baş ağrısıdır.

ملک دنيا تن پرستان را حلال ما غلام ملک عشق بی زوال

4441. *Dünyâ mülkü ten-perestlere helâldir. Biz zevâlsiz olan aşk mülkünen gülâmiyiz.*

Bu fânî olan dünyânın mülkü ki, tenin ve cismin hırkasıdır, bu hırka cisim tapanlara helâldir. Bunlar hakkında sûre-i Hicr'deki âyet-i kerîmede ذرهم

يَا كُوْنُوا وَتَمَّعُوا وَلِهُمُ الْأَمْلَ فَسَرَفَ يَتَمَّلُونَ (Hicr, 15/3) ya'nî "Ey Resûlüm! Bırak onları yesinler, içsinler ve mülk-i dünyâ ile temettu' etsinler; ve emel onları meşgûl etsin; yakında ne yaptıklarını bileyceklerdir" buyurulur. Beyt-i şerifteki "helâldir" ta'bîri tehdîde mahmûldür. Ehl-i Hak ve hakîkat olan bizler mülk-i dünyâdan müstağnîyiz ve aşk-ı ilâhî mülkünün kölesi ve gulâmyız.

عامل عشقست معزولش مكن جز بعض خويش مشغولش مكن

4442. *"Aşkin âmilidir. Onu ma'zûl etme! Kendi aşkinin gayrına onu meşgûl etme!"*

"Âmil", burada "idâre me'mûru" demektir. Muarrif şâha dedi ki: "Bu tâlib dünyâ mülkünün âmili değil, aşk mülkünün me'mûru ve âmilidir; onu me'mûrluğundan ma'zûl etme! Onu kendi aşkinin gayrına meşgûl etme!"

منصى كان ز رویت محجبت عن معزوليست و نامش منصبت

4443. *"Bir mansib ki, o beni senin yüzünden muhcibdir, ma'züllüğün "ayn" idir ve onun adı mansibdir."*

"Muhcib", örtücü. Ya'nî, "Ey insân-ı kâmil! Beni senin yüzünden örtücü ve uzak tutucu olan dünyevî mansib o mansibden ma'zûl olmanın "ayn"ıdır. Halbuki sürette onun adı mansib ve mertebedir; ve ma'nâda o mertebeden sukünt etmektedir." Bu ve aşağıdaki beyitler şehzâdenin lisânından olmak münâsibdir.

موجب تأخير اينجا آمدن فقد استعداد بود و ضعف تن

4444. *"Buraya gelmeye te'hîrin mûcibi, isti'dâdin fakdi ve tenin zaafi idi."*

"Şimdiye kadar buraya ve senin huzûruna gelmeye teahhur etmenin ve geç kalmamanın sebebi isti'dâdin yokluğu ve cismin za'fi idi. İsti'dâd iki nevi'dir: Biri "gayr-i mec'ûl"dür. Bu isti'dâd ayn-ı sâbîtenin isti'dâddır. Diğer "mec'ûl"dür. Bu da cismin isti'dâdidir. Zîrâ ayn-ı sâbîte âlem-i halktan değildir. Cisim ise âlem-i halktandır. "İsti'dâd-1 gayr-i mec'ûl"ün inkişâfi cismin mec'ûl olan isti'dâdının inkişâfına bağlıdır. Meselâ bir insan çocuğu ile bir hayvan yavrusu doğdukları vakit tekellüme muktedir değildirler. Fakat çocuğun isti'dâd-1 gayr-i mec'ûlünde tekellüm etmek vardır. Hayvannın yavrusunda bu tekellüm isti'dâdi yoktur. Çocuğun cismi tekemmül ettikçe tekellüm isti'dâdi inkişâf eder. Hayvan yavrusunun cismi ne kadar tekemmül etse tekellüme muktedir değildir. Bu i'tibâr ile beyt-i şerifteki isti'dâd "isti'dâd-1 mec'ûl"e mahmûl olur. Binâenaleyh bir kimsenin isti'dâd-1 ezelisinde aşk-1

ilâhî tohumu varsa, arz-ı cisminde ergeç bir sebeb tahtunda zuhûr eder. Eğer bu tohum ezelde mevcûd değil ise, müncemid bir hâlde gelir ve müncemid bir hâlde gider. Ya'nî, "Benim senin gibi bir insân-ı kâmil huzûruna gelmede geç kalmam, istî'dâd-ı mec'ülümün yokluğu ve cismimin za'fi ve tekemmûl ede-memesi sebebiyle idi."

بر یکی حجه نگردي مختوي

بى ز استعداد در کانى روى

4445. *İsti'dâdsız bir ma'dene gidersen, bir habbe için muhtevî olamazsun.*

"Ber yekî"de "ber" tâhsîs içindir. "Muhtevî", "cem" edici olan" demektir. Ya'nî, gerek istî'dâd-ı ezelî olmaksızın ve gerek istî'dâd-ı ezelî olup da bu istî'dâd cismimde inkişâf etmeksizsin herhangi bir ma'den-i irfâna gitseñ bir habbe ma'rifet için cem' edici olamazsun.

همچو عیني که بکري را خرد گر چه سيمين بر بود کي بر خورد

4446. *Bir innîn gibi ki, bir bikri satın alır. Her ne kadar sîmîn-ber olsa, ne vakit müntefî' olur!*

"Innîn", cîmâ'a kâdir olmayan kimse demektir. Ya'nî, istî'dâdsız kimse bir innîne benzer. Meselâ bu innîn bir bâkire câriyeyi satın alır, o câriye her ne kadar gümüş gibi parlak beyaz göğüslü olsa, ne vakit ondan intifâ' eder ve kazâ-yi şehvet edebilir!

چون چراغى بى زيت و بى فتيل نه كشريستش ز شمع و نى قليل

4447. *Zeytsiz ve fitilsiz bir kandil gibi... Ona şem'den ne çok ve ne de az vardır.*

Kezâ istî'dâdsız bir kimse, içinde zeytin yağı ve fitil olmayan bir kandile benzer. Öyle bir kandile mumun ışığından ne çok ve ne de az bir ışık vardır. Ya'nî hiçbir ışık yoktur.

در گلستان اندر آيد اخشمی کي شود مغزش ز ریحان خرمی

4448. *Bir ahşem gülîstâna gelir. Ne vakit onun dimâğı [reyhândan] bir hurrem olur?*

"Ahşem", "burnu koku almayan kimse" demektir. "Reyhân", fesleğen dedikleri yeşil yapraktır ki, kokusu kalbe sürür verir. Ya'nî, istî'dâdsız kimse burnu koku almayan kimseye benzer. Böyle bir kimse bir gülîstâna gitse, onun dudağı fesleğen kokusundan ne vakit bir mersûr olur?

همچو خوبی دلبری مهمان غر بانگ چنگ و بر بُطی در پیش کر

4449. Kahbenin misâfiri olan bir güzel bir dilber gibi!.. Sağırin önündeki çeng ve ud sesi gibi!..

“Gar”, kahbe ve fâhişe kadın demektir. “Berbut”, ud denilen çalgı. “Çeng”, kezâ bir sazin ismi. Ya’ñî, isti’dâdsızın önünde bir insân-i kâmil, bir kahbenin önünde bulunan bir güzel ve dilber misâfire benzer. O fâhişe bundan ne istifâde eder? Ve insân-i kâmilin sözleri isti’dâdsızın önünde sağırin önünde çeng ve ud sazlarının sesine benzer. Sağır bunlardan ne zevk alır?

همچو مرغ خاک کاید در بخار زان چه یابد جز هلاک و جز خسارت

4450. Denizlere gelen tavuk gibi. Ondan helâkin ve hasârın gayri ne olur?
[4430]

“Murg-ı hâk”, tavuk ve horoz nev’inden olan kuşlardır. Ya’ñî, isti’dâdsız kimse tavuklara benzer. Tavuklar denize gittikleri zaman boğuldukları gibi, onlar da maârif-i ilâhiyye deryâsına girdikleri zaman havsalalan alamadığı için inkâr cihetine gidip ma’nen boğulur ve helâk olurlar.

همچو بی گندم شده در آسیا جز سپیدی ریش مو نبود عطا

4451. Değirmene buğdaysız gitmiş gibidir. Sakal kılının beyazlığınından gayri atâ olmaz.

Meselâ buğdaysız olarak değiirmene gitmiş olan bir kimse o değiirmende ancak un bulaşıklarıyla sakalını ağartır.

آسیای چرخ بی گندمان مو سپیدی بخشد و ضعف میان

4452. Felek değiirmeni buğdaysızlar üzerine kılaklısı ve bel za’fi bahş eder.

Bunun gibi, isti’dâd buğdayını hâiz olmayarak yaşayanlara bu felek değiirmeni mürür-i zamân ile saç ve sakal aklığı ve ihtiyarlıktan dolayı ancak bel za’fi bahş eder.

لیک با با گندمان این آسیا ملک بخش آید دهد کار و کیا

4453. Fakat buğdaylılara bu değiirmen mülk bahş edici gelir, iş ve güç verir.

Fakat isti’dâd sâhibi olanlara bu felek değiirmeni mülk-i ma’nevî bahş edici gelir ve onu bir insân-i kâmil makâmına oturtup iş ve güç verir, ya’ñî ibâdullahîn irşâdi ile meşgûl eder.

تا ز جنت زندگانی زایدت

اول استعداد جنت باید

4454. *Evvelen sana cennet isti dâdî gerektilir, tâ ki cennetten sana dirilik doğsun!*

"Cennete isti'dâd" dan murâd, sûre-i Tevbe'de olan **إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَآمَوَالَهُمْ بِأَنَّ الْجَنَّةَ** (Tevbe, 9/111) ya'nî "Allâh Teâlâ mü'minlerden cennet mukâbilinde nefislerini ve mallarını iştirâ eylesdi" âyet-i kerîme mûcibin-ce Hak yolunda hevâ-yı nefşini ve malını fedâ edip, Hakk'ı cennet mukâbilinde kendisine müsterî etmektedir. Bu âyet-i kerîme 1. cildin 2749 ve 2. cildin 2427 ve 5. cildin 1463 ve 6. cildin 895 numaralı beyitlerinde de geçti. Ya'nî ma'rifet-i ilâhiyye husûlüne isti'dâd için evvelen Hak yolunda hevâ-yı nefşini ve malını gözden çıkarıp cennet mukâbilinde Hakk'ı kendine müsterî etmek ve bu sûretle cennete isti'dâd kesb etmek lâzımdır. Tâ ki bu cennete olan isti'dâddan senin rûhuna bir dirilik doğsun ve rûhuna kâmillerin maârifini ve ulûm-i ledünniyyelerini anlamak isti'dâdi gelsin!

طفل نورا از شراب و از کباب چه حلاوت و ز قصور و از قباب

4455. *Yeni çocuğa şarâbdan ve kebâbdan, köşklerden ve kubbelerden ne halâvet vardır?*

Zîrâ yeni doğan çocuğa büyüyüp isti'dâd gelinceye kadar, şarâbdan ve kebâbdan ve köşklerden ve kubbelerden zevk ve halâvet olmadığı gibi, mübtedî olan sâliklere de rûhun şarâbi ve kebabı ve köşkler ve kubbeler binâları mesâbesinde olan ulûm-i ledünniyye-i enbiyâ ve evliyâdan zevk ve halâvet olamaz!

حد ندارد این مثل کم جو سخن تو برو تحصیل استعداد کن

4456. *Bu meselin haddi yoktur; sözü az iste! Sen git isti'dâd tahsîl et!*

Bu isti'dâd hakkında getirdiğimiz mesellerin nihâyeti yoktur. Bu kabilden olan sözleri az iste! Ve bu husûsta sana söylediğim sözler kâfidir. Ey sâlik-i mübtedî! Sen evvelen git, isti'dâd tahsîl et! Bu beyt-i şerîfte "isti'dâd-i mec'ûl" e işaret buyurulur. Nitekim yukarıda 4444 numaralı beyitte ïzâh olundu.

بهر استعداد تا اکتون نشست شوق از حد رفت و آن نامد بدست

4457. *"Şimdiye kadar isti'dâd için oturdu. Şevkadden gitti ve o ele gelmedi!"*

Bu beyit muarrif tarafından olmak münâsibdir. Ya'nî muarrif şâha dedi: "Ey insân-i kâmil! Bu şehzâde şimdiye kadar senin huzûrunda isti'dâd husû-

lü için oturdu. Ulûm-i ledünniyye tahsîline şevki hadden gitti. Halbuki o isti'dâd ele gelmedi!"

گفت استعداد هم از شه رسد بی ز جان کی مستعد گردد جسد

4458. *Dedi: "İsti'dâd dahi şâhîn erişir. Cansız cesed ne vakit müstaíd olur?"*

Ya'nî muarrif sözüne devâm edip dedi ki: "Maahâzâ, isti'dâd-i mec'ül dahi şehzâdeye şâhdan, ya'nî sâlike insân-ı kâmilden erişir. Fakat ayn-ı sâbi-tesinin isti'dâd-i gayr-i mec'ül olmak lâzımdır. Bu isti'dâd-i gayr-i mec'ül cessed mesâbesinde olan isti'dâd-i mec'ülün rûhu gibidir. Cansız cesed âsâr-ı hayatı zuhûruna müstaíd olmadığı gibi, isti'dâd-i gayr-i mec'ûlsüz sâlik dahi, hayât-ı ma'nevî olan maârif ve esrâr-ı ilâhiyyeyi kabûle müstaíd değildir."

لطفهای شه غمش را در نوشت شد که صید شه کند او صید گشت

4459. *Şâhîn lutufları onun gamını vurdu. Gitti ki, şâhî sayd ede, o sayd oldu.*

"Nevesîten", tayy etmek ve dürüp bükmek (*Burhân*). Ya'nî, şâhî lutfu şehzâdenin gamını dürüp büktü, ya'nî derdine dermân oldu. Şehzâde şâhî avlamak için gitti, halbuki kendisi avlandı, ya'nî şâh şehzâdeyi avladı.

هر که در اشکار چون تو صید شد صید را ناکرده قید او قید شد

4460. *Her kim senin gibi şâkîrda sayd oldu, saydı bağlamamış iken o kayd [4440] oldu.*

Ey sâlik! Her kim bu sûretâleminde senin gibi bir sûreti avlamak için gitmiş ise, muhakkak kendisi o sûretin avi ve eşri oldu ve o kimse o sûreti avlamamış olduğu hâlde, kendisi avlandı ve bağlandı. Nitekim *Fîhi Mâ Fîh*'ın 43. faslında şöyle buyurulur:

"Bir mahalle sefer etmek azminde bulunan her bir kimsede birtakum ma'kul düşünceler peydâ olup der ki: "Eğer oraya gidersem, birçok işler müyesser olur ve ahvâlim nizâm-pezîr olup, dostlarım sevinir, düşmanlarımı gaâlib olurum." İşte onun düşüncesi budur. Hak Teâlâ'nın maksûdu ise başka şeydir. Bu kadar tedbîrler ile sefere çıktıktan sonra, düşündüklerinin birisi bile murâdına göre müyesser olmaz ... Halk, azim ve tedbîrlерinin bâtil olduğunu ve hiçbir işin kendilerinin murâdi üzere meydâna gelmediğini yüz bin kere görmüşlerdir... İbrâhîm Edhem (k.s.) pâdişâhîlik zamânında ava gitmiş idi. Bir âhûnun arkasından, askerinden tamâmiyle aynılıp uzak düşünceye kadar koştu. Ter içine battı. Hâlâ o beyâbânda ta'kîb eder idi. Ta'kîb hadden aştı. Âhû söze gelip, yü-

zünü arkasına çevirerek dedi: ما خلقت لهذا ya'nî "Seni bunun için yaratmadılar" "ve beni avlamak için getirdiler. Haydi beni sayd ettin farzet, acabâ ne hâsil olur?" İbrâhim (k.s.) bunu işitince bir na'ra vurup kendisini atından aşağı attı. O sahrâda çobandan gayri hiç kimse yok idi. Murassa' olan libâs-ı şâhânesini ve silâh ve atını çobana verip, onun arkasına giydiği abâyi kendisine vermesini ve bu hâli hiç kimseye söylememesini ve kimseye ahvâlinden nişân vermemesini ricâ etti; ve o abâyi giyip yola çıktı. Sen şimdi onun garazına bak ki, ne idi? Ve Hakk'ın maksûdu ne idi? O âhûyu avlamak istedi; Hak Teâlâ ise, onu âhû ile avladı; tâ ki bu âlemde Hakk'ın murâdi vâki' olduğunu bilesin!"

هر که جویاں امیری شد پقین پیش از ان او در اسیری شد رہیں

4461. *Her kim emîrlik isteyici oldu, muhakkak ondan evvel o esirîlige rehîn oldu.*

Ya'nî, bu âlemde umûmî kâide budur ki: her kim bir murâdını elde etmek istedi ise, bu murâdına vusûlden evvel mutlakâ bir kaydın ve esîrligin mahbûsu olur. Meselâ bu âlem-i sûrette bey ve reîs olmak isteyen kimse, evvelen kendinden evvelki beylerin ve reîslerin emrine mutî' ve esîr oldu ve sonra terakkî edip bey oldu. Bunun gibi, sûret ve cisim kaydından kurtulup hür ve kâmil olmak isteyen sâlik dahi evvelâ insân-ı kâmilin emrine münkâd ve esîr olur. Ondan sonra da hür ve kâmil olur.

عکس می دان نقش دیباچه جهان نام هر بندۀ جهان خواجه جهان

4462. *Dîbâce-i cihânînakşını akis bil. Her cihân bendesinin adı hâce-i ci-hândır.*

"Dîbâce", yanak, alım ve kitâbin mukaddimesi ve her şeyin yüzü ve evveli (*Ahterî* ve *Şemsü'l-Lügât*). Ya'nî, bu sûret âlemi olan dünyânım yüzündeki nakuşları ve sûretleri akis ve ters bil! Meselâ her dünyâ esîrinin ve ben desinin adı, bu dünyânım efendisidir. Zîrâ her bir şâhin ve reîs-i hükümetin kalbi bu dünyâ sûretlerinin muhabbetine mağlûb olmuştur. Nitekim bu riyâset ellerinden çıkmamak için kardeşlerini ve babalarını öldüren hükümdârların ahvâlini tânhîler kayd etmektedir. Bunlar bu derece dünyânım esîri ve kölesi oldukları hâlde adlan şâh-ı âlemdir ve halk onlara "efendimiz" diye hitâbederler. İşte cismâniyet âleminin hâli böylece tersine ve ma'küstür.

او تن کڑ فکرت معکوس رو صد هزار آزاد را کرده گرو

4463. *Ey ma'kûs gidici olan eğri fikirli, yüz binlerce âzâdi mukayyed etmiş cisim!*

Ey tersine gidici ve eğri düşünücü olan cisim ve birçok âzâd ve hür olan rûhları bu sûret âlemine bağlamış olan cisim! "Cismin tersine gidici" olması, âlem-i fânîye müteveccih olması ve "eğri düşünücü" olması dahi bir dakika-lik hazzına ve zevkine hayâtı bâkiyeyi fedâ etmesidir.

مدتی بگذار این حیلت پزی
چند دم پیش از اجل آزاد زی

4464. Bir müddet bu hîle pişiriciliği bırak! Birkaç dem ecelden evvel hür yaşa!

"Zî", "zîsten" masdarının emr-i hâzırı olup "yaşal!" demektir. "Hîle pişiricilik"ten murâd, cismin hazzı-nefsânîye teveccühü için sebepler içâd etmesidir. Meselâ riyâzât ve mücâhedâttan zayıf düşüp sâlikî korkutarak vazgeçirir. Bu hâle işâreten Hz. Pîr Dîvân-ı Kebîrlerinde şöyle buyururlar:

مرغت زخور و هیضه ماندست درین بیضا
بیرون شو ازمن بیضنه تا بار شود پرها

صفراى صیام ارچه سودای سر افرايد
لیکن زچنین سودا یابند ید بیضا

"Senin rûhunun kuşu yemekten ve imtilâdan bu cisim yumurtası içinde kalmıştır. Bu yumurtadan çok ki, kanatların büyüsün! Oruç safâsı gerçi başın sevdâsını ve hayâlîni artırır. Fakat böyle sevdâ ve hayâlden yed-i beyzâyı bulurlar."

Ya'nî, ey cisim! Hazzı-nefsânîye teveccüh için sebepler içâdını bir müddet olsun terk et de birkaç zaman ölümden evvel, rûhun hükmüne tâbi' olarak bu âlem-i kesâfetten âzâd ve hür olarak yaşa!

ور در آزادیت چون خر راه نیست
همجو دولت سیر جز در چاه نیست

4465. Ve eğer sana eşek gibi hür'lük içinde yol yoksa, sana kova gibi kuyu içinde seyrin gayrı yoktur.

Ve eğer eşek gibi bu dünyânın yükü altında esir olup sana hürriyet-i rûhâniye içinde yol yoksa, senin için bu karanlık olan tabiat âlemînин kuyusu içinde kova gibi inip çıkmadan gayrı bir seyir yoktur. Zîrâ cismin mayası bu âlem-i kesâfettendir; rûhun rengine boyanıp letâfet kesb etmedikçe âlem-i tabiat kuyusu içinde mahbûs kalır.

مدتی رو ترك جان من بگو
رو حرفي دیگری جز من بجو

4466. Bir müddet git, benim cânumin terkini söyle! Git, benim gayrim olan bir musâhibi ara!

Bir müddet git, benim rûhuma tasallutu terk et! Zîrâ benim benliğim rûh-ı insânîmdir. Git, benim rûh-ı insânîmin gayri olan diğer bir musâhib ve mahrem ara! Zîrâ ben yolu değiştirdim ve âlem-i sûretin hâlîki (هالكى) iken, şimdi Hak yolunun sâlikî oldum.

دیگری را غیر من داماد کن

نوبت من شد مرا آزاد کن

4467. Benim nevbetim gitti; beni âzâd et! Benim gayrim olan bir diğerini dâmâd et!

Binâenaleyh ey cisim! Şimdiye kadar beni habsettin; artık benim nevbetim gitti. Beni âzâd et! Banım gayrim olan, ya'nî âlem-i sûretin ezzâvkına ve hazzına yapışan bir diğerini kendine dâmâd ve zevc ittihâz et!

عمر من بردی کسی دیگر بجو

ای تن در کار ترک من بگو

4468. Ey işte olan cisim! Benim terkimi söyle! Benim ömrümü götürdüün, diğer bir kimseyi iste!

Ey zerrâti ve eczâsi olmak ve bozulmak içinde ve istihâle faâliyeti içinde olan cisim! Beni terk et! Şimdiye kadar sana yâr oldum, benim ömrümü bousuna telef ettin. Kendine yâr olarak başka bir münâsibini bul!

مفتون شدن قاضی بر زن جوحی و در صندوق ماندن

و نایب قاضی صندوق را خریدن ، باز سال دوم آمدن زن جوحی بر

امید بازی پارینه و گفتن قاضی که مرا آزاد کن و کسی دیگر را بجو

Kadının Cûhî'nin karısına meftûn olması ve sandık içinde kalması ve kadının nâibi sandığı satın alması ve Cûhî'nin karısının geçen seneki oyun ümidi üzerine tekrâr ikinci sene de gelmesi ve kadının "Beni âzâd et ve başka bir kimseyi ara!" diye söylemesi

"Cûhî" ve "Cuhâ" kendini kasden deli ve maskara gösteren ekâbirden birinin adıdır (*Burhân*). Bu sürh-i şerîf'e rûhun cisim sandığında mahbûs olması, Cûhî ve kansı ve kâdi hikâyesine temsîlen beyân buyurulmuştur.

جوھی هر سالی ز درویشی بفن رو بزن کردى که اى دل خواه زن

4469. *Cûhî her bir yılda fakûrlikten dolayı hîle ile yüzünü [dönerek] karısına derdi ki: "Ey kalbin matlûbu olan kadın!"*

چون سلاحت هست رو صیدی بگیر تا بدشانیم از صید تو شیر

4470. *"Mâdemki silâhın vardır, git, bir av tut! Tâ ki senin avından süt sağalum!"*

Ya'nî, Cûhî her sene fakt u zarûretini hîle ile def' etmek için karısını tavsiyat edip der di ki: "Ey erkeklerin kalblerini kendine celb edecek kadar güzel olan kadın! Senin böyle güzellik silâhın vardır, niçin böyle zarûret içinde yaşayalım? Git, zen-pâre erkeklerden birini avla! Senin avladığın bu erkeği inekten süt sağar gibi sağalım ve elinden parasını alalım!"

قوس ابرو تیر غمزه دام کید بهر چه دادت خدا از بهر صید

4471. *"Kaş yayını ve gamze okunu, hîle tuzağını Hudâ sana niçin verdi? Sayd için!"*

"Gamze", göz kirpmak ve nâz ve şîve ile göz süzmek demektir. Ya'nî, "Ey kadın! Yay gibi olan o güzel ince kaşları ve o kaşların altında ok gibi kalble re batan güzellik gamzesini ve türlü türlü hîleler tuzağını Hak Teâlâ sana niçin verdi? Erkekleri aldatıp avlamak için değil mi?"

رو بی مرغ شکر فی دام نه دانه بنما لیک در خوردن مده

4472. *"Git, bir büyük kuş için tuzak koy! Tâneyi göster, fakat onu yemeye verme!"*

"Sigerf", büyük ve derin ve nâdir ve zîbâ ma'nâlanınadır. Ya'nî, "Git, bir büyük kuş mesâbesinde olan zengin bir erkegi avlamak için hîle tuzağını kur ve gamze oku ile avla! Ve tâne mesâbesinde olan visâlini va'd et, fakat va'dinde hulf edip visâline müsâade etme! Lisân-ı avâmda bu hâle "kundakçılık" diller. Ma'lûm olsun ki, kadın dünyânın bir timsâl-i mücessemi ve numûnesidir. Zîrâ dünyâ müzeyyenâtı ile nasıl gönülleri teshîr ederse, kadın da öyle yapar; ve dünyâ kendi âşıklarını nasıl perîşân-ı hâl ederse, kadın da kendi âşıklarını öyle yapar. Dünyânın dış yüzü nefse tatlı ve zevkli ve fakat iç yüzü elem ve acı vericidir. Kadınlarm hâli de böyledir. Velhâsil böyle birçok vecihlerden kadın dünyânın numûnesidir ve dünyâ gibi nefse tatlı gelen bir belâdır. Bu

sebebele dünyâ ve kadın avâmm-i halkın kiblesi olduğu gibi, Hak yolunda hayli terakkî etmiş olan sâlikleri bile yollanından alikoymuş ve avâmm-i halk arasında büyük kuş mesâbesinde olan bu sâliklerden birtakımlarını da tuzağ'a düşürmüştür. Bunun için Resûl-i Ekrem Efendimiz اقروا الدنيا واقروا النساء ya'nî "Dün-yâdan sakının ve kadından sakının!" buyurmuşlardır.

کام بنما و کن او را تلخ کام کی خورد دانه چو شد در حبس دام

4473. "Murâdi göster ve onu acı murâdlı et! Tuzak hapsine gittiği vakıt tâneyi ne vakit yer?

Cûhî sözüne devâm edip karışına dedi ki: "O avlayacağın erkeğe onun murâdi olan visâlini va'd et ve sonra va'dinden dönüp onu acı murâdlı ve me'yûs et! Ya'nî visâlinden mahrûm et! Zîrâ senin hîlenin tuzağına tutulan bir erkek artık senin zevk-ı visâlinden müstefid olamaz. Tuzağa düşüp zevk-ı visâlden müstefid olamamaklıının tavzîhi için burada şu hikâyeyi yazmak münâsib görüldü.

Hikâye: "Bir gün sabahleyin erkenden sâhib-i zevc bir güzel kadın kavâflannı karşısından geçerken, birisi ihtiyar, diğerî delikanlı olan iki dükkânçı arasındaki şu mükâlemeyi işitir:

Ihtiyar:

— Dükkanı açarken besmele çektiğten sonra, "Yâ Rab! Kadınların şerrinden ve hîlesinden sana sığınım!"

Genç:

— Hacı Efendi! Kadınlar seni ne kadar korkutmuşlar?

Ihtiyar:

— Oğlum! Sen daha gençsin, tecrübe yoktur; bu mahlûklar korkulacak şeylerdir. Onların hîleleri ve tuzakları yamandır.

Genç:

— Hacı efendi, kadınlar çocuk gibidir; çabuk kanarlar. Onlann tuzağının ve hîlesinin ne ehemmiyeti olur!

Kadın gencin bu sözünden müteessir olmuş ve gideceği yere gidip işini bittirdikten sonra, akşamda doğru o gencin dükkânına girip şîveli bir edâ ile bir ayakkabı istemiş ve ayakkabıyı giyerken latîf bacaklarını ziyâdece sıvamış. Delikanının elleri titremeye başlaması üzerine: "Benim evim bu akşam seni kabûle müsâiddir, çünkü bu akşam kocam başka bir yere gidektir. Ben evde yalnız kalacağım. Fakat evde yiyecek yoktur, bir tavuk söğübü al! Benim arkamdan gel, hiç çekinmeksızın eve gir!" demiş.

Delikanlı da öyle yapmış. Kadın sofrayı hazırlayıp tavuğu ortaya koymuş ve o sırada şiddetle kapı çalılmış. Kadın pencereden bakıp: "Aman! Zevcim geldi. Gâlibâ gideceği yere gidemedi. Şimdi bizi bu hâlde görürse ikimizi de öldürür, şu dolaba gir!" demiş.

Delikanlı kemâl-i heyecân ile dolaba girmiştir. Kadın da dolabı kilitleyip anahtarını cebine koymuştur. Kadının kocası gelip sofraya oturmuşlardır. Aralarında şu mükâleme cereyân etmiş:

Zevc:

— Bu tavuğu sen mi aldın? Pek iyi pişmemiştir!

Kadın:

— Bunun hikâyesi uzundur, hele biraz açlığım geçsin, anlatırım.

Tavuğu koparıp yemeye başlamışlar. Lâdes kemiği çıkışınca kadın zevcini: "Haydi, lâdes tutuşalım! Eğer ben seni aldatır isem, hava pek sıcak, soğuk suya ihtiyâcımız var, surada câmiîn sahninci [:sarnıcı] vardır, oradan bir güğüm soğuk su getirirsen içeriz; eğer ben aldanırsam, sana harçlığımın bir mintan dikerim" demiş. Lâdes tutuşmuşlardır. Kadın: "Tavuğun hikâyesini dinle!" deyip, ihtiyar ve kavâfin mükâlemelerini tamâmiyle anlatmaya başlar. Kadının bu sözlerini dinleyen dolaptaki delikanlı da kadının delîliğine hükmédip, aklı başından gider. Nihâyet kadın der ki: "Ben bu delikanlıyı eve da'vet ettim. Bu tavuğu ona alındırm ve sofraya oturup yiyeceğimiz vakıt sen geldin. Delikanının telâşı üzerine, şu dolaba koyup kilitledim. İnanmazsan al anahtarları da aç, bak da budalanın ne hâle geldiğini gör!" diyerek anahtarları kocasına uzatır. Kocası hayretle anahtarları elinden alınca kadın: "Lâdes!" diye bağırrır. Kocası kahkaha ile anahtarları elinden atar. Fakat dolaptaki delikanının dahi işi biter. Kocası böyle bir hile ile aldatıldığını kâni' olduğundan güğümü alıp sahninci suyu getirmek üzere sokağa çıkışınca, kadın dolabı açıp: "Çapkan! Kadın tuzağının ehemmiyetini anladın mı? Haydi, başına bir belâ gelmeden çabuk def' ol git!" der. Delikanlı da yaydan ok fırlar gibi kendini sokağa atar.

شد زن او نزد قاضی در گله

4474. *Onun karısı şikâyet hususunda kâdiya gitti. Dedi: "On gönüllü kocadan bana efgânvardı!"*

"Gile", şikâyet; "deh dile", on gönüllü demektir. Bundan murâd, gözü dışında olup birçok kadınlara gönül veren demek olur. Ya'nî, Cûhf'nin karısı avlamak için şehrin kâdısını münâsib görüp kadının huzûruna gitti. Dedi ki:

"Ben kocam ile geçinmiyorum. Zîrâ onun bende gözü yoktur. Birçok kadınlara gönül vermektedir. Onun elinden beni kurtar!"

قصه کوته کن که قاضی شد شکار از مقال و از جمال آن نگار

4475. *Kissayı kısa et ki, kâdi o niqârin makâlinden ve cemâlinden şikâr oldu.*

Ya'nî, kadın şikâyeti esnâsında güzel göğsünü ve kollarını açıp birtakım şûhâne vaz'iyetler gösterdi ki, bunları anlatmak uzar, kısa keselim. Kâdi ona avlanıverdi, vesselâm!

گفت اندر محکمه ست این غلغله می ناتام فهم کردن این گله

4476. *Dedi: "Mahkemedede bu gulgule vardır; bu şikâyeti anlamaya kâdir değilim!"*

Kâdi, kadının bu evzâ'-ı şûhânesini ve edâ-yi şîvekârânesini görünce dedi ki: "Mahkemedede bu gulgule, ya'nî bu halkın da'vâları ve kıyl u kâlleri ve uğultuları vardır. Senin bu şikâyetini dinlemek için hâlf bir zihin lâzımdır. Bî-nâenâleyh burası bu şikâyeti tedâkîke ve teemmüle müsâid değildir!"

گر بخانوت آیی ای سرو سهی از ستمکاری شو شرم دهی

4477. *"Ey serv-i sehi! Eğer halvete gelersen, kocanın sitemkârlığından bana şerh verir isen..."*

Bu beyt-i şerifte cümle-i şartiyye mezkûr ve "Ben de ona göre hükmümü verinim" cümle-i cezâiyyesi mahzûftur. Karîne bunu iktizâ eder. Ya'nî, "Ey boyu posu münâsib olan hanım! Eğer tenhâ bir yere gelersen ve kocanın sâna karşı olan zulmünden bana etrafıyla îzâhât venisen, ben de ona göre hükmümü veririm" dedi.

گفت خانه تو ز هر نیک و بدی باشد از بهر گله آمد شدی

4478. *Dedi: "Senin evinde her bir iyiden ve kötüden şikayet için bir "âmed şüd" olur."*

Kadın cevâben dedi: "Eğer tenhâ yer lâzım ise, orası senin evin olamaz. Çünkü senin evinde her bir iyiden ve kötüden her türlü şikayet için halkın bir gelip gitmesi vardır."

خانه سر جمله پر سودا بود صدر پر وسواس و پر غوغای بود

4479. *Baş evi hep sevdâ dolu olursa, sadr vesvâs dolu ve kavga dolu olur.*

Burada "sevdâ", hayâl ve "sadr", kalb ma'nâlan nadir. "Baş evi"nden murâd dimâğdır. "Vesvâs", vesvese demektir. Hz. Pîr kissadan hisseye işaret edip buyururlar ki: Eğer baş evi olan dimâğ bu dünyânın birtakum hayâlât-ı fâsidesi ile dolu olursa, kalb vesveseler ve birtakum düşüncelerin kavgalan ve izdihâmlarıyla dolu olur.

باقئ اعضا ز فکر آسوده اند و آن صدور از صادران فرسوده اند

4480. *A'zânın bâkîsi fikirden âsûdedirler ve o sadrlar sâdirlardan fersûdedirler.*
[4460]

"Sâdirlar"dan murâd, kalbe gelen fikirler ve hâtralardır. Ya'nî, dimâğ ve kalbin hâricinde kalan a'zânın bâkîsi fikirden ve düşündeden âzâde ve âsûde bir hâlde olup, cereyân-ı tabî'î dâiresinde neşv ü nemâ içindedirler; ve zavalî kalbler ise sâdir ve vârid olan fikirlerden ve hâtralardan fersûde ve yıpranmış bir hâldedirler. Ma'lûm olsun ki, efkâr ve "havâtûr" dört türlüdür: Rahmânî vê melekî, nefşânî ve şeytânîdir. İnsanın bu dört türlü havâtûnn kalbe gelmesinde bir irâdesi ve ihtiyâri yoktur. Şu kadar var ki, bu havâtûr ekseriyâ insanın ihtiyârıyla sâlik olduğu mesleğe âid olur. Bu bahiste îzâh edilecek birçok dekâyık vardır. Bahis uzamamak için bu düstûr kâfidir.

در خزان و باد خوف حق گریز آن شقاچهای پارین را بریز

4481. *Hakk'ın hazâن ve korku rüzgârına kaç! O geçen seneki şakâyıkları dök!*

"Şakâyık", kırmızı renkli bir çiçeğin ismidir. Bundan murâd, nefşânî ve âfâkî fikirlerdir. "Pâinî", geçen sene, demektir. Ya'nî, bu efkâr-ı fâsiden kurtulmak için Hakk'ın hazâına ve korkusunun rüzgârına kaç! Zîrâ sonbahar, ağaçlann yapraklanni sarartıp döktüğü gibi, Hak korkusu dahi gönül ağacındaki bu nefşânî ve âfâkî olan hâtra yapraklarını döker. Binâenalehî ey sâlik! Hakk'ın kalbe nâzir olduğunu düşünerek kork ve o evvelki fikir çiçeklerini dök ve terk et!

این شقاچ منع نو اشکوفه است که درخت دل برای آن غاست

4482. *Bu şakâyık yeni çiçeklerin mâni'idir. Zîrâ gönül ağacı o nemâ içindir.*

"Men", "mâni'" ma'nâsinadır. Ya'nî, bu eski şakâyık ve efkâr-ı nefşânî-ye, yeni olan maârif-i ilâhiyye çiçeklerinin kalbde açılmasına mâni'dir. Zîrâ kalb ağacı o sîrr-ı vahdet çiçeklerinin neşv ü nemâ bulması içindir.

خویش را در خواب کن زین افتکار سر زیر خواب در یقظت بر آر

4483. *Bu iftikârdan kendini uykuda et! Başını uykuya altından uyanıklığa getir!*

"İftikâr", fikretmek ve düşünmek demektir. "Yakaza", uyanıklık ma'nâsi nadır. Ya'nî, cismâni ve nefsâni olan tefekkürden kendini uyut ve rûhunun başını bu uykuya altından uyanıklığa getir! Zîrâ cisim uyanık oldukça rûh uykuda ve cisim uydugu vakit dahi, rûh uyanık olur.

همجو آن اصحاب کهف ای خواجه زود رو بایقاظاً که تحسیم رقد

4484. *Ey efendi! Çabuk, o ashâb-ı Kehf gibi olan uyanıklar ile git ki, onları uyuyucu zannedersin.*

"Uyanıklar"dan murâd, insân-ı kâmillerdir. Ya'nî, ey efendi! Kendin gibi hakîkatinden gafil ve uyuyucu zannettiğin insân-ı kâmiller ile berâber çabuk git ki, onlar o hakîkat âleminde uyanıklardır ve ashâb-ı Kehf gibidirler. Cismâniyet cihetinden her ne kadar uyanık zannolunurlar ise de, uymuşlar ve cismâniyet ile alâkaları kalmamışdır. Bu beyt-i şerîfte sûre-i Kehf'de olan (Kehf, 18/18) ya'nî "Sen ashâb-ı Kehf'i cismâniyetleri cihetinden uyanık zannedersin. Halbuki onlar uyuyucudurlar" âyet-i kerîmesine işaret buyurulur.

گفت قاضی ای صنم معمول چیست گفت خانه این کنیزک بس تهست

4485. *Kâdi dedi: "Ey sanem! Ma'mûl nedir?" Dedi: "Bu câriyenin evi çok boştur."*

"Ma'mûl", amel edilmiş, demektir. Ba'zi nüshalarda "ma'mûl" yerine "tedbîr" vâkı'îdir. "Sanem", "put" demek olup, burada "ma'sûk"tan ve "güzel kadın"dan kinâyedir. Ya'nî, kâdi dedi ki: "Ey güzel kadın! Ma'mûl, ya'nî bu husûsta yapılacak şey veyâhud tedbîr nedir? Mâdemki ben seni mahkemedi ve bizim evde dinleyemem. Şu hâlde ne yapalım?" Kadın cevâben dedi ki: "Bu câriyenin evi çok boştur."

خصم در ده رفت و حارس نیز نیست بهر خلوت سخت نیکو مسکنیست

4486. *Hasım köye gitti ve bekçi dahi yoktur. Halvet için pek iyi bir meskendir.*

Ya'nî, "Senin hasmin ve düşmanın olması lâzım gelen kocam köye gitti ve evde beni gözetleyecek bir bekçi de yoktur. Binâenaleyh benim evim halvet ve yalnızlık için pek iyi bir meskendir."

امشب آر امکان بود آنجا بیا
کار شب بی سمعه است و بی ریا

4487. "Eğer imkân olursa bu gece oraya gel! Gece işi süm'asız ve riyâsizdir."

"Süm'a", nâsa iştittirmek kasdiyle söylenen iyi söz ve yapılan iyi fil; "riyâ'", "halka gösteriş olarak yapılan iyi fil" olup, bunların ikisi de halka kendisini medh ettirmek için yapıldığından hulûs-i kalbden hâlidir ve kötü ahlâktandır. Kâdının fili fîsk nev'inden olduğu için her ne kadar halktan saklanacak efüâlden ise de, ikinci misrâ'da ma'nâ-yı ihlâsa intikâl buyurulur ve bu ma'nâ *Fîhi Mâ Fîh* in 14. faslında da şöyle buyurmuştur:

الليل طوبل فلا تصره بثناك و النهار مضيء فلا تذكره بثناك
ya'nî "Gece uzundur, onu uykun ile kısaltma; ve gündüz aydınlatır, onu gûnâhların ile karartma!" buyurdular. Halkın teşvişi ve düşmanların zahmeti olmaksızın sir söylemek ve hâcât taleb eylemek için gece uzundur. Bir halvet ve süküt hâsil olmuştur; ve Hak Teâlâ ameller riyâdan masûn ve mahrûs bulunmak ve hâlisan lillâhi Teâlâ olmak için bir perde çekmiştir; ve geceleyin riyâkâr olan adam, muhlisten fark olur. Gece vakti mestûr olup, gündüz rüsvây olurlar. Riyâkâr olan adam ise geceleyin rüsvây olur. O der ki: "Mâdemki bir kimse görmüyorum, kimin için yapayım?" Ona derler ki: "Bir kimse görüyor, velâkin sen bir kimse deâlsin ki, bir kimseyi göresin!" Senin hâlini öyle bir kimse görüyor ki, bütün kimseler O'nun kabza-i kudretindedir; ve acz vaktinde O'nu çağırırlar ve dış ağrısı, göz ağrısı, kulak ağrısı ve töhmet ve havf zamanlarında hep O'nu yâd ederler...ilh."

جمله جاسوسان ز خمر خواب مست زنگی شب جمله را گردن زدست

4488. *Bütün câsûslar uyku şarâbindan sarhoştur. Gece zencisi hepsinin boyunu vurmaştı.*

Bizim hâlimizi tecessüs edenlerin hepsi şarâb gibi olan uykunun te'sîriyle kendilerinden geçmişler ve sarhoş olmuşlardır. Zîrâ zenci gibi olan kara yüzlü gece hepsinin boyunlarını vurup ya'nî "Uyku ölümün kardešídir" hadîs-i şerîfi mücibince ölüm gibi olan uykuya daldırmıştır.

خواند بر قاضی فسونهای عجب آن شکر لب و آن گهانی از چه لب

4489. *O şeker-dudak kâdiya efsûnlar okudu ve sonra ne dudaktan!*

O şeker-dudak olan güzel kadın, kâdiya öyle nâz ve şîve ile insanı teshîr eden efsûn mesâbesinde acîb sözler söyledi; ve sonra o sözleri öyle bir dudaktan söyledi ki, o dudağın güzelliği ta'rîf olunmaz!

چند با آدم بليس افسانه کرد
چون حوا گفتش بخور آن گاه خورد

4490. *İblîs Âdem'e ne kadar efsâne etti! Vaktâki Havvâ ona "Ye!" dedi,
[4470] o vakit yedi.*

Iblîs nehy olunan ağaçtan yedirmek için Âdem'i ne kadar kandırmaya çabaladı ve ne efsâneler okudu, fakat muvaffak olamadı. Vaktâki zevcesi olan Havvâ: "Bu ağaçtan ye!" dedi, o vakit yedi. Bundan anlaşılır ki, kadının efsûnu şeytanın efsûnundan daha müessirdir. Nitekim şeytan hakkında âyet-i kerîmde "Bu ağaçtan ye!" ya'nî "Muhakkak şeytanın hilesi zayıf oldu" ve kadın hakkında da "إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا" (Nisâ, 4/76) ya'nî "Mu-hakkak onların hileleri büyüktür" buyurulur. Zîrâ şeytan "ma'nâ" âleminden ve kadın ise "sûret" âlemindendir; ve bu âlem-i sûrette bittabi" "sûret", zâhir ve meşhûd olan güzelliği ile gâlib ve "ma'nâ" mestûr ve mağlûbdur.

اولین خون در جهان ظلم و داد
از کف قایلیل بهر زن فتاد

4491. *Bu zulüm ve adl cihânından ilk kan Kâbil'in elinden kadın için vâkı' oldu.*

Bu dünyâ hem zulüm ve hem de adl cihânidir. Zîrâ mütekâbil olan sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin mezâhiridir. Mazhar-ı celâl olanlar bu âlemden Hakk'ın âlet-i kahri ve mazhar-ı camâl olanlar dahi âlet-i lutfudur. Fakat her iki sinifin irâde-i czû'iyeleri vardır. Nitekim 5. cildin 3116 numarasına müsâdîf olan [ya'nî "Tersine olarak bu sözden tenbel oldun, idrâki ve hâtin mün'âkis geldin"] beytinde ïzâh edilmiştir. Ya'nî, bu zulüm ve adl cihâni olan dünyâdan ilk çakan kan Kâbil'in elinden kadın için çıktı. Zîrâ Kâbil kardeşi olan Hâbil'in karısını almış ise de Hâbil: "O sana helâl değildir, kurban keselim, hangimizin kurbanı kabûl-i ilâhi olursa, hak onun olsun" dedi. Kurban kestiler. Hâbil'in kurbanı makbûl oldu. Kâbil buna hased etti ve kardeşi olan Hâbil'i öldürüp karısını aldı. Binâenaleyh tek-lif-i ilâhiye muhâtab olan ilk insanlar arasında dökülen kan kadın yüzünden vâkı' oldu. Nitekim bu vak'ânın tafsili sûre-i Bakara'da tefsîr kitâblarındadır.

نوح چون بر تابه بریان ساختی
واهله بر تابه سنگ انداختی

4492. *Nûh vaktâki tava üzerinde bîryân yapardı, Vâhile tava üzerine taş atardı.*

"Vâhile", Nûh (a.s.)ın zevcesinin adıdır. Ya'nî, Hz. Nûh ehl-i dalâletin kalblerini hidâyet tavası üzerinde bîryân ederek o kalblere harâret ilkâ eder idi; Vâhile o hidâyet tavası üzerine muhâlefet ve inkâr taşlarını atar idi.

مکر زن بر کار او چیره شدی آب صاف و عظ او تیره شدی

4493. *Kadının mekri onun işi üzerine galib olurdu. Onun sâf olan va'zinin suyu bulanık olurdu.*

Kadının mekri-i mudillânesi Hz. Nûh'un hidâyete müstenid olan işine gâlib olurdu. Onun sâf ve berrâk su gibi olan va'z ve nasîhatları bulandırır idi.

قوم را پیغام کردی از نهان که نگه دارید دین زین گمرهان

4494. "Bu azgunlardan dîni saklayınız!" diye [kavme] gizlidен haber ederdi.

"Gümrehân", ya'nî "azgunlar"dan murâd, Hz. Nûh ile ona tâbi' olan mü'minlerdir. Ya'nî, Vâhile Hz. Nûh'un kavmine "Azgin olan Nûh'tan ve Nûh'a tâbi' olanlardan sâlik olduğunuz dîninizi saklayınız ve sakın onlara tâbi' olmayınız!" diye gizlidен haber gönderir idi.

رفتن قاضی بخانه زن جوھی و حلقة زدن

جوھی تند بخشش بر در و گریختن قاضی در صندوق

Kadının Cûhî'nin karısının evine gitmesi ve Cûhî'nin kapı üzerinde sert ve öfke ile halkayı vurması ve kadının sandık içine kaçması

مکر زن پایان ندارد رفت شب قاضی زیرک سوی زن بهر دب

4495. *Kadının mekri nihâyet tutmaz. Zeyrek olan kâdi, gece deb için kadın tarafına gitti.*

"Debb", yavaş yavaş gitmek, şarabin ve hastalığın cisme sıräyeti ve elbiselerin eskiliği (*Müntehabü'l-Lügât* ve *Şemsü'l-Lügât* ve *Ahten*), yere bir şey gömmek (*Şemsü'l-Lügât*), "deb", hifz etmek (*Burhân*). Hind şârihlerinden Ve'lî Muhammed Ekberâbâdî kendi şerhinde "debb" kelimesine "livâta" ma'nâsına vermiş ve bundan murâd, cimâ' olduğunu yazmış ise de, me'haz göstermemiştir. Ancak *Şemsü'l-Lügât*'ta "debbâb" (دباب) ("livâta [edici]" ma'nâsına gösterilmiş olduğundan bu kelimedenden me'hûz olması icâb eder; ve mevzûa

münâsib olan da cimâ' ve zinâ ma'nâsıdır. Ya'nî, kadın hîlesinin nihâyeti yoktur. Zekî olan kâdi efendi gece cimâ' için Cûhî'nin karısı tarafına gitti.

زن دو شمع و نقل مجلس راست کرد گفت ما مستیم بی این آب خورد

4496. *Kadın meclisin iki mumunu ve mezesini tertîb etti. Dedi: "Bu âb-hordsuz sarhoşuz!"*

"Âb-hord", nasîb ve kismet ve su alınan pinar başı (*Burhân*). Burada içki meclisinin tertîbâtından kinâyedir. "Nuklî", içki meclisinde yenilen meze, demektir. Ya'nî, kadın meclise mahsûs olan çifte mumu ve mezeyi tertîb etti. Kâdi bu tertîbatı görünce: "Ey nâzenîn! Biz bu meclis-i işaretin tertîbatı olmaksızın bile şehvetin sarhoşu olmuşuz" dedi.

اندر آن دم جوھى آمد در بزد جست قاضى مهربى تا در خزد

4497. *O demde Cûhî geldi. Kapıyı çaldı. Kâdi sürtünerek gitmek için bir kaçak yer aradı.*

Onlar bu hâl içinde iken kadının kocası olan Cûhî geldi. Kapıyı çaldı. Kâdi korkudan sürtünerek gitmek için bir kaçak yer aradı. "Hazîden", yeni yürümeye başlayan çocukların sürtünerek yürümesi, ma'nâsındır. "Mehreb", kaçak yer, demektir.

غیر صندوقى نىدىد او خلوتى رفت در صندوق از خوف آن فى

4498. *Bir sandıktan başka o bir halvet görmedi. O delikanlı korkudan sandık içine gitti.*

Ya'nî, kâdi etrâfına baktı. Oda içinde bir sandıktan başka halvet, ya'nî gizlenecek tenhâ bir yer göremedi. O delikanlı olan kâdi korkudan sandığın içine gitti. Bu beyt-i şerîfte kadının "delikanlı" olduğunu beyânı, sıfat-i nefsâniyyesine mağlûb olan bir delikanının hâkimliğinde adâlet ve istikâmet olamayacağına işârettir. Zîrâ hâkim, hakîm, emîn, mekîn, metîn, fehîm ve müsstakîm olmak îcâb eder. Hevâ-yî nefsânîsine mağlûb olan bir kimse ise, bu alâtu sıfattan pek uzaktır.

اندر آمد جوھى و گفت اى حريف اي و بالم در ربيع و در خريف

4499. *Cûhî içeriye girdi ve dedi: "Ey harif! Ey benim ilkbaharda ve sonbaharda vebâlim!"*

"Harîf", musâhib ve mahrem. "Vebâl", siklet, masraf, sû-i âkibet ma'nâlanmadır. Ya'nî, Cûhî içeriye girdi ve dedi ki: "Ey mahremim olan zevcem! Ey ilkbaharda ve sonbaharda ya'nî gençliğimde ve ihtiyarlığımda überimde olan sikletim ve ağırlığım!.."

من چه دارم که فریاد داری هر زمان
که ز من فریاد داری هر زمان

4500. *[4480] Ben ne tutarım ki, o sana fedâ dejildir? Ki her zaman benden feryâd tutarsın?"*

Ya'nî, "Benim mal ve mülkümden sana fedâ etmediğim nem vardır? Halbuki sen her zaman benden şikayet ve feryâd edersin."

گاه مغلس خوانیم گه قلباں

بر لب خشکم گشادستی زبان

4501. *"Benim sükütümün üzerine dil açmışsin. Bana gâh "mûflis" ve gâh "kaltabân" ta'bîr edersin."*

"Leb-i huşk", süküttan kinâyedir. "Kaltabân", mahremi olan kadınların fuhşunu bildiği hâlde süküt eden "deyyûs" ma'nâsına nadır. Ya'nî, "Benim sana karşı ağzım var, dilim yok, sâkit bir hâldeyim. Böyle iken bana dil uzatırsın. Gâh "mûflis!" ve "zügürť!" ve gâh "deyyûs!" diye hitâb edersin."

این دو علت گر بود ای جان مرا
آن یکی از تست و دیگر از خدا

4502. *"Ey cân! Eğer benim bu iki illetim varsa, o birisi sendendir ve diğerî Hudâ'dandır."*

"Ey cânım gibi sevdigim kadın! Eğer bende senin söylediğin gibi bu müflislik ve deyyûsluk illetleri varsa, o deyyûsluk illeti sendendir ve müflislik illeti dahi Hak'tan gelmiştir."

هست مایه تهمت و پایه گمان

من چه دارم غیر آن صندوق کان

4503. *"Benim o sandıktań başka nem vardır ki, o töhmet mayası ve zan pâyesidir."*

Ya'nî, "Mal ve mülk nâmına benim evin içindeki şu sandıktań başka hiçbir şeyim kalmamıştır; ve o sandık dahi halk nazannda benim hakkımda töhmetin aslı ve sù'-i zannın pâyesi ve derecesi olmuştur. Ya'nî halk beni hırs ve buhl ile ithâm ederler ve hakkımda sù'-i zan beslerler."

خلق پندراند زر دارم درون صله واگیرند از من زین ظنون

4504. "Halk, içinde altınım var zannedelerler. Bu zanlardan dolayı benden atayı geri tutarlar."

"Zîrâ halk bu sandığının içinde altınlarımdır zannederler. Halkın bennim servetim olduğunu zannetmelerinden dolayı zenginler benden atayı ve ihsâni geri tutarlar ve esirgerler ve bana zekât ve sadaka vermezler."

صورت صندوق بس زیاست لیک از عروض و سیم و زر خالیست نیک

4505. "Sandığın süreti çok yakışıklıdır. Fakat arûzdan ve gümüş ve altından çok boştur.

"Arûz", burada "insanın muhtâc olduğu muhtelif eşyâ" ma'nâsına nadır. Ya'nî, "Bu sandığının şekli ve süreti çok mütenâsib ve güzeldir. Fakat içinde eşyâ ve gümüş ve altın cinsinden hiçbir şey yoktur, bomboştur."

چون تن زراق خوب و بس وقار اندران سلّه نیایی غیر مار

4506. "Riyâkârin cismi gibi güzel ve çok vakârlıdır. O sepet içinde yılandan başkasını bulamazsin."

"Zerrâk", nifâk ve riyâ sâhibi; "vakâr", yavaşlık ve ağır meşreblilik ve aklın kemâle enişmesi; "selle", sepet ve zenbil ma'nâsına nadır. "Bu sandık riyâkâr olan adamın cismi gibi zâhiren güzel ve vakâr sâhibidir, halbuki o riyâkâr sepet mesâbesinde olan cisminde her biri yılın mesâbesinde olan nefşânî sıfatlardan başka bir şey bulamazsin. Ya'nî bu cisimde rûhânî sıfatlardan bir sıfat arama!"

من برم صندوق را فردا بکو پس بسوزم در میان چار سو

4507. "Ben yarın sandığı mahalline götürürüm. Sonra karşı ortasında yakarım!"

تا بیند مؤمن و گبر و جهود که درین صندوق جز لعنت نبود

4508. "Tâ ki mü'min ve mecûsî ve cühûd görsünler ki, bu sandık içinde la'netten başkası olmadı."

"La'net", tard ve îhâş ma'nâsına nadır. Ya'nî, "Bu sandığı enzâr-ı nâsta yakayım da her sınıf görsünler ki, bu sandığın içinde tard ve la'nete müstehak olan boşluktan başka bir şey yoktur." Ba'zi nüshalarda "la'net" yerine

"lu'bet" vâki'dir. Bu sûrette ma'nâ "Bu sandık içinde lehv ve lu'bdan başka bir şey yoktur, ya'nî boştur" demek olur.

گفت زن هی در گنر ای مرد ازین خورد سو گند آن که نکنم جز چنین

4509. Kadın dedi: "Hey! Ey adam bundan vazgeç!" O "Bunun gayrını yapmam!" diye and içti.

Kadın, Cûhî'yi gûyâ bu fîkrinden vazgeçirmek için zâhiren dedi ki: "Hey! Kendine gel! Bir boş sandıktan ne istersin? Ey adam bundan vazgeç!" Cûhî cevâben: "Hayır! Ben bu sandığı mutlakâ yakacağım!" diye yemîn etti.

از پگه حمال آورد او چو باد زود آن صندوق بر پشتش نهاد

4510. O erkenden rüzgâr gibi hamâl getirdi. Çabuk o sandığı onun sırtına [4490] koydu.

Cûhî sabahleyin erkenden rüzgâr gibi sür'atle hamâl getirdi. Çabuk o sandığı karşılıya götürmek üzere hamâlin arkasına yükseldi.

اندران صندوق قاضی از نکال بلگ می زد کای حمال و ای حمال

4511. Kâdi o sandık içinde azâbdan: "Ey hamâl! Ey hamâl!" diye bağıru idi.

"Nekâl", ukûbet ve zahmet ve azâb ma'nâsinadır. Ya'nî, Cûhî sandığı hamâlin arkasına yükledikten sonra karşı tarafına yalnız olarak saliverdi. Hamâl yolda giderken kâdi sandık içinde bunalıp azâb çektiğinden sonra: "Hamâl! Hamâl!" diye bağırmakta idi.

کرد آن حمال راست و چپ نظر کر چه رو در می رسد بلگ و خبر

4512. O hamâl sağına ve soluna nazar etti. Dedi ki: "Né cihetten ses ve haber erişiyor?"

هاتنفست این داعی من ای عجب یا پریام می کند پنهان طلب

4513. "Ey aceb! Bu beni dâî olan hâtif midir? Yâhud beni gizli peri mi taleb ediyor?"

"Hâtif", sadâ-yı gaybî, mutlak seslenen ve âlem-i gaybdan seslenen melek ma'nâsinadır. "Dâî", çağrıran ve da'vet eden. Ya'nî hamâl dedi ki: "Etrâfında bir kimse yoktur; acib şey, bu ses nereden geliyor? Beni çağrıran hâtif midir, yoksa gizlidен bir şey mi bana musallat olup çağrıiyor?"

چون پایی گشت این آواز بیش گفت هاتف نیست باز آمد بخویش

4514. *Uaklıki bu ses birbiri arkasına çoğaldı, "Hâtif değildir!" dedi, kendine geldi.*

عاقبت دانست کان بانگ و فغان بد ز صندوق و کسی در وی نهان

4515. *Âkibet bildi ki, o ses ve figân sandıktan idi ve onda bir kimse gizli idi.*

عاشقی کو در غم معشوق رفت گر چه بیرونست در صندوق رفت

4516. *Bir aşık ki, o ma'sûkun azminde gitti, her ne kadar dışarıda ise de sandığa gitti.*

Ya'nî, bu dünyânin mevhûm olan sûretlerinden herhangi birisini kendisi-ne ma'sûk ittihâz eden bir âşık, mâdemki serâbdan ve hayâlden ibâret olan o ma'sûkun gamında yaşadı, her ne kadar onun vücûd-ı mecâzisi ve hayâlisi zâhiren o ma'sûkun vücûd-ı mecâzisinden ve hayâlisinden gayrı ve onun vü-cûdunun dışarısında ise de, bir sandık mesâbesinde olan onun gamı içindedir.

عمر در صندوق برداز اندھان جز که صندوقی نه بیند از جهان

4517. *Ömrü gammardan sandık içine götürdü. Cihânda bir sandıktan gayrını görmez.*

Binâenaleyh bu dünyâ sûretleri aşkinin gamlarından dolayı o kimse ömrünü sandık içine götürmüştür ve sandık içinde mahbûs olarak yaşamaktadır. O âşık bu hayatı dünyeviyyesinde bir sandıktan başka bir şey, görmez. Nitekim hadîs-i şerîfte حلک الشئی یعنی و بصم ya'nî "Senin bir şeye muhabbetin seni kör ve sağır eder" buyurulmuştur.

آن سری که نیست فوق آسمان از هوں او را دران صندوق دان

4518. *O bir baş ki, âsumânın fevkî olmaya, onu hevesen o sandık içinde bil!*

O bir baş ki, âlem-i sûret ve nâsûtun fevkî olan âlem-i melekûte ve rûhâniyet âlemine çıkmamıştır, sen o başı hevesât-ı nefşâniyyeden dolayı bu âlem-i tabiat sandığı içinde mahbûs bil!

چون ز صندوق بدن بیرون رود او ز گوری سوی گوری می شود

4519. *Uaklıki beden sandığından dışarıya gider, o bir mezârdan diğer mezâr tarafına gider.*

Vaktâki rûh, cisim sandığından ölüm väsitasıyla dışarıya çıkar, o ruh, cisim mezarından yine bir mezar tarafına gider ki, bu mezar dahî mevhûm olan bu âlem-i sûretten ve ma'sûk-1 mecâzîden ayrılık gamının ve hayâlinin mezarıdır. Nitekim hadis-i şerifte "مَوْتُونَ كَمَا تَبِعُونَ وَمَحْشُونَ كَمَا مَوْتُونَ يَا نَفْرَةً" ya'nî "Yaşadığınız gibi ölürsünüz ve öldüğünüz gibi haşır olunursunuz" buyurulur.

اين سخن پايان ندارد قاضييش گفت اي حمال و اي صندوق کش

4520. *Bu sözün nihâyeti yoktur. Kâdi ona dedi: "Ey hamâl ve ey sandık çekici!"*

Ya'nî, rûhun sandıkta mahbûs olması sözünün nihâyeti yoktur. Hikâyemizde dönelim. Kâdi hamâla dedi ki: "Ey hamâl ve ey sandığı taşıyan kimse!"

از من آگه کن درون محکمه نائیم را زودتر با این همه

4521. *"Mahkemenin içindeki nâibimi bu cümle ile berâber çabuk benden âgâh et!"*

"Sandığı bir tarafa bırak da, çabuk git, mahkemedeki nâibimi bütün bu ceyrân eden vak'a ile berâber benim hâlimden âgâh et!"

تا خرد اين را بزر زين بي خرد همچنان بسته بخانه ما برد

4522. *"Tâ ki bunu bu akılsızdan altın ile satın alsın! Böyle kapalı olarak bizim evimize götürsün!"*

"O nâib gelsin, bu sandığı bu akılsız Cûhf'den altın verip satın alsın ve hiçbir kimsenin huzûrnunda açmayıp böylece kapalı olarak bizim evimize kadar götürsün!"

ای خدا بگمار قومی رو حمند تا ز صندوق بدن مان واخرند

4523. *Ey Hûda! Rûhlu olan bir kavmi nasb et! Tâ ki cisim sandığından bizi kurtarsın!*

"Rûh-mend"den murâd, insân-ı kâmildir. Ya'nî, "Yâ Rab! Cismâniyet âleminde çoklu rûhâniyet âleminde hür yaşayan insân-ı kâmilleri bizim terbiyemize nasb ve ta'yîn et! Tâ ki bizi bu cisim sandığından ve nefse esirlikten kurtarsın!"

خلق را از بند صندوق فسون که خرد جز انيا و مرسلون

4524. *Halkı füsün sandığının bağından enbiyâ ve mûrsellerin gayrı kim kurtar!*

"Füsün"dan murâd, cismin îcâbâtı olan sıfât-ı nefşâniyyedir. Ya'nî, bu halkı sıfât-ı nefşâniyye efsûnlarıyla dolu olan cisim sandığının bağından ve esîrliginden ancak enbiyâ ve mürselleler ve onların värisleri olan insân-ı kâmilâler kurtarır. Ma'lûm olsun ki, peygamberlerin ve insân-ı kâmillerin va'z u nasîhatları ve tasarrufât-ı ma'nevîyeleri ancak ezelde saîd ve fakat muhîtinin te'sîratına tebean sıfât-ı nefşâniyye kirleriyle mülevves olan efrâd-ı beser hakkında müessîrdir. Şekâvet-i ezeliyyesi olanlar hakkında onların va'z u nasîhatları bunların izdiyâd-ı şekâvetlerine sebeb olur. Nitekim mâili helâke olan bir hastaya doktorun müdâvâti müessir olamaz. Ebû Cehîl ve her asırda Ebû Cehîl meşrebinde olan münkîrlerin hâli meydandadır. Bunların en makbûl sözlere karşı kulaklan sağındır.

از هزاران يك کسی خوش منظرست
که بداند کو بصندوق اندرست

4525. *Binlerden bir kimse hoş-manzardır ki, sandık içinde olduğunu bilir.*

"Manzar", masdar-ı mîmîdir, "nazâr ve bâkiş" demektir. Ya'nî, efrâd-ı beserden binlerde bir kimse iyi bakışlıdır ki, o kimse bu iyi bakışı ile kendisinin cisim sandığı içinde mahbûs olduğunu ve sıfât-ı nefşâniyye füsün ve hîleleri içinde kavrulduğunu bilir ve bu hapisten kurtulmak için çareler arar.

او جهان را دیده باشد پیش ازان
تا بدان ضد این ضدش گردد عیان

4526. *O bundan evvel cihâni görmüş olur, tâ ki ona o zid ile bu zid ayân olur.*

Bu iyi baklı kimse, her ne kadar bu âlem-i süslüñin îcâbâtına tebean sıfât-ı nefşâniyye ile mülevves olmuş ise de, saâdet-i ezeliyyesi îcâbinca rûhunun evvelce görmüş olduğu ma'nâ âlemini tahattur eder. Hattâ ki, o ma'nâ âlemi bu sûret âleminin ziddi olduğunu aklının gözüyle apaçık görür. Nitekim *Fîhî Mâ Fîhî*'n 19. fashında şöyle buyurulur:

"Ancak kendisinde asl bulunanveyâ kendisi asla mensûb olan bir kimse ma'nâya teveccûh eder. Çünkü rûz-ı elestte onun üzerine bir katre damlatmışlardır. O katre onu ebhâr-i aslîye çeker; o teşvîşler ve mîhnetlerden halâs [eder.] "Gel! Bizden daha ne kadar uzak ve bîgâne duracaksın ve teşvîşler ve sevdâlar arasında kalacaksın?" Cinsini ne bir kimseden ve ne de kendi şeyhinden işitmemiş olan olan bir kavme bir kimse ne söyleyebilir?

Fîlvâki' ma'nâya teveccûh etmek vehle-i ülâda o kadar latîf görünmez, fakat gittikçe daha ziyâde tatlı görünür. Süret ise bunun hilâfinadır. Evvelâ latîf görünür, ba'dehû o sûret ile her ne kadar ziyâde ülfet edersen soğur-

sun. Kur'an'ın sûreti nerede, ma'nâsı nerede? İnsana nazar et! Sûreti nerede, ma'nâsı nerede? Eğer o sûretten ma'nâ giderse bir lahma bile onda tutmazlar!"

زین سبب که علم ضاله مؤمنست عارف ضاله خودست و موقسست

4527. *Bu sebebendir ki ilim, mü'minin kayıbıdır. Kendi kayibinin ârifidir ve mûkündür.*

"Dâlle", bir kimseyen kaybettigi şey. "Mûkin", "bir şeyi hakîkati üzere şübhesisz olarak bilici olan" demektir. Bu beyt-i şenîfte الحكمة ضالة المؤمن فحيث "Hikmet mü'minin kayip ettiği şeydir; binâenaleyh onu nerede bulursa o, o hikmete ehakur" hadîs-i şerîfîne işaret buyurulur. Ya'nî, iyi bakanlı olan kimseyen bu cisim sandığına gelmezden evvel âlem-i ma'nâyi görmüş olması sebebindendir ki, hadîs-i şerîfte: "ilm-i hikmet mü'minin kayip ettiği şeydir" buyurulmuştur. Binâenaleyh o kimse bu âlem-i süflîde bu cisim sandığı içinde bulunduğu müddetçe, kendisinin kaybettigi şey olan o ilm-i hikmetin ve ulûm-i ledünniyyenin ârifidir ve onun rûhu o ilmi tâhâkîk üzere bilicidir.

آنکه هر گز روز نیکو خود ندید او درین ادبیار کی خواهی طبید

4528. *O kimse ki, aslâ iyi günü görmedi, o bu idbâr içinde ne vakit çırpındı?*

"İdbâr", arkasını çevirmek, geri gitmek perîşân olmak demektir. Ya'nî o kimseyen rûhu ki, ezelde aslâ o âlem-i ma'nâyi ve iyi günü görmedi, o rûh bu cisim sandığı içindeki mahbûsluk idbârından ne vakit muztarib olur ve çırpinır? Bilakis o kimseye bu âlem-i süflîdeki hayat zevkli gelir. Zîrâ nûru görmeyen ve bilmeyen, karanlığı bir hâl-i tabîi zanneder.

یا بظلفی در اسیری او فناد یا خود از اول ز مادر بنده زاد

4529. *Ya çocukluk ile esîrlîğe düştü, yâhud evvelden anadan bende olarak dojdu.*

Bu cisim sandığından başka âlem olduğunu idrâk etmeyenler çocukluk hâli ile esîrlîğe düşen veyâhud anasından köle olarak doğan kimselere benzer ki, onların evvelce bulundukları hürriyet âleminden haberleri yoktur. Nitekim Hz. Pîr Efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 16. faslında şöyle buyururlar:

"Ahvâl-i enbiyâ ve evliyâ ve halâiyîk ve nîk ü bed, hep mertebeleri ve ceverherleri mikdârincadır. Misâli odur ki, köleleri, kâfirlerin memâlikinden, müslümânınn vilâyetine getirip satarlar. Ba'zılannı beş ve ba'zılarını on ve ba'zılarını da on beş yaşında getirirler. Çocuk olarak getirmiş oldukları köleler, birçok seneler müslümânlar arasında beslenip büyüp ihtiyarladıklarında o vilâyeti, bîlkülliyye unuturlar ve ondan hiçbir şey tahattur etmezler; ve biraz büyük olunca, az tahattur eder ve tamâmiyle büyük olunca memleketini daha ziyâde yâd eyler. Ervâh dahi böylece o âlemde huzûr-ı Hakk'ta idiler. Nitekim Kur'ân-ı Mecîd'de işâret buyurulmuştur: أَسْتُ بِرَبِّكَ قَلُوْلًا (A'râf, 7/172) [ya'nî "Allâh Teâlâ: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demiştir. Onlar da: "Evet, Rabbimizsin" demişlerdi."] Ve onların gıdâ ve kütulan bî-harf ve savt olan Hakk'ın kelâmi idi. Ba'zılannı çocuk olarak getirdiklerinden o kelâmi iştince, ahvâlini ondan tahattur etmez ve kendisine o kelâm yabancı gelir. O tâife külliyyen küfür ve dalâlête dalmış olan mahcûblardır. Ba'zılannın bir parça hâtırına gelir ve onlann derûnunda o tarafın cûsu ve hevâsı başlar; ve onlar mü'minlerdir; ve ba'zılan o kelâmu iştikkde o hâl evvelden nasıl idi ise, yine öylece hâzır olur; ve bîlkülliyye hicâblar kalkmış bulunur ve o asla vâsil olurlar. ... Onlar da enbiyâ ve evliyâdır."

هست صندوق صور ميدان او

ذوق آزادی ندیده جان او

4530. *Onun cânî hürlüğün zevkini görmemiştir. Onun meydanı sûretlerin sandığıdır.*

Cocukluk hâlinde esîr düşen veya anadan köle olarak doğan kimse mesâbesindeki şahsin rûhu âlem-i ervâhtaki hürriyetin zevkini görmemiştir. Onun cevelân ettiği meydan sûretler sandığının içidir ve âlem-i sûretin hârinde başka âlem bilmez.

از ققص اندر ققص دارد گذر

دائماً محبوس عقلش در صور

4531. *Onun aklı dâimâ sûretlerin mahbûsudur. Kafesten kafese güzer tutar.*

O kimsenin aklı, dâimâ sûretlere alâka ile mesgûldür ve sûretler kafesi içinde mahbûstur. Bir sûret kafesinden diğer sûret kafesine gider.

در قصها می رود از جا بجا

منفذ نی از قفص سوی علی

4532. *Ona ulâ tarafına menfez yoktur. Bir yerden bir yere kafes içinde gider.*

"Ulâ", yüce ve yüksek ve refî' ma'nâsına nadır. "Menfez", çıkacak yer. Ya'nî, böyle bir kimseye yüksek mertebe ve âlem-i ulvî tarafına çıkacak yer yoktur. Bir yerden bir yere sûret kafesleri içinde gider; ve bu sûret kafeslerinin içinden çıkış şüreksiz olarak âlem-i ma'nâya giderek hür ve serbest bir hâlde yaşayamaz.

اين سخن با حن و انس آمد ز هو

در نبی ان استطعمن فانقدوا

4533. *Kur'ân'da "Jn iste'lüm fe'nfüzü!" vardır. Bu söz cinne ve inse "Hâ"dan geldi.*

يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَقْنُدوْمَا مِنْ أُفْظَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانقُدُوا لَا تَقْنُدوْمَا إِلَّا بِسُلْطَانٍ
Bu beyt-i serifte sûre-i Rahmân'da olan (Rahmân, 55/33) ya'nî "Ey insan ve cin tâifesi! Eğer gücünüz yeterse göklerin ve arzin etrafından dışarıya çıkışınız! Hayır! Çıkamazsınız..." Ancak kuvvet-i ilâhiyye ile çıkışılabilirsiniz" âyet-i kerîmesine işaret buyurulur. Bu ma'nâ 1. cildin 1952 numarasına müsâdîf olan [ya'nî] "معشر جن سوره رحمان بخوان. تستطيعوا تنفذوا راما بازدان ma'ser-i cinni oku. Testetîfî tenfîzû'yü açık bil!]" beytinde de geçti. Ya'nî, Kur'ân-ı Kerîm'de bu zikr olunan âyet-i kerîme vardır. Bu söz insanlar ve ciller tâifesine hüviyyet-i ilâhiyyeden hitâb edilmiştir; ve bu âyet-i kerîme mücibince âlem-i kesâfet olan göklerdeki ecrâmin ve âlem-i esâfîn ve arzin hârcine ve âlem-i rûhâniyyete ancak kuvvet-i ilâhiyye ile çıkışılabilir.

جز سلطان و بوحی آسمان

گفت منفذ نیست از گردنستان

4534. *Buyurdu ki: "Sultânın ve âsumânın vâhyinin gayri ile size felekten menfez yoktur."*

"Sultân", gâlib, kâhir, kuvvet, hüccet ve burhân, ma'nâları nadır. Burada kuvvet-i ilâhiyye murâd buyurulur. "Âsumân"dan murâd, âlem-i ulvîdir ve bilcümle merâtin fevki olan mertebe-i ulûhiyyettir. Ya'nî, velhâsil Hak Teâlâ buyurdu ki: "Kuvvet-i ilâhiyyenin ve mertebe-i ulûhiyyeytin ve cinnin gayri ile size âlem-i sûret olan felegin hârcine çıkacak yer yoktur." "Sultân", hüccet ve burhân ma'nâsına da geldiğine göre, burhân-ı akfîye de işaret vardır.

او سمایی نیست صندوقی بود

گر ز صندوقی به صندوقی رود

4535. *Eğer o bir sandıktan bir sandığa giderse, semâî dejildir, sandığa mensûb olur.*

Binâenaleyh eğer o bir kimse bir sûret sandığından diğer bir sûret sandığına giderse, onun rûhu âlem-i ulviye mensûb değildir, belki âlem-i sûret olan bu âlem-i süflîye mensûbdur.

فرجهْ صندوق نو نو مسکرست
درنابد کو بصندوقد اندرست

4536. *Sandığın yeni yeni fürcesi sarhoş edicidir. Sandık içinde olduğunu anlamaz.*

"Fürce", yanık ve iki şeyin aralığı. "Fürce"den murâd, suver-i âlemden bir-takım yeni yeni sûretlerin peyderpey kalbi teshîr etmesidir. Ya'nî, bu sûret âlemi sandığın birtakum fürcelerinden ve yanıklarından ibâret olan yeni yeni nakişlar kalbi teshîr ettiğinden sarhoş edicidir. Bunların sarhoşu olan kimse sûret âlemi içinde mahsûr kaldığını idrâk edemez ve anlayamaz. Zevk içinde yaşadığını zanneder.

گر نشد غره بدین صندوقها
همجو قاضی جوید اطلاق و رها

4537. *Eğer bu sandıklara mağrûr olmasa idi, kâdi gibi itlâk ve rehâ isterdi.*

Ya'nî, eğer o kimse bu sûret sandıklarına mağrûr olmasa ve aldanmaya idi, kissamuzdaki kâdi gibi o sandıktan âzâd olmayı ve kurtulmayı isterdi.

آنکه داند این نشانش آن شناس
کو نباشد بی فغان و بی هراس

4538. *O kimse ki onun bu nişânını bilir, o tanımadır ki, o figânsız ve korkusuz olmaz.*

Ya'nî, sandık içinde yaşadığını bilen kimsenin bu tanımاسının ve bilmesinin nişânu ve alâmeti figânsız ve korkusuz olmamasıdır. Ya'nî o kimse bu cısim sandığı açıldığı veyâ kırıldığı vakit rezîl ve rüsyây olmaktan korkar. Bu şinâs ve tanıma figân ve korku verir.

همجو قاضی باشد او در ارتعاد
کی بر آید یکدمی از جانش شاد

4539. *Kâdi gibi o, titreme içinde olur. Onun cânından bir dem sürür ne vakit zâhir olur?*

O kimse kissadaki kâdi gibi sandıkta titreme ve ıztırâb içinde olur; ve o kimsenin rûhundan bu cismâniyet sandığı içinde bir ân için olsun, ne vakit sürür zâhir olur? Ya'nî o kimse "Ben rûhumu bu kesâfet âleminin te'sîrinden henüz kurtaramadım!" diye her ân gam içinde olur.

آمدن نائب قاضی میان بازار و خریداری کردن صندوقرا از جوھی

Kâdının nâibinin pazar ortasına gelmesi ve
sandık için Cûhî'den müşterilik istemesi

نائب آمد گفت صندوقت بچند گفت نهصد بیشتر زر می دهنند

4540. *Nâib geldi. Dedi: "Senin sandığın kaçadır?" Dedi: "Dokuz yüzden daha ziyâde altın veriyorlar."*

Hamâl mahkemeye gidip nâibe haber verdiginden nâib derhâl mahkeme-den pazara geldi ve Cûhî'ye: "Senin sandığın kaçadır?" diye sordu. Cûhî ce-vâben dedi ki: "Benim bu sandığima şimdîye kadar çıkan müsterîler dokuz yüz liradan fazla veriyorlar."

من نمی آم فروتر از هزار گر خریداری گشا کیسه بیار

4541. *"Ben binden daha aşağıya gelmiyorum. Eğer müsterî isen, aç keseyi, getir!"*

"Ben bin liradan daha aşağıya inmiyorum. Eğer sen bu sandığa müsterî isen, aç keseyi, bu bin lirayı getir ve sandığı al!"

گفت شرمی دار ای کوتاه نمد قیمت صندوق خود پیدا بود

4542. *Dedi: "Ey kısa abal! Bir utan! Sandığın kıymeti ise zâhirdir."*

Nâib Cûhî'ye cevâben dedi: "Ey fakîr kimse! Sandığın kıymeti meydanda-dir ve emsâline nazaran kıymeti bellidir. Utanmadan nasıl bin altın istiyor-sun? "Kûteh nemed", "kısa abal" demek olup fakîr ve müflisten kinâyedir.

گفت بی رویت شری خود فاسدست بیع ما زیر گلیم این راست نیست

4543. *Dedi: "Görmeksizin satın almak ise fâsiddir. Bizim satışımız kilim al-tındadır; bu doğru değildir."*

"Şîrf", "satın almak" ma'nâsına olan "şîrâ" kelimesinin imâle olunmuşdur. "Zîr-i gilim", "kilim altında olmak", satılan şeyin sıfatı mestûr olmaktadır

kinâyedir. Ya'nî, Cûhfî nâibe cevâben dedi: "Bir malî görmeksizin satın almak şer'an fâsiddir. Zîrâ şerîfatte müşterî için "hiyâr-ı rü'yet" vardır. Binâenâleyh bizim satışımız malîn sıfatı mestûr olarak vâki' oluyor. Bu hâl ise hukûken ve şer'an doğru değildir."

بر گشایم گر نمی ارزد مَحَرْ
تا نباشد بر تو حیفی ای پدر

4544. "Açayım, eger değmezse satın alma! Ey baba! Tâ ki senin üzerine bir gadir olmasın!"

"Hayf", "gadir, zulüm, yazık, cevir, meded ve emân" ma'nâlanmadır. Ya'nî, "Sandığı açayıp da içini gör; eğer istedigim bin lira değmezse satın alma! Ey baba, ya'nî ey hayatı tecrübe görmüş olan kimse! Böyle yapalım da sana gadir ve yazık olmasın!"

گفت ای ستار بر مگنای راز
سر بسته می خرم با من بساز

4545. Dedi: "Ey settâr! Sırri açma! Başı kapalı olarak satın alıyorum. Banana muvâfakat et!"

"Settâr", "çok örtücü" demektir. Ya'nî, nâib Cûhfî'ye hitâben dedi: "Ey çok örtücü olan satıcı! Bu sandığın içinde olan sırrı bu pazarda ve halkın muvâcenesinde açma! Ben bu sandığı böylece kapalı olarak satın almaya râzi oluyorum. Sen de benim bu arzûma muvâfakat et!"

Bu küssada "sandık"tan murâd, sâlikin cismi ve "kâdi"dan murâd, sâlikin cisminde mündemic ve gizli olan kuvâ-yı nefsâniyyesinin hey'et-i mecmâusidir; ve "nâib"den murâd, Resûl-i Ekrem'in nâibi olan insân-ı kâmildir. "Cûhfî"den murâd, sâliki insân-ı kâmil huzûruna takdîm eden rehberdir; ve insân-ı kâmil sâlikin sıfat-ı nefsâniyyesini mündemic olan çişmini huzûruna hiçbir ayıbını yüzüne vurmaksızın kabûl edip, istî'dâdına göre terbiye buyurur. Binâenâleyh insân-ı kâmil, Hakk'ın bütün sıfat ve esmâsının mazhari olduğu cihetle, kendisinden "Settâr" ism-i şerîfinin eseri dahi bu sûretle zâhir olur. Nitekim insân-ı kâmilin bu hâline işâretle Hz. Pîr Dîvân-ı Kebîr'lerinde şöyle buyururlar:

بینند حال تو بداند قهر و کین تو
زرنگت لیک پوشاند نگر داند ترا رسوا

نظر در نامه می دارد ولی بالب نمی خواند همی داند که زین حامل چه صورت آیدش فردا

"Insân-ı kâmil senin renginden dîninin hâlini görür ve kahîr ve kînini görür;
fakat örter, seni rüsvây etmez. Senin kalbinin nâmesine nazar eder, fakat ağ-

ziyla okumaz. O yarın bu sûret-i cismâniyye hâmilinde ne sûret zâhir olacağını bilsin."

ستر کن تا بر تو ستاری کنند تا نیزی اینی بر کس مخند

4546. Ört, tâ ki senin üzerine settârlık etsinler. Emînlik görmedikçe kimse üzerine gülme!

Bu beyt-i şerîfte sâlikleri irşâden Hz. Pîr buyururlar ki: Ey sâlik! Sen mü'min kardeşlerinden gördüğün ayıbları ört ki, Hak Teâlâ ve Hakk'ın ve Resûl'ünün nâibleri olan insân-ı kâmiller de senin ayıblarını örtsinler. Zîrâ hadîs-i şerîfte "Bir kimse bir kardeşini bir kusuru sebebiyle ayıblarsa, o kimse o kusuru yapmadıkça ölmez!" buyurulmuştur. Binâenaleyh nefsinin kötü sıfatlarından temizlenip emîn olmadıkça vâki' olan kusûrundan dolayı hiçbir kimseye gülme ve onu hakîr görme! Hz. Pîr efendimiz bu ma'nâ hakkında *Fîhi Mâ Fîh*lerinin 6. faslında da şöyle buyururlar:

"Eğer dîn kardeşinde bir ayib görür isen, o ayib sendedir, halbuki onda görüyorsun. Âlem ayna gibidir, kendi nakşını onda görürsün; çünkü المؤمن مرآة المؤمن ya'nî "Mü'min mü'minin aynasıdır" buyurulmuştur: O ayibi kendinden izâle et! Zîrâ incidiğin şey sendedir. Bir fili su içmek için bir pinara getirdiler. Suyun içinde kendini görünce ürküdü. Halbuki o, başkasından ürkütügüni zannetti; kendisinden ürkütüğünü bilmedi. Sende zulüm, kin, hased, hırs, merhamet-sizlik ve kibir gibi bütün ahlâk-ı zemîme olduğu hâlde, bundan münfail değilisin. Bunları bir başkasında görünce münfail olup, ondan ürkersin. Binâenaleyh bil ki, kendinden incinir ve ürkersin. Bir adamın kendi noksunu ve çibanı kendisine çırkin görünmez. Yaralı eliyle yemeğini yer ve parmağını yalar; ve aslâ onlardan mi'desi bulanmaz. Ammâ başkasında bir çiban veya biraz yara görse, o taâmdan iğrenir ve hazm edemez. Ahlâk-ı zemîme de, nakâisa ve çibana benzer. Bir adamın kendine olunca, ondan rencide olmaz. Fakat başkasında onlardan bir parçasını görse, incinir ve nefret eyler. Sen ondan ürkütüğün gibi, onun da senden ürkmesini ve incinmesini ma'zûr tut! Senin incinmen onun özrüdür. Zîrâ senin rencin onu görmedendir; ve o da öylece görür. ...ilh."

بس درین صندوق چون توه انهه انهه خویش را اندر بلا بنشانده انهه

4547. Bu sandık içinde senin gibi çökları kalmışlardır. Kendilerini belâ içine koymuşlardır.

"Nişânden", "nihâden" ya'nî "koymak" ma'nâsına da gelir (*Burhân*). Burada bu ma'nâ münâsibdir. Ya'nî, niçin başkalarına gülersin ve tahkîr eder-sin ki, çok kimseler de senin gibi bu cisim sandığı içinde mahbûs kalmıştır ve rûhları sıfat-ı nefsâniyyelerinin tuzağına düşüp kendilerini bu belâ sandığı içine koymuşlardır.

آنچه بر تو خواه آن باشد پسند
بر دگر کس آن کن از رخ و گزند

4548. *O şey ki sana maflûbdur, o makbûl olur. Rencden ve zarardan diğer kimse üzerine onu yap!*

Ya'nî, ey kimse! Senin tab'ına mülâyim gelen istedigin ve makbûl gördüğün şey ne ise onu düşün de başkalarına karşı yapacağın renc ve zarar ona göre yap! Ya'nî sana birisi renc ve zarar veren bir muâmelede bulunsa, kalbin ondan nefret eder. Binâenaleyh tab'ının nefret ettiği şeyi başkalarına da yapma! Sana yapıldığı zaman hoşuna gidecek olan muâmeleyi yap! Nitikim hadîs-i şerifte لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لهselfe ya'nî "Sizden biriniz kendi nefsi için sevdiği şeyi mü'min kardeşi için dahi sevmedikçe mü'min olamaz" buyurulur. Zîrâ kendi nefsine hoş gelmeyen şeyin mü'min kardeşi hakkında vukû'uunu istemek ona karşı adâvet ve nifâk alâmetidir; ve nifâk ile îmân bir yerde müctemi' olmaz. Ba'zi nüshalarda "renc" yerine "nef" vâkı'ıdır, "Nef'den ve zarardan diğer kimse üzerine onu yap!" demek olur.

زانکه بر مرصاد حق و اندر کمین
می دهد پاداش پیش از یوم دین

4549. *Zîrâ ki Hak mirsâd üzerinde ve kemîndedir. Yevm-i dînden evvel pâdâş verir.*

"Mirsâd", güzergâh ve geçit ve geniş yol ve etrâfi gözetmeye münâsib olan mahal; "kemîn", pusu; "pâdâş", mükâfât ve ecir ve cezâ; "dîn", cezâ ve inkıyyâd ve âdet ma'nâları nadir. Ya'nî, sûre-i Hîcr'de vâki' إِنْ رَبُّكَ الْمَرْصَادُ (Fecr, 89/14) ya'nî "Muhakkak senin Rabbin elbette mirsâddadır" âyet-i kericmesi mücibince Hak Teâlâ kulların efâlini pusuda mirsâd üzerinde gözetmektedir. Mükâfât ve cezâ günü olan kiyâmetten evvel bu hayatı dünyeviyede dahi bu iyi ve kötü fiillerin mükâfât ve mücâzâtını verir. Nitikim sûre-i Secde'de وَلَنْتَقُهمُ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ (Secde, 32/21) ya'nî "Biz elbette onlara azâb-ı ednâ olan dünyâ azâbını tattırız ki, büyük azâb olan [âhiret] azâbindan aşağıdır" buyurulur.

آن عظیم العرش و عرش او محیط تخت دادش بر همه جانها بسیط

4550. *O azîmü'l-arşîr ve O'nun arşî muhîttir. O'nun adlinin tahtı bütün can-*
[4530] *lar üzerine basittir.*

"Arş"tan murâd, Zât-ı Hakk'ın sıfatı olan "vûcûd" tahtıdır ki, onun bu varlık sıfatının nihâyeti yoktur. Birâenaleyh o azîmü'l-arşîr; ve onun vûcûd-ı hakîkîsi vûcûd-ı izâfî âlemini kaplamıştır. O'nun adâletinin tahtı bütün canlar üzerine yayılmıştır ve şâmildir. "Basît", "mebsût" ma'nâsında "yayılmış" demektir.

گوشہ عرشش بتو پیوسته است هین مجنیان جز بدین و داد دست

4551. *O'nun arşının kösesi sana vâsil olmuştur. Sakın, dînin ve adlin gayrı ile elini kimuldatma!*

O'nun vûcûd-ı hakîkîsi arşının kölesi, senin rûhunun ve cisminin varlığı olmak üzere, sana vâsil olmuştur. Binâenaleyh varlığın ve vûcûd-ı izâfîn O'nun vûcûd-ı hakîkîsi hârcinde değildir. Hak Teâlâ her ân mirsâd üzerinde senin efâline nâzırdır. Sakın, dînin ve adlin gayrı ile elini kimuldatma! Bütün efâl ve harekâtını emr-i ilâhiye inkuyâd ve adâlet sûreTİile icrâ et!

تو مراقب باش بر احوال خویش نوش بین در داد و بعد از ظلم نیش

4552. *Sen kendi ahvâlin üzerine murâkib ol! Adlde nûş ve zulümden sonra dahi nîşi gör!*

"Nûş", şerbet; "nîş", iğne demektir ki, birisi lutfa ve diğerî kahra işârettir. Ya'nî, bu hayât-ı dünyeviyyede sen kendi hallerine dikkat et ve murâkib ol! Fiilinde adâlet ettiğin vakit ona mukâbil Hakk'ın nûşunu ve lutfunu gör; ve zulüm ettikten sonra dahi Hakk'ın nîşini ve kahrını gör!

گفت آری اینچه کردم استمسد لیک هم می دان که بادی اظلیمسد

4553. *Dedi: "Evet, bu şeyi ki yaptım, zulümdür. Fakat yine bil ki, bâdî az-lemdir."*

"Bâdî", burada "sebeb ve illet ve mûcîb" demektir. Nâibin bu sözlerine karşı Cûhî dedi ki: "Evet, bu yaptığım fiil ve kâdiyi sandıkta habsetmem bir zulümdür; fakat bunu da bil ki, benim bu zulmü icrâ etmem sebeb olan kâdi benden daha zâlimdir."

گفت نائب يك ييك ما باديم با سواد وجه اندر شاديم

4554. Nâib dedi: "Biz bir bir bâdîyiz. Yüzkarası ile berâber şâdîlik içindeyiz."

Nâib Cûhî'ye cevâben dedi: "Biz hep birer birer zulmün bâdîsiyiz. Meselâ senin karını teşvik etmen yerinde mi idî? O bir zulüm değil mi idî? Ve senin bu zulmün kâdının karına taarruzu zulmüne sebeb olmadı mı?! Binâenaleyh sen bâdî ve müsebbib oldun. Kâdının bu taarruz zulmü de, senin onu sandıkta habsetmen zulmüne sebeb oldu. Binâenaleyh bu zulümde dahi kâdi müsebbib ve bâdî oldu; ve bu sebebiyyet böylece teselsül etti. Şu hâlde hep bâdî oldunuz. İşte bunun gibi, bu hayatı dünyeviyyede birbirimize karşı olan muâmelâtta böyle hep birer birer zulmün bâdîsiyiz. Nitelikim 1. cildin 216 numaralı beytinde [ya'nî] این جهان کوه است و فعل ما ندا. سوی ما آرد نداها را صدا dağdır ve bizim isimiz bağırmaktır. Bağırmaların sesi bizim tarafımıza gelir"] buyurulmuş idi. Maahâzâ biz muâmelâtımızda böyle birbirimize karşı hep zulmün bâdîsi ve müsebbibi iken bu yüzkarası ile berâber şâdîlik ve meseret içindeyiz; ve hiçbir fânâlik yapmamış gibi kendimizi temize çıkarınız."

همجو زنگی کو بود شادان و خوش او نبیند غیران بیند رخشن

4555. Bir zenci gibi ki, şâdân ve hoş olur, o görmez, onun gayrı onun yüzünü görür.

Ya'nî, kapkara bir renkte olan zenci gibi ki, o kara renk ile sürûr ve zevk içinde yaşar. O kendi yüzünün karalığını görmez, onun yüzünü başkaları görür.

ماجرا پسیار شد در من پزید داد صد دینار وان از وی خرید

4556. "Men yezîd?"de mâcerâ çok oldu. Yüz altın verdi ve onu ondan satın aldı.

"Men yezîd", ya'nî "kim artırsın?" ma'nâsında terkîb-i Arabî'dir, "müzâyede" demektir. Ya'nî, velhâsil sandığın müzâyedesinde mâcerâ ve dedikodu çok oldu. Nihâyet nâib yüz altın verdi ve sandığı Cûhî'den satın aldı.

هر دمی صندوقیه ای بد پسند هاتفان و غیبانت می خرند

4557. Ey kötüyü beğenici! Her dem sandığa mensûbsun. Hâtifler ve gaybler seni satın alırlar.

"Hâtifler ve gaybler"dan murâd, Hakk'ın ve peygamberin nâibleri olan insân-ı kâmillerdir. Ya'nî, ey nefsin kötü sıfatlarını beğenen ve makbul görüp

onları terk etmek istemeyen kimse! Senin rûhun her bir dem bu cisim sandığına mensûbdur. Nâib-i Hak olan insân-i kâmiller senin cisim sandığını Cûhî gibi hilekâr olan şeytanın elinden satın alıp rûhunu âzâd ederler.

در تفسیر این خبر که مصطفیٰ علیہ الصلاۃ و السلام فرمود
من کُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَیٰ مَوْلَاهُ تَا مَنَافِقَانَ طَعْنَهُ زَدْنَدَ که بس نبودش که ما
مطبيعيٰ و چاکریٰ خودم او را چاکریٰ خلم آلود مان هم می فرماید

Bu hadîsin tefsîri hakkındadır ki, Mustafâ (a.s.v.) “Ben kimin efendisi isem, Alî de onun efendisidir” buyurdu. Nihâyet münâfiklar: “Bizim ona mutî’lik ve çâkerlik göstermemiz kâfî olmadı mı ki, bize hilm-âlûdun çâkerliğini de emr ediyor?” diye ta’n etmeleri

“Mevlâ”, “efendi, yâr, dost, büyük, kendisine tâbi’ olunan, komşu, nedîm, amca oğlu, âzâd edici ve âzâd olunmuş” ma’nâlarını nadır. “Hilm”, Fârisî’de “sümük ve hisım ve gazab” ma’nâlarına gelir (*Burhân*). “Hilm-âlûd”, sümüklüveyâ gazablı ve hisimli, demek olur. İmdâdüllâh (k.s.) şehrinde buyurular ki: “Emîr Cemâleddîn-i Muhaddis (k.s.) *Sahîh-i Müslîm* ve *Sahîh-i Burhâr*’den nakl eder ki: Resûl-i Ekrem hazretleri hacc-ı vedâ’ı edâ buyurup Medîne’ye teveccûh ettiler. Esnâ-yı râhta Cuhfe nâhiyelerinden “Gadîrhüm” menziline geldiler. Ögle namazını kıldılar. Ondan sonra yüzlerini ashâba çevirip buyurdular ki: “Ben mü’minlere kendi nefislerinden evlâ değil miyim?” Ashâb-ı Kirâm “Evet!” dediler.

Ve diğer bir rivâyet de budur ki: “Beni âlem-i bekâya çağırıyorlar ve ben de icâbet ediyorum. Biliniz ki, ben sizin aranızda iki emr-i azîm bıraktım: Biri diğerinden daha büyuktur. Kur’ân ve Ehl-i beytimdir. Geliniz ve ihtiyât ediniz ki, benden sonra o iki emre nasıl sülük edeceksiniz ve onların hukukuna riâyeti ne keyfiyet ile edâ edeceksiniz ve o iki emr havz-ı kevser kenârında bana erişinceye kadar birbirinden ayrı olmayacağımdır.” Ve o vakit buyurdular ki: “Muâakkak Hak Teâlâ benim Mevlâmdır ve ben bütün mü’minlerin mevlâsiyim.” Ondan sonra Hz. Alî’nin elini tuttu, buyurdu ki: “Ben kimin efendi-

si isem, Alf de onun efendisidir. Ey benim Allâh'ım! Onunla sevişenleri sev ve düşmanlık edenlere düşman ol! Ve ona yardım edenlere yardım et ve onu perişân ve terk edenleri perişân ve terk et! Ve her nerede olursa onu Hakk'a ulaşır!"

Rivâyet olunur ki, Resûl-i Ekrem hazretleri bu hadîs-i şerîfi buyurduktan sonra Hz. Ömer, Hz. Alf'ye: "Ey Alf! Sana mübârek olsun! Öyle sabahladın ki, benim efendimsin ve her mü'min ve mü'minenin efendisin!" dedi.

Ankaravî hazretleri dahi bu hadîs-i şerîfi Ahmed'in İbn Mâce'den ve Tirmîzî ve Nesâî'nin Zeyd b. Erkam'dan rivâyet ettiklerini beyân eder. Bu sûrh-i şerîf yukarıda geçen خلق را از بند صنفویق فسون. کی خرد جر انبیا و مرسلون [ya'nî "Halkı fûsûn sandığının bağından enbiyâ ve mûrsellerin gayn kim kurtanr?"] beytine merbütтур. Zîrâ Resûl-i Ekrem hazretleri halkı beden sandığından kurtardığı gibi, o hazretin vârisi olan Şâh-i velâyet İmâm-i Alf efendimiz dahi bu hadîs-i şerîfe nazaran beden sandıklarını üzerinde mutasarfı olurlar.

نام خودرا و آن علی مولا نهاد

زین سبب پیغمبر با اجتهاد

4558. *Bu sebebden ictihâdlı olan Peygamber, kendinin ve o Alf'ın adını "efendi" koydu.*

Ya'nî, mü'minlerin rûhlannı cisim sandıklarından âzâd edip hürriyet bahş eden enbiyâ ve onlann vârisleri olan evliyâ olması sebebinden dolayı Resûl-i Ekrem hazretleri kendilerinin adını ve vâris-i ulûm-i nebevîleri olan Hz. Alf'nin adını "efendi" koydu. Zîrâ "mevlâ ve efendi", "bir kimseyi kölelikten âzâd eden kimse"ye derler.

ابن عم من على مولا و دوست

گفت هر کو را منم مولا و دوست

4559. *Buyurdu ki: "Ben her kimin efendisi ve dostuyum, benim amcamın oğlu Alf de onun efendisidir."*

بند رقیت ز پایت بر کند

کیست مولا آنکه آزادت کند

4560. *Mevlâ kimdir? O kimsedir ki, seni âzâd eder. Kölelik bağınu senin ayağından koparır.*

Mevlâ ve efendi kimdir? Sana hürriyet veren ve kölelik bağınu senin ayağından koparan kimsedir. Peygamberler ve onlann vârisleri olan insân-i kâmiller ise senin rûhunu cismâniyet ve nefşâniyet âleminin köleliğinden ve esirliğinden kurtarırlar. Bu sebeble onlar hakkında "efendi" derler.

چون بازادی نبوت هادیست
مُؤمنان را ز انبیا آزادیست

4561. Mâdemki âzâdîğâ nübüvvet hâdîdir, mü'minlere peygamberlerden âzâdlik vardır.

Mâdemki âzâd olmanın ve hürriyyet-i rûhiyye kazanmanın doğru yolunu gösterici olan peygamberlik mertebesidir ve bu âlem-i sûrette peygamberlere inanmak ve onların gösterdiği yolda yürümek ile âzâdlık ve hürriyet vardır ve onları inkâr ve gösterdikleri yollara muhâlefet edenler nefis ve hevâlarının esîri olup, başlanna sünî ve ma'nevî belâlar gelmektedir.

ای گروه مُؤمنان شادی کنید
همجو سرو و سوسن آزادی کنید

4562. Ey mü'minler tâfesi! Sevininiz! Servi ve sûsen gibi âzâdlik ediniz!

"Sevsen" ve "sûsen", susam çiçeği demektir. Yaprakları yaz kış servi gibi yeşil durur. Ya'nî, ey peygamberlere ve onun vârisleri olan evlîyâya inanıp tâbi' olan tâife! Seviniz! Servi ağacı ve sûsen çiçeğinin yaprakları nasıl ki sonbahann ve kışın hücumlarından müteessir olmayıp hür ve yeşil bir hâlde kalmış iseler, sizler de bu îmân ve tebâiyet hasebiyle, nefis ve şeytanın hücumundan ve taarruzundan âzâdelik ediniz ve rûhunuz hür olsun!

لیک می گویند هر دم شکر آب
بی زبان چون گلستان خوش خضاب

4563. Fakat latîf boyalı gülîstân gibi dilsiz olarak her dem suyun şûkrünü söyleyiniz!

"Hîzâb", "renk ve boyamak" ma'nâlannadır. Ya'nî, gülîstân ilkbaharın yağmurlarını içerek renkli renkli çiçekler çakanır. Bu hâl o gülîstânın "İçtiğim sular boşuna gitmedi; işte eserini gösteriyorum" diye hâlen ve dilsiz olarak şükür etmesidir. Fakat ey mü'minler! Sizler de her dem su mesâbesinde olan fûyûzât-i enbiyâ ve evlîyâdan o renkli renkli çiçekler çıkarılan gülîstân gibi, lîsân-ı zâhiî kullanmaksızın söyleyiniz ve o fûyûzâtın şûkrünü hâlen ve zevkan hürriyyet-i rûhiyye ve âzâdelik içinde iżhâr ediniz!

بی زبان گویند سرو و سبزه زار
شکر آب و شکر عدل نو بهار

4564. Servi ve yeşillik dilsiz olarak suyun şûkrünü ve ilkbaharın adlini söyleller.

Evet, servi ağacı ve yeşillik zâhiî dilleri olmadığı hâlde, içtikleri yağmur suyunu ve ilkbaharın adlini ve ihsânını hâl dilleriyle söyleller.

حُلَّهُ هَا پوشیده و دامن کشان مست و رفاقت و خوش و عنبر فشنان

4565. *Hulleler giymiş ve etek çekici sarhoş ve oynayıcı ve latif ve anber saçılırlar.*

Bağ ve bostanın ağaçları ve fidanları yeşil yaprak hullelerini ve libâslarını giyinmiş ve birer nâzenin rakkâse gibi eteklerini toplamış, latif latif esen rüzgârlardan raks edici ve hoş hey'etler ile etrafâa güzel kokular saçıcıdır.

جزو جزو آبستن از شاه بهار جسمشان چون درج پر در شمار

4566. *Cüz' cüz' bahar şâhîndan gebe kalmış cisimleri yemiş incisi doludur.*

“Âbisten”, gebe; “dürc”, tabla ve kutu; “simâr”, meyve ve yemiş ma'nâsına olan “semér”in cem’idir, “meyveler ve yemişler” demektir. “Cüz’ cüz’”, izâfetsiz kat’ ile okunduğu takdirde “parça parça” demek olur ki, bundan mûrâd, gülîstânı teşkil eden ağaç ve fidanların her birisidir. İzâfetle okunursa “cüz’ün cüz’ü, parçanın parçası” ma'nâsına gelir. Evvelki ma'nâ daha münâsib görünür. Ya'nî, gülîstân cüz’ cüz’ ve parça parça bahar şâhîndan gebe kalmış ve gülîstânı teşkil eden bu cüz’lerden her birisinin cismi bir tabla ve kutu gibi yemiş incileriyle dolu olmuştur. Bu beyitlerde insânı kâmile men-süb olan sâliklerden zuhûr eden vecd ve cezebâtı işaret buyurulur.

مریمان آبست بی شوی از مسیح خامشان بی لاف و گفتار فصیح

4567. *Meryemler Mesih için kocasız gebe kaldı. Lâfsız ve fasîh sözsüz susmuşlardır.*

Bahar mevsiminde ağaçlar ve fidanlar, gûyâ Mesîh Îsâ (a.s.) için kocasız gebe kalmış Meryemler gibidir. Hz. Meryem sûre-i Meryem'de vâki' فقرلى اينى نَذَرْتُ لِرَحْمَانَ صَوْتاً فَأَكَلَمَ الْيَوْمَ إِنْسَيَا (Meryem, 19/26) ya'nî “Ey Meryem! Ben Rahmân'a oruç nezî ettim, bugün aslâ bir insana söz söylemem, de!” emr-i ilâhîsine tebaan, hamli hakkında soranlara karşı susmuş olduğu gibi, bu feyz-i bahârdan gebe kalan ağaçlar da lâfsız ve fasîh sözsüz olarak susmuşlardır. Bu beyitte sâliklerin vecd ve cezebât içinde kendi hâllerinden bahisle söz söylemediğlerine işaret buyurulur.

ماه ما بی نطق خوش در تافتست هر زبان نطق از فر ما یافتست

4568. *Bizim ayımız kelâmsız olarak lütfen doğmuştur. Her dil kelâmu bizim ferimizden bulmuştur.*

Bu beyt-i şerîf insân-ı kâmil lisânındandır. "Fer", burada "perteve ve nûr" ma'nâsına nadır. "Ay"dan murâd, insân-ı kâmilin rûhudur. Ya'nî, bizim ay gibi parlak olan rûh-ı pâkimiz, kelâmsız ve nutuksuz olarak doğmuş ve parlamıştır. Bize mensûb olan her sâlikin dili, maârif ve hakâyık-ı ilâhiyyeye müteallik olan sözleri bizim rûhumuzun perteviden ve nûrundan bulmuştur.

نطّق آدم پرتو آن دم بود

نطق عیسی از فر مريم بود

4569. *İsâ'nın nutku Meryem'in ferinden olur. Âdem'in nutku o demin perteviden olur.*

Nitekim İsâ beşikte bir çocuk iken sûre-i Meryem'de beyân buyurulduğu üzere (Meryem, 19/30) ya'nî "Ben Allâh'ın kuluyum, bâna kitâb verdi ve beni peygamber yaptı" diye söz söylemesi, bir insân-ı kâmil olan Hz. Meryem'in perteviden ve nûrundan oldu. Zîrâ كُلُّ مَنِ الْرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكُنْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرِيمٌ بَنْتُ عَمْرَانَ وَخَدِيجَةُ بَنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ بَنْتُ حَمْزَةٍ وَأُبَيْهُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَآسِيَةُ فَرْعَوْنَ ya'nî "Erkeklerden birçokları kâmil oldu ve kadınlardan ancak İmrân'ın kızı Meryem ve Huveylid'in kızı Hadîce ve Muhammed'in kızı Fâtima ve Fir'avn'in zevcesi Âsiye kemâle erdi" hadîs-i şerîfinde Hz. Meryem'in insân-ı kâmil olduğu beyân buyurulmuştur. Âdem'in nutku da-hi وَنَقَّضَتْ فِيهِ مِنْ رُوحِي, (Hicr, 15/29) [ya'nî "Ona rûhumdan üfledim"] âyet-i kerîmîsinde beyân buyurulan o dem ve nefsh-ı ilâhînin perteviden ve nûrundan olmuştür. Bu bîtin yukarıki beyte rabti ma'nâ-yı işârisi ile mümkün görünür. O da budur ki: "İsâ"dan murâd, sâlikin rûhudur; ve "Meryem"den murâd, sâlikin mücâhede ve riyâzât altında bulunan cismi ve nefsidir. Zîrâ cisim ve nefis bu mücâhede ve riyâzât sâyesinde fer ve revnak kesb eder ve İsâ mesâbesinde olan rûh-ı insânîye hâmil olur; ve bu sâyede o, nutku ve kelâmi yukarıki beyitte beyân buyurduğu üzere, insân-ı kâmilin ferinden ve nûrundan bulur; ve "Âdem" ya'nî insân-ı kâmil ise nutku ve kelâmi doğrudan doğruya nefsh-ı ilâhîden alır ki, buna da "ilhâm ve vahiy" derler.

تا زیادت گردد از شکر ای ثبات پس نبات دیگرست اندر نبات

4570. *Hattâ ey sıkâ! Şükürden ziyâde olur. Binâenaleyh nebât içinde diğer nebât vardır.*

"Sikât", "mu'temed" ma'nâsına olan "sika"nın cem'idir. Ya'nî, ey imânda ve insân-ı kâmile teslimiyette mu'temed olan sâlikler! Insân-ı kâmilin huzû-

rundan ve terbiyesinden bulduğunuz ilim ve irfân ve aşk ve cezebât ve vecd ni' metlerine şükür ediniz ki, bu feyzler şükürden ziyâde olsun! Bu şükürden sonra nebât-ı ma'rifet içinde diğer nebât-ı ma'rifet hâsl olur. Hz. Pîr efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî* lerinin 47. faslında: "Şükür, ni'metleri avlayıp bağlamaktır. Şükür bir tiryâktır ki, kahrı lutfa tebdîl eder. Şükür, ni'met memesini emmek-tir. Meme ne kadar süt ile dolu olursa olsun, mernenin başına kadar gelmez; onu emmek lâzımdır" buyururlar. *Mesnevî*:

شَكْرُ نِعْمَتِ نِعْمَتٍ اَزْ كَفْتَ بِيرُونْ كَنْد
کفر نعمت از کفت بیرون کند

[Ya'nî], "Ni'metin şükürü senin ni'metini ziyâde eder. Ni'metin küfrâni da-hi o ni'meti senin elinden dışarıya çıkarır."

عَكْسُ آنِ اِيْنِجَاسْتَ ذَلَّ مَنْ قَعَّ
اندرین طورست عَزَّ مَنْ طَمَعَ

4571. *Onun aksi buradadır ki: Kanâat eden kimse zelîl oldu. Bu tavır içindi-
der ki, tama' eden kimse azîz oldu.*

Ya'nî, dünyâ işleri hakkında vârid olan ya'nî "Tama' eden zelîl ve hakîr oldu ve kanâat eden azîz ve şerîf oldu" kelâmi, Hak yolunda aksine ve tersinedir. Bu yolda bu kelâmun aksi olan ya'nî "Kanâat eden zelîl oldu ve tama' eden azîz oldu" sözü doğrudur. Binâenaleyh bir sâlik, hâsil olan maârif-i ilâhîyyeye şükür edip ziyâdesine tama' ederse azîz ve şerîf olur; ve eğer "Bu kadar bilgi ve hâl iyidir" diye kanâat edip şükür terk ederse, o derece zelîl olur ve suktû eder. Ma'lûm olsun ki, şükür hem kavîl ve hem de fiili olur. Şükr-i kavîl, ni'met-i ilâhîyyeyi ihvâni arasında ılsânen izhâr etmektedir. Şükr-i fiili malda ihsân ve atâ ve ilimde ta'lîmdir. *وَمَا يَعْلَمُ رَبُّكَ فَحَدَّثَنَا* (Duhâ, 93/11) ya'nî "Rabbinin ni'metini haber ver!" âyet-i kerîmesinde bu iki nevi' şükre işâret buyurulur. Ve an الله يحب أن يرى اثر نعمته على غشه في ما كله و مشربه

ان الله يحب أن يرى اثر نعمته على غشه في ما كله و مشربه

ya'nî "Allâh Teâlâ kulu üzerinde olan ni'metin eserini yediği ve içtiği mahalde görmeye muhabbet eder" hadîs-i şerîfinde dahi kezâlik bu iki nevi' şükre işâ-ret vardır.

در حوال نفـس خـود چـندـين مـرو
از خـريـدارـان خـود غـافـل مشـو

4572. *Kendi nefsinin çuvalı içinde bu kadar gitme! Kendi müşterilerinden gafil olma!*

Ey kimse! Zekâ ve ilmine mağrûr olup bu derece nefsinin çuvalı içinde ya-şama! Kendi müşterilerin olan insân-ı kâmillerden gâfil olma! Tâ ki kâdi gibi

cisim sandığında mahbûs olan rûhunu satın alıp seni âzâd etsinler ve hür yapınlar!

باز آمدن زن جوھی بمحکمة قاضی سال دوم
بر امید وظیفه پارسال و شناختن قاضی او را

Geçen seneki vazife ümîdi üzerine ikinci sene de Cûhî'nin karısının kâdının mahkemesine tekrâr gelmesi ve kâdının onu tanımı

"Vazîfe", bir kimseye verilen muayyen rizik ve maâş ve şart, ahd ü mîsâk olan şey. Burada murâd, kâdının nâibinden sandık bedeli olarak alınan paradir.

بعد سالی باز جوھی از محن رو بزن کرد و بگفت ای چست زن

4573. Cûhî mihneillerden dolayı yine bir sene sonra yüzünü kadına çevirdi ve dedi: "Ey çabuk olan kadın!"

Ya'nî, Cûhî kâdının nâibinden aldığı sandık bedeli olan yüz lirayı bitirdi ve tekrâr zarûrete dûcâr oldu ve zügyütlük mihnetlerinden dolayı bir sene sonra yüzünü yine kadına çevirip dedi ki: "Ey hîlede ve fitnede çevik ve çabuk olan kadın!"

آن وظیفه پار را تجدید کن پیش قاضی از گلۀ من گو سخن

4574. "O geçen seneki vazifeyi tecdid et! Kadının önünde benim şikâyetimden söz söyle!"

"Haydi bakalım, o geçen sene kâdîdan çektiğin parayı yenile! Kâdînin huzûruna git, benim aleyhimde bir da'vâ ikâme et ve benden şikâyete dâir söz söyle!"

زن بر قاضی برآمد با زنان مر زنی را کرد آن زن ترجمان

4575. Kadın, kadınlar ile berâber kâdının nezdine geldi. O kadın bir kadını tercümân yaptı.

Cûhfî'nin kânsı birtakım kadınlar ile berâber kâdının nezdine geldi. Cûhfî'nin o kânsı kâdiya şikâyetini söylemek için başka bir kadını kendisinin tercümâni yaptı.

ياد ناید از بلای ماضیش

نا نبشناسد ز گفتن قاضیش

4576. *Tâ ki kâdi onu söylemekten tanımaya! Onun geçmiş olan belâsı hâtırına gelmeye!*

“Cûhfî'nin karısı başka bir kadını şunun için kendisine tercümân yaptı ki, kâdi, sesinden ve kelâmından kendisini tanmasın ve kâdının evvelce sandık içinde kalmak belâsı onun hâtırına gelmeye!

لیک آن صد تو شود ز آواز زن

هست فته غمزه غماز زن

4577. *Kadının gammâz olan gamzesi fitnedir. Lâkin o kadın sesinden yüz kat olur.*

“Gamze”, mahbûbenin göz ve kaş ile işâreti. “Gammâz”, “sîkmak ve çimdiklemek ve göz ve kaşla işaret etmek ve koğuculuk etmek” ma'nâlanına gelen “gamz”den mübâlağa ile ism-i fâildir. Burada “çimdiklemek” ma'nâsi mü'nâsibdir. Ya'nî, kadının kalbi çimdikleyen göz ve kaşla işaretî erkekler için fitnedir. Fakat bu fitne kadının ince ve nâzik ve ihtizâzlı sesi ile yüz kat olur. Bu hâl o kadar vâzih bir hakîkattir ki, her genç erkek bunu nefsinde çok defâ tecrübe etmiştir; ve kadının bu halleri müctemian zâhir olunca erkek içîninin giçiklandığını ve şehvet hissini uyandığını görür.

غمزة تنهای زن سودی نداشت

چون نمی تانست آوازی فراشت

4578. *Vaktâki bir ses yükseltmeye kâdir olmadı, kadının yalnız gamzesi fâide tutmadı.*

Vaktâki kadın herhangi bir sebeble ihtarâz edip sesini çıkarmaz ve sâkit kalır, o hâlde kadının yalnız gamzesi her ne kadar fitne olsa da, erkeğin kalbi üzerinde çok bir te'sîr icrâ etmez. Konuşması ve sesi bu gamzenin te'sîrini şiddetlendirir.

تا دهم کار ترا با او قرار

گفت قاضی رو تو خصمت را بیار

4579. *Kâdi dedi: “Git, hasmini gelir! Tâ ki onunla senin işine karâr vereyim!”*

Kâdi dedi ki: "Ey da'vâci hanım! Da'vâda hasmın haberdâr olması ve iki tarafın huzûru şarttır. Git, hasmini getir! Tâ ki onunla senin aranda vâki' olan ihtilâfi dinleyip ve anlayıp karâr vereyim!"

جوھی آمد قاضیش نشناخت زود کو به وقت لقیه در صندوق بود

4580. *Cûhî geldi. Kâdi onu çabuk tanımadı. Zîrâ mülâkât vaktinde sandık [4560] içinde idi.*

Kadının kocası olan Cûhî geldi. Kâdi Cûhî'yi derhâl tanımadı. Çünkü birinci def'a vâki' olan mülâkâttâ nâib sandığı Cûhî ile pazarlık ederken kâdi sandık içinde kapalı idi. Cûhî'nin şahsını görememiş idi. "Lakyé", masdar-ı binâ-i merredir. "Bir kere vâki' olan mülâkât" demek olur.

زو شنیده بود آواز از بروون در شری و بیع و در نقص و فرون

4581. *Alım ve satımda ve eksiltme ve artırımıda olan sesi ondan dışarıdan işitmemiş idi.*

Zîrâ sandığın Cûhî ile nâib arasında vâki' olan alım satımı ve fiyâtın ek-siltmesi ve artırması esnâsında kâdi sandık içinde bulunduğuundan, Cûhî'nin sesini sandığın dışarısından işitmemiş idi.

گفت نفقة زن چرا ندهی تمام گفت از جان شرع را هستم غلام

4582. *Dedi: "Kadının nafakasını niçin tamâm vermezsin?" Dedi: "Şer'e candan köleyim."*

Kâdi, Cûhî'ye hitâben: "Niçin kadının nafakasını tamâm vermezsin?" dedi. Cûhî de kâdiya cevâben dedi ki: "Şerâtin hükmüne candan köleyim ve ne emr ederse kabûl ederim."

لیکن ار میرم ندارم من کفن مقلس این لعیم و شش پنج زن

4583. *"Fakat, ölseم benim kefенim yoktur. Bu oyunun müflisiyim ve altı beş vurucuyum.*

"Şeş-penc-zen", "zeden" masdarının emr-i hâzırından wasf-ı terkibidir, "altı ve beş vurucu" demek olup, âtide gelecek olan 4587 numaralı beyitte "şes penc-i nerd" buyurulmasına nazaran tavla oyununa işaret olur; ve tavla oyunu zîmnâsında, "şes" ile bu âlem-i sûretin altı ciheti ve "beş" ile de insanın havâss-i hamse-i zâhiresi murâd buyurulur. Eğer "şes penc-i zen",

vasf-ı terkîbî olmayıp "zen", kadın ma'nâsına olursa, terkîb-i izâffî olup, "kadının altısı ve beşi" demek olur ki, bundan da kadının hîlesi ve mekri murâd buyurulmuş olur. Zîrâ *Burhân-ı Kâti*'nın beyânına göre "şes ve penc", kumar-dan ve ma'raz-ı telefte olan her bir şeyden ve mükerrer hîle ve aldatmadan kinâyeder. Ya'nî, Cûhî kâdiya cevâben dedi ki: "Evet, şer'an kadının nafaka-sı boynumun borcudur, fakat bugün öлем sanlacak bir kefenim veya kefen alacak bir param yoktur. Kur'ân-ı Kerîm'de (أَنَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَعْبٌ وَلَهُرْ) Hadîd, 57/20) ya'nî "Dünyâ hayatı oyun ve boş meşgûliyettir" buyurulduğu cihet-le, "Bu hayatı dünyâ oyundur ve ben bu oyunda müflisim ve bu âlem-i sù-retin altı cihetinde beş havâss-i zâhirem ile oraya buraya baş vurucuyum." Veyâhud "Bu âlem-i sûrette bu oyuncun ve kadının attığı hîle zarlarındaki şes ve beşin müflisiyim."

زَنْ سَخْنَ قَاضِيٍّ مَّغْرِبِ شَنَاعَتِشْ بَادَ آوْرَدَ آَنْ دَغْلُ وَانْ باختش

4584. *Meğer bu sözden kâdi onu tanıdı. O hîleyi ve onun oynayışını hatırlı getirdi.*

"Değal", mekr, hîle, ayıp ve fesâd, demektir (*Burhân*). Ya'nî, kâdi Cû-hî'nin bu sözünden ve sesinden onun evvelce hîle yapan kimse olduğunu ve o hîleyi ve Cûhî'nin oynadığı oyunu hatırladı.

گَفْتَ آنْ شَشْ يَنْجَ بَأْ مَنْ باختى پَارَ اندر شَشْ درَمْ انداختى

4585. *Dedi: "O altıyı ve beşi benim ile oynadin. Geçen sene altı kapıma attın."*

"Şes ve penc", kumar ve mekr ve hîle ve aldatmadan kinâyeder (*Burhân*). Ya'nî, "Evet, o kuman benim ile oynadin. Geçen sene hîle zanni benim altı kapıma attın." "Altı kapı"dan murâd, tavla oyununda oyunculann pullannı dizdiği kapılardır ki, her oyuncu pullarını karşısındaki oyuncudan evvel dizip topladığı sûrette oyunu kazanmış olur; ve bu beyân ile kâdi kendisinin sandık içinde altı ciheti kapanmış ve yenilmiş olduğuna işâret eder.

نَوبَتْ مَنْ رَفَتْ امْسَالَ آَنْ قَمَارَ بَادَگَرْ كَسْ باز دَسْتَ ازْ مَنْ بَدار

4586. *"Bu sene benim nöbetim gitti. O kumarı başka kimse ile oyna! Elini benden kaldır!"*

"Ey Cûhî! Bu sene benim oyun nöbetim geçti. Sen o kuman git başkası ile oyna ve benim yakamı bırak!"

از شش و از پنج عارف گشت فرد محترز گشست زین شش پنج نزد

4587. *Ârif altıdan ve beşten ferd oldu. Tavla oyununun bu altısından beşinden muhteriz olmuştur.*

Hz. Pîr efendimiz sâlikleri işsâden buyururlar ki: Ârif, [ya'nî] insân-ı kâmil âlem-i taâyyünâtın altı cihetinden ve cismin havâss-i hamsesinden münferid olmuş ve ayrılmıştır. Tavla oyununa müşâbih olan bu âlem-i sûretin penc ve şeşinden ya'nî hîle ve mekrinden muhteriz olmuş ve sakınmıştır.

رسن او پنج حس و شش جهت از ورای آن همه کرد آگاه

4588. *O beş histen ve altı cihetten kurtuldu. Onun hepsinin verâsından seni âgâh etti.*

O ârif, cismin havâss-i hamsesinin verdiği hükümlerden ve âlem-i sûretin altı cihetinin dar sâhasından kurtulmuş ve onun rûh-ı pâki bu âlem-i taâyyünâtın üstüne çıkmıştır. Binâenaleyh ey sâlik! Seni bunların hepsinin verâsından ve arkasından âgâh etti ve sana âlem-i ma'nâya âid birçok ma'lûmât verdi.

جاوزَ الْأَوْهَامَ طُرُّاً وَاعْتَزَلَ

شد اشاراتش اشارات ازل

4589. *Onun işârâtı işârât-ı ezel oldu. Evhâmu toptan geçti ve i'tizâl etti.*

"I'tezele", "bir tâife arasından ayrılmak" ma'nâsına olan "i'tizâl" masdarından fil-i mâzîdir. "Turren", "cemîan ve kâffeten ve toptan" ma'nâsına nadir. Ya'nî o ârifin bu taâyyünât âleminin üstündeki âleme âid verdiği ma'lûmât ve işaretler âlem-i ezelin işaretleridir. İlkilik ve keserât evhâmına müstenid olan bu sûret âlemini geçti ve cismâniyetler ve evhâmîler tâifesi arasından ayrıldı ve âlem-i hakîkate vâsil oldu. Ma'lûm olsun ki, bir "ezel-i âzâl" ve bir de "ezel" vardır. "Ezel-i âzâl", Zât-ı ahadiyyet mertebesidir ki, ondan bahse aslâ imkân yoktur; ve "ezel", mertebe-i vahdetdir ki, ondan birtakım işârât ve temsîlât ile beyânâta imkân-ı aklî vardır. Beyt-i şerîftekî "ezel"den murâd, bu mertebedir.

زین چه شش گوشه گر نبود برون چون بر آرد بوسفی را از درون

4590. *Bu altı köşeli kuyudan hariç olmasa, bir Yûsuf'u içinden nasıl çıkarır?* [4570]

Eğer o ârif, bu altı köşeli kuyu mesâbesinde olan bu cismâniyet âleminde dışarıya çıkmamış olsa, bir Yûsuf mesâbesinde olan sâlikin rûhunu bu

cismâniyet kuyusundan nasıl dışanya çıkarabilir? Zîrâ birisinin, kuyuda olan [birisini] dışarıya çıkarmak için, mutlakâ kendisinin kuyunun dışansında olması icâb eder.

واردی بالای چرخ بی سُنْتْ
جسم او چون دلو در چه چاره کن

4591. *Direksiz olan feleğin yukarısının bir vârididir. Onun cismi kova gibi kuyu içinde çare edicidir.*

“Vârid”, burada “şecî” ve cesûr” kimse ma’nâsinadır (*Kâmûs*). Bu beyt-i şerîfte sûre-i Yûsuf’ta olan (Yûsuf, 12/19) ya’ñı “Bir kâfile geldi ve onlar cesûr bir kimseyi su almak için kuyuya gönderdiler; Hz. Yûsuf kuyu içinden bu kovaya sarıldı. Bu kovayı çıkarmayı müteâkib, o kimse: “Müjde! İşte bir köle!” diye bağırdı” âyet-i kerîmesine işaret buyurulur. “Direksiz felek”ten murâd, fezâ-yi bî-nihâyede muallakta dönen ecrâm ve âlem-i taayyünâttır. Bunun “bâlâsına”ndan ve yukarısına”ndan” murâd, âlem-i ma’nâdir. “Vârid”den murâd, insân-ı kâmilin rûh-ı latifidir. “Kuyu”dan murâd, bu dünyâdır. Ya’ñı, o ârif ve insân-ı kâmil, direksiz olan âlem-i taayyünâtın üstü olan âlem-i ma’nâdan inen bir rûh-ı latiftir. Onun sûret-i cismâniyyesi kova gibi bu dünyâ kuyusu içinde bunalıp kalan sâliklerin Yûsuf mesâbesindeki rûhlarını bu kuyudan çıkarmak için çare edicidir.

بوسفان چنگال در دلوش زده
رسنه از چاه و شه مصری شده

4592. *Yûsuflar onun kovasına pençe vurmuş, kuyudan kurtulmuş ve Mısır'a mensûb şâh olmuştur.*

“Şeh”, burada “büyük ve azîz” ma’nâsinadır. Ya’ñı, sâliklerin Yûsuf mesâbesinde olan rûhları, o ârifin kova mesâbesinde olan sûret-i cismâniyyelette kalben teveccûh edip sanılmış ve bu kova ve satılış sâyesinde bu dünyâ kuyusundan kurtulmuş, rûhâniyet Mısır’ında izzet bulmuş ve büyük makâm sâhibi olmuştur.

دلو او فارغ ز آب اصحاب جو
دلوهای دیگر از چه آب جو

4593. *Diger kovalar kuyudan su isteyicidir. Onun kovası sudan fâriç, ashâb isteyicidir.*

İnsân-ı kâmilin gayrı olan kovalar ve cisimler bu dünyâ kuyusundan su isteyicidir. Ya’ñı havâss-i hamseleri väsistasyyla ilim ve hakîkat idrâkine çalışıcıdlar. Fakat ârifin cisim kovası, sudan ya’ñı ulûm-i edille ve aklîyyeden

fâriğdir. Onun ilmi âlem-i ezelden kalb-i şerîfîne nâzil olur. O ârif ancak bu ilmi ve hakâyiku ifâza için müstaid ashâb ve şâkird isteyicidir. Nitelikim Hz. Pür efendimiz bu *Mesnevî-i Şerîf*lerinde şöyle buyururlar:

مِرْدَمْ اَنْدَرْ حَسْرَتْ فَهْمْ دَرْسْتْ آنچَهْ گَفْتَمْ آن بَقْدَرْ فَهْمْ تَسْتْ

[Ya'nî] "O şeyi ki söylediüm, o senin anlayışın mikdârındadır. Ben doğru anlayışın hasretinden öldüm."

دَلْوَهَا غُواصَ آبَ ازْ بَهْرَ قُوْتْ دَلْوَهَا غُواصَ آبَ ازْ بَهْرَ قُوْتْ

4594. *Kovalar gıdâ için suyun dalgıcıdırular. Onun kovası balığın gıdâsı ve hayatıdır.*

Âriften başkalarının cisim kovaları, küt ve gıdâ için bu cismâniyet ve tabiat kuyusunun dalgıcıdırular. Fakat ârifin cisim kovası vücûd-ı izâfi deryâsında balık gibi yüzen tâliblerin ve sâliklerin rûhlarının gıdâsı ve hayatıdır. "Gavvâs", dalgıç; "hût", balık demektir.

دَلْوَهَا وَابْسَتْهَا چَرْخَ بَلْدَ دَلْوَهَا وَابْسَتْهَا چَرْخَ بَلْدَ

4595. *Kovalar yüksek olan feleğe bağlıdır. Onun kovası kuvvetli olan iki parmakdadır.*

Âriften başkalarının cisim kovalan yüksek ve uzak mesâfede bulunan efâlak ve ecrâmin ahkâmına bağlıdır. Meselâ nuhûseti Zühal seyyâresinin ve saâdeti de Müşterî seyyâresinin te'sîrine atf ederler. Fakat ârifin cisim kovası Rahmân'ın kuvvetli olan iki parmağı arasındadır, ya'nî tecelli-i cemâlîsi ve celâlîsi arasındadır. Binâenâleyh ârif nuhûseti ve saâdeti seyyârâtta değil, Hakk'ın yed-i kudretinde görür.

اَيْنَ مَثَالِي بَسْ رَكِيْكَسْتَ اَيْ اَجِيْ دَلْوَهَا وَحِيلَ چَهَ وَ چَرْخَ چَهَ

4596. *Kova nedir ve ip nedir ve çırık nedir? Eh ağabey! Bu çok zayıf bir misâldır.*

"Çarh", burada "kuyu çırığı" demektir. "Rekîk", zayıf ve gevşek; "eçi", büyük kardeş ve ağabey ma'nâlarını nadır. Beyt-i şerîfteki "çi" ve "eçi" kâfiye-leri kâfiye-i lafzî değil, kâfiye-i semâîdir. Ya'nî, bu beyitlerde biz insân-ı kâmil hakkında kova misâlini getirdik. Halbuki bu bahiste kova ve ip ve çırık misâllerinin ne kıymeti vardır? Bu misâller pek zayıf ve gevşek birer misâldır.

کُفُوْ آن نی آید و نی آمدست از کجا آرم مثالی بی شکست

4597. *Kırık olmayan misâli nereden getireyim? Onun nazîri ne gelecek ve ne de gelmiştir.*

“Şikest”, kırık ve nâkış, demektir. “Küfüv”, nazîr ve misil, demektir. Ya'nî insân-ı kâmil hakkında kırık ve dökük ve nâkış olmayan misâli nereden bulup getireyim ki, o kâmilin nazîri ne gelecektir ve ne de gelmiştir. Ma'lûm olsun ki, bu âlem-i sûrette birçok insân-ı kâmiller gelmiştir. Bunlar sûret-i insâniyye ve cismâniyyet i'tibâriyle sayılabilirler ve birbirlerinden aynı ve birbirlerinin küfüvü ve nazîridirler. Fakat ma'nâları i'tibâriyle hepsi Hak'da fâni olduklarından kendilerinin kendilikleri yoktur. Bu i'tibâr ile hepsi birdir ve kâbil-i ta'dâd degildirler. Birisini red ve inkâr hepsini red ve inkâr olur; ve birisini kabûl hepsini kabûl etmek olur. Nitekim (Bakara, 2/285) ya'nî “Biz Hakk'ın resüllerinden hiçbirisini ayırmayız” âyet-i kerîmîsinde bu ma'nâya işaret buyurulur. Zîrâ resüllerin her birisi birer insân-ı kâmildir; ve onlannâ vârisleri olan evliyâ da böyledir. Onların mazharlarında zâhir olan Hakk-ı Vâhid'dir; ve Hakk-ı Vâhid ise (İhlâs, 112/4) [ya'nî “Hiçbir şey O'nun küfüvü ve misli değildir”] âyet-i kerîmesi mûcibin-ce küfüvü ve nazîri ne gelmiş ve ne de gelecektir.

صَدْ هَزَارَانْ مَرْدٌ پَهَانْ دَرِ يَكِيْ صَدْ كَمَانْ وَ تَيْرَ دَرَجْ نَاوَ كَيْ

4598. *Yüz binlerce merd bir kimsede gizlidir. Yüz yay ve ok bir okun derci dir.*

“Derc”, bir şey bir şeyin içine dürüllüp büklülüp girmek. “Nâvek”, ok demektir. Ya'nî, akla takrib için ârifin şahsiyetine bir mîşâl getirmek îcâb ederse deriz ki: “Binlerce adamın bir adamda gizli olmasıdır; ve yüz yay ve okun dürüllüp büklülüp bir okun içine girmesidir. Hazret bu ma'nâ hakkında *Fîhi Mâ Fîhi*lerinin 2. faslında şöyle buyururlar:

وَمَا جَعَلْنَا عَدَّتَهُمْ إِلَّا فَتَّةَ (Müddessir, 74/31) ya'nî “Halkın bu ta'dâdi ancak fitnedir.” Meselâ, halkın “Bu birdir ve onlar yüzdür” ya'nî velîye “birdir” ve halk-ı kesîre “yüz bindir” demeleri fitne-i azîmedir. Hangi yüz, hangi elli, hangi altmış veya yüz binden bahsediyorsun? Sen şimdi o halk-ı kesîre altmış veya yüz veya bin diyorsun ve velîye bir; halbuki onlar hiçbir ve bu ve-lli bin ve yüz binlerce bindir. قَلِيلٌ إِذَا عَدُوا كَثِيرٌ إِذَا شَدُّوا ya'nî “sayıldığı vakit azdır, fakat kuvvet ve mukâvemete gelince çoktur. ... ilh.”

صد هزار اقلیم اندر خانه

ما رَمِيتَ إِذْ رَمِيتَ فَتَهْ

4599. "Mâ rameyle iz rameyle" bir fitnedir. Yüz bin iklîm bir ev içindedir.

Ya'nî, Hak Teâlâ'nın süre-i Enfâl'de olan (Enfâl, 8/17) ya'nî Ey Resûlüm! Toprağı küffâra attığın vakit sen atmadın" kelâmi merâtib-i vücûdundan gâfil olanlar için bir fitnedir. Zîrâ "rameye" kelimeleri muhâtab sigalarıdır. Ve muhâtab sigasının istî'mâli, "hitâb eden" ile "hitâb olunan"ın aynı aynı vücûdlarını iktizâ eder. Binâenaleyh bu hitâb ehl-i hicâbin nazârâtında ikilik ve keserât vehmine sebeb olduğu için fitnedir. Ehl-i hicâb bu fitneye düştükten sonra âyet-i kerîmenin alt tarafı olan (Enfâl, 8/17) ya'nî "Velâkin Allâh Teâlâ attı" kelâmının ma'nâsını te'vîle mecbûr olurlar. Halbuki bu hîtâba muhâtab olan Resûl-i Ekrem Efendimiz külliyyen Hak'ta fânî idiler ve kendilerinin kendilikleri kâlmamış idi. Binâenaleyh atan Resûl-i Ekrem hazretlerinin mazharından Hak idi. Yüz binlerce iklîm ya'nî bî-nihâyè mezâhir cem'iyyet-i esmâiyyeleri hasebiyle Resûl-i Ekrem hazretlerinin hâne-i cisimlerinde mündemic idi; ve o hazretin vârisleri olan insân-i kâmillerin hâlleri de böyledir. Bu âyet-i kerîme 2. cildin 1299 ve 2521 numaralı ve 3. cildin 3644 numaralı ve 4. cildin 766 ve 1721 numaralı ve bu 6. cildin 2855 ve 3217 numaralı beyitlerinde de geçti.

نگهان آن ذره بگشاید دهان

آفتابی در یکی ذره نهان

4600. Bir güneş bir zerrede gizlidir. O zerre ansızın ağız açsa...
[4580]

Bir güneş mesâbesinde olan insân-ı kâmilin rûh-ı azîmi, bir zerre mesâbesinde olan onun cisimde gizlidir. Eğer o zerre-i cisim ansızın ağızını açsa, ya'nî bâtinî olan rûhunu izhâr etse...

ذره ذره گردد افلاک و زمین پیش آن خورشید چون جست از کمین

4601. Vaktâki o güneşpusudan sıçrasa, gökler ve yer zerre zerre olur.

Vaktâki o kâmilin güneş mesâbesindeki rûh-ı azîmi onun cisminin pususundan sıçrasa gökler ve yer zerre zerre parçalanıp dağılır ve hiçbirisinin taâyyünleri kalmaz. Zîrâ insân-ı kâmilin rûh'u halife-i Hak'tır; ve halife ise müstahlisin "ayn"ıdır. Binâenaleyh onun rûh-ı azîminin tecellisi Hakk'ın tecellisi olur. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de دَكَّا فَلَمَّا تَحَلَّ رَبُّ الْجَلَلِ جَعَلَهُ دَكَّا (A'râf, 7/143) ya'nî "Vaktâki Hz. Mûsâ'nın Rabb'i dağa tecelli etti, onu parça parça etti" buyurulur.

اینچنین جانی چه در خورد نست هن بشو ای تن ازین جان هر دو دست

4602. *Böyle bir cân tene ne lâyik? Ey ten! Âgâh ol, bu candan her iki eli- ni yıka!*

Böyle bir azîm rûh, cisme nasıl lâyık olur? Ey cisim! Âgâh ol, bu rûh-ı azîm üzerinde müessir olmak hevesinden vazgeç!

ای تن گُشته و تاقِ جان بستت چند تاند بحر در مشکی نشت

4603. *Ey cânın evi olan ölmüş cisim! Yeter! Ne vakıt kadar deniz bir tulum içinde oturmaya kâdir olur?*

"Vüsâk", ev; "meşk", tulum demektir. Ya'nî, ey insân-ı kâmilin rûhunun evi olan ölmüş ve âlem-i sûrete irtibâtu kalmamış olan cisim! Artık yeter! Ne vakte kadar deniz mesâbesinde olan bu rûh bir tulum mesâbesinde olan cisim içinde mahbûs olup oturabilir? Zîrâ insân-ı kâmil rûhunun bu cisimden alâkasını mevt-i sünî vâsitasıyla da kesmeye müştâkdir. Nitekim Resûl-i Ekrem Efendimiz "Safer ayının çıktığini kim bana müjdeler ise onu cennetle müjdelerim" buyurmuşlardır; ve bu hadîs-i şerîf 4. cildin 2575 numaralı beyt-i şerîfinin başındaki sûrh-i latîfde geçti.

ای هزاران جبرئيل اندر بشر ای مسیحان نهان در جوف خر

4604. *Ey beşer içinde olan binlerce Cebrâil! Ey eşek karnında gizli olan Me- sihler!*

Bu beyt-i şerîfte insân-ı kâmillerin her birisi Cebrâil (a.s.)a teşbîh buyurulmuştur. Zîrâ Hz. Cibrîl hakîkat-i muhammediyyeden aldığı ma'nâları âlem-i sûrete inzâle me'mûr olduğu gibi, insân-ı kâmiller de yine o hakîkatten aldıkları ulûm-i ledünnyiye ve hakâyık ve maârif-i ilâhiyyeyi bu âlem-i sûrete harf ve savt ile inzâl buyururlar. Nitekim bu *Mesnevi-i Şerîf* dahi bu kabîldendir; ve insân-ı kâmillerin rûhlari cisimlerinin merkebine binmiş olduğundan cisimleri bir eşege teşbîh buyurulmuştur; ve İsâ (a.s.) "rûhullâh" olduğu gibi, onlann rûhlari da Mesîh (a.s.)a müşâbihtir. Ya'nî, ey efrâd-ı beşer arasında Hz. Cibrîl gibi hakîkat-i muhammediyyeden ulûm-i ledünnyiye inzâline me'mûr olan binlerce insân-ı kâmiller! Ey eşek mesâbesinde olan cisimlerinde Mesîh (a.s.) mesâbesindeki rûhları mestür olan kâmiller!

ای هزاران کعبه پهان در کنیس ای غلط انداز عفريت و بلیس

4605. *Ey kilise içinde gizli olan binlerce Kâ'be! Ey İfrît ve İblîs'in galat- endâzi!*

"Kenîs", gayr-i müslimlerin ibâdethânesi ma'nâsına olan "kenîse"nin muhaffefidir; Türkçe'de "kilise" denir. Bundan murâd, dimâğı türlü türlü sütretlerin ve hayâllerin makarrı olan cisimdir. "Kâ'be"den murâd, insân-ı kâmilin kalbidir. Zîrâ Kâ'be ism-i zâtın mazharı olduğu gibi, insân-ı kâmilin kalbi de öyledir. "Ifrit", lügatte nihâyet derecede habîs ve şerîf ma'nâsınadır (*Kâmnûs*). "Bilîs", İblîs'in muhaffefidir. Ya'nî, ey kilise mesâbesindeki cisim içinde gizli olan binlerce Kâ'be! Ey sûret-i cismâniyyesi cihetinden bu âlem-i sûrette Ebû Cehil gibi şerîf ve habîs kimseleri ve İblîs'i galata ve dâlâlete düşürücü olan insân-ı kâmil! Bu habîs ve şerîf kimseler ile İblîs senin sûret-i cismâniyyene bakıp seni hakîr gördüler ve itâat ve serfîr etmekten istinkâf ettiler; ve kendilerini senden daha yüksek bir mertebede görüp kibir ve ucüblerini ızâh ettiler.

سجده گاه لامکانی در مکان مر بلیسان راز تو ویران دکان

4606. *Mekânda lâ-mekânın secdeğâhsın. Muhakkak İblîslerin dükkânı senden vîrândır.*

Ey insân-ı kâmil! Sen mekânda ve bu âlem-i taayyünâttâ lâ-mekân olan Hakk'ın Kâ'be gibi ikâme ettiği bir secdeğâhsın. İblîs meşrebinde olan mütekkebbir kimselerin halkı başlanna toplayıp ve kendilerine ta'zîm ettirmek için açıkları dükkân senin saltanat-ı ma'nevîyyeden vîrân ve harâbdır.

که چرا من خدمت این طین کنم صورتی را من لقب چون دین کنم

4607. *Derler ki: "Niçin ben bu çamura hizmet edeyim? Niçin ben bir sûrete dîn lakabını edeyim?"*

O İblîs meşrebinde olanlar derler ki: "Niçin bu topraktan mahlûk olan cisim hürmet ve hizmet edeyim? Niçin ben benim gibi bir cisim sûretine dîn la-kabı vereyim ve Hakk'a vusûl için inkyâd lâzımdır, diyeyim?"

نیست صورت چشم را نیکو بمال تا بینی شعشه نور جلال

4608. *Sûret değildir; gözünü iyi sil! Tâ ki nûr-ı celâlin şâ'sasını göresin!*

Ey İblîs meşrebinde olan kimse! O insân-ı kâmil senin his gözün ile gör-dügün bir cisim sûreti değildir. Akıl ve idrâk gözününe kibir ve enâniyet çapak-larından sil de, dikkatle bak! Tâ ki celâl-i ilâhî nûrunun şâ'sasını göresin! Hz. Pîr'in ism-i şerîfi "Celâleddîn" olduğundan "nûr-ı celâlin şâ'sası" ta'bîriyle zât-ı şerîflerinin nûruna remz ve işaret buyurdukları da vânid-i hâtır olur.

باز آمدن بشرح قصه شاهزاده و ملازمت او در حضرت پادشاه

Şâhzâde kissasının şerhine ve onun
pâdişâha mülâzemetine rücû'

شاهزاده پیش شه حیران این هفت گردون دیده در يك مشت طين

4609. Şâhzâde şâhin huzûrunda bunun hayrânı oldu ki, yedi feleği bir avuç toprakta görmüş idi.

"Şâh"tan murâd, burada insân-ı kâmilidir. "Bir avuç toprak"tan murâd, insân-ı kâmilin cism-i şerîfidir. "Yedi felek"ten murâd, ehl-i hakîkat îstilâhında âlem-i kebîr ve insân-ı kebîr ta'bîr olunan manzûme-i şemsiyyedir. İnsân-ı kâmil cismen bu manzûmeyi teşkîl eden mevâd cinsinin zerrâtını câmi' olduğu gibi, rûhen dahi onlann cümlesinin rûhâniyetlerini de câmi'dir. Binâenâleyh insân-ı kâmil nefis-i küllün ve bu insân-ı kebîrin zâhiren ve bâtinен zübdesi ve hulâsası olur. Nitekim Şâh-ı velâyet İmâm-ı Alî (k.A.v. ve r.a.) efen-dimiz insân-ı kâmile hitâben şöyle buyururlar. Şiir:

ودواؤك منك وما تشعر	ذاؤك منك وما تشعر
بآخره يظهر المضر	وانت الكتاب المبين الذي
وفيك انطوى العالم الاكبر	وتزعم انك جسم صغير

"İlletin sendendir, halbuki senin vukûfun yoktur; ve ilâcın dahi sendendir, halbuki görmezsin; ve sen apaçık kitâbsın ki, onun harfleriyle muzmer olan şey zâhir olur; ve sen kendinin küçük cîrm olduğunu zu'm edersin, halbuki sende âlem-i ekber dürülüp bükülmüştür."

"Şâhzâde"den murâd, hakîkat yolunu arayan sâliktir. Ya'nî, hakîkati arayan sâlik, insân-ı kâmilin huzûrunda bu hâle hayrette kaldı ki, o kâmilin bir avuç topraktan ibâret olan cisminde kalb gözü açılarak kesfen yedi feleği görmüş idi.

هیچ ممکن نی بیخشی لب گشود لیک جان با جان دمی خامش نبود

4610. *[4590] Hiçbir bahse dudak açmak mümkün değil! Fakat cân bir dem cân ile sâkit değil idi.*

Hayretinden dolayı şehzâde için şâhin huzûrunda hiçbir bahse dâir dudak açmak ve söz söylemek mümkün değil idi. Fakat şehzâdenin cânu şâhin cânu ile bir dem konuşmaktan fâriğ ve sâkit değil idi. Zâhiri susmak olduğu hâlde bâtininden şâhin bâtinâsına hitâben söz söyler idi.

آمده در خاطرش کین بس خفیست این همه معیشت پس صورت ز چیست

4611. *Onun hâtırına gelmiş idi ki, "Bu çok hafûdîr. Bu bütün ma'nâdîr. Binâenaleyh sûretin hizmeti ve hikmeti acabâ nedir?"*

Ya'nî, şehzâdenin kalbine, "Bu şâh halkın nazarından çok gizlidir. Bu bütün ma'nâdan ibârettir. Binâenaleyh sûretin hizmeti ve hikmeti acabâ nedir?" diye bir hâtra gelmiş idi. Bu suâl şehzâdenin cânından şâhin cânuна vâki' bir suâl idi.

صورتی از صورت بیزار کن خفته هر خفته را بیدار کن

4612. *"Seni sûretten bîzâr edici bir sûrettir. Her uyumuşu uyandırıcı bir sûrettir."*

İnsân-ı kâmil sâlikin bu suâl-i kalbfâsine cevâb olarak lisân-ı zâhir ile bûyurdu ki: "Bu sûretin hizmeti ve hikmeti budur ki: Ey sâlik! Seni sûretten bîzâr eder ve usandırır. Onun sûreti bu sûret âleminden gözünü kapayıp uyumuştur ve âlem-i hakîkate karşı gözlerini kapamış ve uykuya yatmış olan rûhları uyandırıcıdır."

آن کلامت می رهاند از کلام و آن سقامت می جهاند از سقام

4613. *O kelâm seni kelâmdan kurtarır; ve o maraz seni marazdan sıçratır.*

Ya'nî, o insân-ı kâmilin zâhirî olan kelâmi ve sözleri, seni kelâmdan ve kyl ü kâlden kurtarır; ve onun sana aşladığı aşk-ı ilâhî hastalığı seni sıfât-ı nefşâniyye hastalıklarından dışarıya sıçratır ve seni nefsin hevârlarından hâlâs eder. İnsân-ı kâmilin kelâm-ı zâhirîsi ulemâ-i zâhireyi kelâmdan kurtardığını misâlen Hz. Pîr Efendimiz *Fîhi Mâ Fîh* lerinin 38. faslında buyurular ki:

"Hüsâmeddin-i Erzincânî hizmet-i fukarâya vusûilden mukaddem onlar ile sohbet eder ve azîm bir bahhâs idi. Her nereye giderse, cidd ile bahs ve mü-

nâzara eyler idi. Hoş söyle id. Amma, vaktâki dervişler ile mücâleset etti, o bahis ve münâzara gönlünde soğudu... Bu ilimler ahvâl-i fukarâya nisbeten bir oyundur ve ömrü zâyi' etmektir... ilh."

Ma'lûm olsun ki, Hüsâmeddin-i Erzincânî hazretleri Hz. Pîr'in son vakitlerine erişip, Çelebi Hüsâmeddin ve Sultân Veled (kaddesallâhu sîrrahümâ) hazretlerinin mazhar-i inâyeleri olmuş ve Sultân Veled efendimiz bu zâtî Erzincân'da kendilerine kâim-makâm nasb buyurmuştur. Ulûm-i aqliyye ve nakliyyede yed-i tûlâ sâhibi id (Menâkîb-i Sipehsâlâr'dan.)

پس سقام عشق جان صحنت رخهاش حسرت هر راحتست

4614. *Binâenaleyh aşk marazı sıhhatin cânıdır. Onun zahmelleri her râhatın hasretidir.*

Ya'nî, kelâm ve bahs ve münâzara kişinin ilminde kendi varlığını ve enâniyetini göstermek için nefsin iğvâsına ileri gelir. İnsân-ı kâmilin kelâmları ise kalbe te'sîr edip sâlike aşk-ı ilâhî başış eder. Gerçi bu aşk sâlikin kalbinde bir ma'nevî hastalık olur. Fakat bu hastalık sebebiyle rûhun hastalığı olan nefsin sıfatları münkesir olduğundan, bu aşk hastalığı sıhhatin cânî ve esâsi olur; ve bu sâyede rûh-ı insânî sıfat-ı nefsâniyye hastalıklarından kurtulur. Binâenaleyh bu maraz seni diğer marazdan şifâyâb eder. Nitekim 5. cildin 2725 numaralı beytinde şöyle buyurulmuş idi:

هر چه جز عشقست شد مأکول عشق دو جهان يك دانه پيش نول عشق

[Ya'nî] "Aşkin gayrı her ne varsa aşkin me'küldür. Aşkin gagası öününde dünyâ ve âhiret âlemleri bir habbedir."

Gerçi aşk-ı ilâhî de bir maraz-ı ma'nevî olup onun da meşakkatleri ve zahmetleri var ise de bu meşakkatlere her türlü sünî ve cîsmânî olan râhatlar ve zevkler hasret çekerler.

اى تن اكتون دست خود زين جان بشو ورنى شوبى جز اين جانى بجو

4615. *Ey cisim! Şimdi kendi elini cânından yıka ve ejer yıkamaz isen bundan başka bir cân iste!*

"Dest şusten", "el yıkamak", terk etmekten kinâyeder. Ya'nî, ey henüz cisimden ibâret olan sâlik! Mâdemki insân-ı kâmilin huzûruna geldin, artık onun emrine tebean cisminin hayvan olan rûhundan elini yıka ve bu rûhunun îcâbatını terk et! Ve eğer bu kâmilin emrine itâat edip terk etmez-

sen, git, kendine başka bir cân, ya'nî bir rehber bul ki, bu cân ism-i Hâdî'nin mazhan olan insân-i kâmilin ziddi ve ism-i Mudîl'in mazhanı bir cân olur.

حاصل آن شه نیک او را می نواخت او ازان خورشید چون مه می گدانخت

4616. *Elhâsil o şâh onu çok okşadı. O güneşlen ay gibi eridi.*

"Nîk", "iyi" demek ise de, burada "çok" ma'nâsınaadır. Ya'nî, elhâsil şâh o şehzâdeyi çok okşadı ve tâtilf etti. O şehzâdenin rûh-ı hayvânîsi insân-ı kâmilin güneş mesâbesindeki rûh-ı şerifinden ay gibi erir ve incelir idi. Bu beyt-i şerîfste sûre- Yâsîn'de vâkı' (Yâsîn, 36/39) ya'nî "Biz aya menziller takdir ettik; hattâ hurmanın dalı kuruyup ince ve sari ve yay şeklinde büküldüğü gibi avdet eder" âyet-i kerîmesine işâret buyurulur. Sâlikin dahi sülükünde birtakım menzilleri vardır ki, o menzillerin her birinde onun rûh-ı hayvânîsinin hükmü yavaş yavaş, incele incele erir; ve sonra bedir gibi olan rûh-ı izâffîye mübeddel olur.

آن گداز عاشقان باشد نمۇ همچو مه اندر گدازش تازه رو

4617. *Aşıkların o eriyisi nümüv olur. Eriyîste ay gibi tâze-rû olur.*

Aşıkların o rûh-ı hayvânîlerinin erimesi onların neşv ü nemâsi olur. Ay eriyip sonra bedir hâline geldiği gibi, onların rûh-ı hayvânîleri de rûh-ı izâffîye mübeddel olmak sûretille tâze yüzlü olur.

جمله رنجوران دوا دارند اميد نالد این رنجور کم افرون کنید

4618. *Bütün hastalar ilaç ümîdini tutarlar. Bu hasta "Beni ziyâde ediniz!" diye inler.*

"În zencür kim", "ki" edât-ı beyâniyyesiyle mütekellim "mîm"inden mürekkebdir, "ki beni" demek olur. Ya'nî, bütün cisim hastaları bu hastalığın izâlesi için ilaç ümîdindedirler. Bu aşk-ı ilâhî hastası ise "Beni ziyâde ediniz, ya'nî benim hastalığımı artırınız!" diye nâle eder ve aşk-ı ilâhî hastalığının coğalmasını ister.

خوشتراز این سم ندیدم شربتی زین مرض خوشتراز نباشد صحبتی

4619. *Bu zehirden daha hoş bir şerbet görmedim. Bu marazdan daha hoş bir sıhhat olmaz!*

Zâhirde zehir gibi acı görünen bu aşk-ı ilâhîden daha latîf ve hoş bir şerbet görmedim. Bu aşk-ı ilâhî marazından daha latîf ve zevkli bir sıhhât ol-maz! Bu âşık, huzûzât-ı dünyeviyye ve cîsmâniyyeden geçtiği cihetle avâm indinde zâhiren hasta görünür. Fakat bâturnen zevk ve lezzet içindedir.

Menkîbe: "Bir gün Hz. Mevlânâ evin damı üzerinde idi. Ashâbdan bir tâife odada hakâyık ve maânnî bahsiyle meşgûl idiler. Onlardan binisi şiddet-i şevk ve zevk sebebiyle harâretle cigerinden bir âh-ı sert çekti. Bir şahs-ı ma'rûf sokaktan geçmekte idi. Bu âh sadâsını işitiş: "Dam üzerinde Hz. Hudâvendigâr'ın illetini işitiniz!" dedi. Zât-ı hazretleri dahi gayret sâikasıyla eğiliip: "Bakalım illet kime vâki' olur?" buyurdular. Takdîr-i Rabbânî ile o şahs bir illete giriftâr oldu; ve illet-i mezküre uzayıp tedâvîsinden âciz kaldı. Bir müddet sonra Hz. Mevlânâ'nın infîâli hâtûnna gelip bu hastalığın sebebini onların hâtûr-ı şeriflerinin infîâlinde ileri geldiğini bilerek kalkıp zât-ı hazretlerine gitti. Tövbe ve istîğfâr ile meşgûl oldu. Tövbesi makrûn-ı icâbet olmakla o maraz ondan zâil oldu." (*Menâkîb-ı Sipehsâlât*).

سالها نسبت بدین دم ساعتی

زین گنه خوشتر نباشد طاعته

4620. *Bu günâhtan daha hoş bir tâat olmaz. Seneler bu deme nisbelle bir sâattir.*
[4600]

Ya'nî, avâm indinde günâh ve ma'yûb addedilmiş bu aşk-ı ilâhîden daha hoş ve latîf bir tâat ve ibâdet olmaz. Ya'nî bu maraz-ı aşk içinde olmadan seneler geçmiş olsa, bu aşk içinde geçen deme nisbetle o seneler bir sâat hükümlünde ve kıymetinde olur. Nitekim *Dîvân-ı Kebîr*'lerindeki bir beyt-i şeriflerinde şöyle buyururlar:

عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مگیر آب حیاتست عشق در دل و جانش پزیر

"*Bir ömür ki, aksız geçti, onu hiç hesâba alma! Aşk âb-ı hayâttur. Onu gönüldede ve canda kabûl et!*"

دل کتاب و جان نهاده بر طبق

مدتی بد پیش این شه زین نسق

4621. *Bu şâhîn önünde gönülü kebâb ve câni tabak üzerinde olarak bir müddet bu nesk üzere oldu.*

Velhâsil bu şehzâde bu nesk üzere, ya'nî aşk ateşinden gönlü kebâb olmuş ve câni da pişmiş taâm gibi cisminin tabağı üzerinde bulunduğu hâlde, bir müddet şâhîn huzûrunda bulundu.

گفت شه از هر کسی یک سر برید من ز شه هر لحظه قربانم جدید

4622. Dedi: "Şâh her bir kimseden bir baş kesti. Ben ise şâhtan her lahza yeni kurbânum!"

Bu şehzâde ya'nî sâlik dedi ki: "Şâh her bir sâlikten bir baş kesti ve o sâlik kendinden geçti ve aşktan fâni oldu. Ben ise öyle çarçabuk ölmemedim ve şâhın aşkı ve muhabbeti içindeyim. Bu aşktan dolayı her lahza yeni bir kurban olmaktadır."

من فقیرم از زر از سر محظشم صد هزاران سر خلف دارد سرم

4623. "Ben altından fakîrim, baştan muhteşemim. Benim başım yüz binlerce başı halef tutar."

"Ben ma'rifet ve hakâyık altınından fakîrim. Fakat tekâlîf-i ilâhiye muhâtab olan baştan muhteşemim ve zenginim. Zîrâ a'mâl-i zâhirem çoktur. Bi-nâenâleyh benim başım yüz binlerce başın halefi ve bedelidir." Şehzâdenin bu sözlerinden kendisinin ahyâr zümresinden olduğu anlaşılır ki, bu tâfînenin uzun zamanda bu yoldan Hakk'a vâsil olanları gâyet azın azıdır. Nitekim yukarılarda Necmeddin-i Kübrâ hazretlerinin *Usûl-i Aşere*'sinden iktibâsen îzâh olundu; ve bu sâlikin bu tâfîeden olduğu aşağıda gelecek olan 4634 ve 4635 ve 4636 numaralı beyitler karâfesiyle de anlaşılır.

با دو با در عشق نتوان باختن با یکی سر عشق نتوان باختن

4624. İki ayak ile aşka koşmak mümkün olmaz. Bir baş ile aşk oynamak mümkün olmaz.

Bu beyt-i şerîf Hz. Pîr tarafından işâden buyurulur. Halbuki, ey sâlik! İki ayak ile ya'nî biri a'mâl-i zâhire ve diğerî mücâhede ve riyâzat ile aşk-i ilâhi yolunda koşmak mümkün değildir; ve bu cismin bir başı ya'nî aklın muhâkemât ve istidlâlatı ile aşk-i ilâhi oyununu oynamanın imkânı yoktur.

هر کسی را خود دو پا و یک سرست با هزاران پا و سر تن نادرست

4625. Her bir kimsenin muhakkak iki ayağı ve bir başı vardır. Cismin binlerce ayağı ve başı nâdirdir.

Ya'nî, her bir sâlikin zühd ve a'mâl-i zâhire ve mücâhede ve riyâzat ayakları vardır; ve aklı ile muhâkeme ve istidlâl edebilecek bir de başı vardır. Bu

nunla berâber bu iki ayak ve bir baş ile Hakk'a vâsil olan sâlikler azın azıdır. Aşk yolunda ve tarîk-ı şüttârda ise hem zühd ve a'mâl-i zâhire ve hem de mücâhedât ve riyâzat ve hem de basın muhâkemesi ve istîdlâlâtı ve temyîzi vardır. Aşk-ı ilâhî [ile] berâber bunları cem' etmek cismin binlerce ayağı ve başı mesâbesinde olur ki, bu kadar ayağı ve başı hâîz olmak nâdirdir. Beyit:

بر کفی جام شریعت بر کفی سندان عشق هر هو سنگاکی نداند جام سندان باختن

"Bir elde şerîfat camî ve şîsesi, bir elde aşk-ı ilâhî örsü ve çekici lâzımdır. Hak yolunun her bir heveslisi şerîfat şîsesiyle aşk-ı ilâhî örsünü ve çekicini cem' edip oynamasını bileyen."

زین سبب هنگامها شد کل هدر هست این هنگامه هر دم گرم تر

4626. *Bu sebedden dolayı bütün hengâmeler heder oldu. Bu hengâme ise her dem daha harâretlidir.*

"Hengâme", "cem'iyet, cenk ve kavga meydanı ve nizâ' ve gürültü, partit" demektir. Ya'nî, işte şehzâdenin kendi başına bu derece ihtişâm ve enâniyet tahayyül etmesi sebebinden dolayı sülükünde insân-ı kâmile gösterdiği aşk ve muhabbet hengâmeleri heder ve bâtil oldu ve matlûbuna vâsil olamadı. Beyt-i Sâib:

کس را بخیر طاعت خود اعتماد نیست آن بی بصر بود که کند تکیه بر عصا

"Hiçbir kimse için kendi tâatının hayrına i'timâd ve dayanmak yoktur. Zîrâ asâya dayanan, eträfi görmeyen bir kör gibidir ve asâya dayanan ancak bir kördür."

Halbuki sâlikin kendisini ve zühd ve tâatını nazarından ıskât edip aşk-ı ilâhî hengâmesi içinde sülük etmesi lâzımdır. İşte bu hengâme her dem daha harâretlidirveyâ nice sâlikî sur'atle Hakk'a îsâl eder.

معدن گرمیست اندر لامکان هفت دوزخ از شرارش پل دخان

4627. *Harâretin ma'deni lâ-mekândadır. Yedi cehennem onun kîvîlciminden bir dumandır.*

"Şerâr", "kîvîlcim" ma'nâsına olan "şerâre"nin cem'idir, "kîvîlcimlar" demektir. Ya'nî, aşk ateşi, mekândan münezzeh olan vücûd-ı hakîkîde harâretin ma'deni ve menba'ıdır. Zîrâ bütün eşyâ zuhûra olan hubb-i ilâhînin harâ-

retinden peydâ olmuþtur. Nitekim Hz. Pîr efendimiz *Aşk-nâme*'lerinin bir beytinde söyle buyururlar:

همه از نور عشق شد پیدا

عشق بودست نوجد اشیا

"*Aşk eşyânın mücidi olmuþtur. Bütün eşyâ aşkin nûrundan zâhir oldu.*"

Bu aşk ateþi o kadar şiddetlidir ki, yedi cehennem o ateþin saçtığı kivilcimlardan bir dumandır.

در بیان آنکه دوزخ گوید که قنطره صراط بر سر اوست ای مؤمن از صراط
زوðتر بگذر و بشتاب تا عظمت نور تو آتش مرا نکشد جز یا مُؤْمِنْ فَإِنْ تُورَكَ أَطْلَأَ نَارِي

Onun beyânındadır ki: Üzerinde sırat köprüsü olan cehennem der ki: "Ey mü'min sıratтан pek çabuk geç ve acele et; tâ ki senin nûrunun azameti benim ateþimi söndürmesin!" "Geç, ey mü'min! Zîrâ senin nûrun benim ateþimi söndürdü."

تقول النار للمؤمن يوم القيمة: عز وجل الله عز وجل
Bu surh-i şerîfste şu hadîs-i şerîfe işâret buyurulur: بعثة الرسول عليه السلام
تقول النار للمؤمن يوم القيمة: عز وجل الله عز وجل
ya'nî "Kiyâmet günde ates mü'mine der ki: Ey
mû'min! Geç! Senin nûrun benim alevimi söndürdü."

Ma'lûm olsun ki, cennet ve cehennemin her bir âlemede mezhâiri mevcûddur.
1-İlm-i ilâhî mertebesinde a'yân-ı sâbiteleri vardır.

2-Vücûd-ı ilmîlerinin emsâli âlem-i misâlde mütekevvindir.

3-Âlem-i şehâdet olan dünyâda her ikisi de kanışık olarak zâhirdir. Zîrâ
âlem-i şehâdet âlem-i âhirete nazaran geniş değil ise de daha toplu ve
cem'iyetlidir. Nitekim elem ve lezzetin imtizâcını her zaman bu dünyâda zev-
kan biliriz.

4-Âlem-i insânîde mevcûddur. Zîrâ makâm-ı rûh ve kalb ve kemâlâti
ayn-ı naîmdir; ve nefis ve hevâ ve muktezayâti ayn-ı cehennemdir. Bunun
için makâm-ı kalb ve rûha dâhil olan ve ahlâk-ı hamîde ve sıfât-ı marziyye
ile muttasif olanlar envâ'-ı râhat ile müsterih olurlar. Nefis ve lezzâtı ve he-
vâ ve şehevâtı ile meşgûl olanlar, envâ'-ı belâlar ile muazzeb olurlar.

Celâleddîn-i Devvânî (k.s.) Zevrâ Hâşıyesi'nde buyurur ki: "Hak Teâlâ'nın
دَيْنُهُمْ لِمُحْبِطَةِ الْكَافِرِينَ (Tevbe, 9/49) ya'nî "Cehennem kâfirleri el-ân kaplayıcıdır" âyet-i kerîmesini te'vîle hâcet yoktur. Zîrâ küffârn kötü i'tikâdları ve
ahlâk-ı nâ-marziyyeleri neş'e-i uhrâda cahîm sûretinde zuhûr edip küffâri
muazzeb kılacaktr." Arazlardan ibâret olan ahlâk ve a'mâl-i insâniyyenin
âlem-i âhirette kendilerine münâsib sûretlerde zâhir olacağı bu Mesnevî-i Şerîf'in müteaddid mahallerinde ve eczümle 2. cildin 959 numarasına müsâdîf
olan وقت محشر هر عرض را صورتیست. صورت هر يك عرض را نویسیست [ya'nî "Vakt-i
mahşerde her araza bir sûret vardır; her arazin sûretine bir nevbet vardır"]
beyt-i latffinde geçti. Binâenâleyh cennet ve cehennemin beşinci mezâhiri
dâr-i âhirette olmuş olur; ve bu mertebede bunlar cismânıdır. Velâkin bu cis-
mâniyyette rûhâniyet hâli gâlibdir. Nefsâniyet hâli gâlib olan bu dünyânın hâ-
line bakıp da cennet ve cehennem-i cismâni hakkında istidlâlen hüküm ve-
renler hatâ ederler. Âtideki ebyât-ı şenfedde cehennemin ve cennetin bu zîr
olunan merâtibine işaretler vardır.

ز آتش عاشق ازین رو ای صفحی می شود دوزخ ضعیف و منطفی

4628. *Ey safî! Âşığın ateşinden bu yüzden cehennem zayıf ve sönűcü olur.*

Ya'nî, ey aşk-ı ilâhî ateşi ile kalbindeki mâsivâ hayâllerinin çörçöpleri ya-
nip tutuşarak sâfi kalmış olan sâlik! Âşığın aşkinin ateşinden ve bu aşk ate-
şinin yüzünden nefs-i cehennemin alevi zayıf ve sönűcü olur. Zîrâ nefis da-
hi âhiretin cehennem-i cismâni tabiatindedir. Hak Teâlâ tarafından cehen-
neme پل امتّات (Kâf, 50/30) ya'nî "Doldun mu?" diye hitâb buyurulur; ve ce-
hennem هل من مزيد (Kâf, 50/30) ya'nî "Daha var mı?!" diye cevâb verir; bir
türlü doymak bilmez. Nefis dahi ne kadar huzûzât-ı dünyeviyeye verilmiş ol-
sa "Daha var mı?" der. Meselâ yüz bin lira verilse, iki yüz bin ister, beş yüz
bini bir milyon ve bir milyonu iki milyon yapmak ister ve ilâ-nihâye böylece
gider. Kanâat aslâ şânından değildir.

گویدش بگذر سبک ای محظشم ورنه از انوار تو مرد آتشم

4629. *Ona der: "Ey muhteşem! Çabuk geş! Yoksa senin nûrlarından ateşim söndü."*

Nefis cehennemi aşağı der ki: "Ey muhteşem! Benim akabelerimi ve dere-
kelerimi çabuk geç! Yoksa senin aşkinin nûrlarından benim ateşim ve alevle-
rim olan hevâlarım söndü. "Murden", "ölmek" masdarı, Fârisî'de ateş hak-
kında "sönmek" ma'nâsında müsta'meldir.

کفر که کبریت دوزخ اوست بس بین چه می پَخْسَانَدْ او را این نفس

4630. *Küfür ki, cehennemin kibriti odur, gör ki, ancak bu nefes onu nasıl pej-mürde eder!*
[4610]

“Pejsâñîden”, pejmürde olmak ve erimek, gamdan ve derdden kurtulmak (*Burhân*). Ya'nî, nefis cehennemin alevlerini parlatan şey Hakk'ı ve ehl-i Hakk'ı inkâr etmek kibritidir. Cehennem bu küfür ve inkâr kibritinden tutuşur. Bak ki, ancak bu insân-ı kâmilin nefesi o cehennemi nasıl pejmürde eder ve soldurur!

زود کبریت بدین سودا سپار تا نه دوزخ بر تو تابد نه شرَّار

4631. *Çabuk kibritini bu sevdâya ısmarla! Tâ ki ne cehennem, ne kıvılcımlar senin üzerine parlamasın!*

Çabuk bu inkâr kibritini bu sevdâya, ya'nî Hakk'ın ve ehl-i Hakk'ın aşkına ve muhabbetine tevdî' et! Tâ ki bu aşıkın nûru sebebiyle senin üzerine nefis cehennemî ve ne de onun kıvılcımlar mesâbesinde olan sıfatları parlamasın! Ma'lûm olsun ki, bir küfr ve inkâr-ı celî ve bir de inkâr-ı hâfi vardır. “Küfr-i celî”, Hakk'ın ve enbiyâsının inkârıdır. “Küfr-i hâfi” ise, Hakk'a ve peygambere îmân ettikten sonra, Hakk'ın nâibleri ve peygamberin vârisleri olan evlîyâyl ve kâmilleri inkâr etmetiktir. Evvelki münkirler dünyâda nefis cehenneminde ve âhirette dahi cehennem-i cismânîde müebbeden muazzeb olurlar; ve ikinci münkirler ise, dünyâda nefis cehenneminde muazzeb olurlar ve âhirette dahi bu sıfât-ı nefşâniyyeleri yüzünden âsî olduklarından onlar hakkında âsî olan mü'minler hakkındaki muâmele cârî olur.

گویدش جنت گذر کن همچو باد ورنه گردد هر چه دارم من کساد

4632. *Cennet ona der: “Rüzgâr gibi geç! Yoksa ben her ne tutarsam kesâd olur.”*

Ehl-i aşka gelince: Onun aşından cehennem ateşi söndüğü gibi, ona cennet de der ki: “Ey aşık-ı Hak! Benim üzerinden rüzgâr gibi geç! Yoksa mezâhir-i cemîleden ve güzel sûretlerden bende her ne varsa revâcsız ve kesâd olur.” Zîrâ bütün kâinâtın hüsn ve cemâli ve revnâki rûh-ı kudsînin ve ârif-i rabbânînin güzelliğinin pertevidir. Binâenaleyh ârifin vücudu asıl ve cennetin vücudu ise fer' olur.

که تو صاحب خرمى من خوشە چىن من بى ام تو ولايتهاي چىن

4633. "Zîrâ sen harman sâhibisin. Ben ise başak toplayıcıym. Ben bir putum, sen ise Çin'in vilâyetlerisin!"

"Ey Hakk'a olan aşkı kâmil olan ârif! Sen harman sâhibisin, ya'nî cem'iyyet-i esmâyyeyi hâizsin. Ben ise senin harmanında başak toplayıcıym, ya'nî ba'zi esmâının mazhariyim; ve meselâ ben bir putum ve sûretim, sen ise bütün put sûretlerini hâvî olan Çin vilâyeti mésâbesindesin!"

هست لزان زو جحيم و هم جنان نى مر اين رانى مر آن را زو امان

4634. Ondan hem cehennem ve hem cennetler titreyicidir. Ne buna, ne ona ondan emân olur.

"Emân", emînlik, korkusuzluk. İkinci misrâ'daki "mer" kelimeleri zevâidendir. Yukarıdaki îzâhât mücibince insân-ı kâmilden ve âşiktan hem cehennem ve hem de cennet titreyicidir. Bu insân-ı kâmilden ne cennet ve ne de cehenneme emînlik ve korkusuzluk vardır. Zîrâ cehennem bu aşığın nûrun-dan dolayı ateşinin sönmesinden korkar; ve cennet dahi kendi güzelliğinin revâcsızlığından korkar. Revâcsızlıktan korkmak budur ki: Bir güzelin güzellikî kendisinden daha güzel geldiği vakit nazarlardan sukütlü eder.

رفت عمرش چاره را فرست نیافت صبر پس سوزان بد و جان بر تنافت

4635. Onun ömrü gitti, çareye fırsat bulmadı. Sabır çok yakıcı idi ve cân tâkat getiremedi.

Velhâsil o şehzâdenin mukadder olan ömrü gitti, ma'sûkuna vusûl için câre tedârikine fırsat bulamadı. Kendi mesleğinde ve meşrebinde sabretti ise de, bu sabır onun cânını yakıcı idi; ve cânı bu yanmaya-tâkat getiremedi. Bu, sâlik ahyâr tâifesinin meşrebinde olduğuna işaret buyurulur. Nitelikim yukarıda 4623 numaralı beyitte îzâh olundu.

مدتى دندان كىنان اين مى كشيد نارسيده عمر او آخر رسيد

4636. Bir müddet dış sıkarak bunu çekti. Erişmemiş iken onun ömrü nihâyete eriştî.

O şehzâde insân-ı kâmilin huzûrunda bir müddet dışını sıkarak zahmetini çekti. Fakat maksûdu olan Hakk'a väsil olmaksızın onun ömrü nihâyete eriştî. İsmâîl Hakkı (k.s.) hazretleri *Usûl-i Aşere*'nin şerhinde şöyle buyurur:

"Tarîk-i ahyânn sâliklerinde uzun zamanda Hakk'a vâsil olanlar azdan azdır. Zîrâ tarîk-i zühddür, tarîk-i aşk değildir. Onun için uzun zamâna muhtâctır. Âşığın üç senede kat' ettiği menâzili onlar otuz senede kat' ederler. Maahâzâ bu da her birine müyesser olmaz; belki çoğu yolda kalır."

صورة ملهمة زوج شد با معنى ملهمة حفت

4637. *Ma'sûkun sûreti ondan gizlide oldu. Gitti, ma'sûkun ma'nâsı ile çift oldu.*

"Ma'sûkun sûreti"nden murâd, mezâhir-i sıfât ve esmâdir. "Ma'sûkun ma'nâsı"ndan murâd, zât-i ulûhiyyettir. Zîrâ (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالبَاطِنُ) [ya'nî "Evvel O'dur ve âhir O'dur ve zâhir O'dur ve bâtin O'dur"] âyet-i kerîmesi mücibince bu eşyâ Hakk'ın zâhiridir ve Hak eşyânnâ bâtinidir. Nitekim ârifin biri buyurur:

دو جهان يك حقیقت است ای شاه ظاهرش خلق باطنش الله

"Iki cihân bir hakîkattir [ey şâh]! Onun zâhiri halktur, onun bâtinî Allâh'tur."

Ahyâr tâifesi ise tenzîh-i sırf ehli olup, Hakk'ın zâtını eşyâdan tenzîh edetek, "Hakk'ın âlemi ihâtası ilmîdir" derler ve ma'sûk-i hakîkî olan Hakk'ın sûreti ve zâhiri onların i'tikâdından gizli kalır. Vaktâki ölüm vâsitasıyla cisim ve cismâniyetten kurtulurlar, ancak o vakit Hakk'ın zâtına ve sıfâtinâ vâkıf ve vâsil olurlar. Şehzâde dahi bu tâifeden olduğundan, bu hayat-ı dünyeviyesinde ma'sûkun sûreti ondan gizli kaldı. Vaktâki bu âlemden intikâl etti, ma'sûkun ma'nâsına kavuştu ve çift oldu.

گفت لبسن گر ز شعر و شusterست اعتقاد بی حجایش خوشتست

4638. *Dedi: "Onun libâsı şâ'rden ve Şüster'den olsa bile, ona i'tinâk hicâbsız daha hoştur."*

"Şüster", İrân'da bir şehrîn adıdır. "Libâs-ı Şüsterî" bu şehrîde yapılır (*Burhan*). "Şâ'r", kil ve ince iibrîşimden yapılan bir nevi libâs (*Giyâsü'l-Lügât*). "i'tinâk", muânaka etmek ve boynuna sanlmak. Ankaravî nûshâsında "şâ'r" ile "Şüster" arasında vâv-ı atîfe vardır, Hind nûshâlarında yoktur, terkîb-i izâffî üzeredir. Ya'nî şehzâde intikâlden sonra hâl dili ile dedi ki: "Eğer ma'sûkun libâsı ince ipekten ve Şüster şehrînden olsa veyâhud Şüster şehrînin ince ipek libâsından olsa bile, o libâsı çikanp o ma'sûku hicâbsız olarak i'tinâk etmek

ve boyynuna sarılmak daha hoştur." Ya'nî Zât-ı Hakk'ı mezâhir-i kevniyye libâsından tecrif etmek daha latiftir.

من شدم عربان از تن واز خیال
می خرام در نهایات الوصال

4639. "Ben cisinden ve hayâlden uryân oldum. Visâlin nihâyelerinde salınıyorum."

"Hayâl"den murâd birkaç vecih ile olabilir:

1-Hayâl "ten"in atf-ı tefsiri olur. Zîrâ cisim ve cismâniyet hayâldir. Nitekim Şeyh-i Ekber efendimiz Fass-ı Süleymânî'de; Beyit:

أنا الكون خيال و هو حق في الحقيقة
والذى يفهم هذا حاز اسرار الطريقة

"Kevn ancak hayâldir ve o hakîkatte Hak'tır. Bunu anlayan kimse tarîka-tin esrârını hâiz oldu" buyurur.

2-Cismâniyetle âlem-i kesâfete ve hayâl ile âlem-i letâfet olan misâl ve er-vâh mertebelerine işaret buyurulur. Zîrâ bu mertebelerde taâyyün cihetiyle ikilik ve Hakk'ın gayriyeti vardır. Sâlik bu mertebelerden urûc edince, kendinin kendiliği ve gayriyeti kalmaz.

3-Cisim ile sâlikin cismine ve hayâl ile sâlikin bu âlem-i cismânîde Hak hakkındaki i'tikâdına işaret olunur. Zîrâ ahyâr tâifesinin i'tikâdları tenzîh-i sîra müstenid olup, onlar Hakk'ın eşyâyi ihâtasını علمًا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلَمْنَا (Talâk, 65/12) ya'nî "Allah muhakkak her bir şeyi ilmén kaplâdi" âyet-i kerîmesi mûcibince "ilmîdir" derler. Ve فَإِنَّمَا تَرَوُا فَقَمْ وَجْهَ اللَّهِ (Bakara, 2/115) ya'nî "Her ne tarafa dönseniz Hakk'ın vêchi ve zâtı vaki'dir" âyet-i kerîmesiyle emsâlı olan âyâti ve ahâdîs-i şerîfeyi kendi hayâllerinde te'vîl ederler. Vaktâki cismâniyetten kurtulurlar, âlem-i hakîkatte bu hayâllerinden dahi kurtulurlar.

"Visâlin nihâyeleri"nden murâd, sâlikin kendi hakîkatının sâbit olduğu ilm-i ilâhî mertebesidir; ve bu hakîkat onun şey'iyyetidir. Nitekim Hz. Pîr efendimiz 3. cildin 3887 numarasından i'tibâren bu urûcu beyân buyurmuş ve 3892 numaralı beyitte: [ya] يَا [بس عدم گردد عدم چون ارغونون. گویدم كَيْنَانِ إِلَهٍ رَأَيْجُونَ: "Böyle olunca adem olurum ve adem erganûn gibi bana der ki: Biz O'na rü-cû' edicileriz!" (Bakara, 2/156)] buyurmuşlar idi. Oradaki îzâhâta mürâacaat olunsun.

Ya'nî, ben hayâlden ibâret olan tenden ve cismâniyetten soyundum; artık visâlin nihâyeleri olan kendi hakîkatime vâsil oldum.

اين مباحث تا بدینجا گفتیست هر چه آيد زین سپس بهفتیست

4640. *Bu mehbeler buraya kadar söylenmeye läyiktir. Bundan sonra her ne [4620] gelirse gizlenmeye läyiktir.*

"Güftənî" ve "nühüftənî"deki "yâ"lar yâ-yı liyâkattır. Ya'nî, bu urûc bahisleri buraya kadar söylenmeye läyiktür ve urûc hâlinde sonra her ne gelirse ve ne vâki' olacak ise, avâmmın idrâkinden gizlenmeye läyiktür. Zîrâ ârifelerin o esrârı, mârifetten bî-behre olan avâmma keşf ve ifşâ etmeleri câiz değildir.

ور بگوی ور بکوشی صد هزار هست پیگار و نگردد آشکار

4641. *Ve eger söylesen, yüz bin sa'y etsen nizâ' olur ve aşıkâr olmaz.*

"Peykâr", cenc ve kavga ve nizâ', demektir. Ya'nî, bu esrârı söylesen ve söylemeye de birçok cehd ve gayret etsen, ulemâ-i zâhire ile aranda boşuna cidâl ve nizâ' vâki' olur. Zîrâ onlar ilm-i kelâmin kiyâl u kâlleriyle mukâbeleye kalkarlar, sen mukâbele edip onların delîllerini dekâyik-1 kur'anîyye ve ahâdîs ile ibtâl edersin, onlar yine inâd edip birtakım delîllere mürâqaat ederler. Velhâsil münâzara ve cidâl uzayıp gider ve hakîkat yine zâhir olmaz.

تا بدريا سير اسب و زين بود بعد آزىت مر كب چوبن بود

4642. *Deryâya kadar atın ve eyerin seyri olur; bundan sonra sana ağaçtan merkeb olur.*

"Zîn", at üzerindeki eyer demektir. "Ağaç merkeb"den murâd, ahşab gemi ve kayıktır. Ya'nî, meselâ at ve eyer ile denize gidinceye kadar karada yürüner. Deniz kenarına geldikten sonra artık gemi ve kayık gibi väsitalar lâzımdır. Bunun gibi, söz ve kelâm ma'nânum atı ve eyeri gibidir. Hakîkat deryâsunun kenarına kadar giden ma'nâlar, bu sûret ve elfâz atına binerek gider ve hakîkat deryâsına âid ma'nâlar için bu elfâz ve kelâm işe yaramaz; onlar için süküt gemisi lâzımdır.

مر كب چوبن بخشکي ابرست خاص آن دريابان را رهبرست

4643. *Ağaçtan merkeb karada ebterdir. Husûsiyle o, deryâya mensûb olanlara rehberdir.*

Ağaçtan merkeb, ya'nî gemi karada ebter ve hayırsız olduğu gibi, süküt gemisi de kara mesâbesinde olan bu sûret ve kesâfet âleminde işe yaramaz.

Birtakım ma'nâların beyâni için bu cismâniyet âleminde elfâz ve kelimât kul-anmak zarûrîdir. Nitekim bu *Mesnevi-i Şerîf*'te henüz cismâniyet âleminde müstağrak olan sâlikler için birçok sözler söylenilmiştir; ve ba'zı hakâyık dahi zâhirde meskût bırakılmıştır. Nitekim şüttârlilerden olan üçüncü şehzâdenin kissası da aşağıda görüleceği üzere beyân buyurulmayarak, *Mesnevi-i Şerîf*'e nihâyet verilmiştir. Zîrâ bu şehzâdenin hâli hakkında süküt gemisine binmek icâb etmiştir; ve bu süküt gemisi ancak hakîkat deryâsına mensûb olanlara rehber olur.

بحريان را خامشى تلقين بود

این خموشی مرکب چوبین بود

4644. *Bu susmaklık ağaç merkeb olur. Bahrî olanlara susmaklığı telkîn olur.*

Hakîkat deryâsına ve sırr-ı vahdete âid olan ma'nâlarda bu süküt ve susmaklık gemi mesâbesinde olur. Hakîkat deryâsına mensûb olanlara ve sırr-ı vahdete âşinâ olanlara susmak lâzım geldiğini telkîn etmek olur.

نعره های عشق آن سو می زند

هر خموشی که ملوت می کند

4645. *Her bir susmuş ki, seni melîl eder, aşk na'ralarını o tarafta vurur.*

Sırr-ı vahdete dâir söz söylemekten susmuş olan her bir ârif, bu sükûtu ile seni melîl eder ve usandırır. Fakat aşk na'ralarını rûh-ı şerîfi ile o hakîkat deryâsı tarafında vurur. Nitekim Hz. Pîr efendimiz bir beyitlerinde şöyle buyururlar. Beyit:

بهیج کس نرسد نعره های جانی من

پگوشها بر سید حرفهای ظاهر من

"Benim zâhiî sözlerim kulaklıra erişir; fakat câna mensûb olan benim na'ralarım hiçbir kimseye erişmez."

او همی گوید عجب خامش چراست

او همی گوید عجب گوشش کجاست

4646. *Sen dersin ki: "Acabâ niçin sâkittir?" O der ki: "Acabâ onun kulağı nerededir?"*

Sen o ârifin sükûtundan usanıp içinden dersin ki: "Acabâ bu ârif niçin susuyor ve söz söylemiyor?" O ârif de der ki: "Acabâ o kimsenin cân kulağı nerededir ki, benim cânumun na'ralarını işitmıyor?" Ma'lûm olsun ki, insân-ı kâmilin huzûrunda bulunan bir sâlikin o kâmilin söz söylemesini beklemesi doğru değildir. Zîrâ insân-ı kâmil sâlikin bâtininde mutasarnıftır ve maksûd

olan da budur. Nitekim Hz. Mevlânâ efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 31. faslin-
da şöyle buyururlar:

“Senin evliyâ-yı Hakk'a nazar etmen ile onların sende tasarrufu ve bî-ke-
lâm ve bahs olarak maksûdların husûlü ve seni menzil-i vasla eriştirmeleri
mümkindir.”

من ز نعره کر شدم او بی خبر تیز گوشان زین سمر هستند کر

4647. *Ben na'radan sağır oldum, o bî-haberdir. Kulağı keskin olanlar bu se-
merden sağırdırlar.*

“Ker”, sağır; “semer”, kissa ve hikâye demektir. Ya'nî, ben cânimin vur-
duğu na'raların şiddetinden sağır oldum, halbuki o kimsenin bu na'ralarımdan
haberi yoktur. Benden zâhirî sözlere muntazırdır. Rûhlarının kulağı kes-
kin olanlar dahi bu aşk ve sırr-i vahdete dâir olan kissa ve hikâyeden sağır
oldular:

آن یکی در خواب نعره می زند صد هزاران بحث و تلقین می کند

4648. *O bir kimse uykuda na'ra vurur. Yüz binlerce bahs ve telkîn eder.*

Ârifin huzûrunda oturup onun cânının na'ralları duymayarak, zâhirî ke-
lâmı bekleyen kimsenin misâli budur ki: Bir kimse uyurken uykusu içinde
rû'yâsında na'ra vurur. Karşısında gördüğü kimseler ile birçok bahs ve mü-
nâzaralar eder ve onlara birtakım ma'nâlar telkîn eder.

این نشسته پهلوی او بی خبر خفته خود آنست و کر زان شور و شر

4649. *Bu onun yanında oturmuş olan bî-haberdir. Uyumuş olan ise odur ve o
şûr u şerden sağırdır.*

Bu uyuyan kimsenin yanında uyanık olarak oturmuş olan kimse, uyuyan
adamin na'ralarından ve mübâhaselerinden ve telkînlerinden bî-haberdir.
Şimdi bir mukâyese yapılmak lâzım gelirse, o uyuyan adamin hâlinde o bî-
haber olan kimse, onun hâline nazaran uyumuş demektir. Uyuyan kimsenin
mübâhaselerinden ve şerr u şûrundan uyanık kimsenin kulağı sağıldır. Bu-
nun gibi, insân-i kâmil dahi bu âlem-i sûretten uyumuş ve gözlerini âlem-i
hakîkate açmıştır. Na'ralları o âlemdede vurur; ve âlem-i sûrete gözlerini aç-
mış ve bu âlemdede uyanık bulunmuş olan kimse ise, âlem-i hakîkate gözleri-
ni kapamış ve uyumuştur.

و آن کسی کش مرکب چوبین شکست غرقه شد در آب او خود ماهیست

4650. [4630] *Ve o bir kimse ki, o ağaç merkebi kırıldı, suya gark oldu; o muhakkak balıktır.*

Ya'nî, süküt gemisini kırıp söz söyleyen ârif ise, hakîkat deryâsına gark olmuştur. O, bu hakîkat deryâsının balığıdır.

نه خموشست و نه گویا نادریست حال او را در عبارت نام نیست

5651. *Ne sâkittir ve ne söyleyicidir, bir acîbdir. Onun hâline ibârede ad yoktur.*

Bu beyt-i şenîfin ma'nâsında vecihler vardır. Bir vechi budur ki: O sırr-ı vahdet hakkında ne sâkittir ve ne söyleyicidir; acîb bir şeydir. Onun hâlini beyân için ibârede ve lafızlarda bir ad bulmak kâbil değildir. Nitekim bu *Mesnevî*'de hakâyika müteallik çok sözler vardır; ve sırr-ı vahdete dâîr olan sözler bunların zîmnündadır. Sâlik zevk ve hâl sâhibi olmayaınca bu sözlerden kendi hayâline göre birtakım ma'nâlar çıkarır. Binâenaleyh bu sözler o sâlike karşı söylememiş ve Hz. Pîr dahi ona karşı sâkit kalmış olur. Hâl ve zevk-i rûhânî sâhibi olan sâlikler ise, Hz. Pîr'in murâdını anladıklarından, bunlara karşı da Hz. Pîr söyleyici olmuş olur.

Diger bir vecih dahi budur ki: Hakîkat deryâsına gark olup makâm-ı ittihâdda bulunan ârifin vücûdu hem vardır, hem yoktur. Söz söylediğî vakit bu varlığı i'tibâriyle halkın nazarında söyleyicidir ve yokluğu i'tibâriyle de hakîkatte sâkittir. Zîrâ onun mazhannda mütekellim olan Hak'tır. Beyit:

Mansûr "ene'l-Hak" söyledi,

Haktır sözü, Hak söyledi.

Velhâsil bu makâm-ı ittihâdda bulunan ârife isim bulup vermek kâbil değildir. Zîrâ "insan" denilse, hâli insanların hâline benzemez. "Hak" denilse, Hak Teâlâ sûretten münezzehtir. Binâenaleyh ona ne "insan" ve ne de "Hak" ismini koymak mümkün değildir. Bu ârif acîb bir şeydir, vesselâm!

نیست زین دو هر دو هست آن بو العجب شرح این گفتن برونوست از ادب

4652. *O bü'l-aceb bu ikiiden değildir, her ikisisidir. Bunun şerhini söylemek edebden hariçtir.*

"Bü'l-aceb", çok acîb demektir. "Edeb", âdet ve kâide ve salâh-ı nefş ma'nâlarınınadır. Ya'nî, o çok acîb olan insân-ı kâmil, bu iki sınıftan, ya'nî söy-

leyici ve susucu sınıflarından değildir. Bir bakıma göre de hem söyleyici ve hem de susucudur. Nitekim yukarıda İzzâh olundu. Eğer "söylemek ve susmak, birbirinin ziddi olan iki hâl bir kimsede nasıl ictimâ' eder?" diye taaccüb edip şerhini istersen, bunun şerhini bu *Mesnevî-i Şerîf*'de bu bahiste söylemek Hakk'a karşı edeb hâricidir; ve burada geçen İzzâhâttan ziyâde bir şey söylemek ve bu bahsi açmak câiz değildir. Şu kadar söyleyelim ki, ehl-i hâkîkat insân-ı kâmil hakkında "câmi'u'l-ezdâd" demişlerdir.

این مثال آمد رکیک و بی ورود

4653. *Bu misâl zayıf ve bî-vürûf geldi. Fakat mahsusde bundan daha iyisi olmadı.*

"Vürûd", gelmek ve hâzır olmak demektir. Ya'nî, yukarıda "kelâm"ı ata ve eyere ve "sükût"u dahi gemiye ve "insân-ı kâmil"ı hâkîkat deryâsının bağına teşbih ettik. Bu misâl zayıf geldi ve maksadın beyânına kâfi olmadı. Fakat bu his âleminde bu misâlden daha iyisi bulunamadı. Binâenaleyh hem söylemiş ve hem de söylememiş olduk. Beyt-i Hakîm Senâî (k.s.):

باز گشتم ز آنجه گفتم زانکه نیست
در سخن معنی و در معنی سخن

"Söyledığım şeyden rüçû' ettim. Zîrâ ki sözde ma'nâ ve ma'nâda da söz yoktur."

Ve Hz. Pîr *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 51. faslında bu ma'nâda şöyle buyururlar: "Mansûr'un muhabbeti derece-i nihâyeye vâsil oldunda kendisine düşman oldu ve kendisini ma'dûm kılıp "Ene'l-Hak" ya'nî "Ben fânî oldum, Hak kaldi" dedi. Bu ise gâye-i tevâzu' ve nihâyet-i abdiyyettir; ya'nî "ancak O vardır" demek olur. Binâenaleyh da'vâ ve tekebbür "Sen Hudâ'sın ve ben bendeyim!" demendir. Bu hâlde kendinin mevcûdiyetini de isbât etmiş olursun ve burada ikilik fâcab eder; ve senin "Hüve'l-Hak" demen dahi ikilikdir. Zîrâ "ene" olmadıkça "Hüve" mümkün olmaz. Binâenaleyh "ene'l-Hak" kelâmini Hak söyledi, çünkü O'ndan gayrı bir mevcûd yoktu ve Mansûr fânî olmuş idi. O söz Hakk'ın kelâmi idi. Âlem-i hayâl, âlem-i musavverât ve mahsûsâta nisbetle vâsi'dir. Zîrâ bütün musavverât hayâlden doğar; ve âlem-i hayâl, hayâlin vücûd bulduğu âleme nisbetle dardır. Söz ile bu kadar anlaşılır, yoksa hâkîkat-i ma'nânin lafız ve ibâreden ibâret olması muhâldir. Sözün fâidesi odur ki, seni talebe sevk eder, yoksa söz matlûbu hâsil etmez. Eğer böyle olsa idi, bu kadar mücâhedeye ve kendinin fenâsına hâcet olmaz idi."

متوفی شدن بزرگین از شهزادگان و آمدن برادر میانین بجنازه برادر که آن
کوچگین صاحب فراش بود از رخوری و نواختن پادشاه میانین را تا او هم لگ احسان
شد و ماند پیش پادشاه صد هزار غنایم غنیمی و عینی بدو رسید از دولت و نظر آن پادشاه

Şehzâdelerden büyüğünün müteveffâ olması ve ortanca kardeşin
kardeşinin cenâzesine gelmesi; zîrâ küçüğü hastalıkta sâhib-firâş
idi. Ve pâdişâhın ortancayı okşaması. Nihâyet o dahi ihsânın
topalı oldu ve şâhın huzûrunda kaldı. O pâdişâhın devletinden ve
nazarından ona yüz bin gaybî ve aynı ganîmetler eristi

Büyük şehzâdenin küssesi zîmnâda, ahyâr tâifesinden olan sâlikin hâli
beyân buyuruldu. Bu sürh-i şerîfe de ortanca şehzâdenin küssesi zîmnâda
ebrâr tâifesinden olan sâliklerin sülükü ve neticesi beyân buyurulacak ve bu
nevi' sâlikin Hak yolunda ne vecih ile insân-ı kâmilin ihsânının topalı olarak
sülükünü itmâm edemediği izâh edilecektir.

کوچکین رخور بود و آن بزرگ آمد فقط بر جنازه آن بزرگ آمد فقط

4654. Küçük hasta idi ve yalnız o ortanca o büyüğün cenâzesine geldi.

Ya'nî, küçük şehzâde zümre-i şüttârlârden olduğundan, aşk hastası idi.
Binâenaleyh ma'sûka vâsl olmadan vefât eden büyük kardeşin cenâzesinde
bulunamadı. Onun cenâzesinde yalnız ebrâr meşrebinde olan ortanca kar-
deşî bulundu.

شاه دیدش گفت قاصد این کیست که ازان بحرست این هم ماهیست

4655. Şâh onu gördü, kâsid olarak dedi ki: "Bu kimdir? O bahrden midir?
Bu da balık midir?"

Şâh, ya'nî insân-ı kâmil o ortanca şehzâdeyi gördü. Bütün ahvâlini bildi-
ği hâlde, kasden, muarrife ve rehbere sordu ki: "Bu kimdir? Bu da vahdet ve
aşk denizinden midir? Bu da o denizin balığı mıdır?"

پس معرف گفت پور آن پدر این برادر زان برادر خردتر

4656. Sonra muarrif dedi: "O babanın oğludur. Bu kardeş o kardeşten daha kişüklüür."

"Muarrif", ekâbirden bir kimsenin huzûruna çıkan bir kimseyi, ahvâlini beyân ederek takdîm eden şahis demektir. Ma'lûm olsun ki, mü'minlerin başı Sultân-ı enbiyâ (s.a.v.) Efendimiz'dir; ve mü'minler sûret-i umûmiyye-de üç sınıfından hâriç değildir. Bu sınıflar da ahyâr, ebrâr ve şüttâr sınıflandır. Binâenaleyh bu üç sınıfa mensûb olan mü'minler birbirlerinin kardeşiştir; ve Resûl-i Ekrem hazretlerinin şehzâdeleridir. Büyük ve ortanca ve küçük olmaları budur ki: "Ahyâr" meşrebinde olan şehzâde a'mâl-i zâhiresine kıymet verdiginden sûretlere bağılmış kalmış ve ma'nalara teveccûh edememiştir; ve bu revîş sâlikin ibtidâl hâlidir. "Ebrâr" meşrebinde olan ikinci şehzâde tasfiye-i bâtinâ meşgûl olduğundan, kısmen ma'nâya teveccûh etmiş ise de, keşf ve kerâmât gibi sûretlerden ve hayâllerden alâkاسını kesmemiştir. Bu da sâlikin vasat hâlidir. "Şüttârlar"den olan üçüncü şehzâde موتوا قبل ان عربوا [ya'nî "Ölmeden evvel ölüñüz!"] emrine imtisâlen mevt-i ihtiyâriyle ölmüş ve sûret ve ma'nâdan geçerek Hakk'a vâsil olmuştur. Bu da sülükün nihâyetidir.

شہ نوازیدش کہ ہستی یادگار کرد او را ہم بدین پرسش شکار

4657. Şâh "Sen yâdigârsın!" diye onu okşadı. Onu dahi bu suâl ile şikâr etti.

Şâh ortanca şehzâdeyi "Sen bize baba yâdigârsın!" diye okşadı ve tâltîf etti. O şehzâdenin gönlünü böyle soruşturma ve istîhrâci ile avladı ve muhabbetini celb etti.

از نواز شاه آن زار حتیذ در تن خود غیر جان جانی بدید

4658. O biryân olmuş zayıf, şâhin okşamasından kendi cismindeki cânının gayrı bir cân gördü.

"Hanîz", biryân olmuş ve kızartılmış; "zâr", zayıf. "Hanîz" kelimesinin "bedîd" kelimesine kâfiye olması bu "bedîd" kelimesindeki dâl'in "zâl" ile ["bedîz"] okunmasıyla olur. "Dâl" harfinin nereleerde "dâl" ve nerede "zâl" okunacağını gösteren kâide aşağıdaki beyitlerde mezkiûrdür: Beyt-i Şîhâbed-dîn-i Kirmânî:

هر کجا ما قبل وی جز حرف علت ساکنست همچو مرد و کرد و سرد و برد اورا دال خوان
هر کجا ما قبل وی ساکن بحروف علقت است همچو باذ و بذ و بذ و باذ اورا ذال خوان

"Merd ve kerd ve serd ve berd kelimelerinde olduğu gibi, dâlin mâ-kabli harf-i illetin gayri ve sâkin ise onu "dâl" oku! Bâz ve biz ve bûz ve bâz kelimelerinde olduğu gibi, dâlin mâ-kabli harf-i illetle berâber sâkin ise onu "zâl" oku!"

از نوازش‌های آن شاه وحید Maahâzâ bu beytin birinci mîsrâi Hind nüshalarında sûretindedir. Ya'nî "O vahîd olan şâhin nevâzişlerinden" demek olur. Ya'nî şâhin muhabbeti ile bîryân olan o zayif şehzâde, şâhin bu teveccûh ve îltifâtından dolayı cisimindeki rûh-i hayvânîden başka rabbânî bir rûh gördü.

در دل خود دید عالی غلغله که نیابد صوفی آن در صد چله

4659. *Kendi kalbinde âlî gulgue görüdü ki, sâfi onu yüz çilede bulmaz.*

Şehzâde şâhin teveccûhünden ve nazanndan dolayı kendi kalbinde âlî gulgue, ya'nî bâtmî bir hâl gördü ki, kendi ihtiyâriyla ve bir mürşidin izni olmaksızın halvette ve erbaâne giren bir sûfî o bâtmî olan hâli yüz çilede ve erbaânde bulamaz. "Çile", burada "sâliklerin bir köşede oturup riyâzât ve mücâhedât dâiresinde kırk gün ibâdetle meşgûl olmaları ve halktan uzlet etmemeleri" ma'nâsına nadır. Buna "erbaâîn" ve "halvet" dahi derler.

عرصه و دیوار و سنگ و کوه تافت پیش او چون نار خندان می شکافت

4660. *Arsa ve duvar ve taş ve dağ parladı. Onun önünde gülücü nar gibi yarıldı.* [4640]

"Nâr-ı handân", gülücü nar, olmuş ve çatlayıp açılmış olan nardan kinâyedir. Ya'nî, insân-ı kâmilin nazarından dolayı şehzâdenin kalb gözü açıldı ve onun önünde eşyâ-yî kesîfîn bâtuñlan olmuş ve çatlamış nar gibi yanarak parladı.

ذره ذره پیش او همچون قباب دمدم می کرد صد گون فتح باب

4661. *Onun önünde zerre zerre kubbeler gibi idi. Her dem yüz türlü fehâ-i bâb ederdi.*

Şehzâdenin kalb gözü önünde eşyâ-yî kesîfe zerre zerre kubbeler gibi zâhir olurdu. Şâh vakit onun gözüne yüz türlü acîb kapilar açar idi. Ba'zi nüshalarda birinci mîsrâ' ذره ذره پیش او چون آفتاب sûretindedir, ya'nî "Eşyâ onun önünde zerre zerre güneş gibi idi" demek olur.

باب گه روزن شدی گاهی شعاع خاک گه گندم شدی و گاه صاع

4662. *Kapı gâh pencere ve gâh şuâ' olurdu. Toprak gâh buğday, gâh ölçek olurdu.*

“Sâ’”, bugday ölçütükleri ölçek demektir. Ya'nî, eşyâ-yı kesiften tarz-ı istihâlatı şehzâdenin kalb gözüne münkeşif olup, kapı gâh pencere ve gâh sîrf şuâ' ve ziyâ olurdu. Toprak gâh bugday ve gâh bugday ölçülen ölçek olurdu.

در نظرها چرخ بس کهنه و قدید پیش چشممش هر دمی خلق جدید

4663. *Felek nazarlarda çok eski ve kadid idi. Onun gözünün önünde her bir dem halk-i cedid vardi.*

“Kadid”, eski libâs ve et kurusu ya'nî pasturma, demektir. Burada evvelki ma'nâ münâsibdir. Ya'nî, bu felek ve âlem-i suret sâlikin nazarlarda çok eski ve eski libâs olurdu. Onun gözünün önünde her bir anda yeni bir yaratılış olurdu. “Eski libâs”tan murâd, vücûd-ı hakîkinin sıfât-ı kadîmesidir.

Ma'lûm olsun ki, hâdisâtın vücûdu Hakk'ın hâlikiyet sıfatının mazharıdır; ve Hakk'ın sıfatları zâtı gibi kadîmdir. Binâenaleyh Hak Teâlâ ezelen ve ebedîn hâlikтур. Fezâ-yı bî-nihâye keyfiyyet-i halkın ibtidâsi ve intihâsi yoktur. Ancak efrâd-ı hâdisden her birinin evveli ve âhiri vardır; ve bizim âlemimiz dahi evvele ve âhire tâbi'dir. Keyfiyyet-i hudûs vücûd-ı kadîmden münfeş değildir. Zîrâ sıfât ve esmâ-i ilâhiyye ta'tîl kabûl etmez. Âlem-i hâdisi bizim dünyâmızdan ve âlemimizden ibâret zanneden hukemâ ve ulemâ-i zâhir arasında öteden beri hudûs ve kudem hakkında birtakım ma'nâsız kiyâl u kâller cereyân etmiştir. Hz. Şeyh-i Ekber efendimiz bu ma'nâya *Fusûsu'l-Hikem*'lerinde Fass-ı Âdemî'de [ya'nî "O ezeli olan insanın haddâtı azılı ve lâşînâ dâaim alâbî] "Der ki: Ey Hudâ! Cümledeñ ümîdsiz oldum, müntehâsına olunca Evvel ve Âhir sensin!" beyti-ı şerîfinde bu ma'nâya işaret buyurmuşlardır. Zîrâ Hakk'ı evveliyet ve âhiriyet ile tavşîf eden hâdisin vücûdudur. Hak nihâyetsiz Evvel ve Âhir olunca keyfiyyet-i halkın ve hudûsun ezeli ve ebedî olduğunu şübbe kalmaz. Beyti-ı şerîfin ikinci misrâ'ında da "teceddüd-i emsâl"e işaret buyurulur. Bu teceddüd-i emsâl hakkındaki izâhât dahi 1. cildin 1164 numarasına müsâdîf olan [ya'nî "İmdi sana her lahma pîs tra hér لحظه مرگ و رجعتیست. مصطفی فرمود دنیا ساختیست

ölüm ve ric'at vardır. Mustafâ, "Dünyâ bir sâattir" buyurdu"] beytinde ve yi-ne o cildin 2066 numarasına müsâdîf olan *فِي لَيْسَ* [ya'nî "O ancak hâslara zâhir olarak gelir; bâkiler "halk-i cedîdden lebs içindédir"] beytinde ïzâh ve tafsîl olundu. Burada tekrâra hâcet yoktur.

روح زیبا چونکه وارست از جسد از خدا بی شک چنین چشمش رسد

4664. *Rûh-i zîbâ cesedden kurtuluðu vakit, şübhесiz Hudâ'dan ona böyle göz erişir.*

Güzel ve latîf olan rûh-i insânî cismin hükümlerinden ve esâretinden kurtuluðu vakit, şübhësiz Hak Teâlâ tarafından o rûha böyle eşyânın hakîkatlerini görücü olan göz ihsân olunur.

صد هزار ان غیب پیشش شد پدیده آنجه چشم محرمان بیند پدیده

4665. *Yüz binlerce gayb onun önünde zâhir oldu. O şeyi ki mahremlerin gözü görür, görðü.*

İnsân-ı kâmilin nazarı yüzünden, o şehzâde gözü önünde, âlem-i gaybin birçok ahvâli zâhir oldu. Hakk'ın esrârnna mahrem olan evliyânın gözlerinin gördüğü ahvâl-i gaybiyyeyi o şehzâde dahi gördü.

آنچه او اندر کتب برخوانده بود آنجه چشم را در صورت آن بر گشود

4666. *O şeyi ki, o kitâblarda okumuş idi, gözü onun sûretine açtı.*

Ya'nî, o sâlik, kalbinin gözünü ehl-i hakîkatin kitâblarda yazmış olduğu hakâyik-i eşyâ ve teceddûd-i emsâl ma'nâlarının sûretine açtı ve ilme'l-ya-kîn bildiği şeyler hakka'l-yakîn ma'lûmu oldu.

از غبار مر کب آن شاه نر یافت او کحل عزیزی در بصر

4667. *O er olan şâhin merkebinin tozundan o göze bir azîz sürme buldu.*

O bir insân-ı kâmil olan şâhin rûh-i şerîfinin merkebi olan cisminin tozundan, ya'nî nazar-ı zâhirisinden ve teveccûh-i sûfisinden o şehzâde kalbinin gözüne bir azîz ve şerîf sürme buldu; ve bu teveccûh ve nazar sürmesinden kalbinin gözü açılıp, eşyânın iç yüzünü görmeye başladı.

بر چنین گلزار دامن می کشید حزو جزو ش نعره زن هل من مزید

4668. *Böyle gülzâr üzerinde etek çekti. Onun cüz'ünün cüz'ü "Daha var mı?" na'rasi vurucu oldu.*

Şehzâde böyle bir âlem-i gayb gülzârında seyr u temâşâ için akl-ı cüz'î ve havâss-i hamse eteklerini topladı. Onun rûhunun cüz'ü olan cisminin cüz'ü ya'nî nefsinin kuvveti "Daha var mı?" na'rasi vurucu oldu. Zîrâ sâlik bu mer-tebede nefsinin hazzından kurtulmamıştır. Binâenaleyh bu gibi keşifler onun nefsinde hoş ve zevkli gelir; ve nefis ise ayn-ı cehennem olduğundan, cehennemin vurduğu "Hel min mezîd" [هَلْ مِنْ مَزِيدٍ] (Kâf, 50/30) ya'nî "Daha var mı?" na'rasisini vurur.

گلشنى كىز بقل رويد يك دمست گلشنى كىز بقل رويد خرمىت

4669. Bir gülşen ki, baklden biter, bir demdir. Bir gülşen ki, akldan biter, hurremdir.

"Bakl", gidâ nev'inden biten yeşillik ve sebzeyât demektir. Ya'nî, baklden ve gidâ-yi sûriden neşv ü nemâ bulan dimâğin ve bu dimâğ'a taalluk eden akl-ı cüz'iden biten ve neşv ü nemâ bulan ulûm-i zâhirîyyenin kuvveti ve hükmü bir demdir. Zîrâ delâile müstenid olan bu ulûm ve ma'rifet, diğer bir takım defiller ile ibtâl olunabilir. Fakat insân-ı kâmilin akl-ı kâmilinden neşv ü nemâ bulan ilm-i ledünñî ise dâimâ hurremdir ve tâzedir ve tarâvet içinde-dir. O ulûmun defiller ile taâruzuna imkân yoktur.

گلشنى كىز گل دمد گردد تباہ گلشنى كىز دل دمد وا فرحتاہ

4670. Bir gülşen ki, çamurdan biter, tebah olur. Bir gülşen ki, gönülden biter, vâ-ferhatâh!
[4650]

Çamurdan, ya'nî cisimden neşv ü nemâ bulan bir ma'rifet gülşeni, çabuk bozulur ve harâb olur. Fakat kalbden neşv ü nemâ bulan ulûm-i gaybiyye ve ledünñîyye "vâ-ferhatâh!" demeye, ya'nî "ne sürür ve şâdî!" diye hitâb olun-maya läyiktir.

علمهاي با مزا دانسته مان زان گلستان يك دو سه گلدسته دان

4671. Bizim bilinmiş olan zevkli ilimlerimizi o gülîstân'dan bir, iki, üç demet gül bil!

Ey ma'rifet tâlibi! Ehl-i hakîkatten bize intikâl etmiş ve bizce de aklen bi-linmiş olan zevkli ilimlerimizi, akl-ı kâmilin ulûm-i ledünñîyye gülîstânından toplanmış bir, iki, üç demet gül ve çiçek bil! Zîrâ okuduğun ve bildiğin o zevkli ilimler bu kadar değildir. O ulûm-i ledünñîyyenin nihâyeti yoktur.

زان زیون این دو سه گل دسته ام که در گلزار بر خود بسته ام

4672. *Biz bu iki, üç deste gülün mağlûbu olduğumuzdan dolayıdır ki, gülzârin kapısını kendi üzerimize kapamışız.*

Ya'nî, biz ehl-i hakîkat tarafından yazılan kitâblardaki bu zevkli ilimlere kanaat ettiğimizden dolayı, bu ma'rifetin mağlûbu olduk; ve bunları okuyup bir dereceye kadar anlamakla iş bitti zannettik. Bundan dolayı o hakîkat gûlistânının kapısını kendi üstümüze kapadık ve ilm-i yakînimizi ayne'l-yakîne tâhvîle çalışmadık.

آنچنان مفتحاها هر دم بنان می فند ای جان دریغا از بنان

4673. *Ey cân! Öyle anahtarlar her dem nân sebebi ile yazık ki, parmaklardan düşer.*

Ey cân ve ey sâlik! Ehl-i hakîkatin kendi kitâblarında bize verdikleri ulûm-i ledûnnîyye kapısının anahtarları her dem gidâ-yı sûrîye olan hirs ve iştihâ yüzünden yazık ki, parmaklardan düşer. Ya'nî o kitâbları elimizden bir tarafa bırakıp yeme ve içme ve hazz-i nefşânî tahsili için oraya buraya koşanız. "Benân", parmaklar demektir.

ور دمی هم فارغ آرندت ز نان گرد چادر گرددی و عشق زنان

4674. *Ve eğer bir dem seni ekmekten fâriğ getirseler, çarşaf ve kadınların aşkı etrafında dolaşırsın.*

"Çâder", kadınların örtündükleri çarşaf demektir. Çarşafın zikri mücâveret alâkasıyla meçâzdır; ve kadın çarşafın atf-i tefsîridir. Ya'nî eğer sana bol bol gidâ-yı sûrî verip, seni bu gidânın tahsîline koşmaktan fâriğ kilsalar, içinde kadın örtülü olan çarşafların ve kadınların aşkı etrafında dönüp dolaşırsın. Nitekim yakın vakitlere kadar ipeksi ve süslü çarşaflar ile örtülmüş olan kadınların etrafında dolaşan, karınları tok beyzâdeler ve zenginler var idi. Bu zamanda ise kadınların tesettürü kalkmış olduğundan, çarşaf etrafında dolaşmaya lüzüm kalmadı. Baldırları ve bacakları açık ve bütün endâmları meydanda olan kadınlara perestî olunmaktadır.

باز استسقفات چون شد موج زن ملک شهری بایدت پر نان و زن

4675. *Mâdemki senin istiskân tarafı dalga vurucu oldu, sana ekmek ve kadın dolu bir şehrîn mülkü gerektir.*

“Bâz”, kelimesinin müteaddid ma’nâları vardır. Burada “taraf” ma’nâsı münâsibdir. “İstiskâ”, susamak ve bir illetin adıdır ki, bu illete mübtelâ olan kimse ne kadar su içse kanmaz. Burada “illet” ma’nâsı münâsibdir. Ya’ñı, mâdemki senin yemeye ve içmeye ve kadınlara kanmaman tarafı dalgalandı, artık sana âlem-i gaybin gülzârı değil, lezîz yemekler ve kadınlardan dolu bir şehrîn mülkü gerek olur.

مار بودی اژدها گشته مگر يك سرت بود اين زمانى هفت سر

4676. *Yılan idin, ancak ejderhâ oldun. Senin bir basın var idi, şimdi yedi basın vardır.*

Ey cismânî kimse! Senin nefsin evvelce yılan idi, büyüye büyüye ancak ejderhâ oldu. Binâenaleyh nefsin yılan iken bir basın var idi, şimdi yedi basın oldu. Velhâsıl insanlık dâiresinden çıktı, muzır bir hayvan oldun.

اژدهای هفت سر دوزخ بود حرص تو دانه ست و دوزخ فخ بود

4677. *Yedi başlı ejderhâ cehennem olur. Senin hırsın tânedir ve cehennem tuzaktır.*

Yedi başlı ejderhâ olan nefis, cehennem tabiatinde ve meşrebinde olur. Senin hırsın ve şehvetin ise tânedir; ve cehennem meşrebindeki nefis dahi senin rûhunun tuzağıdır. Ya’ñı kibrî, ucûb, buhl, şehvet, gazab, hased ve kin-den ibâret olan yedi sıfatının hepsini hâiz olan nefis bir ejderhâ olup, bu sıfatların her biri onun bir başıdır; ve cehennem-i cismânînin birer kapısıdır. Nitâkim âyet-i kerîmede (نَهَا سِيّةً أَبْوَابَ لَكُلِّ بَأْبِ مِنْهَا جُرْجُ مَقْسُومٌ (Hicr, 15/44) ya’ñı “Cehennemin yedi kapısı vardır. Onlardan her bir kapının taksim olunmuş bir cüz’ü vardır” buyurulur. Meselâ gazabin cüz’-i maksûmu nâsa eziyet, bağı ve sıkâk ve kuvve-i şehevîyyenin cüz’-i maksûmu da izrâr-ı nâs, fuhuş, nifâk gibi sıfatlardır. “Fah”, tuzak demektir, Türkçe’de “fak” derler.

دام را بدران بسوزان دانه را باز کن درهای نو این خانه را

4678. *Tuzağı yurt, tâneyi yak! Bu eve yeni kapılar aç!*

Ya’ñı, bu sıfatların en büyüğü hırs ve şehvet-i nefsânîdir. Binâenaleyh nefis cehennemi tuzağı üzerine konulmuş olan bu hırs ve şehvet tânesini yak ve nefis cehennemini de yırt ve yok! Bu cisim üzerine ayn-ı cennet olan rûhun yeni kapılarını aç ki, bu kapılar nefsin sıfatlarının tamâmen ziddi ve aksî olan tevâzu’, sehâvet, iffet ve hilim gibi sıfatlardır.

چون تو عاشق نیستی ای نر گدا همچو کوهی بی خبر داری صدا

4679. *Ey er dilenci! Mâdemki sen âşık değilisin, bir dağ gibi habersiz olarak sadâ tutarsın.*

“Ner gedâ”, “erkek dilenci” demektir, pek yüzlü ve sıkılmaz dilenciden kınıyedir. Bundan murâd, ehl-i hakîkatîn kitâblarda yazdığı hakâyık ve maârifî çâlip mûrîşîlik da’vâsına kalkan müzevvir ve mukallid kimsedir. Ya’nî, ey yüzsüz dilenci! Mâdemki sen Hakk’ın âşığı değilisin, nefsinin âşığısın, hürmetlerini kazanmak ve maddî fâideler elde etmek için halkı başına topladın; o mûrîd ittihâz ettiğin kimselere ehl-i hakîkatten söylediğin sözler, ma’nâsimandan bî-haber olarak, bir dağın çıkardığı aks-i sadâ gibidir.

کوه را گفتار کی باشد ز خود عکس غیرست آن صدای معتمد

4680. *[4660] Dağa ne vakit kendinden kelâm olur? O mu’temed olan sadâ gayrin aksidir.*

Ya’nî, dağ kendiliğinden söz söylemez. O mu’temed ve doğru olan ses ve kelâm, ey müzevvir ve mukallid, senin degildir, rûh sâhibi olan bir başkasının söylediğî sözlerin aksidir.

گفت تو زان سان که عکس دیگریست جمله احوالت بجز هم عکس نیست

4681. *Senin kelâmin o gibidendir ki, bir başkasının aksidir. Bütün ahvâlin da-hi aksin gayrı değildir.*

“Sân”, edât-ı teşbîhtir; “zân sân”, o gibidendir, demek olur. Ya’nî, ey mûrîd-i müddeî! Senin kelâmin dağdan gelen aks-i sadâ gibidir ve başkasının sözünün aksidir. Senin bütün hâllerin dahi akisteň başka bir şey değildir. Bütün ahvâlin başkasının aksi olması budur ki: Mûrîşî-i müzevvir ve mukallid, harekât ve sekenâtında ve sözlerinde hürriyet-i rûhâniyyeye mâlik değildir. Başına topladığı mûrîdlerin mizâclarını ve hâtiârlarını gözetmek ve onlara müddâhene etmek kaydındadır. Onlann darılıp başından dağılmalarından çekinir. Binâenaleyh ef’âl ve harekâtı ve sözleri başkalarının irâdelerinin te’sîrinden ve kendisine aksetmesinden olur. İnsân-ı kâmil ise hürriyyet-i rûhâniyyesi-ne mâlik olduğundan, onun ef’âli ve harekâtı ve sözleri sîrf kendinden olur. Nitekim Hz. Pîr efendimiz Selçuk Devleti’nin vezîri olan Muînüddîn Emîr Per-vâne’ye hitâben *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 1. faslında hiç çekinmeksizin söyle buyurmuşlardır:

"Sen mukaddemâ, "Kendimi ve akıl ve re'yimi ve tedbîrimi İslâm'ın bekâsi ve kesreti maksadına fedâ edeyim, tâ ki İslâm pâyidâr olsun!" diyerek müslümlânlara siper olmuş idin. Vaktâki kendi re'yini begendin ve Hakk'ı görmedin ve her şeyi Hak'tan bilmedin, imdi Hak Teâlâ o sebebin aynını ve kemâl-i sa'yı sebeb-i noksân-ı İslâm kıldı. Zîrâ sen Tatarlar ile bir olup, Şamîllar'ı ve Mîsîrlar'ı ifnâ etmek ve vilâyet-i İslâm'ı harâb eylemek için muâvenet ettin. İslâm'ın bekâsına âid olan o sebebi, Hak Teâlâ sebeb-i naks-i İslâm eyledi. İmdi, bu hâlde yüzünü mahall-i havf olan Hakk'a çevir ve arz-ı ihlâs eyle ki, seni bu fenâ hâlden ya'nâ havftan halâs eylesin! ...ilh."

خشم و ذوقت هر دو عکس دیگران شادی قرواده و خشم عوان

4682. *Öfken ve zevkin her ikisi başkalarının aksıdır. Kavvâdenin şâdılığı ve avânın öfkesi gibi.*

"Kavvâde", vâsitalık eden pezevenk kadın, "avvân", (عوان) serheng-i dîvân-ı sultân (*Glyâsü'l-Lügât*), ya'ni, zamânımızda "zâbita me'mûru" demek olur. Teşdîdsiz ["avân"] okunması zarûret-i vezn içindir. Ya'nî, ey mukallid! Senin öfken ve zevkinin her ikisi pezevenk kadının zevki ve sürüru ve zâbita me'mûrunun öfkesi gibi, sende başkalarının zevkinin ve öfkesinin aksinden olur. Meselâ pezevenk kadın bir zamparaya bir fâhişe kadın götürür. Zampara ile fâhişe kadının birleşmesinden haz ve zevk duyar. Nitekim *Şeffîk-Nâme Şerhi*'nde mezkûrdür ki:

"Arab'in Hüzeyl kabilesinden Zalme isminde bir kadın gençliğinde fâhişe imiş. Gençliği gidince kavvâdelik ve pezevenklikten zevk ve sürûr duyar imiş. Son derece ihtiyarlayıp kavvâdelige de tâkati kalmayınca, "Bundan sana ne zevk hâsil olur?" diye sormuşlar. "Çiftleşme esnâsında olan sesten mütelezziz olurum" demiş. Avânın yakaladığı kimseye olan öfkesi de, kendi içinden çıkmama bir öfke değildir. Pâdisâhtan veya erkân-ı hükümetten birinin öfkesinin aksıdır. İşte mûrid-i mukallidin hâli de böyledir. Bu yalancı şeyhler hakkunda 3. cildin 680 numarasından 722 numarasına kadar ïzâhât vardır.

آن عوان را آن ضعیف آخر چه کرد که دهد او را بکینه زجر و درد

4683. *Nihâyet o zayıf o avâna ne yaptı ki, ona kîne ile zecr ve derd verir?*

Nihâyet o avânın yakalayıp dövdüğü o âciz ve zayıf kimse, o avâna ne fenâlik etti ki o zavallîya kîn ve intikâm ile dayak atıp elem ve derd verir ve onu hürriyetinden men' eder?

تَبْكِي عَكْسُ خَيَالٍ لَا مَعْهُ
جهد کن تا گرددی صاحب واقعه

4684. *Hayâl-i lâmianın aksi ne vakte kadardır? Cehd et; tâ ki vâkia sâhibi olasın!*

"Hayâl-i lâmia"dan murâd, mürşidin kalbinde parlayıp mukallidin kalbine akseden maârif-i ilâhiyyedir ki, bu maârif mürşide ve insân-ı kâmile nazaran hakîkat ve mukallide nazaran aks ve hayâldir. "Sâhib-i vâkia olmak"tan murâd, sa'y ve mücâhedât neticesinde kalb gözünün açılarak mukallidin bizzât hakîkati müşâhede etmesidir. Ya'nî, ey mukallid mürşid! Ne zamâna kadar bir kâmilin kalbinde parlayıp onun sözlerinden senin kalbine ekseden haya-lâta kanâat edeceksin? Hak yolunda riyâzât ve mücâhedât ile çalış; tâ ki bu hakâyık ve maârif-i ilâhiyye doğrudan doğruya senin kalbine parlasın ve hayâl meritesinden ileriye geçesin. Hz. Fîr bu ma'nâ hakkında *Fîhi Mâ Fîhi* te-rinin 13. faslında şöyle buyururlar:

"Sizin dahi bu sözleri kendi bâtininizden ișitmenizi Hak'tan ümîd eyleriz. Zîrâ müfid olan odur. Eğer hâriçten bin hırsız gelse, onlara içерiden bir hırsız muâvenet etmediğçe, kapıyı açamazlar. Hâriçen bin söz söyleşen, bâtinin musaddık olmadıkça fâide vermez. Nitekim bir ağacın kökünde yaşlık olmasa, eğer bin sene su döksen fâide vermez. Onun neşv ü nemâsına meded etmek için kökü yaş olmak lâzımdır."

تَاهَ كَهْفَنَارَتْ زَحَالْ تُو بُودْ
سیر تو با پر و بال تو بود

4685. *Tâ ki senin sözün senin hâlinde olsun! Senin seyrin senin per ü bâlin ile olsun!*

Ya'nî, çalış ki, hakâyık ve maârif-i ilâhiyyeye dâir olan sözlerin senin hâlinde zuhûr etsin ve ilim ve ırfân gülşenindeki gezişin ve uçuşun senin per ü bâlin ve elin ve ayağın ile olsun!

صَيْدَ گَيْرِدَ تَيْرَ هَمَ بَآپَ غَمَرَ
لا جرم بی بهره است از لحم طبر

4686. *Ok dahi başkasının kanadı ile sayd tutar. Şübhelerin kuşun etinden bî-behredir.*

Ya'nî, ey mürşid-i mukallid! Gerçi sen ehl-i hakîkatin kelâmini ezberleyip halkı avlayarak etrâfına toplarsın ve kendin gibi Hakk'a vâsil edemezsin, fakat bu yaptığı iş mukâbilinde şâh-i hakîkî olan Hak indindeki kıymetin ve istifâden nedir? Hiç!.. Meselâ ok dahi başkasının kuvvet-i bâzusıyla av tutar, fakat o tuttuğu kuşun etinden onun hiçbir nasibi ve istifâdesi yoktur.

لَاجْرَمْ شَاهِشْ خُورَانْدْ كَبْكْ وَ سَارْ باز صید آرد بخود از کوههسار

4687. *Doğan bizzât dağlıktan av getirir. Şübhesisz şâh ona keklik ve sığircik kuşu yedirir.*

Fakat Hak tarafından işâd-ı ibâda me'mûr olan insân-ı kâmil, şâh tarafından ava me'mûr olan doğan kuşuna benzer. Doğan kuşu kendi kuvveti ile dağlıktan huzûr-ı şâha av getirir. Şâh dahi doğanın o hizmetine mükâfât olarak ona keklik ve sığircik kuşunun etini yedirir. Binâenaleyh insân-ı kâmil, dağlık mesâbesinde olan bu dünyâ içinde nefsâniyet hâlinde lâkayd gezen insanları avlayıp huzûr-ı şâha îsâl eder. Bu hizmete mükâfât olarak küt-i ilâhî ile mütenâ'im olur. "Kebk", keklik; "sâr", sığircik kuşu demektir.

منطقی کز وحی نبود از هوا و در هباست همچو خاکی در هوا و در هباست

4688. *Bir nutuk ki, vahiyden olmaya, hevâdandır. Toprak gibi hevâda ve hebâdadır.*

"Hebâ'", havada uçan ince tozlar. Hakk'ın kalbe ilkâ buyurduğu olmayan bir söz, nefsin hevâsındandır; ve nefsin hevâsından olan sözün hiç te'sîri ve kıymeti yoktur. O söz, toprak nasıl rüzgâr ile havaya uçup toz gibi dağılırsa, öylece dağılıp gider.

گر غایید خواجه را این دم غلط . اوں و النجم بر خوان چند خط

4689. *Eğer efendiye bu söz galat görünürse, Ve'n-Necm'in evvelini birkaç yazısı oku!*

Ya'nî, biz, "Vahy-i ilâhîden olmayıp, hevâ-yı nefsânîden olan sözün kıymeti yoktur" dedik; eğer bir âlim-i zâhirî çıkip derse ki: "Biz halka Kur'an'dan ve hadîsten bahisle söz söyleyoruz. Binâenaleyh bizim sözümüz peygamberre olan vahiyendendir, hevâ-yı nefsânîden degildir." Biz cevâben deriz ki: "Evet, Kur'an'ı ve hadîsi söyledikten sonra onları, kalbine olan vahy ve ilâhâm-ı ilâhîden değil, kendi nefsinin hevâsından ve hayâlinden tefsîr ediyorsun." Binâenaleyh hevâdan olan sözün kıymeti olmadığını anlamak için Ve'n-Necm sûresinin evvelini, birkaç yazı ve kelime oku!. Nitekim 1. cildin 1099 numarasında şöyle buyurulmuş idı:

بر هوا تأویل قرآن می کنی پست و کثر شد از تو معنی سنی

- [Ya'nî] "Kur'an'ı hevâ üzerine te'vîl ediyorsun; yüksek olan ma'nâ senden dolayı alçak ve eğri oldu."

نَّا كَمَا يَنْطِقُ مُحَمَّدٌ عَنْ هَوَىٰ
إِنْ هُوَ إِلَّا بُوَحْيٌ اِحْتَوَىٰ

4690. *Tâ ki "Muhammed hevâdan söylemez!" O ancak ihtivâ ettiği vahiy ileydir.* [4670]

"İhtivâ", hâvî olmak ve toplanmak demektir. Ya'nî, o sûreyi oku, tâ ki bilesin, Muhammed (a.s.) hevâ-yı nefşânîden söz söylemez. Onun söylediğî söz muhakkak kalb-i şerifine toplanan vahy-i ilâhî ileydir. Binâenaleyh ilimde peygamberin vârisi olan insân-ı kâmil Kur'ân'ı ve hadisi kalblerine Hak tarafından ilkâ olunan ma'nâlar ile tefsîr ederler. Onları inkâr etmek, Hakk'ı inkâr etmek demek olur.

احمدًا چون نیستت از وحی یاس جسمیان را ده تحری و قیاس

4691. *Ey Ahmed! Mâdemki sana vahiyden yeis yoktur, taharrîyi ve kiyâsi cismilere ver!*

"Kiyâs", lügatte "takdîr etmek" ma'nâsına inadır; ve şerîfatte "bir şey hakkunda hükmü vermek için, nastan istinbât olunan ma'nâdan ibârettir ki, o da asıl ile fer' arasını cem' etmektir"; ve ilm-i mantıkta "esâsen doğruluğu kabûl edilmiş olan birtakım kazîyyeleri bir araya toplayıp bir netîce çıkarmaktır". Meselâ "âlem mütegâyyirdir" ve "her mütegâyyir hâdistir" cümleleri iki kazîyyedir ve bundan "öyle ise âlem hâdistir" kazîyyesi çıkar. Kiyâsin "istisnâî ve iktirânî ve müsâvâtî" nevi'leri vardır ki bunlar, ilm-i mantıkta îzâh edilmişdir. Ya'nî, ey paygamberin ilimde vârisi olmak i'tibâriyle bâtuñen Ahmed olan insân-ı kâmil! Mâdemki senin kalbine Hakk'ın vahiy ve ilhâmından me'yûs olmak yoktur, Kur'ân ve hadîs için te'vîl aramayı ve kiyâslar yapip.netîfeler çıkarmayı, cismî ve nefîî olan âlim efendilere bırak! Varsın onlar birtakım te'vîlât ve kiyâsât yapip dursunlar. Zîrâ bu hâl onlar için zarûridir. Çünkü kalbleri vahiy ve ilhâma mahal degildir.

که تحری نیست در کعبه وصال کر ضرورت هست مرداری حلال

4692. *Zîrâ zarûretten bir murdâr helâldir. Ki, Kâ'be-i visâlde taharrî yoktur.*

Zîrâ zarûret vâki' olduğu vakit, bir murdâr ve harâm olan şey helâl olur. Nitekim açlıktan ölecek bir hâle gelen kimse şer'an domuz etini yiyebilir ve şarâb içebilir. Halbuki Kâ'be'den uzak olan kimse kibleyi arar ve Kâ'be'ye vâsil olan kimse bittabi' karşısındaki Kâ'be'yi aramaz. Bunun gibi, hakikat Kâ'be'sine vâsil olan kâmil dahi o hakikati birtakım deliller ve kiyâslar getirmek sûretiyle aramaz, söyleken gördüğünü söyler.

بی تحری و اجتهادات هدی
هر که بدعت پیشه گیرد از هوا

4693. Taharrî ve hûdânın ictihâdları olmaksızın her kim hevâdan bid'ati âdet tutarsa...

Bu beyt-i şerîfde kalbi vahy ve ilhâm-ı Hakk'a mahal olamayıp, fakat kemâl-i hulûs ile çalışan zâhirî âlimler ve müctehidler ma'zûr tutulmuş ve bunlann te'vîl araması ve doğru yolda vâki' olan ictihâdlan makbûl addedilmiş olur. "Hûdâ", doğru yol ve yol göstermek; "ictihâd", çalışmak; "bid'at", dînîn kemâlinden sonra dînde yeni bir âdet çıkarmak demektir. Ya'nî ulemâ-i zâhi-reden kemâl-i hulûs ve hüsni niyyet ile te'vîlât-ı ma'küle aranmaksızın ve doğru yolu göstermek sa'y ve gayretleri olmaksızın, her kim hevâ-yı nefşâ-nîden ahkâm-ı şer'iyyede bir âdet ve usûl vaz' ederse...

همچو عادش بر برد بادش کشدْ
نی سلیمانست تا تختش کشدْ

4694. Âd gibi, onu yukarı götürür; onu havâ öldürür. Süleymân değildir, tâ ki tahtını çeker!

Havâ, Âd kavmini nasıl yukanlara kadar kaldırıp yere çarparak helâk etti ise, bu hevâ-yı nefşâ-nîden dînde bid'at yapan âlim efendiyi de o hevâ-yı nefşâ-nîsi öylece öldürür. O âlim Hz. Süleymân meşrebinde olan bir kâmil değildir ki, havâ, Hz. Süleymân'ın tahtını alıp üzerinde taşıdığı gibi taşısun! Ya'nî insân-ı kâmilin hevâ-yı nefşâ-nî üzerinde tasarrufu vardır ve hevâ-yı nefşâ-nî insân-ı kâmilin mahkûmudur. Birinci misrâ'da el-Hâkka süresinde olan (وَأَمَّا عَادُ فَهَلَكُوا بِرِيحٍ صَرِّعَ عَائِدَةً) (Hâkka, 69/6) ya'nî "Âd kavmine gelince: Haddi tecâvüz eden şiddetli bir rüzgâr ile ihlâk olundular"; ve ikinci misrâ'da sûre-i Sebe'de olan (وَسَلِيمَانَ الرَّبِيعَ غَدُوها شَهْرٌ وَرَوَاحَهَا شَهْرٌ) (Sebe' 34/12) ya'nî "Biz Süleymân'a rüzgân teshîr ettik ki, sabahtan öğleye kadar bir aylık ve aksama kadar da bir aylık yol giderdi" âyet-i kerîmelerine işâret buyurulur.

عاد را بادست حمال خذول
همچو بر کف مرد اکول

4695. Âd için rüzgâr hazûl bir hamâldır. Ekûl olan adamın elinde kuzu gibidir.

"Hazûl", zelîl ve hakîr edici ve utandıncı; "ekûl", çok yiyen obur kimse demektir. Ya'nî, rüzgâr Âd kavmi için zelîl ve hakîr edici bir hamâldır. Âd kavmini yüklenip sırtında taşımış ve fakat onu yere çarpıp hakîr ve zelîl bir hâle koymuştur. Âd kavmi bu rüzgânn elinde obur kimsenin kucağında taşıdığı bir kuzuya benzer idi.

همچو فرزندش نهاده بر کنار می برد تا بکشیدش قصاب وار

4696. *Bu onu evlâdi gibi kucağına koyup, kasap gibi onu öldürmek için götürür.*

Rüzgâr ve havâ o Âd kavminin efrâdını evlâdi ve kuzu gibi kucağına alıp, kasap gibi onu öldürmek için götürmekte idi. Nitekim bu zamân-ı medeniyette tayyâreleri ve zeplinleri sirtında taşıyip ara sıra serkeşlik ile yere çarpa-arak içindekileri helâk eden havâ-yı nesîmî dahi Âd kavminin havasına nazîre yapmaktadır.

عاد را آن باد ز استکبار بود بار خود پنداشتند اغیار بود

4697. *O rüzgâr Âd'a istikbârlarından idi. Kendi yâri zannettiler, agyptâr idi.*

Âd kavminin helâkine sebeb olan o şiddetli rüzgâr ve fırtına, Âd kavminin kendi nefislerini büyük görmelerinden idi. Nitekim sûre-i Fussile'l-e ki âyet-i kerîmede (فَلَمَّا عَادَ فَاسْتَكْبِرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَرْبَ الْحَقْ وَقَالُوا مِنْ أَنْشَدَ مِنَا قَوْةً) (Fussile'l, 41/15) ya'nî "Âd kavmine hâksız olarak kendilerini büyük gördüler ve "Kuvveti bizden daha şiddetli olan kimdir?" dediler." Vaktâki şiddetli fırtınayı getirecek olan bulut ufkutta zâhir oldu, o bulutu kendilerine dost ve hayırhâh zannettiler ve (هَذَا عَارِضٌ مُمْطَرُّنا) (Ahkâf, 46/24) ya'nî "Bu bulut bize yağmur getirici olan bir buluttur" dediler. O bulut ve ondan gelen rüzgâr onlara agyptâr ve düşman idi.

چون بگردانید ناگه پوستین خردشان بشکست آن بس القرين

4698. *Vaktâki ansızın kürkü çevirdi, o fenâ arkadaş onları parça parça kırdı.*

"Postîn", hayvan derisi, kürk, kuvvetli deriden kaplı libâs. "Postîn gerdâ-nîden", "kürkü tersine çevirmek" demek olup, bâtin olan hâlin izhârinden kinnâyedir. "Bi'se'l-karîn", fenâ dost ve fenâ arkadaş, ma'nâsına nadir. Ya'nî, Âd kavminin kendi haklarında lutuf zannettikleri fırtına, birdenbire iç yüzü olan kahr-i ilâhîyi izhâr etti ve kürkün içi dışına çevirildi. O fenâ arkadaş olan fırtına onları yerlere çarpıp parça parça etti.

باد را بشکن که بس فنه سست باد پیش از آنکه بشکن او همچو عاد

4699. *Hevâyi kir ki, hevâ çok fitnedir; ondan evvel ki Âd gibi kır!*

Ya'nî, hevâ-yı nefsânî dahi Âd kavmini yerlere çarpıp helâk eden havâ gibidir. Binâenaleyh ey sâlik! Sen o hevâyi kir ve teskîn et! Zîrâ o hevâ-yı nefsânî insan için çok fitnedir ve imtihân-ı ilâhîdir; ve Âd kavmini helâk et-

tiği gibi, seni de kırıp helâk etmezden evvel sen bu hevâ-yı nefşanîyi kır ve teskîn et!

پند دادی هود کای پر کبر خیل
بر کند از دستان این باد دیل

4700. *Hûd nasîhat verirdi; derdi ki: "Ey kibir dolu cemâat! Bu hevâ sizin eli-[4680] nizden eteği koparır."*

"Hayl", burada cemâat ve "zeyl", etek demektir. Ya'nî, Hûd (a.s.) meb'ûs olduğu Âd kavmine nasîhat verip derdi ki: "Ey kendilerini beğenmiş ve işleri kibir ve ucûb dolu olan cemâat! Bu hevâ-yı nefşanî sizden eteğini koparı, ya'nî sizin cisminiz mahv ve helâk olacağı vakit sizden ayrılmaz ve size olan dostluğunu ve arkadaşlığını bırakır."

لشکر حقست باد و از نفاق چند روزی با شما کرد اعتقاد

4701. *"Havâ Hakk'ın leşkeridir. Birkaç gün nifâk cihetinden sizinle i'tî-nâk ellî."*

"Zîrâ hevâ-yı nefşanî sizi imtihân için gelmiş olan Hakk'ın askeridir ve nifâk cihetinden birkaç günden ibâret olan bu dünyâ hayatımda sizin boyunuzza sarılmıştır ve size dost ve yâr görünmüştür. Halbuki nifâk içindedir ve iç-yüzü size düşmandır."

او سبُرْ با خالق خود راستست چون اجل آید بر آرد باد دست

4702. *"O sırda Hâlik'ına sadiktür. Vaktâki ecel gelir, havâ el kaldırır."*

"O hevâ-yı nefşanînin dış yüzü her ne kadar size karşı böyle dost görünürlür ise de, iç yüzü ve bâtinî Hâlik'ına sadiktir. Zîrâ Hâlik' ona: "Sana tâbi' ve bana muhâif olan helâk et!" diye emir buyurmuştur. Nitekim sûre-i Câsiyye'de (Câsiyye, 45/23) ya'nî "Ey Resûlüüm! Allâh'ı bırakıp hevâsını ilâh ittihâz eden kimseyi gördün mü?" buyurulur. Vaktâki ecel ve ölüm gelir, dost zannettığınız o hevâ-yı nefşanî sizden el çeker. Ondan sonra hayatı uhreviyenizde belâ-yı azîm içinde kalırsınız."

باد را اندر دهن بین رهگذر هر نفس آیان روان با کرو فر

4703. *Havânin ağızda reh-güzerini gör! Her nefis kerr u fer ile gelici ve gidiçidir.*

Bu ve âtideki beyitlerde hevâ-yı nefşanî havâ-yı sûriye teşbîh ve cisme olan te'sîrleri beyân buyurulur. "Reh-güzer", yol ve tanık ve geçit demektir.

"Kerr u fer", eski zamanlarda muhâribelerin esnâ-yi harbde ileri geri hareketleri demektir. Ya'nî, havâ-yî nesmînin insanın ağızındaki geçidini gör! Her nefis, pehlivânların harbdeki fiilleri gibi gelici ve gidicidir. Havâ-yî nesmî cigerlere girerken temiz bir hâlde girer ve müvellidü'l-humûza getirir. Fakat çikarken hâmîz-i karbon ve zehir olarak çıkar. İşte hevâ-yî nefşânî dahi sana gelirken latîf ve zevkli olarak gelir, fakat çıkışken sende icâd ettiği birtakım kötü sıfatlar sebebiyle zehir olarak çıkar ve seni ma'nen helâk eder.

حلق و دندانها از او ایمن بود حق چو فرماید بدندان در فتد

4704. Boğaz ve dişler ondan emin olur. Vaktâki Hak dişe "Düşsün!" diye emreder.

Havâ-yı sârif ağiza girerken bogaza ve dişlere dokunmaz ve emniyet dâiresinde ciğerlere gider. Vaktâki Hak Teâlâ dişi çürüttüp havaya: "Dişe te'sîr et ve ağıntı!" diye emreder.

کوه گردد ذره باد و تَقیل درد دندان داردش زار و علیل

4705. Havanın zarresi dağ ve saklı olur. Dış ağrısı onu zayıf ve alılı tutar.

O vakit ağızdan emniyet ile geçen havanın zerre bile vücûda dağ gibi azîm ve sakîl gelir; ve havanın isâbeti yüzünden gelen diş ağrısı o kimseyi zayıf ve hasta bir hâle getirir.

این همان بادست کایمن می‌گذشت بود جان کشت و گشت او مرگ گشت

4706. *Bu yine o havadır ki, emîn geçerdi. Ekinin câni idi ve o ekinin ölümü oldu.*

Ya'nî, bu diş ağtan hava, ağızdan emniyet ile geçen yine o hava idi; şimdî diş ağrısı oldu; ve o hava tarlalardaki ekinin câni ve sebeb-i tarâveti idi; ve yine o hava o ekinin ölümü ve solması oldu. Ya'nî bir hava eser ki, ekine tarâvet verir ve bir hava eser ki, ekini kurutur. Ba'zi nûşhalarda ikinci misrâ' bود همچون جان و همچون مرگ گشت sûretindeler, "Cân gibi idi ve ölüm gibi oldu" demek olur. Ya'nî a'yân ve suver-i eşyâ Hakk'ın emriyle müessirdir. Bir zamanda latîf olan diğer bir zamanda kahhâr olur.

دست آنکت دست بوسد بی عبوس وقت خشم آن دست می گردد دبوس

4707. O kimseñin eli ki, ekþi yüzlü olmayarak senin elini öþer, öfke vaktinde o el topuz olur.

"Abûs", ekşi yüzlü ve somurtkan kimse demektir. Meselâ sana karşı somurtkan olmayıp güler yüzlü olan bir kimsenin eli, senin elini tutup öper. Fakat yine o kimse sana öfkelendiği vakit onun eli sana karşı topuz gibi bir yumruk olur. Görüyorsun ki, aynı el latîf iken kahhâr oluveriyor. Bu suver-i eşyâ dahi böyledir. Lutf-i Hak'la latîf ve kahr-i Hak'la kahhâr olur.

بَارَبْ وَ يَارَبْ بِرْ آرَدْ أَوْ زَجَانْ
كَهْ بِيرْ اينْ بادْ رَا اى مستعنانْ

4708. O candan: "Yâ Rab! ve yâ Rab! Ey Müsteân! Bu havayı kes!" ni-yâzınızı kaldırır.

Ya'nî, havanın te'sîfrinden dişî ağlayan kimse: "Yâ Rab! Yâ Rab! Ey Müsteân! Bu beni ta'zib eden havayı kes!" diye candan yalvarmaya başlar. Hevâ-yı nefşânîden insanrı başına da türlü belâlar ve azâblar gelir. Zamânımızda her gün gördüğümüz açık bir misâli budur ki: Bir kimse hevâ-yı nefşânîsi sâikasıyla bir fâhişeye mübtelâ olur ve onun yüzünden rakîbler ile münâzâaya başlar; ve nihâyet aralanndaki kavga ya kendisininveyâ rakîbinin dövülmesi veya öldürülmesiyle netîcelenir. O ağır yara içinde duyduğu ıztırâb ona bu nefsinin hevâsına gelmiştir; ve aklı başına gelince: "Yâ Rab! Beni bu belâdan kurtar, tövbe ediyorum!" diye Allâh'a yalvanır; ve Hakk'ı tanımayan ve hevâ-yı nefşânîsine şiddetle mağlûb olanlar o intikâm hissi içinde ıztırâb çekip nihâyet terk-i hayatı eder.

اَيْ دَهَانْ غَافِلْ بَدِيْ زَيْنْ بَادْ رَوْ
اَزْ بَنْ دَنَدَانْ دَرْ اَسْتَغْفَارْ شُو

4709. Ey ağız bu havadan gafil idin. Git, diş dîbinden istîgfârda ol!

"Gâfr", örtmek; "istiğfâr", örtmeyi istemek, demektir. "Ey ağız!", zikri-i cüz' ve irâde-i küll kabûslinden mecâzdır. "Ey ağız sâhibi" ma'nâsınınadır. Ya'nî, hayatın devâmine sebeb olan latîf havâ-yı nesîmînin bir de böyle kâhir tecellîsinden gafil olan ey ağızın sâhibi! Dişin dibine girip ağırı yapan havadaki kâhir sıfatının lutuf sıfatı ile örtülmesini Hak'tan iste! Ma'lûm olsun ki, a'râzdan ibâret olan her bir kötü amele âlem-i ma'nâda bir fenâ sûret vardır. Hakk'a istîgfâr ile bu sûretlere güzel bir sûret giydirilir; ve istîgfâr eden kimse (فَلَوْلَكَ يَيْلَلَ اللَّهُ سَيَّاهُمْ حَسَّاتٍ) Furkân, 25/70) ya'nî "Allâh Teâlâ onların fenâliklarını iyiliklere tebdîl eder" âyet-i kerîmesindeki va'de mazhar olur.

جَسْمَ سَخْتَشَ اشْكَهَا بَارَانْ كَند
مَنْكَرَانْ رَا درَدَ اللَّهُ خَوَانْ كَند

4710. Onun pek olan gözünü yaşlar yağdırıcı eder. Derd, münâkîlere "Allah!" deyici eder.

“Çeşm-i saht”, pek ve tehlikeden sakınmayan cesûr göz, demektir. Ya'nî havanın kahir libâsi ile de tecellişinden gâfil olan o kimsenin pek ve cesûr olan gözü, gevşeyip yağmur gibi yaşalar yağıdır. Velhâsil derd ve belâ Hakk'ın münkirlerine “Allah!” dedirtir. Hz. Pîr Fîhi Mâ Fîh'ın 14. faslında bu ma'nâ hakkında söyle buyururlar:

“Senin hâlini öyle bir kimse görüyor ki, bütün kimseler O'nun kabza-i kudretindedir; ve acz vaktinde O'nu çağırırlar ve diş ağrısı, göz ağrısı, kulak ağrısı ve töhmet ve havf zamanlarında hep O'nu yâd ederler ve onun işittiğine ve hâcetlerini revâ eyleyeceğine kuvvetle i'timâd ederler; ve bir hastanın sıhhati ve belâsının def'i için, gizli gizli sadaka verirler; ve kezâ o atayı ve sadakayı kabûl ettigine mutmain olurlar. Onlara sıhhât ve ferâgat ihsân eyle dikte, o yakın onlardan geri gider ve hayâl-endişlik avdet eyler. “Hudâven-dâ! O zindan kösesinde usanmaksızın bin “Kul hüvellâh” okuyarak sîdîk ile seni çağırımadım ve senin bizim hâcâtumuzu revâ eylemen ne hâl idi?” derler. Şimdi... Biz zindan içinde nasıl muhtâç idiysek, zindan hâricinde de öylece muhtâcız; tâ ki bizi bu âlem-i zulmânî zindanından nûrânî olan âlem-i enbi-yâya ihrâc eylesin! Şimdi... Zindan ve hâl-i derd hâricinde iken, o ihlâs bize niçin gelmiyor? Zîrâ, acabâ fâide eder mi, yoksa etmez mi? diye bize bin hayâl âriz oluyor ve bu hayâlin te'sîri bin tenbellik ve melâlet veriyor. Hani o hayâlsiz olan yakîn?”

چون دم بزدان نپرۇقى ز مەرد
وھى حق را هىن پىنيرا شۇ ز درد

4711. Mâdemki merdden Hâlik'in demini kabûl etmedi, âgâh ol, derdden Hakk'ın vahyini kabûl edici ol!

Ey gâfil! Biz sana bu hâkâyiku söyledik. Mâdemki merdden ve insân-ı kâmilden zâhir olan Hâlik'in kelâmını kabûl etmedi, bâri âgâh ol da, hevâ-yi nefşânî yüzünden başına gelen derd ve elemden vahy-i ilâhîyi kabûl edici ol! Zîrâ kelâm-ı enbiyâ ve evliyâyi kabûl etmeyenleri Hakk'ın maddî ve tabîî kuvvetler ile te'dîbi, onlar hakkında vahiy ve işârettir. Beyt-i Ziyâ Paşa:

Nush ile yola gelmeyeni etmeli tekdir;
Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektil.

گە خېرى خېرى آورم گە شور و شر
باد گويد پىكم از شاه بشن

4712. Hava der ki: “Ben beserin şâhundan haber getiriciyim. Gâh hayır, gâh şûr u şer haberini getiririm.”

“Şür”, müteaddid ma'nası vardır. Burada “fitne ve kavga” demektir. Ya'nı, hava der ki: “Ben beşerin şâhi ve hâkim-i mutlakı olan Hak tarafından size haber getiriciyim. Ba'zan size hayır ve ba'zan da şer ve fitne haberini getiririm.”

من چو تو غافل ز شاه خود کیم

زانکه مأمور بامر خود نیم

4713. “*Zîrâ ki me'mûrum, kendi emrim ile değilim. Ben senin gibi ne vakit kendi şâhumdan gâfilim?*”

“Zîrâ ben Hâlik'imın me'mûruyum; kendi emrim ve irâdem ile hareket edemem. Ey insan! Ben senin gibi ne vakit şâhimden ve Hâlik'imdan gâfîlim?” Hz. Şeyh-i Ekber *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı İshâkî'de, “Evvelen a'ref-i billâh cemâd, sonra nebât, sonra hayvan ve sonra insandır” buyururlar. Fakat bu tertîb Hakk'ın hükmüne ve tasarrufuna derece-i teslimiyet ve inkı-yâdları cihetindendir. Merâtib-i ma'nevîyyeye nazaran Allâh'i en çok tanıyan ve bilen insân-ı kâmildir. Bunların esbâbi ve tafsili fakîr tarafından *Fusûsu'l-Hikem*'e yazılan serhte açık ibârât ile ïzâh edilmiştir.

چون سليمان وار بودی حال تو

گر سليمان وار بودی حال تو

4714. “*Еğer senin hâlin Süleymân gibi olaydı, Süleymân gibi senin hamâlin olurum.*”

“Ey kimse! Senin hâlin insân-ı kâmil olan Süleymân (a.s.)'ın hâli gibi olaydı, Hz. Süleymân'ı tahtı ile berâber nasıl taşıdım ise, seni de hamâl gibi arkamda öylece taşırdım.”

کردمی بر راز حق من واقت

عاریه ستم گشتمی ملک کفت

4715. “*Âriyetim; senin elinin mülkü olurdum. Hakk'ın sırrı üzerine seni vâ-kif ederdim.*”

“Fakat şimdî senin elinde âriyetim. Benim üzerindeki tasarrufun iğretidir. Ya'nı tayyârelerimi ve balonları ve zeplinlerimi taşırmı. Eğer Süleymân meş-rebinde bir insân-ı kâmil olaydın, bende tasarruf için bu kadar âlât ve edevât kullanmaya ihtiyâcın olmazdı ve ben âriyetlikten çıkışip, senin elinin mülkü olurdum. Hakk'ın bu eşyâdaki ve kuvâ-yı tabiiyyedeki sırrı üzerine seni vâ-kif kilardım.” Meselâ münkirler yakın vatıtlere kadar: “Uzak yerden ses işitimez, binâenaleyh evlîyâdan rivâyet olunan bu gibi hârikalar hurâfattır. Çunkü kânûn-ı tabîata muhâlifstir” derler idi. Vaktâki radyo keşf olundu, uzak

memleketlerdeki sesler ve konserler dinlenilmeye başlandı. Anlaşıldı ki, uzak yerlerden seslerin işitilmesi kânûn-ı tabîata değil, kânûn-ı cehle muhâlefet imiş. İşte insân-ı kâmil, insân-ı gâfillerin âletler vâsitasıyla işittiği bu sesleri kendi vücûduyla âletsiz olarak işitirler. Radyonun âhizesi ve mürsilesi kendi sindedir. Nitekim Hz. Ömer Medîne'den, Îrân'da harb eden kumandan Sâriye'ye: "Ya'nî ساریه اجل اجل يا ساریه اجل اجل" ya'nî "Yâ Sâriye! Dağ tarafından çekin!" diye bağırdı ve Sâriye de bir aylık yoldan işitti; ve ona göre askerî tertîblerini yaptı ve düşmana galebe etti.

لِكْ چون تو ياغى من مستعار مى كىم خدمت ترا روز سه چار

4716. "Fakat sen bir bâgîsin, ben müsteârim. Üç, dört gün sana hizmet ederim."

"Ya'ğî", bâgî ve âsî ve şakî demektir. Ba'zı nüshalarda da "bâgî" vâki'dir. Ya'nî, "Fakat ey insân-ı gâfil! Sen bir bâgî ve âsîsin ve Hakk'ın peygamberinin emrine muhâlîfsin. Bu sebeble ben de senin elinde müsteârim ve iğretiyim. Bu dünyâ hayâtının içinde sana üç, dört gün hizmet ederim."

پس چو عادت سرنگونىها دهم ز اسپه تو ياغيانه بر جهم

4717. "Sonra sana sernigûnluklar veririm. Senin askerinden yaqiyâne sıçrarım."

"Ser-nigûn", başı aşağı olmak. Ya'nî, "Sonra sana Hâlik'in emriyle sernigûnluklar ve zilletler veririm. Senin aklın ile kullandığın elinden ve ayağından vesâir a'zândan ve diğer âlât ve edevât-ı hâriciyyeden sıçratım ve itâat etmez olurum." Nitekim Umûmî Harb'de Ingiltere'yi tahrîb etmeye giden Almanya'nın zeplinleri muhâlefet-i havanın te'sîriyle perîşân bir hâle geldi, bir iş göremedi. Çünkü kazâ-yı ilâhî böyle idi.

تا بغىب ایمان تو محکم شود آن زمان کایمانت مایه غم شود

4718. "Nihâyet senin o zaman gayba îmânın muhkem olur ki, îmân sana mây-e-i gam olur."

"Benim bu muhâlefetim üzerine, senin âlem-i gaybda bir hâkim-i mutlak olduğuna îmânın kuvvetli olur; olur ammâ o zamandaki îmân sana gamın mayası ve aslı olur. Sen hayatı dünyeviyyende enbiyâ ve evliyânın da'vetine icâbet ve gayba îmân etmediğine çok hasret çekersin. Zîrâ görünen bir şeye "inandım" veya "inanmadım" demenin ma'nâsı yoktur."

آن زمان خود جملگان مؤمن شوند آن زمان خود سرکشان بر سر دوند
 4719. *Halbuki o zaman hep mü'min olurlar. O zaman ise serkeşler baş üzereinde hoşarlar.*

Bu beyt-i şerifte ölüm hâlinde olan münkirlere işâret buyurulur. Ya'nî, her hangi bir sebeble ölüm hâline gelip, nazannda gayb perdesi açılarak ahvâl-i berzahi gören münkirlerin hepsi mü'min olurlar ve o zaman münkirler ve "Benim de peygamberler kadar irfânım ve ilmim ve zekâvetim vardır" diyen serkeşler tepe taklak olurlar.

Ma'lûm olsun ki, Hz. Şeyh-i Ekber *Fusûsu'l-Hikem*'de Fass-ı Müsevî'de imânın sınıflarını beyân buyururlar ki, hülâsası şudur:

1-Münkir, hâl-i hayatımda ulûhiyetin ve nübüvvetin ve âhiretin hak olduğuna kanâat getirip imân eder. Bu tam ve sâf bir imândır.

2-Münkir, dünyâda Hakk'ın birtakım vesâit-i tabîyye ile azâbını gördüğü vakit imâñ eder. Bu da iki nevi'dir:

a) Münkir, bu imân sebebiyle Yûnus (a.s.)ın kavmi gibi muazzeb olmaz ve âhirette de bu imânın fâidesini görür.

b) Münkir, bu imânı ettikten sonra dünyâda muazzeb olursa da, âhirette fâidesini görür.

3-Münkir, ölüm hâline geldiği vakit ahvâl-i berzahi görür ve henüz rûh cesedden alâkasını kesmemiş olduğu hâlde kelime-i hakkı telaffuz eder. Bunu imânında ihtilâf vardır:

a) Bir tâife indinde onun imânı makbûldür. Zîrâ onun hâli ویحشر علی ما علیه و مات کما انه یقبعض علی ما علیه کان ya'nî "Kişi bulunduğu hâl üzere kabz olunur ve öldüğü hâl üzere haşr olunur" hadîs-i şerîfîne mutâbiktür; ve âlem-i âhirete bulunduğu hâl-i imân üzerine intikâl etmiştir.

b) Bir tâife indinde onun imânı makbûl değildir. Zîrâ bunun hâli Allâh Teâlâ'nın يوْمَ يَأْتِي بَعْضُ أَيَّامَ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفَسًا إِعْلَمَهَا لَمْ تَكُنْ آتَتْ مِنْ قُلْ (En'âm, 6/158) ya'nî "O günde ki, Rabbinin ba'zi âyâti gelir, evvelden imân etmeyen nefse, imânın nef'i olmaz" âyet-i kerîmesine mutâbiktür. Bu imân imân-ı ye'stir. Maahâzâ bu kısımlara dâhil olan her ferdin emri hakikatte Allâh Teâlâ'ya râci'dir. Zîrâ allâmü'l-guyüb olan Hak Teâlâ hazretlendir. Her ferdin mahfi olan ayn-ı sâbitesinin istîdâdi ancak ind-i ilâhîde ma'lûmdur.

آن زمان زاری کند و افتخار همچو دزد و راهزن در زیر دار
 4720. *O zaman darağacının altındaki hırsız ve yol vurucular gibi zârılık ve iftikâr ederler.*
 [4700]

"İftikâr", fakîr ve muhtâç olmak, demektir. "Zâri", yana yana ağlamak. Ya'nî, kahr-i ilâhî ile helâke müteveccih olanlar o zaman darağacının altına asılmak için getirilmiş olan hırsız ve yol vuran şakî gibi, şefâate muhtâç olup yana yana ağlarlar.

لیک گر در غیب گردی مستوی مالک دارین و شحنة خود توی

4721. *Fakat gaybda müstevî olur isen, dâreynin mâlîki ve kendi şîhnen olursun.*

"Müstevî", düz ve doğru demektir. Ya'nî, fakat sen gayba îmân eder ve bu îmânında da doğru ve müstakîm olur isen, dünyânın ve âhiretin mülkü senin olur ve emri-i ilâhîye itâat ve nehy-i ilâhîden ictinâb husûslarında nefsinin zâbita me'mûru yine sen olursun ve hâriçten emr bi'l-mâ'rûf ve nehy ani'l-münker eden bir zâbita me'mûruna senin için hâcet kalmaz.

شحنه‌ی و پادشاهی مقیم نه دو روزه مستعارست و سقیم

4722. *Mukâm olan şîhnelik ve pâdişâhlık, iki günlük müsteâr ve sakîm degildir.*

Ya'nî, senin vücûdunda mukâm ve dâim olan zâbita me'mûrluğu ve şâhlik, vücûdunun hârîcinde olan zâbita me'mûrluğu ve şâhlik gibi iki günlük iğreti; ve zulmetmek sûretilde de sakîm ve ma'lûl değildir. Ya'nî senin rûhun nefsinin zâbita me'mûru ve şâhi olursa, bu rûhunun hükmünde aslâ zulüm ve sekâmet olmaz; ve onun zâbita me'mûrluğu ve şâhliği bâkîdir. Vêlâkin hâriçten senin nefsiye zâbita me'mûrluğu ve şâhlik eden kimsenin men'i ve zecri iki günlüğüne fânidir ve iğretidir; ve hükmünde zulm etmek sûretiyede de sakîm ve ma'lûldür.

Menkîbe: "Hz. Ömer'in hilâfeti zamânında bir delikanlı mescide girip çabuk çabuk bir namaz kılmuş; ve elinde kamçı olduğu hâlde etrâfi teftîş eden Hz. Ömer de onun bu hâlini görüp: "Delikanlı, o nasıl namaz! Kalk, namazıni ta'dîl-i erkân ile tekrâr kil!" demiş. Delikanlı kalkıp tekrâr ağır ağır namazını kılmuş. Namaz bittikten sonra Hz. Ömer ona: "Evvelki namaz mı, yoksa şimdiki namaz mı daha iyi oldu?" diye sormuş. Delikanlı: "Yâ Emîre'l-mü'mînîn! Doğrusunu ister misin? Evvelki namazım daha iyi idi" demiş. Hz. Ömer: "Niçin?" demiş. Delikanlı: "Çünkü evvelki namazı Allah korkusu ile kılınmış idim; sonraki namazı ise senin kamçının korkusundan kıldım!" demiş. Hz. Ömer sükût edip gitmiştir."

رسنی از پیکار و کار خود کنی هم تو شاه و هم تو طبل خود زنی

4723. *Cenkten kurtulursun ve kendi işini yaparsın. Şâh hem sensin ve hem kendi davulunu çalarsın.*

Ya'nî, rûhun nefsinin zâbita me'mûru ve şâhi olunca, artık bu hayât-ı dünyeviyende başkalıyla nizâ' ve cidâl etmekten kurtulursun ve ancak kendi işin ile meşgûl olursun. Binâenaleyh nefsinin şâhi ve hâkimî yine sen olursun; ve vücûdunun iklîmînde tebaan hükmünde olan bütün kuvân ve a'zân üzerinde sultânat davulunu çalan da yine sen olursun.

چون گلو تگ آورد بر ما جهان خاک خوردی کاشکی حلق و دهان

4724. *Boğaz bizim üzerimize cihâni dar getirdiği vakit, keşke boğaz ve ağız toprak yese idi!*

Boğaz, ya'nî yemek ve içmek ve türlü türlü gıdâlar ile telezzüz etmek ibtilâsi bizim üzerimize bu cihâni dar getiriyor ve bizi türlü türlü eziciyetlere ve sıkıntılara düşürüyor; ve bu boğaz yüzünden insanlar birbirinin hayatına bîle kasd ediyor. Böyle bir zamanda keşke o boğaz ve ağız böyle türlü türlü gıdâlardan ve cenk ve cidâlden vazgeçip bu birkaç günlük hayat için toprak yese idi daha iyi olurdu.

این دهان خود خاک خواری آمدست لیک خاکی را که او رنگین شدست

4725. *Bu ağız zâten bir toprak yiyici gelmiştir, fakat bir toprağı ki, o rengîn olmuştur.*

Evet, zâten bu ağız bir toprak yiyici olarak yaratılmıştır. Fakat o ağız bu ham toprağı yemez de türlü türlü renklere boyanmış ve meselâ armut, şeftâli ve üzüm gibi şekillere girmiş olan toprağı yer.

این کباب و این شراب و این شکر خاک رنگینست و نقشین ای پسر

4726. *Ey oğul! Bu kebâb ve bu şarâb ve bu şeker rengîn ve nakşîn topraktır.*

Ey kimyâdan ve istihâlât-ı anâsîrdan bî-haber olan oğlum! Bu yediğin kebâb ve şeker ve içtiğin şarâb ve su o renklere ve nakışlara bürünmüş olan topraktır. Azot, karbon, kils, fosfor, müvellidü'l-mâ ve müvellidü'l-humûza ve emsâli anâsîr bir araya gelip bu şekilleri izhâr etmiştir.

چونکه خوردی و شد آنها لحم و پوست رنگ و لحم داد این هم خاک کوست

4727. *Vaktâki yedin, onlar et ve deri oldu, renk ve et verdi. Bu da mahallenin toprağıdır.*

Vaktâki bu renkli ve şekilli topraklan yedin, onlar senin vücûdunda et ve deri sûretine girdi ve Hak Teâlâ onlardan senin vücûduna renk ve et verdi. Bunlar da hep mahallenin ve yerin toprağıdır:

هم ز خاکی بخیه بر گل می زند جمله را هم باز خاکی می کند

4728. *Çamur üzerine yine bir topraktan yama vurulur. Hepsi de yine bir toprak yaparlar.*

Ya'nî, böyle topraktan terekkür eden çamur mesâbesindeki cisminde vâki' olan sarfiyât yüzünden yanklar ve delikler peydâ olur. Bu yarıklara ve deliklere yine topraktan yama vururlar. Ya'nî o renkli ve naklı topraklar ki, onlardan kiminin adı baklava ve kiminin adı börek ve kiminin adı kadayıdır. Bunları yersin, sarfiyâtını telâfi edersin ve bu sûretle cismine yama vurursun. Fakat bir taraftan vücûdundan aynanın cüz'lerini yine toprak yaparlar; ve ölüm-dügün vakit ise cisminin hepsi toprak olur.

هندو و پچاق و رومی و حبش جمله یکنگند اندر گور خوش

4729. *Hindli ve Kıpçaklı ve Rûmî ve Habeş... Hepsi mezârda hoş bir renktirler.*

Ya'nî, nitekim Hindli ve Kıpçaklı ve Rûmî ve Habeş irkları mensûb olan insanların hepsi öldükleri vakit, hayatı-1 dünyeviyelerinde ayn ayn olan şekilleri ve biçimleri gider ve kaybolur; mezârda hoş ve müttehid bir toprak renchine olurlar.

تا بدانی کان همه رنگ و نگار جمله رو پوشست و مکر و مستعار

4730. *Tâ bilesin ki, o bütün renk ve nakkış hep nikâbdır ve mekrdir ve müste-^[4710] ârdır!*

Nihâyet bu hâli görüp bilesin ki: Onlann o ayrı ayn olan bütün renkleri ve sûretileri hep nikâb ve yüz örtüsünden ibârettir; ve bu sûretiler ve şekiller zâhir-bîn olanları aldatmak için bir mekrdir ve iğreti bir şeydir; ve âkbet hepsi de fânîdir.

رَنْكٌ بَاقِي صُفَّةُ الْهُوَسِ وَ بَسْرٌ غَيْرُ آنِ بِرْ بَسْتَهْ دَانْ هَمْجُونْ جَرْس

4731. *Bâkî olan renk ancak sibâtullahıtır. Onun gayrını çingirak gibi ber-beste bil!*

"Sibğâ", lügatte "boya" ma'nâsına nadır. Burada murâd, rûhun rengidir. O rûhun rengi ister sıdk ve takvâ ve yakûn rengi gibi iyi bir renk olsun, ister şek ve küfür ve nifâk gibi kötü olsun. Zîrâ o rûhun rengi ayn-ı sâbitelerinin aksıdır; ve a'yân-ı sâbîte ise sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin sûretleridir; ve sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin cümlesi ise güzeldir. Nitekim âyet-i kerîmede لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى (Tâhâ, 20/8) ya'nî "Allâh'ın güzel isimleri vardır" ve sûre-i Bakara'da dahi صِبْغَةُ اللَّهِ وَمِنْ أَحْسَنِ مَا لَهُ صِبْغَةٌ (Bakara, 2/138) ya'nî "Allâh'ın boyası vardır ve Allâh'ın boyasından daha güzel kimin boyası vardır?" buyurulur. "O boyanın gayrı"ndan murâd, cismin rengidir. Ya'nî bâkî olan renk Allâh'ın rengi olan rûhun rengidir; ve rûhun renginin gayrı olan cismin rengi ise, bir çingirak gibi o rûhun boynuna bağlanmıştır.

رَنْكٌ صَدِيقٌ وَ رَنْكٌ تَقْوَىٰ وَ يَقِينٌ تَابِعٌ بَاقِي بُودْ بِرْ عَابِدِين

4732. *Sıdk rengi ve takvâ ve yakûn rengi âbidler üzerinde ebede kadar bâkî olur.*

Ma'lûm olsun ki, Hak Teâlâ taleplerine binâen sıfât ve esmâsı âsâr ve ahkâmının zuhûrunu murâd eder; ve ba'zisinden râzıdr ve ba'zisinden râzi degildir. Nitekim takvâ ve sıdk "Hâdi" isminin ve küfür ve nifâk dahi "Mudîll" isminin mazharıdır. Halbuki Hak Teâlâ "Hâdi" isminin âsârından râzi ve "Mudîll" isminin âsârı küfürden râzi değildir. Nitekim ehl-i hidâyeyet hakkında: رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضَوْا عَنْهُ (Beyyîne, 98/8) ya'nî "Allâh onlardan râzi ve onlar da Allah'tan râzıdır" buyurur; ve kezâ ehl-i dalâlet hakkında: وَلَا يَرْضَى لِعَادَةُ الْكُفَّارِ (Zümer, 39/7) ya'nî "Allâh Teâlâ kullarının küfrüne râzi değildir" buyurur. Ve bir şeyi murâd etmek ondan râzi olmak değildir. Zîrâ eğer Hak Teâlâ küfürden râzi olsa idi, peygamberleri vâsitasıyla kullanım hidâyete da'vet etmezdi; ve cenâb-ı Pîr Efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî*'n 46. faslında bu ma'nâ hakkında şöyle buyururlar:

"Allâh Teâlâ hazretleri hayatı ve şerri murâd eder; fakat hayrdan râzi olur ve şerre râzi olmaz; eğer râzi olsa idi, hayır ile emretmezdi. Bunun nazîri budur ki: Tedrisî murâd eden kimse müteallimin cehlini murâd eder. Zîrâ tedris ancak müteallimin cehli ile mümkün olur; ve bir şeyi murâd etmek, onun le-vâzimünden olan şeyi murâd etmektir. Velâkin o kimse cehle râzi değildir. Râzi olsa ta'lîm etmez idi. Ve kezâ tabîb tabâbeti murâd ettiği vakit, nâsin ma-

Zîrâ boş karın ve mi'de "Allahlık" lafindan ibâret olan benlik ve enâniyet da'vâsında bulunmadı. Zîrâ onun nefsinin sıfatları ateşine odun mesâbesinde olan cisminden meded yoktur. Çünkü cisim gidâdan semirir ve cisim semirdikçe ve kuvvet buldukça nefsin kötü sıfatları da baş kaldırır. Binâenaleyh oruç tutmanın fâidelerinden birisi de budur. "Tî", boş ma'nâsına olan "tuhî" kelimesinin muhaffefidir.

کش غم نان مانعست از مکر و روی اشکم خالی بود زندان دیو

4747. *Boş karın şeytanın zindanı olur. Zîrâ ekmek gamı mekrden ve hileden ona mânî'dir.*

Boş karın ve mi'de şeytanın habs olunduğu bir zindandır. Çünkü karnı boş ve aç olan bir fakîrin gidâ tedâriki gamı ve kaygısı, enâniyet ve gûrûr göstermek için mekr ve hile yapmaya mânî' olur; ve böyle bir kimse dâimâ muhîtine karşı tevâzu' hâli içinde olup benlik da'vâsında bulunamaz.

تاجران دان بازار دیو اشکم پر لوت دان غربو

4748. *Gidâ dolu olan karnı şeytanın pazarı bil! Onda şeytan tâcirlerinin gûrîvi vardır.*

Gidâ ile dolu ve tok olan karnı ve mi'deyi şeytanın pazan bil! O mi'dede ihlâs ve îmân esmânî mukâbilinde hayâlâttañ ibâret olan huzûzât ve muzahrafat-ı dünyeviyye satan tâcirlerinin gûrîvi ve feryâdi vardır.

تاجران ساحر لاشی فروش عقلهای تیره کرده از خروش

4749. *Lâ-şey satıcı olan sâhir tâcirler hurûştan akılları bulandırmıştır.*

Ya'nî, hiç ve hayâl satıcı olan bu sihîrbâz şeytân tâcirleri, şamatalanndan dolayı akıllan bulandırmış ve karartmıştır.

خُم روان کرده ز سحری چون فرس کرده کریاسی ز مهتاب و غلَسْ

4750. *Küpü bir sihirden at gibi giðici etmiş, mehtâbdan ve galesten bir kirbâs [4740] yapmıştır.*

"Kirbâs", bez; "gales", gecenin sonundaki karanlıktır ki, gâyet haffîf ziyâ ile karışık tut. "Sihir", lügatte temâşâ edenlerin hayâlinde tasarruf edip bâtili hak sûretinde göstermeye derler. Ya'nî, şeytan tâcirleri insanların gözüne mahzâ hayâlâttañ ibâret olan bu sûret-i dünyeviyyeyi dâim ve müstemir gö-

زشت آن رشست و خوب آن خوب و بس دائم آن ضحاک و این اندر عیسیٰ

4736. Çırkin o çirkindir ve güzel ancak o güzeldir. O dâim dahhâk ve bu abestederdir.

"Dahhâk", çok gülen; "abes", ekşi yüzlülük demektir. Ya'nî, çırkin hakîkatte dâim ve bâkî olan çirkindir. Bu da rûhun çırkinliğidir; ve güzel dahi dâim ve bâkî ve zevâlsiz olan güzeldir ki, o da kezâlik rûhun güzellikidir; ve bu güzellik ve çırkinlik cisimler üzerinde zâhir olur. O rûhu güzel olan kimse hem dünyâda ve hem de âhirette gülündür; ve bu çırkin dahi her iki âlemdede ekşi yüzlülük içindedir.

حَاكَ رَا رَيْكَ وَ فَنْ وَ سِنْجِي دَهْ طَفَلْ خُويَارَا بَرْ آنْ جَنْجِي دَهْ

4737. Toprağa renk ve fen ve taşlık verir; çocuk huylulara onun üzerine bir cenk verir.

Ya'nî, Hak Teâlâ hazretleri toprağa renk verir; altın ve gümüş ve elmas ve pırlanta olur; ve fen verir; topraktan türlü türlü san'atlar peydâ olur; ve bayağı taş olmak hâssasını verir. Çocuk huylu insanlar altın ve gümüş ve prıllantayı ve diğer parlak taşları görüp, "Sen almayacaksın, ben alacağım!" diye birbirleriyle kavgaya tutuşurlar. Hak Teâlâ bu çocuk huylulara bu kavga etmek duygusunu verir.

Menkibe: "Bir işi için Hz. Mevlânâ'ya nezr etmiş olan yabancı bir bey, murâdi hâsil olduktan sonra bir kese altın alıp huzûr-ı şeriflerine geldi ve onun kabûlü için o hazrete and verip altınları mübârek yenlerine döktü. O şahis kayboldukta Hz. Hudâvendigâr derhâl onlann cümlesini yere döküp gittti. Cemâat-i ashâb arkalarından gidip meblağ-ı mezbûru toplayarak bir müddet vech-i maşetlerine sarf ettiler."

از خمیری اشتر و شیری پزند کودکان از حرص آن کف می‌گزند

4738. Bir hamurdan deve ve arslan pişirirler; çocuklar onun hırsından el ıstırılar.

Ya'nî, firincılar hamurdan deve ve arslan resimleri ve sûretleri yapıp pişirirler. Çocuklar bunları gördükleri vakit içleri hırslarından titreyip ellerini ısırrılar ve onları almak isterler. İşte topraktan hâsil olan ma'denleri ve kymetli taşları gören çocuk tabiatlı insanlar dahi hırista bu çocukların aynıdırular.

درنگیرد این سخن با کردکان

شیر و اشتر نان شود اندر دهان

4739. Arslan ve deve ağızda ekmek olur. Bu söz çocuklara te'sir etmez.

Ya'nî, çocuklara, "Bu hamurdan yapılan arslan ve devenin şekilleri sizi meftün etmesin, bunlar ağızda çığnendiği vakit ekmek olur" denilse, bu söz çocuklara te'sir etmez ve onlar yine arslan ve deve şeklinde haris olmaktan vazgeçmezler.

شکر باری قوت او اند کیست

کوکدک اندر جهل و پندار و شکیست

4740. Çocuk cehil ve pindâr ve bir sek içindedir. Bâri'ye şükür, onun kuvveti [4720] azdır.

Bu sözlerin çocuğu te'sir etmemesinin sebebi budur ki: Çocuk cehil ve vehim ve bir sek içindedir ve anlayışı azdır. Maahâzâ bu noksani ile berâber onun kuvveti de az olduğundan büyükler üzerine musallat ve onların başlarına belâ olamaz; ve çocuk haddini tecâvüz ederse, büyükler onu te'dîb eder.

شکر این که بی فن و بی قوست

طفل را استیزه و صد آفست

4741. Çocuğun inâdi ve yüz âfeti vardır. Buna şükür ki, fensiz ve kuvvetsizdir.

Vâkia, çocuğun kendi yaşına göre bir inâdi ve büyüklere karşı birçok âfetleri ve eziyetleri vardır. Buna şükür ki, akli noksân olduğundan hîlesiz ve kuvvetsizdir.

گشته از قوت بلای هر رقیب

وای ازین پیران طفل نادیب

4742. Vay bu edebsiz olan çocuk ihtiyarlardan! Kuvvetten dolayı her bir rakîbin belâsi olmuştur.

"Edebsiz olan çocuk ihtiyarlar"dan murâd, ilimlerine ve mansıblarına mağrûr olup ehl-i hakîkatin beyân ettikleri hakâyık ve maârif-i ilâhiyyeyi bir-takım delîller îrâdi ile ibtâle çalışan müddeşelerdir. "Kuvvet"ten murâd, birtakım delâil-i akliyye ve kazâyâ-yı mantıkîyyedir. Bu müddeşler her zaman evliyâullâha muhâlefet ve onlar ile mücâdele etmişler ve nefîcede mağlûb olmuşlardır. Sırası düştükçe diğer cildlerde onların menkibeleri zikredilmiştir. Ya'nî, çocuk meşrebinde olan bu ihtiyarlardan vay ehl-i hakîkatin hâline! Onlar ilimde kendilerine rakîb gördükleri her bir velînin başına câhilâne îrâdettikleri delîl kuvvetinden dolayı belâ olmuşlardır.

چون سلاح و جهل جمع آید بهم گشت فرعونی جهان سوز از ستم

4743. *Vaktâki silâh ve cehil berâber cem' gelir, zulümden dolayı cihân yakıcı bir Fir'avn olur.*

Ya'nî, vaktâki silâh mesâbesinde olan ulûm-i edille ve cehil bir kimsede cem' olur, sitem ve zulüm cihetinden o kimse cihânı yakıcı bir Fir'avn olur. Nitekim 4. cildin 1435 numarasında بد گهر را علم و فن آموختن. دادن تیغی بدست راهزن نیز در 1435 numarasında [ya'nî] "Kötü cevherli kimseye ilim ve fen öğretmek, yol vurucunun eline kılıç vermek" buyurulmuştur.

چون قلم در دست غداری بود. بی گمان متصور برداری بود ya'nî "Vaktâki kalemler bir gaddârin elinde olur, şübheler Man-sûr ber-dâr olur"; ve yine o cildin 1388 numarası beytinde چون سفیهان راست این کار و کیا. لازم آید پیغامبران الانیا ya'nî "Vaktâki bu iş-güç sefihlerin elinde olur, peygamberleri öldürmeleri lâzım gelir" buyurulmuştur.

شکر کن ای مرد درویش از قصور که ز فرعونی رهیدی و ز کفور

4744. *Ey fakîr adam! Kusûrdan dolayı şükür et ki, Fir'avnlıktan ve küfür-dan kurtuldu!*

"Kusûr", âcizlik; "küfür", hakkı setr edici[lik], demektir. Ya'nî, ey fakîr adam! Sen ulûm-i aqliyye ve nazariyyeden bî-behresin, paran yoktur ve bir mansib sahibi de değilsin. Bu husûstaki aczinden dolayı şükür et ki, bir Fir'avn gibi enâniyetten ve gurûrdan ve hak olan kelâmi setr etmeye çalışmaktan ve ehl-i Hakk'a muhâlefetten kurtuldun.

شکر کن مظلومی و ظالم نه این از فرعونی و هر فتنه

4745. *Şükret, mazlûmsun ve zâlim değil sin! Fir'avnlıktan ve her fitneden emânsin!*

Ey fakîr! Şükret ki, sende vesâit-i gurûr ve enâniyet olan şeyler olmadığı için, efrâd-ı beser arasında mazlûm mevkî'indesin; ve elinde halka tecâvûz edecek silâh olmadığı için zâlim değilsin. Binâenâleyh bu sebeble Fir'avnlıktan ve nefsin her fitnesinden emîn bir hâldesin!

اشکم تی لاف اللهی نزد کاتشش را نیست از هیزم مدد

4746. *Boş karın "Allahlik" lâfını vurmadi. Zîrâ onun ateşine odundan meded yoktur.*

razını murâd eyler. Zîrâ onun zuhûr-i tıbbı ancak nâsin marazı iledir. Fakat nâsin marazına râzi olmaz. Eğer râzi olsa idi, nâsi tedâvî etmez idi. Ve kezâ ekmekçi kesb ü maâşının husûlü için nâsin aâlığını murâd eder; velâkin on-lann aâlığına râzi değildir. Eğer râzi olsa idi, ekmek satmaz idi. ...ilh."

İmdi abdden sâdir olan efâl ayn-ı sâbitesinin îcâbına müsteniddir. A'yân-ı sâbite ise sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin sıretleridir; ve abdin ilm-i ilâhîde sâbit olan hakîkati ise ebede kadar bâkîdir. Binâenaleyh abdin ayn-ı sâbitesinin îcâbı olan sıdk ve takvâ rengi onun rûhunun üzerinde ebede kadar bâkîdir.

رَنْكُ شَكْ وَ رَنْكُ كُفَّرَانَ وَ نِفَاقٍ
تا ابد باقی بود بر جان عاق

4733. *Şekkin rengi ve küfrân ve nifâkın rengi âkin cânı üzerinde ebede kadar bâkî olur.*

"Âk", âsf demektir. Ya'nî, kezâlik abdin ayn-ı sâbitesinin îcâbı olan şek ve kûfür ve nifâk rengi dahi onun cânının üzerinde ebede kadar bâkîdir.

دَخَالُ دَغَانَ وَ فَرَعُونَ وَ رَوْبِيَّهُ سَيِّدِهِ

4734. *Hilekâr Fir'avn'ın kara yüzü lüğü gibi ki, onun rengi bâkî ve onun cisim fânidir.*

Bu beyt-i şenîf ulemâ-i zâhirin kavline müsteniddir. Zîrâ ulemâ-i zâhir içinde kavl-i meşhûr Fir'avn'ın îmânının adem-i makbûliyyeti merkezindedir. Ve *Fusûs* şârihlerinden Sofyalı Bâlî Efendi dahi ulemâ-i zâhirin bu kavline it-tibâ' etmiştir. Velâkin Şeyh-i Ekber hazretleri Fass-ı Mûsevî'de Fir'avn'ın îmânının makbûlüne kâildir. Ve surrâh-ı kirâm ve ezcümle Abdülgânî Nâblusî hazretleri kendi şerhlerinde bu husûsu şübhe bırakmayacak sûrette isbât etmişlerdir. Hz. Pîr efendimizin *Mesnevî-i Şerîff*'te âdet-i seniyyeleri kavl-i meşhûru beyân etmektedir. Nitelikim Dîvân-ı Kebîr'lerinde Hz. Şeyh-i Ekber gibi zebîh İshâk (a.s.) olduğunu beyân buyurdulan hâlde *Mesnevî-i Şerîff*'te kavi-i meşhûra binâen hep İsmâîl (a.s.) buyururlar; ve husûsiyle bu beyt-i şenîf kavl-i meşhûra binâen bir tesbîhtir. Binâenaleyh Hz. Pîr'in Fir'avn'ın îmânının adem-i makbûliyetine zâhib olduklanna sûret-i kat'îyyede hükm edilemez.

بِرْقٌ وَ فَرْقٌ وَ حَوْبٌ صَادِقَيْنَ
تَنْ فَنَا شَدَ وَ آنْ بَجَا تَا يَوْمَ دِينَ

4735. *Sâdikların güzel yüzünün berki ve ferri, ten fânî oldu ve o yevm-i dîne kadar yerinde kaldı.*

terip onlan şaşırtarak hayatı bâkiye ve ebediyyeden mahrûm ederler. Nitelikim sihirbazlar bir sihir yaparak küpü at gibi yürütücü gösterirler. Ay ışığından ve gecenin nihâyetinde zulmetle karışık haffî ziyâdan top top bezler yapıp arşın arşın satarlar; ve alan kimse elinde hiçbir şey kalmadığını görüp hayret eder ve elindeki parası boşuna gider.

چون بريشم خاڭ را بىرىمى كېندە خاڭ در چىشم مېز مى كېندە

4751. *Toprağı ipek gibi örерلر. Temyîz edici olan gözde toprağı koparırlar.*

Ve kezâ yine sihirbazlar toprağı ipek gibi örüp müsterînin hayâlinde tasaruf ederek satarlar; ve toprağı ayırt edici olan gözdeki temyîzi koparır ve izâle ederler; ve o mümeyyiz olan göz toprakla ipeğî fark edemeyecek bir hâle gelir.

جىدلۇ را رىنگ عودى مى دەندە بىر كلوخى مان حسۇدى مى دەندە

4752. *Bir taşa öd renji verirler. Bir kerpiç üzerine bize hasûdluk verirler.*

“Cendel”, taş demektir. Ya'nî, sihirbazlar bir taşa öd ağacı rengini verirler ve bir kerpicî kıymetli bir taş hâlinde gösterip, biz o kerpicin elimizde bulunmamasından dolayı hased ederiz.

پاڭ آنکە خاڭ را رىنگى دەدەمچو كودك مان بىآن جىنگى دەدە

4753. *Pâktir o ki, toprağa bir renk verir; onun üzerine çocuk gibi bize cenc verir.*

Pâk ve mukaddestir o Hak Teâlâ hazretleri ki, toprağa altın ve gümüş ve elmas ve pırlanta gibi türlü türlü renkler verir. Çocuklar hamurdan yapılmış arslan ve deve sûretleri üzerine birbirleriley nasıl kavga ederse, bizler de toprağın bu renkleri ve sûretleri üzerine birbirimizle öyle kavga ederiz ve hattâ birbirimizi öldürürüz.

دامن بىر خاڭ ما چون طفلىكان در نظرمان خاڭ همچون زر كان

4754. *Çocukçağızlar gibi eteğimiz toprak doludur; toprak nazamızda ma'denin altını gibidir.*

Ya'nî, altın ve gümüş toprağın istihâlelerindendir. Bizim toprak ya'nî altın ve gümüş dolu olan eteğimiz de çocukların oynarken toprak doldurdukları eteklerine benzer. Binâenaleyh toprak bizim nazamızda bu şeklär-i mübeddel-den dolayı ma'denin ve menba'ın altını gibi olmuştur.

طفل را حق کی نشاند با رجال

طفل را بالغان نبود مجال

4755. Çocuğun bâliqlere mecâli olmaz. *Hak çocuğu ne vakit ricâl ile berâber koyar?*

Ya'nî, âlem-i keserâtın renklerine aldanan çocuk meşrebindeki kimselerin, âlem-i vahdete väsil olan kâmillere karşı mecâli ve kuvveti yoktur. Hak Teâlâ bu çocuk meşrebinde olan kimseleri ne vakit er olan insân-ı kâmiller ile bir mertebeye koyar?

میوه گر کهنه شود تا هست خام

پخته نبود غوره گویندش بنام

میوه گر کهنه شود تا هست خام

4756. *Meyve eger köhne olsa, ham oldukça pişmiş olmaz. Ona ad ile koruk denir.*

Meselâ kötüğünden kopmuş olan üzüm meyvesi ne kadar eski olursa olsun, ham oldukça pişmiş ve kemâle gelmiş olmaz. Onun adına koruk derler. Bunun gibi bir insan ne kadar yaşılanırsa yaşılsın, mâdemki keserâtın renklerine aldanmıştır, o kimse ham meyve mesâbesindedir ve o hâlde kalındıkça ekşi bir koruktur.

گر شود صد ساله آن خام تُرش

طفل غوره است او بر هر تیز هش

گر شود صد ساله آن خام تُرش

4757. *Eğer o ekşi olan ham yüz yıllık olsa, o her keskin akillinin yanında koruk olan çocuktur.*

O ekşi olan ham kimse eğer yüz yaşında olsa, o her keskin akıllı olan insân-ı kâmilin indinde henüz koruk mesâbesinde olan çocuktur. Nitekim 1. cildin 3349 numaralı beytinde: جمله حیوان را بکش از بهر هش . جمله انسان را بکش . [Ya'nî] "Bütün hayvanları insan için öldür; bütün insanları da akıl için öldür!" buyurulmuştur.

هم در آن طفلي خوفست و اميد

گر چه باشد مو و ريش او سپيد

4758. *Gerçi onun saçı ve sakalı ak olur, yine korku ve ümidi çocukluğunu içindedir.*

Gerçi o ihtiyanın saçı ve sakalı ak olur, fakat hakikate väsil olmadığı için, çocukların gibi hem korku ve hem ümid içindedir. Meselâ bir kimsenin biri küçük ve digeri büyük iki oğlu olur; küçüğü akşamda kadar sokaklarda oyunlara dalar ve üstü başı kirlenip berbâd olur. Akşam o yine tekdfire uğramak korusu veyhâud bu tekdfîrden kurtulmak ümidi ile döner. Fakat büyük oğlu bir

vazife sahibi olduğundan, akşam olunca böyle bir havf ve ümîd duygularından ârif olarak evine gelir.

ای عجب با من کند کرم آن کرم

که رسم یا نارسیده ماندم

4759. *Der ki: "Erişir miyim yâhud erişmemiš mi kalırm? Ey aceb! Kerîm bana o keremi eder mi?"*

"Kerem", rânın fethi ve ["kerm"], sükûnî ile ehl-i lügat indinde "kerîm" ma'nâsına gelir. Vâhidi ve tesniyesi ve cem'i, müzekkeri ve müennesi müsâvîdir (*Ahterî*). Ya'nî, bu çocuk meşrebinde olan ihtiyar kendi kendine der ki: "Acabâ, ben Hakk'a vâsil olur muyum, yoksa vâsil olmamış bir hâlde mi kalırm? Ve Kerîm olan Hak Teâlâ bana o kendisine vusûl keremini eder mi?"

بخشد این غوره مرا انگوری

با چنان تاقابلی و دوری

4760. *"Öyle nâ-kâbillik ve uzaklık ile benim koruğuma üzümlük bahş eder mi?"*
[4740]

"Boyle kâbiliyetsiz olan hâlim ve uzaklığım ile berâber benim henüz korusuk mesâbesinde olan kalbime Hak Teâlâ acabâ üzümlük ve olmuşluk bahş eder mi?"

وآن کرم می گویدم لا تیأسوا

نیستم امید وار از هیچ سو

4761. *"Hiçbir taraftan ümîdvâr değilim! Halbuki o kerem bana "Lâ-tey' esü!" der."*

"Zîrâ hâlime bakiyorum, çocuklar gibi bu keserât âleminin âlâyişine müstağrak olduğumu görüyorum ve hâlimin kesb-i salâh etmesi için hiçbir taraftan imâdâd ve yardım ümidiğini göremiyorum. Halbuki Hak Teâlâ (Yûsuf, 12/87) ya'nî "Allâh'ın revh ve rahmetinden me'yûs olmayınız!" buyuruyor. Ben ise şimdiki hâlde böyle bir rahmet eserini de göremiyorum."

گوش مارا می کشد لآ تَقْنُطُوا

دائما خاقان ما کردست طُ

4762. *Hâkânumız dâimâ mesûr etmiştir. Bizim kulağımıza "Lâ-teknâ-tâ!"yu çeker.*

Bu ve aşağıdaki beyitler böyle düşünenlere karşı Hz. Pîr efendimiz tarafından verilen teselliî cevâblendir. "Tû", "tûy" kelimesinin muhaffefidir; ve "tûy" [:toy] Türkçe'de "düğün sürüru ve şâdîsi" ma'nâsına nadır (*Giyâsü'l-Lügât*). Ya'nî, ey ümîdsiz kalan kimse! Bizim hâkânumız ve şâhımız olan Hak Teâlâ

hazretleri dâimâ bize düğün sürürü ve şâdîsi tertîb etmiştir; ve Kur'ân-ı Kerîm'inde، يَعْبَادِي الَّذِينَ أَسْرُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَنْطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ (Zümer, 39/53) ya'nî "Ey benim nefislerini îsraf eden kullanı! Allâh'ın râhmetinden ümîdinizi kesmeyein!" hitâbına bizim kulağımızı çekiyor ve bizi bu müjdesiyle dâimâ düğün sürrü içinde tutuyor.

گرچه ما زین نامیدی در گروم چون صلازد دست اندازان رویم

4763. *Gerçi biz bu ümûdsizlikten çukurdayız. Mâdemki salâ vurdu, el atıcı olarak gideriz.*

Gerçi bu ümûdsizlikten dolayı bu kesâfet ve keserât âlemi olan dünyâda gam çukuru içinde çırپınip dururuz. Fakat mâdemki "Ey kullarım! Ümîdinizi kesmeyiniz, ben gafür ve râhîm!" diye bizi ma'rifet ve rahmet sofrasına da'vet etti, ecelimiz geldiği vakit el atıcı ve raks edici olarak sürür içinde hu-zûr-i ilâhîye gideriz.

دست اندازیم چون انسان سیس در دویدن سوی مر عای انس

4764. *Terbiye olmuş atlar gibi, enîs olan mer'â tarafına koşmakta el atarız.*

"Sîs", "kiyl" vezninde "siyâset"ten müştakk olup, "müdeddeb ve terbiye olunmuş" ma'nâsına inadır. "Enîs", mûnis ve ünsiyet olunmuş, demektir. "Mer'â"dan murâd, âlem-i ervâhtır. Ya'nî, mâdemki mü'miniz, ecel geldiği vakit evvelce alıştığımız ve bulunduğuuz mer'â-yi ervâh tarafına koşmak hususunda terbiye edilmiş atlar gibi, el atarak dört na'la koşarız.

گام اندازیم و آنجا گام نی جام پردازیم و آنجا جام نی

4765. *Adım atarız, halbuki orada adım yoktur; kadeh tutarız, halbuki orada kadeh yoktur.*

"Perdâhîn" masdarının müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "tutmak" ma'nâsı münâsibdir. Ya'nî, o âlem-i ervâh tarafına adım atarız, halbuki orada bu bizim bildiğimiz cîsmânî ve kesîf olan ayak ve adım yoktur. Şarâb-ı ta-hûr kadehini tutarız, halbuki orada bizim bu dünyâda gördüğümüz kesîf ka-deh yoktur.

زانکه آنجا جمله اشیا جانیست معنی اندر معنی اندر معنیست

4766. *Zîrâ ki orada bütün eşyâ câna mensûbdur. Ma'nâ içinde, ma'nâ içinde ma'nâdır.*

Zîrâ ki orada bütün eşyâ rûhânîdir ve kesâfet yoktur. Ma'nâ içinde, ma'nâ içinde ma'nâdır. Birinci "ma'nâ"dan murâd, rûhtur ki, cisme nazaran "ma'nâ"dır; ve ikinci "ma'nâ"dan murâd, rûhun müstenid olduğu ayn-ı sâbitedir ki, rûha nazaran "ma'nâ"dır; ve a'yân-ı sâbîte dahi sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin sûretleri olduğundan, bunlara nazaran sıfât ve esmâ dahi "ma'nâ"-dır; ve sıfât ve esmâ da şuûnât-ı zâtîyye olduğundan, zât-ı ulûhiyyet dahi bunlara nazaran "ma'nâ"dır. Binâenaleyh müteselsilen ma'nâ, ma'nâ içinde ve ma'nâ ma'nâ içindedir.

نور بی سایه بود اندر خراب

حسب صورت سایه معنی آفتاب

4767. *Sûret gölge ve ma'nâ güneşti. Gölgesiz nûr harâbda olur.*

Ya'nî, "sûret" gölge ve "ma'nâ" güneş mesâbesindedir. Gölgesiz olan nûr, ancak harâb olmuş olan binâlarda olur. Zîrâ cisim hâk ile yeksân olunca, güneşin nûru önünde artık onun gölgesi kalmaz.

نور مه را سایه زشته نماند

چونکه آنجا خشت بر خشتی نماند

4768. *Mâdemki orada kerpiç bir kerpiç üzerinde kalmadı, ayın nûruna bir çırkin gölge kalmadı.*

"Kerpiç kerpiç üzerinde kalmamak", sûret ve vücûd-ı izâfi âleminin kâmil-len yıkılmışından kinâyedir. Nitekim yıkılan bir binâ hakkında, "taş taş üstünde kalmadı" derler. Ya'nî, vaktâki bu vücûd-ı izâfi âlemi yıkılıp taş taş üstünde kalmadı, vücûd-ı hakîkî ayının nûruna enâniyet ve benlik da'vâsında bulunan bir çırkin vücûd-ı izâfi gölglesi kalmadı.

خشت اگر زرین بود بر کندنیست چون بهای خشت وحی و روشنیست

4769. *Kerpiç eger altınlı olsa, koparmaya lâyikтур. Çunkü kerpiçin bahâsı vahiy ve rûşenliktir.*

Ya'nî, kerpiç masbesinde olan o vücûd-ı izâfi ve cismânî altını olsa, ya'nî peygamberlerin ve onların vârisleri olan velîlerin vücûd-ı cismânîleri gibi rûhânîyet rengine bürünmüş olsa bile, koparmaya ve yâkmaya lâyikтур. Çünkü o insân-ı kâmillerin vücûd-ı izâflerinin bahâsı ve kıymeti vahy-i ilâhîden ve akılları aydınlatmaktan ibârettir. Nitekim *الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ* (Mâide, 5/3) ya'nî "Bugün sizin dîninizi kâmil ve tamâm kıldım" âyet-i kerîmesi nâzil oluctan sonra, Resûl-i Ekrem hazretlerinin vücûd-ı cismânîleri ölüm ile fâni oldu. Zîrâ vücûd-ı şerfinin bahâsı ve kıymeti vahy-i ilâhî nûzûlü ve tenvîr-i

ukul için idi. Dîn tamâm olup vahy-i ilâhiye lüzüm kalmadı. Onların vücûd-ı saâdetleri bu âlem-i sûretten çıktı. Kâmillerin halleri de böyledir. Nitekim bu Mesnevî-i Şerîf'in altı cildi tamâm olduktan sonra Hz. Mevlânâ efendimizin vücûd-ı latîfleri de az bir zaman sonra âlem-i âhirete intikâl etmiştir.

کوہ بھر رفع سایہ مند کست پارہ گشتن بھر این نور اند کست

4770. *Dağ gölgenin ref'inden dolayı mündektit. Bu nûr için pâre olmak azdır.* [4750]

"Mündekk", "parça parça olmuş" ma'nâsinadır. Ya'nî, dağ mesâbesinde olan vücûd-ı izâff ve cismânî, gölgenin ref'i için sûfi olan ölüm vâsitasıyla mündektit ve parça parçadır; ve vücûd-ı hakîki nûrunun tecelliî, ya'nî tecelli-i zâtî o kadar kıymetlidir ki, onun tecelliî için bu vücûd-ı cismânînin parça parça olması ve erimesi azdır bile. Bu beyt-i şerîfste فَلَمَّا تَجَلَّ رَبُّ الْجَلَلِ جَعَلَهُ دَكَّا (A'râf, 7/143) ya'nî "Vaktâki Mûsâ'nın Rabb'i dağa tecelli etti, onu parça parça etti" âyet-i kerîmesine işaret buyurulur.

بر برون که چو زد نور صمد پاره شد تا در درونش هم زند

4771. *Vaktâki Samed'in nûru dağın hârcine vurdu, onun içine de vurmak içinen pâre oldu.*

Vaktâki Samed olan zât-ı ulûhiyyetin nûru, dağ mesâbesinde olan vücûd-ı zu'l-mânî ve cismânînin hârcine ve zâhirine vurdu, o vücûdun bâtinî olan rûha da vurmak için bu vücûd ölüm vâsitasıyla parça parça oldu.

گرسنه چون بر کفش زد قرص نان واشکافد از هوس چشم و دهان

4772. *Vaktâki açın eline ekmeğin kursu çarplı, hevesten dolayı gözünü ve ağızını yarar.*

"Aç"tan murâd, tecelli-i zâtîye âşık olan zâtîtür. Ya'nî, aç olan kimsenin eline bir yuvarlak ekmek geçtiği vakit, gözlerini dört açar ve o ekmeği isırarak yemek için de ağzını kemâl-i iştihâ ile son derecede açar. Bunun gibi, tecelli-i zâtîye âşık olan zât da o tecelliyi gördüğü vakit vücûd-ı hakîkîye hicâb olan vücûd-ı kesîfin kalkmasını dört gözle bekler. Nitekim Resûl-i Ekrem Efendimiz: "Bana Safer ayının çıktığını haber veren kimseyi cennetle müjdelerim" buyurdular. Zîrâ Rebî'û'l-evvel ayında cismâniyet âlemini terk buyuracaklar idi. Ve Hz. Mevlânâ efendimizi maraz-ı mevtlerinde Sadreddîn-i Konevî hazretleri iyâdete gelmiş idi: "Allâh Teâlâ sana acele şifâ versin!" dedikleri vakit, Hz. Mevlânâ efendimiz: "Bundan sonra, Hak acele şifâ versin! duâsı sizin olsun, âşık

ile ma'sûk arasında kilden bir gömlektен ziyâde bir şey kalmamıştır. Nûrun nûra ulaşmasını istemez misin?" buyurmuştur. Zîrâ ölüm tecelli-i zâtûdîr.

صد هزاران پاره گشتن ارزد این از میان چرخ برخیز ای زمین

4773. *Bu yüz bin parça olmaya değer! Ey zemîn! Felek ortasından kalk!*

Bu tecelli-i zâtî bu vücûd-ı cismânînin yüz bin parça olmasına değer! Ey vü-
cûd-ı hakîkiye hicâb olan yeryüzü ve cismâniyet âlemi! Felek ortasından kalk!

تاكه نور چرخ گردد سایه سور شب ز سایه تست ای یاغی روز

4774. *Tâ ki çarhın nûru gölge yakıcı ola! Ey gündüzün bâğisi! Gece senin göl-
gendir.*

Tâ ki نورُ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (Nûr, 24/35) ya'nî "Allâh Teâlâ göklerin ve ye-
rin nûru'dur" âyet-i kerîmesinde beyân buyurulduğu üzere, felegin ve çarhin
nûru olan vücûd-ı hakîki-i Hak bu cismâniyet gölgesini yakıcı olsun! Ey gün-
düz mesâbesinde olan vücûd-ı hakîki-i Hakk'ın bâğisi ve âsisi! Bu cismâni-
yet gecesi ve karanlığı, o nûr-ı vücûddan hâsil olan senin gölgendir. Hakîkat
bu merkezde iken, sen o vücûd-ı hakîki müvâcehesinde varlık ve enâniyet
da'vâ edip ona karşı âsî ve bâgî olursun; ve kezâ vücûdunun gölge olduğu-
nun farkında deâlsin.

این زمین چون گاهواره طفلکان بالغان را تگ می دارد مکان

4775. *Bu zemîn çocukların besiği gibidir. Bâliğlere mekânı dar tatar.*

Bu yeryüzü mini mini çocuklar mesâbesinde olan nâkis insanların beşiği
gibidir. Fakat bülûğ'a ermiş olan insân-ı kâmillere mekânı darlaştıır. Zîrâ o
kâmiller, bu dar olan cismâniyet âleminden bir ân evvel kurtulmak ve lâ-me-
kân âleminde cevelân etmek isterler.

پهر طفلان حق زمین را مهد خواند واندرون زان شیر بر طفلان فشاند

4776. *Çocuklar için, Hak zemîne "mehd" ta'bîr etti; ve içinde çocuklar üzeri-
ne ondan süt saçtı.*

Ya'nî, Hak Teâlâ hazretleri süre-i Tâhâ'da vâki' (Tâ-
hâ, 20/53) ya'nî "O Allâh Teâlâ ki, sizin için arzı mehd kıldı" âyet-i kerîme-
sinde bu yeryüzüne, çocuk meşrebinde olan insanlar için "mehd" ya'nî "be-
şik" ta'bîr buyurdu. Bu beşik içinde bu çocuklar üzerine süt, ya'nî türlü türlü
lezzethî gidâlar ve meyveler saçtı.

خانه تگ آمد ازین گهوارها طفلکانرا زود بالغ کن شها

4777. *Hâne bu beşiklerden dar geldi. Ey şah! Çocukları çabuk bâliğ et!*

“Gehvâre”, “beşik” demektir. Bu beyt-i şerîf Hz. Pîr’în terbiyesi altında bulunan sâlikler için duâ ve münâcât olmak münâsibdir. Ya’ñî, ey şâh-î hakîkî olan Hak Teâlâ! Kalb evi, rûhun besiği mesâbesinde olan bu cismîlerden dolayı daraldı ve sıkıldı. Terbiyem altında sülük eden ve çocuk meşrebinde olan sâlikleri lutuf ve kereminle çabuk bâliğ ve insân-î kâmil yap ve onları cismâniyet ve nefsâniyet sıfatlarından geçir!

ای گهواره خانه را ضیق مدار تا تواند کرد بالغ انتشار

4778. *Ey beşik! Hâneyi dar tutma, tâ ki bâliğ intîşâr edebilsin!*

“Gevâre”, “gehvâre”nin muhaffefi olup, “beşik” ma’nâsına nadır (*Burhân*). “Dayyîk”, “dar şey” demektir (*Ahterî*). “İntîşâr”, dağılmak, saçılımak, yayılmak, demektir. Ya’ñî, ey dünyâ besiği! Kalb evini bize dar bir şey yapma, tâ ki bâliğin rûhu rûhâniyet âlemine doğru yayılsın! Bu beyt-i şerîfte sâlikleri terbiye husûsunda insân-î kâmilin bu âlem-i sûrette çektiği zahmetlere işâret buyurulur. Zîrâ kâmil henüz cismâniyet âleminde müstağrak olan sâliklerin destgîri olabilmek için rûhâniyet âleminden bu cismâniyet âleminin îcâbâtına tenezzül etmeye mecbûrdur.

وسوسة پادشاه زاده را پیدا شد از سبب استغناي و كشفي كه از شاه دل او را حاصل شده بود و قصد ناشكري و سرگشى مى کرد، شاه را از راه الهام و سر شاه خبر شد، دلش درد کرد، روح او را زخمی زد چنانکه صورت شاه را خبر نبود

Şehzâdeye şâh tarafından hâsil olmuş olan bir istığnâ ve bir keşif sebebinde bir vesvese peydâ oldu ve şükûrsuzlüğe ve serkeşlige kasد etti. Şâhîn ilhâm ve sir yolundan haberi oldu. Onun gönlü incindi. Onun rûhuna bir zâhm vurdu; öyleki şâhîn sûretinin haberi olmadı

Bu kîssa ibtidâalarında dahi beyân olunduğu üzere “üç şehzâde”den murâd, ahyâr ve ebrâr ve şüttâr meşrebinde olan üç sâlikin insân-î kâmîle intisâb ede-

rek Hak yoluna sülük etmeleridir. "Ahyâr" tâifesinden olan birinci şehzâdenin hâl-i sülükü yukarıda anlaşıldı. Burada da "ebrâr" tâifesinden olan şehzâdenin netice-i sülüküne işaret buyurulur. Ma'lûm olsun ki, ebrâr tâifesî Necmeddin-i Kübrâ hazretlerinin *Usûl-i Aşere*'sında beyân buyurulduğu üzere, mücâhedât ve riyâzât erbâbıdır. Bunlar kötü huyların tebdîline ve nefş-i emmâreyi bu huylardan temizlemeye ve kalbin safvetine ve rûhun cilâlanmasına çalışırlar. Bunnâra hizmetinde bulundukları insân-ı kâmilin nazarı ve himmeti ile keşf-i melek ve keşf-i cin ve kabirlerin keşfi ve keşf-i zamîr gibi birtakum keşifler vâki' olur. Fakat bunlar henüz nefislerinin kaydından kurtulmadığından bu keşiflerden hoşlanıp birtakum makâm sâhibi olduğunu zannedeler. İkinci şehzâde dahi aynı vartaya düşmüş ve bu yüzden mensûb olduğu insân-ı kâmilin kalbini incitmiştir. Zîrâ insân-ı kâmilin sa'y ve gayreti, sâlikî nefsinin akabelerinden geçirmeye ma'tûftur. Sâlikî bunun aksi vâki' olunca, himmetin berhâvâ olduğunu görüp, bittabi' müteessif olur. İşte bu incinme yüzünden insân-ı kâmilin rûhu şehzâdenin rûhuna bir darbe-i ma'nevî vurmuş ve onu bu keşif mertebesinden ıskât etmiştir; ve o insân-ı kâmil, bu darbeyi vururken sûret-i zâhire ve cismâniyyesinde bir dargınlık ve infâl eseri göstermemiştir. Bu bir acîb hâldir ki, ancak insân-ı kâmile mülâkî olup, onun hizmetinde bulunanlar zevkan bilirler. Üçüncü şehzâde ise, "şüttârlîler"den ve ehl-i aşk zümresinden olduğundan ve bunların nazarlarında ne zâhirî amellerinin ve ne de keşif ve kerâmat ve makâmatın kıymeti olmayıp, vücûd-ı hakîki-i Hak muvâcehesinde bütün varlıklarını fedâ etmiş olduklarından, Hz. Pîr efendimiz bu tâifeye mensûb şehzâdenin kissasını meskût bırakarak *Mesnevî-i Şerîfî* ikmâl buyurmuştur. Zîrâ ehl-i aşkin hâlini söz ile anlatmak mümkün değildir. Nitelikim 1. cildin 112 numaralı beytinde:

هر چه گویم عشق را شرح و بیان. جون به عشق آم حجل باشم از آن
ya'nî "Aşkin şerh ve beyânına dair her ne söylesem, aşkin zâtına geldiğim va-
kit bu şerh ve beyândan utanırım" buyurulmuştur. Birâenaleyh *Mesnevî-i Şerîfî*'nâ
nâtamâm bırakılmış olduğunu iddiâ etmek bu inceliğe vâkif olmamaktan
ileri gelir. Bu husûsta inşââllâh aşağıda daha ziyâde ïzâhât verilir.

چون مسلم گشت بی بیع و شری از درون شاه در جانش جری

4779. *Uaktâki şâhin bâtininden onun cânına alım ve satımsız nafaka muhakkak oldu...*

"Bî-bey' u şîrf", "satım ve alımsız" demek olup, burada mütekâbil menfaat olmayıp, "Allah rızâsi için" demektir. "Müselleml", muhakkak ve muayyeten, demektir. "Cîf", maâş ve vazife ve me'mûriyet ve nafaka, ma'nâlarına

gelir. Burada kuvâ-yı rûhdan kinâyedir. Ya'nî, kemâl-i hulûs ile insân-ı kâmilin huzûruna gelmiş olan ortanca şehzâdenin rûhuna o insân-ı kâmilin bâtininden alımsız ve satımsız, ya'nî bir mütekâbil menfaat olmayarak ma'nânevî nafaka ve füyûzât verilmesi muhakkak oldu.

قوت می خوردی ز نور جان شاه ماہ جانش همچو از خورشید ماه

4780. *Onun cânının ayı, güneşten ay gibi şâhîn cânının nûrundan gidâ yerdi.* [4760]

Ya'nî, ay güneşten ziyâ aldıgı gibi, şehzâdenin ay gibi olan câni dahi, şâhîn güneş gibi olan cânının nûrundan ziyâ alır ve gidâ-yı ma'nevî yer idi.

راتبہ جانی ز شاه بی ندید دمبدم در جان مستش می رسید

4781. *Câna mensûb olan nafaka nazîrsiz olan şâhtan dembedem onun mest olan cânına erişirdi.*

"Râtibe", vazîfe, maâş, nafaka, demektir. Ya'nî, misli ve nazîri olmayan şâhtan, câna mensûb olan nafaka ve füyûzât-ı rûhâniyye dembedem, şehzâdenin o füyûzâtta mest olan cânına erişir idi.

آن نه که ترسا و مشرک می خورند زان غدائی که ملائک می خورند

4782. *O değildir ki, kâfir ve müşrik yerler; o bir gidâdûr ki, melekler yerler.*

Ya'nî, şehzâdenin rûhu ile yediği gidâ, kâfirlerin ve müşriklerin yediği gitâ cinsinden değildir. O şehzâde meleklerin yediği gitâdan yerdî. Zîrâ kâfirlerin ve müşriklerin rûhlarına dahi feyz-i mukaddesten imdâd vâki' olur. Fakat onlara vâki' olan feyz ism-i Mudîl hazretindendir; melekler ve Hak yolunun sâliklerine vâki' olan feyz ise, ism-i Hâdîf hazretindendir.

اندرون خویش استغنا پدید گشت طغیانی ز استغنا پدید

4783. *Kendinin içinde istığnâ gördü. İstığnâdan bir tuğyân zâhir oldu.*

Şehzâde, sülükü esnâsında kalbine peyderpey vârid olan bu feyzlerden dolayı kendi içinde, terbiyesinde bulunduğu insân-ı kâmilden istığnâ gördü ve bu gördüğü istığnâ yüzünden kalbinde bir tuğyân ve haddini tecâvüz hissi zâhir oldu.

که نه من هم شاه و هم شهزاده ام چون عنان خود بدین شه داده ام

4784. *Dedi ki: "Ben dahi şâh ve şehzâde değil miyim? Niçin inânımı bu şâha vermişim?"*

Şehzâde kendi kendine dedi ki: "Ben dahi bir makâm sâhibi şâhüm ve şehzâdeyim; niçin kendi irâdemin dizginini bu şâha vermişim? İşte bende dahi füyûzât ve keşif halleri zuhûr etti ve insân-ı kâmil oldum!"

چون مرا ماهی بر آمد بالمع^۰
پس چرا باشم غباری را تبع

4785. "Mâdemki benim için lem'ali bir ay doğdu, binâenaleyh niçin bir toza tâbi' olurum?"

"Mâdemki arz-ı cismimin gölgesi altında husûfe uğrayan rûhum ayı, benim için parlak olarak doğdu, binâenaleyh niçin bu insân-ı kâmilin gubâr ve toz mesâbesinde olan sûret-i cîsmâniyyesine tâbi' olup hizmet ederim?"

آب در جوی منست و وقت ناز
ناز غیر از چه کشم من بی نیاز

4786. "Su benim ırmağımdadır ve nâz vaktidir. Ben bî-niyâz, başkasının nazını neden çekeyim?"

Ya'nî, "Ma'nâ suyu benim ırmak gibi olan kalbimden akıyor, binâenaleyh niyâz ve yalvarma vakti değil, nazlanmak vakti gelmiştir. Ben böyle bî-niyâz iken neden dolayı başkasının nâzını çekeyim ve hizmet ettiğim mûrsidin hizmetini sırtuma yükleneyim?"

سر چرا بندم چو درد سر غاند
وقت روی زرد و چشم تر غاند

4787. "Başımı niçin bağılayayım? Baş ağrısı kalmadı. Sarı yüz ve ıslak göz vakti kalmadı."

Ya'nî, "Ben evvelce nefsimin sıfatlarıyla ma'lûl idim ve başım ağır idi; şimdi tecelli-i rûhânî sebebiyle bunlar gitti, baş ağrısı kalmadı, artık başımı niçin bağılayayım ve mücâhede ve riyâzât ile uğraşayım? Hicâb içinde bulunduğum vakit utanmaktan yüzüm sarı olur ve gözlerim ağlar idi. Şimdi mak-sûduma vâsil oldum, ne sarı yüzüm ve ne ağlayan gözüm kalmadı ve bir mûrsid-i kâmil oldum!"

چون شکر لب گشته ام عارض قمر
باز باید کرد دکان دگر

4788. "Mâdemki şeker dudaklı ve ay yanaklı olmuşum, başka dükkân açmak gerektir."

Ya'nî, "Mâdemki ma'nâya müteallik sözlerde şeker dudaklı oldum ve rûhumun yanağı da ay gibi parlak oldu, binâenaleyh ben de bir mûrsid-i kâmil

oldum; artık başka bir dükkan ve dergâh açıp Hakk'ın kullarını işâda başlamak gerektir!" Bu gibi tecelli-i rûhânîye nâil olup kendisini mürtâşiden müstağnî gören ve insan-ı kâmil olduğunu zannederek halkı işâda kıyâm eden sâlike "sâlik-i ebter" derler. Kendi Hakk'a vâsil olmadığı gibi, başkalarını da vâsil edemez. Hicâbât-ı nûrânîyye içinde çırpinip durur.

زین منی چون نفس زائیدن گرفت صد هزاران زاژ خاییدن گرفت

4789. *Bu benlikten vaktâki nefis doğurmak tuttu, yüz binlerce herze çiğnemek tuttu.*

Şehzâdenin bu benlikten vaktâki nefsi birtakım sıfatlarını doğurmaya başladı, bittabi' o nefis birçok böyle herze ve boş sözler çiğnemeye ve söylemeye başladı. Çünkü tecelli-i rûhânî, tecelli-i rabbânî gibi değildir. Sâlike gurûr ve pîndâr veren nefsin sıfatlanrı mahv ve izâle etmez, ancak örter ve o sıfatlar fırsat bulduğu vakit meydâna çıkar.

صد بیابان زان سوی حرص و حسد تا بدآخا چشم بد هم می رسد

4790. *Hırs ve hased tarafından yüz beyâbân vardır, oraya kadar ki, kötü göz [4770] dahi erişir.*

Sâliklerin insân-ı kâmile karşı olan hırs ve hasedi tarafından birçok sahârlar vardır ki, sâliklerin bu sahârları esnâ-yı sülükünde kemâl-i sabr ile kat' etmeleri lazîm gelir. Hattâ bu hırs ve hasedin te'sîri buraya kadar gelir ki, sâlikin kendi müreibbisi olan insân-ı kâmile, bu hasedi yüzünden nazarı bile değer. Zîrâ gözde hased saikasıyla bir te'sîr hâsil olur ki, isâbet eden kimseyi hasta eder ve öldürür. Nitelik böyle bir kimseñin nazarı Resûl-i Ekrem Efendimiz'i yürütürken düşürdüğü için, sûre-i Kalem'in nihâyetindeki وَإِنْ يَكُادُ الْدُّنْيَا كُفُرًا بِرَلْقُونَكَ... الخ (Kalem, 68/51) [ya'nî "Kâfirler, neredeyse seni gözleriyle devirivereceklerdi"] âyet-i kerîmesi nâzil oldu ki, bu husûstaki îzâhât yukarılarda 5. cildin 498, 499 ve 506 numaralı beytinin sûrh-i şerifinden i'tibâren geçti. Binâenaleyh sâlikin insân-ı kâmilin cismine nazarı degmek vâki' olur; ve hadîs-i şerîfte لَمْ يَكُنْ شَيْءٌ يُسْقِطَ الْقَضَاءَ لِسَبَّتِهِ الْعِنْ "Eğer kazâ-yı ilâhîden ileriye geçen bir şey olsa idi, elbette kötü göz ve nazar degmek geçerdi" buyurmuştur; ve diğer bir hadîs-i şerîfde دَنَعَ الرَّجُلُ الْقَبْرَ وَالْجَمْعَ الْقَدْرَ ya'nî "Muhakkak nazar degmek adamı kabre ve deveyi çömläge koyar" buyurulur.

Menkîbe: "Hindî-i Hâce-i Türkistânî ismindede birisi, sâdât-ı Nakşbendîyye'den Ubeydullah Ahrâr (k.s.) hazretlerinin iltifâtına mazhar olup, az za-

manda ondan acıb ve garib haller zuhûr etmeye başlamış. Bir gün Hz. Ubeydullah, o dervîşin bir sahârâda kuş gibi uçtuğunu görmüş ve onun bu hareketini hoş görmediği için o hâli ondan selb etmiş. O dervîş havadan şiddetle yere düşüp vücudu berelenmiş ve ondan sonra kendisini bu kerâmâttan hâlf bulduğu için Hz. Ubeydullah'ın ayaklarına kapanıp ağlamış ise de, o hazret hiç aldırmamış. Nihâyet o dervîş huşûnete ve edebsizlige başlayıp demiş ki: "Bende olan hâli üzerimden kaldırın, eğer yine verirsen ne a'lâ! Yoks'a seni öldürürüm; ve eğer sana fırsat bulmazsam kendimi helâk ederim!" ... ilh." (*Reşâhât*'tan).

İşte bu beyt-i şerifte sâliklerin bu hâllerine işaret buyurulmuştur.

بحر شه که مرجع هر آب اوست چون نداد آنچه اندر سبل و جوست

4791. *Sâhîn bahri ki, her suyun mercî'i olur, selde ve ırmakta olan şeyi nasıl bilmmez!*

Şâhîn deryâ gibi olan kalbi sâliklerin su gibi hâtirasının ve fikirlerinin rûcû' ettiği ve akip gittiği yerdir; sâliklerin sel ve ırmak gibi olan hâtirasında olan şeyleri nasıl bilmez!

ناسیاسی عطای بکر او

شاه را دل درد کرد از فکر او

4792. *Onun fîkrinden ve onun bîkr olan atâsının şükûrsuzlüğünden şâhîn gönüllü derdlendi.*

Şâhîn, sehzâdenin yukanda zikrolunan düşüncesinden ve hâtirasından ve onun bîkr ve yeni yeni olan atâ-yı ma'nevîyesine karşı şükûrsuzlüğünden dolayı şâhîn gönlü derdlendi ve incindi.

ابن سزای داد من بود ای عجب

گفت آخر ای خس واهی ادب

4793. *Dedi: "Ey edebsiz alçak! Acıb şey! Nihâyet benim atâmin lâyığı bu mu idi?"*

"Vâhî", müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "bî-esâs ve boş ve bâtlî" ma'nâsı münâsibdir. Şu hâlde "vâhî edeb", "edebsiz" demek olur. Bâtin cihetinden sehzâdenin hodbînâne olan fikirlerine vâkif olup, kendi kendine dedi ki: "Ey alçak edebsiz! Bu ne acıb şeydir! Bu fikirlerin ve bu hodbînliklerin nihayet benim, kalbine döktüğüm yeni yeni ve tâze tâze füyûzât atâlarımın lâyiği mi idi?"

من چه کردم با تو زین گنج نفیس تو چه کردی با من از خوی خسیس

4794. "Ben sana bu nefis hazîneden ne yaptım? Ey alçak huylu! Sen ise bana ne yaptın?"

"Ben sana bu nefîs ve kıymetli olan kalbimin ma'nâ hazînesinden, ne kıymetli ma'nâ cevherlerini ihsân ettim; ey alçak huylu! Bu ihsâna karşı teşekkür edecekîn yerde, kendini bu ma'nâ cevherlerinin menba'ı bildin ve hodînlîğe kalktin!"

که غروپش نیست تا روز شمار

من ترا ماهی نهادم در کنار

4795. "Ben senin kucağına bir ay koydum ki, kuyâmete kadar onun gurûbu yoktur."

"Ben senin nefsinin sıfatlarıyla husûfe uğramış olan rûhunu o nefsinin sıfatlarını silerek parlattım, bir ay gibi oldu ve senin kucağına koydum; ve o parlak rûh-ı insânînin kuyâmete kadar gurûbu yoktur."

تو زدی در دیده من خار و خاک

در جزای آن عطای نور پاک

4796. "O pâk olan nûrun alâsının cezâsına, sen benim gözüme diken ve toprak çarptın!"

"O pâk olan rûh-ı insânînin nûrunu sana ihsân etmemin cezâsı ve mükâfâti olarak, sen benim kalbimin gözüne hodbînlîk diken ve topraklarını çarptın!"

تو شده در حرب من تیر و کمان

من ترا بر چرخ گشته نردايان

4797. "Ben senin için felek üzerine merdiven olmuşum; sen ise benim harbinde ok ve yay olmuşsun!"

"Ben senin için ma'nâ feleği üzerine merdiven olmuşum ve seni yetişemediğin ma'nâ ve rûhâniyet âlemine çıkarmışım; sen ise, teşekkür edecekîn yerde, bana karşı hasum kesildin ve benim ile harb etmek için ok ve yay mesâbesinde oldun!"

عکس درد شاه اندر وی رسید

درد غیرت آمد اندر شه پدید

4798. *Gayret derdi şâhla zâhir geldi. Şâhın derdinin aksi ona eriştî.*

Şehzâdenin bu fikirleri üzerine şâhın ve insân-ı kâmîlin bâturnunda bir gayret derdi zuhûra geldi ve şâhın bu incinmesinin aksi, şehzâdenin rûhuna kadar eriştî.

مرغ دولت در عتابش بر طپید پرده آن گوشه گشته بر درید

4799. Devlet kuşu onun itâbında çırındı. O cedel olmuşun perdesini yırttı.

“Gûse”, “gûsende ve cenk ve cedel” (*Semsü'l-Lügât*); “gûse geşte”, cenk ve cedel olmuş, demek olur. Ya'nî, şâhin devletinin kuşu, ya'nî rûh-ı saîdi, o sâlikin itâbi emrinde çırındı ve o insân-ı kâmile karşı cenk ve cedel olmuş olan sâlikin keşif perdesini yırttı.

چون درون خود بدید آن خوش پسر از سیه کاری خود گرد و اثر

4800. [4780] O hoş oğul vaktâki kendi bâtinânda kendi günâhkârlığından gam ve eser gördü,

“Siyehkâr”, günâhkâr; “gerd”, toz ve gam, demektir. Ya'nî, o hoş oğul olan şehzâde, vaktâki kendi kalbinde ve bâtinânda bu yaptığı hodibînlik günâhkârlığından dolayı gam ve eser gördü,

آن وظيفة لطف و نعمت كم شده خانة شادى او پر غم شده

4801. O lutuf ve ni'metin vazîfesi noksan olmuş, onun şâdî evi pür-gam olmuş idi.

Ya'nî, insân-ı kâmilin lutuf ve ni'metinden kaynamakta olan vazîfe ve îrâd ve ta'yînât birdenbire noksan olmuş ve şehzâdenin o îrâd-ı ma'nevî ile mesrûr olan kalbinin evi gamla dolmuş idi.

با خود آمد او ز مستیع عقار ز آن گهه گشته سرش خانه خمار

4802. O şarâb sarhoşluğundan kendine geldi. O günâhâtan onun başı humâr evi olmuş idi.

“Ükâr”, şarâb; “humâr”, sarhoşluktan sonra ânz olan başagnısı ve sersemlik, demektir. Ya'nî, o hodibînlik şarâbinin sarhoşluğundan ayıldı, fakat o günâhâtan onun başı humâr ve añaq ve sersemlik evi olmuş idi.

خورد گندم حله زو بیرون شده خلد بر وی بادیه و هامون شده

4803. Buğday yemiş, hulle ondan hâriç olmuştur; huld onun üzerine bâdiye ve hâmûn olmuştur.

O sâlikin bu hâli, Hz. Âdem'in cennette bugday yeyip, cennet libâsi olan hulle arkasından çıkarılarak çınl çiplak kalmasına ve huld ya'nî cennet onun üzerine sahrâ ve çöl hâline gelmesine benzer.

دید کان شربت و را بیمار کرد زهر آن ما و منیها کار کرد

4804. *Gördü ki, şerbet onu hasta etti. O "bizliklerin ve benliklerin zehri" iş yaptı.*

Velhâsil, şehzâde gördü ki, bu benlik ve hodbînlik şerbeti kendisini hasta etti; ve "bizlikler ve benlikler zehri" bir fenâ iş ve te'sîr yaptı.

جان چون طاووس در گلزار ناز همچو جغدی شد بورانه مجاز

4805. *Nâz gülzârında tâvus gibi olan câni, bir baykuş gibi mecâz vîrânesine gitti.*

Nâz gûlistânı olan rûhâniyet âleminde bir parlak tâvus kuşu gibi gezen şehzâdenin rûhu, bir baykuş gibi bu mecâz ve kesâfet âlemi vîrânesine gitti ve sukût etti; ve rûhunun gözleri kapandı, âlem-i gaybi görmez oldu. Ancak evvelki hâli gibi his gözleriyle taşı toprağı görür bir hâle geldi.

همچو آدم دور ماند او از بهشت در زمین می راند گاری بهر کشت

4806. *O Âdem gibi cennetten uzak kaldı. Yeryüzünde zirâat için bir öküz sürdü.*

O şehzâde, Âdem (a.s.) gibi letâfet ve rûhâniyet âlemi olan cennetten uzaklaştı ve âlem-i kesâfet olan yeryüzünde zirâat için öküz ile çift sürmek mecbûriyetinde kaldı, ya'nî âlem-i kesâfet ve tabiat ahkâmına tâbi' oldu.

اشک می راند او که ای هندوی زاو شیر را کردن اسیر دم گاو

4807. *O, göz yaşı sürdü. Dedi ki: "Ey kuvvetli köle! Arslanı öküz kuyruğunu esiri ettin!"*

"Zâv", müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "kuvvetli" ma'nâsı münâsibdir. "Hindû" kelimesinin *Semsü'l-Lügât*'ın beyânına göre müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "köle" ma'nâsı münâsibdir. Ya'nî, o şehzâde ağlamaya başladı. Kendi kendine dedi ki: "Ey önce şâha köle olan kuvvetli nefsim! Şâh arslan ve ben ise onun huzûrunda onun hizmetlerini ifâ eden bir öküz mesâbesinde idim; ve sen de benim kuyruğum idin. Binâenaleyh sonra kalkun, o arslan olan şâhi kendi aklını bir öküzün kuyruğuna bağlayıp esîr ettin ha!"

کردی ای نفس بد بارد نفس بی حفاظی با شه فریادرس

4808. *Ey soğuk nefesli olan kötü nefis! Feryâd-res olan şâha bî-hifâzlık ettin!"*

"Hifâz", "nigehbânlik etmek ve göz tutmak ve neng ve âr göstermek ve tahattur edici" ma'nâlannadir (*Şemsü'l-Lügât*). Burada "göz tutmak" ma'nâsı münâsibdir; ve şu hâlde "bî-hifâzî", "göz tutmamaklık" demek olur. Ya'nî, "Ey soğuk sözlü ve özlü olan kötü nefis! Feryâda eniçi olan şâha karşı göz tutmamaklık ettin ve onun ihsânlannı görmemezlige geldin!"

دام بگزیدی ز حرص گندمی بر تو شد هر گندم او کزدمی

4809. "Bir buğday için hıristan dolayı tuzağı ihtiyyâr ettin. Senin üzerine onun her buğdayı akrep oldu."

"Bugday'dan murâd, hubb-i riyâset ve baş olmak sevgisi ve başı başına mûrsid olmak hevesi. "Tuzak"tan murâd, nefsin sıfatları. "Her bugday"dan murâd, hubb-i riyâset dâiyesi ile nefsin geçirdiği haz anları ve dakikaları. Ya'nî, bir baş olmak sevgisi için, bu sevgiye olan hıristan dolayı, nefsin sıfatları tuzağını ihtiyyâr ettin. Senin üzerine onun her bir dakika-i hazzı akrep oldu ve rûhunu sokmaya başladı.

نوحه می کرد این غلط بر جان خویش که چرا گشتم ضد سلطان خویش

4810. [4791] *Bu minvâl üzere kendi cânı üzere nevha ederdi. Derdi ki: "Niçin kendi sultânımın ziddi oldum?"*

Bu zikrolunan minvâl üzere, rûhunun mahrûm kaldığı fütûzât üzerine nevha eder ve ağlardı. Derdi ki: "Niçin ben sultânım olan mürebbîmin ziddi oldum ve ona muhâlefet ederek başlı başıma şâhlik da'vâsına kuyâm ettim?"

آمد او با خویش و استغفار کرد با اابت چیز دیگر یار کرد

4811. *O kendine geldi ve istifâr etti. İnâbetle berâber diğer şeyi yâr etti.*

"Inâbet", rûcû' etmek ve geri dönmek. "Diğer sey"den murâd, selâmet-i îmân derdir. Zîrâ şehzâde, mürebbîsi olan insân-i kâmile karşı yukarıdaki 4785 numaralı beyitte [ya'nî "Niçin bir toza tâbi' olurum?"] demiş ve onun sûret-i cismâniyyesini toz mesâbesine tutmuştur. Halbuki 2. cildin 1173 numaralı beyt-i şerîfînde ای سا کس را که صورت راه زد. قصد صورت راه زد. ya'nî "Ey çok kimselerin ki, sûret yolunu vurdur, sûrete kasd etti; halbuki Allah üzerine çarptı" buyurulmuş idi. Zîrâ insân-i kâmil Hak'ta fânîdir ve ondan zâhir olan Hak'tır. Nitekim âyet-i kerîmede إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذِنُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ لَعَنْهُمُ اللَّهُ فِي الدِّينِ وَالْأَخْرَاجِ ya'nî "Şu kimseler ki, Allâh'a ve resûlüne ezâ ettiler; Allâh Teâlâ onlara dünyâda da âhirette de la'net

eder" buyurulmuştur. İnsân-ı kâmiller ise, verese-i enbiyâdûr. Binâenaleyh bu âyet-i kerîmenin makâlı insân-ı kâmile ezâ edenlere de şâmil olur. İşte bu ma'nâya binâen şehzâde bu yaptığı işten pişmân olmakla ve istigâfâr etmeye berâber, selâmet-i îmân mes'elesini tövbesine ve istigâfârına yâr ederek yalvardı. Nitelikim aşağıdaki beyt-i şerîfe bu dakikaya işaret buyurulur.

درد کان از وحشت ایمان بود رحم کن کان درد بی درمان بود

4812. *Derd ki, o vahşet-i îmândan olur; rahm et ki, o derd dermansız olur.*

"Vahşet", gam, gussa, korku ve korkulu yer, demektir. Ya'nî, îmân gâmdan ve korkusundan kalbde hâsil olan bir derdin çâresi olmaz. Zîrâ îmân bir tevfîk-î ilâhîdir. Şunun bunun zoru ile kalbe giremez. Meselâ bir münküri iknâ' için birçok açık deliller getirildiği hâlde, yine onda îmân hâsil olmaz. Nitelikim münkirler peygamberlerden birçok ma'nâlı sözler dinledikleri ve birçok mu'cizeler de gördükleri hâlde, inkârlarında isrâr ettiler; ve îmân edenlerden ba'zları da şübheye düşüp mürted oldular. Ba'zı sâliklerin insân-ı kâmiller hakkındaki i'tikâdları ve îmânları da böyledir. Evvelce şiddetle merbût iken, sonra bir sebeble muhâlefete başlarlar. Velhâsil böyle derde mübtelâ olan kimseye merhamet etmek ve acımak lâzımdır.

مر بشر را خود می‌جامه درست چون رهید از صبر در حق صدر جست

4813. *Muhakkak beserin dürüst câmesi olmasın! Vaktâki sabirdan kurtuldu, derhâl sadr isterdi.*

"Me-bâ", "olmasın!" ma'nâsına olan "me-bâd" kelimesinin muhaffefidir. "Câme-i dürüst", sağlam libâs demek olup, sûrî ve ma'nevî kudretten kinâyedir. "Derhîn", "derhâl" demektir. Ya'nî, muhakkak nefsinin hükmü altında olan cins-i beserin servet ve zenginlik gibi sûrî ve keşif gibi ma'nevî ve rûhâni kuvveti olmasın! Zîrâ faktürün nefsi zarûret-i hâl ile kibir ve ucûbden sabreder ve dâimâ mütevâzi' olur; ve rûhâni kuvvetten hâlî olan bir sâlik dahi insân-ı kâmilin huzûrunda kezâlik tevâzu' ve tezellül eder ve nefsi bu hâli içinde sâbir olur. Vaktâki faktire zenginlik gelir, bu sabirdan sadra geçmek ister ve kibir ve azamet gösterir. Sâlik dahi biraz kuvve-i rûhâniyyeye mâlik olunca, evvelki zileti ve tevâzu'u bırakıp mûrsidlige kıyâm eder.

مر بشر را پنجه و ناخن میاد کو نه دین اندیشد آنگه نی سداد

4814. *Muhakkak beserin pençesi ve tırnağı olmasın! Zîrâ o vakit ne dîn düşünür, ne sedâd!*

"Pençe ve tırnak" kudretten kinâyedir. "Sedâd", işte ve sözde doğruluk. Ya'nî, muhakkak nefsinin hükmü altında zebûn olan beşerin sûrî ve ma'nevî kudreti olmasın! Zîrâ böyle bir kudret sâhibi olunca, onun en büyük mak-sadi baş ve reis olmaktadır; ve başa geçmek ve reis olmak için de ne dînin îcâbâtını ve ne de kavâid-i insâniyyeyi ve ne de işte ve sözde doğruluğu düşü-nür. Bu gibi kimseler hakkında Türkçe'de "Allah kaşıyacak tırnak vermesin!" derler.

آدمی اندر بلا کشته به است نفس کافر نعمت ست و گمرهست

4815. *Âdemî, belâ içinde olmak iyidir. Nefis ni'metin kâfiridir ve gümrähtir.*

Ya'nî, beşerin belâ içinde olması kendi hakkında hayırlıdır. Zîrâ o vakit nefsi mütevâzi' ve zelîl olur ve mün'îm olan Hakk'ın ni'metlerini bilir ve "aman Allah!" diye yalvarır. Fakat üzerinden belâ kalkıp, kendisine kudret hâsil olunca, ni'metlerin kâfîri ve münkiri olur ve azgın bir hâle gelir.

خطاب حق تعالیٰ بعرائیل علیہ السلام کہ ترا رحمی بر کہ ییشتہ آمد ازین
خلائق کے قبض جان ایشان کردی و جواب عرائیل علیہ السلام مل حضرت را

Hak Teâlâ'nın Azrâîl (a.s.)a: "Canlarını kabz ettiğin bu
halâyıktan senin merhametin kimin üzerine pek ziyâde geldi?"
diye hitâbı ve Azrâîl (a.s.)ın Hazret'e cevâbı

Bu sûrh-i şerîfin yukarıda rabtında iki vecih vârid olur. Birisi: En ziyâde şâyân-ı merhamet olmak husûsudur. Zîrâ sâlik nefsinin kaydından kurtulmak üzere rûhun tecellisine mazhar olup sâhil-i selâmete çıkmış iken baş aşağı suküt etmiştir ve rûhu yetim kalmıştır. Nitelikim bu kissada çocuğun anası sâhil-i selâmete çıkmış iken, Hz. Azrâîl rûhunu kabz etmiş ve çocuk yetim kalmıştır; ve cenâb-ı Azrâîl bu hâle çok acılmıştır. İkinci vecih budur ki: Bundan sonra gelecek kissada görüleceği üzere bu yetim kalan çocuk Nemrûd idi. Hak Teâlâ onu türlü ni'metleriyle besleyip büyütüğü hâlde Hakk'a âsî oldu ve Hakk'ın Halîf'i olan İbrâhîm (a.s.)ı ateşe attı. Yu-

karıkı kissada da şehzâde şâhîn lutuflarına nâîl olmuş iken ona muhâlefet etti.

حق بعزم ای گفت ای نقیب بر که رحم آمد ترا از هر کثیب

4816. *Hak, Azrâîl'e dedi: "Ey nakîb! Her keibden sana kimin üzerine merhamet geldi?"*

"Nakîb", halkın iyisi ve kavmin hayırılısı ve kâhyâ ve kefil ve müfettiş ma'nâlarımadır (*Ahter*). Burada "me'mûr-ı ilâhî"dir. "Keib", gammı ve mahzûn ma'nâsınaadır. Ya'nî, Hak Teâlâ Hz. Azrâîl'e hitâben buyurdu ki: "Ey kulularının cânını almaya me'mûr olan kulum! Her hâl-i ihtizârda gammı ve mahzûn olan kullardan sen kime acidin ve merhamet ettin?"

گفت بر جمله دلم سورد بدرد لیک ترسم امر را اهمال کرد

4817. *Dedi: "Hepsi üzerine derd ile gönlüm yandı. Fakat bana emri ihmâl etmek korkusu vardır."*

İkinci mîsrâ'daki "tersem" fil-i muzâri' değildir, isim olan "ters" kelimesi ile mütekellim "mîm"inden mürekkebdir, "bana korku" demek olur. Ya'nî, Hz. Azrâîl, Hak Teâlâ'ya cevâben dedi: "Yâ Rab! Canlarını alırken kullarının hepsine derd ile gönlüm yandı ve cümlesine acidim. Fakat ne yapayım ki, bana Sen azîmü's-şânının emrini ihmâl etmek korkusu gâlib geldi ve acımıayı bırakıp emrini icrâ ettim."

تا بگويم کاشکى يزدان مرا در عوض قربان كند بهر فنا

4818. *"Hattâ derim ki: "Keşke, Hâlik beni delikanlı için wazda kurbân ede!"*

"Hattâ bir delikanlığının cânını alacağım vakit o derece acırm ki, "Keşke, Hâlik'im beni bu delikanlıya bedel olarak kurbân etse idi!" derim."

گفت بر که بیشتر رحم آمدت از که دل پر سوز و بربان تر شدت

4819. *Dedi: "Sana en ziyâde kimin üzerine merhamet geldi? Kimden dolayı senin gönlün daha pür-süz ve biryân oldu?"*

Hak Teâlâ hazretleri tekrâr cenâb-ı Azrâîl'e buyurdu ki: "Evet, benim kulalarımın hepsine acidığın ma'lûmdur. Fakat yine sana söylemek isterim ki, bu kullanımdan hangisine daha çok acidin ve hangisinin ölümünden dolayı gönülün çok yandı ve daha biryân ve kebâb oldu?"

گفت روزی کشته برو موج تیز من شکستم ز امر تا شد ریز ریز

4820. [4801] *Dedi: "Bir gün şiddetli dalga üzerinde olan bir gemiyi ben emirden kırdım. Hattâ parça parça oldu."*

Hz. Azrâl cevâben dedi: "Yâ Rab! Bir gün şiddet ve azgın dalgalar üzerinde giden bir gemiyi senin emr-i şerifinden dolayı kırdım. Hattâ o gemi parça parça oldu."

پس بگفتی قبض کن جان همه جز نزی و غیر طفل زان رمه

4821. *Sonra dedin: "O sürüden bir kadından ve çocuktan başka hepsinin canını al!"*

هر دو در يك تخته درمانند تخته را آن متوجهها می رانندند

4822. *"Her ikisi bir tahtada âciz kaldılar. Tahtayı o dalgalar sürdüler."*

"Emr-i şerîf'in mûcibince gemideki yolcuların hepsinin cânını aldım. Kucağındaki bir çocuğu ile bir kadını diri bıraktım. Kadın ve çocuk bir tahta üzerinde âciz bir hâlde kaldılar. Onların bîndikleri o tahta parçasını o şiddet dalgalar karaya doğru sürdüler."

باز گفتی جان مادر قبض کن طفل را بگذار تنها ز آمر کن

4823. *"Tekrâr dedin: "Ananın cânını al! "Kün!" emrinden dolayı çocuğu yalnız bırak!"*

"Emr-i kün"den murâd, sîrr-i kadere işârettir. Zîrâ aşağıda görüleceği üzere bu çocuk kazâ-yı ilâhî neticesi olarak Nemrûd nâmıyla saltanat makâmında zuhûr etmiştir.

چون ز مادر بگسلیدم طفل را خود تو می دانی چه تلخ آمد مرا

4824. *"Vaktâki çocuğu anadan kat' ettim, muhakkak sen bilsin ki, bana ne acı geldi!"*

"Ey Hâlikim! Vaktâki emrin mûcibince kadının dahi cânını alıp süt emen çocuğu anasından ayırdım, muhakkak benim hâlime vâkifsin ki, bu hâl bâna ne kadar acı geldi ve ben o çocuğun hâline ne kadar acıdım!"

پس بدیدم دود ماقهای زفت تلخی آن طفل از فکرم نرفت

4825. *"İmdi ben büyük mâtémelerin dumânını gördüm. O çocuğun acılığı fikrimden gitmedi."*

"Yâ Rab! Ben Azrâîl olalıdan beri nihâyetsız canlar aldım ve büyük mâtêmelerin dumani olan kulların âhini ve feryâdını gördüm. Fakat bu süt emen çocuğu anasından ayırdığım zamandaki acılıkaslâ fikrimden gitmedi ve hâtinma geldikçe hâlâ acır dururum."

گفت حق آن طفل را از فضل خوبیش موج را گفتم فگن در بیشه ایش

4826. *Hak buyurdu: "Kendi fazlımdan dalgaya dedim: "O çocuğu bir ormana bırak!"*

بیشهه پر سوسن و ریحان و گل پر درخت میوه دار خوش اکل

4827. "Bir orмана ki, sûsen ve fesleğen ve gül doludur. Yenilmesi latîf olan meyveli ağaç doludur."

"Sûsen" ve "sevsen" susam çiçeği. "Reyhân", fesleğen yaprakları. "Ükûl", yenilen her şey, demektir.

چشمہ های آب شیرین زلال پروریدم طفل را با صد دلال

4828. "Taflı, sâf su çeşmeleri vardi. Çocuğu yüz nâz ile besledim."

"Delâl", "dilâl", "naz ve güzellik" demektir. Ya'nî, "O çocuğu çıkarttığım ormanda tatlı ve sâf olarak kaynayan pınarlar vardi. O çocuğu böyle nâz ile besledim."

صد هزاران مرغ مُطْرِبْ خوش صدا اندران روپه فگنده صد نوا

4829. "Yüz binlerce sürüür verici güzel sesli kuş, o bahçeye yüz nağme bırakmıştır."

بسترش کردم ز برگ نسترن کردم او را این از صدمه فتن

4830. *[4811] "Nesteren yaprağından ona döşek yaptım. Onu fitnelerin sadmesinden emîn ettim."*

"Nesteren", "ağustos gülü" dedikleri, güzel kokulu "beyaz gül" demektir. Ya'nî, "Ben ormanda o çocuğa beyaz gülün yumuşak yaprağından döşek yaptım. Onu harâret, bürûdet ve rutûbet ve yubûset gibi erkân-ı tabiatın sadmesinden ve darbesinden emîn ettim."

گفته من خورشید را کو را مگز باد را گفته برو آهسته وز

4831. "Ben güneşe, "Onu isırma!" demişimdir. Rüzgâra, "Onun üzerine yaş es!" demişimdir."

"Me-gez", "ısimak" ma'nâsına olan "gezîden" masdarının nehy-i hâzîndır. "Vez", esmek ma'nâsına olan "vezîden" masdarının emr-i hâzîndır. Ya'nî, "Ben güneşe, "O çocuğu ısırmaya, ya'nî harâretle yakma!" ve rüzgâra da, "Onun üzerine yavaş yavaş es, incitme!" diye emrettim."

برق را گفته برو باران مريز

ابر را گفته برو باران مريز

4832. "Buluta, "Onun üzerine yağmur dökme!" demişimdir. Yıldırıma, "Onun üzerine şiddetli hamle etme!" demişimdir."

"Me-grây", "gerâiden" ve "girâiden" masdarından nehy-i hâzîrdır; ve "ge-râiden," "kasd ve âhenk ve meyil göstermek ve hamle etmek ve itâatsizlik etmek" ma'nâları nadır (*Burhân*). "Berk", yıldırıma ve şimşek ma'nâları nadır. Burada her iki ma'nâ da münâsib olur. Ya'nî, "Buluta, "Çocuğun üzerine yağmur yağdırma!" diye emrettim; ve yıldırıma, "Onun üzerine hamle etme!" veya şimşeğe, "Onun üzerine şiddetle çakma!" diye emrettim."

پنجه اي بهمن پرین روشه مال

زین چمن اي دَىْ مير آن اعدال

4833. "Ey kuş! Bu çemenden o i'tidâli götürme! Ey uzun el! Bu bahçe üzerine pençe sürme!"

"Dey", kuş; "behmen" kelimesinin müteaddid ma'nâları vardır. Burada "uzun el" ma'nâsı münâsibdir (*Burhân* ve *Şemsü'l-Lügât*); ve "uzun el"den murâd, kuvâ-yı tabîyyeden ve zîrûhtan hiçbirinin pençe vurmaması ve te'sîr etmemesi olur.

كرامات شیبان راعی قدس سره

Şeybân-ı Râî (k.s.)nun kerâmetleri

Şeybân-ı Râî hazretleri İmâm-ı Şâfiî hazretleriyle muâsır olan evliyâullâh-tandır. İmâm-ı Şâfiî onun huzûruna gîdip edeble iki diz üstü oturur imiş. Ona demişler ki: "Siz bir mezheb imâmi ve allâme-i zamân olduğunuz hâlde ümîmî bir çobanın huzûrunda bu kadar tevâzu' ve tezellül etmeniz câiz olur mu

ve ilmin şerefi yok mudur?" demişler. Hz. İmâm: "Evet, benim ilm-i zâhirim çoktur, fakat o Allâh'ı benden daha iyi bilir ve tanır" buyurmuşlardır. Bu sûrh-i şerîfîn buraya rabî kudret-i Hakk'ın esbâb-ı zâhiriyye ile mukayyed olmadığını beyân içindir.

همجو آن شبیان که از گرگ عنید وقت جمیعه بر رعا خط می کشید

4834. O Şeybân gibi ki, anûd olan kurttan dolayı cum'a vakti sürü üzerine bir çizgi çekerdi.

"Anûd", çok inâdçı. "Riâ", hayvânât-ı ehliyye sürüsü, demektir. Ya'nî, çoğu terbiyesi husûsunda kudret-i Hakk'ın hârikalar göstermesi taaccüb olunacak bir şey değildir. Nitekim Şeybân-ı Râî hazretleri cum'a namâzına gitceği vakit muannid olan kurt húcüm edememek için güttüğü koyun sürüsünün etrafına bir dâire çizerdi.

تا برون ناید ازان خط گوسفند نی در آید گرگ و دزد با گزند

4835. Tâ ki o çizgiden koyun dışarıya gelmeye! Kurt ve zararlı olan hırsız gelmeye!

Hz. Şeybân o çizgiyi koyunlar dışarıya çıkıp dağılmamak ve kurtlar ve hırsızlar içeriye girip zarar îkâ' etmemek için çizerdi.

کاندران صرصر امان آل بود بر مثال دائرة تعویذ هود

4836. Hüd'un ta'vîz dâiresinin misâli üzere ki, onun içinde sert rüzgâr onun emâni idi.

"Ta'vîz", bir hastalığınveyâ bir zararın def'i için üstte taşınan muska ve duâ ve eşkâl gibi şeylerdir. "Âl", ehl ve iyâl ve etbâ' ve ehibbâ ve asdikâ ma'nâsına nadır. Burada Hüd (a.s.)ın mü'min olan ümmeti murâd olunur. "Emân", burada "emniyet" demektir. Ya'nî, Şeybân-ı Râî hazretlerinin çizdiği [çizgi] Hüd (a.s.)ın çizdiği ta'vîz dâiresine benzerdi ki, o ta'vîz dâiresinin içinde Hz. Hüd'a muhâlif olanları helâk için zuhûr eden sert rüzgâr ve fırtına, ona îmân eden âlin ve asdikânın emâni ve emniyyeti idi. Nitekim Âd kavmi'nin böyle fırtına ile helâki kissası "el-Hâkkâ" sûre-i şerîfesinde mezkûrdür.

هشت روزی اندرین خط تن زنید و ز برون مثله تماشا می کنید

4837. "Bu çizgi içinde sekiz gün susunuz ve dışarıdan müsleyi temâşâ ediniz!"

Ya'nî, Hûd (a.s.) kendisine tâbi' olan mü'minlere dedi ki: "Sekiz gün bu çizdiğim dâire içinde sâkit bir hâlde durunuz ve dışardan zâhir olan müsleyi ve azabı seyrediniz!" "Müsle", azâb etmek ve hayvanı oka hedef yapmak veyâhud diri iken hayvanın elini ve ayağını kesmek, demektir (*Ahterî*). "El-Hâkka" sûre-i şerifesinde mezkûr olunduğu üzere, Hûd kavminin münkirlerini helâk etmek için çıkan fırtına yedi gece ve sekiz gün esti. Dâire içindeki mü'minler fırtınanın te'sirinden mahfûz kaldılar.

تا دريدی حم و عظم از همدگر

بر هوا بردى فنگدی بر حجر

4838. *Hava üzerine götürürdü, taş üzerine bırakırdı. Hattâ eti ve kemiği bir-birinden yırtardı.*

Dâire hârîcinde kalan münkirleri o fırtına havaya kaldırır ve sonra taş üzere çarpar idi; ve hattâ bu çarpmalar o kadar şiddetli olurdu ki, münkirlerin cisimlerinin etlerini kemiklerinden ayırp parça parça ederdi.

تا چو خشخاش استخوان ریزه شدی

یک گره را بر هوا بر هم زدی

4839. *Bir tâifesi hava üzerinde birbirine çarpardı. Hattâ kemik haşaş gibi parça olurdu.*

Münkirlerden bir kısmını fırtına havaya kaldırıp o kadar şiddetle birbirine çarpar idi ki, haşaş çiçeğinin kurumuş olan başı nasıl un ufak olursa, onların kemikleri de böyle un ufak olurdu.

مثنوی اندر نگتجد شرح آن

آن سیاست را که لرزید آسمان

4840. *Gögün titrediği o siyâsetin şerhi Mesnevî içine siğmaz.*
[4821]

Hak Teâlâ hazretlerinin münkirler hakkında yaptığı o siyâset o kadar dehşetlidir ki, onun heybetinden ve dehşetinden eflâk titrer. O dehşetin şerhi ve tasvîri hakkındaki beyânât bu Mesnevî-i Şerîf'in içine siğmaz.

گر بطبع این می کنی ای باد سرد

گرد خط دائرة آن هود گرد

4841. *Ey soğuk rüzgâr! Eğer bunu tab' ile yapıyor idiyse, o Hûd'un dairesi çizgisinin etrafını dolaş!*

Ey soğuk rüzgâr ve şiddetli fırtına! Eğer sen bu kahri kendi tabiatının icâbî olarak yapıyor ve tabiatının hârîcinde bir hareket elinden gelmiyor ise, o Hûd (a.s.)in mü'minler için çizdiği dâirenin etrafını da dolaş ve o dâire içinden de zarar îrâs et bakalım! Hayır, bunu yapamazsin!

Ma'lûm olsun ki, tabîfat ulûhiyetin zâhiri ve ulûhiyet tabîfatin bâtinidir. Tabîyyûn ve biyoloji âlimleri bu düstûrdan bî-haber olundular için, kuvâ-yı tabîyyenin âdet hilâfında olarak te'sîrlerini terk edemeyeceklerine kâni'dirler. Halbuki "tabîfat ulûhiyetin zâhiridir" düstûruna nazaran, bunlann mu'tâdlan hilâfında hareketleri aklen uzak bir şey değildir. Bunu bir misâl ile tavzîh edelim: Ma'lûmdur ki, insanın cismi zâhiri ve dışı ve nefş-i nââtikası da bâtinî ve içidir. Cismin ve a'zâsının harekâtu bâtinundan gelen emre müsteniddir. Meselâ bâtinî olan nefş-i nââtikası ayaklara "Yürü!" diye emir verir ve ayaklar derhâl harekete başlar. Ayaklar mu'tâd vecih ile yürürkten, bâtindan gelen emir mûcibince, o mu'tâd olan istikâmeti çevirir. Binâenâleyh cismin ve elle-rin ve ayakların hareketleri kendiliklerinden değildir. Belki bâtindan gelen emre ve irâdeye bağlıdır. İşte peygamberlerin mu'cizeleri ve evliyânın kerâ-mâti bu esâs dâiresinde cereyân eder.

ای طبیعی فوق طبع این ملک بن
یا بیا و محو کن از مصحف این

4842. *Ey tabîî! Tabî'in fewki olan bu feleği gör! Yâhud gel, Mushaf'tan bunu mahv et!*

Ey "kuvâ-yı tabîyye kendi tabîfatlerinin hâricine çıkamaz!" kanâatinde olan tabîî ve biyoloji âlimi efendi! Bu tabîfatin fevkinde ve yukansında olan feleği ve tasarrufu gör! Yâhud gel, Kur'ân'da mezkûr olan, münkirlerin firtına ve zelzele ve tûfân gibi kuvâ-yı tabîyye ile helâkîne dâir olan küssalan sil ve mahv et! Buna imkân var mı? Bu hâdiseler vâki' ve âsânyla sâbittir. Zîrâ yere gömülülmüş bir hâlde çikan şehirler vardır ki, bunlar "âsâr-ı atîkadır" diye müzelere nakledilmektedir. Acabâ, bir şehrin böyle birden bire nasıl olup hey'etyle yere geçmiş olduğunu da düşünmek lâzım değil mi? Şimdi neden olmuyor? I'tirâz, hâdisât-ı câriyeyi göremeyecek kadar akıl gözünün körlüğü olur. Acabâ, umûmî harb ve dokuz on milyon efrâd-ı beşerin helâki az bir kâfir mi idi? Ve dâhî siyâsîlerin akıllan nerede idi ki, bu fecî netîceyi kendi eleriyle hazırladılar. Bu gibi kahırlara ma'rûz kalan insanlar nasıl gâfil idiyeler, şimdiki insanlann dahi gaflette onlardan farkları yoktur.

مُقْرِيَان را منع کن بندی بنه
یا معلم را بمال و سهم ده

4843. *Okuyucuları men' et, bir bağ koy! Yâhud muallimi te'dîb et ve korku ver!*

"Bi-mâl", "gûşmâl" ve te'dîb et!" ma'nâsında emirdir. "Sehm", "korku" demektir. Ya'nî, ey münkir! Elinde kuvvet oldukça Kur'ân okuyucuları ve hâ-

fızları okumaktan men' et ve onların ağızlarını bağla! Yâhud Kur'ân ta'lîm ederi muallimi te'dîb et ve onu cezâlar ve azâblar ile korkut! Bak, men' edebilir misin? Ne Kur'ânı âyâtunu Mushaf'tan silebilirsın, ne de okuyanları men' edebilirsın ve ne de ta'lîm edenleri te'dîb ve tahvîf edebilirsin. Bin üç yüz küsûr seneden beri Kur'ân'ın münkiri olan ehl-i garb kuvvetleriyle ve her türlü hîleleriyle ve iftîrâlı neşriyâtıyla Kur'ân'ın hükmünü ve te'sîrini ibtâle çâlıştılar. Hattâ Rusya Çarlığı Kur'ân'ın ba'zi âyetlerini tab'i esnâsında Mushaf'tan çıkarmak teşebbüsünde bulundu, muvaffak olamadılar. Zîrâ Kur'ân-ı Kerîm'de اَنَا نَحْنُ نَزَّلْنَا الْكِتَابَ وَنَّا لَهُ حَافِظُونَ (Hicr, 15/9) ya'nî "Kur'ân'ı biz indirdik ve muhakkak ve elbette biz onu saklayıcılarız" buyurulmuştur.

عاجزی و خیره کاین عجز از کجاست عجز تو تاین ازان روز جزاست

4844. *Âciz ve mütehayyîrsin ki, bu acz neredendir? Senin aczin o rûz-i cêzâdan bir akıstır.*

"Hiyre", (خبره) müteaddid ma'nâsı vardır. Burada "mütehayyir" demektir. "Tâb", kelimesinin de müteaddid ma'nâları vardır. Burada "akis ve eser" demektir. Ya'nî, ey münkir! Bu kadar gayret ettiğin ve kudret sarf eylediğin hâlde, "Bu acz neden geliyor ve niçin bu kadar tedbîr müessir olamıyor?" diye âciz ve mütehayyîrsin. İşte senin bu aczin ve istedığın şeyi yapamamaklılığın, senin inkâr ettiğin cezâ günüründen sana bir akis ve eserdir. Ya'nî senin idrâkinin fevkinde bir irâde vardır ki, senin tedbîrlerini ibtâl etti. O yüksek irâdeye muhâlefet ettiğin için, senin bir cezâya ma'rûz kalmanı tabîidir; ve mâdemki o irâde senin irâderin fevkindedir, o cezâyî da def'e muktedir degilsîri. Ma'lûm olsun ki, "acz" ve "hayret"in mezmûmu ve memdûhu vardır. Münkirler kendi irâdelerine sâhib olduklarını iddiâ ettikleri için, istedikleri olmadığı vakit acz ve hayrete düşmeleri mezmûmdur. Fakat mu'tekidlerin aczi ve hayatı memdûhtur ve makbüldür. Çünkü orular kendi irâdelerinin fevkinde bir yüksek irâdeyi kabûl etmişlerdir.

عجزها دارى تو در پيش اي لجوچ وقت شد پنهانيان را نك خروج

4845. *Ey muanniâ! Sen önde aczler tutarsın. İşte gizli olanlara hûrûç vakti oldu.*

"Lecûc", inâdçı demektir. "Gizliler"den murâd, a'râzdan ibâret olan suver-i a'mâldır. Nitekim 2. cildin 959 numarasında وقت محشر هر عرض را صورتیست . صورت هر يك عرض را نوبتیست ya'nî "Vakt-i mahşerde her araza bir sûret vardır; her

bir arazin sûretine nevbet vardır" buyurulmuş idi. Orada îzâhât vardır. Ya'nî, ey inâdçı münkir! Senin önünde aczler vardır. Her amelinden âlem-i gaybda bir sûret peydâ olur. Binâenaleyh bu âlem-i gaybda gizli bu sûretlerin hurûcu vakti oldu, ya'nî ölüm vakti geldi. Sen ise ne ölümü ve ne de bu gizli olan a'mâlinin sûretlerini def'e muktedir değilsin.

خرم آنکه عجز و حیرت قوت اوست در دو عالم خفته اندر ظل دوست

4846. *Hurrem o kimsedir ki, acz ve hayret onun gidâsıdır. İki âlemde dostun zillinde yatmıştır.*

Bu beyt-i şerifte Hak'ta fânî olan insân-i kâmilin acz ve hayretine işaretet buyurulur ki, bu acz ve hayret mahmûd ve makbûl olan acz ve hayrettir. Re-sûl-i Ekrem Efendimiz رَبِّ زَدْنِي فِيكَ تَحْيِيرًا ya'nî "Yâ Rabbi, benim senin hakkında olan hayretimi ziyâde et!" hadîs-i şerîfî ile bu hayretin ziyâdeleşmesini istemîstir; ve bu acz ve hayret insân-i kâmilin rûhunun gidâsıdır. Ya'nî nihâyeti olmayan sıfât ve esmâ-i ilâhiyyenin âsâri kâmilin rûhuna zâhir olup, mârif ve hakâyik-i ilâhiyyenin kendisine münkeşif olmasından dolayı mesrûrdur. Binâenaleyh o kâmil dünyâda ve âhirette hakîkî dost ve ma'sûk olan Hakk'ın kudreti sâyesinde yatmış ve irâdesini terk edip kendinin sıfât ve esmâ âsânnın meclâsi olduğunu görmüştür.

هم در اول هم در آخر عجز دید مرده شد دین عجائز را گزید

4847. *Hem evvelde, hem âhirde aczi gördü. Ölmüş oldu, acaâizin dînini ihtiyâr etti.*

"Acâiz", "kocakan" ma'nâsına olan "acûze"nin cem'idir. Ya'nî, insân-i kâmil zâten makâm-ı fenâya gelmezden evvel dahi kendi aczini gördü. Çünkü kendi irâdesiyle teşebbüs ettiği bir işin, bu irâdenin fevkînde olan yüksek bir irâde ile bozulduğunu gördü. Binâenaleyh irâdesini terk edip makâm-ı fenâya geldi; ve bu makâm-ı fenâda, ilme'l-yakûn olan kanâati ayne'l-yakîne mübeddel oldu. Şu hâlde aczini hem evvelde ve hem de âhirde gördü; ve kâmilen kendi irâdesinden tecerrûd etti ve öldü; ve علیکم بدين العجائز ya'nî "Kocakanlann dînini üzerinize lâzım kılınız!" hadîs-i şerîfi mûcibince dînde muhâkemât-ı aklîyyelerini bırakıp, ihbârât-ı kur'anîyye ve ahâdîs-i şerîfeye tâbi' oldular. Nitelik 4, cildin 1407 numaralı beytinde: حسبي الله كفو كه الله ام كفى [Ya'nî] "Akli Mustâfâ'nın önünde hayrân et, "Hasbiyallâh!" ya'nî "Allah bana kâfidir" de!" buyurulmuştur.

Ma'lûm olsun ki, akıl iki nevi'dir. Birisi "akl-ı maâş", diğerî "akl-ı maâd"-dir. Akl-ı maâş, havâss-i hamse nin verdiği ma'lûmât dairesinden dışarıya çı-kamayan akıldır; ve akl-ı maâd, bu dâirenin hâricine çıkabilen akıldır. Bu her iki nevi' aklin birçok mertebeleri vardır; ve âlem-i keserâtı peydâ eden tecel-lijât-ı ilâhiyye aklin verâsında değildir. Yalnız, bu tecelliyyâti ukûlün kâffesi idrâk edemez. Bunları muhît olan akl-ı külldür; ve Resûl-i Ekrem'in ve en-biyânın ve ehassu'l-havâss olan insân-ı kâmillerin akılları akl-ı külldür. Bi-nâneleyh bu akl-ı küll muvâcîhesinde onun aşağıdaki akılların durması lâzımdır. Meselâ Resûl-i Ekrem hazretleri kadınlar hakkında نَصْصَاتُ الْعَلْقَلِ ya'nî "Akılları noksandır" buyurmuştur. Ehl-i garb yakın vakitlere kadar bu ha-dîs-i şerîfin çöl ahvâlinin ve bedâvet âleminin te'sîrâtı ile söylemiş bir söz olduğunu iddiâ ve hakîkati inkâr etmekte idiler. Vaktâki biyoloji (hayâtiyyât ilmi) terakkî etti, vasisî hesâb ile yaptıkları tedkîkât neticesinde, kadınların dimâğı erkeklerin dimâğından yüz elli (150) gram noksan olduğunu gördüler ve mehbût olup hayrette kaldılar. İşte îhbârât-ı kur'âniyye ve ahâdîs-i ne-beviyyenin hepsi de böyledir. İnkâr ancak aklin zulmet-i cehl ile örtülmüş olmasındandır.

از عجوزی در جوانی راه یافت

چون زلیخا یوسف ش بر وی بتافت

4848. *Züleyhâ gibi ki, Yûsuf onun üzerine tulû'* etti, acûzlükten civanlığa yol buldu.

Bu beyt-i şerîfste, dîn-i acâizi ihtiyyâr eden kimse, Yûsuf (a.s.)ın âşıgi olan Züleyhâ'ya teşbîh buyurulmuştur. Ya'nî, Züleyhâ, Yûsuf (a.s.)ın aşkı ile pejmûrde olmuş ve bir kocakan hâline gelmiş idi. Vaktâki bir gün Yûsuf (a.s.)ın geçtiği yol üzerinde durdu; ve cenâb-ı Yûsuf onun hâline acıyp iltifât etti ve hâlini ve hâtırını sordu. Bu iltifâttan Züleyhâ'ya civanlık ve tâzelik hayatı ve dirilik geldi. Bunun gibi, bir mü'min, akl-ı küll sâhibi olan Resûl-i Ekrem'in ve onun vârisleri olan insân-ı kâmillerin huzûrunda akl-ı maâşlarının muhâ-kemâtını terk edip, kemâl-i acz ile teslîm olduğu vakit, göreceği iltifâttan onun rûhuna ve aklinâ bir dirilik ve civanlık gelir.

آب حیوان در درون ظلمتست

زندگی در مردن و در محنتست

4849. *Dirilik ölmekte ve mihnettedir. Âb-ı hayatı zulmet içindedir.*

Ya'nî, rûhun diriliği nefsin teşvîk eylediği akl-ı maâşın ölmesindedir ve nefsin mihneti içindedir. Zîrâ maârif ve hakâyîk-ı ilâhiyye âb-ı hayatı, bu zul-

met-i tabîat içinde gizlidir. Nefis ölüp tabîat zulmeti akl-ı maâş üzerinden siyâhınca, rûhun ahkâmî ve âsârı zâhir olur.

رجوع کردن بقصه پروردن حق تعالی نمود را بواسطه مادر و دایه در طفلي

Hak Teâlâ'nın Nemrûd'u çocukluğundan ana ve dâye vâsitası olmaksızın beslemesi kissasına rüçû' etmektr

حاصل آن روپه چو باغ عارفان از سموم و صرصر آمد در امان

4850. Elhâsil, o bahçe âriflerin bağı gibi semûmdan ve sarsardan emân içinde idi.
[4831]

“Semûm”, sıcak esen zehirli rüzgâr. “Sarsar”, sert rüzgâr ve fırtına. Bunderdan murâd, Hakk'ın tecelliyyât-ı kahriyyesidir. Ya'nî, elhâsil, cenâb-ı Azrâ'il tarafından anasının cânî kabz olunan süt emen çocuğu yalnız kaldığı o orman ve o bahçe, âriflerin kalblerinin ve canlannın bağı gibi, Hakk'ın tecelliyyât-ı kahriyyesinden hıfz ve emân içinde idi.

یاک پلنگی طفلکی نوزاده بود گفتم او را شیر ده طاعت نمود

4851. “Bir kaplan yeni bir yavrusuk doğurmuş idi. “Ona süt ver!” dedim, itâat gösterdim.”

Ya'nî, cenâb-ı Hak, Azrâ'il (a.s.)a hitâben buyurdu ki: “Yeni yavru doğurmuş olan bir kaplana, “Git, o ormanda yalnız kalan çocuğa süt ver!” diye emrettim.”

پس بدادش شیر و خدمتهاش کرد تا که بالغ گشت و زفت و شیر مرد

4852. “Binâenaleyh ona süt verdi ve ona hizmetler etti. Hattâ ki, bâliğ ve cesim ve arslan adam oldu.”

“Binâenaleyh o kaplan emrine itâat edip gitti, o çocuğa süt verdi ve hizmetler etti. Nihâyet o çocuk bülgâ erdi ve iri cüsseli ve arslan gibi bir adam oldu.”

چون فطامش شد بگفتم با پری تا در آموزید نطق و داوری

4853. "Vaktâki onun sütten kesilmesi oldu, nutuk ve hükümet için bir perîye emrettim."

"Fitâm", çocuğu sütten kesmek; "dâvenî", hükümet, demektir. Ya'nî, "Vaktâki çocuk büyüdü, sütten kesilmek zamânı geldi, ona hemcinsleriyle konuşmayı ve hükümet idâresi usûlünü öğretmek için bir perîye ve cin tâifesinden birisine emrettim. İnsan sûretine girip, ona söz ve hükümet idâresini öğretti."

پرورش دادم مر او رازان چمن که بگفت اندر بکنجد فن من

4854. "Ben o çemenden ona perveriş verdim ki, benim fennim söze siğmaz."

"Ben o çemenlik olan ormandan ona öyle bir terbiye verdim ki, benim fen ve sana'tum insanların mahdûdelfâz ve kelimelerine siğmaz ve onların beyâni bu dar ifâdeler ile şerh ve îzâh olunamaz."

داده من ایوب را مهر پدر بهر مهمانی کرمان بی ضرر

4855. "Ben Eyyûb'a, zararsız olan kurtların mîhmânlığı için, baba muhabbetini vermişim."

"Benim fen ve san'atım acîbdır. Ben peygamberim olan Hz. Eyyûb'un vücûduna kurtçağızları üzürdüm ve o kurtlar onun vücûdunda misâfir olup etlerini yerlerdi. Fakat aslâ hayâtına zarar vermezlerdi. Şâyed o kurtlardan birisi cenâb-ı Eyyûb'un vücûdundan yere düşse, o kurda karşı baba muhabbetini vermiş olduğum için, eliyle alıp yine vücûduna koyar idi."

Menkibe: Macar mühtedîlerinden olup son derecedeki takvâsıyla ehlul-lâhtan olduğuna şüphe olmayan bir zât hakkında rüfekâmîzdan birisi fakîre şu hâli hikâyeye etti. "Mûmâileyh son derece fakîr olduğundan, bir handa dolap gibi karanlık bir odada ikâmet ederdi. Ziyâretine gittim. Güneş almak için odanın kapısını açmış idi. Bana dedi ki: "Biraz evvel gelse idin, cenâb-ı Hakk'ın acîb bir tecellîsini görür idin. Ben kimsesizliğim ve fakrım ve ihtiyârlığım sebebiyle bitlere üstüm, saçım sakalım bitler içinde kalmış idi. Bu hayvanlar her tarafımı ısırp haşlamakta idiler. Cenâb-ı Hakk'a hâlimi arzedip hâlâsim hakkında münâcât ettim. O dakîkada gördüm ki, vücûduma her tarafından dehşetli bir karınca istilâsı vâki' oldu. Dедim: "Yâ Rab! Beni bitler boğacak idi, bir de bu karıncaların hâmûmuna nasıl tahammül ederim?" Dikkat ettim, gördüm ki, hâmûm eden karıncalarдан her birinin ağzında bir bit olduğu

hâlde kaçmakta idiler. Beş dakika sonra vücûdumda ne bitten, ne de karın-cadan eser kalmadı" (Fe-sübhanallâhi'l-azîm!).

داده کرمانرا برو مهر ولد
بر پدر من ایت قدرت اینت ید

4856. "Kurtlara da onun üzerine ben babaya olan veled muhabbetini vermişimdir. İşte kudret, işte el!"

Ya'nî, "O kurtlara da cenâb-i Eyyûb'a karşı evlânın babaya olan muhabbetini vermişimdir. İşte kudret-i ilâhiyyem ve işte kâinât üzerindeki tasarruf elim!"

مادران را مهر من آموختم
چون بود لطفی که من افروختم

4857. "Analara şefkati ben öğrettim. Benim parlattığım lutuf nasıl olur?"

Ya'nî, "Analarda evlâtlarına karşı olan şefkat ve merhamet, benim şefkat ve merhametimin aksıdır. Zîrâ benim yaktığım ve parlattığım bir lutuf nasıl olur? Hiç söner mi?" Ba'zı nüshalarda "lutuf" yerine "şem'" vâkı'dır. Beyit:

Tedbîr-i Hudâ kuvvet-i bâzû ile dönmez,
Bir şem'a ki, Mevlâ yaka, bir vech ile sönmez!

Beyt-i Yûnus Emre (k.s.):

Açıldı bâğ u bostânın, okundu dilde destânın,
Sen baktığın gülîstânın, gülleri solmaz Allâh'ım!

صد عنایت کردم و صد رابطه
تا بینند لطف من بی واسطه

4858. "Yüz inâyet ve yüz râbta ettim. Tâ ki benim vâsîtasız olan lutfumu gör'e!"

Ya'nî, "Büyüküp Nemrûd ismini alan o çocuğa birçok inâyet ettim ve benim ile onun arasında doğrudan doğruya râbitalar yaptım; ve ananın, babanın ve diğer esbâb-i âdiyenin vâsîtasıyla olmayan benim lutuflarımı görsün de yakın sâhibi olsun, dedim."

تا نباشد از سبب در کشمکش
تا بود هر استعانت از منش

4859. "Tâ ki sebedden dolayı keşmekeş içinde olmaya! Tâ ki onun her istiâne-si benden ola!"

"Bunları görsün de âlem-i tabiatta kulların dâimâ görmeye alıştığı sebeplerden dolayı keşmekeş ve ıztırâb içinde olmasın ve onun yardım taleb etmesi doğrudan doğruya benden olsun, dedim."

ور نه تا خود هیچ عذری نبودش شکوتی نبود ز هر یار بدش

4860. ^[4841] "Yoksa onun kendi için hiçbir özrü olmaya. Her kötü dosttan onun şikâyeti olmaya!"

Ya'nî, "Büyütüğüm çocuk, "Şöyle, böyle oldu da, benim işim ve hayatımda yolunda cereyân etmedi" diye kendi nefsi için bana karşı hiçbir özür ve ba-hâne gösteremesin ve "Doğru giden benim işimi bozdu" diye her kötü dosttan onun bir şikâyeti olmasın!" "Tâ hod"da "tâ", ta'lîl içindir.

این حضنات دید با صد رابطه تا به بیند لطف من بی واسطه

4861. "Benim vâsitasız olan lutfumu görmek için, yüz râbitalı olan bu hizâneyi gördü."

"Hizâne" (حصانة), "ananın çocuğu kucağında besleyip terbiye etmesi", demektir. Ya'nî, "Bu çocuk doğrudan benim tarafıma bağlı olan bu hizâneyi ve terbiyeyi, benim vâsitasız olan lutfumu görmek için gördü ki, bu müşâhede hâli aslâ inkâra mecâl bırakmaz."

شکر او آن بود ای بندۀ جلیل که شد او نمُرود و سوزنَدۀ خلیل

4862. "Ey celîl kul! Onun şukrû o idi ki, o Nemrûd ve Halîl'i yakıcı idi."

"Ey celîl kulum olan Azrâîl! O çocuğun bu yaptığım lutuflara karşı teşekkür etmesi bu oldu ki, o Nemrûd isminde bir zâlim oldu ve benim dostum ve halîlim olan İbrâhîm (a.s.)ı ateşe yakmaya teşebbüüs etti."

همچنان کین شاهزاده شکر شاه کرد استکبار و استکثار جاه

4863. Onun gibi ki, bu şehzâde şâhın şükrynü istikbâr ve istiksâr-i câh cihetinden etti.

"İstikbâr", büyülüklük etmek ve ululanmak. "İstiksâr", çok istemek ve çok görmek. Ya'nî, Nemrûd'un bu hâli ve nânkörlüğü, ululanmak ve mertebe çöküğü istemek cihetinden şehzâdenin şâha karşı ters bir teşekkürüne, ya'nî nânkörlüğüne benzetti.

که چرا من تابع غیری شوم چونکه صاحب ملک و اقبال نوْم

4864. Dedi ki: "Mâdemki yeni mülk ve ikbâl sahibiyim, niçin ben bir gayrin tabî'i olayım?"

O şâhzâde, şâhin teveccühünden dolayı biraz rûhânî hallere nâil olunca, teşekkür edecekçi yerde dedi ki: "Mâdemki şimdi ben yeni mülk-i ma'nevî ve ikbâl-i gaybî sâhibiyim, niçin bir başkasına tâbi' olup onun bendesi olayım?"

لطفهای شه که ذکر آن گذشت از تجیر بر دلش پوشیده گشت

4865. *Şâhin lutufları ki, onun zikri geçti, tecebbürden dolayı onun kalbinde örtülmüş idi.*

"Tecebbür", tekebbür etmek ve ululanmak, demektir. Ya'nî, şehzâde, şâhin yukarıda zikri geçen lutuflarını tekebbürden ve kendisini büyük görmekten dolayı unuttu; ve bu lutufları onun kalbindeki nefsin tekebbür sıfatı örttü.

همچنان غرود آن الطاف را زیر پا بهاد از جهل و عمي

4866. *Böylece Nemrûd o lutufları, cehil ve körlük cihetinden ayak altına koymuştur.*

Ya'nî, tecebbür ve tekebbür duygusu kalbe geldiği vakit, aklın gözünü kör eder ve bildiği lutufları unutturduğu için cehil içinde kalır. Nemrûd dahi böylesce gördüğü o lutufları cehil ve körlük cihetinden ayak altına almış ve nân-kör olmuştu.

اين زمان كافر شد و ره مى زند كبر و دعوئ خداي مى كند

4867. "Şimdi kâfir oldu ve yol vurur! Kibir ve hudâlik da'vâsi eder!"

"Bu kadar lutuflarımı gören o Nemrûd şimdi bu ni'metlerin ve lutufların kâfiri ve münkiri oldu ve hidâyet yolunu vuran bir şakıdır! Hükümdârlık makâmında kibir eder ve ulûhiyet da'vâsında bulunur!"

رفته سوي آسمان با جلال با سه کر کس تا کند با من قتال

4868. "Benim ile kitâl etmek için üç kerkes ile celâlli olan gök tarafına gitti."

"Celâl", ululuk ve azamet; "kerkes", cüssesi azîm akbaba kuşu demektir. Âsumân, fezâ-yi bî-nihâyeden ibâret olduğu ve nihâyetsiz olan bu fezâ ayn-ı vücûd-ı mutlak bulunduğu için, âsumân sıfat-ı celâl ile tavşîf buyurulmuştur. Ya'nî, "O Nemrûd benim ile harb ve kitâl etmek için, üç kerkes kuşunu tayyâre makâmında istihdâm ederek, celâl sâhibi olan gök ve fezâ tarafına gitti." Tefsîr kitâblarında ve Ravzatü's-Sâfâ ismindeki kitâbda mezkûr olan bu kışanın hülâsası şudur: Nemrûd, İbrâhîm (a.s.)ı ateşe attı ve yanmadığını

gördü. Gökte zannettiği İbrâhîm (a.s.)ın Rabbi ile kitâl ve harâb etmek için üç büyük akbaba kuşuna, içine iki kişi sığacak kadar bir kafesli sandık yapıp muhkem bağladı; ve sandıkların hem üstüne ve hem altına biter büyük sırık diktı. Kuşların yukarı uçmalarını murâd ettiği zaman üst direklerin ucuna bayrak çeker gibi et parçası çekerdi ve aşağıya inmelerini istediği vakit, alt sırıkların ucuna et çekerdi ve kuşlar ete müteveccihen uçarlar idi. Kuşlar pek ziyâde yükselse korkmaya başladı ve aşağıya iridi. Garîbdir ki, bu kadar terakkîyât-ı fenniyyeye rağmen yine zamânımızda ulûhiyete mu'tekid olan ba'zı dînîârlar Allâh'ı hâlâ gökte tahayyül ederler. Halbuki Kur'ân-ı Kerîm'de sûre-i Zuhurf'ta *وَهُوَ الَّذِي فِي السُّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ* (Zuhurf, 43/84) ya'nî "O öyle Allah'tır ki, gökte de ilâhît ve yeryüzünde de ilâhît" buyurulur. Binâenâleyh O'nu gökte aramaya hâcet yoktur.

کشته تا یابد وی ابراهیم را

صد هزاران طفل بی تلویم را

4869. "Yüz binlerce telvîmsiz çocuğu, İbrâhîm'i bulmak için öldürdü."

"Telvîm", levm etmek ve ayıplamak; "bî-telvîm", bir kusuru görülüp ayıplanmamış, demektir. Ya'nî, "Nemrûd müneccimlerin haber vermesi üzerine hiçbir kusuru ve kabâhatleri olmadığı içini ayıplanmamış olan yeni doğarı birçok çocukların İbrâhîm (a.s.) olması hayâli ve vehmi ile öldürdü." Nitekim Fir'avn dahi Mûsâ (a.s.)ı bulup öldürmek için öyle yapmış idi.

زاد خواهد دشمنی بهر قاتل

که منجم گفت اندر حکم سال

4870. [4851] Zîrâ müneccim dedi ki: "Yılın hükmünde, kitâl için bir düşman doğacaktır."

Zîrâ Nemrûd'uri müneccimleri haber verdiler ki: "Bu yılın hükmü ve te'sîri içinde seninle kitâl ve harâb etmek için bir çocuk doğacaktır. İlîm-i nûcûm bize burnu gösteriyor."

هین بکن در دفع آن خصم احتیاط هر که می زاید می کشت از خباط

4871. "Âgâh ol! O hasmin def'inde ihtiyât et!" Her kim doğdu ise, hubâttan dolayı öldürdü.

"Hubât", deliliğe müşâbih bir illet adıdır ki, dimâğı muhtel ve tebâh eder (*Kâmûs*). Ya'nî, müneccimler Nemrûd'a dediler ki: "Aklinı başına topla! O doğacak düşmanın def'i husûsunda ihtiyât et!" Nemrûd bu sözü işitince dimâğı muhtel oldu ve her kim doğdu ise delice öldürdü.

کورئ او رست طفل وحی کش ماند خونهای دگر در گردنش

4872. "Onun körlüğünə vahiy çekici olan çocuk bitti. Diğer kanlar onun boyunda kaldı."

"Nemrûd'un körlüğüne ve bu kadar kan döküşüne rağmen cenâb-ı Hakk'ın vahyini çekici bir peygamber olan çocuk bitti ve neşv ü nemâ buldu; ve Nemrûd'un döktüğü diğer çocukların kanı onun boynunda kaldı."

از پدر باید آن ملک ای عجب تا غوروش داد ظلمات نسب

4873. "Ey aceb! Zulümât-ı neseb ona gurûr vermek için o mülkü babasından mı buldu?"

Nesebin yüksek olması, evlâdda kibir ve ucüb gibi nefsin zulmânî olan sıfatlarını tahrîk eder ve evlâd asâlet da'vâsına kiyâm edip âhâd-ı nâs üzerine tefevvuk etmek ister. Nitekim bir beyzâde Sokrat'ı takdir için: "Sen âdî bir kimsenin evlâdisin, ben bir asilzâdeyim!" der. Sokrat dahi cevâben: "Ey bedbaht! Senin asâletin sende bitiyor ve benimki bende başlıyor!" demiştir. Ya'nî, "Acîb şey! Nemrûd bir hükümdâr evlâdi değil idi ve o mülkü babasından bulmadı ki, neseb zulmetleri ona kibir ve gurûr versin!" Şu hâlde anlaşılır ki, gurûr ve kibrin menşei neseb değil, ancak nefistir.

دیگران را گر اُم و آب شد حجیب او ز ما باید گوهرها بجیب

4874. "Eğer başkalarına ana ve baba hicâb oldu ise, o gevheri cebinde bizden buldu."

"Hicâb", "hicâb" kelimesinin imâle olunmuşudur. Ya'nî, "Başkalarının cevheri gibi kıymetli olan hayatın husûlüne anaları ve babaları hicâb oldu ve sebeb-i hayatı olarak o çocuk onları bildi ise, o Nemrûd hayatı cevherini kendi vücûdunun cebinde doğrudan doğruya bizden buldu." Buraya kadar Azrâîl (a.s.)a Hakk'ın hitâbi idi.

گرگ درندہ است نفس بد یقین چه بهانه می نهی بر هر قرین

4875. Kötü nefis muhakkak bir yırtıcı kurttur. Her karîne ne bahâne koyarsın?

Bu beyitler Hz. Pîr efendimiz tarafından işraden vâki'dir. Ya'nî, nefs-i emmâre muhakkak yırtıcı bir kurttur. Eline fırsat geçtiği vakit, kendi hazzından, murâdından başka hiçbir şeye bakmaz, yıtar ve kirar döker. Binâenaleyh ey kimse! Senin elinden bir fenâlik zuhûr edecek olursa, hiçbir arkadaşına ve karînine bahâne bulma ve "Bana bunu yaptıran filândır" deme! Onu yapan se-

nin nefsi-i emmârendir. Ârifin birisi nefis hakkında şöyle diyor: "Nefse bir sûret verilse şekli şudur: Başı kibrî, gözü ucûb, ağızı hased, dili yalan ve giybêt, kulağı unutmak, göğüs hikd ve kîn, karnı şehvet ve iftirâ, elleri huyânet ve sirkat, ayakları emel, kalbi gaflet, rûhu küfürdür. Nefsin akli ve anlayışı yoktur. O dâr-i fenâdaki bir sâatlik şehvette cenneti ve ni'metlerini ve cennetteki ebediyeti sativerir. Nefis mücâhede ile ölmez, fakat hapis ve ta'zîb olunur."

در ضلالت هست صد کل را کله نفسم زشت کفرنالک پر سفه

4876. *Küfr-nâk pür-sefah olan çirkin nefis dalâlette yüz kele külâh olur.*

"Küfr-nâk", küfre mensûb; "sefah", akılsızlık ve hafiflik; "kel", başında saç olmayan kimsedir. "Kel"den murâd, temyîzden ârı olan ahmakların başıdır. Ya'nî, bu küfre mënsûb olan ve akli ve anlayışı olmayan nefis dalâlette temyîzden ârı ve birçok ahmakların başına külâh olur. Onlar bu sıfat-ı nef-sâniyye külâhi altında türlü türlü şaşkınlıklar yaparlar ve yaptıklarını iyi bir şey zannedelerler. Nitelik onlar hakkında sûre-i Kehf'deki âyet-i kerîmede şuna (Kehf, 18/104) ya'nî "Onlar işlerini güzel yaptıklarını zannedeler" buyurulur.

زین سبب می گویم ای بندۀ فقیر سلسه از گردن سگ بر مگیر

4877. *Ey fakîr olan bende! Bu sebebden derim, zenciri köpegin boyundan yukarı tutma!*

Ey fakîr olan bende ve ey Hak yolunun sâlikî! Bu sebebden nasîhat edip derim ki: Riyâzat ve mücâhede zencirini köpek tabiatinde olan nefsin boyundan yukarı tutma ve kaldırma!

گر معلم گشت این سگ هم سگست باش ذلت نفسه کو بد رگست

4878. *Bu köpek eger ta'lîm olunmuş olsa bile, yine köpektir. "Zellet nefsu hâ" ol ki, o kötü damarlıdır.*

İlkinci misrâ'da ya'nî "Ne mutlu o kimseye ki, nefsi zelîl [oldu]" hadîs-i şerîfîne işaret buyurulur. Ya'nî, ey sâlik! Bu nefis köpeğine mücâhede ve riyâzat ile Hak yoluna gitmesi öğretilmiş ve ta'lîm olunmuş olsa bile, o yine köpektir. Fırsat bulduğu vakit, yine dünyâ cîfesine saldırır. Bî-nâenaleyh sen dâimâ nefsinin hâline murâkûb olup, hadîs-i şerîfi mücibince nefsin zelîl eden kimselerden ol! Zîrâ o nefis haddîzâtında kötü damarlıdır ve fenâ cevherlidir.

بر سهیلی چون ادیم طائفی

فرض می آری بجا گر طائفی

4879. *Eğer tavâf edici isen, farzı yerine getirirsin. Yumuşaklık üzerinde Tâif'in sahtiyânı gibisin.*

Birinci mîsrâ'daki "tâif", "tavâf edici" ma'nâsına nadır. İkinci mîsrâ'daki "Tâif", Mekke-i Mûkerreme civârındaki meşhûr şehrîn ismidir. "Sehîl", "suhûlet"ten sıfat-ı müşebbehe olup, nihâyetindeki "yâ" masdariyet içindir. "Sehîlli", "yumuşak oluculuk" demek olur. "Edîm", "sahtiyân" ma'nâsına nadır. Ya'nî, ey sâlik! Kibir ve ucûbden vazgeçip insân-ı kâmilin etrafını tavâf edici ve dolaşıcı isen, Hakk'a vâsil olmak farzını yerine getirirsin ve bu sûrette nefsinizi zelîl kilmiş olursun. Binâenaleyh yumuşak oluculuk üzerinde Tâif şehrînde yapılan makbul bir sahtiyân gibi olursun.

تا سهیلت و آخرد از ننگ پوست تا شوی چون موزه هم پای دوست

4880. *Nihâyet yumuşaklık post ayibinden kurtarır. Hattâ çizme gibi dostun [4861] ayağının berâberi olursun.*

"Sehîlet", "yumuşaklık" ma'nâsına olan "sehâlet" kelimesinin imâle olunmuşudur. "Vâharîden", halâs olmak. Ya'nî, nihâyet nefsinin bu yumuşaklığını seni post ve cismâniyet ayibinden ve kusûrundan kurtarır. Hattâ dost-ı hakîkî olan Hakk'ım kudret ayağının ve kadem-i Cebbâr'ının berâberi olan çizme gibi olursun.

جمله قرآن شرح خبث نفسمه است بنگر اندر مصحف آن چشمت کجاست

4881. *Bütün Kur'ân nefislerin hübünün şerhidir. Mushaf'a bak! Senin o gözün nerededir?*

Ya'nî, Kur'ân-ı Kerîm baştan başa nefislerin murdârlığının ve hîlekârlığının şerhidir. Bu husûsta *Mushaf*-ı Şerîf'e bak ve tedâkî et! Senin akıl ve bâsîret gözün nerededir?

ذکر نفس عادیان کالت یافت در قتال انبیا موبی شکافت

4882. *Âdilerin nefsinin zikri vardır ki, alet buldu, enbiyânın kitâlinde kılı yardi.*

"Âdiler"den murâd, peygamberlere adâvet eden ve düşman olan tâifedir. Ya'nî, Kur'ân-ı Kerîm'de düşmanların nefsinin zikri vardır ki, o düşmanlar

nefislerinin ahkâmını icrâya âlet ve fırsat buldular. Peygamberlerin kitâlînde ve harbinde kılık kırk yararcasına ince ince tedbîrlер ve hîleler yaptılar.

قرن قرن از نفس شوم بی ادب ناگهان اندر جهان می زد لھب

4883. *Edəbsiz olan menhûs ve uğursuz nefisten devir devir ansızın cihâna alev çarptı.*

"Karn", devir ve zamandan yüz sene müddeti. Ya'nî, edebsiz ve uğursuz olan nefsin yüzünden devir devir ve zaman zaman ansızın cihâna zulüm ve fesâd atesinin alevleri çarptı. Nitekim sûre-i Rûm'da ظهرَ الفسادُ فِي الْأَرْضِ وَالْجَنَاحُ بِمَا كَسَّتُ أَيْدِي النَّاسِ (Rûm, 30/41) ya'nî "Nâsin elleriyle kazandığı şey sebebiyle karada ve denizde fesâd zâhir oldu" buyurulur. Zamânımızdaki Harb-i Umûmî dahi azgin ve uğursuz nefislerin yüzünden vâki' olmuş ve karada tayyâreler efrâd-ı beşerin başına ateş ve alev saçtığı gibi, tahtelbahirler dahi denizlerde râhat ve huzûr bırakmamıştır. Nefislerin günden güne daha ziyâde azgınlıklarına bakılırsa, âlem-i beşeriyyetin daha büyük fesâdlara ve belâlara ma'rûz kalması pek muhtemeldir.

رجوع کردن بدان قصه که شاهزاده بدان طغیان رختم

خورد از خاطر شاه، پیش از استكمال فضائل دیگر از دنیا برفت

O şehzâdenin kıssasına rücfü etmektir ki, şehzâde o tuğyân
sebebiyle şâhîn hâtrîndan zahm yedi, diğer fezâilin
istikmâlinden evvel dünyâdan gitti

Yukarınlarda dahi îzâh olunduğu üzere, bu "ortanca şehzâde"den murâd, "ebrâr" meşrebinde olan herhangi bir saliktir ki, sülükü esnâsında kendisine vâki' olan keşif kaydı ve bendi içinde kalır ve ileriye geçemeyip nefsinin gurûru yüzünden suküt eder ve hayatı-ı dünyâda erişilmesi matlûb olan fezâil ve kemâlâtın nihâyetine vâsil olmaksızın terk-i hayatı eder.

قصه کوته کن که آن رشک غیور برد او را بعد سالی سوی گور

4884. *Kıssayı kısa et ki, o gayûrun reşki onu bir sene sonra mezâr tarafına götürdü.*

"Gayûr", "mübâlağa ile gayret edici demektir; ve "gayret"in aslı bir şeyi kendine mahsûs kîlmak ve onu gayrdan men' etmektir. "Reşk", kıskanma ve gayret demektir. Gayret hakkında 1. cildin 1790 numaralı beytinden i'tibâren uzun uzadiya tafsîlât geçti. Hz. Pîr zât-ı şeriflerine hitâben buyurular ki: "Ey Mevlânâ! Kissayı kısa kes ki, o gayûr olan şâhın ve insân-ı kâmilin gayreti o tekebbür ve tecebbür eden şehzâdenin hayatı-ı dünyeviyeyesine nihâyet verip, bir sene sonra mezâr tarafına götürdü.

شاه چون از محو شد سوی وجود خشم مریخیش آن خون کرده بود

4885. *Şâh vaktâki vücûd tarafından mahv oldu, onun Merih'e mensûb olan hismi, o kani etmiş idi.*

"Merih", manzûme-i şemsiyyemizi teşkil eden seyyârelerden birisinin ismidir ve ilm-i nûcûmda "nahs-i asgar" addolunup gazab ve husûmet Merih'e nisbet edilir. Ya'nî, şâh vaktâki vücûd-ı izâfî ve nefşânî tarafından mahv oldu ve fenâ-fillâh makâmına geldi ve onun varlığı yerine Hakk'ın varlığı kâim oldu, o şâhın gazabı ve rızâsı Hakk'ın gazabı ve rızâsı oldu; ve gazabın şâha izâfesi vücûd-ı zillisi i'tibâriyedir. Nitekim 1. cildde [beyit: 3016] دست پیراز غایبان کو ته نیست دست او جز قبضه الله نیست: [Ya'nî] "Pîrin eli gâiblerden uzak değildir. Onun eli Allâh'ın kabzasının gayrı değildir" buyurulmuş idi. Birâenaleyh şâhın cismâniyetinin ve nefşâniyetinin dahli olmayaarak Hakk'ın nâibi olan rûhunun Merih'e mensûb olan gazabı bu şehzâdeyi öldürdü.

چون پترکش بنگرید آن بی نظیر دید کم از تر کشش یك چوبه تیر

4886. *Vaktâki o bî-nazîr terkeşe baktı, o terkeşten bir ok deyneğini eksik gördü.*

"Terkeş", ok koydukları kese ve mahfaza. "Bî-nazîr" ta'bîriyle şâhın kutbiyet makâmında bulunduğu işaret buyurulur. Zîrâ kutb-ı zamân her asırda birdir ve onun nazîri yoktur. "Terkeş"ten murâd, kutb-ı zamânın kalb-i şerîffidir ki, halkın isti'dâdına göre kullanılmak üzere Hak Teâlâ muayyen olan kahir oklarını onun kalb-i şerîfine koyar. Zîrâ gerek kahir ve gerek lutuf ile Hakk'ın tecellîsi halkın isti'dâdâtına tâbi'dir. Vaktâki kutb-ı zamân olan şâh mahvdan sahva ve fenâ-fillâh hâlinde bekâ-billâh makâmına avdet etti, muayyen olan kahir oklarını yokladı; onun bir tânesinin eksilmiş ve kullanılmış olduğunu gördü.

گفت کو آن تیر و از حق باز جُست

4887. Dedi: "O ok hanî?" Ue Hak'tan araştırdı. Dedi: "O senin okun onun boğazındadır."

"Bâz custen", tefahhus etmek ve bir şeyin iç yüzünü araştırmak demek-
tir. Ya'nî, şâh o kahir okunun bîrisini eksilmiş görünce: "Acabâ o ok nerede-
dir?" dedi ve kendisini halife ve nâib yapmış olan Hak'tan araştırdı. Hak Te-
âlâ hazretleri cevâben: "Sana niyâbet tarîkiyla kullanmak üzere verdiğim o
ok, o şehzâdenin boğazına saplanmıştır" buyurdu.

عفو کرد آن شاه دریادل ولی آمده بُدْ تیر او بر مقتنی

4888. Deryâ-dil velî olan o şâh afv etti. Onun oku bir maktel üzerine gelmiş idi.

Ya'nî, deniz gibi geniş bir kalbe mâlik bir velî olan o şâh, şehzâdenin rû-
huna âriz olan kibir ve enâniyeti rûhundan afv ve mahv etti. Fakat ne çare
ki, onun kahir oku, şehzâdenin mahall-i katline ve ölecek yerine gelmiş ve
onun cismînin işi bitmiş idi. "Afv", burada "mahv etmek" ma'nâsına nadir.

کُشْتہ شد در نوحه او می گریست اوست جمله هم کشندہ هم و لیست

4889. Ölmüş oldu. Onun nevhasında ağladı. Hem öldürücü hem velî odur.

"Velî", "dost" demektir. "Nevha", feryâd ile ağlamak. Ya'nî, bu kahir
okundan o şehzâdenin cismî ölmüş oldu; ve şâh sahv hâlinde bunu görünce,
feryâd içinde o şehzâdenin hâline ağladı. Zîrâ o insân-ı kâmil hem öldürücü-
dür ve hem de dosktör; ve cem'iyyet-i esmâîyyeyi hâiz olduğundan ondan
"Müümît" ve "Muhyî" isimlerinin birbirine zid olan hükümleri ve eserleri de
zâhir olur; ve bu hükümlerin zuhûru halkın istî'dâdına göredir.

ور نیاشد هر دو او پس کل نیست هم کُشندہ خلق و هم ماتم کنیست

4890. Ue eger ikisi olmazsa, imdi o küll dejildir. Hem halkın öldürucusu ve
[4871] hem bir mâtem edicisidir.

Ve eğer bir ârifte böyle zid ve mütekâbil esmâ-i ilâhiyye ahkâmî ve âsân
zâhir olmazsa, o ârif cem'iyyet-i esmâîyyeye mazhar olmuş bir küll değildir.
Cem'iyyet-i esmâîyyeye mazhar olan insân-ı kâmil, halkın "Müümît" isminin
îcâbıyla hem öldürucusu ve hem de Raûf ve Rahîm ism-i şeriflerinin îcâbıyla
halâk acıüp onların bir mâtem edicisidir. Nitâkim âyet-i kerîmede
إِنَّ اللَّهَ بِإِنَّسٍ لَّرَوْفٌ رَّحِيمٌ (Bakara, 2/143) ya'nî Muhakkak Allâh Teâlâ nâsa Raûf ve Ra-

hîm'dir" buyurulur; ve hâlîfe-i Hak olan insân-ı kâmil dahi ahlâk-ı ilâhiyye ile mütehalliktir.

شکر می کرد آن شهید زر خد
کان بزد در جسم و در معنی نزد

4891. O yüzü sarı olan şehîd, şükür ederdi ki, onu cisme vurdु ve ma'nâya vurmadi.

Cisminin yüzü ölüm sebebiyle sararmış olan şehîd şehzâde, o kahir okunun ma'nâsına ve rûhuna değil, cismine vurulmuş olduğuna teşekkür ederdi. Zîrâ insân-ı kâmil tarafından bir kimsenin rûhuna ve ma'nâsına vurulan kahir oku, onun şekâvet-i ebediyyesine sebebdır (Neûzü billâh!)

جسم ظاهر عاقبت خود رفتیست
تا ابد معنی بخواهد شاد زیست

4892. Zâhir olan cisim muhakkak gitmeye läyiktir. Ma'nâ ebede kadar şâd olarak yaşayacaktır.

Cünkü bu zâhirî olan cisim, âkîbet bozulmaya ve gitmeye läyiktir. Zîrâ kevn ü fesâd âlemindendir. Kahir okundan sâlim kalan rûh ve ma'nâ ise, rûhâniyet âleminde ebede kadar şâd ve mesrûr olarak yaşayacaktır.

آن عتاب ار رفت هم بر پوست رفت
دوست بی آزار سوی دوست رفت

4893. O itâb eger vâki' olduya da, post üzerine vâki' oldu. Dost âzârsız dost tarafına gitti.

Ya'nî, her ne kadar şâhin şehzâdeye o itâbı ve kahri vâki' oldu ise de, ancak post mesâbesinde olan cismine vâki' oldu; rûhuna ve ma'nâsına bir zarar vâki' olmadı. Binâenaleyh şâhin dostu olan o şehzâdenin rûhu bî-âzâr olarak ve incinmekszin dost-ı hakîkî olan Hak tarafına gitti. Şu kadar var ki, bu sûret âleminde Hak'tan hicâb içinde oldu.

گرچه او فنراک شاهنشه گرفت
آخر از عن کمال او ره گرفت

4894. Gerçi o şâhenşâhın fitrâkini tuttu. Nihâyet o ayn-ı kemâlden yolu tuttu.

"Fitrâk", at eyeri arkasında olan tasma ki, ona heybe ve levâzîm asıldı. "Şâhenşâh", ya'nî şahların şâhi ta'bîri ile şâhin makâm-ı kutbiyyette bulunduğu işâret buyurulur. Zîrâ kutbun zamânındaki her bir veliyy-i kâmil bir şâhîtir. Fakat onların kalblerine gelen füyûzât kutb-ı zamânın kalbinden tevzî olunur. "Ayn-ı kemâl", "nazar değimek" ma'nâsinadır. Ya'nî, gerçi o şehzâde ikmâl-i sülük için şâhenşâhın himmeti atanın fitrâkine asıldı, fakat so-

nunda onun kemâl-i teslîmiyyetine nazar degmesi yüzünden nefsinde bir zarar peydâ oldu ve kendisini kâmil olmuş zannetti. Bu nazar degmek onun yolunu tuttu ve hayatı dünyeviyyesinde diğer fezâile nâil olamadı.

وَانْ سُومْ كَاهْلَتْرِينْ هَرْ سَهْ بُودْ صُورَتْ وْ مَعْنَى بَكْلَى اوْ رَبُودْ

4895. O üçüncü her üçün en kâhili idi. Sûreti ve ma'nâyi külliyyen o capti.

Ve o üçüncü şehzâdeye gelince: Bu üç şehzâde içinde nefsinin hazzına karşı en lâkayd ve en tenbel idi. Zîrâ bu şehzâde şüttârlardan ve ehl-i aşktan olup, onun nazârında ne ibâdât-ı zâhirenin ve ne de keşif ve kerâmâtin kıymeti yok idi; ve nazarı riyâsete değil, ancak kendi mevhûm olan varlığından geçip Hakk'a vâsil olmak idi. Binâenaleyh sülükünde kuş gibi uçup terakkî etti ve sur'atle fenâ-fillâh ve bekâ-billâh mertebelerine vâsil olarak sûrette makâm-ı irşâdi ve ma'nâda hilâfet-i Hakk'ı ve tasarrufât-ı ilâhiyyeyi tamâmiyle o capti. Nitekim Necmeddin-i Kübrâ hazretleri *Usûl-i Âşere*'sında sâliklerin bu üçüncü tâifesî hakkında şöyle buyururlar: وَثَالِثُهَا طَرِيقُ السَّائِرِينَ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ طَرِيقُ الشَّطَارِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَاحِ فَاللَّادِخُلُونَ بِهَذَا الطَّرِيقِ فِي الْبَدَائِيَاتِ أَكْثَرُ مِنْ غَيْرِهِمْ فِي الْهَنَاءِ يَا نَفِي "Envâ'-ı turukun üçüncüsü Allâh'a seyr edenlerin yoludur ve ehl-i muhabbetten şüttâr olanların yoludur. İmdi bu tarîk ile ya'nî aşk ve muhabbet ile seyr u sülük edenlerin bidâyetlerinde vâsil olmalan, başkalarının nihâyetlerde vâsil olmalarından çoktur."

وَصَبَّتْ كَرْدَنْ آنْ شَخْصَ كَهْ بَعْدَ اَزْ

وفات من او برد مال مرا از سه فرزند من که کاهلتست

"Benim üç evlâdîmdan en tenbeli olan, malımı vefâtîmdan sonra o alsın!" diye o şahsın vasiyet etmesidir

آن يكى شخصى بوقت مرگ خويش گفته بود اندر وصیت بیش بیش

4896. O bir şahs kendi ölümü vakitinde vasiyyette çok çok söylemiş idi.

Şahsın birisi ölüm hâline yaklaşlığını idrâk ettiği vakit, akrabâ ve taalukâtını yanına çağırıp vasiyet husûsunda çok çok sözler söylemiş idi.

سه پسر بودش چو سه سرو روان وقف ایشان کرده او جان و روان

4897. Onun üç serv-i revân gibi üç oğlu var idi. O cânunu ve revânum onlara vakf etmiş idi.

O şahsin üç düzgün servi ağacı gibi boylu ve boslu ve tenâsüb-i endâma mîlik üç oğlu var idi. O şâhîs cânunu ve rûh-i hayvânîsini ve revânum ya'nî rûh-i insânîsini onların hizmetine ve terbiyesine vakf etmiş idi.

گفت هر چه در کفم کاله و زرست آن برد زین هر سه کو کاهلتست

4898. Dedi: "Elimde her ne metâ' ve altın varsa, bu üçten o götürsün ki, ziyâde tenbeldir."

O şâhîs vasiyetinde dedi ki: "Eşyâdan ve nakdden her ne varsa, bu üç evlâmından en tenbeli onlann hepsini alsın!"

گفت با قاضی و بس آندرز کرد بعد ازان جام شراب مرگ خورد

4899. Kâdiya dedi ve çok vasiyet etti. Ondan sonra ölüm şarâbinin kadehinden içti.

Bu vasiyeti taallukâtı huzûrunda kâdiya söyledi ve çok vasiyet etti. Ondan sonra كُلُّ نَفْسٍ ذَاقَتُ الْمُرْتَ (Âl-i İmrân 3/185) ya'nî "Her bir nefis ölümü tacidîdir" âyêt-i kerîmî Mücibince ölüm şarâbinin kadehinden içti. "Enderz kerden", "vasiyet etmek" demektir.

گفته فرزندان بقاضی کای کرم و گذرم از حکم او ما سه بیتیم

4900. Evlâdlar kâdiya dediler ki: "Ey kerîm! Biz üç yetîm onun hükmünden [4881] geçmeyiz."

Ya'nî, yetim kalan üç evlâd kâdiya dediler ki: "Ey kerîm! Biz üç yetîm bâbamızın vasiyetini infâz etmekten ve bu vasiyetin hükmünü yerine getirmekten aslâ vazgeçmeyiz; onun hükmüne râziyiz."

سع و طاعه می کنیم او راست دست هر چه او فرمود بر ما نافذست

4901. "Sem' ve itâat ediyoruz. El onundur. O her ne emretti ise, bizim üzerimizde nâfizdir."

Ya'nî, "Biz babamızın vasiyetini dinler ve itâat ederiz. İrâde eli onundur; o her ne emretti ise, onun emri bizim üzerimizde nâfiz ve cârifdir."

ما چو اسماعيل ز ابراهيم خود سر نېچىم ار چه قربان مى كند

4902. "Eğerki kurbân ederse de, kendi İbrâhîmimizden biz İsmâîl gibi baş çevirirmeyiz."

Müteaddid mahallerde de izâh olunduğu hâlde, zebîhin İsmâîl (a.s.) olduğu, kavl-i meşhûra binâen Mesnevî-i Şerîf'te zikrolunmuştur. Dîvân-i Kebîr'de keşfen İshâk (a.s.) olduğunu işaret buyurulur: Beyit:

قربان شده خاڭ درمن

اسحق نى پايد بوردن

كى بشكستتت اى گوهر من

اسحق منى و من والد تو

[Ya'nî "Benim kapumun toprağı üzerinde kurbân olmuş İshâk nebi olmak gerektir. Sen benim İshâk'ımsın ve ben senin pederinim. Ey benim gevherim! Ben seni ne vakıt kırarım?"]

Hz. Şeyh-i Ekber dahi Fusûsu'l-Hikem'de Fass-i İshâkî'de zebîhin İshâk (a.s.) olduğunu beyân buyurmuşlardır.

تا بگويد قصه از کاهليش

گفت قاضي هر يكى با عاقليش

4903. Kâdi dedi: "Her biriniz kendi âkîlliliği ile, kendinin tenbelliğinden elbette bir hikâye söylesin."

"Tâ bi-gûyed"de "tâ", "elbette ve mutlakâ" ma'nâsına nadır. Sonlardaki "şîn" "kendi" ma'nâsına nadır. Ya'nî kâdi çocuklara dedi ki: "Her biriniz kendi aklınızın derecesine göre mutlakâ kendinin tenbelliğinden bir hikâye ve vak'a söylesin!"

تا به يئنم کاهليه هر يكى

تابدام حال هر يك يىشكى

4904. "Tâ ki her birinin tenbelliğini göreyim! Tâ ki her birinin hâlini şübhesisiz olarak bileyim!"

"Bu söyleyeceğiniz vak'alar ve kissalar üzerine her birinizin ne derece tenbel olduğunu ve her birinizin hâli ne olduğunu şübhesisiz olarak bileyim ve ona göre hükmü vereyim!"

زارنگه يى شد يار خىر من مى برند

عارفان از دو جهان کاهلىرند

4905. Ârifler iki cihândan pek tenbeldirler. Zîrâ ki zirâatsız harman götürürler.

"Şudyâr[ı]den]", çift sürdürmek (*Burhân*). Ya'nî, ârifler dünyâ ve âhiret sûretlerinin sıfat ve esmâ-i ilâhiyye mezâhiri olduğunu ve omlarda mütecâlî olan Zât-ı Hak bulduğunu gördüler ve bildiler. Binâenaleyh ölü yıkayıcının elindeki ölü gibi, kendilerini Hakk'ın irâdesine teslim ettiler ve dünyâ ve âhiret umûruna karşı olan hırsı ve emeli kalblerinden silip, ahyâr ve ebrâr tâifelerinin duygularından tecerrûd ettiler. Binâenaleyh her iki cihândan tenbel oldular. Nitekim hadîs-i şerîfte *الدّيّن حرامٌ عَلَىٰ أهْلِ الْآخِرَةِ وَالآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَىٰ أهْلِ الدّيّنِ وَهُمَا حِرَامٌ عَلَىٰ أهْلِ اللهِ* ya'nî "Dünyâ, âhiret ehline harâmdır ve âhiret dahi dünyâ ehline harâmdır ve her ikisi de Allah ehline harâmdır" buyurulmuştur. Âriflerin dünyâ ve âhiret umûrundan tenbel olmalarının sebebi budur ki: Onlar çift sürdürmeksiz ve zirâat etmeksiz harman toplarlar. Bu ârifler bütün âlem-i mezâhirde Hakk'ın irâdesi cârî olduğunu bilip, kendilerini o irâdeye teslim etmiş olduklarıdan, Hak Teâlâ hazretleri onların dünyâ işlerini diğer kullarını tâvsît ederek te'mîn eder; ve onların âhiret amelleri de farzlarla ve vâciblere münhasır kalır. İbâdât-ı nâfile ile meşgûl olmazlar. Zîrâ bu vûcûd-1 izâfi âleminde tekâffât-1 ilâhiyye hiçbir ferden sâkit olmaz. "Biz irâdemizi Hakk'ın irâdesine terk ettik!" deyip, ferâiz ve vâcibâti terk eden ve fakat nefislerinin huzûzâtından vazgeçmeyen tâife "Mudîl" isminin te'sîri altındadır.

کاهلى را کرده اند ایشان را چو یزدان می کند

4906. *Mâdemki onların işini Hâlik yapıyor, onlar tenbelliği sened etmişlerdir.*

Bu ve aşağıdaki beyitler Hz. Pîr efendimizin huzûr-1 şerîfinde mukâabele edilmiş nûşhadan 677 senesinde, ya'nî Hz. Pîr'in irtihâllerinden beş sene sonra istinsâh edilmiş olan nûşhadan alınmıştır.

Ya'nî, mâdemki o âriflerin işini bu vûcûd-1 izâfi âleminde birtakım vesâit îcâd etmek sûreTİyle Hak Teâlâ hazretleri yapıyor, o ârifler kendilerine tenbelliği sened ve dayanacak yer yapmışlardır; ve "Şuveyâ bu makâmlara terakkî edeceğiz" diye bâtuñannda telâş kalmamıştır.

کار یزدان را نمی بینند عام
می نیاسایند از کد صبح و شام

4907. *Avâmm Hâlik'in işini görmezler. Sabah ve akşam zahmetten râhat etmezler.*

Ya'nî, avâmma gelince: Onlar bu sûret âleminde cereyân eden Hâlik'un işlerini görmezler. Binâenaleyh kendi emellerine nâil olmak için, sabah ve

akşam zahmet içindedirler veaslâ râhat yüzü görmezler. Meselâ iki kişi aynı mikdârdaki sermâye ile ticârete başlarlar; ve ikisi de ticâretlerinin terakkîsi için gece gündüz düşünür ve çalışırlar. Halbuki muvâfik sebebeler zuhûr etmesinden dolayı birisinin ticâreti terakkî eder; ve muhâlif sebebeler zuhûrundan dolayı da diğerî iflâs eder. Bunların her ikisi de bu husûsta Hakk'ın efâlini görmezler de, terakkîyi ve iflâsi esbâbdan bilir. İmdi mâdemki avâmmın i'tikâdi bu merkezdedir ve Hakk'ın tecelliyyâtı dahi i'tikâda göredir; binâenaleyh onların tenbelliği sened ittihâz etmeleri câiz değildir. Bu sebeble hadîs-i şerîfte “Allâh Teâlâ battâlları ve tenbelleri sevmez” buyurulmuştur; ve Kur’ân-ı Kerîm’de (Necm, 53/39) ya'nî “İnsan için ancak sa'y ettiği şey vardır” buyurulması dahi bu ma'nâdadır. Zîrâ dünyâda bir büyük milyar tahmîn olunan nüfûs-ı beser içinde ârifler istisnâ teskîl ederler; ve istisnâlar ise kâide değildir, belki kâide hâricidir. Binâenaleyh âriflere mahsûs olan bu revisîn avâm tarafindan taklîdi ile kâide-i umûmiyyenin terki câiz değildir. Avâmma hem dünyâ ve hem de âhiret için sa'y ve gayret lâzımdır. Bu bahiste 5. cildin 3116 numaralı [ya'nî “Ter-sine olarak bu sözden tenbel oldun, idrâki ve hatîn mün'akis geldin”] beytindeki uzun îzâhâtın mütâlaası lâzımdır.

تا بدانم حد آن از کشف راز

هی ز حد کاهلی گوئید باز

4908. “Kâhillik haddinden açık söyleyiniz! *Kesf-i râz cihetinden, tâ ki onun haddini bileyim!*”

Kâdi yetim kalan üç çocuğa dedi ki: “Tenbellığınızın derecesini bana açıkça bir sûrette söyleyiniz! Ben dahi kapalı kalmış olan bu tenbellik derecesini ve haddini keşfedip bileyim ve bu husûsta hanginizin daha tenbel olduğuna hükmedeyim!”

چون بجنبد پرده سرها و اصلست

بی گمان که هر زبان پرده دلست

4909. “Sübhesiz ki, her dil kalbin perdesidir. Perde kumildadığı vakit súrlar vâsildir.”

“Hiç şüphe yok ki, her bir kimsenin dili kalbinin perdesidir. Kalbe gelen hatırlalar meydâna çıkmak için dil perdesinin açılması lâzımdır. Zîrâ dil söylemeye başladığı vakit, bir kimsenin gizli olan hatırları ve fikirleri muhâtabın kulağına vâsil olur.”

پرده کوچک چو يك شرحه' كياب مىپوشد صورت صد آفتاب

4910. Bir kebab parçası gibi olan küçük perde, yüz güneşin sûretini örter.
[4891]

Ya'nî, bir et kebabı parçası gibi olan küçük perde, ya'nî dil, ârifin kalbinde olan birçok ma'rifet güneşinin sûretlerini örter. Ya'nî bu dil söylemezse, ârifin kalbine vârid olan maaşif ve hakâyik-i ilâhiyye lafız ve savt ile bu his âleminde zâhir olmaz.

گر بيان نطق کاذب نيز هست لیک بوی از صدق و کذب مخبرست

4911. Gerçi yalan sözün dahi beyânı vardır, fakat koku onun sıdkından ve kızbinden haber vericidir.

Ya'nî, bu küçük perde olan dil açıldığı vakit, kalbden birtakım yalan sözler dahi zâhir olur. Fakat itmi'nân kokusu o sözün doğruluğundan ve eğriliğinden haber vericidir. Nitekim bu cildin 4294 numaralı beytinin başındaki sûrh-i şerîfe zikrolunan يا'nî "Yalan söz şübhedir ve doğru söz mutmain olmaktadır" hadîs-i şerîfi mücibince bir kimse birisinden bir doğru söz dinlediği vakit, o sözün doğruluğu hakkında onun kalbinde bir imân ve sükünet hâsil olur. Bu hâl doğru sözün kalb üzerine olan bir te'sîr-i ma'nevîsidir; ve kezâ yalan sözü işittiği vakit dahi o sözün doğruluğu hakkında kalbde bir şek ve tereddüd hâsil olur; ve kalb "Acabâ öyle midir?" der. Bu hâl dahi yalan sözün kalbe olan te'sîr-i ma'nevîsidir.

آن نسیمی که باید از چمن هست پیدا از سوم گولخان

4912. O bir nesûn ki, cemenden gelir, külhanın semâumundan midür? Zâhirdir.

"Semûm", "sıcak hava" demektir. Meselâ, bir çimenlik üzerinden gelen havâ-yı nesîmî, bu külhanın sıcak havasından mı geliyor ve külhan kokusunu mu getiriyor? zâhir olur. Ve kezâlik gülîstândan gelen havâ-yı nesîmî dahi getirdiği kokudan belli olur.

بوی صدق و بوی کذب گول گیر هست پیدا در نفس چون مشک و سیر

4913. Sıdk kokusu ve ahmak tutucu olan yalan kokusu nefeste misk ve sarmisak gibi zâhirdir.

Ya'nî, sözdeki sıdk ve doğruluk kokusu ile ahmakları tutucu ve aldatıcı olan yalan ve eğrilik kokusu, ağızında misk veya sarmışak bulunan kimseının nefesinden bu her ikisinin kokusu nasıl zâhir olursa, öylece zâhir olur.

گر ندانی یار را از ده دله
از مشام فاسد خود کن گله

4914. Eğer on gönüllü olan dostu bilemez isen, kendinin fâsih olan meşâmmîn-dan şikâyet et!

"Deh dile", "on gönüllü" demek olup "başka türlü düşünerek, başka türlü söyleyen kimse"den kinâyedir. Ya'nî, ey kimse! Eğer sen on gönüllü dostu sözünün kokusundan bilemiyor isen, kendinin bozuk olan meşâmmîndan ve burnundan şikâyet et! Ve muhakkak bil ki, senin kuvve-i temyîzinde bir noksan vardır ki, doğru söz ile eğri sözü ayrıt edemiyorsun. Bu temyîzsizlik ise hamâkattır; ve yalan söz ise temyîzsiz olan ahmakları avlar.

بانگ حیزان و شجاعان دلیر
هست پیدا چون فن رویاه و شیر

4915. Muhanneslerin ve yiğit şeci'lerin sesi, tilkinin ve arslanın fenni gibi zâ-hirdir.

"Hîz", muhannes ve mefûl ve kadın tabiatlı korkak kimse, demektir. Ankaravî nûshasında "hîzân" yerine "hayrân" vâki' ise de, nûsha-i asliyyede "hîzân" yazılmıştır. Ya'nî, Hak yolunda muhanneslerin ve yalancı mürşidlerin ve yiğit şeci' olan insân-ı kâmillerin sesi ve kelâmi, tilkinin hîlesi ve arslanın apaçık merdâne olan harekâtı gibi zâhirdir ve her ikisi sözlerinden belâli olur.

يا زبان همچون سر دیگست راست
چون بجهند تو بدانی چه آباست

4916. Yâhud dil, dürüst bir çömlek kapağı gibidir. Kumildadığı vakit sen ne aş vardur, bilirsin.

"Ebâ", aş ve yemek ve çorba, demektir (*Giyâsü'l-Lügât*). Ya'nî, yâhud dil, tamâmi tamâmına bir çömlek veyâ tencere ağızına kapatılmış bir kapak gibidir. İnsanın efkârı ve havâtuñ dahi tencere içinde pişen yemeğe benzer. Onun harâreti ile yemek kaynamaya başladığı vakit, buhâr kapağı kumildatır ve içindeki yemeğin kokusu dışarıya çıkar. Sen bu kokudan tencere içinde pişen yemeğin ne cinsten olduğunu anlar ve bilirsin.

از بخار آن بداند تیز هش
دیگ شیرین را ز سکنج ترش

4917. Keskin akıl onun buhârından tatlı çömleğini ekşi taâmdan bilir.

"Sikbâc", sirkeli yemek, demektir. Ya'nî, keskin akıl ve temyîz, çikan buhârdan, içinde tatlı kaynayan çömlek midir, yoksa ekşi taâm kaynayan çom-

lek midir? bilir ve anlar. Bunun gibi, dil kapağı gönül çömleği üzerinden söz söylemek harâetile kumildadığı vakit, keskin akıl ve temyîz-i sahîh sâhibi olan kimse, çikan sözün kokusundan o gönüerde doğru veyâ eğri fikirler kaynadığını bilir ve anlar.

Menkibe: "Vâizlerden birisi: "Her kim Âdem (a.s.)ın ve Havvâ vâlidemîzin ism-i şerîflerini bir kâğıda yazıp evine asarsa, o eve şeytan giremez" demiş. Dinleyenlerden birisi vâize hitâben: "Efendi! Sen ne söylüyorsun? Şeytan Âdem ile Havvâ cennette iken onların yanlarına girip iğvâ etti; kendilerinden kaçmayan şeytan onların isimlerinden kaçar mı?" demiş; ve bittabi' vâiz cevâb bulamamış.

دست بر دیگی نوی چون زد فنی وقت بخریدن بدید اشکسته را

4918. *Delikanlı bir yeni çömleğe el vurduğu vakit, satın alma vaktinde kırılmış görüdü.*

Meselâ, bir delikanlı çomlekçiden yeni bir çomlek satın alacağı vakit elini o çomleğe vurup muâyene eder ve çomleinin çıkardığı sesten çatlak olup olmadığını anlar.

گفت دام مرد را در حین ز پوز در نگوید دامش اندر سه روز

4919. *Dedi: "Adamı derhâl ağızından biliyorum; ve eğer söylemezse onu üç günde biliyorum."*

Bu beyit kâdiyanın suâline cevâben üç evlâddan birisi tarafından kâdiya söylemiştir. "Pûz", ağız etrafına derler. Burada "ağız" ma'nâsına olup, "söz"den kinâye olur. Ya'nî, çocuklardan birisi kendisinin tenbelligine delil olmak üzere, kâdiya dedi ki: "Ben adamın mâhiyetini sözünden tanım ve eğer söz söylemezse, üç gün içinde onun hâline ve etvârına bakıp, nihâyet nasıl bir adam olduğunu anlanım."

و آن دگر گفت ار بگوید دامش ور نگوید در سخن پیچانمش

4920. *Ve o diğeri dedi: "Eğer söylerse onu biliyorum ve eğer söylemezse onu söze [4901] dolaştırirırum."*

"Der sühân pîçânîden", söze dolaştırmak ve söze getirmek demektir. Ya'nî, diğer ikinci çocuk kâdiya dedi ki: "Eğer söz söylerse bir adamı ben de sözünden biliyim; fakat söylemezse, öyle kardeşim gibi üç gün bekleyemem, onu söze getirmeye çabalarım."

گفت اگر این مکر بشنیده بود لب بیند در خموشی در رود

4921. Dedi: "Eğer bu mekri işitmış olur da, dudağını bağlar, hamîşluğa gi-
derse?..."

Kâdi bu ikinci çocuğun sözüne cevâben dedi: "Eğer senin söze getirmek istedigin dahi bu mekri ve hileyi işitmış ve bilmış olur da, ağızını kapayıp sü-küt ederse, o vakit ne yaparsın?"

تئلیل

Temsîl

آنچنانکه گفت مادر بچه را گر خیالی آیدت در شب فرا

4922. Nitekim, ana çocuğuna dedi: "Eğer sana gecede bir hayâl gelirse..."

677 târîhli nûsha-i asliyyede bu beyit aynen böyle olduğu gibi, üzerinde böyle bir nûsha yazılmıştır:

آنچنانکه گفت مادر با پسر گر خیالی آیدت در خانه در

- [Ya'nî] "Nitekim, anası oğluna dedi: "Eğer ev içinde sana bir hayâl ge-
lirse."

با بگورستان و جای سهمگن تو خیالی بینی اسود بر ز کین

4923. "Yâhud, mezârlıkla ve korkunç yerde, sen kîn dolu kara bir hayâl gö-
rürsen..."

Bu beytin ikinci misrâ'ı 677 târîhli nûsha-i asliyyede böyle olduğu gibi, ikinci misrâ'in üzerinde de تو خیال زشت بین از کمن sûreti yazılmıştır; ma'nâsi: "Eğer sen pusudan çirkin bir hayâl görürsen" demek olur. Hind nûshalarında İmdâdullâh hazretlerinin şerhinde bu ikinci nûsha da gösterilmiştir. Yalnız gerek Ankaravî'de ve gerek bu nûshada "ez kemîn" yerine "der kemîn" vâ-ki'dir.

دل قوى دار و بكن حمله برو او بگرداند ز تو در حال رو

4924. "Gönlünü kavî tut ve onun üzerine hamle et! O derhâl senden yüzçevirir."

Ya'nî, "Ey oğlum! Kalbini kuvvetli tut, hiç korkma, onun üzerine hücum et; o hayâl senin bu hücumundan dolayı derhâl senden yüzçevirip kaçar."

گفت کودک آن خیال دیو وش گر بدو این گفته باشد مادرش

4925. Çocuk dedi: "O dev gibi olan hayâle, onun anası da ona bunu söylemiş olursa?"

Çocuk anasına cevâben dedi: "O bana görünen dev gibi hayâlin anası da, senin bu bana yaptığı vasiyeti yapmış olursa?"

حمله آرم افند اندر گردنم ز امر مادر پس من آنگه چون کنم

4926. "Hamle getiririm, anasının emrinden dolayı boy numa sarılır; sonra ben o vakit ne yaparım?"

Ya'nî, "Ben o hayâle senin emrin vechi ile hücum ederim; o hayâl dahi anasının emri vechi ile gelip benim girtlağıma yapışsa, o vakit ben ne yaparım?"

تو همىآموزىم كەچىت اىست آن خيال زشت را ھم مادرىسىت

4927. "Sen, "Çevik dur!" diye bana öğretiyorsun; o çirkin hayâlin dahi anası vardır."

Ya'nî, "Ey anacığım! Sen, "Hayâl gördüğün vakit kalbini kuvvetli tut ve çevik dur!" diye bana nasihat ediyorsun, halbuki o gördüğüm çırkin hayâlin dahi anası vardır. Senin bana ettiğin nasihatı, anası o hayâle de eder." Bu söz söylemek ve söylememek mes'lesi hakkında Hz. Pîr Efendimiz *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 11. faslında söyle buyururlar:

"Bir adamı tanımak istersen, onu söylet; sözünden bilirsin; ve eğer yan kesici olursa ve bir kimse de ona "Adamı sözünden tanırlar" demiş olsa, o yan kesici kelâmında ihtiyât eder ve zâbita me'mûru onu anlamaz. Bu o hikâyeye benzer ki: Sahrâda bir çocuk vâlidесine dedi ki: "Karanlık gecede bana dev gibi korkunç bir zenci görünüyor ve ben çok korkuyorum!" Vâlideyi cevâb verdi ki: "Korkma, o sûreti gördüğün vakit, ona cesûrâne hücum et! Hayâl midir, yoksa hâkîkat midir? belli olur." Çocuk dedi: "Ey vâlide! Ya o zencyiye de vâlideyi böyle vasiyet etmiş ise ben ne yaparım? Şimdi ona, "Söz

söyleme, hâlin belli olmasın!" diye vasiyet etmiş olurlarsa, ben onu nasıl tânyayım?" Bu hâlde onun huzûrunda sükût et ve kendini ona ver ve sabret! Belki onun ağızından bir kelime fırlar ve eğer fırlamazsa belki senin dilinden, arzun hilâfina bir kelime fırlar veyâhud hâtrında bir söz veya endîse baş verr. O endişeden ve o sözdén onun hâlini bilirsın. Çünkü ondan müteessir oldun ve o, onun aksi ve ahvâlidir ki, senin derûnunda zuhûr etti...ilh."

دیو و مردم را مُلْقَنْ آن یکیست غَلَبٌ از وَى گَرَددَ اَرْ خَصْمٌ اَنْدَكِيَسْت

4928. *Seytana ve Âdem'e telkîn edici olan O birdir. Eğer hasım az ise de, gâlib enderdir.*

Bu beyt-i şerîfste "dîv" ile insân-ı kâmilin muhâlifine ve "merdüm" ile insân-ı kâmîle işaret buyurulur. Ya'nî, gerek şeytan mesâbesinde olan insân-ı kâmilin muhâlifine ve gerek insân-ı kâmîle telkîn edici olan birdir ve o da Hak Teâlâ hazretleridir. Telkîn, birisine ism-i Mudill hazretinden ve diğerine de ism-i Hâdi hazretinden vâki' olur; ve bu muhâlifler avâmdan ziyâde havâsttan geçinen ve kibir ve gurûr sâhibi olan ulemâ-i zâhire arasında bulunur; ve bunların adedi her ne kadar az ise de, insân-ı kâmilin onlara gâlib olması da yine Hak Teâlâ hazretleri tarafindandır.

تا کدامین سوی باشد آن یوأشْ اللَّهُ اللَّهُ رو تو هم زان سوی باش

4929. *O terbiyeli at hangi tarafta olursa, "Allah Allah!" sen dahi git, o taraftan ol!*

"Yuvâş", "terbiye olunmuş at" demektir ki, bundan murâd, mücâhedât ve riyyâzât ile terbiye edilmiş olan insân-ı kâmilin nefs-i nefsisidir. Ya'nî, ey kimse! İnsân-ı kâmilin muhâliflerine bakma, onun terbiyeli at mesâbesinde olan nefs-i şerîfi ne tarafa doğru giderse, Allah hakkı için, sen de ona tâbi' olup, o tarafa git ki, dünyâda ve âhirette felâh ve necât bulasın!

گفت اگر از مکر ناید در کلام حیله را دانسته باشد آن همام

4930. *Dedi: "Eğer mekrden dolayı kelâm gelmezse, o hüâmâm hîleyi bilmis olursa?"*

"Hüâmâm", büyük adam ve baş olan ve himmet sâhibi kimse, demektir. Bu beyit kâdi tarafından ikinci çocuğa hitâbdır. Ya'nî, kâdi dedi: "Eğer senin söyle getirmeye çabaladığın o himmet sâhibi kimse senin hîleni bilmiş olur da söz söylemezse?"

سر او را چون شناسی راست گو گفت من خامش نشینم پیش او

4931. "Onun surrını nasıl tanırsın? Doğru söyle!" Dedi: "Ben onun önünde hâmuş otururum."

"O kimsenin bâtininde gizli olan havâtîr ve eskânnî nasıl tanırsın? Doğru söyle!" Çocuk kâdiya cevâben dedi: "Ben onun önünde hâmuş ve sâkit bir hâlde otururum."

صبر را سلم کنم سوی درج تا بر آم صبر مفتاح الفرج

4932. "Sabrı dereceler tarafına merdiven yaparım. Nihâyet sürürun anahtarları olan sabra çikarım."

"Ferec", sürürlü ve şâdî; "süllem", merdiven; "derec", "derece"nin cem'idi, "dereceler" demektir. Bu beytin ikinci misrâ'ı 677 târihli nüsha-i asliyede [ya'nî "Nihâyet sürürun anahtarları olan sabra çikanm"] olduğu gibi, bu ikinci misrâ'ın üstünde de Ankarâvî ve Hind nüshâlanâ muvâfik olarak تا بر آم بر سریام فرج تا بر آم بر سریام فرج "Sürür damının başına çıkmak için sabrı dereceler tarafına merdiven yaparım" demek olur.

ور بجوشد در حضورش از دلم منطقی بیرون ازین شادی و غم

4933. "Ue eğer onun huzûrunda bu şâdîden ve gamdan hâriç bir kelâm gönüldünden kaynarsa..."

من بدانم کو فرستاد آن بن از ضمیر چون سهیل اندر یمن

4934. "Ben bilirim ki, onu bana zamîrden Yemen'de Süheyîl gibi o gönderdi."

"Süheyîl", bir yıldızın ismidir; ve Yemen diyârında görüldüğü için "Sitâre-i Yemenî" dahi ta'bîr ederler; ve Yemen halkı açık taşının kırmızılığını ve meyvelerin olgunluğunu ve letâfetini bu yıldızın nûrunun te'sîrinden olduğuna kani'dirler (*Kâmûs*). Bu beyitlerde insân-i kâmilin huzûruna işâret buyurulur. Zîrâ yukarıdaki "Onun huzûrunda şâdîden ve gamdan hâriç bir kelâm gönüldünden kaynarsa" ta'bîri bu kaftanı gösterir; ve bu kelâmdan mü'râd dahi, sâlikin bâtininde zuhûr eden sîrr-i vahdet'e âid maâñî ve aşk-î ilâhîdir. Nitekim 1. cildin 1820 numaralı beytinde جز سبز عشق کوئی منتهایست . جز غم و شادی ya'nî "Aşkın yeşil bağı ki, nihâyet sizdir; gam ve şâdîden başka onda çok meyveler vardır" buyurulmuş idi. Ma'lûmdur ki, gam ve şâdî taayyünât ve keserât âlemini kaplamıştır; ve bu taayyünât âlemi iki-

lik âlemedir. Binâenaleyh gam ve şâdî beşeriyetin âriyet olan bu vücûd-ı meçâzisinin iktizâsıdır. Bu vücûd-ı izâfi ve meçâzî evsâfinin altında yaşayan, bu iki âriyet sıfatlar ile yaşıar. Nitekim yine 1. cildin 1819 numaralı beytinde آن که او بسته غم و خنده بود . او بدین دو عاریت زنده بود "O kimse ki, gama ve gülmeye bağlanmış ola, o kimse bu iki âriyet ile yaşıar" buyurulmuş idi. Binâenaleyh yukanki beyitte şâdî ve gamdan hâriç bir mantık ve kelâm ancak sîr-ı vahdete ve aşk-ı ilâhiye dâir bir kelâm-ı nefsi ve bâtinî olur; ve bu da ancak sâlike insân-ı kâmilin huzûrunda hâsil olur.

Bu beyt-i şerifte dahi insân-ı kâmilin kalb-i şerifinden ve zamîr-i münîfîneden sâlikin kalbine akseden kelâm-ı bâtinî Süheyl yıldızına teşbîh buyurulmuştur. Ya'nî, Süheyl yıldızı Yemen'den görünüp onun nûru nasıl ki taşı şefâf bir akîk hâline getirir ve meyvelerin olgunluğuna sebeb olursa, insân-ı kâmilin kalbinden sâlikin kalbine akseden nûr-ı feyz ve kelâm-ı bâtinî dahi, onun taş gibi olan kalbini şeffâf ve latîf yapar ve nefsinin kesif olan sıfatlanndan kurtanır; ve nefsinin hamlığını izâle edip kemâle getirir ve ona sîr-ı vahdeti ve aşk-ı ilâhiyi telkîn eder.

در دل من آن سخن زان میمنه است زانکه از دل جانب دل روزنه است

4935. "Benim gönülmde o söz o sağ tarafındadır. Zîrâ ki gönülden gönül tara-
[4916] funa pencere vardır."

"Meymene", sağ taraf, demektir. Ya'nî, "Benim kabime gelen o söz, o sağ tarafındadır. Ya'nî huzûrunda bulduğum kâmilin benim sağ tarafımı düşen kalbi tarafindandır. Zîrâ kalbden kalbe pencere vardır."

* * *

Mesnevî-i Şerîf bu beyt-i latîf ile bitmiş oluyor. Son kissadaki şâhtan ve üç şehzâdeden murâd ne olduğu yukarılarda izâh edilmiştir. Cenâb-ı Pîr, üç şehzâdeden ikisinin sergüzeştiini beyân buyurduğu hâlde, üçüncü şehzâde و آن سوم کاهنترین هر سه بود . صورت ya'nî "O üçün en tenbeli o üçüncü idi; sûreti ve ma'nayı kül-liyyen o kaptı" buyurmuşlar ve onun sergüzeştiini meskût bırakmışlardır. Burada hüsûsiyyet-i ma'nâ i'tibâriyle Çelebi Hüsâmeddin (k.s.) hazretlerine işaret vardır. Zîrâ bu üçüncü şehzâde şüttârîler meşrebinde olan ehl-i aşktan olup, onun nazarında ne ibâdât-ı zâhirenin ve ne de keşif ve kerâmâtın kuyemeti yok idi; ve o kâmilen Hakk'a müteveccih ve Hakk'ın âşığı idi; ve "tenbellik" ne demek olduğu dahi yukarıda geçen 4905 ve 4906 numaralı

کاھلی را کرده‌اند ایشان سند. عارفان از دو جهان کاھلئند. زانکه بی شد بار خرم می‌برند کار ایشان را چو بزدان می‌کند zirâatsız harman götürürler ve "Mâdemki onların işini Hâlik yapıyor, onlar tenbelliği sened etmişlerdir" beyitlerde izâh olundu.

Üç evlâdi olup malını en tenbeline vasiyet eden şahsin küssası dahi bu üç şehzâde hikâyesinin diğer bir misâl ile zübdesidir. "Şâhîs"tan murâd insân-i kâmildir. "Mâli"ndan murâd, ulûm-i ledünniyé ve maârif ve hakâyık-ı rabbâniyyedir. "Evlâdının en tenbeli"nden murâd, yine ehl-i aşktan olan sâlik-tir. Nitekim iki evlâdin kâdi huzûrundaki beyânâtı mezkûr olduğu hâlde, üçüncüsünün hâli, üçüncü şehzâdedeki gibi meskût bırakılmıştır. Zîrâ ehl-i aşkin hâlini söz ile anlatmak mümkün değildir. Onlar fenâ-îllâh hâli içinde-dirler. Onların hâlini yine fenâ-îllâh hâli içinde olanlar bilir. Beyit:

پرسید یکی که عاشقی چیست
گفتم که چو من شدی بدانی

"Birisi âşılık nedir?" diye sordu. "Benim gibi ol ki, bilesin!" dedim.

Kıssadaki iki evlâdin ehl-i hâl değil, ehl-i kelâm ve ehl-i sûret olduğuna işaret buyurulmuştur. Nitekim evlâdin birisi: "Ben adamı sözünden bilirim ve eğer söylemezse iki-üç gün efâline bakar, bilirim" dedi; ve ikincisi: "Eğer bir adam söylese onun hâlini bilirim; söylemezse sözे getiririm" dedi. Halbuki kelâm ve fil arazdır. Nitekim menkuldür ki: "Hz. Pîr'in mûrsid-i âlifleri Seyyid Burhâneddin Muhakkîk Tirmîzî (k.s.) hazretleri söz söyleşler idi. Bir şâhis: "Filân kimseden senin medhini iştittim" dedi. Buyurdular ki: "Evvelen görevim, o kimse nasıl bir kimsedir?" Onda o mertebe var mıdır ki, beni anlayıp medhetsin. Eğer o beni söz ile tanımış ise, muhakkaktır ki, tanımamıştır. Zîrâ bu söz ve o harf ve savt ve o dudak ve ağız kalmaz; bunlar arazdir; ve eğer fiil ile tanımiş ise, yine böyledir; ve eğer benim zâtımı tanımiş ise, sûret zât uymaz ki, medhetsin!"

Hz. Pîr Efendimiz dahi *Fîhi Mâ Fîhî*lerinin 17. faslında bu ma'nâ hakkında şöyle buyururlar:

"Emîr Pervâne bana: "Asıl olan ameldir" dedi. Ona cevâben dedim ki: "Amel ve tâlib-i amel nerededir ki, onlara ameli göstereyim? Sen hâlen kelâmın tâlibisin, "Bir şey dinleyeyim!" diye kulak tutmuşsun. Eğer söylemesem melûl olursun. Tâlib-i amel ol ki, ameli sana göstereyim. Biz âlemde, ameli göstermek için bir adam anyoruz. Amelin müşterisini bulmuyoruz, kelâmın müşterisini buluyoruz. Onun için kelâm ile meşgûlüz. Sen mâdemki âmil de-ğilsin, ameli ne bilirsin? Ameli amel ile bilmek ve ilmi ilim ile ve sûreti sûret

ile ve ma'nâyi da ma'nâ ile anlamak mümkündür. Mâdemki bu yolun yolcusu yoktur, bizim yolda ve amelde olduğumuzu nasıl bileyeklerdir. Nihâyet bu amel, namaz ve oruç değildir; ve bunlar amelin sûretidir. Amel-i ma'nevî bâ-tundadır. Nihayet, devr-i Âdem'den tâ devri Mustafâ (s.a.v.)e kadar, namaz ve oruç bu sûrette değil idi; halbuki amel mevcûd idi. Binâenaleyh bu sûret, amel değildir. Amel insanda bir ma'nâdır. ... ilh."

İmdi bu fâzhâttan anlaşılır ki, *Mesnevî-i Şerîf*'bu 6. cild ile hitâm bulmuştur ve kissalar nâtamâm bırakılmış değildir. Belki kissaların mütebâkisi elfâz ile anlatılmak mümkün olmadığı için meskût bırakılmıştır. Buradan ilerisi hâl ve zevk işidir. Cenâb-ı Hak mahzâ inâyeti ve Resûl-i Ekrem hazretlerinin şefâati ve evlîyâullâhın himmeti ile bizlere ve isteyen kardeşlerimize ihsân buysun!

* *

Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ olsun ki, fakîr bu *Mesnevî-i Şerîf*'in şerhine 1348 hicrî senesinde başladım ve 1356 sene-i hicrîsi Ramazân-ı şerîfinin 24. Pazar günü bitirdim. Demek ki, sekiz sene zarfında ikmâl olundu. Arada hastalık ve diğer esbâb gibi birçok teahhurlar da vâki' oldu. Bu şerhden maksadım, Hudâ bilir ki,aslâ iştihâr değildir. Ancak insanlık yolunu öğrenmek için *Mesnevî-i Şerîf'i* hatmetmektir. Zîrâ çok tecrübe ettim ki, anlamak için okumak, yazmak gibi değildir. İnsan okurken anladığını zannedip geçiyor; fakat yazarken iş değişiyor, sözlerin zevkine varmak için çok düşünmek ve tedkîk etmek lâzım geliyor. Fakîrin yazdığını eserlerin hepsi de bu maksad ile yazılmıştır. Belki şerh esnâsında yanlış anlaşışlarım ve kusûrlarım vâki' olmuş olabilir. Fakî bu hâli şârihlerin şerhlerinde de gördüm. *Mesnevî* gibi bir deryâ-yı bî-pâyâن içinde bu gibi kusûrların erbâb-ı irfân tarafından afv olunacağını ümîd ederim. Evlîyâullâh kerem sâhibidirler; onların rûhâniyetleri bizim gibi hüsn-i niyyet sahibi olan âcizleri ma'zûr görürler. Bu maksad ile bir eser yazıştan güzel bir netîce de çıkmış olur ki, o da fakîrden sonra okuyup zevk duyan dîn kardeşlerimizin ve hattâ ilim ve irfân arkasında koşan bîlumûm efrâd-ı beşerin hayır ile yâdetmesidir.

* *

Bu şerhin nihâyetine Sultân Veled (k.s.) efendimizin *Mesnevî-i Şerîf* hâkîndaki *Hâtime*'lerinin ilhâkını fâideli gördüm. Zîrâ bu *Hâtime*'yi okuyanlar artık *Mesnevî-i Şerîf*'in 7. cildi olmadığına kat'an kanâat getirirler.

لے جی (Kehf, 18/65) ya'ul "Biz ona kendili indimizden bir ilim ta'lim ettilik" bu-
ما ناسımadır. Nitelikim Kür'an-ı Kür'üm'de cennab-ı Hz'liz hakkinda ^{عَزَّوَجَلَّ},
"Ledenin", "İnd ve nezd" demekti, "ilm-i ledün", "Hak indinden olan ilim"

2. "Ne guyzden artık siz soyfılemiyorsun? Niğtin ilm-t-leðün kapsısmı bıgla-
diñ?"
بِمَا لَدُنْهُ إِنْ تَرَكْتُكُمْ مُّسْكِنًا
جَنَّةً لِّمَ تَرَكْتُكُمْ مُّسْكِنًا

İolan muharem ve mübarek babam!"
sonra artık bir beşit datha soyulmeden; ona dedim ki: "Ey diri nefesli ve kelim-
o sağı tarafandır. Zira ki gönülden gönül tarafına pençere vardır"] beşinden
cennet-i şeriften saklı olsu ve son beşit olan ^{عَزَّوَجَلَّ} [ya'ul "Bennim gönüldeme o siz
Dem", "nefes ve kelim", ma'nasına gelir. Ya'ul, vaktaki babam Hz. Mevlana

1. "Vahdati bulam biri middele bu Mescidin hamisi ollu, onu dedim ki: "Ey
dem di ri olun!"
بِمَا لَدُنْهُ إِنْ تَرَكْتُكُمْ مُّسْكِنًا
جَنَّةً لِّمَ تَرَكْتُكُمْ مُّسْكِنًا

Bahaddin Velled (k.s.) hazredenini Hatim'e si
Hz. Mevlana efendimizin büyük mahdumları Mevlana

yurulur. Ya'nî, "Artık ne cihetten ve ne sebebden dolayı söz söylemiyorsun ve ilm-i ledün kapısını niçin kapadın?"

ماند نا سفته در سومن پسر قصه شهرزاد گان نامد بسر

3. "Şehzâdelerin kissası bitmedi. Üçüncü oğlun incisi delinmemiş kaldı."

"Der âmeden", âhir olmak ve bitmek (*Bahâr-i Acem*). Ya'nî, "Üç şehzâdeden üçüncü şehzâdenin kissası ve sergüzeşti bitmedi. Onun inci gibi olan kissası delinip nazım ipligine çekilmeli." İlkinci misrâ' diğer bir nûsha ile söyle mukayyeddir: ya'nî "O bir oğulun sırrı gizli kaldı" demek olur. Hz. Mevlânâ efendimiz *Mesnevî-i Şerîfî* 659 senesinde te'lîfe başlamış, iki sene beş ay fâsiladan sonra 666 hicrî târihində altı cild olarak ikmâl buyurmuşlardır. Şu hâlde 55 yaşlarında başlamışlar ve 62 yaşlarında bittirmiştirlerdir.

گفت نظم چون شتر زین پس بخت نیستش با هیچکس تا حشر گفت

4. Dedi: "Bundan sonra nutkum deve gibi yattı. Ona hiçbir kimse ile haşre kadar kelâm yoktur."

Cenâb-ı Mevlânâ efendimiz, Sultân Veled hazretlerine cevâben buyurdu: "Nutkum deve gibi çöktü. Artık o nutkumun hiçbir kimse ile kiyâmete kadar bu nevi' kelâm ile konuşması vâki' olmaz." Ya'nî bu *Mesnevî-i Şerîf* bitmiştir, daha söylenecek söz kalmamıştır. Artık Hz. Pîr'in bu beyânına karşı *Mesnevî-i Şerîf*'in yedi cild olduğundan bahsedilmesi bir hezeyân olur. Gerçi Ankaravî hazretleri şerh etmiş ise de, hûnrız olan Sultân Murâd-ı Râbi'in ısrâniyla yapmıştır.

هست باقی شرح این لیکن درون بسته شد دیگر نمی آید برون

5. "Bunun bâkî olan şerhi vardır, fakat bâtindadır, kapanmıştır, artık dışarıya gelmiyor."

"Evet, bu şehzâdeler kissasının bâkî kalan şerhi vardır, fakat bâtindadır ve ma'nâdan ibârettir. Ma'nâdan ibâret olan dekâyık ve hakâyık, artık elfâz ile anlaşılamayacağı için, mecrâ-yi kelâm olan cismin ağızı ve dudağı kapanmıştır. Binâenaleyh o ma'nâlar harf ve savt ile dışarıya çıkamıyor."

همچو اشر ناطقه اینجا بخت او بگوید من دهان بستم ز گفت

6. "Nâtika burada deve gibi yattı. O söyler, ben kelâmdan ağızımı bağıladım."

"Nâтика"dan murâd, nefsi nâtika, ya'nî rûh-ı izâfi ve insânıdır. Ya'nî, "Nâtikam burada üçüncü şehzâdenin kissasında deve gibi yatmış ve çökmüşdür. Bu kissanın mütebâkisini artık o söylüyor. Ben cismimin ağızını bu kelâm-ı zâhirden bağladım. Binâenaleyh nefsi nâtikamın ve rûhumun sözlerini rûhlarının kulaklarıyla işitebilenler anlayabilirler."

وقت رحلت آمد و جستنْ ز جو
كُلُّ شَيْءٍ هَالَكُ إِلَّا وَجْهُهُ

7. "Rihlet ve ırmaktan sıçramak vakti geldi. Onun vechinin gayrı her bir şey hâlitidir."

Ya'nî, "Dünyâdan rihlet vakti ve her ân akmakta bulunan feyz-i mukades ırmağı olan bu vücûd-ı izâfi ve cismânî âleminden sıçrayıp gitmek zamânu geldi. Zîrâ (Kasas, 28/88) âyet-i kerîmesi mücibince bu âlem-i keserâtta Hakk'ın zâtundan başka her şey hâlitidir." Hz. Pîr efendimizin târih-i irtihâllerî hakkında *Sipehsâlâr Menâkibi*'nda şu ma'lûmât mündericidir: "Altı yüz yetmiş ikinci [672] sene-i hicriyyesi Cemâde'l-âhire'sinin beşinci [5.] Pazar gününe müsâdîf kuş fashının ibtidâsında takrif-i hakâyık ve maârif buyurdukları esnâda güneş batarken onların celâllerinin güneşî de âlem-i kuds mağribine gurûb etti." Hz. Hudâvendigâr'in doğum târihleri 604 olduğuna göre, ömr-i şerifleri 68 sene olmuş olur. Şu hâlde *Mesnevî-i Şerifi* îkmâlden sonra beşaltı sene daha muammer olmuş olurlar.

- باقی این گفته آید بی زیان
در دل آنکس که دارد زنده جان
8. "Bunun bâkisi dilsiz olarak söylemiş gelir, o kimseyin kalbine ki; diri cân tular."

Ya'nî, "Şüttârlardan olan üçüncü şehzâdenin kissası, aşk-ı ilâhî kissasıdır; ve aşkı birtakım elfaz ve lügât ile anlatmak mümkün değildir. O aşk, rûhtan rûha ve kalbden kalbe, kelâm-ı zâhirîye hâcet olmaksızın gelir; ve bu geliş öyle bir kimseyin kalbine ve rûhuna vâki' olur ki, o kimseyin câni ve rûhu aşka âşinâdir ve âb-ı hayat olan aşk-ı Hak ile diridir." Nitelikim *Dîvân-ı Kebir*'lerinde şöyle buyururlar:

آب حیاتست عشق در دل و جانش پزیر
عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مگیر

Nazmen tercüme:

"Bî-âşk geçen ömrünü hiç katma hesâba,
Âşk âb-ı hayâttır, dil ü cânдан onu ahz et!"

مرده آمد وقت آن کر تن رهم گفتگو آخر رسید و عمر هم

9. "Güft ü gû ve ömür dahi nihâyete erişi. O vaktin müjdesi geldi ki, cisimden kurtulayım!"

"Güft ü gû"dan murâd, hakâyık ve maârifे dâir olan manzûm ve mensûr kelâmlardır. Cenâb-ı Pîr efendimiz şaire aslâ kıymet vermezler. Nitekim *Fîhi Mâ Fîhî*lerinde şöyle buyururlar:

"Benim huzûruma gelen dostların melûl olmalarından çekinerek, onunla meşgûl olmaları için şiir söylemem. O kadar terk ettiğim hâlde yine şiir söylemek îcâb eder. Yoksa şiir nerede, ben nerede! Vallâhi ki, ben şairden bîzârim ve benim indimde şairden bed-ter [beter] bir iş yoktur... ilh."

Mesnevî-i Şerîfî nazmen söylemeleri de kelâm âşıklarını hakîkat tarafına avlamak için kurulmuş bir tuzaktır. Binâenaleyh *Mesnevî-i Şerîfî* şiir nokta-i nazârinden bakanlar ondaki hakâyık ve maâriften bî-behre kalırlar. Nitelik 6. cildin 161 numaralı beytinde şöyle buyurulmuş idi:

کی چشد درویش صورت زآن ز کات معنیست آن نی فولن فاعلات

İzâhan tercüme:

"Şîir sûretine meclûb ve muhtâç olan bir kimse, ârifin zekât-ı irfânını ne vakit tutar! Zîrâ bu *Mesnevî-i Şerîfî* ma'nâdir, şairden ve feûlün faillâttan ibaret değildir."

Ve nesir ve kelâm hakkındaki *Fîhi Mâ Fîhî*in 17. faslındaki beyânât-ı aliyeyе dahi 6. cildin son beytindeki izâhâttâ geçti; ve *Dîvân-ı Kebîrî*lerinde dahi güft ü gû hakkında şöyle buyururlar:

کی باشد ای گفت زبان من از تو مستغنى شده	با آفتاب معرفت در سایه شاه آمده
با رب مرا پیش از اجل فارغ کن از علم و عمل	خاصه که علم منطقی در جمله افواه آمده

İzâhan tercüme:

"*Ey cisim dilinin kelâmi!* Ben ne vakit senden müstağnî olup, ma'rîfet güneşî ile hakîki olan Hakk'ın sâyesine gelmiş olurum? Yâ Rab! Beni ecelden evvel zâhirî ilimlerden ve bu zâhirî ililmere müteallik olan amellerden ve çalışmalarдан ve husûsiyle ağızlıarda gezen ilm-i mantıkın delillerinden ve kiyâslarından fâriğ et!"

Ya'nî "Zâhirî kelâm ve güft ü gû ve ömrüm nihâyete erişi. Artık rûhumun bu cisim habsinden kurtulmak zamânının müjdesi geldi." Ma'lûm olsun ki,

enbiyâ ve onların vârisleri olan evlîyâ ölümün âşığıdırular. Nitekim Resûl-i Ekm̄ Efendimiz "Safer ayının çıktığını haber vereni cennetle müjdelerim" bû-yurdular. Zîrâ rebîü'l-evvel ayında irtihâlleri vâki' olacak idi. Bu zevât-ı aliy-ye bilirler ki, kendilerinin bu vücûd-ı izâfeleri ervâh-ı şerifeleriyle vücûd-ı hakîkî-yi Hak arasında hicâbdır. Bir ân evvel bunun ortadan kalkmasını isterler. Binâenaleyh onların ölümleri kendileri için bayram olur. Nitekim Hz. Pîr Dîvân-ı Kebîr'lerinde şöyle buyururlar:

پش معشوق چون شکر میرند	عاشقانی که با خبر میرند
لا ھرم شوءه دگر میرند	از است آب زندگی خوردند
چون سگان از برون در میرند	تو گمان می بری که شیران نیز

"Haber ile ölen âşıklar, ma'sûklarının huzûrunda şeker gibi tatlı tatlı ölürlər. "Elestü bi-Rabbiküm" hitâbı zamânında dirilik suyunu içərlər. Şübhəsiz başqa bir şîvedə olurlar. Sen zannedersin ki, bu ma'nevî arslanlar dahi, köpek mesâbesində olan cismânîler gibi kapının dışarısında ölürlər."

در جهان جان کنم جولان همی	بگذرم زین نم در آم در یمی
---------------------------	---------------------------

10. "Dâimâ cân âleminde cevelân edeyim! Bu nemden geçeyim, bir azîm yemme geleyim!"

"Nem", rutûbet ve islaklık demektir. Bundan murâd, vücûd-ı izâfî ve cismâniâlemdir. "Yem", deniz ve deryâ, demektir. Bundan murâd dahi, vücûd-ı hakîkî-yi Hak'tır. Zîrâ zâhirde rutûbet denizden hâsîl olduğu gibi, rutûbet mesâbesinde olan bu vücûd-ı izâfînin varlığı dahi, deryâ mesâbesinde olan vücûd-ı hakîkî-yi Hakk'ın varlığındandır; ve rûh ile vücûd-ı hakîkî-ı Hak arasında başka ikilik mertebesi yoktur. Bu i'tibârla, rûh Hakk'ın müşâhididir. Fakat cismâniyet âleminde başka kesâfet ve ikilik mertebeleri olduğundan, cism-i beser Hakk'ın müşâhidi değildir. Bu sebeble Hakk'ın varlığını inkâr edenler ve O'nun varlığını isbât için delil arayanlar çoktur; ve onların cevelânu ulûhiyetin zâhiriyeti olan tabiat âlemindedir ve "nem" âleminden "yem" âlemine çıkamazlar.

رازکه این عالم ز نم زنده ست و خوش	از یمی نم یافت زان خوبست و گش
11. "Zîrâ ki bu âlem nemden diri ve hoştur. Bir azîm deryâdan nem buldu; ondan güzel ve latiftir."

“Geş”, “latîf ve ra’nâ” demektir. Ya’ñı, “Bu vücûd-ı izâfi ve cismâniyet âlemi vücûd-ı hakîkînin nem mesâbesinde olan tecelliyyât-ı esmâiyye ve sıfâtiyyesinden ve feyz-i mukaddesten diridir ve hoştur. Bu sûret âlemi vücûd-ı hakîkî-i Hak deryâsına nem ve rutûbet bulduğu için güzeldir ve latiftir.”

چونکه جان در خاک و نم زنده بود در جهان نم بین تا چون شود

12. “Mâdemki cân, topraktan ve nemden diri olur, deryâ cihânında gör acabâ nasıl olur?”

“Tâ çûn”de “tâ”, ta’lîî içindir. “Çûn”, istifhâm içindir. Ya’ñı, “Mâdemki cân ve rûh-ı izâfi topraktan ve rutûbetten ibâret olan cismâniyet âleminde ulûm-i ledünnyiye ve ma’rifet-i rabbâniyye ile diri olur, bak artık, rûhâniyet deryâsı âleminde acabâ ne olur ve ne hâle gelir?”

Ma'lûm olsun ki, rûh-ı insânının mekteb-i irfânı bu vücûd-ı izâfi ve kesâfet âlemi olan dünyâdır. Rûh bu kesâfet âlemine taalluk etmezden evvel, melekiyet mertebesinde olup, “Sübbûh” ve “Kuddûs” isimlerinin mazhangıdır; ve diğer birçok esmâ-i ilâhiyye âsâr ve ahkâmina melekler gibi yabancılardır. Meselâ melekler Hakk'a isyân etmedikleri için, “Gaffâr” isminden nasîbleri yoktur; ve yiyp içmedikleri için “Rezzâk” isminin ahkâmina da yabancılardır. Rûh-ı insânî de böyledir. Ancak cismâniyet âlemine taalluk ettikleri vakit, bu esmânın zevkini bilirler. Velhâsil, rûhun cismâniyet âlemine taalluku onlarca meçhûl olan birtakım esmâ-i ilâhiyye âsârına vuktûf peydâ etmeleri içindir; ve onlar cismâniyet âleminde ancak bu vuktûf ve ma’rifet sâyesinde diri olurlar. İnsân-ı kâmil ise ancak bu âlem-i cismâniye cem’iyyet-i esmâiyyeye nâil olur. Vaktâki bu ma’rifeti bu âlem-i kesâfet mektebinde tâhsîl ettikten sonra ölüm väsîtasıyla âlem-i ervâh deryâsına dönerler, oradaki zevkleri bu cismâniyet âlemine gelmezden evvelki zevklerinden pek ziyyâde olur; ve insân-ı kâmilin cem’iyyet-i esmâiyyeye mazhaniyeti hasebiyle zevkini ta’rif etmek mümkün değildir. Bu mektebden ma’rifetsiz giden ervâhin vay hâline!

نم چو شهرست و چو دروازست نم نم چو قطره دان و بى اندازه نم

13. “Yemîm şehir gibidir ve nem kapı gibidir. Nemi katre gibi ve yemmi ölçüsüz bil!”

Ya’ñı, “Rûhâniyet deryâsı şehir gibidir ve bu cismâniyet nemi de o şehrin kapısı gibidir. Rûhlar bu cismâniyet kapısından peyderpey ve kafile kâfile o şereh girerler. Bu vücûd-ı izâfi ve cismâniyet nemi, rûhâniyet deryâsına na-

zaran katre mesâbesindedir ve rûhâniyet deryâsının ölçüsü yoktur." Zîrâ nem âlemi, sûret âlemi olduğundan, altı cihet ile mukayyeddir. Fakat rûhâniyet âlemi cihetlerden ârifdir.

زین نمی کو همچو جانست اندرا آ
در م جانان که تا یابی بقا

14. "Bu bir nemdir ki, o cân gibidir. Cânânin yemmine, içeriye gel ki, nîhâyet bekâ bulasın!"

Ya'nî, "Cân gibi görünen bu cismâniyet neminin rûh-ı hayvânîsinden, cânânin ve Hakk'ın deryâsı olan rûhâniyet âleminin içine gel ki, âkibet bekâ bulasın!" Zîrâ rûh-ı hayvânî cisimde, yanan bir kibrîtin alevi gibidir, derhâl sôner. Zîrâ sûret âlemindendir. Fakat rûh-ı insânî âlemi ise bâkîdir, sönmez. Zîrâ ma'nâ âlemindendir.

چونکه نم از بحر جانست این طرف
پس ز راه جان طلب کن آن شرف

15. "Mâdemki bu tarafda nem, cân bahrindendir, binâenaleyh o şerefi cân yolundan taleb et!"

Ya'nî, "Mâdemki bu dünyâ tarafında cân gibi görünen nem, ya'nî cismin rûh-ı hayvânîsî dahi cân deryâsındandır ve çünkü muharrik-i ecsâmdır, binâenaleyh o insanlık şerefini rûh-ı hayvânî yolundan değil, bu rûhun fevkî ve aslı olan rûh-ı insânî ve izâfî yolundan taleb et!" Zîrâ rûh-ı insânî yolunda ittihâd ve rûh-ı hayvânî yolunda tefrika vardır. Nitekim 2. cild *Mesnevî* nin 186 numarasında "Tefrika ve aynılık, rûh-ı hayvânîde olur, rûh-ı insânî ise nefş-i vâhid olur" buyurulmuş idi. Rûh-ı hayvânî cisimlerin adedince dir ve rûh-ı insânî ise güneş gibi birdir. Nitekim yine 2. cildin 184 numarasında da "Nefçه در روح حیوانی بود. نفس واحد روح انسانی بود [ya'nî] "Tefrika ve aynılık, rûh-ı hayvânîde olur, rûh-ı insânî ise nefş-i vâhid olur" buyurulmuş idi. Rûh-ı hayvânî cisimlerin adedince dir ve rûh-ı insânî ise güneş gibi birdir. Nitekim yine 2. cildin 184 numarasında da [ya'nî] "Canların güneşî cisimlerin pencereleri içinde müfterik oldu" ve 4. cildin 411 numaralı beytinde "Mü'minler cisimleri i'tibâriyle ma'düddür, fakat imânları birdir; onların cisimleri sayılmıştır, fakat cân birdir" buyurulmuştur. Bu beyt-i şerîfe şöyle diğer bir vech-i ma'nâ daha vardır: "Bu taraf"tan murâd, bu dünyâ ve sûret âlemidir. "Nem"den murâd, insân-ı kâmilin cism-i şerîfidir. Ya'nî, mâdemki bu sûret âleminde nem mesâbesinde olan insân-ı kâmilin cism-i şerîfi cân deryâsına dandır. Nitekim onlar اشیاعنا ارواحنا وارواحنا اشیاعنا ya'nî "Bizim cisimlerimiz ruhlarımızdır ve ruhlarımız cisimlerimizdir" buyururlar. Binâenaleyh insanlık şerîfini bu cân yolundan, ya'nî insân-ı kâmilin yolundan taleb et!"

تاترا آنجا برد کو بوده است جستن اندر خالک یم بیهوده است

16. "Tâ ki seni oraya götürsün ki o, mevcûd olmuştur. Deryâyi toprak içinde aramak beyhûdedir."

Birinci ma'nâ: "Tâ ki o rûh-ı insânî seni o bulunduğu âlem-i ervâh tarafına götürsün! O rûhâniyet deryâsını topraktan ibâret olan cismâniyet ve rûh-ı hayvânî içinde aramak beyhûdedir, boştur."

Ikinci ma'nâ: "Tâ ki cân bahrinden olan insân-ı kâmil seni bulunduğu rûhâniyet âlemi tarafına götürsün! Bu rûhâniyet deryâsını toprak yığınından ibâret olan cismâni kimselerde aramak beyhûdedir, boştur."

جز و هر خاکى بخاکستان برد موج بحر جان سوی جانان برد

17. "Her bir toprağın cüz'ü topraklığa götürür. Cân bahrinin dalgası cânân tarafına götürür."

Birinci ma'nâ: "Toprağın cüz'ü olan her bir cisim ve rûh-ı hayvânî, insana bittiği kendisinin cinsi olan topraklı tarafına götürür. Rûhâniyet deryâsının dalgası olarak cism-i besere taalluk eden rûh-ı insânî dahi, insanı cânân ya'nî ma'sûk-ı hakîki olan Hak tarafına götürür. Zîrâ rûh-ı insânî ile Hak arasında başka bir ikilik mertebesi yoktur ki, Hak ile rûh arasına hicâb olsun!"

Ikinci ma'nâ: "Toprak yığını mesâbesinde olan her bir cismâni kimse, seni topraklı ve cismâniyet tarafına götürür. Cân deryâsının dalgası olan insân-ı kâmil ise seni Hakk'a götürür."

پس زجان کن وصل جانان را طلب بی لب و بی کام می گو نام رب

18. "Binâenaleyh cânânîn vaslını cândan iste! Dudaksız ve ağızsız Rabb'in adını söyle!"

Birinci ma'nâ: "Binâenaleyh eğer cânâna ve Hakk'a vâsil olmak istersen, bu tavassutu rûh-ı insânîden iste! Cismin dudağı ve ağızı telaffuz etmemeksin, rûhun ile Rabbin adını söyle, ya'nî ism-i celâl olan "Allâh" ismini zikret!" Zîrâ hadîs-i kudsîde انا جلیس من ذکرني ya'nî "Ben beni zikredenin celîsiyim" buyurulmuştur. Eğer bir kimsenin rûhu Hak'tan gafil ve kalbi mâsivâ ile meşgûl olup, dili "Allâh" dese, Hak ancak onun dilinin celîsi olur, rûhunun celîsi olmaz; ve eğer rûhu ile bilâ-harf ve savt "Allâh" derse, Hak onun hem kuvâ-yı rûhâniyyesinin ve hem bilcümle kuvâ-yı cismâniyyesinin celîsi olur.

İkinci ma'nâ: "Binâenaleyh Hakk'a vâsil olmayı cân bahrinin dalgası olan insân-i kâmilden iste ve onun tavassutuna mürâaat et! İnsân-i kâmîlin sâyesi altına girdikten sonra da ağızını ve dudağını bile kimildatmaksızın rûhun ile Allâh'ın ism-i şerîfîni zikir edersin."

تارهی از حبس این فانی جهان در جهان جان بمانی جاودان

19. "*Tâ ki bu fânî cihânın habsinden kurtulasın! Cân cihânında ebedî kalasın!*"

"Tâ ki rûhunun bu zikri ile bu fânî cihânın ve dünyânın habsinden kurtulasın ve cân cihânında ve rûhâniyet âleminde ebedî olarak kalasın!" Ba'zi nûşhalarda "hapis" yerine "cins" vâki'dir. Bu sûrette ma'nâ "Bu toprak âlemi olan dünyânın cinsi olup, fânî olmaktan kurtulursun" demek olur.

تنهای عمر را در شوره خاک می بکاری تا شری آخر هلاک

20. "*Ömrün tohumlarını çorak toprak içine ekiyorsun; elbet sonunda helâk olursun.*"

"Ey kimse! Ömrünün tohumlarını dünyâ umûrûna sarf ediyor ve çorak toprak içine ekiyorsun. Elbet sonunda ma'nen helâk olursun ve rûhâniyet âleminden hicâb içinde kalırsın." "Tâ şevî"de "tâ", "elbet ve mutlak" ma'nâ-sinadır.

اینچنین عمرِ عزیزِ بی بها بی عوض ضائع کنی هر دم چرا

21. "*Böyle bahâsiz olan azîz ömrü her dem niçin bedelsiz olarak zâyi' eder-sin?*"

"Bu dünyâ bir ticârethâne gibidir ve insanın kıymetli ve azîz ömrü de bir tacirin sermâyesi gibidir. Ey kimse! Böyle kıymet takdîr olunamayan azîz ömür sermâyesini her nefeste niçin bir bedel ve ivaz mukâbili olmayarak zâyi' edersin ve havaya verirsin?"

غنم می تايد ترا ای مرد کار تا دهی گلزار و گیری خارزار

22. "*Ey iş adamı! Sana gabn gelmez mi? Tâ gülzârı verip dikenliği alاسın!*"

"Gabn", alış verişte zarar vermek ve aldanmak demektir. "Ey bu dünyâ ticârethânesinde "mûcâdele-i hayatı" diye gece ve gündüz çalışan iş adamı! Bu azîz ömür sermâyesini serâb ve havadan ibâret olan ezbâk-ı dünyeviyeye sarf etmek sûretiyle yaptığın alış veriş, sana gabn ve aldanmak kanâ-

atini vermez mi ki, bir gülzâr olan rûhunun ezvâkını verip, dikenlikten ibâret olan cismâniyet ve nefşâniyet âleminin ezvâkını alırsın?" ikinci müşrân sûreti dahi nüshadır, "Sen elden gülü verirsin ve dikeni alırsın" demektir.

عمر کان شد صرف در دنیا نماند خرم آنکش حق بسوی خوبیش خواند

23. "Ömür ki, o dünyâya sarf oldu, kalmadı. Mesrûr o kimsedir ki, Hakk onu kendî tarafına da'vet etti."

"Dünyâ ezvâkına sarf olunan ömür sermâyesi, o ezvâk gibi fânî oldu ve kalmadı. Binâenaleyh bu ticâretin neticesi hüsrân ve gamdır. Bu hayât-ı dünâyeviyye ticâretinde ancak Hakk'ın kendisine da'vet ettiği kimse hurrem ve mesrûrdur." Zîrâ o kimse ömür sermâyesini Hak ve hidâyet yolunda sarf etmiştir ve ticâretten pek büyük kâr etmiştir. Ömür sermâyesini ezvâk-ı dünâyeviyyeye sarf edenlerin hiçbir kârı yoktur. Nitekim sûre-i Bakara'nın baş tarafindaki âyet-i kerîmede

أُولئكَ الَّذِينَ اشترَوُا الصَّنَلَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبَحُتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْنَدِينَ

(Bakara, 2/16) ya'nî "Hidâyeti verip, dalâleti satın alan kimseler ticâretlerinde kâr etmediler ve onlar doğru yolu bulmadılar" buyurulmuştur.

عمر محدود و شمرده چون دهی در ره حق گردد آن نا منتهی

24. "Eğer sayılmış olan ömrü Hakk yolunda verir isen, o nâ-müntehî olur."

"Eğer Hak ve hidâyet yolunda sayılı ve ma'dûd olan ömrünü ve cismâni olan benliğini verir isen, o sayılı olan ömrün bu Hak yolu ticâretinde nihâyet-siz ve hesâbsız olur; ve sende aslâ zamân ile mukayyed olmayan rûhânî bir benlik hâsîl olur." Nitekim âyet-i kerîmede sûre-i Zümer'de

إِنَّا يُوقِّي الصَّابِرُونَ

(Zümer, 39/10) ya'nî "Allâh Teâlâ sabır edenlerin ecirlerine ve mükâfâtlanna hesâbsız bir sûrette vefâ eder" buyurulur.

بی شمار و بی حد و بی عد شود عمر ده روزه که در طاعت رود

25. "Tâat içinde giden on günlük ömür, sayısız ve hadsiz ve adedsiz olur."

هن تمارت کن درین بازار تو صد هزاران گل بر از يك خار تو

26. "Âgâh ol! Sen bu pazarında ticâret et! Sen bir dikenden yüz binlerce gül götür!"

"Diken"den murâd, cisim ve nefistir. Ya'nî, "Âgâh ol! Bu dünyâ hayâtının pazannda, diken gibi olan cismini ve nefşini ve enâniyetini Hakk'a sat! Ve bu

ticâret mukâbilinde irfân cennetinin yüz binlerce ezyâk gülerini al!" Nitekim âyet-i kerîmede

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَآمَوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ (Tevbe, 9/111)

ya'nî "Allâh Teâlâ mü'minlerin nefislerini ve mallarını cennet mukâbilinde satın aldı" buyurulur. 1. cild *Mesnevi-i Şerîf*'in 2749 ve 2. cildin 2427 ve 5. cildin 1463 ve 6. cildin 895 numaralı beyitlerine mürâaat.

از يكى دانه كه كارى صد هزار دانه بر گيرى ز فضل كرد گار

27. "Ektiğin bir tâneden Kirdigâr'ın fazlından dolayı yüz binlerce tâne alırsın."

Ya'nî, "Emr-i ilâhîye muvâfîk olan bir amel tohumunu ekersin; fâil-i hakîki olan Hakk'ın fazlından ve artırmasından dolayı, o tohum mukâbilinde yüz binlerce ve hesâbsız tâne ve mükâfât alırsın."

خود شمار آنجا بود کاخن بود بیشمارست آن طرف کان بر بود

28. "Muhakkak sayı orada olur ki, âhir olur, o semerenin olduğu o taraf sayısızdır."

"Ber", burada "meyve ve sebze" demektir. Ya'nî, "Muhakkak sayı, sonu ve nihâyeti olan yerde olur. Halbuki o semerenin ihsân olunduğu rûhâniyet ve cennât-ı sîfât âlemi sayısızdır ve hesâbsızdır."

سوی کُل خود رو ای جزو جدا از خودی بگذر گریز اندر خدا

29. "Ey ayrılmış cüz'! Kendinin külli tarafına git! Kendiliğinden geç! Hudâ'ya kaç!"

"Küll"den murâd, Hakk'ın hakîki varlığı; "cüz'"den murâd, abdin mevhûm varlığıdır. Ya'nî, "Ey Hakk'ın hakîki varlığından ayrılmış cüz' olan vücid-i mevhûm sahibi abd! Kendinin bu mevhûm olan kendiliğinden ve varlığından geç de *فَرُوا إِلَيَ اللَّهِ* (Zâriyât, 51/50) ya'nî "Allâh'a kaçınız!" âyet-i kerîmesindeki emir mûcibince Hudâ'ya kaç ve kendi gülün olan Hakk'ın varlığı tarafına git!"

در تن همچو سبو هستی چو آب گفت و گو و صلح و جنگت چون حباب

30. "Testi gibi olan ten içinde sen su gibisin. Senin kıyl ü kalın ve sulhün ve cengin su kabarcığı gibidir."

"Ab"dan murâd, rûh-i insânıdır. Ya'nî, "Ey kimse! Senin umûmî hey'etin bu sûret âleminde testi içinde su gibidir. Ya'nî için rûh ve dışın cisimdir. Se-

nin güft ü gün ve sulhün ve cengin-su üzerindeki kabarcıklar gibidir; ve o su kabarcıkları sabit olmaz, gâh çıkar, gâh söner." Zîrâ bunların hepsi rûh içinde mestûr ve mahfî ma'nâlardır. Nitekim *Fîhi Mâ Fîhî*'n 15. faslında Hz. Pîr bu ma'nâyi diğer bir misâl ile [söyle] beyân buyururlar:

"Nitekim insanda dahi bu evsâf gizlidir, zâhir değildir. Ancak dâhilî ve hâriçî vesâit ile ya'nî bir kimseñin kelâmından ve âzârından ve cenk ve sulhünden zâhir olur. Sifât-ı beserîyyeyi görmüyôr musun? Kendinde teemmü'l edersin, hiçbir şey bulamazsin ve kendini bu sifâttan boş bilirsın. Bu hal, sende olan şeyin tegayyüründen değildir, ancak sende mahfî olmasındandır ve deryâya müşâbihtir. Deryâ, deryâdan ancak tebahhûrat vâsitasıyla hâricé çıkar ve ancak mevcî ile zâhir olur. Sifât dalgaları kaynaşmaya başlayınca, vâsita-i hâricî olmaksızın senin derûnundan peydâ olur. Velâkin deryâ sâkin oldukça, hiçbir şey göremezsin. Cismin deniz kenâridir ve cânnî da denizdir. Görmez misin, onda bin türlü yılanlar ve balıklar ve kuşlar ve türlü türlü mahlükât-ı acîbe peydâ olup, kerîdilerini gösterirler ve yine o deryâya dalarlar. Senin gazab, hased ve şehvet vesâire gibi sıfatların, işte bu deryâdan başlarını çakanırlar... ilh."

چون حبابست این نقوش و این صور بر سر آب درون ای نامور

31. "Ey nâm sâhibi! Bâtin suyunun başı üzerinde bu nakuşlar ve bu sûretler su kabarcığı gibidir."

"Ey ulûm-i zâhirîyyede şöhret ve nâm sâhibi olan efendi! Rûhunun derâyâsından dalgalanıp, cisminden kelâm ve fiil olarak zâhir olan bu nakuşlar ve sûretler, bâtinin suyu olan rûhunun yüzü üzerinde su kabarcığı gibidir."

با چو کَفْنِی بر سر آب درون پیدا برون

32. "Yâhud bâtin suyunun başı üzerinde bir köpük gibidir. Nihâyet bâtinin sırrı dışarıya zâhir olur."

"Yâhud, kelâm ve fiil nakuşları ve sûretleri, bâtin suyu olan rûhun başı üzerinde bir köpük gibidir. Nihâyet bu köpükler vâsitasıyla bâtında gizli olan sıfatlar dışarıya çıkar ve meselâ bâtında gizli olan gazab ve rizâ bir sebebin te'sîri ile kabarıp, söz ve fiil köpükleriyle meydâna çıkar."

از تف واز کف واز بوی قُدُور می غاید خوردینها در تنور

33. "Çömleklerin harâretinden ve köpüğünden ve kokusundan fırında yemekler görünür."

"Kudûr", çomlek ma'nâsına olan "kîdr" kelimesinin cem'idir, "çomlekler" demektir. "Tennûr", fîn ve tandır, demektir; aslında "nevvar" (نور) idi, ayne'l-filiini ["nûn"]un evveline getirip "tâ"ya kalbederek "tennûr" derler. Fârisî'de ve Arabî'de müsterektir. Cem'i "tenânîr" gelir (*Ahterî*). Teşâfsiz telaf-fuzu zarûret-i veznden nâşîdir. Ya'nî, "Meselâ fîrnda ve ocakta olan çomleklerin harâretinden ve kaynayışından ve köpüğünden ve kokusundan, içindeki yemeklerin cinsi görünür ve anlaşılır."

تا که شیرینی و یا ترشیست آن می شود ظاهر بر پر و جوان

34. "Hattâ ki, o bir tatlı midir veyâ ekşi midir? İhtiyarın ve gencin indinde zâhir olur."

"Hattâki, o çomleğin içinde pişmekte olan yemek tatlı veyâ ekşi cinsinden midir, buhânndan ve kokusundan ihtiyarın ve gencin indinde zâhir olur." "İhtiyar ve genç" ta'bîrinin istî'mâl buyurulması, tecrübe ve tecrübe kimselerin indinde vehleten zâhir olur, demekten kinâyedir.

همچنین از فعل و قول مردمان می شود پیدا که چه ساخت جان

35. "Böylece adamların fiilinden ve kavlinden câni ne üslûbda olduğu zâhir olur."

"İşte cism-i besar, içinde yemek pişirilen bir çomlege de benzer. Ondan sâdir olan sözden ve filden rûhunun ne gibi ve ne tarzda bir rûh olduğu zâhir olur."

جان او در مرتبه چونست چیست مؤمنست و یا که کافر یا ولیست

36. "Onun câni mertebede nasıldır? Nedir? Mü'min midir veyâhud ki, kâfir veyâ velî midir?"

"Velhâsil, o kimsenin sözlerinden ve füllerinden cânının mertebesi anlaşılır. Ya'nî mü'min midir ve mü'min ise mü'minlerin avâmından midir, yoksa velîlerinden midir? Yâhud kâfir ve münkir midir? O kimsenin ahvâli zâhir olur." Nitekim "Kelâmdan olur ma'lûm kişinin kendi mikdâri" buyurulmuştur. Sözdén anlaşmanın misâli:

"Bir ziyâfette Mevlânâ Câmî hazretleriyle bir sofu bir sofrada bulunur. Ev sahibi sofraya tuz koymayı unutmuş. Mü'minlerin avâmından olan bu sofu: "Yemeğe tuz ile başlamak sünnettir, sofraya tuz getiriniz!" demiş. Mevlânâ Câmî hazretleri onun bu sözünü kerîh görüp: "Buyurun, ekmekte tuz var-

dir" buyurmuşlar. Biraz sonra sofu sofrada bulunanlardan birisine hitâben: "Ekmeği bir el ile koparıyorsun, bir el ile ekmek koparmak mekrûhtur" demiş. Mevlânâ Câmiî hazretleri: "Sofrada başkalarının ahvâliyle meşgûl olmak, bir el ile ekmek koparmaktan daha mekrûhtur" buyurmuş. Herkes sükût içinde yemekle meşgûl olduğu bir sırada sofu: "Sofrada söz söylemek sünnet-i şerîfedir" demiş. Mevlânâ Câmiî hazretleri: "Çok söylemek mekrûhtur" buyurup, her sözünde sofuyu iskât etmiştir." İşte bu mükâlemelerde bir velînin rûh-ı şerîfi ile, mü'minlerin avâmindan olan bir kimsenin rûhu arasındaki fark ve mertebe zâhir olmuştur.

Filden anlaşılmaının misâli: "Bâyezid-i Bestâmî hazretlerine bir şahsin kêmâlinde ve velâyetinden bahsetmişler. Hazret o kimse'nin ziyâretine gitmiş. Ve o şahıs câmi-i şerîfe müteveccihen yolda gidiyormuş. Giderken kibleye karşı tükürmüş. Bâyezid hazretleri: "Bu zât kiblesinden gâfildir, nasıl velî olur?" buyurmuşlar ve geri dönmüşler." Binâenaleyh rûhun merâtibi böyle âgâhlik ve yevâ gaflet ile zuhûr eden fiilden dahi anlaşılır.

تا نگردد آب شیرین نا گوار

آب را اندر سبو بی م مدار

37. "Suyu testi içinde yemmsiz tutma, tâ ki tatlı su nâ-güvâr olmasın!"

"Yemm", deniz ma'nâsına nadir. Burada "yemm"den murâd, ulûm-i ledünniyye deryâsı olan insân-ı kâmildir. "Âb"dan murâd, rûhtur. "Testi"den murâd, cısimdır. Ya'nî, "Ey kimse! Cisminin testisi içinde su mesâbesinde olan rûhunu ulûm-i ledünniyye deryâsı olan insân-ı kâmilden uzak tutma! Tâ ki senin tath su mesâbesinde olan imânlı rûhun birtakum sıfât-ı nefşâniyye ile bozulup hâzır olunamaz hâle gelmesin!" "Nâ-güvâr", hazmı güç olan gıdâ, demektir.

کاب ساکن بی مدد نا خوش شود رنگ و بوی و طعم خوب ازوی رود

38. "Zîrâ sâkin olan su yardımzsız nâhoş olur. Güzel olan rengi ve kokusu ve lezzeti ondan gider."

Ya'nî, "Rûhunu insân-ı kâmilin musâhabetinden men' etme! Zîrâ rûh su gibidir ve sâkin ve durgun olan suya hâriçten latif bir su akıp gelmezse, du-ra dura nâhoş olur. Güzel rengi ve kokusu ve lezzeti ondan gider ve hattâ kurtlanır." Nitekim *Fîhi Mâ Fîhî* 71. faslında cenâb-ı Pîr efendimiz şöyle bu-yururlar:

"İnsanın nefsinde hayvânât ve sibâ'da olmayan bir şer vardır; derler. Bu, insanın onlardan beter olması cihetinden değildir. Bu o cihettendir ki, insan-

da bulunan sū'-i ahlâk ve uğursuzluklar ve şer, onda olan gizli bir gevher hasbeiyledir. Bu ahlâk ve şomluklar ve şer, o gevherin hicâbi olmuşlardır. Gevher her ne kadar enfes ve a'zam ve eşref olursa, onun hicâbi da o kadar zi-yâde olur. Binâenaleyh bir adamın şomluğu ve şerri ve sū'-i ahlâkı o gevherin sebeb-i hicâbi olmuştur; ve bu hicâbların kalkması, ancak mücâhedâtı kesire ile olur; ve mücâhedâtın envâ'i vardır. Mücâhedâtın a'zamı, Hakk'a te-veccûh edip, bu âlemden i'râz eylemiş yârân ile ihtilât etmektedir. Yârân-ı sâ-lich ile oturmaktan daha kavî hicâbir mücâhede yoktur ve onları müşâhede etmek nefsin ifnâsı ve terkidir; ve bundan dolayıdır ki, cehil yılanı bir sene âdem görmezse ejderha olur, derler. Ya'nî şerri ve şomluğu terke sebeb olan bir kimseyi görmezse, demektir... ilh."

Bu bahiste "yârân-ı sâlich"ten murâd, insân-ı kâmildir ve meşâyîh-i hakîkiyye hazarâtıtdır. Nitekim 3. cildin 2538 numaralı beyt-i şerîfînde نفس از در هاست [با صد زور و فن روی شیخ او را زمرد دیده کن] "ya'nî" "Nefis yüz kuvvetli ve hileli ejderhâdir. Şeyhin yüzü göz kopancı zümräddür" buyurulmuş ve 5. cildin 1950 ve 1951 numaralı beyitlerinde de bu ma'nâ mezkûrdür.

گفت احمد هر که دو روزش یکیست هست مغبون و گرفتار شکیست

39. "Ahmed buyurdu: "Her kimin iki günü birdir, mağbûndur" ve bir şekkin güriftâridir."

Bu ve âtîdeki beytler من استری بوماه فهو مغبون ya'nî "İki günü bir olan kimse mağbûndur" hadîs-i şerîfînin tefsîridir. Ya'nî, "Ahmed (a.s.v.) Efendimiz "İki günü müsâvî olan kimse aldanmıştır" buyurmuştur. "Mağbûn", aldanmak ve zaifü'l-re'y ma'nâsınaadır. İki günü müsâvî olan kimsenin aldanması ve şekke giriftâr olması budur ki: O kimse i'tikâdında bir yakîn sâhibi olmayıp, bulduğu delâil-i aqliyye ile taklîd dâiresinde yaşar ve onun taklîdi her gün için müsâvî bir tarzda olur. Eğer karşısına birisi çıkıp, i'tikâdi hilâfında kavî bir delîl getirse, bu i'tikâdında ve taklîdinde şübheye düşer. Bununla berâber yakın sâhibi olan insân-ı kâmili de beğenmez ve onun hüccetine kendi gu-rûr-ı ilmîsi yüzünden lüzüm görmez. Maahâzâ, delîl ile elde edilmiş i'tikâdâtın sâbit olmadığını gördüğü hâlde, yine o delâile i'timâd eder. Bu hâl ise hamâkattır."

پر زیادی همچو اینان تھی

بی یقینی می زید در ابلیغی

40. "Ahmaklık içinde yakânsız yaşar. Boş dağarcık gibi hava doludur."

“İşte o kimse, böyle ahmaklık içinde i'tikâdâtında yakınsız ve taklid ile yaşar. Kendinin ilmî delillerine istinâden boş dağarcık gibi hevâ-yi nefsânî ile doludur.”

هر دمی پس می رود از پیش صفت می شود صافیش دردی همچو کف

41. “*Her bir dem saf önünden geri gider. Onun sâflığı köpük gibi bir tortu olur.*”

“Bu kimsenin iki günü müsâvî olmak şöyle dursun, bu gurûru sebebiyle, mü'minlerin safi öňünden her dem geriye gider. Esâsen onun sâf olan rûhu, sıfat-ı nefsâniyyesi yüzünden köpük gibi bir tortu olur ve büsbütün cism-i kesisi hâline inkilâb eder.”

رخ او هر لحظه بد تر می شود هر دمی او زشت وابتر می شود

42. “*Onun rençi her lahza daha fenâ olur. O her bir dem çirkin ve ebter olur.*”

“Ebter”, hayır ve nefî’ ve hüsn-i zikirden munkatı’ olan kimse. Ya'nî, “Kendi akl-ı cüz'îsine i'timâden sa'y eden o feylesofun ve âlim-i zâhirînin bu sıfat-ı nefsâniyyesinden dolayı çektiği hased ve gazab gibi ma'nevî rencler ve zahmetler her lahza daha beter olur. Onun sıfat-ı nefsâniyyesi gitgide kuvvetlénerek her dem daha çirkin ve hayır ve nefî'den munkatı' olur, ya'nî nâs arasında kötülük ile yâd olunur.”

سوی دوزخ می رود آن رد باب بی عذاب بحر در نار و عذاب

43. “*O bâbin merdûdu cehennem tarafına gider; bahrin tatlı suları olmaksızın, âtes-i azâb içinde.*”

“Redd”, “merdûd” demektir. “Izâb”, “tatlı su” ma'nâsına olan “azb” in cem' idir; ve “tatlı sular” dan murâd, ulûm-i ledünniyye ve yakınıyyedir. Ya'nî, “O hakîkat ve yakın kapsısının merdûdu, artık cehennem tarafına gider. Ulûm-i ledünniyye ve yakınıyye bahri olan enbiyâ ve evliyânın, tatlı su mesâbesinde olan ulûm-i ledünniyye ve yakınıyyesinden bî-behre olarak, Hak'tan ve hakîkatten uzaklık ateşi ve nefsinin sıfatları azâbı içinde kalır.” Zîrâ nefis ayn-ı cehennemdir ve onun ateşi rûha ve kalbe musallattır. Nitekim sûre-i Hümeze'de نَارُ اللَّهِ الْمُوْقَدَةُ. الَّتِي تَطَلُّعُ عَلَى الْأَنْفَدَةِ. (Hümeze, 104/6-7) ya'nî “Allâh'ın yaktığı bir ateştiş ki, kalbleri ihâta eder” buyurulur.

پیش ازانکه کار تو آنجا رسد
هر دمی غفلت ترا واپس برد

44. "Ondan evvel ki, senin işin oraya erişir, her bir demde gaflet seni daha geriye götürür."

Ya'nî, "Senin kârin ve hâlin oraya, ya'nî nefsinin sıfatlarının ateşine ve azâbına seni getirmezden ve her bir demde Hakk'a ve hakikate karşı olan gafletinin seni daha geriye götürmezden ve büsbütün âlem-i süflîye çekmeden evvel!"

رو بسوی اصل خود همچون خلیل
بگذر از استاره و چرخ چو نبل

45. "Halil gibi, kendi aslına tarafına git! Yıldızdan ve nil gibi olan selekten geç!"

Bu beyt-i şerîf yukankı beytin mütemmimidir. Ya'nî, "Halîl (a.s.) ibtidâ-yı hâlinde, ibtidâ yıldızları ve sonra ayı ve sonra güneşini gördü ve her birerlerine هذا ربِي (En'âm, 6/76) [ya'nî] "Bu benim Rabbimdir!" dedi. Vaktâki onlar gurûb ettiler, o hazret, أَحَبُّ الْأَنْفُسِ عَنْهُ (En'âm, 6/76) [ya'nî] "Ben âfil ve kaybolanları sevmem!" dedi, yüzünü kâmilén Hakk'a çevirdi. Sen dahi ilm-i nûcûmda yıldızların âsâr ve ahkâmından ve nil-i nebâti renginde olan çerh ve felek ile meşgûliyetten geç de, kendi aslına tarafına git!" "Nil", usâresiyle elbise boyadıkları bir nebâtin ismidir, gök rengindedir. Bu beyt-i şerîf, arz üzerinde vâki' olan hâdisât ve inkılâbatı yıldızların te'sîrine atfeden ilm-i nûcûm ile meşgûl feylesoflara hitâb olmak münâsibdir. Nitekim *Fîhi Mâ Fîhi* in 58. faslında söyle bir bahis vardır:

"Huzûrda olanlardan birisi: "O müneccim, "Siz bu eflâkin ve küre-i hâkînin hâricinde bir şey mevcûddur" diye da'vâ edersiniz. Benim indimde bunun gayn bir şey yoktur. Eğer varsa nerede olduğunu gösteriniz!" diyor. Hz. Pîr-i destgîr cevâben buyurdular: "Evvelen bu suâl fâsiddir; zîrâ "Nerededir?" diyorsun. Halbuki O'nun yeri yoktur. Ondan sonra gel sen söyle ki, senin bu i'tirâzın neredendir ve hangi mahaldedir? Dilde, ağızda, gözde ve sînede değildir. Bunlann cümlesini tefahhus etsen ve parça parça, zerre zerre eylesen, bu i'tirâz ve endîşeyiaslâ bulamazsun. Kendi düşüncenin mahallini bilemeyeince, Hâlik-1 endîşenin mahalli nasıl bilîrsin? Sana bu kadar bin endîşe ve ahvâl gelir, elinde değildir ve senin mağdûrun ve mahkûmun değildir; ve eğer buna muttalî olsan, senin üzerini pek ziyyâde memerr ittihâz eden bu şeylerin cümlesinin nerede olduğunu bilir idin. Halbuki sen bunların nereden gelip ne reye gittiğinden ve ne yapacağından bî-habersin. Mâdemki kendi ahvâline it-tulâ'dan âcizsin, Hâlik'ına ittulâ'ı nasıl ümîd eylersin? ...ilh."

پای همت بر خور و بر ماه نه سر بر آن ایوان و آن در گاه نه

46. "Himmet ayağını güneş ve ay üzerine koy! Başı o eyvân ve o dergâh üzerine koy!"

Ya'nî, "Ey müneccehim efendi! Himmetinin ayağını güneş ve ay üzerine koy, ya'nî sûret âlemimi çiğne geç! Ve başını kazâ-yı ilâhî dîvânhânesine ve dergâh-i izzete koy ve himmetini yüksek tut!" Nitekim *Fîhi Mâ Fîhi*'n 18. fasılında cenâb-ı Pîr şöyle buyurur:

"Hak Teâlâ size matlûbunuzu ihsân eder ve himmetinizin eriği makâmı atâ kilar; zîrâ الطير يطير بجناحه والمؤمن يطير بهمته ya'nî "Kuş kanatlarıyla uçar, mü'min ise himmet ile uçar".

Mahlûkât üç sınıftır. Bir kısmı melâikedir, onlar akl-ı mahzırlar. Onların tâati, ibâdeti ve zikri ve tabâfları ve gıdâları ve taâmları kendilerinin hayatlandır. Meselâ suda balıkların hayatı sudandır. Yatağı ve yastiği hep sudur. Onlar hakkında bunlar külfet değildir. Çünkü şehvetten mücerred ve pâkdirler. Binâenaleyh eğer o pâk olup,aslâ şehvete tâbi' değil ise, yâhud sâïka-i nefş ile hevâye meyil etmez ise, bir hüner mi olur? Çünkü bunlardan pâktır ve onların aslâ mücâhedesî yoktur. Eğer itâat ederse, onu itâat etmiş addetmezler, çünkü onun tabâti odur ve onsuz olamaz. Ve sınıf-ı diğer behâyimdir ki, onlar mahz-ı şehvettirler. Akl-ı zâcirleri olmadıgından, onlara tekâif vâiki' olmamıştır. Kaldı, akl ve şehvetten mürekkeb olan miskîn âdemî... Onun [yarısı melek], yarısı hayvan ve yansısı yılan ve yansısı balıkır. Balıklı su tarafına ve yılanlığı toprak cânibine çeker. Keşâkeş ve nizâ' içindedir. Akl şehvette gâlib olan kimse melâikededen a'lâdir; ve şehveti aklına gâlib olan kimse dahi behâyimden aşağıdır."

Ve *Mesnevî-i Şerîf*'in 6. cildinde de [beyit: 133-134] şöyle buyurulur:

پر مردم همت است ای مردمان

مرغ با پر می رود تا آشیان

عاشقی کآلوده شد در خیر و شر

خیر و شر منگر تو در همت نگر

[Ya'nî] "Kuş, kanadı ile yuvaya kadar gider. Ey adamlar! Adamın kanadı da himmettir. Âşıklık ki, hayır ve şerde âlüde olmuştur, sen hayır ve şerre bakma, himmete bak!"

این خودی را خرج کن اندر خدا تا غانی همچو ابیسی جدا

47. "Bu kendiliğini Hudâ'ya harc et! Tâ ki bir İblis gibi cüdâ kalmayasin!"

"Bu kendiliğini ve varlığını Hakk'ın varlığı karşısında harc et ve fâni kıl! Tâ ki bir İblîs gibi, kendinin kendiliğine vücûd verip Hak'tan cüdâ ve ayn kalmayasin!" Nitekim bu ma'nâ hakkında Hz. Pîr *Fîhi Mâ Fîh*'in 6. faslında şöyle buyururlar:

"Hakk'ın huzûruna "iki" ve "ene" ya'nî "ben" ta'bîrleri sızmaz. Sen "ene" dersin, O da "ene" der, ya sen O'nun müvâcehesinde öl, yâhud O senin müvâcehende ölsün! Fakat O'nun ölmesine ne hâriçte ve ne de zihinde imkân yoktur. Zîrâ و هو المي الذى لا يموت ya'nî "O ölmeyen bir diridir." O'nun o derece lutfu vardır ki, eğer mümkün olsa idi, senin için ölürdü. O vakit ikilik kalkardı. Şimdi mâdemki O'nun ölmesi mümkün değildir, sen öl, tâ ki O sana tecelîf eylesin ve ikilik kalksun! Aynı cinsten iki kuş berâberce bağlayan, iki kanaat dörde mübeddel olduğu hâlde, uçamazlar; çünkü ikilik kâimdir. Velâkin diri kuşa bir ölmüş kuş bağlayan o uchar; zîrâ ikilik kalmamıştır. ...ilh."

آب جان را ریز اندر بحر جان تاشوی دریای بی حد و کرآن

48. "Cân suyunu cân bahrine dök, tâ ki hadsiz ve kenârsız deryâ olasın!"

"Kerân", "kenâr" ma'nâsına nadır. "Cân bahri"nden murâd, rûh-i külli-i muhammedîdir. Zîrâ o hazret "ebu'l-ervâh"tur. "Hadsiz ve kenârsız deryâ olmak"tan murâd, fâni-fillâh olmaktadır. Ya'nî, "Ey Hak yolunun sâlikî! Cisminin testisinde mektûm olan cân suyunu rûh-i külli-i muhammedîye dök ve onda fâni ol ki, bu fenâ-fî'r-resûl mertebesinden sonra fenâ-fillâh mertebesine vâsil olup, hadsiz ve kenârsız deryâ olasın! Ya'nî cem'iyyet-i esmâiyyeye mazhar bir insân-i kâmil olasın! Ve "Allâh" ism-i câmi'inin mazhan bulunasını!"

قصه کوته کن که رفم در حجاج هن خمش والله اعلم بالصواب

49. "Kissayı kısa et ki, hicâba gittim. Âgâh ol! Sus, vallâhü a'lem bi's-savâb!"

"Ey oğlum Sultân Veled! Bu Mesnevî hakkında söz söylemek kissasını kisa kes ki, ben artık âlem-i sûretten ve kelâm âleminden hicâba gittim ve huzûr-i izzettiyim. Benim bu hâlime âgâh ol ve sus! Ve Allâh Teâlâ kullarından zuhûr edecek ahvâlin doğrusunu en ziyâde bilicidir."

Ma'lûm olsun ki, insân-ı kâmillerin iki hâli vardır. Birisi budur: Hakk'ı ârif olduktan sonra halkı irşâd edip söz söyleler. Nitekim ya'nî "Al-lâh'i ârif olanın dili uzar", ya'nî çok söz söyleler. Hz. Pîr (r.a.) efendimiz Mesnevî-i Şerîfi bu hâl-i âlileri içinde söylemiştir. Ve ârifin diğer hâli budur ki: ke-serâfttan hicâba düşüp, huzûr-i izzette sâkit olur. Nitekim من عرف الله كل لسانه

ya'nî "Allâh'ı ârif olan kimsenin dili yorgun olur." Hitâm-ı Mesnevi'den sonra Hz. Pîr efendimizin hâli böyle olduğuna işaret buyurulur. Esâsen Mesnevi-i Şerîf'in son beyt-i şerifi hakkındaki izâhâttan anlaşılacağı üzere, âlem-i keserâtâ âid olan kelâm mes'elesi kapanmış ve hâl ve zevk bahsi açılmıştır.

گم نشد نقد و باخوانی رسید

شکر این نامه بعنوانی رسید

50. Şükür, bu nâmü ünvân ile erişti, nakit kaybolmadı ve ihvânuma erişti.

Bu beyt-i şerif Sultân Veled efendimiz hazretleri tarafindandır. Ya'nî, şükkür ki, Mesnevi-i Şerîf'in hitâmindan sonra Hz. Pîr'in beyânât-ı aliyyelerini hâvî olan bu nâme bir Hâtîme ünvâni ile kulağıımıza erişti. Binâenaleyh Hz. Hudâvendigâr'ımızın nakd-i ceyyid ve hâlis olan kelâm-ı âfları kaybolmadı ve kardeşlerime de erişti!

هر که از این بر رود آید بیام

نردهان آسمانست این کلام

51. Bu kelâm gönü'l merdivenidir. Her kim bundan yukarîya giderse, dama gelir.

Ya'nî, Hz. Mevlânâ'nın bu kelâm-ı âfları ma'nâ göğünün merdivenidir. Her kim bu kelâm ve vesâyâyı kabûl edip icrâ ederse ve bu merdivenden yûkariya çıkarsa, maksûd olan ma'nâ tarafına gelir.

بل بیام کر فلک بر تر بود

نی بیام چرخ کان احضر بود

52. Ahdar olan çerh üzerine değil, belki bir dama ki, selekten daha yukarı olur.

Bu dam, sûrî olan yeşil renkli feleğin damı değildir. Belki bu sûrî feleğin daha yukarısı olan rûhâniyet âlemidir ve melekût âlemidir. Nitekim sûre-i En'âm'da (En'âm, 6/75) ya'nî "Biz İbrâhîm' e mûkinlerden olması için, göklerin ve yerin melekûtunu ve iç yüzünü gösterdik" buyurulur. Ey sâlik! Eğer Hz. Pîr'in yukarıda 45 numaralı beyitte beyân buyurduğu üzere, sen dahi İbrâhîm Halîl (a.s.) gibi sûretten geçersen, sana da göklerin ve yerin fevkî bulunan onların melekûtunu gösterilir.

گردشش باشد همیشه زان هوا

بام گردون را ازو آید نوا

53. Feleğin damına nevâ ondan gelir. Onun dönüsü dâimâ o havadan olur.

"Nevâ", kelimesinin müteaddid ma'nâlan vardır. Burada "âhenk, intizâm-ı hâl, revnak ve gıdâ" ma'nâlarının her birisi münâsibdir. Ya'nî, bu sünî feleğin damına âhenk ve intizâm-ı hâl o rûhâniyet âleminden gelir ve o feleğin devri dâimâ o rûhâniyet havasından ve aşkindandır. Nitekim 1. cildin bir sürüh-i şerîfinde Hakîm Senâî hazretlerinin "Cân vilâyetinde gökler vardır. Bu sûrî gögün işini buyurucudur" beyti geçmiş ve Hz. Pîr tarafından 2065 numaralı beyitten i'tibâren tefsîr buyurulmuş idi.

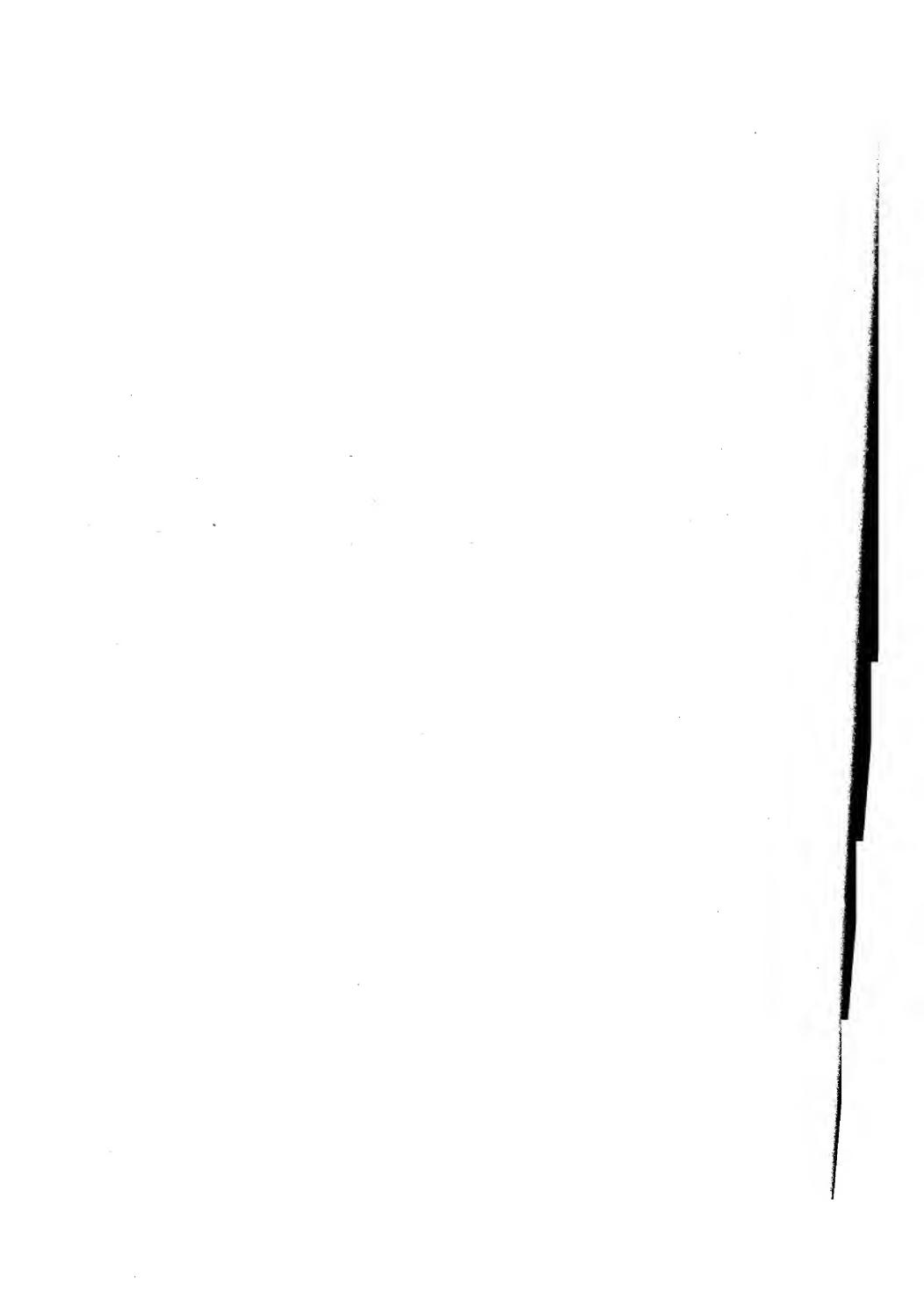
*

Cenâb-ı Hakk'a bî-nihâye hamd ve senâ olsun ki, bu *Hâtîme*'nin şerhi dahi 2 Şevvâl, sene 1356 ve 5 Kânûn-i Evvel, sene 937 târhîne müsâdîf olan Pazar günü bitmiştir.

**Hz. Mevlânâ'nın bâb-ı irfânının kitmîri
Ahmed Avnî**

M E S N E V İ ' N I N VI . C İ L D İ
v e M E S N E V İ - İ Ş E R İ F Ş E R H İ ' N I N
S O N U

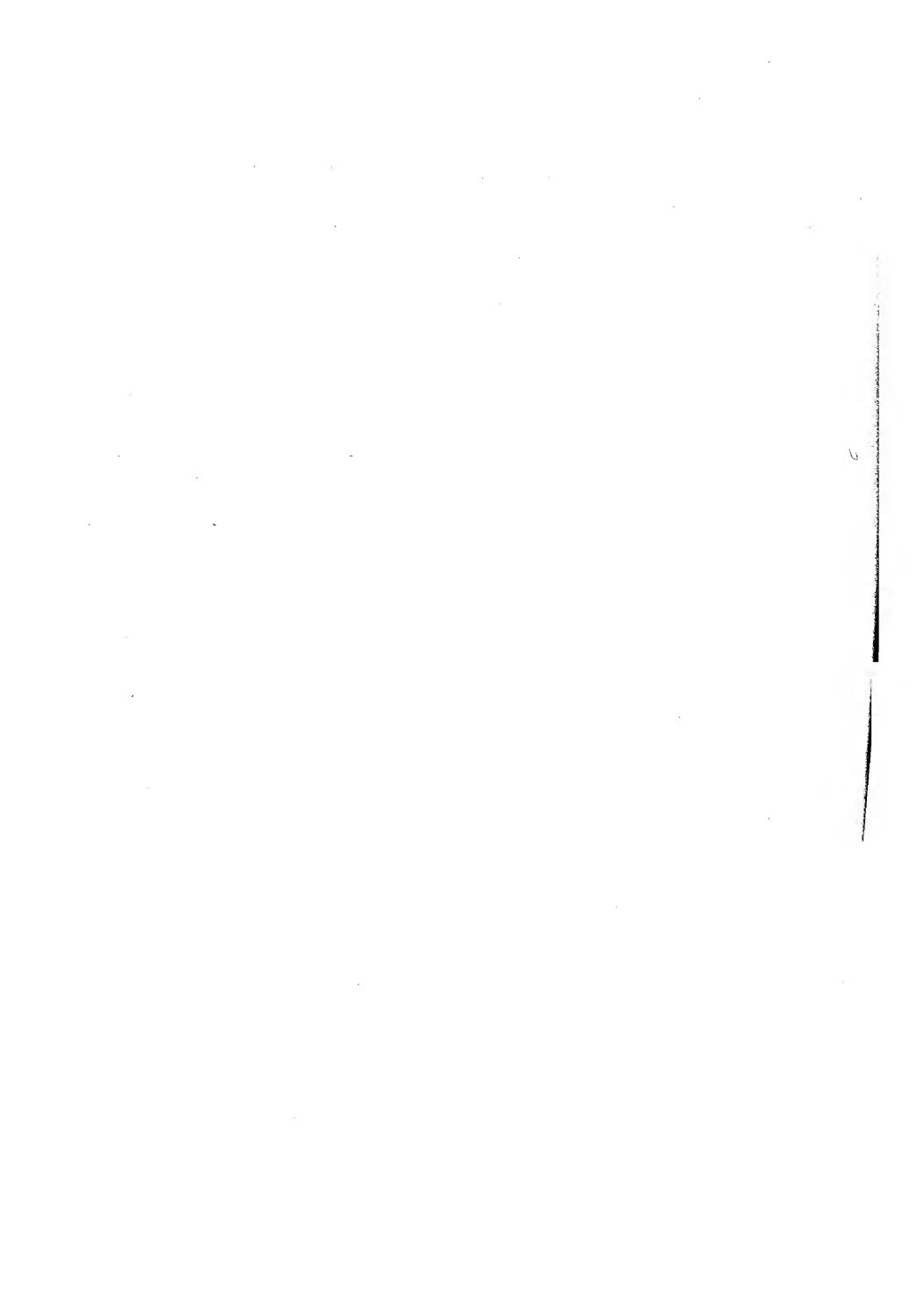
AHMED AVNI KONUK

EKLER

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki),
III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

یقلاع — بقى همسر شده کوراکس رکنیه ماده ایتکینه او طنز فرستید لیلیت دقت، بله ایتکینه
ایتکینه ایلوره.

۴۴۶ — دست هنود بیگانه این اخباره تن. از بجاها گردید در بیت
زیب — نسیم جنکه و میوه افغان بایه زندگانه حبشه طویل شد.

ایضاع — بین منداره و لمبیتره بجهشید منداره سیبری خنثی پرده کلهه بجهه طویل شد
شان ایتکینه، کشکله دهله ایچانه بایه. ترمه کوره طولی سند جنکه
کلهه طویل شد و حبشه خوبی کلهه. شواندن کلهه همچند که بنا بیوه و بای آذرن
زیسته بجهه طویل شد. ترمه کوره طرکیه کلهه کلهه تیغه و خفنه ساره ایش را:

جنبت مادر

۷۷۷ — آی رهایی رناده و آنیه. هرچی دنیته دندیه و آنیه

زوج ن صوحه طولیه و هدایه و آنیه. هرچی در فریه و دوده رکن سوزنیه

ایضاع — دندیمه ماده. ددم رنادیه مندب و (کش) دمه مادر و (کش) سند مندب

ریکهه و (کش) سندنده یعنی جنونه آسید. عرسنیه ماده، هرچلهه معنابه
و فرستنده ماده، هرچلهه صورتیه. سلمه ادر کم عنصره منذره طبیعته و صورتیه
عفایزه. بزند برنه قایلیش دقته و ترمیم هم ایهاره. میتوان صورتیه برنه خانیج
مندلره دمه بلهه خانیکیه لاهه. عرضنیه هم، منذریه خوشیه دیده. بنا بکر زانه کلهه
روهداده ایهاره. چیزه که بسته ده مکاره ولاده. روح جاده، روح نبات، روح پریه
و کلهه روهداده ایهاره. چیزه عالم مملوکتند. چیزه عالم

دیره و ایهاره خیلیه بزنده. بامیه برا بینه ایهاره دیچه بر دلکه خاله
نیزه دهه. روح عالم ایهاره. بامیه برا بینه ایهاره دیچه بر دلکه خاله
کلهه دهه بزنده بزنده ایهاره: روح بیهاره، روح باتنه باللهه و روح بیهه
باش هفتاه و روح بیهه ایهاره با پنجه همچه کلهه و کلهه. بینه بینه ایهاره
ترهه: بیهاره صبهه برصتی ایچلهه صوری و میشه ده طریقده هچهاره بیهاره کلهه و بیهه کلهه
نیزه ساده و سفنه ایهاره هدا متنبیه: عالم ترکیبه هدایه کلهه خواره مندبه

Mesnevî'nin 6. cildi şerhinden Ahmed Avni Bey'in el yazısıyla bir sayfa

شئىق كود از ده هيله آن رسماه . شئىق داره آن سحر الحيات
 ترجم - او نغازلله هيله ، هيلات دكىنه ملا او هيلات بر سينه سنه شفائيه
 ايچه - (دُبَانَه) بِنَهْ سَرَنْ دِيْنَهْ كَرَهْ غَاهْ دِهْمَهْ سَهَنَهْ اَهَهْ دَاهَنَهْ جَسَهْ
 اَهَهْ اَهَهْ صَهَهْ يَاهَهْ سَهَهْ كَهَهْ مَاهَهْ دَاهَهْ . سَهَهْ جَاهَهْ نَاهَهْ نَاهَهْ
 اَهَهْ سَهَهْ . شَهَهْ مَاهَهْ ، اَهَهْ كَاهَهْ كَهَهْ سَهَهْ سَاهَهْ كَهَهْ كَهَهْ
 يَاهْ اَهَهْ ، اَهَهْ اَهَهْ دَاهَهْ مَاهَهْ مَا فَرَاهَهْ هَاهَهْ ، اَهَهْ كَاهَهْ كَهَهْ
 يَاهْ دَاهَهْ كَهَهْ كَهَهْ نَاهَهْ خَاهَهْ ، سَهَهْ كَاهَهْ كَاهَهْ لَاهَهْ دَاهَهْ
 آهَهْ مَاهَهْ بَاهَهْ خَاهَهْ اَهَهْ .

٢٤٤٨ - بَهْ نَاهَهْ شَهَهْ آهَهْ اَهَهْ غَصَهْ . آهَهْ بَاهَهْ كَاهَهْ كَهَهْ دَاهَهْ كَوَهْ
 ترجم - امسه داللهه صويه شفائيه آهه او داکهه کونه خلهه ماه
 ايچه - اگر بد خواره سپهانه صوره سنه شفائيه ايله ياه ، سَهَهْ كَاهَهْ كَهَهْ
 دَاهَهْ كَاهَهْ شَهَهْ دَاهَهْ كَاهَهْ اَهَهْ ، بَهْ عَهْدَهْ او دَهْ كَهَهْ سَهَهْ طَهَهْ
 يَاهْ دَاهَهْ كَاهَهْ مَاهَهْ اَهَهْ دَاهَهْ دَاهَهْ كَاهَهْ سَهَهْ سَهَهْ سَهَهْ سَهَهْ
 آهَهْ بَهْ كَاهَهْ كَاهَهْ اَهَهْ .

٢٤٤٩ - عَصَرْ حَرَّ كَاهَهْ تَرَاهَهْ بَوَهْ . كَاهَهْ دَهْ كَاهَهْ بَهْ شَوَهْ
 ترجم - عصه عصه ياهه دتاهه داللهه ، دَهْ عَصَرْ مَاهَهْ دَاهَهْ دَاهَهْ دَاهَهْ دَاهَهْ
 ايچه - زَهَهْ قَهَهْ سَهَهْ حَهَهْ مَاهَهْ اَهَهْ كَهَهْ بَهْ مَهْهَهْ تَرَاهَهْ بَهْ كَاهَهْ دَاهَهْ
 دَاهَهْ طَهَهْ كَاهَهْ ، او دَاهَهْ كَاهَهْ دَاهَهْ . اَهَهْ كَاهَهْ دَاهَهْ اَهَهْ اَهَهْ
 گَهَهْ - گَهَهْ كَاهَهْ تَرَاهَهْ كَاهَهْ . كَاهَهْ تَرَاهَهْ كَاهَهْ گَهَهْ گَهَهْ
 ترجم - اگر ايتىھه آهه بَهْ ياهَهْ : آهه بَهْ ياهَهْ ھَهَهْ رَهَهْ بَهْ ياهَهْ

Mesnevî'nin 6. cildi şerhindeden Ahmed Avni Bey'in el yazısıyla bir sayfa

Sure ve Ayet-i Kerimeler İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki), III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

- Abese, 80/1-4 ... C. IV 75; C. VIII 72
- Abese, 80/1-42 ... C. IV 438
- Abese, 80/15-16 ... C. I 61
- Abese, 80/17-22 ... C. V 113
- Abese, 80/34-35 ... C. V 573
- Abese, 80/34-36 ... C. V 175; C. VIII 381, 382
- Abese, 80/34-37 ... C. IX 490
- Ahkaf, 46/3 ... C. II 543
- Ahkaf, 46/9 ... C. VII 20
- Ahkaf, 46/19 ... C. VI 160
- Ahkaf, 46/20 ... C. II 190; C. IX 466
- Ahkaf, 46/24 ... C. IV 327; C. XIII 255
- Ahzâb, 23/57 ... C. V 322
- Ahzâb, 33/4 ... C. IX 481; C. XI 252; C. XII 106
- Ahzâb, 33/6 ... C. IV 275
- Ahzâb, 33/9 ... C. VI 389
- Ahzâb, 33/21 ... C. III 326; C. IX 164
- Ahzâb, 33/23 ... C. X 482, 508
- Ahzâb, 33/38 ... C. IV 391; C. XIII 18
- Ahzâb, 33/41 ... C. III 472; C. VIII 375
- Ahzâb, 33/43 ... C. IV 191; C. V 561
- Ahzâb, 33/45 ... C. II 517; C. XII 300
- Ahzâb, 33/45-46 ... C. VII 28; C. VIII 419
- Ahzâb, 33/46 ... C. II 559
- Ahzâb, 33/53 ... C. II 446
- Ahzâb, 33/56 ... C. V 561; C. XII 426
- Ahzâb, 33/57 ... C. II 176; C. III 331; C. V 105; C. VII 181, 426; C. VIII 247; C. XIII 288
- Ahzâb, 33/62 ... C. III 294; C. X 336
- Ahzâb, 33/71 ... C. IX 587
- Ahzâb, 33/72 ... C. II 25, 26; C. IV 152; C. VI 601; C. IX 508; C. XI 83, 85
- A'lâ, 87/1-4 ... C. IV 371
- Alâk, 96/5 ... C. X 162
- Alâk, 96/6 ... C. VI 478
- Alâk, 96/6-7 ... C. VIII 549
- Alâk, 96/9-10 ... C. IX 392
- Alâk, 96/15 ... C. V 173
- Alâk, 96/19 ... C. II 459; C. III 339; C. V 52; C.. VII 22, 122, 203; C. X 606
- Âl-i Imrân, 3/5 ... C. II 344; C. XI 153
- Âl-i Imrân, 3/6 ... C. VIII 154
- Âl-i Imrân, 3/7 ... C. VIII 109; C. X 318
- Âl-i Imrân, 3/8 ... C. II 537
- Âl-i Imrân, 3/14 ... C. II 145; C. IV 249; C. VIII 56, 413; C. IX 137, 208; C. XII 540
- Âl-i Imrân, 3/15 vb. ... C. IV 171
- Âl-i Imrân, 3/17 ... C. XI 565
- Âl-i Imrân, 3/18 ... C. II 469, 470
- Âl-i Imran, 3/21-22 ... C. III 391
- Âl-i Imrân, 3/22 ... C. I 519; C. III 264
- Âl-i Imrân, 3/26 ... C. III 449; C. XII 363
- Âl-i Imrân, 3/27 ... C. IX 195, 345
- Âl-i Imrân, 3/30 ... C. VIII 570
- Âl-i Imran, 3/31 ... C. IX 259
- Âl-i Imrân, 3/37 ... C. III 10; C. IX 107
- Âl-i Imrân, 3/38-41 ... C. III 463
- Âl-i Imrân, 3/40 ... C. IX 504; C. XI 24, 200
- Âl-i Imrân, 3/49 ... C. I 290; C. VI 54
- Âl-i Imrân, 3/52 ... C. XI 183

- Âl-i İmrân, 3/54 ... C. VII 426; C. VIII 247; C. IX 177
 Âl-i İmrân, 3/64 ... C. IV 484; C. VIII 48
 Âl-i İmrân, 3/95 ... C. IX 424
 Âl-i İmrân, 3/97 ... C. III 366; C. VI 194
 Âl-i İmrân, 3/103 ... C. VI 481; C. XII 490
 Âl-i İmrân, 3/106 ... C. II 438; C. X 18
 Âl-i İmrân, 3/133 ... C. VI 271
 Âl-i İmrân, 3/134 ... C. II 403; C. VII 51; C. X 566; C. XII 215, 218, 278
 Âl-i İmrân, 3/137 ... C. II 336
 Âl-i İmrân, 3/140 ... C. I 415; C. VIII 409
 Âl-i İmrân, 3/145 ... C. I 308; C. X 100
 Âl-i İmrân, 3/159 ... C. II 311; C. II 560; C. VII 365; C. IX 381; C. XII 222
 Âl-i İmrân, 3/162 ... C. X 198
 Âl-i İmrân, 3/169 ... C. III 305; C. X 508
 Âl-i İmrân, 3/169-170 ... C. II 531; C. III 125; C. VIII 236; C. IX 559
 Âl-i İmrân, 3/180 ... C. VIII 300
 Âl-i İmrân, 3/181 ... C. VI 543
 Âl-i İmrân, 3/185 ... C. V 324; C. VI 421; C. VII 394; C. XI 260; C. XIII 315
 Âl-i İmrân, 3/189 ... C. X 263
 Âl-i İmrân, 3/190 ... C. XI 541
 Âl-i İmrân, 3/195 ... C. I 553
 Ankebüt, 29/6 ... C. II 341
 Ankebüt, 29/14 ... C. XI 18; C. XII 235
 Ankebüt, 29/20 ... C. III 291; C. IV 138
 Ankebüt, 29/25 ... C. V 404
 Ankebüt, 29/38 ... C. IV 151
 Ankebüt, 29/39 ... C. IV 151
 Ankebüt, 29/41 ... C. VI 417
 Ankebüt, 29/45 ... C. II 510; C. VI 182
 Ankebüt, 29/54 ... C. IV 199
 Ankebüt, 29/57 ... C. II 220; C. XI 530
 Ankebüt, 29/60 ... C. X 103
 Ankebüt, 29/64 ... C. II 80, 167; C. IV 209; C. V 137; C. VI 379; C. VII 150, 459; C. VIII 560; C. X 447; C. XI 457
 Ankebüt, 29/65 ... C. V 577
 Ankebüt, 29/69 ... C. VII 298; C. XI 525; C. XII 150
 A'râf, 7/8 ... C. VI 353
 A'râf, 7/12 ... C. II 362, 486; C. IV 227; C. VI 101; C. VII 247; C. VIII 466; C. IX 394; C. X 213
 A'râf, 7/13 ... C. VIII 102
 A'râf, 7/14 ... C. III 177; C. IX 266
 A'râf, 7/16 ... C. I 447; C. V 288; C. VII 111
 A'râf, 7/20-21 ... C. XI 445
 A'râf, 7/23 ... C. I 387, 445; C. II 486; C. III 19; C. IV 184, 242; C. V 288; C. VII 111, 399; C. IX 186, 625; C. XI 144
 A'râf, 7/24 ... C. XII 355
 A'râf, 7/26 ... C. XI 554
 A'râf, 7/27 ... C. VII 523
 A'râf, 7/31 ... C. IX 33, 465; C. X 196; C. XI 59
 A'râf, 7/34 ... C. VI 419
 A'râf, 7/40 ... C. II 137, 321, 322; C. VI 474; C. VIII 240; C. IX 553; C. XII 436
 A'râf, 7/50 ... C. IX 528; C. XII 509
 A'râf, 7/54 ... C. VI 288; C. XI 40, 404
 A'râf, 7/55 ... C. IV 46; C. V 71
 A'râf, 7/60 ... C. VI 84
 A'râf, 7/78 ... C. II 179
 A'râf, 7/92-93 ... C. II 183
 A'râf, 7/104 ... C. VIII 148
 A'râf, 7/113-114 ... C. V 332
 A'râf, 7/116 ... C. V 313
 A'râf, 7/118 ... C. V 29
 A'râf, 7/133 ... C. VII 312; C. VIII 537
 A'râf, 7/134 ... C. VIII 542
 A'râf, 7/136 ... C. II 332, 339
 A'râf, 7/143 ... C. I 92; C. III 117, 150; C. V 21; C. XII 175; C. XIII 220, 277
 A'râf, 7/156 ... C. I 471, 551; C. II 461; C. IV 217; C. V 476; C. VI 202; C. IX 184, 185; C. IX 496
 A'râf, 7/157 ... C. I 258
 A'râf, 7/172 ... C. I 305, 384; C. III 45, 65, 333, 385, 461; C. IV 282, 305, 345; C. V 620, 621, 622; C. VI 569; C. VII 220, 494; C. VIII 76; C. IX 286; C. X 446; C. XI 247; C. XII 131, 474; C. XIII 197
 A'râf, 7/179 ... C. III 86; C. IV 21; C. IV 333
 A'râf, 7/179 ... C. VI 42, 320; C. VII 443; C. IX 157; C. XII 161
 A'râf, 7/189 ... C. II 145
 A'râf, 7/198 ... C. II 559; C. VII 426; C. VIII 508; C. IX 361; C. XI 75
 A'râf, 7/201 ... C. VIII 576
 A'râf, 7/204 ... C. I 489; C. IV 430, 484; C. VI 91; C. VII 423; C. VIII 68
 Ast, 100/2-3 ... C. I 76
 Ast, 103/1-3 ... C. V 489
 Ast, 103/2 ... C. IV 239
 Ast, 103/2-3 ... C. XI 268
 Ast, 103/3 ... C. V 489
 Bakara, 2/2 ... C. I 35; C. VIII 502
 Bakara, 2/3 ... C. II 465, 467; C. VIII 204; C. IX 205; C. XII 502
 Bakara, 2/7 ... C. III 189; C. V 69, 321; C. VI 58, 99, 138; C. VIII 20, 314, 475; C. XII 124
 Bakara, 2/11 ... C. VIII 106
 Bakara, 2/15 ... C. VII 426
 Bakara, 2/16 ... C. XIII 338
 Bakara, 2/20 ... C. III 426
 Bakara, 2/23 ... C. VI 490; C. VIII 311
 Bakara, 2/24 ... C. I 418
 Bakara, 2/25 ... C. I 77; C. XIII 159
 Bakara, 2/26 ... C. I 35, 56, 60; C. II 256; C. III 204; C. VI 481, 590; C. VII 315, 446; C. VIII 503; C. X 134; C. XI 228, 435; C. XII 318,

SURE VE AYET-İ KERİMELER İNDEKSİ

- 548
 Bakara, 2/28 ... C. VI 397
 Bakara, 2/29 ... C. IV 46; C. V 226; C. VIII 14
 Bakara, 2/30 ... C. II 211, 217, 274, 276; C. III 67; C. VIII 321; C. IX 514; C. XII 82; C. XIII 153
 Bakara, 2/31 ... C. I 382, 383; C. II 211; C. IV 242; C. VI 211; C. VII 105; C. VIII 341; C. IX 545; C. XII 234
 Bakara, 2/32 ... C. II 211; C. IV 355; C. V 301
 Bakara, 2/33 ... C. I 382; C. IV 12, 379; C. IX 514; C. X 26
 Bakara, 2/34 ... C. IV 214; C. X 280; C. XI 64
 Bakara, 2/35 ... C. I 386; C. XII 562, 587
 Bakara, 2/36 ... C. X 455; C. XII 324, 562
 Bakara, 2/37 ... C. IV 184
 Bakara, 2/40 ... C. IX 397
 Bakara, 2/44 ... C. I 116; C. II 398; C. III 247; C. IV 321; C. V 590; C. VII 232; C. IX 394; C. XII 624
 Bakara, 2/50 ... C. IV 68
 Bakara, 2/54 ... C. V 113; C. VII 496; C. XII 245
 Bakara, 2/57 ... C. I 112; C. II 128; C. IV 68
 Bakara, 2/60 ... C. III 175; C. IV 68; C. IX 33; C. XI 346
 Bakara, 2/61 ... C. I 112; C. II 494
 Bakara, 2/65 ... C. X 164
 Bakara, 2/67 ... C. III 401; C. VI 39
 Bakara, 2/69 ... C. VIII 63
 Bakara, 2/73 ... C. VI 395
 Bakara, 2/74 ... C. V 361; C. VI 24; C. IX 498; C. X 23
 Bakara, 2/89 ... C. VIII 617
 Bakara, 2/102 ... C. II 390; C. IV 175; C. VI 430; C. VII 362; C. IX 223; C. IX 224; C. XIII 67
 Bakara, 2/105 ... C. II 95; C. XIII 35
 Bakara, 2/106 ... C. I 500; C. II 527; C. IX 280; C. X 473; C. XI 168
 Bakara, 2/107 ... C. III 126
 Bakara, 2/115 ... C. I 362, 423; C. II 194; C. II 96, 329; C. III 214; C. V 383; C. VI 328, 604; C. VII 41; C. VIII 444, 451; C. IX 130, 205; C. X 36, 371; C. XI 438, 482; C. XII 271, 318, 335, 390, 400, 413, 418, 542, 551; C. XIII 82, 235
 Bakara, 2/125 ... C. I 197
 Bakara, 2/136 ... C. VII 129
 Bakara, 2/137 ... C. VII 78; C. XII 579
 Bakara, 2/138 ... C. I 267; C. III 375; C. XIII 266
 Bakara, 2/143 ... C. XII 157; C. XIII 312
 Bakara, 2/144-150 ... C. IV 406
 Bakara, 2/146 ... C. VI 332
 Bakara, 2/152 ... C. IX 396
 Bakara, 2/153 ... C. VII 345
 Bakara, 2/154 ... C. II 546; C. III 301
 Bakara, 2/155 ... C. VII 114; C. XI 180
 Bakara, 2/155-156 ... C. IV 303
 Bakara, 2/156 ... C. II 547; C. V 136, 298; C. VI 297, 397; C. IX 380; C. XI 28, 483, 507; C. XIII 68, 235
 Bakara, 2/158 ... C. VI 162
 Bakara, 2/170 ... C. VI 31
 Bakara, 2/173 ... C. III 153; C. XI 185
 Bakara, 2/179 ... C. II 527, 535; C. VI 28; C. VII 413; C. VIII 561; C. X 28
 Bakara, 2/181 ... C. VIII 341
 Bakara, 2/186 ... C. IV 464; C. XII 162
 Bakara, 2/189 ... C. I 490; C. V 395; C. VIII 462; C. XI 414
 Bakara, 2/194 ... C. IV 278; C. IX 231; C. XI 172, 444
 Bakara, 2/195 ... C. I 89; C. II 545; C. VI 268, 271; C. VII 351; C. IX 210, 417; C. X 114; C. XI 443; C. XII 546
 Bakara, 2/197 ... C. IV 333
 Bakara, 2/201 ... C. IV 197
 Bakara, 2/210 ... C. V 268; C. XII 551
 Bakara, 2/213 ... C. III 96
 Bakara, 2/216 ... C. I 304; C. III 414; C. VI 228; C. VII 32; C. XI 82; C. XIII 118
 Bakara, 2/218 ... C. V 579
 Bakara, 2/219 ... C. VIII 99
 Bakara, 2/228 ... C. VII 473
 Bakara, 2/231 ... C. V 101
 Bakara, 2/238 ... C. V 404
 Bakara, 2/245 ... C. VI 105
 Bakara, 2/249 ... C. III 115
 Bakara, 2/251 ... C. VI 30; C. VII 237
 Bakara, 2/253 ... C. I 507; C. IV 208; C. VI 560; C. VII 334
 Bakara, 2/254 ... C. IX 210
 Bakara, 2/255 ... C. V 573; C. X 587; C. XI 200; C. XII 383
 Bakara, 2/256 ... C. I 477; C. III 354; C. XI 345; C. V 468; C. VIII 441
 Bakara, 2/260 ... C. IV 11
 Bakara, 2/261 ... C. VII 516; C. IX 487; C. X 353
 Bakara, 2/264 ... C. IX 99; C. X 37
 Bakara, 2/268 ... C. III 179; C. IV 47; C. VI 285; C. IX 37; C. IX 497
 Bakara, 2/269 ... C. IX 401
 Bakara, 2/273 ... C. VII 528
 Bakara, 2/284 ... C. XII 276
 Bakara, 2/285 ... C. I 178, 247, 350; C. VI 84, 560; C. X 250; C. XII 176, 550; C. XIII 219
 Bakara, 2/286 ... C. V 401; C. VIII 535; C. IX 198; C. X 590
 Bakara, 2/26 ... C. XII 318
 Beled, 90/1-4 ... C. I 511
 Beled, 90/8-9 ... C. XII 495
 Beyyine, 98/1-3 ... C. VIII 615
 Beyyine, 98/5 ... C. II 426
 Beyyine, 98/8 ... C. VII 314; C. XII 214; C. XIII 266

- Burûc, 81/1-7 ... C. I 261
 Burûc, 85/1 ... C. VI 532
 Burûc, 85/11 ... C. IV 172
 Burûc, 85/16 ... C. III 192
 Câsiye, 45/15 ... C. XI 144
 Câsiye, 45/23 ... C. I 344; C. III 445; C. VI 69; C. VIII 355; C. XI 222; C. XIII 256
 Câsiye, 45/24 ... C. V 33; C. VI 453; C. VIII 313; C. IX 263
 Câsiye, 45/26 ... C. VIII 59
 Cin, 72/8 ... C. XI 93
 Cin, 72/8-9 ... C. VI 565; C. VIII 460
 Cin, 72/9 ... C. VII 525
 Cin, 72/26-27 ... C. V 626; C. VI 108
 Cin, 72/28 ... C. V 142
 Cum'a, 62/1 ... C. V 272
 Cum'a, 62/5 ... C. II 423
 Cum'a, 62/6 ... C. VI 406
 Cum'a, 62/6-7 ... C. II 555; C. VIII 212
 Cum'a, 62/10 ... C. X 101
 Cum'a, 62/11 ... C. V 126; C. IX 562
 Duhâ, 93/1 ... C. III 100, 101
 Duhâ, 93/1-3 ... C. IV 191
 Duhâ, 93/3 ... C. XI 102
 Duhâ, 93/7 ... C. IX 270
 Duhâ, 93/9 ... C. VI 426
 Duhâ, 93/10 ... C. II 238
 Duhâ, 93/11 ... C. I 421; C. VI 47; C. IX 235; C. XIII 211
 Duhân, 44/4 ... C. III 238
 Duhân, 44/43-44 ... C. VI 280
 Duhân, 44/51 ... C. IX 576
 En'âm, 6/1 ... C. XII 382
 En'âm, 6/2 ... C. II 193
 En'âm, 6/5 ... C. XII 405
 En'âm, 6/9 ... C. VIII 589
 En'âm, 6/11 ... C. II 294; C. XIII 85
 En'âm, 6/14 ... C. V 24; C. IX 254; C. XI 200
 En'âm, 6/18 ... C. II 391
 En'âm, 6/21 ... C. I 251
 En'âm, 6/25 ... C. V 308; C. VI 489; C. VIII 525
 En'âm, 6/28 ... C. VI 202; C. XI 127
 En'âm, 6/32 ... C. II 417
 En'âm, 6/38 ... C. VIII 312; C. XII 230
 En'âm, 6/43 ... C. IX 520
 En'âm, 6/49 ... C. VI 89; C. XII 300
 En'âm, 6/59 ... C. I 339; C. V 500; C. IX 119; C. X 326; C. XII 227, 304
 En'âm, 6/75 ... C. II 354; C. V 297; C. XIII 348
 En'âm, 6/76 ... C. I 196; C. III 101; C. V 387; C. X 180; C. XI 44; C. XII 285; C. XIII 345
 En'âm, 6/79 ... C. IV 392
 En'âm, 6/90 ... C. VI 86
 En'âm, 6/94 ... C. II 352
 En'âm, 6/95 ... C. VI 276
 En'âm, 6/96 ... C. VI 276
 En'âm, 6/97 ... C. XII 233
 En'âm, 6/103 ... C. I 359; C. X 480, 627; C. XII 100, 413
 En'âm, 6/112 ... C. II 485; C. III 180
 En'âm, 6/116 ... C. II 297
 En'âm, 6/119 ... C. IV 421
 En'âm, 6/121 ... C. I 439; C. IV 376; C. VIII 257
 En'âm, 6/122 ... C. IV 479; C. V 26; C. VII 519
 En'âm, 6/124 ... C. VII 334
 En'âm, 6/132 ... C. V 599; C. VII 129
 En'âm, 6/141 ... C. XI 59
 En'âm, 6/149 ... C. IV 81; C. V 405, 539; C. VIII 326, 359; C. X 315; C. XI 501, 606; C. XII 549
 En'âm, 6/151 ... C. II 223; C. IV 189; C. VI 449; C. VII 456; C. VIII 45; C. XI 283
 En'âm, 6/158 ... C. V 579; C. XIII 262
 En'âm, 6/160 ... C. I 450; C. III 251, 264; C. VI 379, 449; C. IX 346; C. X 326, 353; C. XII 518
 En'âm, 6/162 ... C. V 502; C. IX 267
 En'âm, 6/164 ... C. V 473; C. XI 146; C. XII 318
 En'âm, 6/165 ... C. II 454
 En'âm, 7/175-176 ... C. II 384
 Enbiyâ, 21/8 ... C. IV 408
 Enbiyâ, 21/11 ... C. VII 497; C. X 587; C. XII 89
 Enbiyâ, 21/16 ... C. II 543
 Enbiyâ, 21/16-18 ... C. II 162
 Enbiyâ, 21/17-18 ... C. X 35
 Enbiyâ, 21/23 ... C. II 153, 515; C. III 295; C. V 365; C. VI 104; C. VII 481; C. VIII 324; C. X 314
 Enbiyâ, 21/30 ... C. I 394; C. II 161, 270, 486; C. IV 137; C. VI 288, 473; C. VIII 139, 430; C. IX 79, 83, 610; C. X 206; C. XI 404; C. XII 471, 542
 Enbiyâ, 21/33 ... C. II 396
 Enbiyâ, 21/69 ... C. V 258; C. XII 31
 Enbiyâ, 21/87 ... C. IV 345
 Enbiyâ, 21/89 ... C. IX 495
 Enbiyâ, 21/91 ... C. XI 242
 Enbiyâ, 21/93 ... C. VI 397
 Enbiyâ, 21/98 ... C. II 542; C. XIII 18
 Enbiyâ, 21/104 ... C. VI 608
 Enbiyâ, 21/107 ... C. I 255, 551; C. V 479; C. IX 50; C. XII 426
 Enfâl, 8/11 ... C. IX 62
 Enfâl, 8/13 ... C. III 331; C. VII 181, 426; C. VIII 247
 Enfâl, 8/17 ... C. I 234, 547; C. II 508; C. III 362; C. IV 190; C. V 18, 497; C. VI 331; C. VII 230, 434, 506; C. VIII 80, 333; C. X 67; C. XI 28, 498; C. XII 111, 291, 406; C. XIII 220
 Enfâl, 8/19 ... C. VI 553
 Enfâl, 8/22 ... C. VI 569
 Enfâl, 8/25 ... C. I 1111
 Enfâl, 8/30 ... C. XII 498

SURE VE AYET-İ KERİMELER İNDEKSİ

- Enfâl, 8/32 ... C. VI 553
 Enfâl, 8/33 ... C. II 176; C. III 392
 Enfâl, 8/36 ... C. II 98
 Enfâl, 8/37 ... C. IV 367; C. IX 81
 Enfâl, 8/59 ... C. XI 147
 Enfâl, 8/42 ... C. XI 606
 Enfâl, 8/43 ... C. IV 131
 Enfâl, 8/44 ... C. II 173; C. IV 131
 Enfâl, 8/47 ... C. VII 511
 Enfâl, 8/48 ... C. VI 432; C. VII 329; C. VIII 257
 Enfâl, 8/60 ... C. XI 171
 Enfâl, 8/61 ... C. XI 171
 Enfâl, 8/70 ... C. VI 549
 Fâtır, 35/1 ... C. II 472; C. VI 211; C. VIII 590
 Fâtır, 35/2 ... C. VI 182
 Fâtır, 35/8 ... C. III 364
 Fâtır, 35/9 ... C. II 352; C. IX 570; C. X 554
 Fâtır, 35/10 ... C. I 294, 296; C. VI 281, 527
 Fâtır, 35/11 ... C. IX 34
 Fâtır, 35/12 ... C. VI 516
 Fâtır, 35/13 ... C. IX 196
 Fâtır, 35/14 ... C. VII 262; C. VIII 397; C. IX 238
 Fâtır, 35/18 ... C. III 206
 Fâtır, 35/19-21 ... C. III 445
 Fâtır, 35/22 ... C. VI 42; C. XI 506
 Fâtır, 35/24 ... C. IV 488
 Fâtır, 35/28 ... C. X 608, 609; C. XIII 153
 Fâtır, 35/32 ... C. I 262, 514; C. VI 298
 Fâtır, 35/43 ... C. VI 441
 Fâtiha, 1/5 ... C. VIII 329
 Fâtiha, 1/6 ... C. II 99, 406; C. VIII 588
 Fâtiha, 1/6-7 ... C. I 328; C. XI 84
 Fecr, 89/3 ... C. I 548
 Fecr, 89/14 ... C. X 560; C. XIII 203
 Fecr, 89/27 ... C. XI 432, 572
 Fecr, 89/27-28 ... C. III 327; C. VIII 375; C. IX 200, 422
 Fecr, 89/27-30 ... C. II 214; C. VIII 93, 490
 Fecr, 89/29-30 ... C. IX 528
 Fecr, 89/30 ... C. IV 375
 Felak, 113/1 ... C. VI 276
 Felak, 113/4 ... C. VI 440
 Fetih, 48/1 ... C. I 541; C. VI 557; C. XI 69
 Fetih, 48/2 ... C. II 196
 Fetih, 48/4-7 ... C. VII 236
 Fetih, 48/6-8 ... C. II 315; C. VII 314; C. IX 522; C. XII 214
 Fetih, 48/10 ... C. I 484; C. II 301, 496; C. IV 37; C. V 19, 262; C. VIII 286; C. IX 258; C. X 225; C. XI 28
 Fetih, 48/11 ... C. IV 329; C. V 61; C. IX 98; C. X 122; C. XII 625
 Fetih, 48/14 ... C. VIII 218; C. XI 197
 Fetih, 48/17 ... C. IX 444; C. X 273
 Fetih, 48/24 ... C. VI 577
 Fetih, 48/25 ... C. VI 576
 Fetih, 48/26 ... C. V 118
 Fetih, 48/27 ... C. V 189
 Fetih, 48/29 ... C. I 409; C. II 350; C. III 52; C. VII 85; C. XII 209, 259
 Fil, 105/1 ... C. IV 287, 426; C. VII 237
 Fil, 105/3 ... C. VI 38
 Furkân, 25/7 ... C. I 163; C. II 277; C. III 227; C. V 367; C. VI 87, 212; C. XII 405
 Furkân, 25/28 ... C. IX 490
 Furkân, 25/43 ... C. III 445; C. XII 119
 Furkân, 25/44-45 ... C. I 195
 Furkân, 25/48 ... C. III 58; C. X 131
 Furkân, 25/63 ... C. V 230
 Furkân, 25/70 ... C. I 283; C. II 520; C. IV 314, 385; C. V 105; C. IX 78, 587; C. X 61, 81; C. XII 125, 249; C. XIII 146, 258
 Furkan, 25/46 ... C. IX 334
 Fussilet, 41/5 ... C. VI 138
 Fussilet, 41/6 ... C. IV 453
 Fussilet, 41/11 ... C. II 66, 217; C. V 276; C. VI 157, 549; C. VII 184
 Fussilet, 41/12 ... C. IX 410
 Fussilet, 41/15 ... C. XIII 255
 Fussilet, 41/16 ... C. IX 460
 Fussilet, 41/20-21 ... C. V 271
 Fussilet, 41/21 ... C. II 80, 378
 Fussilet, 41/27 ... C. VIII 157
 Fussilet, 41/30 ... C. I 450; C. II 440; C. IV 323
 Fussilet, 41/40 ... C. XI 441
 Fussilet, 41/42 ... C. I 61
 Fussilet, 41/46 ... C. I 154; C. VII 482; C. VIII 193; C. X 560
 Fussilet, 41/51 ... C. V 72; C. XIII 106
 Fussilet, 41/53 ... C. VIII 340; C. XIII 93
 Fussilet, 41/54 ... C. II 543; C. III 411; C. IV 373; C. VIII 564; C. IX 86, 363; C. XI 180; C. XII 189, 443
 Gafir Bk, Mû'min, 40/16 ... C. III 292; C. X 34
 Gafir Bk, Mû'min, 40/47-48 ... C. IX 128
 Gafir Bk, Mû'min, 40/57 ... C. VII 164
 Gafir Bk, Mû'min, 40/60 ... C. III 112; C. IV 46; C. V 210, 495, 586, 611, 614, 615; C. VI 158; C. VII 345
 Gafir Bk, Mû'min, 40/61 ... C. VI 351
 Gâsiye, 88/8-12 ... C. VII 519
 Hac, 22/5 ... C. V 133; C. X 206
 Hac, 22/7 ... C. XI 262
 Hac, 22/11 ... C. II 167
 Hac, 22/18 ... C. I 173; C. II 527
 Hac, 22/21 ... C. VI 516
 Hac, 22/27 ... C. IV 110
 Hac, 22/46 ... C. I 163, 425; C. IV 25; C. XII 223
 Hac, 22/47 ... C. II 421; C. XI 404
 Hac, 22/52-53 ... C. XI 500
 Hac, 22/55 ... C. IX 263
 Hac, 22/56 ... C. I 543; C. II 228, 340; C. III 183; C. IV 195
 Hac, 22/61 ... C. VIII 341; C. XI 132; C. XIII 145

- Hac, 22/65 ... C. I 469; C. IV 191
 Hac, 22/78 ... C. XI 302
 Hadid, 57/3 ... C. I 525; C. III 214; C. VIII 515;
 C. IX 363; C. X 374; C. XI 221, 475; C. XII
 147, 193, 271, 387, 418; C. XIII 83, 234
 Hadid, 57/4 ... C. I 86, 441, 454, 456; C. II 44;
 C. III 323, 448; C. V 104, 134, 196, 636; C.
 VII 229; C. VIII 251, 428, 431, 564; C. IX
 259, 262, 362; C. X 36; C. XI 232, 234,
 248; C. XII 133, 147, 153, 293, 297, 310,
 335, 400; C. XIII 95, 140
 Hadid, 57/7 ... C. II 96, 311; C. VI 318; C. XII
 513
 Hadid, 57/13 ... C. I 274; C. VIII 433; C. IX 155;
 C. XI 307; C. XIII 153
 Hadid, 57/16 ... C. X 330
 Hadid, 57/18 ... C. VII 181; C. VIII 247; C. IX
 339; C. XII 69
 Hadid, 57/19 ... C. XI 116
 Hadid, 57/20 ... C. II 417; C. VIII 560; C. XI 159,
 204; C. XII 191; C. XIII 109, 215
 Hadid, 57/23 ... C. I 415; C. VI 230; C. XI 193
 Hadid, 57/28 ... C. III 42
 Hakkâ, 69/6 ... C. I 288; C. XII 238; C. XIII 254
 Hakkâ, 69/12 ... C. IX 497
 Hakkâ, 69/17 ... C. IX 512
 Hakkâ, 69/21-23 ... C. VI 279
 Hakkâ, 69/25-29 ... C. IX 17
 Hakkâ, 69/44-46 ... C. VIII 312
 Haşr, 59/2 ... C. II 450
 Haşr, 59/7 ... C. XI 321
 Haşr, 59/11 ... C. IV 280
 Haşr, 59/14 ... C. IV 494; C. VI 423; C. XII 360
 Haşr, 59/16 ... C. I 564; C. IV 246; C. XII 532
 Haşr, 59/17 ... C. XII 534
 Haşr, 59/20 ... C. III 111
 Haşr, 59/21 ... C. II 25; C. III 150, 373; C. XIII
 125
 Haşr, 59/23 ... C. II 344
 Haşr, 59/24 ... C. V 137
 Hîr, 15/1 ... C. III 469
 Hîr, 15/2 ... C. XII 382
 Hîr, 15/3 ... C. II 485; C. VII 313; C. VIII 561;
 C. X 237; C. XIII 172
 Hîr, 15/9 ... C. I 62; C. V 13, 321; C. VIII 312;
 C. XIII 298
 Hîr, 15/16 ... C. VI 532
 Hîr, 15/16-18 ... C. VII 525
 Hîr, 15/21 ... C. III 10, 12; C. IV 47, 382; C. V
 170; C. VI 348; C. VII 345; C. IX 347; C. XI
 280
 Hîr, 15/22 ... C. II 52; C. III 24
 Hîr, 15/26-27 ... C. III 339; C. XI 610
 Hîr, 15/27 ... C. II 408, 486; C. III 254
 Hîr, 15/29 ... C. I 356, 444, 445, 535; C. II 36;
 C. III 396; C. VI 405, 600; C. VIII 417, 418;
 C. IX 279; C. X 251, 397, 520; C. XI 64,
 242, 341; C. XII 527; C. XIII 210
 Hîr, 15/30 ... C. IX 514
 Hîr, 15/36 ... C. IV 228
 Hîr, 15/38 ... C. IV 228
 Hîr, 15/39 ... C. I 445; C. VII 400
 Hîr, 15/39-40 ... C. III 366
 Hîr, 15/40 ... C. III 449; C. VI 47
 Hîr, 15/44 ... C. I 272; C. VI 160; C. XIII 248
 Hîr, 15/49 ... C. IV 334
 Hîr, 15/49-50 ... C. III 429; C. VII 65
 Hîr, 15/51-52 ... C. V 120
 Hîr, 15/72 ... C. I 226, 455; C. VIII 128; C. IX
 50, 623
 Hîr, 15/95 ... C. VII 425
 Hucurât, 49/2 ... C. IV 430
 Hucurât, 49/7 ... C. V 60, 325; C. XII 524; C.
 XIII 167
 Hucurât, 49/10 ... C. III 82; C. IV 491; C. VII
 129, 130; C. VIII 433
 Hucurât, 49/12 ... C. IV 66; C. V 47; C. IX 109;
 C. X 78; C. XII 210; C. XIII 132
 Hucurât, 49/13 ... C. IX 399; C. X 569
 Hucurât, 49/17 ... C. IV 79
 Hûd, 11/6 ... C. II 114; C. V 39; C. X 106
 Hûd, 11/12 ... C. V 205
 Hûd, 11/37-39 ... C. VI 112
 Hûd, 11/42-43 ... C. V 351; C. VIII 474
 Hûd, 11/43 ... C. IV 231; C. VII 405
 Hûd, 11/44 ... C. IV 151
 Hûd, 11/45 ... C. V 356
 Hûd, 11/51 ... C. III 164
 Hûd, 11/56 ... C. III 363; C. VII 456; C. XI 524
 Hûd, 11/57 ... C. IX 256
 Hûd, 11/62 ... C. II 185
 Hûd, 11/75 ... C. XI 304
 Hûd, 11/82 ... C. VII 237
 Hûd, 11/89 ... C. III 323
 Hûd, 11/91 ... C. III 391
 Hûd, 11/101 ... C. IX 338
 Hûd, 11/106 ... C. IV 60
 Hûd, 11/112 ... C. IV 181; C. VI 76; C. VIII 535;
 C. X 439
 Hûd, 11/113 ... C. IV 284
 Hûd, 11/114 ... C. VI 18
 Hûd, 11/118 ... C. II 283
 Hûd, 11/118-119 ... C. IX 123
 Hûd, 11/123 ... C. VIII 406
 Hûmeze, 104/6-7 ... C. III 95, 209; C. XIII 344
 İbrâhim, 14/4 ... C. IV 394; C. VI 380; C. X 263
 İbrâhim, 14/7 ... C. III 121; C. V 109; C. VI 137;
 C. VI 77; C. VII 16, 22; C. X 114; C. XI 591
 İbrâhim, 14/9 ... C. VII 431
 İbrâhim, 14/10 ... C. I 163; C. III 322; C. IX 378
 İbrâhim, 14/16 ... C. VI 237
 İbrâhim, 14/22 ... C. X 278
 İbrâhim, 14/24 ... C. VIII 534
 İbrâhim, 14/24-25 ... C. VI 526

SURE VE AYET-I KERİMELER İNDEKSİ

- İbrâhîm, 14/27 ... C. III 490; C. V 83; C. VI 606; C. VIII 416; C. XII 268
 İbrâhîm, 14/35 ... C. II 199
 İbrâhîm, 14/46 ... C. I 312; C. IX 163
 İbrâhîm, 14/48 ... C. III 290, 292; C. VI 281; C. VII 201; C. VIII 438
 İhlâs, 112/1 ... C. XI 283
 İhlâs, 112/3 ... C. V 353
 İhlâs, 112/4 ... C. XI 215; C. XIII 219
 İnfitâr, 82/1 ... C. II 465; C. III 452
 İnfitâr, 82/10 ... C. V 549
 İnfitâr, 82/14 ... C. V 103
 İnfitâr, 82/19 ... C. VI 412
 İnsân, 76/1 ... C. III 275; C. VI 179; C. VII 270; C. XII 137
 İnsân, 76/5 ... C. XI 223
 İnsân, 76/5-6 ... C. VIII 422
 İnsân, 76/9 ... C. XII 425
 İnsân, 76/11 ... C. VIII 524
 İnsân, 76/12 ... C. VIII 563
 İnsân, 76/13 ... C. XI 33
 İnsân, 76/15 ... C. XIII 15
 İnsân, 76/17 ... C. II 449
 İnsân, 76/18 ... C. II 449; C. XII 493
 İnsân, 76/21 ... C. I 416, 571; C. III 14; C. V 192; C. VI 218; C. VII 254; C. IX 567; C. X 449
 İnsân, 76/30 ... C. III 208, 297; C. VI 106
 İnsikâk, 84/1 ... C. III 446, 447, 452
 İnsikâk, 84/1-5 ... C. VII 61
 İnsikâk, 84/10-11 ... C. IX 45
 İnsikâk, 84/16 ... C. XI 491
 İnsikâk, 84/19 ... C. III 231
 İnsikâk, 84/19-20 ... C. II 194; C. IX 276, 569; C. XII 386
 İnsirâh, 94/1 ... C. V 623; C. IX 359, 360; C. XII 299
 İnsirâh, 94/2 ... C. V 623
 İnsirâh, 94/4 ... C. VII 292
 İnsirâh, 94/5-6 ... C. VI 228; C. IX 134; C. X 471
 İnsirâh, 94/6 ... C. III 171; C. XI 534; C. XIII 118
 İsrâ, 17/1 ... C. II 354; C. VII 168
 İsrâ, 17/8 ... C. VI 131; C. X 563
 İsrâ, 17/13 ... C. VII 328
 İsrâ, 17/14 ... C. III 263; C. V 526; C. VIII 165
 İsrâ, 17/16 ... C. X 586
 İsrâ, 17/23 ... C. VI 159; C. XII 169, 582
 İsrâ, 17/27 ... C. IX 407
 İsrâ, 17/29 ... C. IV 45
 İsrâ, 17/30 ... C. VII 77
 İsrâ, 17/32 ... C. I 386; C. VIII 486
 İsrâ, 17/34 ... C. IV 280
 İsrâ, 17/36 ... C. V 571
 İsrâ, 17/44 ... C. II 68; C. IV 152; C. V 22, 44, 137, 272, 274, 402, 561; C. VI 236; C. VII 150; C. VIII 522, 573; C. IX 87; C. X 448, 626; C. XI 580; C. XII 169, 193
 İsrâ, 17/50 ... C. III 37
 İsrâ, 17/55 ... C. I 507; C. VII 147; C. XI 395
 İsrâ, 17/60 ... C. III 477; C. IX 323; C. XII 562
 İsrâ, 17/64 ... C. III 184; C. VI 511; C. IX 103, 104
 İsrâ, 17/70 ... C. I 249, 286; C. IV 39, 506, 507; C. V 635; C. VI 237, 239; C. VII 230; C. IX 244, 411, 432; C. X 441; C. XI 448; C. XI 59
 İsrâ, 17/71 ... C. III 466; C. IV 508; C. V 478; C. VII 253; C. XII 60
 İsrâ, 17/72 ... C. I 538; C. V 599; C. IX 130, 336; C. XI 480
 İsrâ, 17/79 ... C. I 341; C. VIII 248
 İsrâ, 17/81 ... C. III 292, 374; C. VII 284; C. IX 438
 İsrâ, 17/82 ... C. I 35; C. VIII 502
 İsrâ, 17/83 ... C. VIII 548
 İsrâ, 17/84 ... C. III 130; C. V 432; C. VI 526; C. VII 257; C. XI 19, 440; C. XII 316, 570
 İsrâ, 17/85 ... C. I 80, 128, 536, 548; C. III 262; C. III 72; C. VIII 208, 553, 585; C. XI 39, 529; C. XII 304, 375, 440
 İsrâ, 17/88 ... C. I 36; C. VI 490
 İsrâ, 17/89 ... C. I 37
 İsrâ, 17/110 ... C. I 540; C. IV 46; C. VI 495; C. IX 587
 Kaf, 50/2 ... C. V 539
 Kaf, 50/3 ... C. V 465; C. VII 270; C. IX 570
 Kaf, 50/6 ... C. XII 577
 Kaf, 50/9 ... C. VI 509
 Kaf, 50/15 ... C. I 363; C. II 49; C. XII 274
 Kaf, 50/16 ... C. II 88, 543; C. IV 169; C. V 78, 196; C. VII 229; C. VIII 426; C. IX 206; C. XI 221, 232, 233; C. XII 99, 148; C. XIII 96, 165
 Kaf, 50/21-22 ... C. VII 382; C. X 278
 Kaf, 50/22 ... C. III 278, 493; C. V 51
 Kaf, 50/30 ... C. I 242, 418; C. II 316, 487; C. III 16, 348; C. VIII 544; C. IX 107; C. XIII 126, 231, 246
 Kaf, 50/36 ... C. IV 497
 Kaf, 50/37 ... C. III 243
 Karia, 101/4-5 ... C. III 291
 Karia, 101/5 ... C. III 452
 Karia, 101/6 ... C. IX 402
 Karia, 101/7-8 ... C. IV 81
 Karia, 101/8-11 ... C. I 293
 Kâfirûn, 109/1 ... C. I 62; C. VIII 100
 Kâfirûn, 109/2 ... C. VIII 100
 Kâfirûn, 109/6 ... C. X 545; C. XI 356
 Kalem, 68/4 ... C. IV 78, 180; C. VI 230; C. VIII 72, 598; C. XI 70, 164, 366
 Kalem, 68/16 ... C. IV 383; C. XI 471
 Kalem, 68/17-19 ... C. V 140
 Kalem, 68/51 ... C. IX 179; C. XIII 283
 Kamer, 54/1 ... C. III 131; C. IV 37; C. V 273; C.

- X 218; C. XI 44
 Kamer, 54/1-2 ... C. I 343; C. XII 477
 Kamer, 54/2 ... C. III 131; C. IV 37; C. V 323
 Kamer, 54/31 ... C. XII 86
 Kamer, 54/54-55 ... C. II 435; C. VII 520; C. VIII 598
 Kamer, 54/55 ... C. I 389; C. III 366; C. IV 118;
 C. VI 295; C. VII 451; C. X 508; C. XII 135
 Kasas, 28/6-7 ... C. V 259
 Kasas, 28/7 ... C. IV 305; C. VII 61, 548
 Kasas, 28/9 ... C. V 260
 Kasas, 28/12 ... C. IX 246
 Kasas, 28/15 ... C. VIII 152, 155
 Kasas, 28/30 ... C. IV 119, 281, 282; C. VIII 80,
 533; C. XII 62
 Kasas, 28/31 ... C. V 145
 Kasas, 28/32 ... C. IV 96; C. VIII 519; C. XI 621
 Kasas, 28/38 ... C. III 103
 Kasas, 28/40 ... C. XII 91
 Kasas, 28/56 ... C. VI 92; C. XI 82
 Kasas, 28/76 ... C. V 148; C. VI 356; C. VIII 97,
 386
 Kasas, 28/77 ... C. II 199; C. VI 111; C. VIII 420;
 C. IX 65; C. X 571
 Kasas, 28/81 ... C. V 273
 Kasas, 28/88 ... C. I 361, 538; C. II 91, 101,
 254, 319, 391; C. VI 598; C. VIII 220, 300;
 C. IX 254; C. XII 64, 109, 411; C. XIII 331
 Kehf, 18/17 ... C. II 308
 Kehf, 18/18 ... C. I 189; C. II 355, 356; C. III
 398; C. X 267; C. XI 89; C. XIII 185
 Kehf, 18/23-24 ... C. I 100; C. V 437
 Kehf, 18/24 ... C. II 199; C. X 590
 Kehf, 18/25 ... C. VIII 77
 Kehf, 18/26 ... C. VI 147
 Kehf, 18/28 ... C. IV 111; C. VII 46, 445
 Kehf, 18/39 ... C. II 396; C. X 373
 Kehf, 18/50 ... C. IV 215; C. VII 366; C. IX 611
 Kehf, 18/60 ... C. V 518; C. XI 378
 Kehf, 18/65 ... C. X 162; C. XIII 329
 Kehf, 18/67-68 ... C. VIII 147
 Kehf, 18/70 ... C. IV 443
 Kehf, 18/75 ... C. IV 377
 Kehf, 18/78 ... C. II 301; C. V 482
 Kehf, 18/82 ... C. IV 377, 446; C. VI 487; C. IX
 14; C. XI 498
 Kehf, 18/84-85 ... C. I 285; C. XII 558
 Kehf, 18/104 ... C. XIII 308
 Kehf, 18/109 ... C. I 543; C. III 151; C. IV 449;
 C. VII 430
 Kehf, 18/110 ... C. II 405, 475, 558; C. III 33; C.
 IV 87, 134, 238, 453, 507; C. VIII 255; C.
 IX 17, 98; C. X 502
 Kevser, 108/1 ... C. IX 411; C. X 441
 Kiyâmet, 75/6-9 ... C. III 452
 Kiyâmet, 75/8 ... C. IX 244
 Kiyâmet, 75/11 ... C. V 532
 Kiyâmet, 75/14-15 ... C. V 202
 Kiyâmet, 75/16-17 ... C. IX 471
 Kiyâmet, 75/22-23 ... C. VIII 421; C. X 627; C.
 XIII 84
 Kiyâmet, 75/29-30 ... C. VI 258
 Kiyâmet, 75/36 ... C. V 433; C. VII 236
 Leheb, 111/5 ... C. III 342
 Leyl, 92/4 ... C. IX 99
 Leyl, 92/7 ... C. X 63
 Leyl, 92/10 ... C. X 63
 Lokmân, 31/7 ... C. IV 282
 Lokmân, 31/13 ... C. VI 115, 602; C. VIII 154,
 345
 Lokmân, 31/20 ... C. I 460, 543; C. IV 42; C. VI
 191; C. X 441; C. XII 461
 Lokmân, 31/27 ... C. I 35; C. III 203; C. IV 449;
 C. VIII 502; C. XII 112
 Maâric, 70/1-7 ... C. II 329
 Maâric, 70/4 ... C. II 420; C. III 491; C. X 50,
 521
 Maâric, 70/4-5 ... C. V 123; C. VIII 608
 Maâric, 70/19-23 ... C. XII 240
 Maâric, 70/22-25 ... C. IX 485
 Maâric, 70/23 ... C. II 510
 Mâide, 5/1 ... C. I 173; C. II 527; C. IV 91; C. VI
 606; C. VIII 416; C. IX 504; C. XI 200; C. XII
 268
 Mâide, 5/3 ... C. VI 145; C. XIII 276
 Mâide, 5/14 ... C. XI 129
 Mâide, 5/15 ... C. VI 591; C. VIII 111; C. XII 521
 Mâide, 5/17 ... C. VII 82
 Mâide, 5/31 ... C. VII 375
 Mâide, 5/33 ... C. VIII 196
 Mâide, 5/38 ... C. V 447; C. XI 148
 Mâide, 5/48 vb. ... C. IV 197
 Mâide, 5/54 ... C. I 521; C. III 10; C. VI 459,
 540; C. VIII 418; C. IX 593; C. X 51, 423; C.
 XI 332, 573; C. XII 244, 432, 517
 Mâide, 5/60 ... C. X 164
 Mâide, 5/66 ... C. VI 217
 Mâide, 5/67 ... C. III 327; C. VI 144, 184; C. VIII
 538; C. IX 181, 256; C. XI 17, 293
 Mâide, 5/69 ... C. XI 57, 96
 Mâide, 5/73 ... C. III 106; C. VI 612
 Mâide, 5/83 ... C. IX 59
 Mâide, 5/89 ... C. IV 91
 Mâide, 5/90 ... C. VIII 100
 Mâide, 5/99 ... C. VIII 535; C. X 545; C. XI 17
 Mâide, 5/101 ... C. VI 240
 Mâide, 5/111 ... C. VII 548
 Mâide, 5/112 ... C. I 113
 Mâide, 5/114 ... C. I 113; C. IX 33
 Mâide, 5/119 ... C. V 205; C. IX 522
 Meryem, 19/12 ... C. VIII 381, 382; C. IX 426
 Meryem, 19/17 ... C. VI 343; C. VIII 590
 Meryem, 19/18 ... C. VI 342
 Meryem, 19/23-25 ... C. IX 399

SURE VE AYET-İ KERİMELER İNDEKSİ

- Meryem, 19/25 ... C. XI 427
 Meryem, 19/26 ... C. XIII 209
 Meryem, 19/29-31 ... C. V 474
 Meryem, 19/30 ... C. VIII 365; C. IX 426; C. XIII 210
 Meryem, 19/30-31 ... C. XII 236
 Meryem, 19/71 ... C. III 231
 Meryem, 19/71-72 ... C. IV 197; C. XI 98
 Mesed, Bk. Tebbet 111/2 ... C. III 496; C. VI 38
 Muhammed, 47/1-2 ... C. IX 337, 339
 Muhammed, 47/2 ... C. IX 340
 Muhammed, 47/7 ... C. X 91, 194; C. XII 69
 Muhammed, 47/12 ... C. IV 332; C. VIII 545
 Muhammed, 47/15 ... C. II 450, 458; C. VI 278; C. VIII 207; C. IX 528
 Muhammed, 47/29-30 ... C. V 220
 Muhammed, 47/30 ... C. VII 86, 528
 Muhammed, 47/31 ... C. III 280; C. IV 304; C. VI 89; C. VII 115; C. VIII 325, 359, 539; C. IX 71; C. XI 571; C. XII 269, 300
 Muhammed, 47/36 ... C. V 44; C. VII 206, 332; C. VIII 56, 146, 384; C. IX 157; C. X 571
 Muhammed, 47/38 ... C. II 239; C. IX 238
 Mutaffifin, 83/7 ... C. I 218; C. III 450; C. V 103; C. V 135; C. X 617; C. XII 545
 Mutaffifin, 83/14 ... C. IV 414
 Mutaffifin, 83/18 ... C. I 218; C. V 103, 135, 200; C. X 617
 Mutaffifin, 83/25-26 ... C. V 296
 Mutaffifin, 83/27-28 ... C. XII 493
 Mücâdele, 58/6 ... C. VII 83
 Mücâdele, 58/7 ... C. VI 612
 Mücâdele, 58/16 ... C. IV 279, 283
 Mücâdele, 58/18 ... C. II 381
 Müddessir, 74/2 ... C. V 404
 Müddessir, 74/4 ... C. VIII 172
 Müddessir, 74/8 ... C. VII 220
 Müddessir, 74/11 ... C. III 378; C. VIII 451
 Müddessir, 74/26 ... C. VII 30
 Müddessir, 74/31 ... C. XI 22; C. XII 359, 552; C. XIII 219
 Müddessir, 74/38 ... C. I 401; C. II 352; C. III 298; C. XI 150
 Müddessir, 74/48 ... C. V 472
 Müddessir, 74/49-51 ... C. II 388
 Mûlk, 67/2 ... C. III 470; C. VI 89; C. VII 437; C. VIII 359, 539; C. IX 71; C. XI 19
 Mûlk, 67/3 ... C. II 465; C. III 492; C. IV 381
 Mûlk, 67/3-4 ... C. IV 299
 Mûlk, 67/5 ... C. II 474; C. X 633; C. XI 387
 Mûlk, 67/8 ... C. VIII 138; C. XII 563
 Mûlk, 67/8-10 ... C. VIII 138
 Mûlk, 67/10 ... C. VIII 296; C. X 246; C. XII 563
 Mûlk, 67/13 ... C. V 47; C. XI 153
 Mûlk, 67/13-14 ... C. V 141
 Mûlk, 67/14 ... C. III 16
 Mûlk, 67/15 ... C. VI 354
 Mûlk, 67/22 ... C. V 407, 568; C. VII 368; C. XII 221
 Mûlk, 67/30 ... C. III 453, 454; C. X 45
 Mûl'min Bk. Gâfir
 Mûl'min, 40/7 ... C. X 279
 Mûl'min, 40/11 ... C. II 481
 Mûl'min, 40/39 ... C. XIII 162
 Mûl'min, 40/44 ... C. XI 550
 Mûl'min, 40/57 ... C. II 212; C. X 443; C. XI 281; C. XI 83
 Mûl'min, 40/60 ... C. I 105; C. XII 138, 145
 Mûl'min, 40/85 ... C. XI 187
 Mûl'minûn, 23/12-14 ... C. II 365; C. VII 266
 Mûl'minûn, 23/14 ... C. II 365; C. VIII 215
 Mûl'minûn, 23/17 ... C. IV 382
 Mûl'minûn, 23/24 ... C. XII 398
 Mûl'minûn, 23/51 ... C. III 302
 Mûl'minûn, 23/83 ... C. IX 388
 Mûl'minûn, 23/97 ... C. I 332
 Mûl'minûn, 23/101 ... C. II 409
 Mûl'minûn, 23/106 ... C. V 62
 Mûl'minûn, 23/106-108 ... C. IV 60
 Mûl'minûn, 23/107 ... C. VI 157
 Mûl'minûn, 23/108 ... C. V 62
 Mûl'minûn, 23/109-110 ... C. I 501
 Mûl'minûn, 23/115 ... C. II 352; C. XII 527
 Mûmtehine, 60/1 ... C. VIII 265; C. IX 244
 Mûmtehine, 60/4 ... C. IX 423, 424
 Mûnâfîkûn, 63/2 ... C. IV 279, 283
 Mûnâfîkûn, 63/4 ... C. I 254; C. V 220; C. XI 227; C. XII 331
 Mûnâfîkûn, 63/8 ... C. III 309; C. V 288
 Mûzzemmil, 73/1 ... C. VII 419, 420
 Mûzzemmil, 73/1-2 ... C. IX 429
 Mûzzemmil, 73/2 ... C. V 404
 Mûzzemmil, 73/2-4 ... C. VII 420
 Mûzzemmil, 73/5 ... C. V 374
 Mûzzemmil, 73/9 ... C. III 315
 Mûzzemmil, 73/17-18 ... C. X 174
 Mûzzemmil, 73/20 ... C. IX 60, 339, 397; C. X 194
 Nahl, 16/7 ... C. VII 148
 Nahl, 16/8 ... C. XII 228
 Nahl, 16/9 ... C. VI 606
 Nahl, 16/16 ... C. II 474; C. V 155; C. IX 19; C. X 632
 Nahl, 16/19 ... C. I 105
 Nahl, 16/33 ... C. X 558
 Nahl, 16/35 ... C. V 101
 Nahl, 16/36 ... C. V 87; C. XII 89
 Nahl, 16/40 ... C. I 436; C. II 72, 159; C. VIII 324
 Nahl, 16/43 ... C. IV 110
 Nahl, 16/60 ... C. III 473
 Nahl, 16/63 ... C. III 87
 Nahl, 16/66 ... C. III 16; C. XI 465
 Nahl, 16/67 ... C. VIII 99

- Nahl, 16/68 ... C. I 324; C. IV 376; C. VII 548;
C. IX 410; C. XII 322
- Nahl, 16/69 ... C. IV 25; C. VII 38; C. IX 411; C.
IX 531
- Nahl, 16/75 ... C. V 562
- Nahl, 16/78 ... C. V 101
- Nahl, 16/84 ... C. II 377
- Nahl, 16/96 ... C. III 265; C. VI 265; C. XI 452
- Nahl, 16/97 ... C. IV 336
- Nahl, 16/99 ... C. VI 579
- Nahl, 16/106 ... C. VII 510; C. X 308; C. XI 124
- Nahl, 16/118 ... C. II 515; C. III 295; C. VII 481;
C. X 315
- Nahl, 16/123 ... C. IX 423
- Nahl, 66/68 ... C. VII 376
- Nâs, 114/5 ... C. II 115, 293
- Nâs, 114/5-6 ... C. VI 437
- Nasr, 110/1 ... C. I 401
- Nasr, 110/2 ... C. VII 431
- Nâziât, 79/5 ... C. I 239; C. VII 526
- Nâziât, 79/13-14 ... C. IX 126
- Nâziât, 79/24 ... C. IV 188; C. VIII 161; C. IX
646; C. X 118, 183, 598
- Nâziât, 79/40-41 ... C. XII 493
- Nebe', 78/7 ... C. IV 381
- Nebe', 78/9 ... C. II 529; C. XII 132
- Nebe', 78/9-11 ... C. VI 535
- Nebe', 78/13 ... C. I 265, 436; C. III 31; C. VII
24
- Nebe', 78/18 ... C. IX 575; C. X 554
- Nebe', 78/23 ... C. I 419
- Nebe', 78/40 ... C. III 496; C. V 122
- Necm, 53/1 ... C. XI 45
- Necm, 53/3 ... C. I 439; C. V 593; C. VI 144; C.
XII 111
- Necm, 53/3-4 ... C. III 203; C. IV 375; C. V 618;
C. VIII 469; C. IX 443; C. XI 284, 522
- Necm, 53/4 ... C. IX 472
- Necm, 53/9 ... C. VI 38
- Necm, 53/10 ... C. IV 376; C. V 618; C. IX 594;
C. X 311
- Necm, 53/17 ... C. II 551; C. IV 500; C. VI 409;
C. VIII 176, 245; C. X 29; C. XII 298
- Necm, 53/17-18 ... C. VII 377
- Necm, 53/18 ... C. VII 377
- Necm, 53/19 ... C. VI 221; C. XI 499
- Necm, 53/19-20 ... C. VI 553
- Necm, 53/28 ... C. II 422; C. XIII 71
- Necm, 53/39 ... C. III 207, 467; C. VIII 217,
324, 437, 515; C. XI 146; C. XII 24, 491; C.
XIII 318
- Necm, 53/40-41 ... C. III 271
- Necm, 53/42 ... C. II 210, 547; C. III 433; C. V
262; C. VI 481; C. VIII 405; C. X 341; C. XII
551
- Necm, 53/42-43 ... C. X 549
- Necm, 53/59-60 ... C. X 548
- Neml, 27/16 ... C. X 627; C. XIII 43
- Neml, 27/18 ... C. X 627
- Neml, 27/18-19 ... C. VII 260
- Neml, 27/19 ... C. X 477
- Neml, 27/20 ... C. IX 289
- Neml, 27/24 ... C. VII 180
- Neml, 27/25 ... C. VI 569
- Neml, 27/31 ... C. VII 192
- Neml, 27/34 ... C. I 88
- Neml, 27/35 ... C. VII 177
- Neml, 27/37 ... C. VII 190
- Neml, 27/38 ... C. VII 271
- Neml, 27/39 ... C. I 330; C. VII 271
- Neml, 27/40 ... C. VII 272, 273
- Neml, 27/44 ... C. VII 258; C. XII 420
- Neml, 27/61 ... C. VI 69; C. VII 344
- Neml, 27/62 ... C. VI 214
- Neml, 27/80 ... C. XI 505
- Neml, 27/81 ... C. III 445
- Neml, 27/88 ... C. XII 570
- Neml, 27/89 ... C. VII 517
- Neml, 27/90 ... C. VI 42
- Neml, 27/93 ... C. VII 518
- Nîsâ, 4/1 ... C. XII 309
- Nîsâ, 4/18 ... C. IX 625
- Nîsâ, 4/26 ... C. XII 271
- Nîsâ, 4/29 ... C. IX 64
- Nîsâ, 4/32 ... C. I 553
- Nîsâ, 4/34 ... C. VII 473
- Nîsâ, 4/41 ... C. VI 89; C. VII 115; C. VIII 148;
C. VIII 359; C. IX 69; C. XII 300
- Nîsâ, 4/43 ... C. VIII 99
- Nîsâ, 4/56 ... C. IX 614
- Nîsâ, 4/58 ... C. III 158
- Nîsâ, 4/59 ... C. I 469; C. XII 51, 412
- Nîsâ, 4/76 ... C. IV 246; C. XIII 187
- Nîsâ, 4/78 ... C. I 438, 449; C. II 128; C. III 314;
C. V 439; C. X 470; C. XI 475
- Nîsâ, 4/79 ... C. I 268, 448; C. II 404; C. III 314;
C. IV 135, 439; C. V 405; C. VII 401; C. X
31
- Nîsâ, 4/80 ... C. V 322; C. XII 406
- Nîsâ, 4/98 ... C. VIII 169
- Nîsâ, 4/103 ... C. XII 240
- Nîsâ, 4/126 ... C. I 447; C. XII 119
- Nîsâ, 4/134 ... C. X 100
- Nîsâ, 4/136 ... C. I 343; C. VIII 520; C. IX 19, 98
- Nîsâ, 4/142 ... C. XII 108
- Nîsâ, 4/143 ... C. I 438; C. V 623; C. VI 429; C.
X 395
- Nîsâ, 4/164 ... C. IV 281
- Nîsâ, 4/171 ... C. I 528
- Nûh, 71/5 ... C. VIII 538
- Nûh, 71/5-7 ... C. I 425
- Nûh, 71/8-9 ... C. VIII 538
- Nûh, 71/14 ... C. XII 385
- Nûh, 71/17 ... C. II 193; C. VIII 150, 554

- Nûr, 71/22 ... C. IV 228
 Nûr, 71/26 ... C. I 81; C. V 40, 361
 Nûr, 24/2 ... C. VI 274; C. XII 218
 Nûr, 24/19 ... C. VII 75
 Nûr, 24/26 ... C. I 451; C. III 41, 302; C. IV 81, 473; C. VI 50; C. VII 93; C. XII 340
 Nûr, 24/27 ... C. IV 195; C. V 453; C. XI 172
 Nûr, 24/30 ... C. II 229; C. V 554
 Nûr, 24/32 ... C. IX 445
 Nûr, 24/35 ... C. I 58; C. II 560; C. III 42, 358, 369, 425; C. VI 264; C. XIII 278
 Nûr, 24/37 ... C. II 57, 199; C. VII 140; C. IX 66; C. X 482
 Nûr, 24/39 ... C. I 165; C. II 444; C. VIII 258
 Nûr, 24/40 ... C. V 185; C. VII 361
 Nûr, 24/45 ... C. XI 17
 Nûr, 24/54 ... C. IV 310
 Nûr, 24/61 ... C. III 424; C. IV 59
 Nûr, 24/63 ... C. X 68
 Ra'd, 13/2 ... C. I 286; C. II 527; C. III 427; C. V 17; C. VI 569; C. VII 116; C. X 305; C. XI 43
 Ra'd, 13/3 ... C. VI 531
 Ra'd, 13/4 ... C. IV 124
 Ra'd, 13/8 ... C. XI 13
 Ra'd, 13/11 ... C. IV 267; C. V 549; C. IX 256
 Ra'd, 13/13 ... C. I 318
 Ra'd, 13/15 ... C. V 272
 Ra'd, 13/16 ... C. III 427; C. V 303
 Ra'd, 13/23 ... C. VII 431
 Ra'd, 13/27 ... C. IV 236
 Ra'd, 13/35 ... C. IX 33
 Ra'd, 13/38-39 ... C. I 169
 Ra'd, 13/39 ... C. I 384; C. III 365; C. VI 126
 Ra'd, 13/41 ... C. III 192; C. V 134; C. VI 414
 Ra'd, 13/42 ... C. VIII 247; C. XII 498
 Rahmân, 55/1-2 ... C. I 551, 552
 Rahmân, 55/7 ... C. III 10; C. XI 595
 Rahmân, 55/7-9 ... C. VIII 14; C. IX 462
 Rahmân, 55/8 ... C. I 133
 Rahmân, 55/10 ... C. V 345
 Rahmân, 55/15 ... C. IX 611; C. X 557
 Rahmân, 55/19-20 ... C. I 169; C. III 383; C. VI 314
 Rahmân, 55/19-21 ... C. II 186
 Rahmân, 55/22 ... C. II 261
 Rahmân, 55/26 ... C. II 101; C. IV 396; C. VIII 300; C. XI 609; C. XII 411
 Rahmân, 55/26-27 ... C. I 155
 Rahmân, 55/29 ... C. I 76, 550; C. II 323; C. III 31, 215; C. IV 226; C. V 438; C. VIII 170, 301; C. IX 612, 632; C. X 154, 462, 617; C. XI 198; C. XII 255, 448
 Rahmân, 55/33 ... C. II 16; C. IV 226; C. V 341; C. VII 554; C. XI 92; C. XIII 198
 Rahmân, 55/41 ... C. I 390; C. VII 86; C. X 20; C. XII 209
 Rahmân, 55/50 ... C. I 447
 Rahmân, 55/56 ... C. X 368
 Rahmân, 55/60 ... C. I 450; C. IV 202
 Rahmân, 55/72 ... C. X 368
 Rûm, 30/4 ... C. III 127
 Rûm, 30/7 ... C. II 47; C. V 367; C. VI 416; C. VII 441; C. VIII 425; C. XII 535
 Rûm, 30/18 ... C. IX 537
 Rûm, 30/19 ... C. IX 195; C. X 318
 Rûm, 30/22 ... C. III 461; C. IV 255
 Rûm, 30/24 ... C. III 358
 Rûm, 30/27 ... C. I 210
 Rûm, 30/41 ... C. I 117; C. XIII 310
 Rûm, 30/42 ... C. XII 223
 Rûm, 30/50 ... C. II 45; C. II 540; C. VII 392; C. IX 196; C. X 76; C. XII 91
 Rûm, 30/53 ... C. III 445
 Rûm, 30/54 ... C. III 315
 Sâd, 38/4 ... C. IX 630
 Sâd, 38/5 ... C. I 453; C. V 539
 Sâd, 38/23-24 ... C. V 514
 Sâd, 38/26 ... C. II 297; C. V 397; C. VII 363
 Sâd, 38/27 ... C. II 39; C. XII 218, 527
 Sâd, 38/31-32 ... C. II 199
 Sâd, 38/35 ... C. II 197
 Sâd, 38/37-38 ... C. VI 592
 Sâd, 38/38 ... C. III 48
 Sâd, 38/41 ... C. V 37; C. X 478
 Sâd, 38/42 ... C. II 63; C. X 620
 Sâd, 38/69 ... C. II 218
 Sâd, 38/72 ... C. I 268; C. II 337; C. IV 190; C. IX 279; C. XI 64
 Sâd, 38/75 ... C. II 218; C. IV 87, 227
 Sâd, 38/76 ... C. IV 88, 227; C. VIII 466; C. XI 65
 Sâd, 38/77 ... C. IV 227
 Sâd, 38/78 ... C. IV 219, 221; C. IX 158
 Sâd, 38/79 ... C. III 177; C. IV 228
 Sâd, 38/80-81 ... C. IV 228
 Sâd, 38/82-83 ... C. III 366; C. X 265
 Sâd, 38/83 ... C. III 449; C. IV 228
 Sâd, 38/84 ... C. IV 228
 Saff, 61/1 ... C. X 521
 Saff, 61/2 ... C. II 118
 Saff, 61/2-3 ... C. XII 625
 Saff, 61/6 ... C. I 259; C. XI 576
 Saff, 61/8 ... C. VIII 258; C. IX 100; C. XII 56
 Sâffât, 37/11 ... C. III 339; C. XI 405
 Sâffât, 37/96 ... C. I 446; C. VII 401; C. X 283
 Sâffât, 37/139-144 ... C. IV 345
 Sâffât, 37/164-166 ... C. VIII 50
 Sâffât, 37/165-166 ... C. II 413; C. X 621; C. XII 346
 Sebe', 34/2 ... C. VI 414; C. VII 167
 Sebe', 34/10 ... C. III 256, 412; C. V 195, 273, 396; C. VI 30; C. VI 30, 189, 498; C. VII 124; C. VIII 180; C. X 403; C. XI 297; C. XII 237

- Sebe', 34/12 ... C. V 273; C. VI 189; C. XII 238; C. XIII 254
 Sebe', 34/13 ... C. II 483; C. VI 167
 Sebe', 34/15 ... C. V 89; C. VI 74
 Sebe', 34/19 ... C. V 111
 Sebe', 34/28 ... C. I 551; C. VII 422; C. VIII 286; C. XI 172
 Sebe', 34/47 ... C. VIII 247
 Sebe', 40/60 ... C. IX 398
 Secde, 32/5 ... C. II 527; C. III 427; C. IV 51; C. IX 556
 Secde, 32/7 ... C. IX 609; C. XII 590
 Secde, 32/7-8 ... C. VII 98
 Secde, 32/7-9 ... C. VI 266
 Secde, 32/8 ... C. III 339
 Secde, 32/11 ... C. IX 547; C. X 263; C. XI 40
 Secde, 32/12 ... C. IX 576
 Secde, 32/16 ... C. IX 416
 Secde, 32/21 ... C. VIII 92; C. XIII 203
 Secde, 32/30 ... C. IV 74; C. IX 100
 Şems, 91/8 ... C. IV 154
 Şems, 91/11-14 ... C. II 173
 Şuarâ, 26/5 ... C. VIII 525
 Şuarâ, 26/18-19 ... C. VIII 153
 Şuarâ, 26/23 ... C. II 208; C. V 295; C. VIII 19
 Şuarâ, 26/34-37 ... C. V 310
 Şuarâ, 26/44 ... C. V 332
 Şuarâ, 26/44-25 ... C. V 28
 Şuarâ, 26/50 ... C. V 457; C. VIII 78; C. X 310, 379, 595; C. XII 355; C. XIII 152
 Şuarâ, 26/63 ... C. IV 68; C. V 273
 Şuarâ, 26/79 ... C. V 39
 Şuarâ, 26/88 ... C. IX 295
 Şuarâ, 26/88-89 ... C. VII 510; C. XI 568
 Şuarâ, 26/109 ... C. VI 86, 145
 Şuarâ, 26/189 ... C. XII 88
 Şuarâ, 26/196 ... C. VI 44
 Şuarâ, 26/217-219 ... C. V 307
 Şuarâ, 26/224 ... C. XI 68
 Sûrâ, 42/7 ... C. VI 89; C. VIII 359; C. XII 301
 Sûrâ, 42/9 ... C. VIII 59
 Sûrâ, 42/11 ... C. I 519; C. VI 116
 Sûrâ, 42/13 ... C. I 351
 Sûrâ, 42/15 ... C. VI 76; C. VIII 535; C. XII 252
 Sûrâ, 42/16 ... C. XII 227
 Sûrâ, 42/19 ... C. III 16
 Sûrâ, 42/20 ... C. I 318; C. II 70; C. VI 66; C. VII 476; C. VIII 420; C. IX 156, 167; C. X 100; C. XI 533, 604; C. XII 588
 Sûrâ, 42/25 ... C. XII 536
 Sûrâ, 42/26 ... C. VIII 157
 Sûrâ, 42/27 ... C. VI 166; C. IX 194
 Sûrâ, 42/29 ... C. II 208; C. IV 255; C. VI 569
 Sûrâ, 42/30 ... C. VI 258
 Sûrâ, 42/37 ... C. VI 478
 Sûrâ, 42/38 ... C. IX 67; C. XI 518; C. XII 222
 Sûrâ, 42/40 ... C. I 401, 470; C. III 440; C. V 119, 449, 585; C. VI 131, 273, 275; C. VII 65, 315; C. VIII 41; C. X 326, 562; C. XI 150
 Sûrâ, 42/51 ... C. IV 281; C. XI 618
 Sûrâ, 42/52 ... C. IX 270; C. X 394
 Tâhâ, 20/5 ... C. I 159; C. II 213, 476, 477; C. III 304; C. V 67, 500; C. VI 481; C. VII 451, 537; C. IX 512; C. XII 494, 536
 Tâhâ, 20/7 ... C. II 344; C. XIII 41
 Tâhâ, 20/8 ... C. XIII 266
 Tâhâ, 20/12 ... C. III 372
 Tâhâ, 20/14 ... C. II 250; C. VI 522
 Tâhâ, 20/17 ... C. VI 110
 Tâhâ, 20/17-18 ... C. X 543
 Tâhâ, 20/18 ... C. VI 110; C. VIII 537
 Tâhâ, 20/19-21 ... C. X 543
 Tâhâ, 20/21 ... C. IV 129; C. V 294; C. VI 109
 Tâhâ, 20/22 ... C. VIII 182; C. X 544
 Tâhâ, 20/41 ... C. III 118; C. IX 344
 Tâhâ, 20/43-44 ... C. VIII 608
 Tâhâ, 20/44 ... C. XIII 142
 Tâhâ, 20/46 ... C. I 71; C. III 323; C. VIII 341; C. XI 618
 Tâhâ, 20/50 ... C. I 367; C. III 362; C. V 161
 Tâhâ, 20/53 ... C. XIII 278
 Tâhâ, 20/58-59 ... C. V 292
 Tâhâ, 20/65 ... C. I 487
 Tâhâ, 20/66 ... C. V 313
 Tâhâ, 20/67 ... C. VII 490
 Tâhâ, 20/69 ... C. VII 487
 Tâhâ, 20/71 ... C. V 28, 456; C. X 310
 Tâhâ, 20/72 ... C. X 330, 380
 Tâhâ, 20/82 ... C. XII 536
 Tâhâ, 20/88 ... C. II 105, 159; C. IV 69
 Tâhâ, 20/95-96 ... C. VIII 463
 Tâhâ, 20/97 ... C. II 105; C. IV 53; C. X 404
 Tâhâ, 20/105-107 ... C. VII 70
 Tâhâ, 20/114 ... C. XI 439
 Tâhâ, 20/120 ... C. IX 64
 Tâhâ, 20/124 ... C. I 75; C. V 107
 Tahrim, 66/6 ... C. I 418; C. V 18; C. VII 435; C. IX 518, 611
 Tahrim, 66/8 ... C. VII 189, 190; C. X 62
 Talâk, 65/1 ... C. III 350; C. VIII 437
 Talâk, 65/2 ... C. VI 133
 Talâk, 65/2-3 ... C. I 61; C. VII 400; C. X 103; C. XI 104; C. XIII 91
 Talâk, 65/3 ... C. XIII 91
 Talâk, 65/7 ... C. XII 118
 Talâk, 65/12 ... C. I 324; C. IX 271; C. XI 180; C. XII 189; C. XIII 94, 235
 Tâirk, 86/4 ... C. V 548, 549
 Tâirk, 86/5 ... C. IX 607
 Tâirk, 86/5-6 ... C. V 71; C. IX 589; C. X 31
 Tâirk, 86/7 ... C. VII 61
 Tâirk, 86/9 ... C. III 98; C. V 48; C. IX 124, 461
 Tâirk, 86/9-10 ... C. I 308; C. II 286; C. II 458;

SURE VE AYET-İ KERİMELER İNDEKSİ

- C. V 106; C. VII 496
 Tebbet, 111/2 ... C. III 496; C. VI 38
 Tebbet, 111/1-4 ... C. V 443
 Tebbet, 111/4 ... C. IX 370
 Tebbet, 111/5 ... C. VI 586; C. VII 326; C. IX 322; C. XII 65, 317
 Teğâbûn, 64/2 ... C. III 172
 Tekâstır, 102/1-8 ... C. VI 454
 Tekâstır, 102/3-4 ... C. X 488
 Tekâstır, 102/5 ... C. VI 454
 Tekvîr, 81/1 ... C. III 99, 452; C. VIII 419; C. XI 44
 Tekvîr, 81/6 ... C. III 452
 Tekvîr, 81/7 ... C. VIII 419
 Tekvîr, 81/20 ... C. V 18
 Tekvîr, 81/29 ... C. III 208; C. X 257; C. XI 474
 Tevbe, 9/25-26 ... C. VI 388
 Tevbe, 9/26 ... C. VI 388
 Tevbe, 9/28 ... C. V 552; C. VII 97; C. XI 329; C. XII 194
 Tevbe, 9/32 ... C. VII 28
 Tevbe, 9/36 ... C. VIII 41
 Tevbe, 9/47 ... C. VI 427
 Tevbe, 9/49 ... C. IV 199; C. VI 153; C. XIII 231
 Tevbe, 9/51 ... C. VI 556
 Tevbe, 9/57 ... C. VI 110
 Tevbe, 9/60 ... C. XI 123
 Tevbe, 9/61 ... C. V 45
 Tevbe, 9/72 ... C. XII 340
 Tevbe, 9/73 ... C. VI 156; C. XI 36, 171
 Tevbe, 9/82 ... C. I 455; C. IX 57; C. XI 516
 Tevbe, 9/94 ... C. X 122
 Tevbe, 9/100 ... C. II 231
 Tevbe, 9/103 ... C. XI 123
 Tevbe, 9/107-108 ... C. IV 270
 Tevbe, 9/108 ... C. X 482
 Tevbe, 9/111 ... C. I 206; C. II 227, 229; C. III 164; C. IV 167, 378; C. V 98; C. VI 452; C. VII 519; C. VIII 237, 517; C. IX 480; C. XI 302, 339, 420; C. XII 315, 325; C. XIII 175, 339
 Tevbe, 9/114 ... C. IX 414; C. XI 304, 326
 Tevbe, 9/116 ... C. III 126
 Tevbe, 9/118 ... C. XI 197, 332
 Tevbe, 9/119 ... C. I 254; C. III 162, 306; C. IV 111; C. V 173, 391; C. VI 227; C. X 176, 531; C. XII 330, 347
 Tevbe, 9/120 ... C. I 317, 552; C. X 319
 Tevbe, 9/125 ... C. VII 446
 Tevbe, 9/126 ... C. V 207
 Tevbe, 9/128 ... C. II 475; C. IV 39; C. VI 442; C. VIII 254
 Tîn, 95/4 ... C. X 440; C. XI 342
 Tîn, 95/4-5 ... C. VIII 414; C. IX 72, 328
 Tîn, 95/5-6 ... C. IX 351
 Tûr, 52/7 ... C. III 151
 Tûr, 52/21 ... C. X 532
 Vâkia, 56/4-6 ... C. III 374
 Vâkia, 56/10-11 ... C. X 489
 Vâkia, 56/27 ... C. II 394
 Vâkia, 56/41 ... C. II 394
 Vâkia, 56/79 ... C. XI 310, 399
 Vâkia, 56/80 ... C. I 61
 Vâkia, 56/85 ... C. II 88; C. VII 229; C. IX 550; C. XI 221; C. XII 99
 Yâsin, 36/8 ... C. II 369; C. VII 326
 Yâsin, 36/9 ... C. II 369; C. IX 261; C. IX 48; C. X 524
 Yâsin, 36/12 ... C. V 142
 Yâsin, 36/18 ... C. III 391; C. VI 151; C. VII 94
 Yâsin, 36/26 ... C. VII 306; C. IX 558
 Yâsin, 36/26-27 ... C. IX 17; C. X 83
 Yâsin, 36/27 ... C. IX 557; C. X 596
 Yâsin, 36/30 ... C. IX 129
 Yâsin, 36/31-32 ... C. XII 446
 Yâsin, 36/32 ... C. II 480; C. VI 261; C. VII 141
 Yâsin, 36/33 ... C. V 137
 Yâsin, 36/38 ... C. IV 382; C. XI 12, 13
 Yâsin, 36/39 ... C. I 393; C. XI 13; C. XIII 226
 Yâsin, 36/53 ... C. II 480; C. XII 446
 Yâsin, 36/58 ... C. X 140
 Yâsin, 36/59 ... C. II 165; C. III 221; C. VII 369
 Yâsin, 36/60 ... C. V 579; C. XII 534
 Yâsin, 36/65 ... C. II 80; C. VI 21; C. VII 238; C. X 58; C. XI 68
 Yâsin, 36/68 ... C. III 200; C. IX 328
 Yâsin, 36/77-79 ... C. VII 267
 Yâsin, 36/80 ... C. IV 16
 Yâsin, 36/82 ... C. VIII 381, 382
 Yâsin, 36/83 ... C. I 538; C. II 421; C. X 510, 616; C. XI 598
 Yûnus, 10/3 ... C. II 527; C. V 501; C. X 255
 Yûnus, 10/5 ... C. III 31; C. VII 24
 Yûnus, 10/7 ... C. III 317; C. IV 384; C. IX 32; C. XI 13
 Yûnus, 10/25 ... C. IV 498; C. VII 217; C. VIII 54
 Yûnus, 10/31 ... C. XIII 145
 Yûnus, 10/36 ... C. II 72
 Yûnus, 10/62 ... C. II 462; C. V 27; C. VI 59; C. VII 436; C. VIII 92, 128; C. X 179; C. XII 419; C. XIII 26, 153
 Yûnus, 10/80 ... C. I 487
 Yûnus, 10/90 ... C. VIII 202, 234; C. X 183
 Yûnus, 10/96 ... C. IX 263
 Yûnus, 10/98 ... C. IX 524
 Yûsuf, 12/4 ... C. V 617; C. VIII 484
 Yûsuf, 12/12 ... C. V 124; C. XIII 73
 Yûsuf, 12/13 ... C. III 394
 Yûsuf, 12/15 ... C. V 618
 Yûsuf, 12/17 ... C. III 394; C. V 116
 Yûsuf, 12/19 ... C. II 250; C. VII 205; C. XIII 217
 Yûsuf, 12/20 ... C. XII 450
 Yûsuf, 12/21 ... C. V 242; C. XII 315
 Yûsuf, 12/28 ... C. VII 70; C. XIII 187

- Yûsuf, 12/31 ... C. V 427; C. VIII 77; C. X 353
 Yûsuf, 12/33 ... C. XII 279
 Yûsuf, 12/39 ... C. IV 97, 111; C. VII 345; C. VIII
 49
 Yûsuf, 12/42 ... C. XII 464, 466
 Yûsuf, 12/43 ... C. IX 316; C. XII 278
 Yûsuf, 12/53 ... C. I 271; C. IV 123
 Yûsuf, 12/55 ... C. I 376
 Yûsuf, 12/64 ... C. I 62
 Yûsuf, 12/76 ... C. VIII 405
 Yûsuf, 12/82 ... C. V 111
 Yûsuf, 12/87 ... C. I 172; C. III 312; C. V 265,
 266; C. XIII 274
 Yûsuf, 12/93-96 ... C. IV 367
 Yûsuf, 12/94 ... C. III 338; C. VII 538
 Yûsuf, 12/94-95 ... C. VII 545
 Yûsuf, 12/95 ... C. I 572
 Yûsuf, 12/96 ... C. I 572
 Yûsuf, 12/100 ... C. VI 441; C. VIII 485
 Yûsuf, 12/108 ... C. V 636; C. VIII 473
 Yûsuf, 12/110 ... C. V 536; C. VI 182; C. VIII
 563
 Zâriyât, 51/7 ... C. III 304
 Zâriyât, 51/9-11 ... C. II 280
 Zâriyât, 51/15-18 ... C. II 353
 Zâriyât, 51/20-21 ... C. V 333; C. IX 361
 Zâriyât, 51/21 ... C. VIII 426; C. XII 335
 Zâriyât, 51/22 ... C. IV 47, 514; C. IX 558
 Zâriyât, 51/48 ... C. IV 331; C. XI 595; C. XII
 386
 Zâriyât, 51/49 ... C. XI 184
 Zâriyât, 51/50 ... C. III 169; C. IV 498; C. V 139;
 C. VI 344; C. VIII 325; C. X 571; C. XI 164;
 C. XII 127; C. XIII 339
 Zâriyât, 51/56 ... C. I 47; C. II 461; C. VI 158,
 159; C. VIII 27, 218, 314; C. XI 136; C. XII
 191, 192, 306
 Zâriyât, 51/58 ... C. VIII 52
 Zilzâl, 99/1 ... C. VIII 181
 Zilzâl, 99/1-5 ... C. II 377; C. VIII 181
 Zilzâl, 99/7 ... C. V 24; C. X 323, 435; C. XI 152
 Zilzâl, 99/7-8 ... C. I 496; C. VIII 191, 564
 Zuhurf, 43/14 ... C. VIII 405
 Zuhurf, 43/25 ... C. II 332
 Zuhurf, 43/31 ... C. IX 461; C. XI 382
 Zuhurf, 43/32 ... C. VI 175; C. X 95, 568; C. XIII
 153
 Zuhurf, 43/33 ... C. VII 505
 Zuhurf, 43/36 ... C. V 172; C. XII 339
 Zuhurf, 43/38 ... C. VII 384
 Zuhurf, 43/51 ... C. V 281; C. X 597
 Zuhurf, 43/52 ... C. I 371; C. XI 382
 Zuhurf, 43/67 ... C. VI 82; C. IX 490
 Zuhurf, 43/71 ... C. VI 127; C. IX 212; C. X 198;
 C. XI 377
 Zuhurf, 43/84 ... C. XIII 306
 Zuhurf, 43/85 ... C. XII 166
 Zümer, 39/2 ... C. II 426
 Zümer, 39/6 ... C. III 463
 Zümer, 39/7 ... C. II 526; C. III 206; C. V 368; C.
 VII 438; C. X 88; C. XIII 266
 Zümer, 39/8 ... C. V 305
 Zümer, 39/9 ... C. XII 504
 Zümer, 39/10 ... C. VIII 169; C. XIII 338
 Zümer, 39/10-53 ... C. XI 283
 Zümer, 39/22 ... C. X 119
 Zümer, 39/29 ... C. V 561
 Zümer, 39/36 ... C. VII 425; C. VIII 518; C. IX
 594; C. X 311
 Zümer, 39/42 ... C. VI 338; C. IX 547, 571; C. X
 263; C. XI 46
 Zümer, 39/47 ... C. III 493
 Zümer, 39/53 ... C. I 172, 469; C. II 169, 520;
 C. IV 190, 414; C. VI 186; C. X 328, 623; C.
 XI 192, 421, 617; C. XII 124; C. XIII 275
 Zümer, 39/55 ... C. VII 69
 Zümer, 39/60 ... C. X 18; C. X 19
 Zümer, 39/62 ... C. III 427; C. X 290
 Zümer, 39/63 ... C. XI 47
 Zümer, 39/67 ... C. I 568; C. II 351; C. IV 184;
 C. VII 344
 Zümer, 39/68 ... C. IX 568
 Zümer, 39/69 ... C. II 271; C. III 99

Hadîs-i Şerîfler İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki), III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

- C. XII 69 ابغوني في ضعفائكم فانما ترزقون وتنصرون بضعفائهم
- C. X 102 ابواب الارزاق مفولة والحركة مفتاحها
- C. II 241, 494, 495, 496; C. III 305; ایت عند ربى يطعنى ويسقيني
- C. IV 19; C. V 39, 357; C. VI 34; C. VII 448; C. IX 341, 559; C. XII 31, 322, 537 انانى ملك الجبال وملك البحار
- C. XII 176 اتبعوا كل سيدة حسنة عجها
- C. VI 18 اتقوا الله في النساء فانكم اخذتموهن بامانة الله
- C. XIII 25 اتقوا الدنيا و اتقوا النساء فأن ايليس طلاع رصاد وما من شيء من فخوخه باوته لصيده
- C. IX 325 اتقوا الدنيا و اتقوا النساء.....
- C. XIII 181 اتقوا الدنيا فـ الـ ذـ نـ فـ يـ بـ إـ انـ هـ لـ أـ سـ حـ رـ مـ هـ اـ رـ وـ مـ اـ رـ وـ
- C. VIII 413 اتقوا الدنيا فـ الـ ذـ نـ فـ يـ بـ إـ انـ هـ لـ أـ سـ حـ رـ مـ هـ اـ رـ وـ مـ اـ رـ وـ
- C. I 406; C. II 206, 248, 313; اتقوا المؤمن فـ انه يـ بـ ظـ نـ بـ نـورـ اللـ هـ
- C. III 269, 410; C. V 619; C. VI 85; C. VII 528, 548; C. VIII 104, 485; C. XI 103, 383; اتقـيـاءـ اـمـتـىـ اـبـدـهـمـ عـنـ التـكـلـفـ
- C. XII 264; C. XIII 166 اـجـتـبـاـ بـرـدـ الـ خـرـيفـ فـاـنـ يـعـمـلـ بـاـبـدـانـكـ كـمـاـ يـعـمـلـ بـاـشـجـارـكـ
- C. VIII 587 اـجـتـبـاـ السـبـعـ الـمـيـقاتـ الـشـرـكـ بـالـلـهـ وـ السـحـرـ وـ قـتـلـ النـفـسـ الـتـىـ حـرـمـ اللـهـ الـاـ بـالـحـقـ
- C. I 386 وـ اـكـلـ الـرـبـاـ وـ اـكـلـ مـالـ الـبـيـتـ وـ الـتـرـلـىـ يـوـمـ الرـخـفـ وـ قـرـفـ الـمـحـنـاتـ الـمـؤـمـنـاتـ الـغـافـلـاتـ
- C. II 444 اـجـرـ كـمـ يـقـدـرـ تـعـبـكـ
- C. IV 15 اـجـلـوـهـاـ فـيـ سـجـودـ كـمـ
- C. IV 371 اـجـلـوـهـاـ فـيـ سـجـودـ كـمـ

- اجروا على العرب ثلاثة لانى عربى والقرآن عربى و كلام اهل الجنة عربى.....
C. VI 380.....
الاحماء افضل من الدواء.....
C. X 235.....
اخروا على وجوه المذاخين التراب.....
C. IV 141
- احرقوه و اهدموه و اجعلوا مكانه كاسة.....
C. IV 317.....
الاحسان ان تعبد الله كائنة تراه و ان لم تكن تراه فانه يراك.....
C. I 231; C. II 353; C. III 349;
C. VI 134; C. XI 386
- الأحق عدوى والعاقل صديقى.....
C. VIII 28
- الأحد ضامن والربيع غارم.....
C. III 158
- اخرو بصفاتى الى خلقى من قصدى قصدنى.....
C. II 476; C. III 368; C. V 587;
C. VI 323, 348, 471; C. X 226; C. XII 579 476
- آخر وهن حيث آخرهن الله.....
C. IV 21.....
اخذو شنو واخشوشوا وامشو خفقة عرادة ترون.....
C. VI 166; C. XII 606
- الحق بقلوبكم وتخلصوا عن شر نفوسكم.....
اخوانكم جعلهم الله تحت ايديكم فمن جعله الله اخاه تحت يديه فليطعمه
ما يأكل و ليس ما يليس ولا يكلمه من العمل مایغليه فان كلنه ما يغلبه فليعن عليه
C. XIII 30
- آدم و من دونه تحت لوائه يوم القيمة و لا فخر.....
C. VII 165.....
ادعواوا قرع باب الملكوت بالركوع والسجود.....
C. IX 650
- اذا احب الله عبدا ابتلاه ليسعه تضرعه.....
C. V 70, 71;
C. VI 58, 448; C. XIII 112
- اذا احب الله عبدا ابتلاه ولا خير في عبد لا يذهب ماله ولا يسمق جسمه.....
C. VIII 420
- اذا احب الله عبدا لم يضر ذنبه.....
C. III 485
- اذا احبيت عبدا كنت له سمعا و بصرا و لسانا
و يدا ففي سمع و بصر و بي ينطق و بي يبطش.....
C. I 499; C. II 275, 301, 337;
C. IV 191, 430; C. V 189; C. VI 41, 42; C. VIII 504; C. IX 178; C. XII 57
- اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوى العقول عقوبهم حتى
ينفذ قضاؤه وقدره فإذا امضى امره رد اليهم عقوبهم و وقتم الندامة.....
C. X 48; C. XII 266
- اذا اراد الله بعيد خيرا عاتبه في منامه.....
C. VIII 198
- اذا التقى المسلم بسيفهما فالقاتل والمقتول كلها في النار.....
C. XII 393
- إذا أوجهت إلى عبد من عبادي صبية في بنده أو ماله أو ولده
فاستقبل ذلك بصير جميل استحيت أن تنصب له ميزانا و انشر له ديوانا.....
C. IV 122
- اذا تغلت الغيلان فبادرها بالأذان.....
C. III 211
- اذا جاء القضاة عمي المسر و اذا حل القدر بطل الخنزير.....
C. I 372
- اذا جالستم اهل الصدق فاجلسونهم بالصدق فانهم جواسيس
القلوب يدخلون في قلوبكم وينظرون الى هممكم.....
C. VII 529

- اذا حشر الحالات يوم القيمة جئي بعد اصطنع اليه عبد من عباده معروفا فيقال له هل شكرت
عبدى فيقول يا رب علمت ان ذلك منك فشكرا لك عليه فيقول الله عز وجل لم تشكرنى
 C. XII 427 اذا لم تشكر من اجريت ذلك على يده.....
 C. V 346; C. X 119 اذا دخل النور القلب انشرج و انسفح.....
 C. XII 301 اذا رأيت مثل الشمس فأشهد والا فندع.....
 اذا رأيتم القطر قد منع فاعلموا ان الناس قد منعوا الركاة فمنع الله
 ما عنده و اذا رأيتم الربا قد فشا فاعلموا ان الزنا قد فشا.....
 C. I 115 اذا رأيتم المداخن فاحروا في وجوهم التراب.....
 C. V 564 اذا قال العبد يا رب يقول الله تعالى لبيك عبدى إسأل.....
 C. III 335 اذا قال المؤمن اللهم احرني من النار تقول النار اللهم احرني منه.....
 C. VIII 269 اذا اكفر الرجل اخاه فقد باء بها احدهما.....
 إذا رأيتم شجرة من أشجار الجنة فاقعدوا في ظلها و كلوا من ثمارها قالوا وكيف يمكن هذا في
 دار الدنيا يا رسول الله قال عليه السلام اذا لقيتم عالما فكاما لقيتم شجرة من أشجار الجنة.....
 C. IV 479 اذا مذبح الفاسق غضب الرب و اهتز بذلك العرش.....
 C. I 159 اذا مضى شطر الليل او ثلثاه ينزل الله الى سماء الدنيا فيقول هل من داع
 فيستجيب له وهل من مستغفري فيغفر له وهل من سائل فيعطي سؤاله.....
 C. XI 208 اذا ذكروا الله حتى يقولوا مجنون.....
 C. I 84 ارتعوا في رياض الجنة قالوا وما رياض الجنة يا رسول الله قال مجالس العلم.....
 C. III 271; C. XII 488 ارجع ارجع فلنك في عيال محمد.....
 C. IV 75 ارحموا ترحموا.....
 C. I 280 ارحموا ثلاثا عزيز قوم ذل و غنى قوم افقر و عالما يلعب به الجهل.....
 C. IV 322; C. IX 284 ارحموا من في الارض يرحمكم من السماء.....
 C. I 280 ارجحا يا بالا.....
 C. II 31; C. IX 88 ارنا الشيء كما هي.....
 C. IX 626 Bk. C. I 373, 374; C. V 185 الا رواح جندة فما تعارف منها اختلف و ما تناكر عنها اختلف.....
 C. I 110; C. III 293; C. VIII 612 استر ذهبك و ذهابك و مذهبك.....
 C. I 334 استعينوا بالله من الطمع فإن الطمع يهدى إلى الطمع.....
 C. III 163; C. IV 252 الاستغفار منجية الذنوب و صالة القلوب.....
 C. V 109 استفت قلبك و ان افتك المفتون.....
 C. XI 137 اسلم تسلم يؤتک الله احرك مرتن.....
 C. III 224 اسلم شيطانی.....
 C. III 449 اسلم شيطانی على يدی.....
 C. XI 65; C. XII 545 اسمى في الكتب السالفة فارق ليطا.....
 C. IV 80 اشد البلاء على الانبياء ثم الاولياء ثم الامثل فلامثل.....
 C. VIII 46; C. VIII 46; C. XI 372 اشد البلاء على الانبياء ثم الاولياء ثم الامثل فلامثل.....

- اشراف امتي حملة القرآن
C. V 377
- اصحاحى كالنحوم بايهم اقتديتم اهتديتم
C. I 68; C. II 474; C. VII 157;
- اصدق كلمة قالها الشاعر كلمة ليد الا كل شيء ما خلا الله باطل
C. II 543; C. XII 312
- اطلب العلة كي اغفر الرلة
C. VI 525
- اطلبوا الرزق في خبابا الارض
C. X 102
- اطلبوا العلم ولو بالصين
C. X 127
- اعددت لبعادي الصالحين ما لا عن رأي و لا اذن سمعت و لا سطر على قلب بشر
C. I 540;
- اعدى عدوك نفسك التي بين جنبيك
C. VI 264; C. VII 179; C. IX 61; C. XI 303; C. XII 250
- اعط كل بدن ما تعوده
C. IX 63
- اعقل بغيرك ثم توكل على الله
C. I 302
- اغتنموا برب الربيف فانه يعمل بابدأنكم كما يعلم باشجاركم
C. II 52
- افتقرت اليهود على احدى و سبعين فرقة و تفرقت النصارى على اثنين و سبعين فرقة ثم تفرقت امتي على ثلاث و سبعين فرقة
C. X 182
- افضل الجهاد ان يجاهد الرجل نفسه و هواء
C. I 417
- افلا اكون عبدا شكورا
C. VII 189
- اكثر اهل الجنة البله
C. II 288; C. IV 359; C. VII 409; C. XII 154
- اكتروا اغراس الجنة قالوا وما اغراس الجنة يا رسول الله قال التسبيح والتهليل
C. III 271
- اكتروا من غراس الجنة. قالوا:
و ما غراس الجنة يا رسول الله؟ قال عليه السلام: التسبيح و التهليل
C. VI 276
- اكذب الناس الصوابعون
C. I 141
- الآن ابيك يا جعفر إن الله تعالى أعطى لك جناحين من نور لنطير بهما في الجنة
C. IV 455
- الآن اولاء الله لا يموتون بل يقطلون من دار الى دار
C. XI 260
- اللهم اجعل في قلبي نوراً وفي سمعي نوراً و في بصرى نوراً و عن عيبي نوراً و عن شمالى نوراً و فوقى نوراً و تحتى نوراً و امامى نوراً و خلفى نوراً و اجعل لي نوراً
C. I 357
- اللهم اجعلنى من امة محمد
C. IV 181
- اللهم اجعلنى من التوابين واجعلنى من المتطهرين واجعلنى من عبادك
الصالحين واجعلنى من الذين لا حرف عليهم ولا هم يحزنون
C. VIII 120, 122
- اللهم احييني مسكيينا و امتنى مسكيينا واحشرنى في زمرة المساكين
C. VI 562; C. VII 279
- اللهم ارجنى رايحة الجنة وارزقنى من نعيمها
C. VIII 119
- اللهم ارنا الاشياء كما هي
C. I 373; C. V 185 Bk. C. I 374

- اللهم ارنا الحق حقا و ارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا و ارزقنا اجتنابه
C. I 374; C. VII 390; C. VIII 532; C. IX 556; C. XII 497
- اللهم ارسلت نفسى اليك و فوضت امرى اليك و الحال ظهرى اليك.....
C. I 303
- اللهم اغفرلى وارحمني والحقنى بالرفيق الأعلى.....
C. VIII 230
- اللهم انت الرفيق الأعلى.....
C. VIII 230
- اللهم انى اعوذ بك من الفقر.....
C. XI 484
- اللهم اهد قومى فانهم لا يعلمون.....
C. I 81; C. IV 24, 26; C. V 478; C. XI 70, 536; C. XII 43
- اللهم خلصنا عن الملاهى وارنا الاشياء كما هي.....
C. III 141
- اللهم علم علاوية الكتاب والحساب و قه العذاب.....
C. IV 211
- اللهم كما حسنت خلقى فحسن خلقى.....
C. III 285
- اللهم لا احصي ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك.....
C. VIII 573
- اللهم لا تكلى الى نفسي طرفة عين ولا اقل من ذلك.....
C. IX 235
- امتى امة مرحومة.....
C. II 335
- امتى هذه امة مرحومة ليس عليها عذاب في الآخرة اما عنديها في الدنيا الفتن والزلزال والقتل والبلا.....
C. XI 166
- امراً القيس صاحب لواء الشعراء الى النار.....
C. XIII 35
- امرتك بمداراة الناس كما امرت بأداء الفرائض.....
C. IV 148
- انا اعلمكم بالله و انا اخشاكم من الله.....
C. I 238; C. X 608; C. XIII 153
- أنا أغضب كما يغضب البشر.....
C. IV 180; C. IX 220
- انا افضل العرب.....
C. II 41
- انا املح من اخي يوسف و يوسف اجمل مني.....
C. II 41
- أنا أولى بالمؤمنين من أنفسهم فمن توفى من المؤمنين فترك ديننا فعلى فضاؤه و من ترك مالا فلورشه.....
C. IV 275
- أنا بشر مثلكم وانا أغضب كما يغضب البشر.....
C. VIII 255
- انا جليس مع من ذكرني.....
C. XI 432
- انا جليس من ذكرني.....
C. II 424; C. III 91; C. IV 97; C. V 66, 430;
C. VII 139; C. XI 486; C. XIII 336
- انا عند ظن عبدي بي.....
C. IX 584
- انا فرق بين الناس.....
C. IV 80
- انا مدينة العلم و على يابها.....
C. II 501
- انا من الله و المؤمنون من نورى.....
C. I 340; C. III 27, 199; C. VIII 599;
C. IX 242; C. XII 277, 523
- انا من نور الله و المؤمنون من نورى.....
C. V 509
- انا نبي السيف.....
C. XI 171

- انا و الساعة كهانين.....
 C. VII 425
 ان احدكم لن يرى ربه حتى يموت.....
 C. VIII 440
 ان الاحق يصيّب بجهله اعظم من فجور الفاجر.....
 C. VI 58
 ان اخوف ما اخاف عليكم بعدى فتنة النساء فاقنعوا النساء.....
 C. IX 325
 ان الاسلام بدأ غرباً ويسعد غرباً كما بدأ طبوي للغرباء طبوي للغرباء..... 313
 C. IX 288
 إن أصابات شيء فلا تقل لواني فقلت كذا كان كذا و كذا ولكن قل قدر الله.....
 C. III 208
 إن الأنبياء كانوا أو تاد الأرض فلما انقطعت النبوة أبدل الله مكانهم فو ما من أمي يقال لهم
 الأبدال لم يفضلوا على الناس بكثرة صوم و لا صلوحة ولكن بحسن الخلق وصدق النية
 وسلامة القلوب لجميع المسلمين والنصيحة لهم باتقاء مرضات الله او تلك خلفاء الأنبياء
 قوم اصطفاهم الله لنفسه واستخلصهم بعلمه لنفسه وهم اربعون صديقاً منهم ثلاثمائة
 رجالاً قلوبهم على قلب إبراهيم خليل الرحمن بهم تقوم الأرض وبهم تتدفع الله المكاره
 عن أهل الأرض وهم يطرون وهم يرثون وهم يتصرون على الأعداء.....
 C. IV 41
 ان الانبياء ما ورثوا درهما ولا ديناراً واما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ حظاً وافراً.....
 C. XII 224
 ان أولياء الله لا يموتون بل ينتقلون من دار الى دار.....
 C. VI 585
 ان اهلالمعروف في الدنيا هم اهلالمعروف في الآخرة
 وان اهل المكفر في الدنيا اهل المكفر في الآخرة.....
 C. X 554
 ان اهل مكة سئلوا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ان
 يريهم آية فأر لهم انشقاق القمر شقين حتى رأوا حراء بينهما.....
 C. XII 477
 انت اعلم بمصالح دنياكم.....
 C. I 532
 ان الحق ليطيق على لسان عمر.....
 ان الحق يتجلى يوم القيمة للخلق في صورة منكرة فيقول انا ربكم الاعلى
 فيقولون نعوذ بالله منك فيتجلى في صور عقائدهم فيسجدون له.....
 C. IX 130
 ان رجلاً سأل عيسى فقال يا عيسى ما اشد الاشياء قال غضب
 الرب فقال و مم التنجاة منه قال اذا غضبته ان ترك غضبك.....
 C. VII 50
 إن رجالاً من بنى إسرائيل قال لا أتزوج حتى اشاوري مع عاقل فعم على ان من لقيه غالباً
 يشاوري ويعمل برأيه فلما أصبح وخرج من منزله لقى مجنوناً راكباً على قصبة فاختشم
 بذلك ولم يجد بدا من وفاة عهده فقدم إليه فقال له المجنون احضر فرسني كيلاً يضررك
 فقال له الرجل احس فرسك حتى أستلوك عن شيء فوقف فقال الرجل انى اريد ان اتزوج
 فكيف اتزوج قال النساء ثلاثة واحدة لك و واحدة عليك و واحدة لا لك ولا عليك ثم
 قال احضر الفرس كيلاً يضررك ومعنى فقال الرجل يا هذا احس فرسك فحبسها ودنى
 منه فقال فسره لى انى لم افهم مقالتك قال اما التي لك فهى بك و محبتها لك ولا تعرف
 أحداً غيرك و اما التي عليك فهي المرأة ذات ولد تأكل مالك و تبكي على الزوج الأول
 و اما التي لا لك ولا عليك فالمرأة التي لا ولد لها فان كنت لها خيراً من الأول فهى لك
 والا فهى عليك فقال الرجل ويحك كلامك كلام العاقلين و عملك عمل المجانين قال

- يا هذا ان بني إسرائيل ارادوا ان يجعلونى قاضيا فايت فالحوا على حتى جعلت نفسي
مجوننا فنجوت منهم.....
C. IV 143
- إن رجلا في زمان شعيب قال إلهي كم أعمصك فلا تعاقبى فأوحى الله إلى شعيب قال يا شعيب
قل لفلان كم أعقابه ولكن لا يعلم ألم أسلب عنه لذذ طاعنى ألم آخذ خلاوة مناجاتي..... C. IV 416
- إن رسول الله صلى الله عليه وسلم عاد رجلاً من المسلمين قد ضعف فصار مثل الفرج فقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم هل كنت تدعوه الله شيء أو تسأله إيه قال نعم كنت
أقول اللهم ما كنت معاقبتي به في الآخرة فعجله لي في الدنيا فقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم سبحان الله لا تطيقه ولا تستطيعه أفالاً قلت اللهم آتنا في الدنيا حسنة وفي
الآخرة حسنة وفتنا عذاب النار.....
C. IV 197
- ان الروح اذا قضى يتعه البصر.....
C. III 190
- ان روح القدس مع حسان.....
C. VII 350
- ان سعداً لغيره وانا اغير من سعد والله اغير مني.....
C. I 527
- ان الشيطان ذئب الانسان كذلك الغنم يأخذ الشاة الفاكحة
والدانية فاياكم والشعب عليكم بالجماعة والعامه والمسجد.....
C. XI 174
- ان الصدق طمأنية وان الكذب ريبة.....
C. XII 212
- إن العبد كلما أذنب ذنباً حصلت في قلبه نقطة سوداء إن يستغفر صقلت وإن عاد زادت
حتى يسود قلبه و هو الران الذي قال الله تعالى في كتابه كلاماً رائعاً على قلوبهم ما
كانوا يكسبون.....
C. IV 413
- ان غربينا من الجن تقتل البارحة ليقطع على صلوتي فامكتنتي الله منه فاخذته فاردت ان
اربطه على سارية من سواري المسجد حتى ينظروا اليه كلکم فذكرت دعوة اخي
سليمان فرددته خاسدا.....
C. II 197
- إن عيناي تنانع ولا ينام قلبي.....
C. IV 450
- ان العين تدخل الرجل القبر والجمل القدر.....
C. IX 178; C. XIII 283
- ان الغضب لا يخرجني عن الحق.....
C. VI 22
- ان في الجنة سوقاً يباع فيها الصور.....
C. IV 209
- ان قلوب بنى آدم بين اصبعين من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء.....
C. IX 544; C. XI 29; C. XII 498
- ان قلوب بنى آدم كلها بين اصبعين من اصابع الرحمن.....
C. VI 495
- ان القلوب بين اصبعين من اصابع الله تعالى يقلبها.....
C. V 83
- إن القلوب تصدأ كما يصدأ الحديد قالوا وما جلؤها يا رسول الله قال ذكر الله.....
C. IV 413
- ان الله اعطى موسى الكلام واعطاني الرؤبة وفضلني بالمقام الحمود والخوض المورود.....
C. XII 310
- ان الله تعالى خلق الارواح قبل الاجساد.....
C. III 65, 333
- إن الله تعالى خلق درة بيساء فنظر الجلال والهيبة فذابت حياء فصار نصفها ماء
ونصفها ناراً فحصل منها دخان فخلق السموات من دخان الأرض زيداها
فكأن عرشه على الماء.....
C. IV 137; C. VII 183; C. IX 371

- ان الله تعالى خلق مأة الف الف قناديل و علقها بالعرش و السموات و الأرض
و ما فيها حتى الجنة والنار كلها في قنديل واحد ولا يعلم احد ما في
القناديل الا الله تعالى.....
C. I 264; C. VIII 246
- ان الله تعالى يقول أنا مع عبدى اذا ذكرنى و تحركت شفتيه.....
C. V 431
- ان الله تعالى يلقن الحكمة على لسان الوعاظين يقدر هممهم.....
C. VIII 612
- ان الله خلق آدم على صورته.....
C. I 382; C. II 477; C. VI 525; C. VII 348, 350;
- ان الله خلق آدم من قبضة قبضتها من جميع الارض فجاء بنى آدم على قدر الارض
م منهم الاحمر والايضن والاسود والاصفر وبين ذلك السهل والحزن والخيث والطيب.....
C. IX 506
- ان الله تعالى خلق آدم فضرب بيده على يمينه فاخرج ذرية يمساء كالفضة
ف Prism يسراه على اليسرى فاخرج ذرية كالحيمية ثم قال هؤلاء في الجنة
لا ابالي و هؤلاء في النار و لا ابالي.....
C. II 441
- ان الله خلق الخلق في ظلمة ثم رش عليهم من نوره.....
C. I 570; C. VII 184
- ان الله خلق الخلق في ظلمة ثم رش عليهم من نوره فمن
اصابه من ذلك النور اهتدى ومن اخطأه فقد ضل.....
C. III 72; C. XII 326
- ان الله خلق الخلق في ظلمة ثم رش عليهم من نوره فمن اصابه
من ذلك النور فقد اهتدى و من اخطأه فقد ضل ضلالا بعيدا.....
C. VII 97
- ان الله خلق لكل داء دواء.....
C. III 190
- ان الله رفق يحب الرفق.....
C. I 431
- ان الله لا يحب البطالين.....
C. I 550; C. VIII 437
- ان الله لا ينظر الى صوركم و لا الى اعمالكم بل ينظر الى قلوبكم و نياتكم.....
C. I 327; C. IX 295
- ان الله هو السخى.....
C. XI 289
- ان الله يحب ان يحمده.....
C. I 105
- ان الله يحب ان يرى اثر نعمته على عبده في مأكله و مشربه.....
C. XIII 211
- إن الله يحب العطاس فإذا عطس أحدكم و حمد الله كان
حقا على كل مسلم سمعه أن يقول له يرحمك الله.....
C. IV 223
- ان الله يحب القلب الحزين.....
C. VI 356
- ان الله يحب المدح.....
C. VII 349
- ان الله يحب الملحن.....
C. V 210
- ان الله يحب الملحنين في الدعاء.....
C. V 399
- ان الله يقول الحق على لسان عبده.....
C. II 18; C. IV 430
- ان الله يقول يوم القيمة يا ابن آدم مرضت فلم تعلمني قال يا رب كيف اعودك و انت رب
العالمين قال اما علمت ان عبدى فلانا مرض فلم تعلمه اما علمت انك لوعدته لوجذتني
عندك.....
C. III 477 Bk. C. II 496; C. IX 60; C. XII 69

- ان الله يلقن الحكمة على لسان الوعاظين بقدر استعداد المستمعين.....
 C. III 431; C. VI 216; C. VII 19
- ان الله يلقن الحكمة على لسان الوعاظين بقدر همم المستمعين.....
 C. XII 32
- انا وجدنا ما وعد ربنا حقا فهل وحدتم ما وعد ربكم حقا.....
 C. II 181
- الإنسان سر من اسرارى.....
 C. II 19; C. XII 62
- الإنسان سرى.....
 C. IV 12
- الإنسان سرى و أنا سره.....
 C. IV 117
- الإنسان تؤمنان.....
 C. III 204, 373; C. IV 430; C. VI 91, 491;
 C. X 318; C. XI 396, 435 Bk. C. II 280
- انكم لن تروا ربكم عز و جل حتى تموتوا.....
 C. X 187; C. XI 258
- ان ذركم في ايام دهركم نفحات الا تتغاضوا لها.....
 C. II 23
- ان للشيطان عرشا بين السماء والارض اذا اراد بعد فتنه كشف له عنه.....
 C. XII 615
- ان للشيطان ملة وللملك ملة باين آدم فاما ملة الشيطان فايعاد بالشر و تكذيب بالحق و اما ملة الملك فايعاد بالخير و تصدق بالحق فمن وجد ذلك فليحمد الله و من وجد الاخرى فليعود بالله من الشيطان.....
 C. I 331
- ان للشيطان ملة باين آدم و للملك ملة فاما ملة الشيطان فايعاد بالشر و تكذيب بالحق و اما ملة الملك فايعاد بالخير و تصدق بالحق فمن وجد ذلك فليعلم انه من الله فليحمد الله و من وجد الاخرى فليستغذ بالله من الشيطان ثم قرأ الشيطان يعذكم الفقر و يأمركم بالفحشاء.....
 C. VI 285
- ان للقرآن ظهرا و بطننا و لبطنه بطننا الى سبعة ابطن.....
 C. V 499
- ان لله ارزاق كتب له في اللوح فالظليلها يوم الجمعة.....
 C. X 45
- ان لله اولياء اخفياء معروفون بين اهل السماء و مستورون بين اهل الارض.....
 C. VIII 612
- ان لله تعالى اولياء اخفياء الشعنة رؤسهم المثيرة و جرههم استأذنوا على الامير لم يؤذن لهم واذا غابوا لم يقدروا وان حضروا لم يدعوا و ان مرضوا لم يعادوا و ان ماتوا لم يشهدوا وهم مجاهدون في الارض و مشهورون في السماء.....
 C. VI 189
- ان لله تعالى سبعين ألف حجاب من نور و ظلمة لو.....
 C. VIII 570
- انكشف لا يترقب سبحات وجهه ما انتهى اليه بصره.....
 C. II 248
- ان لله ثلاثاً قلوبهم كقلب آدم.....
 C. III 230
- ان لله سبع مآة حجاب.....
 C. III 230; C. VII 128; C. XI 618
- ان لله سبعين حجابا.....
 C. III 230
- ان لله شرابةً اعده لاوليائه اذا شربوا سكرروا و اذا سكرروا طابوا و اذا طابوا صامتوا.....
 C. VII 254
- ان لله شرابةً اعده لاوليائه اذا شربوا سكرروا و اذا سكرروا طابوا و اذا طابوا طاشوا و اذا طاشوا طاروا و اذا طاروا طربوا و اذا قاموا هاموا و اذا شخصوا جروا و اذا ذابوا خلصوا و اذا بغروا وصلوا و اذا وصلوا يقروا و اذا يقروا صاروا ملوكا في مقدى مصدق عند ملوك مقتدر و اذا وجدوا هذا يقولون قول لا يفهمه الا السكارى.....
 C. XI 223

- ان لله ملکا يسوق الاهل الى الاهل.....
C. VI 103
- ان لنفسك عليك حقا ولنيك حقا وزوجك حقا فضم وانظر وقم ونم.....
C. III 15
- اما انا لكم بمنزلة الوالد لولده.....
C. V 509
- إنما خلقت الخلق ليربووا على و لم أخلقهم لأربح عليهم.....
C. IV 221
- اما مثلثي و مثلكم كرجل استرق نارا فجعلت الفراش
يقعن فيها وانا آخذ بحجزكم و انت تقتسمون فيها.....
C. VI 572
- ان من امتي من يشع للقبائل و منهم من يشع للقليله و منهم
من يشع للعصبة و منهم من يشع للرجل حتى يدخل الجنة.....
C. V 472
- ان من البيان لسحر.....
C. VI 443
- ان من المخزم سوء الظن.....
C. V 86
- ان ناركم هذه جزو من سبعين جرأ من نار جهنم.....
C. VIII 561
- ان نبيا من الانبياء يخط خطأ فمن وافق خطه صدق و من لم يوافق كذب.....
C. VII 373
- ان ليغان على قلبي وإني لاستغفر الله في كل يوم مائة مرة.....
C. VIII 452
- انهن حبائل الشيطان.....
C. IX 325
- اني انا الله لا الله الا انا من يقول بالتوحيد دخل حصنى و من دخل في حصنى امن من عذابي.....
C. VII 259
- اني لأجد نفس الرحمن من قبل اليمن.....
C. III 337; C. V 60; C. VII 173, 538; C. XII 290
- اني لاستغفر الله في كل يوم سبعين مرة.....
C. VIII 452
- اني لم ابعث لعانا و لكنى بعثت داعيا و رحمة الله لهم اهد قومى فانهم لا يعلمون.....
C. VII 235
- اول ما خلق الله العقل.....
C. XI 622
- اول ما خلق الله عقلی.....
C. III 199
- اول ما خلق الله القلم وروحی.....
C. VIII 436
- اول ما خلق الله العقل والنفس.....
C. VIII 436
- اول ما يسئل العبد يوم القيمة عن النعم.....
C. V 571
- الاولياء تحت قبابي لا يعرفهم غيري.....
C. VI 190, 333; C. VIII 105; C. X 504; C. XII 223.....
- اياكم و التعمق في الدين فان الله تعالى قد جعله سهلا فخنوا ما تطيقونه.....
C. IX 198
- اياكم و جليس السوء.....
C. X 175
- اياكم و خضراء الدمن.....
C. III 285; C. V 359; C. XII 334
- اياكم والاطمع فان الطمع يعمي و يصم.....
C. V 35; C. VII 501
- اياكم و كلمة لو فانها من كلام المذاقين.....
C. III 208
- اياكم و مجالسة الموتى.....
C. I 463
- اياكم و مجالسة الموتى قالوا من الموتى يا رسول الله قال اهل الدنيا.....
C. IX 565
- اياكم و الهوى فان الهوى يعمي و يصم.....
C. VII 363
- اياكم والوصال.....
C. II 495
- اين اين عمك.....
C. II 511

- ابنها يصلى يحضر ماحوله.....
 بشروا القاتل بالقتل.....
 بشرروا مال البخل بحادث او وارث.....
 بعثت داعياً و مبلغاً و ليس إلى من الهدایة شئ و خلق
 الشیطان مزيناً و موسساً و ليس إليه من الضلال شئ.....
 بعثت لاتم مكارم الأخلاق.....
 C. XI 366.....
 بعثت معلما.....
 C. IV 359; C. VIII 45
- الثائى من الرحمن والمعجلة من الشیطان.....
 C. VI 287; C. IX 36; C. XI 405
- الثائب من الذنب كمن لا ذنب له.....
 C. X 61, 329; C. XI 161
- التجافى عن دار الغرور والانابة الى دار السرور والتأهيل للموت قبل نزوله.....
 C. V 346; C. X 119
- تملدون شر الناس يوم القيمة ذو الوجهين الذي يأتي هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه.....
 C. VIII 619
- تخلفوا باخلاقى الله.....
 C. I 88; C. II 259, 404; C. III 40; C. IV 425;
- C. V 587; C. VI 251; C. VIII 184; C. IX 80, 303; C. X 214, 454; C. XI 201, 439, 468;
 C. XII 251, 404, 439
- ترك الدنيا رأس كل عبادة.....
 C. I 318
- تعس عبد فرجه.....
 C. XI 411
- تفكر ساعة خير من عبادة سبعين سنة.....
 C. IX 59
- تفكروا في آلاء الله.....
 C. I 431; C. VIII 573; C. XII 106, 219
- تفكروا في آلاء الله ولا تفكروا في الله.....
 C. VIII 570
- تفكروا في خلق الله ولا تفكروا في الله فتهلكوا.....
 C. VIII 570
- تفكروا في كل شيء ولا تفكروا في ذات الله.....
 C. VIII 570
- تقول جهنم يوم القيمة جز يا مؤمن فان نورك اطفأ ناري.....
 C. VIII 267
- تقول النار يوم القيمة جز يا مؤمن فان نورك اطفأ ناري.....
 C. II 487; C. III 348
- تقول النار يوم المؤمن يوم القيمة جز يا مؤمن فقد أطفأ نورك لهبي.....
 C. XIII 230 Bk. C. II 487;
- C. III 348; C. VI 282; C. XIII 230
- تكون في آخر الزمان دجالون كذابون يأتون لكم من الاحاديث بما لم
 تسمعوا انت ولا ابااؤكم فاماكم و ايامهم لا يضلونكم ولا يغشونكم.....
 C. I 186
- تلك الغرائق العلى فان شفاعةهن لنتحسني.....
 C. XI 499
- غمتو بالفتنه.....
 C. VIII 136
- غمتون كما تعيشون و تخشرون كما تموتون.....
 C. I 504; C. III 395; C. IV 450;
- C. V 482; C. VI 72; C. XIII 194
- تنام عيناي و لا ينام قلبي.....
 C. II 37; C. XII 301
- نهادوا تحيلا.....
 C. II 206
- التوطن في القرى قبر للنهي.....
 C. V 151

- ثلاثة لا يكلّهم الله يوم القيمة و لا ينظر اليهم و لا يزكيهم
 و لهم عذاب اليم شيخ زان و ملك كتاب و فقير متكبر.....
 الحار ثم الدار الرفق ثم الطريق.....
 جز يا مؤمن فان نورك اطفأنا ناري.....
 بـk. C. II 487; C. III 348; C. VIII 267
 جذبة من جنبيات الرحمن توازي عمل الثلقين.....
 جمعت فلم تعطمني.....
 جف القلم بما انت لاق.....
 جف القلم بما هو كائن.....
 الجماعة رحمة.....
 جمال الرجل فصاحة اللسان.....
 الجنة تحت اقدام الامهات.....
 الجوع دواء لكل داء سوى السام.....
 الجوع طعام الله في الارض يحيى به ابدان الصديقين.....
 الجوع طعام الله يحيى به ابدان الصديقين اي في الجوع يصل طعام الله.....
 حاسبو قبل ان تخاسو.....
 حب الدنيا رأس كل خطيبة.....
 حب الوطن من الايمان.....
 حب الى من ذياكم ثلاثة النساء والطيب و جعلت قرة عيني في العلاوة.....
 C. V 633; C. X 445 Bk. C. V 550
 حبك الشيء يعمى و يصم.....
 C. II 127, 209; C. IV 245; C. V 625; C. VII 475;
 C. X 360; C. XI 46; C. XII 303; C. XIII 193
 حدثنا عنى ولا حرج فرب حامل فقهه غير فقيه ورب حامل فقهه الى من هو افقه.....
 حصنوا اموالكم بالرزاقة.....
 حفت الجنة بالملکاره و حفت النار بالشهوات.....
 C. I 483; C. II 191; C. III 403; C. IV 16;
 C. VI 547; C. VII 390, 549; C. IX 66; C. X 570, 601 Bk. C. I 373; C. VI 299; C. VII 497;
 C. IX 155; C. XI 517
 حفت النار بالشهوات و حفت الجنة بالملکاره.....
 C. I 373; C. VI 299; C. VII 497; C. IX 155;
 C. XI 517 Bk. C. I 483; C. II 191; C. III 403; C. IV 16; C. VII 390, 549; C. IX 66;
 C. X 570, 601
 الحق مر.....
 الحكمة ضالة المؤمن.....
 الحكمة ضالة المؤمن فحيث وجدها فهو احق بها.....
 الحمد لله جعلت لي الأرض مسجدا و طهورا.....
 C. IV 424

- الحمد لله الذى رد أمر الشيطان الى الوosome
 C. IV 244
 الحياة من اليمان
 C. III 382
 الحياة واليمان مقرؤنان لا يفرقان فاذا رفع احدهما رفع الآخر
 C. VI 16
 الحياة واليمان اخوان لا يفارق احدهما الآخر
 C. III 382
 الحياة يعن اليمان
 C. III 382
 خذ الامر بالتدبر فان رأيت فى عاقبته خيرا فامضه و ان خفت منه فامسل
 C. VI 287
 خذوا شطر دينكم من حمراء
 C. I 31
 خلق الله الخلق فى ظلمة ثم رش عليهم من نوره
 C. VI 116
 الخلق عيال الله
 C. I 306 Bk. C. II 115; C. V 38, 59
 الخلق عيال الله و احب الخلق اليه اجهم لعياله
 C. II 115; C. V 38, 59 Bk. C. I 306
 خلقت الخلق كى يربعوا على لأن اربح عليهم
 C. X 615
 خلقتك لاجلى
 C. VI 625
 خلقت المرأة من ضلع الاسر
 C. XI 470
 خمرروا آيتكم او كوا استيقنكم و اغلقوا ابوابكم
 C. I 335
 خير الكلام ما قل و دل
 C. VIII 69
 خير المال ما اتفق في سبيل الله
 C. II 98; C. VI 298
 خير الناس من ينفع الناس
 C. XI 166
 دع الخذر فان الخذر لا يغنى عن القدر
 C. I 301
 دع ما يربيك إلى ما لا يربيك فإن الصدق طمأنين والكذب ريب
 C. IV 248; C. XIII 123
 الداء ترد البلاء
 C. I 372
 الدعاء من العبادة
 C. V 210; C. XII 145
 الدسم و الشبع و الاراض
 C. XI 304
 الدنيا حيفة و طالها كلاب
 C. I 275; C. II 121; C. V 592; C. VII 305;
 الدنيا حرام على اهل الاخرة والآخرة حرام على اهل الدنيا و هما حرامان على اهل الله
 C. II 241;
 C. VI 615; C. VII 452; C. XI 117; C. XII 150, 302; C. XIII 317
 الدنيا سجن المؤمن و جنة الكافر
 C. III 176; C. VIII 56
 الدنيا كحلم النائم
 C. V 76, 205, 459; C. VI 477; C. IX 323, 599, 633;
 C. X 522; C. XI 371; C. XII 505, 562
 الدنيا كل ما لهلك عن مولاك
 C. I 318
 الدنيا مزمرة الآخرة
 C. I 311, 555; C. III 241; C. V 569; C. VI 572; C. XII 503
 الدنيا والآخرة ضربان فقدر ما ترضى احدهما تسخط الأخرى
 C. VIII 419
 الدين التصحية لله و لرسوله و لكتابه و لامة المسلمين و عامة المؤمنين
 C. VI 407
 الدين التصحية
 C. X 383 Bk. C. VI 407

C. IV 9.....	الذاكر بين الغافلتين كالحلى بين الميتين
C. XIII 211	ذل من طمع و عز من فرع
C. VIII 230	ذهب الناس وبقى النسناس
C. X 435	الراحمون يرحمهم الرحمن ارحموا من في الأرض يرحمكم من في السماء
C. X 196	رب زدني علما.....
C. II 502; C. V 187, 297, 541; C. VII 405;	رب زدني فيك تحيرا.....
C. IX 275; C. X 256, 585; C. XIII 299	رتبة العلم اعلى الرب.....
C. I 454; C. III 482.....	رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر.....
C. I 417; C. IV 154; C. X 499.....	الرجل على أربعة أنواع رجل يدرى و يدرى أنه يدرى فهو عالم فاتبعوه ورجل لا يدرى ولا يدرى أنه لا يدرى فهو جاهل فاجتنبوا و رجل يدرى و لا يدرى أنه يدرى فهو نائم فانيظوه و رجل لا يدرى و يدرى أنه لا يدرى فهو عاجز فارحموه.....
C. IV 322.....	رسم الله امراً عرف قدره ولم يتعد طوره.....
C. I 323	رفع عن امتي الخطأ و النسيان.....
C. IV 424.....	زربني غباً تردد حبابا.....
C. XII 241	زويت الأرض فاريتس مشارقها و مغاربها لي.....
C. V 155	سافروا تصحوا و تغنموا.....
C. V 151	ساكن الكفر كساكن القبور.....
C. I 290	سبحان الله و بحمده.....
C. XI 529	سبحانك ماغرفناك حق معرفتك.....
C. I 407; C. II 216, 217; C. IV 219; C. VI 467;	سيقت رحمتي على غضبي.....
C. VII 66; C. VIII 184; C. IX 77, 184, 511, 517	سيوح قدوس ربنا و رب الملكة و الروح.....
C. IX 111	سترون ربكم كما ترون القمر ليلة القدر.....
C. X 627; C. XI 69	ستفترق امتي ثلاثة و سبعين فرقة كلهم في النار الا واحدة
C. II 380; C. VI 630; C. VII 404	السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها مدليلات في الدنيا
C. III 353; C. VIII 517 Bk. C. XII 340	فمن اخذ غصنا منها قاده ذلك الغصن الى الجنة.....
	السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها مدليلات في الدنيا فمن اخذ بعضها منها قاده ذلك الغصن الى الجنة والدخل شجرة من النار اغصانها مدليلات في الدنيا فمن اخذ بعضها من اغصانها قاده ذلك الغصن الى النار.....
C. XII 340 Bk. C. III 353; C. VIII 517	السخاء وحسن الحال غصنان من شجرة الجنة.....
C. XII 340	السلام تطوع والرد فريضة.....
C. I 430	السلام قبل الكلام.....
C. I 429	سلمان من اهل البيت.....
C. XI 72	

C. XII 518.....	السماح رباح.	
C. IX 88	الصلوة معراج المؤمن.....	
C. II 296; C. VIII 118	شاورون خالقوهن.....	
	شر العلماء من زار الأماء و خير الأماء من زار العلماء	
C. IV 107.....	نعم الأمير على باب الفقير و ينس الفقير على باب الأمير.....	
C. I 528; C. V 599; C. VIII 451, 453;	الشرك في امتي اخفى من دبيب النمل على الصفا.....	
C. IX 98; C. XI 233; C. XII 55, 121	C. III 178; C. V 471; C. XII 298 Bk. C. V 471	شفاعتي لأهل الكبار من امتي.....
	شفاعتي لأهل الكبار من امتي و ان زنا	
C. V 471 Bk. C. III 178; C. V 471; C. XII 298	وان سرق على رغم اني ذر.....	
C. VIII 459	الشهرة الخفية والرياء شرك.....	
C. V 470.....	الشيخ في قومه كالنبي في امته.....	
C. VI 436	الشيطان جاثم على قلب بني آدم فإذا ذكر الله تولى و خنس وإذا نسي الله التقم قلبه.....	
C. III 180	الشيطان يجرى من ابن آدم مجرى الدم فضيقوا مجراه بالجوع والعطش.....	
C. XII 617	الشيطان يفر من ظل عمر.....	
C. II 282, 564; C. VII 23; C. XI 206, 465	الصبر مفتاح الفرج.....	
C. VI 248	الصدقة تدفع سبعين نوعا من انواع البلاء.....	
C. I 162; C. VII 514; C. XII 216.....	الصدقة ترد البلاء و تزيد العمر.....	
C. I 162	الصدقة تطفئ غضب رب.....	
C. IV 368; C. IX 625; C. XII 240	الصلة معراج المؤمن.....	
C. V 473	صلحاء امتي لا يحتاجون لشفاعتي و ائمأ لهم شفاعة في المذنبين.....	
C. XII 163	الضيافة على اهل الوبى وليس على اهل المدر.....	
C. X 101	طلب الحلال فريضة بعد الفريضة.....	
	طلب العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة و واضح العلم	
C. IV 379 Bk. C. XII 219.....	عند غير أهله كمقابلة الخنازير الذهب واللؤلؤ والحوافر.....	
C. XII 219 Bk. C. IV 379.....	طلب العلم فريضة لكل مسلم ومسلمة.....	
C. IV 252.....	طبع يذهب الحكمة من قلوب العلماء.....	
C. VIII 467, 468, 459; C. XIII 308	طوبى لمن ذلك نفسه.....	
C. II 22.....	طوبى لمن رأى و آمن بي و طوبى لمن رأى من رأى و آمن بي.....	
	طوبى لمن شغله عيبه عن عيوب الناس و اتفق	
C. I 405; C. III 353; C. IV 398	الفضل من ماله و امسك الفضل من قوله.....	
C. VII 351; C. XI 411	طوبى لمن طال عمره و حسن عمله.....	
	طوبى لمن كان عيشه كعيش الكلاب عشر خصال عيب كلها عند المؤمن اولها ليس له امال	
	والثانى ليس له قدر بين الخالقين والثالث الارض كلها بساط والرابع اكثر اوقاته جائع	

- والخامس ان ضرب صاحب لا يترك بابه والسادس يأخذ العدو ويترك الصديق والسابع يحفظ باب صاحبه بالليل والنهار لابناء والثامن اكثر عمله السكوت والتاسع بما يدفعه صاحبها راضيا قليلا وكثيرا والعالى اذا امات لم يبق له ميراث.....
C. XII 319.....
- الطير يطير بجناحيه والمؤمن يطير بهمته.....
C. XIII 346.....
- الظلم كلمات يوم القيمة.....
C. I 400.....
- ظهرت پایانی الحکمة من قلبه.....
C. III 203.....
- العائد في هبة كالكلب يعود في قيشه.....
C. XII 511.....
- العاقة عشرة اجزاء تسعه منها في الصمت الا ذكر الله والجزء الآخر ترك مجالسة السفهاء.....
C. I 399.....
- العقل صديق والا حمق عدو.....
C. VI 53; C. VIII 28; C. XI 393; C. XII 224.....
- المبادة عشرة اجزاء تسعه منها طلب الحلال وجزء منها سائر الاعمال.....
C. X 101.....
- المجلة من الشيطان الثاني من الرحمن.....
C. X 157; C. XII 128.....
- عجلوا بالغلوة قبل الفوت.....
C. X 166.....
- عجلوا بالصلوة قبل الفوت.....
C. IV 213.....
- عجلوا صلوة النهار في يوم غم.....
C. IV 213
- عداؤ العاقل خير من صداقه الجاهل.....
C. IV 27
- عرض المؤمن كدمه.....
C. IV 61.....
- عز من قبح ذل من طمع.....
C. X 192.....
- عفى عن انتى ما حدثت به انفسها.....
C. XII 276.....
- علم الباطن سر من اسرار الله وحكم من حكم الله ينذر في قلوب من شاء من عباده.....
C. II 469.....
- العلم و المال يسوان كل عيب والفقير والجهل يكتشفان كل عيب.....
C. II 127.....
- علماء امتي كانيابى بنى اسرائيل.....
C. I 66, 507; C. II 201; C. IV 429, 489;
C. V 599; C. VIII 454; C. IX 149, 169, 258; C. XI 21
- العلماء في الارض كمثل النجوم في السماء.....
C. IX 271
- العلماء نفس واحدة.....
C. VII 129, 130
- العلماء مصابيح الارض.....
C. IX 271
- العلماء ورثة الانبياء.....
C. V 599
- عليكم بدين العمايز.....
C. II 76, 281, 465; C. XIII 299
- عمالكم اعمالكم.....
C. XI 71
- العمرة إلى العمرة كفاررة لما بينهما من الذنوب والخطايا.....
C. IV 116
- عند ربكم لا صباح ولا مساء.....
C. III 194
- عيان تزنيان.....
C. VII 198
- عيانى تمامان ولا ينام قلى عن ربى.....
C. V 328
- فإذا أحببت عبداً كنت له سمعاً وبصرًا ولساناً ويداً وبي يسمع وبي
يبصر وبي ينطق وبي يطش ... الخ.....
C. X 150 Bk. C. I 102, C. II 19; C. III 422, 478

- فان لم تستحي فاصنع ما شئت.....
فإذا هم الأنصار.....
فاهبطي الله الى الأرض في صلب آدم و جعلني في صلب نوح و قادفي في صلب ابراهيم
ثُمَّ لَمْ يَرِلْ يَنْقُلَنِي مِنَ الاصْلَابِ الْكَرِبَةِ وَالْأَرْحَامِ الطَّاهِرَةِ حَتَّى أَخْرَجْنِي بَيْنَ أَبْوَيْ لَمْ
يَلْتَقِيَا عَلَى سَفَاجٍ قَطْ.....
فِي يَمْرِ.....
الرَّارِ مَا لَا يَطِقُ مِنْ سَنَةِ الْمُرْسَلِينَ.....
الْفَقْرُ فَخْرٌ وَ بَهْ أَفْخَرُ.....
القاضي جاہل بن عاملی.....
قال الله تعالى لا اجمع حوفين في قلب عبدی ولا امنی ان خافنی في
الذیما لم يخف في الاخرة وان امنی في الذیما لم يؤمن في الاخرة.....
قال جابر رضی الله عنه اتیت باب النبي صلی الله علیه وسلم
فدققت الباب فقال من ذا قفلت انا اکانه كرهها.....
القرآن و الانسان توأمان.....
C. VI 91, 491; C. X 318; C. XI 396, 435
القبر روضة من رياض الجنة او حفرة من حفرات النيران.....
قد جف القلم بما انت لاق.....
C. XII 320
القسام في النار.....
C. XII 166
قطعت عنك اخيك ثلاثة.....
C. I 561
قل الخبر والا فاسكت.....
C. I 480; C. VIII 66
قل لا خلاية ولی الخيار ثلاثة أيام.....
C. VI 287
القلب اشد تقليبا من القدر في غيبتها.....
C. V 438
القلب بين اضعفين من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء.....
C. II 393; C. VII 309; C. XI 429; C. XII 284; C. XIII 106
القلب كريشة في فلة يقلبها الرياح كيف يشاء ظهراً وبطناً.....
قلب المؤمن بين الاصبعين من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء.....
القلب ملك اذا صلح الملك صلحت جنوده و اذا فسد الملك فسدت جنوده.....
قتل يا رسول الله اني رجل شاب و انا اخاف على نفسي العنت و لا اجد ما اتزوج النساء
قال فسكت عنى قلت مثل ذلك فسكت عنى ثم قلت مثل ذلك فقال النبي صلی الله
عليه وسلم يا ابا هریره جف القلم بما انت لاق فاختص على ذلك.....
C. II 525
قم يا ابا التراب.....
C. II 511
القناعة كثیر لا يغنى.....
C. X 105
قاد الفقر ان يكون كفرا.....
C. II 503; C. III 153; C. X 232; C. XI 154

- C. I 302 الكاّسبي حبيب الله.
- C. VI 70 كاسيات عاريات.
- C. I 456; C. III 378; C. V 429; كان الله و لم يكن معه شيء و الآن كما كان.....
- C. VI 309; C. IX 117; C. XI 528 C. XI 532 كان النبي صلى الله عليه وسلم يستفتح بصلات المسلمين.
- C. VI 47; C. IX 220 الكبير إلى الكبير صدقة.....
- C. IX 191 الكبيراء ردائى والمعظمة ازارى فمن نازعنى فى واحد منها قرقه فى النار.....
- C. IX 186 الكبيراء ردائى والمعظمة شمارى فمن نازعنى فيما دخلته نارى و لا بالى.....
- C. XI 516 كثرة الضحك ثبتت القلب.....
- C. XIII 123, 319 التكذب ريبة و الصدق طمأنينة.....
- C. XI 156 كفأ بالموت واعطا.....
- C. VIII 388 كل شيء مقدر حتى العجز و الكيس.....
- C. X 353 كل عمل يبني أدم يجزى بعشر أمثالها الى سبع مائة ضعف.....
- C. XII 217 كل معروف صدقة.....
- C. VIII 197 كل مولود يولد على فطرة الاسلام ثم ابواه يهودانه وينصرانه ويعجسانه.....
- C. I 205; C. V 432; C. X 319; C. XI 20; C. XII 316 كل ميسر لما خلق له.....
- C. IX 445 كل نفس ملعونة.....
- كلكم راع و كلكم مسؤول عن رعيته والرجل راع على اهل بيته و هو مسؤول عن رعيته
والمرأة راعية على بيت زوجها و ولده و هي مسؤولة عنهم و عبد الرجل راع على مال
سيده و هو مسئول عنه الا كلكم راع و كلكم مسؤول عن رعيته.....
- C. VI 461 كلكم راع و كلكم مسؤول عن رعيته.....
- C. XIII 163 كلموا الناس على قدر عقولهم.....
- C. II 513; C. XI 373 Bk. C. IV 394; C. XI 414 كلموا الناس على قدر عقولهم لا على قدر عقولكم.....
- C. IV 394; C. XI 373, 414 Bk C. II 513 كما تعيشون تموتون و كما تموتون تحشرون.....
- C. IX 44, 332, 571; C. XI 602 كمل من الرجال كثير ولم يكمل من النساء الا مرير بنت عمران
و خديجة بنت خوبيل و فاطمة بنت محمد و آسية امرأة فرعون.....
- C. XIII 210 كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم اذ جاءه رجل ايض وجهه وعليه ثياب بعض فقال
السلام عليك يا رسول الله قال عليه السلام و عليك السلام ورحمة الله فقال ما الدنيا ؟
قال عليه السلام الدنيا كحمل النائم فقال كيف يكون الرجل فيها ؟ قال عليه السلام
مشمر كطالب القافلة وقال فكم القرار فيها ؟ قال عليه السلام كقدر تختلف المخاليف
عن القافية فقال فكم ما بين الدنيا والآخرة قال عليه السلام غمضة عن فذهب الرجل
قال عليه السلام هذا جباريل انا لكم ليزهدكم عن الدنيا ويرغبكم في الآخرة.....
- C. VIII 557 كنت كثرا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقتك الحلق لاعرف.....
- C. I 81; C. III 120; C. VIII 215; C. IX 139, 639; C. X 201, 206, 517, 519; C. XI 245, 333, 336; C. XII 306

- كنت له سمعاً وبصراً.....
C. I 88; C. III 308; C. V 38; C. VI 564;
C. VII 229, 301; C. XI 522; C. XII 62, 156, 422 Bk. C. II 19; C. III 422, 478
- كنت نبياً وأدماً بين الماء والطين.....
C. III 118, 254; C. IV 183; C. V 323;
C. VII 166, 245, 422; C. VIII 106; C. X 207; C. XII 407
- الكيس من دان نفسه و عمل لما بعد الموت والعاجز من اتبع نفسه هواه و يتمنى على الله
لا اعطي ثاء عليك كما اثنيت على نفسك.....
C. V 581
C. V 262
لَا يَدْرِي مَنْ قَرَبَنِي بُعْدَ مَعْكَ وَهُوَ حَقٌّ وَتَقْرَنُ مَعَهُ وَاتَّمَتْ مَيْتَ أَنْ كَانَ كَرِيمًا أَكْرَمَكَ وَإِنْ كَانَ
لِيَمَا أَسْلَمَكَ وَذَلِكَ الْقَرِيبُ عَمَلُكَ فَاصْلَحْهُ مَاسْتَعْطَهُ.....
C. IX 354
- لا تزال جهنم تقول هل من مزيد حتى يضع الجبار فيها قدمه فتقول فقط
C. I 419
- لا تسب الدهر فإن الدهر هو الله.....
C. VIII 453
- لا تسيرا الديك فإنه يوقظكم للصلوة.....
C. VI 246
- لا تسيرا الريح فإنها من نفس الرحمن.....
C. II 394
- لا تسكن الكافر فإن ساكن الكافر كساكن القبور.....
C. V 151
- لا تضع الدر في أبواه الكلاب.....
C. IV 379
- لا تطهير الشمامنة لأخيك ففرج الله وبيلك.....
C. IV 323
- لا تعطوا الحكمة على غير اهلها فنظلوها.....
C. I 116 Bk. C. XII 41
- لا تعطوا الحكمة لغير اهلها فنظلوها ولا تنفعوا عن اهلها فنظلوها.....
C. XII 41, 508 Bk. C. I 116
- لا تعلقوا الجواهر في أعناق الخنازير فإن الحكمة خير من الجواهر و من كرهها شر من الخنازير.....
C. IV 379
- لا تغسلوني على يومن ابن متي بان كان عروجه في
C. VI 559, 560
- بطن الحوت وعروجي كان في السماء على العرش.....
C. VIII 572; C. XI 530
- لا تفكروا في ذات الله.....
C. IX 303
- لا تقوم الساعة حتى يقال في الأرض الله الله.....
C. I 341
- لا تمارضوا فالنكم اذا مارضتم فمضوا.....
C. V 422
- لا تمارضوا فمضوا.....
C. VII 49
- لا تنزع الرحمة الا من شقى.....
C. XII 224
- لارهابية في الاسلام.....
C. V 575; C. IX 424; C. XII 240
- لا صلوة الا بحضور القلب.....
C. VI 173
- لا صلوة الا بالظهور.....
C. VIII 433; C. XI 512; C. XIII 203
- لا يؤمن احدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه.....
C. III 354
- لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به.....
C. VII 49
- لا يدخل الجنة الا رحيم.....
C. II 19; C. III 422, 478 Bk. C. I 88, 102, 338;
- لا يزوال عبدي يتقرب الى بالتوافق حتى احبه فإذا احببت له سمعاً وبصراً و لساناً و يداً في
يسمع و بي يصر و بي ينطق و بي يطش
C. III 203; C. V 38; C. VI 564; C. VII 229, 301; C. X 150; C. XI 522; C. XII 62, 156, 422

- لا يسعني ارضي ولا سماءٌ ولكن يسعني قلب عبد المؤمن النقى النقى.....
 C. I 159, 257, 326;
 C. II 213, 432; C. IV 116, 117, 339, 406; C. V 603; C. VI 226, 606; C. VII 164, 243,
 393, 516; C. VIII 484; C. XI 300; C. XII 285, 306, 367, 439
- لا يلدغ المؤمن من جحر واحد مرتين.....
 C. I 300
- لعن الله الراشي والمرتشي والرايش بيهما.....
 C. IV 252
- لعن الله كل ذوق مطلقاً.....
 C. XIII 24
- لعن الله من عمل عمل قوم لوط.....
 C. X 135, 559
- لكل داء دواء.....
 C. III 190; C. IX 548
- لكل شيء دعامة و دعامة المؤمن عقله فقدر عقله تكون عبادته.....
 C. IX 164
- لن يؤمّن أحدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به.....
 C. I 344
- لن يرى أحدكم ربه حتى يموت.....
 C. III 241
- لو ان ابن آدم يهرب من رزقه كما يهرب من الموت لا دركه رزقها كما يدركه الموت.....
 C. X 104, 108
- لو انكم تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير.....
 C. X 103
- لو يكى محزون في امة رحم الله تلك الامة فقال النبي صلى الله عليه وسلم انا المغزون امتي
هي الامة فقال اللهم اعطي هطالتين قبل ان يكون الدعم دما والا ضراس حمرا.....
 C. XII 143
- لو تعلمون ما أعلم ليكتيم كثيراً و لضحكتم قليلاً و ما أكلتم طعاماً على شهوة أبداً ولا
شربتم شراباً على شهوة أبداً ولا دخلكم بيتأ تستظلون فيه ولم ترم على الصعدان تلومون
صدوركم و تبكون على أنفسكم.....
 C. IV 34
- لو خشيت قلبك لخشمت جوارحه.....
 C. V 221
- لو دلّيتم بجبل على الارض السفلى لهبط على الله.....
 C. VIII 453
- لو دونت املأة لاحترقت.....
 C. VIII 604; C. XI 396; C. XII 299
- لو علمتم ما أعلم لضحكتم قليلاً و يكتيم كثيراً.....
 C. IV 34
- لو كان اخي موسى حياً لما وسعة الاياتياعي.....
 C. I 507; C. IV 181
- لو كان شيء يسبق القضاء سبقته العز.....
 C. IX 178; C. XIII 283
- لو كان لابن آدم واديان من ذهب و فضة لا تبغى اليهما ثالثاً و لا علاء جوف ابن آدم الا التراب.....
 C. I 90
- لو كانت الدنيا تزرن عند الله جناح بعوضة ماسقى منها كافرا شربة ماء.....
 C. XI 535
- لو كانت الدنيا داماً عبيطاً لا يكون قوت المؤمن إلا حلالاً.....
 C. IV 423
- لو لا انكم تذنبون لذهب الله بكم وجاء بقوم يذنبون فيستغفرون الله فيغفر لهم.....
 C. I 450; C. III 112;
 C. VII 105; C. X 24; C. XIII 14
- لولا البلاء من الله لم يكن لعبد الله سبيل.....
 C. XI 372
- لولا الحمقاء خربت الدنيا.....
 C. II 57
- لولاك لولاك لما خلقت الاقلاد.....
 C. I 72; C. III 31, 70, 324; C. VII 163;
- لوزن ايمان اي بكر يامان اهل الارض لرجحهم.....
 C. IX 110; C. XI 73

- لِي مَعَ اللَّهِ وَقْتٌ لَا يُسْعَنِي فِيهِ مَلْكٌ مُقْرَبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ
- لِيْسَ الْأَعْمَى مِنْ يَعْمِي بَصَرَهُ إِنَّمَا الْأَعْمَى مِنْ يَعْمِي قَلْبَهُ
- لِيْسَ الْأَعْمَى مِنْ يَعْمِي بَصَرَهُ إِنَّمَا الْأَعْمَى مِنْ تَعْمِي بَصِيرَتَهُ
- لِيْسَ الْخَيْرُ كَالْمُعَايِنَةِ.....
- لِيْسَ شَيْءًا أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتِنِ قَطْرَةٌ دَمْوعٌ مِنْ خَشْبَةِ اللَّهِ وَقَطْرَةٌ دَمٌ يَهْرَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
- لِيْسَ عَدْ رِبِّكُمْ صَبَاحٌ وَلَا مَسَاءٌ.....
- لِيْسَ لَانِ آدَمَ حَقٌّ فِي سَوَى هَذِهِ الْأَشْيَاءِ مِنْ الدُّنْيَا بَيْتُ لِيْسَكُهُ وَثُوبٌ يَوْمَى عُورَتِهِ
- وَجَلْفُ الْحَبْزِ وَالْمَالِ.....
- لِيْسَ لِلْمَاضِينَ هُمُ الْمُوْتُ وَإِنَّا لَهُمْ حَسْرَةُ الْفَوْتِ.....
- اللَّيلُ طَوِيلٌ فَلَا تَقْصُرْهُ بِمَنَامِكُ وَالنَّهَارُ مُضِيْبٌ فَلَا تَكْدِرْهُ بِأَنَامِكُ.....
- الْمُؤْمِنُ أَشْرَفَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْكَعْبَةِ.....
- الْمُؤْمِنُ حَلُو يَحْبُّ الْحَلُو.....
- الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُضِيْفِ.....
- الْمُؤْمِنُ كَرْجَلٌ وَاحِدٌ إِنْ اشْتَكَى رَأْسُهُ اشْتَكَى كَلْهُ وَإِنْ اشْتَكَى عَيْنُهُ اشْتَكَى كَلْهُ.....
- الْمُؤْمِنُ كَمَثْلِ الْمَزَمَارِ لَا يَحْسُنُ صَوْتَهُ إِلَّا بِخَلَاءِ بَطْنِهِ.....
- الْمُؤْمِنُ كَمَثْلِ الْمَزَهِرِ ،.....
- الْمُؤْمِنُ كَفْسٌ وَاحِدَةٌ.....
- الْمُؤْمِنُ كَمِيزٌ.....
- الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْانِ يَشَدُّ بَعْضَهُ بِعَصْبَانِهِ.....
- الْمُؤْمِنُ مَرَأَةُ الْمُؤْمِنِ.....
- الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤْلِفُ وَلَا يَخِرُّ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلِفُ.....
- الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤْلِفُ بِهِ وَالْمَنَافِقُ لَا يَأْلَفُونَهُ وَلَا يُؤْلِفُونَهُ.....
- الْمُؤْمِنُ يَهْرُبُ مِنَ الدُّخَانِ كَمَا يَهْرُبُ الغَنْمُ مِنَ النَّذَبِ.....
- مَا انْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا انْزَلَ لَهُ دَوَاءً.....
- مَا انْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا وَانْزَلَ لَهُ شَفَاءً.....
- مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنْمَ فَقَالُوا وَإِنْ يَأْتِ بِرَسُولِ اللَّهِ فَقَالُوا
- عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ كَتَبَتْ أَرْعَى عَلَى قَرَارِبِتِ لَاهِلِ مَكَةِ.....
- مَا تَرَدَّدَ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا فَاعْلَمُهُ تَرَدَّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي
- الْمُؤْمِنُ يَكْرِهُ الْمُوْتُ وَإِنَّا أَكْرَهُ مَسَائِهِ وَلَا بَدَلَهُ مِنْ لَقَائِهِ.....
- مَا تَرَكَتْ بَعْدِي فَتَنَّةٌ أَخْسِرَ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ.....
- مَا تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.....
- مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ حَسَابًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْعَنَاقِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ حَسَابًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلاقِ.....
- مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَاءْ لَمْ يَكُنْ.....
- مَا عَجَزَتْ عَنْ أَحْيَاءِ الْمَوْتَى كَمَا عَجَزَتْ عَنْ اِصْلَاحِ الْأَحْمَقِ.....

- ما مات من مات الا ومتى ان يموت فقل ما مات ان كان برا
ليكون الى وصول البر اعجل و ان كان فاجرا ليقل فجوره.....
C. IX 218
- المال حية في اللحد والجاه أضر منه.....
C. V 217
- المال حية والجاه أضر منها.....
C. IV 298; C. IX 185.....
- ما من آية الاولها ظهر و بطن و لكل حرف حد وكل حد مطلع.....
C. I 60
- ما من مؤمن يشاك بشوكة فما فوقها الا حط الله بها خطيبة ورفع له درجة.....
C. IV 122
- ما منك من احد الا وقد وكل به قرین من الجن و قرین من الملائكة.....
C. VI 375 Bk. C. IX 108
- ما منك من احد الا وقد وكل به قرینه من الجن و قرینه من الملائكة قالوا واياك
يا رسول الله؟ قال واياي ولكن الله اعانتي عليه اسلم شيطاني على يدي فلا
يأمرني الا بخبر.....
C. IX 108 Bk. C. VI 375
- ما من يوم الا ملكان ينزلان و يقولان اللهم اعط منفأ خلفا اللهم اعط كل مسماكا تلما.....
C. III 123
- ما وسعني ارضي ولا سمائي ولكن وسعني قلب المؤمن التقى التقى.....
C. V 594; C. IX 296; C. XII 83
- مئي قيام الساعة يا رسول الله.....
C. XI 263
- مثل امي كمثل سفينة نوح من تمسك بها نجا و من تخلف عنها غرق.....
C. VII 169, 421; C. IX 624
- مثل مجلس السوء ككافح الكير اما ان يحرق ثبات واما ان تجد منه رابحة خبيثة.....
C. XI 167
- مثل سنتي كمثل سفينة نوح فمن تمسك بها نجا و من تخلف عنها غرق.....
C. VIII 472
- مثل العالم الذي يعلم الناس الخير ونسى نفسه كمثل السراج يضيى للناس ويحرق نفسه.....
C. VI 174
- مثل القلب مثل الريشة في الفلاة تقبلها الرياح ظهر الباطن.....
C. V 438
- مثلى كمثل رجل استوقد نارا فلما أضاءت ما حولها جعل الفراش و هذه الدواب التي تقع
في النار يقعن فيها و جعل يبحزهن و يغلبنه فتقتحمن فيها فانا أخذ بمحرك عن النار
هلم عن النارو أنت تقتحمون فيها.....
C. IV 276
- مثلى و مثل علماء امي كسفينة نوح فمن تمسك بها نجا و من تخلف عنها غرق.....
C. VIII 472
- المخلصون على خطير عظيم.....
C. III 364
- مداراة الناس صدقة.....
C. IV 148
- المرء مخفي تحت لسانه.....
C. I 391; C. III 237; C. V 411
- المرء مع من احب.....
C. V 194; C. IX 259, 260; C. XI 609
- مرحبا بالذى عاتبني فيه ورى.....
C. IV 75
- مرضت فلم تعدنى.....
C. II 496 Bk. C. III 477; C. IX 60; C. XII 69
- المستشار مؤمن.....
C. I 333
- المعدة بيت الداء و الحمية رأس الدواء.....
C. IX 227
- ملك من ملائكة الله موكل بالسحاب معه محاريق من نار يسوق بها السحاب حيث شاء الله.....
C. XI 320
- من احب لله و ابغض لله و اعطي لله و منع لله فقد استكمل الامان.....
C. II 511; C. IX 413
- من احبني قتلته و من قتلته فاتنا دينه.....
C. I 524; C. VIII 238; C. XI 507
- من احبني قتلته و من قتلته فعلى ديه و من كانت ديه على فاتنا ديه.....
C. IV 167 Bk. C. I 524

- من اخلاص لله اربعين صباحا ظهر بناية الحكم في قلبه C. I 338 Bk. C. IX 362; C. XI 620 C. VIII 34; C. IX 362; C. XI 620 Bk. C. I 338
- من ادعى ما ليس فيه ليس منا C. V 209
- من اذنب ذنبي فعلم ان له ربا ان شاء ان يغفر له و ان شاء ان يعذبه ان حقا على الله ان يغفر له C. IX 585
- من اراد أن يجلس مع الله فليجلس مع أهل الذكر C. IV 97; C. XI 432
- من اراد ان ينظر الى وجه ميت يمشي في الارض فاليظير الى ابي قحافة C. X 511; C. XI 259
- من استوي يوما فهو منبوون ومن كان يومه شردا من امسه فهو ملعون C. II 117; C. XIII 343
- من اغان ظالما سلطنه الله عليه C. XI 513
- من اقبل على الله بكليته اقبل الله عليه بكليته و من اعرض عن الله بكليته اعرض الله عنه بكليته C. I 316; C. VI 521
- من اكرم غنيا لغناه فقد ذهب ثلث دينه C. VI 164
- من أكل الطين فكانما أعن على قتل نفسه C. IV 168
- من اكل لحم أخيه في الدنيا فرأى إليه لحمه في الآخرة وقيل له كله ميتا كما اكلته حيا فما أكل وصيبح و يستكره C. V 47
- من القى جلباب الحياة فلا غيبة له C. XII 211
- من آمن بالنجوم فقد كفر C. XI 46
- من اهان لي ولها فلقد بارز لي بالخارجية C. III 330, 479
- من ايقن بالخلاف لم يحضر المثل C. VI 449
- من بشري بخروج الصغر بشرته بالجلنة C. XI 456
- من تاب قبل ان تقطع الشins من مغربها تاب الله عليه C. VIII 203
- من تواضع رفعه الله ، من تكبر خفضه الله C. V 133 Bk. C. VII 294
- من تواضع لله رفعه الله C. VII 294 Bk. C. V 133
- من تولى من أمر المسلمين شيئاً فاستعمل عليهم رجالاً وهو يعلم أن فهم من هو أولى بذلك و أعلم منه بكتاب الله و بيته رسول الله فقد خان الله و رسوله و جماعة المسلمين C. IV 163
- من جعل الهموم شيئاً واحداً كفاه الله سائر همومه ومن تفرق به الهموم لا يأبه الله في أيّ واد منها هلك C. IX 366
- من حفر بئرا لاخيه وقع فيه C. I 278, 400; C. XI 512; C. XII 556
- من خاف الله خافه كل شيء و من خاف غير الله خوفه الله عن كل شيء C. I 429
- من ذكر الله عند الوضوء ظهر جسده كله فان لم يذكر اسم الله لم يظهر منه الا ما اصاب الماء C. VIII 120
- من رأته فقد رأى الحق C. III 33; C. IV 108, 117, 339, 453; C. VIII 85, 444, 507; C. XII 577
- من زار قبرى بعد وفاتى فكانما زارنى في حياتى C. XII 350
- من سكت ثجا C. VIII 66

- من سكن في القرى يوماً تحقق شهراً ومن سكن شهراً تحقق دهراً.....
C. V 152
- من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها و من سن سنة
سيئة فله جراؤها وجزاء من عمل بها.....
C. I 261; C. IX 621 Bk. C. VII 351
- من سن في الاسلام سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها من غير ان ينقص
من اجرهم شيء و من سن في الاسلام سنة سيئة كان عليه وزرها و وزر من عمل بها من
بعدة من غير ان ينقص من اوزارهم شيء.....
C. VII 351 Bk. C. I 261; C. IX 621; C. VII 351
- من صير ظفر.....
C. X 125
- من صمت منكم بخا.....
C. XII 600
- من طلب وجَدَ وَجَدَ وَ من قرع الباب ولَجَ ولَجَ.....
C. III 467 Bk. C. V 264
- من طلب وجد وجد.....
C. V 264 Bk. C. III 467
- من طلب شيئاً وجد وجد و من قرع باباً ولَجَ ولَجَ.....
C. VI 631 Bk. C. III 467
- من عادى لي ولها فقد بارزني بالخاربة.....
C. VI 322
- من عرف الله بصفاته كل لسانه.....
C. IV 316
- من عرف الله كل لسانه.....
C. VI 381
- من عرف نفسه فقد عرف ربه.....
C. IV 462; C. VI 72; C. IX 202, 362; C. X 30
- من عشقته فشققه و من عشقته فقتلته و من قتلته فأنا ديه.....
C. IV 167
- من عيب أخاه بذنب لم يمت حتى يعمله.....
C. XIII 202 Bk. C. IV 323
- من عiber أخيه بذنب لم يمت حتى يعمله.....
C. IV 323 Bk. C. XIII 202
- من غشا فليس هنا.....
C. VIII 54; C. X 137
- من غلب عقله على شهوته فهو أعلى من الملائكة ومن غلب شهوته على عقله فهو أدنى من البهائم.....
C. XI 57
- من غصب شيرا من ارض طرق الله تعالى من سبع ارضين.....
C. II 386
- من فارق الجماعة شيئاً فقد خلع ربقة الاسلام.....
C. IV 98
- من فسر القرآن برأيه فليبيوا مقعده من النار.....
C. I 344
- من قاد اعمى اربعين خطورة غفر له ما تقدم من ذنبه.....
C. VII 424
- من قرأ المغارعة امن من فتنة الدجال و شدائده يوم القيمة.....
C. III 81
- من قرع الباب ولَجَ ولَجَ.....
C. IX 651 Bk. C. VI 631
- من كان لله كأن الله له.....
C. II 20, 334, 341; C. VI 586; C. VII 21, 42;
- من كان يوماً بالله واليوم الآخر فليذكر اسم الله او يصمد.....
C. VIII 66
- من كان يحب ان يعلم منزلته عند الله فلينظر منزلة الله
عندك فان الله ينزل العبد بحيث انزل العبد من نفسه.....
C. VI 529
- من كنت مولأه فعلى موتاه.....
C. XIII 206
- من لزم الاستغفار جعل الله له من كل هم مخرجاً.....
C. V 109
- من لم يرض بقضائه فليطلب رباً سوائى.....
C. V 495; C. XI 515

- من لم يشكر الناس لم يشكر الله.....
 من لم يكن له شيخ فشيخه الشيطان.....
 من لم يوقر كبرينا ولم يرحم صغيرنا ليس منا.....
 من مات فقد قاست قيامته.....
 منهومان لا يشبعان طالب الدنيا وطالب العلم وهما لا يستويان اما طالب
 العلم فيزداد في رضى الرحمن اما طالب الدنيا فيزداد في الطغيان.....
 من وجد خيراً فليحمد الله و من وجد غير ذلك فلا يلومن الا نفسه.....
 من يضمن لي شيئاً اضمن له الجنة. قال ثوبان انا يا رسول الله . فقال عليه السلام لا تأس
 الناس شيئاً اضمن لك الجنة . فكان ثوبان لا يسأل الناس شيئاً حتى سقط يوم سوطه
 فنزل واخذه ولا امر احداً ان يتناوله.....
 الموت اخ اليوم.....
 الموت تحمة المؤمن.....
 موت الحمار كما بل واعطا.....
 موتوا قيل ان عورتو.....
 C. I 60, 152, 527; C. II 544; C. IV 167; C. V 192, 462;
 C. VI 358; C. VII 395, C. VIII 136; C. IX 286, 341, 344; C. X 511; C. XI 253, 332, 587;
 C. XII 12, 162, 245, 246, 523, 606; C. XIII 242
 الناس على دين ملوكيهم.....
 الناس كلهم موتي الا العالمون.....
 الناس كمعدان الذهب والنفحة خيارهم في
 الجاهلية خيارهم في الاسلام اذا فقهوا.....
 الناس معدان كمعدان الذهب والنفحة.....
 الناس مجزيرون باعمالهم ان خيراً فخير و ان شراً فشر.....
 الناس نیام فإذا ماتوا انتهوا.....
 C. VII 395, 557; C. IX 122, 572; C. X 522, 541; C. XII 505, 562
 الناقص ملعون.....
 C. III 423.....
 ناقصات العقل والدين.....
 C. XI 71, 237; C. XIII 300.....
 نحن الاخرون السابقون.....
 C. V 301; C. VII 165; C. VIII 592.....
 نحن مرأة مجلوبة قد يرى كل احد فتنا صورته.....
 C. I 133
 نحن معاشر الانبياء امرنا أن ننزل الناس منازلهم و نكلم الناس على قدر عقولهم.....
 C. IV 394; C. V 636.....
 C. X 63
 نحسك مطباتك فارقني بها.....
 C. I 149; C. II 273, 563; C. IV 45, 176;
 C. VI 47; C. IX 63; C. XI 153
 النظر سهم مسموم من سهام الشيطان.....
 C. VII 199
 C. II 196

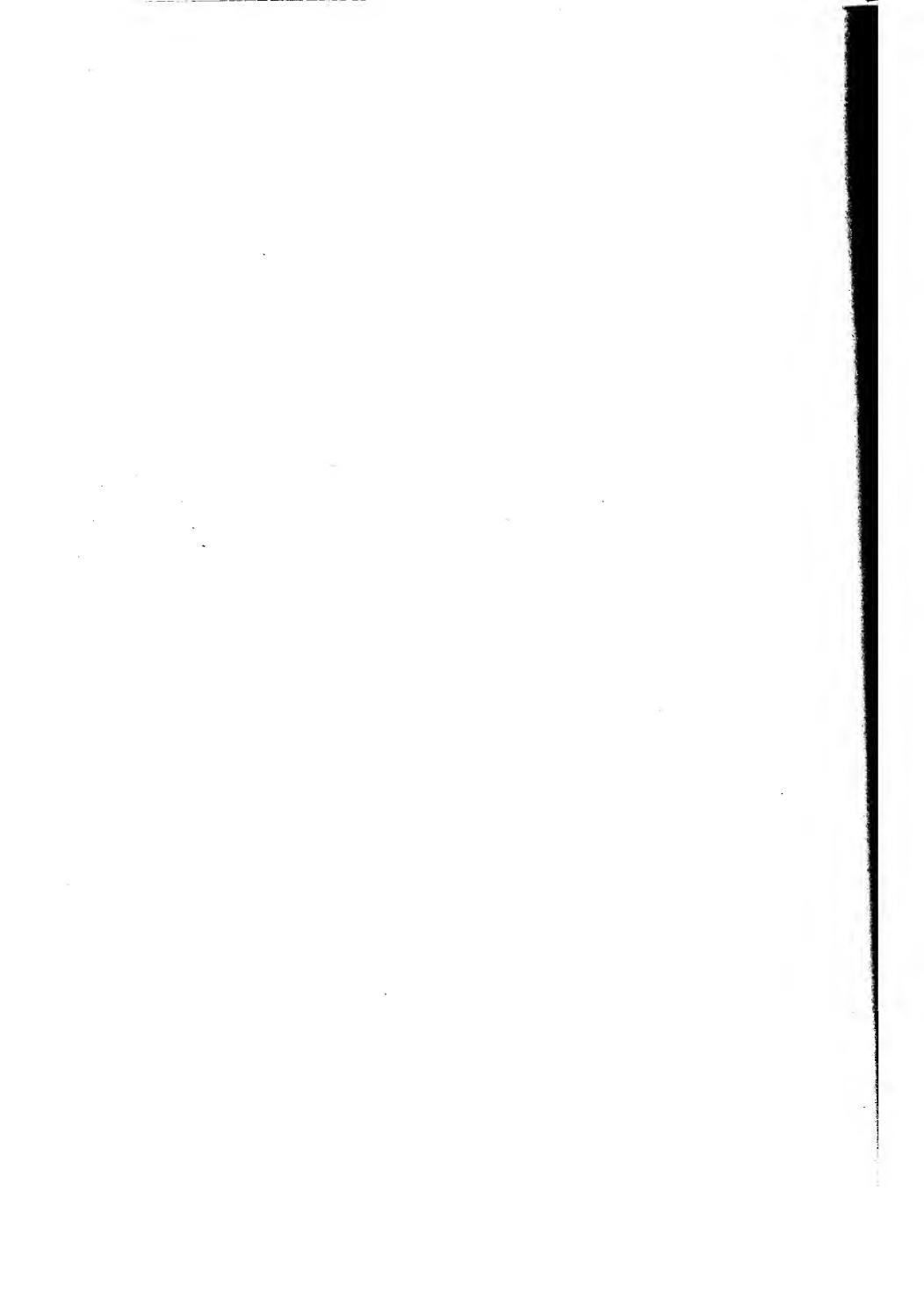

- نعم المال الصالح للرجل الصالح.....
 اليوم أخ الموت.....
 نوم العالم خير من عبادة الماحل.....
 نوم على علم خير من صلوة على جهل.....
 هذا يد الله.....
 هنبا لك ابوك يطير مع الملائكة في السماء.....
 والآخرة حرام على اهل الدنيا.....
 وآخرهم عن النار وادخلهم الجنة حتى ما يرقى في النار الا من حبسه القرآن.....
 واشوقاه الى لقاء اخوانه يكونون من بعد شانهم شأن الانبياء وهم عند الله مبتهلة
 الشهداء يغرون من الآباء والامهات والاخوة والأخوات ابتغاء لمرضات الله
 تعالى الخ
 والذي لا الله غيره و ما آمن احد ايمانا افضل من ايمان بغض ثم قرأ عليه السلام
 والذين يؤمنون بالغيب.....
 والذي نفس محمد بيده لو خرجوا جميعا لأضرم الله عليهم الوادي نارا.....
 والله لا يستحبني ان يقول الحق.....
 و بي ينطق.....
 و جعلت قرة عيني في الصلاة.....
 الولد سر ابيه.....
 و يحيث على ما عليه مات كما انه يقبض على ما عليه كان.....
 و بذلك قطعت عن اخيك ثلاث.....
 يُؤتى بالدنيا يوم القيمة على صورة عجوز شطئاء زرقاء ايتها بادية لا يراها احد الا كرهها
 فتشعر على الحالات فيقال لهم انتمون هذه فيقولون نعوذ بالله من معرفتها فيقال لهم
 هذه الدنيا التي تفخرتم بها وتقاتلتم عليها.....
 يا ابن آدم اذكرني حين تغضب اذكري حين اغضب.....
 يا ابن آدم خلقت الاشياء لاجلك و خلقت لاجلي.....
 يا ابن آدم مرضت فلم تدعني يا ابن آدم استطعتك
 فلم تفعمني واستسقيتك فلم تسقني.....
 يا احمد لو دنوت اهلة لاحتقت.....
 يا انسان خلقت الاشياء لاجلك و خلقت لاجلى.....
 يا بلال حينا لي حدا.....
 يا حارةة كيف اصبحت قال اصبحت مؤمنا حقا قال لكل شيء حقيقة فما حقيقة ايمانك يا
 حارةة فاجاب وقال عزلت نفسى عن الدنيا فاستوى عندي حجرها و مدرها و ذهبها
 و فضتها و اظمأت نهاري واسهرت ليلى و كأني انظر الى عرش ربى بارزا وانظر الى اهل
 الجنة يتراوون فيها و اهل النار يتعاوون قال النبي صلى الله عليه وسلم اصحيت فالزم.....

- يا حيـان فـل لا خـلاة وـلى الـخـيار ثـلثـة أيام.....
 يا حـيـان اذا بـاـيـعـت فـقـل لا خـلاة وـلى الـخـيار ثـلثـة أيام.....
 يا دـاـود كـمـت كـنـزـا مـخـفـيـا فـاحـبـت اـن اـعـرـف فـخـلـقـت الـخـلـقـا لـأـعـرـف.....
 C. III 120; C. VIII 215
- يا رـسـولـه يـقـاضـيـنـا فـي الدـنـيـا.....
 يا صـهـيـبـو وـيـا سـلـمـانـو وـيـا بـالـلـالـ عـالـىـا تـعـالـىـا جـلـسـو وـيـوـمـنـ سـاعـةـ فـأـتـوـا إـلـىـ رـسـولـه صـلـيـ اللـهـ عـالـىـ عـلـيـهـ وـسـلـمـ فـقـلـوا يـا رـسـولـه اـنـا آـمـنـا بـالـلـهـ عـالـىـ وـبـرـسـوـلـهـ وـيـقـولـوـنـ وـيـقـولـوـنـ لـنـا مـعـاذـ هـكـنـا قـالـ.....
 رسولـه صـلـيـ اللـهـ عـالـىـهـ وـسـلـمـ دـعـوا مـعـاذـ فـانـهـ رـجـلـ يـحـبـ اللـهـ وـرـسـوـلـهـ.....
 C. VIII 520, 521
- يا عـاـيـشـةـ وـهـلـ عـمـلـوـا إـلـاـ بـقـدـرـ ماـ اـعـطـاهـمـ اللـهـ عـالـىـهـ وـقـدـرـ.....
 ماـ اـعـطـاهـمـ فـلـ اـعـلـمـ كـانـتـ اـعـمـالـهـمـ وـبـقـدـرـ ماـ عـمـلـوـا بـجـزـوـنـ.....
 C. IX 164.....
 C. X 476
- يا عـاـيـشـةـ اـفـلـاـ اـكـوـنـ عـبـدـ شـكـورـا.....
 يا عـلـىـ اـذـا تـقـرـبـ النـاسـ إـلـىـ خـالـقـهـمـ بـاتـوـعـ الـبـرـ فـتـقـرـبـ إـلـىـ رـبـكـ بـاتـوـعـ.....
 العـقـلـ تـسـبـبـهـمـ زـلـفـيـ عـنـدـ النـاسـ فـيـ الدـنـيـاـ وـعـنـدـ اللـهـ فـيـ الـآـخـرـةـ.....
 C. II 298
- يا فـتـيـا لـاـ شـجـاعـةـ قـبـلـ الـحـربـ.....
 C. VI 423
- يا لـبـيـتـ رـبـ مـحـمـدـ لـمـ يـخـلـقـ مـحـمـدا.....
 C. I 72, 525; C. III 102; C. VIII 245
- يا مـقـبـلـ الـقـلـوبـ وـالـاـبـصـارـ ثـبـتـ فـلـوـبـنـا عـلـىـ دـينـكـ يـاـ اللـهـ.....
 C. I 238
- يـبـعـثـ النـاسـ عـلـىـ مـاـمـاتـوـا عـلـيـهـ.....
 C. XI 601
- يـبـعـثـ النـاسـ عـلـىـ نـيـاتـهـمـ.....
 C. XI 602
- يـدـ اللـهـ مـعـ الـجـمـاعـةـ.....
 C. II 496; C. IV 95
- يـدـخـلـ الـجـنـةـ بـشـفـاعـةـ رـجـلـ صـالـحـ مـنـ اـمـتـىـ اـكـثـرـ مـنـ بـنـيـ قـمـ.....
 يـدـخـلـ الـجـنـةـ مـنـ اـمـتـىـ سـيـعـونـ الـفـاـغـيـرـ حـسـابـ لـاـ يـسـتـقـرـونـ وـلـاـ يـتـطـيـرـونـ وـلـاـ عـلـىـ رـبـهـمـ يـتوـكـلـوـنـ.....
 C. I 303
- يـعـصـرـ الـوـالـدـ عـلـىـ وـلـدـهـ مـاـلـهـ.....
 C. V 490
- يـقـولـ اللـهـ بـلـسـانـ عـبـدـهـ سـمـعـ اللـهـ مـلـنـ حـمـدـهـ.....
 C. VII 229; C. VIII 87
- يـهـرـمـ اـبـنـ آـدـمـ وـيـشـيـبـ فـيـ خـصـلـتـانـ الـحـرـصـ وـطـوـلـ الـأـمـلـ.....
 C. III 345

Özel İsimler İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki), III. ve IV. cildleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

A

- Abbâdân C. IV 511
- Abbâs, Hz. (r.a.) C. II 252; C. VI 550; C. X 556; C. XI 513
- Abbâs-ı Debs C. X 188, 193; C. X 212
- Abd-i Uzzâ C. VI 221
- Abdullah (Şam ulemâsından) C. VII 119
- Abdullah (Hz. Peygamberin babası) C. VII 290
- Abdullah b. Ca'fer C. VIII 65
- Abdullah b. Mes'ûd Balyânî C. X 31
- Abdullah b. Revâha C. VIII 64, 65
- Abdullah b. Sa'd ibn Ebi Serh C. II 365, 367
- Abdullah b. Ümm-i Mektûm C. IV 75
- Abdullah bin Ömer C. VI 461, 469; C. X 627
- Abdullah bin Ubey C. VIII 106
- Abdullah Bosnevî (k.s.) C. II 299; C. IX 302, 494
- Abdullah Hâfiî (k.s.) C. IX 357
- Abdullah ibn Hâzîz C. II 109
- Abdullah ibn Mektûm C. VIII 72; C. IX 41
- Abdullah ibn Mes'ûd C. V 126
- Abdullah ibn Sa'd C. II 368
- Abdullah Maqrîbî C. VII 186, 187, 188
- Abdullah-i Ahrâr C. XI 448
- Abdullah-i Balyânî C. II 495; C. III 214; C. XII 298
- Abdullah-i Ensârî, Şeyhüllâslâm C. XII 40
- Abdullah-i Hâfiî C. XII 338
- Abdullah-i Tûnûsî [Ebû] C. XI 474
- Abdullah Kurbânî, Şeyh C. VIII 523
- Abdullahîtîf, Şeyh C. IV 153

- Abdurrahmân Leknevî C. I 39, 64; C. VIII 502, 503; C. XI 623
- Abdü Menâf C. IV 211
- Abdü Şems C. IV 211
- Abdü'l-Alî Bk. Bahru'l-Ulûm C. V 115
- Abdü'l-Kerîm Cîlî C. I 519; C. III 177; C. IV 218, 219, 224, 237; C. VII 30; C. IX 66, 122; C. X 510; C. XI 500
- Abdü'l-Melik C. V 280
- Abdü'l-Muttalib C. II 559; C. IV 32
- Abdü'l-Vâhid C. I 39
- Abdülazîz C. VI 221
- Abdül fetâh (Hind şârihlerinden) C. I 39; C. III 328; C. VII 546; C. VIII 482; C. XII 94
- Abdulgâffâr, Şeyh C. IX 596
- AbdûlGafür C. II 355
- AbdûlGafür-i Lâri C. XI 32
- Abdûlgâni Nâblusî C. VII 219; C. IX 323; C. XIII 267
- Abdûlgâvs C. XII 337, 338, 339
- Abdûlhak Dihlevî C. V 48
- Abdûlhâlik Gucdîvânî (k.s.) C. XII 348
- Abdûlkâdir (k.s.), Şeyh C. VII 119; C. XI 26
- Abdûlkâdir-i Geylânî (k.s.) (Gavş-i A'zam) C. I 499; C. II 168; C. VII 120; C. IX 340, 341; C. XI 22, 165; C. XII 257
- Abdûlkâbir Yemenî, Şeyh C. IX 314; C. X 202; C. XII 59
- Abdûlkerîm Şehristânî C. X 264
- Abdûlkerîm-i Yemenî C. IV 395; C. VIII 140

- Abdüllatif C. I 39; C. III 198; C. IX 298
 Abdüllatif, Şeyh C. V 38, 48; C. VII 482
 Abdüllatif Makdisi, Şeyh C. VII 301
 Abdülmüttalib C. IV 502; C. VI 120; C. VII 280,
 289, 290, 292, 302, 303, 426; C. VIII 40
 Abdülvahid C. XII 354
 Abdülvehhab Şirazî, Şeyh C. VII 546
 Abdürrahim C. IX 596
 Abdürezzâk Kâşânî C. XIII 41
 Abdürezzâk-i Kâşânî C. II 353; C. III 262; C. VI
 190
 Abdürezzâk, Şeyh C. V 544
 Abî Dede C. I 28, 29
 Acem C. I 42, 175; C. II 103, 104; C. IV 437; C.
 V 261; C. IX 138; C. X 198; C. XI 110; C. XII
 321
 Âd kavmi C. I 287, 288; C. II 336, 386, 394,
 395; C. IV 151, 229, 342, 351; C. VI 118,
 119; C. VII 56, 236; C. VIII 189; C. IX 262,
 460; C. XI 448; C. XII 86, 95, 237, 238,
 491; C. XIII 254, 255, 256, 295
 Adana C. III 25; C. IX 637
 Âdem (a.s.) C. I 117, 325, 382, 385, 386, 387,
 448, 449, 462, 491, 518, 551, 563; C. II
 21, 36, 76, 109, 145, 146, 211, 212, 217,
 233, 251, 270, 276, 383, 408, 410, 411,
 415, 472, 477, 478, 485, 486, 536, 537,
 554, 561; C. III 17, 18, 19, 96, 177, 226,
 254, 255, 273; C. IV 10, 12, 87, 88, 116,
 123, 133, 184, 185, 186, 218, 222, 224,
 242, 249, 323, 379, 400, 431, 479; C. V
 169, 208, 209, 288, 339, 340, 341, 573,
 609, 624; C. VI 100, 101, 110, 124, 125,
 126, 212, 213, 568; C. VII 105, 106, 111,
 115, 165, 166, 243, 247, 303, 399, 403,
 422, 473; C. VIII 102, 149, 219, 247, 296,
 341, 342, 365, 412, 449, 466, 467, 489,
 551, 554, 555, 593; C. IX 64, 186, 187,
 328, 503, 506, 507, 514, 524, 525, 608,
 609, 610, 611, 619, 621; C. X 25, 26, 27,
 28, 37, 169, 213, 224, 280, 409; C. XI 64,
 102, 144, 405, 430, 445, 446, 448, 449,
 577; C. XII 38, 118, 134, 184, 234, 235,
 255, 256, 282, 324, 407, 521, 522; C. XIII
 187, 286, 287, 321, 328
 Âdem Dede C. I 28
 Âdem-i kurb C. III 97
 Âdem-i Safi (a.s.) C. VI 125, 126; C. VIII 412,
 466
 Aden C. III 165; C. VII 544; C. X 340, 341; C. XI
 386; C. XII 325, 506
 Afganistân C. VIII 401; C. XI 239
 Ahî Türk C. I 67; C. VI 122; C. VIII 365
 Ahî Türk Hasan C. I 67
 Ahmed (a.s.) Bk. Peygamber Efendimiz, Resûl-i
 Ekrem Server-i âlem C. I 157, 174, 259,
 260, 273, 327, 339, 340, 350, 351; C. II
 132, 133, 169, 222, 252, 476; C. III 116,
 117, 120, 178, 338; C. IV 222; C. V 273,
 274, 301, 302, 411, 443; C. VII 245, 280,
 284, 291, 297, 298, 456, 457, 559; C. VIII
 248, 443, 598, 600, 602; C. IX 180, 413; C.
 X 91, 218, 545; C. XI 68, 166, 236, 262,
 283, 297, 307, 308, 396, 450, 451, 491,
 576, 610; C. XII 223, 290, 291, 406; C. XIII
 343
 Ahmed en-Nâmekî el-Câmî, Şeyhül-Islâm C. VIII
 163; C. XII 136, 591
 Ahmed er-Rifâî, Seyyid C. VII 509; C. IX 596
 Ahmed Hadraveyh, Şeyh C. III 125, 131, 134; C.
 XIII 98
 Ahmed Midhat Efendi C. I 113
 Ahmed-i Hadraveyh C. III 122
 Ahmed Remzi Efendi (Mesnevîhân) C. XII 330
 Âîşe-i Siddîka (r.a.) C. II 30, 31, 44, 48, 55, 146;
 C. IV 423, 424; C. V 374; C. VI 189; C. VII
 93; C. X 476; C. X 234, 235, 240, 241
 Aknûn C. XI 504
 Akreb (burcu) C. VII 58; C. X 633; C. XI 316
 Aksaray C. XII 349
 Alâeddin Âbîzî C. XI 180
 Alâeddin Çelebi C. IV 23
 Alâeddin-i Attâr (k.s.) C. XII 59
 Alâeddin-i Gucdüvâni C. IV 388
 Alâeddin Keykubâd, Sultân C. I 63; C. IV 361; C.
 VI 316; C. VII 223; C. VIII 284, 511; C. XI
 15, 247, 276; C. XI 398
 Alâûddîn, Mevlâna C. IX 314; C. X 202
 Alevîler C. XII 599
 Ali b. Ebî Tâlib, Imâm (k.v) Bk. Aliyyü'l-Murtaza
 C. I 99, 157; C. II 129, 135, 150, 298, 300,
 395, 419, 491, 492, 497, 498, 501, 504,
 507, 511, 517, 518, 523, 524, 526, 544,
 548, 550, 557, 560; C. III 106, 224, 228,
 235, 241, 295, 305, 347, 437; C. IV 102,
 103, 253, 455, 512; C. V 84, 115, 348,
 427, 511, 514; C. VI 117, 163, 469, 517,
 528; C. VII 113, 164; C. VIII 33, 64, 106,
 107, 125, 126, 252, 253, 299, 397, 416,
 574, 605; C. IX 103, 104, 400, 626; C. X
 73, 136, 188, 218, 443, 503; C. XI 72, 81,
 271, 277, 374, 433, 470, 610; C. XII 33,
 125, 266, 356, 414, 417, 418, 453, 599; C.
 XIII 206, 207, 223
 Ali b. Ca'fer C. XII 50
 Ali Ebû'l-Hasan el-Mâgrîbî es-Sâzelî C. VIII 172
 Ali Hîti, Şeyh C. XI 22
 Ali Vasfi Kurt C. X 31
 Aliyyü'l-Kâfi C. I 39
 Aliyyü'l-Murtaza, Imâm Bk. Haydar-ı Kerrâr,
 Şâh-ı velâyet C. II 500, 505; C. III 258; C.
 VII 112; C. VIII 447, 477, 571
 Alman C. VI 635; C. IX 403
 Almanya C. IV 362; C. V 180; C. VII 29; C. XII

- 113; C. XIII 261
 Altun C. VI 178, 179
 Amerika C. VI 635; C. VII 29
 Âmîl b. Şurahbil C. III 401
 Âmir b. es-Seken C. IV 317
 Ammâr b. Yasîr C. I 486; C. IV 55; C. XI 124; C. XIII 99, 143, 144
 Amr Bk. Zeyd C. I 496, 497, 498; C. IV 471, 472; C. V 69, 140, 335; C. VI 111; C. VIII 328; C. IX 489; C. XI 146
 Anadolû C. X 84
 Ankâ C. XII 429
 Ankaraví, Hz. Şârif Bk. İslâmîl-i Ankaraví C. I 28, 29, 39, 47, 48, 64, 81, 140, 256, 503; C. II 44, 51, 58, 81, 87, 142, 150, 174, 185, 186, 245, 252, 272, 288, 297, 308, 358, 365, 370, 395, 443, 454, 521, 522, 523; C. III 43, 45, 59, 61, 73, 78, 84, 93, 110, 115, 123, 186, 198, 224, 229, 234, 240, 246, 274, 285, 290, 296, 308, 311, 323, 324, 338, 350, 360, 365, 380, 390, 405, 410, 415, 419, 425, 444, 446, 485; C. IV 19, 22, 24, 34, 52, 57, 61, 67, 92, 104, 109, 110, 116, 120, 132, 148, 150, 170, 185, 214, 240, 248, 265, 277, 304, 350, 397, 416, 418, 433, 447, 462, 511; C. V 38, 41, 58, 73, 84, 94, 112, 129, 130, 142, 146, 150, 171, 183, 194, 218, 253, 268, 278, 280, 284, 306, 318, 319, 333, 391, 397, 493, 499, 500, 505, 513, 520, 533, 558, 560, 562, 579, 589, 600, 602, 609, 610, 623, 628; C. VI 24, 50, 63, 70, 78, 96, 118, 161, 169, 193, 204, 226, 240, 293, 329, 334, 356, 400, 403, 416, 444, 456, 483, 486, 544, 545, 553, 563, 571, 575, 579; C. VII 23, 61, 166, 188, 198, 212, 230, 232, 270, 277, 286, 300, 321, 327, 330, 341, 369, 482, 508, 513, 514, 515, 530, 534, 549; C. VIII 23, 28, 85, 125, 161, 166, 169, 177, 204, 223, 230, 241, 267, 287, 291, 400, 407, 482, 500, 541, 547, 599, 605, 606, 607, 609, 615; C. IX 38, 92, 138, 155, 157, 171, 176, 275, 284, 293, 301, 335, 449, 457; C. X 26, 47, 55, 93, 132, 198, 224, 321, 390, 392, 416, 453, 468, 497, 505, 527, 565, 570; C. XI 166, 495; C. XII 12, 94, 106, 319, 395, 433, 439, 451, 480; C. XIII 88, 106, 135, 158, 207, 234, 320, 322, 325, 330
 Antakya C. III 391; C. VI 151; C. IX 197; C. XI 270
 Antakya Kapısı C. XI 270, 271, 272
 Antalya C. XIII 154
 Arab C. I 67; C. II 66, 103, 104, 105, 106, 279; C. III 185; C. IV 76, 106; C. VI 203, 221, 380, 433, 444, 621; C. VII 275, 280, 282; C. XI 80; C. XIII 34
 Arafât C. XII 174, 177
 Arnavud C. IV 106; C. XI 250; C. XII 349
 Arslan C. X 634; C. XIII 26
 Arslan Mahmûd C. XI 461
 Arzî-ı Ken'ân C. XII 126
 Âs b. Münebbih C. VIII 477
 Âs ibn Vâî C. VII 268
 Âsaf b. Berhiyâ C. III 315; C. VII 272, 273, 361; C. X 358
 Âsâr-ı Atika Müzesi C. I 29
 Ashâb-ı Kehf C. I 191, 327; C. VIII 76, 77
 Âsim'ın kuzu C. IX 104
 Âsiye, Hz. C. III 218; C. V 260; C. VIII 233, 234, 242, 252; C. XIII 210
 Asur C. I 1175
 Asya C. IV 142, 325; C. V 381; C. VI 635; C. VII 111; C. IX 432; C. XI 543, 560; C. XII 197, 477
 Aşkî C. XI 538
 Atâ C. XI 306
 Attâr, Bk. Ferîdüddîn Hz. C. II 396; C. VII 460, 477; C. IX 373; C. XI 458; C. XII 297, 584
 Avc bin Unuk Bk. Úc ibn Avk C. IV 133
 Avrupa C. I 176; C. V 321; C. VI 503, 635; C. XI 479; C. XII 477
 Ay C. X 162
 Ayasofya C. VIII 587
 Ayâz C. III 293; C. VII 265; C. IX 588, 590, 591, 592, 593, 594, 598, 600, 607, 608, 621, 623, 625, 626, 630, 631, 632, 633; C. X 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 28, 29, 30, 32, 37, 38, 343, 344, 357, 358, 359, 383, 384, 405, 406, 460, 461, 481, 570, 576, 577, 578, 583, 584, 585, 586, 587, 606, 608, 619, 623; C. XI 94, 95, 96, 139, 142, 143, 238, 239
 Aybek C. X 303, 399
 Aynulkudât-ı Hemedânî (k.s.) C. III 178; C. IV 222; C. VI 175, 615; C. VII 461; C. IX 547; C. X 263
 Ayyâzî (r.a.) C. X 498; C. X 501, 502, 504
 Ayyûk C. XII 410
 Azâzîl C. IV 218, 259, 323; C. IX 608; C. IX 610
 Azér C. IX 105, 414, 543, 544; C. XII 74
 Azerbaycan C. IV 432
 Azîz Neseffî C. I 79, 87; C. VI 472, 474, 475, 478; C. VII 130, 132, 142, 174, 408, 541; C. VIII 47, 204, 232, 240, 294; C. IX 118; C. X 66; C. XI 48, 157, 176; C. XII 432, 436, 564
 Azîzân Ali Râmitenî C. XIII 163
 Azârâ C. XII 243, 244
 Azrâlî, Hz. (a.s.) C. I 148, 313, 314; C. II 403; C.

- V 17, 49, 51, 385, 576; C. VI 345; (a.s.) C. VII 68; C. IX 507, 512, 534, 535, 536, 537, 540, 541, 545, 546, 547, 550, 551, 552; C. X 72, 173; C. XI 40, 135; C. XIII 290, 291, 293, 301, 304, 307
- B**
- Bâbil C. I 217; C. II 390, 397; C. IV 174, 175; C. V 138, 139; C. VI 430; C. VII 362; C. VIII 401, 441; C. IX 222, 223, 224; C. XI 145, 146; C. XII 346; C. XIII 67
- Bâbü'l-Mendeb Boğazı C. VII 544; C. X 340
- Bâbü'l-Tâkâ C. IX 646
- Bağdad C. II 221, 226, 252, 279; C. III 65, 245, 259, 260, 335; C. V 195, 264, 270, 276, 277, 282, 283; C. VII 119, 521, 530, 557; C. VIII 168, 374, 401; C. IX 346, 347, 387, 526, 528, 646; C. X 536, 613; C. XI 73, 187, 202, 203, 251, 436; C. XIII 44, 103, 113, 114, 123, 136, 137, 138, 143, 144, 159
- Bahâeddin C. XI 409
- Bahâeddin Bahri C. X 146
- Bahâeddin Sultan Veledd (k.s.) C. I 28, 63; C. VII 223; C. XIII 329
- Bahreyn C. XI 378
- Bahr-i Ahmer C. I 289; C. IV 390; C. VI 36, 84, 118, 171, 321, 497; C. VII 236; C. VIII 446; C. IX 324, 541; C. X 218; C. XI 386; C. XII 325, 353
- Bahr-i Kulzûn C. IV 390
- Bahr-i Lüt C. VII 237
- Bahr-i Muhit C. VII 509, 510; C. XII 194, 517
- Bahr-i Muhit-i Atlas C. X 651
- Bahr-i Muhit-i Hindi C. X 631
- Bahr-i Muhit-i Kebir C. X 631
- Bahr-i Müncemid-i Cenûbi C. X 631
- Bahr-i Müncemid-i Sîmalî C. X 631
- Bahr-i Sefid C. X 631
- Bahr-i Siyâh C. X 631
- Bahrû'l-Ulûm Abdü'l-Alî C. I 39, 486; C. II 238, 322, 342, 367, 392, 444, 458, 520, 523, 549; C. III 169, 198, 201, 229, 230, 274, 290, 304, 315, 338, 365, 410, 416, 444; C. IV 22, 34, 215, 288, 369, 397, 455, 511; C. V 38, 44, 70, 73, 84, 115, 261, 303, 307, 449, 558; C. VI 39, 118, 225, 334, 487, 543, 636; C. VII 126, 170, 262, 281, 327, 373, 421, 516, 559; C. VIII 231, 601; C. IX 50, 53, 214, 284, 335; C. XI 345, 561; C. XII 393, 439
- Bal'bek C. XI 79
- Bânâne C. I 176
- Basra C. IV 76, 344; C. V 282; C. IX 278; C. XI 187, 188, 346
- Batar C. VII 498
- Badamyus C. IV 381; C. VIII 566
- Bâyezid-i Bistâmi Bk. Ebâ Yezid C. I 67; C. II 109, 213, 275, 342, 466, 559; C. III 65, 77, 122, 259, 333; C. IV 32, 100, 109, 110, 114, 115, 119, 391, 502; C. V 19, 192, 400, 451, 452, 497, 636; C. VI 120, 229, 496, 548, 609; C. VII 21, 169, 408, 426, 532, 533, 537, 540, 541, 543, 545, 546, 556; C. VIII 20, 21, 23, 24, 63, 81, 82, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 100, 176, 482; C. IX 144, 171, 297, 380, 469, 641; C. X 385, 386, 393, 396, 397, 400; C. XI 436; C. XII 100, 118, 204, 368, 432, 468, 544, 545; C. XIII 342
- Bâyezid, Sultan C. VIII 83
- Bâyezid, Şeyh C. X 393
- Bazılıdiyen C. I 177
- Bedehşân C. VIII 459
- Bedi C. I 415; C. II 181, 252; C. VI 431, 432; C. VIII 477; C. IX 62, 263; C. XI 606, 610; C. XII 86
- Bedreddin Ömer C. XII 352
- Bedreddin Simâvî C. VIII 555; C. IX 25
- Bedreddin-i Tebrîzi C. IV 420
- Begâvi Yezid ibn Ebî Habîb, İmâm C. II 368
- Behîlû C. V 195, 496, 498, 499
- Behrâm C. XII 220, 369
- Beka Efendi C. XII 37
- Bekbaruk C. X 384
- Bekr C. I 300; C. V 140, 589
- Bel'am b. Bâûr C. II 384, 385; C. III 323; C. V 208, 209; C. VI 633
- Beldah C. VI 557
- Beli C. I 63; C. III 122; C. IV 362; C. VII 204, 248; C. VIII 378, 511; C. X 414; C. XI 250, 560, 561; C. XII 43; C. XIII 32, 98
- Belkis C. III 315, 442, 443; C. IV 499; C. VII 177, 179, 190, 192, 193, 200, 201, 216, 217, 231, 235, 236, 239, 240, 244, 245, 248, 251, 257-265, 271-273, 304, 305, 319, 321, 324, 500; C. VIII 249; C. X 30; C. XII 420, 476
- Belyâ bin Melkân C. XI 78
- Benâtü'n-na's C. VI 593; C. XII 406
- Benâtü'n-na'sî kûbrâ C. I 356; C. V 531
- Benî Amr C. IV 270
- Benî Avf C. IV 270
- Benî Ganem b. Benî Avf C. IV 270, 272
- Benî Hâsim C. II 132
- Benî İsmâîl C. I 259
- Benî İsrâîl C. I 60, 112, 259, 304, 306; C. II 159; C. III 193, 216, 301; C. IV 55, 68, 69, 144, 178, 179, 429, 489; C. V 234, 235, 238, 239, 244, 250, 254, 256, 294; C. VI 162, 163; C. VIII 149, 152, 155, 266, 295, 296, 299, 349, 446, 454, 463, 495, 542; C. IX 258, 324; C. X 218; C. XI 21, 433, 576, 578, 579, 604; C. XII 47, 86, 167, 192, 268; C. XIII 74, 151

ÖZEL İSİMLER İNDEKSI

- Benî Kinâne C. VI 431
 Benî Kureyza C. VI 558
 Benî Nadîr C. VI 558
 Benî Sa'd C. VII 276, 283
 Benî-Esed C. IX 179
 Benû Hanîfe C. VII 498
 Berekî-i Hemedânî, Şeyh C. VI 175
 Beyhakî C. III 354
 Beyt C. XIII 156
 Beyt-i Makdis C. VII 123, 124; C. VIII 441; C. IX 596; C. XI 436
 Beyt-i Muazzam C. XII 264
 Bilâl-i Habesi (r.a.) C. II 31, 35-37; C. V 62-64, 126; C. VI 291-296, 302; C. VIII 521; C. IX 88; C. XI 306-310, 312, 325-327-329, 331, 332, 336, 337, 338, 341, 344, 345, 349-359, 360, 362, 363, 368, 369, 370, 374, 375
 Birgivi Mehmed Efendi C. XIII 87, 79
 Birinci Batlamyus C. I 175
 Bistâm C. VII 532; C. XII 43
 Bizanslılar C. VIII 97
 Bombay C. XI 16
 Bû Saîd C. X 510
 Bû'l-Hikem C. III 226
 Buda C. II 46
 Buhârâ C. V 306; C. VI 338, 339, 367, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 376, 381, 384, 386, 387, 389, 390, 401, 524, 583, 587, 613, 630; C. VIII 483; C. IX 431, 432; C. XII 348, 596, 597
 Buhäri C. II 68, 97, 197, 543
 Buhtu'n-Nasr C. I 175; C. VIII 441; C. XI 129
 Bulgar C. V 381
 Burâk C. II 459, 460; C. III 313; C. IV 512; C. VII 174, 175; C. XIII 30, 31
 Burhâneddin Muhakkîk-Tirmîzî (k.s.) C. III 367; C. VI 293; C. XII 327
 Bustâ C. VIII 64
 Bülâl C. XI 140
 Bül-Hasan C. VII 357
 Bû'l-Hikem C. XII 193
 C
 Câbir ibn Abdüllâh (r.a.) C. II 68, 320; C. V 471; C. VIII 557; C. XI 165
 Ca'fer Bermekî C. II 247, 248; C. VI 457
 Ca'fer-i Sâdkî C. IV 420; C. VI 448; C. VII 84; C. IX 299
 Ca'fer-i tarrât C. IV 455
 Ca'fer-i Tayyâr (r.a.) C. IV 455; C. VIII 64, 65, 79; C. XII 356, 357, 358, 359
 Câlinos C. I 91, 215; C. IV 82; C. VI 411, 412, 413, 415; C. VII 92; C. IX 63; C. X 459
 Câlit C. VI 30; C. VII 237
 Câmî, (k.s.) Mevlânâ C. I 33, 52, 548; C. II 284, 342; C. III 65, 196, 332; C. IV 295, 360; C. V 46, 172, 431; C. VII 30, 62, 186; C. VIII 63, 71, 83, 94, 374, 379, 483; C. IX 327, 454, 638; C. X 333, 517, 518, 577; C. XI 22, 97, 151, 215, 392, 608; C. XII 22, 50, 93, 112, 257, 338; C. XIII 341, 342
 Cebel-i Sâlîhiyye C. I 44
 Cebrâîl, Bk. Cibrîl (a.s.) C. I 339, 518; C. II 476; C. IV 31, 53; C. V 17, 119, 408; C. VI 220, 342, 345, 483; C. VII 437, 455, 558, 559; C. VIII 248, 414, 343, 344, 463, 558, 589; C. IX 49, 112, 118, 119, 329, 506, 507, 510, 511, 513, 518, 533, 535, 538; C. X 199, 431, 432; C. XI 431, 583; C. XII 28, 73, 299, 344, 544; C. XIII 81, 221
 Cedy C. VII 58; C. XI 316
 Celâî C. VI 348
 Celâleddin C. I 63; C. XIII 222
 Celâleddin Devvânî C. VI 153; C. XIII 231
 Celâleddin Ferîdûn C. IV 420; C. VIII 29
 Celâleddin Süyûti C. XIII 35
 Celâleddin, Hz. Bk. Mevlâna C. III 367; C. VI 348, 349; C. VII 28
 Celîl C. I 176, 177
 Cemâleddin C. XII 287
 Cemâlin C. I 177
 Cengiz, Cingiz C. II 396; C. XI 215
 Cercis (a.s.) C. XI 306, 307
 Cêrif C. VI 219
 Cerrâh-i Mesihî C. XI 576
 Cevzâ C. VII 58
 Ceyhun C. II 232; C. VI 386; C. VII 404; C. XI 22, 36, 283; C. XII 144, 530
 Cezâir-i Arab C. IV 511
 Cibrîl, Bk. Cebrâîl (a.s.) C. I 339, 340, 475; C. II 18, 159, 160; C. III 21, 229, 325, 334; C. IV 69, 281, 401, 414, 466; C. V 18, 618; C. VI 44, 118, 211, 215, 221, 247, 310, 343, 345, 359, 360, 361, 393; C. VIII 11, 255, 376, 419, 463, 464, 526, 590, 593, 594, 599, 600, 602-606; C. IX 472, 508, 509, 510, 512, 514; C. X 557; C. XI 396, 499, 611; C. XII 74, 143, 336, 370
 Cercis (a.s.) C. IX 416, 417; C. XI 504
 Cuhâ Bk. Cûhî C. X 376, 377, 378, 379
 Cûhî C. XIII 206
 Cûhî C. IV 342; C. XIII 179, 180, 181, 182, 188, 189, 190, 192, 194, 200, 201, 204, 205, 206, 212, 213, 214, 215
 Cûneyd-i Bağdâdi C. I 57, 67; C. II 40, 206, 395; C. III 258, 486; C. IV 100; C. V 192; C. VI 230, 609; C. VII 548; C. VIII 83; C. IX 357, 411, 438, 469; C. XIII 18
 Ç
 Çayır Medresesi C. VIII 469
 Çelebi Alâeddin C. III 319
 Çelebi Celâleddin Ferîdûn C. X 146
 Çigil C. IV 348; C. VI 457
 Çin C. I 343; C. VIII 167; C. IX 237; C. X 127; C.

- XI 251; C. XII 477, 584, 594, 621; C. XIII 31, 32, 38, 39, 57, 82, 86, 162, 233
 Çinistân C. XIII 44
- D**
 Dâbşelîm C. IV 468; C. VI 113; C. VIII 115, 501
 Dahhâk C. XI 306; C. XII 321
 Dahûl C. XIII 34
 Dâr C. VI 32
 Dârâ C. I 219
 Dârû's-selâm C. IX 382
 Darvân C. V 139, 140; C. IX 483, 484
 Dâvûd (a.s.) C. II 270, 341; C. III 57, 147, 255,
 300, 411, 412; C. IV 36, 123, 509; C. V
 195, 273, 392, 395, 396, 397, 487-489,
 514, 613, 628-630, 632, 633, 635-638; C.
 VI 11-14, 16, 17, 22, 24-27, 29-32, 45, 46,
 49, 120, 121, 189, 499; C. VII 123-125,
 127, 129, 153, 237; C. VIII 180, 215; C. IX
 442; C. X 194, 403, 404; C. XI 297, 594; C.
 XII 92, 126, 127, 237
 Dâvûd-ı Kayserî C. III 29, 234; C. VIII 471; C. XI
 72
 Debernûs C. III 25
 Decâl-i Mesih C. III 81; C. VIII 164, 165; C. XII
 255, 256
 Dede Ömer Rûşenî C. VIII 377; C. XII 51
 Dekükî C. V 505-508, 511, 512, 514, 519, 520,
 522, 524-526, 535, 538-544, 547, 550,
 560, 566, 575, 576, 584, 586, 588, 605-
 610; C. VII 442; C. XIII 244
 Delk C. XII 198
 Delkak C. IV 142, 143; C. X 423, 424, 425; C.
 XII 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202,
 203, 204, 208, 209, 210, 211, 212, 213,
 214, 216, 217, 221
 Dely C. VII 58; C. X 634; C. XI 316
 Derî C. VII 212
 Dikyânuş C. III 25
 Dicle C. II 230, 266-269, 271; C. V 41, 277; C.
 XI 490
 Dihyetü'l-Kelbî C. VIII 85; C. X 101
 Dimeşk-i Şam C. III 319; C. VI 356; C. VIII 448
 Dimene C. V 359
 Dimne C. IV 468, 469
 Dûldûl C. IV 512
 E
 Ebâ Eyyûbe'l-Ensârî (r.a.) C. I 450; C. III 112; C.
 VII 105; C. XIII 14
 Ebâ Hureyre C. XIII 35
 Ebâ Yezid Bk. Bâyezîd-i Bistâmî C. I 57; C. VII
 531; C. VIII 79; C. IX 543; C. X 385
 Ebâbîl C. I 402; C. II 71, 79; C. IV 425, 426; C.
 VI 38, 117, 118; C. VII 236
 Ebâhâz C. IX 346, 347
 Ebher C. XII 43
 Ebî İkal Mağribî C. II 342
 Ebî Muhammed el-Bağavî C. X 603
 Ebî'l-Hasen, Şeyh C. IX 596
 Ebrehe İbn es-Sabbâh el-Eşrem C. VI 38
 Ebî'l-Hasen, Şeyh C. IX 596
 Ebî Abdullah Dâsitânî C. IX 435
 Ebû Abdullah el-Fâsi C. V 46
 Ebû Abdullah Hâfi, Şeyh C. IX 47; C. XIII 169
 Ebû Ali Dekkâk (k.s.), Şeyh C. VI 317; C. VII 538
 Ebû Âmr C. IV 270, 277
 Ebû Bekir Kettâni C. VI 190, 230
 Ebû Bekir Rebâbî C. IV 36
 Ebû Bekir Şibî C. VI 229
 Ebû Bekr-i Rebâbî C. III 435
 Ebû Bekr-i Şibî C. XII 22
 Ebû Bekri's-Siddîk, Hz. C. I 63; C. II 133, 154,
 222; C. III 164, 257, 260; C. IV 72, 463; C.
 VI 80, 145; C. VII 112, 155, 156, 498; C.
 VIII 106, 251, 416, 605; C. IX 48, 110,
 290, 292, 293, 294, 295, 297, 400; C. X
 511, 588; C. XI 72, 73, 259-261, 306, 308,
 309, 327, 328, 331, 336-338, 343-345,
 348-352, 358, 362-364, 366, 370, 433,
 610; C. XII 432
 Ebû Cafer el-Harrârî C. IX 47
 Ebû Cehil C. I 165, 273, 327, 382, 452; C. II 80-
 82, 132, 154, 189, 385, 409, 559; C. III 226,
 393, 443, 444; C. IV 32, 230, 502; C.
 V 118, 539, 581; C. VI 120, 431; C. VII 111,
 112, 245, 246, 268, 426; C. VIII 180, 251,
 252; C. IX 265, 392; C. XI 393, 610, 611;
 C. XII 86, 193, 223; C. XIII 128, 195, 222
 Ebû Dâvud C. II 68; C. IV 245
 Ebû Derdâ C. IV 41; C. V 471
 Ebû Eyyûb Ensârî Bk. Eyüp Sultan C. VI 36
 Ebû Hamza-i Bağdâdi C. VIII 237
 Ebû Hanîfe Bk. İmâm-i A'zam C. VI 377; C. XI
 496, 497
 Ebû Hasan-i Es'arî C. IV 214
 Ebû Hüreyre (r.a.) C. II 97, 378, 525; C. III 208,
 477; C. IV 16, 21, 77, 116, 275, 276; C. VII
 230; C. VIII 127, 203, 454; C. IX 287; C. X
 221, 222, 319; C. XII 241, 434, 518
 Ebû İshâk C. IV 214; C. VI 229
 Ebû Leheb C. III 131, 342; C. IV 230, 418; C. V
 193, 443, 538, 539; C. VI 37, 38, 586; C.
 VIII 251, 252; C. IX 370; C. XII 65, 354
 Ebû Medyen Mağribî C. II 58, 543; C. IV 184,
 295; C. V 524, 544; C. XII 582
 Ebû Muhammed C. XII 616
 Ebû Muhammed el-Begavî C. VIII 471
 Ebû Muhammed Haffâf C. XII 615, 617
 Ebû Mûrre C. V 189
 Ebû Mücylem C. I 174; C. VII 497, 498
 Ebû Nûvâs C. VIII 70

- Ebû Sâbit Muhammed b. Abdülmelik et-Tûsfî ed-Deylemî C. XII 330
 Ebû Saïd Ebû'l-Hayr, Şeyh C. VIII 339; C. IX 646; C. X 511; C. XI 174, 436; C. XIII 44
 Ebû Selême C. III 190
 Ebû Süfîyân C. IV 211; C. V 443; C. VI 431
 Ebû Tâlib C. VIII 64; C. XI 80-82
 Ebû Tâlib Mekkî C. X 470; C. XII 236
 Ebû Tûrâlî Bk. Ali b. Ebî Tâlib C. II 511
 Ebû Yezîd Bk. Bâyezîd-i Bîstâmî C. IV 391
 Ebû Yusuf ve Muhammed C. XI 496
 Ebû Zer Gîfârî (r.a.) C. II 441; C. VI 615
 Ebû'd-Derdâ C. IV 245; C. XI 532
 Ebû'l-Abbâs (k.s.) C. XII 52
 Ebû'l-Abbâs Demenhûrî, Şeyh C. IV 111; C. XII 69
 Ebû'l-Abbâs el-Mûrsî C. VII 119
 Ebû'l-Abbâs et-Tancî, Şeyh C. IX 596
 Ebû'l-Abbâs Harîf, Şeyh C. VIII 523
 Ebû'l-Abbâs Kassâb Âmûlî C. III 194; C. VIII 75, 339; C. IX 435; C. XI 203, 436
 Ebû'l-Alâ Maarrî C. V 215, 216
 Ebû'-Leys C. IV 143
 Ebû'l-Fazl, Şeyh C. X 333
 Ebû'l-Fazl Yûsuf C. X 73
 Ebû'l-Gusn C. X 376
 Ebû'l-Hasan C. VII 338, 339, 540, 542; C. VIII 22, 23; C. XII 44, 48, 49, 51-53, 55, 62, 65, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76
 Ebû'l-Hasan Gûrî C. I 234
 Ebû'l-Hasan Harakâni, Hz. (k.s.) C. I 469; C. IV 109, 339; C. VI 495; C. VII 531, 541, 545, 546; C. VIII 20, 21, 24, 140, 482; C. IX 435, 469; C. XI 484; C. XII 43, 50, 55, 118, 412, 521; C. XIII 96
 Ebû'l-Hasan Szâlezzî C. II 267; C. IV 310; C. VII 418; C. XII 52
 Ebû'l-Hasen Ali C. VII 509
 Ebû'l-Hayr Thâtî (k.s.) C. V 436, 437, 445-448, 451-454, 494; C. VI 170; C. IX 196, 197
 Ebû'l-Hikem C. I 452; C. III 226; C. IV 230
 Ebû'l-Hüseyin Nûrî C. VIII 237; C. X 417, 418
 Ebû'l-Kâsim Kasîf C. V 172
 Ebû'l-Kâsim-i Gûrgânî C. XI 174
 Ebû'l-Kâsim-i Kusîr C. XII 338
 Ebû'l-Mecd Međdûb b. Âdem C. I 572
 Ebû'l-Vefâ C. I 67; C. VII 171
 Ebû'l-Vefâ Ahî Türk C. II 428
 Ebû'l-Vefâ Bağdâdi, Şeyh C. I 67
 Ebu's-Suâd Efendi C. XII 601
 Ebû't-Tufeyl C. VIII 574
 Ebu-Saïd Ebû'l-Hayr C. VIII 140
 Ebû'l-lâ C. XI 141
 Edîrne C. VIII 91
 Efâdlüddîn Hâkâni C. II 213; C. V 315; C. VI 496; C. VIII 337; C. IX 237
 Eflâdus C. II 542
 Eflâkî C. XI 398
 Eflâtûn C. I 91; C. V 150, 395; C. VIII 20; C. X 596; C. XIII 82
 Eflâtûnîler C. I 177
 Eflân C. XI 307
 Ehrihem C. II 34, 46, 541; C. VII 366, 368; C. VIII 113, 507; C. XII 290
 Ekmeľüddîn Tabîb, Mevlânâ C. VI 222
 Elbistanî C. V 236
 Emevî C. IX 216
 Emîn, Halife C. VI 636
 Emîr Hüseyîn C. I 528; C. II 302
 Emîr Hüsrev C. VII 452; C. IX 602
 Emîr Pervâne C. VII 472; C. VIII 42; C. XII 24; C. XIII 327
 Emîr Sultân C. IV 146
 Endülüs C. VII 531; C. VIII 322, 483
 Enes b. Mâlik C. I 238, 306; C. III 208; C. IV 197; C. V 471; C. VI 192, 193, 194, 195, 287; C. VIII 198; C. X 356; C. XII 266, 370, 477
 Enîs C. XI 239
 Enverî C. II 248
 Ernst Haeckel C. I 127
 Erzincân C. XIII 225
 Erzurum C. VIII 284
 Esed C. VII 58; C. XI 316
 Esedullâh C. V 511
 Eseniyen C. I 176
 Esmâ binti Umeyş C. X 218
 Esved b. Ka'b C. XI 610
 Esâlîre C. III 265, 275
 Eşref C. III 98
 Eşref-i Rûmî C. V 497; C. VI 325; C. VII 518; C. VIII 346; C. X 602; C. XIII 55
 Etrâk Bk. Türk C. XII 349
 Evhâdüddîn Kîrmâni, Şeyh C. II 426; C. VI 588; C. III 196; C. VIII 77; C. IX 454
 Evlâd-i Müderris C. X 146
 Evs C. IV 490, 493
 Eymen vâdîsi C. IV 282
 Eyyûp Sultân C. VI 36; C. XII 601
 Eyyûb (a.s.) C. I 486; C. II 63; C. V 132; C. VI 37; C. X 255, 475, 478, 620; C. XI 302; C. XIII 302, 303
 Eyyûbi Mehmed Zekâî Dede C. III 34
- F
- Fahreddîn C. I 410
 Fahreddîn-i Irâkî C. VII 438; C. VIII 77; C. IX 151
 Fahreddîn-i Râzî C. I 46-48, 167, 410, 411; C. V 214; C. VII 27; C. VIII 88, 471; C. X 603-605; C. XII 19, 52, 92, 450, 531, 591; C. XIII 17, 64, 69
 Fahreddîn-i Sîvâsi C. VII 529; C. X 146
 Fahrû'l-mûrselîn (s.a.v.) Bk. Peygamber Efendimiz, Muhammed (a.s.) C. VII 235

- Faraklî, Fânkılıtâ C. IV 80
 Fâris İslâ-yı Bağdâdi C. XII 18
 Fârisî C. IV 73
 Fâtûk C. III 260; C. VI 400; C. X 635
 Fasîh-i Mevlîvî C. VI 277
 Fâtûma, Hz. C. II 511; C. III 479
 Fâtih Sultan Mehmed Câmîi C. I 381; C. XII 36,
 49, 56
 Ferec C. XI 110, 111, 113, 115, 116
 Ferhad C. V 78; C. IX 404; C. X 144
 Ferîdüddîn Attâr Bk. Attâr C. I 65, 87, 482; C. II
 395; C. III 141; C. V 284, 385; C. VI 190; C.
 VIII 126, 443; C. IX 16, 452; C. X 91, 330,
 498, 525; C. XI 215, 459; C. XII 50, 225,
 317, 444, 468
 Ferkad C. XII 11, 406, 407
 Ferkadân C. XII 12
 Fezâre C. X 376
 Firat C. II 232; C. X 201, 620; C. XI 346
 Filibeli Alâeddîn Ali Çelebi C. VIII 115
 Filîstîn C. I 175; C. II 180; C. XI 306, 504
 Fir'avn C. I 56, 60, 71, 73, 215, 216, 219, 272,
 276, 289, 304, 371, 373, 487, 488, 519,
 556, 562; C. II 153, 154, 155-158, 160,
 165, 167, 189, 210, 284, 336, 340, 385,
 519; C. III 55, 103, 115, 137, 216, 217,
 218, 256, 393; C. IV 53, 55, 68, 134, 188,
 230, 298, 305, 306, 342, 347; C. V 28, 29,
 40, 69, 70, 216, 217, 218, 232-235, 237-
 240, 242-245, 247, 249, 250, 252-257,
 260-264, 281, 285, 287-293, 295, 310,
 312, 314, 318, 331-333, 416, 455-457,
 462, 463; C. VI 36, 118, 119, 121, 171,
 275, 366, 400; C. VII 29, 236, 312, 313,
 358, 359, 360, 361, 478, 486, 487; C. VIII
 18, 19, 78, 147-149, 151-157, 160-162,
 164, 165, 174, 175, 180, 182, 183, 185,
 187-191, 198-203, 205-207, 210-212,
 223-225, 227, 228, 232-235, 241, 242,
 251, 252, 266, 267, 270-273, 282, 283,
 291-293, 295, 299, 308, 348, 349, 406,
 434, 493, 494, 497, 499, 521, 537, 541-
 543, 547-549, 608; C. IX 153, 163, 168,
 246, 262, 335, 412, 578, 620, 645, 646; C.
 X 118, 183, 218, 310, 330, 331, 379, 380,
 504, 505, 544, 595-601; C. XI 28, 86, 173,
 282, 283, 306, 307, 382, 447, 603, 604; C.
 XII 85, 86, 134, 167, 268, 346, 355, 377,
 502, 539; C. XIII 131, 142, 150-152, 267,
 270, 306
 Fir'avnî C. VI 365
 Fir'avnlar C. II 336
 Firdevs C. V 41; C. XII 380
 Firdevsî C. IV 442; C. VIII 501
 Fransa C. I 292; C. VII 29; C. VIII 310; C. XII 113
 Fransız C. VI 635
 Fudayl b. İyâz (k.s.) C. VII 460, 461; C. X 330,
- 331
 Fuzûlî C. XIII 40
 G
 Gadîrhum C. XIII 206
 Gâlib-i Mevlîvî, Şeyh C. II 164; C. VII 214
 Ganem Dede C. I 28
 Gâtfîr mahallesi C. I 142
 Gaznîn C. IX 597; C. X 185, 190, 191
 Gazzâlî, İmâm C. I 548; C. II 384; C. III 65, 88,
 270, 332; C. IV 50, 98; C. VII 60; C. VIII
 139, 374, 446; C. IX 413; C. X 348; C. XII
 51
 Gelibolu C. XIII 163
 Gelibolu Zâim Mehmed Çelebi C. XIII 163
 Geş C. IX 140
 Geylân C. XI 412
 Giyâseddin Keyhûsrev C. V 236
 Gîrd-i kûh C. VIII 88
 Grey C. XIII 138
 Guz C. IV 325; C. IX 42
 Guz Türkleri C. IX 341
 Gûlhâne C. VIII 587
 Gûlşenî C. VIII 377
 Gûneş C. VII 162; C. VIII 456; C. X 162
 Gûrc C. V 293
 Gûrcü C. V 293
 Gûştâsb C. XI 561
 H
 Habbân C. XII 509
 Habeş C. IV 76, 287; C. V 261; C. VI 38, 292; C.
 XIII 265
 Habîb Efendi C. IV 381
 Hâbil C. VII 375, 376; C. VIII 296; C. XII 84; C.
 XII 187
 Haccâc Yûsuf es-Sakaffî C. V 280, 281; C. IX 216;
 C. X 449
 Hâce Abdülhâlk-i Gucdüvânî C. VI 529
 Hâce Alâeddîn C. IV 395
 Hâce Eyyûb C. II 454
 Hâce Hâfir Sirâzî (k.s.) C. I 50, 521; C. II 239,
 249, 276, 373, 420; C. IV 18, 149; C. V 26,
 382; C. VI 57, 420, 530, 635; C. VII 534; C.
 VIII 309; C. IX 257; C. X 27, 271, 620; C.
 XI 533, 579, 603; C. XII 81, 225, 283, 543
 Hâce Muhammed Ali Hâkim Tîrmîzî C. IX 302
 Hâce Muhammed Bahâüddîn Şâh-i Nakşbend
 (k.s.) C. XII 348
 Hâce Muhammed Pârsa C. I 45; C. II 358; C. III
 376
 Hâce Şemseddin Muhammed el-Kûsevî el-Câmî
 C. X 167
 Hâce Ubeydullah (k.s.) C. VIII 511
 Hâce Yûsuf Hemedânî C. VIII 222
 Hâcegân C. VI 43
 Hâcegî C. XII 12
 Hâce-i Türkistânî C. XIII 283

ÖZEL İSİMLER İNDEKSİ

- Hacı Bayram Veli C. VIII 91
 Hacı Halife el-Kastamonî C. XII 595
 Hacilar Yolu Bk. Kehkeşan C. VI 614
 Hâkim C. II 501
 Hakîm Senâî C. I 65, 87, 527; C. II 49, 208, 416;
 C. IV 316; C. V 60, 309; C. VI 103, 355,
 486, 504; C. VII 445, 453, 454; C. VIII 222,
 342, 468; C. IX 373, 460, 599; C. X 190,
 248, 461, 597, 621; C. XI 253, 374; C. XII
 83, 276, 351, 440, 450, 528; C. XIII 240,
 349
 Hakîm Sûzenî C. X 401
 Halâviye Medresesi C. X 39
 Haleb C. VII 194; C. X 39, 49; C. XI 270, 272
 Halîd b. el-Veliî C. VIII 65
 Halîme C. VII 276-283, 285-287, 289, 301
 Hallâc-ı Mansûr Bk. Mansûr Hallâc C. I 134,
 546; C. II 546; C. III 35, 65; C. V 193; C. VI
 381, 609; C. VIII 79, 229, 337; C. IX 347,
 438, 646; C. XII 14, 42, 408; C. XIII 59
 Hâmân C. I 371; C. IV 151; C. V 333; C. VII 358-
 361, 478; C. VIII 233, 242, 251, 252, 266,
 267, 269-274, 276, 282, 283
 Hamel C. III 440; C. VII 58; C. IX 141; C. X 139;
 C. XI 316, 359, 360, 557; C. XII 52
 Hamîdüddin-i Aksarâyî C. IV 146
 Hâmûn C. XIII 151
 Hamza (r.a.) C. II 146; C. VI 267, 269, 270; C.
 VII 498; C. X 497; C. XI 565, 566, 610
 Harakân C. VII 532, 540, 541; C. XII 43, 44,
 412
 Harb C. IV 211
 Harem C. VII 538
 Harem-i Şerif C. VI 190, 552; C. VII 277
 Hârezm C. I 410; C. VI 321; C. IX 291; C. X 604;
 C. XII 482
 Hârezmşâh (r.a.) Bk. Muhammed Hârezmşâh C.
 IX 294, 295; C. XII 202, 449, 450, 451,
 455, 474, 475, 479, 481, 485, 498
 Hâris C. VI 432-435
 Hâris b. Hişâm C. 164
 Hâris b. Umeyr C. VII 64
 Hâris bin Hâsim C. VI 431
 Hârisler C. I 176
 Hârûn (a.s.) C. I 71; C. II 171; C. III 323; C. IV
 53; C. V 69, 218, 281, 292, 314, 333; C. VI
 636; C. VIII 608, 613; C. XI 618; C. XIII 142
 Hârûn er-Resîd C. V 195; C. III 260; C. VI 636;
 C. VIII 143; C. V 496
 Hârût C. I 390, 391, 397, 399, 413, 414; C. IV
 174, 175; C. V 138, 139, 222, 223, 229,
 451; C. VI 430; C. VII 362; C. VIII 256, 413;
 C. VIII 401; C. IX 222, 223; C. X 359, 360,
 455, 456, 621; C. XII 345; C. XIII 67
 Hasan C. VII 358; C. XI 226; C. XIII 26, 27
 Hasan bin Hamevi C. IX 47
 Hasan ibn Muhammed es-Sabbâh C. VI 448
 Hasan ibn Muhammed ibni Hasan C. I 57
 Hasan Sâhib C. I 39; C. VII 161, 515
 Hasan Vâiz C. VIII 115
 Hasan (vezîr) C. VII 366
 Hasan, İmâm (a.s.) C. IV 248; C. VI 168; C. XIII
 123
 Hasan-ı Basîf C. IV 214, 248; C. V 412; C. VI
 469
 Hasan (hasîs) C. VII 366
 Hassân (r.a.) C. VII 350
 Hâtem-i Asamm C. III 381
 Hâtem-i enbyâ (a.s.v.) Bk. Muhammed,
 Mustâfa (a.s.) C. I 296, 406, 444, 518, 519,
 551; C. II 23; C. IV 24, 26, 208, 299, 307,
 368, 376, 484, 488; C. VII 294, 426; C. VIII
 29; C. IX 517; C. X 250; C. XI 237, 343,
 345, 599; C. XII 38, 300, 431
 Hâtem-i Tâî C. II 102; C. III 132; C. X 226; C. XI
 71; C. XII 352, 430, 431, 456
 Hâtb B. Belteâ C. III 456
 Hatîm C. VII 277, 278, 279, 280, 286
 Havâriyyûn C. XI 306
 Hâvend-i Tahûr C. XII 544
 Havmel C. XIII 34
 Havvâ C. I 387; C. II 145, 146; C. III 19; C. IV
 184, 242; C. V 339, 340; C. VI 125, 126,
 568; C. VII 111, 399; C. VIII 554; C. IX 186;
 C. XI 144, 445; C. XIII 187, 321
 Hayber C. III 347; C. V 166; C. VI 558; C. V 166;
 C. VI 517; C. X 503
 Haydarâbâd Dekken C. V 47
 Haydar-ı Kerrâî Bk. Ali b. Ebî Talîb, Şâh-ı Velayet
 C. VI 517; C. X 503
 Hazir, Hazr Bk. Hîzir C. XI 78
 Hazrec C. IV 490, 493
 Hebenneka C. V 96, 216
 Hendek C. VI 117, 388; C. X 218
 Herâkî C. VIII 224
 Herat C. VIII 163, 167; C. X 331, 332, 334, 604;
 C. XI 73, 250; C. XII 592
 Herîf C. X 332
 Herod C. I 175
 Herodetîler C. I 176
 Hibbân, Hz. C. VI 286
 Hirkân C. VII 532
 Hitâ C. V 191; C. X 268; C. XI 543, 544, 545,
 551, 558
 Hîzir (a.s.) C. I 158, 159, 477; C. II 201, 300,
 301, 302; C. III 133, 134; C. IV 110, 114,
 377, 378, 390, 422, 443, 446; C. V 67, 68,
 199, 482, 515-519; C. VI 73, 114, 190,
 487, 625; C. VII 52, 207, 421; C. VIII 147,
 278, 445; C. IX 14, 149, 190, 250; C. X
 470; C. XI 54, 78, 79, 124, 203, 379, 436,
 498; C. XII 54, 57, 231, 232, 421; C. XIII
 329
 Hicâz C. IV 395; C. X 349; C. XI 306, 308; C. XII

86

- Hıksoslar C. XII 376, 377
 Hilâl, Hz. (r.a.) C. XI 325, 326, 327, 369, 373-375, 381, 385-387, 390, 391, 392, 394-397, 402
 Hilâlî Efendi C. VIII 116
 Himalaya C. IV 181
 Hümmeti Dede C. VIII 362
 Hind Bk. Hindistan C. I 64, 140, 343; C. II 285, 441; C. III 482; C. IV 211; C. VII 185; C. VIII 167, 375, 501; C. IX 237; C. XI 460
 Hind şâhîleri C. I 459; C. II 102, 107
 Hindi C. VII 212
 Hindîler C. I 51
 Hindistan Bk. Hind C. I 33, 39, 314, 466, 478, 479, 494, 553, 554; C. II 47; C. III 56, 293; C. IV 114, 468, 474, 475, 479; C. V 35, 46, 47, 313; C. VI 95, 477, 478, 503, 635; C. VII 29, 162; C. VIII 115, 373, 374, 378, 379, 380; C. IX 161, 237, 563, 599; C. XI 459, 623; C. XII 477, 514, 515
 Hindî C. XIII 265
 Hindû C. II 133, 244, 441; C. XI 459
 Hirâ Dağı C. I 343; C. X 218, 431; C. XII 477
 Horasan C. III 122; C. VI 339; C. VII 218, 532; C. VIII 608; C. IX 42, 387, 597; C. X 331, 332; C. XII 43, 450; C. XIII 44
 Hoten C. IV 215; C. V 347; C. IX 237; C. X 126
 Hûd (a.s.) C. I 287; C. II 386; C. III 323; C. IV 327; C. VI 37, 118; C. VII 56; C. XII 86, 95, 96; C. XIII 259, 295, 296
 Hudâvendigâr, Hz. Mevlâna C. II 290, 292, 327, 549; C. IX 20, 627; C. X 90; C. XI 401; C. XII 92
 Hudeybiye C. II 301; C. VI 556, 557, 558, 576, 577; C. IX 257, 258; C. XI 71
 Humeyrâ C. II 31, 146
 Huneyn C. VI 388
 Husrev C. IX 403
 Husrev-i Pervîz C. VI 210
 Hût C. VII 58; C. X 634
 Huveylid'in kızı Hadîfe C. XIII 210
 Huzeyfe C. IV 21
 Huzeyfî C. VIII 101
 Hûzistan C. IX 346
 Hûdâyî, Hz. (k.s.) C. III 214; C. VI 347; C. VII 137, 172; C. VIII 428; C. IX 128; C. X 518; C. XI 232
 Hüsâmeddin Çelebi C. I 28, 30, 33, 40, 42, 43, 65-68, 87, 129, 131, 132, 134, 196, 364, 506, 545, 546; C. II 202, 290, 291, 428, 562-564; C. III 11-14, 75, 76, 315, 320, 431; C. IV 94, 127, 129, 130; C. V 15, 19-21, 223, 460, 556, 557, 559-561, 566; C. VI 122, 630; C. VII 17, 19-24, 28, 29-31, 227, 229, 300, 482; C. VIII 69-71, 356, 365, 398, 491-493, 583, 607-612; C. IX 19-25, 27-31, 342, 596; C. X 90, 145, 439, 538; C. XI 15, 43, 77-79, 95, 103, 231, 325, 361, 400-402, 623; C. XII 26-29, 32-34, 284, 504, 578; C. XIII 129, 225, 326
 Hüsâmeddin-i Erzincânî C. XII 191; C. XIII 224, 225
 Hüsâmî-nâme C. XI 16
 Hûseyîn C. XIII 26, 27
 Hûseyîn bin Hameviyye C. IX 47
 Hûseyîn Efendi C. X 627
 Hûseyîn, İmâm (r.a.) C. IV 104; C. IX 526; C. XI 270, 271, 273, 274, 275, 276; C. XII 215
 Hûseyîn-i Hârezmî C. III 331; C. IV 504; C. V 73
 Hûseyîn-i Meymendi C. XII 55
 Hüsrev C. IX 404; C. X 144, 145
 Hüzeyfî C. VIII 40, 41, 55, 98; C. XIII 250
 Hüzeyfî C. VIII 55, 61, 100, 102
 İ
 İlgin Kapıçalan C. I 30
 İrak C. II 553; C. V 278, 279, 282; C. VII 511, 517; C. VIII 167; C. XI 549
 İrbâz b. Sâriye C. IV 211
 İ
 İblîs C. I 117, 165, 196, 219, 296, 325, 330, 448; C. II 82, 218, 235, 294, 361, 362, 381-385, 408-411, 486, 536, 537, 554, 555; C. III 21, 48, 53, 54, 55, 82, 88, 177-181, 183, 225, 226, 231, 316, 366, 428, 450; C. IV 87, 88, 185, 192, 211-219, 222-229, 231-233, 236, 237, 239, 241-244, 246, 247, 255, 256, 259, 260, 261, 323, 324, 403, 425, 431; C. V 189, 208, 209, 288, 609, 624; C. VI 47, 100, 101, 110, 125-127, 212, 213, 431, 432, 435, 439, 512-515, 633; C. VII 111, 247, 294, 366, 399, 400, 401, 403, 421, 461, 472, 473, 501, 502; C. VIII 102, 108, 138, 235, 257, 258, 320, 464, 466-468, 479, 489, 513, 514, 516, 539, 540, 576; C. IX 103, 158, 175, 186-188, 266, 267, 306, 320-327, 393, 482, 516, 517, 604, 608-610, 612, 613, 619-621; C. X 80, 121, 168, 169, 213, 263, 265, 275, 277, 302, 409, 604; C. XI 64-66, 101, 102, 144, 145, 381, 382, 423, 424, 445; C. XII 53, 83, 84, 86, 323, 324, 389, 390, 402, 418, 522, 562; C. XIII 187, 221, 222, 346
 Ibn Abbâs (r.a.) C. I 157; C. II 252; C. IV 163, 214, 215; C. V 471, 536; C. VI 469; C. VIII 218, 415; C. XI 115, 124, 136, 306, 320; C. XII 306
 Ibn Acitîz C. IX 104
 Ibn Asâkir C. II 368
 Ibn Atâ C. IX 411
 Ibn Cevzî C. II 501
 Ibn Fâriz C. I 548; C. IV 450; C. VIII 85, 374; C.

- X 517
 İbn Hallikân C. V 84
 İbn Mâcî C. XIII 207
 İbn Mes'ûd (r.a.) C. I 157; C. IV 214; C. VI 284, 469; C. IX 108; C. XI 439; C. XII 619
 İbn Mülcem C. II 523, 525, 526, 544, 548, 549; C. XI 277
 İbn Nahvî C. XIII 118
 İbn Ömer C. IV 236, 248
 İbn Sa'dân C. XII 615
 İbn Sekkâ C. VII 119
 İbn Sînâ C. V 549; C. VII 159, 160, 267; C. VIII 472, 476; C. IX 26; C. XII 94
 İbn Übey C. VIII 107
 İbn-i Ahi Türk C. I 57
 İbn-i Çavuş C. X 410
 İbn-i Ömer C. VIII 381
 İbrahim, Şeyh C. X 429
 İbrâhîm (a.s.) Halîl İbrâhîm, Halil, Halîlüllâh C. I 156, 179, 195, 220, 371, 274, 289, 351, 483, 499, 518, 556; C. II 75, 79, 189, 199, 383, 487; C. III 39, 101, 123, 161, 255, 429, 430, 451, 456; C. IV 11, 110, 111, 117, 151, 331, 392; C. V 19, 39, 120, 258, 273, 297, 387, 567, 568, 573, 619; C. VI 37, 188, 194, 460, 469, 483; C. VII 237, 245, 303, 332, 333, 335; C. VIII 179, 307, 343, 344, 520, 592; C. IX 28, 29, 90, 91, 145, 146, 158, 160, 163, 265, 319, 400, 414, 416, 417, 423, 424, 503, 544; C. X 137, 179-181, 224, 463; C. XI 44, 134, 304, 326, 430, 447, 467, 561, 562; C. XII 31, 43, 63, 74, 84, 85, 126, 135; C. XIII 33, 77, 78, 129, 177, 290, 304, 305, 306, 345, 348
 İbrâhîm b. Ahmed b. Mevlid es-Süfî er-Rakkî C. X 201
 İbrâhîm b. Edhem C. I 63; C. III 259; C. IV 362, 363, 365, 369, 401, 402; C. VII 204, 218, 219, 220, 248, 249, 250, 252; C. VIII 378, 379; C. X 457; C. XI 561; C. XIII 32, 35, 176
 İbrâhîm Hakkî C. X 583
 İbrâhîm Halîl C. XII 567
 İbrâhîm Havvâs C. VI 625
 İbrâhîm-i Gülsenî C. VIII 377; C. XII 51
 İbrâhîm-i Şuttâr (k.s.) C. XI 223
 İbrâhîm Zerdüş C. XI 561
 İdrîs (a.s.) C. II 201; C. III 257; C. V 341; C. VII 374; C. VIII 255, 256; C. X 194; C. XI 253, 599; C. XII 341, 342, 343
 İfrît C. VII 271; C. IX 80, 81; C. XIII 221
 İkrîme (r.a.) C. I 157; C. II 409; C. VI 163, 469; C. XI 78
 İlyâs C. II 201; C. XI 79
 İmadü'l-Mülk C. VIII 331, 335, 336, 343, 344, 346; C. XII 449, 450, 455, 456, 458, 459, 460, 473, 474, 475, 480, 481, 485, 486, 494, 497, 498
 İmâm Münâvî C. XIII 35
 İmâmeyn C. XI 497
 İmâm-i A'zam Bk. Ebû Hanîfe C. I 157; C. III 381; C. IV 392; C. V 587; C. VI 469; C. IX 29, 298
 İmâm-i Ahmed Hanbel C. IV 211; C. VI 377
 İmâm-i Buhârî C. XII 477
 İmâm-i Ca'fer-i Sâdiq (r.a.) C. I 157; C. VI 469, 491; C. XI 53
 İmâm-i Haremeyn C. VIII 471; C. X 603
 İmâm-i Mâlik C. VI 377
 İmâm-i Muhammed C. VI 382
 İmâm-i Rabbâñî, Ahmed Sirhindî C. VIII 139, 147, 447; C. XI 51, 59; C. XIII 95
 İmdâdüllâh Çışîfî (k.s.) C. I 30, 39, 503, 526; C. II 53, 101, 238, 287, 316, 393, 395, 444, 458; C. III 73, 105, 198, 201, 290, 311, 323, 338, 415, 444, 446; C. IV 34, 171, 175, 215, 397, 462, 511; C. V 44, 73, 84, 171, 303, 307, 449, 493, 528, 629; C. VI 39, 354, 356, 436, 437, 444, 487, 636; C. VII 126, 161, 262, 508, 515, 516, 559; C. VIII 94, 231, 447, 571, 601; C. IX 50, 214, 335, 451, 604, 605; C. X 26, 27, 50, 390; C. XI 561; C. XII 13, 418, 439; C. XIII 206, 322
 İmrân C. V 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 256, 257; C. VIII 149, 151
 İmrân'ın kızı Meryem C. XIII 210
 İmrû'l-Kays C. V 112; C. XIII 34, 35, 36, 37, 38, 54, 55
 Ingiliz C. V 313; C. VI 635
 Ingilizler C. I 562; C. VI 503
 Ingiltere C. IV 362; C. V 180; C. VII 29; C. IX 136; C. XII 113, 429; C. XIII 261
 İran C. I 31; C. V 553; C. VIII 326, 501; C. IX 389, 508; C. X 75; C. XI 273, 561; C. XII 280; C. XIII 234, 261
 İrân-ı kadim C. IX 168
 İrem C. X 94
 İsâ (a.s.) Bk. Mesih Isâ C. I 113, 114, 176-178, 181, 185, 201, 208, 209, 215, 224, 241, 242, 259, 261, 270, 275, 290, 351, 480, 519, 528, 574; C. II 18, 172, 189, 201, 251, 413, 414; C. III 45, 57, 59, 104, 136-138, 139, 151, 235, 256, 257, 391, 392; C. IV 20, 22, 23, 80, 85, 208, 233, 465, 466; C. V 93-95, 104, 169, 216, 339, 340, 474, 538, 562, 573; C. VI 52-56, 58, 59, 215, 288, 308, 360, 460, 495, 497, 527, 560, 571; C. VII 50, 51, 311, 335, 422, 437; C. VIII 29, 93, 106, 114, 164, 255, 261, 365, 514, 533, 613, 619; C. IX 104, 105, 318, 369, 385, 399, 426, 440, 503; C. X

- 136, 150, 164, 224, 250, 406, 407, 416, 557; C. XI 67, 68, 129, 164, 172, 183, 306, 307, 393, 395, 396, 397, 430, 434, 469, 576, 583, 597, 598; C. XII 28, 135, 176, 178, 333, 334, 336, 459, 606; C. XIII 51, 74, 149, 154, 155, 210, 221
- İsâ Mesih Bk. Mesih İsâ (a.s.) C. V 387; C. XII 236
- İsâ Rûhullâh C. XII 187
- İshak (a.s.) C. I 157; C. I 157; C. III 124, 255; C. V 567, 568; C. VI 469, 470; C. XI 320, 447; C. XII 184; C. XIII 33, 267, 316
- İshak bin Muhammed C. VII 531; C. VIII 322, 483
- İshâk Efendi, Hoca C. I 343; C. XII 477
- İskender-i Kebîr (Zül-Karneyn) C. I 175, 219, 285; C. II 529; C. III 27; C. VIII 574
- İskenderiyye C. IV 512
- İsmâîl (a.s.) C. I 156, 157, 197; C. III 124, 255; C. V 567; C. VI 37, 448, 469; C. XI 320, 447; C. XII 183, 184; C. XIII 33, 267, 316
- İsmâîl-i Ankara Bk. Ankara Hz. Sârih C. I 27, 28; 41, 46, 369, 518, 548; C. II 26, 107, 133, 168, 343, 363; C. III 168, 169; C. IV 506; C. V 92, 115, 188, 333, 581; C. VI 225; C. VII 134, 160, 410, 418; C. VIII 99, 329, 402, 457; C. IX 87, 164, 415, 452, 516, 631; C. X 54, 73; C. XI 222, 317, 413; C. XIII 119
- İsmâîl-i Kasrî, Şeyh C. XIII 144
- İsmâîl Hakkı C. XIII 233
- İsmâîl Nevvâb C. IX 596
- İsmet-i Buhäri C. III 383; C. V 202; C. XII 613
- İspanya C. XI 576
- İsrâîfl (a.s.) C. I 36, 190; C. II 17, 236; C. III 337; C. V 17; C. VI 316, 327, 345, 609; C. VII 220, 251, 427; C. IX 225, 442, 507, 510, 511, 525, 526, 527, 532, 533, 535, 538; C. X 614; C. XI 219, 220; C. XII 92
- İsrâîl C. V 234
- İsrâîller C. V 235, 237, 238, 240, 244, 250, 254; C. VI 171
- Istanbul C. VIII 83; C. IX 488; C. XI 547; C. XII 519; C. XIII 119, 163
- İsviçre C. VII 29; C. XII 113
- İzzeddin Erzincânî, Mevlânâ C. X 146
- K
- Kâ'be C. I 402; C. II 303, 410; C. III 260, 485; C. IV 109, 110, 113, 115, 116, 117, 287, 406; C. V 299; C. VI 38, 194, 609; C. VII 149, 167, 245, 274, 276, 277, 289, 290, 292, 302, 332, 333; C. IX 298, 482; C. X 349; C. XI 299, 301; C. XII 61, 174, 190, 264, 265, 280; C. XIII 34, 80, 128, 156
- Kâ'be-i savâb C. VII 227
- Kâ'bû'l-Abhâr C. VIII 211
- Kâbil C. V 226
- Kâbil C. VII 375, 376, 377; C. VIII 296, 401, 413; C. XI 239; C. XII 84; C. XIII 187
- Kâbilli C. VIII 404, 405
- Kadîzâde (Kâdioglu) C. X 626, 627; C. XII 53
- Kaf dağı C. II 299; C. VII 250, 255, 422; C. XII 365, 366, 429
- Kâfir C. VII 78
- Kalis C. VI 38
- Kamer C. VII 162; C. VIII 456
- Kanâ C. IX 596
- Kant C. I 127
- Karan C. VII 539
- Kardinal Gose C. I 113
- Karga Baba C. I 185
- Karpokratyen C. I 177
- Kârûh C. XII 192
- Karûn C. I 289; C. I 290; C. II 386; C. IV 150, 151; C. V 104, 273; C. VI 111; C. VII 236, 346; C. VIII 180, 299; C. IX 400; C. X 23; C. XII 87, 192, 557
- Kâş C. XII 414, 415
- Kâşân C. XII 415, 416, 417, 418, 419
- Kâtâde b. Nu'mân C. VI 193
- Kavş C. VII 58; C. X 634
- Kavş-Hût C. XI 316
- Kaymaz C. IV 102
- Kayser C. I 422; C. IV 77
- Kayseri C. V 236; C. XIII 154
- Kazibû'l-Bân-i Mevsili C. IV 422, 457
- Kazvîn C. XII 43
- Kazvinî C. II 304, 305, 306, 307
- Kazviniler C. II 304
- Kefestatayyûs C. III 25
- Kehf C. IV 72; C. IX 637
- Kehkeşan Bk. Saman Uğrusu C. VI 614
- Kelbî C. VI 469
- Kelim C. IV 468, 469
- Kelim
- Kelîmullah, Kelim Bk. Mûsâ (a.s.) C. V 517; C. VI 255; C. XI 367; C. XII 432, 433
- Kemâl es-Sîmmâni C. VIII 471; C. X 603
- Kemâleddin b. Adîm C. X 39
- Kemâl-i Hocendî, Baba C. I 473; C. VIII 347; C. XIII 19
- Kember C. XIII 138
- Ken'ân C. II 409; C. V 350, 351, 352, 354, 355, 356, 362; C. VII 405, 407, 544, 545; C. VIII 213, 473, 474, 475, 476; C. XII 58, 150, 151, 153, 267
- Kenâne C. VI 38; C. XIII 156
- Kerbelâ C. V 36, 229, 230; C. VI 482; C. IX 526; C. XI 270, 271, 274, 275
- Kerh C. III 259
- Kerîmüllâh C. I 39
- Kerrûbi C. VIII 513
- Kes C. XII 160
- Keştâseb C. II 542

- Keygatı C. XII 349, 350
 Keyhusrev C. V 155
 Keykāvüs C. XI 120
 Keyvân C. III 471; C. VIII 303; C. XI 281; C. XII 369, 376, 465
 Kibt C. XI 603, 604
 Kibti C. VI 171; C. VII 29, 478; C. VIII 155
 Kibtiller C. III 193, 301; C. V 234; C. VI 366; C. VIII 152, 296, 299
 Kılıçarslan C. XIII 26
 Kıpçak C. IX 320
 Kıpçaklı C. XIII 265
 Kitmîr C. IV 150
 Kimyâ C. III 319
 Kîrmân C. II 357; C. IX 597
 Kisâi C. V 372
 Kitabçı Mehmed C. I 485
 Konya C. I 28, 63, 93; C. III 311, 319, 368; C. V 235, 608; C. VI 101; C. VIII 17, 482, 483, 511; C. XI 398; C. XII 349, 364; C. XIII 154
 Konya Âsâr-ı Atika Müzesi C. I 28, 30, 43, 64; C. XI 453; C. XII 51; C. XIII 96
 Konya Hamamı C. I 30
 Kopernik C. III 26; C. VI 305; C. VIII 575
 Kubâ C. IV 287
 Kubâd C. XI 438
 Kuddûsi (k.s.) C. X 203, 580
 Kudûs-i Şerif C. I 175, 177; C. II 543; C. V 41, 78; C. VI 161, 162; C. VII 168, 177; C. VIII 182, 441, 428; C. IX 362; C. XI 203; C. XII 148; C. XIII 93, 145
 Küfe C. V 412; C. VIII 495
 Kul Mescidi C. VIII 116
 Kule Kapısı (Galata) C. I 28
 Kulzüm C. VI 84
 Kureys C. I 401, 402, 452, 486; C. II 181; C. V 539; C. VI 80, 431, 432, 551-554, 586; C. VII 30, 268, 303, 418, 498, 538; C. VIII 40, 41, 46, 72; C. XI 124, 471, 610; C. XII 477; C. XIII 34
 Kureysi C. I 259
 Kureyza C. VI 558
 Kuşeyni, İmâm C. XII 236
 Kutû C. V 381
 Kürd C. I 57, 67; C. II 66; C. III 184, 185, 187; C. IV 106; C. VI 203
 Kürd Irak C. I 67
 Kürt Mehmed C. I 28
 L
 Lafonten C. IV 468
 Lâhiç C. IX 204
 Lâleli Küttiphânesi C. VIII 116
 Laplace C. I 127; C. VII 184
 Lât C. VI 553; C. XI 499
 Lebib ibn A'sâm C. II 543; C. VIII 414
 Leknev C. I 33
 Leylâ C. I 192, 204, 467, 473; C. II 223; C. III 197; C. V 78, 163, 164, 165; C. VII 448, 449, 451, 452, 455; C. VIII 78, 260, 347; C. IX 327, 635, 640, 641, 648; C. X 199, 200, 358, 366, 367, 540; C. XI 108; C. XII 290; C. XIII 19, 53, 54
 Lokman, Hz. (a.s.) C. I 359; C. II 27, 28, 455, 456, 457; C. III 406, 408, 412, 414, 415, 418, 419, 420, 421, 422; C. IV 237; C. V 32, 487-489; C. XI 373, 374
 Londra C. I 28; C. XI 239
 Lût (a.s.) C. II 386; C. IV 229; C. V 41; C. VI 117, 362; C. VII 237, 526; C. VIII 97, 589, 594; C. IX 482
 Lût gölü C. IV 229; C. V 41; C. VI 117
 Lût kavmi C. VII 237; C. IX 51, 623
 M
 Mağrib C. VII 188; C. VIII 17
 Mahmûd Sebüktakin, Sultân C. IV 502; C. VI 120, 446, 447
 Mahmûd Şebisteri C. II 302; C. VIII 50, 81, 145; C. XII 564
 Mahmûd-i Gaznevî, Sultân C. I 469; C. II 559; C. III 293; C. IV 32; C. VI 445; C. VII 265, 426; C. IX 588, 593, 598, 607, 626, 630-633; C. X 12, 15, 16, 18, 22, 29, 343, 344, 357, 383, 384, 570, 619; C. XI 94, 95, 139, 143, 459, 461-463, 477; C. XII 51, 287, 292, 293, 295, 296, 315, 412
 Makabe C. I 175
 Makedonya C. I 175
 Maksûd Efendi C. I 343
 Mâlik C. VIII 410; C. IX 615
 Mâlik b. Dînâr C. VIII 584
 Mâlik b. Duhşüm C. IV 317
 Ma'n b. Adîyy C. IV 317
 Mansûr Hallâc, Hz. Bk. Hallâc-ı Mansûr C. I 547; C. II 221; C. III 103, 333, 390; C. IV 188; C. VI 482, 483, 620; C. VII 49, 335; C. VIII 87, 374, 612; C. IX 304, 469, 645; C. X 147, 183; C. XI 202; C. XII 62, 63, 444; C. XIII 239, 240, 270
 Marsiyonist C. I 177
 Marûf-ı Kerhî C. II 295, 296; C. III 259; C. XIII 116, 117
 Mârûf-ı Kerhî C. II 290, 391, 397, 399, 413, 414; C. IV 174, 175; C. V 139, 222, 223, 229, 451; C. VI 430; C. VII 362; C. VIII 256, 401, 413; C. IX 222, 223; C. X 359, 360, 455, 621; C. XII 345; C. XIII 67
 Mâverâünnehir C. IX 320; C. X 421, 604; C. XII 158, 160
 Mâzenderân C. VIII 88
 Mecdîddin Merâğı C. X 146
 Mecdîddîn-î Atabek C. III 21; C. IX 402; C. XII 597; C. XIII 164
 Mecdü'l-Cilî C. VIII 471; C. X 603
 Mecdüddîn-î Bağdadî, Şeyh C. III 323; C. VII

- 159; C. VIII 472; C. XII 202
 Mecmâul-Bahreyn C. XI 379
 Mecmûn C. I 84, 192, 204, 467, 473; C. II 223;
 C. III 197; C. V 78, 163, 164, 165; C. VII
 448, 449, 450, 451, 454, 455; C. VIII 78,
 260, 347; C. IX 327, 635, 636, 648; C. X
 199, 200, 358, 366, 367, 540; C. XI 108; C.
 XII 290; C. XIII 19, 53, 54
 Medâyîn C. V 292, 310, 331; C. XIII 150
 Medîne-i Mûnevvere C. I 422; C. II 61; C. III 118;
 C. V 126, 127; C. VI 36, 389, 556, 557; C.
 VIII 22, 538, 598; C. X 101; C. XI 173, 203,
 436; C. XIII 35, 206, 261
 Medyeñ C. II 250; C. IV 151; C. XII 88
 Mehmed Es'ad Dede (Mesnevîhan) C. I 28, 31,
 33, 95, 485; C. III 178; C. IV 223; C. VI 303;
 C. VII 76; C. VIII 469; C. IX 94, 420, 643; C.
 XI 138, 456; C. XIII 116
 Mehmed Yûsuf C. VII 300
 Mekke-i Mûkerreme C. I 343, 402; C. II 71, 98,
 365, 368, 543, 551, 553; C. III 96, 115,
 118, 151; C. IV 109, 113; C. V 78, 215; C.
 VI 38, 117, 388, 431, 557, 552, 558; C. VII
 47, 149; C. VIII 428; C. IX 48, 314, 362,
 461; C. XI 81, 173, 203, 382, 436; C. XII
 59, 148, 435, 477; C. XIII 93, 145, 156,
 157, 158, 309
 Mekselînâ C. III 25
 Melîk Zâhir C. V 236
 Me'mûn C. VI 636
 Menât C. VI 553; C. XI 499
 Menekş C. IX 447
 Menûçîhr C. II 542
 Merâgâ C. VIII 471; C. X 603
 Meram C. I 30
 Merîf C. I 265; C. VII 162; C. VIII 303, 456; C.
 IX 553; C. X 162; C. XI 50, 316; C. XII 220,
 369; C. XIII 311
 Mernûs C. III 25
 Merv C. I 167; C. VIII 608; C. XI 560; C. XII 43,
 157
 Mervân C. V 280
 Mervezî C. I 167
 Meryem, Hz. C. II 18; C. III 45, 334; C. IV 465-
 468; C. V 474; C. VI 52, 215, 342-345,
 359-361, 363, 367; C. VII 526; C. VIII 93,
 255, 365, 514, 589, 603; C. IX 106, 107,
 398, 399; C. X 520, 557; C. XI 427, 434,
 583, 608; C. XII 28; C. XIII 84, 209
 Mescid-i Aksâ C. III 188; C. VII 123, 124, 149,
 150, 168, 324, 325, 332, 333, 336, 371,
 372, 378, 379, 390, 391, 396, 397; C. IX
 596
 Mescid-i Dûrâr C. IV 269, 288, 317, 318
 Mescid-i Harâm C. III 188; C. VII 168, 333
 Mescid-i Kubâ C. IV 270, 318
 Mesîh İsâ (a.s.) Bk. İsâ (a.s.) C. I 100, 243, 481;
- C. III 334; C. IV 23; C. V 386; C. VI 54; C.
 VIII 164; C. X 136, 230, 407; C. XI 434; C.
 XII 178, 189; C. XIII 74, 84, 221, 209
 Mesîhâ C. XII 459
 Mesih-i Deccâl C. VIII 164
 Mettâ'nmî oğlu Yûnus C. VI 559
 Mevlânâ Celâleddin Rûmî Bk. Hudâvendîgâr C. I
 28-31, 33-37, 39, 40, 42, 43, 45-50, 52,
 53, 59, 63, 64, 66, 72-74, 77, 85, 87, 91,
 93, 218, 128, 129, 132, 134, 139, 231,
 334, 249, 476, 518, 524, 540; C. II 23, 33,
 79, 166, 169, 171, 211, 222, 223, 267,
 268, 270, 299, 319, 460, 552; C. III 21,
 229, 230, 239, 311, 324, 329, 368, 369,
 429, 434, 446, 476, 482; C. IV 35, 133,
 174, 208, 331, 339, 362, 420, 481, 507; C.
 V 15, 333, 342, 368, 384, 385, 401, 516,
 599, 610, 637; C. VI 108, 305, 345, 469; C.
 VII 19, 30, 168, 234, 255, 262, 300, 319,
 335, 458, 482, 529, 550; C. VIII 29, 71,
 259, 360, 363, 371, 374, 425, 453, 454,
 503, 534, 575, 598, 608; C. IX 16, 53, 91,
 213, 319, 306, 454, 607; C. X 54, 150,
 436; C. XI 293, 398, 468, 471; C. XII 30,
 51, 63, 94, 119, 253, 349, 355, 396, 407,
 444, 612; C. XIII 35, 43, 79, 96, 227, 268,
 277
 Mevlîvî-i Ma'nevî, Hz. C. I 39
 Misir C. I 41, 56, 60, 112, 175, 288, 289, 330,
 572; C. II 156, 293, 349; C. III 123, 301; C.
 IV 55, 111, 151, 178, 367, 416; C. V 155,
 216, 238, 261, 281, 310, 325, 326, 427; C.
 VI 171, 343, 366; C. VII 29, 98, 335, 359,
 544; C. VIII 77, 152, 180, 182, 266, 295,
 495, 538; C. IX 316, 373; C. X 144, 353,
 370, 512, 513, 514, 519, 527, 534, 546,
 560, 561, 564, 569, 578, 596, 597, 599; C.
 XI 604; C. XII 69, 126, 167, 227, 267, 277,
 278, 279, 337, 376, 377, 378, 464; C. XIII
 99, 103, 112, 113, 114, 117, 118, 123,
 136, 137, 140, 143, 144, 151, 154, 159,
 217
 Misir Kütpâhnesi C. I 28
 Misirîlar C. V 235, 237; C. XIII 250
 Misîr-i Niyâzî, Bk. Niyâzî-i Misîr Hz. C. I 400,
 434, 567; C. II 103, 133, 370, 503; C. III
 23, 64, 135, 215, 379; C. IV 54, 138, 405;
 C. V 78, 168, 170; C. VI 328, 333; C. VII
 171, 363, 456; C. VIII 60, 89, 343, 423; C.
 IX 158, 221, 420; C. X 43, 209, 252, 256,
 354, 382, 417, 528, 455, 481, 624; C. XI
 76, 180, 182, 221, 257, 450; C. XII 149,
 235, 261, 542, 586; C. XIII 62, 145
 Micerre C. VI 614
 Midhat Efendi C. I 177
 Mîkâil C. V 17; C. VI 345; C. IX 507, 511, 514-
 518, 533, 535, 538; C. XII 429

ÖZEL İSİMLER İNDEKSİ

- Minâ C. V 215; C. VII 149
 Mini C. V 215
 Mîr Abdülfettâh C. III 444; C. IV 171, 462; C. VII 126
 Mîr Cemâleddin Hüseyin C. VII 212
 Mîr Eyyûb C. X 189, 235
 Mîr Nûrullâh C. II 142; C. III 198, 274, 365, 415; C. V 34, 499, 623; C. VI 96, 575; C. VII 151; C. VIII 415; C. IX 284; C. XI 137
 Mîr-i İlâhî C. II 198
 Mirzâ Sâib C. XII 122
 Mislihâ C. III 25
 Mîzân C. VII 58; C. XI 316
 Mogol C. V 235, 237; C. XI 135, 549
 Mogollar C. IV 325; C. V 236
 Molla Cemâleddin C. XII 286
 Montanist C. I 177
 Muâviye b. Ebî Süfîyân C. IV 211-214, 226, 230, 232, 240, 241, 243, 247, 253, 254, 255, 256, 259, 260, 268; C. VII 461; C. XI 271; C. XII 371
 Muâz b. Celîb C. VIII 99, 520, 521
 Mudar C. IX 284
 Mugân C. VI 367
 Muhammed, Şeyh C. X 186, 187, 188, 189, 191, 193, 194, 199
 Muhammed (a.s.) Bk. Mustâfâ (a.s.), Server-i enbiyâ, Seyyid-i Kâinât, Sultân-ı enbiyâ, Peygamber Efendimiz C. I 57, 72, 174, 278, 423, 525; C. II 33, 41, 201, 238, 365, 556; C. III 226, 257, 337, 443, 444; C. IV 52, 72; C. V 45, 538, 539; C. VI 203, 270, 552, 554, 555; C. VII 283, 284, 289, 302, 498; C. IX 238, 392, 413, 441; C. X 206, 258, 263, 394, 605; C. XI 71, 172, 261, 310, 311, 432; C. XII 298, 299, 426; C. XIII 253
 Muhammed Harzemşâh, Sultân C. VIII 284; C. IX 290-293; C. X 604; C. XII 494
 Muhammed b. Hasan Askerî C. III 228
 Muhammed b. Ka'b C. VI 469
 Muhammed b. Zekeriyyâ Râzî C. III 454
 Muhammed Baba Semmâsi C. XII 348
 Muhammed bin Îsâ el-Hâfiç el-Mevlevî el-Konevî C. I 28
 Muhammed bin İsmâîl C. VI 448
 Muhammed bin Ömer bin el-Hasen C. X 603
 Muhammed Edâl, Şeyh C. I 39, 486; C. II 327, 393, 395; C. III 169, 198, 296, 365; C. IV 175, 511; C. V 84, 188, 493, 508, 514; C. VI 444, 487; C. VII 212; C. VIII 415; C. IX 284, 335; C. X 468; C. XI 250; C. XII 94, 418
 Muhammed Ekberâbâdi C. IV 171; C. VI 223
 Muhammed Emîr C. VII 126
 Muhammed Eyyûb C. I 39; C. VII 126
 Muhammed Hârezmşâh Bk. Hârezmşâh C. I 63, 410; C. XI 215; C. XII 202
 Muhammed Hâsim C. I 39; C. V 602
 Muhammed ibn Muhammed ibni Hüseyin el-Bellî C. I 57
 Muhammed Mîr C. I 39; C. VIII 90; C. IX 335
 Muhammed Mustâfâ (a.s.) Bk. Resûl (a.s.) Sultân-ı enbiyâ, Peygamber Efendimiz C. I 517; C. V 581; C. VI 460; C. VIII 40; C. XI 68, 478; C. XII 190, 367
 Muhammed Nâfiî C. I 39
 Muhammed Rîzâ, Şeyh C. II 148, 395; C. III 198, 274, 296; C. IV 110, 433; C. V 152, 560
 Muhammed Serzeî, Şeyh C. VIII 93; C. X 189, 190, 195, 205, 210, 211, 217, 221
 Muhammed Serzeî-i Gaznevî (k.s.) C. X 185
 Muhammed Şükrrullâh C. I 39
 Muhammed'in kızı Fâtima C. XIII 210
 Muhbir-i sâdîk (S.a.v.) Bk. Muhammed (a.s.) C. X 605
 Muhibullah(?) (k.s.) C. IX 53
 Muîneddin Pervâne C. I 563; C. V 235, 236; C. VI 549
 Muîneddin-i Çîstî C. IV 203
 Muînuddîn Emîr Pervâne C. XIII 249
 Mukavkis C. III 456; C. VIII 224
 Murâd-î Râbî', Sultân C. I 41; C. X 626, 627; C. XII 53; C. XIII 350
 Murzâzâ, Hz. Bk. Ali (k.v.), İmâm C. III 258, 260
 Mûsâ (a.s.) Bk. Kelîmullâh C. I 34, 60, 71, 92, 112, 158, 159, 164, 178, 215, 259, 272, 289, 290, 304, 351, 359, 371, 383, 487, 488, 507, 519, 556; C. II 76, 105, 153-160, 163, 165, 171, 172, 174, 189, 250, 251, 284, 300, 301, 340, 383, 384, 386, 432, 451, 493, 494, 519; C. III 57, 58, 104, 115, 117, 118, 133, 134, 137, 150, 151, 193, 216-218, 256, 323, 372, 373, 401, 402, 451, 474, 475, 480, 481, 484, 487, 488, 490; C. IV 9-11, 13, 53-55, 67, 95, 96, 110, 118, 119, 128, 129, 133, 134, 150, 151, 178-181, 208, 281, 282, 305, 306, 377, 378, 420, 422, 443, 446; C. V 28, 29, 40, 64, 69, 104, 113, 145, 146, 208, 209, 218, 232, 240-242, 246, 247, 256-261, 271, 273, 281, 283-285, 287-295, 310, 314, 320, 323, 324, 326, 328, 330, 331, 333, 334, 339, 340, 456, 482, 515-519, 562, 573; C. VI 36, 37, 39, 73, 109-111, 117, 118, 161, 162, 171, 188, 231-233, 235, 236, 239-241, 255-261, 275, 276, 394, 460, 487, 495-498, 520-522, 560, 633; C. VII 29, 236, 312, 335, 346, 358-360, 452, 457, 460, 478, 486, 487, 490, 491, 492; C. VIII 18, 19, 29, 42, 63, 78, 80, 147, 148, 151-153, 155, 156, 160-162, 164, 165, 175, 180, 182, 185, 199, 205-207, 209-211, 223-225, 227, 228, 232-236, 241, 252, 266, 269-273, 282, 283, 291, 292

- 295, 298, 299, 308, 327-329, 349, 353, 354, 356-358, 406, 434, 446, 458, 463, 493, 494, 497-499, 519-521, 533-539, 541-543, 547-549, 561-563, 608, 613; C. IX 14, 60, 91, 92, 127, 149, 168, 216, 245, 246, 323, 324, 335, 344, 400, 439, 440, 442, 469, 501, 503, 541, 568, 601; C. X 23, 118, 143, 183, 218, 224, 250, 310, 330, 331, 375, 404, 504, 505, 537, 543, 544, 595, 598; C. XI 28, 78, 124, 173, 346, 367, 378-380, 382, 396, 430, 432, 442, 444, 476, 498, 520, 576, 578, 618, 620, 621; C. XII 47, 54, 57, 62, 85-87, 90, 133, 134, 171, 172, 174-177, 186, 189, 192, 231, 232, 268, 310, 346, 355, 363, 364, 369, 370, 371, 396, 407, 433, 434, 436, 502; C. XIII 110, 131, 142, 149, 150, 151, 152, 306
- Mustafâ (a.s)** Bk. Peygamber Efendimiz C. I 72, 110, 258, 361; C. II 22, 30, 35, 44, 55, 68, 367, 442; C. III 100, 131, 141, 203; C. IV 92, 173, 213, 359, 418, 423, 490; C. V 60, 169, 320, 323, 580; C. VI 193, 197, 206, 219, 226; C. VII 156, 165, 169, 276, 278, 279, 292, 405, 420, 434, 460; C. VIII 45, 331, 532, 569, 590; C. IX 38, 42, 46, 47, 53, 56, 67, 101, 149, 354, 423, 503, 595; C. X 90, 108, 224, 431, 459, 631; C. XI 234, 240, 259, 262, 306, 327, 328, 336-338, 358, 362, 386, 389, 391, 395, 430, 520, 532, 599; C. XII 86, 134, 180, 186, 434, 497, 518, 619; C. XIII 29, 30, 153, 206, 299, 328
- Mustafa Paşa** C. XII 37
- Musul** C. IV 344; C. V 506; C. VIII 250; C. IX 524; C. X 512-517, 519, 527, 535, 548, 560-564; C. XI 145, 146, 188, 251, 307, 504
- Mûte** C. VIII 64, 65, 79
- Mûcâhid** C. VI 469
- Mûceddin-ielf-i sâni** Bk. İmâm-i Rabbânî C. XII 51
- Müemmil Cessâs** C. XII 615
- Münker** C. V 49
- Müseylimetü'l-Kezzâb** C. I 174; C. II 365, 367; C. VII 498; C. VIII 311
- Müslüm, İmâm** C. II 97, 197, 543, C. X 627, C. XII 477
- Müsüm Magribî** C. X 201
- Müşteri** C. III 427, 471, 472; C. IV 307; C. VII 162; C. VIII 89, 303, 456; C. IX 475, 553; C. X 162, 180, 479, 633, 634; C. XI 49, 316; C. XII 187; C. XIII 218
- N**
- Nadîr** C. VI 558
- Nakşî** C. I 468; C. VI 218; C. VII 254
- Nakşibendîyye** C. X 202
- Nâmid** C. XII 136
- Nâsrûddîn** C. XII 286
- Nâsrâbâdi**, Şeyh C. VII 84
- Nâsrâni** C. I 177
- Nasreddin Efendi**, Hoca C. III 209; C. X 376
- Nasûh** C. X 63-68, 70, 72-75, 77-79, 83, 84
- Nazif-i Mevlevî**, Şeyh C. I 450; C. III 112; C. XIII 14
- Nebâ** C. XI 414
- Nebîyy-i zişân** Bk. Resûl-i Ekrem, Server-i enbiyâ, Peygamber Efendimiz C. IV 39, 76, 182; C. VIII 251, 522; C. IX 258; C. XI 209, 365; C. XII 538, 549
- Necâşî** C. I 402; C. VI 38
- Necmeddin Kübrâ** C. I 48, 411; C. III 323; C. IV 54; C. V 137; C. VII 27, 159, 253; C. VIII 71, 162; C. IX 638; C. X 54, 213, 604; C. XI 88, 392; C. XII 52, 55, 523, 615; C. XIII 17, 69, 70, 95, 99, 143, 144, 228, 280, 314
- Nekîr** C. V 49
- Nemrûd** C. I 73, 220, 285, 289, 371, 499, 519, 556; C. II 71, 75, 78, 189, 385, 487; C. III 114, 115, 255, 393, 451, 456; C. IV 151, 230, 342, 392; C. V 19, 258, 273; C. VI 119, 121, 188, 483; C. VI 37; C. VII 236, 237, 245; C. VIII 179, 307, 343, 344, 520, 592; C. IX 153, 158, 160, 163, 262, 273, 423, 544, 620; C. XI 134, 282, 283, 561, 562; C. XII 31, 43, 84, 85, 518, 539, 560; C. XIII 33, 77, 78, 80, 81, 129, 290, 292, 301, 303, 304, 305, 306, 307
- Nergis** C. IX 447
- Nerîman** C. V 622
- Neron** C. I 175; C. IX 620
- Nesâî** C. II 68, 97; C. XIII 207
- Nessâc (k.s.)**, Şeyh C. II 407
- Nes'et Efendi**, Hoca C. VIII 83, 84
- Nevevi, İmâm** C. II 501
- Nicholson** C. I 28, 49; C. VII 29
- Nîl** C. I 56, 60, 371; C. III 193, 301; C. V 259, 260, 281; C. VI 171, 365, 366; C. VII 29, 486; C. VIII 179, 180, 295, 296, 299, 348, 349, 434, 493, 494, 495, 497, 499, 517, 518, 520-522, 537, 540, 541; C. IX 163, 412; C. X 597; C. XI 296, 447, 476; C. XIII 151
- Nîmetullah Nahçıvânî** C. II 193, 378; C. V 28; C. VIII 150; C. IX 411, 529
- Nîmetullah (k.s.)** C. VIII 554; C. XIII 41
- Ninova** C. IV 344; C. IX 524
- Nîşâbur** C. IX 597
- Niyâzî-i Misri**, Hz. Bk. Misri-i Niyâzî, C. VI 347; C. VIII 604, 621; C. IX 430
- Nîzâm** C. I 39
- Nîzâmeddin**, Şeyh C. XII 53
- Nîzâmeddin Gencevî** C. II 34
- Nîzâmeddin Hattât** C. X 146

- Nizâmî, Mevlânâ C. VIII 176
 Nizâmiye Medresesi C. VII 119
 Nûh (a.s.) C. I 191, 351, 424, 425, 556; C. II 336-339, 409; C. III 116, 137, 255, 323; C. IV 151, 228, 327; C. V 350-357, 359-361, 363, 573; C. VI 111, 112, 311, 326, 327, 330; C. VII 236, 303, 335, 405-407, 420; C. VIII 27, 97, 312, 472-474, 538; C. IX 42, 498, 624; C. X 89, 136, 137, 181, 250; C. XI 18, 21, 275, 293; C. XII 43, 58, 63, 70, 101, 105, 151, 153, 235, 236; C. XIII 187, 188
 Nûrî Efendi C. XII 56
 Nûrullâh C. I 39
 Nûşîrevân C. II 268; C. V 252; C. VIII 272; C. X 587; C. XI 438; C. XII 15
O
 Osman Zî'n-nûreyn (r.a.) C. II 366, 368, 550; C. III 258, 260; C. VI 557; C. VII 154-156; C. VIII 378; C. IX 95, 400; C. XI 72, 610
 Osman ibn İsa el-Mevlevî C. I 28, 29; C. XII 512
Ö
 Ömer C. XII 414-418
 Ömer b. Abdülaziz C. IX 216
 Ömer b. Osman C. V 84
 Ömer Hayyâm C. I 470; C. IV 360; C. IX 628; C. X 214, 429; C. XI 120, 612; C. XII 205; C. XIII 94
 Ömer (r.a.) Ibnü'l-Hattâb, Ömerü'l-Fâruk C. I 110, 157, 383, 422, 426, 427, 429, 431, 432, 434, 435, 452, 456-458, 461, 462; C. II 13, 65, 82-85, 89, 92, 95, 181, 312, 488-490, 518, 519, 550; C. III 50, 51, 151, 228, 257; C. IV 211; C. V 45, 193; C. VI 213, 469; C. VII 65, 66, 155, 156; C. VIII 99, 106, 211, 266, 388; C. IX 49, 198, 290, 400; C. X 182, 449, 635; C. XI 72, 431, 610; C. XII 48; C. XII 414, 617; C. XIII 207, 261, 263
P
 Paraklit C. XI 576
 Paraklites, Periklitos C. XI 576
 Paraklitos, Periklitos C. I 259
 Pavlos C. I 177; C. VIII 106
 Pelin C. I 176
 Pervâne C. IX 170, 171
 Pervîn C. IV 85; C. XII 594
 Peygamber Bk. Muhammed, Mustâfâ, Server-i Kâinât, Seyyid-i âlem (a.s.), C. I 78, 238, 362, 511, 529; C. II 23, 31, 76, 121, 125, 146, 149, 172, 212, 530, 551, 552; C. III 178, 466, 483; C. IV 32, 37, 130, 131, 173, 177, 180; C. V 15, 363, 374, 375, 478, 509; C. VI 120, 189, 194, 351, 352, 550, 551, 549, 552, 560, 562, 564, 566, 615, 573; C. VII 160, 277, 350, 406, 425, 472, 506, 537; C. VIII 42, 45, 66, 87, 165, 308, 476, 508, 522, 614; C. IX 103, 179, 209, 216, 354, 443; C. X 29, 569; C. XI 21, 69, 261, 268, 498; C. XII 307, 310, 406, 409; C. XIII 29, 79
 Pîr, Hz. Bk. Mevlânâ, Hz. C. I 81, 93; C. II 26, 74, 221, 229, 304, 560, 561; C. III 14; C. IV 24, 135; C. VII 20, 305; C. VIII 29, 340; C. IX 596, 600, 606; C. X 47, 344, 371; C. XI 209, 306, 480; C. XII 284, 364
 Prizrenli Ali Dede C. I 28
 Pür-i Şüs C. XI 545
R
 Rabîa C. IV 211
 Râbiatü'l-Adeviyye (k.s.) C. I 73; C. X 202, 476
 Rahîs C. IX 508
 Râmîn C. V 77, 78; C. VII 538, 539; C. IX 403, 404; C. X 275; C. XIII 24
 Ravza C. VII 538
 Razîyyüddîn Abdülgafîr C. II 354
 Rebi' ibn Enes C. VI 469
 Rebev C. VI 356
 Refabit C. I 176
 Remle C. II 368
 Resûl (a.s.) Hâtem-i enbiyâ, Server-i enbiyâ Bk. Peygamber Efendimiz C. III 205, 456; C. VI 196, 556; C. VIII 40; C. IX 102, 103, 104, 442; C. X 556; C. XI 72, 171, 235, 366, 367, 430, 513; C. XIII 202
 Resûl-i Ekrem, Bk. Muhammed, Server-i âlem, Seyyid-i Kâinât, Peygamber Efendimiz C. I 31, 81, 184, 238, 335, 336, 339, 342, 352, 401; C. II 37, 48, 80, 98, 201, 206, 495, 502, 503, 511, 553, 554; C. III 118, 345; C. IV 183, 204, 211, 275, 502; C. VI 36, 58, 117, 557, 558, 565, 576; C. VII 423, 424, 428; C. VIII 40, 46, 56, 172, 255, 290, 298, 414, 416, 453, 461, 473, 507, 523, 524, 590, 594, 603-605, 615-619; C. IX 39, 41, 48-55, 66, 68, 88, 105, 106, 108, 112, 596; C. X 30, 194, 311, 341, 355, 432, 476, 609; C. XI 44, 174, 327, 358-360, 363, 368-370, 388, 392, 394, 396, 411, 414, 433, 451, 456, 471, 479, 499, 500, 532, 600; C. XII 143-145, 223, 224, 299, 301, 306, 307, 350, 412, 435, 476, 477, 546, 587, 617; C. XIII 34, 167, 169, 207, 220, 276, 277, 300
 Resûl-i zîşân, Bk. Server-i âlem, Peygamber Efendimiz C. II 335; C. IV 118; C. V 598; C. VI 80; C. VII 170, 276, 277, 283, 365, 425, 427; C. VIII 249; C. XI 176, 406
 Reşahât C. XI 32
 Rey C. I 167; C. V 552, 553; C. VI 402, 403; C. VII 532; C. VIII 88, 608; C. X 604; C. XI 73, 140, 141; C. XII 157
 Reyyân ibnü'l-Vefîd C. IX 316

- Risâletpenâh (s.a.v.) Bk. Resûl-i Ekrem, Nebiyy-i zîsnâ, Peygamber Efendimiz C. III 311; C. IV 270; C. V 185; C. VII 242; C. VIII 491
- Roma C. I 175, 177, 292
- Romalılar C. VIII 97; C. IX 620
- Rûhu'l-Emin, Rûhu'l-Kudüs C. V 346, 347; C. VI 247, 342, 343, 346, 360, 361, 393; C. VII 350
- Rûhullâh Bk. İsâ (a.s.) C. III 141, 142; C. VII 421, 422
- Rûm C. I 93; C. II 103; C. III 185; C. IV 215; C. V 261, 293; C. VII 119; C. VII 531; C. VIII 322, 483; C. IX 602; C. X 525; C. XII 160
- Rûmî C. XIII 265
- Rusya Çarlığı C. I 62; C. XIII 298
- Rûşenî C. VIII 377
- Rûzbîhân Bakî C. II 495; C. IV 55; C. VI 211; C. VIII 71, 248; C. IX 411; C. XIII 99, 143, 144
- Rükneddin C. V 214
- Rükneddin Alâüddevel, Seyh C. IV 208, 391; C. VIII 21, 104
- Rüstem C. II 418; C. III 121; C. IV 274, 353; C. V 191, 226, 622; C. IX 168, 331, 332, 389, 508; C. X 497, 503, 514, 538, 539; C. XI 565, 608, 614; C. XII 32, 411, 533
- Rüstem-i Zâl C. II 146
- S
- Sabâ C. VII 500
- Sabellîyanizm C. I 177
- Sâ'd C. VII 282
- Sâ'd b. Ebî Vakkâs C. VIII 100
- Sâ'd b. Muâz C. I 527, 529
- Sâ'deddin C. X 264
- Sâ'deddin Hamevi, Seyh C. V 269; C. IX 638
- Sâ'deddin-i Kâsgâri, Mevlânâ C. XI 180
- Sâ'dî (k.s.), Seyh C. I 50; C. III 64, 460; C. IV 6; C. V 37; C. VI 214, 534, 635; C. VII 224; C. VIII 27, 166; C. IX 249; C. X 90, 160; C. XI 492, 580; C. XII 267, 347, 462
- Sadreddîn-i Konevî (k.s.), Seyh C. I 45, 85, 548; C. II 395; C. III 20, 21, 65, 145, 230, 332; C. IV 457; C. V 284, 385; C. VI 222; C. VII 531; C. VIII 71, 322, 374, 482, 483; C. XI 456; C. XII 242; C. XIII 277
- Sadretayn C. X 627
- Sadr-ı Cihân C. VI 338, 339, 367, 369, 370, 373, 377, 381, 389, 390, 391, 401, 524, 525, 527, 542, 543, 583, 587, 588, 599, 603, 607-610; C. XII 596-605; C. XIII 56
- Sadr-ı Eccl C. VIII 482-484; C. XII 597, 598
- Sâdûkîler C. I 176
- Safûrâ, Hz. C. XII 371, 372
- Safiyüddîn b. Ebî Mansûr, Seyh C. IX 596
- Sahr C. IV 211
- Sahre C. II 454
- Sâib C. I 450; C. II 234; C. IV 399; C. VII 555; C. VIII 536; C. XI 566; C. XIII 146, 229
- Sâib-i İsfahânî (k.s.) C. VIII 604; C. X 580
- Sâid ibnü'l-Cübeyr C. I 157; C. VI 469
- Sâid ibnü'l-Müseyyeb C. IV 214; C. VI 469
- Sâlaheddin Zerkub-i Konevî, Seyh C. III 368, 369, 433, 435; C. IV 127, 128, 132, 509; C. VIII 62, 398; C. IX 19, 21, 91, 393; C. X 146, 411
- Sâlih (a.s.) C. II 173-175, 177-181, 183-186, 386; C. III 323; C. IV 307; C. V 122; C. VI 118, 560, 600, 608; C. VIII 29, 189, 249, 250; C. XI 173; C. XII 86
- Salmânâsâr C. I 175
- Sâm C. V 622; C. IX 104
- Saman Uğrusu Bk. Kehkeşan C. VI 614; C. XII 411
- Sâmî-i Nêrimân C. X 497
- Sâmî Paşa C. I 32
- Sâmirî C. II 105, 159; C. IV 53, 54, 69, 70, 71, 145, 178; C. VI 393; C. VIII 463, 464; C. X 404; C. XI 578; C. XII 49, 192
- Samîti Dede C. XIII 140
- Sân'â C. VI 38; C. V 139; C. IX 483; C. XIII 156
- Sân'ân, Seyh C. X 525
- Sara Vat C. XI 239
- Sarı Abdullah C. VI 615
- Sarıgürz Efendi C. XII 36, 37
- Sâriye, Hz. C. V 45; C. XIII 261
- Savol C. I 177
- Sebâ, Sebe' C. III 443; C. V 89, 90, 110, 111, 113, 114, 117, 118; C. VI 59, 60, 74, 76, 77, 79, 84, 121, 138; C. VII 177, 180, 200, 202, 216, 251, 252, 257, 258, 271, 272
- Sebzâvâr C. IX 290, 291, 292, 294, 295, 297, 302, 303, 304
- Sedîvî C. II 454
- Sehl b. Abdullâh Tüsterî C. I 92; C. IV 217; C. XII 41
- Sehl b. Amr C. VI 557
- Sehl b. Sa'd C. VIII 381
- Selçuk C. VII 36
- Selçûkîler (Selçuk Türkleri) C. V 235, 236; C. IX 486; C. XIII 26
- Selème bin Selâme C. VI 388
- [Selîm-i] Sâni, Sultân C. XII 601
- Selîmân (r.a.) C. VIII 521; C. XI 72; C. XII 618
- Selûkîs Nîkator C. I 175
- Selûsîder C. I 175
- Semerkanî C. I 141, 146; C. IV 325; C. VI 386; C. VII 557; C. VIII 448; C. XII 160, 196, 197, 203
- Semûd C. II 173, 175, 178-180, 184, 185, 386; C. IV 298, 342; C. V 122; C. VI 118, 119; C. VIII 189, 594; C. IX 262; C. XII 86
- Sencer, Sultân C. IX 42
- Secretân C. VII 58; C. XI 316, 557
- Serîyy-i Sakatî C. I 442; C. X 477
- Serve-i âlem (s.a.v.), Bk. Muhammed, Seyyid-i

- âlem. Peygamber Efendimiz C. I 92, 216, 374; C. II 42, 170, 523; C. VII 165, 526, 559; C. VIII 125, 229, 286, 600; C. IX 594, 600, 601; C. X 207; C. XI 69, 70, 73, 262, 321, 387; C. XII 66, 371
 Server-i enbiyâ (s.a.v.), Bk. Resûl-i Ekrem, Server-i âlem C. II 172, 311; C. XII 43, 524; C. XIII 31
 Server-i kâinât (s.a.v.), Bk. Peygamber Efendimiz, Server-i âlem C. I 67, 69; C. III 70; C. IX 595; C. X 53, 445, 587; C. XI 529; C. XII 486
 Sevbân b. İbrâhîm C. III 388; C. XI 120, 121
 Sevr C. VII 58; C. X 634; C. XI 316
 Seyfeddin Buhârî C. V 324; C. XIII 124
 Seylân C. II 542
 Seyyid C. X 264
 Seyyid Burhâneddin Muhakkik-i Tirmîzî C. I 77, 88; C. III 32, 368; C. V 596; C. VI 494; C. VIII 506; C. IX 248; C. XI 384, 587; C. XII 60
 Seyyid Ecell C. IV 142
 Seyyid Nîzâm C. VII 41
 Seyyid Seyfullâh C. VII 41
 Seyyid-i âlem Efendimiz, Bk. Resûl-i Ekrem, Peygamber Efendimiz C. I 302, 303
 Seyyid-i kâinât, Bk. Muhammed, Nebîyyi-i zişân, Peygamber Efendimiz C. XI 536
 Sezâî (k.s.) C. II 452; C. XI 487
 Sibti C. VI 171; C. VII 478; C. XII 47
 Sîbeveyh C. V 84; C. VII 342
 Sidretü'l-mîntehâ C. IX 370; C. XI 611
 Simâk C. I 38; C. IV 166, 242; C. VI 561; C. VII 303
 Simâk-i A'zel C. VII 503
 Simâk-i Râmîh C. I 228; C. VII 303
 Sînâ C. II 448; C. X 143
 Sind C. III 482
 Sipehsâlîr, Ferîdun b. Ahmed C. I 42; C. V 400, 599; C. VII 21, 84, 223, 224; C. VIII 336, 397, 612; C. IX 19, 21, 91, 393, 594, 634; C. X 145; C. XI 15, 247, 276; C. XII 12, 28, 31, 578, 584; C. XIII 52
 Sirâceddin Baybutî, Mevlânâ C. X 146
 Sirâceddin, Mevlânâ C. VIII 29
 Sirüs C. I 175
 Sivâsi Efendi C. X 626, 627
 Sîyâus ibn Keykâus C. V 155
 Sodom Karyesi C. IV 229; C. V 41
 Sofyalî Bâlî Efendi C. XIII 267
 Sokrat C. III 407; C. VI 568; C. XI 101; C. XIII 307
 Spinoza C. I 51
 Suheyb C. VIII 521
 Sultan Velered (k.s.) Bk. Bahâeddîn Sultân Velered C. I 29, 40, 43, 49, 64, 515; C. II 81; C. III 20, 314, 319, 320, 328, 329, 367, 433; C. IV 23; C. V 608; C. VII 300; C. VIII 398, 612; C. IX 43, 60, 64, 80, 100, 175, 393; C. X 145, 201, 365; C. XI 67; C. XIII 132, 225, 328, 330, 347, 348
 Sultân-i enbiyâ (s.a.v.), Bk. Server-i âlem, Peygamber Efendimiz C. II 197; C. VIII 592; C. XII 189; C. XIII 242
 Sultânî'l-Ulemâ Bahâeddîn Velered C. I 63, 410; C. III 367; C. IV 361; C. VI 316; C. VII 521; C. VIII 284, 510; C. XI 276, 398, 587; C. XII 12, 450
 Sungur C. X 384
 Sunkur C. VI 178-181
 Sûriye C. I 175; C. V 553
 Sûhâ C. I 356; C. III 449; C. V 531; C. VI 593; C. VII 555; C. IX 318, 345
 Sûheyîl C. XIII 325
 Sûheyîl yıldızı C. XIII 326
 Sûheyîl C. VIII 65
 Sûhrâb C. IX 168
 Sûleyman (a.s.) C. I 313, 319, 314, 329, 374-379, 475, 506, 507, 508; C. II 197-200, 236, 261, 453, 454, 463, 464, 482, 483; C. III 166, 256, 315, 442, 443; C. IV 487, 488, 494, 497, 499, 502, 503, 508, 509; C. V 139, 273, 391; C. VI 61, 117, 189, 589, 591, 594-597; C. VII 106, 123, 125, 129, 130, 149, 150, 153, 177, 179, 190, 192, 193, 200, 216, 217, 231, 234, 235, 244, 251, 252, 257-264, 271-273, 305, 319, 324, 325, 336, 337, 361, 364-368, 370-373, 378, 390, 391, 396, 397, 406, 500; C. VIII 13-15, 17, 582; C. IX 289, 400, 475; C. X 194, 336, 358, 477; C. XI 281, 420, 501; C. XII 238, 407, 420, 476; C. XIII 42, 43, 254, 260
 Sûleymân (Çelebi) C. VIII 605
 Sûleyman Efendi C. IV 401; C. XI 611
 Sûmnûnî Muhib C. I 472; C. V 207; C. VI 229
 Sûnbûl Sinan C. I 381; C. XII 36, 37, 49; C. XIII 163
 Sûnbûle C. VII 58
 Sûnbûle-Cevzâ C. XI 316
 Sûrâkî bin Mâlik C. VI 431, 433, 434
 Sûreyyâ C. II 282, 283; C. VII 354; C. XII 594
 Sûrûfî C. II 395; C. XI 538
 Sûveyş C. XI 386
 S
 Sâb Denizi C. XII 353
 Sâ'bî C. VI 469
 Sâfilî, Imâm C. I 288; C. IV 392; C. V 587; C. VI 469, 377; C. XIII 294
 Sâh Abdurrahmân (Mesnevîhân) C. I 33, 35, 38
 Sâh Hüseyin Sâhib C. I 39
 Sâh Mahmûd C. X 572, 573; C. XI 460
 Sâh-i Nakşbend, Muhammed Bahâeddîn C. III 407; C. IV 236; C. VI 43, 567; C. VII 118; C.

- VIII 139, 259, 377; C. IX 302; C. X 408; C. XI 466; C. XII 51, 54, 59, 80; C. XIII 96, 160, 165
 Şâh-i Velâyet İmâm-ı Ali (k.v.) Bk. Ali b. Ebî Tâlib, Şîr-i Hudâ C. II 499, 549, 550, 555, 557; C. VI 529; C. VIII 32, 194; C. IX 617
 Şâhidî C. XIII 88
 Şakîk-ı Belhî C. III 259, 260, 381
 Şam C. I 44, 515; C. II 553; C. III 319, 324; C. IV 211, 270, 277; C. V 41, 236, 552, 553, 608; C. VI 356; C. VII 119, 120; C. VIII 167, C. XI 271; C. XII 86
 Şam Mevlîvîhânesi C. VIII 362
 Samî Hüseyîn Efendi C. X 626
 Samîlîar C. XIII 250
 Satt C. II 232; C. V 276
 Sâzenûs C. III 25
 Sâzelî, İmâm Bk. Ebu'l-Hasan Sâzelî C. IV 310
 Seddâd C. VI 119; C. X 95
 Şehâbeddin Sûhreverdi C. IX 547
 Şehzâde C. VIII 246
 Semî C. I 133; C. II 395
 Semseddin-i Mârdînî, Mevlânâ C. III 62, 63; C. IV 509; C. V 600; C. VIII 29, 491; C. XIII 169
 Semseddin-i Tebrîzi (k.s.) C. I 93, 94, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 196, 198, 476, 506-510, 515; C. II 267, 426; C. III 196, 311, 312, 314, 317, 319, 320, 324, 368, 369, 433; C. IV 23, 127, 128, 132, 146, 494, 499, 509; C. V 211, 372, 516, 599, 608; C. VI 101; C. VII 223, 551; C. VIII 430; C. IX 21, 87, 89, 91, 454; C. X 429; C. XII 193, 378, 379, 396, 457
 Semsi-i Sîvâsi C. III 61; C. IV 354; C. VII 498; C. IX 232; C. X 227; C. XI 138, 260; C. XII 52; C. XIII 76
 Serif İbrâhîm Mâhir Efendi C. VIII 116
 Sevkî Paşa C. IV 381
 Seybân-ı Râî (k.s.) C. I 288; C. XIII 294, 295
 Şeyh-i Akta' Ebu'l-hayr Timâfi Bk. Ebu'l-Hayr Timâfi C. V 452; C. VI 170
 Şeyh-i Ekber, Muhyiddîn ibn Arabî (k.s.) C. I 44, 45, 52, 64, 79, 81, 86, 97, 134, 157, 231, 234, 250, 283, 287, 390, 395, 418, 481, 498, 499, 500, 502, 503, 512, 516, 520, 528, 548; C. II 34, 40, 71, 75, 79, 88, 96, 102, 148, 157, 206, 208, 222, 233, 236, 250, 258, 270, 284, 288, 301, 322, 342, 376, 377, 395, 406, 454, 455, 477, 496, 520, 528, 543; C. III 15, 33, 34, 65, 96, 135, 142, 195, 215, 221, 229, 239, 257, 266, 275, 332, 338, 339, 340, 432, 471, 478, 479, 482, 483; C. IV 10, 69, 75, 151, 208, 217, 229, 230, 246, 289, 302, 307, 368, 377, 391, 400, 410, 422, 457, 495; C. V 22, 24, 39, 69, 92, 105, 135, 210, 259, 284, 312, 333, 337, 341, 342, 343, 364, 365, 458, 484, 504, 524, 544, 567, 574, 578, 633; C. VI 56, 57, 85, 109, 130, 294, 344, 360, 458, 469, 493, 527, 531, 533, 543, 589; C. VII 25, 31, 124, 140, 146, 148, 173, 175, 224, 238, 272, 313, 324, 328, 334, 400, 519, 528, 531; C. VIII 19, 51, 71, 127, 131, 139, 140, 169, 185, 198, 201, 215, 234, 246, 259, 261, 292, 320, 322, 360, 374, 392, 431, 440, 441, 447, 482, 483, 484, 507, 523, 570, 571, 576, 582, 587, 588; C. IX 31, 53, 58, 61, 116, 119, 159, 200, 206, 214, 216, 296-298, 344, 422, 463, 494, 504, 512, 526, 533, 600, 622, 632, 639; C. X 31, 63, 197, 271, 316, 453, 475, 478, 579, 606, 611, 617; C. XI 16, 33, 177, 197, 198, 220, 223, 241, 242, 282, 285, 320, 332, 447, 448, 471, 474, 477, 532, 599; C. XII 39, 51, 56, 65, 67, 116, 120, 121, 154, 308, 341, 404, 408, 476, 515, 564; C. XIII 26, 33, 35, 79, 96, 147, 166, 235, 244, 260, 262, 267, 316
 Şîbî, Hz. (k.s.) C. III 130, 144, 486; C. VII 452; C. XI 203, 436
 Şîhab C. XIII 63
 Şîhabeddin Sûhreverdi C. V 339; C. VI 51; C. VII 158; C. VIII 129; C. IX 266; C. XI 242
 Şîhabüddîn Avzî, Sultan C. X 604
 Şîhabüddîn-i Kirmâni C. VIII 413; C. XIII 242
 Sîmt zî'l-cevşen C. IV 104; C. XI 271
 Sîrâz C. XII 615
 Sîrâzî C. IV 442
 Sîrî-Hudâ Bk. Ali (k.v.), Şâh-i velâyet C. X 136
 Sîrîn C. V 78; C. IX 403, 404; C. X 144, 145
 Sîs (a.s.) C. II 108, 109; C. III 96, 255; C. X 250
 Sîwayb (a.s.) C. II 183, 250; C. III 323, 391, 455, 456; C. IV 151, 409, 414, 415, 416; C. IX 416, 417; C. XII 88, 89, 90, 371
 Surahbîl ibn Amr el-Gassâni C. VIII 64, 65
 T
 Taberânî C. VIII 65
 Tabes C. IX 387
 Tacîcî Belhî, Şeyh-i İslâm C. X 414
 Tacîcî C. II 66
 Tâğıt C. I 477; C. III 354
 Taif C. VII 47; C. IX 461; C. XI 382; C. XIII 309
 Taik b. Mahled C. XII 190
 Tâlekan C. XII 43
 Tâlit C. VI 29, 30
 Tâmmetü'l-Kubrâ C. IV 55
 Tarsus C. III 25
 Taşkend C. XII 287
 Tatarlar C. XIII 250
 Tay kabilesi C. II 102; C. X 226
 Tayyâr C. XII 356
 Tebrîz C. XII 351, 352, 353, 377-380, 423, 424, 445, 499, 505

- Tebük C. IV 76; C. XII 615; C. XIII 35, 36, 37, 38
 Temîm-i Dârî C. X 383
 Terapotlar C. I 176
 Terrend C. IV 142
 Trâz C. XI 251
 Tibet C. IX 597
 Tîh Sahârisi C. I 112, 306; C. II 384, 493; C. IV 68, 178; C. VI 498; C. VII 452; C. XI 173, 578, 579
 Tilimsân C. XI 474
 Tîr C. X 634; C. XII 369
 Tirmid C. XII 197
 Tirmiz C. X 423; C. XI 587; C. XII 60, 197, 198, 199
 Seyyid, Tirmizî Şâhi C. XII 196, 202
 Tirmûzî, Şeyhül-İslâm C. I 77 C. II 501; C. IV 248; C. XI 320; C. XIII 207
 Tîtanûs C. XIII 155
 Tokat C. V 236
 Tûran C. IX 466
 Tûr Dağı, Tûr, Tûr-Sînâ C. I 34, 92, 290, 359; C. II 105; C. III 150, 372, 373; C. IV 53, 282, 367; C. V 21; C. VI 117, 498; C. VIII 463; C. IX 601; C. X 143, 218; C. XII 171, 172, 174, 175, 177, 186, 365, 366, 370
 Tûs C. IX 597; C. XI 120, 174
 Türk C. I 282; C. II 66, 103, 133, 441; C. III 137, 138, 185; C. IV 325, 326; C. V 154; C. VI 208, 355; C. IX 486; C. X 268, 269; C. XII 349
 Türkçe C. IV 66, 81
 Türkistan C. IV 348; C. VI 457; C. VIII 167; C. IX 346, 432
 Türkistân-ı Çîñ C. XI 543
 Türkîye C. VI 355; C. XII 197
 Türkler C. IX 42; C. X 497
 Türkman C. X 264, 265
 Türkmen C. I 281; C. VII 427
 U-Ü
 Ubeyd Dede C. XII 512
 Ubeydullahî Ahtâr (k.s.) C. IV 388, 391; C. V 504; C. VI 49; C. VII 52, 169, 242; C. VIII 249; C. IX 190; C. XII 286, 287; C. XIII 283, 284
 Üc ibn Avk, Bk. Avc bin Unuk C. IX 42
 Uhud C. I 181, 415; C. II 146; C. III 150; C. IV 24, 26, 270; C. V 478; C. VII 235; C. VIII 249; C. IX 400; C. X 30; C. XI 21, 70, 345
 Uhud Dağı C. III 151
 Ukkâše (r.a.) C. VIII 228, 229, 231
 Ummânî Denizi C. II 357
 Urmevi C. I 67
 Urmiye C. I 67
 Urmiye Gölü C. I 67
 Urşelim C. I 177
 Urya C. V 514
- Uşâm-ı Yemenî C. VII 173
 Utârid C. III 441, 442; C. IV 307; C. VI 391; C. VII 162; C. VIII 456, 457; C. IX 553; C. X 38, 161, 162, 253, 634; C. XI 50, 316; C. XII 369, 475
 Utbân b. Mâlik C. VIII 100
 Utbe C. XI 610, 611
 Uzzâ C. VI 221, 553; C. VII 276, 281, 282; C. XI 499
- Ü
 Übey ibn Halef C. VII 268; C. XI 345
 Ülker C. VII 354
 Ümeyye C. IV 211
 Ümeyye b. Halef C. XI 306, 307, 345
 Ümmî-i Mekâtûm C. IV 75, 77, 78
 Ümmî Sînân C. IV 54
 Ümmû Cemîl C. V 443; C. IX 370
 Ümmû Habibe Binti Ebî Süfîyân C. IV 211
 Ümmû Mekâtûm C. V 551; C. VIII 72
 Üveys el-Karâni C. III 337; C. VII 173, 538, 539, 541; C. XII 290
 Üzeyir (a.s.) C. III 235; C. IV 11; C. V 467, 469; C. VIII 441, 442, 443; C. XIII 84
- V
 Vâdi-i Eymen C. II 250; C. VIII 80
 Vâhile C. XIII 187
 Vahş C. VIII 459
 Vahşî C. IV 317; C. VII 498
 Valantiniyen C. I 177
 Vâmik C. XII 243, 244
 Vâstî Bey C. XII 626
 Vâsil ibn Atâ C. V 412
 Vâsîti C. XIII 18
 Veled C. XI 398
 Veli Muhammed Ekberâbâdi, Şeyh C. I 39, 417, 486; C. II 33, 120, 201, 270, 327, 341, 342, 365, 384, 473; C. III 78, 169, 274, 285, 296, 315, 337, 364, 365, 444, 446; C. IV 13, 22, 23, 110, 174, 175, 296, 462, 511; C. V 44, 163, 431, 540, 553, 560, 602, 609, 619, 629, 634; C. VI 96, 259, 330, 334, 416, 444, 544, 553, 616; C. VII 277, 327, 508, 534, 559; C. VIII 23, 88, 415, 573; C. IX 355, 452; C. X 27, 189, 390, 468; C. XI 561; C. XII 13, 418; C. XIII 188
 Veli ibnü'l-Mugîrâ C. VII 30, 418; C. XI 471
 Venüs C. VII 244; C. XII 369
 Veys C. XIII 24
 Vîs C. VII 538, 539; C. IX 403, 404; C. X 275
 Vîse C. V 77, 78; C. VII 539
 Viyana C. X 526
 Vüsâk C. IX 53
 Y
 Yâfiî, İmâm C. VII 119
 Yahûda C. VII 545

- Yahûdâi C. I 176
 Yahyâ (a.s.) C. I 556; C. III 462, 463; C. IV 465-468; C. V 274; C. VI 527; C. VIII 382; C. IX 426
 Yahyâ b. Yağân, münzîvî C. XI 474
 Yahyâ Efendi, Şeyhülislâm C. X 626, 627
 Ya'kub Çerhî C. IX 302
 Ya'kub (a.s.) C. I 129, 571, 572; C. III 173, 256, 300, 338, 393, 394; C. IV 367, 368; C. V 116, 124, 234, 265, 266; C. VI 172, 173, 489, 564, 630; C. VII 335, 534, 538, 545; C. VIII 155; C. IX 136, 172; C. X 359, 369, 370, 543, 578; C. XI 302, 392; C. XII 33, 265-268, 281; C. XIII 61, 73, 74
 Yavûz Sultan Selim C. IX 326
 Vehûdâ C. VI 173, 174
 Yemâniye C. IX 278
 Yemen C. II 188; C. III 33, 165, 337, 443; C. IV 287, 499; C. V 59, 60, 89, 111, 139; C. VI 38, 60, 208; C. VII 173, 177, 500, 537, 539, 541, 544; C. VIII 215, 216, 249; C. IX 483, 484; C. X 340, 573; C. XI 141; C. XII 264, 265, 290, 420, 476, 506; C. XIII 156, 157, 325, 326
 Yemîlîha C. III 25
 Venikâpi Mevlîvhânesi C. I 28
 Yesrib C. VIII 598
 Yezdân C. II 46; C. VIII 507
 Yezid C. II 109; C. IV 104; C. XI 155, 271, 274, 275; C. XII 544, 545
 Yıldırım Bâyezid C. IV 146
 Yuda C. I 176
 Yuhanne C. I 259; C. VIII 619; C. XI 68
 Yunan C. IV 82; C. VI 411; C. XII 92
 Yunanca C. IX 602
 Yunânîler C. I 51
 Yunanistan C. I 177
 Yûnus (a.s.), ibn Mettâ C. IV 344-346; C. VI 559, 560; C. IX 263, 416, 417, 521-524; C. XI 173; C. XII 131, 132; C. XIII 262
 Yûnus Emre (k.s.) C. I 67; C. II 103; C. IV 500; C. V 78, 165; C. VI 41; C. VII 204, 417; C. VIII 428; C. IX 362; C. X 111, 339, 626; C. XI 283; C. XII 148, 315; C. XIII 38, 93, 145, 303
 Yûsuf (a.s.) C. I 62, 125, 129, 288, 376, 571, 572; C. II 41, 250, 348-351, 357, 358, 499; C. III 53, 173, 256, 300, 338, 354, 355, 393, 394; C. IV 23, 61, 72, 85, 123, 192, 344, 367, 368; C. V 75, 116, 119, 124, 125, 155, 265, 427, 617, 618, 619, 620, 621, 625; C. VI 172-174, 206, 271, 343, 366, 372, 489, 564, 607, 630; C. VII 205, 254, 335, 409, 455, 534, 538, 545; 77, 213, 424, 435, 484, 485, 559; C. IX 136, 172, 316, 373, 374, 453, 633; C. X 144, 274, 335, 353, 354, 359, 369, 370, 517, 526, 543, 578; C. XI 174, 329, 366, 373, 374, 392, 426, 427, 469, 603, 604; C. XII 33, 265-268, 277-281, 290, 362, 363, 373, 376-378, 450, 464-466, 468, 482, 540, 541, 613; C. XIII 34, 36, 46-49, 61, 73, 216, 217, 300
 Yûsuf b. el-Hüseyin C. II 109
 Yûsuf Bey C. XI 453
 Yûsuf es-Sekâfi C. V 280
 Yûsuf Hemedâni, Hoca (k.s.) C. I 572
 Yûsuf-i hakîki C. X 519
 Yûsuf-i Mîsrî (a.s.) C. III 393; C. IX 455
 Yûşâ' (a.s.), b. Nûn C. II 384; C. V 519; C. XI 379; C. XII 231, 232
- Z
- Zâhir Baybars el-Bundukdârî C. V 235
 Zâl Rûstem C. III 121; C. X 552; C. XII 280
 Zalme C. XIII 250
 Zehebî C. II 501
 Zekerîyyâ (a.s.) C. III 462, 463; C. IV 467; C. IX 107, 197, 495
 Zencî C. II 66
 Zerdûst C. XI 561
 Zervân C. VIII 414
 Zeyd (-Amr) C. I 300, 496, 497, 498; C. IV 471, 472; C. V 69, 335, 370, 512, 589; C. VI 111, 337, 358; C. VII 39; C. VIII 328; C. IX 489; C. X 305, 306; C. XI 146
 Zeyd b. Erkam C. XIII 207
 Zeyd b. Hârisé Hz. C. II 436-438, 441, 442, 446, 448, 459, 460, 473, 478, 479; C. V 598; C. VIII 64, 65; C. XI 288, 451
 Zeyne'l-Âbîdin C. XIII 67
 Ziyâ Paşa C. VI 304, 423; C. XI 541; C. XIII 259
 Ziyâ-Delk C. X 414, 415
 Ziyâtüddîn C. X 603
 Zübeyde C. VI 636
 Zûhal C. III 307, 427, 471, 472, 473; C. IV 307, 452; C. VI 36, 445; C. VII 162, 163, 185; C. VIII 303, 456; C. IX 141; C. X 161, 162, 479; C. XI 49, 236, 281, 316; C. XII 187, 341, 369, 376, 465; C. XIII 218
 Zûhre C. I 121, 136, 217, 218, 219, 266; C. II 60; C. IV 307; C. VI 346, 391; C. VII 162, 180; C. VIII 89, 456; C. IX 475, 553; C. X 38, 162, 180, 439, 440, 443, 444, 483; C. XI 46, 49, 316, 557; C. XII 369; C. XIII 63
 Zûlheyâ C. I 125; C. II 349; C. III 53, 500; C. V 617, 618; C. VI 489; C. VII 409; C. VIII 77, 78; C. IX 373, 374; C. X 353, 370, 517, 519, 526; C. XI 426, 427; C. XII 278, 376, 464, 540, 541, 613; C. XIII 34, 46-49, 300
 Zû'l-humâ C. X 610, 611
 Zülkarneyn, Hz. C. V 381; C. VIII 574, 576, 577, 581, 582, 583
 Zününün-i Mîsrî C. III 387-390, 399, 400, 403-405; C. VII 117; C. VIII 464

Kitap İsimleri İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının 1. cildi için 2 (iki).
 III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

- A
 Abdüllatif C. VIII 613
 Ahteri C. I 150; C. X 174; C. XI 23, 44, 88, 166,
 169, 360, 442; C. XII 114, 292, 411, 537,
 571; C. XIII 130, 134, 146, 177, 188, 274,
 279, 291, 296, 341
 Ahter-i Kebir C. I 39; C. V 278; C. IX 484, 497;
 C. XI 445, 521
 Âkamî'l-Mercân fî Akhâmî'l-Cân C. I 330; C. IX
 104; C. XII 337, 397; C. II 293
 Akrebi'l-Mevârid C. I 39; C. V 286, 566; C. VI
 195, 222, 561; C. VII 557; C. VIII 596; C. IX
 36, 41, 456, 457, 494, 564, 644; C. X 153,
 553; C. XI 280, 360; C. XII 398, 456, 553,
 623
 Ankara'vı Bk. Şerh-i Ankara'vı C. I 475, 483; C. V
 58; C. XII 55
 Ansiklopedi C. I 113
 Arâisî'l-Beyân C. I 40; C. II 472; C. IV 55; C. VIII
 72, 248
 Asr-ı Saâdet C. VIII 616
 Aşk-nâme C. XIII 230
 Avârifü'l-Mâârif C. I 40; C. V 339; C. VI 51; C.
 VII 158; C. VIII 129; C. IX 266, 547, 650; C.
 XI 242
 Âyine-i Hakâyık-nûmâ C. XI 223
 Azîz Nesefi Resâili C. I 40
 B
 Bahâr-ı Acem C. I 39, 131, 213; C. II 86, 521; C.
 III 78, 160, 243; C. IV 30, 153; C. V 49,
 161, 294, 548, 616; C. VI 45, 100, 249,
 444, 577, 601, 610; C. VII 110, 163, 212,
 316, 384, 447, 463, 471, 478, 530; C. VIII
 128, 143, 186, 226, 338, 354, 467; C. IX
 74, 102, 121, 171, 174, 181, 225, 314,
 325, 344, 402, 449, 452, 467, 493, 535,
 547, 645; C. X 46, 85, 173, 192, 199, 210,
 242, 297, 401, 515, 549, 550, 575, 580; C.
 XI 42, 71, 110, 197, 210, 290, 312, 329,
 353, 377, 472, 487, 502, 602, 617; C. XII
 122, 129, 131, 204, 287, 433, 467, 510; C.
 XIII 39, 74, 164, 330
 Bahru'l-Ulûm Şerhi C. II 71, C. VI 36, 37; C. X
 536, 591;
 Bir Mahkûmun Son Günü C. X 29
 Bf-ser-nâme C. VIII 443; C. X 91
 Bostân C. VII 224
 Buhârî(-i Şerîf) C. II 428; C. V 430; C. VI 264; C.
 VIII 454; C. XII 312, 393, 434
 Burhân(-i Kat') C. I 39; C. II 188, 521; C. III 80;
 C. IV 19, 132, 149; C. V 84, 183, 366; C. VI
 45, 330, 367, 440, 444, 577, 591; C. VII
 74, 168, 384, 470, 484, 500, 530; C. VIII
 88, 98, 222, 230, 358, 394, 402, 406, 459,
 485, 529, 551, 606; C. IX 23, 107, 159,
 270, 314, 317, 327, 331, 360, 367, 373,
 383, 389, 410, 446, 449, 452, 467, 478,
 498, 508, 530, 533, 535, 560, 577, 609,
 621, 637; C. X 16, 17, 55, 57, 81, 86, 92,
 99, 103, 109, 135, 192, 197, 198, 210,

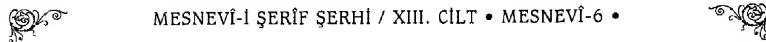
- 211, 217, 225, 236, 267, 279, 399, 412, 416, 417, 428, 447, 468, 479, 486, 495, 520, 547, 550, 579, 631, 634; C. XI 36, 52, 69, 82, 97, 99-101, 103, 104, 107, 111, 112, 130, 136, 141, 149, 156, 161, 177, 199, 247, 248, 250, 251, 271, 273, 277, 279, 280, 283, 287, 290-292, 294, 316, 329, 330, 364, 368, 375, 413, 422, 424, 468, 534, 551, 575; C. XII 45, 145, 157, 181, 193, 197, 288, 423, 451, 459, 462, 487, 489, 493, 495, 524, 559, 584, 590, 604; C. XIII 24, 71, 72, 115, 176, 179, 188, 189, 203, 215, 232, 234, 279, 294, 317
- Bustanı'l-Ārifîn C. IV 143
- Bulgatü'l-Gavvâs C. I 40; C. XI 304
- Bülûg ve Hürriyyet C. I 87; C. VIII 232
- C
- Câmî'u-s-Sagîr C. I 528; C. II 469; C. V 470; C. VIII 381; C. XIII 35
- Câmî'u-l-Hikâyât C. 188
- Cevâhir-i Gaybî C. I 40, 104; C. V 619; C. VIII 263; C. XI 223; C. XII 404
- Cihangîr C. VIII 485, 529
- Ç
- Çerâğ-i Hidâyet C. I 39; C. II 521; C. VI 444; C. VII 530; C. IX 449
- D
- Divân-ı Ali Şerhi C. XII 55
- (Divân-ı) Eftaluddîn-i Hâkâni C. III 98
- Divân-ı Kebîr C. I 31, 44, 124, 157, 249, 349, 525, 541, 548; C. II 24, 60, 292, 299, 337, 410, 495, 545, 551; C. III 33, 45, 124, 161, 189, 230, 240, 245, 309, 459, 476; C. IV 388, 406, 508; C. V 210, 461, 567; C. VI 365, 377, 405, 449, 470, 522, 603, 621, 632; C. VII 48, 493; C. VIII 25, 78, 81, 96, 111, 213, 235; C. IX 213, 305, 341, 346, 459, 551, 565, 605; C. X 41, 94, 497, 567, 605, 613, 625; C. XI 62, 74, 76, 199, 212, 320, 427, 447, 584; C. XII 51, 63, 184, 226, 259, 274; C. XIII 33, 94, 164, 178, 201, 227, 267, 316, 331-333
- Divân-ı Yûrus Emre) C. VI 41
- E
- el-Erbaâîn C. VIII 471; C. X 604
- el-İnsânu'l-Kâmil C. I 40, 108, 519; C. III 177; C. IV 218, 219, 224, 237; C. VII 30; C. VIII 204; C. IX 66, 122; C. X 510; C. XI 500
- el-Mââlim C. VIII 471; C. X 604
- el-Metâlibü'l-âliyî C. VIII 471; C. X 604
- el-Münküzü mine'd-Dalâl C. VII 60; C. X 348
- en-Nefhu ve'l-Tesviye C. III 270
- Envâr-i Sûheylî C. IV 468; C. VI 95; C. VIII 115, 502
- Envârû'r-Rahmân li-Tenvîr'l-Cenân C. I 33; C. VIII 502; C. XI 623
- Esrârû'l-Halvet C. II 342
- et-Tedbîrâtu'l-İlahîyye fi İslâhi Memleketi'l-İnsâniyye C. I 40, 97, 390, 481, 503, 516; C. II 34, 206, 236, 288, 454, 477, 528; C. III 432, 437; C. IV 246, 289, 302, 391, 410; C. V 92, 135, 333, 484; C. VI 85, 531, 605; C. VII 31, 146, 224, 324, 328, 528; C. VIII 261, 320; C. IX 31, 58, 61, 119, 159, 200, 298, 463, 512, 622; C. X 197, 617; C. XI 242; C. XII 67, 564; C. XIII 166
- Eyyübe'l-Veled C. IX 413
- F
- Fâtiha Tefsiri C. IX 415
- Ferheng-i Cihângîr C. I 39, 513; C. III 168; C. IV 71; C. V 508; C. VI 367; C. VII 212; C. VIII 358, 402; C. IX 535; C. X 69, 192
- Ferheng-i Hüseyin-i Vefâf C. IX 283
- Ferheng-i Reşîdî C. IX 317; C. X 69
- Ferheng-i Sûrûr C. IV 98
- Fetâvâ-yi Süfîyye C. XI 78
- Fezâîl-i Kur'ân C. XI 26
- Fîhî Mâ Fîh C. I 40, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 81, 88, 89, 124, 146, 367, 562; C. II 26, 194, 265, 398, 407, 519, 561; C. III 34, 55, 57, 71, 93, 103, 106, 151, 177, 203, 396; C. IV 35, 107, 362, 380, 382, 385, 411, 433; C. V 118, 236, 324, 373; C. VI 21, 170, 266, 549, 550, 560; C. VII 156, 422, 429, 431, 436, 440, 441, 448, 459, 485; C. VIII 42, 57, 80, 93, 151, 333, 348, 377, 378, 413, 425, 429, 430, 506, 540; C. IX 40, 49, 87, 92, 95, 110, 118, 124, 149, 153, 170, 176, 208, 209, 235, 273, 276, 318, 324, 332, 359, 379, 442, 502, 505, 528, 557, 570, 582, 628, 648; C. X 40, 45, 106, 131, 171, 185, 204, 224, 228, 240, 265, 363, 410, 421, 425, 446, 457, 519, 532, 555, 616, 622; C. XI 13, 53, 57, 66, 70, 73, 102, 122, 125, 126, 164, 196, 213, 214, 219, 228, 245, 248, 267, 278, 293, 296, 303, 310, 326, 384, 409, 410, 430, 431, 455, 458, 463, 464, 513, 520, 540, 576, 590, 600, 602, 604, 621; C. XII 24, 61, 90, 129, 169, 191, 193, 283, 308, 309, 331, 359, 385, 387, 391, 408, 413, 502, 508, 530, 546, 552, 556, 568, 575, 576, 582; C. XIII 32, 49, 53, 54, 105, 148, 158, 159, 176, 195, 196, 202, 211, 219, 224, 238, 240, 249, 251, 259, 266, 323, 327, 332, 340, 342, 345, 346, 347
- Fusûs Şerhi (Seyh Muhibbullâh) C. IX 53
- Fusûsu'l-Hikem C. I 40, 45, 52, 81, 86, 102, 134, 157, 249, 276, 287, 316, 361, 498, 502, 512, 520, 528, 548; C. II 40, 72, 88, 96, 128, 148, 157, 197, 211, 217, 236, 288, 301, 377, 456, 496, 516, 550; C. III 18, 34, 60, 64, 67, 70, 104, 135, 142, 195,

KİTAP İSMİLERİ İNDEKSİ

- 215, 217, 218, 239, 257, 266, 275, 276,
294, 295, 315, 316, 443, 450, 478, 483; C.
IV 10, 11, 69, 75, 137, 151, 152, 194, 208,
215, 217, 229, 230, 307, 368, 377, 446,
492; C. V 17, 22, 24, 29, 42, 62, 69, 105,
295, 296, 328, 337, 341, 364, 404, 442,
457, 458, 460, 524, 544, 564, 567, 578,
633, 637; C. VI 56, 57, 73, 99, 101, 104,
294, 344, 360, 441, 458, 469, 527, 533,
589; C. VII 25, 79, 124, 125, 140, 175,
181, 184, 238, 242, 245, 272, 273, 313,
334, 392, 400, 429, 488, 519; C. VIII 19,
20, 51, 127, 145, 185, 198, 201, 247, 255,
256, 266, 267, 292, 297, 302, 312, 325,
424, 431, 440, 441, 461, 507, 535, 555,
571, 582; C. IX 116, 130, 131, 206, 263,
296, 297, 327, 499, 504, 533; C. X 34,
256, 306, 316, 348, 445, 475, 478, 579,
582, 611; C. XI 16, 151, 177, 241, 282,
320, 405, 477, 532; C. XII 83, 125, 173,
190, 307, 367, 404, 408, 476, 515, 549; C.
XIII 26, 27, 33, 35, 102, 244, 260, 262,
267, 316
- Fusûs'l-Hikem Şerhi (A. Avni Konuk) C. VIII
507
- Fusûs'l-Hikem Şerhi (Abdullah Bosnevî) C. IX
302, 494
- Fusûs'l-Hikem Şerhi (Dâvûd-ı Kayserî) C. III
29, 234; C. VIII 471; C. XI 72
- Fütûhât-ı Aynîyye C. I 41; C. VIII 330; C. IX
651; C. XI 222
- Fütûhât-ı Mekkiyye C. I 40, 52, 53, 231, 283,
395, 418, 499; C. II 201, 202, 222, 261,
322, 376, 496, 520; C. III 15, 33, 92, 96,
166, 221, 338, 339; C. IV 217, 422; C. V
39, 69, 341, 342, 343, 364, 504, 574; C. VI
360, 493, 531; C. VII 173, 224, 313, 529,
546; C. VIII 169, 198, 201, 392, 588; C. IX
297, 494, 512, 526, 632; C. XI 332, 474,
599; C. XII 120, 154, 501; C. XIII 79, 147
- G**
- Giyâsü'l-Lügat C. I 39; C. II 184, 521; C. IV 261;
C. V 49, 183; C. VI 125, 239, 249, 270,
321, 339, 408, 420, 440, 444, 591; C. VII
74, 301, 400, 530; C. VIII 55, 82, 358, 410,
495, 529; C. IX 42, 103, 107, 259, 340,
389, 449, 451, 467, 535, 593, 632, 640; C.
X 27, 100, 144, 156, 174, 196, 210, 223,
243, 260, 287, 359, 460, 477, 488, 515,
574, 575; C. XI 79, 155, 236, 526, 528,
584; C. XII 97, 353, 423, 462, 469, 481,
556, 602, 604; C. XIII 25, 29, 39, 82, 132,
234, 250, 274, 320
- Gunyetü'l-Tâlibin C. XI 165
- Gülistân C. VIII 27; C. XII 347
- Gülşen-i Râz C. II 302; C. VII 274; C. VIII 50, 81,
145, 443; C. IX 204
- H
- Hadîka C. VII 454; C. VIII 223, 468; C. XI 374
- Hadîkatü'l-Hakîka C. I 572; C. VIII 222
- Hall-i Lügat C. IX 454
- Hal'u'n-Nâ'ileyn C. I 64
- Havzû'l-Hayât C. III 471; C. XII 341
- Hayâtü'l-Hayavân C. IV 79; C. XII 48
- Heft-Kulzüm C. I 39; C. II 86, 521; C. V 183; C.
VI 45, 444; C. VII 530; C. IX 449; C. X 16,
173; C. XI 42, 99
- Hiyâbân C. I 39
- Hidâyâ C. V 188
- Hümâyûn-nâme C. IV 469; C. VI 95; C. VIII 116,
502
- Hüsâmî-nâme C. XI 15
- Hüseyin Hârezmi Şerhi C. V 638
- I**
- İstîlâhât-ı Sûfiyye C. III 262; C. V 223; C. VIII
131; C. IX 600; C. XI 220; C. XIII 41
- İstîlâhât-ı Sûfiyye-i Ni'metullah C. I 40
- İstîlâhât-ı Sûfiyye-yi Kâşânî C. I 40
- J**
- İlhâyû'l-Ulûm C. VIII 446; C. IX 204; C. X 377
- İlhâhi-Nâme C. I 87; C. VI 103, 355; C. VIII 223;
C. X 190; C. XII 450
- İlmâri-Rabîâni ve Mektûbât C. XIII 96
- İmdâdüllâh (Şerhi) C. VIII 613
- İncil C. I 177, 202, 258, 259, 409, 519; C. III
255; C. VI 43, 213; C. VIII 165, 312, 615,
616; C. XI 68, 69, 576
- İnsân-ı Kâmil Bk. el-İnsân-ı Kâmil
- İşrâdü'n-nezâir C. VIII 471; C. X 604
- İsâ (a.s.) C. XIII 155
- İzâhû'd-Delâlat fî Semâ'i'l-Âlât C. VII 219; C. IX
323
- İzâhû'l-Merâm fî Keşfî'z-Zalâm C. VIII 616; C. XI
69
- J**
- Jend C. II 542; C. XI 561
- K**
- Kâmûs C. I 39; C. II 119; C. VI 574, 575; C. VII
15, 16, 62, 219, 230, 341, 381, 397, 465,
474; C. VIII 47, 179, 194, 210, 228, 264,
308, 360, 378, 496, 500, 594; C. IX 103,
107, 130, 183, 188, 207, 240, 255, 261,
278, 284, 446, 504, 612; C. X 219, 297,
345, 405, 437, 452, 466, 497; C. XI 45, 55,
140, 168, 193, 194, 200, 300, 390, 413,
423; C. XII 72, 81, 91, 106, 188, 231, 304,
430, 440, 447, 451, 464, 578; C. XIII 217,
222, 306, 325
- Kâsîde-i Hamriyye C. I 548; C. III 65, 332
- Kâsîde-i Münferîce C. XIII 118
- Kâşânî Tefsîri C. II 353
- Keffîle ve Dîmme C. I 298; C. IV 468, 469; C. VI
94, 98, 107, 114; C. VIII 115, 116, 501,

- 503, 504, 505
Kenzül-Lügät C. VII 88; C. VIII 195; C. X 515
Keşfû'l-Lügät C. III 285; C. VIII 358; C. IX 459;
C. X 192, 515, 575
Keşşaf C. I 146
Kısaş-i Enbiyâ C. VII 237, 245; C. XI 374
Kîfâyeti'n-Necmeyn C. VI 361
Kitâb-i Fükük C. VII 531
Kitâb-i Lemeât C. VII 438
Kitâb-i Tehvîd C. IX 596
Kitâb-Tuhfe C. VII 301
Kitâbü'l-Erbâin C. VIII 471; C. X 604
Kitâbü'l-Büyû' C. VI 287
Kitâbü'l-İsâbe C. II 368
Kur'ân-ı Kerîm C. VI 43, 44
Kütü'l-Kulüb C. X 470; C. XII 236
Kününüzü'l-Hakâyik C. XIII 35
L
Lemeât C. I 52; C. VIII 77, 450; C. IX 151
Letâifi Ma'nevî C. III 73
Letâifi'l-Lügät C. I 39; C. VI 339, 591; C. VIII
55, 227, 529; C. XI 77; C. XII 481
Levâmi'u'l-Entâr C. VII 546
Lisân-ı Arab C. VII 17
Luke C. I 177
Liğat-i Reşîdî C. XI 480
M
Maâricü'n-Nübüvvé C. III 123; C. IV 133
Mahzen C. X 568
Makâlât-ı Şeyh Serrezî C. X 189, 429
Makâsid C. X 264
Ma'nevî Şerhi C. I 40
Mantuktu'l-Tayr C. I 87; C. VIII 126; C. X 525
Ma'rifet-i Însân C. XI 157
Ma'rîf-nâme C. I 40; C. X 583; C. XI 208
Mark C. I 177
Matla'u'l-Ulûm Mecma'u'l-Fünûn C. I 40; C. V
312; C. VII 162; C. IX 161, 162, 351, 597
Matta İncili C. I 114, 177
Mebde' ve Maâid C. VII 267; C. VII 142
Medâr C. IX 458; C. X 192, 575
Medâru'l-Efâzil C. X 468
Medârî'l-Lügät C. VI 249
Mektûbât C. VIII 139, 147, 447; C. XII 51, 59; C.
XIII 96
Men arafe nefshû fe-kad arafe Rabbehû C. XI
285
Menâkib C. XI 247
Menâkib-i evliyâ C. XII 287
Menâkib-i Sipehsâlär C. I 40, 42, 43, 63, 73, 93,
129, 364, 476, 506, 508, 546, 562; C. III
21, 63, 311, 314, 319, 367-369, 433; C. IV
127, 420, 509; C. V 384, 599; C. VI 35,
101, 222; C. VII 227, 529, 550, 556; C. VIII
29, 62, 69, 80, 285, 336, 397, 491, 612; C.
IX 19, 21, 342, 393, 402, 594, 596, 627,
634; C. X 39, 90, 436, 538; C. XI 15, 95,
325, 401, 587; C. XII 12, 28, 31, 58, 92,
253, 349, 396, 450, 578, 584; C. XIII 52,
225, 227, 351
Menâkiblar C. XI 198
Menâkibü'l-Ârifin C. II 33
Menâzilü'l-Hâfirin C. VIII 162; C. X 213; C. XI
392
Menâzilü's-Sâîrin C. XII 40
Menheç-i Kavî C. IV 123; C. VII 176; C. X 87
Mesnevî-i Şerif C. I 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34,
35, 36, 38, 39, 41-44, 48-50, 52-54, 56-
62, 64, 65, 71, 73, 74, 78, 79, 87, 95, 108,
129, 131, 132, 134, 157, 176, 218, 230,
251, 256, 295, 360, 365, 400, 455, 463,
507, 508, 516, 545, 566; C. II 23, 38, 47,
64, 96, 148, 167, 169, 202, 267, 278, 282,
290, 291, 298, 327, 330, 411, 420, 469,
475, 496, 532, 547, 561, 564; C. III 11, 13,
14, 30, 75, 124, 239, 246, 255, 257, 293,
312, 332, 372, 431; C. IV 35, 67, 95, 119,
133, 171, 253, 293, 308, 359, 362, 388,
426, 449, 470, 497, 507, 516; C. V 13, 15,
16, 23, 93, 120, 136, 144, 180, 303, 307,
308, 333, 400, 401, 402, 499, 532, 541,
554, 556, 557, 561, 567, 574; C. VI 43, 72,
108, 122, 303, 348-350, 380, 469, 475,
486-489, 502-504, 506, 507, 510, 541,
618, 635; C. VII 14, 17-26, 28-31, 125,
148, 212, 227, 228, 237, 255, 300, 301,
315, 316, 364; C. VIII 30, 49, 65, 69, 70,
80, 83, 127, 168, 223, 228, 247, 249, 330,
454, 491, 492, 493, 497, 500, 501, 502,
503, 504, 505, 525, 529, 606, 609, 610,
611; C. IX 20, 132, 264, 358, 420, 444,
508, 599, 606, 607; C. X 47, 87, 134, 144,
145, 157, 162, 230, 241, 247, 253, 271,
274, 316, 319, 336, 345, 390, 462, 544,
604, 606, 617, 632, 633, 634, 635; C. XI
12, 15, 16, 18, 36, 37, 38, 41-43, 47, 66,
67, 69, 74, 77, 86-88, 177, 184, 185, 228,
245, 265, 306, 319, 320, 359, 447, 453,
456, 471, 498, 499, 500, 584, 613, 622,
623; C. XII 108, 112-115, 121, 184, 224,
284, 292, 315, 355, 408, 423, 429, 489,
504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511,
512, 513, 514, 550, 612; C. XIII 16, 17, 34,
55, 76, 98, 129, 149, 155, 221, 231, 237,
239, 240, 267, 280, 328, 330-332, 347,
348
Meşâirk C. IV 16
Mevâhib-i Ledünniyye C. IV 211; C. VIII 312; C.
IX 531
Mevâkif C. X 264
Mevlid-i Şerif C. IV 401; C. VII 406; C. VIII 605;
C. XI 611
Mezâmîr C. VI 500

KİTAP İSİMLERİ İNDEKSİ

- Musbâhu'l-Esrâr C. III 425
 Mîlî ve Nihâl C. II 380; C. X 182, 264, 271,
 290, 348; C. XII 187
 Mînhâcû'l-Âbidîn C. II 384
 Mînhâcû'l-Pukârâ C. VI 486
 Mî'râciyye C. XII 94
 Mir'ât-i Hakâyik C. XII 564
 Mir'ât-ü'l-Muhakkîkîn C. VIII 145
 Mir'ât-ş-shâhûd li-Seyyîdî'l-vücdûd C. IX 596
 Mîşkât C. V 471; C. IX 204
 Mîşkât Tercümesi C. V 48
 Muallakât-ı Seb'a C. XIII 35
 Muhâdaratû'l-Ebrâr C. IV 211
 Muhît C. IV 106; C. IX 87
 Muşâfâ C. VI 47, 48
 Musibet-Nâme C. I 87; C. XI 459, 460
 Mutlak Birlik-Nefşini Bilen Rabbini Bilir C. X 31
 Müdâffa C. I 113, 177
 Müeyyidü'l-Fudâlî C. I 39; C. V 163; C. VIII 358;
 C. IX 457, 458; C. X 100, 192
 Mükâsefât-ı Rizâvî C. I 39; C. II 148; C. X 604
 Müntehâbât C. XIII 88
 Müntebabü'l-Lügât C. I 39; C. II 48; C. III 410; C.
 IV 24; C. V 301, 359, 480; C. VI 339; C. VII
 62, 182, 470; C. VIII 408, 419, 495; C. IX
 91, 107, 437, 452, 459, 613; C. X 55, 260,
 297, 431, 449, 515; C. XI 194, 255, 422,
 574, 593; C. XII 361; C. XIII 82, 130, 188
 Müslim C. II 428; C. III 190; C. XII 312, 477
 Müzâlli'l-Âglât C. I 39; C. X 192, 297, 466
- N
 Nefehât-ı İlâhiyye C. V 385
 Nefehâtü'l-Üns C. I 40, 44, 545, 572; C. II 109,
 206, 503; C. III 122, 194, 230, 323; C. IV
 112, 362; C. V 46, 172, 206, 431; C. VI
 175; C. VII 30, 82, 117, 119, 159, 186,
 204, 256, 510, 532, 541; C. VIII 75, 163,
 172, 237, 250, 359, 378, 379, 472, 483,
 523; C. IX 47, 196, 340, 435, 454, 547,
 638; C. X 167, 201, 263, 330, 333, 417,
 477, 511, 577; C. XI 22, 26, 78, 174, 215,
 392, 425, 435, 468, 608; C. XII 22, 50, 69,
 202, 257, 337, 358, 349, 444, 592, 595,
 616; C. XIII 92, 99, 143
 Nihâyetü'l-ukûl C. VIII 471; C. X 604
 Nikâye C. V 188
 Nusûs C. I 45
 Nûzhetü'n-Nâzırîn C. VI 193
- R
 Ravzatü'l-Ahbâb C. III 123
 Ravzatü's-Sâfâ C. XI 306, 307, 374; C. XII 192;
 C. XIII 305
 Rehnûmâ-yi Ma'rîfet C. X 124; C. XII 330
 Resâil C. VI 478; C. VIII 204; C. XII 564
 Reşâhâtü Aynî'l-Hayât C. I 40; C. II 354; C. IV
 395; C. V 504; C. VII 242; C. VIII 249, 511;
- C. X 202; C. XII 59, 286; C. XIII 284
 Reşîdî C. I 39; C. VI 239, 367; C. VII 82, 529; C.
 IX 389; C. X 192, 520, 575
 Risâle-i Ahadiyye C. X 31
 Risâle-i Gavsiyye C. III 191, 273; C. VIII 277,
 488, 490; C. IX 344
 Risâle-i Kudsîyye C. II 358; C. III 376
 Risâle-i Kuseyrîyye C. III 166; C. XII 236
 Risâle-i Rûhiyye C. III 88
 Risâlc-i Ünsîyye C. IX 302
 Risâle-i Vâlidîyye C. IV 391; C. VII 52, 169; C. IX
 190; C. XI 448
 Rumûzu'l-Hikem C. I 32
 Rûşdi C. IX 508, 535
- S
 Sahîhayn C. II 428; C. XII 217
 Sahîh-i Buhârî C. VI 168; C. VIII 120; C. X 431;
 C. XII 477; C. XIII 206
 Sahîh-i Müslim C. XIII 206
 Sarrâh C. I 39; C. VI 71; C. VIII 55, 166, 352; C.
 IX 34, 107, 457; C. X 185, 297, 515; C. XI
 77, 149, 168, 480; C. XII 52, 328, 395,
 590; C. XIII 89, 100, 148
 Semerâtü'l-Fuâd C. VI 615
 Sîhâh C. X 340
 Silsile C. VI 382
 Sinopîn C. I 177
 Sipehsâlât Tercümesi C. XIII 169
 Sirâcû'l-Lügât C. I 39; C. VIII 82, 485; C. IX 458,
 535; C. X 575
 Sîret-i Halebi C. XI 306, 328
 Sîret-i Halebiyye C. XI 306
- S
 Sâmil C. VIII 471; C. X 603
 Sefîk-Nâme Şerhî C. XIII 250
 Şehnâme C. II 146; C. III 121; C. IV 274, 353; C.
 VIII 501, 502, 503, 504, 505
 Şemstü'l-Lügât C. I 39; C. II 521; C. III 402; C. IV
 149; C. V 183, 199; C. VI 17, 28, 339, 386,
 444, 577; C. VII 530; C. VIII 118, 243, 308,
 468; C. IX 79, 107, 118, 283, 320, 360,
 367, 449, 549; C. X 197, 210, 242, 265; C.
 XI 210, 335, 345; C. XII 43, 73, 97, 185,
 423, 440, 608; C. XIII 105, 177, 188, 287,
 288, 294
 Şerh-i Ankaravî Bk. Ankaravî C. I 459, 486; C.
 III 13
 Şerh-i Eyyûb C. XI 593
 Şerh-i İmdâdüllâh C. II 66; C. V 308; C. VI 36,
 37; C. IX 466
 Şerh-i Ma'nevî C. XI 324
 Şerh-i Veli Muhammed C. XI 593
 Şerhu'l-Esmâ'il-Hüsna C. X 604
 Şerhu'l-îşârât C. VIII 471; C. X 604
 Şir'a C. IX 204
- T

- Tabakât-ı Sübki C. X 603
 Tâcü'l-Masâdir C. X 259
 Ta'rîfât-ı Seyyid C. I 40; C. IX 401, 509, 537; C. X 214; C. XI 96, 374
 Târîh-i Enbiyâ C. I 287
 Târih-i İslâm C. IX 216
 Tarîkat-ı Muhammediyye C. XIII 87
 Tarîkatnâme C. V 92
 Tedbîrât-ı İlâhiyye Bk. et-Tedbîrâtü'l-İlâhiyye
 Tefsîr-ı Bahri Mevvâc C. V 536
 Tefsîr-ı Begavi C. XI 328
 Tefsîr-ı Fâtiha Hâsiyesi C. VIII 246
 Tefsîr-ı Hüseyinî C. III 123
 Tefsîr-ı Kaşânî C. VI 211; C. VIII 72, 590
 Tefsîr-ı Kebîr C. I 411; C. VIII 471; C. X 604
 Tefsîr-ı Medârik C. V 397
 Tefsîr-ı Nahcivâni C. I 40
 Tefsîr-ı Zâhidî C. V 514
 Tefsîr-ı Arâis'ı'l-Beyân C. I 40; C. II 495; C. VI 211; C. IX 411
 Tevhîd risâlesi C. IX 643
 Tevhîd-nâme C. XI 138
 Tevrât C. I 258, 259, 409; C. VI 43; C. VIII 442, 615, 616; C. XI 68, 69, 129, 576; C. XII 192
 Tevrâtü'l-Mesnâ C. I 259
 Text-Book of Anatomy & Physiology C. XIII 138
 Tezkireti'l-Evlyâ C. III 122, 144; C. IV 362; C. VI 190; C. VII 460; C. X 330, 498; C. XII 50,
- 468
- Tuhfetü'l-Erlî fi'r-Redd alâ Ehli's-Salîb C. XI 576
 U
 Usûl-i Âsere C. I 40; C. VII 253; C. X 54; C. XI 88; C. XII 523, 615; C. XIII 228, 233, 280, 314
 Uyûnû'l-hikmet C. VIII 471; C. X 604
 V
 Vahdet-i Vücûd Risâlesi (İmdâdüllâh'ın) C. VIII 94, 447, 571
 Vâridât C. VIII 555; C. IX 25
 Vasît C. IV 106
 Veli Muhammed Ekberâbâdi Şerhi C. XI 565; C. XII 609
- Z
 Zâdü's-Sâlikin C. I 572; C. VII 445, 453, 454; C. IX 355, 460; C. XII 83
 Zebûr C. VI 30, 43
 Zemahşeri C. I 146
 Zevrâ Hâsiyesi C. XIII 231
 Zevrâ' C. VI 153
 Zevrâ' Hâsiyesi C. IV 199
 Ziyâdat C. VI 382
 Ziyâ'u'l-Kulüb C. VI 436, 437
 Zübdetü'l-Hakâyik C. III 178; C. IV 222; C. VI 615; C. VII 174, 408, 541; C. VIII 47; C. XI 48; C. XII 432, 436

Açıklanan Farsça, Arapça, Türkçe Kelimeler İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki),
III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

A

â C. VIII 272
âb C. IX 244
âb ez ser tîre est C. VII 506
âb u revgan C. V 49; C. VII 110
âb ü gil C. IX 281
âbâd C. VII 103; C. IX 194; C. XI 33
abbâdiye C. IV 510
âb-cû C. IX 362
abdâl C. II 376; C. XII 404; C. XIII 81
abdâl-i Hak C. XII 404
abd-i zaif C. I 63
abdü'l-butûn C. XI 611
aber C. IX 307
abes C. XIII 268
âbest C. XI 292
âb-gün C. IX 558
abher C. XII 372
âb-hor C. VIII 518
âb-hord C. XIII 189
âb-i cû C. IX 362
âb-i kevser C. X 33
âb-i revân C. XII 258
âb-i rû C. VI 543; C. X 266; C. XI 526
âb-i zindeğî C. IX 390
âbî C. III 142
âbî C. VIII 522
âbile C. III 420; C. XII 433
âbile süden C. XII 433
âbîr C. VII 361

âbisten C. XIII 209
âb-kör C. II 174
âb-rîz C. VII 469
âbûs C. XIII 258
acâîz C. XIII 299
âcemî C. V 249; C. VI 248; C. VIII 356; C. XI
224; C. XII 618; C. XIII 165
acem pidesi C. XII 415
acîn C. V 561
âcûbe C. II 415
acûl C. XI 403
acûz C. VI 71; C. IX 446
acûze C. XIII 299
âgîk C. II 41
âdâd C. V 335
aden C. X 340; C. XII 325, 506
ades C. I 112
adl C. IX 368; C. XI 609; C. XII 306
adîv C. VIII 224; C. X 280
âf C. I 68
âfil C. XII 535
âfitâbi C. XII 322
afv C. XIII 312
afv-lân C. X 589
afv-rân C. X 589
afyon C. VII 447; C. X 370
âgber C. VII 295
âgilâl C. VII 327
âgsân C. I 59; C. VII 213
âhâr C. X 287

- ahd C. IX 385; C. XI 205
 ahd-i medid C. XI 573
 âhek C. VII 150; C. X 377
 âhen güsîl C. III 438
 âhen hâden ez hism C. VI 373
 âhenc C. VI 98; C. IX 560
 âhencîden C. VI 98; C. IX 560
 âheng C. III 83; C. V 298; C. VI 318; C. XI 244
 âhen-rûbâ C. X 35
 âhermen C. V 183; C. XII 290
 ahât C. V 279
 ahmak C. V 152; C. VI 52
 ahmak-kede C. XI 353
 ahres, ahrs C. IX 470; C. XI 580
 ahsente C. VIII 233
 ahşem C. VII 364; C. VIII 504; C. XIII 173
 ahtâr C. XIII 62
 âhur C. III 432; C. VIII 476
 ahvel C. XI 151
 ahzân C. I 60
 ajeng C. VIII 227
 âk C. V 307; C. XI 443; C. XIII 267
 akabe C. V 144, 464; C. XI 176
 akâkir C. VII 371
 akâr C. XII 459
 akd C. XII 140
 âküle C. X 24; C. XI 495
 akîde C. X 130
 âkîf C. IV 386
 âkîl C. X 103
 akîle C. II 122
 akîm C. IX 189
 akîr C. XI 615
 akkâr C. VII 371
 akl C. III 387; C. XII 269
 akr C. IX 37
 akra' C. XI 407
 aks C. XIII 95
 akul C. VII 410
 akur C. XI 591
 âl C. II 443; C. VIII 499; C. XIII 295
 alâ C. VI 223; C. VIII 206; C. XII 514
 a'lâm C. VI 191
 alef C. VII 383, 435; C. X 242
 alem C. VIII 23; C. XII 291, 446
 alem be-sâhrâ zeden C. XIII 89
 aleyhâ C. XI 249
 alîy C. XII 130
 alîyyân C. XII 599
 Allâh C. VII 342; C. IX 434
 Allah Allah C. V 81; C. IX 461; C. X 457, 493,
 564; C. XI 229; C. XII 539
 Allâhi C. I 569
 alp C. IX 291; C. XI 599
 altı kapı C. IV 225
 âlû C. IX 42
 âlûde C. IX 42
- âlûdegân C. VIII 60
 alûvâyân C. XII 599
 âmâde kerden C. XIII 130
 âmeden C. VIII 272
 ames C. VII 81; C. XI 131
 a'meş C. II 108; C. VII 470
 ami C. IX 637
 amid C. X 332
 âmil C. VII 15; C. VIII 333; C. XIII 172
 âmîn C. I 142; C. V 208; C. VIII 405, 596; C. IX
 194; C. XII 438, 613
 âmîn C. XII 21
 Amr C. IV 472
 amâd C. XII 618
 amyâ C. IX 429; C. XIII 82
 amyân C. V 376; C. XI 280
 ân C. VII 294, 439; C. VIII 260; C. IX 549; C. XI
 59, 314, 451; C. XII 122
 ân cılıân C. XI 601
 ân çi C. VII 236
 ân çi didi C. VII 236
 anâ C. IX 647; C. X 599
 anâñ C. V 523; C. VI 565; C. VII 557
 a'nânu's-semâ C. VI 565
 anâñu's-semâ C. VII 557
 anber C. VII 361; C. IX 307; C. XII 322
 ançak C. VIII 329
 ânê C. II 184; C. X 377
 ânek C. I 536
 anen C. VI 565
 anet C. VIII 184
 anîd C. XIII 295
 anîf C. V 355
 ankebüt C. XII 387
 ansiklopedi C. I 113
 anûd C. IX 276
 ânzerût C. XII 97
 apsun C. IV 274
 âr C. IX 320; C. XI 136
 âr zû C. XI 136
 a'râb C. X 349
 araz C. IX 202; C. X 441
 arec C. V 189
 ârâz C. IV 327; C. VII 369; C. VIII 63
 ârf C. XII 435
 arîn C. IX 636; C. X 175
 arîş C. V 452; C. XII 494
 âriyâ C. XII 338
 armâğan C. IX 74; C. X 489
 arpâ C. II 311
 arrîc C. VI 416
 arîhû C. VI 416
 arş C. I 66; C. VI 593; C. VII 537; C. IX 24, 141,
 512; C. X 53; C. XII 494
 arşiyîn C. I 69
 arûs C. II 37; C. VIII 401; C. IX 103; C. XI 588
 arûş C. VIII 401

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- arûz C. XIII 191
 arzi C. VIII 607
 ârzû C. XI 136
 asâ C. V 267
 Âsaf C. X 358
 asbu' C. VI 106
 ases C. IV 164; C. VI 637; C. VIII 127; C. XII 50,
 609; C. XIII 119
 asfâd C. VI 592
 ashâb-i Kefî C. IX 637
 ashâb-i sebt C. X 164
 âsîb C. III 332; C. VII 34; C. VIII 377; C. X 122;
 C. XI 196; C. XIII 106
 asîr C. XII 34
 âsiye C. VIII 233
 asla' C. IX 330
 asr C. V 490; C. VII 296; C. VIII 609; C. XII 34
 âss C. XIII 119
 âstîn C. II 512
 âsumân C. XI 226
 âsumân-gün C. IX 597
 âsumân-kadr C. IV 145
 aşaka C. X 203
 aşîk C. IV 495; C. IX 592; C. X 65; C. XIII 24
 aşînâ C. XII 114
 âşinâyî C. V 350
 aşiret C. XII 428
 aşk C. X 375
 aşk-kişân C. VIII 347
 aşk-sâz C. VII 261
 aşk-verz C. XII 374
 aşnâ C. I 110; C. XII 618
 aşr C. XI 422
 aşûb C. VI 382; C. XII 21
 aşûre günü C. XI 271
 aşûften C. IV 33
 aşve C. X 522
 atab C. V 440; C. IX 511
 atan C. IX 449
 atag C. XIII 134
 a'taynâke C. X 441
 ateb C. IX 511
 âtes üftâden der pelâs C. XII 199
 âtes-kede C. IV 64; C. VI 542
 âtes-kün C. VI 466
 âtes-pâ süden C. VII 35
 âtes-perde C. X 425
 âtes-zene C. VII 591; C. XI 130
 atid C. VI 518
 a'tî C. VIII 607
 a'tiyâ C. XI 503
 atiyî C. XI 503
 atlâl C. V 359; C. X 358
 atlasî zed der begal C. XI 547
 atmâr C. I 69
 atşân C. XI 36
 attâr C. XI 215
- atyâr C. IX 28
 avân C. II 150; C. V 108; C. VI 438; C. VII 37; C.
 VIII 154
 a'vân C. VI 438
 avânâ C. V 257, 258
 âvâre C. VI 308; C. VIII 82
 avaz C. VII 341
 âverden C. IX 71; C. XI 136
 âverdenî C. VII 179
 a'ver C. VII 473; C. XI 145
 avez C. VII 341
 âvîften C. V 183; C. VI 390
 âvîz C. X 441
 âvîzîs nûmûden C. XII 510
 avl C. III 410
 avn C. V 230
 avr C. XI 569
 a'vüne C. VI 438
 avvân C. VI 374, 438; C. VII 37, 357; C. X 72;
 C. XIII 250
 ay C. X 474
 ayak teri C. III 169
 ayak ve baş tutmamak C. VIII 11
 a'yân C. IX 202
 ayâr C. VII 47
 ayât-gû C. IV 265
 ayâz C. III 293; C. IX 588
 âyed C. XII 272
 âyîn besteri C. VIII 409
 âyîne-dâr C. V 369
 âyîn-fezâ C. IV 495
 âyîs C. VI 412; C. VII 34; C. XII 124
 ayn C. I 59, 530; C. III 148; C. IV 404; C. VIII
 341; C. IX 455; C. XI 29; C. XIII 27, 80, 166
 ayneyn C. XII 524
 ayn-i kemâl C. XIII 313
 aynü'l-iyân C. XIII 167
 aynü'l-hâma C. VIII 387
 ays C. X 547
 ays C. X 546; C. XII 430, 502
 ayyâr C. V 587, 549; C. VI 381; C. VII 47; C. X
 304; C. XI 166; C. XII 361
 ayyîl C. XII 70
 ayyûl C. XII 411
 âz C. V 586; C. VI 438; C. XI 137; C. XII 128
 azâ C. IX 196, 573; C. X 362; C. XI 275
 azâb C. VIII 386
 azâyim C. XIII 159
 azâzîl C. I 117; C. IX 608
 azb C. VIII 386; C. XIII 344
 azeb C. XII 608
 âzer C. VI 302, 479; C. VIII 279; C. IX 177; C. XI
 577
- âzil C. XI 210
 azîmet C. XIII 159
 azi C. IX 503
 azm C. VI 106; C. IX 535

- âzmûden C. I 139
 Azrâ C. XII 244
 azud C. V 158; 460; C. VI 83
 âzürden C. VIII 36
 azvâ' C. I 68
 azzâ C. V 247; C. X 362; C. XI 275
 B
 bâ C. VI 11, 517; C. VII 149; C. VIII 457; C. IX
 175; C. X 463, 488; C. XI 292, 367
 bâ sad imtiân C. VIII 408
 bâb C. XII 524
 bâd C. VI 500, 510; C. VII 530; C. IX 383; C. X
 14; C. XI 42; C. XII 159
 bâdâden C. IX 480
 bâd dem ki C. XII 238
 bâd u bûd C. VII 530; C. IX 147
 bâd-i bûrût C. II 120; C. VI 591; C. X 541
 bâd-i havâ C. X 112
 bâd-i rîş C. III 405
 bâdi C. XIII 204
 bâdiye C. X 349; C. XII 272
 bâd-peymây C. V 291; C. VI 500
 bâften C. X 77
 bâgi C. VIII 152; C. XII 590; C. XIII 261
 bâgal C. II 448
 bagaltâk C. V 191; C. XII 627
 bah bah C. VI 129
 bahâ C. III 184
 bahâne C. III 184; C. X 550; C. XI 80
 bahâne-i cerb âverden C. X 550
 bahî C. VI 129
 bâ-hod C. VIII 91
 bahr C. V 480
 bahr-dest C. VII 339
 bahş C. VIII 551
 bahşayış-ger C. X 458
 bahşidüm C. II 493
 bahşîshâ-yi râd C. VII 305
 baht C. V 499; C. XII 223, 430
 bâhten C. XII 20
 bâ-ifdâl C. IX 175
 baj C. XIII 133
 bakar C. XII 166
 bal' C. VIII 228
 bâl C. XI 264
 bâl kûşâden C. V 82
 bâlân C. XII 571
 ba'le C. VIII 228
 bâliden C. II 465; C. VI 570; C. XII 571
 bâlîg C. XII 236
 bâlûa C. V 225
 bam C. II 137; C. VII 206
 bân C. X 407
 bâ-nemek C. XII 501
 bâng C. XI 352
 bang-i safîr C. IV 228
 bang-i zîr C. II 92
 bânû C. VI 466
 ba'r C. VIII 73
 bâr C. XII 79, 318
 bâr besten C. VIII 143
 baras C. VIII 394
 ba're C. VIII 73
 barbur C. VI 213
 bardakçilar C. III 436
 bârc C. VI 136, 178; C. VIII 46; C. X 406; C. XI
 444
 bâregî C. XI 101
 bârgâh C. IV 198; C. V 516; C. XI 40
 bârgî C. VI 419
 bâr-i süh C. X 339
 bârî C. VII 410; C. XII 437
 bârik C. VII 439; C. IX 116
 bârik resîden C. XI 110
 bârik-rîs C. IX 116; C. XI 110; C. XII 144
 bârik-kâr C. VII 439
 bâr-nâme C. VII 558
 bâr C. I 61
 bârû C. IX 344; C. XI 55, 56
 bâ-rûsd C. XII 299
 ba's C. XI 286, 597
 basâr C. I 69
 bâ-ser iü sâmân C. IX 417
 basîre C. I 69
 basî C. VIII 576; C. XIII 204
 basît-i merg-zâr C. I 516
 basra C. XI 188
 bast C. VIII 378; C. XII 497
 bastatî C. VIII 246
 baş aqmak C. IX 523
 başa toprak saqmak C. IX 523
 bâ-seler C. XII 419
 bâsi C. V 499
 bâ-sükûlû C. XII 175
 batar C. I 100; C. II 439; C. XI 422; C. XII 191
 batir C. II 439
 batman C. VI 335
 batn C. XI 611
 battâl C. IX 580; C. XII 48
 baûl C. VIII 228
 baûle C. VIII 228
 bâyistend C. VII 143
 bâz C. I 113; C. III 133, 327; C. VI 205; C. VII
 145; C. VIII 241, 391; C. IX 21, 277, 360;
 C. XI 238, 469; C. XII 202; C. XIII 248
 bâz custen C. VIII 354; C. XII 548; C. XIII 312
 bâz harîden C. VII 463; C. IX 402; C. X 139
 bâz hûrdan C. XII 287
 bâzed C. XII 20
 bâzergân C. XIII 127
 bâz-i menzîlhâ C. IX 277
 bâzîg C. XI 103
 bâzîl C. XI 413
 bâz-nâme C. IX 82

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- bâzpes C. XI 555
 bâzûver C. XII 571
 be C. III 389; C. IX 536; C. X 391
 begî C. XI 259
 be-dân-sân C. VIII 260
 be-där C. VIII 425
 bedbaht C. X 172
 bed-dâverî C. I 151
 bed-dil C. VIII 326; C. XI 413
 bedel C. XII 404
 bed-fâl C. XI 74
 bedfûz C. V 31; C. XI 322
 bed-gevher C. III 436
 bed-hisâl C. XI 74
 bedîd C. XIII 242
 bedîn sân C. XII 532
 bed-menîs C. X 135
 bed-mihâlî C. I 318
 bedpûs C. V 31
 bedregî C. VII 204
 bedrûden C. XII 503
 bed-sigâl C. XI 74
 be-dü C. XII 149
 bedv C. VIII 301
 be-fikh C. XI 498
 behâ C. X 185
 be-hakk C. IX 536
 behî C. II 100; C. XII 263, 310
 be-hill C. VI 11
 behmen C. XIII 294
 behr C. VII 71
 behrâm C. XII 298
 behrâ C. XIII 126
 behre-hâ C. I 505
 be-ist C. VI 96
 be-îstem C. V 371
 bekâş C. VII 486
 bekbaruk C. X 384
 bel bağlamak C. IX 507
 belâ C. VIII 95; C. IX 70; C. X 360
 belâdur C. VII 447; C. X 27
 belâg C. IV 310; C. VI 90
 belâ'l' C. V 225
 be-lâş C. II 60
 belh C. XI 560
 belî C. VII 356
 belîle C. VIII 159
 belme C. VI 304
 belîda C. V 225
 bem C. VII 222
 be-mâ C. V 390
 be-medhî C. XI 367
 benân C. VI 105
 benân C. XIII 247
 benâne C. VI 105
 benât-i na's C. VII 556
 benâtü'n-na's-i kûbrâ C. IX 318
 be-nbüh C. X 488
 bend C. XI 419
 bende-i bed C. XI 308
 bende-perest C. VIII 272
 bend-i rikk C. XII 136
 beng C. V 186; C. VIII 546; C. IX 489; C. X 548
 bengî C. V 188
 bengiyân C. X 548
 be-nigeri C. VII 264
 bennâ C. VII 333; C. X 306; C. XI 133, 454; C. XII 487
 benûn C. XI 235
 benü'l-vülât C. I 68
 benzî atmak C. IX 522
 ber C. VI 316, 545; C. VII 35, 348; C. VIII 528;
 C. IX 54; C. X 441, 517; C. XI 248, 375; C.
 XII 417; C. XIII 155, 173, 339
 ber beste C. VIII 290
 ber cüst häst C. X 420
 ber cüst râst C. X 420
 ber dehend C. VII 348
 ber dü sad C. VI 545
 ber enghîten C. IX 613
 ber horden C. XIII 155
 ber kabâ kemer besten C. IV 287
 ber kerden C. VIII 434
 berreste C. VIII 290
 ber rîş u seblet-i hod handînen C. II 447
 ber ser ü rîş handen C. V 614
 ber ser-keden C. VIII 485
 ber ser zeden C. VII 110
 ber tâften C. VIII 157
 ber yekî C. XIII 173
 ber-âb ber C. VIII 135
 ber-âmeden C. VI 465
 berân C. IV 185
 berât C. VII 345
 berâzîş C. XII 459
 berbâd dáden C. III 160
 ber-besté C. II 107; C. VI 51, 52; C. X 129
 ber-besten C. VII 500
 berbut C. XIII 174
 berd C. IV 165; C. IX 457; C. XII 155, 181
 berd ü mât C. IX 352
 ber-dâsten C. VIII 425
 berd-bâr C. V 587
 berde C. II 126
 berdü'l-acûz C. XI 380, 427
 ber-ent C. X 550
 berere C. I 61
 berg C. IV 359; C. VIII 63, 385, 388, 544; C. IX
 60; C. XI 273, 457, 479; C. XII 537; C. XIII
 105, 155
 berg ve nevâ C. IV 201
 ber-hod-zemem C. VIII 135
 berhordâr süden C. I 98
 berhûrden C. X 321

- berî C. V 314
 berîk C. X 515
 berk C. VI 315; C. VII 352; C. X 600; C. XII 79,
 475; C. XIII 294
 berr C. XI 480, 612
 berre C. VII 82; C. XI 469
 ber-res C. XI 375
 ber-resid C. XI 375
 ber-reste C. II 107; C. VII 500
 ber-sarfe C. IX 35
 ber-ser C. III 129
 ber-serî C. XIII 168
 bertâften C. XII 110, 111
 ber-vâresîden C. XI 375
 ber-zeden C. VIII 527
 bes C. VI 520, 634; C. VII 450; C. VIII 232, 614;
 C. XII 486
 bes kêsâ C. VIII 428
 besâ C. IX 193; C. XI 46; C. XII 320
 be-sayıdî C. XII 556
 besî C. VI 86
 besîc C. VIII 304
 besîç C. VI 153
 bessü C. XI 160
 bessüke C. XI 160
 bested C. VIII 399
 besîr C. XI 541
 beşsâr C. XI 595
 beşsâş C. XIII 43
 be-sûkr C. X 391
 be-tâb C. VII 462
 betfûz C. V 31
 betmûz C. XI 322
 betpûz C. V 31
 bevl-kârûre C. X 248
 bevş C. VI 543; C. VII 22, 369
 bey' ve şîrâ' C. VIII 218
 beydak C. V 155; C. VII 416; C. XII 452
 beyler C. VI 167
 beyne beyn C. IX 544
 beyne eydi C. IX 261
 beyyine C. XI 606
 bez C. IX 452
 be-zâr C. XIII 109
 beze C. IX 227, 621
 be-zindânîf C. III 389
 bezl C. XI 413
 bezm C. VI 620; C. IX 452; C. XI 84
 butrakad C. II 521
 buttîh C. VIII 611
 buttîh-zâr C. VIII 611
 büyük burmak C. IX 603
 büyükda yel tutmak C. I 394
 bi'se'l-kârin C. XIII 255
 bi'se'l-mihâd C. XII 535
 bijâl C. VIII 228
 bi-bey' u şîrî C. XIII 280
 bibi C. X 497
 biçek C. VI 469
 bi-cigüne C. V 358
 biçuk C. VI 469
 bi-cûn C. V 358, 547; C. IX 299; C. XI 526
 bi-cûnlük C. XI 397
 bid C. V 196
 bid' C. III 127
 bid'at C. XI 165; C. XIII 254
 bi-dev C. XII 149
 bi-dil C. II 128; C. IV 251; C. VIII 273; C. IX 404;
 C. XI 492; C. XII 516
 bi-dil ü can C. XI 387
 bi-dirêng C. VII 204
 bi-drevem C. IX 292
 bi-emân C. III 167
 bigâh C. I 85
 bigâne C. I 135
 bigâr C. III 140
 bigirayend C. IX 373
 bi-günâhi C. X 18
 bih C. IX 552; C. X 130
 bi-hifâzî C. XIII 288
 bi'hî C. II 100; C. IX 552
 bi-hîç-bûd C. XI 350
 bi-hod C. III 416; C. VIII 91
 bi-hodi C. XII 573
 bi-hîte C. VI 428
 bi-hîten C. I 468
 bi-hûde C. IX 175, 320; C. X 502
 bi-hurdeğî C. VII 102
 bi-huşî C. XII 516
 bi-hûşluk C. XII 262
 bi-yâr C. VII 467
 bi-ist C. VIII 462; C. X 310; C. XI 426
 bi-kâ' C. XII 373
 bi-kâr C. VII 178, 463
 bi-karât C. VIII 60
 bikr C. VI 83
 bi-lâş C. VI 16; C. XI 509
 bi-lâ-sey C. VI 16; C. XI 509
 bilis C. XIII 222
 bîm C. V 402; C. VI 53
 bi-mahît C. IX 272
 bi-mâl C. XIII 297
 bi-mâye C. VI 357
 bi-menn C. III 382
 bi-mer C. X 223
 bi-muhâbâ C. XIII 119
 bi-nazîr C. XIII 311
 bi-nemek C. XI 192
 bi-nî me-kûn C. II 373
 bînîş C. IX 160
 bînîş-verî C. IX 160
 bi-nûş C. X 16
 bi-purs C. XI 375
 birr C. VII 346, 483; C. IX 302, 346; C. X 392;

AÇIKLANAN FARŞÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- C. XII 229, 428
 birün-sev C. IV 160; C. X 346; C. XII 361; C. XIII 167
 birün-sev kerden C. XII 208, 589
 bîs C. XI 424
 bisât C. VI 372; C. XI 559; C. XII 628
 bismîl C. IX 29; C. X 491; C. XI 605
 bist C. III 394; C. VIII 462; C. X 310; C. XI 426
 bîstem C. 371
 bîstend C. VII 143
 bîster C. X 465
 bîş C. III 61
 bitâne C. XI 602
 bî-telvîm C. XIII 306
 bî-temyîzîyân C. X 149
 bîvâ C. XII 598
 bîvegân C. XII 598
 bî-vurûd C. XI 423
 biyâmüzûm C. IX 224
 bîz C. I 468
 bîzâr C. VIII 497
 bî-zinnet C. VI 263
 bî-zînhâr C. X 412
 bîzle C. XI 413
 bû batar C. XII 191
 bû ki C. X 498
 bu'du'l-masnâkayn C. VII 384
 bûd C. VI 364; C. VII 304, 530; C. VIII 117; C. XI 42
 bûd der şîşe kerden C. XI 489
 bûd ki C. X 498
 bûden C. VIII 117
 bûdenî C. IX 401
 bûd-i men C. VIII 362
 bugtâk C. V 191
 bugz C. VIII 355
 buhâr C. VI 367
 buhârâ C. VI 367
 buhl C. VIII 396
 buhrân C. X 453; C. XI 480; C. XII 29
 buhrân-i mahmûd C. X 453
 buhrân-i mezmûm C. X 453
 buht C. XII 185
 buhtâk C. V 191
 buhûr C. V 60
 buhûrdân C. XII 622
 bûk C. X 428
 buk'a C. VI 558; C. XII 241, 373
 bû-kaht C. IX 42
 bukar C. XII 166
 bulamaç C. III 109
 bulgar C. V 381
 bunduk C. III 115
 burâk C. IV 512; C. VII 352; C. X 600; C. XII 100
 burden Bk. bûrden C. IX 35
 bûriyâ kûbi C. III 169
 burtula C. VIII 527
 butûn C. XI 611
 buva C. IV 393
 bûy C. VIII 235, 316
 buyruk C. XII 304
 bûz C. XI 284
 bû'l-aceb C. VII 211; C. XIII 239
 bû'l-alâ C. XI 140
 bû'l-beşer C. X 213
 bû'l-fudûl C. V 163; C. IX 23
 bû'l-fuzûl C. I 132; C. II 366; C. VIII 55
 bû'l-heves C. VII 392; C. XI 295
 bû'l-kerem C. XII 44
 bû'l-ulâ C. XII 269, 514
 bû'l-vuhûs C. IX 309
 büd C. IV 344, 373
 büdd C. V 285; C. X 247
 bükm C. XII 406
 bülme C. VI 304
 bûn C. VI 362; C. XI 377
 bûne C. X 488
 büngâh C. VI 362; C. IX 586
 bûn-i dendir C. VI 45
 bûnyâd C. XII 386
 bûr C. VI 447
 bûrd C. I 166, 230; C. V 242; C. VI 473, 545; C. VII 49; C. VIII 317, 403; C. IX 632; C. XI 528
 bûrd-bâr C. V 355
 bûrden, bûrden C. VI 545; C. VIII 186; C. IX 35
 bûrdenî C. VII 179
 bûrehne C. VI 267
 bûrif C. III 419; C. XI 539
 bûrr C. V 153; C. XI 357; C. XII 229
 bûsr C. IX 134
 bûved ki C. X 428
 bûz gîriften C. IX 452
 bûzgâl C. VII 82
 bûzûg C. XI 591
 C
 câbir C. VII 495
 câbir-i işkesteğân C. VII 495
 câblüs C. VII 383, 482; C. XII 211
 ca'd C. VI 382; C. VII 470; C. XI 211
 câdden C. VII 503; C. X 584
 câdû C. VIII 410; C. IX 162
 câdûluk C. V 319
 câdûyi C. VIII 494
 cân C. VIII 395; C. X 455
 cânî mâl C. VIII 395
 cahd C. II 394
 cahdî C. IV 277
 câize C. II 451
 ca'l C. VII 386
 Câlinos C. I 91; C. X 459
 câme C. X 575
 câmegî C. X 575; C. XI 203
 câme-i dürüst C. XIII 289

- câme-ken C. II 245; C. XI 60
 cân C. VII 389
 cân bâhten C. IX 464
 cân ü ser C. VIII 389
 cân-âhemc C. VI 98
 cân-bâz C. I 99
 cânbâzılık C. VII 135
 candâr C. VI 458
 cân-dostân C. X 630
 can-fezâ C. VII 369
 cân-güdâz C. XII 19
 cânf C. I 550; C. XI 327
 câriyât C. VIII 149
 cass C. IX 153
 casûs C. XI 390
 câş C. VI 36
 caşşûs C. VI 433
 câvid C. X 233
 cavk C. VI 410
 cavlakî C. I 162
 cây-gûr C. X 499
 ceâşış C. VI 433
 cebân C. VIII 326
 cebin C. VI 208; C. VIII 424
 cebr C. VII 495; C. X 309
 cedb C. XI 596
 cedd C. VII 15; C. IX 650; C. X 204
 ceffâ C. VIII 435; C. X 325
 ceff C. XII 113
 cehân C. VIII 317; C. XI 23
 cehânîden C. VIII 317
 cehâz C. VI 246; C. XIII 158
 cehed C. I 137
 cehennem C. II 515
 cehîden C. XI 23
 cehîz C. I 504; C. VI 246
 cehînâm C. XII 535
 cehûdi C. IV 277
 cehûl C. VIII 134
 celâl C. XIII 305
 celdî C. V 501; C. XIII 62
 celeb C. V 126
 cellî C. IX 103
 cellâd C. IX 546
 cemîl C. II 41
 cemş C. VIII 594
 cenâb C. XII 53
 cenâbet C. XI 398
 cenân C. I 59
 cendel C. XIII 272
 cendere C. XI 408
 cendil C. VII 500
 cenîn C. V 260
 cenn C. XI 121
 cenne C. IX 529
 cennet C. VI 263; C. IX 529; C. XI 121
 cenneti'l-huld C. VI 277
 cens C. XII 430
 cerâ' C. VII 551
 cercis C. XI 306
 cerî C. V 435; C. IX 303; C. X 123
 cerîr C. VI 219
 cerî C. VI 219; C. XI 521
 cerre C. X 408; C. XII 275
 cerv C. VII 549, 551
 cervî C. X 87
 cesten C. I 137; C. VIII 115
 cev C. III 294; C. VIII 166, 448; C. X 20
 cevâd C. XII 125
 cevâhir C. IX 202
 cevâr C. VIII 149
 cevârî C. VIII 149
 cevâz C. IX 164; C. X 507
 cevf C. X 51
 cevh C. V 94
 cevher C. X 441
 cevher-i evvel C. XI 433
 cevk C. V 94; C. VII 278, 424
 cevr C. VII 44
 cevşen C. IV 203; C. XII 87
 cevv C. VI 305; C. VIII 377
 cevv-i felek C. VI 305; C. VIII 451
 cevz-bûn C. VII 226
 cevzî C. VII 226
 ceyb C. II 48; C. VIII 187
 ceyn C. V 207
 cezâ C. IV 39; C. XI 594
 cezâf C. XII 26
 cezb C. XI 360
 cezbe C. XI 486
 cezbe-i sem' C. XI 540
 cezer C. X 130
 cezr C. VI 368; C. X 384; C. XII 443
 cis C. IV 393
 cîb C. IX 36; C. X 274
 cici C. IV 393
 cidâl C. VIII 302
 cidd C. I 68; C. VIII 529; C. IX 447, 650
 cidd-i cidd C. X 149
 cife C. VI 571; C. XII 48
 ciger C. V 270; C. X 457; C. XI 106
 ciger-bend C. X 247
 ciger hûn gesten C. VIII 282
 cih C. XI 56
 cihândâr C. VII 205
 cihân-i gayb veş C. X 464
 cihâr C. VIII 423
 cihâz C. IV 287; C. V 154; C. VI 479
 cihet C. I 135
 cihet-gû C. IV 265
 cihîden C. II 122
 cihîz C. IV 287
 cilf C. X 237; C. XII 102
 cilve-gâh C. IX 231

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- cinâñ C. I 59
 cinâñ-i kalîf C. V 402
 cinâñ-i lâhûk C. V 402
 cinâñ-i münhârif C. V 402
 cinâñ-i nâkîs C. V 402
 cinâñ-i tâm C. V 402
 cinâze C. XI 118
 cîns C. XII 430
 cirâ C. VII 433; C. VII 549
 cirî C. VII 504; C. XIII 280
 cîrm C. XI 492
 cîvân C. X 362
 cîvân-baht-i mecid C. VIII 553
 cîvân C. VIII 149
 cizâf C. X 69
 cû C. VI 468; C. VIII 59; C. XI 313; C. XII 101
 cû' C. VI 173
 cu'l C. VIII 210
 cû-be-cû C. X 351
 cûd C. VII 346, 435; C. XII 340
 cuğd C. XI 58, 329
 cuhâ C. X 376; C. X 376; C. XIII 179
 cuhî C. X 376; C. XIII 179
 cuhûd C. VIII 289
 cul C. XI 356
 cur'a C. I 62; C. XII 356
 cûş C. IV 10; C. VI 630; C. VIII 597
 cûşen C. IV 203
 cû'u'l-bakar C. III 84; C. VIII 547; C. IX 107; C. X
 243; C. XII 247
 cûu'l-kelb C. X 171
 cuul C. VII 92
 cûy C. XI 313
 cûyânı C. XI 581
 cûy-cû C. XI 313
 cûy-cûyân C. XI 313
 cû' al C. IV 79
 cûbâr C. XI 494
 cûft C. I 92
 cûft gester C. X 530
 cûft u şû C. XI 340
 cûft-i Bü-Leheb C. IX 370
 cûhûd C. V 558
 cûhûd'u'l-mukill C. IX 372; C. X 111; C. XII 569
 cûhûd C. VIII 488; C. X 250; C. XI 345; C. XIII
 74
 cûlâb C. VIII 409
 cûlâb-i kand C. VIII 409
 cûlâb C. V 163
 cûmûd C. XII 161
 cûnâh C. V 94
 cûnbiden giriften C. VI 607
 cûnd C. VII 60
 cûndi C. VII 60
 cûnne C. IV 279
 cûnûn C. VIII 565
 cûnûb C. VIII 165
 cûr'a C. IX 139
 cûrbûz C. XII 559
 cûst-cû C. IX 575
 cûsten C. XI 513
 cûvân C. XII 589
 cûvâr C. VIII 149
 cûz C. XI 47
 cûz meger C. XI 47
 cûz' cûz C. XIII 209
 cûzaf C. X 69
 cûzâm C. V 294
 Ç
 çabuk C. XI 185
 çâder C. XIII 247
 çâdur C. VIII 501; C. X 49
 çâzg C. VIII 158
 çâh C. X 455
 çâh-i teng C. IX 177
 çâkal C. VIII 618
 çâkir C. V 282
 çâlak C. I 92; C. V 134
 çâlpene C. VIII 459
 çâldı düdügü C. XII 544
 çâlis C. VII 296; C. VIII 597; C. X 530; C. XI 564
 çâlmak C. IX 82
 çâne C. IV 40
 çâpiüs C. VII 383, 482
 çâr C. X 390
 çâr dâng C. VII 301; C. IX 451
 çâr dâng-i Hindûstân C. VII 301
 çâr petre C. VII 466
 çârgüb C. XII 112
 çârh C. XIII 218
 çârh zeden C. XII 277
 çârmih etmek C. IV 254
 çârmih C. IX 560; C. XII 492
 çârmih-i mî'de C. IX 560
 çâr-sû C. V 276
 çâr-sâh C. III 225; C. XI 90
 çâr-tâk C. I 393; C. VII 468
 çâş C. VI 36; C. X 582; C. XI 280, 589
 çâşt C. IX 377, 382
 çâştgâh C. XII 246
 çâşt-hât C. X 86
 çâşt-sâz C. IX 382
 çef C. VI 17
 çekçeli C. III 550
 çekre C. IX 593
 çemîn C. VII 52
 çenbere C. VIII 171
 çend C. XII 501
 çendin C. VI 168
 çeng Bk. çenk C. VIII 597; C. IX 322; C. XI 49,
 540; C. XII 126, 488; C. XIII 174
 çengi C. XI 540
 çeng-lük C. VI 302
 çenk C. II 137; C. VII 220

- çep C. II 522
 çerâ C. V 116; C. XII 143
 çerâ kerden C. V 116
 çerb C. V 75; C. VII 469; C. X 550
 çerbiden C. V 411; C. VI 385
 çeremdân C. IV 304, 436
 çerg C. V 282
 çerh C. VIII 593
 çerh zeden C. VI 608
 çerîden C. XI 225
 çest C. X 629
 çesm [“Nergis-] C. VII 470
 çesm dâşen C. VI 179
 çesm dûhîn C. VIII 432
 çesm nihâden C. II 178
 çesm pür-âb kerden C. VI 205
 çesm zeden C. VIII 512
 çesm-bend C. V 295; C. XII 448
 çesm-dûzî C. XII 448
 çesm-hâ C. XII 122
 çesmî C. VIII 176
 çesm-i bed C. IX 178
 çesm-i saht C. XIII 259
 çesm-i şâh C. VI 460; C. X 339; C. XII 411
 çesm-i teng C. XI 549
 çesm-i ter C. IX 519
 çesm-i zâhîn C. VIII 387
 çesm-sîr C. XI 279
 çevgân BK. çevkân C. II 159; C. III 107; C. VIII 595; C. X 184
 çevkân C. I 562
 çî C. XII 47, 490; C. XIII 218
 çîden C. I 139; C. VII 109; C. VIII 273
 çigil C. IV 348; C. VI 457
 çigûne C. IX 299; C. XI 526; C. XII 367
 çîhil C. X 499
 çîle BK. çîle C. IX 476; C. XIII 243
 çîlle C. X 499
 çîn C. I 139; C. VII 109; C. VIII 273; C. XII 584
 çîn gülü C. XII 249
 çîne C. X 17; C. XII 27
 çîte C. VIII 289; C. XI 36
 çîrk C. VII 86
 çîrk-i ter C. VII 87
 çî-sân C. XII 448
 çîst C. XII 490
 çîzi C. X 396
 çûb-ı hûner C. V 40
 çûn C. III 494; C. V 547; C. VI 152, 373; C. VIII 234; C. IX 155, 299; C. XI 135, 138, 298, 526; C. XII 362, 367, 501; C. XIII 334
 çûn adem C. XII 362
 çûnlük C. XI 397
 çurbek C. VI 112; C. XI 418
 çûstî C. XII 203
 çû C. II 358; C. VII 462
 çû nûr-ı sîneî C. II 358
 çûn C. II 470; C. X 522
 çûn bây u gedâ hâke berâber girecektir C. II 113
 çûnhâ C. XI 398
 çûst C. VIII 123; C. XI 580
 çûstî C. XII 451
 D
 dacc C. XI 596
 dacer C. X 431
 dâd C. I 513; C. V 121, 448, 628; C. VI 408, 496, 594; C. IX 320; C. XI 514, 554; C. XII 394, 505, 583
 dâd-âr C. IX 320
 dâde C. XI 554
 dâden C. V 291; C. VI 610; C. VII 356; C. IX 314; C. X 66; C. XI 273, 514, 554
 dâdeş C. VIII 399
 dâdger C. XI 504
 dâdistân C. V 448
 dâdver C. XII 466
 dâfî-i zarar C. XII 457
 dâg C. IV 61; C. V 438; C. VI 477; C. VII 39
 dâgal C. II 448
 dâg-î derûn C. VII 39
 dâhâk C. XIII 268
 dâhuz C. XII 226
 dâhî C. VIII 406
 dâhl C. X 219
 dâhiye C. XII 533
 dâhl C. X 31; C. XI 143, 495, 605
 dâhl ü harc C. II 394
 dahm C. IX 41
 dahme C. V 76; C. XI 97
 dâhrece C. XI 612
 dâf C. IV 151
 dâf C. XIII 192
 dâir C. I 136
 dâiye C. IX 497
 dâk C. II 526; C. IX 331
 dâkku'l-hasr C. III 169
 dâl C. XI 284
 dâlîl C. VIII 133; C. IX 540
 dâll C. II 416
 dâllân C. XII 583
 dâllân-ı güm C. XII 583
 dâlle C. XIII 196
 dâm C. I 109; C. VIII 165, 293; C. X 103, 202; C. XII 421
 damdan leğenin düşmesi C. X 535
 dâmen keşân C. II 451
 dâmen keşîden C. VIII 267; C. IX 181
 dâmen-i Hak C. II 512
 dâmî C. VI 128
 dân C. VI 565; C. IX 286, 579
 dâned C. IX 521
 dâng C. III 126; C. VII 300; C. IX 451, 627; C. X

AÇIKLANAN FARŞÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- 19, 390, 479; C. XI 352; C. XII 415; C. XIII
115, 171
- dânik C. III 285
- dânisten C. VI 565
- dânlışmend C. VI 377
- dâr C. VI 482; C. VIII 607; C. X 600; C. XII 72
- dâr u gîr C. VI 269; C. X 426
- dâr, dâr C. XIII 111
- darb C. III 156
- darb-ı girân C. III 156
- dârem C. XII 142
- darfır C. III 145; C. XI 134, 235; C. XII 607; C.
XIII 74
- darre C. VIII 419; C. IX 405
- dârû'l-grâr C. VII 381
- dârû'l-gurûr C. VII 394
- dârû'l-hulûd C. VII 153
- darvân C. IX 483
- dâs C. I 112; C. VIII 357
- dâşten C. VIII 425
- dav' C. X 54; C. XI 620
- dâv C. XII 495
- dâver C. VI 248; C. XI 574; C. XII 466
- dâveri C. I 151; C. VI 257; C. XI 574; C. XIII 302
- davul çalmak C. VI 393
- dâye C. V 158; C. IX 245; C. XI 204
- dayi C. IV 211
- dayyuk C. XIII 279
- daziglen C. II 233
- debb C. IX 135; C. XII 608, 609; C. XIII 188
- debbâb C. XII 608
- debbe C. III 185
- debbûs C. X 422; C. XI 134, 249
- debûr C. V 192; C. VIII 368
- ded C. VIII 165; C. X 86, 202; C. XII 421, 611
- dede C. XIII 158
- def C. I 118
- def-i nâ-savâb C. X 399
- def-i zarar C. XII 457
- defin C. V 134; C. IX 32
- defterdar C. X 332
- degâ C. III 457; C. V 62, 614; C. XI 163, 466
- degal C. VII 367, 467; C. IX 494; C. XIII 215
- degâyî C. XI 466
- deh esbe C. II 361
- deh esbe tâhten C. II 361
- deh kese C. X 277
- dehâ C. VII 79; C. VIII 396; C. IX 437; C. XII 533
- dehâd C. VII 356; C. X 66
- Dehdehî C. VII 178; C. IX 259; C. XI 125, 468
- deh-dile C. I 532; C. XII 605; C. XIII 182, 320
- dehed C. VII 356; C. X 66
- dehliz C. VII 504
- dehlîz C. IV 486
- dehr C. XII 255, 435
- dehset C. IX 366
- dejem C. IV 301; C. V 545
- dek C. IX 331
- dekal C. XI 360
- dekk C. VIII 593; C. XII 359
- delâl C. VI 206; C. VIII 419; C. XI 472, 557; C.
XIII 293
- delâle C. X 275
- delk C. III 320; C. VII 250, 306, 511; C. IX 81;
C. XII 198; C. XIII 85
- delkak C. X 423; C. XII 196, 198
- delk-püş C. IV 296
- dellâk C. X 64
- dellâl çağırıtmak C. XII 197
- dellâle C. V 378; C. VII 195; C. VIII 67; C. X 276,
540; C. XII 482
- delv C. X 634
- dem C. II 120, 185; C. IV 414; C. VI 390, 434; C.
VII 103, 482, 529; C. VIII 84, 118, 189,
191, 384, 415; C. IX 162; C. X 550; C. XI
225; C. XII 482; C. XIII 329
- dem zeden C. VI 440; C. VIII 113; C. XII 200
- dem-â-dem C. XII 623
- demâr C. IV 34; C. V 59; C. VI 597; C. VII 238;
C. VIII 406; C. XI 494; C. XII 411, 492
- demdemde C. III 86; C. IV 185; C. VI 202; C. X
132, 163; C. XI 23; C. XII 30, 45
- dem-geh C. VI 346; C. VIII 114
- dem-i bî-müntrâh C. II 25
- dem-i subh C. X 465
- dem-i zinde zeden C. VIII 113
- demîden C. XI 369
- demm C. VIII 189
- dem-sâz C. I 84, 92
- dem-zeden C. XI 191
- dendân C. III 174
- dendân künân C. V 182
- dendâne C. III 174
- deng C. IV 84; C. V 520; C. VII 204, 274, 450;
C. VIII 546; C. IX 44; C. X 56
- der C. II 100; C. VI 425; C. VII 110, 299; C. VIII
57; C. IX 591; C. X 77; C. XI 375, 573; C.
XII 542
- der âmeden C. XIII 330
- der ân cihân C. XI 601
- der bâd dâden C. IV 229
- der bâften C. X 364; C. XII 188
- der bâfti C. X 364
- der cuvâl süden C. IX 493
- der galat mî efsenî C. V 626
- der hûn ve hâk âmîthen C. X 412
- der kemîn C. XIII 322
- der me-yuft C. XII 510
- der selle kerden C. IX 66
- der sühân piçânîden C. XIII 321
- der sîşe kerden C. IX 405
- der vâmîşevî C. XII 489
- der vecd C. XIII 169
- dererà C. X 144; C. XII 244

- derahş C. VIII 459
 derbâhîn C. XIII 169
 derbend C. VI 176; C. VIII 188
 derbendân C. VIII 293
 derc C. XII 323; C. XIII 219
 derd C. VI 417; C. VII 312
 derdâ C. XI 400
 derdeş kened C. IX 318
 derd-i bîs C. XI 424
 derd-i şûş C. III 126
 derd-i zîh C. VI 302
 deres C. XIII 325
 der-em C. XII 214
 dergâh C. XI 40, 63; C. XI 294
 derhem C. VII 163
 derhîn C. XIII 289
 derider C. XII 214
 derrâk C. III 58
 ders C. IX 87; C. X 461
 der-ülfâden C. XII 510
 dervâ C. XII 488
 dervîş C. II 503; C. XI 484
 deryâ-bâr C. X 457
 der-yâften C. I 87; C. VIII 490
 dest C. IV 473; C. VII 353; C. VIII 366, 405, 581;
 C. IX 68, 144, 260; C. XI 287, 419, 622; C.
 XII 355
 dest ber-leb zeden C. VIII 65
 dest bürdén C. XI 71
 dest der dâm kün C. IX 147
 dest der kün C. IX 147
 dest des C. VIII 366
 dest efsân C. XII 539
 dest hûş [: haveş] C. XI 136
 dest süsten C. III 182; C. XI 327; C. XIII 225
 dest u pâ zeden C. XI 569
 dest yâften C. VIII 277
 dest-âmûz C. XI 419
 destân C. III 58; C. X 255; C. VIII 582; C. IX 162;
 C. X 93, 161; C. XI 80, 110
 destâr bürden C. VIII 74
 dest-âvîz C. II 352
 dest-bûrd C. X 631
 dest-dâr C. V 129
 dest-efsânden C. II 481
 destek zeden C. VI 399
 destenbüy, destenbû C. VIII 222; C. VIII 222
 dest-gâh C. X 223
 dest-gâr C. VIII 592
 dest-i bûrd C. X 46
 dest-i peymân C. XI 104
 dest-mûzd C. VI 580
 destûr C. V 290
 deş C. X 55
 desne C. X 494
 deşt C. IV 473
 dev C. VII 383; C. VIII 274; C. XII 332
 dev-â-dev C. VII 383; C. VIII 274
 devâv C. VII 466
 deve dikenî C. II 28
 devevân C. XI 388
 devî C. VI 595
 devîde C. VI 566
 deviden C. I 152; C. VII 383; C. VIII 274
 devlet C. VIII 274, 479
 devlettî C. VII 290
 devr C. IV 157; C. V 522; C. XI 72, 313
 devr-i gezend C. VI 18
 dey C. VII 355; C. XI 554; C. XIII 294
 deyr C. V 522; C. X 390; C. XII 418
 deyyân C. VII 342; C. XII 385, 487
 deyyâr C. I 166; C. VIII 328; C. X 227; C. XII 22
 deyyûş C. IV 263; C. VIII 529
 dhâk C. XI 549
 dhâm C. IX 41
 dik C. VI 346; C. IX 560
 dikk C. I 393; C. VII 68; C. XI 49, 105, 444; C.
 XII 591
 dirâb C. V 428; C. XII 361; C. XIII 89
 dirâbhâne C. IX 380
 dirâht-i saht C. VIII 531
 dirâz huften C. V 328
 dirs C. XI 357
 di C. X 463
 dibâce C. III 412; C. V 506; C. XIII 177
 dicle C. VIII 464; C. IX 528
 did C. XI 451; C. XII 193
 didâr C. VIII 180; C. IX 505
 dide C. XII 143
 dide-bân C. I 462; C. VI 176; C. XIII 166
 dide-keş C. IX 28
 diđen C. III 250
 diđen rûy-i kâr C. XI 548
 dig C. IX 457
 dig puhten C. V 286
 diđgân C. X 460
 dih C. VI 330; C. XI 273
 dihâd C. XI 273
 dihlîz C. I 135; C. IX 70
 dij C. VIII 186; C. XII 563
 dijem C. XI 413, 418
 dil sikesten C. V 294
 dil süde C. XI 230
 dilâl C. XI 472; C. XIII 293
 dil-ârâm C. I 75
 dilber C. XII 17
 dilâr C. XII 516
 dil-hâh C. XI 185; C. XII 197
 dil-sipâr C. XI 279
 dil-sitân C. XI 526
 dil-süde C. XI 230
 dimâg C. VII 544
 dimen C. V 118, 359; C. XII 334
 dimene C. V 359

- dîn C. II 377; C. III 298; C. V 468; C. VI 387; C. IX 631; C. XI 102, 179; C. XII 385, 487; C. XIII 203
 dînâr C. III 126; C. VIII 310; C. IX 285
 dîr zî C. IV 223
 dirâ C. X 144
 direm C. VIII 310; C. X 507; C. XII 256
 direng C. VII 204
 dirhem C. II 311; C. X 507
 dirîg C. VI 13; C. XI 590
 dirîgâ C. XI 400
 dir-keşidén C. XI 617
 dirre C. VIII 584; C. XI 494
 disâr C. III 186; C. VI 67
 disî diblinden söylemek. C. IV 256
 dîv C. VII 325, 366; C. XI 192; C. XII 612; C. XIII 42, 324
 divân C. VIII 597; C. XII 198, 539, 612; C. XIII 122
 divâne end C. VII 325
 divâñend C. VII 325
 divâñ-i edeb C. IV 475
 divâr C. XII 478
 divâç C. III 143
 diy C. VIII 133
 diyâr C. XII 72
 diyet C. X 24
 dîz C. VI 210; C. VI 345
 diziye çekmek C. VI 16
 dolak C. III 485
 dost-dâr C. XII 462
 dost-kâm C. VIII 17
 duâ C. V 61; C. VIII 324, 514, 537
 dûçâr C. VII 300
 dûçâr zeden C. VIII 91
 dûd C. VII 514; C. XI 304
 dudak altıdan C. IX 450
 dudak çiğneyicilik C. XII 94
 dûde C. IX 615
 dûdmân C. VI 253; C. VIII 223; C. XI 505
 dûg C. IX 425; C. IV 90, 261
 duhke C. V 286
 dûhten C. V 253
 dûk C. III 309, 464; C. VI 187; C. XI 602
 dûl C. X 308
 dûlet C. XII 142
 duman ve toz çıkarmak C. VIII 330
 dûn C. XIII 39
 dûr dest C. XII 472
 dûr ez o C. XIII 19
 dûr kerden C. IX 367
 dûr-bâş C. IV 86; C. VII 106; C. VIII 595; C. IX 136
 dûr-dest C. IX 102; C. XI 298
 dûres C. VII 261
 durûden Bk. durûden C. IX 292
 durûger C. XII 447
 dûshâha C. XI 82; C. XII 45
 duv C. XI 620
 dû C. VI 545; C. VII 301; C. X 390
 dû çâr C. X 390
 dû çâr dâng C. VII 301; C. X 390, 479
 dû dil bûd C. II 463
 dû esbe C. II 361
 dû lebi C. VII 290
 dû mer C. X 223
 dû-dil C. V 178
 dûhâ C. VIII 373; C. IX 66, 437
 dûkkân C. V 414; C. VII 325; C. XI 498
 dûldûl C. IV 512
 dûlger C. XII 447
 dûm C. II 185; C. VII 471; C. VIII 114
 dûm-gaze C. IX 621
 dûm-geh C. VIII 114
 dûmmel C. IV 244
 dûmm-i zişt C. VII 471
 dûmûne dûm C. III 440
 dûnbel C. IV 244
 dûnbûl C. X 15
 dûrahs C. VIII 459
 dûrc C. XI 593; C. XIII 209
 dûrd C. IX 418; C. XII 438
 dûrer C. I 65
 dûrr C. I 65
 dûrr-i Aden C. XII 506
 dûrr-i yetim C. VIII 132; C. X 77; C. XII 299, 477
 dûrrî zî kân C. XII 483
 dûrûden Bk. durûden C. V 152; C. VI 28
 dûrûğî C. XII 105
 dûrûhs C. VIII 459
 düstûr C. IV 305; C. VII 360
 düşmen-kede C. IX 294
 düsnâm C. VIII 29
 düsvâr-yâb C. I 137
 düvâr C. VIII 458
 düvel C. VII 367
 düví C. VIII 405
 düzd C. XI 424
 düzgün C. X 439
 E
 ebâ C. IX 457; C. X 460; C. XIII 320
 ebced C. II 233
 ebed C. XI 33; C. XII 255
 ebhâz C. IX 346
 ebi C. XII 114
 ekbern C. XII 406
 ebleh C. II 288; C. VII 408
 eblûc C. VII 194
 ebnâ-i sebil C. XII 428
 ebnâü's-sebil C. I 59
 ebrehe C. XII 156
 ebrûki C. XII 379
 ebter C. VI 42; C. VII 473; C. VIII 390; C. XIII 171, 344

- ebû C. VIII 37
 ebû'd-dînâr C. VII 159
 ecell C. IV 142
 ecr C. VII 549; C. X 225
 ecrâ C. VII 549
 ecr-i nâ-memnûn C. X 225
 ecriye C. VII 549
 eç C. XI 550; C. XII 481; C. XII 490; C. XIII 218
 edât-i hasr C. VIII 329
 edeb C. I 111, 116; C. IV 162; C. VI 336; C. VII
 53; C. VIII 47; C. IX 378; C. XI 495; C. XIII
 239
 edebşiz C. I 116
 edebşizlik C. I 111
 edend C. III 127
 edib C. I 116; C. III 223; C. IX 116, 378, 408
 edîm C. IV 148; C. XIII 309
 edken C. XI 499
 efî C. XII 607
 ekf C. XI 140
 Eflâtûn C. I 91
 efrâhten C. II 332
 efsâne C. VIII 335; C. IX 601; C. XI 581
 efsûn C. I 525; C. II 119; C. IV 274; C. VI 390; C.
 IX 405; C. X 213; C. XI 187, 489
 efsûn okumak C. IV 469
 efsûnger C. VI 457
 efsûs C. V 48; C. IX 384; C. XI 187
 efsûsiyân C. V 217
 efzâr C. V 572
 ehl C. X 561
 ehl-i kalem C. II 346
 ehl-i meder C. XII 163
 ehl-i perde C. VIII 395
 ehl-i veber C. XII 163
 ehrim C. II 35; C. V 183; C. VII 366; C. XII 290
 ekmeh C. II 323
 ekmek ve tuz C. I 140
 eksâb C. IX 506
 eksûn C. VIII 381
 ekûl C. XIII 254
 eledd C. IX 523; C. XII 463
 eleh C. VII 342
 elest C. X 360
 elestim C. IX 70
 elestü C. X 34
 el-garaz C. IV 483
 el-hak C. XII 475
 el-hâsil C. IV 483
 el-hasâ C. VI 380
 elif C. VII 356; C. XI 400
 elif C. IX 310, 552
 elini boynuna bağlamak C. IV 45
 elkâb C. I 62; C. VIII 449; C. XI 272
 elkefi C. III 165
 el-kûssa C. IV 483
 elletî C. V 171
 el-murâd C. IV 483
 emân C. VIII 148; C. XIII 233, 295
 emel C. VII 15
 emînî'd-devle C. XI 272
 emlah C. II 41
 emlâk C. XII 538
 emr C. XII 304
 emred C. XI 554; C. XII 608
 emr-i kün C. X 432
 emr-i suçûn C. VIII 540
 emr-kün C. X 432
 enâm C. IX 313
 enbân C. IX 173; C. XI 25, 303
 enhâz C. I 99; C. X 112; C. XII 416
 enbâzı-künüm C. I 99
 enbüh Bk. enbüh, enbüh C. VI 17
 enbüh C. VI 17; C. XI 616; C. XII 362, 516
 enbüh C. X 488; C. XI 616; C. XII 362, 516
 encûment C. VII 485; C. XII 608
 ender C. V 52, 458; C. VI 479; C. XI 498
 ender âhûr kerden C. IX 288
 ender âmeden ez pây C. V 52
 ender fikh mebin C. XI 498
 ender güş kerden C. VI 88
 ender-güzin C. XI 149
 enderz kerden C. XIII 315
 endühâ C. IV 229
 endühân C. IV 229
 endühân C. IV 229; C. VII 484; C. VII 484; C. XII
 593
 endühün C. X 613; C. XIII 41
 endüh Bk. endüh C. VII 106; C. XII 593
 ene C. IX 578
 ene'l-hak C. X 147
 enf C. VI 619
 engâr C. VII 270
 engârdan C. VII 270
 engâşten C. VII 270; C. IX 232; C. XII 140
 engebün C. I 102
 enghîten C. II 187; C. VIII 190, 270; C. IX 293;
 C. XII 223
 engrû C. VIII 491
 engüst zeden C. IX 325
 engüsteğ zeden C. IX 325
 engüsteri, zeden C. II 453
 enhâr C. X 372
 enih C. XII 378
 enîs C. XIII 275
 enzâl C. IX 340
 erbâh C. IX 130
 erbâin" C. XIII 243
 erc C. X 109, 170
 ercîmend C. VIII 211; C. X 109
 ergan C. V 395
 erganon C. X 596
 erganûn C. V 395

- ergün, ergün C. X 596
 erkân C. VI 369
 erneb C. VII 420
 esammı C. XII 406
 esâfir C. V 307
 esb C. XII 217, 265, 452
 esbâb C. XII 294
 esb-i tâzi C. 1147
 esed C. X 525, 634
 esîr C. I 1127; C. VI 389, 446, 484; C. XII 402; C.
 XIII 77
 eskîze C. VIII 549
 esrâr C. X 437; C. XI 355
 esrârhâ C. X 437
 esrâr-ı Kûn C. X 451
 es-sâlâ C. V 234; C. VI 12; C. VII 216
 est C. IX 74
 ester C. XII 102
 eßbâh C. VII 127
 eşcân C. VIII 540; C. XI 521
 eşek C. II 267; C. X 115; C. XI 341
 eşek başı C. VIII 611
 eşheb C. XI 376
 eşhed C. X 373
 eşhedü C. X 373
 eşrefi C. III 98
 etbâ' C. VIII 495
 evâmir C. XII 304
 evân C. XII 219
 evbâs C. III 79; C. IV 162; C. VIII 375, 477
 evc C. I 396; C. VIII 64, 293, 603; C. XI 481
 evhad C. VII 242
 evrâd C. VIII 119
 evvâh C. XI 304
 ey C. VII 259; C. VIII 389
 ey semme hayr C. XII 418
 eyke C. VII 17
 eymân C. V 448
 eymen C. IV 198; C. VI 63
 eymin Bk. imîn C. V 208; C. VIII 596
 eyn C. IX 279; C. XIII 106
 eyş C. I 442; C. X 261, 263, 311, 523
 eyvân C. I 423; C. VI 655; C. VII 544; C. IX 558,
 567; C. X 455; C. XII 594
 eyvân-ı bûlend C. VI 317
 eyyâmü'r-rîhân C. VIII 308
 eyyûşey' C. X 261, 311
 eyyûşey'in C. I 442
 ez C. I 137; C. VII 339; C. VIII 380; C. X 431; C.
 XI 136; C. XII 480, 495
 ez âb C. XII 480
 ez cûn C. VII 339
 ez dest refen C. VIII 406
 ez dest şoden C. V 294
 ez har efkenden C. IV 213
 ez kemîn C. XIII 322
 ez tu bahr-dest C. VII 339
 ezel C. XII 255; C. XIII 216
 ezel-i âzâl C. XIII 216
 ezfer C. XI 465
 ezher C. I 58
 ez-hod C. III 416
 ezîz C. IX 457; C. X 566
 ezme C. XIII 118
 F
 fah C. VI 157; C. VIII 293; C. IX 378; C. XI 187;
 C. XIII 248
 fahfere C. X 236
 fâhir C. XI 299
 fahl C. VI 268; C. X 393, 415
 fâhte C. V 610; C. XII 441
 fâide C. VIII 351
 fak C. VI 157; C. VIII 293; C. IX 378; C. XI 187;
 C. XIII 248
 faka C. XII 378
 faka basmak C. VIII 293; C. IX 378
 fakd C. XI 266
 fakt C. IX 357
 fâl C. XII 199
 fâl-i bed zeden C. VI 152
 falk C. XII 184
 farak C. VII 544
 fânk C. V 505; C. XII 243
 fâris C. XI 118
 fârisî C. VIII 597
 fark C. VI 105; C. IX 330, 362; C. X 374
 fârûk C. X 635; C. XII 243
 fasd C. IV 135; C. VI 266
 fâsik C. VII 482
 fâtır C. XII 484
 fâtır C. XIII 111
 faysal C. XII 85
 fazâhat C. VII 413; C. VIII 97
 fâzîha C. XI 192
 fâzîl C. V 498
 fâzîhat C. VII 413
 fâzîl C. VI 601; C. VII 297
 fâzûl C. XI 361
 fecr C. X 372
 fectârû C. XII 395
 fedâ C. IX 460; C. X 92
 fedî C. IX 460; C. X 92
 fehâma C. III 409
 fehleviyye C. X 214
 fehm-gird-ârim C. I 99
 fekâre C. XI 497
 fekk C. XIII 127
 felâ C. XII 514
 felâh C. IX 519
 felâhsen C. I 460
 felak C. VI 276; C. VIII 414
 felâseng C. I 460
 felât C. XII 514
 felek C. I 116; C. VI 305; C. VIII 377; C. IX 183

felek-peymâ C. XI 328
 feliv C. IV 132, 419; C. VII 343
 felsefe C. VI 40; C. VII 339; C. X 214
 felsefi C. VI 40
 fer C. VII 360, 465; C. VIII 405; C. XI 111, 143,
 199, 570
 fenâ C. I 104
 fenâ-kün C. X 496
 fer C. VIII 99, 227, 603, 615, 618; C. X 328; C.
 XI 279; C. XII 459; C. XIII 210
 ferâ C. VI 385
 ferâğ C. VII 553; C. IX 265
 ferah C. X 77
 ferahçî C. X 447
 ferahçî C. X 447
 ferâz C. I 115; C. III 80; C. XII 516
 ferc C. VIII 393; C. X 51
 ferce C. V 80; C. XII 374
 ferce-cû C. V 80
 ferçec C. V 299; C. IX 132; C. XI 111; C. XII 114,
 546, 623; C. XIII 118, 325
 feres-i şemüs C. VII 188
 ferfed C. XII 12
 fergarde C. X 130
 ferh C. XII 334, 344, 479
 ferhâd C. IX 403
 ferheng C. IV 356; C. IX 236, 625; C. XI 199; C.
 XII 130, 183, 200, 209, 590, 606
 ferhundegî C. VIII 487
 ferkad C. XII 406
 ferr C. I 152; C. X 505; C. XI 236; C. XII 181,
 617
 ferruh C. VI 206; C. VIII 227, 618; C. X 588; C.
 XI 279
 fers C. XI 465
 fersah C. VI 174; C. VII 168, 450
 ferseng C. VI 174; C. VII 450
 fers C. I 66; C. X 53
 fers-i zemîn C. XI 559
 ferû C. XI 428
 ferük C. V 505
 ferzâne C. IX 159; C. X 556; C. XI 199
 ferzânegî C. VII 99
 ferzend C. III 244
 ferzendekekem C. III 244
 ferzin C. IV 231; C. V 155; C. VIII 76; C. IX 168
 ferzîn-bend C. IX 168
 fesh C. VI 106; C. XIII 159
 feslegen C. VIII 28
 feşânden C. II 95
 feşâr C. III 475; C. XI 548; C. XII 613
 feşârden C. XII 527
 fetâ C. IV 297; C. IX 337; C. XI 583; C. XII 20;
 C. XIII 168
 fetan C. X 199
 feth C. VII 54
 feti C. XI 583; C. XIII 168

fettân C. IX 605
 fevh C. XII 380
 fevz C. VII 167
 Fey C. XII 114; C. XIII 155
 Fey'âl C. VIII 328
 feylesof C. XI 591
 feyz C. VI 204
 fezâ C. I 119; C. XII 13, 496
 feza' C. X 243
 fezer C. VI 333
 fikar C. XI 497
 fikih C. II 266
 findik-i ten C. IX 613
 fitâm C. V 343; C. VI 355, 522; C. XIII 302
 fitnat C. XII 441
 fitrat C. II 347
 fid C. VIII 351
 figende-i gâv-i âbî C. XII 322
 fiker C. X 538; C. XI 416; C. XII 91
 fikret C. V 371, C. XII 91
 fikret C. VIII 369
 fikret-şinâs C. VI 285
 fil C. III 489; C. XII 452
 filâneddin C. VII 340
 fila-sof C. VI 40
 finâ' C. I 68
 fir'avn C. V 261; C. X 596
 firâk C. V 482
 firâz C. X 548; C. XI 511
 firdevs C. VIII 611; C. XI 331
 firenk C. X 72
 firib dâden C. VII 27
 firib horden C. VI 88
 firibânden C. XIII 110
 firih C. VII 47; C. X 197; C. XII 551, 580; C. XIII
 90
 firih dâden C. VI 576
 firûd C. IX 24
 firûze C. IX 597
 fisûs C. XI 113
 fisûsiden C. XI 113
 fisâr C. III 475
 fitâm C. V 31; C. IX 111
 fitne C. IX 191, 233
 fitne kumkuması C. III 185
 fitne-kâv C. X 421
 fitrâk C. VI 143; C. XIII 168, 313
 fuâd C. VIII 369, 410
 fuđûl C. X 298
 fuhs C. XII 45
 fuhûl C. VI 268
 fukâ' C. III 436
 furat C. XI 346, 396
 furû bin C. XI 428
 fuşar C. XI 473
 fužla C. VII 469
 fužul C. VI 601; C. VII 114, 392; C. VIII 459; C.

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- IX 49; C. X 308; C. XI 165
 fülfuce C. IX 106
 fülfuci C. IX 106; C. XII 14
 füçül C. IX 463
 fürce C. V 80; C. VIII 315; C. XI 36, 37; C. XIII
 199
 fürû âmeden C. IV 42
 fürû meyâ C. IV 42
 fürûd C. IX 24
 fürûg C. VI 243
 fürûñt ü harîd C. I 112
 fürûhten C. V 291; C. VI 610
 fürû-mâ C. IV 42
 flushat C. VII 158
 fûsûn C. IV 274, 466; C. VIII 415, 494; C. IX 66,
 74, 292; C. X 86, 501; C. XII 487
 fûsûn horden C. II 119
 fûsûs C. X 442; C. XI 418
 fûsûs kerden C. XI 418
 fûsârât C. III 475; C. IX 479, 553
 fûsurden C. III 475; C. IX 458
 fûtâd C. XII 360
 fûtâd o ber-kafâ C. XI 358
 fûtûn C. VII 465; C. X 137
 fûtûr C. VII 157
 fütüvvet C. II 490; C. X 453
G
 gabî C. V 614; C. VII 231; C. VIII 98, 522; C. XIII
 127
 gabîn C. I 531; C. III 498; C. IV 256; C. IX 566;
 C. XI 552; C. XII 455
 gâbir C. X 245
 gabn C. VII 26; C. IX 21; C. XI 354, 479; C. XIII
 337
 gâc C. V 463; C. VIII 73
 gad C. XII 447
 gadî C. XII 272
 gadîr C. I 62
 gadîye C. XII 272
 gadr C. VI 390
 gadv C. XII 447
 gaffâr C. IX 78
 gafr C. IX 78; C. X 558; C. XIII 19, 258
 gâh C. VII 522; C. VIII 60
 gâh-i harb C. V 318
 gâhi C. VIII 60
 gaib C. I 69
 gâiden C. IX 448
 gâim C. X 453
 gaj C. VIII 174
 gajân C. VIII 254
 gaj-gajân C. VIII 254; C. XI 394
 gjâidén C. III 344; C. V 265; C. VII 398; C. VIII
 13, 174, 254; C. XI 394
 galat mî efkenî C. V 626
 gâl-dâden C. XI 111
 gales C. XIII 271
 galîl C. VIII 569
 galle C. VII 325
 galtaban C. VIII 528
 galtâk C. V 191
 galt-i galtân C. VII 455
 galüb C. XIII 23
 gâm C. X 533; C. XII 265, 356, 553
 gamâm C. IX 104
 gamân C. I 138; C. V 251; C. XI 59
 gam-dân C. V 54
 gam-güsâri C. V 144
 gamhâ C. V 251
 gammâz C. I 95; C. X 17, 325; C. XI 385, 490;
 C. XIII 213
 gammâze C. I 541
 gamz C. XI 385, 490; C. XIII 213
 gamze C. I 541; C. VI 345; C. X 59; C. XII 586;
 C. XIII 180, 213
 gâm-zen C. XII 265
 gân C. IX 445; C. XII 344
 ganz C. IX 326
 ganîmet C. I 113
 gânîye C. VII 15
 gâr C. VII 27
 gâr C. VIII 347
 gar C. VIII 389; C. XI 607; C. XII 626; C. XIII
 174
 garâib C. I 65
 garâm C. XI 352
 garânîk C. XI 499
 garâre C. VII 407
 gard C. VII 17
 gareç C. VIII 390, 427
 garîç C. VIII 607
 garîb C. XI 272
 garîm C. V 99
 gark-âb C. I 104; C. IX 625
 garr C. IX 494
 garre C. XI 446; C. XII 48
 gars C. V 147; C. XII 469
 garû C. XI 556; C. XII 537
 gasak C. XII 468
 gaşeyât C. XII 176
 gaşîye C. X 212
 gâv C. III 168, 186; C. X 421; C. XII 166
 gavâyet C. VIII 540
 gavgâ C. V 286; C. IX 553
 gâv-i pis C. XI 602
 gâv-i zür C. XII 166
 gavl C. III 410
 gavîl C. VII 330
 gâv-mîs C. II 391
 gavs C. VIII 617; C. XII 428
 gavta hûrdan C. IX 129
 gavvâs C. XIII 218
 gayb C. IX 103; C. XI 429

gayb-dân C. VI 565
 gâyed C. IX 448
 gayjîden C. V 265
 gaym C. X 453
 gayn C. XIII 27
 gayret C. VI 318; C. VII 369; C. X 341, 566; C.
 XII 223, 473, 543; C. XIII 311
 gays C. VIII 300
 gayûr C. I 529; C. X 47; C. XI 235; C. XII 543;
 C. XIII 311
 gayv C. XI 255, 511
 gâz C. XII 155
 gaze, gâze C. IX 621
 gazel C. XI 541; C. XII 237
 gâzer C. II 533
 gâzur C. X 85
 gazv C. XI 607
 gebr C. III 424; C. IV 195; C. V 362; C. VI 429;
 C. VII 39; C. VIII 507, 615
 gebr-i kûhen C. III 173
 gebz C. VI 64, 302; C. VII 172, 251
 ged C. XIII 36
 gedâ-rû C. I 115
 gedbe C. X 187
 gedî C. X 187
 gedye C. VII 202; C. XIII 115
 gedye-sâz C. IX 361
 geh C. VI 345; C. VII 522; C. VIII 114, 317
 geh süden C. VIII 317
 gehvâre C. XIII 279
 gelc C. X 267; C. XII 362
 gelle C. X 267
 gemîz C. XII 194
 genc C. VIII 143; C. X 355, 396; C. XII 480
 genc-i revân C. I 144
 genc-nâme C. XI 615
 gencür C. IX 410
 gende C. X 135
 gende-pîr C. XI 236
 gendüm C. III 294
 geng C. XI 112
 gengel C. XI 291
 gep C. V 199; C. XII 193
 ger C. VIII 26; C. XIII 78
 gerâiden C. XIII 294
 gerd C. III 155; C. VII 451; C. X 53; C. XII 181;
 C. XIII 286
 gerden nihâden C. VI 166
 gerden-kes C. VI 158
 gerdiðen C. XI 290
 gerdkân C. X 130
 gerd-rûb C. XIII 59
 gerdûn C. IX 271; C. XII 97
 gergeden C. X 173, 552
 gergin C. XI 196
 gerîve C. VIII 478
 germ C. III 78; C. VIII 415; C. X 524; C. XI 207,
 304
 germ süden-i püst C. XIII 114
 germ ü serd C. XII 309
 germâ C. V 177
 germ-dârân C. II 375
 germ-i sir C. III 78
 gerî C. XI 107
 gerî C. VI 279
 ges C. III 296; C. V 457; C. VII 247; C. IX 140,
 330; C. XI 100, 277; C. XIII 334
 gesî C. XII 451
 gesît C. VII 341; C. VIII 234; C. IX 66; C. X 551
 gestî serd C. I 505
 gesten C. IX 66
 gev C. III 80; C. VI 84, 329; C. VII 70; C. VIII 482
 gevâhi C. XII 225
 gevâre C. XIII 279
 gevêze C. VIII 459
 gevher C. X 458
 gevher-i Kâviyân C. XII 321
 gevîr C. X 486
 geyhân C. IX 23
 gez C. VIII 277; C. XII 482
 gezet C. X 130
 gezîden C. VIII 277; C. XIII 294
 gezz C. X 43
 gitirti C. VIII 388
 gill C. IV 303; C. X 177
 gill ü gîş C. IX 592
 gir C. VI 135
 grâr C. V 588, 589; C. VII 331, 381; C. IX 376;
 C. XII 509
 gitte C. VI 561; C. VIII 221, 536; C. X 538; C. XII
 48
 gîş, gîş C. IV 220, 303; C. X 177
 gitâs C. XI 82
 giyer C. VI 269
 gîşse C. XI 178
 gî C. X 575
 gîc C. IV 128; C. V 79, 181, 280, 463, 614; C.
 VII 114; C. VIII 304, 588; C. IX 157; C. X
 239; C. XI 250; C. XIII 55
 gîcân C. IX 158
 gîcî C. XII 142
 gîc C. VIII 73
 gidye C. V 277; C. XII 424
 gidye-perest C. XII 424
 gîl C. II 363; C. VII 89, 194; C. X 49; C. XI 383
 gîlâbe C. X 229
 gîle C. XIII 182
 gîlm C. IV 146
 gîl-kâv C. XII 325
 gîmîz C. VII 222
 gîn C. VIII 26
 gîr u dâr C. VII 520; C. VIII 596
 gîräiden C. XIII 294
 gîrânende C. XI 133

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- girâyîsten C. IX 373
 gîrdâb C. XI 335
 girdek C. XI 111
 gîrdân Blk. gîrdân C. XI 207
 gîrd-i kûh C. VIII 88
 gîrdîrân C. X 401; C. XI 534
 gîrdîrân bâ-gerdenest C. X 401
 gîrdân, girdekân C. XII 431, 483
 gîrev C. II 333; C. III 294; C. VI 217; C. VIII 485;
 C. IX 507; C. XII 272
 gîrev besten C. IV 66
 gîrev gesten C. VI 620
 gîrevgân C. IV 202; C. IX 556
 gîrifât C. I 122
 gîrifât-i dil C. I 122
 gîriften C. IX 314; C. XI 133
 gîrih C. IX 368; C. XII 215, 429
 gîrûdâr C. XIII 72
 gîryeem zâr C. XI 460
 gîrye-i aynü'l-mülâh C. IX 435
 gîyâh C. VII 378
 gîzâf C. III 167; C. VIII 485; C. X 225; C. XII 26
 gîntûl C. IX 553
 götûrû, gîtrû C. III 127
 gû C. VII 454; C. XI 89, 594; C. XII 149; C. XIII
 27, 109
 gubâd C. X 75
 gûh C. III 284; C. IX 269, 286, 579; C. XI 250;
 C. XII 194
 gûl C. II 259, 293; C. VII 114; C. IX 158; C. X
 540; C. XI 290, 574; C. XII 155, 188
 gûl C. I 183; C. II 293, 425; C. III 211; C. IV 104;
 C. VII 417; C. X 540, 584; C. XI 539
 gulâm C. II 514; C. XI 399
 gulâmek C. III 244
 gulbe C. VI 306
 gûl-gerd C. XII 45
 gulgu C. XII 196
 gulgue C. VIII 132
 gulhan C. III 285
 gull C. IV 44; C. VII 471; C. XII 312, 517
 gûlûl C. I 132; C. VI 408
 gûlüvv, gûlüv C. VI 259; C. X 195; C. XIII 86
 gulyâbâni C. I 183
 gumr C. IV 24; C. VII 417
 gunbedî kerden C. X 156
 gunûden C. V 130; C. X 467
 gûr C. II 174; C. IV 52; C. VI 504; C. VII 307; C.
 IX 637; C. XII 362
 gûr-â C. XII 149
 gûre C. VII 330
 gurer C. I 65
 gûrf C. V 258; C. XI 388
 gûrhar C. IX 637
 gûrûden Blk. gûrûden C. IX 182, 636; C. X 175
 gûrin C. IX 182, 636; C. X 175
 gûristân C. VII 395
 gûrmûk C. XI 499
 gûrr C. IV 418
 gûrrân C. XII 74
 gûrre C. I 147; C. VI 95; C. VIII 39, 492, 516
 gûrred C. XI 245
 gûrûden C. VIII 39; C. IX 182; C. XI 245; C. XII
 74
 gûrûr C. VII 394; C. X 14; C. XI 116; C. XII 537
 gûsâle C. V 186; C. XI 578
 gûsn C. I 59; C. VII 213
 gûsterânîden C. X 465
 gûsterden C. X 465
 gûs C. IX 26, 649
 gûs dâr ân C. II 44
 gûs gîriften-i âb C. VI 218
 gûs kûn C. XI 40
 gûs râ haika dâden C. IX 114
 gûsdâr C. II 44
 gûsdârân C. II 44
 gûşe C. XIII 286
 gûşe geste C. XIII 286
 gûşmâl C. VII 239; C. XII 221
 gûşvâr C. IX 649; C. XI 274
 gûş-ver C. IX 427
 guvend C. V 322
 guy C. VII 454; C. XI 89, 594
 guy burden C. XII 544
 guyend C. V 322
 guyûs C. VIII 300
 guyyb C. I 69
 guz C. IV 325
 guzz C. VII 111
 gûdâhthen C. XIII 151
 gûdâz C. X 22
 gûdâz C. XIII 151
 gûft C. V 376; C. IX 469
 gûften C. IX 314; C. XIII 109
 gûftemâ C. I 92; C. XI 17; C. XIII 236
 gûft-gû C. IX 575
 gûfti C. XII 501
 gûh C. III 284; C. IX 269, 286, 579; C. XI 250
 gûhdân C. IX 286
 gûh-dân-hâ C. IX 579
 gûh-hâr C. III 284
 gûl C. VII 172
 gûlab C. V 163
 gûlâbe C. VIII 340
 gûl-ârz C. VIII 64
 gûl-gînî C. X 152
 gûlgûne C. VII 486; C. X 439; C. XI 115, 407
 gûl-i müşkin C. XII 249
 gûl-i nesrin C. XII 249
 gûl-izâr C. V 156
 gûl-ruhân-i hâr-hû C. VII 301
 gûlşeker C. II 135
 gûl-zâr C. I 428
 gûm C. XII 583

gümüşten C. V 291; C. VI 610
 gümüz C. IX 313
 güm-râh C. II 366; C. IX 244
 gümrehân C. XIII 188
 günbed kerden C. X 529
 günç C. I 128
 günçâ C. IV 58
 günç-kâv C. IX 120
 güng C. VII 258; C. VIII 364
 gürâziden C. V 354
 gürbîz C. XII 559
 gürbüz C. IV 175; C. XII 559
 gürç C. III 419
 gûrd C. V 123; C. XI 554
 gûrg-i bûz C. IV 175
 gûrm C. V 420; C. X 84, 559; C. XI 207
 gûrpûz C. VII 91
 gûrz C. V 49; C. IX 39
 gûsâl C. IX 431
 gûsest C. VI 420
 gûsil C. II 562
 gûsil C. IX 431; C. XI 52; C. XIII 24
 gûsisten C. VI 420
 gûstâh gû C. XII 315
 gûstâh-rev C. X 332
 güsterân C. V 420
 güsterâniðen C. V 420
 gûşâd C. V 150 C. VI 135, 358; C. VII 54, 391,
 471; C. IX 566; C. X 21, 430; C. XI 137,
 474
 gûşâden C. IV 30
 gûşâdi C. V 95
 gûşâyî C. V 95
 gûşûden C. IV 71
 gûzaf C. III 405; C. V 58; C. VII 102; C. X 69,
 206, 225; C. XI 194; C. XII 26, 438
 gûzâr C. X 562
 gûzârden C. XII 527
 gûzâre C. VIII 320; C. IX 547; C. XI 487
 gûzârîden C. X 562
 gûzâsten C. VII 463
 gûzin C. XI 149
 H
 hâ C. VI 244; C. IX 579; C. X 499, 616; C. XI
 249, 417; C. XII 122, 265, 357; C. XIII 23
 hâb C. VIII 202; C. X 362
 habâb C. VII 226, 482; C. XII 420
 habâyâ C. I 66
 habb C. IV 245
 habbâz C. XII 416
 habbe C. VIII 238, 398
 habbezâ C. IX 131; C. XI 327, 378
 hâb-i hargûs C. III 79; C. VIII 128
 habîr C. VIII 581
 habîs C. VIII 466; C. XII 188
 habîl C. XII 490
 habn C. XI 246
 hâb-nâk C. VIII 134
 habr C. II 410; C. VIII 582
 habs-bâd C. IX 560
 habt C. I 460; C. VII 525; C. IX 48; C. X 233
 hacâ C. V 301
 hacc C. V 299; C. VII 23
 hacic C. V 280
 hâcâ C. IX 35, 609; C. XI 412
 hacel C. XI 23; C. XII 52
 hâce-tâş C. II 156; C. III 246; C. VI 358; C. VII
 493; C. VIII 273; C. IX 35
 hâcîb C. I 109; C. VIII 25; C. X 573
 hâcîbe C. X 69
 hacil C. IX 514
 hacle C. X 533
 haçîden C. XIII 26
 had C. VIII 25; C. XII 400
 hadd C. VII 371; C. VIII 572; C. IX 202; C. X
 439; C. XI 494
 hadeng C. XI 134; C. XII 533
 hader C. III 259
 hader C. VII 92; C. VIII 301, 475; C. IX 113,
 438; C. XII 248
 hadim C. IX 209
 hâdfi C. VII 321; C. XII 378; C. XIII 133
 hadîka C. IX 477
 hadîs C. XII 164
 hadrâ C. XII 334
 hady C. VII 321
 haf C. XII 413
 haff C. XII 113
 hâfid C. XI 595
 hâfik C. V 169; C. X 371
 hâfikayn C. V 169; C. X 371; C. V 520
 hâfir C. XI 524
 hafne C. I 62; C. IX 514
 hâfirik C. VII 266
 hah hah C. XII 45
 hâibe C. XII 598
 hâk C. X 412; C. XIII 171
 hâk ber ser C. XIII 171
 hâk ber ser kerden C. IX 174, 523
 hâk rihten C. VIII 31
 hâk ve hâkister C. II 353
 hâk-bîz C. I 468
 hâkî C. III 496
 hâk-i tû hoş bâd C. XII 444
 hakîm C. XIII 18
 hâkîstan C. IX 526
 hâkn C. XI 78
 hâk-pâş C. IX 45
 hâk-tûd C. IX 24
 hâl C. IV 211; C. VI 314; C. VII 385; C. IX 547;
 C. XI 584; C. XII 400
 halâ C. X 430; C. XII 367, 440
 halâat C. VI 339
 halâik C. VI 61

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- halak C. VIII 153; C. IX 357; C. XI 145
 halâkat C. X 260
 haleb C. VII 194
 halef C. I 68; C. VII 516
 half C. IX 261
 halhâl C. VI 188
 halhale C. VII 454
 hâlib C. IX 359
 haliden C. I 137; C. XII 312, 586
 halîfe-i râstî C. VIII 473
 halîl C. IX 265
 haliş C. XII 311, 312, 586
 halk C. VI 61
 halk, boğaz C. IX 20, 474
 halka der gûş C. VI 345
 halkatfrât C. X 214
 hall C. XI 261; C. XII 140
 hallet C. XII 456
 hallî C. XI 188
 halvet C. I 135; C. XIII 243
 ham C. VII 454
 hâm C. I 87; C. VIII 449; C. IX 230; C. XII 612
 hâm riş C. XII 47
 hamâil C. VII 293
 hamâm C. X 523; C. XI 293; C. XII 549
 hamâmât C. XII 549
 hamd C. VII 509
 hamc C. IX 610
 hamel C. IX 141; C. XI 359; C. XII 52
 hâmîz C. XII 226
 hamîden C. V 304
 hâmîl C. VII 486; C. VIII 333
 hamile C. VII 293
 hamîm C. VIII 210
 hamîr C. XI 235
 hamîr-kâr C. XIII 23
 hamîs C. XI 424
 hamîyet C. II 398; C. V 118; C. X 493; C. XII 360
 haml C. XI 88
 hamrâ C. II 30
 hamr-hâr C. XII 611
 hâm-riş C. V 277; C. XII 204
 hâmûn C. IX 69; C. XIII 151
 hamus kün C. XI 586
 hamus süd C. XI 586
 hâmûşî C. XI 557
 hamyet C. XII 360
 hamza C. X 497; C. XI 565
 hamze C. X 497
 hamze-hâr C. XII 611
 hân C. I 112; C. IV 19; C. XI 413, 534
 hân başî C. V 499
 hân u mân C. V 441; C. XI 413
 hânde C. XI 376
 handîfen C. VI 471
 hânedân C. XI 213; C. XII 455
 hâne-nişin C. V 157
 hâne-sûr C. X 465
 hâne-sîn C. V 157
 hanet C. XII 451
 hanîh C. VI 249; C. VII 91; C. VIII 328; C. IX 526; C. XII 536
 hanîz C. XIII 242
 hânkâh C. XII 611
 hanâne C. V 274; C. VIII 180
 hanet C. XII 451
 hanûr C. XII 507
 hanût C. VI 222; C. XIII 139
 hânûmân C. III 167
 hanzal C. V 156
 hap C. V 573
 har C. II 186
 hâr C. I 139; C. V 306
 har der-gîl behûft C. I 126
 har mürden ve bâr bûrden-i seyl C. V 355
 harac C. I 118; C. V 299; C. IX 132; C. XII 114, 623
 harâc C. VII 205; C. IX 291; C. XII 428; C. XIII 126
 harâfet C. XI 421
 hârâkân C. XII 43
 haramdân C. IV 304
 harârâ C. XI 249, 541
 harâs C. XII 97
 harâz C. VI 340; C. IX 173, 293
 harbat C. VI 487; C. XI 380
 harbe C. X 491
 har-bende C. II 295
 harbet C. VI 487
 harbete C. VI 487
 harb-gâh C. V 318
 harbuze C. III 419; C. X 484
 harc C. XI 605; C. XII 428
 hâr-çûn C. I 139
 hareb C. VI 291, 433
 harem C. X 563
 hares C. V 172
 hargâh C. X 169, 266, 376
 hargele C. XII 496
 hâr-hâr C. VIII 347; C. IX 575
 harhâs C. XI 511
 harhaşa C. XI 537
 hâr-hû C. VII 300
 hari C. V 174, 306, 435
 harîden C. II 186; C. III 246; C. V 291; C. VI 610
 harîden hod C. V 289
 harif C. VII 468, 470; C. VIII 528
 harif C. I 83; C. VII 63, 100, 535; C. IX 391; C. XI 166, 421; C. XII 555; C. XIII 190
 harif-î bi-gam C. V 268
 harîk C. III 115
 harîki C. VII 101
 harîr C. VI 273

- hâr-kes C. V 156
 har-meges C. X 460
 har-mûhre C. XI 341
 hamûb C. VII 396
 hârpuşt C. VI 437
 harpuşte C. X 492; C. XI 610
 harra mağsiyyen C. XI 358
 harrâka C. V 278
 harre C. I 92
 harrûb C. VII 122, 396
 harûn C. VI 46; C. IX 100; C. X 148
 hârût C. VII 362; C. X 359; C. XII 346
 har-vâr C. X 572
 hayâr C. X 32
 harz C. V 468
 harzen C. XII 75
 has C. I 138; C. IX 530
 hasâ C. XII 592
 hasal C. IX 484
 hasb C. XII 486
 hasbü C. XI 160
 haseb C. I 68
 hased C. IX 183
 hasen C. VIII 37; C. XI 226
 hasf C. I 567; C. II 386, 444; C. IV 151; C. VIII 299
 hasim C. VIII 224
 hasî C. IX 320
 hasîr C. III 169
 hasîs C. VIII 141, 467
 hasiyâ C. IX 209
 hasm C. VI 403
 hasr C. VIII 329; C. IX 130
 hasretâ C. XI 400
 hasta C. VI 167
 hasta-diger C. XI 106
 haste C. XII 590
 hasten C. III 344
 hastî C. III 344
 hâsâ C. VI 245
 hasa C. X 212
 hâsâ lîlâh C. III 400
 hasâk C. XI 315
 hâsé C. X 263
 hâsé lîlâh C. II 131; C. IV 279; C. X 151, 263; C. XII 439
 haşem C. III 292; C. VII 154; C. IX 35; C. X 514; C. XII 623; C. XIII 29
 haşer C. III 128; C. VI 571; C. VIII 156
 haşhâş kerden C. IV 90
 hasin C. XI 571
 haşış C. VI 218
 hâsiye C. X 44
 haşır C. II 351; C. VII 137; C. IX 276; C. XI 587
 hasv C. VIII 451
 hat C. VIII 64
 hatâ C. XI 543
- hatab C. IX 371
 hatar C. III 454; C. XI 386; C. XIII 39, 62
 hatâyeyn C. XIII 96
 hatâyeyn hesâbi C. XIII 96
 hatb C. II 325; C. XI 137; C. XIII 88
 hâtem C. XI 68; C. XII 352
 hâtem-kede C. XII 352
 hâtif C. III 152; C. IX 478; C. X 335; C. XI 615; C. XIII 113, 192
 hatîm C. VII 277, 465; C. XII 280
 hatîr C. XIII 39
 hatne C. X 465
 hatne-sûr C. X 465
 hatre C. XII 228
 hatûb C. XIII 88
 hâtûn C. VIII 395; C. IX 399; C. X 78
 hav C. VI 84; C. XIII 132
 hav hav C. X 275
 hav kerden C. IX 367; C. XIII 132
 havel C. XI 479, 524; C. XII 401
 hâvendgâr C. X 524
 havf C. VI 53
 havic C. VII 316
 hâviye C. VI 200
 havl C. IV 350
 havrâ C. XI 365; C. XII 133; C. XII 543
 hay hay C. III 474; C. X 217; C. XII 626
 hay huy C. III 474
 hây u hûy C. VII 22, 522; C. XII 30
 hayâl C. XI 12
 hayât-huld C. XI 311
 haybet C. XII 598
 haydar C. VII 470
 hayevân C. VII 151
 hayeyân C. VII 151
 hayf C. I 531
 hayf C. IX 406; C. XI 337, 421, 464; C. XIII 201
 hâyideen C. VI 244; C. XI 355
 hayl C. VIII 55; C. IX 209; C. X 615; C. XI 103; C. XII 547; C. XIII 256
 hayme-i gerdün C. VIII 261
 hayn C. V 207; C. XI 168
 hayr bâdi kerden C. V 56
 hayrân C. I 173
 hayû C. II 491
 hayyât C. XI 538
 hayyât C. IX 135
 hayye ale'l-felâh C. IX 519
 hayye ale's-salâh C. IX 519
 hayy-i cân-eftâ C. X 362
 hazâb C. VIII 352
 hazâcîf C. IV 408
 hazân C. VI 519
 hazar C. X 405
 hâze C. XI 100
 hâze-ger C. XI 100

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- hazen C. II 125; C. VI 242
 hazende C. IV 89
 haz-hazân C. XI 394
 hâzîl C. VII 371
 hâzik C. I 146
 hâzîl C. VII 321
 hazîden C. IV 89; C. V 116, 246, 252, 286; C. VI 519; C. VII 559; C. VIII 13; C. IX 44; C. XI 18; C. XIII 189
 hâzin C. IX 397
 hazir C. IX 507
 hazîfe C. VIII 23
 hazîz C. I 396
 hazm C. V 74, 85; C. VI 123, 574; C. IX 534; C. X 216, 428; C. XI 144, 163; C. XII 550
 hazr C. VII 421; C. XIII 166
 hazret C. IX 267; C. X 46
 hazr-ı vaktî C. VII 422
 hazûl C. XIII 254
 hazz C. XIII 29
 he C. VI 581
 hebâ C. III 104; C. VI 340; C. VII 390; C. VIII 130, 178; C. XIII 252
 hebenneka C. V 96
 hecâ C. V 301
 hedde C. VII 220
 hedede C. VII 220
 hediy C. VIII 230
 helâ C. IV 51, 261; C. VI 77; C. X 533
 hele C. VI 63, 77; C. VIII 81, 527
 helîfe C. I 102; C. II 290; C. VII 540; C. VIII 159
 helîfec C. VII 540
 helvâ-yi sebûs C. X 442
 hem C. II 297
 hemân C. VI 56; C. IX 441
 hem-bâz C. XII 416
 hem-dil C. XI 470
 heme C. V 431
 hem-hâb C. V 431
 hem-hâbe C. VIII 138; C. XI 542
 hem-hâne C. V 156
 hemî C. V 540
 hemî dâni C. V 540
 hem-kâse C. VI 385; C. IX 102
 hemm C. XI 520
 hem-makîyl C. XII 73
 hem-reh C. XII 402
 hemşîre C. I 394
 hemyân C. VI 42; C. X 506
 hem-zebân C. I 93
 hencâr C. VIII 362
 heng C. VIII 188; C. IX 535
 hengâme C. V 270; C. VIII 302; C. X 343; C. XI 539; C. XIII 229
 her cend C. III 110
 herâs C. V 322
 herîse C. X 411
- hervele C. XI 578
 hesâb C. IX 413
 hestend C. VII 212
 hestî C. IX 69
 hest-i mutlak C. IX 621
 hetf C. XIII 113
 hetl C. XII 143
 hettâle C. XII 143
 hettâleterin C. XII 143
 hevâ C. VI 217; C. X 375; C. XI 45, 99
 hevl C. IV 350; C. V 220; C. IX 107; C. X 58, 515; C. XII 362
 hevl-efzâ C. XII 264
 hevn C. V 230
 hevvez C. II 233
 hey C. IX 64; C. XI 286, 316, 443, 511, 568
 hey hey C. III 474; C. XI 418; C. XII 624
 hey mori C. XI 250
 heyçâ C. III 115
 heyend C. VII 212
 heyhâ C. IX 64
 heyhây C. X 426; C. XI 191, 272; C. XII 30, 625
 hey-kerden C. XI 191
 heyûlâ C. X 556; C. XI 433
 hezâr C. IX 452
 hezîmet C. V 280; C. VI 344
 hezîl C. VI 60; C. VIII 529
 hezze C. IX 36
 hibâk C. XII 133
 hibr C. VIII 582; C. IX 67; C. X 340; C. XII 236, 334
 hibret C. VIII 581; C. XI 61
 hicâl C. X 533
 hidâ C. X 18
 hidâr C. IX 428
 hilâz C. VI 238; C. IX 233; C. XIII 288
 hîkd C. VIII 289; C. XI 344
 hilâar C. VI 339
 hilâl C. II 55; C. X 242; C. XI 357
 hilüm C. IV 286; C. V 366; C. X 609; C. XIII 206
 hilüm-âldö C. XIII 206
 hil C. VIII 158
 humâle C. VII 293
 humâm C. IX 182; C. X 523
 humâr C. VI 219; C. XI 610
 humâr-ı vahşî C. IX 637
 humîl C. XI 88
 humye C. XII 360
 humyet C. IX 386
 humyet-i din C. IX 386
 hung C. VI 239; C. VII 175
 hunnâ C. XI 111
 hurâb C. II 508; C. V 428; C. XI 546
 hurâs C. XI 93
 hured C. IV 389
 hurem C. IX 456
 hûrfâ C. XII 130

- hürfet C. VII 374
 hırka süden C. XII 129
 hırkayı başına çekmek C. III 468
 hırmân C. XII 603
 hırmén-sûhte C. IX 392
 hırs C. XII 128
 hısam C. VIII 302
 hisb C. XI 596
 hisin C. VIII 295; C. XII 487
 hism-âlûde C. IX 42
 hisât C. XII 590
 hisât hisât C. X 547
 hisât-i läzib C. III 339
 hisât-zen C. VI 461; C. XII 112
 hitât C. V 603
 hitta C. V 603; C. VI 162; C. XII 255; C. XIII 35
 hyârşenbe C. X 198
 hyâât C. VI 372
 hiyre C. XIII 39, 298
 hiyâs C. I 135
 hizâb C. VIII 352; C. XIII 208
 hizâme C. VI 575
 hizâne C. XIII 304
 hicâ C. V 301; C. IX 605; C. XI 367
 hicâb C. IV 410; C. XII 153; C. XIII 307
 hicib C. II 146; C. IV 259; C. IX 205; C. X 174;
 C. XI 267; C. XII 153; C. XIII 307
 hicrân C. V 482
 hijâ C. XI 581
 hijâc-ten C. IV 181
 hidîv C. V 251; C. VII 359; C. XII 76, 481
 hidîy C. VIII 230
 hîk C. V 199; C. VII 349
 hikmet C. X 402
 hil'at C. I 145; C. IV 206; C. V 255; C. VI 610; C.
 VII 304, 512; C. X 204, 573
 hîle C. III 296; C. IX 66
 hîle pişircilik C. XIII 178
 hîle-cû C. XII 604
 hiliden C. VI 430
 hilim C. IV 286; C. V 366; C. VIII 597; C. IX 270;
 C. X 609
 hill C. VI 11
 hîlye C. X 451
 himâm C. VII 372
 himem C. XIII 159
 himmet C. VIII 324; C. XIII 159
 himmet-perest C. IX 176
 hin C. XI 168
 hindû C. VII 145; C. XI 99; C. XIII 287
 hindû-yi bed C. II 285
 hink C. VII 470; C. IX 508
 hink-i rahş C. IX 508
 hîre C. VI 259, 623; C. VII 506; C. XI 526, 604;
 C. XIII 39
 hîre hand C. XI 515
 hîre süden C. IX 84
 hîre-çeşmî C. VI 259
 hîref C. VIII 392
 hîre-gûf C. VI 259
 hîre-hand C. XI 604
 hîre-küs C. XIII 39
 hîre-küsî C. VI 259
 hîre-rûf C. VI 259
 hîre-ser C. XII 616
 hîre-serî C. VI 259
 hîrfet C. VIII 392
 hîrs C. XI 509
 hisâb C. VI 560; C. X 152; C. XII 46
 hisâl C. XII 568
 hisbân C. XII 600
 hisbet C. XI 418
 hisib C. VI 560; C. IX 413; C. X 152; C. XII 46
 hisj C. VII 250
 hisât C. X 100
 hisât C. V 183; C. VIII 18, 401; C. X 100
 hitâm C. VIII 475
 hitî C. XI 143
 hîz C. IV 297; C. V 515; C. VI 221; C. X 538; C.
 XII 235; C. XIII 320
 hîzân C. XIII 320
 hîzebr C. VI 268
 hîzekân C. IV 297
 hîzîe C. IX 36
 hod C. XI 366; C. XII 400
 hod ci bâsed C. XI 563
 hod-kâme C. VII 534
 hör C. VI 479
 hor C. VIII 518; C. X 555
 horden C. VI 316; C. XIII 155
 hörî C. VI 316
 hortüm C. VII 364
 hoş C. I 91; C. VIII 608; C. X 242; C. XII 232
 hoş-bedfüz C. XI 322
 hoş-cevâz C. IX 164
 hoş-dehân C. IX 58; C. X 242
 hoş-dem C. III 186
 hoş-dil C. X 406
 hoş-güzârân C. III 125
 hoş-izâr C. XII 541
 hoşnû C. XIII 39
 hoş-vend C. XIII 39
 hoş-zâd C. III 109
 hoş-zekan C. XIII 110
 Hoten C. IX 237
 hubât C. III 87; C. V 256; C. VI 123; C. VIII 98;
 C. IX 77; C. XIII 306
 hubs C. VII 44
 hubük C. XII 133
 hubye C. I 66
 hud C. VIII 272
 hûd C. III 115, 465; C. VIII 597; C. X 136
 hûdâ C. IV 31; C. VII 282; C. VIII 153, 272; C. X

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- hudâ' C. XII 378
 hûdar C. V 67; C. VII 392
 hudâvend C. IV 193; C. V 416; C. VII 282; C. VIII
 153, 272; C. X 57, 524
 hudâvendgâr C. X 524
 hudû C. XI 423
 hudûk C. III 309
 huduv C. II 491
 hudy C. XII 378
 hûffâş C. VIII 108
 hûfrîk C. VII 266
 hûfté-şekî C. V 265
 hukub C. XI 379
 hul' C. VI 383
 huld C. VI 277; C. VIII 124; C. X 396; C. XI 78,
 289, 311
 hûldistân C. XI 78
 hulel C. VIII 294; C. IX 192
 hulk C. IX 80
 hulle C. IV 512; C. VIII 294; C. IX 192; C. X 573
 hulm C. X 609
 huly C. XII 226
 hum C. VII 537
 humâr C. V 597; C. VIII 60; C. IX 286; C. XI 230,
 323; C. XII 241; C. XIII 286
 humâr-îşken C. VIII 60
 humdân C. X 408
 humeyrâ C. II 30
 hummâ-yı dîkk C. I 393
 hummük C. III 67
 humre C. VIII 362; C. IX 589; C. X 635; C. XI
 442, 577
 humre-perest C. XI 442
 humûd C. XI 475
 humûl C. IV 447; C. VII 233
 humûz C. X 497
 hûn C. X 412; C. XI 248
 hûn giriften C. X 515
 hûn horden C. V 614; C. VI 393; C. X 566
 hunb C. VI 620
 hunbek C. VI 620
 hunbükk C. III 67, 436
 hûn-i bîfitude C. IX 175
 hûn-i cîğer C. I 131
 hûn-i rez C. V 195
 hûni C. XI 126
 hûní C. XIII 28
 hûn-i dil C. X 417
 hunk C. XII 356
 hunâk C. IX 635; C. XII 88
 hunsâ Bk. hûnsâ C. X 139
 hunûs C. VI 436
 hûr C. XI 365; C. XII 133, 543
 hurd u mürd C. V 435; C. X 155, 259, 568
 hurdegi C. VII 102
 hurka C. XII 603
 hurrem C. XI 589
 hurs C. IX 470; C. XI 580
 hûrsid C. V 196, C. XII 299
 hurtûm C. XI 471, 592
 hurtûş C. VI 465; C. VIII 597; C. IX 45
 husbiden C. VIII 467
 husbiden-i har C. V 608
 husrev Bk. hûsrev C. X 65
 husûf C. XI 591
 husûmet C. XI 81
 husûn C. XII 487
 huş Bk. hûş C. III 403
 hûş C. III 403; C. IX 28; C. X 416
 huşâre C. XI 548, 560
 hûşc C. VII 109, 516; C. X 119
 hûş-e-çin C. VII 109
 hûş-e-çâlâk C. V 134
 hûş-e-gaybi C. X 119
 hûşhâ C. XII 516
 hûşî C. IV 511; C. VI 155; C. IX 277, 383
 hûş-âr C. VI 485
 hûş-âverden C. VIII 25; C. XIII 164
 hûşk gest C. IV 427
 hûşk geşten C. V 280
 hûşk-bend C. IX 466; C. XII 122
 hûşk-leb C. XIII 35
 hûşû C. IX 220
 hûşû C. III 396
 hûşûnet C. XI 571
 hûşyâr C. XI 117
 hût C. X 634; C. XIII 218
 hutâm C. VIII 544
 hutû C. II 233
 hutûb C. II 325; C. XI 137; C. XIII 88
 hûvîl C. IV 350
 huy C. IX 80; C. XI 468
 hûy kerden C. XI 468; C. XII 201
 huzû' C. VII 371
 huzzâr C. I 69
 hûbûr C. XII 269
 hûdâ C. VIII 230, 355; C. XIII 254
 hûdf C. VIII 230, 355
 hûft ü hûz C. VIII 477
 hûlk C. VII 199
 hûm C. VIII 607
 hûmâ C. IX 533; C. X 356, 588
 hûmâm C. VII 420; C. VIII 398; C. IX 440; C. XI
 309; C. XII 399; C. XIII 324
 hûmâyûn C. VII 149; C. XII 173, 456, 500
 hûmum C. XI 520
 hûnsâ Bk. hûnsâ C. XI 470
 hûnsâ-yı müşkil C. XI 470
 hûrr C. IX 173
 hûsám C. VII 24; C. XI 43
 hûsrev Bk. hûsrev C. IX 403
 hûş Bk. hûş, hûş C. IX 28
 hûş-rûbâ C. XII 539
 hüveydâ nî hâfa C. VII 74

hüvl C. IX 108
hüvvi C. VIII 238

I

idâl C. IX 516; C. XI 65

îdrâr C. IX 284

îkal C. VIII 471; C. XII 269

inâk C. V 482

innîn Bk. innîn C. XIII 173

irk C. VIII 252

îrz C. XI 495

isba' C. VI 106

isbi' C. VI 106

isgâ C. V 143

istabl C. VII 435; C. VIII 48

istifâ' C. VIII 74; C. XI 363, 542

istikâk C. X 121

istulâh C. XI 359; C. XIII 41

itlât C. I 102; C. V 330; C. XII 410

iyâl C. XII 70; C. XIII 84

iyâr C. VII 47; C. X 399; C. XI 121

iyâs-sâz C. I 412

izâb C. XIII 344

iztirâb C. XII 480

I

ibâ C. XI 292

ibâhat C. XII 48

ibdâ' C. IX 347; C. XII 183

ibhâm C. V 559

iblâs C. IX 608

iblis C. III 449; C. IX 608

iblîsî C. IX 394

ibn C. XI 235

ibnül-lebün C. XI 465

ibrisim-bahâ C. II 62

ibtidâ C. XII 138

ibtidî C. XII 138

ibtilâ C. VII 114; C. XI 87

ibtişâr C. XII 349

icl C. XI 579

iclâl C. VI 105

icrâ C. X 87

icrî C. X 87

ictâzû C. XII 395

ictibâ C. VIII 373

ictihâd C. I 64; C. IX 515; C. XIII 254

ictinâ C. VII 14

îd C. XI 273

idâ C. X 280

îdâd C. V 335

idbâr C. II 294; C. V 355; C. VI 634; C. VII 369,

416, 417; C. VIII 480; C. XIII 196

idbîr C. II 294; C. V 355, 441; C. VII 369, 416

îder C. VII 167

îdrâk C. VI 617

îdrâr C. V 250; C. X 204; C. X 574

ifâza C. XII 379

ifk C. XI 140

iftif C. VII 272; C. IX 560; C. XIII 222

iftikâd C. VII 513; C. VIII 225, 235; C. IX 111; C.

X 606; C. XI 272

iftikâr C. XI 573; C. XII 462, 576; C. XIII 185

iftikâr C. XIII 263

iftirâz C. IX 240

iftirâf C. IV 469

iftitân C. IX 408; C. XI 596; C. XII 613

îğ C. III 309; C. IX 425

îğlak C. XII 610

îğrâf C. IX 515

îğretî C. XII 338

îğtûdâr C. III 221

îğtûfâr C. X 558

îğtinâm C. VII 282

îğtirâb C. VIII 374; C. XIII 78

îğtirâf C. VIII 498

îhbâl C. XI 587

îhtimâm C. VIII 289; C. X 335; C. XI 352

îhtirâf C. IX 469

îhtirâz C. X 29

îhtisâb ağası C. XII 351

îhtisâs C. VIII 373

îhtisâm C. VIII 79; C. IX 348

îhtivâ C. XIII 253

îhtiyâl C. IX 406

îhtiyâr C. IX 231; C. X 281

îhtiyât C. IX 277

îhtizâz C. XI 184

îkal C. VIII 263

îkân C. X 182; C. XII 221; C. XIII 100, 167

îkbâl C. X 347

îki gönüllü olmak C. IV 180

îksîr C. III 193; C. VI 196; C. IX 272

îksûn C. VIII 382

îktibâs C. XI 303; C. XII 480

îktinâf C. XI 620

îktinâs C. XII 465

îktirâh C. IX 519

îktiyâb C. XII 464

îktizâ C. XI 552

îlâc C. IX 196

îlâh C. XI 222

îlâm C. VI 191; C. X 390

îleyk C. VII 138

îlf C. XI 467

îlhâh C. VIII 539

îlhâm C. VI 49; C. IX 410; C. XI 522

îillet C. VII 389

îlliyyîn C. V 200

îlm-i ledün C. XIII 329

îltibâs C. VI 22; C. IX 537; C. XI 232

îltifât C. V 633

îlthâb C. XI 218

îltimâs C. XIII 168

îmân C. XII 91, 94

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- imâd C. VI 569
 imâm C. XII 473
 imân C. I 530
 imâm C. V 567; C. XII 473
 imân C. I 142; C. V 208; C. VII 548; C. VIII 405,
 596; C. IX 35, 194; C. XII 21, 438, 613
 imîn" [çeymin] 434
 imîn-âbâd C. IX 194
 imlâ C. IX 427
 imlî C. IX 427
 imtilâh C. VIII 408; C. IX 576; C. XII 58
 imtinân C. VII 406
 ïn C. V 513; C. IX 182
 in emr unâ [: unîye] C. XII 515
 ïn serâ C. V 75
 ïn sâtîre C. XI 48
 in unâ [: unîye] emr C. XII 515
 ïn zencûr kim C. XIII 226
 inâbet C. XII 124; C. XIII 288
 inâd C. XI 114
 inâha C. XII 378
 inân C. X 153
 inâs C. XII 72
 inayet C. XII 607
 inbisât C. X 333; C. XI 559
 incâh C. XII 255
 indikâk C. XII 359
 ïnet C. VIII 384
 inhâ C. IX 293
 innâ C. IX 578
 innîn Bk. innîn C. IV 44
 insân C. IX 111; C. XII 143
 insânû'l-ayn C. VI 292
 insihâb C. XII 328
 insirâf C. IX 349
 intiâş C. XII 533
 inticâ C. XIII 115
 intikâd C. VII 58
 intikâm C. X 37
 intikâm-güzâr C. X 563
 intisâl C. VIII 188
 intişâr C. XII 175, 349; C. XIII 279
 intizâr C. V 331
 inzâr C. VII 410
 irâ C. X 277
 ircâ' C. XI 595
 irem C. X 95
 irhâsât C. XI 262
 irtiâş C. XI 199
 irticâ C. IX 111
 irticâl C. IX 519
 irtifâk C. IX 304
 irtiyâh C. VII 72
 is'âd C. XII 378, 464
 isâr C. VI 250; C. VII 513; C. X 502, 573; C. XII
 431
 isâr C. VIII 423; C. IX 36; C. X 481; C. XII 231,
 233, 281
 iskencübîn C. XI 20
 iskîze C. IX 369
 islâm C. XII 54
 ismet C. IX 181
 ismid C. I 462
 ispeh C. IV 93; C. XII 542
 ispend C. XIII 124
 israh C. XII 379
 Isräîl C. V 234
 ist C. XI 480; C. XII 91, 243; C. XIII 43
 istâden C. III 394; C. V 371; C. VI 96; C. X 310;
 C. XI 426; C. XII 91
 istâdeti C. VII 31, 143; C. VIII 462
 istân C. X 99
 istî'bâd C. II 467
 istî'sân C. X 140
 istibdâd C. VIII 465
 istibâs C. VI 328
 isticâbe C. IX 313
 istidlâl C. XII 569
 istidrât C. V 223; C. XI 392
 istîgîfâr C. V 252; C. XIII 258
 istihkân C. XI 78
 istihâs C. IX 612
 istikâmet C. X 454
 istikâm C. XI 606
 istikbâr C. XIII 304
 istiklâl C. XI 104
 istiksâr C. XIII 304
 istimâlet C. IX 304
 istinkâ C. VII 327
 istinşâk C. VIII 119
 istirkâk C. II 514
 istiskâ C. XIII 248
 istisnâ C. XII 550
 istivâ C. XI 217; C. XII 221
 istize-ger C. IX 519
 isyân C. IX 396
 işkâl C. V 302; C. VIII 109; C. IX 451, 477; C. X
 347
 işkâr-bend C. VI 143
 işkem tülî C. X 85
 işraf C. IX 515
 işräîl C. I 59; C. XII 39
 işräk zeden C. XII 415
 isteddi C. XIII 118
 işve C. III 88; C. VI 243, 610; C. X 522; C. XI
 210, 555
 işve-dâden C. XI 111, 204
 işve-dih C. VI 243
 işvehâ kem dih C. V 291
 itâb C. XI 389
 i'tefir C. XI 188
 i'temid C. II 298
 i'tezele C. XIII 216
 ifib C. X 274

- i'tibâr C. VIII 97; C. XI 618
 i'tidâd C. VI 352; C. X 249
 i'tifâr C. XI 188
 i'tikâf C. XI 202
 i'tilâf C. IX 272
 i'tilâl C. V 358, 611; C. VII 187; C. VIII 557
 i'timâd C. VI 195
 itimâr C. XII 436
 i'timîd C. VI 195
 i'tinâk C. VI 534; C. XIII 48, 234
 i'tizâl C. XIII 216
 i'tizâr C. III 221
 ittifâka C. I 97
 ittifâkan C. XIII 119
 ittihâd C. IX 634; C. XII 422
 itisâl C. VII 229
 iyâs C. VI 412; C. VII 34; C. XII 124
 iyâke C. VIII 329
 izâb C. VIII 386
 izâr C. IX 191; C. XII 541, 553
 izz C. IX 503
- J
- jağâj C. X 42
 jâj C. III 475; C. IV 417; C. VI 244; C. IX 320,
 593; C. XI 109, 355; C. XIII 133
 jâj hâyiden C. IV 417
 jâj hâyiden C. XIII 133
 jâj-hâ C. VI 244; C. XI 355
 jende-delk C. V 217
 jendegî C. III 301
 jende-pûş C. VII 359
 jengâr C. I 95
 jerf C. IV 436; C. IX 125
 jîg jîg C. VIII 388
- K
- kabâ C. X 260; C. XII 539
 kabâ-dûz C. IX 132
 kâ'beteyn C. X 619
 kâbil C. VIII 402
 kâbin C. VII 34; C. XI 100
 kâbûk C. VIII 402
 kabûl C. V 650; C. VIII 402
 kabûs C. XII 496
 kabz C. I 102; C. XII 497
 kadd C. X 439
 kader C. VII 121
 kadîh C. XI 367
 kadın C. VIII 395; C. IX 399; C. X 78
 kadîd C. XIII 244
 kadî C. IX 518; C. X 178
 kâf C. VII 378
 kâfer C. IV 397
 kafese koymak C. III 436
 kâfi C. I 146
 kâfir C. IV 397; C. V 576; C. VIII 256; C. XII 177
 kâfiye C. I 517; C. III 202; C. V 402
- kâfiye-i mücerrede C. V 402
 kâfiye-i müreddefe C. V 402
 kâfiye-i mûrekkebe C. V 402
 kâfür C. VII 78
 kâfz C. VIII 264
 kâg C. IX 266
 kâgid C. VI 364
 kâgiz C. VI 364
 kâh-berg C. IV 133
 kâhil C. V 392
 kâhin C. VIII 289
 kâhiş C. VIII 402
 kah-t-i gîrân C. III 185
 kâid C. X 437; C. XII 180
 kâj C. IV 417
 kaka C. IV 393
 kâl C. VII 486; C. XI 584
 kâl C. X 577
 kâl'a-i zâtü's-suver C. XII 522
 kâlak C. VIII 414; C. XI 617
 kâlb C. IX 272
 kâlbed, kâlbûd C. VII 458; C. XIII 171
 kâlb-zen C. VII 26; C. XI 558
 kâlê C. XI 290; C. XII 526
 kalem C. VII 261
 kallâb C. III 98, 393; C. VII 26; C. XI 126, 558;
 C. XII 390
 kallâs C. III 182; C. IV 202; C. VIII 375; C. XI
 509; C. XII 48
 kalmâş C. VIII 606; C. XI 534
 kalmâşî C. VIII 606
 kalmâşût C. VIII 606
 kâlp C. VII 26; C. VIII 104
 kâlatbân C. V 590; C. VIII 528, 621; C. XI 250;
 C. XIII 190
 kalye C. XI 403
 kâm C. VII 60, 534; C. IX 264; C. X 109; C. XI
 309; C. XII 556, 553
 kameriye C. VIII 597
 kâmrân C. VII 60; C. IX 22
 kâm-yâr C. IX 497
 kân C. I 143; C. VI 592; C. VII 162; C. XII 483
 kan tutmak C. VI 207
 kand C. VI 549; C. VII 194
 kand-hâ C. XII 441
 kand-hû C. VIII 72
 kand-rîz C. V 128
 kânûn C. VIII 84; C. IX 536; C. XI 590
 kâr C. I 428; C. VI 421, 505; C. VII 439; C. X 524
 kâr u bâr C. II 120; C. XI 83; C. XII 478; C. XIII
 75
 kâr u kiyâ C. IX 143
 kar' C. XI 407
 kar'-i legâm C. XII 553
 karalama C. IV 14
 karaset C. II 233
 kârbân C. XI 140

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- kâr-efzâyân C. VI 505
 kâr-fermâ C. IX 143
 kâr-i zâr C. X 123
 kârf C. VII 439
 kâr'a C. X 107; C. XIII 27
 karîne C. XII 180
 karîr C. XII 334, 384
 kârîz C. X 16; C. XII 525
 kam C. VI 43; C. VII 288; C. VIII 308; C. IX 162,
 608, 620; C. XI 21, 273; C. XII 85, 388,
 398; C. XIII 310
 kârûre C. I 120; C. X 248
 kârûre-i bevl C. X 248
 kârvân C. XI 140
 karye C. XII 163
 kârzâr C. I 428; C. VI 421; C. X 123; C. XI 302
 kasabû's-sükker C. IV 126
 kasâvet C. IX 534
 kâse vur, bardak ye C. III 440
 kâse-lis C. VI 165; C. XII 47
 kasem C. XI 491
 kâsid C. IV 475
 kâstrât'u't-tarf C. X 368
 kasîl C. IX 484; C. X 243; C. XII 185
 kasr C. VIII 329
 kassâs C. XI 544
 kâste C. V 576
 kâsten C. VIII 402
 kasvet C. I 100
 kas C. X 55
 kaşalo C. VII 361
 kâşâne C. XII 441
 kâski C. I 151
 kâşten C. VI 273; C. VIII 234
 katâ' C. VII 499
 katâf C. V 139
 katâr C. X 100
 katârk C. X 488
 katre C. X 72
 kâv C. III 149, 168; C. IX 120; C. X 421; C. XII
 166
 kavâim C. V 399
 kavâri' C. X 107
 kâve C. XII 321
 kaved C. VI 574; C. X 331
 kâvîden C. III 149; C. IV 357; C. V 632; C. IX
 120, 314; C. X 421
 kavim C. I 119; C. XI 190
 kavs C. VI 263; C. X 634
 kavvara C. VIII 104
 kavs-i kuzañ C. III 442; C. VI 263
 kavvâd C. X 561; C. XI 443
 kavvâde C. XIII 250
 kavvâl C. VII 153
 kavvâs C. XII 147
 kaylûle C. I 59
 kayruvân C. XII 288
 kayser C. V 261
 kayyim C. X 306
 kâz C. III 186
 kazâ C. I 119
 kazâ rânden C. VI 596
 kâze C. XI 368
 kazer C. VI 327
 kazif C. II 386; C. IX 632
 kazîyye C. X 573
 kazi C. X 228
 kazîb C. VIII 288
 kazz C. VI 273
 kazzâz C. XI 499
 kebed C. IX 421
 keber C. VII 316
 kebk C. XIII 252
 kebs C. XII 556
 kebt C. X 166
 kebûd C. I 213; C. VII 329
 kebûdi zeden C. II 304
 kecâve C. XI 88
 ked C. VI 466; C. XIII 36, 111
 ked-bânû C. VI 466
 kedd C. XI 555; C. XII 578
 kede C. VI 542; C. VII 150; C. IX 294; C. XI 353;
 C. XII 352
 ked-hudâ C. X 300
 kedû C. XI 406
 kef C. V 337; C. XI 279, 315
 kefâet C. VIII 395
 kefe C. VII 339
 kefe-i âmîhte C. IX 484
 keff C. VI 336; C. IX 299
 keffe C. VI 336
 keff-i haşış C. VIII 260
 kefk C. V 621
 kefliz C. VI 466
 keftâr C. IV 408; C. VII 69; C. X 92
 keften C. XII 430
 kefür C. XI 118
 keh C. VII 89; C. XI 590
 kehal C. XI 524
 kehf C. IV 442; C. V 165; C. X 406; C. XI 542;
 C. XII 479
 kehgîl C. VII 89, 537
 kehhâl C. IX 547
 kehkesân C. II 479
 kehl C. V 474
 kehrübâ C. III 457; C. X 35; C. XI 215
 keil C. XII 423; C. XIII 291
 kejâve C. XI 88
 kejmey C. IV 9; C. VIII 64
 kel C. I 161; C. VI 108; C. XIII 308
 kelâg C. X 368
 kelâl C. VIII 471; C. XI 594, 595
 kelân C. X 467; C. XI 408
 kelâpîse C. X 486, 494

- kelel C. X 532
 kelemen C. II 233
 keler C. IX 330
 kelice C. VI 76
 kelim C. IV 146; C. V 285
 kell C. VI 108
 kellâ C. XI 491
 kelle C. XI 490
 kem ameden C. VII 463
 kem cü C. IX 537
 kem hurâş C. XII 214
 kem kerden güm C. VIII 255
 kem sitâft C. XIII 104
 kem taleb C. XI 119
 kem zeden C. VI 346
 kemân-ı Rüstem C. VI 263
 kemer bağlamak C. I 110; C. V 81
 kemer besten der cüsten C. IV 476
 Kemer-besten C. II 303
 kemîn C. VIII 167; C. IX 177; C. XI 83; C. XIII 203
 kempir C. III 109; C. XIII 110
 kemter C. X 316
 kenâr C. X 457
 kenâre kerden C. V 201
 kend C. VI 549
 kend şuden C. IV 153
 kenden C. VI 580; C. IX 367
 kendi sakalına gülmek C. XII 626
 kened C. VI 580; C. IX 318
 kenis C. XIII 222
 kenise C. XIII 222
 kenîz C. I 135
 kenîzek C. I 135
 kennâs C. VII 152
 kens C. VII 152
 kepî C. X 45; C. XI 590
 ker C. XIII 238
 ker ü ferr C. VI 571
 ker' C. IX 551
 kerahat C. III 259
 kerâmet C. XI 392
 kerân C. III 156, 406; C. V 201; C. VIII 406; C. XIII 347
 kerâne C. V 201
 kerb C. IX 526, 642; C. XI 596
 Kerbelâ C. IX 526
 kerb-i là C. IX 526
 kerd C. III 155; C. VIII 260; C. X 552
 kerde C. XII 91
 kerdek C. X 552
 kerden C. III 155; C. VIII 186; C. IX 314, 318; C. X 432; C. XII 91
 kereb C. VII 88, 222
 kerem C. XIII 274
 kerges, kerkes C. IX 112, 181; C. X 625; C. XIII 305
 kerh C. III 259
 kerih C. X 298
 kerim C. XII 354
 kerm C. VI 540, 635; C. VIII 214; C. XIII 274
 kerr C. X 505; C. XII 357, 364
 kerr ü fer C. IV 349; C. V 214; C. VI 358, 424; C. VII 149; C. VIII 422; C. IX 306, 554, 587; C. X 505, 538; C. XI 142, 291; C. XII 34, 79, C. XIII 257
 kerrâr C. VIII 617
 kerrübi C. VIII 514
 kerrübiyân C. XII 55
 kes C. I 153; C. IV 206; C. VIII 121; C. IX 433; C. XI 386; C. XIII 78, 80
 kesâs C. VIII 544; C. X 21; C. XI 386; C. XII 510
 kesb C. XII 557
 kesel C. VIII 397
 kesib C. VI 197
 kes C. II 467; C. IX 591; C. X 140; C. XII 160
 kesâkës C. IX 508
 kesânidän C. V 418
 kesf-i muhayyel C. XI 118
 kesf C. X 438
 keşiden C. IV 30; C. V 58, 418; C. X 438; C. XI 617
 kesfis C. XI 575
 keşmekeş C. XII 623
 keşt C. VIII 234; C. IX 66
 ketm C. XII 577
 kevn C. IX 113
 kevr C. X 486
 kevsér C. X 33, 612; C. XI 304
 key C. III 426; C. V 155; C. VI 623; C. VIII 272, 303; C. X 75
 keyd C. V 370; C. XII 541, 603
 keyf C. XII 367
 keyfer C. V 47, 58; C. IX 458
 keygubâd C. X 75
 keyhân C. IX 23
 keyk C. VII 158
 keykubâd C. VIII 272; C. X 75, 513
 keyl C. IX 511
 keyvân C. VI 36; C. XI 236; C. XII 376
 keyy C. IV 61
 kez C. VIII 34
 kez pey-i heft sad C. XI 618
 kez pey-i şes sad C. XI 618
 kible C. X 452
 kibt C. VI 171; C. VIII 495; C. XI 604
 kûdr C. XIII 341
 kuf C. XII 106
 kifâr C. XI 233
 kuhf C. XII 106
 kilavuz C. I 370; C. V 168; C. VII 411
 kılıç ve kefen ile gelmek C. XII 357
 kunnâb C. VI 270
 kur at C. IX 508

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- kurâ C. XII 163
 kurân C. VII 414; C. VIII 286, 308; C. IX 475; C. X 479, 633; C. XI 557
 kurât C. XI 352; C. XII 435
 kirba C. VI 197
 kureb C. VI 197
 krebât C. VI 197
 kurn C. X 539
 kusas C. VIII 604
 kisem C. XII 260
 kism C. VII 549; C. IX 113
 kissa C. VIII 604
 kissis C. XI 575
 kuş C. VII 98
 kitar C. V 566
 kitâr C. V 566
 kitârat C. V 566
 kitl C. XI 169
 kîvâm C. X 159
 kiyâs C. IX 537; C. XII 498; C. XIII 253
 kiyf C. XII 106
 kiyîl ü kâl C. I 118
 ki C. VII 466; C. IX 516; C. X 361; C. XI 601
 ki orâ stû-i gencest püşt C. XII 149
 kifl C. VI 447
 kih C. VIII 315
 kih kih C. VI 168
 kihân C. VIII 315
 kihan C. IX 23
 kil C. VI 178
 kilid C. X 102
 kilimi kara olmak C. IV 241
 killik C. VII 261
 kimûht C. X 173
 kîmâyâ C. III 60; C. VIII 376; C. X 197; C. XI 301; C. XII 192
 kimyâyi C. VII 183
 kin C. VI 282
 kin fehast C. VI 282
 kine C. XI 557
 kîn-güzâr C. X 563
 king, kînk C. IV 350; C. XII 614
 kîr C. II 188; C. VIII 339; C. X 421
 kirâ C. VIII 218
 kirâm C. I 61; C. XII 354
 kirbâs C. IX 351; C. XII 482; C. XIII 271
 kirdigâr C. VII 384; C. VIII 406; C. X 159; C. XII 360
 kirf C. VIII 218
 kir-i gâv C. X 421
 kirişm C. VI 35
 kırışma C. I 541; C. VI 35
 kirm C. VIII 214; C. XI 332
 kirpâs Bk. kirbâs C. II 326
 kîsâ C. XII 365
 kise ber çizî dûhîten C. VII 344; C. IX 171
 kise-ber C. XIII 122
 kîsrâ C. V 261
 kîsre C. V 558
 kîş C. VI 102, 264; C. XI 364; C. XII 572
 kîşt C. VIII 234
 kîştef C. VI 273
 kîşten C. VI 28, 273
 kîfâb C. XI 424
 kîñb C. VIII 458; C. XI 424, 620
 kîyâ C. XII 28
 kîyâset C. XII 163
 koç C. XI 161
 konuk C. III 61; C. VII 146; C. IX 38; C. X 269, 465
 kopuk, kunuk C. X 237
 ko-râ C. XII 149
 korkunç C. X 515
 kôknâr C. IX 576
 kôprü C. I 142
 kôr C. I 213
 kôse C. XII 38, 608
 kôsemen C. V 298
 kô C. IV 265; C. VIII 478; C. XII 441, 443; C. XIII 27
 kabûd C. II 268; C. V 238, 252; C. VIII 272; C. X 587; C. XI 438; C. XII 15
 kûçek C. II 87
 kuddüs C. IX 78, 191
 kudmet C. XII 81
 kudûm C. XI 72, 291; C. XII 233, 341
 kudûr C. XIII 341
 kudve C. I 66; C. XI 387
 kuff C. XII 106
 kûften C. VI 125
 kul mâ şî'te C. VIII 606
 kullâb C. IX 494
 kulle C. XII 88
 kulunc C. IX 546, 560
 kulzem C. XI 481; C. XII 353
 kuzlüm C. IV 390; C. VI 321; C. XI 386, 481; C. XII 355
 kumâş C. XI 104
 kummâ C. XI 236
 kun C. VIII 360
 kûn C. XI 113
 kufuz C. VI 437
 kûnû' C. IX 220
 kunuk Bk. konuk C. VII 146; C. X 465
 kûnût C. III 269; C. VII 428
 kûr C. I 213; C. IV 52; C. X 486; C. XI 574
 kûr u kebüd C. I 213; C. IV 298; C. VI 100; C. X 85, 199; C. XII 467; C. XIII 74
 kurâ C. XII 163, 164
 kurâza C. V 435
 kurâze C. VIII 447
 kurban C. VII 215
 kûr-dil C. IV 155
 kurnâk C. XIII 22

- kur u kur C. XI 357
 kurre C. V 633; C. XII 334
 kurún C. VIII 308; C. XII 388
 kús C. II 444
 kuskun C. III 83
 kusûr C. XIII 270
 kús C. IX 26; C. X 553
 kúşdén C. IX 26; C. X 553
 kuşur C. VII 98
 kút C. IX 401; C. XI 224
 kutát C. VII 499
 kutb C. XI 388
 kóteh C. VIII 103
 kóteh kün kílm C. II 306
 kóteh nemé C. XII 200
 kutú C. V 381; C. IX 301
 kutu C. IX 301
 kuvâ C. VIII 355
 kuvl C. IX 108
 kuvvâd C. X 437
 kuve-i vâhime C. XI 12
 kúy C. VIII 478; C. XII 431
 kúz C. IX 583
 kuzah C. VI 263; C. XI 44
 kúze-i men C. II 228
 kúbár C. XIII 98
 kúffe C. VI 336
 kúfrán C. X 453; C. XI 590; C. XII 124
 kúfr-i celî C. XIII 232
 kúfr-i hafi C. XIII 232
 kúfr-nâk C. XIII 308
 kúfrûr C. XIII 270
 kúfür C. V 563; C. VIII 256
 kúfüv C. XIII 219
 kúfviyyet C. VIII 395
 kúhdân C. XI 152
 kúhl C. IV 26
 kúhrubâ C. XI 215
 kújmej C. IV 9
 kúl C. VI 386
 kúlág C. VI 63
 kúleh-dâtân C. XII 539
 kúmiz C. VII 222
 kúmûn C. VI 576
 kún C. VI 592; C. X 432, 451; C. XI 586
 kún fekân C. II 159
 kúnc C. III 149
 kúncid C. XII 97
 kúnc-kâv C. III 149
 kúnd C. III 400; C. VIII 318; C. IX 479
 kündé C. IV 44; C. VI 538; C. VII 556; C. X 75;
 C. XI 277
 künd-süden C. XII 13
 kündü C. XI 25
 kuned C. IX 318
 kún-fe-kâñ C. VI 592
 kúng C. XI 112; C. XII 614
 kúngüre C. V 54; C. VIII 97
 kúni C. VII 338
 kúniş C. X 258, 390
 kúr' C. XI 418
 kúrbet C. IX 172
 kúrd C. VII 316
 kúre C. VI 493
 kúreb C. IX 172; C. XI 596
 kúrkü ters yapmak C. II 536
 kúrm C. X 559
 kúrre C. I 494
 kúrsî C. IX 141
 kúr' C. IX 531; C. XI 418
 kúrûm C. VI 540, 635
 kúis C. XI 471
 kúsbâñ C. VI 197
 kúseb C. VI 407
 kústâh C. I 116
 kústen C. VI 125
 kústî C. VI 125
 kústîf C. I 117; C. XI 319
 kúşad C. VII 54
 kúşed C. VIII 267
 kúşış C. XI 374
 kúşte C. XII 590
 kúşten C. V 58; C. VI 28; C. VIII 267; C. X 438;
 C. XI 374
 kúşteni C. VII 39; C. X 433
 kúşti C. VI 125
 kúttâb C. V 425; C. VI 326; C. VIII 227, 460
 kúvvirat C. XI 45
 L
 lâ C. IX 526
 lâb C. VIII 566; C. IX 602
 lâbe C. IV 10, 271; C. VIII 367
 lâbe-kerden C. I 114
 lâ-bûd C. XI 350
 lâ-eyn C. XIII 106
 lâf C. VII 76; C. IX 312, 383, 469, 478
 lâf bâfideñ C. VII 76
 lâf zeden C. I 379; C. III 51, 126; C. V 626; C. VII
 102, 492; C. IX 312
 lâfend lâf C. VII 251
 lâf-kiş C. XII 47
 lâg C. VI 90; C. VII 395, 544; C. VIII 384; C. IX
 382; C. X 251
 lâg C. VII 94
 lâhâ C. XI 156
 lâhlâha C. VIII 222
 lâhâ C. V 63; C. VII 153; C. XIII 42
 lâhâ C. VI 401; C. XII 409; C. XIII 23
 lâhte C. XIII 23
 lâiden C. IV 417
 lâin C. X 115, 135
 lâkâb C. I 62; C. VIII 449
 lâkve C. VI 141
 lâkye C. VII 33; C. XIII 214

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- lala C. V 158; C. VII 107; C. X 562
 lâleng C. VI 249; C. XI 273
 lâle-zâr C. I 428
 lâ'l-i cân-fezâ C. XI 324
 lâm C. VIII 341
 lâ-misâs C. II 105; C. X 404
 lân C. IV 432; C. X 589
 lânden C. X 589
 lâ'net C. IV 185; C. XIII 191
 lâ-nûselîm C. V 494; C. VIII 55
 lâ olmak C. IV 35
 lâş C. I 442; C. II 60
 lâşç C. VI 62
 lâş-e-tâz C. VI 62
 lâş-sey C. I 442; C. II 60
 lâş-ey'in C. XI 475
 lâşim C. XI 475
 lâş-süden C. IX 180
 lâ-ubâlî C. VI 268; C. IX 585; C. X 205, 523; C. XII 311, 340; C. XIII 58
 lavâş C. XII 415
 lealle C. X 203
 leb C. I 92
 leb âlûden C. VII 33
 leb-â-leb C. XII 623
 lebbeyk C. V 67
 leb-husk C. XII 67; C. XIII 190
 lebik C. XII 513
 leb-i nân C. V 616; C. VI 242; C. IX 174, 362
 lebis C. V 429
 lecâc C. VIII 539; C. IX 71, 198; C. X 402; C. XI 590
 lecâc-endîş C. IX 198
 lecc C. VI 439
 lecem C. XII 321
 lecûc C. XIII 298
 ledéyhi C. IX 211
 ledg C. VIII 388
 ledîg C. VIII 388
 ledûn C. VI 564; C. XI 594; C. XIII 329
 ledûnî C. XI 594
 lehad C. IX 354
 lehce C. VI 497
 leheb C. VIII 370; C. X 33, 249
 lehib C. XIII 164
 lehv C. VII 94
 leim C. V 174; C. VI 155
 leîmî C. VIII 397
 lem yekûn C. VI 179
 lema' C. IX 428; C. X 537
 lems C. XI 588
 lemtür C. III 145; C. IX 106, 397; C. X 243
 leng C. IV 503; C. V 265
 leng u lûk C. IV 503
 lesin C. IV 497
 let C. VII 383; C. VIII 274; C. X 422; C. XII 264; C. XIII 139
 leteyyâ C. V 171
 levend C. V 96, 614; C. XI 126
 levî-i mahfûz C. XII 346
 levîç C. IX 64
 levz C. IX 395
 lî ve leb C. XII 336
 libâd C. XII 603
 libân C. VIII 552
 libâs C. V 429; C. VIII 298
 libâs-ı Şüşterî C. XIII 234
 libd C. XII 353, 603
 lgâm C. X 523
 lhâf C. X 425
 lihyâni C. XII 38
 likâ C. I 118
 litâf C. IX 142
 lîz C. VI 451
 lu'bet C. VI 451; C. IX 403; C. X 450, 522; C. XI 529; C. XII 114; C. XIII 192
 lûbya C. XI 206
 lûk C. IV 503; C. V 265
 lundiiden C. II 392
 lût C. V 630; C. VII 469; C. VIII 547; C. X 245; C. XII 500; C. XIII 139
 lût u pût C. V 121; C. X 245
 lutf C. VI 130
 lûfi C. X 135
 lübâb C. VII 182, 421; C. VIII 357; C. IX 616; C. XI 55, 258
 lûdd, lûd C. VII 62; C. IX 523; C. X 130; C. XI 574; C. XII 463
 lugat, lugât C. VIII 329
 lugay C. VIII 329
 lugaz C. X 529; C. XII 485
 lüknet C. III 165
 lûle C. II 259
 lûnc C. IX 321; C. X 355, 428
 lüteyyâ C. V 171
 M
 mâ C. IV 500; C. XII 443
 mâ vû men C. VIII 36, 280; C. VII 553
 maâd C. XI 530; C. XII 227
 maâric-hâ C. XII 269
 maâs C. XII 502, 539
 ma'bed C. VI 160
 ma'ber C. IX 96, 220; C. X 264
 ma'bûd C. XII 581
 mâcerâ C. XI 210
 madarr C. IX 284
 mâde C. XI 345
 mâder C. VIII 363
 mâder fûrûş C. XII 614
 mâder-i garân C. V 426
 ma'dûmî C. X 525
 mâñş C. I 442
 magas C. VI 417

- mâğ C. VII 190
 mağaris C. XI 452
 mağbûn C. III 498; C. XIII 170, 343
 magfîret C. X 96
 mağres C. IX 165, 622; C. XI 389, 452; C. XII 275
 mağz C. II 341; C. VII 303
 mağzı-har horden C. VI 94; C. VII 447
 mâhâ C. V 251
 mahber C. VIII 63, 173; C. XI 61
 mahbûb-kiş C. VI 264
 mahdûm C. VI 542; C. X 279
 mahdûs C. VIII 602
 mahfil C. XII 205
 mâh-i müzn C. XII 363
 mâhî sitabr C. X 551
 mahît C. IX 272
 mâhitâbît C. XII 322
 mahlas C. II 202; C. VI 364; C. VIII 293; C. IX 575; C. XI 489; C. XII 533, 551
 mahmide C. XII 340
 mahmil C. V 513; C. VIII 586
 mahmûde C. XII 410
 mahmûl C. VIII 333; C. IX 203
 mahmûlün-aleyh C. IX 211
 mahmûlün-bih C. IX 211
 mahmûr C. X 406, 449; C. XI 223
 mahsad C. XIII 145
 mahsûf C. XIII 158
 mahsûn C. VIII 295
 mahşer C. IX 526; C. XI 260
 mahtûm C. X 599
 ma'hûd C. VII 43
 mâhûlîyâ C. XI 364; C. XII 18
 mahv C. II 266
 mahz C. XII 568
 mâ-i azb C. VIII 386
 mâ-i izâb C. VIII 386
 mâ-i maîn C. VII 52
 mâ-i müzn C. XII 363
 mâide C. I 112; C. VIII 30
 ma'in C. VI 204; C. IX 650; C. XII 173
 mak'ad C. IX 567
 mak'âd-i sidk C. IX 567; C. X 508
 makâl C. XII 325
 makar C. VII 193; C. VIII 60; C. X 528
 makdem C. VI 498
 makderet C. VIII 117
 makîl, makîl C. I 59; C. XII 73, 325
 maknis C. III 365
 maksad C. XII 44
 makt C. X 165
 maktel C. VI 246
 mâtû C. XII 443
 makzı C. X 346
 mâlidén C. IX 630
 mâlîh C. III 80
 mâlihulyâ C. III 80; C. XI 364; C. XII 18
 mâlis C. IX 630
 mâlis dâden C. XII 464
 mâm C. VIII 363; C. XII 524
 mama C. IV 393
 ma'mûl C. XIII 185
 mân C. I 112
 ma'n C. XII 91
 mânâ C. VI 198; C. VIII 600
 ma'nâ C. X 581
 mancîmik C. VII 359
 mânden esb et refât C. II 479
 mânend C. VIII 153
 mânisten C. VI 198
 mankal C. XIII 87
 manzarâ C. VI 220; C. VIII 166; C. XII 306, 482, 489; C. XIII 195
 manzara C. I 107
 mâr C. V 268
 mâr ber sahrâ şitâften C. VII 415
 mâ-râ C. I 112
 ma'reke C. VI 268; C. XI 443
 mâr-gîr C. III 56
 mâr-i ker C. XII 364
 mâric C. IX 611
 ma'rîz C. V 138
 Mâritû C. X 359; C. XII 346
 maslahat C. XI 171
 masrû C. VII 91
 ma'sûm C. XI 522
 ma'sûr C. XII 34
 mât C. X 582
 mât C. I 166, 230, 392; C. IV 186, 224; C. V 242, 282; C. VI 473; C. VII 49; C. VIII 317, 403; C. IX 632; C. X 462; C. XI 528; C. XII 36
 mat'ûn C. VII 525
 matâr C. II 513; C. VI 412; C. XI 90, 238; C. XII 473, C. XIII 141
 matara C. III 185
 mâtâ Zeydün C. VI 337
 matma C. XIII 98
 matma' C. XI 612
 matinet C. XI 349
 mav C. X 275
 mâyân C. I 112; C. V 251
 mâye C. I 107; C. VI 357; C. XI 411
 mâzag C. IV 500
 mazâñik C. XIII 21
 mazâr C. VIII 36
 mazhar C. XI 63; C. XII 100
 mazîk C. XI 175
 mazleme C. XII 494
 mazlime C. X 484
 me'haz C. VI 150
 me'lefet C. XII 408
 me'men C. X 541

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- me'ser C. VII 183
 me'vâ C. XII 446
 meâb C. XI 507
 meâl C. XII 274, 485
 me-bâ C. II 108; C. XIII 289
 me-bâd C. II 108; C. XIII 289
 mebâni C. I 65
 mebîn C. XI 498
 mebnâ C. I 65
 mebrez C. XIII 21
 mebtâha C. VIII 611
 mecâz C. X 507
 medîd C. XI 622; C. XII 164
 me-cîh C. II 122
 mecmâ' C. VI 105; C. XII 446
 meczûb-i ebter C. IX 650
 meczûb-i sâlik C. IX 649
 medâhik C. XI 549
 medâr C. II 513; C. XI 313
 medd C. VI 368; C. X 384; C. XII 443
 medd ü cezîr C. IX 309
 meddâh C. XI 538
 meder C. XI 166; C. XII 163
 medh C. VII 509; C. IX 22
 medhûs C. IX 366
 medîh C. V 558; C. VII 508
 medîl C. X 283
 medrek C. XII 254
 mefâze C. III 409; C. VII 167; C. VIII 394; C. X
 387; C. XIII 69
 mefcer C. X 372
 mefer C. VII 193
 mefrûk C. XII 243
 megâk C. X 606
 meger C. XI 47
 me-gez C. XIII 294
 me-grây C. XIII 294
 meh tu rehî C. V 420
 mehân C. X 450
 me-har C. XII 142
 mehca' C. VIII 468
 mehd C. XIII 278
 meh-i zerger C. II 283
 mehbû C. VIII 288
 mehîn C. III 480; C. IX 55
 mehleke C. X 114
 me-hor C. X 142
 mehreb C. XIII 189
 mehûl C. VIII 617; C. X 515
 mehûlî C. VIII 617
 mehûlûn-minî C. X 515
 me-kâv C. IV 357; C. IX 314
 mekîd C. XII 218, 541, 603
 mekîden C. VI 533
 mekîs C. XI 354; C. XIII 131
 mekmen C. XII 100
 mekraa C. XI 418
- mekrûb C. XII 21
 .mekrûmet C. X 186; C. XI 363; C. XII 429; C.
 XIII 146
 meks C. XI 354, 420; C. XIII 57, 131
 mekseb C. X 112, 113; C. XII 246
 mekseb künîst C. VII 72
 mekteb C. VII 72
 mekteb-kün C. VII 72
 mel'ûn C. X 135
 melâ C. VI 12; C. VII 289
 melah C. V 179; C. IX 378; C. X 520
 melak C. V 79
 melâm C. IX 382
 melâmet-ger C. V 213
 melbes C. IX 357
 melek C. IX 507
 melhame C. VIII 166; C. XI 406; C. XII 79, 590;
 C. XIII 163
 melî C. V 393
 melîf C. II 41; C. XI 572
 melîk C. V 416; C. IX 189; C. X 456; C. XI 564;
 C. XIII 26
 melîk C. XII 237; C. XIII 36
 melîk C. IX 189
 melûlî C. XI 290
 me-lund C. II 392
 memâlik C. VI 594
 memerr C. XI 284
 memleket C. VI 594
 men C. II 228; C. III 382; C. X 398; C. XI 254; C.
 XIII 184
 men ü mâ C. VIII 596
 men yezîd C. XIII 205
 menâh C. VI 299; C. IX 567
 menâhic C. XII 547
 menâl C. V 386
 menâs C. V 131, 403; C. VIII 57; C. XII 97
 menâsik C. XII 249
 menât C. XI 251
 menbel C. III 78; C. V 392; C. VI 408, 409; C. IX
 640
 mend C. X 109
 mendek C. XI 565
 menem diger nîst C. VI 64
 menes C. X 135
 menfez C. IX 360; C. XIII 198
 menfûs C. XII 23
 mengîd C. VII 211
 mengîden C. VI 563; C. VII 211
 menhec C. XII 547; C. XIII 145
 menhel C. IX 428
 menî C. VII 113
 menîs C. X 135
 menkabe C. V 431
 menkabet C. XIII 46
 menkuş C. XII 23
 mensek C. XII 249

- mennü'l-ahir C. XI 254
 me-pâ C. XI 119
 me-pûy C. IV 44
 mer C. IX 642; C. X 223; C. XI 250; C. XIII 233
 merâ C. VIII 401
 merâbi' C. VII 12
 merah C. VIII 387
 merbat C. XII 280
 merc C. X 155; C. XI 605; C. XII 184
 merd-i behî C. XII 263
 merd-i fuzûl C. V 498
 merd-i gar C. XI 607
 merd-i kâr C. IX 317; C. X 51
 merd-i Rûmî C. IV 411
 merd-i zindâni C. VI 299
 merdüm C. VI 265; C. XIII 324
 merdüm-i dîde C. VI 292
 merdüm-i nâ-dîde C. VI 292
 merdüm-rübâlik C. X 33
 merec C. XIII 126
 merg C. IX 310; C. X 86
 mergaz C. XII 157
 mergazi C. XII 157
 merg-zâr C. I 467; C. IX 310, 369; C. X 86; C. XI 155
 merhabâ C. I 119
 merhale C. XI 97, 578
 merid C. V 283; C. X 56, 92, 267
 Merîh C. X 474; C. XIII 311
 merkeb C. XI 119
 merkeb-i dergehî C. I 434
 mertsad C. VIII 602
 mersiye C. XI 273
 merta' C. XII 59
 mertea C. VII 89
 Merv C. XI 560
 merveha C. VII 55
 Mervezî C. VIII 608; C. XII 157
 mesâf C. I 428; C. VII 522
 mesaff C. VI 118; C. X 488; C. XII 574
 mesâg C. VI 528; C. XII 461
 mesbük C. VIII 475
 mesel C. VI 110
 mesh C. VI 150; C. VIII 469, 514; C. X 164
 Mesnâh C. VI 53; C. XII 459
 mesir C. XI 319; C. XII 274, 475, 593
 meslah C. XI 411
 meslahâ C. VIII 611
 mesma' C. VII 476
 mesnûn C. IX 610
 mesrah C. XI 77, 90
 mesvâ C. XII 178
 meş'ar C. XI 436
 meşâir C. XI 436
 meşâir-i aşere C. XI 436
 meşâmm C. VI 174, 253; C. VIII 124; C. IX 313
 meşemm C. VI 253; C. VIII 124
- meşhed C. XII 11
 meşid C. XII 573
 meşk C. IV 256; C. V 309; C. IX 174; C. XI 615; C. XII 538; C. XIII 221
 meşraa C. XI 418
 meşrûh C. VIII 538; C. XI 77
 metâ C. XIII 162
 me-tâb C. VII 462
 metâf C. VI 609
 me-ten C. VIII 528; C. XII 203, 490
 me-tûrâş C. VIII 468
 metn C. VIII 361; C. XII 324
 meûmet C. XI 349
 mevâlid C. XI 585
 mevdûl C. IX 621
 mevîz C. VIII 491
 mevkib C. V 314; C. XII 450
 mevlâ C. XIII 206
 mevlûd C. XI 585
 mevrûd C. IX 621
 mevzû' C. IX 203
 mey C. X 443
 mey-bâre C. X 406
 meymene C. XIII 326
 meymün-fâl C. XI 328
 meyt C. XII 351
 me-yûf C. IV 90
 meyvit C. XII 351
 mezca' C. VIII 468
 mezheb C. XII 475
 mezid C. VII 179
 meziden C. VI 533; C. XI 551
 mihleb C. IX 359
 mikdem C. IX 294
 miknaa C. XI 112
 miktel C. VI 247
 mîntîf Bk. mintyik C. XI 522
 minzar C. VIII 166; C. XII 489
 musbâh C. X 249; C. XI 12
 misdâk C. XIII 148
 miskale C. II 347; C. VIII 195
 mithara C. IX 50
 mizzanmak C. X 467
 mizleme C. XII 494
 mî C. VII 281
 mî cuved C. XI 488
 mî gürîft C. VII 471
 mî keged C. VI 513
 mî kûşed C. VI 513
 mî mirî C. X 502
 mî munkat' sud C. VII 281
 mî murî C. X 502
 miâd C. X 110
 mi'bed C. VI 160
 micen C. IX 232
 micmer C. X 389; C. XII 622; C. XIII 107
 midâd C. IV 449; C. XI 428; C. XII 112

AÇIKLANAN FARŞÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- midhat C. XII 408
 midid C. IV 449; C. XI 428; C. XII 112
 miftâh C. I 66
 mig C. VII 190; C. XI 279, 590, 609
 migfer C. III 465; C. VIII 244, 597; C. IX 78; C. X 136
 mih C. IV 403; C. V 513; C. XII 239
 mihâd C. XII 535
 mihâk C. II 444
 mihâl C. I 318
 mihân C. IV 403; C. X 450
 mihûn C. V 513
 mihr C. XI 590
 mihrâb C. I 104
 mihrâk C. IX 532
 mihrîb C. VIII 55
 mihrîbân C. IV 274; C. V 508; C. IX 633
 mihr-mend C. X 292
 mihten C. III 141
 mihter C. V 176; C. XII 486
 miknâs C. VII 152
 mikseb C. III 205; C. XII 557; C. XIII 100
 mil C. VII 168, 289
 milâd C. V 252
 milîh C. II 41; C. XI 127
 milîhîthen C. XI 127
 milk C. IX 189
 millet C. III 486
 minâ C. III 193; C. VII 185, 212; C. VIII 376; C. IX 271, 594
 minâger C. VII 212; C. VIII 376; C. IX 271, 594
 minçel C. XII 503; C. XIII 87
 minhâc C. VIII 58; C. XI 590; C. XIII 75
 minhû C. X 515
 minnet C. VII 406
 minnyk bk. muntîk C. X 345
 minzar C. XII 30
 mîrâsi C. XIII 103
 mirend C. VII 143
 mirî C. IX 182; C. XII 226
 mîr-i dâd C. X 574
 mîrsâd C. VI 176; C. VIII 465; C. XI 140, 183; C. XII 203
 mirveha C. VII 54
 mis C. IV 403; C. IX 176
 misâl C. VII 134; C. XI 52
 misil C. XI 52
 misk göbeği C. I 152
 miskin illeti C. V 294
 misl C. VII 134; C. XI 527
 misma' C. IX 588
 miss C. XI 333
 mî-sigift C. VII 471
 müşkât C. II 20; C. XII 366
 miyân besten C. III 79
 miyâncı C. IV 487
 miz C. X 185
 mîzâc C. I 106; C. V 463; C. XI 596
 mîzâc-ı mümtezîc C. XI 596
 mîzâh C. X 469; C. XI 220, 291
 mîzâd C. III 141
 mîzék C. XIII 21
 müzer C. VI 195
 müzher C. XIII 105
 müzic C. V 463
 mola C. II 65
 mola taşı C. II 65
 molî molî C. II 65
 mü C. V 260
 muabbir C. VIII 387
 muâf C. V 145
 muâfi C. V 145
 muakkal C. XII 269
 muammâ C. I 437
 muarrif C. VI 222; C. XIII 165, 242
 muassær C. I 206
 muâyi C. XII 210
 muâbâh C. IX 586
 mü-be-mü C. XI 451
 mu'bed C. VI 160
 mu'bîd C. VIII 276
 mücez C. XI 185
 mu'cîb C. IX 229; C. XI 238; C. XII 140
 mu'cîbî C. XII 140
 mu'cîze C. XI 392
 mu'fîz C. V 632
 mugaffel C. XII 269
 mugaylân C. II 29
 mugîs C. I 66
 muğ C. IX 293; C. XI 599
 muğîr C. XII 458, 473
 muğîs C. XII 164
 muğîk C. XII 610
 muğîrif C. IX 515
 muğtedâ C. XI 550
 muğtenem C. VII 282
 muh C. VIII 73
 muhâbâ C. XIII 119
 muhâbât C. XIII 119
 muhaddîs C. XI 413; C. XIII 88
 muhâh C. II 349; C. VII 468
 muhâl C. VI 314; C. VIII 131
 muhalhal C. VII 397, 454; C. X 158
 muhallas C. XI 577
 muhâllel C. VII 397
 muhannee C. IV 254, 348; C. VIII 185; C. X 139;
 C. XI 179, 565; C. XII 343
 muharrem C. XI 289
 muhâsîb C. VIII 597
 muhâssinât-ı kelâmiyye C. V 402
 muhayyîl C. X 537
 muhber C. VIII 173
 muhbîr C. VIII 173
 muhcîb C. XIII 172

- muhibb-i zen C. X 406
 muhikk C. VII 68
 muhit C. IX 272
 muhlas C. II 202; C. III 366; C. V 556; C. XI 374;
 C. XII 563
 muhlis C. VI 364; C. XI 489; C. XII 563
 muhsin C. XI 386; C. XII 162
 muhtâlûn-ileyh C. XII 426
 muhtebes C. XII 456
 muhtebi C. XI 298
 muhtecep C. XII 555
 muhterif C. VII 470
 muhtesib C. II 84; C. IV 267; C. XII 351, 352
 muhtesem C. VII 72; C. VIII 79
 muhtevi C. XIII 173
 muîn C. XII 173
 muînû'l-memâlik C. XI 272
 mukaddem C. X 426
 mukallid C. V 414; C. IX 427
 mukavvim C. VIII 534
 mukbil C. XI 211; C. XII 162
 mukill Bk. mükl C. V 558; C. VI 256; C. IX 372;
 C. XII 101, 599; C. XIII 81
 mükin C. XIII 196
 muknis C. III 365
 muktebes C. XI 303; C. XII 480
 muktedâ C. VIII 61
 mü'l C. VIII 527; C. IX 100, 581; C. X 241
 mü'l mü'l C. IX 100; C. X 533
 mü'lî C. XI 552
 mumu söndürmek C. I 420
 munâh C. X 430
 münis C. XII 581
 munkat' C. XI 155
 munkat' mî sud C. VII 281
 munsaraf C. IX 349, 373
 murdâr C. VI 571
 murden C. XIII 231
 murg-i âbi C. VI 284
 murg-i hâk C. XIII 174
 murg-i hâkî C. III 84; C. VI 284
 murg-i zâr C. I 467
 murîz C. IX 350
 murtezâ C. I 119
 müsâ C. V 260
 musâb C. VI 244.
 musallat C. X 170, 213
 musarîf C. XIII 100
 musavver C. XII 568
 musîrr C. VI 79
 mu'sir C. XII 126
 muska C. VIII 615
 mustafa C. VIII 74
 müş-hâr C. XII 345
 mutâ' C. XII 539
 mu'tekef C. XII 447
 mu'temed C. I 65
 mu'tenî C. VI 544
 mu'teraz C. IX 443
 mutmî C. XI 546, 612
 mutrib C. III 156; C. VII 153; C. XI 224
 müvâsâ Bk. müvâsâ C. VI 28
 muvaşât C. VI 223; C. VIII 470
 mu'zî C. VI 223; C. VIII 470
 mu'zîr C. XI 65
 mu'zeme C. XII 494
 mübârâ C. VI 383
 mübârât C. VI 383
 mübeyyînât C. XI 12
 mübeyyîne C. XI 12
 mübil C. XIII 125
 mübin C. XII 342
 mübîdi C. X 348
 mübelâ C. XII 598
 mücâat C. XIII 115
 mücassas C. IX 153
 mücemmed C. XI 52
 mücidd C. I 68
 mücmilem C. V 513
 müctebâ C. I 119; C. V 294; C. XII 564
 müdâfaa C. I 113
 müdâm C. III 328; C. VI 621; C. VIII 95; C. XII
 269
 müdârâ C. XII 42
 müdârât C. VIII 607
 müdbîr C. V 441; C. X 321; C. XI 494
 müddehai C. VI 110
 müdemmag C. VI 619
 müesserem C. VI 152
 müfâz C. VII 167; C. XII 379
 müfelsef C. XI 612
 müfelsit C. XII 105
 müflî C. VII 349
 müflis C. II 225
 müftekad C. VII 127
 müfteker C. XI 573
 müfteraz C. IX 240; C. X 442; C. XII 546
 müfteten C. X 607
 müğram C. IX 130
 mühan C. IV 404; C. XII 346
 müherzeb C. IX 448; C. XI 96
 mühim C. VIII 448
 mühl C. IX 34
 mühre C. VII 416; C. X 220; C. XII 78, 125, 129;
 C. XIII 21
 mühr-i saym C. IV 280
 mükâfat C. X 563
 mükettem C. XII 594
 mükil Bk. mükll C. X 229
 mükîr C. X 629
 mükîs C. XI 420
 müktebes C. XII 123
 müktenef C. XI 378

- müktesi C. XII 92
mülâh C. IX 435
mülâk C. X 456
mülâh C. IX 435
mülhid C. V 576; C. X 72; C. XII 611
mûlk C. IX 189; C. XII 538
mûlket C. XIII 168
mûltebes C. XII 456
mûltecâ C. IX 382
mûltehad C. IX 354
mûltehib C. VIII 389
mûltevî C. XII 550
mûlûk C. I 69
mûmârât C. VII 233
mûmeyyez C. XII 270
mûmeyyîz C. XII 270
mûmtâz C. I 95
mûmtehak C. IX 295
mûmtehan C. III 336; C. IX 374; C. XII 156, 611
mûmtehen C. X 496
mûmtehiñ C. XI 571
mûmteli C. IV 30; C. IX 473
mûmtezic C. XI 596
mûn'am C. VII 72; C. XIII 158
mûn'amân C. V 203
mûnâ C. X 59; C. XII 515
mûnâdî zeden C. XII 197
mûnâfîk C. X 502
mûnâh, munah C. V 361; C. XI 90; C. XII 379
mûnâhât C. XII 379
mûnbâsit C. I 396
mûnbet C. VI 352
mûnbil C. III 78
mûncesim C. X 396
mûndekk C. VIII 593; C. XIII 277
mûndîk C. XII 359
mûneccim C. XII 388
mûnfecir C. XII 125
mûnhanîf C. X 277
mûnhazim C. VI 574, 575
mûnhezin C. VIII 49
mûnhî C. IX 293
mûnim C. XII 209
mûnker C. V 34, 48, 614; C. VI 215; C. XIII 122
mûnker-nâk C. V 34
mûnkîr C. V 615; C. VIII 256; C. IX 434
mûnsehab C. XII 328
mûnsemî C. VI 228; C. IX 145, 401; C. X 295
mûnşî C. V 313
mûntamis C. XII 56
mûnteca' C. X 243; C. XIII 100
mûntecib C. X 243; C. XII 608; C. XIII 167
mûntecim C. V 246
mûnteħik C. XI 564
mûnteis C. V 435
mûntekad C. VI 287
mûntenî C. VI 228
mûnye C. IX 32; C. X 59; C. XII 515
mûnzevî C. XI 474
mûr C. I 180; C. VIII 411
mûrâħik C. XI 100
mûrâi C. X 502
mûrd C. XI 554
mûrde C. VII 452, 553; C. X 362; C. XII 431
mûrden C. VIII 384
mûrde-řig C. I 394; C. II 29; C. III 176; C. IV 358;
C. VI 629; C. VII 205; C. X 436; C. XI 190;
C. XII 394
mûrg-i hân C. IX 283
mûnd C. X 267
mûrmed C. IX 22
mûrşed C. VII 477
mûrtebat C. XII 518
mûrteçâ C. IX 605; C. XII 428; C. XIII 113
mûrtehen C. XII 331
mûrtekad C. XII 610
mûrteşî C. II 32
mûrûvvet C. XI 568
mûrz C. V 49
mûsâh C. XI 348
mûsellem C. XIII 280
mûskal C. X 489
mûsle C. XIII 296
mûsnid C. V 619
mûsta'cîl-tegî C. XII 128
mûstâgîs C. XI 82
mûstahîf C. XI 421, 422
mûstahîl C. XI 364; C. XII 331
mûstahîl-i cins C. XII 332
mûstaîd C. IX 447
mûstaîn C. XI 445
mûstakîz C. VII 327
mûsta'mel C. VIII 333
mûsta'mel kerden C. IV 424
mûstaîl C. VI 347
mûsteân C. X 261; C. XI 562
mûstebîd C. XI 294
mûstebîn C. X 33
mûstecâr C. XII 473; C. XIII 108
mûsteced C. XI 587
mûstecîb C. IX 313
mûstecîf C. XI 422
mûstech C. IX 571
mûstedîll C. XII 569
mûstefîd C. VIII 356
mûstehâm C. XI 521
mûstehân C. XI 559
mûstehass C. IX 612
mûste'ř C. IX 337
mûstekar C. V 508; C. VIII 311; C. XII 227, 313
mûstemendâ C. IX 484
mûstemid C. XI 294
mûstemîr C. V 311; C. VII 483; C. X 392
mûstencem C. VI 306

müstenkâ C. XII 219
 müstenker C. VI 150
 müstenkî C. VII 327
 müstenkî C. VII 327
 müsteridî C. XII 511
 müste'sal C. XII 283
 müsteskî C. V 516; C. VI 392, 398; C. XII 242
 müsteskî-taleb C. XII 242
 müsteşnîk C. XIII 127
 müstetâb C. IX 605; C. XII 173
 müstetim C. XII 280
 müstevfâ C. XII 450
 müstevfî C. X 332
 müstevhâs C. XI 466
 müstevî C. VI 53; C. XI 593; C. XII 130; C. XIII 263
 müşâ' C. XII 285
 müşebbek C. X 459
 müşîr C. XII 309
 müşk C. IV 238
 müşkbâr C. VI 382
 müşkîn-çeyb C. VIII 377
 müşrif C. II 346; C. VIII 564; C. IX 515
 müştebek C. XI 232
 müşterâ C. IX 482
 müşterî C. X 473
 mü'tefik C. XI 140
 mü'telef C. XII 447
 mü'temen C. XI 185
 mü'temer C. XII 436
 mü'temir C. IX 507
 mütevâri C. X 365; C. XIII 57
 mütevâriye C. XII 338
 müteyyem C. XI 594
 müttehem C. VIII 447
 mütvârî C. X 365
 müvâsâ Bk. müvâsâ C. VI 383
 müvâsât Bk. müvâsât C. VI 383
 müvesvis C. XI 204
 müzâh C. XIII 89
 müzâhame C. III 29
 müzâhim C. IX 35
 müzd-i rûz C. XI 147
 müzmen C. VIII 64
 müzmin C. VIII 617
 müzñ C. XII 363
 müzzemmil C. VII 419
 N
 nâ C. I 101
 nâ-âhâr C. X 287
 nâb C. XII 361
 nâ-bâyest C. VII 466
 nâbekâr C. X 159
 nabız C. I 120; C. XI 440
 nâcûd C. X 442
 nâ-dâd C. I 513
 nâdî C. IX 181

nâdîde C. I 115
 nâ-dîdegân C. XI 574
 nâdir C. VII 347; C. IX 103
 nâdir-âver C. XII 454
 nâdiye C. X 349
 nâf C. I 152; C. V 145; C. IX 308
 nâf C. IX 312
 nâ-fercâm C. III 492; C. XII 45
 nâfka C. IX 275
 nâfir C. IX 111
 nâ-gezî C. IV 267
 nâ-günc C. IV 58
 nâ-güvâr C. V 57; C. IX 530; C. XI 460, 560; C. XIII 342
 nâ-güzîr C. VI 178
 nağz C. II 341; C. V 220, 591; C. VIII 75; C. IX 395
 nağzek C. VIII 75
 nâhâr C. X 287
 nâ-hâr C. XI 251
 nahcîrân C. VI 95
 nahhâs C. VI 174, 285; C. XII 450
 nahîl C. XII 524
 nahiv C. II 266
 nahîl C. II 298; C. VI 237, 277, 365, 400; C. X 31; C. XI 25
 nahr C. II 434
 nahs C. I 396; C. VI 314; C. VIII 260, 596; C. X 473
 nhavet C. II 119; C. VI 316; C. XI 389; C. XII 35
 nâîş C. XI 465
 nâk C. X 361
 nakd C. I 96; C. V 604; C. VII 26, 497; C. VIII 444; C. X 26; C. XI 49, 261, 266, 304, 431; C. XIII 130
 nakd-i hâl C. VII 264
 nâ-kerdeni C. X 71
 nâkès, nâ-kes C. VIII 121; C. IX 433, 530
 nâkûd C. VII 524
 nakî C. XI 260
 nakîb C. XI 40; C. XII 181; C. XIII 291
 nakîr C. XII 511
 nakkîs C. XII 602
 nakkâd C. X 26
 nakl C. X 466
 nakş kend C. VII 273
 nakşpendânerd C. VIII 377
 nakş-ı bîkr C. II 347
 nakş-ı hûb C. X 339
 nakş-ı hurd C. X 339
 nakş-ı Kandehâr C. VII 273
 nâkûr C. VII 220
 nakz C. VIII 264
 nâle C. IX 145
 na'l rihten C. II 479; C. VI 493
 na'l-rîz C. X 156
 namâz-bâre C. VI 178

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKİSİ

- nâ-memnûn C. X 225
 nâmerd C. I 116
 nâmiden C. V 304
 nâmûs C. II 119; C. VII 399, 465; C. X 553; C. XI 211
 nâmûs-kûş C. X 553
 nâm-mûnteş C. V 435
 nâm-mûstebib C. IX 538
 nân C. XI 417; C. XIII 66
 nânbâ C. XI 417; C. XII 414, 416; C. XIII 23
 nâne C. XI 417
 nâ-nebî C. X 298
 nân-i der C. VII 110
 nânkör C. II 174
 nâred C. XII 180
 nârençât C. V 138
 nâ-revâ C. I 101; C. XI 524
 nâr-i handân C. XII 243
 nârif C. IX 71
 nâ-savâb C. X 367
 nâ-sedîd C. VI 423
 nâsi C. XI 574
 nasihat C. VI 408; C. X 383
 nâ-sipâs C. XII 228
 nastûh C. X 62, 63; C. XI 241
 nâsûr C. VI 87; C. VIII 237
 na's C. XI 465
 nâşî C. XI 529, 574
 nâşîf C. XII 108
 nâ-sikîf C. XIII 119
 nâ-şinâh C. VI 101; C. XIII 148
 nâ-şitâ C. XI 251
 nâ-şitâb C. XI 251
 nâ-sûste-rû C. VI 61
 na't C. II 299; C. VIII 615
 nat' C. IV 184, 224
 nâvdan C. VI 567; C. XII 537
 nâvek C. XIII 219
 nây C. VII 198
 nâyize C. II 451
 nâz C. VIII 608; C. IX 193, 575; C. XI 235; C. XII 430
 nâzâ C. IX 193
 nazar C. XI 542
 nazâr C. XI 542; C. XII 318
 nazar ber-dûhten C. III 20
 nazar değmek C. VIII 387
 nazâre C. XII 318
 nâz-hoş C. VIII 608
 nazîm C. V 402
 nâzîden C. V 326; C. IX 193
 nâzîs C. V 326
 nâz-nâz C. IX 575
 nazzâre C. XII 318
 ne mutlu C. VIII 467
 ne saâdet C. VIII 467
 neb' C. VIII 34
- nebâ C. VII 24
 nebâhet C. VIII 392
 nebel C. VI 408
 neberd C. X 79, 276, 307, 495
 nebî C. I 66
 nebîd C. IV 422
 nebîh C. VIII 392
 nebîl C. V 567; C. XI 296; C. XII 428
 nebîz C. IV 422; C. V 187; C. X 119
 necâh C. XII 518
 necâşî C. V 261
 necdet C. X 442
 ne-cehed C. IX 137
 neces C. XI 303
 necî C. IX 133
 necm-i sâkib C. VI 566
 ne-dârem C. XII 142
 nedî C. VIII 355
 nedîd C. III 250
 ne-did C. III 250
 nedîm C. XII 621
 nefâd C. IX 504
 nefer C. VIII 547; C. IX 523; C. XI 141; C. XII 85
 nefes C. I 129; C. XII 431
 neffâsât C. VIII 415
 neffâse C. VIII 415
 neffât C. III 363
 nefîr C. VI 583
 nefîs C. VIII 489; C. XI 101; C. XII 431, 522
 nefîn C. XI 345, 412
 nefîs C. V 618
 nefîs-i gîl C. II 363
 neft C. IV 318
 negîl C. VII 225
 nehib C. II 146; C. IV 259; C. X 174
 nehr C. X 372; C. XII 255
 nejend C. VI 489; C. VIII 227, 465; C. IX 540; C. XIII 71, 113
 neka C. VII 327
 nekahet C. VII 327
 nekâl C. VI 150; C. VII 333; C. VIII 97; C. XIII 28, 192
 nekam C. XII 292
 nekîk C. V 48; C. X 293
 neks C. VI 91; C. X 187; C. XII 602
 nem C. VII 262; C. XIII 333
 nemat C. XI 310; C. XII 198
 nemed eskenden C. VI 514
 nemek C. II 41; C. VII 492; C. X 277
 nemî C. V 304
 nemî şûd leb firâz C. X 548
 nemî C. X 101
 Nemrûd C. XIII 80
 neng C. I 151
 neng-i müddeî C. VII 419
 ne-nigeri C. VII 264
 ne-nûşîm C. V 129

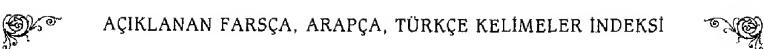
- ne-perdâzî C. VIII 259
 ner C. IX 446; C. X 211; C. XI 412
 ner gedâ C. XIII 249
 nerd C. I 536; C. III 154; C. IV 277; C. VII 275;
 C. VIII 274; C. XI 207; C. XII 124; C. XIII 21
 nerdübân C. VI 567
 ner-gedâ C. X 211
 nergis C. IX 447
 nergîsek C. IX 447
 nem C. VIII 601; C. IX 449
 nerme C. IX 449
 nerm-sâr C. VIII 601
 neseb C. I 68
 nesf C. VIII 299
 nesh C. VI 106; C. IX 116
 nescî C. XII 627
 nesîm C. X 520; C. XI 96
 nesnâs C. VII 230; C. X 229; C. XII 72
 nesrîn C. VI 456; C. VII 172; C. VIII 519; C. IX
 557; C. XII 249
 nesrîn-ı menâsîk C. XII 249
 nesteren C. XIII 293
 neş' C. XI 574
 neşâ C. XI 529
 neşâf C. XI 194
 neşefî C. XI 194
 neşf C. I 567; C. XII 107
 neşid C. IX 261; C. XII 428
 neşir C. II 351
 neşkuhend C. XII 510
 neşşâf C. XI 193
 netân C. VI 140
 netâyic C. X 532
 netec C. IX 184
 netice C. IV 103; C. IX 184; C. X 532
 netüvân C. VI 140
 nevâ C. I 93; C. XI 188, 235, 573; C. XII 105; C.
 XIII 349
 nevâdi C. IX 181
 nevâdir C. I 65; C. IX 103; C. XI 573
 nevâle C. XII 462
 nevâsîr C. VI 87
 nevâz C. X 22
 nevbet C. VI 447
 nevbet çalmak C. XI 323
 neverd C. IX 118; C. X 276; C. XII 304
 nevesten C. XIII 176
 nevha C. XIII 312
 nev-hat C. VIII 63
 nev-kün C. XI 368
 nevmid kerden C. XI 589
 nev-sûhan C. X 358
 ne-yâred C. IX 35; C. XII 180
 ne-yâri C. IX 71
 neyem C. VII 197
 ney-seker C. IV 126
 neyûşîden C. VI 610
 neyyir C. X 396
 nezâre C. XI 290
 nezîh C. V 123
 nezîr C. IV 152
 nezzârc C. X 633
 nikmet C. XII 214, 292
 ni'me C. I 68
 nidâ C. IX 159
 nidd C. XI 527
 nidi C. V 619; C. IX 159
 nîfe C. XI 551
 nigâr C. X 513; C. XI 334; C. XII 153
 nigeh dâşten C. XI 133
 nigerîsten C. XII 255
 nigerîş C. XII 255
 nîgin C. XI 423
 nihâb C. V 179; C. VIII 595
 nihâd C. VI 597
 nihâden C. VIII 137; C. XIII 203
 nihâl C. VII 33
 nihâb C. V 179; C. VIII 595; C. XI 621; C. XII
 174, 296
 nijâd C. XI 514
 njîjend C. VIII 227, 465; C. XIII 71, 113
 nik C. VIII 375; C. XIII 226
 nik hâh C. XII 246
 nikam C. XII 214, 292
 nikamât C. XII 292
 nik-pey C. VI 402
 nikris C. XI 119
 niks C. VI 91
 nikû C. VIII 582
 nikû dáverî C. VI 257
 nikû güfti C. VIII 233
 nikû-fâl C. VI 314
 nikû-kâr C. VII 516
 nil C. X 148; C. XIII 345
 nilî hisâr C. XII 336
 nilüfer C. VI 398; C. XII 322
 nim mest C. X 422
 nim şeb C. X 422
 nimî C. XI 338
 nîrenç C. V 138; C. X 213
 nîrençâ C. V 138; C. X 213
 nîreng C. V 138
 nisâb C. XI 351; C. XIII 90
 nisâr C. V 603; C. VI 146; C. VII 98; C. X 13; C.
 XI 590
 niş C. IV 11; C. VI 86; C. VII 44; C. XI 537; C. XII
 21; C. XIII 204
 nişâf C. XI 194
 nişân C. XI 104; C. XII 279
 nişân yâften C. VI 489
 nişânden C. VIII 137; C. XII 279; C. XIII 203
 nişest C. XIII 14
 nişeste C. VI 252; C. XI 460
 nişesten C. III 412; C. XII 358

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- nitâc C. V 334
 nivâle C. XII 462
 niyûş C. XII 40
 niyûşiden C. III 88; C. IV 469; C. V 129; C. VI
 217, 253; C. X 174; C. XII 40
 nizâr C. I 122
 nuâs Bk. nuâs C. VII 176, 333
 nûd C. XIII 39
 nudâr C. XI 460
 nugâl C. VII 392
 nûhle C. XII 511
 nûhûl C. IV 447
 nukal C. XII 322
 nûker C. XII 85
 nukl C. VI 137; C. VIII 77; C. X 119, 466; C. XI
 24, 224; C. XII 27, 322, 384; C. XIII 66,
 130, 189
 nuklân C. IX 219
 nukud Bk. nukud C. V 604
 nûl C. IX 32; C. X 202
 nûr C. VIII 424; C. XI 197
 nûr-bâhg C. XII 262
 nûr-bâhg-i âfitâb C. XII 262
 nûr-gâr C. VII 27
 nûriyyîn C. I 69
 nush C. X 383; C. XII 218
 nûş C. III 420; C. IV 11; C. V 75; C. VI 630; C. X
 16, 42; C. XII 40, 417; C. XIII 204
 nûş kün C. XII 40
 nûş-â-nûş C. VII 383
 nûşem C. VI 253
 nûşiden C. VI 479; C. IX 113
 nuzzâr C. I 69
 nûâs Bk. nuâs C. VIII 429; C. IX 350
 nûbi C. III 424; C. VII 24; C. VIII 474; C. IX 103;
 C. XI 44
 nûcûm C. I 68
 nûhâ C. I 66; C. VI 309; C. VII 56; C. XI 543
 nûhbe C. XI 176
 nûhûs C. VIII 596
 nûhûşenî C. XIII 236
 nûhye C. I 66; C. VI 309
 nûker C. XII 85
 nûks C. VI 91; C. X 187
 nûkte C. VI 83; C. X 272; C. XI 620; C. XII 487
 nûkud Bk. nukud C. X 26
 nûkûl C. XI 158
 nûmüvv. C. XII 463
 nûs C. VII 339; C. VIII 402
 nûsâr C. VII 339
 nûstûk C. XII 249
 nûsyé C. I 132; C. XII 255
 nûşâbe C. II 389
 nûşşâb C. II 389
 nûşûr C. VII 474
 nûvâr C. X 100
 nûvid C. II 114
 nûzhet C. XII 441
 nûzül C. IX 340
 nûzûr C. II 517; C. VII 409, 410
 O
 okka C. VI 335
 on vermek C. XI 114, 119
 org C. X 596
 ortak C. VIII 419; C. IX 405
 ot C. X 377
 Ö
 ölüden hâriç olmak C. X 621
 ölmek C. XIII 231
 öndil C. IV 66; C. VIII 309.
 örs C. IX 189
 övendire C. XI 182
 P
 pâ C. V 189
 pâ hod füşürden C. X 141
 pâ şikeste C. V 299
 pâ-bend C. X 579
 pâgle C. III 485
 pâdâş C. XI 147, 594; C. XIII 203
 pâdisâhi C. VIII 393
 pâkbâz C. VI 511; C. VII 514; C. IX 171; C. XII
 598
 pâk-ceyb Bk. pâk-cib C. VI 344; C. VIII 187
 pâk-cib C. IX 36; C. X 274
 pâlâ C. III 83
 pâläheng C. III 83
 palan C. XI 87
 palâs Bk. pelâs C. IV 266
 pâläheng C. III 83
 pâliz C. X 92; C. XII 137
 pâlûde C. IX 623
 pâ-müjd C. XI 388
 papas C. XI 575
 pâr C. VII 352
 pâre C. V 59; C. X 616
 pâre-dûz C. VIII 470
 pâre-hâ C. X 616
 pâre-hâr C. V 59
 pâ-resi C. V 189
 pârn C. XIII 184
 parsa C. X 83; C. XII 456
 pâr-sâl C. VII 352
 pâs C. VIII 496, 509
 pâşî C. VIII 606
 pâşiden C. VIII 606
 pâtâbe C. III 485
 pây C. V 52, 332; C. VIII 415, 516; C. XI 406,
 409, 416
 pây küften C. II 481
 payân-i kâr C. I 560
 pâydar C. XII 526
 pâye C. III 383
 pâyendân C. VI 434; C. X 579

pâygâh C. VII 105
 pây-i alem C. XII 446, 455
 pây-i kûh C. VIII 482
 pây-i merd C. V 129
 pây-i C. I 550
 pây-i dâr C. XII 526
 pây-i dil C. IX 389
 pây-i müzd C. VIII 210, 415
 pâyiden C. XI 119
 pây-mâcân C. I 491
 pây-merd C. III 125; C. XII 423
 pedrûd C. VI 234
 pegâh C. IX 71; C. XII 451
 peh peh C. VI 129
 pehlû tehî kerden C. IX 498
 pehlû-yi ârâm-gâh C. VIII 57
 pehlû-zeden C. II 286
 pehn C. IX 162; C. X 494; C. XI 534
 pehsânîden C. XIII 232
 pejmürde C. VII 512
 pejûlide C. X 56
 pelâs C. II 444; C. IV 266; C. XII 199, 498; C. XIII 29.
 pelid C. X 398
 pelte C. IX 623
 penâg C. VI 63
 penâh C. VI 344, 345; C. VII 259
 penbe kerden C. IV 100
 pend-tûz C. XII 564
 per C. I 94; C. XII 346, 588; C. XIII 122
 perân C. IV 185
 perçem C. II 385
 perdâht C. III 56
 perdâhken C. VII 373; C. VIII 259; C. X 412; C. XII 495; C. XIII 22, 275
 perdâzî C. VIII 259
 perde C. VI 268
 perde-besten C. VII 367
 perde-i trâk C. II 86
 perdesini yırtmak C. II 537
 perde-sûz C. VIII 603
 perî C. IV 139; C. IX 560; C. XII 337
 perîden C. IV 185
 perîf C. XII 380
 perre C. III 488; C. IV 316; C. V 500; C. X 400
 pertende C. IX 283
 pertâb C. III 361
 pervâ C. X 450; C. XI 542
 pervâr C. IX 317
 pervây C. I 94
 pervâz C. IX 283
 perver C. IX 317
 perverde C. IX 317
 perverî C. III 142; C. IX 317
 pervîn C. II 282, 562; C. IV 85; C. XII 594
 pes C. V 161; C. VI 520, 634; C. VII 450; C. VIII 614

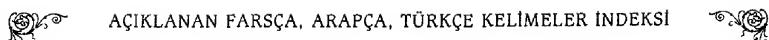
pest C. VI 497; C. XI 505
 pest-kerden C. XI 131
 pesm C. II 108; C. X 540
 pesm-i nerm C. III 291
 petnûz C. XI 322
 pey C. VI 402, 493; C. IX 74; C. XI 141, 291; C. XII 242
 pey burden C. VI 489; C. VIII 569
 pey kerden C. VI 486
 pey küned C. XII 114
 peyem C. VII 197
 peygâm C. VIII 162
 peygâm C. IX 384
 peyk C. I 505; C. V 311; C. VII 217; C. IX 432; C. X 405; C. XI 420; C. XII 25
 peykân C. XI 397
 peykân C. VI 579; C. VII 178, 463; C. X 495; C. XIII 236
 peykâr-vâ C. VI 579
 peyker C. XII 482
 peymâ C. VI 500
 peymân C. XII 278
 peymûden C. VI 500
 peyrev C. VI 30
 peyvestegî C. VII 71; C. XII 459
 pez C. VIII 571
 pezîrâ C. VI 479
 piç C. VIII 35; C. X 68; C. XI 581
 piç piç C. V 577; C. VI 133; C. IX 351, 551, 564
 piçâ-piç C. V 577
 piçî C. XII 142
 piçîden C. V 449; C. VIII 35
 piñ C. XI 417
 pijûlânîden C. XII 513
 pijûlîden C. XII 513
 pîle C. V 101
 pîndâsten C. XII 604
 pîr C. II 186; C. X 362; C. XII 589
 pîrûz C. IX 597
 pîs C. VIII 394; C. XI 424, 602
 piste C. IX 395
 pîs C. III 61
 pîş-âheng C. IV 427; C. V 298; C. X 580
 pişê C. XI 273; C. XII 572
 pişîz C. XII 117
 pişkeş C. IX 74
 piş-reften-kâr C. VIII 549
 pişvâ C. VIII 61
 pişyâr C. I 120
 piyâde C. VI 418
 post derîden C. X 335
 postes ber-ser-kesden C. II 318
 postîn C. XIII 255
 postîn gerdânîden C. XIII 255
 pûd C. VIII 250; C. XI 481
 puhsûden C. VI 300
 puhte C. I 87

- puhthen C. VIII 571
 pül-i sırat C. III 87
 pursıden C. XI 375
 püs C. IV 284
 püşiden C. IV 284
 puşt-dár C. XI 279
 püt C. X 245
 püyiden C. IV 44
 püz C. V 164, 621; C. VIII 479; C. X 99, 351; C. XI 422; C. XIII 321
 püz-bend C. X 351
 pür bâd-i meşk C. IX 174
 pür ve bisyâr C. VI 135
 pür-bâd C. VII 172
 pür-bâd olmak C. VI 563
 pür-dil C. VIII 326
 pür-fen C. V 143, 257
 pür-girih C. X 154
 pür-heves C. II 394
 pür-kâr kerden C. X 514
 pür-mâye C. I 107
 püser C. XII 156, 194
 pûsk C. IV 238; C. VII 97; C. VIII 504; C. IX 308; C. X 125
 püst C. X 224; C. XII 353
 püst-dâri C. V 39
 püste C. V 280
 püst-ham C. X 227
 püst-şikeste C. X 224
 R
 râ C. IX 74; C. XI 374
 raâ C. XII 437
 rab C. VIII 47; C. X 598
 rabaz C. VI 162; C. XI 55
 rabbâni C. I 69; C. IV 103
 rabbû'l-felak C. VI 276
 ra'be C. VIII 500, 501
 râbî C. V 562
 racım C. VI 233
 râd C. V 41, 155, 556; C. VI 412; C. VII 89, 305; C. VIII 344; C. IX 20, 399; C. X 179; C. XI 462, 474; C. XII 429, 456, 458
 râdi C. IV 193
 râfiz C. V 321
 râfi C. XI 595
 ragif C. V 31; C. VII 503; C. X 232; C. XI 377
 râg C. IV 100; C. VI 74, 540
 rağad C. X 369
 rağam C. II 520
 rağbe C. VIII 500
 rağm C. II 46; C. VI 619; C. X 260; C. XII 564
 rağm-i enf C. II 46; C. VI 619
 râh C. II 86; C. VII 103
 râh dâden C. VIII 408
 râh kerden C. III 243; C. VIII 125
 râh peymûden C. IV 178
 râh ser-kerden C. III 243
 râh zeden C. III 51
 râh-bân C. X 407
 râh-dân C. X 407
 râh-gân C. VIII 526
 râhib C. IX 209; C. XI 575
 râhîk C. II 34, 232; C. V 296; C. IX 114, 343
 râhil C. XI 426
 râhile C. XIII 78
 rahîs C. VI 571
 rahmet-perest C. X 98
 rahne C. IX 374; C. XII 216
 rahş C. IV 274; C. IX 389, 508
 rahi C. VI 344; C. VIII 479, 533; C. XI 323
 râht âverden C. VII 277
 râht ber gerdün nihâden C. XII 273
 râhvan C. VII 109
 râhvâr C. VII 109
 râi C. XI 593
 râib C. VIII 288
 râid C. VII 15
 râiz C. III 302
 rakîb C. VI 245; C. XII 309
 râke C. VIII 264
 râksu'l-bâir C. VIII 264
 râksu'l-ibîl C. VIII 264
 râm C. XI 219
 ramîn C. VIII 210; C. IX 526
 Râmîn C. IX 403; C. XIII 24
 râmû C. VIII 607
 rân C. IV 410; C. VII 60
 ra'n C. VI 430
 ra'hâ C. VI 430
 rânden C. VII 60
 rasad C. V 252; C. VI 403; C. VII 531; C. XI 140, 183; C. XII 250, 343, 595
 rasadhâne C. V 252
 râst C. IX 74
 râst-hîz C. V 568
 rastî C. VIII 473
 rat' C. XII 59
 râtibe C. XI 589; C. XII 246, 530, 598; C. XIII 281
 ratî C. XII 35
 râviye C. VI 199; C. VII 349
 ravz C. XII 354, 488
 ravza C. V 184; C. XII 354, 488
 ra'y C. XII 436
 râye C. VI 581
 râygân, râyegân C. VIII 507, 526
 râyu C. V 562
 râyîz Bk. râyîz C. XII 456, 554
 râyîz C. VIII 45
 râz C. VIII 608; C. XIII 151
 râz sultân C. XII 460
 Ražî C. I 167; C. VIII 608; C. XI 141; C. XII 157
 re's C. XI 319
 re's-i mâl C. XII 274

- reb' C. X 358
rebâh C. XII 518
rebât C. II 373
rebve C. XII 294
rec' C. VII 15
recâ' C. X 612
recm C. II 521; C. XI 387
recül-i adî C. II 287
recül-i şemûs C. VII 188
redd C. III 313; C. XIII 344
rede C. VIII 563; C. IX 225
refs C. VI 368
reften C. I 101, 144; C. VI 459; C. VII 322; C. VIII 288
refû C. II 534
reg C. VII 204
reg-zen C. IX 636
reh C. IV 349
rehâ' C. X 372
rehak C. X 526
rehbâniyet C. XI 164
reh-güler C. XIII 256
rehî C. II 153; C. IV 349; C. VI 354; C. VII 63,
245; C. IX 352
rehin C. II 27, 333; C. VII 346; C. XI 600
rehin C. V 612; C. VII 381
rehn C. VIII 308
reh-nümûn C. XII 240
reh-perest C. XII 274
reht C. X 68
reh-vân C. V 95
reh-zen C. I 116
rehzen C. X 398
rekîf C. XIII 218
reme C. V 411; C. XI 469
remed C. IX 22; C. X 589
remîl C. III 489
renc C. VIII 143
reng riht C. X 148
reng rihten C. IX 522
reng-i âl C. II 444
res C. V 189
resâil C. II 14; C. V 396; C. VI 30
resid C. XI 375
resîl C. V 396; C. VI 30, 220; C. XII 126
reste C. IX 121
resten C. IX 121
resthîz C. V 568; C. X 247
resûl C. VI 624
resâ C. II 32
reşâd C. VII 216; C. VIII 230; C. XII 388
reşed C. II 189; C. V 505; C. VII 424, 477; C. VIII
58, 69, 364; C. IX 195; C. XI 521; C. XII
313, 327; C. XIII 74
reşa C. IX 593
reşd C. V 237
reşk C. VII 369; C. X 566; C. XII 538; C. XIII 311
reşkin C. X 47
reşk-nâk C. XI 235
refem C. XII 328
retîme C. XII 328
retû' C. XII 59
rev C. III 325; C. VI 459
revâ C. I 101; C. VI 71; C. VIII 288
revâk C. X 353
revân C. I 144; C. III 438; C. IV 277; C. VII 322,
466; C. VIII 456
revd C. VII 15
revî C. VIII 28; C. XII 380
revî C. V 144, 313, 342; C. VII 411; C. X 129; C.
XII 234, 581
revîden C. I 144
revîş C. VII 390
revm C. VIII 607
revvâk C. IX 142
rey C. XI 143
rey' C. X 400; C. XII 588
reyb C. IV 248
reybet C. XI 12
reybû'l-mentün C. IX 459
reyhân C. VII 276; C. VIII 28; C. XIII 173, 293
retya C. V 562
rez C. V 178; C. VII 299; C. VIII 611
rezm C. XI 84; C. XII 431
ridvân C. VII 216
rifk C. XI 617
rikk C. VI 346; C. XI 49; C. XII 136, 591
rtl C. IX 560; C. XII 35
riâ C. XI 593; C. XIII 295
ribât C. XI 518
ribîh C. IX 130
rid C. XI 418
ridâ C. I 68; C. IX 191
riden C. VI 13; C. IX 44; C. XI 418, 419
rifâk C. XII 183
rih C. VIII 28
rihân C. VIII 308; C. XI 603
rihten C. V 291; C. VI 610
rik C. VI 237
rikâb C. XI 118
rikâbî alî olmak C. XI 118
rim C. VIII 448
rimâh C. II 389
rimyâ C. IX 162
rind C. VI 238
rinûd C. VII 219
risâle C. II 14
rismân C. XI 226
risten C. VI 13; C. XI 419
riş C. VIII 158, 190
riş gitften C. X 141
riş hand C. XII 46
riş kenden C. VI 126, 445
riş-gâv C. IX 120; C. X 540

- rîş-hand C. II 435; C. III 79; C. VII 315; C. VIII 556; C. XI 312
 rîş-i cağz C. VIII 158
 rîş-i pûr-bâd C. II 230
 rîşte C. IX 57
 rîşte-tâb C. IX 57
 ritâc C. XI 300
 riv C. I 565; C. VII 359
 rivâk C. X 353; C. XI 294; C. XII 373
 riyâ C. XIII 186
 riyâz C. V 184
 riyâzet-bâre C. VIII 46
 rû C. VI 459; C. XII 451
 rû hanet C. XII 451
 rûbâh-bâzî C. III 53
 rûbeh-ân C. IV 360
 rûd C. VIII 413, 414, 597
 rufât C. XI 168
 ruh C. III 489; C. IV 471; C. VIII 618; C. XII 217, 452
 rûhânî C. I 69
 ruhbân C. IX 209
 rûh-mend C. XIII 194
 ruk'a C. VII 60, 503; C. XI 615
 rukâk C. IV 102; C. IX 105
 rukâd C. III 398
 rukum C. IX 115
 rukye C. X 213
 rumh C. II 389
 rûstâf C. IX 479
 ruste C. VI 51, 52
 rûşen C. VIII 143; C. X 324
 rûşen-cebît C. VII 399
 rûşenî C. VI 180; C. X 324
 ruvâk C. X 353
 rûy C. I 128
 rûy vâpes kerden C. IX 580
 rûy zerd şuden C. V 131
 rûyâniden C. II 540
 rûy-i kâr C. XI 602
 rûyîden C. II 540
 rûz C. I 513; C. VIII 413
 rûz-efzûn C. VII 557
 rûzgâr C. VIII 310
 rûzi C. XII 223
 rûz-i dîn C. III 298
 rûz-i gezend C. III 395
 rûz-i nahâr C. XI 605
 rûzî taleb C. VII 92
 rûzî terâş C. XIII 66
 rûz-kûr C. IX 645
 rûcûm C. II 474; C. XI 387
 rigû C. XII 602
 rûnûd C. VII 219
 rûstem C. IV 353; C. VIII 326; C. XI 565; C. XII 411
 rûstem-i sad Zâl C. X 552
- rûşd C. XII 299; C. XIII 145
 rûşvet C. II 32; C. XI 535
 S
 sâ C. V 260; C. XIII 244
 saâdet C. VII 17
 saâat-i kamet C. VIII 422
 sabâ C. V 110; C. VI 60; C. VIII 368; C. XII 114
 sabîh C. XII 618
 sabîr C. XII 365
 sabûh C. IX 642; C. XI 223
 sabûn-i sultânî C. X 468
 sa'd C. I 396; C. X 473
 sad dile C. VII 286
 sad esbe C. XII 265
 sad hezârân C. IV 30; C. V 277
 sad sâle C. XI 554
 sadaku C. X 509
 saddak C. VI 223
 saddakû C. X 509
 sa'deyn C. IX 475
 sadîd C. VI 237
 sadr, sadir C. V 513; C. VI 369, 611; C. VII 423; C. VIII 394; C. XI 53; C. XII 379; C. XIII 184
 sadr-i Ecell C. VIII 482
 sadr-i felek C. VII 423
 sadru'n-nehâr C. VI 611
 sadru't-tâlîf C. VI 611
 sa'd ü nâhs C. XI 555
 saf C. X 610; C. XI 442, 509
 safâ C. VIII 74
 safâs C. II 233
 saf-der C. IX 330
 safed C. VI 592
 safîfe C. X 452
 safî-nâl C. II 479; C. VIII 395
 safî C. I 66
 safîr C. I 61
 safîr C. III 423; C. VII 258; C. IX 474; C. XII 285
 safâ C. I 122
 safûrâ C. XII 371
 sâgar C. IX 544
 sagbe C. V 166
 sağrak C. VI 148; C. VIII 82; C. XII 493
 sağrı C. X 173
 sahîh C. XII 225
 sahî C. XI 289
 sâhib C. VII 355
 sâhib-i alem C. VII 554
 sâhib-kurân C. VIII 89; C. X 479; C. XII 187, 239
 sahil C. IX 88
 sahil C. X 361
 sahîre C. VI 122; C. XII 311
 sahn C. X 154
 sahra C. XI 318
 saht C. VI 268; C. X 172
 sahte kemâni C. XII 147
 sahten C. XIII 169

- saht-gîñ C. X 47
 sâhtî C. X 170
 saht-rev C. VI 459
 saht-rû C. VI 459, 460; C. X 172
 saht-zih C. VI 268
 sahûr C. X 295; C. XI 294
 sâika C. I 92
 sâika C. II 586
 saîr C. VIII 210; C. IX 579
 sâk C. V 260
 saka C. X 97; C. XI 454; C. XII 354
 sa'ka C. XII 174
 sakal kîmîdatmak C. XII 625
 sakalina gûlmek C. XII 626
 sakar C. VI 158; C. VII 30; C. XII 489
 sâkîb C. VI 566
 sâkil C. XI 188
 sâkit C. I 69
 sakka C. X 97; C. XI 454; C. XII 354
 sakî C. XI 599
 sakr C. V 282; C. IX 497
 sakräk C. VI 148
 sakt C. VI 242; C. IX 182
 sâl C. IX 79
 salâ C. IV 261; C. VI 12, 271; C. X 279; C. XI
 210
 sâlâr C. IX 173; C. X 329
 salât C. VI 553; C. VII 345
 sâlegân C. XI 554
 salhâna C. XI 411
 sâlik-i ebter C. IX 650
 sâlik-i meczûb C. IX 649
 salsâl C. IX 610
 sâlûs C. I 559; C. V 287; C. XII 46
 sâmân C. V 449; C. IX 417
 sameđ C. VIII 499; C. IX 195; C. XI 483
 samsam C. VIII 496
 sân C. VIII 260; C. XII 448, 532; C. XIII 249
 sanem C. I 153; C. VII 428; C. IX 571; C. XI 569;
 C. XIII 185
 sanî C. XII 527
 sâr C. VIII 601; C. IX 642; C. XII 317; C. XIII 252
 sar' C. VII 91
 sarf C. II 266
 sarfe C. V 43, 126; C. IX 35
 sarfe-ber C. IX 35
 sarh C. XI 508
 san yüzü olmak C. IV 168; C. VIII 309
 sañr C. X 547
 sâriye C. V 151
 sarnîç C. XII 495
 sarrâf C. V 310
 sarsar C. XII 238, 475; C. XIII 301
 sa'ter C. XII 344
 sâv C. III 402
 savâff C. X 452
 sa've C. IX 21, 162
 savb C. VII 13
 sâvi C. XII 362
 saviecân C. X 184, 595
 savmaa C. XI 453
 sâye bûd C. XII 350
 sâye burde C. XII 350
 sayha C. XII 86
 saykal C. II 347; C. VI 424; C. VIII 194, 195,
 323; C. XI 77
 saykalfi C. VIII 194, 195, 196
 sayrefi C. VIII 65
 sayyâd C. VIII 116
 sâz C. IV 89; C. VII 261; C. IX 382; C. X 56; C.
 XII 627; C. XIII 105, 159
 sâz kerden C. XIII 105
 sâz-ı çast C. IX 382
 se C. V 161
 sea C. I 61
 seâd C. XII 13
 seat C. XI 462
 sebâ C. VI 121
 sebak C. VII 348; C. VIII 14, 309, 475
 sebak burden C. XI 484
 sebelet C. VIII 188
 sebil C. II 388; C. X 298; C. XII 493
 sebk C. IX 184
 seblet C. V 590; C. VIII 188; C. XI 312; C. XII
 354
 seblet hod rîş-hand kerden C. XI 312
 seblet kenden C. VII 471; C. IX 344; C. X 299
 sebûs C. VII 383
 sebûl C. VI 249; C. XI 551
 seby C. VII 82
 sebz C. IX 538
 sebzvâr C. IX 290
 secâf C. XII 440
 secde-kün C. XI 318
 secf C. XI 200
 sedâd C. XIII 290
 sedid C. VI 423
 sefeh C. XIII 308
 sefere C. I 61
 sefh C. VI 508; C. IX 611
 selfeta C. XII 560
 seg-dilân C. III 128
 seg-sât C. II 184
 segrî C. X 173
 sehâ C. IX 75
 sehâñ C. XI 12
 sehâlet C. XIII 309
 sehar C. II 233
 seher C. XII 311
 sehil C. XIII 309
 sehilet C. XIII 309
 sehilî C. XIII 309
 sehl C. I 99; C. X 366; C. XI 101
 sehm C. VII 523; C. X 182; C. XIII 297

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- sehte C. XII 145
 sekam C. X 459
 sekâm C. XI 502
 sekâmet C. XII 610
 sekar C. X 594
 sekât C. VI 242
 sekat C. IX 182; C. X 192
 seken C. VIII 139, 484
 sekr-bahî C. XI 195
 sekta C. II 449
 sekte C. II 529; C. VII 447; C. X 109, 132; C. XI 620
 sel C. XII 493
 selâm C. V 603; C. IX 382
 selâmet C. V 603
 selef C. I 68
 selim C. V 166; C. VI 233; C. VIII 137; C. X 175, 298; C. XII 188
 sellâh C. VII 357
 selle C. VII 86; C. XIII 191
 selsebil C. I 59; C. II 449; C. XII 493
 selvet C. XII 246
 semâ' C. VII 219; C. X 443
 semâh C. XII 518
 semâviyyîn C. I 69
 semek C. VII 303
 semend C. XI 117
 semender C. IX 90
 semer C. I 126; C. VII 207; C. X 466; C. XI 539; C. XII 31, 288, 337; C. XIII 62, 209, 238
 semî C. XIII 165
 semim C. VI 82, 372; C. VII 56
 semme C. XII 164
 semme hayr C. XII 418
 semmû'l-hiyât C. VI 372
 semûm C. VI 82; C. VII 56; C. IX 610; C. XI 597; C. XIII 301, 319
 senâ C. XII 79
 senâm C. IX 278
 senâmü'l-arz C. IX 278
 senb C. VII 369
 sendân C. VIII 593
 seden C. VIII 424, 442; C. IX 234, 563; C. X 589; C. XII 248
 seng C. VII 557
 seng-lâh C. III 224
 seng-sâr C. IV 229; C. XII 535
 senî C. VI 275; C. VII 39; C. X 340
 seperden C. VI 510
 sepûs C. VII 583
 sepürden C. X 192
 ser C. I 123, 137; C. II 332; C. IV 306, 397; C. V 134, 391; C. VIII 346; C. IX 389, 417, 523, 535, 642; C. X 456; C. XI 145, 408, 484; C. XII 30, 396
 ser bürden C. VIII 338
 ser bürden be-cîb C. IX 205
 ser der kerden C. V 548
 ser endâhent C. V 391
 ser kadem kerden C. IX 540
 ser kerden C. VII 55
 ser nihâden C. VI 161
 ser şüden-i seb C. IX 46
 ser u kâr C. VIII 226
 serâ C. III 450; C. VII 354; C. VIII 583; C. X 53, 396
 serâb C. X 13
 serâiden C. XII 77
 serâr C. VII 114
 serâyende C. XII 77
 ser-bâlâ-taleb C. VI 482
 ser-bâz C. VIII 338
 serd C. IX 457
 ser-dih C. VI 598
 ser C. III 428; C. IV 225; C. VIII 104; C. XIII 127
 ser-efrâz C. IX 389
 sereni C. VI 455
 Seretân C. V 289
 ser-firâz C. II 332
 sergerden C. XI 377
 ser-geşte C. VI 208
 sergin C. VI 163
 sergülzest C. X 466
 serheng C. IV 146; C. VIII 188; C. IX 535; C. X 72
 serhengân-i mest C. XII 296
 ser-i hod giriften C. VIII 43
 serî C. XII 583
 ser-i cân C. II 142
 ser-i sofa C. XI 408
 serid C. VII 179; C. XI 576
 serîye C. VIII 40
 ser-kerden C. III 243; C. VI 601
 ser-keş C. IV 48; C. XI 238
 ser-kesîden C. V 598
 ser-külâh C. VIII 464
 sermâ C. V 177
 ser-medûzd C. IX 389
 ser-nigûn C. VIII 572, 616; C. XII 317; C. XIII 261
 ser-nigûn-sâr C. XII 317
 ser-nihâden C. VIII 467
 serrez C. X 185
 ser-sâm C. VI 417; C. IX 546
 ser-sebz C. I 143; C. VII 520
 serseri C. VI 175; C. VII 349; C. IX 513; C. X 122, 213, 414
 serveri C. XIII 41
 serv-i sehi C. XI 407; C. XII 252
 ser-zede C. VI 598
 ser-zîr C. VII 369
 setfir C. VI 581; C. VII 100
 setr C. XI 121
 settâr C. XIII 201

- sevâb C. IX 605
 sevâd C. VII 532
 sevdâ C. I 91, 112, 351; C. III 13; C. V 533; C. VII 286, 378; C. VIII 571; C. XI 304, 331, 498, 562; C. XII 515; C. XIII 184
 sevdâi C. XI 331
 sevdâiyân C. IX 120
 sevdâ-nâk C. XII 515
 sevdâ-peç C. VIII 571
 sevdâ puhten C. VI 445
 sevg C. XII 461
 sevm C. IX 427
 sevr C. X 634
 sevsen C. XII 322; C. XIII 208, 293
 seyb C. IX 478
 seybistân C. IX 478
 seyl-bend C. VIII 288
 seytân C. VIII 168
 seyyid C. I 65
 seyidîfî C. II 139; C. III 196; C. VI 195, 362, 477; C. XI 106
 sibga C. IX 48; C. XIII 266
 sibe C. XII 365
 sibt C. VI 171; C. IX 168
 sibtî C. XII 47; C. XIII 151
 siddîk C. I 67; C. XI 260
 sidk C. IX 567
 sifat C. X 512
 sifat kerden C. X 512
 sihâf C. X 632
 sihîric C. XII 495
 sikal C. XI 77
 sikar C. V 282
 sikâre C. V 282
 sila C. IV 107; C. V 282; C. VII 357; C. X 95; C. XII 110, 589
 sila-cû C. XII 604
 silât C. V 282; C. VI 553; C. VII 357; C. XII 110
 sile C. IX 291
 sille C. IV 94
 sir C. V 199; C. X 456, 491; C. XI 355
 sirât-i müstakîm C. XI 83
 sir-fesan C. V 199
 sîvân C. XII 365
 syt C. XI 263
 siâd C. XII 12
 siat C. XI 462
 sib C. IX 477; C. XI 287
 sibâ C. VI 121
 sibâl C. V 590; C. VIII 188; C. XII 354
 sib-deç C. VII 554
 sibistân C. IX 477; C. XI 41
 sicâf C. V 426; C. X 425; C. XI 200; C. XII 440
 sidre C. III 490; C. V 528; C. VIII 602; C. IX 371; C. XIII 81
 sidretü'l-müntehâ C. VIII 602; C. XI 611; C. XIII 81
 sifâl C. X 249
 sifîl C. VIII 254
 sifîr C. IX 19
 sigâl C. III 274
 sigâlidén C. V 140
 sigâlis C. X 178
 sîh C. XI 182
 sihir C. I 142; C. VI 442; C. VII 367; C. XIII 271; C. X 213
 sihr-baf C. IX 351
 sihr-i helâf C. IX 163; C. XII 322, 497
 sihr-i mutlak C. I 106; C. X 147
 sika C. II 546; C. VII 49, 93; C. IX 131; C. XII 607; C. XIII 147, 210
 sîkâ C. IX 247
 sîkâlidén C. VIII 18
 sîkat C. II 546; C. VII 49, 93; C. IX 131; C. XII 607; C. XIII 147, 210
 sîkâye C. XIII 26
 sîkbâc C. XIII 320
 sîkîze C. IX 369
 sîl-bâre C. XI 444
 silk C. V 616
 sill C. IX 548
 sillü'r-rie C. III 126
 sim C. XI 287
 sîmâ C. VII 85; C. XII 209, 617
 Simâk C. III 130; C. IV 166, 242; C. VI 361; C. VII 303; C. IX 79
 Simâk-i a'zel C. VI 361
 Simâk-i râmîh C. VI 361
 simâr C. XIII 209
 simât C. II 373
 sim-bürde C. V 311
 sim-endâm C. XI 100
 sim-pâş C. XII 256
 simurg C. VI 87
 simyâ C. IX 161, 351
 sînân C. IX 546; C. XI 504; C. XII 586
 sine C. V 130
 sine râ-pâ kerden C. VIII 127
 sîne-hâz C. VI 267
 sipâh C. IV 93; C. XII 542
 sipâh C. III 53; C. IX 326; C. XI 325; C. XIII 47
 siper C. VI 510
 siperden C. VI 510; C. X 192
 siperden C. VI 511
 sipergam C. IX 311
 sipes C. V 161; C. XI 378
 sipûhent C. IX 446
 sipûz C. IX 446
 sipûrden C. X 192
 sîr C. I 112; C. III 78; C. VII 316, 522
 sîr horden C. VI 242
 sîrât C. VII 114, 115; C. X 277; C. XII 474
 sîrâyet C. VII 525
 sîr-çeşm C. VII 33
 sîrem C. VI 455

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- sîret C. VI 109
 sîr-gâh C. VII 522
 sîr-germ C. III 78
 sîriş C. VII 508
 sîrişen C. VII 94
 sîrke C. X 367
 sîrkengebîn C. I 102, 460
 sîrû bî C. VII 149
 sis C. XIII 275
 sitâbr C. IX 58; C. X 551
 sitâd C. VII 31
 sitân C. VI 386; C. IX 458, 477; C. X 99; C. XII 377
 sitânden C. V 448
 sitâre C. IX 334; C. X 394; C. XI 130
 sitâre-i Yemenî C. XIII 325
 sitebr C. IX 58
 sitem C. VI 96, 330; C. X 274; C. XII 427; C. XIII 22
 sitem-perdâz C. XIII 22
 sitenbe C. VII 382
 sitif C. II 139; C. VI 362; C. XI 106
 sitîr C. X 399
 sitîz C. VI 439; C. XII 564
 sitr C. IV 284
 sitr-pûş C. IV 284
 sitîf C. II 139; C. III 196; C. VI 195; C. VI 477
 siyâh âbe C. IV 229
 siyâh-ahter C. III 224
 siyâset C. XII 42; C. XIII 275
 siyehkâr C. XII 353; C. XII 320
 Sofistâkiye C. XII 92
 soğuk demîri dövmek C. XII 91
 sol ayak C. II 522
 su'dâ C. VII 17
 su'dân C. XII 464
 suâl C. XII 493
 subâş C. XII 609
 subh-dem C. X 465
 subh-i tarab C. XI 296
 subh-i dürûg C. X 533
 subr C. XII 365
 subûh C. IV 346; C. VII 465; C. IX 642
 sûd C. III 13
 sudâ' C. I 112; C. VII 181; C. XI 210
 sudâ' bürden C. VII 181
 sûdager C. XI 290
 sudûr C. I 60; C. XII 379
 sûf C. IX 135, 468; C. XIII 85
 sûfi C. VII 63; C. IX 132; C. XIII 169
 sûg C. IX 425; C. XIII 109
 sûg vâr C. XIII 109
 suğrâk C. VIII 82
 suhre C. III 140; C. VIII 479; C. IX 180; C. XI 337, 522; C. XII 228
 sûhte C. XI 131; C. XII 371
 suhte C. XII 145
 suhuf C. XI 620
 suhur C. VII 79; C. X 261
 suhût C. IX 482
 sukm C. VIII 355
 sukur C. V 282
 sukture C. V 282
 sulb C. II 347
 sulb-i fitrat C. II 347
 sultân C. XI 93; C. XIII 198
 sultân-i şerif C. V 375
 sultânî C. XI 276
 summ C. XII 406
 sungur C. X 384
 sunkur C. VI 178
 sûr C. IX 526
 sûr-engîhf C. III 418
 sûret-gerân C. IX 402
 sûr-i hatne C. X 465
 sûsen C. X 81; C. XI 247; C. XII 322; C. XIII 208, 293
 sûsen-i âsumân-gûnî C. X 81
 sûsen-i âsumânî C. XI 247
 sûsen-i âzâd C. X 81; C. XI 247
 sûsen-i ezrak C. X 81; C. XI 247
 sûsen-i hâtâi C. X 81; C. XI 247
 sûûd C. X 633
 sûû'l-kazâ C. I 148
 suvân C. XII 365
 suvgend horden C. IX 536
 sûz C. I 85
 sû'r C. III 418
 sûbhân C. X 559
 sûbûr C. VII 285; C. IX 45; C. XI 188
 sûbûl C. V 180
 sûcûd C. VII 435
 sûdde C. VI 143
 sûfî C. III 448
 sûfîl C. VIII 254
 sûhâ C. I 356; C. III 450; C. V 32, 531; C. VII 556; C. IX 318
 sûhan-pâş C. VIII 606
 Sûheyîl C. XIII 325
 sûhre C. X 148
 sûket C. I 69
 sükker C. VI 549
 sûksûk C. VI 426; C. VII 47
 sükûre C. VI 60
 sükûre C. VI 60
 sûlalé C. III 339
 Süleymânî C. VII 338
 Süleymânî kün C. VII 338
 süllem C. XIII 325
 sûm C. V 293, 554; C. VII 175; C. IX 121
 sûm'a C. XII 186
 summ C. IV 161
 sûmûm C. VI 82; C. VII 56

- sünbü'l C. XII 322
 süpöhent C. IX 579
 süpüzend C. IX 579
 süpürden C. X 192
 süpüriden C. X 192
 súrá C. XI 387
 Süreyyâ C. II 282; C. VII 354
 sürfé C. X 356
 sürh-rüyî C. VIII 63
 sürme C. I 462
 sütûden C. VII 508
 sütûh C. IV 149; C. VIII 88, 302
 sütfür C. XI 319; C. XII 544
 süitung C. VI 197
 süvâr C. VII 453; C. XI 118; C. XII 357
 süvârî C. VII 453
- S**
 şâbâş C. X 573
 şâ'bede C. X 214
 şâd C. VI 135; C. VII 172
 şâdâ C. IX 211
 şâd-âb C. VI 135
 şâd-bâş C. I 91
 şâd-kâm C. XII 354
 şâdurvân C. II 415; C. XII 276
 şafak C. IX 103; C. XI 490
 şâh C. II 391; C. V 191; C. VI 446; C. VII 416; C. VIII 403; C. XIII 169
 şah C. XII 174, 217
 şâhenşâh C. XIII 313
 şâh-i çin C. VIII 273
 şâh-i kubâd C. V 252
 şâh-i ma'nâ C. IV 479
 şâh-i sidre C. IX 371
 şâhid C. II 370; C. III 199; C. VII 521; C. IX 95, 283, 333, 384; C. XII 305; C. XIII 110
 şâhid-bâz C. XIII 110
 şah-mât C. XI 206
 şahne Bk. şhne C. X 72; C. XI 149
 şâh-râh C. VIII 188
 şâhs C. XII 472
 şâîrî C. XI 272
 şakayik C. XIII 184
 şâñf C. XII 437
 şâ'r C. IV 266; C. VII 347; C. XIII 234
 şarâb-i la'l C. XI 324
 şârik C. I 69
 şâri' C. VIII 188; C. XI 521
 şârk C. IX 644; C. X 473; C. XI 43; C. XII 411; C. XIII 68, 71
 şâ'sâ' C. VII 419
 şâşîden C. VIII 606
 şat C. V 276; C. VIII 118
 şatah C. X 308; C. XI 220
 şâtur C. IX 283
 şe'n C. XII 304
 şebân C. IV 212
- şeb-cere C. II 333
 şeb-diz C. VI 210
 şebe C. II 188; C. VII 550; C. VIII 358; C. IX 125
 şebeh C. III 165
 şebike C. IX 619
 şeb-gerd C. XII 296
 şebgîr C. VI 577
 şeb-hız C. XII 301
 şebike C. VIII 419; C. IX 619
 şeb-kük C. XII 115
 şeb-kûl C. III 166; C. VIII 377; C. IX 645
 şebper C. XII 402
 şeb-revân C. XII 258
 şecen C. VIII 540; C. IX 600; C. XI 521
 şecv C. VII 16
 şef'a C. I 113
 şefaa C. I 113
 şegâf C. V 181
 şegâl C. III 274
 şegâf C. VIII 392
 şeh C. IX 19; C. XIII 217
 şeh-beçge C. VIII 401
 şehd C. VIII 491
 şehî C. II 225; C. V 508; C. VII 281
 şehîh C. X 211
 şehîk C. IV 60
 şehnâz C. IX 103
 şehper C. VIII 594
 şehr C. XI 556; C. XII 571
 şehriyâr C. VIII 596
 şehr-tâş C. I 139
 şehstâvâr C. XI 380
 şehvet C. VIII 15; C. XI 377
 şeker-hâne C. IX 217
 şeker-rîz C. X 200
 şeker-rîz-i hired C. X 200
- şekîl C. IX 431
 şekk C. XI 12
 şekûr C. VI 30
 şel-i gam C. VII 317
 şell C. XI 134
 şelle C. XIII 132
 şem C. X 550
 şem' C. VII 420
 şem'-i tirâz C. I 149; C. XI 256
 şemâl C. XI 597
 şemâtet C. VI 564
 şemen C. III 248; C. V 213; C. VIII 12; C. XII 40
 şemîden C. IX 312
 şemmâne C. VIII 222
 şemme C. I 145
 şemşir C. X 550
 şemtâ C. VIII 419
 şemûl C. V 431
 şemüs C. VII 188
 şen' C. XII 437
 şen'a C. XI 80

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- şeneved C. IX 312
 şeniden C. VI 253; C. IX 312; C. X 174
 şeniden giriften C. VI 607
 şenk C. II 225
 şer' C. IV 171; C. X 108
 şerâr C. VI 341; C. IX 452; C. X 196, 525; C. XI
 309, 329
 şerâre C. VI 341; C. XI 30; C. XIII 229
 şerbet C. X 436; C. XII 529
 şerbet-mekî C. XII 106
 şerch C. IX 454; C. X 236, 252
 şerer C. IX 457; C. XI 30
 şerere C. XI 30
 şerfe C. XI 130
 şerh C. I 74; C. IX 359
 şerha C. I 74
 şest C. III 140, 361; C. XIII 14
 şeste C. VI 252; C. XI 460; C. XII 358
 şes penc-i nerd C. XIII 214
 şes penc-i zen C. XIII 214
 şes ve penc C. XIII 215
 şes-dere C. III 174
 şes-penc-zen C. XIII 214
 şetan C. IX 188
 şefit C. IX 99
 settâ C. IX 99; C. XI 226
 sev C. VIII 360
 sevâri C. X 108
 şeved C. IX 137
 seyd C. IV 162; C. V 163, 626; C. XI 330
 seydâ C. XII 448
 şeyh C. XII 180
 şeyn C. IV 468; C. VII 384; C. XI 508
 şeyt C. IX 188
 şeytan C. IX 187
 şıdk C. V 294
 şihne Bk. şahne C. II 175; C. VII 296; C. X 297;
 C. XI 149; C. XII 492
 şikk C. VII 148
 şî'rî bf-nemek C. II 41
 şîfa C. XI 270
 şîâr C. III 186; C. IV 272; C. V 98; C. VI 67; C. X
 390; C. XI 405; C. XII 234
 şîba' C. IX 91
 şîbb C. III 165
 şîd C. V 196; C. XII 299
 şîfâ C. XII 610
 şîfî C. IV 258; C. VII 535; C. XII 610
 şigerf C. I 458; C. II 266; C. IV 436; C. VIII 115;
 C. IX 125; C. XIII 180
 şigift C. V 185; C. V 279; C. X 69, 587; C. XI
 249; C. XII 424
 şigift C. V 185; C. V 279; C. VIII 516
 şigiften C. V 249; C. VIII 516; C. XII 535
 şigal C. VI 115
 şîhab C. VII 525; C. VIII 461; C. IX 166
 şîir C. V 402
- şikâk C. IV 443
 şikâl C. III 274; C. V 302; C. VIII 109; C. IX 431,
 477
 şikem-hâr C. VI 137
 şikest C. XI 296; C. XIII 219
 şikested C. X 259
 şikeste-şâhi C. VI 224
 şikib C. IX 36
 şikûh C. VII 74; C. IX 120; C. X 174
 şiküftet C. IV 71
 şiküst C. VI 289
 şîn C. III 412; C. IV 468
 şînîden C. IX 312
 şîr C. I 163; C. III 274; C. X 550
 şîr ü şegâl C. III 274
 şîrâ' C. VIII 218; C. XIII 200
 şîrân C. XI 398
 şîrâr C. XIII 28
 şîrb C. IX 340
 şîre C. VI 623
 şîreh C. IX 454
 şîrfe C. XI 130
 şîr-germ C. III 78
 şîr-gîr C. XIII 21
 şîrî C. VIII 218; C. XIII 200
 şîr-i mest C. XI 213
 şîrifin C. IX 403
 şîste C. XI 555
 şîsten C. I 531; C. XI 555
 şîse-câr C. XI 178
 şîse-hâne C. VII 359
 şîşek C. XI 174
 şîtab C. X 157
 şîtab refeten C. II 479
 şîvâ C. VIII 30
 şîvîfe C. V 124; C. XII 520
 şîoni C. X 163
 şîd Bk. şîd C. II 462
 şûde C. XII 352
 şûden Bk. şûden C. II 102; C. III 161
 şûdyâr[iden] C. XIII 317
 şûh C. IV 98; C. IX 469; C. X 632; C. XII 269
 şûh-çesmî C. X 493
 şuhh C. VIII 396
 şukûhiden C. XII 510
 şûlîfe C. XIII 132
 şûr C. IX 429; C. XII 370; C. XIII 72, 260
 şûr u âb C. IX 538
 şûr-âb C. IX 538
 şûrâbe C. IX 281, 558
 şûr-bahî C. IV 481
 şûr-engîftî C. III 418
 şûris C. XI 210
 şûrûk C. XII 411
 şûv C. X 467
 şûbhe C. XI 12
 şûcûn C. VIII 540; C. IX 600; C. XI 521

- süd Bk. sud C. I 92
 süden Bk. süden C. I 92
 şüh C. IV 71; C. VII 377; C. X 424
 şühür C. XI 556
 şühüb C. VIII 461; C. XI 93
 şükr-bahşı C. XI 195
 şüküh C. VII 74; C. VIII 479; C. IX 120, 480; C. X 174; C. X 218, 492; C. XI 171; C. XII 224, 585
 şülle C. XI 471
 şün'a C. XI 80
 şüpuş C. IX 496
 şürb C. IX 340
 süsten C. I 551
 şüş C. III 126
 şüster C. XIII 234
 sütün C. IX 188
 T
 tâ C. III 419; C. IV 234; C. VI 17, 368, 390; C. VII 288, 298, 540; C. VIII 235, 288, 407, 414, 606; C. IX 236, 269, 358; C. XI 248, 597, 604; C. XII 79, 155, 411, 474, 510, 514, 541; C. XIII 37, 100, 304, 316, 337
 tâ be-giyed C. XIII 316
 tâ ber-küsâyem C. VIII 407
 tâ çi C. III 419; C. VII 540; C. XI 248; C. XII 155
 tâ çi güftes C. XIII 37
 tâ çün C. XIII 334
 tâ ferd gerdi C. IX 169
 tâ hod C. XIII 304
 tâ kesî dû C. VII 301
 tâ kücâst C. XII 79
 tâ kûdâmin C. IV 234
 tâ nemâned C. VIII 407
 tâ rehî C. VIII 414
 tâ sevî C. XIII 337
 tâ vârehî C. IX 169
 tâ zi çi C. XII 139
 tâ ziyi C. XIII 100
 taab C. XI 615
 ta'âne C. VI 487
 taarruf C. XII 73
 taârûc C. XII 269
 taassub C. III 134; C. X 47
 tab C. VI 520; C. VIII 12, 512; C. IX 57; C. XI 355, 545; C. XIII 298
 taba' C. IX 91
 tabânce C. IX 538
 tâbe serâhu C. XII 444
 tabes C. IX 387
 tabiat C. XI 596
 tabib C. I 91
 ta'bîr C. XI 290
 ta'bîr-hân C. VIII 387
 tabîş C. XI 609
 tabl C. II 444; C. III 327
 tabla C. XI 215
 tabla-hor C. V 250
 tabl-hâr C. III 175; C. IX 43; C. X 112; C. XII 47
 tabl C. IX 43
 tâften C. IX 57
 tâgi C. V 321; C. VI 573; C. VIII 152
 tâgtî C. VII 362; C. XI 464
 tahîyyât C. V 561
 tahîyye C. V 561
 tahîl C. X 277
 tahrîc C. XII 495
 tahrîk C. XII 483
 tahrîz C. XII 548
 tahsîr C. X 224; C. XI 548
 tahsîr C. X 223; C. XI 548, 560
 tahî C. V 500
 tâhî C. VIII 186
 tahta-bend C. IX 152
 tahte tahte C. X 182
 tâhten C. VIII 186; C. IX 225; C. X 17
 tâhten ez kemîn C. IV 30
 tâhyîl C. IX 207; C. X 537
 tâhyîli C. XI 442
 tâhzîm C. VI 575
 tâlb C. VIII 459
 tâif C. XIII 309
 tâ'im C. X 369
 tâk C. III 308, 468; C. XII 507; C. XIII 58
 tâk süden C. XIII 58
 tâk u çift C. X 461
 tâk u turenb C. VII 369
 tâk u turum C. VII 411; C. XII 196
 tâk u turunb C. VII 411, 487
 tâk u turunb C. VII 411
 tâk ve çüft C. VI 245
 takâzâ C. VI 467; C. VII 354; C. IX 43; C. X 629; C. XI 368
 takâzâ-ger C. V 400
 taklîd C. VIII 303
 takrîf C. VIII 291
 takşîr C. X 224
 takîf C. IV 182; C. XII 112
 takvâ C. IX 75
 tâl C. VII 486
 talâk C. XI 340
 talb talb C. VII 278
 taleb C. VI 482; C. VII 92
 talebiden C. I 135; C. VI 482; C. VII 92; C. IX 135
 tâlefû C. II 297
 talel C. X 358, 532
 tâlhâ C. VIII 393
 ta'lî C. VII 17
 talk C. VII 60
 Tâlekân C. XII 43
 talûb C. XII 23
 tam C. VI 439
 tâmât C. XII 16
 tâmi C. XI 612

© AKICKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- tams C. VIII 228; C. XI 588
 tamturak C. VI 439
 ta'n C. VII 525; C. X 177
 tâned C. IX 521
 tang C. XII 102
 tânger C. XIII 158
 tanîn C. VIII 376
 tannâz C. X 398
 tantana C. IV 246; C. VII 312; C. X 132
 tanz C. IV 478; C. VII 79; C. X 398
 tapûden C. VIII 616; C. XIII 115
 târ C. VIII 250; C. IX 169; C. XI 481
 târ u pûd C. V 466; C. VII 304, 530; C. IX 27,
 147; C. XII 365
 tarab C. XI 224, 388
 târâc C. XII 320
 tard C. XIII 95
 tardû'l-emr C. XIII 95
 târek C. VIII 16
 târet C. XII 378
 tarf C. V 267; C. VIII 129; C. XI 66; C. XII 160
 tarh C. VII 360
 târ-i la'net tenîden C. I 403
 tânk C. V 505; C. XI 255
 tarî C. IX 383
 tariff C. V 37
 târih C. VIII 454; C. X 53
 târîh-i dirâz C. VIII 454
 târik C. X 410
 ta'rîs C. II 36; C. VIII 597
 tark C. II 521; C. XI 255
 tarkad C. II 521
 tarkîden C. II 521
 tarîr C. Y 186, 613; C. VI 126, 457; C. VII 194;
 C. IX 75
 tarûb C. IV 248; C. VI 242
 tâsâ C. VI 444
 tasallîf C. I 130
 tasânîden C. VI 444
 tâse C. I 144
 tashîf C. VI 625
 tasrif C. VII 54
 tasûc C. VI 357
 tâş C. I 139; C. IX 35
 taşt ez bâm üftâdeen C. V 419; C. VI 568; C. VII
 91, 492; C. VIII 515; C. X 535
 tatyib C. I 61
 tâtin C. X 177; C. XI 163
 tavâf C. VIII 339; C. XII 539
 tâvân C. X 468; C. XI 494
 tavâşî C. XI 555
 tavci C. II 162
 ta'vid C. V 507
 ta'vik C. V 612
 ta'vîl C. XII 382
 tavîle C. V 548; C. VIII 49; C. X 529; C. XII 563
 ta'víz C. VII 60; C. VIII 615; C. XIII 295
 tavk C. VII 471
 tavla C. X 529
 tâvûs C. V 200
 tây C. X 210
 tayy C. IX 192; C. XI 568
 tayy kerden C. XII 293
 tayy-i mushaf C. IX 192
 tâz C. X 17
 tazarraú C. XII 395
 ta'zîr C. XI 494
 ta'ziye C. XI 270
 ta'ziye-nâme C. X 44
 ta'ziyet C. V 497
 teaffûf C. X 140
 teâl C. VIII 44; C. IX 540; C. X 533; C. XI 595
 teb C. X 242, 243; C. XI 49
 teba' C. VIII 495; C. VIII 399
 tebâb C. X 346
 tebâh C. VIII 479
 tebahtür C. XI 110
 tebâr C. XI 103; C. XIII 38
 tebet C. VIII 222
 teberrâ C. VIII 222
 tebettül C. VI 488
 tebgîz C. XII 548
 tebûrâk C. VI 447
 tebzîr C. IX 407
 tecâffî C. VIII 380
 tecâvîf C. XI 93
 tecâvîf-i semâvâtî'l-ulâ C. XI 93
 tecebbür C. XIII 305
 tecelli-i berki C. XII 79
 tecemmiş C. VIII 594; C. XI 372
 teceşüm C. VIII 179; C. XI 389
 tecmîs C. V 402
 tecvîf C. XI 93
 tedric C. XI 402
 teennî C. IX 36; C. X 507; C. XI 403
 tef C. XII 370
 tefahhus C. IX 447
 tefâni C. XI 33
 tefârk C. X 506
 tefekkûr C. V 371
 teferrîc C. V 80; C. XIII 73
 teferrîd C. VII 17
 tefes C. VIII 565
 tefestut C. X 285
 tefestüt C. X 285
 tefrif C. XI 403
 tefrik C. X 506
 tefsîr C. I 125; C. IX 537
 teft C. IV 318; C. VI 623; C. VII 514; C. IX 433;
 C. XI 292; C. XII 72
 teg C. VIII 103
 tegâr Bk. tegâr C. XI 542, 613
 tegarrud C. VII 17
 tegi C. VIII 103

- tegär Bk. tegär C. V 73
 tehaşsum C. VIII 179
 tehavün C. X 591
 tehdid C. VII 220
 tehetük C. XI 591
 tehniyet C. V 497
 tek C. IX 182; C. XII 475
 tek mi, çift mi C. IV 270
 tekâzâ Bk. takâzâ C. XI 368
 tekazziż C. X 406
 tekellüf C. I 130
 tekliş C. IX 300
 tekvît C. XI 45
 tekye C. VI 390
 tekye kem kuni C. XII 558
 tekye kerden C. VI 390
 telâbed C. XIII 51
 telâbiden C. XIII 51
 telb telb C. VII 278
 telbis C. VII 367, 440
 telh C. IX 264
 telh-kâm C. IV 481; C. IX 264; C. XII 16
 tell C. X 492; C. XI 190
 telvîm C. XIII 306
 telvîn C. IX 632; C. XI 217
 temer C. II 116
 te'mîl C. VII 15
 temkin C. V 397; C. IX 401, 631, 632; C. XI 96,
 217
 temûz C. V 289
 temvîh C. XII 453
 ten C. VIII 460
 ten dâden C. VII 384
 ten zeden C. VII 296; C. VIII 25; C. IX 225, 580;
 C. X 398; C. XI 248, 398; C. XII 625
 tenânır C. XIII 341
 tenbih C. XII 589
 ten-bürehne C. VI 267
 tencim C. XII 388
 tened C. VI 440; C. IX 112
 tenem C. X 193
 tenessük C. XI 591
 tenessim C. VII 17
 teneric C. XIII 118
 teng C. IV 356; C. VII 347; C. IX 369; C. XII 623
 ten-gâ-teng C. XII 623
 teniden C. I 415; C. VI 440, 534; C. VII 27, 400,
 440, 478, 513, 524; C. VIII 105, 117, 145,
 249, 328, 330, 460, 520, 528; C. IX 48, 76,
 112, 124, 640; C. X 193, 217, 266, 359; C.
 XI 25, 331, 584; C. XII 25, 121, 203, 328,
 460, 490, 530
 tenkiye C. X 228
 tenkîh C. XI 251
 tenkîh-i menât C. XI 251
 tennûr C. XIII 341
 tenzeden Bk. ten zeden C. XI 248
 tenzih C. VIII 430
 tenzil C. I 61
 ter C. VIII 98
 terâci C. VI 349
 terâş C. XI 475
 terâşiden C. VIII 468
 terbî C. V 139; C. XI 557
 terciye C. VI 149
 tere C. X 198
 tereddûd C. V 144
 terehüb C. XI 164
 tere-tüt C. X 198
 terhâl C. XI 204
 terhîb C. XI 547
 terk C. IX 314
 terk be-gû C. XII 147
 terk güften C. V 179; C. XII 147, 357
 terkân C. X 497
 terkes C. XIII 311
 terre C. X 198, 298
 ters C. V 322, 402; C. XIII 291
 tersân C. VI 272
 tersem C. XIII 291
 tertib dâdeh C. IV 30
 tesahur C. III 278; C. IV 478
 tesbih C. IX 111; C. XII 408, 550
 tesdîf C. XI 557
 tesefseta C. XII 559
 tesefsut C. X 285
 tesellüs C. IX 96
 teshar C. VII 79; C. X 261
 teslis C. XI 557
 tesnim C. XII 493
 testî Bk. tûstî C. III 285; C. VI 357; C. X 19; C. XI
 509; C. XIII 136
 tesvil C. VI 238; C. X 173
 tesennûc C. XI 408
 teşne C. IX 84; C. XII 538
 teşnegân-i hâh C. IX 83
 teşnî C. VIII 25
 tevâ C. IX 340; C. X 434, 523; C. XI 188
 tevânger C. XIII 158
 tevâtür C. XIII 167
 tevbe C. XI 332
 tevfil C. I 111; C. V 231; C. XI 197
 tevfir C. VII 513; C. XI 358; C. XII 601, 620
 tevhîd C. IX 634
 te'vîl C. IX 537; C. X 318
 tevkî C. XII 66, 226
 tevsen C. XI 186
 tevvâb C. VI 130
 tevzî C. X 136; C. XII 424
 teyh C. VI 329
 tezkîye C. IX 97
 tezvîr C. IV 305; C. VII 307; C. VIII 498; C. XII
 36, 459
 tibb C. XI 445

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- tibî C. XII 108
 tifl gîres C. VIII 102
 tiflek C. V 255
 tiflekân C. V 255
 tiflî C. XI 259
 tilasm C. VI 403
 tilism C. VI 403; C. X 169
 tilsim Bk. tilism C. X 169, 213
 tilismât C. III 443
 timm C. VIII 448
 timm ü rimm C. VIII 448; C. XII 303
 timr C. I 69
 timâb C. VI 270; C. VII 482
 timnâb C. VI 270
 turâk C. V 370; C. VI 439; C. XI 443
 turâz C. I 149; C. V 566; C. VII 304; C. IX 193; C.
 XI 251, 256
 tuybet C. X 469
 tuyre C. IX 632
 tî C. X 512; C. XIII 106, 271
 tî tî C. IV 393
 tibâ C. XI 473
 tibâş C. VI 180
 tigin C. XI 423
 tîg-i bûrrân C. XIII 83
 tîh C. VI 329
 tîhû C. XI 531
 tîmâr C. XII 170
 tîmâr daşten C. XI 568
 tîr C. VII 127; C. X 634; C. XII 588
 tîr dühten C. X 634
 tîrbid C. VIII 601
 tîre C. X 549
 tîregî C. XII 434
 tîrhâl C. VII 281
 tîr-i hadeng C. XI 134; C. XII 533
 tîrîz C. IX 193
 Tirmid C. XII 197
 Tîrmîz C. X 423; C. XII 197
 tiryâk C. I 84
 tiryâk-i fârikî C. X 635
 tîz-gûş C. IX 26, 137
 tîz-hûş C. IX 137
 toğulga C. X 136
 tolga C. III 115, 465; C. VIII 597; C. X 136
 top C. I 562; C. III 107
 toprak bastı resmi C. XIII 133
 topuz C. X 422
 toy C. XIII 274
 tövbe C. VIII 142
 tû C. XIII 274
 tu me rehî C. V 420
 tu'me C. XI 542; C. XII 345, 384
 tu'me-cû C. XII 345
 tu'me-pezîr C. XII 384
 tûbâ C. V 267; C. VIII 467
 tûbâ leke C. VIII 467
- tûbâké C. VIII 467
 tûbî C. XII 108
 tûbre C. XII 364
 tûd C. IX 24
 tûde C. IX 24
 tû-es C. XI 284
 tûfân C. XII 96
 tufeyl C. VIII 495
 tufeylli C. VIII 495
 tuğrâ C. X 162
 tûh C. VIII 482
 tûh C. X 424
 tûhî C. XIII 271
 tûhme C. IV 247; C. V 76; C. VI 76; C. IX 560; C.
 XII 164; C. XIII 130
 tûhît C. XII 353
 tûhîten C. XII 353, 564; C. XIII 98
 tukâ Bk. tukâ C. VIII 397
 tulb C. VII 292
 tûlîden C. XI 557
 tuma'nîn C. IV 248
 tuma'nînet C. XII 212
 tum-turâk C. XI 79; C. XIII 41
 tûn C. IV 66, 272; C. VI 434; C. XI 113
 tûnger C. XIII 158
 tûni C. IV 66
 tûnîyân C. XI 113
 tûr C. I 92; C. II 159
 tûrfe C. X 493
 turren C. XIII 216
 turûk C. V 505
 turum C. III 308
 turunciden Bk. türunciden C. X 520
 turunç C. VII 293; C. X 520
 tuş C. XI 284
 tût C. X 198
 tûtiyâ C. III 316
 tutmâ Bk. tutmâq C. XI 542, 613
 tutmaç C. III 109; C. VIII 243; C. X 265.
 tutuk C. II 415
 tûveh C. VIII 482
 tuy C. XIII 274
 tuyb C. VIII 467
 tûz C. XII 564
 tûzîden C. XII 564
 tû sühân C. X 358
 tûbsîrûn C. X 369
 tûf C. VIII 93
 tûhî-rev C. XI 538
 tûka Bk. tuka C. XII 548; C. XIII 152
 tûlb C. VII 292
 tûnd bâd C. XI 311
 tûnd-zebân C. VI 219
 tûnûk C. VI 249
 tûrbûd C. VIII 601
 Türk C. VI 355
 tûrk-cûş C. XI 573

- türk-tâz C. XII 19, 239
 türktâz C. XIII 76
 türrehât C. II 119; C. IX 366; C. X 579; C. XI 331
 türünden Bk. turünden C. IX 321
 türüş C. VII 515
 tüsü Bk. tesü C. III 445
- U-Ü
 uavvid C. V 507
 ubbâd C. I 65
 ubûr C. XI 290
 ucâb C. XII 138
 ucb C. IX 229
 u'cûbe C. II 415
 uçar yıldız C. VIII 461
 üd C. VI 274
 üdül C. I 146
 ufât C. I 68
 uhde C. X 225
 uhûd C. XII 184
 ukâb C. VI 223
 ukâr C. IV 422; C. XI 613; C. XIII 286
 ukbe C. X 349, 492; C. XI 176
 ukbetü't-tâir C. X 349
 Ükiyye C. VI 335
 ukuk C. XI 493
 ulâ C. VI 223; C. VIII 206; C. XII 367, 514; C.
 XIII 198
 ulâhâ C. XI 249
 ulak C. XII 196
 ulâlây C. XI 18
 ullâcuk C. VII 427
 ulu C. X 569; C. XII 168
 uluğ C. IX 291; C. X 569; C. XII 168
 ulûf C. X 530
 ulûv C. X 195
 umrân C. IX 250
 umre C. IV 116
 umud C. VI 569; C. XII 618
 umûr C. XII 304
 un helvası C. XII 188
 un ufak C. X 568
 unâ (uniye) C. XII 515
 unsur C. VII 455; C. XI 72, 596
 unvân C. VII 462
 ûr C. II 294; C. IX 580; C. X 109; C. XI 569; C.
 XIII 103
 urcân C. X 228; C. XI 425
 urs C. XII 368
 usba' C. VI 106
 usbu' C. VI 106
 uskur C. V 282
 ustur C. I 123; C. VIII 566; C. IX 602
 usturlâb C. I 123; C. IV 316; C. VIII 566; C. IX
 602; C. XII 387
 usûl C. XI 199
 usç C. XI 486
 usve C. V 291; C. VI 610; C. X 522; C. XI 210
- usve dâden C. X 550
 Utârid C. VI 391; C. X 474; C. XII 475
 utbe C. XI 610
 utû Bk. utûv C. IX 583; C. XI 468; C. XII 47
 utûl C. VIII 124; C. X 345
 utûvv C. V 67; C. VIII 243, 501, 539; C. XI 468,
 503
 uyân C. I 59; C. XIII 80
 uzak şehir C. I 145
 Ü
 ü'allîlû C. VII 17
 üftâde nîst C. VIII 280
 üftâden C. IV 90
 üftâden be-dûg C. VI 88
 üfül C. XI 468
 ükkâl C. IX 256; C. X 103
 ükkâl-i galiz C. IX 256
 ükül C. XIII 293
 ülihe ileyhi C. VII 342
 ümmehât C. XI 596
 ümmiyet C. IX 32; C. XI 167
 üns C. XII 581
 ünûb C. III 489
 üsgur C. VII 46
 üskere C. X 621
 üskerke C. X 621
 üskûr C. VI 60
 üstün C. VII 344
 üstüre C. V 307
 üsturlâb C. I 123; C. IV 316
 üsûd C. X 525
 üsûr C. XII 231
 üsgur C. VII 46
 üskûh C. X 218
 üstlüüm C. XI 283
 üstür C. XII 102
 üstür-dil C. VI 430; d. XI 177
 V
 vâ C. I 137; C. II 496; C. VI 291; C. IX 45
 vâ dâden C. II 496
 vâ dâden C. I 137; C. II 496
 vâ dâden atâ C. II 496
 vâ gülfen C. VI 206
 vâ gûşûden C. IV 219
 vâ hareb C. VI 291
 vâ nûmüden C. VI 208
 vâ sübûrâ C. IX 45
 vâ tu negeş C. XI 147
 vâ-ferhatâh C. XIII 246
 vâfi C. XIII 99
 vahal C. IV 407; C. XI 783
 vâharîden C. IX 520; q. XII 465, 537; C. XIII
 309
 vâhi C. VII 482; C. XIII 284
 vâhî edeb C. XIII 284
 vâhile C. XIII 187

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- vahim C. XII 469
 vahis C. XII 132, 469
 vahş C. IV 387; C. X 88; C. XII 345
 vahşet C. XIII 289
 vahy C. I 439; C. VI 49; C. VII 376, 485; C. VIII 327, 345; C. IX 410; C. XI 522
 väkiye C. IX 497
 vakâr C. XII 435; C. XIII 191
 väkerden C. X 494
 vakf C. IX 421
 vakîh C. VI 525; C. VIII 164; C. X 136
 vakîha C. IX 234
 vakt hîrmen-gâh C. VII 430
 välideyn C. XII 428
 Vâmk C. XII 244
 vân ki güstesë C. II 45
 vâr C. VI 579; C. IX 649; C. XIII 109
 vâres C. XI 375
 vârid C. XII 46; C. XIII 217
 varräk C. XI 615
 vasat C. I 396
 vasâyâ C. I 66
 vâsik C. XII 353
 vasî C. IX 320
 vasiyyet C. I 66
 vaslet C. V 255
 vasm C. XI 511
 vaşak, vaşâk C. XII 88
 vâşî C. II 520; C. XII 107
 vatâ C. XII 624
 vatan C. X 49, 465; C. XII 608
 vâveylâ C. VI 12
 vâveyletâ C. XI 162
 vâveylî C. VI 12
 vây C. I 94
 vây vây C. XII 626
 vazife C. XII 351, 384; C. XIII 212
 vâzir C. III 206
 ve ş-şefâk C. XI 491
 vebâ C. I 115; C. VI 60, 340
 vebâl C. I 150; C. VI 95; C. IX 191, 194; C. XI 557; C. XIII 190
 vebed C. VIII 276
 veber C. XII 163
 vecâ C. XIII 146
 ved C. X 89; C. XI 540; C. XIII 169
 ved der C. XIII 169
 vecel C. IX 218; C. XI 96
 vech C. III 140; C. IV 358; C. XI 168; C. XII 604
 veche'l-Arab C. IV 358
 Vedûd C. VII 156; C. VIII 422; C. XI 326
 vefâ C. XIII 99
 vefâd C. I 68; C. XI 539; C. XII 164; C. XIII 164
 vegâ C. X 156; C. XI 564
 vehâl C. IX 192, 218, 610
 vehm C. XI 12
 vehm-i dârem C. XII 142
 vekîh C. X 211
 vekr C. III 321
 veks C. IV 186
 velâ C. VII 127; C. VIII 95
 veleh C. VII 342
 velî C. VII 356; C. XIII 312
 vend C. VII 282; C. VIII 153, 272; C. XIII 39
 ver C. IX 160
 verâ C. I 66; C. VIII 203
 verd C. VII 276; C. XI 388
 verdü's-Sînî C. XII 249
 verî C. VIII 203
 verkâ C. VII 17
 verz C. XII 374
 verziden C. XII 374
 vesah C. XI 569
 vesâk C. VI 258
 vesen C. VII 366; C. XI 247
 vesselâl C. VIII 175
 vesvâs C. V 488; C. VIII 504; C. X 351; C. XI 204, 255; C. XIII 184
 vesvese C. IX 410; C. X 351; C. XI 204
 veşm C. II 304
 veşt C. XI 271, 575
 veted C. XI 488
 vetîre C. IX 564
 vey C. XI 536
 veyh C. V 84
 veyl C. XI 271, 461
 Veys C. XIII 24
 vez C. I 137; C. XIII 294
 veziden C. XIII 294
 vezn nihâden C. V 75
 vidâd C. XII 125
 vilkâ' C. XII 574
 vilkaye C. XI 93
 vilâ C. VIII 95, 355, 488; C. IX 419
 vîrd C. VI 370; C. VIII 119; C. X 434; C. XII 168
 vîs C. IX 403
 visâl C. VI 258; C. XI 34
 vizr C. III 206; C. XII 318
 vuñd C. III 398
 vuñüs C. IX 309; C. X 88; C. XII 345
 vuñuf C. VIII 348; C. IX 439
 vukye C. VI 335
 vuşlat C. IX 633
 vüctûh C. IV 358
 vüdd C. VI 56; C. X 583
 vüfüd C. XI 539; C. XIII 164
 vürûd C. XI 423; C. XII 265; C. XIII 240
 vûşâk C. IV 99; C. VI 258; C. IX 53; C. XII 272, 384; C. XIII 221
 vüşât C. II 520; C. XII 107
 Y
 ya C. I 513; C. III 142, 167; C. V 193, 306, 391; C. VI 128, 215, 257, 299; C. VII 39, 226, 338, 439, 464; C. VIII 338, 617; C. IX 160,

173, 552; C. X 18, 71, 80, 149, 236, 279,
 321, 324, 433, 458; C. XI 276, 354, 367,
 418, 466, 547; C. XII 140, 168, 501; C. XIII
 236
 yâ bister-i kemhâda ya vîrânede can ver C. II 113
 yâ hasretâ C. VI 113
 yâ şecer C. XII 419
 yâ veche'l-Arab C. II 247
 yâ veyletâ C. VI 113
 yaban adamı C. XII 72
 yaban eşeği C. IX 637
 yâften C. VIII 490
 yâğı C. VIII 616; C. XIII 261
 yakaza C. XIII 185
 yakı C. XI 93
 yâkut-i zekât C. II 287
 yârà C. XI 99, 212
 yâresten C. IX 35
 yârî-gâr C. IV 120
 yârî C. I 83
 yâsâ C. VI 444
 yasa C. XII 600
 yasak C. XII 600
 yâsanîden C. VI 444
 yasavul C. VII 52
 yasavulun C. VII 52
 yâsê C. V 234; C. VI 444
 yase C. XII 600
 Yâşîn C. IV 104
 yavaşa C. IX 64
 yâve C. VI 525; C. X 17; C. XI 545
 yâve-tâz C. III 175; C. X 17; C. XII 127
 yedekçi C. X 437
 yek esbe C. II 361
 yek fakîh C. VII 464
 yek reh C. XI 568
 yek sâvûte C. XII 357
 yek şebî C. XI 214
 yek zemâni C. XII 168
 yek-dil C. VIII 162
 yek-reh C. X 84, 232
 yemin C. V 58, 448; C. VI 63; C. VII 344
 yemm C. XIII 333, 342
 yemût C. I 394
 yenâbî C. XI 346
 yenbû' C. II 367; C. XI 346; C. XII 529
 yengâ C. XIII 25
 yepulinü C. XIII 126
 yerhamîk Allah C. IV 223
 yesâr C. XII 126
 yesb C. I 212
 yesim, yesm C. I 212; C. II 108; C. X 540
 yetim C. XII 299
 yevm-i din C. II 377; C. V 468; C. XI 463
 yorga C. VIII 47
 yulka ekmeği C. XII 415
 yurt C. VI 345
 yuvâs C. VIII 47; C. XIII 324
 yûbsarûn C. X 369
 yükü arabaya koymak C. XII 273
 yükü bağlamak C. XI 127
 Z
 zabt-i kün C. X 451
 zaby C. VII 82
 zacî C. VIII 411
 zacret C. VII 158
 zâd C. III 109; C. VIII 117, 286; C. XI 586; C.
 XIII 78
 zâd u bûd C. XI 329
 zâden C. III 109; C. VIII 286; C. XI 586
 za'ferân C. VI 587
 zâff C. VI 65
 zâg C. IV 500; C. VIII 245
 zâgbé C. VIII 500
 zâgerân C. XIII 52
 zâhf C. IV 442
 zâhid C. XI 612
 zâhil C. XII 228
 zâhir C. III 171; C. IV 25, 334; C. V 276; C. VI
 162; C. IX 368; C. X 238, 581; C. XI 199; C.
 XII 417; C. XIII 21
 zâhire C. I 65
 zâhm C. XI 564
 zahmet C. VIII 344
 zâid C. VII 15
 zâif C. V 37; C. X 488
 zâif-i zâr zâr C. XI 502
 zâîn C. XI 595
 zâîn C. V 142; C. VIII 607; C. XII 265
 zâl C. II 146; C. III 121; C. VI 95; C. VIII 406,
 419; C. IX 243, 447, 531, 535; C. X 552; C.
 XI 284; C. XII 411
 zalâm C. VII 184; C. XI 12
 zall C. IX 130
 zamâ' C. XII 275
 zamîr C. VIII 116; C. X 477; C. XIII 39
 za'n C. V 408; C. VII 12
 zân sân C. XIII 249
 zâpe C. XI 236
 zâr C. I 122, 428; C. III 344; C. VI 378, 421; C.
 VIII 611; C. IX 171, 173, 310; C. X 106,
 245; C. X 86; C. XI 460, 502; C. XII 428; C.
 XIII 242
 zârî C. I 122; C. IX 173; C. XIII 263
 zâriden C. X 72; C. XIII 109
 zârtûş C. II 542
 zâti's-sudûr C. XII 363
 zâti's-suver C. XII 539
 zâv C. XII 495; C. XIII 287
 zav' C. I 68
 zay'a C. VII 473
 zayf C. XII 164, 367
 zaymurân C. VIII 552

AÇIKLANAN FARSÇA, ARAPÇA, TÜRKÇE KELİMELER İNDEKSİ

- zeb C. VII 459
 zebâne C. VII 87
 zebân-i Cerîr C. VI 219
 zebâni C. XI 411
 zebed C. XI 526
 Zebûr C. XI 515
 zecr C. XII 464
 zeden C. VIII 230; C. IX 591; C. XI 295, 546; C. XII 197; C. XIII 214
 zeft C. V 220; C. VI 268, 507; C. VIII 588; C. IX 106
 zehî C. VIII 384
 zehr hand C. X 419
 zehr nûs C. X 419
 zehr-âb C. XI 79
 zehr-bâ C. IV 172
 zehre C. II 25; C. VI 346; C. VIII 499; C. X 495; C. XI 617; C. XII 357; C. XIII 39
 zekan C. XII 110
 zekât C. I 115; C. II 287
 zeken C. XII 87
 zeker C. XI 472
 zeki C. XIII 148
 zekîn C. XII 87
 zelak C. XI 446
 zelk C. V 285
 zelle C. I 114; C. VIII 13, 489; C. IX 186
 zellec C. X 434, 558
 zelzele C. XIII 27
 zemen C. XI 92, 365
 zemherîr C. VIII 210; C. XI 33
 zemin-bûs C. XI 388
 zemistân C. VII 355
 zemr C. XI 91
 zen C. XIII 215
 zen be-müzd C. VII 380
 zenah C. XI 156
 zenah-zeden C. XI 156
 zenb C. VII 471
 zen-bâre C. VIII 46; C. X 406; C. XI 444
 zen-be-müzd C. IV 263
 zencebil C. II 449
 zen-dost C. VIII 46; C. XI 444
 zeneb C. XII 277
 zeneb ukdeleri C. XI 319
 zengî C. XI 603
 zengî-cebin C. VI 208
 zep C. IX 577
 zer C. III 126; C. VI 520
 zer şumâr, zer şumer C. II 89
 zer-beft C. III 70; C. XII 294
 zerd C. VI 457, 520
 zerd-rû geşen C. III 133
 Zerdüst C. II 542
 zer-ger C. I 141; C. XIII 100
 zer-gün C. IX 597
 zerk C. VII 308, 313, 483; C. IX 307; C. XII 211
 zerrâd C. V 488; C. VI 457
 zerrâd-hâne C. VI 457
 zerrâk C. IX 468; C. XII 46; C. XIII 191
 zerre C. V 24; C. X 396
 zerr-i kûhen C. VII 504
 zerrin-kabâ C. VI 167
 zer-tâb C. VI 520
 zeşt-sâz C. XI 239
 zevd C. VII 15
 zeyd Amî'î doğdü C. IV 471
 zeyl C. XIII 256
 zeyn C. VI 496; C. XI 508; C. XII 358
 zeyrek-sâr C. I 513
 ziâf C. X 488
 zimm C. I 132
 zündik C. XII 611
 zinnet C. VI 263
 zinrh C. VIII 597
 zi C. IV 15; C. XI 69; C. XIII 178
 zi mâhî tâ-be mâh C. V 323
 zibl C. XII 520
 zidûden C. IX 573
 zifâf C. VI 65
 zih C. VI 268, 302
 zihâr C. X 57; C. XII 469
 zihñden C. XII 462
 zîkr C. VII 428
 zîlzâl C. XIII 162
 zîn C. XIII 236
 zîn dükkân refsen C. VI 188
 zîndegî C. VII 153
 zîndîk C. XII 611
 zînhâr C. VI 255, 600; C. IX 288; C. X 412; C. XI 117, 363, 617; C. XII 29, 455
 zîr C. II 137; C. VII 222
 zîr dest C. VII 71
 zîr u bem C. XI 301; C. XII 126
 zîr ü zâr C. IX 467
 zîrdest C. XII 14
 zîrefkend-i hurd C. II 87
 zîr-i gîlm C. XIII 200
 zisten C. XIII 100, 178
 ziyâ' C. VI 74; C. VII 473
 ziyâd C. II 40, 41
 ziyî C. XIII 100
 zobu C. IV 360
 zû C. V 420; C. XI 137, 472; C. XII 13
 zû ter C. IX 271
 zûba C. IV 360
 zûba-ân C. IV 360
 zûd C. V 420; C. XII 13
 zûd-tez C. III 403
 zû-fünûn C. VI 180; C. VIII 12
 zulem C. IX 571
 zulle C. VI 102; C. XII 88
 zulm, zulüm C. V 614; C. IX 368; C. X 274; C. XII 427

- zulmet-dost-dâr C. XII 462
zûl-lübâb C. VIII 357
zûr C. VIII 405; C. XII 167
zû-ter C. III 403
zû'l-himâr C. XI 610
zübâb C. IX 255
zübâl C. XII 461
zübâlc C. VI 361; C. XII 461
zübûl C. XIII 130
zübûr C. XI 515
zûcâc C. XII 366
Zûhal C. IX 141; C. X 473; C. XI 236
zûhd C. XII 302
zuhhad C. I 65
- Zühere C. II 60; C. VI 346; C. IX 166; C. X 474
zikâ C. V 295
zîkr C. VII 428
zülâl C. VI 95
zülâf C. VII 470
zülfikâr C. VIII 477; C. XII 72
zülfikâr-endeş C. XII 72
züll C. XII 517
zümrud C. IX 619; C. XII 364, 607
zümürûd C. IX 592
zünbûr C. IX 255
zünnâr C. I 182; C. IV 513
zünnûn C. III 388

Terimler, Deyimler ve Bâzı Kelimeler İndeksi

Not: Sayfa numaralarına ilk baskının I. cildi için 2 (iki),
III. ve IV. ciltleri için 4 (dört) sayfa eklenecektir.

- A**
- âb Bk. su C. X 351
 âb u gîl C. V 143; C. XIII 15
 abâ C. III 409; C. VII 297; C. IX 468; C. X 408,
 457; C. XIII 177
 Abbâdiye C. IV 510
 Abbaslık C. X 211
 abd C. II 19, 20, 163, 238, 342, 526; C. III 33,
 35, 99, 166, 177, 183, 239, 241, 328, 377,
 422; C. VI 57, 160, 399, 400; C. VII 229,
 403; C. VIII 91, 239, 240, 282, 325, 338,
 339; C. IX 594, 645, 645; C. X 30, 68, 311,
 340, 355, 606, 622; C. XI 264, 346; C. XII
 112, 117
 abd abdir C. III 241; C. VIII 571
 abdâl C. I 44, 431; C. II 51, 109, 376, 377, 382,
 411; C. III 229, 230; C. IV 41, 42; C. V 18,
 34, 524, 525, 529, 530, 594; C. VI 421,
 422; C. XII 404; C. XIII 81
 abdâl-i Hak, Hudâ, ilâhî C. I 163; C. II 372, 376;
 C. V 447; C. VI 190; C. XII 404
 abdâl-i seb'a C. VI 260; C. V 524, 528, 529, 530,
 541, 544, 545, 547, 566, 575, 594, 605,
 606, 607, 608; C. VII 442
 abdâlin C. V 19
 abdest C. VIII 119, 544; C. IX 87; C. XIII 143
 abdest suyu C. IV 513
 abd-i Hudâ C. IX 648
 abd-i mahz C. I 194, 517, 518; C. II 167, 168; C.
 V 501, 502, 503, 504; C. VIII 54; C. IX 625,
 626, 632; C. X 22, 23, 29, 30, 32, 38, 40,
 311, 611; C. XI 264; C. XII 412, 413
 abd-i rabbâfi C. VIII 576
 abd-i Uzzâ C. VI 221
 abdiyet C. II 343; C. III 34, 113, 239, 339, 341,
 484; C. V 383; C. VI 336, 337; C. VIII 334;
 C. IX 643; C. X 622; C. XI 264, 476, 486; C.
 XII 312; C. XIII 240
 abdiyyet-i mahz C. I 63; C. VI 195, 227; C. VII
 203; C. VIII 93; C. IX 594, 600, 617, 625;
 C. X 311, 623
 abdullah C. III 142; C. V 475, 591, 622; C. VI
 182, 195, 227
 abdû'd-dînâr C. V 622; C. XII 136
 abdû'l-Aliy C. XI 21, 22
 abdû'lazîz C. VI 221
 abdû'l-câh C. V 622; C. XII 136
 abdû'l-evlâd C. V 592
 abdû'l-Hâdî C. VI 284
 abdû'l-mâl C. V 592
 abdû'l-Melik C. XII 12
 abdû'l-Mudîl C. VI 284
 abdû'n-nefs C. V 475, 592, 622; C. VI 195, 227;
 C. XII 136
 abdû'n-nisâ C. V 622
 abdû'r-Rab C. XII 12
 abdû'r-rûh C. VI 227
 abdû'z-zevc C. V 592
 abes C. II 543; C. VIII 351

- Abese C. IV 75
 Abese ve tevellâ C. VIII 72
 âb-hord C. XII 189
 âb-i fehm C. V 555
 âb-i feyz C. III 382
 âb-i hayâ C. III 142
 âb-i hayât C. I 59, 60, 338; C. II 194, 484, 485,
 529; C. III 27, 201, 340, 349, 385; C. IV
 478, 479; C. V 26, 91; C. VI 114, 398, 504,
 507, 584, 506; C. VII 29, 321; C. IX 83, 86,
 267, 271, 282, 386, 390; C. X 42, 61, 75,
 94, 341, 650; C. X 227, 296, 596, 517; C.
 XII 42, 417, 421, 422; C. XIII 59, 139, 300,
 331
 âb-i hayât zulmet içindedir C. VI 398; C. XIII 300
 âb-i hayât-ı hakîkî C. III 339
 âb-i hayât-ı ma'rîfet C. VI 506
 âb-i hayevân Bk. âb-i hayât C. IV 479
 âb-i hayvânî C. V 26
 âb-i Hîzîr Bk. âb-i hayât C. VI 506
 âb-i kevser C. IX 412; C. X 33
 âb-i mahmûd C. VIII 248
 âb-i ma'rîfet C. VI 508
 âb-i mübârek C. VI 509
 âb-i revân C. IV 387
 âb-i zülâl C. I 209
 âb-i zülâl C. II 450; C. III 458; C. IX 156
 âb-i zülâl çeşmesi C. III 372
 âb-i zülâl-i maârif C. III 372
 âbî C. VI 532; C. XII 260
 âbîd C. I 57; C. III 410; C. V 12; C. VI 512; C. VII
 242; C. IX 212, 411; C. IX 95, 214; C. X
 230, 525, 537; C. XI 163, 453; C. XII 583,
 617; C. XIII 18, 266
 âbîdiyet C. VIII 314
 abûsü'l-vech C. VIII 524
 acele C. II 564; C. VI 287; C. IX 36; C. X 157; C.
 XII 128
 Acem C. II 104; C. X 535; C. XII 220
 a'cemî C. XII 618
 acî C. II 187; C. XII 173
 acî deniz C. I 169; C. II 189; C. VI 515
 act su C. I 262; C. VII 307; C. IX 281, 282; C. X
 120, 143, 449, 554; C. XIII 133, 134
 act su seli C. IX 281
 acılık C. XI 537
 acimak C. XII 221
 âcil C. IX 155
 âcil lezzet C. IX 156
 âcîz C. I 239
 acîz C. XI 94
 âcîz kulmak C. VIII 538
 âcîzilik C. X 290
 acîlîlik C. IX 413
 acîze C. VI 71; C. XI 60, 61
 acz C. I 203, 330, 373, 573; C. III 315, 480; C.
 IV 122, 414; C. V 71, 354; C. VI 166, 203,
 233, 234, 597; C. VII 388, 407; C. VIII 589;
 C. IX 191, 195, 556; C. X 290, 291, 343,
 344, 410, 456, 608, 609; C. XI 96, 97, 267;
 C. XII 145, 174, 279; C. XIII 100, 109, 259,
 298, 299, 300
 acz zinciri C. XI 267
 aczi C. XII 101
 aç C. XIII 48, 49, 277
 aqlîk C. II 544; C. III 15, 180; C. IV 16, 303; C.
 V 113; C. VI 32, 34, 169, 173, 378; C. VII
 549-551; C. VIII 547, 548; C. IX 111, 125,
 559, 561; C. X 234-239, 287, 288, 322; C.
 XI 180, 208, 209; C. XII 22, 396, 552; C.
 XIII 115, 116, 130, 267
 aqlîk korkusu C. X 241-244
 ad C. IX 133; C. XII 47, 49, 56
 Ad kavmi C. VIII 179, 277
 âdâb-ı şerîfat C. VII 84
 âdâb-ı şerîyye C. III 486
 adâdet C. II 317; C. IV 41, 67, 487; C. VI 15, 45,
 376, 595; C. VII 219; C. VIII 41; C. IX 463;
 C. X 321, 323, 324, 449, 518; C. XI 150,
 491, 514, 594; C. XII 166; C. XIII 204
 adâdet terâzî C. XI 489
 adam C. X 381
 adam aramak C. X 251
 adâvet C. IV 490; C. IX 49
 aded C. III 105; C. XI 35, 38, 179; C. XII 362
 adedlerin çöküğü C. XII 359
 âdem Bk. insân C. 1383; C. II 214, 215, 218; C.
 III 18, 450; C. IV 452, 453, 506; C. V 609;
 C. VI 212, 288, 491, 541; C. VII 243, 306,
 348; C. VIII 247, 590; C. IX 328; C. X 441;
 C. XI 313; C. XII 24, 83, 84, 118, 387, 403,
 520, 564, 568; C. XIII 210, 324
 adem Bk. yokluk C. I 83, 214, 384, 436, 568,
 570; C. II 43, 323, 525, 529, 482, 483,
 508, 540, 547; C. III 16, 49, 301; C. IV 217,
 298; C. V 136; C. VI 148, 170, 176, 288,
 294, 297, 301, 319, 361, 397, 412, 539,
 599, 616; C. VII 79, 141; C. VIII 51, 113,
 268; C. IX 116, 117, 120, 145, 214, 276,
 345, 346, 347, 404, 621; C. X 84, 628,
 629, 635; C. XI 136, 195, 214, 286, 287,
 288, 451, 454, 455, 457, 477, 507, 563,
 581; C. XII 137, 149, 204, 272, 362, 385,
 386, 520
 adem ayî-ı azâbdır C. XII 272
 adem maa'l-vicûd C. X 34
 adem sahrâsi C. XII 272
 adem sikuntisi C. XII 368
 âdem, âlem-i kübâdrî C. VII 164
 âdem, âlem-i suğrâdrî C. VII 164
 âdem, âlemîn rîhudur C. VII 243
 Âdem'e secede C. XII 55
 âdemî C. XI 57, 58, 621; C. XII 55, 223; C. XIII
 346

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- adem-i hakîkî C. I 436; C. II 323; C. III 191; C. IX 621; C. XII 81
 âdem-i hakîkî C. III 446, 450; C. VII 221; C. XII 561
 âdem-i hûsn C. IX 328
 adem-i istî'dâd C. VII 99
 adem-i i'tibârî C. IX 621; C. XI 287
 adem-i izâfi C. I 384, 436, 570; C. II 67, 152, 323, 325, 396, 480-482; C. III 191, 192, 200, 215; C. IV 217; C. VI 176, 288, 319, 397, 561, 568, 598, 608; C. VI 201; C. VII 136, 175; C. VIII 186; C. IX 116, 117, 118, 120, 346, 347, 378, 398, 404, 527, 621, 622; C. X 34, 35, 525, 530, 531, 628, 629, 655; C. XI 287, 288, 339, 451-454, 456, 457, 462, 477, 483, 484, 563, 581; C. XII 137, 271-274, 386, 577; C. XIII 27
 adem-i izâfi deryâsi C. XII 271
 adem-i izâfi sahrâsi C. XII 271
 âdem-i kebîr C. XI 242
 adem-i mahz Bk. adem-i mutlak C. IV 297; C. VI 561; C. VII 138; C. VIII 574; C. IX 214, 621, 649; C. XI 249, 452; C. XII 82, 272
 adem-i mukayyed C. IX 621; C. XI 287
 adem-i mutlak Bk. adem-i mahz C. II 323; C. VI 170; C. IX 346; C. XI 287; C. XII 137
 adem-i mutlak yoktur C. XII 272
 Âdem-i safi C. II 210
 adem-i sırf Bk. adem-i mutlak C. I 384; C. XI 527
 Âdem'in hilkati C. VII 270; C. XI 405
 Âdem'in nutku C. XIII 210
 Âdem'in zellesi C. IX 186
 Âdemoğlu C. VIII 412; C. VII 347; C. XI 57
 ademî'l-vücûd C. II 323
 Aden incisi C. XII 325, 506
 âdet C. I 261, 262; C. IV 76; C. VII 351; C. IX 502, 503, 620, 621, 631
 âdet-i ilâhiyye C. II 79; C. VI 257; C. X 112
 adgâs ü ahâlm C. I 104; C. VIII 372; C. XII 190
 adam C. XIII 275
 adını söylemek C. XIII 48, 49
 âdîl C. II 128; C. IX 97, 570
 Âdîler C. XIII 309
 âdîl-i mutlak C. XI 504
 Adîl C. I 211; C. II 26, 377; C. III 250, 260, 349, 350; C. IV 400; C. V 12, 468; C. VII 66, 67; C. VIII 522, 563; C. IX 367, 368, 463; C. X 32, 321, 323, 617; C. XI 490, 509, 605, 609, 610; C. XII 84, 218, 306, 397, 398, 399; C. XIII 28, 29, 187, 204, 208
 adı günü C. XI 609
 adl-cû C. XII 613
 adl-i cüzî C. XI 491, 492
 adl-i ilâhî C. VII 480; C. XI 490, 491
 adl-i külli-i ilâhî C. XI 491
 adl-i mahz C. VI 602
 âfâk C. I 32; C. III 440, 460; C. IV 302, 303; C. V 78, 333, 334, 462; C. VIII 145, 340; C. XI 12; C. XII 389, 545, 564; C. XIII 93, 97, 103, 139, 140
 âfâkî C. VIII 186, 203, 248
 âfât-i tabî'iyye C. VIII 437
 âfil C. V 387; C. XI 467; C. XII 535, 536
 âfitâb Bk. güneş C. III 311, 317
 âfitâb-î celâl C. X 90, 538
 âfitâb-î hakîkî C. III 311, 312; C. V 635
 âfitâb-î ma'nevî C. II 95
 âfitâb-î neyyir C. X 396
 âfiyet C. I 399; C. VIII 211; C. IX 599; C. X 100
 Afûr C. IV 399; C. X 593, 607, 615, 616
 afv C. VI 527; C. VII 371; C. IX 585, 586; C. X 32, 33, 37, 328, 336, 434, 435, 587, 592, 607, 609, 615-617, 620; C. XI 94; C. XII 216, 217
 afv-i îlahîyye C. X 588
 afyon C. III 416; C. IV 254; C. VI 49; C. VII 90, 95, 447; C. VIII 260; C. X 27, 370, 411; C. XII 585
 âgâhîlik C. XI 62
 ağaç C. I 409; C. II 51-53, 250, 323, 530, 531; C. III 24, 25, 191, 272, 273, 282, 333, 353, 354, 431, 432, 458; C. IV 49, 119, 237, 238, 239, 474-476, 478, 480, 481; C. V 134, 151, 154, 301, 345, 347, 528, 530, 532, 534, 536, 537, 540-542, 603; C. VI 272, 276, 277, 279, 520-522, 526, 557, 568, 629; C. VII 17, 165, 166, 185, 275, 553; C. VIII 80, 81, 204, 299, 467, 517, 525, 529, 533, 534, 554, 593; C. IX 127, 346, 367, 368, 391, 398, 414, 621; C. X 20, 131, 154, 207, 302, 333, 404, 441, 555, 557, 618; C. XI 18, 54, 169, 269, 287, 378, 389, 407, 451, 452, 454, 528, 562, 563, 580, 583; C. XII 62, 67, 112, 133, 340, 409, 419, 525, 530, 531, 561; C. XIII 184, 209, 251
 ağaç ayak C. II 73
 ağaç merkeb C. XIII 236, 237, 239
 ağber C. VII 295
 ağır usûller C. III 156
 ağız C. I 272; C. III 16; C. XII 29, 30, 213; C. XIII 258, 264, 321
 ağıza tükürmek C. III 21
 ağlamak C. I 280, 455, 572; C. II 89, 140, 144, 159, 184; C. III 121, 122, 134, 135, 143, 144, 457, 458; C. IV 45; C. V 552, 587; C. VI 122; C. VIII 460, 559; C. IX 56-59, 172, 173, 176, 222, 423-426, 435, 436, 443, 519, 521, 525; C. X 217, 219, 549; C. XI 31, 516, 517, 518, 533; C. XIII 282
 ağmez-i ebyât C. VII 270, 300
 agnuya-yi şâkirin C. VII 84
 ağrâz-ı nefşâniyye C. IX 175
 ağrı C. VIII 389

- ağustos gülü C. XIII 293
 ağıyâr Bk. gayr C. I 424, 527; C. II 476; C. III 20,
 21, 52, 53; C. IV 375; C. V 66; C. VI 364,
 365, 629; C. VIII 465; C. X 518; C. XII 137,
 509
 agyâra söylemek C. XII 508
 ağızı bağlamak C. III 14
 ağızında büyük yaprak C. XIII 64
 ah etmek C. III 480; C. IV 158, 159, 257, 258,
 259; C. VI 524; C. VII 539; C. VIII 125-127,
 383; C. IX 519, 526, 627; C. X 82, 436,
 586, 620; C. XI 304, 325, 326, 416; C. XII
 33, 159; C. XIII 41, 107, 108, 133
 ah u enîn C. XII 536
 ah u vâh C. XI 326
 ah ü zâr C. IX 518
 Ahad C. II 211; C. VIII 443; C. X 91, 227; C. XI
 300, 306, 308, 309, 310, 328, 331, 370; C.
 XII 82
 ahâdîs, Bk. hadîs C. I 463; C. VII 447; C. IX 607;
 C. XI 67, 178
 ahâdîs-i nübüyyîye C. III 110; C. VIII 51; C. XI
 71, 237; C. XII 154, 155, 595
 ahâdîs-i sahîha C. II 428; C. XI 17
 ahâdîs-i serif, Bk. hadîs-i serif C. III 97; C. IV
 209; C. VII 29, 231; C. VIII 127, 453; C. X
 317, 348; C. XI 284, 349, 359
 ahadiyyet C. I 456, 548; C. II 477; C. III 71, 449;
 C. VIII 106, 553; C. X 34
 ahadiyyet güneş C. III 390
 ahadiyyet-i zâtîyye C. XI 622; C. XII 169
 ahadiyyû'l-esmâ' ve s-sifat C. XI 599
 ahadiyyû'z-zat C. XI 599
 ahassu'l-havâs C. XII 35
 ahd Bk. ahid C. IV 90, 92; C. VI 203; C. IX 396,
 397
 ahde vefâ C. III 438; C. V 99; C. IX 392, 397,
 398, 401
 ahdi bozma C. X 165
 ahdi eylest C. X 33
 ahdi ezeli C. IX 119; C. X 40
 ahdi külli C. VI 160
 ahdi ubâdiyyet C. IX 391
 âheng C. III 83
 ahfâ C. I 83; C. III 213
 âh-i sert C. XIII 227
 ahîr C. III 432; C. VII 441; C. VIII 48, 476; C. IX
 287, 288, 309, 311, 313; C. X 150, 151; C.
 XI 319, 391, 392; C. XII 344, 555
 ahirci C. V 549
 ahîri görücü C. VII 472
 ahîrin beyî C. X 151
 ahid Bk. ahid C. IV 280; C. IX 391, 392, 394,
 399, 400
 âhir C. III 273; C. V 574; C. VI 353; C. VII 476;
 C. VIII 247, 515; C. X 374; C. XI 285, 286,
 474, 475; C. XII 484
 âhir görücü C. VII 494, 496, 501; C. VIII 476
 âhir zaman C. I 195; C. II 530; C. IV 326, 361,
 488; C. XII 256
 âhir zaman peygamberi C. VII 424; C. XI 576
 âhir zamânîn fitnesi C. IV 135
 âhiret C. I 107, 555; C. II 352, 353, 501; C. III
 215, 276, 277, 351; C. IV 199, 332; C. V
 137; C. VI 280, 385, 416, 488; C. VII 26,
 152, 199, 218, 452, 453, 477, 496; C. VIII
 246, 294, 295, 349, 380, 386, 400, 419,
 420, 421, 440, 445, 557, 558, 561; C. IX
 65, 130, 156, 212, 566, 570, 579; C. X
 202, 203, 278, 279, 280, 281, 301, 394,
 448, 511, 554, 555, 579, 581; C. XI 33, 68,
 70, 103, 159, 269, 292, 340, 341, 348,
 426, 458, 479, 482, 567, 568, 604; C. XII
 62, 150, 187, 255, 311, 535, 620, 621; C.
 XIII 232, 262, 317, 318
 âhiret alemi C. XII 503
 âhiret azabı C. IV 176
 âhiret evi C. X 447
 âhiret ilmi C. XII 621
 âhiret işi C. I 240
 âhiret ni'metleri C. X 100
 âhiret sultanları C. X 328
 âhireti inkâr C. VI 411
 âhiretin meşakkati C. VII 45
 âhiretin râhatı C. VII 45
 âhiretin tarlası C. V 569
 âhîri görme C. VII 472, 496, 502
 âhîrfî C. IX 213
 âhîriyet C. XIII 244
 âhîze C. XIII 261
 ahkâb Bk. hukub C. I 419
 ahkâm-i cîsmâniyye C. X 604
 ahkâm-i cüz'îyye C. IX 119; C. X 327
 ahkâm-i dîniyye C. IX 26
 ahkâm-i esmâ C. VII 34; C. X 215
 ahkâm-i ezeliyye C. X 253
 ahkâm-i îlahîyye C. III 416
 ahkâm-i keserât C. X 270
 ahkâm-i külliyye C. IX 119
 ahkâm-i merâtiib C. I 456
 ahkâm-i rûhiyye C. V 374
 ahkâm-i seriat C. VIII 480; C. IX 521; C. X 142;
 C. XI 263; C. XII 312
 ahkâm-i şerîyye C. I 270, 284, 442; C. III 180;
 C. IV 288; C. VI 73; C. VIII 437; C. X 54,
 492; C. XII 254
 ahkâm-i ulûhiyyet C. IX 494
 ahkâm-i vahdet C. X 270
 ahlâk C. I 80, 404, 505; C. II 117, 191, 342; C.
 III 285, 396; C. IV 126, 207, 238; C. V 550,
 552, 587; C. VI 272; C. VII 86, 326, 497; C.
 IX 73, 74, 355, 413, 460, 517, 572, 624; C.
 X 54, 176, 235, 241, 387, 430, 454, 518,
 555, 570; C. XI 70, 201, 239, 439, 601,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSI

- 614; C. XII 22, 207, 335, 345, 347, 391,
625; C. XIII 231
- ahlâk-ı enbiyâ C. 1 81
- ahlâk-ı fâzila C. III 494, 496; C. VIII 307
- ahlâk-ı hamide C. III 95; C. IV 199, 435; C. V
114, 530; C. VI 230, 456; C. VIII 209; C. IX
220, 393; C. X 88, 352; C. XI 161; C. XII
146, 214; C. XIII 230
- ahlâk-ı hasene C. V 432; C. X 482; C. XI 76,
160; C. XII 318, 319
- ahlâk-ı hayvânîyye C. III 391; C. VIII 376; C. X
200
- ahlâk-ı ilâhiyye C. I 59; C. II 259, 404, 509, 559;
C. IV 372; C. V 98; C. VII 349, 438; C. IX
256, 259, 303, 517, 529, 534; C. X 88,
442, 454; C. XI 35, 121, 367, 372, 439,
468; C. XII 251, 282, 318, 404, 431, 457;
C. XIII 313
- ahlâk-ı insâniyye C. VIII 376
- ahlâk-ı kerîm C. IV 67, 68
- ahlâk-ı memâdûha C. III 583
- ahlâk-ı mezmûme C. IX 393; C. XI 442; C. XII
219
- ahlâk-ı muhammedîye C. IX 246, 413
- ahlâk-ı rezile C. VII 314
- ahlâk-ı seyyîye C. IV 59; C. V 432
- ahlâk-ı zemîne C. I 279; C. III 92, 333, 380,
383; C. VIII 209; C. IX 413; C. X 60; C. XII
391; C. XIII 202
- ahlât-ı erbaa C. I 122; C. III 80, 342; C. IV 442;
C. VI 307, 308; C. VIII 158
- ahmak C. I 194; C. II 57, 267, 288, 417, 447; C.
III 57, 59, 104, 137-139, 142; C. IV 40, 62,
63, 78, 80, 90, 231, 243, 244, 297, 466; C.
V 152; C. VI 53, 55, 56, 58-60, 91, 165; C.
VII 214, 308, 317, 329, 330, 343, 410,
416, 418, 419, 429, 431, 432, 552, 553; C.
VIII 26-30, 123, 137-139, 141, 143, 157,
158, 161, 280, 291, 294, 451, 452, 512; C.
IX 285, 444, 467, 470; C. X 15, 147, 150,
177, 230, 233, 246, 290, 291, 366, 622; C.
XI 76, 380, 392, 393, 574; C. XII 65, 188,
224, 535; C. XIII 135, 137, 140, 142, 308,
319, 320
- ahmak tutucu C. IV 70
- ahmak-ı ezeli C. I 448
- ahmak-ı istân C. XI 353
- ahmaklık C. IV 359, 483; C. VI 57, 72; C. VIII
108, 134, 191, 192; C. X 233, 324; C. XI
592; C. XIII 343, 344
- Ahmed'in sikkesi C. VIII 310
- ahrâr C. I 56, 59; C. VIII 126; C. XI 88
- ahsen-i takvim C. II 440, 441; C. VII 268; C. IX
88, 372, 607; C. X 152; C. XI 342, 448; C.
XII 330
- ahşem C. VIII 504; C. XIII 173
- âhû C. I 164, 443; C. III 62, 64, 453; C. IV 233,
234, 487; C. V 396; C. VI 165, 335, 336; C.
VII 81; C. VIII 379; C. IX 287, 288, 307-
310, 312, 313; C. X 116, 126, 202, 457; C.
XI 200, 531; C. XII 556; C. XIII 32, 33, 176,
177
- ahvâl Bk. hâl C. V 384, 387, 388; C. VII 185; C.
X 220; C. XI 198
- ahvâl-ı âdem C. VIII 425
- ahvâl-ı âhiret C. VI 600; C. X 541, 542
- ahvâl-ı aşk C. XI 89
- ahvâl-ı bâtnâ C. II 455; C. IV 164; C. VI 49; C.
VII 528; C. VIII 259; C. X 342, 462; C. XI
228, 436, 437, 472; C. XII 207; C. XIII 165,
- 166
- ahvâl-ı berzah C. V 481, 578; C. VI 627; C. IX
263; C. XII 383; C. XIII 262
- ahvâl-ı cennet C. VIII 194
- ahvâl-ı cihân C. VII 478
- ahvâl-ı cîsmîyye C. XI 287
- ahvâl-ı fukarâ C. XIII 225
- ahvâl-ı gaybiyye C. VI 259; C. VII 30, 282, 287;
C. VIII 323; C. XIII 245
- ahvâl-ı kalbiyye C. I 229; C. IV 364; C. VII 463,
525; C. IX 19; C. XI 80, 95
- ahvâl-ı kuyâmet C. III 279; C. VIII 194
- ahvâl-ı meleküt C. V 443
- ahvâl-ı mümkinât C. VI 99
- ahvâl-ı rûh C. IV 440; C. XI 287; C. XII 326
- ahvâl-ı Semûd C. VI 118
- ahvâl-ı sülük C. I 143
- ahvâl-ı tabîyye C. VIII 13; C. XI 134, 136
- ahvâl-ı zâhirâ C. X 462; C. XI 228, 436, 437,
472
- ahyâr C. I 65, 86; C. II 248; C. IV 340; C. VII
254, 256; C. IX 212; C. XII 523, 538, 542,
546, 547, 549, 562, 581, 583, 585, 591,
593, 595, 606, 615, 622; C. XIII 14, 31, 32,
36, 52, 87, 89, 228, 233, 234, 235, 241,
242, 279, 280, 317
- ak C. VIII 388; C. XI 211; C. XII 463, 545
- ak bulut C. XII 362, 363
- ak sakallı C. VIII 102, 103
- akabât-ı ma'nevîyye C. III 213
- akabe C. III 247; C. VIII 128, 129; C. IX 426; C.
XI 175, 195
- akâid C. I 209; C. IV 361
- akâid-ı bâtile C. I 38; C. X 350; C. XI 237
- akâid-ı mevrûse C. XI 180
- akâid-ı sahîha C. XII 187
- a'kal-ı nâs C. VII 365
- akan su C. XII 258, 403, 411
- akbabâ C. IX 112, 181; C. X 625; C. XIII 77, 78,
81, 305, 306
- akcîger C. VI 307, 352, 353; C. VIII 158
- akçe C. VI 524
- akd-ı nikâh C. XII 557
- akdoğan C. IV 260, 261; C. VII 499

âkîbet C. II 190; C. III 426; C. VIII 349; C. XII 587
 âkîbet göründülü C. VII 474, 495
 akl C. I 48, 50, 74, 84, 99, 120-122, 125, 126, 132, 133, 136, 141, 150, 221, 226, 227, 237, 285, 307, 310, 317, 333, 339, 352-355, 356, 380, 381, 395, 417, 522, 525, 544, 452, 453, 456, 472, 474, 569, 570; C. II 34, 36, 53, 54, 64, 68, 72, 73, 77, 79, 122, 163, 169, 170, 185, 202-204, 209, 210, 219, 225, 234, 261, 298, 301, 387, 388-390, 393, 437, 438, 448, 473, 480, 481, 484, 496-498, 513, 526; C. III 19, 22, 27, 32, 107, 199, 201, 202, 223, 226, 227, 229, 245, 269, 290, 331, 332, 356-360, 387, 389, 390, 400, 403-405, 410, 413, 424, 426, 427, 442-444, 459, 480, 482, 485, 486, 488; C. IV 19-21, 27, 38, 48, 51, 52, 59, 118, 124-126, 128, 138-141, 151-153, 162, 166, 170, 194, 254, 300, 357, 358, 360, 374-376, 380, 392, 393, 410, 422, 439, 457, 490, 496, 502; C. V 12, 27, 54, 118-120, 138, 151, 153, 180, 214, 333, 344, 345, 411-413, 444, 483-485, 521, 526, 529, 569, 585, 604, 605; C. VI 21, 32-34, 39, 46, 48, 77, 81, 82, 102, 121, 211-214, 287, 308, 309, 313, 329, 340, 345, 347, 349, 353, 372, 377, 387, 391, 408, 435, 508, 526, 531, 543, 549, 575, 593, 598, 599, 606, 614, 616, 623, 630; C. VII 30, 53, 67, 95, 132, 159, 160, 173, 174, 178, 226, 227, 267, 268, 271, 324, 333, 360, 362, 364, 365, 374, 402, 404, 406, 410, 411, 412, 427, 434, 436, 437, 440, 442, 449, 450, 474, 500; C. VIII 19, 28, 30, 32, 38, 42-45, 57, 77, 82, 83, 87, 96, 101, 108, 112, 114, 134, 138, 141-147, 179, 181, 195, 196, 204, 207, 226, 233, 242, 257, 261, 264, 265, 269, 291, 296, 297, 298, 320, 340, 355, 416, 434, 436, 439, 440, 442, 444, 447, 449, 450, 456, 457, 458, 471, 472, 474, 476, 504, 507, 510, 545, 546, 553, 555, 556, 564, 565, 566, 568, 569, 578, 580, 581; C. IX 23, 28, 58, 67, 68, 72, 83, 90, 91, 109, 112, 118-120, 137, 151, 164, 165-168, 170, 222, 223, 233, 236, 257, 263, 266, 276, 277, 281, 282, 329, 372, 383, 389, 421, 426, 431, 435, 436, 501, 513, 534, 565, 566, 569, 599, 604-607, 628, 640, 641; C. X 13, 14, 28, 41, 47, 48, 51, 74, 75, 89, 123, 161, 166, 179, 180, 181, 183, 215, 216, 230, 254, 282, 288, 289, 294, 295, 327, 342, 348, 352, 353, 355, 362, 364, 373, 383, 413, 416, 418, 426, 442, 481, 483, 487, 496, 500, 503, 524, 527, 528, 542, 576, 603-606, 624, 631, 632; C.

XI 13, 27, 52, 55, 57, 59, 60, 61, 64, 65, 94, 97, 105, 132-134, 189, 210, 214-216, 219, 224, 233, 237, 239, 241-243, 255, 260, 264, 317, 321, 323, 324, 338, 340, 355, 361, 368, 372, 373, 377, 386, 414, 416, 434, 438, 474, 519, 521, 523, 529, 530, 531, 553, 577, 612, 622; C. XII 12, 18, 19, 22, 23, 36, 37, 42, 57, 64, 92, 93, 114-116, 139, 141, 146, 147, 151, 156-158, 170, 185, 188, 193, 222-224, 230, 244, 245, 266, 280, 304, 305, 329, 330, 334, 335, 343, 361, 383, 385, 386, 387, 401, 405, 421, 443, 454, 462, 476, 478, 496, 502, 506, 531, 538, 546, 554, 559, 560, 575, 580, 588, 590-593, 595, 613, 625, 627; C. XIII 20, 21, 26, 27, 30, 57, 63, 64, 70, 76, 95, 136, 137, 142-144, 197, 228, 246, 273, 276, 300, 309, 320
 âkl C. II 147; 148, 298, 300; C. III 400; C. IV 27, 28, 63-66, 354, 356, 361; C. VI 21, 82, 256, 352, 353, 355, 356, 388, 391, 508, 547-549; C. VII 418, 419; C. VIII 29, 37, 110, 111; C. IX 418, 599, 604, 635; C. X 253, 542, 543; C. XI 154, 393, 406
 akl çobanı C. V 117
 akl demiri C. VI 508
 akl deryası C. I 351
 akl doktoru C. XI 105
 akl erliği C. X 570
 akl gözü C. I 363; C. III 36, 359; C. IV 474, 495; C. V 51; C. VII 107-109, 501, 502; C. VIII 243, 320, 429, 498; C. IX 350, 372; C. X 535; C. XI 37, 372, 393, 429, 451, 452, 482; C. XII 64, 273, 333, 335, 358, 415, 420, 561; C. XIII 297
 akl güneş C. XI 322
 akl ikâldir C. VIII 470, C. VIII 471
 akl kapıcı C. XII 539, 564, 585, 586
 akl kılavuzu C. X 417
 akl körlüğü C. XII 62
 akl meleği C. VIII 141
 akl mertebesi C. XII 547
 akl noksancı C. III 424
 akl nûru C. VIII 31
 akl sâhibi C. IX 168
 akl suyu C. IX 367, 368
 akl şâhi C. XII 158, 245
 akl tavrı C. VIII 556
 akl ve bâliğ C. VI 325
 akl yayı C. XII 13, 16, 129, 147, 148
 aklida nâkü C. XI 71
 aklale C. VI 23; C. X 24, 25; C. XI 495
 âkl-i hakîki C. IV 352
 âkl-i kâmil C. VIII 111-114, 129
 akılların ihtilâfi C. V 412
 akılların tefâvüti C. V 412; C. IX 166
 akulsuzluk C. XIII 138

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- akid C. VIII 349
 akide Bk. akid C. X 130; C. XI 602
 akik C. VIII 215, 216; C. IX 539, 646; C. X 340,
 341; C. XII 441; C. XIII 326
 aklik taşı C. XIII 325
 aklik C. V 27; C. IX 251, 254, 255, 257; C. XI 609
 akiliyet C. IX 251, 252, 253, 255, 265
 akis C. VI 115, 131; C. VII 394; C. X 220, 228,
 229; C. XII 387, 400, 401, 403, 407, 421,
 422, 471; C. XIII 177
 akl-i besir C. V 411; C. IX 509; C. XII 250
 akl-i cizîr C. I 96-98, 101, 110, 120-122, 128,
 136, 140, 142, 147-149, 153, 154, 353; C.
 II 34, 35, 53, 54, 93, 94, 272, 322, 387,
 390, 496; C. III 19, 201, 400; C. V 306,
 417; C. VI 41, 42, 310, 311; C. VII 363,
 374-377; C. VIII 361, 456-460, 463-466,
 553, 569, 570; C. IX 167, 565, 566, 627; C.
 X 123, 162, 351, 418; C. XI 210, 261, 239,
 361, 362; C. XII 155, 255, 256, 329, 330,
 335, 375, 596; C. XIII 70, 71, 80-82, 90,
 93, 95-97, 171, 246, 344
 akl-i derrâk C. VI 340
 akl-i dimâğî C. VI 311, 312; C. X 129
 akl-i evlîyâ C. II 472
 akl-i evvel C. I 352; C. III 199, 275; C. V 119; C.
 VI 309, 310; C. VIII 436; C. IX 509, 587; C.
 XI 622
 akl-i fa-âl C. XI 393
 akl-i fitri C. V 413; C. X 575
 akl-i hayvânî C. X 295
 akl-i imâni C. VIII 39
 akl-i insâni C. XII 383
 akl-i istihrâc C. VII 374
 akl-i kâmil C. I 106; C. IX 68, 138, 484, 566,
 629; C. XII 223, 225, 330, 545, 593
 akl-i kâzîb C. IX 565
 akl-i kesbi ve tâhsîl C. VIII 33, 34
 akl-i kül C. I 159, 339, 352, 357, 475, 518, 544,
 546, 570, 571; C. II 54, 93, 170, 280, 387,
 390, 393, 496, 497; C. III 105, 199, 240,
 275, 276, 277, 289, 325, 359, 360, 361,
 428; C. IV 139, 162; C. V 152, 153, 306; C.
 VI 40-42, 44, 86, 184, 346; C. VII 363,
 377, 419, 426; C. VIII 106, 107, 108, 110,
 436, 437, 438, 466, 553; C. IX 28, 119,
 165, 167, 329, 474, 513, 587, 604-607; C.
 X 161, 162, 383; C. XI 65, 321, 473, 524,
 529, 530, 621, 622; C. XII 115, 170, 561,
 562; C. XIII 65, 82, 300
 akl-i külle muhâlefet C. VIII 437
 akl-i külli C. I 110, 353; C. II 35; C. X 211
 akl-i maâd C. I 49, 69, 369, 370, 398; C. II 204,
 496; C. III 19, 22, 403, 469; C. IV 21, 22,
 23, 43, 139, 166, 205; C. V 197, 483, 484,
 605; C. VI 600, 601; C. VII 363, 364, 439,
 440, 443; C. VIII 27, 38, 39, 396, 416, 434,
 456; C. IX 408, 496, 604; C. X 352, 383; C.
 XIII 300
 akl-i maâş C. I 49, 369, 417, 440; C. II 47, 75,
 76, 77, 81, 169, 204, 496; C. III 19, 22,
 400, 403, 444, 469; C. IV 21, 22, 139, 140,
 141, 143, 166, 455, 497; C. V 42, 197,
 345, 351, 637; C. VI 40, 41, 600, 603; C.
 VII 253, 363, 375, 409, 440, 441, 443; C.
 VIII 39, 396, 416, 487, 556, 586; C. IX
 234, 604, 605, 627, 628; C. X 51, 160,
 161, 162, 352, 353, 354, 632; C. XI 52; C.
 XII 155, 156, 277, 462; C. XIII 300, 301
 akl-i mahz C. III 444; C. IV 79; C. VII 436, 437;
 C. XI 57; C. XIII 346
 akl-i matbû C. VIII 32, 53
 akl-i mâ-zâg C. VII 377
 akl-i melekî C. III 19; C. X 352
 akl-i mesmû' C. VIII 32-34
 akl-i mevhûb C. VIII 33
 akl-i min ledün C. XII 42
 akl-i Muhammedî C. VIII 554
 akl-i mücerred C. VIII 256
 akl-i müntekad C. VI 287
 akl-i nâkîs C. VIII 466; C. IX 628, 629; C. XI 133
 akl-i nazâr C. I 50; C. XII 154, 476
 akl-i nefşânî C. XII 538
 akl-i nûrâni C. VI 48
 akl-i selîn C. I 83; C. VI 33, 34, 287; C. VII 148;
 C. VIII 547; C. IX 566; C. XI 55; C. XII 166
 akl-i surf C. II 274
 akl-i tâmm C. IX 59
 akl-i vehbi C. VIII 33, 34
 akl-i zâcir C. XI 57
 aklın aklı C. VI 40
 aklın güneşi C. IX 28
 aklın tedbirini terk C. XII 596
 aklın verâsi C. X 362
 akrabâ C. V 573; C. VIII 204; C. XI 266; C. XII
 105, 106, 107
 akrabâlik C. IV 459
 akrabâk C. I 300; C. IV 189; C. VI 280; C. VII 189,
 264; C. X 633; C. XII 153
 akrêp C. II 184, 185; C. III 170, 237; C. V 54; C.
 VII 185, 415; C. VIII 194, 525; C. IX 461; C.
 X 166, 167, 168; C. XIII 72, 288
 aks C. I 402, 403; C. III 162; C. VI 226, 227;
 273; C. X 220, 335, 336; C. XI 257; C. XII
 389, 390, 392-394, 397, 399, 405, 420
 aksırık C. IV 223; C. VIII 452; C. X 314
 aks-i envâr C. III 311
 aks-i pertev C. X 364
 aks-i sadâ C. I 154; C. II 356; C. XIII 249
 aksîna tertib C. III 414
 aksü'l-amel C. VIII 433; C. X 73
 aksam C. III 100; C. VI 621; C. XI 160; C. XII
 255, 272
 akşam namazı C. VI 621

- aktâb Bk. kütü C. II 299; C. IX 594-596; C. XI 95
 aktâr C. III 95
 aktâri's-semâvâtı ve'l-arz C. XI 92
 aktâri'z-zemen C. XI 92
 akol C. VII 410
 akvâl C. I 230
 akvâl-i hasene C. III 271
 akvâl-i seyyîe C. III 271
 akvâl-i tayyibe C. VI 527; C. VIII 534
 âl C. VIII 499
 alaca oküz C. XI 602, 603
 alacaklı C. X 225
 alâim-i semâ C. III 442; C. VI 263; C. XI 44
 alâmât-i kiyâmet C. VII 425
 alâmet C. IV 264
 alâmet-i mâtem C. VII 329
 alâmet-i nîfâk C. V 623
 âlât-i fennîye C. VIII 581
 âlât-i harbiyye C. I 312; C. XII 620
 alay C. VIII 595
 a'lâ-yi illiyin C. IV 139; C. IX 411
 âlâyış C. III 409
 âlâyış-i dünyâ C. VII 492, 501; C. X 124, 586; C. XI 104
 alcâk C. X 339
 alcak gönüllü C. IX 55
 alcâz tâzyîk-i nesîni merkezi C. VII 54
 algı C. VII 162
 aldanma C. VI 286
 aldatma yoktur C. VI 286
 alef C. X 242, 448; C. XI 202
 alef-zâr C. X 236, 237
 aleka C. VIII 555
 âlem Bk. dünyâ, cihân C. I 352, 362, 393, 520; C. II 242, 258, 269, 270, 395; C. III 234, 274, 289, 300, 460, 492; C. IV 50, 453; C. V 33, 270, 338, 340, 341, 601; C. VI 347, 435, 543, 593; C. VII 243, 316, 389; C. VIII 247, 300, 436; C. IX 116, 297; C. X 89, 221, 285, 347, 441, 443, 651; C. XI 343, 464, 556, 602; C. XII 93, 391, 440, 568; C. XIII 161, 202
 âlem hâdisdir C. VIII 300, 301; C. XIII 253
 âlem hayâldir C. IX 117; C. XI 97
 âlem kadîmdir C. VIII 303
 âlem mütegâgyirdir C. XIII 253
 âlem on sekiz bin C. II 499
 âlemden maksûd C. III 278
 âlem-i âhiret C. III 277; C. VI 157, 215, 413, 429; C. VII 151, 476; C. IX 245, 282, 367, 465, 483, 492; C. XI 32, 33, 69, 304, 480; C. XII 501, 502; C. XIII 230, 231
 âlem-i âhiret evsa'dır C. VI 296
 âlem-i âhirette terakkî C. IV 207
 âlem-i a'lâ C. VII 304
 âlem-i amâ C. XI 404
 âlem-i anâsır C. I 225
 âlem-i asgar C. VII 164
 âlem-i a'yân C. V 459
 âlem-i bâka Bk. âlem-i bekâ C. II 341
 âlem-i bâlâ C. VI 127, 376; C. IX 411; C. XI 161, 261; C. XII 422
 âlem-i bâtin C. I 524; C. IV 298; C. V 481, 483, 566; C. VI 154; C. VI 349, 371; C. VII 87; C. X 193, 524; C. XI 40, 236, 452; C. XII 249, 250; C. XIII 79, 143
 âlem-i bekâ C. II 341; C. VII 135; C. IX 390; C. XIII 206
 âlem-i berzah C. I 253, 290, 308; C. II 289, 440; C. II 443; C. IV 207; C. V 48-51, 106, 482; C. VI 110, 406; C. VII 328, 331, 395, 444; C. VIII 22, 457, 560; C. IX 336, 355, 367, 460, 462, 494, 526, 566, 624; C. X 233, 487, 509, 510, 531-533; C. XI 48, 148, 411; C. XII 162; C. XIII 79, 147
 âlem-i beseriyyet C. X 549; C. XIII 310
 âlem-i bî-cün C. I 124, 125; C. V 547
 âlem-i bî-stüret C. III 491
 âlem-i cem C. III 314
 âlem-i cemâd C. V 136; C. XI 464
 âlem-i cism C. I 103
 âlem-i cismâñi C. XII 515
 âlem-i cismânyet C. III 27; C. IV 367; C. IX 277, 287, 506, 527; C. X 42, 468, 472, 545; C. XI 441, 442, 533, 544; C. XII 262, 324, 377
 âlem-i cûn C. V 547
 âlem-i dünyâ C. I 465; C. VI 415; C. VII 382; C. VIII 294; C. IX 217; C. X 531, 542, 554; C. XI 33; C. XII 505
 âlem-i dünyâ ecma'dır C. VI 296
 âlem-i eçsam C. I 306; C. III 358, 360; C. VII 318; C. XII 280
 âlem-i efâl C. I 433, 484; C. II 186, 187, 204; C. III 214; C. IV 232, 246; C. V 405, 437; C. VI 19, 262; C. IX 69, 533; C. X 321; C. XI 27, 437, 501; C. XII 38, 280, 324
 âlem-i eflâk C. XI 621
 âlem-i ekber C. V 348; C. VII 164; C. XIII 223
 âlem-i eksef C. I 359
 âlem-i elfâz C. X 374
 âlem-i emîr C. II 203; C. III 213; C. VI 472, 479; C. VII 131; C. VIII 568
 âlem-i emîr ve se'n C. I 79
 âlem-i emîr C. III 308, 309; C. V 103, 104, 466; C. VIII 567; C. IX 278, 614; C. X 153; C. XI 40, 157; C. XII 160, 161, 440
 âlem-i enbiyâ C. XIII 259
 âlem-i ervâñ C. I 103, 109, 191, 268, 290, 305, 325, 352, 384, 465, 516, 543; C. II 31, 64, 221; C. III 65, 333, 361, 373, 467; C. IV 86, 183, 219, 305, 359, 464; C. V 20, 122, 274, 459, 581, 620; C. VI 120, 222, 270, 302, 303, 345, 569, 603; C. VII 14, 222,

- 317, 318, 422, 452; C. VIII 21, 340, 374; C. IX 70, 117, 283, 304, 309, 346, 371, 375, 379, 387, 388, 540, 551, 553, 556, 558; C. X 126, 150, 151, 152, 304, 340, 446, 449, 622; C. XI 40, 57, 78, 98, 138, 202, 398; C. XII 233, 262, 282, 407, 474, 500, 505, 507, 512, 515; C. XIII 68, 77, 78, 81, 107, 108, 197, 275, 334, 336
 âlem-i ervâhî feleğî C. X 632, 633
 âlem-i esbâb C. IX 521; C. X 101, 103, 104, 108; C. XII 467
 âlem-i esfîl C. VI 481; C. VII 304; C. XI 12, 161
 âlem-i esrî C. IX 379; C. XI 330; C. XIII 198
 âlem-i esrâ C. II 313; C. III 387
 âlem-i ezel C. X 315; C. XI 145; C. XIII 216, 218
 âlem-i fâni C. XIII 178
 âlem-i fark C. I 473
 âlem-i ferâ C. II 341; C. VI 261; C. VII 135
 âlem-i fikir C. III 290
 âlem-i gayb C. I 87, 109, 274, 476, 496; C. II 38, 49, 56, 96, 432, 344, 432, 462, 468; C. III 278, 387; C. IV 51, 370, 371, 372, 419, 451, 502, 507; C. V 138, 150, 276, 327, 485; C. VI 31, 44, 222, 261, 270, 271, 361, 363, 415, 423, 432, 518; C. VII 30, 31, 287, 290, 367; C. VIII 118, 196, 246, 323, 345, 472, 498, 521; C. IX 226, 375, 379, 382, 486, 511; C. X 222, 263, 342, 370, 464, 530; C. XI 102, 134, 148, 149, 203, 261, 354, 355, 368, 541, 622; C. XII 265, 285, 286, 382, 389, 429, 439, 474, 502, 571; C. XIII 100, 113, 245, 246, 248, 261, 287, 299
 âlem-i gayb feleğî C. XIII 388
 âlem-i gayba imân C. XIII 101
 âlem-i gaybi müsâhede C. III 402
 âlem-i gaybi C. VII 286
 Âlem-i hâdîs C. XIII 244
 alem-i hakîkat C. I 275; C. II 246, 264, 293; C. III 162; C. IV 166, 307, 369; C. V 317, 407, 591; C. VI 318, 506; C. VII 169, 175, 321, 363, 424, 484, 485, 486; C. VIII 374, 375, 427, 562, 608; C. IX 17, 218, 248, 264, 350; C. X 314, 315; C. XI 262, 263, 292, 339, 340, 413, 478, 592; C. XII 255, 256, 277; C. XIII 77, 216, 224, 235, 238
 âlem-i hakîkî C. XI 287
 âlem-i halâ C. II 435
 âlem-i halk C. I 79, 128; C. II 285; C. III 10, 213, 308, 309; C. V 103, 104, 459, 466, 603; C. VI 472, 473, 479; C. VII 131; C. VIII 146, 572; C. IX 277, 278, 614, 623; C. X 153, 193, 207; C. XI 40, 157, 243, 244; C. XII 160, 440; C. XIII 172
 âlem-i halvet C. XII 11
 âlem-i haşr C. IX 569
 âlem-i havf C. XIII 154
 âlem-i hayâl C. I 193; C. IV 200; C. V 458; C. VI 345, 362; C. VII 491, 526; C. VIII 427, 562, 589; C. IX 118, 507; C. X 181; C. XI 317; C. XIII 240
 âlem-i hayât C. X 448, 501
 âlem-i hayvânî C. XI 196
 âlem-i his C. III 195; C. IV 151; C. V 459, 483; C. VI 361, 362; C. VIII 590, 591, 594; C. IX 507; C. X 272, 500, 543; C. XI 148, 220; C. XII 190
 âlem-i itâk C. I 433; C. II 283, 437; C. IX 454; C. XII 291; C. XIII 127
 âlem-i icmâl C. V 526
 âlem-i ilâhî C. IV 51
 âlem-i illî C. IX 533
 âlem-i illiyîn C. I 218, 240, 464; C. II 63; C. III 263; C. IV 417; C. V 103, 106, 135, 142, 228; C. VI 297, 312, 382, 481, 488; C. VII 395; C. IX 289; C. XI 380
 âlem-i imtîhân C. III 277
 âlem-i insâni C. XI 196; C. XIII 230
 âlem-i insâniyyet C. X 242
 âlem-i İslâm C. XII 477
 âlem-i isneyîniyet C. IX 278
 âlem-i istihâle feleğî C. V 458
 âlem-i kebir C. I 544; C. II 477; C. VI 435; C. IX 23; C. XII 223
 âlem-i kelâm C. VI 363, 364; C. VIII 71; C. X 375; C. XI 402; C. XII 111
 âlem-i kesâfet C. I 109, 435; C. II 16, 415; C. III 215; C. V 123, 136, 184; C. VI 170, 299, 307; C. VIII 96, 175, 230, 256, 266, 319, 342, 457; C. IX 13, 36, 66, 70, 304, 374, 379, 380, 383, 400, 411, 423, 463, 472, 530, 532, 545, 563, 567, 587, 626, 633; C. X 41, 304, 315, 370, 371, 401, 510; C. XI 90, 151, 221, 267, 268, 317, 318, 537, 585, 603; C. XII 31, 60, 100, 114, 192, 256, 280, 281, 307, 346, 400, 440, 467, 492, 502; C. XIII 76, 83, 178, 198, 235
 âlem-i keserât C. I 250; C. II 433; C. VI 323, 530; C. VIII 118, 127; C. IX 286, 323, 336, 344, 545, 597, 598, 639; C. X 23, 256, 258, 263, 270, 273, 315, 346, 348, 374, 624; C. XI 206, 216, 220, 221, 232, 233, 234, 247, 248, 253, 257, 612; C. XII 11, 12, 39, 83, 143, 149, 243, 256, 285; C. XIII 109, 273, 300, 348
 âlem-i kesif C. I 225; C. VI 298; C. IX 116
 âlem-i kesret C. IX 85, 89; C. X 271
 âlem-i kesf C. VIII 483
 âlem-i kevn C. I 72, 86, 284, 325, 395, 398; C. V 516; C. VI 103, 466; C. VII 165, 166; C. VIII 175, 418; C. IX 499, 527, 603; C. X 152, 197, 322, 440, 455, 518; C. XI 238, 477, 621; C. XII 67, 256, 425; C. XIII 94

âlem-i kevn ü fesâd C. IV 13
 âlem-i kuds C. I 74; C. X 501; C. XI 219; C. XIII 331
 âlem-i kûbrâ C. II 30, 172; C. VII 164
 âlem-i lâmekân C. V 104; C. XIII 49
 âlem-i latîf C. I 190; C. VII 302; C. X 533; C. XII 503
 âlem-i latîf-i ervâh C. I 241
 âlem-i latîf-i meleküt C. I 225
 âlem-i latîf-i rûhâniyet C. I 240
 âlem-i letâfet C. II 15, 415; C. III 448; C. VI 170;
 C. VIII 96, 118, 230, 256; C. IX 80, 127,
 217, 379, 380, 382, 383, 423, 557, 567,
 612; C. X 248, 401; C. XI 276; C. XII 493;
 C. XIII 235
 âlem-i maârif C. IV 139, 140
 âlem-i maddiyat C. IX 335, 566
 âlem-i mahsûsât C. I 103; C. III 359; C. VI 148
 âlem-i mahv ve isbât C. III 365
 âlem-i ma'nâ C. I 95, 215, 216, 224, 227, 248,
 317, 502, 571; C. II 18, 28, 43, 101, 159,
 274, 302, 393, 549; C. III 270, 286, 326,
 414, 444; C. IV 9, 16, 37, 48, 50, 151, 206,
 258, 307, 474; C. V 135, 515, 532, 544; C.
 IX 182, 323, 324, 346, 350, 374, 378, 432,
 433, 460, 556, 557; C. VI 20, 170, 173,
 215, 276, 296-298, 387, 497, 527, 570; C.
 VII 138, 298, 323, 378, 484, 517; C. VIII
 90, 292, 491, 370; C. IX 78; C. X 94, 151,
 314, 315, 319, 320, 364, 376, 430, 452,
 461, 464; C. XI 38, 48, 78, 125, 145, 299,
 349, 364, 479, 533, 534; C. XII 176, 230,
 324, 437, 479, 517; C. XIII 19, 114, 147,
 163, 196, 198, 216, 217, 258
 âlem-i ma'nâ sâhi C. VII 228
 âlem-i ma'nâ ve ervâh C. V 547
 âlem-i ma'nâ ve letâfet C. XII 440
 âlem-i mekân C. V 104
 âlem-i melâike C. 347
 âlem-i meleküt C. I 187, 275, 332, 402; C. II 67,
 329, 354; C. III 38; C. IV 43; C. V 137, 272,
 274, 297, 444, 466, 483, 485, 522, 526,
 541; C. VI 211, 270, 301, 350, 479; C. VII
 105, 131, 172, 322, 503, 527; C. VIII 464,
 612; C. IX 85, 313, 317, 374; C. XI 40, 89,
 157; C. XII 12, 160; C. XIII 193
 âlem-i mezâhi C. XII 81; C. XIII 317
 âlem-i misâl C. I 107, 109, 142, 417; C. II 18,
 49, 50, 71, 103; C. III 467; C. IV 115, 199,
 371; C. V 429, 459, 524; C. VI 110, 405,
 567; C. VII 30, 31, 317, 318, 393; C. VIII
 319, 340, 371, 372, 434, 439; C. IX 117,
 317, 335, 526, 527; C. X 150; C. X 531,
 532; C. XI 39; C. XII 190, 512; C. XIII 60,
 78, 230
 âlem-i misâl-i mutlak C. IV 371; C. VI 605
 âlem-i musavverât C. XIII 240

âlem-i mücerredât C. XI 158
 âlem-i mükâşefe C. IX 170
 âlem-i müşk C. I 276; C. II 527; C. III 46; C. IV
 43; C. V 34, 37, 466, 522, 541; C. VI 342,
 479; C. VII 131, 239, 240, 503, 517; C. VIII
 490, 612; C. X 31; C. XI 40, 89, 157; C. XII
 12, 160
 âlem-i nâr C. III 450
 âlem-i nâsût C. IX 313, 317
 âlem-i nebât C. XI 196
 âlem-i nefş C. XI 247
 âlem-i nefşâniyet C. V 231; C. VI 229; C. VIII
 205
 âlem-i nûr C. III 450; C. X 501
 âlem-i renk C. V 381
 âlem-i rûhânî C. VII 304; C. XI 247, 420; C. XII
 317
 âlem-i rûhâniyet C. I 289, 332, 423, 571; C. II
 63; C. III 27, 189, 483; C. IV 367; C. V 35,
 60, 137; C. VI 229, 350; C. VIII 205, 225; C.
 IX 69, 277, 287, 335, 345; C. X 83, 455,
 545, 596; C. XI 603; C. XII 281, 377; C. XIII
 62, 69, 198
 âlem-i sagîr C. I 476, 544; C. IX 23
 âlem-i semâvât C. IV 307
 âlem-i sıfât C. I 79, 231; C. VI 211; C. VIII 339;
 C. IX 334; C. X 314; C. XI 39; C. XII 280,
 324, 393
 âlem-i sıfât cenneti C. XII 282
 âlem-i siccân C. I 218; C. V 103, 142; C. VI 297,
 312
 âlem-i simsimé C. V 342; C. XIII 79
 âlem-i suflî C. I 317
 âlem-i suğrâ C. II 30, 172; C. VII 164
 âlem-i sûret C. I 215, 248, 352, 353, 396, 421,
 524, 571; C. II 159, 549; C. III 213, 313,
 341, 360, 390, 414; C. IV 47, 48, 51, 64,
 156, 268, 365; C. V 515, 544; C. VI 20,
 331, 482, 560; C. VII 163, 298; C. VIII 90,
 170, 345, 543, 603; C. IX 120, 214, 263,
 277, 282, 286, 323, 324, 346, 350, 351,
 378, 400, 433, 500, 509, 511; C. X 23, 41,
 67, 94, 154, 305, 314, 315, 320, 321, 323,
 324, 347, 354, 372, 376, 396, 397, 400,
 401, 430, 446, 452, 461, 531, 580, 581,
 586, 628; C. XI 27, 38, 40, 130, 136, 145,
 148, 261, 319, 349, 382, 392, 393, 397,
 437, 438, 440, 442, 443, 447, 500, 523,
 533, 534, 536, 563; C. XII 38, 78, 84, 115,
 138, 168, 170, 227, 233, 250, 278, 291,
 314, 325, 350, 355, 417, 437, 440, 538,
 541, 543-546, 549, 558, 560, 565, 566,
 574, 585, 587, 593, 612; C. XIII 18-20, 23,
 25, 31, 32, 40, 45, 64, 66, 73, 76, 81, 86,
 98, 102, 104, 107, 109, 118, 128, 129,
 153, 156, 162, 177, 179, 187, 193, 194,
 197-199, 208, 215, 216, 219, 221, 238,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 244, 277, 347
 âlem-i sûret âlem-i efâldır C. XII 527
 âlem-i sûri C. IV 43
 âlem-i süfî C. I 66, 124; C. IV 48, 56; C. VI 164,
 362, 363, 376, 449, 472, 482, 538, 540; C.
 VII 131, 167, 254, 410, 449, 452, 471; C.
 VIII 240, 256, 257, 265, 421, 423, 434,
 461, 466, 572; C. IX 27, 29, 72, 113, 183,
 222, 223, 286, 375; C. X 153, 195, 237,
 326, 327, 397, 445, 451, 455, 456, 468; C.
 XI 40, 46, 48; C. XII 280, 281, 324, 325,
 368, 394, 471, 588; C. XIII 78, 137, 138,
 195, 196, 199
 âlem-i şehâdet C. I 235, 359; C. II 67, 283, 330;
 C. III 208, 216, 278, 365, 469; C. IV 137,
 200; C. V 272, 340, 341, 405; C. VI 405,
 415, 518, 570, 638; C. VII 290, 318, 476,
 484; C. VIII 22, 118, 301, 340, 372, 434,
 438, 539; C. IX 25, 69, 71, 117, 273, 375,
 463, 472, 509, 512, 527, 569; C. X 150,
 151, 222, 297, 304, 365, 369, 531; C. XI
 24, 34, 35, 36, 39, 62, 82, 211, 261, 501,
 622; C. XII 68, 273, 274, 512; C. XIII 81,
 100, 137, 230
 âlem-i şe'n C. V 103
 âlem-i taâyyûn C. II 299; C. IV 401; C. IX 324;
 C. XI 452
 âlem-i taâyyûnât C. I 263, 449; C. IV 224; C. V
 528, 547; C. VII 541, 543; C. IX 297, 323,
 639; C. XI 247; C. XIII 216, 217, 222
 âlem-i tabâtiâ C. I 219, 418; C. III 48; C. IV 139,
 198; C. V 135, 137; C. VI 472, 475; C. VII
 378; C. VIII 169; C. IX 158, 223, 254, 370,
 442, 443, 486; C. X 214, 248, 257, 372,
 417, 461, 607, 617; C. XI 34, 63, 64, 92,
 93, 138, 238, 262, 263, 268, 301, 319,
 428, 463, 567, 578, 579; C. XII 50, 150,
 253, 402, 462, 473, 588; C. XIII 26, 73,
 178, 193, 303
 âlem-i tabâtiâ karanlığı C. XIII 68
 âlem-i tafsîl C. IX 71
 âlem-i tevhîd C. II 331
 âlem-i ukul C. III 359
 âlem-i ulvî C. I 66, 124, 317; C. III 354, 359,
 447, 450; C. IV 197; C. V 475; C. VI 362,
 363, 449, 472, 475, 481, 509, 527, 538,
 540; C. VII 131, 224, 254, 277, 305, 365,
 471; C. VIII 256, 257, 265, 423, 461; C. IX
 27, 29, 66, 379, 382, 555, 556; C. X 153,
 444, 445, 446, 451, 452; C. XI 40, 48, 259,
 260, 420; C. XII 65, 336, 368, 465, 466,
 537, 555; C. XIII 77, 78, 80, 107, 198, 199
 âlem-i unsuri C. III 433
 âlem-i unsûrîyât C. VI 100; C. VII 395; C. IX 379
 âlem-i vahdet C. II 433; C. VIII 118, 214; C. IX
 82, 85, 88; C. X 271; C. XII 284; C. XIII 273
 âlem-i vehm C. X 180, 181
 âlem-i vücûd C. VI 108; C. X 304; C. XII 312
 âlem-i zâhir C. I 224, 503; C. VI 349; C. IX 142,
 511, 535; C. X 256, 524, 537; C. XI 149,
 219, 236, 245, 368, 371, 429, 452; C. XII
 62, 497, 512; C. XIII 81, 143, 144
 âlem-i zâhir ve bâtin C. X 188; C. XI 386; C. XII
 368
 âlem-i zât C. VI 211, C. VIII 339
 âlem-i zuhûr C. IV 300; C. V 103; C. XI 40
 âlem-i zu'l-mâni C. XIII 259
 âlem-i zu'lmet C. IX 304
 âlemîn cânı C. I 530
 âlemîn hey'et-i mecmûası a'râz C. III 266
 âlemîn kalbi C. III 234
 âlemîn kudüm ve hûdûsu C. IV 137
 âlemîn râhmeti C. VI 551
 âlet C. I 234, 285; C. II 508, 526, 527; C. VII
 262, 308, 312, 506; C. VIII 573; C. IX 543,
 544; C. X 68, 512; C. XII 448, 576; C. XIII
 261
 âlet-i Hak C. II 525
 âlet-i kahr C. XIII 187
 âlet-i lutf C. XIII 187
 âlet-i sayd C. VII 309
 âlet-i tecâlîf C. II 527
 âlet-i tekellûm C. VII 301
 âlet-i tenâstîl C. I 272; C. X 381
 alev C. II 392; C. VI 334, 335; C. X 196; C. XIII
 310
 Alevî C. IV 98
 Alevîler C. XII 599
 alîm satımı C. VI 286
 alış verî C. VI 286; C. XI 291
 âl-i Hak C. II 552
 Âl-i Muhammed, Resûl C. IV 104; C. VI 168; C.
 XI 270
 Âl-i Mûsâ C. XII 48
 Âl-i Yâsîn C. IV 104
 âlî-gûher C. VIII 493
 âlim C. I 67, 414, 474; C. II 428; C. IV 478; C.
 V 300; C. VII 77, 78, 274; C. VIII 365; C. IX
 258; C. X 162, 226, 290, 291, 325; C. XII
 398
 âlim C. I 77, 92, 146, 255, 329, 383, 386, 410;
 C. IV 107, 252, 304, 322, 479; C. VI 46, 70,
 174; C. VII 368, 472; C. VIII 490; C. IX 67,
 284, 285, 423, 537, 571; C. X 30, 318; C.
 XI 62, 163, 426; C. XII 41, 52, 61, 231,
 419, 596, 599
 âlim-i bâtnî C. IX 433
 âlim-i billâh C. III 210
 âlim-i istidlâli C. XIII 69
 âlim-i mukallid C. III 146, 147
 âlim-i müddeci C. VI 83
 âlim-i nefsâni C. VI 83
 âlim-i rabbâni C. X 604; C. XI 62
 âlim-i zâhir C. VI 71, 523; C. VIII 525; C. XII 36,

- 58
 âlim-i zâhirî C. III 245, 247, 253, 262, 263, 267, 277, 382, 384; C. IV 85; C. V 215, 216; C. VI 71, 491; C. VIII 456, 466; C. IX 201, 203, 230, 281, 282, 433; C. X 43, 45, 120, 586, 626; C. XI 102, 217, 253, 256, 270, 283, 286, 532; C. XII 14-17, 21, 35, 36, 37, 51, 57, 60, 64, 155, 194, 588, 627; C. XIII 13, 14, 16, 72, 140, 252, 344
 âlimin uykusu ibâdetten iyi C. XII 618
 âlin C. IV 227
 Alîyi Ömer'den ayrı görmek C. XII 417
 Aliyy C. II 211; C. XI 21, 531; C. XII 82
 alkış C. VII 461
 Allah C. I 474, 551; C. II 46, 152, 211, 213, 299, 311, 469, 477; C. III 30, 148; C. III 99; C. IV 182; C. V 68, 360, 478; C. VI 226, 295, 495; C. VII 243, 342, 345, 346; C. VIII 28, 58, 59, 449, 490; C. IX 296, 415, 488; C. X 47, 226; C. XI 22, 23, 64, 222, 257, 299, 485, 486; C. XII 119, 306, 368, 403; C. XIII 258, 259, 306, 336, 337
 Allah Allah C. X 493
 Allah birdir C. XII 255
 Allah dileğini işler C. XII 267
 Allah için olmak C. VIII 238
 Allah iştârâ C. VIII 517
 Allah kaşıyacak tırnak vermesin C. XIII 290
 Allah korkusu C. XIII 263
 Allah onun için olur C. VIII 238
 Allah Teâlâ birdir C. XII 256
 Allah'a arz-i ihtiyâc C. VII 343
 Allah'a da'vet C. V 636
 Allah'a giden yollar C. X 153
 Allah'a ikrä'r edin C. X 194
 Allah'a imân C. II 222
 Allah'a yardım C. X 91, 194
 Allah'ı Allah ile bildir C. IV 504
 Allah'ı bilmek C. V 533
 Allah'ın görmek C. IV 452; C. VIII 247; C. XI 48, 343
 Allah'ın arşanı C. V 511; C. X 136
 Allah'ın arzi genişir C. II 354
 Allah'ın boyası C. I 267; C. III 375; C. IX 47, 48
 Allah'ın dileğinde oldu C. X 261, 263, 311
 Allah'ın eli C. IX 53
 Allah'ın gayri olan her şey bâtildir C. XII 312
 Allah'ın habibi C. XII 491
 Allah'ın iyâli C. I 306; C. II 114
 Allah'ın ipi C. XII 490
 Allah'ın kılıcı C. XI 43
 Allah'ın kokusunu C. IV 43
 Allah'ın kulu C. VIII 490
 Allah'ın ma'nâsı C. VII 342
 Allah'ın nânı C. I 406
 Allah'ın nuru ile nazar C. I 405, 406
 Allah'ın zilli C. I 194
 Allâhî C. IV 346
 Allâhîler C. IV 340
 Allâhîlik C. XIII 270, 271
 Allah'tan gayri mevcûd yoktur C. IX 214; C. XIII 85
 Allâhû ekber C. V 566, 567
 allâme C. II 265; C. IV 361
 allâme-i zamân C. XIII 294
 Allâmû'l-beyân C. VIII 568
 Allâmû'l-guyûb C. III 410; C. XIII 262
 Alleme'l-esmâ C. I 381, 383, 385, 386; C. II 211; C. IV 242; C. VIII 341; C. X 26; C. XII 234, 247
 Alleme'l-esmâ'nun beyî C. XII 247
 Alleme'l-insan C. X 162
 altı C. V 327, 591; C. VII 533; C. IX 380; C. X 461; C. XI 351; C. XII 390, 394, 510
 altı cihet C. VIII 567, 568; C. IX 276, 277, 297, 298; C. XI 16, 382; C. XII 390, 394, 408, 541, 542; C. XIII 215, 216, 335
 altı galat C. XII 390
 altı gün C. XI 404
 altı kapı C. III 174; C. XIII 215
 altı köşeli kuyu C. XIII 216
 altı ve beş vuruçu C. XIII 214
 altı yüz kanathı C. VIII 590
 altın C. I 89, 90, 143, 147, 212; C. II 126, 187, 188, 506, 518; C. III 29, 98, 170, 193, 210, 232, 237, 267, 268, 353, 396, 406, 421, 423, 456, 459; C. IV 358, 361, 374, 375, 403, 414, 434; C. V 18, 125, 196, 312, 317, 385, 434; C. VI 67, 140, 315, 518-521, 532; C. VII 45, 87, 162, 180, 191, 192, 201, 202, 205-207, 209, 210, 213, 246, 247, 263, 292, 293, 441, 493, 494, 495; C. VIII 49, 53, 65, 104, 218, 310, 448, 511, 516, 533; C. IX 15, 16, 142, 269, 272, 300, 320, 321, 384, 387, 575, 587, 594; C. X 12-16, 19, 152, 197, 199, 221-223, 225, 226, 240, 333, 396, 408, 409, 585; C. XI 125, 259, 292, 302, 334, 353, 411, 468, 523, 612, 620; C. XII 69, 147, 288-290, 294, 320, 321, 383, 384, 431, 483, 499, 500, 506, 511, 512, 519, 540, 598; C. XIII 134, 191, 268, 272
 altın halka C. VII 191
 altın ma'deni C. V 161; C. XI 335
 altın varakçı C. XI 422
 altın varakçı C. III 368
 altın yinyum C. VIII 511
 a'mâ C. I 454, 538; C. III 38; C. IV 75, 76, 77, 78; C. XI 235, 240, 241
 amâ' C. II 217
 a'mâ'l C. III 275, 281, 298; C. IV 240; C. VI 215, 526, 527
 a'mâ'l ile tefâzul C. IV 237
 âmâ'l-dünyeviyeye C. XII 484

- a'mál-i hasene C. I 308; C. II 356; C. VII 517, 550; C. X 352
 a'mál-i hasene C. IX 367, 391
 a'mál-i ibad C. VI 131
 a'mál-i insâniyye C. XIII 231
 a'mál-i kabîha C. VIII 200
 a'mál-i sâliha C. I 188; C. II 351, 352; C. III 206, 264, 268, 336, 351, 353, 496; C. IV 206, 237, 238, 290, 372, 417; C. V 585; C. VI 273; C. VII 516; C. VIII 204, 321; C. X 54, 60, 618; C. XI 121; C. XII 250, 251, 601; C. XIII 83
 a'mál-i sâliha C. V 432; C. IX 346, 500, 580
 a'mál-i seyyile C. I 308; C. III 270; C. VI 411
 a'mál-i ser'iyeye C. III 207; C. IV 457
 a'mál-i zâhire C. VII 511; C. X 317; C. XI 383, 384; C. XII 250; C. XIII 228, 229, 242
 aman yâ Rab C. IX 523; C. XIII 112
 amca C. XI 530
 amcanın canı C. X 148, 149
 âmed şüd C. XIII 183
 amel C. I 51, 77, 165, 284, 309, 311, 312, 327, 342, 401, 464, 496, 502, 552; C. II 204, 207, 224, 234, 272, 444; C. III 145, 207, 268, 272, 273, 277, 279, 281, 297, 298, 351, 352, 415, 417, 483; C. IV 207, 319; C. V 51, 52, 135, 390, 391; C. VI 131, 132, 235, 239, 250, 272, 278, 279, 636, 637; C. VII 14, 152, 157, 174, 175; C. IX 17, 72, 76, 77, 95, 110, 164, 346, 354, 355, 356, 359, 392, 398, 411, 495, 572, 624; C. X 43, 44, 46, 58, 60, 71, 129, 138, 312, 313, 319, 320, 427, 524, 532, 533, 554, 555, 556, 570; C. XI 12, 71, 73, 196, 268, 269, 383, 384, 385, 412, 486, 587; C. XII 13, 14, 15, 22, 24, 154, 616, 618; C. XIII 91, 258, 299, 327, 328, 339
 amel defteri C. IX 573, 577, 578; C. X 57
 amel insanda bir ma'nâdir C. XIII 328
 amel tohumları C. II 192; C. III 297; C. XII 588
 amelde mezheb C. III 381
 amel-i bâtnî C. XII 25
 amel-i hâlis C. III 178
 amel-i ma'nevî C. XII 24; C. XIII 328
 amel-i râhmânî C. III 15
 amel-i sâlih C. I 294; C. II 465, 490, 516; C. III 125, 352; C. IV 172; C. V 490, 492; C. VI 281, 527; C. VII 516, 517; C. VIII 307; C. IX 17, 77, 219, 398, 566; C. X 256, 330; C. XI 411; C. XII 274, 509, 550, 595
 amel-i şeytânî C. III 15
 amellyat C. III 416
 ameliyât-i sihriyye C. IX 162
 ameş C. VII 81; C. XI 131
 amid C. X 332
 âmil C. X 533; C. XI 71; C. XII 24; C. XIII 172
 âmil-i hakîki C. III 215
 âmin C. XI 495
 âmme-i mü'minâ C. I 528
 âmme-i nâs C. IX 20
 âmmî C. XIII 141
 ampul C. I 58
 amr C. IX 50, 51
 amyâ C. XIII 82
 an C. I 363; C. III 261, 262
 ana C. II 219; C. III 119, 219, 220, 282; C. IV 45; C. V 100; C. VIII 187, 328, 363, 364, 552; C. IX 56, 245, 300, 301; C. XI 462, 463, 473, 474, 516, 525; C. XII 280, 524, 525; C. XIII 292, 293, 301, 303, 304, 307, 322, 323
 ana hakkı C. V 99
 ana rahmi C. II 353, 354; C. V 31, 33, 35, 71; C. VI 302, 414; C. XII 280
 anahtar C. XI 47
 analar C. III 463
 anân C. VI 564
 ananın şehveti C. XII 280
 anâsîr C. I 283, 297, 567; C. II 32; C. III 452, 467; C. V 19, 20, 141, 466, 595; C. VI 307, 479, 480, 536, 537; C. VII 131, 526; C. VIII 50; C. IX 273; C. X 628; C. XI 30, 157, 158; C. XII 386, 565, 594
 anâsır perdesi C. XII 594
 anâsır-i basîta C. I 396; C. V 466; C. VI 532; C. VIII 511, 552; C. XI 30, 35, 347, 585; C. XII 526, 564
 anâsır-i erbaa C. I 567; C. VII 238; C. XI 90
 anâsır-i mûrekkebe C. XI 30, 35
 anâsır-i müteferrika C. IX 273
 anasız C. XI 430
 anbar C. I 186, 187
 anber C. VI 483, 556; C. VII 93, 97; C. IX 307, 312; C. XIII 209
 and verilmek C. IX 518
 ane C. X 377
 ân-i gayr-i münkâsim C. I 361, 362, 446, 447, 538, 540, 541, 544; C. II 50, 67, 88, 89, 96, 265, 270, 309, 324, 528; C. III 180, 215, 274, 468, 492; C. IV 386; C. V 42, 101, 205; C. VII 136, 543; C. IX 239, 251, 388; C. XI 580, 589, 599; C. XII 101, 241, 272-274, 390, 476
 ân-i vâhidde i'dâm ve icâd C. VII 272
 ankâ Bk. zümrud-i ankâ C. I 345, 433; C. II 506; C. III 31, 443, 404; C. VI 87, 417, 609; C. VII 33, 250, 255, 256, 422, 423; C. X 202; C. XI 622; C. XII 16, 429
 Ankarâvî nûshâsi C. I 315; C. VII 54
 ankâ-yi rûh C. I 434
 ankebüt C. XII 387, 388
 ankebüt nâklân C. XII 387
 ankebütiyye C. XI 347
 anlamak C. I 464; C. II 282; C. XIII 328

anlayış C. II 243; C. V 12, 13, 553; C. VIII 444

anlayışın hasreti C. XIII 218

antisiklon C. VII 55

anuß C. IX 276

aptal C. XII 188

är C. VII 258, 259; C. VIII 175; C. IX 461

Arab C. IV 358, 482, 497; C. V 505; C. VI 636; C. VII 17; C. VIII 250, 311, 499, 616; C. IX 67, 68, 172, 187, 284, 631; C. X 358, 376; C. XII 352; C. XIII 157, 158, 250

Arab atı C. III 313; C. VIII 44, 45, 47, 49; C. X 96, 98, 99, 100, 331, 635; C. XI 546, 550; C. XII 198

Arab beyleri C. VIII 285, 286, 287, 288, 289, 290

Arab gündeşi C. XII 354

Arab kavmi C. VIII 286

Arabça C. I 119; C. II 139; C. IV 223, 460, 482; C. V 94, 130, 163, 337; C. VI 346, 380, 437; C. VIII 84; C. IX 540, 606; C. X 533; C. XI 358, 576; C. XII 141, 249, 304, 416; C. XIII 44, 57, 115

arabi C. I 135, 145, 296; C. II 100, 333, 407, 425, 443; C. III 61, 115; C. IV 408, 500; C. V 82, 342, 366, 390; C. VI 53, 90, 108, 122, 268, 292, 357, 380, 430, 440, 447, 493; C. VII 110, 113, 138, 149, 159, 198, 259, 380, 396; C. VIII 118, 120, 210, 214, 222, 274, 375, 471, 502, 597, 619; C. IX 64, 270, 314, 457, 578, 585, 593, 599; C. X 47, 69, 119, 130, 136, 157, 205, 247, 261, 274, 311, 376, 451, 507, 533, 566, 604; C. XI 575; C. XII 128, 167, 272, 322, 336, 340, 364, 443, 475, 559, 594; C. XIII 38, 44, 57, 58, 205, 341

a'râbî C. II 104; C. IV 355, 356, 357; C. IX 172, C. XIII 169, 170

Arablar C. IV 510; C. VII 349; C. VIII 308; C. IX 189; C. X 332, 349, 387, 442; C. XI 502; C. XII 374

a'râf C. III 46, 208, 497

aramak C. I 395

arayıcı C. V 264

araz C. I 88, 221, 228, 290, 446; C. II 67, 236, 237, 243, 381; C. III 32, 264-272, 274-277, 280, 483, 484; C. IV 164, 338, 439; C. V 601; C. VI 273; C. VII 26, 243; C. VIII 200, 559; C. IX 57, 96, 97, 165, 202, 240, 248, 443; C. X 285, 441, 442; C. XI 384, 478, 601, 608; C. XII 93, 491; C. XIII 24, 31, 231, 298, 299, 327

a'râz-i a'mâl C. III 279

a'râzin naklı C. III 274

arazin naklı ve cem'i C. III 269

a'ref-i billâh C. I 287; C. VII 238; C. XIII 260

a'ref-i billâh cemâddir C. VI 533

a'ref-i enbiyâ C. I 362

argaç C. VIII 250

arı C. I 324, 548; C. VII 138, 139, 140; C. IX 255; C. XI 25; C. XII 322; C. XIII 116

arı-ı kayd C. XII 320

arı-ı nefşânî C. XII 19

arış C. VIII 250

arış argacı C. XI 481

arız C. XIII 93

arız-ı rahmet C. IV 327

arızî C. X 220

arıf C. I 131, 85, 86, 170, 189, 190, 288, 442; C. II 149, 213; C. III 63, 64, 221, 237, 294, 317, 340, 399; C. IV 115, 203, 204, 332, 388, 389, 391, 444; C. V 12, 13, 44, 73, 179, 180, 308, 504, 565, 580, 621; C. VI 46, 52, 104, 108, 186, 328, 333, 351, 354, 381, 503; C. VII 172, 173, 206, 207, 240, 256, 257, 299, 300, 301, 321, 393, 407, 411, 479, 518, 519, 523, 524; C. VIII 63, 71, 170, 176, 216, 356, 374, 375, 390, 391, 490, 601; C. IX 94-96, 130, 170, 204, 205, 214, 259, 278, 304, 309, 310, 311, 358, 421, 423, 436, 442, 543, 551, 603, 633, 641; C. X 50, 65, 66, 144, 145, 198, 230, 447, 453, 463, 581, 583, 624; C. XI 17, 103, 220, 226, 229, 265, 335, 406, 448-451, 472, 520, 575, 587; C. XII 60, 119, 137, 194, 195, 209, 235, 293, 297, 298, 309, 315, 364, 370, 371, 419, 446, 519, 528, 542, 544, 567; C. XIII 15-18, 78, 79, 128, 153, 163, 166, 167, 196, 216-219, 233, 234, 236-239, 301, 312, 316-319, 327, 332

arıf gamdan fârigidir C. X 582

arıf süfler C. II 345

arıf-billâh Bk. a'rif-i billâh C. V 531; C. XI 62, 284; C. XII 38, 60, 269, 298, 315, 317, 318

arıfe himet olmaz C. V 504

arıf-i C. X 51

arıf-i billâh Bk. a'rif-billâh C. I 475; C. III 31, 70; C. IV 15, 17, 479; C. V 181, 562; C. VI 178, 319; C. VII 300, 319, 391, 430; C. IX 296, 312; C. X 624

arıf-i Hak C. IX 281

arıf-i Hakkâni C. XII 41

arıf-i kâmil C. III 315, 386; C. IV 22, 23, 25, 27; C. V 198, 341; C. VI 310, 334; C. VII 521; C. VIII 443; C. IX 305, 313, 314; C. X 381; C. XI 21, 22, 227

arıf-i rabbâni C. VII 318; C. VIII 374; C. IX 281; C. XIII 232

arıf-i väsl C. V 384; C. X 65, 87

arıfin duâs C. X 67

arıfin hırkası C. XII 370

arıfin işrâdi C. I 411

arıfin kelâm C. VII 430

arıfin kublesi C. XI 611

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- ârifin libası C. XII 364, 365
 ârifin nazarı C. XII 298
 ârifin-billâh C. XI 261
 âriflerin işi C. XIII 317
 âriflerin kalbleri C. VII 13
 âriflerin nüktesi C. VII 500
 arış C. V 452; C. XII 494
 âriyet C. XIII 260
 arkadaş C. X 176; C. XI 167
 armagân C. IX 74
 armud C. VI 290
 amut ağacı C. II 131; C. VIII 525-527, 530-532
 arpă C. II 276; C. III 294; C. IV 294; C. VIII 448,
 449; C. X 126, 127; C. XII 332, 475
 arpă ekmeği C. X 418; C. XII 135, 257, 557; C.
 XIII 130
 arpă sarhoşlan C. VIII 261
 arsa-i vahdet C. II 350
 arsa-i vücûd C. X 34
 arslan C. I 174, 231, 234, 299, 300, 311, 316,
 321, 327, 329, 347, 351, 364, 365, 367,
 369, 370, 372, 373, 389, 398, 399, 402,
 404, 408, 410, 411, 414, 421, 516; C. II
 274, 298, 304, 305, 307, 310, 313, 314,
 316, 317, 318, 332, 335, 334, 338, 339,
 340, 341, 348, 390, 391, 493, 507, 508,
 555; C. III 149, 258, 385, 398, 414, 415; C.
 IV 40-42, 50, 57, 132, 303, 363, 403; C. V
 116, 117, 165, 174, 198, 219, 396, 511,
 592; C. VI 15, 48, 49, 164, 165, 335, 336,
 391, 422, 471, 502, 550, 563, 602; C. VII
 135, 171, 275, 293, 307, 308, 540; C. VIII
 39, 133, 368, 492, 493, 600, 601, 605,
 606; C. IX 273, 274, 314-317, 426, 432,
 551, 637; C. X 45, 85-88, 90, 92, 93, 115,
 123, 140, 141, 155-159, 169, 171, 173-
 175, 178, 200, 201, 231, 237, 246, 247,
 269, 281, 286, 329, 372, 393, 483, 488,
 491, 495, 496, 497, 503, 524-530, 547,
 548, 552, 570, 588, 621, 634; C. XI 170,
 200, 213, 245, 257, 289, 392, 397, 398,
 531, 604, 605; C. XII 74, 75, 77, 105, 106,
 109, 166, 167, 235, 284, 319, 355, 362,
 389, 442, 473, 494, 533; C. XIII 26, 40,
 268, 269, 272, 287, 301, 320, 333
 arslan avcısı C. VIII 86
 arslan resmi C. II 307; C. VIII 368
 arş C. I 159; C. II 212-214, 435, 438, 476, 477,
 478, 498; C. III 201, 304, 308, 447; C. IV
 113, 138, 502; C. VI 382, 472, 481, 482,
 496, 560; C. VII 183, 184; C. IX 24, 25, 86,
 141, 371, 512, 527, 529, 536; C. X 193,
 481; C. XI 451; C. XII 55, 160, 280, 367,
 380, 494, 536; C. XIII 204
 arş ve kürsü C. XIII 30
 arşa vusûl C. VII 451
 arş-i ilâhi C. XI 390, 394; C. XII 266
 arş-i ma'nâ C. XII 160
 arş-i Rahmân C. II 478; C. IV 340; C. V 569; C.
 VII 451; C. IX 512; C. XII 537
 arş-i rahmânî C. IX 512
 arşın gañbi C. XI 394
 arşın hâmili C. IX 512, 527, 515, 536
 arşın kokusu C. XII 380
 arşî C. II 438; C. XII 160
 arşiyîn C. I 69
 arşulâh C. II 213
 arûs C. II 37, 38; C. X 467
 arûs-i zîbâ C. IX 528
 arûz C. I 50; C. XIII 191
 arz C. II 377, 378; C. III 192, 448; C. V 343,
 345, 529; C. VI 305, 414, 531, 532, 537,
 549; C. VII 317, 318, 344, 543; C. VIII 14;
 C. IX 535, 536, 538, 540, 545, 610; C. X
 197, 555; C. XI 46, 50, 92
 arz ehli C. VIII 612
 arz-i cism C. XIII 282
 arz-i ekber günü C. II 285, 286
 arz-i simsimîne C. VIII 169
 arz-i vücdûd C. VIII 143; C. XI 622
 arzin rûhu C. IX 545
 arzî C. XI 136, 137, 138
 aşâ C. I 164, 165, 215, 383; C. II 75, 76, 451;
 C. III 57, 58, 104, 115, 256; C. IV 71, 129;
 C. V 29, 261, 271, 289, 294, 314, 316-318,
 323, 328, 329, 333; C. VI 109, 110, 259,
 275, 276, 495-497; C. VII 312, 313, 335,
 487, 488, 491; C. VIII 160, 181, 182, 185,
 291, 292, 293, 298, 519, 536, 537, 543; C.
 IX 216, 217, 439, 440, 442, 501; C. X 118,
 218, 379, 504, 505, 543, 544; C. XI 346,
 430, 432; C. XII 90, 134, 175, 592, 593; C.
 XIII 150, 229
 aşâ mu'cizesi C. V 294
 aşâlet C. III 407; C. XI 101; C. XIII 307
 aşâr C. I 76, 230; C. II 257; C. III 282; C. VII 392;
 C. VIII 573; C. XI 168, 343, 360, 361; C. XII
 305
 aşâr-i atîka C. XIII 297
 aşâr-i esmâ C. VIII 601
 aşâr-i evlîyâ C. I 464
 aşâr-i gaybî C. X 629
 aşâr-i kadem C. III 61
 aşâr-i kalem C. III 62
 aşâr-i kazâ C. V 364
 aşâr-i kudem C. III 62
 aşâr-i muhakkûm C. IV 119; C. XI 622
 aşânnâşâr C. VII 393
 aşâya dayanan C. XIII 146
 aşâ-yi mu'cize C. V 40
 aşâ-yi Mûsâ C. V 28, 29, 261, 320, 324; C. VIII
 535, 537
 ases C. VIII 127; C. XII 609, 610
 asfiyâ C. I 171; C. XII 437

- ashâb C. I 335, 336; C. II 473; C. IV 92, 270, 272, 277, 287, 288; C. V 126; C. XI 183, 520
 ashâb-ı Bedir C. VIII 605
 ashâb-ı celâl C. XI 500
 ashâb-ı cemâl C. XI 500
 ashâb-ı cennet C. XII 154
 ashâb-ı dalâl C. VI 486; C. VIII 201
 ashâb-ı dil C. XIII 15
 ashâb-ı fehm C. X 474
 ashâb-ı fenâ C. VIII 605
 ashâb-ı Fil C. IV 287, 426; C. IX 482
 ashâb-ı harb C. X 474
 ashâb-ı kâl C. XI 95
 ashâb-ı Kehf C. I 189; C. II 308, 355; C. III 25, 398; C. IV 72, 150, 441, 442; C. V 72, 73, 97; C. VI 147, 301; C. VIII 441; C. IX 637; C. X 166; C. XI 89, 543; C. XII 318, 333, 479; C. XIII 185
 ashâb-ı Kehfîn köpeği C. III 398, 399; C. IV 72; C. IX 638; C. XII 318, 319, 479
 ashâb-ı kerâmât C. I 59
 ashâb-ı kırâm Bk. ashâb C. I 426; C. II 69; C. V 375; C. VII 170; C. IX 39, 41; C. XI 263, 414, 532; C. XII 371
 ashâb-ı mâide C. X 164
 ashâb-ı makâmât C. IX 494
 ashâb-ı mükâsefe C. III 395
 ashâb-ı nefis C. I 400; C. V 116
 ashâb-ı Saîr C. XI 561
 ashâb-ı salatanat C. X 474
 ashâb-ı sebî C. X 164, 165
 ashâb-ı suffa C. I 501; C. IV 271
 ashâb-ı şîmâl C. II 443, 444; C. III 136, 173; C. IX 156; C. X 45, 46; C. XI 429
 ashâb-ı Uhud C. VIII 605
 ashâb-ı visâl C. XII 154
 ashâb-ı yemân C. III 173; C. V 572; C. VII 553; C. IX 156; C. XI 429
 Ashâbin yıldızlarından C. II 474
 ashâbin yolу C. XII 49
 asıl C. I 80, 87, 293; C. II 421; C. IV 114; C. VII 348; C. X 558; C. XI 35, 38, 41, 59, 199
 asillerin ash C. IV 318
 asılma C. VIII 372
 âsî C. II 519, 521; C. III 338; C. IV 224; C. VI 275, 280; C. VIII 185, 292, 331, 540; C. IX 324; C. X 265, 589; C. XI 197; C. XIII 278
 asilzâde C. XIII 307
 asîr-i îlahî C. XII 34
 âsitâne C. IV 268
 âsitân-ı evliyâ C. II 164
 asker C. IV 130; C. VII 235, 237, 238; C. VIII 41, 42, 519; C. IX 39, 40; C. X 327, 528, 529; C. XII 275, 388, 623, 624, 627; C. XIII 156
 aslâb-ı âbâ C. VIII 187
 asl-ı hakikat C. XI 434
 asl-ı hakîki C. I 75, 294, 420, 425; C. II 421; C. V 136; C. VI 115; C. VIII 345; C. IX 347; C. X 480, 510; C. XI 27, 29, 314; C. XII 82
 asl-ı hakîkiye rûcû' C. V 137
 asl-ı usûl-ı usûl-ı usûl-ı dîn C. VIII 502
 aslın asî C. VIII 323; C. IX 412, 419
 aslina rûcû' C. XIII 68, 76
 aslina vusûl C. XIII 76
 aslını aramak C. I 395
 asma çubuğu C. VII 22; C. VIII 214
 asma filizi C. X 185, C. X 212
 astar C. XI 601, 602
 âsumân Bk. gök C. III 460; C. VII 167, 429; C. XI 59; C. XII 91, 557; C. XIII 198, 305
 âsumân-ı evvel C. VI 474
 aşeka C. VII 259
 aşç C. III 24; C. IV 42; C. XII 101
 aşığın şiir C. XI 67
 aşık C. I 75, 81, 85, 94, 123, 126, 157, 440, 468, 473, 474, 521, 522, 524, 525, 532, 541, 544, 550; C. II 31, 34, 99, 141, 150, 152, 238, 239, 242-244, 253, 254-257, 275, 276; C. III 195, 197, 199, 205, 385, 415, 422, 467, 484, 485; C. IV 167, 223, 368; C. V 156, 159, 194, 362, 374, 376, 379-381, 385, 387-389, 520, 521, 564; C. VI 169, 170, 336, 338, 356, 370-372, 378, 379, 381-386, 390, 392, 394, 397, 400, 401, 406, 408, 409, 411, 458, 464, 467, 504, 511, 517, 520, 524, 527-530, 541, 544, 548, 549, 581-584, 586-589, 598, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 613-616, 618, 619, 621, 624, 626, 631; C. VII 33, 34, 36, 38, 41, 53, 81, 100, 103, 191, 225, 228, 229, 254, 258, 259, 294, 398, 450, 494, 518; C. VIII 23, 294, 305, 334, 346, 444, 450, 605; C. IX 151, 152, 212, 213, 364, 404, 416-419, 480, 481, 586, 593, 601, 634, 635, 639, 641, 642, 646; C. X 50, 53, 54, 65, 94, 106, 122, 146, 155, 187, 197-199, 201-205, 208-210, 213, 215, 216, 241, 242, 330, 341, 342, 351, 357, 358, 360, 361, 363, 382, 411, 417, 433, 434, 436, 440, 460, 513, 517, 518, 520, 523-525, 535, 624, 625; C. XI 58, 200, 205-208, 211, 213, 230, 247, 298, 313, 331, 333, 335, 368, 419, 420, 456, 478, 486, 505, 526, 557, 572, 573, 584; C. XII 19, 20, 22, 23, 28, 239, 240-244, 385, 400, 517, 542, 543, 544, 582, 585; C. XIII 23, 24, 40, 49, 55, 57-59, 125, 171, 180, 193, 226, 227, 233, 249, 277, 333
 aşık kissası C. VII 32
 aşık safâ C. IX 217
 aşık-ı ârif C. X 52
 aşık-ı bî-pervâ C. III 380
 aşık-ı cemâl-ı Hak C. V 120

- âşik-1 civânmard C. III 178
 âşik-1 Hak C. II 246; C. VI 337; C. VII 227; C. X 203, 376; C. XIII 232
 âşik-1 hakîkî C. V 78
 âşik-1 Hakkâni C. VII 534
 âşik-1 hasûl C. III 178; C. IV 222
 âşik-1 hodkâni C. VII 534
 âşik-1 mâl ve câh C. V 601
 âşik-1 meczâzî C. X 363
 âşik-1 sâdîk C. VI 511; C. XII 545
 âşik-1 sıfâr C. I 472; C. VIII 334
 âşik-1 sûret C. X 364
 âşik-1 şûrîde C. III 489
 âşik-1 vehrîm C. II 246
 âşik-1 Zât C. I 472; C. II 254; C. V 382; C. VIII 334
 âşikların mezhebi ve milleti C. III 486; C. XI 94; C. XII 24
 âşıklık C. I 540, 541; C. II 35, 207, 355; C. III 10; C. VI 617; C. VIII 612; C. X 338, 363, 376; C. XI 32, 265, 332, 333, 486; C. XII 516, 517; C. XIII 24
 âşıklık nedir C. XIII 327
 aşılama C. III 105
 aşır C. XI 422, 423
 aşinâ C. XII 105
 aşinâ kokusu C. XI 308
 aşîrân C. II 86
 aşk Bk. mühabbet, hubb C. I 75, 76, 80, 90, 91, 94, 95, 123-126, 142, 151, 154, 155, 232, 267, 271, 435, 472, 522, 523, 528, 539-541, 570; C. II 34, 35, 37, 39, 208, 244, 255, 261, 275, 292, 333, 334, 350, 355, 376, 379, 483, 484; C. III 10, 178, 179, 195-198, 205, 286, 311, 319, 385, 470, 484, 486; C. IV 73, 209, 210, 366-369, 470; C. V 26, 68, 73, 74, 160, 196, 264, 345, 368, 369, 372, 382, 383, 388, 389, 515, 519; C. VI 173, 217, 336, 338, 367, 374, 377, 380, 381, 387, 389, 393, 398, 399, 401, 411, 420, 424, 425, 457, 467, 483, 520, 524, 528, 529, 541-544, 549, 581, 583, 586, 601, 605, 609, 614, 616, 619, 621-624, 626; C. VII 34, 62, 63, 99, 223, 224, 253, 259, 293, 294, 309, 325, 404, 411, 432, 449, 455, 514, 539; C. VIII 77, 175, 305, 342, 422, 448, 450, 522, 605; C. IX 109, 136, 150-152, 212, 213, 322, 327, 390, 415, 419, 454, 459, 481, 586, 590, 600, 601, 613, 614, 637-640, 642, 643, 644; C. X 50-53, 62, 63, 90, 94, 96, 152, 186, 197, 200-209, 212, 214, 217, 227, 339, 351-354, 358, 359, 361-363, 367, 370, 375, 376, 384, 387, 429, 433, 508, 517-520, 522, 523, 527, 543, 580, 624, 630, 631; C. XI 16, 32, 201, 202, 207, 210, 211-215, 241, 264, 265, 288, 292, 293, 304, 306, 309, 312-315, 323, 324, 328, 332, 333, 335, 379, 395-397, 411, 427, 431, 505, 534, 557, 573, 611; C. XII 18, 19, 21, 24, 27, 28, 31, 109, 145, 162, 242, 243, 244, 307, 371, 397, 399, 400, 517, 523, 544, 547, 580, 582, 585, 586; C. XIII 19, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 49, 51, 53, 54, 55, 58, 59, 87, 88, 89, 160, 164, 167, 168, 171, 211, 225, 228, 230, 231, 232, 238, 241, 280, 314, 331
 aşk âb-î hayâtr C. V 369; C. XIII 227
 aşk ateşi C. I 81; C. III 485; C. X 217; C. XII 109
 aşk attu C. III 389
 aşk delliliç C. XII 23
 aşk deryâsi C. X 519; C. XI 315
 aşk dînî C. III 486
 aşk günüşi C. IX 85
 aşk Hâlik'în vasfidir C. X 51, 52
 aşk körlüğü C. V 625
 aşk mektebi C. V 301
 aşk mezhebi C. VI 615
 aşk mezhebî C. XII 23
 aşk mushâfi C. VI 377
 aşk mülkü C. XIII 171, 172
 aşk oyunu C. XII 186
 aşk pazan C. XI 305
 aşk rızku C. XII 397
 aşk şâhi C. XII 27
 aşk sarâbi C. VIII 77, 362; C. IX 215; C. X 624; C. XI 229, 324, 325; C. XII 35; C. XIII 49
 aşk tâfîsi C. VII 253
 aşk vebhîdir C. X 203
 aşk yılâni C. XII 370
 aşk yolu C. I 90; C. III 389; C. IX 420; C. X 209, 418; C. XIII 229
 aşk yol belâlidir C. XII 586
 aşka çalışmak C. XII 374
 aşķıbzâ C. III 369; C. VI 365; C. XI 573, 583
 aşķ-bâzlı C. I 124; C. XIII 49
 aşk-1 Ahadî C. XI 309
 aşk-1 Bâkî C. IX 481
 aşk-1 cûz C. IV 493
 aşk-1 ezelî C. I 232; C. II 292
 aşk-1 fâni C. IX 481
 aşk-1 Hak C. I 125, 172; C. IV 210, 419; C. V 302; C. VI 501, 527, 620, 629; C. X 140, 203, 354, 355, 357, 417, 512; C. XI 333, 392, 427; C. XII 370; C. XIII 52, 53, 59, 331
 aşk-1 Hak sarhoşu C. XI 298
 aşk-1 hakîkî C. I 126; C. II 261; C. III 196, 423; C. IV 493; C. VI 612, 626, 627; C. VIII 77; C. IX 136; C. X 344, 354, 363, 364, 519; C. XI 333; C. XIII 35, 53, 55
 aşk-1 hâli C. VII 294
 aşk-1 hayvânî C. I 124
 aşk-1 Hudâ C. I 172; C. X 199

ask-ı İlâh C. X 405
 ask-ı İlâhî C. I 80, 90, 92, 95, 149, 151, 175,
 268, 270, 492, 524, 540; C. II 101, 289,
 416, 555; C. III 178, 369, 384, 388, 389,
 459, 466, 486; C. IV 202, 204, 222, 362,
 493; C. V 71, 166, 231, 303, 346, 371,
 372, 626; C. VI 34, 58, 278, 377, 523; C.
 VII 259, 310, 403, 404, 435, 539; C. VIII
 99, 193, 362, 618; C. IX 150, 151, 171,
 176, 318, 332, 390, 391, 415, 420, 556,
 586, 605; C. X 36, 54, 94, 129, 143, 146,
 187, 215, 228, 318, 344, 351, 375, 376,
 379, 380, 403, 404, 441, 445, 449, 460,
 585, 592, 622, 632, 635; C. XI 25, 210-
 212, 226, 235, 292, 304, 310, 311, 325,
 395, 427, 464, 476, 504, 561, 573; C. XII
 28, 29, 34, 109, 291, 429; C. XIII 33, 171,
 172, 224, 225-229, 231, 325, 326, 331
 ask-ı İlâhî atesi C. II 90
 ask-ı İlâhî atesi C. III 390
 ask-ı İlâhî şarabı C. V 227, 228; C. X 436; C. XI
 94, 228, 229, 613; C. XII 241, 283
 ask-ı Kibriyâ C. VIII 78
 ask-ı küll C. IV 493
 ask-ı meâl C. I 171
 ask-ı mecâzi C. I 126; C. II 261; C. III 196; C. VI
 626; C. VIII 77, 78; C. X 200, 363, 364,
 519; C. XI 333; C. XIII 53, 54
 ask-ı Mecmûn C. I 84
 ask-ı Muhammedî C. XI 307, 309, 311
 ask-ı pâk C. X 206
 ask-ı rabbâni C. XI 356
 ask-ı Resûlullâh C. XI 396
 ask-ı sâfi C. IX 327
 ask-ı sermed C. VI 357, 358
 aşkin milleti C. III 486
 aşk-nâme C. V 379
 aşure (âşûrâ) günleri C. XI 270, 273, 274, 275
 at C. III 356-358, 361, 397; C. VI 199, 419,
 504, 545; C. IX 103, 363, 364; C. X 99,
 100, 203, 286, 510, 580, 581; C. XI 378; C.
 XII 217, 218, 450-453, 455, 459, 461,
 475, 479-482, 485-487, 494, 495, 498; C.
 XIII 236, 240, 272, 275
 at sürüsü C. IX 320
 atâ C. II 247, 509, 512; C. III 122; C. IV 168,
 318; C. V 603, 616; C. VI 44, 203, 449; C.
 IX 269, 270, 347, 433, 442, 499, 500, 542,
 584, 585; C. X 95, 162, 204, 220, 223,
 249, 372, 588; C. XI 122, 281, 284, 554,
 555, 593; C. XII 136, 217, 218, 257, 285,
 394, 395, 401, 498, 616; C. XIII 91, 99,
 101, 108, 191, 211
 atâ güneşî C. XII 161, 467
 atâlet kânûnu C. I 82
 atâyâ Bk. atâ C. II 324; C. V 634
 atâyâ-yi esmâîyye C. I 190, 409, 540, 541, 543,
 544; C. II 43; C. III 360, 361, 362, 447; C.
 VI 496; C. IX 499, 527; C. X 372; C. XIII
 102
 atâyâ-yi İlâhiyye C. I 367; C. II 260; C. III 12; C.
 VII 14; C. IX 270, 298, 504; C. X 224; C.
 XIII 102
 atâyâ-yi sıfâtiyye C. XII 467
 atâyâ-yi zâtiyye C. I 547; C. VI 604; C. IX 500;
 C. X 373; C. XII 355, 394, 467
 atâ-yi esmâî C. IX 502
 atâ-yi geri almak C. XII 511
 atâ-yi İlâhî C. I 254; C. IV 382; C. VI 78, 217,
 251; C. VIII 192; C. IX 502, 503; C. XI 301,
 535; C. XII 395; C. XIII 99
 atâ-yi kalb C. V 604
 atâ-yi ma'nevîyye C. XIII 284
 atâ-yi umûmî-i İlâhî C. VIII 548
 atâ-yi zâti C. VII 480, 481; C. IX 499, 500, 501,
 502; C. XII 395
 A'taynâke C. X 441
 ates Bk. nâr C. I 80, 81, 273, 274, 281, 283,
 286, 292, 363, 407, 418, 500, 509, 556; C.
 II 71, 75, 78, 146, 147, 250, 338, 374,
 376, 408, 458, 486-489, 542; C. III 34, 95,
 209, 232, 233, 241, 242, 254, 328, 329,
 347, 348, 349, 351, 375, 376, 377, 378,
 379, 384, 406, 447-449, 452; C. IV 16,
 151, 225, 227, 276, 404, 419, 485; C. V
 18, 19, 258, 357, 465, 609; C. VI 101, 188,
 192, 195, 282, 283, 307, 322, 334, 341,
 369, 400, 401, 478, 483, 484, 520, 521,
 522, 525, 578, 597, 619; C. VII 184, 293,
 328, 335, 497; C. VIII 177, 179, 264, 268,
 279, 281, 305-308, 333, 343, 344, 383,
 446, 490, 520, 533, 543, 548, 584, 585,
 592, 593; C. IX 90, 126, 152, 154-161,
 163, 164, 171, 177, 189, 205, 206, 240,
 241, 267, 272, 274, 335, 371, 372, 392,
 400, 419, 438, 453, 454, 456, 457, 461,
 462, 522, 556, 567, 586, 609-616; C. X
 49, 67, 211, 212, 224, 254, 284, 362, 394,
 395, 412, 485, 525, 526, 527, 553, 557,
 594, 601; C. XI 30, 33, 35, 41, 127, 128,
 129, 157, 307, 430, 561, 562, 584, 585,
 596; C. XII 31, 63, 85, 109, 133, 135, 160,
 193, 215, 340, 371, 413, 491, 492, 517,
 518, 553, 560, 564, 567, 577, 586; C. XIII
 17, 18, 24-26, 47, 61, 129, 143, 152, 165,
 344
 ates alevleri C. VIII 461
 ates söndürücü C. XI 131
 atese girme C. VIII 307
 ates-i aşk C. III 386; C. V 505; C. VII 99; C. VIII
 516; C. XI 213, 214, 303; C. XII 32
 ates-i aşk-ı İlâhî C. I 515; C. III 385; C. IX 556
 ates-i buhl C. II 489
 ates-i firâk C. VII 142

- âtes-i gazab C. III 451
 âtes-i kahr C. VIII 592
 âtes-i şehevât C. VI 132
 âtes-i sevk C. VIII 584
 âtes-i tecelli C. IX 90
 âtes-i tevhid C. VI 253, 254
 âtesin ağız C. VIII 542
 atesin gülzâr olması C. III 451
 atesin kamçı C. XI 320
 atesin yakmaması C. I 285
 âteskede C. X 258, 390
 atesperest C. IX 293
 âtesperestlik C. II 542
 atete yanmamak C. VI 194
 âtes-zene C. VIII 591
 a'tiyâyat-i esmâiyye C. III 14
 atiyye C. VII 18
 Atiüllâh Bk. Etiüllâh C. XII 51
 Atî'û'r-Resûl Eti'û'r-Resûl C. XII 51
 atlâ C. V 359
 atlâl C. V 360
 atlas C. XI 356; C. XII 29
 atlas kumâş C. XI 547
 atom C. I 82, 127, 128; C. III 105; C. V 24, 137; C. XI 27
 ats-i kâzîb C. XII 215
 attâr C. III 95, 151; C. VII 88, 194, 196, 197, 198; C. XI 215
 attığın vakit C. XI 497, 498
 Atûf C. V 477
 av C. I 521; C. II 310; C. III 22, 363, 365; C. V 612; C. VI 349, 350, 601, 602; C. VII 308; C. VIII 379; C. IX 146, 147, 149, 178, 227, 260, 261, 281; C. X 89, 92, 93, 140, 413, 457; C. XI 125, 139, 140, 155, 200, 419, 455, 456, 457; C. XII 148, 284, 285, 556; C. XIII 32, 64, 67, 176, 251, 252
 av hayvanları C. I 300
 av olmak C. IX 150
 avâlim C. II 217; C. V 342
 avâlim-i bî-nihâye C. IV 137
 avâlim-i şehâdiyye C. I 361; C. II 330; C. III 239; C. IV 137; C. VIII 52, 302
 avâm C. I 32, 185; C. II 267; C. III 279, 389, 390; C. IV 76, 165, 392; C. V 498, 499; C. VI 16, 327, 411; C. VII 215, 307, 461, 462, 548; C. VIII 284, 346, 347, 354, 356, 446, 447, 595, 597, 606; C. IX 89, 386, 403, 508; C. X 35, 239, 240, 266, 302, 339, 342, 343, 388, 391, 417, 464, 487, 535; C. XI 41, 42, 66, 122, 233, 265, 298, 363, 542, 567, 600; C. XII 78, 180, 181, 240, 267-269, 297, 388, 467, 508, 514, 612; C. XIII 41, 50, 142, 227, 236, 317, 318, 324, 341, 342
 avâm-i beşer C. IV 506
 avâm-i evlîyâ C. VIII 258
- avâm-i halk C. IX 150, 475; C. X 598; C. XI 175; C. XII 270; C. XIII 181
 avâm-i melek C. IV 506
 avâm-i mü'minân C. IX 98, 205, 553
 avâm-i nâs C. IX 20; C. X 474; C. XIII 115
 avâmın rû'yâsi C. VIII 373
 avâmmi şerrî C. III 400
 avâmmi mü'minân C. XII 187, 355
 avân C. II 150; C. VII 49, 51; C. XIII 250
 avânlık C. VII 36, 52
 avânriz C. IV 300
 âvâze C. II 87
 âvâz-i gûnâ C. XI 247
 avci Bk. sayyâd C. I 173, 298, 521; C. II 257; C. III 62, 365; C. V 79, 87; C. VI 50, 127; C. VII 308, 309; C. VIII 129-134; C. IX 75, 76, 252, 260, 261; C. XI 154, 155, 160, 164, 166, 167, 170, 173, 184-186, 194
 avçılık C. VII 308; C. IX 150
 avdet C. XII 161
 avlamak C. V 167; C. VII 308; C. IX 151; C. XI 499; C. XIII 33, 67, 176, 177, 332
 avret C. X 294
 avret mahallî C. VI 62, 440
 avvân Bk. avân C. VI 374; C. VI 375; C. VII 50, 357; C. X 72
 ay Bk. kamer C. II 291, 311, 474, 475, 505, 513; C. III 50, 51, 130, 131, 196, 239, 240, 291, 325, 405, 430, 452, 453; C. IV 19, 85, 148, 272, 382, 404, 405, 452; C. V 273, 311, 387, 524, 531; C. VI 95, 115, 292, 295, 305, 369, 390, 534, 635; C. VII 24-26, 145, 259, 260, 417; C. VIII 234, 235, 297, 299, 369, 370, 371, 484, 497, 507, 508, 512, 577, 602, 614; C. IX 91, 92, 141-246, 382, 428, 479; C. X 48, 183, 367, 371, 440, 444, 450, 451, 474, 514, 550, 551; C. XI 19, 20, 45, 47-49, 52, 69, 143, 179, 197, 206, 207, 247, 312, 315, 317-319, 334, 339, 368, 371, 372, 387, 402, 430, 433, 460, 465, 591, 620; C. XII 27, 59, 60, 64-66, 72, 258, 268, 277, 281, 297, 362, 363, 369, 372, 398, 399, 421-423, 453, 475-477, 487, 496, 540, 543, 598; C. XIII 47, 59, 61, 209, 210, 226, 281, 282, 285, 345, 346
 ay aydınligi C. V 311
 ay bası C. IX 597
 ay ışığı C. IX 351; C. XI 339, 340; C. XIII 272
 ay işığını kumas gibi göstermek C. V 313
 ay tutulmak C. XII 155
 ay yanaklı C. XIII 282
 ay yarılu C. XIII 125
 ay yüzüli C. XII 423
 ayağının toprağı C. VIII 477
 ayak Bk. kadem C. I 272, 307; C. III 303, 379, 479; C. V 414, 428, 429, 432, 569; C. VI

- 19-21, 215; C. VIII 376; C. IX 571; C. X 58, 59, 373; C. XI 239; C. XII 355; C. XIII 90, 229, 275
 ayak teri C. VIII 210; C. XI 388
 ayakkabı C. IX 571; C. XI 159
 ayakların şürkü C. VI 78; C. XI 449
 a'yân Bk. aynı C. III 208, 276; C. V 29, 365; C. VIII 543; C. IX 202, 269, 272
 ayanı C. III 214, 215; C. VIII 363
 a'yân ve anâsır C. VII 526
 a'yân ve eşraf C. VII 303
 a'yân vücut kokusunu koklamamıştır C. III 310
 a'yân-ı âlem C. X 347
 a'yân-ı anâsır C. II 218
 a'yân-ı halk C. V 540
 a'yân-ı hariciyye C. IV 219; C. V 100
 a'yân-ı hârîciyye C. IX 269
 a'yân-ı kevniyye C. III 120; C. IV 216; C. IX 500, 501; C. XII 560, 563
 a'yân-ı maddiyât C. V 29
 a'yân-ı mümkünât C. II 239, 287; C. III 105; C. X 347, 579
 a'yân-ı sabîte C. I 74, 109, 233, 235, 241, 292, 385, 433, 435, 441, 449, 513, 530; C. II 39, 152, 158, 278, 287, 292, 330, 329, 432, 433, 439, 461, 480, 481, 513, 525; C. III 11-13, 42, 46, 47, 68, 69, 119, 120, 192, 215, 272, 278, 280, 308, 361, 364, 450, 467, 488; C. IV 47, 48, 51, 199, 216-219, 318, 371, 375, 376, 378, 464; C. V 100, 232, 364, 365, 405, 435, 539, 581, 613; C. VI 57, 115, 126, 184, 301, 327, 530, 568, 569, 598, 605-607; C. VII 20, 79, 121, 167, 386, 393, 403, 480, 544; C. VIII 73, 107, 240, 345, 373, 424, 542, 585; C. IX 117, 145, 347, 499, 500, 504, 614; C. X 322, 337, 372, 581; C. XI 19, 63, 196, 237, 336, 361, 441, 483; C. XII 68, 275, 300, 305, 572, 594; C. XIII 230
 a'yân-ı sabîte-i enbiyâ C. IV 376
 a'yân-ı vücûdiyye C. X 348
 âyat-ı dîn C. VII 586
 âyat-ı llâhiyye C. VII 518
 âyat-ı kur'anîyye C. III 110; C. X 317; C. XI 17, 349, 359, 443
 ayb Bk. ayib, ayip C. VI 13, 66
 aybin örtmek C. I 279
 aydan doğmuş olan at C. XII 475
 aydan sıt sağlam C. V 313
 aydın C. XIII 186
 aydînlîk C. II 360; C. III 41, 98, 99; C. VI 534; C. VII 137, 186; C. X 281, 284, 296, 531; C. XI 317; C. XII 133, 521, 564; C. XIII 61, 68, 75
 âyet C. I 500; C. II 527; C. IX 280; C. XII 541
 ayî C. III 397; C. IV 40, 50, 56, 61, 62, 63, 66, 67, 74, 89, 90; C. V 45; C. IX 444, 454, 637; C. X 166; C. XI 509, 510
 ayî yarmak C. X 224; C. XI 44; C. XII 134
 ayib Bk. ayip C. III 248, 249, 250, 252; C. IV 321, 322, 323, 327; C. X 567; C. XII 224, 330; C. XIII 202
 ayılıb abâ C. VI 398
 ayik C. I 130; C. VIII 296; C. X 623; C. XI 523
 ayıklık C. I 516, 542; C. II 57, 58, 89, 90, 91; C. VI 205; C. VIII 503; C. IX 68; C. X 411, 413, 414, 416, 442; C. XI 217, 220; C. XII 141, 142, 502; C. XIII 27
 ayin C. XI 92
 ayin elçisi C. VI 96
 ayin nûru C. IX 421; C. XIII 276
 ayin yarılmazı C. IV 37; C. X 218; C. XII 477, 478
 ayin yüzü C. XII 258
 ayip Bk. ayib C. I 405; C. II 38, 39; C. IV 435; C. VI 65, 366; C. XII 391
 ayîn C. VII 223
 ayîne C. I 95, 333, 405, 450, 537; C. II 92, 133, 149, 162, 304, 344, 346, 347, 357, 434, 528; C. III 23; C. IV 405; C. V 123, 362, 438, 459, 540, 557, 562; C. VI 256, 323; C. VII 508, 521; C. VIII 51, 89, 439, 450; C. IX 165, 297, 301, 471, 634, 635; C. X 402; C. XII 543
 ayîne-i efâl C. III 214
 ayîne-i kalb C. II 431, 434; C. III 47, 163, 365; C. V 379; C. VIII 196; C. IX 630
 ayîne-i külli C. III 46
 ayîne-i külli'l-külli C. III 46
 ayîne-i mağfîret C. III 112
 ayîne-i sâf C. II 347
 ayîne-i zamî C. V 638
 ayn Bk. a'yân C. I 53, 89, 530, 565; C. II 200, 281, 284, 315, 341; C. III 105, 148, 181, 257, 265, 281, 282, 294, 310, 312, 426; C. IV 205, 216, 392, 396, 404; C. V 338, 478, 564; C. VI 176, 380, 397, 559; C. VII 81, 386, 480; C. VIII 91, 340, 341, 349, 351, 421, 424, 427, 520, 572; C. IX 254, 491, 635, 639, 640; C. X 210, 319, 322, 337, 576; C. XI 29, 284, 486, 487, 562; C. XII 116, 119, 120, 408, 420, 445, 524; C. XIII 24, 26, 146, 147, 150, 153, 157
 ayna Bk. ayîne C. II 211, 358, 360, 397, 427, 431, 446, 447, 448, 455; C. III 23, 44, 45, 64, 163, 224, 251, 365, 491, 492; C. IV 405, 412; C. V 27, 379; C. VI 272, 292, 293; C. VII 323, 389, 489; C. VIII 92, 93, 94, 193, 194, 200, 247, 536, 605; C. IX 472, 473, 630; C. X 184, 185, 362, 422, 423, 480, 518, 540; C. XI 95, 201, 257, 345, 426, 494, 495, 566; C. XII 28, 37, 43, 82, 83, 116, 117, 368, 374, 391, 392, 398, 399, 400, 422, 589, 590; C. XIII 94, 109,

- 202
ayne'yi yakın C. III 242; C. II 433, 434, 436; C. III 243, 314; C. IV 11, 52, 53, 93, 110, 118, 208, 515; C. VI 384, 385, 453-455; C. X 110, 256, 536, 542; C. XIII 247, 299
ayn-i aşk C. XII 23
ayn-i ateş C. III 241; C. X 67
ayn-i basiret C. III 46, 47, 241
ayn-i căş C. VII 393
ayn-i cehennem C. XIII 230, 246
ayn-i cem C. IX 61
ayn-i cennet C. XIII 248
ayn-i Furkân C. III 238
ayn-i Hak C. II 342; C. V 634
ayn-i hayatı C. VI 539
ayn-i Hû C. VIII 571
ayn-i insan C. III 446
ayn-i insâni C. IX 279
ayn-i kâfî C. XI 223
ayn-i kemâl C. XIII 313
ayn-i kıvâmet C. XI 263
ayn-i ma'sûk C. I 94
ayn-i naîm C. XIII 230
ayn-i nûr C. IX 335
ayn-i padışâh C. X 622
ayn-i rûh C. XI 518
ayn-i sabîte C. I 97-99, 142, 315, 382, 383, 436, 565; C. II 83, 153-155, 157, 158, 210, 219, 318, 347, 515, 538, 548; C. III 12, 94, 129, 200, 208, 241, 290, 294; C. IV 168, 215, 221, 239, 268, 269, 295, 391; C. V 78, 232, 366, 436, 582, 634; C. VI 13, 57, 73, 89, 103, 104, 107, 126, 141, 160, 183, 218, 221, 256, 257, 262, 328, 334, 356, 374, 405, 469, 526, 569, 633, 634; C. VII 98, 115, 117, 257, 300, 326, 327, 381, 417, 418, 488, 520, 531, 544; C. VIII 32, 198, 207, 240, 256, 341, 359, 470, 475, 514, 539; C. IX 69, 93, 119, 120, 165, 201, 322, 323, 500, 501, 533, 546, 612, 613; C. X 24, 95, 150, 153, 186, 256, 322, 427, 472, 543, 579, 580, 582, 609, 611; C. XI 19, 39, 130, 151, 393, 448, 515, 606; C. XII 38, 116, 185, 204, 207, 275, 278, 300, 453, 549, 570-572, 575, 589; C. XIII 20, 21, 101, 102, 125, 142, 159, 162, 166, 172, 176, 262, 266, 267, 276
ayn-i vâhidde C. IV 51; C. V 347; C. VI 109, 539, 540; C. XI 528
ayn-i vasıl C. IX 150
ayn-i vücid C. I 433; C. II 270, 396; C. V 246; C. VI 414, 569; C. VII 184; C. XI 90, 92; C. XII 520, 568
ayn-i vücid-i Hak C. I 435; C. VIII 302, 431; C. IX 89
ayn-i vücid-i mutlak C. II 137; C. III 191; C. V 16; C. IX 553; C. XIII 305
ayn-i yakın C. III 46, 47, 240; C. IV 516; C. VIII 321
ayn-i basiret C. III 42, 46
ayn-i vücid-i hakîki C. I 82
ayn-i yakın C. III 42, 46
ayniyyet C. I 486, 533; C. II 163, 258; C. III 32, 33, 294; C. V 358; C. VII 489; C. VIII 571; C. IX 207, 635; C. X 22, 23; C. XI 221, 285; C. XIII 84
ayniyyet-i hakîkiyye-i istilâhi C. VII 489; C. IX 635
aynül-îyân C. XIII 166
aynül-lâmâh C. IX 435
ayran C. VIII 361, 362, 366, 367; C. X 16, 95, 96, 625
ayran kâsesi C. X 534
ayrınlı C. XI 248
ayrınlık Bk. firâk, firkat C. I 71, 74, 85; C. III 39; C. V 380; C. VII 103; C. X 432, 593, 594; C. XI 34, 35, 243, 402; C. XII 282, 422; C. XIII 45, 46, 58, 62
ayrınlıktan şikâyet C. I 72
ayva C. X 130
ayyâr C. I 313; C. X 304; C. XI 166; C. XII 361
âz C. XII 127, 359
az yemek C. X 235
a'zâ C. II 261; C. IV 391; C. V 141, 432; C. VI 20, 104, 215; C. VII 238; C. X 89, 628; C. XIII 264, 297
azâb C. I 417, 470; C. III 270; C. IV 176, 177, 196, 237; C. VI 114, 157, 177, 178, 526; C. VIII 295; C. IX 185, 289, 461; C. X 58, 81, 613; C. XI 166, 187, 307; C. XII 90, 95, 96, 292, 316, 492; C. XIII 153, 258
azâb firtinâs C. XII 95
azâb korkusu C. IX 417
azâb melâikesi C. VI 412; C. XI 41'1; C. XII 492
azâb-i âhiret C. IV 174; C. VII 553; C. VIII 198, 561
azâb-i dünây C. VIII 561
azâb-i ekber C. VIII 92
azâb-i huzûr C. IX 461
azâb-i hicâbî C. XI 607
azâb-i ilâhî C. I 471; C. II 178; C. IX 153; C. XII 534, 535
azâb-i sermedi C. VI 439
azâb-i şedid C. IX 289
azâb-i zulle C. XII 88, 89
âzâd C. III 414
âzâde C. X 384
âzâdîlik C. X 204; C. XI 363; C. XIII 208
âzâim C. IX 405; C. XI 489
azamet C. II 477; C. VIII 282
azamet-i nübüvvet C. IX 55
a'zâ-yî cism C. X 89
azdâdî'l-kügât C. IX 220
azgin C. XIII 188

- azhâr Bk. zahr C. VIII 360
 azhar-i zuhûr C. IV 481
 azik Bk. küt C. V 531; C. VI 216; C. VII 305; C. XI 457
 aziksiz C. IV 206
 aziksızlık C. III 385
 Azîm C. IX 258
 azîmet C. XI 187, 309; C. XII 284
 azîmet yol C. XI 186
 azîmîl-îars C. XIII 204
 Azîz C. II 271; C. VI 221; C. IX 243, 284, 285; C. XII 305; C. XIII 28
 azîz-i Mîsr C. XI 317; C. XII 278
 azîzler C. II 60, 61
 azm C. VI 546
 azot C. I 297, 396; C. IX 388, 508; C. XI 50; C. XII 525, 526; C. XIII 264
- B
- bâ C. VIII 314
 baba C. II 219; C. V 509; C. VI 23; C. VII 166; C. VIII 187, 436, 437, 438; C. IX 301, 613; C. XI 338, 473, 474, 496, 497, 516, 525, 530; C. XII 280, 524, 525, 538, 546, 590, 595; C. XIII 72, 73, 82, 242, 307, 315
 baba muhabbeti C. XIII 302
 babanın surrı C. IX 613; C. XI 525
 babasız C. XI 430
 bâb-i dûvel C. X 551
 bâb-i rahmet C. II 501
 bâde Bk. sarâb, mey C. II 416; C. V 372; C. VI 622; C. VII 532; C. X 410, 440; C. XI 202, 323; C. XII 566
 ba'de harâbîl-Basra C. XI 187
 bâde-i aşk-i îlahî C. II 417
 bâde-i hayatı C. VIII 371
 bâde-i Mansûr C. I 547
 bâde-i sûri C. II 417
 bâde-i seytân C. XI 229
 bâde-i tarîb C. X 369
 ba'de'l-mevt ba's C. VIII 555
 bâdem C. VII 185; C. IX 395
 bâdem helvası C. III 322
 bâdem yağı C. I 102
 bâd-i gayb C. III 360, 361
 bâd-i sabâ C. IV 512; C. V 114
 bâd-i sarsar C. I 288
 bâd-i semûm C. IV 511
 bâdi C. VI 532; C. XIII 204, 205
 bâdiye C. IV 391, 513, 515, 516; C. XII 272; C. XIII 286
 bâgî C. XIII 261, 278
 bag C. III 65, 387; C. IV 419; C. VII 32, 202; C. VIII 214, 374, 505, 506; C. X 302, 303, 372, 373; C. XI 24, 319, 389, 515, 554, 583; C. XII 32, 420
 bâga C. XI 397
 bagaltâk C. XII 627
- bâgbân C. II 287; C. VII 554
 bagççe C. III 313
 bagçevân C. III 431
 bag-i âlem C. VIII 60
 bag-i gaybî C. IV 387
 bag-i hâkîkat C. IV 368; C. VIII 214
 bag-i mârif C. X 126
 bag-i ma'nâ C. IV 366
 bag-i vahdet C. VIII 214
 bagürtlük kuşu C. VII 499, 500
 bagışladığı şeyi geri almak C. XII 511
 bagi C. VIII 616
 bagisiz meyve C. XI 434
 bagî C. IX 194; C. XIII 248
 bahâne C. II 223
 bahâr C. I 570; C. II 288, 289, 351, 540; C. II 53; C. III 24; C. IV 459; C. IV 216, 300, 302; C. V 149; C. VII 12; C. IX 570, 576; C. X 372, 373, 405, 553-555, 614, 634; C. XI 318, 397, 537, 562, 583, 589, 596; C. XII 531, 536; C. XIII 209
 bahar şâhi C. XIII 209
 bahar yağmurı C. II 56
 bahçe C. VIII 524; C. X 82, 83; C. XII 379, 518, 541
 bahçivan C. II 250, 287, 530, 531; C. X 31, 207
 bahâhâs C. XIII 224
 bahîl C. II 97, 100; C. III 123, 250, 251, 252; C. VIII 480; C. XI 548
 bahîs ve cîdal C. I 411; C. V 363, 370, 371
 bahîs ve münâzâra C. VII 256
 bâhîsî C. IV 293
 bâhîsîn C. IV 292, 293
 bahr Bk. deniz, deryâ C. V 555; C. XI 245, 605
 bahr-i ledün C. VII 307
 bahr-i muhît C. V 348; C. IX 152; C. XI 30
 bahr-i muhît C. IV 504
 bahr-i Hûviyyet C. IV 504
 bahr-i imkân C. IX 302
 bahr-i letâfet C. IV 507
 bahr-i ma'nâ C. V 556
 bahr-i muhît-i esrâr C. III 45
 bahr-i rahmet C. V 595
 bahr-i remel C. I 53, 54
 bahr-i rûh C. VIII 472
 bahr-i savâb C. IX 79, 81
 bahr-i vahdet C. I 209
 bahr-i vûcûb C. IX 302
 bahr-i zehhâr-i hâkîkat C. IV 504
 bahrû'l-hâyat C. XII 107
 baht C. VII 323; C. XI 150, 151, 323; C. XIII 142
 bâise C. VI 211
 bâka Bk. bekâ C. I 95; C. II 342; C. III 317, 484; C. IV 54, 203, 323, 505
 bâka-billâh Bk. bêka-billâh C. I 309, 477; C. II 25, 89, 152, 401, 499; C. III 30, 291, 335, 366, 379, 416, 447, 478; C. IV 135, 202,

- 266
bakır C. I 212; C. II 222, 360, 518, 533; C. III 29, 98, 170, 193, 199, 267, 268, 396, 402, 421, 456; C. IV 357, 358, 361, 374, 375, 403, 404, 414, 420, 434; C. V 18, 317, 385; C. VI 140, 196, 532; C. VII 45, 162, 202, 291, 441, 494; C. VIII 53, 80, 105, 376, 511, 516, 533; C. IX 15, 176, 269, 272, 587, 594, 634; C. X 197; C. XI 301, 334, 358; C. XII 289, 584; C. XIII 52, 144
bakır altın yapmak C. XII 375
başkuş C. XI 482
bâkiye C. II 334
bâkı C. III 41; C. VIII 368; C. X 512
bâkî billâh C. III 232; C. VI 318, 334; C. VIII 262; C. XII 204
bâkire C. IV 144
baklava C. XIII 265
bal C. I 460; C. II 182, 476, 495; C. III 242; C. IV 11, 12, 25, 54, 261, 421, 422, 423; C. V 194; C. VI 278, 335; C. VII 38; C. VIII 491; C. IX 410, 411, 530, 531; C. X 95, 96, 195, 367, 475; C. XI 20, 25, 304, 318, 467; C. XII 322, 323; C. XIII 38, 42, 67, 156
bal anısı C. IV 376; C. VI 237; C. IX 410, 411
bal denizi, deryası C. II 63; C. VII 492; C. IX 643; C. X 620, 625
bal helvası C. XII 163, 188, 189
bal irmağı C. VI 278; C. VIII 207; C. IX 528
bal mumu C. VII 420; C. IX 410
bal nehirleri C. I 450; C. VI 278; C. VIII 208; C. IX 529
bâlâ C. X 396
balgam C. I 122
balgam C. IV 442; C. VI 306, 307, 308; C. VIII 158; C. XI 230
balık C. I 86, 209, 210, 463; C. II 137, 241, 244; C. III 223, 224, 261, 288, 312, 388, 469; C. IV 344-347, 365, 366, 401, 402, 436, 444; C. V 358, 529, 559; C. VI 181, 184, 313, 314, 359, 560; C. VII 115, 116, 125, 127-129, 135, 137; C. IX 308; C. X 39, 634; C. XI 57, 284, 359, 456, 457; C. XII 38, 39, 67, 231, 232, 241, 242, 491, 538; C. XIII 54, 218, 239, 240, 241, 340, 346
balık sahibi C. III 388
balık uykusu C. VI 511
balıkçı C. VIII 116
bâlibâ C. II 417; C. VIII 232; C. XIII 278, 279
balo C. X 245
balon C. XIII 260
balta C. II 156; C. VI 629; C. VIII 222
bâñî C. IV 454
barbut C. VI 213
bardak C. VI 399; C. X 367, 369, 370
bârgâh-i cemâl C. IX 136, 137
bâñik C. XII 364
bâñikat C. IX 596, 597; C. X 90; C. XII 578
bâñikât-i envâr-i cemâl C. X 538; C. XII 578
ba's C. II 50; C. III 46, 497; C. VI 412; C. IX 571, 572, 575; C. XI 286, 601, 602; C. XII 273
basâir sâhibleri C. I 69
basamak C. X 153
Basar C. I 82; C. III 18, 190; C. V 271; C. VI 235; C. VII 77; C. VIII 50, 51, 340, 341, 449; C. XI 282, 416; C. XII 100, 137, 224
basar-i basîret C. I 247, 248, 250; C. III 42, 241, 248, 250, 314, 318, 426, 460; C. IV 57, 153, 346, 347, 384; C. V 87, 88, 92, 127, 376, 461, 464, 465, 532, 534, 538, 549, 552; C. VI 14, 29, 115, 507; C. VII 20, 83, 107, 159, 205, 262, 294, 309, 408; C. VIII 70, 104, 136, 189, 444, 445; C. IX 365, 431, 474, 547, 549, 603; C. XI 299, 335, 416; C. XII 40, 41, 87, 116, 123, 134, 143, 193, 519
basar-i hissî C. I 363; C. V 464
bâsîra C. II 228; C. III 28; C. IV 368
Bâsit C. III 75, 169, 311, 312, 386, 427; C. VI 368, 496; C. VII 546; C. VIII 61, 96; C. XI 24; C. XII 81
ba's-i ekber C. X 542, 544
Bâsîr C. I 474; C. V 625; C. VII 77, 78, 274; C. X 363; C. XI 322; C. XII 582; C. XIII 54
basîret C. I 405, 406; C. II 190; C. III 45; C. IV 391; C. V 22; C. VII 519; C. IX 431, 476; C. X 579; C. XII 102
basîret gözü C. I 441; C. VI 65; C. VIII 444; C. IX 566; C. XI 315; C. XII 134, 359; C. XIII 309
basîret üzre da'vet C. VIII 473
bast C. I 570; C. III 371, 428; C. IV 302, 303; C. V 109, 386, 546, 610; C. VI 105, 351, 352, 353, 359, 360; C. VII 16, 241; 546; C. VIII 520; C. IX 132, 133, 428; C. X 384, 556; C. XI 513; C. XII 309, 497
bast-i dâim C. VI 359
bast-i külli C. IV 45
bast-i zamân C. II 322; C. V 521; C. VIII 556; C. IX 561; C. XII 477
bas C. V 414; C. IX 248; C. XI 55, 56; C. XII 582, 583; C. XIII 228, 229
baş ağacı C. XIII 48, 282
baş eğmek C. VI 162
baş evi C. XIII 183, 184
baş gözü C. X 544; C. XII 298
baş olmak C. X 11; C. XI 119
baş olmak sevgisi C. XIII 288
başak C. VII 516, 517
başak toplayıcı C. VII 109; C. XIII 233
başın şürkü C. VI 78
bataklık C. XIII 68
batar C. VII 498; C. XI 422
bat C. XI 245

- bâti rüzgânı C. VIII 369
 bâtil C. II 38, 542, 543; C. III 41, 238; C. IV 72, 81, 293-295, 297, 304, 305, 472, 473; C. VI 638; C. VIII 532; C. IX 566; C. X 35, 36, 213, 535, 536, 539, 577, 578; C. XII 169, 218, 312, 313, 497, 582
 bâtil kible C. XII 228
 bâtil söz C. IV 472
 bâtil-i hakîki C. II 543; C. IV 298; C. XII 312
 bâtil-i izâfi C. II 162, 163, 543; C. IV 298; C. X 35, 36; C. XII 312-314
 bâtil-i mahz C. X 536
 bâtin C. I 79, 169, 200, 304, 305, 395; C. II 236; C. III 280, 282, 375; C. IV 164, 332, 366, 481, 501; C. V 153, 154, 356, 374, 400, 481, 520, 521, 633; C. VI 337, 361, 495, 557; C. VII 298; C. VIII 155, 247, 313, 314, 317, 318, 376, 435, 500, 506, 508, 523, 591; C. IX 99, 155, 254, 360, 533, 534, 647; C. X 201, 209, 229, 231, 238, 314, 374, 443, 510, 616; C. XI 70, 286, 353, 355, 430, 437, 442, 454, 487, 515, 516, 602; C. XII 23, 24, 28, 29, 33, 160, 311, 333, 470, 474, 487, 521, 530, 589; C. XIII 153, 224, 251, 330, 340
 bâtin ahvâli C. X 461
 bâtin bozukluğu C. VIII 435
 bâtin gözü C. I 186, 207; C. II 408, 412; C. III 46, 173, 249; C. V 551; C. VI 292; C. VII 104, 157, 161, 502; C. VIII 476, 477, 478, 532; C. XI 282; C. XII 299, 467
 bâtin kapsı C. XII 488
 bâtin kokusu C. IV 367
 bâtin köşkü C. XII 488
 bâtin kulâğı C. II 407, 412; C. VII 501
 bâtin putu C. III 121
 bâtin-bîn C. XII 305
 bâtin-i ahvâl C. VIII 434
 bâtin-i kalb C. VIII 410
 bâtin-i mutlak C. VI 161
 bâtin-i şerîfat C. V 598
 bâtin-i tarikat C. V 598
 bâtin-nişin C. XI 612, 613
 batman C. IX 39; C. X 398
 batm C. I 60; C. V 499; C. VI 490, 491, 492
 bay C. VIII 511
 baykuş C. III 317-326; C. IV 498, 499; C. VI 111, 350; C. IX 289, 290, 376, 387, 388; C. XI 58, 329, 330; C. XII 157, 158; C. XIII 104, 110, 287
 bayrağı sahrâya dik C. XIII 89
 bayrak C. I 231, 234; C. II 525; C. V 130; C. VI 21; C. VIII 368; C. X 514; C. XII 65, 83, 84, 204
 bayrak arslanı C. VIII 133, 369; C. X 372
 bayrak dibi C. XII 455
 bayram C. VI 18, 517; C. XI 605, 606; C. XIII 333
 bayram davulu C. VI 516, 517
 bâzergân C. XIII 155, 156
 bâzil C. XI 414
 bebek C. VI 451; C. X 450
 bedbaht C. VIII 258; C. IX 498
 bed-dil C. XI 414, 443
 bedduâ C. I 81; C. IV 24, 127, 128; C. V 478; C. VI 274, 427; C. XI 411, 412, 461
 bedel C. III 251, 252; C. VI 250, 251, 252, 265; C. XII 404
 beden C. III 330-332, 373; C. IV 303; C. V 596; C. VI 104, 539; C. VIII 175, 176, 369, 384, 568; C. IX 88, 289, 558; C. X 89, 198, 228, 397, 509, 628; C. XI 32, 62; C. XII 281, 304, 470; C. XIII 193
 beden kafesi C. VI 414; C. XII 159
 beden sandığı C. XIII 207
 beden-i berzâhî C. V 457
 beden-i misâli C. III 425
 beden-i unsûri C. V 457
 bedevî C. X 349; C. XII 370
 bed-güsîl C. XIII 24
 Bedî C. IX 139, 144; C. X 632
 bedir Bk. bedir C. VII 322, 423; C. XI 391, 403, 414; C. XIII 226
 bed-nâm C. XII 320
 bedir Bk. bedir C. XI 19, 312, 402; C. XII 315, 484
 bedir-i kâmil C. IV 405
 bedir-i müñîr C. VII 423
 behâyîm C. XI 48, 57; C. XIII 346
 behmen C. III 26
 behrâm C. XII 298
 behre C. XIII 126
 bekâ C. V 307, 459; C. VI 205, 206, 334, 379, 380, 381, 398, 399, 597, 598, 608; C. VII 127, 254; C. IX 177, 178, 214, 254, 275, 279, 345, 385, 600, 647; C. X 153, 570, 612, 631; C. XI 33, 72; C. XII 207, 297, 419
 bekâ güneşî C. XI 487
 bekâ-billâh Bk. bekâ-billâh C. II 134; C. V 199, 301; C. VI 327, 602, 607, 609; C. VII 126, 174, 175, 229, 404, 410, 416, 417, 428; C. VIII 245, 423; C. IX 256, 345, 497; C. X 137, 161, 340, 601; C. XI 181, 217, 219, 220, 261, 262, 286, 362, 505, 587; C. XII 145, 225; C. XIII 38, 311, 314
 bekâr C. XII 608, 610; C. XIII 22
 bekâr evi C. XII 608
 bekçî C. IV 444; C. X 47, 48; C. XI 189-192, 400, 401
 bel C. XII 13
 belâ C. I 303, 498; C. III 169, 171, 406; C. IV 51, 385; C. V 70, 71, 72, 179, 237, 305, 406, 433, 578, 580, 582, 620, 622; C. VI 107,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 134-136, 167, 229, 230, 262, 275, 465, 466, 468, 471, 476, 477, 579; C. VII 46, 48, 49, 433; C. VIII 46, 76, 77, 79, 144, 191, 192, 325, 326, 328, 346-349, 481, 494, 495, 498, 537, 538, 540, 541, 549; C. IX 158, 262, 263, 519-521; C. X 15, 81, 209, 360, 475, 477, 583, 592, 599; C. XI 115, 116, 128, 134, 136, 147, 166, 187, 302, 372, 411, 412, 451, 536, 570, 590; C. XII 19, 152, 216, 269, 533, 546, 554, 562, 587, 590, 591, 595, 625-627; C. XIII 31, 33, 40, 60, 62, 180, 202, 208, 213, 258, 259, 290, 310
 belâ kuyusu C. XII 585
 belâ sahraşı C. V 230
 belâ sandığı C. XIII 203
 belâ sofrası C. XII 622
 belâ ve cefâ C. I 472
 Belâ-i-Evet! C. IX 70
 belâdür C. VII 447; C. X 27
 belâgat C. I 216; C. III 484; C. VI 47; C. VIII 503; C. XI 419; C. XIII 131
 belâgat-i fitriyye C. X 128
 belâg C. IV 309, 310
 belâhet C. V 13; C. IX 32; C. XII 559
 belâ-i-nefs C. VII 434
 belâ-yi abdiyyet C. III 102
 belâ-yi Hakk C. X 478
 belâ-yi ilâhî C. XII 212, 270
 beldelerin rûhu C. XI 365
 beled C. I 511
 belf C. II 67
 belki C. VI 186, 187
 belsegukluğlu C. VII 67; C. VIII 480; C. X 526, 613; C. XI 115, 128
 bem C. VII 222
 ben Bk. ene C. I 537, 538; C. II 200, 309, 319, 320, 321, 325, 334, 337; C. III 73; C. VIII 423, 530; C. IX 578, 618, 644, 645; C. X 598, 599, 605, 608; C. XII 12, 64; C. XIII 347
 ben abd-i Hudâ'yım C. XI 248; C. XII 413
 ben ateşim C. III 241, 377; C. IX 438; C. XII 577
 Ben bilmem idim C. VIII 363; C. XIII 140
 ben eskiyim, sen yenisin C. XII 185
 ben Hakk'ım C. IX 438, 645, 646
 ben ondan hayırlıym C. VIII 466
 ben ve biz C. I 536
 bende C. I 520; C. II 466, 523; C. III 368, 408; C. V 383; C. VI 364, 543, 544, 616; C. VII 200; C. X 23, 311, 410; C. XII 411; C. XIII 29, 40
 bende-i hâs C. II 298; C. VIII 490
 bende-i hevâ C. IV 423, 424
 bende-i Hudâ C. IV 423, 424
 bendelik C. III 413; C. VI 616; C. IX 590; C. X 384; C. XI 211
 benî âdem C. I 329; C. VI 29, 237, 496; C. VII 434; C. X 152, 168; C. XI 59
 benî-besir C. III 96
 Benî-İsrâîl C. VIII 180, 188; C. VIII 619; C. XIII 151
 Benî-İsrâîl süresi C. XII 440
 benlik C. I 80, 146, 406; C. II 87, 88, 337, 340, 364, 413; C. III 202, 468, 469; C. IV 169, 187, 188; C. VII 48, 112, 137, 142, 148, 204, 236, 241, 242, 456; C. VIII 35, 54, 146, 280, 468, 518, 525, 550, 551, 553, 596; C. IX 172, 373, 430, 460, 498, 581, 608, 620, 641, 645; C. X 184, 594, 599-603, 606, 608, 619, 625; C. XI 54, 56, 231, 238, 239, 256, 257, 381, 483, 497; C. XII 106, 117, 150, 151, 582; C. XIII 69, 75, 271, 287, 338
 benlik da'vâsi C. IX 394; C. XIII 276
 berâberlik C. VIII 431, 567; C. IX 259, 361, 362; C. XIII 93, 95, 94, 96, 97
 berât C. IV 310
 berbeste C. XI 425
 berd-i lutf C. VIII 585
 berdü'l-acdz C. XI 427
 bereket C. VIII 191; C. IX 273, 484, 485; C. X 222
 berg C. XI 273
 berg-i nebâti C. VIII 317
 berk C. VIII 439
 berzah C. I 142; C. II 150, 187, 445; C. III 16, 46, 208, 215, 229, 383, 395, 497; C. IV 190, 200; C. V 578; C. VI 314, 561; C. VII 268, 318, 322; C. VIII 472; C. IX 44, 58, 217, 263, 302, 495, 527; C. XI 59, 63, 287, 451, 452, 605; C. XII 272; C. XIII 60, 79
 berzah-i azîm C. XII 355
 berzah-i câmî C. IX 298
 berzahiyet C. XI 79
 besmele C. V 568
 besmele-i İncil C. I 519
 bes C. V 327, 591; C. VII 533; C. IX 276, 380; C. X 461; C. XII 394; C. XIII 214
 bes gevher C. XI 593
 bes havâs C. XII 394
 bes his C. II 451, 453; C. XIII 216
 bes kapı C. XII 564, 565
 bes lüle C. II 228
 bes nevbet C. VIII 290
 bes vakit C. XII 240
 beşer C. I 163; C. II 277, 474, 475, 478, 547, 555; C. III 350, 444; C. IV 87, 119, 231, 340, 507, 509; C. V 136, 340, 465; C. VI 93, 94, 116, 158, 297; C. VII 435, 439; C. VIII 13, 254, 255, 256; C. IX 317, 378, 441, 473, 474, 535, 637; C. XI 196, 197; C. XII 336, 345; C. XIII 289, 290
 besere C. IX 587

beşeriyet C. I 119; C. III 445, 493; C. IV 87; C. V 229, 230, 231; C. VI 147; C. VIII 105; C. IX 473; C. X 160; C. XI 223, 398, 399; C. XII 346
 beşeriyet kokusu C. IX 637
 beşeriyet perdesi C. VIII 507
 beşik C. XIII 278, 279
 besir C. V 48; C. XI 541
 bettfî C. III 421
 bevâtin-i eşyâ C. VI 18; C. VIII 314
 bey C. V 133, 616; C. VI 163, 164, 165, 166, 167, 376; C. VIII 285, 287, 394; C. X 11-18, 20, 22, 212, 217-221, 332, 406-408, 411, 413, 416, 420, 422, 426, 434, 435, 437, 438, 469, 474, 565, 583, 584; C. XI 118, 139-142, 147; C. XII 450, 452, 455, 457, 458, 460, 473, 475, 479, 595
 beyâbân C. III 409; C. XI 425; C. XIII 283
 beyân C. VI 443; C. X 632
 beyaz C. III 213; C. XII 83, 171, 314
 beyaz bayrak C. XII 83-85, 86
 beyaz gül C. XIII 293
 beyaz inci C. IV 137
 beyaz insan C. XI 603
 beyaz ölüm Bk. mevtî ebyaz C. X 37, 38, 501; C. XI 255
 beydak C. XII 452
 beyin C. III 331, 332
 beyit C. XII 508
 beylik C. VIII 286, 287, 519; C. X 193; C. XI 117; C. XII 458
 beylik sabunu C. X 467, 468
 beyt C. I 197; C. XII 291
 beyt sahibi C. VII 23
 beyt-i kalb C. III 115
 beytullah C. II 213; C. IV 338; C. VI 194; C. XI 299; C. XIII 157, 158
 betüt'l-hikme C. XI 324
 betüt'l-izzet C. XI 324
 betüt'l-mâl C. V 397; C. XI 495
 beyinine C. XI 606
 beyzâde C. XIII 247
 bez yâkıcı C. III 223
 bezirgan C. VI 185
 bezl-i envâl C. VIII 43
 bezl-i mâl C. IX 413
 bezl-i vücûd C. XII 20
 bezm C. X 449; C. XI 84
 bezm-i elest C. XI 247
 bezm-i hâs C. VIII 596
 bıçak C. VIII 88, 89, 91; C. XI 447
 bıkmak C. I 395
 bıyık C. VII 558; C. VIII 189; C. X 139; C. XII 35
 bıyat C. II 110; C. IV 37; C. VI 557; C. VIII 286; C. IX 257, 258, 259
 bıyat ehli C. IX 257
 bıyat-i Rûdvân C. II 301; C. VI 557; C. IX 257, 258
 bıçmek C. XII 503, 504
 bıç-çün C. XI 526, 527; C. XII 366
 bıç-çünlük C. XI 397
 bid'at C. XIII 254
 bidâyet-i tesekkûl C. XI 18
 bıç-edeb C. III 429
 bıç-ebedbîk C. III 478
 bıç-harf ü savt C. II 328, 329
 bıç-hüfâzlık C. XIII 287
 bıç-hod C. II 271; C. VIII 92, 93
 bıç-hodluk C. II 34; C. V 92; C. VIII 423; C. IX 241; C. XI 91, 92, 498; C. XIII 27, 170
 bıç-hüs C. XI 573
 bıç-hüsök C. XII 141, 142, 262, 574
 bıç-izni kum C. X 602
 bika' C. XII 373
 bıç-keyfiyyet C. III 491
 bıçr C. XIII 284
 bıçr-i hâss C. IV 161
 bilek C. III 14
 bılfîl C. III 477
 bılfîl ma'dûm C. IX 621; C. XII 272
 bilgî C. XII 130; C. XIII 211
 bıç-l-ihtiyâr C. XI 157
 bilinmeye muhabbet C. XI 245
 bılkuvve C. III 477
 bılkuvve mevcûd C. IX 621; C. XII 272
 billür köşk C. XII 420
 billürât C. VII 297
 bılmek C. III 280; C. V 194; C. IX 16; C. XI 264
 bın C. XI 21, 22
 bin gibi bir C. XII 430
 bin sene C. XI 404, 405
 binâ C. IV 454; C. VII 332
 bıç-namâz C. XII 157
 binâ-yi kalb C. VII 337
 Bı-nazır C. XI 33; C. XIII 311
 binek C. IV 307; C. VI 419; C. IX 88
 binek hayvan C. II 273
 binici C. III 253, 356, 358, 361; C. XI 212
 bıç-nihâye C. V 516
 bıç-nihâye avâlim C. VIII 302
 bıç-niyâz C. XIII 282
 bir C. II 326; C. III 105; C. IX 125; C. XI 21, 22; C. XII 552
 bir bılmek C. VIII 336
 bir demek C. VIII 94, 336
 bir görmek C. VIII 94; C. XI 454
 bir hâkîkat C. II 325; C. IV 485
 bir kimse C. V 27
 bir olmak C. VIII 336
 bir renk C. XI 32, 599, 603
 bir renklik C. XI 600
 bir renklikli küpü C. XI 597
 bir şey istemek C. XI 121, 123
 bir yol C. X 84
 bıç-renk C. I 400; C. III 213, 491; C. V 382; C. IX

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 335, 336; C. XI 34
 bî-renk nûr C. XII 172
 bî-renklilik C. II 160
 bîri iki görên C. XII 413
 bîrlîğin hakîkati C. XII 255
 bîrlîk C. I 207; C. II 331; C. VIII 174, 337; C. XII 40, 244, 245, 256
 bîrûn-şev C. XII 361, 588, 589
 bîryân C. XIII 187, 291
 bisât C. XI 559
 bî'set C. VII 242; C. XI 491
 bî-set-i seniyye C. VI 566; C. VII 526; C. VIII 461
 bîsmî C. XII 110, 117, 120
 bîsmîl C. XI 605
 bîsmîllâh C. XII 110
 bî-süret C. V 382
 bî-şartı lâ-şey C. I 231
 bî-şartı şey C. I 231
 bîşnev C. IV 171
 bit C. VIII 537; C. X 375; C. XI 367, 370; C. XIII 302, 303
 bî-vatan C. II 260
 bîyolój C. I 79; C. XI 566; C. XIII 26, 138, 149, 297, 300
 biz C. II 309, 317, 319, 334; C. IV 508; C. IX 578; C. XII 12
 Bizanslılar C. VIII 486
 bizlik C. II 340; C. VI 470; C. VIII 280, 596; C. IX 394, 498; C. X 619
 bizlik ve benlik C. VII 553; C. VIII 43
 bogaz C. V 20-23, 27, 29, 451, 452; C. IX 20, 412; C. X 544, 545; C. XIII 264
 bogaz hırsı C. V 450
 bok böceği C. II 47; C. IV 79, 86; C. VI 148; C. VII 92, 93; C. IX 286
 bokluk C. XI 597
 borç C. XII 354, 377-379, 424, 428, 437, 438, 500, 504-506
 borçlu C. X 225; C. XII 437, 441, 443
 bostân C. III 460; C. IV 419; C. VII 316, 321; C. IX 366, 367; C. XI 528; C. XII 137; C. XII 380
 bostan dolabı C. XII 97
 bostân-ı Hudâ C. I 109, 473
 boş karın C. XIII 270, 271
 boşalmak C. IV 31
 boşluk C. VIII 113; C. XI 92; C. XIII 105, 106
 boyâ C. I 267; C. XIII 266
 boyâ küpü C. V 201
 boyunuz C. VIII 182, 185
 boyun çekici C. III 330
 boyunduruk C. VI 468; C. XI 83
 boza C. VI 623
 bozulmak C. XI 567
 bögrülce C. XI 206
 bôn C. XIII 135
 börek C. IX 125; C. XIII 265
 brahman C. III 106
 bû C. VIII 413
 bu el Osman'ın elidir C. VI 557
 bu'd C. I 530
 bugün C. XII 256
 bugday C. II 251, 276, 350, 561; C. III 294; C. IV 249, 294, 355, 356, 374; C. IX 64, 186, 270, 496; C. X 27, 32; C. XI 185, 186, 445; C. XII 189, 228, 229, 282, 331, 332, 561, 566, 567; C. XIII 174, 244, 286, 288
 bugday ağacı C. XII 563
 bugday ekmeği C. X 418; C. XII 135, 557
 bugday yemek C. XII 282
 bugz C. III 92; C. VII 366; C. IX 415; C. XI 94, 266
 bugz-filâh C. III 92
 bugz-ı ilâh C. X 165
 buhâr C. IX 522; C. X 557
 buhâr makîneleri C. VII 59
 buhâr-ı nâîf C. I 418, 419; C. V 340; C. VII 184; C. IX 454, 610, 611; C. XI 45
 buhûl Bk. buhûl C. I 164; C. II 100, 489, 512; C. III 87, 88, 250, 251; C. IV 44, 45; C. VII 185, 253; C. IX 199, 220, 413, 496, 572; C. X 12, 405; C. XI 122, 279, 447; C. XII 431, 447; C. XIII 190, 248
 buhrân C. X 453; C. XI 480
 buhûr C. V 60; C. VII 90
 buhûrdan C. X 389
 buhûl Bk. buhûl C. II 198, 431, 444; C. III 354; C. V 140; C. VIII 43; C. IX 485
 bukağı C. X 75; C. XI 277
 Bulgarca C. VIII 84
 bulgur çorbasi C. X 496, 497
 bulgur çorbasi yiylıcı C. XII 611
 bulmak C. I 395; C. IV 372; C. V 634; C. XIII 56
 bulur C. XIII 56
 bulut C. II 493, 509; C. III 457, 458; C. IV 301, 480, 515, 516; C. V 185, 342; C. VI 534; C. VII 190, 507; C. VIII 297, 405, 459, 507, 508, 550; C. IX 56-58, 79, 85, 143, 241-247, 365; C. X 91, 106, 131, 453, 473, 477, 550, 553, 557; C. XI 41, 165, 279, 320, 357, 515, 516, 536, 537, 590; C. XII 89, 315, 354, 467, 587; C. XIII 27, 255, 294
 bulutlusuluk C. IX 241
 bumbar dolması C. VII 466
 Burâk C. I 342; C. II 419, 422; C. IV 307; C. X 344, 600; C. XIII 31
 burç C. VI 532; C. X 405, 406, 474, 633, 634; C. XI 316, 317, 359; C. XII 476, 540; C. XIII 102
 Burçlar sâhîb C. XIII 102
 burhan C. III 368; C. IV 67, 68, 352; C. V 12; C. VIII 181, 303, 313; C. IX 93; C. XI 12; C. XII 24; C. XIII 147

- burhân-i nübüvvet C. VI 204
 burun C. VIII 123, 173, 174, 175, 176; C. XI 592; C. XII 285, 314, 330
 bûselîk C. XI 540
 butûn C. II 378, 480, 481; C. III 291; C. V 271, 471; C. XIII 24
 buz C. I 213; C. II 309; C. IV 301; C. VI 539; C. VII 229; C. VIII 91, 239; C. IX 404, 522, 616; C. X 403-405, 520; C. XI 303, 563, 582, 587, 588; C. XII 401
 buzağı C. II 105; C. IV 81, 82; C. V 113; C. VIII 463, 464; C. X 404; C. XI 578, 579; C. XII 48, 49, 53
 buzağı heykeli C. IV 53, 71; C. VI 393; C. XII 192
 buzağıya tapan C. XII 47, 49
 bütâن C. I 141
 bükâ C. I 514
 Bü'l beşer C. IX 587; C. X 213
 bülbül C. I 93, 473, 508, 544; C. II 114, 400; C. III 14, 26, 459; C. IV 86, 470, 501; C. V 382; C. X 154; C. XI 24, 245, 419, 586, 607; C. XII 41, 231; C. XIII 47, 110
 bülbül nevâs C. XI 547
 bülbül-i bâğ-ı Muhammedî C. I 518
 Bü'l-herreb C. VII 419
 bü'l-kerev C. XII 44
 bûlûg C. I 87; C. VIII 232; C. IX 135; C. XIII 278
 bûrd C. I 230; C. VI 473; C. VIII 317
 bûrd u mât C. I 166; C. VIII 403; C. XI 528
 bûrûdet C. IV 485, 486; C. VII 38, 89, 547; C. IX 273; C. XI 567
 büyû Bk. sîhir C. VIII 402, 403, 407, 410, 414
 büyûcû Bk. sihîrbâz C. VIII 410, 413, 414
 büyük C. X 590
 büyük cihâd C. X 499; C. X 503
 büyük hası C. IX 572, 573
 büyük kiyâmet C. II 57
 büyük ölüm C. IX 573
 büyüklər C. I 467
 büzung C. XI 540
 C
 cadde C. II 85, 425; C. III 358; C. IV 171; C. V 304; C. X 108, 270; C. XII 273, 274; C. XIII 75, 145, 146
 cadde-i hakikat C. I 453
 cadde-i şerîf C. II 294, 486
 câdû C. V 323
 câdûlûs C. V 320
 Ca'ferî altın C. II 248; C. VI 457
 câh C. III 55; C. IV 298; C. V 217, 218, 227, 282, 597, 601; C. VII 314; C. IX 30, 32, 163, 185, 186, 189, 191, 616, 618, 619; C. XI 252; C. XIII 116
 câh hırsı C. IX 187
 câh ve mansîb duygusu C. IX 146
 câhidû annâ C. XII 150
- câhidû finâ C. XII 150
 câhil C. I 170; C. II 147, 148; C. III 25, 110; C. IV 27, 73, 85, 322, 466; C. V 69, 215, 433; C. VII 415; C. VIII 356; C. IX 159, 284, 478, 537; C. X 233, 290, 291, 318, 367; C. XI 414, 472, 473, 488; C. XII 42, 123, 152
- câhiliyye C. XII 289
 câhiliyyet C. VII 275, 283
 câhilîk C. X 290
 cahîm C. VI 454
 cahûd C. IV 317
 cahûdi C. IV 277
 câiz C. VIII 429; C. X 216; C. XI 53
 can C. VII 480
 câmegî C. X 575
 câmekân C. II 245
 câm-i tâhûr C. X 449
 câmî' C. IV 338; C. VIII 59; C. XII 49, 181, 182
 câmîd C. XII 403
 câmî-i cemî-i esmâ C. I 382; C. II 148; C. III 39; C. IV 182, 498; C. V 478; C. VII 315
 câmî-i şerif C. V 323
 câmiyyet-i esmâ C. XI 85; C. XII 306
 câmi'u'l-ezdâd C. I 358, 472; C. III 428; C. V 376; C. VIII 334; C. XIII 240
 can C. I 79, 80, 95, 329, 348, 354, 409, 435, 444, 447, 452, 525, 535, 558; C. II 31, 37, 42, 53, 62, 96, 101, 246, 260, 289, 377, 394, 524; C. III 44, 66, 201, 223, 324, 350, 331, 361, 384, 385, 438, 468; C. IV 34, 48, 56, 303, 392, 398, 399, 401, 414, 507; C. V 609; C. VI 42, 61, 70, 102, 104, 379, 385, 451, 471, 472, 539, 540, 603, 604, 615, 622; C. VII 61, 274, 318, 362, 451, 452, 456, 557, 558; C. VIII 57, 151, 197, 276, 336, 363, 384, 420, 510, 568, 580, 600, 606, 609, 613, 614; C. IX 60, 93, 95, 97, 143, 160, 207, 215, 301, 302, 358, 365, 368, 541, 542, 552, 557, 570, 571, 602, 639, 640; C. X 13, 14, 25, 75, 128, 144, 249, 373, 375, 376, 404, 409-411, 444, 454, 597; C. XI 35, 38, 40, 50, 51, 56, 60, 61, 64, 194, 219, 273, 281, 302, 323-327, 352, 353, 456, 505, 529, 563; C. XII 19, 94, 261, 262, 276, 277, 331, 374, 396, 397, 402, 440, 454, 526, 528, 568, 586, 617; C. XIII 26, 51, 60, 165, 221, 224-226, 233, 237, 242, 247, 257, 275, 280, 281, 315, 334, 335, 340, 341
 can alemi C. III 355; C. VIII 606; C. XI 62; C. XIII 333
 cân bahri C. XIII 336, 337, 347
 cân birdir C. XII 304
 can dali C. IX 59
 can denizi C. III 286
 can feleği C. X 632
 can gözü C. I 454

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- can güneş C. I 127, 128, 328
 can kılığı C. II 112
 can korkusu C. III 389; C. VIII 326; C. XIII 26
 can kulağı C. I 439; C. XIII 237
 cân kurbağası C. XII 262
 can kuşları C. IV 488, 489, 494
 can kuşu C. II 59, 62; C. VII 334
 can mutribi C. XI 225
 can na'raları C. VIII 493
 can nûru C. IX 240
 can olmak C. IV 190
 cân oyunculuğu C. XI 178
 can sultanları C. VI 615
 can suyu C. VI 622; C. XI 37, 322; C. XIII 347
 can tâvusları C. V 215
 can tutucular C. VII 106
 can vermek C. X 508
 cânân Bk. yât C. VI 32; C. X 418; C. XI 221, 379, 611, 614; C. XII 586; C. XIII 335, 336
 cânân-ı hakîki C. VI 42, 61, 91, 398; C. XI 55, 614
 canbâzlık C. VII 135; C. XI 449, 486
 candan geçme C. IX 420
 can-dost C. X 630
 cân-ı âlem C. VIII 56
 cân-ı bâki C. III 264
 cânı bilmek C. VI 70, 210
 cân-ı ewvel C. XI 63
 cân-ı hûdâ C. VI 378
 cân-ı insâni C. VI 31
 cân-ı küll C. III 333
 cân-ı mutlak C. II 40
 cân-ı pâkler C. VII 278
 cân-ı sâf C. XI 54
 canin aleti C. V 141
 canin atesi C. IX 611
 canin bogazı C. V 30
 cânân cânı C. I 444, 445, 534, 546; C. II 377; C. III 361; C. IV 190; C. VII 230, 239, 274; C. VIII 369; C. IX 105, 510; C. XI 63, 64; C. XII 568
 canin cânının cânı C. VIII 369
 canin cüz'ü C. V 51
 canin gözü C. I 440; C. XI 227
 canin kabilesi C. IX 123
 canin kulağı C. I 440
 cânın sırrı C. XI 61
 canin sultânı C. IV 363
 cânın ziyâsı C. I 453
 cânının cânı C. VII 239
 cânın C. II 486; C. III 254; C. IX 610
 câriye C. I 96-98, 140, 147, 148, 154; C. VI 14, 25, 174, 175; C. VII 259; C. X 46, 47, 49, 56, 265, 512-514, 516, 517, 523, 527, 529, 534, 535, 546-549, 551-553, 560, 562-564, 566-569; C. XI 235, 236; C. XII 452, 552; C. XIII 22, 25, 27, 28
 cásus C. VII 528; C. XIII 186
 câşîsluk C. XI 390
 cavlakî C. I 162
 câzîb C. XII 314
 câzîbe C. III 262; C. VIII 269
 câzîbe kânûn-ı îlahîsi C. I 265
 câzîbe kânûnu C. II 166; C. VI 531
 cebâbité C. VI 164
 Cebbâr C. I 311; C. VI 229
 Cebbâr'ın ayağı C. I 419
 cebbâriyet C. I 234-236, 238, 447; C. VII 400; C. IX 612; C. X 255
 cebel-ı râşîl-i şerîfat C. II 103
 cebér C. VIII 490; C. IX 301
 cebir C. I 234-236, 309, 310, 320, 340, 341, 347, 440-443, 447, 451-454; C. II 157, 158, 239, 240, 515; C. III 208; C. IV 268, 269; C. V 532; C. VI 140, 186; C. VII 255, 388, 400, 401, 403, 480-482, 495; C. VIII 324; C. IX 612; C. X 55, 253, 256, 264, 270, 271, 282-284, 297, 305-309, 315, 337, 345, 582; C. XI 475, 476; C. XII 307
 cebir i'tikâdi C. X 304, 338, 344; C. XI 475
 cebir mezhebi C. I 237
 Cebrâil C. VIII 85
 Cebrâil (a.s.)ın kanadı C. XIII 81
 cebir C. I 37, 238, 307, 310, 317, 320, 442; C. V 403-405; C. VI 137, 139, 142, 236; C. VII 255, 400, 402-404; C. IX 586; C. X 264, 269-274, 282-286, 289-296, 298-304, 307, 309, 312, 313, 316, 321, 323, 337, 344, 345, 347, 350; C. XI 145
 cebir-i hakîki C. I 236, 238, 239
 cebir-i mahmûd C. VII 255
 cebir-i mezmûm C. VII 255
 cebir-i mutavassit C. VII 255
 cebir-i sırf C. V 405
 Cebîrlîk C. VII 255; C. X 318, 322, 325, 346, 348, 349; C. XI 143, 475
 Cebrîlik C. I 321; C. II 380; C. VII 257; C. X 337
 cebir hakîkati C. X 338
 cebirin sırrının sırrı C. X 337
 Cebrîyi C. II 344, 381; C. XII 187
 cedd C. XI 157
 cedel C. XIII 286
 cefâ C. I 523, 532; C. III 330, 405, 406; C. IV 26, 27; C. V 90, 105, 113, 177, 620; C. VI 156, 157, 161, 225, 424, 425, 427, 464; C. VII 518; C. VIII 388, 435, 436; C. IX 217, 407, 495, 496, 633; C. X 325-330, 501; C. XI 488, 492, 536, 568; C. XII 86, 122; C. XIII 72
 cefâger C. II 522
 ceffe'l-kalem C. VIII 454; C. X 319-321, 323, 326, 336
 cehâlet Bk. cehil C. II 290; C. III 494; C. IV 24, 50; C. V 160; C. VII 170, 367

cehâlet tohumu C. XII 595
 cehennem C. I 44, 168, 417-420, 496, 538; C. II 55, 107, 186, 187, 191, 398, 445, 487; C. III 92, 93, 112, 208, 209, 260, 348-350, 354, 385, 402, 403, 497; C. IV 16, 32, 55, 64, 129, 198, 199, 201, 219, 337, 385, 492, 502; C. V 103, 105, 503; C. VI 149, 153, 157, 158, 160-162, 200, 276, 280, 282, 340, 454, 455, 547, 578, 580, 581, 582; C. VII 30, 50, 142, 221, 309, 313-315, 360, 368, 390, 426; C. VIII 193, 194, 201, 205, 208-210, 240, 246, 266-269, 292-294, 359, 489, 524, 544, 545, 561-563, 583; C. IX 66, 72, 107, 122, 155, 370, 461, 615; C. X 81, 94, 198, 199, 246, 270, 271, 301, 369, 510, 569, 594, 612-614, 617; C. XI 91, 98, 99, 290, 411, 450, 451, 517, 561; C. XII 19, 166, 301, 340, 393, 432, 470, 489, 535; C. XIII 17, 18, 126, 143, 230, 231, 232, 233, 248, 344
 cehennem cinsi C. VIII 266
 cehennem kapısı C. XII 489
 cehennem korkusu C. X 50, 198
 cehennem köprüsü C. IV 277
 cehennem öküzü C. VI 19
 cehennem-i cîsmâni C. I 496; C. IV 200; C. VI 119; C. XIII 232, 248
 cehennem-i rûhânı C. I 496
 cehennemin yedi kapısı C. II 444; C. VIII 209
 cehennemlik C. IX 614; C. XI 289
 cehil Bk. cehâlet C. I 101, 454; C. II 127; C. IV 33, 47, 268, 483, 499, 509; C. V 12, 151; C. VI 402, 602; C. VII 368, 432, 519; C. VIII 214, 268, 354, 584; C. IX 145, 167; C. X 366, 531, 613, 614, 635; C. XI 57, 227, 374, 490, 505, 506, 553, 599; C. XII 547, 618; C. XIII 266, 270
 cehil yılanı C. XIII 343
 cehil zulmeti C. IV 200
 cehûd C. VI 213
 cehûdi C. IV 277
 cehûl C. VI 601
 celâl C. I 211, 264, 274, 455; C. II 189; C. III 428, 450, 486; C. IV 87, 88; C. VI 105, 228, 352; C. VII 184, 438, 457, 518; C. VIII 38; C. IX 194, 371; C. X 34, 367, 436; C. XI 50, 198, 405, 534; C. XIII 305, 331
 celâl sâhibi C. X 68
 celâlet-i Hak C. VI 374
 celâlf C. VII 82, 474
 celâl-i Hak C. VI 340; C. XI 24
 celâl-i ilâhi C. I 394; C. XII 176
 celâl-i ilâhi nûru C. XIII 222
 celb-i ervâh C. V 316
 celb-i magnem C. III 182
 celîs C. V 66, 430; C. VII 139, 140; C. X 451; C. XI 432; C. XIII 336
 cellâd C. VII 66; C. X 541, 586; C. XII 293, 297
 cem' C. I 204, 542; C. III 29; C. IV 266; C. VI 205; C. VII 450; C. VIII 450; C. IX 214; C. XI 519; C. XIII 42, 45
 cem' olmaı C. X 631
 cemâat C. IV 95, 98; C. VIII 450; C. XI 174, 175; C. XII 49
 cemâat namazı C. IV 257
 cemâat râhmetir C. II 311; C. XII 230
 cemâat yoldaş gibidir C. XI 175
 cemâd Bk. cemâdat C. I 117, 123, 217, 287, 291; C. II 68, 73, 482; C. III 463, 480; C. IV 151-153, 155, 318; C. V 137, 157, 270-272, 274-276, 340, 402, 432; C. VI 42, 194, 303, 304, 473-475, 481, 535, 541, 607; C. VII 131, 149, 150, 172, 173, 237, 239, 266, 268-270, 274, 275, 286, 294, 297, 372, 439, 485; C. VIII 201, 296-299, 369, 522, 523, 551, 554, 555, 618; C. IX 59, 215, 269, 275, 277, 318, 345, 383, 384, 640, 645; C. X 217, 273, 290, 293, 295, 305, 307, 357, 358, 360-362, 379, 448, 518, 520, 521; C. XI 30, 42, 50, 54, 63, 157, 184, 282, 297, 298, 348, 406, 432, 433, 464, 529, 530, 563, 566; C. XII 161, 162, 169, 237, 331-333, 385, 454; C. XIII 24, 128, 129, 260
 cemâdat ve nebâtîn tesbihî C. II 79; C. V 274, 403
 cemâdâtın nutku ehl-i bâtin C. II 378
 cemâdâtın tekellümü C. II 71, 79, 80; C. XIII 129
 cemâdânın nükteлер işitmek C. VIII 523
 cemâdiyyet C. V 136; C. X 195
 cemâdtlik C. II 529; C. V 136, 137; C. VI 396, 480; C. VII 151; C. VIII 24, 552, 599; C. IX 276, 279
 cemâl Bk. hüsün, güzel C. I 264, 274, 407; C. II 189, 270, 358; C. III 40, 136, 188, 200, 428, 450, 486; C. IV 87, 88, 169, 182, 272; C. V 121; C. VI 105, 109, 228, 352, 382, 458; C. VII 438, 457, 518; C. VIII 450; C. IX 143, 194, 326, 329, 453, 454; C. X 34, 204, 353, 354, 367, 428, 429, 440, 517, 518, 540, 588, 593, 594, 599, 624; C. XI 69, 236, 241, 405, 416, 500, 534, 584; C. XII 173, 543; C. XIII 53
 cemâl ve kemâl-i ilâhi C. XII 590
 cemâlî C. VII 82, 474
 cemâl-i bâ-kemâl C. IX 326
 cemâl-i ezelî C. IX 132, 140
 cemâl-i Hak C. II 149, 406; C. III 165; C. VI 340; C. VII 410; C. IX 137, 318, 479, 480; C. X 143, 186, 187, 451, 459; C. XI 208, 210, 214, 618; C. XII 242, 375, 456; C. XIII 53, 54
 cemâl-i hakîkat C. X 540
 cemâl-i hakîki C. X 534, 540

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- cemâl-i Hakk'ın müşâhedesî C. VIII 421; C. XI
 201
 cemâl-i İlâhî C. IX 139, 329; C. X 458
 cemâl-i ma'nevî C. II 249; C. XI 416
 cemâl-i mutlak C. III 196, 198, 423, 425; C. V
 265, 267; C. IX 551; C. X 354, 364, 518,
 519, 624; C. XI 355; C. XII 307, 363, 400,
 582
 cemâlî ve celâli C. XII 498
 cemâlî Yûsuf C. VII 410
 cemâlî-zât C. IV 167; C. X 368, 370, 536, 594;
 C. XII 578, 582
 cem'den evvelki fark C. VIII 530, 536
 cem'den sonra fark C. IV 391; C. VIII 530
 cem'-î ahâdiyyet C. X 517
 cem'-î mâl C. VII 86
 cemî'-î cedes C. I 83
 cemî'-î esmâ C. XI 64
 cemîl C. III 40; C. VI 456, 457; C. IX 139; C. XII
 400
 cemîl-i hakîkî C. IX 215
 cem'iyet arasına karışmak C. XI 166
 cem'iyet-i kalb C. XII 362
 cem'iyet-i kalb C. II 116; C. III 34, 221, 360, 378; C.
 IV 95, 487; C. V 270; C. VI 226; C. VIII 294,
 449; C. XI 175, 183, 184, 566; C. XII 358-
 362
 cem'iyet-i cemâliyye C. XI 236
 cem'iyet-i esmâ C. XII 57
 cem'iyet-i esmâîyye C. I 540; C. II 26, 211,
 212, 408; C. III 46, 335; C. IV 12, 97, 129,
 132, 152, 182, 184, 204, 399, 480; C. V
 270, 348, 478, 479, 607; C. VI 99, 101,
 211, 226, 295, 329, 336, 348, 457, 497,
 606; C. VII 40, 243, 272, 521; C. VIII 28,
 107, 245, 462, 581; C. IX 29, 30, 271, 508,
 545; C. X 27, 30, 90, 91, 170, 216, 226; C.
 XI 48, 50, 56, 399, 446, 566; C. XII 53, 55,
 82, 83, 307, 359, 413, 422; C. XIII 56, 160,
 220, 233, 312, 334, 347
 cem'iyet-i hâtr C. X 507
 cem'iyet-i külliyye C. I 551
 cem'iyet-i ma'nâ C. III 39
 cem'iyet-i unsuriyye C. IX 273
 cem'u'l-cem' C. I 542; C. II 499; C. III 29, 30,
 239; C. IV 51, 266; C. VI 205; C. VII 100,
 450-452; C. VIII 54; C. X 42, 458; C. XIII 42
 cenâze C. IV 341; C. VI 422; C. XI 117, 118
 cendere C. XI 408
 cengî C. II 418
 cenîn C. II 353, 505, 506, 545; C. IV 465; C. V
 31-33, 35, 99, 400, 465, 466; C. VI 302,
 303, 413, 414; C. XII 594
 cenk C. II 161, 163, 189, 419, 530; C. III 456;
 C. IV 353; C. V 267, 268; C. VIII 319, 325,
 326; C. X 122, 123, 394, 494-497, 503,
 505, 506, 514; C. XI 21, 26-36, 171, 442,
 564, 596, 597
 cenn C. IV 375
 cennât-i sıfât C. I 59; C. IV 372; C. IX 529; C. XI
 121; C. XII 282; C. XIII 339
 cennât-i zât C. IV 372; C. IX 529; C. XI 121
 cennât-i a'mâl C. XII 282
 cennet C. I 44, 59, 386, 417, 483, 496, 538; C.
 II 70, 107, 186, 187, 191, 214, 235, 240,
 253, 406, 435, 445, 449, 450; C. III 17, 93,
 112, 164, 176, 177, 208, 353, 354, 402,
 403, 497; C. IV 13, 16, 167, 172, 198, 199,
 200, 209, 242, 337, 348, 371, 372, 375,
 378, 385, 404, 405, 492; C. V 103, 502,
 553, 599; C. VI 125, 149, 160, 161, 221,
 264, 276-279, 299, 448, 452, 455, 547,
 548, 549, 578, 580-582; C. VII 151, 152,
 153, 209, 221, 314, 315, 390, 394, 462,
 497, 549, 550, 553; C. VIII 119, 193, 204,
 205, 208, 209, 246, 267, 293, 294, 359,
 421, 438, 440, 444, 467, 490, 517, 524,
 554, 563; C. IX 66, 73, 122, 126, 155, 212,
 300, 420, 528, 529, 554, 557, 564, 570; C.
 X 26, 27, 33, 43, 81, 94, 124, 140, 198,
 199, 203, 227, 244, 270, 271, 279, 369,
 396, 469, 557, 569, 570, 601, 613; C. XI
 33, 69, 98, 120, 121, 289, 290, 303, 365,
 366, 388, 421, 445, 446, 451, 517, 602; C.
 XII 19, 150, 281, 282, 301, 340, 369, 370,
 380, 470, 582; C. XIII 16, 175, 230, 231,
 232, 233, 286, 287, 308
 cennet ağacı C. II 69, 70; C. IV 479; C. XII 340
 cennet bağceleri C. III 271; C. XII 488
 cennet hüllesi C. VII 465
 cennet kapıcısı C. VII 216
 cennet kokusu C. VIII 123, 124
 cennet kuşu C. I 290; C. VI 276, 277
 cennet ümidi C. X 50
 cennet istidâd C. XIII 175
 cennet-i 'âcil C. I 537; C. II 230; C. V 516; C. VII
 151, 173, 519; C. VIII 228, 438, 440, 524;
 C. X 385; C. XI 32, 98, 99; C. XII 493
 cennet-i 'âcile C. IV 203; C. VI 128; C. VIII 209;
 C. XI 98
 Cennet-i Adn C. VIII 204
 cennet-i a'lâ C. IX 328
 cennet-i a'mâl C. II 321; C. VI 276
 Cennet-i Firdevs C. VIII 204
 cennet-i hakîkat C. III 64
 cennet-i hâs C. VII 142
 cennet-i Huld C. I 571; C. III 111; C. VI 277, 278;
 C. VIII 204
 cennet-i îrfân C. IV 172; C. VI 578; C. VII 520
 cennet-i kalb C. X 614; C. XI 324
 Cennet-i Maârif C. VIII 205
 Cennet-i Me'veâ C. VIII 204
 Cennet-i Nâüm C. VIII 204
 cennet-i sıfât C. VIII 421

- Cennet-i Vesile C. VIII 204
 cennet-i visâl C. XII 154
 cennet-i zât C. II 240, 322; C. III 64; C. IV 169,
 184, 185; C. VI 44, 296, 578; C. VII 173,
 221; C. VIII 93, 421, 518, 592; C. IX 530;
 C. XI 445; C. XII 561
 cennetin ağacılar C. III 271; C. VI 276
 cennetin dört ırmağı C. II 450
 cennetin duvarı C. VII 150
 cennetin irmakları C. II 450
 cennetin kapıları C. VIII 209
 cennele müjdelenmiş C. IX 259
 Cennetü'l-Fazile C. VIII 204
 Cennetü'l-Firdevs C. VIII 204
 Cennetü'l-Hulk C. VIII 204
 Cennetü'l-İstihkâl C. VIII 204
 Cennetü'l-Mâârif C. VIII 204
 Cennetü'l-Mekâsib C. VIII 204
 cennetü'l-me'veâ C. VIII 208; C. XI 121
 Cennetü'l-Mevâhib C. VIII 204
 Cennetü'l-Mûcâzât C. VIII 204
 Cennetü'n-Nâîm C. VIII 204
 Cennetü's-Selâm C. VIII 204
 Cennetü's-Sifât C. VIII 204
 Cennetü'z-Zât C. VIII 204
 cer C. XII 452
 cerâhat C. XII 220, 221
 ceride C. 126
 ceride-i âlem C. V 26
 cerr C. II 393
 cerr u medd C. III 427
 cerrâh C. II 363
 cesâret C. II 506; C. VII 135; C. VIII 326; C. X
 442
 cesed Bk. ecsâd C. I 197, 548; C. III 234, 450; C.
 IV 121; C. V 428; C. VIII 89, 374; C. IX 88,
 89, 574, 576; C. X 362, 380, 381, 448; C.
 XI 530; C. XIII 176, 245
 cesed-i beşer C. III 458
 cesed-i müsevvâ C. I 325
 cevâb C. IV 495, 496; C. VI 216; C. VII 429, 431;
 C. VIII 354, 356, 509, 510
 cevâbin terki cevâbdır C. VII 432
 Cevâd C. II 238; C. V 404; C. XI 289; C. XII 125,
 284
 Cevâd-i mutlak C. I 211, 212; C. XI 420, 606
 cevâhir Bk. cevher C. IV 379
 cevâhir-i mücerrede-i nûrâniyye C. III 254; C. V
 344
 cevâhir-i mücerrede-i nûrâniyye C. III 361
 cevâmiu'l-kelim C. I 514; C. VIII 50
 cevâhir C. VI 20
 cevher Bk. cevâhir C. I 50, 51, 221, 228, 249; C.
 II 67, 236, 237, 243; C. III 265-268, 270,
 272, 273, 276, 277, 280, 283, 388, 408,
 485, 484; C. IV 164, 235, 379, 439; C. V
 601; C. VI 71, 273, 479; C. VII 26, 243; C.
 IX 96, 165, 202; C. X 285, 357, 441, 442,
 572-575, 577, 578, 580, 583, 584, 619,
 628, 635; C. XI 338, 340-342, 352, 605; C.
 XII 32, 93, 295, 369, 592; C. XIII 24, 160
 cevher-i basît C. VI 405, 539
 cevher-i esrâr ve maâni C. XII 29
 cevher-i evvel C. X 556
 cevher-i heyâlanı C. II 217
 cevher-i imân C. XI 329
 cevher-i kalb C. IX 96
 cevher-i maâni C. XII 506
 cevher-i ma'nâ C. III 286
 cevher-i mücerred C. II 210
 cevher-i mücerred-i nûrâni C. III 65; C. VI 270,
 604; C. IX 240; C. X 459; C. XI 39, 92, 93,
 529; C. XII 304
 cevher-i ni'met C. X 225
 cevher-i nûrâni C. XI 35, 340, 342; C. XII 324
 cevher-i rûh C. XI 32, 341; C. XII 325
 cevher-i rûhâni C. V 457
 ceviz C. I 253, 348; C. III 76, 151; C. IV 416; C.
 VII 185, 225-227; C. IX 395, 615, 616; C.
 X 130, 239, 380, 381; C. XI 205, 208, 209;
 C. XII 483-485
 ceviz kabuğu C. X 40, 42
 ceviz sağlığı C. V 77
 cevr C. I 471; C. X 179
 cevr ü cefâ C. II 145; C. V 177
 cevr-i küfî C. XII 43
 ceyb C. IX 91; C. XI 620, 621
 cezâ C. I 292; C. III 278, 279; C. V 469; C. VI
 131, 132, 273-275; C. VIII 191; C. IX 211,
 212, 262, 631; C. X 37, 427, 435, 555,
 556, 558-565; C. XI 127, 135, 138, 147,
 149, 150, 152, 194, 511, 513, 514; C. XII
 68, 309, 556
 cezâ-i seyyîle C. V 105
 cezâ-yi rabbâni C. X 565
 cezâ C. II 168; C. IV 189; C. V 68; C. VI 530,
 531, 535, 541, 542, 544, 582, 583; C. VII
 214, 216, 455, 456; C. VIII 265; C. X 55,
 364
 cezbe C. I 248; C. III 489; C. V 149, 150; C. VI
 168, 205, 537; C. VII 456, 457; C. IX 56,
 68, 430, 649, 650; C. X 309, 310, 342,
 365, 379, 629; C. XI 32, 403, 486; C. XII
 269, 270, 453, 454
 cezbe-i ilâhf C. III 207; C. VI 616; C. VII 204,
 485; C. VIII 378, 379; C. IX 529-531, 650;
 C. X 140, 310, 342, 363, 364, 458
 cezbe-i ilâhiyye C. VIII 208; C. X 457
 cezbe-i rabbâni C. III 389; C. V 346; C. VII 432
 cezb-i âmm C. VII 456, 457
 cezb-i bâtm C. IV 210
 cezb-i eczân C. V 466
 cezb-i Hak C. VII 456
 cezb-i hâss C. VII 456

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- cezb-i ilâhî C. VI 449; C. X 55; C. XI 84; C. XII
 452
 cezb-i kelâm C. I 74
 cezebat C. XII 209, 211
 cezebat-ı ilâhiyye C. V 345; C. VI 377; C. VII
 124; C. IX 649, 650
 cezr C. X 384; C. XII 443, 444
 cezr ve medd C. X 384; C. XII 271, 443
 cezûb-ı rahmet C. VI 91
 cezzâb C. XII 313
 civa C. V 385; C. VI 140; C. VII 162, 441
 cibilli C. IV 238, 239
 cidâl C. VIII 401
 cidd C. II 284; C. IX 447
 ciddin ciddi C. VI 573; C. X 149
 cîfe C. VI 571; C. VIII 245; C. IX 305, 407; C. X
 447, 599; C. XI 339; C. XII 66, 486; C. XIII
 81
 cîfe-i dünyâ C. XII 255
 ciger C. X 246, 247, 248, 249
 Ciger Oğlu C. XI 545
 cihâd C. I 317, 417; C. II 530; C. IV 131; C. V 73;
 C. VI 479; C. VII 437, 447, 460, 484; C. IX
 73, 75, 97, 207, 208, 435, 647; C. X 54,
 495, 500-502; C. XI 170, 406; C. XII 523
 Cihâd kapısı C. VIII 204
 cihâd-ı asgar C. IV 131; C. VI 427, 430; C. X
 488, 489, 498, 509; C. XI 608
 cihâd-ı ekber C. I 417; C. IV 131, 154; C. V 43,
 191; C. VI 427, 430, 585; C. IX 343, 344;
 C. X 123, 488, 489, 494, 495, 497-499,
 503, 509, 511, 521; C. XI 607, 608
 cihâd-ı ma'nevî C. XI 302
 cihân Bk. dünyâ, âlem C. 1424; C. III 214, 299,
 300, 335; C. IV 346; C. V 141; C. V 345; C.
 VII 205; C. VIII 363, 577; C. IX 603; C. X
 54, 597, 628; C. XI 136; C. XII 276; C. XIII
 65, 67, 68, 310, 337
 cihân bendesi C. XIII 177
 cihân güneşî C. XII 178
 cihân perdedir C. XII 503
 cihân rû'yâdir C. V 458
 cihandan maksûd C. VI 158
 cihân-ı bekâ C. VI 270
 cihân-ı gayb C. XI 368
 cihân-ı ma'nâ C. IX 387, 390, 425
 cihân-ı ma'nevî pâdişâhî C. III 261
 cihân-ı münbasit C. V 20
 cihân-ı sîrî C. III 16, 355
 cihânın cânû C. V 141; C. X 628
 cihânın fâidî C. VII 488, 489
 cihâr-yâr-ı güzân C. VIII 416
 cihet C. III 174, 191; C. IV 265; C. V 595; C. VII
 533; C. VIII 567; C. IX 131, 380; C. XI 48,
 51; C. XII 394, 413
 cihtesiz C. III 191; C. VIII 568
 cihtesizlik C. II 42
- cihmâ C. II 515
 cîlâ Bk. saykal C. II 427, 430, 434; C. III 268; C.
 IV 413; C. XII 42
 cîlâcîlik C. VIII 323
 cîlve C. I 431
 cîmâ C. II 418; C. VI 325; C. VIII 228, 392; C. IX
 185-187 445-448; C. X 395, 443, 485,
 522, 532, 545-547; C. XII 573, 574; C. XIII
 26, 188, 189
 cîmâ-ı mesrû C. X 530
 cîmrilik C. II 489
 cîn C. I 330, 331, 332; C. II 15, 78, 197, 218,
 293, 379, 425, 454, 464, 482, 483; C. III
 256; C. IV 139, 214, 215; C. V 172, 402; C.
 VI 171, 363, 375, 403, 438, 490, 565, 566,
 590, 592; C. VII 272, 273, 324, 325, 337,
 364-366, 417; C. VIII 83, 84, 461-463,
 465; C. IX 108, 121, 266, 610, 611; C. X
 500, 557, 584; C. XI 92, 93, 339; C. XII
 337, 338, 397; C. XIII 42, 302
 cîn şeytanları C. I 62; C. V 237
 cînâs C. XI 49
 cînâs-ı nâkis C. VI 458
 cînâs-ı tâm C. VI 458; C. VIII 222
 cînâyet C. VIII 92
 cînnî C. II 15, 463; C. VIII 177; C. IX 407; C. XII
 339
 cînnîn cîsmî C. XI 92
 cîns C. I 240; C. II 208; C. III 95, 290, 328, 329;
 C. IV 72, 205, 473; C. VIII 252-256, 264-
 266, 268, 269, 545; C. XI 184; C. XII 335
 cîns cînsî cîzbeder C. VIII 255
 cîns cînsîne meyîler C. III 41
 cîns-ı habîs C. IX 560
 cîns-ı latif C. IX 560
 cînsiyet C. I 296, 297; C. III 328, 329; C. IV 83;
 C. VII 479; C. VIII 252, 254-256; 269; C. XI
 392, 393; C. XII 330, 331, 336, 337, 339-
 343
 cînsiyet kokusu C. XI 393
 cînsiyet sîrî C. XII 330, 331
 cînsiyet-ı rûhiye C. VIII 255
 cînsiyet-ı sîriyye C. VIII 255
 cîrcîr C. I 419
 cîrit C. III 107, 363; C. VII 454; C. VIII 595; C. X
 184, 495, 595; C. XI 89, 230, 594; C. XII
 544
 cîrm C. X 443
 cîsim Bk. ecsâm C. I 85; C. II 176, 177, 237; C.
 III 137, 204, 205, 224, 265-267, 295, 324,
 356; C. IV 27, 50, 322, 332, 340, 346, 374;
 C. V 466, 596; C. VI 479-481, 526, 527,
 528, 539, 540, 601, 622; C. VII 131, 133,
 134, 137, 142, 168, 247, 253, 260-262,
 451, 452, 454, 455; C. VIII 359, 368, 512,
 600, 602, 606, 613; C. IX 40, 57, 59, 61,
 202, 240, 272, 290, 335, 462, 556, 557,

- 563, 571, 602, 603, 613-615; C. X 13, 23, 41, 61, 75, 81, 187, 249, 313, 314, 369, 397, 398, 400, 401, 404, 459, 460, 463, 510, 511, 585, 598, 599, 615; C. XI 40, 43, 50, 51, 56, 62, 119, 157, 198, 227, 277, 281, 284, 378, 383-385, 463-465, 467, 469, 488, 506, 529-531, 577, 578, 598, 602, 603; C. XII 22, 30, 88, 89, 92, 100, 160, 261, 262, 265, 280, 286, 289, 304, 325, 326, 331, 333, 334, 360, 373, 375, 379, 386, 395, 396, 402, 408, 438, 439, 470, 471, 485, 492, 522, 531, 565, 572; C. XIII 24, 31, 93, 171, 177, 178, 179, 185, 210, 221, 222, 235, 246, 313, 339
 cism ağacı C. VIII 536
 cism alemi C. V 547
 cism cübesi C. IX 135
 cism gemisi C. XIII 60
 cism gözü C. X 535
 cism habası C. XIII 332
 cism hırkası C. XIII 171
 cism kafesi C. I 435; C. IX 290
 cism kılıç C. X 512
 cism memleketi C. I 149
 cism meshi C. X 165
 cism oküzü C. VI 33, 34; C. XII 522
 cism perdesi C. XII 363
 cism sandığ C. XIII 179, 194, 195, 196, 206, 212
 cism sandıkları C. XIII 207
 cismânî C. IV 407, 408; C. VII 299; C. VIII 607; C. IX 645; C. XIII 216
 cismânî cehennem C. I 418
 cismânî kimse C. XI 170; C. XII 326
 cismânî lezzet C. IX 156
 cismânlar C. VIII 186, 187, 608; C. IX 61, 384, 386, 387, 388, 389; C. XII 480
 cismâniyet C. III 372; C. IV 451, 506; C. V 339; C. VI 147; C. VII 544; C. VIII 606; C. IX 20, 60, 110, 286, 287, 384, 649; C. X 13, 22, 40, 82, 84, 143, 147, 214, 229, 291, 337, 396, 440, 446, 455, 456, 524, 545, 596, 597, 599, 600, 603, 611-613, 621, 622; C. XI 32, 62, 63, 93, 176, 368, 375, 380, 397-402, 435, 468-470, 477, 507, 508, 592, 605, 614; C. XII 107, 123, 341, 443, 444, 448, 535, 538, 564, 565, 594; C. XIII 126, 129, 153, 207, 216, 235, 237, 278, 279, 309, 311, 334, 338
 cismâniyet alemi C. I 73; C. XI 33, 48; C. XII 280, 492, 559; C. XIII 333
 cismâniyet kuyusu C. XIII 217
 cismâniyet perdesi C. IX 21
 cism-i berzahî C. VIII 22, 371, 372, 383, 384, 390, 439; C. X 58, 403; C. XII 501
 cism-i berzahî gözü C. VIII 371, 372
 cism-i beşer C. VI 302; C. VIII 599; C. IX 273; C. X 31, 430; C. XII 290
 cism-i cemâd C. V 466; C. VI 479
 cism-i cin C. XI 92
 cism-i hayvan C. VI 479
 cism-i insân C. VIII 150; C. VIII 177, 371
 cism-i kesif C. VI 171; C. VIII 204, 228; C. IX 567, 572, 645; C. X 401, 402, 403
 cism-i kül C. II 420; C. VII 536
 cism-i latif C. VI 170, 171
 cism-i Muhammedi C. VIII 606
 cism-i nebât C. V 466; C. VI 479
 cism-i nûrânî C. IX 341
 cism-i şerif C. XII 406
 cism-i unsûr C. III 356; C. VIII 371, 372, 384; C. IX 223, 241; C. X 229, 380
 cism-i zulmânî C. VI 48
 cismîn gözü C. XI 227
 cismîyyet C. IX 311; C. X 23
 civan C. X 464
 civâmerd C. XII 20
 civciv C. IV 504
 coğrafya C. X 632; C. XII 620
 ciòmerd C. III 250, 353; C. X 588; C. XII 431, 456, 598
 ciòmerdlik kârdur C. XII 518
 cû C. II 238, 512
 cûd C. II 237, 238, 239; C. III 295; C. IV 317, 361, 383; C. V 12; C. VII 546; C. IX 220; C. XI 21, 70; C. XII 340; C. XIII 28, 29, 145
 cûd deryâsı C. VIII 517
 cûd u ata C. VI 78
 cûd ve sehâ C. II 359
 Cûda C. V 13
 cûd-i hakkâñ C. II 51
 cûd-i ilâhî C. III 64
 cûd-i hakîki C. XI 452
 Cûhî C. IV 341
 cû-i kelb C. X 171
 cum'a C. V 126; C. X 45, 46
 cum'a namâzi C. XI 165, 519
 cûu'l-bakar C. VIII 547; C. X 124, 243
 cûu'l-kelb C. X 231
 cübbe C. III 377; C. IX 132, 133, 134; C. XI 414
 Cübbedin içinde Hudâ'nın gayri yokdur C. VIII 87
 cûb C. III 87; C. IX 209, 221
 cûhâlâ C. V 180; C. VI 327
 cûhûd C. III 392; C. IV 317; C. IX 455; C. X 249, 394, 427; C. XI 326, 331, 338, 344, 350, 599; C. XIII 155, 191
 Cûhûdlik C. XI 306, 345
 cûlâb-i kand C. VIII 409
 cûmûdiye C. VII 344

- cünd-i ervâh C. VIII 553; C. XI 242
cünûd-i ilâhiyye C. I 342; C. VII 239; C. VIII 186,
187
cünûd-i semâviyye C. III 116
cünûd-i mûcennede C. III 293
cûnûn C. II 261, 379, 448; C. III 386, 387, 388
cûnûblük C. IX 62; C. XI 398, 399
cûr'a C. IX 139, 140, 141, 142, 144
cûr'a-i cemâl C. IX 145
cûr'a-i saf C. IX 143
cûrm C. VII 123; C. X 84, 331, 559, 609, 613,
615, 620, 622; C. XI 147, 150; C. XII 391
cûst ü cû C. I 395
cûvân C. XII 589
cûz' C. I 267, 292, 296, 459, 474; C. II 255,
256, 280, 281, 288, 308; C. IV 97, 204,
205; C. V 40, 44, 267, 509, 510, 593; C. VI
22, 215; C. IX 29, 55; C. XI 490, 491, 581-
583, 588, 621; C. XII 60; C. XIII 105, 130,
339
cûzâf C. X 69
cûz'e muhabbet C. II 257
cûz'i C. II 451
cûz'-i mahzûf C. I 53
cûz'iyât C. I 397; C. II 281, 451
cûz'ünün cûz'ü C. XI 580, 581; C. XIII 130
Ç
çadır C. III 137; C. V 154; C. X 368; C. XI 488;
C. XII 496, 543
çadır ehlî C. XII 163
çakal C. V 201, 213-215, 217
çâkerlik C. VI 316
çakılı taşı C. VII 500
çakır C. IX 497
çakmak C. I 271, 283; C. VIII 591
çakmak fîlitli C. XII 371
çakmak taşı C. I 269; C. III 104; C. IV 49, 50; C.
XII 521
çalgı C. II 13, 61, 85, 95; C. IX 322, 323; C. X
443; C. XI 91, 226, 228, 541
çalgıcı C. II 14, 59, 83, 84, 86, 89, 92, 94; C. XI
222
çalgıçılık C. II 62
çalınmış metâ pâyîdâr olmaz C. XII 526
çalışma C. I 203, 300, 302, 306, 307, 310, 311,
313, 320, 340; C. VI 187-189, 566, 633,
634; C. X 102, 103, 104, 107, 111; C. XI
143, 144
çalma kapıyi, çarlarlar kapımı C. X 561
çalmak C. VII 512
çamur C. I 409; C. III 302, 303; C. IV 227, 452;
C. V 30, 141, 594, 595, 596, 600, 601,
609; C. VII 270, 271; C. VIII 16, 341, 342,
554, 609; C. IX 609; C. X 228, 229, 248,
402, 409; C. XII 32, 324, 325, 326, 347,
402, 412, 438, 529, 535, 584; C. XIII 222,
246, 265
çamur leğen C. IX 360
çamur sahâsı C. V 150
çanak C. XI 613
çâr dâng C. VII 301
çâr unsur C. X 455
çârcûb C. XII 112
çardak C. VII 468
çâre C. III 190
çârh C. XI 621; C. XIII 20, 278
çârh-i felek C. XI 83, 314, 316
çânk C. VIII 340; C. IX 607, 608, 621, 623, 624;
C. X 11-14, 16, 30, 31, 343, 344, 357-359,
383, 384; C. XI 94, 96, 239, 367
çarmîh C. IV 302; C. XI 90, 331; C. XII 491, 492;
C. XIII 154
çâşaf C. VII 70, 75; C. VIII 501; C. IX 124, 450;
C. X 49, 65, 376, 377; C. XII 603, 624; C.
XIII 247
çâr-şâh C. III 225
çâşî C. XI 292
çâr-tâk C. VII 468
çavuş C. V 221, 234; C. VIII 594, 595; C. XII
455, 475
çavuş kuşu C. III 443
Çehâryâr C. IX 291; C. XI 72
çehre C. VIII 245
çekçek C. III 349
çekiç C. XIII 229
çekirdek C. I 409; C. II 323; C. III 191, 333; C. IV
417; C. V 134; C. VI 290, 568; C. IX 346,
621; C. X 557; C. XI 287, 451, 563; C. XII
272, 561; C. XIII 56
çekirge C. VIII 537, 543; C. X 514, 520
çemen Bak. çimem C. XI 419, 420; C. XIII 294
çemânzâr C. III 458; C. XIII 68
çeng C. I 230, 471; C. II 13; C. VIII 597; C. XI
49, 540, 541; C. XII 126; C. XIII 174
çengel C. IX 494
çengi C. IX 322, 323; C. XI 540, 541; C. XII 488
çeng-i hikmet C. XII 489
çerâg C. I 246; C. III 352; C. IV 18; C. VI 264,
528; C. VII 136, 137, 142, 143, 144, 145;
C. VIII 109, 384, 390, 391; C. X 249, 551;
C. XII 461
çerâg-i cisim C. VII 136
çerâg-i ilâh C. VII 499
çerez C. X 466
çergi C. V 452
çerh C. I 286; C. II 393; C. VI 593; C. X 595; C.
XIII 345
çerh-i felek C. I 286, 395; C. X 587
çerhîn devirderi C. VII 220
çesme C. VIII 422, 454; C. IX 158; C. X 83, 365;
C. XII 91, 92, 94, 123, 524, 525, 528, 529
çesme-i fûyûzât C. IV 404
çesme-i gayb C. VI 205
çesme-i lîlah C. VIII 421

- çeşme-i kalb C. III 373
 çeşme-i vidâd C. XII 125
 çeşm-i azîz C. XII 305
 çeşm-i bâtin C. I 380; C. III 241; C. IV 114
 çeşm-i bînâ C. XII 592
 çeşm-i mâ-zâg C. VIII 245
 çeşm-i sâh C. X 339
 çeşm-i zâhir C. I 380
 çeşni C. III 418
 çevgân-i kazâ C. III 107
 çiban C. X 15; C. XII 391; C. XIII 202
 çifit C. I 182
 çığırkan C. VI 51
 çîknik C. I 285; C. XIII 218
 çınar C. III 458
 çingirak C. X 144; C. XII 244; C. XIII 266
 çîplak C. IV 206, 445; C. VI 62, 66, 70
 çırak C. II 262
 çıraklık C. XI 574
 çîçek C. I 571; C. II 289; C. III 24, 385, 459; C. X 126, 146, 154, 155, 208, 556, 634; C. XIII 23, 24, 93, 184, 208, 246
 çift C. II 118, 121; C. III 104, 105, 194; C. XI 184
 çift sürmek C. XIII 317
 çîftçi C. IX 486, 487
 çigil nakşî C. VI 456
 çigüne C. XI 526
 çığ C. I 86
 çil kuşu C. XI 531
 çile C. IX 402, 476, 477; C. X 195, 453, 458, 499; C. XII 597; C. XIII 164, 243
 çile-i ask C. VI 624
 çimen Bk. gemen C. IX 56, 60; C. X 126
 Çin sahîninin kızı C. XII 621
 Çinîler C. II 428, 429, 430
 çirkin C. I 304; C. III 224, 375; C. IV 192, 193, 194, 196, 235, 236; C. V 366, 389; C. VI 104; C. IX 588; C. X 355, 359; C. XII 497
 çirkin fil C. VII 328
 çirkin ses C. IV 60; C. X 387-392
 çirkînlîk C. IX 587; C. X 367; C. XII 334; C. XIII 268
 çivîdi C. XII 314
 çiy C. III 359
 çizgi C. XIII 295
 çoban C. III 474-476, 478, 480-482, 487, 488, 490, 492; C. V 117, 319; C. VI 461, 462, 515; C. VIII 126, 249, 379; C. X 375, 376, 379, 457; C. XI 75, 593; C. XII 33, 432, 433, 519, 520; C. XIII 33, 110, 163, 177, 294
 çobanlık C. XII 434, 435, 437
 çocuk C. I 305; C. II 417-419, 421; C. III 34, 119, 135, 282; C. IV 45, 46, 125, 209, 210, 394; C. V 110, 426, 604; C. VI 67, 170, 332, 352, 353, 355, 451, 519, 521, 579, 581; C. VII 206, 331, 468; C. VIII 177, 225, 226, 231, 232, 327, 328, 363, 364, 381, 393, 552, 553; C. IX 56, 59, 430, 431; C. X 15, 282, 293, 380, 381, 421, 446, 450, 530, 542; C. XI 13, 158-160, 204, 207, 208, 259, 338, 339, 341, 352, 406, 555, 583, 586; C. XII 114, 115, 502, 614; C. XIII 38, 55, 175, 181, 197, 268, 269, 272-274, 278, 279, 292-294, 301, 302, 304, 307, 322, 323
 Çocuk babasının sırrıdır C. VIII 392, 393; C. IX 611, 613
 çocuk dili C. IV 393
 çocuk huylu C. XIII 268
 çocuk ihtiyarlar C. XIII 269
 çocuk merkebi C. II 422
 çocukların kani C. XIII 307
 çocukluk C. VIII 67, 223; C. XIII 196
 çok C. XII 359
 çok düşmanı az görmek C. IV 131
 çok söyleyici C. IV 441
 çok söz C. IV 449
 çok uykû C. IV 449
 çok yaşı C. IV 223
 çok yemek C. IV 456
 çokluk C. XI 218; C. XII 362, 415
 çolak C. XI 577
 çoluk çocuk C. VII 320
 çorak C. X 522, 523
 çorba C. X 460
 çöl C. VI 112; C. IX 423; C. XI 234; C. XII 233; C. XIII 286
 çömlék C. V 461; C. VI 629; C. X 206, 217, 249; C. XI 41; C. XII 42; C. XIII 320, 321, 340, 341
 çömlékci C. IV 494; C. V 141, 461; C. XII 42; C. XIII 321
 çör çöp C. III 131; C. IV 386, 387, 388, 389
 çukur C. VIII 524; C. XII 17
 çul C. XI 356
 çulha C. III 473; C. VII 338, 417; C. XII 443
 çulhalık C. XI 203
 çün C. XI 526
 çün u çend C. XII 501
 çün ü çîrâ C. I 411
 çünük C. XI 397-399
 çûval C. IV 355; C. VII 463, 464, 476
 çûrûk elma C. V 531, 533
 D
 dâd-i gayb C. III 360, 361, 362
 dâfîa kânumu C. II 167
 dag C. I 154, 230, 291, 359, 394; C. II 356, 509, 510; C. III 150, 289, 371, 373, 374; C. IV 101, 381, 432; C. V 21, 89, 304, 360, 361,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 396; C. VI 30, 499, 500; C. VIII 180, 279, 474, 577; C. IX 383, 384, 400, 442, 597, 601; C. X 30, 90, 181, 200, 206, 209, 218, 335, 481, 492, 525, 537, 538, 627; C. XI 282, 297, 449; C. XII 32, 58, 126, 151, 162, 169, 172-175, 237, 251, 276, 298, 540; C. XIII 69, 249, 277
 dağ keçisi C. V 86
 dağarcık C. X 222; C. XI 313; C. XIII 343, 344
 dağdan nâka çıkışması C. X 224
 dağdan uçma C. XI 449
 dağların meleği C. XII 176
 dahl C. X 31; C. XI 452
 dahme C. XI 97
 dahme-i cisim C. XI 97
 daimün C. XII 240
 daimü'l-teccelli C. II 96, 470; C. V 17; C. XIII 118
 dâire C. VI 474; C. XII 95, 96, 314; C. XIII 296
 dâire-i idrâk C. IX 21
 dâire-i rû'yet C. VIII 171
 dâire-i seyr ve istihâlat C. XII 76
 dâire-i vücdün kutbu C. V 581
 dakkı'l-hasır C. III 169
 dal C. VII 165; C. VIII 517, 554; C. IX 414; C. X 20, 154; C. XI 169, 314, 378, 425; C. XII 340, 531; C. XIII 242, 243
 dalak C. VI 307; C. VIII 158
 dalâl C. II 185; C. IV 295
 dalâlet C. I 35, 60, 235, 296, 440; C. II 77, 156, 157, 167, 182, 285, 536, 537; C. III 228, 308, 316, 445; C. IV 72, 75, 194, 236, 237; C. VI 99, 481, 512; C. VII 50, 275, 315, 401; C. VIII 340, 355, 359, 369, 539; C. IX 64, 103, 126, 263, 320, 322, 327, 612; C. X 35, 80, 88, 134, 182, 291, 292, 605, 606, 634; C. XI 228, 239, 435, 472, 508, 523, 501, 566; C. XII 53, 84, 85, 112, 125, 473, 535, 549; C. XIII 75, 76, 145, 197
 dalâlete sevk C. VII 503
 dalâletin aynı C. XIII 145
 dalga C. I 75, 225; C. II 480, 560; C. III 71; C. V 479; C. VII 489; C. VIII 333, 334, 430, 474; C. IX 277, 278; C. X 75, 152, 205, 376, 462, 480, 519, 529; C. XI 481; C. XII 38, 39, 58, 93, 137; C. XIII 126, 336, 337, 340
 dalışçı C. I 483, 484; C. III 251, 485; C. VIII 426; C. IX 125; C. XII 618; C. XIII 218
 dalkavuk C. VI 165
 dâll C. XI 228
 dam C. XI 254; C. XII 572, 573; C. XIII 348
 dam kenâr C. VIII 95, 96, 97
 dama C. VIII 316
 damar C. VIII 577, 578; C. X 403; C. XI 428
 damda deve arama C. VIII 379
 dâr-i âhiret C. VII 199
 dâne Bk. tâne C. II 44; C. III 96, 421; C. VIII 357; C. IX 397, 399
 dâne-i amel C. IX 398
 dâng C. VI 580; C. VII 301; C. X 390; C. XI 352; C. XII 115, 171
 dânik C. XIII 115
 dânişmend C. III 61, 63
 dans C. X 245
 dar C. II 530
 dar kapı C. IX 177
 darâgaci C. IX 152, 153; C. X 418, 557, 600; C. XI 148, 149; C. XII 491, 492, 526; C. XIII 262, 263
 darbe-i ma'nîvî C. XIII 280
 darbhâne C. XI 524
 darb-i emsâl C. I 37
 darb-i mesel C. II 255, 256, 279; C. III 295, 387, 405; C. VI 108, 184, 185, 215, 356, 475, 504, 527, 529, 590, 636; C. VII 51, 506; C. VIII 134, 144; C. IX 189, 381, 393, 627; C. X 38, 134, 507, 561, 566; C. XI 187, 461, 502, 512, 518; C. XII 21, 22, 152, 470, 472; C. XIII 52, 58
 darb-i şerî C. V 267
 dâr-i âhiret C. XI 121, 159; C. XIII 231
 dâr-i azâb C. X 554
 dâr-i beka C. IX 464
 dâr-i dünyâ C. IX 464; C. X 555; C. XII 509
 dâr-i fenâ C. XIII 308
 dâr-i gürûrdan uzak olmak C. X 119
 dâr-i kûfr C. VI 59
 dâr-i naîm C. X 554; C. XI 378
 dâr-i suver-i hayâliye C. X 554
 dâr-i suver-i kesife C. X 554
 dâr-i tecerrîd C. X 554
 dâr-i teklîf C. X 554
 dâr-i temyîz C. X 554
 darlık C. VIII 175
 Dâr C. I 234; C. III 169; C. IV 111; C. V 405; C. VI 228, 496; C. VII 327, 522; C. VIII 60, 438; C. IX 505; C. X 153, 200, 347, 600; C. XI 24, 564; C. XII 81, 91, 219, 557
 dâru'l-gûrûr C. VIII 411; C. X 119, 601; C. XII 531
 dâru'l-emân C. VIII 261
 dâru'l-harb C. X 44
 dâru'l-hilâfe C. II 235, 246
 dâru'l-islâm C. XII 377
 dâru'l-karâr C. VIII 204; C. IX 245
 dâru'l-melâm C. IX 382
 dâru'l-mülk C. XII 378
 dâru's-selâm C. IV 498; C. VII 217; C. VIII 204
 dâru's-sûrûr C. VIII 411
 dâru's-şifâ C. XII 610
 dâv C. XII 495
 da'vâ C. II 224; C. IV 459, 460, 461, 462, 463; C. VI 424, 425, 595; C. IX 618; C. XI 53; C. XII 325; C. XIII 240

- da'vâ-yı aşk C. XIII 60
 da'vâ-yı enâniyyet C. II 307, 320; C. IV 60; C. VIII 282
 da'vâ-yı işrâd C. I 251; C. II 171; C. IV 353, 429; C. V 480
 da'vâ-yı istiklâl C. V 44
 da'vâ-yı iştirâk C. VI 115; C. VIII 345
 da'vâ-yı kemâl C. IV 59; C. V 186
 da'vâ-yı kemâl C. IX 429
 da'vâ-yı müsâvât C. III 378
 da'vâ-yı nübüvvet C. IX 382
 da'vâ-yı riyâset C. X 422
 da'vâ-yı tasarruf C. VIII 277
 da'vâ-yı ulûhiyyet C. VII 173; C. VIII 81
 da'vâ-yı vücûd C. II 471
 dâver C. I 190; C. XII 466
 da'vet C. II 164, 171; C. IV 11, 75, 81, 82, 377, 463; C. VI 122, 145, 182-184, 247; C. VII 214; C. VIII 535, 538-540, 542; C. IX 149, 627; C. XI 17, 18, 293
 da'vet-i enbiyâ C. IV 378; C. VI 121, 149; C. IX 119; C. X 326, 327
 da'vet-i enbiyâ ve evlîyi C. VII 251
 da'vet-i halk C. XI 293
 da'vet-i ma'nevîyi C. VII 214
 da'vet-i tevhîd C. IV 464
 dâvûd (ney) C. III 492
 davul C. III 327; C. IV 351, 352; C. V 180; C. VI 446-448, 516, 517; C. VII 220; C. VIII 597; C. X 498, 500, 514, 528; C. XI 370, 371; C. XII 65, 204, 212
 davulcu C. XI 295
 dayak C. XIII 139, 159
 dâye C. IV 504, 505; C. V 31; C. VII 555; C. VIII 526; C. IX 245, 246
 debb C. IX 135; C. XIII 188
 debbâb C. XIII 188
 debbâg C. VII 48, 88, 89, 92, 95, 96
 debûr C. VIII 369
 deccâl C. I 185
 dedikodu C. III 353; C. IV 101; C. VI 20, 506
 def C. V 43; C. XII 452; C. XIII 164
 def-i belâ C. XII 216
 def-i gam C. VIII 505; C. XI 91
 def-i havâti C. XII 74
 def-i mağrem C. III 182
 def-i şerr C. XIII 120
 defîn C. XII 412
 define C. III 207; C. IV 23; C. V 302; C. VI 425; C. VIII 216, 217, 221, 222; C. IX 250; C. X 396, 409; C. XI 390, 517, 591, 615, 619, 622, 623; C. XII 14, 15, 17, 18, 21, 34, 67, 108, 115, 116, 122, 127, 129, 140, 146-149, 151, 152, 153, 372, 373, 470; C. XIII 103, 112, 113, 114, 118, 123, 136, 138, 139, 143, 144, 159
 define-i hakîkat C. XIII 139, 140, 144
 define-nâme C. XII 25
 defnolunmuş para C. XII 504
 defterdâr C. II 346; C. X 332, 334
 defterdarın köleleri C. X 332; C. X 335
 defter-i amâl C. II 455; C. IX 577; C. X 45, 46, 60
 değirmen C. II 327; C. VII 109; C. X 372; C. XI 209, 315; C. XII 19, 97; C. XIII 174
 değirmen fâresi C. III 134
 değirmen taşı C. X 254, 374; C. XI 313, 314
 değirmenci C. II 328
 değnek Bk. deynek C. V 28; C. VI 495; C. VIII 536; C. X 543
 Dehdehî altını C. IX 259; C. XI 468
 dehlin C. IX 71, 72
 dehr C. II 547, 548; C. VIII 453; C. XI 379; C. XIII 66
 dehr timsahı C. XIII 66
 dehrî C. IV 136, 137; C. VI 453; C. VIII 300; C. XII 255
 dehrin arslanı C. VI 573
 dekâik-i felsefiyye C. IX 26
 dekâyik C. II 148; C. IX 443; C. X 35; C. XII 302, 508; C. XIII 330
 dekâyik-i hikemiyât C. X 134
 dekâyik-i rûhiyye C. XII 514
 delâil-i akliyye C. I 47, 48; C. XI 591; C. XII 18, 151, 187, 227, 271, 325; C. XIII 140, 269, 343
 delâil-i fikriyye C. XII 148, 149, 153
 delâil-i mantkiyye C. IX 431; C. XII 151
 delâl C. XI 557
 delâlet C. VI 347, 348
 delâ C. IX 170
 deli C. I 84; C. III 389, 390, 400; C. IV 82, 141, 143, 144, 145, 155, 156, 159, 162, 164, 475; C. VI 123; C. VII 478; C. VIII 380; C. IX 597, 598, 604-607; C. X 19, 246, 421; C. XI 210, 214; C. XII 22, 23
 deli C. XII 114, 115
 delice tohumu C. II 79
 delikanlı C. III 414; C. VIII 101, 102; C. XIII 189
 delikanlılık C. X 450
 delîl C. I 126, 195; C. II 73, 75, 469; C. III 461; C. IV 393; C. V 168, 379; C. VII 171; C. VIII 463; C. IX 15, 16, 87, 90, 91, 203-205, 350, 430, 431; C. X 604; C. XI 12, 44, 246; C. XII 17, 150, 193-195, 592; C. XIII 17, 68-72, 80, 93, 140, 246
 delîl ile isbât C. IX 205
 delîl-i akli C. I 454; C. II 72, 76; C. IX 205; C. XI 246; C. XII 195, 227
 delilik C. II 380; C. III 386, 387, 400, 404, 405; C. IV 83, 140, 143, 145, 146, 162-164, 244, 376; C. IX 600, 604, 605; C. XI 199, 210; C. XII 23
 delk C. VII 250, 265; C. X 590; C. XIII 85

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- dellâk C. X 64, 83
 dellâl C. XII 197
 dellâle C. X 540; C. XII 482
 dem C. VI 266; C. IX 388; C. XII 376
 demdemde C. XII 30
 dernevî C. IV 244
 dem-i İlâhî C. X 251
 demir C. I 269, 271, 283; C. II 374; C. III 34, 104, 232, 233, 235, 241, 255, 328, 376-379, 411, 412; C. IV 36, 48, 49, 50, 485; C. V 18, 195, 273, 357, 397, 487, 488; C. VI 30, 188, 334, 400, 597; C. VII 162, 206, 441, 477, 478, 555; C. VIII 281, 333, 511; C. IX 269, 438, 442; C. X 67, 211, 327, 403; C. XI 297; C. XII 237, 268, 289, 521
 demir pasları C. VII 185
 demirci C. IV 411; C. VII 542; C. X 306; C. XII 321, 432
 denî C. VII 416; C. XII 394
 deniz Bk. deryâ, bahr C. I 75, 210; C. II 171, 187, 188; C. III 66, 71, 75, 162, 203, 288, 386, 390; C. IV 129, 346, 362, 363, 365, 395, 402, 448, 506; C. V 479, 480; C. VI 181, 188, 311; C. VII 344, 421, 489; C. VIII 66, 239, 241, 405, 425, 426, 430, 602; C. IX 277, 278, 348, 349, 360, 364, 400, 433; C. X 181, 205, 206, 214, 218, 368, 480, 481, 517, 519, 529, 621, 629; C. XI 245, 282, 283, 315, 359, 432, 434, 480, 481, 483, 487, 490, 520, 528, 605, 609, 610; C. XII 67, 70, 112, 114, 232, 233, 276, 353, 369, 429, 437, 443, 467, 564, 618; C. XIII 126, 128, 174, 221, 333, 340
 deniz mührlesi C. III 165
 deniz suyu C. X 121
 denizin aşâ ile yanılması C. VI 37
 denizin cezri ve meddi C. XII 271
 denizin dalgası ve köprüğü denizdir C. XIII 128
 denizin köpüğü C. III 426
 denizlerin melegi C. XII 176
 derd C. I 77, 238, 534; C. III 190, 448; C. IV 42, 158; C. V 70, 72, 305; C. VI 135, 136, 215, 216, 275, 377; C. VII 44, 45, 81; C. VIII 17, 559; C. IX 398; C. X 343, 512; C. XI 485, 486; C. XII 24, 626; C. XIII 37, 49, 132, 133, 134, 135, 141, 142, 170, 258, 259; C. XIII 133
 derd-i ask C. XIII 37
 derd-i bâunî C. V 71
 derd-i firkat C. V 71
 derd-i Hak C. X 418
 derd-i İlâhî C. X 512
 derd-i taleb C. V 391
 derd-i zâhirî C. V 71
 derdli C. IV 73
 derdli C. XIII 140
 derdsizlik C. IV 187, 188
 derecât-ı kalbiyye C. IX 649
 derecât-ı saâdet C. XI 606
 derecât-ı ulviyye C. VI 212
 derece-i kemâl C. III 11
 derekât C. I 417
 derekât-ı şüflîyye C. VI 212
 derekât-ı şekâvet C. XI 606
 dergâh C. II 279; C. III 40; C. VI 521; C. IX 135, 306; C. X 141; C. XI 43; C. XII 11, 12; C. XIII 283
 dergâh-ı Hak C. XI 64
 dergâh-ı Hudâ C. IX 438
 dergâh-ı irşad C. II 279, 280
 dergâh-ı izzet C. XI 302, 445, 446
 deri C. VII 47, 48
 derk C. VIII 142
 dermân C. III 190; C. VIII 519; C. X 418; C. XII 24; C. XIII 135
 ders C. IX 87, 88
 ders-i hakâyık C. VII 399
 derfûn C. IV 354
 dervîs C. I 161, 162, 249, 410; C. II 109, 240, 503; C. III 188, 189, 240; C. IV 93, 148, 149, 296, 411, 412, 435, 436, 442, 446, 449, 456, 457, 500, 501; C. V 165, 190, 436; C. VI 32, 250, 334; C. VII 27, 207, 209, 250, 256; C. IX 135, 154, 155, 471, 475, 476; C. X 64, 111, 160, 195, 327, 626; C. XI 67, 119, 283, 484, 497; C. XII 36, 37, 151, 152, 188, 191, 611; C. XIII 141, 225, 284
 dervîs sözü C. X 535
 dervîs tekyesi C. XII 611
 dervîslerin kelâmi C. VII 499, 500
 dervîşlik C. II 129; C. III 43; C. VIII 428; C. IX 362; C. X 117; C. XI 66, 119; C. XII 148; C. XIII 145
 deryâ Bk. deniz, bahr C. II 93; C. III 13, 31, 261, 313, 359, 379; C. IV 129, 134, 480, 505, 508; C. V 337-339, 348, 401, 522, 595; C. VI 260, 313, 314, 321, 380; C. VII 247, 263, 284, 285, 287, 291, 305, 404, 421, 422, 489, 501, 550; C. VIII 127, 129, 135, 239, 240, 246, 517; C. IX 83, 85, 365, 432, 561; C. X 74, 75, 121, 152, 171, 182, 204, 205, 256, 257, 264, 283, 316, 340, 368, 376, 393, 394, 396, 440, 443, 456, 457, 462, 495, 518, 581, 615; C. XI 21, 23, 28, 37, 255, 279, 283-285, 288, 341, 386, 457, 480, 519, 523, 526-530, 605; C. XII 29, 31, 38, 39, 56, 58, 93, 101, 102, 105, 133, 134, 149, 241, 381, 507, 537, 538, 618; C. XIII 38, 54-56, 60, 72, 218, 284, 333-336, 340, 342, 347
 deryâ-dil C. VIII 493
 deryâ-dil veli C. XIII 312
 deryâ-yi afv C. X 615

deryâ-yi ahdar C. III 373
 deryâ-yi akl C. I 353
 deryâ-yi aşk C. X 518
 deryâ-yi bi-nuhâye C. V 529
 deryâ-yi celâl C. VI 314
 deryâ-yi cemâl C. II 93, 94
 deryâ-yi cûd C. II 269; C. III 64
 deryâ-yi hakîkat C. III 380; C. IV 346, 505, 508,
 509; C. V 479, 595, 596; C. VI 69, 260,
 313; C. VIII 241; C. IX 94, 440; C. X 338,
 340, 341; C. XI 23; C. XII 38
 deryâ-yi hakîki C. XIII 54
 deryâ-yi itlâk C. III 389; C. V 18
 deryâ-yi küll C. VIII 472, 473, 474; C. IX 299,
 300
 deryâ-yi maâmîn C. VII 347
 deryâ-yi ma'rîfet-i îlahî C. XII 29
 deryâ-yi melekûtî C. VI 314
 deryâ-yi muhîk C. IV 479
 deryâ-yi mülkî C. VI 314
 deryâ-yi rahmet C. III 121, 122; C. XII 137
 deryâ-yi rûhânîyet C. IX 278
 deryâ-yi safâ C. V 580, 581
 deryâ-yi vahdet C. II 93; C. III 232, 379, 389,
 445, 447; C. IV 346; C. V 513; C. VII 322;
 C. VIII 128, 136, 138; C. IX 81, 379; C. X
 257
 deryâ-yi vücûd C. II 137; C. VI 314; C. VIII 406;
 C. XI 279, 284, 480
 desîse C. IV 287
 dest Bk. el. yed C. I 499
 dest-bâf C. XIII 44
 dest-bûrd C. X 631
 destgâh C. X 223; C. XI 567
 desti Bk. testi C. III 286
 dest-i Hak C. X 172
 deş C. X 55
 deş-i Kerbelâ şühâdâsi C. VIII 605
 dev C. XIII 268
 devâ C. III 190, 448; C. IV 42; C. VI 216, 275,
 418
 deve C. II 169, 170, 175, 177, 321, 322; C. III
 461; C. IV 289, 290, 306-308, 310, 312,
 313, 315, 356, 426-429, 447; C. V 226,
 227, 463, 621, 622; C. VI 446, 447, 567,
 600, 608; C. VII 185, 249, 250, 441, 448-
 451, 453, 454; C. VIII 189, 250, 264, 361,
 379, 400, 478, 479, 486, 487; C. X 294,
 295, 430; C. XII 179, 183, 184, 185, 379;
 C. XIII 88, 269, 272, 283, 330, 331
 deve arayıcı C. IV 306
 deve katarı C. VIII 400
 deve yavrusu C. II 173, 174, 178
 deveci C. II 169, 170; C. VII 321; C. X 294; C.
 XII 378, 379
 deve-gönüllü C. XI 177, 178
 devenin oluk üzerinde durması C. VI 567
 devenin yavrusu C. II 177
 deverân-ı dem C. IX 175
 devîr C. I 393, 414; C. IV 157; C. VI 382, 383,
 384, 397
 devlet C. III 38; C. IV 17; C. VI 376; C. VII 383;
 C. VIII 274; C. X 96, 97, 117; C. XII 517
 devlet gözü C. X 147
 devlet kuşu C. XIII 286
 devlet-i dünyâ C. VII 383
 devlet-i ma'nevî C. XI 326
 devrân C. I 381
 devrân-ı felegün çevri C. XI 567
 devre-i Ahmedî C. III 118
 devre-i fetkiyye C. XI 404
 devre-i istihâle C. X 554
 devre-i kâlliyye C. VI 288
 devre-i mâîîye C. VI 288; C. XI 404
 devre-i nâriyye C. VI 288; C. XI 404
 devre-i nebhâtiyye ve hayvâniyye C. VI 288
 devre-i ratkiyye C. XI 404
 devre-i ratkiyye ve fetkiyye C. VI 288
 devre-i tûrâbiyye C. VI 288; C. XI 404
 devrî C. IX 13
 devr-i Âdem C. X 532
 devr-i felek C. VIII 409
 devr-i Muhammed C. XI 396
 devr-i Müsâ C. III 118
 devr-i Mustâfâ C. X 532; C. XII 24
 devr-i rahmet C. III 117; C. XI 396
 devr-i rû'yet C. XI 396
 devr-i zaman C. V 545
 deymûmîyet C. XI 286
 deynek tutucu C. XII 181
 deynekçi C. XII 181
 deyr C. XII 418
 Deyyân C. VII 342; C. XII 385-487
 deyyât C. III 227
 deyyûs C. VII 380; C. VIII 529, 621; C. X 562; C.
 XIII 190
 dikk C. VII 68, 69; C. XII 591
 dikk hastası C. XI 444
 dîl-i eyser C. VIII 554
 drâbhâne C. IX 379
 dış yüz C. X 544
 dışarının su C. XII 530
 dibâce C. III 239; C. XII 412
 dibâce-i cihân C. XIII 177
 dibâgat C. VII 47, 92; C. IX 357
 didâr C. I 516; C. II 249; C. III 166; C. VIII 50; C.
 X 204, 622
 difdâr-i Hak C. XI 13
 dîde Bk. göz, çesm C. III 18
 Dieu protège La France C. VIII 310
 diken C. I 137, 138; C. II 27, 28, 30, 64, 161,
 257, 308; C. III 53, 59, 95, 343-348; C. IV
 405, 419; C. V 156, 231; C. VI 522; C. VII
 13, 301, 364; C. VIII 354, 422, 423, 478,

- 610; C. IX 366, 367, 368; C. X 209; C. XI
 24, 259, 307, 308, 309, 325, 326, 331,
 465, 562; C. XII 18, 95, 96, 125, 137, 251,
 252, 554, 587, 588; C. XIII 134, 135, 141,
 338
 diken ağacı C. X 260
 dikenlik C. XIII 337, 338
 dikiş C. X 194
 dil Bk. gönü'l C. IV 170; C. X 373, 403, 474; C.
 XII 236, 301; C. XIII 320
 dil süpürgezi C. III 22
 dil-árám C. XI 126
 dilber C. I 133; C. VI 528, 559, 582; C. IX 152,
 606; C. XI 228; C. XII 23, 231; C. XIII 19
 dilber-i ayyâr C. XII 63
 dildâr C. I 516; C. IV 434, 435
 dildâr-i hakîkî C. XII 544
 dilenci C. II 120, 135; C. III 148; C. IV 328, 329,
 349, 383; C. V 237; C. VIII 397, 398; C. X
 188, 191, 192, 193, 205, 211, 212, 220,
 221, 237; C. XI 417, 418, 452, 485; C. XII
 461; C. XIII 115
 diligencilik C. X 193; C. XIII 114, 115, 116, 117,
 138
 dilerne C. X 190-193; C. XIII 115, 116
 dil-i sergeşte C. IX 139
 dil-sitân C. XI 526
 dilsiz C. VII 258; C. VIII 364
 dilsiz söz söylemek C. XII 230
 dilsizluk C. XIII 54
 dimâg C. I 567; C. VII 132; C. IX 588; C. XI 237,
 348; C. XII 314, 446; C. XIII 138, 184, 246,
 300
 dimâg-i beser C. XII 573
 dimâgî bozuk C. XII 18
 din C. I 33, 38, 180, 199, 207, 222, 237, 253,
 276, 282, 289, 317, 338; C. II 31, 54, 275;
 C. III 360, 486, 490; C. IV 76, 276, 330,
 360; C. V 323, 445, 634; C. VI 186, 188,
 387, 512; C. VII 251, 351; C. VIII 30, 53,
 269, 339, 399, 400, 445; C. IX 26, 27, 40,
 41, 170, 305, 563, 631; C. X 106, 107,
 241, 383, 567, 585, 586, 618; C. XI 26,
 102, 103, 104, 155, 237, 239, 278, 308,
 310, 339, 382, 439, 576; C. XII 157, 586,
 591; C. XIII 26, 59, 188, 201, 204, 222,
 277, 289, 290, 299
 din derdi C. V 370
 din elhi C. IX 75
 din gami C. VIII 398, 399
 din işi C. VII 330
 din mer'âsi C. XII 285
 din mülkü C. I 97
 din nasihatdu'r C. VI 407; C. X 383
 din sultanları C. VII 321
 din yolu C. VI 512, 513; C. XI 179, 180
 dinâr C. VII 301; C. VIII 310
 dinde taammuk C. IX 198
 din-i acâiz C. XIII 300
 din-i Ahmed C. IV 362; C. XI 68, 164
 din-i Hak C. I 243; C. III 121; C. IV 296; C. X 88;
 C. XI 69
 din-i hakkın çarpması C. II 79
 din-i hanîfî C. II 201; C. XI 239
 din-i ilâhî C. VII 492
 din-i Isâ C. I 201, 208, 243, 252; C. XI 171
 din-i İslâm C. IV 276; C. X 387; C. XI 171
 din-i Muhammedi C. X 450; C. XI 165, 171
 din-i Mûsâ C. I 179
 dinin sultânı C. X 193
 dinlemek C. I 490; C. III 486; C. IV 171; C. XI
 520, 582, 586
 dinlerde ihtilâf C. I 207
 dinleyen C. XI 38, 348; C. XII 32
 dinsiz C. IV 412; C. VI 517
 dirâyet C. X 230
 direk C. II 68, 69, 76; C. IV 41; C. XI 297
 direksiz felek C. XIII 217
 direm C. VIII 310; C. XI 510; C. XII 256
 dirhem C. VII 195, 196; C. X 507
 diri C. I 170, 463; C. II 17; C. IV 479; C. V 157,
 158, 389, 401; C. VI 42, 55, 257; C. VII
 302, 310, 311, 519; C. VIII 117, 281, 290;
 C. IX 195, 345, 557, 559; C. X 92, 221,
 362, 380, 447, 448, 450, 511, 569, 600,
 603, 625, 630; C. XI 62, 198, 259, 503,
 505, 506, 507, 563; C. XII 349, 350, 351,
 397, 501; C. XIII 145, 331, 334
 dirilir C. VI 379; C. IX 442, 565-567; C. X 433,
 434, 600, 630; C. XI 253; C. XII 397, 520;
 C. XIII 40, 59, 300, 333
 dirilik suyu C. IV 239
 dirilme C. VII 251
 diriltmek C. II 509
 diriyî bir nazar ile öldürmek C. VII 520
 dis ağrısı C. VII 59, 60; C. VIII 293, 294; C. XIII
 257, 259
 disî C. VI 533; C. X 123, 267; C. XI 265, 345,
 608
 disî deve C. V 622; C. VI 118
 disî koyun C. V 514
 disîlîk C. XI 608, 614
 div C. VII 336; C. VIII 177; C. X 336
 divân C. XII 295, 296, 538
 divâne C. III 387, 400; C. IV 354
 divâr C. XII 478
 div-i nefş C. I 559
 divit C. IX 623
 diyet C. III 379, 401; C. IV 167; C. VI 23; C. VII
 502, 503; C. VIII 238; C. X 24, 25; C. XI
 495, 496, 503, 504, 507
 diz C. V 315
 dogan (kuşu) C. I 186, 345; C. II 95, 114, 251,

- 498, 506; C. III 14, 108, 111, 113, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 325, 326, 327, 411; C. IV 487, 497-500; C. V 128, 129; C. VI 349, 430, 515; C. VII 234, 256, 499, 537; C. VIII 242-244, 245, 248, 249, 391, 464, 465; C. IX 21, 226, 227, 279, 280, 289, 290, 304, 387, 388, 497; C. X 74, 75, 152, 153, 635; C. XI 58, 125, 219, 238, 293, 329, 382, 419, 469, 476, 477, 531, 606, 607; C. XII 157, 158, 283, 284, 285, 345, 467; C. XIII 81, 92, 252
doğmak C. I 274; C. III 104, 480; C. VI 585; C. XI 586
doğru C. IV 248, 249, 279, 294, 473; C. VIII 361; C. XII 104, 105
doğru haber C. XIII 125
doğru niyet C. IV 41
doğru söyleyicilik C. III 247
doğru söz C. IV 249; C. XIII 124, 125, 319, 320
doğruluk C. III 250; C. IV 248; C. X 217; C. XIII 125, 126
dogum C. II 439; C. IV 187; C. VI 303, 304; C. VII 59; C. IX 70
doğum ağacı C. IV 187; C. VI 302, 303; C. VII 60
doğurmak C. III 280
doğuş C. VIII 613
doktor Bk. tabib C. I 96; C. II 74, 75; C. VII 529, 530; C. VIII 372; C. IX 93; C. X 526; C. XI 105; C. XII 554; C. XIII 144, 195
dokuz felek C. IV 452; C. VII 536
dokuz tabaka C. II 419
dokuzuncu felek C. III 308, 309; C. IX 587
dolak C. III 233, 475
dolap C. I 280; C. II 393; C. X 255; C. XI 314
domuz C. III 395, 396; C. IV 351, 379, 421; C. VIII 194; C. IX 461; C. X 106, 164, 166, 525; C. XI 25; C. XII 556; C. XIII 253
domuz avi C. IX 150
donuklar C. XII 162
donukluk C. XII 161
dost C. I 425; C. II 459, 524; C. III 242, 405, 406; C. IV 100, 113; C. V 125; C. VI 366, 467, 584; C. VII 45, 48, 410; C. VIII 36, 37, 121, 598; C. IX 147, 148, 493, 613, 614, 644, 645; C. X 36, 37, 62, 95, 178, 179, 184, 187, 265, 280, 316, 360, 428, 537, 544, 634, 635; C. XI 160, 161, 167, 169, 173, 176, 282, 347, 393, 438, 464, 466, 482; C. XII 81, 116, 247, 374, 418, 453, 463, 581; C. XIII 28, 29, 51, 207, 299, 312, 313
dost Hak'dır C. VI 586; C. V 449; C. VI 146; C. VII 308, 410, 411; C. X 545; C. XI 125, 347, 485; C. XII 116, 126, 418; C. XIII 51, 309, 313
dostluk C. II 204; C. III 250, 405, 406; C. VIII 355, 516; C. IX 49; C. XI 472; C. XII 230, 231
dostun cemâli C. XII 374
dostun gözü şâhid-i adî C. XII 306
dostun nâmî C. XII 49
döymak C. IX 125
dönmek C. XI 225
dördüncü çardak C. VII 543
dördüncü felek C. III 256; C. VII 28, 29, 544; C. X 150
dördüncü gök C. XII 178, 187
dördüncü hâne C. XI 557
dört C. V 591; C. XI 585
dört anâsır C. XI 157
dört huy C. IX 32
dört irmak C. VI 278
dört nehir C. IX 530
dört rükün C. XI 90; C. XII 564, 565
dört tabiat C. V 465; C. VI 307, 479; C. XI 157; C. XII 564
dört unsur C. V 465; C. VI 307, 479; C. XI 30; C. XII 565
dösel C. X 465
döşeme C. XII 386
duâ C. I 372; C. III 56, 57, 112, 113, 192, 193, 455, 456, 458; C. IV 46, 169, 172, 173, 177, 184, 196, 415; C. V 62, 64, 65, 68-72, 95, 210, 211, 305, 392, 394, 395, 398, 399, 441, 444, 477, 478, 495, 503-505, 508, 574, 579, 585-588, 605, 611, 613, 617, 624, 626, 627, 629, 630, 632; C. VI 233, 239, 260, 261; C. VII 43, 44, 59, 60, 429; C. VIII 119, 122, 404, 513-516, 537, 541, 542, 547, 548; C. IX 115, 177, 235, 398, 399, 554, 631; C. X 65, 67, 68, 72, 113, 327, 611, 612; C. XI 187, 208, 411-413, 532, 594, 595; C. XII 24-26, 129, 130, 138, 140, 145, 146, 175, 226, 242, 506; C. XIII 101, 106-108, 279
duâ evi C. V 557
duâ ve taleb C. VII 345
duâsı C. XIII 74
duâsı müstecâb C. II 383
duâ-yı fîli C. IX 399
duâ-yı lafzî ve fîli C. II 537
duâ-yı lafzî ve lisânî C. IX 399
duâda kuru olmak C. XIII 116
dudak C. I 336, 543; C. XII 503
dudu kuşu C. XI 65, 66, 607
dûhâ C. III 100; C. IV 191; C. XII 366
dül kadın C. IV 144, 161; C. XII 599
duman C. VI 597; C. VII 184; C. VIII 104; C. IX 205, 216, 371, 372; C. X 284; C. XII 193, 567
duman ateşin vücûduna delâlet eder C. XII 193
dûrbâs C. IX 136
durgun su C. VII 318

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- durûb-i emsâl C. VI 109
 dut ağacı C. X 333
 dut yaprağı C. X 198
 duvar C. III 339, 340; C. V 563; C. VIII 618; C. XI 183, 407; C. XII 89, 480
 dü çâr dâng C. X 390, 479
 dübür C. VIII 123
 düdük C. VIII 126; C. XI 91; C. XIII 105, 106
 düello C. XI 172
 düzgüm C. I 455; C. IV 495, 496; C. VIII 407, 408, 414-417, 497; C. IX 201; C. X 403; C. XII 68; C. XIII 95, 96
 düğün C. I 196; C. IV 452; C. XIII 164
 düğün taâmi C. XII 368
 dükkân C. IX 468; C. XI 198, 452, 498, 567; C. XII 152, 153, 417; C. XIII 282
 Düldül C. II 419, 422
 dürger C. IV 380; C. X 306; C. XI 454; C. XII 447
 dürğerlik C. XI 621
 dum C. X 482
 dùn C. X 463; C. XII 256
 dùnbe C. X 482
 dünyâ Bk. âlem, cihân C. I 75, 89, 97, 107, 154, 155, 170, 204, 215, 275, 276, 318, 319, 555; C. II 57, 58, 121, 254, 353, 354, 459; C. III 16, 17, 111, 169, 276, 278, 279, 295, 313, 317, 318, 320, 364; C. IV 196, 199, 230, 232, 237, 332, 505, 516; C. V 26, 31, 39, 76, 120, 143, 230, 231, 282, 343, 344, 459, 569; C. VI 62, 63, 68, 98, 125, 129, 130, 164, 165, 260, 261, 299, 300, 350, 376, 385, 478, 488, 492, 514, 563, 571, 572; C. VII 44, 45, 83, 85, 87, 94, 167, 199, 218, 245, 275, 305, 306, 317, 394, 395, 410, 440, 441, 444, 452, 453, 467, 468, 471, 475, 476, 483, 485, 496, 497, 508, 522; C. VIII 29, 45, 56, 139, 193, 246, 295, 349, 380, 386, 400, 412, 413, 414, 416, 417, 419, 420, 421, 438, 460, 550, 557, 558, 560, 593; C. IX 65, 71, 96, 97, 130, 156, 157, 160, 161, 164, 167, 168, 208, 226, 287, 303, 304, 309, 311, 312, 313, 325, 343, 346, 347, 351, 352, 369, 374, 376, 387, 407, 465, 552, 564, 565, 566, 599, 619; C. X 36, 106, 108, 119, 124, 151, 202, 203, 237, 239-241, 244, 280, 281, 301, 324, 394, 430, 447-449, 460, 554, 579, 581, 585, 599, 600, 601; C. XI 13, 33, 68, 70, 90, 97-99, 103, 114, 115, 116, 137, 262, 330, 331, 338, 339, 341, 348, 353, 426, 438, 442, 451, 479, 482, 568, 581, 600, 602, 604, 605, 609, 610; C. XII 22, 62, 66, 143, 150, 291, 310, 418, 419, 485, 486, 490, 493, 502, 503, 522, 531, 532, 535, 540, 545, 547, 562, 564, 620, 621; C. XIII 60, 65, 66, 81, 162, 180, 181, 184, 187, 193, 211, 217, 232, 317, 318, 334, 335, 337, 338
 dünyâ adamı C. VI 66
 dünyâ ahm C. VI 353
 dünyâ bir sâattir C. X 631
 dünyâ cifedit C. V 592; C. X 447, 448
 dünyâ cifesi C. XIII 308
 dünyâ dâr-i tekâif C. III 276
 dünyâ ehli C. IX 565; C. XII 465
 dünyâ evi C. X 601
 dünyâ gececi C. XII 299, 311, 317-319
 dünyâ habî C. XI 390; C. XII 381
 dünyâ hayatı C. IX 572
 dünyâ için dünyayı terk C. III 409
 dünyâ ilmi C. XII 620
 dünyâ işi C. I 240
 dünyâ kuyusu C. VII 206; C. XI 458; C. XII 388
 dünyâ külhanı C. VII 93
 dünyâ misâfirhâne C. IX 245
 dünyâ mühabbeti C. V 127; C. VII 434
 dünyâ mülkü C. XIII 171
 dünyâ nedir? C. VII 320, 487; C. XII 546
 dünyâ nîmetleri C. X 100
 dünyâ rü'yâsi C. VIII 558; C. VIII 559
 dünyâ sihirbazı C. VIII 415
 dünyâ sultânı C. X 328
 dünyâ sehveti C. III 246
 dünyâ tarlası C. III 297; C. XII 588
 dünyâ uykusu C. VIII 558
 dünyâ uyuyan kimsenin rü'yâsi C. VIII 557
 dünyâ ve âhiert günde C. XI 236
 dünyâ zenginleri C. VI 68
 dünyâ zindanı C. I 240; C. III 177, 179; C. VI 562; C. VII 200
 dünyânnı efendisi C. XIII 177
 dünyânnı kapısı C. XII 540
 dünyânnı meşâkkatı C. VII 45
 dünyânnı nizâmi C. VI 200
 dünyânnı râhatı C. VII 45
 dünyânnı sihirbazlığı C. IX 352
 dünyânnı tâlibi C. XII 619
 dünyâ-yi hoş C. III 220
 dünyâ-yi ma'mûr etmek C. XI 12, 13
 dünyâ-yi sıflı C. IX 177
 dür-i Aden C. III 165
 dür-i yetim C. III 390; C. VII 290; C. XII 299, 477
 düstür-i adâlet C. XIII 120
 düşman C. I 416; C. II 486, 544; C. III 218, 221-223, 393; C. IV 65, 509; C. VI 319-322, 436, 438, 534, 564; C. VII 45, 314; C. VIII 18, 19, 36, 37, 274, 326; C. IX 39, 208, 237, 242; C. X 37, 95, 123, 125, 178, 316, 317, 394, 395, 418, 537, 590, 605; C. XI 160, 161, 171, 177, 178, 188, 392, 393, 467, 608; C. XII 81, 375, 390, 391, 463
 düşmanlık C. VIII 355; C. XII 390
 düşünce Bk. fikir C. I 505, 570; C. II 282; C. III

- 237, 289; C. IV 453, 454; C. VI 471; C. VII 13; C. IX 40, 175, 255, 280, 595, 570; C. X 131, 463, 613; C. XI 148, 416, 514, 602; C. XII 362, 448, 460, 571, 572, 573, 577; C. XIII 184, 345
 düzgün C. XI 407, 408, 422, 428
- E**
- ebâbil C. III 115; C. VII 237; C. XIII 157
 ebed C. II 233
 ebdân C. IX 535
 ebdân-i misâliyye C. III 425, 426
 ebe C. IV 187
 ebed C. II 278, 437, 438; C. III 194; C. IV 501; C. VIII 539; C. IX 436; C. X 452; C. XII 255; C. XIII 266, 313
 ebed bağı C. X 383
 ebedî C. V 340; C. X 446
 ebediyet C. III 488, 497; C. XIII 308
 ebedü'l-âhâd C. XII 272
 Ebğaza illâh C. IX 415
 ebi C. XII 114
 Ebîlû inde Rabbi C. II 494, 495; C. XII 31
 ebleh C. II 288; C. VII 409, 410; C. VIII 51; C. XI 75; C. XII 154, 155, 156, 281
 ebrâr C. I 56, 59, 65, 86, 90; C. II 248; C. IV 267, 340; C. VII 254, 256; C. VIII 13, 422; C. IX 212; C. XI 88, 89, 223; C. XII 466, 523, 538, 542, 546, 547, 549, 562, 582, 583, 585, 593, 595, 606, 615, 622; C. XIII 15, 16, 31, 32, 36, 52, 53, 87, 89, 241, 242, 279, 280, 310, 317
 ebr-i nîşân C. XII 479
 ebtan-i butûn C. I 382; C. II 61, 426; C. III 214; C. IV 481; C. VIII 179
 ebter C. XIII 171
 ebûçehil karpuzu C. V 156
 ebu'l-beşer C. VII 219; C. XII 38
 ebu'l-ervâh C. II 23; C. III 199; C. IV 121; C. V 307, 581; C. VIII 219, 602; C. IX 246; C. X 451; C. XI 338; C. XII 38, 522, 524, 538, 549; C. XIII 347
 ebu'l-hâl C. V 386
 Ebu'l-Hereb C. VII 419
 ebu'l-vakı C. I 131; C. V 386
 evbâb-i semâ C. V 342
 ebyât-i müşkile C. VI 623
 ebyât-i Velediyeye C. VIII 115
 ecel C. II 193, 194, 324, 545; C. III 129; C. V 341, 574; C. VI 537; C. VIII 211, 394, 558; C. IX 546, 548, 550; C. X 233, 631, 632; C. XI 479, 556, 598, 599; C. XIII 275, 332
 ecel aksamı C. XI 160
 ecel rûzgânı C. I 288
 ecel-i müsemmedâ C. II 193, 194
 ecell C. VIII 483
 ecir C. III 203; C. IX 211
 ecma' C. III 220, 221; C. XII 502
 ecr C. IV 15; C. IX 212
 ecrâm-i semâviyye C. VIII 297; C. X 519; C. XI 92; C. XII 367, 569
 ecrâm-i süflîyye C. VI 391
 ecrâm-i unsuriyye C. II 218
 ecsâd Bk. cesed C. III 65, 333; C. VII 336, 441
 ecsâd-i beşeriyye C. I 569
 ecsâm Bk. cism C. IV 371; C. V 22; C. VI 281; C. VII 254; C. XI 585
 ecsâm-i beseriyye C. XII 333
 ecsâm-i hayvâniyye C. XI 405
 ecsâm-i kesîfe C. III 425
 ecsâm-i şeytanî C. VII 524
 eczâhâne C. IX 83
 egi C. XII 481
 edât-i hasr C. VIII 329
 edât-i illet C. VII 462
 edât-i nidâ C. XI 233, 234
 edât-i teşbih C. VII 462
 edeb C. I 36, 111, 116, 120, 136, 359, 448, 449, 450, 507; C. II 133, 142, 321; C. III 437, 484, 485, 486, 490; C. IV 162, 237, 364, 430; C. V 575; C. VI 91, 92, 226, 316, 317, 336, 337; C. VII 53, 62, 119, 232, 335, 367, 455; C. VIII 47, 48, 98, 99, 469; C. IX 625; C. X 33, 51, 282, 323, 618, 620; C. XI 100, 496; C. XII 163, 195, 461, 612; C. XIII 160, 239, 240
 edeb-i bâtnî C. XII 248
 edeb-i sülük C. VI 427
 edeb-i zâhir C. IV 364
 edeb-i zâhir C. I 184
 edebiyât C. XII 508
 edeb-maallah C. II 478
 edebisz C. I 111, 112, 117; C. XIII 310
 edebiszlik C. I 115, 117; C. II 332; C. IV 428; C. VIII 572; C. X 589
 edib C. I 116; C. III 245; C. IV 481; C. VII 347; C. IX 408
 edim-i Tâfi C. IV 148
 edim-i Yemenî C. IV 148
 edîye C. IX 171
 edîye-i me'sûre C. V 587
 edvâr kitâbları C. VII 221
 efâl Bk. fil C. I 76, 80, 230, 234, 446; C. II 472, 520, 526; C. III 193, 214, 215, 220, 239, 275, 281, 282, 298, 362; C. IV 375, 377, 452; C. VI 32, 358, 526, 527; C. VII 185, 328, 336, 462; C. VIII 247, 353, 354; C. IX 103, 572; C. X 512; C. XI 48, 223, 343, 348, 529; C. XII 403, 527; C. XIII 267
 efâl sâhası C. XII 316
 efâli C. IX 217; C. XI 346
 efâl-i bâtnîe C. III 205
 efâl-i beser C. VI 281; C. XII 503
 efâl-i dünyeviyye C. IV 368
 efâl-i Hak C. I 460; C. III 169, 329, 330; C. IV

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- 10; C. VI 556; C. VII 509; C. X 412; C. XI
567
 efâl-i hamîde C. V 109
 efâl-i hasene C. III 270, 415, 416; C. IV 238,
372; C. VI 454; C. IX 529; C. XI 121
 efâl-i hayvânîye C. X 387
 efâl-i îbâd C. I 341, 496; C. III 269; C. VII 506
 efâl-i îlahîyye C. I 341; C. II 216; C. III 26, 208,
214, 215; C. V 17; C. VI 555; C. VIII 589; C.
IX 507; C. XI 360, 406, 523, 528, 542; C.
XII 425, 572
 efâl-i mahlûkât C. VI 378
 efâl-i mahmûde C. X 482
 efâl-i menhiyé C. II 521
 efâl-i sâliha C. V 114
 efâl-i seyyîde C. III 270, 333; C. V 109; C. VI 412,
416, 419, 454
 efâl-i zâhirîyye C. II 205, 207
 efâl-i zâhirîyye-i nebeviyye C. III 205
 efâl-i zâlimâne C. VIII 201
 efâl C. XII 170
 efendi C. I 377; C. II 523, 549; C. III 239, 407,
408, 412, 413, 414, 421; C. VI 25, 33, 34,
45, 364; C. VII 102; C. X 204, 316, 318,
332, 334, 335, 483; C. XI 114; C. XII 22,
401, 402, 411, 412, 423, 426, 437, 499,
500, 515, 516; C. XIII 206, 207, 252
 efendi yaraticı C. XII 412
 efendilerin efendisi C. X 316
 efendilik C. III 413; C. VIII 283, 284; C. XI 211
 Efendimiz (S.a.v.) C. VIII 219
 efî C. III 437; C. VIII 355; C. XII 479, 607
 efî C. XII 607
 efî-i pîr C. XII 607
 efkâr Bk. fikir C. VII 458; C. XI 244; C. XII 276
 efkâr-bâtile C. XI 26, 238
 efkâr-fâside C. XIII 184
 efkâr-felsefîye C. XI 238
 efkâr-mâisivâ C. V 297
 efkâr-nefsâniyye C. XIII 184
 eflâk Bk. felekt C. III 68, 411; C. IV 381; C. V
141; C. VI 99, 305, 312; C. VII 163, 302; C.
IX 118, 119, 379; C. X 90, 207, 289, 326,
327, 396, 628; C. XI 45; C. XII 66, 367,
478; C. XIII 218, 345
 eflâk-gülşeni C. VIII 73
 eflâki C. III 254; C. XII 555
 eflâk-i maâni C. IV 508
 eflâk-i seb'a C. V 560
 eflâk-i sîrf C. XI 621
 efrâd-beşer C. XII 304
 efrâd-i insâni C. II 163
 efsâne C. I 37; C. IV 466, 468; C. VI 489; C. VIII
503; C. IX 388, 601; C. XI 359, 553, 580,
583, 603
 efsün C. I 435; C. IV 129; C. VI 54, 495, 497; C.
VII 474; C. VIII 163; C. XI 489; C. XII 364,
370; C. XIII 195
 efsünçü C. II 123; C. XII 370
 efsün-i gaybî C. VI 56
 eller C. III 207-209, 217
 eğlence C. V 107; C. VII 206, 225; C. X 245
 eğri C. IV 473
 eğri ayaga eğri pabuç C. III 236
 eğri söz C. XIII 320
 ehâbâ'lâh C. IX 413
 ehass C. VIII 603, 604
 ehass-i evlîyâ C. V 636; C. VII 277, 427; C. X
537
 ehass-i evlîyâullah C. VIII 473
 ehass-i kâmil C. IX 359
 ehassu'l-havâs C. I 212, 499; C. II 492, 496; C.
V 574; C. VI 107; C. VII 406; C. IX 73, 358,
553, 641; C. XI 321, 362; C. XII 226; C. XIII
300
 ehassu'l-havâss-i evlîyâ C. IX 595; C. XIII 44
 ehassu'l-havâssin zübdesi C. IV 135
 ehassu'l-havâssin zübdesinin süzülmüşü C. XIII
80
 ehl C. V 356
 ehl-i âhiret C. III 252; C. VI 417; C. XI 117; C. XII
150
 ehl-i akl C. XII 22
 ehl-i aşk C. I 86; C. VI 616; C. VII 256; C. IX
212; C. XI 88; C. XII 583; C. XIII 35, 232,
280, 314, 326, 327
 ehl-i aşk ve iştîyâk C. IX 88
 ehl-i azâb C. III 221
 ehl-i azâim C. VI 440
 ehl-i basîret C. V 444, 445
 ehl-i bâtil C. IV 295
 ehl-i bâtin C. II 379; C. III 26, 53; C. VI 337; C.
XII 41
 ehl-i belâdet C. V 13
 ehl-i beyt C. VIII 499; C. XI 72, 275; C. XIII 158,
206
 ehl-i bu'd C. VI 89; C. VIII 359; C. XII 301
 ehl-i câh C. IX 146
 ehl-i cehennem C. II 187, 446; C. XI 288, 289,
290; C. XII 509
 ehl-i celâl C. II 188, 444, 481, 485; C. XII 219
 ehl-i cem' C. II 499
 ehl-i cemâl C. II 188, 481, 485; C. XII 219
 ehl-i cennet C. II 187, 288, 445, 446; C. VI 576;
C. VII 152, 221; C. IX 126; C. XI 288; C. XII
150, 509
 ehl-i cennetin kelâmu C. VI 380
 ehl-i cihân C. VII 554
 ehl-i dalâl C. VIII 486
 ehl-i dalâlet C. III 40, 41; C. IV 39, 72; C. V 295,
296; C. VII 43; C. VIII 108, 274, 296, 539;
C. X 336; C. XI 239; C. XII 549; C. XIII 187
 ehl-i Dirâr C. IV 319
 ehl-i dil C. I 257; C. II 31, 423; C. IV 155, 338,

- 364, 434, 467, 492; C. IX 296; C. X 117; C. XII 325
 ehl-i dîn C. I 289; C. II 74, 381, 382, 490; C. IV 15; C. XI 179
 ehl-i divân C. X 38
 ehl-i divân C. XIII 122
 ehl-i duâ C. V 495
 ehl-i dünyâ C. I 194, 463; C. II 58, 294; C. III 26, 252, 320, 408, 409; C. IV 63, 286, 348, 351, 352; C. V 604; C. VI 63, 67, 68, 163, 164, 165, 171, 252, 417, 519; C. VII 86, 87, 88, 199, 206, 317, 332, 483, 484, 487; C. VIII 29, 123, 128, 186, 228, 233, 244, 245, 248, 273, 380, 512, 608; C. IX 226, 249-251, 281, 286, 287, 295, 297, 304, 305, 309, 310, 313, 314, 383, 388, 491-493, 530, 600; C. X 15, 92, 618; C. XI 56, 114, 117, 159, 252, 257, 338-342, 353, 517, 555; C. XII 150, 253, 303, 327, 532
 ehl-i evhâm C. X 36
 ehl-i fâkr C. IX 250; C. XI 484
 ehl-i fark C. II 499
 ehl-i Fârs C. VI 383
 ehl-i felsefe C. III 30; C. VII 26
 ehl-i fen C. I 362; C. III 469; C. XI 92, 404
 ehl-i fenâ C. II 164, 165; C. IV 158; C. V 195; C. XI 216, 217
 ehl-i fesâd C. VII 96; C. VIII 596; C. X 586
 ehl-i fisk C. VII 219; C. IX 29
 ehl-i Fürs C. IV 124, 397; C. VII 329
 ehl-i fütüvvet C. IV 297
 ehl-i gaflet C. I 138, 451, 455, 462, 463; C. III 107, 318; C. V 214, 429, 461, 465, 541, 568, 581, 583, 584; C. VI 165, 178, 200, 226, 355; C. VIII 146, 509, 525, 530, 534, 537, 544, 562, 583, 584; C. IX 55, 92, 440, 444, 490, 626; C. X 187, 244, 256, 371, 460, 624; C. XI 56, 122, 217, 264, 370, 432, 584, 606; C. XII 106, 122, 123, 137, 318, 321, 467, 485, 502, 519, 578, 579; C. XIII 45, 60, 102
 ehl-i garb C. IV 299; C. XI 172; C. XIII 298, 300
 ehl-i Hak C. I 108; C. III 26; C. IV 295; C. IX 131; C. X 93, 476; C. XI 474; C. XIII 172
 ehl-i hakayık C. XI 586
 ehl-i hakikat C. I 79, 108, 134, 456, 514, 530, 566; C. II 53, 232, 233, 293; C. III 35, 266, 387, 401, 464; C. IV 155, 164, 165, 215, 295, 504; C. VI 383, 417, 578; C. VII 262, 370, 409, 484; C. VIII 428, 429, 456, 586, 587, 588, 608; C. IX 14, 60, 206, 269, 412, 522, 553, 647; C. X 115, 283, 314, 322, 338, 339, 348, 349, 350, 382, 407, 417, 430, 434, 462, 517, 541, 625; C. XI 59, 151, 223, 233, 289, 414, 419, 622; C. XII 14, 36, 42, 49, 50, 51, 123, 148, 152, 319, 320, 351, 417; C. XIII 43, 46, 52, 82, 83, 137, 161, 223, 245, 246, 247, 249, 269
 ehl-i hakikat meclisleri C. III 162
 ehl-i hakikât ve ma'rîfet C. VII 26
 ehl-i Hakk'ı inkâr etme C. XIII 143
 ehl-i hâl C. I 432; C. VII 307; C. XIII 327
 ehl-i hâl ve hakikat C. IV 53
 ehl-i Haleb C. XI 270
 ehl-i hased C. IV 487
 ehl-i hâtu C. IV 467
 ehl-i havâss C. XI 187, 489; C. XII 341
 ehl-i hevâ C. IX 287; C. XI 161; C. XII 548
 ehl-i hey'et C. I 249; C. II 166; C. VII 184, 536; C. IX 610; C. X 444; C. XII 341
 ehl-i hicâb C. III 387; C. IV 390, 455; C. V 482, 522; C. VI 109; C. VIII 22; C. IX 472, 479, 597; C. X 445, 531; C. XII 118; C. XIII 128, 220
 ehl-i hidâyet C. III 40, 41; C. VII 314; C. VIII 257, 274, 296, 539; C. X 36; C. XII 549
 ehl-i his C. I 326
 ehl-i ibtilâ C. X 478
 ehl-i ihlâs C. IX 77; C. X 342
 ehl-i ilim C. II 471
 ehl-i îmân C. I 530; C. II 288, 443; C. III 98; C. IV 361, 491; C. V 432; C. IX 637; C. X 510
 ehl-i îmân ve irfân C. III 97; C. VIII 520
 ehl-i inkâr C. III 98; C. IV 244
 ehl-i irfân C. IV 237, 253; C. VIII 294; C. X 38; C. XI 291, 292
 ehl-i İslâm C. IV 299
 ehl-i isterdilâl C. VI 324, 327; C. VIII 426-429, 431, 520, 556; C. IX 87
 ehl-i itzâl C. IV 292, 293; C. V 276
 ehl-i kader C. X 345
 ehl-i kahir C. IV 237; C. V 69
 ehl-i kalem C. II 346
 ehl-i kebâr C. V 472; C. XII 298
 ehl-i kelâm C. V 368; C. XIII 327
 ehl-i kemâl C. II 167, 168; C. V 517; C. X 36, 339
 ehl-i kerâmet C. IV 340
 ehl-i kesâfet C. X 440
 ehl-i keşf C. II 419, 420; C. III 439; C. V 272, 435; C. VII 536; C. VIII 556; C. X 121, 567; C. XI 580, 622; C. XII 166, 184, 249, 318
 ehl-i keşf ve vücûd C. X 258
 ehl-i kün C. II 490
 ehl-i kitâb C. I 269; C. III 96; C. VIII 48, 619, 620
 ehl-i kitâbet C. X 38
 ehl-i Kur'ân C. III 203
 ehl-i kurb C. VI 89; C. VIII 359; C. XII 301
 ehl-i kûfîr C. II 500; C. III 97; C. V 432
 ehl-i mahşer C. II 29, 30; C. VI 281; C. VII 201
 ehl-i makâm C. I 432
 ehl-i ma'nâ C. II 236, 237; C. III 408; C. VI 171, 222; C. XII 230, 241
 ehl-i ma'rîfet C. X 333, 334

- ehl-i ma'rûf C. X 554
 ehl-i Mekke C. VII 289
 ehl-i meleküt C. V 326, 560; C. VIII 612
 ehl-i mihnât C. VI 166
 ehl-i muhabbet C. XI 88; C. XII 176, 523, 582
 ehl-i mücâhede C. IV 201; C. VIII 145
 ehl-i mükâşefe C. VII 442
 ehl-i müñker C. X 554
 ehl-i müşâhede C. I 414; C. VIII 22, 346; C. XII 116
 ehl-i namâz C. II 510
 ehl-i nâz C. I 572; C. III 321; C. VII 406; C. IX 625
 ehl-i nefis C. II 197, 198, 203; C. III 53; C. IV 24, 25, 79, 85, 148, 351; C. V 355; C. VI 238, 521, 556; C. VIII 19, 123, 186, 244, 245, 248, 269, 313, 350, 601, 609; C. IX 44, 129, 160, 304, 316, 493, 495; C. X 195; C. XI 77, 129, 264, 503, 606; C. XII 50
 ehl-i nişâf C. III 308; C. IV 270; C. VI 423
 ehl-i ni'met C. VI 166
 ehl-i niyâz C. III 321; C. VII 406; C. IX 625; C. X 338, 473; C. XII 395
 ehl-i nûcûm C. X 444, 634; C. XI 46
 ehl-i perde C. VIII 395
 ehl-i rahmet C. III 221
 ehl-i rasad C. II 420; C. IX 371
 ehl-i riyâ ve taklîd C. X 393
 ehl-i riyâzât C. II 379
 ehl-i saâdet C. II 51; C. III 365; C. IV 319, 463; C. VII 301; C. VIII 261, 349; C. X 125, 320, 505, 510; C. XI 431, 477
 ehl-i sabır C. VI 358
 ehl-i sahv C. IV 156
 ehl-i saykal C. II 434
 ehl-i sebt C. X 166
 ehl-i semâ' C. VIII 439; C. XII 303
 ehl-i siâh C. X 474
 ehl-i stüret C. II 236; C. III 37, 38; C. VIII 561, 608; C. X 433; C. XI 613; C. XII 230, 350; C. XIII 327
 ehl-i stûlik C. I 89; C. II 135, 287; C. III 181, 231; C. IV 95, 266, 290; C. VI 128, 259, 289, 387; C. VII 14, 555; C. VIII 68, 69, 319, 526; C. IX 128, 198, 416, 633; C. X 36, 244; C. XI 572; C. XII 78; C. XIII 79
 ehl-i Sünnet C. IV 293; C. V 412, 413; C. VI 107; C. VII 255; C. IX 224; C. X 284, 627; C. XII 94
 ehl-i sünnet ve'l-cemâat C. IX 412; C. X 348; C. XI 181; C. XII 187
 ehl-i şekavet C. III 323; C. IV 80, 319; C. VII 221, 292, 315; C. VIII 261, 349; C. X 320, 505; C. XI 477
 ehl-i seriat C. VII 26; C. XII 48
 ehl-i şimâl C. XI 239
 ehl-i tâhâk C. III 364; C. XI 180, 181
 ehl-i taklîd C. II 72; C. X 392; C. XI 181
 ehl-i takvâ C. IV 280; C. VII 84, 85; C. VIII 204; C. IX 76; C. X 329; C. XII 548
 ehl-i tarâb C. X 474
 ehl-i tarîf C. II 300; C. IV 306; C. V 454; C. VI 382; C. VIII 54, 80, 85; C. IX 129; C. XI 174, 177
 ehl-i tarîkat C. II 293; C. III 187; C. VII 26; C. VIII 147; C. XII 196
 ehl-i tasavuf C. IV 455; C. I 461, 462, 463, 566; C. VIII 301; C. IX 61; C. X 38, 42; C. XI 585; C. XII 191
 ehl-i tasfiye C. IX 205, 206
 ehl-i tecelli C. X 538
 ehl-i tefrika C. VIII 58
 ehl-i temkin C. II 510; C. IV 160; C. V 375, 385
 ehl-i tenâsüh C. II 443
 ehl-i tenâzih C. VIII 431
 ehl-i tevhîd C. III 45; C. VI 616; C. VIII 336
 ehl-i tûka C. XII 548
 ehl-i ulûm C. II 470
 ehl-i umrân C. IX 250
 ehl-i vahdet C. VII 506; C. IX 593
 ehl-i velâyet C. II 494; C. IV 340
 ehl-i vilâ C. VIII 488
 ehl-i visâl C. III 241
 ehl-i yakîn C. III 71; C. X 258, 473; C. XI 179; C. XIII 45
 ehl-i zâhir C. II 423; C. III 26, 30, 53, 469; C. IV 158, 159; C. VI 337; C. VIII 80, 564; C. IX 205, 213; C. X 145; C. XI 53, 180, 371; C. XII 41, 49, 401, 422, 529, 583; C. XIII 82, 86, 139
 ehl-i zamân C. V 548
 ehl-izan C. I 414
 ehl-i zikir C. IV 97, 110; C. VII 219, 220; C. XI 432
 ehl-i zuhd C. XI 154
 ehullâhî bilmek C. V 533
 Ehremen C. III 106
 ejder C. VI 437, 496
 ejderhâ C. I 269, 383, 417; C. IV 50, 56, 57, 61, 62, 71, 128, 129, 434; C. V 217, 218, 261, 264, 277, 281, 289, 293, 294, 314, 323, 324, 329, 416; C. VI 46, 109, 110, 151, 152, 259, 495; C. VII 312, 487, 488, 491, 554; C. VIII 160, 161, 181, 182, 214, 292, 293, 294, 576; C. IX 185, 619; C. X 118, 176, 177, 218, 298, 543; C. XI 77, 214,

- 215, 333, 432; C. XII 105, 106, 123, 124, 396; C. XIII 343, 248
 ejderhâ-yı nefis C. V 263, 284
 ekâbir-i evliyâ C. III 97
 ekâlim-i seb'a C. II 376
 ekin C. I 409; C. III 294, 296, 297, 351; C. VI 216; C. VIII 357, 543; C. XIII 257
 ekinci C. IX 622; C. X 473
 ekl C. IV 116, 445
 ekl ve sürb C. VIII 422
 ekl-i harâm C. II 192
 ekmek C. II 249, 253, 289, 563; C. VII 347; C. VIII 500, 519; C. IX 91, 175, 270, 362, 639; C. X 91, 195, 196, 212, 238, 240, 557; C. XI 38, 39, 45, 46, 167; C. XII 163, 170, 372, 384, 410, 417, 574; C. XIII 48, 130, 247
 ekmek korusu C. X 244
 ekmek zamânı C. XII 504
 ekmekçi C. II 249; C. V 368; C. XII 414, 415, 416, 464; C. XIII 267
 ekmel-i rusûl C. III 100
 eksî C. X 145, 146
 eksî nâr C. VII 185
 ektığını bînemek C. X 336
 ekûl C. XIII 254
 evkân C. VIII 578
 ekzema C. X 613
 el ağrısı C. X 556
 el Bk. dest, yed C. I 272, 307, 484, 499; C. II 32; C. III 479; C. V 262, 428, 429, 432, 569; C. VI 19, 20, 21, 215; C. VIII 519; C. IX 260; C. X 58, 59, 373, 480, 544; C. XI 429; C. XII 135, 288, 355, 383, 557; C. XIII 257, 303, 315
 el elin üstündedir C. IX 260
 el kesmek C. XI 148
 el vermek C. I 173
 el-Alî C. VI 638
 elbise C. III 409, 412; C. V 121; C. VIII 172; C. XI 159, 163, 601, 602
 elçi C. III 443, 445; C. VI 96, 624; C. VII 201; C. VIII 362; C. IX 331; C. X 470, 474, 635, 636
 elçi tavşan C. VI 97, 98
 eleh C. IX 415
 elek C. XI 180
 elektrik C. II 380; C. VI 484, 536; C. VII 136; C. VIII 511; C. X 214, 352
 elektrik dalgası C. V 137
 elektrik kamışları C. VIII 461
 elektron C. V 137; C. VI 532; C. XI 27
 elektron nazarîyesi C. I 212, 396; C. II 152; C. V 24, 246; C. VI 140; C. VIII 511; C. IX 282; C. XII 273
 elem C. I 358; C. IV 491; C. VI 105, 234, 299, 301; C. VIII 294, 295, 386; C. X 70, 81, 245, 246, 462, 581, 594, 595; C. XI 109; C. XIII 161, 180, 259
 elem neşrah C. XII 299
 elem ve lezzet C. XII 502
 elemîn hakîki C. VIII 209
 elest C. I 383; C. III 45, 460; C. IV 305; C. V 620, 622; C. X 33, 360
 elest âlemi C. VI 569
 elest deryâsı C. VIII 492
 elest günü C. V 621, 624; C. IX 304
 elest iklimi C. IX 217; C. XII 474
 elest kadehi C. IX 286
 elest sâkisi C. IX 144
 elest esrân C. XI 247
 elestü C. II 67
 Elestü bi-rabbüküm C. III 65, 385, 461, 468, 469; C. VI 23; C. VII 14, 494; C. VIII 492; C. IX 89, 144, 217, 380; C. X 33, 34, 592; C. XIII 333
 el-Fakru fârih C. IX 250
 elfaz C. III 202, 204, 205, 206, 237; C. V 349; C. VIII 342, 611; C. IX 24; C. X 621; C. XI 37, 41, 47; C. XIII 237, 331
 elfâz-i hamîde C. VIII 340
 elfâz-i lisânîyye C. III 379
 elfâz-i sûriyye C. VIII 610
 elfâz-i zâhire C. XI 613
 el-fîrâk C. VI 294
 el-Garânîku'l-ulâ C. XI 499
 el-hamdüllâh C. VII 509
 elhân C. VII 16, 17, 222
 elif C. II 283, 284; C. X 454; C. XI 46; C. XII 111, 117, 120, 140, 141
 elif lâm C. IX 440
 Elif Lâm Mîm C. IX 440, 441
 elîfba ushlî C. IV 594
 elîf-i duâîyye C. X 66
 elîf-i nûdîbe C. XI 400
 elîfe bir şey yoktur C. IV 393
 elîfe yok C. IV 394
 elîm sağına C. VI 263
 elîma C. I 253; C. IV 28, 29, 38; C. VI 44, 290; C. VII 553, 554; C. IX 414; C. X 31, 122, 151, 152; C. XI 41; C. XII 409
 elîma ağacı C. XII 409
 el-Mâ'nâ hûvâllâh C. II 395
 elîmas C. VII 162; C. XIII 268, 272
 el-Mülkü akîmün C. IX 188, 189
 eltaf-i eltaf-i latîf C. VIII 179
 eltaf-i latîf C. I 231; C. III 16; C. VI 380; C. VII 184; C. IX 348; C. XII 579; C. XIII 76
 elvâh Bk. levh C. II 210; C. IX 509
 el-visâl C. VI 294
 emân C. X 394; C. XII 298
 emânât-i îlâhiyye C. VI 357; C. XI 51, 159
 emânet C. I 36; C. II 26, 287; C. IV 152, 153, 187; C. VI 316, 601, 603; C. IX 72, 413,

- 508; C. X 319, 320, 328, 329, 523, 565; C. XI 85, 185
emânet-i îlahî C. III 206; C. XIII 25
emânet-i îlahîyye C. VI 212, 213, 317; C. VIII 591; C. XI 468
emânet-i rabbâni C. IX 509
emânet-i rabbâniyye C. IX 508; C. XI 50
emân-nâme C. XII 616
emâret C. XII 457
emel C. I 141, 314; C. III 347, 348; C. VI 65, 547; C. VIII 394; C. IX 30, 32; C. X 124; C. XII 350, 485; C. XIII 172, 308, 317
emin C. I 229; C. II 287; C. III 279; C. VI 360
emin olduğun yer C. III 417
emin-i mahzen C. IV 439
emir Bk. evâmir C. I 203; C. II 204; C. VIII 208; C. IX 533; C. X 270, 271, 274, 380, 580, 605; C. XI 40, 243, 336; C. XII 305
emîr Bk. ûmerâ C. I 337; C. III 279, 407; C. IV 107; C. VI 285; C. VIII 334; C. X 407, 435, 444; C. XI 147; C. XII 436
emir ve nehy C. V 621; C. X 286, 288, 289, 290, 300, 302, 308, 309, 312, 313, 315, 316
emir ve sıfat alemi C. VIII 567
emîr-i hakîkî C. XI 147, 319
emîr-ihevâ C. II 454; C. VII 324
emîr-i Türk C. XI 223
emîrlik C. VIII 286; C. XIII 177
emîrîl-mü'mîn C. II 382
emmâtre C. I 150; C. II 334; C. V 560; C. IX 277; C. XIII 97
emmek C. XIII 211
emn C. XIII 153, 154, 156
emniyet C. V 146; C. VIII 278, 279; C. XIII 151, 153
emr bi'l-mâ'rûf C. XIII 263
emr ü nehy C. X 302
emrâz C. V 94
emrâz-i ma'denîyye C. VI 140
emrâz-i ma'nevîyye C. IX 83
emrâz-i nefşânîyye C. V 93; C. VI 87
emrâz-i sûriyyeye C. VII 13
emre itât C. X 589
emr-i bi'l-mâ'rûf C. II 550, 551
emr-i Hak C. X 192
emr-i Hakk'a ittibâ C. X 572
emr-i îlahî C. I 349, 477; C. II 404; C. III 355; C. IV 359, 379; C. VI 99, 126; C. VI 475; C. VIII 537; C. IX 198, 518; C. X 219, 304, 328, 526; C. XI 123-125, 129, 150; C. XII 125, 238, 346
emr-i îlahîyye imtişâl C. VI 177
emr-i îlahîye itât C. X 317, 318
emr-i îlahîye ittibâ C. X 318, 323, 571; C. XI 152
emr-i îlahîye muhâlefet C. XI 134, 135, 151
emr-i irâdi C. I 235; C. II 83, 84, 153-157, 515; C. IV 224, 491, 492; C. VI 56, 58, 141, 605, 606; C. VIII 475, 535; C. IX 533-536; C. X 27, 255; C. XII 393, 549
emr-i irâdi ve içâdi C. IV 222
emr-i irâdi ve tekvîn C. IV 193; C. XII 125
emr-i irâdye C. X 27
emr-i kün C. XIII 292
emr-i ma'kûs C. X 211
emr-i ma'rûf C. II 84; C. X 406, 420-422; C. XI 165; C. XII 61, 62, 217
emr-i tekliîf C. I 235; C. II 83, 84, 153, 154, 155, 156, 515; C. IV 194, 222, 224, 491, 492; C. VI 56, 58, 141, 606; C. VIII 475, 535; C. IX 533, 534, 536; C. X 28, 255; C. XII 125, 393, 549, 550
emr-i tekliîf ve şerî C. IV 193
emr-i tekvîn C. V 435; C. XII 125, 173
emr-i vicdânî C. VIII 342
Emrûhüm sûtâ C. XII 222
en'am C. XII 540
enâniyet ağacı C. VIII 525, 526, 530
enâniyet dağı C. XII 153
enâniyet da'vâsi C. V 45
enâniyet hastalığı C. XIII 143
enâniyet-i cismâniyye C. X 601, 607
enâniyet-i mehvûme C. II 315; C. IX 529
enâniyet-i muhayyeli C. X 159
enâniyyet C. I 73, 122, 136, 141, 142, 145, 147, 152, 216, 217, 325, 345, 370, 373, 406, 421-423, 439, 462-465, 470, 475, 484, 489, 492, 517-520, 538, 545, 554, 564, 573; C. II 34, 35, 42, 43, 76, 77, 93, 115, 154, 158, 164, 167, 171, 197, 198, 203, 224, 249, 262, 266, 267, 272, 290, 304, 308-310, 313-315, 318, 320, 329, 332, 333, 334, 335, 336, 339, 340, 344, 362, 363, 364, 369, 370, 371, 372, 377, 383, 385, 424, 435, 459, 521; C. III 22, 23, 49, 114, 149, 181, 183, 215, 216, 241, 245, 329, 339, 343, 345, 346, 347, 349, 351, 374, 384; C. IV 55, 59, 118, 132, 141, 153, 168, 169, 178, 186, 202, 224, 230, 322, 354, 414, 504; C. V 43, 152, 199, 200, 218, 296, 370, 546, 621; C. VI 51, 64, 157, 169, 182, 317, 422, 435, 468, 523, 597, 602, 612; C. VII 112, 148, 172, 173, 236, 265, 399, 418, 456, 458, 459, 509, 531; C. VIII 43, 54, 112, 114, 136, 157, 175, 181, 236, 279, 280, 423, 444, 468, 470, 488, 525, 530, 532, 536, 573, 596; C. IX 127, 151, 168, 169, 196, 373, 412, 460, 461, 473, 478, 479, 482, 498, 531, 577, 578, 608, 611, 612, 618, 619, 620, 646, 648; C. X 142, 184, 229, 420, 422, 457, 488, 594, 601, 606; C. XI 42, 53, 54, 77, 94, 117, 119, 255, 381, 464, 477, 484; C. XII 58, 59, 106, 109, 111, 117, 132, 151,

- 162, 174, 251, 579, 580, 589, 596; C. XIII
69, 71, 72, 222, 225, 229, 270, 271, 276,
278, 312, 338
enâniyyet-i beseriyye C. XII 111
enâniyyet-i cismâniyye C. IX 241
enâniyyet-i Hakkâniyye C. VII 540; C. X 601,
607
enâniyyet-i mehvîme C. V 462
enâniyyet-i nefşâniyye C. VI 498; C. VII 540
enbiyâ (a.s.) C. I 50, 51, 77, 115, 155, 164-
166, 175, 242, 266, 267, 285, 296, 317,
323, 350, 351, 415, 463, 464, 465, 467,
468, 475, 503, 517, 528, 548, 551; C. II
14, 19, 40, 42, 47, 54, 76, 78, 167, 170-
172, 176, 186, 201, 239, 338, 339, 348,
354, 356, 370, 386, 387, 389, 390, 400,
401, 409, 411-413, 422, 427, 444, 458,
472, 492, 515-517, 552, 555; C. III 66, 67,
70, 97, 99, 100, 119, 131, 164, 166, 221,
222, 224, 228, 253, 254, 309, 310, 320,
323, 327, 330, 332, 360, 391, 392, 393,
445, 447, 449, 469, 470, 477, 478; C. IV
11, 18, 22, 27, 38, 72, 75, 79, 81, 82, 84,
110, 124, 137, 138, 152, 180, 191, 194,
201, 208, 217, 228, 231, 233, 235, 236,
239, 281, 298, 327, 328, 337, 340, 367,
369, 376, 377, 420, 424, 440, 449, 450,
464, 492, 493; C. V 34, 39, 42, 74, 76, 118,
143, 196, 202, 219, 257, 265, 296, 297,
302, 325, 326, 328, 361, 375, 376, 444,
536, 537, 561, 572, 618, 633, 635, 636; C.
VI 22, 35, 36, 58, 59, 84, 85, 90, 91, 92,
93, 94, 98, 99, 100, 101, 102, 107, 113-
117, 119-124, 137-139, 141, 142, 149,
151, 153, 164, 165, 180, 182, 183, 188-
192, 194, 211, 212, 225, 247, 253, 297,
305, 322, 332, 333, 345, 362, 415, 442,
459, 460-462, 480, 491, 492, 516, 527,
592, 594, 615, 633; C. VII 20, 46, 94, 97,
129, 130, 143, 145, 147, 165, 182, 202,
206, 234, 238, 244, 246, 247, 248, 251,
275, 297, 303, 321, 333, 334, 363, 376,
407, 427, 436, 437, 444, 458, 463, 477,
483, 501, 526, 548, 554; C. VIII 13, 29, 46,
47, 51, 57, 59, 92, 99, 106, 109, 113, 114,
123, 138, 146, 150, 171, 172, 186, 204,
209, 217, 225, 236, 237, 244-246, 248,
264, 265, 290, 298, 308, 313, 314, 341,
345, 348, 364, 374, 412, 416, 417, 424,
440, 442, 444, 454, 456, 457, 460, 462,
463, 479, 480, 506, 509, 535, 538, 540,
553, 589, 620; C. IX 17, 21, 25, 122, 149,
185, 246, 258, 304, 359, 377, 378, 380,
383, 386, 388, 389, 394, 400, 410, 420,
441, 443, 462, 467, 529, 535, 594, 595,
625, 629; C. X 11, 18, 19, 125, 126, 151,
169, 181, 195, 207, 250, 270, 321, 446,
447, 448, 449, 450, 473, 568, 575, 576,
627; C. XI 19, 24, 25, 57, 131, 136, 151,
219, 269, 305, 339, 340, 341, 361, 362,
370, 378, 382, 392, 414, 431, 432, 434,
522; C. XII 66, 95, 96, 123, 125, 151, 176,
267, 301, 305, 350, 363, 365, 366, 388,
393, 401, 402, 408, 411, 413, 437, 476,
540, 546, 562, 563, 577, 588; C. XIII 76,
124, 125, 147, 149, 153, 159, 175, 194,
195, 197, 207, 261, 300, 309, 333, 344
enbiyânın aslı C. VII 245
enbiyânın fülleri C. VII 335, 336
enbiyâyi bilmek C. V 533
encüm C. IX 118, 119; C. X 327
endâm aynası C. XII 307
endişâ Bk. düşince, fikir C. III 93, 180, 194,
237, 272, 274, 288, 371; C. IV 453, 454; C.
VII 458; C. IX 40, 93, 570; C. X 471; C. XI
464; C. XII 572; C. XIII 345
ene Bk. ben C. IV 188; C. VII 242; C. IX 646,
647, 648; C. X 598, 599, 601, 602, 606; C.
XI 216; C. XII 63, 64, 118, 151, 245, 295,
580; C. XIII 97, 240, 347
ene'l-abd C. III 34; C. VIII 80; C. IX 648; C. XII
244
ene'l-Hak C. I 477, 542, 546, 547; C. II 221; C.
III 34, 35, 65, 103, 241, 333, 376; C. IV
119, 187, 188; C. V 193; C. VI 381, 399,
521, 522, 588, 609, 620; C. VII 242, 335;
C. VIII 79-81, 87, 263, 374, 534; C. IX 347,
438, 469, 648, 649; C. X 147, 172, 183,
602; C. XI 62, 202, 248; C. XII 62-64, 244,
413, 422, 577; C. XIII 239, 240
ene'llâh C. III 103; C. VIII 534
ene'n-nâr C. III 377
enfâs-ı ma'dûde C. III 417
Enfîkû C. IX 209
enfûs C. I 32; C. III 440, 460; C. IV 303; C. V
333, 462; C. VIII 145; C. XII 389, 564; C.
XIII 139
enfûsi C. IV 302; C. VIII 186, 203, 249
engû C. IV 482, 483, 497; C. XI 202
enîs C. X 451
enkerû'n-nekerât C. IV 217
enliklik C. III 265
en-Nâs mââdet C. XII 289
ensâb C. XIII 86
ensâr C. IV 490; C. VIII 100
Ensûtû C. IV 430; C. VI 91; C. VIII 68
envâ-'ı mücâhede C. VIII 425
envâr Bk. nûr C. III 23
envâr-ı cemâl C. X 90
envâr-ı Hak C. III 234
envâr-ı Hû C. X 459
envâr-ı Hudâ C. I 265
envâr-ı ilâhiyye C. XII 52, 439
envâr-ı kidem C. III 62

- envâr-ı maârif C. IX 92
 envâr-ı sıfâtiyye C. XII 172
 envâr-ı şems C. III 311
 envâr-ı tecelliyyât C. I 265; C. III 312
 er C. XIII 273
 er kişi C. X 267
 erbâb Bk. rab C. X 598
 erbâb-ı akl C. X 48; C. XII 222
 erbâb-ı cenk C. X 474
 erbâb-ı dalâlet C. I 296
 erbâb-ı fen C. XII 273
 erbâb-ı hakîkat C. IV 398
 erbâb-ı halvet C. X 474
 erbâb-ı hasenât C. II 288
 erbâb-ı hässa C. VI 160
 erbâb-ı hidâyet C. I 296; C. IV 72
 erbâb-ı hükümet C. VII 293; C. XII 221
 erbâb-ı kal C. IX 249, 250
 erbâb-ı kalem C. X 474
 erbâb-ı kesf C. IV 391
 erbâb-ı mütâkâsefa C. X 626; C. XI 242
 erbâb-ı müteferrikâ C. IV 97, 111, 182, 372,
 498; C. VII 345; C. VIII 49; C. IX 86, 529; C.
 XI 121
 erbâb-ı nefîs C. VI 515
 erbâb-ı safâ C. VIII 605
 erbâb-ı tasavvuf C. III 230
 erbâin C. XIII 243
 ergânün C. II 547; C. V 395; C. VI 297, 397; C.
 X 596; C. XI 507
 erhâm-ı ümmehât C. VIII 187
 Erhamûl-ı Râhîmîn C. V 105
 erik C. III 282; C. X 554
 Erîn C. XII 175
 erkân C. III 342
 erkân-ı basîret C. IV 110
 erkân-ı devlet C. X 585, 586
 erkân-ı erbaa C. I 396, 567; C. II 218, 414; C. III
 213; C. IV 9; C. V 19, 465; C. VI 307, 369;
 C. XI 30, 90; C. XII 113
 erkân-ı tabiat C. II 32; C. III 450; C. IV 485; C.
 XII 293
 erkân-ı tövbe C. X 63
 erkek Bk. merd C. I 73, 74, 310, 311, 536; C. II
 32, 139, 144, 148-151, 202, 203, 210,
 225, 232, 235, 296; C. III 442, 443, 479; C.
 IV 21, 243, 348, 349; C. V 515; C. VI 196,
 531, 532, 533; C. VII 425, 473, 474, 476,
 492; C. VIII 67, 392, 413; C. IX 325, 326,
 405; C. X 123, 124, 267, 377, 378, 381,
 484, 485, 498, 509, 512, 533, 570, 594; C.
 XI 87, 104, 178, 259, 265, 409, 410, 470,
 471, 472, 559, 608, 614; C. XII 343, 344,
 374, 573, 574, 594, 613, 614; C. XIII 22,
 23, 26, 36, 137, 138, 180, 181, 210, 213,
 300
 erkek arslan C. II 170, 171; C. IV 132; C. X 435;
- C. XII 284
 erkek dilenci C. XIII 249
 erkeklerin kadınlar üzerine fazlı C. VII 473
 erkeklik C. IV 44; C. X 139, 381, 482, 569, 570,
 571; C. XI 415, 472, 608, 614
 erler C. V 43; C. X 482, 495, 496, 509
 erlerin sahâ C. X 407
 erlik C. X 481, 495, 569
 ervâh âlemi C. I 74
 ervâh Bk. rûh C. I 123, 317, 325, 328, 330,
 352, 385, 433, 478, 480, 523; C. II 137,
 175, 210, 217, 329, 330, 415, 420, 471; C.
 III 67, 169, 199, 215, 217, 254, 293, 426;
 C. IV 216, 296, 371, 379, 504; C. V 20,
 298, 342; C. VI 270, 362, 405, 475, 540; C.
 VII 127, 222, 253, 254; C. VIII 50, 613; C.
 IX 335, 507, 511, 517, 526, 527, 553, 555,
 611; C. X 402, 446, 456, 621; C. XI 32, 63,
 93; C. XII 158, 304, 324, 367, 501; C. XIII
 197
- ervâh ve ân C. VII 441
 ervâh-ı âbîdîn C. VI 474
 ervâh-ı âliye C. II 63; C. III 68; C. IV 43; C. VIII
 612; C. XII 334, 479; C. XIII 42
 ervâh-ı alîyye C. VIII 172
 ervâh-ı beşer C. I 305
 ervâh-ı cûz C. VIII 374
 ervâh-ı cûz'îyye C. I 353, 548; C. III 65, 105,
 332, 333; C. IV 50, 508; C. V 299, 478,
 509; C. VI 312, 540; C. VII 253; C. VIII 553;
 C. XII 60, 388
 ervâh-ı enbiyâ C. III 68
 ervâh-ı enbiyâ ve evliyâ C. VII 527
 ervâh-ı eskiyâ C. II 439, 440
 ervâh-ı habîse C. I 420, 421; C. III 149; C. VIII
 256; C. IX 407
 ervâh-ı kâmilîn C. XI 366
 ervâh-ı kudsîyân C. VII 142
 ervâh-ı kudsîyân C. XI 299
 ervâh-ı kudsîyâye C. VI 211; C. XI 301
 ervâh-ı külliyye C. I 548; C. III 65, 68, 332, 333;
 C. VI 312; C. VII 253; C. VIII 553; C. XII 60,
 388
 ervâh-ı külliyye-i beşer C. III 66
 ervâh-ı külliyye-i evliyâ C. V 509
 ervâh-ı kümme'l C. III 69
 ervâh-ı kümme'lîn C. III 66, 69; C. VI 303; C. VII
 199
 ervâh-ı latîfe C. III 58
 ervâh-ı melâike C. II 212
 ervâh-ı melekîyye C. III 65, 333; C. XI 158
 ervâh-ı mukaddese C. I 468, 475; C. VII 277,
 431
 ervâh-ı mücerrede C. I 435; C. III 425; C. V 344;
 C. VII 336; C. VIII 256; C. XI 253; C. XII 367
 ervâh-ı mü'minin C. VI 474; C. VII 188; C. XII
 523

- ervâhî müşâhede C. VIII 22
 ervâhî nâriyye C. III 17; C. IV 215; C. VII 525,
 527
 ervâhî nûriyye C. III 17; C. IV 215; C. VII 525,
 527
 ervâhî südâd C. II 439, 440; C. IV 464
 ervâhî şeyâtîn C. VII 527
 ervâhî tayyibe C. I 420, 421; C. VIII 256
 ervâhî tayyibe ve habîse C. XII 159
 ervâhî ulviyye C. I 385; C. II 218; C. VII 526; C.
 VIII 50
 ervâhî unsuriyye-i nâriyye C. VII 526
 ervâhî zühâhd C. VI 474
 ervâhîn babası ve anası C. IV 504
 ervâhîn gıdâsi C. VI 34
 ervâhîn sadâsi C. VIII 24
 ervâhîn cüz'îyye C. VIII 553
 erzâk C. IX 515; C. X 88; C. XI 613
 erzâk-ı ma'nevî C. VI 318
 erzâk-ı rûhâniyye C. XI 622
 esâret C. II 515, 517; C. VIII 334
 esâfir C. VI 489
 esâfir-i evelîlin C. V 308
 esb C. XII 217
 esbâb Bk. sebeb C. I 303, 306, 341, 414, 504; C.
 II 226; C. III 313, 453; C. IV 510, 513, 514;
 C. V 115, 116, 305, 306, 393, 490, 494,
 583; C. VI 39, 200, 203, 606; C. VIII 169,
 544; C. IX 183, 261, 273, 501-506; C. X
 106, 107, 224; C. XI 360, 361, 430, 431; C.
 XII 90, 91, 93, 135, 532, 556; C. XIII 318
 esbâb âlemî C. IX 504
 esbâb perdeleri C. VI 200; C. IX 489, 521
 esbâba teşebbüs C. I 302, 303, 304; C. V 395,
 397, 583; C. X 241; C. XII 135, 466
 esbâb-ı azâb C. XII 90
 esbâb-ı cemâl C. IX 327
 esbâb-ı gam C. II 330
 esbâb-ı idâl C. IX 325
 esbâb-ı maddîyye C. VIII 578, 579; C. XII 91
 esbâb-ı maîset C. X 112; C. XIII 105
 esbâb-ı ma'nevîyye C. I 286
 esbâb-ı mulk C. V 615, 616
 esbâb-ı rizâk C. IV 47
 esbâb-ı semâ C. X 352
 esbâb-ı sûrî C. XII 467, 537
 esbâb-ı sûrîye teşebbüs C. XII 468
 esbâb-ı sûrîye C. I 286; C. IX 521
 esbâb-ı tabîyye C. III 451; C. IV 19; C. X 89; C.
 XII 554, 555
 esbâb-ı tabîyye ve maddîyye C. XII 90
 esbâb-ı temellük C. V 614
 esbâb-ı zâhire C. VI 35, 36
 esbâb-ı zâhirî C. VIII 519
 esbâb-ı zâhirîyye C. VI 37, 38, 40; C. IX 263; C.
 XI 438; C. XII 93; C. XIII 295
 Esed burcu C. II 305
 eser C. III 461; C. X 558; C. XI 134, 560, 433,
 437, 438, 440; C. XII 194, 569
 eserden müessire C. I 453; C. IX 205
 eser-ı kazâ C. VII 387, 388; C. X 346, 347
 esfel-i sâfilin C. I 213, 217, 219, 223, 228, 235,
 294; C. II 285, 441, 510, 515; C. III 17, 48,
 328, 359, 497; C. IV 51, 139, 197, 198,
 220, 234, 244, 331, 401; C. V 136, 282,
 595; C. VI 230, 474, 475; C. VII 368; C. VIII
 414, 418; C. IX 83, 322, 328, 331, 382,
 411, 441; C. XI 12; C. XII 282, 346, 545,
 561
 esfel-i sâfilin-ı tabiat C. I 268; C. IV 47, 84, 169;
 C. IX 430; C. X 519
 esfelî's-sâfilin C. XI 58
 esir C. I 82, 127, 128, 568; C. II 389, 514; C. III
 408; C. V 134; C. VI 484, 536, 537; C. VII
 555; C. VIII 334, 394; C. IX 152, 363, 509;
 C. X 490-492, 494, 495, 556; C. XI 58, 59,
 133, 433; C. XII 402, 569; C. XIII 76, 93
 esir nazariyyesi C. I 127
 esir yolu C. XII 77
 esir mertebesi C. XIII 77
 esîrân-ı kazâ C. XII 308
 esîrîl C. VI 174, 175
 esîr-ı cevher-i şeyâlî C. I 82
 esîr-ı dünyâ C. VII 200
 esîrlîl C. XIII 177, 196
 eski C. IX 388
 eski cellâd C. X 586
 eski libâs C. X 38; C. XIII 244
 eski tâb C. VII 260, 261
 Esleme'-ş-seytan C. IX 108
 esmâ Bk. isim C. I 85, 86, 109, 230-232, 234,
 250, 284, 315, 325, 326, 358, 431, 436,
 449, 456, 475, 496, 499, 530, 543, 551,
 567; C. II 39, 94, 116, 158, 160-162, 172,
 174, 176, 186, 187, 189, 199, 200, 211-
 213, 217, 219, 238, 241-243, 254, 255,
 269, 270, 273, 278, 280, 281, 283, 308,
 323, 328, 337, 340, 343, 378, 393, 471,
 472, 475, 486, 508, 520, 526; C. III 64, 69,
 99, 114, 117, 169, 170, 177, 191, 192,
 195, 200, 201, 208, 220, 235, 239, 273,
 290, 294, 312, 313, 326, 328, 375, 446,
 483; C. IV 115, 116, 182, 220, 304, 387,
 399, 439, 452; C. V 312, 341, 358, 367,
 388, 438, 459, 462, 477, 513, 515, 593,
 636; C. VI 73, 74, 89, 115, 176, 177, 212,
 225, 226, 323, 328, 336, 348, 358, 383,
 397, 405, 457, 458, 466, 623, 638; C. VII
 40, 77, 114, 115, 227, 274, 285, 293, 314,
 372, 381, 386, 393, 403, 409, 411, 488,
 534, 546; C. VIII 247, 301, 302, 314, 340,
 341, 346, 347, 360, 433, 438, 439, 510,
 539, 540, 563, 573; C. IX 48, 51, 53, 69,
 85, 139, 217, 280, 296, 365, 404, 422,

- 436, 499, 500, 503, 506, 545, 606, 612; C. X 23, 27, 91, 314, 348, 365, 372, 402, 480, 517, 593, 624; C. XI 25, 34, 35, 48, 197, 199, 201, 223, 289, 299, 339, 343, 348, 604; C. XII 39, 235, 242, 272, 300, 368, 375, 403, 425, 542; C. XIII 94, 95, 233, 266, 299
- esmâ cem'iyetinde i'tidâl C. VIII 29
- esmâ mütekâbîdir C. VI 496, 530
- esmâ ve sıfât C. II 543; C. III 492; C. IV 216; C. XII 387
- esmâ ve sıfat mütækabîdir C. VI 466
- esmâ ve sıfat-ı İlâhiyye C. I 230, 263; C. XI 153; C. XII 214, 628
- esmâ-i celâliyye C. I 437, 551, 552; C. IV 506; C. VII 316; C. XI 24, 446, 564
- esmâ-i cemâliyye C. IV 506; C. VI 73, 456; C. VII 316; C. IX 139, 140, 141, 144; C. X 607; C. XI 25, 29, 564
- esmâ-i cemâliyye ve celâliyye C. VI 496; C. VII 344; C. XIII 106
- esmâ-i cüz'iyye C. V 479
- esmâ-i Hak C. IX 614
- esmâ-i hâkime C. VI 160
- esmâ-i hüsna C. III 34; C. IV 237; C. VII 80; C. VIII 341; C. X 593; C. XI 622; C. XII 306
- esmâ-i İlâhiyye C. VI 606
- esmâ-i İlâhiyye C. IX 347
- esmâ-i İlâhiyye Bk. esmâ C. I 233, 293, 382, 435; C. II 462; C. III 11, 26, 62, 70, 278, 294, 311, 324, 360; C. IV 12, 137, 194, 208, 216, 319, 506; C. V 17, 44, 164, 269, 411, 609, 634; C. VI 36, 54, 57, 61, 73, 103, 160, 228, 530, 560, 605, 623; C. VII 34, 316; C. VIII 38, 60, 107, 170, 214, 354, 449, 578; C. IX 302, 323, 513, 528, 545, 563, 564, 587; C. X 26, 30, 153, 154, 347, 348, 372, 447, 521, 549, 598, 624; C. XI 21, 24, 33, 64, 168, 169, 356, 361, 441, 443, 565, 567, 598; C. XII 81, 130, 167, 218, 234, 368, 405, 421, 575, 582; C. XIII 23, 118, 187, 266, 267, 276, 312, 317, 334
- esmâ-i İlâhiyye cem'iyeti C. XII 75
- esmâ-i İlâhiyye ta'til kabûl etmez C. XIII 244
- esmâ-i Kahriyye C. VI 73
- esmâ-i kevniyye C. V 609
- esmâ-i Külliyye C. I 235
- esmâ-i muhtelife C. IX 122
- esmâ-i müteferrika C. II 311; C. V 201; C. VIII 58, 59; C. IX 29, 55, 86, 123; C. XII 359
- esmâ-i mütekâbile C. III 427; C. V 405; C. VI 442; C. VII 522, 546; C. X 347; C. XI 443
- esmâ-i mütezâdâde C. III 26
- esmâ-i Zât C. IX 580
- esmâ-i zâtiyye C. II 477; C. VIII 314; C. X 347
- esneme C. VIII 452
- esrâr Bk. sir C. I 74; C. II 287; C. III 280, 415, 488; C. IV 73, 88, 300, 441; C. V 188; C. VI 317, 318, 319, 346; C. VII 20, 90, 370; C. VIII 125, 126, 606, 610; C. IX 144; C. X 145, 192, 256, 372, 544, 545; C. XI 17, 41, 42, 88, 89, 222, 265; C. XII 61; C. XIII 162, 236
- esrâr denizi C. II 264
- esrâr içiçi C. X 548
- esrâr suyu C. VI 623
- esrâr-i aşk C. I 93
- esrâr-i bâtinîyye C. VI 510
- esrâr-i Celâl C. V 23
- esrâr-i dîn C. XII 42; C. X 121, 604
- esrâr-i esmâ C. I 212
- esrâr-i fâ' etme C. XI 370
- esrâr-i felek C. IV 360
- esrâr-i gaybiyye C. IV 406, 467; C. VI 304
- esrâr-i gaybiyyeye ittlâ C. VI 259, 260
- esrâr-i Hakk C. III 387; C. IV 118
- esrâr-i hâkîkat C. IV 457; C. V 599; C. X 214; C. XI 15, 108, 115, 129, 135, 146, 149
- esrâr-i Hakk'ın emîni C. III 439
- esrâr-i Hüâ C. II 497
- esrâr-i hüviyyet C. VIII 126
- esrâr-i İlâhi C. I 116; C. XI 223, 429
- esrâr-i İlâhiyye C. I 78, 527; C. II 449, 460, 469, 478; C. III 326, 402, 429; C. IV 156, 379; C. V 20, 21, 145; C. VI 246, 259, 316, 485, 506, 618; C. VII 117, 152, 160, 173, 182, 430; C. VIII 16, 126, 127, 251, 464, 465, 551; C. IX 145, 474, 622, 623; C. X 42, 88, 126, 138, 142, 145, 152, 189, 208, 216, 340, 341, 355, 356; C. XI 15, 17, 40, 43, 66, 68, 86, 223, 245, 265, 323, 345, 346, 564, 602; C. XII 16, 33, 34, 128, 155, 232, 355; C. XIII 176
- esrâr-i kazâ ve kader C. VI 565
- esrâr-i kur'ânîyye C. VI 504; C. XI 17
- esrâr-i Kü'n C. X 451
- esrâr-i ledûnnî C. II 469
- esrâr-i ma'rîfet C. III 325; C. VII 304
- esrâr-i muhammediye C. VI 195
- esrâr-i rabbâni C. VIII 609, 611
- esrâr-i rabbâniyye C. VI 253, 510, 565; C. IX 143, 606, 649; C. X 144; C. XII 232
- esrâr-i sülük C. VI 489
- esrâr-i şeriat C. X 123
- esrâr-i tabiiyye C. X 88
- esrâr-i tarîk C. II 258
- esrâr-i tarîkat C. III 195; C. V 458; C. IX 116; C. XI 477
- esrâr-i tevhîd C. XI 359; C. XII 421
- esrâr-i vahdet C. I 135; C. XI 622; C. XII 41, 121
- esrârîn ifşâsi C. VII 369
- esrârîn şiddetî C. XII 63
- esrarkes C. V 188

- es-selâmû aleyküm ve rahmetullah C. IX 89
 esvâb C. X 409
 es C. II 117, 118, 121
 es'âr Bk. şîr C. VI 518
 es'âr-ı ârifâne C. VI 41
 Es'âri mezhebi C. X 284
 Es'ârlar, Eşâire C. XII 187; C. XIII 80
 esbâh C. VII 127, 252
 esege bindir C. XI 508
 esek C. I 124, 125, 138; C. II 294, 295, 313,
 318; C. III 202, 204, 206, 289, 290, 302,
 313, 397, 436; C. IV 20, 21, 22, 31, 32, 81,
 85, 235, 407; C. V 467; C. VI 353; C. VII 62,
 320, 433, 435, 436, 438, 479, 480; C. VIII
 423, 441, 486, 562; C. IX 287, 288, 308-
 313, 369, 386, 444-450, 453, 455, 456,
 458, 460, 461; C. X 85-87, 93, 94, 96-100,
 102, 103, 105, 111, 113-115, 121, 123,
 124, 126, 132, 140, 141, 142, 147-151,
 155-159, 165-167, 172, 173, 175, 181,
 230-233, 246-248, 393, 422, 481, 482,
 568, 569; C. XI 67, 155, 167, 182, 341,
 342, 344, 494; C. XII 100, 421, 522, 535,
 555, 558, 559, 612; C. XIII 178, 221
 esek başı C. VIII 610, 611
 esek beyni yemek C. VII 447
 esek erliği C. X 570, 571
 esek kuyruğu C. XII 558
 esek satan dellâller C. II 162, 163; C. VIII 356
 esek sesi C. IV 60
 eseklik C. III 375; C. X 158, 159; C. X 123, 230,
 233
 eseklik sıfatları C. XII 344
 eşhed C. X 373, 374
 eşhedti C. X 60
 eşhedü en lâ ilâhe illâllâh C. XI 369
 eşhedü enne Muhammeden resulüllâh C. XI 369
 eşküyâ Bk. şâki C. II 165, 174, 441, 444; C. IV
 95, 376; C. V 536; C. VI 515, 516; C. VII
 475; C. VIII 245, 348
 eşraf C. X 474
 eşrât-ı sâat C. XI 491
 eşrefi C. III 98
 eşyâ Bk. şey C. I 53, 79, 85, 94, 261, 357, 359,
 362, 373, 374, 384, 388, 423, 475, 476,
 512; C. II 37, 50, 242, 255, 256, 360, 543;
 C. III 37, 141, 313, 448, 450, 468, 477; C.
 IV 265, 266, 332, 336, 373, 386, 401; C. V
 306, 364, 365, 430, 501, 508, 541, 567; C.
 VI 1328, 638; C. VII 41, 149, 229, 262, 323,
 386, 390, 409, 489, 506, 516; C. VIII 17,
 313, 319, 406, 430, 431, 443, 444, 449,
 523, 530, 567, 569; C. IX 69, 206, 207,
 214, 365, 566, 613, 626, 645, 647; C. X
 35, 36, 441, 442, 480, 517, 518, 605, 624;
 C. XI 59, 151, 168, 180, 243, 430, 438,
 452, 527, 563, 584; C. XII 119-121, 147,
 148, 149, 171, 172, 189, 193, 195, 234,
 235, 272, 303, 305, 307, 308, 418, 497,
 542; C. XIII 47, 83, 84, 95, 128, 161, 165,
 230, 245, 275, 276
 eşyâ Hakk'ın zâhiridir C. XIII 234
 eşyâ hep Hakk'tandır C. XII 400
 eşyâ zi-rûhdur C. VII 372
 eşyâda Hakk'ı müsâhede C. VIII 373; C. IX 207;
 C. XII 317
 eşyânın "ayn"ı C. I 234
 eşyânın bâtnâni bâtnâni C. VII 280
 eşyânın bâtnâminin bâtnâni C. V 141
 eşyânın hakâyiki C. I 407; C. VII 167
 eşyânın hakikati Hak C. III 478
 eşyânın hakikati C. I 51, 362; C. VI 69, 110
 eşyânın huğûdu C. XII 400
 eşyânın hüviyyeti ve hakikati Hak C. I 349
 eşyânın tesbîhi C. X 626
 eşyânın tesbîhi kâl iledir C. X 626
 eşyâ-yi hasise C. XII 195
 eşyâ-yi hayâl bilmek C. XII 559
 eşyâ-yi izhâr C. I 234
 eşyâ-yi ihâta C. XII 102
 eşyâ-yi kesife C. V 457; C. VIII 572; C. XIII 243,
 244
 eşyâ-yi kevniyye C. I 231; C. IX 363
 eşyâ-yi mevcûde C. XIII 82
 eşyâ-yi semâviyye C. VIII 14
 eşyâ-yi zâhire C. XII 497
 et C. IX 169; C. X 398, 400
 etbâk C. X 352
 etekleri ıslık çalmak C. II 230
 etibâ-yi İlâhî C. VI 92
 Etüllâh Bk. Atüllâh C. XII 412
 Etü'l-r-Râsûl Bk. Atü'l-r-Râsûl C. XII 412
 etkîyâ C. VII 474; C. VIII 587
 etrâf C. X 474
 evtâr Bk. tavr C. VI 288; C. XI 343; C. XII 403
 evtâr-ı aşk C. I 123
 evtâr-ı hukat C. IV 138; C. VIII 555; C. XII 385
 evtâr-ı seyr-fıllah C. VII 535
 evtâr-ı tarîkat C. IV 457; C. V 599
 eütü C. VI 364; C. X 268; C. XI 192
 ev C. I 490; C. III 237; C. IV 113; C. VIII 218,
 221; C. X 227, 229, 471, 472, 497, 498,
 600; C. XII 22, 89, 384; C. XIII 135, 136,
 138, 139, 143, 145, 159, 248
 ev hanımı C. VI 466, 468, 478
 ev hanımı C. VI 532, 533
 evâmir Bk. emîr C. I 237, 239
 evâmir-ı İlâhiyye C. III 354; C. V 237; C. VII 424;
 C. XI 564
 evbâs C. XI 432
 evc C. II 86; C. VIII 293; C. XI 481
 evc perdesi C. II 137
 Evfî bi-ahdî C. IX 396
 evhad C. VII 241

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İНDEKİSI

- evhâm C. I 346, 347; C. V 334; C. XII 18, 41, 42, 79
 evhâmi C. XIII 216
 evin içinden bir su C. XII 528, 529
 evlâd Bk. veled, çocuk C. I 89; C. III 184; C. VI 616; C. VII 552; C. X 585; C. XI 97, 148, 516; C. XII 524, 525, 540, 546; C. XIII 83, 84, 85, 86
 evlâd çeşmesi C. XII 524, 525
 evlâd fitnesi C. IX 164
 evlâd ü iyâl C. XIII 38
 evlâd-i Âlî C. III 228
 evlâd-i Restûl C. IV 103
 evlere kapılarından giriniz C. VIII 461
 evliyâ Bk. evliyâullâh, velî C. I 48, 50, 51, 53, 77, 109, 115, 163-166, 171, 175, 255, 266, 267, 285, 316, 317, 338, 410, 431, 439, 443, 464, 467, 468, 498, 499, 500, 501, 508, 517, 528, 572, 574; C. II 16, 17, 19, 40-42, 47, 51, 52, 54, 55, 60, 74-77, 109, 134, 167-171, 175, 176, 186, 201, 236, 239, 288, 295, 308, 330, 338, 339, 355, 356, 363, 370, 376, 379, 386, 387, 400, 401, 411-413, 433, 434, 442, 458, 462, 472, 490, 498, 501, 515, 516, 517, 552, 555; C. III 18, 49, 66, 67, 97-99, 110, 131, 164, 166, 203, 221, 222, 224, 305, 309, 310, 320, 323, 327, 330, 332, 372, 389, 393, 395, 409, 447, 449, 469, 477, 478; C. IV 27, 38, 41, 55, 72, 75, 79, 81, 84, 97, 191, 201, 204, 217, 228, 239, 298, 327, 328, 330, 337, 339, 340, 364, 367, 369, 391, 420, 422, 423, 440, 449, 450, 489, 492, 493, 499; C. V 34, 38, 39, 40, 42, 72, 73, 97, 118, 143, 169, 196, 202, 219, 237, 265, 266, 296, 297, 299, 300, 303, 312, 325, 326, 328, 334, 361, 376, 444, 476, 478, 494-496, 515, 527, 530, 533, 534, 537, 538, 540, 572, 594, 609, 610, 618, 619, 635; C. VI 22, 35, 36, 45, 58, 59, 85, 90-93, 98-102, 107, 113, 114, 117, 119, 120, 123, 138, 148, 164, 165, 188-194, 211, 225, 246, 253, 283, 301, 304, 305, 316, 322, 328, 333, 345, 348, 362, 366, 415, 442, 459, 460, 462, 480, 488, 491, 492, 493, 498, 500, 501, 506, 510, 527, 578, 592, 633; C. VII 20, 46, 76, 94, 97, 119, 130, 143, 145, 147, 157, 158, 182, 206, 207, 234, 244, 245-248, 251, 254, 256, 275, 311, 321, 363, 367, 377, 406, 407, 431, 434, 436, 437, 444, 458, 463, 477, 483, 499, 531, 548, 554; C. VIII 27, 42, 46, 51, 57, 59, 71, 92, 99, 105, 106, 109, 114, 123, 128, 138, 139, 150, 171, 172, 186, 204, 209, 217, 225, 232, 235, 236, 237, 244, 245, 248, 264, 265, 290, 308, 313, 314, 345, 348, 363, 364, 412, 417, 440, 442, 444, 454-457, 460, 462, 463, 477, 479, 480, 506, 509, 523, 524, 553, 577, 589, 612, 620; C. IX 17, 21, 25, 86, 89, 107, 122, 184, 185, 246, 271, 313, 358, 359, 378, 380, 383, 385, 386, 388, 389, 394, 400, 410, 443, 453, 462, 467, 470, 475, 478, 501, 503, 529, 535, 563, 594, 596, 600, 604, 605, 624, 625, 641; C. X 11, 38, 88, 121, 125, 126, 131, 151, 167, 172, 181, 195, 201, 207, 224, 250, 292, 330, 339, 341, 342, 354, 371, 421, 446-449, 457, 473, 536, 542, 567, 575, 576, 587, 605, 627; C. XI 19, 22, 24, 25, 41, 57, 58, 63, 74, 131, 136, 151, 177, 178, 181, 183, 208, 219, 222, 223, 229, 256, 268, 269, 285, 299, 321, 341, 360-362, 370, 378, 382, 393, 414, 425, 430-434, 437, 448, 449, 506, 522, 585, 602, 603, 605, 622; C. XII 65, 66, 76, 95, 96, 134, 154, 225, 226, 267, 300, 301, 305, 350, 365, 366, 388, 393, 401, 402, 408, 410, 411, 413, 423, 476, 501, 540, 546, 562, 563, 577; C. XIII 26, 41, 42, 44, 45, 76, 124, 125, 147, 148, 159, 160, 167, 175, 197, 207, 208, 219, 232, 238, 245, 259, 260, 261, 297, 333, 344
 evliyâ Hakk'ın etâfâlidir C. V 37, 38, 39
 evliyâ huzûru C. IV 97
 evliyâ-i beşer C. IV 506
 evliyâ-i kâmil C. XI 72
 evliyâ-i kümâmelîn C. VIII 374; C. XI 177
 evliyâ-i melek C. IV 506
 evliyâ-i muhakkûkîn C. IX 47
 evliyâlik taslamak C. VII 307
 evliyânın bedûdüsü C. IV 129
 evliyânın düşmanı C. VI 322
 evliyânın yediğî içtiği C. I 164
 evliyâullah Bk. evliyâ, velî C. I 185, 191, 209, 345, 451, 453, 454, 501, 503, 514, 571; C. II 138, 293, 398, 407, 412, 419, 421, 427, 428, 455, 496; C. III 170, 435; C. IV 36, 97, 155, 160, 164, 202, 203, 328, 338, 364, 365, 395, 419; C. V 18, 26, 79, 91, 215, 334, 503, 544, 557, 568, 607; C. VI 51, 229, 263, 437, 514, 515, 630, 655; C. VII 174, 207, 210, 211, 509, 533, 543; C. VIII 50, 77, 85, 250, 259, 472, 537; C. IX 238, 469, 606; C. X 284, 381, 397; C. XI 32, 72, 75, 259, 614, 622; C. XII 187, 202, 315, 395, 419; C. XIII 133, 160, 269, 328
 evliyâullah'a hizmet C. XII 319
 evliyâullah'un mesleği C. XI 214
 evliyâullah'ın tasarrufu C. XI 26
 evliyâya muhâlefet C. IV 128
 evliyâyi âşikân C. I 124
 evliyâyi bilmek C. V 533

- evliyâ-yı Hak C. VI 320; C. IX 95; C. XI 214, 614
 evliyâ-yı Hind C. VI 436
 evliyâyi inkâr C. XII 286
 evliyâ-yı kâmilîn C. V 509
 evliyâ-yı kümmelîn C. I 510; C. VI 312; C. VII
 334
 evliyâyi taklîd C. XI 449
 evrâd Bk. vird C. IV 329; C. V 94, 106, 480; C.
 VI 289; C. VII 325, 431; C. VIII 42, 119; C.
 IX 171
 evrâd ve ezkâr C. I 552
 evrâd-i väslân C. VII 431
 evsa' C. III 221; C. XII 502
 evsâf kâdirîn C. VII 78
 evsâf-i beseriyye C. II 265
 evsâf-i cismâniyye C. XII 403
 evsâf-i ezel C. XII 387
 evsâf-i îlâhiyye C. II 478
 evsâf-i kadîme C. VII 79, 80
 evsâf-i ma'nevîyye C. II 477
 evsâf-i Muhammedî C. IX 595, 596
 evsâf-i rûhâniyye C. XII 403
 evsâf-i ulvî C. XII 387
 evsat C. IV 442, 446, 447, 448; C. XI 384
 evtâd Bk. yeted C. II 201, 260; C. IX 596
 evvâh C. XI 304
 evvel C. III 273; C. V 574; C. VIII 247, 515; C. X
 374; C. XI 285, 286, 474, 475; C. XII 484
 evvel komşu, sonra ev C. XII 348
 evvelden âhîri görme C. VI 356
 evvelin C. IX 213
 evveliyet C. XIII 244
 eyer C. XIII 236, 240
 eyminlik C. III 192
 eyn C. IX 279
 eyvân C. VI 635; C. X 454
 ezâ C. III 330, 331; C. IV 27; C. V 90; C. VII 426;
 C. VIII 247; C. X 501
 ezâ ve cefâ C. I 276; C. VI 32; C. XII 81
 ezân C. I 485; C. IV 113, 114; C. V 63; C. VI 179,
 246; C. VIII 290; C. IX 88; C. X 387, 388,
 389, 390, 391, 392; C. XI 369
 ezân-ı Muhammedî C. V 237
 ezdâd Bk. zidd C. I 358, 472; C. II 187; C. III
 428; C. VI 149; C. VIII 157, 210, 334; C. XI
 31, 33, 525
 ezel C. I 312; C. II 278, 437, 438, 448, 461,
 512, 525; C. III 129, 194, 280, 296, 308,
 361, 362, 466, 467, 487; C. IV 222, 235,
 269, 306, 362, 463, 492; C. VI 101, 102,
 138, 181, 183, 470, 481, 565, 605, 606,
 633, 636; C. VIII 198, 339, 454, 476; C. IX
 71, 156, 201, 323, 436, 503, 594, 595,
 612; C. X 104, 452, 455, 510, 579, 580,
 582, 593, 599, 629; C. XI 19, 77, 130, 330,
 440; C. XII 255; C. XIII 20, 92, 101, 195,
 196, 216
 ezel benliği C. X 601
 ezel güneşi C. III 317
 ezeli C. V 340
 ezel-i âzâl C. II 278, 279; C. III 483, 487; C. IX
 139, 323; C. XIII 216
 ezell ve ebedi C. V 574
 eziyet C. VIII 143; C. XIII 248
 eziz C. X 566
 ezkâr Bk. zîkr C. IV 329; C. V 396; C. VI 289; C.
 VII 325; C. VIII 42
 eznâb C. XIII 29
 ezzâk Bk. zevk C. X 245, 448; C. XII 421
 ezzâk-ı âcîle C. IX 155
 ezzâk-ı cismâniyye C. X 444, 460, 545; C. XI
 542, 543, 554, 614
 ezzâk-ı dünyâviyye C. IX 160, 164, 287; C. X
 412; C. XII 484; C. XIII 337
 ezzâk-ı îlâhiyye C. I 359
 ezzâk-ı maârif C. VIII 614
 ezzâk-ı mâddiyye C. XI 607
 ezzâk-ı ma'nevîyye C. V 91; C. X 134
 ezzâk-ı muhammediyye C. VI 193
 ezzâk-ı nefsâniyye C. VIII 97, 521; C. X 412; C.
 XI 340
 ezzâk-ı rûhâniyye C. III 19; C. IX 66; C. X 460;
 C. XII 268, 340, 407; C. XII 516
 ezzâk-ı vehmiyye C. IX 492
 F
 fâ C. II 86
 fa'âl C. VII 154, 157; C. IX 95
 faâliyet-i bâtmîn C. III 369
 faâltün li-mâ-yürîd C. III 364; C. IX 645
 fâcir C. IX 262, 393; C. XII 545
 fâhiş C. IV 142; C. VIII 389, 526; C. X 183,
 483; C. XII 192, 345, 626; C. XIII 250, 258
 fahl C. X 393
 fahşâ C. II 510; C. XII 519, 520
 fâlide C. VIII 351, 352
 fâil C. II 149, 520, 525, 535; C. III 169, 363; C.
 IV 452; C. V 27; C. VI 337, 338; C. VII 229;
 C. VIII 573; C. IX 521; C. X 68; C. XI 128,
 184, 346, 559; C. XII 534, 535; C. XIII 83
 fâil Hak'dır C. VII 308
 fâilât C. I 53; C. XI 66, 67
 fâilâtün C. I 53
 fâil-i habîs C. X 135
 fâil-i hakîkî C. I 312, 349, 497; C. II 221, 526;
 C. III 107, 213, 214, 314, 362, 494; C. IV
 331, 400; C. V 69, 242, 437, 454, 501; C.
 VI 626; C. VII 183; C. VIII 260; C. IX 547; C.
 X 263; C. XI 293, 580, 609; C. XII 102,
 134, 360, 383, 411; C. XIII 339
 fâil-i muhtâr C. IX 521; C. X 620
 fâil-i mutlak C. II 99, 158; C. IV 9; C. V 573; C.
 VIII 148, 149, 206; C. XI 133, 458, 595; C.
 XII 534, 576
 fâilliyet C. XIII 83

- fâilün C. I 53
 fâiz C. VII 425
 fâikh Bk. fukâhâ C. IV 98, 99, 103, 105, 106,
 481; C. V 372; C. VII 464; C. IX 570; C. X
 202; C. XI 102; C. XI 602; C. XII 59, 114,
 194, 599, 602-605; C. XIII 13-17, 19-21,
 25-28, 56
 fâik Bk. fukârâ C. I 358; C. II 125, 127, 237,
 238, 239, 241, 320, 340, 359; C. III 233,
 234, 337; C. IV 93, 107, 148, 296, 438,
 445; C. V 237; C. VI 170, 543, 616; C. VIII
 278; C. IX 250, 284; C. X 189, 208, 218,
 228, 333, 335; C. XI 484, 532, 618, 619,
 622, 623; C. XII 69, 108, 115, 116, 118,
 122, 127, 146, 153, 248, 370, 597; C. XIII
 135, 270, 289
 fâik-i hakîki C. II 127
 fâikhîk Bk. fâik C. I 314, 319; C. II 140, 503; C.
 III 179; C. VIII 397; C. IX 37; C. XII 557; C.
 XIII 180
 fâkr Bk. fâkrîlik C. I 319; C. II 119, 125, 127,
 129, 134-136, 240, 274, 275, 343, 435,
 483; C. III 153, 369; C. IV 16, 115, 363; C.
 V 583, 584; C. VI 216, 234, 384, 513, 562;
 C. VII 262, 444; C. VIII 278, 279, 397,
 398; C. IX 37, 238, 250, 359, 496, 497; C.
 X 100, 232; C. XI 154, 462, 463, 484, 498,
 570; C. XII 204, 517, 571; C. XIII 105
 fâkr dükkânı C. XI 498
 fâkr iftihârîmidir C. VI 38
 fâkr sultânî C. XI 463
 fâkr u fâna C. II 263
 fâkr u gînâ C. II 359
 fâkr u zarûret C. III 153; C. VII 44
 fâkr-i etemm C. I 542
 fâkr-i hakîki C. II 129, 503; C. V 306, 504; C. X
 40, 219; C. XI 497
 fâkr-i ihtiyârî C. VII 27, 515
 fâkr-i ma'nevî C. IX 432; C. XI 503
 fâkr-i mutlak C. IX 190
 fâkr-i sûrî C. II 129, 503; C. XII 65, 68, 69
 fâkr-i sedîd C. VII 185
 fâkr-i tâm C. III 369
 fal C. V 421
 falçılık C. VII 418
 fâni C. V 587; C. VIII 368; C. IX 238, 240; C. X
 512; C. XII 112, 117, 412, 543
 fâni olmak C. XI 94
 fâni reddolunmaz C. III 366
 fâni-fîlîh C. I 209; C. II 164, 167; C. V 193; C.
 VI 318, 334, 607; C. VII 410; C. VIII 92,
 262; C. XII 204; C. XIII 347
 fâni-i Hak C. X 622
 fâni-i mutlak C. XI 94
 fânlîk C. XI 266
 fâniye yemîn C. III 100, 102
 farâziyyât-ı istidlâliyye C. V 246
 fâre Bk. siçan C. III 289; C. IV 35, 429, 447; C.
 V 361; C. VII 185; C. VIII 38; C. IX 27; C. XI
 202; C. XII 255, 261
 fâre delîgi C. III 169
 Fârisîf C. I 135, 138, 152, 295, 394, 395, 428,
 434, 491; C. II 41, 100, 228, 363, 443,
 479; C. III 61, 140, 182, 199; C. IV 223,
 350, 468, 500, 511; C. V 59, 84, 138, 282,
 337, 366, 390, 573; C. VI 53, 90, 94, 108,
 122, 167, 168, 263, 346, 364, 380, 430,
 437, 487, 493, 549, 610; C. VII 54, 113,
 185, 396, 459, 484, 521; C. VIII 115, 118,
 120, 124, 188, 274, 362, 376, 389, 413,
 471, 492, 495, 502; C. IX 32, 64, 95, 270,
 271, 283, 314, 331, 333, 384, 457, 594; C.
 X 69, 119, 130, 157, 182, 196, 223, 247,
 274, 376, 432, 437, 451, 465, 553, 566,
 604; C. XI 33, 59, 69, 103, 130, 166, 239,
 249, 284, 295, 358, 546, 621; C. XII 122,
 128, 167, 174, 321, 364, 427, 443, 486; C.
 XIII 38, 57, 73, 110, 115, 206, 231, 341
 Fârisice C. I 370; C. IV 482; C. VIII 84; C. IX 606;
 C. X 47; C. XII 416
 Fârisîler C. VIII 315; C. IX 313; C. XI 149; C. XIII
 119
 fârk Bk. tefrika C. I 542; C. IV 266; C. VI 205; C.
 VII 100, 450; C. VIII 530; C. IX 640, 641; C.
 X 374; C. XIII 45
 fârk ba'd-e'l-cem C. I 542; C. II 499; C. X 458; C.
 XIII 45, 46
 fârk kâble'l-cem C. VIII 585; C. X 430; C. XIII 45
 farktan sonra cem' C. IV 390
 fâruk C. IV 305
 farz C. XIII 317
 farz-ı ayn C. VII 460
 farz-ı kifâye C. VII 460
 fâsîk C. V 578; C. VI 18, 62; C. VII 189; C. IX 85,
 219, 324, 393, 576, 577; C. X 230, 265; C.
 XI 76, 163; C. XII 218, 333; C. XIII 135
 fâsîk i'tikâd C. X 337
 fâsîk-ı mahrûm C. VIII 417
 fâsil C. II 208; C. XI 35
 fâsid C. IV 13
 fâsidât C. XI 261
 fâsl C. VII 348; C. VIII 568, 569, 570
 fâsl günü C. X 402
 fâss C. III 370
 fâssâl C. III 248
 Fass-ı Âdemî C. I 502, 520; C. II 211, 217; C. IV
 10; C. V 17, 337; C. VIII 51, 246, 571; C. IX
 296, 297, 422; C. XI 282; C. XII 404; C. XIII
 244
 Fass-ı Dâvûdî C. XIII 35
 Fass-ı Eyyûbî C. III 135, 478; C. VII 181; C. IX
 436; C. X 475, 478
 Fass-ı Hûdî C. VII 519; C. IX 130; C. X 306, 582
 Fass-ı İdrîsi C. III 257; C. VIII 256

- Fass-i İlyâsi C. III 483; C. VII 79, 334; C. VIII 507
 Fass-i İsevi C. I 250; C. II 217; C. III 142, 450;
 C. IV 69; C. VI 344, 360; C. VIII 255
 Fass-i İshâki C. IV 151; C. V 22; C. VI 469, 533;
 C. VII 238; C. VIII 145, 297; C. XII 190; C.
 XIII 33, 260, 316
 Fass-i İsmâili C. VI 73; C. X 306, 582
 Fass-i Lokmânî C. V 24
 Fass-i Lütîf C. III 315; C. V 544
 Fass-i Muhammedi C. I 512; C. II 40, 148; C. III
 34, 239; C. IV 368; C. V 404, 564, 633; C.
 VI 294, 458; C. VII 245; C. VIII 440; C. IX
 131, 327; C. X 445; C. XI 241; C. XII 408;
 C. XIII 26, 27
 Fass-i Mûsevî C. I 276, 548; C. II 157, 301; C. III
 104, 217, 218; C. IV 230; C. V 29, 69, 457,
 578; C. VII 313; C. VIII 19, 185, 234, 266,
 292; C. IX 263, 504; C. X 183; C. XIII 267
 Fass-i Nûhî C. II 96; C. III 483; C. IV 229; C. V
 637; C. VIII 312
 Fass-i Sâlihi C. II 72, 88; C. IV 307; C. V 442; C.
 VII 175, 242, 400; C. VIII 325; C. X 306; C.
 XII 173
 Fass-i Süleymânî C. I 86; C. II 197, 258; C. III
 195, 316, 443; C. IV 217; C. V 458; C. VII
 272, 273; C. VIII 582; C. IX 116; C. XI 477;
 C. XII 476; C. XIII 235
 Fass-i Sîsi C. II 128; C. VII 429; C. IX 499; C. X
 611; C. XI 532; C. XIII 102
 Fass-i Suâyîbî C. I 361; C. III 64, 275; C. IV 208;
 C. V 42; C. VII 392; C. X 34; C. XII 83, 367,
 515
 Fass-i Üzeyîrî C. I 102, 316; C. III 294; C. IV 11;
 C. V 364, 365; C. VI 73, 101, 104; C. VIII
 325, 441; C. X 306; C. XII 307, 308
 Fass-i Ya'kûbi C. IX 533; C. II 377, 516; C. III
 60; C. IV 492; C. V 105, 296; C. VI 56, 57,
 99; C. VIII 325, 535; C. X 306, 579, 582; C.
 XI 151; C. XII 125, 549
 Fass-i Yûnûsi C. VII 124, 140
 Fass-i Yûsufî C. V 460; C. VI 441, 589; C. VII
 488; C. X 348
 fâtih C. XIII 55
 fâtiha C. III 295, 432; C. VII 547; C. IX 201; C.
 X 201; C. XI 192; C. XII 452, 453
 Fâtîha-i şerîfe C. VIII 329
 fatîr C. XIII 111
 fazâhat C. VIII 97
 fâzîl-i nâkîs C. X 129
 fazîhat C. VII 415
 fazîlet C. VI 560
 fazîl C. VII 67; C. X 344; C. XII 398, 399
 fazîl-i ilâhî C. III 349, 355; C. VII 495; C. X 625
 fecr C. X 371
 fedâ C. X 433, 434
 fedâî C. XII 358, 361
 fedâ-yî cân C. VI 585; C. X 433
 fedâ-yî nefs C. XI 178
 Fedhûlî fi ibâdi C. VIII 489
 fehîm C. II 243; C. V 13, 553-555; C. VI 21; C.
 X 351; C. XII 387
 Fehleviyîe C. VIII 163
 fehm-i âhiret C. V 12
 fehm-i avâm C. V 600
 fehm-i havâss C. V 600, 601
 felâh C. XI 103
 felâket C. VI 593
 felâsîfe Bk. feylesof C. I 76, 346, 380; C. VI 382;
 C. VIII 472; C. IX 521; C. XII 152; C. XIII 94
 felâsîfe-i Meşsâfi C. VIII 372
 felegin cellâdi C. XI 50
 felegin damî C. VIII 462; C. XIII 348, 349
 felegin dönüslerinin sesi C. VII 220, 221
 felegin fennî C. XII 179
 felegin fevkî C. X 337
 felegin kâtibi C. XI 50
 felegin mî'râci C. XI 94
 felegin mutribi C. XI 49
 felek Bk. eflâk C. I 286; C. II 393, 419, 420, 422;
 C. III 309; C. IV 135, 137, 366, 373, 374,
 384, 507; C. V 12, 135, 150, 348; C. VI
 309, 472, 474, 493, 494, 527, 532, 533,
 534, 560; C. VII 28, 162, 176, 280, 322,
 365, 423, 527, 535; C. VIII 206, 241, 246,
 255, 264, 299, 300, 302, 333, 451, 493,
 460; C. IX 176, 182, 183, 553, 603; C. X
 146, 151, 160, 194, 205, 206, 208, 209,
 215, 253, 376, 379, 384, 429, 441, 452,
 519, 540, 633; C. XI 12, 161, 209, 317,
 319, 320, 492, 541, 553, 554, 556, 558-
 560, 612, 618, 621; C. XII 281, 303, 369,
 384, 386, 445, 478; C. XIII 21, 48, 77, 94,
 198, 244, 278, 285, 297, 345, 348
 felek değirmeni C. XIII 174
 felek dolabı C. X 255
 felek ölçücü C. XI 328
 felek-i Ahadiyyet C. VII 28
 felek-i âmm C. III 257
 felek-i Arş C. VII 536
 felek-i arz C. V 17
 felek-i ates C. III 308
 felek-i duhâni C. V 12
 felek-i ervâh C. I 482; C. III 308; C. IX 558
 felek-i esîr C. I 536; C. III 265, 308; C. V 135; C.
 VII 527; C. X 206
 felek-i hâk C. III 308
 felek-i hakîkat C. IV 316; C. VI 305
 felek-i hakîkatın gûnesi C. II 474
 felek-i havâ C. III 308
 felek-i Kamer C. II 420; C. VII 174, 536; C. VIII
 240; C. IX 553; C. XII 436, 437
 felek-i Kürsî C. VII 536
 felek-i mâ C. III 308
 felek-i ma'nâ C. IV 455; C. V 485

- felek-i Mirrîh C. II 420; C. VII 536
 felek-i misâl C. III 308
 felek-i muhît-i âm C. V 323; C. VII 165
 felek-i Müşteri C. II 420; C. VII 536
 felek-i risâletin ayy C. V 518
 felek-i rûh C. VII 28
 felek-i rûhânî C. V 12; C. IV 385
 felek-i sevâbit C. II 420; C. VII 536
 felek-i Şems C. II 420; C. VII 536
 felek-i tabiat C. I 323; C. IV 360
 felek-i ulvi C. X 195; C. XII 65
 felek-i Utârid C. II 420; C. VII 536; C. VIII 240; C. XII 436
 felek-i Vahdet C. VII 28; C. XIII 77, 78
 felek-i Vâhidîyet C. VII 28
 felek-i velâyet C. VII 188
 felek-i velâyetin günesi C. V 518
 felek-i Zühal C. II 420; C. VII 536
 felek-i Zühr C. II 420; C. VII 536
 felekiyat C. VII 297
 felekîl-burûc C. VII 536; C. II 420
 felsefe C. I 176; C. II 380, 381, 517; C. IV 360, 361; C. V 42; C. VII 440, 441; C. VIII 456, 470; C. IX 26, 87; C. X 213; C. XI 217; C. XII 266, 267, 390, 627; C. XIII 37
 felsefi Bk. feylesof C. I 37; C. II 79; C. III 453, 454, 455; C. IV 293; C. V 324, 325; C. VII 300, 301, 305; C. IX 204, 205; C. XII 149
 felsefiyyâ C. IX 204; C. XIII 80
 fen C. I 82, 151, 418; C. IV 467; C. IX 363; C. X 214, 433, 434; C. XI 71; C. XII 192, 569; C. XIII 268, 302
 fen terakkî ettikçe C. XIII 149
 fen C. I 95, 105, 130, 225; C. II 262, 264, 265, 276, 342, 518; C. III 265, 315, 317, 366, 370, 376, 378, 484; C. IV 54, 126, 156, 159, 160, 202, 203, 266, 323, 504; C. V 459, 587; C. VI 101, 205, 334, 381, 399, 598; C. VII 126, 127; C. IX 214, 238, 239, 275, 279, 345, 600, 601, 643, 647; C. X 153, 570, 606, 612; C. XI 33, 72, 94, 151, 215, 216, 221, 455, 485, 498, 609; C. XII 12, 64, 117, 118, 119, 120, 129, 151, 152, 207, 212, 245, 295, 297, 419, 497, 580; C. XIII 97, 240
 fenâ fi's-sifât C. XII 109, 110
 fenâ fi'z-zât C. XII 109, 110
 fenâ makâmî C. XII 507
 fenâ söz C. II 403
 fenâ ve bekâ C. VI 325, 335, 336
 fenâ zulmeti C. VI 398
 fenâdan iyyîlik zûhûrû C. XIII 147
 fenâ-ender-fenâ C. I 186, 225, 542; C. III 372, 430
 fenâ-fîlîh C. I 51, 309, 475, 492; C. II 89, 94, 134, 272, 283, 401, 491; C. III 27, 291, 335, 379, 416, 447, 471; C. V 202, 266, 268, 269; C. VI 189, 199, 301; C. VII 125, 174, 175, 229, 404, 416, 417, 428; C. VIII 245, 332, 422, 530, 532; C. IX 254, 256, 318, 344, 345, 436, 497; C. X 340, 601; C. XI 28, 181, 217, 219, 220, 231, 261, 262, 286, 362, 463, 464, 505, 518, 587; C. XIII 38, 56, 311, 314, 327, 347
 fenâ-flîr-resûl C. I 469; C. III 46; C. VII 559; C. IX 318; C. XIII 347
 fenâ-flîr-şeyh C. I 469; C. III 39, 46, 47; C. VI 182; C. VIII 554; C. IX 318; C. X 130
 fenâ-i hakîkî C. I 225
 fenâ-i rûhânî C. I 225
 fenâlîğîn cezâsi C. III 440
 fenâlîh C. I 403, 405, 406, 470, 471; C. IV 192; C. V 263, 585; C. VI 273, 274, 280; C. VII 315; C. VIII 18, 192; C. X 79, 80, 81, 561, 562; C. XI 150
 fenânin hayâlati C. III 202
 fenâ-yi külli C. II 18, 93; C. VI 44; C. IX 278
 fenâ-yi külli-i mahz C. I 225
 fenâ-yi mahz C. III 69; C. V 635
 fenâ-yi salîs-i mahk-i külli C. V 439
 fenâ-yi sıfat C. VI 334
 fern C. XI 316, 438
 ferne mutâbiķ olan esrâr-i kur'anîyye C. XIII 149
 fenn-i mantık C. XII 286
 fenn-i sîhr C. IX 162
 fenn-i tabâbet C. XI 237
 fenn-i tip C. X 525
 fer C. I 293; C. IV 114; C. IX 412, 419; C. X 253; C. XI 35
 ferâce C. IX 132, 133
 ferâh C. I 415; C. VI 105, 229; C. IX 175, 436; C. XI 617
 ferâhâmma C. V 148
 ferâhîk C. III 171
 ferâ C. V 450, 451; C. X 59, 544, 545; C. XI 411
 Ferd C. VIII 438
 ferdâni C. XII 465
 ferd-i muhammedi C. II 74
 ferdiyet da'vâsi C. V 590
 ferdîyyet-i selâsiyye C. II 72; C. V 442; C. VI 251; C. XII 173
 ferer C. III 171; C. IX 133
 fereci C. IX 132, 133
 ferheng C. XII 606
 Ferkad C. XII 12
 fermân C. X 197, 263; C. XII 225
 fermân-i îlahî C. IX 319
 ferr C. X 508
 ferrâs C. III 38, 39; C. IX 170, 171
 ferş C. III 38; C. IX 536; C. XII 160
 ferşî C. XII 160
 ferş-i devlet C. III 39

- fers-i sûret C. XII 160
 feryâdcı C. III 146
 feryâd-ı ces C. X 343, 354
 ferzîn C. III 55; C. IV 186; C. VIII 76; C. IX 168
 ferzin-bend C. III 54, 55; C. IV 186, 231
 fesâd C. I 180; C. III 25, 308; C. IV 10-12, 129,
 270, 318; C. VI 593; C. VII 44, 368, 467-
 470, 471, 472, 474, 475; C. VIII 596; C. IX
 254; C. X 136, 416, 433; C. XII 266, 394,
 489; C. XIII 310
 fesâd ateşi C. XIII 310
 fesâd-i ahlâk C. IV 124
 fesâd-i dünyâ C. VII 476
 fesâd-i lâlikâd C. II 287
 fesâhat C. II 42; C. III 484; C. VI 47, 456; C. VIII
 503; C. X 128; C. XI 419
 fesâhat-i kelâm C. V 220
 fesâhat-i lisân C. V 412
 feslegen C. IV 26; C. IX 311; C. X 126, 127, 188;
 C. XI 277, 360, 371; C. XIII 129, 173, 293
 fesâr C. XI 548
 fetâ C. I 254; C. IV 296; C. XII 20
 feth-i bâb' C. VII 217; C. XIII 243
 feth-i Mekke C. II 367, 368; C. VI 577
 feth-i mûbiün C. VI 557
 feth C. VI 552, 556, 558, 572; C. X 579; C. XI
 137
 fetret C. VII 283; C. X 431
 fetret-i vahî C. X 432
 Fettâh C. VIII 29; C. IX 139, 144; C. X 549
 fetvâ C. III 389; C. V 13, 384; C. VI 382; C. IX
 87; C. XI 137, 186, 198, 225
 fetvâ kalemi C. III 390
 feülün C. XI 66, 67
 feülün fâliât C. XI 613; C. XII 508
 fevâhiş C. I 527, 529
 fevâid-i dünyeviyye C. V 125
 fe-yekûn C. VIII 324, 382
 feyezân C. I 211
 Feyiz C. V 603; C. X 116; C. XIII 211
 feyiz yağmuru C. XII 67
 feylesof Bk. felâsîfe C. I 51, 217, 499, 500; C. II
 78-80, 166, 167, 172, 378, 379; C. III 451,
 454; C. IV 230, 292-294, 355-358, 360,
 361; C. V 216, 345; C. VI 40, 49; C. VII 420;
 C. VIII 59, 60, 300, 301, 303-308, 456,
 502, 525, 556, 583; C. IX 27, 350, 521,
 522, 628; C. X 183, 257; C. XI 42, 50, 591,
 592, 600, 612; C. XII 92, 94, 103-105,
 149-151, 155, 191, 194, 335, 390, 490,
 588; C. XIII 72, 77, 344, 345
 feylesofuk C. II 165
 feylesoflaşmış C. XI 612
 feylesofuk C. IV 359; C. XII 154
 Feyyâz C. III 75; C. VIII 28
 Feyyaz-i hakîki C. IV 312
 feyz C. I 257, 258; C. III 437; C. IV 24, 313, 360;
 C. V 96, 296; C. VI 504; C. VIII 503; C. IX
 296, 428; C. X 89; C. XII 27, 107; C. XIII
 281
 feyz yağmuru C. XII 259
 feyz-i akdes C. II 20; C. IV 216; C. VIII 106, 424;
 C. IX 499, 500
 feyz-i bahâr C. XIII 209
 feyz-i bâtin C. IV 495
 feyz-i bâtinî C. IV 416
 feyz-i ilâhi C. I 427; C. II 23, 240; C. VII 499
 feyz-i maârif C. VI 316
 feyz-i ma'nevî C. XI 370
 feyz-i mukaddes C. I 540; C. II 20; C. III 416; C.
 IV 137, 216, 217, 219; C. VIII 106, 424; C.
 IX 499, 500; C. XIII 281, 331, 334
 feyz-i rabbâni C. XII 432
 feyz-i rahmânî C. XI 37, 580
 fezâ C. I 82, 127, 128, 214, 265, 418, 419, 433;
 C. II 217, 218; C. III 38, 39, 68, 192, 448;
 C. IV 381; C. V 16, 134, 135, 246, 340,
 345; C. VI 158, 389, 390, 391, 569, 593,
 608; C. VII 98, 526; C. VIII 50, 246, 461; C.
 IX 371, 454, 610; C. X 206, 213; C. XI 13,
 45, 51, 59, 92, 93, 315, 404; C. XII 367,
 386, 399, 496; C. XIII 305
 fezâil C. XIII 310, 314
 fezâil-i însâniyye C. X 387
 fezâil-i Kur'ân C. XI 26
 fezâil-i zâhiyye C. IX 230
 fezâ-yi bî-nihâye C. I 82, 155, 214, 249, 264,
 392, 433, 435, 536, 538; C. II 137, 212,
 270, 396; C. III 118, 275; C. IV 137, 307,
 506; C. V 17, 246, 271, 341; C. VI 446,
 484, 536, 569; C. VII 184, 188, 318, 536;
 C. VIII 206, 302, 352, 355, 431, 573, 581;
 C. IX 89, 139, 141, 536, 553; C. X 289; C.
 XI 133, 598; C. XII 568; C. XIII 79, 217,
 244, 305
 fezâ-yi bî-nihâye ayn-i vücûd-i mutlak C. XII
 399
 fezâ-yi hakîkat C. VIII 169
 fezâ-yi lâ-taayün C. V 528
 fezâ-yi nâmütenâhî C. II 393; C. III 191; C. VI
 70, 414; C. X 521; C. XI 90, 93
 fikar C. XI 497
 fikih C. I 56, 58; C. II 262, 265, 275, 435; C. VI
 69, 310; C. X 632; C. XII 114
 findik C. III 115; C. IX 614-616
 firâk-i dâlle C. II 582; C. XI 443
 firâk-i İslâmiyye C. XII 187
 firin C. V 257, 258; C. VI 192, 193; C. XI 235;
 C. XIII 340, 341
 firinci C. XIII 268
 firtnâ C. IV 301, 327; C. V 119; C. VIII 437; C.
 XII 89; C. XIII 255, 295, 296, 297, 301
 fisk C. I 283; C. II 185; C. III 319; C. VII 185; C.
 IX 572; C. X 57, 58, 355, 561, 562, 617; C.

- XI 24, 163; C. XII 211; C. XIII 186
 fisk ve fütür C. VI 234; C. VII 401; C. IX 323; C. X 60; C. XIII 20
 fistık C. IX 395
 fitâm Bk. fitâm C. VI 522
 fitnat-ı insâniyye C. X 253
 fitrat-ı asliyye C. IX 529
 fitrat-ı İslâm C. VIII 197
 Fi-câihâ hablûn min mesed C. IX 264
 fîrîst C. VII 460-462, 467
 fîrîst-i ebyâ C. I 53
 fil Bk. efâl C. I 71, 88, 445, 446; C. II 204, 205, 521; C. VI 273; C. VII 154, 157, 329, 506; C. IX 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 353, 354, 502; C. XI 147, 148, 150, 151, 384, 498; C. XII 491; C. XIII 327, 341, 342
 fili dili C. IX 353
 fili C. IX 357, 358
 fili cenk C. XI 29
 fili-i Hak C. V 449; C. IX 547, 549
 fili-nashîf C. VII 154
 fili-sâhid C. IX 98
 fili-i şenîf C. IV 350
 fili-i güm C. VIII 152
 fillerin hâlik C. X 283
 fikir Bk. düşünce, endişe, efkâr C. I 334, 360, 375, 446, 569; C. II 63, 163, 191, 273, 282, 422, 498; C. III 72, 240, 259, 272-277, 287-290, 417, 439, 482; C. IV 361; C. V 51, 52, 135, 297, 437-439; C. VI 471, 472, 473; C. VII 166, 384, 385, 458-460, 463, 464; C. VIII 369, 378, 459, 474, 523, 583; C. IX 92, 134, 200, 204, 255, 349, 395, 430, 431, 510, 574, 599; C. X 107, 131, 177, 254, 464, 470-480; C. XI 51, 60, 153, 238, 256, 267, 440, 485, 521, 590, 601-603, 618; C. XII 12, 64, 146, 275, 276, 277, 331, 362, 446, 460, 495, 559, 573, 576; C. XIII 184, 284
 fikir alemi C. III 290
 fikir oku C. XII 13, 14, 16, 129, 147, 148, 153
 fikir ve ma'nâ alemi C. III 289
 fikret C. III 69, 325
 fikr-i bâtil C. VIII 583
 fikr-i gam C. X 470, 475-479
 fikr-i latif C. VII 13
 fikr-i mâsivâ C. I 224; C. XII 498
 fikr-i sürûr C. X 470, 476
 fikr-i şadî C. X 476
 fikriyye C. XI 593
 fil C. I 153; C. II 114; C. III 115; C. IV 114; C. V 335, 336, 337; C. VI 95, 97, 98, 107, 113, 114, 115, 117, 119, 477, 478; C. VII 236, 237, 427; C. VIII 312, 373-376; C. IX 599; C. X 86, 87, 170, 286, 500; C. XI 610; C. XII 264, 265, 514, 515; C. XIII 156, 157, 202
 fil vakası C. I 402
 fil yavrusu C. V 35, 36, 46, 55-59
 Filâneddin C. VII 340
 fincan ve yüzük oyunu C. II 466
 firâk Bk. aynılık, fîrât C. II 86, 321, 538; C. V 121, 381; C. VI 312, 341, 370, 422, 538, 583, 599, 600, 614; C. VII 99, 552; C. X 187, 593; C. XI 34, 188, 189, 210, 317, 568; C. XIII 48, 58
 firâk atesi C. II 320
 firâk-i aşk C. VI 339
 firâk-i kat' C. XIII 46
 firâset C. I 406; C. II 206, 248, 313; C. III 249, 410, 432; C. V 257, 618, 619; C. VI 85, 93, 214; C. VII 528, 548; C. VIII 104, 282, 485; C. X 550, 551; C. XI 103, 180, 383; C. XII 213, 263, 264
 firâset-i hikmetiyye C. I 390; C. II 111, 206, 207, 248; C. III 410, 432; C. V 61, 257; C. VI 85, 630; C. VII 479, 528; C. XIII 166
 firâset-i serîyye C. II 111, 206, 207, 248; C. III 287, 410, 432; C. V 61; C. VI 85, 630; C. VII 479, 528; C. VIII 104; C. XIII 166
 Fir'âvîn'în îmâni C. V 69; C. VII 313; C. VIII 198; C. XIII 267
 Fir'âvnîler C. VII 312, 313, 314
 Fir'âvnîh C. II 372; C. XIII 270
 Firdevs C. VIII 170, 610; C. XI 330, 388; C. XII 380
 firengî C. VII 67, 329; C. VIII 480; C. X 526, 613; C. XI 114, 128, 135
 firengî serumu C. XI 135
 firenk C. X 72
 firîh C. XII 580
 fîrât Bk. aynılık, firâk C. I 543; C. VI 340, 499 C. X 417
 firûze C. VII 162; C. IX 597, 598
 fitâm C. V 32; C. VI 522; C. IX 110
 fitil C. I 269, 271; C. VII 136; C. XII 461; C. XIII 61, 173
 fitne C. I 134, 180, 186, 201, 253, 260; C. III 195, 196, 319, 477; C. IV 129, 130; C. VI 485, 486; C. VII 208; C. VIII 596; C. IX 233, 325, 327; C. X 134, 136, 566, 628; C. XI 22, 86, 164, 166, 489, 501; C. XII 76, 359, 562, 616; C. XIII 212, 213, 220, 255, 270, 293
 fitne-i âhir zamân C. IV 135
 fitne-i evlât C. VII 502
 fitne-i taayyünât ve keserât C. V 477
 firâk C. XIII 168, 313
 fodla C. VII 503
 fosfor C. IX 508; C. XI 50; C. XIII 26, 264
 fotograf C. III 265; C. VIII 315
 Fransızca C. VIII 84; C. X 596
 frenk sicimi C. II 255

- fuâd C. VIII 410
 fuhs C. XII 491
 fuhsîyat C. I 572
 fuhs C. II 229; C. VII 425; C. XI 224; C. XIII 248
 fukahâ Bk. fakîh C. IV 21
 fukarâ Bk. fakîr C. V 140, 165; C. IX 484; C. X 190
 fukarâdan duâ taleb C. XI 532
 fukarâ-i müslîmîn C. XI 533
 fukarâlik C. II 316
 fukarânîn hakk-i ma'lûmu C. IX 485
 fukarâ-yi ashâb C. I 501
 furat C. XI 396
 Furkân C. III 238, 239; C. V 636
 fuzlâ C. VII 469
 fuzûl C. I 46; C. VIII 459
 fûc'eten ôlüm C. VII 67
 fûcûr C. IV 154; C. V 604; C. IX 225
 fûnûn C. III 387
 funûn-ı hâzîra C. XI 237
 fûnûn-ı acîbe C. XII 192
 fûrce C. VIII 315; C. XI 37
 Fûrs C. V 280, 463; C. VIII 203; C. XII 438
 fûrûn C. XI 361, 362
 fûsûn C. XII 487; C. XIII 195
 fûsûn sandîgî C. XIII 194
 fûsûn-ger C. II 123
 fûsûn-ı gayb C. VI 55
 fûsûn C. X 442
 fûtûh C. VII 217; C. VIII 217; C. X 137; C. XII 27
 fûtûvvet C. X 450; C. XII 20
 fûtûvvet ehli C. II 490
 fûtûvvet sâhibi C. XII 20
 fûyûzât C. IV 219; C. VII 535; C. IX 429; C. X 634; C. XII 38, 107, 108; C. XIII 282, 288, 313
 fûyûzât-ı enbiyâ C. XIII 208
 fûyûzât-ı Hak C. IX 298
 fûyûzât-ı îlahîyye C. I 67, 119; C. II 23, 288, 314, 362; C. III 191, 234, 479; C. IV 127, 129, 313, 404; C. VIII 577; C. IX 250; C. X 89; C. XII 186, 259, 278, 279, 281
 fûyûzât-ı ma'nevîyye C. V 92
 fûyûzât-ı Muhammedîyye C. II 530
 fûyûzât-ı rabbâniyye C. II 311; C. III 327; C. VI 205; C. IX 246, 312; C. X 340; C. XII 153
 fûyûzât-ı rûhâniyye C. XII 252; C. XIII 281
- G
- gabi C. XIII 127
 gabîn C. XII 455
 gabn C. XIII 337
 gaddâr C. III 390; C. XI 556; C. XIII 270
 Gaffâr C. I 450; C. II 26; C. III 111; C. IV 12, 185, 399; C. V 17; C. VII 105; C. VIII 301; C. X 24; C. XIII 14, 334
 gaffâriyet C. X 365
- gaflî C. III 91, 364; C. IV 31; C. VI 21, 545; C. X 381, 445; C. XI 175; C. XII 161, 446, 463, 535
 gaflet C. I 34, 76, 100, 141, 305, 387, 395; C. II 57, 58, 91, 198, 295, 327, 344, 478, 485, 516; C. III 364, 477; C. IV 70, 154, 340; C. V 60, 127, 143, 160, 172; C. VI 136, 202, 226, 227, 304, 534; C. VII 45, 217, 377, 383, 385, 387, 395, 440, 443; C. VIII 128, 164, 236, 237, 353, 455, 538, 556, 562, 584, 585, 592; C. IX 157, 219, 261, 268, 363, 365, 506, 616; C. X 65, 91, 124, 195, 216, 238, 254, 362, 417, 434, 476, 479, 550, 589, 590, 591, 593, 597, 600; C. XI 13, 122, 192, 275, 300, 301, 372, 430, 451, 490, 492, 513, 568, 575, 599; C. XII 112, 161, 262, 317, 330, 339, 502, 509, 550, 553, 554; C. XIII 108, 109, 138, 297, 308, 342, 345
 gaflet gözü C. V 446
 gaflet perdesi C. XII 161
 gaflet sarâbi C. X 25, 28
 gaflet tuykusu C. IV 38, 509; C. VIII 128, 380, 456; C. XI 204, 205; C. XII 156, 263, 311, 325, 339, 351
 Gafür C. III 429; C. IV 12, 185; C. X 153, 588; C. XI 302
 gaga C. X 202
 gaîb C. IV 467; C. XII 583
 gaîbden haber C. VI 153
 galatât-ı fikriyye C. XI 478, 480
 galebe C. IX 184
 galebe nevbeti C. XII 167
 gales C. XIII 271
 galîb C. V 242; C. VI 554, 555, 574, 575; C. VIII 317; C. IX 543; C. XII 168; C. XIII 23
 galîbiyyet C. I 414; C. V 242
 galît C. XI 570
 galîz C. V 355
 gam C. I 115, 282, 358, 415, 523, 532, 534, 539, 540, 543, 544, 570; C. II 43, 55, 56, 115, 182, 183, 187, 244; C. III 194, 281, 309, 331, 332, 385, 428; C. IV 123, 157, 158, 159, 388; C. V 108, 109, 149, 489, 494, 496, 583, 584; C. VI 105, 178, 229, 234, 235, 290, 291, 299, 307, 323, 352, 353, 355, 356, 357, 358, 365, 410, 411, 511, 559; C. VII 153, 222, 241, 296, 514; C. VIII 17, 144, 339, 383, 385, 387, 399, 436, 504, 505, 520, 557, 558, 559; C. IX 175, 366, 368, 436, 440, 526, 531, 600, 620; C. X 51, 70, 73, 82, 84, 94-97, 209, 243, 245, 336, 343, 382, 389, 417, 430, 432, 445, 462, 463, 470-476, 479, 549, 555, 558, 559, 581, 594, 613, 617, 618; C. XI 34, 36, 59, 109, 152, 195, 209, 259, 274, 275, 304, 466, 467, 472, 517, 537

- 554, 581, 589, 591, 592; C. XII 102, 374, 432, 474, 507, 617; C. XIII 48, 52, 176, 193, 194, 199, 275, 286, 325, 326
 gam fikri C. X 479
 gam tımsahı C. VII 322
 gam ve şâdi C. XII 507
 gam-hâne C. XII 381
 gam-i dünyâ C. V 107
 gam-i mäsîvâ C. VI 629
 gammâz C. I 541; C. II 520; C. IV 236; C. X 513; C. XI 550; C. XII 213
 gamze C. I 541; C. II 32; C. VI 457; C. XII 586; C. XIII 180, 213
 Ganî C. IV 385; C. VI 251; C. IX 250
 gamîmet C. IX 75; C. XIII 158
 gâniye C. VII 14
 gâniyî-i mutlak C. II 343; C. IX 250
 gâr C. I 191
 garaz C. I 179; C. II 253, 514; C. IV 73, 251; C. V 34; C. VIII 559; C. IX 342; C. X 441; C. XI 267; C. XII 180, 302, 303
 garaz-i nefşâni C. IV 238, 252; C. IX 171, 343
 garb C. VIII 369, 599; C. XI 609; C. XII 52, 66, 158, 443; C. XIII 78
 garb hükümsî C. IV 468
 garbî C. XI 43
 garîb C. I 106; C. IV 153, 240, 464; C. VI 294, 538; C. IX 286, 287, 288, 313, 378; C. X 121; C. XI 609; C. XII 353, 354, 375, 377, 378, 380, 382, 401, 423, 424, 437, 441, 443, 457, 499-501; C. XIII 123, 135
 gariblik C. VI 294, 464
 garîk-i nûr C. X 621
 garûr C. XI 556
 gasb C. III 184; C. IV 47
 gavâyet C. VIII 540
 gavî C. IX 171, 172
 gavs C. VII 119; C. VIII 277, 617; C. XII 50
 gavs-i a'zam C. I 503; C. III 191, 273
 gavsiyyet C. III 229
 gayb C. I 441, 442; C. II 38, 58, 65, 468, 498, 504; C. III 361; C. IV 322, 375, 377, 378, 405; C. VI 204, 361, 494; C. VII 21, 23, 30, 323, 534, 537; C. VIII 187, 195, 196, 197, 246, 319, 320, 323, 458, 480; C. IX 119, 485, 486; C. X 187, 221, 223, 234, 342, 347, 370, 462, 464, 530, 531, 533, 543, 629; C. XI 148, 373, 429; C. XII 265, 286, 381, 388, 439, 456, 474, 492, 503, 571; C. XIII 100, 205, 245, 263
 gayb alemi C. I 103; C. XII 487, 492
 gayb bîlici C. XII 75, 76
 gayb deryâsi C. XII 429
 gayb görüçülük C. VI 226; C. VIII 246; C. XII 388
 gayb gözü C. VI 265; C. VII 31; C. IX 317; C. X 544
 gayb güneşî C. XII 456
 gayb hazînesi C. X 226, 234
 gayb kesesi C. X 225
 gayb perdesi C. VIII 16; C. X 278; C. XI 585
 gayb ricâli C. VIII 187
 gayb yağmuru C. II 48, 56
 gayb Yûsufları C. X 144
 gayba îmân C. II 465, 467; C. VIII 204; C. XII 502; C. XIII 261
 gaybet C. II 233, 468; C. V 37, 38
 gaybi görme C. VI 226
 gayb-i imkânî C. X 531
 gaybin felegî C. XII 387
 gayb-i muhâlî C. X 531
 gaybiler C. VII 286
 gâye-i hilkat C. VIII 27; C. XII 192
 gayn C. XII 26
 gayr Bk. ağyâr C. I 360, 529; C. II 542, 543; C. III 366, 433; C. IV 223, 255; C. V 371; C. VI 318, 347; C. VII 84, 489; C. VIII 423, 328, 329; C. IX 254, 365, 643, 647; C. X 197, 227, 228, 340, 374, 412, 480, 517, 523; C. XI 84, 168, 258, 284, 289, 348, 467; C. XII 401, 453, 544
 gayret C. I 349, 512, 527, 529-532, 537; C. IV 223, 224, 509; C. VII 124, 287, 370; C. VIII 250, 251; C. IX 136, 415, 594; C. X 341, 342; C. XI 314; C. XII 222, 473, 543, 544; C. XIII 285, 311
 gayret-i dîn C. VII 461
 gayret-i dîniyye C. II 79, 398
 gayret-i Hak C. VI 625; C. XII 284
 gayret-i îlahî C. VII 370
 gayret-i îlahîyye C. I 527; C. II 413; C. VII 109, 110; C. IX 594
 gayrı görmek C. III 364; C. X 315
 gayr-i Hak C. IX 214
 gayrîlik C. XII 422
 gayr-i meç'ûl C. III 362; C. IV 218, 219; C. XIII 172
 gayr-i müslüm C. XII 158, 177, 477
 gayr-i sâlim C. I 53
 gayriyet perdesi C. XI 258
 gayriyet-i îlbâriyye C. XIII 84
 gayriyet C. 1204, 235, 236, 484, 511, 524, 532, 534, 537, 543, 548; C. II 33, 101, 137, 242, 258, 324, 328, 329, 332, 426, 478, 547; C. III 32, 47, 48, 49, 71, 181, 241, 254, 294, 300, 332, 361, 366, 367; C. IV 183, 224, 281, 375, 401, 464, 491, 493, 504; C. V 17, 18, 120, 136, 358, 371, 515; C. VI 23, 115, 380, 397, 463, 468, 539, 604; C. VII 387, 403; C. VIII 91, 251, 345, 443, 553, 571; C. IX 205, 207, 335, 516, 541, 542, 593, 635, 639; C. X 22, 23, 315, 374, 456, 521, 554; C. XI 39, 65, 92, 221, 243, 258, 285, 401, 402; C. XII 39, 42, 172, 544; C. XIII 51, 84, 128, 235

- gayriyyet-i hakîki C. III 366
 gayriyyet-i hakîki-i istilâhî C. IX 635
 gayriyyet-i hakîkiyye C. III 367; C. XII 39, 42; C. XIII 93
 gayriyyet-i hakîkiyye-i istilâhî C. VII 489
 gayriyyet-i hakîkiyye-i lîgâviyye C. VII 489
 gayriyyet-i tibârîyye C. I 534; C. III 366; C. VI 347; C. XII 39, 172, 242; C. XIII 83
 gayriyyet-i lûgâviyye C. I 453
 gayriyyet-i mevhûme C. XI 258, 259
 gayriyyet-i mutlaka C. IX 207
 gâyür C. I 512, 529; C. VI 625; C. VII 213; C. XII 401, 473; C. XIII 310
 gây C. XI 255
 gayyâ-yi cehennem C. III 231
 gaz C. VI 307, 369, 484; C. VII 184
 gaz mertebesi C. IX 273
 gazâ C. IV 348; C. VI 423, 571; C. VII 124, 414; C. VIII 186, 187; C. IX 343, 344; C. X 489, 496, 498, 500, 501, 505; C. XI 607; C. XII 571
 gazab C. I 178, 179, 183, 266, 287, 305, 405, 423, 455, 468, 555; C. II 24, 25, 148, 216, 398, 404, 405, 444, 509-512, 517; C. III 347, 348, 362, 383, 408, 449, 451, 476; C. IV 44, 57, 126, 129, 130, 134, 180, 200, 201, 219, 286, 416, 425; C. V 51, 117, 208, 227, 231, 484; C. VI 19, 21, 22, 117, 119, 280, 467, 521; C. VII 50, 51, 66, 144, 234, 310, 314, 333, 371, 449, 528; C. VIII 26, 38, 184, 185, 210, 260, 332, 334, 343, 394; C. IX 77, 175, 184, 199, 209, 220, 221, 226, 270, 277, 456, 511, 517, 522, 534; C. X 33, 34, 37, 202, 252, 274, 287, 425, 481, 482, 487, 494, 523, 569, 609; C. XI 411, 503, 504, 506; C. XII 214, 215, 217, 218, 279, 387; C. XIII 248, 311, 340, 344
 gazab ateşi C. III 458
 gazab kasapları C. XI 411
 gazab-ı Hakkâni C. VI 22
 gazab-ı ilâhi C. VII 51; C. VIII 27, 542; C. XI 411
 gazab-ı nefşâni C. VI 22
 gazâl C. X 202
 gazel C. XI 541; C. XIII 34, 132
 gâzî C. VII 60; C. VIII 186, 187; C. X 491, 493, 494, 500
 gebe C. XIII 209
 gece C. I 535; C. II 43, 285, 291, 484, 485; C. III 27, 99, 100, 101, 106, 294, 295, 298, 348, 427; C. IV 18, 80, 91, 210, 272, 290, 295, 296; C. V 156, 185, 357; C. VI 170, 305, 350, 351, 369, 463, 534, 535; C. VII 181, 182, 186, 187, 290, 487; C. VIII 74, 82, 144, 339, 370; C. IX 99, 196, 429, 437; C. X 21, 281, 338, 417, 537, 606, 607, 633, 634; C. XI 159, 208, 237, 296, 317, 401, 465, 537, 574, 575, 596, 603; C. XII 31, 126, 131-133, 138, 139, 233, 242, 243, 246, 259, 287, 295-297, 299, 310, 311, 319, 363, 462, 463, 476, 564; C. XIII 48, 51, 78, 115, 116, 119, 121, 145, 186, 278
 gece gidici C. XII 258
 gece kalkulç C. XII 319
 gece karanlığı C. X 469
 gece taâmi C. II 333
 gece uykusuzluğu C. XI 208
 gece yansi C. XI 296
 geceye taciplik C. XII 472
 geçit C. IX 96, 97
 geçmiş C. II 90, 279; C. XII 255
 geçmişe gam yeme C. VIII 131, 132
 geçmişe pişmanlık C. VIII 130
 geçmiş terk C. XI 428
 gel, yine gel C. IX 306
 geldi C. XIII 48
 gelecek C. II 90, 279; C. XII 255
 gelin C. I 196, 431, 432; C. III 105; C. VII 34; C. XI 112, 115, 588
 geliniz C. XI 604-606
 gelinlik C. XI 111
 gemi C. I 319; C. III 137, 388; C. IV 435-438; C. V 83, 338, 339; C. VI 112, 508; C. VII 59, 169, 175, 335, 405, 422; C. VIII 472, 474; C. IX 250, 624; C. X 74, 89, 136, 137, 181-183, 495, 629, 634; C. XI 214, 254, 255; C. XII 58, 96, 101, 102, 105, 139, 153, 381; C. XIII 38, 60, 71, 236, 240, 292
 gemici C. VII 421; C. X 632
 gen-i muktebes C. XII 480
 gen-nâme C. XI 615, 619, 622; C. XII 14, 17, 21, 127; C. XIII 55
 gençlik C. III 341, 342; C. V 150; C. VI 513; C. VIII 349; C. IX 329-332, 334; C. XI 318
 gerd ü mürd C. XII 131
 gerdanlık C. II 188; C. X 441
 gerdek gecesi C. XIII 24, 25
 gergedan C. X 170, 173
 gergef C. I 233
 gevher Bk. gevher C. III 49, 50, 97, 213, 238; C. IX 321, 364; C. X 152, 409, 458, 478; C. XI 19, 339, 394; C. XII 294, 321, 322, 323, 326, 421
 gezinme C. IV 443
 gezmek C. XII 223
 gitba C. IV 201, 298; C. VI 580; C. XII 279
 gidâ C. I 493; C. II 532; C. III 179, 302-306; C. IV 330, 332, 383; C. V 22, 24, 25, 31, 32, 120, 121, 130, 135, 343, 357, 499, 519; C. VI 169-171, 471, 472, 503; C. VII 95, 132, 144, 176, 215, 223, 224, 347, 448, 479, 485, 549, 550; C. VIII 32, 500, 545, 547; C. IX 64, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 113, 254, 341, 559-563, 614; C. X 89,

- 106, 126, 195, 198, 237, 240, 242-245, 368, 369, 408, 446, 448, 512; C. XI 25, 46, 57, 230, 607; C. XII 27, 67, 145, 146, 323, 384, 397, 409, 552; C. XIII 54, 98, 130, 139, 197, 218
- gidâ-yi âhlâkî C. III 306
- gidâ-yi âsumânî C. III 304
- gidâ-yi bâtnî C. VI 35
- gidâ-yi cismânî C. VI 35; C. IX 133; C. X 140, 238
- gidâ-yi hayvânî C. III 303, 304
- gidâ-yi insân C. VI 466
- gidâ-yi mâddî C. IX 110
- gidâ-yi maddî ve ma'nevî C. X 89
- gidâ-yi ma'nevî C. I 61; C. II 240; C. III 178, 305; C. V 20; C. VI 35, 173; C. IX 109-111, 401; C. XI 203; C. XII 322; C. XIII 139, 281
- gidâ-yi nefis C. IV 234
- gidâ-yi nefşânî C. V 120; C. IX 112
- gidâ-yi rûh C. III 179; C. IV 234, 470; C. VI 81, 172, 474, 475; C. VIII 609; C. X 127; C. XI 622
- gidâ-yi rûhânî C. VI 353, 509; C. VIII 545; C. IX 112, 401, 561, 562; C. X 35, 126, 238
- gidâ-yi semâvî C. III 303
- gidâ-yi sûrî C. II 241, 533, 562, 563; C. III 243, 305; C. VI 355; C. VIII 31, 500, 545; C. IX 112, C. X 127, 196, 239, 250, 418; C. XI 203; C. XIII 246, 247
- gidâ-yi sûfî C. IX 112
- gidâ-yi zâhir C. VIII 500
- gidâ-yi zâhirî C. VI 35, 81; C. X 142
- gill ü giş C. X 359
- gilman C. IV 419
- ginâ C. II 134-136, 537, 550; C. IV 115; C. VI 519; C. IX 238
- ginâ-yi bâtnî C. III 207
- ginâ-yi Hak C. III 126
- ginâ-yi kalb C. II 155; C. VI 520; C. VII 516
- ginâ-yi kalbi C. VII 515
- ginâ-yi ma'nevî C. XIII 118
- ginâ-yi mutlak C. X 211
- ginâ-yi sûrî C. XIII 118
- ginâ-yi zâfi C. II 276
- girâr C. VII 331; C. XII 509
- gurîv C. XIII 271
- gişâve C. IV 410; C. VIII 321
- gişş C. III 97
- gütâ C. IV 410; C. VIII 321
- gyabet C. I 141, 405; C. IV 61; C. V 47, 48, 58, 59; C. VII 233, 234; C. X 59, 124; C. XI 444; C. XII 211, 350; C. XIII 131, 132, 308
- girdâb C. VIII 127; C. X 181
- gürûdâr C. XIII 71
- gyire C. II 89
- gitmek C. XIII 48
- gyidiğiniz şeyden glydiriniz C. XIII 29
- gizli C. III 356
- gizli hazine Bk. kenz-i mahfî C. I 81; C. VIII 215, 360; C. IX 639; C. X 201, 206; C. XI 245
- gizli lutuf C. XIII 152
- gizli sûret C. VIII 424
- gizli vefîler C. VI 189, 190; C. XII 457
- gizlilik C. XI 242
- gonca C. III 495; C. XII 125, 419
- gonca-i ma'rifet C. XII 419
- göbek kokusu C. III 63
- göç C. VII 12
- göçeve C. XI 163
- göge urûc C. XII 436
- gögür merdiveni C. XIII 77
- gölgâ Bk. semâ, âsumân C. II 212; C. III 325; C. VI 531, 318, 533, 592, 594; C. VII 297, 298, 343, 468, 541, 543, 553; C. VIII 292; C. IX 25, 556; C. X 130, 131, 153, 455, 517, 519, 597, 633; C. XI 59; C. XII 261, 276, 386, 393, 399, 411, 436, 438, 525, 526, 540, 557; C. XIII 77, 163, 305, 306
- gölgâ ehli C. VIII 612
- gök gürlemesi C. IV 509; C. XI 357
- gölgâ kal'asının bedayı'leri C. XII 178
- gök suyu C. IV 510
- gök tantısı C. XI 134
- gökkubba C. XI 255
- göklär C. IX 371
- gökyüzü Bk. gök C. IV 300; C. XI 60
- göl C. VIII 127; C. IX 360
- gölge Bk. zill, säye C. I 126, 154, 194, 195, 250; C. II 257, 446, 462, 475, 508; C. III 70, 195, 289, 290, 374; C. IV 453; C. V 381, 382, 457, 460, 563; C. VI 69, 305, 309, 310, 347, 484, 485, 589; C. VII 163, 553; C. VIII 83, 265, 279, 553, 554; C. IX 237, 239, 240, 241, 259, 627; C. X 20, 310, 311, 347, 348, 417, 444, 450, 459, 460, 608; C. XI 147, 169, 197, 292, 356, 478, 495, 530, 600; C. XII 89, 171, 172, 381, 439, 572, 573, 576; C. XIII 276, 277, 278, 282
- gölge vermeyin C. XII 89
- gölgesiz C. IX 238
- gölgesiz güneş C. III 310, 311
- gömlek C. I 129; C. III 256; C. VI 173, 174; C. VII 335, 544; C. VIII 424; C. IX 136; C. X 359; C. XI 392, 456; C. XII 242, 267, 290; C. XIII 61, 74, 278
- gönlü incinmiş C. IV 127
- gönlü Bk. kalb, dil C. I 143, 144, 188, 222, 257, 326, 444, 535, 570; C. II 52, 53, 282, 313, 427, 431, 432, 433, 435, 451, 452, 453, 471, 476; C. III 63, 90, 200, 201, 235, 305, 325, 381, 383, 437, 439, 484; C. IV 20, 22, 249, 343, 363, 434; C. V 91, 304, 327, 494, 520, 593, 594, 600, 601, 602, 603; C.

VI 105, 496, 509, 603; C. VII 167, 208,
 211, 243, 337, 338, 380, 392, 394, 398,
 409, 548; C. VIII 57, 345, 523; C. IX 160,
 204, 222, 300, 301, 303, 362, 369, 576,
 598, 608, 640, 641; C. X 45, 136, 139,
 412, 472, 473, 615, 616, 625; C. XI 63,
 105, 314, 318, 319, 320, 585; C. XII 42,
 130, 212, 213, 231, 266, 268, 269, 277,
 306, 347, 348, 366, 439, 547; C. XIII 51,
 54, 78, 246, 326
 gönül ağacı C. X 472; C. XIII 184
 gönül anıkası C. VII 378
 gönül aynası C. II 432; C. III 38, 268; C. IV 73;
 C. VIII 263; C. XII 403
 gönül birliği C. I 375
 gönül darlığı C. X 430, 431; C. XI 468
 gönül denizi C. III 383, 384
 gönül dikenî C. I 138
 gönül diriliği C. XI 373
 gönül doğan C. XII 283, 285
 gönül evi C. VII 153; C. VIII 516; C. X 227
 gönül gamı C. XI 105
 gönül gözü C. III 332; C. VII 108, 109, 394; C.
 XII 302, 497; C. XIII 166, 167
 gönül hânesi C. IV 342
 gönül hastaları C. V 143
 gönül hastalığı C. XI 105, 111
 gönül havuzu C. III 383
 gönül Hindistanı C. VIII 378
 gönül hoşluğu C. V 600
 gönül ıplığı C. XII 327
 gönül Kâfi' C. VII 378
 gönül kani C. VIII 618; C. X 417
 gönül kırmızısı C. V 602
 gönül kokusu C. IX 638; C. XIII 125
 gönül kulağı C. V 44
 gönül merdiveni C. XIII 348
 gönül meshi C. X 165
 gönül mülkü C. IV 365
 gönül nuru C. I 356; C. III 332
 gönül oyunu C. XII 230
 gönül perdesi C. XII 274
 gönül sahibi C. I 482; C. IV 399; C. V 592, 598;
 C. VII 442; C. IX 295, 304, 306, 476; C. XII
 326
 gönül sahraşı C. V 150, 151
 gönül sultânı C. X 474
 gönül şisesi C. IX 595, 596
 gönül tabibi C. I 138; C. XI 572
 gönül vahyi C. VII 407
 gönülden nutuk C. XII 231
 gönüller dağı C. III 371
 gönüllerin sultânı C. IX 302, 303
 gören C. VII 41; C. X 480; C. XI 201; C. XII 543
 görmek C. I 357; C. III 240, 280; C. IV 52, 386;
 C. V 634; C. VI 120; C. VIII 171, 176, 177;
 C. IX 16; C. X 480, 535, 536, 539; C. XI

374, 482, 487, 618; C. XII 193, 413, 501
 görmek fili C. XI 347
 görücü C. VII 71; C. XI 471, 472
 görücü göz C. XII 592
 görülen C. X 480; C. XI 201
 görünen C. VII 41; C. XII 543
 gösteren C. VII 41; C. XI 482, 483
 gösteren C. VII 41; C. XI 201
 göz C. I 247, 272, 359; C. II 126, 471; C. III 22,
 41-43, 47-49, 97, 136, 143, 190, 223,
 239, 240, 241, 243, 252, 256, 282, 287,
 306, 314, 331, 356, 447; C. IV 52, 170,
 285, 385, 439, 450, 451; C. V 45, 265,
 328, 554, 569, 585; C. VI 509; C. VII 40-
 42, 185, 186, 238, 377, 502, 503, 528,
 557; C. VIII 51, 52, 173, 175, 176, 179,
 180, 246, 371, 378, 423, 430, 482, 485,
 486, 523, 524, 567; C. IX 136, 178, 437,
 440, 588, 603, 626, 627; C. X 59, 480,
 536, 539, 543, 633; C. XI 102, 256, 281,
 282, 288, 317, 346, 347, 397, 430, 450,
 482, 486, 487, 518, 541, 582; C. XII 30,
 124, 133, 143, 213, 285, 288, 298, 299,
 301, 305, 310, 311, 314, 334, 335, 372,
 384, 388, 410, 412, 448, 449, 486, 490,
 524, 544, 592; C. XIII 80, 90, 258, 283,
 287
 göz ağrısı C. VII 238, 239; C. XIII 259
 göz bağı C. XII 448
 göz hâkîr C. X 535
 göz karası C. XII 521
 göz nuru C. III 331
 göz yaşı C. I 280, 491, 534; C. III 121, 144, 457,
 460; C. VIII 305; C. IX 58, 59, 423, 424,
 425, 518, 525, 555; C. XI 43, 292, 303,
 304, 516; C. XII 143, 144, 145, 146, 159,
 587; C. XIII 287
 göz yaşı yağmurı C. XII 145
 göz zihâsi C. VII 198
 gözbebeği Bk. insânu'l-ayn C. I 322, 323, 476,
 502, 503; C. II 74, 170, 186, 287, 448; C.
 III 18, 47, 97; C. V 338; C. VI 265, 292,
 293; C. VIII 51, 246; C. IX 111, 297, 422;
 C. XI 282; C. XII 143, 302, 521
 gözde C. XIII 22
 gözler görmedik seyler C. XII 250
 gözü tok C. IX 36
 gözün nuru C. I 356
 gözün sıkrı C. VI 78
 gubâd C. X 75
 gal Bk. gulyâbânî C. II 293, 294; C. III 212; C. IV
 47, 276; C. V 181; C. X 584; C. XI 338, 340;
 C. XII 317
 guîlâm C. II 514; C. VI 122, 205; C. X 329, 411,
 413, 420, 442, 622; C. XI 459, 486; C. XIII
 29, 171, 172
 gulâm-i Hindû C. XI 463

- gulampâre C. X 135; C. XII 610, 611, 613; C. XIII 72
gülâl C. VI 407, 408
gülün kölesi C. II 516
gülün sadâsi C. III 212
gülüv C. X 195; C. XIII 86
gulyabânı Bk. gül C. I 348; C. II 293, 425; C. III 211; C. IV 135; C. V 75, 181, 462; C. VI 78, 234; C. VII 330, 417, 421; C. VIII 28; C. X 584; C. XI 29, 340; C. XII 154, 318, 535
gür C. IV 52; C. VII 308
gürbet C. V 596; C. VI 371, 538, 626; C. VIII 374
gurfe C. XI 388
gurmük C. XI 499
gurûb C. VII 468; C. X 433, 601
gurûr C. I 136, 464, 465, 558, 559, 573; C. II 154, 156, 158, 164, 167, 197, 227, 230, 267, 344, 369, 370, 390, 408; C. IV 55, 152, 354; 427, 431; C. V 51, 87, 113, 194, 200, 206, 218, 300, 416; C. VI 368; C. VII 265, 314, 394, 399; C. VIII 102, 189, 263, 472, 476; C. IX 231, 232, 235, 249, 432; C. X 14, 340, 456, 541, 600; C. XI 96, 117, 256, 425; C. XII 152, 354, 404, 537; C. XIII 64, 72, 270, 283, 307, 310, 324
gurûr evi C. VII 394; C. VIII 380; C. X 601; C. XII 528
gurûr-i ilmî C. III 247; C. XII 152; C. XIII 343
gurûrun atesi C. XI 561
gussa C. V 108, 109; C. VIII 557; C. X 209, 336, 417, 430; C. XI 562, 589
gusûl C. III 380; C. X 613, 620
gûş-mâl C. XI 320, 321
gübre C. IV 85, 285; C. VII 98; C. X 127; C. XI 303; C. XII 520
güçlük C. VI 228; C. IX 134; C. X 472; C. XII 500; C. XIII 118
gûf ü gû C. IX 477; C. XIII 332
guher Bk. ceyher C. III 237, 286, 352
gûl C. I 93, 246, 544, 570, 571, 574; C. II 29, 46, 47, 161, 257, 308, 400; C. III 53, 59, 94, 350, 385, 459, 495, 496; C. IV 86, 452, 470, 501; C. V 382; C. VII 13, 172, 173, 364, 534, 544; C. VIII 354; C. X 45, 81, 126, 127, 152, 155, 188, 319, 383, 614; C. XI 73, 143, 154, 245, 325, 326, 388, 465, 562, 586; C. XII 18, 41, 95, 96, 99, 137, 231, 251, 252, 314, 347, 377, 378, 500, 554; C. XIII 47, 129, 134, 135, 166, 246, 247, 293, 303, 338
gûl ağacı C. VIII 553; C. X 146
gûl dalı C. VIII 553
gûl fidam C. III 347, 348
gûl kokusu C. I 571; C. IV 80, 369; C. VI 148; C. X 382, 383; C. XI 24, 245, 289
gûl suyu C. I 246; C. III 95; C. IV 79; C. VII 89, 93; C. VIII 411; C. XI 589, 590; C. XII 381
gûl toplayıcı C. X 152
gûl yağı C. XII 347, 403
gûl yığını C. XI 589, 590
gûl yüzülü C. III 375
gûl-be-şeker C. II 135; C. VII 522
gûlistân Bk. gûlzâr C. I 93; C. II 250, 394; C. III 59, 60, 95, 350, 458; C. IV 86, 501; C. VII 299, 321; C. VIII 505, 520; C. X 151, 224, 382, 525, 614; C. XI 430, 561; C. XII 153, 259, 313, 314, 377, 378, 379; C. XIII 173, 208, 209, 246, 303
gûlistân-ı ma'nâ C. II 29
gûlmek C. I 280, 455; C. VI 67, 68, 299; C. VIII 386, 387; C. IX 56, 436, 443; C. X 548, 549; C. XI 31, 516-518, 533; C. XII 258
gûl-ruhlar C. VII 300
gûl-şeker C. VII 522
gûlsen C. III 95; C. VI 146, 176, 630; C. X 449, 477; C. XI 138, 326; C. XIII 246, 251
gûldün kokusu C. XI 246
gûlzâr Bk. gûlistân C. III 26; C. IV 371; C. V 156; C. VII 534; C. XI 325, 326, 339; C. XIII 141, 245, 246, 247, 248, 337, 338
gûlzâr-ı hakâyi C. VIII 592
gûlzâr-ı rûhâni C. IX 586
gûmrâh C. XIII 69
gümüş C. I 88, 90, 143, 147; C. VI 140; C. VII 162, 201, 207, 293, 320, 441; C. VIII 49, 218, 511; C. IX 387; C. X 12, 13, 152, 240, 396, 585; C. XI 351; C. XII 289, 540, 546; C. XIII 191, 268, 272
gün C. II 43, 484; C. III 98, 99, 101; C. VI 288; C. VIII 409; C. X 450; C. XI 404, 405, 596
günah C. I 237, 448-450, 477; C. II 92, 196, 397, 515, 518, 520-522; C. III 112, 113, 206, 392, 485; C. IV 173-175, 179, 267, 268, 323, 327; C. V 94, 105, 473, 514; C. VI 11, 18, 274; C. VII 105, 388, 400-402, 433, 519; C. VIII 13, 155, 192; C. IX 193, 621, 568, 585, 586, 620; C. X 24, 44, 61, 63, 75, 230, 277, 328, 359, 371, 455, 558, 564, 590, 591, 620, 622; C. XI 144, 146, 320, 321, 421; C. XII 302, 391, 393, 466, 468, 537, 606; C. XIII 15, 146, 186, 227, 286
günah çârtma C. X 363
günâh affetmek C. X 359, 364
günâh-ı kebâr C. V 412, 472
günahkâr C. II 399; C. V 473; C. VIII 488; C. X 24, 619; C. XIII 107, 146, 147
günah-nâme C. X 43
gündüz C. I 533; C. III 27, 98, 99, 294, 427; C. IV 80, 272; C. VI 170, 305, 351, 534, 535, 621; C. VII 182, 187, 290, 468; C. VIII 144, 370; C. IX 99, 196, 645; C. X 21, 215, 281, 296, 417, 633; C. XI 159, 160, 296, 537, 574, 575, 596; C. XII 50, 126, 242, 243,

- 246, 247, 259, 262, 296, 311, 406, 564; C. XII 53, 54, 145, 186, 278
 güneş Bk. şems, hürşid C. I 80, 126, 127, 129, 134, 151, 195, 211, 213, 246, 263, 265; C. II 95, 96, 170, 171, 198, 290, 299, 341, 374, 446, 448, 469, 471, 473, 481, 505, 506, 508, 513; C. III 26, 27, 28, 30, 31, 70, 72, 93, 94, 97, 99, 100, 114, 116, 193, 198, 201, 222-224, 241, 256, 259, 291, 304, 307, 309, 310, 312, 317, 325, 348, 390, 404, 423, 430, 440, 445, 448, 452, 453, 458; C. IV 79, 114, 162, 272, 316, 382, 405, 420, 452, 480; C. V 134, 156, 159, 161, 196, 197, 282, 283, 295, 304, 349, 387, 466, 467, 522, 529, 531, 635; C. VI 116, 117, 120, 164, 246, 281, 305, 320, 322, 334, 335, 347, 399, 402, 459, 503, 534, 589, 597, 598, 635; C. VII 16, 24-29, 87, 101, 133, 134, 138, 141, 143, 146, 147, 157, 163, 180-186, 188, 191, 192, 247, 248, 264, 297, 298, 322, 417, 468, 486, 543; C. VIII 83, 204, 234, 235, 297, 300, 370, 371, 432, 440, 484, 491, 507, 519, 566, 598, 599; C. IX 21-23, 27, 57, 58, 85, 87, 92, 94, 141, 233, 238, 244, 334, 335, 345, 365, 422, 563, 602, 603, 611, 616, 644; C. X 21, 38, 91, 139, 146, 163, 180, 181, 190, 214, 215, 296, 327, 371, 403, 440, 443, 444, 453, 474, 534, 536, 537, 553, 606, 610, 619, 633, 634, 635; C. XI 13, 27, 28, 33, 34, 42-45, 48, 50, 53, 73-75, 77, 92, 138, 152, 153, 169, 200, 208, 213, 216, 218, 232, 236, 238, 243, 244, 246, 255, 256, 303, 311, 312, 315, 317-321, 336, 359, 360, 364, 365, 368, 369, 372, 387, 395, 401, 404, 485, 487, 490, 491, 515, 516, 523, 524, 531, 537, 590, 600, 603, 609, 621; C. XII 32, 52, 56, 89, 90, 92, 131, 161, 171, 248, 249, 268, 299, 303, 304, 310, 314, 316, 359, 369, 381, 386, 402, 403, 406-408, 411, 429, 440, 445, 452, 453, 456, 461-464, 467, 472, 479, 480, 515, 525, 526, 540, 598; C. XIII 20, 47, 53, 63, 64, 68, 71, 220, 226, 276, 281, 293, 294, 319, 331, 335, 345, 346
 güneş çeşmesi C. III 453
 güneş yüzü C. X 534
 güneş geri döndürmek C. X 218
 güneş gurûbundan te'hîr C. XI 44
 güneşin dürtülüp bükülmesi C. XI 44, 45
 güneşin güneş C. VI 322
 güneşin magribinden tulû'u C. VIII 203
 güneşin tebessümü C. X 473
 güneşin yıldızları C. XI 75
 gürbüz C. XII 558
 Gürçüe C. VIII 84
 gürd ü mürd C. XI 553
 gürpüz C. VII 91
 gürz C. XI 257
 güstâh-gû C. XII 315
 güvercin C. III 443, 459; C. IV 487, 500; C. VII 16, 17, 256; C. IX 131; C. X 615, 616; C. XI 293; C. XII 26, 27, 549
 güvercîn yavası C. XII 27
 güzel C. II 238, 358; C. III 41, 195, 224, 285, 375, 393; C. IV 192, 194, 196, 235, 236; C. V 366, 367, 389, 411; C. VI 104, 541, 581; C. VII 469; C. IX 142; C. X 359, 525; C. XI 372, 448; C. XII 399, 400, 452, 571, 586; C. XIII 266
 güzel ahlâk C. VI 230; C. VII 337; C. XII 191
 güzel fil C. VII 330, 331
 güzel huy C. III 226; C. IV 41; C. XII 191
 güzel huylu C. XII 347
 güzel koku C. II 148; C. IV 368; C. V 633; C. VI 222; C. XII 78, 314, 347; C. XIII 107
 güzel ses C. II 36; C. V 396; C. VII 219; C. IX 88
 güzel yüz ve ses C. X 391
 güzelilik Bk. hüsün, cemâl C. I 151; C. II 520; C. III 194, 198-200, 262, 423; C. VI 542; C. VII 81, 468, 472, 475, 521; C. VIII 399, 413; C. IX 140, 141, 142, 215, 328, 329, 333, 334, 338, 605; C. X 354, 364, 367, 522, 534, 543; C. XI 59, 60, 104, 241, 329, 333-335, 428; C. XII 78, 313, 334, 363, 268, 399, 400, 450, 541, 543, 566; C. XIII 27, 36, 268
 güzellikenneti C. IX 328
 güzellik mülkü C. XII 376, 377
 güzide C. III 378
 H
 Hâ Mim C. IX 440, 441, 442
 haber C. VIII 67, 68; C. IX 203
 Habeş C. VI 636
 Habeş-i zâde C. VI 206
 habîb Bk. sevgili, mahbûb C. III 257; C. VI 174, 380; C. VII 14; C. XII 380
 Habîb-i Kibriyâ C. IX 596
 Habîb-i V 47, 258, 388; C. VIII 183; C. X 325, 363; C. XII 398, 582; C. XIII 54
 habîs C. II 458, 459; C. III 92, 302; C. IV 367, 372, 473; C. VI 104; C. VII 52, 93, 94; C. XII 250
 habîs ma'nâ C. VII 93
 habîsat C. II 458, 459
 habîse C. VII 93
 habs C. XI 138
 habs-i bevl C. V 207
 habs-i nefes C. VII 139
 habît C. I 460; C. IX 48
 hac C. I 38; C. III 268; C. IV 109, 113, 115, 116; C. VI 557, 558; C. VII 23, 461; C. IX 73, 75;

- C. X 54, 428; C. XI 298, 300; C. XII 523, 547; C. XIII 93
 hac kapisı C. VIII 204
 hacâlet C. IX 175
 hacamat C. I 470; C. IV 14, 15; C. IX 640
 hacamatçı C. I 160; C. II 75
 hâcât C. XIII 259
 haccetmek C. IX 171
 hacc-i vedâ C. XIII 206
 hâc-e-i cihân C. XIII 177
 hacer-i esved C. VII 441
 hacer-i semâvî C. VIII 461
 hacer-i zûmrûd C. VIII 576
 hâcet C. IV 382, 383; C. V 72, 94; C. VI 218; C. IX 342; C. XIII 48, 109-111
 hâcet vermek C. VII 344
 hâc-e-tâs C. III 246; C. VI 357, 358
 hacı C. XII 61; C. XIII 128, 157
 hâcılık C. X 573
 hâcise C. VI 46
 hacile C. X 533
 hadd C. I 60
 hadd-i fâsil C. IV 456
 hadd-i sekr C. V 188; C. X 623
 hadd-i şerî C. XI 444
 hadd-i şürb C. V 188; C. X 623
 hademe-i esmâ C. II 470
 hadenk oku C. XII 533
 hades C. VIII 121; C. IX 438, 612, 613
 Hâdi C. I 60, 108, 234, 235, 438, 451; C. II 39, 152, 153, 159, 515; C. III 96, 229, 238; C. V 405; C. VI 212, 228, 496, 639; C. VII 424, 522; C. VIII 48, 49, 61; C. IX 500; C. X 256, 347; C. XI 24, 25, 228, 267, 564, 566; C. XII 81, 167, 232, 549, 575; C. XIII 208, 266
 hadis C. I 162, 334; C. II 68, 428, 437; C. VI 490, 502, 550; C. VII 129; C. IX 38, 537; C. X 345, 346; C. X 632; C. XI 222, 320; C. XIII 35, 252, 253
 hâdis C. III 293, 376, 473, 480; C. IV 138, 222; C. V 375; C. VIII 300, 302-304, 339-341; C. IX 436, 438, 499, 612; C. XIII 24, 244
 hâdisât C. III 386, 387; C. IV 300; C. IX 633; C. XIII 244
 hâdisât-i kevniyye C. XII 216
 hadis-i fiili C. XI 71
 hâdis-i kesif C. I 472
 hadis-i kudsî C. I 81, 159, 257, 326, 338, 499, 524; C. II 19, 213, 216, 270, 275, 301, 337, 425, 432, 476, 517, 550; C. III 70, 91, 120, 203, 324, 330, 368, 422, 478, 479; C. IV 12, 97, 110, 116, 117, 122, 167, 191, 221, 338, 339, 406, 430; C. V 39, 66, 146, 189, 226, 364, 430, 431, 495, 558, 587, 594, 603; C. VI 190, 322, 323, 333, 348, 419, 471, 525, 564, 586, 606, 625; C. VII 41, 42, 51, 66, 121, 139, 163, 164, 179, 229, 243, 260, 301, 393; C. VIII 105, 184, 215, 238, 277, 314, 338, 360, 370, 484, 504, 593; C. IX 60, 61, 77, 139, 178, 184, 186, 191, 296, 511, 517, 584, 594, 639; C. X 146, 150, 201, 205, 206, 207, 226, 441, 504, 517, 615; C. XI 48, 84, 245, 300, 303, 333, 336, 405, 432, 507, 515, 542, 577; C. XII 57, 62, 66, 83, 156, 250, 285, 302, 306, 367, 422, 439, 579; C. XIII 336
 hadis-i münîf C. IV 455
 hadis-i nebevi Bk. hadis-i şerif C. I 439; C. III 120; C. V 618; C. VI 15; C. VII 50; C. VIII 380, 517; C. XII 143, 531
 hadis-i sahîh C. X 218
 hadis-i şefât C. V 573
 hadis-i şerif Bk. hadis-i nebevi C. I 60, 66, 68, 84, 89, 90, 105, 115, 116, 141-143, 149, 152, 159, 187, 191, 205, 264, 275, 278, 280, 300-303, 306, 311, 316, 318, 323, 327, 330, 331, 333, 335, 338, 340, 341, 344, 369, 372, 373, 382, 386, 399, 400, 405, 417, 419, 429, 430, 431, 450, 478, 480, 483, 496, 504, 527, 528, 529, 538, 565, 570; C. II 18, 20, 22, 23, 52, 53, 54, 57, 62, 76, 87, 97, 98, 100, 115-117, 120, 121, 127, 129, 133, 147, 148, 196, 197, 206, 209, 222, 241, 248, 259, 260, 273, 282, 286, 288, 296, 298, 311, 313, 320, 321, 334, 341, 344, 346, 351, 378, 380, 381, 386, 393, 394, 436, 441, 444, 446, 465, 467, 469, 474, 487, 494-496, 501, 503, 511, 518, 525, 530, 543, 548, 552, 563; C. III 23, 27, 35, 65, 72, 81, 103, 112, 123, 125, 141, 153, 156, 171, 176, 190, 199, 203, 208, 211, 227, 230, 237, 241, 249, 261, 263, 285, 293, 303, 333, 335, 337, 338, 348, 349, 353, 354, 364, 379, 382, 395, 403, 410, 423, 432, 449, 461, 467, 477, 478, 481, 485; C. IV 9, 15, 16, 19, 21, 26, 27, 34-36, 41, 45, 77, 80, 95, 97, 98, 107, 116, 117, 141, 143, 148, 154, 163, 167, 168, 176, 183, 197, 213, 223, 236, 238, 244, 245, 248, 251-253, 275, 297, 298, 319, 321-323, 359, 368, 394, 413, 423, 424, 429, 430, 442, 450, 461, 479, 489; C. V 35, 38, 39, 59, 60, 70, 71, 74, 76, 83, 86, 109, 115, 133, 143, 152, 155, 187, 194, 205, 209, 210, 217, 264, 274, 297, 301, 323, 327, 328, 357, 359, 363, 364, 377, 411, 422, 431, 432, 438, 459, 460, 470-473, 482, 490, 499, 508, 509, 550, 551, 571, 573, 575, 578, 581, 587, 592, 593, 598, 599, 619, 625, 633; C. VI 22, 34, 47, 53, 56, 66, 68, 70, 72, 77, 85, 103, 105, 116, 134, 164, 174, 181, 189, 205, 216, 246, 248, 251, 264, 282,

- 284, 286, 287, 299, 356, 371, 375, 380,
 381, 408, 436, 438, 439, 443, 448, 449,
 461, 477, 495, 496, 521, 529, 547, 548,
 560, 562, 572, 576, 585, 586, 615, 616,
 631; C. VII 16, 23, 42, 46, 49, 77, 84, 97,
 98, 101, 130, 165, 166, 169, 170, 183,
 184, 198, 230, 235, 242, 245, 293, 294,
 303, 305, 309, 349, 351, 363, 373, 379,
 388, 395, 404, 409, 421, 422, 424, 425,
 439, 452, 456, 475, 493, 497, 501, 511,
 514, 516, 528, 538, 541, 548, 549; C. VIII
 18, 28, 46, 49, 54, 56, 61, 66, 69, 87, 103,
 104, 106, 118, 119, 120, 124, 128, 136,
 192, 197, 203, 215, 226, 230, 234, 238,
 246, 267, 269, 336, 349, 367, 371, 380,
 382, 386, 388, 392, 397, 399, 413, 415,
 419, 420, 433, 436, 438, 440, 449-452,
 454, 467, 468, 469, 472, 473, 476, 485,
 486, 507, 524, 557, 561, 570, 572, 573,
 592, 599, 612, 613, 619; C. IX 36, 44, 59,
 63, 66, 77, 88, 104, 108-110, 117, 149,
 155, 164, 178, 185, 198, 219, 220, 224,
 226, 227, 231, 237, 238, 242, 250, 259,
 260, 271, 286, 288, 295, 300, 303, 313,
 323, 325, 332, 341, 342, 344, 362, 371,
 407, 413, 415, 424, 426, 445, 456, 506,
 508, 517, 525, 544, 548, 559, 565, 566,
 571-573, 585, 599, 612, 619, 624-626,
 633, 639, 650, 651; C. X 24, 31, 37, 45,
 48, 61, 63, 73, 100, 101, 104, 108, 125,
 127, 135, 137, 145, 157, 175, 182, 187,
 192, 207, 235, 237, 311, 312, 316, 318-
 320, 323, 326, 329, 336, 353, 360, 383,
 405, 435, 445, 454, 499, 511, 522, 541,
 554, 556, 561, 570, 590, 599, 601, 603,
 608, 609, 627; C. XI 20, 21, 29, 35, 46, 62,
 65, 69, 71, 73, 78, 84, 103, 115, 117, 120,
 124, 153, 156, 164, 166, 167, 171, 172,
 174, 183, 201, 206, 223, 233, 244, 253,
 258, 259, 260, 289, 311, 339, 348, 366,
 371-373, 383, 386, 387, 395, 405, 411,
 414, 429, 432, 438, 439, 455, 463, 468,
 470, 507, 512, 513, 516, 517, 525, 530,
 532, 535, 559, 572, 587, 601, 602, 609,
 618, 620, 622; C. XII 22, 31, 32, 35, 41,
 55, 69, 106, 144, 145, 150, 154, 161, 163,
 165, 172, 187, 211, 213, 217, 219, 223,
 224, 230, 240, 241, 245, 251, 264, 266,
 276, 277, 284, 285, 289, 290, 298, 301,
 303, 310, 312, 316, 319, 322, 326, 335,
 340, 348, 387, 393, 404, 425, 427, 435,
 473, 497, 498, 503, 505, 509, 511, 518,
 519, 523, 537, 545, 556, 600, 606, 616-
 620; C. XIII 14, 24, 25, 35, 59, 81, 106,
 112, 118, 123, 138, 153, 163, 166, 168,
 186, 193, 194, 196, 202, 203, 207, 210,
 211, 221, 230, 262, 283, 299, 300, 308,
 317-319, 343
 hadîş-i şerîf-i kudsî C. VI 467
 hadîstü't-tevkîn C. III 34
 hadisiz C. I 215
 hâfd C. XI 595, 596, 597
 Hâfid C. VII 546; C. XI 596
 hâfiç C. X 371
 hâfiçkayn C. X 371
 hâfiç C. V 377; C. XI 619
 hâfiça C. IV 368; C. XI 196, 593
 hâfiç-i hâkiç C. VI 459; C. IX 256, 488; C. XI
 620
 hâfiç-i ilim C. VI 174
 hâfiç-i C. VIII 142
 hâfiç C. I 83; C. III 213, 370; C. IV 504; C. XIII
 146
 hâff C. III 156
 Hafs kırâati C. I 92
 haham C. IX 126
 hâk Bk. toprak C. XII 260
 Hak C. I 51, 78, 87, 108, 234, 361, 448, 499,
 512, 513, 520, 530, 536, 569; C. II 19, 30,
 163, 176; C. III 33, 35, 37, 49, 99, 166,
 170, 174, 195, 215, 229, 238, 239, 241,
 297, 298, 324, 363, 492; C. IV 116, 152,
 156, 167, 184, 294, 295, 296, 298, 304,
 305, 367, 368, 373, 396, 438, 452, 453,
 464; C. V 141, 149, 565, 587; C. VI 94,
 115, 116, 146, 266, 270, 285, 308, 336,
 337, 347, 383, 400, 495, 549, 559, 586,
 588, 602, 603, 612; C. VII 229, 262, 301,
 348, 350, 488; C. VIII 87, 91, 236, 237,
 244, 245, 314, 331, 334, 362, 423, 443,
 444, 449, 504, 509, 510, 534, 569; C. IX
 149, 212, 232, 362, 364, 412, 416, 531,
 566, 580, 593, 634, 643; C. X 22,
 213, 290, 340, 448, 583, 585, 590, 605,
 628; C. XI 18, 194, 201, 203, 208, 524,
 599, 601, 606; C. XII 42, 116, 147, 151,
 194, 310, 413, 418, 421, 422, 446, 487,
 521, 542, 551, 557, 574, 576, 581; C. XIII
 24, 31, 61, 83, 89, 93, 95, 139, 140, 202,
 205, 220, 239, 288, 336
 Hak abdü'l-hüviyetidir C. XII 293
 Hak adamı C. II 126
 Hak aşıkları C. XIII 53
 Hak birdür C. X 605
 Hak eşyânın bâtmadır C. XIII 234
 Hak gâibdir C. XII 297
 Hak gökte değildir C. XII 576
 Hak Hak'dır C. III 241; C. VIII 571
 Hak her yerde C. XII 297
 Hak ile muâmele C. X 583
 Hak kapısı C. II 508; C. III 116; C. IX 35, 650,
 651; C. XI 585; C. XII 26, 192
 Hak kılıç C. VIII 279
 Hak kul ve kul da Hak olmaz C. XII 42

- Hak kuşu C. II 411
 Hak sarhoşları C. XI 220, 585
 Hak sarhoşluğu C. XI 219
 Hak tarafından işradı me'zuniyet C. XII 206
 hak ve doğru C. X 577, 578
 Hak ve hakikate väsl olmak C. XIII 97
 hak yol C. I 48; C. VII 442; C. XI 178, 181, 182; C. XII 20
 hakaik Bk. hakâyık C. II 347; C. VIII 452; C. IX 204; C. X 88, 192
 hakâlk-i eşyâ C. VI 109; C. X 285, 428
 hakâlk-i imkânîyye C. IX 302
 hakâlk-i ledünnîyye C. IX 393
 hakâlk-i rabbâniyye C. IX 302
 hâkân C. VIII 511; C. XII 557; C. XIII 274
 hakâret C. I 278; C. VI 638
 hakâyık Bk. hakâlk-hakâkit C. I 67, 73, 74, 93, 108, 116, 131, 133, 224, 310, 336, 411, 434, 571, 574; C. II 14, 21, 27-29, 47, 109, 130, 158, 244, 278, 290, 327, 480, 496, 497, 513, 514; C. III 12, 65, 75, 118, 192, 213, 223, 236, 237, 239, 243, 258, 278, 280, 282, 335, 358, 360, 372, 379, 385, 440, 451, 463, 488; C. IV 19, 36, 73, 88, 164, 171, 172, 217, 226, 228, 289, 290, 291, 293, 319, 347, 353, 379, 387, 405, 425, 430, 464, 498, 501, 507, 516; C. IV 304, 318; C. V 200, 297, 389, 390, 401, 507, 531, 532, 609, 620; C. VI 35, 62, 100, 146, 216, 217, 218, 260, 315, 317, 318, 348, 459, 491; C. VII 13, 17, 18, 20, 109, 148, 152, 158, 167, 240, 252, 254, 256, 258, 328, 395; C. VIII 117, 197, 325, 517, 588, 610, 611; C. IX 13, 20, 61, 88, 92, 114, 132, 137, 145, 281, 309, 313, 389, 412, 453, 474, 482, 521, 606, 607; C. X 42, 119, 122, 126, 129, 133, 138, 151, 162, 196, 271, 318, 339, 341, 345, 356, 357, 436, 453, 532, 586, 629; C. XI 24, 43, 52, 153, 175, 224, 225, 246, 284, 295-297, 301, 345, 371, 372, 404, 407, 414, 425, 438, 449, 471, 587; C. XII 289; C. XIII 58, 188, 235, 258, 290, 302, 379, 408, 421, 505, 506, 522, 591; C. XIV 17, 46, 55, 90, 117, 130, 131, 133, 134, 149, 218, 221, 227, 228, 237, 239, 249, 251, 330, 332
 hakâyık güneş C. XI 153
 hakâyık meyhânesi C. III 333; C. XII 584
 hakâyık-i ahvâl C. III 313
 hakâyık-i âlem C. IV 231, 439
 hakâyıkı anlamlamak C. I 414
 hakâyık-i enbiyâ C. VII 147; C. XI 290, 622
 hakâyık-i eşyâ C. I 109, 194, 221, 338, 414, 441, 538; C. II 73, 329, 462, 512; C. III 13, 42, 47, 97, 365, 429, 451; C. IV 35, 51, 52, 371, 375, 439; C. V 44, 142, 337, 338,
 406, 544; C. VI 309, 440, 471, 605; C. VII 333, 382, 395; C. VIII 50, 70, 123, 454, 472, 556; C. X 143, 232, 347; C. XI 289, 433; C. XII 92, 149, 173, 303, 305, 311, 363, 560; C. XIII 245
 hakâyık-i eşyân tebeddülü C. VI 441
 hakâyık-i evlîyâ C. VIII 109; C. XI 426, 507, 586
 hakâyık-i ilâhiyye C. I 60, 443; C. III 26, 400, 459; C. IV 305, 441; C. V 22, 123; C. VI 253; C. VII 231; C. IX 346, 413; C. X 146, 195; C. XI 67, 69, 71, 178, 359, 371, 434; C. XII 260, 417; C. XIII 106, 210, 299, 300, 319
 hakâyık-i ilmiyye C. V 459
 hakâyık-i inkâr C. XII 560
 hakâyık-i ledünnîyye C. XII 551
 hakâyık-i rabbâniyye C. I 78; C. VI 504, 506; C. IX 412; C. X 154; C. XI 20, 339, 427; C. XIII 327
 hakâyık selb etmek C. XII 559
 hakâyık-i vücûdiyye C. XI 71
 hakâyıkın tebeddülü C. III 347
 hak-bîn C. II 57
 Hak'dan korkmak C. I 428
 Hak'dasın ve Hak sendedir C. VI 266
 Hakem C. II 377; C. V 468; C. VIII 563; C. XI 605
 hâkî C. II 284; C. VI 532; C. XII 260
 hakâkat Bk. hakâyık C. I 58, 66, 86, 116, 169, 309, 337, 342, 349, 353, 359, 373, 382, 383, 385, 407, 448, 520, 535, 536, 548, 552, 565, 566; C. II 30, 43, 66, 87, 88, 101, 153, 202, 225, 258, 277, 282, 284, 291, 292, 307, 318, 330, 331, 336, 338, 366, 369, 409, 420, 422, 425, 426, 443, 446, 462, 466, 475, 476, 478, 480, 484, 496, 502, 515, 541, 549, 551; C. III 49, 62, 63, 70, 106, 113, 134, 141, 148, 167, 174, 187, 195, 208, 239, 268, 275, 279, 282, 283, 364, 416, 430, 431; C. IV 16, 18, 27, 31, 114, 116, 117, 169, 179, 190, 200, 239, 264, 265, 292, 295, 304, 307, 310, 312, 315, 338, 372, 376, 396, 455, 462, 485, 504, 515; C. V 29, 34, 78, 127, 136, 186, 334, 356, 367, 407, 457-460, 515, 540, 551, 598, 599; C. VI 92, 103, 149, 266, 334, 336, 375, 409, 425, 463, 464, 470, 472, 481, 486, 487, 526, 568, 578, 593, 605; C. VII 27, 45, 48, 109, 147, 166, 268, 280, 287, 301, 321, 322, 326, 387, 425, 431, 484, 488, 489, 491, 506, 544; C. VIII 111, 140, 194, 234, 236, 238, 239, 244, 256, 324, 338, 367, 396, 422, 423, 436, 438, 454, 456, 473, 504, 507, 508, 529, 542, 603; C. IX 13-17, 87, 111, 124, 126, 257, 306, 307, 311, 318, 323, 324, 350, 423, 521, 522, 531, 569, 601, 603,

- 617, 626, 628, 647; C. X 22, 23, 42, 116, 207, 255, 263, 265, 271, 297, 304-307, 313, 314, 323, 348, 367, 368, 371, 380, 381, 397, 417, 433, 539, 543, 544, 545, 575, 576, 624, 634; C. XI 18, 38, 53, 73, 97, 122, 124, 168, 196, 232, 233, 237, 245, 246, 266, 368, 380, 397, 519, 533, 566, 579, 592, 603, 605; C. XII 34, 36, 38, 61, 81, 93, 107, 116-119, 124, 127, 143, 147-152, 168, 187, 188, 302, 312, 317, 318, 417, 418, 420, 425, 472, 485, 488, 490, 497, 529, 559, 560, 571, 572, 575, 581, 589, 594, 595, 607; C. XIII 43, 69, 71, 86, 89, 102, 103, 140, 145, 217, 234, 235, 245, 253, 267, 332
 hakikat alemi C. XI 520; C. XII 46
 hakikat aramak C. XII 18
 hakikat arslanı C. III 114; C. VII 308; C. VIII 601; C. X 45
 hakikat ateşi C. IX 127
 hakikat bagi C. VIII 214
 hakikat defnesi C. XII 21; C. XIII 159
 hakikat denizi C. II 231; C. III 381; C. V 479, 597
 hakikat deryası C. VIII 127; C. XIII 236, 239
 hakikat ehli C. VI 533
 hakikat güneş C. I 68, 134; C. II 170, 308, 434, 508, 511, 513; C. III 20, 28, 29, 30, 445; C. IV 19, 20, 315, 316; C. VI 246, 387, 487; C. VII 157, 158, 159, 182, 183, 191, 257, 336; C. IX 562, 647; C. X 607; C. XI 246, 296, 317, 486; C. XII 53, 56, 222, 473, 598
 hakikat hazine C. XII 16
 hakikat helvasti C. XII 190
 hakikat kapısı C. XII 488
 hakikat kublesi C. XII 227, 228
 hakikat meyhânesi C. XI 230
 hakikat mülkü C. XIII 42
 hakikat perdesi C. XIII 101
 hakikat şâhi C. XII 590
 hakikat şâhi sarayı C. XIII 63
 hakikat şarâbı C. VI 622; C. XII 270
 hakikat ve ma'refet C. VII 26
 hakikat yolu C. X 632; C. XII 18, 19, 134; C. XIII 62, 63, 69, 70, 72, 74, 81, 87
 hakikata vusûl C. III 285, 372; C. IX 110
 hakikat-ı abdiyyet C. III 376, 377
 hakikat-ı akl C. II 473
 hakikat-ı beşeriyye C. III 377
 hakikat-ı câmiâ C. V 601, 609
 hakikat-ı cehennem C. VIII 209
 hakikat-ı cennet C. VIII 209
 hakikat-ı cisim C. VII 131
 hakikat-ı eşyâ C. IV 466; C. V 317, 605; C. VI 177, 322; C. VIII 174; C. XII 143
 hakikat-ı iblis C. XI 65
 hakikat-ı iblisîyye C. VIII 108
 hakikat-ı ihâta C. VIII 431
 hakikat-ı ilâhiyye C. XI 533
 hakikat-ı imân C. I 93; C. XII 41;
 hakikat-ı insân C. VI 71
 hakikat-ı insâni C. VII 304
 hakikat-ı insâniyye C. I 219, 327; C. II 328; C. III 18, 275, 308, 428, 438; C. IV 150; C. V 72; C. VI 327, 569; C. VII 305, 317, 393, 417, 544; C. VIII 370, 424, 485, 585, 589, 618; C. XI 65, 237; C. XII 11; C. XIII 114
 hakikat-ı ma'nâ C. XII 129
 hakikat-ı ml'râc C. VII 176
 hakikat-ı miâc C. VII 131
 hakikat-ı muhammedî C. XII 407
 hakikat-ı muhammediyye C. I 68, 263, 518, 535, 540, 546, 551, 571; C. II 20, 30, 31, 292, 299, 428, 474, 475, 497, 549, 562; C. III 27, 46, 73, 74, 102, 118, 144, 261, 275, 304, 308, 310; C. IV 166, 191, 204, 219; C. V 17, 479, 555; C. VI 86, 116, 309, 327, 568; C. VII 165, 245, 285, 317, 377, 417, 423, 426, 534, 542, 559; C. VIII 11, 52, 106, 107, 110, 111, 215, 220, 436, 454, 577, 589, 603, 604, 606; C. IX 145, 299, 474, 587, 594, 596, 597, 599, 601, 603, 623, 639; C. X 87, 92; C. XI 22, 36, 64, 205, 237-240, 365, 366, 368, 372, 500, 622; C. XII 206, 222, 277, 300, 307, 354, 355, 407; C. XIII 44, 221
 hakikat-ı muhammediyye günü C. XII 408
 hakikat-ı müşâhede C. XII 615
 hakikat-ı nübüvet C. I 178
 hakikat-ı rûh C. VII 131
 hakikat-ı tabiat C. III 376, 380
 hakikat-ı tevhîd C. VII 25; C. VIII 80
 hakikat-ı vahdet C. I 441
 hakikat-ı vâhidî C. I 178; C. II 160; C. III 72; C. VII 484, 485; C. VIII 443
 hakikat-ı vücûd C. I 247, 275, 357, 456, 477, 539; C. II 242, 476; C. III 22, 29, 38; C. IV 35, 56, 373, 396, 470; C. V 349, 522; C. VI 331, 602, 622; C. VIII 127, 197, 217, 426, 430; C. IX 90, 616; C. XI 481; C. XII 148, 193, 551, 558; C. XIII 139
 hakikat-ı vücûd vâhidî C. IV 315
 hakikat-ı vücûd-ı Vâcib C. IV 396
 hakikat-ı vücûdu ve eşyâ C. XI 13
 hakikat-ı zâti ve sıfatı ve efâli C. XI 529
 hakikat-ı zâtiyye C. XIII 27
 hakikatün Hâk'âr C. VII 322
 hakikatlerin hakikati C. XI 533
 hakikatta vücûd birde ve o da Hakk'ın vücûdu C. III 294
 hakikatü'l-hakâyik C. III 118, 311; C. IV 295, 376; C. VI 61; C. VII 520; C. X 67; C. XIII 61
 hakiki altı C. III 210
 hakiki benîl C. X 608
 hakiki dost C. VI 586; C. XI 47

- hakikî mürşid C. VII 499
 hakikî pâdişahlik C. VIII 381
 hakikî süfî C. X 504, 505; C. XI 503, 504
 hâkîler C. II 485
 Hâkim C. I 179, 315, 337; C. V 365; C. X 263;
 C. XI 489, 490, 491, 492, 503, 505, 510,
 512, 593; C. XII 308; C. XIII 189
 Hâkim C. I 67, 338, 367; C. III 186, 245, 371;
 C. IV 356, 357; C. V 40; C. VI 104; C. VII
 117, 420, 530; C. VIII 37, 183, 251, 352,
 523; C. X 290, 291, 535, 613, 620; C. XI
 289, 565; C. XII 94, 495; C. XIII 18
 hâkim-i âdil C. XII 302
 hâkim-i llâhi C. I 32, 51; C. V 32; C. VIII 117
 hâkim-i mutlak C. XII 495, 496; C. XIII 260, 261
 hâkim-i şer' C. XII 21
 hâkimiyet C. X 306, 307
 hakîr C. VI 368; C. X 390
 Hak C. I 86, 294, 441, 542; C. VIII 282, 564,
 572; C. IX 215
 Hakk'a da'vet C. V 152
 Hakk'a giden yollar C. XIII 31
 Hakk'a hizmet C. XII 406
 Hakk'a ilticâ C. VI 344
 Hakk'a i'timâd C. III 168
 Hakk'a rûcû C. I 361; C. XII 169
 Hakk'a teveccübü C. IX 472; C. X 72; C. XII 169
 Hakk'a vâsîl C. XIII 229
 Hakk'a vusûl C. I 47, 172, 173, 257; C. X 580;
 C. XI 375; C. XII 615
 hakkâ'l-yakîn C. II 433; C. III 242, 243, 314; C.
 IV 110, 118; C. V 462; C. VI 453, 454; C.
 VIII 208; C. IX 529, 530, 531; C. X 256,
 380; C. XIII 245
 Hakkâni ene C. X 602, 603, 606
 Hakk'ı gaîb farz etmek C. XII 293
 Hakk'ı görmek C. I 425; C. VI 166; C. VIII 444
 Hakk'ı kesretre müşâhede C. IX 214
 Hakk-ı latîf C. IX 645
 hakk-ı ma'lûm C. IX 485
 Hakk'ı müşâhede C. XII 319; C. XIII 83
 Hakk'ı nasıl gördün C. IX 154
 Hakk-ı Vâhid C. XIII 219
 hakk-ı yakîn C. VI 579
 Hakk'in adlı C. XI 494, 495
 Hakk'in âleti C. I 234, 470; C. II 19, 525, 535;
 C. VII 234, 308; C. XII 302
 Hakk'in arslanı C. II 491, 555
 Hakk'in askeri C. XIII 256
 Hakk'in berâberliği C. XIII 96
 Hakk'in cemâli C. IX 327
 Hakk'in eli C. I 484; C. II 302, 525; C. VI 591; C.
 X 225
 Hakk'in emri C. X 586
 Hakk'in eşyâ ile berâberliği C. XIII 94
 Hakk'in ezvâki C. VIII 247
 Hakk'in fîli C. I 445, 448
 Hakk'in gayrı C. II 508; C. XI 467, 468; C. XII
 312, 401
 Hakk'in gazabı C. VII 50; C. XI 506
 Hakk'in güneş C. VI 164
 Hakk'in hâkîlik C. VIII 281; C. X 599
 Hakk'in hem-nışmı C. II 490
 Hakk'in hûdûdu C. XII 400
 Hakk'in hüviyetinde tekevvûn C. XII 443
 Hakk'in irâdesi ilmine tâbi'dir C. X 315
 Hakk'in kahn C. XI 506
 Hakk'in köpekleri C. VI 164
 Hakk'in leşkeri C. VII 238; C. XIII 256
 Hakk'in lisâni C. IV 464
 Hakk'in ma'sûkları C. III 261
 Hakk'in murâdi vâkî olur C. XIII 33
 Hakk'in nâibi C. XI 494, 495
 Hakk'in nûru C. III 357; C. X 120
 Hakk'in ordusu C. VII 236
 Hakk'in rahmeti C. VI 323
 Hakk'in rezââlığı C. XI 280
 Hakk'in sadâsi C. II 17
 Hakk'in sarhoşu C. XI 218
 Hakk'in suyu C. X 526
 Hakk'in tasarrufu C. VI 548; C. XII 73
 Hakk'in te'yidi C. I 414
 Hakk'in varlığını isbât C. XII 193, 195
 Hakk'in vechi C. XII 551
 Hakk'in vücûdu C. XII 270
 Hakk'in yakınıgâ C. VI 560
 Hakk'in zâhiri C. III 450
 hâkîyet C. VIII 334
 Hak'la görmek C. VII 229
 Hak la işitmek C. VII 229
 Hak'la söylemek C. VII 229
 Hak'la tutmak C. VII 229
 Hak'ta halk C. XII 297
 Hak'ta ittihâd C. XI 38
 Hak'tan gañî olmak C. XII 546
 Hak'tan halka rûcû C. IX 149
 Hak'tan utanma C. XII 612
 hâl Bk. ahvâl C. I 309, 431, 432; C. III 483; C. V
 194, 308, 384, 386, 387, 388; C. IX 324,
 547; C. XI 266, 584, 585, 587; C. XIII 167
 hal' C. VIII 216, 250
 hâl dili C. IV 470
 hâl sahibi C. I 131
 hâl ve kâl C. VI 618
 hâl ve kâl-i evliyâ C. VIII 588
 hâl ve zevk C. IX 634
 halâ C. II 435; C. XII 367
 halâik gölgeler gibidir C. XI 336
 halâs C. I 322
 halâyiç C. IV 394; C. XII 270
 Haleb Şâsi C. XI 274
 Haleb kili C. VI 178
 halâl-i dimâg ehlî C. XII 18

- hâlet-i nezi C. VI 302; C. IX 625; C. XII 482
 Hâlik C. I 446; C. II 279; C. V 341; C. VII 311; C. VIII 301, 438; C. X 154; C. XI 281, 437, 598, 622; C. XII 168, 540
 hâlik-i hayır C. VIII 507
 hâlik-i şer C. II 35; C. VIII 507; C. XII 290
 Hâlik'in arsları C. X 269
 hâlikiyet C. XII 42
 hâlikiyet ve mahlıkiyyet nisbeti C. XII 271
 hâl C. II 542, 543; C. XIII 41
 hâl-i bâtin C. X 462
 hâl-i czeli C. IX 70
 hâl-i fenâ C. I 51; C. III 446; C. VI 618; C. XIII 26, 27, 99
 hâl-i hâzır C. XI 428
 hâl-i ihtizâr C. VIII 204, 207; C. X 604
 hâl-i semâ' C. XI 76
 hâl-i vuslat C. XI 324
 hâlidîne ebedâ C. III 310; C. X 150
 halife C. I 67, 78, 246, 382, 386, 499, 502, 518; C. II 211, 216, 221, 225, 235, 236, 253, 266, 268, 279, 287, 332, 454, 523, 550; C. III 18, 30-32, 43, 44, 67, 69, 255, 327; C. IV 12, 37, 183, 190; C. V 79, 102; C. VI 93, 121, 124, 145, 163, 251, 302, 591, 603; C. VII 240; C. VIII 51, 261, 263, 321, 412, 449, 578; C. IX 50, 51, 175, 270, 298, 302, 311; C. X 88, 91, 512, 513, 516, 517, 519, 523, 527, 528, 534, 535, 540, 546-549, 552, 553, 568; C. XI 38, 44, 72, 201, 244, 282, 401, 459; C. XII 82, 83; C. XIII 35, 119, 153, 312
 halife-i astır C. VIII 575
 halife-i Hak C. I 156, 484, 499; C. II 21, 211, 221, 225, 237, 247, 249, 253, 259, 315; C. III 259, 334, 357, 370; C. IV 18, 489, 503; C. V 383, 384, 387; C. VI 108, 182, 285, 312, 349, 422, 471, 594; C. VII 159, 251, 438; C. VIII 213, 269, 362, 412, 419; C. IX 31, 175, 240, 593; C. X 147, 456, 511; C. XI 35, 217, 366, 507; C. XII 128, 404; C. XIII 220, 313
 halife-i İlâhî C. I 226, 503; C. I 78; C. III 229; C. V 483; C. VI 496; C. VIII 600; C. XI 64; C. XII 68
 halife-i ülâhî C. VIII 553; C. XI 242
 halife-i zamân C. VIII 575
 halife-zâde C. XI 72, 73
 hâlik C. II 319; C. V 17; C. VI 598; C. VII 78; C. XI 168, 438
 hâlikiyet C. VII 78; C. XIII 244
 Hallâ C. IX 90
 Haflî'u'r-Rahmân kalbi C. IV 41
 Halîm C. II 217, 219, 509; C. VII 234; C. VIII 251; C. IX 584; C. X 23, 24, 609; C. XI 565
 hâlin edebî C. VI 317
 hâlis altın C. III 210, 393
 halk C. I 342, 521, 542; C. II 163, 270, 283, 291, 398; C. III 72, 229, 239, 248; C. IV 153, 221; C. VII 462; C. IX 20, 25, 149, 150, 156, 157, 232, 301, 639; C. X 89, 430, 583, 585, 590; C. XI 40, 160, 243, 438, 444, 536, 599; C. XII 50, 116, 117, 123, 124, 132, 134, 194, 368, 397, 398, 404, 413, 426, 491, 520, 542; C. XIII 24, 45, 139, 234
 halk alemi C. VIII 567
 halk denizi C. II 188
 halk Hak C. XII 425
 halk ile ihtiâlât C. XI 171, 173, 181, 184
 halk ile muâmele C. X 583
 halk ile sohbet C. VI 229
 halk müflisir C. X 194
 halk ten gibidir C. VIII 42
 halka C. III 371, 380, 386
 halka gönül bağlamak C. XII 383
 halka şefkat C. V 206
 halka teveccûh C. IX 472
 halka-i seyi C. XI 566
 halka-i tasarruf C. VIII 576
 halka-i zikr C. III 77
 halkatâfrât C. VIII 163; C. X 213; C. XI 392
 halka-zen C. VII 269
 halk-i âlem C. IV 394; C. IX 301
 halk-i cedid C. I 363; C. II 49, 50, 96, 219; C. V 359; C. VII 272; C. VIII 224, 438; C. X 463; C. XI 266; C. XII 273, 274; C. XIII 244, 245
 halk-i efâl C. II 380
 halk-i evvel C. II 532
 halk-i kesir C. XIII 219
 halkı müşâhede C. XII 117
 halk-i sâlis C. II 532
 halk-i sâni C. II 532
 halkın fili C. I 445
 halkın kabûlü C. V 217, 592
 halkın kabûlü ve ta'zîmlî C. V 218
 halkın kavgaları C. V 267
 halkın vücûdu C. IX 60; C. XII 270
 halkâ Hak C. XII 297
 Hallâk C. IV 193; C. VII 348; C. VIII 177, 303; C. IX 508
 Hallâk-i vücûd C. V 17, 18
 hallâhkîk C. XI 593
 halvet C. I 135, 221, 222, 229, 398, 411; C. II 341; C. III 20, 21, 170; C. IV 55; C. V 430, 636; C. VI 384, 385; C. VII 171, 422; C. VIII 377; C. IX 251, 402, 477, 478; C. X 430, 431, 453, 457, 458, 498, 499, 502, 503, 604; C. XI 160, 164, 165, 167, 181, 284; C. XII 283, 571, 597; C. XIII 99, 164, 183, 185, 243
 halvetgâh-i Hak C. III 169
 halvet-i vuslat C. III 118
 ham C. II 320; C. VII 474; C. IX 134; C. X 35,

- 253, 254, 509; C. XI 289, 292, 403, 406; C. XII 204; C. XIII 42, 273
 ham hurma C. XI 359, 360
 ham meyve C. V 345; C. XII 67
 hâm süh C. XII 270
 hamâil C. VII 293
 hamâkat C. IV 50, 67; C. VI 56, 79; C. VII 432, 441; C. VIII 26, 27, 108, 114, 134, 140, 141, 143, 291; C. X 115, 116, 123, 158, 230, 376, 544; C. XI 341; C. XII 155, 224; C. XIII 137, 142, 320
 hamâkat-i dîniyye C. VIII 30
 hamâkat-i iblisîyye C. X 230
 hamal C. IV 15; C. VI 356, 357; C. XIII 192, 194, 254, 260
 hamam C. II 245, 246; C. III 246; C. VI 300; C. VII 84, 85, 87, 194; C. VIII 352; C. IX 596; C. X 48, 49, 56, 68, 69, 73, 74, 77, 79, 83, 90, 117, 377, 538, 539; C. XI 60, 113; C. XII 578; C. XIII 163
 hamâm nakşî C. VII 240; C. VIII 508; C. XI 60, 61, 506
 hamd C. III 492; C. IV 152; C. V 561, 562; C. VI 74, 276, 277; C. VII 150, 348-350, 509, 513, 517-519, 522, 553; C. XI 590, 591; C. XII 309
 hamd ve senâ C. III 493; C. VII 517; C. XII 272
 hamd-i filî C. VII 520
 hamdü lillâh C. V 561
 hame-i mesnûn C. VIII 554
 Hamel burcu C. III 440; C. V 139
 hâmîz-i karbon C. I 290; C. XIII 257
 hâmil C. II 419; C. XI 583
 hâmile C. III 280; C. VII 61; C. X 484, 485
 hâmil-i surr-i Mustâfâvî C. III 230
 hamîm suyu C. VIII 209
 hamîs C. XI 424
 hamîyet C. III 374; C. V 118; C. X 492; C. XII 360
 hamîyet-i câhiyye C. V 118
 hamîyet-i dîniyye C. II 398; C. IX 385, 386
 hamîyet-i mahmûde C. X 493
 hamîyet-i mezmûme C. X 493
 hamîl C. XI 583
 hamîlik C. III 232; C. VII 100; C. X 254
 hamse-i muhtefîye C. I 212; C. II 31; 152; C. V 312
 hâmûn C. XIII 286
 hamur C. XI 235, 577; C. XIII 268, 269, 272
 hâmûşluk C. XI 426
 hamze C. X 497
 Hanâbîle C. XII 187
 hançer C. VI 47; C. X 188; C. XI 43, 277, 614; C. XIII 67
 hâne C. I 135; C. IV 203; C. VIII 216, 220; C. X 227, 358; C. XI 51; C. XII 373, 551
 hânedân-i Resûlullah C. IV 103
 hanefîler C. V 188
 hârende C. VI 499, 500; C. XI 224, 226, 228, 229, 541
 hânendellik C. VI 500
 hanîn C. XII 556
 hannâne direğî C. II 68, 379; C. VIII 180
 hannâs C. VI 436, 437, 438
 hanût C. VI 221, 222
 hapis C. II 459; C. XIII 195, 337
 hapis cezâları C. VII 413
 hapishâne C. V 108
 hâr C. II 594
 harâb C. VIII 353
 harâb köy C. III 484
 harâb-âbâd C. III 320
 harâbât ilmi C. X 605
 harâbât-i ezel C. XI 202
 harâbe C. III 317, 318, 485; C. IV 499; C. V 302, 359; C. IX 250; C. X 358, 409, 449; C. XI 330, 331, 517, 553
 harâblîk C. XI 13, 591; C. XII 502
 harâc C. III 484, 485; C. VII 205; C. IX 599; C. XII 428
 harâm C. II 191; C. III 302, 395; C. IV 412, 423; C. VIII 429, 546; C. IX 455, 456, 465; C. X 59; C. XIII 253
 harâm iökme C. I 494
 harâret C. I 265; C. IV 486; C. VI 531, 536; C. VII 38, 547; C. IX 57, 58, 61, 273; C. XI 567; C. XII 313
 harâret-i ask-i ilâhî C. V 202
 harâret-i garîziyye C. I 286, 290, 396; C. III 449; C. V 20, 465; C. VI 369, 473, 484; C. VIII 370; C. IX 216, 372; C. X 31, 397; C. XIII 17, 18
 harb C. I 416, 421; C. II 558; C. IV 16, 17; C. V 283; C. VI 268, 269, 270, 421, 423, 424, 435, 571, 573; C. VII 60; C. IX 262; C. X 496, 499, 508, 516, 538, 539; C. XI 29, 129; C. XII 571, 623, 624; C. XIII 155, 156
 harb ateşi C. XI 129
 harbat C. XI 380
 harbi C. IX 75; C. XI 43
 harb-i dâhilîf C. I 421
 harb-i dâimîf C. II 530
 harb-i ma'nevî C. VI 424; C. VIII 326; C. X 497, 499
 harb-i sûri C. X 489, 499, 509
 harb-i umûmî C. IX 403; C. XIII 310
 harb-i zâhirî C. VI 424
 harbuze C. III 421
 hareket C. I 82; C. VI 539; C. VII 61, 184; C. X 102; C. XI 28, 31, 438, 480, 481, 525
 hareket-i tabîyye C. IX 58
 hareket-i tabîyye-i fitriyye C. VIII 297
 harf Bk. hurûf C. I 168, 517; C. II 284, 426, 427; C. VI 491, 497; C. VIII 345; C. IX 116, 117.

- 133, 439-442, 473; C. X 443; C. XI 244,
245, 347; C. XII 110; C. XIII 221
harf bulutu C. XI 41
harf nakşetmek C. IX 115
harf ve savt C. II 328; C. III 491; C. XII 360
harf-i illet C. VIII 413, 414
harsız ve savtsız C. II 66; C. VIII 610
hargâh C. X 266, 268
Hâriç Bk. Havârîc C. IV 104
hâriç C. I 568; C. VI 539
hâriçde zuhûr C. VI 539
hanif C. VII 101; C. X 444; C. XIII 189
hârika Bk. havârîc C. II 322; C. V 313, 320, 323;
C. VII 31, 275, 286, 287, 288, 291; C. IX
501; C. X 194; C. XI 262, 307, 347, 348,
392, 393; C. XIII 116, 260
hârik-i adet C. I 478; C. XI 392, 393
hârikulâde C. IX 96, 522; C. XI 431, 433, 435
hanîs C. I 312; C. III 321; C. VI 232; C. XI 31, 33,
34; C. X 106; C. XI 280, 439, 444; C. XII
619
hanîs-i dünyâ C. VI 61, 65, 66; C. VII 467
harman C. I 509; C. II 338; C. VIII 213, 358; C.
IX 144; C. XI 280, 281, 491; C. XIII 61
harman sâhibi C. XIII 233
harman vakti C. VII 430
harmanı rûh C. IX 144
harmanı yele vermek C. VIII 282
harrûb C. VII 122, 396, 397, 398
harûn C. IX 100
haryâr C. X 32
hâs C. III 279; C. VIII 603
has kul C. III 414; C. X 237, 239; C. XIII 16
has kollar C. III 410, 411, 413; C. V 513
hasbiyallâh C. VII 405
haseb ve neseb C. I 207
hased C. I 117, 141, 164, 197, 198, 378, 380,
493, 555; C. II 58, 78, 104, 197, 198, 250,
348, 444, 521; C. III 82, 173, 179, 225,
226, 227, 228, 314, 316, 317, 319, 351,
378, 393, 394, 430, 433, 435, 449; C. IV
23, 61, 63, 73, 129, 185, 200, 201, 222-
224, 260, 323, 328, 337, 403, 406, 425,
457, 509; C. V 116, 208, 227, 330, 408,
557, 615; C. VI 47, 80, 84, 125, 172, 200,
332, 486, 504, 521, 580; C. VII 133, 336,
406, 407, 470; C. VIII 43, 257-259, 261,
350, 435; C. IX 23, 73, 74, 103, 169, 172,
182, 183, 185, 199, 264, 277, 392, 393,
396, 402-408, 412, 413, 483, 484, 493,
589, 605, 629; C. X 124, 338, 339, 341,
370, 578; C. XI 79, 80, 139, 266, 325, 353,
370; C. XII 32, 35, 161, 279, 330, 391,
392, 450; C. XIII 17, 64, 187, 202, 248,
283, 308, 340, 344
hased kurd C. III 394
hasedci Bk. hâsid C. III 395, 433; C. V 559; C. IX
22; C. X 39; C. XI 80; C. XII 32
hasedcilik C. IV 270
hasen C. XIII 129
hasenât C. II 286; C. IV 267; C. VI 18; C. VIII 13,
14; C. IX 78, 402, 568, 587; C. X 617; C.
XII 249, 466
hasenâtü'l-ebâr seyyiâtü'l-mukarrebîn C. VIII
13
hasene C. II 520, 521; C. III 264; C. IV 197; C. V
105; C. VII 352
hasin C. VI 459, 460, 595; C. VII 314
hasir C. X 222, 223, 224, 225; C. XI 184
hâsid Bk. hasedci C. V 558; C. VI 486; C. VII
501; C. IX 25
hasîs C. III 123; C. VII 358; C. IX 112
hasîslik C. II 494; C. XII 340
hasiyâ C. IX 209
hasm C. VI 596; C. X 36
hasr C. VIII 329
hasret C. IX 129, 130; C. XII 372
hâss C. VIII 604
hâssa-i rû'yet C. VIII 176, 180; C. XI 347
hâss-i lâh C. II 300
hâssiyet-i esmâ C. III 364; C. X 200
hâsslâmları huzûruna âmmeye yol olmaz C. VII
214
hasta C. II 360, 401; C. III 223, 477; C. IV 18,
92, 93, 96, 107; C. VII 424, 431; C. VIII
211, 420, 460, 543; C. IX 16, 227, 228,
305, 628; C. X 487, 488, 567; C. XI 216,
439-443, 463, 487, 505, 508, 509, 510,
571-573; C. XII 28, 29; C. XIII 195, 226,
227, 259
hasta ziyâreti C. IV 94
hasta-i aşk C. XII 29
hastalık Bk. maraz C. I 237, 341; C. II 115, 316;
C. IV 42, 96, 97, 121, 122, 177, 187, 303,
334; C. V 70, 457; C. VI 92, 141, 142, 167,
262, 418, 536; C. VII 44, 91, 92, 94, 528-
530; C. VIII 17, 183, 389; C. IX 83, 227,
393, 549, 635; C. X 90, 234, 235, 453; C.
XI 269, 386, 391, 537, 554, 596; C. XII 92,
591; C. XIII 224, 225
hasûd Bk. hasedci C. 1371; C. III 218, 221, 225,
246, 304, 305, 316, 317, 351, 436; C. IV
241, 260; C. VIII 205; C. IX 393, 407, 408;
C. X 40; C. XII 32, 34
hâse lillâh C. IV 279; C. X 150; C. XII 439
haşer C. VI 571
haşhaş C. VIII 260; C. XIII 296
haşur C. VII 268
hâşî C. III 483
haşır C. II 351, 378, 442, 443; C. III 46, 335,
395, 397, 497; C. V 468, 620; C. VI 395,
412; C. VII 137, 138, 268, 445; C. IX 276,
460, 461, 527, 571-573; C. X 403, 541,
631; C. XI 601, 608; C. XII 273

- haşır günü C. VII 137; C. IX 127
 haşır ve nesir C. II 50; C. IV 12, 13; C. XI 260; C. XIII 76
 haşış C. VIII 260; C. XI 578; C. XIII 65
 haşırı ecsâd C. II 443; C. VII 267-269
 haşırı ecsâdi inkâr C. VII 267, 271
 haşırı ervâh C. II 443
 haşırı ekber C. IX 573, 574
 haşırı ma'nevî ve sûrî C. XI 261
 haşırı rûhî C. II 443
 hasv-i telek C. VIII 451
 hasyet C. III 150; C. X 609; C. XII 612
 hat C. X 627
 hatâ C. I 477; C. III 485; C. XI 144
 Hatâ Türkü C. XI 551, 552, 558
 hatâları mahveden C. XI 304
 hatâyeyn C. XIII 96
 hâtem C. II 454; C. XI 70, 71
 hâtem-i enbiyâ C. I 351, 552; C. III 257, 258; C. VI 332; C. VII 425; C. XI 68, 69, 395, 491; C. XII 407; C. XIII 149
 hâtem-i nûbüvvet C. VIII 248
 hâtem-i pâdişâh C. XI 303
 hâtemû'n-nebiyyîn C. XI 68, 70
 hâtur Bk. havâtur C. XII 446
 hâtûra Bk. havâtûr C. I 135; C. III 439; C. V 580; C. VI 107, 286; C. VII 122; C. X 230, 464, 477, 500; C. XI 12, 148; C. XII 276; C. XIII 184, 284, 318
 hâtûra-i melekî C. VI 284; C. X 230
 hâtûra-i nefsânî C. VI 240, 284; C. X 230
 hâtûra-i rahmânî C. VI 284; C. X 230
 hâtûra-i şeytânî C. V 75; C. VI 284; C. X 230
 hâtrât C. II 66, 313
 hâtur-i hakkânî C. V 257, 619; C. VIII 345
 hâtur-i vesvese C. X 507
 hatîb C. VII 347
 hatîf C. III 152; C. IX 478; C. X 335; C. XI 619; C. XII 13, 25, 146, 380; C. XIII 113, 114, 192, 193, 205
 hatîm C. XII 280, 281
 hâtime C. III 295, 432; C. IX 201
 hatm C. XI 70, 71
 hatm-i evliyâ C. I 45
 hatmîl-eşkiyâ C. I 45
 hattât C. VIII 316
 hattâtlık C. VIII 215
 hatt-i fâsil C. III 87
 hatt-i istivâ C. XII 178
 hâtûn C. X 78
 havâ C. I 283, 293, 286, 433; C. III 328, 329, 447, 448; C. V 465; C. VI 307, 369, 478, 534, 537; C. VIII 178, 197, 239, 264, 586; C. IX 272, 400; C. X 254, 403; C. XI 30, 31, 35, 157, 585, 596; C. XII 160, 564; C. XIII 256, 257, 258, 259, 260, 343
 havâdîs C. VIII 121
- havâî C. II 284
 havârîk Bk. hârika C. II 295, 296; C. III 31; C. IV 38, 70; C. V 150, 196, 524; C. VII 213; C. VIII 165, 307, 309, 601; C. IX 96, 400, 441, 563; C. XI 435, 436; C. XIII 117
 havâvârîk-i âdâr C. II 295, 316, 343; C. II 316, 380; C. III 451; C. IV 340, 390, 463; C. VIII 164, 556; C. IX 223, 561; C. X 136
 havâvârîk-i kevniyyâ C. VII 311
 Havârîc Bk. Hâric C. XII 187
 havârîyyün C. I 113, 114; C. XI 576
 havâs C. II 123, 124, 355; C. III 203; C. IV 165, 274, 371; C. V 499; C. VI 295; C. VIII 595, 597; C. IX 170, 508, 555; C. X 464, 632; C. XI 122, 265, 363, 600; C. XII 78, 268, 531; C. XIII 324
 havâs-i zâhire ve bâtnesi C. V 12
 havâs-i zâhire C. X 287
 havâs-i esmâ C. II 384
 havâss-i evliyâ C. II 50, 434, 440; C. IV 267; C. VIII 375, 416; C. IX 90, 91, 604; C. X 375, 446; C. XI 123; C. XII 355, 363, 378
 havâss-i evliyâllâh C. VII 541
 havâss-i îbâd C. II 214
 havâss-i mû'minîn C. V 619
 havâss-i rûhânî C. I 265
 havâss-i ümmet C. II 553
 havâss-i rû'yâsi C. VIII 373
 havâss-i aşere C. VI 329, 330
 havâss-i bâtime C. I 104, 135; C. II 331, 451; C. III 28, 29, 30, 37; C. IV 368, 369, 399; C. VI 451; C. VIII 142, 144; C. X 287, 288, 289; C. XI 12, 317, 593; C. XII 495, 496, 498
 havâss-i beşeriyye C. V 485
 havâss-i cism C. XI 372
 havâss-i hamse C. I 224; C. II 227, 229, 230, 231, 232, 260, 347, 363, 451; C. IV 56, 399, 439, 440; C. V 184, 276, 327, 406, 408, 467, 469, 560, 571; C. VI 451; C. VII 50, 586; C. IX 281, 390; C. X 461; C. XI 287, 316, 317, 382, 582; C. XII 138, 139, 285, 471, 472, 478, 501; C. XIII 78, 171, 216, 217, 246, 300
 havâss-i hamse-i bâtime C. VIII 429, 430; C. XI 196, 233, 256; C. XII 496, 565
 havâss-i hamse-i zâhire C. II 272; C. III 37, 358; C. IV 374; C. VII 533; C. VIII 52, 429; C. IX 276, 277, 380; C. XI 196, 233, 256, 593; C. XII 469, 496, 516, 565; C. XIII 214
 havâss-i hamse-i zâhire ve bâtnesi C. X 632
 havâss-i hamse-i zâhiyye C. I 170
 havâss-i hâriciyye C. III 30
 havâss-i hayvânî C. III 358
 havâss-i insâniyye C. XI 366
 havâss-i rûhânîyye C. III 30
 havâss-i zâhir C. II 331; C. IV 372; C. IX 400; C. XI 371; C. XIII 215

- havâss-i zâhire C. I 104; C. II 465; C. III 28-30, 36-38, 359; C. IV 368-370, 373; C. V 483; C. VIII 142, 598; C. IX 366, 437; C. X 288, 289; C. XI 12, 13, 24, 385, 436; C. XII 495, 498, 500, 516, 570, 593
 havâss-i zâhire ve bâtnâ C. VII 324, C. XI 370, 612, C. XII 285
 havâtır Bk. hâitura, hâtr C. I 135, 500, 501, 570; C. II 27, 313-315, 344, 345, 425; C. III 38, 53, 54, 61, 91, 180, 398, 399, 439; C. IV 285, 364, 365, 387, 388, 389, 453, 454; C. V 185, 437, 439; C. VI 106, 284, 286, 287, 501, 610; C. VII 122, 257, 378-380, 391, 398, 460, 461; C. VIII 193, 197; C. IX 94, 199, 257, 477; C. X 169, 231, 464, 471; C. XI 153; C. XII 74, 276, 559; C. XIII 184, 320, 325
 havâtırı ittlâ' sırrı C. V 543
 havâtırı Hakkâni ve melekî C. VII 379
 havâtırı kalbiyye C. VII 104
 havâtırı mahmûde C. III 17
 havâtırı melek C. I 331
 havâtırı melekîyye C. V 439
 havâtırı mezmûme C. II 347; C. III 17
 havâtırı murâkabe C. VIII 193
 havâtırı nefşânî C. V 145
 havâtırı nefşânî ve şeytâniyâ C. VII 379, 381
 havâtırı nefşânîyye C. I 271; C. II 300; C. III 211, 365; C. VIII 38, 39; C. X 228, 229; C. XI 485
 havâtırı nefşânîyye ve şeytâniyâ C. VII 496
 havâtırı rabbâniyâye C. V 439
 havâtırı rahmânî C. X 169
 havâtırı rahmânî ve melekî C. VII 380, 381
 havâtırı şeytân C. I 331
 havâtırı şeytâniyâye C. I 227; C. II 300
 havâ-yı hâr C. I 418; C. IX 266
 havâ-yı ilâhi C. XI 464
 havâ-yı nesîmî C. I 286, 294, 433; C. III 448; C. VII 533; C. VIII 264; C. XI 45; C. XIII 77, 78, 255, 257, 258, 319
 havâ-yı sûri C. XIII 256, 257
 havel C. XII 401
 havf C. I 570; C. II 462; C. III 415, 428; C. IV 118, 301, 302, 303, 363; C. V 27, 518; C. VI 21, 186, 351, 352, 359, 578, 583; C. VII 16, 436; C. VIII 263; C. IX 175; C. X 582, 609; C. XI 597; C. XII 612; C. XIII 153, 154, 250, 259, 274
 havf ve reçâ C. II 245; C. XI 57; C. XII 387, 419
 havf-ı ilâhi C. I 270, 271
 Häviye C. I 293
 hâvsala-i idrâk C. IX 20
 hâvsala-i istî'dâd C. IX 21, 150
 havuç C. X 130
 havuz C. II 259-261; C. III 380-382; C. IV 395; C. VII 227; C. X 169; C. XI 399, 400; C. XII 495
 Havvâ-yı hakîki C. XII 561
 havz-ı kalb C. III 381
 havz-ı Kevser C. I 571; C. II 445; C. IX 340; C. XIII 206
 havz-ı mevrûd C. XII 310
 havz-ı şîr C. VIII 491
 hayâ C. II 223; C. III 260, 382, 437; C. V 202; C. VI 15, 16; C. VII 435; C. VIII 202; C. IX 413, 513, 514, 608; C. X 523; C. XI 199, 200; C. XII 19, 211, 318; C. XIII 26
 hayâ-perdesi C. XI 200, 212
 hayâ-i hakkâni C. III 382
 hayâ-i nefşânî C. III 382
 hayâl C. II 330
 hayâl âlemi C. X 179; C. XII 115
 hayâl askeri C. XII 274, 275
 hayâl Bk. hayâlat C. I 85, 107-109, 193, 194, 204, 478, 511; C. II 101, 258, 330, 425; C. III 170, 172, 173, 180, 195, 272, 290, 473; C. IV 295, 359, 368, 440; C. V 29, 30, 127, 429, 565; C. VI 175-177, 362, 363, 455; C. VII 167, 224, 394, 395, 425, 491; C. VIII 169, 361, 392, 428, 459, 529, 557; C. IX 116-118, 120-123, 126, 136, 137, 139, 161, 255, 350, 351, 453, 469, 473, 506, 573-575; C. X 181, 182, 230, 349, 350, 361-363, 394, 395, 497, 522, 523, 525, 539-541, 581, 608; C. XI 97, 169, 179, 196, 257, 438, 449, 477, 593, 611, 612; C. XII 93, 102, 103, 106, 107, 109, 115, 117, 124, 139, 168, 242, 275, 277, 278, 312, 339, 390, 400, 405, 471, 472, 484, 485, 496, 560, 562, 569, 571, 572, 582, 585, 594, 595; C. XIII 44, 45, 60, 103, 136, 193, 235, 240, 322, 323
 hayâl mertelesi C. II 330
 hayâl perdesi C. IX 350; C. XII 419
 hayâl putu C. III 121
 hayâl sarâbı C. XII 270
 hayâlat Bk. hayâl C. IV 209; C. VII 283, 284; C. IX 552; C. X 14, 231; C. XI 477, 478, 479, 480, 601; C. XII 18, 149, 561; C. XIII 87
 hayâlat-ı dünayeviyye C. VIII 558
 hayâlat-ı mevhûmâ C. XII 583
 hayâlat-ı nefşânîyye C. V 334; C. XII 156
 hayâlat-ı süflîyye C. VI 363
 hayâlat-ı zihniyye C. XII 275
 hayâl-ändişlik C. XIII 259
 hayâl-hâne C. VIII 223
 hayâl-ı âlem C. IX 509
 hayâl-ı bâtl C. I 104, 108; C. IX 122
 hayâl-ı fâsid C. VIII 583
 hayâl-ı halâ C. I 108; C. IX 122
 hayâl-ı hubbî C. XII 327
 hayâl-ı ictimâ C. VII 223
 hayâl-ı insâfî C. XII 190

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- Hayâl-i lâmia C. XIII 251
 hayâl-i mutlak C. XI 39
 hayâl-i mücerred C. I 103; C. VII 547; C. VIII 372; C. XII 190; C. XIII 137, 138
 hayâl-i mülkî C. IX 137
 hayâl-i mürsid C. III 39
 hayâl-i nâriyye C. IX 454
 hayâl-i zâil C. IV 303
 hayâsizlik C. III 247
 hayat C. I 79, 80, 82, 397; C. III 94; C. IV 115; C. V 26, 33, 136, 271; C. VI 42, 235, 379, 393, 471, 517, 539; C. VII 77, 239, 274, 275, 444; C. VIII 340, 341, 342, 449; C. IX 61, 510, 527, 565; C. X 368, 448, 521, 553, 600, 630; C. XI 54, 434, 457; C. XII 137, 431
 hayat ağacı C. IV 477
 hayat çeşmesi C. XI 54
 hayat denizi C. IX 526; C. XII 107
 hayat deryâsı C. V 358
 hayat evi C. X 447
 hayat mücâdelesi C. V 43
 hayat suyu C. IV 239; C. XI 54
 hayâl-i ahiret C. VI 440
 hayâl-i bâkye C. V 34
 hayâl-i bâkî C. IV 480; C. VIII 425
 hayâl-i bâkîye C. XIII 178
 hayâl-i berzâhiyye C. I 308; C. V 33, 317; C. VI 119; C. VII 395; C. VIII 77, 559, 562; C. IX 14; C. X 256
 hayâl-i dâtmî C. VI 379; C. XI 54
 hayâl-i dünâyâ C. II 145; C. IV 209, 210; C. VI 411, 415, 416, 439; C. VII 206, 241, 320, 332; C. VIII 559, 560, 562; C. IX 157, 565, 566, 573; C. X 571; C. XI 13, 457; C. XII 298, 493; C. XIII 109, 215
 hayâl-i dünâyeviyye C. IV 114; C. V 44; C. VI 150, 151, 153, 385, 435; C. VIII 564; C. IX 202, 491, 492; C. X 19, 244, 280, 416, 510, 533, 542; C. XI 19, 160, 260, 340, 602; C. XII 312, 504, 505; C. XIII 21, 118, 205
 hayâl-i ebedi C. III 352; C. IV 353
 hayâl-i ebedî çeşmesi C. XII 528
 hayâl-i ebediyye C. III 422; C. VI 600; C. IX 105, 492; C. X 352, 434; C. XI 55; C. XII 397, 520
 hayâl-i ebediyye-i ma'nevîyye C. XII 395
 hayâl-i ezeliyye ve ebediyye C. VIII 207; C. IX 529
 hayâl-i fânî C. VIII 232
 hayâl-i Hak C. VII 141
 hayâl-i hakîki C. VIII 232
 hayâl-i hakîkiyye C. IV 479
 hayâl-i hayvâniyye C. I 341; C. IV 18; C. V 510; C. X 569; C. XI 55; C. XIII 40
 hayâl-i îlahîyye C. VIII 322
 hayâl-i ilmiyye C. III 469
 hayâl-i insâniyye C. V 510
 hayâl-i kalbiyye C. XI 15
 hayâl-i ma'nevî C. II 55; C. XI 220; C. XIII 176
 hayâl-i ma'nevîyye C. VII 311; C. VIII 43; C. X 92; C. XI 508
 hayâl-i nebâtiyye C. III 498
 hayâl-i nefşâniyye C. IV 123
 hayâl-i nûrâniyye C. VIII 255
 hayâl-i rûhâniyye C. I 341; C. IV 18; C. XII 520
 hayâl-i sârî C. III 54; C. X 631; C. XI 365; C. XIII 162
 hayâl-i sâriyye C. VII 311; C. X 352, 380; C. X 379
 hayâl-i tabîbiyye C. IV 17
 hayâl-i tâyiîbe C. IV 336
 hayâl-i ührevî C. XI 457
 hayâl-i uhreviyye C. II 501; C. VI 119, 385, 411; C. VII 320; C. IX 72, 200, 202, 220, 491; C. X 19, 234, 280, 448, 449, 541, 542; C. XI 412; C. XII 504, 549; C. XIII 90
 hayâlümümbededir C. XIII 59
 hayâltan canı C. V 141
 hayâtistân C. XI 398
 hayâtîyyât ilmi C. XIII 25, 300
 hayâ-yî nefşâni C. XII 19
 hayâ-yî şerî C. XII 19
 haydar C. VII 470
 haydi C. X 533
 hayır C. I 304, 331, 496; C. III 414; C. IV 234, 235, 261, 262, 299; C. VI 228, 375; C. VII 44, 48, 242, 330, 460, 461; C. VIII 319, 320, 328; C. IX 541, 542, 572; C. X 230, 323, 326, 355, 555, 617; C. XI 46, 58, 523, 606; C. XII 217, 219, 498, 518, 519, 547; C. XIII 266
 hayır duâ C. VII 43
 hayır ve hasenât C. III 268
 hayır ve şer C. V 368; C. IX 506; C. X 95, 323, 620
 hayır ve şer Hak'dandır C. VII 462
 hayız C. III 493; C. XII 324
 hayız görmek C. XII 324
 hayız kâni C. V 32, 33, 35
 hayıl-i müsevvime C. XII 540
 hayme C. X 368
 hayrân C. III 488; C. V 427, 520, 523; C. VII 405; C. VIII 588; C. IX 139; C. X 429, 585, 601, 602; C. XI 223; C. XIII 99, 100, 101, 142, 223
 hayrânılı C. I 38; C. II 162; C. VII 404, 405; C. XIII 101
 hayret C. I 86, 173, 386, 452, 566; C. II 20, 69, 92, 93, 162, 163, 502, 503; C. III 32, 33, 379; C. IV 376; C. V 297, 306, 523-525, 541, 544, 548; C. VI 205, 206, 381; C. VII 120, 185, 213, 275, 279, 281, 285, 308

- 325, 405, 409, 410, 491, 542; C. VIII 87, 588, 589, 599; C. IX 123, 274, 336, 605; C. X 154, 211, 256, 350, 354, 357, 398, 400, 433, 511, 601, 605; C. XI 67, 371, 531; C. XII 474; C. XIII 99-101, 143, 144, 223, 224, 298, 299
- hayret içinde hayret C. VIII 603, 604
- hayret zinciri C. VII 325, 326
- hayret-hâne C. XI 530
- hayret-i mahmûde C. I 173; C. II 502; C. V 187, 297; C. VII 405; C. IX 274, 275, 336; C. X 256; C. XI 584
- hayret-i mahz C. XII 568
- hayret-i mezmûme C. I 173; C. V 297, 548; C. VII 405; C. IX 274, 275; C. X 256, 605
- hayr-i mahz C. X 472
- hayr-i mutlak C. XII 28
- hayvan Bk. hayvânât C. I 123; C. II 147, 148, 387, 482, 532; C. III 97, 397, 463, 480; C. IV 81, 82, 151, 152, 367, 398, 399, 506, 507; C. V 271, 340; C. VI 42, 319, 320, 354, 473, 480, 484, 541; C. VII 131, 132, 239, 268, 275, 296, 434, 435, 436, 438-440, 443, 480, 502; C. VIII 44, 45, 522, 523, 552, 554, 555; C. IX 59, 253, 269, 275, 277, 318, 345, 372, 379, 384, 637; C. X 164, 165, 166, 237, 250, 273, 286, 295, 322, 441, 448, 518, 521; C. XI 54, 57, 157, 196, 224, 342, 374, 377, 406, 566, 621; C. XII 160, 161, 170, 230, 304, 541, 543, 544, 612; C. XIII 24, 66, 67, 260, 273, 346
- hayvan dili C. VI 240
- hayvan eti C. XII 595
- hayvânât Bk. hayvan C. II 32; C. III 397; C. V 272, 402; C. VI 303, 304, 533; C. VII 294, 297; C. IX 58, 380; C. XI 18, 30; C. XII 385
- hayvânât dili C. VI 255
- hayvânât-i ehliyye C. X 448; C. XII 422
- hayvânât-i vahşîye C. II 387, 388, 389; C. IV 419
- hayvânât-i tâtip C. VII 442
- hayvân-i nâük C. VI 71; C. VII 485; C. XI 13
- hayvânîyet Bk. hayvanlık C. II 387, 390, 532; C. V 465; C. VI 64, 67; C. VI 571; C. VII 446, 447; C. VIII 256, 599; C. IX 61, 275, 383; C. X 31, 127, 195, 200, 237, 352, 569; C. XI 58, 225; C. XII 613
- hayvânîyet mertebesi C. VI 441
- hayvanlar dili C. VI 231, 233, 241
- hayvanlık Bk. hayvânîyet C. II 168; C. V 136; C. VI 396, 481; C. VII 132; C. VIII 485, 552; C. IX 277, 315; C. X 124, 201, 266; C. XI 13, 226, 373, 448; C. XII 587, 612, 620
- hayvanlık mertebesi C. X 200
- Hayy C. I 436, 474; C. IV 387; C. VI 539, 540; C. VII 274; C. VIII 139; C. X 363, 615; C. XI 216; C. XII 582; C. XIII 54
- hayyâtlık C. XIII 100
- Hayye ale's-salâ C. V 62, 63, 64
- hayye-i hevâ C. XIII 170
- Hayy-i ezel C. V 158
- hayyiz C. I 551; C. III 191; C. IV 502; C. VI 71; C. VIII 431
- hayyiz-i ricâl C. IX 563; C. XI 393
- hazâin-i gayb-i îlahî C. IX 511
- hazâin-i îlahîyye C. IV 47; C. X 88
- hazâin-i îlahîyyen emîni C. IV 480
- hazân Bk. sonbahâr C. XIII 184
- hazân-i ma'nevî C. II 56
- hazar C. V 431; C. X 405
- hazarât-i esmâîiyе C. V 516
- hazarât-i hamse C. V 327; C. XII 79
- hazarât-i sitte C. V 327
- hazer C. XII 558
- hâzi C. III 483
- hâzır C. IV 467
- hâzîra C. IV 391
- hâzîl C. IX 445
- hâzin C. X 328; C. XI 281
- hazîn Bk. hazâin C. I 88; C. II 270, 395; C. III 207, 237; C. IV 111, 301; C. V 125; C. VI 60, 425, 459, 464; C. VIII 217; C. IX 347, 650; C. X 105, 197, 348, 355, 409, 470, 517, 519, 549; C. XI 336, 381, 382, 517, 532, 591; C. XII 11, 13, 14, 87, 294, 306, 470, 471, 480, 522, 598; C. XIII 135, 285
- hazine vihrânlık içindedir C. XII 470
- hazine-i esrâr C. I 568
- hazine-i feyz C. IV 94
- hazine-i gayb C. X 225, 322; C. XII 463
- hazine-i gayb-i îlahî C. X 89
- hazine-i Hak C. IV 93
- hazine-i hâlikat C. XI 622
- hazine-i Hakk'ın emîni C. XII 68
- hazine-i îlahî C. XI 280
- hazine-i îlahîyye C. II 236; C. III 229; C. VI 496; C. VII 506; C. X 409; C. XII 66, 317
- hazine-i îlahîyyen emîni C. VIII 578; C. XI 613
- hazine-i kemâl C. XI 532
- hazine-i tecelliyat C. X 571
- hazine-i vücid C. XI 623
- hazm C. III 83, 86; C. V 74-76, 78, 79, 85-88, 130, 226, 582, 583; C. VI 123, 124, 128, 130, 184, 576, 577; C. X 216, 428; C. XI 144, 163; C. XII 211, 550, 551, 558
- Hazret C. I 423; C. XI 617
- hazret-i hayâl C. V 459
- hazret-i şehâdet C. IV 199; C. V 459; C. VI 115, 349; C. VIII 345
- hazül C. XIII 254
- hazz-i nefis C. VII 438
- hazz-i nefşânî C. I 73; C. V 30, 31, 86, 87; C. VIII 609; C. IX 226; C. XI 54, 137; C. XIII 66, 74
- hebâ C. III 105

- hecr Bk. hıcr C. II 320
 hedîye C. II 204, 205, 351, 353, 357, 358; C. VII 179, 193; C. IX 73, 74
 hedîyeleşmec C. II 206; C. IX 73
 heft renk C. XI 353
 hekîm C. IV 18; C. XIII 50
 hekîm-i îlâhî C. XI 440; C. XIII 50
 Hel etâ C. VIII 524
 helâk C. VII 199; C. IX 262; C. X 434; C. XI 168
 helâk-i mâddî C. XI 175
 helâk-i ma'nevî C. VIII 326; C. X 246, 418, 462, 593; C. XI 117, 175, 188, 189, 435
 helâk-i sûrî C. X 246
 helâk-i uhrevî C. X 434
 helâl C. I 494; C. III 302; C. IV 423; C. V 629; C. VII 208; C. VIII 429; C. IX 465; C. XIII 253
 helâl evlât C. VIII 486
 helâl lokma C. I 493, 494
 helâl rızık C. VI 126; C. VI 32; C. VII 207, 211; C. XI 594
 hellîle C. II 289; C. VII 185, 540; C. XII 553
 helvâ C. III 126; C. IX 125; C. X 36; C. XII 162, 163, 164, 170, 187, 188, 190, 219
 helvacı çocuğu C. XIII 98
 hemdem C. XI 435
 hem-derd C. XII 228, 229
 Heme ez ost C. I 456, 565, 566; C. XIII 82, 161
 Heme ost C. I 456, 566; C. XIII 83, 161
 hem-hâbe C. XI 542
 hem-nîşîn C. XII 329
 hem-râh C. II 297
 hem-sohbet C. XI 176
 hem-zebanlık C. I 375
 hemze-i kat C. 1 54
 hemze-i vasî C. 1 54
 hendek C. VI 389; C. XIII 85, 86, 89
 Hendek muhârebesi C. X 509
 hendedse C. VII 442; C. IX 204; C. X 474, 632; C. XII 620
 hep bâtildir C. XI 177
 hep Hak'tandır C. XIII 82
 Hep Hak'tur C. IV 297; C. XI 177; C. XII 400
 Hep Ondandır C. XIII 161
 her şey zî-rûhur C. VI 42
 her şeyin adı C. XII 234
 herîse C. X 411
 herkes Allah'ın kuludur C. VI 160
 hervele C. XI 578
 hesâb C. III 497; C. VI 236; C. IX 204, 570, 631; C. X 556, 561, 632; C. XI 602; C. XII 620
 hesâb günü C. X 581
 hest-i nîst-nûmâ C. VI 561, 581
 hettâleteyn C. XII 143
 hevâ C. I 158, 283, 284, 343, 344, 349, 350; C. II 53, 294, 297, 316, 336, 417, 424, 502, 503; C. III 14, 445; C. IV 199, 250, 360; C. V 484; C. VI 14, 378, 508; C. VII 360, 363, 435-437, 460, 467; C. VIII 160, 586; C. IX 147, 209, 307, 463; C. X 300, 342, 375, 501, 568, 570, 614; C. XI 174, 188, 222, 396, 397, 414, 445, 522, 554, 564; C. XII 53, 78, 325, 442, 491, 492, 493, 494, 537; C. XIII 43, 82, 208, 224, 230, 231, 252, 253, 254, 255, 256
 hevâ ehli C. X 434
 hevâ ipleri C. IX 322
 hevâ köleleri C. III 413
 hevâ ve heves C. X 605
 hevâ-yi aşk C. 1 409
 hevâ-yi aşk-i îlâhî C. 1 410
 hevâ-yi nefis C. II 558; C. VI 135; C. VII 223, 362, 444; C. VIII 242, 265; C. IX 30, 31; C. X 434, 470, 519; C. XII 77
 hevâ-yi nefisâ C. I 344; C. II 27, 509; C. III 354, 407, 486; C. IV 26, 276; C. V 114, 192, 333, 484, 592; C. VI 508; C. VII 46, 360, 363; C. VIII 196, 197, 198, 202, 221; C. IX 307, 322, 529; C. XI 42, 129, 130, 228, 445, 448, 464, 522; C. XII 53, 54, 527, 329, 335, 491, 492, 494, 548, 549; C. XIII 50, 59, 63, 64, 78, 106, 114, 189, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 344
 hevâ-yi nesimî C. I 268; C. V 244; C. IX 79, 85
 hevâyî terk C. XII 491
 hevesat C. VIII 160
 hevesat-i nefşaniyye C. I 423, 424; C. III 137; C. VI 14; C. X 318; C. XI 578; C. XIII 193
 hevvez C. II 233
 hevvezî hevvez C. XI 250
 hey mirî C. XI 250
 heybet C. I 427, 428, 533, 570; C. II 245; C. III 428; C. VI 514, 515; C. VII 214; C. VIII 595, 596; C. IX 371; C. X 171, 590; C. XII 173, 174
 heybet-i Hak C. X 25, 27
 hey'et C. X 632; C. XI 217; C. XII 620
 hey'et-i felekiyye C. I 264
 hey'et-i kesfiyye C. IV 381
 hey'et-i Ûlâ C. XI 433
 hey'et-sînâs C. XI 44
 heykel C. II 244; C. IV 70; C. VIII 194, 464, 509, 512; C. IX 52, 53, 54, 314; C. X 360; C. XII 119, 477, 540, 565, 576; C. XIII 34
 heykel-i âdemî C. II 299; C. VI 365, 495
 heyûlâ C. VII 184; C. X 556, 557; C. XI 433; C. XIII 77, 93
 hezîl C. I 32, 36; C. II 284, 285; C. IV 314; C. V 44; C. VI 60, 61; C. VII 395; C. VIII 503; C. IX 406, 445; C. X 133, 134, 251; C. XII 508
 hezîl ta'lîm içindir C. VIII 529
 hezîliyyât C. III 156, 162; C. VIII 611
 hibret C. VII 336; C. XI 61, 264; C. XII 293
 hubret-i îlâhiyye C. XI 261
 hifz edici C. VII 113
 hifz-ı enfâs C. II 394

- hifz-i merâtib C. IV 118, 129, 135; C. VI 36; C. XII 161
 hukk C. I 141; C. II 444; C. III 433; C. V 227; C. VII 185; C. VIII 257; C. IX 413; C. X 124; C. XII 330; C. XIII 308
 hilâl gibi zayıf C. X 242
 hilim C. V 366
 hilim-âlûd C. XIII 206
 hilt C. IV 442; C. VIII 158; C. XI 230
 hilt-i dem C. IV 442
 hilt-i sevdâ C. II 379; C. III 80; C. V 294
 hired C. X 383
 hırfet C. VII 374; C. IX 356
 hıristyan C. I 177, 179, 180, 183; C. VII 549; C. X 359, 363, 390, 391, 525, 596; C. XI 575; C. XII 156, 157, 164, 165, 167, 168, 170, 178, 179, 186
 Hıristiyanlık C. I 175, 176
 hırka C. III 485; C. IX 342; C. XII 175, 364, 369, 370; C. XIII 169, 170, 171
 hırka-i mübareke C. XII 365
 hırmân C. XII 603
 hurs C. I 34, 89, 90, 158, 303, 305, 312, 314, 481; C. II 28, 57, 58, 130, 431, 444, 509, 554; C. III 140, 155, 163, 166-168, 172, 321, 345, 347, 348, 426, 498; C. IV 48, 200, 201, 447, 457, 488; C. V 35, 92, 167, 515, 568, 585, 586; C. VI 47, 65, 66, 128, 130, 136, 351, 438, 521; C. VII 85, 87, 306, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 363, 435, 460, 467, 500, 501; C. VIII 397, 417, 556; C. IX 30, 32-34, 36, 53, 64, 65, 73, 106, 146, 157, 186, 187, 188, 220, 225, 226, 260, 264, 265, 277, 342, 343, 387, 413, 445, 454, 462, 463, 464, 470, 482; C. X 13-15, 132, 138, 166, 197, 212, 232, 233, 236, 238, 241, 252, 296, 487, 507, 508, 513, 524, 551, 568, 569, 571, 617, 618; C. XI 154, 187, 188, 194, 280, 281, 409, 411, 438, 439, 503, 504; C. XII 127, 279, 391; C. XIII 190, 202, 248, 268, 283, 288, 317
 hurs kazi C. IX 145
 hurs kokusu C. V 61
 hurs-i câh C. II 550; C. V 219
 hurs-i câh ve riyâset C. XIII 64
 hurs-i cem C. VII 498
 hurs-i cîmâ' C. IX 186
 hurs-i dünâyâ C. I 91; C. II 132; C. V 51; C. VI 110; C. X 17, 119
 hurs-i gûdâ C. II 534
 hurs-i maddî C. V 92
 hurs-i makbûl C. XI 438
 hurs-i ma'nevî C. V 92
 hurs-i mezmûm C. XI 439
 hurs-i nefsânî C. VI 135, 351; C. VIII 142; C. XI 186
 hurs-i riyâset C. IX 188; C. XII 193
 hurs-i şehvet C. XI 410
 hursuz C. II 485; C. III 187, 297, 298, 417; C. IV 80, 147, 154, 155, 240, 262-264, 265, 302; C. V 107, 108, 447; C. VI 66-68, 127, 158, 573, 574; C. VII 27, 28, 65, 66, 296, 299, 319, 320; C. VIII 39; C. IX 253, 479, 579; C. X 27, 199, 297, 303, 328, 329, 418, 419; C. XI 131, 132, 149, 159-163, 187, 189-191, 538, 546; C. XII 287, 289, 294, 295, 296, 308, 315, 317, 318, 530; C. XIII 119-123, 135, 251, 262, 263
 hırsız elinin kesilmesi C. XI 126
 hırsızlık Bk. sîrkât C. IV 16, 25, 384, 435; C. VII 66; C. VIII 480; C. X 320, 321, 557; C. XI 126, 148, 543, 545; C. XII 54, 317
 hisâm C. VI 21, 117, 374; C. VIII 525; C. X 33, 252; C. XI 544; C. XII 387
 hisar günüşi C. XII 162
 Hırtâ Türkü C. XI 551, 552, 558
 hıvânet C. I 141; C. VII 185; C. VIII 465; C. X 328, 329; C. XII 330; C. XIII 308
 hyâr-i rû'yet C. XIII 201
 hyâr-i şart C. XII 509
 hyâr-i şîrâ C. VI 287
 hizâb C. VIII 352
 Hizir C. IV 93
 Hizir'in suyu C. XII 421
 Hızrîler C. VII 207
 hibe C. V 616
 hicâb Bk. perde C. II 162, 200, 255, 370, 426, 448, 508, 561, 562; C. III 55, 114, 188, 189, 223, 228, 230, 231, 340, 366; C. IV 187, 188, 191, 259, 267, 281, 311, 397, 410, 485; C. V 34, 44, 50, 70, 148, 231, 300, 306, 343, 349, 358, 515, 541, 542, 578, 633; C. VI 167, 181, 182, 340, 383, 468, 527, 559, 617; C. VII 142, 231, 382, 412, 453, 533, 558; C. VIII 128, 197, 198, 216, 263, 294, 320, 325, 334, 339, 346, 347, 348, 366, 418, 427, 439, 445, 453, 535, 543, 550, 572, 592; C. IX 21, 92, 123, 137, 204-206, 212, 220, 222, 257, 261, 263, 274, 318, 365, 476, 478, 487, 490, 503, 505, 547, 549, 550, 626, 645; C. X 153, 213, 233, 234, 337, 354, 368, 432, 440, 447, 448, 453, 456, 492, 534, 622; C. XI 199, 232, 246, 258, 323, 348, 377, 430, 463, 617, 618; C. XII 134, 145, 153, 169, 193, 270, 297, 303, 306, 311, 312, 316, 467, 470, 472, 544, 545, 561, 580, 615; C. XIII 16, 31, 45, 70, 77, 86, 95, 105, 124, 125, 139, 166, 234, 277, 278, 282, 307, 313, 333, 337, 343, 347
 hicâbat C. IX 126
 hicâbat-ı nûrâniyye C. III 231; C. IV 340; C. V 207, 344; C. VII 553; C. VIII 194; C. XI 117;

- C. XIII 283
hicâb-ı taayyünât C. VIII 440
hicâb-ı zulmâniyye C. III 231; C. V 207; C. VII 553; C. VIII 194
hicâb-ı azâb C. XI 606
hicâb-ı beşeriyyet C. VIII 584
hicâb-ı cismâni C. XI 607
hicâb-ı cismâniyyet C. XIII 19
hicâb-ı ezeli C. IV 289
hicâb-ı gayb C. XI 618
hicâb-ı ma'nevî C. III 228
hicâb-ı mâsivâ C. VII 224
hicâb-ı nefşânî C. VI 521
hicâb-ı nefşânîyye C. XII 591
hicâb-ı nefşânîyyet C. X 234
hicâb-ı nûrânî C. IV 267; C. VII 142, 453; C. IX 122, 126
hicâb-ı tabiat C. VI 295
hicâb-ı tabî' C. VI 459
hicâb-ı Zât C. II 199
hicâb-ı zulmâni C. VII 142, 453; C. IX 123; C. XI 117
hicâb-ı zulmet C. IX 219
hicâz C. XI 540
hiciv C. I 561; C. XI 367
hîc Bk. hîc X 431, 593; C. XI 34; C. XII 569
hîcrân C. III 428; C. VI 499; C. XI 210; C. XII 242
hîc C. I 560; C. VII 350
hîcviye C. VII 357
hîç C. VIII 515; C. XI 477, 478; C. XII 413
hîç olmak C. IX 189
hîçlik C. I 373; C. IV 54; C. V 149; C. IX 607; C. XI 96
hidâyet C. I 35, 60, 235, 296, 406, 440; C. II 77, 83, 154, 156, 157, 182, 189, 536, 537; C. III 445; C. IV 39, 75-77, 200, 236; C. V 476, 478, 586; C. VI 93, 99, 481, 512, 514, 607; C. VII 27, 235, 275; C. VIII 249, 258, 326, 355, 359, 369, 516, 538, 539, 540; C. IX 320, 322, 500; C. X 36, 88, 134, 263, 315, 341, 428; C. XI 47, 69, 70, 77, 93, 228, 441, 501, 520, 521, 523, 566, 622; C. XII 84, 85, 498, 534, 536, 549; C. XIII 187
hidâyet kılıç C. X 336
hidâyet yıldızı C. XII 233
hidâyet sevk C. VIII 503
hidâyet-i ezeliyye C. I 76
hidâyet-i fîliyye C. IV 486
hidâyet-i kavîliyye C. IV 486
hîdît C. IX 456
hîdîv C. VII 359; C. XII 76, 227
hîfet C. IX 413
hîffet-i akıl C. V 426
hîkâyât C. I 37, 251
hîkâye C. I 32, 38, 50, 132; C. II 204, 279, 280; C. III 76, 236; C. V 306, 307, 558; C. VI 489; C. VII 29, 228; C. VIII 168, 501, 610, 611; C. X 633; C. XI 114, 499; C. XII 508
hikâyeyenin rûhu C. IV 468
hîkem Bk. hîkem C. IV 291, 300; C. VIII 493, 609
hîkem-i ilâhiyye C. III 210
hîkem-i rabbâniyye C. VIII 453; C. IX 307
hîkemîyat-ı ilâhiyye C. V 343; C. X 131
hîkemîyat-ı rabbâniyye C. VI 237; C. X 382
hîkemîyat-ı C. I 176; C. III 108; C. IV 360; C. V 21; C. VIII 28, 49, 65, 502, 581; C. XII 429, 508
hîkemîyat-ı dîniyye C. IV 360
hîkemîyat-ı embiyâ C. XI 342
hîkemîyat-ı feylesofâne C. IV 229
hîkemîyat-ı ilâhiyye C. I 51; C. III 351, 372, 458; C. X 452; C. XII 29, 32, 224
hîkemîyat-ı tabîtiyye C. I 51
hîkem Bk. hîkem C. I 116, 222, 227, 256, 338, 414, 450, 454, 457, 477; C. II 39, 70, 161, 372, 400, 458-460, 561; C. III 11, 108, 186, 280, 362, 399, 404, 429, 448, 461; C. IV 11, 12, 162, 163, 170, 171, 172, 252, 305-308, 358-360, 379, 446, 461-463; C. V 12, 22, 612; C. VI 69, 216, 315, 353-355, 526; C. VII 19, 205, 436, 485, 520; C. VIII 34, 38, 134, 236, 237, 352-354, 358, 359, 369, 539, 545, 612; C. IX 51, 362, 363, 401; C. X 126, 400, 402, 578, 632; C. XI 13, 293, 346, 516, 539, 540, 544, 565, 566, 620; C. XII 32, 73, 488, 508, 559; C. XIII 99, 101, 144, 145, 196
hîkmet çengi C. XII 488
hîkmet devesi C. IV 290
hîkmet hazinesi C. VIII 360
hîkmet sütü C. I 75
hîkmet-i akîliyye C. XIII 37
hîkmet-i ba's C. III 228
hîkmet-i hîkîkat C. XI 567
hîkmet-i hîkûmet C. VIII 184
hîkmet-i ilâhi C. III 10; C. VII 530; C. IX 49; C. XI 607; C. XII 54, 92
hîkmet-i ilâhiyye C. III 478; C. IV 82; C. V 109; C. VI 45; C. VIII 237, 413, 542; C. IX 258; C. XII 31
hîkmet-i kalbiyye C. VII 392
hîkmet-i Kur'an C. IV 289, 290
hîkmet-i rabbâniyye C. X 189
hîkmet-i tabîtiyye C. V 19; C. XI 30, 34, 49; C. XII 314, 620
hîkmetullah C. IV 479
hilâfet C. I 484; C. II 341, 342, 550, 551; C. V 475, 480; C. VI 639; C. VIII 54, 150, 462; C. IX 168, 302; C. XII 226
hilâfet-i Hâk C. V 397; C. XIII 314
hilâfet-i ilâhiyye C. I 386; C. II 36; C. III 309; C. V 430, 637; C. VI 601

hilâfet-i ma'nevîyye C. II 252
 hilâf C. I 523; C. III 50, 51; C. VII 322; C. IX 597,
 598; C. X 182; C. XI 311, 312, 368, 369,
 391, 402, 403, 414; C. XII 411, 456, 484
 hilâf C. VII 304, 339; C. VIII 107, 172; C. X
 204, 344, 454, 573, 574, 575
 hilâf-at-i imân C. VIII 172
 hilâf-at-i İslâm C. VIII 172
 hilâf-at-i ma'rifet C. VIII 172
 hilâf-at-i muhabbet C. VIII 172
 hilâf-at-i tevhîd C. VIII 172
 hilâf-at-i atlas C. X 634
 hilâf-at-i mağfîret C. XIII 147
 hîle C. I 369; C. II 491; C. III 184, 413, 439; C.
 IV 25, 35, 353, 354, 361; C. V 125; C. VI
 47; C. VII 185, 307, 337, 360, 362, 367,
 368, 440, 467, 468, 476, 483; C. VIII 542;
 C. IX 65, 307; C. X 93, 501; C. XI 128, 164,
 489; C. XII 183, 279, 498, 532-534, 541,
 596; C. XIII 66, 67, 68, 69, 126, 181, 182,
 212, 215, 216, 271
 hîlekâr C. IV 23; C. IX 393; C. XII 183
 hilim C. I 287, 455; C. II 217, 219, 497, 509; C.
 IV 180, 200, 201; C. V 12, 366; C. VI 17,
 21, 28, 282, 525, 526; C. VII 115, 234,
 371; C. VIII 75, 99, 187, 251, 597; C. IX
 270, 277, 413, 537, 539; C. X 24, 25, 27,
 30, 32-34, 65, 609; C. XI 21, 94, 453, 504,
 550; C. XII 213, 214, 217-219, 279, 387,
 435, 436, 457, 577; C. XIII 248
 hilim gûneşi C. II 501
 hilim kılıç C. II 560
 hilkat C. III 347, 350; C. IV 137, 138; C. V 340,
 345; C. IX 506; C. X 518; C. XI 31
 hilkat keyfiyeti C. XI 598
 hilkat-i insandan maksûd C. V 598
 hilkat-i Âdem C. VIII 554; C. IX 610
 hilkat-i âlem C. V 340
 hilkat-i eşyâ C. XII 307
 hilkat-i tabîyye C. III 315
 hill C. XI 53
 himl-i Hak C. III 495; C. X 23
 himl-i ilâhi C. X 24, 27, 28, 30
 hîyle C. VII 543
 himmet C. III 114, 115, 131, 132; C. IV 330; C.
 V 504, 519, 610; C. VI 520; C. VII 19; C.
 VIII 324; C. IX 176, 556; C. X 611, 632; C.
 XI 18, 57, 58; C. XII 32; C. XIII 115, 280,
 313, 328, 346
 himmet taleb etmek C. XII 444
 himmet-i mûrsid C. III 231, 232
 himmet-i seniyye C. IV 173
 himyâ C. I 212
 Hind fâkipleri C. VII 31; C. XI 392, 435
 Hind hukemâsı C. IV 468
 Hind lûgati C. VIII 467
 Hind lügatlari C. III 308

Hind mesnevîhânları C. XI 623
 Hind nûshaları C. I 140, 315; C. II 45, 51, 58,
 81, 144, 186, 235, 363, 454, 522; C. III 61,
 115, 123, 134, 140, 153, 168, 186, 224,
 234, 247, 276, 325, 360, 374, 398, 405,
 409, 410, 415, 416, 418, 420, 421, 424,
 450, 472, 488; C. IV 15, 19, 24, 52, 57, 67,
 92, 94, 98, 104, 105, 109, 120, 128, 131,
 148, 185, 207, 227, 240, 277, 297, 304,
 317, 318, 320, 339, 359, 360, 386, 389,
 458, 465, 466, 473, 482; C. V 35, 37, 39,
 50, 58, 77, 107, 110, 129, 130, 134, 141,
 142, 172, 174, 177, 181, 202, 216, 229,
 253, 256, 267, 268, 278, 304, 318, 319,
 333, 346, 414, 420, 426, 489, 491, 498,
 499, 502, 507, 513, 520, 536, 562, 579; C.
 VI 27, 35, 53, 61, 62, 73, 77, 84, 88, 154,
 236, 272, 277, 322, 403, 420, 442, 479,
 483, 520, 563, 566, 567, 575, 619, 623,
 632; C. VII 13, 15, 17, 33, 54, 59, 72, 74,
 79, 96, 101, 126, 138, 156, 183, 195, 212,
 232, 247, 251, 261, 264, 290, 296, 299,
 300, 321, 330, 341, 348, 356, 405, 412,
 462, 471, 475, 477, 482, 499, 513, 514,
 524, 530, 531; C. VIII 27, 28, 36, 39, 53,
 97, 115, 125, 133, 149, 150, 160, 161,
 174, 176, 178, 189, 196, 201, 204, 218,
 223, 227, 232, 267, 273, 277, 289, 328,
 338, 343, 346, 347, 351, 353, 369, 375,
 389-391, 395, 399, 407, 451, 467, 491,
 500, 522, 531, 538, 541, 547, 551, 569,
 571, 585, 591, 597, 615, 621; C. IX 27, 38,
 57, 68, 78, 83, 92, 103, 135, 138, 143,
 158, 165, 168, 239, 252, 278, 279, 284,
 290, 301, 307, 308, 328, 361, 373, 475,
 479, 549, 613, 624; C. X 132, 156, 392,
 505, 553, 570, 596, 609; C. XI 32, 155,
 169, 427; C. XII 87, 135, 426, 448; C. XIII
 88, 132, 135, 234, 243, 322, 325
 Hind şârihleri C. I 483, 486, 503; C. II 26, 33,
 120, 142, 148, 149, 185, 201, 245, 252,
 270, 308, 322, 327, 341, 342, 365, 367,
 384, 395, 443, 444, 458, 473, 521, 523; C.
 III 93, 110, 149, 169, 184, 198, 221, 274,
 285, 296, 304, 308, 311, 315, 323, 324,
 328, 337, 338, 364, 365, 390, 415, 416,
 444, 446, 447, 485; C. IV 13, 22, 34, 110,
 124, 132, 148, 153, 160, 167, 171, 174,
 175, 193, 215, 248, 265, 288, 296, 369,
 397, 433, 455, 462, 511; C. V 34, 38, 48,
 73, 115, 152, 163, 188, 218, 261, 284,
 303, 391, 431, 449, 493, 499, 505, 508,
 514, 553, 558, 581, 601, 602, 609, 619,
 623, 629, 634; C. VI 96, 118, 121, 161,
 168, 169, 246, 259, 330, 334, 416, 444,
 479, 544, 575, 616, 636; C. VII 126, 151,
 212, 262, 277, 298, 327, 482, 508, 514,

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKİSİ

- 515, 534, 546, 559; C. VIII 23, 88, 90, 99,
231, 402, 415, 457, 482, 502, 573; C. IX
155, 214, 284, 298, 302, 335, 449, 451,
457, 604; C. X 26, 27, 189, 235, 390, 468;
C. XI 137, 250, 345, 561; C. XII 13, 94,
354, 393, 395, 418; C. XIII 188
- Hindçe C. IV 468; C. VIII 84
- Hindi C. VIII 376; C. IX 271, 594
- Hindi-i kadim C. VIII 115
- Hindistan eriği C. VII 540; C. VIII 159
- Hindî C. II 285; C. IV 320, 321; C. V 335, 589
- Hindû C. II 441; C. VI 122; C. X 329; C. XI 112,
116, 126, 128
- Hindû çocuğu C. XI 477
- Hindû kölç C. XI 99, 105
- hipnotizm C. IV 258
- his C. II 422; C. III 35, 36, 443; C. IV 370-374,
407, 439, 444; C. V 482, 483; C. VIII 174;
C. IX 372; C. X 283, 286, 287; C. XI 60, 61,
256; C. XII 286, 287
- his gözü C. I 49; C. III 47, 173, 202, 356, 357,
359-361, 363, 444, 445, 452, 469, 477; C.
IV 369, 502; C. V 337; C. IX 372, 374, 375;
C. XI 392, 393, 433, 437, 451, 452, 482; C.
XII 91, 92, 94, 155, 224, 313, 333-335,
363, 407, 409, 476
- his nûru C. III 360
- hisâr C. VIII 186
- hisbân C. XII 560
- hiss-i basar C. VIII 171, 425
- hiss-i bâtin C. XI 196; C. XII 565
- hiss-i bâtinî C. III 29
- hiss-i dînî C. I 170
- hiss-i dünyevî C. I 171
- hiss-i hayvânî C. XII 100
- hiss-i kâbel'î-vukû' C. XII 267, 268
- hiss-i müdrik C. VIII 170
- hiss-i müşterek C. II 453; C. III 28, 37; C. IV 368,
369, 399; C. VIII 52, 142; C. XI 12, 196,
593; C. XII 495, 496
- hiss-i sem' C. VIII 171
- hiss-i zâhir C. III 28; C. IV 399; C. VIII 52; C. XI
196
- hiss-i zâhirî C. I 224; C. III 29
- hissin nûru C. III 357
- hitâb C. VII 219, 220; C. X 623; C. XI 618
- hitâbât-ı efâliyye C. XI 572
- hitâbât-ı ilâhiyye C. V 574; C. XI 572
- hitâbât-ı sıfâtiyye C. XI 572
- hitâbât-ı zâtiyye C. XI 572
- hitâb-ı Hak C. II 329; C. XI 618
- hitâb-ı ilâhi C. II 18; C. VII 220, 221; C. IX 641
- hiyeroglif C. X 596
- hîz C. IV 297
- hizmet C. I 376; C. II 468; C. V 612; C. VI 92; C.
VII 498; C. VIII 42; C. IX 190, 590, 626; C.
X 91, 93, 197, 204, 205; C. XI 620; C. XII
- 170, 188, 406
- hizmet meyli C. I 494
- hizmetçi C. XIII 29
- hizmet-i aşk C. V 368
- hizmet-i esmâ C. IX 502
- hizmet-i gâibâne C. II 468
- hizmet-i zâhiyye C. X 92
- hodbîn C. II 57; C. VIII 480
- hodbînlîk C. II 413, 414; C. VII 204; C. VIII 36,
43, 181; C. IX 498; C. X 14; C. XI 248; C.
XIII 285-287
- hod-kâme C. VII 534
- hod-peresi C. IV 327, 328
- hodperestlik C. IX 185
- hokka C. IX 623; C. XI 354, 355
- hokkabaz C. VIII 163; C. X 214
- hokkayı yarma C. XI 354
- Horasânî C. IX 597
- horoz C. VI 241-247, 249, 255; C. VII 256, 257;
C. IX 28, 31, 52, 94, 265, 319, 320, 625-
627; C. XI 434
- hoş C. I 304
- hoş yâr C. XII 232
- hoş-dem C. VIII 416
- hoşların hayâlatı C. III 170
- hoş-manzar C. XIII 195
- Hû C. I 349, 362; C. II 337, 424, 425, 427, 518;
C. III 491; C. VIII 125, 536, 571; C. X 459;
C. XII 442; C. XIII 51
- Hû bahçeleri C. VII 516
- Hû küpü C. III 375
- Hû ismi C. XIII 51
- hûb C. V 462
- hubat C. XIII 306
- hubb-i ilâhi C. XI 336
- hubb-i nefis C. VII 553
- hubb-i riyâset C. IX 229
- hubb-i cât C. IV 225; C. IX 413
- hubb-i dünyâ C. II 70, 129; C. XII 539
- hubb-i ezeb C. 183
- hubb-i ilâhi C. I 271, 320, 521, 547; C. II 204,
205, 207, 418; C. III 466, 467; C. V 70,
232; C. VIII 418; C. IX 639; C. X 203, 517,
519; C. XI 336; C. XII 517; C. XIII 229
- hubb-i kalb C. V 514
- hubb-i mâl C. IX 413
- hubb-i mâsivâ C. II 516; C. VIII 120; C. XI 231
- hubb-i müştehâ C. VIII 70, 71
- hubb-i nefis C. II 484; C. X 497; C. XI 614
- hubb-i riyâset C. IV 230; C. IX 168; C. XIII 288
- hubb-i vatan C. VI 371
- hubb-i zâti C. X 206, 207
- hubb-i zuhûr C. II 217; C. VII 184
- hubb-i zuhûr-ı ilâhi C. X 206, 519
- hubbû'l-vatan C. VIII 118, 124, 484
- hubbs C. IV 373
- hubûbat C. VII 185; C. IX 83

- hubút C. IV 185
 huceyrát C. XI 589, 590
 huceyre C. XI 581, 582
 Hudâ C. III 100, 481; C. IX 438
 hud'a C. III 440; C. XII 533
 hud'a harbi C. V 635, 636
 Hudâ ile beraber oturmak C. XII 225, 423
 Hudâ'dan gâfil olmak C. I 318; C. XI 97
 Hudâ'nın bağı C. X 302
 Hudâ'nın kulu C. X 302
 Hudâ'nın sopası C. X 303
 hudâvend C. III 388; C. VI 510; C. X 57
 huddâm-i ilâhi C. VII 181
 Hudeyyîbe müsalâhası C. VI 557, 558, 577; C. XII 167
 hûdûd-i serîyye C. II 297
 hûdûd-i ilâhi C. VIII 437
 hûdûd-i ilâhiyye C. VIII 438, 480
 Hûd'un dâiresi C. XIII 296
 hûdûs C. V 17, 340, 341; C. VII 490; C. VIII 300, 301, 302, 304, 309, 571; C. IX 499, 613; C. XII 147; C. XIII 244
 hudutsuz C. VIII 431
 huffâş C. VIII 109; C. XI 74, 75
 huffetîl-cennet C. X 570
 huffetîn-nâr C. X 570
 huffâş C. XI 48
 hufri C. VIII 523
 hukemâ C. IX 205
 hukemâ C. XIII 244
 hukub Bk. ahkâb C. I 419; C. XI 379
 hukûk-ı harb C. II 530
 hukûk-ı sâbîka C. VI 22
 hul' C. VI 384
 hulâsa C. X 440
 hulâsa-i mevcûdât C. IX 297
 huld C. VIII 490, 517; C. XI 289, 311; C. XIII 286
 huld ırmağı C. VI 277
 huldîstân C. XI 77
 hulefâ-i râsîdfîn C. V 126; C. X 101
 hulk C. III 167; C. VII 327, 348; C. VIII 204; C. IX 80
 hulk-ı ârizî C. VII 327
 hulk-ı asîf C. VII 327
 hulle C. VIII 294; C. X 573; C. XIII 209, 286
 hûlm C. X 609
 hulûd C. I 538; C. X 124
 hulûl C. I 46, 52, 455, 457, 458; C. III 376; C. VI 539; C. VIII 85, 86, 336; C. IX 206, 278, 300, 634, 646, 647; C. X 606, 607; C. XI 94, 215, 216; C. XII 64, 151, 245, 295, 367, 422, 580, 584; C. XIII 97
 Hulûliye C. VIII 569
 hulûs C. IX 101
 hulûs-i kalb C. I 294, 295; C. VII 511
 humâr C. X 555, 556; C. XII 241, 269
 humeyrâ C. XII 374
 hummâ C. XI 537; C. XII 36
 hummâ-yi muhrikâ C. VII 529; C. XII 92
 humre-perest C. XI 442
 hums C. VIII 91
 humûd C. III 87; C. IX 209, 221; C. XII 559
 humûl C. X 66
 hunhâr C. VIII 394
 hûn-i dil C. X 417
 hunnâk C. I 102; C. IX 635, 636
 Hû'nun sırları C. III 411
 hunûs C. VI 436
 hurâfat C. VI 416; C. VII 364; C. IX 179; C. X 474; C. XI 307, 331, 340; C. XIII 260
 hurâfe C. VII 366
 hûrd u mûrd C. X 155
 hûrfî C. II 552; C. IV 419; C. V 553; C. VI 172, 173; C. VII 264, 462; C. VIII 195; C. X 368, 618; C. XI 365, 371; C. XII 369, 543; C. XIII 25
 hûr-i cennet C. XI 611
 hurma C. IX 125; C. X 222; C. XI 427, 452
 hurma ağacı C. II 69, 443; C. VI 365, 400; C. IX 27, 280, 391; C. X 228; C. XI 425, 427; C. XII 524
 hurma lifi C. VII 326; C. IX 264
 hurma lifinden ip C. IX 321
 hûrsîd-i Arab C. XII 354
 hûrsîd-i kemâli C. III 27
 hûrsîd-i şark C. IV 24
 hûrsîf Bk. hâf C. II 283-285; C. VIII 347, 348; C. X 621, 632
 hûrtî-i mukattâat C. II 285; C. IX 440
 hûrtî-i zâhire C. XII 110
 hûrûf-i hecâ C. X 454
 hûrûf-i mukattâat C. VIII 518; C. IX 439, 441, 442
 hûrûf-i zâhiyye C. IX 443
 hûsûf C. II 155, 444, 561, 562; C. VI 305; C. VII 187; C. X 48; C. XI 591; C. XIII 282, 285
 hûsûf namazı C. II 155
 hûsûmet C. VI 576; C. VII 357; C. IX 407
 hûşû' C. III 483; C. IX 220
 hûtâm C. VIII 544
 hutbe C. I 350, 351
 hutût-ı suâkiye C. XII 314
 huveynât C. VIII 392; C. X 530
 huy C. I 282, 504; C. III 224, 228, 285, 306, 396-398; C. VII 348; C. VIII 488; C. IX 460; C. X 176, 555, 556; C. XI 575, 614; C. XII 347, 391
 huzûr' C. V 354; C. IX 631
 huzûr C. II 468; C. III 380; C. IV 191; C. V 37, 603, 604; C. VIII 247, 344; C. XI 431, 432
 huzûr-ı dîlber C. X 605; C. XIII 70
 huzûr-ı evliyâ C. II 346; C. III 76; C. IV 97, 108, 110; C. VII 215; C. VIII 235

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- huzûr-ı Hak C. III 229; C. IV 110; C. V 308, 475, 575, 594; C. X 446, 634; C. XII 324, 325; C. XIII 197
 huzûr-ı Hak'ta hâzır C. III 380
 huzûr-ı İlâhi C. I 294; C. VII 178; C. X 508, 583, 587, 609, 620; C. XI 63, 300, 387
 huzûr-ı izzet C. XIII 347
 huzûr-ı kalb C. II 406; C. X 408; C. XII 240
 huzûr-ı kâmil C. III 23
 huzûr-ı Peygamber C. XI 388
 huzûr-ı pîr C. XI 520
 huzûr-ı Risâlet-penâhi C. XI 395
 huzûr-ı sâh C. III 384
 huzûr-ı tâm C. X 356, 357
 huzûr-ı veîl C. VII 215
 huzûr-ı zât C. IV 191
 huzûr-ı kâmil C. VIII 469; C. IX 26
 huzûr-maalihâ C. V 555
 huzûr C. IX 135, 341
 huzûzat C. VI 478; C. VII 449; C. VIII 417; C. IX 403; C. XI 61, 66, 351, 412; C. X 245, 570; C. XI 115, 116, 137, 153, 416
 huzûzat-ı âcile C. I 438, 439; C. II 454; C. V 75, 76; C. XII 253
 huzûzat-ı cismânîyye C. VII 97; C. X 119, 475; C. XI 342
 huzûzat-ı dünayevîyye C. VI 64, 130, 132, 477; C. VII 96, 501; C. VIII 366; C. IX 168, 310, 342, 492; C. X 586; C. XI 378, 450, 451; C. XII 302; C. XIII 227
 huzûzat-ı hayâliyye C. IX 352
 huzûzat-ı nefis C. VII 84
 huzûzat-ı nefşâniyye C. V 103, 129; C. VI 127, 133, 192, 353; C. VII 84, 97, 434, 501; C. VIII 296; C. IX 62, 64, 75, 164, 225, 228, 305, 327, 343, 623; C. X 169, 267, 296, 460; C. XI 53, 415; C. XII 326, 523, 533; C. XIII 66, 126
 huzûzat-ı rûhâniyye C. IX 199; C. XII 302
 huzûz-ı dünayevîyye C. VIII 244
 huzûz-ı nefşâni C. XI 410
 hübüt C. VI 125; C. XII 269, 281
 hüccet C. VIII 148, 303, 304-306, 309, 313, 535, 615
 hüccet-ı bâliga C. IV 81, 82, 378; C. VI 57, 89; C. VII 115; C. VIII 326, 359, 539; C. IX 69, 533; C. XI 501, 606, 607; C. XII 300, 301, 549
 hüccet-ı bâliga-ı İlâhiyye C. IX 322
 hüccet-ı serî C. V 630
 hûdâ C. XI 500
 hûdhûd C. I 374, 377, 379, 380, 388; C. III 442, 443; C. IV 499; C. VII 257, 499, 500; C. IX 289; C. XI 420
 hükemâ C. I 217; C. III 30, 65; C. VI 85; C. VII 164, 297; C. IX 206; C. X 327; C. XI 237, 319, 584; C. XIII 93
 hükemâ-i işrâkiyye C. III 62
 hükemâ-i meşâsiyye C. III 62
 hükemâ-yi Acem C. XI 540
 hükemâ-yi İlâhi C. VII 164
 hükemâ-yi tabîyye C. I 51
 hükemâ-yi yunânîyye C. VII 420
 hûkkâm C. X 474
 hûkm-i bâtim C. IX 533
 hûkm-i Hak C. VIII 20
 hûkm-i İlâhi C. X 297
 hûkm-i İlâhi C. III 208; C. V 132; C. VIII 401
 hûkm-i irâde C. X 579
 hûkm-i kader C. VI 103
 hûkm-i kazâ C. VII 389; C. X 48
 hûkm-i külli C. IX 119
 hûkm-i külli-i icmâli C. X 297, 322, 323, 336; C. XI 19
 hûkm-i mutlak C. X 312
 hûkm-i sâbik C. X 321
 hûkm-i sebak C. VIII 475; C. X 321
 hûkm-i serî C. XI 489, 503
 hûkm-i şerîfat C. VII 293
 hûkm-i Zâhirâ C. IX 533
 hûkumât-ı İslâmîyye C. IV 106
 hûkûmet C. II 453; C. IV 41; C. VIII 595, 596; C. IX 183; C. XI 34; C. XIII 302
 hûkûmet adamları C. VII 36
 hûkûmet-i esmâ C. I 190
 hûkûmet-i Selçûkiyye C. I 562; C. XI 148
 hûkûmet-i surîye C. II 260
 hûkûmet-i zâhire C. XII 307
 hûkûmet-i zâhirîyye C. VIII 82
 hûkûm C. IV 424; C. IX 631
 hûkûmdar C. I 502; C. II 260; C. VI 163-165, 543; C. VII 202, 205, 348, 362; C. VIII 82, 83, 278, 283, 310, 576; C. IX 41; C. X 143; C. XI 172, 564; C. XII 96, 298, 539; C. XIII 28
 hûkûmdâr-ı zâlim C. VII 362
 hûkûmdarlaraya yakınlık C. VII 414
 hûkûmdarlık C. III 443; C. VIII 234, 284; C. XI 117
 hûmâ C. I 346; C. III 325; C. VI 94, 102; C. IX 533; C. X 356, 588
 hûmâm C. V 478; C. XIII 324
 hûmûn C. XI 519
 hûner C. I 376, 377, 378; C. III 397; C. IV 54; C. VI 450; C. VIII 426, 580; C. IX 191, 196, 229-236, 238, 245, 248-251, 338, 356; C. XII 192, 193, 317-319
 hûnsâ C. XI 470, 471
 hûr C. II 514, 517; C. III 165, 166, 414; C. VII 200; C. VIII 334, 394; C. IX 152; C. X 65, 66, 251; C. XI 525; C. XII 107; C. XIII 177, 178, 194, 198, 212
 hûr oğlu hûr C. XII 300
 hûrluk C. I 415; C. XIII 178

- hürre C. II 254, 255; C. VII 448
 hürre ile zinâ C. II 256
 hürriyet C. I 87, 282; C. II 107, 514; C. III 166;
 C. V 289, 474; C. VI 297; C. VII 200; C. VIII
 232, 334, 394; C. XIII 197, 207, 208
 hürriyet âlemi C. XIII 196
 hürriyet-i hakîkiyye C. VIII 82
 hürriyet-i hayvâniyye C. XI 92
 hürriyet-i rûhâniyye C. XIII 178, 249
 hürriyet-i hakîkiyye C. VI 616; C. VIII 320
 hürriyet-i kelâm C. VII 36
 hürriyet-i kelâmiyye ve mezhebiyye C. VIII 162
 hürriyet-i rûhâniyye C. VII 202
 hürriyet-i rûhiyye C. XIII 208
 hüseyînî C. XI 540
 hüsni C. II 520, 521; C. III 423, 426; C. IX 140,
 142, 229, 326, 329, 334, 453; C. X 519; C.
 XI 241; C. XII 376, 377
 hüsni-i ahlâkî C. III 397; C. VI 376; C. VII 77,
 172, 356; C. VIII 396; C. IX 52, 221, 413;
 C. X 14; C. XI 453
 hüsni-i beyân C. VI 456
 hüsni-i hakîki C. III 423
 hüsni-i hulk C. III 167, 226; C. VI 74; C. XII 191
 hüsni-i ilâhî C. IX 333
 hüsni-i kazâ C. II 500
 hüsni-i ma'nevî C. VIII 77, 78
 hüsni-i mukayyed C. VII 82
 hüsni-i mutlak C. VII 81; C. IX 454; C. XI 333,
 334, 335; C. XII 375
 hüsni-i mutlak-i Hak C. XII 544
 hüsni-i rabbâni C. XII 541
 hüsni-i rahmânî C. IX 648
 hüsni-i sîret C. I 123
 hüsni-i sûret C. I 123
 hüsni-i sûrîf C. VIII 77
 hüsni-i zarî C. III 83; C. IV 66; C. V 492, 496; C.
 IX 110; C. XI 285
 hüsni-i zâtî C. II 520, 521
 hûsrân C. I 76; C. V 490
 hûsrev C. VI 345; C. X 143; C. XI 276
 hüsyârlîk C. XI 13
 hüve C. I 525; C. IX 646, 647, 648; C. XIII 240
 Hüve'l-Hak C. XIII 240
 Hüve'l-Zâhir C. XII 400
 hüviyet C. I 94, 349, 359, 525; C. II 424, 443,
 475, 476; C. V 78; C. VIII 238, 239, 240,
 449; C. IX 360, 617; C. XI 59, 213, 232,
 233; C. XII 99, 443
 hüviyet-i İlâhiyye C. IX 443
 hüviyet-i eşyâ C. I 203; C. X 396
 hüviyet-i Hak C. I 362; C. II 337; C. VI 334
 hüviyet-i İlâhiyye C. I 349; C. II 424, 427, 428,
 497, 518; C. III 411; C. IV 189; C. VII 210,
 409; C. VIII 451, 536, 571; C. XII 20, 33,
 96, 442; C. XIII 51, 198
 hüviyet-i izâfi C. VIII 259
- hüviyyet-i mutlaka C. II 470; C. VIII 239
 hüviyyet-i nebeviyye C. II 476
 hüviyyet-i zâtiyye C. VII 516
 hüviyyet-i zâtiyye-i Hak C. III 375
 hûzün C. IV 118; C. V 27, 149; C. VII 222; C. X
 431, 432; C. XII 266, 442; C. XIII 153
- I
- idâl C. IX 66
 imân C. IV 44; C. X 460; C. XIII 173
 irâk C. XI 540
 irak perdesi C. II 86, 137
 irak-ebyaz ve asfar ve esved ve ahmer C. VII 297
 irmâgû suyu C. X 254
 irmak C. III 260; C. IV 388, 447, 510; C. VI 279,
 399; C. VII 227; C. VIII 506, 518; C. IX 40,
 94; C. X 39, 94, 250, 463, 585, 615; C. XI
 279, 314, 322, 523; C. XII 230, 258, 260,
 329, 399, 411, 419, 421-423, 445, 528; C.
 XIII 55, 69, 282, 284, 331
- irmak suyu C. XII 400
 irz C. XI 76, 211; C. XIII 72
- isbirû C. IX 210
 istfâhân C. XI 540
 islâh-i âlem C. XII 98
 islik C. I 183; C. VI 505, 506
 israr C. VIII 539
 istifâ C. XI 363
- istilâh Bk. istilâhât C. II 411, 412; C. III 481,
 482; C. IV 485; C. XI 228, 359; C. XIII 42,
 43, 46
- istilâhât C. IX 358, 359; C. XIII 41
 istilâhât-i evlîyâ C. II 233
 istilâhât-i sâfiyye C. I 174; C. XIII 79
 îşik Bk. ziyâk C. V 337; C. IX 14; C. XIII 173
- itfâ-i hakîkat C. XI 129
- ittr C. IV 26; C. VII 88
- itlâk C. V 474
- itriyât C. VII 89
- itriyâta meyîl C. XI 173
- iyâl Bk. iyâl C. II 114, 115; C. XIII 84
- izhâr C. VIII 215; C. IX 613, 639
- izhâr-i hak C. IX 163; C. X 520
- izhâr-i hakâyık ve maarif C. XI 245
- izhâr-i tasarruf C. XI 240
- izârî-nâs C. XIII 248
- izurâb C. I 75; C. VI 20; C. XII 489
- izurâbât-i kâlb C. X 245
- izurâr C. VI 214, 216; C. VII 126, 402; C. X 288,
 297
- izurârî ölüm Bk. mevt-i izurârî C. XII 520
- ı
- ibâda dûhûl C. VIII 490
- ibâdât Bk. ibâdet C. III 265, 364, 365; C. IV 16,
 235; C. VI 74, 279; C. VII 152; C. IX 97,
 165, 190, 420, 524; C. X 107, 503, 601; C.
 XII 617; C. XIII 87

- ibâdât-i bedenîyye C. IX 73, 75
 ibâdât-i kalbiyye C. III 381
 ibâdât-zâhire C. IX 164; C. XIII 314, 326
 ibâdet Blk. ibâdât C. I 184, 248; C. II 342, 405,
 406, 503; C. III 112, 349, 352; C. IV 27,
 198, 210, 215, 416, 417; C. V 451, 577; C.
 VI 78, 134, 158, 159, 235, 236, 354, 474,
 513, 579, 582, 633; C. VII 462, 542; C. VIII
 321, 510; C. IX 59, 78, 131, 164, 419, 520,
 525; C. X 204, 331, 502, 580, 608; C. XI
 57, 136, 163, 208, 476; C. XII 145, 169,
 306, 542, 615, 618; C. XIII 18, 36, 146,
 152
- ibâdethâne C. VI 157, 158, 161
 ibâdet-i Hak C. XII 108
 ibâdet-i mâliyye C. IX 73
 ibâdullah C. VI 195
 ibâhat C. XII 48, 53, 54
 ibâre C. III 484; C. VI 491
 iblîs C. I 187, 188, 447, 448, 485; C. IV 214; C.
 V 119; C. VII 111
 iblîsiyet C. XII 118
 ibn-i vakt C. V 386, 388; C. XII 257
 ibnû'l-vakt C. I 131; C. V 386
 lbrâhîm-i Muhammedî C. V 334
 lbrânicé C. V 234; C. VI 497; C. XII 192
 ibret C. IV 327; C. V 22, 87, 117; C. VI 78; C. VIII
 261; C. IX 157, 158; C. XI 450, 574
 ibret gözü C. VIII 198
 ibrik C. VI 622; C. VIII 377; C. XII 283, 284
 ibrişim C. XI 499
 ibtidâ C. I 510; C. V 340; C. XII 587
 ibtidâî insanlar C. XI 18
 ibtidâî mektebi hocaları C. V 426
 ibtilâ C. II 198; C. III 169; C. V 71, 136, 223; C.
 VI 57, 58, 448, 470; C. VII 297, 506; C. VIII
 77; C. IX 224, 276; C. XI 87; C. XII 270,
 454, 460
 ibtilâ-yi îlahî C. XII 269
 ibtilâ-yi îlahî-sârâbî C. XII 270
 icâbet C. III 192, 193; C. V 587; C. VIII 514, 535;
 C. X 611; C. XI 594
 icâbet-i duâ C. V 210
 icâd C. I 361, 363; C. II 50; C. V 17; C. VII 376,
 488, 489, 491; C. VIII 438; C. IX 613; C. XI
 343; C. XII 174, 273, 476
 icâd ve i'dâm C. VII 272
 icâd ve i'dâm-i âlem C. I 447
 icâd-i âlemden maksûd C. III 324
 icâd-i halk C. III 66; C. VII 489, 491
 icâz C. VI 491
 iclâf C. V 30
 iclâl-i Hak C. II 552
 icmâ'-i Ümmet C. IV 98; C. VI 73
 icrâ C. V 437
 ictihâd C. I 64; C. II 512; C. VI 358; C. VIII 74; C.
 XI 143, 146, 512; C. XIII 35, 254
- ictimâ' C. XIII 26, 27
 ictimâ' hayâli C. VII 224
 iç C. I 169; C. IV 373, 374; C. IX 24, 301, 614,
 616-618; C. X 41, 42, 152; C. XI 437, 486,
 487; C. XII 62, 136; C. XIII 17, 18, 19
 iç sıkıntısı C. V 108
 iç yüz C. X 544
 içeri C. XII 530
 içki C. IV 126, 254; C. VI 630; C. VII 425; C. VIII
 86, 95, 142, 259, 276, 368; C. X 81, 143,
 442; 443, 449, 513, 592, 613; C. XI 91, 92,
 115, 128, 150, 224, 225, 226, 229, 230,
 430, 450
- iciki âlemleri C. X 245
 içki meclisi C. VI 620; C. X 411; C. XIII 14
 içme C. IV 442, 443
 id C. IX 631
 i'dâm C. I 361, 363; C. II 50; C. VII 413; C. VIII
 438; C. XI 343; C. XII 174, 273, 476
 i'dâm fetvâsi C. III 391
 idâre-i memleket C. III 279
 idbâr C. XI 494; C. XIII 196
 idrâk C. I 567; C. II 328, 394, 422; C. III 181; C.
 VI 348, 349; C. VII 109, 234, 271; C. VIII
 171, 173, 226, 227, 247, 410; C. IX 24, 25,
 65, 72, 363; C. X 74, 75, 128; C. XI 41, 59,
 60, 61, 62, 63, 265, 348, 521, 529
- idrâk gemisi C. XI 255
 idrâk C. VI 347, 349
 idrâkât-i rûhiyye C. XI 611; C. XII 516
 idrâk-i hakâyik C. III 30, 68; C. IV 384; C. VIII
 424; C. IX 59, 603, 628; C. XII 229, 335,
 591; C. XIII 64, 114
 idrâk-i hakîkat C. III 423; C. IV 64; C. X 337; C.
 X 62, 591; C. XII 82
- idrâk-i hâs C. X 35
 idrâk-i maânî C. V 346; C. IX 361, 384, 588
 idrâk-i selîm C. IX 59
 idrât C. VI 86; C. IX 93; C. X 204
 ifâza C. III 447; C. III 295; C. VI 103; C.
 VII 401; C. XI 196
 ifset C. III 87; C. VII 77; C. VIII 261; C. IX 209,
 211, 221, 225; C. XI 504; C. XII 279; C. XIII
 248
- iflâs C. III 183; C. VIII 480; C. XII 519; C. XIII
 318
- iflâs-i hakîki C. III 185
 iflâs-i meczâzi C. III 183
 ifrât C. II 99, 273, 274; C. IV 442, 446, 447,
 448; C. V 170; C. IX 209, 210, 221, 463; C.
 XII 157, 187, 559
- iftîr C. I 329, 330; C. II 197, 453, 464; C. VI 171;
 C. VII 271, 272, 273, 364; C. X 336, 337;
 C. XII 337
- ifsâd C. IX 512
 ifsâd-i beserîyyet C. XI 129
 ifşâ C. XI 87, 88

- İfşâ-yı esrâr C. II 449, 460, 469; C. XI 87
 iftâr C. IX 561; C. XII 396
 iftihâr C. II 537
 iftikâd C. II 437; C. X 606; C. XI 272
 iftikâr C. I 520, 521; C. II 435; C. VI 543, 544;
 C. VIII 63, 277, 477; C. IX 151, 195; C. XI
 94; C. XII 145, 576
 iftitâr-ı ilâhî C. VI 543
 iftitâr C. XII 330; C. XIII 308
 iftitân C. XI 597
 ig C. XI 602, 603
 igne C. II 321; C. IV 365, 366, 401, 402
 igne deliği C. II 321, 322
 igne ile dikîş C. VII 374
 igne ucu C. I 137
 iğtrâb C. XIII 78
 iğvâ C. IV 246; C. VI 127; C. XII 532, 533, 535,
 548
 iğvâ-i şeytâniyye C. XI 154
 iğvâ-yı vechm C. XII 562
 ihâm C. VI 491; C. XI 49
 ihâm-i hûsn C. XI 391
 ihâta C. I 447; C. II 281; C. IV 373; C. VI 70, 71;
 C. VII 25; C. IX 302, 363, 647; C. X 36,
 214; C. XI 180; C. XII 189, 307, 588; C. XIII
 234, 235
 ihâta-i ilmî C. VIII 431
 ihâta-i ilmiyye C. IV 191, 372; C. VI 70, 328; C.
 VII 262, 506; C. VIII 564, 565; C. IX 122; C.
 X 610; C. XI 233; C. XII 39, 54, 102, 189,
 390
 ihâta-i zâtî C. IX 206
 ihâta-i zâtîyye C. IV 191, 343, 372; C. VI 328; C.
 VIII 564, 565, 569; C. IX 122, 262, 361; C.
 X 36; C. XI 233; C. XII 54
 ihbâl C. XI 587
 ihbâr-ı gaybî C. VII 282
 ihbîtu C. I 305; C. VIII 592; C. X 455, 456; C. XII
 280, 324, 325
 ihlâs C. I 184, 187, 253; C. II 207, 491; C. III
 179, 263, 350, 415, 417; C. IV 215, 227,
 240, 241, 287, 410, 486; C. V 454; C. VI
 92, 265, 630; C. VII 332, 337; C. VIII 44,
 321, 501; C. IX 76, 97, 99, 100, 362, 479;
 C. X 60, 267, 312, 330, 384, 427; C. XI
 159, 188, 620; C. XII 563; C. XIII 107, 186,
 271
 ihsân C. II 235, 238, 239, 353; C. III 135, 350,
 382, 386; C. III 349; C. IV 202; C. IV 94; C.
 V 101, 603; C. VI 44, 134; C. VII 340, 346,
 350, 351, 354-356, 416, 507, 513, 518; C.
 IX 269; C. X 30, 162, 204, 223, 333, 334,
 588; C. XI 122, 281, 358, 386; C. XII 216,
 218, 228, 229, 278, 352, 425, 428, 431,
 437, 438, 445, 446, 467, 550, 598, 605; C.
 XIII 28, 29, 56, 91, 92, 101, 108, 109, 167,
 208, 211
 ihsân edici C. VII 346, 350
 ihsân gündeşî C. XII 162, 445
 ihsân ümidi C. VII 355
 ihsân-ı ilâhî C. II 229; C. III 358; C. VI 80; C. VII
 275, 518; C. IX 585
 ihitâcî C. III 311
 ihitâdâ C. XI 239; C. XII 177
 ihitâlaf C. I 244; C. II 161, 162, 189, 283, 284;
 C. IV 489, 493, 498; C. V 337; C. XI 30, 31
 ihitâlaf-ı dîn C. VIII 516
 ihitâlâm C. VIII 372; C. X 522, 523
 ihitâlât C. V 507; C. VII 299; C. IX 491
 ihitâlât sunneti C. XI 175
 ihitâlât-ı erbaa C. XI 230
 ihitârak C. I 264, 393; C. III 38, 306
 ihitâsâ C. X 157
 ihitâyaç C. IV 46, 382; C. VI 215-218; C. VII 262,
 346; C. VIII 294; C. XI 123; C. XII 217; C.
 XIII 108
 ihitâyâr C. I 234, 235, 236, 240, 320, 381, 440,
 442, 443, 445, 451-454; C. V 549; C. VI
 236, 237, 238, 239, 548; C. VII 126, 128,
 288, 400, 401, 402; C. VIII 325; C. IX 119,
 224, 256, 286, 287, 288-289, 288-290,
 292-297, 299-302, 304-309, 315-317,
 322, 323, 327, 345, 349, 592, 620; C. XI
 82-87, 89-92, 144, 145, 360; C. XII 36
 ihitâyan (yaslı) C. VII 468, 470; C. VIII 101, 102,
 103; C. X 473
 ihitâyan eşek C. XII 522
 ihitâyâr-ı cüzî C. VII 128
 ihitâyâr-ı Hak C. VII 128
 ihitâyâr-ı külli C. VII 128
 ihitâyârî ölüm Bk. mevt-i ihitâyârî C. XI 258; C. XII
 520
 ihitâyârî veýâ iżtârâî ölüm C. XII 492
 ihitâyârlık C. III 342, 343, 345, 351, 352; C. IV
 121, 355, 356; C. V 150; C. VII 469, 470; C.
 VIII 349; C. IX 58, 328-333; C. XI 318, 409,
 410, 428; C. XII 286; C. XIII 174
 ihitâyâr C. III 83, 86, 152; C. V 75, 76, 78, 79,
 85, 87, 88, 124, 130, 226, 230, 582; C. VI
 123, 130, 184, 287, 289, 576, 577; C. X
 216; C. XI 163; C. XII 211, 558
 ihitâzâr C. V 79
 ihitâzâr-ı C. II 150; C. V 49, 578; C. VI 258, 412; C.
 VIII 211, 472
 ihitâzâzâr C. VI 536; C. XI 184
 ihitâzâzât-ı elektrikuyye C. XII 273
 ihvân C. III 63; C. IV 308, 321, 490; C. V 109,
 599; C. IX 130
 ihvân-ı dîn C. VII 16
 ihvân-ı safâ C. II 538; C. V 64, 65; C. X 178
 ihvân-ı tarîk C. XII 282
 ihvân-ı tarîkat C. IV 95; C. XII 33
 ihyâ C. I 574; C. VII 266; C. VIII 59; C. XI 343

- ihyâ-i mevtâ C. VI 56
 ihyâ-yi emvât C. I 480
 ikâb C. VI 230
 ikân C. I 254; C. V 333; C. VI 149; C. VIII 268;
 C. X 182; C. XIII 100, 167
 ikbâl C. VI 561, 562; C. IX 407
 ikbâl-i gaybi C. XIII 305
 ikbâl-i ma'nevî C. I 258
 iki C. II 321, 326; C. IX 412; C. XI 524; C. XII
 404, 411-413, 418; C. XIII 347
 iki adım C. VII 452, 453
 iki cihân C. XIII 316, 327
 iki cihânın sultânı C. XI 388
 iki defâ doğmak C. VI 308; C. VIII 533, C. XI
 262
 iki deniz C. VI 516
 iki el C. VII 344; C. IX 53; C. XI 405
 iki gönüllü C. VII 194
 iki görmek C. I 246; C. II 325; C. VII 41; C. XI
 285, 286, 454, 479
 iki görücü C. XII 414, 417
 iki görücü'lük C. XII 544
 iki harâş doymazlar C. XII 619
 iki kalb C. XI 252
 iki kanatlı C. III 428
 iki kible C. X 452
 iki maşrû C. X 371
 iki ma'sûk C. IX 481
 iki ortak C. VIII 419, 420
 iki parmak C. VI 496; C. XI 29; C. XII 498; C.
 XIII 218
 iki renkli C. IX 146
 iki varlık C. II 309; C. III 378; C. XII 121, 271
 iki vücidü C. II 352
 iki yol C. XI 84
 iki yüzlü C. IX 146
 iki zd'cem' olur C. VI 330
 ikililik Bk. isneyniyyet C. I 225, 517, 532; C. II
 200, 309, 319, 325; C. III 364, 375, 378; C.
 IV 492, 493, 497; C. V 507, 508; C. VI 378,
 380, 397, 463, 468, 529, 530, 588; C. VII
 323; C. VIII 154, 337, 443, 507, 508, 571,
 585, 586, 612, 613; C. IX 118, 237, 278,
 437, 516, 529; C. X 340, 510, 570; C. XI
 34, 65, 179, 285, 348, 396, 402, 501, 507,
 611; C. XII 31, 40, 41, 116, 227, 244, 245,
 255, 256, 375, 404, 408, 583, 594; C. XIII
 31, 45, 52, 83, 95, 161, 216, 220, 235,
 240, 333, 336, 347
 ikililik âlemi C. I 435; C. XII 111, 312; C. XIII 325
 ikililik gecesi C. VI 463
 ikililik velimi C. VIII 440
 ikinci doğuş C. VIII 613
 ikinci felek C. III 257
 ikinci kat gök C. XII 178
 ikinci kat semâ C. XII 178
 ikindi namazı C. X 218
 ikiyi bir görmek C. I 247
 ikiz C. III 373; C. VI 91; C. XI 435
 ikiz kardeş C. VI 491
 iklim C. VIII 551, 555; C. XI 406; C. XII 508; C.
 XIII 34, 220, 264
 ikrâh C. VII 401, 402
 iktâm C. II 252
 ikrâr C. I 267; C. VII 269-271; C. VIII 76; C. IX
 72
 ikrâr-i lisân C. VII 462
 ikrâz C. IX 61
 iksîr C. I 212, 255; C. II 152, 153, 222, 309,
 360; C. III 44, 193, 267, 268; C. IV 358,
 361, 414, 434; C. V 246, 312, 385; C. VI
 140, 196; C. VII 132, 145, 207, 246, 291,
 442, 495; C. VIII 53, 376; C. IX 15, 176,
 272; C. X 197; C. XI 301, 358, 359; C. XII
 283
 iksîr-i a'зам C. VIII 80; C. IX 634; C. XII 584; C.
 XIII 52
 iksîr-i kimyâ C. IV 403
 iksîr-i muhît C. IX 272
 iksîr-i nübûvvet C. V 317
 iktidâ C. IV 390
 iktinâf C. XI 619, 620
 iktirâf C. X 606, 607; C. XI 216
 iktisâb C. I 301
 iktiyâb C. XII 463
 iktizâ C. I 235
 iktizâ-yi zâtî C. II 526; C. VI 323; C. VII 490; C.
 IX 499
 ilâç C. I 320; C. IV 42; C. VI 141, 142, 275, 418,
 424; C. VII 91, 92, 95, 371-373; C. VIII
 460, 519, 543; C. IX 83, 549; C. X 235; C.
 XI 152, 436, 437, 445, 463; C. XII 111,
 112, 122, 123, 268, 553; C. XIII 132, 133,
 223, 226
 ilâç pinarı C. XII 173
 ilâh C. II 279; C. III 392; C. V 17; C. VI 69; C. IX
 131, 415; C. X 47; C. XI 222; C. XII 119
 ilâha teşebbüh C. X 214
 ilâh-i bâtil C. IX 415
 ilâh-i muhayyel C. IX 131
 îlâ-i kelimetullah C. IV 232
 îlâl C. V 221
 îlâ-yi kelimetullah C. VIII 41
 îlel C. I 53
 ileri ayak ve geri ayak olmak C. XIII 116
 illâh C. IX 214
 illâh C. VIII 540
 illâh ve ibrâm C. VIII 539
 illâh C. I 35, 64, 66, 80, 324, 331, 349, 439,
 440; C. II 26, 61, 472; C. IV 169, 422, 449,
 487; C. V 257, 495, 618, 619; C. VI 49, 86,
 91, 211, 238; C. VII 94, 540, 548; C. VIII
 345, 502; C. IX 478, 533; C. X 230, 280,
 551; C. XI 522; C. XII 263; C. XIII 210, 253

- 254, 279
 ilham vahye tâbi'dir C. V 619
 ilhamât C. XIII 106
 ilhamât-i ilâhiyye C. I 349; C. II 291; C. VII 14, 408
 ilham-i ilâhi C. I 158; C. V 617; C. VI 489; C. VII 20, 430, 548; C. VIII 155, 363; C. X 340, 551; C. XI 118; C. XII 41, 128, 146, 419, 529; C. XIII 71, 252
 ilham-i rabbânî C. VII 485; C. X 129, 131
 ilk C. XII 402
 ilim Bk. ulûm C. I 49, 82, 93, 103, 118, 136, 140, 146, 147, 170, 248, 250, 329, 337, 366, 380, 410, 414, 454, 463, 554, 565-567; C. II 73, 127, 129, 230, 232, 234, 259, 266, 267, 269, 272, 327, 423, 424, 497, 511; C. III 25, 32, 62, 108, 146, 181, 210, 247, 260, 280-282, 287, 304-306, 334, 397, 422, 423, 429, 438, 448, 482, 488, 494; C. IV 20, 47, 52, 54, 140, 165, 166, 171, 200, 201, 206, 234, 253, 237, 239, 245, 254, 293, 304-308, 343, 349, 354, 360, 373-375, 379, 380, 398, 399, 479, 483, 496, 509; C. V 12, 26, 271, 351, 366, 367, 379, 390, 391, 406, 407, 478; C. VI 43, 71, 72, 174, 175, 191, 235, 259, 297, 367, 384, 385, 402, 416, 450, 453-455, 471, 525, 568, 578, 622, 635; C. VII 14, 22, 41, 48, 77, 152, 167, 171, 172, 231, 318, 367, 408, 413-415, 432, 434, 436, 442, 480, 485; C. VIII 50, 59, 127, 139, 165, 204, 214, 226, 268, 340-342, 354, 355, 358, 364, 365, 369, 372, 406, 424, 425, 426, 449, 455, 515, 545, 564; C. IX 17, 56, 66, 67, 109, 110, 122, 145, 165, 191, 281, 282, 355, 356, 359, 363, 357, 392, 401, 411, 456, 457, 465, 510, 529, 546, 571, 603; C. X 30, 32, 130, 131, 162, 196, 230, 282, 347, 366, 380, 442, 443, 531, 579, 603-605, 609; C. XI 13, 16, 24, 48, 57, 73, 102, 103, 152, 163, 180, 211, 291, 293, 362, 374, 383-385, 425, 439, 453, 527, 565, 566, 575, 599, 612, 620, 621; C. XII 18, 32, 48, 61, 64, 137, 151, 154, 188, 190-192, 194, 219, 224, 229, 268, 375-377, 397, 398, 405, 432, 510, 519, 529, 530, 531, 545, 574, 580, 590, 598, 618-620, 627; C. XIII 70, 93, 94, 137, 196, 211, 217, 225
 ilim ağacı C. IV 478
 ilim erbâbi C. X 474
 ilim libâsi C. VI 67
 ilim maiyaseti ve berâberliği C. XIII 94
 ilim ma'lûma tâbi'dir C. I 235; C. III 281, 364; C. IV 304; C. V 368, 405; C. VI 57, 606; C. VII 115; C. X 315; C. XI 130
 ilim meclisleri C. III 271; C. XII 488
 ilim mertebesi C. X 381; C. XI 39
 ilim mülkü C. XII 377
 ilim rütbesi C. I 454
 ilim sâhibi C. II 386; C. II 470
 ilim suyu C. III 146
 ilim şehrîn kapısı C. II 501
 ilim taleb etmek C. IV 379
 ilim tâbi'i C. XII 619
 ilim ve irfân sâhibi C. II 385
 ilim, âlim ve ma'lûm C. VII 115
 ilimsizlik C. III 247
 ilk mâddâ C. XI 59
 ilkâât C. X 280
 ilkâât-i ilâhiyye C. XI 522
 ilkâât-i nefşânî C. VI 284
 ilkâât-i rabbânî C. VI 284
 ilkâât-i seytânî C. VII 461
 ilkâât-i seytânî C. XI 465
 ilkâh C. III 24
 ilkâ-yi melek C. I 331
 ilkâ-yi seytânî C. I 331
 ilkâhâ C. II 53, 54; C. III 442; C. IX 58; C. XI 359, 562; C. XII 52; C. XIII 189, 190, 208
 ilkâharîn soğugu C. II 52
 ilâî C. I 526; C. II 319, 412; C. VIII 334; C. IX 643
 illâllâh C. I 320; C. II 319; C. V 262; C. IX 213, 415; C. XI 268; C. XII 119, 120
 illet C. III 451; C. IV 410, 414; C. V 221, 358, 611; C. VI 536; C. VII 78, 239, 481, 490; C. IX 521, 547, 548, 612, 613; C. X 436, 532; C. XII 20, 58, 111, 112, 591; C. XIII 223, 227, 248
 illet-i cehl C. II 282
 illet-i cüzî' C. VI 308
 illet-i gaiyye C. II 162; C. III 324
 illet-i ma'nevîyye C. VI 79
 illet-i nefşâniyye C. VI 88
 illet-i ülâ C. I 50, 51; C. III 450; C. IV 292; C. VI 308, 309; C. VII 78; C. IX 613
 illet-i ülâ, akl-i evvel C. VII 78
 illetlerin illeti C. III 451; C. VI 308
 illetlerin illeti Hak C. VII 78
 illetti C. XIII 140
 illiyîn C. I 241, 289; C. IV 85, 391; C. V 137, 200; C. VI 124, 125; C. X 449, 617; C. XI 379
 ilm-billâh C. XI 532
 ilme'l-yakîn C. III 314; C. IV 52, 93, 110, 118, 119, 208, 515; C. V 407, 462; C. VI 384, 385, 455; C. X 110; C. XIII 245, 299
 ilmî C. IV 226
 ilm-i âhiret C. XII 620
 ilm-i ahkâm-i nûcûm C. VII 547
 ilm-i akli C. XI 287, 362
 ilm-i âlî C. I 326
 ilm-i ânzî C. IV 485

- ilm-i arûz C. I 53, 54
 ilm-i bâtin C. I 92; C. II 469; C. XII 41; C. XIII 143
 ilm-i bâtin ve ledûnnî C. X 351
 ilm-i cebî C. XIII 96
 ilm-i cîfir C. VII 373
 ilm-i cîzîf C. I 567; C. VII 141
 ilm-i dîn C. VII 425
 ilm-i dînîyâ C. XII 620
 ilm-i embiyâ C. VIII 221
 ilm-i embiyâ ve evliyâ C. V 406
 ilm-i esmâ C. X 26
 ilm-i esmâî ve sıfatî C. III 281; C. IV 343; C. XII 219
 ilm-i ezelî C. VII 123; C. X 609, 610
 ilm-i fakt C. II 263; C. IX 358, 359
 ilm-i gayb C. II 428; C. VIII 221; C. XII 388
 ilm-i Hak C. I 384; C. II 267; C. III 281; C. V 595; C. VII 242; C. XII 226
 ilm-i Hak, ma'lûma tâbi'dir C. VII 115
 ilm-i hakâyık C. VII 400
 ilm-i hakîkat C. I 120; C. VII 403, 404; C. VIII 140, 146, 364; C. IX 125, 356, 359, 432; C. XI 574, 592; C. XII 14, 51; C. XIII 43, 72
 ilm-i hakîkî C. VII 307; C. IX 362, 363
 ilm-i hakîkî ve şühdî C. X 351
 ilm-i hâl C. I 52; C. II 263; C. XI 95
 ilm-i halife C. II 269
 ilm-i hayât C. I 79; C. XI 566; C. XIII 138
 ilm-i hayvânât C. VIII 178
 ilm-i hendese C. II 284; C. V 42; C. VII 440
 ilm-i hesâb C. XIII 96
 ilm-i hevâ C. V 15
 ilm-i hey'et C. II 165, 167; C. IV 452; C. VI 36, 305, 608; C. VII 373, 536; C. VIII 573; C. IX 141; C. X 213, 371; C. XI 45, 360, 414
 ilm-i hikmet C. IV 439; C. X 603; C. XI 217, 592
 ilm-i himyâ C. II 31; C. V 312, 316
 ilm-i Hudâ C. II 271; C. III 151
 ilm-i huruf C. IX 439
 ilm-i icmâlî C. IX 71
 ilm-i iksîr C. II 152
 ilm-i İlâh C. XII 453
 ilm-i İlâhî C. I 109, 169, 194, 315, 382, 383, 385, 435, 520; C. II 20, 67, 266, 269, 443, 480, 547, 548; C. III 46, 47, 119, 208, 273, 275, 276, 278, 294, 296, 299, 377, 497; C. IV 51, 81, 82, 199, 216, 217, 232, 239, 295, 301, 304, 307, 318, 362, 371, 376; C. V 136, 142, 457, 495, 581, 613; C. VI 103, 104, 141, 260, 470, 515, 526, 561, 569, 608; C. VII 98, 115, 117, 121, 167, 268, 372, 394; C. VIII 239, 520, 585; C. IX 347, 499, 521, 533, 612-614; C. X 297, 546, 581, 582; C. XI 39, 82, 196, 336, 507, 567, 606; C. XII 118, 172, 256, 289, 560, 570-572, 575; C. XIII 230, 235, 267
 ilmî ile muhît C. XII 271, 583
 ilm-i istidlâlî C. III 242; C. V 406, 407; C. VI 527; C. IX 87; C. XI 256; C. XIII 70, 71, 80
 ilm-i kâl C. I 52
 ilm-i kelâm C. I 48; C. V 370, 371; C. VI 69; C. IX 87, 202, 204, 205; C. X 348, 577, 632; C. XI 434; C. XII 42, 51, 151, 152, 187, 588; C. XIII 69, 71, 80, 94, 236
 ilm-i kelâm erbâbî C. VIII 446, 447; C. IX 98
 ilm-i kesbî C. XI 61
 ilm-i keserât C. XII 421
 ilm-i külliî C. VII 141
 ilm-i ledün Bk. ilm-i ledunnî C. I 278; C. II 300, 469, 526; C. IV 446; C. V 340, 516, 517, 519; C. VI 371, 487, 506; C. VII 207, 421; C. VIII 454, 455; C. IX 14, 282, 359, 360, 362, 432, 510, 511; C. XI 346; C. XII 232, 618; C. XIII 329
 ilm-i ledunnî C. I 85, 326; C. II 130; C. IV 166, 449; C. V 30, 300, 374; C. IX 360; C. X 131, 162; C. XI 324, 385; C. XII 227, 229; C. XIII 80, 246
 ilm-i limyâ C. V 312
 ilm-i maâni C. VIII 329
 ilm-i mantik C. I 48; C. IX 203, 204, 205; C. XIII 95, 253, 332
 ilm-i nabîz C. I 139
 ilm-i nakîl C. VII 407, 408
 ilm-i nazar C. I 51
 ilm-i nübüvvet C. IV 378
 ilm-i nûcûm C. I 263, 265; C. II 60, 505; C. III 306, 427, 441, 471; C. IV 204, 232; C. V 246; C. VI 69, 72, 532; C. VII 162, 180, 185, 373, 441, 547; C. VIII 89, 456; C. IX 121; C. X 38, 162, 253, 473, 474, 633; C. XI 44, 45, 46, 47, 316, 556, 557, 621; C. XII 392, 393; C. XIII 306, 311, 345
 ilm-i remîl C. VII 373, 547
 ilm-i rimyâ C. V 312
 ilm-i risâlet C. XI 172, 395
 ilm-i sarf C. V 221
 ilm-i sıfatî ve esmâî C. IV 304; C. VII 115
 ilm-i simyâ C. V 312
 ilm-i sûret C. XII 560
 ilm-i sülük C. IX 357
 ilm-i şeriat C. II 263; C. V 599; C. VIII 140, 146; C. IX 125, 465; C. XII 595
 ilm-i şühdî C. I 51
 ilm-i tablat C. XI 133
 ilm-i tafsîlî C. IX 71
 ilm-i tahkîkî C. IV 140
 ilm-i tahkîkî ve zevki C. IV 378
 ilm-i taklîd C. IX 336
 ilm-i taklîfî C. IV 140, 378, 379, 384, 393, 396; C. V 531; C. VII 307, 407
 ilm-i taklîdî ve ta'lîmî C. IV 165
 ilm-i tasavvûf C. I 39, 485, 567; C. V 77; C. VIII

- 340; C. XIII 79
 ilm-i tecelli C. V 300; C. VI 73; C. VII 78, 79; C. IX 281, 282; C. X 314; C. XI 385, 434; C. XII 187; C. XIII 80, 94, 139
 ilm-i tecelli-i ilâhî C. IV 360
 ilm-i tevhîd C. IV 140, 201
 ilm-i tib C. IV 336; C. VI 87; C. VII 373, 440-442, 529
 ilm-i vahy C. VIII 208
 ilm-i velâyet C. IV 378; C. VIII 249
 ilm-i yakîn C. III 42, 240, 242; C. IV 11, 516; C. V 408; C. VI 453, 454; C. VIII 440; C. X 256, 536, 542; C. XIII 247
 ilm-i yakînî C. IV 140, 398; C. V 406, 408; C. IX 87
 ilm-i yakînî ve zevkî C. V 409
 ilm-i zâhir C. I 92, 345; C. IV 55; C. VIII 54, 491; C. XII 41, 52; C. XIII 94, 143, 295
 ilm-i zâhirî C. I 48; C. II 424; C. III 247, 367, 469; C. IV 349; C. VII 26, 373, 408; C. VIII 458; C. IX 392; C. XI 102, 296, 471; C. XIII 28, 95, 169
 ilm-i zâhirî ve istidâlî C. X 351
 ilm-i zâf C. III 281; C. IV 485
 ilm-i zevk C. IX 337
 ilm-i zevkî C. II 229; C. IV 12, 35, 377, 378; C. V 141, 404, 516; C. VII 336; C. VIII 183, 581; C. IX 336, 359; C. XI 61, 62, 287
 ilm-i zevkî ve vicdânî C. IV 165; C. VI 327; C. XI 362
 ilm-i zunûn C. XIII 80
 ilmin şehri C. III 258
 ilmin tâlibî C. XII 619
 îlbâs C. XI 232
 îltîcâ C. VI 344
 İ'mâlât-hâne C. IX 622; C. XI 483, 484
 imâle C. II 298
 imâm C. I 263; C. II 201; C. III 46, 65, 228, 231, 333, 412, 466, 467; C. IV 124, 305, 387, 391, 484, 508; C. V 136, 299, 545, 550, 551; C. VII 479; C. IX 95; C. X 452, 454; C. XI 72, 401, 530, 585; C. XII 12, 72, 73, 281, 472, 473; C. XIII 35
 İmân kutub'l-aktâb olan velîyyî-i kâmil C. III 228
 imâmân C. II 260; C. XII 12
 imâmet C. III 230; C. V 550, 551, 566, 575
 imâm-i esmâ C. VI 495
 imâm-i ezelî C. III 466
 imâm-i kâim C. III 228
 imâm-i mudâk C. III 228
 imâm-i takî C. III 230
 imâm-i zamân C. III 231
 İmâniyye C. III 228
 imâmların imâmî C. III 466
 imân C. I 33, 113, 114, 254, 267, 272, 273, 277, 278, 343, 387, 447, 496, 550; C. II 33, 152, 155, 157, 158, 187, 201, 217, 236, 244, 321, 339, 340, 381, 383, 384, 394, 409, 436, 467, 468, 485, 492, 497, 509, 518; C. III 95, 145, 171, 172, 178, 179, 203, 277, 301, 382, 390, 445, 479; C. IV 151, 172, 193, 194, 226, 241, 279, 282, 286, 343, 360, 395, 396, 397, 398, 440, 480; C. V 52, 456, 476, 502, 503, 509, 578, 579; C. VI 15, 16, 31, 59, 140, 141, 149, 165, 186, 222, 237, 257, 258, 260, 283, 429, 474, 496, 502, 548, 578, 580, 584, 585; C. VII 27, 30, 49, 129, 130, 179, 231, 235, 275, 313, 462, 463, 477, 479, 519; C. VIII 43, 106, 111, 172, 202, 207, 210, 212, 225, 232, 234, 235, 245, 266-270, 291, 307, 359, 445, 446, 457, 497, 498, 500, 513, 613, 516, 542, 555; C. IX 76, 93, 96, 98, 100-102, 106-108, 165, 205, 263, 276, 337, 338, 389, 479, 524, 566, 567, 574, 588, 624; C. X 88, 120, 221, 249, 259, 313, 330, 384-387, 389, 392-395, 405, 450, 453, 517, 531, 533, 577, 605; C. XI 24, 73, 123-125, 188, 227, 268, 338, 339, 350, 362, 392, 393, 433, 435, 504, 597, 599, 600; C. XII 25, 54, 67, 68, 99, 150, 154, 224, 304, 369, 483-485, 509; C. XIII 20, 145, 146, 152, 208, 232, 262, 267, 271, 289, 335
 imân-i C. XII 94, 95
 imân etmek C. X 389
 imân incisi C. XII 482
 imân libâsi C. XI 176
 imân nûru C. XI 344
 imâna da'vet C. VII 258
 imân-i Fîr'âvî C. VIII 267
 imân-i gayb C. VIII 498; C. IX 205
 imân-i gaybî C. II 465; C. III 38; C. IV 396, 397; C. VII 204, 446; C. VIII 445; C. XI 600, 601
 imân-i hakîkî C. I 344; C. III 348, 349, 382; C. VIII 228, 520, 521; C. IX 19, 20, 98; C. X 393, 396; C. XII 177
 imân-i iyâni C. IX 205
 imân-i istidlâlî C. VIII 520, 521
 imân-i kâmil C. VIII 53; C. IX 416
 imân-i kavî C. IX 131
 imân-i meczâzî C. X 393
 imân-i resmî C. VIII 228
 imân-i sühûdî C. VI 496; C. VIII 204; C. X 120; C. XI 600, 601
 imân-i tahâkî C. VII 129, 130
 imân-i taklîd C. VI 578; C. X 120
 imân-i taklîdi C. III 144; C. IV 398; C. VI 107; C. VII 129, 130; C. X 576
 imân-i tâm C. VIII 501
 imân-i yakîn C. X 386
 imân-i yakînî C. III 440; C. IX 108
 imân-i ye's C. XIII 262
 imânların tâzelemek C. I 343

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- imâret C. VIII 158, 159
 imâret-i bâtn C. VII 253
 i'mâr-i kalb C. VII 336, 337
 imâte C. XI 343
 imdad C. IV 41, 42; C. VII 163; C. IX 301; C. XI 398, 406
 imdad-i bâtnî C. II 50
 imdad-i İlâhî C. V 134
 imdad-i ma'nevîsi C. III 380
 imdad-i rûhani C. XII 17
 imsâk C. II 97, 100; C. VII 253, 546; C. X 296; C. XI 295
 imtihân C. I 472; C. II 198, 382, 383; C. III 228, 276-278, 281, 470, 471, 497; C. IV 299, 303, 304; C. V 190, 191, 206-208, 437; C. VI 224, 514; C. VI 89, 467; C. VII 101, 102, 112, 114-121, 236, 298, 506; C. VIII 306, 359, 408, 540, 564; C. IX 191, 224, 233, 374, 605; C. X 29, 349, 576, 577, 619; C. XI 19, 83, 87, 179, 180, 560, 561, 571; C. XII 26, 300
 imtihânât-i İlâhiyye C. XI 178
 imtihân C. IX 191
 imtihân-i İlâhî C. III 228; C. V 507, 592; C. VII 114; C. VIII 325; C. IX 325, 333; C. X 30, 494; C. XI 501; C. XII 253, 325; C. XIII 255
 imtihân-i rabbâni C. XII 269
 imtisâl-i emr-i İlâhî C. VI 127
 In isteta'tûm fe'nfüzû C. XIII 198
 inâbe C. III 438, 494; C. VIII 491
 inâd C. III 131; C. IV 73, 492; C. VII 357; C. VIII 189, 475; C. IX 71, 72; C. X 230; C. XI 590
 Inâdiye C. I 221; C. IV 439; C. X 285; C. XII 92
 in'am C. VI 78; C. XI 589
 inân C. X 153
 inâyet C. I 279, 565; C. V 231; C. VIII 504; C. IX 475; C. X 45, 46, 96, 97, 203, 204, 258, 259, 344, 457, 478, 518, 521, 612, 618, 629; C. XI 143; C. XII 590, 595, 596, 606, 607, 616, 617; C. XIII 19, 73, 108, 158, 303
 inâyet-i ezelîyye C. I 565, 566; C. II 539; C. IV 217; C. VI 631; C. VIII 418, 419; C. X 203, 538, 539; C. XIII 94
 inâyet-i Hak C. VIII 501, 513; C. XII 145; C. XIII 54
 inbisât C. II 232, 233; C. V 20, 388; C. X 76, 333, 334, 473, 474, 476; C. XI 559; C. XII 309
 ince perde C. IX 326, 327
 inci C. II 188; C. III 163, 251, 258, 286, 287, 390; C. IV 436, 437, 456; C. V 238, 607; C. VI 100; C. VII 109, 110, 162, 183, 201, 263, 291, 304, 305, 347, 352, 550; C. VIII 163, 164, 262, 358, 359, 426, 461, 462, 512, 517, 581; C. IX 83, 125, 142, 356, 365, 371, 640; C. X 341; C. XI 124, 283, 284, 301, 341, 354; C. XII 67, 300, 325, 326, 369, 429, 482, 506, 563, 592; C. XIII 209
 inci dânesi C. II 349
 inci toplamak C. IX 121
 inci tozu C. VII 110
 incilâ C. XI 453
 incinme C. XIII 202, 280, 285
 incir C. II 243; C. IX 125; C. XI 265; C. XIII 56
 incir çekirdiği C. XIII 56
 incitmek C. IX 581; C. XIII 280
 incizâb C. III 40, 43; C. XI 433; C. XII 313
 incizâb-i rûhani C. IV 416
 İndiyye C. I 221; C. IV 439; C. X 285; C. XII 92
 ineb C. IV 482, 483, 497
 inebiye C. XI 347
 inek C. III 149; C. V 311
 infâk C. I 89; C. II 97, 98; C. IX 60, 210, 211, 488, 497
 infisâl C. V 358
 infîtar C. III 325
 Ingiliz C. XI 239; C. XII 227
 Ingilizce C. XIII 138
 inîş C. VIII 146
 inkâr C. I 115, 267, 270; C. II 283, 369, 372, 379, 380, 394, 519; C. III 277, 316, 455, 476; C. IV 299; C. V 538; C. VI 59, 149, 183, 222, 237, 238, 411, 419, 429; C. VII 231, 267, 269-271, 463; C. VIII 27, 29, 30, 41, 43, 76, 197, 309, 350, 353, 359, 475, 497, 546, 548, 589, 614; C. IX 443, 498, 574, 606, 607, 617, 638; C. X 146, 545, 635; C. XI 17, 18, 24, 25, 227, 501, 590; C. XII 58, 575; C. XIII 147, 148, 149, 219, 232, 300
 inkâr-i celî C. XIII 232
 inkâr-i enbiyâ C. VIII 27
 inkâr-hâfi C. XIII 232
 inkibâz C. II 233; C. V 20, 388, 620; C. VII 16; C. XIII 52
 inkhâr-i késérât C. VII 428; C. XI 261
 inkilâb C. I 393, 396; C. VI 532; C. VIII 300, 511
 inkilâb-i hakâyik C. VII 484
 inkurâz C. IV 124
 inkyâyd C. I 289, 326; C. VIII 53, 297, 298, 469, 549; C. XIII 260
 inkisâr C. I 81; C. IV 42, 121; C. V 149; C. VI 548, 555, 561; C. VII 111; C. IX 176; C. XI 296, 483; C. XII 129, 155; C. XIII 15, 75
 inkisâr-i kalb C. IV 322; C. XIII 107
 İnnâ ileyhi râciûn C. XI 28
 İnnâ zâlemâ C. IV 242; C. VII 111
 İnneni enellâh C. VI 522
 İnnî enellâh C. VIII 533; C. XII 62
 İnnî karîb C. XII 162
 innîn Bk. innîn C. IV 44; C. X 460
 ins C. I 330; C. VII 324, 325; C. VIII 463; C. XI

92

ins ù cin C. XI 611
ins ve cinn-i şeytanî C. XII 329

insaf ve sefkat C. XI 504

insan C. I 79, 94, 95, 123, 235, 329, 425, 502;
C. II 26, 67, 201, 280, 386, 387, 482; C. III
17, 18, 97, 170, 273, 287, 360, 373, 396,
397, 428, 449, 480; C. IV 12, 112, 115,
117, 151-153, 190, 225, 399, 404, 506,
507; C. V 83, 86, 112, 166, 269, 271, 276,
304, 335, 338, 345, 389, 402, 403, 490,
526; C. VI 21, 42, 115, 235, 354, 457, 473,
478, 480, 491, 571; C. VII 47, 131, 132,
241, 242, 266-269, 271, 296, 316, 381,
393, 437, 439, 440, 442, 443, 480, 485,
558; C. VIII 14, 38, 44, 49-51, 150, 220,
486, 555; C. IX 36, 59, 111, 272, 275, 277,
302, 344, 345, 365, 379, 462, 500, 540,
588; C. X 146, 273, 295, 401, 441-443,
448, 518, 521, 602; C. XI 18, 23, 59, 60,
157, 201, 224, 281, 282, 342, 406, 435,
492, 566, 601, 621; C. XII 160, 161, 170,
214, 225, 230, 347, 359, 568; C. XIII 239,
260, 273

insan men' olunduğu seye harifstir C. XII 548,
561, 563

insan şeytanları C. I 62; C. II 235; C. III 86, 87,
88; C. V 237; C. IX 408, 412

insan ve cin şeytanları C. X 634

insan ve Kur'ân ikizdir C. III 204; C. XI 399

insan, dil altında gizlidir C. III 237

insân-ı cahil C. VII 274

insân-ı gâfil C. XIII 261

insân-ı hâdis C. III 18; C. XIII 244

insân-ı kâmil C. I 51, 63, 68, 71-73, 75, 76, 78-
81, 83-85, 87, 96, 106, 107, 109, 118,
120-122, 136-138, 142, 153, 156, 157,
159, 160, 162, 194-197, 209, 254, 256,
258, 261-265, 325, 349, 398, 400, 409,
426, 427, 443, 468, 470, 474-477, 483,
484, 486, 499, 509, 513, 514, 526, 544-
546, 550, 574; C. II 18, 20, 22-25, 27, 30,
107, 169, 170, 172, 186, 197, 210-213,
217, 221, 222, 232, 240, 241, 262, 266,
267, 269, 271, 272, 275, 277, 280, 291,
298, 299, 302, 303, 308, 310, 311, 315,
316, 327, 336, 340-343, 345, 347, 356,
376, 377, 410, 411, 421, 433, 466, 470,
477, 478, 484, 485, 487, 500, 501, 503,
504, 518, 533, 559; C. III 12, 20, 21, 23,
24, 30, 32-35, 37, 40, 43, 44, 46-49, 52,
54, 60, 63, 64, 70, 97, 99, 101, 102, 106,
113, 132, 139, 141, 163, 164, 180, 204,
213, 220, 234, 235, 239, 245, 263, 267,
273, 277, 278, 280, 282, 283, 291, 311,
317, 323, 324, 327, 330, 331, 334, 335,
347-351, 358, 370-373, 375, 376, 378,

380-382, 384, 388, 390, 398, 399, 411,
412, 431, 433, 436-439, 441, 442, 445,
449, 456, 459, 467, 468, 476, 494, 497; C.
IV 11, 12, 18, 19, 23-27, 31, 32, 36, 37,
39, 40, 50, 56, 63, 73, 75, 82, 85-87, 97,
107, 108, 110-112, 114, 116-118, 119,
126, 127, 129, 132-134, 136, 150, 154,
170, 181, 184, 185, 187-190, 204-206,
291, 292, 305, 361, 370, 379, 392-404,
405, 421, 425, 426, 429, 432, 434, 439,
452, 453, 455, 479, 481, 484, 486-489,
492, 497-499, 501-503, 507, 508; C. V 22,
93, 127, 153, 162, 165, 166, 194, 203,
213, 266, 267, 299, 327, 337, 338, 350,
351, 355, 358, 359, 375, 376, 383, 385,
387, 390, 400, 427, 473, 477-480, 493,
498, 509-511, 516, 518, 520, 522, 523,
530-535, 537, 546, 556, 558, 559, 592,
595, 596, 598, 601, 603, 604, 610, 611; C.
VI 41, 46, 47, 74, 82, 91, 93, 99-101, 108,
154, 155, 163, 182, 196, 212, 225, 227,
232, 336, 246, 247, 265, 282, 292, 293,
314, 316-318, 321, 322, 324, 325, 327,
334, 336, 337, 348, 349, 364-366, 368,
371, 387, 395, 396, 460, 466, 471, 472,
477, 495, 496, 497, 498, 509, 521-524,
584, 586, 591, 597, 609, 621, 639; C. VII
25-27, 41, 87, 120, 127, 162, 133, 142,
158, 159, 162-165, 173, 217, 218, 227,
231, 253-255, 258, 260, 261, 301, 308,
309, 312, 320, 324, 325, 334, 336, 337,
349, 372, 393, 394, 396, 399, 404, 421,
459, 493-495, 498, 520-525, 528, 529,
534, 544, 546; C. VIII 28, 29, 42-44, 46,
50, 53, 54, 56-62, 73, 74, 76, 78, 89-91,
93, 94, 100, 103, 104, 107, 108, 115, 117,
147, 203, 231, 233, 235, 241, 242, 245-
248, 250, 262, 269, 273, 284, 331, 332,
339, 369, 370, 376, 378, 412, 416, 418,
443, 444, 449, 455, 464-468, 470, 474,
477, 487, 488, 490, 491, 520, 521, 529,
534, 553, 561, 563, 584, 593, 605, 614; C.
IX 23, 26-31, 67, 81-88, 93-96, 103, 143,
144, 167, 168, 175-177, 183, 184, 246-
248, 256-259, 271, 287, 295-300, 302,
303, 305-307, 312, 315-318, 320, 338-
340, 344, 355, 356, 389, 390, 391, 398,
412, 413, 420, 422, 423, 430, 435-437,
439, 453, 472, 474, 489, 493, 494, 497,
510, 593, 594, 619, 623, 626, 634, 638,
643, 644, 647, 649, 650; C. X 22, 23, 29,
30, 38, 45, 67, 91, 93, 94, 115, 117, 118,
120, 121, 123, 126, 128-130, 136, 142-
144, 147, 150, 159, 160, 162, 170, 171,
177, 181, 182, 195-197, 206, 207, 211,
213, 222, 226, 230, 252, 316, 318, 319,
336, 337, 351, 356, 357, 383, 384, 398,

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- 400, 404, 405, 420, 422, 427, 428, 438-441, 444-446, 452, 454, 455, 458, 462, 481, 495, 518, 521, 524, 570, 571, 585, 587, 593, 594, 601, 606, 607, 609-614, 619, 622, 623, 625, 627; C. XI 20-23, 25, 26, 36, 37, 42, 44, 46, 48-51, 54, 56, 63-65, 67, 75, 77, 87, 95, 96, 99, 173-175, 180, 189, 201, 204, 205, 209, 224, 226, 228, 229, 231, 232, 244, 245, 252, 255-257, 264, 282, 283, 285, 295, 296, 299-302, 324, 341-343, 346, 348, 355, 370-373, 375, 378-380, 383-385, 398-403, 415, 416, 419, 420, 427, 429-432, 435, 437, 439, 440, 446, 469, 473, 501, 508, 516, 524, 530, 531, 563, 586, 620-622; C. XII 11, 12, 28, 31, 37, 38, 44, 52, 54-60, 62, 64-67, 70, 71, 73, 76, 77, 82, 83, 92, 106-109, 111, 128, 151-153, 161, 170, 188, 195, 204, 206, 212, 222-229, 232-235, 239, 247, 251, 252, 255, 257-261, 278, 279, 282-284, 286, 289, 290, 295, 298, 305-307, 309, 327, 329, 330, 343, 347, 348, 355, 359, 366-368, 373, 374, 379-381, 383, 387, 402-406, 408-413, 417, 419-423, 429, 431, 439-444, 463, 465, 467, 468, 480, 488, 489, 498, 499, 515, 517, 521, 522, 528, 529, 546, 564, 579, 580, 589, 591-598, 607, 615-617; C. XIII 19, 20, 42, 43, 45, 46, 55, 56, 64, 68-77, 79-81, 87, 93-96, 114, 116, 134, 160, 162-165, 170, 172-177, 185, 194, 195, 201, 205-207, 209-211, 216-226, 229, 232, 233, 237, 238, 240, 241, 245, 246, 249, 251-253, 259-261, 273, 276, 278-283, 286, 288, 289, 299, 300, 309, 311-313, 320, 324, 326, 327, 334-337, 342, 343, 347
- insân-ı kâmil bi'l-asâle C. X 206
 insân-ı kâmil külldür C. V 44
 insân-ı kâmil-i âzâd C. X 66
 insân-ı kâmili görmek C. IV 32; C. XII 408
 insân-ı kâmili imtiâh C. VII 121, 122
 insân-ı kâmilin gazabı C. III 441
 insân-ı kâmili kabri-serfi C. XII 349
 insân-ı kâmilin kabrinin ziyyâreti C. XII 424
 insân-ı kâmilin kabri C. III 437; C. IX 301; C. XI 300; C. XII 368; C. XIII 222
 insân-ı kâmilin nazan C. XIII 163
 insân-ı kâmilin rûhu C. XI 43
 insân-ı kâmillerin sırrı C. I 132
 insân-ı kâbir C. I 325, 476; C. III 441; C. IV 204; C. XII 564, 568; C. XIII 223
 insân-ı nâkûs C. I 73, 75, 78, 85, 87, 88; C. II 27; C. III 493-34, 375; C. IV 118, 429, 464, 491; C. VI 498, 584; C. VII 25, 41, 120, 121, 142, 332, 393, 493; C. VIII 61, 242, 345, 488, 529; C. IX 30, 176, 230; C. X 521; C. XI 20, 21, 29, 65, 343, 524, 531; C. XII 161, 162, 480
 insân-ı sagîr C. I 325, 326; C. XII 564, 565, 568
 insânın bâtinî C. XI 621
 insânın cismî C. XI 92
 insânın kalbi C. III 401
 insâniyyet C. II 532; C. III 391, 498; C. V 465, 510; C. VI 354, 571; C. XI 566
 insanların izzeti C. VIII 511
 insanların kıymeti C. XII 289
 insanlık Bk. insâniyet C. II 168; C. V 335; C. VIII 554; C. IX 59, 275, 277; C. XI 226, 517; C. XII 587
 insanlık emâneti kalb C. IV 187
 insanlık mertelesi C. III 482, 497; C. VIII 599; C. X 530
 insanlık yolunu C. XIII 328
 insânül-ayn Bk. gözbebegi C. III 18, 446; C. XII 302
 insî C. IX 407
 insilâh C. IV 435; C. VIII 256
 insânlâh C. I 100, 101; C. V 437; C. XII 558
 insikâl C. III 325
 insikâk-ı kamer C. I 343; C. III 444; C. IV 37; C. VI 567
 insikâk-ı kamerin rü'yeti C. XII 477
 insikâk-ı semâ C. III 446, 447
 insirâh-ı kalb C. XI 472
 intiâs C. XII 533
 intibâh C. I 237; C. VI 136; C. XI 13; C. XII 502
 inticâ C. XIII 115
 intihâ C. I 510; C. IV 400, 401; C. V 340; C. IX 403
 intihâr C. VI 439; C. X 187, 233, 431, 432
 intikal C. III 427; C. VI 415; C. XI 277, 278
 intikâm C. I 471, 552; C. II 332, 339, 340, 526; C. VI 20; C. VII 314, 371; C. VIII 38, 332; C. X 560, 563, 564, 566, 570; C. XI 346; C. XII 215
 intikâm-ı âlem C. XI 289; C. XII 98
 intikâm-ı hâfî C. VII 360; C. X 515
 intisâb C. II 302, 303; C. III 225; C. IV 56; C. V 167, 170; C. VI 611; C. VIII 491; C. IX 170, 337, 338, 339, 340, 391, 393, 468, 469; C. X 93, 121, 130, 147, 181; C. XI 180, 373, 378, 530; C. XII 188, 295; C. XIII 170
 intizâr-ı âlem C. XI 289; C. XII 98
 intizâr C. VI 281, 626; C. VII 354, 355; C. IX 562; C. X 37, 38, 480; C. XII 474; C. XIII 58
 inzâl C. X 486
 inzâl hâli C. XIII 27
 inzivâ C. III 468
 ip C. I 285, 455, 456; C. III 342, 354, 355; C. V 28, 443, 444; C. VI 481, 482; C. VII 326; C. IX 217; C. X 82; C. XI 254; C. XII 261, 317; C. XIII 218
 ip oynatıcı C. XII 277
 ip oyunculuğu C. XI 449

ipek C. XI 499; C. XII 69; C. XIII 29, 272
 ipek böceği C. I 324, 401; C. X 333
 ipekçi C. XI 499
 ipilk C. II 321, 325; C. III 281; C. VIII 340, 407,
 408, 414; C. X 284; C. XII 261, 263, 328
 i'râb C. IV 471
 irâd C. IX 486, 487; C. XI 360; C. XII 518, 519
 irâde C. I 82, 116, 117, 234, 235, 236, 238,
 307, 309, 310, 320, 441, 565; C. II 189,
 209, 225, 264, 356, 394, 452, 526; C. III
 46, 54, 107, 207, 208, 329, 364, 385, 429;
 C. IV 56, 152, 258, 452; C. V 18, 271, 366,
 400, 401, 404, 405, 438, 441, 501-504,
 539, 546, 549, 587; C. VI 57, 169, 235,
 236, 238, 471, 546, 547, 549, 588, 606,
 612; C. VII 21, 77, 127, 128, 214, 255,
 288, 309, 401, 403, 404, 556; C. VIII 84,
 136, 193, 281, 325, 332, 333, 341, 346,
 449, 369, 438, 515; C. IX 237, 542, 587,
 654, 645; C. X 254, 257, 260-263, 271-
 276, 282, 283, 286, 288-290, 292, 295-
 297, 299-301, 304-309, 311, 313, 314,
 316, 320, 322, 323, 349, 445, 454, 512,
 579, 581; C. XI 85, 130, 144-146, 152,
 438, 476; C. XII 130, 131, 137, 140, 324,
 351, 422, 446; C. XIII 52, 298, 299, 317
 irâde-i beseriyye C. III 314
 irâde-i cüz'lîye C. I 237; C. VI 235, 239, 464; C.
 VII 141; C. X 237, 305; C. XII 152, 553,
 554; C. XIII 187
 irâde-i Hak C. III 363; C. V 496, 497; C. VI 548;
 C. VII 21, 556; C. IX 237; C. X 269, 445
 irâde-i ilâhiyye C. V 439; C. III 67
 irâde-i ilâhiyye C. II 265; C. VI 141, 262; C. VIII
 297, 298, 315; C. IX 420, 533; C. X 305,
 451, 593
 irâde-i küll C. IV 203
 irâde-i Külliyye C. VI 464; C. VII 128, 141; C. X
 305
 irâde-i nefşânî C. V 226
 irâde-i rahmânîyye C. X 620
 irâde-i sebeb C. XII 224
 irâd-i ma'nevî C. XIII 286
 ircî'i C. III 259, 327; C. VIII 82; C. IX 422, 423;
 C. XI 618
 irfân C. I 31, 170, 254, 337, 410, 456, 554; C.
 II 47, 52; C. III 287, 429; C. IV 54, 209,
 234, 235, 237, 239, 245, 339, 398, 509; C.
 V 170, 333, 351; C. VI 333, 354, 471, 568,
 578, 622, 635; C. VII 41, 171, 172, 205,
 206, 231, 318, 411; C. VIII 204, 226, 235,
 268, 307, 500; C. IX 56, 109, 130, 165,
 413, 593; C. X 50, 115, 117, 126, 196,
 420, 428, 450; C. XI 16, 403; C. XII 32, 99,
 128, 177, 510, 598; C. XIII 211, 251
 irfân cenneti C. XIII 339
 irfân-fürşülük C. IX 135

irfân-i ilâhî C. I 254
 irfân-i Muhammedî C. I 326; C. IX 139; C. X 40
 irfân-i nübüvvet C. II 200
 irfân-i zevki C. VIII 194
 irhâsâ C. XI 262
 ırsâl C. II 472
 ırsâl-i mesel C. VI 491; C. XI 230
 ırsâl-i rûsul C. II 77
 ırsâd C. I 67, 68, 95, 116, 166, 227, 434, 485,
 525, 533, 534, 542, 555, 566; C. II 236,
 238, 341, 363, 466, 500, 502; C. III 129,
 187, 314, 315, 491; C. IV 54, 76, 127, 129,
 156, 158, 159, 353, 391, 429, 485, 486; C.
 V 201, 384, 475, 517, 591; C. VI 492; C. VII
 26, 206, 255, 307, 308, 495, 498; C. VIII
 54, 228, 244, 263, 488, 606, 608, 621; C.
 IX 84, 139, 148, 149, 248, 285, 302, 345,
 444, 453, 464, 479, 494; C. X 137, 153,
 342, 572, 601; C. XI 89, 419, 472, 570,
 586, 622; C. XII 76, 111, 122, 123, 206,
 207, 262, 436, 578, 626; C. XIII 16, 46, 87,
 174, 283, 347
 ırsâd da'vâs C. VII 493; C. X 340
 ırsâd gayreti C. V 303
 ırsâd sadâsi C. III 371
 ırsâda kiyâm C. IX 470
 ırsâda me'zûn kıldı C. XII 206
 ırsâd-i fîkr C. XII 490
 ırsâd-i halk C. VIII 262; C. IX 468; C. X 270
 ırsâd-i ibâd C. IX 86, 344, 420; C. XI 456
 ırsâd-i ibâdüllâh C. III 366
 ırsâd-i müsrîd C. II 502
 ırsâd-i sâlikin C. X 231
 irtidâd C. II 365, 366; C. VI 557
 irtihâl C. XI 90
 irtikâ C. IX 177
 irtikâb-i maâsi C. IV 410
 irtışâ C. VII 425
 İsa'nın nefesi C. I 574
 İsa'nın şîbi C. XIII 154
 İsâr C. II 491; C. IV 200, 361; C. VI 137, 277,
 250; C. VII 514, 515; C. IX 36, 280; C. X
 501; C. XII 276, 430
 İsbât C. I 384, 519, 520; C. II 101; C. VII 259; C.
 IX 213, 349, 643; C. X 34; C. XI 221, 222,
 252, 257, 268; C. XII 575; C. XIII 148
 İsbât ve mahy C. XII 447
 İsbât-i mâsîvâ C. VIII 321
 İsbât-i rubûbîyet C. X 34
 İsbât-i vücûd C. VIII 321
 İsevî C. I 253; C. XII 187, 188, 189, 190; C. XIII
 149
 İsevî-i Muhammedî C. V 334
 İsevîler C. I 176, 251, 259, 260, 269, 270; C. III
 106, 235; C. IV 194; C. V 538, 562; C. XI
 164, 165; C. XII 157, 177, 189
 İseviyet C. I 176; C. IX 385; C. X 416

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- İseviyyü'l-meşreb C. XI 67
 ishâl C. XII 410
 isim Bk. esmâ C. I 211, 382, 449; C. II 210, 219, 239, 395, 425, 426, 427; C. III 64, 70, 102, 150, 214, 340, 375, 386; C. IV 332, 379, 386, 481, 482, 485; C. V 78, 362; C. VI 103, 104, 160, 623; C. VII 77, 78, 314, 317; C. VIII 341, 342; C. IX 133, 134, 502; C. X 624; C. XI 226; C. XII 117, 360, 421, 589; C. XIII 20, 47, 48
 isim asası C. VIII 536
 iskâ-yı İlâhî C. II 496
 iskençübün C. XI 20, 21
 İslâm C. V 371, 372; C. VII 462; C. VIII 448, 615; C. IX 287, 288, 313; C. X 344; C. XI 239; C. XII 54, 289; C. XIII 250
 İslâm vatanı C. IV 272
 İslâm'ı hakîki C. IX 313; C. XII 177
 İslâm'ı kabûl C. XIII 117
 İslâm'ın binâsı C. VII 461
 İslâmîyet C. II 295, 296; C. IV 194; C. VIII 40, 41; C. X 393, 416; C. XIII 156
 İslâmîller C. VI 448
 İslâmîfîye C. VI 448
 ismet C. II 399, 400; C. IV 391; C. V 40; C. XII 466
 ismet-i İlâhiyye C. IV 231
 ism-i Hâdi C. I 384
 ism-i Adî C. IX 296
 ism-i alem C. VII 78
 ism-i a'zam C. II 383; C. III 57, 58; C. V 208; C. VI 55, 56; C. VII 272
 ism-i Bâsit C. II 280
 ism-i Bâtin C. I 81, 276, 460, 465, 525; C. II 280, 378, 379, 460, 462, 465, 466; C. III 99, 238, 280; C. IV 370, 374; C. V 288, 376, 484, 607; C. VI 349, 560; C. VII 529; C. VIII 28, 29, 236, 247, 324, 584; C. XII 33, 68
 ism-i câmi C. I 476; C. II 299, 311; C. III 229, 436; C. IV 60, 97, 111; C. V 26, 27, 201; C. VI 295; C. VIII 58, 107, 490; C. X 226, 549; C. XI 23, 64, 343, 485; C. XII 403; C. XIII 347
 ism-i Celâl C. III 450; C. V 360; C. XI 485; C. XIII 336
 ism-i cellîl-i Hak C. III 149
 ism-i Cemâl C. III 450
 ism-i Cemîl C. IX 144
 ism-i Dârî C. II 280
 ism-i Ferâh C. VI 560
 ism-i galib C. I 519; C. VIII 28, 29; C. XI 343; C. XIII 20
 ism-i Hâdi C. I 69, 167, 169, 266, 284; C. III 12, 40, 94, 107, 129, 130, 278, 317, 428; C. IV 39, 226, 235, 239, 255, 318, 387; C. V 193, 295, 352, 619; C. VI 160, 237, 284, 435, 442, 501; C. XII 83, 84, 167, 393; C. XIII 20, 226, 281, 324
 ism-i hakîki C. I 384
 ism-i hâs C. I 383, 385, 477; C. II 271; C. III 431; C. V 546; C. VI 73; C. VII 326, 488; C. VIII 360; C. IX 499, 500
 ism-i İlâhî C. I 235, 474, 520; C. III 64, 104, 138, 150, 416; C. IV 208; C. VI 328, 560, 606; C. VII 274, 327, 418; C. VIII 49, 322; C. IX 518; C. X 24, 73, 255, 549; C. XI 299; C. XII 161, 406, 589; C. XIII 102, 103
 ism-i Kabîz C. II 280
 ism-i Kahhâr C. VIII 268
 ism-i Latîf C. VIII 268; C. IX 91
 ism-i mecâzi C. I 384
 ism-i Mudîll C. I 167, 169, 284, 493, 529; C. II 526; C. III 40, 95, 108, 180, 278, 428; C. IV 216, 218, 222, 226, 235, 239, 255, 318, 387; C. V 193, 352; C. VI 160, 237, 435, 439, 442, 516; C. VII 246, 284, 381, 382, 457; C. VIII 539, 583; C. IX 306, 323, 407, 516, 517, 612; C. X 256, 265; C. XI 65, 84, 442; C. XII 83-85, 393, 394; C. XIII 226, 281, 324
 ism-i Muhyî C. II 280
 ism-i Muntakîm C. II 339
 ism-i mutasarmî C. XII 360
 ism-i Mümît C. II 280
 ism-i Nâfi C. II 280
 ism-i Samed C. III 104
 ism-i Selâm C. III 177; C. VII 217; C. X 277
 ism-i şerîf C. XIII 49, 50
 ism-i Zâhir C. I 81, 276, 460, 465, 519, 525; C. II 271, 280, 378, 379, 460, 462, 465, 466; C. III 238, 280, 469; C. IV 11, 43, 370, 374; C. V 288, 376, 484, 607; C. VI 349, 354, 560, 610; C. VII 488, 529; C. VIII 29, 236, 539, 584; C. IX 398, 433; C. X 91; C. XI 64; C. XII 33, 68, 168
 ism-i Zâhir ve Bâtin C. III 229; C. VI 496
 ism-i Zât C. IV 406; C. V 299, 400; C. VI 295; C. VII 227; C. VIII 449; C. XI 299, 300
 ism-i zâtîn mazhar C. XIII 222
 isneyniyet mertebesi C. I 503
 isneyniyyetî vadîh C. VII 506
 isneyniyyet Bk. ikâlik C. I 537, 548; C. II 102, 334, 370, 448, 462, 476; C. III 181, 332; C. IV 137, 222, 316; C. VI 23, 186, 381, 448, 460, 467, 530; C. VII 301, 400; C. VIII 82, 208, 346, 453, 553, 571; C. IX 531; C. X 257, 322; C. XI 396
 ispirte C. VIII 276, 277
 isrâ C. VII 168
 israf C. IV 45; C. IX 465; C. X 240, 623

- istâ C. IV 439
 istâflı C. IV 483
 İstanbul kâdîsi C. XII 36
 istiâne C. XIII 303
 istiâre C. VI 491
 istibdâd C. V 289; C. VIII 465
 istî'dâd Bk. istî'dâdât C. I 74, 76, 79, 120, 121,
 131-133, 136, 169, 199, 205, 212, 225,
 233, 235, 236, 251, 257, 267, 304, 305,
 310, 315, 326, 367, 449, 468, 473, 480,
 541, 565; C. II 39, 52, 83, 128, 133, 153,
 154, 164, 169, 181, 182, 220, 224, 254,
 282, 287, 288, 291, 301, 310, 312, 318,
 324, 326, 328, 349, 351, 366, 454, 466,
 496, 497, 515, 518, 528, 540, 561; C. III
 11, 14, 39, 40, 104, 106, 114, 130, 146,
 172, 193, 208, 231, 233, 276, 285, 289,
 306, 308, 316, 318, 370-372, 412, 431,
 432, 437, 448, 450, 467, 492; C. IV 20, 23,
 26, 36, 47, 65, 72, 156, 204, 218, 222,
 254, 268, 269, 289, 291, 299-301, 307,
 311-313, 319, 344, 368, 371, 391, 401,
 447, 508, 515, 516; C. V 21, 23, 77, 105,
 189, 196, 210, 232, 269, 270, 296, 300,
 301, 303, 343, 364-366, 378, 432, 436,
 439, 480, 498, 499, 508, 539, 546, 548,
 556, 582, 598, 603, 613, 636; C. VI 20, 31,
 59, 89, 99, 102, 103, 122, 126, 158, 171,
 175, 181, 213, 233, 240, 259, 260, 295,
 313, 325, 375, 387, 398, 456, 457, 486,
 582, 593, 624, 634; C. VII 19, 20, 23, 28,
 79, 98, 99, 108, 115, 117, 121, 127, 147,
 189, 224, 232, 254, 255, 257, 267, 275,
 293, 316, 327, 338, 345, 370, 379-381,
 386, 400, 401, 408, 429, 430, 442, 446,
 447, 480, 481, 542, 555; C. VIII 32, 207,
 251, 324, 326, 355, 359, 364, 371, 376,
 382, 393, 416, 423, 437, 454, 469, 470,
 491, 493, 539, 553, 562, 569, 612; C. IX
 30, 31, 69, 115, 117-119, 150, 167, 214,
 298, 301, 322, 347, 361, 363, 379, 384,
 389, 412, 499, 500, 515, 539, 546, 570,
 647; C. X 24, 32, 33, 70, 88, 89, 116, 154,
 145, 150, 152, 153, 186, 214, 250, 273,
 282, 297, 304, 305, 308, 315, 406, 416,
 427, 432, 441, 442, 460, 462, 521, 546,
 549, 553, 554, 567, 580, 581, 609, 611,
 612, 614, 633; C. XI 17, 19, 22, 64, 66, 57,
 77, 130, 151, 172, 176, 209, 289, 291,
 293, 312, 322, 324, 355, 372, 383, 405,
 415, 416, 434, 441, 483, 540, 572, 606,
 609, 614, 623; C. XII 27, 29, 32, 67, 185,
 204, 275, 300, 308, 314, 349, 370, 385,
 409, 426, 432, 479, 489, 498, 505, 507,
 508, 510, 544, 597, 598; C. XIII 20, 44, 76,
 97, 101, 126, 131, 142, 159, 162, 172,
 174, 175, 176, 201, 262, 311, 312
- isti'dâd sahîbleri C. I 414
 isti'dâdât Bk. isti'dâd C. I 208; C. II 192, 280,
 344, 375; C. III 295, 371; C. IV 304, 447; C.
 V 73, 161, 405, 532; C. VI 247; C. VIII 345;
 C. X 405
- isti'dâdât meç'ûl degil C. III 295
 isti'dâdât-i ezeliyye C. II 330
 isti'dâdât-i ezeliyye C. III 362, 364; C. IV 404
 isti'dâdât-i gayr-i meç'ûle C. II 330
 isti'dâdât-i zamâniyye C. X 315
 isti'dâd-i ezel C. VI 220
 isti'dâd-i ezelz C. I 267, 380; C. II 112, 280, 318,
 371, 383; C. III 217, 255, 361, 436, 491,
 497; C. IV 32, 50, 51, 194, 208, 219, 380;
 C. V 70, 105, 208; C. VI 218, 222, 462,
 526; C. VII 228, 379, 531, 555; C. VIII 20,
 207, 324, 360, 416, 470, 554, 562; C. IX
 148, 345, 595; C. X 36, 147; C. XI 13, 19,
 196, 622; C. XIII 172, 173
- isti'dâd-i gayr-i meç'ûl C. I 449; C. II 516, 537;
 C. III 11, 12; C. VI 99; C. VIII 470; C. X 322;
 C. XIII 172, 176
- isti'dâd-mec'ûl C. II 516; C. III 12, 13; C. IV
 218; C. VII 345; C. VIII 470; C. X 322; C.
 XIII 172, 173, 175, 176
- isti'dâd-i zâfi C. X 322, 337, 538
- isti'dâdsız C. XIII 173, 174
- istidâlât C. II 72, 73, 74; C. III 201, 410; C. IV
 140; C. V 88; C. VI 210, 324, 325, 327; C.
 VIII 426, 556; C. IX 204; C. XIII 231
- istidâlât-i akliye C. V 590; C. VIII 73, 74; C. X
 129, 131, 348
- istidâlî C. I 47; C. XI 217; C. XIII 71
- istidâlî-i akli C. III 62
- istidâlî ulûm C. XIII 75
- istidrâc C. V 149, 223; C. VII 31; C. IX 563; C. XI
 392, 435
- istifham-i isbâti C. X 34
- istifâsâr C. IV 430
- istigâse C. V 115
- istigâfâr C. I 115; C. II 353, 367; C. III 455, 457;
 C. IV 179, 180, 391, 392, 413; C. V 109,
 197; C. VI 24, 437; C. VII 105, 153; C. VIII
 192, 194, 452, 453, 491, 498; C. IX 78,
 186, 520, 521, 627; C. X 61, 63, 436, 470,
 559, 560, 561; C. XI 208, 270, 448, 554; C.
 XII 276, 277, 427, 537; C. XIII 15, 18, 147,
 163, 227, 289
- istigâna C. V 376; C. VI 544; C. IX 151, 193, 194,
 195, 196, 198; C. XIII 279, 281
- istigârâk C. I 423; C. II 89, 342, 460; C. IV 379,
 464; C. VIII 345, 346, 348, 372, 377, 503,
 549, 550; C. IX 605, 643, 648; C. XII 396,
 412, 413
- istihâlât Bk. istihâle C. II 482; C. III 254, 447,
 448, 452, 453; C. VI 288; C. VIII 239, 240,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 555; C. IX 269, 272, 372; C. X 554; C. XIII
77
istihâlât-ı dâime C. I 396
istihâlât-ı devrî C. XIII 76
İstihâlât-ı mütemâdiye C. VIII 511
istihâle Bk. istihâlât C. V 521, 547; C. VII 533; C.
VIII 598; C. IX 545, 569, 575; C. X 607; C.
XII 385
istihâza C. III 493
istihâkâ C. VI 214; C. XI 195, 196; C. XII 136,
137
istihâlâf C. VI 318
istihâlât C. III 315
istihâyâ C. VII 181; C. XII 318
istihzâ C. II 184, 185; C. VI 112; C. VII 181, 315,
425, 426; C. X 261
istikâmet C. V 205; C. VII 107; C. VIII 535; C. X
454
istikâmet sâhibi C. V 205
istikbâl C. I 441, 442
istiklâl C. II 115, 541; C. V 358, 456; C. VI 470;
C. VIII 345, 547; C. IX 333, 616, 645; C. XII
64, 271
istiklâl da'vâsi C. II 315
istiklâl-i vücûd C. VIII 423; C. IV 464; C. VI 115;
C. VIII 345
istifâ C. II 478
istimdad C. V 115, 572; C. XII 350, 463; C. XIII
49
istinçâ C. VIII 120, 122
istinkâh-i esrâr C. VI 566
istinsâk C. VIII 119, 122
istirâhat C. VI 351
istiskân C. XIII 247
istisnâ C. I 100, 101; C. V 169; C. XII 119, 550,
551, 558, 563; C. XIII 318
istişâre C. I 333, 334, 335
istitâr C. I 533, 535, 540; C. XII 562
istivâ C. VI 481; C. XI 217; C. XII 221
istivâ-yi Rahmân C. I 445
isyân C. II 26; C. IV 47; C. VIII 198, 321; C. VII
292; C. IX 194, 396; C. X 328, 329, 487
ış C. VI 273
ış adamı C. VII 39
ışârât-ı ezel C. XIII 216
ışâret C. III 205; C. VI 491, 509, 560; C. VIII
244, 529; C. IX 316, 398, 600, 635, 643; C.
XII 17, 48, 142, 143, 216, 222
ışâret-i gaybi C. X 210
ışâri C. VII 326
ış-güç C. XIII 270
ış cereyân-ı tabâsine bırakmak C. XII 269
ışitmek C. I 71, 490; C. III 240; C. IV 52, 385,
386; C. VII 260; C. VIII 52, 171; C. X 535,
536, 539; C. XI 618; C. XII 501
ışkâl C. V 303
ışkembe C. IX 235, 236; C. XI 67
ışkembe yıkamak C. I 31
ışkence C. X 449; C. XI 307; C. XII 585
ışkence şâhi C. XII 585
ışret C. V 565, 566; C. X 442
ıştibâh C. XI 232
ıştihâ C. IV 447; C. VIII 93
ıştihâr C. I 142, 465
ıştihâ-yi kâzîb C. XII 215
ıştihâ-yi sâdik C. XII 215
ıştirâ C. XI 420
ıştiyyâk C. I 76, 521; C. VI 544; C. VIII 375; C. X
440; C. XIII 133, 170
ışve C. X 522
itâat C. IV 114, 195; C. VI 158; C. X 27, 201,
218, 344
itâ'm C. IX 60, 254
itâ'bâr C. IV 439; C. VI 116, 347; C. XIII 86
itâ'bâr akıl ve istî'dâdadır C. XII 185
itâ'bârat C. IV 373
itâ'dâl C. I 516; C. III 15, 359, 429; C. IV 442,
446, 447; C. V 19, 170; C. VI 462, 560; C.
IX 209, 210, 211, 221, 465, 466; C. XII
157; C. XIII 130
itâ'kâd C. I 108, 185; C. II 73, 151, 272, 287,
344, 380, 381; C. IV 379; C. V 404, 412; C.
VI 160; C. VII 257; C. VIII 355; C. IX 73, 97,
122, 123, 130, 131, 170, 213; C. X 107,
261, 262, 264, 271, 283, 284, 290-292,
298, 299, 301, 306, 322, 337, 348, 349,
350, 359; C. XI 308, 309, 310, 478, 533,
576, 603; C. XII 270, 271, 420, 487; C. XIII
231, 235, 318
itâ'kâdât C. XI 180, 601; C. XIII 344
itâ'kâdât-ı bâtil C. XII 168
itâ'kâdât-ı fâside C. XI 26
itâ'kâdât-ı muhayyle C. XI 600
itâ'kâdât-ı muhtelife C. XII 168
itâ'kâd-ı cebi C. X 298
itâ'kâd-ı fâsik C. X 336
itâ'kâd-ı hâs C. IX 131
itâ'kâd-ı sahîf C. XII 61
itâ'lâl C. V 611
itâ'mâd C. VI 196
itâ'nâk C. XIII 48, 234, 256
itâ'râf-ı zînûb C. VII 403
itâ'râz C. I 159, 400, 459; C. II 526, 527, 535; C.
III 23, 362; C. IV 9-11, 31, 285, 395, 406;
C. V 495, 606; C. VII 100, 232; C. VIII 29,
588; C. X 230; C. XI 257, 435, 506, 574; C.
XII 57, 59, 60, 64, 65, 72, 73, 76, 123,
234; C. XIII 64
itâ'râzât C. III 22
itâ'yâd C. V 506
itâ'zâl C. III 35
itmi'nân C. IV 248, 249; C. XIII 319
itâ'bâr C. VII 442

- ittifâk C. III 308
 ittihâd C. I 248, 455, 457, 537, 538, 547; C. II 160, 285, 329; C. III 35, 47, 201, 325, 376, 419; C. IV 493, 494, 495, 498; C. V 18, 357, 400, 540; C. VI 533, 539, 626; C. VII 21, 42, 130, 132, 142, 143, 144, 147; C. VIII 80, 336, 344, 346; C. IX 206, 278, 300, 437, 512, 634, 635, 639, 641, 646, 647; C. X 22, 23, 606, 607; C. XI 34, 38, 200, 215, 216, 402; C. XII 64, 151, 176, 245, 295, 367, 422, 580, 584; C. XIII 52, 97, 335
 ittihâd âlemi C. XI 32, 33
 ittihâd ve ittifâk C. IV 106
 ittihâd-i bâtin C. IV 491
 ittihâd-i enbiyâ C. XII 177
 ittihâd-i zamân C. VII 272
 ittisâl C. I 78, 263, 458; C. III 331, 418; C. IV 451; C. V 357, 358, 510, 525; C. VII 130, 229, 230; C. VIII 209; C. IX 299, 300, 360, 371; C. X 530; C. XI 429, 433; C. XII 111
 ivaz C. VI 251, 252, 265, 449
 iyâdet C. II 404; C. III 477; C. IV 92, 93; C. IV 95, 106, 107; C. XI 216
 iyâl Bk. iyâl C. V 39
 iyâullah C. V 38
 iyân C. VIII 172
 iyi C. II 518; C. III 92; C. IV 126, 235, 373; C. VI 101, 103, 104; C. VII 388; C. IX 165; C. XI 124, 138, 167, 466; C. XII 81, 123, 363, 497
 iyi ahlâk C. III 93; C. X 66; C. XI 366
 iyi akvâl C. X 66
 iyi amel C. IX 355
 iyi efâl C. X 66
 iyl göz C. XII 283
 iyi huy C. III 228
 iyi huylu C. VII 233
 iyi mal C. III 139
 iyiiler C. I 262
 iyyîlige fânlîk C. VI 156
 iyyîlik C. I 406; C. III 112, 281; C. IV 270; C. V 90, 91; C. VI 156; C. VII 43; C. VIII 192, 325; C. IX 574; C. X 81, 336, 502, 565; C. XI 474, 475; C. XII 99
 lyyâke na'bûd C. VIII 329
 iz C. III 62, 63
 izâfât C. I 82, 359, 456; C. III 16; C. IV 315; C. V 246, 271
 izâfâtın iskâtu C. II 427
 izâfet-i lâmiyye C. IX 328; C. XI 353
 izâfi varlık C. XI 90
 izâfi vücûd C. V 358
 izdîvâc C. VII 72; C. X 402, 403
 lze'n-necmî hevâ C. XI 45
 izhâr Bk. izhâr C. VIII 359, 540
 izn C. XIII 74
 izn-i ilâh C. XIII 162
 izz ü celâl C. II 360
 izzet C. III 309; C. VI 543, 544; C. IX 55, 238, 285, 617, 618; C. XI 109, 533; C. XIII 147
 izzet-i dünâyâ C. III 309
 izzet-i gnâ C. VI 543
 izzet-i hakîki C. V 288
 izzet-i hakîkiyye C. III 309
 izzet-i Hakk'ın mazhan C. XII 55
 izzet-i nefş C. IX 171
 J
 jağâğ C. X 41, 42
 K
 kabâ C. X 260
 kabâhat C. I 470; C. VI 78, 525, 527; C. X 80; C. XI 147, 150
 kabak C. IV 241; C. VIII 179; C. IX 444, 468; C. XI 406
 kabak kâlyesi C. XI 403
 Kâ'be C. IV 447; C. V 168; C. IX 124; C. XI 299, 300, 611; C. XII 53; C. XIII 156, 157, 158, 221, 222, 253
 Kâbe kavseyن C. II 495; C. V 357; C. VI 34; C. IX 342
 Kâbe Kavseyن meyhânesi C. VI 35
 Kâ'be-i hakîkat C. IV 393
 Kâ'be-i ma'nevî C. IV 406, 407
 Kâ'be-i Muazzama C. XII 551
 Kâ'be-i sûri C. IV 406
 Kâ'be-i visâl C. XIII 253
 Kâ'be-i Zât C. V 299; C. VII 23
 Kâ'betullah C. VI 194
 Kâbîz C. II 480; C. III 75, 169, 311, 312, 386, 427; C. VI 368, 496; C. VII 546; C. VIII 61, 96, 438; C. XI 24; C. XII 81
 kâbil C. I 102
 kâbil-i daâlet C. VII 381
 kâbil-i hidâyet C. VII 381
 kâbil-i sıfât-i ahâdiyyet C. VIII 80
 kâbiliyet Bk. istî'dâd C. I 233, 235, 315, 326; C. IV 254, 304; C. V 296, 300, 303, 539; C. VI 607; C. VII 79, 115, 381, 386, 480, 481; C. VIII 234, 381, 382, 469; C. IX 322, 499, 502, 539, 545, 546; C. X 462; C. XI 19, 130, 324, 606; C. XII 136, 308, 349; C. XIII 274
 kâbiliyettsiz C. XI 416
 kâbiliyyât C. VIII 345
 kâbiliyyet-i asliyye C. V 582; C. X 322, 337
 kâbiliyyet-i zâtiyye C. VIII 359, 539; C. XII 300
 Kâbîllî C. VIII 401, 406, 412, 413
 Kâbîllî kocakan C. VIII 400, 412, 417
 kâbit Bk. mezar C. I 496; C. III 263; C. IV 199; C. VI 628; C. VIII 21, 23, 126, 524; C. IX 332, 495, 557, 558; C. XII 348, 349, 423, 438, 501

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- kabir azabı C. VII 395
 kabir ziyyareti C. XII 444; C. VIII 21; C. XII 499
 kabirlerin keşfi C. XIII 280
 kable'l-cem' fârik C. IV 390
 kabr-i şerîf C. XII 348, 350
 kabristan C. VI 627; C. VII 378
 kabuk C. I 348; C. III 356; C. IV 373, 374, 387,
 397; C. VI 44, 308; C. VIII 366, 445, 446,
 501; C. IX 24, 301, 395, 613-618; C. X 41,
 152; C. XI 47, 265, 437, 486, 487; C. XII
 62, 136, 566; C. XIII 17, 18, 19
 kabûl C. XIII 219
 kabûl-i halk zevki C. III 415
 kabûl-i riyyâz C. XIII 109
 kabz C. I 570; C. II 55; C. III 371, 428; C. IV 302,
 303; C. V 105-109, 386, 546, 610; C. VI
 105, 351-353, 359, 360; C. VII 241, 546; C.
 VIII 520; C. IX 132, 133, 215; C. X 470,
 473, 474, 477, 555, 556; C. XI 513, 557; C.
 XII 309, 497
 kabza C. VI 496
 kabza-i Hak C. II 302
 kabz-ı dâim C. VI 359
 kabz-ı ervâh C. IX 546
 kaçmak peygamberlerin sunnetidir C. XI 173
 Kad cefte'l-kalem C. X 320
 Kadayıf C. XIII 265
 kadeh C. I 74; C. II 40, 424, 425; C. III 212; C.
 IV 122, 202, 419, 420; C. V 73, 372; C. VI
 621; C. VIII 71; C. IX 139, 140; C. X 369-
 371, 444, 622, 623, 624; C. XII 35, 565,
 566; C. XIII 16, 26, 27, 48, 54, 275
 kadeh-i cism C. X 370
 kadeh-i vücûd C. VI 405; C. XIII 49
 kadem Bk. ayak C. II 201; C. V 334
 kadem-i Âdem C. II 376
 kadem-i Cebâbâr C. I 419, 420; C. XIII 309
 kadem-i Halî C. II 376
 kadem-i Hârûn C. II 376
 kadem-i İsâ C. II 376
 kadem-i Kelim C. II 376
 kadem-i Mûsâ C. V 334
 kadem-i nebi C. VI 319
 kadem-i sülük C. III 62
 kadem-i Yûsuf C. II 376
 kadem-i İdrîs C. II 376
 kader C. I 102, 301, 311, 372, 380, 449; C. III
 208, 216; C. V 364, 404, 405, 439, 440; C.
 VI 104, 530; C. VII 386; C. VIII 295, 538; C.
 IX 509; C. X 48, 270, 271, 282, 290, 297,
 322, 435; C. XI 361, 620; C. XII 558; C. XIII
 157
 kader, kader ile reddolunur C. X 322
 Kaderi C. I 37; C. VII 255; C. X 264, 283, 284,
 345, 347, 350
 kader-i Hudâ C. X 327
 kader-i İlâhi C. III 299; C. VI 374, 565; C. VIII
 189; C. XI 315
 Kaderiler C. X 322, 346, 348, 349
 Kaderîlik C. II 380; C. VII 257
 Kaderiyye C. II 344, 381; C. X 290, 291
 kadîh C. XI 367
 kadî C. III 391; C. IV 144, 162, 163, 250, 251,
 253; C. V 372, 450, 451; C. VI 418, 425; C.
 XI 488, 489, 490, 493, 494, 502, 505, 508,
 512, 523, 525, 536, 538, 562, 564; C. XII
 42, 301; C. XIII 179, 182, 183, 186, 188,
 189, 192, 194, 199, 200, 201, 204, 205,
 211, 212, 213, 214, 215
 Kadî'l-hâcât C. V 209
 kadîlik C. IV 163, 250
 kadîn C. I 73, 74, 89, 310, 311, 536; C. II 139,
 144-151, 202, 203, 210, 224, 235, 296; C.
 III 196, 285, 443, 479, 493; C. IV 21, 44,
 102, 125, 144, 205, 243, 328, 368; C. V
 227, 359, 514, 515, 564, 565, 633; C. VI
 196, 531, 532, 533, 616; C. VII 245, 320,
 422, 425, 473, 474, 492, 552; C. VIII 118,
 228, 245, 392, 396, 400, 415, 416, 417; C.
 IX 209, 325-327, 384, 405; C. X 122-124,
 136, 183, 267, 330, 353, 354, 376, 377,
 378, 433, 436, 443, 445, 474, 484, 485,
 487, 497, 498, 503, 519, 525-527, 533,
 585, 586, 594; C. XI 71, 87, 97, 104, 116,
 117, 164, 173, 178, 228, 237, 241, 345,
 410, 415, 470, 491, 522, 542, 556, 558,
 559, 568, 583, 607, 608, 613; C. XII 77,
 279-281, 335, 343, 344, 374, 491, 540,
 544, 557, 573, 574, 585, 594, 613, 614,
 624, 626, 627; C. XIII 22, 23, 25, 26, 34,
 36, 83, 137, 138, 180, 181, 183, 187-189,
 192, 210, 212, 213, 215, 247, 248, 300
 kadîn hîlesi C. XIII 189
 kadîn sesi C. XIII 213
 kadîna muhabbet C. II 147
 kadîn sevmemek C. II 145
 kadîn efsûnu C. XIII 187
 kadîn nafakası C. XIII 214, 215
 kadûnların güzelliği C. IX 325
 kadûnların kıskançlığı C. X 566
 kadînlîk C. II 32
 Kadîm C. II 243; C. IV 138, 304; C. V 17, 340,
 359, 374, 375; C. VI 499; C. VII 78, 115,
 167, 386; C. VIII 83, 301, 302, 339, 364,
 585; C. IX 436, 438, 499, 502, 612, 613; C.
 XIII 24
 Kadîm-i latîf C. I 472
 Kadir C. I 474; C. XI 192
 Kadir Gecesi C. IV 295, 296, 310; C. VI 41; C. XII
 315
 Kâdirî C. II 327
 Kadî-i müsterek C. IV 83, 84
 Kaf dağı C. I 380, 421; C. II 102, 103, 187, 299,
 314; C. III 31; C. VI 609; C. VII 250, 256; C.

- VIII 498, 574, 575, 582, 583; C. X 514; C. XII 429; C. XIII 44, 45
- kafes C. I 435, 558; C. VI 409-411, 414-417; C. VIII 49, 50; C. IX 289; C. XII 157, 158, 159, 334; C. XIII 197
- kâf-i kûfi C. XI 538
- kâf-i mevsûle C. VII 466
- Kâfi C. VIII 518, 519
- kâfir C. I 165, 170, 240, 382; C. II 98, 99, 151, 152, 161, 235, 389, 458, 459; C. III 147, 148, 177, 277, 301, 364, 444, 495, 496, 497; C. IV 193-195, 198, 216, 217, 397, 398, 413, 492; C. V 355, 412, 536, 564, 578; C. VI 18, 42, 142, 156, 237, 258, 489; C. VII 218, 246, 274, 457; C. VIII 124, 179, 186, 187, 198, 256-258, 266, 269, 295, 444, 445, 457; C. IX 38, 69, 73, 105, 153, 306, 461, 500, 537, 564, 565, 645; C. X 46, 57-59, 230, 250, 261, 270, 284, 285, 308, 318, 330, 344, 345, 384, 385, 387, 388, 389, 392, 393, 394, 411, 446, 450, 463, 464, 489-492, 494, 495, 501, 510, 545, 546; C. XI 25, 36, 76, 131, 163, 227, 228, 341, 350, 362, 457, 476, 499, 500, 501, 509, C. XII 63, 177, 337, 391, 393, 454, 532; C. XIII 197, 281, 290, 305, 341
- kâfir horluk ile bakmayıñız C. XII 177
- kâfir-i aslı C. IV 491
- kâflîr-i ezeli C. IV 491
- kâfir-i nîmet C. V 117, 119
- kâfirin mezâri C. IX 153
- kâfiristan C. X 388
- kâfirler ve zâlimlere hürmet C. VII 425
- kâfirlik C. IX 617; C. XI 26, 345
- kaftye C. I 37, 64, 516, 461, 517; C. III 202; C. V 401, 402; C. VII 455; C. IX 599
- kâfür C. VIII 394, 422; C. XI 223
- kâğıd C. IV 14; C. VIII 511; C. XI 183
- kâğıttan kanat yapma C. XI 449
- Kahhâr C. I 292, 455, 551, 552, 569; C. III 92, 169; C. V 17, 405; C. VI 228; C. VIII 438; C. XI 311; C. XIII 258
- kahur C. I 160, 211, 291, 374, 394, 472, 523, 552; C. II 91, 179, 190, 366, 367, 507, 527, 531; C. III 486; C. IV 122, 178, 220, 234, 246, 301, 302, 326, 480, 385; C. V 117, 405, 406, 531; C. VI 156, 228, 229, 271, 467, 468, 544, 570, 573, 574; C. VII 57, 67, 171, 172, 314, 426, 512, 517; C. VIII 38, 184, 296, 334, 337, 339, 346, 418, 433, 563, 584, 585; C. IX 153, 154, 184, 516, 521, 522, 534, 612, 616; C. X 33, 35, 37, 317, 385, 436, 437, 462, 519, 565-567, 595; C. XI 20, 134, 136, 534-536, 560, 561, 590, 609; C. XII 88, 97, 102, 125, 133, 134, 257, 340, 363, 389, 518, 571; C. XIII 36, 67, 128, 153, 156, 201, 204, 211, 258, 297, 311
- kahur kilci C. XI 609; C. XIII 89
- kahur libâsi C. XIII 259
- kahur oku C. XIII 312, 313
- kahur şarâbi C. I 373
- kahirda lutuf C. V 406
- kâhil C. XIII 314
- kâhin C. VII 362, 418, 526; C. VIII 461; C. XI 610
- Kâhi C. II 528; C. VI 546; C. VII 315
- kâhire C. XII 310
- kahr evi C. XI 609
- kahramanlık C. X 552
- kahr-i Hâk C. XIII 258
- kahr-i ibâd C. XII 393
- kahr-i ilâhî C. I 292, 373; C. II 339, 385, 390, 391, 392; C. III 476; C. V 42, 117-119, 268, 352; C. VI 57, 106, 119, 258; C. VII 66, 113, 160, 499; C. VIII 198, 296, 299, 434, 587, 592; C. IX 185, 191, 193, 196, 520; C. XI 20, 134, 135, 268, 435, 610; C. XII 87, 144, 312, 393; C. XIII 85, 146, 155, 157, 263
- kahr-i ilâhîy mukâvemet C. IX 198
- kahr-i stîr C. X 595
- kahr-i zâhirî C. XIII 152
- kâlide C. XI 211; C. XIII 18, 19
- kâide-i hikmet C. XIII 18, 19
- kâil C. V 27, 619; C. XI 348
- kâim-makâm C. III 228; C. VI 232; C. XI 401; C. XII 504, 514
- kâin C. III 295; C. IV 13
- kâinât C. II 25, 270; C. V 17; C. VII 243; C. VIII 302, 430; C. XI 43, 261, 262, 621
- kâil C. XI 584, 585, 586, 587; C. XII 530
- kâl ve kiyâl C. VII 486
- kal'a C. IV 196; C. VIII 186; C. XII 522, 538-540, 545, 546, 547, 561, 563, 564, 584-586, 590
- kalabalık C. V 278; C. XII 362
- kal'a-i memnûa C. XII 562
- kal'a-i zâtî's-suver C. IV 196; C. XII 612, 620; C. XIII 25, 39, 55, 102, 109
- kalay C. I 212; C. VII 162; C. VIII 511
- kalb Bk. gönül C. I 60, 83, 135, 144, 187, 197, 238, 271, 319, 320, 330, 336, 348, 434, 517, 518; C. II 20, 27, 201, 213, 214, 260, 312-315, 328, 345, 346, 347, 362, 363, 373, 393, 423, 451, 452, 458, 478, 485, 512, 513, 553, 561; C. III 30, 61, 64, 122, 163, 213, 202, 234, 235, 237, 240, 243, 258, 303, 304, 370-374, 380, 383, 398, 401, 411, 429, 442, 455-457, 459, 483-485, 487, 490, 494; C. IV 20, 31, 41, 59, 114, 115, 153, 179, 199, 203, 204, 280, 343, 364, 367, 378, 388, 390, 391, 405, 410, 412, 413, 450, 451, 490, 501, 504; C.

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİSİ

- V 26, 65, 66, 78, 151, 328, 361, 432, 437-439, 593, 594, 598, 600, 603, 611, 634; C. VI 77, 79-81, 85, 105, 138, 166, 196, 226, 227, 256, 316, 362, 368, 377, 380, 448, 454, 495, 506-509, 518, 519, 527-529, 593, 601, 604, 606; C. VII 83, 132, 243, 260, 268, 309, 311, 336, 359, 378, 379, 392, 393, 411, 462-464, 473, 477, 509, 511, 516, 518, 522, 524, 550; C. VIII 31, 39, 186, 192-199, 209, 257, 268, 320, 321, 323, 345, 380, 429, 452, 466, 484, 504, 516, 545, 551, 580, 620; C. IX 31, 86, 96, 115, 126, 144, 170, 248, 295, 296, 302, 303, 305, 311, 312, 335-337, 360, 361, 365, 368, 369, 383, 396, 420, 481, 510, 511, 519, 520, 553, 557, 574, 588, 596, 608, 622, 623, 637, 638; C. X 20, 61, 66, 74, 76, 88, 126, 131, 136, 139, 165, 176, 179, 184, 190, 209, 214, 216, 219, 228, 229, 231, 235, 248, 249, 257, 264, 274, 356, 357, 364, 366, 373, 379-382, 417, 430, 436, 464, 470-472, 474, 476, 494, 495, 501, 518, 524, 536, 540, 545, 550, 551, 585, 603, 613, 632, 633; C. XI 29, 42, 43, 68, 102, 137, 157, 188, 194, 213, 224, 228, 252, 254, 264, 265, 267, 278, 281, 283, 284, 300, 311, 317, 324, 349, 350, 355, 371, 373, 374, 397, 403, 416, 424, 428, 429, 431, 435, 438, 440, 442, 457, 484, 492, 506, 516, 517, 536, 573, 579, 620-622; C. XII 32, 50, 62, 64, 83, 92, 106, 213, 235, 258, 259, 262, 275, 276, 283-285, 295, 309, 333, 348, 358, 366, 368, 373, 375, 394, 420, 422, 429, 439, 442, 446, 470, 498, 511, 515, 520, 523, 524, 528, 530, 537, 538, 559, 586, 606; C. XIII 62, 64, 78, 96, 99, 106, 107, 123, 124, 125, 133-135, 137, 154, 163, 184, 187, 218, 222, 230, 243, 246, 252, 253, 254, 274, 279, 280, 284, 285, 301, 311, 312, 319, 331
- kalb ağacı C. XIII 184
 kalb âlemi C. IV 366
 kalb aynası C. X 227
 kalb aynetesi C. X 140, 530; C. XI 290
 kalb çeşmesi C. XII 275, 529
 kalb dağları C. III 371
 kalb gözü C. I 49, 178, 187, 223, 422, 423, 424, 425, 441; C. II 42, 49, 73, 75, 76, 108, 530; C. III 38, 39, 42, 107, 188, 202, 213, 239, 240, 268, 306, 313, 315, 316, 318, 369, 438, 439, 469, 487; C. IV 17, 25, 26, 94, 119, 134, 135, 146, 154, 369, 393, 396, 417, 467, 468, 473, 474, 502, 509; C. V 88, 172, 231, 356, 481, 552, 599; C. VI 204, 487, 630; C. VII 15, 31, 109, 157, 161, 501; C. VIII 172, 174, 314, 315, 319, 320, 322, 377, 427, 458, 474, 524, 587; C. IX 22, 281, 361, 372, 476, 547; C. X 229, 339, 427, 531, 579, 596; C. XI 43, 103, 279, 288, 299, 371, 373, 374, 439; C. XII 463, 530; C. XIII 62, 74, 167, 223, 243, 244, 251
 kalb gözüyle Hakk'ın müşâhedesini C. XII 606
 kalb hastası C. IX 110
 kalb kalası C. III 347
 kalb kalemi C. VI 106
 kalb körlüğü C. VII 501
 kalb meshi C. X 164
 kalb nuru C. III 331
 kalb penceresi C. V 634; C. XII 374
 kalb perdesi C. XII 275
 kalb sarhoşluğu C. XI 430
 kalb sarhoş C. XI 430
 kalb şehri C. VIII 38; C. XI 188
 kalb yolу C. XII 207
 kalbden kalbe pencere C. III 439; C. XIII 326
 kalbden kalbe yol vardır C. XII 207
 kalbe gelen perde C. VIII 453
 kalbe sıkmak C. VII 516
 kâlbâd C. XIII 171
 kalb-i Âdemî C. II 201, 248, 260
 kalb-i ârif C. II 213; C. III 64, 238; C. VI 496; C. IX 144, 297; C. XII 368
 kalb-i aşık C. VII 191, 192
 kalb-i beşer C. III 237
 kalb-i cismâni C. XII 538
 kalb-i ekmel C. XI 324
 kalb-i hakyak C. I 169; C. VI 440, 636; C. XII 251, 560
 kalb-i hâkâyik mümkün değildir C. VII 327; C. XII 251
 kalb-i hâlî C. IX 88
 kalb-i insân C. IX 198
 kalb-i insâni C. I 326, 409; C. VII 191, 243; C. VIII 418
 kalb-i kâmil C. II 561; C. IV 407; C. V 602, 603; C. VII 243; C. IX 300, 304; C. X 39, 355; C. XII 213
 kalb-i Muhammed C. II 287
 kalb-i Muhammedî C. I 517; C. II 292; C. VI 348; C. VII 408, 542; C. VIII 331, 577; C. IX 299, 494, 593; C. X 87, 90, 588; C. XII 66, 300, 432
 kalb-i müdrük C. IX 384
 kalb-i mü'min C. IV 117; C. VI 496
 kalb-i mürid C. III 370
 kalb-i selîm C. VII 510; C. IX 295, 297
 kalb-i Şîs C. II 201
 kalb-i vâhid C. V 602
 kalbin casusları C. IX 94
 kalbin cennetleri C. I 59
 kalbin gölglesi C. V 601
 kalbin huzuru C. I 187

- kalbin perdesi C. XIII 318
 kalbin susuluğu C. XIII 16
 kalbin şâkirdi C. VIII 466
 kalbine nazar etmek C. XII 207
 kalbile buguz C. XI 172
 kalbleri ihyâ C. III 139
 kalblerin ahvâlî C. III 410
 kalblerin câstısları C. III 410; C. VII 528
 kalblerin yâkutu C. XII 236
 kalblerinden fetvâ isteyin C. XI 137
 kalbur C. V 434, 435; C. X 459, 460
 kâlbüd C. VII 458
 kalb-zen C. III 98
 kale Bk. kal'a C. VIII 382
 kalem C. III 62, 203, 390; C. IV 449; C. V 170;
 C. VI 184; C. VIII 436, 579, 580, 582; C. IX
 505, 544, 623; C. X 320, 326, 336; C. XI
 183; C. XII 90, 112, 135, 557; C. XIII 270
 kalem katibi C. VI 105
 kalem kirildi C. X 621
 Kalem kurumak C. II 525; C. X 319, 320
 kalem-i a'lâ C. III 275
 kalem-i içâd C. VIII 553; C. XI 242
 kalem-i kalb C. VI 106, 107
 kalem-i kazâ C. II 525; C. X 320
 kalender C. XII 286
 kâlet nemletüni C. VII 261
 kalb C. III 138, 213, 253, 254; C. V 362; C. VII
 459; C. X 401; C. XI 458
 kalb-i insâni C. VII 458
 kalkan C. X 125, 172; C. XII 574
 kalmâşlık C. VIII 606
 kalp C. III 97; C. VII 492, 493, 494; C. VIII 104,
 305; C. XI 421; C. XIII 127
 kalp akçe C. IV 304
 kalp altın C. I 298; C. II 382; C. V 160; C. VII
 495; C. VIII 620; C. IX 492; C. XIII 134
 kalp para C. IV 294; C. VII 27; C. XII 104
 kalpazan C. VII 26
 kaltaban C. VIII 621; C. XIII 190
 kalye C. XI 403
 kamçı C. III 260; C. VIII 584; C. XI 121, 494; C.
 XII 75
 kamçı ile dövmek C. X 422
 Kamer Bk. ay, mâh C. III 116, 117; C. VIII 485
 kâmet C. VIII 290
 kamış C. I 164; C. II 90; C. VI 405; C. VII 174; C.
 VIII 126; C. XII 33, 549
 kamışlık C. I 73, 74; C. IV 164
 kâmil C. I 74, 76, 162, 265, 383, 406, 485, 486,
 488, 489, 540, 541, 542, 547, 552, 555; C.
 II 19, 21, 29, 40, 54, 111, 195, 196, 356,
 373, 434, 435, 448; C. III 31, 50, 162, 163;
 C. V 96, 97, 136, 145, 201, 263, 339, 386,
 387, 435, 517, 524, 555, 581, 582, 587,
 592, 600, 601; C. VI 226, 313, 320, 324; C.
 VII 104, 158, 160, 235, 251, 528, 531; C.
- VIII 68, 69, 226, 228, 250, 347, 363, 481;
 C. IX 129, 130, 232, 233, 278, 285, 286,
 302, 337, 341, 358, 359, 372, 421, 474,
 597, 619, 629, 632; C. X 39, 96, 129, 144,
 162, 163, 216, 238, 246, 257, 335, 355,
 382, 385, 434, 440, 493, 532, 545; C. XI
 28, 29, 72, 73, 219, 220, 233, 284, 291,
 297, 456, 471, 475, 476, 532, 572, 605,
 606, 607; C. XII 116, 129, 225, 226, 228,
 270, 449; C. XIII 90, 127, 175, 177
 kâmil mûrsid C. IX 148
 kâmil ve mükemmel C. IV 60; C. X 351; C. XII
 226
 kâmilî imtihân C. VII 120
 kâmilî incitmek C. II 176
 kâmil-i mükemmel C. IX 302, 303
 kâmilin gönüâ C. III 440
 kâmilin kabrini ziyâret C. XII 445
 kâmilîyyet-i insâniye C. XI 398, 399
 kâmilîlerin sohbeti C. XI 416
 Kâmû küsâlâ C. XII 108
 kan C. I 122; C. II 74; C. III 485; C. IV 61; C. VI
 307, 308, 366; C. VIII 158, 180, 349, 434,
 493, 494, 495, 496, 498, 499, 500, 520,
 521, 537, 540; C. X 31, 39; C. XI 230, 296,
 476; C. XII 445; C. XIII 165, 187
 kân C. IV 26; C. XII 16
 kan deryâsi C. XIII 153
 kan döküctülük C. VII 124
 kan uyumaz C. VI 28; C. VIII 560
 kanâat C. I 90, 305; C. II 117, 118, 120, 121,
 131, 135, 541; C. III 371; C. IV 359; C. VI
 378; C. VIII 397; C. IX 65, 220, 277, 413,
 465; C. X 66, 105, 106, 113, 115, 124,
 125, 132, 133, 192, 193; C. XI 485, 504;
 C. XII 279, 591; C. XIII 211, 231
 kanat C. III 114, 339; C. IV 455, 496; C. VI 211;
 C. VIII 16, 65, 590; C. IX 207, 229-232,
 245, 248, 264; C. X 53; C. XI 476, 477; C.
 XII 344; C. XII 63, 80
 kandil C. III 229, 230, 425; C. VIII 246; C. X
 249; C. XII 222, 348, 349, 366, 386; C. XIII
 64, 173
 kâne C. X 311
 kâne illâh C. VII 21
 kânelâhû leh C. VII 42; C. VIII 238
 kangren C. XIII 121
 kanser C. X 526
 kânûn C. XIII 19, 26
 kânûn-i hikmet C. XII 92
 kânûn-i ilâhî C. VII 293; C. VIII 437; C. IX 405
 kânûn-i sâni C. XII 365
 kânûn-i tabiat C. VI 39; C. XIII 261
 kap C. VIII 523
 kap, içinde olan şeyi sizdirin C. VII 63
 kapı C. I 336, 490; C. II 502; C. III 14, 380; C. IV
 225; C. V 90, 91; C. VI 162; C. XI 70, 291,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 292; C. XII 489, 565; C. XIII 91, 92, 244, 248, 334
 kapı çalmak C. IX 651
 kapı gıcırtuları C. VIII 388
 kapı kapı dolasmak C. XII 417
 kapı sesi C. XII 487, 488
 kapı yoldaşı C. VI 358; C. VIII 273
 kapının sesi C. XII 489
 Kaplan C. I 329; C. IV 487; C. V 313; C. IX 426; C. XII 355; C. XIII 301
 kar C. IV 301; C. V 554; C. VIII 583, 584; C. X 403, 405; C. XI 42, 43, 304, 318; C. XII 160, 161, 176; C. XIII 46
 kâr C. VI 187, 188, 191, 450
 kâr' C. VIII 266
 kar dağı C. VIII 582-584; C. XI 43
 kar tâneleri C. VI 452
 kar tepesi C. XI 42
 kâr u bâr C. XII 478; C. XIII 75
 kara C. III 441; C. IX 308; C. X 43, 44, 45; C. XI 324, 605, 609, 610; C. XII 70, 83, 564
 kara bayrak C. XII 85, 85, 86
 kara bulut C. XII 89
 kara kul C. V 473, 474, 475
 kara nokta C. VIII 192
 kara ölüm Bk. mevt-i esved C. X 37, 38, 501; C. XI 255
 kara renk C. VI 292
 kara sakallı C. VIII 101, 103
 kara sel C. X 70
 kara şeytan C. V 194
 kara yılan C. VII 185
 karâbet C. IV 204; C. XI 72
 karâbet-i dîniyye C. V 356
 karâbet-i ma'nevîyye-i rûhiyye C. VIII 499
 karâbet-i tînyiyye C. V 356
 karabiber C. VII 185
 karacığer C. III 331, 332; C. VI 307, 352, 353; C. VIII 158
 karanfil C. VII 185; C. X 126
 karanlık Bk. zulmet C. I 246, 400; C. II 360; C. III 98; C. IV 459; C. V 355, 337; C. VI 170; C. VII 137, 144, 186, 519; C. IX 282; C. X 281, 296, 358, 347, 417, 524, 531, 606, 607, 634; C. XI 12, 238, 317, 542; C. XII 132, 233, 258, 287, 297, 298, 311, 462, 468, 469, 473, 493, 521, 564; C. XIII 68, 69, 73, 80, 115, 119, 196
 karanlık gece C. XII 133
 karâr C. XI 525, 526
 karâr-i zâtî C. III 265
 karbon C. I 297, 396; C. V 19; C. VII 132; C. IX 388, 508; C. XI 50; C. XII 525, 526; C. XIII 264
 kardeş C. XIII 160
 kardeşler C. XII 281
 karga C. I 378, 380, 569; C. III 26, 54, 404, 470; C. IV 84, 456, 499, 500; C. V 119, 172; C. VI 63, 111; C. VII 234, 375, 378, 499; C. VIII 245; C. IX 28, 31, 32, 265, 266, 268, 279, 289, 290, 304, 305, 319; C. X 368, 418; C. XI 24, 476, 477, 606, 607, 621; C. XII 157, 158, 327-329, 336, 339; C. XIII 66, 110
 kârgâh C. XI 483, 484
 kârgâh-i Hâk C. III 217
 kâr-i İlahî C. VI 108, 109
 kan ve koca C. XIII 23
 kann C. I 272
 kârinca C. IV 488; C. VII 260; C. VIII 453, 579, 580; C. X 166; C. XI 280, 281, 491, 492; C. XII 331-333; C. XIII 302, 303
 kâria C. X 107
 kârib C. VIII 431; C. XI 347
 kârif C. X 176, 531
 kârnâ Bk. kurûn C. VI 43, 44; C. VII 288; C. VIII 584; C. XI 21, 22; C. XII 398, 399, 446, 586
 karpuz C. III 419-421; C. X 483, 484
 kartal C. IV 500; C. V 165; C. X 626; C. XI 283
 kârûre C. X 248
 kârvân C. III 211
 kârye Bk. köy C. V 151; C. VIII 441; C. XI 56; C. XII 163, 164
 kâryeleler ehli C. XII 163
 karz C. IX 60, 397
 karz almak C. VIII 247
 kâr-zâr C. XI 301
 kâr-i hasen C. IX 339, 397; C. X 194
 kasab C. VII 314; C. X 381, 401, 482; C. XI 507, 508, 534; C. XII 362; C. XIII 255
 kasaplı C. XI 436
 kasd C. VI 546, 547
 kâsâ C. III 306; C. IX 143; C. X 365, 369; C. XII 585
 kâsâ-i vücûd C. III 306
 kasem-i İlahî C. III 102
 kâsûd C. IV 475, 476
 kâsûk kül C. X 377, 378
 kâsûratû'l-tarf C. X 367, 368
 kâsingâ C. V 119
 kâsida C. XIII 34
 Kasîde-i Hamriyye C. VIII 374; C. X 517
 kâsil C. X 243; C. XII 185
 kâsr C. VIII 329
 kâsr-i âlî C. I 565
 kâsr-i emel C. XII 279
 Kassâm fî'n-nâr C. XII 165
 kâsvel C. X 235
 kâs C. XII 429; C. XIII 180
 Kâşf C. XII 415
 kât'-i merâtitib C. III 497
 katır C. V 463; C. VII 191; C. VIII 478, 479, 486,
 487

katır ferci C. VII 191
 kâtip C. II 346; C. IV 204, 391; C. IX 622; C. XI 133
 kâtip-i felek C. III 441; C. IV 204; C. VI 391
 kâtip-i vahy C. II 365-368, 400; C. VI 226
 kâtil C. I 267; C. VIII 191; C. X 28, 29; C. XI 572; C. XII 393; C. XIII 121
 katîl C. II 444; C. XI 166, 572
 katîl câiz C. III 390
 katîl-nefis C. V 113; C. VI 28, 31; C. VII 403
 katre C. III 390, 445; C. V 522; C. VIII 239, 240, 241; C. X 393-395, 440, 443; C. XI 487, 490; C. XIII 335
 katre-i tecelli C. III 163
 kav C. XII 413
 kavâid-i insâniyye C. XIII 290
 kavâid-i sîriyye C. II 308
 kavânîn-i ictimâiyye C. VIII 480
 kavânîn-i tabâbiyye C. XII 134
 kavga C. II 418; C. V 268, 405; C. XI 34
 kavîl C. IX 98, 100
 kavîl şâhîdi C. IX 98
 Kâvîler C. XII 321
 kavl C. IX 92-94, 96, 97, 101
 kavîl C. IX 357, 358
 kavîl cenk C. XI 29
 kavîl-i meşhûr C. XI 319, 320; C. XII 184
 kavm C. V 356
 kavm-i Hûd C. IV 327
 kavm-i Lût C. IX 482
 kavm-i Mûsâ C. VII 452
 kavm-i Nûh C. IV 327
 kavm-i Yûnus C. V 578
 Kavs C. X 634
 kavvara C. VIII 104
 kavş-i kuzah C. III 442; C. XI 44
 kavun C. X 484
 kavvâd C. VII 380
 kavvâde C. XIII 250
 kavvâl C. VII 154, 157; C. VIII 378; C. IX 95
 kaya C. XII 231, 232
 kayadan dişî deve qıkmak C. VIII 189
 kayadan suyu akıtmak C. XI 347
 kayd-i tabiat C. III 195
 kayîb C. XIII 196
 kayîk C. XIII 236
 kaynak C. V 151; C. IX 326, 327
 kayîn C. X 306
 Kayyûm C. I 361, 530; C. II 88; C. IV 373, 479; C. V 430; C. VI 467, 605; C. VII 239; C. VIII 438; C. IX 349; C. X 512, 614, 615; C. XI 216, 221; C. XII 64, 397
 Kayyûm-i âlem C. IX 509
 kayyûmiyet C. XI 286
 kayyûmiyet-i zâtiyye C. XI 360, 361
 kaz C. III 379, 380, 386; C. IV 447, 503, 504, 505; C. V 128; C. IX 28, 31, 32, 145, 146,

185, 265; C. X 368; C. XIII 60
 kaz dolması C. III 21; C. IX 402; C. XIII 164
 kazâ C. I 102, 148, 151, 239, 317, 372, 374, 380, 381, 386, 388, 389, 394; C. II 39, 150, 151, 153, 158, 369, 371, 461, 516, 524, 525, 535-538, 548; C. III 152, 193, 216, 296, 297, 299, 362, 451; C. IV 128, 194; C. V 131, 139, 251, 295, 363, 364, 365-371, 449, 502, 621; C. VI 104, 183, 227, 228, 231, 374, 470, 530, 546; C. VII 386, 389; C. VIII 92; C. IX 503, 535, 549; C. X 48, 95, 296, 297, 322, 326; C. XI 19, C. XII 267, 308, 453; C. XIII 92
 kazâ kuyusu C. VII 108
 kazâ ve kader C. I 238, 537; C. IV 17; C. VII 430; C. VIII 555; C. IX 118
 kazâ ve kader-i îlahî C. XII 558, 559, 561
 kazâ-i sâbık C. IX 509
 kazan C. X 339
 kazânîn beyî C. XII 308
 kazanma C. I 302
 kazâya nîzâ C. II 39; C. III 256
 kazâyâ-yi mantıkîyye C. XII 17; C. XIII 269
 kazâ-yi ezelî C. VIII 20
 kazâ-yi Hak C. II 348; C. VI 126
 kazâ-yi Hudâ C. X 327
 kazâ-yi îlahî C. I 98, 148, 301, 303, 304, 315-317, 321, 322, 324, 380, 396, 449, 496-499, 512; C. II 83, 328, 370, 391, 392; C. III 12, 107, 208, 217, 221, 256, 295, 296, 313, 317, 318, 361, 362; C. IV 118, 128, 129, 186, 187, 269; C. V 114, 115, 132, 138, 139, 224-226, 229, 231, 232, 241, 253, 306, 437, 440, 441, 443-445, 451, 473, 495, 496, 501, 503, 504, 533, 578, 620; C. VI 138, 181, 229, 230, 256, 248, 250, 256, 257, 391, 409, 419; C. VII 64, 67, 107, 108, 275, 326, 385-388, 401, 509, 545, 552; C. VIII 390, 401, 454; C. IX 178, 183, 311, 379, 548; C. X 95, 252-255, 272, 297, 299, 301, 313, 320-322, 326, 328, 346, 355, 565, 578, 582; C. XI 19, 144, 145, 146, 150, 152, 188, 312, 319, 320, 331, 386, 393, 428, 514, 515, 523, 524, 534, 606; C. XII 77, 216, 229, 266-269, 307, 346, 453, 553-555; C. XIII 283, 292, 346
 kazâ-yi îlahî arslanî C. V 583
 kazâ-yi îlahî okî C. III 362
 kazâ-yi îlahîyî nîzâ C. VIII 401
 kazâ-yi kûfir C. V 366, 367
 kazâ-yi makzî C. V 371
 kazâ-yi muallak C. I 498; C. II 537; C. III 216; C. VI 140; C. XI 146; C. XII 453
 kazâ-yi mübrem C. I 498, 499; C. II 150, 178, 524, 526, 535, 537, 548; C. III 216, 217; C. VI 140; C. XI 146, 152; C. XII 453

- kazâyi münkir olan C. I 380
 kazâ-yı rabbâni C. V 459, 442
 kazîk C. XI 488
 kâzîb C. IV 312
 kazîyye C. XII 513, 514; C. XIII 253
 kazma C. XII 13
 kazûrât C. VII 469
 kazzâz C. XI 499
 kebab C. VIII 93; C. X 399; C. XIII 175, 264
 kebâr C. VIII 248
 keber C. VII 316
 kebere C. VII 316
 keçi C. III 397; C. VII 185; C. IX 42, 444, 452; C. X 381; C. XI 514; C. XII 558, 559
 keçi boynuzu C. VII 122, 123, 396
 keçi kulının ipeğe tebeddülü C. VI 37
 kedâbânü C. VI 466
 keder C. II 115; C. III 194; C. IV 157; C. VIII 17, 339, 383, 384, 386, 387; C. X 84, 556; C. XI 513; C. XIII 156
 kederhemme C. VI 68
 kedi C. IV 35; C. V 547; C. VI 164, 410-412, 415-418; C. VII 185; C. VIII 38, 39, 74; C. IX 76, 273, 274; C. X 398, 399, 400; C. XI 202, 312, 313; C. XII 171, 183, 345, 359, 360, 361, 362
 kedi pençesi C. III 169
 kefâet C. VIII 396; C. X 483
 kefâret C. IV 279
 kefen C. VIII 409; C. XI 156; C. XII 604
 kefen istemek C. XII 603-605
 keff-i yed C. VI 577
 kefûr C. XI 118
 kehal C. XI 524
 kehânet C. VII 418; C. VIII 289
 kehf C. IX 637; C. X 406; C. XI 542; C. XII 479
 kehâhl C. IX 547; C. X 428
 kehl C. V 474
 kehrûbâ C. II 168; C. VI 531, 542; C. VII 162, 477, 478, 550; C. XI 214, 215; C. XII 313
 keib C. XIII 291
 kekklik C. III 470; C. VI 515; C. VII 256, 257; C. X 152, 155; C. XIII 252
 kelâm C. 1235, 429, 446; C. IV 281, 445, 464; C. V 271, 274, 359; C. VI 235, 503; C. VII 274, 275; C. VIII 342, 363, 364, 378, 449; C. IX 25, 92, 95, 278, 475, 599, 601; C. X 42, 130, 136, 143-145, 607; C. XI 265, 344, 361, 521; C. XII 24, 137, 310, 440, 503; C. XIII 17, 42, 43, 45, 197, 209, 224, 225, 236, 240, 249, 327, 332, 341, 348
 kelâm âlemi C. IX 89
 kelâm âşıkları C. XIII 332
 kelâm-i bâtnî C. XIII 326
 kelâm-i ehl-i tâvâtû C. X 556
 kelâm-i ehlullah C. X 202
 kelâm-i enbiyâ C. XIII 259
 kelâm-i enbiyâ ve evliyâ C. VII 148
 kelâm-i evliyâ C. VI 495, 515; C. VII 447; C. IX 91; C. X 137, 140, 143, 145; C. XI 425; C. XII 129
 kelâm-i filî C. II 378
 kelâm-i hâfi C. VII 376
 kelâm-i hâfi C. IX 410, 411
 kelâm-i Hak C. I 35; C. IV 464; C. VIII 87; C. XII 129
 kelâm-i hikmetîye C. V 344
 kelâm-i hikmet C. VIII 501
 kelâm-i Hudâ C. III 203
 kelâm-i îlahî C. I 439; C. IV 287; C. V 618; C. XII 146, 154, 155
 kelâm-i istisnâî C. XII 119
 kelâm-i kavîl C. II 378
 kelâm-i kibâr C. II 134
 kelâm-i kudsî C. VIII 502
 kelâm-i lafzî C. II 329
 kelâm-i mu'cîz C. VIII 503
 kelâm-i nebevi C. XII 146
 kelâm-i nefsi C. II 328, 329; C. VI 501; C. VIII 502
 kelâm-i nefsi mefrûzu'l-kurââ C. I 35
 kelâm-i nefsi ve bâtnî C. XIII 326
 kelâm-i Resûlullah C. X 536
 kelâm-i zâhirî C. IX 395; C. XIII 224, 331
 kelâm-i Zülcelâl C. VIII 504
 kelâmmullah C. IX 442; C. X 134, 536; C. XI 593
 kelâpîse C. X 486
 keler C. III 343
 kelî C. XI 593
 Kelîm C. III 118; C. IV 146; C. V 374, 375; C. VI 275
 kelim Bk. kelime C. III 142
 kelimât Bk. kelime C. IV 449; C. V 349; C. VI 497; C. VIII 347
 kelimât-i câmîa C. XI 95
 kelimât-i eşyâ C. I 545
 kelimât-i hikmetîye C. V 344
 kelimât-i tâyîbe C. I 294
 kelime Bk. kelimât C. I 169, 528; C. III 151, 203, 273, 463; C. V 170, 309; C. VI 281, 527; C. VIII 342, 534; C. XI 78
 kelime-i habîse C. XII 119
 kelime-i Hak C. V 578, 579
 kelime-i şehâdet C. I 528; C. VII 461; C. VIII 106; C. IX 69, 70, 98, 101, 108; C. XI 81, 222
 kelime-i tâyîbe C. VI 526, 527; C. VIII 534; C. XII 119, 120
 kelime-i tâyhîd C. I 343, 519; C. V 360; C. VII 259; C. VIII 310; C. IX 415, 416; C. XI 268, 297
 kelimetullâh C. III 142
 Kelîm-i hakîki C. V 378
 Kelîmullah C. III 117; C. V 285
 kelle C. XI 490

kemâl Bk. kemâlât C. I 88, 227; C. II 195, 270, 360-362, 364, 374, 520; C. III 188; C. IV 13, 182, 192, 193, 296; C. V 358, 599; C. VI 543, 638; C. VII 99, 100, 242, 257, 316, 522; C. VIII 470; C. IX 340, 595; C. X 520; C. XI 531; C. XII 28, 48, 53, 122, 280, 579
 kemâl burcu C. XII 52
 kemâl da'vâsi C. IX 428; C. VII 522, 524
 kemâlât Bk. kemâl C. I 554, 555, 559; C. II 341, 342; C. V 206, 564; C. VI 336; C. VII 315; C. VIII 215; C. IX 594, 595, 596, 639; C. X 207; C. XIII 310
 kemâlât-ı bâtûne C. II 342
 kemâlât-ı beseriyye C. XI 386
 kemâlât-ı esmâtiyye C. VI 543; C. XII 426
 kemâlât-ı Hâk C. XII 28
 kemâlât-ı ilâhiyye C. V 562, 563; C. XI 532; C. XII 28, 589
 kemâlât-ı muhammediyye C. XI 343
 kemâle vusûl C. IX 341, 342
 kemâl-i celâ C. X 517
 kemâl-i celâ ve isticlâ C. X 517; C. XII 280
 kemâl-i esmâi C. VI 543
 kemâl-i irfan C. VII 438
 kemâl-i isticlâ C. X 517, 518
 kemâl-i i'tidâl C. III 273
 kemâl-i ma'rifet C. III 315; C. XI 533
 kemâl-i tenzîh C. II 242
 kemâl-i teslimiyet C. XIII 314
 kemâl-i zuhûr C. XII 307
 kemân C. IX 139
 kemend C. XII 291, 294
 kemend atmak C. XII 291
 kemer C. IX 191
 kemer bağışlamak C. III 114
 kemîti C. II 121; C. IV 385, 386; C. VII 275, 276; C. XI 347, 348; C. XII 402
 kemîn C. XI 83; C. XIII 203
 kempîr C. VIII 248
 Ken'an'lı C. VIII 475
 kendi C. I 52, 354, 355, 404, 405, 468; C. III 368; C. V 44, 78, 166, 348, 349, 457, 505, 526, 532, 634; C. VIII 429, 430; C. IX 364, 641; C. X 366, 381; C. XI 62, 256, 257, 259, 268, 383; C. XII 23, 24, 62, 117, 118, 121, 129, 148, 171; C. XIII 143, 159, 235
 kendi aslin C. VI 73
 kendi bıyıklarına gülmek C. VIII 188
 kendi evi C. XIII 103
 kendi hakîki C. I 447, 448; C. VI 74, 92
 kendi kendine güveyi C. XII 205
 kendi kendine halvet C. X 431
 kendi kendine sülük C. XII 205; C. XIII 62
 kendi kendine väsil C. XII 205
 kendi kitâbi C. V 526
 kendi nefsi C. XIII 93
 kendi re'yini beğenmek C. XIII 250

kendi varlığını görmek C. XII 419
 kendilik C. II 94, 462; C. VI 470, 602, 605; C. IX 365; C. XI 29, 248, 497; C. XII 110, 131, 140, 422, 582; C. XIII 219, 220
 kendiâlsız C. IX 178
 kendini tanımak C. XIII 141
 kendinde aramak C. VIII 428; C. IX 362
 kendinde bulmak C. VIII 428
 kendini beğenmek C. II 361
 kendini görme C. II 372; C. IX 333; C. X 382
 kendini görtülüklük C. XI 53, 54
 kendinin ifâası C. XII 580
 kendinin kendiliği C. XI 53
 kendisini bilmek C. XI 53
 kenz-i mahîf Bk. gizli hazırlı C. II 270, 271; C. IV 291, 301, 381; C. V 298, 299; C. VI 35, 109; C. VII 184, 410; C. VIII 215, 360, 540; C. IX 139, 545; C. X 518
 kepek C. IV 81; C. XI 180
 kerâmât Bk. kerâmât C. I 59, 86, 285, 288, 500; C. II 71, 72, 75, 81, 341, 343, 422; C. IV 18, 340; C. V 149, 313; C. VI 39; C. VII 311; C. VIII 309; C. X 136; C. XI 196, 203, 435; C. XII 65, 113, 567, 582, 583; C. XIII 53, 117, 242, 280, 284, 297, 314, 326
 kerâmât-ı evlîyâ C. III 387; C. XI 343
 kerâmât-ı kevniyye C. IX 96
 kerâmât-ı ma'nevîyye C. IX 400, 401
 kerâmât-ı sûri C. IX 400; C. XI 435
 kerâmât-ı sûriyye ve kevniyye C. IX 400
 kerâmât Bk. kerâmât C. II 124; C. III 132; C. IV 369, 421, 422, 435, 440, 510; C. V 195, 454, 455; C. VI 37, 51, 190; C. VII 542; C. VIII 163; C. IX 400, 501, 502, 563; C. XI 203, 305, 393, 430, 431, 434, 436, 447; C. XII 96, 432; C. XIII 147, 148, 294
 kerâmât-ı ilâniyye C. XI 393
 kerâmât-ı kevniyye C. IX 563
 kerb C. IX 526
 kerbâs C. XII 482
 kerem C. I 155, 367; C. II 237, 239, 310, 490; C. III 122, 260; C. IV 92, 96, 121; C. VI 21, 191, 203, 233, 239; C. IX 74, 76, 584, 585, 586; C. X 223, 234, 342, 439, 610, 611, 612, 629; C. XI 21; C. XII 216, 352, 387, 431, 437, 438, 445, 461, 462, 577, 617; C. XIII 29, 146, 147, 167, 328
 kerem-i ilâhî C. XII 53, 461
 kereste C. XII 447
 Kerhen geliniz C. VI 549, 580, 581
 kerîf C. VI 228; C. VII 32; C. XIII 117, 118
 kerîm C. II 237, 239; C. III 119; C. V 26, 212; C. VI 156, 160, 161, 166, 195; C. IX 74; C. X 588, 618
 kerîmler C. I 155; C. V 589
 kerkes C. III 212; C. XII 490; C. XIII 77, 80, 81, 305

- kerpiç C. III 336, 337, 338, 339, 340, 341; C. VI
 256, 460; C. IX 140, 142; C. X 39, 282,
 289, 339, 362, 631, 632; C. XII 37, 411,
 589, 590, 608-610, 614-617; C. XIII 276
 kerpiç kesme C. XIII 35, 36
 kerr u fer C. IV 502; C. VI 359, 424, 439, 449;
 C. XI 85
 Kerrâmiyye C. X 604
 Kerramînâ benni Âdem C. IV 506; C. IX 411; C. X
 441
 Kerrâbîler C. XII 55
 Kerrûbiyân C. IV 145
 kervan C. IV 95, 290; C. X 108, 110, 418; C. XI
 182, 189-192, 359, 380; C. XII 272
 kervânsaray C. XII 160
 kesâfet C. I 351; C. III 375, 448; C. VIII 89-91,
 95, 112, 118, 256; C. X 229, 504; C. XII 31,
 285, 471
 kesâfet-âlemînin darlığı C. VI 298
 kesâfet hicâbi C. IX 94
 kesâfet perdesi C. XII 502, 503
 kesâfet-i bescerîyye C. XII 277
 kesâfet-i cismâniyye C. X 404, 533; C. XII 153,
 260, 363
 kesâfet-i cismiyec C. XII 161, 162
 kesâfet-i hayvâniyye C. VI 604
 kesâfet-i unsuriyye C. I 419
 kesâfet-i vücdîyye C. XI 264
 kesh C. I 303, 306, 317; C. IV 208, 209; C. V
 651; C. IX 64, 211, 220; C. X 102, 103,
 106, 111-114, 284; C. XI 203, 436, 592,
 594; C. XII 571
 kesh yolu C. I 248
 kesbî C. I 249; C. III 62; C. VIII 32
 kesb-i dünâyâ C. I 318
 kese mes'lesi C. VI 383
 keserât C. I 204, 207, 209, 234; C. II 331, 430;
 C. IV 159, 315, 498; C. VI 294, 318, 349,
 463, 464, 617; C. VII 241, 294, 323; C. VIII
 112, 346, 452; C. IX 82, 549; C. X 284,
 408, 417; C. XI 231, 262, 528, 618; C. XII
 34, 40, 374, 545; C. XIII 56, 216, 347
 keserât-âlemi C. I 122
 keserât-âlemînin hâriç C. XII 420
 keserât tozu C. XII 27
 keserâtâ nazâr C. I 204
 keserât-âlem C. I 309
 keserât-ı esmâiyye C. X 624
 keserât-ı eşyâ C. IX 411, 412; C. X 257, 285; C.
 XII 335
 keserât-ı hayâliyye C. IX 551
 keserât-ı sıfatîyye C. XI 603
 keserât-ı taayyünât C. XII 562
 keserâtta vahdet müsâhede C. VII 300
 kesif C. I 232, 234, 352; C. IX 647; C. X 213,
 401
 kesilmiş baş C. XIII 85, 86, 89
 kesîru's-sifât C. IV 132
 kesret C. V 540; C. VI 295; C. VII 242; C. VIII 94,
 551; C. IX 89, 214; C. X 605; C. XI 16, 38,
 66, 597; C. XII 284, 462
 kesretde vahdet C. I 95, 108; C. III 388; C. V
 348, 349
 kesret-i vücûd C. I 453; C. XI 179; C. XII 149,
 166
 keşf-i ahvâl C. III 415
 keşf-i akli C. VI 85
 keşf-i akli ve ilmî C. XII 166
 keşf-i cin C. XIII 280
 keşf-i estrâr C. I 522, 527; C. VI 485
 keşf-i evlîya C. X 542
 keşf-i hakâyık C. XII 187
 keşf-i ilâhî C. IX 439
 keşf-i kalbî C. VI 85
 keşf-i kubûr C. XIII 79
 keşf-i ma'nevî C. IV 452
 keşf-i melek C. XIII 280
 keşf-i muhayyel C. I 103, 104; C. VII 547; C. VIII
 182, 202, 372, 484, 485; C. IX 317, 478; C.
 XI 118; C. XII 190; C. XIII 137
 keşf-i mücerred C. I 103, 104, 106, 107; C. VII
 547; C. VIII 202, 372; C. XII 190, 191; C.
 XIII 137
 keşf-i rûhânî C. X 474
 keşf-i vehmî C. XII 166
 keşf-i zâhirî C. IV 452
 keşf-i zamîr C. XIII 280
 keşfîyat-ı maddîyye ve fennîyye C. X 88
 keşfîyat-ı fennîyye C. IV 137; C. XII 476
 Keşî C. XII 160
 keşif C. II 379; C. IV 373, 496; C. V 149, 479; C.
 VI 310, 330, 606; C. VII 31, 169, 373, 542,
 546; C. VIII 54, 67, 140, 294; C. IX 205,
 649; C. X 167, 430, 431, 541, 567, 605; C.
 XI 306, 362; C. XII 38, 177, 236, 432, 582,
 583; C. XIII 41, 42, 53, 79, 94, 242, 246,
 279, 280, 282, 286, 289, 310, 314, 326
 keşif ve îlbâr C. I 513
 keşifte hatâ olur C. XIII 79
 keşîş C. XI 575
 keten C. VII 185
 ketc C. XI 87, 88
 ketc-i adem C. II 343; C. IX 185; C. X 347; C.
 XII 577
 ketc-i estrâr C. VIII 96
 ketüm C. VI 259
 kevn C. II 336; C. III 195; C. VII 467-469, 471,
 472, 474-476; C. VIII 247; C. IX 116, 303;
 C. X 433; C. XIII 235
 kevn hayâldir C. V 458
 kevn ü fesâd C. III 480; C. VII 467, 476, 508; C.
 IX 569; C. XI 568; C. XIII 313
 kevn-i câmi C. I 326; C. IV 453; C. VIII 247; C.

- IX 297, 298; C. XI 621
 kevn-i dünyâ C. VII 476
 kevn-i latif C. VII 469
 kevn-i vücûd C. IV 453
 kevser C. II 445; C. IV 16; C. VI 218; C. IX 154,
 155, 411-414; C. X 441, 612-614; C. XI
 303
 kevser çeşmesi C. IX 343
 kevser şârabi C. IX 413
 keyd C. XII 541; C. X 444
 keyfiyyet C. III 494
 keyfiyyet-i hâl C. V 341, 574; C. XIII 244
 keyfiyyet-i hilâk C. II 270; C. IV 137; C. V 341
 keyfiyyet-i huâdî C. VIII 301; C. XIII 244
 keykubâd C. VIII 271; C. X 513
 keylûs C. XI 230
 keymûs C. XI 230
 Keyvânî C. XII 465
 kezm-i gayz C. II 403
 kible C. I 104; C. II 112, 299, 410; C. III 106,
 485; C. IV 109, 339, 398, 406; C. VI 170,
 194, 365, 495; C. IX 87, 123, 124, 469; C.
 XI 43, 213, 214, 436, 611-614; C. XII 12,
 24, 53, 119, 227, 228, 385, 404, 412, 413,
 428, 472, 473, 520; C. XIII 144, 145, 181,
 253, 342
 kible-i hâkîki C. XIII 80
 kible-i ibâdet C. IV 116
 kible-i zât C. IX 122
 kibleyi aramak C. XIII 80
 Kibt C. V 260
 Kubî C. I 289; C. VIII 179, 180, 266, 295, 493-
 496, 499, 500, 513, 514-517, 520; C. XI
 603
 Kubîfîl C. VIII 182, 434, 498, 540, 541
 kîdem C. III 18; C. V 17, 341, 353; C. VII 175; C.
 VIII 302; C. XIII 244
 kil C. I 422; C. III 49; C. VIII 176, 407, 408; C.
 XI 382, 383, 384, 385
 kil gömlek C. I 85; C. XI 456
 kilavuz C. II 170, 293; C. V 75, 168; C. VIII 67,
 486; C. IX 156, 380, 517; C. X 381, 382,
 383, 418; C. XI 41, 524
 kilavuz kadın C. V 378
 kilavuzluk C. III 485, 486; C. VII 416, 498
 kılıçın güneşî C. X 574
 kılıç C. I 124, 131, 255; C. II 101, 363, 507-509,
 560; C. III 116, 260; C. IV 337, 340, 353,
 394, 395; C. V 50; C. VI 47, 258, 269; C. VII
 293, 414, 415; C. VIII 40, 41, 92, 118, 279,
 409, 587, 594, 595; C. IX 233, 234, 315; C.
 X 123, 188, 336, 495, 496, 504, 511, 514,
 528, 529; C. XI 42, 43, 171, 277, 447, 503,
 610; C. XII 131, 470, 574; C. XIII 36, 40,
 59
 kılıç kuvvetiyle iâtişâr C. VIII 40
 kılıç peygamberi C. XI 171
- kılıç ve kefen C. VII 102; C. VIII 408, 409
 kılıçsız öldürmek C. II 497
 killet-i ekl C. I 514
 killet-i kelâm C. I 514
 killet-i nevm C. I 514
 kin C. XII 131, 470
 kîna C. XI 134
 kîna gecesi C. XI 111
 kîrân C. VIII 286; C. IX 475; C. X 632; C. XII 187
 kîrat C. VIII 448
 kirba C. IV 515
 kirkilik C. VIII 278
 kirk sadık C. IV 41
 kirkilar C. II 260
 kîrlangîç C. II 261
 kırmızı C. II 177, 179; C. III 213, 442; C. XII
 171, 314
 kırmızı atlas libâs C. X 635
 kırmızı çiğer C. III 331, 332
 kırmızı gül C. X 588
 kırmızılık C. III 307; C. X 458
 kîsa C. X 613
 kîsa kuyruklu C. VIII 262
 kîsâs C. I 270; C. II 526, 527; C. VI 27, 31, 45;
 C. VII 413; C. VIII 41, 560, 561; C. X 28, 29,
 562; C. XI 172, 487, 488, 509, 511; C. XII
 218, 219
 kîsasta hayat C. X 28
 kîskanç C. VII 213
 kîskançlık C. I 529, 531, 532; C. IV 509, 510; C.
 IX 415; C. X 566; C. XI 235, 236, 240-244,
 246
 kîskî C. IX 64
 kîsmet C. III 139, 140; C. IV 269; C. X 101-104
 kîssa C. I 32, 37, 48, 132; C. II 204; C. III 236;
 C. IV 175, 469, 470; C. V 116; C. VI 489; C.
 VII 228; C. VIII 49, 228, 610, 611; C. IX
 598, 599, 600, 607; C. X 619; C. XI 359,
 499; C. XII 17
 kîssa-i cânâr C. IV 223
 kîş C. II 351, 375; C. IV 300, 302; C. V 112,
 149, 481; C. VI 307, 352; C. IX 58, 569,
 576; C. X 553, 634; C. XI 464, 582, 587,
 588, 596; C. XII 161, 531, 577; C. XIII 208,
 294
 kîş C. III 367; C. IV 373, 387; C. VI 45; C. IX 24,
 301, 614; C. XI 47, 124
 kîtâl C. VIII 41
 kîtlîk C. VI 37, 592; C. VIII 439, 547, 548, 549;
 C. X 89, 101, 238; C. XI 515, 516, 560,
 596, 597
 kîtlîk senesi C. V 126; C. VIII 431, 432
 kîvîlcîm C. IV 48, 49; C. X 394, 395, 525
 kîvîrcîş saç C. XI 211
 kîyâfet C. IX 336; C. X 382
 kîyâmet C. IX 88
 kîyâmet C. I 254, 400, 504, 537, 538, 539; C. II

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 50, 285, 286, 352, 378, 379, 382, 442, 443; C. III 81, 88, 98, 99, 106, 144, 278, 279, 290-292, 335, 349, 374, 395, 397, 452; C. IV 337; C. V 122, 175, 205, 468, 572; C. VI 72, 170, 282, 516, 517, 609, 614; C. VII 151, 165, 189, 190, 201, 285, 328, 395, 427-429; C. VIII 181, 191, 193, 200, 203, 204, 287, 290, 302, 311, 382, 438, 457; C. IX 127, 158, 303, 461, 470, 490, 491, 512, 569, 573, 575; C. X 43, 164, 247, 248, 553, 554, 555, 567, 581, 586; C. XI 115, 261-264, 286, 288, 312, 331, 332, 431, 432, 440, 463, 464, 490, 491, 493, 600, 601, 605, 606; C. XII 162, 273; C. XIII 143, 203, 230
- kiyâmet bayramı C. VI 517
- kiyâmet günü C. VIII 619
- kiyâmet-i kübrâ C. I 418, 538; C. II 285, 286; C. III 290, 291, 335, 374; C. IV 198; C. V 341; C. VII 427, 428; C. VIII 301, 302, 382; C. IX 127, 130; C. XI 261, 432, 605
- kiyâmet-i ma'nevî C. III 374
- kiyâmet-i suğrâ C. VII 428; C. IX 127; C. XI 261
- kiyâmet-i sûri C. III 374
- kiyâmet-nâme C. VI 614
- kiyâs C. II 75, 76, 402, 407-411, 413, 415, 421, 422, 504; C. VI 210, 309, 310, 347; C. VII 333; C. IX 203, 537, 540, 609; C. XIII 253, 332
- kiyâsât C. XII 151
- kiyâsât-ı akliyye C. II 423, 424, 434
- kiyâsât-ı mantkîyye C. XII 17, 148, 196
- kiyâs-ı akîf C. I 326
- kiyâs-ı fâsid C. VI 110, 491
- kiyâs-ı fukahâ C. VI 73
- Kiyâs-ı iktirâni C. IX 203
- kiyâs-ı istisnâi C. IX 203
- kiyâs-ı mantkî C. II 408, 411, 412; C. VI 111; C. VIII 301
- kiyâs-ı akîf C. X 125
- kiylü kal C. IV 495, 496, 497, 501, 502; C. X 354
- kiylü kâl ilmi C. III 263
- kiymet C. III 408
- kız C. IV 422; C. X 450; C. XIII 84, 85
- kızarmış balık C. XII 231
- kızgınlık C. V 118
- kızıl C. III 98
- kızıl ölüm Bk. mevt-i ahmer C. X 37, 38, 480, 501; C. XI 255
- kızılçık C. X 554
- kibrî C. I 34, 91, 138, 141, 152, 405, 422, 423, 425, 439, 484, 490, 493, 554, 559-562, 564, 573, 574; C. II 76, 119, 120, 132, 144, 158, 361, 369, 370, 383, 384, 391, 400, 408, 444; C. III 225, 226, 227, 382, 413; C. IV 42, 53, 54, 59, 73, 141, 230, 430, 431, 457, 501; C. V 51, 133, 208, 212, 217, 227, 353; C. VI 47, 80, 83, 84, 162; C. VII 172, 259, 265, 314, 336, 371, 399, 404, 409, 418, 444, 498, 550; C. VIII 43, 123, 175, 190, 226, 257, 261, 275, 277-280, 467, 470, 488, 489, 491, 547, 614; C. IX 185, 186, 191, 199, 220, 229, 265, 357, 413, 417, 432, 460, 461, 482, 578, 588, 607, 608, 611, 612, 616, 618, 621; C. X 57, 124, 230, 410, 415, 424, 541; C. XI 54, 76, 77, 95, 96, 102, 117, 447, 544, 614; C. XII 140, 152, 153, 279, 330, 354, 357, 358, 391, 392, 606; C. XIII 17, 64, 142, 202, 222, 248, 256, 289, 305, 307, 308, 309, 312, 324
- kibrî kokusu C. V 61
- kibrî-i karbon C. VII 237
- kibrîyâ C. III 253; C. VIII 282; C. IX 186, 191; C. X 456
- kih kih C. VI 168
- kil C. VII 194, 196, 198; C. X 49; C. XII 347
- kil yiyci C. VII 194, 195, 196
- kilmî C. VI 425; C. VIII 439; C. XII 220
- kilimi kurtarmak C. VIII 137
- kilise C. IX 121; C. X 259, 388-391, 450, 596; C. XIII 221, 222
- kilit C. VI 138, 181; C. X 12, 16, 348; C. XI 47; C. XII 386
- kils C. IX 388; C. XII 525; C. XIII 264
- kimseden bir sey istememek C. XI 120
- kîmyâ C. I 122, 255; C. II 152, 222, 249, 360, 518, 533; C. III 60, 170, 195, 267, 268, 402; C. IV 357, 403, 404, 420; C. V 19, 246, 312, 385, 490; C. VI 69, 140; C. VII 45, 185, 291, 494; C. VIII 53, 511, 516, 533; C. IX 15, 141, 176, 587; C. X 197, 632; C. XI 30, 217; C. XII 192, 225, 283, 375, 517, 564, 620; C. XIII 133
- kimyâcî C. II 309
- kimyâger C. II 248; C. VI 532; C. VII 183, 185, 202, 206, 207, 213, 246, 441, 442; C. VIII 376; C. IX 594
- kimyâgerlik C. III 193; C. IX 271, 272
- kimyâ-yi atik C. XI 301
- kimyâ-yi cedid C. VI 532
- kimyâ-yi fazl C. VII 494
- kimyâ-yi hakiki C. II 152, 153
- kimyâ-yi müttakî C. III 60
- kimyâ-yi şaki C. III 60
- kimyon C. II 357
- kîn C. I 141, 220; C. II 189, 252, 431; C. III 92, 93, 131, 218, 219, 223, 397; C. IV 90, 430, 431, 432, 433, 492, 499; C. V 615; C. VI 172; C. VII 49, 50, 359, 404, 449, 508; C. VIII 185, 207, 257, 261; C. IX 199, 305, 493; C. X 57, 124, 294, 370, 438, 481, 531, 562, 563, 566, 567, 570; C. XI 31, 94,

- 95, 266, 344, 439, 441; C. XII 330, 391; C. XIII 201, 202, 248, 308
kinâyât C. VI 491
kinâyât-ı Acem C. VI 45; C. X 390; C. XII 129, 287
kinâye C. XI 17; C. XIII 16, 40, 48, 100, 115, 116, 164, 185
kîne C. XI 557; C. XII 27
kır C. III 380
kırâ C. VIII 218, 220
kırâlik C. VIII 219, 220
kırbâs C. XIII 271
Kirdigâr C. XII 534
küreç C. VII 162
kırışm C. I 541
kîrmân C. XII 281
kırpi C. VI 436, 437; C. VII 299, 300, 301
kîsve C. IX 521, 522, 569
kîsve-i taayyün C. IX 575
kîş C. XI 364
kitâb C. I 77, 338; C. II 427, 431; C. III 61, 62, 96, 469; C. V 368; C. VI 310; C. VII 333, 481; C. VIII 340, 444, 458, 555; C. IX 15; C. X 318, 326, 442, 443; C. XI 25, 26, 602; C. XII 417; C. XIII 87, 223, 245
kitâbe C. III 441
kitâbet C. IV 204
kitâb-ı a'mâl C. IX 45
kitâb-ı bâtin C. III 412
kitâb-ı Hudâ C. IX 118; C. X 326, 327
kitâb-ı kâinât C. V 348; C. VI 104, 159, 364; C. XII 412
kitâb-ı mervâkum C. VI 605
kitâb-ı mukaddes C. VI 30
kitâb-ı mü'bîn C. III 469; C. V 348
kitâb-ı tabiat C. I 444
Kitâbullah C. I 38; C. VI 488
kiyâset C. VII 388; C. XII 163
kîz C. I 141; C. IV 286; C. VIII 145; C. X 124; C. XII 213
kîzb-ı mutâsam C. XIII 149
klor C. VI 534; C. IX 388
kloroform C. III 416
klorür C. X 121
koca ve kari C. XIII 24
kocakarı C. II 381; C. III 111; C. VIII 244, 245, 249, 401, 402, 404, 408, 412, 414, 415, 419, 422; C. XI 115, 235, 236, 408, 415, 421, 423-425
kocakarı soğuğu C. XI 380, 427
kocakarlarıñ dinleri C. II 465
kocakarılık C. XI 426
koç C. XI 161-163; C. XII 179, 183-185
kokâlın C. X 143
koklamak C. XII 290, 295, 397
koku C. I 199, 390, 570-572; C. II 23, 26, 46, 504; C. III 395; C. IV 43, 367-369; C. V 59, 60; C. VI 171, 173, 174, 222, 253, 319; C. VII 86, 87, 108, 173, 204, 254, 522, 523, 532, 534, 536, 537, 539, 540, 544, 545; C. VIII 119, 174, 225, 413, 424; C. IX 136, 229, 247, 312, 313, 637, 638; C. X 124, 125, 430, 445, 585, 586; C. XI 41, 42, 301, 326, 327, 392-394; C. XII 131, 132, 285, 290, 380, 396, 397, 565, 578; C. XIII 61, 93, 107, 319, 340
koku görüpçülük C. XII 289
koku tanıycı C. VII 522
kol C. VIII 579, 580
kolaylık C. VI 228; C. X 472; C. XII 500; C. XIII 118
kolerâ C. VII 539; C. XII 101
komuş C. XII 348
konser C. XIII 261
konuk C. IX 38; C. X 464
konuşma C. XIII 302
kor C. VII 328, 329, 331
korkaklık C. X 503
korkmak C. I 430; C. XI 180
korku C. I 271, 273, 301, 330, 430; C. II 483, 484; C. IV 303, 334; C. V 146, 456, 461; C. VI 307, 525, 526, 582; C. VII 325, 326; C. VIII 96, 151; C. X 50-54, 70, 76, 77, 84, 94, 179, 445, 527, 537, 582, 583; C. XI 85, 458; C. XII 98, 99, 102-104, 138, 174, 267, 521; C. XIII 26, 98, 151, 153, 154, 156, 184, 199, 273
korku ve ümid C. XII 419
korkuluk C. X 115
korkutucu C. XII 99, 102
koruk C. I 88; C. II 195, 196; C. III 366; C. IV 491, 492, 516; C. VI 152; C. VII 100, 329, 330; C. VIII 490, 491; C. XIII 273, 274
kova C. X 634; C. XI 254; C. XIII 178, 217, 218
koyun C. I 288, 396; C. IV 370, 371, 487; C. V 116; C. IX 571; C. XI 77, 174, 289; C. XII 433-435; C. XIII 163, 295
koyun çobanlığı C. XII 435
koza C. I 401
kök C. VI 526; C. IX 391; C. X 20, 131, 472, 555; C. XII 530, 531; C. XIII 251
köle C. I 377; C. II 514, 515, 549; C. III 46, 253, 258, 262, 263, 267, 277, 292, 407, 408, 412, 414, 415, 422; C. VI 14, 25, 26; C. VII 200, 259, 503; C. X 265, 329, 332, 334, 408, 410, 412, 416, 446, 483; C. XI 99, 100, 104-107, 109-112, 114-116, 128, 277, 349-352, 355, 356, 363, 373, 381, 390, 391; C. XII 363, 452; C. XIII 158, 172, 196, 197, 287
kölelik C. III 412, 413, 414; C. X 622; C. XI 363, 390; C. XII 135, 136, 591; C. XIII 207
kölelikten âzâd eden kimse C. XIII 207
köpek C. I 282, 327; C. II 121, 184, 273, 274,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 312, 555; C. III 142, 398, 399; C. IV 147-150, 234; C. V 72, 90, 91, 97, 98, 163, 165, 219, 477; C. VI 15, 48, 49, 134, 135, 164, 241-245, 249, 250, 476, 502, 510, 571; C. VII 275, 276, 284, 305-308, 313, 314, 423; C. VIII 257; C. IX 172-174, 224-227, 249, 355, 461, 476, 478, 479, 551, 637, 638; C. X 106, 166, 167, 264, 265-270, 275, 281, 286, 291, 292, 295, 306, 329, 447, 448, 599; C. XI 18, 19, 20, 25, 397, 398, 410, 411, 474, 542, 543, 591, 604, 613; C. XII 21, 56, 59, 65, 66, 167, 288, 293, 318, 319, 333, 479, 486, 511; C. XIII 308, 333
- köpek pisliği C. VII 91, 92, 93, 95, 96
- köpek postlu C. V 73
- köpek yavrusu C. IX 476, 477
- köpeklilik C. X 420
- köprü C. VII 312; C. IX 96; C. XII 531; C. XIII 68
- köpük C. I 75; C. II 275, 276; C. IV 129; C. VI 69; C. VII 263; C. VIII 333; C. IX 348, 349, 351, 371, 440; C. X 121, 214, 256, 257, 264, 283, 284, 316, 358, 396, 517-519; C. XI 245, 279, 315, 480, 481, 526, 528; C. XII 93, 149, 443, 471, 472, 479; C. XIII 128, 137, 340, 341, 344
- kör C. II 73, 74, 76, 82, 512; C. III 143, 145, 150, 202, 204, 216, 278, 314-316, 368, 385, 444, 445; C. IV 77, 85, 93, 147-150, 153, 365, 367, 473, 474, 492, 495, 498; C. V 94, 376, 377, 461, 551, 601, 624, 625; C. VI 55, 56, 61, 65, 66, 115, 120, 487, 506, 507, 519, 593; C. VII 108, 294, 307, 308, 424, 472, 478, 500, 501, 502; C. VIII 189, 318, 319; C. IX 282, 379, 380, 444, 470, 609, 637; C. X 233, 273, 449, 486, 580, 596; C. XI 234, 235, 280, 371-374, 397, 574; C. XII 102, 103, 122, 149, 267, 303, 490; C. XIII 72, 74, 146, 229
- kör dilenci C. IV 57; C. VII 306
- kör doğan C. III 318
- kör kalbli C. IV 155; C. IX 281, 282; C. X 596
- kör sıçan C. IV 384
- körülük C. IV 25, 57, 58, 59, 494, 499; C. VI 58, 88, 89, 90, 92, 102; C. VII 426; C. IX 281, 610; C. X 158, 160; C. XII 134, 195
- kös C. XII 608
- köse C. X 64; C. XII 609, 614
- köselik C. VI 304
- kösemen C. V 299; C. X 381
- köşk C. I 422; C. X 380; C. XIII 175
- kötek C. XIII 259
- kötü C. I 262; C. III 92; C. IV 235, 373, 403, 404; C. VI 50, 103, 104, 273; C. VII 388; C. IX 165; C. XI 124, 138, 167, 179, 466; C. XII 81, 123, 363
- kötü ad kazanmış C. XII 320
- kötü adı C. XII 319
- kötü ahlâk C. III 285, 347; C. VIII 194; C. IX 28; C. XI 25, 366; C. XII 219, 220, 523
- kötü ahlaklı C. XII 221
- kötü damarlı C. X 178; C. XII 167
- kötü dost C. X 176, 177
- kötü fil C. VII 329, 330; C. X 336; C. XI 150
- kötü göz C. VIII 245; C. IX 178, 179, 182-184; C. X 224; C. XI 79, 80, 324; C. XII 282, 283; C. XIII 283
- kötü huy C. III 343, 346, 381, 393, 397; C. IV 433; C. IX 30; C. X 635; C. XI 375
- kötü huyul C. VII 233
- kötü nazar C. IX 179, 180-182; C. XI 80
- kötü söz C. XII 488
- kötüller duâ C. VII 43
- kötüllük C. II 413, 414; C. III 281; C. IV 186; C. VI 275; C. VII 65; C. VIII 325; C. IX 574; C. X 81, 326, 336, 565; C. XII 99
- kötüllük işbîti C. VII 38
- köy Bk. kârde C. V 151, 152, 153, 156; C. VI 330; C. IX 341, 599; C. XI 56, 119, 322; C. XII 22, 164
- köylü C. V 153, 180, 186; C. IX 479
- krom ma'deni C. IV 229; C. VII 237
- kû C. XII 441, 442
- kû kû C. XII 443
- kubâd C. XII 359
- kubbe C. V 54; C. VIII 105; C. XII 11; C. XIII 243
- kubb-i şerif C. XII 349
- kubh C. II 520, 521; C. IX 587
- kubh üzerine kubh, ekbah olur C. X 414
- kubh-i mutlak C. VII 38
- kükçük C. II 87; C. XI 540
- Kuddüs C. II 211, 342; C. IV 12; C. IX 78, 111; C. XI 64; C. XII 82; C. XIII 334
- kuddüsîyyet C. II 477; C. IX 81, 82 ·
- kudmet C. XII 81
- kudret C. I 82, 204, 235; C. III 329, 385; C. V 17, 271; C. VI 169, 233, 235, 239, 471; C. VII 77; C. VIII 52, 340, 341, 405, 449, 515; C. XI 287, 288; C. XII 137; C. XIII 290, 303
- kudret helvâsi C. I 112, 306; C. II 494; C. IV 68
- kudret-i Hak C. I 309; C. VI 363; C. XIII 295
- kudret-i îlahîye C. IX 504; C. XIII 303
- kudret-i kâsîbe C. X 284
- kudret-i kelâm fitneler C. VII 208
- kudret-i müessire C. X 284
- kudret-i rûhâniyye C. VII 554; C. XII 355
- kudret-i sârifeye C. VI 164
- kudretin şükri C. I 309
- kudsiyyet C. III 482
- kudüm C. XII 35
- kûfî kâfi gibi C. XI 538
- kulkâ C. VI 451; C. X 450, 522; C. XI 529; C. XII 114
- kul C. I 367; C. II 70, 141, 507; C. III 142, 239,

- 429, 476, 477, 481, 483; C. IV 96; C. V 592; C. VI 160, 195, 336; C. VII 433; C. VIII 331-334, 348, 490; C. IX 585, 587, 594; C. X 24, 204, 268, 314, 315, 332, 335, 349, 375, 404, 580, 612, 623; C. XI 174, 198, 360, 572; C. XII 42, 226, 425, 579; C. XIII 169
- Kal efüzü C. VIII 413, 414; C. IX 352
kul hilâlin hâlikâdu C. VI 106; C. X 271, 349
kul hilâlin mücididir C. X 283
Kul hüvâlâtı C. XIII 259
Kul! emri C. X 341
kula at C. XI 117
kulâğın sükrî C. VI 78
kulak C. I 71, 272; C. III 223, 240, 241, 243; C. IV 119, 170, 171, 430, 439; C. V 554, 569, 585; C. VII 51, 52, 173, 176, 364; C. IX 649; C. X 59, 403, 535, 536, 539, 540; C. XI 256, 274, 317, 347, 348, 416, 541, 582, 586, 618; C. XII 285, 288, 319, 449, 503; C. XIII 90, 130, 195
kulak ağrısı C. XII 259
küle C. IV 392; C. XII 88, 89
kulluk C. II 461, 467; C. III 137, 414; C. IV 332; C. V 354, 577; C. VI 158, 159, 182, 235, 236; C. IX 151, 324; C. X 203, 205, 265, 384, 429; C. XII 136, 306; C. XIII 109
kulluk kesbîdir C. X 203
kulluk şarâbi C. VII 204
kulûb-i beser C. V 360
kulûb-i sâfiye C. X 131
kulüb-i âmme C. XII 213
kuluçka C. VII 98
kulzüm C. XI 386; C. XII 353, 354
kum C. I 337; C. IV 25, 355, 356; C. X 206; C. XII 126, 162, 233, 467, 567
kumandan C. VIII 41, 42
kumar C. III 184; C. IV 47, 236; C. VIII 480; C. XIII 215
kumarbaz C. II 245
kumaş C. V 311; C. XI 339
kumluk C. X 523
kumru C. XII 441
kumun un olması C. VI 37
kundakçılık C. XIII 180
kunduracı C. III 103; C. IX 487, 570; C. XI 602
kunduz C. III 151
Kunût duâsı C. V 587
kûr u kebûd C. IV 298; C. XII 467; C. XIII 74
kuraklık C. VIII 432
Kur'ân C. I 35, 56, 60, 270, 344, 346, 463, 464, 470, 519, 552; C. II 18, 280, 465; C. III 103, 151, 202, 204, 238, 239, 373, 392, 448; C. IV 289; C. V 89, 116, 169, 170, 320, 321, 323-325, 333, 373, 375, 376, 377, 472, 492, 499, 636; C. VI 39, 91, 481, 486, 487, 489, 490-492, 502, 503, 504, 522; C. VII 29, 231, 446, 447; C. VIII 87, 146, 147, 266, 311, 312; C. IX 14, 163, 443, 472, 528, 537, 607, 631; C. X 127, 134, 289, 318, 319, 341, 345, 346, 348, 356, 626, 627; C. XI 44, 66, 67, 69, 172, 178, 228, 370, 399, 414, 435, 499; C. XII 111, 112, 129, 148, 523, 548, 561, 562, 568, 595; C. XIII 119, 125, 149, 196, 206, 252, 253, 297, 298, 309
Kur'ân-ı Fârisî C. VIII 502
Kur'ân-ı fili C. III 469
Kur'ân-ı inkâr C. II 79
Kur'ân-ı kavâlî C. III 469
Kur'ân-ı nââtik C. II 280
Kur'ân'ın sandığı C. V 376, 377
kurb C. I 530; C. V 634; C. VI 560; C. VII 22, 229; C. VIII 422, 566, 567; C. IX 207, 268; C. XI 323, 332
kurb mekânı değildir C. X 87
kurb sıfatıdır C. X 87
kurbâga C. VIII 537; C. XII 229-231, 239, 246, 254, 255, 260, 261, 263, 326, 327, 329, 336; C. XIII 161
kurban C. II 98, 99; C. V 566, 567, 568; C. VI 394, 397, 448; C. VII 405; C. X 127; C. XI 447, 605; C. XII 20, 184; C. XIII 33, 187, 228
kurban bayramı C. VI 394
kurbân günü C. XI 605
kurbâñi C. IV 202
kurbanet C. V 626, 627
kurb-i âmm C. V 196
kurb-i evliyâ C. V 195
kurb-i ferâiz C. II 19, 301, 508; C. VII 229, 231, 233, 308, 309; C. IX 641; C. X 68; C. XI 28, 29
kurb-i Hak C. III 313; C. VI 560, 561; C. X 583
kurb-i hakîki C. V 196
kurb-i hâs C. V 196
kurb-i ilâhi C. I 448; C. V 52; C. VII 203
kurb-i mahz C. IV 219
kurb-i nevâfil C. II 19, 508; C. III 422, C. VII 229
kurb-i zâtî C. IX 206
kurbiyet C. II 99
kurd C. III 82
Kureyşî C. VIII 619
kurrâ hâfizi C. V 372
kurre C. XII 529, 530
kurret-i ayn C. V 260
kurs-i âlî C. X 619
kurs-i bülend C. X 619
kurs-i rûh C. VI 312
kursun C. VII 441; C. VIII 511
kurt C. I 288, 396; C. II 310, 317, 332-336, 339; C. III 53, 289, 393, 395, 396; C. IV 35, 72, 85, 233, 246, 487; C. V 116, 161, 319; C. VIII 43, 194, 278, 559; C. IX 479, 637;

- C. X 76, 335; C. XI 174, 289, 469, 514, 603; C. XII 182, 183, 462, 519; C. XIII 65, 295, 302, 303, 307
 kurtluk C. IV 61
 kuru başak C. IX 316
 kuru duâ C. VIII 73
 kuru gûbre C. VIII 73
 kuru üzüm C. III 76; C. X 239, 380, 381
 kuru zûhd C. XI 578
 kuruluk C. III 450; C. IV 485
 kurûn Bk. karn C. XII 388
 kurûn-i mâziye C. II 335
 kuruş C. XII 256
 kusûr C. I 400, 405; C. VI 525; C. VII 433; C. XII 391, 489
 kusûr görmek C. IV 59
 kuş C. I 186, 194, 227, 240, 298, 435, 475, 509; C. II 232, 241, 243, 244, 257, 261, 400, 411, 412; C. III 276, 277, 365, 366; C. IV 496, 498, 502, 507, 508; C. V 396, 559; C. VI 129, 285, 289, 290, 349, 350, 409, 410-416, 499, 536, 537, 607, 608; C. VII 198, 199, 234, 242, 250, 254, 255, 258, 308; C. VIII 49, 130-134, 232, 586; C. IX 30-32, 132, 217, 341, 466, 467, 475; C. X 103, 119, 120, 143, 152, 203, 238, 356, 357, 413, 449; C. XI 55-57, 154, 160, 164, 166, 170, 173, 184, 185, 186, 193, 194, 202, 265, 364, 382-385, 400, 420, 610; C. XII 139, 158, 230, 237, 257, 334-336, 439, 441, 479, 491, 594; C. XIII 42, 43, 62, 63, 64, 65, 102, 178, 180, 181, 251, 293, 314, 340, 347
 kuş dili C. II 412; C. IV 487; C. VII 254; C. XIII 41, 43
 kuş gibi üç C. XIII 284
 kuş uykusu C. VI 511
 kuş yavrusu C. XII 334, 344
 kuşluk C. III 100, 101; C. X 440; C. XII 247
 kuşluk taâmu: C. II 333
 kut Bk. azîk C. III 502
 kutub (kutub) Bk. aktâb C. I 476, 517; C. II 201, 267, 292; C. III 14, 229, 230; C. IV 54, 93, 477; C. V 580; C. VI 329; C. VII 542; C. VIII 575; C. IX 271, 494; C. X 38, 87-92, 141, 231; C. XI 388, 389, 613; C. XII 68, 71, 293, 428, 432; C. XIII 313
 kutub-i âlem C. I 249; C. II 221, 236; C. IX 301, 302; C. X 88, 91, 92; C. XII 300
 kutub-i diyâr C. XII 72
 kutub-i îrsâd C. IV 54, 93
 kutub-i zamân C. I 119, 249, 503, 504, 518; C. II 73, 248, 249, 260, 266, 267; C. IV 146; C. V 524; C. VI 348, 349; C. VII 146, 176, 408, 540, 545; C. VIII 576, 577; C. IX 475; C. X 38, 88; C. XI 22; C. XII 12, 66, 69, 281, 355, 428, 433; C. XIII 311, 313
 kutub-i zamân'dan istimâdâ C. XII 281
 kutbiyyet C. I 249, 517, 518; C. II 292; C. III 14, 229; C. VI 348; C. VII 541; C. IX 596; C. X 38, 144; C. XI 613; C. XII 432; C. XIII 311
 kutbul-aktâb C. I 518; C. II 20, 21, 74, 287, 288, 299, 314, 363; C. III 228-231; C. IV 54, 480; C. VI 51; C. VIII 575-578, 581, 582; C. IX 216, 299, 494, 593; C. X 87; C. XI 75; C. XII 66-68, 72
 kutbu'l-ârifün C. III 259; C. V 451
 kutbun avi C. X 89
 kutbun rûzâsi C. X 88, 89
 kut-i asfâ C. III 303
 kuttâ'-tarîf C. IX 197
 kutub yıldızı C. XII 406
 kuvâ C. VII 337; C. XIII 264
 kuvâ-yi bâtine C. VII 324
 kuvâ-yi cîsmânîyye C. II 473; C. IV 56; C. VIII 186; C. XII 396; C. XIII 336
 kuvâ-yi elektrîriyye C. XI 93; C. XII 176
 kuvâ-yi fâile-i ilâhiyyât C. III 443
 kuvâ-yi harûfiyye C. XII 176
 kuvâ-yi ilâhiyye C. VIII 589; C. IX 507, 509; C. XI 321
 kuvâ-yi insâniyye C. III 211
 kuvâ-yi külliyye C. VI 364
 kuvâ-yi mîlnâfîe-i sîfîliyyât C. III 443
 kuvâ-yi nefsânîyye C. II 482; C. III 444; C. VIII 223; C. IX 367; C. XI 432; C. XII 201
 kuvâ-yi rûh C. XIII 281
 kuvâ-yi rûhâniyye C. II 473; C. III 444; C. VIII 186; C. XI 189; C. XIII 336
 kuvâ-yi şeheviyye C. VII 336
 kuvâ-yi tabî C. VII 107
 kuvâ-yi tabîyye C. VII 106; C. VIII 322; C. XI 320; C. XII 297
 kuvâ-yi tabîyye ve unsuriyye C. XI 257
 kuvâ-yi tabîyye-i ilâhiyye C. XI 64
 kuvâ-yi ulûhiyyet C. XI 65
 kuvâ-yi unsuriyye C. III 66; C. IX 610
 kuvâ-yi zâhire C. III 358; C. VII 324
 kuvâ-yi zâhire nûru C. III 359
 kuvâ-yi zâhire ve bâtine C. XII 358, 422
 kuvve C. IX 639
 kuvve-i âküle C. I 357
 kuvve-i akliyye C. III 68; C. IX 509; C. XII 545
 kuvve-i anîl-merkeziyye C. V 16
 kuvve-i bâise C. VIII 52
 kuvve-i basar C. II 74; C. III 211
 kuvve-i bâsira C. II 451; C. III 359; C. IV 368, 369
 kuvve-i câzibe C. II 168; C. VII 344
 kuvve-i dâftâr C. II 166; C. VII 344
 kuvve-i fâile C. VIII 52
 kuvve-i fîkiyye C. VIII 142, 143, 146, 147
 kuvve-i fîkiyye C. XII 496
 kuvve-i gazâbi C. VIII 52

kuvve-i gaziye C. VI 211
 kuvve-i hâfîza C. II 453; C. III 28; C. VIII 142; C. X 235; C. XI 496
 kuvve-i hayâliye C. II 453; C. III 28; C. VIII 142, 222, 392; C. XI 12; C. XII 496
 kuvve-i hayvânîye C. XI 13
 kuvve-i ilmiyye C. IV 369; C. VI 211
 kuvve-i külîliye C. IX 507
 kuvve-i lâmîse C. II 451; C. III 211; C. XI 593
 kuvve-i melekiyye C. III 172, 173
 kuvve-i mutasarrîfa C. II 453; C. VIII 142; C. XII 496
 kuvve-i müdrike C. VI 211
 kuvve-i müfekkire C. II 228; C. III 12, 29; C. VII 558; C. XI 65
 kuvve-i müfekkire ve hayâliye C. V 265
 kuvve-i mütefekkire C. III 28
 kuvve-i mütehayâile C. I 103, 104; C. IX 161
 kuvve-i müzékkire C. VIII 576
 kuvve-i nâriyye C. IX 188
 kuvve-i nârka C. VI 44; C. IX 511
 kuvve-i nefşâniyye C. III 172, 173
 kuvve-i nûrkuyye C. X 391; C. X 354, 357
 kuvve-i rûhâniyye C. III 173; C. VIII 65; C. IX 367; C. XI 447; C. XII 376; C. XIII 289
 kuvve-i rûhiyye C. VII 51
 kuvve-i sâmia C. II 451
 kuvve-i şâmmîe C. II 451; C. IV 369; C. VIII 504
 kuvve-i şehevâni C. VIII 52
 kuvve-i şeytâniyye C. III 172
 kuvve-i temyîz C. XIII 320
 kuvve-i vâhîme C. I 50, 102, 109; C. II 36, 73, 244, 453; C. III 28, 47, 68; C. VI 440; C. VIII 142, 144, 145, 430; C. IX 431, 516; C. X 39, 51, 182, 359, 360; C. XI 65, 339, 501, 521; C. XII 103, 104, 389, 390, 496, 545; C. XIII 93
 kuvve-i vehmiyye ve hayâliye C. V 333
 kuvvet-i zâïka C. II 451; C. III 211; C. IV 369
 kuvvet C. VIII 33, 303, 322; C. IX 282; C. XII 565, 567, 574
 kuvvet-i bâtme C. I 371
 kuvvet-i cemâdiyye C. IX 335
 kuvvet-i Hak C. VI 363
 kuvvet-i hayvânîye C. IX 335
 kuvvet-i ilâhiyye C. XIII 198
 kuvvet-i mâddîyye C. VI 164; C. VIII 405
 kuvvet-i ma'nevîyye C. VIII 405
 kuvvet-i nebâtiyye C. IX 335
 kuvvet-i rûh C. XI 52
 kuvvet-i rûhâniyye C. XII 396
 kuvvet-i tasarruf C. III 315
 kuvvet-i zâhire C. I 371; C. XII 168
 kuvvet-i zâhire erbâbî C. X 425
 kuyruk C. III 401; C. IV 403; C. V 588, 589, 592; C. VI 39; C. XI 55, 56, 377; C. XII 171, 582, 583

kuyruk salan C. IX 21
 kuyruklu yıldızlar C. IV 299
 kuyru C. I 285, 398, 400, 401, 411; C. II 515, 521; C. III 354, 355; C. IV 344; C. V 619; C. VI 172; C. VII 205; C. VIII 125, 126, 411, 414, 419; C. IX 222, 223; C. X 82, 169, 454, 455, 522, 524, 525, 575, 578; C. XI 254, 257, 457, 458, 508, 512, 603, 604; C. XII 17, 33, 34, 277, 346, 388, 389, 493, 496, 556, 559; C. XIII 73, 178, 216, 217
 kuyûd-i berîsiyye C. II 437
 kuyumcu C. I 96; C. III 103, 371, 393; C. V 434, 435; C. IX 570
 kuyumculuk C. XI 621; C. XIII 100
 kuzah C. XI 44
 kuzu C. IV 35; C. IX 571; C. X 76, 621; C. XI 469; C. XIII 254, 255
 küçük cihâd C. X 499, 503
 küçük haşır C. IX 573; C. IX 572
 küçük kapı C. VI 163
 küçük kıyâmet C. II 57
 küçük ölüm C. IX 573
 küfürât-ı tabîyye C. VIII 256; C. XI 253
 küfürêt-i vücûd C. XI 247
 küffâr Bk. kâfir C. I 170, 240, 276, 312, 418; C. III 52; C. V 476; C. VI 212, 553, 577; C. VIII 296; C. IX 336; C. X 35, 265, 600; C. XII 303; C. XIII 231
 kûfrân C. V 585; C. VIII 325; C. IX 337; C. XII 124, 193; C. XIII 211
 kûfrân-ı ni'met C. I 203; C. V 110, 114; C. VI 77, 79; C. VII 434; C. IX 338; C. X 576; C. XI 118, 591
 kûfre hizmet C. III 25
 kûfre rîzâ kûfurât C. V 363, 364
 kûfr-i cehûdi C. I 165
 kûfr-i inâdi C. I 165
 kûfr-i inkâr C. I 165
 kûfr-i nifâkî C. I 165
 kûfr-i sirf C. X 395
 kûfür C. I 141, 165, 166, 267, 270, 272, 528; C. II 39, 152, 155, 158, 182, 183, 187, 236, 275, 303, 394, 444, 481, 497, 518, 526; C. III 25, 95, 171, 172, 476, 490; C. IV 118, 193, 194, 226, 395, 396-398, 480; C. V 105, 363-366, 371, 372, 503, 563, 564; C. VI 58, 59, 114, 140, 149, 222, 237, 238, 496, 514, 543, 572; C. VII 477, 479; C. VIII 43, 164, 167, 190, 197, 268, 269, 339, 445, 446, 448, 497, 498, 499, 500, 513, 516, 548, 615; C. IX 165, 214, 224, 263, 338, 587, 590; C. X 44, 57, 58, 88, 95, 124, 221, 232, 259, 307, 308, 313, 319, 320, 355, 394, 395, 447, 453, 531; C. XI 24, 25, 123, 124, 154, 163, 350, 501, 590, 599; C. XII 53, 54, 63, 67, 68, 73, 330, 369, 394, 533, 534, 550, 584; C. XIII 20,

- 197, 232, 266, 267, 308
küfüf C. VII 72; C. X 483, 484, 593; C. XIII 219
küfüyet C. VII 72; C. VIII 396
kükkürt C. VII 162, 441
küll C. I 267, 459; C. II 93, 256, 281; C. V 334;
C. IX 29, 55, 175
külâh C. XIII 308
külhan C. III 95, 246; C. VI 176; C. VII 13, 83-
87, 305; C. IX 618; C. X 449; C. XIII 319
külhancı C. VI 75; C. VII 85-88
külinanın sahı C. VII 305
küll C. I 263, 292, 296, 396, 474; C. II 255; C.
IV 97, 204, 205, 453, 493; C. V 267, 268,
479, 509, 510, 593; C. VI 22; C. XI 490,
491, 621; C. XII 60, 105; C. XIII 312, 339
küll deryası C. IX 299
külle muhabbet C. II 257
külli C. II 451
külliyyât C. I 396, 397; 451; C. XI 318
külliyyet C. II 281; C. V 510
Külliüküm râin C. XIII 163
küllü'l-küll C. I 296, 548; C. III 65, 332, 333,
334; C. IV 204, 508; C. V 478, 509; C. VI
317; C. VIII 553, 554
küllün küllü C. IV 204
Külfü C. IX 33, 210, 465; C. X 196
kümes C. VI 600
kümmel-i evliyâ C. I 383, 548; C. II 93, 152,
376; C. III 70; C. VIII 127
kümmelin-i evliyâ C. I 415, 475; C. III 67; C. VI
84, 247; C. VII 542, 547; C. VIII 244, 249,
370; C. IX 441
Kün C. I 558, 559; C. II 72, 322, 323, 325, 331,
332; C. III 142, 295; C. V 298; C. VI 262,
607; C. VII 242, 400; C. VIII 382; C. X 451;
C. XI 239, 240, 403, 404; C. XII 272
Kün fekân C. II 159
Kün! emrinin sultânı C. X 607
Künh-i Zât C. I 231, 568; C. III 482, 487; C. VI
323, 328
künn C. IV 410; C. VIII 321
Küntü kenzen C. VIII 360
küp C. II 228, 229, 272; C. III 376; C. V 311; C.
VI 620; C. VIII 262; C. X 143, 408, 440,
443, 444, 635; C. XI 22, 222, 223, 282,
283, 284, 303, 342, 598; C. XIII 271, 272
küp benim C. III 376
küpe C. XI 274
küpe bîmek C. V 313
Kûrd C. VIII 250, 365
kürdan C. X 242
küre C. VI 493; C. XII 517
küreb C. XI 461
küre-i âhiret C. III 99; C. IX 526, 527
küre-i arz C. V 134; C. XII 540
küre-i âtesin C. IX 371; C. XI 404
küre-i duhâni C. V 16
- küre-i hâki C. XIII 345
küre-i nâr C. XI 404
küre-i şems C. I 418
küre-i zemân C. III 99
küreyvât-i hamrâ C. I 122; C. III 307; C. VII 239
kürk C. IX 623; C. X 11-13, 16, 30, 31, 81; C.
XIII 49
kürsi C. II 420, 435; C. IV 502; C. VI 472; C. IX
141; C. X 193, 377; C. XI 451; C. XII 348
kürum C. VI 635
küstâh C. I 117; C. X 339
küstâhlîk C. I 117; C. X 333, 334, 589
küsûf C. I 437; C. II 449; C. VI 305; C. VII 181,
187; C. VIII 440; C. X 417, 418, 444; C. XI
319, 320, 321
küsûf-i cüz' C. XI 321
küttâb C. V 424
kütbü-i evliyâ C. VI 45
kütbü-i münzele C. III 96; C. XIII 118
kütbü-i semâviyye C. VI 45
L
lâ C. I 149, 526; C. II 16, 319, 412; C. V 262; C.
VI 447, 597; C. VII 259; C. VIII 334; C. IX
213, 415, 438, 643; C. XI 455, 456, 483; C.
XII 119, 120
lâ aynun raet C. IX 60
lâ dayra C. X 379, 595
lâ denizi C. XI 456
lâ havle C. III 181; C. VI 127, 363, 364, 445; C.
VII 231, 232; C. X 17; C. XII 452
lâ havle ve lâ C. IX 456
lâ havle ve lâ kuvveti illâ billâh C. III 87; C. VI
446; C. XII 73, 452
lâ hilâbe C. VI 285
lâ ilâhe C. I 320; C. II 319; C. IX 213; C. XI 257,
268; C. XII 119, 120
lâ ilâhe illâ gaynullâh C. XII 119
lâ ilâhe illâ Hû C. VII 259, 260
lâ ilâhe illallah C. I 528; C. IV 233; C. VII 259,
461; C. VIII 206; C. IX 98, 213, 415, 416;
C. XI 222, 257, 268; C. XII 119
lâ ilâhe illallâh Muhammedü'r-Resûllâh C. VIII
310
lâ mevcûde illallah C. I 528; C. VI 447; C. XII 68
lâ nûsîlîm C. V 494; C. XII 575
lâ taknatû C. XI 617
lâ tûsrîfû C. IX 465; C. X 196
lâ ühbbü'l-âfiîl C. XI 44
labis C. V 428
lâ-bî-şâru-sey C. I 231
lâdes kemîgi C. XIII 182
lâ-edriyye C. I 221; C. IV 439; C. X 285; C. XII
93
laf C. VI 423, 424, 430, 433, 434; C. IX 478
laf zeden C. I 379
lafiz C. I 337; C. III 483; C. IV 316, 386, 471; C.
VIII 348; C. IX 133, 134; C. XI 37, 41, 226-

- 228; C. XIII 17, 319
 lä-garbi C. III 425
 läg C. X 251
 lähd C. XI 97
 lahn C. V 221; C. VII 220, 221, 222, 528; C. X 280
 lahn-i nüşür C. VI 370
 lahn-i tayr C. XIII 42
 lähüt C. III 491; C. IX 89, 301; C. XII 369
 lähütlyyet C. III 35, 492; C. VIII 229; C. X 492, 521
 laib C. VIII 232, 560; C. XI 410
 laib u lehv C. II 417; C. VII 332
 laín C. X 115
 lakab C. VII 370
 la'l olmak C. III 193, 506; C. III 222, 486; C. VII 320; C. IX 142, 643, 644, 647, 649; C. X 634, 635; C. XI 323, 324, 341, 354, 355; C. XII 32, 236, 421, 440, 507, 508
 la'l taşı C. III 373
 la'l taşı C. XII 480
 lala C. IV 348; C. X 562
 läle C. III 350, 459; C. VI 300; C. IX 312; C. X 196; C. XI 154
 läleng C. XI 273
 lälezâr C. VI 146; C. VII 252; C. X 419, 420
 lä-mekân C. I 124, 328, 419, 477, 478; C. II 159, 260; C. III 174, 190, 191; C. IV 85, 156, 514; C. V 253, 304, 308; C. VI 204, 297, 414, 422, 497, 501, 539, 540; C. VII 254; C. IX 226, 279, 505, 506; C. X 263; C. XI 203, 335, 398; C. XII 581; C. XIII 49, 107, 222, 229, 278
 lä-misâs C. X 404
 lämîse C. II 228; C. III 28; C. IV 368; C. V 265
 la'n C. III 48
 lä'net C. IV 186, 188, 219; C. IX 267; C. X 30, 68
 lapçın C. VI 223-226, 230
 lä-şarkı C. III 425
 lä-sey C. XI 475, 477, 478
 lä-taayyün C. II 426; C. VIII 107
 lä-taayyünâlemi C. II 334
 Lâ-teknatû C. XIII 274
 Lâ-tey'esü C. XIII 274
 latif C. I 232, 234, 352, 359; C. VII 82, 315; C. XII 577; C. XIII 258
 Latif C. II 528; C. IV 123; C. V 47, 141, 405; C. VI 228, 456, 457; C. IX 139, 380, 647; C. X 213, 401
 latif kal'a C. XII 564
 latif koku C. V 266
 latif ma'nâ C. VII 93
 latife C. III 213, 261, 262; C. VI 601
 latife-i llâhiyye C. VII 134
 latife-i kalb C. III 213, 257, 263; C. V 594; C. VII 378
 latife-i nefş C. IV 24
 latife-i nûräni C. V 304
 latife-i Rabbâni C. VI 456
 latife-i rûh C. I 535, 536; C. III 263
 läübâli C. IX 585
 lä-yecüz C. XI 102
 lä-yezâli C. XII 270
 lä-yit'am C. IX 254
 le-amruk C. IX 50, 51
 leb C. II 412; C. XII 258
 lebbeyk C. I 476; C. III 335, 336; C. V 66, 67, 68, 210; C. VII 429; C. VIII 514; C. X 190; C. XI 300, 301, 486, 572; C. XII 25
 lebbeyk ey kulum C. VIII 255
 leb-i deryâ-yi Yezdân C. VII 304
 lebs C. VIII 216, 250; C. XII 274
 Ledeynâ muhâdarûn C. VI 261
 Ledeynâ muhâdarûn dalgası C. II 480
 ledün C. VII 307; C. XIII 43
 ledümniyât C. VIII 49
 leff ü neş C. III 101
 legen C. IX 454; C. X 455
 legen damdan düşmek C. VII 91, 492
 legensiz sem' C. X 469
 leheb C. X 33, 249
 lehib C. XIII 164
 lehv C. V 126, 127; C. VIII 232; C. IX 157; C. X 571; C. XI 410
 lehvîyat C. XI 225
 leim C. IV 148; C. VI 156, 157, 160, 161, 166; C. VII 362; C. IX 148, 562
 lek lek C. III 459; C. IV 500
 Leküm dîn ve liye dîn C. X 545
 Lem yelid C. V 353, 388; C. XIII 82, 83, 84
 Lem yüled C. V 353, 388
 lems C. XI 588
 Len terâni C. I 34
 Le-nahnu's-sâffûn C. XII 346
 les C. IX 225, 226, 249; C. XII 490
 lesker C. X 144, 494
 let C. VII 383; C. XII 264
 letâfet C. I 471, 472; C. III 426, 448; C. VI 456; C. VIII 89-91, 94, 95, 175, 256; C. IX 85, 91; C. XII 285, 313, 314, 471; C. XIII 178
 letâif Bk. latife C. I 83; C. III 213, 370, 442; C. VI 491
 lehv Bk. elvâh C. II 210; C. IV 14; C. IX 119, 509
 levha C. III 300; C. VIII 240
 levh-i hâfız C. I 338; C. VIII 33
 levh-i hayâl C. IX 117
 levh-i hâyâl C. IX 509
 levh-i kader C. II 210; C. XII 346
 levh-i kazâ C. II 210
 levh-i kazâ ve kader C. VII 429
 lehv-i küll C. IX 119, 509; C. XII 263, 264
 lehv-i mahfûz C. I 338; C. V 638; C. VI 184, 565, 568; C. VII 546, 547; C. VIII 20, 33, 211,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 319, 320; C. IX 118, 119, 324, 509; C. X 320, 326; C. XI 515; C. XII 232, 264, 346
 levîh-i mahv ve isbât C. II 211
 levîlât C. III 273; C. X 206; C. XI 542; C. XII 66, 307
 levm C. IV 141; C. VII 253
 levsiyât C. VI 173
 levsiyât-i maddîyye C. VI 196
 levsiyât-i ma'nevîyye C. VI 196
 levvâme C. I 146, 150; C. II 334; C. III 58, 66, 333, 370; C. V 560; C. VI 580; C. IX 277; C. XI 178, 195; C. XIII 97
 leyîl Bk. gece C. IV 191
 Leylâ C. I 468
 Leylâ-yi hakîkî C. XII 290
 leyle-i mi'râc C. VI 211; C. VIII 590
 leylek C. III 459; C. IV 84, 500; C. XI 420
 leyeş C. X 34
 Leyse fi cübbeti sîvâllâh C. I 542
 lezâi-i cîsmânîyye C. X 169; C. XI 579, 613
 lezâi-i dünnyevîyye C. VI 64; C. X 87; C. XI 330
 lezâi-i nefsâni C. X 140
 lezâl-i ührevîyye C. XI 377
 lezzât Bk. lezzet C. VI 478; C. IX 67, 164
 lezzât-i âcile C. I 438
 lezzât-i cîsmânî C. X 418
 lezzât-i cîsmânîyye C. VI 127; C. VII 444; C. VIII 414, 420; C. IX 343; C. XI 450, 451, 571; C. XII 372
 lezzât-i dünnyâ C. III 364
 lezzât-i dünnyevîyye C. VI 63; C. VII 497; C. VIII 420; C. X 119; C. XI 377; C. XIII 65
 lezzât-i ma'nevîyye C. IV 166
 lezzât-i nefsâniyye C. IX 135; C. X 475
 lezzât-i ührevîyye C. VIII 420
 lezzet Bk. lezzât C. III 353; C. VII 502; C. VIII 294, 295; C. IX 161; C. X 581, 594; C. XI 468, 581, 582, 583; C. XIII 18, 67, 68, 130
 lezzet aklîktü C. XIII 131
 lezzet-i cîmâ C. XI 264
 lezzet-i rûhanî C. IV 416
 lezzet-i tâat C. IV 416
 lezzetin hakîkî C. VIII 209
 lez- etlerde istîgrâk C. IX 321
 Lî maâlîh vakt C. VIII 336; C. IX 89
 libâs C. III 477; C. IV 118, 207, 445; C. V 40, 54, 428, 429, 462; C. VI 116, 329; C. VII 354, 355; C. VIII 172, 247; C. X 291, 292, 408, 409, 456, 460, 573; C. XI 159, 303, 466, 474, 554; C. XII 63, 298, 317, 364, 369, 370, 371, 403, 405, 413, 421, 444, 457, 539, 543; C. XIII 29, 147, 209, 234, 235, 244
 libâs-i abdiyyet C. III 34
 libâs-i ahîr C. VII 381, 393
 libâs-i fâkr C. XII 457
 libâs-i gayriyyet C. V 136; C. VI 115; C. VIII 345
 libâs-i ihlâs C. VIII 39
 libâs-i mezâhir C. VII 242
 libâs-i seriat C. XI 159
 libâs-i taayyûn C. X 479
 libâs-i takvâ C. VI 62, 66; C. XI 159, 161, 554
 libâs-i ten C. V 462
 libâs-i zâhirî C. XI 154
 likâ C. II 495; C. VI 294; C. X 458
 likâ-esbâbi C. VI 74
 likâ-i cemâl-i îlahî C. IX 342
 likâ-i îlahî C. X 459
 likâ-i zât C. VI 380
 likâullah C. V 120
 likâ-yi Hak C. X 458
 lîmâ C. I 212; C. VIII 163
 lîmet C. I 102
 lisân C. I 375, 509; C. III 237, 482; C. IV 430; C. V 66, 309, 411; C. VI 77, 381
 lisân-i aşk C. I 507, 508; C. II 261
 lisân-i celâl C. XI 500
 lisân-i celâli C. XI 501
 lisân-i cemâli C. XI 501
 lisân-i Fârisi C. XI 284
 lisân-i Fürs C. III 83; C. V 512
 lisân-i Hak C. I 509; C. II 18; C. III 204
 lisân-i istî dâd C. I 233, 235, 239, 315; C. II 515, 525; C. III 362; C. IV 491, 508; C. VI 101, 104, 160, 183, 218, 296, 530, 605; C. VII 326; C. VIII 475; C. IX 115; C. X 297, 304, 305, 314, 579, 582, 629; C. XI 19, 201, 322, 361, 440, 515, 606; C. XII 307, 324, 549, 570; C. XIII 101
 lisân-i İşâret C. III 304; C. IV 21, 172; C. VII 516; C. XII 405
 lisân-i mahremiyet C. I 375
 lisân-i seriat C. II 217; C. IX 606
 lisân-i Yunânî C. IV 439
 lisân-i zâhir C. IX 508, 606, 607; C. XIII 224
 livâta C. IV 229; C. IX 135; C. X 133, 135, 166; C. XI 559, 560; C. XII 343, 608, 609, 612; C. XIII 188
 Li-ya'bûdûn C. VIII 218; C. XI 136; C. XII 306
 Li-ya'rûfûn C. VIII 218; C. XI 136; C. XII 306
 lokma C. I 493; C. II 26-28, 560, 561; C. IV 457; C. V 21, 24, 90; C. IX 20, 21, 251
 Lokman'ın hikmeti C. II 457
 lu'bet C. X 522
 lûbya C. XI 206
 luğaz C. XII 485
 lut C. IX 154; C. X 135
 Lût kavmi C. X 135; C. XI 559
 lutf-i azîm C. XI 535
 lutf-i Hak C. IX 194; C. XI 588; C. XII 350; C. XIII 258
 lutf-i Hak gürnesi C. XII 479
 lutf-i îlahî gürnesi C. XII 480
 lutf-i ma'nevî C. XIII 152

- lutf-i mutlak C. I 160
 lutf-i ilâhi C. VI 106; C. IX 156, 517; C. X 596;
 C. XI 20, 534, 561
 lutf-i ma'nevî C. X 595
 lüti C. X 133, 136; C. XI 560; C. XII 608, 609;
 C. XIII 72
 lutuf C. I 472, 523, 524; C. II 251, 252, 527,
 531; C. III 486; C. IV 26, 92, 94, 96, 121,
 122, 168, 170, 234, 246, 301, 302, 326,
 385, 400, 480; C. V 68, 405, 406; C. VI
 271; C. VII 57, 67, 171, 172, 314, 426,
 512, 517; C. VIII 296, 334, 337, 339, 346,
 433, 563, 584, 585, 598; C. IX 522, 534,
 539, 584, 585; C. XI 21, 35, 37, 385, 462,
 519, 607, 612; C. XII 20, 21, 560, 561, 590,
 609; C. XII 96, 97, 102, 125, 133, 153,
 173, 204, 211, 253, 304, 363, 397, 398; C.
 XIII 128, 146, 147, 152, 153, 159, 204,
 211, 304, 305, 311
 lutuf günüşi C. XII 479
 lutuf suyu C. III 494
 lutufta kahir C. V 406
 lübb C. IX 617
 lübâb C. IX 616
 lübâb sâhibi C. VIII 356
 lubb-i Kur'an C. IV 484, 507; C. V 308; C. VIII
 30
 lubb-i ma'nâ C. V 378
 lubbûn lubbû C. IX 618
 lügât C. X 632; C. XIII 331
 lûle C. II 229, 259, 260, 261
 lümme-i melekî C. VI 286
 lütif-i ilâhi C. X 462
- M
- mâ C. I 519, 520; C. XII 12
 Mâ rameyte iz remeyte C. I 233; C. VII 230, 506;
 C. VIII 333; C. XII 111, 291, 292, 406; C.
 XIII 220
 mâ ve men C. IX 498
 Mâ zâ'ga'l-basar C. X 451
 maâd C. III 20; C. IV 289; C. VII 94, 325, 440,
 518; C. VIII 38; C. XI 412, 530; C. XII 158,
 159
 maâdin Bk. ma'den C. VII 162, 297
 maâlîyat-i ahlâkiyye C. XII 625
 maâni Bk. ma'nâ C. III 286; C. V 378; C. VII 258;
 C. X 436, 632; C. XI 41, 42, 371; C. XII 58,
 429, 508
 maâni-i bâtime C. VII 29
 maâni-i gaybiyye C. V 459
 maâni-i latîf C. VI 44; C. VIII 348
 maâni-i uhreviyye C. XI 605
 maâni-yî Kur'an C. XI 178
 maârif Bk. ma'tifet C. I 60, 73, 74, 93, 131, 133,
 294, 310, 336, 574; C. II 27-29, 47, 51, 55,
 138, 244, 293, 327, 328, 347, 496, 497,
 562-564; C. III 12, 213, 236, 256, 379,
- 400, 440; C. IV 19, 163, 171, 172, 226,
 228, 290, 291, 293, 344, 347, 353, 379,
 405, 425, 429, 430, 498, 501, 507, 509,
 516; C. V 109, 145, 389, 401, 507, 531,
 532, 609; C. VI 35, 81, 100, 128, 318, 329,
 459, 622, 630; C. VII 13, 147, 152, 173,
 215, 252, 254, 256, 316, 328, 430, 520,
 559; C. VIII 28, 109, 117, 214, 325, 364,
 376, 493, 505, 517, 581, 610; C. IX 61, 88,
 92, 137, 144, 309, 385, 412, 413, 453,
 482; C. X 66, 88, 90, 119, 122, 126, 131,
 145, 151, 152, 162, 195, 196, 339, 341,
 356, 357, 452, 532, 629; C. XI 15, 24, 224,
 246, 284, 290, 295-297, 301, 372, 403,
 407, 414, 425, 434, 471, 586, 614, 622; C.
 XII 31, 379, 408, 417, 421, 506, 510, 511;
 C. XIII 106, 131, 133, 134, 176, 210, 319,
 327, 332
- maârifî mîrâsi C. XII 512
 maârifî-enbiyâ C. X 131; C. XI 177
 maârifî-enbiyâ ve evliyâ C. VIII 31
 maârifî-evliyâ C. VI 81, 313; C. VIII 109; C. X
 133, 145, 339, 341; C. XI 175, 472
 maârifî-ilâhi C. IX 401
 maârif-i ilâhiyye C. I 61, 67, 93, 118, 151, 339,
 434, 570, 571; C. II 14, 90, 96, 109, 274;
 C. III 28, 192, 237, 254, 258, 287, 303,
 372, 385, 459, 463, 496; C. IV 139, 237; C.
 V 31, 93, 120, 151, 297, 309, 554; C. VI
 41, 42, 44, 84, 114, 129, 146, 216-218,
 237, 315, 319, 353, 355, 458, 509, 518,
 620; C. VII 15, 109, 378, 380, 516, 518; C.
 VIII 30, 31, 44, 53, 139, 197, 453, 455,
 463; C. IX 20, 31, 67, 87, 112-114, 132,
 143, 283, 307, 313, 314, 378, 389, 412,
 414, 474, 478, 623, 649; C. X 39, 129,
 131, 143-146, 152, 154, 202, 206, 238,
 340, 342, 382, 419, 429, 613, 614, 634,
 635; C. XI 17, 20, 25, 37, 66, 69, 88, 89,
 146, 225, 235, 238, 290, 322, 427, 438,
 600, 607; C. XII 59, 123, 137, 153, 161,
 235, 236, 254, 255, 258, 259, 290, 295,
 326, 329, 409, 419, 421, 504, 508, 512,
 522, 524, 542, 618; C. XIII 16, 20, 46, 55,
 130, 134, 135, 174, 184, 211, 221, 251,
 269
- maârif-i latîfe C. XII 258
 maârif-i mülki C. VI 216
 maârif-i mülki ve melekûti C. VI 217
 maârif-i rabbânîyye C. I 255; C. V 634; C. VI
 246, 365, 368, 520; C. VII 110; C. X 127,
 128, 142, 171, 208, 341, 356, 614, 625; C.
 XI 227, 371, 613; C. XII 153
 maârifî-zevkî ve vicdânî C. XII 295
 maâsi C. V 578, 579; C. IX 500; C. X 138
 maâş C. III 137; C. VII 440; C. IX 134; C. XII 538
 ma'bed C. VI 160, 161; C. X 390

- mâbeyn C. III 492
 ma'bûd C. I 528; C. II 238, 303; C. V 387; C. VII 242; C. IX 156, 157, 214; C. XI 222, 264, 601; C. XII 120
 ma'bûd-i bâti C. VII 275; C. XII 582
 ma'bûd-i hakîkî C. VII 275; C. XI 222; C. XII 119, 581
 ma'bûd-i küll C. XII 581, 582
 ma'bûdîyet C. VIII 314
 ma'bûdük C. VII 288
 Macar mühtedî C. XIII 302
 madde C. I 82, 127, 512, 513; C. II 40; C. VIII 33, 303, 440; C. IX 282, 327
 madde-i hayâtiyye C. XI 404
 mâdde-i latîf C. XII 402
 madde-i ûlâ C. VII 185
 maddî gûdâ C. VIII 31
 maddî gînes C. XII 52
 maddiyât C. IX 350, 609, 610; C. X 89; C. XII 476
 maddîyyûn C. VIII 33, 303; C. IX 282
 ma'den Bk. maâdin C. VI 162, 634; C. VII 246, 284, 285, 293; C. VIII 49, 279; C. XII 289, 369; C. XIII 268, 272
 ma'den-i irfân C. XIII 173
 ma'den-i kâmil C. V 312
 ma'denyât C. II 506; C. VII 162, 185; C. IX 83
 ma'denyât-i nâkîs C. V 312
 mâdîh C. V 563
 ma'dûd C. II 432
 ma'dûdât C. II 433
 ma'dûm Bk. yok C. VI 356; C. XI 229, 288; C. XII 521
 ma'dûm olmak C. XII 273
 ma'dûmu'l-îhtiyâr C. VII 126
 magas C. VI 417
 mağara C. X 267; C. XI 542; C. XII 479
 mağbûn C. XIII 170, 343
 mağfîret C. I 450; C. II 26; C. III 112; C. IX 585, 586; C. X 88, 96, 336, 364, 609; C. XI 448; C. XII 213, 214; C. XIII 146, 147
 mağlîta C. VII 403
 mağlûb C. VI 555; C. VII 127; C. VIII 317; C. XIII 23
 mağlûbiyyet C. I 414; C. V 242; C. VI 555, 561
 mağlûbu'l-ahvâl C. III 484
 mağlûbu'l-hâl C. VII 125, 126
 mağnezym C. X 121
 mağres C. XI 389; C. XII 275
 mağrib C. III 27, 28; C. IV 502; C. VII 188, 384; C. VIII 204, 369; C. X 371; C. XI 43, 609; C. XII 341; C. XIII 331
 mağribî C. VIII 50, 484
 mağrûr C. VII 313; C. XII 152
 mağz C. IX 394, 395
 mağz-i tevhîd C. VIII 446
 mağzûb C. VII 115; C. VIII 359, 539; C. IX 69; C. X 315; C. XI 84; C. XII 300, 301
 mağzûbûn-aleyh C. VIII 334
 mâh Bk. ay, kamér C. IV 85; C. IX 143; C. X 514, 527
 mâh aşķı C. V 520
 mahall-i hatar C. XI 458
 mahall-i havâdîs C. XIII 128
 mahall-i tecelli C. VII 105
 mahall-i temâşâ C. X 248
 mahârik C. XI 320
 mahbes C. I 215
 mahbûb Bk. habîb, ma'sûk, yâr C. I 288; C. II 209, 386, 411; C. VI 32, 35, 379, 380, 467; C. VII 447; C. VIII 450; C. IX 95, 259, 260, 283, 454, 592, 633; C. X 151, 152, 351, 475; C. XI 233, 252; C. XII 109, 125, 231, 313, 370, 371; C. XIII 110
 mahbûb mezhebi C. VI 264
 mahbûbe C. X 530
 mahbûb-i Hak C. XI 390
 mahbûb-i hakîkî C. I 196; C. III 423; C. VII 521; C. X 199; C. XI 228, 234; C. XII 120, 543
 mahbûb-i Hudâ C. XI 209
 mahbûb-i ilâhi C. V 326; C. VII 407; C. X 566; C. XIII 81, 109
 mahbûb-i latîf C. X 351
 mahbûs C. VIII 550, 556; C. IX 21, 152; C. XIII 197, 221
 mahbûs-i riyâset C. IX 152
 mahcûb C. II 163; C. V 540; C. IX 126, 205; C. X 381, 447; C. XIII 16, 124, 197
 mahdûd C. I 215; C. II 432
 mahdûm C. VI 542
 mahfî C. X 314; C. VIII 360
 mahfûz C. XII 393
 mahfûz-i ilâhi C. X 526
 mâh-i hakîkat C. IX 454
 mâh-i hakîkî C. V 388
 mâh-i nûbüvvet C. VI 292
 mâhîden mâha kâdar C. V 323
 mâhiyet C. II 208; C. VI 324, 327, 328
 mâhiyyâ C. VI 327
 mâhiyyet-i ilâhiye C. II 208; C. V 295; C. VIII 19, 234; C. X 183
 mahkeme C. XIII 194, 212
 mahkeme-i kûbrâ C. VII 320
 mahkûm C. V 365
 mahkûmun-aleyh C. IX 203; C. XII 308
 mahkûmun-bîh C. IX 203
 mahlas C. VI 486; C. X 346; C. XII 533, 551
 mahlûk C. II 478; C. V 341; C. VIII 568, 572; C. X 270, 583; C. XI 599; C. XII 50, 99, 540
 mahlûkât C. I 230; C. II 242; C. VIII 50, 490; C. X 52, 201, 521; C. XI 598
 mahlûkâtın sîrları C. III 411
 mahlûkyet C. XII 42
 mahlûkun âşkı C. V 363

- mahmîdet C. XII 340
mahmûd C. V 562
mahmûde C. XII 410
mahmûl C. II 419; C. IX 203
mahmûlân-i Hak C. II 419-421
mahmûlân-aleyh C. IX 211
mahmûlün-bih C. IX 211
mahmûr C. X 406
mahmûr göz C. XII 283
mahmûrîk C. XII 241
mahrek C. XI 51
mahrem C. II 136; C. VII 301; C. X 368, 371,
525; C. XII 41; C. XIII 41, 47
mahsûl C. IX 485, 486, 488
mahsûs C. I 37
mahsûsat C. II 451; C. III 358, 359; C. X 288
mahşer C. III 335; C. VII 495; C. VIII 322, 558;
C. IX 512, 526, 573-577; C. X 58, 59, 60,
403, 541; C. XI 263, 277, 288, 544, 600-
602, 607-609; C. XII 311; C. XIII 231, 298
mahşer-i âlem C. IX 527
mâhûlyâ C. XII 18
mahv C. I 95, 225, 384; C. II 232, 233, 262,
266, 329, 435; C. V 546; C. IX 278,
639; C. X 422; C. XI 217; C. XII 19, 32; C.
XIII 311
mahv ve isbat levhaları C. VII 546
mahv-i hakîki C. I 225
mahv-i iztrâri C. II 266
mahv-i ihtiyâri C. II 266
mahv-i külli C. I 542
mahv-i rûhânî C. I 225
mahvîyet C. VIII 503
mahzar C. VI 599, 600
mahzen C. III 408; C. X 549
mahzen-i esrâr-i ilâhi C. XI 324
mahz-i şehvet C. XIII 346
mahzûn C. XII 143
mât C. II 284; C. III 213; C. XII 314
mâf renk C. VII 329
mâ-i tâhûr C. III 58
mâide C. I 112-114; C. VIII 29, 30; C. X 164
mâide-i hakîkiyye C. II 110
maişet C. V 13; C. VII 506; C. X 300
maiyyet C. V 196; C. VIII 431; C. IX 259; C. XI
180; C. XIII 93
maiyyet-i âmme C. IX 259
maiyyet-i Hak C. I 454; C. II 44; C. VIII 564; C.
XIII 97
maiyyet-i hâssa C. IX 259
maiyyet-i hûşsîye C. IX 259
maiyyet-i ilâhi C. XIII 94
maiyyet-i ilâhiyye C. V 104
makâbir-i evlijâ ziyâreti C. VIII 22
makâbir-i evlijâya teveccûh C. VIII 21
makâd-i sidî C. II 232, 435; C. III 366; C. IV
118; C. VII 451, 520; C. VIII 598; C. IX 73,
567; C. XI 223, 277; C. XII 444
makâm C. I 431, 432; C. II 374; C. V 507; C. XI
540
makâm sâhibi C. I 131, 132
makâmât C. II 373; C. XII 582
makâmât-i emr C. XIII 154
makâmât-i ma'nevîye C. V 506, 507, 512
makâm-i abdiyyet C. III 340; C. VIII 601; C. IX
617
makâm-i aslî C. XII 437
makâm-i cem C. I 473; C. IV 269; C. VII 100,
322, 323; C. VIII 585; C. IX 214; C. X 127;
C. XIII 135
makâm-i dîdâr C. XI 520
makâm-i evvel C. VIII 240
makâm-i fânah C. VI 381, 493, 603, 605; C. VIII
128; C. XI 195, 206, 219; C. XIII 299
makâm-i hakîkat C. XI 531
makâm-i hâss-i şefât C. I 551
makâm-i ibâdet C. VIII 240; C. XII 436
makâm-i îmân C. VII 174; C. VIII 240; C. XII 436
makâm-i îrsâd C. II 382; C. VIII 553; C. IX 168,
169; C. XIII 314
makâm-i ittihâd C. II 93; C. III 35, 37, 47; C. V
18, 359, 497, 503; C. VI 44, 588, 609; C.
VII 21, 41, 42, 317; C. VIII 80, 82, 281,
336, 344, 346; C. IX 278, 437, 634, 641; C.
XII 422, 583, 584; C. XIII 52, 239
makâm-i izzet C. VIII 541; C. IX 286
makâm-i kalb C. IV 303; C. VII 301; C. XIII 230
makâm-i kelâm C. XI 520
makâm-i kuds C. I 432
makâm-i kurbet C. II 222
makâm-i kutbiyyet C. II 314, 362; C. X 144; C.
XI 75; C. XIII 313
makâm-i mahbûbiyyet C. IX 593
makâm-i mahmûd C. I 341; C. VII 559; C. VIII
248; C. XI 343; C. XII 310
makâm-i ma'rîfet C. XI 363
makâm-i müşâhede C. VIII 347; C. XI 386
makâm-i nefs C. IV 303; C. VII 301; C. VIII 447
makâm-i rahmânîyyet C. XII 494
makâm-i recüliyyet C. IX 135
makâm-i rîzâ C. V 496
makâm-i riyâset C. IX 152, 153, 285, 616, 618,
619
makâm-i rûh C. VII 301; C. XIII 230
makâm-i rû'yet C. VIII 490
makâm-i sidî C. II 435
makâm-i sir C. VII 301
makâm-i Süleymânî C. VIII 582
makâm-i şefât C. X 587
makâm-i temkîn C. XI 198
makâm-i tevhîd C. VIII 336; C. IX 278, 634; C.
XII 584
makâm-i ubûdiyyet C. III 315; C. X 571
makâm-i vahy C. VIII 11

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- makâm-ı za'f ve acz C. I 476
 makarr-ı aslı C. VI 464
 makarr-ı evlîyâ C. XII 379
 makas C. XI 489
 makbûl C. V 25
 makhûr C. XI 610
 maksîn C. III 365
 maksad C. II 250; C. IX 13
 maksem C. II 362
 maksûd C. VI 159; C. IX 14; C. XI 126, 176; C. XIII 31
 maksûda vusûl C. XI 399
 maksûd-ı aslı C. III 325
 maksûd-ı hakîkî C. IX 127
 maksûr C. I 53
 maktel C. XIII 312
 maktûl C. VI 28, 29; C. X 28; C. XII 393
 mâkûl C. XII 443
 ma'kul C. I 37; C. VI 284; C. XI 133
 ma'kulât C. III 202; C. X 288; C. XI 132, 233, 487
 ma'kulât-ı fikriyye C. X 352
 ma'kulât-ı keşfiyye ve şühbûdiyye C. X 352
 ma'kûs C. XIII 177
 ma'kûs olan cihan C. III 408
 makzere C. VI 607
 makzî C. I 148, 151; C. II 39, 515; C. V 364, 365-368, 370; C. VII 389; C. X 346, 355
 makziye rzâ C. II 39
 mal C. I 89, 90, 98, 319; C. II 126, 127, 129, 227, 490; C. III 55, 212, 260; C. V 217, 218, 227, 282, 597, 601; C. VI 66, 67, 68, 248, 250, 452, 616; C. VII 84, 414, 415, 515; C. VIII 245, 348, 417, 420; C. IX 34, 36, 37, 196, 229, 231-233, 251, 353, 492, 496, 616, 618, 619, 623; C. X 12, 13, 14, 267, 585; C. XI 97, 101, 103, 104, 116, 117, 159, 252, 463; C. XII 22, 320, 518; C. XIII 105, 211
 mal ve mülk C. I 319; C. VII 258, 259, 320, 552; C. VIII 400
 mâl-ı ganîmî C. XIII 155
 mâl-ı yetîm C. XI 186
 mahîn zîyân ve telef olmasi C. VI 250, 261
 mâl-ı dûnyâ C. IX 34, 235
 mâlik C. VI 546; C. VII 199, 200; C. X 583; C. XI 168
 mâlik-i dîn C. I 282
 mâlik-i hakîkî C. VII 240
 mâlikiyet C. VII 240; C. XI 168
 mâlikiyet da'vâsi C. VII 305
 Mâlikü'l-mülk C. III 298; C. V 101; C. VII 203; C. XII 362, 497
 malların muhabbeti C. III 55
 ma'lûl C. V 358; C. VII 78, 79, 481, 490
 ma'lûm C. I 235, 366, 565; C. II 158; C. III 364; C. IV 304; C. V 365, 379, 405, 539; C. VI 606; C. IX 204, 546; C. X 315, 579, 582; C. XI 130, 287
 ma'lûmât C. V 364; C. VI 62; C. XIII 166
 ma'lûm-i ilâhi C. VII 386
 ma'mûre C. IV 515; C. XI 591
 ma'mûre-i âlem C. VI 417
 ma'mûrluk C. VII 440; C. XII 502
 ma'nâ Bk. maânf C. I 32, 60, 86, 168, 215, 228, 248, 254, 294, 297, 298, 326-328, 348, 360, 370, 372, 375, 446, 458, 539, 547; C. II 42, 101, 158, 187, 189, 204, 207, 208, 212, 214, 233, 237, 239, 241, 260, 273, 277, 289, 325, 326, 332, 392, 393, 395, 397, 420, 466, 562, 563; C. III 21, 39, 50, 69-71, 202, 204, 205, 224, 243, 261, 286, 306, 328, 330, 357, 407, 408, 447, 449; C. IV 38, 81, 300, 303, 316, 343, 366, 373, 385, 386, 456, 458, 460, 461, 463, 468, 469-471, 482, 494, 506; C. V 54, 62, 91, 104, 108-110, 133, 135, 149, 153, 154, 166, 298, 309, 335, 374, 376, 378, 389, 459, 465, 467, 473, 481, 609; C. VI 60, 62, 100, 101, 104, 170, 171, 210, 295, 350, 478, 479, 495, 522, 557, 568; C. VII 131, 141, 164-167, 176, 185, 192, 247, 250, 298, 301, 426, 473, 536, 554; C. VIII 342, 347, 349-351, 366, 393, 567, 568, 587, 591, 594, 598, 610; C. IX 20, 40, 76, 91, 133, 134, 135, 316, 351, 443, 475, 511, 535, 557, 599, 614, 615; C. X 40, 42, 208, 209, 210, 213, 250, 313, 315, 338, 379, 382, 384, 387, 409, 445, 462, 533, 581, 595, 621; C. XI 37-41, 47, 66, 78, 102, 116, 125, 157, 227, 228, 245, 246, 350, 353, 371, 381, 415, 416, 436, 456, 464, 519, 596, 598-600, 613, 620; C. XII 13, 17, 24, 25, 83, 114, 159-161, 170, 171, 241, 331, 334, 343, 346, 347, 360, 388, 399, 404-406, 415, 508, 566, 567-570, 574, 577, 581; C. XIII 16, 17, 18, 19, 165, 187, 196, 219, 224, 236, 237, 240, 242, 252, 275, 276, 282, 285, 313, 314, 328, 330, 332
 ma'nâ ağacı C. IV 479
 ma'nâ âlemi C. I 138; C. III 97, 205, 355, 359; C. IV 435; C. V 199, 518; C. VI 147; C. VII 322; C. X 338, 524; C. XI 39; C. XII 33, 84, 241, 508, 568; C. XIII 195, 335
 ma'nâ âleminin sultânî C. XI 561
 ma'nâ ancak Allah'dır C. II 395; C. X 581; C. XII 566
 ma'nâ arslanı C. IX 315; C. X 237
 ma'nâ arûsları C. XII 508
 ma'nâ cem'iyeti C. XII 360
 ma'nâ denizi C. I 168; C. IV 505; C. XI 36, 37; C. XII 565
 ma'nâ ehli C. I 254; C. XIII 15

ma'nâ erliği C. XI 472
 ma'nâ fakîr C. II 241
 ma'nâ felegî C. XII 399, 407, 440; C. XIII 285
 ma'nâ göğü C. XIII 348
 ma'nâ güneşir C. XIII 276
 ma'nâ güzelliği C. X 391
 ma'nâ kapısı C. II 273
 ma'nâ sâhâsi C. XII 16
 ma'nâ sâhibleri C. XI 612
 ma'nâ sahârisi C. XII 12
 ma'nâ sarhoşluğu C. V 376
 ma'nâ sofrası C. V 498
 ma'nâ sultanları C. X 409
 ma'nâ şâhi C. XII 319
 ma'nâdan sûrete intikal C. XII 573
 manastır C. X 390, 410; C. XI 453
 ma'nâya teveccûh C. XIII 195
 ma'nâ-yı âdemî C. III 290
 ma'nâ-yı aslî C. XI 38
 ma'nâ-yı azîm ve muhît C. XII 574
 ma'nâ-yı bâtinî C. VII 500
 ma'nâ-yı bâtinî C. I 490; C. II 53, 54; C. VI 527; C. VII 93, 98; C. IX 91; C. XI 387, 606
 ma'nâ-yı beşer C. X 213
 ma'nâ-yı dakîk C. XIII 17
 ma'nâ-yı İsevi C. XVI 603
 ma'nâ-yı işâri C. I 409, 490; C. III 172, 383, 447; C. V 265; C. VI 498; C. XIII 210
 ma'nâ-yı nübüvvet C. VI 84
 ma'nâ-yı vahdet C. VII 323
 ma'nâ-yı vâhid C. IV 316
 ma'nâ-yı vâsıf C. VII 78
 ma'nâ-yı zâhir C. II 53
 ma'nâ-yı zâhirî C. VII 93, 98; C. X 91
 ma'nâ-yı zevkî C. XIII 42
 mançımik C. X 514
 ma'nevî C. XI 37
 ma'nevî azîz C. VI 627
 ma'nevî boğaz C. V 30
 ma'nevî gûdâ C. III 305
 ma'nevî göz C. VI 376
 ma'nevî güneş C. XI 237; C. XII 52
 ma'nevî hastalık C. VII 118
 ma'nevî koku C. I 572
 ma'nevî lokma C. V 21
 ma'nevî ölüm C. XI 188
 ma'nevî rızk C. X 89
 ma'nevî rîfat C. IV 49, 50
 ma'nevî sultânlar C. XI 277
 ma'nevî şarâb C. XIII 19
 ma'nevî yıldız C. XII 399
 ma'nevîyat C. IX 609, 610; C. X 89
 ma'nevîyet C. IX 385
 Mâni' C. I 437, 499; C. II 116, 190; C. III 75, 169, 311, 312, 429; C. IV 111; C. VII 34, 546; C. VIII 61; C. X 549; C. XI 24; C. XII 81
 mansib C. I 562; C. II 483; C. III 165, 212, 464;

C. VI 99, 376, 516; C. VII 313, 314, 414-416; C. VIII 245, 417; C. IX 32, 103, 153, 186, 190, 191, 196, 231, 233, 251, 616, 618, 623; C. X 267; C. XI 104, 116-118, 252; C. XIII 172
 mansib hîrsi C. IX 186, 187
 mansib-i dünyâ C. XIII 169
 mansûr C. III 492
 mantık C. I 452, 453, 456; C. II 381; C. V 42; C. VI 69; C. IX 202, 204; C. X 627, 632; C. XI 211; C. XIII 43
 mantıkçı C. III 454; C. V 372
 manyetizma C. IV 258; C. VIII 245; C. IX 47, 179; C. XII 140
 manzar C. XII 306
 manzûmî C. IV 382
 manzûmî-ı şemsiyye C. I 214, 264, 265, 395, 433; C. II 217, 393, 420; C. III 68, 291, 441, 452, 471; C. IV 138, 204, 299, 449; C. VI 281; C. VII 184, 261, 373; C. VIII 246, 352, 355, 377, 593; C. IX 610; C. X 162, 206, 208; C. XI 49, 50, 132, 237, 314; C. XII 575; C. XIII 223
 maraz Bk. hastalık C. I 320; C. III 416; C. IV 116, 121; C. VI 56, 57, 58, 80, 86, 98, 99, 140, 142, 537; C. VIII 348; C. IX 15, 16, 93, 546, 548, 550; C. X 73, 234, 343, 436; C. XI 269, 463; C. XII 112, 547; C. XIII 105, 225, 226, 227, 267
 maraz-ı aşk C. XIII 227
 maraz-ı ma'nevî C. VI 58, 81; C. XIII 225
 maraz-ı muhâlefet C. VI 142
 ma'râz-ı telef C. XIII 215
 ma'reke C. XI 443; C. XII 543
 mârgîr C. III 56
 ma'rîf C. XIII 163
 ma'rîfet Bk. maarif C. I 59, 118, 248, 250, 320, 339, 463; C. II 46, 163, 281, 502; C. III 210, 232, 259, 326, 334, 341, 422, 438, 482, 483, 490, 494; C. IV 20, 26, 27, 52, 119, 162, 206, 289, 293, 305, 343, 399-401, 500; C. V 73, 74, 272, 343, 565, 598; C. VI 211, 256, 297, 354, 471, 488, 504, 506-508, 544; C. VII 22, 77, 147, 173, 224, 232, 255, 273, 318, 321, 347, 367, 411, 449, 519; C. VIII 90, 91, 194, 214, 218, 219, 259, 297, 298, 314, 354, 473, 523, 545, 555, 572, 580, 621; C. IX 27, 56, 145, 331, 421, 426, 454, 602, 612; C. X 97, 335, 419, 480, 582, 614; C. XI 19, 24, 62, 63, 80, 136, 221, 235, 291, 293, 362, 397, 483, 530, 575, 578, 580; C. XII 60, 61, 128, 143, 229, 375, 376, 405, 408, 417, 519, 545, 580; C. XIII 19, 41, 166, 170, 173, 228, 236, 246, 247, 275
 ma'rîfet ağacı C. VII 14
 ma'rîfet alımı C. VI 520

- ma'rifet borcu C. XII 506
 ma'rifet bostâni C. XII 380
 ma'rifet d'avâsi C. VII 320
 ma'rifet gürlesi C. III 26, 30; C. XIII 94, 319, 332
 ma'rifet helvası C. XII 189
 ma'rifet hırsızları C. VIII 74
 ma'rifet meyvesi C. XII 420
 ma'rifet mirâsi C. XII 511
 ma'rifet müsterisi C. XI 291
 ma'rifet nûru C. XII 263
 ma'rifet pazarı C. VII 319
 ma'rifet suyu C. VI 506, 507
 ma'rifet stüttü C. XII 511
 ma'rifet şârabi C. VI 622; C. VIII 563; C. IX 606
 ma'rifet vahdet-i Hak C. III 446
 ma'rifet yağmurları C. IX 83
 ma'rifet yemişleri C. XII 420
 ma'rifet-fürüşlük C. XII 508
 ma'rifet-i cemâd C. VIII 522
 ma'rifet-i enbiyyâ ve evliyâ C. VII 148
 ma'rifet-i fitriyye-i zâtiyye C. VIII 298
 ma'rifet-i Hak C. I 150; C. II 504; C. III 473; C. V 306; C. VI 72; C. VIII 218, 220; C. X 333; C. XI 202, 519, 577; C. XII 194, 195, 196, 405, 408, 504, 505; C. XIII 74, 94
 ma'rifet-i hakîki C. IX 204
 ma'rifet-i hakîkiyye C. XIII 80
 ma'rifet-i îlahî C. V 296; C. XII 592
 ma'rifet-i îlahîhiyye C. II 70, 269, 351; C. III 27, 210, 303, 304; C. V 22, 148; C. VI 214, 510; C. VIII 157; C. IX 86, 268, 606; C. X 42; C. XI 434, 519, 538; C. XII 27, 32, 192, 395, 507, 618, 620; C. XIII 175
 ma'rifet-i nefis C. VIII 218, 220
 ma'rifet-i rabbâni C. XI 607; C. XII 42
 ma'rifet-i rabbâniyye C. III 255; C. XIII 334
 ma'rifet-i tâmî C. VIII 263
 Ma'rifet-i tâmmî C. XII 189
 ma'rifet-i tâzîhi C. II 274
 ma'rifet-i tesbîhi C. II 274
 ma'rifetullah C. IV 479; C. VIII 449; C. XI 366
 mart C. XI 380, 427
 martı C. XI 435
 ma'rûf C. XII 61, 309
 ma'rûz C. XIII 93
 marziyye Bk. merziyye C. II 334; C. III 66, 333, 370
 marzî C. II 520; C. V 366; C. VII 115, 438; C. VIII 359, 539; C. IX 69; C. X 315; C. XI 84; C. XII 300
 masal C. III 76; C. VI 60; C. VII 29, 364, 478; C. VIII 501; C. IX 388; C. XI 553, 556, 581
 masdar-i ca'lî C. VI 482
 ma'siyet C. I 448; C. II 518, 519, 520, 521; C. III 112, 180, 380; C. II 405, 406; C. IV 390, 392, 412, 422; C. V 107; C. VI 131, 501; C. VII 66, 105, 402; C. VIII 192; C. IX 78; C. X 44, 46, 68, 75, 81, 265, 319, 320, 556; C. XI 332, 333, 448, 513, 599; C. XII 309; C. XIII 14, 146
 mäsîr C. IV 290
 mäsivâ Bk. mäsivâllah C. I 426; C. II 172, 240, 347, 406, 476; C. III 39, 43, 48, 52, 61, 106; C. IV 82, 153, 190, 400, 435, 452; C. V 65, 68, 432, 625; C. VI 170, 182, 409, 629; C. VII 159, 140, 182; C. VIII 422, 448, 478; C. IX 82, 84, 85, 145, 176, 213, 252, 256, 267, 270, 424, 469, 495, 617, 622, 623; C. X 13, 29, 63, 161, 227, 522, 537, 570; C. XI 220, 231, 252, 484; C. XII 42, 81, 299, 498
 mäsivâlı pliskiler C. III 380
 mäsivâllah Bk. mäsivâ C. II 406; C. IV 419; C. V 578; C. VI 102; C. VIII 121, 325; C. IX 90, 204
 mäsivâ-yı Hak C. IX 62
 maskara C. XII 197, 204, 205
 maslahat C. XII 381
 masnû C. III 461; C. IX 203, 205
 masnûât C. IV 265; C. IX 206
 masnû'-ı Hak C. VI 461; C. VII 500
 masnû'-ı halk C. VII 500
 Masonluk C. XI 129
 masraf C. IX 395, 486; C. XII 518, 519
 ma'sûm C. IV 231; C. VIII 155; C. XII 393
 mâşıta C. II 423
 maşrık C. I 543; C. III 27, 28, 310; C. IV 502; C. VII 188, 384; C. VIII 369, 370; C. X 371; C. XI 43; C. XII 341, 439
 maşrık-i rûhâniyyet C. X 601
 maşrîkî C. VIII 50
 ma'sûk Bk. yâr C. I 75, 81, 85, 94, 95, 133, 157, 513, 521, 534, 541, 544; C. II 31, 37, 141, 148, 238, 255; C. III 195, 197, 198, 257, 311, 385, 486; C. IV 223; C. V 78, 156, 194, 374, 376, 379-383, 387-389, 564; C. VI 101, 370-372, 382-385, 387, 389, 393, 394, 400, 467, 517, 520, 524, 528-530, 541, 542, 544, 549, 559, 581, 583, 586-588, 599, 605, 613-615, 631; C. VII 32-34, 100, 102-104, 228, 229, 294, 453, 494; C. VIII 67, 262, 305, 344, 346, 411, 449, 450, 612; C. IX 151, 152, 212, 364, 404, 416-420, 590, 593, 601, 625, 634, 635, 639, 641, 642; C. X 54, 140, 204, 209, 215, 241, 358, 417, 434, 447, 460, 518, 624, 625; C. XI 126, 194, 195, 198, 200, 205-213, 218, 228, 233, 235, 246, 252, 302, 310, 314, 335, 396, 456, 486, 526, 569, 572, 573; C. XII 19, 20, 23, 28, 241-244, 400, 517, 540, 543, 585; C. XIII 23, 24, 31, 32, 40, 47, 48, 49, 54, 57, 58, 62, 89, 125, 165, 185, 193, 233, 234, 241, 278, 299, 333

ma'süka C. II 145; C. VII 53, 62; C. VIII 411; C. XII 374, 375, 509
 ma'süka kavuşmak C. XIII 52
 ma'sükân-i Hak C. III 311; C. VI 101
 ma'sükân-i İlâhi C. VIII 612; C. X 473
 ma'sükân-i İlâhiyye C. I 506
 ma'sük-i Hak C. VII 410
 ma'sük-i hakîkî C. I 516, 523, 525, 526, 529, 532, 535, 542, 543, 550; C. II 37, 38, 239, 400; C. III 386; C. IV 368, 369; C. V 357, 382, 383, 462, 622; C. VI 266, 380, 381, 399, 559, 588, 589; C. VII 41, 42, 254, 335, 450, 452, 455; C. VIII 334, 362; C. IX 419, 551; C. X 55, 363, 447, 523, 540, 625; C. XI 194, 200, 202, 212, 213, 218, 573; C. XII 241, 375, 582; C. XIII 32, 46, 53, 54, 59, 336
 ma'sük-i İlâhi C. I 198; C. III 320
 ma'sük-i mecâzi C. XIII 194
 ma'sük-i sûrî C. III 195; C. XIII 53
 ma'sük-i sûrî ve fâni C. X 447
 ma'sük-i mecâzi C. VII 40
 ma'sûlkuk C. X 338; C. XII 516, 517; C. XIII 24
 ma'sûkun ma'nasi C. XIII 234
 ma'sûkun sûreti C. XIII 234
 mat C. I 230; C. III 54, 174; C. VI 473; C. VIII 317; C. IX 138; C. XI 206, 528; C. XII 269
 matâr C. XII 587
 matbah C. IX 143, 623; C. X 239, 495
 mâtemi C. I 569; C. IV 452; C. X 361; C. XI 271, 272, 273-277
 mâtêm alâmeti C. X 469
 mâtêm edici C. XIII 312
 mâtêm libâsi C. V 496; C. VI 494; C. VII 329
 mâtêm tutmak C. XI 278
 matiyye C. IV 307; C. XI 188
 matiyye-i nefis C. VI 419
 matla C. I 60; C. XII 129
 matlab C. VII 33; C. X 602, 603
 matlûb C. II 251; C. V 389; C. VI 540, 541, 542; C. VII 34, 35, 40; C. IX 556; C. X 603; C. XI 609; C. XII 129, 300; C. XIII 25, 31, 145
 matlûb-i hakîkî C. V 32
 matlûbluk C. XIII 24
 matma' C. XIII 98
 Mâtürîdîler C. XIII 80
 Mâtürîdîye C. XII 187
 Mâôn süresi C. XIII 156
 mâvi C. X 469; C. XI 49, 324
 mâvi ve san işiye C. II 554
 maya C. V 69; C. IX 431; C. XI 292
 mâyî-i adem C. VI 608
 mâyî C. VI 307, 369
 mâyîât C. XIII 93
 mâyî-i nâri C. V 340; C. VII 184; C. IX 454; C. XI 45, 404
 maymun C. I 165, 166; C. VII 230; C. VIII 194; C. X 45, 164, 165, 230, 286; C. XI 591; C. XII 72, 183
 maymun huylu C. XI 590, 591
 mâ-zâg C. XII 298
 mazanîne C. VII 60
 mazhar Bk. mezâhir C. I 108, 235, 382, 383, 518, 519; C. II 148, 151, 152, 255, 272, 273; C. III 340, 478; C. IV 202, 311, 367, 375, 379, 406; C. V 266, 272, 513, 515, 516, 563, 587; C. VI 345, 458; C. VII 81, 242, 274; C. VIII 322, 443, 539; C. IX 81, 502; C. X 154, 297, 593; C. XI 531; C. XII 303, 393, 398, 426, 541, 542; C. XIII 219, 220, 239
 mazhar-i akl-i C. III 325
 mazhar-i akl-i kül C. VII 437
 mazhar-i câmî C. V 102
 mazhar-i Celâl C. VIII 539; C. XIII 187
 mazhar-i Cemâl C. VIII 539; C. XIII 187
 mazhar-i cemîl C. VII 82
 mazhar-i esmâ' ve sıfat C. III 306
 mazhar-i etemîn C. IV 115, 116; C. VII 284, 422, 424; C. VIII 539
 mazhar-i hakîkat-i muhammediye C. XII 432
 mazhar-i ism-i Rahmân C. II 477
 mazhar-i ism-i Zât C. II 410; C. IV 110; C. V 299; C. XII 55
 mazhar-i kahî C. V 69
 mazhar-i külli C. I 474
 mazhar-i Muhammedi C. IX 327
 mazhariyyet C. IX 53; C. X 33
 mazhariyyet-i esmâ C. XIII 20
 mâzî C. I 441, 442; C. II 90, 91, 279; C. III 69; C. V 308, 309; C. VII 185; C. VIII 320; C. IX 324; C. X 311; C. XI 266; C. XII 256; C. XIII 167
 mazlime C. X 484
 mazlûm C. I 179; C. IV 40, 41; C. V 119; C. VI 14-16, 29, 274, 279, 280, 575, 593, 594; C. VII 52; C. VIII 494, 498, 559; C. XI 187, 445, 495; C. XIII 270
 mazmûn C. II 395
 mazrûf C. XI 227; C. XIII 93
 mazrûfiyet C. XII 367
 ma'zûr-i mutlak C. X 309
 meâb C. XI 507
 meârîc-i rûhiyye C. IX 649
 mebâdi C. IX 204
 mebâdi-i silsile-i vûcûd C. III 333
 mebde C. IV 289; C. VI 472; C. VII 325, 442, 518; C. IX 14; C. X 554
 mebde' ve maâd C. IX 59
 mebde-i vûcûd C. VIII 423
 mebguz-i İlâhi C. XIII 109
 mecâli-i halkiyye C. X 517
 mecâz C. II 243; C. IV 338, 372; C. VI 491; C. VIII 504; C. X 392; C. XIII 68

- mecâzî vîrânesi C. XIII 287
 mecaz, hakikatın köprüsüdür C. VI 626
 mecâzî C. II 244; C. X 263, 602
 mecâzî aşık C. VII 81, 82
 mecâzî mûrsel C. V 111; C. XI 92
 mecâzî sâfi C. X 504, 505
 mecâzîl Bk. meczüb C. I 533; C. VIII 57
 mecâzîl-i ilâhiyye C. IV 160; C. V 496; C. IX 401; C. XI 219
 mecâzîl-i mutlaka C. VIII 340
 mecbür C. I 234, 236, 238, 239; C. V 403, 404; C. X 326; C. XII 36
 mechûl-i mutlak C. I 50
 Mecdî C. XI 622
 medâl Bk. mecâlî C. II 526; C. III 208, 213, 214; C. IV 506; C. V 359, 516; C. VI 237, 346, 442, 638; C. VII 34, 393, 411; C. VIII 170, 433, 539, 563; C. IX 81; C. X 30, 549; C. XI 21, 23, 168, 224, 343; C. XII 403; C. XIII 299
 meclâ-yi cîâl C. III 217
 meclâ-yi kesräç C. IV 196
 meclâ-yi sıfât ve esmâ C. VIII 581
 meclis C. X 453
 meclis-i hâs C. VIII 597; C. XII 220
 meclis-i irfân C. II 320; C. XI 325
 mecmâ-i ulûm C. VI 384, 387
 Mecmâ'l-Bahreyn C. IV 110; C. V 518; C. XI 379
 mecmâ'l-ulûm C. VI 367
 mecnûn C. I 84, 468
 mecrâ C. XI 529
 mec'ûl C. I 315; C. II 515; C. III 364; C. V 532; C. VI 103; C. VII 386; C. XIII 172
 mec'ûliyyet C. III 11
 mecûsi C. I 205; C. II 47, 542, 558; C. III 424; C. IV 193, 195, 255; C. V 355, 362; C. VI 429, 639; C. VII 218, 382; C. VIII 86, 124, 163, 164, 197, 507; C. IX 126, 293, 306, 346; C. X 214, 258, 259, 261, 270, 271, 347, 390; C. XI 214, 400, 435, 561, 599; C. XII 168, 169, 290, 463, 611; C. XIII 191
 Mecûsîlik C. X 258, 259
 meczüb Bk. mecâzîl C. I 542; C. IV 390; C. XII 314
 meczüb-i ebter C. IX 649
 meczüb-i sâlik C. IX 649
 medâr-i emr-i ilâhî C. VIII 575
 medâr-i muhtâcîn C. V 625
 medâric-i kemâlât C. IV 208
 medd C. II 393; C. X 384; C. XII 443, 444
 meddah C. IV 141; C. XI 538, 539, 543, 544
 meded C. IX 523
 medeniyyet C. II 530; C. VI 416; C. XI 239
 medh C. I 88, 558, 559, 560-563; C. III 250, 252, 481, 482; C. IV 141, 431; C. V 408, 557, 559, 561-564, 592; C. VI 293; C. VII 350, 508, 509, 513; C. IX 21, 22, 199; C. X 503; C. XI 367, 368, 384, 407; C. XIII 48
 medh isteyicilik C. VII 349
 medh ü senâ C. VII 512
 medhiyî C. V 359; C. VII 346, 347, 348
 medihden hoşlanmak C. VII 349; C. VII 350
 medilûl C. I 126; C. III 461; C. IV 393; C. V 379; C. IX 15, 204, 205, 350
 medrese C. V 306; C. XI 453; C. XII 597
 medrese softası C. XII 270
 mefâti'ül-gayb C. IV 376; C. V 581
 mefâze C. III 409; C. VIII 394; C. X 387; C. XIII 69
 mefâlîl C. XII 170
 mefhüm-i külli-i V 335
 mefhüm-i külli-i ulûhiyyet C. XI 51
 mefres C. X 374, 375
 mefrûzî'l-kurâe C. VIII 502
 meftûh C. XIII 55
 mef'ûl C. IV 296, 348; C. V 515; C. VI 221; C. VII 382; C. X 134, 135, 139, 420; C. XI 128, 559; C. XII 534, 535; C. XIII 72, 320
 mehâbet C. VIII 595, 598
 mehâk C. VII 468
 mehâmîd C. V 557, 558
 mehcûr C. XII 547
 mehd C. XIII 278
 mehdî C. III 229
 meh-rû C. I 109; C. II 330
 mehtâb C. III 239; C. V 460; C. VIII 497; C. XIII 271
 mehter C. II 155; C. XI 323
 mekân C. I 328, 433, 498; C. II 159; C. III 174, 188, 191, 242; C. IV 156, 514; C. V 253, 308, 507; C. VI 298, 317, 405, 539; C. VII 225, 556, 599; C. IX 279, 374; C. XI 51, 248; C. XII 256, 443, 477, 478; 581; C. XIII 106, 107, 222
 mekânîm mekânî C. III 191
 mekânsız C. XIII 106
 mekânsızlık C. IX 374
 mekârîh C. IV 16
 mekârim-i ahlâk C. III 226; C. XI 366
 mekîd C. XII 605
 mekîk C. XII 443
 mekîs C. XI 354; C. XIII 131
 mekkâr C. IV 129; C. IX 177
 mekmen C. VIII 58; C. X 230; C. XII 295, 393; C. IV 129, 130, 162, 186, 229, 231, 240, 247, 259, 260, 274-276, 279, 281, 317, 329, 333, 353, 361; C. V 125, 656; C. VI 513; C. VII 181, 337, 362, 367, 440, 476; C. VIII 247, 542; C. IX 162, 163, 169, 177; C. X 322, 327, 576; C. XI 128, 163, 457, 458, 489, 563; C. XII 182, 183, 218, 279, 281, 454, 497-499, 533, 541, 555, 595; C. XIII

66, 67, 69, 215, 216, 265, 271
 mekr-i îlahî C. I 216; C. II 316, 317; C. IX 164;
 C. XII 41
 mekr-i ilmî C. XIII 43
 mekr-i nefis C. VIII 447
 mekr-i şeytânî C. VI 240
 mekrîh C. II 191; C. VI 547; C. VII 390, 549,
 550; C. IX 155; C. IX 66; C. X 601
 mekrîhât C. IV 16; C. VI 299
 mekrîlâh C. IX 154
 mekrümet C. X 186; C. XII 429; C. XIII 146
 meksib C. VII 32; C. X 112, 113
 meksûf C. X 464
 mekteb C. VI 579; C. VIII 32; C. IX 130, 545; C.
 XI 453; C. XIII 334
 mekteb-i irfân C. XIII 334
 mektüb C. V 380; C. VII 458, 459, 461-464; C.
 X 190
 me'kûl C. V 27; C. IX 254, 255; C. XI 609
 me'külat-i lezûz C. IX 321
 me'külyet C. IX 251-255, 265
 mezkûb C. V 536
 melâhat C. II 42; C. VI 456
 melâti C. IX 21, 87
 melâike Bk. melek C. I 325, 330, 331, 385, 476,
 565; C. II 65, 172, 211, 212, 216-218, 329,
 415, 420, 470-473, 532, 547; C. III 38, 39,
 58, 66, 67, 69, 378; C. IV 12, 88, 113, 198,
 203, 214, 215, 296, 399, 400, 403, 507; C.
 V 17, 120, 136, 141, 301, 402; C. VI 213,
 297, 345, 362, 375, 388, 396, 431, 432,
 565; C. VII 27, 28, 105, 181, 324, 434,
 435, 526, 527; C. VIII 65, 255, 256, 461,
 555, 589, 605; C. IX 108, 176, 507, 509,
 510, 512, 515, 528, 535, 552, 570, 610,
 611; C. X 621, 628; C. XI 40, 57, 79, 253,
 602; C. XII 82, 193, 427; C. XIII 346
 melâike-i âlin C. I 385; C. II 415, 472; C. III 66,
 67; C. IV 500; C. XII 55
 melâike-i arzî C. II 473
 melâike-i arziyye C. IV 215
 melâike-i azâb C. II 440; C. VI 416; C. VII 106,
 107; C. XI 93; C. XII 253
 melâike-i bereri C. I 61
 melâike-i mukarrabîn C. III 325; C. VI 362
 melâike-i mutahharâ C. VII 431
 melâike-i müheyemîyye C. IV 400
 melâike-i müheyemûn C. XII 55
 melâike-i müriyyûn C. VIII 50
 melâike-i rahmet C. II 440; C. XI 93
 melâike-i semâviyye C. II 473
 melâike-i siifâ C. VIII 50
 melâike-i tabîiyûn C. VII 526
 melâike-i unsuriyye C. VIII 461; C. XI 93
 melâike-i unsuriyyûn C. II 218, 415, 472; C. IV
 400; C. VI 565; C. VII 526; C. VIII 321, 322;
 C. XI 64; C. XII 55, 56, 176

melâikenin kanadian C. II 472; C. VIII 590
 melâl C. VI 350; C. VIII 504
 melâmet C. IV 141; C. XII 49, 320
 Melâmiyye C. I 343; C. XII 520
 melbûsât C. II 451
 Mele-i a'lâ C. II 218; C. III 67
 melek Bk. melâike C. I 164, 217, 218, 325, 332,
 565; C. II 34, 35, 97, 214, 216, 217, 218,
 253, 390, 421, 470, 471, 473, 478, 480; C.
 III 17, 123, 397, 398; C. IV 55, 87, 88, 145,
 174, 175, 215, 375, 379, 384, 399, 506,
 507; C. V 17, 18, 119, 136, 139, 229, 397;
 C. VI 211-213, 285, 345, 354, 435, 473,
 474; C. VII 225, 336, 362, 434-438, 445,
 526, 555, 556; C. VIII 44, 49, 50, 52, 195,
 264, 265, 321, 322, 502, 536, 540, 589; C.
 IX 80, 81, 108, 111, 223, 313, 324, 328,
 344, 355, 410, 461, 514, 516, 518, 536,
 579, 580, 585, 595, 615; C. X 26, 265,
 276-281, 336, 337, 456, 500, 568; C. XI
 57, 64, 320, 321, 342, 446, 492, 507, 611;
 C. XII 55, 176, 188, 336, 346, 397, 402,
 404, 405, 434, 474, 481, 521, 544; C. XIII
 84, 108, 281
 melekî C. IV 387; C. V 439; C. VI 284; C. VII
 460; C. X 464; C. XII 276
 melek-i mukarreb C. II 552, 553; C. VIII 337,
 340, 604, 605; C. XII 35
 melekîyyet C. II 390, 532; C. IV 87, 88; C. VI
 397; C. VII 439, 442, 446, 447; C. IX 385,
 637; C. X 200, 336, 521, 621; C. XI 58,
 224, 566; C. XII 346, 545; C. XIII 334
 melekût C. I 395; C. II 399, 421, 472; C. III 15,
 42, 46; C. V 34, 37, 137, 271, 327, 481,
 520, 521; C. VIII 490; C. IX 301, 650; C. X
 510, 616; C. XIII 348
 melekûtü C. II 284
 meleküt-i âlem C. V 521
 melekütü olan hayâl C. IX 137
 meleküt-i semâvât C. VI 308
 melekü'l-mevt C. IX 261; C. XI 425
 melhame C. VIII 433; C. XI 406; C. XII 79, 590;
 C. XIII 163
 melik C. IX 189; C. XI 276, 564; C. XII 367; C.
 XIII 377, 594; C. XIII 26, 36, 120
 Melik-i Muktadir C. IV 118
 melikü'l-mesâyh C. VI 222
 me'lîh C. X 34
 melîl C. VI 146, 315
 mel'ûn C. III 423
 memât Bk. öltüm C. IV 116; C. IX 134; C. XII 607
 memdûh C. V 562, 563
 meme C. III 119; C. V 31; C. XII 511; C. XIII 55,
 211
 me'men C. X 542
 memeri C. XI 284
 memlaha C. III 375

- memleket C. II 527
 memleket-i insâniye C. IV 391
 memleket-i vücûd C. VII 360; C. VIII 269
 memlîk C. VII 199; C. XIII 37
 memlîk-i aşık C. IX 151
 memnû C. XI 185
 memsûh C. III 395; C. V 281; C. VIII 194
 memsûsat C. X 287
 me'mûr C. XIII 260
 me'mûrîn-i îlahîyye C. XI 522
 men C. XII 12
 men' etme C. XII 546-548
 Men hafer bî'ren C. XI 512
 men ve selvâ C. II 493
 Men yezid C. XIII 205
 menâkib Bk. menkîbe C. V 538; C. X 201, 525; C. XIII 64
 menâkûb-i evlîyâ C. II 469; C. VII 499; C. VIII 216, 250, 258, 594; C. IX 91; C. X 333; C. XI 373, 379; C. XII 228, 287, 501; C. XIII 40, 87
 menâs C. VIII 57, 58; C. XII 151
 menâsîk nesri C. XII 249
 menât C. XI 251
 menâzîl-i kamer C. VI 361
 menâzîl-i nefşâniye C. VI 501
 menâzîl-i sâlik C. V 512
 menba' C. V 161
 menba'-i hikmet C. IV 501
 menbel C. VI 409
 mendûb C. VII 220
 menekse C. III 458; C. XII 314
 menfaat C. X 342; C. XII 98
 menfaatperest C. VII 86
 menfîz C. XIII 198
 menfî C. XI 27, 30
 menfûh-i îlahî C. I 224; C. VII 145, 182, 274
 menhel C. IX 428
 menhiyât C. I 239; C. III 380
 menî C. I 384
 menkîbe Bk. menâkib C. XIII 44, 117
 mensûb C. XII 429
 mensûh C. II 528
 menûb C. I 246
 menzîl C. III 371; C. VI 501; C. VIII 551; C. IX 277, 279, 379, 380, 382, 649; C. XI 117, 196, 198; C. XIII 226
 menzîlhâne C. XII 196
 menzîl-i aşık C. XI 396
 menzîl-i maksûd C. XI 163
 menzîl-i melekûti C. IX 279
 menzîl-i mülki C. IX 279
 menzîl-i vasî C. XIII 238
 merâ'â C. IV 371; C. X 171; C. XI 605; C. XII 184, 500; C. XIII 40, 65, 275
 merâbi' C. VII 12
 merâkib C. VII 352
 merâkîb-i mezâhir C. V 115, 116
 merâtîb Bk. mertebe C. I 208, 423, 449, 454; C. II 242, 254, 257, 329; C. IV 191, 192, 226; C. V 358; C. VI 336, 559; C. VII 317, 403, 404; C. X 402, 607; C. XI 484
 merâtîbe riayet C. I 450
 merâtîbe tenezzûl C. III 294, 328
 merâtîb-i a'dâd C. III 105
 merâtîb-i akl C. IX 604
 merâtîb-i evlîyâ C. IV 208
 merâtîb-i Hak C. IV 119
 merâtîb-i hayâliye C. II 330
 merâtîb-i îlahîyye C. III 67
 merâtîb-i istihâlat C. XIII 77, 78
 merâtîb-i kesâfat C. I 234
 merâtîb-i kevnuyye C. V 357; C. VIII 247; C. X 517; C. XI 343; C. XII 403
 merâtîb-i külliyye C. V 348
 merâtîb-i nefî C. V 560; C. IV 179
 merâtîb-i nefsiyye C. II 334
 merâtîb-i nûzûl C. VIII 556; C. IX 217
 merâtîb-i sûlûk C. I 244; C. V 506
 merâtîb-i tafsîl ve kesret C. X 517
 merâtîb-i talîm C. III 145
 merâtîb-i tenezzûlât C. VII 301
 merâtîb-i urûc C. VIII 556; C. IX 217, 336
 merâtîb-i vücûd C. II 50, 66, 71, 147, 283, 424, 470, 547; C. III 33, 327, 425; C. IV 244, 377; C. V 327, 358, 383; C. VI 116, 617; C. X 352, 624; C. XI 39, 220; C. XII 79, 115, 309, 310; C. XIII 82, 83, 220
 merâ'â-yi evrâh C. XIII 275
 merâ'â-yi gaybi C. IV 371
 merbat C. XII 280
 merbûb C. II 477, 520; C. X 34, 598, 599; C. XII 393
 mercân C. I 546; C. VI 458; C. XI 37
 mercî' C. IV 290
 mercîmek C. VII 185; C. X 582; C. XI 251, 252
 merd Bk. er, erkek C. VIII 477; C. X 136, 512, 571; C. XI 207; C. XIII 219, 259
 merdân C. IX 619
 merdân-i Hudâ C. I 256; C. XI 425; C. XII 225
 merdân-i îlahî C. VII 461; C. IX 430
 merd-i Hak C. I 338, 339; C. II 554; C. III 99; C. VI 521; C. VII 349; C. IX 294
 merd-i Hûda C. I 337; C. IV 339; C. XI 178
 merd-i îlahî C. IX 295; C. X 381, 580
 merd-i kâr C. IX 317; C. X 50
 merdiven C. III 256; C. VIII 280; C. X 153, 154; C. XI 254; C. XIII 78, 80, 285, 348
 merdîli C. IV 50, 353; C. X 139, 497, 523; C. XI 117
 merdüm C. VI 265
 merdüm-i dîde Bk. gözbebeği C. VI 292
 merec C. XIII 126
 Mergazi C. XII 157

- merg-zâr C. X 86, 87
 merhamet C. I 280; C. II 413, 507; C. IV 26, 42, 57, 59, 135, 136, 322, 323; C. V 212, 476, 477, 481, 505, 584; C. VII 49, 550; C. VIII 184; C. X 435, 439, 564, 609; C. XI 266, 517; C. XII 252, 293, 340, 385, 431, 432, 434, 435, 437; C. XIII 120, 290, 303
 merhametsizlik C. XII 391; C. XIII 202
 merhem C. VIII 578; C. XII 220, 221
 merhûm C. IX 299
 merhûm C. XIII 124
 merid C. X 267
 Merih Bk. Mirîh C. I 264; C. II 505; C. III 116; C. IV 452
 merkad C. XII 12
 merkeb C. I 547; C. III 204, 205, 351; C. IV 20, 21; C. V 188; C. VI 472; C. VII 268, 352, 450, 454; C. IX 63, 387; C. X 509, 523, 600; C. XI 40, 119, 161, 316, 344, 396, 407, 410; C. XII 100; C. XIII 221, 245
 merkeb-i ask C. XI 395, 397
 merkeb-i cism C. XI 212
 merkeb-i kâlib C. VI 474
 merkeb-i necât C. XII 100, 101
 merkeb-i nef C. III 259
 merkeb-i rûh C. III 205
 merkeb-i tövbe C. XI 161
 merkeb-i vücid C. II 313
 merkez sâhibleri C. I 502, 503
 merkûb C. IV 307; C. VI 33, 34; C. X 203
 mermer C. X 289; C. XII 421
 mermerden on iki pınar C. XII 134
 mersad C. VIII 602; C. IX 170
 mersiye C. XI 273
 mertebe Bk. mératib C. I 51, 213, 536; C. II 210, 437, 470, 480; C. III 281, 478; C. V 457, 636; C. VII 40; C. X 159, 160, 207; C. XI 39, 476
 mertebe-i adem C. II 330
 mertebe-i ahâdiyye C. III 105, 304; C. IV 225, 304; C. VI 568; C. VIII 436; C. IX 371; C. XI 223
 mertebe-i ahâdiyyet C. III 482, 483; C. VII 161, 317; C. VIII 107; C. IX 323; C. X 34
 mertebe-i akıl C. III 379; C. VIII 341, 342, 605
 mertebe-i ayn C. VI 481; C. IX 499
 mertebe-i azhar C. VIII 539
 mertebe-i bâtin C. III 364
 mertebe-i beseriyet C. IX 84
 mertebe-i cemâdiyyet C. I 217; C. VII 297
 mertebe-i cismâniyye C. IV 392
 mertebe-i cismiyye C. X 160
 mertebe-i efâl C. I 435; C. II 67, 526, 527; C. III 138, 200; C. IV 226; C. VII 336
 mertebe-i ervah C. I 235, 306; C. IV 375, 401; C. VI 23, 405, 463, 539; C. VII 534, 544; C. VIII 551; C. XI 65
 mertebe-i fenâ C. III 366
 mertebe-i gayb C. IV 406; C. VII 21
 mertebe-i hâfa C. XI 243
 mertebe-i hafi C. IV 504
 mertebe-i hakîka C. XI 531
 mertebe-i hakîkat C. X 605; C. XII 166
 mertebe-i hayâl C. X 480; C. XII 115, 166
 mertebe-i hayâliyye C. III 145
 mertebe-i hayâniyyet C. III 333; C. IX 83; C. X 237, 295
 mertebe-i hilâfe C. VIII 555
 mertebe-i hil C. X 480
 mertebe-i hissiyye C. III 145
 mertebe-i itâlî C. I 471, 535, 536; C. II 159; C. VI 568; C. VIII 247; C. XI 343; C. XII 403
 mertebe-i ilim C. III 119; C. VI 397, 481; C. VIII 240; C. IX 499; C. X 304
 mertebe-i insan C. VII 297
 mertebe-i insâniyet C. IX 275
 mertebe-i insâniyye C. II 18, 211; C. III 463, 497; C. VI 395, 396; C. VIII 555, 556, 605; C. IX 371; C. X 530; C. XI 59, 566
 mertebe-i kalb C. VIII 447; C. XII 547
 mertebe-i kemâl C. I 505
 mertebe-i kemâle vusûl C. IX 341
 mertebe-i kesâfet C. I 250, 471; C. III 477; C. IV 152
 mertebe-i küll C. VII 534
 mertebe-i lâhûtiyye C. X 492
 mertebe-i letâfet C. I 234, 250, 359, 535; C. IV 151; C. VI 472
 mertebe-i ma'nâ C. III 120
 mertebe-i ma'nevî C. XI 448
 mertebe-i misâl C. I 235; C. III 94; C. V 457; C. VII 393, 544; C. XII 79, 80, 178
 mertebe-i rûhânîyye C. IV 19, 392; C. X 540
 mertebe-i rûhânîyyet C. X 340; C. XII 280
 mertebe-i rûhiyye C. III 94, 145; C. VIII 553
 mertebe-i rûhiyyet C. III 71, 430; C. VI 405
 mertebe-i sıfâ C. VII 336; C. XII 282
 mertebe-i sırafet C. IX 335
 mertebe-i sıflıyyet C. X 564
 mertebe-i şefîyye C. I 395
 mertebe-i şehâdet C. I 224, 450, 456, 470; C. II 330; C. III 94; C. V 271; C. VI 400; C. VII 317, 318, 544; C. VIII 247; C. IX 472; C. X 600; C. XI 343, 476; C. XII 79, 80, 178, 272, 278, 403
 mertebe-i şeriat C. XI 174, 324
 mertebe-i şerîfat ve tarîkat C. X 605
 mertebe-i tarîkat C. XI 174, 324
 mertebe-i tenezzül C. I 419, 448; C. IV 439, 452
 mertebe-i ulûhiyye C. VIII 247; C. XII 80
 mertebe-i ulûhiyyet C. III 450, 483; C. VI 327, 594; C. VII 534; C. VIII 111; C. IX 299; C. X 314; C. XII 324, 367, 403, 422; C. XIII 198

- mertebe-i ulûhiyyet ve vahdet C. II 328
 mertebe-i ulviyyet C. X 364
 mertebe-i vahdet C. I 248, 517; C. II 94, 278, 329, 330, 437-439, 448, 460; C. III 27, 73, 275, 308, 325, 460, 483; C. IV 219, 304; C. VI 327, 397, 568; C. VII 77, 317, 417, 426; C. VIII 106, 107, 215, 323, 436; C. IX 117, 145, 299, 474, 639; C. X 50; C. XI 34, 237; C. XII 45, 46, 77, 83
 mertebe-i vahdet ve ulûhiyyet C. III 118; C. XIII 44
 mertebe-i vâhidîyye C. VI 126, 604
 mertebe-i vâhidîyyet C. II 278; C. III 308; C. IV 304, 387; C. VI 327, 405, 568; C. VII 393, 544; C. VIII 107, 424, 585; C. IX 323; C. X 34; C. XI 34, 237
 mertebe-i vitriyyet C. I 395
 mertebe-i yakın C. III 70; C. X 271; C. XI 73, 179
 mertebe-i zât C. XI 561
 mertebe-i zuhûr C. XI 243
 merteb-i evâh C. IX 516
 Mervezi C. I 167
 merzîye Bk. marzîye C. I 150; C. III 58; C. V 560; C. VI 461
 merzîk C. II 238
 mesâf C. VII 522; C. XII 574
 mesâlih-i dünayevîye C. VI 62
 mesâlik-i felsefiyye C. XIII 72
 mesâs C. IV 209
 mesbûk C. X 607
 mescid C. IV 270, 272, 276, 277, 286, 317, 319, 338, 339; C. V 371; C. VI 161, 179, 402-404, 406-408, 419, 420, 443, 455, 482, 510, 511, 516-518, 520; C. VII 332, 333, 398; C. X 259; C. XII 470; C. XIII 129
 Mescid-i Dîrâr C. IV 269, 270, 274, 276, 287, 288, 317, 318, 319
 mescid-i hakîkî C. IV 338
 mescidin direğî C. XI 297
 mescûd C. III 378; C. VII 274; C. XII 402, 454, 520, 521
 mescûd-i melâike C. IV 479
 mesel C. I 210; C. V 558; C. VI 111, 112, 114; C. VII 315; C. IX 89; C. X 134, 401; C. XIII 141
 mesel getirmek C. VI 107
 meserret C. III 331; C. VII 514; C. VIII 96, 97, 339, 384, 385; C. IX 436; C. X 472, 555, 581; C. XI 513; C. XII 156, 205
 mesh C. I 217, 218, 219; C. VI 150; C. VIII 469, 513, 514; C. IX 407, 460; C. X 164, 165, 166
 mesh-i bâtin C. III 395
 mesh-i sûret C. X 164, 166
 mesh-i zâhir C. III 395
 Mesîh C. I 243
 Mesîhâ C. VI 53
- Mesîhî C. XII 189
 mesîr C. XII 274, 593
 mesken C. V 506, 507
 meskenet C. IV 563; C. V 299, 354; C. VII 172; C. IX 172, 176, 191, 195, 198, 357
 meslek C. I 205; C. II 326, 327; C. XI 88
 meslek-i evlîyâ C. X 541, 542
 meslek-i irfân C. XII 505
 meslek-i ma'rîfet C. XII 507
 meslek-i şemsî C. V 17
 meslûbî'l-îmân C. VIII 503
 mesmû' C. IX 203
 Mesnevî C. I 57; C. V 13
 Mesnevî şeyhîk eder C. V 93
 Mesnevî-dânlık C. I 39
 Mesnevîhan C. I 155; C. VIII 492; C. XII 511
 Mesnevî-î Şerîf C. I 506; C. VIII 360
 mest C. IV 114, 156; C. VI 223, 224, 226; C. VIII 259; C. X 602, 622; C. XI 217, 223, 431, 432; C. XIII 48
 mest-i Hak C. VIII 193; C. XI 231
 mest-i lâ-ya'kul C. VIII 259
 mestlik C. II 89; C. XI 217, 219; C. XII 468
 mestür C. II 136; C. X 464
 mestûrân-ı Hak C. VIII 506
 mestûre C. II 138; C. IV 142; C. VII 73; C. VIII 242; C. X 399
 mestûrelîk C. VII 75
 Mestürlere C. XII 491
 mes'ül C. X 314
 mesvâ C. V 142
 meşâir C. XI 436
 meşâir-i aşere C. II 331, 422, 453; C. VIII 52; C. IX 365; C. X 632; C. XI 256, 593
 meşakkat C. IV 15, 17, 121; C. V 520, 521; C. VI 134, 229, 357, 358, 464, 468, 477; C. VII 44, 45, 48, 364, 426; C. VIII 143, 325, 326, 347, 348; C. IX 650; C. X 96, 97; C. XII 156, 623
 meşakkat çekmek C. VIII 247
 meşakkate sabr C. XI 165
 meşakkatsız helâl rîzîk C. V 392
 meşakkî-dünyevî C. IX 163
 meş'ale C. IV 136; C. VIII 110
 meşâmm C. IV 45; C. VII 534, 539; C. XIII 320
 meşâmm-i cân C. IV 366, 367, 369; C. V 61; C. VI 173
 meşâmm-i cisim C. VII 539; C. VIII 123, 124
 meşâmm-i ma'nevî C. VIII 504
 meşâmm-i rûh C. I 571; C. II 46; C. VI 222; C. VII 536, 539, 545; C. VIII 123, 124; C. XI 42, 301, 394
 meşâmm-i rûhâniyyet C. V 59
 meşârb-i evlîyâ C. IX 342
 meşâyh C. VII 223; C. XI 176, 407
 meşâyh-i hakîkîyye C. VIII 540; C. XIII 343
 meşâyh-i rûsûm C. III 44, 45; C. VII 531; C. VIII

- 109; C. X 586; C. XII 196
 meşâyîh-i rûsûm ve mukallidin C. V 480
 meşâyîh-i stîfiyye C. III 62
 meşâyîh-i tarîkat C. III 44
 meşelik C. II 95, 156
 meşhed C. VI 599; C. XII 11
 meşhûdât C. X 287, 288
 meşîd C. XII 573
 meşîme-i tabiat C. VI 308, 309; C. VIII 613
 meşîmiyye C. XI 347
 meşîyyet C. II 154, 155, 157, 540; C. III 297; C. V 364, 438; C. VII 274, 481; C. X 311, 314
 meşîyyet-i C. II 526; C. VI 323
 meşîyyet-i ilâhiyye C. II 340; C. III 314, 477; C. XIII 20
 meşreb C. I 258; C. III 481, 497; C. IV 65, 307, 313, 331, 494; C. VII 311, 317; C. VIII 545; C. X 29; C. XI 87, 88; C. XII 207, 417, 542
 meşreb-i Muhammedi C. VIII 334; C. XII 177
 meşrûbât-i nefise C. IX 321
 Meşgâhiyyûn C. VII 267; C. VIII 372
 meşük C. X 433
 meşveret C. I 333, 335; C. IV 123-125, 144, 159; C. VII 365; C. VIII 117, 125, 233, 251; C. IX 67; C. X 524; C. XI 518; C. XII 222
 metâ' C. XI 420; C. XII 546; C. XIII 162
 metâ'-i dünyâ C. IV 488; C. VIII 56; C. IX 320, 322
 metbû' C. VII 480; C. XI 387
 metn C. XII 412
 metres C. IV 194; C. XI 173
 mevâlid C. VI 479; C. X 628; C. XI 157, 585
 mevâlid-i selâse C. I 395; C. V 141; C. VII 297; C. IX 335
 mevtin Bk. mevtin C. I 235; C. II 340; C. X 579, 582
 mevcûd Bk. var C. I 436; C. VI 191, 356; C. XII 520
 mevcûd olmak C. XII 273
 mevcûdât C. II 163; C. VI 57; C. VII 395; C. VIII 438
 mevhîbe C. IX 299; C. X 333, 334
 mevhûm C. I 73, 80, 85, 236, 360; C. II 242, 309, 319, 371, 427, 504, 538; C. V 562, 596; C. VI 323, 324, 451, 470, 561, 597, 609, 612; C. VIII 112, 422, 423; C. IX 411, 421, 623; C. X 52, 74, 96, 177, 184, 199, 257, 374, 445, 488, 581, 583, 601, 608, 624, 625; C. XI 229, 475, 476, 483, 484, 575; C. XII 20, 55, 64, 425, 521, 542, 589, 606; C. XIII 56, 97, 139, 314
 mevhûm benlik C. X 612
 mevhûm varlık C. II 336; C. VIII 280; C. IX 342; C. X 115, 537; C. XI 96, 258, 303, 348; C. XII 132, 142, 150, 580, 582, 583; C. XIII 339
 mevhûm-i mahz C. IV 298; C. XII 82
 mevkî-i iktidâr C. VII 415
 Mevlâ C. I 248; C. IX 643; C. XIII 145, 206
 mevîâ ve efendi C. XIII 207
 Mevlî C. II 327; C. IX 89, 132
 Mevlîvîler'in semâ'i C. II 481
 mevîud C. III 480; C. XI 231
 mevsim C. IV 302; C. VIII 313
 mevsim-i istîtâr C. V 481
 mevsîm-i zuhûr C. V 481
 mevsîm C. II 425; C. III 312; C. IV 221; C. VII 506; C. XII 421
 mevt Bk. ölüm C. I 433; C. II 50, 289; C. VIII 204; C. IX 564; C. X 172; C. XII 273
 mevtin Bk. mevtin C. I 86, 224, 240, 498; C. II 254, 460, 538; C. III 28, 46, 208, 215, 220, 327, 497; C. IV 12, 200, 216, 291, 332, 453; C. V 37, 352, 620; C. VI 605; C. VII 268, 345, 386; C. VIII 550, 567; C. IX 122, 130, 158, 375, 467, 494, 569; C. X 554; C. XI 597; C. XII 71, 242
 mevtin-i âhîret C. III 220, 270, 271; C. IX 470
 mevtin-i ba's ve hisâb C. X 554
 mevtin-i berzah C. III 28
 mevtin-i cehennem C. X 554
 mevtin-i cennet C. X 554
 mevtin-i dünây C. II 516; C. III 270, 271; C. IX 569; C. X 554
 mevtin-i ervâh C. X 554
 mevtin-i haşr C. III 28; C. IX 569
 mevtin-i hayâl C. I 499
 mevtin-i hisâb ve mîzân C. X 554
 mevtin-i misâl C. X 554
 mevtin-i zuhûr C. II 537
 mevtin-i efâl C. II 154
 mevt-i ahdar Bk. yeşil ölüm C. V 113; C. VI 32, 378; C. X 501; C. XI 255
 mevt-i ahmer C. V 113; C. VI 32, 378; C. X 37, 38, 501; C. XI 255
 mevt-i ahzâr Bk. mevt-i ahdar C. VI 378
 mevt-i ebyaz Bk. beyaz ölüm C. V 113; C. VI 32, 34, 378; C. X 501; C. XI 255
 mevt-i esved Bk. kara ölüm C. V 113; C. VI 32, 378; C. X 501; C. XI 255
 mevt-i iztrâri Bk. iztrâri ölüm C. II 354; C. III 290, 291, 329; C. IV 38; C. VI 421, 506, 588, 589; C. VII 142, 444; C. VIII 217, 307, 308; C. IX 271, 367, 419; C. X 434, 437; C. XI 258, 455, 462, 463, 467, 478; C. XII 113
 mevt-i ihtiyâr C. IX 367; C. XIII 242
 mevt-i ihtiyâr Bk. ihtiyâr ölüm C. II 354; C. III 329; C. V 199; C. VI 254, 396, 421, 588; C. VII 140, 396, 444, 454, 519; C. VIII 217, 281; C. IX 143, 271, 341, 367; C. X 163; C. XI 255, 259, 260, 286, 455, 462, 463, 503, 504
 mevt-i irâdi C. IV 38; C. V 459; C. VII 427, 556;

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- C. VIII 128, 438, 440; C. IX 143, 567; C. XII 523, 606, 607
 mevt-i irâdî ve ihtiyârî C. I 537; C. XI 261, 262
 mevt-i ma'nevî C. I 154
 mevt-i sûr C. XIII 221
 mevt-i sûrî C. I 154, 537; C. III 28; C. IX 400; C. X 596, 631; C. XI 455, 456; C. XII 606
 mevt-i tabî C. I 361; C. II 43, 64; C. IV 167, 445; C. V 24, 343; C. VI 342, 421, 604; C. VIII 371; C. IX 336, 420; C. X 162, 278, 511, 586; C. XI 259, 260, 266, 279, 286, 339, 479, 503-505
 mevt-i tabîî ve ıztrârî C. XI 261
 mevzu' C. IX 203
 mey Bk. sarâb C. II 289, 416, 498; C. III 65, 69, 70, 212, 333, 461; C. IV 420, 421; C. VI 356, 426, 621, 622; C. VII 447; C. VIII 179, 259-262, 374; C. X 143, 146, 309-311, 443; C. XI 202, 222, 223, 228, 229, 231, 604; C. XII 236; C. XIII 15, 20
 meyhâne C. II 416, 495; C. IV 422, 423; C. V 357; C. VI 34; C. IX 342; C. XI 229, 230, 231
 meyl C. VI 173; C. VIII 261; C. IX 224-227; C. XII 481
 meyl-i âhiret C. VII 515
 meyl-i hayvânî C. IX 327
 meyl-i hayvânî C. XIII 54
 meyl-i kalbî C. IV 284
 meyl-i şehvet C. IX 224
 meymene C. XI 424
 mey-perest C. X 406
 meysere C. XI 424
 meye C. II 117, 289; C. III 24, 272-274, 350, 432, 496; C. IV 49; C. V 109, 134, 154, 301, 345-347, 481, 528-531, 534, 537; C. VI 266, 279, 527; C. VII 165, 321; C. VIII 214, 313, 355, 593; C. IX 27, 125, 142, 366-368, 391, 395, 398, 414, 485, 528, 613; C. X 128, 207, 302, 555, 634; C. XI 18, 37, 169, 434, 588; C. XII 56, 67, 408, 420, 422, 507, 509, 520, 561, 566; C. XIII 273, 325, 326, 339
 meye-i hakâyik ve maařif C. V 533
 meye-i maârif C. V 534, 535, 537
 meyveli ağac C. IV 237
 mezâhib Bk. mezheb C. IV 294, 295; C. XII 425
 mezâhib-i hakka C. I 38
 mezâhib-i muhtelife C. I 209; C. IV 292
 mezâhir Bk. mazhar C. I 108, 109, 293; C. II 255, 285; C. III 170, 192, 278, 426; C. IV 458; C. V 149, 438, 439, 462, 513, 562, 563, 564; C. VI 323, 347; C. VII 348, 350; C. VIII 405, 406, 438; C. IX 506; C. X 23, 153, 206, 215, 315, 347, 348, 354, 447, 448, 480, 520, 521, 593; C. XI 168, 197, 199, 201, 221, 244, 361, 524, 564, 565, 567; C. XII 82, 388, 408, 421, 522, 544; C. XIII 317
 mezâhirde zuhûr C. VIII 443
 mezâhir-i kevniyye C. VI 442; C. VII 34
 mezâhir-i sıfât C. VII 323
 mezâhir-i âlem C. IX 501
 mezâhir-i celâliyye C. XI 33
 mezâhir-i cemâliyye C. XI 33
 mezâhir-i cemîti C. XI 32; C. XII 582; C. XIII 53, 232
 mezâhir-i esmâ C. I 537; C. III 16, 375; C. IV 332, 333, 498; C. V 349; C. VII 344, 389, 506; C. VIII 449; C. IX 85; C. XIII 60
 mezâhir-i esmâ ve sıfât C. 173, 246; C. V 246; C. XI 542, 580; C. XII 122
 mezâhir-i esmâiyye C. I 190; C. II 138; C. XII 143
 mezâhir-i esmâiyye ve sıfâtiyye C. XII 250
 mezâhir-i faille C. X 594
 mezâhir-i hayâl C. X 480
 mezâhir-i ilâhiyye C. VIII 322; C. X 585; C. XII 446
 mezâhir-i kevniyye C. I 86; C. VI 383; C. IX 499; C. XII 494, 551, 552; C. XIII 235
 mezâhir-i münfaile C. X 594
 mezâhir-i sıfât C. VI 383; C. VII 372; C. XII 39; C. XIII 234
 mezâhir-i sıfât ve esmâ C. X 519; C. XII 537
 mezâhir-i sıfât-i ilâhiyye C. VII 203
 mezâhir-i taayyünât C. XI 221
 mezâlim C. V 69
 Mezâmir C. VII 154
 Mezâmir-i Zebür C. III 300
 mezâr Bk. kabir C. IV 342, 343; C. V 48, 49, 53; C. VI 422; C. VII 251; C. VIII 23, 407, 408, 457, 523, 524; C. IX 45, 153, 353, 354, 557; C. X 614; C. XI 356, 458, 505, 506, 598, 610, 621; C. XII 252, 253, 254, 347, 349, 350, 499, 502, 526; C. XIII 193, 194, 265
 mezar kazıçılık C. VII 375
 mezar kazmak C. VII 376
 mezardan çağırma C. V 315
 mezarlık C. VIII 407; C. IX 558; C. XI 606, 607; C. XIII 322
 mezârlık ashâbî C. XI 503
 mezâyâ C. IX 235
 mezâyâ-yi zâhirîyye C. IX 230-232
 mezebele C. II 375
 meze C. VIII 77; C. IX 142; C. X 466; C. XI 24, 224, 225; C. XIII 130, 189
 mezellet C. IX 151; C. X 192, 193, 344
 mezheb Bk. mezâhib C. I 205, 334; C. III 35, 444, 486; C. IV 292, 293, 307, 313; C. V 562; C. VI 615; C. IX 14, 131; C. X 346, 349, 350, 555; C. XI 87, 155; C. XII 572; C. XIII 53, 59

- mezheb imâmu C. XIII 294
 mezheb imamları C. VI 377
 mezheb-i cebr C. X 345
 mezheb-i felsefe C. I 176
 mezheb-i Hanefî C. VI 382
 mezid C. VI 161
 mezid ender mezid risâlet C. XII 206
 mezleka-i akdâm C. IV 473
 mezûr C. I 107, 108
 mîknâüs C. II 166; C. VII 162, 477, 478; C. X 35
 misbâh C. I 58; C. III 425; C. X 249
 müzgânmak C. V 130
 müzika C. II 155; C. X 144
 müzâb C. I 230; C. V 73; C. XIII 106
 müzräk C. III 314; C. VIII 595; C. IX 542, 543; C.
 X 503, 508; C. XI 504; C. XII 586, 587, 624
 miâd C. VI 124; C. X 110
 mi'bed C. VI 161
 micmer C. X 389
 micmer C. XIII 107
 midâd C. IV 449
 mi'de C. IX 227; C. X 36, 139; C. XII 384
 mi'de fesâdi C. X 234
 midid C. IV 449
 miftâh-i hâs C. XI 47
 miftâh-i vücdû C. VIII 553; C. XI 242
 mihâk C. VII 468
 mihek C. I 170; C. II 345; C. IV 80, 304, 305; C.
 VII 492, 493, 497; C. VII 524; C. VIII 146,
 326, 620, 621; C. IX 97
 mihnât C. I 305; C. IV 16, 17; C. V 305; C. VI
 229, 467, 477; C. VIII 144, 326; C. IX 155,
 158; C. X 209, 369; C. XI 570; C. XII 156,
 626
 mihnât tenercesi C. XII 502, 503
 mihnât-i mâddî C. XI 568
 mihnât-i ma'nevî C. XI 568
 mihrâb C. III 313; C. V 322; C. VI 163; C. XII 551
 mihrî i mücâcel ve muacâel C. VII 34
 mihter C. XII 486
 mîkât C. X 427, 532; C. XII 229
 mikrop C. V 24; C. VII 239; C. VIII 575; C. X
 453, 526; C. XI 26, 319
 mikseb C. XII 557; C. XIII 100, 101
 milâl-i muhtelîfe C. XI 169
 millet C. I 205; C. VI 615; C. IX 631; C. XII 168
 millet-i İsevi C. I 253
 milletlerin teveccûhü C. XII 169
 milliyet C. IV 106
 mîm C. XII 140, 141
 mîmâr C. II 359; C. III 270, 275, 280; C. VII
 333; C. X 617; C. XI 132, 133, 454; C. XII
 487, 576, 577, 584
 mîmârin düşüncesi C. XII 576
 mîmârîlik C. VI 416; C. VIII 215; C. XI 621
 Min emri Rabbî C. XII 304
 min ledün C. VI 564
 mînâ-ger C. VII 185, 212
 mînâgerlik C. III 193
 minâre C. V 322, 323; C. VIII 307, 309-311; C.
 IX 88; C. XI 369, 370, 382-385, 448, 449
 minber C. V 322; C. VIII 310, 311
 minber-i şerif C. VII 155
 minhâc-i râh C. XIII 75
 minnet C. VII 406, 407
 minzar C. XII 30
 mîrâc C. I 339, 342, 518; C. II 354, 460, 551,
 552; C. III 12, 449; C. IV 113, 307, 368,
 401, 512; C. V 223; C. VI 117, 474, 559,
 560; C. VII 168, 174, 176; C. VIII 256, 602,
 603; C. IX 625; C. X 53, 218; C. XI 324,
 327, 328, 395, 397; C. XII 299, 307, 476,
 477; C. XIII 31
 mîrâc-ı nebevî C. III 188, 447; C. XI 328, 611;
 C. XII 476, 477
 mîrâc-ı peygamberî C. XII 154
 mîrâc-ı rûhî C. III 490
 mîrâhor C. VIII 45
 mîrâs C. XI 470, 576; C. XII 22, 224, 320
 mîrâs-ı fazl C. II 409
 mîrâsyedi C. XIII 104, 105, 107, 112, 114, 115,
 116, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125,
 135, 136, 138, 139, 143, 144, 159
 mîr-ât-ı kalb C. VIII 320
 mîr-î dâd C. X 574
 Mirîlh Bk. Merîfî C. I 129, 264
 mirsâd C. VIII 465; C. IX 170; C. XIII 203, 204
 misâfir C. II 351, 353, 357, 358; C. III 123; C. VI
 468, 472, 521; C. VIII 29; C. IX 38, 39, 41,
 43, 46-49, 52-55, 101, 105, 106, 562; C. X
 463-471, 474-479; C. XII 163, 164, 274,
 367, 425, 428, 505-507, 510, 511, 513-
 515, 626
 misâfir öldürütü mescid C. VI 521
 misâfiré ikram C. XII 163
 misâfirhanâ C. X 463, 470, 474
 misâfir-i gaybi C. VI 468; C. X 470
 misâfirini hoş tutmak C. X 470
 misâl C. IV 280; C. VI 202
 misâl C. I 352, 451, 457; C. II 330; C. III 46,
 208, 215, 378, 449, 473, 488; C. IV 225; C.
 V 298, 309, 511; C. VI 110, 111, 324; C. VII
 134, 135; C. VIII 526; C. IX 335, 336, 471,
 472; C. X 209, 210, 606, 607; C. XI 23, 52,
 237, 429, 602; C. XIII 60, 219
 misâldır, misî değildir C. VIII 526
 misâl-i evvel C. VII 206; C. IX 527; C. X 531
 misâl-i imkânî C. X 531
 misâl-i imtinâî C. X 531
 misâl-i muhâlî C. X 531
 misâl-i mutlak C. VII 317, 318; C. XIII 81, 137,
 144
 misâl-i sâñî C. VII 206; C. IX 526, 527; C. X 531
 misâl-i sûrî C. V 341

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- misil Bk. misil C. IX 471, 472
 misk C. II 137; C. III 64, 90; C. IV 255; C. VI 556;
 C. VII 88, 89, 97, 108; C. IX 307, 312, 313;
 C. X 116, 125, 127, 188; C. XI 607; C. XIII
 319
 misk göbegi C. I 443; C. III 453; C. VIII 73
 miskal C. XI 351
 miskin C. I 465; C. VI 562; C. VIII 279; C. XI
 532; C. XII 219, 220
 miskinlik C. IX 171
 misi C. I 519; C. V 511, 512; C. VII 134; C. IX
 471, 472; C. XI 527, 528
 miss C. XI 333
 misyoner C. I 113; C. XI 239
 müşkât C. I 56, 58; C. III 229, 230, 425; C. XII
 366
 müşkât-ı nübüvvet C. IV 510
 müşâc C. IV 126; C. V 19, 30, 465, 466; C. VI
 307, 479; C. VII 131; C. VIII 204; C. XI 157,
 445; C. XII 160, 564, 565; C. XIII 130
 müşân C. III 46, 497; C. IV 88; C. VIII 14; C. VII
 38, 326; C. IX 463, 570; C. X 134; C. XI
 602
 müşân-ı ilâhî C. II 455; C. IV 81
 müşân-ı tîdâl C. VIII 15
 moda C. VII 474; C. XIII 138
 muabbir C. V 232, 233, 458; C. VIII 373, 558
 muâhaze C. IV 409, 410, 415
 muâlle C. V 221
 muâllim C. I 207, 490; C. II 262, 427; C. III 223,
 477, 478, 482; C. IV 239; C. V 208, 368; C.
 VII 374, 376; C. VIII 45, 364, 365, 456,
 458-460; C. IX 471-473; C. X 80, 315, 421,
 487, 488, 575; C. XI 496, 539, 540; C. XIII
 75, 76, 82, 297, 298
 muâmelât-ı şer'îye C. XII 523
 muâmèle-i cinsiyet C. XIII 25
 muammâ C. I 439
 muânakâ C. XIII 48
 muannid C. XIII 298
 muarrif C. III 409; C. VI 222, 223; C. X 519; C.
 XI 102, 103; C. XIII 165, 166, 167, 168,
 172, 175, 176, 241, 242
 Muavvîzeteyn C. VIII 414
 muâyene C. IV 396; C. VIII 204; C. IX 649
 muazzî C. VI 57, 466
 mubâh C. IX 465; C. XI 185
 mubâhase C. V 165
 mubâhât C. III 270; C. X 476; C. XI 52
 mubâhî C. III 486
 mübed C. IX 126
 mücibe-i cûz'îye C. X 627
 Mûcid C. II 541; C. VIII 438; C. XII 574, 575; C.
 XIII 230
 mu'cîz C. VIII 288, 311; C. XI 267
 mu'cîzât Bk. mu'cîze C. I 285, 500; C. II 71, 72,
 75, 81; C. IV 70; C. VI 189, 560, 571; C. VIII
 311, 601; C. IX 400, 441; C. XII 154, 567
 mu'cîzât-ı enbiyâ C. III 387; C. XI 343
 mu'cîzât-ı nebeviyye C. XII 193
 mu'cîze Bk. mu'cîzât C. I 164; C. II 76, 77, 80,
 174, 222, 432, 519; C. III 444, 456; C. IV
 18, 37, 67, 72, 73, 369, 440; C. V 28, 295,
 313, 316, 317, 321, 323, 395, 533; C. VI
 29-31, 36, 37, 39, 117, 118, 200, 201,
 203-206, 219, 222; C. VII 101, 112, 484,
 491; C. VIII 161, 163, 189, 190, 289, 499,
 543; C. IX 501, 502, 503; C. X 118, 194,
 218, 310, 331, 544, 595; C. XI 183, 305,
 307, 393, 430-435, 504, 620; C. XII 96,
 477-479, 502; C. XIII 51, 147-150, 289,
 297
 mu'cîze-i hâf C. XI 431
 mu'cîze-i kâimé C. V 321; C. VIII 311
 mu'cîze-i nebevi C. X 218
 mu'cîze-i Peygamberî C. IX 247
 mu'cîze-i Risâlepenâhî C. VI 199
 mu'cîzeler imâniñ mücîbi olmaz C. XI 392
 mudârâ C. IV 148, 433
 mudârâbc C. XIII 89
 mudârât-ı nâs C. IV 149
 mudga C. VII 265; C. VIII 555
 mudhîke C. XI 551, 555, 556
 Mudîl C. I 60, 108, 234, 235, 292, 325, 437-
 439, 451, 484; C. II 39, 152, 153, 154,
 159, 380; C. III 96; C. IV 222; C. V 405; C.
 VI 212, 228, 284, 496; C. VII 315, 327,
 522; C. VIII 49, 61, 108; C. IX 324, 500,
 587; C. X 347, 596; C. XI 24, 462, 564,
 566; C. XII 81, 167, 549, 575; C. XIII 20,
 266, 317
 mu'zîhât C. XII 310
 mugaddî C. XIII 17
 mugayere-î itibâr C. V 525
 mugaylân C. II 29
 mugayyebât C. VIII 312
 mugânniye C. IX 170
 muğîr C. XII 473
 Muğnî C. III 177
 muğtenem C. VII 353
 mütesel C. II 63; C. X 620
 muhabbet Bk. aşk, hubb C. I 83, 427, 469; C. II
 147, 148, 181, 189, 204-207, 209, 467,
 468; C. III 10, 179, 205, 250, 257, 406,
 421, 422, 497, 499; C. IV 41, 63, 67, 90,
 217; C. V 159, 231, 268, 506, 625; C. VI
 173, 211, 217, 277, 380, 467, 529, 540; C.
 VII 224, 253, 294, 398, 432, 451, 515,
 539; C. VIII 207, 208, 215, 327, 418; C. IX
 114, 133, 213, 415, 481, 482, 490, 491,
 605, 633, 634, 637, 638, 643, 644; C. X
 51, 52, 53, 63, 186, 475, 517, 518, 519,
 522, 531, 543; C. XI 214, 245, 252, 304,
 310, 311, 324, 332, 333, 431, 480, 559

- 570; C. XII 169, 230, 244, 247, 481, 523,
537, 544; C. XIII 14, 36, 47, 53, 160, 162,
232, 314
 muhabbet mütekabildir C. VI 528
 muhabbet şarabı C. V 431
 muhabbet-i dünyâ C. I 318, 320; C. XI 58; C. XII
498
 muhabbet-i Hak C. I 469; C. II 484; C. XI 231
 muhabbet-i İlâhî C. I 547; C. X 152; C. XI 573
 muhabbet-i ilâhiyye C. I 81, 220; C. II 403; C. V
432; C. VII 191; C. IX 114, 323, 639; C. XII
566
 muhabbet-i kâmile C. III 418, 419
 muhabbet-i mal C. I 319
 muhabbet-i mâsîvâ C. V 127
 muhabbet-i peygamberî C. I 469
 muhabbet-i zâtiyye-i İlâhiyye C. IX 530
 muhabbet-i zevkiyye C. IX 529
 muhabbet-i zevkiyye-i İlâhiyye C. IX 531
 muhabbeullah C. III 417, 418; C. X 344
 muhadderât C. VIII 395
 muhaddis C. XI 413, 414; C. XII 615
 muhâk C. H 349; C. VII 468
 muhâkât C. XII 240
 muhâkemât-i akliyye C. IV 288; C. VIII 73; C. XII
266, 267
 muhâkemât-i fikriyye C. VIII 74
 muhakkik C. I 48; C. III 146-148, 187; C. IV 52;
C. V 77, 516, 540; C. VI 581, 582; C. VII
460; C. VIII 147, 207, 572; C. IX 401; C. XI
233, 242; C. XII 102, 121, 123, 128, 129,
152, 153, 161, 171, 172, 187, 195, 606; C.
XIII 41, 44, 139
 muhakkûk C. II 163, 278, 296, 301; C. III 373;
C. VI 73; C. VIII 140, 554; C. X 34, 35, 172
 muhakkînîn seyyidi C. III 258
 muhakkîkler C. II 322
 muhâl C. II 322, 323; C. IV 36, 37; C. VI 329; C.
VIII 131, 135
 muhâlefet C. II 90, 160; C. III 107, 283; C. IV 82,
139, 340, 492, 493, 497, 499; C. VI 158,
572; C. VII 40, 65, 132, 143, 238, 501; C.
VIII 209, 294, 437; C. IX 236, 237; C. X 26,
81, 255, 266, 317, 352, 526; C. XI 21, 27,
28, 29, 32, 35, 36, 150, 446
 muhâlefet-i esmâ C. XI 27
 muhâlefet-i nefs C. X 38
 muhâl-i âdî C. IV 36
 muhâl-i hâkî C. IV 36
 muhâlif C. VI 534; C. IX 61
 Muhammedî C. VI 317; C. XII 190; C. XIII 149
 Muhammedî mesreb C. V 478
 Muhammedîler C. I 409
 Muhammed'in nûrû C. VI 270
 Muhammedün Restüllah C. I 528
 muhannes C. IV 348-351; C. V 191; C. X 133,
138, 139, 538, 539; C. XI 75, 76; C. XIII
320
 muhârebe C. III 479
 muhârebe-i ma'nevîye C. VIII 325
 muharrem C. IX 293; C. XI 271
 muharremât C. II 190, 191, 192
 Muharrem'in 10. günü C. XI 274, 275
 muharrîk C. IV 184; C. VI 211, 539; C. XII 90,
93, 135, 160, 557
 muharrîk-i ęcsâm C. X 192; C. XIII 335
 muharrîr C. IX 505; C. XII 557
 muhâsebe C. VII 379; C. VIII 193; C. IX 266
 muhâsebe-i nefs C. II 316
 muhâsib C. XIII 96
 muhâssinât-i klâmiyye C. VI 458, 491
 muhavvîl'l-ahvâl C. III 427
 muhâyîelât C. X 351
 muhbîr-i sâdîk C. IV 396
 muhcîb C. XIII 172
 muhdes C. III 105; C. VIII 571
 muhdîs C. III 480; C. VIII 571
 muhib C. II 209; C. III 406; C. VI 467, 582; C. VII
14, 438, 475; C. IX 151, 259
 muhibb-i hikmet C. VI 40
 muhibbler C. VII 315
 muhit C. I 359, 447, 568; C. VII 176, 184, 516;
C. VIII 206, 431, 443, 564; C. IX 86, 117,
363; C. XI 180; C. XII 147, 307, 418, 443;
C. XIII 161, 204
 muhitin ahvâl ve serâti C. I 132
 muhkemât C. I 439; C. VIII 109
 muhlas C. III 366, 367, 449; C. IV 228; C. X
265; C. XI 374
 muhlasîn C. IV 231
 muhlis C. III 364, 365, 366; C. IV 193, 257; C.
VII 13; C. X 265; C. XII 563; C. XIII 107
 muhlasîlerin hediyesi için istirdâd yoktur C. XII
512
 muhsin C. II 238; C. III 349, 422; C. VI 143; C.
VII 346, 350, 351; C. XII 278; C. XIII 146
 muhtâc C. XII 461, 579
 muhtâc-i himmet C. XI 406
 muhtâcûn-ilâyh C. I 214
 muhtâc C. V 237; C. VI 530; C. VII 295
 muhtâlin-ilâyh C. XII 426
 muhtâr C. I 236; C. V 403; C. X 294, 295, 304,
309, 314
 muhtâr-i mutlak C. V 606
 muhtâriyet C. X 304
 muhtâzîr, muhtâzar C. V 49-51, 578; C. VIII
204; C. XII 482, 483
 muhtecib C. XII 555
 muhterif C. VII 470
 muhtesib C. IV 267, 268; C. XI 423; C. XII 351-
354, 377-385, 401, 423, 424, 437, 439,
445, 499-501, 504, 515, 516
 muhtesem C. VII 72

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- Muhyî C. III 340; C. V 17; C. VIII 59, 301, 314, 438; C. IX 139; C. XII 542; C. XIII 312
 muhzarün C. VII 141
 muhzır C. VI 418
 Muîd C. VIII 314
 muîl C. V 39; C. XIII 84
 muîn-i visâ-i lâhi C. XI 279
 Muizz C. VII 254; C. VIII 314
 mukâbele bi'l-misil C. VIII 41; C. XI 172
 mukâdem C. XI 424
 mukâder C. XII 558
 mukâdes kitâb C. XIII 149
 mukallîbû'l-kulûb C. III 428
 mukallid C. I 166, 175, 185, 262; C. III 145-149, 161; C. IV 308; C. V 167, 189, 200; C. VI 186, 578-582; C. VII 257; C. VIII 103; C. IX 302, 427, 429-431; C. X 45, 117, 120, 121, 125, 127, 128, 132, 142, 166, 231, 234, 350, 575, 577; C. XI 181, 345, 361, 362; C. XII 75, 76, 177, 390, 592; C. XIII 43, 134, 249, 251
 mukallid âlim C. XII 422
 mukallid mûrsid C. XII 207
 mukallid şeyh C. V 152, 153
 mukallidîn îmânı C. X 577
 mukârenet C. III 306-308
 mukârreb C. IV 267; C. VI 295; C. VIII 13; C. X 622; C. XII 466
 mukârrebin C. VI 294
 mukârrebin C. VII 553
 mukâvvim C. XI 477
 mukâyyed C. II 255, 281; C. V 474
 mukbil C. I 266; C. II 222; C. V 25; C. VI 89; C. VIII 109, 359; C. X 433, 616; C. XII 300
 mukbilîk C. VII 42
 mukil C. XIII 80
 mûkin C. X 258
 mukri C. V 372
 muktedâ C. IV 40, 310; C. VIII 103; C. IX 601; C. XI 387; C. XII 31, 233
 muktedâ-bîh C. IV 391
 muktedâlîk C. V 550
 muktesid C. I 262
 muktezâ-yî hâl C. V 40
 muktezâyî tabiat C. VII 444
 mum Bk. şem' C. II 22, 198; C. III 143, 370, 411, 412; C. V 195, 273; C. VI 354, 335, 523; C. IX 240; C. X 196, 284; C. XI 133, 214, 256, 297, 486; C. XII 268, 461, 616; C. XIII 47, 61, 173, 189
 munâh C. X 430; C. XI 90
 munkati' C. XI 155
 munsaraf C. IV 448
 Muntakîm C. I 551; C. II 26
 murâd C. I 143; C. III 461-466; C. VI 358, 541, 546-548; C. VIII 157; C. X 593; C. XI 456, 457; C. XII 558; C. XIII 144, 145, 176, 177
 murâd-ı asîf C. IX 149, 150
 murâkabe C. III 20, 61; C. V 547; C. IX 267; C. XII 580
 mur-i rûh C. I 435; C. VII 330
 mûrîd C. VIII 110
 Mûsâ kavmi C. XI 578
 müsâhabet C. III 397
 müsâhib C. IV 443; C. VII 362; C. XIII 179
 müsâlahâ C. VI 557
 müsallat C. VIII 163
 müsallî C. XIII 129
 Mûsâ-mesreb C. IV 146
 Musavîti' C. V 17; C. VIII 154, 438; C. IX 139, 144; C. X 306; C. XII 400
 musavîre C. VI 211
 Mûsâ-yî rûh C. VIII 497
 Mûsevî C. IX 126; C. XII 187-190; C. XIII 149
 Mûsevî'l Mûhammed C. V 334
 Mûsevîler C. V 538, 562; C. VIII 48; C. IX 385; C. XII 189
 Mûsevîyet C. IX 385
 Mûsevîyet C. I 269
 Mushaf C. IV 90, 279, 280; C. V 376, 486, 490-493; C. X 551; C. XI 398, 399, 422, 424, 518; C. XIII 67, 297, 298, 309
 müsîbet C. II 56, 57; C. IV 122; C. VI 265; C. XIII 118
 müsîbet sofrası C. XII 622
 müsîki C. II 137; C. II 14, 60, 86, 87, 92; C. VI 500; C. VII 220, 222, 224; C. XI 540
 mu'sir C. XII 126
 muskâ C. VII 293; C. VII 60; C. XIII 295
 muslû C. II 259
 mutaassib C. III 220, 389; C. IX 413
 mutasarrâfun-fî C. III 315
 mutasarnîf C. I 305; C. III 235, 314, 315, 334; C. IV 184; C. VI 545; C. XI 222; C. XII 584; C. XIII 102
 mutasarrîfa C. IV 368; C. XI 196, 593
 mutasarrîf-ı C. VII 106
 mutasarrîf-ı hakîkî C. I 111; C. VII 106; C. VIII 277, 583; C. XI 46, 257; C. XII 553
 mutavassit C. III 484; C. XI 223
 mu'tekad C. XI 180; C. XII 195
 mu'teraz C. IX 443
 Mu'tezile C. III 36; C. V 412, 413; C. VI 106; C. IX 166; C. X 290, 604; C. XII 187
 Mu'tezîli C. III 36
 Mu'tîf C. II 116, 509; C. III 169, 311, 312, 429; C. IV 111; C. VII 34, 546; C. VIII 61; C. X 549; C. XI 24, 25; C. XII 81, 401
 mutîf C. IV 224; C. VIII 540; C. IX 324; C. X 265
 mutlak C. II 255, 281
 mutlakî müşâhede C. XI 478
 mutmainne C. I 150; C. II 210, 334; C. III 58, 66, 333, 370, 428; C. V 560; C. XIII 97
 mutrib-ı cismâni C. XI 224, 226

- mutrib-i rûhânî C. XI 224-226, 229, 231, 232
 mutrib C. II 13, 59, 61, 63-65, 91, 92, 95; C. III
 156; C. IV 502; C. V 43, 372, 385; C. VI
 499, 616; C. IX 89; C. X 141; C. XI 223-
 226, 228-231, 246, 247, 249, 250, 252,
 257, 294, 297, 301
 mutriblik C. VI 500
 muttakiletin imâmi C. VII 425
 Mütü kâbel en temûti C. XI 260; C. XIII 76
 müvâfakat C. VIII 209, 294
 muvahhid C. I 442; C. III 32, 33, 483; C. V 540;
 C. VII 461; C. VIII 446; C. IX 547; C. XII 42
 muvahhid-i müstağrak C. X 171
 muvahhidin C. II 163
 muvâneset C. IV 101
 muvâsâ C. X 25
 müze C. VI 223
 muzhir C. IX 335, 364
 muzhir-i Hak C. XII 576
 muzka C. XI 323
 muzlem C. XII 521
 muzmahîl C. X 605
 mübâh C. XIII 24
 mübâhase C. V 427
 mübâhi C. VII 404; C. X 35
 mübâlagâ-i şâîrâne C. VII 280
 mübârâ C. VI 384
 mübârât C. VI 383
 mübâseta C. X 333
 mübâyaa, mübâyaat C. VII 472; C. VIII 286
 mübâyaa-i âmme C. IX 494
 mübâdel C. VI 562
 Mübdî C. VIII 314, 438; C. IX 139, 144, 347
 mübdîl C. IX 500; C. XII 136
 mübeddîl C. IX 275, 276; C. XII 555
 mübeddîl-i hakîkî C. IX 279
 Mübeddîl-i ahvâl C. XII 249
 Mübeşşir C. V 48
 mübreem C. I 372
 mübtedâ C. IX 203
 mübtedi C. III 484; C. VII 322; C. IX 260; C. X
 209, 211, 464; C. XII 175
 mübtedi sâlik C. XII 156, 589, 590
 mübtelâ C. IV 383; C. V 71, 93, 94; C. VI 58; C.
 VII 265; C. VIII 420; C. IX 197; C. XII 598,
 602; C. XIII 112
 mücâdele-i hayât C. XIII 337
 mücâdele-i ilmiyye C. XII 16
 mücâdedat C. I 159, 77; C. II 290, 307; C. III 124;
 C. IV 31, 167, 293, 306, 329, 370; C. VII
 253, 454; C. VIII 171, 172, 194, 196, 217,
 227, 258, 319, 478, 480; C. IX 15, 72, 139,
 156, 158, 161, 164, 401, 402, 417, 420,
 615, 634, 650; C. X 228, 427, 428, 458,
 581, 604; C. XI 88, 98, 99, 182, 209, 252,
 503, 578; C. XII 187, 224, 245, 278, 279,
 344, 470, 471, 582, 584; C. XIII 52, 88,
 116, 117, 118, 139, 159, 178, 229, 243,
 251, 280, 324
 mücâhede C. I 65, 77, 172, 248, 310, 316; C. II
 135, 246, 247, 271, 272, 289, 291, 295,
 301, 341, 390, 413; C. III 233, 345; C. IV
 15, 23, 43, 44, 61, 140, 154, 176, 189,
 198, 199, 243, 298, 311, 313, 349, 353,
 354, 434, 440, 445, 456, 468; C. V 206,
 283, 284, 327; C. VI 424, 425, 427, 428,
 466, 476, 477, 580, 585, 588; C. VII 46-48,
 171, 223, 291, 298, 408, 422, 438, 459,
 556; C. VIII 135, 219, 222, 223, 323, 347,
 366, 470, 477, 501, 548; C. IX 62, 90, 95,
 157, 159, 160, 177, 208, 236, 237, 264,
 279, 318, 337, 339-341, 370, 394, 395,
 419, 435, 457, 458, 555, 562, 647; C. X
 139, 140, 229, 231, 234, 309, 337, 411,
 412, 418, 419, 429, 453, 459, 492, 509,
 511, 518, 579, 585; C. XI 95, 153, 170,
 180, 264, 325, 326, 407, 442, 464, 467,
 472, 473, 485, 486, 518, 563, 571, 587,
 607, 614; C. XII 13, 14, 15, 60, 61, 122,
 129, 150, 207, 220, 257, 295, 396, 523,
 547; C. XIII 87, 91, 92, 163, 210, 228, 240,
 282, 308, 343
 mücâhede kâlci C. III 401
 mücâhede-i nefş C. V 191; C. VI 421
 mücâhede-i nefşâniyye C. XI 435
 mücâhede-i nefsiyye C. VIII 323; C. IX 338
 mücâhid C. IV 16, 302, 305; C. VIII 325; C. IX
 71; C. X 487, 503, 505-508; C. XII 150,
 372; C. XIII 63, 89, 91, 92
 mücâzât C. III 276; C. IX 164; C. XIII 203
 Mücâssime C. II 381; C. VI 482; C. VIII 569
 mücîrim C. VI 89; C. VIII 331, 332, 359; C. X 32,
 33, 587, 589, 594, 607-612, 615, 619,
 620, 623; C. XII 292, 297, 300, 492
 müctehid C. IV 455; C. VI 309, 310, 358; C. XI
 72, 512; C. XIII 254
 müctehid-i dîn C. VI 377
 müctehid-i muhtî C. XI 177
 müdâhane C. I 1559; C. IX 226
 müdââm C. VI 621; C. XII 269
 müdârâ C. VI 28; C. VIII 607; C. X 235; C. XII
 42, 81
 müdbîr C. II 294; C. VI 634; C. XI 369, 370
 müdbîrlîk C. VII 42
 müddeâ-aleyh C. XI 510; C. XII 302
 müddeâf C. I 173; C. II 106, 112, 113; C. V 186,
 190, 192, 193, 195, 198, 199, 209, 210,
 218, 284, 604; C. VII 319, 320; C. IX 629;
 C. XI 407; C. XII 228, 302
 müddeâf seyh C. IX 480
 müddeâf kâzîb C. II 123; C. V 76, 77, 79; C. VI
 48, 320, 321; C. VII 28, 527; C. IX 495
 müddeâf-i müzevvir C. II 122; C. XI 185
 müdebbir C. VIII 580; C. X 327, 352

- müdebbirü'l-umûr C. VII 348
 müdâhîke C. V 434
 müdrekât C. VIII 170, 171; C. XI 621
 müdrekât-ı âdemî C. XI 621
 müdrikât-ı akliyye C. XI 12
 müennes C. IV 21
 müesserrün-fîh C. III 104, 371; C. VIII 317; C. XI 184; C. XIII 23
 müessir C. III 104, 371, 461; C. VI 308; C. XI 134, 184, 222, 361, 362, 436, 440; C. XII 194, 569; C. XIII 23
 müessirât C. I 415
 müessir-i hakîkî C. I 282; C. IX 273; C. XI 43, 134
 müezzin C. V 63; C. VI 245; C. VIII 307, 308; C. IX 94, 519; C. X 387-389, 391, 392
 müfesef C. XI 611
 müfîsif C. VIII 471, 472
 müflis C. I 298; C. II 225, 226; C. III 174, 176, 179, 181, 183-186; C. IV 141, 417; C. V 401; C. VI 66, 67; C. VII 295; C. X 195; C. XIII 140, 190, 214, 215
 mühilis C. II 225; C. XIII 114
 müfsid C. IV 129; C. VII 367, 368, 370, 414, 415; C. VIII 110
 müfekir C. VI 543
 müfteraz C. XII 545; C. XIII 24
 müfeteren C. X 607; C. XI 216
 müftü C. V 12, 372; C. XI 137, 186, 225; C. XII 14, 42
 mühendis C. III 272; C. IX 574, 575; C. X 473
 müheyymün C. XII 55
 müheyîyîc C. IX 324; C. X 265
 mühlet C. XII 570
 mühlîkât-ı seb'a C. II 444
 mûhre C. VI 473; C. X 220, 580; C. XII 78, 125, 128
 mühreyî kapmak C. X 220
 mûhîr-i hilâfet C. II 454, 455
 mûhîr-i Süleymân C. II 453
 mühtedi C. XI 91
 mühür C. I 329; C. II 453, 454; C. III 188, 189, 370, 486; C. IV 282; C. VI 138; C. VII 337, 338; C. VIII 20, 475; C. XI 68, 71; C. XII 268, 616; C. XIII 96
 mûhûrlenmek C. IV 282
 müjde C. VIII 440, 442, 443, 444; C. XIII 139
 müjdecî C. XI 369, 370
 mükâfât C. III 276; C. VIII 191; C. X 320; C. XI 138
 mükâfât-ı uhreviyye C. III 415
 mükâsefât C. IX 95
 mükâsefe C. I 103; C. XI 324
 mükellef C. III 33
 mükemmill C. I 533; C. IX 285, 286; C. XI 72, 73; C. XII 116, 226
 mükevvenât C. XII 39
 mükîs C. XI 420
 müktetem C. XII 573
 mülâbese C. VIII 314, 457
 mülâkât C. XIII 22
 mülâyemet C. XII 429, 433
 mülâyîm söz C. VIII 608, 609
 mülhîd C. III 364, 486; C. V 13; C. VIII 88; C. X 72; C. XII 613
 mülhîme C. I 150, 208; C. II 334; C. III 58, 66, 333, 370, 428; C. V 560; C. VI 501; C. VII 190; C. IX 277; C. XI 195; C. XIII 97
 mülk C. I 320; C. II 197-200, 228, 340; C. III 260, 431, 464; C. V 271; C. VI 68, 229, 616; C. VII 203, 218, 240, 248, 304; C. VIII 218, 285, 286, 338, 417; C. IX 189; C. X 263, 540, 541, 583, 585, 596, 597, 599; C. XI 168; C. XII 96, 166, 363, 376; C. XIII 37, 38, 169
 mülk kîsîrdır C. IX 189
 mülk ve mâl C. VII 323
 mülkî C. II 284
 mülk-i bekâ C. X 518
 mülk-i cihân C. V 346
 mülk-i cihânnâvârisi C. IX 489
 mülk-i dûryâ C. I 415; C. VII 257, 320; C. XI 342; C. XIII 172
 mülk-i hakîkat C. XIII 42
 mülk-i ilâhî C. VI 593; C. IX 397; C. X 153
 mülk-i ma'nevî C. VII 215, 304, 305; C. XIII 174, 305
 mülk-i mukayyed C. VIII 290
 mülk-i mutlak C. VIII 290
 mülk-i rûhânî C. VII 203
 mülk-i sûri C. IX 143
 mülk-i Süleymân C. I 329
 mülk-i yûcûd C. VII 338; C. VIII 142, 218; C. IX 322
 mülk-i zâhir C. I 416
 mülkîyet C. II 228; C. IX 334; C. XI 168
 mülkün mâlikî C. XII 362
 mülûk C. XII 507
 mümin C. I 166-168, 170, 179, 269, 276, 278, 287, 292, 316, 382, 383, 405, 406; C. II 39, 152, 161, 213, 235, 277, 344-346, 459, 512, 556, 562; C. III 96, 97, 147, 148, 164, 277, 301, 348, 349, 445, 483; C. IV 13, 72, 117, 193-196, 198, 204, 205, 216, 217, 223, 255, 275, 284, 289, 290, 343, 344, 390, 398, 461-463, 492, 505; C. V 128, 129, 305, 335, 355, 412, 490, 509; C. VI 237, 238, 282, 322, 428, 429, 432, 465, 475, 476, 486, 555, 556, 558, 576-579, 627; C. VII 246, 247, 393, 414, 436, 457, 548; C. VIII 86, 106, 179, 198, 237, 267-269, 295, 308, 344, 345, 363, 401, 412, 433, 444, 445, 479-481, 497, 498, 506, 517, 613; C. IX 19, 29, 34, 35, 69, 73, 85

- 89, 108, 122, 130, 144, 164, 176, 415,
 537, 555, 558, 564, 567, 575, 594-596; C.
 X 35, 37, 144, 145, 249, 250, 258, 270,
 271, 318, 323, 330, 331, 347, 384-386,
 405, 411, 429, 447, 463, 464, 586, 600; C.
 XI 25, 57, 82, 98, 99, 183, 228, 233, 274,
 275, 302, 307, 330, 360, 374, 381, 410,
 455, 476, 499, 500, 597, 605, 606; C. XII
 156, 157, 164, 165, 167-169, 187, 224,
 264, 303, 304, 306, 325, 326, 337, 340,
 368, 391-395, 436, 538; C. XIII 15, 36,
 105-110, 112, 191, 196, 197, 203, 206-
 208, 230, 296, 300, 335, 341, 342
 mü'min cin C. XII 339
 mü'min miszherdir C. XIII 105
 mü'min, mü'minin aynası C. II 344; C. III 23; C.
 XIII 202
 mü'min-i hakîkî C. II 346; C. III 348
 mü'min-i kâmil C. IX 481
 mü'min-i kâmilin kalbi C. VII 243
 mü'min-i muhakkik C. XII 187
 mü'min-i sâlih C. V 129
 mü'minin gûdâsi C. IV 423
 mü'minin kalbi C. II 213; C. XII 367
 mü'minler C. I 240; C. VIII 414, 457, 507
 mü'minler kardeşler C. IV 491
 mü'minlerin babası C. XIII 242
 mü'minlerin beyi C. X 407
 mü'minlerin mevlâs C. XIII 206
 Mûmît C. IV 479; C. V 17; C. VIII 59, 301, 314,
 438; C. XIII 312
 mümkin C. II 322, 323; C. III 105
 mûmkînât C. XII 520
 mûmîlk C. III 123, 124
 mûmtehan C. III 470
 münâcât C. I 229; C. II 372, 406; C. III 458, 474,
 475, 487, 492; C. IV 9, 35, 169, 179, 180,
 184, 197, 257, 285, 416, 514, 515; C. V
 69, 70, 117, 304, 372, 396, 580, 632, 633;
 C. VI 23, 499; C. VIII 328, 403, 509, 515; C.
 IX 56, 114, 139, 269, 401, 467, 525, 581;
 C. XI 86, 152, 192, 194, 301; C. XII 126,
 237, 277, 315, 474, 475; C. XIII 18, 110
 münâdâ C. IV 281
 münâdî C. IV 281
 mü'nâfîk C. I 165, 166, 167, 168, 170, 297,
 335, 336, 375; C. II 385; C. III 90, 91, 92,
 208, 268, 301; C. IV 72, 226, 269, 270,
 274, 276-279, 281, 283, 284, 286, 287,
 329, 494; C. V 45, 63, 64, 77, 220, 221,
 472, 623; C. VI 156, 428, 429; C. VII 67,
 68, 370, 462, 463, 465; C. VIII 53, 106,
 107, 544, 601, 621; C. IX 69, 98, 392, 553;
 C. X 122, 395, 405, 502, 533, 541; C. XI
 36, 357; C. XII 25, 331, 520; C. XIII 206
 münâzara C. X 430 C. XI 90
 münâzara C. V 371; C. XII 16; C. XIII 225, 236
 münâzara erbâbî C. V 370
 münâcim C. XI 416
 mündek C. XIII 277
 müneccecm C. I 304; C. V 232, 233, 239, 243,
 247-254; C. VI 152, 153; C. VII 182; C. VIII
 156, 165, 183, 184, 543; C. IX 602; C. X
 599; C. XI 43-47, 50, 555, 557, 558, 560;
 C. XII 268, 388; C. XIII 306, 345, 346
 münâzzîhler C. VIII 572
 müñâfîl C. II 149; C. XI 184; C. XIII 83
 müñâfîl C. II 97; C. III 123, 124
 müñ'im C. II 116; C. IV 122; C. VI 57, 466, 468,
 469, 581; C. VII 315; C. VIII 313, 438; C. IX
 139; C. X 74; C. XI 604; C. XII 426
 müñ'îmlîk C. XI 517
 müñâkasım C. II 434
 müñker C. II 510; C. XII 519, 520
 müñkerat C. VII 438
 müñkesî C. I 216; C. IX 177
 müñkesî'l-kalb C. VIII 279; C. IX 177
 müñkir C. II 46, 47, 78, 167, 369, 370; C. III 96,
 97, 188, 189, 222, 364, 434, 445; C. IV 72,
 277, 281, 287, 317, 340, 422; C. V 472; C.
 VI 31, 94, 112, 119, 121, 123, 137, 138,
 140, 142, 149, 150, 154, 182, 183, 332,
 567, 627; C. VII 26, 27, 232, 246, 414,
 424, 426, 427; C. VIII 40, 257, 259, 308-
 314, 350, 589, 601, 614; C. IX 73, 85, 184,
 185, 262, 378, 379, 392, 576, 577, 594,
 606, 614; C. X 35, 37, 146, 250, 255, 270,
 450, 542, 546, 634; C. XI 17, 18, 20, 26,
 133, 307, 330, 344, 370, 371, 382, 392,
 434, 435, 465; C. XII 40, 58, 59, 63, 99,
 121, 151, 152, 177, 224, 340, 350, 407,
 408, 478, 574; C. XIII 50, 109, 110, 147,
 148, 195, 258, 259, 260, 262, 289, 296-
 299, 341
 müñkir-i evlîyâ C. III 389; C. VII 313; C. X 145;
 C. XI 371; C. XII 178
 müñkir-i haşç C. VII 269
 müñkir-i Mesnevî C. X 634
 müñkir-i tarîk-i evlîyâ C. XII 177
 müñkir-i ulûhiyyet C. VIII 307, 308, 310, 352;
 C. IX 263, 488; C. X 285; C. XI 132, 134,
 135, 136, 437; C. XII 575
 müñkir-i vîcdânî C. X 287
 müñkirin C. III 391
 müñkirlik C. IV 286
 Müntakîm C. I 552; C. II 116; C. III 92; C. IV
 122; C. VII 315; C. VIII 38, 92; C. X 73; C.
 XI 445
 müñtecâ C. XIII 100
 müñtehâ C. VIII 49; C. X 554
 müñtehâsîz olan Evvel ve Âhir C. V 574
 müñtehâ-yi sülük C. III 433
 müñtehî C. III 484; C. IV 119; C. VII 322; C. IX
 201; C. XI 223

- müntesib C. VIII 491; C. XI 189
 münzevi C. V 432
 müraâat-i nazîr C. IX 87
 müräî C. III 90; C. IV 389; C. X 12, 502
 Mürcie C. XII 187
 mürebbi C. I 194, 229; C. III 233, 345; C. IV 32,
 219, 331; C. V 436; C. VI 165, 364, 478; C.
 VII 274; C. VIII 526, 616; C. IX 56, 270; C.
 X 258, 323; C. XII 232; C. XIII 283, 288
 mürebbi-i hâs C. V 38
 müreibbiye C. IV 45
 mürekkeb C. III 203; C. IV 448, 449; C. XI 183;
 C. XII 112
 mürekkebât-ı fâhiyye C. III 339; C. XI 404
 mûrid C. I 222, 227, 229, 236, 298, 434; C. II
 27, 106, 107, 109-112, 122-124, 131,
 171, 196, 302, 310, 311, 328, 341, 365; C.
 III 20, 23, 45, 46, 370, 371, 434, 436, 437,
 441, 442; C. IV 23, 32, 113, 114, 305, 389,
 395, 403, 418-422, 425, 443, 444, 499,
 501, 502, 508; C. V 12, 206, 384, 385,
 422, 480, 534, 535; C. VI 51, 130, 226,
 368, 387, 437, 610; C. VII 99, 100, 104,
 108, 117, 118, 122, 158, 169, 171, 172,
 212, 233, 307, 308, 416-418, 528, 533; C.
 VIII 43, 54, 69, 88, 90-92, 249, 250, 620;
 C. IX 81, 110, 112, 139, 148, 151, 167,
 176, 177, 258, 265, 303, 305, 306, 308,
 318-320, 376, 390, 391, 426-429, 430,
 468, 471-474, 479-481, 497; C. X 64, 87,
 92-95, 115-117, 119, 121, 124, 125, 128,
 132, 133, 136, 137, 140, 141, 146, 150,
 159-161, 170, 177, 178, 185, 231, 238,
 239, 246, 267, 381, 382, 385, 386; C. XI
 38, 74, 182, 203, 231, 407, 434; C. XII 28,
 50, 53, 54, 71-74, 76, 77, 80, 253, 567; C.
 XIII 43, 134, 163, 164, 249
 mûrdân C. III 433
 mûrid-i âkil C. X 147
 mûrid-i âşik C. VII 111
 mûrid-i ebter C. VI 51
 mûrid-i hakîkî C. VIII 609
 mûrid-i hâs C. IX 434
 mûrid-i hîlekâr C. X 126
 mûrid-i mukallid C. IV 308-313; C. IX 433
 mûrid-i mücâhid C. IV 306
 mûrid-i sâdîk C. IV 310-312, 314; C. V 537; C.
 XI 173, 402, 403; C. XII 26
 mûridin kalbi C. III 370, 371
 mûridilik C. XIII 164
 mûridullah C. V 622
 mûrsel C. VIII 344; C. XII 478; C. XIII 194, 195
 mûrsile C. XIII 261
 mûrsid Bk. rehber, üstâd C. I 36, 66, 96, 129,
 227-229, 236, 298, 528; C. II 27, 28, 107,
 110, 111, 210, 245, 291, 293, 295, 302,
 304, 315, 365, 370, 373, 374, 503; C. III
 20, 21, 23, 39, 40, 45-47, 162, 178, 258,
 381, 432; C. IV 31, 50, 75, 444, 462, 500;
 C. V 88, 106, 144, 201, 213, 339, 409,
 436, 479, 510, 535, 536; C. VI 46, 51, 52,
 129, 240, 282, 477, 609; C. VII 101, 102,
 108, 111, 171, 370, 398, 416, 417; C. VIII
 42, 43, 54, 67, 88, 98, 99, 103, 262, 319,
 503, 553, 520, 521; C. IX 29, 126, 127,
 130, 146, 165, 168, 171, 258, 270, 307,
 356, 408, 413, 480, 602, 647, 650; C. X
 153, 154, 184, 351, 428, 524; C. XI 166,
 173, 175, 178, 180, 182, 217, 370, 378,
 402, 403, 406, 466, 506, 519, 574, 623; C.
 XII 28, 204, 206, 207, 270, 281, 282, 284,
 319, 444, 589, 591, 595, 597; C. XIII 45,
 61, 62, 74, 89, 134, 143, 170, 243, 251,
 282, 283, 288
 mûrsid[llk] C. XII 295
 mûrsid-i âîf C. V 350
 mûrsid-i hakîkî C. II 382; C. VII 498
 mûrsid-i kâmil C. I 120, 135, 136, 139, 145,
 147-150, 256, 434, 463, 537; C. II 27, 54,
 55, 95, 106, 112, 130, 132, 207, 232, 236,
 238, 243, 259, 271, 279, 289, 290, 291,
 293, 297, 300, 301, 303, 307, 312-314,
 316, 318, 319, 327, 332, 363, 364, 502,
 504, 533, 534; C. III 20-23, 39, 40, 43-45,
 62, 64, 113, 114, 233; C. IV 32, 57, 190,
 305, 306, 308-310, 312, 445, 477, 478; C.
 V 31, 92, 114, 168, 206, 334, 350, 351,
 384, 408, 409, 550; C. VI 43, 45, 50, 424,
 425, 442, 461, 466, 468, 469, 597, 604,
 609, 610; C. VII 31, 99, 104, 110, 118,
 132, 158, 198, 256, 257, 260, 325, 365,
 367, 398, 399, 404, 411, 412, 416, 418,
 459, 493, 494, 499, 500, 509; C. VIII 137,
 175, 227, 228, 318, 417-419, 526, 533,
 554, 569; C. IX 19, 72, 91, 127, 131, 149,
 150, 165, 167, 256, 265, 302, 308, 311,
 338, 355, 357, 358, 371, 375, 376, 408,
 473, 494, 649; C. X 132, 137, 429, 431,
 437, 604, 632; C. XI 66, 76, 77, 114, 115,
 173, 174, 176, 178, 182, 225, 231, 232,
 401, 518-520, 622; C. XII 13, 26, 251,
 252, 261, 278-281, 283, 388, 403, 417,
 418; C. XIII 63, 67, 79, 97, 103, 139, 159,
 165, 171, 282
 mûrsid-i kâzîh C. V 76
 mûrsid-i mukallid C. IX 303; C. XIII 250, 251
 mûrsid-i müddeî C. XIII 249
 mûrsid-i müzevvî C. XI 176; C. XIII 249
 mûrsid-i nâkûs C. VII 417; C. IX 128, 149; C. X
 246; C. XI 508; C. XII 206
 mûrsidinde fâni olmak C. IV 56
 mûrsidlik C. I 256; C. VI 50; C. VII 371, 482,
 493; C. VIII 117; C. IX 94, 151, 470; C. X
 139, 269, 382, 460, 586; C. XI 325, 471; C.

- XII 35, 152, 208, 626; C. XIII 164, 249, 289
 mürtais da'vâsi C. IX 493; C. V 213; C. VII 28; C. X 381; C. XI 29, 469; C. XII 204; C. XIII 42, 43
 mürtais C. I 451
 mürtecâ C. VII 19; C. XIII 113
 mürted C. III 364; C. XIII 289
 mûrûvet C. II 493; C. III 250
 müsâfir C. V 142; C. VIII 117, 118
 müsâvât C. III 444
 müsâvîlik da'vâsi C. III 437
 müsbel C. XI 27, 30
 müsbit-i Hak C. XII 575
 müsebbib C. IV 135, 510, 516; C. V 116; C. VI 201; C. VII 54; C. IX 274, 502, 503, 505, 506; C. XI 430; C. XII 134, 135; C. XIII 205
 müsebbib-i esbâb C. V 583
 müsebbib-i hakîki C. XI 169
 müsebbib'l-esbâb C. IV 17, 135, 514; C. V 115; C. VI 36, 39, 201, 308; C. IX 504
 müsebbih C. IV 345, 346; C. XII 132
 müseddes mahzû C. I 54
 müseddes maksûr C. I 54
 müsemmâ C. I 211, 250, 315, 358, 449, 520; C. II 152, 158, 219, 238, 328, 425, 426; C. III 11, 39, 64, 169, 170, 192, 208, 290, 294, 340, 375, 427, 496; C. IV 235, 498; C. V 78, 362, 462; C. VI 74, 103, 177, 328, 623; C. VII 40, 77, 386, 403, 409, 506; C. VIII 170; C. X 91, 348, 585, 624; C. XI 84; C. XII 78, 130, 161, 235, 421, 542
 müsemmâ ismîn hakîkatidir C. XII 130
 müşe C. XIII 295, 296
 müşlim C. IV 489; C. IX 130, 131; C. XII 158, 177
 müşlûman C. I 269; C. II 151, 518; C. VII 312, 548; C. IX 105, 109; C. X 58, 258, 259, 262, 264, 385, 387, 388, 391, 392, 446, 576, 636; C. XII 167, 177, 186, 188, 190; C. XIII 50, 197
 müşlûman olmak C. X 389
 Müslûmarlık C. VIII 41; C. IX 76; C. X 391, 387, 393, 395
 müşrif C. II 97
 müştagfir C. II 325
 müştagrak C. VIII 550; C. X 72, 316
 müştahâkki C. XI 494
 müştahikk C. XI 494; C. XII 135, 137
 müştahîl C. X 216
 müştahîf C. I 386, 518; C. II 225, 315, 523; C. III 32, 327, 370; C. IV 37, 190; C. VI 145; C. VIII 600; C. IX 51; C. XI 38, 244; C. XIII 220
 müştaid kalb C. XII 42
 müştaidd C. IX 26; C. XIII 46, 176, 218
 müştaidd-i ezeli C. XII 158
 müştaîn C. XI 445
 müştakel C. II 90, 91; C. III 69; C. V 308, 309; C. VIII 319, 320, 323; C. IX 324; C. X 311; C. XI 266; C. XII 255, 256, 274; C. XIII 167
 müştakil C. VIII 450, 546; C. XI 430
 müştaklîl-vûcûd C. VI 102; C. IX 327
 müştazkir C. VII 327
 müştasîb C. XI 397
 müştasîf C. VI 347; C. IX 13
 Müsteân C. III 459; C. V 404, 492; C. X 58, 261; C. XI 413, 562; C. XIII 258
 müşteâr C. XIII 261
 müştebîd zâlim C. V 462
 müştebît hükümdar C. VIII 162
 müştecâbî'd-dâ've C. V 495
 müştecâr C. XII 473; C. XIII 109
 müştecin C. X 314
 müşteçiz C. XII 279
 müştedir C. IX 13
 müştegâr C. IX 115
 müştehâza C. III 493
 müştehencen kessa C. X 134
 müştehlek C. II 342; C. VIII 339, 360
 müştemî C. II 561, 564; C. VI 316; C. XI 293
 müştemî' O'dur C. XI 348
 müştenkîh C. VII 327
 müşteski C. VI 392, 398; C. XII 241
 müştesrik C. I 49, 53; C. VIII 60; C. XII 508
 müştetâb C. XII 445
 müştetim C. XII 197
 müştevâ C. II 213
 müştevâ-yi Rahmân C. II 477; C. XII 536
 müştevhâs C. XI 466
 müştezâd C. VII 334
 müştezâd beyit C. XII 63
 müşâ'a C. XII 285
 müşâbehet C. I 297, 298
 müşâgâle C. VI 115
 müşâhâdet C. IX 650; C. X 351
 müşâhede C. I 50, 108, 130, 247, 261; C. II 162, 231, 328, 359, 434, 502, 503, 512, 513, 514; C. III 166, 169, 241, 300, 446, 461; C. IV 265, 266, 296, 369, 371, 373, 393, 396-398, 422, 485; C. V 17, 18, 148, 272, 357, 406, 513, 515, 525, 526, 565, 633, 634; C. VI 211, 230, 304, 385, 388, 453, 454, 584, 604, 606, 613, 618; C. VII 30, 31, 140, 161, 242, 245, 272, 460, 484, 508; C. VIII 50, 67-69, 198, 236, 340, 344, 439, 440, 443, 444, 450, 508, 522, 530, 531; C. IX 61, 111, 131, 132, 267, 336, 347, 349, 411, 625, 649; C. IX 617; C. X 143, 186, 204, 258, 367, 422, 445, 453, 459, 480, 518, 536, 537, 539, 541, 577; C. XI 22, 201, 216, 233, 324, 520; C. XII 117, 154, 174-176, 193, 233, 242, 267, 268, 278, 285, 302, 413, 542, 545, 615; C. XIII 46,

- 79, 94, 124, 143, 144
 müşâhede mertebesi C. X 453
 müşâhede şârabi C. VIII 71
 müşâhede-i cemâl C. X 538
 müşâhede-i Hak C. II 149; C. IX 327
 müşâhede-i hakâik C. IX 60
 müşâhede-i hakîkat C. III 38; C. VIII 446; C. X 429
 müşâhede-i vahdet C. IX 365
 müşâhede-i zât C. VIII 344
 müşâhede-i zevkiyye C. VII 247
 müşâhid C. XIII 333
 müşâvere C. II 296; C. IV 124; C. VII 365; C. VIII 251; C. XII 222
 müşebbet C. X 459
 müşebbih C. I 52; C. III 32, 33; C. V 13; C. VIII 572
 Müşebbihe C. II 381; C. XII 187
 müşebbihin teşbihi C. III 378
 müşfîk C. IV 275
 müşîr C. XII 309
 müşk C. IV 237; C. VII 522
 müşk-i Çin C. X 127
 müşkil C. VI 216; C. VII 50
 müşkilin müşkil C. X 149
 müşkîn C. I 335; C. III 236; C. IV 130, 131; C. V 13, 472; C. VI 555, 558, 577; C. VIII 450, 451, 607, 616; C. X 249, 250, 585; C. XI 329, 351, 599; C. XII 43, 119, 193, 194; C. XIII 281
 müşrike konuþmak C. XII 40
 müşrik-i hafî C. VIII 451
 müştak C. II 239; C. VI 530, 584; C. VII 219; C. XI 400; C. XII 272
 müştâlik bângî C. III 373
 müştehyât-ı nefâniyye C. VII 444; C. IX 460, 462
 müştehî C. XIII 108
 müşterâ C. IX 483
 müşteri C. II 505; C. III 116, 164, 117; C. IV 167, 378, 379, 452; C. VIII 237; C. IX 376, 480-483; C. X 634; C. XI 24, 49, 290, 291, 292, 293, 302, 303, 305; C. XII 314, 315, 508; C. XIII 211
 mütbâat C. VII 472
 mütâlaa C. I 77
 mütâlaat-ı felsefiyye C. IX 313
 müteallim C. XII 547
 müteayîn C. V 565
 müteâsîr C. III 429
 mütecellâ-leh C. II 553
 mütecellî C. VI 345; C. XII 467; C. XIII 317
 müteddîb C. XIII 95
 müteellim C. III 478
 mütefakkire C. I 109
 mütegâyîr hâdistir C. XIII 253
 müteharrîk C. VI 539
 mütehayyile C. I 109; C. VIII 142; C. XI 65; C. XII 496
 mütekebbir C. II 132, 332, 369; C. VI 157, 158, 162, 164; C. VII 295, 313; C. VIII 277; C. XII 152
 Mütekellim C. III 150; C. V 375; C. XI 430; C. XII 134; C. XIII 239
 mütekellimîn C. I 453, 530; C. II 73, 237, 243; C. IV 292, 293, 294, 304; C. VI 382; C. VIII 530; C. XII 187, 189; C. XIII 71, 84, 94, 95, 128
 mütelezziz C. III 478
 mütenâhî C. II 213; C. V 501
 mütenâsîb endâm C. VI 456
 müteşâbihât C. I 439; C. V 377; C. VI 329; C. VIII 109, 453; C. X 318; C. XI 349
 müteşâbihât-ı Kurâniyye C. IV 373
 müteserrîl C. IV 164; C. IX 29
 müteşeyyîh C. IV 351; C. XI 406, 407
 mütevâri C. X 365
 mütevassit C. VII 322
 mütevâzîl C. III 228; C. V 546; C. VI 157, 317; C. VII 295; C. VIII 276, 474, 463; C. IX 55, 373; C. X 208; C. XIII 289, 290
 müteyyem C. XI 594
 mütezelli C. II 377
 müttakî C. III 60, 148; C. VII 21, 84, 519; C. VIII 484, 497; C. IX 399, 529, 576; C. XI 104, 105
 müttékâ C. XII 123
 müvekkel C. VI 21, 373-376, 550, 563, 564; C. VIII 58
 müvekkel-i hafî C. VI 374
 müvelledât C. VI 534
 müvelîlîd C. XI 582
 müvellide C. VI 211
 müvellidü'l-humûza C. I 286, 293, 297, 396; C. III 452; C. VI 19; C. VI 484, 534; C. VII 132, 533; C. VIII 264; C. IX 79, 152, 388, 522; C. XI 30, 31; C. XII 492, 517, 525; C. XIII 24, 257, 264
 müvellidü'l-mâ C. I 293, 297, 396; C. III 452; C. VI 554; C. VII 533; C. IX 79, 152, 388, 522; C. XI 30; C. XII 517; C. XIII 264
 müvesvîs C. VIII 540; C. IX 324; C. X 265; C. XI 204
 müşâh C. XIII 89
 müşâyede C. XIII 205
 müze C. VII 300
 müşekker C. IV 21
 müşekkir C. I 77; C. XIII 160
 müşezvir C. II 106; C. VIII 620; C. X 381; C. XI 216; C. XII 490; C. XIII 133, 134, 135
 müşevvir şeyh C. VII 499, 500; C. X 137, 176; C. XI 154
 müşeyyânât C. IX 208; C. XIII 180
 müşeyyânât-ı dünyeviyye C. IX 207, 208

- Müzzil C. II 271; C. VII 30, 254; C. VIII 314; C. XI 341
 müzmahil C. X 624
- N nabız C. I 137, 140, 141; C. VII 90, 529, 530; C. XI 440, 428, 429
 nâdiye C. X 349
 nâ-chîl C. X 368
 nafaka C. VII 551; C. IX 464; C. XI 568, 569, 570; C. XIII 281
 Nâfi' C. I 234; C. III 169; C. IV 111; C. V 405; C. VI 228, 496; C. VII 327, 522; C. VIII 61; C. IX 505; C. X 153, 200, 347; C. XI 24, 25, 564; C. XII 81, 91, 219, 557
 nağamât C. II 37; C. VII 221, 222; C. IX 88, 89
 nağamât-i müsâkiyye C. XII 48
 nağme C. II 14, 15, 17, 59; C. IV 444, 501, 502; C. VI 500, 501; C. VII 221; C. XI 230, 231, 247, 541, 557; C. XIII 293
 nağme-i müsikî C. VII 220
 nâhâr C. X 287
 nahîl C. XII 524, 525
 nahiv C. II 263-266, 435; C. IV 472; C. V 378; C. VI 69
 nahivci C. II 264; C. IV 473
 nâhiye C. XIII 126
 nahl C. II 298; C. VI 277, 400; C. VII 411; C. IX 153; C. X 31; C. XII 525
 nahl-i revân C. VI 277
 Nahnu's-sâffûn C. X 621
 nahr günü C. XI 605
 nahs C. I 264; C. III 117, 427; C. VI 72; C. X 473, 474; C. XI 316, 556; C. XII 276, 277, 392, 394
 nahs ve sa'd halleri C. IX 121
 nahs yıldızı C. IV 232
 Nahs-i asgar C. III 116; C. X 474; C. XIII 311
 Nahs-i ekber C. II 505; C. III 116, 471; C. VII 185; C. X 161, 162, 221, 473; C. XI 49; C. XII 341
 nahvet C. II 119, 120, 369; C. VI 316; C. X 14; C. XI 389; C. XII 35
 nahvî C. II 262, 266; C. V 372
 nâib C. I 246; C. II 202; C. VI 93; C. VII 240; C. IX 175, 256, 270, 298, 453, 489, 528; C. X 207; C. XIII 179, 194, 200, 201, 202, 204, 205, 212, 214, 232, 311, 312
 nâib-i Hak C. II 225; C. V 27; C. IX 176; C. XI 620; C. XIII 206
 nâib-i İlâhî C. I 171
 nâib-i Rahmân C. II 221
 nâib-i seyât C. XII 329
 naîm C. I 417
 nâîs C. XI 465
 nâka C. VI 608; C. VII 450; C. VIII 249, 250; C. IX 503
 nâka-i Hudâ C. VI 600
 nâka-i İlâhî C. II 175
 nâka-i rûh C. VI 600, 604
 nâkatullah C. II 173
 nakid Bk. nakid C. IV 55; C. VIII 305; C. X 26; C. XII 289
 nakd-i ceyyid C. XIII 348
 nakd-i enâniyyet C. XIII 75
 nakd-i hâl C. VIII 444
 nakd-i hâlis C. IV 56, 304
 nakd-i ilm C. XII 289
 nâkud C. VI 277, 365; C. VII 524
 nâkû gibî donanmış C. VI 277, 365
 nâkil-i sadâ C. XII 238
 nâkus C. I 74, 162; C. II 222, 373; C. VI 259, 336; C. VII 496; C. VIII 53, 241, 262; C. IX 372, 444; C. X 36, 129; C. XI 198, 406, 414, 434, 456; C. XIII 127
 nâkis akıl C. III 423
 nâkus ilm C. III 423
 nâkus ihsan C. XI 87
 nâkus mürşid C. IX 129, 148; C. XI 507, 508
 nâkus rehber C. IX 131
 nâkuslar C. XI 99
 nâkusu'l-akl C. XII 57
 nâkuş C. I 233, 327, 348, 529; C. II 40, 239, 240, 244-246, 277, 278, 288, 314, 315, 358, 344, 430-434; C. III 38, 286, 290, 370, 491; C. IV 10, 81, 193; C. V 253, 388, 389; C. VI 108; C. VII 121, 135, 240; C. VIII 92, 93, 222, 223, 315, 316, 353, 368, 420, 421, 509, 512, 579, 580, 615, 618; C. IX 117, 314, 490; C. X 121, 179, 184, 185, 209, 228, 339, 461, 367, 450, 451, 504, 505, 513, 516; C. XI 50, 60, 285, 419, 479, 481, 508, 601, 602, 612; C. XII 390, 420, 446, 471, 540, 541, 565; C. XIII 177, 265, 340
 nâkuş bağlayıcılar C. VIII 376
 nâkî C. II 213; C. IV 339, 406; C. V 594, 603; C. VI 226; C. VII 393, 516; C. XII 83, 285, 306, 367, 439
 nâkîb C. II 247, 259, 268; C. XII 181; C. XIII 291
 nakid Bk. nakid C. II 345; C. VIII 443
 nâkîl C. VIII 395
 nâkîl mes'elesi C. III 270
 nâkîl C. XII 511
 nakkâb nikâb C. X 429
 nakkare C. II 444
 nakkâş C. I 233; C. II 314, 315; C. III 38, 39; C. IV 192; C. V 253, 367, 368; C. VII 121; C. VIII 315, 420
 nakkâş-i hakîkî C. III 39
 nakkâşılık C. II 429; C. X 474
 nakîl Bk. nakîl C. VI 585
 nâkîl-i a'râz C. III 274
 nâkîl-i ma'nevî ve meczâzî C. III 270

- naklî zillî C. III 270
 Nakşbendîye Bk. Nakşîyye C. VIII 447; C. IX
 302; C. XII 51; C. XIII 283
 nakş-i abdâni C. III 34
 nakş-i evliyâ C. I 195
 nakş-i hasen C. V 368
 nakş-i Kandehâr C. VII 273
 Nakşî C. II 327
 Nakşîyye C. VI 529; C. IX 314; C. XI 180
 nâkrî kull C. VII 220
 nakz-i ahd C. V 472; C. VII 484; C. X 164, 165
 nal Bk. na'l C. VII 320
 nâle C. I 73, 74, 78, 230, 472, 532, 533; C. III
 327; C. V 69, 70, 72, 73
 na'leyn C. III 372
 nalin C. IX 463
 na'l-i ma'kûs C. XI 533
 na'lin ters olmasi C. XI 518, 561, 592
 nâm C. III 409; C. VII 258, 370; C. VIII 175
 nâmahrem C. II 136; C. III 341; C. VII 301; C. X
 367, 371; C. XI 241, 246, 435
 nâ-marzî C. VII 438
 namaz Bk. salâh C. I 187; C. II 148, 204, 205,
 341, 406, 407, 510; C. III 179, 207, 264,
 265, 268, 493; C. IV 21, 41, 213, 214, 255-
 259, 272, 320, 321, 368, 396, 415, 423,
 424, 444, 447; C. V 541, 542, 545, 550,
 566, 568, 569, 572, 574, 575, 586, 587,
 605, 633, 634, 636; C. VI 172, 179, 180; C.
 VII 363, 425, 461, 462; C. VIII 205, 502,
 544; C. IX 73, 75, 89, 96-98, 164, 165,
 293, 419, 423-425, 524; C. X 54, 56, 57,
 59, 121, 277, 377, 378, 445, 476, 532,
 533, 570, 576, 608, 620; C. XI 585; C. XII
 12, 24, 49, 240, 324, 325, 432, 519, 520,
 523, 547, 606, 618; C. XIII 146, 263, 328
 namaz kapısi C. VIII 204
 namazda ağlamak C. IX 425
 namazda âh etmek C. IX 519
 namazda cemâat C. XI 165
 nâme C. V 634; C. XI 601, 602
 nâme-i kalb C. XI 440
 nâmegîrû C. IV 422
 nâm-i Ahmed C. I 260
 nâm-i îlahî C. VIII 310, 311
 nâm-i peygamberî C. VIII 310
 nâm-i Resûl C. VIII 311
 nâm-i pâk C. XIII 50
 nâmiye C. VI 211
 nâmûs C. II 369, 370; C. IV 141; C. VII 435; C.
 XI 76, 77, 211; C. XII 611-614; C. XIII 72
 nâmûs da'vâs C. XII 35
 nâmûs-i ma'nevî C. XI 608
 nâmûs-i mevhûm C. II 367, 368
 nâmûs-i ser'i C. IV 141
 nâmûtenâhî C. II 213; C. III 191; C. V 246, 501;
 C. VII 318
- nar C. I 253, 255, 256; C. II 495; C. X 151, 152
 nâr Bk. ates C. III 17, 181, 348, 349; C. VI 522,
 523, 524; C. VII 186, 208; C. VIII 268, 269;
 C. IX 160, 453; C. X 531; C. XII 55, 369; C.
 XIII 18, 19
 nar çiçegi C. VI 358
 na'ta C. VIII 493; C. X 378, 379; C. XIII 237,
 238
 nardenk şerbeti C. I 253
 nâr-i firkat C. VI 616
 nâr-i nefşâniyet C. III 17
 nâr-i semûm C. II 486
 nâr-i sehvet C. II 486, 487
 nâr-i şevk C. VIII 585
 nârî C. II 284; C. III 41; C. VI 532
 nâr-i semûm C. III 254
 nâr-i sehvet C. VI 22
 nârlîler C. II 485
 nâs C. VII 230, 293; C. IX 517; C. XII 289
 Nasârâ C. III 391, 392; C. VIII 615; C. XI 307
 nâ-savâb C. X 367
 nasâyîh-i embiyâ C. VI 140
 nasâyîh-i embiyâ ve evliyâ C. VII 97
 nasb-i himmet C. IV 446
 nâsîh hazırlı C. XI 166
 nasir C. VIII 181, 237
 nasîb C. IV 269; C. IX 35, 36, 112, 113; C. X
 327
 nasîhat C. I 554, 557; C. II 181, 182; C. III 302;
 C. IV 41, 63, 64, 66, 74, 75, 77, 78, 187,
 324, 327, 328; C. V 477, 478; C. VI 138,
 142, 145, 154-156, 183; C. VII 154, 315,
 467, 468; C. VIII 134, 190, 475, 488, 608;
 C. IX 497, 498; C. X 15, 425; C. XI 20, 47,
 156, 268; C. XII 218, 625-627; C. XIII 88,
 160
 nasîhatçı C. VI 152
 nâsîh-i rabbâni C. VII 360
 nâsiye C. III 363; C. VII 456; C. VIII 49; C. X
 255; C. XI 525
 nasârî C. III 391; C. IV 276; C. VI 332; C. VIII
 48, 615; C. X 182, 359, 365, 450; C. XI
 214; C. XII 169, 463
 Nasârâniyet C. VIII 106
 nass C. VI 309, 310
 Nasûh C. X 61, 62
 Nasûh tövbesi C. X 67
 nâsûr C. VIII 237
 nâsût C. III 491; C. IX 301; C. XII 369; C. XIII
 193
 nâstütiyet C. III 35, 492, 493, 495; C. VIII 229,
 230, 337
 na't C. VII 77
 nâtik C. V 403; C. VI 216
 nâtika C. II 328, 460; C. VI 43, 44, 216; C. XIII
 330, 331
 nâtik-i kâmil C. V 498, 499, 501

- nây Bk. ney C. III 146
 nayzen Bk. neyzen C. VI 405
 náz C. I 524, 525, 573; C. III 188; C. V 353; C. V 376; C. VI 528, 542; C. VII 406; C. IX 193-196, 198; C. X 473, 481, 618; C. XI 416, 486; C. XIII 282
 náz ehli C. X 338
 náz gülâstâni C. XIII 287
 náz gülzâri C. XIII 287
 nazar C. I 204; C. II 222, 249; C. VII 81, 198, 199, 523, 531, 548, 555; C. VIII 378; C. X 169, 339, 594, 595; C. XI 482; C. XII 343
 nazar âyeti C. IX 180
 nazar ber-dühten C. III 20
 nazar deðdiricî göð C. XI 79
 nazar deðirmeð C. I 555; C. IX 182
 nazar deðimek C. IX 178, 179; C. XI 79, 80, 325; C. XII 282, 283; C. XIII 313, 314
 nazar deðimemek C. IX 326; C. XII 125
 nazar deðmesi C. VII 245; C. IX 179
 nazar eylemek C. XII 283
 nazar takümları C. IX 179
 nazargâh C. IV 117; C. V 335, 337; C. IX 300
 nazargâh-i Hak C. V 594, 601, 602
 nazar-i akîf C. VI 71; C. VII 108; C. X 257, 606; C. XII 152, 153
 nazar-i cemâli C. X 595
 nazarî deðmek C. XIII 283
 nazar-i evlîyâ C. III 316; C. XI 433
 nazar-i fikri C. II 422; C. VII 231; C. VIII 472, 474; C. XII 154-156
 nazar-i hakaretle bakmak C. XII 177, 178
 nazar-i îksîr C. IV 288
 nazar-i îksîr-i Risâletpenâhi C. VI 205, 206
 nazar-i ilâhi C. VII 191; C. IX 297
 nazar-i inâyet C. XII 284
 nazar-i kalbi C. IV 467; C. VIII 323
 nazarî mäsâvillahdan kat etmek C. VII 84
 nazarî peygamberi C. IX 69
 nazar-i rahmet-i ilâhi C. X 569
 nazarn C. II 320
 nazariyyât-i fenniye C. XI 27
 næzenin C. X 239
 nazim C. I 37; C. V 401, 402; C. IX 599; C. X 42, 632
 nazim ve kâfiye C. X 632
 næzir-i Hak C. XII 299
 næzir C. III 239; C. XIII 219
 nazlanmak C. IX 194
 nazm-i hâl C. X 407
 ne ekersen, onu bîcërsin C. VI 632
 nebât Bk. nebâtât C. I 117, 123; C. II 482; C. III 463, 480; C. IV 151, 388; C. V 271, 340; C. VI 42, 304, 396, 473, 480, 541; C. VII 131, 173, 239, 268, 296, 297, 371, 397; C. VIII 150, 318, 378, 522, 523, 552, 554, 555, 599; C. IX 59, 83, 269, 275, 276, 277, 345, 372, 379, 574, 575; C. X 242, 273, 290, 305, 448, 462, 518, 520, 521; C. XI 54, 157, 196, 359, 406, 566, 577; C. XII 541; C. XIII 24, 210, 260
 nebât ile mükâlemâne C. VII 372
 nebâtât Bk. nebât C. II 73, 540; C. IV 152; C. V 272, 402; C. VI 303, 533; C. VII 294, 297, 379; C. VIII 297; C. IX 58, 83, 570; C. X 243, 553; C. XI 18, 30
 nebâtât-i ibtidâiyye C. XI 405
 nebât-i ma'rifet C. XIII 211
 nebâtlîk C. V 136
 neberd C. X 307
 nebi Bk. peygamber, resûl C. I 519, 528; C. II 201, 326, 327, 455, 491; C. III 99, 323; C. IV 329, 336, 338; C. VI 145, 152, 191; C. VII 206, 311, 360, 472; C. VIII 155, 187, 235; C. IX 258, 307, 385; C. X 207; C. XI 21; C. XII 428, 478
 nebi C. V 117; C. XII 567
 nebinin erzâki C. VI 34
 nebiyy-i mürsel C. II 552, 553; C. VIII 337; C. XII 35
 nebiyy-i sâdîk C. IX 382
 nebiyy-i seyf C. XI 171
 nebiyy-i ta'rif C. I 66
 nebiyy-i teşrif C. I 66
 necâset C. III 380, 494, 495; C. V 552, 553; C. XII 99, 195
 necâset böceği C. XI 289; C. XII 99
 necâset-i alâhk C. III 494
 necâset-i bâtmâ C. V 553
 necâset-i hefs C. III 494
 necâsetten tahâret C. III 380
 necât C. V 577; C. XI 103, 268; C. XII 298
 Neccâriyye C. XII 187
 neces C. V 552; C. VII 97; C. XII 195
 neces-i bâtmî C. XII 194, 195
 necm Bk. yıldız, nûcûm C. V 541; C. VII 547; C. VIII 72; C. XI 45
 necm-i sâkib C. VI 565
 nedâmet C. III 457, 480; C. VI 23, 24, 525; C. VIII 143, 144; C. IX 129, 130, 175; C. X 25, 48, 61, 63, 82
 nedâmet-i kalb C. III 458
 nedim C. X 333, 334
 nedim-i şâh C. X 334
 Nefehü C. VI 405; C. XII 527
 nefehât Bk. nefha C. II 25, 26, 43
 nefehât-i ilâhiyye C. II 26, 27
 nefes C. I 294, 295; C. II 51, 54, 55, 60, 61, 284, 337, 394, 395; C. III 57, 58, 237; C. IV 281; C. V 51, 52, 588; C. VI 440, 497; C. VII 56, 57, 480; C. VIII 342; C. IX 440, 442; C. X 528; C. XI 28, 42, 360; C. XII 259
 nefes-i abdâni C. III 259
 nefes-i rabbâni C. III 259

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İНДЕКСИ

- nefes-i Rahmân C. III 337; C. VII 538, 541
 nefes-i rahmânı C. I 249, 363, 433; C. II 25, 67,
 217, 218, 324, 394, 395, 434; C. III 38,
 492; C. IV 137, 220; C. V 16; C. VI 346,
 405; C. VII 17, 136, 184, 251, 252, 480,
 481, 526, 537; C. IX 379, 388, 389; C. X
 520, 521; C. XI 404; C. XII 368
- neffâh C. XII 172, 173
 neffâs C. VI 440
 neffâsât C. VIII 415
 neffât C. III 363
 nefh C. VI 266, 406; C. VIII 418; C. XI 507, 508
 nefha C. II 23, 24, 26, 55; C. III 396; C. XI 508
 nefha-i feyz C. III 326
 nefha-i ilâhî C. VI 603; C. X 250
 nefha-i sîr C. XI 260; C. XIII 76
 nefh-i hayât C. IX 510
 nefh-i ilâhî C. XIII 210
 nefh-i sûr C. IX 527, 569; C. X 554; C. XI 288
 nefh-i Cibrîl C. V 618
 nefh-i ilâhî C. I 459; C. IV 190; C. VII 230; C. X
 520
 nefh-i maârif C. II 90
 nefh-i rûh C. VII 98
 nefh-i sûr C. II 60, 236; C. IX 568
 nefîr C. X 218
 nefis C. I 39, 83, 98, 104, 122, 136, 142, 147,
 149, 150, 152-154, 184, 192, 227, 269,
 271-273, 283, 310, 411, 416, 417, 419,
 424, 425, 559, 562; C. II 40, 53, 55, 74,
 91, 190, 202-204, 209, 210, 219, 224,
 227, 229, 234, 245, 273, 279, 280, 294,
 296, 307, 312, 322, 327, 381, 398, 487,
 514, 541; C. III 16, 19, 22, 206, 212, 213,
 220, 222, 224, 225, 298, 304, 348, 350,
 366, 401, 426, 427, 450, 487; C. IV 21, 22,
 32, 44, 50, 56, 57, 64, 123-127, 129, 132,
 154, 169, 199, 200, 210, 211, 224, 233,
 244, 268, 298, 302, 315, 319, 328, 333,
 342, 347, 348, 351, 353, 354, 360, 361,
 380, 392, 393, 422, 435, 439, 440, 487,
 504, 509; C. V 26, 74, 96, 97, 111, 113,
 114, 116, 119, 121, 122, 150, 161, 162,
 190, 192, 193, 216, 217, 263, 269, 281,
 283, 288, 327, 333, 416, 510, 579, 590,
 592; C. VI 22, 32, 33, 34, 45-48, 82, 106,
 114, 129, 132, 133, 149, 154, 155, 156,
 165, 166, 212-214, 234, 237, 282, 285,
 294, 298, 306, 344, 355, 358, 416, 424,
 427, 428, 435, 438-443, 459, 460, 462,
 476, 514, 580, 597, 602; C. VII 17, 29, 45,
 46, 83, 142, 189, 267, 305, 319, 324, 337,
 402, 412, 436, 437, 450, 455, 456, 459-
 461, 477, 484-486, 496, 498; C. VIII 18,
 43, 44, 80, 118, 128, 129, 135-138, 145,
 157, 160, 185, 214, 233, 242, 249, 259,
 260, 265, 266, 269, 273, 274, 276, 307,
- 325, 326, 369, 436, 444, 459, 465, 474,
 480, 481, 489, 497, 514, 518, 521, 546,
 548, 549, 576, 596; C. IX 63, 66, 72, 98,
 111, 157, 230, 233, 235-238, 242, 243,
 251, 256, 257, 264, 275, 277, 306, 307,
 318, 327, 341, 344, 361, 390, 402, 412,
 445, 452, 454, 456, 457, 460, 463, 464,
 479, 555, 634, 645; C. X 25, 65, 88, 93,
 94, 96, 97, 123-125, 139, 150, 244, 258,
 259, 261, 269-271, 274, 275, 291, 292,
 299, 300, 317, 336-340, 342, 351, 380,
 381, 403, 417-419, 425, 427, 440, 476,
 487, 489, 492, 494, 500-503, 507, 509,
 512, 524, 525, 570, 571, 579, 603, 612-
 614, 633, 635; C. XI 21, 28, 29, 53, 76, 96,
 99, 101, 114, 137, 138, 152, 153, 163,
 171, 174, 176, 178, 180, 181, 186, 188,
 192, 206, 224, 226, 253, 268, 287, 290,
 302, 310, 324, 340, 375, 377, 378, 380,
 407, 410, 416, 421, 425, 426, 464, 473,
 474, 497, 498, 508, 560, 563, 564, 565,
 571, 579, 591, 603, 608, 614; C. XII 54,
 55, 124, 157, 251-253, 259, 272, 278,
 279, 321, 330, 375, 421, 494, 523, 546,
 562, 595, 606, 607, 613; C. XIII 31, 61, 63,
 72, 87, 105, 116, 117, 126, 129, 158, 142,
 163, 208, 210, 230, 231, 246, 248, 256,
 257, 280, 285, 287, 288, 290, 301, 307,
 308, 310, 342, 344
- nefis buzağısı C. XI 579
 nefis cehennemi C. XIII 231, 232, 248
 nefis ejderhâsı C. V 282, 284
 nefis eşegi C. III 206
 nefis gazâsı C. XI 607
 nefis gulyabânsı C. III 211
 nefis hırısu C. III 298
 nefis ile cenk C. VIII 319
 nefis köpeği C. VI 46; C. XIII 308
 nefis kurdû C. XI 604
 nefis kuyumcusu C. I 141, 147, 153
 nefis öküzü C. III 402, 403
 nefis ölümü C. I 152
 nefis săhibi C. III 218
 nefis seytâni C. VII 338
 nefis ve şeytan yılanı C. XII 607
 nefislerin muhâlefet C. IV 124
 nefislerin hubsü C. XIII 309
 nefis-perest C. X 517
 nefret C. XII 264
 nefrin C. XI 345, 412
 nefşânı C. IV 25, 387, 408; C. V 439; C. VI 284;
 C. VII 460; C. VIII 91; C. X 21, 464; C. XII
 260, 276, 340
- nefşânı haz C. IX 156
 nefşânı kimse C. IV 149, 150; C. XII 327, 490
 nefşânı sarhoşluk C. V 228
 nefşânı sıfatlar C. VII 522; C. IX 650; C. XI 48;

- C. XII 344; C. XIII 135, 191
 nefşanıyet C. I 76, 406; C. III 60; C. IV 198, 344;
 C. V 384; C. VI 120, 128, 635; C. VII 42,
 362, 371; C. VIII 35, 141, 142, 205; C. IX
 22, 132, 243, 263, 287, 384; C. X 82, 147,
 200, 420, 455, 603, 613; C. IX 385; C. XI
 62, 176, 224, 368, 397, 400, 403, 440,
 469, 471, 477, 578; C. XII 107, 258; C. XIII
 207, 231, 252, 279, 311, 338
 nefşanıyet kapısı C. III 347
 nefse muhâlefet C. IV 140
 nefsi boşamak C. VI 384
 nefsi-i cüz-iyye-i semâviyye C. IX 509
 nefsi-emmâre C. I 83, 84, 142, 145, 146, 208,
 269-272, 369, 370, 398, 417, 420, 441,
 442; C. II 123, 130, 417, 517; C. III 66,
 142, 143, 333, 415, 455; C. IV 22, 31, 36,
 50, 91, 179, 201, 239; C. VI 15, 275, 437,
 438, 477, 478, 501, 580; C. VII 190, 415,
 428; C. VIII 185, 201, 207, 292; C. IX 199,
 264, 479, 555; C. X 500, 502; C. XI 178,
 179, 192, 195; C. XII 75-77, 389, 523,
 562, 563, 587, 588; C. XIII 280, 307, 308
 nefsi-evel C. VI 183, 184
 nefsi-Firavn C. VI 366
 nefsi-i gazaibiyye C. IV 410; C. VIII 320
 nefsi-i hayvâni C. III 219; C. IV 235; C. V 270,
 567; C. VI 200, 237, 397; C. VIII 44, 46; C.
 X 124, 141, 237, 500, 506; C. XI 377
 nefsi-i hayvâniye C. II 274, 295, 296, 300,
 312; C. IV 43, 234; C. VI 211, 396, 400; C.
 VII 485; C. VIII 292, 320; C. IX 58, 586,
 587
 nefsi-i insâni C. VI 211, 397; C. VII 485; C. X
 244; C. XI 65
 nefsi-kâmile ve sâfiye C. VIII 241
 nefsi-kâtihe C. X 25
 nefsi-kesif C. VII 105
 nefsi-küll C. I 459; C. II 280, 362; C. III 65, 67,
 68, 105, 333; C. VI 184; C. VIII 374; C. IX
 463; C. XI 202; C. XII 561, 562, 584; C. XIII
 31, 82, 160, 223
 nefsi-küll mi'mâri C. XII 585, 586
 nefsi-küll şâhi C. XII 594
 nefsi-leîm C. VIII 584
 nefsi-i levâme C. I 83, 208; C. III 415, 428, 455;
 C. VI 501; C. VII 190, 428; C. IX 199; C. X
 14; C. XII 563
 nefsi-melekî C. VI 397
 nefsi-i merziyye C. I 83
 nefsi-mevhûm C. V 474; C. X 497
 nefsi-muhammediyye C. XI 500
 nefsi-i mutmainne C. I 83, 242; C. II 214, 517; C.
 III 415; C. IV 22, 201; C. VII 190, 333, 428;
 C. VIII 258; C. IX 199, 586, 587; C. X 14; C.
 XI 195; C. XII 587
 nefsi-i müzâlim C. IX 196
 nefsi-i mülhime C. I 83; C. III 415; C. IV 154; C.
 VI 49; C. VII 428; C. IX 199; C. XI 179
 nefsi-i nâtika C. I 144; C. II 386, 387, 460; C. VI
 526; C. VII 46; C. IX 422; C. XII 94, 234,
 304; C. XIII 297, 331
 nefsi-i nâtika-i külâliyye C. IX 509
 nefsi-i nebâti C. VI 397
 nefsi-i nebâtiyye C. VI 211
 nefsi-oldurmek C. IV 189; C. XII 245
 nefsi-i râziye C. I 83; C. VI 461
 nefsi-i sâfiye C. I 83, 150; C. II 210; C. IV 179; C.
 V 442, 487; C. VI 401, 494; C. VII 441; C.
 VIII 74, 82, 93; C. IX 341; C. X 177; C. XI
 431
 nefsi-i sâfiye ve kâmile C. VIII 129
 nefsi-i sâlih C. VIII 419
 nefsi-i sâni C. VI 183
 nefsi-i şehvet C. X 500
 nefsi-i tabîi C. VI 397
 nefsi-i vâhid C. IV 489, 491, 494; C. VI 29, 170;
 C. VIII 433; C. XI 63, 597
 nefsi-i zâlim C. VII 310
 nefsi-i zulmânî C. VI 48
 nefsi, nefsi C. VII 408, 542
 nefsim, nefsim C. VIII 577; C. X 88
 nefsin arzûsına muhâlefet C. IV 123
 nefsin başını kesmek C. IV 189
 nefsin hilesi C. I 184
 nefsin iğvâsi C. I 340
 nefsin ile mesveret C. IV 126
 nefsin mihneti C. XIII 300
 nefsin serri C. IV 244
 nefsinden geçmek C. VII 453
 nefsine muhâlefet C. XIII 117
 nefsine zâlim C. I 262; C. VI 298
 nefsine zulüm C. VIII 437
 nefsin bilmek C. VI 72; C. VIII 429; C. IX 202,
 362
 nefsini tezkiye C. VIII 12
 nefsinin çuvalı C. XIII 211
 nefsinin eşegi C. III 414
 nefsu'l-emir C. VIII 450
 nefi yağı C. VIII 279; C. X 633; C. XII 553
 nefi C. I 519, 520; C. II 101; C. VI 447; C. VII
 259; C. IX 213, 349, 643; C. X 34; C. XI
 221, 222, 252, 257, 258, 325; C. XII 575;
 C. XIII 148
 nefi ül ishâb C. VI 331, 332, 334, 336, 337; C.
 XI 180
 nefy ve isbât arasını cem' C. VI 330
 nefy-i havâtir C. IV 454
 nefy-i kesret C. IX 214
 nefy-i mâsivâ C. VIII 321
 nefy-i riyâ C. VIII 329
 nefy-i vücûd C. I 526; C. VIII 321; C. X 161
 nefy-i vücûd-i izâfi C. X 34
 nefy-i vücûd-i mâsivâ C. VI 447

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- nef-y-i zd C. XI 258
 negamât-mevzûne C. VI 500
 negamât-mûsikiyye C. II 31
 nehir C. IV 172; C. VIII 118; C. IX 528, 529,
 530; C. X 371
 nehy C. I 203; C. II 204; C. IV 442; C. X 270,
 274, 605; C. XII 546, 547, 548
 nehy-i anî'l-münker C. II 550, 551; C. XIII 263
 nehy-i ilâhî C. IV 359, 379; C. VI 475; C. IX 198,
 C. X 271, 299, 326, 328
 nehy-i ilâhîdeñ icfînâb C. VI 177; C. X 318
 nehy-i münker C. II 84
 nehy-i tahrîmî C. I 386
 nehy-i tenzîhî C. I 386
 nekâl C. VI 150; C. VIII 96
 nekâvet C. V 603
 nem C. XII 375; C. XIII 333, 334, 335
 nem âlemi C. XIII 335
 nemmâmîl C. X 18
 nemmâmîlî C. V 444
 Nemrûdiuk C. I 483; C. XI 135
 neng C. III 409
 Neptün C. II 420; C. IV 452
 nerd C. XII 124
 nergis C. III 212; C. VIII 176; C. X 188; C. XI
 430; C. XII 372, 490
 nergis-zâr C. XIII 90
 neseb C. III 407; C. VII 303, 304; C. XIII 307
 neseb sahibi C. IX 492
 neseb ve asâlet C. VI 568
 nesh C. I 500, 501; C. IX 116; C. XI 501
 nesh-i serfat C. II 528
 nesim C. X 520; C. XIII 319
 nesir C. X 42; C. XIII 332
 nesl-i beser C. VIII 188
 nesl-i pâk-i ma'nevî C. XI 73
 nesnâs C. VII 230; C. X 229, 230; C. XII 72, 73
 nesrin C. VII 172, 173
 nesteren C. XIII 293
 neşat C. X 216; C. XII 628
 neş-e-i ahîret C. III 291; C. VIII 438; C. XI 261
 neş-e-i dâim C. XIII 244
 neş-e-i nefşânîye C. IV 199, 209, 322; C. IX
 569; C. X 416
 neş-e-i uhrâ C. II 339, 351; C. IV 199; C. XIII
 231
 neş-e-i uhreviyeye C. VII 428
 neş-et C. IX 510; C. XI 258, 261
 neş-et-i ahîret C. II 287
 neş-et-i beserîye C. XI 261
 neş-et-i dâimî-i ebedi C. III 18
 neş-et-i insâniyye C. VII 140
 neş-et-i insâniyyetenin mûrââti C. VII 125
 neş-et-i rûhâniyye C. III 291
 neşir C. II 351; C. XII 273
 nessâf C. XI 193
 neşve C. X 410
 netice C. X 531, 532
 nevâ C. XI 540
 nevâ perdesi C. II 137
 nevâfil C. III 422, 478
 nevâhî C. I 237
 nevbet C. I 414, 415; C. VI 448; C. VIII 290; C.
 X 144
 nevbet müzikası C. I 416; C. II 155
 nevha C. XI 400
 nevhager C. III 147
 nevmîd C. II 461
 nevr C. III 23
 nevrûz C. VI 18; C. XI 322
 ney C. I 71, 73, 76, 77, 81-84, 230; C. III 146,
 327, 492; C. VI 405; C. VIII 597; C. XII 29,
 30, 31, 35
 neyîstan C. I 73
 neyîreyen C. III 117
 neyzen C. II 90; C. III 492; C. VI 405; C. XII 29
 nezîr C. VIII 138, 139; C. X 169; C. XI 42
 nezîr, nezi C. V 436, 439, 440, 446, 449
 nezzâre C. X 632
 nikmet C. V 114
 nikmet-i rabbâñî C. IX 185
 nîsif C. VIII 91
 niâm Bk. nî'met C. V 111; C. VI 167
 niâm-i bâtime C. IV 42
 niâm-i cinâniyye C. XI 377
 niâm-i ilâhiyye C. V 100, 101, 114; C. IX 492
 niâm-i uhreviyeye C. VII 497
 niâm-i zâhire ve bâtime C. VI 137
 niâm-i zâhiyye C. IV 42
 niçinîli C. XI 398
 niçinîlli hayâtîstâni C. XI 398
 niđâ C. II 66; C. IV 281; C. X 335
 niđâ-yi celâli C. VII 474
 niđâ-yi cemâli C. VII 474
 niđâ-yi Hak C. II 66
 niđd C. XI 527
 niřak C. I 403; C. II 444; C. III 208, 308; C. IV
 25, 106, 271; C. V 364; C. VIII 167; C. XI
 275; C. XIII 203, 248, 256, 266, 267
 nigâr C. X 513; C. XI 211, 334; C. XII 153, 565
 niňân C. III 214; C. VIII 363
 niňâyet C. V 528
 niňâyetşiz C. VIII 431
 nikab C. II 136, 286, 299, 303, 337; C. III 469;
 C. IV 398; C. VI 200, 201, 204, 335, 336,
 358, 365, 495; C. VIII 334, 339, 342; C. X
 224; C. XI 353, 354, 431; C. XII 23, 119,
 135, 364, 370, 520; C. XIII 53, 54, 265
 nikab-ı kesâfet C. V 32
 nikâh C. III 105, 267; C. VII 72; C. VIII 396, 399;
 C. IX 455, 456; C. X 608
 nikâh-ı sahîf C. III 184
 nikâh-ı ser'i C. VII 34
 nîk-baht C. II 22

- nîk-hisâl C. VIII 483
 nîl-i nebâtî C. XIII 345
 Ni'me'l-mâhidûn C. IV 331
 ni'met C. I 199, 460; C. III 301, 420, 421; C. IV 15; C. V 111, 146, 148, 305, 571, 585; C. VI 77, 78, 79, 88, 135, 136, 137, 156, 167, 189, 191, 265, 354, 355, 468, 581; C. VII 16, 18, 45, 295; C. VIII 411, 548, 562; C. IX 107, 108, 161, 465, 489; C. X 95, 96, 97, 100, 117, 300, 301, 369; C. XI 115; C. XII 426, 427, 570; C. XIII 211, 290
 ni'met-i dünâyâ C. IX 466
 ni'met-i îlahîyya C. IX 337; C. XI 304, 583; C. XIII 211
 ni'metin eseri C. XIII 211
 ni'metin şükrü C. VI 136
 nîfenc C. VIII 163; C. X 213
 nîfencat C. V 312; C. VIII 163; C. X 213; C. XI 392
 nîsâb C. XIII 90
 nîsan yağmuru C. VIII 512; C. IX 83; C. XII 592
 nîsbet C. III 195; C. IV 397; C. V 309; C. VII 39
 nîsbet-i bâtin C. I 39
 nîseb Bk. nîsbet C. I 456; C. IV 315; C. IX 501, 502; C. X 322, 337
 nîseb ve suûnât C. IV 216
 nîseb-i ademîye C. VIII 342
 nîseb-i rûhânî C. II 409
 nîseb-i sûrî C. II 409
 nîseb-i zâtiyye C. VII 489
 nîst-i hest-nûmâ C. VI 561, 598
 nîşân C. I 141; C. VI 132; C. X 124, 589, 590, 591
 nîş C. XIII 204
 Nişâbûnî C. IX 597
 nişâdir C. VII 441
 nişan C. III 242; C. IV 264; C. XII 260, 261, 266
 nişest C. XIII 14
 niyâbet C. II 342; C. XII 226; C. XIII 312
 niyâbet-i îlahîyye C. VIII 150
 niyâz C. I 279, 572, 573; C. III 122, 179, 335; C. IV 45, 46; C. V 66, 68-72, 354, 376, 398, 433, 492, 513, 603, 604, 625, 627; C. VI 23, 107, 215, 352, 375, 528, 542; C. VII 59, 122, 315; C. VIII 263, 509; C. IX 194, 195, 198, 634; C. X 473, 481; C. XI 301, 416, 486; C. XII 24, 25, 145-147, 155; C. XIII 109, 110, 113, 114
 niyet C. I 327; C. III 483; C. VII 152, 511; C. IX 67, 77; C. XI 602
 niyyât Bk. niyet C. IV 237
 niyyet-i fâside C. I 167
 niyyet-i hâlîsa C. I 166
 nîzâ C. II 138, 160-164; C. III 220, 221; C. IV 403, 489, 493, 497; C. VII 132, 143, 458
 nîzâm-i âhîret C. X 452
 nîzâm-i akl C. XII 68
 nîzâm-i âlem C. II 287; C. III 360; C. VII 205; C. VIII 237, 560; C. X 112
 nîzâm-i dünâyâ C. X 452
 nohut C. VI 465, 466, 468, 470-473, 476-478, 480
 noksan C. II 360; C. IV 13
 noksân-i beden C. III 424
 noksânuñ görmek C. II 360
 nokta C. X 627; C. XIII 163
 nokta-i sıyah C. II 530
 Nûh tûfân C. VIII 27
 Nûh'un gemisi C. V 101, 350; C. VII 169, 170, 421; C. VIII 472, 473
 nûhûşet C. XI 557
 nûhûşet Bk. nûhûşet C. XI 46, 49; C. XIII 218
 nukabâ-i îlahîyye C. II 248
 nukl C. XIII 65
 nukûş Bk. nukış C. IV 81
 nukûş-i felsefi C. X 604
 nukûş-i ilmiyye C. XI 419
 nukûş-i kevniyye C. XI 585
 nûn C. IX 623
 Nûn ve'l-kalem C. IX 622, 623
 nûr Bk. envâr C. I 56, 58, 247, 356, 357, 359, 373, 436, 570; C. II 107, 211, 374; C. III 17, 72, 181, 238, 254, 261, 304, 348, 349, 358, 359, 378, 425, 441; C. IV 52; C. V 343, 344, 509, 563, 634; C. VI 264, 270, 282, 283, 292, 312, 347, 415, 436, 479, 503, 509, 521-524, 554, 591, 597, 598, 638; C. VII 16, 19, 98, 131-134, 143-147, 150, 160, 184, 189, 190, 264, 295, 298, 302, 304, 308, 377, 427, 488, 558; C. VIII 165, 267, 268, 367, 380, 424, 490, 491, 519, 571; C. IX 92, 111, 126, 160, 214, 240, 244, 302, 304, 335, 336, 344, 413, 422, 428, 430, 437, 453, 580, 645, 646; C. X 119, 128-130, 180, 189, 196, 215, 220, 249, 347, 366, 371, 384, 395, 396, 455, 459, 531, 537, 606, 619; C. XI 157, 197, 218, 232, 242, 243, 333, 336, 346, 356, 365, 384, 400, 402, 431, 456, 500, 516, 523, 524, 620; C. XII 53, 55, 79, 81, 82, 99, 133, 149, 171, 172, 242, 277, 300, 303, 311, 326, 363, 366, 367, 369, 372, 373, 380, 432; C. XIII 18, 19, 152, 196, 276, 277
 nûr denizi C. II 560
 nûr deryâsi C. III 261
 nûr iklimi C. IX 580
 nûr üzerine nûr C. III 358
 nûr yemek C. X 196
 nûrânî C. VII 299; C. X 21; C. XI 618; C. XII 369
 nûrânî perde C. III 230
 nûrânîler C. III 261
 nûrânîlik C. IX 647
 nûrânîyyet C. III 294; C. XI 603

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- nûr-ı Ahad C. I 164; C. XII 161
 nûr-ı Ahmed C. I 260
 nûr-ı akl C. III 358, 359; C. IV 410; C. VIII 320;
 C. I 355; C. III 360; C. VIII 31; C. X 181-183
 nûr-ı bâki C. III 426
 nûr-ı basâl C. I 355-357; C. VIII 177
 nûr-ı bâtm C. III 350, 409; C. X 604; C. XI 401
 nûr-ı bâtm-i nebevi C. III 239
 nûr-ı bî-rengi C. IX 336
 nûr-ı cân C. VII 136, 190
 nûr-ı cebîn C. VIII 424
 nûr-ı celâl C. XII 139, 322; C. XIII 222
 nûr-ı celâlin pertevi C. VI 85
 nûr-ı Cemâl C. IV 246; C. IX 437
 nûr-ı cezbe C. VIII 380
 nûr-ı dil C. I 414
 nûr-ı din C. II 487; C. VI 523
 nûr-ı esmâ ve sıfat C. V 308
 nûr-ı fâiz C. III 258
 nûr-ı feyz C. XIII 326
 nûr-ı firâset C. XIII 166
 nûr-ı Furkân C. III 239
 nûr-ı fûyûzât C. XII 373, 374
 nûr-ı gayb C. VI 264
 nûr-ı gevher C. III 239
 nûr-ı Hak C. I 356, 359; C. III 203, 210, 238,
 358, 359; C. IV 118; C. VI 270, 523; C. VII
 161, 182, 448, 479; C. VIII 104, 110; C. IX
 331, 332; C. X 131, 195; C. XII 12, 172,
 303
 nûr-ı hakikat C. V 349; C. VII 29; C. IX 14, 128;
 C. XI 132; C. XIII 74
 nûr-ı hâkîkî C. V 344; C. XI 524
 nûr-ı hâlis C. I 250
 nûr-ı hayât C. IV 410; C. VIII 320
 nûr-ı hidâyet C. III 369, 428; C. VI 514; C. VII
 98, 99; C. X 394, 395, 418
 nûr-ı hissî C. III 359
 nûr-ı Hud C. III 369
 nûr-ı Hudâ C. I 164; C. III 303
 nûr-ı huîûd C. IX 127, 128
 nûr-ı ihâfâs C. II 226
 nûr-ı îlhâh C. I 356; C. II 448, 487; C. III 201; C.
 VI 292, 361, 591, 592; C. VII 158, 186,
 188, 408; C. VIII 57, 484, 485; C. IX 244;
 C. X 54, 248, 249, 250, 417, 440; C. XI
 299, 401, 620; C. XII 53, 171, 320, 363-
 365, 370, 521; C. XIII 17
 nûr-ı îlhâh ile nazar C. I 406; C. IX 95
 nûr-ı ilim C. IV 480; C. VI 635; C. VIII 320; C. XI
 599
 nûr-ı îlm-i ledünnî C. XII 170
 nûr-ı îmân C. VIII 268, 497, 500, 513; C. IX
 109; C. X 395, 396; C. XI 350, 599
 nûr-ı îmân-i yakîni C. IX 108
 nûr-ı irfân C. VII 519; C. VIII 31; C. XI 237; C.
 XII 32, 463
- nûr-ı Kadîm C. III 18
 nûr-ı kalb C. I 356, 357; C. II 428; C. III 331,
 399; C. X 130; C. XII 76; C. XIII 166
 nûr-ı keşf C. V 275
 nûr-ı kudret C. VII 551
 nûr-ı Kur'ân C. XI 186
 nûr-ı maârif C. XI 372
 nûr-ı maddî C. I 355-357
 nûr-ı mahz C. VII 436
 nûr-ı ma'nâ C. X 633
 nûr-ı ma'nevî C. XI 391
 nûr-ı ma'refet C. III 303, 305; C. V 365; C. VI
 487; C. VII 256, 550, 552; C. VIII 31, 621;
 C. IX 111, 233, 411; C. X 604; C. XI 19,
 516; C. XII 59, 262
 nûr-ı ma'rifet-i îlhâh C. XII 56
 nûr-ı merdân C. XII 52
 nûr-ı Muhammedî C. III 72, 258, 259; C. V 324,
 334; C. VI 523, 524
 nûr-ı muhît C. IX 214; C. XII 149, 303, 580
 nûr-ı Mustâfa C. XI 599
 nûr-ı mutlak C. VII 435
 nûr-ı mübtellî C. III 258
 nûr-ı müñûr C. X 397
 nûr-ı müsteár C. VIII 424
 nûr-ı mü'telîf C. VII 519
 nûr-ı nebevi C. I 263
 nûr-ı nûtbüvvet C. I 209; C. III 255-257; C. V
 295, 356; C. VII 28; C. X 250
 nûr-ı pâk C. VI 523
 nûr-ı rabbâni C. III 303; C. V 374; C. VIII 485
 nûr-ı reşâd C. XII 371
 nûr-ı rûh C. I 356; C. VI 312, 313; C. VII 299; C.
 IX 241; C. XI 296, 591
 nûr-ı rûhâniyyet C. III 17, 347
 nûr-ı rû'yet C. I 247; C. XI 347
 nûr-ı suûr C. XI 282
 nûr-ı tecelli C. V 161; C. VIII 439
 nûr-ı tevhîd C. III 463; C. V 333; C. VII 508
 nûr-ı vahdet C. VII 263
 nûr-ı vahy C. VII 427
 nûr-ı velâyet C. XII 50
 nûr-ı visâl C. XI 611
 nûr-ı vîcûd C. III 230, 231; C. V 389; C. VI 347;
 C. VII 488; C. VIII 86; C. IX 335, 336, 587,
 647; C. X 121; C. XI 29, 179, 384; C. XII
 195, 412; C. XIII 278
 nûr-ı vîcûd-ı Hak C. III 235
 nûr-ı vîcûd-ı hâkîkât C. IX 127
 nûr-ı vîcûd-ı hâkîkî C. XI 258
 nûr-ı yakîn C. I 280; C. III 42; C. IV 393, 396,
 410; C. V 457; C. VI 282, 283, 419, 579; C.
 VII 550; C. VIII 212, 304, 305, 307, 320,
 321, 545; C. X 130; C. XI 385
 nûr-ı ; zât C. XI 303; C. XII 173, 366
 nûr-ı , zâtîn müşâhedesî C. XII 172
 nûr-ı zâhir C. III 328

- nûrî C. III 41
 nûriyyîn C. 169
 nûrun alâ-nûr C. VII 361
 nûrun nûru C. XI 365
 nush C. XIII 259
 nusret C. VI 552, 553
 nûş C. XIII 204
 nutfe C. II 440, 441; C. III 116; C. V 521; C. VII 162, 265-268; C. VIII 456, 555, 586; C. X 31, 39, 162, 556, 557; C. XI 196, 197; C. XII 611
 nutk C. III 93, 94; C. IX 443; C. XIII 330
 nutk-i Ahmedî C. XI 283
 nutk-i bâtin C. II 328
 nutk-i cemâdât C. II 379, 380
 nutk-i darb C. II 529
 nutk-i evlîyâ C. VI 508
 nutuk C. II 327, 328; C. IV 316; C. V 498, 554; C. VI 215; C. VIII 342; C. IX 24, 25, 599; C. XII 503; C. XIII 252, 302
 nuût C. VI 617
 nübüvvet Bk. risâlet C. I 66, 159, 178; C. II 81, 182, 183, 201; C. III 99, 104, 119, 139, 254, 482; C. IV 11, 183, 194, 208, 378, 464; C. V 28, 155, 321, 322, 335, 518, 619, 633, 637; C. VI 93, 95, 98, 189, 560; C. VII 179, 292, 504, 422, 423; C. VIII 147, 155, 249, 289, 298, 311, 337, 362, 453; C. IX 169, 258; C. X 207; C. XI 361, 392, 433; C. XII 35, 66, 435; C. XIII 208
 nübüvvet ağacı C. IX 413
 nübüvvet gunesi C. III 256
 nübüvvet hâfi, zevkî ve vîcdânîdir C. VII 336
 nübüvvet-i âmme C. II 222
 nübüvvet-i Muhammedî C. III 255
 nübüvvet-i mutlaka C. VIII 106
 nübüvvet-i ta'rifîye C. IV 429, 489; C. VIII 454; C. IX 169, 258; C. XI 21, 307
 nübüvvet-i teşriyye C. IV 429, 488; C. IX 169, 258
 nûcûm Bk. necm C. II 265; C. VI 153; C. VII 440, 442; C. X 632; C. XII 341, 342
 nûcûmun âvâzi C. XII 342
 nûcûmun rûhâniyetleri C. XII 342
 nûfû C. XIII 87
 nûfûs C. II 280; C. IV 81; C. XI 158; C. XII 367
 nûfûs-i bêşeriyye C. XII 272
 nûfûs-i cûz'îye C. I 548; C. III 65, 66, 333, 334
 nûfûs-i külliyye C. I 548, 551; C. III 65, 332
 nûfûs-i münâtabia C. XII 367
 nûfûs-i mücerrede C. XII 367
 nûfûs-i nâkusa C. VI 461
 nûfûs-i nâтика C. XII 367
 nûfûs-i pâk C. VII 163
 nûfûs-i sâfîye C. V 443, 444
 nûfûs-i sâliha C. VII 305
 nûfûs-i cûz'îye C. III 65, 332; C. VIII 374
 nûfûs-i külliyye C. VIII 374
 nûfûs-i sâliha-i bâkiye C. V 27
 nûfûs-felek C. IV 452; C. XI 611
 nûhûset Bk. nuhûset C. III 306, 307, 427, 428, 472, 473; C. X 162, 633
 nûkte C. X 32
 nûmûne C. I 490; C. XI 513
 nûmûne-i îlahî C. I 518
 nûsha C. VII 60
 nûsha-i asliyye C. VII 300; C. XI 454
 nûşûr C. II 352; C. VI 370
 nûvâr C. X 99
 nûvâb C. II 201
 nûzûl C. I 295, 538; C. II 279, 351; C. III 192, 497; C. IV 307; C. V 136, 142, 595; C. VI 383, 397, 405, 472, 481
 nûzûl ve urûc devrîdir C. VI 383
 nûzûl ve urûc-i dâimî C. II 350
 nûzûl-i Cibrîl C. V 618
 nûzûl-i melâikâ C. III 446
 nûzûl-i vahy C. V 374
 O
 O kulaktır C. V 45
 obur C. IX 43; C. XIII 254
 oacak C. III 384, 385; C. VII 316-318; C. X 460
 odun C. II 392; C. III 375; C. V 444; C. VI 322, 484; C. VII 13, 213; C. IX 370, 371; C. XI 41, 508, 509
 odun hammâlî C. V 443; C. IX 370
 oğlan C. IV 422
 oğul C. VIII 393; C. IX 134, 135; C. X 209; C. XI 60, 61, 496; C. XII 524
 ok C. I 194, 234, 420, 421, 495, 498, 499, 509, 523; C. III 361, 362, 416; C. V 150, 253, 473; C. VI 257, 269, 409, 457, 458; C. VII 505; C. VIII 192, 486; C. IX 137-139, 544; C. X 330, 436, 437, 508, 514, 634; C. XI 431; C. XII 12-14, 16, 60, 146-148, 533, 555, 571, 586, 588; C. XIII 77, 162, 180, 219, 251, 285, 311, 312
 ok atıcı C. IV 352, 353
 ok atıcılık C. XII 153, 571
 okumak C. IX 358; C. XIII 328
 olduğu gibi görünümek C. V 212
 olmak C. I 464; C. IV 372; C. V 194; C. XI 264, 567; C. XII 405
 olmak ve bulmak C. I 464
 olta C. IV 318; C. VII 501
 oluk C. V 161; C. VI 567; C. XII 537
 oluk üzerinde deve C. VI 619; C. VII 70
 on gönüllü C. XIII 182, 320
 on havâs C. VI 330
 on iki burç C. VI 532; C. XI 316, 540
 on iki makâm C. XI 540
 on iki pinar C. X 224; C. XI 430
 on vermek C. XI 120, 124-126, 128
 on zîrden C. VI 329

- O'na dönüçüleriz C. XIII 68
 onu görmek Hâlik'i görmek C. XII 406
 ordu C. II 324; C. V 12, 130; C. X 488, 494
 orman C. III 396, 398; C. IV 64, 363; C. X 394,
 395, 488; C. XI 604; C. XII 113, 442, 473;
 C. XIII 293, 302
 orospu C. IV 142; C. X 183, 483
 orta yol C. IV 446, 448
 ortak C. I 230
 ortaklık C. VIII 280, 281
 oruç C. II 204, 205; C. III 179, 207, 264, 265,
 268; C. IV 41, 415, 416; C. V 113, 316,
 634; C. VI 180; C. VII 461; C. VIII 205; C. IX
 73-76, 96, 97, 164, 165, 419, 449, 524,
 561, 581; C. X 54, 195, 460, 532, 533,
 570, 608; C. XI 301; C. XII 24, 396, 523,
 547, 606; C. XIII 178, 271, 328
 oruç mührü C. IV 280
 oruçlu C. XII 164
 ot C. III 498; C. VII 372, 373, 391, 396; C. IX
 253; C. XI 154
 ot demeti C. XII 185
 otomobil C. XII 228
 oturmak C. IV 443; C. X 106
 oyun C. II 162, 417, 418, 419; C. III 356; C. IV
 209, 210, 277, 278; C. V 125, 150; C. VI
 519; C. VII 206, 225, 331; C. VIII 56, 175,
 242, 274, 317, 560; C. IX 157, 160, 161,
 168; C. X 571, 619; C. XI 159, 160, 204,
 208, 225; C. XII 114, 115, 124, 191, 628;
 C. XIII 23, 109, 161, 214, 215
 oyuncu C. VIII 55
 oyuncu hırsı C. VII 331, 332
 oyuncak C. V 110; C. X 522, 585; C. XII 114,
 115; C. XIII 109
 Ö
 öd C. VI 307; C. VIII 236; C. IX 312; C. X 389
 öd ağacı C. II 487; C. III 465; C. IV 26, 297; C.
 VI 274, 483; C. VII 90, 500; C. XI 607; C.
 XII 622; C. XIII 46, 47
 öfke C. II 403; C. IV 180, 286, 431, 432, 485; C.
 VI 20, 117, 280; C. VII 50, 51, 314, 528; C.
 VIII 435, 497, 498; C. X 292-294, 481,
 487, 551, 565, 566, 568, 569; C. XI 544; C.
 XII 215, 447, 491; C. XIII 250, 257
 öfkelemek C. IV 180
 öfkeyi yutmak C. II 403; C. X 252
 öğrenmek C. VII 509
 öğremek C. VII 512
 öksürük C. X 314
 öküz C. I 124; C. III 302, 397, 401, 402; C. V
 529; C. VI 11-14, 18, 22, 23, 25-27, 29, 31,
 33, 39, 46, 47, 394, 395; C. VII 62, 185,
 441, 502, 503; C. VIII 63; C. IX 288, 314-
 316; C. X 87, 242-244, 308, 309, 634; C.
 XI 315, 579, 605, 606; C. XII 47, 97, 100,
 166, 167, 179, 183-185, 495, 522, 555; C.
- XIII 287
 öküüz heykeli C. IV 70
 öküüz kuyruğu C. XIII 287
 öküüz öldürmek C. III 403
 öküüzün ayağı C. XII 495
 öküüzün boynuzu C. V 529; C. XII 495
 öküüzün kuyruğu C. III 402
 ölek C. IV 469, 470, 471; C. XIII 244
 ölü C. X 621
 ölüden sonra dirilmek C. VII 266
 öldürmek C. X 562
 öldürütüç C. XIII 312
 ölmeden evvel ölmek C. I 557; C. II 265; C. IV
 167; C. VII 431; C. VIII 135, 136; C. IX 469;
 C. XI 253, 263, 332, 503, 587; C. XII 523,
 605
 ölmek C. I 253, 573; C. II 332, 337; C. III 241;
 C. VI 271, 378, 417; C. VIII 383; C. IX 419,
 557; C. X 172, 433, 434, 594, 631; C. XI
 253, 265, 266, 286; C. XII 605, 606; C. XIII
 40, 56, 300
 ölmüş kuş C. VII 208, 309
 ölmüş put C. X 447
 ölmüşler C. XI 214
 ölü C. I 170, 463, 480; C. II 13, 14, 17, 25, 181,
 239, 240, 264, 323; C. III 401, 422; C. IV
 398; C. V 157, 401; C. VI 42, 54, 56, 297,
 337, 567, 571, 609, 627, 628; C. VII 220,
 251, 310, 311, 427, 485, 519; C. VIII 135,
 137, 508, 512, 522, 523; C. IX 153, 195,
 249, 286, 345, 354, 495, 526, 565, 640; C.
 X 76, 92, 221, 289, 362, 450, 511, 569,
 600, 603, 614, 625; C. XI 62, 63, 169, 220,
 259, 261, 298, 479, 503, 505, 506, 509,
 544, 560, 621; C. XII 232, 347, 351, 395,
 421, 431, 605; C. XIII 56, 145, 317
 ölü yakıcı C. X 603; C. XIII 317
 ölüleri diriltme C. VII 311
 ölüüm Bk. mevt C. I 191, 254, 268, 274, 288,
 309, 314, 361, 392, 397, 524, 569, 570; C.
 II 56, 115-117, 286, 434, 435, 439, 443,
 483, 484, 528, 534, 544-546, 550, 556,
 557; C. III 263, 301, 339, 385, 416, 495; C.
 IV 12, 13, 15, 118, 210, 343, 450; C. V
 113, 385, 386, 457, 469, 504, 580, 582,
 583; C. VI 32, 64, 65, 67, 68, 70, 81, 119,
 120, 150, 255-258, 260, 263, 269, 270-
 272, 290, 291, 294, 296, 298, 302, 303,
 338, 378, 379, 396, 398, 406, 409-412,
 416-419, 421, 422, 426, 439, 448, 456,
 504, 513, 517, 536, 537, 570, 584-586,
 629; C. VII 67, 94, 133, 141, 205, 244,
 267, 268, 319, 320, 328-331, 350, 351,
 431, 444, 445, 461, 486, 487, 492, 493; C.
 VIII 136, 151, 212, 214, 216, 217, 221,
 228-230, 232, 290, 371, 380, 384, 385,
 388-390, 393, 394, 471, 558, 559, 561

- 566, 567, 580; C. IX 32, 44, 58, 70, 127, 142, 143, 216, 218, 220, 262, 266, 267, 271, 331, 385, 414, 459, 464, 470, 489, 527, 540, 546, 549, 551, 553, 554, 564-566, 572-575, 581, 582, 623-626; C. X 37, 70, 84, 97, 104, 108, 187, 233-235, 330, 368, 382, 403, 448, 452, 480, 487, 501, 502, 509, 523, 531, 541, 594, 598, 600, 614, 630-632; C. XI 35, 46, 48, 156, 157, 159, 169, 170, 188, 252, 255, 258-260, 262, 266, 268-270, 275, 277-279, 354, 355, 385, 425, 455-457, 478-480, 503, 504, 581, 597; C. XII 158, 162, 249, 255, 286, 311, 382, 383, 465, 484, 485, 520, 526, 531, 532, 589, 606, 607; C. XIII 58, 64, 105, 147, 178, 194, 234, 245, 256, 257, 262, 276-278, 299, 333, 334
 ölüm günü C. II 263, 264; C. XII 317
 ölüm istemek C. II 556; C. VIII 212, 213
 ölüm muhabbeti C. II 555
 ölüm seferi C. XI 426
 ölüm şarabının kadehi C. XIII 315
 ölüm uykusu C. XII 263
 ölüm yolу C. VI 65
 ölüme aşık olmak C. XI 456;
 ölümsüzlük ölümü C. II 544
 ölüyü diritmek C. II 17; C. VII 520; C. XIII 51
 Ömer'in Hz. Ali'den ayrı görmek C. XII 414
 Ömer'in adlı C. X 449
 ömrü ü hayat C. XII 384
 ömr-i rûhâni C. IV 123
 ömrün sâki C. X 353
 ömrün uzun olsun C. XI 411
 ömr C. II 113; C. III 66, 352; C. V 569; C. VII 478; C. VIII 211, 212; C. IX 34, 266, 267, 352; C. XI 18, 411, 412, 556; C. XIII 227, 334, 338
 ömr güneş C. III 351
 ömr istemek C. IX 268
 ömr uzunluğu C. XII 185
 ördék C. XI 435
 örs C. XIII 229
 örtücü bulut C. XII 407
 örümcek C. IV 138, 260, 261; C. VI 417, 515; C. VII 147, 148; C. VIII 113; C. XII 387; C. XIII 66
 örümcek ağı C. II 120
 öşür C. III 484, 485; C. IX 484, 485
 özür C. I 365, 366; C. II 145, 151; C. V 15, 16, 19; C. X 608, 609
- P
 pabuç C. III 224, 225; C. XI 159, 498
 pabuçlu C. XI 498
 pabuçluçuk C. I 491
 pâdişâh Bk. şâh, sultân C. I 88, 97, 239, 350, 416, 502, 520, 530, 531; C. II 200, 260, 345; C. III 61, 111, 261, 292, 318, 326, 407, 436, 473; C. IV 195, 394, 395; C. VI 316; C. VII 193, 211, 215, 336, 358, 505, 513; C. VIII 277, 284, 330, 331, 382, 466, 595, 596; C. IX 188, 189, 403, 517, 528, 628; C. X 38, 98, 227, 265, 313, 324, 325, 335, 357, 394, 410, 513, 519, 570, 574, 583, 587, 622; C. XI 139-142, 438; C. XII 16, 21, 96, 182, 218, 284, 296, 357, 358, 398, 451, 459, 508, 522; C. XIII 13, 28, 36, 38, 160, 223, 241
 pâdişâh ve câriye C. III 320
 pâdişâh-ı adil C. VII 310
 pâdişâh-ı azim C. X 71
 pâdişâh-ı hakîki C. IV 196; C. X 75; C. XI 438, 564
 pâdişâh-ı kâmyâr C. VIII 219
 pâdişâhın emrinin tutmak C. X 578
 pâdişâhın hazinesi C. XII 294
 pâdişâhlîh C. VII 202; C. VIII 382; C. IX 153; C. X 103, 439, 622; C. XII 368; C. XIII 36, 37
 pâk C. XII 157, 158
 pâkân-ı carh C. XII 334
 pâk-bâz C. III 464; C. XII 20
 pâk-bâzlık C. IV 448; C. XII 20
 pâk-cîb C. IX 36
 pâlâheng C. III 83
 palan C. III 202, 204
 pâleheng C. III 83
 pamuk C. X 49, 485, 525; C. XI 582; C. XIII 25
 pamuk C. IV 274
 pantezim C. I 50
 panzehir C. I 84; C. IV 432; C. VI 442; C. X 370; C. XI 446, 447, 477; C. XII 364; C. XIII 146
 papagân C. IV 140
 papas C. X 359, 365; C. XI 575, 576
 para C. I 334, 350; C. III 165; C. VI 67, 616; C. VII 552; C. VIII 310, 311, 417; C. XI 117, 291, 292, 411
 parmak C. VI 105, 106, 496; C. VIII 579, 580; C. XI 29; C. XII 498; C. XIII 106
 parsâ C. X 83
 pas C. I 60; C. II 430; C. IV 412, 413; C. VIII 194-199, 263
 pâsi-ı enfâs C. II 394; C. VI 437
 pastırma C. XI 251, 252
 pathcan kalyesi C. XI 403
 pâymerd C. XII 423, 424, 504
 pazar C. VIII 237, 238; C. XI 290, 292, 304; C. XIII 126, 127
 peçe C. X 65, 377
 peder C. VII 166; C. XI 287
 pehlivan C. II 346; C. VI 163, 164, 166; C. VIII 145; C. X 523, 529, 530, 534, 539, 547, 548, 552, 553, 560, 561, 563, 564-566, 568; C. XI 599; C. XII 435
 pekmez C. IV 486; C. X 130; C. XII 401

- pekmez sirkedir C. XII 401
 pelâs C. XII 498; C. XIII 29
 penc ve şes C. XIII 216
 pencere C. I 80; C. II 374; C. IV 113, 114, 115;
 C. V 634; C. VII 147; C. X 190; C. XII 304,
 373, 374, 406, 407, 408; C. XIII 244
 penge C. VI 417, 418
 per C. V 139; C. IX 477
 perde C. XIII 61, 138, 318, 319
 perde Bk. hicâb C. I 83, 94; C. II 90, 239, 462;
 C. III 214, 227, 231, 237, 325, 469; C. IV
 168, 169, 265, 266, 346, 397, 410, 485; C.
 VI 200, 201, 203, 204, 309, 336, 340, 347,
 358, 383, 459, 460, 527, 617; C. VII 147,
 382, 412, 533, 554; C. VIII 104, 108, 171,
 172, 197, 198, 216, 314, 319, 320, 428,
 445, 449, 452, 501, 523, 524, 543, 546,
 571, 572; C. IX 20, 22, 47, 48, 205, 206,
 505, 548, 550, 551, 593, 626; C. X 186,
 187, 280, 281, 364, 365, 409, 453, 599,
 625; C. XI 41, 46, 197, 199, 200, 232, 244,
 253, 254, 267, 346, 348, 359-361, 401,
 402, 430, 451, 478, 480, 515, 571, 585,
 603; C. XII 23, 116, 134, 193, 302, 303,
 307, 312, 316, 369, 370, 419, 471, 472,
 486-488, 580, 594
 perde düzüçülük C. XII 306
 perde-i beseriyyet C. VIII 74, 584
 perde-i gayb C. VIII 199
 perde-i kesâfet C. XIII 61
 perde-i mezâhir C. VII 242
 perde-i nefşân-i C. IX 243
 perde-i nokta-i rûy C. X 599
 perde-i såde C. XI 585
 perde-i zât C. VII 203
 perdesini yırtmak C. I 279
 pergel C. X 627
 perhîz C. II 282; C. III 266, 267; C. IX 227; C. X
 235; C. XI 440, 441, 443, 455
 perî C. I 329, 330; C. II 15, 379, 453, 464; C. III
 256; C. V 138; C. VI 170, 171, 403, 494,
 589, 590; C. VII 336, 239, 318, 324; C. VIII
 83, 177; C. XI 213; C. XII 337, 339, 396; C.
 XIII 192, 302
 perîşan C. XIII 135
 perükâr C. V 369
 pervâne C. IV 276, 470; C. VI 132; C. VII 478; C.
 VIII 142, 599, 604, 605; C. IX 126, 128,
 151, 152, 159, 160, 171; C. XI 127, 214; C.
 XII 517
 pervâz C. IX 283
 pest C. II 137
 peşin C. XII 257
 peygamber (a.s.v.) Bk. resûl C. I 76, 163, 240,
 316, 322, 350, 496, 517; C. II 15, 77, 171,
 172, 326, 373, 528; C. III 96, 142, 164,
 166, 203, 223, 227, 228, 230, 253, 254,
 392, 447, 482; C. IV 41, 123, 340, 360,
 429, 463, 464, 497; C. V 318, 320, 325,
 328, 334, 367, 368, 470, 490, 536; C. VI
 152, 156, 332, 460-462, 488, 510, 515,
 527, 560, 591, 615; C. VII 46, 94, 146,
 170, 192, 193, 234, 237, 244, 311, 332,
 333, 345, 350, 373, 406, 407, 479, 481,
 484; C. VIII 46, 164, 189, 235, 345, 362,
 363, 445, 450, 453, 459, 475, 497, 502,
 506, 535, 539; C. IX 129, 184, 270, 378,
 379, 389, 409, 443, 461, 471, 498, 501,
 510, 630; C. X 11, 19, 180, 182, 194, 207,
 290, 315, 451, 569; C. XI 17, 21, 35, 36,
 68, 69, 71, 80, 123, 181, 183, 372, 382,
 392, 393, 396, 431, 433, 465, 468, 504,
 536, 541, 590, 591; C. XII 49, 90, 176,
 300, 405, 407, 413, 434, 435, 456, 466,
 478, 534, 536, 587; C. XIII 109, 124, 128,
 147, 148, 149, 205, 208, 232, 253, 262,
 266, 270, 276, 289, 297, 307
 peygamber hıylu C. XI 590
 peygamber yüzü ve sesi mu'cizedir C. IV 463
 Peygamber'e hizmet C. XII 406
 Peygamber'e imân C. II 78
 Peygamber'e karâbet C. XI 72
 Peygamber'e mütabaat C. VII 472
 peygamber-i zaman C. VI 635
 Peygamber'in kissası C. VI 488
 Peygamberin nûru C. VII 189
 peygamberin sesi C. IV 464
 peygamberin yıldızı C. V 246, 248
 peygamberler C. I 241, 246, 284, 285; C. III 95,
 96, 97; C. IV 284; C. V 12; C. VII 27; C. VIII
 254; C. X 591
 peygamberler irsâli C. II 258
 peygamberlerde adâvet C. XIII 309
 peygamberlerin ittiâhdı C. XII 176
 peygamberlik C. XI 392; C. XII 434
 peygamberlik da'vâsi C. VII 497; C. IX 377, 380,
 383, 409
 peygamberlik gevheri C. I 263
 peyk C. I 476; C. X 190, 405; C. XI 486; C. XII
 25
 pezevenek C. V 378; C. VII 380; C. X 561
 pezeveneklik C. IX 461
 pînar C. I 59; C. III 260, 372; C. VI 98; C. VIII
 518; C. X 82, 83, 169, 365; C. XI 620, 622;
 C. XII 153, 236, 529
 pîrlâta C. XIII 268, 272
 pîlîç C. VII 98; C. X 208
 pîndâr C. XIII 283
 pînhân C. III 215
 pîr Bk. pîrân C. I 106; C. II 112, 291, 292, 300,
 303, 362-364; C. III 64; C. IV 54, 114, 402,
 405; C. V 106, 474, 475, 605; C. IX 256,
 258, 391-394, 426; C. X 362, 363; C. XI
 90, 431, 520, 555; C. XII 37, 207, 589; C.

- XIII 75, 76, 77
 pîrân Bk. pîr C. IV 36
 pîrân-i tarîkat C. V 58
 pîre C. III 245
 pîr-har C. II 186
 pîr-i akîl C. II 185
 pîr-i hakîkat C. XII 504, 514, 515
 pîr-i îrsâd C. V 605; C. XIII 75
 pîr-i sâni C. XII 51
 pîr-i tarîkat C. XII 207
 pîrin eli C. XIII 311
 pirinç C. IX 161
 pîrlerin hîmetî C. II 302
 pis C. XI 25
 pis koku C. III 395
 pisilik C. XI 25
 pîş-âhenk C. X 580
 pişirmek C. XIII 48
 pişkes C. IX 74
 pişmek C. VII 385-388, 481; C. VIII 130, 143; C. X 288
 pişmek C. I 86; C. XIII 48
 piyâde C. V 155
 polis Bk. zâbita C. VI 164; C. VII 32, 36-38, 49, 99, 296, 319, 320; C. IX 136, 253; C. X 72, 297; C. XII 492; C. XIII 117, 118, 119, 120, 121, 123, 125, 135, 138, 139
 porsuk C. VII 46
 post C. I 348; C. II 18; C. VIII 121, 260, 366; C. IX 607, 608, 614-617, 621, 624; C. X 16, 343, 385, 384, 429; C. XI 94, 124, 506, 507; C. XII 375, 453; C. XIII 309, 313
 post ehlî C. VI 307
 posta tatarı C. XII 196
 postekei C. X 38, 344, 357-359, 383
 postin C. X 343
 potasyum C. XII 26
 povraz C. X 339
 projektör C. I 58; C. XI 620
 protoplazma C. III 339; C. XI 404
 pusu C. XI 83; C. XII 454, 546
 pulsula C. IX 278
 puş C. VII 382; C. XII 343
 puşluk C. IX 461
 pur Bk. sanem C. I 204, 268, 269, 271-273, 528; C. II 141, 277; C. III 39, 278; C. IV 69, 70, 179, 255; C. V 559, 564; C. VI 102, 553, 554; C. VII 245, 274-276, 282-284, 286-288, 362; C. VIII 255, 458, 459, 492, 508; C. IX 490, 544; C. X 47, 137, 357, 447, 517; C. XI 247, 268; C. XII 53, 454, 586; C. XIII 185, 233
 put kurmalı C. III 39, 120
 put yontucu C. XII 565, 566
 puta secede C. I 273
 puta tapınak C. III 120; C. X 517; C. XII 565, 566
 pûte C. I 158
 puthâne C. VII 245, 246
 putlarım hitâbi C. VII 285
 putperest C. I 176, 269; C. II 141, 277; C. III 444, 445; C. IV 431; C. V 213, 214; C. VI 639; C. VII 218, 245, 275, 287, 288; C. VIII 12, 124, 451, 508; C. XI 356, 400, 599; C. XII 40, 168
 putperestlik C. III 278; C. IV 224
 pür-derd C. XIII 140
 R
 Rab Bk. erbâb C. II 163, 279, 470; C. III 33; C. X 598, 599; C. XI 469
 rabbâñi C. I 69; C. V 406; C. VIII 91
 Rabbenâ zâlemâni C. VII 399
 rabb-i a'lâ C. X 118; C. X 598
 rabb-i dîn C. VII 357; C. X 225
 Rabbi erîni C. XII 177
 rabb-i hâss C. I 99, 235, 438; C. II 152, 153; C. III 278, 294, 371, 431, 497; C. IV 208, 216, 222, 235, 310; C. V 170, 478, 479, 516; C. VI 73, 89, 160, 176, 296, 560; C. VII 114, 274, 327, 334, 345, 418, 457, 531; C. VIII 28, 29, 48, 49, 359, 539; C. XII 125, 300, 393; C. XIII 20
 Rabb-i mutlak C. I 301
 Rabbi zidînî ilmen C. IX 56
 Rabbim'ı Rabbim'le tanîdim C. III 241
 Rabb'ın nûru C. XI 401
 Rabbîye'l-a'lâ C. II 156; C. X 163
 rabbü'd-dâr C. X 598
 Rabbü'l-âlemîn C. VI 295
 Rabbü'l-erbâb C. I 438; C. II 152; C. IV 111, 372; C. VI 89; C. VII 345; C. VIII 359, 490, 539; C. X 315; C. XII 300
 rabbü'l-felâk C. I 301
 rabbü'l-mâl C. X 598
 râbita C. III 39, 233, 234; C. IX 90, 338; C. XII 327
 râbita-i kalbiyye C. X 384; C. XII 327
 râcî' C. II 547
 râciûn C. V 298
 râcûl-i adî C. III 396; C. XIII 35
 râd C. XI 462
 radyo C. XIII 260
 radym C. V 485; C. XII 321
 Râfiziler C. IX 290, 293, 294
 Râfî' C. VII 546; C. XI 596
 râgîf C. X 232; C. XI 377
 râhat C. VI 234, 235; C. VII 45
 râhat ümidi C. III 168
 râhat-i bâtin C. III 210
 râhat-i kalb C. III 210
 râhat-i mutlaka C. X 449
 râh-bân C. X 407
 râh-i aşk C. XI 611
 râhib C. I 182; C. II 295, 296; C. IX 126; C. X

- 251, 252, 364, 365, 391, 408, 410, 416,
417, 435; C. XI 170, 435; C. XIII 116, 117
rahîk C. II 231; C. V 296; C. IX 343
rahîl C. XI 426
rahîm C. I 274, 275; C. II 545; C. VI 413; C. VIII
187, 188; C. XII 469, 570
rahîm C. I 551; C. III 429; C. X 153; C. XI 327;
C. XIII 312
rahim zindani C. XII 280
Rahmân C. I 551, 552; C. II 477; C. III 169; C.
IV 387; C. VI 105-107, 205, 287, 481, 495;
C. VIII 438; C. IX 36; C. X 153, 157; C. XI
29, 405, 429, 439; C. XIII 106, 218
Rahmân'ın kokusu C. VII 173
Rahmân'ın parmakları C. I 238; C. IX 544
Rahmân'ın şarâbi C. XI 229
Rahmânı C. V 439; C. VII 460; C. X 464; C. XII
276
rahmâniyyet C. II 477
rahmet C. I 276, 280, 406, 407, 455, 470, 551;
C. II 56, 216, 462, 477, 507, 517; C. III
117, 119, 120, 122, 457, 493; C. IV 13, 40-
43, 45, 46, 121, 190, 191, 217, 406, 414;
C. V 105, 266, 476-478; C. VI 146, 202,
203, 218, 323, 324, 351, 366, 467, 525; C.
VII 21, 26, 49, 66, 125, 501; C. VIII 184,
204, 337, 418, 454, 455, 535, 582; C. IX
184, 185, 475, 496, 511, 516, 517, 523,
532, 534, 568; C. X 30, 33, 36, 37, 70, 74,
76, 80, 88, 366, 457, 559, 583; C. XI 192,
396, 448, 536, 537, 560; C. XII 132, 135,
245, 426, 427, 441, 571; C. XIII 112, 113,
153, 275
rahmet denizi C. III 122, 134
rahmet hâzînesi C. X 223
rahmet kenârî C. X 75
rahmet melegî C. IX 527, 532, 533; C. XII 253
rahmet suyu C. III 349
rahmet şarâbi C. IV 42
rahmeten îl-îsmâ C. III 294, 304
rahmet-i âmme C. II 461, 462; C. IV 45; C. XII
163
rahmet-i âmme-i sıfâtiyye C. II 235; C. III 119; C.
IV 216, 218; C. VI 495
rahmet-i âmme-i zâtiyye C. I 407; C. III 119,
326; C. IV 216; C. V 476, 478; C. VI 323,
495
rahmet-i âmme-i zâtiyye ve sıfâtiyye C. IV 45,
217
rahmet-i cûzîyye C. V 478, 479, 480, 481
rahmet-i deryâ C. V 479
rahmet-i Hak C. I 220, 471; C. III 428; C. VI 324
rahmet-i hâssa C. VIII 404
rahmet-i hâssa-i sıfâtiyye C. II 235; C. III 120
rahmet-i hâssa-i zâtiyye C. III 119, 120; C. IV
217; C. V 476, 478; C. VIII 418
rahmet-i hâssa-i zâtiyye ve sıfâtiyye C. IV 45

- râzîk C. V 29, 30
râzîk-i hakîki C. X 234
râziye C. I 150; C. II 334; C. III 58, 66, 333, 370;
C. V 560
Râzî C. I 167; C. XII 157
rebâb C. VII 219, 220; C. XII 35
reibü'l-evelle C. VIII 229; C. XI 456; C. XIII 277,
333
recâ C. I 570; C. II 462; C. III 428; C. IV 301-
303, 363; C. V 518; C. VI 21, 186, 351,
352, 578; C. VII 16, 436; C. IX 585; C. X
582, 611; C. XI 597; C. XII 612
recâ ehli C. II 494
receb ayî C. III 13
refce C. I 290; C. II 180; C. V 41
recüliyyet C. IV 324; C. IX 233
redd-i cüzî C. X 327
redd-i kader C. X 322, 327
redd-i kader kader mümkin olur C. X 327
redd-i kazâ C. X 327
redd-i külli C. X 327
ref' C. XI 595, 596, 597
refâh C. V 111, 112
refîk C. I 431; C. IX 354; C. XI 181, 183, 200
refîk-i a'lâ C. III 192; C. VIII 230, 231
refref C. III 466
refref-i aşk C. III 467
regâib namazı C. III 13
rehâvî C. XI 540
rehbâniyet C. IX 121
rehber Bk. mürsid C. I 174, 195; C. II 293, 370,
374, 485, 487; C. III 210; C. V 88, 168,
169, 264, 299; C. VII 412; C. VIII 111, 113,
485; C. IX 126-130, 136, 270; C. X 382,
575; C. XI 217, 524, 525; C. XII 19, 379,
490, 534, 591, 595; C. XIII 72, 77, 87, 160,
201, 226, 241
rehber-i hakîki C. IX 127
rehberlik C. VII 416, 498, 499; C. IX 168; C. XIII
63, 165
rehîn C. XI 323
reh-nûmûn C. XII 240
reh-rev C. XI 68
rehzen C. III 365; C. IV 187; C. V 181; C. VII
189, 360; C. VIII 112, 546; C. X 349
rehzen-i tarîk C. II 235
reis C. VIII 42, 510; C. IX 146; C. IX 480; C. XII
436
reis olmak C. X 19
reis-i cumhur C. VIII 284
reis-i hükûmet C. IX 39, 40; C. X 328; C. XII 96
reis-i rûhâni C. I 252
reislik C. VIII 54; C. IX 285, 376
rekîfe C. IV 307, 308, 310; C. VII 175
rekîbe-i istî'dâd C. IV 309-315
remîl C. III 489; C. VII 547
remmâl C. III 489
remz Bk. rumûz C. V 344, 347; C. VII 198; C.
VIII 244, 529; C. IX 316; C. X 64; C. XI 454;
C. XII 129; C. XIII 17, 48, 222
renc-i âmmâ C. XIII 120
renc-i hâs C. XIII 120
rençber C. XI 454
renc-i mâtem C. I 213
renci uçmak C. X 148
rengine boyanmak C. IX 136
renk C. I 151, 208, 209, 355, 357, 358, 390,
523; C. II 159-161, 278; C. III 213, 265,
375, 409, 497; C. IV 182, 266; C. V 201,
213, 381, 604; C. VI 170; C. VIII 225, 381,
413; C. IX 229, 247, 336, 430; C. X 37, 38,
124, 567, 585, 586; C. XI 27, 33, 34, 50,
51, 223, 439, 442, 468, 576, 598; C. XII
131, 132, 314, 538, 565, 578; C. XIII 24,
25, 93, 201, 265-268, 272, 273, 276
renk alemi C. II 160
renklilik C. II 430; C. XI 603
renksiz C. II 160; C. IX 336; C. XI 324
renksizlik C. II 159, 161, 430; C. XI 21, 27, 28,
31-34, 37, 442
re's-i mâl C. XII 274
resam C. X 513, 516
ressam C. III 300; C. IV 192, 193; C. V 362, 363,
366; C. VIII 240, 315; C. IX 347; C. X 355;
C. XII 560
ressâmlîk C. VIII 215; C. K 314
resûl Bk. peygamber, nebi C. II 201, 472, 475; C.
III 116, 227, 228, 275, 276, 445; C. IV 281;
C. V 322; C. VI 95, 108, 121, 211, 315,
316, 318, 326, 624; C. VII 244, 334, 498;
C. VIII 461, 462, 464, 535, 555; C. IX 90,
91, 535; C. X 126; C. XI 430; C. XII 260,
261; C. XIII 219
Resûlullah C. III 63
Resûl'den mîrâs C. XII 224
resûle îmân C. II 222
Resûl-i Ekrem C. VII 420; C. IX 164
Resûl-i Ekrem'in hakîkati C. XII 426
resûl-i ilâhî C. VI 560
Resûl-i zîjân C. IV 120; C. V 321, 324
Resûlullah sizin içinizde C. XIII 167
resk-i ilâhî C. VII 370
reşş-i nûr C. VII 97, 98
Revâfîz C. III 228, 235
revâk Bk. rivâk C. X 355
revân C. II 96; C. VII 318, 322; C. IX 552; C. XIII
315
revân-ı pâk C. IV 32; C. VII 182
revî C. IX 134, 135
revî C. X 129; C. XII 580
re'y C. II 163, 164; C. V 27
reyb C. XI 305
reybet C. XI 12; C. XII 213
reybü'l-menûn C. IX 459

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- reyhân C. IV 371; C. VII 173; C. IX 311, 312; C. X 188
 Reyvân kapısı C. VIII 204
 rezâlet C. X 80
 rezm C. XI 84
 Rezzâk C. II 114, 238; C. III 190; C. V 17, 30, 127, 128; C. VI 190; C. VII 18, 274; C. VIII 301, 544; C. IX 34; C. IX 562; C. X 103, 234; C. XI 203, 281, 589; C. XIII 84, 334
 Rezzâk-i chân C. XI 580
 Rezzâk-i hakîkî C. II 129; C. IV 17; C. VI 201
 rezzâk-i mecâzî C. II 129
 rezzâkuyyet C. III 179, 190
 rezzâkuyyet-i Hak C. II 380
 rezzâkkılık C. XI 593
 ridvân C. I 295; C. V 553; C. XII 369
 ndvân-i ekber C. I 295
 rifk C. XII 429, 433, 591
 rizâ C. III 318; C. IV 40, 195; C. V 132, 364, 365, 495, 496, 501-503; C. VI 229, 529; C. VII 314, 514; C. VIII 261; C. IX 522; C. X 475, 476, 478, 583; C. XI 200; C. XII 214, 215, 447; C. XIII 311, 340
 rizâ-yı Bâri C. V 502
 rizâ-yı Hak C. V 503, 504; C. X 503
 rizâ-yı İlâhi C. I 295; C. III 348; C. VII 552; C. X 502; C. XI 620; C. XII 309
 rizik C. I 56, 61, 90, 306; C. II 114, 121, 531; C. III 139-141, 168, 179, 305; C. IV 47, 423, 514; C. V 24, 25, 128, 393, 395, 397, 398, 625, 626; C. VI 33, 34, 46, 133, 175, 201, 354, 565, 566; C. VII 208-210, 274, 506, 550; C. VIII 544; C. IX 34-36, 37, 132, 194, 487-489, 511, 515, 528, 556, 558-560; C. X 45, 89, 95, 101-104, 106-108, 110-112, 114, 234, 239-242, 244, 352; C. XI 203, 436, 592-594, 604, 613-615, 622; C. XII 66, 67, 69, 223, 428-430, 463, 537; C. XIII 66, 91, 92, 100, 101, 114
 rizik duâsı C. XII 25
 rizik ümidi C. VI 187
 rizk-i helâl C. V 614
 rizk-i helâl talebi C. X 101
 rizk-i ma'nevî C. I 455; C. V 537; C. VI 33, 44, 133, 566; C. IX 511, 556
 rizk-i rûhânî C. IX 563
 rizk-i sünî C. VI 566
 riâyet C. IX 266
 ribât C. II 187, 188, 374; C. IX 245; C. IX 277; C. XI 518
 ricâl C. III 428; C. V 515; C. VI 518, 521; C. VIII 231, 232, 472; C. X 482; C. XII 366
 ricâl ravzası C. XII 378
 ricâl-i erbaa C. VII 509
 ricâl-i gayyb C. VIII 187
 ricâl-i Hak C. IX 295
 ricâl-i nisâ' C. XI 608
 ricâlûlâh C. IV 114; C. V 283; C. VI 451; C. VIII 80, 232; C. X 139; C. XII 378
 ricâlû'l-gayyb C. VII 30
 ricâltûn C. X 509
 ricâltûn sadakâ C. X 508
 ric'at C. X 617, 631; C. XI 262, 581; C. XIII 245
 ric'at-i kahkariyye C. VIII 91
 ridâ C. XIII 170
 ridâ-i mübârek C. XII 371
 Rifâ'i C. II 327
 rif'at C. IV 50
 riħlet C. IX 88; C. X 600; C. XIII 331
 rikâb C. XI 118
 rikkat C. II 148
 rikkat-i kalb C. XI 517
 rîmâ C. I 212; C. VIII 163; C. X 213
 rînd C. III 389; C. IV 422
 risâlet Bk. nûbüvet C. II 201, 222; C. VI 97, 107, 144-146, 315, 316, 560; C. IX 104; C. XI 17
 risâlet gûnesi C. XI 395
 risâlet-penâfi C. IX 246
 rîş-hand C. VII 315
 rişte C. VII 381
 ritâc C. XI 300
 rivâk C. X 353; C. XI 294; C. XII 372
 riŷâ C. I 188, 294; C. II 190, 191, 406, 407; C. III 91, 268, 285, 287, 350; C. IV 25, 293, 329, 418, 486; C. V 12, 627; C. VI 47, 48; C. VII 333, 337, 483, 524; C. VIII 329; C. IX 98, 99, 307; C. X 59, 382, 392; C. XI 95, 216, 275; C. XII 49, 606; C. XIII 67, 186
 riŷakâr C. II 205; C. III 287; C. V 454; C. VII 494, 495; C. IX 75-77, 98, 494, 495; C. IX 76; C. XI 547; C. XIII 191
 riŷakârlık C. III 321; C. IX 172
 riŷâset C. I 147, 350; C. III 472; C. IV 17, 225, 431, 432; C. V 202, 218, 289; C. VI 99, 100; C. VII 313; C. VIII 54, 286, 466; C. IX 146-151, 183, 185-191, 377, 479, 482, 619; C. X 267; C. XII 96, 136; C. XIII 177, 314
 riŷâset da'vâsi C. IX 620
 riŷâset hîrsi C. IX 185
 riŷâz C. II 390
 riŷâzât Bk. riŷâzet C. I 59, 65, 77, 316, 482; C. II 290, 296, 421, 534; C. III 124; C. IV 16, 31, 44, 293, 298, 329, 370; C. V 74, 114, 312; C. VI 425, 604; C. VII 253, 454; C. VIII 80, 171, 172, 194, 196, 213, 216, 217, 256, 258, 465, 478, 480; C. IX 15, 72, 95, 139, 158, 159, 161, 164, 264, 279, 318, 339, 370, 401, 402, 417, 420, 560, 615, 634; C. X 54, 91, 139, 185, 411, 412, 427, 428, 458, 579, 604; C. XI 52, 88, 95, 98, 99, 153, 182, 209, 252, 264, 325, 326, 435, 442, 467, 472, 473, 485, 486, 503,

518, 563, 571, 578, 614; C. XII 122, 187, 207, 220, 224, 245, 257, 278, 279, 295, 339, 344, 422, 432, 470, 471, 547, 582, 584, 597; C. XIII 32, 52, 116-118, 139, 159, 164, 178, 210, 228, 229, 243, 251, 280, 282, 308, 324
 riyâzât-ı sâkka C. VIII 464, 465; C. XI 253
 riyâzât Bk. riyâzât C. I 158, 172, 203, 221, 248, 410, 421, 523, 562; C. II 135, 144, 246, 247, 271, 272, 273, 289, 291, 301, 307, 322, 341, 413, 427, 459, 466, 534, 542; C. III 15, 21, 62, 207, 233, 246, 283, 345, 347, 351, 368, 374, 422; C. IV 15, 23, 43, 61, 140, 154, 167, 176, 189, 198, 199, 243, 306, 311, 353, 408, 434, 440, 445, 456, 457, 468; C. V 32, 43, 283, 316, 461, 503, 510, 533; C. VI 33, 192, 248, 250, 254, 261, 262, 266, 304, 354, 355, 356, 358, 421, 424, 425, 466, 476, 477, 585, 588; C. VII 31, 46, 47, 48, 171, 223, 291, 408, 437, 438, 459, 460, 542, 550, 556; C. VIII 45, 46, 137, 214, 219, 222, 223, 227, 323, 347, 366, 470, 477, 501, 548; C. IX 61, 62, 90, 91, 111, 155-157, 159, 160, 166, 177, 337, 340, 341, 413, 419, 476, 563, 572, 647; C. X 137, 140, 195, 228, 229, 231, 337, 418, 419, 426, 427, 429, 453, 458, 459, 492, 499, 501, 511, 518, 585

riyâzât-keş C. IV 16, 293

riyâziyye C. V 42

rol C. VIII 175

Româlîlar C. VIII 486

rub' C. VIII 91

rubûbiyyet C. II 319, 477; C. III 366; C. X 34, 35, 374, 598; C. XII 312

rubûbiyyet-i mutlaka C. IV 345, 346; C. IX 72, 73; C. XII 132

rûh, Bk. evrâh C. I 65, 78, 79, 80, 83, 96-98, 103, 107, 110, 121, 122, 126, 128, 133, 141, 143, 146, 147, 150, 151, 153, 154, 169, 188, 190, 215, 218, 220, 223, 226, 240, 255, 272, 287, 289, 325, 327, 328, 339, 347, 348, 353-355, 373, 394, 409, 434, 435, 454, 457-459, 461, 474, 475, 481, 535, 536, 543, 548, 549, 552, 555, 567; C. II 15, 17, 31-33, 40, 41, 63, 64, 74, 75, 79, 90, 92, 96, 175-178, 185, 189, 202-204, 210, 219, 232, 244, 283, 289, 290, 327-329, 331, 347, 350, 375-377, 393, 421, 423, 439, 440, 549, 553, 562; C. III 19, 27, 29, 32, 34, 44-46, 71, 73, 90, 105, 136-138, 142, 144, 178, 180, 181, 190, 199, 204-206, 211-213, 218, 222, 224, 225, 243, 254, 258, 262-264, 268, 286, 290, 294, 332, 351, 355, 356, 365, 366, 370, 373, 374, 382, 388, 397, 402,

403, 425, 440, 442, 449, 450, 458, 459, 460, 461, 467, 483, 487, 498; C. IV 19-23, 26, 27, 43, 44, 50, 52, 56, 61, 69, 121, 141, 164, 168, 190, 199, 206, 219, 225, 234, 300, 303, 315, 322, 331, 332, 343, 344, 346, 348, 354, 374, 376, 384, 386-393, 397, 453, 461, 463, 464, 470, 488, 494, 496, 504, 505, 507-509; C. V 12, 18, 20, 22, 24, 48, 104, 119-123, 143, 145, 283, 333, 334, 339, 344, 350, 389, 427-430, 432, 457, 466, 467, 483, 516, 521, 590, 595-597, 600, 609; C. VI 33, 34, 42, 45, 70, 104, 118, 121, 210, 250, 254, 285, 294, 296-299, 302, 304, 306, 309-312, 315, 316, 350, 353, 354, 357, 358, 361, 362, 366, 380, 405, 406, 411-417, 422, 436, 472-474, 479, 491, 514, 515, 538-540, 598, 603, 621, 622, 627-630, 638; C. VII 13, 17, 23, 29, 131, 133-137, 141-143, 148, 151, 159, 167, 168, 174, 175, 185, 215, 221, 224, 251, 253, 260-262, 268, 298, 334, 360, 362, 363, 438, 455, 473, 549, 551, 556-559; C. VIII 21, 22, 31, 49, 55, 60, 76, 82, 89, 96, 121, 124, 139, 151, 169, 171, 176, 198, 208, 213, 214, 216, 217, 219, 232, 233, 234, 240, 242, 249, 250, 255, 256, 260-265, 269, 358, 361, 368, 369, 374, 376, 425, 452, 455, 456, 463, 464, 472, 514, 545, 550, 551, 553, 554, 556, 567-569, 598, 599, 606-608, 610, 614; C. IX 40, 61, 63, 66, 80, 83, 88, 89, 92, 97, 111, 112, 131, 135, 143, 170, 207, 216, 217, 220, 222, 223, 234, 236, 238, 240, 242-244, 246, 247, 250, 264, 266, 269, 272, 277, 282, 289, 290, 301, 307, 311, 318, 327, 335, 336, 358-360, 369, 372, 435, 454, 462-464, 479, 509-511, 516, 535, 545, 546, 553, 554, 557, 558, 563, 567, 570, 571, 574, 575, 599, 601, 602, 613-615, 618, 624, 649; C. X 13, 22, 25, 41, 42, 50, 61, 75, 81, 89, 90, 119, 126, 127, 143, 147, 150, 151, 192, 229, 233, 237, 248, 250, 281, 313, 314, 340, 352, 364, 370, 380, 384, 397, 398, 400, 401, 405, 444, 449, 451, 452, 454, 456, 459, 460, 468, 487, 503, 509-511, 517, 520, 523, 524, 533, 540, 543, 545, 554, 596, 597, 615, 633, 635; C. XI 32, 35, 37-39, 43, 48, 50, 51, 53, 62, 63, 65, 66, 76, 77, 92-94, 116, 119, 148, 157, 158, 198-201, 206, 217, 219, 223-226, 231, 233, 237, 241-243, 252, 258, 259, 261, 264, 273-278, 283, 322, 324, 326, 327, 339, 340-342, 353-355, 363, 364, 366, 368, 369, 378, 382, 383, 394, 397, 416, 426, 433, 447, 458, 465, 467, 469, 480, 488, 493, 497, 505-507, 515-517, 529,

- 531, 553, 563, 568, 577, 579, 603, 604,
 609; C. XII 26, 27, 29, 30, 33, 58, 60, 66,
 67, 75, 88, 89, 92, 94, 100, 108, 124, 132,
 159, 160, 162, 185, 195, 217, 253, 254,
 258, 261-263, 277-281, 286, 303-305,
 311, 316, 324, 325, 329, 333, 336, 339,
 343, 360, 374, 375, 379, 380, 382, 385,
 386, 395, 396, 402-405, 410, 422, 436,
 440, 443, 448, 449, 452, 463, 465, 470,
 472, 474, 492-494, 498-501, 505, 511,
 513, 515, 522, 523, 527, 529, 531, 538,
 540, 545, 549, 562, 565, 572, 591; C. XIII
 31, 55, 60, 61, 63, 64, 75, 78, 90, 114,
 126, 129, 130, 137, 138, 139, 165, 175,
 176, 178, 179, 185, 194-196, 199, 203,
 206, 207, 210, 212, 221, 224, 230, 245,
 262, 268, 276, 279-281, 285, 287, 288,
 290, 301, 311-313, 331-333, 336, 338,
 340-342
 rûh âlemi C. V 526, 547; C. XI 39
 rûh ankası C. VII 378
 rûh birdi C. VII 131; C. IX 601
 rûh cehverdir C. XI 157; C. XII 160
 rûh doktoru C. IX 93
 rûh fili C. VIII 380
 rûh gözü C. I 77, 363; C. III 249; C. VII 186; C.
 XI 482; C. XII 89
 rûh gürnesi C. I 127; C. III 26; C. VIII 367; C. XII
 387, 388
 rûh güvercini C. XII 27
 rûh kulagi C. VIII 24
 rûh kuşu C. I 464; C. IV 228; C. VII 336; C. XII
 335
 rûh mertebesi C. XII 547
 rûh sâhibi C. XI 580
 rûh yol C. XII 276
 rûh Yûsuf'u C. XII 279, 281
 rûhâni C. I 69; C. VI 284; C. VII 299; C. XII 260,
 515
 rûhâni boğaz C. V 22, 23
 rûhâni çobanlık C. XII 436
 rûhâni kimse C. XII 326
 rûhâni koku C. VII 539, 540
 rûhâni sıfat C. XII 344; C. XIII 191
 rûhânilere C. V 560; C. VII 306; C. VIII 186, 187;
 C. IX 21; C. XII 480
 rûhâniyet C. I 265-267; C. II 60, 420; C. III 28,
 60, 372, 471, 472, 498; C. IV 87, 88, 343,
 380, 506; C. V 91; C. VI 128, 129, 147,
 149, 281, 295, 512; C. VII 42, 151, 371,
 544; C. VIII 175, 176, 205, 216, 256, 606;
 C. IX 60, 110, 140, 278, 286, 287, 385,
 561, 649; C. X 82, 143, 147, 195, 200,
 337, 340, 341, 352, 455, 468, 525, 569,
 585, 596, 597, 621; C. XI 33, 93, 176, 202,
 203, 375, 381, 396, 435, 458, 470, 471,
 507, 508, 578, 603, 607, 614; C. XII 94,
 123, 297, 317, 325, 341, 342, 402, 409,
 444, 454, 564, 571, 588; C. XIII 60, 126,
 129, 153, 223, 231, 276, 279, 285, 287,
 313, 334
 rûhâniyet âlemi C. VI 148; C. XI 54; C. XII 260,
 275, 342, 374, 438, 503, 594; C. XIII 335,
 349
 rûhâniyet arşı C. XII 280
 rûhâniyet göğü C. XII 276
 rûhâniyet mertelesi C. XII 178
 rûhbân C. VII 422; C. XI 164
 rûhbâniyyet C. II 528; C. VII 422; C. XI 164,
 167; C. XII 224
 rûhdâra suâl C. V 315
 rûh-i akli C. I 474
 rûh-i âli C. V 119
 rûh-i ârif C. VI 310
 rûh-i a'zam C. I 107; C. IV 504; C. VI 345, 346,
 540; C. VII 130, 559; C. VIII 599-602; C. XI
 242, 243, 244, 365, 368, 433
 rûh-i a'zam gürneşi C. XI 243
 rûh-i a'zam-i Muhammedi C. VIII 601
 rûh-i cemâdî C. I 79; C. V 466; C. VI 479; C. VII
 131; C. XI 157; C. XII 160
 rûh-i cemâdî C. XII 397
 rûh-i cismâñi C. XI 63
 rûh-i cüzî C. III 334; C. V 478, 510, 546; C. VI
 104; C. IX 302; C. X 585; C. XII 60
 rûh-i cüzî-i mü'min C. VII 299
 rûh-i emîn C. I 260
 rûh-i evîlyâ C. IX 92
 rûh-i fikri C. I 474
 rûh-i gabî C. VIII 137
 rûh-i hâssâfi C. I 474
 rûh-i hayâli C. I 474
 rûh-hayâni C. XIII 42
 rûh-i hayvân C. I 79, 188; C. V 466; C. VI 298,
 479, 603; C. VII 131; C. XI 157; C. XII 160
 rûh-i hayvânî C. I 129, 356, 444, 458, 462,
 567; C. II 16, 24, 25, 32, 33, 92, 96, 101,
 102, 337, 350, 524, 533, 562; C. III 72,
 105, 136, 137, 154, 161, 218, 263, 264,
 268, 305, 313, 352, 384, 403; C. IV 20, 21,
 34, 190; C. V 18, 52, 334, 352, 529, 568,
 601; C. VI 32, 70, 85, 297, 300, 350, 395,
 404, 414, 474, 480, 481, 484, 503, 517,
 600-603; C. VII 98, 131-134, 137, 142-
 146, 170, 202, 230, 236, 251, 310, 318,
 338, 347, 412, 413, 439, 441, 443, 444,
 447-449, 451, 454, 543, 555, 556, 558; C.
 VIII 31, 155, 233, 276, 317, 325, 361, 362,
 366, 367, 370, 371, 374, 384, 390, 417,
 418, 425, 464, 500, 567, 600, 613, 618,
 619; C. IX 31, 105, 108, 109, 113, 179,
 183, 215, 216, 217, 240, 241, 243, 244,
 270, 279, 280, 283, 302, 335, 372, 388-
 390, 440, 510, 511, 530, 552, 602, 640; C.

- X 175, 234, 248-250, 376, 380, 397, 404, 482, 496, 509, 511, 520, 530, 531, 598, 599, 601, 603; C. XI 54, 55, 62, 63, 199, 341, 342, 356, 365, 505, 597, 598; C. XII 19, 94, 95, 100, 255, 256, 304, 326, 361, 397, 439, 526, 538, 568, 594; C. XIII 17, 18, 19, 26, 40, 59, 61, 226, 243, 315, 335, 336
 rûh-i îlahî C. X 530; C. XI 50, 64
 rûh-i insân C. I 79; C. VII 131; C. VIII 554; C. X 234; C. XI 125
 rûh-i insânî C. I 78, 95, 129, 224, 356, 357, 514; C. II 524; C. III 28, 72, 136, 137, 142, 154, 263, 264, 268, 305, 352-357, 403; C. IV 21, 22, 344, 451, 491; C. V 52, 304, 352, 463, 466; C. VI 32, 33, 48, 237, 298, 395, 404, 504, 603; C. VII 132, 143, 145, 147, 170, 202, 230, 240, 274, 318, 412, 443, 448, 449, 558, 559; C. VIII 31, 44, 204, 277, 361, 362, 367, 370, 390, 418, 464, 500, 551, 552, 555, 556, 613, 619; C. IX 31, 59, 105, 109, 113, 240-244, 280, 283, 290, 306, 332, 335, 368, 371, 372, 384, 389, 390, 422, 440, 442, 510, 530, 531, 552, 602; C. X 25, 74, 75, 147, 175, 229, 248-250, 380, 444, 454, 455, 571, 482, 483, 509, 511, 512, 520; C. XI 56, 57, 63-66, 90, 97, 98, 158, 199-201, 243, 342, 363, 378, 433, 465, 467, 505, 542, 553, 597, 598; C. XII 38, 91, 92, 95, 100, 101, 234, 245, 303-305, 314, 324, 326, 375, 397, 409, 431, 439, 443, 472, 490, 516, 522, 568, 588; C. XIII 40, 42, 59, 66, 74, 171, 179, 210, 225, 245, 285, 315, 334, 335, 336, 339
 rûh-i insânî gündeşî C. VIII 371
 rûh-i insânî ve izâfi C. X 570; C. XII 527
 rûh-i izâfi C. I 144, 188, 444, 462; C. II 16, 24, 25, 32, 35, 37, 40, 60, 92, 93, 96, 101, 190; C. III 72, 137, 204, 211, 218, 264, 352, 399, 438; C. IV 233, 234, 388, 389; C. V 510; C. VI 70, 396, 405, 414, 471, 474, 503, 519, 600, 601, 603, 604; C. VII 98, 99, 133, 134, 145, 151, 175, 182, 251, 322, 338, 363, 417, 450-452, 454, 556; C. VIII 31, 33, 361, 362, 366, 370; C. IX 105, 215, 216, 217, 282; C. X 380, 397, 404; C. XI 206; C. XII 527, 568, 594; C. XIII 17, 18, 19, 226, 331, 334
 rûh-i izâfi ve insânî C. VIII 155; C. XII 397
 rûh-i kâmil C. III 333; C. VI 310; C. VII 188; C. XI 43, 48
 rûh-i kudsî C. I 475; C. VI 310; C. VII 143, 145, 146; C. XI 324; C. XIII 232
 rûh-i küll C. I 546; C. IV 369
 rûh-i külli C. I 107, 128, 353, 548; C. III 65, 262, 333, 334; C. IV 305, 505, 508; C. V 546; C. VI 104, 312, 317, 540; C. VII 130, 221, 248, 250, 299, 556, 559; C. VIII 418, 553, 602; C. IX 59, 244, 302, 602, 603; C. XI 241, 242, 243, 369, 530; C. XII 80
 rûh-i külliî Muhammedî C. I 339, 352, 353, 540, 541, 546; C. III 71, 199, 254, 261, 262, 428; C. IV 137, 348, 504; C. VII 28; C. VIII 374, 598, 599, 600, 602; C. IX 242, 243, 246, 601; C. X 451, 619; C. XI 73, 241, 312, 327, 366, 369, 530; C. XII 79, 523; C. XIII 347
 rûh-i latîf C. I 79, 240; C. VII 105; C. VIII 118, 228; C. IX 246, 572; C. X 401, 402, 403; C. XI 277, 433
 rûh-i melek C. II 532
 rûh-i menfûh C. VII 132, 230
 rûh-i muazzam C. XII 291
 rûh-i Muhammedî C. I 548; C. II 38; C. III 65, 332, 333, 334; C. IV 504, 508; C. V 509; C. VIII 553; C. XI 327, 369
 rûh-i mukaddes C. I 475
 rûh-i musaffâ C. III 264; C. VIII 73
 rûh-i musavver C. V 45, 609; C. XII 336
 rûh-i mutlak C. VII 437, 438
 rûh-i mücerred C. II 274; C. VII 435; C. X 459, 460
 rûh-i münîr C. X 400
 rûh-i nârî C. IV 215
 rûh-i nebât C. I 79; C. V 466; C. VI 395, 479; C. VII 131; C. XI 157; C. XII 160
 rûh-i nebâtî C. VI 396; C. VII 131; C. IX 279; C. XI 199; C. XII 100, 397, 568
 rûh-i nefşânî C. VII 131
 rûh-i nûrânî C. XII 324
 rûh-i rabbâni C. VIII 362
 rûh-i revân C. I 229, 432; C. VII 175; C. XII 94, 95, 96
 rûh-i saf C. X 403; C. XI 243
 rûh-i sâfi C. V 483; C. VIII 348; C. XI 433
 rûh-i saîd C. VII 17; C. XIII 286
 rûh-i sultânî C. I 432; C. III 136; C. IV 190; C. V 483, 510; C. VI 466; C. VII 310, 318; C. XI 276, 277
 rûh-i tabîf C. VI 353, 395, 396; C. VII 543; C. XI 199
 rûh-i temyîz C. I 188, 190
 rûh-i vâhid C. XI 63
 rûh-i vâhid âlemî C. XI 598
 rûh-i vahy C. IV 375-377
 rûhîyet mertelesi C. XI 507
 rûhiyyet C. III 447; C. V 136; C. VI 120, 397; C. VIII 613
 rûhîllerin babası C. XI 530
 rûhîllerin Kâ'besi C. XI 611
 ruhsat C. IV 407; C. XI 309
 ruhsat yolу C. XI 186
 ruhsat-ı şerîf C. IV 408

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- rûhsat-i ser'îye C. IV 421, 423
 rûhta ittihâd C. XI 38
 Rûhu'l-Emin C. IV 414; C. XI 611
 rûhu'l-Hak C. XI 68
 rûhulâl C. I 480; C. III 45, 136, 142; C. X 150;
 C. XI 396; C. XIII 221
 rûhun bedene taalluku C. I 457, 459; C. III 332
 rûhun birliği C. VIII 367
 rûhun çocuğu C. XII 369
 rûhun gıdası C. V 519; C. IX 111, 112; C. XI
 434; C. XII 417
 rûhun gölgesi C. IX 237, 238
 rûhun gözü C. III 357; C. VI 304
 rûhun himmeti C. XI 56
 rûhun nûru C. VI 326
 rûhun rengi C. XIII 266
 rûhun rûhu C. V 339; C. IX 215
 rûhun tecelliyyâtı C. XII 586
 rûhun terakkisi C. XII 436
 ruk'a C. XI 615
 ruk'ye C. VII 474; C. VIII 163; C. X 213; C. XI
 392
 rukye-hân C. XIII 170
 Rûm C. IV 497
 Rum elçisi C. I 422, 426, 427, 429, 434, 435,
 457, 461
 Rumca C. VIII 84
 Rûmî C. IV 411, 483; C. XI 258, 603, 604; C. XII
 160
 Rûmîler C. II 428-431, 439, 440
 rumûz Bk. remz C. I 133, 439; C. III 425, 426;
 C. VIII 492; C. IX 358, 359; C. XI 359; C.
 XIII 114, 144
 rumûzât C. I 132; C. IV 347; C. IX 169; C. XIII
 131
 rumûzât-ı kur'anîye C. III 97
 rumûz-ı hakâyik C. V 222
 rusûl-i beser C. IV 506
 rusûl-i melek C. IV 506
 rutûbet C. VI 551; C. VII 547; C. IX 58, 61, 273;
 C. XI 567; C. XIII 72, 333, 334
 ruûnât-ı nefsiyye C. II 304
 ruûnet C. V 577
 rûz-i cezâ C. II 381, 382; C. X 556; C. XI 513; C.
 XII 315, 316, 318; C. XIII 298
 rûz-i dîn C. III 297
 rûz-i elest C. IV 345; C. V 621; C. XIII 195
 rûz-i haşr C. VI 21
 rûz-i istîfâh C. III 13
 rûz-i mahşet C. VIII 559
 rûcû' C. I 361, 545; C. II 352, 480; C. V 136,
 298-300; C. VI 472; C. XI 197, 309, 323,
 352, 507; C. VI 397, 474; C. IX 14, 336,
 375; C. X 521, 616-618; C. XI 432; C. XII
 161, 169, 382, 383; C. XIII 76
 rûcûm C. II 474; C. XI 387
 rûfakâ-yî sülük C. XII 281
 rûkn-i tabîat C. V 591
 rûkû' C. V 570; C. VI 276; C. IX 650, 651; C. XI
 585; C. XIII 144
 rûkûn C. V 20; C. XI 31, 585
 rûstem C. X 514
 rûsûm C. III 486
 rûsûm-ı ser'îye C. III 486
 rûşvet C. I 179; C. IV 252; C. V 59, 451, 585; C.
 XI 535; C. XIII 120
 rûtbe C. III 212; C. VII 414; C. IX 103; C. XI 104,
 116
 rûtbe-i insâniyye C. VIII 536
 rû'yâ C. I 67, 103, 106, 109, 193, 224, 498; C.
 II 49, 66, 329, 537; C. III 63, 305, 454,
 461-468; C. IV 114, 115, 200, 258, 285,
 286, 288, 307, 450, 451, 461, 462; C. V
 48, 49, 75, 76, 148, 232, 233, 297, 317,
 347-349, 429, 430, 458-460, 482, 483,
 485, 617, 618, 621, 622, 625, 626; C. VI
 68, 299, 301, 405, 477, 478; C. VII 207,
 395, 416, 443, 444, 478, 547, 558; C. VIII
 21, 22, 89, 172, 182-184, 198-202, 370,
 372-375, 378, 379, 383-387, 426, 427,
 455, 457, 484, 485, 529, 549, 550, 557-
 559, 576, 587, 618; C. IX 44, 316, 323,
 375, 376, 430, 468, 469, 476-478, 554,
 555, 573, 599, 633; C. X 66, 335, 522,
 532, 541, 545, 578, 609; C. XI 118, 208,
 209, 317, 364, 365, 371, 372, 438, 604; C.
 XII 57, 130, 132, 138, 139, 169-171, 177,
 178, 186, 190, 191, 205, 253, 278, 349,
 376, 464, 465, 468, 499-502, 504, 505,
 513-515, 516, 517, 561, 562; C. XIII 60,
 78, 103, 113, 118, 123, 135, 136-138, 238
 rû'yâ-ı âlemi C. VIII 373
 rû'yâ aynası C. IX 316
 rû'yâ ma'nâ-âlemidir C. VI 147
 rû'yâ ta'bîri C. III 256; C. XI 118
 rû'yâ ta'bîri ilmi C. XII 376
 rû'yâ-ı sâdiķa C. I 134
 rû'yâ-ı sâliha C. II 472; C. V 617; C. XI 208
 rû'yâ-ı seytâni C. I 104
 rû'yet C. I 76, 355, 357, 358, 360; C. II 214,
 549, 553; C. III 117; C. IV 385; C. V 325; C.
 VI 293, 455; C. XI 232, 324, 396, 582; C.
 XII 310, 375; C. XIII 124, 125
 rû'yet hâssası C. VIII 181
 rû'yet-i cemâlülâh C. XI 69
 rû'yet-i Hak C. II 550; C. III 35, 36; C. IV 13
 rû'yetüllâh C. IV 113; C. X 627
 rûzgâr C. I 231, 234, 288, 314, 349; C. II 509;
 C. III 237, 356; C. IV 151, 301; C. V 273; C.
 VI 118, 188, 189, 594, 596, 597; C. VII 56-
 58, 60, 236; C. VIII 368; C. IX 437; C. X 91,
 294, 352, 372, 446, 629; C. XI 37, 311,
 312, 429, 448; C. XII 86, 96, 238, 239,
 475; C. XIII 254, 255, 293, 294, 295, 296

301

S

- saâdet C. I 167, 169, 448; C. II 24, 287, 330, 371, 394; C. III 48, 306, 427, 441, 471; C. IV 81, 82, 233, 235, 315; C. V 112, 229, 533, 581; C. VI 140, 187, 272, 328, 375, 488, 515, 634; C. VII 435, 481; C. VIII 326, 399, 482; C. IX 156, 201, 224, 345, 483, 650; C. X 162, 320, 321, 326, 327, 433, 479, 633, 634; C. XI 46, 49, 448, 523; C. XII 13, 170, 223, 363; C. XIII 218
 saâdet meyileri C. VIII 261
 saâdet-i âriziye C. VI 141
 saâdet-i aslyîye C. VI 141
 saâdet-i dünâyevî C. XIII 118
 saâdet-i ebdeyye C. VIII 489; C. X 214
 saâdet-i ezelî C. XIII 142
 saâdet-i ezeliyye C. I 84; C. III 326; C. VI 516, 633; C. VIII 214, 325, 488, 493; C. XI 501; C. XII 251; C. XIII 195
 saâdet-i hakîkiyye C. X 380
 saâdet-i ma'nevîyye C. X 404
 saâdet-i uhirevîyye C. VI 239; C. VIII 212; C. X 191; C. XIII 118
 saâdetli C. XII 187
 saat C. VI 146, 147
 saat-i kamer C. VIII 422
 sabâ C. V 44; C. VII 252, 499, 538; C. VIII 369; C. X 35; C. XI 188, 212; C. XII 290
 sabâ rûzgârı C. VI 596, 607, 625; C. VII 538
 sabâh C. XI 239; C. XII 255, 272
 sabâh şârabı C. I 467; C. IX 642
 sabâbg C. II 553
 sabîk C. V 301; C. X 382, 607
 sabîk olan âhirleriz C. VII 165
 sabir C. I 118, 340, 391, 481; C. II 117, 118, 135, 140, 181, 237, 282, 301, 307, 329, 404, 509, 516, 564; C. III 38, 170-172, 206, 213, 312, 354, 371, 384; C. IV 16, 17, 174, 303, 331, 347, 348, 361; C. V 71, 73, 74, 91, 121, 122, 123, 362, 487, 488, 489, 490; C. VI 91, 128, 156, 234, 277, 289, 339, 356, 358, 476; C. VII 23, 51, 53, 148, 232, 233, 255, 298, 344, 345, 364, 553; C. VIII 326, 421, 470; C. IX 36, 37, 196, 208-211, 221, 228, 232, 247, 270, 402, 413, 562; C. X 38, 43, 95, 103, 111, 114, 125, 157, 160, 236, 238, 239, 241, 252, 255, 288, 330, 331, 474-476, 478, 481, 564, 618; C. XI 53, 107, 115, 116, 152, 165, 180, 200, 206, 302, 332, 440, 441, 443, 464-466, 536, 568, 590, 612; C. XII 42, 43, 77, 80, 215, 221, 435, 436, 459, 570, 623-625; C. XIII 30-33, 57, 58, 87, 88, 115, 233, 289, 325
 Sabır sîrûrun anahtarıdır C. XII 623
 sabır yakıcı C. XII 564
 sabırsızlık C. VIII 147; C. XI 467, 468
 sabîr C. IX 71, 436
 sabîlât C. VI 472
 sabr-ı cemîl C. IV 122; C. V 123
 sabr-ı mücessel C. X 255
 sabri veren C. X 255
 sabun C. X 49
 sabun köpüğü C. III 355
 Sabûr C. II 509; C. V 355; C. X 236; C. XI 467, 565
 sâcid C. IV 193, 194; C. VII 274; C. XII 402, 520, 521
 saç C. VIII 388; C. IX 140
 sa'd C. I 395; C. III 117; C. VI 72; C. X 473, 474; C. XI 316, 556, 557, 558; C. XII 276, 392
 Sa'd yıldızı C. IV 232
 sadâ C. II 59; C. III 188, 189, 212, 373; C. IV 101, 501; C. V 244; C. VI 282, 515; C. VII 221, 224, 474; C. IX 88; C. X 335; C. XI 247, 347, 348
 sadaka C. II 490; C. III 268; C. IV 16; C. V 143, 558; C. VI 168, 248, 251; C. IX 220, 463; C. X 37, 190, 327; C. XII 68, 216, 217, 276, 277, 518, 519, 602, 603; C. XIII 191, 259
 Sadakâllâhü'l-azîm C. VIII 469
 sadâkat C. VI 407, 408; C. VIII 41; C. X 267, 268, 335, 506, 508, 509
 sadâât Bl. seyyid C. XI 72; C. XII 197
 sadâ-yî hafî C. X 66
 sadâ-yî îrsâd C. III 371
 sadâ-yî latîf C. V 396
 sadâ-yî mutlak C. II 284
 sadâ-yî safîr C. IV 228
 sâde-dil C. XI 407
 safed C. I 442; C. III 163, 286, 287, 437; C. VIII 163, 355, 358, 359, 512; C. IX 83, 356, 364, 365, 640; C. XI 124; C. XII 479, 592
 Sa'd-i ekber C. III 471; C. X 221, 473
 sadîk C. IV 312; C. VI 408, 548; C. X 220; C. XI 565; C. XII 241, 543; C. XIII 267
 sadîj peygamber C. IX 409
 sadîklar C. III 306
 sadîr C. I 56; C. VII 242; C. VIII 266, 380, 483; C. XI 355; C. XIII 183, 184
 Sa'd-i asgar C. X 474
 sadr-ı ecel C. I 44; C. VIII 394, 482
 sâf C. IX 133-135, 142; C. X 177
 safâ C. I 523; C. III 305, 306; C. VII 63; C. IX 199
 safâf-ı esrâr C. VI 229
 safâ-yî kalb C. II 181; C. VII 256
 safâfîl C. XIII 67
 Safer ayî C. VIII 229, 230, 231; C. XI 456; C. XIII 221, 277, 333
 saff C. XI 424
 saff-ı niâl C. I 491
 saffûn C. VIII 52

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- saff C. I 66; C. V 386, 388, 389; C. XIII 166, 231
 safil C. VII 445
 safir C. I 190, 298; C. VII 258; C. XII 285
 safiye C. I 147; C. III 58; C. VI 461
 safrâ C. I 102, 122, 460; C. IV 24, 25, 30, 44,
 442; C. VI 306-308; C. VIII 158; C. XI 20,
 230, 231; C. XII 219
 safra kesesi C. VI 307
 safräi C. IV 24; C. X 145
 safrä-i fâk'ı C. VIII 63
 safran C. VI 587
 safrävi C. X 36
 safvet C. VII 63; C. IX 134-136; C. XI 492
 safvet-i kalb C. VII 516
 sağ C. II 394; C. III 97; C. IX 154-156, 572, 582;
 C. X 45, 46; C. XI 27, 89, 429, 602
 sağ el C. II 441; C. IX 577; C. X 44, 46, 57; C.
 XII 70
 sağ taraf C. II 346
 sağır C. II 401-405, 407, 412; C. VI 55, 56, 65;
 C. VII 258, 500, 501; C. VIII 364; C. IX 427,
 470; C. XII 303, 364; C. XIII 174, 195
 sağırlık C. VI 58
 sahabé C. IV 283; C. IX 201
 sahabé-i kirám C. V 373
 sahabéf C. IV 108, 120, 284, 285, 287
 sâhâ-i esriyye C. II 435
 sâhâ-i ilm C. III 267
 sahare Bk. sâhî C. I 276
 sahâvet C. IV 201
 sahâ C. XII 225, 226
 sahî C. II 97; C. X 588
 sâhib-dil C. II 148; C. IV 363, 364
 sâhib-i cemâl C. XI 236, 241; C. XII 585
 sâhib-i devlet C. X 147
 sâhib-i dil C. I 482, 483; C. IX 296, 306
 sâhib-i himmet C. IV 494
 sâhib-i inkışâr C. IV 323
 sâhib-i keşf C. IV 288; C. VI 627; C. IX 529
 sâhib-i nefis C. I 482, 483
 sâhib-i ni'met C. XII 574
 sâhib-i nisbet C. XII 353
 sâhib-i saâdet C. IX 475; C. X 479
 sâhib-i tasarruf C. VIII 263; C. X 262
 sâhib-i telvîn C. IX 401; C. XI 198, 462
 sâhib-i temkin C. XI 198
 sâhib-i velâyet C. VII 31
 sâhib-i zan C. II 504
 sâhib-i zevk C. I 164, 200, 201
 sâhib-kurâî C. IX 475; C. X 479; C. XI 426, 465;
 C. XII 187, 238
 sâhîr Bk. sihîrbâ C. I 487, 488; C. V 28, 29,
 310, 318, 319, 325, 329, 455; C. VIII 410;
 C. IX 351; C. X 379, 380, 594, 596; C. XII
 134; C. IX 126; C. XII 310
 sâhîrlerin ipleri C. V 334
 sahrâ C. III 480; C. IV 31, 166, 474; C. VIII 112,
 394, 582; C. X 94, 188, 190, 191, 212,
 244, 417; C. XI 457, 458, 578, 579, 620; C.
 XII 12, 17, 175, 271; C. XIII 286
 sahrâ-nîşîn C. XII 163
 sahrâ-yi cân C. II 63
 sahrâ-yi evâh C. I 215
 sahrâ-yi fikir C. VIII 582
 sahrâ-yi hakîkat C. VI 128, 129, 130, 132
 sahrâ-yi îmkân C. V 438
 sahrâ-yi tabiat C. II 280, 293
 sahrînc C. XIII 182
 sahte mûrsid C. I 298; C. IX 128
 sahte peygamber C. IX 377, 378, 382
 sahte şeyh C. IX 96
 sahte ve nâkîs mûrsid C. XII 223
 sahûr C. X 295, 296
 sahûr davulu C. XI 294, 295, 301, 302
 sahy C. I 95, 533, 542; C. III 390; C. IV 159; C.
 V 375, 384, 550; C. VI 205, 206, 609, 621;
 C. VII 553; C. IX 68; C. XI 217, 220; C. XII
 32, 261; C. XIII 311, 312
 saîd C. I 206; C. II 165, 189, 287, 347, 441,
 450, 460, 461, 481; C. III 69, 98, 294, 302,
 313, 414, 471; C. IV 216, 232, 236, 239,
 304, 318, 480, 492; C. V 444; C. VI 72, 73,
 141, 149, 161, 183, 184, 186, 318, 636; C.
 VII 300; C. VIII 324, 348, 493; C. IX 155,
 201-203; C. X 321, 385, 578; C. XI 393,
 432, 440, 448, 572; C. XII 251; C. XIII 195
 saîd-i ezeli C. IV 239; C. VIII 325, 326; C. XI
 448; C. XII 125
 saîl C. II 238, 239; C. XI 485
 saîm C. IX 75
 Saîr C. VIII 210; C. IX 579
 saîr fil-menâm C. XII 269
 saîs C. V 548, 549
 sakâ C. X 99; C. XII 448; C. XIII 47
 sakal C. VII 202, 203, 250, 558; C. VIII 388; C.
 X 139, 381, 382, 481, 482; C. XI 102, 575,
 576; C. XII 292, 293, 297, 614, 626; C. XIII
 174
 Sakar Bk. sekâr C. I 33; C. VII 29, 30; C. XI 98;
 C. XII 193, 488
 sâki C. III 201, 373; C. IV 202; C. V 227, 372; C.
 VI 420, 622; C. VIII 262, 362, 368, 371,
 563; C. X 410; C. XI 235; C. XII 35; C. XIII
 13, 14, 15, 19, 20, 28
 sâki-i bâkî C. XII 35; C. XIII 19
 sâki-i hakîki C. VI 623
 sakîl C. III 156
 sakka C. XII 354, 355
 salâ C. IV 261; C. VI 12, 271
 salâh C. III 397; C. IV 268; C. VII 44, 45, 74, 75
 salâr C. VIII 42; C. X 329
 salât Bk. salavât, namaz C. I 38; C. VII 344; C. X
 428; C. XII 240, 426, 427
 salât ü selâm C. V 60

salât-i dâime C. II 510; C. VI 621
 salât-i husûf C. II 156
 salât-i ma'nevî C. V 594
 salavât Bk. salât C. XII 426
 sâlibe-i külliyye C. X 627
 sâlih C. II 99, 174, 175; C. IV 457; C. VIII 393,
 397, 399, 401; C. IX 219, 259, 324; C. X
 265; C. XII 218, 225, 226, 333, 337
 sâlih amel C. III 203; C. IX 67, 581
 sâlihîn C. V 572
 sâlihler C. V 561; C. XII 222
 sâlik Bk. yolcu C. I 59, 84, 85, 88-90, 96, 103,
 106, 109, 118-121, 135-137, 139, 141-
 143, 145, 149, 154, 159, 186, 187, 208,
 214, 217, 224, 225, 227, 248, 249, 256-
 258, 271, 272, 290, 291, 309, 310, 319,
 339, 342, 421, 425, 427, 431, 432, 439,
 441, 463, 465, 472, 482-484, 487-490,
 514, 515, 522-524, 526, 528, 529, 537,
 542, 552, 565, 570, 571, 572; C. II 17, 21,
 33, 34, 52, 53, 55, 91, 95, 108, 110, 112,
 160, 169, 195, 196, 228, 229, 234, 242,
 243, 245, 246, 259, 262, 265, 266, 269,
 272, 273, 275, 279, 281, 282, 283, 289,
 290, 293-295, 297, 299, 301, 302, 307-
 316, 318, 322, 327, 329, 331, 341, 362-
 364, 372-374, 376, 377, 393, 397, 403,
 405, 413, 416, 418, 425, 427, 466, 469,
 474, 501-503, 533; C. III 15, 16, 20-22,
 24, 25, 37, 39, 40, 44-46, 48, 50, 52-55,
 73, 74, 88, 89, 107, 111, 135, 139, 144,
 147, 162, 181, 186, 189, 191, 196, 200,
 207, 212-214, 232, 245-247, 250, 263,
 281-283, 309, 326, 340, 346, 347, 365,
 367, 371, 374, 376, 382, 388, 411, 417,
 427, 428, 429, 431-433, 468, 483, 484,
 486, 494; C. IV 23, 27, 31, 32, 36, 38, 43,
 45, 50, 54, 56, 103, 108, 119, 126, 147,
 148, 150, 153, 154, 160, 164, 189, 190,
 203, 204, 206, 267, 290, 292, 302, 303,
 306, 312, 319, 324, 353, 370, 373, 383,
 393, 425, 434, 445, 457, 484; C. V 18, 22,
 25, 31, 58, 70, 75, 77-79, 87, 91-93, 95,
 96, 98, 106, 109, 119, 125, 132, 143, 145,
 148-152, 158, 161, 166-168, 173, 180,
 181, 203, 205-207, 215, 226, 263, 265,
 266, 274, 283, 297, 301, 303, 308, 327,
 334, 339, 340, 343, 345, 348-350, 370,
 378, 381, 382, 384, 387, 408, 409, 422,
 429, 435, 459, 460-462, 475, 479, 480,
 499, 506, 516, 517, 541, 547, 555, 574; C.
 VI 34, 35, 65, 126, 129, 130, 132, 182,
 217, 227-229, 250, 266, 306, 311, 316,
 317, 337, 342, 350-359, 364, 378, 402,
 424, 425, 427, 429, 430, 436-438, 463,
 464, 466, 468-471, 475-477, 489, 492,
 506, 510, 512, 514, 519, 521-523, 538,

548, 585, 586, 589, 597, 598, 602-604,
 608, 630, 639; C. VII 13, 14, 17, 23, 40,
 47, 48, 139, 140, 143, 147, 158, 159, 161,
 169, 170, 171, 189, 199, 215, 224, 232,
 234, 250, 256, 260, 263, 300, 316, 317,
 322, 323-325, 337, 360, 363, 378, 381,
 398, 400, 416, 417, 434, 450, 452-456,
 483, 496, 523, 546, 549-551, 555, 556,
 558; C. VIII 17, 18, 37, 58, 68, 75, 80, 94,
 96, 98, 106, 127-129, 135-137, 145, 193,
 194, 227, 240, 262, 263, 270, 282, 294,
 319, 321, 366, 376, 405, 412, 423, 429,
 459, 465, 468-470, 473, 478, 533, 548,
 549, 553, 554, 559, 609, 613; C. IX 16, 26,
 31, 56-59, 61, 62, 67, 72, 90, 111, 114,
 134, 135, 137, 157, 158, 160, 166, 181,
 194-196, 198, 200, 202, 208, 209, 211,
 230-232, 235-237, 241, 246, 248, 250,
 251, 254-256, 258, 260, 261, 264, 266,
 269, 277, 278, 280, 283, 289, 311, 336,
 337, 339-341, 353, 357-361, 365, 366,
 368, 369, 371, 390, 392, 395, 398, 401,
 416, 445, 455, 460, 481, 497, 517, 619,
 634, 649, 650; C. X 60, 87, 125, 127, 129,
 130, 142, 143, 147, 152, 176, 178, 179,
 209, 211, 220, 231, 234, 245, 246, 254,
 337, 356, 418, 419, 427, 430, 431, 437,
 458, 459, 464, 470-475, 477, 479, 489,
 497, 499, 503, 509, 518, 524, 532, 539,
 540, 553, 572, 589, 601, 614, 629, 632-
 634; C. XI 12, 29, 32, 41, 42, 66, 68, 76,
 77, 91, 99, 115, 116, 122, 125, 137, 146,
 151, 153-155, 166, 169, 174, 175, 177,
 178, 182, 184, 185, 188, 189, 194, 195,
 206, 208, 217, 219, 220, 222, 223, 225,
 226, 262, 264, 268, 284, 305, 324, 325,
 326, 348, 370, 373, 375, 377, 378, 380,
 384, 398, 399, 400, 403, 404, 406, 420,
 429, 435, 440, 449, 462, 463, 466-468,
 473, 474, 483, 485, 486, 501, 506, 518,
 520, 521, 530, 535, 542, 554, 563, 570,
 571, 572, 574, 612-614; C. XII 11, 22, 23,
 32, 35, 74, 75, 79, 106-108, 110, 145,
 150, 154, 171, 172, 174, 177, 178, 188,
 205, 207, 226, 229, 232-234, 247, 251,
 255, 257, 258, 260-262, 269, 270, 274,
 275, 277-279, 281, 282, 318, 319, 327,
 330, 336, 375, 376, 379, 380, 383, 397,
 403, 409, 422, 448, 454, 456, 488, 494,
 498, 508-510, 514, 540, 546, 558, 565,
 567, 577, 578, 580, 584, 595, 597, 606,
 607, 617; C. XIII 31, 38, 41, 45, 52, 55, 56,
 60, 61, 68, 73, 74, 79, 93, 96, 97, 103,
 129, 133, 139, 159, 162-165, 169, 170,
 175-179, 181, 184, 201, 202, 209-211,
 216-218, 223-225, 228, 229, 231, 233,
 235, 237, 239, 241, 242, 244, 246, 247,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- 255, 279, 280, 281, 283, 284, 286, 289,
290, 308, 309, 310, 325, 326
sâlikân-i tarîkat C. V 58
sâlikân-i tâlî-i hâm C. XI 554
sâlik-i âbid C. IX 417
sâlik-i aşik C. III 469; C. VI 593, 594
sâlik-i bî-âdeb C. III 438
sâlik-i ebter C. II 364; C. V 339, 409; C. VII 158;
C. VIII 129; C. IX 649; C. XI 406, 407; C.
XIII 283
sâlik-i hakîki C. IX 626
sâlik-i meczûl C. IX 649, 650
sâlik-i mutavassit C. XI 224
sâlik-i muvahid C. IX 278
sâlik-i mütbedi C. II 111; C. X 60; C. XI 60, 152,
402; C. XIII 175
sâlik-i nâkîs C. VI 259
sâlik-i rûhânî C. IX 283
sâlik-i sâdik C. IX 416, 419, 420
sâlik-i tarîkat C. III 339, 416; C. V 213, 214; C.
XII 71
sâlikin terakkisi C. I 469
sâlim kalb C. IV 41
salkum C. II 289
Sallâhû alehi ve sellem C. VIII 472
salsâl C. III 254
saltanat C. II 197, 200; C. IV 361-363, 365,
366; C. V 281; C. VI 316, 460, 594, 616; C.
VII 205, 219, 250; C. VIII 541; C. IX 151,
152, 189; C. XI 276; C. XIII 38, 40, 264
saltanat sevdâsı C. VII 204
saltanat-i âleme C. VI 594
saltanat-ma'nevîye C. I 416; C. IV 362; C. VII
204; C. XI 95
saltanat-i zâhirîye ve ma'nevîye C. VII 216
sâlûsluk C. IX 96
samân C. IV 374; C. VII 477, 478, 479; C. VIII
357, 359; C. X 126, 127; C. XI 37
sanat çöpü C. XI 312
samânî çamur C. VII 90
samânlık C. X 203
Samed C. VIII 107, 499, 518; C. IX 195; C. X
305, 352, 353; C. XI 90, 483; C. XIII 152,
277
samedîyyet C. II 477; C. IX 112
sâmia C. II 228; C. III 28; C. IV 368
samur C. VII 185
san'at C. I 490, 504, 505; C. II 32; C. III 272,
288, 312, 375; C. IV 193, 207, 216, 380; C.
V 168; C. VI 450; C. VII 33, 262, 374, 375,
470; C. IX 356, 357; C. X 112, 194, 282,
300, 306, 355; C. XI 70, 71, 134, 483, 574;
C. XII 570, 572; C. XIII 82, 98, 99, 101,
302
san'at ehli C. X 474
san'at öğrenmek C. VIII 42
san'at-i hakîmâne C. XI 457
san'at-i ilâhî C. XI 541
san'atkâr C. VII 262, 470; C. VIII 580; C. XI 454
san'atlar vahiyeden oldu C. VII 376
sanayî-i bedîyye C. XI 49, 230
sancak C. XII 387
sandık C. XIII 179, 188-195, 198, 200-202,
204, 205, 212-215
sanem Bk. put C. XI 156, 569; C. XIII 59
Sâni' C. III 312, 461; C. VIII 573; C. IX 203, 205;
C. XI 80; C. XII 448
Sâni'-i hakîm C. VIII 352, 355; C. IX 205; C. XI
133; C. XII 448
Sanskrit C. VIII 115
sap C. II 363
sapan C. I 460, 461
sar'a C. II 79
saray C. X 455; C. XII 500; C. XIII 91, 92
sârbân C. XII 379
sarç C. V 378
sarhoş C. I 345, 516, 533, 547; C. II 417, 498,
553; C. III 485; C. IV 42, 156-158, 202,
216, 250, 336; C. V 188, 192, 198, 199,
203, 224, 231, 372; C. VI 422, 623; C. VII
254, 308, 478, 539; C. VIII 76, 82, 259,
261, 296, 367, 368, 546, 572; C. IX 114,
320, 322, 453, 531; C. X 119, 129, 143,
309, 310, 321, 364, 371, 411, 413, 422,
438, 439, 445, 449, 534, 548, 591, 592,
622, 623, 625; C. XI 25, 94, 217, 218, 221-
224, 229-231, 238, 252, 323-326, 416,
430, 523, 584, 585, 587, 614; C. XII 34,
190, 270, 272, 470, 471, 474, 514, 516; C.
XIII 13, 21, 22, 64, 106, 107, 162, 168,
186, 199, 209
sarhoşluk Bk. sekâr C. I 373, 542, 547; C. II 205,
416, 417; C. IV 122; C. V 188, 190, 225,
228, 229, 597, 621; C. VI 205, 422; C. VII
533, 536; C. VIII 98, 99, 100, 128, 261,
263, 546, 547; C. IX 489, 599, 608, 647,
648; C. X 25, 143, 410, 411, 413, 414,
417, 442, 592, 623, 624; C. XI 91, 217,
224-226, 230, 416, 583; C. XII 241, 242;
C. XIII 25, 33, 130, 164, 171, 286
sari C. II 178; C. III 98, 213, 441; C. IV 24; C. XI
324; C. XII 171, 314
sarı helîfî C. IX 342
sarı ölüm C. X 37
sarı yüz C. III 303; C. X 457-459; C. XIII 282
sârk C. VII 464-467; C. XI 102
sârf C. I 283, 287; C. III 105, 106, 113, 180; C.
IV 152, 191, 192, 369, 453; C. V 272, 430;
C. VI 42, 539; C. VII 537; C. VIII 431, 449,
451; C. IX 647; C. X 201; C. XI 199; C. XII
195
sârî hastalık C. I 115, 116
sarmaşık C. III 322; C. VII 259, 316, 522, 529;
C. X 203; C. XII 92; C. XIII 319

- sarıç C. XII 496, 498
 sarrâf C. VII 27; C. X 582
 sarsar C. VII 56, 427; C. XII 237, 238, 475; C. XIII 301
 satin alma C. XI 421
 sâtrî C. IV 397; C. V 563
 satranc Bk. şatranç C. I 592; C. IV 471; C. V 155; C. VI 125; C. VIII 403; C. IX 138, 168, 632; C. X 220, 272, 423, 424, 425, 462, 580; C. XI 206, 528; C. XII 78, 129, 217, 452, 495, 628; C. XIII 21
 satranc tahtası C. V 242; C. XII 628
 satranc taşları C. X 272; C. XII 452
 sa've C. IX 162
 savm Bk. oruç C. 138; C. IX 76; C. X 428
 savmaa C. V 93; C. XI 453; C. XII 611
 savm-i ramazan C. V 461
 savm-i visâl C. III 15
 savt Bk. ses C. I 517; C. II 274; C. VII 308; C. VIII 345, 348; C. IX 133, 167, 170, 281; C. X 88, 92, 351; C. XI 244, 245, 347, 455, 456; C. XIII 167, 176, 177, 221, 251
 sa'y C. I 301, 306, 309-311, 313, 316, 317, 320; C. VI 189, 190; C. XI 146; C. XII 24; C. XIII 318
 sa'y u gayret C. VII 34
 söyle Bk. gölge, zill C. V 457; C. VIII 83; C. XI 494; C. XII 350, 381, 615
 sayha C. VI 118; C. VIII 189
 sayî C. XI 179
 sa'y-i bâtmî C. XII 24
 sa'y-i zâhirî C. XII 24
 saykal Bk. cılıc C. II 347, 427, 430; C. V 379; C. VI 424, 427; C. VIII 194, 195, 323; C. IX 165; C. XI 426
 sayyâd Bk. avci C. III 365; C. VII 309; C. IX 167
 saz C. VII 219, 221
 sâzende C. XI 224, 228, 229, 541
 se'div C. II 454
 seb'a semâvât C. IV 137
 seb'a-i seyyârât C. VII 547; C. IX 371
 seb'a-i seyyârâ C. IV 137; C. XI 46, 49
 sebek C. V 321; C. VIII 309
 Sebbaha lîlâh C. X 521
 sebeb Bk. esbâb C. I 220, 284, 285, 302, 306, 311, 338, 497-499; C. II 223, 224, 226; C. III 282; C. IV 17, 18, 48, 135, 222, 510, 514, 515; C. V 358, 395, 397, 519, 584; C. VI 35-37, 199, 201, 202, 278, 308, 537, 637; C. VII 54, 61, 78, 91; C. VIII 168, 169, 191, 192, 233, 519, 543, 544; C. IX 273-275, 488, 501-505, 546-550, 612, 613; C. X 68, 101, 108, 224, 241, 401, 553; C. XI 146, 243, 360, 361; C. XII 20, 92, 134, 309, 310, 531, 555-558; C. XIII 98, 303, 318, 340
 sebeb âlemi C. XII 558
 sebeb perdesi C. XII 134
 sebeb ve müsebbib hep O'dur C. VI 309
 sebeb yakıcılık C. XII 560
 sebebden müsebbibe C. I 453
 sebeb-i evvel C. VI 308
 sebeb-i hayatı C. VIII 385; C. XIII 307
 sebeb-i helâk C. VIII 385
 sebeb-i hilâk C. XII 504
 sebeb-i icâd C. III 99
 sebeb-i îlhâh C. IX 61
 sebeb-i ma'nevî C. I 284, 287
 sebeb-i müstâkil C. VIII 578
 sebeb-i sûrf C. I 284, 287
 sebeb-i zuhûr C. I 81; C. III 341
 sebebîyyet C. XIII 205
 sebeblerin sebebi C. III 451; C. VI 308
 sebil-i sabr u rîzâ C. V 505
 sebt ve mahv C. XII 446
 sebze C. VII 316
 secâde C. IV 423; C. IX 170
 secede Bk. sticid C. I 104; C. II 217, 218, 299, 303, 307, 333, 377, 378, 383, 410, 411; C. III 225, 340, 457, 494, 495; C. IV 30, 87, 88, 116, 214, 218, 222, 224, 227, 339, 371, 398, 465; C. V 542, 570, 571, 575, 577, 632; C. VI 78, 125, 163, 212, 213, 365, 495; C. VII 22, 166, 203, 274, 282, 283, 398; C. VIII 509, 510; C. IX 293, 469, 609, 610; C. X 280; C. XI 499, 501; C. XII 52, 56, 116, 118, 402, 405, 520, 521; C. XIII 144
 secedegâh C. IV 359; C. XIII 222
 secede-i hulûs C. X 607
 secede-i kurb C. III 339, 340
 secede-i şükr C. VI 78
 sed C. II 369, 370; C. X 524
 seddi-pes C. VIII 320
 seddi-pîs C. VIII 320
 sedene-i esmâ C. III 38
 sedîvü C. I 454
 sefer Bk. seyr C. I 432; C. II 293, 294, 321; C. III 211, 224, 467, 496, 497; C. IV 108, 110, 111, 114, 216, 240; C. V 142, 344, 431, 510, 512, 519-521; C. VI 464, 480; C. VII 206; C. VIII 118, 125, 128, 551; C. IX 13, 14, 88, 89, 102; C. X 468, 474, 618; C. XI 170; C. XII 312, 490; C. XIII 32, 61, 69, 77, 78, 86, 92, 96, 97, 103, 114, 118, 160, 176
 sefer-i âfâki ve enfûsi C. XIII 141
 sefer-i âhiret C. III 178, 498
 sefer-i sûri C. XIII 159
 sefer-i urûc C. IV 291
 sefih C. XIII 270
 sehâ C. II 129, 310, 311, 491; C. III 352, 495, 496; C. IV 210, 317; C. IX 75, 76, 77, 572; C. X 366; C. XI 447; C. XII 523

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- sehâb Bk. bulut C. III 428; C. VII 184
 sehâbe C. II 217
 sehâb-i müzi C. I 249; C. IV 137; C. V 16, 340;
 C. VI 288; C. VII 184, 185; C. IX 371, 610;
 C. XI 404
 sehare C. X 504, 505
 sehavet Bk. comerdlik C. I 203; C. II 99, 102,
 311; C. III 87, 132, 250, 252, 353, 354; C.
 IV 473; C. VII 416; C. VIII 517; C. IX 413; C.
 X 588; C. XIII 248
 sehâ-yı nefs C. IV 361
 seher C. II 353; C. IX 563, 572; C. XI 208
 seher rüzgârı C. VI 629
 sehhâre C. VIII 414
 Sekâhûm Rabbihûm C. VI 218
 Sekar Bk. Sakar C. X 594
 sekiz cennet C. II 438; C. VIII 204; C. IX 557; C.
 X 198
 sekiz melek C. IX 512
 sekü Bk. sarhoşluk C. I 45, 95, 225, 542; C. II
 232, 233; C. V 91, 92, 375; C. VI 621; C. VII
 535; C. IX 68; C. X 413
 sekr-i hakîkî C. I 225, 226
 sekr-i ma'nevî C. I 416; C. II 416
 sekr-i rûhânî C. I 225
 seksten yıl C. V 518
 sekte C. II 529; C. X 109
 sel C. I 495; C. VIII 287-290; C. X 294, 615; C.
 XI 313; C. XIII 55, 56, 76, 284
 selâm vermek C. I 429, 430, 557; C. V 572; C.
 VI 252; C. VII 396; C. VIII 509; C. IX 88, 89;
 C. X 277; C. XI 364
 selâmet C. V 577
 selâmet-i imân C. XIII 288, 289
 selâmet-i kalb C. IX 295
 selâm-i Hak C. VI 253, 254
 selâtîn-i mâziye C. II 346
 selb-i ilim C. II 318
 selb-i servet C. II 318
 selb-i sıhhat C. II 318
 Selçuk Devleti C. XIII 249
 Selçuk hükümdârları C. XII 517
 Selçuki hükümeti C. V 235
 selîhâne C. XI 411
 selîm C. X 175
 selsebil C. I 56; C. II 449, 450; C. XII 493, 494
 selvâ C. I 112, 306; C. II 494
 selvâ kuşları C. IV 68
 Sem' C. V 271; C. VI 235; C. VIII 449; C. XII 137
 semâ C. 1410, 516; C. II 267, 481; C. III 62, 63,
 77, 153, 155, 157, 161, 188, 189, 368; C.
 IV 420; C. V 43, 384; C. VI 167, 168, 616;
 C. VII 219, 223-225 256; C. IX 88, 89, 596;
 C. X 40, 443; C. XI 76, 211, 223, 226; C.
 XII 35, 36, 37, 49, 285, 480
 semâ Bk. gök, semâvât C. III 156, 304, 354,
 447; C. IV 47; C. VI 549; C. VII 161, 163; C.
 VIII 542; C. IX 556, 558, 559; C. XII 186
 semâ etmek C. VI 382; C. XII 48
 semâ-i ervâh C. IV 43
 semâ-i hakîkî C. III 161
 semâ C. XIII 198
 semâ-i dünyâ C. IX 509
 semâvât Bk. semâ C. I 224; C. II 212; C. IV 300;
 C. IX 371; C. XI 50
 semâvât-i ulâ C. XI 93
 semâvâtın killidî C. XI 47
 semâvi C. III 254
 semâviyyîn C. I 69
 semâya uruc C. XI 93
 semâ-yi hakîkît C. IV 510; C. VIII 198
 semâ-yi itâk C. II 426
 semâ-yi rûhâniyet C. V 60
 semek C. VII 303
 semer C. XIII 62
 semere C. XIII 339
 Semî C. I 474; C. VII 77, 78, 274; C. X 325; C.
 XI 322
 Semi' C. I 82; C. VII 77; C. VIII 340, 341
 Semîllâhû limen hamideh C. VIII 87
 semiz öküz C. IX 316, 317; C. XII 278
 semme vechullâh C. I 423; C. III 64; C. VI 328;
 C. X 624; C. XII 235, 542
 semüm C. IV 511, 512; C. XI 597; C. XIII 301,
 319
 sen C. I 537, 538; C. II 317, 320, 321, 325, 334;
 C. X 599, 608
 senâ C. III 492; C. V 262; C. VII 349; C. VIII 574;
 C. XII 506; C. XIII 144
 senâ-yi Hakk C. VIII 573
 senlî C. II 91, 427; C. III 113; C. IV 373; C. VI
 92, 468, 470, 588, 589; C. X 619, 625; C.
 XI 231; C. XIII 52
 sensin C. II 325
 sepet C. IX 428; C. X 456; C. XII 409, 420
 serâ C. IV 502; C. X 396
 serâb C. I 298; C. II 443, 444; C. VIII 426, 427,
 455; C. X 13, 14; C. XI 425; C. XII 467; C.
 XIII 137, 193, 337
 serçe C. III 411; C. IX 261
 ser-çesme-i mevcûdât C. VI 184
 Seretân C. V 139
 seretân illeti C. XII 56
 seretân C. IV 265; C. V 358; C. VI 539; C. VII
 262; C. X 258; C. XII 195
 sereyân-i zâtî C. II 79, 543; C. IV 372, 373; C. V
 358, 501; C. VII 25, 149, 506; C. XII 39, 54,
 189, 195, 390
 serfûrû C. VIII 275
 serhadd-i gayb C. VIII 186
 sermâye C. XI 291, 292; C. XII 274; C. XIII 318,
 337, 338
 sermed C. X 373
 sermest C. III 486; C. X 627

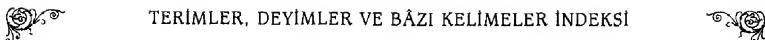
- ser-riste C. IX 571; C. XI 602
 ser-sâm C. VI 417
 serum C. X 526; C. XII 101
 server C. VIII 42, 510
 Server-i enbiyâ C. I 258; C. III 101
 serverlik C. III 472
 servet C. I 562; C. II 550; C. V 148; C. VII 185;
 C. IX 183; C. X 433
 servi C. II 70; C. X 81; C. XI 195, 562; C. XIII
 208
 serv-i revân C. XIII 315
 serv-i sehi C. XII 252; C. XIII 183
 ses Bk. savt C. II 13, 59, 390; C. IV 459, 463; C.
 V 221, 395; C. VI 319; C. VII 227, 474; C. X
 41; C. XI 41, 241
 setr C. VI 11, 17, 18, 23, 619; C. VII 73, 74
 setri avret C. III 165; C. V 598
 Settâr C. II 382, 449; C. III 101, 102; C. IV 182,
 185, 415; C. V 60; C. VI 11, 619; C. VII 64;
 C. VIII 523; C. IX 47, 583, 584; C. X 80,
 567; C. XI 74, 439, 550; C. XIII 201
 settâriyyet C. VI 15
 settârîk C. III 100, 101; C. VI 18; C. IX 48; C. X
 71; C. XIII 202
 sevâb C. II 405; C. III 270; C. VII 304; C. IX 211,
 212
 sevâb-ı dünyevî C. I 308
 sevdâ C. I 122; C. IV 442; C. VI 306-308, 458;
 C. VIII 158; C. XI 230, 231, 562; C. XIII
 178, 183
 sevdâf C. III 386; C. IX 120; C. XI 330
 sevdâ-yi aşk C. X 518
 sevdâ-yi hâm C. XI 364
 sevdâ-yi riyâset C. V 208
 sevgî Bk. aşk, muhabbet C. VI 366; C. VIII 327;
 C. XI 571
 sevgili Bk. habîb, mahbûb, yâr C. XI 569
 sevinci kadın C. XII 344
 sevinç C. III 194; C. VIII 385; C. XII 102
 sevinmek C. VI 68
 sevk-i tabîf C. VI 235; C. IX 488
 seyahat C. IV 108, 111; C. VIII 168
 seyfullâh C. XI 43
 seysis C. XI 391
 seylâb C. IX 262; C. XII 89
 seyr Bk. sefer C. III 229; C. V 522; C. VII 277,
 456; C. IX 13, 278; C. X 50, 51; C. XI 566;
 C. XIII 178
 seyr ü sefer C. V 507, 520, 521; C. VII 170; C.
 VIII 117; C. XIII 97
 seyr ü sülük C. III 324; C. IV 31; C. V 506; C. VII
 253; C. VIII 21; C. IX 650; C. XIII 94, 95,
 314
 seyrbillâh C. VII 456, 457
 seyr-filâh C. II 162, 310; C. III 381; C. IV 119;
 C. V 516, 559; C. VII 42, 535; C. VIII 139;
 C. IX 278; C. XI 579; C. XIII 139
 seyr-i âfâkî C. XIII 97
 seyr-i anîlât C. I 510
 seyr-i cismânî C. IX 277
 seyr-i enfûsi C. XIII 97
 seyr-i husûsi C. XIII 76
 seyr-i ma'nevî C. IX 277; C. XIII 152
 seyr-i mekânî C. VI 148
 seyr-i melekûtfî C. IX 278, 279
 seyr-i mülkî C. IX 278, 279
 seyr-i rûhânî C. VII 454; C. IX 277, 278
 seyr-i sun C. III 488
 seyr-i sûri C. IX 277
 seyr-i umûmî C. XIII 76
 seyr-i urûci C. V 461, 499
 seyr-i zamânî C. VI 148
 seyr-i zâtî C. IX 278, 279
 seyr-ilâlât C. IV 119; C. VII 456, 457; C. IX 277
 seyr-mâallâh C. XIII 139
 seyylâf-ı esrîye C. VIII 461
 seyylâle-i latif C. XIII 77
 seyylâle-i rakîka C. VI 536; C. XIII 93
 seyyârât Bk. seyyâre C. I 342, 395; C. III 471; C.
 VI 281, 531, 569, 593; C. VII 162, 163,
 184, 185; C. X 162; C. XI 318, 404
 seyyârât-ı felekiyye C. X 595
 seyyârât-ı sebâ'a C. I 263, 266, 325
 seyyâre Bk. seyyârat C. III 68; C. IV 204, 299,
 381; C. V 16; C. VI 472; C. VII 185, 373; C.
 IX 141, 610; C. X 633, 634; C. XI 13, 44,
 46, 50, 237, 314; C. XII 341-343; C. XIII
 311
 seyyârâelerin rûhâniyeti C. XII 342
 seyyârat Bk. seyyîye C. II 520; C. IV 267, 314; C.
 VI 18; C. VIII 13; C. IX 568, 587; C. X 61;
 C. XII 249, 466
 seyyâtûn hasenâta tebdili C. II 520, 521
 seyyid Bk. sâdat C. II 549; C. IV 99; C. XII 197,
 412
 Seyyid-i kânât C. XII 413
 Seyyid-i kül C. V 479
 seyyidilik C. XI 486
 seyyidü'l-ekvân C. VI 206
 seyyidü's-sûhâdâ C. VI 270
 seyîr Bk. seyyârât C. I 470; C. II 521; C. V 105;
 C. VII 352
 sibgatullâh C. XIII 266
 Sîbî C. VIII 179, 180, 266, 295, 493-497, 513-
 517, 520; C. XIII 151
 sibyân-ı şerîf C. III 390
 sicak C. IV 69; C. X 327; C. XII 89
 sicak su C. II 457, 458
 sıcaklık C. III 450; C. IV 485
 siçan Bk. fâre C. I 186, 187; C. IV 377, 378, 380,
 383, 426-428; C. VI 110, 164, 165, 415,
 416; C. VIII 493; C. IX 26, 112, 113; C. X
 483, 496, 503, 547, 552, 553; C. XI 58; C.
 XII 183, 229-231, 239, 246, 254, 260

- 261, 263, 326–329, 345, 359–362, 402
 sıçan yiğici C. XII 345
 siddik C. II 222, 466; C. III 363, 364; C. VI 34;
 C. VII 520, 549; C. VIII 237; C. IX 559, 577;
 C. X 237
 siddikin sohbeti C. VII 214
 siddikiyet C. I 67; C. II 222
 siddikin C. XIII 32
 siddiklar C. II 544
 sidik C. I 187; C. II 226, 467; C. III 178, 179,
 260; C. IV 369, 370; C. VI 196, 265, 474,
 475, 630; C. VII 107, 515; C. IX 97, 99–
 101, 413; C. X 217, 219, 220, 224, 267,
 330, 331, 342, 481, 508, 509, 533; C. XI
 75, 76, 159, 208, 209, 344; C. XII 25, 212,
 213, 509; C. XIII 266, 267, 319
 sidik kokusu C. XIII 319
 sidik mak'adı C. X 508
 sidik u hulüs C. II 112
 sidik-i bâtin C. X 218
 sıfat Bk. sıfat C. I 85, 86, 109, 230, 231, 232,
 234, 250, 315, 325, 326, 382, 431, 436,
 496, 530, 567; C. II 94, 213, 238, 241,
 242, 243, 254, 255, 257, 269, 270, 273,
 276, 278, 280, 281, 283, 308, 323, 324,
 328, 337, 340, 343, 471, 476; C. III 114,
 117, 170, 191, 192, 195, 201, 208, 214,
 220, 239, 241, 273, 294, 313, 328, 483; C.
 IV 115, 116, 182, 265, 266, 304, 346, 452,
 481; C. V 358, 388, 438; C. VI 323, 328,
 336, 358, 457, 458, 466, 638; C. VII 115,
 227, 285, 293, 348, 403, 488, 506, 546; C.
 VIII 170, 247, 301, 346, 347, 360, 433,
 510, 540, 573; C. IX 48, 51, 53, 69, 217,
 365, 422, 499, 612; C. X 314, 365, 372,
 402, 480, 517; C. XI 48, 199, 201, 223,
 289, 343, 348, 361, 528; C. XII 39, 110,
 111, 112, 120, 172, 272, 403, 425; C. XIII
 31, 94, 95, 266, 267, 276, 299, 317, 340
 sıfat Bk. sıfat C. II 455, 426; C. III 102, 150,
 268, 312, 375, 386, 450; C. IV 221, 332; C.
 VI 104, 325, 503, 525; C. VII 77, 78, 348;
 C. VIII 364, 449, 564; C. IX 641; C. X 210,
 617; C. XI 39, 224; C. XII 161, 324, 570,
 579, 589; C. XIII 244
 sıfat-ı nefşâniyye C. XI 260
 sıfat ve esmâ C. II 20; C. III 386; C. VII 239; C.
 VIII 399, 408, 427, 541, 542, 543, 566; C.
 XIII 109
 sıfat ve esmâ ta'lî kabûl etmez C. VII 51
 sıfat ve esmâ-i îlahîyye C. X 581; C. XII 100,
 398, 399, 467, 522, 592, 593
 sıfat-ı abd C. III 166
 sıfat-ı abdânî C. III 368
 sıfat-ı abdânîyye C. V 19; C. X 606; C. XI 258;
 C. XII 109, 111, 578
 sıfat-ı abdiyyet C. III 478
 sıfat-ı ahadiyyet C. IX 634; C. XII 584
 sıfat-ı aşk C. X 52
 sıfat-ı beşeri C. VI 399; C. XII 404
 sıfat-ı beşeriyye C. III 376; C. VI 146, 399; C. VII
 263; C. VIII 104; C. IX 311, 357, 422, 637;
 C. X 454, 551; C. XII 110, 112, 132, 212,
 346, 403, 404
 sıfat-ı beşeriyyet C. IX 644
 sıfat-ı Celâl C. VI 237; C. IX 582; C. X 436; C.
 XIII 305
 sıfat-ı celâliyye C. XII 219
 sıfat-ı cemâl C. IX 582
 sıfat-ı cemâliyye C. V 160; C. XII 219
 sıfat-ı cemâliyye ve celâliyye C. XI 405; C. XII
 502
 sıfat-ı cismâniyye C. X 177, 607; C. XII 493
 sıfat-ı cüz'îyye C. XII 579
 sıfat-ı fülliyye-i Hak C. V 364
 sıfat-ı Hak C. I 279; C. II 210, 342; C. III 166,
 329, 330, 366, 378; C. VI 323, 324, 325; C.
 VII 174; C. VIII 439; C. IX 644, 647; C. X
 456; C. XI 279, 507; C. XII 404, 422
 sıfat-ı Hakkâni C. II 376; C. VI 421; C. V 19; C.
 X 603, 607; C. XI 258; C. XII 245
 sıfat-ı hâkkye C. IX 643
 sıfat-ı hamîde C. IV 419; C. VI 279
 sıfat-ı Hayât C. I 94, 283, 287, 394; C. III 31,
 286, 329, 340, 361; C. IV 190, 387; C. V
 339; C. VI 42, 405, 471, 540; C. VII 239,
 274, 310, 372, 412; C. IX 422, 541, 542; C.
 X 380, 448, 521; C. XI 39, 198, 243, 438;
 C. XII 304, 316, 397, 472
 sıfat-ı hayvâniyye C. III 415, 438; C. IV 488; C.
 V 601; C. VI 592; C. VII 395; C. VIII 256; C.
 X 383, 403, 404; C. XI 227, 253, 601, 603,
 604, 605
 sıfat-ı îlahîyye C. IV 225
 sıfat-ı îlahî C. V 594; C. X 66
 sıfat-ı îlahîyye C. I 284; C. II 299; C. III 375; C.
 V 591; C. VI 73, 74, 326, 327, 350, 365,
 471; C. VII 163, 167, 201, 263, 344, 350,
 393, 411, 489, 506; C. VIII 421, 424, 563,
 581, 582, 585; C. IX 256, 323, 404, 436,
 606; C. X 39, 365, 511, 617; C. XI 39, 85,
 211, 342, 343, 478, 599; C. XII 100, 109,
 303, 387, 388, 399, 471
 sıfat-ı îlahîyye deryâsi C. X 30
 sıfat-ı îlahîyye ile ittisâf C. XII 282
 sıfat-ı îlahîyye Zât-ı Hakk'ın aynıdır C. VI 323
 sıfat-ı İlâm C. VI 42; C. X 66; C. VIII 443
 sıfat-ı insâniyye C. X 383
 sıfat-ı kadîme C. XIII 244
 sıfat-ı kahr C. III 31, 349; C. VIII 584; C. XII 389,
 393
 sıfat-ı kalbiyye C. VI 351
 sıfat-ı kelâm C. III 94, 150, 193, 329, 377; C. IV
 281, 449; C. VI 617; C. VII 229, 274, 372;

- C. X 521; C. XII 30
 sıfatı kemâliyye C. V 266, 267
 sıfatı kemâliyye-i ilâhiye C. IX 529; C. XI 121
 sıfatı kevniyye C. IV 115-118, 453; C. VII 181, 426; C. VIII 247
 sıfatı Kudret C. VIII 589; C. XII 576
 sıfatı kudsîyye C. X 454
 sıfatı küfür C. VI 140
 sıfatı külîyye C. XII 579
 sıfatı mağzûbe C. X 315
 sıfatı mahmûde C. X 618
 sıfatı marziyye C. X 315
 sıfatı melekiyye C. VIII 65; C. XII 346
 sıfatı mezümüme C. VI 419
 sıfatı münâfîle-i kevniyye C. IV 116
 sıfatı nefşâni C. V 594; C. VI 81; C. X 603
 sıfatı nefşâniyye C. I 410, 481; C. II 64, 111, 130, 294, 296, 315, 371, 376, 382, 399, 417, 425, 427; C. III 115, 161, 170, 221, 225, 227, 246, 339, 340, 343, 345-347, 351, 354, 359, 365, 366, 380, 382, 383, 385, 398, 415, 416, 441, 442, 458; C. IV 20, 24, 25, 36, 43, 44, 61, 73, 86, 90, 126, 169, 227, 238, 277, 286, 322-324, 343, 403-405, 432, 440, 445, 456, 489, 492, 493, 501, 503; C. V 65, 66, 122, 185, 200, 201, 213, 229, 231, 374, 388, 474, 475, 576, 586, 591; C. VI 50, 69, 82, 93, 125, 173, 283, 351, 376, 398, 421, 422, 425, 521-523, 593, 635; C. VII 16, 77, 189, 200, 300, 301, 325, 333, 337, 438, 459, 487, 495, 523, 524, 540, 545; C. VIII 39, 54, 60, 117, 197, 198, 207, 219, 262, 263, 266, 358, 466, 592, 608, 618; C. IX 21, 80, 81, 91, 169, 183, 185, 228, 231, 242, 265, 306, 307, 314, 318, 327, 370, 394, 481, 482, 647; C. X 39, 64, 65, 74, 115, 116, 128, 133, 147, 178, 233, 291, 340, 341, 404, 417, 425, 453, 503, 511, 525, 604, 611, 613; C. XI 20, 21, 25, 35, 62, 58, 68, 96, 154, 223, 225, 255, 263, 268, 296, 364, 378, 380, 396, 399, 411, 439-441, 444, 447, 471, 497, 504, 507, 614; C. XII 33, 151, 153, 161, 220, 240, 251, 252, 278, 279, 280, 281, 282, 320, 373, 374, 422, 540, 591, 606, 613; C. XIII 15, 17, 18, 46, 59, 61, 63, 64, 72, 124, 125, 159, 189, 195, 201, 203, 224, 225, 232, 342, 344
 sıfatı nefsiyye C. III 224; C. IX 629
 sıfatı rabbâni C. II 446
 sıfatı rûh C. XI 504
 sıfatı rûhânî C. VIII 263
 sıfatı rûhâniyye C. III 383, 458; C. IV 36; C. VI 50, 146, 283, 422, 592; C. VII 522; C. IX 311, 312, 327, 650; C. X 336, 403, 404, 568; C. XI 20, 21, 364, 446, 447, 469, 504, 579; C. XII 112, 251, 252, 373, 403
 sıfatı rûhâniyyet C. XI 311
 sıfatı rûhiyye C. III 224; C. IV 26; C. IX 196; C. XI 35
 sıfatı settâriyyet C. X 66
 sıfatı sübütîyye C. V 136; C. VI 235
 sıfatı tekviîn C. VI 201
 sıfatı tenzîhiyye C. VIII 443
 sıfatı tenzîhiyye ve selbiyye C. IX 204
 sıfatı ulvî C. XII 387
 sıfatı zâtiyye C. VIII 314
 sıfatı zemâne C. I 421; C. IV 419; C. V 109
 sıfatum ile haikuma çok C. X 226
 sigir C. XII 325
 sigircik C. XIII 252
 sıhhat C. VI 537; C. VIII 211, 348; C. IX 15, 16; C. X 235; C. XI 463, 537, 554, 596; C. XIII 50, 105, 226, 227, 259
 sıhhatı vücûd C. XI 582
 şahrîc Bk. sarnîç C. XII 495
 sıkünti C. I 115; C. VI 177; C. VII 44; C. VIII 57, 58; C. X 238, 239; C. XII 489
 sıla C. IV 94, 107; C. XII 110
 sıla kapısı C. VIII 204
 sınaât C. XII 375
 sırık Bk. esrâr C. I 78, 79, 83, 107, 143, 334, 335; C. III 213, 370, 392, 487; C. IV 397, 398, 504; C. VII 337, 520, 542; C. VIII 104; C. IX 73, 74; C. X 13, 42, 51, 66, 74, 372, 456, 543; C. XI 17, 324, 416, 501, 602; C. XII 33, 62; C. XIII 40, 41, 47
 sır alemi C. VI 568
 sır gözü C. X 451, 544; C. XII 37
 sır günüse C. XI 600
 sır kapısı C. IV 156; C. XII 489
 sır köksü C. XII 488
 sır kulagi C. II 71
 sır saklama C. I 143; C. VI 619
 sır söylemek C. VI 259; C. X 256
 sırat C. III 88
 sırat köprüsü C. III 87, 88; C. IV 348; C. XIII 230
 sıratı müstakim C. I 292, 438; C. II 99, 153, 154; C. III 87, 88; C. IV 194, 371, 515, 516; C. V 352; C. VI 160, 475; C. VII 457; C. VIII 359, 490; C. IX 69; C. X 255, 315; C. XI 83, 84, 525; C. XII 301; C. XIII 20
 sırcâ C. III 425; C. X 248; C. XII 366
 sırlara mahrem C. XIII 41
 sırtı aşk C. III 416; C. VI 620; C. XIII 37
 sırtı dîn C. X 605
 sırtı hakikat C. XII 151
 sırtı hayatı C. IX 639
 sırtı Hudâ C. XI 453, 454
 sırtı İlâhi C. VIII 403; C. X 456; C. XI 17, 500
 sırrı kader C. I 173, 212, 238, 383, 389; C. II 83, 84, 157, 340, 344, 371, 441, 460, 461, 512, 513, 516, 526; C. III 42, 99, 208, 280

- 283, 294, 295, 298, 365, 471; C. IV 11, 82, 208, 377, 378, 421, 492; C. V 232, 306, 405, 439, 539, 581, 582, 624, 633; C. VI 13, 140, 142, 149, 177, 184, 186, 188, 375, 606, 631, 633, 636; C. VII 20, 115, 326, 381, 385, 389; C. VIII 416, 454, 475, 488, 538; C. IX 120, 500, 650; C. X 320, 322, 337, 371, 427, 609; C. XI 151, 152, 346, 361, 362, 448; C. XII 178; C. XIII 92, 97, 101, 102, 292
- sırr-i kader C. III 283
- sırr-i kaderde nazar C. XI 151
- sırr-i kaderin sırrı C. X 322, 337
- sırr-i kadim C. IX 474
- sırr-i kazâ ve kader C. VI 565; C. VII 383
- sırr-i kutbiyyet C. VII 408; C. XII 432
- sırr-i ledün C. I 527
- sırr-i Muhammedî C. II 133; C. IV 118; C. XI 75
- sırr-i nihân-i îlhâ C. VIII 501
- sırr-i pînhân C. II 83, 84
- sırr-i tevhîd C. XI 359; C. XII 418
- sırr-i vahdet C. I 134, 503, 546; C. IV 309, 311, 353; C. VI 44, 69, 186; C. X 354, 355; C. XI 17, 179, 199, 200, 223, 382, 383, 385, 396, 574, 575; C. XII 119, 123, 127, 128, 151, 177; C. XIII 184, 237, 238, 239, 325, 326
- sırr-i visâl C. XI 586, 587
- sırr-i vûcûd C. VI 94, 309, 620; C. VII 231; C. VIII 448, 531, 564; C. IX 564; C. X 34, 36; C. XI 612
- sırr-i zât-i îlhâhiye C. XI 478
- sırr-i evlîyâ C. III 99
- sırrın necâseti C. III 494
- sırrın sırları C. XII 462
- sırtlan C. IV 408; C. X 92
- sıtmâ C. I 381, 393; C. IV 44; C. IX 414; C. XII 36
- sib C. XI 287
- siccîn C. I 240; C. II 185; C. III 450; C. IV 85; C. V 135; C. X 617; C. XII 545
- sidîk C. VIII 505; C. IX 312, 313
- sidre C. V 528; C. VIII 602; C. IX 371; C. XI 611; C. XII 28, 299; C. XIII 81
- Sidre-i müntehâ C. I 518; C. III 490
- Sidretü'l-müntehâ C. I 339; C. IV 400; C. VIII 602, 603; C. IX 112; C. XII 28, 299
- siga-i duâkiye C. VII 356
- sıhîr Bk. bütyü C. I 1164; C. II 444, 519; C. III 444; C. IV 37, 70, 71, 175; C. V 28, 295, 310-312, 316, 319, 320, 324, 325, 329, 332; C. VI 199, 403, 439-443; C. VII 272, 362, 367, 487, 488, 490-492; C. VIII 162, 163, 165, 289, 401, 406, 410, 412-418, 494-499; C. IX 158, 161-163, 217, 223, 224, 351, 352, 405, 630; C. X 213, 379, 504; C. XI 145, 146, 339, 340, 392, 393, 435-437,
- 457, 489; C. XII 193, 346, 502; C. XIII 67, 150, 271, 272
- şıhîr bozma C. IX 223
- şıhîr ilmi C. VIII 407
- şıhîr sâkiîrlîgi C. VIII 406, 407
- şıhîrbaz Bk. bütyü C. I 164, 487; C. II 81, 519; C. III 104, 149; C. IV 127; C. V 28, 261, 289, 330, 311-313, 318, 323, 328, 332, 333, 456; C. VI 439, 441, 442; C. VII 312, 419, 487; C. VIII 78, 165, 308, 406, 410, 413, 414, 416; C. IX 161, 162, 216, 351, 352, 629, 650; C. X 11, 19, 170, 310, 330, 360, 361, 379, 504, 595, 597, 599, 601; C. XI 307, 339, 340, 436, 437; C. XII 134, 502; C. XIII 150, 152, 272
- şıhîrbazlik C. IV 69; C. V 315, 319, 320; C. VI 551, 552; C. VII 491; C. VIII 162, 164, 494
- şıhîr-i Bâbîl C. VIII 401
- şıhîr-i helâf C. IV 128; C. VI 314; C. IX 163; C. XII 322, 497
- şıhîr-i mutlak C. X 147
- şıhîr-i müstemiîr C. IV 37; C. XII 478
- şıkât C. VI 379; C. IX 130; C. XII 607
- şikke C. I 350; C. II 248; C. V 322; C. VIII 310, 311, 448, 449; C. XI 524
- şiklon C. VII 55; C. IX 348
- şîlâh C. IV 353; C. VII 414; C. IX 233, 234, 236; C. XIII 270
- şîlsile C. I 68; C. VI 382, 383, 384, 397
- şîlsile-i illet C. IV 292
- şîlsile-i ma'nevîye C. XI 72
- şîlsile-i tarîkat C. IX 338
- şîlsile-i vûcûd C. XI 405
- şîmâ C. I 390; C. X 20; C. XII 209
- Şîmâk C. III 130
- şîmsime C. V 342; C. VIII 169; C. XIII 79
- şîmûrg C. I 186; C. II 241, 299; C. VI 609; C. VII 310; C. XII 369; C. XIII 44
- şîmûrg-i rûh C. I 433
- şîmâyâ C. I 212, 281; C. IV 420; C. IX 161, 351
- şîncap C. VII 185
- şîne C. II 448; C. XII 83; C. XIII 64
- şîne darlığı C. VIII 147
- şîne genişliği C. VIII 147
- şînek C. I 345, 346; C. IV 260, 261, 500; C. V 165; C. VI 515; C. X 16, 134, 460, 534, 625, 626; C. XI 283, 622
- şînema C. III 265
- şîper C. IV 283
- şîrâc C. VIII 419
- şîret C. III 97, 284, 396, 481; C. IV 126; C. IX 460; C. X 403, 433, 541; C. XI 601, 608
- şîret-i evlîyâ C. VII 497
- şîret-i hayvânîye C. IV 86
- şîrkat Bk. hırsızlık C. I 141, 267, 303; C. II 256; C. III 184; C. X 124, 319
- şîrkat-i asâ C. V 331

- sirke C. I 460; C. II 196, 476; C. IV 25, 254, 485, 486; C. VI 335, 422; C. IX 643; C. X 36, 146, 337, 367; C. XI 20, 21; C. XII 401
 sirke pekmekdir C. XII 401
 sirkengübün C. IV 25; C. XII 553
 Sırf C. XII 223
 sis C. VII 190
 sis kânumu C. XII 575
 sitem C. X 274
 sitî C. X 399
 sitte-i zâriyye C. VII 136; C. IX 175
 silvrisinek C. I 371, 372; C. II 114; C. III 114, 115; C. VI 102, 589, 590, 594, 595, 596; C. VII 236, 237; C. IX 273, 437; C. X 16, 265; C. XI 555, 610; C. XII 542; C. XIII 72
 siyâdet-i hakîkîyye C. III 102
 siyâh C. II 177; C. III 213; C. XII 171
 siyâh saç C. VII 441
 siyâset C. IV 230; C. V 456, 462; C. VI 543; C. X 93; C. XII 42; C. XIII 296
 siyâset-i zâhiyye C. IX 305
 siyâsi emel C. IV 106
 sizlik C. X 619
 sodyum C. III 452; C. VI 534; C. IX 152, 388; C. X 121; C. XI 30; C. XII 517
 sof C. IV 439
 sofistâi C. I 220, 221; C. IV 439, 440; C. IX 274; C. X 285; C. XI 97; C. XII 93, 559, 560, 561
 Sofistâiyye C. X 285; C. XII 93
 sofra C. I 113, 114; C. VIII 30; C. IX 102, 112; C. XI 398, 434, 611; C. XIII 29, 341, 342
 sofra örtüsü C. VI 195
 sofrada söz C. XIII 342
 sofra-i ma'nevî C. IX 112
 sofra-i ma'rîfet C. II 320
 sofra-i nübüvet C. IX 102
 sofra-i ulûm C. V 499
 sofra-i zîkr C. II 110
 sofu C. XIII 341, 342
 soyfân C. III 156
 soğan C. IV 286; C. XIII 52
 soğanın kokusu C. VII 522
 soğuk C. IV 69; C. VI 525; C. X 327, 634
 soğuk cehennem C. VIII 210
 soğuk fikir C. VIII 583
 soğukluk C. III 450; C. IV 485, 486
 sohbet C. I 67, 462; C. III 245; C. IV 56, 119; C. V 512, 516, 517, 535, 545, 546, 595, 598-600, 610; C. VI 227; C. VIII 402; C. X 36; C. XI 375, 416, 468; C. XII 31, 230, 326, 347; C. XIII 160
 sohbet ashâbi C. I 129
 sohbet-i ârif C. XI 176
 sohbet-i evliyâ C. V 95; C. VII 215
 sokurdanmak C. VI 563
 sol Bk. yesâr C. II 394; C. IX 154, -156, 572, 577, 582; C. X 44, 45, 46; C. XI 27, 89, 429, 602
 sol el C. II 441; C. IX 573; C. X 44; C. XII 70
 sol yan C. II 346
 solucan C. XI 123
 somurktan süff C. VII 299
 somurkanlık C. VII 299, 300
 son görücü C. XI 450, 451
 son nefes C. XII 178
 sonbahâr Bk. hazâr C. I 570; C. II 53, 286, 287, 291, 540; C. III 24, 26, 375; C. IV 300, 302; C. VI 307; C. VII 364; C. IX 58, 329; C. X 553, 614, 634; C. XI 269, 537, 554, 562, 582; C. XII 282, 536; C. XIII 184, 189, 190, 208
 sonbahar soğuğu C. II 52
 sonbahar yağmurı C. II 56
 sopa C. XII 220, 421
 sormak C. V 488
 Sovyetlik C. XI 129
 soyunmak C. IV 445; C. VII 454
 sóğut C. X 445
 sóğut ağacı C. II 443; C. VII 283; C. XIII 47
 söylemek C. III 491; C. IV 442, 443; C. VII 460; C. VIII 66; C. IX 395; C. X 340; C. XI 245, 520, 521, 586
 söylemenmemið duâ C. IX 115
 söyleyen Hak C. II 272; C. XI 38, 348; C. XII 422
 söz Bk. kelâm C. I 78, 88, 118, 337, 348, 360, 446, 480, 481, 489, 490, 500, 501, 509; C. II 127, 136, 208, 276, 370, 401, 403; C. III 57, 205, 240, 243, 335, 483, 484; C. IV 166, 316, 459, 470, 495; C. V 220, 221, 272, 306, 309; C. VI 280, 501; C. VII 57, 86, 150, 151, 241, 254, 255, 275; C. VIII 68, 69, 190, 342, 363, 364, 606, 608, 609, 611; C. IX 92, 93, 95-97, 99, 248, 394, 395, 475, 599; C. X 41, 42, 45, 46, 67, 128, 129, 131, 152, 157, 158, 142, 462, 536, 621; C. XI 38, 42, 47, 48, 109, 208, 245, 246, 266, 293, 344, 347, 360-362, 430, 520, 521, 587; C. XII 41, 129, 134, 233, 236, 325, 441, 487-489; C. XIII 17, 126, 129, 161, 162, 209, 215, 224, 236, 237, 239, 240, 249, 251, 252, 253, 319, 321, 326, 327, 341
 söz bulutu C. XI 41
 söz çekici C. VII 380; C. XI 540
 söz dili C. IX 353
 söz öldürütü C. VII 380
 söz pazarı C. XIII 127
 söz söylemek C. VII 208; C. XIII 323
 sözün sultânı C. III 193
 su C. I 209, 225, 270, 274, 283, 293, 298, 319, 336, 337, 394, 407, 409, 556; C. II 146, 147, 227-230, 232, 234, 235, 253, 259, 260, 269, 309, 327, 376, 396, 486, 488, 489; C. III 131, 146, 162, 193, 194, 224,

- 233, 241, 286, 303, 312, 328, 336-339, 341, 349, 382, 438, 447, 448, 452, 469, 485, 494; C. IV 138, 151, 386-388, 404, 462, 463, 504, 505, 513, 515; C. V 19, 389, 390, 439, 451, 465, 483, 554, 594-597, 600, 601, 607; C. VI 201, 216, 278, 283, 307, 366, 369, 398, 478, 505, 507, 509, 530, 532, 533, 534, 536, 537, 597; C. VII 184, 225-227, 229, 243, 270, 271, 316, 318, 344, 393, 408; C. VIII 59, 91, 139, 180, 232, 239, 306, 341, 342, 349, 405, 426, 427, 430, 431, 434, 455, 493, 494-500, 505, 517, 518, 520, 521, 537, 543; C. IX 21, 40, 62, 79, 80-86, 89-92, 152, 155-161, 163, 164, 168, 247, 255, 282, 335, 363, 364, 366-368, 400, 522, 528, 530, 531, 556, 567, 615, 616, 649, 650; C. X 119, 122, 131, 228, 229, 238, 250, 255, 351, 372, 374, 395, 402, 403, 411, 457, 490, 526, 553-555, 630, 634; C. XI 25, 30, 31, 33, 35, 37, 46, 57, 157, 204, 205, 235, 254, 279, 296, 346, 347, 360, 395, 400, 442, 464, 476, 490, 493, 563, 584, 585, 596, 609; C. XII 91, 92, 94, 160, 169, 173, 215, 231, 241, 255, 258, 260, 262, 390, 392, 397-401, 420-422, 445, 471, 472, 480, 482-484, 495, 509, 517, 524, 528-531, 542, 543, 553, 564, 584, 592, 595; C. XIII 26, 54, 124, 161, 208, 217, 218, 282, 284, 293, 339, 340, 342, 346
- su havuzu C. XI 399, 400
- su kabarcığı C. XIII 339, 340
- su kuşu C. II 63; C. VI 260; C. X 237, 351, 620; C. XI 434, 605; C. XIII 60
- su nehirleri C. VIII 207; C. IX 529
- su sağın C. XII 321-323
- su testisi C. II 266
- su tulumu C. XII 448, 538
- su ve çamur C. XI 334; C. XII 385
- Suâl C. XII 13
- suâl C. IV 495, 496; C. VII 429; C. VIII 354; C. VIII 356; C. X 67
- suâl-i kalbi C. XIII 224
- subaşı C. VII 296
- Subbüñ C. XII 82
- subh C. I 543
- subh-i kâzîb C. III 212; C. VII 496, 497; C. IX 429, 627, 629; C. X 533, 534; C. XI 523, 524
- subh-i sâdik C. III 212; C. VII 496; C. IX 429, 628, 629; C. XI 523, 524
- suç C. X 21, 80, 559, 560, 561, 564
- suçlu C. XII 316
- su dâ C. VII 17
- suda sepet C. IX 428
- sudür C. I 361; C. XI 287
- sûf C. VII 63; C. IX 135, 468
- sûfi C. I 77, 131, 291, 432; C. II 279, 346, 431; C. III 61, 62, 155, 156; C. IV 98-101, 441, 442, 481; C. V 386; C. VI 512; C. VII 299, 300, 391, 549, 550; C. VIII 439, 447; C. IX 14, 132-136, 342; C. X 382, 487-494, 496, 504, 505, 506, 618, 619; C. XI 442, 443, 450, 484, 485, 487, 489, 492, 493, 502, 505, 508-511, 514, 522, 523, 525, 527, 534-536, 538, 562, 564, 615; C. XII 255-257; C. XIII 154, 169, 243
- sûfi vakıtının ogludur C. XII 254-257
- sûfi-i safa C. V 388
- sûfilik C. IX 135; C. XI 485, 488
- sûfiyye C. I 572; C. III 479
- sûfiyyûn C. XI 228
- suhut C. IX 482
- sû-i ahâlik C. I 403; C. III 397; C. XIII 343
- sû-i edeb C. II 342, 343; C. III 455; C. VI 91; C. IX 605
- sû-i fâtiha C. XII 453
- sû-i hâtime C. XII 453
- sû-i hulk C. III 167
- sû-i kazâ C. I 148, 373, 374, 398; C. II 500
- sû-i kelâm C. X 59
- sû-i muâmela C. VIII 480
- sû-i-i zar C. II 315, 343, 344; C. III 82; C. IV 64, 66, 70, 103, 244; C. IX 630; C. X 12; C. XII 210, 211; C. XIII 190
- sukyâ C. VII 254
- suların canı C. IX 160
- subl C. II 324; C. VI 307, 369; C. VIII 187
- subl-i fitrat C. II 347
- subl-i pede C. XII 272
- sulbiyye C. XI 347
- sulehâ C. V 117
- sulehâ-yi beşer C. IV 506
- sulehâ-yi melek C. IV 506
- sulh C. I 397, 455; C. II 138, 160, 189, 530; C. III 456; C. V 267; C. XI 28, 29, 32-36, 287, 596, 597
- sulh-i umûmi C. VII 40
- sultân Bk. pâdişâh, şâh C. II 466; C. III 259, 288, 322, 324, 368; C. IV 394, 395, 429; C. VI 316, 317, 371; C. VII 240, 363, 463, 554; C. VIII 511; C. IX 143, 175, 176, 388, 494; C. X 99, 106, 329, 570, 607; C. XI 77, 93, 95, 277, 329, 355, 390, 476, 524, 606; C. XII 14, 186, 293, 295, 369, 456, 458, 460, 461, 467, 474, 480, 494; C. XIII 198, 288
- sultân-tanrıçı C. XII 317
- sultân-i aşk C. IX 151, 152; C. X 54
- sultân-i azîm C. V 375; C. XII 169
- sultân-i azîz C. IX 497
- sultân-i basar C. II 74
- sultân-i dervîşân C. VI 338
- Sultân-i enbiyâ C. III 100, 257; C. VI 209; C. XI

- 396; C. XII 186
 sultân-i fâkr C. XI 462, 463
 sultân-i hakîkat C. II 230; C. VI 515; C. IX 137,
 306
 sultân-i hakîf C. III 324; C. VI 318, 337, 448; C.
 VIII 83; C. X 328; C. XI 93, 95, 329, 477,
 607; C. XIII 81
 sultân-i hazar C. X 405
 Sultân-ı kevneyî (s.a.v.) C. VII 419
 sultân-ı ma'nâ C. V 518
 sultân-ı rûh C. I 145, 147, 149
 sultân-ı vakt C. II 249
 sultânın emri C. X 584
 sultânın sadakası C. VI 317
 sultânî C. XI 275
 sultanların sultânı C. VI 375; C. XI 381
 sultanlık C. X 408
 sultanlık davulu C. I 416
 sultânı'l-ârifîn C. V 400; C. VIII 176
 sultânı'l-mahbûbîn C. VII 551; C. XII 396
 sultânı'l-naşîkîn C. III 196; C. VII 406
 sultânı'l-âşkîn C. V 497
 sultânı'l-âşkîn C. II 292; C. V 368
 sultânı'l-hüdâ C. XI 77
 sultânı'l-kuvâ C. XIII 93
 sultânı'l-müfessînîn C. II 252; C. XII 306
 sultânı'z-zâkirîn C. VII 169
 sun'-î Hakk'ın aşkı C. V 363
 sun'-î Hakk'ın kâfirî C. V 363
 sun'-î Hudâ C. XI 454
 sun'-î ilâhî C. V 363; C. XII 386
 sun'-î mukaddes C. IX 612
 sun'-î pâk C. IX 613
 sun'-î rabbâni C. XI 542
 sûr C. II 14; C. VI 316; C. VII 427; C. IX 225,
 442, 510, 526, 575; C. X 554, 614; C. XI
 220, 544
 sûre C. XI 398
 sûre-i Fâtîha C. XII 453
 sûre-i Hûd C. VIII 535
 sûret âlemi C. III 430; C. IV 435; C. V 199; C. VII
 322; C. XII 584, 622; C. XIII 30, 76, 126,
 178, 195, 335
 sûret aşkı C. V 359; C. X 363, 364, 429
 sûret bâtinin perdesidir C. VIII 614
 sûret Bk. suver C. I 164, 248, 249, 254, 297,
 298, 326, 327, 329, 348, 353, 360, 361,
 370, 372, 384, 395, 458; C. II 189, 204,
 207, 208, 236, 239, 244, 245, 277, 286,
 289, 326, 338, 392, 397, 409, 420, 427,
 477, 478, 553, 561, 562, 563; C. III 32, 37,
 38, 76, 188, 189, 195-199, 202, 204, 224,
 275, 278, 284-287, 290, 306, 330, 356,
 357, 386, 483; C. IV 81, 192, 300, 303,
 397, 506; C. V 153, 166, 374, 381, 389,
 465, 473, 593; C. VI 44, 45, 60, 103, 478,
 479, 494, 495, 525, 557, 558; C. VII 131,
 141, 167, 176, 240, 247, 318, 348, 350,
 365, 370, 473-475, 536, 558; C. VIII 350,
 351, 434, 449, 559, 580, 594, 598; C. IX
 53, 91, 92, 95, 134, 248, 278, 510, 511,
 535, 613, 615, 647; C. X 22, 37, 92, 208,
 210, 213, 228, 249, 250, 313, 314, 360,
 365, 367, 368, 371, 382, 445, 450, 480,
 513, 516, 517, 519, 525, 533, 535, 581,
 595; C. XI 27, 39, 40, 50, 51, 58, 66, 73,
 116, 125, 157, 227, 228, 244, 268, 285,
 350, 381, 464, 483, 596, 601, 608; C. XII
 24, 25, 62, 83, 100, 114, 160, 171, 330,
 333, 335, 338, 346, 347, 360, 404, 415,
 446, 471, 472, 540, 542, 565-568, 570,
 572, 573, 575-581, 585, 586, 591, 593; C.
 XIII 31, 53, 54, 60, 61, 68, 82, 93, 165,
 176, 177, 187, 193, 195, 196, 222, 224,
 231, 233, 242, 258, 276, 298, 299, 314,
 327, 328, 340
 sûret dervîş C. XI 66, 246, 613
 sûret fâkr C. II 241; C. XII 508
 sûret gölgédir C. XIII 276
 sûret güzelliğ C. III 286; C. XI 357
 sûret kabûğ C. XII 567
 sûret kadehleri C. XII 566
 sûret kafesleri C. XIII 198
 sûret libâsi C. XII 413
 sûret mertelesi C. XI 39
 sûret perdesi C. III 355, 363; C. VII 312; C. VIII
 194; C. XII 223
 sûret sandığı C. XIII 199
 sûrete tacîci C. XI 246, 612
 sûret-i abdâniyye C. XII 412
 sûret-i ahvâl C. VII 241
 sûret-i âlem C. III 361; C. V 141; C. IX 53
 sûret-i asliyye-i melekiyye C. VIII 590
 sûret-i berzâhiyye C. VI 405; C. VIII 89
 sûret-i beşeriyye C. III 227, 228, 330, 445; C. IV
 118, 480; C. VI 365, 368; C. VIII 108, 594;
 C. IX 643; C. X 213, 404
 sûret-i cisim C. X 511
 sûret-i cîsmâniyye C. VII 241; C. X 367, 369,
 517, 523; C. XI 322; C. XII 406
 sûret-i cîsmîlye C. X 546
 sûret-i dünâyevîyye C. XIII 271
 sûret-i esmâiyye C. III 142
 sûret-i evlîyâ C. VI 495
 sûret-i Hak C. IX 53
 sûret-i hakîkî-i Peygamberî C. VIII 618
 sûret-i halk C. IX 53
 sûret-i hayâliyye C. IX 574; C. X 360, 361, 535,
 546; C. X 149
 sûret-i hissiyye C. X 535
 sûret-i hissiyye-i beşeriyye C. III 142
 sûret-i ilâhiyye C. I 235; C. V 338; C. VIII 345; C.
 IX 297, 494, 508; C. XI 50
 sûret-i îlmî C. V 457; C. VII 488; C. XII 560

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- sûret-i ilmiyye C. I 169, 382; C. II 210; C. III 295, 324; C. V 142; C. VI 405; C. VII 166, 167; C. X 24, 304; C. XII 570, 571, 589
 sûret-i insâniyye C. IV 115; C. IX 341; C. X 441, 521, 549; C. XII 331, 628
 sûret-i İseviyye C. X 520
 sûret-i Kâbe C. IV 115
 sûret-i kevniyye C. VI 217
 sûret-i ma'neviyye C. VI 586
 sûret-i mevhûme C. XII 543
 sûret-i misâliyye C. II 210, 219; C. III 44-46, 294; C. V 443, 457, 458; C. VI 362; C. VII 30, 322, 331; C. VIII 22; C. XI 39
 sûret-i peygamberi C. XII 407
 sûret-i Rahmân C. X 602; C. XIII 55
 sûret-i rühiyye C. III 142
 sûret-i şâhidîyye C. XI 39
 sûret-i tabiat C. III 376
 sûret-i tabît C. III 379
 sûret-i unsur C. II 210
 sûret-i unsuriyye C. X 518
 sûret-i zâhir C. III 286
 sûret-i zâhirî C. VI 441
 sûret-i zâhirîyye C. XI 102
 sûret-i zîlî C. II 160
 sûretin aşkı C. XII 586, 587, 622
 sûretler kadehleri C. XII 565
 sûretler kafesi C. XIII 197
 sûretler kal'ası C. XII 545-547
 sûretler sâhibi C. XII 539, 540, 545, 564, 584, 621
 sûretler sandığı C. XIII 197
 sûretler sûretinden vücid tutar C. XII 575
 sûretlerden doğan ma'nâ C. XII 574
 sûret-perest C. III 330; C. VIII 508, 607; C. IX 120, 121; C. XI 350; C. XII 330
 sûretsiz C. XII 567, 569, 570, 574, 576-578, 581
 sûretsiz sûret C. II 432
 sûretsizlik C. I 361; C. II 161; C. XI 27, 483; C. XII 568
 sûretsizlik âlemi C. XIII 68
 sûretten ma'nâya intikal C. XII 573
 sûr-i İsrâflî C. VII 220, 427; C. VIII 457; C. IX 526, 527, 570; C. XI 544, 602
 sûrî gıda C. III 305
 sûrî kiyâfet C. VI 51
 sûrî kiyâmet C. XI 263
 sûrî ölüm C. X 509; C. XIII 76
 susam çiceği C. V 23; C. VII 297, 298; C. XIII 208
 susam yağı C. XII 403
 susamış C. IV 462, 463, 509; C. VI 530; C. VII 226, 227; C. XI 204, 205, 235; C. XII 315; C. XIII 124
 susamış adam C. VII 225
 susamışlık C. V 390; C. VI 216; C. XIII 134
 sûsen C. III 385; C. V 23; C. X 81; C. XII 321; C. XIII 208, 293
 susmak C. VIII 66; C. XI 245
 susuzluk C. III 180; C. VI 217; C. VIII 263, 456; C. XI 209; C. XIII 49, 133
 suûd C. X 652; C. XI 557
 suû'l-kazâ C. I 151
 suver Bk. sûret C. XI 529
 suver-i âlem C. II 344; C. III 212, 290; C. VI 329, 347, 350; C. VIII 325; C. X 347; C. XI 480, 481; C. XII 93, 114, 136, 271
 suver-i bâtime C. V 172; C. VIII 194
 suver-i bâtnîyye C. XII 109
 suver-i beşeriyye C. XII 113
 suver-i cemâliyye aşkı C. XIII 32
 suver-i cemîle C. X 525
 suver-i cismâniyye C. XI 79; C. XII 134, 388
 suver-i cismâniyye ve hayâliyye C. XII 134
 suver-i cîsmîyye C. X 402
 suver-i dünyâ C. VII 471
 suver-i dünyeviyye C. VIII 550; C. XI 339, 478
 suver-i esmâ C. II 153; C. IX 499
 suver-i esmâyye C. VII 393
 suver-i eşyâ C. III 461, 492; C. VII 263, 274; C. IX 269, 272, 280; C. X 256; C. XI 361, 567, 580; C. XII 109, 143, 242, 272, 312, 313, 316, 566; C. XIII 258
 suver-i eşyâ muhabbeti C. XI 484
 suver-i fâile C. I 536; C. XII 594
 suver-i fâile ve müessire C. I 74
 suver-i fâniye C. XII 335
 suver-i fâniye sevdâsi C. XII 594
 suver-i gaybiyye C. II 432; C. IV 422, 457
 suver-i halkiyye C. V 459
 suver-i hayâliyye C. I 511; C. IX 122; C. XII 109, 190, 275; C. XIII 60
 suver-i hissiyye C. XII 190
 suver-i ilm-i îlahî C. IV 376; C. VII 393
 suver-i ilmiyye C. I 232, 234, 235, 382, 449; C. II 344, 432; C. III 69, 272, 360; C. V 405; C. VI 405, 530, 539, 540, 561, 623; C. VIII 424; C. IX 85, 116, 145, 323, 500; C. X 372, 402, 510; C. XI 34, 39, 153, 243; C. XII 80, 109, 275
 suver-i ilmiyye-i esmâyye C. VII 386
 suver-i ilmiyye-i Hak C. III 411
 suver-i ilmiyye-i îlahîyye C. VI 176; C. XII 79
 suver-i insâniyye C. X 152
 suver-i izâfiyye C. X 570
 suver-i kâhnât C. XI 285
 suver-i kesife C. III 477; C. VI 347; C. VIII 424; C. X 480; C. XI 168; C. XII 299
 suver-i kesire C. XI 480
 suver-i kevniyye C. I 194; C. III 48, 49, 113, 363; C. VIII 353; C. IX 302; C. X 152, 412; C. XI 209, 210, 212, 523, 524, 533
 suver-i kevniyyeye muhabbet C. XII 563

suver-i maddiyât C. XII 93
 suver-i maddiyet C. V 246; C. IX 327
 suver-i mevhûme C. III 215; C. XI 333
 suver-i mezâhir C. X 520
 suver-i misâliyye C. II 329; C. VIII 89, 216; C. X
 402, 531
 suver-i misâliyye ve unsuriyye C. I 432
 suver-i münfâile C. I 536; C. XII 594
 suver-i münfâile ve müteessire C. I 74
 suver-i müteayyine C. III 276; C. X 461; C. XII
 561
 suver-i rûhâniyye C. XI 79
 suver-i tabîyye C. I 385; C. IV 249; C. VII 526;
 C. XII 486
 suver-i uhreviyye C. X 448; C. XI 605
 suver-i vütcüdiyye C. X 177
 suver-i zâhire C. V 172; C. XII 593
 suver-i zâhire fitnesi C. XII 595
 suver-i zâhirîyye C. XII 109
 suver-i zîhniyye ve hayâliyye C. XII 275
 suya gârk olmak C. XI 413
 suyun sesi C. XI 204, 205
 suyun suyu C. IX 79; C. X 631
 süâdâ C. II 441; C. IV 492; C. VI 516
 süâdâ-yi ezelîyye C. III 120
 Sübüh C. II 211; C. IV 12; C. IX 111; C. XI 64;
 C. XIII 334
 Sübühân C. II 341-343; C. X 559
 Sübühân Rabbiye'l-âlâ C. III 494, 495
 Sübühâne Rabbiye'l-azîm C. V 570
 Sübühân mâ a'zama şânlı C. I 542; C. VIII 79, 81
 sübût C. VI 126; C. XI 196
 sücûd Bk. secede C. III 494; C. VI 276; C. VII 434;
 C. IX 220, 650, 651; C. XI 475
 südde C. VI 143
 südüs C. VIII 91
 süfchânnîn mücâleseti C. I 399
 süflî C. VII 445
 süksük C. VI 425, 426
 sükûn C. V 136; C. VI 539; C. IX 413
 sükûnet C. XI 28, 31
 sükûnet-i kalb C. VIII 263; C. X 244
 sükûnet-i kalbiyye C. VIII 513
 sükût C. I 336, 399, 526; C. III 23, 435; C. IV 36;
 C. V 23; C. VI 11, 91; C. VII 232, 233, 429-
 431; C. VIII 66, 68, 469; C. X 42, 43, 611;
 C. XI 180, 209; C. XII 22, 320, 600; C. XIII
 236, 240
 sükût çeşmesi C. XII 120
 sükût gemisi C. XIII 237, 239
 Süleymân-ı zamân C. IV 488, 497, 498, 501,
 502, 507-509; C. VII 251, 336; C. X 337; C.
 XI 501
 Süleymân-ı C. IX 597
 Süleymânlık C. VII 337, 338
 sülük C. I 67, 90, 103, 118, 120, 136, 154, 158,
 184, 242, 484, 487, 510, 542, 552, 565; C.

II 160, 245, 247, 274, 283, 292, 302, 310,
 315, 316, 327, 353, 374, 381; C. III 43, 53,
 232, 247, 428, 429, 431, 432, 433; C. IV
 38, 119, 282, 308, 310, 311, 313, 315,
 324, 329, 330, 362; C. V 105, 106, 144,
 145, 168, 170, 202, 401, 480; C. VI 217,
 311, 355, 364, 387, 424, 425, 428-431,
 451, 453, 476, 518, 548, 579, 584, 611,
 612; C. VII 21, 84, 142, 169, 171, 232,
 418, 550, 556; C. VIII 42, 67, 117, 118,
 270, 281, 318, 446, 447; C. IX 72, 148,
 196, 230, 340, 390, 398, 402, 413, 420,
 470, 649; C. X 54, 117, 159, 178, 464,
 479, 498, 510, 579, 588, 633; C. XI 201,
 261, 403, 406, 518, 521, 522, 563, 572,
 574; C. XII 140, 146, 171, 207, 226, 283,
 349, 396, 417, 456, 457, 523, 580, 587,
 595; C. XIII 31, 32, 43, 55, 62, 63, 64, 97,
 143, 159, 161, 226, 229, 241, 242, 279,
 280, 281, 283, 310, 313, 314
 sülkükün kılavuzu C. IX 517
 sültük C. III 142, 143; C. IV 312
 sültük C. VIII 91
 süm'a C. I 294; C. II 190, 191; C. III 268, 287,
 350; C. VII 333; C. IX 98, 99; C. XIII 186
 sümbül C. I 570; C. III 350, 351; C. IV 371; C. IX
 311, 312; C. XII 321, 551
 sümbül-i tâyyib C. XII 322
 sünnet C. I 45, 302; C. V 15; C. VI 310; C. VIII
 340, 472, 501; C. IX 624; C. X 270, 318,
 609; C. XI 166; C. XII 80, 417; C. XIII 87
 sünnet düğnû C. X 465
 sünnet yoldur C. XI 175
 sünnet yolu C. X 112, 271; C. XI 175
 sünnet-i ilâhiyye C. X 336; C. XII 33
 sünnet-i peygamberi C. I 349
 sünnet-i seniyye C. II 156; C. XI 70, 175, 321;
 C. XIII 169
 sünneti terf C. XI 174
 Sünnî C. I 76; C. III 35, 36; C. V 403-405; C. VIII
 300, 301, 303-307; C. IX 290, 291; C. X
 270, 272, 274, 299, 344, 345
 süñûhât C. II 365
 süpürge C. V 434, 435
 sur'at C. XII 476
 stîrî-i serif C. XIII 35, 91, 97, 118, 123, 160,
 179
 surme C. IV 26; C. IX 369, 603; C. X 428; C. XI
 482, 483, 524; C. XII 299, 410, 486; C. XIII
 74, 245
 sürürl C. I 523; C. II 187; C. IV 491; C. VI 105,
 299, 307, 353, 355, 356, 358; C. VII 23,
 241; C. VIII 96, 97; C. X 463, 470, 471,
 472, 476, 479; C. XI 206, 259, 562, 592; C.
 XII 500, 546; C. XIII 48, 52
 sürürl evi C. VIII 380
 sürürl kadehi C. I 157

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- sürür ve safâ C. XII 524
 sürüün anahtarı C. XIII 325
 sürü C. XI 174, 469; C. XII 362; C. XIII 163
 süslünlər C. XI 614
 süt C. I 103, 326; C. II 18, 136, 182, 495; C. III
 17, 256, 305, 362; C. IV 46, 219, 305, 306;
 C. V 31, 32, 45, 46; C. VI 278, 458; C. VII
 480; C. VIII 372, 491, 552; C. IX 56, 57,
 359, 530; C. X 195, 475; C. XI 78, 90, 91,
 304, 318, 367, 467; C. XII 190, 468, 511;
 C. XIII 38, 55, 67, 137, 278, 301, 302
 süt çeşmesi C. IX 360
 süt emmek C. XI 73
 süt havacı C. VIII 492
 süt ırmağı C. VI 277; C. VIII 207; C. IX 528
 süt nehirleri C. II 450; C. VI 278; C. VIII 208; C.
 IX 529, 531
 sütinme C. V 343
 sütnün-ı hannâne C. II 69, 76, 79, 379; C. III 57;
 C. IX 442; C. VIII 618; C. XIII 128
 süvâr C. XI 118
 süvâr C. VI 362
 süvârî C. III 356, 390, 467; C. IV 352, 353; C. VI
 545; C. VII 454; C. IX 363, 364; C. X 304;
 C. XII 554
 süveydâ C. II 529, 562; C. XI 492
 süveydâ-yı kalb C. III 205, 331, 359; C. IX 588
S
 şâbb-ı emred C. III 196; C. IV 324; C. VII 468; C.
 XII 609, 613, 614
 şâ'b-ıde C. VIII 163; C. X 213; C. XI 392
 şâd-ı halk C. XI 522
 sadırvan C. II 259
 şâdi C. I 539, 540, 544, 570; C. II 43, 244; C. III
 194; C. VI 352, 353, 355, 356, 358, 365; C.
 VIII 96, 97, 144, 339; C. X 474, 549; C. XI
 554, 562, 581-583, 591; C. XII 325, 326
 şafak C. XI 490, 491
 Sâfi C. III 177; C. X 343; C. XII 298
 şâh Bk. pâdişah, sultân C. I 521, 550; C. II 259,
 279; C. III 14, 111, 245, 263, 267, 275,
 276, 278, 280, 282, 310, 320-323, 325,
 327, 328, 357, 358, 362, 408, 422, 492; C.
 IV 362, 425, 430, 435; C. V 242, 591; C. VI
 123, 166, 297, 345, 368, 371; C. VII 228,
 277, 294, 321, 322, 360, 361, 362, 458,
 463, 501, 545; C. VIII 123, 244, 245, 334,
 337, 346, 393, 394, 398, 412, 443, 449,
 583, 594, 608; C. IX 40, 41, 138, 152, 533,
 536, 543, 593, 594; C. X 13, 19, 21, 22,
 30, 50, 55, 149, 150, 156, 159, 162, 186,
 325, 333, 334, 379, 383, 410, 423, 425,
 432, 454, 461, 508, 515-517, 550, 551,
 560, 561, 565, 572, 573, 575, 576, 580,
 584-587-589, 592, 607-610, 612, 615,
 616, 619, 620, 623, 629, 631; C. XI 58, 76,
 95, 118, 125, 139, 143, 206, 276, 390,
 398, 399, 488, 535, 583, 586, 603, 604; C.
 XII 15, 16, 17, 21, 44, 46, 62, 67, 81, 130,
 182, 216, 217, 220, 221, 256, 279, 280,
 283, 293-295, 297, 315, 316, 318, 319,
 363, 377, 401, 451, 458, 486, 487, 494,
 498, 522, 523, 538, 539, 545, 547, 557,
 564, 584, 587, 590, 594; C. XIII 15, 19, 20,
 22, 27, 37, 38, 47, 83, 160, 162, 165-168,
 176, 217, 223, 224, 226-228, 241, 243,
 245, 252, 259, 260, 264, 274, 279-282,
 284, 285, 287, 288, 291, 304, 305, 310-
 313
 şâh taşı C. XII 452
 şâhân C. III 389
 şâhbâz C. III 326; C. X 55; C. XI 382; C. XII 284,
 463
 şâhbâz-ı arş C. IV 84
 şâhdamâr C. VIII 565; C. XI 233; C. XII 148
 şâhenshâh C. III 277; C. XI 206; C. XII 616; C.
 XIII 313
 şâheser C. I 50
 şâh-ı adil C. VII 361; C. XII 466
 şâh-ı âlem C. X 587; C. XIII 177
 şâh-ı ask C. VI 374
 şâh-ı cihân C. VII 545; C. X 612; C. XI 611
 şâh-ı ferd C. X 454
 şâh-ı fil C. VI 97
 şâh-ı hakîkat C. III 390, 405; C. VI 47, 551; C.
 IX 434; C. X 160
 şâh-ı hakîkî C. II 506; C. III 111, 113, 321, 324,
 326, 327, 361, 384; C. V 401; C. VI 108,
 347, 419, 468; C. VII 294, 308-311, 458,
 501; C. VIII 190, 244, 284, 334, 338, 339,
 465, 564, 566, 608; C. IX 138, 139, 433,
 518, 543, 593, 598, 607; C. X 23, 50, 55,
 325, 334, 455, 593, 607, 609, 612, 624,
 627, 628; C. XI 40, 95, 209, 277, 322, 329,
 405, 469, 482, 488, 586; C. XII 277, 283,
 284-286, 297, 298, 315, 316, 367, 594; C.
 XIII 82, 84, 92, 94, 251, 279
 şâh-ı ma'nâ C. VI 349; C. VIII 583
 şâh-ı ma'nevî C. VI 349; C. VII 546; C. X 38; C.
 XI 390; C. XIII 167
 Şâh-ı müctebâ C. XII 564
 şâh-ı necâh C. XII 518
 şâh-ı nûbüvvet C. VI 109
 şâh-ı refî C. IX 494
 şâh-ı rûh C. VII 360
 şâh tâmiyici olmak C. XII 298
 Şâh-ı velâyet C. II 491, 492, 497, 501, 506,
 511, 517, 549; C. III 295; C. VII 113; C. VIII
 125, 126, 252; C. IX 626; C. XI 72, 277; C.
 XII 33; C. XIII 207, 223
 şâh-ı vidâd C. XII 318
 şâhın emri C. X 583, 584
 şâhın gözü C. III 357
 şâhın heybeti C. VIII 596

- sâhîn okunu göstermek C. IX 138
 şahîs C. V 20; C. VIII 214
 şâhid C. II 377, 469; C. IV 237; C. VI 89, 418,
 424, 425; C. VIII 449; C. IX 71, 75, 76, 92-
 101; C. XII 300, 301, 306; C. XII 306; C.
 XIII 128, 129
 şâhid-bâz C. XII 307
 şâhidbâzlık C. XII 306
 şâhid-i adil C. II 516, 517; C. XII 301, 302
 şâhid-i mutlak C. XII 305
 şâhidin sözü C. XII 301
 şâhidlik C. II 514; C. IX 69, 73
 şâhların sikkesi C. VIII 310
 şâhların şâhi C. XI 206
 şâhîlik C. X 596; C. XI 117; C. XII 398; C. XIII
 169
 şâhne Bk. şâhne C. VIII 38, 39
 şâhne-i kibrîyâ C. IV 302
 şâhrâh C. IV 171
 şâhs-i vâhid C. VIII 433; C. XI 218
 şâhiyet C. VIII 238, 239
 şâhsûvâr C. III 253, 254
 şâhzâde Bk.-şâhzâde C. XIII 223
 şâlik C. X 433
 şâ'ir Bk. şâ'irâ C. I 32, 50, 57, 77, 216, 572; C.
 IV 481; C. VI 198, 199; C. VII 338, 339,
 340, 341, 346, 347, 348, 350, 352; 354,
 418; C. X 358; C. XI 67, 270, 272, 273,
 274; C. XII 312; C. XIII 34
 şâ'irin hedîyesi C. VII 346
 şâkâvet-i ezyâyye C. I 76; C. XI 441
 şâkâyik C. XIII 184
 şâki Bk. eşkâyâ C. I 206; C. II 165, 167, 175,
 189, 285, 287, 372, 439, 441, 446, 460,
 461, 481, 536; C. III 60, 69, 98, 217, 294,
 302, 313, 323, 364, 414, 471; C. IV 216,
 222, 232, 236, 239, 297, 304, 318, 480; C.
 V 444, 578; C. VI 24, 72, 73, 141, 161,
 162, 183, 184, 236, 318, 633, 636; C. VII
 242, 275, 414, 451; C. VIII 201, 278, 324;
 C. IX 201-203, 499; C. X 172, 234, 317,
 321; C. XI 409, 410, 441, 572; C. XII 125
 şâki-i ezelî C. VI 101; C. VIII 258, 325, 326; C.
 IX 498; C. XII 158, 251
 şâkil C. III 130
 şâkile C. VI 526
 şâkilik Bk. şekâvet C. X 330
 şâkir C. XIII 51
 şâkird C. III 437
 şâkird-i menhûs C. III 438
 şâkîrdilik C. VIII 470, 477
 şakk-i kamér C. I 343; C. III 116, 131, 257, 444;
 C. IV 73; C. XI 432
 şakk-i kamér mu'cizesi C. I 444; C. XII 477
 şakk-i sadîr C. VII 286
 şalgam C. VII 317
 şalvar C. X 260, 378
 şâmme C. II 228; C. III 28; C. IV 368; C. V 265
 şâns C. V 583
 şarâb Bk. bâde, mey C. I 416, 547; C. II 34, 40,
 54, 196, 289, 292, 411, 495; C. III 70, 328,
 329; C. IV 419, 421-423; C. V 73, 188, 227,
 296; C. VI 278, 422, 426, 620, 622, 630; C.
 VII 22, 90, 254, 533, 535; C. VIII 70, 75,
 76, 78, 79, 82, 99, 100, 101, 263, 449,
 450, 546; C. IX 114, 142, 320, 322, 323,
 489, 528, 530, 531; C. X 27, 119, 129,
 146, 151, 152, 310, 321, 367-371, 399,
 406-411, 416-420, 435, 438-442, 444,
 446, 449, 513, 555, 592, 623, 625; C. XI
 91, 222-224, 226, 228, 229, 232, 413,
 613; C. XII 34, 136, 242, 269, 270, 470,
 474, 566; C. XIII 14-16, 20, 21, 26, 27, 28,
 54, 175, 186, 253, 264, 286
 şarâb irmâğı C. VI 278; C. VIII 208; C. IX 528
 şarâb içenç C. III 395; C. XII 611
 şarâb nehirleri C. II 450; C. VI 278; C. VIII 208;
 C. IX 529
 şarâb sarhoşluğu C. XIII 286
 şarâbâcî C. XII 464, 466
 şarâb-i aşk C. II 292; C. III 341, 373; C. VI 504;
 C. VII 125; C. XI 325; C. XIII 54, 168
 şarâb-i aşk-i ilâhî C. I 571; C. III 14, 305; C. IV
 202; C. V 190, 195, 198; C. VI 349; C. VII
 535; C. VIII 262; C. IX 343; C. X 436, 444,
 445; C. XI 430; C. XII 493
 şarâb-i cezbe C. X 309
 şarâb-i ebedî C. I 416
 şarâb-i feyz C. VIII 498
 şarâb-i gaflet C. VIII 128; C. X 28
 şarâb-i hâlikat C. IX 648
 şarâb-i hâlikî C. X 438; C. XIII 19
 şarâb-i hâsi C. VIII 508
 şarâb-i Hû C. II 425
 şarâb-i ilâhî C. IV 159; C. V 228; C. VI 148; C. X
 439; C. XII 236, 237
 şarâb-i la'l C. XI 323; C. XIII 13
 şarâb-i Lâ-yezâlî C. III 333
 şarâb-i lâ-yezâlî C. I 549; C. VIII 374; C. XII 270
 şarâb-i maddî C. VII 447
 şarâb-i ma'nevî C. II 34; C. V 228, 229; C. VI
 622; C. VII 23, 533, 535, 536; C. VIII 98,
 100; C. XI 223, 224, 225; C. XIII 15, 16
 şarâb-i ma'rîfet C. I 461; C. VIII 449
 şarâb-i ma'rîfet ve aşk C. V 74
 şarâb-i muhabbet C. XII 566
 şarâb-i rahîk C. V 297
 şarâb-i rûhânî C. V 228; C. VIII 76
 şarâb-i sûri C. VIII 98, 100; C. XIII 28
 şarâb-i tâhûr C. I 416; C. V 192; C. VIII 261,
 262; C. X 449; C. XIII 275
 şarâb-i tecelli-i ilâhî C. VIII 95
 şarâb-i vahdet C. I 546
 şânrık C. X 395

- III 14, 87, 196, 211, 341, 342, 347, 348, 353, 383, 408, 449; C. IV 16, 44, 52, 200, 201, 229, 233, 250, 253, 364, 425, 430, 431, 433, 434; C. V 208, 226, 241, 282, 283, 484, 515, 564, 565, 568, 580, 597; C. VI 19, 22, 47, 438, 521, 547; C. VII 62, 83, 84, 85, 144, 173, 244-246, 310, 325, 390, 422, 434, 436, 438, 442, 444, 480; C. VIII 15, 145, 146, 228, 260, 394, 458, 459, 546, 586; C. IX 30, 32, 66, 155, 185, 186, 199, 208, 209, 210, 221, 223, 227, 265, 277, 319, 320, 327, 444, 445, 449, 452-456, 459, 461, 462; C. X 49, 62, 65, 106, 124, 166, 240, 250, 252, 425, 481-484, 486, 487, 494, 500, 516, 519, 525, 528, 530, 546-548, 558, 568-570, 601; C. XI 13, 52, 57, 186, 377, 378, 409-411, 422, 463, 503, 504, 517, 556, 559; C. XII 279, 330; C. XIII 22, 25, 54, 213, 248, 308, 340, 346
- şehvet atesi C. II 486, 487; C. VII 247
- şehvet sarhoşluğu C. V 226, 227; C. XI 583
- şehvet-i celîyye C. IV 431
- şehvet-i cîsmâniyye C. VII 99; C. X 481
- şehvet-i dînûyâ C. VII 87, 305; C. IX 185
- şehvet-i dînîyeviyye C. X 601
- şehvet-i hafîye C. IV 431; C. VIII 459
- şehvet-i hayvânîyye C. X 196; C. XI 241; C. XIII 26
- şehvet-i nefş C. IX 327
- şehvet-i nefşânî C. VII 85; C. X 526; C. XIII 53
- şehvet-i nefşânîyye C. I 124; C. V 43; C. VII 501; C. VIII 372; C. IX 457, 458; C. X 481, 518, 522, 523, 528; C. XI 52, 342
- şehvet-i nûrânî C. V 227
- şehvet-i rûhânîyye C. V 227
- şehvet-i zulmânî C. V 227
- şehvetin kölesi C. II 514, 515
- şehvet-pereş C. IX 319, 320; C. X 519
- şehzâde C. IV 362; C. VIII 412; C. XI 345; C. XII 523, 538, 539, 545, 547, 548, 550, 563-565, 585-587, 590, 593, 594, 621; C. XIII 31-33, 40, 41, 57, 61, 62, 86, 87, 160-162, 165, 166, 169, 172, 175, 176, 223, 224, 226, 228, 229, 233, 237, 241-246, 279-284, 286-289, 291, 304, 305, 310-314, 327, 330, 331
- şek C. I 170; C. II 73, 275; C. IV 248, 249, 288, 360, 439; C. V 29, 30; C. VIII 268; C. X 128, 129, 381; C. XI 12, 305, 362, 553, 599; C. XII 93; C. XIII 266, 267
- şekâvet C. I 169, 448, 501; C. II 287, 330, 371, 394, 461; C. III 48, 228, 441, 471; C. IV 70, 75, 81, 82, 180, 215, 219, 233, 239, 298, 359, 491; C. V 296, 581, 582; C. VI 58, 140, 142, 144, 150, 187, 272, 328, 375, 463, 515, 572, 633; C. VII 105, 258, 362, 379, 435, 481, 494; C. VIII 261, 324, 326; C. IX 201, 224, 500; C. X 326, 327, 330; C. XI 523; C. XII 13, 125, 251, 498, 534, 545; C. XIII 125
- şekâvet meyleri C. VIII 260
- şekâvet-i ârizîyye C. VI 140; C. IX 263
- şekâvet-i aslîyye C. V 564; C. VI 140, 141, 145
- şekâvet-i ebedîyye C. XII 546; C. XIII 313
- şekâvet-i ezeliyye C. I 84; C. III 60; C. IV 75, 237; C. VI 107; C. VIII 258, 325, 364, 488, 542; C. VIII 489; C. IX 263; C. X 25, 178; C. XI 501; C. XII 251; C. XIII 195
- şekâvet-i zâtîyye C. VI 141
- şeker C. III 241; C. IV 164, 254, 294; C. VI 276; C. VII 38, 90, 174; C. VIII 609; C. IX 143, 551; C. X 144, 145, 635; C. XI 20, 21, 607
- şeker cîgneyici C. XII 441
- şeker dağarcı C. XI 25
- şeker dudaklı C. XIII 282
- şeker illeti C. V 516
- şeker karışımı C. VI 276; C. X 145
- şeker şurubu C. VIII 409
- şeker yağıncı C. XII 440
- şekeristan C. VIII 610
- Şekür C. X 153
- sem' Bk. mun C. IV 470; C. V 523, 524, 526, 528; C. VI 401, 524; C. VII 210, 420, 478, 498, 499; C. VIII 112, 599, 604, 605; C. IX 13, 14, 126, 127, 128, 129, 152, 239, 240; C. XI 213, 214, 516, 573; C. XII 461, 517, 523; C. XIII 61, 173, 303
- semâli-i şerife C. XI 236
- semâmet C. IV 323
- sem'-i belâ C. IV 202
- sem'-i cân C. II 23
- sem'-i din C. VI 523
- sem'-i hakîkî C. VIII 605
- sem'-i Hudâ C. XII 57
- sem'-i îlahî C. VII 498
- sem'i söndürmek C. XI 486
- sem'lik da'vâs C. IX 151
- sem's Bk. gûnes, hûrsîd C. I 128; C. III 310-312, 428; C. IV 113, 114; C. VIII 485; C. XI 75
- sem's-i Arşî C. IV 382
- sem's-i ekber C. IX 645
- sem's-i hakîkat C. I 68; C. III 213; C. V 635; C. VI 292, 296, 320, 518; C. VIII 109; C. XI 364, 365
- sem's-i hakîkî C. II 471
- sem's-i hidâyet C. III 317
- sem's-i nübüvvet C. IV 491; C. XII 407
- sem's-i rûh C. XI 44
- sem's-i velâyet C. VII 486
- sem's-i zât C. I 195; C. II 209, 283; C. VI 589, 621; C. VIII 82, 83; C. IX 122, 143
- sem'sîr C. X 550
- şen'n Bk. şuûnât C. I 80, 407, 447, 525, 532,

- 556, 538; C. III 72, 262; C. IV 226; C. V 17,
438; C. VIII 52; C. X 208, 215
şen'i İlâhî C. I 548; C. III 72, 144, 249, 262,
332, 334; C. VI 598; C. VII 130; C. VIII 553;
C. XI 39, 40; C. XII 280
şer C. I 304, 331; C. III 414; C. IV 171, 234, 235,
242, 299; C. VI 228, 375; C. VII 44, 48,
242, 461; C. VIII 319, 328; C. IX 541, 572;
C. X 291, 230, 326, 355, 464, 555; C. XI
46, 58, 523, 606; C. XII 219, 547; C. XIII
342, 343
şer' Bk. şeriat C. I 58
şer u sur C. VIII 86
şerâre-i elektrikîye C. XI 320
şerâyi' Bk. şeriat C. V 490
şerâyi'-i enbiyâ C. X 270
şerbet C. IX 143; C. X 337, 370; C. XI 523; C.
XII 49, 226, 287
şeref C. XI 109
şeref C. IV 457; C. IX 209, 221, 455
şerh C. X 32; C. XIII 328
şerh-i sadr C. V 624; C. IX 359
şer'-i Ahmedî C. VIII 481
şer'i amelleri terk C. I 116
şer'i İlâhî C. IV 171; C. X 256; C. XII 60, 218
şeriat Bk. şer' C. 145, 51, 58, 66, 116, 149, 150,
158, 159, 319, 519, 551; C. II 76, 77, 87,
105, 229, 258, 267, 293, 295, 326, 347,
419, 514, 520, 528, 543; C. III 15, 134,
153, 206, 228, 389, 482; C. IV 389, 412,
455; C. V 129, 136, 550, 551, 598, 616; C.
VI 12, 26, 73, 116, 180, 486, 487, 620; C.
VII 26, 109, 256, 293, 413, 425, 442, 503;
C. VIII 30, 81, 85, 140, 146, 194, 367, 444,
453, 454, 472, 473, 501; C. IX 13, 14, 15,
16, 17, 87, 126, 220, 405, 406, 463, 464,
563, 606, 624, 631; C. X 123, 137, 313,
314, 315, 322, 407, 416, 495, 623; C. XI
21, 52, 124, 153, 160, 176, 181, 220, 253-
255, 258, 268, 342, 348, 449, 475, 476,
491, 579; C. XII 36, 42, 48, 56, 57, 60,
145, 146, 217, 276, 379, 401, 407, 417,
418; C. XIII 160, 201, 214, 229
şeriat caddesi C. X 271
şeriat ulémâsi C. VII 146
şerîata riâyet C. III 380
şeriat-i Ahmedîyye C. II 492; C. IV 424; C. VII
288
şeriat-i İseviyye C. II 528; C. X 417; C. XI 172
şeriat-i Muhammedîyye C. II 528; C. XI 172
şeriat-i müsevîyye C. X 164
şeriat-i mutahhara C. VII 288, 298; C. X 35; C.
XII 407
şeriat-i peygamberi C. VII 497
şerîati ta'tîl C. I 251; C. II 258; C. VII 255; C. IX
14
şerîatin müdâfiyyiz C. XIII 142
şerîtin C. IV 98, 99, 102-105, 122; C. IX 621
şerîk C. III 239, 427; C. IV 345, 346; C. VIII 448,
451; C. XII 166, 316
şerîf C. IV 148
şerî-i cüzîf C. IV 125
şerî-i külli C. IV 125
şerî-i mahz C. XI 268
şerî-i munâfîsî C. IV 125
şerî-i mutlak C. XII 218, 219
şerî-i muttasîl C. IV 125
şest C. XIII 14
şes C. IX 276; C. XIII 214
şevk C. VI 211; C. IX 600
şevk-i didâr C. X 602
şevk-i Hak C. XI 122
şevk-i İlâhî C. VIII 583, 584; C. IX 600
şevk-i müfrît C. VIII 208
şey Bk. eşyâ C. 1235, 382; C. III 46, 375; C. IV
217, 481; C. VI 356; C. VII 79
şey' İlâhî C. X 193
şeyâtîn Bk. seytan C. I 331, 332; C. IV 376; C.
VII 526, 527; C. VIII 461; C. XI 58
şeyâtîn-i cin C. IX 412
şeyâtîn-i ins ve cin C. IV 239; C. V 576; C. VII 28
şey'en İllâhî C. X 210
seyh Bk. ustâd, mûrsid C. I 434; C. II 106-108,
111, 112, 122, 396; C. III 46, 407, 408,
432; C. IV 54, 55, 113, 114, 158, 159, 161,
389, 390, 395, 403, 404, 417-419, 421,
422, 425, 441, 445, 477, 486; C. V 152,
206, 214, 284, 469, 473-476, 480; C. VI
32, 46, 49, 51, 368; C. VII 118, 170, 171,
233, 234, 307, 499; C. VIII 21, 23, 69, 88,
103, 540, 576; C. IX 318, 376, 426-429,
434, 468, 471, 472, 480; C. X 67, 129,
136, 137, 140, 238; C. XI 74, 155, 401,
406, 474; C. XII 12, 205, 593; C. XIII 62,
163
şeyh-i basîr C. XII 593
şeyh-i din C. II 395; C. X 581; C. XII 72, 566
şeyh-i faâl C. III 369
şeyh-i hakîki C. V 162
Şeyh-i İslâm Bk. şeyhîslâm C. X 415
şeyh-i kâmil C. III 371; C. V 152, 284, 481; C. VI
368; C. VII 170-173, 175; C. VIII 263, 469;
C. IX 110; C. X 130, 141, 160, 161, 220; C.
XII 75
şeyh-i kâzîb C. II 123; C. X 123, 341
şeyh-i mukallid C. V 162, 167, 168, 170, 181,
185, 186, 189-191, 194; C. VI 50
şeyh-i müâdefî C. IX 377
şeyh-i müzevvîr C. II 124; C. VII 307, 308, 500;
C. X 122; C. XI 154, 155, 177
şeyh-i nâkûs C. X 87, 138, 141
şeyh-i yakîn C. XI 74
şeyh-i zamân C. X 205
şeyhiik C. IV 119; C. V 475; C. VI 43; C. IX 358,

- 376, 377; C. X 128; C. XI 623; C. XII 204,
208, 295; C. XIII 143
- şeyhlik iddiası C. IX 377
- şeyh-mürid ilişkisi C. I 546
- şeyhülislâm C. X 415, 604; C. XII 14
- şey'i ma'lûm C. III 70
- şeyin aslı C. XI 433
- şey'iyyet C. VII 242, 243; C. XIII 235
- şeytan Bk. şeyâtın C. I 104, 164, 192, 193, 227,
278, 310, 331, 387, 447, 484, 492, 493,
563, 564, 564; C. II 35, 46, 73, 74, 293,
294, 298, 312, 379, 380, 381, 399, 400,
454, 455, 473, 474, 485, 486, 521, 522,
541; C. III 17, 48, 53, 86-88, 108, 179,
180, 183, 184, 304, 305, 308, 366, 398,
403, 417, 438, 449, 486, 494; C. IV 32, 43,
47, 97, 98, 104, 141, 147, 148, 155, 183-
186, 228, 244, 246, 255, 297, 348, 351,
379, 418, 509; C. V 66, 67, 74, 87, 128,
130, 138, 139, 150, 172, 173, 230, 327,
361, 510, 580; C. VI 66, 106, 114, 125,
127, 129, 132-134, 165, 212-214, 234,
240, 285, 287, 344, 354, 355, 358, 363,
375, 424, 426-428, 431-435, 438, 439,
442, 446, 459, 460, 491, 511-515, 564,
565, 589, 590, 592, 593; C. VII 29, 49,
189, 225, 239, 264, 317, 318, 324, 325,
329, 336-338, 362, 365-368, 370, 382,
477, 479, 523-526; C. VIII 43, 128, 129,
136, 137, 145, 185, 205, 233, 256, 257,
460, 465, 474, 480, 481, 490, 504, 540,
546, 576; C. IX 36, 37, 62-67, 102-104,
107-109, 158, 159, 188, 220, 230, 233,
243, 256, 266, 324, 325, 392, 393, 396,
405, 406-408, 456, 479, 482, 496, 497,
516, 520, 555, 581, 625; C. X 25-28, 76,
120, 121, 123, 127, 139, 157, 168, 229,
248, 258, 259, 261-270, 274-278, 280,
281, 291, 292, 317, 336, 337, 351, 381,
404, 412, 422, 427, 494, 570, 584, 605,
633, 634; C. XI 12, 29, 44, 65, 101, 155,
163, 171, 174, 175, 176, 181, 188, 189,
192, 229, 287, 302, 305, 338-340, 407,
416, 423, 424, 444-446, 464, 489, 500,
501, 564, 614; C. XII 54, 55, 72-74, 76, 83,
103, 128, 157, 210, 290, 321, 327, 339,
375, 464, 466, 481-484, 523, 532-535,
537, 543-545, 595, 607, 612, 615-617; C.
XIII 63, 72, 163, 187, 206, 208, 271, 321,
324
- şeytan azabda gerektir C. XII 152
- şeytan yakıcı C. X 633
- şeytanet C. IX 188
- şeytan-ı laîn C. VII 501; C. XI 565
- şeytan-ı mel'ûn C. X 43
- şeytan-ı racim C. X 120
- şeytan-ı vehrîm C. III 48, 378; C. XII 267
- şeytanın bâdesi C. X 413
- şeytanın düzfügi C. VI 221
- şeytanın efsunu C. XIII 187
- şeytanın sidigi C. IV 419
- şeytanî C. IV 387; C. V 439; C. VI 284; C. VII
460; C. X 464; C. XII 276
- şeytanlık C. III 83
- şîhne Bk. şâhne C. V 449; C. VIII 82; C. XII 27,
616; C. XIII 263
- şîra C. IV 491, 493; C. VI 426
- Şîa C. II 550; C. III 228; C. VI 213; C. XI 270-
273; C. XII 187, 414, 415
- siddet-i aşk C. XII 244
- siddet-i kurb C. VIII 18
- siddet-i zûhûr C. XI 354, 355; C. XI 243; C. XII
149
- şîfâ C. I 56, 60; C. III 177; C. IV 25; C. VI 537;
C. VII 13; C. VIII 543; C. IX 442, 548; C. X
343; C. XII 173, 242
- şîfâ verme C. XIII 51
- şîfâ-yi âcîl C. XI 456
- şîhâb C. VII 526, 527; C. IX 166; C. X 38, 180;
C. XI 93
- şîhâb-i muhrik C. VII 525
- Şîlik taassubu C. XII 414
- şîir Bk. eş-âr C. I 31, 50, 53, 216, 460, 461; C.
II 41; C. V 359; C. VI 109; C. VII 339, 340,
346, 347, 350, 352, 418; C. IX 235, 236; C.
XI 66, 273; C. XII 370, 508; C. XIII 17,
132, 332
- şîir söylemek C. I 31
- şîir ve inşâ C. III 441
- Şîyet C. XI 129
- şîkâk C. XIII 248
- şîkâr Bk av C. II 274; C. VII 309
- şîkâyet C. I 71, 472; C. II 348; C. III 107; C. V
268, 622; C. VII 48, 49, 233, 234, 518,
522, 535; C. VIII 325; C. X 95, 475, 476,
478; C. XI 535, 536
- şîkâyet etmemek C. XI 165
- şîkâyet-i bâtime C. XI 590
- şîkâyet-i zâhire C. XI 590
- şîmendîfer C. XII 227, 228
- şîmsek C. I 455; C. III 254, 423-426, 457, 458;
C. IV 301; C. VII 478; C. VIII 459; C. X 160,
473, 540, 541; C. XI 320; C. XII 79, 267,
475; C. XIII 68, 69, 70, 71, 78
- şîmsek nuru C. XIII 67
- şîr C. VII 606
- şîre C. VI 623
- şîrk C. I 203, 528; C. II 321, 444, 558; C. III 91,
427, 494; C. IV 134, 222, 298, 464; C. V
13, 577, 578, 599; C. VI 115, 602; C. VII
235; C. VIII 154, 345, 450, 451, 453, 459,
612; C. IX 98, 213, 215, 516, 617; C. X
355, 394; C. XI 36, 65, 233, 374, 599; C.

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- XII 39, 54, 55, 121, 149, 468, 563; C. XIII
18
şirk koşmak C. XII 194, 271
şirket C. VIII 280, 281
şirk-i ahfâ C. IX 98, 100; C. XI 233, 234; C. XII
121
şirk-i alenî C. IX 412
şirk-i cel C. IX 100
şirk-i celi C. II 321; C. IX 98; C. XII 121
şirk-i hafî C. I 225; C. II 321, 406; C. IV 51, 513,
515; C. V 166, 599; C. VI 186, 378, 616; C.
VIII 451, 569; C. IX 69, 98, 100, 213, 617;
C. X 371; C. XII 121
şirk-i hafî ve celi C. I 429; C. XI 374
şirk-i viicûd C. III 234
şîs C. XIII 93
şîse C. I 178; C. IX 334-336, 428; C. X 249
şîse-hâne C. VII 359
şitâb C. X 157
şitâ-yi akîl C. XI 464
şîve C. III 188
şöhret C. I 465; C. III 409; C. IV 349; C. VII 259,
508; C. IX 146, 147, 235, 236; C. X 433; C.
XI 256
şöhret ve riyâset duygusu C. IX 147
şuâ C. XIII 244
suarâ Bk. sâir C. XI 584
suarâ-yi hindîyye C. II 198
subat C. XI 380, 427
su'be C. II 87; C. VII 221
suğul C. XI 91
sûh-çesm C. X 493
suhûs-i selâse C. I 352
sûlle C. XIII 132
sûr u şer C. XIII 259
şûrîde C. III 388, 489
şûrîdelik C. III 388
şûrrâh C. VII 15, 16, 103, 270; C. VIII 46; C. XI
369
şûrrâh-i Hind C. II 95, 303
şûrrâh-i hindîyye C. II 287, 316
şûnât Bk. şe'n C. I 455, 518, 519, 525, 532,
536; C. II 526; C. IV 226; C. V 526; C. VII
242, 243, 323, 400, 507; C. VIII 515; C. IX
214, 499; C. XI 84, 528, 529; C. XII 39,
387, 388, 401; C. XIII 94, 95
şûnât-i celâliyye C. IV 69
şûnât-i cemâliyye C. IV 69
şûnât-i esmâliyye C. IX 502
şûnât-i Hak C. VIII 341
şûnât-i ilâhiyye C. III 309, 425; C. IX 502; C. X
462; C. X 371
şûnât-i nefsiyye C. III 224
şûnât-i rabbâniyye C. XI 39
şûnât-i zâtiyye C. I 232; C. II 270; C. V 459; C.
VII 386; C. VIII 342; C. X 322, 337; C. XIII
276
şûûr C. IX 363
şübâh C. I 115, 144; C. IV 495, 496, 500, 513,
515; C. IX 65; C. X 120, 128, 129, 553; C.
XI 12, 305, 362, 553, 599; C. XIII 17, 69,
70, 71, 123
şübâh-i Cebriyâne C. XI 143
şûhedâ Bk. şehîd C. II 531; C. VI 615
şûhûd C. I 108; C. II 358; C. IV 266; C. VII 242;
C. IX 205
şûhûd-i ahâdiyyet der-kesret C. VII 242
şûhûd-i vahdet C. V 334; C. IX 214
şûhûd-i C. I 108
şûkr-i filî C. VI 133; C. X 476; C. XI 118; C. XIII
211
şûkr-i Hak C. VI 76
şûkr-i kavîl C. XIII 211
şûkr-i lisânlı C. VI 133
şûkr-i mün'im C. VI 136
şûkr-vuzû' namâzi C. XIII 143
şûkrû C. I 199, 340, 391, 409, 459, 460, 472;
C. II 316, 334, 335, 342, 399, 481; C. III
121, 206, 362, 371, 421, 492; C. IV 40,
327, 385; C. V 91, 100, 109, 148, 268,
362, 571, 585, 622; C. VI 74, 77, 78, 133,
136, 137, 166, 167, 189; C. VII 14, 16, 22,
36, 348-350, 512, 553; C. IX 337, 339,
413; C. X 82, 95, 113, 300, 301, 319, 320,
470, 474, 476, 629; C. XI 122, 536, 590,
591; C. XII 228, 276, 425-427; C. XIII 128,
144, 208, 210, 211, 304, 313
şûkür edici C. XII 570
şûkûrsuzluk C. I 112, 311; C. V 96; C. VI 18, 80,
88; C. XIII 284
şûrb C. IV 116, 445; C. VIII 422; C. XII 474; C.
XIII 19
şûrb-i hamr C. IV 390; C. IX 170
şûrefâ Bk. şerif C. XI 72
şûrik C. X 433
şûtâr C. I 90; C. XII 523, 538, 546, 547, 549,
562, 585, 593, 622; C. XIII 31, 32, 52, 242,
279, 314
şûtârî C. VII 256; C. XII 542, 543; C. XIII 36,
237, 241
şûtârîler C. XIII 35, 53, 280, 314, 326, 331
T
tâ C. VII 474
taactib C. V 538, 539, 542; C. X 548
taaddûd C. V 27
taaddûd-i zevcât C. IV 194; C. XI 173
taalluk C. VIII 568, 569; C. XII 444
taalluk-i nefsâni C. V 475
taallüm C. IX 472
taâm C. II 495; C. VI 87; C. VII 549, 551, 555;
C. VIII 394, 523; C. XII 396
taâm-i ilâhi C. II 494, 495
taâm-i ma'nevî C. I 485
taammuk C. IX 200

- taammuk-i fikr C. IX 198
 taâmulâh C. VII 550
 taâmîl C. XII 313
 taâmîlât-i kimyevîye C. XII 313; C. XIII 23
 taâmîl-i kimyevî C. XI 315; C. XII 565
 taârîf C. XII 269
 taassub C. II 370; C. III 134, 389
 tâat zevki C. VI 278
 tâat, tâat C. I 184, 477; C. IV 298, 416; C. V 12; C. VI 134, 157, 192; C. VII 152; C. IX 420, 631; C. X 107, 319, 320, 503, 556, 557, 580, 601, 622; C. XI 24, 57, 332, 333; C. XII 617; C. XIII 146, 227, 229, 338
 tâat-i îlahî C. XII 372
 tâat-i zâhire C. XI 384
 tâatin halâveti C. XIII 18
 tâat-perest C. XII 615
 taayyün C. I 85, 178, 249, 536; C. II 20, 242, 258, 277, 281, 284, 426, 480, 543; C. III 239; C. IV 493, 514; C. V 525, 540, 562; C. VI 116; C. VII 274, 403, 489; C. VIII 250, 431; C. IX 522, 569, 593, 643, 647; C. X 22, 554; C. XI 348, 382, 480, 487; C. XII 39, 62, 173, 413; C. XIII 106
 taayyünât C. I 51, 134, 535-537; C. II 213, 527; C. III 213, 478; C. V 360, 361, 565; C. VII 242; C. VIII 424, 440, 443; C. IX 521, 626, 639; C. X 256-258, 263, 284, 461, 554; C. XI 34, 213, 262, 529; C. XII 82, 172, 443, 472
 taayyünât âlemi C. XI 266
 taayyünât âlemi C. XIII 325
 taayyünât perdesi C. VI 18
 taayyünât-i âlem C. III 170
 taayyünât-i beserîye C. V 362
 taayyünât-i cehennemîye C. VIII 440
 taayyünât-i ilmiyye C. I 432
 taayyünât-i kesîf C. VIII 247; C. X 537; C. XI 343; C. XII 403
 taayyünât-i kesîre C. X 264, 620; C. XI 222
 taayyünât-i sûri C. 92
 taayyünât-ı sahîsiye C. V 334, 335
 taayyün-i abdâni C. III 34
 taayyün-i beşerî C. III 228, 445; C. VI 365
 taayyün-i evel C. IV 219, 304; C. VII 115; C. VIII 106, 107; C. IX 474; C. X 50
 taayyün-i misâli C. V 528
 taayyün-i Muhammedî C. IV 191; C. IX 242; C. XI 501; C. XII 562
 taayyün-i sâni C. IV 304; C. VII 115
 taayyün-i sûri C. I 392; C. IX 297; C. XII 404
 tab' C. III 329
 tabâbet C. VI 85; C. IX 588
 tabâbet-i atika C. I 139; C. IV 485; C. VI 307; C. VII 90; C. IX 175; C. XI 230
 tabâbetin rûhu C. VII 92
 tabak C. XII 408
 tabak aşkı C. XI 542
 tabaka C. III 231; C. X 197
 tabaka-i baîde C. III 231
 tabakât-i cehennem C. XII 193
 tabakât-i esîriyye C. III 448
 tabakât-i merâtib-i vücûd C. X 352
 tabashus C. I 559; C. III 439; C. VIII 275
 tabâyi' C. III 328; C. V 20, 466; C. VI 479; C. VII 185, 131; C. XI 157, 158; C. XII 386
 tab'-i beser C. I 165, 206
 tabî' C. VII 480
 tabî' enk C. XI 29
 tabîfat C. II 218, 235, 420, 515; C. III 105, 195, 333, 450; C. IV 18, 20, 31, 344, 359, 451, 485; C. V 20, 465, 592; C. VI 431, 432, 472, 479, 481, 635; C. VII 131, 309; C. VIII 543; C. IX 14, 20, 26, 66, 253, 254, 257, 521; C. X 215, 230, 235, 613, 614, 634; C. XI 28, 31, 157, 401, 508, 567, 579; C. XII 159, 160, 408, 473, 545; C. XIII 297
 tabîfat alemi C. I 294; C. XI 63; C. XIII 333
 tabîfat alîmleri C. I 82, 128
 tabîfat ana C. XI 54, 462
 tabîfat cehennemi C. III 499; C. X 140
 tabîfat dükkânı C. XI 568
 tabîfat gecesi C. XII 564
 tabîfat kâideleri C. IX 521
 tabîfat karânlığı C. X 632; C. XI 19; C. XII 233
 tabîfat sârkîr C. III 162, 306, 397; C. VI 227
 tabîfat ulemâsı C. VI 604
 tabîfat ulûhiyetin zâhiriyetidir C. IX 273; C. XI 566, 567; C. XIII 297
 tabîfat zulmîci C. X 633; C. XI 486
 tabîfat-i ârzî C. III 379
 tabîfat-i aslî C. III 380
 tabîfat-i cûz'iyye C. III 105
 tabîfat-i hayvâniyye C. VII 83
 tabîfat-i kûl C. XI 433
 tabîfat-i nefşâniyye C. IV 20, 21
 tabîfatın bâtimi C. IV 18
 tabîb C. I 534; C. III 60, 223, 245, 386; C. IV 75, 236, 334, 356; C. V 296, 368, 406, 445; C. VI 56, 84-87, 91, 93, 99, 141, 152, 153, 308, 411; C. VII 14, 118, 171, 373, 529, 530; C. VIII 460; C. IX 93, 305, 549, 628; C. X 343, 567, 613; C. XI 152, 439, 441, 443; C. XII 268, 370, 547, 552, 553; C. XIII 266
 tabîbân-i îlahî C. VI 84; C. VII 528, 529
 tabîb-i hakîki C. III 386
 tabîb-i hâzik C. IX 371
 tabîb-i îlahî C. I 96; C. V 599; C. VI 424; C. VIII 416
 tabîb-i ma'nevî C. XI 440
 tabîb-i rûhâni C. V 32
 tabîblik C. VII 373
 tabîbîlüm Bk. mevt-i tabîb C. XI 260, 279

- tabiiyyûn C. II 218; C. II 75; C. VIII 543; C. IX
 61; C. XIII 297
 ta'bîr C. I 103; C. VIII 373, 558; C. IX 187, 317,
 478, 633; C. XII 190, 376; C. XIII 137
 ta'bîr gîntû C. VIII 559
 ta'bûrât C. III 482; C. IV 485
 ta'bûrât perdeleri C. IX 24
 ta'bûr-hân C. VIII 386
 tabut C. X 150; C. XI 97, 118, 278, 509; C. XIII
 65
 tâc C. III 485; C. VII 293; C. VIII 14, 15, 16; C.
 IX 362; C. X 441
 tâc-sâhibleri C. XII 539
 tâc ve taht C. IV 204, 205, 362; C. VII 263; C.
 XIII 38
 tâc ve tahti terk C. VII 204
 tâc-i izzet C. I 477
 tâc-i saltanat C. II 198
 ta'cûl C. X 157
 tacir C. IV 297, 298; C. VII 26; C. XI 189; C. XII
 325; C. XIII 271
 ta'dâd C. XI 22; C. XII 552
 ta'dîl-i erkân C. XIII 263
 tafazzul C. V 509
 ta'fîl C. I 414
 tagaddî C. IV 371
 tagayyür C. VIII 600; C. XI 525
 tagayyûrât C. I 396
 tagat C. III 354; C. IV 330; C. VII 362
 tagayyür-i bâtin C. III 441
 tâfi C. VI 573; C. VIII 548
 tahalluk C. IV 372
 tahallül C. III 243
 tahammûl C. VII 371; C. X 567; C. XII 77, 80
 tahâret Bk. temizlik C. I 38; C. III 380, 381, 485,
 493, 494; C. VI 172; C. VIII 121; C. IX 87;
 C. XI 507
 tahâret-i bâtin C. II 418
 tahâret-i kâmîle C. VI 173
 tahâret-i zâhirî C. II 418
 tahayyûl-i hubbi C. XII 327
 tahayyür C. V 543
 tahdîd C. II 243; C. X 36
 tâhir C. II 211; C. XII 82
 tahîyyât C. V 561
 tahkîk C. III 145, 162; C. IV 312, 315; C. XI 180
 takhîr-i ibâd C. IX 229
 tahîl-i tayîf C. XII 314
 tâhirî C. XII 495, 496
 tâhsîr C. XI 548, 560
 taht C. VI 316, 616; C. VII 202, 260-265, 272,
 273, 322, 323; C. X 150; C. XII 615
 taht ve kemere C. XIII 38
 tahta kılıç C. I 124, 254, 255, 347; C. II 419; C.
 VIII 55; C. X 137, 450
 tahtadan at C. XI 356
 tahtelbahîr C. XIII 310
 tahte's-serâ C. X 53
 tahvil-i makâm C. V 83
 tâhiyl C. II 512; C. IX 137, 138
 tâhiylât C. X 605
 Tâfi sahiyâni C. VII 46
 tâife C. IX 126, 127
 tâim C. X 369
 tâin C. VII 327, 328
 takat C. VIII 535
 takâzâ Bk. tekâzâ C. I 75, 233; C. II 93; C. IX
 115; C. X 185, 629
 takâzâ-yi nefşâni C. VI 344
 takdir C. II 535; C. V 248; C. X 47, 48, 296, 297;
 C. XI 13
 takdirât-i îlahiyye C. XI 318
 takdir-i îlahî C. III 216, 296; C. IV 269, 301; C.
 V 442; C. VII 57, 284; C. XIII 158
 takdîs C. II 211; C. XII 82
 takkiye C. II 550
 takîf C. II 213; C. IV 280, 339, 406; C. V 594,
 603; C. VI 226; C. VII 393, 516; C. XII 83,
 285, 306, 367, 439
 taklib C. VIII 581
 taklib-i a'yân C. IV 420-423
 taklib-i Hudâ C. VIII 580
 taklib-i îlahî C. VI 107; C. XII 561
 taklit C. I 165, 166; C. II 72, 400, 512; C. III
 145, 151, 152, 160-163, 409, 410; C. IV
 17, 139, 140, 151, 288, 308, 309, 312-
 315; C. V 152, 153, 460, 480; C. VI 324; C.
 VIII 103, 104, 303; C. IX 136, 167, 427,
 429-431, 474; C. X 120, 165, 172, 230,
 575, 576; C. XI 180, 181, 362, 373, 374,
 449; C. XII 154, 270, 271, 592; C. XIII 343,
 344
 taksim C. II 317, 333, 334; C. XII 165, 166
 taksim-i ezelî C. VI 139
 taksim-i îlahî C. X 568
 taksîr C. XI 143, 144
 takvâ C. I 428, 429; C. II 488, 490; C. III 246,
 283, 409, 410; C. IV 154, 200, 201, 287,
 359, 417; C. V 484, 578, 603; C. VI 177,
 234, 238; C. VII 84, 85, 87, 425, 519; C.
 VIII 397; C. IX 75-77, 90, 91, 231, 456,
 572, 573, 581; C. X 27, 55, 172, 328, 412;
 C. XI 48, 52, 53, 95, 103, 104, 136, 137,
 155, 160, 554; C. XII 60, 61, 225, 612,
 613; C. XIII 20, 26, 266, 267
 takvâ hamamu C. III 246; C. VII 83, 85, 305; C.
 IX 90, 91
 takvâ libâsi C. XI 161
 takvâ-yi bâtinî C. XI 98
 takvâ-yi kulûb C. II 488
 takvâ-yi şerî C. XI 98
 takyeci kalbi gibi C. XI 510
 talâk C. III 481; C. V 188; C. XI 570; C. XIII 24

- talâkat-i lisâniyye C. IX 391
 taleb C. I 407; C. III 362; C. IV 46; C. V 264, 390,
 391, 610, 611, 629, 632; C. VI 183, 217,
 218, 239, 288, 520, 544; C. VII 63, 401; C.
 VIII 263; C. IX 556; C. X 67, 101, 108, 320,
 611; C. XI 453, 474, 475, 515; C. XII 129,
 324; C. XIII 144, 240
 taleb yolunda na'l ma'küdsür C. XI 561
 talebde ısrâr C. VI 240
 talebe C. X 32
 talebe-i ulûm C. XII 14
 taleb-i delîl C. IX 200
 taleb-i duâ C. XI 533
 taleb-i ezelî C. V 432
 taleb-i Hak C. V 392
 taleb-i ilm C. V 13
 taleb-i râhât C. IV 237
 talef C. X 358
 tâli' C. V 583; C. X 429; C. XI 151; C. XIII 47,
 142
 tâli'-bekâ C. X 329
 tâlib C. I 75; C. III 459; C. V 32, 391; C. VI 315,
 540-542, 544; C. VII 34, 40; C. VIII 58; C.
 X 32, 152, 153, 602, 603; C. XI 52, 205,
 231, 435, 508, 516, 519, 609; C. XII 11,
 505; C. XIII 23, 77, 218
 tâlib dünyâ mülkü C. XIII 172
 tâlib-i amel C. XII 24; C. XIII 327
 tâlib-i dünyâ C. I 275; C. XII 619
 tâlib-i Hak C. XI 173, 204; C. XII 116, 538; C.
 XIII 159
 tâlib-i hakîkat C. I 456; C. III 242; C. IV 293,
 294, 314; C. V 610; C. VI 43; C. VII 473; C.
 X 145; C. XI 508, 517, 622; C. XII 12, 51,
 108, 128, 146, 417, 418, 505, 529, 530,
 577; C. XIII 114, 134, 135, 167
 tâlib-i ilm C. XII 619
 tâlib-i ma'refet C. IX 603; C. X 42, 120; C. XI
 434; C. XII 510, 511
 tâlib-i merd-i ilâhî C. IV 111
 tâlib-i sâdîk C. VII 308
 tâlib-i şeriat C. XII 417
 tâliblik C. XIII 24
 tâlin C. VII 323
 tâli'-ezeli C. X 578; C. XI 143, 144, 323
 ta'lîl C. V 221
 ta'lîm C. V 412, 413, 598; C. VIII 364, 365, 460;
 C. X 339; C. XI 532, 533; C. XIII 211
 ta'lîm C. IX 472
 ta'lîm mansûbi C. VIII 458, 459
 ta'lîm-i ilâhî C. V 618; C. XIII 43
 ta'lîm-i ilâhî C. IX 410
 tama' C. II 131, 134, 135, 280, 313, 431; C. III
 140, 163, 164-168, 172, 188, 206, 207,
 415; C. IV 252; C. V 34, 35, 55; C. VII 500,
 501, 512; C. VIII 417; C. IX 73, 463, 617;
 C. X 105, 106, 179, 192, 193, 197, 459,
 560; C. XI 154, 163, 187, 612; C. XIII 98,
 99, 100, 101, 211
 tama' kokusu C. V 61
 tama'-i hâm C. V 179
 tama'-i nefşâni C. X 296
 tâmat C. XI 16
 tamâs C. XI 588
 tamu C. X 43
 ta'n C. VI 502, 506, 510
 tanbû C. VII 220, 221
 tâne C. X 202, 203, 556; C. XI 136, 137, 280,
 281, 491; C. XIII 56, 248
 tank C. I 312
 Tanrı Fransa'yı korusun C. VIII 310
 târi' pûd C. IX 148; C. XII 207
 tarab C. XI 557, 558
 tarâfsız C. IX 131; C. XI 202
 târik C. XI 255
 tarîf C. IX 202
 tarîf C. X 53
 Târif-i Kadîm Zeyline Reddiye C. VIII 113
 tarîk arkadaşı C. IV 95
 tarîk Bk. tarîkat C. I 205, 565; C. III 403; C. VII
 223, 253; C. IX 29, 41, 170, 306; C. X 54;
 C. XI 62, 88; C. XII 207
 tarîkat Bk. tarîkat C. I 58, 66, 116; C. II 124, 293;
 C. III 134; C. IV 297; C. V 136, 598; C. VII
 26, 425, 496, 498; C. VIII 194, 367, 473; C.
 IX 13-17, 454, 469, 470; C. X 142, 147; C.
 XI 52, 72, 254, 255; C. XII 36, 73, 74, 152
 tarîkat pocugu C. IX 430; C. XII 51
 tarîkat kardeşleri C. IV 94
 tarîkat Mevlevîyye C. I 491; C. II 320; C. III 14;
 C. VI 162
 tarîkat-i Nakşbendiye C. XI 72
 tarîkatın sıruları C. I 86
 tarîkat-nâme C. VI 486
 tarîkat-i ahŷâr C. VII 253; C. X 54; C. XI 88; C. XIII
 234
 tarîk-i akıl C. III 389
 tarîk-i âmmâ C. VIII 187
 tarîk-i aşk C. IX 213; C. XIII 234
 tarîk-i ebrâ C. VII 253; C. X 54; C. XI 88
 tarîk-i enbiyâ C. IV 171
 tarîk-i evlîyâ C. II 321; C. III 225
 tarîk-i fakr C. IX 274, 358; C. XI 215
 tarîk-i Hak C. I 197; C. II 107, 295, 302, 304,
 326, 425; C. III 22, 43-45, 53, 63, 73, 74,
 114, 124, 143, 180, 219, 224-226, 231,
 245, 303, 318, 330, 357, 376, 428; C. IV
 310, 429; C. V 168, 170, 180, 192, 206,
 214, 300, 461, 475, 507, 520; C. VI 428,
 510, 521, 584; C. IX 31, 134, 158, 171,
 469, 487, 491; C. X 430, 480; C. XI 12, 76,
 122, 416, 614; C. XII 185
 tarîk-i hakîkat C. II 301; C. X 629
 tarîk-i Hakk'a stîlük C. XIII 64

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- tarık-i hidâyet C. III 358; C. XI 525
 tarık-i ilâhî C. VIII 548
 tarık-i istidlâl C. III 44
 tarık-i i'tidâl C. II 99; C. IV 447
 tarık-i ma'rîf C. II 268
 tarık-i mecâzî C. 269
 tarık-i Muhammedî C. VII 422
 tarık-i şerîf C. IV 179
 tarık-i sütûr C. III 14; C. VII 253, 254; C. X 54,
 55; C. XI 88; C. XII 523, 583; C. XIII 229
 tarık-i sütûr C. XII 582
 tarık-i tasavvuf C. IX 61
 tarık-i zûhd C. XIII 234
 tarık-i aşk C. X 55
 tarık-i duâ C. V 505
 tarık-i evlîyâ C. VI 427
 ta'rîs C. II 37
 tarla C. I 555; C. VIII 349; C. XI 452
 tarrâlik C. IX 75
 tarziye vermek C. III 457, 458
 tasadduk C. V 13; C. VI 262; C. IX 60
 tasallutât-ı şeytânîyye C. XII 519
 tasarruf C. I 111, 305, 475, 478, 484, 498-502,
 507, 514, 517, 522; C. II 169, 315; C. III
 132, 183, 314, 315, 327, 329, 362, 370,
 438, 445, 450, 451; C. IV 37, 152; C. V
 524, 544; C. VI 49, 51, 314, 349, 548, 567,
 590, 592, 611; C. VII 120, 121, 127, 173,
 192, 201, 203, 211, 273, 294, 337, 338,
 545; C. VIII 82-84, 277, 281, 284, 290,
 297, 376, 377, 577, 578, 581, 601; C. IX
 56, 358; C. X 38, 88, 137, 144, 159, 163,
 171, 194, 217, 260, 305, 307, 336, 337,
 437; C. XI 45, 429, 431; C. XII 68, 75, 76,
 92, 134, 316, 348, 349, 359, 368, 403,
 436, 464, 478; C. XIII 238, 260, 297, 303
 tasarruf da'vâsi C. VIII 175
 tasarruftâ Bk. tasarruf C. VII 506
 tasarruftâ-ı ahmedîyye C. XI 239, 240
 tasarruftâ-ı ilâhîyye C. V 500; C. VI 545; C. XI
 46; C. XII 375, 460; C. XIII 314
 tasarruftâ-ı ma'nevîyye C. VI 592; C. X 161; C.
 XIII 195
 tasarruftâ-ı muhammedîyye C. XI 238, 239
 tasarruftâ-ı rûhâniyye C. IX 358
 tasarruf-ı bâtinî C. IV 55
 tasarruf-ı eşyâ C. VII 272
 tasarruf-ı Hâl C. VI 547; C. XII 68
 tasarruf-ı ilâhî C. XII 552, 554
 tasarruf-ı ma'nevî C. IV 129; C. VI 233; C. VII
 368, 427; C. X 139; C. XI 398; C. XII 350
 tasarruf-ı sûrî C. XI 398; C. XII 237, 298, 355
 tasarruf-ı tabî C. XI 411
 tasarruf-ı zâhir C. VII 368
 tasavvuf C. I 45; C. IV 118, 165, 295; C. V 152;
 C. VI 230; C. VIII 60, 471; C. IX 371; C. X
 604, 632; C. XII 236
 tasavvuf nedir C. VI 229
 tasavvuf yolu güzel ahlâktır C. III 226
 tasdîk C. V 538; C. IX 72; C. XI 24
 tasdîk-ı kalbî C. IX 69
 tasdîk-ı lisânlî C. IX 71
 tasdîk-ı nübüvvet C. VI 221
 tasdîk-ı vahdet-î ilâhî ve nübüvvet C. IX 69
 tasdîk-ı iyânlî C. IV 398
 tasfiye C. IX 204
 tasfiye-î bâtin C. XII 187; C. XIII 242
 tasfiye-î kalb C. III 62; C. VII 253; C. X 54, 442;
 C. XI 88
 tasma C. VI 476; C. VII 293
 tasrif C. V 221; C. VIII 581
 tasrif-ı ilâhî C. I 287
 tasvîr C. XII 471
 tasvîrât C. XII 275, 400
 tasvîr-ı hayâlî C. X 535
 tasvîr-ı şeytân C. III 48
 taş C. I 574; C. II 80, 81, 458; C. III 373; C. IV
 48; C. VII 173, 185, 206, 263, 275, 286,
 288, 337, 463; C. VIII 180, 298, 299; C. IX
 115, 643-647; C. X 209, 282, 289, 295,
 300, 301, 365, 436, 631, 632; C. XII 169,
 421
 taş kalbî C. X 209
 taşdan nûkçe işitmek C. VIII 523
 taşlık C. III 456, 457
 taşra C. IV 354; C. IX 365
 taştan at C. XII 454
 taştan öküz C. XII 454
 Tatarca C. VIII 84
 tâfir-ı kulüb C. II 363
 ta'âlî C. I 451; C. VIII 433; C. XI 198, 220
 ta'âlî-ı esmâ C. XI 33
 ta'âlî-ı şerîf C. II 243; C. III 486; C. V 187; C. VII
 404
 taç C. I 262; C. II 187; C. XII 173
 taç deniz C. I 169, 170; C. II 101, 189; C. VI
 515
 taç deryâ C. I 169
 taç su C. X 120, 121, 338; C. XIII 134, 344
 tatma C. X 605
 tâybî-ı ahlâk C. I 56
 tâûn C. IX 262
 tava C. XIII 187
 tavâf C. IV 115, 116, 118; C. VIII 340; C. XII 55;
 C. XIII 157
 tavâf-ı Ka'be C. IV 110
 tavan C. XI 185; C. XII 386, 540
 Tav'an gelinizi C. VI 549, 580, 581
 tavâf C. XI 555
 tavîle C. V 548; C. VIII 49; C. IX 276; C. X 529
 tavîle-ı cemâdi C. XII 385
 ta'vîz dairesi C. XIII 295
 tavâla C. I 236, 537; C. II 40, 41; C. III 154, 174;
 C. IV 277, 278; C. V 403; C. VII 275, 490,

- 545; C. VIII 274; C. X 619, 620; C. XII 495;
C. XIII 21, 214, 215, 216
- tavla oyuncular C. VIII 319
- tavla oyunu C. XI 207; C. XIII 21
- tavla pulları C. VII 275
- tavr Bk. etvâr C. I 283, 475; C. II 38; C. III 463;
C. V 444; C. VIII 551, 555, 556, 565, 589;
C. IX 279, 597, 598, 604, 605; C. XI 324;
C. XII 385, 582
- tavr-i akıl C. I 452, 518; C. II 77; C. III 378, 384,
386; C. IV 145, 147, 159, 160, 164, 202; C.
VI 329, 377, 389; C. VII 120; C. VIII 340,
380, 411, 556; C. XI 210, 211; C. XII 154,
155; C. XIII 57
- tavr-i aklın hâriç C. V 529
- tavr-i aşk C. I 518
- tavr-i vahy C. VIII 502
- tavşan C. I 321-324, 332, 333, 336, 347, 351,
364-367, 369, 370, 389, 398, 399, 408,
410-414, 417; C. VI 95, 96, 107, 113-117,
391; C. VII 420; C. X 141, 525; C. XII 389,
390
- tavşan uykusu C. VIII 128
- tavşancı C. VI 223, 224, 225, 230; C. VII 257
- tavuk C. III 386; C. IV 503, 505; C. V 284; C. VI
600; C. IX 283; C. XI 434; C. XIII 174
- tavuk kümlesi C. VI 600
- tavuk yumurtası C. VI 383
- tâvus C. I 152; C. IV 440, 501; C. V 215, 216,
218; C. VI 430, 431; C. IX 28, 31, 32, 146,
178, 179, 185, 192, 193, 196, 221, 222,
228-230, 232, 248, 264, 265; C. XI 419; C.
XII 251, 252, 380; C. XIII 287
- tâvus kanadı C. IX 191, 198
- tâvûs-i îlahî C. V 218
- tâvûslar C. XI 238
- tayf-i şemsî C. XI 49
- tayfun C. IX 348
- ta'yîn C. VII 504, 505; C. VIII 17
- ta'yînât C. VII 549, 550
- tayyâre C. I 312; C. XII 228; C. XIII 77, 255,
260, 305, 310
- tayyî-i mekân C. II 322; C. III 449; C. V 521; C.
VI 493; C. VIII 556; C. IX 561; C. XII 477
- tayyî-i zamân C. IX 561
- tayyib C. I 450, 451; C. II 211; C. III 92, 302; C.
IV 367, 372; C. VII 52; C. XII 82, 250
- tayyîbât C. VII 93; C. XII 384
- tâzarru' C. I 279; C. VI 23, 107; C. IX 520, 521,
524; C. XII 147, 580
- ta'zîm C. IX 26; C. X 589
- ta'ziye C. VI 494; C. XI 278, 458
- tazyîk-i hava C. VII 54
- tazyîk-i nesîm C. VII 55; C. VII 54
- teâl C. VIII 44, 45; C. IX 540
- Teâlev C. VIII 45, 47, 48, 49, 53, 54
- tebâbet C. XI 217
- Tebbet C. XII 65
- Tebbet yedâ C. VII 326
- tebdîl C. I 414; C. X 208, 212, 317
- tebdîl-i ahlâk C. VII 253; C. IX 95; C. XI 88
- tebdîl-i ahvâl C. VIII 376
- tebdîl-i a'mâl C. II 558
- tebdîl-i din C. XIII 117
- tebdîl-i hakâyik C. I 382; C. II 537; C. III 294
- tebdîl-i makâm C. IV 444
- tebdîl-i mevâtin C. V 83
- tebdîl-i zâr C. III 242
- tebea, tebaa C. II 259; C. IX 41; C. XIII 264
- tebeddül C. X 607; C. XI 525
- tebeddül-i sûret C. VI 276
- tebessüm C. II 316; C. IX 58
- tebettül C. VI 488
- tebliğ C. VI 144, 145, 184; C. VIII 535, 538; C.
X 545, 546
- tebliğ-i maâni C. III 276
- tebûrâk C. VI 447, 448
- tebzîr C. III 87, 88
- tecidî C. XII 476
- tecidî-i imân C. I 343; C. VI 369; C. VIII 520; C.
X 627
- tecebûr C. XI 503, 504; C. XIII 305, 311
- teceddûd C. V 341, 359; C. VIII 170; C. XI 599
- teceddûd-i emsâl C. I 361-364, 447, 544; C. II
49, 50, 67, 88, 96, 152, 434; C. III 275,
468; C. V 42, 101, 137; C. VII 137, 273,
543; C. VIII 223; C. IX 280, 389; C. X 617,
631; C. XI 261, 265, 581; C. XII 101, 272,
273, 477; C. XIII 244, 245
- tecellî Bk. tecelliyyât C. I 76, 225, 459, 518, 519;
C. II 88, 96, 128, 242, 251, 312, 377, 534;
C. III 61, 69, 117, 150, 193, 198, 220, 259,
312, 328, 372, 459, 468, 492; C. IV 123,
159, 160, 311, 367, 501; C. V 17, 21, 73,
78, 105, 123, 137, 142, 438, 479, 513,
516, 532, 574; C. VI 313, 329, 347, 456,
457, 460, 521, 526, 530, 540, 588, 589,
597, 605; C. VII 149, 224, 334, 381, 386,
438, 517, 543; C. VIII 83, 85, 87, 89, 262,
263, 301, 433; C. IX 130, 140, 144, 280,
311, 327, 388, 596, 597, 612; C. X 154,
160, 162, 227, 367, 368, 416, 459, 463,
480, 594, 602; C. XI 168, 195, 201, 208,
241, 323, 484, 531, 585, 586, 598; C. XII
54, 55, 89, 133, 171, 172, 186, 255, 363,
366, 419, 420, 427, 454, 476, 498, 578; C.
XIII 16, 92, 220, 259, 290, 311, 347
- teceli gündeş C. XII 172
- tecelli ve istitâr C. III 379
- tecellide tekrâr yoktur C. II 96; C. X 472; C. XI
599; C. XIII 131
- tecelligâh C. III 169
- tecelli-i adlı C. XI 605

- tecelli-i adlı-i umûmî C. IX 575
 tecelli-i ahîf C. II 470, 480; C. III 239
 tecelli-i bekri C. XII 79
 tecelli-i âmm C. IX 569; C. X 554
 tecelli-i Celâl C. I 392; C. IV 122
 tecelli-i celâl C. IV 504
 tecelli-i celâlî C. I 533; C. II 245; C. III 421; C. V 223; C. VII 501; C. IX 597; C. X 90, 538; C. XI 213, 429, 534, 535; C. XII 173, 174, 578; C. XIII 118
 tecelli-i celâlî ve kahri C. XII 162
 tecelli-i celâlî-i Hak C. III 254
 tecelli-i Cemâl C. I 392; C. IV 122
 tecelli-i cemâlî C. I 533; C. II 245; C. III 300, 421; C. V 159, 242; C. VII 474; C. X 279, 367, 478, 595, 623; C. XI 429, 534; C. XII 173, 566; C. XIII 118, 218
 tecelli-i cemâlî ve lutfi C. XII 376
 tecelli-i efâl C. VI 555; C. IX 597
 tecelli-i efâl ve âsâr C. I 76
 tecelli-i efâlî C. XII 578
 tecelli-i esmâ C. IX 563
 tecelli-i esmâ ve sıfat C. VII 405, 438
 tecelli-i esmâve sıfatî C. IX 612
 tecelli-i esmâîye C. XI 201
 tecelli-i füllî C. XI 347
 tecelli-i gayriyyet C. I 533
 tecelli-i Hak C. III 275, 312, 362, 373; C. IV 301, 302; C. VI 172, 173, 350; C. VII 324; C. VIII 91, 263; C. IX 312, 563; C. X 160; C. XI 607, 609; C. XII 78, 403; C. XIII 128
 tecelli-i Hakkâni C. VII 540
 tecelli-i Hak'ta tekrar yoktur C. X 463; C. XII 178
 tecelli-i hâs C. I 546; C. II 30; C. III 197; C. IV 367
 tecelli-i häss-i ilâhi C. XI 208
 tecelli-i hubbî C. XI 586
 tecelli-i ilâhi C. I 92, 290; C. II 503; C. III 233; C. VII 480; C. VIII 95; C. X 218, 462; C. XI 322, 327; C. XII 79
 tecelli-i îlmî C. VI 328
 tecelli-i kahr C. I 393
 tecelli-i kahrî C. I 219, 220, 397, 436, 524; C. II 265, 318, 391, 434, 527, 528, 530, 531, 540; C. VI 228, 229, 230; C. VII 82, 136, 438; C. VIII 432, 434, 435, 474, 563; C. IX 194, 195, 569; C. X 30, 96, 384, 462; C. XI 168, 537, 561, 565, 589, 609; C. XII 96, 99, 101-103, 543; C. XIII 19
 tecelli-i kahrî ve celâlî C. V 42
 tecelli-i kahrî-i nârî C. XIII 19
 tecelli-i kahrî-i umûmî C. IX 569
 tecelli-i kâmil C. XI 579
 tecelli-i kemâlî C. XI 531
 tecelli-i lutfi C. II 265, 434, 527, 528, 530, 531, 540; C. V 42; C. VII 136, 438; C. VIII 434, 563; C. IX 194; C. X 96, 384, 462; C. XI 168, 537, 588, 589; C. XII 96, 99, 101, 479, 480
 tecelli-i lutfi ve cemâli C. XII 174
 tecelli-i mi'râc C. XI 327
 tecelli-i nûrî C. I 524; C. VII 185
 tecelli-i rabbâni C. V 339; C. VI 598; C. VII 158, 159; C. VIII 263; C. IX 311; C. X 143, 460; C. XIII 283
 tecelli-i rabbâni ve zâtî C. XII 404
 tecelli-i rahmânî C. XI 279
 tecelli-i rubâbiyyet C. IX 570; C. X 35, 553
 tecelli-i rûhâni C. V 359; C. VII 158, 159; C. VIII 263; C. IX 278, 311; C. XI 264, 279; C. XII 404; C. XIII 282, 283
 tecelli-i sıfat C. XII 172
 tecelli-i sıfat-i nûrâni C. XII 171, 172
 tecelli-i sıfatî C. II 243; C. IX 356, 597; C. XI 590; C. XII 172, 578
 tecelli-i sırfi C. XII 580
 tecelli-i sırfi-i ilâhi C. VII 375
 tecelli-i vikâf C. XIII 27
 tecelli-i Zât C. I 195; C. IV 372; C. V 122; C. VII 438; C. IX 206, 529, 563; C. X 539
 tecelli-i zâtî C. I 76, 533, 535, 540, 542, 543, 546; C. II 243, 552, 553; C. III 241, 242, 430, 491; C. IV 396; C. V 188, 357; C. VI 295, 400, 589, 599, 600, 621; C. VII 438, 540; C. VIII 79, 82, 94, 212, 228, 533, 571, 605; C. IX 61, 90, 239, 241, 336, 420-422, 437, 597; C. X 38, 140, 186, 404, 405, 537, 538, 625; C. XI 121, 169, 198, 199, 201, 232, 590; C. XII 172, 404, 413, 577, 578; C. XIII 277, 278
 tecelli-i zâtî ve rabbâni C. XII 403
 tecelli-i zât-i Hak C. III 241
 tecelliyyât Bk. tecelli C. I 232; C. II 50, 158, 162, 190, 213, 236, 313, 341, 530; C. III 61, 64, 313, 427; C. IV 27, 219, 302; C. V 439, 520, 544, 603; C. VI 171, 218, 315, 345, 393, 448, 462, 539; C. VII 243, 370, 517, 520; C. VIII 213, 334, 339, 573; C. IX 139, 311, 467, 469, 534, 596, 598, 605; C. X 90, 205, 354, 430, 581; C. XI 224, 318, 319, 322, 480, 488, 504, 579; C. XII 273, 371, 390, 578; C. XIII 318
 tecelliyyât-i cehennemiyye C. VI 161
 tecelliyyât-i celâliyye C. I 264; C. IV 220; C. X 610, 618; C. XI 213, 318
 tecelliyyât-i celâliyye ve cemâliyye C. IX 596, 597
 tecelliyyât-i cemâliyye C. I 264; C. IV 42, 43; C. V 223; C. IX 464; C. X 618; C. XI 318; C. XII 566
 tecelliyyât-i cemâliyye ve celâliyye C. IV 480
 tecelliyyât-i cemâliyye-i ilâhiyye C. II 147
 tecelliyyât-i cinâniyye C. VI 161
 tecelliyyât-i dâime C. XII 255
 tecelliyyât-i efâl C. XI 360

- tecelliyât-ı esmâ C. X 257
 tecelliyyat-ı esmâ ve sıfatî C. XI 531
 tecelliyyat-ı esmâyye C. I 241; C. II 323, 408; C. III 386, 429, 430, 469, 470; C. IV 446; C. V 359; C. VI 496; C. VII 254; C. VIII 96; C. IX 499, 500; C. X 94, 365, 593; C. XI 390; C. XII 67, 68, 368; C. XIII 106, 334
 tecelliyyat-ı esmâyye ve sıfatîyye C. IV 133; C. V 516; C. VII 396
 tecelliyyat-ı gazabıyye C. II 316
 tecelliyyat-ı Hak C. II 148, 310, 312; C. III 341, 428; C. IV 375; C. V 265; C. VII 509, 518; C. X 208, 381; C. XII 171, 274
 tecelliyyat-ı İlâhiyye C. II 362; C. III 311, 437, 445; C. V 223, 224, 228, 513, 514; C. VII 294, 438, 463, 474; C. IX 595, 597; C. X 155, 189; C. XI 534; C. XII 101; C. XIII 300
 tecelliyyat-ı ilmiyye-i İlâhiyye C. XII 258
 tecelliyyat-ı kahriyye C. I 472, 473; C. V 386; C. VIII 293, 521; C. XI 610; C. XIII 301
 tecelliyyat-ı kahriyye ve lutfiyye C. X 385
 tecelliyyat-ı latîfe C. VIII 608; C. X 29
 tecelliyyat-ı lutfiyye C. I 473
 tecelliyyat-ı lutfiyye ve kahriyye C. X 88
 tecelliyyat-ı mütevâliyye C. III 386
 tecelliyyat-ı nûriyye C. I 523
 tecelliyyat-ı nûziliyye C. V 223
 tecelliyyat-ı rabbâniyye C. II 283; C. VI 51, 600; C. IX 512; C. X 59
 tecemîyât-ı râhmanîyye C. I 280
 tecelliyyat-ı rahmâniyye C. II 56
 tecelliyyat-ı rûhâniyye C. II 283; C. III 383; C. VI 51, 350; C. IX 311; C. XI 396
 tecelliyyat-ı rûhiyye C. VI 313
 tecelliyyat-ı sıfat C. III 353; C. X 152
 tecelliyyat-ı sıfatîyye C. III 386; C. V 382, 383, 522; C. X 186; C. XII 101
 tecelliyyat-ı sıfatîyye ve esmâyye C. III 329, 387; C. XI 397; C. XII 273, 274, 473
 tecelliyyat-ı urûciyye C. V 223
 tecelliyyat-ı zâtiyye C. I 361
 tecelliyyat-ı zâtiyye C. I 311; C. XII 311
 tecelliyyat-ı zâtiyye ve sıfatîyye C. XI 438
 tecerrüd C. X 214
 tecessûd C. XII 501
 tecessüs C. X 11
 techîl C. XI 532
 teciliye-i kulüb C. IX 204
 teciliye-i rûh C. VII 253; C. X 54; C. XI 88
 tecrîd C. X 364
 tecrîd-i vücûd C. IX 342
 tecrübe C. V 412, 413; C. IX 166; C. X 85
 tecvîd C. III 202, 203
 tedâbir-i aktîyye C. V 226
 tedâvi C. VI 99; C. VII 91
 tedbir C. I 236, 301, 304, 312, 316, 318, 322, 333; C. II 225, 301, 332, 527; C. III 295-299, 486; C. IV 50, 51, 124; C. V 68, 151, 132, 138, 139, 232, 233, 247, 248, 251, 253, 262, 577, 579, 588, 589; C. VI 123, 130, 182, 546; C. VII 48, 389; C. VIII 403, 581; C. IX 119, 139; C. X 48, 253; C. XI 44, 60, 61, 152; C. XII 90, 130, 139-143; C. XIII 176
 tedbirât-ı beşeriyye C. X 255
 tedbirât-ı dünâyeviyye C. IX 200
 tedbirât-ı İlâhiyye C. I 503; C. VI 107; C. VIII 543; C. XI 83
 tedbirât-ı Rabbâni C. VI 108
 tedbir-i Hudâ C. XIII 303
 tedbir-i İlâhî C. IV 51
 tedbir-i umûr C. XI 43
 te'dîb C. VIII 437; C. XII 221
 te'dîb-i ma'nevî C. V 106
 te'dîb-nâme C. XII 612
 te'dîc C. XI 405
 te'dîs C. XII 547
 teennî C. VI 287-289; C. IX 36, 37, 413; C. XI 403, 405; C. XII 128, 214, 221
 teessîf C. I 511
 tefâhûr C. XI 614
 tefâñ C. XI 33
 tefâvît C. II 280; C. IV 139, 319; C. V 411; C. VIII 49, 50
 tefâvît-i istîdâdât C. II 496
 tefâvît C. V 411, 515; C. VI 560; C. VII 40; C. VIII 50
 tefâzûl-i esmâ C. IV 376
 tefekkûr C. I 146, 147, 570; C. II 394; C. III 289; C. VII 13; C. VIII 570, 573; C. IX 58, 59; C. X 606; C. XII 64, 151, 245, 374, 375, 448, 580
 teferrûc C. III 307; C. XII 374; C. XIII 73
 tefessûd C. IX 253, 254, 511, 535
 tefestut C. X 284; C. XII 559, 560
 tefî'l C. V 422
 tefîm C. XI 532, 533
 tefîm kâble-i tesîlik C. IV 309
 tefîm'den sonra tesîlik C. IV 36
 tefîm-i İlâhî C. V 619
 tefîm-i Rabbâni C. V 618
 tefîrîd C. IX 342
 tefîrîka Bk. fark C. IV 101, 277, 487, 492, 493; C. V 583; C. VIII 55, 58, 450, 612, 613; C. IX 214, 215, 243, 366; C. XI 597; C. XIII 335
 tefîrit C. II 99, 273, 274; C. IV 442, 446, 448; C. IX 209, 211, 221, 463; C. XII 157, 187, 559
 tefsîr C. I 344; C. VIII 53; C. X 632; C. XIII 252
 tefsîr-i işâri C. VII 326
 tefsîr-i Kur'ân C. XI 67
 tefvîz C. I 303; C. III 315; C. X 611

- tegannî C. VI 499; C. VII 17, 219-221, 224; C. IX 88; C. X 443; C. XI 297
 tegâra C. XI 542
 tehâlûf C. XI 27
 teheccûd C. IX 417; C. X 477
 teheccûd namazı C. I 342; C. IV 121
 tehevvür C. III 87; C. IX 209, 221
 te'hîrde afetler vardır C. XII 254, 257
 tehlîke C. XII 546
 tehilî C. I 294; C. III 271; C. VI 276
 tehzîb-i ahlâk C. V 267
 tek mi çift mi C. X 461, 462
 tekâbûl C. II 280; C. VI 530
 tekâbûl-i esmâ C. VII 40
 tekâlîf C. I 450
 tekâlîf-i îlahîyye C. III 486
 tekâlîf-i sâkkâ C. V 490
 tekâlîf-i şerîyye C. V 187; C. VIII 339
 tekallûb C. X 607
 tekâmûl C. II 193, 194, 350, 351
 tekâmûl kâidesi C. XIII 149
 tekartûb C. V 68
 tekâsûf C. V 457
 tekâzâ Bk. takâza C. III 281; C. XI 368, 369
 tekbir C. V 566, 568; C. XIII 259
 tekebbür C. I 270, 394; C. II 373, 410; C. III 87; C. IV 329, 410; C. V 230, 577; C. VII 172, 204; C. VIII 36, 55, 56, 123, 243, 276, 278, 292, 320, 546; C. IX 186, 191, 220, 618; C. XI 503, 504; C. XII 35, 140; C. XIII 305, 311
 tekellûf C. VIII 587
 tekellûm C. II 328; C. XIII 172
 tekevvün C. III 295; C. VIII 568; C. IX 253, 254
 tekevvün-i suvet C. VII 468
 tekfir C. X 627
 tekke C. XI 154
 tekliif Bk. tekliifât, tekâlîf C. I 496; C. V 189; C. VIII 340, 535; C. X 290, 308, 605; C. XI 57, 85
 tekliif, bâtûnda tekvîn içindir C. I 342
 tekliifât C. XI 564
 tekliifât-i Hak C. X 298
 tekliifât-i îlahîyye C. III 276; C. XI 449, 476; C. XIII 317
 tekliifât-i îlahîyye C. X 292
 tekliifât-i şerîyye C. I 235; C. II 287; C. V 188, 189; C. X 313; C. XI 475
 tekliif-i îlahî C. I 99, 317; C. IV 400; C. V 622, 624; C. VI 144; C. IX 509; C. X 273; C. XI 321; C. XII 249; C. XIII 187, 228
 tekliif-i mâ-lâ-yutâk C. VIII 251
 tekrâr C. II 96; C. XIII 130, 131, 132
 tekrârdan usanmamak C. XIII 131
 Tekvîn C. I 235; C. II 72; C. III 295; C. V 271, 442; C. VI 235, 251, 471; C. VII 242, 386, 400
 tekye C. III 122, 153, 155, 157; C. IV 159; C. VII 367; C. X 126, 136, 137, 140-142, 342, 495; C. XI 453; C. XII 206, 611, 612
 telattuf C. IV 149
 telbis C. I 181, 183; C. IV 218, 224, 240-242, 244, 270, 272; C. VII 367, 370, 440, 509; C. IX 154
 telefon C. I 285
 televîn C. IV 379
 telezzûzât-ı nefâsi C. VIII 609
 telezzûzât-ı nefâsiyye C. VIII 366
 telkîn edici C. XIII 324
 telkîn-ı kelimeteyn-ı sehâdeteyn C. X 627
 telkîn-ı hakâyik C. IX 472
 telkîn-ı şerîfat C. VIII 416
 telkîn-ı tarîkat C. VIII 416
 tellâl C. VIII 237
 temîf C. VI 491
 telsiz-telefon C. VI 282
 televîn C. XIII 306
 telvîn C. II 509; C. IV 181; C. V 385, 547; C. IX 401, 632; C. XI 96, 195, 198, 211, 217, 462, 463, 537, 598
 telvînde temkin C. XI 198
 temâsâ C. IV 332; C. VII 308; C. IX 212; C. XII 83, 181, 314, 478, 543
 temâşâ-ger C. VIII 450
 temâşâ-ylî cemâl C. III 196
 temelluk C. VIII 275
 temellük C. III 183
 temellük-i sürü C. VII 320
 temenmî C. VIII 143, 144
 temessül C. VI 362; C. VIII 255, 589, 594, 600
 temeyyüz C. II 328, 329
 temiz su C. I 406
 temizlik Bk. tahâret C. III 380, 381; C. XI 442
 temkîn C. I 59; C. II 509; C. IV 379; C. V 376, 397; C. VII 536; C. IX 631, 632; C. X 206; C. XI 96, 198, 211, 462
 temmuz C. XI 464, 587, 588
 temmuzun günü C. XI 427
 temsîl C. VI 110; C. X 87, 374; C. XI 242
 temsîlât C. VIII 204; C. XI 23
 temvîh C. XII 453
 temyîz C. II 206, 207; C. IV 398, 399
 temyîz sahîbi C. V 402; C. VII 367
 ten C. I 79, 558; C. II 62, 175, 227, 246, 260, 261, 375, 377, 394, 549, 550; C. III 66, 204, 218, 219, 235, 258, 340, 341; C. V 121, 428, 429; C. VI 250, 254, 304, 394, 398, 404-406, 414, 417, 452, 535; C. VII 61, 136, 451-454, 456; C. VIII 42, 81, 193, 363, 420, 434, 598, 600; C. IX 60, 61, 63, 91, 142, 215, 247, 248, 369, 602, 614; C. X 41, 380, 443; C. XI 277, 326; C. XII 388, 570; C. XIII 60, 221, 235, 267, 339
 ten ağacı C. III 351; C. VIII 535

ten cihâni C. III 430
 ten denizi C. III 383
 ten ehli C. IX 91
 ten hasılıcı C. III 553
 ten havuzu C. III 383
 ten hurkası C. VI 418
 ten kafesi C. I 188, 464, 465, 475; C. VI 412, 415-418; C. IX 565
 ten kılıcı C. X 512
 ten libası C. IV 445
 ten mektûbu C. VII 459
 ten sıçanı C. XII 262
 ten vesvesesi C. VII 63
 tenâkuz C. I 549; C. IX 99-101
 tenâşüb C. VI 491; C. X 518
 tenâşüb C. II 443, 480; C. III 395, 497; C. VI 481
 tenâşüb C. IV 116; C. VIII 187
 tenbel C. XIII 314, 315, 316, 327
 tenbelhâne C. VII 367
 tenbelili C. V 393; C. VI 187, 189; C. XIII 316-318, 326, 327
 tenbih C. XII 453
 tencere C. VIII 74; C. X 254; C. XIII 48, 165, 320
 tencere yuvarlandı, kapağını buldu C. III 41
 tene tapmak C. II 116
 tenezzül C. I 234, 432, 450, 456; C. II 242, 254, 480; C. III 231; C. IV 375; C. VI 617; C. VIII 215, 247, 436
 tenezzülât C. I 82, 250; C. III 16; C. VII 28; C. VIII 423
 tenezzülât-i kemâliyye-i vücûdiyye C. XI 48, 343; C. XII 403
 tenezzül-i ma'nevî C. XII 341
 tenezzül-i zâtî C. III 295
 ten-i keşif C. I 240
 tenin canı C. IX 510
 tenis C. III 107, 363
 tenkîl-i menât C. XI 251
 tenkîr C. X 40
 ten-perest C. III 400; C. X 615; C. XI 218; C. XIII 171
 tenzîh C. I 52, 519; C. II 211, 243; C. III 34, 37, 482, 490, 494, 495; C. IV 51, 345-347, 399, 453; C. V 22, 402-404; C. VI 71, 116, 328; C. VII 25, 334; C. VIII 90, 312, 430, 431, 443, 507, 572; C. IX 365; C. X 36, 263, 375, 521, 559; C. XII 82, 177, 271, 401, 408; C. XIII 83, 95, 128, 139, 161
 tenzîhde tesbih C. II 344; C. VII 334
 tenzîh-i filî C. X 521
 tenzîh-i hakîki C. III 483
 tenzîh-i ilâhi C. V 296
 tenzîh-i sırf C. I 519; C. II 344; C. III 483; C. IV 399; C. VIII 427, 428, 431, 569, 586; C. XII 176, 177, 187; C. XIII 84, 234, 235
 tenzîh-i vehmî C. VII 231; C. VIII 426; C. X 36; C. XII 40

tenzîhîc tesbih C. III 483; C. IV 51
 tepe C. XI 578; C. XIII 143
 terâhi C. VIII 233
 terakkîyât-i ma'nevîyye C. VIII 321
 terakkî C. II 501; C. IV 119, 208, 209; C. VI 289, 474, 480, 481, 540; C. VIII 240, 453; C. IX 178; C. XII 42, 145; C. XIII 318
 terakkîyât-i fennîyye C. XIII 306
 terâzî C. II 311, 447, 455; C. III 52, 164; C. V 434, 435; C. VIII 14; C. IX 406; C. IX 406; C. X 324; C. XI 489
 terbiât C. XI 557
 terbiye C. I 316, 406, 554, 565; C. II 236; C. III 245, 357, 358, 371, 411, 431-433, 497; C. IV 27, 35, 36, 50, 54, 56, 129, 160, 190, 208, 218, 219, 237, 293, 306, 370, 403, 446, 498; C. V 263, 267, 436, 475, 517, 595, 598, 599; C. VI 140, 472, 480, 611; C. VII 100, 316, 327; C. VIII 45-47, 480; C. IX 539, 569; C. X 33, 342, 618; C. XI 76, 360, 406, 516; C. XII 76, 436; C. XIII 75, 279, 302, 304
 terbiye ocağı C. VII 317
 terbiye-i azâbiyye C. IX 72, 73
 terbiye-i evlîyâ C. IX 119; C. X 326, 327
 terbiye-i husûf C. VIII 480; C. XI 360
 terbiye-i husûsiyye C. VIII 47; C. IX 72; C. XI 361
 terbiye-i mürîdân C. VI 43
 terbiye-i nefş C. IX 337
 terbiye-i umûmiyye C. VIII 47, 480; C. XI 360, 361
 terbiye-i umûmiyye-i ilâhiyye C. IX 72
 tercîl C. VI 499
 tercümân C. III 237, 486; C. V 68, 107; C. VII 379; C. IX 470; C. X 131; C. XIII 212, 213
 tercümân-i ilâhi C. VIII 553; C. XI 242
 terc X 298
 tereddîd C. V 144, 623, 624; C. VIII 34; C. IX 65; C. XI 84, 85, 87, 89, 145, 146, 603
 terehhûb C. XI 164, 165; C. XII 224
 terennûm C. VII 16, 17, 219, 224
 terhîb C. XI 547
 terk C. VIII 294; C. X 66
 terkeş C. I 194; C. XIII 311
 terk-i amel C. X 138
 terk-i cevâb C. VII 429
 terk-i dünâyâ C. I 318
 terk-i edeb C. VIII 572; C. XII 461; C. XIII 160
 terk-i hevâ C. III 354; C. XI 571
 terk-i me'lûfât C. V 507
 terk-i saltanat C. VII 250
 terk-i tasarruf C. I 305
 ters tecelli C. XI 561
 ters vurulmuş nal C. IX 152, 153, 155-157; C. X 211; C. XI 533-535, 592
 terslik C. VIII 17

TERİMLER, DEVİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİSİ

- tertib C. VIII 352
 tertib-i mukaddemât C. III 69
 terzi C. III 363; C. IV 380; C. IX 570, 628; C. XI 414, 538, 543-551, 554-556, 602; C. XII 447
 terzî-i âmm C. XI 554
 terzilik C. XI 621; C. XIII 100, 101
 terzi-nâme C. XI 539
 tesadûf C. I 83, 414; C. VIII 355; C. XII 575
 tesbih C. I 290, 294; C. II 68, 71; C. III 90, 271, 285, 483, 495; C. IV 152, 201, 344-347; C. V 22, 137, 272, 273, 275, 276, 396, 402-404, 541, 570; C. VI 236, 276, 277; C. VII 150, 151; C. VIII 237, 522; C. IX 87, 111; C. X 375, 417, 448, 521, 626, 627; C. X 61; C. XII 49, 478, 479, 537, 550
 tesbihât C. IX 171
 tesbih-i filîl C. IV 347, 348
 tesefsut C. XII 559
 tesettür C. XI 240, 241, 614; C. XIII 247
 tese'ül C. X 219, 222, 227; C. XI 124; C. XIII 114
 tes'hîr-i suver C. II 200
 te'sîr C. VIII 377, 378; C. XI 361
 te'sîr ile ittisâl C. VIII 590
 te'sîrât-i zâhiyye C. XII 134
 teslîk C. II 310, 314, 315, 466; C. IV 36
 teslikten sonra tes'hîn C. IV 36
 teslim C. I 302, 303, 305; C. VIII 239; C. X 27; C. XI 200; C. XIII 75, 76, 317
 teslim hîrâsi C. XI 487, 488
 teslim-i tâm C. III 247
 teslim-i tamâm C. I 203
 teslimiyet C. I 145, 326; C. II 381; C. VII 261; C. VIII 297, 298; C. XI 77; C. XIII 260
 tesnîm C. XII 493
 testere C. VIII 147
 testi C. II 226-231, 234, 235, 259, 266-269, 271, 272, 279; C. III 286; C. IV 156, 157, 494; C. V 553-555; C. VI 506-508; C. X 408, 410, 413, 419, 436, 585; C. XI 227, 303; C. XII 275, 447; C. XIII 51, 342, 347
 tesü Bk. tüsü C. XII 601, 602; C. XIII 136
 teşahhusât-i beserîyye C. V 360
 tesbih C. I 52, 209, 519; C. III 32, 37, 378, 379, 493, 494; C. IV 51, 399, 453; C. V 13, 22; C. VI 116; C. VII 25, 334; C. VIII 90, 312, 507; C. X 209; C. XI 242; C. XII 177, 579
 tesbih ve tenzîhi câmî C. VIII 312
 tesbihât C. III 379; C. XI 23
 tesbihât-i akliyye C. III 379
 tesbihde tenzîh C. II 344; C. VII 334
 tesbih-i surf C. II 344; C. III 490; C. VIII 572, 586; C. XII 187
 tesbihîte tenzîh C. III 483; C. IV 51
 teşebbüh C. IX 77
 teşekkûr C. VI 77, 78, 225; C. XII 425, 427; C. XIII 285, 304, 313
 teşemmiş C. III 31
 teş'e'üm C. I 303; C. III 391; C. VI 151
 tesne C. XII 537
 teşrifhâne C. VIII 587
 tetâli-i bârikât C. X 538
 tevâcûd C. VI 168; C. XII 49, 371
 tevakkuf C. VIII 587
 tevâli-i tecelliyyât C. X 538
 tevâtûr C. XIII 167
 tevâzu' C. I 138, 574; C. II 362, 410; C. III 87, 212, 382, 414, 483; C. IV 42; C. V 133, 135, 180, 208, 230, 299, 529; C. VII 105, 111, 112, 172, 293, 371; C. VIII 80, 123, 462, 464, 467, 477, 487, 489, 511, 531, 532; C. IX 55, 172, 220, 413; C. X 208, 410; C. XI 94, 296, 389, 390, 447, 504; C. XII 279, 413; C. XIII 75, 248, 289, 294
 tevbe Bk. tövbe C. XI 309
 tevcîh-i kalbi C. VIII 578
 tevecih C. III 371, 372, 432, 442, 468; C. VI 170
 tevecih-gân C. XII 551
 tevecih-i kalbi C. III 370-372
 tevecih-i stiri C. XIII 245
 tevekkül C. I 203, 299-303, 306, 311, 313, 316, 320, 347; C. II 119, 144; C. III 371; C. V 128; C. VI 184; C. VIII 319; C. IX 65, 277, 374, 413; C. X 102-108, 111, 113-115, 117, 120, 124, 125, 132, 133, 138, 140, 234, 238-242; C. XI 447; C. XII 466; C. XIII 91
 tevekkül-i stiri C. I 321
 tev'âm C. III 373; C. VI 91
 tevertüm C. VIII 402
 tevfiķ-i ilâhi C. III 455, 457; C. IV 179; C. V 231; C. XI 300; C. XII 550; C. XIII 289
 tevhîd C. I 45, 52, 526, 528; C. II 160, 427; C. III 32, 181, 427, 494; C. IV 500; C. V 141, 296, 360, 361; C. VI 211; C. VII 461, 506; C. VIII 174, 446, 447, 504; C. IX 205, 213, 278, 415, 547, 548, 550, 631, 634; C. X 254, 355, 628; C. XI 80; C. XII 40, 41, 591, 592
 tevhîd iżâfatûn iṣkâtidû C. I 456
 tevhîd-i eʃ'âl C. II 260, 525; C. III 463; C. VI 358; C. IX 603; C. X 126, 254
 tevhîd-i esmâ C. X 254
 tevhîd-i esmâ ve sıfât C. II 260; C. III 463; C. VI 358; C. IX 603; C. X 126
 tevhîd-i Hak C. I 52; C. II 309; C. VI 221; C. XI 94
 tevhîd-i hakîki C. I 150; C. II 525; C. IV 378; C. V 408; C. IX 204, 613; C. XI 370, 371; C. XII 591
 tevhîd-i hâli C. III 459; C. VII 41; C. IX 547, 548, 550, 603

tevhid-i hâlî ve zevkî ve vicdânî C. II 470
tevhid-i Hudâ C. VIII 94
tevhid-i ilâhî C. V 429; C. VIII 211; C. IX 547; C. X 394; C. XI 369, 370; C. XII 42
tevhid-i ilmî C. III 459; C. VII 41; C. IX 547
tevhid-i îmânî C. IX 547
tevhid-i lafzî ve resmî C. II 470
tevhid-i resmî C. III 459; C. IX 415
tevhid-i resmî ve taklîfî C. XII 591
tevhid-i sıfatî C. II 525
tevhid-i sırf C. VIII 446
tevhid-i vücûbî C. IV 398
tevhid-i zât C. II 260, 525; C. III 463; C. IX 603; C. X 126, 254
tevhid-i zât ve sıfat C. VIII 447
tevhid-i Zât-i Hak C. VI 358
te'vîl C. I 102, 344, 346, 386; C. II 54, 495, 496, 497; C. III 110, 387; C. IV 373, 407, 412; C. V 276, 443, 444; C. IX 537, 538, 540, 633; C. X 26, 270, 317, 318, 320; C. XI 178, 228, 414; C. XII 147, 148; C. XIII 143, 252, 253, 254
te'vîlât C. VII 231; C. XII 155
tevkî C. XII 66
tevkî-i seytânî C. IV 246; C. IX 159
tevîl-i misîl C. IV 116
Tevrât C. VIII 312
tevsen C. XI 186
Tevvâb C. IV 399; C. VI 132, 133; C. XI 197, 332
Tevvâb-i Lâtf C. VI 130
Tevvâb-i lutf C. VI 130
teyakkuz C. I 455; C. IV 154, 155
teyemîmûm C. VII 284, 408; C. IX 87; C. X 490
tezâd C. II 161; C. VI 491
tezâdd-i esmâ C. XII 305
tezebüb C. V 623
tezek C. VII 87; C. IX 618
tezelîl C. II 391; C. III 212, 339, 340, 457, 460, 483; C. V 354; C. VII 122; C. VIII 477, 509, 510; C. XI 504, 543
tezkür C. XII 235
tezkiye C. I 38; C. IV 293
tezkiye-i nefis C. VII 253; C. X 54, 442; C. XI 88
tezvîr C. IV 224, 241, 261, 286, 287; C. V 125; C. VIII 499; C. XI 545
tezyînât-i zâhiyye C. IX 229
tib C. I 122; C. V 372; C. VII 239, 374; C. VIII 211; C. IX 15, 16; C. X 632; C. XI 445, 621; C. XII 23
tib san'atî C. II 360
tibb-i atîk C. III 80; C. IV 25, 442, 485; C. VII 110
tibb-i Câlinos C. I 215
tifl-i sîr-âmûz C. V 31
tilismât C. V 312

tîsim C. II 395; C. IV 23; C. VI 403, 516, 518, 519, 521; C. VIII 163, 512; C. X 169, 170, 171, 178, 213; C. XI 392
timarhâne C. III 387, 389, 390, 399, 400; C. X 478; C. XII 22
tîmm u rîmm C. XII 303
tîrnak C. III 114
tîyb C. IV 373; C. VI 622
tîynet C. IX 359
tîyn-i lâzîb C. III 339; C. XI 404
tîfî C. IV 393
Tibet lamaları C. VII 31
ticâret C. V 126, 127, 612; C. VI 185, 187, 188; C. VII 140; C. VIII 17; C. X 103; C. XI 291, 339; C. XIII 118, 318, 338
ticâret oyunu C. VI 519
ticârethane C. XIII 337
tîfo C. X 526; C. XI 135; C. XII 101
tîlik C. I 329; C. II 310, 333-335, 338, 340; C. IV 244, 351, 468, 469; C. V 588, 589, 592; C. VII 171; C. VIII 600, 606; C. IX 393; C. X 86, 87, 92, 93, 101-105, 111, 113, 114, 121, 132, 140, 141, 147, 150, 155-159, 167, 170, 172, 173, 177, 178, 231, 233, 246, 247, 292, 524, 525, 588; C. XI 469; C. XII 109, 356; C. XIII 66, 320
timsâh C. I 329; C. IX 426; C. XII 131-133, 357; C. XIII 65, 66
timsahin açık ağız C. XIII 65
timsâl C. XII 540
timsâl-i hamâkat C. X 230
timsâl-i mücessem C. XIII 180
tîrit C. XI 251, 252
tîrit sevdâsi C. XI 576
tîryâl C. IV 432; C. VI 442; C. X 221; C. XI 26, 446, 447, 590; C. XII 370; C. XIII 146, 211
tîryâk-i fârukî C. X 635
tîryâk-i Lâni C. IV 431, 432
tiyatîro C. X 122
tîz C. II 137
tîz-gûs C. IX 137, 138
tîz-hûs C. IX 137, 138
tohum C. I 143, 211, 434; C. III 125, 297, 299, 351, 352; C. IV 239; C. VII 65, 516, 517; C. VIII 357; C. IX 398, 488, 574, 622, 623; C. X 400, 524, 553, 555; C. XII 61, 503, 509, 588; C. XIII 173, 337, 339
tohumluk C. IX 486
tohumu gizlemek C. XII 503
tok C. XIII 48
tokat C. X 609, 610; C. XI 172, 442-446, 450, 473, 487, 488, 493, 506, 508-513, 523, 534-536; C. XII 219, 220, 257; C. XIII 143
tokluk C. III 15; C. VIII 519, 548; C. IX 91, 106; C. X 234, 235, 288, 287, 322; C. XIII 98
tolga C. III 465; C. VIII 244; C. X 136
tomar C. I 177

- top C. II 159; C. III 363; C. VII 454, 455; C. X 495, 496, 595; C. XI 318, 594
 topal C. V 94
 topallık C. IV 84; C. V 95
 toprağı koklamak C. XII 290, 294
 topraklı üzerinde hoş olsun C. XI 455
 toprak Bk. hâk C. I 210, 211, 283; C. II 187, 188, 408, 410; C. III 193, 194, 254, 302, 328, 356, 447, 449, 460, 495-497, 499; C. IV 151, 300, 301; C. V 465; C. VI 101, 181, 307, 315, 369, 478, 537, 607; C. VII 207, 265, 266, 268, 293-298; C. VIII 150, 151, 177, 178, 239, 371, 382, 511, 512, 542, 543, 555; C. IX 113, 140, 142, 144, 175, 269, 270, 272, 335, 400, 524, 525, 530, 532-537, 540, 545, 576, 610, 649; C. X 20, 208, 209, 222, 223, 226, 229, 254, 337, 397, 402, 409, 553, 554, 557, 614, 629; C. XI 30, 31, 35, 38, 39, 43, 102, 157, 196, 201, 259, 458, 585, 596, 598; C. XII 122, 160, 169, 249, 254, 260, 289, 290, 348-350, 402, 404, 405, 543, 544, 564, 590; C. XIII 222, 223, 244, 264, 265, 268, 272, 334, 336, 337
 toprak kuşu C. XI 434
 toprak kürk C. IX 535
 toprak yiyici C. XII 123; C. XIII 264
 topraklık C. III 496, 497; C. X 208
 toptan C. X 69
 topu bırakmak C. XI 237
 topuz C. IV 31; C. V 49; C. IX 39; C. XI 256, 257; C. XII 358; C. XIII 257, 258
 tortu C. VIII 262; C. IX 133, 134; C. XIII 344
 toz C. II 554; C. X 304, 372, 440; C. XI 490; C. XII 27, 72, 400; C. XIII 59
 tozluk C. I 374
 töhmət C. VI 274; C. XIII 259
 tövbe Bk. tövbe C. I 203, 449; C. II 91, 92, 367, 368, 369, 521; C. III 455-458, 494; C. IV 174, 390-392, 411, 412, 422; C. V 97, 98, 109, 117, 197, 579, 580; C. VI 130-132, 136, 202, 437, 501; C. VII 153, 313, 351; C. VIII 142-144, 192, 194, 198, 203, 205, 453, 489, 491; C. IX 266, 287, 306, 582, 625, 627; C. X 60, 61, 63, 65, 66, 70, 71, 74, 80-85, 139, 161, 163, 165, 328-330, 436, 613; C. XI 127, 128, 152, 160, 161, 165, 197, 203, 270, 309-311, 323, 327, 332, 400; C. XII 129, 536, 537; C. XIII 14, 15, 163, 227, 289
 tövbe kapısı C. VIII 204, 205
 tövbe merkebi C. XI 161
 tövbe-i nasılı C. VI 407; C. X 62, 63
 tövbe-i sâdik C. VI 407
 tövbelerin düşmanı C. XI 310
 tövbeyi bozmak C. X 164, 166
 tramvay C. XII 228
 tûbâ ağacı C. II 25; C. VIII 467, 468
 tübre C. XII 364, 370
 tûfân C. II 338, 339; C. III 116; C. IV 327; C. V 350, 355, 360, 363; C. VI 311, 592; C. VII 169, 170, 236, 312, 405, 421; C. VIII 27, 437, 474, 537; C. IX 262; C. X 181; C. XII 58, 96, 101, 105, 151; C. XIII 60, 297
 tûfân dalgaları C. VII 312
 tûfân-i belâ C. V 351
 tûfân-i hayâl C. X 183
 tûfân-i mekr C. IV 231
 tûfân-i Nûh C. IV 133, 231; C. VI 118; C. XI 274
 tufeyli C. VII 301; C. VIII 495; C. XIII 71, 72
 tuygân C. VII 219; C. VIII 563; C. X 29; C. XII 562, 620; C. XIII 107, 281, 310
 tuhme C. XII 164; C. XIII 130
 tûl C. II 237; C. III 266
 tûl-i emel C. III 345; C. VI 65; C. IX 261; C. IX 265, 413; C. XII 279
 tulum C. I 336; C. II 88; C. IV 515; C. V 199; C. VI 199-204, 207, 210, 507; C. VIII 383; C. XI 78; C. XII 41, 42, 538; C. XIII 221
 tumâ-nînet C. IX 413; C. XII 212, 213
 tumâ'ne C. XIII 66
 tumurtak C. III 308, 309; C. XIII 41
 tura C. VIII 584
 Tûr-i enâniyyet C. VI 498
 turp C. X 297, 298
 turp oglu turp C. IX 463; C. X 528
 turuk Bk. tarîk, tarîkat C. XI 88
 turuk-i muhtelife C. V 144
 turuncu C. XII 314
 turunç C. VII 293; C. X 151, 152
 tutan C. X 480
 tutan C. I 160-162, 465-467, 475, 478, 479, 494, 495, 506, 508, 511-514, 549, 553, 554, 557, 573; C. III 330; C. IV 501; C. VI 627; C. IX 249, 470-474; C. X 143, 144, 145; C. XI 419; C. XIII 110
 tuyîyâ C. VII 109, 110, 162; C. VIII 511
 tuyîyâ-yî kibrîyâ C. III 316
 tutmaç C. VIII 244, 245; C. IX 124; C. X 265, 266; C. XI 542, 613
 tuyûr-i îlahî C. XIII 43
 tuz C. II 41; C. III 375; C. XI 574; C. XIII 341
 tuzak C. I 183, 186, 188, 190; C. III 363, 409, 421, 436, 437; C. IV 317, 488, 495, 496; C. V 86; C. VI 127-129, 132, 133, 134, 157; C. VII 198, 199, 330, 242, 469, 471, 478; C. VIII 508; C. IX 146, 148-150, 322, 325, 466, 467; C. X 96; C. XI 116, 117, 136, 137, 155, 187, 194, 499, 610; C. XII 335, 559; C. XIII 181, 203, 248, 288, 332
 tuzla C. II 41, 42; C. III 375; C. XI 598, 599
 huzsuz C. XIII 48
 tûnük kamûsi C. XII 549

- türbe C. V 54; C. VIII 23
 türbe-i şerif C. XII 349, 350, 364
 Türk C. II 441; C. IV 497; C. VI 122, 178, 272,
 318; C. VII 111; C. VIII 84, 284; C. IX 341,
 486, 588; C. X 265, 291; C. XI 221, 222,
 224, 231, 232, 247, 249, 257, 538, 543-
 546, 548-551, 555, 556; C. XII 349
 Türk beyi C. XI 246, 250, 252
 Türk çiftçi C. IX 486
 Türk-cüs C. XI 574
 Türkçe C. I 92, 213; C. II 69, 156, 230, 255,
 373; C. III 61, 83, 127, 440, 443, 468, 474,
 489; C. IV 45, 93, 103, 162, 188, 223, 261,
 274, 352, 383, 397, 427, 429, 469; C. V
 58, 81, 88, 163, 168, 194, 378, 499, 549;
 C. VI 56, 95, 129, 148, 157, 167, 176, 215,
 245, 247, 263, 270, 358, 365, 401, 469,
 475, 493, 529, 563, 568, 587, 614; C. VII
 92, 146, 185, 204, 380, 383, 396, 411,
 468, 509; C. VIII 43, 83, 84, 100, 116, 120,
 134, 210, 266, 274, 293, 308, 329, 394,
 406, 419, 459, 467, 502, 597; C. IX 23, 38,
 49, 193, 291, 378, 405, 425, 498, 522,
 627; C. X 17, 69, 73, 78, 97, 136, 148,
 149, 212, 237, 269, 377, 422, 424, 439,
 467, 515, 533, 566, 568, 569; C. XI 117,
 187, 236, 250, 337, 341, 356, 364, 427,
 453, 454, 464, 481, 494, 576, 599; C. XII
 152, 196, 197, 241, 338, 354, 447, 470,
 473, 481, 495, 544, 600; C. XIII 22, 115,
 119, 222, 248, 274, 290
 Türk C. IV 482; C. VIII 82
 Türkiye Posta pulları C. VIII 310
 Türkler C. VI 355; C. IX 447; C. X 384, 497; C.
 XII 188; C. XIII 25
 türktaş C. XII 239
 türrehât C. IX 566; C. X 579
 tûsû Bk. tesü C. III 445
 tûtsû C. VII 90; C. XI 325
 tûysûz gençler C. X 474
- U
- Ubbâdiye C. IV 511
 ubûdet C. VI 579
 ubûdiyyet C. II 319; C. III 366; C. X 374; C. XI
 476
 ucûb, ucb C. I 138, 141, 153, 188, 484, 489,
 490, 493, 554, 558, 559, 562, 564, 573,
 574; C. II 383, 391, 406, 413; C. III 413; C.
 IV 410, 457, 501; C. V 194, 200, 208, 217,
 218, 227; C. VI 47, 83, 84; C. VII 336, 371;
 C. VIII 226, 261, 263, 277, 279, 320, 488,
 489, 491, 547; C. IX 185, 199, 229, 230,
 231, 265, 588, 607; C. X 124, 541; C. XI
 76, 102, 503, 504, 508, 544, 614; C. XII
 155, 279, 330, 404, 606; C. XIII 17, 64,
 222, 248, 256, 289, 307, 308, 309
 uçucu kuş C. IX 283
- ûd C. III 465; C. IV 297; C. XIII 105, 106, 174
 ûfi ahdeküm C. IX 396
 ûfki-i şarkı C. X 533
 uğursuz C. VI 151; C. X 163
 uğursuzluk C. III 472; C. VI 152, 154; C. X 161
 ukâb C. VII 257
 ukalâ C. VI 85
 ukalâ-yi mecânîn C. IV 145
 ukâbâ Bk. âhiret C. VII 199
 ukbe C. X 349; C. XI 176
 ukde C. X 444
 ukde-i zeneb C. X 444
 ukbet C. VI 131; C. X 320
 ukûl Bk. akıl C. II 280; C. XI 158; C. XII 187,
 367
 ukul-i beşeriyye C. I 475
 ukul-i cüz'iyeye C. I 353; C. XI 238, 239, 307,
 592; C. XIII 80
 ukul-i evliyâ C. XI 242
 ukul-i ilâhî C. I 475
 ukul-i kâsira C. XII 121
 ukul-i melekîyye C. X 352
 ukul-i nâkisa C. III 110; C. XI 74
 ulâ C. XIII 197
 ulak C. XII 197, 204
 ulemâ Bk. âlim C. I 255; C. III 225, 389; C. IV
 107, 499, 509; C. VI 327, 503; C. VII 130,
 313; C. VIII 506; C. IX 258, 271, 314; C. X
 425, 473, 586, 608; C. XI 584; C. XII 410
 ulemâ-i bâtime C. III 240; C. XI 181
 ulemâ-i billâh C. I 439; C. IV 429, 489; C. V 281;
 C. VII 25; C. IX 271
 ulemâ-i hâkiyye C. IV 361; C. XI 17, 21
 ulemâ-i Kâlâm C. III 266
 ulemâ-i kelâmiyye C. III 62; C. VI 70
 ulemâ-i mukallide C. X 45
 ulemâ-i mütekellimîn C. III 269
 ulemâ-i râsihûn C. IX 126
 ulemâ-i rûsûm C. V 598, 599
 ulemâ-i ümmet C. VIII 473
 ulemâ-i zâhir C. II 232; C. IV 155, 352, 372,
 455; C. V 275, 595; C. VI 337, 486, 523,
 620; C. VII 25, 234, 256, 262; C. VIII 80,
 85, 136, 426, 427, 428, 447, 450, 530,
 534, 556; C. IX 98, 126, 206, 432, 606,
 646; C. X 35, 145, 606, 625; C. XI 42, 52,
 54, 180, 181, 348, 382; C. XII 42, 49, 120,
 121, 151, 189, 196, 228, 286, 400, 401,
 591; C. XIII 115, 167, 244, 267
 ulemâ-i zâhire C. I 98, 134, 346, 410, 411, 439,
 453, 530; C. II 72-75, 233, 236, 237, 243,
 265, 267, 293, 296, 407, 412; C. III 62,
 240, 389, 390; C. IV 52, 140, 351, 500,
 501, 510; C. V 165, 213, 299, 377, 417,
 427, 444; C. VI 486, 523; C. VIII 54, 109,
 453; C. IX 69, 280; C. X 626; C. XI 53, 121,
 217, 233; C. XII 14, 36, 39, 48, 50, 51, 54,

- 62, 123, 152, 187, 195, 240, 270, 505, 258; C. XIII 17, 79, 84, 89, 116, 142, 224, 236, 254, 324
- ulemâ-yı mukallidin C. VII 548
- ulemâ-yı şeriat C. II 103
- Ullîmmâ C. XIII 43
- ulu a'mâ C. III 389
- ulu beyler beyi C. X 569
- ulu sultân C. XII 168
- ulûg C. XI 599
- ulûhiyyet C. I 519; C. II 477; C. III 391, 392, 447; C. IV 451; C. V 314, 315, 426; C. VIII 385; C. IX 186, 190, 191, 253, 587; C. X 34, 267; C. XI 63; C. XIII 297, 306, 333
- ulûhiyyet da'vâsi C. IV 347; C. V 416, 590; C. XII 539; C. XIII 305
- ulûhiyyet isnâdi C. III 235
- ulûm Bk. ilim C. V 312; C. VI 128, 566; C. IX 202; C. X 605; C. XII 421
- ulûm ve fîlnûn-i zâhire C. XII 317
- ulûm-i akliyye C. VI 73; C. X 604; C. XI 283; C. XII 15, 16, 52, 123, 227, 305; C. XIII 94
- ulûm-i akliyye ve felsefiyye C. XII 344
- ulûm-i akliyye ve nakliyye C. VII 493; C. XII 48; C. XIII 225
- ulûm-i bâtime C. IV 54; C. VII 28, 373, 374; C. VIII 460
- ulûm-i bâtnîyye C. VIII 33; C. IX 432; C. X 120
- ulûm-i câriye C. IV 510
- ulûm-i celiyye C. I 212
- ulûm-i cismâniyye C. XII 325
- ulûm-i cûz'iyye C. IV 384
- ulûm-i dîniyye C. XII 599
- ulûm-i dünâeviyye C. V 120; C. VII 508, 558
- ulûm-i edilme C. XIII 94, 270
- ulûm-i edilme ve akliyye C. XIII 217
- ulûm-i enbiyâ C. IV 228, 295, 298; C. VIII 74, 108, 109; C. IX 414; C. XI 74, 178, 341; C. XII 177
- ulûm-i enbiyâ ve evlîyâ C. III 110; C. VII 317, 320; C. X 127; C. XII 185
- ulûm-i evlîyâ C. V 417; C. IX 280, 606; C. X 142; C. XI 42, 472; C. XII 177, 187, 270
- ulûm-i evlîyâyî inkâr C. VIII 30
- ulûm-i felâsife C. XI 26
- ulûm-i garîbe C. III 489; C. XII 192
- ulûm-i gaybiyye C. VIII 59, 60; C. XIII 246
- ulûm-i hâfiyye C. I 212
- ulûm-i îlâhiyye C. II 229; C. III 304; C. IV 384; C. IX 410; C. XI 439
- ulûm-i istidlâl C. VII 27
- ulûm-i istidlâliyye C. VII 317; C. VIII 586; C. IX 125, 280; C. X 120, 348, 352; C. XI 42, 256; C. XIII 64, 69, 70, 80, 81
- ulûm-i istidlâliyye ve taklîdiyye C. XII 529, 530, 531
- ulûm-i ledünnî C. IV 14, 54
- ulûm-i ledünnîyye C. I 45, 48, 51, 59, 61, 110, 255, 338, 346, 475; C. II 90, 110, 229, 232, 244, 271, 274, 291, 327, 424, 428, 456; C. III 21, 24, 114, 243, 268, 287, 304, 305, 325, 351, 405; C. IV 31, 43, 114, 164, 168, 457, 510; C. V 93, 120, 151, 215, 301, 343, 374, 485, 529, 530, 601, 634; C. VI 34, 35, 41, 42, 43, 44, 73, 114, 368, 455, 519, 521, 565, 622; C. VII 15, 25, 26, 130, 316, 321, 407, 408, 421; C. VIII 33, 34, 53, 139, 207, 208, 312, 464, 470, 491, 505, 506, 610; C. IX 87, 134, 282, 356, 361, 391, 414, 529, 530, 531, 556, 622; C. X 120, 127, 131, 155, 171, 341, 351, 352, 614, 625; C. XI 37, 77, 227, 235, 238, 284, 290, 293, 296, 301, 339, 419, 434, 613, 622; C. XII 129, 153, 154, 187, 224, 232, 289, 323, 355, 395, 407, 408, 419-421, 431, 440, 480, 488, 507, 508, 528, 529; C. XIII 16, 64, 90, 130, 133, 175, 176, 196, 221, 246, 247, 327, 334, 342, 344
- ulûm-i ledünnîyye menba'i C. IV 85
- ulûm-i muhakkikîn C. XI 42
- ulûm-i muhâfeziyye C. VI 140
- ulûm-i muhâlfî-i zâhirîyye C. V 213
- ulûm-i nazariyye C. VII 407; C. X 127, 129; C. XII 188
- ulûm-i resmiyye C. I 411; C. V 303, 378, 379; C. IX 201
- ulûm-i riyâziyye C. X 474; C. XII 286
- ulûm-i rûhâniyye C. XII 326
- ulûm-i seytânîyye C. III 21
- ulûm-i tabîyye C. IV 380; C. XI 132, 133, 134; C. XII 151
- ulûm-i tabîyye ve zâhirîyye C. VIII 30
- ulûm-i taklîdiyye C. XII 528, 529
- ulûm-i taklîdiyye ve nazarîyye C. VII 307
- ulûm-i vahy C. VII 427
- ulûm-i vehmîyye C. VIII 429
- ulûm-i yakîniyye C. V 343
- ulûm-i yakîniyye ve zevkiyye C. VII 307
- ulûm-i zâhir C. XII 480, 531
- ulûm-i zâhire C. I 346; C. V 116, 427; C. VI 70, 72; C. VII 374; C. VIII 455, 460; C. IX 281; C. X 632; C. XII 505, 579, 590, 591; C. XIII 116
- ulûm-i zâhire erbâbi C. VI 382
- ulûm-i zâhirî ve taklîdi C. XII 422
- ulûm-i zâhirîyye C. I 47, 326, 380; C. III 63; C. IV 85, 349; C. V 180, 300, 374; C. VI 69, 70, 72, 74, 327; C. VII 432, 441, 442, 486; C. VIII 53, 105, 429, 455, 470; C. IX 200, 202, 391, 431, 432; C. X 120; C. XI 52-54, 419, 434, 592; C. XII 226, 390, 423; C. XIII 64, 83, 93, 95, 246, 340
- ulûm-i zâhirîyye ve tabîyye C. IX 281
- ulûm-i zanniyye C. XIII 90

- ulûm-i zevkiyye C. III 263; C. IV 384; C. VIII 428
 ulûmun kapısı C. VIII 462
 ulû'l-elbâb C. I 174
 ulû'l-emr C. XII 51, 412
 ulûvv C. VI 638
 ulûvv-i himmet C. IX 176
 ulûvv-i mekânét C. XI 22
 ulviyât C. IX 183
 umk C. II 237; C. III 266
 umre C. IV 109
 Umûmî Harb C. XIII 261, 297
 umûr-i külliyye C. VIII 342
 umûr-i ademiyye C. IX 501
 umûr-i dünâviyye C. VIII 420
 umûr-i kevniyye C. VIII 504
 umûr-i ühreviyye C. VI 184
 un C. III 123; C. IV 81; C. XI 180; C. XII 126,
 567; C. XIII 174
 unsur C. V 465; C. VI 479; C. VII 131; C. XII 160
 unsur-i nâr C. VI 100
 unsuriyât C. I 224, 418; C. VII 297
 unsuriyyûn C. II 415
 Unsûrlâh C. X 194
 unutkanlık C. VI 307; C. VIII 141; C. X 591
 unutmak C. V 96; C. X 158, 160
 unvân C. VII 462, 463
 ûr C. X 109
 Urânüs C. II 420; C. IV 452
 urcûn C. XI 425
 urefâ Bk. ârif C. I 380, 527; C. VII 223; C. XII 121
 urefâ-i billâh C. VII 519
 urefâ-i ilâhiyye C. X 144, 145
 urefâ-yi ashâb C. I 336
 urefâ-yi billâh C. IX 100
 urefâ-yi ilâhiyye C. XII 118
 Urmeviyyû'l-asl C. I 57
 urûc C. I 295, 537, 558; C. II 279, 293, 351,
 460, 547; C. III 192, 497; C. IV 197, 307,
 401; C. V 136, 137, 142, 156, 595; C. VI
 383, 397, 405, 472, 474, 475, 481; C. VII
 132, 174; C. VIII 240, 256; C. IX 17, 177,
 178, 356; C. X 50, 521; C. XI 48, 93, 507;
 C. XIII 236
 urûc-i âcîl C. III 497
 urûc-i batî C. II 421; C. V 595
 urûc-i seri C. V 595
 urve-i vûskâ C. III 354
 usanmak C. II 421; C. XIII 131, 133
 usr C. III 171
 usta Bk. üstâd C. II 262, 487; C. IX 468; C. X
 282; C. XIII 82
 usturlâb Bk. usturlâb C. I 123, 136; C. VIII 566;
 C. IX 602, 603; C. XII 387, 388
 usturlâb-i reşad C. XII 388
 usûl C. I 58; C. XI 361, 362
 usûleyn C. VI 73
 usûl-i din C. VI 73; C. XI 319
 usûl-i fikh C. II 262; C. VI 69, 73, 74
 usûl-i kelâm C. VI 73, 74
 usûl-i sülük C. XI 29
 usûl-i tarîkat C. VIII 469
 usûl-i terbiye C. IV 36
 usûl-i teslîk C. IV 36
 usşâk C. XI 540
 usşâk-i ilâhi C. II 550; C. V 143, 622; C. VIII
 334; C. X 97; C. XIII 54
 usşâk-i ilâhiyye C. X 489
 usye C. X 550
 utanmak C. I 236; C. III 382; C. VI 15; C. IX 513,
 514; C. XII 491, 612, 613; C. XIII 115, 116,
 282
 Utârid C. I 129, 264; C. II 505; C. III 116; C. IV
 452; C. VII 543; C. X 38
 utüvv C. VIII 501
 uyanık C. I 192, 224; C. IV 450, 451; C. XIII 185
 uyanıklık C. VIII 373, 431, 558, 566, 567; C. IX
 573, 575; C. XI 208, 209; C. XIII 78, 185
 uykûl C. I 189-192, 505; C. II 116, 353, 355,
 503, 528, 529; C. III 25, 26; C. IV 38, 114,
 445, 449-451; C. V 320, 325-327, 459,
 460, 467, 469, 482, 485, 587; C. VI 68, 87,
 298, 299, 301, 307, 351, 405; C. VII 136,
 137, 333, 395, 443, 555; C. VIII 371-373,
 426, 428, 429, 431, 456, 556-558, 566,
 567, 580, 601; C. IX 44, 45, 122, 255, 569,
 571-573, 575, 633; C. X 229, 235, 362,
 590, 608; C. XI 204, 208, 209, 275, 317,
 615; C. XII 130-132, 138, 139, 262, 362,
 500, 501, 505, 516, 562, 618; C. XIII 60,
 78, 186, 224, 238
 uykulu C. IV 444
 uykusuzların mahallesî C. XI 214
 uykusuzluk C. XI 180, 209; C. XII 257
 uyluk kemîgi gerdan ile berâberdir C. X 401
 uybû-i nefşâniyye C. IX 307
 uyumak C. IV 442; C. V 319; C. IX 570
 uyûn C. XII 524; C. XIII 80
 uyuyucu C. XIII 185
 uyz C. VIII 26; C. IX 493
 uzak C. IV 467
 uzakkılık C. XI 430, 571
 üzlet C. X 66; C. XI 180, 181, 184
 üzlet köşesi C. XII 458
 uzun el C. XIII 294
 uzun ömür C. XII 395
 uzun ömür duâsi C. XI 412
 uzunluk C. III 265
 Ü
 ücret C. II 405; C. III 164, 165, 245; C. VI 86,
 89, 122, 145, 273, 274, 357; C. VII 530; C.
 X 199
 ücret-i tedrisîliyye C. V 424
 ücretle ibâdet C. II 406
 üç C. V 442

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİSİ

- üç def'a işlemek C. V 15
 üç def'a söylemek C. V 15
 üç gün C. III 463
 üç sâlik C. XII 176
 üç şehzâde C. XII 523, 538, 563, 585, 593, 621,
 622; C. XIII 31, 32, 38, 39, 41, 57, 58, 279
 üç taş C. VI 30
 üç yolcu C. XII 176
 üç yüz C. IV 41
 üç yüz yıllık yol C. VIII 582
 üç yüzler C. II 260
 üçün üçüncüsü C. VI 612
 Üdhûlü fi cenneti C. VIII 489
 üfürmek C. VI 405, 406
 üfürükçü C. III 58; C. VI 440
 üflet C. IV 508; C. X 404, 405; C. XI 156
 ülül'-ebsâr C. II 138
 ümlem-i mâzîye C. VI 120
 ümlem-i sâlîfe C. IV 326
 ümenâ-yı Hak C. III 283
 ümerâ Bk. emîl C. II 550, 551; C. IV 107; C. XI
 139
 ümerâ-yı cihân C. VII 200
 ümid C. II 252; C. VI 184, 186, 187, 195, 525,
 582; C. VII 16, 35, 355; C. IX 127, 525; C.
 X 445, 582, 583; C. XI 85, 597; C. XII 138,
 500; C. XIII 144, 154, 156, 273, 274
 ümid-i rahmet C. II 461
 ümidini kesmemek C. XIII 146
 ümidsizlik C. II 520; C. VI 146; C. IX 306; C. XII
 18; C. XIII 275
 ümidsizlik dergâhi C. VI 639; C. XI 400
 ümit kesmek C. III 312; C. VI 143
 ümitsizlik C. I 257; C. IV 414
 ümm C. XII 141
 ümmehât C. V 465, 466; C. VI 303, 307, 478-
 480, 485; C. VII 131, 297; C. XI 157
 ümmet C. II 326, 373, 528; C. III 254; C. IV 463;
 C. V 470, 472; C. VII 170, 234, 421; C. IX
 389, 471, 472, 624; C. XI 532; C. XII 298,
 370, 398, 524; C. XIII 149
 ümmet-i Ahmed C. II 494
 ümmet-i da'vet C. IV 299
 ümmet-i icâbet C. IV 299; C. IX 624
 ümmet-i İslâ C. I 252; C. XI 172
 ümmet-i İslâmîyye C. VIII 287
 ümmet-i mehdîyye C. III 120
 ümmet-i mehîmâne C. II 335, 495; C. X 590; C.
 XI 166
 ümmet-i Muhammed C. I 409, 507, 517; C. II
 496; C. IV 181, 326, 424, 489; C. VII 278;
 C. VIII 328; C. X 450; C. XI 166, 172
 ümmet-i Muhammed istî'dâdi C. XI 172, 173
 ümmet-i Muhâmmâdiyye C. V 334
 ümmet-i vâhidîe C. III 96
 Ümmetî, ümmeti C. VII 408, 542
 Ümmetim, ümmetim C. VIII 577; C. X 87
 ümmetlerin sirâcı C. VIII 419
 ümmî C. I 67, 198, 216, 288; C. III 210; C. IV
 501; C. V 166, 302, 303; C. VII 542; C. X
 626; C. XI 283; C. XII 432; C. XIII 294
 ümmîd-i necât C. VI 525
 ümmü'kâb C. I 395; C. III 221; C. V 31, 39,
 343, 344, 346; C. VI 217
 ümmü'l-kâlib C. I 168; C. III 365; C. VI 126; C.
 VIII 311, 312
 ümmü'l-mâ'îminâ C. XI 235
 üns C. I 533, 570; C. II 245; C. III 428; C. X 583,
 C. XII 468
 ünsiyet C. IV 487; C. XI 468; C. XII 469
 üryân C. IV 445
 üsârâ-yı Kureş C. VI 567; C. VI 570
 üslüb C. I 44
 üslüb-i hakîmâne C. IV 25, 495, 508; C. IX 160
 üslüb-i Mesnevî-i Şerif C. VII 301
 üstâd Bk. mürsid, rehber, şeyh, usta C. I 206,
 207; C. II 262; C. IV 56, 206, 207, 230,
 493; C. V 168; C. VII 374, 375, 398, 399,
 470; C. VIII 42, 469, 470; C. IX 15; C. IX
 355, 356, 468, 470, 473; C. X 32, 80, 282;
 C. XI 483, 497, 574; C. XII 152, 153, 188,
 270; C. XIII 45, 64, 75, 76, 98, 127
 üstâd-i cihân C. III 437
 üstâd-i ezel C. III 330
 üstâd-i hakîkat C. XIII 116
 üstâd-i hakîki C. XII 468
 üstâd-i hidâyet C. IV 493
 üstâd-i kâmil C. I 73; C. III 438, 467
 üstâd-i kâmil sohbeti C. I 39
 üstâdların üstâdi C. XI 483
 üstâdluk C. XII 35
 üsturâb Bk. usturâb C. IV 316
 üveyik C. II 114
 Üveysîl C. II 302
 üzârik C. IV 419; C. IX 326; C. XI 325; C. XIII
 46, 47, 124
 üzerîk tohumu C. XII 282
 üzerîk yakmak C. XI 324, 325
 Üzkürû ezkûrkûm C. IX 396
 Üzkürullâh C. VIII 375
 üzüm C. I 88; C. II 195, 196; C. III 65, 69, 70,
 333, 366; C. IV 482, 483, 490, 491, 516; C.
 VI 356, 476; C. VII 23; C. VIII 374, 490,
 491; C. X 557
 üzüm suyu C. XI 226, 228, 229
 V
 vâcîb C. X 216; C. XIII 317
 vâcîbî'l-vücûd C. I 536, 539; C. VI 73, 308; C.
 VIII 341; C. XII 588
 va'd C. I 144
 vahdâniyyet C. I 411; C. X 605
 vahdâniyyet-i külliyye C. XII 304
 vahdet C. I 204, 208, 248, 525, 548; C. II 430;
 C. III 71, 239, 378, 449; C. IV 225, 373,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİSİ

- üç def'a işlemek C. V 15
 üç def'a söylemek C. V 15
 üç gün C. III 463
 üç sâlik C. XII 176
 üç şehzâde C. XII 523, 538, 563, 585, 593, 621,
 622; C. XIII 31, 32, 38, 39, 41, 57, 58, 279
 üç taş C. VI 30
 üç yolcu C. XII 176
 üç yüz C. IV 41
 üç yüz yıllık yol C. VIII 582
 üç yüzler C. II 260
 üçün üçüncüsü C. VI 612
 Üdhûlü fi cenneti C. VIII 489
 üfürmek C. VI 405, 406
 üfürükçü C. III 58; C. VI 440
 üflet C. IV 508; C. X 404, 405; C. XI 156
 ülül'-ebsâr C. II 138
 ümlem-i mâzîye C. VI 120
 ümlem-i sâlîfe C. IV 326
 ümenâ-yı Hak C. III 283
 ümerâ Bk. emîl C. II 550, 551; C. IV 107; C. XI
 139
 ümerâ-yı cihân C. VII 200
 ümid C. II 252; C. VI 184, 186, 187, 195, 525,
 582; C. VII 16, 35, 355; C. IX 127, 525; C.
 X 445, 582, 583; C. XI 85, 597; C. XII 138,
 500; C. XIII 144, 154, 156, 273, 274
 ümid-i rahmet C. II 461
 ümidini kesmemek C. XIII 146
 ümidsizlik C. II 520; C. VI 146; C. IX 306; C. XII
 18; C. XIII 275
 ümidsizlik dergâhi C. VI 639; C. XI 400
 ümit kesmek C. III 312; C. VI 143
 ümitsizlik C. I 257; C. IV 414
 ümm C. XII 141
 ümmehât C. V 465, 466; C. VI 303, 307, 478-
 480, 485; C. VII 131, 297; C. XI 157
 ümmet C. II 326, 373, 528; C. III 254; C. IV 463;
 C. V 470, 472; C. VII 170, 234, 421; C. IX
 389, 471, 472, 624; C. XI 532; C. XII 298,
 370, 398, 524; C. XIII 149
 ümmet-i Ahmed C. II 494
 ümmet-i da'vet C. IV 299
 ümmet-i icâbet C. IV 299; C. IX 624
 ümmet-i İslâ C. I 252; C. XI 172
 ümmet-i İslâmîyye C. VIII 287
 ümmet-i mehdîyye C. III 120
 ümmet-i mehîmâne C. II 335, 495; C. X 590; C.
 XI 166
 ümmet-i Muhammed C. I 409, 507, 517; C. II
 496; C. IV 181, 326, 424, 489; C. VII 278;
 C. VIII 328; C. X 450; C. XI 166, 172
 ümmet-i Muhammed istî'dâdi C. XI 172, 173
 ümmet-i Muhâmmâdiyye C. V 334
 ümmet-i vâhidîe C. III 96
 Ümmetî, ümmeti C. VII 408, 542
 Ümmetim, ümmetim C. VIII 577; C. X 87
 ümmetlerin sirâcı C. VIII 419
 ümmî C. I 67, 198, 216, 288; C. III 210; C. IV
 501; C. V 166, 302, 303; C. VII 542; C. X
 626; C. XI 283; C. XII 432; C. XIII 294
 ümmîd-i necât C. VI 525
 ümmü'kâb C. I 395; C. III 221; C. V 31, 39,
 343, 344, 346; C. VI 217
 ümmü'l-kâtib C. I 168; C. III 365; C. VI 126; C.
 VIII 311, 312
 ümmü'l-mâ'îminâ C. XI 235
 üns C. I 533, 570; C. II 245; C. III 428; C. X 583,
 C. XII 468
 ünsiyet C. IV 487; C. XI 468; C. XII 469
 üryân C. IV 445
 üsârâ-yı Kureş C. VI 567; C. VI 570
 üslüb C. I 44
 üslüb-i hakîmâne C. IV 25, 495, 508; C. IX 160
 üslüb-i Mesnevî-i Şerif C. VII 301
 üstâd Bk. mürsid, rehber, şeyh, usta C. I 206,
 207; C. II 262; C. IV 56, 206, 207, 230,
 493; C. V 168; C. VII 374, 375, 398, 399,
 470; C. VIII 42, 469, 470; C. IX 15; C. IX
 355, 356, 468, 470, 473; C. X 32, 80, 282;
 C. XI 483, 497, 574; C. XII 152, 153, 188,
 270; C. XIII 45, 64, 75, 76, 98, 127
 üstâd-i cihân C. III 437
 üstâd-i ezel C. III 330
 üstâd-i hakîkat C. XIII 116
 üstâd-i hakîki C. XII 468
 üstâd-i hidâyet C. IV 493
 üstâd-i kâmil C. I 73; C. III 438, 467
 üstâd-i kâmil sohbeti C. I 39
 üstâdların üstâdi C. XI 483
 üstâdluk C. XII 35
 üsturâb Bk. usturâb C. IV 316
 üveyik C. II 114
 Üveysîl C. II 302
 üzârik C. IV 419; C. IX 326; C. XI 325; C. XIII
 46, 47, 124
 üzerîk tohumu C. XII 282
 üzerîk yakmak C. XI 324, 325
 Üzkürû ezkûrkûm C. IX 396
 Üzkürullâh C. VIII 375
 üzüm C. I 88; C. II 195, 196; C. III 65, 69, 70,
 333, 366; C. IV 482, 483, 490, 491, 516; C.
 VI 356, 476; C. VII 23; C. VIII 374, 490,
 491; C. X 557
 üzüm suyu C. XI 226, 228, 229
 V
 vâcîb C. X 216; C. XIII 317
 vâcîbî'l-vücûd C. I 536, 539; C. VI 73, 308; C.
 VIII 341; C. XII 588
 va'd C. I 144
 vahdâniyyet C. I 411; C. X 605
 vahdâniyyet-i külliyye C. XII 304
 vahdet C. I 204, 208, 248, 525, 548; C. II 430;
 C. III 71, 239, 378, 449; C. IV 225, 373,

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- vakit hârîci C. X 452
 vakitsiz öten kuş C. IV 188; C. XI 409
 vakitsiz ötmek C. VI 247
 vakt Bk. vakt C. V 386
 vakt-i içabet C. V 495
 vaktin Hîzîr'i C. VII 421
 vaktin Süleyman'ı C. X 336
 vaktinin peygamberi C. I 35; C. VI 194
 vâlî C. III 260, 279, 343-345
 vâlid C. I 511; C. III 105; C. V 509; C. XI 231
 vâlideyn C. XI 574
 vâlîh ü hayrân C. VII 409
 var Bk. mevcûd C. II 43; C. III 355; C. VI 324,
 598; C. IX 214, 350, 363, 375; C. XI 287,
 288, 451, 452, 453; C. XII 411
 var göründen yok C. III 195
 var vârdan çıkar C. III 312
 varak C. III 96
 vardan var olmak C. III 477
 vârid C. I 516; C. II 233; C. XII 275, 446; C. XIII
 217
 vâridât C. I 331; C. II 328; C. V 148; C. IX 145;
 C. XII 265
 vâridât-i akiyye C. II 314
 vâridât-i fikriyye C. II 345
 vâridât-i gaybiyye C. III 441; C. VI 217, 518,
 521; C. VIII 73
 vâridât-i Hak C. III 162
 vâridât-i îlahîyye C. II 376; C. XII 27, 258, 265
 vâridât-i ilmiyye C. VIII 139
 vâridât-i kalbiyye C. II 345; C. XII 289
 vâridât-i mümcele C. I 65
 vâridât-i rûhâniyye C. XI 434; C. XII 106, 123
 vârid-i gaybi C. VI 351
 vâris C. I 50, 68, 76, 92, 316, 383, 415; C. II 19,
 23, 42, 387, 478, 492, 552, 553; C. III 447,
 469; C. IV 37-39, 81, 84, 108, 118, 191,
 201, 204, 239, 298, 327, 340, 367; C. V
 34, 145, 296, 297, 325, 375, 444, 478,
 509, 510, 594, 636; C. VI 59, 84, 94, 99,
 113, 117, 119, 120, 123, 138, 164, 165,
 190, 247, 460, 527; C. VII 130, 145, 146,
 206, 234, 235, 245, 321, 336, 407, 427,
 463, 472, 477, 483; C. VIII 46, 51, 110,
 244, 246, 248, 265, 290, 314, 370, 416,
 466, 522, 605; C. IX 388, 441, 472, 489; C.
 X 151, 446, 545, 587; C. XI 17, 19, 36,
 321, 430, 536; C. XII 298, 301, 306, 388,
 401, 406, 408, 411-413, 504, 510, 540,
 546, 562; C. XIII 147, 195, 207, 219, 220,
 232, 253, 276, 300, 333
 vâris-i ekmel C. II 501
 vâris-i enbîyâ C. XI 522
 vâris-i hulk-i Ahmedî C. IV 130
 vâris-i kâmil C. III 355; C. IV 36, 489; C. V 307,
 349, 443, 479, 550, 598, 599; C. VI 108,
 635; C. VII 20, 28, 168, 252; C. VIII 105-
 107, 110-112; C. IX 88, 184, 474, 594; C.
 X 29, 92, 451, 452, 453; C. XI 434; C. XII
 431; C. XIII 79
 vâris-i kâmil-i Muhammedî C. VIII 250
 vâris-i kâmil-i Nebevî C. VIII 453
 vâris-i Muhammedî C. I 72; C. IV 75, 430, 484;
 C. VIII 110
 vâris-i nebevî C. I 484, 517; C. VI 226, 310; C.
 VIII 53, 73; C. IX 258, 307; C. XII 302, 477
 vâris-i peygamberî C. IX 149, 259; C. X 545; C.
 XI 522
 vâris-i ulûm-i nebevî C. V 349; C. XII 188, 409,
 504, 515; C. XIII 207
 varlığın aynası C. II 359
 varlığın birliği C. I 50, 51; C. IX 412, 648; C. XI
 480
 varlığın fâidesi C. III 299
 varlık Bk. vûcûd C. I 213, 230, 232, 234, 236,
 358, 520, 569; C. II 89, 92, 224, 242, 262,
 309, 319, 330, 340, 344, 359, 483, 508; C.
 III 49, 191, 192, 216, 362, 365, 369, 385;
 C. IV 382; C. VI 169, 470, 598, 599, 601,
 605, 612, 616, 626; C. VII 530; C. VIII 157,
 262, 263, 279, 280, 281, 361, 422, 423,
 451, 460, 530-533, 536, 537, 585; C. IX
 69, 147, 214, 345, 346, 348, 364, 373,
 430, 585, 608, 638, 645, 647, 648; C. X
 180, 184, 207, 270, 333, 380, 402, 440,
 456, 457, 537, 594, 599, 605, 606; C. XI
 91, 201, 285, 288, 438, 457, 464, 476,
 477, 484, 524, 527, 528, 589; C. XII 20,
 39, 119, 142, 149, 166, 195, 244, 271,
 404, 419; C. XIII 45, 95, 96
 varlık ağacı C. VIII 531, 535
 varlık alemi C. II 330
 varlık birdir C. XII 552
 varlık cübbesi C. IX 135
 varlık dâvâsi C. VIII 128
 varlık deryâsi C. X 458
 varlık dikenî C. VIII 422
 varlık güneşi C. IX 645
 varlık ikidir C. XII 166
 varlık nîmetî C. XI 580
 vârrâl C. XI 615
 vasat C. IV 448
 vasâyâ-yi ser'îyye C. XII 204
 vâsil C. I 88, 262; C. IV 266, 393; C. V 378, 598;
 C. VIII 362, 481, 571; C. IX 363, 420, 497;
 C. X 42, 54, 55, 67, 129, 234, 244, 447,
 604; C. XI 181, 198, 384, 397, 584, 587; C.
 XII 205; C. XIII 242
 vâsil olmak C. XIII 314
 vâsil-i Hak C. VI 451, 510; C. VIII 347
 vâsil-i hakîkat C. IV 393; C. VII 412
 vâsil-ilâllah C. X 54
 vastâ C. IX 89, 91, 273, 274, 298; C. XII 538
 vasî C. XI 185

vasiyet C. V 616; C. XIII 314, 315
 vasi Bk. visâl, vusîl C. V 634; C. VII 552;
 C. VIII 568, 569, 570; C. X 227, 579, 594;
 C. XI 34; C. XII 242
 vasl cenneti C. XII 282
 vasl za'ferânı C. XIII 52
 vasâk C. XII 88
 vatan C. II 547; C. III 320, 321; C. IV 215; C. V
 395, 596; C. VI 294, 330, 371, 416; C. VIII
 118, 124, 139, 313; C. X 449, 611
 vatan-ı asîf C. II 547; C. V 143; C. VI 384, 464;
 C. VIII 124, 374; C. IX 311; C. XI 413
 vatan-ı meczâzi ve sâri C. XI 413
 va'z ve nasîhat C. V 206
 vâzî'-ı kânûn C. XI 149
 vazife-i dalâlet C. IX 324
 vazife-i hidâyet C. IX 324
 Ve hüve maâküm C. XII 297
 vebâ C. I 394; C. V 114; C. VI 340; C. VII 539;
 C. IX 262; C. X 35; C. XII 101
 vebâl C. VI 376
 vedc C. V 91, 92; C. VI 167, 230; C. IX 596,
 637; C. X 363; C. XI 122, 225; C. XII 371,
 480, 582; C. XIII 169, 170, 209, 211
 vech Bk. vücûh C. I 155; C. II 163, 247, 319; C.
 IV 397; C. VI 365; C. XI 232; C. XII 109,
 168, 542
 vech-i bâki C. IX 347
 vech-i Hak C. I 423, 424; C. VI 365; C. IX 212;
 C. XII 542
 vech-i hakîkî C. I 533
 vech-i mukayyed C. XII 168
 vech-i mutlak C. XII 169
 vech-i mutlak-ı Hak C. XII 169
 vech-i vahdet C. I 249; C. IV 221; C. XII 562
 vech-i zât C. XII 312
 Ve'd-duhâ C. III 100, 101
 Vedûd C. I 455; C. II 388, 389; C. VI 260, 611;
 C. VIII 177, 365, 422; C. X 27
 vefâ C. III 197, 198, 250; C. IV 90; C. V 98, 99,
 105, 177; C. VI 157, 161, 225; C. VII 62,
 63, 435, 484, 518; C. IX 407, 496; C. X 40,
 326, 328-331, 335, 340, 343, 384, 475,
 571; C. XI 53, 208, 209; C. XII 249, 250
 vefâger C. II 522
 vefâkârlık C. V 98; C. X 329
 vefâsiz C. XI 467
 vefâsizlik C. V 102; C. VII 483; C. XI 466
 vegâ C. X 156; C. XII 523
 vehbî C. I 249; C. III 62; C. VII 32
 vehb-i ilâhi C. IX 478; C. X 354
 vebh-i ilâhi yolu C. I 248
 Vehhâb C. II 103, 269; C. III 429, 447; C. XII
 527
 Vehhâb-ı hakîkî C. II 95
 vehhâbî C. XII 260
 vehhâblar C. IV 60

vehim, vehm C. I 158, 313, 544; C. II 46, 101,
 103, 163, 164, 242, 421, 422; C. III 245; C.
 IV 424; C. V 413, 415-419, 455, 461, 596;
 C. VI 306, 312, 470; C. VII 185, 329, 330,
 333; C. VIII 144-148, 345, 361, 440, 442,
 507, 568, 569, 570, 571; C. IX 106, 469; C.
 X 51, 129, 177-179, 181-184, 360, 487,
 488, 633; C. XI 12, 330, 368; C. XII 103,
 104, 139, 210, 244, 268, 277, 339, 375,
 400, 496, 562; C. XIII 93, 94, 103, 220
 vehm-i enâniyyet C. IV 191; C. VIII 236; C. X
 184, 333, 422
 vehm-i gayriyyet C. VIII 508
 vehm-i isneyriyyet C. XI 258
 vehm-i istiklâl C. VIII 536
 vehm-i vücdî C. II 158; C. IV 191; C. V 27, 456,
 457, 458; C. VI 266
 vekil C. III 315; C. VI 368
 velâdet C. VI 532
 velâdet-i sâniyâ C. XI 262
 ve'l-Asr C. V 489
 velâyet C. I 36, 39, 67, 296, 501, 513; C. II 201;
 C. III 99, 323; C. IV 378, 430, 467; C. V
 216, 303, 335, 516, 518, 533, 619, 633,
 637; C. VI 98, 492; C. VII 292, 304, 336; C.
 VIII 54, 104, 147, 337, 453, 454, 503; C.
 IX 596; C. X 207, 250; C. XI 203, 361, 433,
 436, 623; C. XII 35, 66, 457
 velâyet meratîb üzerinderidir C. III 323
 velâyet-i hâssa-i muhammediyye C. II 221
 velâyet-i hâssa-i peygamberî C. XII 355
 velâyet-i kâmil C. XI 395
 velâyet-i muhammediyye C. I 296; C. II 552,
 553
 velâyet-i mutlaka C. VIII 106
 ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt C. XI 278
 veled C. I 511; C. III 105; C. VI 303; C. VIII 392;
 C. X 530; C. XI 60, 287, 525; C. XII 272
 veled muhabbeti C. XIII 303
 veled-i gayr-i mesrû' C. X 530, 531
 veled-i kalbi C. IV 187
 veled-i ma'nevî C. XI 15, 345, 623
 veled-i mesrû' C. X 531
 veled-i zinâ C. IV 151, 195; C. VIII 486
 velf Bk. evliyâ C. I 257, 528; C. II 164, 170, 177,
 196, 308, 326, 327, 455, 491; C. III 99,
 228-231, 479; C. IV 93, 145-147, 159,
 160-162, 204, 329, 336, 338, 379, 422,
 494; C. V 218, 454, 493, 494, 544; C. VI
 189, 251, 494, 500; C. VII 131, 211, 311,
 360, 407, 408; C. VIII 22, 42, 105, 235,
 259, 576, 577; C. IX 307, 385, 473, 563; C.
 X 11, 142, 452, 504, 511, 532, 567; C. XI
 21, 22, 154, 177, 178, 181, 344, 392, 434,
 506, 507; C. XII 105, 182, 225, 226, 228,
 263-265, 305, 319, 359, 431, 432, 460,
 468; C. XIII 219, 276, 312, 341, 342

TERİMLER, DEYİMLER VE BÂZI KELİMELER İNDEKSİ

- velînîn gûdâsi C. III 305
 velînîn kabri C. XII 348
 velîyye-i affî C. VI 342, 343
 velîyy-i ahd C. XI 459
 velîyy-i ârif C. III 304
 velîyy-i Hak C. I 337; C. V 494; C. X 142, 409,
 451; C. XI 256
 velîyy-i kâmil C. VIII 17
 velîyy-i kâmil C. I 36, 498, 499, 501, 503, 510;
 C. II 73, 76, 164, 165; C. III 228, 355; C. IV
 403, 420; C. V 198, 284, 308, 512, 538,
 557; C. VI 46, 309, 522, 586; C. VII 158,
 206, 213, 308; C. VIII 92, 307, 309, 322,
 363, 377, 455, 482, 503; C. IX 80, 175,
 625, 627; C. X 36, 537, 545, 546; C. XI
 436, 623; C. XII 228, 297; C. XIII 313
 velîyy-i zamân C. VIII 43
 velîyyullah C. XI 22
 Ve'l-leylî C. III 102
 Ve'nsekka'l-karmer C. XI 44
 vera' C. XI 95
 vera' kapisi C. VIII 204
 verâset C. VII 166; C. X 207
 verâset-i muhammedîyye C. III 309, 355; C. IV
 507, 508; C. X 341; C. XI 293
 verâset-i Sûleymânî C. VII 336
 verâ-yi hicâb C. IV 281
 verem C. X 613; C. XI 115, 128
 verece C. VI 58
 verece-i enbiyâ C. I 439; C. III 360; C. XIII 289
 verece-i kâmilîn C. V 599
 verece-i kümmeîlin C. VII 70, 258; C. IV 36
 veresiye C. XII 257
 vergi C. XI 172, 284
 vesâvis-i sêtyâniye C. III 365; C. V 334; C. VIII
 38, 39
 vesile C. II 223, 224, 226, 235; C. V 362
 vesvâs C. II 115, 314; C. IV 43; C. VIII 505; C. X
 351; C. XI 255; C. XIII 183
 vesvese Bk. vesâvis C. I 351, 386, 423; C. III
 180; C. IV 47, 100, 226, 244, 246, 249,
 419, 424, 426; C. V 67, 74, 327, 580; C. VI
 284, 307, 431, 432, 436, 438, 441, 514,
 592; C. VII 139, 232, 337, 524; C. VIII 264,
 504, 505, 609; C. IX 62, 64, 408; C. X 174,
 230, 276, 277, 351; C. XI 204; C. XII 72,
 73, 76, 230; C. XIII 184, 279
 veted Bk. evtâd C. IV 381
 vetediyet C. IX 596
 veyl C. XI 461
 veyl ü vest C. XI 271
 vezin C. I 461; C. XI 66
 vezir Bk. vûzérâ C. I 179, 226; C. III 279; C. IV
 267; C. V 155; C. VII 339, 340, 348, 358,
 360, 363; C. VIII 261; C. IX 528; C. X 312,
 328, 329, 358; C. XI 118; C. XII 357, 358,
 474
- vezîr-i âkil C. VII 361
 vezîr-i fâsid C. VII 362
 vezîr-i hîlekâr C. I 183
 vezîr-i mekkâr C. I 180
 vezîrlik C. XI 117
 vezn-i salîmi C. I 53
 vicdân C. IV 165, 166, 172; C. IX 439; C. IX
 474; C. X 287
 vicdân azâbî C. III 457
 vicdânî C. II 94; C. VIII 305; C. IX 642
 vidâd C. XIII 52
 vifâk C. VIII 622
 vîka' C. XII 573
 vilâdet C. III 480
 vilayet-i cân C. II 49
 vilayet-i İslâm C. XIII 250
 vîrâne C. III 318, 324, 326; C. V 302; C. VI 60,
 350; C. IX 44, 250, 387; C. X 409; C. XI
 120, 329-331, 390, 533; C. XII 372, 522,
 598; C. XIII 104
 vird Bk. evrâd C. V 105, 106; C. VI 165, 179; C.
 VIII 119, 122; C. XII 168
 visâl Bk. vuslat, vasl vusû'l C. I 72, 74, 85, 88;
 C. II 425, 495, 508; C. III 35; C. IV 220,
 265; C. V 283, 380; C. VI 211, 271, 294,
 452, 499, 524, 607, 614, 626; C. VII 126,
 452, 552; C. VIII 422; C. IX 298; C. X 540,
 579; C. XI 278, 317, 584; C. XII 110, 111,
 242, 246, 311, 569; C. XIII 180, 181, 235
 visal hâzînesi C. XII 471
 visal sarhoşları C. XI 587
 visâl şârabî C. XIII 89
 visâlden sakun C. II 495
 visâl-i Hak C. XI 587
 visâl-i ilâhî C. XI 279, 584; C. XII 471
 visâl-i mutlak C. I 72
 visâlin nihâyeleri C. XIII 235
 vitriyyet C. I 548; C. III 332; C. VIII 553; C. X
 322
 vuhan C. X 88
 vukûf-i zevkî ve vicdânî C. VII 230
 vuslat bayramı C. VI 394
 vuslat Bk. visâl, vasl, vusûl C. I 74, 80, 85, 204,
 535, 550; C. III 459, 463; C. V 380, 381; C.
 VI 217, 294, 384, 398, 464, 517, 520, 523,
 528, 588, 597, 601, 602, 604, 605, 613,
 624, 631; C. VII 253, 254, 451, 455, 499;
 C. X 95, 460, 523, 580, 616; C. XI 176,
 214, 323, 563; C. XII 242, 247; C. XIII 31
 vuslat-i Hak C. III 252, 433; C. IV 20; C. VI 356,
 598
- vuslat-i ilâhî C. II 230
 vuslat-i yâr C. VII 454
 vuslat-i zâtî C. IV 191
 vuslat-ilâllah C. VII 455
 vusûl aşkı C. VI 217
 vusûl Bk. vuslat, visâl, vasl C. I 47, 56, 120,

- 136, 528; C. II 237, 240, 245, 327, 556, 557; C. III 365; C. IV 265; C. V 264, 300, 378, 379; C. VI 589; C. VII 34, 84, 199, 217; C. IX 15, 17, 19, 482, 531; C. X 54, 440, 479, 492, 510, 540, 580, 582, 583; C. XI 205, 254, 256, 403, 478; C. XII 222, 233, 274
 vusul halkası C. IX 651
 vusul talebi C. V 265
 vücûd-i zâti C. II 276; C. III 324, 328, 376; C. XII 404
 vücûd Bk. varlık C. I 73, 83, 230, 359, 455, 496, 499, 512, 520, 521, 523, 530, 568, 569, 570; C. II 71, 239, 358, 426, 427, 462, 508; C. III 16, 181, 239, 265, 427; C. IV 191, 346, 414; C. V 17, 429; C. VI 57, 69, 115, 336, 470, 530, 539, 546, 617; C. VII 21, 386, 400, 488; C. VIII 12, 85, 126, 204, 215, 268, 281, 340, 341, 371, 427, 451, 515, 540, 566, 567, 585; C. IX 69, 185, 205, 206, 213, 214, 259, 263, 282, 299, 335, 362, 364, 398, 412, 430, 516, 580, 584, 585, 639, 640, 643, 645, 646, 651; C. X 52, 74, 199, 257, 270, 271, 314, 374, 380, 445, 456, 479, 480, 539, 585, 594, 605, 606, 635; C. XI 65, 84, 151, 201, 237, 475, 476, 480, 505, 527, 528, 553, 589; C. XII 64, 79, 121, 149, 166, 251, 271, 302, 335, 399, 403, 412, 542, 565, 575, 606; C. XIII 84, 128, 139, 140, 161, 204, 264
 vücûd ayn-i rahmettir C. XII 272
 vücûd birdir C. II 66; C. V 272; C. IX 647
 vücûd da'vâsi C. II 539
 vücûd gîneşi C. VIII 566
 vücûd Hakk indir C. II 526; C. VII 326
 vücûd halkası C. IX 650
 vücûd iklimi C. V 328
 vücûd okusunu oklamak C. XII 520
 vücûd ormani C. III 396
 vücûd ve sıfat benimdir C. IV 384
 vücûd ve varlık birdir C. V 271
 vücûd vehmi C. VIII 281
 vücûdât-i izâfiye C. I 134, 158; C. II 212-214, 219, 319, 477, 478; C. III 105, 106, 191, 192, 423, 424; C. V 136, 262, 340, 636; C. VI 617; C. VIII 302, 406, 540, 546; C. IX 82, 141, 254, 536, 551; C. X 121, 253, 372, 373; C. XI 23, 169, 221, 285, 335, 346, 348, 452, 524, 526, 527; C. XII 40, 42, 82, 101, 105, 134, 193, 272, 382, 398, 425, 582; C. XIII 44
 vücûdât-i kesife C. X 373
 vücûdât-i mevhûme C. I 158; C. II 163; C. VIII 118; C. IX 213; C. XI 29; C. XII 120
 vücûdât-i mukayyede C. I 231, 455; C. XI 59
 vücûdât-i unsuriyye C. I 232
 vücûddan kurtulmak C. II 307
 vücûd-i abdâni C. II 18, 20, 40, 51, 196, 307-309, 337, 411, 476, 503; C. III 234; C. IV 205, 281, 338; C. V 152, 166, 308, 594; C. VII 174, 411; C. VIII 79, 82, 85, 91, 117, 238, 281; C. IX 60, 339, 341, 343, 436, 437, 643, 646; C. X 67, 96, 97, 211, 309; C. XII 110, 404
 vücûd-i âdem C. VI 405; C. IX 532
 vücûd-i âlem C. III 299, 300
 vücûd-i âmm C. I 231, 536; C. X 556; C. XI 59
 vücûd-i aynî C. IV 381; C. VII 167; C. VIII 341, 342
 vücûd-i aynî ve hârici C. III 299
 vücûd-i aynî ve izâfi C. IV 382
 vücûd-i aynî-i hârici C. VI 183
 vücûd-i beryâzî C. III 305; C. X 403
 vücûd-i beşer C. III 397; C. VI 60
 vücûd-i câmîl C. I 231
 vücûd-i cîsmâni C. IX 287; C. X 602, 606; C. XI 235; C. XIII 45, 276, 278
 vücûd-i esyâ C. V 578; C. VII 348
 vücûd-i hâdis C. VIII 341
 vücûd-i Hak C. I 359, 449, 519, 538, 544, 545; C. II 34, 88, 272, 281; C. III 281, 477; C. IV 255, 387; C. V 136, 337, 353, 564, 567, 578; C. VI 347; C. VII 79, 489; C. VIII 12, 92, 450, 508, 566, 586; C. IX 178, 278, 333, 363, 365, 501, 644, 647; C. X 304, 315, 422, 456, 581-583, 604, 624; C. XI 151; C. XII 145, 543; C. XIII 17, 69
 vücûd-i Hak aynası C. XII 117
 vücûd-i Hak günü C. V 339, 340
 vücûd-i hâki C. IX 144
 vücûd-i hâkîki C. I 51, 75, 79, 80, 82, 86, 213, 214, 234, 235, 352, 359, 528, 532, 534, 548; C. II 152, 159, 162, 242, 243, 266, 276, 307, 308, 323, 324, 329, 471, 480, 529; C. III 16, 34, 49, 69, 71, 105, 106, 114, 191, 231, 290, 308, 313, 314, 328, 332, 366, 379, 449, 460; C. IV 35, 220, 298, 373, 464, 501; C. V 136, 142, 159, 161, 253, 262, 268, 271, 304, 306, 335, 338-340, 344, 349, 358, 389, 595; C. VI 69, 102, 116, 182, 200, 261, 266, 297, 309, 314, 347, 399, 447, 451, 467, 468, 471, 473, 493, 539, 561, 597, 617, 622; C. VII 41, 106, 137, 163, 185, 227, 242, 260, 262, 285, 425; C. VIII 52, 118, 179, 209, 216, 238, 240, 247, 302, 334, 338, 406, 431, 460, 508, 553; C. IX 13, 69, 117, 245, 246, 278, 334, 335, 340, 343, 347, 348, 350, 360, 365, 371, 404, 430, 436-438, 508, 522, 545, 551, 580, 587, 618, 620, 639, 645, 648; C. X 34, 35, 38, 50, 74, 75, 96, 163, 180, 181, 184, 199, 215, 253, 271, 283, 314, 322, 340, 371, 372, 374,

- 396, 456, 457, 462, 474, 480, 581, 615, 624, 625; C. XI 22, 27-29, 34, 39, 41, 50, 51, 59, 62, 92, 94, 97, 151, 153, 201, 217, 220, 221, 232, 233, 245, 247, 248, 255, 257, 259, 279, 282-285, 287, 288, 315, 323, 341, 475, 478, 480, 482, 483, 487, 525, 527-531, 533, 580, 605; C. XII 39, 81, 82, 122, 134, 149, 168, 193, 232, 272, 278, 280, 299, 310, 355, 382, 394, 403, 411, 425, 462, 467, 520, 521, 537, 538, 543, 552, 562, 568, 575, 582, 583, 589; C. XIII 24, 38, 45, 46, 54-56, 68, 77, 128, 204, 244, 276, 277, 278, 280, 333, 334
 vücid-i hakiki askı C. I 171
 vücid-i hakiki birdir C. V 246
 vücid-i hakiki deryâs C. III 313; C. XII 113, 241
 vücid-i hakiki felegî C. XI 94
 vücid-i hakiki güneş C. XII 381, 494
 vücid-i hakiki hakikatûl-hâkâyuktur C. XII 93
 vücid-i hakiki-i Hak C. V 242; C. VIII 424, 430; C. IX 253; C. X 25; C. XI 212; C. XII 93, 116, 120, 402
 vücid-i hakiki-nâmüteneâhi C. XI 23; C. XII 81
 vücid-i Hakk C. VIII 301; C. IX 207
 vücid-i hakkâfî C. II 20, 40, 196, 307-309, 319, 337, 411, 446, 476, 503, 510; C. III 45, 367, 436; C. IV 338; C. V 25, 152, 166, 594; C. VII 127, 174, 543; C. VIII 85, 117, 238, 281, 339, 531, 533, 537; C. IX 60, 343, 373, 420, 437, 643, 644, 646; C. X 67, 96, 97, 127, 211, 309, 311, 440, 601; C. XI 223, 224, 286, 287, 587; C. XII 150, 227
 vücid-i Hakk-i isbât C. XII 196, 592
 vücid-i Hakk-i Mutlak C. X 348
 vücid-i halk C. VIII 450, 508; C. IX 501
 vücid-i hârici C. II 94; C. VII 386; C. VIII 240; C. XI 34
 vücid-i hayâli C. XIII 45
 vücid-i ilmî C. I 436; C. III 299; C. IV 199, 381; C. VI 183, 336, 598; C. VII 167, 480; C. VIII 240, 341, 342; C. XIII 230
 vücid-i imkânî C. VI 169, 176; C. VIII 531, 566; C. IX 122; C. XI 12, 31; C. XIII 93
 vücid-i insâni C. I 226; C. III 398
 vücid-i insânf memleketi C. VIII 171, 261
 vücid-i itâbâri C. V 272
 vücid-i izâfi C. I 119, 153, 158, 210, 213, 361, 436, 534; C. II 16, 152, 324, 343, 396, 432, 471, 481, 482, 540; C. III 192, 193, 194, 215, 328, 473; C. IV 35, 117, 192, 196, 220, 297, 298, 373, 374; C. V 101, 138, 145, 242, 253, 359, 456, 473, 576, 595; C. VI 103, 109, 115, 182, 257, 261, 288, 314, 324, 328, 330, 347, 369, 397, 447, 451, 467, 470, 471, 561, 568, 589, 592, 593, 598, 608, 612, 617, 638; C. VII 17, 21, 38, 160, 163, 285, 386, 393, 401, 403, 411, 491, 492, 501, 506, 519, 522, 537; C. VIII 87, 118, 135, 168, 175, 186, 216, 217, 221, 225, 239, 240, 320, 321, 432, 460, 529, 542; C. IX 81, 120, 141, 175, 215, 238, 244, 245, 246, 253, 267, 277, 332, 334, 347, 348, 382, 437, 438, 472, 473, 501, 506, 517, 527, 587, 588, 601, 613, 617, 623, 639, 648; C. X 23, 30, 33, 34, 35, 53, 54, 74, 154, 181, 215, 253, 256, 258, 266, 272, 338, 344, 347, 348, 373, 374, 442, 462, 531, 537, 549, 571, 579, 615, 625, 627, 629, 635; C. XI 27-29, 34, 35, 91, 94, 97, 136, 198, 201, 214, 224, 245, 255, 314, 333, 360, 361, 404, 449, 452, 453, 454, 456, 467, 475, 477, 481, 553; C. XII 82, 101, 103, 113, 178, 241, 242, 335, 381, 382, 394, 400, 403, 413, 463, 485, 537, 538, 572, 583; C. XIII 24, 46, 55, 56, 68, 69, 139, 204, 218, 276, 277, 311, 317, 326, 331, 333, 334
 vücid-i izâfi âlemi C. VII 175
 vücid-i izâfi arşı C. IX 528, 529, 530; C. XII 536
 vücid-i izâfi gemisi C. XIII 38
 vücid-i izâfi-i beşer C. XI 563
 vücid-i izâfi-i halk C. XIII 45
 vücid-i izâfi-i kesiş C. IX 644
 vücid-i kadim C. IX 438; C. XIII 128, 244
 vücid-i kesiş C. III 16; C. V 342; C. VIII 229; C. IX 645, 647; C. XI 168, 264; C. XIII 277
 vücid-i kesiş-i izâfi C. IX 350
 vücid-i kevni C. IX 348, 527; C. X 74
 vücid-i latif C. III 477; C. V 338; C. VIII 229; C. IX 205, 647; C. X 373
 vücid-i latif-i Hak C. I 530; C. II 160; C. IX 349, 644
 vücid-i latif-i hakiki C. I 351
 vücid-i la-yetenâhî C. I 433
 vücid-i mahdûd C. XI 248
 vücid-i mahz C. IV 297; C. VI 561; C. IX 621; C. XI 452; C. XII 82, 272
 vücid-i mânevî C. VIII 612, 613; C. XI 324
 vücid-i mecâzi C. I 539; C. III 183, 447, 486; C. IV 35, 165, 184, 192, 193, 419, 420; C. V 53, 159, 161; C. VI 331, 601, 609, 616, 618; C. VII 127, 260; C. VIII 504; C. IX 69, 71, 245, 246; C. X 38, 54, 199, 579, 630, 631; C. XI 325; C. XII 41, 117, 122, 177, 467, 583; C. XIII 54, 193, 326
 vücid-i mecâzi ve izâfi C. X 609; C. XII 583
 vücid-i mehvû C. I 52
 vücid-i mehvûm C. I 63; C. II 91, 319, 322, 359; C. III 27, 45, 365, 366; C. IV 230; C. V 456, 473, 474, 475, 563; C. VI 254, 498; C. VII 326; C. VIII 227, 236, 238, 334, 338, 525, 529; C. IX 206, 345, 363, 600, 617, 618; C. X 54, 159, 163, 171, 179, 184,

- 186, 497, 601, 606, 625; C. XI 151, 258, 430; C. XII 64, 111, 119, 120; C. XIII 45, 153, 339
- vücûd-ı mevhûm-ı abdânî C. IX 420
- vücûd-ı mevhûm-ı izâfi C. VIII 508; C. IX 438; C. XI 258
- vücûd-ı mevhûm-ı mecâzî C. VI 598
- vücûd-ı misâlî C. IV 451, 468
- vücûd-ı muhâyyel C. XI 478
- vücûd-ı mukayyed C. I 231; C. XI 284; C. XII 82
- vücûd-ı mutlak C. I 46, 209, 230, 231, 250, 261, 359, 448, 450, 454, 456, 471, 474, 512, 514, 516, 524, 535, 536, 538; C. II 33, 37, 40, 42, 67, 93, 160, 208, 214, 255, 279, 281, 396, 477, 543; C. III 16, 32, 73, 191, 199, 231, 240, 254, 275, 325, 377, 460, 482, 499; C. IV 118, 151, 191, 219, 281, 381, 396, 420, 451, 452, 453, 479, 514; C. V 17, 18, 24, 120, 161, 253, 501, 655; C. VI 23, 86, 327, 397, 405, 463, 539, 568, 592, 593, 617; C. VII 184, 301, 317, 334, 381, 393, 403, 410, 488, 506, 520, 537, 553; C. VIII 90, 91, 106, 107, 111, 239, 247, 436, 473, 570, 589; C. IX 25, 244, 336, 347, 364, 499, 502, 506, 509, 512, 545, 580, 621, 622; C. X 314, 372; C. XI 48, 59, 243, 258, 284, 287, 343, 524-529, 563; C. XII 137, 282, 355; C. XIII 94, 95
- vücûd-ı mutlak-ı Hak C. I 214, 361; C. III 230, 477, 478, 491; C. IX 335, 360, 365; C. X 347; C. XII 117
- vücûd-ı mutlak-ı latîf C. I 395
- vücûd-ı mümkîn C. II 208, 426; C. III 328, 331; C. VIII 571; C. XII 404
- vücûd-ı müstakîl C. I 455; C. IV 298; C. VI 347; C. VII 242; C. IX 214; C. XI 452; C. XII 82; C. XIII 94, 128
- vücûd-ı nefsû'l-emr C. VIII 447, 450
- vücûd-ı rahmân C. I 550
- vücûd-ı rihâni C. IV 42
- vücûd-ı sırf C. XI 527
- vücûd-ı sırf C. XII 404, 405, 408-410
- vücûd-ı şehâdi C. IV 451
- vücûd-ı tabî'i-ârizî C. III 366, 376
- vücûd-ı tabî'i-âslî C. III 376
- vücûd-ı unsuri C. II 331; C. V 217; C. VIII 371, 571; C. XI 505
- vücûd-ı vâcîb C. II 208, 426; C. III 328, 331; C. VIII 340, 531, 554, 571
- vücûd-ı vâhid C. III 240, 281; C. IV 137; C. VIII 531, 554; C. IX 87
- vücûd-ı vâhid-ı Hak C. I 358; C. II 330; C. X 258; C. XI 284
- vücûd-ı vâhid-ı hakîki C. I 361, 419, 432; C. III 427; C. IV 224, 346; C. VII 184, 241; C. IX 254, 506; C. X 152, 256, 257, 316; C. XI 221, 480, 481, 598; C. XII 335, 413, 552
- vücûd-ı vâhidîyyet C. VI 539
- vücûd-ı vâhidî'l-ayn C. VII 41
- vücûd-ı vehmî C. II 158, 245; C. III 236; C. IV 191; C. V 27, 246, 456; C. VI 266, 312, 589; C. VIII 148, 236, 525; C. IX 206, 287; C. X 177, 179, 354; C. XII 95
- vücûd-ı zâhîri C. IV 42; C. V 457; C. VI 400
- vücûd-ı zîlli C. IX 371; C. XII 82; C. XIII 311
- vücûd-ı zulmânî C. XIII 277
- vücûdî C. I 108
- vücûdî feylesof C. I 53
- vücûdî hâdis C. IX 438; C. XIII 128
- Vücûdlîler C. I 50, 51, 52; C. XIII 93
- vücûdlîlik C. I 50, 51; C. XIII 83
- vücûdûn aslı C. I 457
- vücûdûn nüzüllü C. I 536, 537
- vücûdûn vahdeti C. XII 166
- vücûh Bk. vech C. XII 109
- vücûh-ı Halâ C. XII 168
- vücûh-ı ilâhiyye C. XII 168
- vücûh-ı te'sîrat C. I 339
- vücûh-ı Cibrîl C. IX 511
- vücûh-ı te'sîrat C. X 53
- vûzerâ Bk. vezir C. II 260
- Y
- yâ C. IV 435; C. VII 453; C. X 40; C. XI 233, 234
- yâ Hû C. XII 442
- yâ Rabî C. XIII 109, 112
- yâ Rabbi C. III 335
- yaban adamı C. VII 230
- yaban eşegi C. VII 307, 308; C. VIII 606; C. XII 362
- yaban kavunu C. V 156
- yaban okizü C. XII 362
- yabancı C. I 336; C. III 340, 341; C. IV 459; C. VIII 598
- yabâni meyve C. VII 210
- yâd dast C. VIII 142
- yâg C. VIII 176, 177, 362, 366; C. IX 21; C. X 319, 395, 411
- yagma C. X 590, 591; C. XII 294
- yâgman C. I 115; C. II 43, 48, 50, 51, 55, 56; C. III 458; C. IV 301, 515; C. V 185, 342, 634; C. VII 297, 507; C. VIII 27, 322, 355, 459, 547; C. IX 56-58, 62, 85, 515; C. X 106, 131, 352, 473, 631, 632; C. XI 321, 357; C. XII 89, 90, 259, 429, 587; C. XIII 294
- yâğmur bulutu C. IV 509
- yâğmur suyu C. II 226, 230; C. IV 516
- yahni C. IX 125; C. XII 187, 188
- yahûdi C. I 176, 205, 269; C. IV 276, 277, 317; C. V 122, 335; C. VI 213, 332, 558; C. VII 112, 113; C. VIII 86, 197; C. X 164-166, 182, 347; C. XI 214, 306, 308-310, 337, 341, 344; C. XII 156, 157, 164, 165, 167-

- 172, 174, 175, 176, 186, 187, 189; C. XIII
154, 155
- yahudi vezir C. I 182
- Yahudice C. VIII 84
- yahudiler C. I 175-177, 270; C. II 555, 556; C.
III 235, 392; C. VII 48, 212, 615, 616; C.
XI 129, 599; C. XII 177
- yakaza C. IV 307; C. XI 122
- yakın C. VIII 342
- yakınık C. II 206; C. V 195, 196, 197; C. VIII
566, 567; C. XI 232, 571
- yakışıklı C. XI 235
- yakışılık C. XI 241
- yakın C. I 170, 220; C. II 73, 275; C. III 43, 242;
C. IV 288; C. V 29, 30; C. VI 453-455; C. VII
425; C. VIII 194, 204, 306; C. IX 109, 110,
413, 649; C. X 182, 183, 381, 535, 536,
577, 582; C. XI 73, 74, 395-397, 599; C.
XIII 100, 266, 343, 344
- yakın âyînesi C. 641
- yâkot C. IX 441; C. XII 236, 507, 508
- yalan C. I 144; C. III 184; C. IV 248, 249, 294,
473; C. V 44; C. VI 245; C. VII 95, 307; C.
VIII 361; C. X 19, 59, 566; C. XI 179; C. XII
104, 267, 350; C. XIII 68, 123, 124, 126,
308, 319, 320
- yalan kokusu C. XIII 319
- yalan söz C. XII 212, 213; C. XIII 319
- yalancı C. I 186; C. VII 86; C. XI 128; C. XII 104,
105
- yalancı müddef C. I 174, 175
- yalancı mürşid C. II 106, 108, 109, 119, 122; C.
V 75, 76; C. VII 493, 527; C. IX 495; C. X
231, 381; C. XI 507; C. XII 204, 205, 212;
C. XIII 42, 43, 134, 320
- yalancı pâdişah C. II 120
- yalancı sabah C. X 533
- yalancı süfî C. X 504
- yalancı şeyh C. II 109-112, 120, 124; C. V 76;
C. VI 50, 51; C. VII 367, 495, 498; C. VIII
54; C. IX 479, 480; C. X 341, 382; C. XI
216, 426; C. XIII 133, 134, 250
- yalancı ve riyakâr şeyh C. VII 320
- yalancı yüzü C. IV 463
- yaldız C. VIII 105
- yali C. XII 626
- yalın ayak olmak C. I 104
- yaltaklamak C. IX 226
- yalvarmak C. VI 375; C. IX 520, 521, 524; C. X
610, 611; C. XI 594; C. XIII 112
- yamalı elbise C. V 113; C. VI 32, 378
- yanak C. IX 140
- yangın C. II 488, 489
- yanmak C. III 484, 485; C. VI 483; C. XIII 47
- yaprak C. V 530; C. VI 272, 526; C. VIII 214; C.
X 20, 154, 472; C. XI 429, 580; C. XIII 47
- yâr Bk. ma'sûk, cânân C. I 74, 83, 191, 248; C.
- III 20, 22-24, 45, 59, 60, 305, 306; C. V
125; C. VI 364, 365, 371; C. IX 67; C. X
145, 355, 462, 537; C. XI 16, 173, 177,
178, 181, 200, 209, 213, 372, 518; C. XII
137, 207, 232, 233, 250, 251, 261, 311,
544; C. XIII 53, 55, 56
- yara C. XII 220, 221
- yaratılış C. XI 405
- yârân C. I 248
- yârân-ı salih C. XIII 343
- yarasa C. II 224, 471; C. III 28, 222; C. IV 52,
79, 85, 405, 502, 503; C. VI 320, 321; C.
VII 256; C. VIII 108, 109, 110; C. X 536,
537; C. XI 48, 74, 77, 238, 401; C. XII 57,
99, 402, 462, 463, 467, 473
- yarasalık C. XII 472, 473
- yardım C. IX 489; C. X 91, 92; C. XII 69
- yârık C. IV 299
- yarım gün C. XII 370
- yarım C. III 352; C. XII 256
- yarın günleri C. VIII 308
- yâr-ı acîb C. XI 212
- yâr-ı cîsmân C. XI 169, 170
- yâr-ı gâr C. XI 207, 363
- yâr-ı hâkîmi C. III 21, 61; C. V 522; C. VI 365,
382; C. VII 308, 335; C. VIII 209, 422; C. IX
397; C. X 462, 579; C. XI 218, 327, 372; C.
XII 120, 121, 531; C. XIII 53, 93
- yâr-ı hâriç C. III 195, 196
- yâr-ı kâmil C. XII 251
- yâr-ı ma'nevî C. VII 540
- yâr-ı muhâlîf C. III 24, 25
- yâr-ı sâdik C. VII 173; C. XI 173, 181
- yârın alrı C. XII 232
- yârın gölgesi C. III 20
- yârın surri C. I 132
- yârın visâli C. XIII 102
- yasakçı C. VIII 595
- yâsemîn C. III 458; C. X 126, 445; C. XI 195; C.
XII 258
- Yâsin okumak C. XI 189
- Yâsin ve Enâm okumak C. XI 186
- yaş C. XIII 258
- yaşamak C. VI 291; C. XI 597
- yaşlık C. III 450; C. IV 485
- yavru C. VII 449; C. XI 583
- yaç C. I 234, 420, 421, 495, 498, 509; C. III
361; C. V 473; C. VI 257; C. VII 505; C. VIII
486; C. IX 139; C. X 634; C. XII 12, 13, 16,
146-148, 151, 152; C. XIII 77, 162, 180,
219, 285
- yâ-ı hikâye C. X 207
- yâ-ı hitâb C. X 207
- yâ-ı liyâkat C. VII 179; C. X 71
- yâ-ı ta'zîm C. VII 503
- yâ-ı tenkîr C. VII 474
- yâyik C. VIII 362

- yaz C. II 291, 375; C. IV 300; C. V 112; C. VI 307, 352; C. IX 58; C. XI 318, 464, 582, 588, 596; C. XII 577
yaz mevsimi C. VII 22
yazı C. XI 50, 133, 183, 602
yazı meşki C. IV 14
yazı yazma C. VII 374
yazmak C. XIII 328
yecüz, lâ-yecüz C. XI 102; C. XII 194
yedi Bk. seb'a C. I 44; C. V 560; C. VI 472; C. IX 316
yedi adam C. V 527, 542
yedi ağaç C. V 528, 540, 542
yedi arslan C. V 542
yedi a'zâ C. XI 582
yedi baş C. XIII 248
yedi başlı ejderhâ C. XIII 248
yedi beyzâ C. III 303; C. IV 129; C. V 333; C. VII 335, 551; C. VIII 182, 458, 519; C. IX 501; C. XI 231; C. XII 396; C. XIII 178
yedi bin sene C. VIII 554
yedi cehennem C. II 438; C. XIII 229, 230
yedi-i celâl ve cemâl C. IV 227
yedi deniz (deryâ) C. III 445, 446; C. IV 449; C. X 205, 631
yedi evsâf-i hamîde C. XII 278
yedi felek C. I 476; C. II 334; C. IV 381; C. VIII 493; C. X 67; C. XI 49; C. XIII 223
yed-i feyyâz C. II 128
yed-i Feyyâz'da buhî yoktu C. VII 275
yedi gök (yedi semâ) C. I 264, 325; C. II 212; C. VII 284, 285
yedi Güneş C. IV 381
yed-i Hak C. II 301
yedi iklim C. II 376; C. III 229; C. IV 363
yedi kapılı cehennem C. I 272
yedi kat arz C. II 386
yedi kat semâvât C. IV 382
yedi kudret C. III 107; C. VII 312; C. XI 136; C. XIII 218
yedi kuru başak C. XII 278
yedi letâif C. III 213
yedi Mushaf C. X 551
yedi oküz C. IX 317
yedi perde C. VII 220
yedi renk C. XI 353; C. XII 314
yedi semîz örtük C. XII 279
yedi sene boluk C. XII 278
yedi sene kitlik C. XII 278
yedi seyyâre C. III 446; C. IV 449; C. VII 220; C. X 444; C. XI 49; C. XII 341
yedi sıfat-i zemîne C. XII 278
yedi sem' C. V 523, 525, 527
yedi tabaka C. IV 424; C. X 197, 198
yedi tarik C. IV 382
yedi vefi C. V 542
yedi yeşil başak C. XII 278
yedi yıldız C. II 505
yedi yüz yıl C. XI 379
yedi zayıf öküz C. XII 278, 279
yedinden yedirmek C. XIII 29
yedinci C. IX 371
yedinci cild Mesnevî C. XI 16
yedinci felek C. IV 452; C. VI 36; C. VIII 241
yedinci gök C. III 430; C. VII 441; C. IX 372
yedinci kat gök C. VIII 531
yedinci kat yer C. III 449
yedinci mertebe C. VII 441
yedinci tabaka C. IV 438, 439
yedullah C. IX 53
Yef'alî mâ yesâ' C. XI 24
yegâh perdesi C. II 137
yenidü C. VIII 615
yeş C. III 428; C. X 507
yel C. VI 607; C. VII 59
yelken C. V 83; C. VII 59
yem C. X 203
yemek C. VI 354; C. VII 136, 137, 551; C. IX 455, 456; C. X 229, 236, 244, 408; C. XI 377, 542; C. XII 396; C. XIII 248, 264, 340, 341
yemek ve içmek C. IV 332, 442, 443; C. V 450; C. VII 552; C. IX 59; C. X 545
yernek yernek C. VIII 317
yermî C. IV 90, 91, 92, 279, 280, 283; C. IX 51
yernis C. IV 387; C. VII 14; C. IX 478; C. XI 582, 583; C. XII 409; C. XIII 209
yemişli ağaç C. XII 409
yemni C. XIII 534
Yemni müküben C. XII 221
yenâbî-i hikmet C. VI 45
yenbû-i ilâhî C. II 367
yenge C. XIII 24, 25
yenge hanım C. XIII 25
yeni C. IX 388
yeni misâfi C. XII 505
yenilik C. II 96
yer C. VI 531, 533; C. VII 297; C. XII 525, 526
yerhamük' Allah C. IV 223
yeryüzü C. III 411; C. XII 91, 186, 249, 261, 384, 386, 411, 438, 557; C. XIII 163, 278, 287
yeryüzü melekleri C. VIII 321, 322
yeryüzünde gezmek C. XII 223
yeryüzünün yetimleri C. IX 83
ye's C. XII 138
yesâr Bk. sol C. XII 126
Yestefihûn C. VIII 616, 617
yesb C. I 212
yeşil C. III 213, 442; C. V 60; C. XI 324; C. XII 171, 314
yesil başak C. IX 316
yesil dal C. I 409
yesil libâslı C. VII 286

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- yeşil ölüm Bk. mevt-i ahdar C. X 38, 501; C. XI 255
 yeşil sahra C. VI 302
 yeşillermek C. XIII 47
 yesilik C. III 373; C. VIII 463, 464; C. X 146; C. XII 153, 259, 311; C. XIII 134, 208
 yesim C. I 212, 373
 Yesrabün C. XIII 15; C. VIII 421
 yetim C. IV 153; C. V 39; C. VI 426, 593; C. XI 185, 186; C. XII 299
 yetim malimi yemek C. II 444
 yetmiş iki C. X 348
 yetmiş iki firka C. II 381; C. X 182, 264, 271
 yetmiş iki millet C. II 380; C. VI 616; C. X 182, 347; C. XI 179, 533, 603; C. XIII 45
 yetmiş üç firma C. X 182; C. XII 187
 yevm-i ahiret C. III 555; C. VIII 555
 yevm-i ba's C. II 540; C. III 395; C. V 105, 467; C. VI 119; C. VII 395; C. IX 494
 yevm-i din C. II 377; C. III 48; C. V 433, 468; C. VII 363; C. XI 463; C. XII 316; C. XIII 203, 267
 yevm-i hisab C. V 433
 yevm-i kıyâmet C. II 377, 381, 409, 438, 441, 458, 466, 540; C. III 98, 298; C. V 472, 572; C. VIII 323, 415, 524
 yevm-i nûşûr C. II 540
 Yezdân C. III 100, 106; C. IV 235, 237
 yıl C. VI 146, 147
 yılın C. I 269, 300, 442; C. II 102, 103, 123, 124, 130, 184; C. III 56, 59, 60, 88, 170, 171, 237; C. IV 23, 28, 31, 34, 39, 128, 298, 432-434; C. V 28, 29, 261, 264, 268-271, 277; C. VI 46, 102, 109, 154, 237, 275, 280, 290, 313, 314, 366, 425, 437; C. VII 189, 415; C. VIII 194, 209, 298, 525, 576; C. IX 112, 113, 185, 216, 461, 501, 503, 544, 619; C. X 118, 166, 175, 176, 224, 368, 543, 544; C. XI 25, 57, 98, 99, 397, 430, 446, 447, 457, 458; C. XII 75, 77, 80, 81, 90, 125, 153, 251, 252, 364; C. XIII 64, 66, 150, 191, 248, 340, 346
 yılın tutucu C. V 284
 yılınan efsunu C. II 125
 yılınan gözünü kör etmek C. VIII 576; C. XII 364
 yıldırım C. XII 89, 100; C. XIII 294
 yıldız Bk. necm C. I 342, 523; C. II 155, 288, 473, 474, 481, 505; C. III 241, 291; C. IV 307, 382; C. V 156, 245-248, 387; C. VI 399, 446, 473, 551, 597, 598; C. VII 138, 141, 146, 162, 180, 182-185, 280; C. VIII 297, 484, 485, 491, 543, 550, 577; C. IX 238; C. X 38, 151, 181, 215, 289, 405, 406, 479, 606, 632, 633; C. XI 12, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50-52, 75, 77, 216, 237, 256, 281, 314, 316, 317, 387, 460, 519, 520, 555, 556, 558, 560, 620; C. XII 233, 275-277, 281, 303, 342, 359, 363, 366, 367, 386, 392, 393, 397-399, 445, 478, 540; C. XIII 63, 161, 345
 yıldızlar Bk. nücum C. I 263; C. IX 19
 yıldızlara kâmilin bâtmından imdad C. VII 176
 yıldızların ağlaması C. VII 280
 yıldızların te'sîri C. I 342; C. VI 552
 yıldıznâme C. II 305
 yirtıcı C. X 200, 201; C. XII 422
 yirtıcı hayvan C. II 78; C. X 87, 88, 200, 201, 229, 230
 yirtıcılarını sultânı C. X 246
 yigit C. XI 277
 yine gel C. XI 400
 yirmi dört âvâze C. II 87
 yirmi dört makâm C. II 87
 yirmi dört şur'be C. II 87; C. XI 540
 yiyecik C. XII 551, 552
 yiyici-yenilmiş C. V 25
 yok Bk. ma'dûm C. I 233; C. II 43, 508; C. III 355; C. VI 324, 561, 568, 597, 598; C. VIII 113; C. IX 214, 350, 363, 373, 375, 501; C. XI 288, 438, 451-453, 455, 456, 478, 582
 yok görünen var C. III 195; C. VI 581
 yok olmak C. X 601
 yokluk Bk. adem C. I 358, 520, 569; C. II 242, 266, 267, 323, 359, 483; C. III 48, 49, 191, 192, 215, 312; C. VI 169, 561, 598, 599, 601, 616, 626; C. VII 126, 174, 175; C. VIII 146, 148, 157, 262, 460; C. IX 189, 344, 346-348, 419, 430, 621, 622; C. X 440; C. XI 92, 94, 96, 97, 453-456, 484, 485, 498, 503; C. XII 19, 129, 149, 204, 271, 404, 520; C. XIII 27
 yokluk atı C. VII 175
 yokluk denizi C. XI 457, 483
 yokluk irmâğı C. XI 215
 yokluk yolu C. XII 19
 yokulsu C. XII 126
 yoktan hiçbir şey çıkmaz C. II 242; C. III 312
 yoktan var olmak C. III 477
 yokus C. VIII 146
 yol Bk. tarîk, tarîkat C. II 293, 295, 300, 302, 425; C. III 343, 358, 365; C. IV 57, 171, 197, 361; C. VII 421, 453; C. VIII 296, 428; C. IX 13, 14, 373-375, 379, 382; C. X 522; C. XI 29, 175, 178-181, 416, 524, 566; C. XII 551, 582; C. XIII 31, 68, 75
 yol çocuğu C. IX 430
 yol ikidir C. XI 566
 yol kesici C. III 365; C. IX 171
 yol vurucu C. VII 189; C. XI 179, 524
 yolcu Bk. sâlik C. I 59; C. III 351, 365; C. IV 393; C. VI 65; C. VIII 456; C. IX 619; C. X 468; C. XI 170, 171; C. XII 164; C. XIII 68
 yolculuk C. XII 157, 274
 yoldaş C. IX 354; C. XI 175-178

yollar C. III 304
 yoluñ toprağı C. XII 410
 yular C. IV 382, 383; C. VII 381
 yuları gammazın eline vermek C. IV 437
 yumurta C. III 276, 277; C. VI 289, 290; C. VII
 336, 551; C. X 152, 208; C. XII 396, 479;
 C. XIII 178
 yumurta tavuk C. VI 383
 yumuşaklık C. XI 21
 Yunan feylesofları C. XII 345
 Yunâni C. VIII 566; C. XI 480
 Yunânicé C. XI 576
 Yunânilor, Yunanîlar C. IV 360; C. X 459
 yund kuşu C. IX 21, 162
 Yûnus kavmi C. IX 524
 Yusuf-i hakîki C. V 265
 Yusuf-i Muhammedî C. V 334
 Yusuf-i rûh C. XII 34
 Yusuf-i sâhib-kırân C. XI 427
 Yusuf'un gömleği C. X 358
 Yutahîrâtûn C. IX 62
 Yut'umu ve yüskîni C. II 494, 495
 yübüset C. VII 547; C. IX 273; C. XI 567
 yük C. II 423, 424; C. XI 254, 380; C. XII 421
 yüksek binâ C. VII 425
 yüksek tazîyk-i nesîmî merkezi C. VII 54
 yün C. III 49; C. VIII 400; C. XII 162
 yürek C. X 246-248
 yûrûk semâi C. III 156
 yûrûk usûl C. III 156
 yûrûyen bir ölü C. XI 260
 yûslar C. III 171
 yüz aklığı C. XII 35
 yüz Bk. vech C. II 247; C. IV 463; C. XI 56, 95;
 C. XII 312
 yüz dilli C. VIII 311, 312
 yüz gönüllülük C. XI 603
 yüz göz olmak C. XII 241
 yüz güzelliğ C. XI 101
 yüz renkli iplik büküci C. XI 603
 yüz renkli küp C. XI 597
 yüz renklik C. XI 603
 yüz suyu C. X 266; C. XII 35
 Yüzlikûne C. IX 179
 yüzmeyi bilmek C. II 264; C. XII 618
 yüzü san olmak C. III 304
 yüzütü C. XII 618
 yüzük C. II 464; C. III 370, 371; C. VII 364, 366
 yüzün rengi C. I 391
 Z
 zâbita Bk. polis C. VII 36, 37, 49, 51, 52, 66; C.
 VIII 82, 83; C. IX 190; C. X 293; C. XII 492;
 C. XIII 119, 120, 122, 263, 264
 zabi C. VIII 142
 zafer C. V 73, 74; C. VI 557, 558, 571; C. XII
 574; C. XIII 156
 zafer günü C. IX 597, 598

zafer rûzgân C. VII 60
 zaferân C. II 177; C. VII 316, 318; C. XIII 52
 zafer-i ma'nî C. X 579
 zâhid C. I 57, 325, 341, 342; C. III 260, 364,
 410; C. IV 510-516; C. V 436, 441, 446,
 578; C. VI 512; C. VIII 262, 431, 432, 438;
 C. IX 212, 411; C. X 46, 50, 53; 56, 93-96,
 107, 108, 110, 111, 115-117, 120, 121,
 124, 132, 133, 140, 141, 159, 160, 161,
 163, 170, 172, 184, 185, 230, 231, 234,
 406, 411-413, 416, 417, 419-423, 426-
 429, 431, 434, 435-439, 445, 493, 498,
 506, 537, 580, 581; C. XI 155, 163, 173,
 174, 176, 184, 186, 193, 612; C. XII 61,
 302, 606
 zâhid-i âbid C. X 52
 zâhid-i fakîr C. XI 182
 zâhid-i huşk C. IV 511
 zâhidin:kublesi C. XI 612
 zâhidlik C. XIII 25
 zâhir C. I 200, 304, 305; C. II 236; C. III 280; C.
 IV 164, 332; C. V 149, 153, 633; C. VI 458,
 486, 487, 491, 497; C. VII 45, 298; C. VIII
 247, 313, 314, 317; C. IX 99, 155, 254,
 335, 336, 364; C. X 201, 374; C. XI 70,
 221, 245, 286, 355, 381, 430, 435, 437,
 442, 454, 515, 516; C. XII 24, 57, 149,
 160, 193, 310; C. XIII 153, 234
 zâhir görücü C. XII 417
 zâhir gözü C. I 186; C. III 173, 249; C. V 551; C.
 VIII 476, 522
 zâhir, bâtinin ünvândır C. V 221
 zâhir-bin C. VIII 433, 439, 451; C. XI 372; C. XII
 305, 338, 401; C. XII 341
 zâhirde tekâlîf, bâtında tekvîn içindir C. VI 278; C.
 XII 249
 zâhire değil, bâtuna nazar C. VII 510
 zâhîri güzelliğ C. X 391
 zâhîri kuvvet C. XII 167
 zâhîr-i ser' C. IX 607; C. XII 57
 zâhîr-i ser'e muhâlefet C. IX 14
 zâhîr-i şeriat C. V 599; C. X 35; C. XII 240
 zâhîr-i şeriatle amel C. V 598
 zâhiriyet C. IX 53
 zâhir-perest C. III 444; C. VII 309; C. XI 353,
 612
 zâhm C. XII 570, 571
 zahmet C. IV 15, 121; C. XI 570; C. XII 152
 zahmetsız rizik C. V 394, 399, 400, 629; C. VI
 34
 zâhi C. I 60; C. V 499; C. VI 490; C. VIII 360
 zâïka C. II 228; C. III 28; C. IV 368; C. V 265
 zâ'ilât C. II 270; C. V 17; C. VIII 302
 zâ'r C. IV 107, 108
 zâkir C. II 425, 426; C. III 91, 156; C. IV 97; C.
 VII 140; C. XIII 51
 zâkire-i müfekkire C. XI 65

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKSİ

- zâkire-i mütefekkire C. VIII 142, 143; C. XII 496
 zakâtum C. VI 279
 Zâl C. VIII 419; C. IX 243
 zâl C. XII 411; C. XIII 242, 243
 zâlâm C. XI 264
 zâlim C. I 179, 400-403, 480; C. II 123, 150; C. III 391; C. IV 9, 10, 13, 15, 284, 412; C. VI 14-16, 19, 22, 26, 28, 29, 32, 164, 298, 301, 591-593, 602; C. VII 43, 44, 52, 350, 415; C. VIII 189, 191, 224, 228, 494, 562; C. IX 570, 571; C. XI 163, 289, 356, 444, 513, 514, 602; C. XIII 270
 zâlim hâkim C. III 390
 zalûm C. VI 14, 70, 119, 601, 602
 zamân C. I 498; C. III 65, 69, 188, 333; C. V 308, 482, 547, 548; C. VI 147, 298, 317, 405, 539; C. VIII 556; C. X 429; C. XI 92; C. XII 256, 368, 476-478, 581; C. XIII 66
 zaman ve mekân C. I 433
 zaman ve mekân kayıtları C. XIII 78
 zamân-ı dünyevî C. XIII 76
 zamân-ı hâl C. II 279
 zamân-ı saâdet C. VIII 290
 zamânın aktâri C. XI 92
 zamânın Isâ'ı C. II 384
 zamansızlık C. V 548
 zâmin C. XI 495
 zamîr C. II 313; C. III 100; C. VI 20, 21, 316, 317; C. VII 210, 211; C. IX 92, 93, 100, 533, 574; C. X 238, 477, 555; C. XIII 39, 325, 326
 zamîrin resülleri C. I 36
 zamîrini bilmek C. X 226, 229
 zampara BK. zen-pâre C. III 220; C. X 528
 zan C. II 72, 73, 422, 460, 464, 503, 504, 512; C. III 143; C. IV 360; C. V 406, 407, 417, 419; C. VI 453, 455, 522; C. IX 110; C. X 577; C. XI 73, 74; C. XII 210, 277; C. XIII 70, 71, 166
 za'n C. VII 12
 zan ve tahmîn C. II 407
 zandaka C. IV 118
 zânî C. III 395; C. IV 103; C. X 530
 zâniye C. III 220
 zann-ı bâtil C. XIII 124
 zar C. VII 275
 zarar için tasarruf C. III 315
 zarar-ı âmmî def' C. XIII 120
 zarar-ı hâss C. III 220; C. XIII 120
 zarf C. I 168; C. X 368; C. XI 227; C. XIII 93
 zarfiyet C. XII 367
 zardret C. III 153; C. VI 215; C. XI 185, 186; C. XIII 253
 zarûret-i tabîyye C. XII 566
 zardret-i vezî C. II 388, 398
 zât C. I 88, 155, 234, 246, 279; C. II 199, 200, 241, 255, 277, 341, 426; C. III 32, 214, 239, 241, 268, 375, 491; C. IV 115, 116, 265, 266, 346, 397, 452, 481; C. V 17, 78; C. VI 358, 494, 503; C. VII 348, 488-490; C. VIII 238, 364, 443, 444, 564; C. IX 61, 248, 516; C. X 23, 92, 314, 372, 380, 384, 402, 480, 518; C. XI 29, 48, 65, 168, 197, 199, 348, 384, 527, 530; C. XII 100-112, 120, 172, 189, 282, 542; C. XIII 27, 31, 327
 zât cennetleri C. I 59
 zât günüşi C. IX 241
 zât için ziyâdelik ve âfat yoktur C. VII 488
 zât mertelesi C. II 241
 zât-ı hadî C. I 134, 196
 zât-ı ahâdiyye C. III 473, 494; C. IV 220; C. VI 116, 397; C. VII 77, 78, 79; C. VIII 360; C. X 314, 624; C. XI 244; C. XII 324
 zât-ı ahâdiyye-i Hak C. III 478
 zât-ı ahâdiyyet C. IX 499, 502; C. XII 272; C. XIII 216
 zât-ı baht C. I 108, 109, 213, 250; C. III 491; C. IV 265
 zât-ı Hak C. I 382; C. II 101, 210, 242, 270, 543; C. III 48, 469, 494; C. IV 375, 479; C. V 460; C. VI 246, 305, 322, 350, 581, 589; C. VII 25, 490; C. VIII 81, 83, 342, 439, 443, 566, 570, 572, 573; C. IX 123, 214, 243, 302, 323, 363, 422, 563, 617, 618; C. X 38, 92, 214, 383, 402, 459, 480, 520; C. XI 244, 256, 366, 429, 500, 528; C. XII 100, 109, 467; C. XIII 128, 235, 317
 zât-ı Hakk'ın nûru C. XII 373
 zât-ı Hudâ C. VIII 569
 zât-ı îlahî C. XI 430; C. XII 399
 zât-ı îlahîyye C. II 329; C. III 38; C. XII 110
 zât-ı Kadîm C. VIII 570; C. IX 612
 zât-ı latîf C. VI 617; C. VIII 431, 439, 572; C. X 371, 372; C. XI 168, 197; C. XII 307, 576
 zât-ı Latîf-i Hak C. I 359; C. IX 206; C. X 373, 375, 402; C. XII 577, 583
 zât-ı mukaddes C. VII 242
 zât-ı mutlak C. I 126; C. II 93, 254; C. V 635; C. VI 598; C. IX 614; C. XI 39, 224, 232; C. XII 572
 zât-ı mutlak-ı Hak C. III 425, 450; C. X 374; C. XII 594
 zât-ı müsemmâ C. X 402
 zât-ı surf C. III 450; C. XI 527
 zât-ı ulûhiyyet C. III 39; C. X 337; C. XII 79, 80, 561, 562; C. XIII 76, 234
 zât-ı vâhid C. X 23
 zâtıyla muhît C. XIII 165
 zât-maa's-sifât C. IX 613
 zâtullah C. V 168; C. VII 521
 zât'l-ı-yemîn C. II 356; C. III 428
 zât'ü's-simâl C. II 356; C. III 428
 zâviye C. XII 611

- zayıf öküz C. IX 316, 317
 zebâni terk etmek C. XI 586
 zebâni C. XII 253
 zeberced C. VII 162
 zebh C. V 567; C. VI 396
 zebih C. III 255, 257; C. VI 448; C. XI 320, 447;
 C. XII 184; C. XIII 33
 zecr C. XII 217
 zehâb C. 1334
 zehab C. I 334
 zehir C. IV 11, 12, 294; C. VIII 91, 92, 276, 278;
 C. X 200, 221, 367-369, 480, 635; C. XI
 25, 26, 98, 115, 116, 227, 447, 457, 472,
 523, 537; C. XII 251; C. XIII 14, 15, 67,
 128, 146, 156, 226, 227
 zehr-âb C. X 370; C. XI 79
 zehr-i katil C. X 635
 zehr-i ma'nevî C. XI 177
 zekâ C. I 251; C. III 145, 250; C. IV 93, 349; C.
 VII 159, 160; C. VIII 19; C. XII 193
 zekât C. I 38, 115, 116; C. III 268, 337, 464; C.
 IV 16, 415; C. V 143; C. VI 277; C. VII 461;
 C. VIII 27, 191; C. IX 73-76, 96, 463; C. XI
 66, 123, 246, 351, 613; C. XII 69, 192,
 247, 519, 600; C. XIII 191
 zekât kapsı C. VIII 204
 zekât-ı irfân C. XII 508; C. XIII 16, 332
 zekâvet C. VIII 234, 471, 476; C. IX 66, 151,
 229, 232, 234, 235; C. XII 155, 156, 194
 zekâ-yı sûri C. IV 349
 zeker C. X 393, 481-483; C. XI 114, 128, 470,
 472
 zekî C. II 191; C. X 253
 zekiyy-i mutlak C. VI 52
 zellî C. II 224, 309; C. V 39; C. VI 368; C. VIII
 276, 463; C. IX 284, 285; C. XI 192, 194
 zellât C. IV 591, 392
 zelle C. III 18; C. IV 405; C. VII 106, 111; C. VIII
 489; C. IX 186; C. X 560, 592; C. XI 448; C.
 XII 466
 zellet C. X 558
 Zellef nefşuhü C. VIII 467; C. XIII 308
 zelzele C. I 393; C. II 180; C. V 119; C. VI 592;
 C. VIII 437, 577-579; C. IX 262; C. XI 166;
 C. XII 89; C. XIII 297
 zemheri C. VII 297; C. VII 480; C. XI 318
 zemherîr C. VII 368; C. VIII 210; C. XI 33, 588;
 C. XII 88
 zemm C. I 560, 561; C. III 250, 481, 482; C. V
 408; C. X 503; C. XI 367; C. XIII 48
 zenâdik C. IV 439
 zenb C. I 470
 zenbil C. X 194
 zencebil C. II 449, 450
 zencefîr C. VII 162
 zencî C. IV 411; C. VI 206-208, 272; C. VII 78,
 414; C. VIII 200, 394; C. IX 282; C. XI 258,
 259, 354, 355, 603, 604; C. XII 133; C. XIII
 186, 205
 zenci köle C. VI 198, 204, 209, 219
 zencîr Bk. zincir C. III 386
 zendeka C. III 364; C. XII 121
 zeneb C. II 561, 562; C. XI 320; C. XII 277
 zeneb ukdesi C. XI 319, 320
 zengî Bk. zenci C. XI 603
 Zengiler C. II 439
 zengin C. I 115, 358; C. II 127; C. VI 32, 67, 68,
 164, 478; C. VII 85, 240; C. VIII 397; C. IX
 284, 285, 300; C. X 189; C. XI 503; C. XII
 69, 370, 445, 499, 505, 518, 519, 599; C.
 XIII 247
 zenginlik C. IV 17, 47; C. VI 234; C. VII 84, 444;
 C. VIII 396; C. XI 104; C. XII 126, 557; C.
 XIII 103, 113, 116, 289
 zengüle C. XI 540
 zen-pâr Bk. zampara C. XIII 180
 zepplin C. XII 228; C. XIII 255, 261
 zerde C. VI 587; C. VII 317; C. XIII 52
 zer-i Ca'ferî C. VI 457
 zerîr C. IV 25; C. VII 307, 483
 zernîh-i ahmer C. VII 162
 zerrâd C. VI 457
 zerrî C. II 170, 171, 502, 503; C. III 390; C. V
 24, 25, 522; C. VIII 599; C. X 395, 396,
 443, 445, 627; C. XI 26, 27, 28, 152, 153,
 281, 487, 531; C. XII 161; C. XIII 220, 243
 zerrîn kâse C. XI 613
 zevâhir Bk. zâhir C. VIII 523
 zevâhîr-i eşyâ C. XII 375
 zeve C. II 280; C. VII 297; C. VIII 228
 zevc ve zevce C. XIII 25
 zevce C. II 117, 118, 279; C. VII 297; C. VIII
 228; C. XI 241; C. XII 546
 zevk Bk. ezzâk C. I 297, 296, 517; C. II 33, 233;
 C. III 336, 476, 477, 483, 487, 491; C. IV
 65, 165, 166, 339, 378, 399, 416, 417,
 463, 464, 496; C. V 338; C. VI 80, 170,
 210, 290, 310, 329; C. VII 148, 203, 209,
 311; C. VIII 386, 446, 509, 510, 515, 521;
 C. IX 163, 165, 178, 436, 439, 474, 634,
 648; C. X 63, 97, 339, 362, 380, 411, 438,
 442-444, 446, 449, 450, 601, 621; C. XI
 94, 128, 201, 264, 285, 472, 517, 531,
 553, 572, 583; C. XII 412, 468-470, 473,
 474, 489, 554, 557, 567, 580, 581, 582; C.
 XIII 42, 43, 44, 334, 348
 zevk ve nûr-i hâl C. X 632
 zevkan müşâhede C. VII 140
 zevkan ve keşfen C. V 460
 zevk-i isneyniyyet C. II 199, 516; C. IX 436
 zevk-i ma'nevî C. V 96; C. IX 251
 zevk-i Mûsevî C. I 360
 zevk-i müşâhede C. IX 412
 zevk-i rû'yet C. V 338; C. IX 297

- zevk-i vicdân C. IX 475
 zevk-i aşk C. I 125
 zevk-i bâki C. X 446
 zevk-i bâtin C. VI 456
 zevk-i bâtin C. IV 417
 zevk-i cân C. IV 415
 zevk-i cimâ C. VI 325, 326
 zevk-i cismâni C. X 449
 zevk-i fâni C. X 446
 zevk-i günâh C. X 63
 zevk-i hakîkî C. II 418; C. XI 558
 zevk-i hâl C. VI 350
 zevk-i harâm C. II 192
 zevk-i hayâl C. XII 582
 zevk-i İlâhi C. III 178
 zevk-i ilmî C. VIII 564; C. XII 293, 295
 zevk-i imân C. XI 75, 76
 zevk-i intikâm C. XII 215, 216
 zevk-i irfân C. I 171; C. VI 164; C. VII 461, 462
 zevk-i kâzîl C. XI 558
 zevk-i kesret C. X 36
 zevk-i ma'rîfet C. VI 501, 543
 zevk-i Muhammedî C. I 360; C. III 178; C. V 459,
 636; C. XII 177
 zevk-i müşahedé C. VIII 215; C. X 443; C. XI
 385
 zevk-i nefsâni C. IX 160; C. XI 115, 128
 zevk-i rûhânî C. I 226, 410; C. V 620; C. VII 198;
 C. IX 160; C. X 143, 449; C. XI 181
 zevk-i suhûdi C. VIII 215; C. IX 639
 zevk-i tenâsûl C. VIII 394
 zevk-i tenzîh C. I 519
 zevk-i tevhîd C. II 460, 470
 zevk-i ulûhiyyet C. VI 544
 zevk-i ümidi C. X 363
 zevk-i vahdet C. II 138, 516; C. V 335; C. IX 84;
 C. X 36, 408
 zevk-i vicdânî C. IV 501
 zevk-i vicdânî C. I 126
 zevk-i visâl C. III 458
 zevkte ittihâd C. XI 38
 zeyne'l-âbîdîn C. XIII 67
 zeyrek C. VIII 282; C. XII 155
 zeyreklik C. VII 403-405, 409; C. XII 155
 zeyt C. XIII 173
 zeytin C. VII 185
 zeytin yağı C. II 161; C. VII 136
 zeytûn C. III 425
 zibik C. XII 344
 zidd Bk. ezdâd C. I 358, 440, 568; C. II 33, 190,
 284, 326, 357, 358, 359, 360, 529, 534,
 562; C. III 348, 427, 428, 445; C. IV 88,
 411; C. VI 337, 358, 534, 628; C. VII 388;
 C. VIII 269, 335; C. IX 217, 288, 304, 345,
 437, 438, 645; C. X 200, 350, 368, 385,
 400, 401, 449, 577, 578; C. XI 21, 25, 27,
 30, 31, 33, 194, 257, 258, 443, 500, 525,
 527, 528, 554; C. XII 72, 81, 84, 159, 238,
 243, 447, 492, 517, 518, 521, 575; C. XIII
 312
 zddeymi cămiyet C. XI 500
 zddeiyet C. II 280, 285, 326; C. VI 332; C. XI
 31, 32, 599; C. XII 161
 zdilar mücemi olmaz C. III 328
 zilâl Bk. zilâl C. VI 540; C. VII 488; C. IX 214
 zilâl-i sıfât ve esmâ C. XII 278
 zilâl-i esmâ C. II 158, 255, 475, 480; C. III 290
 zilâl-i esmâyye C. VII 395
 zilâl-i sıfatyye C. XII 562
 zill Bk. zilâl gölge, säye C. I 315, 520; C. II 160,
 219, 257, 432, 474, 475, 508; C. III 101,
 195, 265, 270, 290, 294, 295, 310; C. IV
 216; C. V 460; C. VI 57, 463, 464, 589; C.
 VII 386; C. VIII 83; C. IX 116, 259, 323,
 333, 334, 347, 613, 614; C. X 314, 347,
 348, 446, 624; C. XII 572, 594, 595; C. XIII
 299
 zill-i esmâ i İlâhi C. VIII 279
 zill-i İlâhi C. I 196, 426; C. II 509; C. X 347
 zill-i zâl C. V 430, 432
 zmân C. V 372
 zindik C. I 442; C. II 293, 466; C. III 363, 364;
 C. VI 116; C. XII 613
 zîrh C. IV 509; C. V 397, 488, 489; C. VI 267,
 268, 270; C. X 194, 403; C. XI 464
 zîrh yapılıcık C. VI 30
 zîrnük C. VII 441
 zîfâf C. II 38; C. VII 34
 zîhâfât C. I 53
 zî-hayât C. V 272
 zîkr Bk. ezkâr C. I 84; C. II 63, 68; C. III 90, 91,
 112, 192, 459, 472, 473, 493; C. IV 9, 311,
 413; C. V 67, 69, 70, 107, 297, 430, 431,
 480; C. VI 127, 165, 230, 437, 446; C. VII
 139, 140, 520; C. IX 111, 204, 396; C. X
 521; C. XI 57, 432, 485; C. XII 206, 580,
 591; C. XIII 49, 51, 105
 zîkr üfîkr-i İlâhi C. II 347
 zîkr-i cehrf C. VIII 416
 zîkr-i celi C. VI 437
 zîkr-i cûz ve irâde-i küll C. III 199; C. IV 203; C.
 VIII 25, 376; C. XI 491; C. XIII 258
 zîkr-i hafî C. VIII 416
 zîkr-i Hak C. I 295; C. II 124; C. III 212, 417; C.
 IV 390; C. V 65; C. VII 140, 169; C. IX 131;
 C. X 14
 zîkr-i İlâhi C. IX 476; C. XI 224
 zîkr-i kül, irâde-i cûz C. VII 545
 zîkr-i müsebbib C. XII 224
 zîkrullâh C. I 399; C. III 21, 90, 181, 417, 418;
 C. IV 505; C. V 66; C. VI 436, 620; C. VII
 140; C. VII 171, 219; C. VIII 194, 237; C. IX
 323, 430; C. X 230
 zîkrullâh meclisleri C. III 162

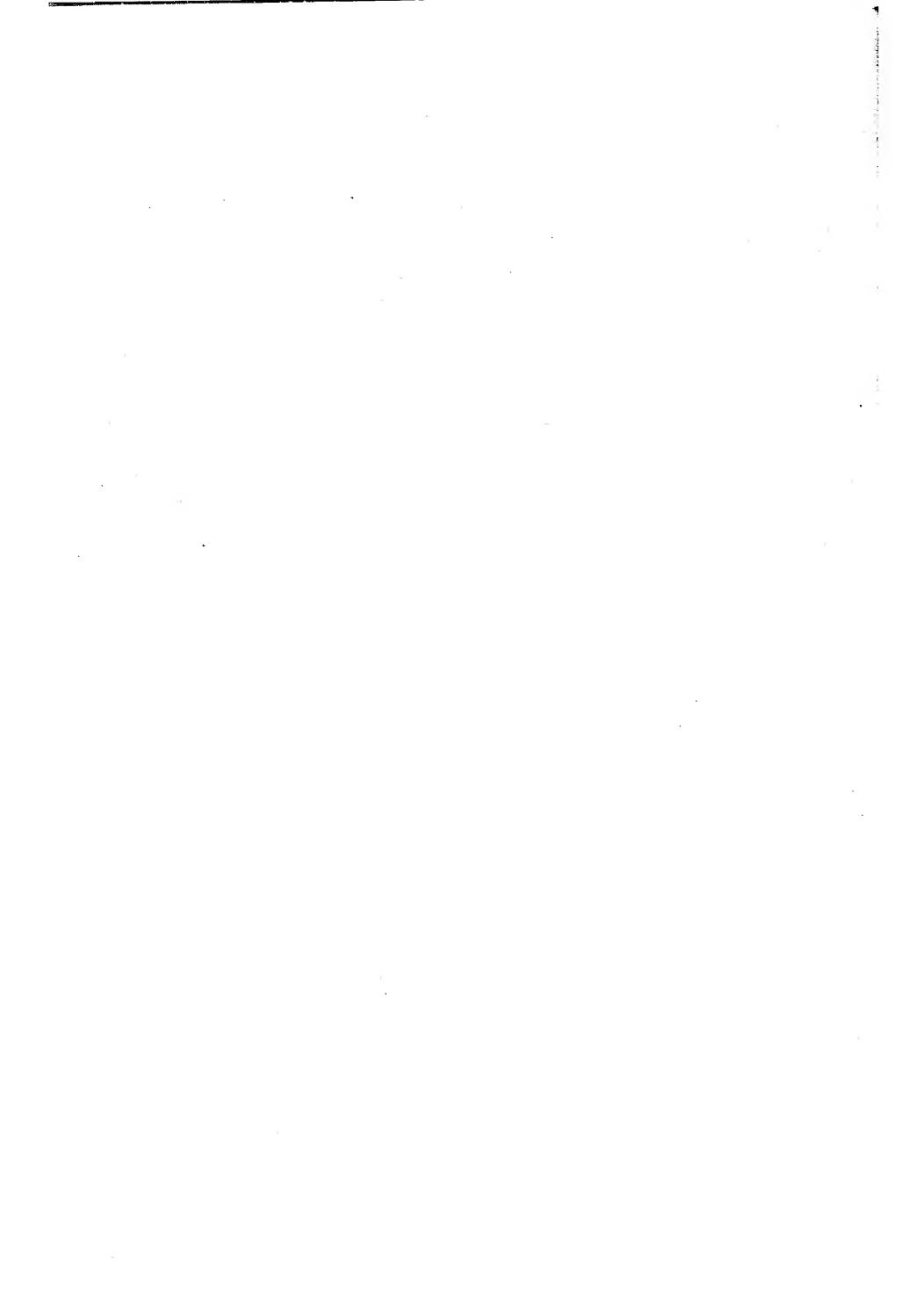

- zillet C. I 236, 278, 520, 573; C. II 224, 329, 360, 410, 483; C. III 87, 309, 339, 340, 414; C. V 180, 306, 354, 457, 529; C. VI 368, 384, 543, 544, 558, 559, 561, 562; C. VII 105, 444; C. VIII 63, 277, 464, 468, 470, 489, 491; C. IX 238, 285, 357, 390, 431, 432, 617; C. X 30, 191, 192, 208, 210, 343, 357, 358, 410, 434, 456; C. XI 94, 96, 97, 124, 390, 486; C. XII 145, 174, 517; C. XIII 18, 105, 109, 147, 289
 zillet-i fakr C. VI 543
 zillet-i mahmûde C. X 459
 zillet-i mezmûme C. X 459
 zillet-i nefis C. VII 172; C. X 459
 zinâ C. I 115, 116, 218, 267, 529, 572; C. II 120, 192, 254, 255, 256; C. III 219, 220, 395; C. IV 103, 250, 412; C. VI 274, 275, 361; C. VII 67, 96, 198, 303, 329, 403, 425, 539; C. VIII 27, 480, 486, 527; C. IX 135, 374; C. X 166, 359, 525-527, 530, 561, 613; C. XI 114, 128, 134; C. XIII 18, 189
 zinâ isnâd etmek C. II 444
 zincir C. II 348, 369; C. III 371; C. VI 549, 578; C. VII 325, 326, 471; C. IX 606; C. XI 97, 211, 267, 277
 zindan C. I 318, 410; C. II 331; C. III 176, 177, 225; C. IV 344, 451, 452; C. V 108, 123; C. VI 124, 157, 158, 302, 563; C. VII 519; C. VIII 56, 59; C. IX 551, 552, 554, 556, 565, 578; C. XI 276; C. XII 220, 277, 278, 376, 468, 469, 491, 613; C. XIII 259
 zindânî C. I 318; C. III 167; C. V 560; C. XII 465
 zindânîler C. IX 21
 zindanlık C. VI 299
 zinet C. VIII 463
 zinet-i dünâyâ C. XII 498, 499
 zinet-i zâhire C. V 267
 Zinnûreyn C. III 258
 zîr C. VII 222
 zîr u bem C. XI 301; C. XII 126
 zîrât C. III 267; C. V 631; C. VIII 349; C. X 634; C. XIII 287
 zîrât gürleri C. III 351, 352
 zîrâtısız harman C. XIII 316, 317, 327
 zirefkend-i büzürk C. II 87
 zirefkend-i hurd C. II 87
 zî-rûh C. I 287; C. III 373; C. XI 59
 ziyyâ BK. işık C. VI 528, 536; C. VII 24, 25, 26; C. X 347, 348, 352, 531; C. XI 218, 243; C. XII 195, 445, 461; C. XIII 51
 ziyyâde C. XIII 226
 ziyyâfet C. XII 163
 ziyyân C. VI 230, 248
 ziyyaret C. IV 107
 ziyyâ-yı ma'rîfet C. XIII 74
 zi-zîl C. II 480; C. III 294; C. VI 57
- zuhûr C. I 53, 234, 520, 521, 543; C. II 239, 328, 329, 378, 480, 481; C. III 214, 291, 299, 300, 311, 324, 326; C. V 271, 471; C. VI 347, 530; C. VII 242, 386, 400; C. VIII 126, 215, 247, 428, 438; C. IX 639; C. X 207, 314, 430, 517, 519, 520; C. XI 232, 244, 245, 287, 528; C. XII 33, 120, 148, 272, 275, 324, 473, 560; C. XIII 24, 83, 84, 229
 zuhûr-i meyîl C. XII 324
 zuhûra muhabbet C. XI 245; C. XII 306
 zuhûrât C. II 38; C. XII 582
 zuhûr-i Âdem C. III 273
 zuhûr-i ahkâm C. XII 300
 zuhûr-i beşer C. XI 196
 zuhûr-i esmât C. II 520
 zuhûr-i eşyâ C. III 450
 zuhûr-i Hak C. III 239
 zuhûr-i hakîkat C. IX 127
 zuhûr-i kemâl C. III 14
 zuhûr-i taleb C. XII 368
 zuhûr-i zât C. III 214
 zulmânî C. IX 645; C. X 21; C. XII 369
 zulmânî hicâblar C. III 231; C. XI 618
 zulmânî perde C. III 230
 zulmânî ve nûrânî hicâb C. XII 311
 zulmânılık C. IX 647
 zulmânîyyet C. III 294
 zulmet BK. „ulümât, karanlık C. I 357, 359, 373, 387, 570; C. II 187, 475, 529, 542; C. III 22, 41, 72; C. IV 391; C. VI 119, 120, 398, 402, 479, 481, 534, 554, 591; C. VII 131, 132, 136, 146, 184, 298, 362, 368, 487, 488, 498; C. VIII 497; C. IX 25, 26, 437, 547; C. X 347, 366, 416, 417, 531, 537; C. XI 157, 237, 517, 599, 603; C. XII 81, 369; C. XIII 68
 zulmet yakıcı C. II 484
 zulmet-i beşeriyye C. II 484, 485
 zulmet-i cehîl C. III 304, 482; C. IV 310; C. VI 415
 zulmet-i Celâl C. IV 246
 zulmet-i dünâyâ C. III 298; C. XII 301
 zulmet-i fenâ C. VI 398
 zulmet-i hayâl C. X 537
 zulmet-i isyân C. XI 197
 zulmet-i nefsâniyye C. VI 604; C. X 404
 zulmet-i tabiat C. II 475; C. III 317; C. IV 80, 324; C. V 184, 185, 193; C. VI 149, 514, 638; C. VII 145, 182, 189; C. VIII 412, 459, 467; C. IX 13, 14, 19, 429; C. XI 267, 296, 387, 397, 434, 465, 517; C. XII 161, 297, 363, 462; C. XIII 300
 zulmet-i tabîyye C. IV 38, 219, 220, 221, 225, 234, 464, 502, 503; C. V 283, 576, 582, 586; C. VI 592, 635; C. XI 264, 318; C. XII 310, 561, 562, 567; C. XIII 61, 75, 116

TERİMLER, DEYİMLER VE BАЗI KELİMELER İNDEKİ

- zulmet-i tabiiyye ağacı C. XII 563
 zulmet-i tabiiyye-i beseriyye C. IV 18, 19
 zulmet-perest C. XIII 75
 zulm-i azıfın C. VIII 345
 zulüm C. I 211, 291, 387, 400, 402-404, 456,
 514; C. II 128, 183, 185, 515; C. III 350; C.
 IV 10-13, 15, 26, 27, 457; C. V 12; C. VI 13,
 15, 16, 19, 20, 23, 28, 115, 164, 186, 274,
 275, 280, 298, 301, 376, 572, 575, 591-
 594, 596, 597, 602; C. VII 51, 350, 351,
 362, 425, 480, 481; C. VIII 154, 191, 198,
 291, 345, 358; C. IX 211, 367-369, 407,
 543; C. X 57, 274, 315, 323, 326, 327,
 560, 617; C. XI 289, 444, 445, 464, 490-
 493, 509, 514, 550, 609; C. XII 84, 182,
 211, 216-218, 391, 427, 428, 494, 508; C.
 XIII 187, 202, 204, 205, 270
 zulüm son derecey gelince C. I 292
 zulümât Bk. zulmet C. II 285, 291
 zulümât perdeleri C. XI 621
 zulümât-i cismâniyye C. IX 261
 zulümât-ı kevniyye C. V 417
 zulümât-i neseb C. XIII 307
 zulümât-i selâs C. III 463
 zulümât-ı tabiat C. XI 98
 zulümât-ı tabiiyye C. IV 276; C. VI 604; C. VII
 421; C. XI 114, 116, 231
 zunûn Bk. zan C. VIII 268
 zurna C. VII 220
 zübde C. X 207, 440
 zübde-i âlem C. III 360; C. VII 243; C. IX 36
 zübde-i cihân C. III 335
 zübde-i ehassu'l-havâs C. I 472; C. IV 450
 zübde-i kâinât C. IX 297
 zübde-i mevcûdât C. IX 595
 zûcâc C. III 425; C. IX 428; C. XII 366
 zûcâciyye C. XI 347
 zügürt C. XIII 190
 Zühal C. II 505; C. III 68, 116; C. IV 452
 Zühal'ın rûhâniyeti C. XII 341
 zühd C. I 204; C. III 409, 410; C. VII 74, 75,
 437, 438; C. IX 411, 456, 457, 525; C. X
 50, 55, 137, 141, 159, 171, 172, 231, 246,
 412, 420, 426, 427, 430, 494, 525, 580,
 581; C. XI 104, 155, 163; C. XII 60, 61; C.
 XIII 20, 26, 229
 zühd-i bârid C. IX 88; C. X 94, 115, 179
 zühd-i hakîki C. III 409
 zühd-i huşk C. X 94, 132, 133; C. XI 166
 zühd-i sûrî C. X 94
 Zühre C. I 129, 264; C. II 60, 505; C. III 116; C.
 IV 452; C. VII 543; C. IX 166; C. X 58
 zû'l-akl C. XII 116, 117
 zû'l-ayn C. XII 116
 zû'l-ayn C. XII 116
 zû'l-çenâheyn C. IV 455
 zûlf C. VI 108, 358, 365; C. IX 140, 606; C. XI
 211
 Zülfekâr C. VIII 477
 Zülfikâr C. VIII 92, 477; C. X 136, 137, 528; C.
 XI 497; C. XII 441, 470
 zû'l-hubük C. XII 132
 Zû'l-kuvvet'l-metin C. V 17
 züll, zül C. VI 561, 562; C. XIII 147
 zümräd C. VI 46; C. VII 259; C. VIII 575, 576; C.
 IX 619; C. X 176, 177; C. XII 364, 607; C.
 XIII 343
 zümräd-i ankâ Bk. ankâ C. II 241; C. VI 87, 609
 zünâr C. II 558; C. IV 513, 515; C. XI 254; C.
 XII 369
 Zür gibben C. XII 241, 244
 zürriyet C. IX 103; C. X 532
 zürriyet-i cismâniyye C. X 532
 zürriyet-i rûhâniyye C. X 532
 zûrriyyât C. VII 243
 zûrriyyet-i beser C. VIII 188
 Züyîne C. VIII 413

Lügatçe

A

Âb: Su.

Âb u gil (kil): Su ve çamur.

Abâ: Yünden yapılmış kaba elbise.

Âbâd: Mâmur, bayındır, sen.

Abd: Kul, köle.

Abdânî: Kula âit, kul ile ilgili.

Abdiyyet: Kulluk, kul olma.

Abdüllâh: Allah'ın kulu.

Abdü'l-câh: Makam, mevkî kulu.

Abdü'l-Hâlik: Yaratıcının kulu.

Abdü'l-mâl: Malin kulu.

Abdü'n-nefs: Nefsin kulu.

Âb-i Hîzr: Âb-i hayatı.

Âb-i revâن: Akarsu.

Âbid: Ibâdet eden.

Abüsü'l-vech: Asık suratlı, suratı asık.

Acâibât: Acâiyip şeyler, şaşılacak şeyler.

Âcâl: Eceller.

Acîb, acîbe: Taaccüb edilecek; şaşılacak.

Acîf: Taaccüb edilecek, şaşılacak, tuhaf.

Acûl: Çok aceleci.

Acûlâne: Çok acele olarak, âcil şekilde.

Acz: Âcizlik.

A'dâ: Adüvvler; düşmanlar.

Âdâb: Edebler; terbiyeler; usûller.

A'dâd: Adetler, sayılar.

Adalât: Adaleler, kaslar.

Adâvet: Düşmanlık.

Add: Sayma, sayı; itibâr etme.

Aded-i ezmân: Zamanların sayısı.

Adeden: Adet olarak, sayıca.

A'del: En âdil; en dengeli.

Âdem: İnsan; adam.

Adem: Yokluk.

Adem-âbâd: Yokluk ülkesi.

Adem-i: ...in yokluğu, ...sizlik.

Adem-i icâbet: İcâbet etmemek; cevap vermemek, kabul etmemek, râzi olmamak.

Adem-i muhâdara: Karşılıklı olarak hikmetli konuþma yokluğu.

Adem-i rizâ: Rizâsizlik, râzi olmama.

Adem-i rû'yet: Görmemе, görmezlik; görüşsüzlik.

Adem-i tenâhî: Nihâyetsizlik, nihâyeti olmama.

Adem-i vusûl: Vâsil olamama; erişememe.

Ademiyet: Yok olma hâli, yokluk.

Âdemî: Âdemoglu, insan.

Âdemîyyet: Âdem olus, insanlık.

Ademü'l-adem: Yokluğun yokluğu.

Ademü'l-vücûd: Varlığın yokluğu.

- Âdeten:** Âdet olarak, alışılmış olarak.
- Âdeti hark etmek:** Alışılmışın üstüne çıkmak; tabiat kânumanın dışına çıkmak; hârikulâde şey yapmak.
- Adgâsu ahlâm:** Kanıtk rüyalar; tâbire gerek olmayan, mânâsız rüyalar.
- Adîmî'l-imkân:** Mümkün olmayan, imkân-sız.
- Adl:** Adâlet; doğruluk.
- Adû, Adüvv:** Düşman.
- Âfâk:** Ufuklar; insana nisbetle dışındaki varlık âlemi, dış âlem, cismâni âlem.
- Âfâkî, âfâkiyye:** Âfâka âit, dış dünyâya âit, maddî âlem ile ilgili.
- Aferide:** Yaratılmış, mahlük.
- Âfitâb:** Günes.
- Âfitâb-i felekî:** Felege mensup günes.
- Afüvv:** Dâima affeden, merhametli, bağışlayan.
- Âgâh:** Bilgili, haberdar; uyruk.
- Âgâhi:** Ağâhlîk; bilgili olma.
- Âgâlt, Egâlt:** İnsanı yanıtacak hatâlı sözler, seyler.
- Âgâz:** Başlama.
- Âğdiye:** Gidâlar.
- Âglâl:** Boyuna geçirilen zincirler, prangalar, kelepçeler.
- Âgleb:** Daha gâlip, en gâlip; daha kuvvetli, en üstün.
- Âğmez:** En gâmîz, en kapalı, en güç, anlaşılması en zor.
- Âgnâ kulübénâ:** Kalplerimizi zengileştirsün!
- Âgniyâ:** Zenginler.
- Âgrâz:** Garazlar; maksatlar.
- Âgsân:** Gusnler; ağaç dalları, budakları.
- Âgyâr:** Gayrı; Hât'tan gayrı olan seyler, mâsîvâ.
- Ah:** Erkek kardeş.
- Ahâd:** Birler; birden dokuza kadar olan sayılar.
- Ahad:** Bir, kişi, kimse.
- Ahad:** (Esmâ-i hüsnâdan) İkincisi olmayan bir; yegâne bir; sayidan olmayan bir, sonsuz bir.
- Ahâdis:** Hadisler; sözler.
- Ahadîyyet:** "Ahad" olma, sayidan olmayan birlik.
- Ahadîyyetü'l-cem':** Cem'in birliği.
- Âhirü'l-emr:** İşin sonunda.
- Ahiz:** Ahz eden, alan, alıcı.
- Ahize:** Alıcı.
- Âhar:** Diğer, başka.
- Ahcâr:** Hacerler; taşlar.
- Ahdar:** Yesil.
- Ahdâs:** Hadesler; pislikler; yeni peydâ olan seyler; delikanlıklar.
- Ahd-siken:** Ahdinde durmayan, ahdini, sözcün bozan.
- Ahfâ:** En gizli; insanlarda bulunan yedi latifeden biri.
- Ahfâyyet:** En gizli olma.
- Âhir:** (Esmâ-i hüsnâdan) Her şeyin varlığı kendisinde son bulan, her şey son bulunca sâdece kendisi var olarak kalan.
- Âhir:** En son, son.
- Âhir:** Son, sonuncu.
- Âhirün:** Sonra olanlar, sonrakiler.
- Ahkâb:** Seksen yıllık süreler; uzun yıllar, pek uzun müddet.
- Ahkâm:** Hükümler.
- Ahkem:** En çok hükümeden; en sağlam, en kuvvetli.
- Ahlâf:** Halefler; birinin yerine geçenler, sonraki nesiller.
- Ahlâk-i hamîde:** Övülen, beğenilen ahlâk.
- Ahlâm:** Tâbir edilmeyen mânâsız rüyâlar, rüyâda görülen seyler.
- Ahlât-i erbaa:** Dört ahlât: Safra, dem, sevdâ, balgam.
- Ahmâl-i sakile:** Ağır yükler.
- Ahmer:** Kırmızı.
- Ahsen:** En güzel, daha güzel.
- Ahsen-i takvîm:** En güzel sûret.
- Ahvâl:** Haller; durumlar.
- Ahvel:** Şaşı.
- Ahyânen:** Ara sıra, bâzan.
- Ahz:** Alma, tutma, elde etme; muâhaze etme, cezâ ve mükâfat verme.
- Ahz u i'tâ:** Alma ve verme; alış veriş.
- Akab:** Arka, ard.
- Akâmet:** Verimsizlik, neticesizlik.
- Akârib:** Akrepler.
- Akd:** Bağlama, düğümleme, birbiritle birleştirme; sözleşme, uyuşma, nikâh.
- Akdem:** En kadim, en önce, ilk.
- Akdes:** En kudsî; en mukaddes.

- Âkîl:** Akıl sahibi, akilli.
- Âkîd:** Akd eden; düğümleyen, kuran, düzenleyen.
- Âkîf:** İbâdet eden, sebat eden.
- Âkil:** Yiyen, yiyci.
- Âkile:** Yenirce hastalığı.
- Âkim:** Kisir; neticesiz; semere vermeyen.
- Akl-ı maâd:** Mânevî ve ahrete âit meseleleri idrâk eden akıl; fizik âlem ötesini, metafizik ilgili şeyleri kavrayan akıl.
- Akl-ı maâs:** Dünyâ işlerini ve tabiat âleminiyle meseleleri idrâk eden akıl.
- Akreb:** En yakın.
- Aks:** Aksetme, yansımıma.
- Aksâ:** En son, son, en uzak.
- Aksâm:** Kisimlar.
- Aksâm-ı erbaâa:** Dört kısım.
- Aksâm-ı nâs:** İnsanların kışımları.
- Aksâ-yı emâkin:** Mekânların en uzağı.
- Aktâb:** Kutuplar.
- Aktâr:** Taraflar, yönler, bölgeler, çaplar.
- Akvâ:** En kavî, en sağlam.
- Akvâl:** Kaviller; sözler.
- Akvâm:** Kavimler; topluluklar; milletler.
- Akvâm-ı mâziye:** Geçmiş kavimler.
- Akvem:** En doğru, en âdil.
- Âl:** Şeref sahibi ve büyük bir kimsenin yakınları.
- Âlâ:** İhsanlar, nîmetler.
- A'lâ:** En üstün; daha üstün.
- Alâ-derecâtihim:** Derecelerine, mertebelerine göre.
- Âlaf:** Binler.
- Alâ-hidetin:** Tek başına, ayrıca; tek tek.
- Alâîm:** Alâmetler, nişanlar.
- Alaka:** Pihtlaşmış kan.
- Alâ-kadîrîl-îstîfâ:** Güç yettiği kadar.
- Alâkât:** Alâkalar, bağlar, ilgiler.
- Alâ-külli-hâl:** Her halde, her hâl ü kârda.
- Âlâm:** Elemler.
- A'lâm-ı guyûb:** Gayblerin işaretleri, isimleri.
- Alâ-mâ-hiye-aleyh:** Olduğu şey üzere; olduğu gibi, gerceği üzere, mâhiyeti üzere.
- Alâmât:** Alâmetler.
- Alâ-melei'n-nâs:** Herkesin önünde; göz önünde.
- Alâ-merâtibihim:** Mertebelerine göre.
- Alâ-merri'l-edvâr ve'l-kurûn:** Devirler ve asırlar geçtikçe; devirler ve asırlar boyunca.
- Alâ-sebîl'l-umûm:** Umûmî yolda; umûmî bir şekilde.
- Âlât:** Aletler, väsitalar, araçlar.
- Alâ-tarîk'l-...: ...yoluyla, sûretyile.**
- Alâ-tarîk'l-içâz:** İçâz yoluyla; mücîzevî bir şekilde ifâde etmek sûretyile.
- Alâ-tarîk'l-ihâta:** Ihâta sûretyile, kuşama yoluyla.
- Alâ-tarîk'l-ilhâm:** İlham yoluyla.
- Alâ-tarîk'l-mâ'refe:** Mârifet yoluyla.
- Alâ-tarîk'l-müşâa:** Hisseleri ayrılmaksızın; hisseleri ayrı olmamak sûretyile.
- Alâ-tarîk'l-verâse:** Verâset yoluyla.
- Alâ-tarîk'i-teemâml:** Teemâml yoluyla; derin düşünme sûretyile.
- Alâ-tarîk'i-t-teâsûl:** Üreme yoluyla.
- Alâ-tarîk'i-t-tesâvî:** Müsâvî, eşit bir sûrette.
- Alâ-tarîk'i-t-tevbîh:** Tevbîh, azarlama sûretyile.
- Alâ-vechi ... : ... vechi üzere, .. sûretyile.**
- Alâ-vechi't-tâfsîl:** Tâfsîl sûretyile aynılık olarak.
- Alâ-vechi't-tamâm:** Tam bir sûrette.
- Alâ-vechi't-teselsül:** Teselsül sûretyile, zıncırılma olarak.
- A'lâ-yı illiyîyîn:** En yüksekerlerin yüksegi.
- Âlâyîs:** Debdebe, gösteriş.
- Ale'd-devâm:** Devamlılık üzere, devamlı olarak, dâimâ.
- Ale'l-âde:** Âdet üzere, tabî olarak, tabî, bağı; alelâde.
- Ale'l-amâyâ:** Kötü kötüne, görmeksiz, istemeyerek.
- Ale'l-ekser:** Ekseriyâ.
- A'le'l-gâyat:** Gâyelerin en yüksegi; neticelein en yüksegi.
- Ale'l-hâkıka:** Hâkîkat üzere; gerçekten.
- Ale'l-itlâk:** İtlâk üzere; mutak sûrette; umûmî olarak, umûmiyetle.
- Ale'l-infirâd:** Ferd ferd; birer birer, aynı aynı.
- Ale'l-kâide:** Kâide olarak, kurala gereğince, usûlen.
- Ale'l-umûm:** Umûmîyet üzere; genel olarak.
- A'lem:** En âlim, en çok bilen.
- Ale's-seviyye:** Müsâvat üzere, eşit sûrette; seviyesine göre.

Ale't-ta'yîn: Tâ'yîn etmek suretiyle, belirte-rek.

Ale't-takrîb: Takriben, aşağı yukarı.

Ale't-tedrîc: Tedricen, derece derece, dereceli olarak.

Ale't-tevâfi: Arka arkaya, birbiri ardınca.

Alef: Yulaf; ot, saman, hayvan yemi.

Alem: Nişan, alâmet; bayrak, sancak; özel isim.

Âlemiyân: Âleme mensup olanlar, insanlar.

Aleyhi ve âlihi's-salâtî v'e's-selâm: O ve âlı üzerine salât ve selâm olsun!

Aleyhi'l-la'ne: Ona lânet olsun!

Aleyhime's-selâm: Selâm ikisinin üzerine olsun!

Aleyhimî's-selâm: Selâm onlann üzerine olsun!

Aleyhi's-selâm, (a.s.) : Selâm onun üzerine olsun!

Aleyhine: Onun üzerine, onun hakkında; ona karşı.

Âlî, alîyy, alîyye: Yüce, yüksek.

Âlî: Yüksek, yüce.

Âlî-cenâb: Şerefli, yüksek; cömert.

Âlihe: İlahalar, tannılar.

Aliyy, Âlî: (Esmâ-i hüsnâdan) En yüce olan, kemal sıfatlarından en üstün olan.

Alîm: (Esmâ-i hüsnâdan) En çok bilen, bilgi-si ezelî ve ebedî olan, her şeyi her yönü-yile bilen.

Âlim-billâh, Âlim-i billâh: Allâh'ı bilen, Allâh ile bilen.

Amâ: Kötüük.

A'mâ: Kötü.

Amâ': Ince bulut; ahadiyet veya vâhidîyet mertebesi.

Âmâl: Emeller.

A'mâl: Ameller.

A'mâl-i hayriyye: Hayır amelleri, hayır ile ilgili ameller.

A'mâl-i tâliha: Uygunsuz, yaramaz, fenâ ameller.

A'mâliyye: Amellere âit, amellerde ilgili.

Ameliyyât: Ameliyeler, işlemler.

Amîk, amîka: Derin.

Âmil: Amel eden, işleyen; sebep; vergi toplayan memur; devlet memuru.

Âmilîn: Amel ediciler.

Âmîzîş: Karışma, geçinme.

Âmm, âmme: Umûmî, umûmu ilgilendiren, genele âit; avam.

Âmme: Umum, avam.

Âmme-i mü'mînîn: Müminlerin umûmu.

Âmûden: Dikine olarak.

Anâsîr: Unsurlar.

Anâsîr-ı basîta: Birleşik olmayan basit unsurlar.

Anâsîr-ı erbaa: Dört unsur.

Anen-fe-ânen: Bir andan diğer âna; gittikçe, gitgide, sürekli.

Ân-ı gayr-i müñkasîm: Parçalanamayan, en küçük zaman dilimi.

Ân-ı vâhid: Bir an.

Ânîfîn: Biraz önce, yukarıda.

An-karîb: Yakında.

Anhüm: Onlardan.

Anhümâ: O ikisinden.

A'râf: Cennet ile cehennem arasındaki yer; âdetler, ustller; surt, tepe.

Ârâîs: Gelinler.

Ârâm-ı dil: Gönül sükûnu, rahatlığı.

Ârâste: Bezenmiş, süslenmiş.

Ârâyîş: Süs, zînet; süsleme.

Ârâyîş-i günâ-gün: Çeşit çeşit süs.

Araz: İki zamanda bakı olmayan ve varlığı kendinden olmayıp başkasından olan şey.

A'râz: Arazlar.

A'ref: En ârif; en çok irfan sahibi; en çok bilen.

Âriz, ârizâ: Ârz olan; sonradan gelen, gelip geçici olan.

Ârizî, ârizîyye: Sonradan gelen; gelip geçici olan.

Âri: Çiplak; soyulmuş.

Ârif: Bilen, tanıyor.

Ârif-i billâh, Ârif-i billâh: Allah'ı bilen, Allah ile bilen.

Ârif-i muhakkîk: Tahkîk sahibi ârif, bir şeyi hâkîkatîyle bilen.

Ârifân: Ârifler.

Ârifân-ı billâh: Allâh'ı ârif olanlar, Allah ile bilenler.

Ârifin: Ârifler.

Ârîyet: Ödünç, îğreti, geçici.

Ârîza: Küçükten büyüğe yazılın dilek yazısı; dilekçe.

- Arûs:** Gelin.
- Arûs-i zîbâ:** Süslü; güzel gelin.
- Arz:** Genişlik, en; enlem.
- Arz:** Gösterme, bildirme.
- Arz-ı ubûdiyyet:** Kulluguunu sunma.
- Arzan:** Genişlik olarak, genişliğine, enine; en-lem bakımından.
- Arzî, arziyye:** Arza mensup, arz ile ilgili, yer-küresine âit.
- Arziyyât:** Arz, yeryüzü ile ilgili şeyler.
- (a.s.):** (Aleyhi's-selâm) Allah'ın selâmu onun üzerine olsun!
- As'ab:** En zor, en güç; daha güç.
- A'sâb:** Sinirler.
- Asâkir:** Askerler.
- Asamm:** Sağır.
- Âsân:** Kolay.
- Âsâr:** Eserler; te'sirler; filler.
- Âsâr-ı alîyye:** Yüksek eserler.
- A'sâr:** Asırlar, yüzyıllar.
- Adsak:** En sâdik, en doğru.
- Asfâ:** En sâf, en temiz, en hâlis.
- Asgar:** En küçük, daha küçük.
- Ashâb:** Sâhipler; sohbet arkadaşları, arkadaş-lar.
- Ashâb-ı cibâyât:** Vergileri toplayan memur-lar.
- Âsim:** Koruyan, gündeňtan muhâfaza eden.
- Âsî:** İsyân eden, emre karşı gelen.
- Asl, Asıl:** Esas, kök, asıl, temel, prensip, kâide.
- Asl-ı fâsid:** Bozuk esas, prensip.
- Asl-ı sahîf:** Doğru, sağlam esas, prensip.
- Asl-ı sâni:** İkinci esaslı.
- Aslah:** Daha Sâlih; en iyi, en yakışan, en uy-gun.
- Asliyye, asîl:** Asla âit, asilla alâkâlı; esası.
- Asliyyet:** Aslı olma, asıl olma.
- Aslu'l-usûl:** Asılann aslı, esasların esâsı.
- Asnâf:** Sınıflar.
- Asnâf-ı a'mâl:** Amellerin sınıfları, kısımları.
- Ansâm:** Sanemler; putlar.
- Asumân:** Semâ, gök.
- Asvât:** Savtlar; sesler.
- Aşr:** On.
- Aşerât:** Onlar.
- Âşikân:** Âşıklar.
- Âşiyân:** Yuva; mesken, ev.
- Aşk-bâzhîk:** Sevgi gösterisinde bulunma, aşıklık.
- Âşüfte:** Delicesine seven, perişan bir halde olan.
- At'ime:** Taamlar; yemekler.
- Atâ:** Verme, bağışlama; ihsan, bağış.
- Atâ-bâhş:** Bahş veren; bağısta bulunan.
- Atâullah:** Allâh'ın atâsı, hediyeleri, bağışları, ihsâ-nı.
- Atâyâ:** Atiyeler; hediyeler, armağanlar.
- Atbâk:** En mutâbık, en uygun.
- Âteşin:** Ateşten, ateş hâlinde.
- Atf:** Eğne, meylettirme; bağlama; dokunma.
- Âtifet:** Karşılık beklemeden gösterilen sevgi; iyilik severlik.
- Atîl:** Boş, faydasız; tenbel.
- Ât'tiyât:** Auyyeler, hediyeler.
- Âtiyyât-ı esmâiyye:** İlâhi isimlerin bağışla-nı.
- At'tye:** Bağış, ihsan, atâ.
- Attiyye:** Hediye, armağan, bağış.
- Âti:** Gelen, gelecek; gelecek zaman.
- Âti-i karîb:** Yakın gelecek.
- Atîk:** Eski.
- Âtiyyü'z-zîkr:** Zikri gelecek olan; aşağıda zikredilecek olan.
- Ats:** Susuzluk.
- Atşân:** Susuz.
- Attâr:** Güzel koku; içne iplik vesâire satan, aktar.
- Atyâb:** En güzel.
- Av'ava:** Havlama, uluma.
- Avâik, Avâyîk:** Engeller.
- Avâkib:** Âkibetler, neticeler.
- Avâlim:** Âlemler.
- Avâlim-i şehâdiyye:** Şehâdet âlemleri; görülen âlemler.
- Avâmm:** Halk, umum insanlar; ârif olmayan kimseler.
- Avâid:** Gelirler.
- A'vân:** Muâvimler; yardımcılar.
- Avâriz:** Arızalar; sonradan olan şeyler; engel-ler.
- Avâyîk, Avâik:** Engeller.
- Avdet:** Dönme, dönüş.
- Avene:** Yardımcılar, destek olanlar.
- Avn:** Yardım; yardımcı.
- Ayân:** Belli, açık, âşikâr, meydanda.

- A'yân:** "Ayn"lar; hakikatler; maddeler.
- A'yân-i sâbîte:** Değişmez, sabit hakikatler.
- Ayânen:** Âşıkâr bir şekilde.
- Âyât:** Ayetler, alâmetler, nişanlar.
- Âyatullah:** Allah'ın âyetleri, işaretleri.
- Âyîne:** Ayna.
- Ayn:** Göz, kaynak, çeşme, asıl; hakikat, zât, ta kendisi, kendisi; cisim, madde.
- Ayne'l-yakîn:** Görerek kesin bir şekilde bilme.
- Ayen:** "Ayn" olarak.
- Ayn-ı basar:** Görme duyușu olan göz, baş gözü.
- Ayn-ı basret:** Basiret gözü.
- Ayn-ı bu'd:** Uzaklığın ta kendisi.
- Ayn-ı cân:** Rûhun zâtı, rûhun bizzat kendisi.
- Ayn-ı cehîl:** Cehâletin ta kendisi.
- Ayn-ı cem:** Cem' mertebesinin hakikati.
- Ayn-ı fesâd:** Fesâdın ta kendisi.
- Ayn-ı hayr:** Hayrin ta kendisi.
- Ayn-ı hicâb:** Hicâbin ta kendisi.
- Ayn-ı inâyet:** İnhâyetin kendisi.
- Ayn-ı merî:** Görülenin hakikati, görülenin ta kendisi.
- Ayn-ı meşgûliyyet:** Mesgûliyetin ta kendisi.
- Ayn-ı mukarrebîn:** Mukarreblerin çeşmesi.
- Ayn-ı râî:** Görernen gözü, görernen hakikati.
- Ayn-ı sabîte:** Sabit, değişmez olan hakikat.
- Ayn-ı savâb:** Savâbin, doğrunun ta kendisi.
- Ayn-ı suâl:** Suâlin ta kendisi.
- Ayn-ı tâat:** Tâatın ta kendisi.
- Ayn-ı vasîl:** Vuslatın ta kendisi.
- Ayn-ı vâhidî:** Tek bir "ayn"; tek bir hakikat.
- Ayn-ı vücûd:** Vücûdun, varlığın ta kendisi, vücûdun hakikati.
- Ayn-ı yakîn:** Yakîn gözü; kat'iyet ve kesin bilgi gözü.
- Aynî, ayniyî:** "Ayn'a âit, "ayn" ile ilgili.
- Ayniyet:** Ayn olma, hakikati ile aynı olma.
- Aynü'd-dîn:** Dînin kendisi, dînin zâtı.
- Aynü'l-yakîn:** Yakın gözü.
- A'yün:** Gözler.
- A'yün-i nâzirîn:** Bakanların gözleri.
- Ays:** Yaşayış, yaşama.
- A'zâ:** Uzuvlar; organlar.
- Azâim (îlm-i):** Tıslımlı sözler ilimi.
- A'zam:** En büyük, daha büyük.
- A'zâ-yı sâire:** Diğer organlar.
- A'zâ-yı vücûdiyye:** Vücûdun uzuvalan, organlan.
- Azamet:** Büyüklük, yükselik.
- Âzâr:** Tekdir, incitme; kınıma, kırıklık, kırgınlık.
- Azb:** Tatlılık; tatlı, şirin.
- Azhar:** En zâhir, en âşıkâr, en görünen.
- Azîm, azîme:** Büyüük.
- Azîm:** (Esmâ-i hüsnâdan) Azamet, ululuk sahibi, çok yüce, çok büyük, sınırsız ve kâytıtsı büyülük sâhibi.
- Azîmet:** Gitme, gidiş, yönelme; niyet etme, kasdetme.
- Azîmü'l-kadr:** Kadri, kıymeti, derecesi büyük olan; şerefli, ulu.
- Azîmü's-şân:** Şâni büyük olan, yüce olan.
- Azîz:** (Esmâ-i hüsnâdan) Izzet ve yükselik sahibi, mağlûp edilemeyen, her şeye galip olan; her seye gücü yeten.
- Azîz, azîze:** Izzet sahibi; muhterem; değerli, kıymetli; sevgili.
- Azîzân:** Azizler.
- Azîzü'l-menâl:** Erişilmesi değerli olan.
- Azm etmek:** Niyet ve kasdetmek.

B

- Bâb:** Kapi; fasıl, bölüm, mevzû; husus, mes'ele.
- Bâb-ı erbaîn:** Kirklar bâbı.
- Bâ-çâre:** Çâre ile, çâreli.
- Bâde:** Sarap, içki.
- Bâ'dehû:** Ondan sonra; sonradan.
- Bâ'de:** ...den sonra.
- Bâ'de'l-: ...den sonra.**
- Bâ'de'l-fenâ:** Fenâdan sonra.
- Bâ'de'l-ilm:** İlîmden sonra; bildikten sonra.
- Bâ'de'l-imtizâc:** İmtizâcdan, karışmadan sonra.
- Bâ'de'l-intisâb:** İntisabdan sonra.
- Bâ'de'l-mevt:** Ölümden sonra.
- Bâ'de'l-müsâade:** İzin verildikten sonra.
- Bâ'demâ:** Bundan sonra, bundan böyle.
- Bâ'de's-süret:** Süreten sonra.
- Bâdî-ı semûm:** Semûm rüzgarı.
- Bâdî:** Sebep olan, sebep.
- Bâdî-i nazar:** İlk bakışta.
- Bâdiye:** Çöl, kır, köy.
- Bağbân:** Bahçıvan.

- Bağteten:** Birden bire, anısızın.
- Bağı:** Azgınlık, aşırı gitme, serkeşlik.
- Bahâ:** Kiyemet, değer.
- Bahâhâs:** Çok bahsedeni; bahsi seven; çok araşturan; çok münâkaşacı; iddiaci; cedeli ci.
- Bahîl:** Cimri, eli sıkı.
- Bâhir:** Belli, açık, apaçık; parlak, ışıklı.
- Bahr:** Deniz.
- Bahr-i muhit:** İlâha eden deniz; kuşatan deniz; okyanus.
- Bahrî, bahriyye:** Denize âit, deniz ile ilgili.
- Bâhs:** Bahsetme; araştırma.
- Bâhs:** Bağış, ihsan.
- Baht:** Öz, hâlis, sırf, saf.
- Bâid, bâide:** Uzak, irak.
- Bâis:** Sebel olan; gönderen; ıcap ettiren.
- Bâis:** (Esmâ-i hüsnâdan) Sebepleri yaratılan, ölümlerdiriltilen, peygamberler gönderen.
- Bâk:** Korku, çekinme, kaygı.
- Bakara:** Sığır, inek.
- Bâ-kemâl:** Kemâlli. (Cemâl-i bâ-kemâl: Tam ve mükemmel güzellik.)
- Bâkî, bâkiye:** Geriye kalan, bundan başka; bâki olan, devamlı olan, dâimî.
- Bâkî:** (Esmâ-i hüsnâdan) Dâimâ var olan, sonsuz olarak varlığı devam eden.
- Bâl u pâl:** Kanat ve ip; kol, kanat; güç kuvveti.
- Bâl:** Kanat; kol; boybos; üst, yukarı.
- Bâlâ:** Yukarı, üst; yüksek, yüce.
- Bâlâter:** Daha yüksek, pek yüksek.
- Bâlîg, bâliga:** Bülfâa eren; vâsil olan, erişen, yetişen; son mertebeyle ulaşan; yekûn.
- Bâr:** Yük; defa, kerre; meyve; izin, müsâade.
- Bârân:** Yağmur.
- Bârî:** Temiz ve sağlam bir nizâm üzere yaratıcı.
- Bârid:** Soğuk.
- Bârid-i ratb:** Soğuk ve yaşlı.
- Bârid-i yâbis:** Soğuk ve kuru.
- Bârigâh:** Çadır, yüksek divan.
- Bârikât:** Bârikalar, şimşek ve yıldırım panıtlan.
- Bâriz:** Âşikâr, açık.
- Bâ's:** Gönderme, sevketme; diriltme, dirilme.
- Bâ's-i Muhammedî:** Hz. Muhammed'in peygamber olarak gönderilmesi.
- Bâ-safâ:** Safâhî.
- Bâsar:** Görme duygusu, görme, görüş.
- Bâsar-ı ma'hûd:** Mâlüm, bilinen görme duygusu, bilinen görme.
- Bâsîra, (kuvve-i)** ... : Görme duygusu, görme gücü.
- Bâsit:** (Esmâ-i hüsnâdan) Lütuf ve rahmeti yayan, hayırlar veren; nizik, neşe, rahatlık ve bolluk veren.
- Bâsîr:** (Esmâ-i hüsnâdan) Eksiksiz gören, görürük olan; görme duyusu veren.
- Bâsit:** Mürekkeb olmayan, birleşik olmayan.
- Bast:** Yama, açma; uzun uzun anlatma, geniçe anlatma.
- Bast-ı sâbîk:** Yukanda geçen geniçe anlatma.
- Bâtlî, bâtle:** Gerçekliği olmayan, gerçek olmayan; boş, beyhûde, abes.
- Bâtin, bâtîne:** İç, gizli.
- Bâtin:** (Esmâ-i hüsnâdan) Gizli, varlığı gizli olan.
- Bâtinînen:** Bâtin bakımından; içten; iç yüzünde, içinden.
- Bâtinî-ı mahz:** Sırf bâtinî; tam mânâsıyla bâtinî.
- Bâttîy, Bâtî:** Yavaş, ağır hareketli.
- Bâtn:** Karnı; iç.
- Batn-ı mâder:** Ana karnı.
- Battâl:** İşe yaramaz; cesur, kahraman; pek büyük.
- Bâyi' :** Bâlat eden.
- Bâz:** Bâzı, bir kısım, bir parça, birkac.
- Bâzî:** Pazzi; güç, kuvvet, istidat.
- Becâ:** Yerinde, uygun, münâsip.
- Bed:** Köyü.
- Bed':** Başlama.
- Bed-ahî:** (Ezelde) sözleşmesi kötü olan; sözünde durmayan, vefâsız.
- Bed-ahlâk:** Köti ahlâk.
- Bedâyi' :** Benzersiz güzellikler.
- Bedî' :** (Esmâ-i hüsnâdan) Eşi ve benzeri olmayan; her şeyi en mükemmel yapan, yaratılan, hayatı veren güzellikle icad eden, var eden.
- Bedî', bedîfa:** Güzel.
- Bedîhî:** Akla kendiliğinden gelen; delile gerek göstermeyen, apaçık.
- Bedir:** Dolunay.

- Bedîu'n-nizâm:** Nizâmu eşsiz derecede güzel olan.
- Bedter:** Daha kötü, çok kötü, beter.
- Be-gayette:** Pek çok, son derecede.
- Behâim, Behâyim:** Behîmeler; dört ayaklı hayvanlar.
- Behemehâl:** Herhâlde, elbette, mutlakâ.
- Behîc:** Güzel.
- Behîme:** Dört ayaklı hayvan.
- Behîmiyyet:** Hayvanlık.
- Behremend:** Behrelî, hisseli.
- Beht:** Hayranlık, hayret.
- Bekâ:** Bâkîlik, devam, devamlı olma, devam etme, sebat.
- Bekâ-billâh:** Allah'la bâkî olma.
- Bel':** Yutma.
- Belâ:** Evet.
- Belâdet:** Aksılsızlık, budalalık, aptallık.
- Belâgat:** İyi ve güzel söz söyleme.
- Belâhet:** Bönlük, alıklık.
- Belâyâ:** Belâlar.
- Beli:** Evet.
- Belid:** Ahmak, budala, aptal.
- Bend:** Bağ.
- Bende:** Kul, köle.
- Bendegân:** Bendeler; kollar, köleler.
- Bende-nevâzılık:** Kulunu, kölesini tâtil edici-lik.
- Bende-perver:** Kul sever, kul besleyici.
- Berâhîn:** Burhanlar; deliller.
- Ber-aks:** Aksine, tersine.
- Berây:** İçin, maksadıyla.
- Berây-i: ...için, ...maksadıyla.**
- Berây-ı hüccet:** Hüccet maksadıyla.
- Berâzhî:** Berzahlar.
- Berd:** Soguk.
- Berdâberd:** "Savulun, çekilin!" diyen kimse; muhâfiz.
- Berd-i kurb:** Yakınlık soğukluğu.
- Berere:** Hayır sahibi kimseler.
- Ber-güzide:** Seçme, seçkin.
- Ber-hayât:** Hayatta.
- Ber-hevâ:** Havaya gitmiş, uçurulmuş; kaybolmuş.
- Ber-hordâr:** Hayır bir işin karşılığını gören; mes'ut, mutlu.
- Beriyye:** Halik, insanlar; çöl, kır, sahrâ.
- Berk:** Şimşek.
- Ber-karâr:** Karar üzerine, dâimî, devamlı.
- Ber-mûcîb-i:** ...gereğince.
- Berr:** Kara, topak; kit'a ve geniş kara parça-sı.
- Berr:** (Esmâ-i hüsnâdan) Kullanna karşı şefkatli olan; ihsan edici, ihsâni bütün yaratıklara yayılan; iyilik, güzellik ve bağıs fazla olan.
- Ber-takrib-i:** Tahmin üzere, tahmin sûretyile; bir yolunu bularak.
- Ber-vech-i:** ...vechi üzerine, ...sûretyile.
- Ber-vech-i âtî:** Aşağıdakî gibi, ilerde görülecegi üzere.
- Berzah:** İki şey arasındaki fasila; iki şey arası ayrılan ve birleştiren hat.
- Berzahiyâyat:** Berzaha âıt şeyler.
- Berzahu'l-berâzîh:** Berzahıllan berzahi.
- Besâit:** Basit olanlar.
- Besâit-i adediyâye:** Basit adetler, sayılar.
- Besâtet:** Basitlik, basit olma, mürekkep olma-ma.
- Bess:** Yayma, dağıtma; meydana getirme.
- Beşâset:** Güler yüzünlük.
- Besere:** Cildin sathı, dış deri, deri; vücutun zâhiri.
- Besîr:** Müjdeleyen, müjdeci; güleryüzlü.
- Betâlet:** İslisizlik, âvârelilik; cesâret, kahraman-lik.
- Be-tekrâr:** Tekrar tekrar.
- Bevâtin:** Bâtinlar.
- Bevl:** İdrar.
- Bey:** Satma, satış.
- Beyâbân:** Kir, göl.
- Beyn:** Ara, arasında.
- Beyne'l-:** Arasında.
- Beyne'l-beşer:** Beşer arasında.
- Beyne'l-küttâb:** Kâtipler arasında.
- Beyne'l-mûfessîrin ve'l-ulemâ:** Mûfessirler ve âlimler arasında.
- Beyne'n-nâs:** İnsanlar, halk arasında.
- Beyne't-tecelî ve'l-istîtar:** Tecelî ve istîtar arasında.
- Beyne'n-nevm ve'l-yakaza:** Uyku ve uyanıklık arasında.
- Beyinde:** Arasında.
- Beyt:** Ev; beyit.
- Beyt-i kazer:** Helâ, yüznumara.
- Beyt-i mâl:** Devlet hazînesi.

Beytütet: Geceleme, gece kalma.
Beytü'l-mâl: Devlet hazinesi.
Beyyin, beyyine: Açık, aşıkâr.
Beyyine: Delil, şahit.
Beyzâ: Beyaz.
Beyza: Yumurta.
Bezl: Bol bol verme, saçma.
Bez-i mechûd etmek: Olanca gücünü sarf etmek.
Bezm: Meclis.
Bi-...siz, ...siz.
Bi-...ile, ...yoluyla, ...suretiyle.
Bi-ârâm: Durup dinlenmiyen; rahatsız.
Biât: Kabul ve tasdik etme; hükümlenliğini, başkanlığını kabul etme.
Bi-bâk: Korkusuz, çekinmesi olmayan, kaygisız.
Bi-behre: Behresiz; nasipsiz, yoksun.
Bi-cevâhîri kelâmihi's-serif: Onun şerefli sözünün cevherleriyle.
Bi-câre: Çaresiz, zavallı.
Bi-cigüne: Nasılsız, keyfiyetsiz, niteliksiz.
Bi-cün ü cirâ: Niçinsiz ve nedensiz.
Bi-gün: Emsâlsiz, eşsiz; niçinsiz.
Bi-dâr: Uyanık, uymayan, uykusuz.
Bi-dâyet: Başlangıç.
Bi'd-defaat: Defalarca.
Bi-düreri mâkalîhi'l-latîf: Latif sözünün incilerileyi.
Bi-fîkr: Fiksiz.
Bi-fikret: Fiksiz.
Bigâne: Kayıtsız, ilgisiz; yabancı.
Bigânegî: Yabancılık; başkalık.
Bi-gayât: Gayetleri, nihâyeteri olmayan; sonu olmayan.
Bi-güs: Kulaksız.
Bi-haberf: Habersizlik; bilgisizlik.
Bi-hadd: Hadsız, sınırsız, pekçok.
Bi-hakkın: Hakkıyla, tamâmiyle.
Bihâr: Denizler.
Bi-harf ve savt: Harfsiz ve sessiz.
Bi-hasebi: ... hasebiyle, bakımından, dolayısıyla.
Bi-hasebi'l-beşerîyye: Beşer olmak dolayısıyla.
Bi-hasebi'l-esmâ ve's-sîfât: İlâhî isimler ve sıfatlar bakımından.
Bi-hasebi'l-hâce: İhtiyâca göre.

Bi-hasebi'l-hilâfet: Hilâfet bakımından.
Bi-hasebi'l-kasd: Maksada göre, maksat bakımından.
Bi-hasebi'l-münâsabe: Alâkası bakımından.
Bi-hasebi's-şuûnât: İlâhî şe'nerler bakımından.
Bi-hemtâ: Benzersiz, eşsiz.
Bi-hicâb: Örtüsüz, perdesiz.
Bi-his: Hissiz, duygusuz.
Bi-hod, Bi-hûd: Kendiliksiz, kendinden geçmiş; baygıın, olmaksızın.
Bi-hîter: Daha iyi, pek iyi.
Bi-hûd, Bi-hod: Kendiliksiz; kendinden geçmiş; baygıın.
Bi-hûş: Şaşkın, sersem, kendinden geçmiş, şuursuz; aklını kaybetmiş.
Bi-ilâc: İlâcsız; çâresiz, tedârisiz; tedâbîr ve tedâvi olmaksızın.
Bi-kaderi'l-hâce: İhtiyaç kadar, ihtiyaç miktarına.
Bi-kadr: Değersiz.
Bi-karâr: Kararsız.
Bi-l-...ile.
Bi-lâ-...siz, ...siz.
Bi-lâ-cebr: Cebr etmemekszin; zorlamakszin.
Bi-lâd: Beldeler; memleketler, şehirler.
Bi-lâ-eb ve ümm: Babasız ve anasız.
Bi-lâ-ıhtiyâr: Seçmeksizin, irâdesini kullanmaksızın.
Bi-lâ-kayd: Kayıtsız.
Bi-lâ-maslahat: Bir maslahat (iş, yarar) olmaksızın.
Bi-lâ-pervâ: Pervâ etmeden; korkmadan, çekinmeden.
Bi'l-âhire: Sonradan, sonra.
Bi'l-asâle: Asâletle, asâleten, asıl olarak.
Bi-lâ-tefâvût: Fark bulunmaksızın.
Bi-lâ-te'hîr: Geciktirmeden.
Bi-lâ-tekelîf: Külfetsiz, zahmetsiz; tabî olarak, özentisiz.
Bi-lâ-zahmet: Zahmetsiz; meşakkatsız, sıkıntısız.
Bi-lâ-zevc: Kocasız.
Bi-lâ-ziyâde ve lâ-noksan: Fazlasız ve eksiksiz.
Bi'lümle: Büttün, hepsi, cümlesi.
Bi'l-farz: Farâzâ, farz edelim ki, diyelim ki.
Bi'lfill, Bi'l-fil: Filleden, gerçekten, hakikî ola-

- rak, "kuvve"de veya itibâr olmayarak.
- Bî'l-gayr:** Gayr ile, başkasıyla.
- Bî'l-hikme:** "Hikmet ilmi"ne göre; fizik ilmi bakımından.
- Bî'l-hilâfe:** Hilafetle, halife olarak.
- Bî'l-ictinâb:** Sakınmak suretiyle.
- Bî'l-ikmâl:** Tamamlama ile; tamamlayıp.
- Bî'l-insâf:** İnsâfa.
- Bî'l-intihâb:** Seçmek suretiyle, seçim ile.
- Bî'l-irâde:** İrâde ile.
- Bî'l-îrsâd:** İrsâd ile, îrsâd suretiyle.
- Bî'l-isbât:** Isbât ile; isbât etmek suretiyle.
- Bî'l-istîmdâd:** İstîmdat ile; medet dilemek suretiyle.
- Bî'l-kabûl:** Kabul ile, kabul olunarak.
- Bî'l-kîmyâ:** Kimyâ ilmine göre.
- Bî'l-kuvve:** Kuvve olarak; kabiliyet ve güç hâlinde; bî'l-fîl olmayarak.
- Bî'l-külliyye:** Külli olarak, külli sûrette.
- Billâh:** Allah ile, Allah tarafından.
- Bî'l-muhâlefâ:** Muhâlefet suretiyle.
- Bî'l-mukâbele:** Mukâbele ile, karşılaşılma suretiyle, karşılık olarak.
- Bî'l-mûrâcâa:** Mûrâcata ile; baş vurmak suretiyle.
- Bî'l-müzâkere:** Görüşmek suretiyle.
- Bî'l-vâsita:** Vâsita ile, vâsitalı olarak.
- Bî'l-verâse:** Verâset yoluyla.
- Bî-meze:** Tatsız tutsuz.
- Bî-mîkdâr:** Degersiz.
- Bî-muhâbâ:** Çekinmeksizsin.
- Bî-murâd:** Murâdış; murâdına erişmemiş, istedığını elde edememiş.
- Bînâ:** Görün, görücü; göz.
- Binâen:** ...den dolayı; dayanarak.
- Bî-nefsihî:** Nefsiyle, zâtyla.
- Bî-nevâ:** Zavallı, çaresiz, fâkir, nasipsiz.
- Bî-nihâye:** Nihâyetsız, sonu olmayan.
- Bî-pâyân:** Nihâyetsız, tükenmez.
- Bî-perde:** Perdesiz.
- Bî-renklik:** Renksizlik.
- Bî-sa'y:** Çalışmaz, gayretsiz.
- Bîsât:** Kilim, yaygı, yere serilen şey; hükümdârin etrafında bulunan vazifeliler, me'murlar.
- Bî'set:** Gönderme, gönderilme.
- Bî'set-i seniyye:** (Peygamber Efendimiz'in peygamber olarak) kutlu gönderilişi.
- Bî-tâb:** Gücsüz, kuvvetsız; bitkin, yorgun.
- Bî-tarîk-i evlâ:** Daha üstün, daha uygun yol ile.
- Bî-tarîk-i sûret:** Süret yoluyla, süret bakımından.
- Bî-tarîk-i'l-i câz:** Olağanüstü bir yol ile.
- Bî-teklîfî:** Teklîfsiz olma, tekîlîfsizlik; külîfetsizlik, sıkıntısızlık, tabîflîk.
- Bî-tekeyyîf:** Keyfiyetsız, niteliksiz.
- Bittâbi:** Tabiatıyla, tabî olarak.
- Bî't-tebâiyye:** Tâbi olmak suretiyle, tâbi olarak.
- Bî't-tebeddül:** Değişerek.
- Bî't-tedrîc:** Tedrîc ile; azar azar, yavaş yavaş.
- Bî't-teemmlî:** Düşünmek suretiyle, ince ince düşünerek.
- Bî't-tekarriûr:** Tekarrür etmekle, karar kularak, yerleserek.
- Bî't-tekâsûf:** Kesifleşerek, yoğunlaşarak.
- Bî't-teñâsûl:** Doğup üreyerek.
- Bî't-teselsîl:** Zincirleme olarak.
- Bî't-tenezzûl:** Tenezzül etmek, inmek suretiyle.
- Bîzâr:** Rahatsız, bükmiş, usanmış; küskün.
- Bî'z-zarûre:** Zarûrı olarak.
- Bî-zâtihâ, Bî-zâtihî:** Kendi zâtiyla, kendi kendine, başkasına ihtiyacı olmaksızın.
- Bî'z-zât:** Zât ile, kendi zâtiyla, kendi kendine.
- Bûd:** Varlık.
- Bû'd:** Uzaklık.
- Bû'd-i sûrî:** Sûrete, maddeye âit uzaklık; maddî, cismânî uzaklık.
- Bûd u nâ-bûd:** Varlık ve yokluk; var ve yok.
- Budelâ:** Bedeller, abdâl; Cenâb-ı Hakk'ın seçkin kullanından olan yedi kişi.
- Bû'diyet:** Uzaklık.
- Buhîl, buhul:** Cimrilik; kuskanma, men etme.
- Bûlûg, Bûlûğ:** Bâliğ olma; akıl yanında olma; yetkinlik; erişme.
- Burhan:** Delil.
- Burhânü'l-îstîfâ:** Seçkinliğin delili, seçkinlik delili.
- Burûc:** Burçlar.
- Butlân:** Bâtil olma, bâtil oluş; saçmalık.
- Butûn:** Bâtin olma, gizlilik; bâtnârlar.
- Bûyî-i müşk:** Misk kokusu.
- Buyût:** Beytler, evler.
- Bükâ:** Ağlama.

Bü'l-aceb: Çok tuhaf, şaşılacak.
Büleğâ: Beliğler; belâğat sâhipleri.
Bülend: Yüksek, yüce.
Bülfûğ, Bülfûğ: Balığ olma; yetkinlik; erişme.
Bürûdet, Bürûdet: (Dört tablattan biri): Soğukluk.
Bürüz: Belirme, aşıkâr olma; meydana çıkma.
Büzung: Büyük, ulu.

C

Câ, Cây: Yer, mevkî.
Câdde-i şeriat: Şeriat caddesi; şeriatın geniş yolu.
Câfi: Cefâ eden; eziyet eden.
Câh: Makam, mevkî, fîbâr.
Câil: Ca'l edici, kulan, yapıcı, vücûda getirici.
Cahîm: Cehennem.
Câiz: Cevâz verilen; olabilir, olur.
Ca'l: Yapma, kılma, te'sir etme, vücûda getirmek.
Ca'if: Yapmacık, sahte.
Câlib: Celbeden, çeken, çekici.
Câme: Elbisе, çamaşır.
Câmi', câmia: Cem' eden; toplayan, bir araya getiren, bireştiren.
Câmi': (Esmâ-i hüsnâdan) Cem' eden, bireştiren, toplayan, bir araya getiren, içine alan.
Câmid: Donuk, donmuş, cansız.
Câmiu'l-ezdâd: Zıtlan toplayan, zıtlan bir araya getiren.
Cânân, Cânâne: Sevgili, dost.
Cânib: Taraf, cihet, yan.
Cânn: Cin.
Câri: Cereyan eden; akan, geçen, yürüyen; yürürlükte olan.
Câvidân: Ebedi.
Câvidâni: Dâîim, ebedî.
Cây-i hande: Gürme yeri; gülünecek şey.
Câzim: Cezîn eden; karar veren, kestirip atan.
Cebânet: Korkaklık;
Cebbâr: Cebr edici, zorlayıcı, zâlim, zorba.
Cebbâr: (Esmâ-i hüsnâdan) Çok cebr edici; çok güçlü ve kudretli; dileğini yaptırmaya gücü yeten, kendisine karşı çıkalayan.
Ceberût: Cebbarlık; büyûklük, azamet, Kibrî-yâ; pek ziyâde kibir; âlem-i ceberût.
Cehr: Zorlama.

Cebren: Zorlama süretille.
Cehrî: Çebriye mezhebine mensup olan.
Cedd: Dede, büyük baba.
Cedid, cedîde: Yeni.
Cedvel: Su arki, kanal.
Cehd: Çalışma, çabalamâ, gayret.
Cehèle: Câhiller.
Cehîl, cehîl: Cehâlet; bilgisizlik.
Cehîr: Yüksek, açılı (ses).
Cehîl, Cehîl: Câhîllik, bilgisizlik.
Cehîl-i mürekkeb: Bilmediğini de bilmeme.
Cehr: Yüksek sesle söyleme.
Cehren: Yüksek sesle, açık bir şekilde.
Cehûd: Yahûdi, çift.
Cehûl: Çok cahîl.
Celâ: Parlak olma, passız olma; tecelli, zuhur, görünme; zât-ı Hakk'ın kendi zâtı için, kendi zâtında zuhûr etmesi.
Celâdet: Yiğitlik, kahramanlık.
Celâf: Büyüklük, ululuk, heybet.
Celâlet: Büyüklük, ululuk.
Celb: Çekme, kendine çekme; çağrıma.
Celb-i ervâh: Ruhlan çağrıma.
Celi: Aşıkâr, apaçık, meydanda.
Celîl (Esmâ-i hüsnâdan) Celâl sâhibi, büyük-lük ve ululuğu yüce olan.
Celîflü'l-ism: İsmi Celîl olan.
Celîs: Kendisiyle birlikte oturulan, birlikte oturan; arkadaş.
Celle celâlühû: Onun Celâl'i çok yücedir.
Celle zikruhû: Onun zikri çok yücedir.
Celse: Oturuş, oturum.
Cem': Toplaşa, bir araya getirme, birlikme; cem' mertelesi, makamı.
Cemâdî: Cemâdîlik.
Cemâdiyyet: Cemâdîlik, cemâd olma.
Cemâl: Güzelilik.
Cemâl-i bâ-kemâl: Tam ve mükemmel güzellik.
Cemd: Buz, kar; donma.
Cemel: Deve.
Cemî'-i ...: Bütün, cümle, hepsi.
Cemî'-i ahvâl: Bütün haller, durumlar.
Cemîl: Cemâl sahibi, güzel.
Cemîyyet: Câmi' olma; esmâ-i ilâhiyyenin hepsine mazhar olma; topluluk; tefrika ve fark mertebesinin ziddi olan cem' mertebe içinde bulunma.

Cem'iyyet-i esmâiyye: İlâhî isimler topluluğu; esmâ-i ilâhiyyenin hepsine mazhar olma.

Cem'iyyetli: Şümüllü, hepsini içine toplayan.

Cem'u'l-cem': Cem'in cem'i mertebesi, makamı.

Cenâbet: Cünüpük.

Cenân: Gönlü, kalp.

Cennât: Cennetler.

Cenûb: Güney.

Cerh: Çürüme, red, kabul etmem; yaralama.

Cesâmet: Büyüklük, inilik.

Cesîm, cesîme: İri, büyük.

Cevâb-i sâfi: Yeterli cevap.

Cevâd: Cömert; cûd sahibi.

Cevâhir: Cevherler.

Cevâmiu'l-kelfîn: Birçok mânyâyi câmi olan; birçok mânyâyi kendinde toplayan.

Cevârîh: El, ayak gibi organlar.

Cevdet-i akl: Aklı üstünliği, olgunluğu.

Cevalân: Dolaşma, dolanma, gezinme.

Cevalân: Dolaşma, gezinme.

Cevf: İç; boşluk.

Cevhere: Bir tek cevher, cevher tânesi.

Cevr: Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, zulüm.

Ceyyid, ceyyide: İyi, hoş.

Cezâ: Karşılık verme, karşılık.

Ceza'ı: Endişe etme, sizlanma.

Cebz: Kendine çekme, çekme, çekilme.

Cezzâb: Çok cezbedici; çok çekici.

Cibâl: Dağlar.

Cibâyât: Vergileri toplama.

Cidâl: Mütçâdele; karşılık kavga, savaş.

Cidâr: Duvar.

Cidd: Ciddiyet; çalışma, gayret, sebat.

Ciddin ciddi: Kemâl-i ciddiyet, tam bir ciiddi yet.

Cihâren: Apaçık olarak, cehren.

Cihât: Cihetler.

Cihât-ı sitte: Altı yön.

Cilve-ger: Tecelli eden, görünen, zâhir olan.

Cimâ: Cinsî münâsibet.

Cinân: Cennetler.

Cinnet: Delilik.

Cîrm: Cisim.

Cîsr: Köprü.

Ciyâdet: İyilik, güzellik; yenilik, tâzelik.

Cûd: Bir kazanç ve talep karşılığı olmaksızın

bağışta bulunma, cömertlik, ihsan.

Cumhûr-i kavm: Bir topluluğun bütün fertleri, topluluğun hepsi, büyük ekseriyeti.

Cumûd-i beşeriyyet: Beşeri sıfatların donması, donukluğu.

Cûş: Coşma, kaynama.

Cûşış: Coşma, kaynama.

Cübîn: Korkaklık.

Cûdâ: Ayn, aynılmış.

Cûhhâl: Câhiller.

Cûhûd: Yahûdi

Cûlûd: Çıldır; derüler.

Cûlüs: Tahta çökme.

Cümle: Bütün, hepsi; topluluk; sistem.

Cümle-i asabiyye: Sinir sistemi.

Cümle-i vâhidé: Bir tek bütün.

Cündî: Asker.

Cünûd: Askerler, ordular.

Cünûd-i mücennede: Saf saf, sıra sıra dizilmiş ordular.

Cür'et-yâb: Cür'et eden; cesur, atılgan.

Cûrûm, Cûrm: Suç, günah.

Cûst ü cû: Araştırma, arama.

Cûyûş: Askerler, ordular.

Cûz: Kısım, parça.

Cûz'ı, cûz'iyye: Parçaya âit olan, parça ile ılgili; bütüne âit olmayan, küçük, ufak, kusmî.

Cûzûr: Kökler.

Cûz'iyât: Cûz'iyetler, cûz'ı şeyler.

Ç

Çâh: Çukur.

Çâh-i hizlân: Sefil ve zelîl olma çukuru.

Çâker: Köle, kul.

Çâkerân: Kullar, köleler, câriyeler.

Çâtâk: Çevik, eline ayağına çabuk.

Çârh-i idâre: İdare çarkı.

Çemenzâr: Çimenlik, park.

Çerâg: Mum.

Çerh: Çarh; felek; çark, tekerlek.

Çeşm: Göz.

Çeşm-i basîret: Basîret gözü.

Çeşm-i hissî: His gözü; beş duyudan biri olan göz.

Çevgân: Cirit oyununda kullanılan değnek; ucu eğri değnek.

Çulha: Dokumacı.

Çûn ü çîrâ: Nasıl ve nice.

D

- Dâbbe:** Hayvan; yerde yürüyen hayvan.
- Dâd:** Verme, vergi, ihsan; adâlet, doğruluk; veriş, sırası; şeriat; kismet, nasip.
- Dâde:** Verilmiş; ihsan, vergi.
- Dâfîa (kuvve-i ...):** Defetme, uzaklaştırma, savunma gücü.
- Dâhîk:** Gülen, gülmeyen.
- Dahk:** Gülmeye, güllüş.
- Dahûk:** Çok gülen.
- Dâi:** Duâ eden; dâvet eden, isteyen.
- Dâimü't-tecellî:** Tecelliisi dâimi olan.
- Dâir, dâire:** Devreden; dönen, dönütü.
- Dâiren-mâ-dâr:** Çeşitvre, firdolayı.
- Dâiye:** Arzu, istek; iddiâ.
- Dâiyye, dâî:** Dâvet eden, isteyen.
- Dakâyîk, Dakâik:** "Dakika"lar; incelikler, anlaşılması güç ve dikkat gerektiren şeyler.
- Dakâyîk-ı nahiyîye ve lügavîyye:** Nahiv ve dil incelikleri; gramere ve dile âit ince bahisler.
- Dakîk:** Ince; anlaşılması güç.
- Dalâl:** Delâlet; doğru yoldan sapma, sapıklık.
- Dâll, dâlle:** Dalâlette olan, sapan, sapık.
- Dâll:** Delâlet eden, gösteren, delillilik eden.
- Dâm:** Tuzak, ağı.
- Dâmen:** Etek.
- Dânâ:** Bilen, bilici; ârif; bilgin.
- Dâniste:** Bilmis, bilme.
- Dâniş:** Bilgi, biliş.
- Dâr:** Ev, yurt, yer.
- Darabâñ:** Vuruşlar, darbeler.
- Darb etmek:** Vurmak.
- Darb:** Vurma.
- Darb-ı emsâl:** Meseller, hikâyeler söyleme.
- Darb-ı mesel:** Atasözü.
- Darb-ı misâl:** Misâl verme, misâl getirme.
- Dâreyn:** İki ev; iki dünyâ; dünyâ ve âhiret.
- Dâr-ı hayevân:** Hayat evi.
- Dârib:** Darb eden; vuran, dögen.
- Dârr:** (Esmâ-i hüsnañdan) Eleml ve zarar verici şeylerin hikmetinin gereği olarak yaratın.
- Darr:** Zarar.
- Dâru'n-naîm:** Ni'met yurdu, cennet.

Dârû'l-bevâr: Yok olma, mahv olma yeri; ce-hennem.

- Da'vâ:** İddiâ.
- Da'vâ-yi tefferrûd:** Tek olmak, benzeri olma-mak iddiâ.
- Da'vetullah:** Allah'ın dâveti, Allah'a dâvet.
- Dâye:** Dadi, sütnine.
- Dâyîn:** Alacaklı, borç veren.
- Deavât:** Duâlar.
- De'b:** Adet, usul, tarz; gelenek.
- Debur:** Batır, rüzgân.
- Def'a-i vâhîde:** Bir defâda, bir seferde.
- Def'aten:** Bir defâda, birden.
- Def'-i cû:** Açığlı defetme.
- Def'-i mazarrat:** Zararları defetme, bertaraf etme, uzaklaştırma.
- Def'i:** Bir defâda olan.
- Dehân:** Ağzı.
- Dekâyîk:** Bk. Dakâyîk.
- Dehr:** Uzun zaman, zaman.
- Delâil:** Deliller.
- Delâlet:** Delil olma, yol gösterme, alâmet olma; iz, işaret.
- Dele:** Kakum, sansar, dağ kedisi; beyaz tilki.
- Delle:** Vaktiyle Mısır'da kanıklık çikaran meşhur hilekâr kadın; hîe; fukarânın giydikleri salkım saçak hırka.
- Dem:** Kan.
- Dem-be-dem:** Vakit vakit, dâimâ.
- Denâet:** Alçaklık, âdflîk.
- Der:** Kapı.
- Der ü dîvâr:** Kapı ve duvar.
- Der-âgûs:** Kucaklama, sarma.
- Derc:** Sokma, koyma, arasına sıkıştırma.
- Derecât:** Dereceler.
- Derek, Dereke:** Aşağı doğru inen basamak, kat.
- Derekât:** Derekeler.
- Derek-ı süfîyye:** Aşağı basamaklar, katlar.
- Derek-i esfel:** (Cehennemin) Eh aşağı katı.
- Derek-i nâr:** Cehennemin katı.
- Derine:** Donuk ve paslı olan.
- Derkâr:** Mâlûm, âşikâr, belli.
- Derk etmek:** Anlamak, kavramak, idrâk etmek.
- Dermeyân etmek:** Ortaya koymak, ileri sürmek.

- Der-pış etmek:** Göz önünde bulundurmak.
- Derrâk:** Çok çabuk idrâk eden, kavrayan.
- Derûn:** İç, batın.
- Desâis:** Desiseler; hileler, oyunlar.
- Desâtîr-i esâsiyye:** Esas düstürler.
- Dest:** El.
- Dest-bâf:** El ile ören.
- Destgâh:** Dokuma aleti, tezgâh.
- Destgâh-tabiat:** Tabiat tezgâhi.
- Dest-gür:** Elden tutan, yardım eden.
- Dest-i icâd:** Var etme eli.
- Devâbb:** Dâbbeler; yerde yürüyen hayvanlar.
- Devâî:** Dâyieler; istekler, arzûlar, sebepler, bahâheler; dâvâlär, iddiâlar.
- Devâî-i sârîka ve gârîbe:** İnsanın içinde doğan ve batan, kaybolan istekler.
- Devâir:** Dâireler.
- Devât:** Divit; içine kamış kalem konulan ve ucunda hokka bulunan alet.
- Deverân, Devrân:** Dönme; dervişlerin ayakta dönereli yaptıkları zikir, devran.
- Devlet:** Büyük saâdet, zenginlik; baht, tâlib; büyük rütbe ve mevkî.
- Devre-i fetkiyye:** Yarılma ve ayrılmaya devre-si.
- Devre-i külliyye:** Külli devre, büyük devre.
- Devre-i mâîyye:** Su devresi.
- Devre-i nebâtiyye:** Bitki devresi.
- Devre-i nâriyye:** Ateş devresi.
- Devre-i ratkiyye:** Bitişme devresi.
- Devre-i sâniyye-i ilâhiyye:** İlkinci ilâhî devre.
- Devre-i türâbiyye:** Toprak devresi.
- Devren-ba'de-devrin:** Devirden devire, devir devir, her devirde.
- Devrî, devriyye:** Dönüş ile ilgili; devr edici.
- Deymâmîlyet:** Dâimilik, dâimî olma.
- Deyn:** Borç.
- Dihk:** Gülme.
- Dil'-i eyser:** Sol kaburga kemiği.
- Diyk:** Darlık, dar; sikintı.
- Dîbâ:** Renkli, dokuma motiflerle süslü bir çesit ipek kumas.
- Dîbâce:** Başlangıç, mukaddime, önsöz.
- Dîdâr:** Yüz, cehre.
- Dîde:** Göz; görmüş, görme.
- Dîgerân:** Diğerleri, ötekiler, başkalaran.
- Dîğer:** Başka, öteki, diğer.
- Dil:** Gönül.
- Dill-ârâm:** Gönül dinlendiren; gönül okşayan.
- Dildâr:** Sevgili.
- Dirâyet:** Kavrayış, zekâ.
- Dirîğ:** Eşirgeme; men' etme, önleme; eyvâh, aman, yazık.
- Disâr:** Üste giyilen kaftan, elbise; yatak çarşafı.
- Dîv:** Dev; şeytan, cin.
- Dîvâr:** Duvar.
- Dîvit:** İçine kamış kalem konulan alet.
- Diyânât:** Din ile ilgili şeyler.
- Dûçâr:** Uğramış, tutulmuş, mâruz kalmış.
- Duhân:** Duman.
- Duhûl:** Dâhil olma, girme.
- Duhûr, Dühûr:** Dehrlar; zamanlar, devirler.
- Dûn:** Aşağı.
- Dûne's-semâ:** Semânın ötesi, aşağısı, ilerisi.
- Dûr-bîn:** Uzağı gören; ilerisini gören, geleceğini gören.
- Dûr-endîş:** İlerisini düşünen, uzağı düşünen.
- Dûhûr:** Dehrlar; zamanlar, devirler.
- Dûrd-âmîz:** Tortu kanşık.
- Dûrdâne:** İnci tânesi.
- Dûrre-i beyzâ:** Beyaz inci tânesi.
- Dürretü'l-beyzâ:** Büyük ve beyaz inci tânesi.
- Dürüst:** Kaba, sert, katı.
- Düstûr:** Kâide, kânun
- Düşvâr:** Zor, güç.
- E**
- Eamm:** Daha umûmi, en umûmi.
- Eâzîm:** En büyükler.
- Eb:** Baba.
- Eb'âd:** Buudlar, boyutlar.
- Eb'ad:** En uzak.
- Eb'âd-i selâse:** Üç buut; üç boyut.
- Ebâtil:** Bâtil şeyler; boş, faydasız şeyler.
- Ebda':** En bedî', en güzel, fevkâlâde, hârikulâde.
- Ebed:** Gelecekte sonu olmayan zaman.
- Ebedâ:** Ebeden; aslâ, hiç bir zaman.
- Ebeden:** Ebediyen; aslâ.
- Ebedü'd-dehr:** Dehr bâkı oldukça; zaman devâm ettikçe.
- Ebedü'l-âbâd:** Ebedlerin ebedi; ebediyen; asla, hiçbir vakit.

- Ebeveyn:** Baba ve ana.
- Ebhâr:** Denizler.
- Ebhûre:** Buharlar, bugular, dumanlar.
- Ebiyye:** Kibirli, onurlu.
- Ebnâ:** Oğullar.
- Ebnâ-ı emr:** Emr oğulları; Hakk'ın emrine baş egenler.
- Ebr:** Bulut.
- Ebrâc:** Burclar.
- Ebrâr:** Hayır ve ihsan sahipleri; iyiler; özü sözü doğru olanlar.
- Ebsâr:** Basarlar; görme duyulan, gözler.
- Ebtan:** En bâtin; en iç, en gizli.
- Ebtan-ı burûn:** Bâtinların en bâtin; gizliliklerin en gizlisi.
- Ebter:** Züriyetti kesik ve hayırsız (kimse); faydasız, neticesiz, boş.
- Ebu'l-alemeyn:** İki alem sahibi; Seyyid Ahmed er-Rifâî hazretlerine kutbiyet ve gavsiyet makamlarını; ve bâtin ve zâhir ilimlerini kendi zâtunda toplamış olmasından dolayı verilen unvan.
- Ebu'l-ervâh:** Ruhlann babası.
- Ebvâb:** Bâblar; kapılar.
- Ebvâl:** Beviller; idrarlar.
- Ebyât:** Beyitler.
- Ebyaz:** Beyaz, ak.
- Ebyen:** En açık, en bellî; en açık ifâdeli.
- Ecdâd:** Cedler.
- Ecel:** Vâde, ömrün sonu; ölüm.
- Ecel-i müsemmâ:** Vakti belirlenmiş ecel.
- Ecell:** En yüce, daha yüce.
- Ecidlen:** ...den dolayı, ...dge için.
- Ecl:** Sebep, ...den dolayı.
- Eclâ:** En celi; en aşıkâr, en parlak.
- Ecma:** Daha, en cămi'; en toplayıcı, en birleşitrici.
- Ecnâd:** Cündler; askerler.
- Ecnâs:** Cinsler.
- Ecenebî:** Yabancı.
- Ecrâm:** Crimler; maddî şeyler.
- Ecsâd:** Cesetler.
- Ecsâm:** Cisimler.
- Eczâ:** Cüz'ler, parçalar.
- Ed'iyye:** Duâlar.
- Ed'iyye-ı hayriyye:** Hayırlı duâlar.
- Edîb:** Edepli, terbiyeli, nâzik, edebiyatçı.
- Edille:** Deliller.
- Ednâ:** En aşağı, en alçak, daha aşağı.
- Ednâs:** Kirler, pıslıklar.
- Edvâr:** Devirler.
- Edviye:** İlâçlar.
- Edyân:** Dinler.
- Efâl:** Fiiller, işler.
- Efâl-i insâniyye:** İnsanın filleri, insâna âit filler.
- Efâl-i müteaddîyye:** Müteaddî (geçişli) filler.
- Efâl-i kattâle:** Öldürçü engerek yılanları.
- Efâzallâhu aleynâ min envârhî:** Allah onun nûrundan üzerimize yaysın!
- Efdal:** Dahâ faziletli; daha üstün, en üstün.
- Efdallyyyet:** En faziletli olma, en üstün olma.
- Efgân:** Fıgan etme; inleme, bağışma.
- Eftî:** Engerek yılanı.
- Efkâr:** Fikirler.
- Efkâr-ı fâside:** Bozuk, bozucu fikirler.
- Eflâk:** Felekler; her bir seyyâreye mahsus olan gök tabakaları; yörüneler.
- Efrâd:** Fertler; tekler.
- Efrâd:** "Kutb"un idâresinden bağımsız olan gayb erenleri.
- Eftürde:** Donmuş, donuk; kansız, gayretsiz, duygusuz, durgun.
- Efzayış:** Artma, çoğalma.
- Efzûn:** Fazla, çok, aşkin.
- Egâfît:** İnsanı yaniltacak hatâlı sözler, şeyler.
- Ehabb:** En sevgili, en sevilen.
- Ehaff:** Daha hafif, en hafif.
- Ehakk:** Daha haklı, daha müstehak, daha läyk, daha gerçek.
- Ehass:** En hâs, en husûsî, en seçkin.
- Ehbâb:** Dostlar.
- Ehlen ve sehlen:** "Hoş geldin!"
- Ehl-i azâim:** Üfürükçüler; hastalara çeşitli tilismalarla okuyup üfleyen kimseler.
- Ehl-i ezvâk:** Mânevî zevk sahipleri.
- Ehl-i hey'et:** Astronomi bilginleri.
- Ehl-i hikmet:** Hikmet ehli; fizikçiler.
- Ehl-i huzûr:** Hakk'ın huzûrunda bulunanlar; ilâhi huzûra ermİŞ olanlar.
- Ehl-i sülük:** Mânevî yolculuğa çıkışmış, mânevî yolculuğu yapmış olanlar.
- Ehrâm:** Piramit.
- Ehvâl:** Heviller; korkular, dehşetler.
- Ehven:** En zararsız; daha kolay, daha ucuz.

- Eimme:** İmamlar.
- Eizze:** Azizler; muhteremler.
- Ekâbir:** Büyüklüler.
- Ekâlim:** İklîmler, memleketler, diyarlar.
- Ekall:** En az, daha az.
- Ekber:** En büyük, daha büyük.
- Ekhal:** Gözü doğuştan pek sürmeli olan.
- Ekl:** Yemek yeme.
- Ekmel:** En kâmil, en mükemmel.
- Eksef:** En kesif.
- Ekser:** Çoğu.
- Ekser-i ukalâ:** Akıl sahiblerinin çoğu.
- Ekşef:** Keşfi daha çok olan.
- Ekvân:** Kevnler; kâinat; varlıklar, âlemeler.
- Elf ü elf:** Bin bin; milyon.
- Elfâz:** Lafızlar.
- Elfâz-ı mu'tâde-ı hitâbiyye:** Hitâbette alışılıkla使用的 lafızlar.
- Elhân:** Nağmeler.
- El-iyâzû billah:** Sığınma Allah'adır; Allah esirgesin, Allah'a sığınınız.
- Elkâb:** Lâkablar; unvanlar.
- El-murâd:** Dilek, istek; dileğim var!
- Elsine:** Lisanları, diller.
- Eltaf:** En latîf.
- Eltaf:** Lutuflar.
- Eltaf-ı latîf:** Latîfin daha latîfi.
- Eltaf-ı eltaf-ı latîf:** Latîfin daha latîfinin en latîfi.
- Elvâh:** Levhler; levhalar.
- Elvân:** Levnler; renkler.
- Elyâf:** Lifler.
- Elyak:** En lâyik.
- El-yevm:** Bugün, günümüzde.
- Elzem:** En lüzumlu.
- Em'â:** Bağırsaklar.
- Emâkin:** Mekânlar, yerler, mahaller.
- Emân:** Eminlik, güven; yardım isteme, aman dileme.
- Emânât:** Emânetler.
- Emânet:** Emin olma, güvenilir olma; güvenilen kimseye bırakılan şey.
- Emâret:** Emirlilik, emir olma.
- Emîr:** Bir topluluğun başı, bey; devlet yöneticisi.
- Emîrû'l-mü'minîn:** Mü'minlerin emîri.
- Emlâk:** Mülkler; memleketler.
- Emmâre:** Emredici, cebredici.
- Emn:** Eminlik, güvenlik.
- Emr:** İş, şey, hâdise, husus.
- Emrâz:** Marazlar; hastalıklar.
- Emreyn:** İki emr; iki iş, iki şey.
- Emr-i hatm:** Yapılması gereklî olan emr.
- Emr-i irâdî:** İlâhi irâde ile ilgili emir; Allah'ın bir seyin olması veya olmamasını dilediği emrî.
- Emr-i tekliyi:** Allah'ın kulunu bir şey ile mü-kellef kıldığı emir.
- Emsâl:** Misiller; benzerler.
- Emsâr-ı kubâr:** Zengin ve ileri gelen kimsele-rin oturdukları semtler.
- Emsile:** Misiller.
- Emvâc:** Mevciler; dalgalar.
- Emvâc:** Mallar.
- En'âm:** At, deve, sığır ve koyun gibi hayvan-lar.
- Enâniyyet:** Benlik.
- Encâs:** Necsler; pişikler.
- Endâm:** Boy.
- Endâze:** Ölçek; ölçü; tahmin, takdir; mertebe, derece.
- Endîşe:** Düşünce, fikir; vesvese, kaygı; gam, keder, şüphe; korku.
- Ene:** Ben.
- Ene'l-abd:** Ben kulum.
- Ene'l-Hâk:** Ben Hakk'ım.
- Enf:** Burun.
- Enfa'ı:** En nâfi'; en faydalı.
- Enfâs:** Nefesler.
- Enfûs:** Nefisler; iç âlem.
- Enhâr:** Nehirler.
- Enhâr-ı căriye:** Akan nehirler; akan sular.
- Enniyyet:** Zat, hakîkat mertebesi.
- Ennâr:** Yardımcılar.
- Envâ:** Neviler, çeşitler.
- Envâr:** Nurlar.
- Envâr-ı selâse:** Üç nur.
- en-yef'ale:** Yapmaklık; aktiflik.
- en-yenfi'ile:** Yapılmaklık; passiflik.
- Enzeh:** En nezih; en temiz.
- Enzel:** En aşağı.
- Erbaa:** Dört.
- Erbâb:** Rabler, sahibler.
- Erbâb-ı fikir ve nazar:** Akıl düşünce ve görüs sahibleri.
- Erbâb-ı kemâl:** Kemâl sahibleri.

- Erbâb-ı müteferrika:** Aynı ayn rabler, muhâtelif rabler.
- Erbâb-ı ukûl:** Akıl sahipleri.
- Ercûl:** Ayaklar.
- Erfa:** En yüksek.
- Erhâm-ı nisâ:** Kadınların rahimleri.
- Erhamü'r-râhimîn:** Rahmet edenlerin en çok rahmet edeni; merhametlerin en merhametlisi.
- Erkân:** Rükünler; direkler, sütunlar; esaslar; nüfûzlu kimseler.
- Erkân-ı erbaa:** Dört rükün: Harâret, bürûdet, yubûset, rutûbet.
- Erkân-ı tabiat:** Tabiatın rükünleri: Harâret, bürûdet, yubûset, rutûbet.
- Ervâh:** Ruhlar.
- Ervâh-ı nâriyye:** Ateşe mensup ruhlar.
- Erzâk:** Rizikler.
- Esâmî:** İsimler.
- Es'âr:** Fiyatlar, satış bedelleri.
- Esâret:** Esirlik.
- Esb:** At, beygir.
- Esbâb:** Sebeler.
- Esedülâhî'l-gâlib:** Allah'ın gâlip ve muzafer olan arslanı, Hz. Ali.
- Eser:** Tesir etme; iz, âlâmêt.
- Eser-i reyy:** Kanmışlık, doymuşluk âlâmeti.
- Esfâl:** Testi, tabak parçaları, sıfâller.
- Esfâr:** Seferler
- Esfel:** En sâfil, en aşağı.
- Esfel-i sâfîlin:** Aşağıların en aşağısı; tabiat âlemi.
- Esfîl-ı'vech:** Uzun, parlak yüzlü.
- Eşîr:** Eter.
- Eskâl:** Ağrıklar, yükler.
- Eslâf:** Selefler; öncükiler, geçmişler.
- Eslem:** En selâmetli, en sâlim; en emin, en sağlam.
- Esmâ:** İsimler.
- Esmâk:** Semekler; balıklar.
- Esmâk:** (Semen: Bahâ, değer, bedel'in çoğulu): Bedeller, degerler; bedel, değer.
- Esmâr:** MeyveLER.
- Esnâ:** En yüksek, en yüce.
- Esnâ-yı...:** ...esnâsında, ...sırasında.
- Esr:** Esir alma, esirlik.
- Esrâr:** Sırlar.
- Estar:** Örtüler, perdeLER.
- Esvâb:** Sevbler; giyecek şeyler; giyimler.
- Eş'âr:** Şiirler.
- Eşbâh:** Şebahlar; şahisler, cesedler, karaltılar, cismânî varlıklar.
- Eşbâh:** Şebihler; benzerler.
- Eşcâr:** Secerler; ağaçlar.
- Eshed:** En şiddetli, en kuvvetli.
- Eşerr:** En şerli; en fenâ, en zarar verici.
- Eşhâs:** Şahisler.
- Eş'i'a:** Şâular, ışıklar, işinlar.
- Eş'i'a-nisâr:** ışıklar saçan.
- Eşkâl:** Şekiller.
- Eşkar:** Kızıl, kirmizi.
- Eşkiyâ:** Şâkiler; sekâvet ehli.
- Eşmel:** En şâmil, en şümüllü, en kaplayıcı.
- Eşref:** En şereflî.
- Eşyâ:** Şeyler; varlıklar.
- Eşyâ-yi hasîse:** Değersiz, bayağı şeyler.
- Etbâ':** Tabî olanlar.
- Etmem:** En tam; kusursuz, eksiksiz.
- Etfâl:** Tifillar; çocukların.
- Etibbâ:** Doktorlar.
- Etkiyâ:** Takiler; müttakiler; Allah'dan çekinenler.
- Et-tahiyyât:** Selâmlar, hayatı duâlar.
- Etvâr:** Tavırlar.
- Etvâr-ı hilkat:** Hilkat tavırları; yaratılış modaliteleri.
- Evvâl:** Evveller, başlangıçlar, ilk vakitler, baş taraflar.
- Evâmir:** Emirler.
- "Ev ednâ":** "Yâhut daha da yakın" (Necm, 53/9)
- Ever:** En çok, pek çok; en bol, en geniş.
- Evhâm:** Vehimler.
- Evkât:** Vakitler.
- Evkât-güzâr:** Vakit geçirici.
- Evlâ:** Daha uygun, daha iyi, üstün.
- Evlâ-bî't-tarîk:** En lâyık, tercihe şayan, en iyi, en münâsip, en uygun.
- Evlâ-ter:** Daha da üstün, daha da uygun, daha da iyi.
- Evrâd:** Virdler; okunması âdet olan duâlar.
- Evrâk:** Yapraklar.
- Evsâ:** Daha väsi'; en geniş, daha geniş.
- Evsâf:** Vasıflar.
- Evsâl:** Mafsallar, oynaklar, eklemler.
- Evsat:** Orta, ortada olan.

- Evtâd:** Biri doğuda, biri batıda, biri kuzeyde, digeri de güneyde bulunan dört büyük ve- li, Allah bu bölgeleri bu kullan aracılığı ile korur.
- Evvvel:** (Esmâ-i hüsnâdan) Her şeyden önce olan; varlığının öncesi olmayan; herşeyin varlığı kendisinden başlayan.
- Evvelen:** Evvelâ, ilk olarak.
- Evvelîn:** Önce olanlar, öncükiler.
- Evvzâ':** Vaz'lar; vaziyetler, durumlar; davranışlar.
- Eydi:** Eller.
- Evvzâ-i nâ-becâ:** Yersiz, münâsibetsiz vaziyeter, davranışları.
- Eymen:** Hayırı, talihli, kutlu; sağ taraftaki.
- Eymîn, ılmîn:** Emin, emniyet içinde, güvenlik içinde olan.
- Eyser:** En kolay, pek kolay.
- Eyser-i sey:** En kolay, pek kolay sey.
- Eyyvân:** Dîvânhâne, köşk.
- Eyyâm:** Günler.
- Ezâ:** Ezîyet, incinme, incitme.
- Ez'âf:** Bir şeyi birkaç misli yapan fazlalıklar, katlar.
- Ez'âfîyle:** Kat kat daha fazlasıyla.
- Ezcümle:** Bu cümleden olarak.
- Ezdâd:** Zıtlar.
- Ezel:** Geçmişte başlangıcı olmayan zaman.
- Ezell:** En zeli, en aşağı; daha zeli.
- Ezelü'l-âzâl:** Ezellerin ezeli; ahâdiyet mertebe besi.
- Ezfer:** Güzel kokulu.
- Ez-gayr-i ta'yîn:** Tâyîn etmeden, belirtmeksizsin.
- Ezhân:** Zihinler.
- Ezhâr:** Çıkékler.
- Ezkâr:** Zikirler.
- Ezkiyâ:** Zekiler; anlayışlı kimseler.
- Ezmân:** Zamanlar.
- Eznâb:** Köleler, hizmetkârlar; kuyrukdar.
- Ezrak:** Mâvi, gök renkli.
- Ezvâc:** Zevcler.
- Ezvâk:** Zevkler; tadmalar; tad almalar; hazılar.
- Ezyed:** En ziyâde, en fazla, daha fazla.
- ez-Ziddâni lâ-yectemiâ:** İki zıt bir araya gelmez.
- F:**
- Fâ'a'l:** Çok işleyen; dâima harekette bulunan; gayretli, çâlişkan.
- Fâcir:** "Izhâr eden, açan"; doğrudan sapan; fûcûr sahibi, günâhkâr, yalancı, sefîh.
- Fahhâr:** Cömlek yapulan kuru çamur.
- Fâhiş:** Mübâlagâlı, taşkin, ahlâksız, ahlâka aykırı.
- Fahm:** Körümür
- Fahr:** Öğünme,
- Fâshâ:** Çirkilik ve kötülük; meşrû olmayan sey.
- Fahz:** Oyluk; bacak.
- Fâide-bâhs:** Fayda verici.
- Fâide-mend:** Fayda, menfaat elde eden, ya- ralarlanan, kârlı.
- Fâiz:** ...fevkînde bulunan, üstün olan.
- Fâil, fâile:** İşleyen, yapan; aktif; özne.
- Fâit:** Fevi eden; kaybeden, elinden kaçaran; kaybolan.
- Fâiz:** Feyezân eden; taşan; feyz bulan.
- Fâiz:** Nâil olan, elde eden, başan kazanan.
- Fâka:** Fâriklik, muhtaç olma, ihtiyaç duyma.
- Fâka-i umûmî:** Umûmî fâriklik, yoksulluk, muhtaçlık.
- Fâkd:** Yok olma, bulunmama; kaybetme.
- Fâkid:** Mevcut olmayan, yok olan, bulunma- yan; kaybolan, kaybeden.
- Fâkih:** Zekî, anlayışlı bilgili; fâikh ilmini bilen.
- Fâkr:** Fâriklik.
- Fâlân ibnâ falân:** Falanın oğlu falan.
- Farâziyyen:** Farâzî olarak.
- Fârik:** Fark eden, ayıran, ayıncı.
- Fârigî:** Boş kalan, işini bitiren, vazgeçen.
- Fârig-i battâl:** Eli boş ve işe yaramaz tembel kimse.
- Fart:** Aşın gitme, ifrât, taşkınlık.
- Fasâhat, Fesâhat:** Fâsîh olma; güzel ve açık konuşma.
- Fasâhat-i tamme:** Tam bir fasâhat.
- Fâsik:** Fisk eden; günah işleyen, kötülük eden.
- Fâsid, fâside:** Kötü, yanlış, bozuk; fesâda ugrayan, yok olan.
- Fâsih, fâsiha:** Âşikâr, açık; fasâhatlı; güzel ve düzgün söz söyleyen.
- Fâsile:** Âile, familya.
- Fasl, Fâsil:** Ayırma, halletme, netâcelendir-

- me; bölüm, aynanı; mevsim.
- Fasl-ı bahâr:** Bahar mevsimi.
- Fasl-ı hitâb:** Hak ve bâlü bitbitinden tefrik etme; belâgatte kemâl sahibi olma; sözle kesin olarak hükmetme.
- Fasl-ı ibâd:** Kullan teffik etme, birini diğerinden ayırp haklarında hüküm verme.
- Fasl-ı rebî:** İlkbahar mevsimi.
- Fasl ve vâsl kâidesi:** Kelime ve cümleleri birbirinden ayırma ve birbirine bağlama kuralı.
- Fass:** Bir şeyin hülâsası, zübdesi; yüzük kaşı.
- Fatan, Fetan:** Zekâ, aklı, anlayış, kavrayış.
- Fâtır:** (Esmâ-i hüsnâdan): Yaratıcı.
- Fatîn:** Zeki; akıllı, uyanık; kavrayışlı.
- Fâtır:** Fütürlü; durgun, bezgin, usanmış, bükümüş.
- Fatîr:** Mayasız sac ekmegi, bazlama; olmamış, henüz kıvâmnı bulmamış şey.
- Fazâhat:** Edepsizlik, alâkârlı.
- Fazâil, Fezâil:** Faziletler.
- Fazıl, Fazıl:** Fazilet, üstünlük, iyilik; fazla, fazlalık.
- Fâzıl:** Faziletli; fazla olan, artan.
- Fazl, Fazıl:** Fazilet, üstünlük, iyilik; fazla, fazlalık.
- Fecere:** Fâcirler; günahkârlar, sefihler.
- Fehm, Fehim:** Anlayış, idrâk, anlama.
- Fekâhet:** Fâkihlîk.
- Fekk:** Bozma, çözme, kaldırma.
- Felâsîfe:** Feylesoflar; felsefeciler.
- Felek:** Gökyüzü; âlem, dünyâ; tâlib; gök takabası; yönüğe.
- Felekü'l-hayât:** Hayat felegi.
- Felsefi:** Felsefeye ait, felsefeye mensup, felsefe ile ilgili; filozof.
- Fem:** Ağzı.
- Fenâ:** Yok olma.
- Fenâ-ender-fenâ:** Fenâ içinde fenâ; fenâdan da fânı olma.
- Fenâ-ı's-r-resûl:** Resûlullah'da fânı olma.
- Fenâ-ı's-ş-seyh:** Şeyhte fânı olma.
- Fenâ-ı's-sâlik:** Allah'da fânı olma.
- Fenâ-ı sâlis-i mahk-ı külli:** Külli yok olma demek olan üçüncü fenâ.
- Fenâ-pezîr:** Fenâ bulan, yok olan.
- Fenn:** İlim, san'at, mârifet.
- Fer:** Bir asla ve köke dayanan şey; şube, dal.
- Ferâgat:** Boş olma, işsiz olma; istirâhat, dinlenme; vaz geçme.
- Ferağ:** Vazgeçme, terketme; boş olma, boş bulunma.
- Ferâset, Firâset:** Anlayış, sezme, sezgi.
- Ferc:** Avret yeri.
- Ferd:** (Esmâ-i hüsnâdan) Tek, yegâne, eşsiz, ikincisi olmayan.
- Ferd:** Tek; çift olmayan.
- Ferdânî:** Tek olan, teke mensup olan.
- Ferdâniyet:** Tek olma.
- Ferdîyyet:** Teklik.
- Ferdîyyet-i selâsiyye:** Üçlü teklik.
- Ferheng:** Bilgi, hüner, akl.
- Ferîyyât:** Ferî' şeyler; tâlî, ikinci derecede olanlar.
- Fermân:** Emir, buyruk, buyruktu.
- Fermân-ber:** Aldığı emri yerine getiren.
- Fermân-berdâr:** Aldığı emri yerine getiren, fermâna uyan.
- Ferrâs:** Döşemeçi; hizmetçi, süpürgeci.
- Feryâd-res:** Feryat edenin imdadına yetişen.
- Fesâd:** Bozulma, yok olma; kötülük.
- Fesâdât:** Fesatlar.
- Fesâhat:** Bk. Fasâhat.
- Feseka:** Fâsiklär, günahkârlar.
- Fesîh:** Geniş, açık.
- Fe-şükran sümme şükran sümme şükran:** "Şükürler olsun, tekrar şükürler olsun, tekrar şükürler olsun!"
- Fetânet:** Faünlük; zihin açlığı; çok zeki ve kavrayışlı olma.
- Feterât:** İki vak'a arasında geçen zamanlar, fasılalar; uyuşukluklar, zaafalar.
- Feth, Fetih:** Açma, açılış; beklenmeksizin gelen bağış, yardım, hediye gibi şey.
- Fetk:** Kırma, yarma, ayırma, çatlatma.
- Fetret:** İki şey arasında geçen zaman; uyuşukluk, zaaf.
- Fettâh:** Aşan; feth eden.
- Fettâh:** (Esmâ-i hüsnâdan) Pek çok açıcı, her türlü güçlük ve sıkıntıları ortadan kaldırın, kolaylaşturan.
- Fevâid:** Faydalardır; faydalı bilgiler.
- Fevât:** Kaybetme, kaçırma, elden çıkma.
- Fevc fevc:** Bölük bölük.
- Fevk:** Üst.
- Fevkiyyet:** Üst olma, üstünlük.

- Fevt:** Kaybetme, kaçırma; ölmeye.
- Feyezân:** Taşma.
- Feyyâz:** Pek çok feyezân eden; taşan, bol bol veren.
- Feyz:** Stuyun taşıması, zuhûr; ilhâm; ilim.
- Feza'ı:** Korku, ürküntü, ürkme.
- Fezâil, Fazâil:** Faziletler.
- Fikarât:** Fikralar; omurga kemikleri; parçalar, paragraflar.
- Fikdân:** Bulunmama, yokluk, kutuk.
- Fikhullâh:** Allah'ın fikhi; Allah'ı bilme, Allah'ı bilme ilimi.
- Fîku'l-lâhi'l-ekber:** Allah'ın en büyük fikhi; Allah yolunu anlamakta en büyük anlayış.
- Fîsk:** Hak yoldan çıkışma; günah işleme, isyan etme, ahlâksızlık.
- Fîtnat:** Zihin açığı, sür'atlı kavrayış.
- Fîtrat:** Yaratılış; mizaç, tabiat.
- Fitrî, fitriyye:** Fitrata âit, fitratla, yaratılışla ilgili.
- Fî: ...de, ...inde.**
- Fîl-i lâzım:** Geçersiz fil.
- Fîl-i müteaddî:** Geçersiz fil.
- Fîlî, fîliyye:** Fille âit, fille ilgili.
- Fîlizât-ı nâkîsa:** Eski kimyâ ilmi bakımından noksan addedilen mâden külceleri.
- Fî'l-hâkîka:** Hakikatte, hakikaten, gerçekten.
- Fî'l-hâl:** Şimdiki halde, bu anda, hemen, şimdidi.
- Fî'l-vâki:** Vâküâ, hakikaten, gerçekten.
- Fîğân:** Inleme, (ağlayıp) sızlama, sızlanma.
- Fîllen:** Fille olarak, gerçekten.
- Firâk:** Ayrılık.
- Firâk-âver:** Ayrılık getiren, ayrılık veren.
- Firâr:** Kaçma, kaçış; civa.
- Firâr-ı mükteseb:** Elde edilmiş olan civa.
- Firâset, Ferâset:** Anlayış, sezme, sezgi.
- Firâset-i hikemiyye:** Nazarî, aklî, felsefi, hîkemî firâset.
- Firâset-i şer'îyye:** Şer'i, dinî, mânevî firâset.
- Firâş:** Döşek, yatak.
- Fisk, Fisk:** Hak yoldan çıkışma, günah işleme.
- Fisyołocý-yî tefekkûr:** Düşünce fizyolojisi, beynin fizyolojisi.
- Fiten:** Fitneler.
- Fî-zamânînâ:** Zamânımızda, günümüzde.
- Fuâd:** Kalb, gönül, yürek.
- Fudâlâ, Fuzalâ:** Fâziller, faziletler.
- Fuhûm:** Fehimler, anlayışlar.
- Fuhûm-ı kâsîra:** Kusurlu, kısa, dar anlayışlar.
- Fukahâ:** Fâkipler.
- Fukârâ:** Fâkipler; dervişler.
- Furkân:** Teftik etme, fark etme, ayrılmaya; Hak ile bâtil teftik etme, temyîz etme.
- Furkânî, furkânîyye:** Furkân ile ilgili, furkâna mensup.
- Fusûl:** Fasılalar; mevsimler, bölgümler.
- Fûtâ:** Pestemal.
- Fûtür:** Yankılar, çatlaklar.
- Fuzûl, Fuðûl:** Kendisine düşmeyen sözler söyleyen.
- Fuzûl:** Lüzumsuz, fazla şey veya söz; boş şeyler, boş sözler.
- Füccâr:** Fâcipler; günahkârlar, ahlâksızlar.
- Fûcûr:** Doğrudan sapma; günahkârlık, ahlâksızlık.
- Fûcûr-hâne:** Fûcûr evi; günâh ve ahlâksızlık evi.
- Fûlk:** Gemi, sandal.
- Fûrû:** Fer'ler; dallar, şübeleler.
- Fûrûhât:** Fûrû'lar; dallar, şübeleler.
- Fûrûg-bâş:** Işık bağışlayan, parlaklık bahâseden.
- Fûshat:** Genişlik, açıklık.
- Fûshat-serây:** Geniş yer.
- Fûtûh:** Feth olmuş; açılış; beklenmeden gelen bağız, yardım, hedîye vs.
- Fûtür:** Zayıflık, bezginlik, usanma, bîkma.
- Fütüvvet:** Yiğitlik; cömertlik, el açıklığı.
- Fûyûzât:** Feyzler.
- G**
- Gabrâ:** Gri renk, boz.
- Gadr:** Hâimlik, vefâsizlik; zulüm, merhametsizlik, haksızlık.
- Gaffâr:** (Esmâ-i hüsnâdan) Çok affeden, çok bağışlayıcı, günahları örtüp bağışlayan.
- Gaff:** Setretme; örtme, mağfîret etme.
- Gafûr:** (Esmâ-i hüsnâdan) Çok mağfîret eden, günahları bağışlayıp affeden.
- Gâib:** Hazır olmayan, yok olan, kayıp; görünmeyen.
- Galat:** Yanlış, yanılma.
- Galatât:** Galatalar, yanlışlar.

- Galebât:** Galip, üstün gelmeler, üstünlükler.
- Galebe:** Galibiyet, üstünlük.
- Gâliben:** Sağlam bir ihtimâle göre; galibâ, belki; daha ziyâde.
- Gâlit, gâlita:** Yanılan, yanlış düşen.
- Gâfîz, gâfîza:** Kaba, çırkin; şeffaf olmayan, kalın.
- Gâfîzu't-tab' :** Kaba tabiatlı.
- Gâmâm:** Bulut.
- Gamerât (-i mevt):** Ölüm yanında çekilen zorluklar, sikintilar.
- Gâmîz, gâmîza:** Anlaşılması güç, kapalı, zor anlaşılan.
- Gammâz:** Göz kırpan; kaş göz işaretiyle bir şeyler söyleyen; münâhk, koğucu, fitneci.
- Gamz:** Gözünü kırmış, gözünü kapatma.
- Gamz:** Süzgün bakış.
- Gânî:** Zengin; müstağnî, ihtiyâci olmayan.
- Ganî:** (Esmâ-i hüsna'dan) Hiçbir seye ihtiyâci olmayan; hiçbir noksası ve eksiği olmayan.
- Gâr:** Mağara, in.
- Garâib:** Garîbeler; şaşılacak şeyler, şaşırtıcı şeyler.
- Garaz:** Maksat, gaye, istek, meyil.
- Garbiyyûn:** Batılılar, garıflar.
- Gâret:** Yağma, çapul.
- Garîb, garîbe:** Yabancı; garip, tuhaf, şaşılacak.
- Garîb, garîbe:** Gurûb eden; batan.
- Garîbân:** Garipler.
- Garîb-nevâz:** Garîbi okşayan; garîbi teselli eden.
- Garîzi, garîziyye:** Tabîî, fitri, yaratılıştan.
- Gark:** Boğulma, batma.
- Gark-i zîkr:** Zikirde, hatırlamada ve anmada gark olma.
- Garrâ':** Ak, parlak, güzel, gösterişli, şatafatlı.
- Gâsîb:** Gasbeden; sâhibinden izinsiz zorla ve hile ile alan; zorba, yağmacı, çapulcu.
- Gâsil:** Gusl eden; yıkanan, yıkana.
- Gasl-i siyâb:** Elbiseleri yıkama.
- Gassâl:** Gasl edici; ölü yıkayıcı.
- Gatt:** Suya batma, suya batılma; kararma, sislenme.
- Gayb:** Gizli, gizlilik, görülmezlik, şehâdet mukâbili.
- Gayb-dân:** Gaybi bilen.
- Gaybet:** Gâib olma; kaybolma; kendinden geçme.
- Gaybî, gaybiyye:** Gayb ile ilgilî.
- Gaybûbet:** Göz önünde olmama.
- Gaybî'l-guyûb:** Gaybalar gaybi.
- Gaye-i safâ-i nebevi:** Peygamber Efendimiz'in safânın, safliğin son mertebede oluşu..
- Gâyet:** Nihâyet, uc, son; çok, fazla, son derece.
- Gayêtü'l-gâyât:** Gâyelerin gâyesi; nihayetlein nihâyeti.
- Gayn:** Perde, örtü.
- Gayr:** Başka; Hâk'tan başkası, mâsivâ.
- Gayr-i kâbil:** Kâbil olmayan, imkânsız; kabul edici olmayan.
- Gayr:** Çalışma, çabalama; kıskanma.
- Gayr-i bâliq, bâliqa:** Bâliq olmayan; bülüğe ermemiş olan.
- Gayr-i mahsûs:** Hissedeilmeyen; duyarlarla algılanmayan.
- Gayr-i me'nûs:** Alışılmamış.
- Gayr-i mec'ûl:** Yaratılmamış.
- Gayr-i mevzûn:** Düzensiz, ölçüsüz.
- Gayr-i muayyen:** Belirsiz, belirtilmemiş.
- Gayr-i muhdes:** Yaratılmamış; hâdis olmayan; sonradan meydana çıkmayan.
- Gayr-i munkati:** Kesilmeyen, kesiksiz.
- Gayr-i mümtenî:** İmkânsız olmayan, muhâl olmayan.
- Gayr-i münhasır:** İnhisar altına alınamayan; sinirlenemeyen.
- Gayr-i mütehayyîz:** Fezâda bir yer işgal etmeyen.
- Gayr-i mütenâhî:** Nihâyet bulmayan, sonu olmayan.
- Gayıyyet:** Gayr olma; gayrılık, başkalık.
- Gayrullah:** Allah'ın gayri, mâsivâ.
- Gayûr:** Kiskanç; çok gayretli; çok çalışkan.
- Gâyz:** Hiddet, öfke, kızgınlık, hınc.
- Gâzi, gâziyye:** Gaza âit, gaz hâlinde.
- Gazûb:** Çok gazaplı; çok öfkeli.
- Gazübâne:** Çok gazaplı bir sürette.
- Genc:** Hazîne, defne.
- Germ:** Sicak; iyi, tatlî.
- Germî ve serdi:** Sicaklık ve soğukluk; yumuşaklık ve sertlik.

- Gevher:** Cevher.
- Gilâf:** Kılıf, kin, mahfaza.
- Gill:** Gizli kin, garaz, düşmanlık.
- Gill ü giş:** Garaz ve hainlik; garaz ve karışıklık; kin ve hile.
- Gilzet:** Galiflik; kabalik, kalınlık, sertlik.
- Ginâ:** Zenginlik; muhtaç olmama; nağme.
- Gırív:** Feryat, çığlık.
- Gışâ:** Perde, örtü, zar.
- Gışâvât:** Gışalar.
- Gışâve:** Perde, örtü.
- Gışs:** Karşılıklık, hile; saf olmama; hainlik.
- Gità:** Örtü, perde.
- Giriftâr:** Tutulmuş, düskün, uğramış, mâruz.
- Gırız, Güriz:** Kaçma; kaçan.
- Gırızân, Gürizân:** Kaçıçı, kaçan.
- Glye:** Ağlama, göz yaşı.
- Gulâm:** Çocuk; köle.
- Gull:** Mâhkümlann boynuna ve bileklerine geçirilen demir halka, pranga.
- Günâgûn:** Renk renk, türlü türlü.
- Gunne:** Genizden gelen ses.
- Gurüb:** Güneşin batması, batma.
- Gusn:** Ağaç dalı, budak.
- Gussa:** Keder, kaygı, tasa.
- Gûş:** İşitme; kulak.
- Gûş-i hûş:** Akıl kulağı.
- Gûşis:** Çalışma, çabalaması.
- Gûyâ:** Söyleyen; sanki.
- Guyûb:** Gaybler.
- Güft ü gü:** Dedi kodu; söylenti.
- Güft ü şînîd:** Söyleme ve işitme.
- Güftâr:** Söz.
- Güftâr-ı şeker-nisâr:** (Şeker saçan söz): Tatlı söz.
- Güher:** Gevhér, cevhér; değerli.
- Gülistan:** Gül bahçesi.
- Gülnar:** Nar çiçeği, nar ağacı.
- Gülzâr:** Gül bahçesi.
- Güriz, Güriz:** Kaçma; kaçan.
- Gürizân:** Kaçıçı, kaçan.
- Gürzgâh:** Kaçıp sağlanan yer.
- Gürûh:** Cemâat, topluluk, bölük.
- Güzâf:** Beyhûde, boş.
- Güzide:** Seçkin, seçilmiş.
- Güzideğân:** Seçkinler.
- Hâb:** Uyku.
- Habâis:** Kötu şeyler, kötülükler.
- Habâset:** Habislik, kötülük, alçaklık.
- Habbe:** Dâne; bugday vesâire dânesi.
- Habib:** Sevgili.
- Habîr:** (Esmâ-i hüsnâdan) Her şeyden haberدار olan; gizlilikleri bilen.
- Habîr:** Haberdâr olan; tecrübe ile bilen, tadarak bilen.
- Habis, habîse:** İğrenç, kötü, pis, alçak.
- Habisât:** (Kadın için) Habisler, kötüler; kötü şeyler.
- Hâb u hor:** Uyku ve yemek.
- Habs:** Habsetme, hapis olma.
- Hâcât:** Hâceder; ihtiyaçlar.
- Hacer:** Taş.
- Hacer-i mükerrem:** Tekrîm edilen taş; şerefli taş.
- Hâcîb:** Kapıcı, perdecî; pâdişâha en yakın memur; perde, kaş.
- Hâcir:** Hicret eden, göçen.
- Hâcis:** İlk hâtit, kalbe gelen ilk hitap; kalbe ânz olan endişe.
- Hadd ü pâyân:** Sınır ve nihâyet.
- Hadd:** (Kur'ân'ın haddi): Allah'ın murâd ettiği mânâının sınırı veya mânâdaki hükmün ölçüsü.
- Hadd:** Târif, tanım; hudut, sınır, nihâyet.
- Hadd-i fâsil:** Ayinci hudut.
- Hadd-i zâtında:** Zâten, esâsen, aslında.
- Hadeka:** Gözbebeği.
- Hademe:** Hizmetçiler, hâdimler.
- Hâdira:** Şehir; şehirli, bir yere yerleşmiş.
- Hâdira-i hâssa:** Hükümdâra has olan şehir, hükümdârin şehri, merkez şehir, baş şehir.
- Hâdi:** (Esmâ-i hüsnâdan) Hidâyete erdiren, doğru yolu gösteren.
- Hâdid:** Demir.
- Hâdim:** Çok hizmet eden, hizmete pek sıkı善良.
- Hâdim:** Hizmet eden, hizmetkâr.
- Hâdim:** Yikan, hedmeden.
- Hâdis, hâdise:** Kadim olmayan; sonradan var olan.
- Hâdis'l-vücûd:** Varlığı sonradan olan.
- Hâdis:** Söz; yeni hadîs.
- Hâdis-i nefs:** Nefis sözü; nefşanî söz, nefis-

H

- ten ileri gelen söz.
- Hadrâ:** Yesil, yesillik.
- Hadrâ'ü-d-dîmen:** Fenâ bir muhitte yetişmiş güzel kadın.
- Hâfâ:** Haflik, gizlilik, kapalilik.
- Hâfid:** (Esmâ-i hüsnâdan) Kendisine boyun eğmeyip karşı çıkanları rezil ve perişan eden.
- Hâfîz:** (Esmâ-i hüsnâdan) Koruyan, muhâfaza eden.
- Hâfîz:** Koruyucu.
- Hâfi, hâfiyye:** Gizli, saklı.
- Hâfid:** Torun.
- Hâfiyyü's-savt:** Sesi kapalı olan, alçak sesle konuşan.
- Hâfîz:** Mahfûz; muhâfaza olunmuş, korunmuş.
- Hâfrîyât:** Kazilar.
- Hâhiş:** İsteme, istek, arzu.
- Hâhiş-ger:** İstekli, isteyici.
- Hâlib:** Mahmur, ümitsiz, me'yus; zarar ve ziyan ugrayan.
- Hâlibîn:** Hâibler.
- Hâib ü hâsîr olmak:** Hiçbir şey elde edememek, eli boş kalmak.
- Hâif:** Korkan.
- Hâil:** Mâni, engel.
- Hâir:** Hayritte kalmış, hayret eden, şaşırılmış.
- Hâiz:** Mâlik, sâhip, taşıyan, elinde bulunduran.
- Hâk:** Toprak.
- Hakâyîk, Hakaîk:** Hakîkatler.
- Hakem:** (Esmâ-i hüsnâdan) Hüküm koyan, emir veren, hükümnü icrâ eden.
- Hâkezâ:** Böyle, bunun gibi.
- Hakika:** Hakikat.
- Hakîkat-vâhîde:** Tek hakikat, bir tek gerçek.
- Hakîkat-ittisâm:** Hakikat damgası vurumuş, hakikat damgası taşıyan.
- Hakîkatü'l-hakâyîk:** Hakîkatların hakîkatı.
- Hakîm:** (Esmâ-i hüsnâdan) Hikmet sahibi, her şeyi yerli yerine koyan.
- Hakîm-i ilâhî:** Hikmet Allah tarafından kendisine verilen hakîm.
- Hakîm:** Filozof.
- Hâkister:** Kül, ateş külli.
- Hakk:** (Esmâ-i hüsnâdan) Varlığı hiç değişmeyen, varlığı yok olmayan, gerçek olan.
- Hakk:** Gerçek, doğru; doğruluk.
- Hakk-i mu'tenâ-bih:** Kendisiyle ilgilenilen şey hakkında.
- Hakkîyyet:** Hak olma.
- Hakkî, hakkîyye:** Hakk'a âit, Hakk'a mensup, Hak ile ilgili.
- Hal' etmek:** Tahttan indirmek.
- Halâ:** Boş olma; boşluk.
- Halâ ve melâ:** Boşluk ve doluluk; boş ve dolu.
- Halâvet-âmîz:** Tatlılık, hoşluk ile karışık; tatlı ve hoş.
- Halâfî:** Halffeler.
- Halâfât:** Haller.
- Halâvet:** Tatlılık, hoşluk.
- Halâyîk, Halâlkâr:** Mahlûklar, yaratıklar.
- Halecân:** Çarpıntı, titreme.
- Halel:** İki şey arasındaki boşluk.
- Halel-dâr:** Bozma, bozulma.
- Hâlet-i mahviyyet:** Mahvoluş hâli, yok olmuş hâli.
- Hâlik:** Halk eden, yaratatan.
- Hâli:** Tenhâ, boş.
- Hâlid:** Devâmî, ebedî.
- Halifetullah-fî'l-arz:** Yeryüzünde Allah'ın halifesî.
- Hâlik:** Helâk olan, yok olucu.
- Hâlik-i muhdes:** Helâk olucu ve sonradan ortaya çıkmış olan.
- Hâlis:** Dost, samîmî arkadaş.
- Hâfile:** Zevce, nikâhî kadın; dost.
- Hâlim:** (Esmâ-i hüsnâdan) Hilim sahibi; yumuşak davranışan, cezâ vermeye gücü yettiği halde acele etmemip cezâlanılmayı getire burakan.
- Hâlis, hâlîsa:** Saf, karışık olmayan.
- Hâlisan-lillâh:** Allah için hâlis bir sûrette, Allah için temiz bir yürekle.
- Halk:** Yaratma; mahlûk, yaratılmış.
- Halkan:** Yaratışça.
- Halk-i cedîd:** Yeniden yaratma, yeniden yaratılma, yeniden oluş.
- Halk-i mahlûk:** Mahlûku yaratma.
- Halkîyye, halkî:** Halka âit; yaratma ile, mahlûk ile ilgili.
- Halkîyyet:** Yaratılmış olma, yaratılış ile ilgili olma.

- Halkî, halkiyye:** Yaratılış ile ilgili.
- Hall:** Çözme, çözülmeye eritme, analiz.
- Hâlî:** Hülûl eden, giren.
- Hallâkiyyet:** Yarançılık.
- Halledâllâhu mülkehû:** Allah mülkünü dâ-imî kılın!
- Hall-i müşkilât:** Müşkilleri çözme, güçlükle-ri çözme.
- Halvet:** Yalnız olma, tenhâya çekilme, yal-nızlık; tenhâ yer, tenhâlik.
- Hâm tama'lîk:** Ham tamahîl, olmayacak seyi isteme.
- Hâm:** Çığ, pişmemiş, olgunlaşmamış.
- Hamâkat:** Aptallık.
- Hame-i mesnûn:** Yılanmış ve kokuşmuş çâ-mur.
- Hamel:** Kuzu.
- Hamele-i arş:** Arş'ı taşıyan melekler.
- Hâmîz-i fahn:** Asit karbonik.
- Hâmî-i mânî:** Engel olan koruyucu.
- Hâmîz-i kibrît:** Asit sülfürik.
- Hâmid:** Hamid eden, öven.
- Hamîd, hamîde:** Övülmeye değer, beğenilen; övülen.
- Hamîd:** (Esmâ-i hüsñâdan) Çok övülen, övgüye değer sıfatlarla kendisine hamdedilen; övülmeye lâyk olan.
- Hâmil:** Taşıyan, yüklü, hâiz, sâhip; gebe.
- Hâmilen:** Hâmil olarak.
- Hâmîs:** Beşinci.
- Hâmîyet:** Taassup; nâmustan, dolayıyla bir şeyden çekinip âr etme, izzet-i nefis.
- Hamîr-kâr:** Hamur yoğuran.
- Hâmîs:** Beşinci.
- Hâmisen:** Beşinci olarak.
- Hamî:** Taşıma; yük; isnat etme, afsetme.
- Hamlen:** Haml ederek, edilerek; isnat ederek.
- Hamr:** Şarap.
- Hamrâ:** Kırmızı, kızıl.
- Hamûl:** Çok tahammüllü.
- Hamûle:** Yük taşınan şey, yüklenilen şey.
- Hande:** Gülme, gülüş.
- Hankâh:** Tekke, dergâh.
- Hânumân:** Ev bark, ocak.
- Harâbî:** Harap olma, haraplık.
- Harâbü'l-bûldân fi âhîri'z-zamân:** Âhir za-manda beldelerin harap olması.
- Harâc:** Müslüman olmayanlardan alınan ver-gi; vergi.
- Harâret:** (Dört tabiatattan biri): Sıcaklık.
- Harâret-i garfîziyye:** Tabii sıcaklık, tabii ısı.
- Harekât:** Hareketler.
- Harekât ve sekenât:** Tavr ve davranışlar.
- Harem:** Zevce, eş; başkasına haram olan.
- Harem-i zekîyye:** Temiz eş.
- Harfen harfen:** Harf harf olarak; birer birer.
- Harf-i ta'rîf:** Arapçada isimlerin başına gelen (elif ve lâm) harfi ki, o ismi belirli kîlär. (Fr. Article défini).
- Hâric:** Dışarıya çıkan; dış, dışan.
- Hâricen:** Hâricen; dıştan, dışandan.
- Hâricî, hâricîyye:** Hârice âit, dışında olan, dışta varlığı olan.
- Hârif:** Meslektaş; arkadaş, dost.
- Hârif:** Sonbahar.
- Hâris:** Hırslı; düskün, çok istekli.
- Hâris:** Ekin eken; iyi amel işleyen.
- Hark:** Yakma.
- Hark:** Yırtma; bozma, çığneme; alışılmışın di-sına çıkma.
- Hark-i âdet, hark-i âdât:** Fizik kânunların ötesine geçme; alışılmışın dışına çıkma, olağanüstü.
- Harr:** Harâret, sıcaklık.
- Hâr:** Harâretli, kızgın, sıcak.
- Hârr-i ratb:** Sicak ve rutûbetli.
- Hârr-i yâbis:** Sicak ve kuru.
- Hars:** Ekin ekme.
- Has ü hâşak:** Çörçöp, kinnti.
- Hasâis:** Hâssalar; husûsiyetler, nitelikler.
- Hasâr:** Zarar, ziyân.
- Hasb:** Mikdar; ...göre, gereğince.
- Hasbeten-lillâh:** Allah'tan ecir ve sevâbını bekleyerek; Allah rızası için.
- Haseb-i sînn:** Yaşa göre, yaşı itibâriyle.
- Hasebiyle:** Cihetile, dolayısıyla, bakımın-dan, göre.
- Hasen, hasene:** Güzel, iyi.
- Hasenât:** Güzellikler, iyilikler.
- Hasene:** İyilik, iyi hal.
- Hasf:** İslî sönüm, ay tutulması; yerin dibine geçişi, batırma; yer batma, alçalma.
- Hâsil:** Husûle gelen, husûl bulan, olan, peydâ olan, üreyen, biten.
- Hâsılı tahsîl:** Elde olanı elde etme.
- Hâsîr:** Hasr edici, tahdit eden, sınırlayan.

- Hasib:** (Esmâ-i hüsnâdan) Hesâba çekip karşılığını veren.
- Hâsirîn:** Hâsirler; merâmına nâil olamayanlar, eli boş dönenler.
- Hasîs, hasîse:** Kymetsiz, degersiz, bayağı, alçak.
- Hasm etmek:** Kesin olarak halletmek, kesip atmak.
- Hasır:** Münhasır, mahsus kılma; dar bir sınır içine alma; tahdit.
- Hasret-kes:** Hasret çeken, özleyen.
- Hasr-ı muhdesât:** Sonradan var olan şeyleri tahdit etme.
- Hâss, hâssâ:** Mahsûs, husûsi; seçkin, seçilmiş.
- Hassa-ı hâssâ:** Hassin hâssi, seçkinin seçkinî.
- Hassâsiyet:** Hisse, duyulara sâhipl olma.
- Hâssaten:** Husûsî olarak, özellikle; yalnız, ancak.
- Hâss, hâsse:** Hissedici, duyu sahibi olan, duyan.
- Hasse-i basar:** Görme duyusu.
- Hasse-i sem':** İşitme duyusu.
- Hâssiyet:** Husûsiyet; te'sîr, kuvvet.
- Hasûd:** Hasetçi; çekemeyen, kıskanç.
- Hasûdân:** Hasetçiler, haset edenler.
- Hâşâ ve kellâ:** Kat'iyen,aslâ.
- Hâşâ:** Aslâ, kat'iyen, hiçbir vakıt, Allah göstermesin.
- Hâşâk:** Çöp, süprüntü, çörçöp; Pür-hâşâk: Çörçöp dolu.
- Hâşâ-lillâh:** Allah göstermesin, aslâ, kat'iyen, hiçbir vakıt.
- Haşem:** Maiyet, hizmet için yanında bulunan kimseler; âile.
- Hâşî:** Huşu sahibi.
- Hâşîye:** Bir şeyi şerh ve izah eden not veya kitap.
- Haşr:** Ölüleri diriltip mahşerde toplama.
- Hatâ-âlûd:** Hatâ bulaşmış; hatâ dolu, pek çok yanlışlı olan.
- Hatar:** Tehlike.
- Hataran:** İtibar ve mevki bakımından.
- Hatarnâk:** Tehlikeli.
- Hâtem:** Mühür, yüzük; son.
- Hâtemü'n-nebiyyîn:** Nebîlerin hâtemi.
- Hâtrî:** Kalp, gönül, zihin; kalbe gelen şey, İl-
- ham.
- Hâtra:** Kalbe geçen şey, ilham.
- Hâtrî-ı sû':** Kalbe gelen kötü düşünce.
- Hâtrî-ı zaif:** Kalbe zayıf olarak gelen şey; zayıf düşünce, zayıf ilham.
- Hattâf:** Hatiler; günahlar; yanışlar; suçlar.
- Hatte:** Günah, suç.
- Hâtim:** Sona erdiren; mühürleyen.
- Hâtime:** Son, nihâyet; netice, bitirme.
- Hâfir:** Yüce, ulu; muhâtaralı, tehlikeli.
- Hatm:** Mühürleme, tamamlama, bitirme, so-na erdirmeye.
- Hatra:** Zihne gelen bir düşünce.
- Hat:** Çizgi, yazı.
- Hattâtiyet:** Hattatlık.
- Hatt-ı istivâ:** Ekvator.
- Hatve:** Adım.
- Hatve-endâz:** Adım atan.
- Hâtilâi:** Şunlar, bunlar.
- Havâdis-i ekvân:** Dünyâ hâdiseleri.
- Havâî, havâîyye:** Havaya âit, hava ile ilgili.
- Havâlî:** Etrâf, çevre, yöre.
- Havârik:** Hârikalar; olağanüstü seyler.
- Havâs (ilm-i):** Büyü ilmi, tılsımlar ilmi
- Havâss:** Hâsslar, seçkinler, ileri gelenler; âtiflerin seçkinleri; hâssalar, husûsiyetler.
- Havâss-ı...:** Hassalar, husûsiyetler, keyfiyetler, hâssalar, seçkinler.
- Havâss-ı umûmiyye-i ecsâm:** Cisimlerin genel husûsiyetleri.
- Havâss-ı...:** Hasseler; duyular, duygular, his-seden organlar.
- Havâss-ı batîne:** İç duyular.
- Havâss-ı hamse:** Beş duyu.
- Havvâss-ı hamse:** Beş duyu.
- Havâss-ı sâire:** Diğer duyular.
- Havâss-ı zâhire:** Dış duyular.
- Havâssu'l-havâss:** Seçkinlerin seçkinleri.
- Havâtr:** Hâtıralar; kalbe gelen seyler.
- Havâ-yı nesîmî:** Atmosfer.
- Havâyîc:** Hâcetler, ihtiyaçlar.
- Havf:** Korku.
- Havfen:** Korkarak, endişe ederek.
- Havf ü recâ:** Korku ve ümit.
- Hâvi:** İhtivâ eden.
- Havl:** Çevre, etraf; sene.
- Havşala:** Mîde, kursak; anlaysı, idrâk, akıl, zihin.

- Hây u hây:** Gürültü, patırı; çığlık.
- Hayâl (kuvve-i...):** Hayal gücü.
- Hayâlât:** Hayaller.
- Hayâl-endişlik:** Hayal düşünülük, hayal kuruculuk.
- Hayâl-i târk:** Geceleyin yıldız gibi parlayıp kaybolan hayal.
- Hayât-bâş:** Hayat veren, hayat bahşeden.
- Hayır-hâh:** Herkesin iyiliğini isteyen, hayır sever.
- Hayl:** At, at sürüsü; zümre, takım, gürûh, topluluk.
- Haylület:** Araya girme, engel olma.
- Hayrât:** Hayırlar.
- Hayret-âver:** Hayret veren.
- Hayret-bâhs:** Hayret verici.
- Hayru'l-umûri evsatuhâ:** İşlerin hayırlısı ortasıdır.
- Haysiyyet:** İtibar, bakım.
- Hayvân-ı nâtîk:** Konuşan ve düşünen hayvan.
- Hayvâniyyet:** Hayvan olma, hayvanlık.
- Hayy:** (Esmâ-i hüsنان) Hayat sahibi, canlı, hiç ölmeyen, hayatı dâimî olan.
- Hayy:** Canlı, dîrî.
- Hayy'ale:** Ezanda okunan "hayye ala's-salâ" "haydi namaza"dan kısaltma.
- Hayyât:** Yılanlar.
- Hayyiz:** Taraf, meydan, mekân, mevki.
- Hazâîn:** Hazîneler.
- Hazân:** Sonbahar.
- Hazarât:** Hazretler; mertebeler.
- Hazarât-ı hams:** Beş hazret, beş mertebe, beş varlık mertebesi.
- Hazarât-ı vücûdiyye:** Vücûd, varlık mertebleri.
- Hazer:** Sakınma, korunma.
- Hâzîr:** Baş egen, alçak gönüllülük gösteren, huzûr sâhibi.
- Hâzik:** Işinin ehli, usta, mâhir, eli uz.
- Hâzîme (kuvve-i...):** Hazmetme gücü.
- Hâzir, hâzîra:** Hâzir, göz önünde bulunan, huzurda bulunan.
- Hâzırûn:** Hâzir olanlar,
- Hâzin:** Hâzîne muhâfizi, hâzinedar.
- Hazîz-ı esfîl:** En aşağı çukur.
- Hazîz-ı evhed:** En aşağı çukur yer.
- Hazm:** Karî karar verme, sebat, direnme;
- doğru ve sağlam görüş.
- Hazret:** Mertebe, derece, rütbe; yüz yüze olmak, mukabil bulunmak.
- Hazret-i iktidâr:** Kâdir olma rütbesi; iktidar mertebesi.
- Hazret-i kalbiyye:** Kalbe âit mertebe.
- Hazz:** Nasip, hisse.
- Hebâ:** Gayet ince toz, zerre.
- Heqr, Hîcr:** Hicran, ayrılık, ayrıılma.
- Hediyyeten:** Hediye olarak.
- Hedn:** Yıkma, harap etme.
- Helâk:** Mahv olma, yok olma; ölmeye.
- Helekât:** Helâk edici şeýler.
- Hemm:** Gam, tasa, kaygı; endişe.
- Hem-nisîn:** Birlikte oturan, celîs.
- Hem-râz:** Sirdas.
- Hem-renk:** Aynı renkte; aynı vasıfta.
- Hemşîre:** Kız kardeş.
- Hem-zebân:** Aynı dili konuşan.
- Hendese:** Geometri.
- Herfise:** Keşkek yemeği.
- Hervele:** Koşma, yürüyüş.
- Herze:** Boş lâkurdı, saçma.
- Hest:** Vardır.
- Hestî:** Varlık.
- Hetik:** Yırtma, yarma.
- Hevâ:** Hava.
- Hevâ:** İstek, arzû, heves; sevgi.
- Hevâcis:** Hâcisler; kalbe gelen ilk hitaplar; kalbe ârzî olan endişeler.
- Hevesât:** Hevesler.
- Hevl:** Korku.
- Hey'et:** Şekil, sûret, hal, görünüş; astronomi (ilmi).
- Hey'et-i atîka:** Eski astronomi.
- Hey'et-i cedîde:** Modern astronomi.
- Hey'et-i mecmâua:** Tamâmî, topu, hepsi.
- Heyâkil:** Heykeller; cisimâni sûretler, cisimler, cesetler, bedenler.
- Heykel:** Cisimâni sûret, cisim, maddî kalip, ceset, beden.
- Heyûlâ:** İlk madde, ilk cevher; her şeyin ilk maddesi.
- Hezl:** Alay, şaka, latife.
- Hibret, Hibret:** "Zevk" ve tecrübe ile bilme, bilgi, tecrübe, ilm-i zevkî.
- Hiffet, Hiffet:** Hafiflik; hoppalik.
- Hifz:** Muhâfaza etme; koruma, saklama; ez-

- berleme.
- Hıkd:** Kin tutma, öc almak için fırsat beklemeye.
- Hılâl:** Helâl olma, helâl.
- Himâr:** Eşek.
- Hiref:** Hirfetler; san'atlar, meslekler.
- Hisn-ı şer'i:** Şeriat kaleşi.
- Hişüm, hişüm:** Kızgınlık, öfke.
- Hiyânet:** Hâyinlik.
- Hiyel:** Hileler, oyunlar, aldatmalar.
- Hizâne, Hizâne:** Hazine.
- Hibetullah:** Allah'ın hibesi, bağılı.
- Hibret:** bzkz. Hibret.
- Hibreten:** Bizzat tecrübe ederek, deneyerek, tadarak, "zevkan."
- Hicâb:** Perde, örtü.
- Hicâbat:** Hicaplar.
- Hicr, Heqr:** Hicran, aynılık.
- Hiddet:** Keskinlik, öfke.
- Hiddet-i nazar:** Bakışı keskin, keskin bakışlı, görüşlü.
- Hidemât:** Hizmetler.
- Hiffet:** Hafiflik.
- Hikâyât-ı selef:** Daha önce yaşamış kimselein hikâyeleri.
- Hikem:** Hikmetler.
- Hikemîyyât-ı ilâhiyye:** İlâhî hikmetlerle ilgili sözler.
- Hikmet:** Fizik (ilmî).
- Hikmet-i tabiiyye:** Fizik bilgisi.
- Hil'at:** Süslü ve kıymetli elbise, kaftan.
- Hillâf:** İhlâf, fikir anlaşmazlığı, farklılığı, zıtlığı, karşı, zıt.
- Hilm, Hilm:** Yavaşlık, yumuşaklık.
- Hilkat:** Yaratma, yaratılış.
- Hilye-i şerif:** Hz. Peygamber'in şekil ve vasisfları; bunu anlatan yazı veya şiir.
- Himem:** Himmetler.
- Himmet:** Bir şeyin elde edilmesi, meydana getirilmesi için kalben ve rûhen gösterilen gayret, çalışma; kuvvetli istek.
- Hîn:** 'Esnâsında, vaktinde, ...gında; an, zaman.
- Hîn-i da'vet:** Davet vaktinde.
- Hîrâsân:** Korkan, korkak.
- Hisset:** Cimrilik, tamahkârlık, nekeslik.
- Hiss-i müşterek:** Ortak duyu.
- Hita:** İhâta, kuşatma.
- Hitâbât:** Hitaplar.
- Hitâm:** Sona erme, bitme.
- Hizâne:** Hazine.
- Hîzb:** Kısım, bölük, taraftar; bir miktar duâ.
- Hod-perest:** Kendine tapan; kendini beğeneni.
- Hos-âvâz:** Hoş sesli.
- Hûbân:** Hûbler, güzeller.
- Hubb:** Sevgi.
- Hubbi, hubbiyye:** Hubb, sevgi ile ilgili, sevgiye aittir.
- Hûb-rû:** Güzel yüzlü.
- Hubs:** Kötülük, fenâlik.
- Hubût, Hübüt:** Yukandan düşme, iniş.
- Hucüb:** Hucub; Hicaplar, perdeler.
- Hucüb-i zulmânî:** Zulmânî hicaplar; zulmânî perdeler.
- Hudâkâr:** Hilekâr, düzenbaz.
- Huda:** Tann, Allah.
- Hudâvenda:** Ey Allah'ım; ey efendim, ey sâhibim.
- Hudâvendigâr:** Âmir, hükümdar; efendi.
- Huddâm:** Hâdimler; hizmetkârlar.
- Hudûd:** Haddler; sınırlar; târifler.
- Hudûd-ı erbaa:** Dört hudut, dört sınır.
- Hudûd-ı şerîyye:** Şerîhudutlar, şeriat sınırları.
- Hudûs:** Hâdis olma; sonradan olma; sonrasında var olma.
- Huffâs:** Yarasa.
- Hukemâ, Hükemâ:** Hakîmler; filozoflar.
- Hukub:** Seksen senelik süre.
- Hukûk-şiken:** Hukuka riâyet etmeyen.
- Hukûk-şinâsan:** Hukuk ilmini bilenler; hukukçular.
- Hukûk-ı idâre:** İdare hukuku.
- Hulefâ:** Halifelear.
- Hulel:** Hulleler; elbiseler.
- Hulf:** Sözünü tutmama.
- Hulk:** Tabiat, huy, ahlâk.
- Hulkan:** Tabiat; we huy itibâriyle, ahlâkan.
- Hulkî:** Hulk ile ilgili; ahlâktır.
- Hulkûm:** Boğaz.
- Hulle:** Elbise; belden aşağı ve belden yukarı olmak üzere iki parçadan ibaret elbise.
- Hulle-i behâ:** Güzellik elbisesi.
- Hulûd:** Dâîmî olma, ebedilik, dâîmî sûrette kalma.
- Hulûl:** Girme; gelip çatma; Allah'ın insanın

- bedenine veya bir şeye girmesi.**
- Hulve(t):** Tatlılık; tatlı, hoş.
- Hulve(t)-i hazret:** (Dünya) mertebesinin nefse hoş gelen tatiliği.
- Hulviyyât:** Tatlılar, tatlı şeyler.
- Humakâ, Humekâ:** Ahmaklar.
- Humk:** Ahmaklık, aptallık.
- Humret:** Kırmızılık, kızılık.
- Hums:** Beşte bir.
- Humûd:** Düşme, zayıflama; soğuma, soğukluk.
- Humûm:** Hemmeler; tasalar, kaygılar, gamarlar.
- Hün-âlûd:** Kan bulaşmış; kanlı.
- Hunnak, Hunâk:** Boğmaca, boğaz iltihâbi.
- Hûnrîz:** Kan dökücü, kan döken.
- Hûr:** Hürüler.
- Hurâfât:** Hurâfeler.
- Hurre:** (Câriye ve esir olmayan) hür kadın.
- Hurrem:** Şen, sevinçli.
- Hurûb:** Harpler.
- Hurûc:** Çıkma, çıkış, dışarı çıkmak; isyân, baş kaldırma.
- Hurûf:** Harfler.
- Husamâ:** Hasımlar; düşmanlar, muhâlifler.
- Husrân, Hüsrân:** Zarar, ziyan; yokluk, mahremiyet acısı.
- Husûf:** Ay tutulması.
- Husûl:** Hâsil olma, peydâ olma.
- Hûs:** Akl.
- Huşû'l:** Gönül alçaklısı.
- Huşûnet:** Haşınılık.
- Hutâm:** Kuru ot, çörçüp.
- Hutâm-ı dünyâ:** Dünyânın geçici, boş, degersiz şeyleri.
- Hutûr etmek:** Hatira gelmek.
- Huveyn:** Küçük hayvancık; mikrop.
- Huzemât:** Huzmeler; demeterler.
- Huzû'l:** Tevâzu, alçak gönüllülük.
- Huzûr:** Hazır olma, hazır bulunma, mevcut bulunma, ilâhî huzûrda bulunma.
- Huzûz:** Hazlar.
- Huzzâr:** Hazır olanlar, hazır bulunanlar.
- Hüccet:** Burhan, delil, senet.
- Hüccet-i bâliğâ:** En yüksek mertebedeki hüccet.
- Hüccet-i kâtiâ:** Kesin, katî' hüccet.
- Hüceyrât-ı dimâgiyye:** Dimağdaki oyuklar.
- Hûdâ:** Hidâyet, doğru yola ısrat, doğru yolu gösterme; gösterme.
- Hükemâ, Hukemâ:** Hakîmler, filozoflar.
- Hûkkâm:** Hakîmler.
- Hükûmet-i cumhûriyye:** Cumhûriyet idâresi, halka dayanan hükûmet.
- Hükûmet-i meşrûta:** Meşrûtiyet idâresi.
- Hükûmet-i mutlaka:** Mutlakiyet idâresi.
- Hükümârdârân:** Hükümdarlar.
- Hüküm-fermâ:** Hükmeden, hüküm süren.
- Hümâm:** Hımmeti, azımlı.
- Hûner-mend:** Hûner sâhibi; hûneri.
- Hûrmet:** Haram olma, haramlık.
- Hûrre:** Köle olmayan, hûr kadın.
- Hüsün, Hüsün:** Güzellik; iyilik.
- Hüsün-i ahlâk:** Güzel ahlâk.
- Hüsün-i endâm:** Boybos güzellikî.
- Hüsün-i netîce:** Güzel bir netîce.
- Hüsün-i re'y:** Görüş, düşünce güzellikî.
- Hüsyârî:** Akıllılık.
- Hûve:** O.
- Hûve'l-Hak:** O Hak'tır.
- I**
- Idlâl:** Dalâlete düşürme, saptırma, şaşırtma.
- İhzâr, İhzâr:** Hazırlama, hazır etme.
- İkâl:** Bağ, köstek, düğüm.
- İktifa:** Izinden gitme, izini takip ederek peşinden gitme, uyma.
- İktifâen:** İktifa ederek, izinden giderek.
- İktifa-i isr:** Izinden gitme; uyarak peşinden gitme.
- Innîn, innîn:** Kusır, iktidarsız.
- İsbrî:** Parmak.
- İsgâ etmek:** Kulak verme, söz dinleme.
- İsrâh:** Sarılı kilma, izhâr etme; âşikâr ve belli etme.
- İstifâ:** Seçme, en temizini seçip ayırma, seçkin kulma, ayıklama; Fr. Sélection.
- İstilâh:** Terim.
- İstilâhan:** Istilâh, terim olarak.
- İstilâhât:** Istilâhlar; terimler.
- İstünâ:** Yapma, işleme; seçip ortaya koyma, güzelce yapma.
- İtlâk edilmek, olunmak:** Denilmek, isim ve rilmek.
- İtlâk:** Mutlak olmuş, mutlaklık.
- İtlâk:** Saliverme, serbest bırakma; kayd ve has etmemekszîn mutlak sûrette kullanma;

...diye niteleme, ad verme.

İtlâk-ı idâre: İdârenin mutlak oluşu, mutlaklıktır idâre.

İtmâ': Tama'a düşürme, tamah ettirme.

İtnâb: Sözü uzatma; lüzumsuz tâfsîlâtâ boğma.

İtriyyât: Güzel kokular, güzel kokulu şeyler.

İttâlâ: Öğrenme, bilme, tanıma, vâkıf olma.

İvaz, İvaz: Bedel, karşılık,

İyâdet: Ziyâret etme, hastayı ziyâret, hatır sorma,

İyâl, İyâl: Bir kimseňin geçindirmek zorunda olduğu kimseler; âile.

İyân: Âşıkârlık, göz ile görme.

İyâş, Ays: Yaşama, hayat, dirilik; maşet, ekmek.

İzhâr, İzhâr: Zâhir etme, zuhûra çıkarma; âşıkâr etme, meydana getirme.

İzmâr: Gizleme, kapalı olarak söyleme.

İztûrâb: Titreme, titreşim, dalgalanma; ıztûrap.

İztûrâr: Zarûrluk, mecbûriyet, çaresizlik.

İ

İâre: Ödünç verme.

İbâ: Çekinme, kabul etmeme; râzi olmama.

İbâd: Kullar.

İbâdât: Ibâdetler.

İbâd-ı sâlihîn: Sâlih kollar.

İbâdullah: Allah'ın kulları.

İbâh: Mubâh kilma, helâl kilma.

İbârât: İbâreler; cümleler, ifâdeeler.

İbdâ': Örnekler olarak en güzel şekilde yaratma.

İbhâm: Kapalı bırakma, gizli tutma; sözün anlaşılmayacak şekilde kapalı olması.

İbkâ: Mevcut hâlinde bırakma.

İblâg: (Haber) Ulaştırma, tebliğ etme.

İbrâm: Israt etme, üstüne düşme, zorlama.

İbrâz: Gösterme, ortaya koyma.

İbride: İnsanın vücutundan rutûbet ve bürûdetin galebesinden ileri gelen rahatsızlık; üşümme.

İbsâr: Görme, bakma; hissedilen şeyleri görme.

İbtâ': Geciktirme, gecikme, geç kalma.

İbtâl: Bâtil kilma; hükümsüz bırakma; bozma, boşça çıkarma; lağıv etme, fesh etme.

İbtidâ: Başlama, başlangıç; öncelik.

İbtîlâ: Mübtelâ olma.

İbzâl: Bezî etme; bol bol verme.

İcâbet: Kabul etme; muvâfakat etme.

İcâd: Vücut verme, var etme.

İcâd-ı maâni: Kiyas yoluyla bilinmeyen bir mânâyı ortaya çıkarma.

İcâle: Cevelân ettirme; gezdirme, dolaşurma.

İcâle-i basâret: Basiret gözünü gezdirme.

İcbâr: Cebr etme, zorlama.

İclâl: Saygî gösterme.

İcmâl: (Tâfsîlin ziddi) Toplama, kısaltma, hülâsa etme; hülâsa, öz.

İcmâlen: İcmâl yoluyla; kısaltarak, kısaca.

İcmâli: Tâfsîlsiz, toplu, teferüutsiz.

İcrâ: Bir işi yapma, yerine getirme.

İctibâb: Seçilmişlik, seçkinlik.

İctihâdât: Güçü yettiği kadar çalışma.

İctihâdât: İctihat.

İctimâ': Toplanma, bir araya gelme, birikme.

İctinâb: Sakınma, çekinme.

İctisâr: Cesâret etme.

İdâ': Emânet olarak verme, tevâfi etme.

İdâd: Hazırlama.

İ'dâm: Adem hâline getirme, yok etme.

İdâme: Devam etme, devam ettirme.

İddîhâr: Biriktirme, toplayıp saklama.

İdhâl: Dâhil etme; girdirme, sokma, içine koyma.

İdlâl: Nazlanma, naz.

İdrâkât: İdrâkler.

İfâdât: İfâdeeler.

İfâza: Taşacak derecede dolduruma; feyz verme, feyzlendirmeye.

İfâza-i vücûd: Vücûd verme, var etme.

İffet: Afiflik, temizlik; nâmusu olma.

İfnâ: Fâni kilma; yok etme.

İfrâd: Ferd kilma, tek kilma, ayırma.

İfsâd: Fesâda uğratma, yok etme, bozma,

İfsâh: Açık söyleme.

İftikâr: Şiddeli ihtiyaç, muhtaç olma.

İftirâs: Avlayıp parçalama, yırtıp parçalama.

İftitâh: Açılış, açılma; başlama.

İftitâk: Yanlıp ayrılmaya.

İğfâl: Gaflete düşürme, yaniltma, yanlış iş yapırma, aldatma.

İglâk: Kapama; sözü muğlak, kapalı, anlaşılması bekleyen söyleme.

- İgmâz-ı ayn:** (Kabahat ve kusûra) göz yumma; gözünü kapatma.
- İgnâ:** Zengin etme; muhtaç halde bırakmama, müstağnî kılma.
- İğtidâ:** Gidâlanma, gıda alma.
- İgvâ:** Baştan çıkarma, ayartma, şaşırma.
- İgvâât:** İgvâlär.
- İğzâb:** Gazaplandırma, öfkelendirme.
- İhânet:** Haksızlık etme; horlama, hakîr görme, hakâret etme, tâhkîr etme.
- İhâta:** Kuşatma, sarma; tam kavrama; geniş bilgi.
- İhâtyye, İhâtî:** İhâta ile ilgili.
- İhbâr:** Haber verme; bildirme, anlatma; öğretme.
- İhbârat:** İhbarlar; haber vermeler.
- İhbât:** Aşağı indirme.
- “İhbîtû”; “İnitîzî” (Bakara, 2/36)
- İhcâb:** Perdeleme, hicaplama.
- İhdâs:** Meydana getirme, ortaya çıkarma.
- İhfâ:** Gizleme, saklama.
- İhkâm:** Muhkem kılma, sağlamlaştırma.
- İhrâk:** Yakma.
- İhrâz:** Elde etme, kazanma; erişme.
- İhsâ:** Sayma.
- İhsâ (esmâ-i İlâhiyyeyi...):** İlâhi isimlerden her bir ismin hüküm ve eserlerini şâhsînâda tahakkuk ettirip zâhir olma.
- İhsâs:** Duyurma, hissettirme; duyum.
- İhtâr:** Hatırlatma, dikkatini çekme, uyarma.
- İhtârat:** İhtarlar; uyarmalar.
- İhtibâr:** Bizzat tecrübe ile bilme; deneme, sînamâ.
- İhticâb:** Hicaplanma; gizlenme, örtülme.
- İhticâc:** Delil gösterme, şâhit getirme.
- İhticâca sâlih:** İhtiyaç duyulan şeye uygun.
- İhtifâ:** Gizlenme, saklanma.
- İhtilâc:** Çarpıntı, çarpanma, titreme, seğirme.
- İhtilâf:** Muhtelif olma; aynı ayrı olma, farklılık.
- İhtilâk:** Uydurma.
- İhtilât:** Kanışma, katışma, birbiri arasına girmeye.
- İhtilâtât:** İhtilâtlar.
- İhtmâl-i ezâ:** Ezâ ve cefâya tahammül etme.
- İhtirâ:** Keşfetme, icat etme; keşif.
- İhtirâât:** İcatlar.
- İhtirâk:** Bir gezegeenin güneşe yaklaşması, güneşle bir burçta bulunması.
- İhtirâk:** Tutuşup yanma.
- İhtirâm:** Hürmet, saygı.
- İhtirâz:** Çekinme, sakinme.
- İhtisâr:** Kisaltma, kusa kesme.
- İhtisâs:** Tahsis edilme; hâs kılınma; seçkin, seçilmiş kılınma.
- İhtiyâr:** Seçme; hür ve serbest olma, dilediği ni yapabilme; irâde.
- İhtiyâren:** Seçme sûretime, irâde ile.
- İhtiyâr-ı kizb:** Yalanı seçme, yalanı tercih.
- İhtiyâr-kerde:** İhtiyar edilmiş; tercih edilmiş, seçilmiş.
- İhtiyât:** Sakınma, tedbirli olma.
- İhtizân:** Hazînede toplama, toplanma.
- İhtizâr:** Çarçıkme.
- İhtizâz:** Titreme, titreşim; sallanma, hareket.
- İhvân:** Kardeşler; aynı târikatte veya meslek-te olanlar.
- İhvân-ı bâ-safâ:** İçi temiz, saf kardeşler.
- İhvet:** Kardeşlik, arkadaşlık.
- İhyâ:** Yeniden hayat verme, diriltme.
- İhyâ-yi leyîl:** Geceyi ihyâ etme; geceleri zikir vs. ile mesgûl olarak geçinme.
- İhzâr:** Hazırlama.
- İkâd:** Oturtma.
- İka:** Vukûa getirme, vukû buldurma, oldurma, yapma, yapturma; düşürme.
- İkâb, İkâb:** (Tâkip etme), cezâ, cezâlandırmâ, azap, sikinti.
- İkâd:** Ateş veya ışık yakma.
- İkâme:** Kaldırma, ayakta durma, meydana koyma, yerleştirme, makâma getirme; yere koyma.
- İkâmet:** Kâim olma, oturma, bulunma,
- İkân:** Yâkñî bilgi; katî' ve şüphesiz bilgi.
- İkbâl:** Tâlihî olma, saâdetli olma; baht, tâlih, gözde olma, bir mevkide bulunma.
- İkdâm:** Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma.
- İkili:** Taç.
- İklîm:** Memleket, ülke, bölge.
- İkmâl:** Kemâle erdirme; olgunlaştırma; tamamlama.
- İkrâr:** Tasdik etme, kabul etme, doğrulama; evet deme.
- İksâr:** Çoğaltma.
- İktibâs:** Ödünç alma, alıntı yapma, alma.

- İktibâsen:** İktibâs süreyle.
- İktidâ:** Uyma, tâbi olma, birini örnek alıp haberketlerini aynen uygulama.
- İktifâ:** Yetinme, yetерli bulma.
- İktirân:** Yaklaşma, yanına gelme.
- İktisâb:** Elde etme.
- İktisâd:** Aşır gitmemе, itidalli, adâletli davranış; dengeli olma, orta yolda olma.
- İktisâr:** Kısa kesme, kısaca söyleme, münhasır kılma; hasr etme.
- İktitâf:** Meyve toplama, devşirme.
- İktizâ:** Gerek; gerekmek, läzim gelme.
- İktizââr:** İktizâlar; gerekmeler.
- İlâ:** Yükseltme, yüce kılma.
- İlâ-gayri-zâlik:** Ve bundan başkası, vesâire.
- İlâhî-n-nâs:** Nâsin, insanların ilâhi.
- İlâhiyyât:** İlâhîler; ilâhî ilgili hususlar.
- İlâhiyyet:** İlâh olma; ilâha âit olma, ilâhilik.
- İlâm:** Bildirme, ilim verme.
- İlâm-ı ta'lîm:** Öğretmek için bildirme.
- İlâm-ı tenbîh:** Uyarma için bildirme.
- İlâ-mâ-lâ-nihâye:** Nihâyeti olmayarak, sonu gelmeyecek şekilde.
- İlâ-mâ-lâ-yetenâhî:** Sonu gelmeyecek şekilde.
- İlâ-nihâye:** Sonuna kadar.
- İlbâs:** Gidyrdime, büründürme.
- İlel:** İlleler; sebepler; hastalıklar.
- İlel-i mevâni:** Mâni olan illeter.
- İlel-i sâriye:** Bulaşıcı hastalıklar.
- İlhâh:** Üzerine düşme, israr etme.
- İlhâk:** Katma, İlâye etme, eklemme.
- İlkâ:** Birakma, koyma, atma, telkin etme; vahy etme, ilhâm etme.
- İlkâat:** İlkalar; telkin etmeler, telkin edilen şeyler.
- İlkâh:** Dölleme, aşılıma.
- İlkâ-i Subbûhî:** Ahadîyet mertebesinden väki olan ilkâ.
- İlkâ-i:** (Cenâb-ı Hak'tan) ilkâ ile väki olan; Vehbi, vahyi veya ilham ile.
- İlkâ-yı sem':** Kulak verme, dinleme.
- İllâ:** Ancak, sâdece, ...den başka.
- İllet:** Hastalık, sebep; bir şeyin var olmasını sağlayan sebep.
- İillet-i gâiyeye:** Bir şeyin varoluş sebebi. Fr. Cause finale.
- İlliyef:** İillet olma, sebep olma.
- İlliyyîn:** İlâhî emr âlemi.
- İlm, ilim:** Bilmek; bilme, bilgi, ilim.
- İlm-i ebdân:** Bedenler ilmi; bedenler ile ilgili ilim.
- İlm-i edyân:** Dinler ilmi; dinler ile ilgili ilim.
- İlm-i hey'et:** Astronomi ilmi.
- İlm-i ledûnnî:** Allah tarafından verilen ilim.
- İlm-i maâni:** Dilbilgisinin çözülmesi güç ve ince mes'elelerinden bahseden ilim.
- İlm-i nahv:** Gramer ilmi.
- İlm-i nûcûm:** Yıldızlar ilmi; astronomi.
- İlm-i râsîh:** Sağlam ve köklü ilim.
- İltibâs:** İki seyin, biri öteki sanılacak derecede, birbirine benzemesi.
- İltifât:** Yüzünü çevirip bakma, göz ucu ile bakma, nazar etme.
- İltihâk:** Katılma, karışma.
- İltikâ:** Kavuşma, karşılaşma, rast gelme.
- İltîmâs etmek:** İstemek, aramak.
- İltiyâm:** Kapanma, bitişme.
- İltizâz:** Lezzet alma.
- İlzhâm:** Susturma, cevap veremez duruma getirme; birinin tarafını tutma; gerektirme.
- İm'an-ı nazar:** İnceden,inceye araştırma, çok dikkate inceleme.
- İmâd:** Direk, sütun.
- İmâle:** Meyl ettirme, yöneltme.
- İmâta-i ezâ:** Sıkıntı veren şeyi uzaklaşurma.
- İmâte:** Öldürme.
- İmdâd:** Yardım, yetişme.
- İmin, Eymîn:** Emin, emniyet içinde, güvenlik içinde olan.
- İmkân:** Varlığı ve yokluğu mümkün olma, zaruri olmama; varlığı ve yokluğu düşünenlebilir olma.
- İmrâr:** Geçirme.
- İmrâr-ı hayât:** Hayat geçirmе, hayat sürme.
- İmsâk:** Tutma, elinde bulundurma, vermeme; bir seyden el çekme, kendini tutma.
- İmtidâd:** Uzama, uzanma, uzun süreme, yâylama.
- İmtilâ:** Mîde dolgunluğu.
- İmtinâ:** Mümtenî olma, muhal olma, imkansızlık; çekinme, geri durma, sakınma.
- İtmînân:** Nîmet, ihsan, bir şeyin karşılığı olmaksızın verme, bağışlama.
- İmtisâl:** Bir örneğe göre hareket etme; uyma, itaat etme.

- İmtisâl:** Uyarak, itâat etmek sûretyile, öرنек alarak.
- İmtizâc:** Mezc olma, karışma, uyuşma, uygunluk.
- İmtizâcât:** İmtizaçlar.
- İn'âm:** Nîmet verme, iyilik etme.
- İn'âmât:** İn'âmlar.
- İnâs:** Kadınlar; dişler.
- İn'idâm:** Adem hâline girme, yok olma.
- İn'ikâd:** Düğülenme, bağlanma, akd edilme.
- İn'ikâs:** Aksetme, yansıtma.
- İnân:** Dizgin.
- İnâyât:** İnâyeler.
- İnbâ:** Haber verme, ihbar etme.
- İnbât:** Bitki gibi bitmesini temin etme, yetiştirmeye.
- İnbâlüs:** Meydana çıkma, doğma, ileri gelme; gönderilme.
- İnbisât:** Bast edilme; yayılma, genişleme, açılma; iç ferahlığı, iç genişliği.
- İncâz-ı va'd:** Va'dîni yerine getirme.
- İncilâ:** Cılıalanma, parlama, aşıkâr olma, görünece.
- İncimâd:** Donma, buz gibi olma.
- İncimâden:** Donmak sûretyile.
- İncizâb:** Çekilme, câzibesine kapılma; çekme.
- İnd:** Yan, kat.
- İndlallah:** Allah katında.
- İnde'l:** ...yanında, ...katında.
- İnde'l-hâce:** İhtiyaç hâlinde.
- İnde'l-îcâb:** İçap ettiğinde, gerektiğiinde.
- İnde'l-îfâka:** İyileşme, kendine gelme esnâsında.
- İnde'l-lîkâ:** Karşılaşma, kavuşma esnâsında.
- İnde'l-muhakkîkîn:** Muhakkuklar katında.
- İnde'n-nâs:** İnsanlar yanında.
- İnde's-semâ' :** Dinleme esnasında, müsikî dinlerken.
- İndifâ:** Münâdefî olma; ortadan kalkma, def olunma.
- İndimâc:** Birbirine geçme, biri diğerinin içinde olma, biri diğerinde gizlenme.
- İndirâc:** Derc edilme, münâderic olma, içinde olma.
- İnfâk:** Nafaka verme; geçindirme.
- İnfâz:** Yerine getirme, yapma.
- İnfâl:** Bir fili kabullenme, bir şeyin yapılmasına kabul eder olma; pasiflik.
- İnfâl:** Gücenme, kırılma.
- İnfikâk:** Münfekk olma; ayıurma, çözülme.
- İnfilât:** Kaçmak, kaçış gitmek.
- İnfîrâd:** Tek olma, münferid olma.
- İnfisâh:** Fesh edilme, kaldırılma, bozulma.
- İnfîsâl:** Ayrılma.
- İngîşâ:** Örtülmeye, perde gibi çekilme.
- İnhidâr:** Sıslama.
- İnhilâl:** Çözülme, dağılma.
- İnhirâf:** Sapma, yoldan ayrılmaya.
- İn'idâm:** Adem hâline girme, yok olma.
- İnkibâz:** Sıkılma, sıkıntı, gerginlik; kabz hâlinde olma.
- İnkilâb:** Kahra uğrama; helâk olma, mahv olma, yok olma.
- İnkilâb:** Kalb olma; değişme, bir halden bir hâle gitme.
- İnkilâbât:** İnkilâblar.
- İnkurâz:** Çökme, yıkılma.
- İnkışâm:** Taksim olunma, parçalanma, bölünme.
- İnkıta' :** Kesilme, arkası kesilme, tükenme.
- İnkyâd:** Boyun eğme, itâat etme.
- İnkızâ:** Sona erme, nihâyet bulma, bitme.
- İnkîsâf:** Aşıkâr olma, açığa çıkarma.
- İnn'n, Inn'in:** Kısırlıktır; iktidarsız.
- İnsikâl:** Cılıalanma.
- İnsilâb:** Caldırılma, giderilme, soyulma, yok edilme.
- İnsilâh:** Soyulma, sıyrılıp çıkışma; tecerrûd etme; ayrılmaya, kurtulma.
- İnşâd:** Âhenk ile okuma.
- İnşikâk:** Yanılma.
- İnşirâh:** Açılma, ferahlama; kalpten perdenin kaldırılması.
- İnşirâh-ı sadî:** Göğüs açılması; kalbin ferahlaması; kalpten perdenin kaldırılması.
- İntâc:** Netice verme.
- İntiâs:** Kivam bulma, hâli iyi olma, kalkma.
- İntibâ:** Basılma, izi çırpmak, iz bırakma; şekli, sureti görünme; izlenim.
- İntibâh:** Uyanma, uyanıklık; göz açılığı.
- İntifâ:** Faydalana.
- İntihâ:** Son, nihâyet.
- İntihâb:** Seçme, seçim.
- İntihâb-i mehârim:** Haram şeyler yaramaz hâle koyma, haramları hiçe sayma.

İntikâd: Tenkit etme, edilme.
İntikâl: Bir yerden bir yere nakıl edilme, geçme.
İntikâs: Baş aşağı dönme, tersine dönme, terslik.
İntizâm: Nizamlı, düzenli olma, düzen.
İntizâr: Bekleme.
İntizâren: Bekleyerek, gözleyerek.
İnzâl: İndirme.
İnzâr: Uyarma,
İrâd: Getirme, söyleme; gelir, kazanç.
İrâe: Gösterme.
İrâniyyü'l-asl: İran asılı.
İrâs: Sebep olma, verme.
İrâz: Yüz çevirme, sakınma.
İrbâh: Kazanma, kâr elde etme; kâr, kazanç.
İrcâ: Döndürme, çevirme.
İrcâ-i nazar: Bakışı çevirme.
İrcîl: Bana dön!
İrdâ: Aşağı düşürme, alçaltma; helâk etme.
İrdâf: Ardi sıra yürütme.
İrkâb: Bindirme.
İrs: Verâset, vâris olma, miras, soy.
İrsâl: Gonderme.
İrsâd-ı dâlî: Yolunu şâşırılmış olana yol gösterme; dalâlete düşeni irşâd.
İrticâc: Çalkanma, kabarma.
İrtidâd: Geri reddolunma, geri dönme; İslâm dînini bırakıp başka bir dîne dönme.
İrtifâ: Yükselme; kalkma, kaldırılma.
İrtihâl: Göçme, ölime.
İrtikâ: Yükselme.
İrtikâb: Köti bir iş işleme.
İrtikâb-ı kebhâr: Büyük günahları işleme.
İrtikâb-ı sagâr: Küçük günahları işleme.
İrtikâm-ı emsile: Misallerin yazımı, yazılması, işaretlenmesi.
İrtisâm: Resimli olma, resim çıkma, resmedilme.
İrzâk: Rızıklandırma; rizik verme.
İsâet: Kötülük.
İsâf: İsteği kabul edip yerine getirme.
İsâfen: İstegini kabul ederek.
İsal: Ulaşırma.
İsâr: Tercih, ikram, cömertlik; bol bol verme, kendisinin ihtiyâci olduğu halde verme, başkasını kendine tercih etme.
İsbâg-ı vuzû: Tam olarak abdest alma.

İsbât: Sabit kılma, var kılma; bir şeyin var olduğunu söyleme.
İskâ: Sulama, su verme.
İskât: Düşürme; yok etme, hükümsüz bırakma, ortadan kaldırma.
İskolastik: Ortaçağ Hristiyan felsefesi.
İslâm: Teslimiyet, teslim olma, boyun eğme; müslüman olma.
İsmâ: İşittirme, duyurma, dinletme.
İsmâr: Meyve verme, meyvelendirme.
İsmet: Mâsum olma, temiz olma, kötülük ve gânahâta korunmuş olma.
İsmet-i müşehhere: Meşhur, bilinen ismet.
İsnâd: Bir sözcün "sened'i belirtme; nispet etme, atfetme.
İsneyniyyet: İklilik.
İsr: Iz, gidiş, eser; meslek.
İsrâ: Geceleyin yürütme; istâr.
İsrâren: Gizleyerek; "ism-i Batın'la alâkalı olarak".
İstîflâ: Anlamaya, bilmeye çalışma, bilme isteme.
İstiâne: Avn isteme; yardım dileme.
İstibâd: Uzak görme; ihtimal vermemek.
İsticâbe: Duâyi kabul etme.
Isti'câl: Acele etme.
Isti'dâd: Kabiliyet.
İsti'dâdât: İstîdatlar.
İsti'dâd-ı gayr-i meç'ûl: Mec'ûl olmayan istîdat; yaratılmamış olan istîdat.
İsti'dâd-ı meç'ûl: Mec'ûl istîdat; kilinmiş, yapılmış istîdat.
İsthâlât: İstihâler.
İsthâhfâ: Ehemmiyet vermeme, küçük görme, küçümseme.
İstihzâr: Hazırlama, hazır etme, huzûra getirmeme.
İstikbâm: Karşılama.
İstikbâr: Kibirlenme, kendini büyük görme.
İstiklâl: Müstakil olma, bağımsız olma, başkasına bağlı olmama.
İsti'lâ: Yükselme, üste çıkma, üstün gelme, kendini üstün görmek isteme.
İstilâm: El sürme, öpme; "Hacerü'l-esved"e el sürme, okşama, uzakta el sürme işaret etme.
İsti'mâl: Kullanma, kullanılma.
İstinâd: Dayandırma, dayanma.

- İstinâd-gâh:** Dayanma yeri.
- İsti'zâm:** Büyük görme, gözünde büyütme.
- İsti'zân:** İzin isteme.
- İstiâb:** İçine alma; tutma, kaplama.
- İstiârât:** İstiâreler.
- İstiâre:** Edebiyatta: Bir kelimenin mânâsını başka bir kelime yerinde kullanma.
- İstiâze:** Sığınmak isteme, sığınma.
- İstibsâr:** Başireti olma, başiretle hareket etme.
- İstibât:** Gecikmesini isteme; gecikme, ağır hareket etme, gecikmeden dolayı üzülme.
- İsticâb:** İcap ettirme, gerektirme, väcip görme.
- İsticlâ:** Zât-ı Hakk'ın kendi zâtı için mazhar-larda zuhûr ve tecâllî etmesi.
- İsticlâb:** Celbetme, çekme.
- İstdâ:** Yalvararak isteme, duâ ve niyaz etme.
- İstdâm:** Devâm etmesini isteme.
- İstdâme:** Devam ettirme, sürdürme.
- İstdâbâr:** Arkasını döndme, yüz çevirme.
- İstdâlî:** Bir delîle dayanarak neticee çıkarma; bir şeyi delil yoluyla elde etme; akıl yürütme.
- İstdîrâc:** Derecelendirme, derece derece ilerleme.
- İstdîrâcât:** İstdîrâclar.
- İstdîrâk:** Önceden, peşinen görme; bir yanlış anlamayı düzeltme.
- İstîfâ:** Ele geçirme, tamâmen alma; yerine getirme; tatmîn etme.
- İstîfrâg:** Fâriğ olmak isteme; boş olma, boşalma.
- İstîfsâr-ı hâtit:** Hatır sorma.
- İstiftâ:** Fetvâ almak isteme, fetvâ sorma.
- İstîğfâr:** Mağfîret dileme.
- İstîğnâ:** Müstağnî olma; muhtaç olmama; elindekini yeterli görüp bir şey istememe; yüz çevirip bakmama.
- İstîğrâk:** Bir şeyin içine dalma, gömülme; bir seye kendini fazlaca kaptırma.
- İstihâle:** Bir hâiden bir hâle geçme, hal değiştirmek.
- İstihdâm:** Hizmette kullanma.
- İstihkâk:** Hakkı olma, hak etme, hak kazanma.
- İstihlâf:** Halife kılmak.
- İstihlâk:** Helâk olma; tüketme; harcanma, tüketilme.
- İstihlâl:** Helâl sayma.
- İstihlâl-i dem:** Kanunu helâl sayma.
- İstîhrâc:** Neticee çıkarma, mânâ çıkarma, yeni bir şey veya mânâ çıkarma.
- İstîhsâl:** Hâsil etme; meydâna getirme; elde etme; üretme.
- İstihyâ:** Hayâ etme, utanma.
- İstihzâ:** Alay etme.
- İstikrâ:** Bir cinsin fertlerinin çoğunda görülen bir keyfiyeti diğerlerine de isnat etme; pek çok araştırma, inceleme.
- İstikrâh:** Kerîf görme; içgirmeye; beğenmemeye.
- İstikrâr:** Karar bulma, yerleşme.
- İstikşâf:** Keşf etmeye çalışma.
- İstilâ:** Yayıılma, kaplama; ele geçirme, hükmü ve idâresi altına alma.
- İstimâ:** İştirme, duyma.
- İstimâle:** Meyl etmesini isteme, meyl etme.
- İstîmdâd:** Medet dileme, yardım isteme.
- İstîmtâ:** Faydalama.
- İstînâf:** Yeniden başlama.
- İstînâs:** Ünsiyet kurma, alışma, yakınlık içinde olma.
- İntînsâh:** Nûsha çıkarma, bir sûretini, kopyesini yazma, çıkarma.
- İstînşâk:** Abdest alırken buruna su çekme.
- İstîrâhâmât:** İstîrâmlar; merhamet dilemeler; yalvarmalar; istekler.
- İstishâb-ı amel:** Amel ile birlikte olma.
- İstislâm:** Boyun eğme, teslim olma.
- İstisnâ:** Ayırma, ayırtutma.
- İstisnâ ile söyleme:** Bir sözü "inshâallah" (Alâh dilerse) cümlesini söyleyerek söyleme.
- İstîshâd:** Şâhid getirme, şâhit gösterme.
- İstîşmâm:** Koklama, koku alma; sözü gelişinden anlama.
- İstîtâat:** Tâkat, kudret, güç.
- İstîtâr:** Setr olunma, örtünme, perdelenme.
- İstîtrâd:** Asıl mevzûdan olmayıp münâsebet dolayısıyla söylenen söz; ve böyle söz söyleme.
- İstivâ:** Müsâvî olma, denk olma; düz olma; kaplama, örtme; ortada ve tam bir derecede bulunma.
- İstivâ-ı şems:** Güneşin insanın başı üzerinde olduğu vakit, güneşin işinlannın yer yû-

- züne dik olarak geldiği vakit.**
- İstivâ-yı zahr:** Sirtun düz olması.
- İstizân:** Izin alma.
- İşâa:** Yagma, duyurma.
- İş'âl:** Yakma, alevlendirme.
- İşârât:** İşgâretler.
- İşaret:** Dolaylı olarak bildirme; sembol, remz.
- İşârî:** İşgâretle ilgili; sembolik, remzli.
- İşfâk:** Şefkat etme.
- İşkâl:** Müşkillik, güçlük; güçleştirme.
- İşkâlât:** İşkâller; müşkiller, güçlükler, zorluklar.
- İşrâb:** Bir maksâdi kapalı olarak anlatma; içirmeme.
- İşrâk:** Güneşin doğması; aydınlatma.
- İşret:** Yaşama, geçinme; arkadaşlık, dostluk; işaret.
- İstiâl:** Yanma, parlama; (saçı ağarmak).
- İstdidâd:** Şiddetdenme.
- İştigâl:** Meşgûl olma.
- İştihâ:** Meyil, istek, arzû; iştah.
- İştihâ-âver:** İştihâ veren, arzu uyandıran, isteklendiren.
- İştihâr:** Şöhret bulma, meşhur olma.
- İştikâk:** Türem; parçalanma, bölünme.
- İştikâk-arabîye:** Arapçada kelime türetme.
- İştrâ:** Satın alma.
- İştrâk:** Ortak olma, ortaklıkt.
- İştiyâk:** Şiddetle arzu etme, özleme.
- İ'tâ:** Verme.
- İ'tâb:** Yorma; zahmet verme.
- İ'tâ:** Çığnetme, basturma.
- İtâb:** Azarlama, paylama, danılma.
- İtâm:** Yedirme, doyurma.
- İthâf:** Hediye olarak verme, hediye gönderme.
- İtibâr:** İbret alma; göz önünde bulundurma; tahmîn, takdir; kabul ediş, farz etme, kıymet biçme; izâfi olma, rölatif olma.
- İtibârât:** İtbarlar; kabul edisler, fâzletmeler.
- İtibâri:** Nisbi, izâfi, rölatif.
- İtidâl:** Dengeli olma, orta olma, aşırı olma, ölçülülük.
- İtikâdât:** İtikatlar.
- İtilâ:** Yükselme, yukarı mertebelere erişme.
- İtilâf, İtilâf:** Ülfet etme, birbirileyle anlaşma, uyuşma.
- İtimâd:** Dayanma, güvenme, güven.
- İtirâzât:** İtirazlar; bir fikti, bir hükmü çürütmeye kalkışmalar.
- İtisâm:** Temiz olma, gûnahtan sakınma; tutma, yapışma.
- İtiyâd:** Alışkanlık.
- İtzâl:** Bir tarafa çekilme, aynılma.
- İtzâr:** Özür dileme, özür beyan etme.
- İtmâm:** Tamamlama.
- İttibâ:** Uyma, täbi olma.
- İttibâan:** İttibâ ederek, täbi olarak, uyarak.
- İttihâd:** Birleşme, bir olma, birlik.
- İttihâz:** Edirme, kabul etme, itibâr etme, sayma, tutma.
- İttikâ:** Sakınma, çekinme, korunma, korkma; takvâ.
- İttisâ:** Genişleme.
- İttisâl:** Bitişme, dokunma, kavuşma, yapışma.
- İttisâm:** Damga vurma, süsleme, damgalanma.
- İttizâh:** Vâzih olma, açık olma, meydana çıkmaya.
- İtyâ:** Getirme, getirilme.
- İvân, Ivaz:** Bedel, karşılık.
- İvzâc:** Eğrilik, eğri büğrü olma.
- İyâdet:** Hastayı ziyâret etme.
- İzâa:** Zayıf etme; kaybetme.
- İzâe:** İşik verme, aydınlatma.
- İzâfât:** Izâfeler, nisbetler.
- İzafe, Izâfet:** Baglama, bağlı kılma, alâkalı kılma; isim tamlaması yapma, ilâve etme; izâfilik, izâfi olma.
- İzâfi, Izâfiyye:** Nisbetle olan, bir şeye göre olan, nisbi; rölatif.
- İzâfiyat:** Izâfi seyler.
- İzâle:** Ortadan kaldırma, yok etme.
- İzâm:** Büyüklüler. **Peygamberân-ı izâm:** Büyüyük peygamberler.
- İzâm:** Büyüütme; lüzümünden fazla ehemmiyet verme.
- İzâm:** Yollama, gönderme.
- İz'ân:** Anlayış, kavrayış, akıl.
- İzâr:** Belden aşağıya ören örtü; peştemal.
- İzâz:** Azîz kulma; saygı gösterme; ikram etme, ağırlama.
- İzdihâm:** Kalabalık, yoğunluk.
- İzdivâc:** Çift olma, çifteleşme.

İzlâl: Zelîl etme, hakîr kulma, alçaltma.

İzmihîlâl: Yok olma.

İzz: Değer, kıymet, yücelik, kudret, saygı.

İzzet: Aziz olma, yücelik, ululuk.

J

Jeng: Pas.

K

Kabâ: Üste giyilen elbise, cübbe.

Kabâiyîh, Kabâîh: Kabîhalar; çırkin şeyler.

Kâbe kavseyîn: İki yay arası.

Kâbîz: Kabzeden, alan, tutan; kabızlık veren; sikan, çeken.

Kâbîz: (Esmâ-i hüsnâdan) Her şeyi kudreti altına alan, her şeyi kudretiyle kavrayan; her şeyi emri altına alıp tutan.

Kâbîz-i cibâyât: Vergileri toplayan, tâhsildar.

Kâbîz-i harâc: Haraç toplayan.

Kabîh, kabîha: Çırkin, kötü.

Kâbil, kâbile: Kabul eden; bir işi, bir fiili kabul edici.

Kâbil-i ta'dâd: Sayılabilir.

Kâbil-i tecezzî: Cüz'lere, parçalara ayrılabilen.

Kâbil-i tecvîz: Cevâz verilebilir, câiz görülebilir.

Kâbîliyyât: Kâbiliyetler.

Kâbîliyyet: Kabul edicilik; kâbiliyet.

Kâble: Önce.

Kâble'l-mevt: Ölümden önce.

Kâble'l-vusûl: Vâsil olmadan önce.

Kabz: Eli ile tutma; avuç içine alma, kavrama, sıkma, sıkılma.

Kabza: Pençe, avuç; siddetle, sıkıca tutma.

Kaddesallâhu bi-sîrrîhi'l-münfrî: Allah onun nûr saçan sırrını takdir etsin!

Kaddesallâhu esrârahum: Allah onlann sırlannı takdir etsin!

Kaddesallâhu surrahu'l-azîz: Allah onun aziz sırrını takdir etsin!

Kaddesallâhu-sîrrahümâ: Allah ikisinin sırrını takdir etsin!

Kadem: Ayak, adım.

Kademeyn: İki ayak.

Kadem-nihâde: Ayak basmış, gelmiş olan.

Kader-i ma'lûm: Mâlûm, belli bir mikdar.

Kaderî: Kaderiye, Mütezile mezhebine men-

sup olan.

Kadh: Kötülerme.

Kadîm, kadîme: Öncesi olmayan; eski.

Kadîm: (Esmâ-i hüsnâdan) Kidem sahibi olan; evveli, öncesi olmayan.

Kadîmen: Eskiden beri, çok eski zamanlardan beri.

Kadîr: (Esmâ-i hüsnâdan) Pekçok kudretli olan, herşeye gücü yeten.

Kâdir: Kudretli, gücü yeten.

Kadr: Mikdâr; derece, rütbe, kıymet.

Kadr-i müsterék: Ortak rütbe, derece; ortak değer.

Kâffe: Bütün, hep, cümle.

***Kâfî*-hitâb:** Arapça'da muhâtabı bildiren "sen" zamîri.

Kâffi, kâfiye: Yeter, yeterli, yetecek.

Kâfir: Öten, kaplayan; karanlık gece, karankılı deniz.

Kâfirân: Kâfirler.

Kâfirîn: Kâfirler.

Kâfur: Beyaz ve yan şeffaf, kolaylıkla parçalanın kokusu kuvvetli bir madde.

Kahhâr: (Esmâ-i hüsnâdan) Kahr edici, yok edici, kendisine karşı direnilmesi mümkün olmayan.

Kâhil: Hareketi ağır, gayretsiz, tenbel; durgun; orta yaşı, 30-50 yaş arasında olan.

Kâil: Söleyen; kanâatını taşıyan, düşüncesine sâhip olan.

Kâim: Ayakta duran; var olan, varlık bulan; birinin yerini tutan, birinin yerine geçen; bir işte sebat eden.

Kâimen: Ayakta olarak, ayakta.

Kâimîyyet: Kâim olma.

Kâim-makâm: Bir kimsenin makâmı temsil eden; halife, kaymakam.

Kâin: Olan, meydana gelen, var olan; bulunan.

Kâinât: Kâin olanlar; var olanlar, mevcûdat.

Kâl: Söz.

Kâl'a: Kale.

Kâle: Buyurdu, söyledi, dedi.

Kâlâ: Kumâs; sermâye.

Kâlb: Değiştirmeye, çevirme, bir başka kaliba koyma.

Kâlb-i a'yân: "Ayn"lan, hâkîkatları değiştirme.

- Kalb-i hakâyık:** Hakîkatleri başka bir kaliba çevirme; A'yân-ı sâbîtedeki hakîkatleri değiştirmeye.
- Kalb-i maađin:** Mâdenlerin başka bir mâde-ne çevrilmesi.
- Kalbî, Kalbiyye:** Kalp ile ilgili, kalbe äit olan.
- Kalem-i ma'hud:** Mâlûm, bilinen kalem.
- Kâlen:** Söz olarak.
- Kalib:** Kalıp.
- Kalîl:** Az.
- Kalîlü'l-hareke:** Hareketi az, az hareketli.
- Kâm:** Emel, istek.
- Kam'**: Ezme, kırma, zapetme.
- Kamer:** Ay.
- Kâmet:** Boybos, boy.
- Kâmilân:** Kâmiller.
- Kâmilîn:** Kâmiller.
- Kâmin:** Gizli, saklı.
- Kân:** Mâden ocagi; kaynak.
- Kâne:** Oldu; (bir şeyin var olduğunu bildirmek için kullanılır)
- Kânîtin:** İtaat ediciler, mutî'ler, baş egenler.
- Kâr:** İş, kazanç.
- Kâ'r:** Dip, derinlik, nihâyet.
- Kâ'r-i zemîn:** Yerin dibî.
- Karâbet:** Yakınlık; akrabâlık.
- Karâtîs:** Kurtaslar; kâğıtlar, sahifeler.
- Kâri:** Okuyucu.
- Kâri'-i fatîn:** Zekî, akıllı, anlayışlı okuyucu.
- Kârib, Karîbe:** Yakın.
- Kariben:** Yakında, yakın zamanda.
- Kârih:** Kerîh gören; nefret eden, içgrenen, is-teksiz olan.
- Kârin:** Yakın; arkadaş; birlikte olunan kimse.
- Kârin-i hâss:** Seçkin, çok yakın arkadaş.
- Karn:** Yüz yıllık zaman; vakit, zaman; yaştı; boynuz.
- Karnen-bâ'de-karnin:** Asirdan asır'a, yüz-yıldan yüzüyla, asırlar boyunca.
- Karye:** Köy.
- Karz-i hasen:** Fâtsız ve karşılıksız ödünç verme, borç verme.
- (k.a.s.): (Kaddesallâhu sirrahû); Allah sırrını takdis etsin!
- Kasâid:** Kasıdeler.
- Kasas-i enbiyâ:** Peygamber kissaları.
- Kasem:** Yemin, yemin etme.
- Kâsîr-nazar:** Görüşü, düşüncesi kısa olan; görüşü kusurlu, kit.
- Kâsîr, kâsîra:** Kusurlu; âciz; kusa.
- Kâsîrül-fehm:** Anlayışı kit.
- Kâsî:** Katı, hissiz, taş gibi.
- Kâsîr:** Kusa; az.
- Kasr:** Kisalma, kisalıkh; azaltma; kısaca söyleme, kisa kesme.
- Kasr-ı müfrît:** Asırı kisalıkh.
- Kasvet:** Kanlık, sertlik; sıkıntı.
- Kâşîf:** Keşfeden, keşif sahibi.
- Kat'**: Kesme; bıçme; halletme, sona erdirme; yol alma, geçme.
- Kat' etmek:** Kesmek; bıçmek, halletmek, sona eritmek; (yol) almak, geçmek.
- Kat'-i bâdiye:** Çöl kat' etme; çöl geçme.
- Kat'-i evsâl:** Vücuttaki mafsallar (eklemeler)in kesilmesi.
- Kat'-i me'lûfât:** Ölfer edilen şeyleri kesme, terketme.
- Kat'-i menâzîl:** Menziller kat' etme.
- Kat'-i merhale:** Merhale kat' etme, konak yerlerini geçme, yol alma.
- Kat'-i mesâfât:** Mesâfeler kat' etme, yol alma.
- Kat'-i rütûs-ı a'dâ:** Düşmanların başlarının kesilmesi.
- Kat'-i visâl:** Kavuşmaktan kesilme, vuslata mâni olma.
- Kat'â, Kat'an:** Kat'iyen; kat'î sûrette, kesinlikle.
- Kat'î:** Kesici, kesen; kesin, kat'î.
- Kâffat:** Kesilme, tâkatsız kalma.
- Kâitim:** Kettm eden; sır saklayan.
- Katl:** Öldürme.
- Katl-i gulâm:** Kölennen öldürülmesi.
- Katûl:** Çok öldüren, çok öldürücü.
- (k.A.v.), (k.v.): (Kerremallâhu vechehû); Allah onun yüzünü, vechini zâti şerefli ve mübârek kılsın!
- Kavâbil:** Kâbiller; kabul edenler.
- Kavâfi:** Kafiyeler.
- Kavâid:** Kâideler.
- Kavâim-i Arş:** Arş'ı ayakta tutanlar.
- Kavânîm:** Kânunlar.
- Kavî:** Kuvvetli, sağlam.
- Kavîyyen:** Kuvvetli olarak.
- Kavîyyü'l-aded:** Sayıca kuvvetli.
- Kavîyyü'l-inâd:** İnadı kuvvetli, çok inatçı.

Kaviyyü'l-muhâfaza: Muhâfazası kuvvetli; kuvvetle muhâfaza eden.

Kavîl, kavîl: Söz.

Kavîlî: Sözlü, söze âit.

Kavîlühû Teâlâ: Allah Teâlâ'nın kavli, sözü, buyruğu.

Kavm: Topluluk, ahâli; millet.

Kavvâl: Çok söyleyen, gevezе, çenesi düşük; okuyucu. Semâ meclislerinde kaside vs. okuyan kimse.

Kayd-ı İhtirâzî: İhtiyat kaydi, çekinme payı.

Kaynak: Sirt etlerinin but etlerine yaptığı yer.

Kayyûm: (Esmâ-i hüsânâdan) Kudret ve irâdesiyle başka varlıklar kâim kılan, ayakta tutan, varlıklar kendisiyle kâim olan.

Kazâ: Hükmetme; ifâ etme; sonradan yerine getirme.

Kazâyâ: Kazâyeler; hükümler; önermeler.

Kazdır: Kalay.

Kazf: Atma, atılma, fırlatma.

Kâzib, kâzibe: Yalancı.

Kaziye, Kazîye: Hüküm; önerme; dâva, mes'ele, iş; cümlecik.

Kazm, Kezm: Öfkесini, hırsını yenme.

Kazm-ı gayz: Öfkeyi yenme; öfkесini, hırsını tutma.

Kâzûrât: Pislilikler; insan pislığı.

Kebed: Karaciger.

Kebîr: Büyüük.

Keenne: Sanki, gûyâ.

Kefere: Kâfirler.

Keff: Avuç.

Keffâr: Çok örtücü.

Keffâret: Bir günâha karşı olmak üzere verilen cezâ.

Keff-i yed etmek: El çekme, kanş mama, vazgeçme.

Kehl: Olgunluğunda olan; otuz beş yaşında olan.

Kehrübâ: Kehrîbar; (mîknâs.)

Kelâl: Yorgunluk, bikkünlik.

Kelâm: Söz; kelâm ilmi.

Kelâm-ı kudsî-vâcibü'l-îmân: İnanılması gereklî olan mukaddes kelâm.

Kelâm-ı mu'ciz-nizâm-ı Mesnevî: Mesnevî'nin mücize düzenli kelâmı.

Kelâm-ı nefşî: Zâta âit, zat ile ilgili kelâm.

Kelâmullah: Allah'ın kelâmi; Allâh'ın sözü.

Kelb: Köpek.

Ke'l-evvel: Evvelki gibi, önceki gibi.

Keffîl: Yorgun, bükmiş, zayıf; (Dil hakkında:) söylemeyen, çok az konuşan, konuşmaktan kaçınan.

Kelim: KelimeLER; sözLER.

Kelimât: KelimeLER.

Kelime: Cenâb-ı Hakk'ın nefes-i rahmânîsi ile zâhur eden her bir varlık; varlık âlemindeki her bir mevcut.

Kelimetullah: Allâh'ın kelimeLERi.

Kem: Kaç, ne kadar?

Kemâl: Olgunluk, tamlık, mükemmeliyet.

Kemâlât: Kemâller.

Kem-bidââ: Sermâyesi kit, bilgisi az.

Kemmiyet: Nicelik; sayı ile ilgili olma.

Kemter: Daha aşağı, hakîr, itibârsız; eksik, noksan.

Kenz: Hâzinâ.

Kenzü'l-ervâh: Ruhlar hazırlânesi.

Kenzü'l-künûz: Hazîneler hazırlânesi.

Kenzü's-sifât: Sifatlar hazırlânesi.

Kerâmet: Kerîm olma; büyûklik sahibi olma, hürmete lâyık olma; kerem; ikram; kerâmet.

Kerem: Cömertlik, lütuf; asâlet.

Kerh: İstememe, iğrenme, hoşlanmama; zorlama.

Kerhen: İstemeyerek, zorla.

Kerîh, kerîhe: Fenâ, pis, iğrenç.

Kerîm: Cömert, kerem sahibi.

Kerîman: Kerîmler.

Kerîme: Kız evlât.

Kerremallâhu vechehû (k.a.v), (k.v.): Allâh onun vechini şerefli ve mübârek kilsin!

Kesâfet: Kesiflik, yoğunluk.

Kesâfât: Kesâfetler.

Kesân: Kimseler.

Kesb: Kazanma, kazanç.

Kesbî: Kazanulan, çalışmakla elde edilen.

Keserât: Kesretler; çökükler.

Kesib: Kumların bir araya yığılmasından meydana gelmiş tepe; kum tepesi.

Kesif, kesife: Sık ve tok olan, şeffaf olmayan, koyu, kalın; yoğun.

Kesîr, kesîre: Çok.

Kesirü'z-zulmet: Karanlığı çok, çok karanlık.

Kesirü'l-afv ve't-tecâvüz: Afîl ve hatâya göz yumması (cezâsız bırakması) çok olan.

Kesirü'l-âile: Âilesi kalabalık.

Kesirü'l-heves: Hevesi çok, çok hevesli.

Kesirü'l-inkilâb: Değişmesi, bir sekilden bir başka şekle girmesi çok olan.

Kesir: Kurma.

Kesret: Çokluk.

Keşâkeş: Çekisme, münâkaşa; bir şeyi iki ucundan çekme; gam, keder; felâket.

Keşfen: Keşif bakımından.

Keşf-i gitâ: Örtünür, perdenin açılması.

Keşf-i istidlâlî: İstidlâl, delil yoluyla bulma, meydana çikarma.

Keşfiyyât: Keşifler.

Keşfiyyât-ı fenniyye: Fennî, ilmî ıscatlar, keşfîler.

Keşkûl: Hindistan cevizi veya abanozdan yapılmış çanak.

Kefb: Yazma.

Ketm: Gizleme, saklama.

Ketm-i adem: Adem, yokluk gizliliği.

Kevâkîb: Yıldızlar.

Kevkeb: Yıldız.

Kevn: Oluş, meydana gelme; varlık, kâinat.

Kevn-i câmî: Her şeyi câmî' olan, her şeyi kendinde toplamış olan varlık.

Kevn-i sâbîk: Önceki, geçmişteki oluş, daha önce olmuşluk.

Kevnî, kevnîyye: Kâinata âit; maddî varlık âlemine âit.

Kevn ü fesâd: Oluş ve yok oluşu.

Keyd: Oyun; tuzak, hile.

Keyfe: (On karakterinden biri): Nasıl.

Keyfiyyet: Nitelik; husus.

Keyl: Ölçme; hubûbat ölçü, ölçek.

Keylen: Ölçme bakımından, ölçek bakımından.

Kezm, kazm: Öfkesine hakim olma, hırsını yenme.

Kezm-i gayz: Öfkeyi yenme, öfke ve hırsına hakim olma, tutma.

Kezzâb: Yalancı, çok yalan söyleyen.

Kuble-gâh: Kible yeri.

Kidem: Kadim olma; evveli olmama.

Kidemü'l-kidem: Kidemin kidemi.

Kıdvet: Önder, rehber, kendisine uyulup arkasından gidilen.

Killet: Azlık, az olus.

Killet-i bidâa: Sermâye kılığı; bilgi azlığı.

Kırâat: Okuma.

Kurtâs: Kâğıt.

Küs-alâ-hâzâ: Buna kiyâs et!

Küssâ: Hikâye, fıkra; vak'a, mâcerâ.

Kışr: Kabuk.

Kıtaât: Kit'alar; ülkeler.

Kıtâl: Vuruşma, savaşma; öldürme.

Kıvâm: Duruma, duruş; direk; bir şeyin istenilen durumda olması.

Kiyâfet-nâme: İnsanın fizikî yapısından ahlâkı ve mânevi şâhîyeti hakkında hüküm çikarma kitabı.

Kiyâm: Ayakta durma, var olma.

Kiyâm-bî'n-nefs: Kendi kendine kâim olma, varlığ kendisinden olma.

Kiyâm-i leyî: Geceleyin kalkıp ibâdet etme, namaz kılma.

Kiyâsât: Kiyaslar.

Kiyî: Kavî, söz; "denildi."

Kyl ü kâl: "Denildi ve dedi"; dedikodu.

Kiyye: Okka, dört yüz dirhem.

Kibâr: Büyüklere, ulular; ince, nâzik.

Kiber: Büyüklük.

Kiber-i sînn: Yaş büyülüğu.

Kibrît-i ahmer: Kırmızı kükürt; eski kimyâ ilminde altın elde etmeye yarayan madde.

Kifâyet: Yeterli olma, yeterlilik; iktidâr.

Kilâb: Köpekler.

Kils-i bakîr: Bakır taşı.

Kîmyâger: Kimyâci.

Kîmyâ-yi atîk: Eski kimyâ; alışımı.

Kîmyâ-yi sûri: Şekli, maddî kimyâ.

Kinâye: Bir düşüncenin kapalı bir sûrette söylemesi; dolaylı süretle söylemiş söz.

Kinn: Örtü, perde.

Kirbâs: Bez, kumaş; keten ve pamuk bez.

Kirdgâr: Tann.

Kîsb, Kesk: Kazanç, iş, güç.

Kisve: Elbise, kiyâfet.

Kitâbet: Yazma.

Kitâb-ı haftîz: Muhâfaza olunmuş kitap; levh-i mahfûz.

Kiyâmî, kiyâniyye: Var oluşâ âit, kâinatla ilgili.

Kızib, kızıb: Yalan.**(k.s):** (Kuddise sırruhū); Onun sırr takdis olunsun, onun sırr mukaddes olsun!**Kubh, Kubuh:** Çırkinlik, kötülük.**(Kuddise sırruhū):** Onun sırr mukaddes olsun! Onur sırr takdis olunsun!**Kuddise sırruhū'l-azîz:** Onun azîz sırr takdis olunsun!**Kuddise sırruhū's-sâmî:** Onun yüce sırr takdis olunsun!**Kuddûs:** (Esmâ-i hüsnâdan) Her çeşit noksanдан mukaddes ve münezzeb olan; güzel sıfatları sebebiyle öğülen.**Kudret-yâb:** Kudretli, gücü yetebilen.**Kulüb:** Kalpler.**Kunût:** Tâat, duâ, ibâdet.**Kunût:** Ümitsizlige kapılma.**Kurb:** Yakınlık.**Kurbanet:** Yakınlık; Allah'a yaklaşmak için yapılan ibâdet, amel.**Kurenâ-i sù:** Kötü arkadaşlar.**Kurret-i ayn:** Göz nuru, göz aydınlığı.**Kurs-i kamer:** Ay küresi, ayın görünen yüzü.**Kurs-i şems:** Güneş küresi.**Kurûn:** Çağlar, devirler.**Kusûr:** Kasırlar; köşkler.**Kusûr-i cinân:** Cennetlerin köşkleri.**Küt:** Gidâ, azık.**Kutb-i a'zam:** En büyük kutup.**Kütbeh-bînân:** Kısa görünlü kimseler.**Kuûd:** Oturma; namazda seddeden sonra oturma.**Kuvâ:** Kuvvetler; duyarlar; kuvveler, güçler.**Kuvâ-yı vâhîme:** "Vâhîme" kuvvetleri, güçleri.**Kuvvâd:** Kâidler; kumandanlar.**Kuvve:** Kuvvet; meleke, güç, duyu; file gelmemip tasavvur, düşünce hâlinde olma; kabiliyet ve güç hâlinde olma.**Kuvve-i akiliyye:** Akıl gücü.**Kuvve-i ani'l-merkeziyye:** Merkezkaç kuvveti.**Kuvve-i bâsîra:** Görme gücü.**Kuvve-i câzibe:** Cezbetme gücü, çekim gücü.**Kuvve-i dâflî:** Defetme, uzaklaştırma gücü, itme gücü.**Kuvve-i fikriyye:** Fikir, düşünce gücü.**Kuvve-i gazabiyye:** Gazap gücü.**Kuvve-i hâfîza:** Hâfîza gücü.**Kuvve-i hayâliyye:** Hayal gücü.**Kuvve-i hâzîme:** Hazmetme, sindirme gücü.**Kuvve-i ifnâîyye:** Ifnâ edici, fâni kılıcı, yok edici kuvvet.**Kuvve-i lâmîse:** Dokunma gücü.**Kuvve-i mâsîke:** Tutma gücü, tutucu güç.**Kuvve-i musavvîre:** Tasavvur gücü, tasvir edici güç.**Kuvve-i mutasarrîfe:** Tasarruf edici kuvvet.**Kuvve-i müfekkîre:** Düşünme gücü.**Kuvve-i sâmia:** İşitme gücü.**Kuvve-i şâmmî:** Koklama gücü.**Kuvve-i şehevîyye:** Şehvet gücü.**Kuvve-i vâhîme:** Zihinde hazır olan şeyleri tertip ve sarfetme gücü; veyhemetme gücü.**Kuvve-i zâlîka:** Tat alma gücü.**Kuvve-i zâkire-i müfekkîre:** Hatırlayıcı düşüncه gücü.**Kuyûd:** Kayalar, bağılar.**Kuyûdât:** Kayalar, bağlar.**Kübrâ:** Büyük, en büyük.**Küdûrât:** Küdûretler; bulanıklıklar; kederler, tasalar.**Küdûret:** Bulanıklık; gam, tasa, kaygı.**Küff:** Örtme, kaplama; karanlık gece; inkâr.**Kühl, Kuhl:** Sürme; göz ilaçı.**Kühûle:** Gözü surmeli olma.**Küllhan:** Hamam ocağı.**Külli:** Hep, bütün.**Külle şey'in:** Her bir şey, her şey.**Küllen:** Küll olarak.**Külli-i muhammediyye-i muhîta:** Hz. Muhammed'in her şeyi kuşatan külliyeti.**Külli, külliyye:** Külle âit, küll ile alâkalı; üniversal.**Külliyyât:** Külliyetler, külliîler.**Külliyyen:** Külli olarak; büsbütün, tamâmiyle, toptan.**Külliyyet:** Külli olma, külliîlik, umûmîlik; üniversalite.**Kümmelin:** Kümmeller; kâmiller.**Kümm-i gayb:** Gayb örtüsü, gayb gömleği.**Kümûn:** Gizlenme, gizlilik.**Kün:** Ol!**Kün-fe-yekûn:** Ol! (der) derhal olur.**Künh:** Asıl, kök, hakîkat, öz.

Künüz: Kenzler, hazineler.
Küre-i hâki: Yer küresi.
Küre-i nâri: Ateş küresi.
Küreviyî's-şekl: Küre şeklinde.
Kürbüât: Kürbetler; tasalar, sıktılar, kederler.
Küsûf: Güneş tutulması.
Küsâd: Ağma, açılış.
Küsâde-dest: Elini açmış, açık el.
Küsâde-rû: Açık yüzü.
Küsâyîş: Açılma, açılış; ferahlık.
Kütüb: Kitaplar.
Kütüb-i münzele: İndirilmiş kitaplar.
Kütüb-i nefise: Nefis kitaplar, pek güzel ve değerli kitaplar.
Kütüb-i tefsîr: Tefsir kitapları.

L

Lâ (olmak): Yok (olmak).
Lâ-ale'ta'yîn: Belirtmeksizin, rastgele, gelişő güzel.
Laanehullah: Allah ona lânet etsin!
La'b, Laib: Oyun.
Lâ-bidâyet: Başlangıcı olmayan başlangışız.
La-büdd: Lâzım, gereklî, kaçınılmaz, şüphesiz.
Lâ-cerem: Şüphesiz, elbette.
Lafza-i fusûl: Gereksiz, boş söz.
Lağv: Faydasız, beyhûde, boş; yanılma, atlamâ; kaldırma, hükümsüz bırakma.
Lâ-havle: "La havle ve là kuvvete illâ billâh" (Kuvvet ve güç ancak Allah ileydi) cümleinin kısalılmış şekli; Bir sıktı ve belâ vukûunda sabrı tükkendigiñi ifâde etmek içen okunur.
Lâhûk: Lühük eden; bitişen, eklenen, bağlanan.
Lâhîka: Katilan.
Lâhî: Gaflî, dikkatsiz.
Lahm: Et.
Lahza: Bir an göz ucuya bakma.
Lâih, lâîha: Parlayan, parlak; hatırlaya gelen.
Lâik, lâîka: Lâyîk; yaraşır, yakışan.
Lâîm, lâîme: Levîn edici; kinayıcı, ayıplayıcı.
Laîn, laîne: Lânetlemmiş; nefret kazanmış, istenilmeyen.
La'l: Kırmızı renkte değerli bir taş.

La'l-gûn: Kırmızı renkli.
La'n: Lânetleme.
Lâ-mahâlete: Çâresiz, ister istemez.
Lâ-mekân: Mekânsız, mekânsızlık.
Lâ-mekâni: Bir mekâna âit olmayan, mekânınız.
Lâmise (kuvve-i...): Dokunma duyusu.
Lâ-nihâye: Nihâyeti olmayan, sonu olmayan.
Lâ-nüsellim: Teslim etmeyiz; kabul etmeyiz.
Lâ-râdde limâ kuziyet: Kazâ olunan şeyi reddedecek, geri çevirecek yoktur.
Lâ-sey: Bir şey değil, hiç, pek degersiz.
Lâ-sey-i mahz: Mutlak sürette olmayan şey.
Lâ-taâyyün: Taâyyünsüzlük.

Latâif: "Latîfe"ler.

Latîf, latîfe: "Kesfî"in ziddi; yoğun olmayan, gözle görülmeyen; yumuşak.
Latîf: (Esmâ-i hüsnâdan). Kullarına yumuşaklık ve lütufla iyilik eden, merhamet eden; gizliliklere nüfuz eden ve vâkif olan.
Latîfe: İnsandaki "ruh," "kalp," "sîr," "hâfi," "ahfâ" gibi cismâñ olmayan latîf şeyleler; mânevî melekeler, güçler.

Lâ-ya'kul: Akıl etmez; şuursuz, aklı ermez.
Lâ-yemût: Ölümsüz.

Lâ-yenfekk: Ayrılmaz, bölünmez.
Lâ-yenkatî: Kesilmeksizin; kesiksiz.
Lâ-yetecezzâ: Parçalanmaz, bölünmez.
Lâ-yetenâhî: Nihâyet bulmaz, sona ermez.
Lâ-yezâl: Zeval bulmayıacak, yok olmayacağı.

Lâyiîh, Lâyiîh, lâyiha: Parlıyan, âşikâr, meydanda; hatırlaya gelen.

Lâ-yuâd: Sayılmaz, sayısız.
Lâ-yuhşâ: Hesap edilmez, sayılamaz.
Lâzîm, lâzîme: Gerekli, gereken.

Leb: Dudak.
Lebîb: Akıllı, zeki; akıl ve zekâ sahibi.
Ledünnî, ledünnîyye: Hak tarafından ilham edilen.

Leheb: Alev.
Leîm: Çok levîn edilen; kötü, fenâ.
Lemha: Bir göz atış, bir göz atış ânı; panlu, parlama.
Lemha-be-lemlha: Vakit vakıt, anbean; her an, her göz atışta; parça parça.

Lemha-i bârik: Şimşek gibi bir an görünen panltı.

Lems: Dokunma.

“Len-terânî”: “Sen Beni göremeyeceksin!”

Lerzân: Titreyen.

Lerze: Titreme, titreyiş.

Lerzendegân: Titreyenler.

Lesker: Asker.

Letâfet: Yoğun olmama; gözle görülmeyecek duruma olma.

Letâif: Latifeler.

Levâhîk: Lâhûk olanlar; bitişenler, eklenerler, ilâveler.

Levâzîm: Lâzîmeler; lâzîm olan şeyler; bir seyden ayn düşünülmesi imkânsız olan şeyler.

Levh: Levha.

Levh-i mahfûz: Muhâfaza olunmuş, levh, korunmuş levha.

Levh-i rahîm: Rahîm levhi, levhası.

Levm: Kötüleme, kinama, ayıplama.

Levn: Renk, boya; sıfat; nevi, çeşit.

Levs: Pislîk, kır.

Levvâme: Levm edici; kötüleyici, ayıplayıcı.

Leyâlî-i mukmire: Mehtaplı geceler.

Leyl: Gece.

Leyle: Bir gece, gece.

Leylen: Geceleyin.

Leyyin: Yumuşak.

Lezâiz: Leziz şeyler, zevk alınacak şeyler.

Lezâzet: Lezzetli olma, lezzetilik.

Lezzât: Lezzetler.

Lezzet-âver: Lezzet verici.

Libâs: Elbise, örtünecek şey; örtü.

Li-ecli'l-muâyene: Muâyene maksadıyla.

Li-hikmetin: Bir hikmetten dolayı.

Likâ: Kavuşma, yüz yüze gelme, karşılaşma.

Lillâhi'l-hamd: Hamd Allah içindir.

Li-nefsihî: Kendi nefsi, zâti için; kendi zâtının dolayı.

Lisânen: Lisanla, dille, söyleyerek.

Lisân-i kâl: Söz dili.

Lisânü'l-Hak: Hakk'ın dili.

Li-vechillâh: Allah'ın vechi için.

Li-ya'budûnî: Bana kulluk etsinler diye.

Li-ya'rîfûnî: Beni bilsinler diye.

Liyâkat: Lâyik olma; iktidar, fazilet, hüner.

Li-zâtihî: Kendi zâti için, kendisi için, kendi-

liğinden.

Lu'b: Oyun eğlence.

Luhûk: Lâhûk olma; ilâve, eklenme, birleşme.

Lû'm: “İhtiyaç olmaksızın verme”; kötü olma, alçak olma; asıl yaramaz, alçak, bayağı olma.

Lûâb: Bir seyin iyisi, içi, özü, seçkini.

Lûbb: Öz, iç.

Lügat: Dil, lisan.

Lûgavî: Lûgat ile ilgili; **Ma'nâ-yı lûgavî:** Lûgat mânâsı, mecâzî olmayan gerçek anlam.

M

Mâ: (*Farsça*) Biz.

Mâ': Su.

Maa: Berâber, ile, birlikte.

Maa'l-ferâiz: Farzlarla berâber.

Maa'l-hakîka ve't-taâyyün: Hakîkat ve tâyyün ile birlikte.

Maa't-teessûf: Teessüfle; yazık ki.

Maâd, Meâd: Dönülecek yer, âhiret; dönüş, gâye, son.

Maadâ: Başka, başkası, gayrısı.

Maâdin: Mâdenler.

Maa-hâzâ: Bununla berâber.

Maa-îzâhât: Açıklamalar ile.

Maâlim: Izler, nişanlar, alâmetler.

Maâliyât: Yüksek ve derin fikirler.

Maâni: Mânâlar.

Maâni-i lûgaviyye: Lûgat mânâları.

Maârif: Mânevî ve tasavvuf bilgiler; mârifeler.

Maâsî: Ma'siyeler, isyanlar, itâatsizlikler.

Maâş: Yaşayış; geçinecek şey, geçim.

Maa-tafsîlât: Tafsîlatıyla berâber.

Maâyîr, Meâyîb: Ayîp sayılan şeyler; kusûlular, ayiplar.

Maâzallah: Yegâne sığınacak yer Allah'dır; Allah esirgesin, Allah korusun!

Mâba'd: Sonu, sonrası.

Mâ-bekâ: Geri kalani.

Mâbeyn: İki şeyin arası, ara.

Mâ'bûd: Kendisine ibâdet edilen.

Mâ-cerâ: Cereyan eden şey; olup biten şey.

Mâcid: Şan, şeref ve kemâl sâhibi.

Ma'cûn: Hamur kıvâmında olan şey; hamur kıvâmine getirilmiş.

Madde: Cevher, maya, unsur, asıl, esas; hûsus, iş, keyfiyet.

Madde-i ûlâ: İlk madde.

Maddîyyûn: Maddeciler, materyalistler.

Ma'den: Menba, kaynak; masdar, menşe, asıl, ocak, hazîne.

Mâder: Anne.

Mâder-zâd: Anadan doğma; doğuştan.

Mâdih: Medh eden; öven.

Madrûb: Darb olunmuş; dövülmüş, vurulmuş.

Ma'dûd, ma'dûde: Addedilen, sayılan.

Ma'dûm, ma'dûme: Yok, mevcûd olmayan.

Ma'dûmetü'l-ayn: "Ayn"ı, hakîkatî yok olan.

Ma'dûm-ı sîrf: Mutlak yok olan.

Ma'dûmiyet: Yok olma.

Mâdûn: Aşağı, aşağıda olan, aşağı.

Mâ-fât: Fext olan, kaybolan, elden çikan şey.

Mâ-fevk: Üst taraf, üst.

Mâ-sevka'l-Arş: Arş'in üstünde olan.

Mâ-fevka's-semâ: Semânın üstünde olan.

Mâ-fî'l-bâb: Bâb içindeki; iş, mes'ele ve mevzû içindeki.

Mâ-fî'l-isti'dâd: İstidatta olan şey.

Mâfîhâ: İçindeki şey.

Mağbûn: Aldanmış, şaşkin.

Mağdûr: Gadre uğramış; haksızlığa uğramış.

Mağfûr: Mağfîret olunmuş, affa mazhar olmuş.

Mağlata: Zihin karıştıcı, şâşütçi söz.

Mağmûm: Gamlı, kederli, üzüntülü.

Mağmûmâne: Kederli halde, üzüntülü olarak.

Mağnem: Menfaat, ganîmet.

Mağrem: Zarar, borçluluk.

Mağrûren: Mağrûr olarak, gururlanarak; aldanarak; inanarak, güvenerek;

Mağrûs: Gars olunmuş, dikilmiş.

Mağz: İlik; iç, öz.

Mağzûb: Gazap olunmuş, öfkelenmiş, öfkeltilmiş.

Mağzûbü'n-aleyh: Kendisine gazap olunan, gazaba uğramış.

Mahbes: Hapsolunma yeri.

Mahbûb: Sevilmiş, sevilen, sevgili.

Mahbûbân: Sevilmişler, sevgililer.

Mahbûbân-ı İlâhiyye: Allah tarafından sevilen kimseler.

Mahbûbât: Sevgililer; sevilen şeyler.

Mahbûbe: Kadın sevgili, sevilmiş, sevilen, sevgili.

Mahbûbân: Mahbüblar; sevilmişler, sevgililer.

Mahbûbiyyet: Sevgili olma, sevilme.

Mahbûb-ter: Daha sevgili.

Mahbûs: Hapsedilmiş.

Mahcûb: Hicablanmış, perdelenmiş, örtülü.

Mahdûd: Sınırlı, târif edilmiş, belirlenmiş.

Mahdûdiyyet: Mahdûd olma; hudutlu, sınırlı olma.

Mahdûdül-efkâr: Fikirleri sınırlı olan.

Mahdûdü'l-fehm: Fehmi, anlayışı sınırlı olan.

Mahdûdü'l-fîkr: Düşüncesi sınırlı olan.

Mahdûdü'l-mîkdâr: Sınırlı, belirli, belli bir mikdâr.

Mahdûm: Kendisine hizmet edilen; efendi.

Mâhfî: Gizli, saklı.

Mahfûf: (Çizme ve mest gibi şeyler) giyinmiş, ayagına geçirmiş.

Mahfûz: Hıfz olunmuş; muhâfaza edilmiş, korunmuş.

Mahfûziyyet: Mahfûz olma; korunma.

Mâhi: Mah eden; silip yok eden.

Mâhiyyât: Mâhiyetler.

Mahkûm: Hüküm olunan; hakkında hükm verilen.

Mahkûmün-aleyh: Hakkında hükm verilen; üzerine hükm verilen; bir hükmeye muhâhatap olan.

Mahkûmün-bih: Kendisiyle hükm verilen.

Mahlûkât: Mahlûklar, yanmışlar.

Mahmedet: Medhetme; övme.

Mahmûd, mahmûde: Kendisine hamd edilen, hamd olunan; övülen.

Mahmûdât: Mahmûd şeyler; övülmeye değer şeyler.

Mahmûl: Yüklenmiş, yüklü; atfalonmuş, hamî olunmuş.

Mahmûlü'n-aleyh: Kendisine hamledilen; müsned, haber, yüklem; hamal.

Mahmûlü'n-bih: Yük.

Mahmûr-ı İlkâ: Kavuşma mahmûru, sarhoşu, sersemi.

- Mahrec:** Huruc edecek yer; çıkış yeri, kapı; bir harfın ağızdan çıktıgı yer.
- Mahrek:** Hareket edilen yer, yörunge.
- Mahrûs, mahrûse:** Muhâfaza edilen, korunmuş.
- Mahrûse:** Büyük şehir.
- Mahrût:** Koni.
- Mahsûb:** Hesap edilmiş, hesâba dâhil edilmiş.
- Mahsûr:** Hasır edilmiş; sınırlanmış, kuşatılmış, inhisar ettirilmiş.
- Mahsûs, mahsûsa:** Tahsis edilmiş; husûsî, müstakîl, ayn, özel.
- Mahsûsât, Mahsûsât:** Hislerle, duyuñularla idrâk edilenler.
- Mahsûs, mahsûse:** Hissedilmiş; beþ duyuñan biryle idrâk edilmiş, hissedilebilir.
- Mahsûr:** Haþr olunmus.
- Mahtid:** Mizaç, asıl, tab'; oturulan yer, bir şeyin bulunduğu yer.
- Ma'hûd, ma'hûde:** Ahd olunmuş; bilinen, mâmûl; sözü geçen, sözü edilen.
- Mahûf:** Korkulu, korkunç.
- Mahz, mahza:** Mutlak.
- Mahzâ:** Sirf, sâdece, ancak, yalnız.
- Mahzen:** Eşyâ saklanacak yer.
- Mahz-i hayr:** Sirf hayr.
- Mahzûl:** Hor, hâkrî perfîsan.
- Mahzûn:** Saklanmış, gizli.
- Mahzûrât:** Mahzurlar; sakıncalar.
- Mahzûz:** Hazlanmış, haz almış, hoşlanmış.
- Mâi:** Mâvi; suya âit.
- Mâ-i hayât:** Ab-i hayât.
- Mâ-i mehîn:** Zayıf, bayağı su.
- Mâil:** Meyilli; eğlimli.
- Maişet:** Yaşama ve geçinme.
- Maiyyet:** Berâberlik, berâber olma.
- Makâbir:** Makberler; kabirler.
- Mâ-kabl:** Öncesi, evveli.
- Makâdir, Mekâdir:** Miktarlar.
- Makâl:** Söz.
- Makâlat-i aşere:** On makâlat; on kategori.
- Makâlid:** Kilitler; anahtarlar; hazırlîeler.
- Makamât:** Makamlar.
- Makâm-i kıyl:** Söz makamı.
- Makarr:** Karar edilen yer, durulan yer; karar-gâh; başkent.
- Makâsid, Mekâsid:** Maksatlar; niyetler, istekler.
- Makbûliyyet:** Kabul olunma.
- Makbûr:** Kabirdenmiş; kabire konulmuş, gömülümsü.
- Makbûz:** Kabz edilmiş; yakalanmış, çekilmiş, tutulmuş; kabzasına girmiş.
- Makdûr-i beþer:** Beþerin gücü yeten şey, beþerin elinden gelebilecek.
- Makhûr:** Kahra uğramış; bozguna uğramış; gazaba uğramış.
- Makîys:** Kuyas edilebilir, benzetilebilir, benzer.
- Mâkir:** Mekr eden; hile ve oyun eden; aldatan.
- Maklû':** Kal' olunmuş; kökünden sökülmüş.
- Makrûn:** Bitişik, yakın, ilgili; kavuşmuş, erişmiş.
- Makt:** Kin, hiddet.
- Ma'kûl, ma'kûle:** Akilla idrâk edilen, akilla bilinen; akl edilebilir.
- Ma'kûlât:** Akil ile idrâk edilen şeyler.
- Ma'kûs:** Ters çevrilmiş.
- Ma'küsen:** Aksine, tersine olarak.
- Ma'küsiyyet:** Tersine çevrilmişlik, aks, tersine olus.
- Makzere:** Dışkılk.
- Makzî:** Kazâ ve takdîr olunan şey; hükm olunan şey, hükm olunmuş.
- Mâlâ-mâl:** Döpdölu, çok dolu, ağızna kadar dolu.
- Mâ-lâ-nihâye:** Nihâyeti olmayan, sonu olmayan.
- Mâ-lâ-yutak (Teklif-i...):** Tâkat getirilemez, güç yetirilemez teklif.
- Maldâr:** Mal sahibi; zengin.
- Mâli:** Dolu.
- Mâlik:** Mülk sahibi, bir şeye sahip olan; hükümdar.
- Mâlikiyet:** Mâlik olma, sahip olma.
- Mâlikü'l-mâl:** (Esma hüsnaðan) her şeyin tek sahibi; var olan şeyler kendisine âit olan; her şey üzerinde tasarruf kendisine âit olan.
- Ma'lûl:** Hasta.
- Ma'lûl:** İilletlenmiş; illeti kabûl eden, varlığı illetle olan.
- Ma'lûm:** Bilinen; ayn-ı sâbîte.
- Ma'lûmât:** Bilinenler; a'yan-ı sâbîte.
- Ma'lûmât-ı esâsiyye:** Temel bilgiler.

Ma'lûmîyet: Mâlüm olma, bilinme.
Ma'mel: Amel yeri, işleme yeri; iş, işleme.
Mâ-melek: Mâlik olunan şey.
Ma'mûl: Îmâl edilmiş, yapılmış.
Ma'mûr: Bayındır, îmar edilmiş.
Ma'mûriyyet: Mâmur olma.
Ma'mûrû'l-kalb: Kalbi mâmur olan.
Ma'nâ-yı lûgâvî: Lügat mânnâsı, dildeki mânnâsı.
Ma'nen: Mânâ îtibâriyle.
Ma'en ma'nen: Bire birer mânnâ olarak.
Mâni, mânâ: Mânî olan, engelleyen, engel.
Mâni: (Esmâ-i hüsnâdan) Her şey kendisinin emir ve korumasına bağlı olan; istemediği şeyin olmasına imkân vermeyen; mânnâ olan.
Mansîb: Makam, mevkîi.
Mansîb-ı kazâ: Hükmetme, hâkimlik mevkîii, rütbesi.
Mansûb-ı şehâdet: Şâhitlik etme rütbesi, mevkîii.
Mansûb: Nasb edilmiş; dikilmiş, getirilmiş, konulmuş, tâyin edilmiş.
Mansûr: Kendisine nusret erişen, galip gelen, muzaffer olan.
Manzar: Nazar edilen yer; bakılan yer; cehre; görünüş.
Manzûme-ı semsiyye: Güneş sistemi.
Manzûr: Nazar edilen; bakılan, görülen.
Manzûr-ı fâkir: Fâkirin görmüş olduğu.
Manzûrun-fîh: Kendisine bakılan şey nazar edilen.
Mâr: Yılan.
Maraz: Hastalık.
Ma'râz: Bir şeyin arz olunduğu yer, görüldüğü yer; sergi.
Ma'reke: Savaş meydani; meydan.
Marîz: Hastा.
Ma'rûf: Bilinen, bilinmiş.
Mâ'rûfiyyet: Bilinme.
Marzî, marziyye: Kendisinden râzî olunan; beğenilen, hoşnut olunan.
Mâ-sadak: "Tasdik ettiğî", "doğruladığı"; uygun, tipki.
Masdar: Sudûr yeri; kaynak, temel, menşe'; asıl.
Masdar-ı binâ-i merre: Bir defa oluş bildiren mastar sîgası.

Ma'siyet: Âsılık, itâatsizlik, isyan, günah.
Mâsike (kuvve-i...): Tutucu, tutan güç.
Mâsîv: Hak'tan gayri olan şey, gayr, ağyar.
Maslahat: İş, husus, madde; dîrlîk düzenlik, iyilik.
Masnû: Sun' edilmiş, yapılmış, meydana getirilmiş.
Masnûât: Sun' edilmiş şeyler; san'atla yapılmış, meydana getirilmiş şeyler.
Masrû: Sar'a hastalığına yakalanmış, sar'ali.
Masrûf: Sarf olunmuş, harcanmış, kullanılmış.
Mass etmek: Emmek; emerek içine çekmek.
Mastûr: Satırlanmış, yazılmış.
Ma'sûm: Korunmuş; ismeli kılınmış; kendisinden günah sâdir olmayan, günahsız.
Masûn: Siyânet olunmuş; korunmuş.
Ma'ser: Cemâat, topluluk.
Mâşîta: Gelin yüzünü süsleyen kadın.
Mâsiyen: Yürüyerek.
Maşrîk, Meşrîk: Doğu, güneşin doğduğu yer.
Ma'sûş: Karışık, hîsli; saf olmayan hîsli para.
Matâim: Yemek yenilen yerler; yiyecekler.
Matar: Yağmur.
Matbû: Mühürlü.
Mâ-tekaddem: Geçen şey, geçtiği şekilde.
Matiyye: Binek, binek atı.
Matla': Tulû' yeri; doğuş yeri; başlangıç; (Kur'ân'ın matla'): Kur'ân'ın kapalı olan mânnâ ve hükümlerinden her birinin, asıl kasdedilen mânnâya vâkif olunaabilecek it-tâlî' yeri.
Matlab: Talep edilen şey; istek, maksat; bahis, mes'ele.
Matlûb: İstenilen, arzu edilen.
Matlûbun-li-gayrihî: Başka bir şeyden dola-yı istenilen.
Matlûbun-li-zâthî: Bizzat kendisi için istenilen.
Matrûd: Tardedilmiş, kovulmuş, uzaklaştırılmış.
Ma'tûf: Atf olunmuş; çevrilmiş, yöneltilmiş.
Mat'ûmât: Tadilan; yenerek tadına bakılan şeyler.
Mâverâ: Ötesinde, arkasında.
Mâ-vuzia-leh: Kendisi için konulduğu şey; ne için konulmuş ise o şey.

Mâ-yahtâcü-leyh: Kendisine ihtiyaç duyulan şey.

Mâye: Maya; asıl, esas; para, mal; iktidar, güç; bilgi.

Mâyi' : Sıvi.

Mâyiât: Sıvilar.

Mâyiyyet: Akıcı olma, sıvi olma, akıcılık.

Ma'yûb: Ayıplanmış; kusurlu.

Mazâhiķ: Tuhaflıklar, gülünç şeyler.

Mazzarrat: Zarar, ziyân.

Mazbût, mazbûta: Zapt edilmiş, kayda geçtiğimiz.

Mazhar: Zuhûr, tecelliî yeri; ilâhî zuhûr ve teccelinin väki olduğu, göründüğü yer.

Mâzî: Geçmiş zaman; geçmiş.

Mazmaza: Abdest alırken ağıza su verme.

Mazmûn: Zîmnînda olan mânâ; mânâ, mefhûm.

Maznûn: Zannolunmuş, zannolunan; kendisinden şüphe edilen; sanık.

Ma'zûl: Aزل edilmiş; işinden çıkarılmış.

Ma'zûl etmek: Azletmek; işten çıkarmak.

Meal: Mânâ, kavram, anlam; netice.

Mebâdi: Başlangıçlar, evveller; prensipler.

Mebâhis: Mebhâslar; bahisler, konular.

Mebâni: Binâlar, yapılar; temeller.

Mebde: Başlangıç, evvel, asıl, prensip.

"Mebde' ve maâd": Var olusun başlangıcı ve dönülecek yer; başlangıç ve dönüs.

Mebgûz: Buğz edilmiş, nefret edilmiş, sevilmeyeen.

Mebnî: Binâ olunmuş, kurulmuş; ...den dola-yı.

Mebşûs: Yayılmış, saçılmış, dağılmış.

Mebşût, mebsûta: Bast olunmuş; genişletilmiş, açılmış, yayılmış.

Meb'ûs: Ba's olunmuş; gönderilmiş.

Mebzûl: Bez olunmuş; bol bol verilmiş.

Mecâlis: Meclisler; oturumlar.

Mecânnîn: Mecnunlar; aklı olmayanlar.

Mecârf-i feyz: Feyzin akış yolları.

Mecârf-i fîkr: Düşünce, fikir mecrâalan.

Mecâzîb: Meczuplar.

Mecbûl: Yoğrulmuş, yaratılmış; yaratılıstan bir sıfat ve hal ile olan; bir sıfat ve vasıfla yaratılmış olan.

Mechûd : Cehd olunmuş; gayret edilmiş, çalıtılmış; kudret, güç.

Mechûlû'n-nât: Tavsiî, nitelenmesi mümkün olmayan; bilinmemeyen, anlatılamayan.

Mecîd: Şan ve şeref sahibi, ulu.

Mecîd: (Esmâ-i hüsnâdan) Şan, şeref, büyüklik ve kudretiyle yüce olan.

Meclâ: Tecelliî olunan yer; görünme yeri, mazhar, ayna.

Meclûb: Celb olunmuş; getirilmiş; tutkun.

Meclüvv, meclüvvé: Cilâli, parlak.

Mecma: Cem' olma yeri; toplanma, birleşme yeri.

Mecmû', mecmû'a: Cem' olunmuş; toplanmış; toplantam, hepsi, tamâmi.

Mecrâ: Suyun aktığı yatak; bir işin gitisi ve olsu yolu; yol.

Mecrûh: Cehr olunmuş; yaralanmış; çürütlümüş.

Mec'ûl: Ca'l olunmuş; kilinmiş, yapılmış, yaratılmış, vücûda getirilmiş.

Me'cûr: Ecirlenmiş; ecir kazanmış.

Mec'ûlen: Mec'ûl olarak; yapılmış, yaratılmış olarak.

Mec'ûliyyet: Mec'ûl olma, yaratılma, vücûda getirilme.

Meczûbân: Meczuplar; ilâhî aşka cezbolunmuş kimseler.

Medârîc: Medrecler; basamaklar, merdivenler; yollar.

Meded: Yardım, imdat.

Medekâr: Medet edici; yardım edici.

Meder: Kuru çamur, kerpiç; köy, mahalle.

Medhal: Dahî olma, bir işte te'sîr olma; giriş yeri, giriş.

Medhûş: Dehşete düşmüş.

Medîf, medîfe: Çekilmiş, uzatılmış, uzun, çok uzun.

Medîne: Şehir.

Medîfât: Delâlet olunan; gösterilen, anlaşılan.

Medîfât: Medlûller; kendilerine delil getirilmiş şeyler.

Medrec: Basamaklı yol, basamak.

Med'uvv: Da'vet edilen; kendisine duâ edilen.

Mefâsid: Fesatlıklar; ifsat edici şeyler.

- Mefâtih:** Miftahlar; anahtarlar.
- Mefâtih-i üvel:** İlk, evvel anahtarlar.
- Mefhûm:** Fehmedilmiş, anlaşılmış; kavram.
- Meknûd:** Kaybolmuş, yok olan, bulunmayan; kayıp.
- Mefküdiyyet:** Mefkûd olma.
- Meflûciyyet:** Felç olmuşluk; hareket edemez, işlemez hâle gelmişlik.
- Mefrûzu'l-kirâa:** (Namazda) Kirâau, okunması farz edilmiş.
- Mefsûh:** Fesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, hükümlü kaldırılmış.
- Meftûh:** Açılmış, feth olunmuş.
- Meftûn:** Fitneye düşmüş; gönül vermiş.
- Meğîb:** Gaib olma, gayb; kaybolma, yok olma, bulunmama.
- Mehâbet:** Heybetli olma; azamet, ululuk.
- Mehâmid:** Medihler; övmeler, övülecek seyler.
- Mehârim:** Haram kılınmış şeyler.
- Mehâsin:** Güzellik.
- Me'haz:** Bir şeyin alındığı yer; kaynak.
- Mehbît:** Hubut yeri; inilen, inilecek yer.
- Mehcûr:** Terk olunmuş; ayınlış, aynı.
- Mehîn:** Hor, hakîr, bayağı, zaif.
- Mehleke:** Helâk olacak yer; tehlikeli yer.
- Meh-rû:** Ay yüzü; güzel.
- Me'hûz:** Ahz olunmuş; alınmış; ödünç alınmış.
- Mekâdir, Makâdir:** Miktarlar.
- Mekâid:** Hileler, oyuncular, aldatmalar.
- Mekânet:** Mertebe, derece, rütbe.
- Mekârih:** Mekrûh şeyler.
- Mekide:** Hîle, düzen, aldatma.
- Mekkâr:** Mekr eden; hîle eden, oyun eden, aldatan.
- Meknûn, meknûne:** Saklı, gizli; dizili, dizilimîs.
- Meknûz:** Gömülülmüş, içinde saklı, hazînede saklı.
- Meknûzât:** Meknûz şeyler.
- Mekr:** Oyun, tuzak, hîle; aldatma.
- Mekren:** Mekr olarak; bir oyun ve aldatma olarak.
- Mekrûh:** Kerîh görülen; fenâ görülen, begenilmeyen.
- Mekrûhât:** Kerîh görülen şeyler.
- Mekrullah:** Allah'ın mekrî.
- Meks etmek:** Bir yerde durmak, bulunmak, beklemek.
- Mekrûmet:** Izzet, şeref, kerem.
- Mekşîf:** Keş olunmuş; açılmış, açık.
- Mektûb:** Yazılmış.
- Mektûm, mektûme:** Kettî olunmuş; gizli, saklı.
- Me'kûlât:** Yenilecek şeyler, yiyecekler.
- Mekzûb:** Yalanlanmış, yalan yoluyla vâki' olmuş.
- Mel'abe:** Oyun, eğlence.
- Melâike-i tabîiiyyûn:** Tabiatı mensup melerler.
- Melfûz:** Telaffuz olunmuş, lafızla söylemenmiş.
- Melhûz:** Mülâhaza edilmiş, düşünülmüş; hâtra gelen.
- Melîk:** Mülk sahibi, mâlik, hükümdar.
- Me'lûf:** Ülfet edinilmiş; alışılmış, alışmış.
- Me'lûh:** İlâhi olan, ilâh edinen; kul, mahîük.
- Me'lûhiyyet:** İlâhi olma.
- Melûl:** Mahzun, hüzünlü; melâlli, usanmış, bükmiş.
- Mel'un:** Lânetlenmiş, lânete uğramış, kovulmuş, uzaklaştırılmış.
- Melâ:** Çöl, sahra.
- Melâ':** Cemâat, topluluk.
- Melâbis:** Gîyecek şeyler; elbiseler.
- Melâhî:** Oyunlar, eğlenceler, boş şeyler.
- Melâlet:** Usanma, bîkma; sıklıkla, sıkıntı.
- Melâmet:** Levî etme; ayıplama, kinama.
- Melbûsât:** Giyilen şeyler.
- Melce:** İlticâ olunan yer; sığınak.
- Mele-i a'lâ:** Büyüük meleklerin toplandığı yer; büyük melekler topluluğu.
- Melek-sifat:** Melek vasîflî, melek nitelikli.
- Melekü'l-berk:** Şîmsek meleği.
- Melekü'l-cibâl:** Dağlar meleği.
- Melekü'r-ra'd:** Gök gürlemesi meleği.
- Melekü'r-rîh:** Rüzgâr meleği.
- Melekü's-sehâb:** Bulut meleği.
- Melhame:** Kanlı savaş.
- Melîkî'n-nâs:** Nâsin, insanların meliki.
- Melikü'l-emlâk:** Mülklerin meliki.
- Melûl:** Usanmış, bîkmiş, bezmiş; mahzun, üzülmüş, üzgün.
- Melzûm:** Lüzumlu kılınan; gerek.
- Memâlik:** Memlekeler; ülkeler.
- Memdûh:** Medh edilmiş; övülmüş, beğenil-

- miş.**
- Me'men:** Emin ve güvenilir yer; sağlanacak yer.
- Memerr:** Mürür edilecek yer; geçilecek yer; geçit, yol.
- Memerr-i nâs:** İnsanların geleceği yer.
- Memleket-i insâniyye:** İnsan memleketi, insâni ülke.
- Memlûk:** Dolu.
- Memlûk:** Birinin mülkü olan; kul, köle; tebaa.
- Memnû:** Yasaklanmış, yasak.
- Me'mûl:** Umulur.
- Me'mûn:** Kendisine emniyet edilen; güvenilen, emin.
- Me'mûr:** Emr edilmiş, kendisine emrolunan kimse.
- Me'mûrûn-bîh:** Kendisiyle emrolunan şey.
- Memzûc:** Mecz olunmuş; karışmış, karışık.
- Memzûcen:** Karışık olarak.
- Men:** (Farsça) Ben.
- Men:** (Arapça) Kim, kimse, o kimse ki.
- Men:** Yasaklama; mâni olma.
- Menâbir:** Minberler.
- Menâbir-i ükûl:** Akıllanın minberleri.
- Menâfi'i'l-a'zâ:** Azânın faydalı; organların vazifeleri.
- Menâzır:** Bakılan yerler.
- Menâzîl:** Menziller; duraklar, konaklar.
- Menba:** Kaynak.
- Menfaat-bâhş:** Fayda verici.
- Menfez:** Nüfuz edecek yer; delik, yankı.
- Menfûh:** Nefolunmuş, üflenmiş.
- Menh:** Bağışlama, bağış, ihsan.
- Menh-i vebîf:** İlhâfi bağış, Allah vergisi.
- Menhî, menhiyye:** Nehyedilmiş, yasaklanmış.
- Menhûs:** Uğursuz.
- Menhûsiyyet:** Menhûs olma; uğursuz olma.
- Menî:** Sarp, çetin, erişmez.
- Menkabe:** Güzel fil ve iyi davranış.
- Menkûha:** Nikâhil kadın.
- Menkûl:** Nakî olunmuş, nakuledilen; anlatılan.
- Menkûş:** Nakş olunmuş, resmedilmiş.
- Menkuşen:** Nakşolunmuş sürette.
- Men-lehü'l-emr:** Emretme kendisine âit olan, emretme hakkına sahip olan.
- Menn:** İnsan etme, bağışlama.
- Mensi:** Unutulmuş.
- Mensûb:** Nisbeti olan, alâkası olan, intisap etmiş.
- Mensûc:** Dokunmuş, örfülmüş.
- Mensûh:** Nesholunmuş, hükmü kaldırılmış.
- Mense:** Nes'et edilen, meydane gelinen yer; esas, kök.
- Menşî'i's-sivâ:** Hâk'tan gayri olan şeylerin nes'et ettiği yer, esas, asıl.
- Mensûr:** Neşrolunmuş, yayılmış; ferman; prizma.
- Menût:** Bağlı, merbüt.
- Men'it:** Na'tlenmiş, sıfatlanmış, nitelenmiş.
- Menzîl:** Yoldaki konak yeri; konak; mesâfe.
- Menzîlet:** Derece, rütbe, mevkî.
- Merâhil:** Merhaleler, menziller.
- Merâî:** Rüyâda görülen şeyler.
- Merâret:** Açılkı.
- Merâtib:** Mertebeler.
- Merâtib-i hâkiyye:** Hakk'a âit mertebeler.
- Merâyâ:** Mir'atlar, aynalar.
- Merâtib-i kevniyye:** Oluş, varoluş mertebe-i len; kevne âit mertebeler.
- Merbûb:** Rabb'i olan; Rabb'e kul olan; kul.
- Merbûbiyyet:** Merbûbluk; Rabb'i olma; kul olus, kulluk.
- Merbüt:** Rabt olunmuş, bağlanmış, bağlı, bîtişik, ekli.
- Merbûtan:** Merbüt olarak; irtibathî olarak.
- Mercî:** Rüçû' yeri, râci' olunan yer, dönülecek yer.
- Mercüm:** Kovulmuş, lânetlenmiş; recm edilmiş.
- Mercû'un-leyh:** Kendisine rûcû edilen, dönen.
- Merd:** Adam, insan; erkek; yiğit; er.
- Merdân:** Merdler, yiğitler, erler.
- Merdûd, merdûde:** Reddolunmuş; geri çevrilmiş, geri gönderilmiş.
- Merfû:** Ref olunmuş; kaldırılmış, ortadan kaldırılmış.
- Mergüb:** Rağbet edilmiş; beğenilmiş, istenilen, sevilen.
- Merhale:** Bir gürültük yol, uzaklık.
- Merhûm, merhûme:** Rahmet edilmiş; rahmete uğramış, merhamet olunmuş.
- Merfî:** Yemek borusu.
- Merfî, mer'iyye:** Rü'yet edilen; görülen.
- Merîd:** İnatçı, dikbaşlı.

- Merkeb:** Binek, binit.
- Merküb:** Üzerine binilmiş; binek, binit.
- Merküm, merküme:** Rakm edilmiş; yazılmış, adı geçen.
- Merküz, merküze:** Rezk olunmuş; yaratılıştan kendisine verilmiş; konulmuş, dikilmiş.
- Mermûz:** Remz olunmuş; işaret edilmiş, ımnâ ile söyleyenmiş.
- Merreten-ba'de uhrâ:** Defalarca.
- Merreten-uhrâ:** Bir başka defa.
- Mersûl:** Gonderilmiş.
- Mersûm, mersûme:** Resmedilmiş.
- Mersûm:** Yazılmış; bahsi geçmiş, mezkûr; an'ane, gelenek.
- Mer'üs:** Bir reisin idâresi altında olan; yönetilen.
- Mervî:** Rivâyet olunan.
- Merzât:** Râzi olma, nîzâ, hoşnuttuk.
- Merzûk:** Rızıklanmış, rızku verilmiş.
- Mesâcid:** Mescidler.
- Mesâfât:** Mesafeler.
- Mesâil:** Mes'eleler.
- Mesâlih:** Maslahatlar; işler.
- Mesâlik:** Meslekler.
- Mesâvî:** Fenâliklar, kötüükler.
- Mesbûk, mesbûka:** Sebk etmiş; geri kalmış, geçilmiş; içinde bulunan, geçen, geçmiş.
- Mesbûku'l-icâd:** Kendisini icâd (var edilme) geçmiş; var edilmeye mazhar olmuş.
- Mescûd:** Secde edilen, secede edilmiş.
- Mescûn:** Hapsedilmiş, mahpus.
- Mescûr:** (Kızgın ateşle veya su ile) doldurulmuş.
- Mesdûd:** Seddolunmuş; kapanmış, kapalı, tıkanmış.
- Mesel:** Nümûne; dokunaklı ve mânâlı söz; hikâyе, örnök, benzer.
- Meserret:** Seving, şenlik.
- Mesî:** Şekil ve sûret değiştirmeye, başka bir sûrete bürünme.
- Mesken:** Sâkin olunacak yer; oturulacak yer.
- Meskenet:** Miskinlik, fakirlik.
- Meskût:** Söylenmemiş, söylenmeden geçilmiş.
- Meslek:** Sülük edilen, girilen, tutulan yol veya iş; metod.
- Meslek-i ırfan:** İrfan yolu.
- Meslek-i müfid:** Faydalı yol.
- Meslûbu'l-îman:** İmâni selbolunmuş, yok edilmiş.
- Mesmû' :** Dinlenmiş, iştilmiş, duyulmuş.
- Mesmûât:** İştilen şeyler, dinlenen şeyler.
- Mesmûû:** İşitme, duyma veya dinleme ile ilgili.
- Mesnevî-dân:** Mesnevî bilen.
- Mesvûrâne:** Sevinçli olarak sevinçli bir halde.
- Mess:** Dokunma, temas.
- Mess-i nisâ:** Kadınlara temas etme.
- Mest:** Sarhoş.
- Mest-i lâ-ya'kil:** Hiç düşünemez olmuş sarhoş.
- Mestûr, mestûre:** Setr olunmuş; örtülmüş.
- Mestûrân:** Mestûrlar; örtülmüşler, gizhiler.
- Mestûriyyet:** Kapalı, örtülü olma.
- Mes'ûlün-fîh:** Istenmiş şey, istenilen.
- Meşâgil:** Meşgaleler; meşgûliyetler.
- Meşâr-I aşere:** On hâsse; on duyu.
- Meşâkk:** Meşakkatler; sıklıntılar.
- Meşâmm:** Koku alma duygusu.
- Meşârib:** Meşrebler; içilecek yerler; içecekler.
- Meşâyiħ:** Seyhler.
- Meşâyiħ-i kadîme:** Eski şeyhler.
- Meşâyiħ-i rûsum:** Şeklen şeyh olanlar.
- Meshed:** Mûşâhede yeri, şühbûd yeri; şehit olunan yer; şehit mezarı.
- Meşhûd:** Şâhid olunmuş, mûşâhede edilmiş, görülmüş.
- Meşhûde:** Görülen, görülmüş.
- Meşhûn:** Doldurulmuş, dolu.
- Meşime:** Döl yatağı.
- Meşîyyet:** Dileme, isteme.
- Meşmûm:** Koklanılmış, kokusu duyulan.
- Meşmûmât:** Koklanan şeyler.
- Meşrebe:** Su içecek yer; yaratılış, huy, tabiat.
- Meşreb-i şehiy:** Arzu edilen, istek uyandıran meşrep.
- Meşrû, meşrûa:** Şerîfatın izin verdiği, şerîfate uygun olan.
- Meşrût, meşrûta:** Şart kılınmış; şartlı, bağlı, bir şartla bağlı.
- Meşûb:** Kanşık, karışmış; lekeli.
- Meşy:** Yürüme.
- Metâ' :** Mal, eşyâ, sermâye, elde bulunan varlık.
- Metâlib:** Matlablar; istenilen şeyler.

- Metbû':** Kendisine tâbi olunan, uyulan kimse.
- Metbû'-i Muhammedi:** Hz. Muhammed'e mânen mensup olup kendisine uyulan kimse.
- Metîn:** (Esmâ-i hüsna'dan) Kuvvet ve güç çok olup kendisine hiçbir iş zor gelmeyen.
- Metrük:** Terk olunmuş; bırakılmış.
- Meñnet:** Yardım.
- Metteanalâhû:** Allah bizi faydalandsın!
- Me'vâ:** Sığınacak yer; mesken, yer.
- Mevâdd:** Maddeler.
- Mevâdd-ı müteaffine:** Fenâ, pis kokulu maddeler.
- Mevâhib:** Mevhibeler; ihsanlar, bağışlar.
- Mevâki:** Mevkiler.
- Mevâkîf:** Mevkîfler; durulan yerler, duraklar.
- Mevâlid:** Mâden, bitki ve hayvanın üçüne birden verilen isim.
- Mevâlid-i selâse:** Üç mevâlid; cemâd, nebat ve hayvan cinsinin üçüne birden verilen isimdir.
- Mevâni:** Mânileri; engeller.
- Mevârid:** Mevrîdlar; vürûd yerleri; vârid oluş ve geliş yerleri.
- Mevâsim:** Mevsimler.
- Mevâşî:** Davar ve öküz, inek gibi hayvanlar.
- Mevâtin:** Mevtinler; menziller, duraklar; yerler.
- Mevâzi:** Mevziler.
- Mevc:** Dalgâ.
- Mevcûd, mevcûde:** Var olan, vücûd bulmuş olan.
- Mevcûd-ı şehâdi:** Şehâdet âleminde mevcut olan.
- Mevdû':** Tevâdî olunmuş; emânet edilmiş, üstüne verilmiş.
- Meveddet:** Sevime, sevgi.
- Mevfûr:** Çoğalmış, çok, bol.
- Mevhibe:** Hibe, bağış.
- Mevhûm, meyhûme:** Vehm olunan; tahayül edilen, zannedilen; hâriçte hakîkaten varlığı olmayan.
- Mevîza:** Vaaz, ögüt.
- Mevkîf:** Durulacak yer, durak.
- Mevlid:** Doğum yeri, doğum zamânı.
- Mevlûd:** Doğan, doğmuş.
- Mevrid:** Vürûd edilen yer; gelinen yer.
- Mevsûf, mevsûfe:** Vasıflanmış, sıfatlanmış.
- Mevsûl:** Ulaştırılmış, bitiştirilmiş, işal edilmiş.
- Mevsûm:** İsimlendirilmiş.
- Mevt:** Ölüm.
- Mevtin:** Yerleşilen yer; makam, menzil, durak, mertebe, derece.
- Mevt-i iztrârî:** İradî ölüm.
- Mevt-i ihtiyâri:** İradî ölüm; ölmeden önce kendi irâdesiyle nefsin kötülüklerini ifnâ ederek fâni olma.
- Mevt-i sûrf:** Sûret ölümü; bedenin ölümü, maddî ölüm.
- Mev'ûd, mev'ûde:** Vâdolunmuş; vâdell, zamânî belirli.
- Mevvâc:** Çok dalgâlı, çok dalgalanan.
- Mevzî:** Vaz' etme yeri; koyma yeri.
- Mevzû:** Vaz' olunmuş; konulmuş; konu.
- Mevzûn:** Vezînli; düzgün.
- Meyelâne:** Meyl; eğilim, yönlême.
- Meyl:** Eğilme, eğiklik; sevme, gönü'l verme.
- Meyvedâr:** Meyveli, meyve verici.
- Meyyit:** Ölü.
- Meyyite:** Ölü hayvan, hayvan lesi.
- Meyyitî'n-nazar:** Bakışı ölü; ölü bakışı.
- Mezâhib:** Mezhepler.
- Mezâhib-i hakkı:** Gerçek, doğru mezhepler.
- Mezâhir:** Mazharlar; zuhûr ve tecelli yerleri.
- Mezâk:** Zevk alma; tadma; zevk, lezzet; damak.
- Mezâmîn:** Mazmunlar, mânâlar.
- Mezâmmî:** Zemmetme, kötüleme; kötülenen seyler, mezmûm seyler.
- Mezbele:** Süprüntülük, çöplük.
- Mezc:** Katma, karıştırma.
- Mezcûr:** Zeci olunmuş, zorlanmış, yasaklanmış, men'edilmiş; eziyete mâruz kalmış.
- Meze:** Tad, lezzet, çeşni.
- Mezellet:** Zelilik, horluk, itibarsızlık, aşağılık.
- Mezheb:** Gidilen yol; benimsenen inanç ve görüş.
- Meziyk, Mediyk, Mezik:** Darlık, dar yer.
- Mezîd:** Artma, çoğalma; artmış, çoğaltılmış.
- Mezkûr, mezkûre:** Zîkr edilen; anılan, hatırlanan.
- Mezmûm, mezmûme:** Zemmolunmuş; yerilmiş, kötülenmiş.
- Mezmûmât:** Mezmûm seyler.
- Mezruât:** Ekili seyler; ekinler.
- Me'zûn:** Izinli, izin verilmiş.

Mezür: Ziyâret edilmiş, ziyâret edilen.

Misbâh: Kandil, çira, meş'ale.

Misdâk: Bir şeyin doğru olduğunu ispat eden şey; kriter, ölçü.

Miât: Yüzler.

Miftâh: Anahtar.

Mihekk: Mhenk; miyâr, ölçük.

Mihekk-i nazar: Aklı görüş mehengi.

Mihnet: Zahmet, eziyet; sıkıntı, dert; belâ, müsibet.

Mîhr: Güneş; sevgi.

Mîhver: Eksen.

Mikdâr: Kısım, parça; derece; ölçü; kıymet.

Mikdâren: Mikdâr olarak; kıymet bakımından.

Mîlel: Milletler, dinler.

Mîlket: Sâhiplik, mâlik olma; sâhip olunan mûluk.

Mî'mâriyet: Mîmarlık.

Min-: ... den.

Minah: Bağışlar, vergiler, ihsanlar.

Min-bâ'd: Sonradan.

Min-cemî'l-vücûh: Bütün vecihlerden.

Min-cîheti'l-Hak: Hak tarafından.

Mine'l-ezel ile'l-ebed: Ezelden ebede.

Min-gayr-i îltifât ve lâ-mâ'rîfet: İltifât ve mârifet olmaksızın.

Min-gayr-i müşâfeheti'l-emr: "Kün" (Ol!) emrini söylemeksizsin.

Min-gayr-i siyâsetin: Siyâsete niâyet etmeksizsin; gelişî güzel.

Min-gayr-i ta'yîn: Tâyîn etmeksizin; belirtmekszin.

Min-gayr-i teessûr: Müteessir olmaksızın.

Min-gayr-i temsil ve lâ-his: His ve temsil olmaksızın.

Min-gayr-i tevakkuf: Durmaksızın, hemen.

Min-gayr-i tevil: Tevil etmeksizin.

Min-haysü'l-hakîka: Hakîkat bakımından, hakîkat itibâriyle.

Min-haysü't-taâyyün: Taâyyün bakımından, taâyyün itibâriyle.

Min-haysü'z-zât: Zât bakımından.

Min-indillah: Allah indinden Allah katundan.

Min-ledün: (Allah) katundan.

Min-ledünni: (Allah) katundan olan.

Minnî: Benden.

Min-tarâfillah: Allah tarafından.

Min-vechin: Bir vecihten, bir yönden, bir bakıma.

Min-vücûhin: Vecihlerden (bir vecih).

Mîrât: Ayna.

Mîrâran, Mirâren: Defâlarcâ.

Mîrrîh: Merîh; Mars.

Mîrsâd: Rasad yeri; gözetme yeri, gözetleme yeri.

Mîsâk: Sözleşme, anlaşma.

Mîsillü: Gibi, benzer, eş.

Mîsk-i ezfer: Güzel kokulu misk.

Mî'sam: Bilek, nabız yeri.

Mîsiyyet: Misil olma; benzer ve eş olma.

Mîsiyyet-i lügâviyye: Lügat mânâsi bakımından misil olma.

Mîskât: İçine lamba veya kandil koymak için yapılmış oyuk, hücre.

Mîyâh: Sular.

Mî'yâr-i ilim: İlîm ölçüsü, ölçüge.

Mîzâc: Huy, tabiat; sıhhât.

Mîzâc-gîr: Nabza göre şerbet vermeyi bilen.

Mîzân: Terâzî, tari.

Muabberün-anh: Kendisinden tâbir olunan, bahsedilen, söz konusu olan.

Muâabbr: Tâbir eden; rûyâ yorumlayan.

Muâccel: Tâcil edilmiş; acele olmuş; peşin verilmiş, hemen ödenmiş.

Muâdil: Müsâvî, denk.

Muâhaze: Azarlama, çıkışma, cezâlandırma.

Muâhhar, muâhhara: Tehir edilmiş, geriye bırakılmış; âhirde olan, sonra olan; geri.

Muâhhîr: (Esmâ-i hüsna'dan) Her seyden sonra yine var olan; dileğini geri koyan; sonunda sadece kendisi var olarak kalan.

Muâkab: Cezâlandırılmış.

Muâkabe: Cezâlandırma.

Muâlecât: Muâleceler; ilaç yapmalar, ilaçla tedâvîler; tedâvîye yarayan ilaçlar.

Muâllâ: Yüce, yüksek.

Muâllak: Tâlîk edilmiş; alâkalı, bağlı; bir şeye veya şartla bağlı.

Muâlem: Tâlim görmüş, tâlimî.

Muâllim: Tâlim eden; öğretken, öğretici.

Muâmelât: Muâmeleler.

Muâmîr: Yaşayan; çok yaşayan.

Muâmmer olmak: Ömür sürmek, yaşamak.

Muârefe: Bilişme, tanışma.

Muâriz: Muâraza eden; karşı gelen.

- Muarrâ:** Ân, çiplak, soyulmuş.
- Muarrif:** Târif eden; bildiren; teşrifatçı.
- Muâsîr:** Çağdaş.
- Muâsaka:** Sevişme, birbirini sevme.
- Muâşeret:** Birlikte yaşama.
- Muâşîr:** Muâşeret eden; birlikte yaşayan.
- Muâtâb:** Tekdîr edilmiş, azarlanmış, ayıplanmış.
- Muattâl:** Tâtil edilmiş; faâliyetten alikonulmuş; nefy olunmuş.
- Muattâr:** İtûl; güzel kokulu.
- Muâvaza:** 'Ivaz, karşılık olarak verme.
- Muâvenet:** Yardım etme, yardımlaşma; yardım, destek.
- Muâvin:** Yardımcı.
- Muâyene:** Gözle görme; gözden geçirme.
- Muayyen, muayyene:** Tâyin olunmuş; belirlenmiş, belli.
- Muayyin:** Tâyin eden, belirleyen, belirten.
- Muazzam:** Tâzim edilmiş, hürmet edilmiş; ulu, mühim, değerli.
- Muâzeb:** Tâzib edien; azap gören, azâba uğrayan.
- Muazzib:** Tâzib eden, azap veren, azap çektiğen.
- Muazzî:** Tâziye eden, teselli eden.
- Mubâhât:** Mubâh olan şeyler.
- Mubâlât:** Aldırış etme, kaygılanma, endişe, sıkıntı.
- Mubsârât:** Görülen şeyler, görülecek şeyler.
- Mubsîr, mubsîra:** Gösteren, gösterici.
- Mubtil:** İbtâl eden; hükümsüz bırakan, bâtil kılan, bozan.
- Mûcîb:** İcap eden; gereken, gerektiren; sebep, vesile.
- Mûcîb-i melâl:** Sıkıntı ve bikkünlik gerektiren, veren.
- Mûcîb-i tatvîl:** Sözü uzatmayı gerektiren.
- Mûcîbince, Mûcêbince:** Geregince.
- Mûcîd:** İcat eden; vücuda getiren, var eden.
- Mûda:** Tevdî edilmiş; emânet verilmiş.
- Mudga, Muzga:** Bir parça et; küçük et parça-sı.
- Mudill, mudille:** Dalâlete düşüren, şaşırтан, yoldan sapuran.
- Mudîll:** (Esmâ-i hüsnañdan) Dalâlete sevkeden.
- Mufârakat:** Ayrılma; uzaklaşma.
- Mufassal:** Tâfsîl olunmuş; tâfsîlâtlı, aynntulâ-n olan.
- Mufîz:** İfâza eden; bol bol veren; feyz veren; taşiran; çokça yayan.
- Mugaddî:** Besleyici, besleyen.
- Mugannî:** Tegannî eden; şarkî, kasîde vs. okuyan.
- Mugânniye:** Şarkıcı kadın.
- Mugâyeret:** Gayri olma, gayrilik, başkalık.
- Mugâyir:** Aykırı olan; gayri olan.
- Mugaylân:** Deve dikenî.
- Mugayyebât:** Gayb ile ilgili şeyler; gizli, görünmez şeyler.
- Mugayyir, mugayyire:** Taâyir eden, değiştiren.
- Mugâfil:** İlgâl eden; aldatan.
- Mugnî:** Zengin eden.
- Muhâbbetullah:** Allah sevgisi.
- Muhâberât:** Muhâbereler; haberleşmeler.
- Muhaddeb:** Tümsekli, dışa doğru şıskin; dışbükey.
- Muhâddes:** Kendisine söz söyleyen, ilham olunan.
- Muhâddid:** Tahdit eden.
- Muhâddis:** Hadis âlimi.
- Muhâdese:** Karşılıklı konuşma.
- Muhâdeseten:** Konuşarak, söz söyleyerek.
- Muhâfazaten-li'l-mille:** Din ehlini korumak maksadıyla.
- Muhâkât:** Hikaye söyleme, sohbet etme, söyleşeme.
- Muhakkîkân, Muhakkîkîn:** Muhakkiklar.
- Muhakkîkîn:** Muhakkiklar.
- Muhakkik:** Mârifette tâhakkük ve tâhakkuk sahibi olan; bir şeyin hakîkatini bulan; eşyânnın hakîkatî kendisine münkeşif olan.
- Muhâl:** Olması mümkün olmayan, olmasi dùsünülemyen.
- Muhâlât:** Muhaller; mümkün olmayan şeyler; olmayacak şeyler.
- Muhâlelet:** Dostluk.
- Muhâlîfin:** Muhâlifler; karşı olanlar.
- Muhâliyyet:** Muhâl olma.
- Muhalled:** Dâimî kalıcı, sürekli olan.
- Muharremât:** Haram kılınmış şeyler.
- Muharrer, muharrere:** Tahrîr edilmiş; yazılmış.
- Muharrîk:** Tahrîk eden, harekete geçiren, ha-

reket veren.

Muhâsede: Haset etme, birbirini çekememe.

Muhâssala: Hâsil edilen, elde edilen şey.

Muhâssalât: Muhâssal olanlar; tâhsîl edilenler, elde edilen şeyler.

Muhât: İhâta edilmiş; kuşatılmış, çevrilmiş.

Muharris: Hırslandıran, hırs attıran.

Muhât: Sümük; sümüge benzeyen yapışkanlı nesneler.

Muhâtab: Kendisine hitap olunan.

Muhâtaba: Birbirine hitap etme; söyleşme, karşılıklı konuşma.

Muhâtara: Tehlike; zarar, ziyan, korku.

Muhâtib: Hitap eden; söz söyleyen.

Muhâvere: Karşılıklı olarak konuşma.

Muhayyel: Tahayül olmuşmuş.

Muhayyelât: Muhayyel olan şeyler; hayal-den hâsil olan şeyler.

Muhâzî: Birbirinin karşısında bulunan, karşı-hâzâda bulunan; paralel.

Muhbir: Haber veren.

Muhassis: Hissetiren.

Muhbit: Huşu ve tevâzu sahibi; çok alçak gör-nüllü.

Muhbitîn: Muhbitler; çok mütevâzi olanlar.

Muhdes: Sonradan var edilmiş olan, yaratılmış; ihdâs edilmiş, hâdis olan.

Muhdesât: Muhdesler.

Muhdis: İhdâs eden; sonradan var eden, meydana getiren.

Muhîkîk: Haklı, doğru; hakkı yerine getiren.

Muhîb: Seven, sevgi besleyen, dost.

Muhîbbân: Muhîbler, sevenler.

Muhît: Ihata eden; kuşatan.

Muhkem: Sağlam.

Muhlis: İhlâşî olan; hâlis, katiksiz.

Muhlis-i battâl: Amelsiz muhlis; ameli olmayan ihlâşî kimse.

Muhrez: İhrâz olmuşmuş; elde edilmiş, kazanılmış.

Muhsî: (Esmâ-i hüsândan) Her şeyin sayısı-ni her yönüyle bîlen, çokça veren.

Muhtâcûn-ileyh: Kendisine ihtiyaç duyulan.

Muhtar: Serbest, hür; seçilmiş, seçkin.

Muhtârân: Muhtar olarak; irâde ile, seçenek.

Muhtasar: İhtisâr olmuşmuş; kısaltılmış; kısa özet.

Muhtass: Tahsis edilmiş; mahsus kılınmış.

Muhtazar: İhtizar hâline gelmiş olan; hazır edilmiş; ölmek üzere olan, can çeken.

Muhtazar: Bk. Muhtazar.

Muhtefî: İhtîfa eden; hâfi olan, gizlenmiş, gizli.

Muhtelif, muhtelife: Çeşitli, farklı, değişik, karışık.

Muhtelîf-ı-eskâl: Şekilleri muhtelif, şekilleri farklı.

Muhtelit, muhtelita: Kanışık, karışmış.

Muhtellî: İhlâl edilmiş; bozulmuş, karışmış.

Muhtemîl: Taşıyan; ihtimal içinde bulunduğu ran.

Muhtera'î: İhtirâ' olunmuş; şcat edilmiş.

Muhterîk: Yanan, yanıcı.

Muhtezîr, Muhtazar: Can çeken; ölmek üzere olan.

Muhyî: (Esmâ-i hüsândan) Hayat veren, canlandırıran, dirilten.

Muîd: Hoca, müderris yardımcısı.

Muîd: (Esmâ-i hüsândan) Yaratılmışları yok ettikten sonra tekrar yaratılan.

Muîl: Çoluk çocuğu ve bakacak kimsesi çok olan.

Muîn: Yardımcı.

Muîmû'd-dîn: Dînîn yardımcısı.

Muizz: (Esmâ-i hüsândan) İzzet veren, ikram eden, azîz kulan; şeref sahibi.

Muka'ar: Çukur, oyuk; konkav, içbükey.

Mukaddem: Sunulan; onde olan, önden git-ten; ... gelen, önceki; değerli, üstün; takdim edilmiş; öne geçirilmiş; önce.

Mukaddemâ: Önceden, önce, önceleri.

Mukaddemât: Mukaddemeler; ön bilgiler; "Kiyas"ta "kâzîye"nin birinci bölümü; öncüler.

Mukadde: Takdir olunmuş, kader olarak belirlenmiş, yazılmış.

Mukâddes: Takdis edilmiş; mübârek; temiz ve ârif kılınmış.

Mukâddim: (Esmâ-i hüsândan) Her şeyden önce olan; dileğini öne alan; maddî ve mânevî nimetler verip dileğini yükseltten, öne geçiren.

Mukaffâ: Kâfiyeli.

Mukallid: Taklitçi, taklit eden.

Mukallidîn: Taklit edenler, taklitçiler.

Mukârenet: Yakınlık, ilişki.

Mukârin: Bitişik, yakın, beraber olan.

Mukarreb: Yakınlaştırılmış; yakın.

Mukarrebin: Yakın olanlar.

Mukarrer: Kararlaştırılmış, kararlaşmış; anla-

tilmiş, bildirilmiş; şüphesiz, sağlam.

Mukassir: Taksîf eden; kusur eden, kusur iş-

leyen, hatâ eden; gücü yetmeyip yapamaya-

yan.

Mukâkête: Savaşma, savaş.

Mukâtil-i a'dâ: Düşmanlarla savaşan, vuru-

şan.

Mukavvîm: Kîvâma getiren; eğriyi doğrultan,

düzelten.

Mukayyed: Kayıtlı, izâfi, tüberî; bağlı, bağ-

lanmış; şarta bağlı, mutlak sûrette olma-

yip bâzi şeylerle bağlanmış olan (Mutlak

ziddi).

Mukayyeden: Kayıtlı, bağlı olarak.

Mukayyedyet: Mukayyet olma, kayıtlı,

bağlı olma.

Mukayyid: Takyîd eden; kayıt koyan, bağla-

yan.

Mukbil, mukbile: Gelen, gelici, yönelen; ik-

ballı, bahtlı.

Mükünîn: İkân edenler; katîf ve şübheler ol-

arak bilenler.

Mukîr: İkrar eden; bir şeyi kabul ettiğini, be-

nimsedigini, doğrudığını söyleyen.

Mukîm: İkâmet eden; yerleşen, yer eden, otu-

ran.

Mukît: (Esmâ-i hüsna'dan) Her şeye muktedir

olan; her yaratığa ihtiyaç duyduğu kuv-

veti ve rızki veren; nimet ve yardımın ile

imdat eden.

Mukmir, mukmire: Mehtaplı.

Mukni': İknâ edici; inandırıcı.

Mukrif, Mukrî': (Kur'an) kıratâ eden, oku-

yan.

Muksit: (Esmâ-i hüsna'dan) Doğru hareket

eden; bütün işlerini yerli yerinde, düzenli

yapan.

Muktebes: İktibas edilmiş; alınmış.

Muktedâ-bîh: Kendisine iktidâ edilen, kendi-

sine uyulan.

Muktedir: (Esmâ-i hüsna'dan) Gücü her şeye

yeten; her şeyi dilediği duruma getiren;

her şeye dilediği gibi tasarruf eden.

Muktesebât: Kesb olunmuş şeyler; kazanıl-

mış şeyler.

Muktezâ: İktizâ eden; gerektirilmiş, gerek.

Muktezâyât: İktizâ eden şeyler; gerekler, lâ-

zim gelen şeyler.

Muktesid: Orta yolu tutan, mütedil olan, itti-

dal sâhibi.

Muktezî: İktizâ eden; gerektiren.

Mûmâ-ileyh: İmâ olunan; işâret edilen, adı

geçen.

Munfasıl: İnfisâl eden; aynılmış, aynı; bitişik

olmayan.

Mûnis: Ünsiyet edilen, kendinde ünsiyet bu-

lunan; alıhsan.

Munkabîz: Kabz olunan; sıkılmış, sıkılan; in-

kübat hâlinde olan.

Munkalîb: İnkâlab eden; dönen, değişen, baş-

ka bir kalبâ giren.

Munkatau'l-îşârât: Herhangi bir işaretle be-

lirtilemesi mümkün olmayan.

Munkatî: Arkası gelmeyen; aynılmış; fâsilâli;

kesilen, kesilmiş.

Munkat' olmak: Kesilmek, son bulmak, ay-

rılmak.

Munsabb: Dökülmüş, karışmış.

Munsarif: Geri dönen.

Muntâbi': İntibâ' eden; izi, görüntüsü, şekli

beliren; kalıplanmış, işlenmiş, basılmış.

Muntalîk: Bırakılmış, saliverilmiş; kurtulmuş,

serbest kalmış.

Muntazam: İntizamlı, sıralanmış, tertiplen-

miş, dizilmiş.

Muntazar: İntizar olunan; beklenilen.

Muntâzîr: İntizâr eden; bekleyen; gözleyen.

Murâd: İrâde olunan; istenen.

Murâdât: Muratlar; dilekler, istekler.

Murâd etmek: İrâde etmek; dilemek.

Murâdullah: Allah'ın murâdi, isteği.

Murâdun-li-gayrihî: Başkasından dolayı is-

tenilen.

Murâkabât: Murâkabeler; gözetme ve göz al-

tında bulundurmalar; kendi iç âlemi gö-

zetteler.

Murâkîb: Murâkabe eden; gözeten; kontrol

eden.

Murâssâ: Kiymetli taşlarla bezenmiş.

Murdâr: Kirli, pis.

Mûris: İrâs eden; getiren, veren, kazandıran;

mîras bırakın.

- Murtabît:** İrtibât eden; bağlanan, ilgili, bağlantılı.
- Musaddak:** Tasdik edilmiş.
- Musaddîk:** Tasdîk eden.
- Musâffâ:** Saflaşmış; saf.
- Musâhabet:** Arkadaş olma, arkadaşlıkta bulunma, sohbet etme.
- Musâhhah:** Tashîh edilmiş, düzeltilmiş.
- Musâhhîh:** Tashîh eden; düzeltlen, sahîh ve doğru kılan.
- Musâhib:** Musâhaba eden; birisiyle sohbette, arkadaşlıkta bulunan; arkadaş.
- Musalla:** Namazgâh; namaz kılınan yer.
- Musallat:** Hükümü geçiren; sataşan.
- Musannafât:** Tasnîf edilmiş şeyler; yazılmış kitaplar.
- Musarrah:** Tasrîf olunmuş; açıkça söylemiş, belirtilmiş; apaçık.
- Musavver:** Tasvîr edilmiş; sûret verilmiş.
- Musavverât:** Tasvîr olunan şeyler; sûret verilmiş şeyler.
- Musavvir:** (Esmâ-i hüsânâdan) Tasvîr eden, suret veren.
- Musaykal:** Cîlâlanmış, parlatılmış; parlak.
- Mûsîl, mûsîle:** Îsâl eden; ulaşuran.
- Musîr:** Israr eden; israrlı.
- Musîrrâne:** Israrlı bir şekilde.
- Musîb:** Isabet eden, isâbetli.
- Muskî:** Su veren.
- Musîlh:** İslâh eden; iyileştiren, düzeltten.
- Mustalah:** İslâh olmuş; İslâhî; terim olarak komus.
- Mustâfil:** Uzun; dikdörtgen.
- Mutâ'î:** Kendisine itâat olunan, boyun eğilen.
- Mu'tâ':** İ'tâ olunmuş; verilmiş; kendisine atâ edilen.
- Mu'tâ'd:** İtyâd edilmiş; alışılmış.
- Mutâbîk:** Uyan, uygun.
- Mutâhhar, mutâhhara:** Tathîr edilmiş; temizlenmiş, temiz.
- Mutâlebât:** Talepte bulunma, isteme; dâvâ.
- Mutâlebe:** Talepte bulunma; istek.
- Mu'tâ-leh:** Kendisine atâ ve ihsan edilen, kendisine bağısta bulunan.
- Mutâlib:** Talepte bulunan; isteyen.
- Mutarraz:** Nakışlanmış, işlenmiş, işlemeli.
- Mutasallîb:** Tasallüb eden; sertleşen, katılaşan.
- Mutasarrâf, mutasarrafe:** Tasarruf olmuş; kullanılmış; idâre edilen.
- Mutasarrîf:** Tasarruf eden; idâre eden; kullanan.
- Mutasavvîfe:** Mutasavvîflar.
- Mutâvaat:** İtâat etme; baş eğme.
- Mutavassit:** Tavassut eden; ortada olan, orta.
- Mutazallîm:** Tazallüm eden, yapılan haksızlıkta şikayet eden.
- Mutazammîn:** Tazammun eden; içine alan; kefil olan; üstüne alan.
- Mutazârîr:** Zarar gören, rahatsız olan.
- Mu'teddüñ-bîh:** Kendisine değer verilen, inanılan, sayılan.
- Mu'tedîlin:** Mütediller.
- Mu'tekad:** Kendisine itikat edilen inanılan, inanılmış.
- Mu'tekid:** İtkâd eden; inanan; bağlanan; bir kimseye bağlı olan.
- Mu'temâd:** Kendisine itimad edilen güvenilen.
- Mu'tenâ-bîh:** Kendisine îtinâ edilen; kendisiyle ilgilenilen şey.
- Mu'terîf:** İtiraf eden; kendi kusurunu kabullenen.
- Mu'terîz:** İtiraz eden; karşı gelen.
- Mu'terîza:** Parantez.
- Mu'tî:** (Esmâ-i hüsânâdan) İ'tâ eden; veren, bağısta bulunan.
- Mu'tî:** İ'tâ eden; veren; bağısta bulunan.
- Mu'tî, muftî:** İtâat eden, boyun egen; bağlı.
- Mutlakîyet:** Mutlaklık, mutlak olma.
- Mutlaku'l-inan:** Yulan saliverilmiş, başıboş.
- Mutmain, mutmainne:** İtmî'nân bulmuş; tattım edilmiş; şüphesi kalmamış.
- Mutrib:** Çalğı çalan.
- Muttâkî:** İttikâ eden; sakınan, çekinen.
- Muttakîn:** Muttakîler, takvâ sahipleri.
- Muttâli:** Vâkî olan, bilen, haberî olan.
- Muttasîf:** İttisâf eden; vasıflanan, sıfatlanan.
- Muttasîl:** İttisâl eden; bitişen; aralıksız.
- Muvâcîhe:** Yüz yüze gelme; karşı, ön.
- Muvâfakat:** Uyma, uygunluk, râzî olma.
- Muvâfîk:** Uygun, yerinde.
- Muvahhed:** Tevhit olunan, birlenen.
- Muvahhid:** Tevhid eden; birleyen; Allah'ın birliğine inanınan.

- Muvakkafat-ı ukül:** Akılların başardığı şeýler, vâkif olduğu şeýler.
- Muvakkat, muvakkate:** Vakitlenmiş; vakit vakit olan; geçici, süresiz; içgreti.
- Muvâzabat:** Meşgul olma, bir işe dâimî ug-rasma.
- Muvâzene:** Tartma, tartılma; denk olma, denklik; denge.
- Muvazzaf:** Vazifelendirilmiş, vazifeli.
- Mûy:** Kil.
- Muzâaf:** İki kat, kat kat, katmerli.
- Muzâf:** Izâfe olunmuş; âit kılınmış; izâfet yapılmış; bağlı, alâkâlı; katılmış, eklenmiş.
- Muzâhât:** Mûşâbehet; benzeme.
- Muzâhî:** Mûşâbih; benzeyen, benzer.
- Muzhar:** Izâh edilmiş; açığa çıkan, çıkanmış.
- Muzhîr:** Izâh eden; zuhûra çikaran, meydana çikaran, gösteren, zâhir kılan.
- Muzîrr:** Zararlı.
- Muzî' :** Ziyâ veren; ışık veren, parlayan, parlak.
- Muzîlîn, muzîme:** Zulmetli, karanlık.
- Muzîmahîl:** Çökmuş, yıkılmış; yok olmuş.
- Muzmîz:** Izmâr edilmiş; gizli, gizlenmiş, dışarı vurulmamış.
- Muztar:** ...zorunda kalan; zorlanmış, çâresiz kalmış.
- Muztarran:** Muztar olarak; çâresiz olarak.
- Mü'minîn:** Mü'minler.
- Mübâderet:** Bir işe girişme, bir işe girişmekte acele etme.
- Mübâhase:** Konuşma; bahse girişme; münâkaşa, tartışma.
- Mübâseta:** Bast hâli içinde olma, teklifsiz davranışma, görüşme.
- Mübâseret:** Bizzat bir işe girişme, başlama.
- Mübâşir olmak:** Mübâseret etmek; bizzat teşebbüs etmek, girişmek.
- Mübâyyaa:** Bîatlaşma; bîat etme; satın alma.
- Mübâyyaat:** Söyleşme; bir şeye mürid olup bağlanma; satın alma.
- Mübâyenet:** Aynılık, başkalık; zâtlik.
- Mübâyîn:** Farklı, zıt.
- Mübdî:** İbdâ' eden; icâd eden, benzersiz, ve güzel surette vücûda getiren.
- Mübdî:** (Esmâ-i hüsnâdan) Izâh eden; zuhûra çikaran, ortaya koyan, var eden, yaratatan.
- Mübdil:** Değiştiren, bir şeyin yerine diğer bir şeyi koyan.
- Mübeddel:** Tebdil olunmuş; değiştirilmiş.
- Mübeddin:** Değiştiren, tebdil eden.
- Mübeddin'l-ahvâl:** Halleri değiştiren.
- Müberrâ:** Berf kılınmış, temiz kılınmış; mü-nezzeh, pak.
- Mübeşsire:** Tebşir eden, müjde veren; rü'yâyi sâdiqa, doğru ve gerçek çikan rü'yâ.
- Mübeşsîrat:** Mübeşsireler; sâdiq rü'yâlar.
- Mübeyyen:** Tebeyyün etmiş; meydana çıkalnmış; açıklanmış.
- Mübîn:** Beyân eden, ayıran, açıklayan; açık, apaçık.
- Mübrem:** Kaçınılmaz, önlenemez; vazgeçilemez.
- Mübşer:** Sevînen; müjdeleren.
- Mübtedeât:** Mübteda'lar; İbdâ' edilen şeýler; yaratılmış şeýler.
- Mübtedî:** Yeni başlayan; tasavvuf yoluna yeni girmiş olan.
- Mübtelâ:** Düşkün, tutkun; "belâ"ya mâruz kalan.
- Mübtenî:** İbtînâ edilen; binâ olunan, kurulan, yapılan.
- Mübtenî:** İbtînâ edilen; binâ olunan, kurulan, yapılan; dayanan.
- Mücâhid:** Mücâhede eden; cehdeden, cihat eden; savasañ, uğraşan.
- Mücâlese, Mücâleset:** Birlikte oturma, berâber bulunma.
- Mücâlis:** Aynı mecliste birlikte oturan, meclis arkadaşı.
- Mücâmaa:** Cîmâ; cinsî münâsebet.
- Mücânebet:** İctinâ etme; sakınma, çekinme.
- Mücâseret:** Cesâret bulma, cesâret etme.
- Mücânis:** Aynı cinsten olan.
- Mücâveret:** Mücâvir olma; komşuluk.
- Mücâvir:** Cîvarda bulunan; komşu.
- Mücâzât:** Karşılık verme; cezâ verme.
- Mücellâ:** Cîlalanmış, cîlâlı, parlak, parlatılmış.
- Mücenned, mücennede:** Sıralanmış, saf saf, sıra sıra.
- Mücerreb:** Tecrübe edilmiş, denenmiş.
- Mücerred, mücerrede:** Tecrit edilmiş; soyulmuş, karışık olmayan; soyut; tek, yalnız, ancak.
- Mücessem:** Tecessüm etmiş; cisimlenmiş.

- Mücîb:** İcâbet eden; cevap veren, isteğe karşılık veren.
- Müclîd:** Çalışıp sebat eden, ciddî olan, çok gayret gösteren.
- Mücmel, mücmele:** İcmâl olunmuş; toplu, topluca.
- Mücmelen:** Topluca, toplu olarak, toptan.
- Mücrim:** Cürm işleyen; suçu, günahkâr.
- Mücrimin:** Günahkârlar, suçular.
- Mütchîdîn:** Mütchîdler.
- Müctemi:** Bir araya gelen; Cem' olmuş; toplannus.
- Müctemian:** Toplu olarak, bir arada, beraber olarak.
- Müdâfaaten:** Müdâfaa, savunma suretiyle; savunarak.
- Müdâhalât:** Müdâhaleler; kanşmalar.
- Müdâra:** İdâre etmek; yüze karşı iyi davranışma, hoşulkla muâmele edip idâre etme.
- Müdâvemet:** Devam etme; devamlılık.
- Müdbir, müdbire:** İdrâk eden; sırtını çevirip dönen, giden; tâlihsiz.
- Müddeâyât:** İddia olmuş şeýler; iddialar.
- Müddehâre:** Hor ve hakîr kılınmış, alçaltılmış.
- Müddeî:** İddia eden; dâvâci.
- Müdebbir:** Tedbir eden; idâre eden, çekip çeviren, yöneten.
- Müdevver:** Tedvir edilmiş; döndürülmüş; yuvarlak, değirmi.
- Müdhîk, müdhîke:** Güldüren, gülünç.
- Müdüllîn:** Nazlananlar.
- Müdrek:** İdrâk olunan, idrâk edilebilen, olunmuş.
- Müdrik:** İdrâk eden.
- Müecel:** Tecil edilmiş; sonraya bırakılmış.
- Müeddeb:** Te'dîb edilmiş; edebiendirilmiş, terbiyeli, edebî.
- Müeddfî:** Sebep olan, doğuran, meydana getiren.
- Mükked:** Te'kîd olmuş; sağlamlaştırılmış.
- Mükkip:** Te'kîd eden; sağlamıştır.
- Müesserûn-fî:** Müessirin tesirini kabul eden, tesir alan, müteessir olan.
- Müessîr:** Tesir eden; etkileyen.
- Müeyyed:** Te'yîd edilmiş; desteklenmiş.
- Müfâd:** Mânâ, kavram, ifâde edilen şey.
- Müfâhare:** Öğünme.
- Müfâz:** Feyzi kabul eden, "feyiz" lenmiş.
- Müferrik, müferrika:** Tefrik eden; ayıran, "tefrika"ya düşüren.
- Müferrit:** Tefrit eden; gereğinden az yaparak kusur eden.
- Müfessîrân:** Müfessirler.
- Müfid, müfide:** İfâde eden, mânâlı; faydalı.
- Müfred:** Tek kılınmış, tek; yalnız; birleşik olmayan; tekil; terim.
- Müfredat:** Müfredler; birleşik olmayan basit şeýler, tekler.
- Müfrit, müfrîta:** İfrat eden; aşırı giden, sınıf geçen; aşın.
- Müfsid, müfside:** Ifsâd eden, fesat çikaran, bozan.
- Müfsîdât:** Müfsidler.
- Müftekir:** İhtiyaç duyan; fakir, muhtaç.
- Müfteraz:** Farzolunmuş.
- Müftezîz:** Rezî ve rûsvay olan, olmuş.
- Müheyîm:** Gözeten, koruyan.
- Müheyîmîn:** (Esmâ-i hüsînâdan) Görüp gözen, her şeye şâhit olan, varlıklar üzerine emin olan, her şeyi koruyup saklayan.
- Müheyyâ:** Hazır.
- Müheyym, müheyyeme:** Hayrete gark olmuş, şaşkın.
- Müheyyic:** Heyecan veren, costuran.
- Mühezzeb:** İslâh edilmiş, düzeltilmiş, temizlenmiş.
- Mühîmmât:** Mühîm şeýler; lüzumlu şeýler, lüzum duyulan şeýler.
- Mühîlik:** Helâk eden; helâke sürükleyen.
- Mühîmel:** İhmal olunmuş; bırakılmış, bakılmas.
- Mühr-kûşâ:** Mühr açan.
- Mühtedîn:** Hîdâyete ermişler.
- Mühtezz:** İhtizaz eden; titreşen, şişen.
- Mükâleme:** Konuşma.
- Mükâşefât:** Mükâşefeler.
- Mükedder:** Bulandırılmış, bulanık; azarlanmış, kederli, üzüntülü.
- Mükellef:** Teklîfe konu olan, teklîfe muhâbat olan; yükümlü, bir şeyi yapması kendisinden istenilen.
- Mükemmil:** Tekmil eden; kemâle erdireن.
- Mükerelem:** Tekrîm edilmiş; hürmet ve tâzîme erişmiş; muhterem.
- Mükerrer:** Tekrarlanmış.

Mükevvin: Tekvîn eden; olduran, meydana getiren.

Mükeyyifât: Keyif verici şeyler; sarhoşluk verici şeyler.

Mükezzib: Tekzîb eden; yalanlayan.

Müktenif: Örtünen, gizlenen.

Mükteseb: Çalışmakla kazanılmış.

Mülâbis: Muttasıl, bitişik, iç içe birlikte olan; bürünmüş, giyinmiş.

Mülâhaza: Iyice düşünme; inceleme, göz önünde bulundurma.

Mülâhazât-i ağıyâr: Ağyâr, Allah'tan başka şeyleri düşünme, göz önünde bulundurma, dikkate almalar.

Mülâham: Etil, işşman

Mülâkat: Kavuşma; birleşme; görüşme.

Mülâkî: Buluşan, kavuşan, karışan.

Mülâkî olmak: Karışlaşmak, buluşmak, kavusmak.

Mülâyim: Hoş, yumuşak; uygun, muvâfık.

Mülâzemet: Bir işle devamlı mesgol olma.

Mülâzim: Sarılan, tutunan, yapışan.

Mülâzimân: Bir yere veya bir kimseye bağlı bulunanlar.

Mülemma: Parlak; renk renk, bulaşmış.

Mülevven: Renkli, renklenmiş.

Mülevves, mülevvese: Telvis edilmiş; kirletilmiş, pis.

Mülhak: İlhhak edilmiş; katılmış, birleştirilmiş, eklenmiş.

Mülhid: Dinsiz, ımnâsız.

Mülhidîn: Mülhidler.

Mültebis: Giyinmiş; başka bir şeyden ayrıt edilmez durumda olan, şüpheli, tereddütlü, karışık.

Mültesik: Bitişik, yapışık; birbirine bağlanmış.

Mültezim: İltizâm eden, lüzumlu kılan, gereklî gören, gerektiren.

Mülük: Melikler; hükümdarlar.

Mülzem: İzâm edilmiş; susturulmuş; lüzumu görülen.

Mümâil: Meyilli.

Mümâleset: Benzeme, benzeyiş.

Mümârese: Alışma; alışma için yapılan çalışma; eksersiz.

Mümâs: Temas eden; dokunan, degen, ilişen.

Mümâsil, mümâsile: Müşâbih, benzer, eş,

andiran.

Mümâsilen: Benzer olarak.

Mümâssel: Temsîl edilmiş, sembolik olarak belirtilmiş.

Mümâşât: Yoldaşlık, berâber gitme; göz yuma.

Mümâtale: Savaslama, uzatma.

Mümeyyize: Tefrik etme gücü.

Mümidd, mümîdde: İmdâd eden; yardım eden.

Mû'min: (Esmâ-i hüsnâdan) Emniyet, güven veren; şüphe ve tereddütleri kaldırın.

Mû'mît: (Esmâ-i hüsnâdan) Öldüren; mahlûkata ölümü takdir edip bu hükümlü uygulayan.

Mümkin: Yokluğu ve varlığı zarûrı olmayan; varlığı ve yokluğu düşünülebilin.

Mümkinât: Mümkinler.

Mümktâz: Ayn tutulmuş, ayrılmış; seçilmiş, seçkin.

Mümteed: Uzayan, yayılan.

Mümtenî: Olması mümkün olmayan; olabilmesi düşünülemeyen; muhal.

Mümtenîât: Mümtenî'ler; olması mümkün olmayanlar.

Mümtezic, mümtezice: İmtizac eden; karışan, uyuşan, kaynaşan, kansık.

Münâdâ: Kendisine nîdâ olunan; seslenilen.

Münâdî: Nîdâ eden; seslenen; dellâl, müezzin.

Mün'adîm: İn'îdâm eden; yok olan, yok.

Münâfî: Nefî edici; zıt, aykırı, mugayir.

Münâfîkîn: Münâfîklar.

Münâkehâ: Nikâhlanma.

Münâkîz: Nakz eden, muhâlif, zıt; birbirini tutmayan; çelişen, çelişkili.

Mün'akîd: Akdedilen; bağlanmış, kurulan, yapılan.

Mün'akîs: İn'îkâs eden; akseden, yansıyan.

Münâkkah: Ayıklanmış, temizlenmiş; iyisi seçilmiş; gereksiz sözlerden temizlenmiş.

Münâkkas: Nakışlanmış; nakışlı, işlemeli.

Münâsîbat: Münâsîbetler, ilişkiler.

Münâsîbetdâr: Münâsîbetli; ilgili.

Münâsîb: Uygun, yakışan.

Mün'atîf: Atf edilen; yönelen, yönelmiş.

Münâzaâ: Çekişme, ağız-kavgası.

Münâzara: Münâkaşa, tartışma.

- Münâzîr:** Münâzara eden; münâkaşa eden, tartışan.
- Münâzîl:** Münâzaa eden; kavga eden, çekingen.
- Münbâis:** İnbiâs eden; ileri gelen, doğan.
- Münbasıt, münbâsita:** Açılan, yayılan; geniş, açık.
- Münceffî:** Parlıyan, parlak; meydanda olan, aşıkâr.
- Münçemid, müncemide:** İncimâd eden; donmuş, donuk.
- Münçemidü'l-kalb:** Kalbi donmuş olan.
- Münçer:** Çekilmiş; bir tarafa sürüklenen; vânip sona eren, netçelenen.
- Müncezîb:** İncizâb eden; cezb olunan, çekilen.
- Mündefî:** Def edilmiş; savuşturulmuş; atlatalmış, önlennmiş.
- Mündemic:** İçinde bulunan, içinde yerleşmiş olan, digerinde gizlenen.
- Münderecât, Mündericât:** İçindekiler.
- Münderic:** Derc olunmuş; içinde yer alan.
- Mündericât, Münderecât:** İçindekiler.
- Mündeleris:** Esen, izi kalmamış.
- Münebbîh:** Tenbih olunmuş; uyarılmış.
- Münebbîh:** Tenbih eden; uyarın.
- Münecces:** Kırılı, pis.
- Müneffîz:** Tenfîz eden; nâfîz kılan, hükmünü icrâ eden.
- Münekkîd:** Tenkitçi.
- Münevver:** Tenvîr edilmiş; aydınlatılmış.
- Münevverü'l-fîkr:** Aydin fikrili.
- Münevvir:** Tenvîr eden; nurlandıran, aydınlatan.
- Münezzeh, münezzhe:** Tenzih edilmiş; temiz, pâk, âñî, uzak.
- Münezzih:** Tenzih eden.
- Münfall, münfâile:** Bir fili kabul eden; bir filden etkilenen; pasif; Gücenen, gücenmiş, alınmış.
- Münfehkî:** Yayılan, taşan, genişleyen.
- Münfekkî:** İnfikâk eden; ayrılmış, ayrılan, ayrı.
- Münferid:** İnfirâd eden; tek, ayrı olan; kendi başına.
- Münferiden:** Yâlnız, tek olarak; ayrı ayrı, tek tek.
- Münfesid:** Fesâda uğrayan, bozulan.
- Münhafîz:** Hîfz olunan; korunan, korunmuş.
- Münharîk:** Hark edilen; yırtılan, parçalanan, bozulan; tabîî olan şeylerin dışına çıkan, olağanüstü olan.
- Münhasır:** İnhisâr eden; sınırlanmış; yalnız bir şeye mahsus olan.
- Münhemîk:** İnhimâk eden; bir işin üstünde çok düşen, bir şeye düşkün olan.
- Münhezîm:** Hezîmete, bozguna uğrayan.
- Münîf, müniîfe:** Yüksek, ulu, büyük.
- Mün'îm:** (Esmâ-i hüsna'dan) İn'âm eden; ni-met veren.
- Münkâd:** İnkıyâd eden; boyun eğen, itâat eden.
- Münkalîb:** İnkulâb eden; dönen, değişen.
- Münkarîz:** İnkuraz eden; biten, tükenen, yıkılan, arkası kesilen.
- Münkasîm:** Kısımlara ayrılan; bölünen.
- Münkattî', Münkattî:** Ayrılan, ayn kalan; kesilen, kesilmiş.
- Münker:** İnkâr olunan; reddolunan, beğenilmeyen, hoş görülmeyen.
- Münkerât:** Münker olan şeyler; şeriat bakımdan yapılması hoş görülmeyen şeyler.
- Münkesir:** İnkisâr eden; kurulan, kinîlmiş; kırın, gücenmiş.
- Münkesirü'l-kalb:** Kalbi kunk, gönlü kink, gönlü kurulmuş.
- Münkeşîf:** İnkîşâf eden; keşf olunan, açılan; görülen.
- Münketim:** Gizlenmiş, gizli.
- Münkir:** İnkâr eden; kabûl etmeyen.
- Münkirîf:** Münkîrlar; inkâr edenler.
- Münsarîf, Munsarîf:** Geri dönen.
- Münselib:** Selb olunan; yok edilen, kaldırılan.
- Münserîh:** Açılan, açılmış; sıkıktan kurtulan, sıkılmayan.
- Münşî:** İnsâ eden, yapan; güzel yazı yazar.
- Müntafi:** Sönmüş, sônen, sönüük.
- Müntakîm:** (Esmâ-i hüsna'dan) İntikam alan; cezâya carptırmaya gücü yeten.
- Müntakîş:** Nakş olunan.
- Müntakîl:** İntikâl eden; geçen; mîras kalan; ölen.
- Müntavî:** İntivâ eden; toplamış, dürütlüp bü-külmüş, bir araya konmuş.
- Müntefi:** Nefy olunan; yok edilen.
- Müntefi:** İntifâ' eden; faydalanan.

- Müntehâ:** Son bulmuş; vanlıabilen en uzak yer, son, uc.
- Müntehab:** Seçilmiş, seckin.
- Müntehî:** Nihâyet bulan, sona eren, biten; son; bir şeyin nihâyetinde olan, o şeyi tamlayan.
- Münteşir, müntesire:** İntîşâr eden; yayılan, dağılan.
- Müntezeh:** Tenezzûh yeri; gezinti yeri.
- Münîc:** İntac eden, neticesini veren; sebep olan, meydana getiren.
- Münzecir:** Zorla boyun eğip yapan, itaat eden.
- Münzel, münzele:** Inzâl olunmuş; indirilmiş.
- Münzilü'l-hikem:** Hikmetleri inzâl eden.
- Münzilü'l-mârif:** Mârifetleri inzâl eden.
- Münzilü'l-ulûm:** İlimleri inzâl eden.
- Mürâdîf:** Eş arnlamlı, eş mânâlı.
- Mûrâhîk:** Bülûg çağna ermış, yetişkin çocuk.
- Mûrâ'i-î amîl:** Riyâkâr olarak amel işleyen.
- Mûrde:** Ölü; cansız.
- Mürebba:** Terbiye olunmuş; terbiye görmüş.
- Mürekkeb:** Terkip edilmiş; bir veya daha fazla seylerin birleştirilmesinden meydana gelmiş; birleşik.
- Mürekkebât:** Mürekkeb şeyler.
- Mürekkebât-ı fahmiyye:** Karbonik birleşikler.
- Mürevvic:** Tervic eden; taraftar görünen, tutan, destekleyen; itibâr eden.
- Mûrg, Mûrg:** Kuş.
- Mûrid:** İrâde eden; dileyen, isteyen.
- Mûridân:** Mûridler.
- Mûrsel:** Irsâl olunmuş; gönderilmiş; resûl.
- Mûrselün-bih:** Peygamberle gönderilen, risâle getirilen sey; din, vahy, kitap.
- Mûrselün-ileyh:** Kendisine peygamber gönderilen.
- Mûrsil:** Irsâl eden; gönderen; peygamber gönderen; elçi gönderen.
- Mûrsile:** Verici; gönderici.
- Mûrtabit, Murtabît:** İrtibât eden; bağlanan, ilgili, bağıntılı.
- Mûrtakim:** İrtikâm olunan; yazılmış, yazılın, çizilmiş.
- Mûrtefi:** Ref olunan; yükseltilen, ulaştırılan, yüksek olan; kalkan, ortadan kaldırılan.
- Mûrtekib:** İrtikâb eden; kötü bir işi işleyen.
- Mürtesim olmak:** Resmedilmek.
- Mûrfî, Mûrfî:** Geçme, geçiş.
- Mûrûr-ı simîn:** Senelerin geçmesi.
- Mûrûr-ı zamân:** Zamanın geçmesi.
- Mûrûvvet:** Mertlik, yiğitlik; cömertlik, iyilik severlik.
- Mûsâb:** Sevap kazanmış, sevâba nâl olmuş.
- Mûsâdemî:** Çarpışma.
- Mûsâdîf:** Tesâdûf eden.
- Mûsâdîf-i nazâr:** Bakusa tesâdûf eden; göze çarpan.
- Mûsâhhar:** Teshir olunmuş; boyun eğmiş, itâat etmiş; âmâde.
- Mûsâhâriyyet:** Mûsâhhar olma; teshîr olunma; boyun eğme, itâat altında olma.
- Mûsâraat, Mûsâreat:** Sûr'at ve acele etme; merak grişiye, teşebbüb etme.
- Mûsâvâten:** Mûsâvi, eşit olarak.
- Mûsâviyyü't-tarafeyn:** İki tarafı mûsâvi, eşit.
- Mûsebbîb:** Sebep olan.
- Mûseccâ:** Secili, secili düz yazı, iç kâfiyeli nesir.
- Mûseccer, mûseccere:** Doldurulmuş, taşınırlı; atesi artırılmış.
- Mûsedded:** Doğru yola sevkedilmiş; önu takmış.
- Mûseddiî:** Doğru yola sevkeden; devlet işlerinde vazifeli me'mur; doğrultan, ukayan, sedd yapan.
- Mûsellâh:** Silâhî.
- Mûsellem, mûselleme:** Teslim olunmuş; herkesçe kabul olunmuş.
- Mûselleş:** Üçlenmiş; üçlü, üçgen.
- Mûsellesât:** Üçgenler, üçlüler; trigonometri.
- Mûsemâm:** Isimlendirilmiş, isimlenmiş.
- Mûsemâyyât:** Mûsemâalar; isimlendirilenler.
- Mûserrâh:** Tesrîf edilmiş, bırakılmış, mutlak.
- Mûsevvâ:** Tesviye edilmiş; düzelttilip son şekli verilmiş; düzgün hâle konmuş.
- Mûsimîn:** Yaşılı.
- Mûslîm:** Müslüman.
- Mûslîmîn:** Müslümanlar.
- Mûsmî:** İslittiren, dinlenen.
- Mûsmîr:** Semere veren; meyveli; faydalı, necice veren.
- Mûsîrif:** Yükselen, çikan; etrafı görecek şekilde yüksekte olan.

Müstahikk: Hak kazanmış, hakkı olan, hak eden.

Müstahlefun: Müstahleler; halife kılınmış olanlar.

Müstakbel: Gelecek zaman; gelecek olan.

Müsta'lî: İstîlâ eden; yükselen, üstün gelen.

Müsta'mel: Kullanılmış.

Müstağfir: İstigfar eden.

Müstağnû: İstîgnâ eden; ihtiyacı olmayan; tok gözlü.

Müstağrak: Gark olmuş; dalmış, batmış, boğulmuş.

Müstahîl: Olması mümkün olmayan; muhal, imkânsız; boş, saçma.

Müstahkem: Sağlamlaştırılmış; sağlam.

Müstahlef: Halife kılınmış.

Müstahlîf: Yerine halife koyan.

Müstahrec: İstihrac edilmiş; çırkanılmış.

Müstahsenât: Beğenilen, güzel görülen şeyleler.

Müstaidd: İstîdath, kabiliyeti olan.

Müstakarr, Müstekarr: Karar bulmuş, yerleşmiş; karar edilen yer, karargâh.

Müstakîl, müstakîle: İstiklalî olan; bağımsız; serbest, kendi başına olan, ayrı.

Müstakîm, müstakîme: Düz, doğru.

Müstakzerât: Def-i hâcet yoluyla vücuttan dışarı atılan şeyler.

Müstashîb: Beraber bulunan, birlikte olan; arkadaşlık eden

Müstatîl: Dikdörtgen; uzayan, uzun.

Müsteân: Kendisinden yardım istenen, yardım beklenen.

Müsteâr: Âriyet olan; ödünç olan; içreti; takma.

Müsteb'ad: İstibâd edilen; uzak görülen, olağanı sanılmayan.

Müstebân: Meydanda, açık, âşıkâr, açık olarak anlaşılan.

Müstebîd: İstübâd eden; hükmü ve idâresi altında olanlara söz hakkı ve hareket serbestliği vermeyen.

Müstecâb: Kabul olunmuş.

Müstecâb'û-dâ've: Duâsı makbul olan, duası kabul olunan.

Müstecmi': Kendisinde toplayan.

Müstedî': İsteyen, dileyen; dilekçe veren.

Müstedâr: Daire şecline getirilmiş.

Müstedîr: Daire şeklinde olan, dâirevi.

Müstefâd: Anlaşilan, anlaşılmış; kazanılmış.

Müstehâsât: Müstehâseler; fosiller.

Müstehkk: İstihkak eden; hak eden, kazanan.

Müstehlek: Helâk olmuş; yok olmuş.

Müstekarr, Müstakarr: İstikrar bulan; karar bulan, yerleşmiş; karar edilen yer, karar gâh.

Müstekmil: İstikmâl eden; ikmâl eden, kemâle erdiren; tamamlayan, bitiren.

Müstelzim: Gerekiren, gereklidir.

Müstemî: İşten, dinleyen.

Müstemîr: Sürekli, devamlı; istimrâ eden, devam eden.

Müstenir: Sürekli, aralıksız, devamlı, birbiri arkasına.

Müstenbat: İstînbât olmuş; çırkanılmış, çâlşarak meydana çırkanılmış.

Müstened: Kendisine istinâd edilen; dayanılan, dayanak.

Müstenedîn-ileyh: Kendisine dayanılan.

Müstenfir, müstenfire: Ürken, ürküp kaçan; mücadâleye dâvet eden.

Müstenid: İstînâd eden; dayanan.

Müsteniden: İstînâd ederek, dayanarak.

Müsterih: İstîrahât eden; rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

Müsterid: İştat edilmek isteyen.

Müsteşrik: Parlak, aydınlatık.

Müsteşrik: Doğumun din, târih, dil vb. yönlerini araştırıp inceleyen yabancı bilim adamı, oriyantalist.

Müstetâb: Hoş ve güzel bulunan; beğenilmiş, güzel.

Müsterit: İstîtar eden; örtünen, gizli olan.

Müstevâ: İstivâ edilmiş; kaplanmış, örtülü, müş, kuşatılmış.

Müstevâ: Kâfi derecede olan, yeteri kadar, tam, mükemmeli olan.

Müstevir: Borcunu, başkasının hakkını tamamen ödeyen.

Müstevî: İstivâ eden; kaplayan, örten, kuşatan.

Müstevîli: İstîlâ eden; ele geçiren, yayılan, her tarafı kaplayan; salgın.

Müşâbehet: Benzerlik.

Müşâbih: Benzenen, benzer.

Müşâfe: Yüz yüze konuşma, karşı karşıya konuşma; "Kün" (O!) emrini söyleme.

Müşâhed: Müşâhede edilmiş; görülen.

Müşa'iyet: Hisseleri ayrılmamış olma, hisseleri birbirinden ayrılmama durumu.

Müsâkîl: Şekilce benzeyen, aynı şekilde olan.

Müsâreket: Ortaklık.

Müsârik: Ortak.

Müsârûn-ileyhim: Kendilerine işaret olunan; adı geçenler.

Müşerref: Şereflendirilmiş; şerefli.

Müsevîsî: Kanşmış, kanşık; içi karışmış, içi altüst olmuş; düzensiz.

Müs'îr: İş'âr eden; haber veren, bildiren; hissetiren.

Müştak: Siddetli arzu duyan, isteyen; iştıyak çeken, özleyen.

Müştakk: İştikâk eden; türemiş.

Müstebih: Benzeyen, benzer.

Müsteğîl: İstigâl eden; meşgul olan.

Müştelâh: İstihâ duyuulan şey; istenilen, arzu edilen.

Müştehâyât: İstah çeken, nefsi cezbeden lezzetli şeyler.

Müştékî: Sıkayette eden.

Müştêmîl: Şümûlüne alan; ihtiyâ eden, içine alan.

Müştêmîlât, Müştêmelât: Bir şeyin şâmil olduğu, içine aldığı şeyler.

Müsterî: Jüpiter gezegeni.

Mütâbâat: İttibâ' etme; tâbi' olma, uyma.

Mütâlâa: Okuma, inceleme; düşünce.

Mütâlîn: Mütâlâa edenler; okuyucular.

Müteaddid, müteaddide: Taaddüd eden; çoğalan, çok, birçok.

Müteaffîn: Taaffûn eden; fenâ kokan, pis kokulu.

Müteahhirîn: Sonra gelenler, sonrakiler.

Müteâlî: (Esmâ-i hüsânâdan) Yüksek ve yüce ve aşkin olan; pek çok yüce olan.

Müteallîk, Müteallîk: Taalluk eden, ilgili, bağlı.

Müteallîkât: Müteallik olanlar; yakın kimüler, akrabâ.

Müteallim: Öğrenen, öğrenci.

Müteattîs: Susamış, susuz.

Müteayyin, müteayyine: Taayyün eden; zâhir olan, meydana çıkan, belirilik kazan-

nan.

Müteazzeb: Azap çeken; azâba düşen; sıkıntı çeken.

Müteazzîr: Güç, zor.

Mütebahhir: Çok bilgili, engin bilgisi olan.

Mütebâkî: Geriye kalan, bâkî kalan; artan.

Mütebeddîl: Tebeddül eden; değişen, başka bir hâle giren; kararsız.

Mütebeyyîn: Tebeyyün eden, meydana çıkan; anlaşılan.

Mütecânis: Bir cinsten olan; homojen.

Mütecâvîz: Tecâvûz eden; asan, gezen; fazla.

Mütecelâ-leh: Kendisine tecelli olunan.

Mütecelî: Tecellî eden.

Mütecezzi: Cüz cüz olan; parçalanan, parçalarına ayrılan.

Mütedeyyîn: Bir dîne bağlı olan; dîmine bağlı olan ve gereklerini yerine getiren.

Müteeddbî: Edeblenen, edepli.

Müteellim: Elem duyan, elemli.

Müteessîr: Tesîti kabul eden.

Müteeyyîd: Teyit olunan; desteklenen.

Müteezzî: Ezîyet çeken; sıkulan, incinen.

Mütefattîn: Tafattun eden; anlayan, kavrayan, zekî.

Mütefâvît: Birbirinden farklı olan, çeşitli olan, çeşitli.

Mütefâzîl: Birbirine nisbetle daha fazıl, üstün olan.

Mütefekkirîn: Mütefekkirler; fikir ve düşünce sahibleri.

Mütefelsîf: Filozofluk taslayan.

Mütefennîn: Fen bilgini.

Müteferresün-fîh: Anlaşımak, idrâk edilmek istenen şey.

Müteferrî, müteferrika: Aynı ayın olan, aynı ayılış; dağınık.

Müteferrîsîn: İncedenince inceye anlayıp idrâk edenler.

Mütegaddî: Tegaddî eden; gidâlanan, gidâ alan.

Mütegâyîr, mütegâyire: Birbirinden başka olan, farklı olan.

Mütegâyyir: Tağayyür eden; değişen.

Mütegâyyiru'r-rîh: Kokusu tagayyür eden; kokusu değişip bozulan.

Mütehakkîk: Tahakkuk eden; gerçek olan, gerçekleşen.

Mütehakkim: Tahakküm eden; hükümlüne geçen.

Mütehallik: Ahlaklı olan.

Mütehallîf: Tahallîf eden; süslenen.

Mütehallîl: (*Halef'den*) Tahallûl eden; araya giren, nüfuz eden.

Mütehallîl: (*Hall'den*) Tahallûl eden; hulûl eden, giren.

Mütehammîlât: İhtimâl olan şeyler; ihtimâl verilebilecek şeyler; taşınan şeyler.

Müteharrik: Hareket eden; hareketli.

Mütehassîl: Hâsîl olan; meydana gelen.

Mütehavvîl: Tahavvûl eden, değişen.

Mütehayyel: Hayal edilen.

Mütehayyîle: Hayal kurma (gücü); vahme tabî olan düşünce gücü.

Mütehayyîr: Hayrete kalan, şaşırın.

Mütehayyîz: Tahayyûz eden; mekânı işgal eden, yer tutan.

Mütekâbil: Karşısında olan; karşılıklı olan.

Mütekâbîle: Tekâbûl eden, karşısında olan, karşılık olan.

Mütekaddîm: Tekaddüm eden; önce gelen, geçen.

Mütekaddîme: Geçmiş.

Mütekaddîmîn: Öncekiler; eskiler.

Mütekâsîf: Kestiflemiş, yoğunlaşmış, kesâfet kazanmış.

Mütekebbir: (*Esmâ-i hüsnâdan*) Büyüklük ve azamet sâhibi.

Mütekebbîrâne: Kibirlenerek, kibirli bir şekilde.

Mütekelliim: Koruçan, söyleyen; kelâma.

Mütekelliîmîn: Mütekelliimler; kelâmcılar.

Mütekessîr, mütekessîre: Tekessür eden, çoğalan, çok.

Mütekevvîn: Tekevvün eden; var olan, olan, oluşan.

Mütelâşı: Lâ-şey olan; yok olan, mahv olan.

Mütelevvîn: Renkten renge giren, renk renk olan, renkli.

Mütelezzîz: Telezzûz eden; lezzet bulan, tad alan.

Mütemekkîn: Temekkün eden; mekân tutan, mekânlanan, bir mekâna yerleşen; temkin sâhibi.

Mütemekkînîn-i ekâbir: Temkin ehli büyük zatlar.

Mütemennî: Temennî eden.

Mütemerrid: Dikbaşlı, inatçı münkirler.

Mütemessil: Temessül eden; başka bir sûret ve şeke giren; cisimlenen, cisimlenip görünen.

Mütemessilen: Temessül ederek; başka bir sûret ve şeke girerek.

Mütemeyyîz, mütemeyyîze: Temeyyüz eden; farklılaşan, farklı.

Mütemmîm: Tamamlayan, bitiren.

Mütenâ'îm: Tena'üm eden; nîmetlenen, nîmet elde eden.

Mütenâkîz: Birbirini nakz edici, çelişen, çelişkili.

Mütenassîh: Nasîhat kabul eden, öğüt dinleyen.

Mütenâvîl: Tenâvûl eden; yiyen.

Mütenâbbîh: İntibâh eden; uyanan, aklını başına alan.

Müteneffîr: Nefret eden; tiksinen.

Müteneffîs: Tenefüs eden, nefes alıp veren.

Müteneffîzân: Müteneffizler; nüfuzlu, sözü geçen kimseler.

Mütenevvi, mütenevvia: Çeşit çeşit olan.

Mütenezzih, mütenezzihe: Nezih, temiz olan, temize çıkan; tenezzûh eden, gezinen, gezintiye çıkan.

Müterâdîf: Es anlamlı, eş mânâlı.

Müterâkîm: Terâkûm eden; biriken, toplanan.

Müterakkîb: Gözleyen, bekleyen.

Mütercem: Tercüme edilmiş; ifâde edilmiş, dile getirilmiş.

Mütercîm: Tercüme eden; bir mânâyı dile getiren.

Müterreddîd: Tereddüd eden; iki şey arasında gidip gelen, kararsız.

Müteretteb: Sıralanmış; âit olan, ıcap eden, gereken.

Müterettîb: Terettüp eden; üstüne düşen, gereken.

Mütesaddî: Tasaddî eden; bir işe girişen, teşebbüs eden.

Müteselsîl, müteselsile: Zincirleme giden, peş peşe olan.

Müteselsîlen: Zincirleme olarak, birbiri peşi sıra.

Mütesemmî: Müsemmâ olan, bir isimle isim-

- lendirilen.
- Müteşebbih:** Teşebbüh eden; benzeyen, andiran.
- Müteşebbis:** Teşebbühs eden; yapışan, ilişen; bir işe giren.
- Mütetâbi' :** Birbirî ardında gelen, peş peşe.
- Mütetâbi'l-vürûd:** Gelmesi peş peşe olan, gelişî birbirini takip eden.
- Mütetâli, mütetâliye:** Birbirî ardında sürüp giden.
- Mütevaggil:** Tevaggul eden; meşgul olan, uğraşan.
- Mütevakkif:** Tevakkuf eden; bir şeye bağlı olan, ancak o seyle olabilen.
- Mütevâli, mütevâlîye:** Tevâli eden; peş peşe gelen, birbirî ardında gelen.
- Mütevâri:** Gizlenen, saklanan, gizli.
- Mütevâris:** Tevârûs eden; kendisine mîras kalan, mîras olarak geçen.
- Mütevâtîr:** Tevâtür yoluyla nakl edilen; pek çok kimse tarafından nakledilip söylenilen.
- Mütevâzîne:** Mütevâzi bir şekilde.
- Müteveccih:** Teveccûh eden; bir tarafa dönen, yönelen.
- Müteveddid:** Muhabbet gösteren, dostluk besleyen.
- Mütevellî:** Bir işi üzerine alan, bir işin idâresi kendisine verilen, yönetici; müteveccih, yüzünü çeviren.
- Mütevellid:** Tevellüd eden; doğan, meydana gelen; ileri gelen.
- Mütevelliât:** Doğanlar; meydana gelmiş olanlar.
- Mütevessil:** Tevessül eden; sarılan, baş vuran, yapışan.
- Mütevessimîn:** Anlayıp kavrayanlar.
- Müteyakkuz:** Teyakkuz eden; uyanık olan, dâima tetikte duran, uyanık.
- Mütezâdd:** Birbirine zıt.
- Mütezâhir:** Tezâhür eden, zuhûra gelen, görün.
- Mütezzallim:** Bk. Mutazallim.
- Mütezâyid:** Tezâyüt eden, ziyâdeleşen, artan.
- Mütezebzib:** Kararsız.
- Mütezellîl:** Tezellül eden, alçak gönüllü, çok mütevâzi.
- Mütezelzil:** Titreyen, sarsılan.
- Mütezevvik:** Zevkini tadan, zevklenen, tadını tadan; bizzat tecrübe edip bilen.
- Müttakî:** Çekinen, sakınan; takvâ sahibi.
- Müttebi' :** İttibâ eden; tâbi olan, uyan.
- Müttefakun-aleyh:** Üzerinde ittifak edilmiş, anlaşılmış.
- Müttefik:** İttifak eden; birleşen, anlaşan; hemfîkir olan.
- Müttehem:** İttihâm edilen; töhmet altında bırakılan; suçlanan.
- Müttehid:** İttihâd etmiş; birleşmiş, bir olmuş.
- Müttehiden:** İttihâd etmiş olarak; birleşmiş olarak, birlikte.
- Müttesî, müttesia:** İttisâ eden; genişleyen, geniş.
- Müttezîh:** İttizâh eden; izah eden, açıklayan, açık hâle getiren.
- Müvâneset:** Ünsiyet peydâ etme; berâber yâşama.
- Müvekkel:** Tekvil edilmiş; vekil kılınmış, memur.
- Müvekkil:** Vekil tâyin eden; birini kendine vekil eden.
- Müvelledât:** Tevlîd edilmiş şeyler; cemad, nebat, hayvan ve insanın hepsine verilen isim.
- Müvelledât-ı erbaa:** Dört müvelledât.
- Müvellidü'l-humûza:** Oksijen.
- Müvellidü'l-mâ:** Hidrojen.
- Müverrih:** Târihçi.
- Müvesvis:** Vesvese veren; kuruntucu; kuruntu eden.
- Müyesser:** Kolaylaştılmış; kolay gelen; nasis olan.
- Müyesser olmak:** Kolay olmak; nasis olmak.
- Müzâham:** Zahmet verme; aykırı olma.
- Müzâhim:** Zahmet veren; aykırı olan, karşı gelen.
- Müzârefât:** Süprüntüler, pislikler.
- Müzehheb:** Altın suyunu batırılmış, yaldızlanmış; tezhip edilmiş.
- Müzekkâ:** Tezkiye kılınmış; temizlenmiş, pak.
- Müzekkir:** Zikrettiren, hatırlatan, andiran; zikreden, hatırlayan.
- Müzevvir:** Tezvir eden; yalamı telleyip pullayan; arabozu.

Müzeyyen: Tezyin edilmiş; süslenmiş, süslü.

Müzill: Zillete düşüren, zelil edici.

Müzhib: Günahkâr.

N

Nâ-bâliğ: Bülbül yaşına gelmemiş, bülbüğe ermemiş.

Nâ-beçâ: Yersiz, yerinde değil.

Nâ-bûd: Yok, yok olan, muzmahil, müstehlek.

Nâ-bedîd: Görünmez, belirsiz, kayıp.

Nâ-bekâr: Hayırsız, işe yaramaz.

Nâ-çâr: Çaresiz; ister istemez; ...zorunda kalmış; zavallı.

Nâ-dân: Bilmeyen, cahil, bilgisiz; kaba, terbiye ki.

Nâdim: Pişman olan, nedâmet duyan.

Nâdirül-vücûd: Varlığı nadir olan.

Nâfe-i müşk: Misk kokusu.

Nâfi: Nefy edici; yok edici.

Nâfi', nâfiâ: Faydalı.

Nâfi' : (Esmâ-i hüsnâdan) Hayır ve fayda ve rici seyleri yaratınan; fayda ve menfaat veren.

Nâfiz: Nüfuz eden, tesir eden; bir şeyin içine isleyen.

Nâfizül-bâsîra: Basîreti nâfiz, nüfûz edici olan.

Nâfîh, Yâfîh: Bingildak.

Nâgâh: Ansızın.

Nâgehân: Ansızın, birdenbire.

Nâ-güfte: Söyledenmemiş söz.

Nâhîf: Çelimsiz, zayıf.

Nâhs: Uğursuzluk.

Nâhv, Nâhvî: Gramer.

Nâhvet: Kibir, gurur, böbürlenme.

Nâhvî: Nahiv ile ilgili; gramerçi.

Nâhvullâh: Allah'ın nahvi; Allah'ı bildiren gramer ilmi.

Nâîb: Vekil; birinin yerine geçen.

Nâiliyyet: Nâıl olma; erişme, ele geçirme.

Nâim: Nîmet, cennet.

Nâim: Uyuyan.

Nâime: Kemiksiz, yumuşak, kılçiksız.

Nâka: Dişi deve.

Nakâis, Nakâyîs: Kusurlar, eksiklikler, ayıplar.

Nakd, Nakid: Akçe, mâden para; kalp olma-

yan gerçek para; servet, kıymetli şey.

Nakd-i ceyyid: İyi akçe, kalp olmayan para.

Nakdiyyet: Nakd olma; akçelik, akçe olma, gerçek para olma keyfiyeti.

Nâkîd: Bir şeyin iyisini kötüsünden ayıran, tenkit eden.

Nâkîs, nâkîsa: Noksan olan, azalan, noksanlaştıran; kusuru.

Nâkîsatü'l-akl: Aklı noksan, aklı kut, anlaysıktır.

Nâkîsu'l-isti'dâd: İstidâdi, kabiliyeti noksan, eksik, az olan.

Nâkîsa: Eksiklik, kusur, ayıp.

Nâkîz: Nakz eden; zıt, karşı.

Nâkkâb: Nikâbı, perdeyi kaldırın.

Nâkl: Bir şeyi başka bir yere götürme; aktarma, geçirme; anlatma, söyleme; tecrübe etme.

Nâks: Noksan olma, azalma.

Nâkş, Nâktîs: Resmetme, işleme; süsleme.

Nâkz: Bozma, kırmâ; bir sözleşmeyi bozma; çelişme.

Nâkz-ı sîyâm: Oruç bozma.

Nâkz-ı vuzû: Abddesti bozma.

Nâ'leyn: Bir çift nalın; bir çift ayakkabı.

Nâm: İsim; ún.

Nâ-mahdûd: Hudutlu, sınırlı olmayan.

Nâ-mâ'kulât: Mâkul (aklıdilebilir) olmayan şeyler.

Namat, Namt, Nemât: Yol; yatak yüzü; çeşit, sergi; şekil, tarz, usûl; üslûp; topluluk, hizb, parti.

Nâmdâr: Namîl, ünlü.

Nâme: Mektup, kitap, mecmua.

Nâ-merd: Mert olmayan, alçak; korkak.

Nâ-meşrû: Şer'an uygun olmayan.

Nâmî: Nümüvlenen; büyütlenen, yetişen, yeten biten.

Nâm: Ekmek.

Nân-pâre: Ekmek parçası, bir parça ekmek; geçinmeye yarayan şey.

Nâ-pâk: Temiz olmayan; pis, murdar.

Nâ-pesend: Beğenilmez.

Nâ-pesendîfe: Beğenilmeyen, makbul olmayan.

Nâr: Ateş; cehennem.

Nâs: İnsanlar, halk.

Nâsâyîh, Nasâih: Nasihatlar.

Nasb: Tâyin etme; dikme.

Nasb-i nigâh: Bakışını dikme; dikkatle bakma.

Nâşih: Nasihat eden; samîmî, saf, ihlâslı olan.

Nâşir: Yardımcı.

Nâsiye: Alın.

Nasrânîyet: Hristiyanlık.

Nass-i katî': Kesin, katî' nass.

Nâşî: Neş'er eden; ...den ileri gelen, dolayı, ötürü.

Na't: Sifat, nitelik.

Nâtîk, nâtîka: Söyleyen, konuşan; idrâk eden, düşünen.

Nâtîka: Düşünüp söyleme gücü; düzgün söz söyleme.

Nâ-tümîd: Ümitsiz.

Nazar: Bakma, bakış, görüş; düşünme, düşünce.

Nazar-i akîf: Akîf görüş, akîf düşünce.

Nazar-i fîkrî: Akilla elde edilen fîkrî görüş.

Nazar-i tîz: Keskin görüş.

Nazar-i ülâ mehâfeti: İlk bakışın (harâma rast gelmesi) korkusu.

Nazarî: Nazarla ilgili; akîf, teorik.

Nazariyye: Teori.

Nâzenîn: Çok nazlı; nârin, ince yapılı.

Nâzîr: Nazar eden; bakan.

Nâzîrîn: Nazar edenler, bakanlar.

Nâzîkî: Nâziklik; nezâket; incelik; güzellik, zarâfet.

Nâzîl: Nüzzûl eden, inen.

Nâzîr: Benzer, misil, eş.

Nebâtât: Nebatlar; bitkiler.

Nebe': Haber, (Peygamber'in getirdiği) haber.

Necâset: Necâsetler; pislikler.

Necâset: Pislik, pis olma.

Necât: Kurtulma, kurtuluş.

Neccâr: Marangoz, dülger.

Necdet: Şecâat, cesâret, yiğitlik.

Neces: Pislik.

Necm: Yıldız.

Nedâmet: Pişmanlık.

Nedem: Pişmanlık.

Nef: Yarar, menfaat, fayda.

Nefâset: Nefislik, nefis olma; kıymetlilik.

Nefâz: Geçme; sözü geçme.

Neffâs, neffâse: Üfürükçü.

Nefh: Üfleme, üfürme.

Nefha: Üfürme; esme; nefes; güzel koku.

Nefî'lendirmek: Faydalandırmak.

Nefîr: Bağışma, çığlık, bağınpça çağrıma.

Nefîs, nefîse: Hoşa giden, beğenilen, güzel.

Nefs, nefes: (se harfi ile) Üfürme, üfleme, nefes etme.

Nefs-i ...: Kendisi, bizzat.

Nefs-i fâkr: Fakırın kendisi.

Nefs-i mütekellim: fil çekiminde birinci şahıs, "ben".

Nefs-i mütekellim maa'l-gayr: (Fil çekiminde) Bize, birinci çögül şahıs.

Nefs-i nâtîka: Rûh-i insânî, insânî rûh.

Nefs-i rûhî: Rûhî olan üfürme.

Nefs-i seb'iyye: Yirtıcı, parlayıcı, kahredici nefis.

Nefs-i vâhîde: Bir tek nefis.

Nefy: Sürme, uzaklaşurma; îsbâtuñ ziddi; negatif (olumsuz) hâle getirme; yok etme.

Negâmât: Nağmeler.

Negam-ı katî: Okuyucunun nağmeleri.

Nehâr: Gündüz.

Nehâren: Gündüzleyin, (zâhir olarak).

Nehc: Yol, usûl, ıslûp, tarz.

Nehr-i câri: Akip giden bir nehir.

Nehy: Nehy etme; yasaklama.

Nekâl: Azap, işkence.

Nekbet: Tâlisizlik, bahtsızlık; düşkünlük, fâlaket, musibet.

Nemâ: Artma, çoğalma; büyümeye, gelişme.

Nemekîn: Læzzetli, tadi tuzu yerinde, hoş.

Nesak: Tarz, şekil, ıslûp, yol.

Nesc: Dokuma, örme.

Nesh: Hükümüsüz bırakma, hükümnü kaldırma; bozma.

Nesîm: Haffî rüzgâr, rüzgârla ilgili.

"Hevâ-yî nesîmî": Hava, atmosfer.

Nesnâs: Yarısı insan, bir eli ve bir ayağı olup sekerek yürüyen hayvan; goril, şempanze vs. maymun cinslerinin adı.

Nesren: Nesir olarak, nesir şeklinde.

Nes'e, Nes'et: Hâdis olma, meydana gelme, var olma, vücûda gelme.

Nes'e-i nefsâniyye: Nefsânî nes'et; nefsânî yaratılış.

Nes'e-i rûhâniyye: Rûhânî nes'et; rûhânî yaratılış.

- Nes'e-i Uhrâ:** Âhiret neş'eti, sonraki neşet; rûhun bedenden ayrılması.
- Nes'e-i Ülâ:** İlk neş'et; rûhun bedene taalluk etmesi.
- Nesât:** Sevinç, neş'e, senlik; canlılık, sevk.
- Nesv ü nemâ:** Yetişip büyümeye, sürüp çıkışma yetişme.
- Netâyic:** Neticeler.
- Nezüttü billâh:** Allah'a şığınız.
- Nev:** Yeni, tâze, körpe.
- Nevâdir:** Nâdir şeyler; az bulunan şeyler.
- Nevâfil:** Nâfileler; ziyyâde ibâdetler.
- Nevâhî:** Nehiyeler; nehy edilen şeyler.
- Nevâkîs:** Noksanlar, eksikler, kusurlar.
- Nevâziş:** Okşama, gönü'l alma, iltifat.
- Nevbet:** Nöbet.
- Nevm:** Uyku.
- Nevm-i sübâti:** Kuş uykusu.
- Nevmîd:** Ümitsiz, ümidiğini kaybetmiş.
- Nevmîdi:** Ümitsizlik.
- Nevzâd:** Yeni doğmuş.
- Neyl:** Nâil olma, erişme.
- Neyyir:** Nurlu, parlak, ışıklı; güneş.
- Neyyirât:** Işıklı cisimler; güneş ve ay; eski kimyâda: Bakır ve gümüş.
- Nezâret:** Bakma, bakış, etrafı seyretme; seyirlik olma.
- Nezd:** Yan, taraf, kat.
- Nezih:** Pak, temiz.
- Nezîr:** Korkutucu, uyancı; peygamber.
- Nezr:** Adama, adak.
- Nîkmet, Nakmet:** Şiddetli cezâ, belâ.
- Nîsf:** Yan, yarım.
- Nîsf-i kurt:** Yançap.
- Nîsfîyyet:** Yan olma, yanda bir olma durumu.
- Niam:** Nîmetler.
- Nidâ:** Bağırmâ, seslenme.
- Nifâk:** Münâfîlik; iki yüzlülük.
- Nifâs:** Doğumdan sonrası lohusalık hâli.
- Nigâh:** Bakış.
- Nigehbân:** Gözcü, bekçi.
- Nihâd:** Tabiat, huy, yaratılış.
- Nihâl:** Mezhepler, inançlar.
- Nihâyerü'n-nihâyat:** Nihâyelerin nihâyeti, sonlarınn sonu.
- Nihle:** Mezhep, inanc.
- Nîk:** İyi, hoş, güzel, beğenilen.
- Nîk ü bed:** İyi ve kötü.
- Nikâb:** Örtü, perde.
- Nîk-ahd:** (Ezelde) sözleşmesi iyi olan; sözünde duran, vefâh.
- Nikam:** Nîkmetler; şiddetli ezâlar; belâlar, intikamlar.
- Nikmet:** Bk. nikmet.
- Nîk-nâm:** İyi nam kazanmış, iyi ün sahibi.
- Nîm:** Yan.
- Nîrân:** Cehennem.
- Nîsâ:** Kadınlar.
- Nisbet:** Mensup olma; kıyaslama, ölçü, bağlılık, ilgi; oran.
- Nisbet-i bâtn:** Gönülden intisap, gönü'l bağı.
- Nisbet-i kevniyye-i muhammedîye:** Hz. Muhammed'in cismânî varlığı ile ilgili nisbet, mensûbiyet.
- Niseb:** Nîsibler.
- Nîst:** Yoktur, yok.
- Nîstî:** Yokluk.
- Nîsvân:** Kadınlar.
- Nîsvân-ı ecnebiyye:** Yabancı kadınlar.
- Nîsvân:** Unutma.
- Nîşâne:** Iz, alâmet, belirti.
- Nîşter:** Neşter.
- Niyâbet:** Nâiblik, vekâlet, vekilliğ.
- Niyâz-mend:** Niyâz eden; yakaran.
- Niyâyat:** Niyetler.
- Nîzâ:** Münâzâa; çekişme, kavga, münâkaşa.
- Nîzâm-pezîr:** Nîzam bulan; düzene giren.
- Noksâni:** Noksanlık; kusur, azalma.
- Noksâni-i ziyâ:** İşığın noksanlaşması.
- Nuhâs:** Bakır.
- Nuhûset:** Uğursuzluk.
- Nukâbâ:** Nakîbler; reisler, vekiller.
- Nukûş:** Nakışlar.
- Nûr:** Bütün varlıklar nurlandıran; bütün varlıkların nûru olan; nûr veren.
- Nûru'l-envâr:** Nurlann nûru.
- Nûr-bâhs:** Nur verici.
- Nûrun-alâ-nûr:** Nur üzerine nur.
- Nush:** Nasihat etme, öğüt; samîmî, saf, ihlâslı olma.
- Nusrat, Nusret:** Yardım.
- Nusûs:** Nasslar.
- Nutfe:** Meni, sperma.
- Nutk, Nutuk:** Söz söyleme, söz, söz söyleme gücü.

Nuût: Na'tler; sıfatlar, vasıflar, nitelikler.
Nuzzâr: Nâzir olanlar, bakanlar.
Nübüvvet: Peygamberlik, nebîlik.
Nübüvvet-i teşrif: Şeriat koyan, getiren peygamberlik.
Nûcûm: Necmeler; yıldızlar.
Nûdbe: Ağrı, ölüye ağlama.
Nûfûs: Nefisler; canlar; insanlar.
Nûfûs-i müterakkîyye: Terakki eden, ilerlemiş, yükselmış nefisler.
Nûhûset: Bk. Nuhûset.
Nûkr: İnkâr etme, tanımama.
Nûmuvv: Yetişme, büyümeye, gelişme, bitme.
Nûshâh: Nûshalar.
Nûsha: Yazılı şey, yazılı bir şeyden çikanlan süret, kopye.
Nûshateyn: İki nûsha.
Nûzehât: Nûzhetler; gezip eğlenmeler; ferahlıklar.
Nûzûl: Nâzil olma; inme.

Ö

Ömür-güzâr: Ömür geçiren.
Örf: Âdet, hükmü, gelenek.
Örf-i şerî: Şeriat bakımından âdet olan hükümlü.

P

Pâdişâhî: Pâdişâha âit; pâdişahlilik.
Pâkân: Pak kimseler, temizler.
Pây: Ayak.
Pâyân: Nihâyet, son, kenar, uç.
Pâyidâr: Sağlam, devamlı, sürekli.
Peder: Baba.
Pejmürde: Eski püskü; dağınık; perişan.
Penâh: Sığınma, sığınacak yer.
Pend: Nasihat, öğüt.
Per ü bâl: Kanat ve kol.
Per, perr: Kanat.
Perest: Tapan, tapınan.
Perestis: Tapınma, tapma.
Pergâr: Pergel.
Perrân: Uçan, uçucu.
Pertev: Işık, nur.
Pertev-fesan: Işık saçan.
Pervâz etmek: Uçmak.
Perverde: Beslenmiş; terbiye edilmiş, büyülümsü, yetiştirmiş.

Perverdigâr: Besleyen, terbiye eden, niziklandırın.

Perveriş: Besleme, beslenme; terbiye etme, yetiştirmeye; ilerleme.

Peyderpey: Birbirinin ardı sıra; yavaş yavaş.

Peyk: Uydu.

Peyrev: ...arkası sıra giden, tâkipçi, ...izinde giden.

Peyveste: Bitişik, muttasıl, bağlı; dâimâ.

Pezîr: Kabul eden, kabul edebilir; bulan, kazanan.

Pindâr: Böbürlenme.

Pîr: Yaşılı, ihtiyan; şeyh, pîr.

Pîrân: Pirler.

Pîşvâ: Reis, başkan, önder.

Pûd: Dokumada enleşmesine atılan atkı, iplik; argac; **Târ ve pûd:** Anş ve argac.

Pûlâd-ı Hindî: Hind çeligi.

Pûte: İçinde mâden eritilen tava.

Put-şiken: Put kinci.

Pûyân olmak: Koşmak; dalmak, batmak.

Pûr-taksîr: Çok kusurlu, kusur dolu.

R

(r.a.): (Râdiyallâhu anh); Allah ondan râzi olsun!

Rabb: (Esmâ-i hüsna'dan) Terbiye eden, besleyen, mâlik, sâhip.

Rabbenâ: Rabbiniz.

Rabbü'l-erbâb: Rablerin Rabb'i.

Rabbü'n-nâs: Nâsin Rabb'i.

Râbîta: Bağ, münâsebet, alâka, ilişki, ilgi.

Râbî: Dördüncü.

Râbîan: Dördüncü olarak.

Râbt: Bağlama, bağlanması.

Râcîh, râcîha: Üstün, önce gelen, makbul olan.

Râcîm: Taşlanmış, lânetlenmiş.

Râcîl, Recîl: Adam, erkek; er.

Râcîliyyet, Recîliyyet: Erkek erkeklik, erlik.

Râdde: Mertebe, derece.

Râ'de: Titreme, titreyiş.

Râdiyallâhu anhüm: Allah onlardan râzi olsun.

Râfi': (Esmâ-i hüsna'dan) Kaldırın, yükseltin, yüksek.

Râgîb: Rağbet eden; isteyen, imrenen.

- Rağbet:** İstek, arzu; beğenme.
- Rağbeten:** Arzù ederek, dileyerek.
- Râğıb:** Ragbet eden; isteyen, imrenen.
- Râh:** Yol.
- Râh-ı savâb:** Doğru yol, doğruluk yolu.
- Rahîm:** (Esmâ-i hüsna'dan) Merhamet edici, rahmet sahibi.
- Rahm:** Merhamet; esirgeme, acıma.
- Rahmân:** (Esmâ-i hüsna'dan) Pek çok merhameti; her seye rahmet eden; pek çok rahmet sahibi.
- Rahmeten-li'l-esmâ:** (llâhî) İslimlere rahmet olarak.
- Rahmet-i rahîmiyye:** Rahîm ismi ile ilgili olan rahmet.
- Rahmet-i râhmâniyye:** Rahmân ismi ile ilgili olan rahmet.
- Rahmet-i sagîr:** Küçükçe merhamet etme.
- Rahmetullahî aleyh:** Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
- Rahm-i mâder:** Ana rahmi.
- Râf:** Gören.
- Râf:** Gözeten; çoban, güden.
- Raiyye, Raiyyet:** Sürü; hükümdârin idâresi altında bulunan halk.
- Rakâyik, Rekâik:** Rakîk seyler; incelikler.
- Rakîm:** Rakm eden; işâretleyen, yazan.
- Râklî:** Rûkû edici; eğilen.
- Râkîb:** Binen, binici.
- Rakîb:** (Esmâ-i hüsna'dan) Murâkabe eden; görüp gözeten; her şeyi kontrolü altında tutan.
- Rakîk, rakîka:** İnce.
- Rakîk:** Köle, kul.
- Rakk-ı menşûr:** Neşr olunmuş sahîfe.
- Rakm:** Yazi, işaret; yazma.
- Raks:** Oynamaya.
- Râm olmak:** Boyun eğmek, teslim olup emri ne itaat etmek.
- Rân:** Mâsiyetleri işlemekten dolayı kalbe gelen perde, kararma.
- Rasad:** Gözetme, beklemeye; gözleme, ölçme.
- Rasâs:** Kurşun.
- Râtib:** Rutubetli; yaş.
- Ratâk:** Yırtık ve yarık şeyi yapıştırma.
- Râuf:** (Esmâ-i hüsna'dan) Çok merhamet eden, müsâmahâli ve yumuşak davranışlı.
- Ravâih, Ravâyîh:** Kokular.
- Râyât:** Râyeter; bayraklar, sancaklar.
- Râyîc, Râic:** Revaçta olan, sürümű olan.
- Râylîha:** Koku.
- Raz:** Sir.
- Râzik:** Rizik veren.
- Raziyallâhu anh (r.a):** Allah ondan râzi olsun!
- Râziye, râzî:** Râzi olan; hoşnut olan.
- Râzî', razîa:** Süt emen çocuk; süt kardeş.
- Reâyâ:** Raiyyeler; bir hükümdârin idâresi altında bulunan halk; bütün halk, vatandaşlar.
- Recâ:** Ümit; niyaz, temennî.
- Recfe:** Sallanma, sarsılma; gürültüde, sarsılımadan ileri gelen ses.
- Redd:** Geri döndürme, önleme.
- Redî, redîe:** Kötü, fenâ, bayağı, alacak.
- Refî:** Yüceltme, yükseltme; yukarı kaldırma, ulaşırma; hükümsüz bırakma, kaldırma.
- Refî-i derecât:** Dereceleri yükseltme.
- Refî-i isneyniyyet:** İkiliği ortadan kaldırma.
- Refâkat:** Refîlik; arkadaşlık.
- Re'fet:** Merhamet, acıma.
- Reffî', refîta:** Yüksek, yüce.
- Refîdu'l-derecât:** (Esmâ-i hüsna'dan) Derecelerin, mertebelerin en yücesi; kullanna yüksek mertebeler veren, mertebelerini yükselteren.
- Refîk:** Arkadaş; refâkat eden.
- Reftâr:** Gidiş, yürüyüş, hareket.
- Rehâ:** Kurtulma, kurtuluş.
- Reh-nümâ:** Yol gösterici.
- Reh-revâ:** Yola giden, yolcu.
- Rehvâr, Râhvâr:** Sarsmadan yürüyen, râvan at.
- Reh-yâb:** Yolunu bulan, yoluna girebilen.
- Rehzen:** Yol kesen, yol kesici.
- Reis:** Başkan.
- Reisül-kâmilin ve'l-mükemmilin:** Kâmilârlar ve kemâle erdirenenler başkanı.
- Rekâket:** Gevseklik, zayıflık; kekemelik, dilde tutukluk.
- Rekz:** Yere saplama, dikme, kırma.
- Remî:** Bir çeşit falcılık.
- Remy:** Atma.
- Remz:** İşaret, işaretle anlatma; gizli ve kapalı söyleme, iñâ; sembol.
- Remzen:** İmâ süreyle, işaret yoluyla, sem-

bolik olarak.

Renc: Zahmet, eziyet, sıkıntı.

Rencîde: İncinmiş, kırılmış.

Rengîn: Renkli, parlak; güzel, süslü.

Re's: Baş.

Resâlî: Risâleler.

Re's-i bu'd: Uzaklığın başı, başlangıcı, esas sebebi.

Reseb: Tortu.

Resm, Resim: Arazlara dayanılarak yapılan târif.

Resûl-i mersûl: Gönderilmiş elçi; gönderilen resul.

Reşâdet: Doğru yolu bulma, hak yolda yürüme.

Reşîd: Doğru yolu tutan; iyi hareket eden; ergin.

Reşîd: (Esmâ-i hüsnâdan) Doğru yolu gösteren, doğru yola iletten.

Revâbit: Râbitalar; bağlar, münâsebetler; sırlar, düzenler.

Revân olmak: Gitmek.

Revh: Râhat, gönü'l rahatlığı; rahmet; canlılık; rüzgâr esintisi ve serinliği.

Revis: Giriş, yürüyüş; tarz, üslûp, yol.

Revnak: Parlaklık, güzellik, tâzelik, süs.

Revs: Fişki; pislik.

Re'y: Görüş, düşüncə.

Re'yü'l-ayn: Gözün görüşü.

Reyâhîn: Reyhanlar, fesleğenler.

Reyb: Şekk, şüphe.

Reyhân: Feslegen.

Reyn: İşlenen bir gûnahtan dolayı kalbe gelen örtü, kir, pas.

Reyy: Kanıncıya kadar içme.

Rezâîl: Rezletler; rezâletler, rezillikler.

Rezele-i nâküsa: Kötü ahlâk, kötü huy ve vasiplar.

Rezm: Kavga, savaş, boğuşma.

Rezzâk: (Esmâ-i hüsnâdan) Bol bol nizik veren.

Rûdvân: Râzi olma, hoşnutluk; cennette bir melek.

Rûdvânullâhi aleyhim ecmaîn: Allah'ın nizâsi onların hepsi üzerine olsun!

Rûdvânullâhi aleyhim: Allah'ın nizâsi onların üzerine olsun!

Rûdvânullâni Teâlâ aleyhim ecmaîn: Al-

lah'ın nizâsi onların üzerine olsun!

Rûfîk: Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık.

Rûkk: Kölelik, kulluk; boyunduruk.

Rîzvânullâhi aleyhim: Allah'ın nizâsi onlarınn üzerine olsun!

Ribât: Zaviye, tekke; kale, han.

Rîhb: Kazanç, kâr.

Ric'at: Rûcû etme; geri dönme.

Ricâl: Recüller, erkekler; erler.

Ricâl-i ecnebiyye: Yabancı erkekler.

Ricâl-perest: Erkekler tapan.

Ridâ: Belden yukarı kısmı örenen örtü, hurka.

Rîh: Rüzgâr; koku.

Rihlet: Göç etme, göç.

Rîkkat: Rakâflık; incelik, merhamet.

Risâlet-i tesrif: Şeriat getiren risâlet, peygamberlik.

Riyâz: Ravzalar; bahçeler.

Riyâzât-i şâkka: Meşakkatlı, zor riyâzatlar.

Riyâziyyûn: Matemâtiçilər.

Rîzân: Dökülen, akan, yağan.

Rû: Sadır; göğüs, kalbin tabiat âlemine döñük yüzü.

Rub': Dörtte bir, çeyrek.

Rub'iyet: Dörtte bir olma.

Rubûbiyye: Rubûbiyyete âit.

Rubûbiyyet: Rablik; sâhiplik, efendilik, mâliklik.

Rubûde-i elest: Elest bezmine, meclisine meftun, mübtelâ olan.

Rufekâ: Refikler, arkadaşlar.

Rûhâniyyûn: Rûhânîler.

Ruhbâniyet, Rehbâniyyet: Râhiplik, keşilik; evlenmemre ve münzevî yaşamaya.

Ruhsat: Izin, müsâade.

Rûhu'l-emîn: Cebrâîl.

Rûhu'l-ervâh: Ruhların rûhu.

Rûhu'l-kuds: Cebrâîl.

Rukûm: Rakamlar; işaretler, yazılar.

Rumûz: Remzler.

Rû-siyâh: Siyah yüzü, yüzü kara.

Rusûh: Muhkem, sağlam olma; bir ilmin deñinligine erişme; mahâret.

Rusûbât: Tortular.

Rusûl: Resuller; elçiler.

Rusûl-i emâni: Dilek ve istek elçileri.

Rûşen: Aydin, parlak; belli, aşıkâr.

Rûşenâ: Aydin, parlak; belli, meydanda.

- Rûşenâlik:** Aydınlık, parlaklık.
- Rutûbât:** Rutûbetler.
- Rutûbet:** Dört tabiattan biri; yaşılk, nem.
- Rûy:** Çehre, yüz.
- Rûy-i zemîn:** Yeryüzü.
- Ruyûn:** Reynler; kirler, paslar; işlenen günahtan ötürü kalbe gelen perdeler.
- Rûz:** Gün.
- Rûzgâr:** Zaman, devir, dünyâ.
- Rûz-i elest:** Elest günü; "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" hitâbinin vâki' olduğu an.
- Rûz-i cezâ:** Mükâfât ve cezâ günü.
- Rûz-merre:** Her günkü, günlüğü.
- Rûcû:** Geri dönme, geri dönüş.
- Rûchan:** Üstün olma, üstünlük.
- Rüesâ:** Reisler; başkanlar.
- Rûkn, Rûkün:** Temel direk, sütun; nüfuzlu ve kuvvetli kimse; dört "erkân"dan her biri.
- Rûsum:** Resmler; madde âleminde zuhûra geçen fil vs. gibi şeyleler, törenler, âdetler.
- Rûsvâ, Rûsvây:** Rezil, titbarsız, bayağı, aşagılık, haysiyetsiz.
- Rüteb, Ruteb:** Rübeler, mertebeler, dereceler.
- Rütebî:** Rübelerle ilgili.
- Rûüs:** Başlar.
- Rû'yâ-ı sâdîka, sâliha:** Doğru, iyi rû'yâ; gerçekleşen rûyâ, doğru çikan rûyâ.
- Rû'yet:** Görme; Allah'ı görme.
- Rû'yetullah:** Allah'ı görme.
- Rû'yet-i ihsân-i muhsin:** Ihsan eden kimse-nin iyiliğini görüp (takdir etme).
- S**
- Sââdet:** Allah indinde makbul olma; ebedî kurtuluşa ermiş olma.
- Sââdet-simât:** Saâdedli.
- Sâ'b:** Zor, güç.
- Sâbâ:** Doğuandan esen rüzgâr.
- Sâbâvet:** Çocukluk.
- Sâbb:** Dökme, boşaltma.
- Sâbik, sâbika:** Önce olan, önceki; öne geçen, ileride bulunan, geçen; geçmiş.
- Sâbi:** Çocuk.
- Sâbi:** Yedinci.
- Sâbian:** Yedinci olarak.
- Sâbih:** Yüzen, yüzücü.
- Sâbit, sâbite:** Değişmeyen, değişmez; var olan, mevcut, isbât edilen.
- Sâbu'l-murtâka:** Çıkılması, erişilmesi zor olan.
- Sâbur:** (Esmâ-i hüsândan) Çok sabır; hiç acele etmeyen; isyân edenleri cezâlanandrında acele etmeyeip kullanna mühlet veren.
- Sâcid:** Seçde eden.
- Sâcidîn:** Seçde edenler.
- Sâ'd:** Kutluluk, uğur.
- Sâdakât:** Sadakalar.
- Sâdâret:** Sadrâzamlık.
- Sâdât:** Seyyidler; Hz. Hüseyin soyundan gelenler; efendiler.
- Sâded:** Söz edilen esas mevzû.
- Sâdef:** İstirdiye.
- Sâde-i kâde:** Önder seyyidler; rehber efendiler.
- Sâdîk:** Doğru söyleyici, doğrucu.
- Sâdir olmak:** Sudûr etmek; çökmek.
- Sâdir, sâdirâ:** Sudûr eden; çikan, ortaya çıkan.
- Sâdir, sâdr:** Göğüs.
- Sâdic, Sâzic:** Sâde, sırf, hâlis.
- Sâdis:** Altıncı.
- Sâdisen:** Altıncı olarak.
- Sâdûk:** Çok doğru; doğru sözülü.
- Sâfa:** Saflik; berrakkılık, temizlik.
- Sâfahât:** Safhalar.
- Sâfi, sâfiye:** Temiz, pâk, arı, saf, hâlis.
- Sâfil:** Aşağı inicî; aşağı, alçak.
- Sâfir:** Işık, ince, güzel ses.
- Sâfrâ:** Sarı, öd; dört tabiat veya ahlâk-ı erbaâdan biri; öddeki yeşilimsi san sıvi; safra.
- Safvet:** Saflik, temizlik, hâlislik.
- Sâgîr, sagire:** Küçük, ufak.
- Sâhabet:** Arkadaş; berâber bulunma; sâhip olma.
- Sâhi:** Hatâ işleyen, yanılan.
- Sâhib:** Arkadaş, dost.
- Sâhib-i re'y:** Düşünce, fikir, görüş sâhibi.
- Sâhib-i tâbi'î:** Mührûdar; mührû taşıyan kimse.
- Sâhîf:** Zayıf, hafif, gevşek, aklı az; boş gevşek.
- Sâhîf, sahîha:** Sîhhâlı; gerçek, doğru, sağlam.

Sahîhatü'l-fenâ: Fenâ hâli sahih olan.

Sahîhü'l-ayâr: Ayan sihhâti, ayan doğru.

Sahîtü'l-beden: Bedeni, vücudu sağlam, sihhâti olan.

Sâhir: Sihirbaz.

Sâhirân: Sihirbazlar.

Sâhk: Dögme, ezme, doğup yumuşatma, sürmeye.

Sâhrînc: Sarnıcı.

Sâhv: Uyanıklık, ayık olma, şüüruna sâhip olma.

Sâ'i: Say' edici; çalışan, gayret eden; koşarak yürüyen.

Sâ'id: Saâdet sâhibi, âhiret saâdetine ermiş kimse; Allah indînde makbul olan, ebedî kurtuluşa ermiş olan.

Sâ'id: Suûd edici; yükselen.

Sâik, sâika: Sevk eden; yönlendiren; sebep, gerek; sürükleyen sey.

Sâil: Suâl eden; soran; isteyen; dilenen, duâ eden.

Sâim: Oruç tutan, oruçlu.

Sâimiyet: Oruçlu olma.

Sâir, sâire: Diğer.

Sâîr: Ateş, alevli ateş.

Sâk: Ağac gövdesi, ağacın dalı budağı.

Sâkale: Cilâli olanlar, pardak olanlar.

Sâkata: İstemeksizin, bîle bile işlenmeyen kusurlar.

Sâkf-ı hâne: Evin tavanı, çatısı, damı.

Sâkit: Düşen; hüküm ve itibardan düşen, hükmüsüz; düştük.

Sâkil: Ağır; sıkıntı veren, can sıkın, çırkin, kaba.

Sâkîm: Hasta, hastalıklı; yanlış, sakat, sağlam olmayan.

Sâkin, sâkîne: Oturan, mukün; hareketsiz olan; hareketsiz, sessiz.

Sâkit: Sükût eden; susan, suskun, sessiz.

Sâlah: Düzelmeye, iyileşme, iyilik; rahatlık, barış.

Sâlahü'l-hak ve'd-dîn: Hakkın ve dînîn salâhi.

Sâlâr: Başbuğ, kumandan, baş, en büyük amîr.

Sâlât: Namaz; duâ.

Sâlavât: Salâtlar; duâlar; namazlar.

Sâlavâtullâhi aleyh: "Allah'ın salâtu onun

"üzerine olsun!"

Sâlif, sâlîfe: Geçen, geçmiş.

Sâlih, sâlîha: Elverişli, uygun, iyi; dînen makbul, iyi, yararlı.

Sâlik: Mürşidinin işşâdiyla mânevî tekâmülnü elde etmek için Allah yolunda yürüyen kimse.

Sâlikîn: Sâlikler; tarîkate sâlîk edenler.

Sâlim: Sağ, sağlam; eksiksiz.

Sâlis: Üçüncü.

Sâlisen: Üçüncü olarak.

Sâlsâl: Yapışkan, özlü çamur; sâlikatlı çamur.

Sâlsala-i ceres: Çingirak sesi.

Samed: (Esmâ-i hüsândan) Hiçbir seye muhtaç olmayan; bütün yaratıkların ihtiyâcını karşılayan; her türlü istekle kendisine başvurulan, kendisinden üstün bulunmayan.

Sâmen: Sağdıç.

Sâmlî: İşiten, dinleyen; müsiki dinleyen.

Sâmia (kuvve-i...): İşitme duyusu.

Sâmîn: Dinleyenler, dinleyiciler.

Sâmîm: İç, öz, asıl, merkez.

Sâmit: Susan, sessiz.

Sâmt: Susma, süküt.

Sânatîd: Başkanlar, ileri gelenler, büyükler.

Sânatîl: San'atlar, zanaatlar.

Sânam: Put.

Sânevberî: Çam fistığı kozalağı şeklinde.

Sânevberîyyü's-şekîl: Çam fistığı kozalağı şeklinde kozalak gibi olan.

Sâniî: İlkinci.

Sâniît: Yapan, yapıcı; yaratatan.

Sâniyyen: İlkinci oïräk.

Sârik, sârika: Çalan; hırsızlık eden.

Sârif, sâriye: Sereyân eden; sıräyet eden; yılın, nüfûz eden.

Sârif, sâriha: Açık.

Sârihan: Açık bir şekilde.

Sârif: Cizirti, giçirti.

Sâth: Satılık, yüzey.

Sâfir: Setr eden; örten, kapatan, perdeleyen.

Sâvet: Ezici kuvvet; zorluluk.

Sâvâb: Doğruluk, dürüstlük; doğru, dürüst.

Sâvlet: Saldırma, şiddetli hücum.

Sâvm: Oruç.

Savt: Ses.

Sa'y: Çalışma, gayret; koşma, yürüme.
Sayd: Av; aylama, avlanma.

Sâye: Gölgé.

Sayha: Haykırmaya, bağırmaya.

Sayyâd: Avcı.

Sâzic, Sâdic: Sâde, sırf, hâlis.

Seâdi: Saâdete mensup, saâdetli.

Se'b'a: Yedi.

Sebak: Ders.

Sebeb: Eski kimyâda: lksfr.

Sebil: Vol.

Sebîlullah: Allah yolu.

Sebk: İlleride, önde bulunma, önce geçmiş olma, ileri geçme, öne geçme.

Sebk etmek: Geçmek.

Sebkât: Öne geçme, geçme, ilerleme, ilerde olma.

Sedâd: Doğruluk, hatâsızlık.

Sedd, sed: Kapama, tikama; engel olma; engel, mânia, perde.

Sefk-i dimâ: Kan dökme.

Sehâ: İhtiyaç hâlinde fazla ve noksan olmaksızın verme; cömertlik, el açılığı.

Sehâb: Bulut.

Sehâbe: Tek bulut.

Sehâb-i ulâ: Yüksek bulut.

Sehâb-i müzi: Ziyâ veren, ışık veren bulut, parlak bulut.

Sehâb-pâre: Bulut parçası.

Sehâfet: Hafiflik, zayıflık, akılsızlık, bozukluk.

Sehare: Sâhirler; sâhirbazlar.

Sehâvet: Cömertlik, el açılığı.

Sehhâr: Büyücü, büyülüyeci.

Sehv: Yanlış, yanlış.

Sekâmet: Sakâmlık; bozukluk, sakatlık, yanılık.

Sekenât: Duruşlar.

Sekene-i arz: Yeryüzü sâkinleri; yeryüzünde oturanlar.

Sekerât(-i mevt): Can çekisişken gelen baygınlık, şiddet, sıkıntı halleri.

Sekînet: Karar, sâkinlik, dinlenme; rahatlık, gönül rahatlığı.

Sekir, Sekir: Sarhoşluk.

Sekrân: Sarhoş.

Selâm: (Esmâ-i hüsnâdan) Emân, sulh, selâ-

met; her türlü eksiklikten salim olan; başkalarına sulh ve selâmet veren; selâmete ulaşan.

Selâse: Üç.

Selâsiyye: Üçे âit, üç ile ilgili.

Selâtin: Sultanlar.

Selb: Kaldırma, giderme; nefy etme, yok hâle getirme; kapma, zorla alma; inkâr etme, menfilestirme; Fr. Négation.

Sellef: Bir iş veya yerde önce bulunan kimse; eski, eskiler.

Sem': İşitme, dinleme, kulak verme; işitme duygusu.

Semâ: İşitme, dinleme; müsiki dinleme.

Semâ' ve elhân meclisi: Müsiki toplantıları.

Semâvât: Semâlar; gökler.

Semâvât-i ulâ: Yüksek semâlar.

Semâvi, semâviyye: Semâya mensup, semâya aittir.

Semâviyyât: Semâya ait şeyler.

Semen: Kiymet, değer, bahâ, fiyat.

Semerât: Meyveler.

Semere: Meyve.

Semere-i vâhîde: Bir tek meyva.

Semi: (Esmâ-i hüsnâdan) İşiticî, işten; işitme, işitme gücü veren.

Semîyyet: Semî' olma; işticilik.

Semîr: Geceleyin kendisiyle sohbet edilen arkadaş.

Semîz: Zehir.

Semîn-i kâtil: Öldürücü zehir.

Semûn: Sam yeli, sıcak rüzgar; zehirli şey.

Senâ: Övmeye; takdir etme, beğenme.

Sened: Kuvvetli delil olabilecek şey; hadîs-i serifleri Hz. Peygamber'den nakleden kimselerin isimlerini ihtiyâ eden kisim.

Seneden: "Sened" bakımından.

Sene-i kâmile: Tam bir sene.

Senî, Seniyy, seniyye: Yüksek, yüce.

Ser: Baş.

Serâir: Gizli şeyler, gizlilikler.

Serâpâ: Bastan başa, tamâmiyle.

Ser-be-ser: Başbaşa, baştan başa.

Sereyân: Sâri olma; yayılma, nûfuz etme.

Ser-fürû: Baş eğme, itâat etme.

Ser-gerdân: Başı dönen, sersem, şaşkin; perîşan.

Sergerde: Çete başı.

Sergeşte: Şaşkin, başı dönmuş; perişan.

Serheng: Çavuş, kavas, yasakçı.

Seri', seria: Sür'atlı; çabuk.

Serfan: Sür'atlı bir şekilde, çabucak.

Serif: Taht.

Seriu'l-meyl: Yönelis ve eğilimi çabuk.

Seriu'z-zevâl: Zevâli çabuk.

Serîfûl-hisâb: Hesap görmesi sür'atlı olan.

Serkeşâne: İtaat etmeyerek, dik başlıklı.

Sermedi, sermediyye: Dâirmî, sürekli.

Sermest: Sarhoş.

Ser-rişte: İp ucu; tutamak.

Server: Başkan, önder, reis.

Setr: Örtme, perdeleme.

Setr-i uyûb: Ayipları örtme.

Settâr: Ayipları, kusurları örtücü.

Sevâd: Siyahlık.

Sevâd-i müfrît: Aşın siyahlık.

Sevâhil: Deniz kıyıları.

Sevb: Elbise, giyecek.

Sevdâ: Sevgi, istek, arzu.

Sevdâ: Siyah; dört tabiat ve ahlât-ı erbaadan biri.

Seyâhat-i bahriyye: Deniz yolculuğu.

Seyf: Kılıç.

Seyf-ale'l-Hak: Hakk'a karşı çekilmiş kılıç.

Seyfeddin: Dînîn kılinci.

Seyr: Yürüme, yolculuk.

Seyran-gâh: Seyran yeri, gezinti yeri.

Seyr-fillâh: Allah'ta seyr.

Seyyâl: Akıcı, akan; mâyi.

Seyyânen: Bk. Seyyânen.

Seyyârât: Seyyâreler, gezegenler.

Seyyi', seyyie: Kötü, fenâ.

Seyyiât: Seyyiler.

Seyyid: Efendi, sâhipl; Hz. Hüseyin soyundan gelen kimse.

Seyyid-i sâdât: Seyyidler seyyidi.

Seyyidinâ: Efendimiz.

Seyyidü's-sâdât: Seyyidlerin seyyidi; efen-dilerin efendisi.

Seyyie: Kötülük, fenâlik.

Sezâ: Lâyik.

Sibyân: Çocuklar.

Sidâ: Vuruşma, kinlîma.

Siddîk: Pek doğru, sözü doğru kimse; zâhir ve bâtinî birbirine denk olan kimse.

Sîdk: Doğruluk.

Sifat: Nitelik.

Sifat: Sifatlar; nitelikler.

Sifât-ı ma'nevîyye: Mânevî sıfatlar, mânâ sıfatları; Cenâb-ı Hakk'ın hayat ilim, irâde, kudret, kelâm, tekvin gibi sıfatlardır. Sübütî sıfatlar da denir.

Sifât-ı nefsiyye: Nefsine, zâtına âit sıfatlar; Cenâb-ı Hakk'ın vücûd, kidem, beka, vahdâniyet, muhâlefetün li'l-hâvâdis, kı-yâm bi-nefsihî sıfatlardır. Sifât-ı zâtîyye de denir.

Sifât-ı sâire: Diğer sıfatlar.

Sifât-ı semâniyye-i îlahîyye: Sekiz îlahî sıfat.

Sifâtu'llâh: Allah'ın sıfatları.

Sifru'l-yed: Eli boş, mahrum.

Siklet, Siklet: Ağırlık, yük.

Sinâat: San'at, zanânat.

Sirâfet: Sirf olma, hâlislik.

Sîrf: Hâlis, sâde; başka söyle kanışık olmama.

Siyâm: Oruç tutma.

Siyânet, Siyânet: Koruma.

Siyt: İyi olarak anılma; meşhur olma, ün.

Sia: Genîşlik; bolluk.

Sibâ': Yurtıcı hayvanlar.

Sibâ'-i âdiye: Bayağı yurtıcı hayvanlar.

Siccîn: Tabiat âlemi, halk âlemi.

Sicillât: Siciller, kütüklér, dosyalar.

Sigâr-i sînn: Yaş küçüklüğü.

Sîhan: Kalınlık, içi boş şeylerin çapı.

Sîkî: Ağırlık.

Sîlk: İplik; sıra, dizi, yol, meslek.

Sîm: Gümüş.

Sîm-ber: Gümüş göğüslü.

Simsime: İlâbre ve beyâna sağlamayan mârifet, bilgi.

Sîne-i esrâr-i gencîne-i deryâ: Deniz hazırlı-nesi sırlar dolu göğüs ve gönü'l.

Sinîn: Seneler.

Sinn: Yaş.

Sîm ü sâl: Yaş ve yıl.

Sîrâc: Işık, kandil, mum.

Sîrâc-i vehhâc: Yanan, panlıtlı, alevli kandil.

Sîret: Bir kimsenin iç hâli, ahlâki.

Sirkat: Hırsızlık.

Sîtâyiş: Övme.

Sitemger: Zulmeden, haksızlık eden; sitemci.

Sitte: Altı.

- Sivâ:** Gayr, başka; Hak'tan gayr-i şey.
- Siyâdet:** Seyyidlik; efendilik.
- Siyâk:** Sözün gelişî, ifâde şekli; üslûp.
- Siyâk-i beyân:** İfâdenin geliş şekli.
- Siyâset:** Memleket idâresi; politika; terbiye etme, yönetme, idâre. Ölüm cezası verme.
- Siyyânen, Seyyânen:** Eşit olarak, müsâvî sûrette.
- Sohbet:** Bir kimse ile birlikte bulunma ve onunla ülset ve arkadaşlık etme, arkadaşlık.
- Sû:** Kötülük, kötü, fenâ.
- Suâl:** İsteme, dileme, duâ.
- Suâl-i mukadder:** Sorulması muhtemel veya kaçınılmaz olan sual.
- Subh-i sefid:** Beyaz sabah vakti.
- Sudûr:** Sâdir olma; çikma, meydana gelme. Sadırlar; göğüsler.
- Sûfiyye:** Sûfiler, tasavvuf ehli.
- Sûfiyyûn:** Sûfiler.
- Sufret:** Sarılık, sari olma.
- Sûgrâ:** Küçük.
- Suhriyye:** Alay, alaya alma; maskaralık.
- Sûhte:** Yanmış, yanık; softa, medrese talebe-si.
- Suhuf:** Sayfalar. Dört ilâhi kitaptan başka bâzı peygamberlere gönderilen emirleri ihtiâvâ eden eserlere verilen isim.
- Suhûlet, Sühûlet:** Kolaylık; yavaşlık, nâzik muamele; elverişlilik.
- Sû-i ahlâk:** Ahlak kötülüğü, kötü ahlâklilik.
- Sû-i hulk:** Kötü huyuluk.
- Sû-i isti'mâl:** Kötüye kullanma, kötü kullanma.
- Sû-i karîn:** Yakının kötülüği, yakın arkadaş kötülüği, fenâlığı.
- Sû-i tefehhûm:** Yanlış anlama, kötü anlama.
- Sukût:** Düşme, düşüş.
- Sûlb:** Kat, sert.
- Sûlb:** Zürrîyet, sülâle.
- Sûlehâ:** Sâlihler.
- Sultân:** Kuvvet, kudret, otorite; hükümdar, mâlik, gâli; sultan.
- Sultân'ul-muhlisin:** Muhlislerin sultânı.
- Sultân'ül-enbiyâ:** Nebîlerin sultânı.
- Sultân'ü'z-zâkirîn:** Zâkirlerin, zikredenlerin sultânı.
- Sûnûf:** Sınıflar.
- Sûr:** Düğün, ziyâret, şenlik.
- Sûr:** Isrâflî'in üfleyeceği borusu.
- Sûretâ:** Görünüşte, sûret itibâriyle, zâhiren.
- Sûret-bîn:** Sûreti görücü; sâdece diş sûreti gören.
- Sûreten:** Sûret bakımından, sûret itibâriyle.
- Sûret-i tesviye:** Uzlaşma şekli.
- Sûret-i umûniyyede:** Umûmî olarak, genel olarak.
- Sûret-pezir:** Sûret kabul eden, sûret bulan.
- Sûr-i vücûd:** Vücûd borusu.
- Sûrf, sâriyye:** Sûrete ait, görünüşe ait; madâfî, şeklî.
- Sûràbet:** Zorluk.
- Sûûd:** Yükselme.
- Suver:** Sûretler.
- Suver-i berzâhiyye:** Berzâha ait sûretler.
- Suver-i hayâliyye:** Hayâli, halâcîdeki sûretler.
- Suver-i ilmiyye:** İlmi sûretler.
- Suver-i tafsîliyye:** Tafsîl sûretler.
- Sûzân:** Yanan, yakıcı.
- Sûzîş:** Yanma, yakılma, yürek yanığı.
- Sûzâdâ:** Saîdler; saâdet ermîsler.
- Sûbbûh:** Pek çok tesbîh eden.
- Sûbbûh:** (Esmâ-i hûsnâdan) Tesbîhe en lâyîk olan; en çok tesbîh edilen.
- Sûbâha-i vech:** Cenâb-i Hakk'ın vechinin celâli, vechinin yükseligi, nûru.
- Sûbulhât-vech-i vahdet:** Vahdet vechinin yükselikleri, nurları.
- Sûbût:** Sâbit olma; meydana çıkma, var olma.
- Sûferâ:** Sefirler; elçiler.
- Sûfl:** Aşağı, aşağıda olma.
- Sûffî:** Aşağı, aşağıda olan; bayâğı.
- Sûflîyyat:** Sûflîklar; bayâgîklar, aşagılıklar.
- Sûkkân:** Sâkin olanlar; oturanlar.
- Sûknâ:** Oturacak yer, mesken.
- Sûkûn:** Sâkin olma; dinme, dinlenme, sükûnet içinde olma.
- Sûlâfe:** Çamur; soy, döl.
- Sûlüs:** Üçte bir.
- Sûlüsîyyet:** Üçte bir olma, üçte birlik.
- Sûm'a:** Gösteris, riyâ.
- Sûnen:** Sünnetler.
- Sûnnîyye, sünni:** Sünnet ile ilgili, sünnete mensup.

- Sünûh:** Akla gelme, içe doğma; zuhur etme, väki olma.
- Sünûhât:** Kalbe, içe doğan seyler.
- Sûrh:** Kirmizi, kırmızı mürekkep; kırmızı mürekkeple yazılmış konu ve bölüm başlığı.
- Süst:** Gevşek, tenbel, zayıf.
- Sütûn-ı hânnâne:** Ses çıkarılan, inleyen, özle sesleri çıkarılan direk.
- Süüs:** İdareye ve siyâsete çok vâkif; çok siyâsi, çok idâreci.
- Süvâre:** Birinci, bir bineğe binmiş olan.
- Süveydâ:** Kalbdeki siyah nokta.
- S**
- Şabb:** Genç.
- Şabb-ı emred:** Tüylüsüz genç.
- Şâd olmak:** Memnun olmak, sevinmek.
- Şâdân:** Sevinçli, keyifli.
- Şâdi:** Sevinçli olma, memnûniyet, gönüllü hoşluğu.
- Şâfi:** Şefaat eden; şefaatçı.
- Şâfi:** Sîfâ veren, sîfâ verici.
- Şâfiîn:** Şefaatçılardır.
- Şâh (Hî ile):** Pâdişâh, şeh.
- Şâh (Hî ile):** Parça; dal, budak.
- Şâhenşâh:** Şahlar şâhi.
- Şâhî:** Şâha, hükümdâra âit, şâha mensup, şâh ile ilgili.
- Şâhid-bâz:** Güzel oynatan, güzelle oynayan; sevgili ile oynasañ.
- Şâhîh:** Cimri, eli sıkı; harîs; kuskanan.
- Şahne, Şâhne:** İnzibat me'mûru, emniyet me'mûru; zâbita, polis.
- Şâh-râh:** Büyükyol, ana yol, cadde.
- Şâhs-ı vâhid:** Tek bir şâhis.
- Şâhsî, şâhsîyye:** Şâhsâ aâit, şâhîsla ilgili.
- Şâibe:** Leke, kusur, noksan.
- Şâki:** "Saâd"ın ziddi, bedbaht; Allah indinde makbul olmayan; ebedî kurtuluştan mahrum olan.
- Şâkile:** Yaratılış, tynet.
- Şâkird:** Talebe, mûrîd; çırak.
- Şakk etmek:** Yarmak.
- Şâkk, şâkka:** Zahmetli, eziyetli, güç.
- Şâmil:** Şümüllüne alan; içine olan, kaplayan.
- Şâmme (kuvve-i...):** Koklama duyusu.
- Şân = Se'n; Şâni olmak:** İslî olmak, ona yakışır, yaraşır olmak.
- Şâ'at:** Saç, kil.
- Şârâb-ı memzûc:** Başka şey ile karışık içecek.
- Şârik, şârika:** Doğan; parlayan, parlak.
- Şâri:** Din ve kanun vaz'eden; şerîfat getiren, koyan.
- Şâ'sââñî:** Parlaklık, parlıtu.
- Şatane ve şutûnen:** Uzak oldu ve uzak olmak.
- Şath, Şâthiyâyt:** Hakâyika müteallik ve anlaşılmazı güç süfi sözleri.
- Şâtir:** Neş'eli, keyifli, sen.
- Şâyân:** Yakışır, değer.
- Şeb:** Gece.
- Şebâb:** Gençlik.
- Şebah:** Cisim; heykel, kesif cisimden yapılmış süret; şâhus.
- Şebeke:** Ag.
- Şebîh:** Benzer.
- Şecer:** Ağaç.
- Şecere-i kevn:** Kâinat aâacı, varlık aâacı.
- Şecere-i menhiyye:** Yasaklanmış aâac.
- Şeci:** Şecâatlî, cesur.
- Şedâîd:** Sıkıntılar, meşakkatler.
- Şedîd, şedîde:** Şiddetli; sert, katı, sıkı.
- Şedîdü'l-İkâb:** Cezâalandırması şiddetli olan.
- Şef:** Çift.
- Şefekaten:** Şefkat eser-i olarak.
- Şefekaten lî'l-İbâd:** Kulları esirgemek için.
- Şefîyyet:** Çift olma, çiftlik.
- Şehâdet:** Görme, görülmeye.
- Şehâdî, şehâdiyye:** (Âlem-i) şehâdetle ilgili, şehâdete mensup.
- Şehevât:** Sehveter; aşırı istek ve arzular.
- Şehîd:** (Esmâ-i hüsnâdan) Her şeye şâhit olan; hakkıyla görern.
- Şehvet:** Aşırı istek ve arzu; şehvet.
- Şekâ:** Şâki olma; şekâvet, şâkılık.
- Şekâvet:** Şâkılık; "saâdet"in ziddi; Allah indinde makbul olmama; ebedî kurtuluştan mahrumluk.
- Şekk:** Şüphe, tereddüt, zan.
- Şekûr:** Çok süküreden; çok şükre lâyik olan; süküredenlere fazlasıyla karşılığını veren.
- Şekvâ:** Şikâyet.
- Şem:** Mum, balmumu, çerâğ.
- Şem'a:** Mumlu fitil.
- Şemâîl:** Huylar, tabiatlar, tavır ve davranış-

- lar, ahlâk.
- Şemm:** Koklama, koku alma.
- Şems:** Güneş.
- Semsü'l-hakîka:** Hakîkat güneşî.
- Şe'n:** İş, fil, yeni olarak ortaya çıkan iş, hâdisse, vâkiâ, kefiyet, durum, hâl; tecelli.
- Şe'niyyet:** Şe'n olma; gerçeklik.
- Şer:** Şeriat.
- Şerâfet:** Şerefî olma.
- Şer'an:** Şeriat bakımından.
- Şer-i müteşerra:** Vaz' edilmiş şeriat, kânunlaşmış kânun.
- Şer'iyyât:** Şer'i şeyler.
- Şerâit:** Şartlar.
- Şerâre:** Kivîlcim.
- Şerâyi, Şerâi:** Şeriatler.
- Şeref-sâdir:** Şerefle sâdir olan, çikan.
- Şeref-sudûr etmek:** Şerefle sâdir olan, ortaya gelen.
- Şeref-vârid olmak:** Şerefle gelmek.
- Şereh:** Tamahkârlık, aq gözlülük, aşırı hırs.
- Şerh:** Açma, ayırma, açıklama, yorumlama.
- Şerîf, şerîfe:** Şerefî.
- Şerîk:** Ortak.
- Şerîta şerîta:** (Şartlan) birer birer...; (maddeleri) birer birer...
- Şerîli:** Kötü, hayırsız.
- Şermende:** Utanmış, mahcup.
- Şerr:** Kötülük, fenâlik, kötü iş.
- Şerrü'n-nâs:** Nâsin, insanların şerîisi.
- Şer'ullâhi'l-ezher:** Allah'ın en parlak yolu; Allah'a götüren en parlak yol.
- Şes:** Altı.
- Şetât:** Ayrılık, dağmankılık.
- Şevket:** Büyüklük, heybet.
- Seyâtîn:** Şeytanlar.
- Seyâtîn-i racîm:** Taşlanmış, lânetlenmiş şeytanlar.
- Seyhu'l-meşâyîh:** Şeyhlerin şeyhi.
- Seyhu's-şiyûh:** Seyhlerin şeyhi.
- Seyhûhat:** Yaşlılık, ihtiyyârîk.
- Şey'i vâhid:** Bir tek şey.
- Seytanet:** Şeytanlık, uzaklık, uzak olma.
- Şîhne, Şâhne:** İnzibat memuru, emniyet memuru; zâbita, polis.
- Sîkk-i âhar:** Diğer sık, diğer taraf.
- Şîâr:** Alâmet, işaret, iz; ayîncı işaret.
- Şîbh:** Benzerlik, benzeyiş.
- Şîbh-i beşer:** İnsana benzeyen.
- Şîddet:** Fazlalık, sık sık olma, peşpeşe olma, sür'at.
- Şîfâ-i sudûr:** Göğüslerin şifâsı.
- Şîgerf:** Güzel ve latif; irî, kalın; iyi ve yakışıklı; ulu ve muhteşem; şâşılacak şey.
- Şîhâb:** Alev, ateş parçası, kivîlcim; akan yıldız.
- Şîhâbî, şîhâbiyye:** Kivîlcim ile ilgili; akan yıldız ile ilgili.
- Şîkâr:** Av; avlanması; avlanan hayvan.
- Şîkem-hâr:** İskembe yiyen; obur; boğaz tokluğuna hizmet eden hizmetçi.
- Şîken:** Kiran, kırıcı.
- Şîkeste:** Kırk, degersiz.
- Şîkeste ve beste:** Kırk dökük, söyle böyle.
- Şîmâl:** Kuzyey; sol, sol el.
- Şîmşîr-i Hindî:** Hint kılıcı.
- Şînâd:** İşitme.
- Şîr-i garâr:** Parlak, güzel, şatafatlı bir şiir.
- Şîr:** Süt; arslan.
- Şîrâr:** Şeriler, kötüler.
- Şîrif-mâder-zâd:** Anadan doğma tatlı.
- Şîrk:** Ortak koşma, ortaklık.
- Şirket-i müşââa:** Hisseleri ayrılmamış ortaklık.
- Şîtâ:** Kişi.
- Şîve:** Nâz, edâ; tarz, tavır.
- Şöhret-gîr-i âfâk:** Bütün âlemde şöhreti olan.
- Şuâ':** Bir ışık kaynağından yayılan tel ışıkları; ışın.
- Şuâ'-î âfitâb:** Güneş işini.
- Şuğl:** İş, meşgûlîyet.
- Şuğl-i battâlin:** Tenbellerin, eli boşlann işi.
- Şuhîh:** Cimrilik, eli sıtkılık.
- Şuhûd, Şühûd:** Şâhid olma, müşâhede etme, görme.
- Şûr:** Tuzlu; kekremsi; şamata, gürültü.
- Şûr-engîz:** Samatalı, gürültülü.
- Şûrîde:** Perişan, dağınık.
- Şûrrâh:** Şârihler.
- Şûrû', Şûrû:** Başlama.
- Şûrût:** Şartlar.
- Şûûn, Şûûn:** Şe'nler.
- Şûûnât:** Şûûnlar; se'nler.
- Şûûniyye:** Şe'nler ile ilgili.
- Şuyûh:** Şeyhler.

Şübhât: Şübheler; şüpheli şeyler.
Şüca: Cesur, yiğit.
Şuhûd, Şuhûd: Şahit olma, müşâhede etme, görme.
Şükren-li-n-niam: Nîmetlere şükür olarak.
Sûrb: İçme.
Sûrb-i hamr: Şarap içme.
Şürefâ: Şerifler; Hz. Peygamber'in torunu Hz. Hasan soyundan gelenler.
Sûrû', Sûrûf: Başlama.
Sûrûk: Güneşin doğması.
Sûrûr, Sûrûr: Serler.
Sûûn, Sûûn: Şe'üler, filler, işler, hâdiseler.
Sûyû': Yayılmış, sâyi olma.
Sûyûh: Şeyhler.

T

Taab: Yorgunluk; sıkıntı, eziyet, zahmet.
Taacüb: Şaşma, hayret etme.
Taacübün: Taaccüp ederek, şaşarak.
Taaddi: Sinin aşma, öteye geçme; saldırma; zulm etme.
Taaddüd: Çoşgalma.
Taaddüd-i zevcât: Birden fazla kadınla nikâhlanma; zevcelerin çokluğu.
Taaffün: Çürüyüp kokma.
Taahhûr: Geri kalma, geride olma, sonra gelme.
Taakkul: Akletme, aklı erdirme, düşünme.
Tâakub-ı tezelzülât-ı arzîyye: Arzda zelzelerin pesspe olması, birbirini takip etmesi.
Taalluk: Alâkası olma; ilgi, ilişik.
Taallukat: Taalluklar.
Taallüm: Öğrenme, bilgi edinme, öğrenim.
Taallüv: Yükselme, yükselme.
Tâam: Yemek.
Taammüm: Umûm olma, umûmleşme, ya-yılma.
Tââmûl-ı kimyevî: Kimyevî oluşum, tepki-me, reaksiyon.
Taannûd: İnat etme, direnme.
Taarruf: Öğrenme.
Taarruz: İlisme, sataşma; saldırma.
Tââruf, Teâruf: Birbirini tanıma; tanışma, blişme.
Tââruz, Tearuz: Birbirine zıt olma, muhâlif olma.

Taaşşuk: Âşık olma.
Tâât: Tâatler; itâat etmeler; ibâdetler.
Taattuf: Esirgeme, acıma, merhamet et-me.
Taattuş: Sıddetle, fazlaca isteme, arzu etme; susama.
Taayyünât: Zâhir olma, belirme, meydana çıkma-ma.
Taayyünât: Taayyünler, meydana çekmalar, belirme.
Taayyüs: Yaşama, geçinme.
Taazzum: Kibirlenme, büyülüklük taslama.
Taazzûz: Aziz ve şerefli olma; kendini aziz ve şerefli addetme.
Tâb: Güç, kuvvet, tâkat; ışık, parlaklık; hara-ret.
Tab: Tabiat, huy.
Tab'an: Tabiat îlbâriyle.
Tabakât: Tabakalar.
Tabakâtü'l-arz ilmi: Jeoloji.
Tâbân: Işıklı, parlak.
Tâbâyi: Tab'lar; tabiatlar; (dört) tabiat.
Tabh: Pişirme, kaynatma.
Tabh-ı taâm: Yemek pişirme.
Tâbi'i: Uyan, boyun eğen, bağlı kalan, birinin emri altında bulunan.
Tâbib: Doktor.
Tâbib-i hâzik: Usta, işinin ehli doktor; hakî-kî mürist.
Tâbib, tabîyye: Tabiata mensup, tabiatla ilgi-li.
Tâbiyyûn: Tabiatçılar.
Tâ'bîr: Yorumlama.
Tâbiş: Parlayış, panldayış.
Tabl: Davul.
Tâ'cîl: Acele ettirme, öne aldırma.
Tâ'cîn: Hamur yapma, yogurma, hamur hâline getirme.
Tâcir: Tüccâr.
Tâ'dâd: Sayma.
Tâ'dîd: Sayısını artırma, çoğaltma.
Tadîl: Daâlête düşürme, doğru yoldan çıkar-ma.
Tafassul: Fasılara ayrılma, tafsîl edilme, bö-lümlemme.
Tafazzul: Faziletli olma; üstün olma, üstün-lük.
Tafđîl, Tafzîl: Üstün tutma, daha faziletli ad-detme, üstünlük verme.

- Ta'fin:** Taaffün; çürüyüp kokma, kötü koku çıkarma.
- Tafsîlen:** Tafsîl îtibâriyle, tafsîli olarak, mu-fassal olarak, tefferruati olarak.
- Tâğı:** Tuğyan eden; âsi, azgın.
- Tâgût:** Kayıptan haber veren büyüğün; şeytan; put.
- Tagayyür, Tegayyür:** Değisme, başkalaşma.
- Tagdiye:** Gidâlandırma, besleme, gidâ verme.
- Tağıt:** Yanılmama; yanılışını çıkarma.
- Taglitât:** Yanıltımlar.
- Tagyîb:** Gaib olma; kaybolma, kaybetme.
- Tagyîr:** Değiştirme.
- Tahaddîs:** Hâdis olma, sonradan ortaya çıkmama.
- Tahaffuz:** Kendini muhâfaza etme, koruma; korunma, sakınma.
- Tahakkuk:** Gerçekleşme; tahkîk suretiyle elde etme, hakikatine erişme.
- Tahallî:** Süslenme.
- Tahalluk:** Ahlâklanma.
- Tahallus:** Halâs bulma; kurtulma.
- Tahallüf:** Değisme, değişik olma, başka türlü olma; geride kalma, arkada kalma; uygun gelmemе.
- Tahallûl:** Halel bulma, bozulma; araya girmeye, nüfuz etme.
- Tahallûl:** Hulûl etme, girme.
- Tahâret:** Temizlik.
- Taharrî:** Arama, araştırma, araştırılma.
- Tahassun:** Müdâfaa için kaleye çekilme, istihkâma çekilme.
- Tahassûl:** Hâsil olma, netice olarak ortaya çıkma.
- Tahassûr:** Hasret çekme, istediği şeyi ele geçiremediği için üzülme.
- Tahattur:** Hatırlama.
- Tahattut:** Çizgi çizme, plan çizme.
- Tahavvûl:** Bir halden başka bir hâle gitme, değişme.
- Tahayyûr:** Hayrete düşme, hayranlık.
- Tahayyûz, Tehayyûz:** Yer tutma, mekân işgal etme.
- Tahdîd:** Hudut tâyin etme, sınırlama.
- Tahdîs:** Bahsetme, söyleme.
- Tahfîf:** Hafifletme; yükünü azaltma.
- Tâhir, tâhire:** Temiz.
- Tahiyyât:** Selâmlar; namazda okunan "et-
- Tahiyyât" duâsı.
- Tahkîk:** Gerçekleştirme; gerçekini, hakikatini araştırma; hakîkatini ele geçirme, hakikat ve aslına erme.
- Tahkîkan:** Gerçekten.
- Tahlîl:** Analiz.
- Tahlîs:** Kurtarma.
- Tahlîl:** Karıştırma.
- Tahmîd:** Hamdetme.
- Tahmîk:** Ahmak olduğunu söyleme.
- Tahmîl:** Yük yükleme.
- Tahrîc:** Çıkarma; Hz. Peygamber'in hadisini kitabında rivâyet etme.
- Tahrîf:** Değiştirme, bozma.
- Tahrîk:** Hareket ettirme.
- Tahrîf:** Yazma.
- Tahrîs:** Hürsländirme.
- Tahrîz:** Kuşkurtma.
- Tahsiy:** Kale gibi sağlamlaştırma.
- Tahsîl:** Hâsil etme, ele geçirme, elde etme; öğrenme.
- Tahsîn:** Güzelleştirme; güzel bulma, takdir etme.
- Tahsînen:** Güzel bulup takdir ederek; beğenerek.
- Tahsiye:** Haşıye yapma, not düşme.
- Tâht:** Alt.
- Tahvîf:** Korkutma.
- Tahyîl:** Hayâl ettirme, hayâl ve fikre getirme, tahayyûl.
- Tahzîr:** Sakındırma, men' etme, yasaklama.
- Tâ'i:** İtâat eden boyun egen.
- Tâib:** Tövbé eden.
- Tâife:** (Mutasavvîf vs. gibi bir mesleğe mensup) topluluk.
- Tâiîn:** Tâi'ler; itâat edenler.
- Tâin, tâîne:** Ayıplayan, kusur gören; iftirâ eden.
- Tâk:** Kubbe, künbet.
- Takallüb:** Başka bir kalıba gitme, değişme, döème, gevrilme.
- Takallûs:** Kasılma, büzülme, sertleşme.
- Takarrüb:** Yanaşma, yakınlık, yakınlaşma.
- Takavvî:** Kuvvetlenme.
- Takayyûd:** Kayıtlanma; bir kayıt ile bağlı olma, bağlanma.
- Takâzâ, Tekâzâ:** Talep, istek.
- Takbîh:** Kabîh görme.

- Takbil:** Öpme.
- Takdîr:** Kیمیت bicme; bir değer tâyin etme.
- Takdîs:** Mukaddes kılma; temiz ve ârif kılma; Cenâb-ı Hakk'ı zâtına läiyik olmayan şeylerden tenzih etme.
- Taklîb:** Kalbetme; çevirme, döndürme, değiştirmeye.
- Takrib:** Yaklaşurma.
- Takrîr:** Anlatma, anlatış; yerleştirmeye; sağlama.
- Taksim:** Bölme, kısımlara ayırma.
- Taksîr:** Bir şeyi eksik veya kusurlu yapma, bir şeyi yapabilecekken yapmama; kusur etme; kusur, suç; kusatma.
- Taktîr:** Damla damla akitma, dökme; damitta, imbiğen çekme.
- Takyîd:** Kayıt ve şartta bağlanma, mukayyed kılma ("îtlâk"ın ziddi).
- Talâkat:** Güzel konuşma, düzgün söz söyleme; güler yüzüslük.
- Taleb:** İsteme, istek, arzu.
- Taleben:** Talep ederek, isteyerek.
- Tâlîh, tâliha:** Yaramaz, faydasız, kötü.
- Tâlî:** Tulû' eden; doğan; tâlîh, kismet.
- Tâlib:** İsteyen, mürid, talebe.
- Tâ'lîk:** İliştirme, bağlama, asma, takma, tesbit etme.
- Tâ'lîm:** Öğretme, ilim verme, bildirme.
- Tâ'm:** Yeme; tad, lezzet, zevk.
- Tama' :** Doymazlık, açgözlülük; hırs.
- Tâ'mîk:** Derinleştirme; esâsına varacak şekilde inceleme.
- Tâ'mîm:** Umûmleştirmeye.
- Tâmm, tâmme:** Eksiksiz, noksansız, tam, bütün; olgun, mükemmel.
- Tâmmu'l-hilka:** Hilki tam; yaratılışı tam ve mükemmel olan.
- Tâmmu'l-a'zâ:** Uzuvlan, organları tam olan.
- Tâ'n:** Ayiplama.
- Târ u pûd:** Çögzü ve atku, arıç ve argaç.
- Târ, iplik:** dokumada uzunluğuna atılan iplik.
- Tarab:** Sevinçlilik, şenlik, coşkunluk.
- Tarab-engîz:** Nes'e veren, coştururan.
- Târâc:** Yağma; talan; yağma etme.
- Tarafeyn:** İki taraf.
- Tarassud:** Gözetme, gözleme.
- Tarattub:** Rutûbetlenme.
- Tarâvet:** Tâzelik.
- Tard:** Kovma, sürme, uzaklaştırma.
- Tareyân:** Târf olma; anz olma, ansızın ortaya çıkmaya.
- Terfetü'l-ayn:** Bir göz açıp kapama müddeti.
- Tarh:** Çıkarma.
- Tarh-ı kibir:** Kibri çıkanın atma.
- Târik:** Gecceleyin parlayıp hemen kaybolan işik; sabah yıldızı.
- Tâ'rîf:** Öğretme, bildirme, tanıtma; târif.
- Târî olmak:** Anz olmak; ansızın ortaya çıkmak.
- Târîf:** Yol.
- Tariyyât:** Ansızın gelen şeyler (belâ vs.)
- Tarrâr:** Yankesici.
- Tarz:** Şekil, yol, sûret.
- Tarziye:** Radyâllâhü anh, anhüm... (Allah ondan, onlardan râzi olsun!) duâsına söyleme.
- Tasaddî:** Girişme, başlama, teşebbüs.
- Tasadduk:** Sadaka verme.
- Tasaddur:** Baş köşeye oturma, en başta oturma.
- Tasallut:** Musallat olma; sataşma; hükmü ve tasarrufu altına alma.
- Tasallüb:** Katılışma, sertleşme.
- Tasannu:** Yapmacık.
- Tasannuan:** Yapmacıklı olarak, gösteriş yaparak.
- Tasarruf:** İdâre etme, kullanma; sâhiplik ve mâlik olma.
- Tasarrufât:** Tasarruflar.
- Tasa'u'd:** Yukarı yükselme; buharlaşıp yükselseme.
- Tasavvur-pezîr:** Tasavvur kabul eden; tasavvur edilebilir.
- Tasfiye:** Saflaştırma, temizleme, arındırma.
- Tashîh:** Düzeltme.
- Tashîhât:** Tashîhler; düzeltmeler.
- Tashîh-i nûshateyn:** İki nûshayı sahîh kılma; iki nûshayı karşılaştırma.
- Tâsi' :** Dokuzuncu.
- Tâsîd:** Yukarı çıkarma; ısıtarak buharlaşturma.
- Taslît:** Musallat etme; hâkim kılma, tasarrufuna alma.
- Tasnî:** Yapma, uydurma, yakıştırma.
- Tasnîfât:** Tasnifler; tasnîf edilmiş eserler.
- Tasrif:** Tasarruf etme, idâre etme, (füll) çek-

- me.
- Tasfir:** Sızıldama, sızıldanma, inleme sesi; gitri vs. gibi ses.
- Tastır:** Satır hâline koyma; yazma.
- Tatihur:** Temizlenme.
- Tatbik:** Uydurma, yakıştırma; karşılaşılma, mukâbele, mükontakte; uygulama.
- Tathîr:** Temizleme.
- Ta'tîl:** Durdurma, faâliyetten alıkoyma; muatalîl kılma, nefy etme, yok sayma; Allah'ın sıfatlarını nefy etme.
- Ta'tîl-i şeriat:** Şer'i hükümleri yok sayma.
- Tatlik:** Boşama.
- Tatvîl:** Uzatma.
- Tatyib:** Hoşnut etme, gönlünü alma, iyi davranışma.
- Tatyib-i hâtür:** Gönlünü alma.
- Tav:** Gönüllü olarak yapma ve itaat etme.
- Tav'an:** İsteyerek, gönüllü olarak.
- Tavassut:** Aracılık etme; vasatta, ortada bulunma.
- Tavazzuh:** Vuzûh kazanma, vâzih olma; açıklanma.
- Tavîl:** Uzun.
- Tavîle:** Ahi, tavla.
- Tavr:** Hal, durum; Fr.: Modalité.
- Tavran-ba'de-tavr:** Bir tavirdan bir tavrı, bu tavirden sonra başka bir tavrı.
- Tavsît:** Vâsita kılma; aracı kılma, vasat kılma.
- Tavtie:** Anlatılacak şeyi destekleyecek şekilde önceden bâzı şeyler söyleme.
- Tavzîh:** Açıklama, vâzih kılma.
- Tayarân:** Uçma.
- Tâ'yîb:** Ayiplama; ayaklı ve kusurlu hâle koyma.
- Tâ'yîn:** Belirli kılma, belirtme.
- Tâ'yîn:** Tayin, erzak, maîset.
- Tâ'yîb-i sefine:** Gemiyi kusurlu hâle koyma, delme.
- Tayyîb, tayyîbe:** Güzel, iyi, hoş, faziletli, temiz.
- Tayyîb:** Güzel, hoş, iyi, faziletli.
- Tayyîbat:** Tayyibler; iyi ve hoş şeyler; temiz kızadınlardır.
- Tazarru':** Tevâzu ile yalvarma.
- Tâ'zîb:** Azap verme, eziyet etme.
- Tâzîyâne:** Kırbaç, kamçı; vâsita, sebep.
- Ta'ziye:** Baş sağlığı dileme.
- Teâli:** Yükselme, ululanza.
- Teâmî:** Görmemе, kör olma; görmez gibi davranışma.
- Teazzüt:** Azılı olma, kudret ve üstünlük.
- Tebâdûr:** Ansızın aklâ gelme.
- Tebahhûr:** Buharlaşma.
- Tebahhûrât:** Buharlaşmalar.
- Tebaiyyet:** Tâbi olma; uyuma.
- Tebâud:** Uzaklaşma.
- Tebdîl:** Değiştirme, başka bir hâle koyma.
- Tebean:** Tâbi olarak, uyarak.
- Tebeddül:** Değişme, başka bir hâle girme.
- Tebellûğ:** Anlayıp alma, kabul etme.
- Teberrîd:** Soğuma.
- Tebevvîl:** İşeme.
- Teb'îd:** Uzaklaşılma, uzağa sürme.
- Teb'îz:** Parçalanna ayırma, kısım kısım ayırmaya, parçalara bölmeye.
- Tebşîr:** Müjdeleme.
- Tebîyîn:** Beyân etme; açıklama.
- Tebzîr:** Saçma, saçılı savurma.
- Tecâvûz:** Ötesine geçme, aşma; ileri gitme.
- Tecdîd:** Yenileme.
- Tecdîd-i vuzu'd:** Abdest yenileme.
- Teceddüd:** Yenilenme, yeniden olma, tâzelene me.
- Tecelli:** Görünme, zâhir olma; zuhûr.
- Tecemmûl:** Güzelleşme; süslenme, süs.
- Tecerrûd:** Mücerred olma, tecrib edilme; soyluma.
- Tecezzî:** Cüz' cüz' olma, cüz'lere ayrılma, bölünme, parçalanma.
- Techîl:** Câhilîğini ortaya koyma, câhil olduğunu söyleme.
- Tecliye:** Cilâlama, cilâ verme.
- Tecrîd:** Mücerred kılma; soyma.
- Tecrif:** Cerh etme; yaralanma; cürütme, redetme, kabul etmeye.
- Tecrîm:** Suçlama, cezâlandırma.
- Tecribetân, Tecribetben:** Tecrübe ederek, sinayarak, deneme yoluyla.
- Tecsim:** Cisimlendirme, cismânîleştirme, maddî bir vücut verme.
- Tecvîf:** Oyma, oyuk hâle koyma; oyuk yer, boşluk, içi boş olma.
- Tecvîz:** Câiz görme, cevaz verme; mümkün görme.
- Teczie:** Cüzlere ayırma, parçalama, parça par-

- ça bölme.
- Tedâbir:** Tedbirler, çareler.
- Tedâbur:** Arkasını dönme.
- Tedârik-i lafz:** Söz araştırp bulma, söz yetiştirmeye.
- Tedbîr:** İdâre etme; yönetme; tasarruf etme, kullanma; çare, yol.
- Tedbîrât:** Tedbirler.
- Tedebûr:** Bir şeyin sonunu, hakikatini düşüreme.
- Tederrük:** Derece derece ilerleme.
- Tederrüs:** Ders alma, ders alarak okuma.
- Te'dîb:** Edeblendirme, terbiye etme.
- Te'dîb-i nüfûs:** Nefisleri terbiye etme.
- Tedkîkât:** Tedkikler, incelemelet, araştırma-lar.
- Tedîs:** Asıl durumunu göstermeyip saklama; saklama, örtme; aldatma, hile.
- Tednîs:** Kirletme.
- Tedrîc:** Dereceleme; derece derece ilerleme, ilerletme; azar azar hareket etme.
- Tedîcîen:** Derece derece; yavaş yavaş.
- Tedîcî:** Derece derece; yavaş yavaş.
- Tedrîs:** Ders okuma; öğretim.
- Tedvîr:** Döndürme, çevirme, değiştirmi, yuvarlak şekilde sokma.
- Teemniîl:** Etraflıca düşünme.
- Teennî:** Yavaş hareket etme, yavaşlık; dik-katte ve acele etmeden davranışma.
- Teessîir:** Tesirlenme, bir tesiri kabul etme.
- Teevvûh:** Åh etme, inlemeye.
- Teevvûl:** Te'vil edilme.
- Teyyîyd:** Te'yîd olunma; kuvvetlenme, des-tekenme; sağlamlaşma.
- Tefahhus:** Araşturma, soruşturma, inceleme.
- Tefahhusât:** Tefahhuslar; inceleyip araştırma-malar.
- Tefâhür:** Öğünme.
- Tefakkud:** Arayıp soruşturma, araştırma.
- Tefâsîl:** Tefsîller.
- Tefâsîr:** Tefsîrler.
- Tefattûn:** İdrak, anlama, kavrama.
- Tefâvîüt:** Farklı olma, değişik olma; fark, farklılık.
- Tefâzûl:** Daha faziletli olma, üstün olma; farklı olma; üstünlük; daha fazla olma, zı-yâdelik.
- Tefazzûl:** Fâzil, faziletli olma; üstünlik, üs-tün olma.
- Teferrûg:** Fâtiç olma; kurtulma, vazgeçme.
- Teferruk:** Farklı olma, farklılaşma, ayınma.
- Teferrûc:** Aşılma, ferahlama; gezintiye çıkışma, gezinti.
- Teferrûd:** Tek olma, yalnız kalma; benzersiz olma.
- Teferrûs:** Fırâsetle anlama, derinliğine kavrama, düşünerek doğru bir şekilde anlama, sezme.
- Tefessûd:** Fesâda uğrama; bozulma, yok olma.
- Tefessüh:** Çürümeye, kokuşma.
- Tefevvûk:** Fekvînde olma; üstün gelme, üstün olma.
- Tefhîm, Tefhîm (Hi ile):** Büyük sayma, ululama, tâzim etme.
- Tefhîm (He ile):** Fehm ettirmeye; anlatma, bildirme.
- Tefîrîd:** Fert kilma, tek kilma.
- Tefîrîl-i vüciûd:** Varlığı fert (tek) kilma.
- Tefîrik:** Ayırma, seçme; farklı kilma, farklı olma; "fark" ve "teftîka" hâline koyma.
- Tefrika:** Farklı olma, fark; aynılık; ayınma; ikilik, çokluk; "Cem" ve "cem'iyyet" mukâbilî.
- Tefrit:** Ortanın aşağısında aşırı gitme (ifrâtin ziddi), çok az yapma.
- Tefîş:** Sorup araştırma, inceleme, muâyene etme.
- Tefvîz:** Havâle etme, uhdesine verme.
- Tegâbûn:** Birbirini aldatma, aldanma.
- Tegâfûl:** Görmemezlikten gelme, göz yumma.
- Tegannî:** (Mûsikî eseri) okuma, söyleme.
- Tegavvut:** Büyük abdestini yapma.
- Tehabbübem:** Sevgiden dolayı, sevgî eseri olarak.
- Tehaddüs, Tahaddüs:** Hâdis olma; sonrasında meydana gelme.
- Tehallîf:** Muhâlîf olma; uygun olmama, de-gişiklik gösterme.
- Tehevvür:** Öfkelenme.
- Teheyyü:** Hazırlanma.
- Tehîf:** Boş, boşuna.
- Te'hîr:** Geriye bırakma, sonraya bırakma, geçiktirmeye, gecikme.
- Tehîyye:** Hazırlama.

- Tehlî:** "Lâ ilâhe illallâh" deme, kelime-i tevhîd söyleme.
- Tehzîb:** İslâh etme, düzeltme, temizleme.
- Tekâbü'l:** Mütekâbil olma; karşı karşıya olma, karşılıklı olma.
- Tekâlîf:** Teklîfler; mükellefiyetler, sorumluluklar.
- Tekallüb:** Başka bir kalıba girme; değişme, dönme, çevrilme.
- Tekâmûlât:** Tekâmüller, olgunlaşmalar, gelişmeler.
- Tekârûr:** Takıntılar; anlatmalar, yazılı bildirme-ler.
- Tekarrib:** Yaklaşma.
- Tekâsûf:** Kesifleşme; yoğunlaşma.
- Tekâsûl:** Tenbellik etme, tenbellik, ilgisizlik.
- Tekâyyûd:** Kayıtlanma; bir kayıt ve sarta bağlanması, mukayyed olma, mütlak olma-ma.
- Tekâzâ, Takâzâ:** Talep, istek.
- Tekbîre-i ihrâm:** Namaza başlarken alınan iftitah tekbîri.
- Tekbebûr:** Kibirlenme; büyüklenme.
- Tekkefûl:** Kefil olma.
- Tekellîf:** Zorlama, yapmacık, özenti.
- Tekellîüm:** Konuşma.
- Tekessür:** Çoğalma.
- Tekevvün:** Olma, oluşma, var olma, meyda-na gelme.
- Teklîf:** Mükellef kılma; yapılmasını isteme, yükümlü kılma.
- Teklîf-i ilâhi:** Allah'ın kıldan yapmasını istemesi, yükümlü kılması.
- Tekmîl:** Kemâle erdirme; tamamlama, bitirmeye, olgunlaşturma.
- Tekmîl-i nüfüs:** Nefisleri kemâle erdirme.
- Tekrîr:** Tekrar etme, tekrarlamâ.
- Tekşîr:** Kesir kılma; çoğaltma.
- Tekvîn:** Vücûda getirme, var etme, yaratma.
- Tekzîb:** Yalanlama.
- Telâffi-i mâ-fât:** Elden kaçırılan şeyi karşılaşma; kaybedilen şeyi telâffi etme.
- Telâkî:** Mülâkî olma; kavuşma.
- Telakkî:** Alma, kabul etme; öğrenme.
- Telattuf:** Latif olma, latifleşme; lutf ile âmele etme.
- Telbîs:** Sûret-i haktan görünüp aldatma, hile yapma, şüpheye sürükleme, karıştırma;
- bir şeyi olduğundan başka gösterme.
- Telebbüs:** Giyme, giyinme.
- Telef:** Yok etme, öldürme; boş yere harcama.
- Televvün:** Renkten renge girme, renk değiştirmeye; kararsızlık; temkin hâlinin ziddi.
- Telezzüz:** Lezzet alma.
- Telfîk:** Birlestirme, toplayıp bir araya getirme.
- Telhis:** Hülâsa etme, hülâsa.
- Te'lîf:** Uzlaşturma, bağıdaştırma; banıştırma; toplama.
- Telkîh:** Aşlama, aşı yapma.
- Telkîn:** Söz söyleyip anlatmak, öğretmek.
- Telkînât:** Telkînlər.
- Telvîn:** Renk verme boyama, sâlikin bir hal-den bir hâle girmesi, değişim; ziddi: Temkin.
- Temâsûl:** Benzeşme, benzeyiş.
- Temâşâ-gâh:** Temâşâ yeri.
- Temâşâ-ger:** Temâşâ eden; seyirci.
- Temidîd:** Uzatma.
- Temeddûh:** Kendi kendini medh etme, ögüne-me.
- Temeddûhan:** Temeddûh olarak.
- Temekkün:** Mekân tutma, yerleşme.
- Temellük:** Mülk edinme, kendine mal etme, sahib olma.
- Temelliük:** Yaltaklanma.
- Temenniyât:** Temenniler.
- Temessûl:** Bir şekil ve sürete girme, cisimlenme; benzeşme.
- Temettû':** Kâr etme, kazanma; kâr, fayda.
- Temevvücât:** Dalgalanma.
- Temevvücât:** Temevvücler; dalgalanmalar.
- Temeyyüz:** Farklı olma, farklılaşma, farklılık, ayılma.
- Temhîd:** Bildirme; yaygıyı yayma; bir şeyi düzeltme, İslâh etme; bir çeşit önsöz.
- Temlîk:** Mülk olarak verme, mülk sahibi etme.
- Temsîl:** Bir süret ve şekele büründürme; benzette; örnek verme; sembolle söyleme, sembol.
- Temyîz:** Ayırma, tefrik etme, ayrılmâ.
- Ten:** İnsan vücidü, gövde, beden.
- Tena'um:** Nîmetlenme; nîmet içinde yaşama.
- Tenâhî:** Sonu olma, son bulma, bitme.
- Tenâkûs:** Azalma, eksilme.
- Tenâkûr:** Birbirine yabancı olma, birbirini ta-

- nûmâma.**
- Tenâşür:** Yardımlaşma.
- Tenâşüh:** Rûhun bir bedenden diğer bir beden geçmesi.
- Tenâşül:** Doğup üreme, türeme.
- Tenâşül-gâh:** Üreme yeri.
- Tenâvü'l:** Alıp yemek.
- Tenâzür:** Birbirinin karşısında olma, birbirine muâkib olma.
- Ten-dürüst:** Sağlam vücutlu, sağlam.
- Tenemtmü:** Gelişip büyümeye.
- Tenevvü':** Nevilense; çeşit çeşit olma, değişik olma.
- Tenevvü'-i emâkin:** Mekânın değişik olması.
- Tenevvü'-i evzâ':** Vaz'lann, durumların değişik olması.
- Tenevvü'-i ezmân:** Zamanların değişik olması.
- Tenezzüh:** Gezinti; nezih olma, temiz ve pâk olma.
- Tenezzüh-gâh:** Gezinti yeri.
- Tenezzül:** İnme; alçalma.
- Tenezzülen:** İnerek, inmek suretiyle.
- Tenezzülât:** Tenezzüler.
- Tenfir:** Nefret etmeye.
- Tenfîs:** Nefes verme, nefesi dışarı verme, nefeslenme, nefesini teneffüs etme.
- Tenfîz:** Nâfîz kılma; hükümlü yürütme ve yerine getirme.
- Ten'îm:** Nîmetlendirme, nîmet verme.
- Te'nîs:** Ünsiyet verme, alıştırma.
- Ten'ît:** Sifatlandırma, tavşîf etme.
- Tenkîr:** Tanınmayacak hâle getirme; bir keli-meyi nekre yapma, yâni harf-i târifîsiz hâle getirme.
- Tenvî':** Nevilendirme, nevilere ayırma.
- Tenvîr:** Nurlandırma, aydınlatma.
- Tenzîh:** Noksan ve çırkinlikten berî kilma; Alâhâ'l her türlü noksanlardan ve yaratılışların vasıflarından berî kilma.
- Tenzîhen:** Tenzîh olarak, tenzîh suretiyle.
- Tenzîl:** Tedrici olarak indirmeye, parça parça indirmeye.
- Ter ü tâze:** Yaş ve tâze.
- Terâcîm:** Tercümerler.
- Terâcîm-i ahvâl:** Hal tercümeri; biyografi-ler.
- Terakkî:** Yükselme; ilerleme.
- Terâkkîyat:** Terakkiler, ilerlemeler.
- Terbiye-kerde:** Terbiyesi altında bulunmuş, terbiye edilmiş.
- Tercîh-i bilâ-müreccâh:** Kendisine tercîh edilen olmaksızın tercîh etme; sebepsiz tercîh, sebepsiz üstün tutma.
- Tereddüd-âmîz:** Tereddüde kanışık; tereddüdü, kararsız, kararsızlık veren.
- Terehhüb:** Râhîb olma, ruhbanlık.
- Terekkûb:** Mürekkep olma; kanışık birleşme.
- Terekküben:** Tereküp ederek, birleşerek.
- Teretüb etmek:** Aît olmak; alâkadar etmek, düşmek; gerekmek.
- Tergîb:** Arzu ettirme, isteklendirme.
- Terkîb:** Birleştirme; sentez.
- Terkîm:** Yazma, işâretleme.
- Tersân:** Korkan, korkak.
- Tersim:** Resm etme, resmini yapma; şekil verme.
- Tesâmîn:** Sağılmış gibi davranışma duymazlıktan gelme.
- Tesâmîf:** Tasnîf edilen eserler, kitaplar.
- Tesâvî:** Müsâvî olma; eşit olma, eşitlik.
- Tesbîh:** Allah'ı imkân âlemine ait niteliklerden tenzîh ve takdîs etme; "Sûbhâna'llâh" deme.
- Tesbihân:** Tesbîh suretiyle, tesbîh olarak.
- Tesbîhât:** Tesbîhler.
- Tese'ül:** İsteme, dileme, dilenme.
- Teseffîül:** Aşağı inme, aşağı olma.
- Teselsûl:** Zincirleme gitme, zincirleme.
- Tesettür:** Örtünme, gizleme.
- Teshîf:** Akılın az olduğunu söyleme.
- Teshîl:** Kolaylaşturma.
- Teshîn:** Isıtma.
- Teshîr:** Müsaâhhar kılma, emrine âmâde kılma; emrine alma, boyun eğdirme.
- Te'sîrât:** Te'sîrlər.
- Tes'îd:** Mes'ûd kılma.
- Teskîn:** Sâkin kılma, yâyiştirme.
- Teskîn-i atş:** Susuzluğu yâyiştirme.
- Teslîk:** Seyr ü sülük yapturna; yola koyma.
- Teslîm:** Selâm verme, selâmet dileyerek duâ etme.
- Teslîmât:** Teslimler; selâm vermeler; selâmet dileyerek duâ etmeler.
- Tesmiye:** İslimlendirme.

- Tesniye:** İkileme, iki kılma; iktili olma; ikti, iktilik.
- Tesviye:** Düz etme; düzgün yapma, düzeltme.
- Tesviye-i cidâr:** Duvannın düzeltilmesi.
- Teşa'ub:** Şübelenme, şübelere ayrılmak, kollarla ayrılmak.
- Teşbih:** Benzetme; Allah'ı yaratılmışlara benzetme.
- Teşfid:** Şiddetlendirme, şiddet ve kuvvet verme; arturma.
- Teşebbühen:** Benzemeye çalışarak, benzeyerek.
- Teşebbüüs:** Yapılaşma, girişme.
- Teşeddûd:** Şiddetlenme, artma.
- Teşekkülât:** Teşekkürler; meydana gelişler, şekillenmeler.
- Teşettüt:** Parçalanma, dağılma.
- Teşevvîş:** Karmakanışık ve dağınık olma, karışıklık.
- Teşmî:** Bal mumuna batırma, mumlama.
- Teşmîl:** Şâmil kılma, şümûlüne alma; yayma, içine aldırma.
- Teşmîlen:** Teşmîl ederek; şümûlüne alarak.
- Teşne:** Susamış, istekli, arzû eden.
- Teğnegan:** İstekiller.
- Teşnelik:** Çok istekli olma.
- Teşnî:** Ayıplama.
- Tesrif:** Şeriat koyma.
- Tesrif:** Serefleştirmek, şeref verme.
- Tesrif (İlm-i...):** Anatomi.
- Tesrihan:** Anatomi ilmine göre.
- Tesrik:** Ortak kılma; şirk koşma.
- Tesvîş:** Karıştırma, bulandırma; karışıklık, iç karışıklığı.
- Tesvîsat:** Tesvîşler.
- Tetâli:** Peş peşe olma; aralıksız birbirini ardından gelme, tetâbu'.
- Tetebbu':** İnceleme, geniş bilgi edinme.
- Tetemmûm:** Tamamlanma.
- Tetmîmen îl-fâide:** Faydalı olan bu kısmı tamamlama olarak.
- Tevâbi:** Tâbi olanlar; bir merkeze bağlı olanlar; peykler, uydular.
- Tevâfuk:** Uyma, uygun gelme.
- Tevaggul:** Bir işe uğraşma.
- Tevahhus:** Yalnızlıktan korkma, ürkme.
- Tevakkî:** Sakınma, çekinme, korunma.
- Tevakkû:** Bekleme, umma, arzû etme.
- Tevakkuf:** Durma, bekleme; bağlı olma; bir konuda hüküm ve kanâatını belirtmeme.
- Tevâflî:** Birbirî arkasından gelme, peş peşe gelme, devam etme.
- Tevâlûd:** Doğma.
- Tevârîh:** Târihler.
- Tevâriûs:** Mîras yoluya eline geçme; mîras yoluya birinden diğerine geçme.
- Tevâtûr:** Pek çok kimse tarafından rivâyet edilme.
- Teva'ud:** Vâid etme; cezâ ile korkutma, tehdit etme.
- Tevazzu':** Vaz'edilme, konulma, konuluş.
- Tevbî:** Tekdir, azarlama.
- Tevcîh:** Yönlendirme.
- Tevdî:** Emânet etme.
- Teveccûh:** Çevrilme, yönelme, doğrulma; güler yüz ve yakınılık gösterme.
- Teveddûd:** Sevgi, dostluk.
- Tevehhûm:** Vehm etme; var zannetme.
- Tevehhûmât:** Tevehhûmler; vəhm etmeler; var zannetmeler.
- Tevelli:** İdâre etme, yönetme; idâresini yüklenme, yönetimini üzerine alma.
- Tevelliîd:** Doğma.
- Tevessü' Genişleme.**
- Tevessük etmek:** Vesika ile isbatlanmak.
- Tevfik:** Muvâfik ve mutâbik hâle getirme, uydurma; Allah'ın muvaffak kılması; ilâhî yardım ve hidâyet.
- Tevfir:** Çoğaltma, arturma; çökatkı.
- Tevfir-i akıl:** Akıl çöküğü.
- Tevhid:** Bir kılma, birleşme, birleştirme.
- Te'vil:** Bir âyeti zâhir ve açık mânâsında başka bir mânâ ile tefsir etme; yorumlama; aslı mânayı elde etmek için yorum yapma.
- Te'vîlat:** Teviller; yorumlar.
- Tevki':** Pâdişah fermanı, buyruğu.
- Tevkiât:** Tevkî'ler; fermanlar.
- Tevkîl:** Vekîl kılma; havâle etme.
- Tevkîr-i kebîr:** Büyük olanı ululama, büyüğe saygı gösterme.
- Tevlîd:** Doğurma; meydana getirme.
- Tevlîd-i misl:** Benzerini meydana getirme.
- Tevsîl:** Genişletme.
- Tevsîm:** Isimlendirme, ad koyma.

- Tevsît:** Vâsita kılma, araya koyma; ortalama, vasat kılma.
- Teyvâb:** (Esmâ-i hüsnâdan) Tövbeleri pek çok kabul edici; kollarına tövbe imkânı veren; tövbe edenleri bağışlayan.
- Teyakkun etmek:** lyice bilmek, kesin olarak bilmek.
- Teyakkuz:** Uyanıklık, dikkatlilik.
- Teyh:** Hayran olma, hayret.
- Te'yîd:** Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, des-teklime, doğrulama.
- Tezâhür:** Zuhûra gelme, zâhire çıkma, meydana çıkma.
- Tezâyüd:** Ziyâdeleşme; artma, çoğalma.
- Tezebzüb:** Kararsızlık, tereddüt.
- Tezehhûd:** Dünyâdan yüz çevirme, zâhidlik etme, ibâdet etme.
- Tezekkûr:** Hatırlama.
- Tezellül:** Kendini hor ve hakîr gösterme, alçalma, küçülmeye.
- Tezeyyûd:** Artırmaya, çoğaltmaya gayret etmek.
- Tezeyyün:** Süslenme; süs.
- Tezeyyünât:** Süslenmeler, süsler.
- Tezkîr:** Hatırlama.
- Tezkire:** Hatırlatış, düşündürme; pâdişah veya başvezir tarafından yazılan ferman, mektup, yazı.
- Tezkiye:** Temizleme, temize çıkarma.
- Tezkiye-i nefis:** Nefsi kötülüklerden temizleme; kendini temize çıkarma.
- Tezfil:** Zellî etme, alçaltma.
- Tezvîr:** Yalan kanşturma; hile ve yalan kullanma; yalan dolan; kovuculuk yapma, arabozuguluk yapma.
- Tezyîd:** Ziyâdeleştirme, artırma.
- Tezyîf:** Alay etme.
- Tezîfîn:** Süsleme.
- Tibâ' :** Tabiatlar; yaratılışlar.
- Tibâat:** Kitap basma.
- Tibb:** Tabiplik, hekimlik.
- Tifl:** Çocuk.
- Tiyb:** Güzel koku, güzel kokulu şey; hoş, hoş-nud.
- Tiyn, Tîn:** Çamur, balçık.
- Tiynet:** Yaratılış, tynet.
- Tiyнетen:** Tynet bakımından.
- Tiyن-i lâzîb:** Yapışkan çamur.
- Tilmîz:** Talebe.
- Tîmâr:** Yara bakımı, tedâvi; bakım.
- Timsâl:** Suret, resim; sembol.
- Tiryâk:** Panzehir.
- Tîz:** Keskin; sık; tez, çabuk.
- Tîz-fehm:** Anlayışı sür'atli; çabuk anlayan.
- Tufeyl:** Dalkavuk.
- Tuffülyet:** Çocukluk, küçüklük.
- Tuğyân:** Taşkınlık, azgınlık; ilâhî emirlerle karşı gelme.
- Tuhme:** Mîde dolgunluğu, hazımsızlık.
- Tûl:** Uzunluk, boy; boylam.
- Tûlen:** Uzunluğuna; boyca; boylam bakımından.
- Tûl-1 müfrît:** Aşırı uzunluk.
- Tûl-i ömr:** Ömür uzunluğu; ömür boyu.
- Tûlû:** Doğma, doğuş.
- Tû'm:** Tad, çeşni; yiyecek, azık.
- Tuma'nînet:** İtmî'nân, sükûn bulma, tatmîn olma.
- Turuk:** Yollar, tarîkatler.
- Turuk-ı alîyye:** Yüce tarîklar, büyük tarîkat-ler.
- Tûti:** Dudu kuşu; papağan cinsinden bir kuş.
- Tuyûr:** Kuşlar.
- Tûrâb:** Toprak.
- Tûrrehât:** Saçma sapan sözler.
- U**
- Ubûdiyyet:** Kulluk.
- Ubûr:** Geçme; diğer tarafa geçme.
- Ucâle:** Acele yapılan iş; acele yazılan kitap.
- Uded:** Malzeme, mühimmât, teşhirat.
- Udûl:** Sapma, yoldan çıkma, geri dönme, vaz geçme.
- Ufkî:** Bir yüzeye paralel olan; yatay.
- Ufkiyyen:** Ufki olarak, yatay olarak, yere paralel olarak.
- Ufûl:** Batma, kaybolma, görünmez olma; ölüme.
- Uhrâ:** Diğer, son.
- Uhûd-1 baâde:** Uzak ahdler; uzak devirler.
- Uhuvvet:** Kardeşlik.
- Ukalâ:** Akiller, akıl sâhipleri.
- Ukde:** Düğüm; zor ve karışık iş; iç sıkıntısı.
- Ukûbet:** Cezâlandırmaya, cezâ.
- Ukûl:** Akiller.
- Ukûl-1 selîm:** Akl-1 selîmler.

- Ukûs:** Akışler.
- Ülâ:** İlk, evvel, önceki.
- Ulemâ:** Âlimler.
- Ulemâ-i billâh, Ulemâ-billâh:** Allah'ı bilen âlimler; Allah'la bilen âlimler.
- Ulûf:** Binler.
- Ulâhiyyet:** İlâhîlik, tannılık.
- Ulûm:** İlimler.
- Ulûm-ı mürevvece:** Revaçta, tûbarda olan ilimler.
- Ulûm-ı riyâzîyye:** Matematik ilimler.
- Ulûvv:** Yükseklik, yücelik.
- Ulvi, ulviyye:** Yüksek, yüce.
- Ulviyyât:** Ulvi olan şeyler; ulvilikler.
- Umk:** Derinlik.
- Ummâl:** Amel sahipleri; âmiller, mutasarrıflar, vâfler.
- Umrân:** Mâmurluk; bayındır olma; şehir.
- Umûr:** İşler.
- Unsur:** Mûrekkeb, birleşik isimleri meydana getiren basit cisimlerin her biri; element, madde.
- Unsurîyûn:** Unsura mensup, unsurla alâkâsı olanlar.
- Urefâ:** Ârifler; Allah'ı pek iyi bilenler; nakûrlardan sonra gelen reisler.
- Urefâ-i billâh, urefâ-billâh:** Allah'ı pek çok ârif olanlar; Allah'la bilenler.
- Urûc:** Yukarı çıkma, yükselseme, mûraç.
- Usât:** Âşır; cenâb-ı Hakk'a âşî olanlar, itâat etmeyenler.
- Usret:** Zorluk, güçlük.
- Ustukuss:** Sıcaklık, soğukluk, yaşılık ve kurułuktan ibarets dört tabiat, dört rükün.
- Ustukussât:** Ustukusslar.
- Usturlâb:** Yıldızlann arza nazaran yükseklik derecesini bulmakta kullanılan âlet.
- Usûl:** Asıllar.
- Usûl-i hendese:** Geometri metodolojisi.
- Utarid:** Merkür.
- Uyûb:** Ayıplar, kusurlar.
- Uyûn:** "Ayn"lar, a'yân; gözler, pınarlar.
- Ü**
- Üdebâ:** Edipler; edep sahipleri.
- Üftâde:** Düşkün, biçâre; âşık.
- Ülü'l-azm:** Nübüvvet ve risâlet vazifelerini büyük bir azim ve kuvvetle yerine getiren peygamberler için kullanılır. Bunlar: Nuh, İbrahim, Mûsâ, Îsâ ve Hz. Muhammed peygamberlerdir.
- Ülü'l-elbâb:** Lübb sahipleri; kalp, akıl sahipleri.
- Ülü'l-emr:** Emr sahibi.
- Ülü'n-nûhâ:** Akıl sahipleri.
- Ümem:** Ümmetler.
- Ümem-i mâzîye:** Geçmiş ümmetler.
- Ümem-i muhtelif:** Muhtelif ümmetler; çeşit çeşit ümmetler.
- Ümem-i sâbîka:** Geçmiş ümmetler.
- Ümem-i sâlîfe:** Geçmiş, eski ümmetler.
- Ümenâ:** Emîn olan kimseler; emânete enil olanlar.
- Ümerâ:** Emîrlar; beyler, devleti yönetenler.
- Ümid-vâr:** Ümitli.
- Ümm:** Anne; asıl, esas, prensip.
- Ümmehât-ı erbaa:** Dört ana; dört esas.
- Ümmehât-ı esmâ:** İlâhî isimlerin anası, ana isimler, asıl ve temel ilâhî isimler.
- Ümmet-i merhûme:** Rahmetle müjdelenmiş ümmet.
- Ümmî:** Benim annem.
- Ümmü'l-kitâb:** Kitabın anası, esâsi, aslı.
- Ümniye:** Temennî, ümit, istek, niyet.
- Ünf:** Şiddet, sertlik, kalabalık.
- Üns:** Ünsiyet; alışıklık, yakınık.
- Üns-i billâh, Üns-billâh:** Allah ile ünsiyet.
- Ünûset:** Müienslik; dışılık, kadınlık.
- Ünvân:** Başlık; isim.
- Ürcûfe:** Yalan, uydurma söz.
- Üsbûîyye:** Haftalık duâlar, virdler.
- Üserâ:** Esirler.
- Üşniye:** Su yosunları.
- Üzn:** Kulak.

V

- Vâbeste:** ...e bağlı.
- Vâcîb:** Zarûf olan, olmaması düşünülemeyecek.
- Vâcîb bi'l-gayr:** Başkasıyla vacip olan; başkasından dolayı gereklî ve zarûf olan.
- Vâcîb bi'z-zât:** Zâtıyla vâcîb olan, varlığı kendi zâtıyla zarûf olan.
- Vâcîbetü's-sübût:** Sübûtu vâcîp olan; sâbit olması zarûf olan.
- Vâcîbi'l-vîcûd:** Vîcûdu vâcîp olan, varlığı

zarûrî olan; varlığı kendi zâtundan olup başkasına muhtaç olmayan.

Vâcid: (Esmâ-i hüsnâdan) Var olan, her şeyi var eden, varlığı kendinden olan; dileğinde istediği anda yaratın; kendisinden hiçbir şey gizlenemeyen..

Vâ'd: Mükâfat vereceğine söz verme; söz verme.

Vâ'd-i imdâd: İmdâd etmeye söz verme; yardım etme vaadi.

Vâfi, vâfiye: Yeterli, elverir, tam.

Vahdânî: Birliğe ait.

Vahdâniyyet: Birlik.

Vâhî: Boş, mânâsız, boşuna.

Vâhib: Hibe eden, bağışlayan, bağışlayıcı.

Vâhid: (Esmâ-i hüsnâdan) Bir olan, zâtında, sıfatlarında ve işlerinde ortağı, dengi ve benzeri olmayan, vahdet kendisyle kâim olan..

Vâhidiyyet: Vâhidlik, birlilik.

Vâhidü'l-ayn: "Ayn"ı tek olan; hakîkati bir olan.

Vâhidü'z-zaman: Zamânının yegânesi olan.

Vâhime: "Vehim" duyusu.

Vahs: Vabâni, insandan kaçan (hayvan).

Vâid: Ceza ile tehdîd etme, korkutma, yıldırma.

Vakifiyyet: Vakif durumunda olma.

Vâki', vâkia: Vukû bulan; meydana gelen.

Vâkiâ: Gerçi, her ne kadar; gerçekten.

Vâkia: Rüyâ.

Vâkîf olmak: Durmak; bir şeyden haber olmak, bilmek.

Vakten mine'l-evkât: Vakitlerden bir vakıt, herhangi bir vakıt.

Vakt-i merhûm: Süresi bilinmeyen belirli bir zaman; bir şeyin gerçekleşmesi için takdir dilmiş belirli bir zaman.

Vakt-i zevâl: Zeval vakti; ögle vakti.

Vâli: (Esmâ-i hüsnâdan) Mahlûkâtu idâre eden, yöneten.

Vâlid: Baba.

Vâlide: Anne.

Vâlideyn: Vâlid ve vâlide, ana ve baba.

Vâllâhi a'lem: Ve Allah en iyi bîlîr.

Vâllâhi'l-hâdi: Ve Allah hidâyet edendir.

Vâreste: Kurtulmuş, serbest, rahat, ilişkisiz.

Vârid, vâride: Gelen; hâriçten insanların kalbi-

ne gelen şey; Hak'tan kula gelen feyz, ilhamî.

Vâridât: Vâridler; ilhamîler.

Vârid olmak: Gelmek, erişmek.

Vâris: Mîrasçı, kendisine mîras düşen.

Vâris: (Esmâ-i hüsnâdan) Varlıkların gerçek sahibi ve vârisi olan.

Varta: Çukur, uçurum, tehlike.

Vasat: Ortâ.

Vasâyâ, Vesâyâ: Vasiyetler; tavsiyeler.

Vâsil: Eren, erişen, ulaşan.

Vâsilâñ: Vâsiller; erenler, ermîsler.

Vâsilîñ: Vâsiller; erenler, ermîsler.

Vâsi: Bir ölümün vasiyetini yerine getirmeye memur olan kimse; bir yetimin veya zayıf, hasta bir kimsenin malını idâre eden kimse.

Vâsi: Geniş.

Vâsi: (Esmâ-i hüsnâdan) Genişlik veren; geniş olan; bağışlaması ve rahmeti çok geniş olan.

Vâsi'u'r-rahmet: Rahmeti geniş ve bol olan.

Vassâf: VASF edici, niteleyici, övücü.

Vaz' etmek: Koymak.

Vaz', Vazi': Koyma, konuluş; durum, duruş, tavır.

Vaz'-i yed: El koyma.

Vaz'-i hamî: Hâmileliğin bitisi, doğurma.

Vazâif: Vazîfeler.

Vâzi': Vaz' eden; koyan.

Vâzih, vâzîha: Açık, âşikâr.

Vazî: Alçak, bayağı.

Veca': Ağr, acı.

Vecbe: Düşen bir şeyin çikardığı ses, gürültü; kaynayan ve sürtünen bir şeyin çikardığı ses, fıkrtı; göğüste meydana gelen fıkrtı.

Vecebât: Vecbeler; fıkrtılar.

Vech: Yüz, cebhe, yön, sûret, şekil.

Veche-hû: Onun vechi.

Vech-i meşrû: Meşrû şekil, hukuki bir şekil, serflata uygun sûret.

Vech-i şebeh: Benzeyiş yönü.

Vedûd: (Esmâ-i hüsnâdan) Çok seven; çok sefkatli, çok muhabbetli, çok sevilen.

Vefâ: Kâfi gelme, yetişme; ödeme.

Vefîr, vefîre: Pek çok.

Vefk: Uyma, uygun gelme, uygunluk.

Vehb: Hibe, bağışlama, hediye etme.

Vehbî, vehbiyye: İlâhî bağış ile ilgili, Allâh'dan olan.

Vehhâb: (Esmâ-i hüsnâdan) Çok hibe eden; herhangi bir hakkı olmayana da bol bol ihsan eden, bağışlayan.

Vehim, Vehm: İhtimale dayanan zayıf bilgi; duyulara dayanan cüz'î bilgileri sağlayan güç.

Vehle-i ülâ: İlk anda, ilk önce.

Vehleten: İlkin, ilk bakışta, birdenbire, ilk anda.

Vekâyi: Vakı'alar, olaylar, hâdiseler.

Vekîl: (Esmâ-i hüsnâdan) Vekalet eden; kendine sağlanan idâre eden; idâresinde hiç bir kayda ve şarta bağlı olmayan.

Velâdet, Vilâdet: Doğum.

Velâyât: Velâyetler; velîlikler.

Velâ etmek: Sâhiplik etmek, idâre etmek, tecvîc edip tasarruf etmek.

Veled: Çocuk.

Veled-i tabû: Nikâhsız kadınlardan doğan çocuk.

Velev: Olsa da, bile, hattâ, ister, isterse.

Velî, Velîyy: (Esmâ-i hüsnâdan) Emir sâhibi; müminlerin dostu, seven ve sevilen, yardım edip dostlarının işlerini yöneten.

Velîyy-i ni'met: Nîmet sâhibi; nîmet verip besleyen.

Velvele: Gürültü, patutu.

Vely: Yaklaşma.

Verâ: Öte, geri, arka.

Vera: Haram olup olmadığı şüpheli olan şeylerlerden sakınma.

Verâ-yı zâhr: Sırtın arkası; arka.

Verese: Vârisler.

Vesâit: Vâsistalar.

Vesâtat: Vâsita olma, aracılık etme.

Vesâvis: Vesveseler.

Vesâyâ: Vasiyetler, tavsiyeler.

Vesî', vesîa: Geniş, bol.

Vesvâs: Vesvese veren; seytan.

Vezer: Sığınmak.

Vezn: Tartma.

Vicdân: Bulma; iç duygular, derûni idrak.

Vichet: Vecih, yön; zât, hâlikat.

Vilâdet: Vilâdet, doğum.

Vird: Tarikat ehlinin belirli zamanlarda okundukları dua.

Visâl: Vuslat, kavuşma.

Vitr: Tek.

Vitriyyet: Tek olma.

Vizîr: Ağırlık, yük, günâh.

Vukuât: Vâkl' olan şeyler; olandar, olup biten şeyler.

Vukûf: Durma, kalma; anlama, bilgi, bilme, vâkıf olma; haberli olma.

Vusûl: Vuslat; ulaşma, varma, erişme, yetişme.

Vuzû': Abdest.

Vûcûb: Vâcip olma, zarûn' olma, gereklilik, zorunluluk.

Vûcûd: Varlık, var olma; bulunma; beden.

Vûcûdat: Vûcûdlar; varlıklar.

Vûcûd-bâş: Vûcûd bahşeden; varlık veren.

Vûcûden: Varlık olarak.

Vûcûd-i elem: Elemen var olması.

Vûcûd-i aynî: Maddeten, cismeden var olan varlık; "ayn" hâlinde varlık.

Vûcûd-i zillî: Gölgé vûcût, gölgé varlık.

Vûcûd-pezîr: Varlık bulan, varlık kabul eden, varlık kazanan.

Vûcûd-pezîr olmak: Varlık bulmak, varlık kazanmak, varlık kabul etmek; meydana gelmek.

Vûcûh: Vechler; yüzler.

Vûkelâ: Vekiller.

Vûrûd: Vârid olma; gelme, varma, yetişme.

Vûs': Güç, kuvvet; bolluk, genişlik.

Vûs'at: Genişlik.

Vûzera: Vezirler.

Y

Yâbis: Kuru.

Yâd-ı âhiret: Âhireti anma.

Yakaza: Uyanıklık, uyanık olma.

Yakîn: Kat'î, kesin ve şüphesiz bilgi; kesinlik, kat'iyet.

Yakînen: Kat'î sûrette; kesin ve şüphesiz olarak, kesin bir bilgi hâlinde.

Yakzân: Uyanık.

Yakzân-ı fehm: Anlayışı uyanık.

Yârf: Dostluk.

Vâr-şinâşlik: Dostluk.

Yâver: Yardımcı.

Yecûz lâ-yecûz: Câiz olur, câiz olmaz.

Yed: El.

Yedeyen: İki el.

Yed-i beyzâ: Hz. Mûsâ'nın mücize olarak gösterdiği parlak el.

Yed-i fâile: İşleyen el; aktif el.

Yed-i kâbile: Kabul eden el.

Yed-i münfaile: Fülli kabul eden el; passif el.

Yed-i tîlâ sâhibi: Çok geniş bilgisi olan.

Yed-i yemîn: Sağ el.

Yegânegî: Bir olma; teknik, birincilik.

Yekdîger: Biri ötekinin, birbirini.

Yeknesak: Tek düzen, değişmez; tutarlı, ken-di içinde áhenkli.

Yektâ: Tek, eşsiz, benzersiz.

Yemîn: Sağ el, sağ taraf.

Yemm: Deniz.

Yenbi'î: Kaynak, pınar.

Yesâr: Sol el, sol taraf; zenginlik, varlık.

Yesîr: Kolay, az miktarda.

Yetîm: Yalnız, tek, eşsiz; yetim.

Yevm: Gün.

Yevme-izin: O gün.

Yevmen-fe-yevmen: Günden güne.

Yevmî: Günlük, günde.

Yevm-i ba's: Oldukten sonra diriliş günü.

Yubûset, Yübûset: Dört tabiattan biri; kurulu.

Yuhîyî ve yümît: Diriltir ve öldürür.

Yübûset: Kuruluk, dört tabiattan biri.

Yümn: Uğur, bereket.

Yûsr: Kolaylık, rahatlık; zenginlik.

Z

Zâbit: Zapteden; düzene koyan, çizen; iki kolla çalışan (âlet); pergel.

Zabt: Tutma, yakalama; kaydetme, not etme.

Zâcir: Önleyen, yasaklayan; zorlayan, zorla yapturan.

Zâd: Azık.

Zâd u zâhire: Azık ve yiyecek.

Zâf: Zayıflık, ácizlik.

Zâferân: Safran.

Zâf-i pîrî: Yaşlılıkta ileri gelen kuvvetsizlik, ácizlik.

Zâhib: Giden; bir fikre uydan, kapılan, benimseyen.

Zâhid: Dünyâdan yüz çeviren, dünyâya rağmen etmeyecek.

Zâhife: Sürüğen.

Zâhil: Unutan, haberi olmayan, ihmâl eden.

Zâilât: Zâil olanlar; sona erenler, yok olup gitmekler.

Zâhir, zâhire: Görünen, açık, belli, áşikâr; dış, yüz.

Zâhir: (Esmâ-i hüsnâdan) Görünen, varlığındaki hiçbir şüphe olmayan; varlığı herseyden áşikâr olan.

Zâhir: Yardımcı, arka çıkan, destek olan.

Zâhir-bîn: Zâhiri, dışi gören.

Zâhiren: Zâhirde; dış görünüşte.

Zâhir-i kavî: Sözün zâhiri, sözün dış ve açık mânâsı.

Zâhirî, zâhirîyye: Zâhirle alâkalı, zâhire âit.

Zâhir-i mahz: Sırf zâhîf; tam mânâsıyla zâhîf.

Zâhir-ter: Daha zâhir; daha áşikâr.

Zahr: Arka, sırt.

Zahr-ı gayb: Giyâbında, arkasından.

Zâid, zâide: Ziyâde olan; eklenen, artan, lü-zumsuz, fazla; matematikte: Artı (+).

Zâif, zaîfe: Zayıf, güçsüz.

Zaïfen: Zayıf olarak.

Zâika (kuvve-i...): Tatma duyusu; tad alma.

Zâil, zâile: Zevâl bulan; geçip giden, kaybolan, yok olan.

Zâir: Ziyâret eden.

Zâkir: Zikreden; anan, hatırlayan.

Zâkire-i mütefekkire: İnsanın düşünme gücü aklın hükmüne tabi olursa bu gücü "zâkire-i mütefekkire" denir.

Zâkire-i mütehayyile: İnsanın düşünme gücü "vehm"in hükmüne tabi olursa bu gücü "zâkire-i mütehayyile" denir.

Zâlim: Zulmeden; karanlık olan.

Zâlimân: Zâlimler.

Zâlûm: Çok zâlim olan.

Zamâîr: Zamîrlar; gizli olan düşünceler, sırlar.

Zamân, Zîmân (Dâd ile): Kefâlet; garanti, tazmin etme, tazmînat ödeme, diyet.

Zamîme: Ek, ilâve, ekleme.

Zamîr: İnsanın gizli düşüncesi, sakladığı sırr, hatırl, gönül, kalp.

Zamm: Katma, ekleme, artırma.

Zanîn: Esirgeme, kışkırra.

Zann-ı gâlib: Kuvvetli, üstün zan.

Zarar-dîde: Zarar görmüş; zarara uğramış.

Zarfiyyet: Zarf olma; zarf gibi içine alma.

- Zârfı:** Ağlayıp sizlama.
- Zât-ı hüve hüve:** Kendi kendinden ibâret olan zat.
- Zât-maa's-sîfât:** Sifatlarla berâber zât.
- Zâtullah:** Allah'ın zâtı; zât-ı ilâhî.
- Zâviye:** Köşe, açı.
- Zâyî' etmek:** Kaybetmek.
- Zebân:** Dil, lisân.
- Zebâniyye:** Zebânilər.
- Zebâ:** Boğazlama, hayvani kesme, kurban etme.
- Zebûn:** Zayıf, güçsüz, áciz.
- Zebûn-küs:** Kendinden zayıfa gücü yeten ve yüklenen, düşkünu ve zayıfi ezen.
- Zecr:** Önleme, yasaklama; zorlama, sıkıştırma.
- Zeferât:** Zefreler, teevvühler, áh etmeler.
- Zehâb:** Gitme, gidiş; bir düşünceye uyma, kâpılma; zihnen bir yola sapma.
- Zehâb-ı ömr:** Ömrün geçip gitmesi.
- Zehârif:** Sahte zînetler, süsler, yaldızlar.
- Zekâvet:** Zeklik, çabuk anlaysış.
- Zekî, Zekîyy, zekîyye:** Zekî; temiz, pak.
- Zelîl:** Hor, hakîr, alçak, aşağılanılmış.
- Zelle:** Küçük hatâ ve günah; sürçme.
- Zemîm, zemîme:** Kötülenen, beğenilmeyen; kötü.
- Zemm:** Kötüleme.
- Zendaka, Zendeka:** Zindiklik, dinsizlik, kâfirlik.
- Zen-perest:** Kadına tapan.
- Zer:** Altın.
- Zer':** Ekme, tohum saçma.
- Zerkâ:** Gök, mâvi.
- Zerrât:** Zerreler.
- Zerrîn:** Altından yapılmış, altın.
- Zevâhîf:** Sürüngenler.
- Zevâhir:** Zâhirler; zâhir olanlar, görünüşler.
- Zevâl:** Zâil olma; sona erme, geçme, yok olma.
- Zevât:** Zatlar.
- Zevât-ı kirâm:** Muhterem kimseler.
- Zevc:** Çift; eş.
- Zevce:** Kadın eş.
- Zevceyn:** İki zevc; iki eş.
- Zevî'l-ihtirâm:** Saygî sâhipleri; saygı değer kimseler.
- Zevk:** Tedma; mânevî idrâk, anlayış, tecrübe etme.
- Zevkan, Zevken:** "Zevk" yoluyla, bizzat taradar, yaşayarak, deneyerek.
- Zeyl:** Etek; kuyruk; ek; son.
- Ziddâni:** İki zit. **Ez-ziddâni lâ-yectemiân:** İki zit bir araya gelemez.
- Zilâl:** Gögeler.
- Zill:** Gölgeler.
- Zill-ı memdûd:** Meddolunmuş, uzatılmış gölgeler.
- Zulfî, zilliyye:** Gölgeye áit, gölgé ile ilgili.
- Zunn:** İç taraf, iç; dolayısıyla anlatılmak istenen; gizli maksat.
- Zindik:** Nur ve zulmet kendilerinden zuhûr eden iki yaratıcıya inanan kimse; ulûhiyet ve áhirete inanmayan; münkir, mühlid, dînsiz.
- Zî-:** Sâhip.
- Zibâ:** Güzel.
- Zibâ-endâm:** Güzel vücutlu, yakışıklı.
- Zi-hakk:** Hak sâhibi.
- Zi-hayât:** Hayat sâhibi, canlı.
- Zi-iktidâr:** İktidar sâhibi.
- Zi-kiyem:** Kiyemetli, değerli.
- Zi-kiyâmet:** Kiyemetli.
- Zîkr:** Anma, hatırlama.
- Zîkr-i mahâlîtrâde-i hâll:** Mahalli (yeri) zikredip hâlli (o yere giren, o yerde bulunanı) kasdetme.
- Zikrullah:** Allah'ı zikretme.
- Zillet:** Hakîrlik, aşağılık, alçaklık.
- Zimâm:** Yular, dizgin.
- Zinde:** Diri, canlı; dinç, sağlam.
- Zindegâni:** Hayat, yaşama, yaşıyış.
- Zinet:** Siis.
- Zirâ'ı:** Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk birimi (75-90 cm)
- Zî-rûh:** Ruh sâhibi; canlı.
- Zî-şân:** Şeref sâhibi, şerefli.
- Ziyâ:** Işık.
- Ziyâdâr:** Ziyâlı, aydın.
- Ziyâ-pâs:** Ziyâ, ışık saçan.
- Zî-zill:** Gölgé sâhibi.
- Zû, Zü:** Sâhip.
- Zû-fünûn:** Fenler sâhibi.
- Zuhûr:** Zâhir olma, zâhir oluşu; görünümme, ortaya çıkma.

Zulem: Zulmetler; karanlıklar.

Zulm, Zulum: Bir şeyi konulması gereken yere koymayıp başka yere koyma; zulüm.

Zulmâni: Zulmete, karanlığa mensup, zulmetle ilgili.

Zulmet: Karanlık.

Zulümât: Zulmeder; karanlıklar.

Zu'm: Zannetme, zan; yanlış kanâat.

Zunân: Zanlar.

Zûr: Yalan, asılsız, sahte, uydurma.

Zü'l-ciheteyn: İki cihet sahibi; iki yönlü.

Zü'l-vücfûd: Vücfûd, varlık sahibi.

Züâk: Tatsız, herhangi bir tadi olmayan.

Zübde: En seçkin, öz; özet, hülâsa.

Zübde-i havâssü'l-havâs: Havâssin havâssının hülâsası; seçkin velîlerin seçkinleriinin en seçkinî.

Zücâc: Sırça, cam.

Zühal: Satürn.

Zühd: Dünyâdan yüz çevirme, dünyâya râabet etmemek.

Zükür: Erkekler.

Züküret: Erkek olma; müzekkerlik.

Zü'l-celâli ve'l-ikrâm: (Esmâ-i hüsnâdan) Celâl ve ikram sahibi.

Zü'l-fikarât: Omurgallar.

Zü'l-kuvvetî'l-metîn: Pek çetin kuvvet sahibi.

Züll: Alçalma, alçaklık, horluk, hakirlik.

Zü'l-vücfûd: Varlık sahibi.

Zünnâr: Papazların bellerine bağladıkları üçları sarkık, ipten örme kuşak.

Zünûb: Zembler; günahlar.

Zürrîyyât: Zürriyetler; nesiller.

Züvvâr: Ziyâretçiler; görmeye, ziyârete gelenler.

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
347 / 14	عَبْرِي	عَبْرِي	515 / 30	emr unâ"	emr unâ [:uniye]
351 / 27	بِنَارَ شَد	بِنَارَ شَو	515 / 30	unâ emr"	unâ [:uniye] emr"
359 / 11	فَتَّةُ	الْفَتَّةُ	523 / 14	مَوَارِي	مَوْتَوْا
366 / 14	Kaf' dağı	Kaf ve Târ dağı	523 / 29	شَه	شَه
378 / 22	"hudâ" (حدى)	"hudâ" (حداء)	526 / 5	وَآسَان	وَآسَان
403 / 16	mücmemi'dir	müctemi'dir	544 / 17	دَلَارِي	دَلَارِي
406 / 31	Bebâtû'n-na's	Benâtû'n-na's	548 / 24	قَوْمًا قَلْبًا	قَلْبًا
410 / 30	Ayyâk' u	Ayyâk' u	555 / 25	بُرُّانِيدَه	بُرُّانِيدَه
434 / 7	"Tîrgî", (طِرْگِي)	"Tîregî", (طِرْگِي)	556 / 18	لَاخِيه	لَاخِيه
434 / 7	"tîrgî" (تِرْگِي)	"tîregî" (تِرْگِي)	557 / 23	زَعْدَ	از عَقد
451 / 18	"hannet" (حَنَّة)	"hanne(t)" (حَنَّة)	557 / 23	كَسْ عَقد	كَس از عَقد
465 / 9	"Yaktâki	"Vaktâki	561 / 6	رَانِدَنْ	رَانِدَنْ
465 / 14	زَنْدَانِي	زَنْدَانِي	571 / 26	tarafâma	tarafina
476 / 30	gayri	"ayn"ı	572 / 25	دَانِشِي كَى	دانستى كَى
482 / 13	"Kerbâs"	"Kirbâs"	573 / 29	la'b	lu'b
482 / 25	muhtazarın	muhtazzann	578 / 23	sîfâtiyyesine	sîfâtiyyesine
		[:muhtazırın]	578 / 23	efâliyyesine	efâliyyesine
488 / 8	حس	حس	590 / 8	يَاغِي	ياغى
493 / 28	etme!	etme! [Yol sor!]	593 / 31	hakîketler	hakîkatler
503 / 20	كَشْتَنْ	كَشْتَنْ	604 / 12	"Pendâşten"	"Pindâşten"
510 / 7	"Der mîfet"	"Der me-yuft"	619 / 10	لَأَيْتَبَعَانْ	لَأَيْتَبَعَانْ
510 / 28	فره	فره	622 / 7	baş	yas
511 / 1	"Ferîh"	"Fîrîh"	627 / 11	[tu ile]	(بغلطاق) [tu ile]

12. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
18 / 26	سى روو	كى روو	129 / 2	muhakkük	muhakkük-i
19 / 17	"Cân-güzâr"	"Cân-güdâz"	139 / 1	va	ve
26 / 18	kulağundan	mülâhatından	139 / 27	tahtnda	tahtında
34 / 19	olan olan	olan	144 / 17	Ceyhûn	yüz Ceyhûn
34 / 26	bârlık	yârlık	147 / 11	be-gû	bi-gû
35 / 1	اسناد	استاد	149 / 18	delâil-i	delâil,
35 / 16	nasîbedâr	nasîbdâr	153 / 13	ئى	نى
39 / 24	hazretterine	hazretlerine	154 / 1	هورووا	رهرووا
43 / 19	Tâlkân	Tâlekân	162 / 17	وموتا	موتا
43 / 21	"Tâlkân"	"Tâlekân"	177 / 15	nesûdan	nesûdan
43 / 24	Tâlkân	Tâlekân	205 / 17	ى ك	ك
48 / 2	"Garre"	"Girre"	208 / 24	"Tûl müddet	"Tûl-i müddet
51 / 12	Serhindî	Sîrhindî	214 / 3	"Kem harâş"	"Kem hîrâş"
51 / 17	Serhindî	Sîrhindî	214 / 28	murlazâ	murlazî
55 / 15	مرتبہبسینے	مرتبہبسینے	221 / 5	خُری	خُربیع
56 / 2	unsiruyün	unsuriyyün	226 / 19	küfüvü	küfvü
56 / 18	منظمس	منظمس	232 / 25	گۈنۇن	kevnin
56 / 21	"Müntames"	"Müntamis"	244 / 4	درَا	درَا
56 / 21	olmak	ol[an]	244 / 7	"Dirâ"	"Derâ"
57 / 8	gäyet naks	gäyet-i naks	246 / 24	"Çâşengâh"	"Çâştgâh"
59 / 23	Serhindî	Sîrhindî	254 / 19	صَبَّاج	صَبَّاج
62 / 6	hîn-i zamânda	hîn-i zamânında	254 / 20	مَسَاء	مسَاء
67 / 21	"Leb-i huşk"	"Leb-hušk"	255 / 10	"nigîristen"	"nigerîsten"
72 / 26	înâs	înâsi	259 / 17	بُو شيد	پنو شید
74 / 23	"garîden"	"gurûden"	260 / 17	زانک	زانکه
93 / 2	"Lâ-edriye"	"Lâ-edriyye"	263 / 15	ülfet	ülfet
100 / 3	ئۇڭرەكە	لۇڭرەكە	267 / 30	گونەگون	گونەگون
101 / 27	gibidir	gibidir.	276 / 29	ما كىسىم	ما كىسىم
105 / 9	Müfelsiflen	Müfelsiften	278 / 7	بې بىن	بېن
105 / 11 Yanlış:	"Müfelsif", ism-i mefûldür. Doğru: "Müfelsif", ism-i [fâildir].		280 / 18-19	cismâniyet	cismâniyet
105 / 11 Yanlış:	"Feylesoflaşmak Doğru: "Feylesoflaşmış [ism-i fâil olarak felsefe yapan]"		302 / 29	نقايىس	نقاس
128 / 22	kuluna	kavíline	317 / 18	hoş havâssin	hoş-havâssin
			317 / 20	"Hoş havâs"ten	"Hoş-havâs"ten
			322 / 7	fegendesi	fıgendesi
			322 / 9	Fegende-i	"Figende-i

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
341 / 1	بَخْرَ	بَخْرَ	487 / 25	كَرْدَم	كَرْدَم
343 / 8	bütündüğü	bütündüğü	490 / 17	tuzdan	tuzdan
348 / 16	الآنَذَنْ	الآنَذَنْ	490 / 19	"tuz"dan	"toz"dan
349 / 15	lrak'ta	Örfde	490 / 20	tuzlarından	tozlarından
349 / 23	سجود	bu kelime birinci misranının sonuna gelecek	491 / 4	"hakkan"	"hakka"
	پانصد سجود		491 / 8	hakkan ki	hakka ki
354 / 11	أَفْرُودِيْ	افرودي	493 / 8	بَا مَحْبَ	با محب
367 / 5	موسى	موسى	495 / 26	كَرْدَان	گردان
370 / 25	عَدْرَ	عدو	501 / 11	dalâlat	dalâlet
373 / 14	عَيْنِيْ قَلْهَ	عيبي قله	504 / 14	Circîs	Cercîs
375 / 21	be-purs	bi-purs	504 / 16	Circîs	Cercîs
375 / 25	شَمْرَ	شمر	504 / 18	Circîs	Cercîs
384 / 21	nârsun:	nârsun ki	504 / 24	Circîs	Cercîs
393 / 18	بُرْ جَنْسِيْت	برى جنسیت	510 / 4	derem	direm
404 / 35	"tîn-i	"tyn-i	510 / 8	dereme	diteme
415 / 9	fîhûm-i	fuhûm-i	510 / 15	deremi	diremi
422 / 20	از	ارجا	514 / 1	بِرْ	پير
422 / 30	safrası	sofrazı	519 / 22	جوئِ	جولى
424 / 27	رو كېب	روي كېب	538 / 7	"Tehî-rev"	"Tühi-rev"
426 / 11	"be-ist"	"bi-ist"	543 / 10	خطا	خطا
428 / 19	"Ferû	"Furû	543 / 13	"Hatâ"	"Hitâ"
432 / 10	بُرْدَ رَخْتَ	بُرد رخت	543 / 23	Hatâ	Hitâ
436 / 2	Âmûlî	Âmulî	544 / 19	Hatâ	Hitâ
436 / 32	معنی	معنى	545 / 22-23	Hatâ	Hitâ
438 / 17	كەكم	كحلم	551 / 12	Hulâ	Halâ
440 / 13	ma'nevî nezdine,	ma'nevî, nezdine	551 / 13	Hatâ	Hitâ
445 / 4	"Müntekim"	"Müntakim"	558 / 5	Hatâ	Hitâ
449 / 23	buyurulmuş	buyurulmuş	570 / 11	galittir	galizdir
452 / 8	gündüz	gündüz yokun	585 / 6	rek'at midir?	rek'at midir? Acabâ
466 / 25	دارد هر	دارد هر			bu dört rek'at midir?
472 / 14	كەهن	كەن	586 / 2	dedin	dedik
480 / 9	مَنْ كَانَ	وَ مَنْ كَانَ	604 / 28-29	Şuarâ	Şûrâ
481 / 10	بِرْ	بىز	618 / 1	"gez pey şes	"kez pey-i şes
486 / 21	بِكُشْ	بىكش	618 / 1	"gez pey heft	"kez pey-i heft
487 / 12	vuran	vuran	618 / 4	وَ مَنْ كَانَ	مَنْ كَانَ

11. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
13 / 19	girzândır	gürzândır	179 / 22	الْخَيْشِنْ	للهَخَيْشِنْ
17 / 18	zimmînda	zimmînda	180 / 1	تَرْس	ابن ترس
20 / 5	هَلْم	هَلْم	180 / 16	erdim	erem
33 / 24	değidir."	değildir."	181 / 17	بِزْ	بَيْ زَ
37 / 7	رِنْگِي	رنگی	186 / 13	iğidir, ve	iğidir ve
63 / 2	شَد	شو	187 / 5	أَفْسُوس	افسون
68 / 3	نَحْمُ	نَحْمُ	200 / 10	rakasında	arkasında
74 / 27	پاک	پاک	200 / 17	شَيْرِ زَ	شیر نر
79 / 11	tafsili	tafsili	210 / 29	murâd, dahi	murâd dahi
79 / 16	طَمْطَرَقِي	طَمْطَرَقِي	212 / 2	caylak	cıplak
82 / 29	"Câiz ki,	"Ve câiz ki,	217 / 28	تَبَâbet	tabâbet
83 / 1	دَسَان	دستان	227 / 11	düşerür	düşürür
88 / 23	şuttâr"	şuttâr"	230 / 11	vafs-i	vasf-i
93 / 22	"hifzededen"	"hifzeder"	230 / 28	lîtilât-i	Ahlât-i
94 / 27	Gavnevî	Gaznevî	233 / 18	مِنْ	منْ
103 / 13	بُودت	پوت	249 / 3	مِنْ دَنَامْ	منْ دنامْ
126 / 1	مِنْ ذَهَدْ	مِنْ ذَهَدْ	250 / 26	"Hey muri"	"Hey mori"
126 / 27	خُون	خونی	251 / 11	از كَجَائِي	از كَجَائِي
130 / 11	çakmağı	gönül çakmağı	254 / 27	"menü'l-ahîr"	"mennü'l-ahîr"
136 / 4	"Dest hûş"	"Dest hûş [:haves]"	255 / 14	mitraka	mitraka
137 / 4	girz	gürüz	257 / 29	ilallâh	illallâh
145 / 10	شَد	شدی	262 / 29	tasfilâti	tasfilâti
146 / 25	بَعْر	بَعْر	269 / 31	بَشَافَتْ	بشکافت
147 / 2	kendinden	gûnesten	277 / 26	ابن نَسَارَدْ	ابن نَسَارَدْ
147 / 3	gölyenden	göldeden	278 / 14	Yanlış: ağlamak ve mâtem tutmak Doğu: ağlamak ve mâtem tutman	Yanlış: ağlamak ve mâtem tutmak Doğu: ağlamak ve mâtem tutman
159 / 5	çaylak	cıplak	278 / 15	lisânîni	lisânîni
162 / 13	koyunun	kuyunun	279 / 9	ferahîlk	feruhîlk
162 / 15	koyunun	kuyunun	289 / 28	böcüğü	böcegi
167 / 1	بِى	بِه	290 / 5	"Sevdâger"	"Südâger"
167 / 1	نِى	بِه	294 / 4	كَيْ مِنْ ذَنِي	كَه مِنْ ذَنِي
173 / 10	بِچِه	بِچِه	309 / 19	on diken	onu diken
176 / 20	نِهِبِه	نِهِبِه	321 / 28	تَقْرِير	تقدير
176 / 25	"Nehbe"	"Nühbe"	326 / 16	جان و جسم	جان جسم
177 / 10	"Eştür	"Üştür	334 / 1	وَى اصل	سوی اصل
178 / 4	آنه	آنکه			

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
312 / 1	جذ	جذ	433 / 1	سیرتیست	سیرتیست
312 / 10	آن گهان	آنگهان	433 / 15	فني است	فنی است
316 / 22	خواجه است	خواجه ست	433 / 15	کشتنیست	کشتنیست
320 / 13-14	Yanlış: ["Gizli sir, "Yazılan yazılıd, kalem de kurudu" kaynağından bir su gibi koşar, davul ile bayrakla meydana çıkar"] Doğru: ["Gizli sir, ceffel-kalem cihetinden, böyle davul ve bayrak su fışkırıcı olmuşdur."]		450 / 22	روشنی است	روشنیست
321 / 15	پدرز دد	پدرزدی	460 / 16	o rîh	oruç
321 / 24	رفته ست	رفتست	461 / 23	gelir ise	gelmeliyse ise
324 / 20	غدر و روشنی	غدر روشنی	479 / 20	فرعی است	فرعیست
329 / 27	göggünü	kökünü	489 / 1	مقلان	مقلان
329 / 30	مکن	مکن	489 / 3	"Miskal"	"Mûskal"
330 / 3	قصّل	قصيل	496 / 18	onların	atların
332 / 13-	"Güstâh-rû"	"Güstâh-rev"	511 / 11	فالبطر	فالبظر
335 / 4	gün	köle	525 / 22	پنه است	پنه است
336 / 27	ایمنی است	ایمیست	541 / 8	فانجهوا	انتهوا
337 / 12	تهی است	تهیست	555 / 1	آن دهان	آن از دهان
341 / 7	خشنل است	خشنکست	563 / 6	پیا بد بر سرم	پیا بد بر سرم
348 / 5	Yusûfiyye'dedir	Yûsûfî dedir	574 / 9	شدھست	شدست
349 / 28	ره زنی است	ره زنست	579 / 20	korkar.	ne korkar!
349 / 29	akube	ukbe	589 / 5	senden	sened
351 / 1	بسته ست	بستست	589 / 24	سرمه کش	سرمه کش
355 / 3	Onu	Âm	591 / 8	kilmadi, ve	kilmadi ve
355 / 27	قصول	قصول	597 / 6	يَا قوم	قال يَا قوم
362 / 24	می پیند	پیند	602 / 11	Tecelli-i	Tecelli
366 / 12	ای است	ایست	602 / 18	durular	duralar
377 / 21	پسترش	پسترش	603 / 5	اخشتوشوا	اخشتوشوا
378 / 13	خشندی	خشندی	603 / 5	وَاخشتوشوا	وَاخشتوشوا
380 / 11	ختك	ختك	609 / 22	آرام	آرم
380 / 30-31	âlemine	ilmine	611 / 10	Yanlış: bu valandan benim eşyâm Doğru: bu valan benim eşyâm[dan]	Yanlış: bu valandan benim eşyâm Doğru: bu valan benim eşyâm[dan]
395 / 16	کردنی است	کردنست	611 / 12	vatanından	vatanı
403 / 9	سیرت	سیرتی	611 / 13	nefsâniyem	nefsâniyem[de]: nefis
403 / 14	سخن	سخن	614 / 3	"Ben nefis	, nefis
403 / 21	اوید را	امید را	622 / 1	پادشاهی	پادشاهی
413 / 12	uys	uys	624 / 16	Âdem ise	Âdem isen
413 / 14	lys	ays	627 / 11	مساکنكم	Dikkat: Bu kelin âyetin sonuna gele
422 / 11	دبوسي	دبوسي	629 / 3	پرون چست	ون [جهد] چست
433 / 1	حیرتی است	حیرتست	631 / 29	tuğla gibi	[kerpiç] gibi
			632 / 5	tuğla gibi	[kerpiç] gibi
			632 / 6	Akil tuğla	Akul [kerpiç]
			636 / 5	Cumâdi'l-	Cumâde'l-

10. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
15 / 27	خُورِدْنَ	خُورِدْ	184 / 4	musâhebesinden	musâhabesinden
19 / 28	وْجُوم	وْجُوم	186 / 3	شَاه وَجُود	شاه جود
32 / 25	icrâ et, ve	icrâ et ve	187 / 12	بَازْگُونَه	بازگونه
35 / 2	humârin	hâstrarin	190 / 3	غُسْسِي	غسسي
35 / 27	تَقْدِفُ بِالْحَقَّ عَلَى الْبَاطِلِ	تَقْدِفُ بِالْحَقَّ عَلَى الْبَاطِلِ	193 / 19	sey' e killâh	sey' killah
41 / 22	جَانِي مِنْ	جان من	194 / 15	أَفْرَضُوا	افرضوا
45 / 29	فَالِطْبَلِبَهَا	فَالِطْبَلِبَهَا	194 / 15	بَرَانصُورَا	انصرورا
51 / 25	شوقريں	شو قرین	195 / 5	hâlk	Hâlik
51 / 26	okudu	okudun	204 / 29	دَرِيَابِي اسْتَ	دريلابي است
51 / 27	oldu.	ol!	204 / 30	şînîde	şenide
52 / 7	beyitte	[2185.] beyitte	209 / 12	مَعْنَى اسْتَ	معنيست
63 / 14-15	azmederse	[avdet] ederse	216 / 7	بَرَدَه ا تُو	برده تو
74 / 11	بِيامَان	بِي امان	221 / 8	عَالَى	عالى
79 / 24	اَگْرَاو	ار	228 / 17	لِئِنْكِيَه	lenkiye
85 / 15	tehî	tuhî	228 / 20	"Tenkîh"	"Tenkiye"
87 / 19	fâideler	[fâide]	237 / 25	تُو نَهْ اَي	تو نه
87 / 23-24 Yanlış: "Ücrâ", lügatte "bahşış ve fâide" ma'nâsına olan "cervî" kelimesinin cem'i idir.	Doğru: ["lerf"], lügatte "bahşış ve fâide" ma'nâsına olan ["icrâ"] kelimesinin [imâle olunmuşudur].		239 / 2	vericiliğine	vericiliğine
92 / 20	"Küftâr"	"Keftâr"	247 / 21	رَسْتَخِيز	Restاخيز
100 / 27	وَمَنْ	من	247 / 22	rûstahîzi	restahizi
101 / 16	gazab	gasb	247 / 24	"Rûstahîz"	"Resthîz"
126 / 13	Huten	Hoten	248 / 21	بُول	بول
126 / 16	"Huten	"Hoten	258 / 24	âleşkede	âlesgede
142 / 28	(فسون)	(فسوني)	261 / 8	اَيْشِ	ايش
165 / 24	اختبار	اخبار	263 / 3	اَيْشِ	ايش
167 / 27	erişmişlîr	erişmemişlîr	263 / 4	"Hâsa"	"Hase"
168 / 13-14	Binâenaelyh	Binâenaleyh	271 / 32	hâlâyî	hitâbi
171 / 3	oldu	oldum	275 / 14	"mev"	(من) "mav"
171 / 22	اَيْنِ خَلَقَ	اين اخلاق	275 / 18	mev mev	mav mav
172 / 24	yaktı	yaptı	275 / 26	dellâle	dellâle
173 / 15	getirdim	getirdin	275 / 28	"Delâle"	"Dellâle"
175 / 12	"gurîden"	"gurnîden"	280 / 20	gözlüğünden	güzelliğinden
178 / 4	بَرْ بَرْ	بر بر	287 / 15	değildir	değildir. [Akile bir işaret kâfidir]
180 / 28	beyenmedi	begennemedi	296 / 4	خُورِدِنِي اسْتَ	خوردنیست
			300 / 22	بَرْد	برد
			307 / 27	كَفْتَنِي اسْتَ	كفتنت
			308 / 20	نَهَرْ شَد	نهر شد
			310 / 15	"bâyist"	"bi-ist"

9. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
14 / 20	وَمَا فَعَلَهُ عَنْ أَمْرِي	ما فعّله عن أمرى	143 / 8	söyleyeyim	söyleye
14 / 30	beyân-ı alîyyeleri	beyâ[nât]-ı alîyyeleri	143 / 11	söyleyeyim	söyleye
20 / 5	mazhar-ı tâmmî	mazhar-ı tâmmî	147 / 9	دل دلداری داری	داری
20 / 12	اى اضياء الحق	اى ضياء الحق	152 / 16	hikme-i tabîyye	hikmet-i t
22 / 20	"Kâmurân"	"Kâmîrân"	154 / 5	حال	حال
23 / 6	"kîhan"	"kîhan" [;"keyhân"]	165 / 29	آینه	ينه
23 / 7	"Keyhân"	"Geyhân"	168 / 29	tâlî-i ezelindir	tâlî-i eze
23 / 11	عالیم بز	عالیم ببری	172 / 23	uluyor	ölüyü
24 / 1	اعلَمُوا أَنْ	اعلَمُوا أَنْ	173 / 8	uluyor	ölüyü
35 / 12	"berden"	"burden"	175 / 28	"Bâ-efdâl"	"Bâ-ifâ
38 / 5	فی مِعَاء	فی مِعَاء	175 / 31	efdâl	ifdâi
42 / 17	Yanlış: "Üç ibn Avk" Doğru: "Üç ibn Avk" [;"Unuk"]		176 / 20	عاشق	عاشقى
44 / 22	ölürsüzüz	ölürsünüz	177 / 6	kapıdan	kuyuda
46 / 4	"Ser süden şeb"	"Ser süden-i şeb"	180 / 23	olurdu, ve	olurdu, ve
47 / 29	پرده	پرده	181 / 1	"dâmen keşten"	"dâmen keş
49 / 27	خندمه	خندہ	188 / 5	lä'galin	la'neli
58 / 25-26	terâvette	tarâvette	188 / 29	"el-melikü	"el-müll
60 / 8	أَقْرَضُوا	أَقْرَضُوا	189 / 3	"El-melikü	"El-müll
71 / 8	ناری هتو	ناری عتو	189 / 5	"Melik kisîrû"	"Mülk kisi
81 / 10-11	temziliklerin	temizliklerin	200 / 4	بی حس بی	حس و بی
82 / 17	رسته	رسته	202 / 26	زن گریز	حد گریز
82 / 17	ناشسته	ناشسته	218 / 11	azâbin	azâbum
106 / 26	"zift"	"zeft"	224 / 7	ابن صحرا سحرای	سحر ای
117/9	ابر	ابرو	234 / 6	پاری	پاری
117 / 25	خیال پاک	جان پاک	235 / 7	برخم	برخم
120 / 30	şâh	şân	235 / 25	eder, ve	eder ve
120 / 31	"Şîlkûh"	"Şükûh"	236 / 14	خنجروم	خنجروم
126 / 1	بیلورهم	بیلورهم	236 / 22	جُنَانُ بُود	جُنَانُ بُود
126 / 29	edeler	ederler	238 / 13	Fâtr 35(15))
130 / 31	اسحوان	اسحوان	238/13	وَأَنْصَمُ الْفَقَرَاءِ إِلَيَّ اللَّهِ	وَأَنْصَمُ الْفَقَرَاءُ
134 / 29-30	Bu beyit anlamı italik olacak		242 / 5	خيال	خيالي
135 / 16	"Safvet-i taleb"	"Safvet-taleb"	242 / 24	مداد	مدار
139 / 25	لاعرف	لأعراف	248 / 31	بل كه	بلکه
			253 / 7	شخنه	شخنه

9. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
14 / 20	ما فعلته عن أمرى	وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي	143 / 8	söyledeyim	söyleyemem
14 / 30	beyân-ı alîyyeleri beyâ[nâ]t-ı alîyyeleri	143 / 11	söyledeyim	söyleyemem	
20 / 5	mazhar-ı tâmmî	mazhar-i tâmmî	147 / 9	دل دلاری داری	دلداری
20 / 12	اى ضياء الحق	اى ضياء الحق	152 / 16	hikme-i tabiiyye	hikmet-i tabiiyye
22 / 20	"Kâmurân"	"Kâmûrân"	154 / 5	حال	حال
23 / 6	"kîhan"	"kîhan" [;"keyhân"]	165 / 29	آپينه	آپينه
23 / 7	"Keyhân"	"Geyhân"	168 / 29	tâlî'-i ezelindir	tâlî'-i ezellîhindir
23 / 11	عالیم بر	عالیم کبیری	172 / 23	uluyor	ölüyor
24 / 1	اعلموا آن	اعلموا آن	173 / 8	uluyor	ölüyor
35 / 12	"berden"	"burden"	175 / 28	"Bâ-ifdâl"	"Bâ-ifdâl"
38 / 5	فی معاء	فی مِنًا	175 / 31	efdâl	ifdâl
42 / 17	Yanlış: "Üc ibn Avk" Doğu: "Üc ibn Avk" [;"Unuk"]		176 / 20	عاشق	عاشقی
44 / 22	ölürsüzüz	ölürsünüz	177 / 6	kapidan	kayudan
46 / 4	"Ser şüden şeb"	"Ser şüden-i şeb"	180 / 23	olurdu, ve	olurdu ve
47 / 29	برده	برده	181 / 1	"dâmen keşten"	"dâmen keşden"
49 / 27	خندہ	خندہ	188 / 5	lügatin	lu'nelin
58 / 25-26	terâvette	tarâvette	188 / 29	"el-melikü	"el-mülkü
60 / 8	أَقْرَضُوا	أَقْرَضُوا	189 / 3	"El-melikü	"El-mülkü
71 / 8	ناری هتو	ناری عنو	189 / 5	"Melîk kisîrdır"	"Mûlk kisîrdır"
81 / 10-11	temziliklerin	temizliklerin	200 / 4	بی حس و بی	بی حس و بی
82 / 17	رسنه	رسنه	202 / 26	زین گریز	زین حد گریز
82 / 17	ناشسته	ناشسته	218 / 11	azâbin	azâbim
106 / 26	"zift"	"zeft"	224 / 7	ابن صحراء سحرای	ابن سحر ای
117/9	ابر	ابرو	234 / 6	پاری	پاری
117 / 25	خیال پاک	جان پاک	235 / 7	بر خم	بر خم
120 / 30	şâh	şân	235 / 25	eder, ve	eder ve
120 / 31	"Şîkûh"	"Şükûh"	236 / 14	خنجرم	خنجرم
126 / 1	یلوهم	یلوهم	236 / 22	جُنْبَان بُود	جُنْبَان بُود
126 / 29	edeler	ederler	238 / 13	Fâtır 35/15))
130 / 31	اخوان	اخوان	238/13	وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ	وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ
134 / 29-30	Bu beyit anlamı italik olacak		242 / 5	خيال	خيالي
135 / 16	"Safvet-i taleb"	"Safvet-taleb"	242 / 24	مداد	مدار
139 / 25	لاعرف	لاعرف	248 / 31	بل که	بلکه
			253 / 7	شخنه	شخنه

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
253 / 20	گیاه	گیاه	345 / 26	nebât, ve	nebât ve
258 / 15	پدید	پدید	347 / 16	esmâ-ilâhiyyenin	esmâ-i ilâhiyyenin
259 / 23	Yanlış: Bu cihanda ve o cihanda Doğru: Bu cihan da ve o cihan da		349 / 13	نَدَار	نَدَارِد
265 / 17	horozun, ve	horozun ve	353 / 19	الْيَك	لَيْك
265 / 18	kazin, ve	kazin ve	357 / 26	sîhhat	sohbet
269 / 21	tebdîl dah	tebdîl dahi	358 / 5	sîhhatî	sohbeti
270 / 14	yaparsın, ve	yaparsın ve	358 / 16	بِنَانِةِ الْيَهُود	binâen
272 / 23	بران آد	بر آن	366 / 22	هُوشَت	هُوشَت
273 / 4	پدیگر	پکدیگر	372 / 15	جَهَدٌ	جَهَدٌ
276 / 28	رخ	بنج	372 / 18	"cehdû'l-mukîl"	"cûhdû'l-mukîl"
287 / 12	محوس	محبوس	373 / 17	بِهِسْتَد	بِهِسْتَت
287 / 13	کشون	گشتن	373 / 19-21	Bu beyit anlamı italic olacak	
287 / 13	خشگ	خشک	375 / 18	سَادَانِين	مَيْدَانِين
288 / 18	گاه	کاه	375 / 23	بِهِنْد	بِهِنْد
288 / 18	گاه	کاه	378 / 29	أَكْتَمْ	أَنْتَمْ
289 / 4	کشم	کشم	388 / 23	-hamûza	-humûza
291 / 11	کالا مان	کالاامان	390 / 13	نِي دانی	مَى دانى
293 / 4	بزر	بزر	395 / 27	"pisteh"	"piste",
300 / 6	ای غنی	ای غنی	401 / 22	مُقْتَسِت	كَهْ مُقْتَسِت
300 / 24	چنان	چنان	402 / 26	نیاشد	نیاشند
301 / 13	پرست	پرست	408 / 4	اَنْسَان	اَنْسَان
302 / 9	temniyesinden	tenmiyesinden	408 / 5	enîslerden	insîlerden
310 / 9	ناموسی	ناموس	409 / 2	مَدْعَى	مَدْعَى
321 / 6	معدنها	معدنهای	412 / 11	فَرْعَوْنِي	فرعونی
327 / 30	perestij	perestis	412 / 12	يَاهُود	يَاهُود [ley akıl]
330 / 7	فرق	فرق	412 / 12	üzerine	üzerine [Nil gibi]
332 / 19	له	که	427 / 22	كَرْسِت	كَرْسِت
335 / 8	kan, ve	kan ve	429 / 21	عُمَيَا	عُمَيَا
335 / 14	zâhir, ve	zâhir ve	429 / 25	"Umyâ"	"Amyâ"
338 / 13	كم	گم	432 / 13	bâhs-i cidâlde	bâhs ü cidâlde
338 / 13	هر کذ هنر	هر گز	436 / 1	Âmili	Âmulf
338 / 19	شکر و داد	شکر و داد	436 / 21	ذالك	ذالك
338 / 28	کام ران	کامران	437 / 20	دَهَا	دُهَا
339 / 28	وَفَرِضُوا	وَفَرِضُوا	439 / 27	بُورِيد	بُورِيد
339 / 28	(Hadîd, 57/18)	(Müzemmil, 73/20)	444 / 2	نیزك	كَبِيزك
344 / 9	سبیلت	سبیلت	451 / 21	در چار	دو چار
			460 / 16	olur	öläür

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
460 / 18	olur	ölür	535 / 12	بَنْ	بن
462 / 15	لَقْمَهُ وَ	لَقْمَهُ	536 / 3	"Sevgend"	"Suvgend"
462 / 23	دَلِيلٍ	dil	556 / 9	مَنْكَرٌ	منكر
463 / 1	حَكْكَى، وَ	hakki ve	557 / 4	أَلْدُعَ	oldü
463 / 12	خَوْبِشْ رَا	خَوْبِشْ	557 / 9	هَسْتَ	هشت
466 / 5	كَشْتَ	گشت	558 / 6	فُومَ	فومي
468 / 12	سَنْعُونَ	sun'unun	559 / 17	يَرِزْقُونَ فَرَحْتَ: (Al-i İmrân, 3/170)	
468 / 13	سَنْعُونَ	sun'unun		Doğu: يَرِزْقُونَ فَرَحِينَ: (Al-i İmrân, 3/169-1)	
468 / 21	مُرْدِلَّيْنِ	mürdillerin	565 / 18	حَيَاتَسْ مَرْكَ	حياتست مرگ
470 / 1	سَكْ	سک	573 / 21	حَاضِرٌ وَبِعْدُ	haşır ve büyük
470 / 21	گَرْ كَانَدَ	گر کاند	575 / 5	kissa midir	kissadır
470 / 28	كَشْتَ	گشته	580 / 28	بَذَسْتَ	بذست
471 / 25-26	25. satırdaki âyetin baş tarafındaki cümlesi, 26. satırdaki âyetin sonuna gelecek ve şöyle harekelenenek فَإِذَا قَرَأْنَاهُ تَابَعْ قُرْآنَهُ		581 / 8	جَنَ	جن
478 / 18	هَجَابٌ	حجاب	581 / 9	اَيْدِينْلِكَ	aydînlîk lûmâdi
479 / 9	وَزْ	واز	584 / 12	كَرْمَ	کرم
485 / 21	بِرْ كَشْمَا	بر کشمما	592 / 1	وَيَا عَقْبَيْنِ	با عقبی
486 / 11	كَشْلَار	كشت زار	592 / 22	نَكْرَدَسْتَ	nkerdest
487 / 15	زَمْنَ	زمن	595 / 5	چِيرَ	چیر
488 / 27	vardır	O'dur	595 / 24	Sever-i	Server-i
491 / 18	بَغَ	پگه	596 / 5	Muhammedi'ye	Muhammedî'yî
495 / 4	كَرْ	گر	598 / 18	وَيَكْنِيَهِ	یکنیه
499 / 14	"Atâ-yî zâtiyye"	"Atâyâ-yî zâtiyye"	607 / 13	بُوشَتَنَ	پوشتن
499 / 29	شِيشِيَّدَه	شیشِde	624 / 30	سازَ	سازى
507 / 5	ابْلَادَ	ابلادى	628 / 8	قُنْ ü çîrâ	çün ü çirâ
525 / 3	خَيْرَ	خیز	634 / 18	چَنَانَكَهْ كَهْ	چنانکه
526 / 13	بَرْ	بر	642 / 26	دَامَارَلَانَدَكَى	damarlardakî
			642 / 27	yara	yâr
			642 / 28	yaram	yârim

8. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
19 / 7	olup	kör olup	160 / 16	كُرْدُ تُو	كُرْدُهُ تُو
21 / 2	oldu, ve	oldu ve	162 / 17	كَي	كَه
22 / 23	cism-i unusurî	cism-i unsurî	173 / 6	bü'l'ün	"bü'l'ün
31 / 24	نَان وَ تُور	نان و تور	184 / 25	hây-i Rab	hây-Rab
32 / 15	aklı, sen	aklı sen,	184 / 25	O'nun	onun
34 / 18	قصة آن که کسی	قصة آن که کسی	186 / 2	ذَرْ وَ نُسل	ذَرْ وَ نُسل
37 / 28	عقل	عقل	188 / 6	Hâlik-i Teâlâ	Hâlik Teâlâ
39 / 16	garîden	gurûden	188 / 26	"sebelet"	"sebelet" (سَبَلَةً)
43 / 11	"Ser-hod	"Ser-i hod	197 / 20	دُرْ	در
52 / 9	صفاند	صفند	204 / 5	muhtezir	muhtazir
52 / 10	Pes	Bes	216 / 10	منديش	منديش
54 / 1	گریست	کریست	222 / 3	"Destenbevi"	"Destenbûy"
54 / 2	2020.	2020.	222 / 16	muhassenât-ı	muhassînât-ı
54 / 8	2021. [2027]	2021.	224 / 16	بِيْشَتْرَ	پیشتر
59 / 5	زَيْن	زن	226 / 11	بِيْكَذَبْ	پیکذاب
60 / 21	humâr-eşken	humâr-işken	226 / 25	جُوبِزْ	جوز
60 / 30	humâr-eşken	humâr-işken	239 / 20	جُسْتْ	جست
63 / 25	دلها پریشان	دلها پریشان	239 / 20	رُسْتْ	رسن
63 / 30	gül burada	gül	249 / 9	قُومْ	قومی
63 / 32	"Ânz",	"Ânz", burada	251 / 2	vardur, ve	vardur ve
66 / 30	Ona söz aldırdı,	Ona söz elverdi,	252 / 9	بُورْ	بور
70 / 13	اَنْهَا	اَنْهَا	259 / 13	كِيْ ondan	ki, ondan
70 / 14	الْكَنْتِي	الْكَنْتِي	259 / 15	"Ne-pürdâzî"	"Ne-perdâzî"
75 / 21	Âmîllî	Âmûlli	259 / 15	"pürdâhîn"	"perdâhîn"
80 / 28	filhakkîkada	filhakkîka da	259 / 30	vermişdir ki onu	vermişdir ki, onu
113 / 1	"Dem zinde zeden" "Dem-i zinde zeden"		260 / 9	müeyyed	müeyyid
120 / 9	ورد و سخن	ورد سخن	261 / 8	Yanlış: Et-Tedbirâtü llâhiyye Doğru: Et-Tedbirâtü'l-lâhiyye	
126 / 5	مرد	مردی	264 / 16	alev	ulûvv
126 / 6	پیدار	پیماری	269 / 13	نَكَه	که
133 / 25	نیاز	باز	273 / 2	"sâh-i cîn"	"sâh-çîn"
142 / 2	havâniyyede	hayvâniyyede	273 / 13	olmamamışdır	olmamışdır
145 / 21	ona la'bîr	ona akıl la'bîr	275 / 27	زَهْرُ بُود	زهر بود
148 / 4	اللهام	اللّهُم	277 / 6	"küçe"	"kü çi"
152 / 27	habuki	hâlbuki	280 / 7	افتاد نیست	افتدانیست
154 / 15	نجون	جون	280 / 10	"Üftâd nîst"de	"Üftâdenîst"de

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
309 / 5	"öndil"	"öndil" (أوندىل)	499 / 22	donsun	dönsün
323 / 19	saykal-ı tevfiķî	saykal tevfiķî	506 / 25	نجون	چون
326 / 24	"Cübân"	"Cebân"	514 / 10	ترى	ترى
329 / 18	نَسْتَعِنُ	نَسْتَعِنُ	515 / 18	düştü, ve	düştü ve
335 / 20	دل دلدار دار	دل دلدار	519 / 22	vururum."	vurur."
341 / 27	آدم	پا آدم	524 / 16	خَيْرٌ	مَحْمَدٌ
353 / 13	bozduмve	bozdun ve	532 / 16	جزو جزو	جزو جزو
358 / 26	در	در	557 / 15	فانتهوا	انتهوا
371 / 28	دارو	دارد	557 / 21	غمصة	غمرة
381 / 6	رنکهای رنگن	خاکهای رنگن	558 / 14	mahz hayâlden	mahz-ı hayâlden
383 / 26	kalbi	kalibi	567 / 3	كصبيت	كاصبعت
385 / 16	ölüm, ve	ölüm ve	571 / 16	بنفسه	بنفسه
386 / 23	فانتهوا	انتهوا	575 / 8	gördün	gördüm
387 / 21	میاد	میادا	577 / 2	ne derler?	nedirler?
388 / 26	بدید	پدید	583 / 11	ئازىزى	ئازىزى
388 / 26	گشت	گشى	593 / 14	بىشە	پېشە
389 / 5	akılların	illeflerin	596 / 12	[Eymin]	[:Eymin]
389 / 13	تا شمار ریک	تا شمارى كە	600 / 8	نزلزلە	زلزلە
391 / 14	"tâ bemâند"	"tâ bemâned"	608 / 3	"Nâz-hoş"	"Nâz-i hoş"
407 / 7	"tâ nemând"	"tâ nemâned"	614 / 27	kibrin	gebrin
407 / 9	"Sihir	"Seher	616 / 22	onları	onlarin
416 / 30	ist'dâd-ı	isti'dâd-ı	618 / 12	gördükleri sûret	gördükleri sù
420 / 33	Bu numara	* Bu numara	619 / 26	geldi, ve	geldi ve
432 / 4	بەگىتىد	بەگىتىدىش	620 / 18	dünden	denûden
443 / 13	تزيه	تزيه	620 / 20	müzeyvirin	müzevvirli
445 / 10	خۇد	خود	620 / 21	müzeyvirin	müzevvirli
448 / 18	دەشقى	دەشقى	620 / 23	müzeyvir	müzevviri
457 / 25	geçmez, ve	geçmez ve	621 / 3	müzeyvir	müzevvir
458 / 19	birak, ve	birak ve	621 / 10	müzeyviri	müzevviri
462 / 7	الأيات	الأيات	621 / 23	توانى	تونايى
462 / 16	"bâyîst"	"bi îst"			
467 / 27	"Hasbîden"	"Hubîden"	362 / 28	بوده	بوده
475 / 15-16	yeni ve eski	yeni eski	362 / 28	بوده	بوده
478 / 23	شىكۈھ	شىكۈھ	362 / 29	بوده	بوده
479 / 1	"Şikâh"	"Şükûh"	412 / 16	زاده	زاده
485 / 1	"Ber kerden ser"	"Ber ser kerden"			

7. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
9 / 10	muk_bele	mukâbele	167 / 11	وَمَا يَبْلُ	وَمَا يَبْلُ
9 / 17	muk_bele	mukâbele	167 / 14	يُبَسِّت	يُبَسِّت
10 / 17	muk_bele	mukâbele	180 / 11	پرسید	پرسید
13 / 10	شَفَاءُ	شَفَاءُ	181 / 23	diliyesin	dileyesin
14 / 16	bekleyicidir;	yenileyicidir;	194 / 22	گز	گز
27 / 31	uzak it!"	uzak tut!"	202 / 9	melîk-	mülk-
36 / 18	Avvânliktan	Avânlıktan	204 / 2	damarlıktan	damarlıliktan
36 / 22	avvânlıktan	avânlıktan	204 / 14	"Dereng"	"Direng"
37 / 2	avvâniñ	avâniñ	204 / 15	"Bî-dereng"	"Bî-direng"
37 / 17	avvâñ	avâñ	218 / 4	بارآ	بارآ
37 / 26	avvâni	avâni	218 / 10	حراسان	حراسان
37 / 26	avvândan	avândan	222 / 21	su gibi saf	su gibi latîf ve saf
37 / 27	"Avvân"	"Avvân" (عوان)	232 / 22-23	çıkırالانا	çırınlana
38 / 1	avvâni	avâni	237 / 2	tere	tere
38 / 2	avvândan	avândan	241 / 20	تا بخلن	تا بخلن
39 / 17	دِكْر	دِكْر	248 / 12	كَهْ كَهْ	كَهْ كَهْ
49 / 17	avvâñ	avâñ	248 / 12	طَنْ كَهْ	طَنْ كَهْ
50 / 1	کافرای	کافری	254 / 18	وَاعْشَقُوا	وَاعْشَقُوا
51 / 14	avvâñ	avâñ	259 / 23	پیاه	پیاه
51 / 27	bırakmamaklıktır	bırakmaklıktır	260 / 22	لَا يَخْتَمِنُكُمْ	لَا يَخْتَمِنُكُمْ
51 / 28	avvânlardan	avânlardan	268 / 17	سر	سر
51 / 29	avvânlar	avânlar	270 / 10	از نبر	از نبر
52 / 26	avvânlık	avânlık	272 / 12	عفرید	عفرید
67 / 15	füll-i	fülli	287 / 9	آرد	آرد
81 / 8	tarahon	tarahon (طاراونون)	296 / 14	ترش	ترش
82 / 21	حارس	حارسى	297 / 26	"ümümühât"	"ümümühât"
93 / 8	الجيشين	الجيشين	299 / 24	زعن زر	زعن زر
104 / 12	آورد	آورى	303 / 7	تا پېشىت	تا پېشىت
107 / 1	tâ ki seni bu	tâ ki bu	303 / 13	الاصلوب	الاصلاب
117 / 31	مسراح	مسراح	304 / 8	enişe [arış]	enişe [(انىش) [=arış]
147 / 9	وَفَضَّلَنَا	وَلَقَدْ فَضَّلَنَا	304 / 10	eniş [arış]	eniş [(انىش) [=arış]
150 / 12	"Âb ve kil"den	"Âb ve gil"den	314 / 18	رضي	جزاء سية ميئه ميله
166 / 27	خاصه	خاصه	315 / 9-10	مِثْلًا جَزاء سِيَةٍ مِيئَةٍ مِيلَةٍ	جزاء سية ميئه ميله

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
328 / 1	وَكُلَّ	وَكُلَّ	453 / 20	در قدم	دُوْقَدْم
329 / 11	Kara kömür senin hırsından kor oldu;	[Kor] senin hırsından [kara kömür] oldu;	454 / 28	gelir.	gelmez.
340 / 10	تَام	نَام	472 / 21	müntekillin	müntekilin
345 / 26	kîmde	kerîmede	476 / 21	ediriz;	ederiz;
351 / 22	پنداری	نهنداری	478 / 16	iħtijâr	aħyâr
353 / 10	مُعْتَمِم	مُعْتَمِم	478 / 23	rahîmdir.	racîmdir.
353 / 11	mağlenem	muğlenem	485 / 19	girîzandır.	gürîzândur.
375 / 24	(Mâide, 5/231)	(Mâide, 5/31)	489 / 17	âledleri	âletleri
375 / 24	أَخْيَهُ	أَخْيَهُ	490 / 19	خِفَةً فَلَنَا	خِفَةً مُوسَى . فَلَنَا
376 / 25	بَخْوَان	بَخْوَان	499 / 29	(kutâ') vâki'dir; ve "kutâ'"	(katâ') vâki'dir; ve "katâ'"
387 / 21	نِكْرُوت	نِكْرُوت	509 / 8	indallâhda	indallâh da
395 / 13	فَانْتَهِوا	انتهوا	529 / 4	بِالصَّدْق	بِالصَّدْق
400 / 17	اوْكَنَا	اوْكَنَا	530 / 9	جَسْمَت	جَسْمَت
401 / 5	تَعَمَّلُونَ	تَعَمَّلُونَ	530 / 24	Kulzüm, ve	Kulzüm ve
434 / 11	satır tamâmen bozuktur		530 / 31	enişi	enişi (اينشي)
Doğrusu: Bu sârh-i şerîfin yukarıya sûret-i rabti budur ki: Yukarıki kissada vazifesi-			535 / 3	قطْرٌ	قطْرٌ
435 / 4	لَا	لَا	542 / 19	حَلِهَاش	حَلِهَاش
436 / 20	mahz	mahz-i	545 / 10	babası, ben	
439 / 16	hayvandır, ve	hayvandır ve	babası: [Eğer bana bunamış demezseniz] ben		
449 / 11	کرهش	کرهش	551 / 10	ماندهست	مانده است
451 / 3	bibirimize	birbirimize	555 / 9	شعلهها	شعله ها
			557 / 1	چون شود	چون می شود
			557 / 26	ما بدء	ما بدئ

6. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
11 / 14-15	Şellâr'ının	Şellâr'liğinin	98 / 1	چون	چون
12 / 8	نک	کے	107 / 24	نسوی	سوی
15 / 3	kesen, ve	kesen ve	108 / 27	توزیابین	توزیابین
15 / 5	نخصم	خصم	109 / 6	indallahta	indallahat
16 / 4-5	o tarafa	Dâvûd tarafına	111 / 23	mesel	meseller
27 / 3	نهر	هر	120 / 5	گور	کور
28 / 10	keşfi gönüle düşer	kesfi düşer	120 / 8	یصیب	بی نصب
33 / 4	نخربشتن	خوبیشتن	120 / 11	رفهستی	رفهستی
33 / 14	gine	neye	124 / 5	چشمهاي	چشمهاي
34 / 20	kazuyıcı	kazıcı	131 / 29	یجفت	جفت
41 / 5	پکسره	پکسر	132 / 3	lâ-yünfek	lâ-yenfek
45 / 30	O gözün	O öküzin	133 / 23	کهان	کهان
47 / 3	her dilinde	her dilin de	134 / 4	زغت	زنم
48 / 18	ondadır	evindedir	137 / 17	senden sūri	sūri
51 / 27	"reste"	"ruste"	142 / 21	ذرهای	ذره
51 / 29	"Reste"	"Ruste"	145 / 24	رب العالمين	(Bu iki kelime â sonuna geçecel
52 / 4	"reste"	"ruste"			آستانکم عليه من أجرٍ إِنْ أَجْرٍ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ
54 / 11	پیر	پیر			بی اندوه
58 / 18	hücceli	sohbeti	147 / 11		
59 / 23	قصوی	قصه	153 / 25	(Tevbe, 9/493)	(Tevbe, 9/49)
60 / 27	انرازهه	اندازهه	155 / 14	پو	تو
63 / 21	پتاغ	پتاغ	155 / 14	کردهای	کرده
68 / 12	ترسند	ترسد	158 / 20	بد سست	بد سست
69 / 24	دزدی	دزدی	158 / 31	الائنس	الائنس
70 / 8	دامنار	دامن از	163 / 22	نهاید	نهاید
71 / 29	o revâyi	o nâ-revâyi	169 / 9	پیمان	پیمان
74 / 16	میرمیدندي	می رمیدنندی	169 / 19	پیسر مایه	پیسر مایه
75 / 4	میافقاد	می افداد	169 / 26	می برند	می برند
75 / 4	میشد	می شد	172 / 13	o kîn,	o kîn
83 / 25	سى	سرو	175 / 24	ھیك	پل
85 / 10	المؤف	المؤمن	177 / 23	diye sorar,	diye sorar;
88 / 15	رویت	رؤیت	179 / 8	bende-nüvâz	bende-nevâz
89 / 28	gözü	sözlü	180 / 24	نبسته	بسته
90 / 20	گمانی پرده	گمانی بردہ	183 / 17	تبری	تبری
91 / 26	زر	زود	194 / 18	ennine	fennine
97 / 3	مه	من	195 / 13	پینئم	پنڈم

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
197 / 15	"Sürtüg"	"Sütürg"	337 / 20	sultânın	o sultânın
206 / 26	پیسر و بیپای	پی سر و پی پای	338 / 19	گر بیان	گر بیان
215 / 9	öleydim,	öleydim	343 / 1	حورشید	خورشید
216 / 1	ناطقئی	ناطقه	345 / 7	از وی	ازو می
216 / 8	هم	همم	345 / 15	گوشش	گوشش
216 / 11	نایابد	تایابد	348 / 25		
219 / 18	کت	کیت			
232 / 21	قائمقام	قائم مقام			
233 / 6	زیانگارش	زیانگارش			
237 / 26	kurvetinden de,	kütüfünden da			
247 / 5	حی على الفلاح	حَيْ عَلَى الْفَلَاح	372 / 17-18		
249 / 18	قوباینی	قوباینی	382 / 8	kadar.	kadar gider.
257 / 16	زنده ئى	زنده	383 / 14	کو	گو
257 / 16	پاینده ئى	پاینده	383 / 16	siğmaz!"	siğmaz!" de!
257 / 29	بردندا تا	بردندا تا	385 / Dipnot	okunabilir.	okunabilir (M. Tahralı).
262 / 10	داد حفت	چون حفت	388 / 11	رخت	رخت
262 / 10	زمر	زامر	391 / 1	بلای	بلای
262 / 23	بنودی	بنودی	392 / 21	bürinde	yerinde
263 / 1	سے	وسه	397 / 15	کویدم	گویدم
274 / 10	گوبی	گوبی کە	411 / 14	ھنم اینجا	ھمنجا
275 / 1	چون	چوب	416 / 24	پیشہایکە	پیشہایکە
276 / 23	چون پرید	چونکە پرید	417 / 1	ریهدن	ریهدن
280 / 3	شجرت	شجّرة	417 / 23	چنگ	چنگ
281 / 7	فواد	فردا	417 / 26	SICI	sancı
286 / 6	lemme-i	lümme-i	418 / 1	رنجوری	رنجوری
288 / 17	اندر	کاندر	418 / 21	چاره‌ها	چاره‌ها
289 / 16	ماند بیضه	ماند به بیضه	418 / 21	پارها	پارها
290 / 17	زوچ	ذوق	418 / 25	آقیت	عاقبت
298 / 11	آزار	ازاد	419 / 1	وَإِذَا	فاذَا
300 / 4	بتش	تبش	419 / 2	(A'râf, 7/3)	(A'râf, 7/34)
301 / 29	چنگلوك	چنگ لوك	420 / 2	ملامت	ملامت
304 / 21	بیشد	بند	426 / 18-19	الْيَسِمْ فَلَا تَقْهَرْ قَامَةً	فاماً اليسمْ فلا تقهَرْ قاماً
311 / 10	صلقى	صلقى	427 / 25	مازادو كُمْ	مازادو كُمْ
311 / 11	sûlk	saddak	429 / 3	دا	دل
311 / 13	kemâlât-i" rûhânî	kemâlât-i rûhânî"	431 / 11	گریخت	گریخن
319 / 17	خیوان	خیوان	435 / 8	سیه	سینه
322 / 16	عادا	عادی	435 / 22	سورت	صورت
327 / 7	ماهیت	به ماہیت	436 / 19	سواخ	سوارخ
331 / 26	نسبت	نسبت	438 / 13	"eûne"	"a'vüne"

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
439 / 8	"Tamtrâk",	"Tamtrâk",*	561 / 3	دروست	دورست
Dipnot: *	A. Avni Bey "Tumturâk" kelimesini "tamtrâk" olarak hârekelemiş ve öylece açıklamıştır (M. Tahralı).		562 / 21	âzâdlıqındandır?"	âzâdlığındandır.
440 / 1	چون	جو	568 / 8	bâb	bâm
440 / 13	زشت ها	زشتها	569 / 22	عَمَد	عُمْدَ
442 / 6	تیز	نیز	569 / 24	"Amed"	"Umed"
446 / 22	müeyyed	müeyyid	572 / 13	بحجر كم	بحجز كم
446 / 25	بدي	بدي	572 / 13	نقتحون	نقتحون
447 / 10	آش سَت	آنستَ	573 / 12	tâğı	tâgi
458 / 27	muhassenât-1	muhassinât-1	573 / 14	"Tâğı"	"Tâgi"
459 / 28	وري	روي	573 / 24	خواجه آن زبان	واجه آن زمان
486 / 5	sâdelik	sâde-dilin	575 / 2	"münhazim"	"münhazim" (م)
491 / 2	muhassenât-1	muhassinât-1	575 / 27	galabeden	galebeden
500 / 26	بعيش	بغيش	578 / 13	جاوران	جاودان
502 / 7	سالك	سگ	578 / 25	ابن بغير	ابن ره بغير
504 / 15	كفت	گفت	579 / 11	رخشان	رخشان
505 / 28-29	sifalarını bulacaklardır. sakallarını yolaçacaklardır.		580 / 26	ölmüş	olmuş
514 / 23	خدای	خداوی	582 / 14	جازبست	جاذبست
515 / 1	گیگ	کبک	584 / 5	ettin,	ettik,
515 / 17	گیگ	کبک	588 / 25	نفی	نفس
517 / 10	بشنو	پشنود	592 / 10	کل	کُل
522 / 1	توست	تواست	592 / 12	"saf'd" in	"safed" in
522 / 1	سوست	سواست	595 / 11	دیگر	دگر
526 / 24	فرعها	فرعه	596 / 25	"Kazârânden"	"Kazâ rânı
528 / 9	vasl-ı cü	vasl-cü	597 / 13	چوینده	جوینده
531 / 6	et-Tedbîrâtu	et-Tedbîrâtü l-	598 / 7	سایه‌های	سايه‌های
535 / 12	Toprak	Can	599 / 6	رسیده	رسیده
537 / 6	چندیه	چندیه	605 / 22	velâ	vely (ل.)
542 / 19	آتشگده	آتشکده	605 / 24	velâ	vely (ل.)
542 / 22	"Gede"	"Kede"	609 / 9	zümrûd-i	zümrûd-
542 / 22	"ates-gede"	"âtes-kede"	614 / 16	asktir	asktir
543 / 2	kaibinde	kalbinde	615 / 4-5	"Dühyâ	"Dünyâ
543 / 29	Filhakîkâda	Filhakîka da	620 / 6	اندر	اندر بزم
548 / 19	bu	yüz	627 / 1	خوشهاي	بوشههای
551 / 5	حلق	حلق	630 / 11	دیدههای	بیدههای
551 / 15	چارها	چارها	632 / 10	حمله	حمله
			633 / 30	cüt'ünü	gayrini
			636 / 19	کیشنس	کیشنس

5. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
11 / 6	جُنُدُ اللَّهِ	جُنُدُ اللَّهِ	96 / 14	evzâk-ı	ezvâk-ı
19 / 9	hakkâniye	Hakkâni'ye	96 / 24	Sâlik'	Sâlik,
21 / 13	رَبَّهُ	رَبَّهُ	99 / 6	karşı, ve	karşı ve
25 / 18	semirden (سَمِيرِدْنَ) [?] semirten (سَمِيرِتْنَ)	(سَمِيرِدْنَ) [?]	100 / 1	جزو	جزو
34 / 1	نشود	نشوند	100 / 2	cüz' ve muttasıl	cüz'-i muttası
34 / 26	dair	bîr	100 / 3	cüz' ve muttasılı	cüz'-i muttası
37 / 6	ازى	ازى	100 / 5	cüz' ve muttasılı	cüz'-i muttası
38 / 23	فردا	فرد	101 / 9	bilmezdiniz, ve	bilmezdiniz v
39 / 25	yetimdirler,	yetimdirler;	101 / 22	كشخى	كشخى
44 / 14	için, ve	için	105 / 5	أُولَئِكَ	فَأُولَئِكَ
51 / 22	Binâenelayeh	Binaenaleyh	107 / 5	أَعْرَضْ	أَعْرَضْ
51 / 25	بنگو	بنگر	113 / 1	(Abese, 80/70-21)	(Abese, 80/17-
56 / 13	كى	كە	113 / 15	bârî Teâlâ	Bârî Teâlâ
60 / 16	وَعَلَمُوا	وَاعْلَمُوا	114 / 28	الْأَيْصَارِ إِذَا	الْأَيْصَارِ إِذَا
61 / 28	ما في	ما تَيَّسَ فِي	123 / 21	يَار مُكْرَد	يَار مُكْرَد
62 / 12	delâlete	dalâlete	127 / 19	خَبِيرْ	خَبِيرْ
63 / 5	گفتند	بگفتند	132 / 20	جزو	جزو
63 / 15	حَتَّىٰ عَلَى الْفَلَاحِ	حَتَّىٰ عَلَى الْفَلَاحِ	133 / 29	خَفْضَه	خَفْضَه
67 / 8	"Utû"	"Utûvv"	137 / 13	نهان	جهان
67 / 30	peşîman	peşîman	141 / 15	"Sözülmüşü	"Sözünlüğü
72 / 14	الْأَنْسَانُ أَعْرَضَ وَتَأَىٰ	الْأَنْسَانُ وَتَأَىٰ	141 / 20	دِيگرها	دِيگرها
72 / 16	Hak	[yüz çevirir ve] Hak	143 / 3	dineyen	dinleyen
83 / 4	Yanlış: وَقَبْلَ اللَّهِ مَا يَشَاءُ يَعْكُمْ مَا بَرِيدُ	Doğru: وَقَبْلَ اللَّهِ مَا يَشَاءُ يَعْكُمْ مَا بَرِيدُ (Ibrâhim, 14/27) ve [إِنَّ اللَّهَ يَعْكُمْ مَا بَرِيدُ] (Mâide, 5/1)	146 / 12	غَصَهْ	غَصَهْ
84 / 1	کردماي	کرده	147 / 16	غُرس	غُرس
84 / 1	بردهاي	برده	147 / 18	"Girs"	"Gars"
85 / 13	zerû'da	zürû'da	151 / 2	eymin-âbâd	îmin-âbâd
87 / 23	كور	گور	152 / 18	sey	seyh
87 / 24	fîrâr	mezar	161 / 13	"Sepes"	"Sipes"
89 / 2	سومى	شومى	168 / 26	پىشته بى	پىشە بى
92 / 13	خرس	حرص	172 / 3	حرس	حرس
93 / 7	eder?"	eder"	183 / 23	Ehre-	Ehri-
			183 / 25	"Ehremen"	"Ehrimen"
			191 / 11	دعوى	دعوى

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
192 / 28	damarlığı	damarlılığı	311 / 5	ساحرای بد	ساحری بد
205 / 28	مکش	بکش	316 / 8	بعد از آن	بعد از آن
214 / 7	فر تاب	فر و تاب	319 / 26	اخطاست	خطاست
216 / 4	رس	رسی	325 / 13	واران	واز آن
219 / 23	وَلَتَعْرِفُهُمْ	وَلَتَعْرِفُهُمْ	325 / 25	بی ثابت	بی ثاب
231 / 19	كع	ک	330 / 9	دسد	رسد
237 / 25-26	şikem-hârların	şikem-horlarin	331 / 21	مسریلهای	نشریلهای
237 / 32	löpcülerin	lüpçülerin	337 / 16	دستست	دستست
238 / 6	بجوشیدن	بجوشیدند	352 / 28	خوبیش	خوبیشی
239 / 2	باز کشتن	باز گشتن	364 / 17	Bu küfr-i	Bu küfür
244 / 10	ürktü	ürktü	372 / 13	صاف	صاف
250 / 26	Löpcülersiniz	Lüpçülersiniz	372 / 27-28	sâkini	sâfini
250 / 28	"Tabla-hâr"	"Tabla-hor"	372 / 28	lebbü	lebi
250 / 28	löpcü	lüpçü	392 / 14	خواری سُنت	خواری سُنت
253 / 5	ve geceden	o geceden	392 / 14	منبلي	منبلي
254 / 5	رتخت	تحت	392 / 17	"münbil"	"menbel"
256 / 12	آزان	ازآن	393 / 4	"Mülf" zengîn	"Meli" zengin
258 / 1	hakkânî	Hakkânî	393 / 5	خسمم	خسمم
263 / 27	هزیزم	هزیزم	393 / 11	بنو شتماء	بنو شتمة
277 / 26	ڙار خا	ڙاز خا	393 / 11	دیگر	دگر
278 / 4	رفته در	رفه در	394 / 12	کرد	کرد
282 / 14	او بی	او بی	395 / 18	معجزاتش	معجزاتش
284 / 20-21	olmuş	ölmüş	398 / 10	"küfthes"	"güftes"
284 / 25	olmuş	ölmüş	402 / 27	دیگر	دگر
284 / 28	olmuş	ölmüş	403 / 5	یکدیگر	پکدگر
287 / 19	نى	نه	404 / 20-22		
291 / 13	girişme	kirişme		Yanlış: يكىنچىن بىقۇم بەقىدا و يېلىن بىقۇم بەقىدا و مائىمەن مائىرىن (An-kebût, 29/25) ya'nı "O erbâb-i i'tikâdin ba'zisi, ba'zisini tekfir; ve ba'zisi ba'zisini tel'in eder; hal-buki onlar için yardımcı yoktur"	
293 / 6	muallim	mualleem		Doğru: يكىنچىن بىقۇم بەقىدا و يېلىن بىقۇم بەقىدا و مائىمەن مائىرىن (Ankebût, 29/25) ya'nı ["Ba'zınızın ba'zınızı tekfir eder; ve ba'zınızın ba'zınızı tel'in eder; varacağınız yer cehennemdir; ve sizin hiç yardımınız yoktur"]	
294 / 28	عجت	عجب			
298 / 20	کرید	کردىد			
298 / 22	"Pîş-i âhenk"	"Pîş-âheng"			
299 / 31	بىسىهە	بىشىتە			
303 / 19	müeyyed	müeyyid			
306 / 12	eymin	îmin [:eymin]			
309 / 12	نسبت	نیست			

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
404 / 27	فَانِدَرْ	فَانِدَرْ	529 / 20	gülünç	[güleç]
407 / 9	مِيزَان	خَيْرَان	529 / 23	gülünç	[güleç]
408 / 7	پُرْدَان	بَرْدَان	529 / 26	مُبَوَّه	مِبْوَه
408 / 15	اوْنِيختَدْ	اوْنِفَتَدْ	536 / 31	اَفَنَاب	اَفَنَاد
408 / 16	Üe onların	O onların	541 / 8	اَنْدَپَس	اَنْدَپَس
410 / 14	مُحَواَل	اَحْوَال	546 / 2	açlı	açlı
411 / 14	"remeh"	"reme"	550 / 18	پَشْوا	پَشْوا
414 / 4	آمَدَنْ	آمَدَنْد	558 / 4	آَدَم	آَمَد
420 / 20	"Me tu	"Meh tu	558 / 4	جَهَدْ	جَهَدْ
426 / 7	كَشْتَدْ	گَشْتَدْ	558 / 5	cehđini	cühdünü
427 / 28	رَأَيْهَهُ وَآكِيرَهُهُ	رَأَيْهَهُ آكِيرَهُهُ	558 / 6	"Cehđ"	"Cühd"
436 / 25	münleş	münleas	558 / 12	cehđü'l-mukilli	cühdü'l-mukilli
444 / 12	تَأْيِيدْ	تَأْيِيرْ	594 / 1	آَبْ آَبْ	آَبْ
452 / 3	خَلْق	خَلْق	594 / 1	آَيْت	آَبْت
455 / 1	دِين	وِين	596 / 27	تَرْ	تَوْ
464 / 10	گَوهْ	کَوهْ	599 / 1	âlemeleri	âlimleri
465 / 3	وَالنَّرْوُولِ	وَالنَّرْوُولِ	599 / 18	مَنْ	وَمَنْ
466 / 29	ذَرْهَا	ذَرْهَهَا	599 / 19	وَهُوْ	فَهُوْ
488 / 4	بَانَدْ	مَانَدْ	604 / 5	نَدَدْ	نَدَدْ
491 / 5	eyâ	âyâ	606 / 3	از پشت	از پَشْت
491 / 17	اصْبَعْت	اصْبَعْت	607 / 3	gördüm	görmedim
507 / 13	خَلْقَلْ	خَلْقَلْ	617 / 6	گَرَافَهْ	گَرَافَهْ
512 / 14	reşk-höred"	reşk-hard"	617 / 25	وَيَشْ	بِيشْ وَكم
514 / 15	نَعْجَةَ فَقَالْ	نَعْجَةَ وَاحِدَةَ فَقَالْ	621 / 24	şâhîdir	şâhîdidir
516 / 8-9			621 / 30	چُونْ	چُوْ
Yanlış: ["Pır de, müñid de, derd de, devâ da benim! Bu sö- zü açık söyleyorum; Sems de, hudâ da benim!"]			622 / 13	محنت	محنث
Doğu: ["Benim pıritim ve benim müridim, benim derdim ve benim devâm! Bu sözü açık söyleyorum: be- nim Sems'im ve benim efendim!"]			623 / 12	دام	وام
			623 / 12	شتابست	شتابست
			623 / 32-33	Mübdî-i Feyyâz'dan mebde-i feyy.	
518 / 1	كَيْ قِبَادِي	كَيْقِبَادِي	627 / 18	تو همی	تو همی
521 / 12	[; görmü]	[; gönü]	636 / 31	Nebiyy	Nebî
			638 / 4	آنکه	آنگه

2. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU	BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU
1972. Beyit Farsça	گشودگ	گشود	2370. Beyit Farsça	او افسون	او فسون
1975. Beyit şerhi 1. st.	şerf	şerif	2402. Beyit şerhi 2. st.	و ev	
1975. Beyit şerhi 4. st.	müeyyed	müeyyid	2417. Beyit Farsça	از ار	
1997. Beyit anlamı	rengi	dengi	2439. Beyit anlamı	ola. öle!	
2006. Beyit şerhi 10. st.	ibi	gibi	2457. Beyit şerhi 4. st.	خیش حبیش	
2010. Beyit Farsça	کردی	گردی	2476. Beyit anlamı	olmak ölmek	
2059. Beyit Farsça	امامه	عمامه	2494. Beyit şerhi 3. st.	müteayyine müteayyene	
2066. Beyit şerhi 5. st.	(...)	1170	2509. Beyit şerhi 1. st.	و من و جعلنا من	
2078. Beyit Farsça	سردى	سردی	2513. Beyit şerhi 5-6. st.	seyr-i fillâh seyr-fillâh	
2085. Beyit şerhi 3. st.	estidiği	estiği	2521. Beyit şerhi 3. st.	hey'et-i hey'et-	
2118. Beyit Farsça	کوبه	کوبه	2523. Beyit Farsça	با سفل	
2139. Beyit Farsça	و و	و	2524. Beyit Farsça	جهان	جهات
2187. Beyit şerhi 7. st.	افواهِهِمْ	افواهِهمْ	2548. Beyit şerhi 7. st.	بطفوئیها بطفوئیها	
2225. Beyit anlamı	Ömer'e	ömür	2553. Beyit Farsça	شخنه شخنه	
2226. Beyit anlamı	Ömer	ömür	2598. Beyit Farsça	ك كثر	
2226. Beyit şerhi 1. st.	Ömer	ömür	2650. Beyit şerhi 2. st.	الآخر الآخر	
2226. Beyit şerhi 2. st.	Ömer'den	ömürden	2687. Beyit anlamı	Alleh Allah	
2226. Beyit şerhi 6. st.	Ömer	ömür	2694. Beyit şerhi 4. st.	الرحمن الرحمن	
2226. Beyit şerhi 6. st.	Ömer'in	ömürün	2696. Beyit Farsça	ادخل ادخل	
2226. Beyit şerhi 8. st.	Ömer'den	ömürden	2711. Beyit Farsça	ح چ	
2275. Beyit Farsça	ر گر		2739. Beyit şerhi 1. st.	"Güvâhi"	"Gevâhi"
2283. Beyit Farsça	بخشنوش		2750. Beyit şerhi 8. st.	mücennes	münecces
2318. Beyit Farsça	گنجیست	گنجیست	2758. Beyit şerhi 7. st.	تحتها تحتها	
2352. Beyit şerhi 10. st.	hâline	hâle	2784. Beyitin üstündeki başlığın 2. satırında den يش بود		
2356. Beyit Farsça	باد بروت	باد بروت	sonra كرم ببرد او آید. و كريم را صبر ييش بود.		
2365. Beyit Farsça	خمجو	همجو	edilecek		

BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU	BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU
2786. Beyit Farsça	ز بيا	ز بيا	3489. Beyit şerhi	الْتُورِيَّةِ ثُمَّ حَمَلُوا التُورِيَّةِ	
2795. Beyit Farsça	نه نوشد	نوشد	3492. Beyit Farsça	بِسْيَى بِسْيَى	
2808. Beyit Farsça	خطبست	خطبست	3494. Beyit anlamı	ne vakit Hû'dan	ne val
2846. Beyit şerhi 4-5. st.	kimseler kimseler	kimseler			hevâlan
2848. Beyit anlamı	rahmeti	zahmeti	3501. Beyit Farsça	بِسْيَى بِسْيَى	
2859. Beyit Farsça	پر فتند	پُر فتند	3538. Beyit anlamı	falak	fakal
2865. Beyit Farsça	بحوض	بحوض	3548. Beyit Farsça	بِيَنْتَد بِيَنْتَد	
2866. Beyit anlamı	گۈلۈنے	كۈلۈنے	3548. Beyit Farsça	بِيَنْم بِيَنْم	
2869. Beyit Farsça	در	در	3581. Beyit Farsça	بِكَدِيرْ كَدْغَر	
2887. Beyit anlamı	dedik	diktik	3591. Beyit şerhi 1. st.	seblet	seblet
2896. Beyit şerhi 1. st	اديدىر	اديدىر	3618. Beyit anlamı	جَمِيْيَنْ	gelmey
3004. Beyit Farsça	بُوْم	بَكْوِيم	3625. Beyit Farsça	بَنْدَانْش	گانش
3008. Beyit Farsça	برو	برودر	3697. Beyit Farsça	خُورر	خور
3047. Beyit Farsça	تَراوَرْ	تَراوَرْ	3741. Beyit şerhi 2. st.	فَانَه	فان
3048. Beyit Farsça	جزئ	جزوى	3805. Beyit şerhi	أَلِيَّيُّولِ	Aliyye
3078. Beyit Farsça	ظائين	ظائين	3829. Beyit üzerindeki başlık	دَارَنْ	آن
3078. Beyit Farsça	كر	گر	3837. Beyit Farsça	خَسِيْيَ است	بست
3095. Beyit Farsça	در الا	در الا	3837. Beyit Farsça	بَسِيْيَ است	ست
3097. Beyit üzerindeki başlık	آنکس که	آنکس که	3905. Beyit Farsça	ظَلْمَتْ سَتْ	نست
3143. Beyit Farsça	كتند	كتند	3922. Beyit Farsça	مَرْ	گر
3173. Beyit Farsça	هو	هر	4011. Beyit şerhi 2. st.	جَسْرَا	سر
3216. Beyit şerhi 2. st.	gönderdim	gönderdim	4017. Beyit Farsça	بَهْنَام	گام
3230. Beyit Farsça	اليمنى	اليمنى	4026. Beyit Farsça	پُنْدَرْفَتْ	فت
3301. Beyit anlamı	rebatu	tibatu	4032. Beyit şerhi 12. st.	نور	احمد
3308. Beyit Farsça	فرُو بِر	فرو بِر	4034. Beyit Farsça	ل	گل
3447. Beyit Farsça	آستان من	آستان من			

BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU	BEYİT NUMARASI	YANLIŞ	DOĞRU
2786. Beyit Farsça	ز بيا	ز بيا	3489. Beyit şerhi	حملوا التورية ثم حملوا التورية	
2795. Beyit Farsça	نه نوشد	نوشد	3492. Beyit Farsça	بىنى	بىنى
2808. Beyit Farsça	خطيست	خطيست	3494. Beyit anlamı	ne vakit Hû'dan	ne vakit
2846. Beyit şerhi 4-5. st.	kimseler kimseler	kimseler			hevâlardan
2848. Beyit anlamı	rahmeti	zahmeti	3501. Beyit Farsça	بە بىنى	بىنى
2859. Beyit Farsça	پۈرۈتىند	پۈرۈتىند	3538. Beyit anlamı	falak	fakat
2865. Beyit Farsça	بخوض	بحوض	3548. Beyit Farsça	بە بىنند	بىنند
2866. Beyit anlamı	gülüne	küllüne	3548. Beyit Farsça	بە بىنم	بىنم
2869. Beyit Farsça	در	در	3581. Beyit Farsça	يىكىيگر	يىكىيگر
2887. Beyit anlamı	dedik	diktik	3591. Beyit şerhi 1. st.	seblet	seblet-i
2896. Beyit şerhi 1. st	adididir	adidir	3618. Beyit anlamı	gemeyen	gelmeyen
3004. Beyit Farsça	بۈچ	بگۈچ	3625. Beyit Farsça	بنداناش	بنداناش
3008. Beyit Farsça	برو	برودر	3697. Beyit Farsça	خورر	خور
3047. Beyit Farsça	تَّزاوَرْ	تَّزاوَرْ	3741. Beyit şerhi 2. st.	فانه	فان
3048. Beyit Farsça	جزئى	جزوى	3805. Beyit şerhi	Aliyyü'l-	Aliyye'l-
3078. Beyit Farsça	ظائين	ظائين	3829. Beyit üstündeki başlık	داڙن	در آن
3078. Beyit Farsça	گر	گر	3837. Beyit Farsça	خسى است	خسى است
3095. Beyit Farsça	در الا	در إلا	3837. Beyit Farsça	بسى است	بسى است
3097. Beyit üstündeki başlık	آنكس	آنكس كه	3905. Beyit Farsça	ظلمت ست	ظلمت ست
3143. Beyit Farsça	كتند	كتند	3922. Beyit Farsça	مر	مگر
3173. Beyit Farsça	هو	هر	4011. Beyit şerhi 2. st.	حمسرا	جسم
3216. Beyit şerhi 2. st.	gönderdim	gönderdim	4017. Beyit Farsça	بهنگام	بهنگام
3230. Beyit Farsça	اليمى	اليمىن	4026. Beyit Farsça	پُدرفت	پُدرفت
3301. Beyit anlamı	rebati	ribâtu	4032. Beyit şerhi 12. st.	نور	نور احمد
3308. Beyit Farsça	فرو بير	فرو بير	4034. Beyit Farsça	ل	گل
3447. Beyit Farsça	آستان من	آستان من			

1. Cildin ilk baskısı için YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
19 / 21	tal'ati	tal'at	144 / 30	mülâkî	mülâkî
26 / 7	gibi sekilde	şeklinde	149 / 11	مرد مال	مرد مال
35 / 29	نوا	نوی	149 / 27	Esb-tâzî	Esb-i tâzî
35 / 30	ادهاس	ازدهاس	150 / 11	sû'l-kazâ	sû'l-kazâ
37 / 10	kudsî	kudsî-i	152 / 17	o akıl, căriyesi	o akıl căriyesi,
37 / 12	evvel-i	evvel	159 / 13	Dîvân-ı Kerbîr	Dîvân-ı Kebîr
37 / 24	اًعْمَانُ	اعمّانُ	176 / 12	برای گد	برای گدا
38 / 27	mu'ciz-nizâm	mu'ciz-nizâm-i	183 / 23	olsayıdı	olmasayıdı
38 / 29	nemekîn-i	nemekîn-i	195 / 14,18	lohamunu	lohamunu
45 / 14	müverrici	mürevvici	207 / 3	مینکن	در مینکن
48 / 10	هستهای	هستهای	209 / 10	هر	هم
48 / 29	نه	نه	215 / 10	پس او	پیش او
59 / 25	zebânilər	rabbânilər	217 / 14	meşe'idir	menşe'idir
59 / 25	semâiler	semâvîler	217 / 27	mesetti	messetti
59 / 26	kubbelelin	kabîlelerin	226 / 3	المُطْهَنُونَ	المطهنة
63 / 15	سفرة کرام بربرة	سفرة کرام بربرة	226 / 27	هستئ	عیسیٰ
66 / 27	فیضم	فیضم	226 / 28	cân-ı İsâ	cân İsâ'sı
69 / 18	Urmu	[Urmîye]	234 / 1	Bunu gibi	Bunun gibi
78 / 20	isti'dâd mazharlanna	isti'dâd-i fitrîlerine	239 / 21	یماری	بیماری
79 / 6	فُلْ	فَلْ	240 / 17	Hani	Hani [sana]
94 / 13	Hafz	Hafs	241 / 21	alâkasi	alâmetli
94 / 19	idim, ben	idim, [ney gibî] ben	246 / 1	دیگر	دگر
101 / 26	-gerd-	-gird-	249 / 21	bu	bir
104 / 23	feyz	kabz	252 / 26	مرخ	شرح
119 / 3	شر	شد	253 / 24	تمامی	تمامی
119 / 29	حائز	جائز	256 / 11	تسمع	تسمع
121 / 9	râzi olmuş	râzi olunmuş	259 / 14	عبد	عبدی
123 / 3	خوش	خوشی	264 / 10	نفع	نفع
123 / 3	آمن	آشی	269 / 4	جزر	جزر
126 / 23	nev'i insanı,	nev'i, insanı	273 / 23	efs-i	nefs-i
130 / 30	göñül	gögün	282 / 3	رحمت	رحمت

SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU	SAYFA / SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
285 / 31	الهواي	الهوى	440 / 4	alkuma	aklîma
285 / 31	الشرعية	شرعية	442 / 1	عقل گوش	عقل و گوش
293 / 19	mürekkebini	merkebini	444 / 4	sey'ün" yerine	sey'in" yerine
298 / 11	جزو	جزء	444 / 4	"mâ fi	"mâ fihi
304 / 5	ترجمخ	ترجمخ	444 / 8	قطرها	قطرهما
307 / 26	kedüret-i	küdüret-i	445 / 25	سفره است	سفره است
310 / 20	تقبول	مقبول	446 / 22	kazicinin	kazicinin caninun
310 / 28	روي	بُعْدِي	452 / 10	Fستغرون	Fستغرون
314 / 18	لتزول	لتزول	452 / 30	مرتبه-i	مرتبه-i
326 / 14	بيوتا	من الجيل بيوتا	454 / 21,25,28	Hakem	Hikem
326 / 15	hâneler	[dağlardan] hâneler	468 / 14	غلام هر	غلام و هر
330 / 19	خونگوش	خرگوش	472 / 1	مگوفت	نگفت
334 / 26	بعدازان	بعدازان	473 / 3	أشاء	أشاء
341 / 11	علم	علم بود	479 / 7	يؤمن	يؤمن
346 / 13	جنت	جنت به	480 / 23	شرخ	شرح
348 / 22	گگرا	را	496 / 20	هو	هر
350 / 13	sürel	sü	498 / 25	شريك	شريك
351 / 2,3	müeyyed	müeyyid	510 / 29	هم آشني	هم آش
352 / 9	نفرق	لَا تفرقُ	519 / 10	حروف	حرف
353 / 8	الذين	الذين	525 / 23	هو	هر
369 / 18	حلقه	حلقه	526 / 5	hân-i buhâmizî	hân-bahâmizî
381 / 10	مستنى	مستنى	527 / 9	bir akıl	bu akıl
384 / 16	تو چنان	چنان	528 / 25	شيرين	شيريني
396 / 4	Mürde rîk	Mürde-rîg	532 / 14	muvâfîk	demek muvâfîk
397 / 26	rekûb	rakûb	534 / 22	ناالها	نااله ها
397 / 29	hufîz	hazîz	536 / 27	cândan	cândan
398 / 23	زآب خاك	زآب وخاك	545 / 29	كلمات	كلمات
412 / 5	آزأنها	ازأنها	552 / 4	پاي	پاني
419 / 11	كشدن	كشن	555 / 3	ألي	أني
422 / 10	küşd	küshed	556 / 13	hoşçağızlar	kuşçağızlar
423 / 7	بني	نى	558 / 19	فاصداتش	فاصداتش
423 / 10	كاف	قاف	564 / 10	هوتا	هونا
423 / 14	kesifim	kesifimin	567 / 2	ماشاء الله	ماشاء الله كان
423 / 16	ربك	ربك	570 / 5	مطربات	مطربات
423 / 20	خرد	خود			